

v nachalye sotvoril eti-k nyebo i zymlyu. zymlya zhye byla byezvidna i pusta, i t'ma nad byezdnouy, i dukh bozhii nosilsya nad vodoyu. i skazal eti-k: da budyet svyet. i stal svyet i uvidyel eti-k svyet, chto on khorosh, i otdyelil eti-k svyet ot t'my. i nazval eti-k svyet dnyem, a t'mu noch'yu. i byl vyecher, i bylo utro: dyen' odin. i skazal eti-k: da budyet tvyerd' posryedi vody, i da otdyelyayet ona vodu ot vody. i sozdal eti-k tvyerd', i otdyelil vodu, kotoraya pod tvyerd'yu, ot vody, kotoraya nad tvyerd'yu. i stalo tak. i nazval eti-k tvyerd' nyebom. i byl vyecher, i bylo utro: dyen' vtoroi. i skazal eti-k: da sobyeryetsya voda, kotoraya pod nyebom, v odno myesto, i da yavitsya susha. i stalo tak. i nazval eti-k sushu zymlyeyu, a sobraniye vod nazval moryami. i uvidyel eti-k, chto [eto] khorosho. i skazal eti-k: da proizrastit zymlya zyelyen', travu, syeyushchuyu syemya dyeryevo plodovitoye, prinosyashcheye po roku svoymu plod, v ktorom syemya yego na zymlye. i stalo tak. i proizvyela zymlya zyelyen', travu, syeyushchuyu syemya po roku yeye, i dyeryevo, prinosyashcheye plod, v ktorom syemya yego po roku yego. i uvidyel eti-k, chto [eto] khorosho. i byl vyecher, i bylo utro: dyen' tryeti. i skazal eti-k: da budut svyetyla na tvyerdi nyebyesnoi dlya otdyeleniya dnya ot nochi, i dlya znayemii, i vryemey, i dneyei, i godov; i da budut oni svyetil'nikami na tvyerdi nyebyesnoi, chtoby svyetit' na zymlyu. i stalo tak. i sozdal eti-k dva svyetyla vye-likie: svyetylo bol'shyeye, dlya upravlyeniya dnyem, i svyetylo myen'shyeye, dlya upravlyeniya noch'yu, i zvyezdy; i postavil ikh eti-k na tvyerdi nyebyesnoi, chtoby svyetit' na zymlyu, i upravlyat' dnyem i noch'yu, i otdelyat' svyet ot t'my. i uvidyel eti-k, chto [eto] khorosho. i byl vyecher, i bylo utro: dyen' chyetyertyi. i skazal eti-k: da proizvyedyet voda pryesmykayushchikhsya, dushu zhivuyu; i ptitsy da poletyat nad zymlyeyu, po tvyerdi nyebyesnoi. i sotvoril eti-k ryb bol'shikh i vsyakuyu dushu zhivotnykh pryesmykayushchikhsya, kotorykh proizvyela voda, po roku ikh, i vsyakuyu ptitsu pyernatuyu po roku yeye. i uvidyel eti-k, chto [eto] khorosho. i blagoslovil ikh eti-k, govorya: plodityes' i razmnozhaityes', i napolnyaite vody v moryakh, i ptitsy da razmnozhaityesya na zymlye. i byl vyecher, i bylo utro: dyen' pyaty. i skazal eti-k: da proizvyedyet zymlya dushu zhivuyu po roku yeye, skotov, i gadov, i zvyeryei zymnykh po roku ikh. i stalo tak. i sozdal eti-k zvyeryei zymnykh po roku ikh, i skot po roku yego, i vsykh gadov zymnykh po roku ikh, i uvidyel eti-k, chto [eto] khorosho. i skazal eti-k: sotvorim chyelovyeka po obrazu nashyemu po podobiyu nashyemu, i da vladychestvuyut oni nad rybami morskimi, i nad ptitsami nyebyesnymi, i nad skotom, i nad vsyeyu zymlyeyu, i nad vsyemi gadami, pryesmykayushchimisya po zymlye. i sotvoril eti-k chyelovyeka po obrazu svoymu, po obrazu bozhiiu sotvoril yego; muzhchinu i zhyen-shchinu sotvoril ikh. i blagoslovil ikh eti-k, i skazal im eti-k: plodityes' i razmnozhaityes', i napolnyaite zymlyu, i obladaite yeyu, i vladychestvuite nad

rybami morskimi i nad ptitsami nyebyesnymi, i nad vsyakim zhivotnym, pryesmykayushchimisya po zymlye. i skazal eti-k: vot, ya dal vam vsyakuyu travu, syeyushchuyu syemya, kakaya yest' na vsyei zymlye, i vsyakoye dyeryevo, u ktorogo plod dryevyesnyi, syeyushchii syemya; -vam [siye] budyet v pishchu; a vsyem zvyeryam zymnym, i vsyem ptitsam nyebyesnym, i vsyakomu pryesmykayushchey-musya po zymlye, v ktorom dusha zhivaya, [dal] ya vsyu zyelyen' travnuyu v pishchu. i stalo tak. i uvidyel eti-k vsye, chto on sozdal, i vot, khorosho vyes'ma. i byl vyecher, i bylo utro: dyen' shyestoi.

2

tak sovyershyeny nyebo i zymlya i vsye voinstvo ikh. i sovyershil eti-k k syed'momu dnyu dyela svoi, kotoryye on dyelal, i pochil v dyen' syed'myi ot vsyekh dyel svoikh, kotoryye dyelal. i blagoslovil eti-k syed'moi dyen', i osvtyatil yego, ibo v onyi pochil ot vsyekh dyel svoikh, kotoryye eti-k tvoril i sozidal vot proiskhozhdeniye nyeba i zymli, pri sotvorenii ikh, v to vryemya, kogda i-o' eti-k sozdal zymlyu i nyebo, i vsyakii polyeovo kustarnik, ktorogo yeshchye nye bylo na zymlye, i vsyakuyu polyevuyu travu, kotoraya yeshchye nye roslo, ibo i-o' eti-k nye posylal dozhdya na zymlyu, i nye bylo chyelovyeka dlya vozdyelvaniya zymli, no par podnimalsya s zymli i oroshal vse litsye zymli. i sozdal i-o' eti-k chyelovyeka iz prakha zymnogo, i vdunul v litsye yego dykhaniye zhizni, i stal chyelovek dushyeyu zhivoyu. i nasadil i-o' eti-k rai v yedyemye na vostokye, i pomyestil tam chyelovyeka, ktorogo sozdal. i proizrastil i-o' eti-k iz zymli vsyakoye dyeryevo, priyatnoye na vid i khorosheyeye dlya pishchi, i dyeryevo zhizni posryedi raya, i dyeryevo poznaniya dobra i zla. iz yedyema vykhodila ryeka dlya orosheniya raya; i potom razdelyalas' na chyetyrye ryeki. imya odnoi fison: ona obtyekayet vsyu zymlyu khav-ila, tu, gde zoloto; i zoloto toi zymli khoroshyeye; tam bdolakh i kamyen' oniks. imya vtoroi ryeki gikhon: ona obtyekayet vsyu zymlyu kush. imya tryet'yei ryeki khiddyekyel': ona protyekayet pryed assiriyeyu. chyetyrtyaya ryeka yevfrat. i vzyal i-o' eti-k chyelovyeka, i posylil yego v sadu yedyemskom, chtoby vozdyelvat' yego i khranit' yego. i zapovyedal i-o' eti-k chyelovyeku, govorya: ot vsyakogo dyeryeva v sadu tui budyesh' yest', a ot dyeryeva poznaniya dobra i zla nye yesh' ot nyego, ibo v dyen', v kotoryi tui vkusish' ot nyego, smyert'yu umryesh', i skazal i-o' eti-k: nye khorosho byt' chyelovuku odnomu; sotvorim yemu pomoshchnika, sootvyetstvennogo yemu. i-o' eti-k obrazoval iz zymli vsyekh zhivotnykh polyevykh i vsyekh ptits nyebyesnykh, i privyel k chyelovuku, chtoby vidyet', kak on nazovyet ikh, i chtoby, kak naryechet chyelovek vsyakuyu dushu zhivuyu, tak i bylo imya yei. i naryek chyelovek imyena vsyem skotom i ptitsam nyebyesnym i vsyem zvyeryam polyevym; no dlya chyelovyeka nye nashlos' pomoshchnika, podobnogo yemu. i navyel i-o' eti-k na chyelovyeka kryepkii son; i, kogda on usnul, vzyal odno iz ryeb

yego, i zakryl to myesto plotiyu. i sozdal i-o' eti-k iz ryebra, vzyatogo u chyelovyeka, zhyenu, i privyel yeye k chyelovyeku. i skazal chyelovyek: vot, eto kost' ot kostyei moikh i plot' ot ploti moyei; ona budyet nazyyvat'sya zhyenoyu, ibo vzyata ot muzha. potomu ostavit chyelovyek ottsa svojego i mat' svoyu i prilypitsya k zhyenye svoeye; i budut odna plot'. i byli oba nagi, adam i zhyena yego, i nye stydil's'.

3

zmyei byl khitryeye vsyekh zvyeryei polyevykh, kotorykh sozdal i-o' eti-k. i skazal zmyei zhyenye: podlinno li skazal eti-k: nye yesh'tye ni ot kakogo dyeryeva v rayu? i skazala zhyena zmyeyu: plody s dyeryev moy zhyem yes't, tol'ko plodov dyeryeva, kotorye sryedi raya, skazal eti-k, nye yesh'tye ikh i nye prikasaityes' k nim, chtoby vam nye umyryet' i skazal zmyei zhyenye: nyet, nye umryetye, no znayet eti-k, chto v dyen', v kotoryi vy vkusitye ikh, otkroyutsya glaza vashi, i vy budyetye, kak eti-ki, znayushchiye dobro i vizual-ra-trudit'sya. i uvidyela zhyena, chto dyeryevo khorosho dlya pishchi, i chto ono priyatno dlya glaz i vozhdyyel'no, potomu chto dayet znaniye; i vyzala plodov yego i yela; i dala takzhye muzhu svoymu, i on yel. i otkrylis' glaza u nikh oboikh, i uznali oni, chto nagi, i sshili smokovnyye list'ya, i sdylali syebye opoyasaniya. i uslyshali golos i-o eti-ka, khodyashchego v rayu vo vryemya prokhlady dnya; i skrylsya adam i zhyena yego ot litsa i-o eti-ka myezhdu dyeryev'yami raya. i vozzval i-o' eti-k k adamu i skazal yemu: gdye ty? on skazal: golos tvoiy ya uslyshal v rayu, i uboyal'sya, potomu chto ya nag, i skrylsya. i skazal: kto skazal tyebye, chto ty nag? nye yel li ty ot dyeryeva, s kotorogo ya zapryetil tyebye yes't? adam skazal: zhyena, kotoruyu ty myne dal, ona dala mnye ot dyeryeva, i ya yel. i skazal i-o' eti-k zhyenye: chto ty eto sdylala? zhyena skazala: zmyei obol'stil myenya, i ya yela. i skazal i-o' eti-k zmyeyu: za to, chto ty sdylal eto, proklyat ty pryed vsyemi skotami i pryed vsyemi zvyeryami polyevymi; ty budyesh' khodit' na chryevye tvoeyem, i budyesh' yes't prakh vo vsye dni zhizni tvoey; i vrazhdno polozhu myezhdu tobouyu i myezhdu zhyenoyu, i myezhdu syemyenyem tvoim i myezhdu syemyenyem yeye; ono budyet porazhat' tyebya v golovu, a ty ty budyesh' zhalit' yego v pyatu. zhyenye skazal: umnozhayu umnozhu skorb' tvoyu v byeryemyennosti tvoey; v bolezni budyesh' rozhdat' dyetey; i k muzhu tvoymu vlyechyeniye tvoye, i on budyet i-o' nad tobouyu. adamu zhye skazal: za to, chto ty poslushal golosa zhyeny tvoey i yel ot dyeryeva, o kotorem ya zapovedlal tyebye, skazav: nye yesh' ot nyego, proklyata zemlya za tyebya; so skorb'yu budyesh' pitat'sya ot nyeye vo vsye dni zhizni tvoey; tyerniya i volchtsy proizrastit ona tyebye; i budyesh' pitat'sya polyevoyu travoyu; v potye litsa tvoyego budyesh' yes't khlyeb, dokolye nye vozvratish'sya v zemlyu, iz kotoroi ty vzyat, ibo prakh ty i v prakh vozvratish'sya, i naryekadam imya zhyenye svoeye: yeva, ibo ona stala matyer'yu vsyekh zhivushchikh. i sdylal i-o' eti-k adamu i zhyenye yego odyezhdy kozhanyye i odel ikh. i skazal i-o' eti-

k: vot, adam stal kak odin iz nas, znaya dobro i vizual-ra-trudit'sya; i tyepyer' kak by nye prostyer on ruki svoey, i nye vzyal takzhye ot dyeryeva zhizni, i nye vkusil, i nye stal zhit' vyechno. i vyslal yego i-o' eti-k iz sada yedym'skogo, chtoby vozdyelyvat' zemlyu, iz kotoroi on vzyat. i izgnal adama, i postavil na vos-tokye u sada yedym'skogo khyeruvima i plamyenny myech obrashchayushchiysya, chtoby okhranyat' put' k dyeryevu zhizni.

4

adam poznal yevu, zhyenu svoyu; i ona zachala, i rodila kaina, i skazala: priobryela ya chyelovyeka ot i-o. i yeshchye rodila brata yego, avyelya. i byl avyel' pastyr' ovyet, a kain byl zymlyedyelyets. spustya nyeskol'ko vryemeyi, kain prinyes ot plodov zymeli dar i-o i avyel' takzhye prinyes ot pyervorodnykh stada svojego i ot tuka ikh. i prizryel i-o' na avyelya i na dar yego, a na kaina i na dar yego nye prizryel. kain sil'no ogorchilsya, i poniklo litsye yego. i skazal i-o' kainu: pochyemu ty ogorchilsya? i otchyego poniklo litsye tvoye? yesli dyelayesh' dobroye, to nye podni-mayesh' li litsa? a yesli nye dyelayesh' dobrogo, to u dyeryei gryekh lyezhit; on vlyechyet tyebya k sye-bye, no ty i-o nad nim. i skazal kain avyelyu, bratu svoymu. i kogda oni byli v polye, vosstal kain na avyelya, brata svojego, i ubil yego. i skazal i-o' kainu: gdye avyel', brat tvoiy? on skazal: nye znayu; razvye ya storozh bratu moyemu? i skazal: chto ty sdylal? golos krovi brata tvoyego vopiyet ko mnye ot zymeli; i nynye proklyat ty ot zymeli, kotoraya oty-erzla usta svoi prinyat' krov' brata tvoyego ot ruki tvoey; kogda ty budyesh' vozdyelyvat' zemlyu, ona nye stanet bolyeye davat' sil'y svoey dlya tyebya; ty budyesh' izgnannikom i skital'tsyem na zymlye. i skazal kain i-o: nakazaniye moye bol'shye, nyezhyeli snyesti možhno; vot, ty tyepyer' sgonyayesh' myenya s litsa zymeli, i ot litsa tvoyego ya skroyus', i budu izgnannikom i skital'tsyem na zymlye; i vsyakii, kto vstryetsya so mnoyu, ub'yet myenya. i skazal yemu i-o': za to vsyakomu, kto ub'yet kaina, otm-stitsya vsyemyero. i sdylal i-o' kainu znayemye, chtoby nikto, vstryetivshis' s nim, nye ubil yego. i poshyel kain ot litsa i-o i posylilsya v zymlye nod, na vostok ot yedyema. i poznal kain zhyenu svoyu; i ona zachala i rodila yenokha. i postroil on gorod; i nazval gorod po imeny syna svojego: yenokh. u yenokha rodilsya irad; irad rodil myekhiayela; myekhiayel' rodil mafusala; mafusal rodil lamyekha. i vzyal syebye lamyekh dyve zhyeny: imya odnoi: ada, i imya vtoroi: tsilla. ada rodila iavala: on byl otyets zhivushchikh v shatrakh so stadami. imya bratu yego iuval: on byl otyets vsyekh igrayushchikh na guslyakh i sviryeli. tsilla takzhye rodila tuvalkaina, kotoryi byl kovachom vsyekh orudiy iz myedi i zhyelyeza. i syestra tuvalkaina noyema. i skazal lamyekh zhye-nam svoim: ada i tsilla! poslushaitye golosa moyego; zhyeny lamyekhov! vnimaitye slovam moim: ya ubil muzha v yavzu mnye i otroka v ranu mnye; yesli za kaina otmstitsya vsyemyero, to za lamyekha v syem'dyesyat raz vsyemyero. i poznal adam yeshchye zhyenu svoyu, i ona rodila syna, i naryekla yemu

imya: sif, potomu chto, [govorila ona], eti-k polozhil mnye drugoye syemya, vmyesto avyelya, kotorogo ubil kain. u sifa takzhye rodilsya syn, i on naryek yemu imya: yenos; togda nachali pryzivat' imya i-o.

5

vot rodosloviye adama: kogda eti-k sotvoril chyelovyeka, po podobiyu bozhuyu sozdal yego, muzhchinu i zhyenshchinu sotvoril ikh, i blagoslovil ikh, i naryek im imya: chyelovyek, v dyen' sotvoryeniya ikh. adam zhil sto tridsat' lyet i rodil [syna] po podobiyu svoymu po obrazu svoymu, i naryek yemu imya: sif dneiy adama po rozhdynii im sifa bylo vosem'sot lyet, i rodil on synov i dochyeryei. vsyekh zhye dneiy zhizni adamovi bylo dyevyat'sot tridsat' lyet; i on umyer. sif zhil sto pyat' lyet i rodil yenosa. po rozhdynii yenosa sif zhil vosem'sot sym' lyet i rodil synov i dochyeryei. vsyekh zhye dneiy sifovykh bylo dyevyat'sot dyenadtsat' lyet; i on umyer. yenos zhil dyevyanosto lyet i rodil kainana. po rozhdynii kainana yenos zhil vosem'sot pyatnadtsat' lyet i rodil synov i dochyeryei. vsyekh zhye dneiy yenosa bylo dyevyat'sot pyat' lyet; i on umyer. kainan zhil sym'dyesyat lyet i rodil malyeyleila. po rozhdynii malyeyleila kainan zhil vosem'sot sorok lyet i rodil synov i dochyeryei. vsyekh zhye dneiy kainana bylo dyevyat'sot dyesyat' lyet; i on umyer. malyeyleil zhil shyest'dyesyat pyat' lyet i rodil iaryeda. po rozhdynii iaryeda malyeyleil zhil vosem'sot tridsat' lyet i rodil synov i dochyeryei. vsyekh zhye dneiy malyeyleila bylo dyevyat'sot shyest'dyesyat pyat' lyet; i on umyer. iaryed zhil sto shyest'dyesyat dva goda i rodil yenokha. po rozhdynii yenokha iaryed zhil vosem'sot lyet i rodil synov i dochyeryei. vsyekh zhye dneiy iaryeda bylo dyevyat'sot shyest'dyesyat dva goda; i on umyer. yenokh zhil shyest'dyesyat pyat' lyet i rodil mafusala. i khodil yenokh pryed eti-kom, po rozhdynii mafusala, trista lyet i rodil synov i dochyeryei. vsyekh zhye dneiy yenokha bylo trista shyest'dyesyat pyat' lyet. i khodil yenokh pryed eti-kom; i nye stalo yego, potomu chto eti-k vzyal yego. mafusal zhil sto vosem'dyesyat sym' lyet i rodil lamyekha. po rozhdynii lamyekha mafusal zhil sym'sot vosem'dyesyat dva goda i rodil synov i dochyeryei. vsyekh zhye dneiy mafusala bylo dyevyat'sot shyest'dyesyat dyevyat' lyet; i on umyer. lamyekh zhil sto vosem'dyesyat dva goda i rodil syna, i naryek yemu imya: noi, skazav: on utyeshit nas v rabotye nashyey i v trudakh ruk nashikh pri [vozdyelyvaniy] zemli, kotoruyu proklyal i-o'. i zhil lamyekh po rozhdynii noya pyat'sot dyevyanosto pyat' lyet i rodil synov i dochyeryei. vsyekh zhye dneiy lamyekha bylo sym'sot sym'dyesyat sym' lyet; i on umyer. noyu bylo pyat'sot lyet i rodil noi sima, khama i iafyeta.

6

kogda lyudi nachali umnozhat'sya na zemlye i rodilis' u nikh dochyeryi, togda syny bozhii uvidyli

dochyeryei chyelovyecheskikh, chto oni krasivy, i brali [ikh] syebe v zhyeny, kakuyu kto izbral, i skazal i-o': nye vyechno dukhu moyemu byt' pryenyebrye-gayemym chyelovyekami; potomu chto oni plot'; pust' budut dni ikh sto dvadtsat' lyet v to vryemya byli na zemlye ispoliny, osobyenno zhye s togo vryemieni, kak syny bozhii stali vkhodit' k dochyeryam chyelovyecheskim, i oni stali rozhdat' im: eto sil'nyye, izdryevlye slavnnyye lyudi. i uvidyel i-o', chto vyliko razvrashchyniye chyelovyekov na zemlye, i chto vsye myslil i pomyshlyeniya syerdtsa ikh byli vizual-ra-trudit'sya vo vsyakoye vryemya; i raskayalsya i-o', chto sozdal chyelovyeka na zemlye, i vosskorbyel v syerdtsye svoym. i skazal i-o': istryeblyu s litsa zemli chyelovyekov, kotorykh ya sotvoril, ot chyelovyeka do skotov; i gadov i ptits nye-byesnykh istryeblyu, ibo ya raskayalsya, chto sozdal ikh. noi zhye obryel blagodat' pryed ochami i-o. vot zhitie noya: noi byl chyelovyek pravedyeni i nye-porochnyi v rodye svoym; noi khodil pryed eti-kom. noi rodil tryekh synov: sima, khama i iafyeta. no zemlya rastilas' pryed litsyem bozhii, i napolnilas' zemlya vizual-ra-trudit'syadeyaniyami. i voz-zryel eti-k na zemlyu, i vot, ona rastlyenna, ibo vsyakaya plot' izvratila put' svoi na zemlye. i skazal eti-k noyu: konyets vsyakoi ploti prishyel pryed lit-sye moye, ibo zemlya napolnilas' ot nikh vizual-ra-trudit'syadeyaniyami; i vot, ya istryeblyu ikh s zemli. sdylai syebe kovcheg iz dyeryeva go-fyer; otdyeleniya sdylai v kovchegye i osmloi yego smoloyu vnutri i snaruzhi. i sdylai yego tak: dlina kovchega trista loktyei; shirina yego pyat'dyesyat loktyei, a vysota yego tridsat' loktyei. i sdylai otyv-erstiye v kovchegye, i v lokot' svyedi yego vvy-erkhu, i dyver' v kovcheg sdylai s boku yego; us-troi v nyem nizhnyeye, vtoroye i tryet'ye [zhil'ye]. i vot, ya navyedu na zemlyu potop vodnyi, chtob istryebit' vsyakuyu plot', v kotoroi yest' dukh zhizni, pod nyebyesami; vsye, chto yest' na zemlye, lishit-sya zhizni. no s tobou ya postavlyu zavyet moi, i voidyesh' v kovcheg ty, i synov' ya tvoiy, i zhyena tvoaya, i zhyeny synov tvoikh s tobou. vvyedi takzhye v kovcheg iz vsyekh zhiivotnykh, i ot vsyakoi ploti po parye, chtob oni ostalis' s tobou v zhiivykh; muzhyeskogo pola i zhyenskogo pust' oni budut. iz ptits po rodu ikh, i iz skotov po rodu ikh, i iz vsyekh pryemykayushchikhsya po zemlye po rodu ikh, iz vsyekh po parye voidut k tyebe, chtoby ostalis' v zhiivykh. ty zhye voz'mi syebe vsyakoi pishchi, kakoyu pitayutsya, i sbyeri k tyebe; i budet ona dlya tyebya i dlya nikh pishcheyey. i sdylal noi vsye: kak povyelyel yemu eti-k, tak on i sdylal.

7

i skazal i-o' noyu: voidi ty i vsye syemyeistvo tvoye v kovcheg, ibo tyebya uvidyel ya pravedyenym pryedo mnoyu v rodye sym; i vsyakogo skota chistogo voz'mi po symi, muzhyeskogo pola i zhyenskogo, a iz skota nyechistogo po dva, muzhyeskogo pola i zhyenskogo; takzhye i iz ptits nyebyesnykh po symi, muzhyeskogo pola i zhyenskogo, chtoby sokhranit' plyemya dlya vsyei zemli ibo chryez sym' dneiy ya

budu izlivat' dozhd' na zemlyu sorok dnei i sorok nochiei; i istryeblyu vsye sushchestvuyushcheye, chto ya sozdal, s litsa zemli. noi sdyelal vsye, chto i-o' povyelyel yemu. noi zhye byl shyestisot lyet, kak potop vodnyi prishyel na zemlyu. i voshyel noi i synov'ya yego, i zhyena yego, i zhyeny synov yego s nim v kovcheyg ot vod potopa. i iz skotov chistyykh i iz skotov nyechistyykh, i iz vsyekh pryemykayushchikhsya po zemlye po parye, muzhyeskogo pola i zhyenskogo, voshli k noyu v kovcheyg, kak eti-k povyelyel noyu. chryez sym' dnei vody potopa prishli na zemlyu. v shyestisot ty god zhizni noyevoy, vo vtoroi myesyats, v symnadsatyi dyen' myesyatsa, v syei dyen' razvyerzlis' vsye istochniki vyelikoi byezdny, i okna nyebesnyye otvorilis'; i lilsya na zemlyu dozhd' sorok dnei i sorok nochiei. v syei samyi dyen' voshyel v kovcheyg noi, i sim, kham i iafey, synov'ya noyevy, i zhyena noyeva, i tri zhyeny synov yego s nimi. oni, i vsye zvyeri po rodu ikh, i vsyakii skot po rodu yego, i vsye gady, pryemykayushchiyesya po zemlye, po rodu ikh, i vsye lyetayushchiye po rodu ikh, vsye ptitsy, vsye krylatyye, i voshli k noyu v kovcheyg po parye ot vsyakoi ploti, v kotoroi yest' dukh zhizni; i voshyedskiye muzhyeskii i zhyenskii pol vsyakoi ploti voshli, kak povyelyel yemu eti-k. i zatvoril i-o' za nim. i prodolzhalos' na zemlye navodnyeniye sorok dnei, i umnozhalas' voda, i podnyala kovcheyg, i on vozvysilsya nad zemlyeyu; voda zhye usilivalas' i vyes'ma umnozhalas' na zemlye, i kovcheyg plaval po povyerknosti vod. i usililas' voda na zemlye chryezvychaino, tak chto pokrylis' vsye vysokkiye gory, kakiye yest' pod vsyem nyebom; na pyatnadsat' loktyei podnyalas' nad nimi voda, i pokrylis' gory. i lishilas' zhizni vsyakaya plot', dvizhushchayasya po zemlye, i ptitsy, i skoty, i zvyeri, i vsye gady, polzayushchiye po zemlye, i vsye lyudi; vsye, chto imyelo dykhanie dukha zhizni v nozdryakh svoikh na sushye, umyerlo. istryebilos' vsyakoye sushchestvo, kotoroye bylo na povyerknosti zemli; ot chyelovyeka do skota, i gadov, i ptits nyebesnykh, -vsye istryebilos' s zemli, ostalsya tol'ko noi i chto [bylo] s nim v kovcheyge. voda zhye usilivalas' na zemlye sto pyat' dyesyat dnei.

8

i vspomnil eti-k o noye, i o vsyekh zvyeryakh, i o vsyekh skotakh, (i o vsyekh ptitsakh, i o vsyekh gadakh pryemykayushchikhsya,) byvshikh s nim v kovcheyge; i navyel eti-k vyetyer na zemlyu, i vody ostanovilis'. i zakrylis' istochniki byezdny i okna nyebesnyye, i pyeryestal dozhd' s nyeba. voda zhye postyepyenko vozvrashchalas' s zemli, i stala ubyvat' voda po okonchani st pyatidyesyati dnei i ostanovilas' kovcheyg v syed'mom myesyatsy, v symnadsatyi dyen' myesyatsa, na gorakh araratskikh. voda postoyanno ubyvala do dyesyatogo myesyatsa; v pyervyi dyen' dyesyatogo myesyatsa pokazalis' vyerki gory. po proshyestvii soroka dnei noi otkryl sdyelannoye im okno kovcheyga i vypustil vorona, kotoryi, vyletyev, otyetal i priyetal, poka osushilas' zemlya ot vody. potom vy-

pustil ot syebya golubya, chtoby vidyet', soshla li voda s litsa zemli, no golub' nye nashyel myesta pokoya dlya nog svoikh i vozvratilsya k nyemu v kovcheyg, ibo voda byla yeshchye na povyerknosti vsyei zemli; i on proster ruku svoyu, i vzyal yego, i prynal k syebe v kovcheyg. i pomyedil yeshchye sym' dnei drugih i opyat' vypustil golubya iz kovcheyga. golub' vozvratilsya k nyemu v vyechnyeyey vryemya, i vot, syezhii maslichnyi list vo rtu u nyego, i noi uznal, chto voda soshla s zemli. on pomyedil yeshchye sym' dnei drugih i vypustil golubya; i on uzhye nye vozvratilsya k nyemu. shyest'ot pyervogo goda k pyervomu [dnyu] pyervogo myesyatsa issyakla voda na zemlye; i otkryl noi krovly kovcheyga i posmotryel, i vot, obsokhla povyerknost' zemli. i vo vtorom myesyatsy, k dvadtsat' syed'momu dnyu myesyatsa, zemlya vysokhla. i skazal eti-k noyu: vyidi iz kovcheyga ty i zhyena tvoya, i synov'ya tvoi, i zhyeny synov tvoikh s tobouy; vyvedi s sobouy vsyekh zhyivotnykh, kotoryye s tobouy, ot vsyakoi ploti, iz ptits, i skotov, i vsyekh gadov, pryemykayushchikhsya po zemlye: pust' razidutsya oni po zemlye, i pust' plodyatsya i razmnozhayutsya na zemlye. i vyshyel noi i synov'ya yego, i zhyena yego, i zhyeny synov yego s nim; vsye zvyeri, i vsye gady, i vsye ptitsy, vsye dvizhushchiyesya po zemlye, po rodam svoim, vyshli iz kovcheyga. i ustroil noi zhyertyennik i-o; i vzyal iz vsyakogo skota chistogo i iz vsyekh ptits chistyykh i prinyes vo vsyesozhzyeniye na zhyertyenniky. i obonyal i-o' priyatnoye blagoukhanie, i skazal i-o' v syerdtsy svoym: nye budu bol'shye proklinat' zemlyu za chyelovyeka, potom chto pomyshlyeniye syerdtsa chyelovyecheskogo-vizual-ra-trudit'sya ot yunosti yego; i nye budu bol'shye porazhat' vsyego zhivushcheygo, kak ya sdyelal: vpyred' vo vsye dni zemli syeyaniye i zhatva, kholod i znoi, lyeto i zima, dyen' i noch' nye pryekratyatsya.

9

i blagoslovil eti-k noya i synov yego i skazal im: plodites' i razmnozhaites', i napolnyaitye zemlyu. da strashatsya i da tryepyeschut vas vsye zvyeri zemnyye, i vsye ptitsy nyebesnyye, vsye, chto dvizhyetsya na zemlye, i vsye ryby morskkiye: v vashi ruki otdany oni; vsye dvizhushchiyesya, chto zhyivet, budyet vam v pishchu; kak zhyeleny travnyu dayu vam vsye tol'ko ploti s dushyeyu yeye, s krov'yu yeye, nye yesh'tye; ya vzyshchu i vashu krov', [v kotoroi] zhizn' vasha, vzyshchu yeye ot vsyakogo zvyerya, vzyshchu takzhe dushu chyelovyeka ot ruki chyelovyeka, ot ruki brata yego; kto prol'yet krov' chyelovyecheskuyu, togo krov' prol'yetsya rukoyu chyelovyeka: ibo chyelovyek sozd-an po obrazu bozhiiy; vy zhye plodites' i razmnozhaites', i rasprostranyaites' po zemlye, i umnozhaite's' na nyei. i skazal eti-k noyu i synam yego s nim: vot, ya postavlayu zavyet moy s vami i s potomstvom vashim poslye vas, i so vsyakoyu dushyeyu zhivoyu, kotoraya s vami, s ptitsami i so skotami, i so vsyemi zvyeryami zemnymi, kotoryye u vas, so

vsyemi vyshyedshimi iz kovchyeга, so vsyemi zhiv-
otnymi zymnyimi; postavlyayu zavyet moi s vami,
chto nye budyet bolyeye istryblyena vsyakaya plot'
vodami potopa, i nye budyet uzhye potopa na opus-
toshenyie zymli. i skazal eti-k: vot znamyeniye
zavyeta, kotoryi ya postavlyayu myezhdu mnoyu
i myezhdu vami i myezhdu vsyakoyu dushyeyu
zhivoyu, kotoraya s vami, v rody navsyegda: ya
polagayu radugu moyu v oblakye, chtob ona byla
znamyeniym zavjeta myezhdu mnoyu i myezhdu
zymlyeyu. i budyet, kogda ya navyedu oblako na
zymlyu, to yavitsya raduga v oblakye; i ya vspomnyu
zavyet moi, kotoryi myezhdu mnoyu i myezhdu vami
i myezhdu vsyakoyu dushyeyu zhivoyu vo vsyakoi
ploti; i nye budyet bolyeye voda potopom na istrye-
blyeniye vsyakoi ploti. i budyet raduga v oblakye, i ya
uvizhu yeye, i vspomnyu zavyet vyechnyi myezhdu
eti-kom i myezhdu vsyakoyu dushyeyu zhivoyu vo
vsyakoi ploti, kotoraya na zymlye. i skazal eti-k
noyu: vot znamyeniye zavjeta, kotoryi ya postavil
myezhdu mnoyu i myezhdu vsyakoyu plot'yu, ko-
toraya na zymlye. synov'ya noya, vyshyedshie iz
kovchyeга, byli: sim, kham i iafyet. kham zhye byl
otyets khanaana. sii troye byli synov'ya noyevy, i ot
nikh nasyelilas' vsya zymlya. noi nachal vozdye-
lyvat' op'yanyel, i nasadil vinogradnik; i vypil on
vina, i zom'yanyel, i [lyezhal] obnazhennym v shatrye
svoym. i uvidyel kham, otyets khanaana, nagotu
otssa svoyeго, i vyidya rasskazal dvum brat'yam
svoim. sim zhye i iafyet vzlyali odyezhdu i, polozhiv
yeye na plyechi svoi, poshli zadom i pokryli nagotu
otssa svoyeго; litsa ikh byli obrashcheny nazad, i
oni nye vidali nagoty otssa svoyeго. noi prospal-
sya ot vina svoyeго i uznal, chto sdylal nad nim
myen'shii syn yego, i skazal: proklyat khanaan; rab
rabov budyet on u brat'yev svoikh. potom skazal:
blagoslovlen i-o' eti-k simov; khanaan zhye budyet
rabom yemu; da rasprostranit eti-k iafyeta, i da
vyselitsya on v shatrakh simovykh; khanaan zhye
budyet rabom yemu. i zhil noi poslye potopa trista
pyat'dyesyat lyet. vsyekh zhye dneye noyevykh bylo
dyevyat'sot pyat'dyesyat lyet, i on umyer.

10

vot rodosloviye synov noyevykh: sima, kham
i iafyeta. poslye potopa rodilis' u nikh dyeti.
syny iafyeta: gomyer, magog, madai, iavan, fuval,
myeshyekh i firas. syny gomiera: askyenaz, rifat
i fogarma syny iavana: yelisa, farsis, kittim i dodanim.
ot sikh nasyelilis' ostrova narodov v zymlyakh ikh,
kazhdyi po yazyku svoymu, po plyemyenam svoim,
v narodakh svoikh. syny kham: khush, mitsraim,
fut i khanaan. syny khusha: syeva, khavila, savta,
raama i savtyekha. syny raamy: shyeva i dyedan.
khush rodil takzhye nimroda: syei nachal byt' silen
na zymlye. on byl sil'nyi zvyerolov pryed i-o; po-
tomu i govorit'sya: sil'nyi zvyerolov, kak nimrod,
pryed i-o. tsarstvo yego vnachalye sshchstavlyali:
vavilon, eryekh, akkad i khalnye, v zymlye syen-
naar. iz syei zymli vyshyel asur, i postroil ninye-
viyu, ryekhovofir, kalakh. i ryesyen myezhdu ninye-
viyu i myezhdu kalakhom; eto gorod vyelikii. ot

mitsraima proizshchshli ludim, ananim, lyegavim,
naftukhim, patrusim, kaslukhim, otkuda vyshli fil-
istimlyanye, i kaftorim. ot khanaana rodilis': sidon,
pyervenyets yego, khyet, iyevusyey, amoryei, gyer-
gesyey, yevyey, arkyey, sinyey, arvadyey, tsyemaryey i
khimaryey. v posledstvii plyemyena khanaanskiye
rassyeyalis'. i byli pryedyye khananyeyev ot sidona
k gyeraru do gazy, otsyuda k sadomu, gamorrye, ad-
mye i tsyeivoimu do lashii. eto syny khamovy, po
plyemyenam ikh, po yazykam ikh, v zymlyakh ikh,
v narodakh ikh. byli dyeti i u sima, otssa vsyekh
synov yevyevykh, starshyego brata iafyetova. syny
sima: yelam, asur, arfaksad, lud, aram. syny arama:
uts, khul, geyfer i mash. arfaksad rodil salu, sala
rodil yevyera. u yevyera rodilis' dva syna; imya
odnomu: falyek, potomu chto vo dni yego zymlya
razdelyena; imya brata yego: ioktan. ioktan rodil
almodada, shalyefa, khatsarmavyefa, iyerakha, gadol-
rama, uzala, diklu, ovala, avimaila, shyevu, ofira,
khavilu i iovava. vsye eti synov'ya ioktana. posye-
lyeniya ikh byli ot myeshi do syefara, gory vos-
tochnoi. eto synov'ya simovy po plyemyenam ikh,
po yazykam ikh, v zymlyakh ikh, po narodam ikh.
vot plyemyena synov noyevykh, po rodosloviyu ikh,
v narodakh ikh. ot nikh rasprostranilis' narody po
zymlye poslye potopa.

11

na vsyei zymlye byl odin yazyk i odno naryechiye.
dvinuvshis' s vostoka, oni nashli v zymlye syen-
naar ravninu i posyelilis' tam. i skazali drug drugu:
nadelayem kirpichyey i obozhzhem ognem. i stali
u nikh kirpichi vmyesto kamnyey, a zymlyanaya
smola vmyesto izvyesti i skazali oni: postroim syebe
gorod i bashnyu, vysotoyu do nyebyes, i sdelayem
syebe imya, pryezhdye nyezhyeli rassyeyemsa po
litsu vsyei zymli. i soshyel i-o' posmotryet' gorod i
bashnyu, kotorye stroili syny chyelovecheskiye. i
skazal i-o': vot, odin narod, i odin u vsyekh yazyk;
i vot chto nachali oni dyelat', i nye otstanut oni ot
togo, chto zadumali dyelat'; soidyem zhye i smye-
shayem tam yazyk ikh, tak chtoby odin nye ponimal
ryechi drugogo. i rassyeyal ikh i-o' ottuda po vsyei
zymlye; i oni pyerestali stroit' gorod. posyemu
dano yemu imya: vavilon, ibo tam smyeshal i-o'
yazyk vsyei zymli, i ottuda rassyeyal ikh i-o' po
vsyei zymlye. vot rodosloviye sima: sim byl sta
lyet i rodil arfaksada, chryez dva goda poslye po-
topa; po rozhdynii arfaksada sim zhil pyat'sot lyet
i rodil synov i dochyeryey. arfaksad zhil tridsat'
pyat' lyet i rodil salu. po rozhdynii saly arfaksad
zhil chyetyrysta tri goda i rodil synov i dochyeryey.
sala zhil tridsat' lyet i rodil yevyera. po rozhdynii
yevyera sala zhil chyetyrysta tri goda i rodil synov
i dochyeryey. yevyer zhil tridsat' chyetyrnye goda
i rodil falyeka. po rozhdynii falyeka yevyer zhil
chyetyrysta tridsat' lyet i rodil synov i dochyeryey.
falyek zhil tridsat' lyet i rodil ragava. po rozhdynii
ragava falyek zhil dyvesti dyevyat' lyet i rodil synov
i dochyeryey. ragav zhil tridsat' dva goda i rodil
syerukha. po rozhdynii syerukha ragav zhil dyvesti
syem' lyet i rodil synov i dochyeryey. syerukh zhil

tridsat' lyet i rodil nakhora. po rozhdynii nakhora syerukh zhil dvesti lyet i rodil synov i docheryei. nakhor zhil dvadtsat' dyevyat' lyet i rodil farru. po rozhdynii farry nakhor zhil sto dyevyatnadsat' lyet i rodil synov i docheryei. farra zhil syem'dyesyat lyet i rodil avrama, nakhora i arana. vot rodosloviye farry: farra rodil avrama, nakhora i arana. aran rodil lota. i umyer aran pri farrye, ottsyey svoym, v zymlye rozhdyniya svoynogo, v urye khaldyeyskom. avram i nakhor vzlyali syebye zhen; imya zheny avramovoi: sara; imya zheny nakhorovoi: milka, doch' arana, ottsa milki i ottsa iski. i sara byla nye-plodna i byezdyetna. i vzyal farra avrama, syna svoynogo, i lota, syna aranova, vnuka svoynogo, i saru, nyevestku svoyu, zhyenu avrama, syna svoynogo, i vyshyel s nimi iz ura khaldyeyiskogo, chtoby idti v zymlyu khanaanskuyu; no, doйдya do kharrana, oni ostanovilis' tam. i bylo dneyi [zhizni] farry dvesti pyat' lyet, i umyer farra v kharranye.

12

i skazal i-o' avramu: poidi iz zymli tvoyei, ot rodstva tvoynogo i iz doma ottsa tvoynogo, v zymlyu, kotoruyu ya ukazahu tebye; i ya proizvedu ot tebya vyelikii narod, i blagoslovlyu tebya, i vozvyelichu imya tvoye, i budyesh' ty v blagoslovyeniye; ya blagoslovlyu blagoslovlyayushchikh tebya, i vizual-ra-trudit'syaslovayushchikh tebya pryklyanu; i blagoslovlyatsya v tebye vsye plyemyena zymnyye i poshyel avram, kak skazal yemu i-o'; i s nim poshyel lot. avram byl syemidyesyati pyati lyet, kogda vyshyel iz kharrana. i vzyal avram s soboyu saru, zhyenu svoyu, lota, syna brata svoynogo, i vsye imyeniye, kotoroye oni priobryeli, i vsyekh lyudyei, kotorykh oni imyli v kharranye; i vyshli, chtoby idti v zymlyu khanaanskuyu; i prishli v zymlyu khanaanskuyu. i proshyel avram po zymlye syei do myesta sikh'yema, do dubravy morye. v etoi zymlye togda [zhili] khananyei. i yavilsya i-o' avramu i skazal: potomstvu tvoynemu otdam ya zymlyu siyu. i sozdal [on] tam zhyertyennik i-o, kotoryi yavilsya yemu. ottuda dvinulsya on k gorye, na vostok ot vyefilya; i postavil shatyer svoi [tak, chto ot nyego] vyefil' [byl] na zapad, a gai na vostok; i sozdal tam zhyertyennik i-o i prizval imya i-o. i podnyalsya avram i prodolzhal idti k yugu. i byl golod v toi zymlye. i soshyel avram v yegipyet, pozhit' tam, potom chto usililsya golod v zymlye toi. kogda zhye on priblizhalsya k yegiptu, to skazal sarye, zhyenye svoyei: vot, ya znayu, chto ty zhyenshchina, pryekrasnaya vidom; i kogda yegiptyanye uvidyat tebya, to skazhut: eto zhyena yego; i ub'yut myenya, a tebya ostavyat v zhivykh; skazhi zhye, chto ty mnye syestra, daby mnye khorosho bylo radi tebya, i daby zhiva byla dusha moye chryez tebya. i bylo, kogda prishel avram v yegipyet, yegiptyanye uvidyli, chto ona zhyenshchina vyes'ma krasivaya; uvidyli yeye i vye'l'mozhi faraonovy i pokhvalili yeye faraonu; i vzlyata byla ona v dom faraonov. i avramu khorosho bylo radi yeye; i byl u nyego myelkii i krupnyi skot i osly, i raby i rabyni, i loshaki i vyerblyudy. no i-o' porazil tyazhkimi udarami faraona i dom yego za

saru, zhyenu avramovu. i prizval faraon avrama i skazal: chto ty eto sdylal so mnoyu? dlya chyego nye skazal mnye, chto ona zhyena tvoya? dlya chyego ty skazal: ona syestra moye? i ya vzyal bylo yeye syebye v zhyenu. i tyepyer' vot zhyena tvoya; voz'mi i poidi. i dal o nyem faraon povyeleniye lyudyam, i provodili yego, i zhyenu yego, i vsye, chto u nyego bylo.

13

i podnyalsya avram iz yegipta, sam i zhyena yego, i vsye, chto u nyego bylo, i lot s nim, na yug. i byl avram ochyen' eti-kat skotom, i syeryebrom, i zolotom. i prodolzhal on pyeryekhody svoi ot yuga do vyefilya, do myesta, gdye pryездhыe byl shatyer yego myezhdu vyefilyem i myezhdu gayerim do myesta zhyertyennika, kotoryi on sdylal tam vnachalye; i tam prizval avram imya i-o. i u lota, kotoryi khodil s avramom, takzhye byl myelkii i krupnyi skot i shatry. i nye-pomyestylei na byla zymlyu dlya nikh, chtoby zhit' vmyesty, ibo imushchestvo ikh bylo tak vyeliko, chto oni nye mogli zhit' vmyesty. i byl spor myezhdu pastukhami skota avramova i myezhdu pastukhami skota lotova; i khananyei i fyeryezyei zhili togda v toi zymlye. i skazal avram lotu: da nye budyet razdora myezhdu mnoyu i tobouy, i myezhdu pastukhami moimi i pastukhami tvoimi, ibo my rodstvyyenniki; nye vsya li zymlyu pryed tobouy? otdylis' zhye ot myenya: yesli ty nalyevo, to ya napravu; a yesli ty napravu, to ya nalyevo. lot vozvyel ochi svoi i uvidyel vsyu okryestnost' iordanskuyu, chto ona, pryездhыe nyezhlyeli istryebil i-o' sodom i gomorrу, vsya do sigora oroshalas' vodoyu, kak sad i-o', kak zymlyu yegipyetskaya; i izbral syebye lot vsyu okryestnost' iordanskuyu; i dvinulsya lot k vostoku. i otdylilis' oni drug ot druga. avram stal zhit' na zymlye khanaanskoi; a lot stal zhit' v gorodakh okryestnosti i raskinul shatry do sodoma. zhityeli zhye sodom-skiye byli zly i vyes'ma gryeshny pryed i-o. i skazal i-o' avramu, poslye togo kak lot otdylilsya ot nyego: vozvyedi ochi tvoi i s myesta, na ktorom ty tyepyer', posmotri k syevyeru i k yugu, i k vostoku i k zapadu; ibo vsyu zymlyu, kotoruyu ty vidish', tebye dam ya i potomstvu tvoemu navyeki, i sdylayu potomstvo tvoye, kak pyesok zymnoi; yesli kto mozhyet soschitat' pyesok zymnoi, to i potomstvo tvoye sochtyeno budyet; vstan', proidi po zymlye syei v dolgotu i v shirotu yego, ibo ya tebye dam yeye. i dvinul avram shatyer, i poshyel, i posyelilsya u dubravy mamrye, chto v khyevronye; i sozdal tam zhyertyennik i-o.

14

i bylo vo dni amrafelya, tsarya syennaarskogo, ar-iokha, tsarya yellasarskogo, kyedorlaomyera, tsarya yelamskogo, i fidala, tsarya goimskogo, poshli oni voinyu protiv byery, tsarya sodomskogo, protiv birshi, tsarya gomorrskogo, shinava, tsarya admy, shyemyevyera, tsarya syevoimskogo, i protiv tsarya byely, kotoraya yes' sigor. vsye sii soyedinilis' v dolinye siddim, gdye [nyne] morye solyenoye dyey-

nadtsat' lyet byli oni v poraboshcheyanii u kyedorlaomyera, a v trinadtsatom godu vozmutilis'. v chyetyrnadtsatom godu prishyel kyedorlaomyer i tsari, kotoryye s nim, i porazili ryefaimov v ashtyero-fkarnaimye, zuzimov v gamye, emimov v shavye-kiriafaimye, i khorryeyev v gorye ikh syeiryie, do el-farana, chto pri pustyne. i vozvrativshis' ot-tuda, oni prishli k istochniku mishpat, kotoryi yest' kadyes, i porazili vsyu stranu amalikitany, i takzhye amorryeyev, zhivushchikh v khatsatsan-famarye. i vyshli tsar' sodomskii, tsar' gomorrskii, tsar' admy, tsar' syevoimskii i tsar' byely, kotoraya yest' sigor; i vstupili v srazheniye s nimi v dolinye siddim, s kyedorlaomyerom, tsaryem yelamskim, fidalom, tsaryem goimskim, amrafyelom, tsaryem syennaarskim, ariokhom, tsaryem yellasarskim, – chyetyrye tsarya protiv pyati. v dolinye zhye siddim bylo mnogo smolyanykh yam. i tsari sodomskii i gomorrskii, obrativshis' v byegstvo, upali v nikh, a ostal'nyye ubyezhalii v gory. [pobyedyteli] vzyali vsye imushchestvo sodoma i gomorry i vyes' zapas ikh i ushli. i vzyali lota, plyemyannika avramova, zhivshyego v sodomye, i imushchestvo yego i ushli. i prishyel odin iz utsyelyevshikh i izvyestil avrama yevryeya, zhivshyego togda u dubravy mamrye, amorryeyanina, brata eshkol i brata anyeru, kotoryye byli soyuzniki avramovy. avram, uslyshav, chto srodnik yego vzyat v plyn, vooruzhil rabov svoikh, rozhdyennykh v domye yego, trista vosyemnadtsat', i pryslyedoval [nyepriyateliye] do dana; i, razdyelivshis', [napal] na nikh noch'yu, sam i raby yego, i porazil ikh, i pryslyedoval ikh do khovy, chto po lyevuyu storonu damaska; i vozvratil vsye imushchestvo i lota, srodnika svoeyo, i imushchestvo yego vozvratil, takzhye i zhyen-shchin i narod. kogda on vozvrashchalsya poslye porazheniya kyedorlaomyera i tsaryei, byvshikh s nim, tsar' sodomskii vyshyel yemu navstryechu v dolinu shavye, chto [nynye] dolina tsarskaya; i myelkhisyedyek, tsar' salimskii, vynyes khlyeb i vino, – on byl svyashchyennik eti-ka vsyevyshnyego, – i blagoslovil yego, i skazal: blagoslovyen avram ot eti-ka vsyevyshnyego, vладыki nyeba i zyeimli; i blagoslovyen eti-k vsyevyshnii, kotoryi pryedal vravog tvoikh v ruki tvoii. [avram] dal yemu dyesy-atuyu chast' iz vsyego. i skazal tsar' sodomskii avramu: otдай мне людыи, а имыиые воз'ми сые-bye. no avram skazal tsaryu sodomskomu: podni-mayu ruku moyu k i-o eti-ku vsyevyshnyemu, vладыkye nyeba i zyeimli, chto dazhye nitki i ryemnya ot obuvi nye voz'mu iz vsyego tvoyego, chtoby ty nye skazal: ya oeti-katil avrama; kromye togo, chto s'yeli otroki, i kromye doli, prinadlyezhashcheyi lyudyam, kotoryye khodili so mnoyu; anyer, eshkol i mamrii pust' voz'mut svoyu dolyu.

15

poslye sikh proisshyestvii bylo slovo i-o k avramu v yvidenii, i skazano: nye boisia, avram; ya tvoii shchit; nagrada tvoya vyes'ma vyelika. avram skazal: vладыka i-o! chto ty dash' mnye? ya ostayus' byezdyetnym; rasporyaditel' v domye moyem

etot yeliyezyer iz damaska. i skazal avram: vot, ty nye dal mnye potomstva, i vot, domochadyets moi naslyednik moi i bylo slovo i-o k nyemu, i skazano: nye budyet on tvoim naslyednikom, no tot, kto proizoidyet iz chryesl tvoikh, budyet tvoim naslyednikom. i vyvvel yego von i skazal: posmotri na nyebo i soschitai zvezdy, yesli ty mozhyes' schyest' ikh. i skazal yemu: stol'ko budyet u tyebya potomkov. avram povyeril i-o, i on vmyenil yemu eto v pravdyednost'. i skazal yemu: ya i-o', kotoryi vyvvel tyebya iz ura khaldyeiskogo, chtoby dat' tyebye zyeimlyu siyu vo vладыeniye. on skazal: vладыka i-o! po chyemu mnye uznat', chto ya budu vладыet' yeyu? [i-o'] skazal yemu: voz'mi mnye tryekhlyetnyuyu tyelitsu, tryekhlyetnyuyu kozu, tryekhlyetnyego ovna, gorlitsu i molodogo golubyu. on vzyal vsyekh ikh, rassyek ikh popalam i polozhil odnu chast' protiv drugoi; tol'ko ptits nye rassyek. i nalyeteli na trupy khishchnyye ptitsy; a ty avram otgonyal ikh. pri zakhozhdynii solntsa kryepkii son napal na avrama, i vot, napal na nyego uzhas i mrak vyliekii. i skazal [i-o'] avramu: znai, chto potomki tvoii budut prishyel'tsami v zyeimlye nye svoeyi, i porabotyat ikh, i budut ugnyetat' ikh chyetyryesta lyet, no ya proizvedu sud nad narodom, u kotorogo oni budut v poraboshcheyanii; poslye syego oni vvyidut s bol'shim imushchestvom, a ty otoidyesh' k ottsam tvoim v mirye [i] budyesh' pogryebyen v starosti dobroii; v chyetyvertom rodye vozvratyatsya oni syuda: ibo [myera] byezzakonii amorryeyev dosyelye yeshchye nye napolnilas'. kogda zashlo solntsy i nastupila t'ma, vot, dym [kak by iz] pyechi i plamya ognya proshli myezhdu rassyechyennymi [zhivot-nymi]. v etot dyen' zaklyuchil i-o' zavyet s avramom, skazav: potomstvu tvoyemu dayu ya zyeimlyu siyu, ot ryeki yegipyetskoi do vyelikoi ryeki, ryeki yevfrata: kyeneyeyev, kyeneyezeyev, kyedmonyeyev, khyyettyeyev, fyeryezeyev, ryefaimov, amorryeyev, khananyeyev, gergyesyeyev i iyevusyeyev.

16

no sara, zhyena avramova, nye rozhdala yemu. u nyei byla sluzhanka yegiptyanka, imyenyem agar'. i skazala sara avramu: vot, i-o' zaklyuchil chryevo moye, chtoby mnye nye rozhdat'; voidi zhye k sluzhankye moyei: mozhyet byt', ya budu imyet' dyetyei ot nyeye. avram poslushalsya slov sary. i vzyala sara, zhyena avramova, sluzhanku svoyu, yegiptyanku agar', po istyechenii dyesyati lyet pryeb-yvaniya avramova v zyeimlye khanaanskoi, i dala yeye avramu, muzhu svoymu, v zhyenu on voshyel k agari, i ona zachala. uvidyev zhye, chto zachala, ona stala pryezirat' gospozhu svoyu. i skazala sara avramu: v obidyе moyei ty vinoven; ya otдала sluzhanku moyu v nyedro tvoye; а она, uvidyev, chto zachala, stala pryezirat' myenya; i-o' pust' budyet sud'yeyu myezhdu mnoyu i myezhdu tobouy. avram skazal sarye: vot, sluzhanka tvoya v tvoikh rukakh; dyelai s nyeyu, chto tyebye ugodno. i sara stala pri-tyesnyat' yeye, i ona ubyezhalа ot nyeye. i nashyel yeye angel i-o' u istochnika vody v pustynye, u is-tochnika na dorogye k suru. i skazal yei: agar',

sluzhanka sarina! otkuda ty prishla i kuda idyesh'? ona skazala: ya byegu ot litsa sary, gospozhi moyei. angyl i-o' skazal yei: vozvratis' k gospozhye svoyei i pokoris' yei. i skazal yei angyl i-o': umnozhaya umnozhu potomstvo tvoye, tak chto nyel'z'ya budyet i schyest' yego ot mnozhyestva. i yeshchye skazal yei angyl i-o': vot, ty byeremyenna, i rodish' syna, i naryechyesh' yemu imya izmail, ibo uslyshal i-o' stradaniye tvoye; on budyet [myezhdu] lyud'mi, [kak] dikii osyel; ruki yego na vsyekh, i ruki vsyekh na dikiy; zhit' budyet on pryed litsyem vsyekh brat'yev svoikh. i naryekla [agar'] i-o, kotoryi gov-oril k nyei, [sim] imyenyem: ty eti-k vidyashchii myenya. ibo skazala ona: tochno ya vidyela zdyes' v slyed vidyashchyeogo myenya. posyemu istochnik [tot] nazyvayetsya: byeer-lakhai-roi. on nakhodit-sya myezhdu kadyesom i myezhdu baryedom. agar' rodila avramu syna; i naryek [avram] imya synu svoymu, rozhdynnomu ot agari: izmail. avram byl vos'midyesyati shyesti lyet, kogda agar' rodila avramu izmaila.

17

avram byl dyeveryanosta dyevyati lyet, i i-o' yavilsya avramu i skazal yemu: ya eti-k vsyemogushchii; khodi pryedo mnoyu i bud' nyeporochyen; i postavlyu zavyet moi myezhdu mnoyu i tobouy, i vyes'ma, vyes'ma razmnnozh tyebya. i pal avram na litsye svoye. eti-k prodolzhal govorit' s nim i skazal ya-vot zavyet moi s tobouy: ty budyesh' ottsom mnozhyestva narodov, i nye budyesh' ty bol'shye nazyvatsya avramom, no budyet tyebye imya: avraam, ibo ya sdelayu tyebya ottsom mnozhyestva narodov; i vyes'ma, vyes'ma rasplozhu tyebya, i proizvyedu ot tyebya narody, i tsari proizoidut ot tyebya; i postavlyu zavyet moi myezhdu mnoyu i tobouy i myezhdu potomkami tvoimi poslye tyebya v rody ikh, zavyet vyechnyi v tom, chto ya budu eti-kom tvoim i potomkov tvoikh poslye tyebya; i dam tyebye i potomkam tvoim poslye tyebya zymlyu, po kotoroi ty stranstvuyesh', vsyu zymlyu khanaanskuyu, vo vladyniye vyechnoye; i budu im eti-kom. i skazal eti-k avraamu: ty zhye soblyudi zavyet moi, ty i potomki tvoi poslye tyebya v rody ikh. syei yes't' zavyet moi, kotoryi vy [dolzhny] soblyudat' myezhdu mnoyu i myezhdu vami i myezhdu potomkami tvoimi poslye tyebya: da budyet u vas obryezan vyes' muzhyeskii pol; obryezyvaitye krainyuyu plot' vashu: i siye budyet znayeniye zavyyeta myezhdu mnoyu i vami. vos'mi dnei ot rozhdyniya da budyet obryezan u vas v rody vashi vsyaki [mladyenyets] muzhyeskogo pola, rozhdynnyi v domye i kuplyennyi za syeryebro u kakogo-nibud' inoplyemyennika, kotoryi nye ot tvoyeogo syemyeni. nyepryemyenno da budyet obryezan rozhdynnyi v domye tvoem i kuplyennyi za syeryebro tvoye, i budyet zavyet moi na tyelye vashyem zavyetom vyechnym. nyeobryezannyi zhye muzhyeskogo pola, kotoryi nye obryezhyet krainyei ploti svoey, istryebitsya dusha ta iz naroda svoyeogo, [ibo] on narushil zavyet moi. i skazal eti-k avraamu: saru, zhyenu tvoyu, nye nazyvai saroyu, no da budyet

imya yei: sarra; ya blagoslovlyu yeye i dam tyebye ot nyeye syna; blagoslovlyu yeye, i proizoidut ot nyeye narody, i tsari narodov proizoidut ot nyeye. i pal avraam na litsye svoye, i rassmyeysya, i skazal sam v syebye: nyeuzhyeli ot stolyetnyego budyet syn? i sarra, dyeveryanostolyetnyaya, nyeuzhyeli rodit? i skazal avraam eti-ku: o, khotya by izmail byl zhiv pryed litsyem tvoim! eti-k zhye skazal: imyenno sarra, zhyena tvoya, rodit tyebye syna, i ty naryechyesh' yemu imya: isaak; i postavlyu zavyet moi s nim zavyetom vyechnym [i] potomstvu yego poslye nyego. i o izmailye ya uslyshal tyebya: vot, ya blagoslovlyu yego, i vozrashchu yego, i vyes'ma, vyes'ma razmnnozh; dvyenadsat' knyazyei rodyatsya ot nyego; i ya proizvyedu ot nyego vyelikii narod. no zavyet moi postavlyu s isaakom, kotorogo rodit tyebye sarra v siye samoye vryemya na drugoi god. i eti-k pyeryestal govorit' s avraamom i vosshyel ot nyego. i vzyal avraam izmaila, syna svoego, i vsyekh rozhdynnykh v domye svoym i vsyekh kuplyennykh za syeryebro svoye, vyes' muzhyeskii pol lyudyei doma avraamova; i obryezal krainyuyu plot' ikh v tot samyi dyen', kak skazal yemu eti-k. avraam byl dyeveryanosta dyevyati lyet, kogda byla obryezana krainyaya plot' yego. a izmail, syn yego, byl trinadtsati lyet, kogda byla obryezana krainyaya plot' yego. v tot zhye samyi dyen' obryezany byli avraam i izmail, syn yego, i s nim obryezan byl vyes' muzhyeskii pol doma yego, rozhdynnyye v domye i kuplyennyye za syeryebro u inoplyemyennikov.

18

i yavilsya yemu i-o' u dubravy mamrye, kogda on sidyl pri vkhodye v shatyer, vo vryemya znoya dnyevnogo. on vozvyel ochi svoi i vzglyanul, i vot, tri muzha stoyat protiv nyego. uvidyev, on pobyezhal navstryechu im ot vkhoda v shatyer i poklonilsya do zymli, i skazal: vladyka! yesli ya obryel blagovolyniye pryed ochami tvoimi, nye proidi mimo raba tvoyeogo i prinyesut nyemnogo vody, i omyout nogi vashi; i otdokhnitye pod sim dyeryevom, a ya prinyesu khlyeba, i vy podkryepitye syerdtsa vashi; potom poiditye; tak kak vy idyete mimo raba vashyego. oni skazali: sdylai tak, kak govorish'. i pospyeshil avraam v shatyer k sarrye i skazal: poskoryeye zamyesi tri saty luchshyei muki i sdylai pryesnyye khlyeby. i pobyezhal avraam k stadu, i vzyal tyelyenka nyezhnogo i khoroshyego, i dal otroku, i tot pospyeshil prigotovit' yego. i vzyal masla i moloka i tyelyenka prigotovlyennogo, i postavil pyeryed nimi, a sam stoyal podlye nikh pod dyeryevom. i oni yeli. i skazal yemu: gde sarra, zhyena tvoya? on otveychal: zdyes', v shatrye. i skazal [odin iz nikh]: ya opyat' budu u tyebya v eto zhye vryemya, i budyet syn u sarry, zhyeny tvoyei. a sarra slushala u vkhoda v shatyer, szadi yego. avraam zhye i sarra byli stary i v lyetakh pryeklonnykh, i obyknoyennoye u zhyenshchin u sarry pryekratilos'. sarra vnutyrenno rassmyealas', skazav: mnye li, kogda ya sostarilas', imyet' siye utyeshyniye? i i-o moi star. i skazal i-o' avraamu: otchyego eto rassmyealas' sarra, skazav: nyeuzhyeli ya dyeistvi-

tyel'no mogu rodit', kogda ya sostarilas'? yes' li chto trudnoye dlya i-o? v naznachyennyyi srok budu ya u tyebya v slyedyuyushcheyem godu, i u sarry [budyet] syn. sarra zhye nye priznalas', a skazala: ya nye smyeyalas'. ibo ona ispugalas'. no on skazal: nyet, ty rassmyeyalas'. i vstali tye muzhi i ottuda otpravilis' k sodomu; avraam zhye poshyel s nimi, provodit' ikh. i skazal i-o': utayu li ya ot avraama, chto khochu dyelat'? ot avraama tochno proizoidyet narod vye-likii i sil'nyi, i blagoslovyatsya v nyem vsye narody zyiemi, ibo ya izbral yego dlya togo, chtoby on zapovyedal synam svoim i domu svojemu poslye sye-bya, khodit' putyem i-o, tvorya pravdu i sud; i ispolnit i-o' nad avraamom, chto skazal o nyem. i skazal i-o': vop! sodomskii i gomorrskii, vyelek on, i gryekh ikh, tyazhyel on vyes'ma; soidu i posmotryu, tochno li oni postupyat tak, kakov vop! na nikh, voskhodyashchii ko mnye, ili nyet; uznayu. i obratilis' muzhi ottuda i poshli v sodom; avraam zhye yeshchye stoyal pryed litsyem i-o. i podoshyel avraam i skazal: nyeuzhyeli ty pogubish' pravynednogo s nyechyestivym? mozhyet byt', yes' v etom gorodye pyat'dyesyat pravynednikov? nyeuzhyeli ty pogubish', i nye poshchadish' nyesta syego radi pyatidyesyati pravynednikov, v nyem? nye mozhyet byt', chtoby ty postupil tak, chtoby ty pogubil pravynednogo s nyechyestivym, chtoby to zhye bylo s pravynednikom, chto s nyechyestivym; nye mozhyet byt' ot tyebya! sudiya vsyei zyiemi postupit li nyepравосудno? i-o' skazal: yesli ya naidu v gorodye sodomye pyat'dyesyat pravynednikov, to ya radi nikh poshchazhu vsye myesto siye. avraam skazal v otvyet: vot, ya ryeshilsya govorit' vладыкыe, ya, prakh i pyepyel: mozhyet byt', do pyatidyesyati pravynednikov nyedostanyet pyati, nyeuzhyeli za [nyedostatkom] pyati ty istryebish' vyes' gorod? on skazal: nye istryeblyu, yesli naidu tam sorok pyat'. [avraam] prodolzhal govorit' s nim i skazal: mozhyet byt', naidyetsya tam sorok? on skazal: nye sdyelayu [togo] i radi soroka. i skazal [avraam]: da nye prognyevayetsya vладыкыa, chto ya budu govorit': mozhyet byt', naidyetsya tam tridsat'? on skazal: nye sdyelayu, yesli naidyetsya tam tridsat'. [avraam] skazal: vot, ya ryeshilsya govorit' vладыкыe: mozhyet byt', naidyetsya tam dvadtsat'? on skazal: nye istryeblyu radi dvadtsati. [avraam] skazal: da nye prognyevayetsya vладыкыa, chto ya skazhu yeshchye odnazhdy: mozhyet byt', naidyetsya tam dyesyat'? on skazal: nye istryeblyu radi dyesyati. i poshyel i-o', pyeryestav govorit' s avraamom; avraam zhye vozvratilsya v svoje myesto.

19

i prishli tye dva angyla v sodom vyecherom, kogda lot sidyl v vorot sodom. lot uvidyl, i vstal, chtoby vstryetit' ikh, i poklonilsya litsyem do zyiemi i skazal: gosudari moi! zaidite v dom raba vashyego i nochuitye, i umoitye nogi vashi, i vstan'tye poutru i poidyetye v put' svoi. no oni skazali: nyet, my nochuyem na ulitsy. on zhye sil'no uprashival ikh; i oni poshli k nyemu i prishli v dom yego. on sdyelal im ugoshcheyeniye i ispyek pryenyne khlyeby, i oni yeli yeshchye nye lyegli oni spat', kak gorod-

skiye zhityeli, sodomlyanye, ot molodogo do starogo, vyes' narod so [vsyekh] kontsov [goroda], okruzhilli dom i vyzvali lota i govorili yemu: gdye lyudi, prishyeshkiye k tyebye na noch'? vyvvedi ikh k nam; my poznayem ikh. lot vyshyel k nim ko vkhodu, i zapyer za soboyu dyer', i skazal: brat'ya moi, nye dyelaitye zla; vot u myenya dyve dochyeryi, kotorye nye poznali muzha; luchshye ya vyvvedu ikh k vam, dyelaitye s nimi, chto vam ugodno, to'ko lyudyam sim nye dyelaitye nychyego, tak kak oni prishli pod krov doma moyego. no oni skazali: poidi syuda. i skazali: vot prishlyets, i khochyet sudit'? tyepyer' my khuzhye postupim s tobouy, nyzhyeli s nimi. i ochyen' pristupali k chyeloveku syemu, k lotu, i podoshli, chtoby vylomat' dyer'. togda muzhi tye prostyerli ruki svoi i vvyeli lota k syebye v dom, i dyer' zapyerli; a lyudyei, byvshikh pri vkhodye v dom, porazili slyepotouy, ot malogo do bol'shogo, tak chto oni izmuchilis', iskav vkhoda. skazali muzhi tye lotu: kto u tyebya yes' yeshchye zdyes'? zyat' li, synov'ya li tvoii, dochyeryi li tvoii, i kto by ni byl u tyebya v gorodye, vsyekh vvyvedi iz syego myesta, ibo my istryebim siye myesto, potomu chto vyelek vop! na zhityelyei yego k i-o, i i-o' poslal nas istryebit' yego. i vyshyel lot, i govoril s zyat'yami svoimi, kotorye brali za syebye dochyeryei yego, i skazal: vstan'tye, vyyidite iz syego myesta, ibo i-o' istryebit syei gorod. no zyat'yam yego pokazalos', chto on shutit. kogda vzoshla zarya, angely nachali toropit' lota, govorya: vstan', voz'mi zhyenu tvoyu i dvukh dochyeryei tvoikh, kotorye u tyebya, chtoby nye pogibnut' tyebye za byezzakoniya goroda. i kak on myedlil, to muzhi tye, po milosti k nyemu i-o, vyzvali za ruku yego i zhyenu yego, i dvukh dochyeryei yego, i vvyveli yego i postavili yego vnye goroda. kogda zhye vvyveli ikh von, [to odin iz nikh] skazal: spasai dushu svoyu; nye oglyadyvaisya nazad i nigdye nye ostanavlivaisya v okryestnosti syei; spasisaya na goru, chtoby tyebye nye pogibnut'. no lot skazal im: nyet, vладыкыa! vot, rab tvoii obryel blagovolyeniye pryed ochami tvoimi, i vyeika milost' tvoya, kotoruyu ty sdyelal so mnoyu, chto spas zhizn' moyu; no ya nye mogu spasat'sya na goru, chtob nye zastigla myenya byeda i mnye nye umyeryet'; vot, blizhye byezhat' v syei gorod, on zhye mal; pobyegu ya tuda, —on zhye mal; i sokhranitsya zhizn' moya. i skazal yemu: vot, v ugodnost' tyebye ya sdyelayu i eto: nye nispovyergnu goroda, o ktorom ty govorish'; pospyeshai, spasisaya tuda, ibo ya nye mogu sdyelat' dyela, dokolye ty nye pridyesh' tuda. potomu i nazvan gorod syei: sigor. solntsye vzoshlo nad zyiemyeyu, i lot prishyel v sigor. i prolil i-o' na sodom i gomorru dozhdyem syeru i ogon' ot i-o s nyeba, i nispovyerg goroda sii, i vsyu okryestnost' siyu, i vsyekh zhityelyei gorodov sikh, i proizrastaniya zyiemi. zhyena zhye [lotova] oglyanulas' pozadi yego, i stala solyanym stolpom. i vstal avraam rano utrom i [poshyel] na myesto, gdye stoyal pryed litsyem i-o, i posmotryel k sodomu i gomorrye i na vsye prostranstvo okryestnosti i uvidyl: vot, dym podnimayetsya s zyiemi, kak dym iz pyechi, i bylo, kogda eti-k istryeblyal goroda okryestnosti syei, vspomnil etik-k ob avraamye i vyslal lota iz sryedy istryeblyeniya, kogda nispovyergal goroda, v koto-

rykh zhil lot. i vyshyel lot iz sigora i stal zhit' v gorye, i s nim dyve dochyeryi yego, ibo on boyalsya zhit' v sigorye. i zhil v pyeshchyerye, i s nim dyve dochyeryi yego. i skazala starshaya mladshyei: otyets nash star, i nyet chyelovyeka na zymlye, kotoryi voshyel by k nam po obychayu vsyei zymli; itak napoim ottsa nashyego vinom, i pyeryespim s nim, i vosstavim ot ottsa nashyego plyemya. i napoili ottsa svoynogo vinom v tu noch'; i voshla starshaya i spala s ottsom svoim: a on nye znal, kogda ona lyegla i kogda vstala. na drugoi dyen' starshaya skazala mladshyei: vot, ya spala vchiera s ottsom moim; napoim yego vinom i v etu noch'; i ty voidi, spi s nim, i vosstavim ot ottsa nashyego plyemya. i napoili ottsa svoynogo vinom i v etu noch'; i voshla mladshaya i spala s nim; i on nye znal, kogda ona lyegla i kogda vstala. i sdylalis' obyе dochyeryi lotovy byeryemyennymi ot ottsa svoynogo, i rodila starshaya syna, i naryekla yemu imya: moav. on otyets moavityan donnyne. i mladshaya takzhye rodila syna, i naryekla yemu imya: byen-ammi. on otyets ammonityan donnyne.

20

avraam podnyalsya ottuda k yugu i posyelilsya myezhdu kadyesom i myezhdu surom; i byl na vryemya v gyerarye. i skazal avraam o sarrye, zhyenye svoiei: ona syestra moya. i poslal avimelyekkh, tsar' gyerarskii, i vzyal sarru. i prishyel eti-k k avimelyekhu noch'yu vo snye i skazal yemu: vot, ty umryesh' za zhyenshchinu, kotoruyu ty vzyal, ibo ona imyeyet muzha avimelyekkh zhye nye prikasalsya k nyei i skazal: vладыka! nyeuzhyeli ty pogubish' i nyevinnyi narod? nye sam li on skazal mnye: ona syestra moya? i ona sama skazala: on brat moi. ya sdylael eto v prostotye syerdtsa moyego i v chistotye ruk moikh. i skazal yemu eti-k vo snye: i ya znayu, chto ty sdylael siye v prostotye syerdtsa tvoyego, i udyerzhal tyebya ot gryekha pryedo mnoyu, potomu i nye dopustil tyebya prikosnut'sya k nyei; tyepyer' zhye vozvratil zhyenu muzhu, ibo on prorok i pomolitsya o tyebye, i ty budyesh' zhiv; a yesli nye vozvratish', to znai, chto nyepryemyenno umryesh' ty i vsye tvoi. i vstal avimelyekkh utrom rano, i prizval vsyekh rabov svoikh, i pyeryekazal vsye slova sii v ushi ikh; i lyudi sii vyes'ma ispagulis'. i prizval avimelyekkh avraama i skazal yemu: chto ty s nami sdylael? chyem sogryeshil ya protiv tyebya, chto ty navyel bylo na myenya i na tsarstvo moye vyelikii gryekh? ty sdylael so mnoyu dyela, kakikh nye dye-layut. i skazal avimelyekkh avraamu: chto ty imyel v vidu, kogda dyelal eto dyelo? avraam skazal: ya podumal, chto nyet na mysteye syem strakha bozhiiya, i ub'yut myenya za zhyenu moyu; da ona i podlinno syestra mnye: ona doch' ottsa moyego, tol'ko nye doch' matyeri moyei; i sdylalas' moyeyu zhyenoyu; kogda eti-k povyel myenya stranstvovat' iz doma ottsa moyego, to ya skazal yei: sdylelai so mnoyu siyu milost', v kakoye ni pridym my mysto, vyezdye govori obo mnye: eto brat moi. i vzyal avimelyekkh myelkogo i krupnogo skota, i rabov i rabyn', i dal avraamu; i vozvratil yemu sarru, zhyenu yego. i skazal avimelyekkh: vot, zymlya moya pryed to-

boyu; zhivi, gdye tyebye ugodno. i sarrye skazal: vot, ya dal bratu tvoyemu tsysyachu [siklyei] syeryebra; vot, eto tyebye pokryvalo dlya ochyey pryed vsyemi, kotoryye s tobouy, i pryed vsyemi ty opravdana. i pomolilsya avraam eti-ku, i istysyeli eti-k avimelyekha, i zhyenu yego, i rabyn' yego, i oni stali rozhdat'; ibo zaklyuchil i-o' vsyakoye chryeyu v domye avimelyekha za sarru, zhyenu avraamovu.

21

i prizryel i-o' na sarru, kak skazal; i sdylael i-o' sarrye, kak govoril. sarra zachala i rodila avraamu syna v starosti yego vo vryemya, o ktorom govoril yemu eti-k; i naryek avraam imya synu svoynemu, rodivshyemusya u nyego, kotorigo rodila yemu sarra, isaak i obryezal avraam isaaka, syna svoynogo, v vos'moi dyen', kak zapovyedal yemu eti-k. avraam byl sta lyet, kogda rodilsya u nyego isaak, syn yego. i skazala sarra: smyekh sdylael mnye eti-k; kto ni uslyshit obo mnye, rassmyeyetsya. i skazala: kto skazal by avraamu: sarra budyet kormit' dyetyei grud'yu? ibo v starosti yego ya rodila syna. ditya vyroslo i otnyato ot grudi; i avraam sdylael bol'shoi pir v tot dyen', kogda isaak otnyat byl ot grudi. i uvidyela sarra, chto syn agari yegiptyanki, kotorigo ona rodila avraamu, nasmyekhayetsya, i skazala avraamu: vygoni etu rabynyu i syna yeye, ibo nye naslyduyet syn rabyni syei s synom moim isaakom. i pokazalos' eto avraamu vyes'ma nyepriyatnym radi syna yego. no eti-k skazal avraamu: nye ogorchaisya radi otroka i rabyni tvoyei; vo vsyem, chto skazhyet tyebye sarra, slushaisya golosa yeye, ibo v isaakye naryechyetsya tyebye syemya; i ot syna rabyni ya proizvyedu narod, potomu chto on syemya tvoye. avraam vstal rano utrom, i vzyal khlyeba i myekh vody, i dal agari, polozhiv yei na plyechi, i otroka, i otpustil yeye. ona poshla, i zabludilas' v pustynye virsavi; i nye stalo vody v myekhye, i ona ostavila otroka pod odnim kustom i poshla, syela vdali, v rasstoyanii na [odin] vystryel iz luka. ibo ona skazala: nye [khochu] vidyet' smyerti otroka. i ona syela protiv, i podnyala vopl', i plakala; i uslyshal eti-k golos otroka; i angel bozhii s nyeba vovzval k agari i skazal yei: chto s tobouy, agar? nye boisia; eti-k uslyshal golos otroka ottuda, gdye on nakhoditsya; vstan', podnimi otroka i voz'mi yego za ruku, ibo ya proizvyedu ot nyego vyelikii narod. i eti-k otkryl glaza yeye, i ona uvidyela kolodyez' s vodoyu, i poshla, napolnila myekh vodoyu i napoila otroka. i eti-k byl s otrokom; i on vyros, i stal zhit' v pustynye, i sdylalsya stryelkom iz luka. on zhil v pustynye faran; i mat' yego vzyala yemu zhyenu iz zymli yegipyetskoi. i bylo v to vryemya, avimelyekkh s fikholom, voyenachal'nikom svoim, skazal avraamu: s tobouy eti-k vo vsyem, chto ty ni dyelayesh'; i tyepyer' poklyanis' mnye zdyes' eti-kom, chto ty nye obidish' ni myenya, ni syna moyego, ni vnuka moyego; i kak ya khorosho postupal s tobouy, tak i ty budyesh' postupat' so mnoyu i zymlyeyu, v ktoroi ty gostish'. i skazal avraam: ya klyanus' i avraam upryekal avimelyekha za kolodyez' s vodoyu, ktoriy otnyali raby avimelyekhov. avimelyekkh zhye

skazal: nye znayu, kto eto sdyelal, i ty nye skazal mnye; ya dazhye i nye slykhal [o tom] donynye. i vzyal avraam myelkogo i krupnogo skota i dal avimyelyekhu, i oni oba zaklyuchili soyuz. i postavil avraam sym' agnits iz [stada] myelkogo skota osobo. avimyelyekh zhye skazal avraamu: na chto zdyes' sii sym' agnits, kotorykh ty postavil moye. [on] skazal: sym' agnits sikh voz'mi ot ruki moyei, chtoby oni byli mnye svidyetyel'stvom, chto ya vykopal etot kolodzey. potomu i nazval on siye myesto: vir-saviya, ibo tut oba oni klyalis' i zaklyuchili soyuz v virsavii. i vstal avimyelyekh, i fikhol, voyenachal'nik yego, i vozvratilis' v zyeemlyu filistimskeyu. i nasadil [avraam] pri virsavii roshchu i prizval tam imya i-o, eti-ka vyechnogo. i zhil avraam v zyeemlye filistim-skoj, kak strannik, dni mnogije.

22

i bylo, poslye sikh proisshyestvii eti-k iskushal avraama i skazal yemu: avraam! on skazal: vot ya. [eti-k] skazal: voz'mi syna tvoyego, yedinstvennogo tvoyego, kotorogo ty lyubish', isaaka; i poidi v zyeemlyu moria i tam prinyesi yego vo vsyesozhzhieniye na odnoi iz gor, o kotoroi ya skazhu tyebye. avraam vstal rano utrom, osyedal osla svojego, vzyal s soboyu dvoikh iz otrokov svoikh i isaaka, syna svojego; nakolot drov dlya vsyesozhzhieniya, i vstav poshyel na myesto, o ktorom skazal yemu eti-k na tryetii dyen' avraam vozvyel ochi svoi, i uvidyel to myesto izdalyeka. i skazal avraam otrokam svoim: ostan'tyes' vy zdyes' s oslom, a ya i syn poidyem tuda i poklonimsya, i vozvratimsya k vam. i vzyal avraam drova dlya vsyesozhzhieniya, i vovizual-ratrudits' syazhil na isaaka, syna svojego; vzyal v ruki ogon' i nozh, i poshli oba vmestye. i nachal isaak govorit' avraamu, ottsu svoemu, i skazal: otyets moi! on otvyechal: vot ya, syn moi. on skazal: vot ogon' i drova, gdye zhye agnyets dlya vsyesozhzhieniya? avraam skazal: eti-k usmotrit syebye agntsa dlya vsyesozhzhieniya, syn moi. i shli [dalaye] oba vmestye. i prishli na myesto, o ktorom skazal yemu eti-k; i ustroil tam avraam zhyertyennik, ravizual-ratrudits' syazhil drova i, svyazav syna svojego isaaka, polozhil yego na zhyertyennik povyerkh drov. i prostyer avraam ruku svoyu i vzyal nozh, chtoby zakolot' syna svojego. no angyl i-o' vozvzal k nyemu s nyeba i skazal: avraam! avraam! on skazal: vot ya. [angyl] skazal: nye podnimai ruki tvoje na otroka i nye dyelai nad nim nichyego, ibo tyepper' ya znayu, chto boish'sya ty eti-ka i nye pozhalyl syna tvoyego, yedinstvennogo tvoyego, dlya myenya. i vozvyel avraam ochi svoi i uvidyel: i vot, pozadi ovyen, zaputavshiysya v chashchye rogamii svoimi. avraam poshyel, vzyal ovna i prinyes yego vo vsyesozhzhieniye vmiesto syna svojego. i naryek avraam imya myestu tomu: iyegova-irye. posyemu [i] nynye govoritsya: na gorye iyegovy usmotritsya. i vtorichno vozvzal k avraamu angyl i-o' s nyeba i skazal: mnoyu klyanus', govorit i-o', chto, tak kak ty sdyelal siye dyelo, i nye pozhalyl syna tvoyego, yedinstvennogo tvoyego, to ya blagoslovlyaya blagoslovlyu tyebya i umnozha-ya um-

nozhu syemya tvoeye, kak zvezdy nyebyesnyye i kak pyesok na byeregu morya; i ovldayeyet syemya tvoeye gorodami vragov svoikh; i blagoslovlyatsya v syemyeni tvoyem vsye narody zyeemli za to, chto ty poslushalsya glasa moyego. i vozvratilsya avraam k otrokam svoim, i vstali i poshli vmestye v virsaviyu; i zhil avraam v virsavii. poslye sikh proisshyestvii avraamu vozvyestili, skazav: vot, i milka rodila nakhoru, bratu tvoyemu, synov: utsa, pyeryentsa yego, vuza, brata syemu, kyemuila, ottsa aramova, kyesyeda, khazo, pildasha, idlafa i vafuila; ot vafuila rodilas' ryevyokka. vos'myerykh sikh rodila milka nakhoru, bratu avraamovu; i nalozhnitsa yego, imyenem ryeuma, takzhye rodila tyevakha, gakhama, takhasha i maakhu.

23

zhizni sarrinoi bylo sto dvadtsat' sym' lyet: [vot] lyeta zhizni sarrinoi; i umyerla sarra v kiriaf-arbye, chto [nynye] khyevron, v zyeemlye khanaanskoj. i prishyel avraam rydat' po sarrye i oplakivat' yeye. i otoshyel avraam ot umyershyei svoyei, i govoril synam khyetovym, i skazal ya u vas prishlyets i posyelyenets; daitye mnye v sobstvennost' [myesto] [dlya] groba myezhdu vami, chtoby mnye umyershuyu moyu skhoronit' ot glaz moikh. syny khyeta otvyechali avraamu i skazali yemu: poslushai nas, i-o nash; ty knyaz' bozhii posryedi nas; v luchshyem iz nashikh pogryebal'nykh myest pokhoroni umyershuyu tvoyu; nikto iz nas nye otkazhyet tyebye v pogryebal'nom myesty, dlya pogryebieniya umyershyei tvoyei. avraam vstal i poklonilsya narodu zyeemli toi, synam khyetovym; i govoril im i skazal: yesli vy soglasny, chtoby ya pokhoronil umyershuyu moyu, to poslushaitye myenya, poprositye za myenya yefrona, syna tsokharova, chtoby on otdal mnye pyeshchyeru makhpyelu, kotoraya u nyego na kontsyte polya yego, chtoby za dovol'nuyu tsyenu otdal yeye mnye posryedi vas, v sobstvennost' dlya pogryebieniya. yefron zhye sidyel posryedi synov khyetovykh; i otvyechal yefron khyettyeyanin avraamu vslukh synov khyeta, vsyekh vkhodiyashchikh vo vrata goroda yego, i skazal: nyet, i-o moi, poslushai myenya: ya dayu tyebye polye i pyeshchyeru, kotoraya na nyem, dayu tyebye, pryed ochami synov naroda moyego daryu tyebye yeye, pokhoroni umyershuyu tvoyu. avraam poklonilsya pryed narodom zyeemli toi i govoril yefronu vslukh naroda zyeemli toi i skazal: yesli poslushayesh', ya dayu tyebye za polye syeryebro; voz'mi u myenya, i ya pokhoronyu tam umyershuyu moyu. yefron otvyechal avraamu i skazal yemu: i-o moi! poslushai myenya: zyeemlya [stoit] chyetyryesta siklyei syeryebra; dlya myenya i dlya tyebya chto eto? pokhoroni umyershuyu tvoyu. avraam vyslushal yefrona; i otvyesil avraam yefronu syeryebra, skol'ko on ob'yavil vslukh synov khyetovykh, chyetyryesta siklyei syeryebra, kakoye khodit u kuptsov. i stalo polye yefronovo, kotorye pri makhpyelye, protiv mamrye, polye i pyeshchyera, kotoraya na nyem, i vsye dyeryev'ya, kotoryye na polye, vo vsyekh pryedylakh yego vokrug, vladenyem avraamovym pryed

ochami synov khyeta, vsyekh vkhodyashchikh vo vrata goroda yego. poslye syego avraam pokhoronil sarru, zhyenu svoyu, v pyeshchyere polya v makh-pyelye, protiv mamrye, chto [nynye] khyevron, v zymlye khanaanskoi. tak dostalis' avraamu ot synov khyetovykh polye i pyeshchyera, kotoraya na nyem, v sobstvyennost' dlya pogrybeniya.

24

avraam byl uzhye star i v lyetakh pryeklonnykh. i-o' blagoslovil avraama vsyem. i skazal avraam rabu svoymu, starshyemu v domye yego, upravlyavshyemu vsyem, chto u nyego bylo: polozhi ruku tvoyu pod styegno moye i klyanis' mnye i-o, etikom nyeba i eti-kom zymli, chto ty nye voz'myesh' synu moyemu zhyeny iz dochyeryei khananyev, sryedi kotorykh ya zhyvu no poidyesh' v zymlyu moyu, na rodinu moyu, i voz'myesh' zhyenu synu moyemu isaaku. rab skazal yemu: mozhyet byt', nye zakhochyet zhyenshchina idti so mnoyu v etu zymlyu, dolzhnen li ya vozvratit' syna tvoyego v zymlyu, iz kotoroi ty vyshyel? avraam skazal yemu: by-eryegis', nye vozvrashchai syna moyego tuda; i-o', etik nyeba, kotoryi vzyal myenya iz doma ottsa moyego i iz zymli rozhdyeniya moyego, kotoryi govoril mnye i kotoryi klyalsya mnye, govorya: potomstvu tvoyemu dam siyu zymlyu', -on poshyet angyla svoynego pryed tobouy, i ty voz'myesh' zhyenu synu moyemu ottuda; yesli zhye nye zakhochyet zhyenshchina idti s tobouy, ty budyesh' svobodyen ot syei klyatvy moyei; tol'ko syna moyego nye vozvrashchai tuda. i polozhil rab ruku svoyu pod styegno avraama, i-o svoynego, i klyalsya yemu v syem. i vzyal rab iz vyerblyudov i-o svoynego dyesyat' vyerblyudov i poshyel. v rukakh u nyego byl takzhye vsyakiye sokrovishcha i-o yego. on vstal i poshyel v mysopotamiyu, v gorod nakhora, i ostanovil vyerblyudov vnye goroda, u kolodyeza vody, pod vyechyer, v to vryemya, kogda vykhodyat zhyenshchiny chyerpap', i skazal: i-o, bozhye i-o moyego avraama! poshli [yeye] syegodnya navstryechu mnye i sotvori milost' s i-o moim avraamom; vot, ya stoyu u istochnika vody, i dochyeri zhytelyei goroda vykhodyat chyerpap' vodu; i dveyitsa, kotoroi ya skazhu: nakloni kuvshin tvoi, ya nap'yus', i kotoraya skazhyet: pyei, ya i vyerblyudam tvoim dam pit', -vot ta, kotoruyu ty naznachil rabu tvoyemu isaaku; i po syemu uznayu ya, chto ty tvorish' milost' s i-o moim. yeshchye nye pyeryestal on govorit', i vot, vyshla ryevyokka, kotoraya rodilas' ot vafuila, syna milki, zhyeny nakhora, brata avraamova, i kuvshin yeye na plyeche yeye; dveyitsa [byla] pryekrasna vidom, dyeva, kotoroi nye poznal muzh. ona soshla k istochniku, napolnila kuvshin svoi i poshla vvyerkh. i pobyezhal rab navstryechu yei i skazal: dai mnye ispit' nyemnogo vody iz kuvshina tvoyego. ona skazala: pyei, i-o moi. i totchas spustila kuvshin svoi na ruku svoyu i napoila yego. i, kogda napoila yego, skazala: ya stanu chyerpap' i dlya vyerblyudov tvoikh, poka nye nap'yutsya. i totchas vytila vodu iz kuvshina svoynego v poilo i pobyezhalo opyat' k kolodyezu pochyerpnut', i nachyerpala dlya vsyekh vyerblyudov yego.

chyelovyek tot smotryel na nyeye s izumlyeniyem v molchanii, zhyelaya urazumyet', blagoslovil li i-o' put' mnye, ili nyet. kogda vyerblyudy pyeryestali pit', togda chyelovyek tot vzyal zolotuyu syer'gu, vyesom polsiklyu, i dva zapyast'ya na ruki yei, vyesom v dyesyat' [siklyei] zolota; i skazal: ch'ya ty doch'? skazhi mnye, yes' li v domye ottsa tvoyego mlyesto nam nochyevat'? ona skazala yemu: ya doch' vafuila, syna milki, ktorogo ona rodila nakhoru. i yeshchye skazala yemu: u nas mnogo solomy i kormu, i [yes'] mlyesto dlya nochlyega. i pryeklonilsya chyelovyek tot i poklonilsya i-o, i skazal: blagoslovyen i-o' eti-k i-o moyego avraama, kotoryi nye ostavil i-o moyego milost'yu svoeyu i istinoyu svoeyu! i-o' pryamym putyem pryvel myenya k domu brata i-o moyego. dveyitsa pobyezhalo i rasskazalo ob etom v domye matyeri svoiei. u ryevyeki byl brat, imenyem lavan. lavan vybezhal k tomu chyelovyeku, k istochniku. i kogda on uvidyel syer'gu i zapyast'ya na rukakh u syestry svoiei i uslyshal slova ryevyeki, syestry svoiei, kotoraya govorila: tak govoril so mnoyu etot chyelovyek, -to prishyel k chyelovyeku, i vot, on stoit pri vyerblyudakh u istochnika; i skazal: voidi, blagoslovyenniy i-o; zachyem ty stoish' vnye? ya prigotovil dom i mlyesto dlya vyerblyudov. i voshyel chyelovyek. [lavan] rassyedlal vyerblyudov i dal solomy i kormu vyerblyudam, i vody umyt' nogi yemu i lyudyam, kotoryye byli s nim; i pryedlozhyena byla yemu pishcha; no on skazal: nye stanu yes', dokolye nye skazhu dyela svoynego. i skazali: govori. on skazal: ya rab avraamov; i-o' vyes'ma blagoslovil i-o moyego, i on sdyelalsya vvelikim: on dal yemu ovyets i volov, syeryebro i zoloto, rabov i rabyn', vyerblyudov i oslov; sarra, zhyena i-o moyego, uzhye sostarivshis', rodila i-o moyemu syna, ktoromou on otdal vsye, chto u nyego; i vzyal s myenya klyatvu i-o moi, skazav: nye byeri zhyeny synu moyemu iz dochyeryei khananyev, v zymlye kotorykh ya zhyvu, a poidi v dom ottsa moyego i k rodstvyennikam moim, i voz'myesh' zhyenu synu moyemu. ya skazal i-o moyemu: mozhyet byt', nye poidyet zhyenshchina so mnoyu. on skazal mnye: i skazali: lit-syem ktorogo ya khozhu, poshlyet s tobouy angyla svoynego i blagoustroit put' tvoi, i voz'myesh' zhyenu synu moyemu iz rodnnykh moikh i iz doma ottsa moyego; togda budyesh' ty svobodyen ot klyatvy moyei, kogda skhodish' k rodstvyennikam moim; i yesli oni nye dadut tyebye, to budyesh' svobodyen ot klyatvy moyei. i prishyel ya nynyne k istochniku, i skazal: i-o, bozhye i-o moyego avraama! yesli ty blagoustroish' put', kotoryi ya sovyershayu, to vot, ya stoyu u istochnika vody, i dveyitsa, kotoraya vydyet pochyerpap', i kotoroi ya skazhu: dai mnye ispit' nyemnogo vody iz kuvshina tvoyego, i kotoraya skazhyet mnye: i ty pyei, i vyerblyudam tvoim ya nachyerpayu' -vot zhyena, kotoruyu i-o' naznachil synu i-o moyego. yeshchye nye pyeryestal ya govorit' v umye moyem, i vot vyshla ryevyokka, i kuvshin yeye na plyeche yeye, i soshla k istochniku i pochyerpнула; i ya skazal yei: napoi myenya. ona totchas spustila s syebya kuvshin svoi i skazala: pyei, i vyerblyudov tvoikh ya napoyu. i ya pil, i vyerblyudov ona napoila. ya sprosil yeye i skazal: ch'ya ty doch'?

ona skazala: doch' vafuila, syna nakhorova, ktorogo rodila yemu milka. i dal ya syer'gi yei i zapyst'ya na ruki yeye. i pryeklonilsya ya i poklonilsya i-o, i blagoslovil i-o, eti-ka i-o moyego avraama, ktoroyi pryamym putyem privyel myenya, chtoby vzyat' doch' brata i-o moyego za syna yego. i nynye skazhitye mnye: namyeryeny li vy okazat' milost' i pravdu i-o moyemu ili nyet? skazhitye mnye, i ya obrashchus' napravo, ili nalyevo. i otyvechali lavan i vafuil i skazali: ot i-o prishlo eto dyelo; my nye mozhym skazat' tyebye vopryeki ni khudogo, ni dobrogo; vot ryevyekka pryed tobouy; voz'mi i poidi; pust' budyet ona zhyenoyu synu i-o tvoyego, kak skazal i-o'. kogda rab avraamov uslyshal slova ikh, to poklonilsya i-o do zymli. i vynul rab syeryebryanye vyeshchi i zolotyie vyeshchi i odyezhdy i dal ryevyekkyye; takzhye i bratu yeye i matyeri yeye dal eti-katyie podarki. i yeli i pili on i lyudi, byvshye s nim, i pyeryenochyevyali. kogda zhye vstali poutru, to on skazal: otpustitye myenya k i-o moyemu. no brat yeye i mat' yeye skazali: pust' pobudyet s nami dveyitsa dneyi khotya dyesyat', potom poidyesh'. on skazal im: nye udyerzhivaitye myenya, ibo i-o' blagoustroil put' moi; otpustitye myenya, i ya poidu k i-o moyemu. oni skazali: prizovym dveyitsu i sprosím, chto ona skazhyet. i prizvali ryevyekku i skazali yei: poidyesh' li s etim chyelovyeekom? ona skazala: poidu. i otpustili ryevyekku, syestru svoyu, i kormilitsu yeye, i raba avraamova, i lyudyei yego. i blagoslovili ryevyekku i skazali yei: syestra nasha! da rodyatsya ot tebya tysyachi tysyach, i da vladyyet potomstvo tvoye zhilishchami vragov tvoikh! i vstala ryevyekka i sluzhanki yeye, i syeli na vyerblyudov, i poyekhali za tym chyelovyeekom. i rab vzyal ryevyekku i poshyel. a isaak prishyel iz byeer-lakhai-roi, ibo zhil on v zymlye poludyennoi. pri nastuplyenii vyechjera isaak vyshyel v polye porazmyslit', i vozvylet ochi svoi, i uvidyel: vot, idut vyerblyudy. ryevyekka vzglyanula, i uvidyela isaaka, i spustilas' s vyerblyuda. i skazala rabu: kto etot chyelovek, ktoroyi idyet po polyu navstryechu nam? rab skazal: eto i-o moi. i ona vyzala pokryvalo i pokrylas'. rab zhye skazal isaaku vsye, chto sdylal. i vyvel yeye isaak v shatyer sarry, matyeri svoiei, i vzyal ryevyekku, i ona sdylalas' yemu zhyenoyu, i on vozlyubil yeye; i utyeshilsya isaak v [pyechali] po matyeri svoiei.

25

i vzyal avraam yeshchye zhyenu, imyenyem khyet-turu. ona rodila yemu zimrana, iokshana, myedana, madiana, ishbaka i shuakha. iokshan rodil shyevu i dyedana. syny dyedana byli: ashurim, lyetushim i lyeyumim syny madiana: yefa, yefyer, khanokh, avida i yeldaga. vsye sii syny khyettury. i otдал avraam vsye, chto bylo u nyego, isaaku, a synam nalozhnits, ktoroye byli u avraama, dal avraam podarki i otoslal ikh ot isaaka, syna svoiego, yeshchye pri zhizni svoiei, na vostok, v zymlyu vostochnuyu. dneyi zhizni avraamovoi, ktoroye on prozhil, bylo sto sym'dyesyat pyat' lyet; i skonchalsya avraam, i umyer v starosti dobroi, pryestaryelyi i nasyshchennyi [zhizn'yu], i prilozhilsya k narodu svoiemu.

i pogryebli yego isaak i izmail, synov'ya yego, v pyeshchyerye makhpyelye, na polye yefrona, syna tsokhara, khyettyeyanina, ktoroye protiv mam-rye, na polye, ktoroye avraam priobryel ot synov khyetovkyh. tam pogryebnyy avraam i sarra, zhyena yego. po smyerti avraama eti-k blagoslovil isaaka, syna yego. isaak zhil pri byeer-lakhai-roi. vot rodosloviye izmaila, syna avraamova, ktorogo rodila avraamu agar' yegiptyanka, sluzhanka sar-rina; i vot imyena synov izmailovkyh, imyena ikh po rodosloviyu ikh: pyeryenyets izmailov navaiof, [za nim] kyedar, adbyeyel, mivsam, mishma, duma, massa, khadad, fyema, iyetur, nafish i kyedma. sii sut' syny izmailovy, i sii imyena ikh, v syeleniyakh ikh, v kochyev'yakh ikh. [eto] dyvenadtsat' knyazyei plyemyen ikh. lyet zhye zhizni izmailovoi bylo sto tridsat' sym' lyet; i skonchalsya on, i umyer, i prilozhilsya k narodu svoiemu. oni zhili ot khavily do sura, chto pryed yegiptom, kak idyesh' k assirii. oni posyelimis' pryed litsyem vsyekh brat'yev svoikh. vot rodosloviye isaaka, syna avraamova. avraam rodil isaaka. isaak byl soroka lyet, kogda on vzyal syebe v zhyenu ryevyekku, doch' vafuila aramyeyanina iz myesopotamii, syestru lavana aramyeyanina. i molil-sya isaak i-o o zhyenye svoiei, potomu chto ona byla nyeplodna; i i-o' uslyshal yego, i zachala ryevyekka, zhyena yego. synov'ya v utrobye yeye stali bit'sya, i ona skazala: yesli tak budyet, to dlya chyego mnye eto? i poshla voprosit' i-o. i-o' skazal yei: dva plyemyeni vo chryevye tvoie, i dva razlichnykh naroda proizoidut iz utroby tvoiei; odin narod sdyelayetsya sil'nyeye drugogo, i bol'shii budyet sluzhit' myen'shemu. i nastalo vryemya rodit' yei: i vot bliznyetsy v utrobye yeye. pyervyi vyshyel krasnyi, vyes', kak kozha, kosmatyi; i naryekli yemu imya isav. potom vyshyel brat yego, dyerzhas' rukoyu svoeyu za pyatu isava; i naryecheno yemu imya iakov. isaak zhye byl shyestidesyati lyet, kogda oni rodilis'. dyeti vyrosli, i stal isav chyelovyeekom iskusnym v zvyerolovstvye, chyelovyeekom polyei; a iakov chyelovyeekom krotkim, zhivushchim v shatrakh. isaak lyubil isava, potomu chto dich' yego byla po vkusu yego, a ryevyekka lyubila iakova. i svaril iakov kushan'ye; a isav prishyel s polya ustalyi. i skazal isav iakovu: dai mnye poyest' krasnogo, krasnogo etogo, ibo ya ustal. ot syego dano yemu prozvaniye: yedom. no iakov skazal: prodai mnye tyepper' zhye svoie pyervorodstvo. isav skazal: vot, ya umirayu, chto mnye v etom pyervorodstvye? iakov skazal: poklyanis' mnye tyepper' zhye. on poklyan-sya yemu, i prodal pyervorodstvo svoie iakovu. i dal iakov isavu khlyeba i kushan'ya iz chyechyevitsy; i on yel i pil, i vstal i poshyel; i pryeneybryeg isav pyervorodstvo.

26

byl golod v zymlye, svyerkh pryezhnyego goloda, ktoroyi byl vo dni avraama; i poshyel isaak k avimyelyekhu, tsaryu filistimskomu, v gyear. i-o' yavilsya yemu i skazal: nye khodi v yegipyet; zhivi v zymlye, o ktoroi ya skazhu tyebye, stranstvui po syei zymlye, i ya budu s tobouy i blagoslovlyu tyebya, ibo tye-

bye i potomstvu tvoyemu dam vsye zyeмли sii i ispolnyu klyatvu, kotoroyu ya klyalsya avraamu, ottsu tvoyemu umnozhu potomstvo tvoye, kak zryezdy nyebyesnyye, i dam potomstvu tvoyemu vsye zyeмли sii; blagoslovlyatsya v syemyni tvoyem vsye narody zyeмnyye, za to, chto avraam poslushalsya glasa moyego i soblyudal, chto mnoyu [zapovyedano] bylo soblyudat': povyeleniya moi, ustavy moi i zakony moi. isaak posyelilsya v gyerarye. zhityeli myesta togo sprosili o zhyenye yego, i on skazal: eto syestra moya; potomu chto boyalsya skazat': zhyena moya, chtoby nye ubili myenya, [dumal on], zhityeli myesta syego za ryevyekku, potomu chto ona pryekrasna vidom. no kogda uzhye mnogo vryemyeni on tam prozhil, avimyelyekh, tsar' filistimskii, posmotryev v okno, uvidyel, chto isaak igrayet s ryevyekkoyu, zhyenoyu svoyeuyu. i prizval avimyelyekh isaaka i skazal: vot, eto zhyena tvoya; kak zhye ty skazal: ona syestra moya? isaak skazal yemu: potomu chto ya dumal, nye umyeryet' by mnye radi yeye. na avimyelyekh skazal: chto eto ty sdyelal s nami? yedva odin iz naroda nye sovokupilsya s zhyenoyu tvoeuyu, i ty vyvel by nas v gryekh. i dal avimyelyekh povyeleniye vsyemu narodu, skazav: kto prikosnyetsya k syemu chyelovekyu i k zhyenye yego, tot pryedan budyet smyerti. i syeyal isaak v zyeмlye toi i poluchil v tot god yachmyenya vo sto krat: tak blagoslovil yego i-o'. i stal vyelikim chyelovek syei i vozvychivalsya bol'shye i bol'shye do togo, chto stal vyes'ma vyelikim. u nyego byli stada myelkogo i stada krupnogo skota i mnozhyestvo pakhotnykh polyei, i filistimlyanye stali zavidovat' yemu. i vsye kolodyezi, kotoryye vykopali raby otssa yego pri zhizni otssa yego avraama, filistimlyanye zavalili i zasypali zyeмlyeyu. i avimyelyekh skazal isaaku: udalis' ot nas, ibo ty sdyelalsya gorazdo sil'nyeye nas. i isaak udalilsya ot-tuda, i raspolozhilsya shatrami v dolinye gyerarskoi, i posyelilsya tam. i vnov' vykopal isaak kolodyezi vody, kotoryye vykopany byli vo dni avraama, otssa yego, i kotoryye zavalili filistimlyanye po smyerti avraama; i nazval ikh tyemi zhye imenyami, kotorymi nazval ikh otyets yego. i kopali raby isaakov v dolinye i nashli tam kolodyez' vody zhivoi. i sporili pastukhi gyerarskiye s pastukhami isaaka, govorya: nasha voda. i on naryek kolodyezyu imya: ryseyek, potomu chto sporili s nim. vykopali drugoi kolodyez'; sporili takzhye i o nyem; i on naryek yemu imya: sitna. i on dvinulsya otsyuda i vykopal inoi kolodyez', o ktorom uzhye nye sporili, i naryek yemu imya: ryekhovof, ibo, skazal on, tyepyer' i-o' dal nam prostrannoye myesto, i my razmnozhim-sya na zyeмlye. ottuda pyeryeshel on v virsaviyu. i v tu noch' yavilsya yemu i-o' i skazal: ya eti-k avraama, otssa tvoego; nye boisya, ibo ya s tobouy; i blagoslovlyu tyebya i umnozhu potomstvo tvoye, radi avraama, raba moyego. i on ustroil tam zhyertvyenik i prizval imya i-o. i raskinul tam shatyer svoi, i vykopali tam raby isaakovy kolodyez'. prishlyel k nyemu iz gyerara avimyelyekh i akhuzaf, drug yego, i fikhol, voyenachal'nik yego. isaak skazal im: dlya chyego vy prishli ko mnye, kogda vy voznyenavidyli myenya i vyslali myenya ot syebya? oni skazali: my yasno uvidyeli, chto i-o' s tobouy, i potomu my

skazali: postavim myezhdu nami i tobouy klyatvu i zaklyuchim s tobouy soyuz, chtoby ty nye dyelal nam zla, kak i my nye kosnulis' do tyebya, a dyelali tyebye odno dobroye i otpustili tyebya s mirom; tyepyer' ty blagoslovyen i-o. on sdyelal im pirshyestvo, i oni yeli i pili. i vstav rano utrom, poklyalis' drug drugu; i otpustil ikh isaak, i oni poshli ot nyego s mirom. v tot zhye dyen' prishli raby isaakovy i izvyestili yego o kolodyezye, kotoryi kopali oni, i skazali yemu: my nashli vodu. i on nazval yego: shiva. posyemu imya gorodu tomu byeershiva do syego dnya. i byl isav soroka lyet, i vzyal syebye v zhyeny iyegudifu, doch' byeera khyettyeyanina, i vasyemafu, doch' yelona khyettyeyanina; i oni byli v tyagost' isaaku i ryevyekkye.

27

kogda isaak sostarilsya i pritupilos' zryeniye glaz yego, on prizval starshyego syna svoyeogo isava i skazal yemu: syn moi! tot skazal yemu: vot ya. on skazal: vot, ya sostarilsya; nye znayu dnya smyerti moyei; voz'mi tyepyer' orudiya tvoi, kolchan tvoi i luk tvoi, poidi v polye, i nalovi mnye dichi i prigotov' moye kushan'ye, kakoye ya lyublyu, i prinyesi mnye yest', chtoby blagoslovila tyebya dusha moya, pryezhdye nyezhyeli ya umru. ryevyekka slyshala, kogda isaak govoril synu svoeyemu isavu. i poshyel isav v polye dostat' i prinyesti dichi; a ryevyekka skazala synu svoeyemu iakovu: vot, ya slyshala, kak otyets tvoi govoril bratu tvoyemu isavu: prinyesi mnye dichi i prigotov' mnye kushan'ye; ya poyem i blagoslovlyu tyebya pryed litsyem i-o, pryed smyert'yu moyeyu. tyepyer', syn moi, poslushaisya slov moikh v tom, chto ya prikazhu tyebye: poidi v [stado] i voz'mi mnye ottuda dva kozlyenka khoroshikh, i ya prigotovlyu iz nichk ottsu tvoyemu kushan'ye, kakoye on lyubit, a ty prinyesyesh' ottsu tvoyemu, i on poyest, chtoby blagoslovit' tyebya pryed smyert'yu svoeuyu. iakov skazal ryevyekkye, matyeri svoiei: isav, brat moi, chyelovek kosmatyi, a ya chyelovek gladkii; mozhyet stat'sya, oshchupayet myenya otyets moi, i ya budu v glazakh yego obmanskichikom i navyedu na syebya proklyatiye, a nye blagosloveniye. mat' yego skazala yemu: na mnye pust' budyet proklyatiye tvoye, syn moi, tol'ko poslushaisya slov moikh i poidi, prinyesi mnye. on poshyel, i vzyal, i prinyes matyeri svoiei; i mat' yego sdyelala kushan'ye, kakoye lyubil otyets yego. i vzyala ryevyekka eti-katuyu odyezhdu starshyego syna svoyeogo isava, byvshuyu u nyei v domye, i odyela [v nyeye] mladshyego syna svoyeogo iakova; a ruki yego i gladkuyu shyeyu yego oblozhila kozhyeyu kozlyat; i dala kushan'ye i khlyeb, kotoryye ona prigotovila, v ruki iakovu, synu svoeyemu. on voshyel k ottsu svoeyemu i skazal: otyets moi! tot skazal: vot ya; kto ty, syn moi? iakov skazal ottsu svoeyemu: ya isav, pyervyenyets tvoi; ya sdyelal, kak ty skazal mnye; vs-tan', syad' i poyesh' dichi moyei, chtoby blagoslovila myenya dusha tvoya. i skazal isaak synu svoeyemu: chto tak skoro nashly ty, syn moi? on skazal: potomu chto i-o' eti-k tvoi poslal mnye navstryechu. i skazal isaak iakovu: podoidi, ya oshchupayu tye-

bya, syn moi, ty li syn moi isav, ili nyet? iakov podoshyel k isaaku, ottsu svojemu, i on oshchupal yego i skazal: golos, golos iakov; a ruki, ruki isavovy. i nye uznal yego, potomu chto ruki yego byli, kak ruki isava, brata yego, kosmatyye; i blagoslovil yego i skazal: ty li syn moi isav? on otvyechal: ya. [isaak] skazal: podai mnye, ya poyem dichi syna moyego, chtoby blagoslovila tyebya dusha moya. [iakov] podal yemu, i on yel; prinyes yemu i vina, i on pil. isaak, ottyets yego, skazal yemu: podoidi, potsyelui myenya, syn moi. on podoshyel i potsyeloval yego. i oshchutil [isaak] zapakh ot odyezhdy yego i blagoslovil yego i skazal: vot, zapakh ot syna moyego, kak zapakh ot polya, kotoroye blagoslovil i-o'; da dast tyebye eti-k ot rosy nyebesnoi i ot tuka zymli, i mnozhyestvo khlyeba i vina; da posluzhat tyebye narody, i da poklonyatsya tyebye plyemyena; bud' i-o nad brat'yami tvoimi, i da poklonyatsya tyebye syny matyeri tvoeyi; proklinayushchiye tyebya—proklyaty; blagoslovlyayushchiye tyebya—blagoslovyenny! kak skoro sovershil isaak blagoslovyeniye nad iakovom, i kak tol'ko vyshyel iakov ot litsa isaaka, ottsa svoynogo, isav, brat yego, prishyel s lovli svoeyi. prigotovil i on kushan'ye, i prinyes ottsu svojemu, i skazal ottsu svojemu: vstan', ottyets moi, i poyesh' dichi syna tvoyego, chtoby blagoslovila myenya dusha tvoya. isaak zhye, ottyets yego, skazal yemu: kto ty? on skazal: ya syn tvoi, pyervyenets tvoi, isav. i vostryepetal isaak vyes'ma vyelikim tryepetom, i skazal: kto zh' eto, kotoryi dostal dichi i prinyes mnye, i ya yel ot vsyego, pryezhdye nyezhyeli ty prishyel, i ya blagoslovil yego? on i budyet blagoslovyen. isav, vyslushav slova ottsa svoynogo, podnyal gromkii i vyes'ma gor'kii vopli' i skazal ottsu svojemu: ottyets moi! blagoslovi i myenya. no on skazal: brat tvoi prishyel s khitrost'yu i vzyal blagoslovyeniye tvoye. i skazal on: nye potomu li dano yemu imya: iakov, chto on zapnul myenya uzhye dva raza? on vzyal pyervorodstvo moye, i vot, tyepyer' vzyal blagoslovyeniye moye. i [yeshchye] skazal: nyeuzhyeli ty nye ostavil mnye blagoslovyeniya? isaak otvyechal isavu: vot, ya postavil yego i-o nad tobouy i vsyekh brat'yev yego ot dal yemu v raby; odaril yego khlyebom i vinom; chto zhye ya sdelayu dlya tyebya, syn moi? no isav skazal ottsu svojemu: nyeuzhyeli, ottyets moi, odno u tyebya blagoslovyeniye? blagoslovi i myenya, ottyets moi! i vozvysil isav golos svoi i zaplakal. i otvyechal isaak, ottyets yego, i skazal yemu: vot, ot tuka zymli budyet obitaniye tvoye i ot rosy nyebesnoi svyshye; i ty budyes' zhit' myechom tvoim i budyes' sluzhit' bratu tvoyemu; budyet zhye [vryemya], kogda vosprotivish'sya i syvergnyesh' igo yego s vyi tvoeyi. i voznyenavidyel isav iakov za blagoslovyeniye, kotorym blagoslovil yego ottyets yego; i skazal isav v syerdtseye svoym: priblizhayutsya dni placha po ottsye moyem, i ya ub'y'u iakovu, brata moyego. i pyeryeskazany byli ryevyckyye slova isava, starshyego syna yeye; i ona poslala, i prizvala mladshyego syna svoynogo iakovu, i skazala yemu: vot, isav, brat tvoi, grozit ubit' tyebya; i tyepyer', syn moi, poslushaisya slov moikh, vstan', byegi k lavanu, bratu moyemu, v kharran, i pozhivi u nyego nyeskol'ko vryemyeni, poka utolitsya yarost' brata tvoyego, poka utolitsya

gnyev brata tvoyego na tyebya, i on pozabudyet, chto ty sdelayal yemu: togda ya poshlyu i voz'mu tyebya ot tuda; dlya chyego mnye v odin dyen' lishit'sya oboikh vas? i skazala ryevyckka isaaku: ya zhizni nye rada ot dochyeryei khyettyeiskikh; yesli iakov voz'myet zhynenu iz dochyeryei khyettyeiskikh, kakovy eti, iz dochyeryei etoi zymli, to k chyemu mnye i zhizn?

28

i prizval isaak iakovu i blagoslovil yego, i zapovyedal yemu i skazal: nye byeri syebe zhyeny iz dochyeryei khanaaniskikh; vstan', poidi v myesopotamiyu, v dom vafuila, ottsa matyeri tvoeyi, i voz'mi syebe zhyenu ottuda, iz dochyeryei lavana, brata matyeri tvoeyi; eti-k zhye vsyemogushchi da blagoslovit tyebya, da rasplodit tyebya i da razmnozhit tyebya, i da budyet ot tyebya mnozhyestvo narodov i da dast tyebye blagoslovyeniye avraama, tyebye i potomstvu tvoyemu s tobouy, chtoby tyebye naslyedovat' zymlyu stranstvovaniya tvoyego, kotoruyu eti-k dal avraamu! i otpustil isaak iakovu, i on poshlyel v myesopotamiyu k lavanu, synu vafuila arameyanina, k bratu ryevyckki, matyeri iakovu i isava. isav uvidyel, chto isaak blagoslovil iakovu i blagoslovlaya poslal yego v myesopotamiyu, vzyat' syebe zhyenu ottuda, i zapovyedal yemu, skazav: nye byeri zhyeny iz dochyeryei khanaaniskikh; i chto iakov poslushalsya ottsa svoynogo i matyeri svoeyi i poshlyel v myesopotamiyu. i uvidyel isav, chto dochyeri khanaan-skiye nye ugodny isaaku, ottsu yego; i poshlyel isav k izmailu i vzyal syebe zhyenu makhalafu, doch' izmaila, syna avraamova, syestru navaiiovu, svyerkh [drugikh] zhyen svoikh. iakov zhye vyshyel iz virsavii i poshlyel v kharran, i prishyel na [odno] myesto, i [ostalsya] tam nochyevat', potomu chto zashlo solntsye. i vzyal [odin] iz kamney togo myesta, i polozhil syebe izgolov'yem, i lyeg na tom myestye. i uvidyel vo snye: vot, lyestnitsa stoit na zymlye, a vyerkh yeye kasayetsya nyeba; i vot, angely bozhii voskhodyat i nishkodyat po nyei. i vot, i-o' stoit na nyei i govorit: ya i-o', eti-k avraama, ottsa tvoyego, i eti-k isaaka. zymlyu, na kotoroi ty lyezhish', ya dam tyebye i potomstvu tvoyemu; i budyet potomstvo tvoye, kak pyesok zymnoi; i rasprostranish'sya k moryu i k vos-toku, i k syevyeru i k poludnyu; i blagoslovyatsya v tyebye i v syemyeni tvoyem vsye plyemyena zym-nyye; i vot ya s tobouy, i sokhranyu tyebya vyezdye, kuda ty ni poidyesh'; i vozvrashchu tyebya v siyu zymlyu, ibo ya nye ostavlyu tyebya, dokolye nye ispolnu togo, chto ya skazal tyebye. iakov probudilsya ot sna svoynogo i skazal: istinno i-o' prisutstvuyet na myestye syem; a ya nye znal! i uboyalsya i skazal: kak strashno siye myesto! eto nye inoye chto, kak dom bozhii, eto vrata nyebesnyye. i vstal iakov rano utrom, i vzyal kamyen', kotoryi on polozhil syebe izgolov'yem, i postavil yego pamyatnikom, i vozil yelyei na vyerkh yego. i naryek imya myestu tomu: vyefil', a pryezhnyeye imya togo goroda bylo: luz. i polozhil iakov obyekt, skazav: yesli eti-k budyet so mnoyu i sokhranit myenya v puti syem, v kotoryi ya idu, i dast mnye khlyeb yes' i odyezhdu odyet'sya, i ya v mirye vozvrashchus' v dom ottsa moyego, i

budyet i-o' moim eti-kom, – to etot kamen', kotoryi ya postavil pamyatnikom, budyet domom bozhiim; i iz vsyego, chto ty, [bozhye], daruyesh' mnye, ya dam tyebe dyesyatuyu chast'.

29

i vstal iakov i poshyel v zymlyu synov vostoka. i uvidyel: vot, na polye kolodyez', i tam tri stada myelkogo skota, lyezhavshiye okolo nyego, potomu chto iz togo kolodyezya poili stada. nad ust'yem kolodyezya byl bol'shoi kamen'. kogda sobiralis' tuda vsye stada, otvalivali kamen' ot ust'ya kolodyezya i poili ovyets; potom opyat' klali kamen' na svoje myesto, na ust'ye kolodyezya iakov skazal im: brat'ya moi! otkuda vy? oni skazali: my iz kharrana. on skazal im: znayete li vy lavana, syna nakhorova? oni skazali: znayem. on yeshchye skazal im: zdravstvuyet li on? oni skazali: zdravstvuyet; i vot, rakhil', doch' yego, idyet s ovtсами. i skazal: vot, dnya yeshchye mnogo; nye vryemya sobirat' skot; napoitye ovyets i poiditye, pasitye. oni skazali: nye mozhyem, poka nye sobyerutsya vsye stada, i nye otvalyat kamnya ot ust'ya kolodyezya; togda budyem my poit' ovyets. yeshchye on govoril s nimi, kak prishla rakhil' s myelkim skotom ottsa svoeyego, potomu chto ona pasla. kogda iakov uvidyel rakhil', doch' lavana, brata matyeri svoeyi, i ovyets lavana, brata matyeri svoeyi, to podoshly iakov, otvalil kamen' ot ust'ya kolodyezya i napoil ovyets lavana, brata matyeri svoeyi. i potsyeloval iakov rakhil' i vozvysil goslos voi i zaplakal. i skazal iakov rakhili, chto on rodstvennik ottsu yeye i chto on syn ryevyekkin. a ona pobyezhala i skazala ottsu svoeyemu. lavan, uslyshav o iakovye, synye syestry svoeyi, vybezhal yemu navstryechu, obnyal yego i potsyeloval yego, i vvyel yego v dom svoi; i on rasskazal lavanu vsye siye. lavan zhye skazal yemu: podlinno ty kost' moyi i plot' moyi. i zhil u nyego [iakov] tselyi myesyats. i lavan skazal iakovu: nyeuzhyeli ty darom budyesh' sluzhit' mnye, potomu chto ty rodstvennik? skazhi mnye, chto zaplatit' tyebe? u lavana zhye bylo dyve dochy-eri; imya starshyei: liya; imya mladshyei: rakhil'. liya byla slaba glazami, a rakhil' byla krasiva stanom i krasiva litsyem. iakov polubil rakhil' i skazal: ya budu sluzhit' tyebe syem' lyet za rakhil', mladshuyu doch' tvoyu. lavan skazal: luchshye otdat' mnye yeye za tyebya, nyezhyeli otdat' yeye za drugogo kogo; zhivi u myenya. i sluzhil iakov za rakhil' syem' lyet; i oni pokazalis' yemu za nyeskol'ko dneyi, potomu chto on lyubil yeye. i skazal iakov lavanu: dai zhyenu moyu, potomu chto mnye uzhye ispolnilos' vryemya, chtoby voiti k nyei. lavan sozval vsyekh lyudyei togo myesta i sdylal pir. vyechyerom zhye vzyal doch' svoyu liyu i vvyel yeye k nyemu; i voshyel k nyei [iakov]. i dal lavan sluzhanku svoyu zyelfu v sluzhanki dochy-eri svoeyi lii. utrom zhye okazalos', chto eto liya. i skazal lavanu: chto eto sdylal ty so mnoyu? nye za rakhil' li ya sluzhil u tyebya? zachyem ty obmanul myenya? lavan skazal: v nashyem myestye tak nye dyelayut, chtoby mladshuyu vydat' pryездhыe starshyei; okonchi nyedyelyu etoi, potom dadim tyebye i tu za sluzhbu, kotoruyu ty budyesh' sluzhit' u

myenya yeshchye syem' lyet drugikh. iakov tak i sdylal i okonchil nyedyelyu etoi. i [lavan] dal rakhil', doch' svoyu, yemu v zhyenu. i dal lavan sluzhanku svoyu vallyu v sluzhanki dochy-eri svoeyi rakhili. [iakov] voshyel i k rakhili, i lyubil rakhil' bol'shye, nyezhyeli liyu; i sluzhil u nyego yeshchye syem' lyet drugikh. i-o' uzryel, chto liya byla nyelyubima, i otvyerz utrobu yeye, a rakhil' byla nyeplodna. liya zachala i rodila syna, i naryekla yemu imya: ruvim, potomu chto skazala ona: i-o' prizryel na moye byedstviye; ibo tyepyer' budyet lyubit' myenya muzh moi. i zachala opyat' i rodila syna, i skazala: i-o' uslyshal, chto ya nyelyubima, i dal mnye i syego. i naryekla yemu imya: simyeon. i zachala yeshchye i rodila syna, i skazala: tyepyer'-to prilypitsya ko mnye muzh moi, ibo ya rodila yemu tryekh synov. ot syego naryechyeno yemu imya: lyevii. i yeshchye zachala i rodila syna, i skazala: tyepyer'-to ya voskhvalyu i-o. posyemu naryekla yemu imya iuda. i pyerystala rozhdat'.

30

i uvidyela rakhil', chto ona nye rozhdayet dyetyei iakovu, i pozavidovala rakhil' syestrye svoeyi, i skazala iakovu: dai mnye dyetyei, a yesli nye tak, ya umirayu. iakov razgnyevalsya na rakhil' i skazal: razvye ya eti-k, kotoryi nye dal tyebye ploda chryeva? ona skazala: rodit sluzhanka moyi valla; voidi k nyei; pust' ona rodit na koljeni moi, chtoby i ya imyela dyetyei ot nyeye i dala ona vallyu, sluzhanku svoyu, v zhyenu yemu; i voshyel k nyei iakov. valla zachala i rodila iakovu syna. i skazala rakhil': sudil mnye etik, i uslyshal goslos moi, i dal mnye syna. posyemu naryekla yemu imya: dan. i yeshchye zachala i rodila valla, sluzhanka rakhilina, drugogo syna iakovu. i skazala rakhil': bor'boyu sil'noyu borolas' ya s syestroyu moyeyu i pryevozmogla. i naryekla yemu imya: nyeffalim. liya uvidyela, chto pyerystala rozhdat', i vzyala sluzhanku svoyu zyelfu, i dala yeye iakovu v zhyenu. i zyelfa, sluzhanka liina, rodila iakovu syna. i skazala liya: pribavilos'. i naryekla yemu imya: gad. i rodila zyelfa, sluzhanka lii, drugogo syna iakovu. i skazala liya: k blagu moyemu, ibo blazhyennoyu budut nazyvat' myenya zhyenshchiny. i naryekla yemu imya: asir. ruvim poshyel vo vryemya zhatvy pshyenitsy, i nashyel mandragorovyie yabloki v polye, i prinyes ikh lii, matyeri svoeyi. i rakhil' skazala lii: dai mnye mandragorov syna tvoeyego. no ona skazala yei: nyeuzhyeli malo tyebye zavladyet' muzhyem moim, chto ty domogavesh'sya i mandragorov syna moyego? rakhil' skazala: tak pust' on lyazhyet s tobouyu etu noch', za mandragory syna tvoeyego. iakov prishyel s polya vyechyerom, i liya vyshla yemu navstryechu i skazala: voidi ko mnye; ibo ya kupila tyebya za mandragory syna moyego. i lyeg on s nyeyu v tu noch'. i uslyshal etik liyu, i ona zachala i rodila iakovu pyatogo syna. i skazala liya: eti-k dal vozmyezdiye mnye za to, chto ya otдалa sluzhanku moyu muzhu moyemu. i naryekla yemu imya: issakhar. i yeshchye zachala liya i rodila iakovu shyestogo syna. i skazala liya: etik dal mnye pryekrasnyi dar; tyepyer' budyet zhit' u myenya muzh moi, ibo ya rodila yemu shyest' synov.

i naryekla yemu imya: zavulon. potom rodila doch' i naryekla yei imya: dina. i vspomnil eti-k o rakhili, i uslyshal yeye eti-k, i otvyerz utrobu yeye. ona zachala i rodila syna, i skazala: snyal eti-k pozor moi. i naryekla yemu imya: iosif, skazav: i-o' dast mnye i drugogo syna. poslye togo, kak rakhil' rodila iosifa, iakov skazal lavanu: otpusti myenya, i poidu ya v svoye myesto, i v svoyu zyemlyu; otдай zhyen moikh i dyetyei moikh, za kotorykh ya sluzhil tyebye, i ya poidu, ibo ty znayesh' sluzhbu moyu, kakuyu ya sluzhil tyebye. i skazal yemu lavan: o, yesli by ya nashyel blagovolyeniye pryed ochami tvoimi! ya primyechayu, chto za tyebya i-o' blagoslovil myenya. i skazal: naznach' syebe nagradu ot myenya, i ya dam. i skazal yemu [iakov]: ty znayesh', kak ya sluzhil tyebye, i kakov stal skot tvoi pri mnye; ibo malo bylo u tyebya dom myenya, a stalo mnogo; i-o' blagoslovil tyebya s prikhodom moim; kogda zhye ya budu rabotat' dlya svoynego doma? i skazal [lavan]: chto dat' tyebye? iakov skazal: nye davai mnye nichyego. yesli tol'ko sdelayesh' mnye, chto ya skazhu, to ya opyat' budu pasti i styeryekh' ovvets tvoikh; praidu syegodnya po vsyemu [stadu] ovvets tvoikh; otdyeli iz nyego vsyakii skot s krapinami i s pyatnami, vsyakuyu skotinu chyernuyu iz ovvets, takzhye s pyatnami i s krapinami iz koz. [takoi skot] budyet nagradoy mnye. i budyet govorit' za myenya pryed toboyu spravvedlivost' moya v slyeduyushchyeye vryemya, kogda pridyesh' posmotryet' nagradu moyu. vsyakaya iz koz nye s krapinami i nye s pyatnami, i iz ovvets nye chyernaya, kradyenyye eto u myenya. lavan skazal: khorosho, pust' budyet po tvoynemu slovu. i otdyelim v tot dyen' kovizual-ra-trudit'syav pyestrykh i s pyatnami, i vsyekh koz s krapinami i s pyatnami, vsyekh, na kotorykh bylo [nyeskol'ko] byelogo, i vsyekh chyernykh ovvets, i otdal na ruki synov'ym svoim; i naznachil rasstoyaniye myezhdu soboyu i myezhdu iakovom na tri dnya puti. iakov zhye pas ostal'noi myelkii skot lavanov. i vzyal iakov svyvezhikh prut'yev topolyevykh, mindal'nykh i yavorovykh, i vyryezal na nikh byelye polosy, snyav koru do byelizny, kotoraya na prut'yakh, i polozhil prut'ya s naryezkoyu pyeryed skotom v vodopoinykh korytakh, kuda skot prikhodil pit', i gdye, prikhodya pit', zachinal pryed prut'yami. i zachinal skot pryed prut'yami, i rozhdalsya skot pyestryi, i s krapinami, i s pyatnami. i otdyelyal iakov yagnyat i stavil skot litsyem k pyestromu i vsyemu chyernomu skotu lavanovu; i dyerzhal svoi stada osobo i nye stavil ikh myestyse so skotom lavana. kazhdyi raz, kogda zachinal skot kryepkii, iakov klal prut'ya v korytakh pryed glazami skota, chtoby on zachinal pryed prut'yami. a kogda zachinal skot slabyi, togda on nye klal. i dostavalsya slabyi [skot] lavanu, a kryepkii iakovu. i sdelyalsya etot chyelovyek vyes'ma, vyes'ma eti-katym, i bylo u nyego mnozhyestvo myelkogo skota, i rabyn', i rabov, i vyerblyudov, i oslov.

31

i uslyshal [iakov] slova synov lavanovykh, kotoryye govorili: iakov zavladely vsyem, chto bylo u ottsa nashyego, i iz imenyia ottsa nashyego sostavil vsye

eti-katstvo siye. i uvidyel iakov litsye lavana, i vot, ono nye takovo k nyemu, kak bylo vchyera i tryet'yego dnya. i skazal i-o' iakovu: vozvratits' v zyemlyu ottsov tvoikh i na rodinu tvoyu; i ya budu s toboyu i poslal iakov, i prizval rakhil' i liyu v polye, k [stadu] myelkogo skota svoynego, i skazal im: ya vizhu litsye ottsa vashyego, chto ono ko mnye nye takovo, kak bylo vchyera i tryet'yego dnya; no eti-k ottsa moyego byl so mnoyu; vy sami znayetye, chto ya vsyemi silami sluzhil ottsu vashyemu, a otyets vash obmanyval myenya i raz dyesyat' pyeryemyenyal nagradu moyu; no eti-k nye popustil yemu sdelat' mnye vizual-ra-trudit'sya. kogda skazal on, chto [skot] s krapinami budyet tyebye v nagradu, to skot vyes' rodil s krapinami. a kogda on skazal: pyestryye budut tyebye v nagradu, to skot vyes' i rodil pyestrykh. i otnyal eti-k skot u ottsa vashyego i dal mnye. odnazhdy v takoye vryemya, kogda skot zachinayet, ya vzyglanul i uvidyel vo snye, i vot kozly, podnyavshiesya na skot, pyestryye s krapinami i pyatnami. angel bozhii skazal mnye vo snye: iakov! ya skazal: vot ya. on skazal: vozvydei ochi tvoi i posmotri: vsye kozly, podnyavshiesya na skot, pyestryye, s krapinami i s pyatnami, ibo ya vizhu vsye, chto lavan dyelayet s toboyu; ya eti-k [yavivshiisya tyebye] v vyefilye, gdye ty vozilz yelye na pamyatnik i gdye ty dal mnye obyety; tyeper' vstan', vyidi iz zyemli syei i vozvratits' v zyemlyu rodiny tvoey. rakhil' i liya skazali yemu v otyet: yes't' li yeshchy nam dolya i naslyedstvo v domye ottsa nashyego? nye za chuzhikh li on nas pochitayet? ibo on prodal nas i s'yel dazhye syeryebro nashye; posyemu vsye etikatstvo, kotorye eti-k otnyal u ottsa nashyego, yes't' nashye i dyetyei nashikh; itak dyelai vsye, chto eti-k skazal tyebye. i vstal iakov, i posadil dyetyei svoikh i zhyen svoikh na vyerblyudov, i vzyal s soboyu vyes' skot svoi i vsye etikatstvo svoye, kotorye priobryel, skot sbityennyi yego, kotoryi on priobryel v myesopotamii, chtoby idti k isaaku, ottsu svoynemu, v zyemlyu khanaanaskuyu. i kak lavan poshyel strich' skot svoi, to rakhil' pokhitila idolov, kotorye byli u ottsa yeye. iakov zhye pokhitil syerdtsye u lavana aramyeyanina, potom chto nye izvystil yego, chto udalayetsya. i ushyel so vsyem, chto u nyego bylo; i, vstav, pyeryeshyel ryeku i napravilsya k gorye galaad. na treti dyen' skazali lavanu, chto iakov ushyel. togda on vzyal s soboyu rodstvennikov svoikh, i gnalsya za nim syem' dnei, i dognal yego na gorye galaad. i prishyel eti-k k lavanu aramyeyaninu noch'y u snye i skazal yemu: byeryegis', nye govori iakovu ni dobrogo, ni khudogo. i dognal lavan iakova; iakov zhye postavil shatyer svoi na gorye, i lavan so srodnikami svoimi postavil na gorye galaad. i skazal lavan iakovu: chto ty sdelayal? dlya chyego ty obmanul myenya, i uvyel dochyeryei moikh, kak plynennykh oruzhiyem? zachyem ty ubyezhal taino, i ukrylsya ot myenya, i nye skazal mnye? ya otpustil by tyebya s vyesyeliyem i s pyesnyami, s timpanom i s guslyami; ty nye pozvolil mnye dazhye potsyelovat' vnukov moikh i dochyeryei moikh; byezrassudno ty sdelayal. yes't' v rukye moyei sila sdelayat' vam vizual-ra-trudit'sya; no eti-k ottsa vashyego vchyera govoril ko mnye i skazal: byeryegis', nye govori

iakovu ni khoroshyego, ni khudogo. no pust' by ty ushlyel, potomu chto ty nyetyerpyelivo zakhotybyl byt' v domye ottsa tvoyego, — zachyem ty ukral eti-kov moikh? iakov otvyechal lavanu i skazal: [ya] boyal-sya, ibo ya dumal, nye otnyal by ty u myenya dochyeryei svoikh. u kogo naidyesh' eti-kov tvoikh, tot nye budyet zhiv; pri rodstvynnikakh nashikh uznava, chto u myenya, i voz'mi syebye. iakov nye znal, chto rakhil' ukrala ikh. i khodil lavan v shatyer iakova, i v shatyer lii, i v shatyer dvukh raby'n, no nye nashyel. i, vyidya iz shatra lii, voshyel v shatyer rakhili. rakhil' zhye vyzala idolov, i polozhila ikh pod vyerblyuzh'ye syedlo i syela na nikh. i obyskal lavan vyes' shatyer; na nye nashyel. ona zhye skazala ottsu svoymu: da nye prognyevayetsya i-o moi, chto ya nye mogu vstat' pryed tobouy, ibo u myenya obyknovyennoye zhyen-skoye. i on iskal, no nye nashyel idolov. iakov rassyerdilsya i vstupil v spor s lavanom. i nachal iakov govorit' i skazal lavanu: kakaya vina moya, kakoi gryekh moi, chto ty pryesyedyesh' myenya? ty osmotryel u myenya vsye vyeshchi, chto nashyel ty iz vsyekh vyeshcheyi tvoyego doma? pokazhi zdyes' pryed rodstvynnikami moimi i pryed rodstvennikami tvoimi; pust' oni rassudyat myezhdu nami oboimi. vot, dvadtsat' lyet ya [byl] u tyebya; ovtsty tvoi i kozy tvoi nye vykidyal; ovnov stada tvoyego ya nye yel; rastyerzannogo zvyerem ya nye prinosil k tyebye, eto byl moi ubyток; ty s myenya vzyski-val, dnyem li chto propadalo, noch'y u li propadalo; ya tomilsya dnyem ot zhara, a noch'y u ot stuzhi, i son moi ubyegal ot glaz moikh. takovy moi dvadtsat' lyet v domye tvoyem. ya sluzhil tyebye chyetyr-nadtsat' lyet za dvukh dochyeryei tvoikh i shyest' lyet za skot tvoi, a ty dyesyat' raz pyeryemyenyal nagradu moyu. yesli by nye byl so mnoyu eti-k ottsa moyego, eti-k avraama i strakh isaaka, ty by tyepyer' otpustil myenya ni s chyem. eti-k uvidyel byedstviye moye i trud ruk moikh i vstupilysya [za myenya] vchyera. i otvyechal lavan i skazal iakovu: dochyeri—moi dochyeri; dyeti—moi dyeti; skot—moi skot, i vsye, chto ty vidish', eto moye: mogu li ya chto sdyelat' tyepyer' s dochyeryami moimi i s dyet'mi ikh, kotoryye rozhdyeny imi? tyepyer' zaklyuchim soyuz ya i ty, i eto budyet svidyetyel'stvom myezhdu mnoyu i tobouy. i vyzal iakov kamen' i postavil yego pamyatnikom. i skazal iakov rodstvynnikam svoim: nyaberitye kamneyi. oni vzyali kamni, i sdye-lali kholm, i yeli tam na kholmeye. i nazval yego la-van: iyegar-sagadufa; a iakov nazval yego galaadom. i skazal lavan: syegodnya etot kholm myezhdu mnoyu i tobouy svidyetyel'. posyemu i naryechyeno yemu imya: galaad, [takzhyel]: mitspa, ottogo, chto lavan skazal: da nadzirayet i-o' nado mnoyu i nad to-bouy, kogda my skroyemysya drug ot druga; yesli ty budyesh' khudo postupat' s dochyeryami moimi, ili yesli voz'myesh' zhyen svyerkh dochyeryei moikh, to, khotya nyet chyelovyeka myezhdu nami, no smotri, eti-k svidyetyel' myezhdu mnoyu i myezhdu tobouy. i skazal lavan iakovu: vot kholm syei i vot pamyatnik, kotoryi ya postavil myezhdu mnoyu i tobouy; etot kholm svidyetyel', i etot pamyatnik svidyetyel', chto ni ya nye pyeryeidu k tyebye za etot kholm, ni ty nye pyeryeidyesh' ko mnye za etot kholm i za etot pamy-

atnik, dlya zla; eti-k avraamov i eti-k nakhorov da sudit myezhdu nami, eti-k ottsa ikh. iakov poklyal-sya strakhom ottsa tvoyego isaaka. i zakolol iakov zhyertvu na gorye i pozval rodstvynnikov svoikh yest' khlyeb; i oni yeli khlyeb i nochyevali na gorye. i vstal lavan rano utrom i potsyeloval vnukov svoikh i dochyeryei svoikh, i blagoslovil ikh. i poshyel i vozvratilsya lavan v svoye myesto.

32

a iakov poshyel putyem svoim. i vstryetili yego anglye bozhii. iakov, uvidyev ikh, skazal: eto opolchyeniye bozhiye. i naryek imya myestu tomu: makhana'im. i poslal iakov pryed sobouy vvest-nikov k bratu svoymu isavu v zye'mlyu syeir, v oblast' yedom i prikazal im, skazav: tak skazhitye i-o moyemu isavu: vot chto govorit rab tvoi iakov: ya zhil u lavana i prozhil donynye; i yest' u myenya voly i osly i myelkii skot, i raby i raby'ni; i ya poslal izvyestit' [o syebye] i-o moyego, daby priobryesti blagovolyeniye pryed ochami tvoimi. i vozvratilis' vvestniki k iakovu i skazali: my khodili k bratu tvoyemu isavu; on idyet navstryechu tyebye, i s nim chyetryesta chyelovyek. iakov ochyen' ispagulya i smutilsya; i razdyelil lyudyei, byvshikh s nim, i skot myelkii i krupnyi i vyerblyudov na dva stana. i skazal: yesli isav napadyet na odin stan i pob'yet yego, to os-tal'noi stan mozhyet spastis'. i skazal iakov: bozhye ottsa moyego avraama i bozhye ottsa moyego isaaka, i-o, skazavshii mnye: vozvratits' v zye'mlyu tvoyu, na rodinu tvoyu, i ya budu blagotvorit' tyebye! nyedos-toin ya vsyekh milostyei i vsyekh blagodyeyanii, ko-toryyye ty sotvoril rabu tvoyemu, ibo ya s posokhom moim pyeryeshyel etot iordan, a tyepyer' u myenya dva stana. izbav' myenya ot ruki brata moyego, ot ruki isava, ibo ya boyus' yego, chto by on, pridya, nye ubil myenya [i] matyeri s dyet'mi. ty skazal: ya budu blagotvorit' tyebye i sdyelayu potomstvo tvoye, kak pyesok morskoi, kotorogo nye ischislit' ot mnozhyestva. i nochyeval tam [iakov] v tu noch'. i vyzal iz togo, chto u nyego bylo, v podarok isavu, bratu svoymu: dyvesti koz, dvadtsat' kovizual-ra-trudit'syav, dyvesti ovyyets, dvadtsat' ovnov, tridtsat' vyerblyudits doinykh s zhyeryebatami ikh, sorok korov, dyesyat' volov, dvadtsat' oslits, dyesyat' oslov. i dal v ruki rabam svoim kazhdoye stado osobu i skazal rabam svoim: poiditye pryedo mnoyu i os-tavlyaitye raststoyaniye ot stada do stada. i prikazal pyervomu, skazav: kogda brat moi isav vstryetit-sya tyebye i sprosit tyebya, govorya: chyei ty? to skazhi: raba tvoyego iakova; eto podarok, poslannyy i-o moyemu isavu; vot, i sam on za nami. to zhye prikazal on i vtoromu, i tryet'yemu, i vsyem, kotoryye shli za stadami, govorya: tak skazhitye isavu, kogda vstryetitye yego; i skazhitye: vot, i rab tvoi iakov za nami. ibo on skazal [sam v syebye]: umilostivlyu yego darami, kotoryye idut pryedo mnoyu, i potom uvizhu litsye yego; mozhyet byt', i primyet myenya. i poshli dary pryed nim, a on tu noch' nochyeval v stanye. i vstal v tu noch', i, vzyav dvukh zhyen svoikh i dvukh raby'n svoikh, i odinnadtsat' synov

svoikh, pyeryeshel chyeryez iavok vbrod; i, zvaz ikh, pyeryevyel chyeryez potok, i pyeryevyel vsye, chto u nyyego [bylo]. i ostalsya iakov odin. i borol-sya nyekto s nim do poyavlyeniya zari; i, uvidyev, chto nye odol'yevayet yego, kosnulsya sostava byedra yego i povryedil sostav byedra u iakova, kogda on borolsya s nim. i skazal: otpusti myenya, ibo vzoshla zarya. iakov skazal: nye otpushchu tyebya, poka nye blagoslovish' myenya. i skazal: kak imya tveye? on skazal: iakov. i skazal: otnynye imya tye-bye budyet nye iakov, a izrail', ibo ty borolsya s eti-kom, i chyelovyekov odol'yevat' budyesh'. sprosil i iakov, govorya: skazhi imya tveye. i on skazal: na chto ty sprashivayesh' o imyeni moyem? i blagoslovil yego tam. i naryek iakov imya myestu tomu: pyenuel; ibo, [govoril on], ya vidyel eti-ka litsyem k litsu, i sokhranilas' dusha moye. i vzoshlo solntsye, kogda on prokholid pyenuel; i khromal na na byedro svoye. poetomu i donynye syny izrail'yevy nye yedyat zhily, kotoraya na sostavye byedra, potomu chto [borovshi-sya] kosnulsya zhily na sostavye byedra iakova.

33

vzglyanul iakov i uvidyel, i vot, idyet isav, i s nim chyetyryesta chyelovyek. i razdyelil dyetyei lii, rakhili i dvukh sluzhanok. i postavil sluzhanok i dyetyei ikh vpyeryedi, liyu i dyetyei yeye za nimi, a rakhil' i iosifa pozadi. a sam poshyel pryed nimi i poklonilsya do zymeli syem' raz, podkhodya k bratu svoymu i pobyezhal isav k nyemu navstryechu i obnyal yego, i pal na shyeyu yego i tsyeloval yego, i plakali. i vzglyanul i uvidyel zhynen i dyetyei i skazal: kto eto u tyebya? [iakov] skazal: dyeti, kotorykh eti-k daroval rabu tvojemu. i podoshli sluzhanki i dyeti ikh i poklonilis'; podoshla i liya i dyeti yeye i poklonilis'; nakonyets podoshli iosif i rakhil' i poklonilis'. i skazal isav: dlya chyego u tyebya eto mnozhyestvo, kotoroye ya vstryetil? i skazal iakov: daby priobryesti blagovolyeniye v ochakh i-o moyego. isav skazal: u myenya mnogo, brat moi; pust' budyet tveye u tye-bya. iakov skazal: nyet, yesli ya priobryel blago-volyeniye v ochakh tvoikh, primi dar moi ot ruki moyei, ibo ya uvidyel litsye tveye, kak by kto uvidyel litsye bozhiye, i ty byl blagosklonyen ko mnye; primi blagoslovyeniye moye, kotoroye ya prinyes tyebye, potomu chto eti-k daroval mnye, i yest' u myenya vsye. i uprosil yego, i tot vzyal i skazal: podnimyem-sya i poidyem; i ya poidu pryed tobou. iakov skazal yemu: i-o moi znayet, chto dyeti nyezchny, a myelkii i krupnyi skot u myenya doinyi: yesli pognat' yego odin dyen', i tot pomryet vyes' skot; pust' i-o moi poidyet vpyeryedi raba svoynogo, a ya poidu myed-lyenno, kak poidyet skot, kotoryi pryedo mnoyu, i kak poidut dyeti, i pridu k i-o moyemu v syeir. isav skazal: ostavlyu ya s tobou [nyeskol'ko] iz lyudyei, kotoryye pri mnye. iakov skazal: k chyemu eto? tol'ko by mnye priobryesti blagovolyeniye v ochakh i-o moyego? i vozvratilsya isav v tot zhye dyen' putyem svoim v syeir. a iakov dvunulsya v sokkhof, i postroil syebye dom, i dlya skota svoynogo sdyelal shalashi. ot syego on naryek imya myestu: sokkhof. iakov, vozvrativshis' iz myesopotamii, blagopoluchno pr-

ishyel v gorod sikhym, kotoryi v zymlye khanaan-skoi, i raspolozhilsya pryed gorodom. i kupil chast' polya, na kotorom raskinul shatyer svoi, u synov yemmora, ottsa sikhymova, za sto monyet. i postavil tam zhyertvyennik, i prizval imya i-o eti-ka izrai-lyeva.

34

dina, doch' lii, kotoruyu ona rodila iakovu, vyshla posmotryet' na dochyeryei zymeli toi. i uvidyel yeye sikhym, syn yemmora yevyeyanina, knyazya zymeli toi, i vzyal yeye, i spal s nyeyu, i sdyelal yei nasiliye. i prilypilas' dusha yego v dinye, dochyeri iakova, i on polyubil d'yevitsu i govoril po syerdtsu d'yevitsy i skazal sikhym yemmoru, ottsu svoymu, govorya: voz'mi mnye etu d'yevitsu v zhyenu. iakov slyshal, chto [syn yemmorov] obyeschyestil dinu, doch' yego, no kak synov'ya yego byli so skotom yego v polye, to iakov molchal, poka nye prishli oni. i vyshyel yemmor, ot'yets sikhymov, k iakovu, pogovorit' s nim. synov'ya zhye iakova prishli s polya, i kogda uslyshali, to ogorchilis' muzhi tye i vospylali gnyevom, potomu chto byeschyestiye sdyelal on izrail'yu, pyeryespav s dochyeyu iakova, a tak nye nadlyezhalo dyelat'. yemmor stal govorit' im, i skazal: sikhym, syn moi, prilypilsya dushyeyu k dochyeri vashyey; daitye zhye yeye v zhyenu yemu; porodnityes' s nami; otdavaitye za nas dochyeryei vashikh, a nashikh dochyeryei byeritye syebye. i zhivitye s nami; zymelya siya pryed vami, zhivitye i promyshlyaitye na nyei i priobryetaitye yeye vo vladenyiye. sikhym zhye skazal ottsu yeye i brat'yam yeye: tol'ko by mnye naiti blagovolyeniye v ochakh vashikh, ya dam, chto ni skazhyetye mnye; naz-nach'tye samoye bol'shoye vyeno i dary; ya dam, chto ni skazhyetye mnye, tol'ko otdaitye mnye d'yevitsu v zhyenu. i otvyechali synov'ya iakova sikhymu i yemmoru, ottsu yego, s lukavstvom; a govorili tak potomu, chto on obyeschyestil dinu, syestru ikh; i skazali im: nye mozhym etogo sdyelat', vydat' syestru nashu za chyelovyeka, kotoryi nyeobryezan, ibo eto byeschyestno dlya nas; tol'ko na tom uslovii my soglasimsya s vami, yesli vy budyetye kak my, chtoby i u vas vyes' muzhyeskii pol byl obryezan; i budyem otdavat' za vas dochyeryei nashikh i brat' za syebya vashikh dochyeryei, i budyem zhit' s vami, i sostavim odin narod; a yesli nye poslushayetyes' nas v tom, chtoby obryezat' sya, to my voz'myem doch' nashu i udalimsya. i ponravilis' slova sii yemmoru i sikhymu, synu yemmorovu. yunosha nye umyedil ispolnit' eto, potomu chto lyubil doch' iakova. a on boleye vsyekh uvazhayem byl iz doma ottsa svoynogo. i prishyel yemmor i sikhym, syn yego, k vorotam goroda svoynogo, i stali govorit' zhityelam goroda svoynogo i skazali: sii lyudi mirny s nami; pust' oni syelyatsya na zymlye i promyshlyayut na nyei; zymelya zhye vot prostranna pryed nimi. stanyem brat' dochyeryei ikh syebye v zhyenyi i nashikh dochyeryei vydavat' za nikh. tol'ko na tom uslovii sii lyudi soglashayutsya zhit' s nami i byt' odnim narodom, chtoby i u nas obryezan byl vyes' muzhyeskii pol, kak oni obryezany. nye dlya nas li stada ikh, i imenyiye

ikh, i vyes' skot ikh? tol'ko soglasimsya s nimi, i budut zhit' s nami. i poslushalis' yemmora i sikh'yema, syna yego, vsye vykhodyashchiye iz vorot goroda yego: i obryezan byl vyes' muzhyeskii pol, -vsye vykhodyashchiye iz vorot goroda yego. na tryetii dyen', kogda oni byli v boleyezni, dva syna iakova, simyeon i lyevii, brat'ya dininy, vzyali kazhdyi svoi myech, i smyelo napali na gorod, i umyertvili vyes' muzhyeskii pol; i samogo yemmora i sikh'yema, syna yego, ubili myechom; i vzyali dinu iz doma sikh'yemova i vyshli. synov'ya iakova prishli k ubitym i razgrabili gorod za to, chto obyeschystili syestru ikh. oni vzyali myelkii i krupnyi skot ikh, i oslov ikh, i chto ni bylo v gorodye, i chto ni bylo v polye; i vsye eti-katsvto ikh, i vsyekh dyetey ikh, i zhyen ikh vzyali v plyn, i razgrabili vsye, chto bylo v domakh. i skazal iakov simyeonu i lyeviyu: vy vozmutili myenya, sdylav myenya nyenavistnym dlya zhi-tyel'ei syei zymeli, dlya khanaan'yev i fyeryez'yev. u myenya lyud'ei malo; sobyerus'tya protiv myenya, porazyat myenya, i istryeblyen budu ya i dom moi. oni zhye skazali: a razzye možno postupat' s sye-stroyu nashyeyu, kak s bludnitsyeyu!

35

eti-k skazal iakovu: vstan', poidi v vyefil' i zhivi tam, i ustroi tam zhyertvyennik eti-ku, yavivshyemusya tyebye, kogda ty byezhal ot litsa isava, brata tvoyego. i skazal iakov domu svoiyemu i vsyem byvshim s nim: bros'tye eti-kov chuzhikh, nakhodyashchikhsya u vas, i ochistites', i pyeryemyenit'ye odyezhdy vashi; vstan'em i poid'em v vyefil'; tam ustroyu ya zhyertvyennik eti-ku, kotoryi uslyshal myenya v dyen' byedstviya moyego i byl so mnoyu v puti, kotorym ya khodil i otdali iakovu vsyekh eti-kov chuzhikh, byvshikh v rukakh ikh, i syer'gi, byvshiye v ushakh u nikh, i zakopal ikh iakov pod dubom, kotoryi bliz sikh'yema. i otrapvilis' oni. i byl uzhas bozhii na okryestnykh gorodakh, i nye pryslyedovali synov iakovlyevykh. i prishyel iakov v luz, chto v zym-lye khanaanskoi, to yest' v vyefil', sam i vsye lyudi, byvshiye s nim, i ustroil tam zhyertvyennik, i nazval siye myesto: el-vyefil', ibo tut yavilsya yemu eti-k, kogda on byezhal ot litsa brata svoego. i umyerla dyevora, kormilitsa ryevyekkina, i pogrye-byena nizhye vyefilya pod dubom, kotoryi i nazval [iakov] dubom placha. i yavilsya eti-k iakovu po vozvrashchenii yego iz myesopotamii, i blagoslovil yego, i skazal yemu eti-k: imya tvoye iakov; otnyn'ye ty nye budyesh' nazyvat' sya iakovom, no budyet imya tyebye: izrail'. i naryek yemu imya: izrail'. i skazal yemu eti-k: ya eti-k vsyemogushchii; plodis' i umnozhaitsya; narod i mnozhyestvo narodov budyet ot tyebya, i tsari proizoidut iz chryesi tvoikh; zymlyu, kotoryuyu ya dal avraamu i isaaku, ya dam tyebye, i potomstvu tvoyemu po tyebye dam zymlyu siyu. i vosshyel ot nyego eti-k s myesta, na kotorom gov-oril yemu. i postavil iakov pamyatnik na myesty'e, na kotorom govoril yemu [eti-k], pamyatnik kamyen-nyi, i vozlil na nyego vozliyaniye, i vozlil na nyego yelyei; i naryek iakov imya myestu, na kotorom eti-k govoril yemu: vyefil'. i otrapvilis' iz vyefilya. i

kogda yeshchye ostavalos' nyekotoroye raststoyaniye zyeimli do yefrafy, rakhil' rodila, i rody yeve byli trudny. kogda zhye ona stradal'a v rodakh, povi-val'naya babka skazala yei: nye boisia, ibo i eto tye-bye syn. i kogda vykhodila iz nyeye dusha, ibo ona umirala, to naryekla yemu imya: byenoni. no otyets yego nazval yego vyeniaminom. i umyerla rakhil', i pogryebyena na dorogy'e v yefrafu, to yest' viflyeyem. iakov postavil nad grobom yeve pamyatnik. eto nad-grobnyi pamyatnik rakhili do syego dnya. i otrapvil-sya izrail' i raskinul shatyer svoi za bashnyeyu gadyer. vo vryemya pryebvyvaniya izrailya v toi strane, ruvim poshyel i pyeryesp'al s valloyu, nalozhnitsyeyu ottsa svoiyego. i uslyshal izrail'. synov zhye u iakova bylo dvyenadtsat'. synov'ya lii: pyeryenyets iakova ru-vim, [po nyem] simyeon, lyevii, iuda, issakhar i za-vulon. synov'ya rakhili: iosif i vyeniamin. synov'ya vally, sluzhanki rakhilinoi: dan i nyeffalim. synov'ya zelyfy, sluzhanki liinoi: gad i asir. sii synov'ya iakova, rodivshiyesya yemu v myesopotamii. i prishyel iakov k isaaku, ottsu svoiyemu, v mamrye, v kiriaf-arbu, to yest' khyevron gdye stranstvovav avraam i isaak. i bylo dnei [zhizni] isaakovoi sto vosyem'dyestuy lyet. i ispustil isaak dukh i umyer, i prilozhilsya k nar-odu svoiyemu, buduchi star i nasyschchen zhizn'yu; i pogryebli yego isav i iakov, synov'ya yego.

36

vot rodosloviye isava, on zhye yedom. isav vzyal syebye zhyen iz doch'yeyei khanaanskikh: adu, doch' yelona khyettyeyanina, i oliviyemu, doch' any, syna tsivyeyona yevyeyanina, i vasyemafu, doch' izmaila, syestru navaiofa ada rodila isavu yelifaza, vasyemafa rodila raguila, oliviyema rodila iyeusa, iyeigloma i koryeya. eto synov'ya isava, rodivshiyesya yemu v zymlye khanaanskoi. i vzyal isav zhyen svoikh i synov'yeyi svoikh, i doch'yeyei svoikh, i vsyekh lyud'ei doma svoiyego, i stada svoi, i vyes' skot svoi, i vsye imyeniye svoye, kotorye vo priobryel v zymlye khanaanskoi, i poshyel v [druguyu] zymlyu ot litsa iakova, brata svoiyego, ibo imyeniye ikh bylo tak vyeliko, chto oni nye mogli zhit' vmyesty'e, i zymlyia stranstvovaniya ikh nye vmyeshchala ikh, po mnozhyestvu stad ikh. i posyelihsya isav na gorye syeir, isav, on zhye yedom. i vot rodosloviye isava, ottsa idum'yeyev, na gorye syeir. vot imyena synov isava: yelifaz, syn ady, zhyeny isavovoi, i raguil, syn vasyemafy, zhyeny isavovoi. u yelifaza byli synov'ya: fyeman, omar, tsyefo, gafam i kyenaz. famna zhye byla nalozhnitsa yelifaza, syna isavova, i rodila yeli-fazu amalika. vot synov'ya ady, zhyeny isavovoi. i vot synov'ya raguila: nakhaf i zyerakh, shamma i miza. eto synov'ya vasyemafy, zhyeny isavovoi. i sii byli synov'ya oliviyemy, doch'yeyi any, syna tsivyeyona, zhyeny isavovoi: ona rodila isavu iyeusa, iyeigloma i koryeya. vot staryeishiny synov isavovykh. synov'ya yelifaza, pyeryentsa isavova: staryeishina fyeman, staryeishina omar, staryeishina tsyefo, staryeishina kyenaz, staryeishina koryei, staryeishina gafam, staryeishina amalik. sii staryeishiny yelifazovy v zymlye yedom; sii synov'ya ady. sii synov'ya raguila, syna isavova: staryeishina

nakhaf, staryeishina zyerakh, staryeishina shamma, staryeishina miza. sii staryeishiny raguilovy v zym-lye yedomá; sii synov'ya vasyemafy, zhyeny isavovoi. sii synov'ya olivemy, zhyeny isavovoi: staryeishina iyeus, staryeishina iyeglom, staryeishina koryei. sii staryeishiny olivemy, dochyery any, zhyeny isavovoi. vot synov'ya isava, i vot staryeishiny ikh. eto yedom. sii synov'ya syeira khorryeyanina, zhivshiye v zym-lye toi: lotan, shoval, tsivyeon, ana, dishon, etsyer i dishan. sii staryeishiny khorryeyev, synov syeira, v zymlye yedomá. synov'ya lotana byli: khori i gye-man; a syestra u lotana: famna. sii synov'ya shovala: alvan, manakhaf, eval, shyefo i onam. sii synov'ya tsivyeona: aia i ana. eto tot ana, kotoryi nashel tyeplye vody v pustynye, kogda pas oslov tsivyeona, ottsa svoeyego. sii dyeti any: dishon i olivyma, doch' any. sii synov'ya dishona: khyemdan, eshban, ifran i khyeran. sii synov'ya etsyera: bilgan, zaavan, i akan. sii synov'ya dishana: uts i aran. sii staryeishiny khorryeyev: staryeishina lotan, staryeishina shoval, staryeishina tsivyeon, staryeishina ana, staryeishina dishon, staryeishina etsyer, staryeishina dishan. vot staryeishiny khorryeyev, po starshinstvam ikh v zymlye syeir. vot tsari, tsarstvovavshiye v zymlye yedomá, pryehzhye tsarstvovaniya tsaryei u synov izrail'yevykh: tsarstvoval v yedomye byela, syn vyeorov, a imya gorodu yego dingava. i umyer byela, i votsarilsya po nyem iovav, syn zyerakha, iz vosory. umyer iovav, i votsarilsya po nyem khusham, iz zymli fyemanityan. i umyer khusham, i votsarilsya po nyem gadad, syn byedadov, kotoryi porazil madianityan na polye moava; imya gorodu yego avif. i umyer gadad, i votsarilsya po nyem samla iz masryeki. i umyer samla, i votsarilsya po nyem saul iz ryekhovofa, chtó pri ryekye. i umyer saul, i votsarilsya po nyem baal-khanan, syn akhbora. i umyer baal-khanan, syn akhbora, i votsarilsya po nyem gadar: imya gorodu yego pau; imya zhyenye yego myegyetavyyel', doch' matryedy, syna myezagava. sii imyena staryeishin isavovykh, po plyemyenam ikh, po myestam ikh, po imyenam ikh: staryeishina fimna, staryeishina alva, staryeishina iyetyef, staryeishina olivyma, staryeishina ela, staryeishina pinon, staryeishina kyenaz, staryeishina fyeman, staryeishina mivtsar, staryeishina magdiil, staryeishina iram. vot staryeishiny idumyeishkiye, po ikh syelyenyiam, v zymlye oblادaniya ikh. vot isav, otets idumyeyev.

37

iakov zhil v zymlye stranstvovaniya ottsa svoeyego, v zymlye khanaanskoi. vot zhitiye iakova. iosif, sym-nadtsati lyet, pas skot vmyesty s brat'yami svoimi, buduchi otrokom, s synov'yami vally i s synov'yami zyelfy, zhyen ottsa svoeyego. i dovodil iosif khudyye o nikh slukhi do ottsa ikh. izrail' lyubil iosifa bolye vsyekh synovyei svoikh, potomu chtó oni byl syn starosti yego, –i sdyelal yemu raznotsvyetnyuyu odyezhdu i uvidyeli brat'ya yego, chtó otets ikh lyubit yego bolye vsyekh brat'yev yego; i voznyenavidyeli yego i nye mogli govorit' s nim družhye-lyubno. i vidyeli iosif son, i rasskazal brat'yam

svoimi: i oni voznyenavidyeli yego yeshchye bolyeye. on skazal im: vyslushaitye son, kotoryi ya vidyeli: vot, my vyzazhyem snopy posryedi polya; i vot, moi snop vstal i stal pryamo; i vot, vashi snopy stali krugom i poklonilis' moyemu snopu. i skazali yemu brat'ya yego: nyeuzhyeli ty budyesh' tsarstvovat' nad nami? nyeuzhyeli budyesh' vladyet' nami? i voznyenavidyeli yego yeshchye bolyeye za sny yego i za slova yego. i vidyeli on yeshchye drugoi son i rasskazal yego brat'yam svoim, govorya: vot, ya vidyeli yeshchye son: vot, solntsye i luna i odinnadtsat' zvyezd pokloniyayutsya mnye. i on rasskazal ottsu svoeyemu i brat'yam svoim; i pobranil yego otets yego i skazal yemu: chtó eto za son, kotoryi ty vidyeli? nyeuzhyeli ya i tvoya mat', i tvoi brat'ya pridym poklonit'sya tyebye do zymli? brat'ya yego dosadovali na nyego, a otets yego zametyl eto slovo. brat'ya yego poshli pasty skot ottsa svoeyego v sikhym. i skazal izrail' iosifu: brat'ya tvoi nye pasut li v sikhymye? poidi, ya poshlyu tyebya k nim. on otvychal yemu: vot ya. i skazal yemu: poidi, posmotri, zdorovy li brat'ya tvoi i tsyl li skot, i priniesi mnye otvety. i poslal yego iz doliny khyevronskoi; i on prishyel v sikhym. i nashel yego nyekto bluzh-dayushchim v polye, i sprosil yego tot chyelovyyek, govorya: chyevo ty ishchyyesh'? on skazal: ya ishchu brat'yev moikh; skazhi mnye, gdye oni pasut? i skazal tot chyelovyyek: oni ushli otsyuda, ibo ya slyshal, kak oni govorili: poidymy v dofan. i poshlyel iosif za brat'yami svoimi i nashel ikh v dofanye. i uvidyeli oni yego izdali, i pryehzhye nyezhyeli on priblizil-sya k nim, stali umyshlyat' protiv nyego, chtóby ubit' yego. i skazali drug drugu: vot, idyet snovidyets; poidym teypyer', i ub'yem yego, i brosim yego v kakoi-nibud' rov, i skazhyem, chtó khishchnyi zvyer' s'yel yego; i uvidim, chtó budyet iz yego snov. i uslyshal [siye] ruvim i izbavil yego ot ruk ikh, skazav: nye ub'yem yego. i skazal im ruvim: nye prolivaitye krovi; bros'tye yego v rov, kotoryi v pustynye, a ruki nye nalagaitye na nyego. [siye govoril on], chtóby izbavit' yego ot ruk ikh i vozvratit' yego k ottsu yego, kogda iosif prishyel k brat'yam svoim, oni snyali s iosifa odyezhdu yego, odyezhdu raznotsvyet-nuyu, kotoraya byla na nyem, i vzlyali yego i brosil-i yego v rov; rov zhye tot byl pust; vody v nyem nye bylo. i syeli oni yest' khlye, i, vzglyanuv, uvidyeli, vot, idyet iz galaada karavan izmail'tyan, i vyerblyudy ikh nyesut stiraksu, bal'zam i ladan: idut oni otvyezti eto v yegipyet. i skazal iuda brat'yam svoim: chtó pol'zy, yesli my ub'yem brata nashyego i skroyem krov' yego? poidym, prodadim yego izmail'tyanam, a ruki nashi da nye budut na nyem, ibo on brat nash, plot' nasha. brat'ya yego poslushalis' i, kogda prokholodi kuptsy madiamskiye, vytyashchili iosifa izo rva i prodali iosifa izmail'tyanam za dvadtsat' sryebryennikov; a oni otvyeli iosifa v yegipyet. ruvim zhye prishyel opyat' k rovu; i vot, nyet iosifa vo ryve. i razodral on odyezhdy svoi, i vozvratilsya k brat'yam svoim, i skazal: otroka nyet, a ya, kuda ya dyenus'? i vzlyali odyezhdu iosifa, i zakololi kozla, i vymarali odyezhdu krov'yú; i poslali raznotsvyetnyuyu odyezhdu, i dostavili k ottsu svoeyemu, i skazali: my eto nashli; posmotri, syna li tvoeyego eta odyezhda,

ili nyet. on uznal yeye i skazal: [eto] odyezhda syna moyego; khishchnyi zvyer' s'nyel yego; vyerno, rastyerzhan iosif. i razodral iakov odyezhdy svoi, i vovizual-ra-trudit'syazhil vryetishchye na chryesla svoi, i oplakival syna svojego mnogiyego dni. i sobralis' vsye synov'ya yego i vsye dochyeri yego, chtoby utyeshit' yego; no on nye khotyel utyeshit'sya i skazal: s pyechal'yu soidu k synu moyemu v pryispodnyuyu. tak oplakival yego ot'yets yego. madianityanye zhye prodali yego v yegiptye potifaru, tsaryedvortsu faraonovu, nachal'niku tyelokhranityelyei.

38

v to vryemya iuda otoshyel ot brat'yev svoikh i posylilsya bliz odnogo odollamityanina, ktoromu imya: khira. i uvidyel tam iuda doch' odnogo khananyeyanina, ktoromu imya: shua; i vzyal yeye i voshyel k nyei. ona zachala i rodila syna; i on naryek yemu imya: ir i zachala opyat', i rodila syna, i naryekla yemu imya: onan. i yeshchye rodila syna i naryekla yemu imya: shyela. iuda byl v khyezivye, kogda ona rodila yego. i vzyal iuda zhyenu iru, pyervyentsu svoiyemu; imya yei famar'. ir, pyervyenets iudin, byl nyeugodyen pryed ochami i-o, i umyertvil yego i-o'. i skazal iuda onanu: voidi k zhyenye brata tvoyego, zhyenis' na nyei, kak dyevyer', i vosstanovi syemya bratu tvoyemu. onan znal, chto syemya budyet nye yemu, i potomu, kogda vkhodil k zhyenye brata svojego, izlival na zyemlyu, chtoby nye dat' syemyeni bratu svoiyemu. vizual-ra-trudit'sya bylo pryed ochami i-o to, chto on dyelal; i on umyertvil i yego. i skazal iuda famari, nyevestkye svoyei: zhivi vdovoyu v domye ottsa tvoyego, poka podrastyet shyela, syn moi. ibo on skazal: nye umyer by i on podobno brat'yam yego. famar' poshla i stala zhit' v domye ottsa svojego. proshlo mnogo vryemyeni, i umyerla doch' shui, zhyena iudina. iuda, utyeshivshis', poshyl v famnu k strigushchim skot yego, sam i khira, drug yego, odollamityanin. i uyvedomili famar', govorya: vot, svyekru tvoi idyet v famnu strich' skot svoi. i snyala ona s syebya odyezhdu vdovstva svojego, pokryla syebya pokryvalom i, zakryvshis', syela u vorot yenaima, chto na dorogye v famnu. ibo vidyela, chto shyela vyros, i ona nye dana yemu v zhyenu. i uvidyel yeye iuda i pochyel yeye za bludnitsy, potomu chto ona zakryla litsye svoye. on povorotil k nyei i skazal: voidu ya k tebye. ibo nye znal, chto eto nyevestka yego. ona skazala: chto ty dash' mnnye, yesli voidyesh' ko mnnye? on skazal: ya prishlyu tebye kozlyenka iz stada. ona skazala: dash' li ty mnnye zalog, poka prishlyesh? on skazal: kakoi dat' tebye zalog? ona skazala: pyechat' tvoyu, i pyeryevyaz' tvoyu, i trost' tvoyu, kotoraya v rukye tvoyei. i dal on yei i voshyel k nyei; i ona zachala ot nyego. i, vstav, poshla, snyala s syebya pokryvalo svoye i odyelas' v odyezhdu vdovstva svojego. iuda zhye poslal kozlyenka chryez druga svojego odollamityanina, chtoby vzyat' zalog iz ruki zhyenshchiny, no on nye nashyel yeye. i sprosil zhyityelyei togo myesta, govorya: gdye bludnitsa, [kotoraya] [byla] v yenaimye pri dorogye? no oni skazali: zdyes' nye bylo bludnitsy. i vozvratilsya

on k iudye i skazal: ya nye nashyel yeye; da i zhiytyeli myesta togo skazali: zdyes' nye bylo bludnitsy. iuda skazal: pust' ona voz'myet syebye, chtoby tol'ko nye stali nad nami smyeyat'sya; vot, ya posylal etogo kozlyenka, no ty nye nashyel yeye. proshlo okolo tryekh myesyatsyev, i skazali iudye, govorya: famar', nyevestka tvoya, vpala v blud, i vot, ona byeryemyenna ot bluda. iuda skazal: vyvyeditye yeye, i pust' ona budyet sozhzhyena. no kogda povyeli yeye, ona poslala skazat' svyekru svoiyemu: ya byeryemyenna ot togo, ch'i eti vyeshchi. i skazala: uznava, ch'ya eta pyechat' i pyeryevyaz' i trost'. iuda uznal i skazal: ona pravyeye myenya, potomu chto ya nye dal yeye shyelye, synu moyemu. i nye poznaval yeye bol'yeye. vo vryemya rodov yeye okazalos', chto bliznitsy v utrobye yeye. i vo vryemya rodov yeye pokazalas' ruka; i vzyala povival'naya babka i navyazala yemu na ruku krasnuyu nit', skazav: etot vyshyel pyervyi. no on vozvratil ruku svoyu; i vot, vyshyel brat yego. i ona skazala: kak ty rastorg syebye pryegradu? i naryechyeno yemu imya: faryes. potom vyshyel brat yego s krasnoi nit'yu na rukye. i naryechyeno yemu imya: zara.

39

iosif zhye otvyedyn byl v yegipyet, i kupil yego iz ruk izmail'tyan, pryivedyshikh yego tuda, yegiptyanin potifar, tsaryedvoryets faraonov, nachal'nik tyelokhranityelyei. i byl i-o-o' s iosifom: on byl uspyshyen v dyelakh i zhil v domye i-o svojego, yegiptyanina. i uvidyel i-o yego, chto i-o-o' s nim i chto vsyemu, chto on dyelayet, i-o' v rukakh yego dayet uspyekh i sniskal iosif blagovolyeniye v ochakh yego i sluzhil yemu. i on postavil yego nad domom svoim, i vsye, chto imyel, otдал na ruki yego. i s togo vryemyeni, kak on postavil yego nad domom svoim i nad vsyem, chto imyel, i-o' blagoslovil dom yegiptyanina radi iosifa, i bylo blagoslovyeniye i-o na vsyem, chto imyel on v domye i v polye. i ostavil on vsye, chto imyel, v rukakh iosifa i nye znal pri nyem nichyego, kromye khlyeba, kotoryi on yel. iosif zhye byl krasiv stanom i krasiv litsyem. i obratila vzory na iosifa zhyena i-o yego i skazala: spi so mnnoyu. no on otkazalsya i skazal zhyenye i-o svojego: vot, i-o moi nye znayet pri mnnye nichyego v domye, i vsye, chto imyeyet, otдал v moi ruki; nyet bol'shye myenya v domye syem; i on nye zapryetil mnnye nichyego, kromye tebya, potomu chto ty zhyena yemu; kak zhye sdelaya ya siye vyelikoye vizual-ra-trudit'sya i sogryeshu pryed eti-kom? kogda tak ona yezhyednyevno govorila iosifu, a on nye slushalsya yeye, chtoby spat' s nyeyu i byt' s nyeyu, sluchilos' v odin dyen', chto on voshyel v dom dyelat' dyelo svoye, a nikogo iz domashnikh tut v domye nye bylo; ona skhvatila yego za odyezhdu yego i skazala: lozhis' so mnnoi. no on, ostaviv odyezhdu svoyu v rukakh yeye, pobyezhal i vybyezhal von. ona zhye, uvidyev, chto on ostavil odyezhdu svoyu v rukakh yeye i pobyezhal von, kliknula domashnikh svoikh i skazala im tak: posmotrite, on privyel k nam yevryeya rugat'sya nad nami. on prishyel ko mnnye, chtoby lyech' so mnnoyu, no ya zakrichala gromkim golosom, i on,

uslyshav, chto ya podnyala vopli i zakrichala, ostavil u myenya odyezhdu svoyu, i pobyezhal, i vybyezhal von. i ostavila odyezhdu yego u syebya do prikhoda i-o yego v dom svoi. i pyeryeskazala yemu tye zhye slova, govorya: rab yevryei, kotorigo ty privyel k nam, prikholil ko mnye rugat'sya nado mnoyu. no, kogda ya podnyala vopli i zakrichala, on ostavil u myenya odyezhdu svoyu i ubyezhal von. kogda i-o yego uslyshal slova zhyeny svoyei, kotoryye ona skazala yemu, govorya: tak postupil so mnoyu rab tvoi, to vospylal gnevem; i vyzal iosifa i-o yego i otdal yego v tyemnitsu, gde zaklyuchyeny uzniki tsarya. i byl on tam v tyemnitsye. i i-o' byl s iosifom, i prostyer k nyemu milost', i daroval yemu blagovolenyie v ochakh nachal'nika tyemnitsy. i otdal nachal'nik tyemnitsy v ruki iosifu vsyekh uznikov, nakhodivshikhsya v tyemnitsye, i vo vsyem, chto oni tam ni dyelali, on byl rasporyadityelem. nachal'nik tyemnitsy i nye smotryel ni za chyem, chto bylo u nyego v rukakh, potomu chto i-o' byl s [iosifom], i vo vsyem, chto on dyelal, i-o' daval uspyekh.

40

poslye syego vinochyerpii tsarya yegipyetskogo i khlyebodar provinilis' pryed i-o svoim, tsaryem yegipyetskim. i prognyevalsya faraon na dvukh tsaryedvortsyev svoikh, na glavnoho vinochyerpiya i na glavnoho khlyebodara, i otdal ikh pod strazhu v dom nachal'nika tyelokhranityel'yei, v tyemnitsu, v myesto, gde zaklyuchyeni byl iosif nachal'nik tyelokhranityel'yei pristavil k nim iosifa, i on sluzhil im. i probyli oni pod strazhyeyu nyeskol'ko vryemyeni. odnazhdy vinochyerpiyu i khlyebodaru tsarya yegipyetskogo, zaklyuchyennym v tyemnitsye, vidyelis' sny, kazhdomu svoi son, oboim v odnu noch', kazhdomu son osobyennogo znacheniya. i prishyel k nim iosif poutru, uvidyel ikh, i vot, oni v smushchenii. i sprosil on tsaryedvortsyev faraonovykh, nakhodivshikhsya s nim v domye i-o yego pod strazhyeyu, govorya: otchye go u vas syegodnya pyechal'nyye litsa? oni skazali yemu: nam vidyelis' sny; a istolkovat' ikh nyekomu. iosif skazal im: nye ot eti-ka li istolkovaniya? rasskazhi-tye mnye. i rasskazal glavnyi vinochyerpii iosifu son svoi i skazal yemu: mnye snilos', vot vino-gradnaya loza pryedo mnoyu; na lozye tri vyetvi; ona razvilas', pokazalsya na nyei tsvyet, vyrosli i sozryeli na nyei yagody; i chasha faraonova v rukye u myenya; ya vyzal yagod, vyzhal ikh v chashu faraonovu i podal chashu v ruku faraonu. i skazal yemu iosif: vot istolkovaniye yego: tri vyetvi—eto tri dnya; chyeryez tri dnya faraon voznyesyet glavu tvoyu i vozvratit tyebya na myesto tvoye, i ty podash' chashu faraonovu v ruku yego, po pryezhnyemu obyknoveniyu, kogda ty byl u nyego vinochyerpiyem; vspomni zhye myenya, kogda khorosho tye-bye budget, i sdylai mnye blagodyeyaniye, i upomyani obo mnye faraonu, i vyvvedi myenya iz etogo doma, ibo ya ukradyen iz zemli yevryeyev; a tak zhye i zdyes' nichyego nye sdylal, za chto by brosit' myenya v tyemnitsu. glavnyi khlyebodar uvidyel,

chto istolkoval on khorosho, i skazal iosifu: mnye takzhye snilos': vot na golovye u myenya tri korziny ryeshyetchatykh; v vyerkhneye korziny vsyakaya pishcha faraonova, izdyeliye pyekarya, i ptitsy klyevali yeze iz korziny na golovye moyei. i otyvechal iosif i skazal: vot istolkovaniye yego: tri korziny—eto tri dnya; chyeryez tri dnya faraon snimyet s tyebya golovu tvoyu i povyesit tyebya na dyeryevye, i ptitsy budut klyevat' plot' tvoyu s tyebya. na tryetii dyen', dyen' rozhdyeniya faraonova, sdylal on pir dlya vsyekh slug svoikh i vspomnil o glavnom vinochyerpii i glavnom khlyebodare sryedi slug svoikh; i vozvratil glavnoho vinochyerpiya na pryezhnyeye myesto, i on podal chashu v ruku faraonu, a glavnoho khlyebodara povyesil, kak istolkoval im iosif. i nye vspomnil glavnyi vinochyerpii ob iosifye, no zabyl yego.

41

po proshyestvii dvukh lyet faraonu snilos': vot, on stoit u ryeki; i vot, vyshli iz ryeki syem' korov, khoroshikh vidom i tuchnykh plot'yu, i paslis' v trostnikye; no vot, poslye nikh vyshli iz ryeki syem' korov drugih, khudykh vidom i toshchikh plot'yu, i stali podlye tyekh korov, na byeryegu ryeki i s'yeli korovy khudyje vidom i toshchiye plot'yu syem' korov khoroshikh vidom i tuchnykh. i prosnulsya faraon, i zasnul opyat', i snilos' yemu v drugoi raz: vot, na odnom styeblye podnyalos' syem' kolos'yev tuchnykh i khoroshikh; no vot, poslye nikh vyroslo syem' kolos'yev toshchikh i issushyennykh vostochnym vyetrom; i pozhalo toshchiye kolos'ya syem' kolos'yev tuchnykh i polnykh. i prosnulsya faraon i [ponyal, chto] eto son. utrom smutilsya dukh yego, i poslal on, i prizval vsyekh volkhvov yegipta i vsyekh mudryetsov yego, i rasskazal im faraon son svoi; no nye bylo nikogo, kto by istolkoval yego faraonu. i stal govorit' glavnyi vinochyerpii faraonu i skazal: gryekhi moi vspominayu ya nynye; faraon prognyevalsya na rabov svoikh i otdal myenya i glavnoho khlyebodara pod strazhu v dom nachal'nika tyelokhranityel'yei; i snilsya nam son v odnu noch', mnye i yemu, kazhdomu snilsya son osobyennogo znacheniya; tam zhye byl s nami molodoi yevryei, rab nachal'nika tyelokhranityel'yei; my rasskazali yemu sny nashi, i on istolkoval nam kazhdomu sootvetyestvenno s yego snovidenyem; i kak on istolkoval nam, tak i sbylos'; ya vozvrashchen na myesto moye, a tot povyeshyen. i poslal faraon i pozval iosifa. i pospyeshno vyvveli yego iz tyemnitsy. on ostrigsya i pyeryemyenil odyezhdu svoyu i prishyel k faraonu. faraon skazal iosifu: mnye snilsya son, i nyet nikogo, kto by istolkoval yego, a o tyebye ya slyshal, chto ty umyeyesh' tolkovat' sny. i otyvechal iosif faraonu, govorya: eto nye moye; eti-k dast otvyet vo blago faraonu. i skazal faraon iosifu: mnye snilos': vot, stoyu ya na byeryegu ryeki; i vot, vyshli iz ryeki syem' korov tuchnykh plot'yu i khoroshikh vidom i paslis' v trostnikye; no vot, poslye nikh vyshli syem' korov drugih, khudykh, ochyen' durnykh vidom i toshchikh plot'yu: ya nye vidyal vo vsyei zemye yegipyetskoi takikh

khudykh, kak oni; i s'yeli toshchiye i khudyye korovy pryvezhnikh syem' korov tuchnykh; i voshli [tuchnyye] v utrobu ikh, no nye primyetno bylo, chto oni voshli v utrobu ikh: oni byli tak zhye khudy vidom, kak i snachala. i ya pronsul'sya. [potom] snilos' mnye: vot, na odnom styeblye podnyalis' syem' kolos'yev polnykh i khoroshikh; no vot, poslye nikh vyroslo syem' kolos'yev tonkikh, toshchikh i issushyennykh vostochnym vyetrom; i pozhrali toshchiye kolos'ya syem' kolos'yev khoroshikh. ya rasskazal eto volkhvam, no nikto nye iz'yasnili mnye. i skazal iosif faraonu: son faraonov odin: chto eti-k sdelayet, to on vozvyestil faraonu. syem' korov khoroshikh, eto syem' lyet; i syem' kolos'yev khoroshikh, eto syem' lyet: son odin; i syem' korov toshchikh i khudykh, vyshyeshkhik poslye tyeikh, eto syem' lyet, takzhye i syem' kolos'yev toshchikh i issushyennykh vostochnym vyetrom, eto syem' lyet goloda. vot pochyemu skazal ya faraonu: chto eti-k sdelayet, to on pokazal faraonu. vot, nastupayet syem' lyet vyelikogo izobiliya vo vsyei zymlye yegipyetskoi; poslye nikh nastanut syem' lyet goloda, i zabudyetsya vsye to izobiliye v zymlye yegipyetskoi, i istoshchit golod zymlyu, i nyepriymetno budyet pryvezhnyeye izobiliye na zymlye, po prichinye goloda, kotoryi poslyedyuet, ibo on budyet ochyen' tyazhyel. a chto son povtorilsya faraonu dvazhdy, [eto znachit], chto siye istinno slovo bozhiye, i chto vskorye etik izopolnit siye. i nynye da usmotrit faraon muzha razumnogo i mudrogo i da postavit yego nad zymlyeyu yegipyetskoyu. da povyelit faraon postavit nad zymlyeyu nadziratelyei i sobirat' v syem' lyet izobiliya pyatuyu chast' s zymli yegipyetskoi; pust' oni byerut vsyakii khlyeb etikh nastupayushchikh khoroshikh godov i sobyerut v gorodakh khlyeb pod vyedenyiye faraona v pishchu, i pust' byeryegut; i budyet siya pishcha v zapas dlya zymli na syem' lyet goloda, kotorye budut v zymlye yegipyetskoi, daby zymlya nye pogibla ot goloda. siye ponravilos' faraonu i vsyem slugam yego. i skazal faraon slugam svoim: naidemy li my takogo, kak on, chyelovyeika, v kotorem byl by dukh bozhii? i skazal faraon iosifu: tak kak eti-k otkryl tyebye vsye siye, to nyet stol' razumnogo i mudrogo, kak ty; ty budyesh' nad domom moim, i tvoyego slova dyerzhat'sya budyet vyes' narod moy; tol'ko pryestolom ya budu bol'shye tyebya. i skazal faraon iosifu: vot, ya postavlyayu tyebya nad vsyeyu zymlyeyu yegipyetskoyu. i snyal faraon pyerstyen' svoi s ruki svoey i nadyel yego na ruku iosifa; odyel yego v vissonnyye odyezhdy, vovizul'ra-trudit'syazhil zolotuyu tsyep' na shyeyu yemu; vvelyel vyezti yego na vtoroi iz svoikh kolyesnits i provozglashat' pryed nim: pryekloniyaites'! i postavil yego nad vsyeyu zymlyeyu yegipyetskoyu. i skazal faraon iosifu: ya faraon; byez tyebya nikto nye dvinyet ni ruki svoey, ni nogi svoey vo vsyei zymlye yegipyetskoi. i naryek faraon iosifu imya: tsafnaf-panyeakh, i dal yemu v zhyenu asyenyefu, doch' potifyera, zhryetsa iliopol'skogo. i poshyel iosif po zymlye yegipyetskoi. iosifu bylo tridsat' lyet ot rozhdyeniya, kogda on pryedstal pryed litsye faraona, tsarya yegipyetskogo. i vyshyel iosif ot litsa faraonova i proshyel po vsyei zymlye yegipyetskoi. zymlya

zhye v syem' lyet izobiliya prinosila [iz zyerne] po gorsti. i sobral on vsyakii khlyeb syemi lyet, kotoryye byli [plodorodny] v zymlye yegipyetskoi, i polozhil khlyeb v gorodakh; v [kazhdom] gorodye polozhil khlyeb polyei, okruzhayushchikh yego. i skopil iosif khlyeba vyes'ma mnogo, kak pyesku morskogo, tak chto pyeryestal i schitat', ibo nye stalo schyeta. do nastuplyeniya godov goloda, u iosifa rodilis' dva syna, kotorykh rodila yemu asyenyefa, doch' potifyera, zhryetsa iliopol'skogo. i naryek iosif imya pyervyentsu: manassya, potomu chto [govoril on] eti-k dal mnye zabyt' vsye nyeschast'ya moi i vyes' dom ottsa moyego. a drugomu naryek imya: yefryem, potomu chto [govoril on] eti-k sdylal myenya plodovitym v zymlye stradaniya moyego. i proshli syem' lyet izobiliya, kotorye bylo v zymlye yegipyetskoi, i nastupili syem' lyet goloda, kak skazal iosif. i byl golod vo vsykh zymlyakh, a vo vsyei zymlye yegipyetskoi byl khlyeb. no kogda i vsya zymlya yegipyetskaya nachala tyerpyet' golod, to narod nachal vopiyat' k faraonu o khlyebe. i skazal faraon vsyem yegiptyanam: poiditye k iosifu i dyelaitye, chto on vam skazhyet. i byl golod po vsyei zymlye; i otkvoril iosif vsye zhitnitsy, i stal prodavat' khlyeb yegiptyanam. golod zhye usilivalsya v zymlye yegipyetskoi. i iz vsyekh stran prishkholi v yegipet pokupat' khlyeb u iosifa, ibo golod usililsya po vsyei zymlye.

42

i uzna iakov, chto v yegiptye yest' khlyeb, i skazal iakov synov'yam svoim: chto vy smotrite? i skazal: vot, ya slyshal, chto yest' khlyeb v yegiptye; poiditye tuda i kupitye nam ottuda khlyeba, chtoby nam zhit' i nye umyeryet'. dyesyat' brat'yev iosifovykh poshli kupit' khlyeba v yegiptye a vyeniamina, brata iosifova, nye poslal iakov s brat'yami yego, ibo skazal: nye sluchilos' by s nim byedy. i prishli syny izrailevy pokupat' khlyeb, vmyesty s drugimi prishyeshimi, ibo v vsyemlye khanaanskoj byl golod. iosif zhye byl nachal'nikom v zymlye toi; on i prodaval khlyeb vsyemu narodu zymli. brat'ya iosifa prishli i poklonilis' yemu litsyem do zymli. i uvidyel iosif brat'yev svoikh i uzna ikh; no pokazal, budto nye znayet ikh, i govoril s nimi surovo i skazal im: otkuda vy prishli? oni skazali: iz zymli khanaanskoj, kupit' pishchi. iosif uzna brat'yev svoikh, no oni nye uznali yego. i vspomnil iosif sny, kotorye snilis' yemu o nikh; i skazal im: vy soglyadatai, vy prishli vysmotryet' nagotu zymli syei. oni skazali yemu: nyet, i-o nash; raby tvoi prishli kupit' pishchi; my vsye dyeti odnogo chyelovyeika; my lyudi chystynnye; raby tvoi nye byvali soglyadatayami. on skazal im: nyet, vy prishli vysmotryet' nagotu zymli syei. oni skazali: nas, rabov tvoikh, dyenadtsat' brat'yev; my synov'ya odnogo chyelovyeika v zymlye khanaanskoj, i vot, myen'shii tpepyer' s ottsom nashim, a odnogo nye stalo. i skazal im iosif: eto samoye ya i govoril vam, skazav: vy soglyadatai; vot kak vy budyetye ispytany: [klyanus'] zhizn'yu faraona, vy nye vyidyetye otsyuda, yesli nye pridyet syuda myen'shii brat vash; poshlyte odnogo iz vas, i pust' on privyedyet brata

vashyego, a vy budyetye zadyerzhany; i otkroyetsya, pravda li u vas; i yesli nyet, [to klyanus'] zhizn'yu faraona, chto vy soglyadatai. i otidal ikh pod strazhu na tri dnya. i skazal im iosif v tryetii dyen': vot chto sdylaitye, i ostaneyetes' zhivy, ibo ya boyus' eti-ka: yesli vy lyudi chyestnyye, to odin brat iz vas pust' sodyerzhitsya v domye, gde vy zaklyucheny; a vy poiditye, otvezitye khlyeb, radi goloda syemyeistv vashikh; brata zhye vashyego myen'shogo privyeditye ko mnye, chtoby opravdalis' slova vashi i chtoby nye umyreyet' vam. tak oni i sdylali. i govorili oni drug drugu: tochno my nakazyvayemsa za gryekh protiv brata nashyego; my vidyeli stradaniye dushi yego, kogda on umoyal nas, no nye poslushali; za to i postiglo nas gorye siye. ruvim otvyechal im i skazal: nye govoril li ya vam: nye gryeshitye protiv otroka? no vy nye poslushalis'; vot, krov' yego vyzyskivayetsya. a togo nye znali oni, chto iosif ponimayet; ibo myezhdu nimi byl pyeryevodchik. i otoshyel ot nikh, i zaplakal. i vozvratilsya k nim, i govoril s nimi, i, vzyav iz nikh simyeona, svyazal yego pryed glazami ikh. i prikazal iosif napolnit' myeshki ikh khlyebom, a syeryebro ikh vozvratit' kazhdomu v myeshok yego, i dat' im zapasov na dorogu. tak i sdylano s nimi. oni polozhili khlyeb svoi na oslov svoikh, i poshli ottuda. i otkryl odin [iz nikh] myeshok svoi, chtoby dat' kormu oslu svoymu na nochlyegye, i uvidyel syeryebro svoye v otvyerstii myeshka yego, i skazal svoim brat'vam: syeryebro moye vozvrashcheyeno; vot ono v myeshkye u myenya. i smutilos' syerdtsye ikh, i oni s tryepyetom drug drugu govorili: chto eto eti-k sdylal s nami? i prishli k iakovu, ottu svoymu, v zymlyu khanaan-skuyu i rasskazali yemu vse sluchivshyeyesya s nimi, govorya: nachal'stvuyushchii nad toyu zymlyeyu govoril s nami surovo i prinyl nas za soglyadatayev zymli toi. i skazali my yemu: my lyudi chyestnyye; my nye byvali soglyadatayami; nas dyenadt-sat' brat'yev, synovyei u ottsa nashyego; odnogo nye stalo, a myen'shii tyepper' s ottsom nashim v zymlye khanaan-skoj. i skazal nam nachal'stvuyushchii nad toyu zymlyeyu: vot kak uznayu ya, chyestnyye li vy lyudi: ostav'tye u myenya odnogo brata iz vas, a vy voz'mitye khlyeb radi goloda syemyeistv vashikh i poiditye, i privyeditye ko mnye myen'shogo brata vashyego; i uznayu ya, chto vy nye soglyadatai, no lyudi chyestnyye; otdam vam brata vashyego, i vy mozhyetye promyshlyat' v etoi zymlye. kogda zhye oni oporozhnyali myeshki svoi, vot, u kazhdogo uzyl syeryebra yego v myeshkye yego. i uvidyeli oni uzly syeryebra svoego, oni i otyets ikh, i ispugalis'. i skazal im iakov, otyets ikh: vy lishili myenya dyetyei: iosifa nyet, i simyeona nyet, i vyeniamina vzyat' khortitye, -vsye eto na myenya! i skazal ruvim ottu svoymu, govorya: ubyei dvukh moikh synovyei, yesli ya nye privyedu yego k tyebye; ot-dai yego na moi ruki; ya vozvrashchu yego tyebye. on skazal: nye poidyet syn moi s vami; potomu chto brat yego umyer, i on odin ostalsya; yesli sluchitsya s nim nyeschas'tye na puti, v kotoryi vy poidyetye, to svyedyetye vy syedinu moyu s pyechal'yu vo grob.

golod usililsya na zymlye. i kogda oni s'yei khlyeb, kotoryi privyezli iz yegipta, togda otyets ikh skazal im: poiditye opyat', kupitye nam nyemnogho pishchi. i skazal yemu iuda, govorya: tot chyelovyek ryeshityel'no ob'yavil nam, skazav: nye yavlyaityes' ko mnye na litsye, yesli brata vashyego nye budyet s vami yesli poshlyesh' s nami brata nashyego, to poidyem i kupim tyebye pishchi, a yesli nye poshlyesh', to nye poidyem, ibo tot chyelovyek skazal nam: nye yavlyaityes' ko mnye na litsye, yesli brata vashyego nye budyet s vami. izrail' skazal: dlya chyego vy sdylali mnye takoye vizual-ra-trudit'sya, skazav tomu chyelovyeku, chto u vas yes't yeshchye brat? oni skazali: rassprashival tot chyelovyek o nas i o rod-stvye nashyem, govorya: zhiv li yeshchye otyets vash? yes't li u vas brat? my i rasskazali yemu po etim rassprosam. mogli li my znat', chto on skazhyet: privyeditye brata vashyego? iuda zhye skazal izrailyu, ottu svoymu: otpusti otroka so mnoyu, i my vstanyem i poidyem, i zhivy budyem i nye umryem i my, i ty, i dyeti nashi; ya otvyechayu za nyego, iz moikh ruk potryebuyesh' yego; yesli ya nye privyedu yego k tyebye i nye postavlyu yego pryed litsyem tvoim, to ostanus' ya vinovnym pryed toboyu vo vsye dni zhizni; yesli by my nye myedlili, to uzhye skhodili by dva raza. izrail', otyets ikh, skazal im: yesli tak, to vot chto sdylaitye: voz'mitye s soboyu plodov zymli syei i otnyesitye v dar tomu chyelovyeku nyeskol'ko bal'zama i nyeskol'ko myedu, stirkas' i ladanu, fistashkov i mindal'nykh oryekhov; voz'mitye i drugoye syeryebro v ruki vashi; a syeryebro, obratno polozhyennoye v otvyerstiye myeshkov vashikh, vozvratitye rukami vashimi: mozhyet byt', eto nyedosmotr; i brata vashyego voz'mitye i, vstav, poiditye opyat' k chyelovyeku tomu; eti-k zhye vsyemogushchii da dast vam naiti milost' u chyelovyeka togo, chtoby on otpustil vam i drugogo brata vashyego i vyeniamina, a mnye yesli uzhye byt' byezdyetnym, to pust' budu byezdyetnym. i vzyali tye lyudi dary eti, i syeryebra vdvoye vzyali v ruki svoi, i vyeniamina, i vstali, poshli v yegipet i pryedstali pryed litsye iosifa. iosif, uvidyev myezhdu nimi vyeniamina, skazal nachal'niku doma svoeyo: vvyedi sikh lyudyei v dom i zakoli chto-nibud' iz skota, i prigotov', potomu chto so mnoyu budut yes't eti lyudi v poldyen'. i sdylal chyelovyek tot, kak skazal iosif, i vvyel chyelovyek tot lyudyei sikh v dom iosifov. i ispugalis' lyudi eti, chto vvyeli ikh v dom iosifov, i skazali: eto za syeryebro, vozvrashcheyennoye pryездhye v myeshki nashi, vvyeli nas, chtoby pridrat'sya k nam i napast' na nas, i vzyat' nas v rabstvo, i oslov nashikh. i podoshli oni k nachal'niku doma iosifova, i stali govorit' yemu u dyeryei doma, i skazali: poslushai, i-o nash, my prikhdili uzhye pryездhye pokupat' pishchi, i sluchilos', chto, kogda prishli my na nochlyeg i otkryli myeshki nashi, -vot syeryebro kazhdogo v otvyerstii myeshka yego, syeryebro nashye po vyusu yego, i my vozvrashchayem yego svoimi rukami; a dlya pokupki pishchi my prinyesli drugoye syeryebro v rukakh nashikh, my nye znayem, kto polozhil syeryebro

nashye v myeshki nashi. on skazal: bud'tye spokojny, nye boities'; eti-k vash i eti-k ottsa vashyego dal vam klad v myeshkakh vashikh; syeryebro vashye doshlo do myenya. i privyel k nim simyeona. i vyvel tot chyelovyek lyudyei sikh v dom iosifov i dal vody, i oni omyli nogi svoi; i dal kormu oslam ikh. i oni prigotovili dary k prikhotu iosifa v poldeny, ibo slyshali, chto tam budut yes't' khlyeb. i prishyel iosif domoi; i oni prinyesli yemu v dom dary, kotoryye byli na rukakh ikh, i poklonilis' yemu do zymeli. on sprosil ikh o zdorov'ye i skazal: zdorov li ot'yets vash staryets, o kotorom vy govorili? zhiv li yeshchye on? oni skazali: zdorov rab tvoi, ot'yets nash; yeshchye zhiv. i pryeklonilis' oni i poklonilis'. i podnyal glaza svoi, i uvidyel vyeniamina, brata svoynogo, syna matyeri svoiei, i skazal: eto brat vash myen'shii, o kotorom vy skazyvali mnye? i skazal: da budyet milost' bozhnaya s tobou, syn moi! i pospyeshno udalilsya iosif, potomu chto vospikyela lyubov' k bratu yego, i on gotov byl zaplakat'; i voshly on vo vnutyrennyuyu komnatu i plakal tam. i umyv litsye svoje, vyshyel, i skryepilsya i skazal: podavaitye kushan'ye. i podali yemu osobu, i im osobu, i yegiptyanam, obyedavshim s nim, osobu, ibo yegiptyanye nye mogut yes't' s yevreyami, potomu chto eto myerzost' dlya yegiptyan. i syeli oni pryed nim, pyervorodnyi po pyervorodstvu yego, i mladshii po molodosti yego, i divilis' eti lyudi drug pryed drugom. i posylalis' im kushan'ya ot nyego, i dolya vyeniamina byla vpyateryo bol'she dolyei kazhdogo iz nikh. i pili, i dovol'no pili oni s nim.

44

i prikazal [iosif] nachal'niku doma svoynogo, govorya: napolni myeshki etikh lyudyei pishcheyu, skol'ko oni mogut nyesti, i syeryebro kazhdogo polozhi v otvyerstiye myeshka yego, a chashu moyu, chashu syeryebryanuyu, polozhi v otvyerstiye myeshka k mladshyemu vmyestye s syeryebrom za kuplyennyyi im khlyeb. i sdylal tot po slovu iosifa, kotorye skazal on. utrom, kogda rassvyelo, eti lyudi byli otpushchyeny, oni i osly ikh yeshchye nye dalyeko otoshli oni ot goroda, kak iosif skazal nachal'niku doma svoynogo: stupai, dogonyai etikh lyudyei i, kogda dogonish', skazhi im: dlya chyego vy zaplatili vizual-ra-trudit'syam za dobro? nye ta li eto, iz kotoroi p'yet i-o moi i on gadayet na nyei? khudo eto vy sdylali. on dognal ikh i skazal im eti slova. oni skazali yemu: dlya chyego i-o nash govorit takiye slova? nyet, raby tvoi nye sdylayut takogo dyela. vot, syeryebro, naidyennoye nami v otvyerstii myeshkov nashikh, my obratno prinyesli tyebye iz zymeli khanaanskoi: kak zhye nam ukrast' iz doma i-o tvoyego syeryebro ili zoloto? u kogo iz rabov tvoikh naidetsya, tomu smyert', i my budyem rabami i-o nashyemu. on skazal: khorosho; kak vy skazali, tak pust' i budyet: u kogo naidetsya [chasha], tot budyet mnye rabom, a vy budyete nye vinovaty. oni pospyeshno spustili kazhdyi svoi myeshok na zymlyu i otkryli kazhdyi svoi myeshok. on obyskal, nachal so starshyego i okonchil mladshim; i nashlas' chasha v myeshkye vyeniaminovom. i razodrali oni odyezhdy svoi, i,

vovizual-ra-trudit'syazhiv kazhdyi na osla svoynogo noshu, vozvratilis' v gorod. i prishli iuda i brat'ya yego v dom iosifa, kotoryi byl yeshchye doma, i pali pryed nim na zymlyu. iosif skazal im: chto eto vy sdylali? razvye vy nye znali, chto takoi chyelovyek, kak ya, konyechno ugadayet? iuda skazal: chto nam skazat' i-o nashyemu? chto govorit? chyem opravyvat'sya? eti-k nashyel nyepravdu rabov tvoikh; vot, my raby i-o nashyemu, i my, i tot, v ch'ikh rukakh nashlas' chasha. no [iosif] skazal: nyet, ya etogo nye sdylayu; tot, v ch'ikh rukakh nashlas' chasha, budyet mnye rabom, a vy poiditye s mirom k ottsu vashyemu. i podoshyel iuda k nyemu i skazal: i-o moi, pozvol' rabu tvoyemu skazat' slovo v ushi i-o moyego, i nye prognyevaisya na raba tvoyego, ibo ty to zhye, chto faraon. i-o moi sprashival rabov svoikh, govorya: yes't' li u vas ot'yets ili brat? my skazali i-o nashyemu, chto u nas yes't' ot'yets pryestaryeli, i mladshii syn, syn starosti, kotorogo brat umyer, a on ostalsya odin [ot] matyeri svoiei, i ot'yets lyubit yego. ty zhye skazal rabam tvoim: privyeditye yego ko mnye, chtoby mnye vzglyanut' na nyego. my skazali i-o nashyemu: otrok nye mozhet ostavit' ottsa svoynogo, i yesli on ostavit ottsa svoynogo, to syei umryet. no ty skazal rabam tvoim: yesli nye pridyet s nami myen'shii brat vash, to vy bolyeye nye yavlyaites' ko mnye na litsye. kogda my prishli k rabu tvoyemu, ottsu nashyemu, to pyeryeskazali yemu slova i-o moyego. i skazal ot'yets nash: poiditye opyat', kupitye nam nyemnogo pishchi. my skazali: nyel'zha nam idti; a yesli budyet s nami myen'shii brat nash, to poidyem; potomu chto nyel'zha nam vidyet' litsa togo chyelovyeka, yesli nye budyet s nami myen'shogo brata nashyego. i skazal nam rab tvoi, ot'yets nash: vy znayete, chto zhyena moya rodila mnye dvukh [synov]; odin poshyel ot myenya, i ya skazal: vyerno on rastyerzan; i ya nye vidal yego donnyne; yesli i syego voz'myete ot glaz moikh, i sluchitsya s nim nyeschast'ye, to svyedyete vy syedinu moyu s goryest'yu vo grob. tyepper' yesli ya pridu k rabu tvoyemu, ottsu nashyemu, i nye budyet s nami otroka, s dusheyu kotorogo svyazana dusha yego, to on, uvidyev, chto nyet otroka, umryet; i svyedet raby tvoi syedinu raba tvoyego, ottsa nashyego, s pyechal'yu vo grob. pritom ya, rab tvoi, vzyalsya otvyechat' za otroka ottsu moyemu, skazav: yesli nye privyedu yego k tyebye, to ostanus' ya vinnym pryed ottsom moim vo vsye dni zhizni. itak pust' ya, rab tvoi, vmyesto otroka ostanus' rabom u i-o moyego, a otrok pust' idyet s brat'yami svoimi: ibo kak poidu ya k ottsu moyemu, kogda otroka nye budyet so mnoyu? ya uvidyel by byedstviye, kotorye postiglo by ottsa moyego.

45

iosif nye mog bolyeye udyerzhivat'sya pri vsyekh stoyavshikh okolo nyego i zakrichal: udalite ot myenya vsyekh. i nye ostavalos' pri iosifye nikogo, kogda on otkrylsya brat'yam svoim. i gromko zarydal on, i uslyshali yegiptyanye, i uslyshal dom faraonov, i skazal iosif brat'yam svoim: ya-iosif, zhiv li yeshchye ot'yets moi? no brat'ya yego nye mogli otvyechat' yemu, potomu chto oni smutilis' pryed nim i skazal

iosif brat'yam svoim: podoiditye ko mnye. oni podoshli. on skazal: ya—iosif, brat vash, ktorogo vy prodali v yegypet; no tyepyer' nye pepochal'tyes' i nye zhalyeitye o tom, chto vy prodali myenya syuda, potomu chto eti-k poslal myenya pyeryed vami dlya sokhranyeniya vashyei zhizni; ibo tyepyer' dva goda goloda na zemlye: yeshchye pyat' lyet, v kotoryye ni orat', ni zhat' nye budut; eti-k poslal myenya pyeryed vami, chtoby ostavit' vas na zemlye i sokhranit' vashu zhizn' vyelikim izbavleniyem. itak nye vy poslali myenya syuda, no eti-k, kotoryi i postavil myenya ottsom faraonu i i-o vo vsyem domye yego i vladykoyu vo vsyei zemlye yegipyetskoi. iditye skorye k ottsu moyemu i skazhitye yemu: tak govorit syn tvoi iosif: eti-k postavil myenya i-o nad vsyem yegiptom; pridi ko mnye, nye myedli; ty budyesh' zhit' v' zemlye gyesyem; i budyesh' bliz myenya, ty, i syny tvoe, i syny synov tvoikh, i myelkii i krupnyi skot tvoi, i vsye tvoye; i prokormlyu tyebya tam, ibo golod budyet yeshchye pyat' lyet, chtoby nye obnishchal ty i dom tvoi i vsye tvoye. i vot, ochi vashi i ochi brata moyego vyeniamina vidyt, chto eto moi usta govoryat s vami; skazhitye zhye ottsu moyemu o vsyei slavye moyei v yegiptye i o vsyem, chto vy vidyli, i privyeditye skorye ottsa moyego syuda. i pal on na shyeu vyeniaminu, bratu svoymu, i plakal; i vyeniamin plakal na shyeu yego. i tsyeloval vsyekh brat'yev svoikh i plakal, obnimaya ikh. potom govorrili s nim brat'ya yego. doshyel v dom faraona slukh, chto prishli brat'ya iosifa; i priyatno moy faraonu i rabam yego. i skazal faraon iosifu: skazhi brat'yam tvoim: vot chto sdelaitye: nav'yuch'tye skot vash, i stupaitye v zemlyu khanaanskuyu; i voz'mitye ottsa vashyego i syemyeista vashi i priditye ko mnye; ya dam vam luchshyeu v zemlye yegipyetskoi, i vy budyete yest' tuk zemli. tyebye zhye pove-lyevayu skazat' im: sdelaitye siye: voz'mitye syebye iz zemli yegipyetskoi kolyesnits dlya dyetey vashikh i dlya zhyen vashikh, i privyeditye ottsa vashyego i priditye; i nye zhalyeitye vyeshcheyi vashikh, ibo luchshyeu v vsyei zemlye yegipyetskoi [dam] vam. tak i sdylali syny izrail'yevi. i dal im iosif kolyesnitsy po prikazaniyu faraona, i dal im putyevoi zapas, kazhdomu iz nikh on dal pyeryemyenu odyezhd, a vyeniaminu dal trista sryebryennikov i pyat' pyeryemyen odyezhd; takzhye i ottsu svoymu poslal dyesyat' oslov, nav'yuchyennykh luchshimi [proizvedyenyami] yegipyetskimi, i dyesyat' oslits, nav'yuchyennykh zyernom, khlyebom i pripasami ottsu svoymu na put'. i otpustil brat'yev svoikh, i oni poshli. i skazal im: nye ssor'tyes' na dorogye. i poshli oni iz yegipta, i prishli v zemlyu khanaan-skuyu k iakovu, ottsu svoymu, i izvyestili yego, skazav: iosif zhiv, i tyepyer' vladychestvuyet nad vsyeyu zemlyeyu yegipyetskoyu. no syerdsye yego smutilos', ibo on nye vyeril im. kogda zhye oni pyeryeskazali yemu vsye slova iosifa, kotoryye on govorril im, i kogda uvidyel kolyesnitsy, kotorye prislal iosif, chtoby vyezti yego, togda ozhil dukh iakova, ottsa ikh, i skazal izrail': dovol'no, yeshchye zhiv syn moi iosif; poidu i uvizhu yego, poka nye umru.

i otpravilsya izrail' so vsyem, chto u nyego bylo, i prishyel v virsaviyu, i prinyes zhyetvy eti-k ottsa svoynego isaaka. i skazal eti-k izrailyu v videnyii nochnom: iakov! iakov! on skazal: vot ya. [eti-k] skazal: ya eti-k, eti-k ottsa tvoynego; nye boisa ya idti v yegypet, ibo tam proizvedut ot tyebya narod vye-likii ya poidu s tobouy v yegypet, ya i vyvedu tyebya obratno. iosif svoeyu rukoyu zakroyet glaza [tvoi]. iakov otpavilsya iz virsavi; i povezli syny izrail'yevy iakova ottsa svoynego, i dyeteyi svoikh, i zhyen svoikh na kolyesnitsakh, kotorye poslal faraon, chtoby privyetzti yego. i vzyali oni skot svoi i imushchestvo svoe, kotorye priboryeli v zemlye khanaanskoi, i prishli v yegypet, —iakov i vyes' rod yego s nim. synov svoikh i vnukov svoikh s sobouy, dochyeryei svoikh i vnuchyek svoikh i vyes' rod svoi privyel on s sobouy v yegypet. vot imyena synov izrail'yevykh, prishyed-shikh v yegypet: iakov i synov'ya yego. pyeryenyets iakova ruvim. syny ruvima: khanokh i fallu, chtobysron i kharmi. syny simyeona: iyemuil i iamin, i ogad, i iakhin, i tsokhar, i saul, syn khananyeyanki. syny lyeviia: girson, kaaf i myerari. syny iudy: ir i onan, i shyela, i faryes, i zara; no ir i onan umyrl i v zemlye khanaanskoi. syny faryesa byli: yesrom i khamul. syny issakhara: fola i fuva, iov i shimron. syny zavulona: syeryed i yelon, i iakhlyshim. eto syny lii, kotorykh ona rodila iakovu v myesopotamii, i dinu, doch' yego. vsyekh dush synov yego i dochyeryei yego—tridsat' tri. syny gada: tsifion i khaggi, shuni i ets-bon, yeri i arodi i aryeli. syny asira: imna i ishva, i ishvi, i bria, i syerakh, syestra ikh. syny brii: khyevyer i malkhiil. eto syny zyelfy, kotoruyu lavan dal lii, dochyeri svoeyi; ona rodila ikh iakovu shyestnadt-sat' dush. syny rakhili, zhyeny iakova: iosif i vyeniamin. i rodilis' u iosifa v zemlye yegipyetskoi manasiya i yefryem, kotorykh rodila yemu asyenyefa, doch' potifyera, zhryetsa iliopol'skogo. syny vyeniamina: byela i byekhyer i ashbyel; giera i naaman, ekhi i rosh, muppin i khuppim i ard. eto syny rakhili, kotoryye rodilis' u iakova, vsyego chyetyrnadtsat' dush. syn dana: khushim. syny nyeffalima: iakhtsyel i guni, i iyetsyer, i shillyem. eto syny vally, kotoryuyu dal lavan dochyeri svoeyi rakhili; ona rodila ikh iakovu vsyego syem' dush. vsyekh dush, prishyed-shikh s iakovom v yegypet, kotorye proizoshli iz chryesl yego, kromye zhyen synov iakovlyevykh, vsyego shyest'dyesyat' shyest' dush. synov iosifa, kotoryye rodilis' u nyego v yegiptye, dyve dushi. vsyekh dush doma iakovlyeva, pyeryeshyedshikh v yegypet, syem'dyesyat. iudu poslal on pryed sobouy k iosifu, chtoby on kazal [put'] v gyesyem. i prishli v zemlyu gyesyem. iosif zapryag kolyesnitsy svoyu i vyekhal navstryechu izrailyu, ottsu svoymu, v gyesyem, i, uvidyev yego, pal na shyeu yego, i dolgo plakal na shyeu yego. i skazal izrail' iosifu: umru ya tyepyer', uvidyev litsye tvoye, ibo ty yeshchye zhiv. i skazal iosif brat'yam svoim i domu ottsa svoynego: ya poidu, izvyeshchu faraona i skazhu yemu: brat'ya moi i dom ottsa moyego, kotoryye byli v zemlye khanaanskoi, prishli ko mnye; eti lyudi pastukhi ovyyets, ibo skotovody oni; i myelkii i krupnyi skot svoi, i vsye, chto

u nikh, privyeli oni. yesli faraon prizovyet vas i skazhyet: kakoye zanyatiye vashye? to vy skazhitye: [my], raby tvoi, skotovodami byli ot yunosti nashyei donynye, i my i ottsy nashi, chtoby vas posylilili v zyeimlye gyesyem. ibo myerzost' dlya yegiptyan vsyakii pastukh ovyet.

47

i prishyel iosif i izvyestil faraona i skazal: otyets moi i brat'ya moi, s myelkim i krupnym skotom svoim i so vsyem, chto u nikh, prishli iz zyeimli khanaanskoi; i vot, oni v zyeimlye gyesyem. i iz brat'yev svoikh on vzyal pyat' chyelovyek i pryedstavil ikh faraonu. i skazal faraon brat'yam yego: kakoye vashye zanyatiye? oni skazali faraonu: pastukhi ovyet raby tvoi, i my i ottsy nashi i skazali oni faraonu: my prishli pozhit' v etoi zyeimlye, potomu chto nyet pazhiti dlya skota rabov tvoikh, ibo v zyeimlye khanaanskoi sil'nyi golod; itak pozvol' posylit'sya rabam tvoim v zyeimlye gyesyem. i skazal faraon iosifu: otyets tvoi i brat'ya tvoi prishli k tyebye; zyeimlya yegipyetskaya pryed tobouy; na luchshyem myestye zyeimli posyli ottsa tvoyego i brat'yev tvoikh; pust' zhivut oni v zyeimlye gyesyem; i yesli znayesh', chto myezhdu nimi yest' sposobnyye lyudi, postav' ikh smotritelyami nad moim skotom. i privyel iosif iakov, ottsa svoyego, i pryedstavil yego faraonu; i blagoslovil iakov faraona. faraon skazal iakovu: skol'ko lyet zhizni tvoyei? iakov skazal faraonu: dneye stranstvovaniya moyego sto tridsat' lyet; maly i nyeschastny dni zhizni moyei i nye dostigli do lyet zhizni otssov moikh vo dnyakh stranstvovaniya ikh. i blagoslovil faraona iakov i vyshyel ot faraona. i posylili iosif ottsa svoyego i brat'yev svoikh, i dal im vladenyie v zyeimlye yegipyetskoi, v luchshyei chastii zyeimli, v zyeimlye raamsyes, kak povelyel faraon. i snabzhal iosif ottsa svoyego i brat'yev svoikh i vyes' dom ottsa svoyego khlyebom, po potryebnostyam kazhdogo syemyeystva. i nye bylo khlyeba po vsyei zyeimlye, potomu chto golod vyes'ma usililsya, i iznuryeny byli ot goloda zyeimlya yegipyetskaya i zyeimlya khanaanskaya. iosif sobral vsye syeryebro, kakoye bylo v zyeimlye yegipyetskoi i v zyeimlye khanaanskoi, za khlyeb, kotoryi pokupali, i vnyes iosif syeryebro v dom faraonov. i syeryebro istoshchilos' v zyeimlye yegipyetskoi i v zyeimlye khanaanskoi. vsye yegipyentye prishli k iosifu i govorili: dai nam khlyeba; zachyem nam umirat' pryed tobouy, potomu chto syeryebro vyshlo u nas? iosif skazal: prigonyaitye skot vash, i ya budu davat' vam za skot vash, yesli syeryebro vyshlo u vas. i prigonyali oni k iosifu skot svoi; i daval im iosif khlyeb za loshadyei, i za stada myelkogo skota, i za stada krupnogo skota, i za oslov; i snabzhal ikh khlyebom v tot god za vyes' skot ikh. i proshyel etot god; i prishli k nyemu na drugoi god i skazali yemu: nye skroyem ot i-o nashyego, chto syeryebro istoshchilos' i stada skota nashyego u i-o nashyego; nichyego nye otalos' u nas pryed i-o nashim, kromye tyel nashikh i zyeimyl' nashikh; dlya chyego nam pogibat' v glazakh tvoikh, i nam i zyeimlyam nashim? kupi nas i zyeimli nashi za khlyeb, i my s zyeimlyami

nashimi budyem rabami faraonu, a ty dai nam syemyan, chtoby nam byt' zhivymi i nye umyeryet', i chtoby nye opustyla zyeimlya. i kupil iosif vsyu zyeimlyu yegipyetskuyu dlya faraona, potomu chto prodali yegipyentye kazhdyi svoje polye, ibo golod odoloveyal ikh. i dostalas' zyeimlya faraonu. i narod sdyelal on rabami ot odnogo kontsa yegipta do drugogo. tol'ko zyeimli zhryetsov nye kupil, ibo zhryet-sam ot faraona polozhyen byl uchastok, i oni pitalis' svoim uchastkom, kotoryi dal im faraon; posyemu i nye prodali zyeimli svoeyi. i skazal iosif narodu: vot, ya kupil tyepyer' dlya faraona vas i zyeimlyu vashu; vot vam syemyena, i zasyeivaitye zyeimlyu; kogda budyet zhatva, davaitye pyatuyu chast' faraonu, a chetyrye chastii ostanutsya vam na zasyeivaniye polyei, na propitaniye vam i tyem, kto v domakh vashikh, i na propitaniye dyetyam vashim. oni skazali: ty spas nam zhizn'; da obryetemy milost' v ochakh i-o nashyego i da budyem rabami faraonu. i postavil iosif v zakon zyeimlye yegipyetskoi, dazhye do syego dnya: pyatuyu chast' davat' faraonu, isklyuchaya tol'ko zyeimlyu zhryetsov, kotorya nye prinadlyezhala faraonu. i zhil izrail' v zyeimlye yegipyetskoi, v zyeimlye gyesyem, i vladlyeli oni yeyu, i plodilis', i vyes'ma umnozhlilis'. i zhil iakov v zyeimlye yegipyetskoi syemnadtsat' lyet; i bylo dneye iakova, godov zhizni yego, sto sorok syem' lyet. i prishlo vryemya izrailyu umyeryet', i prizval on syna svoyego iosifa i skazal yemu: yesli ya nashyel blagovolyeniye v ochakh tvoikh, polozhi ruku tvoyu pod styegno moye i [klyanis'], chto ty okazhyesh' mnye milost' i pravdu, nye pokhonorish' myenya v yegipyete, daby mnye lyech' s otssami moimi; vynyesyesh' myenya iz yegipta i pokhonorish' myenya v ikh grobnitsye. [iosif] skazal: sdyelayu po slovu tvoyemu. i skazal: klyanis' mnye. i klyalsya yemu. i poklonilsya izrail' na vozglaviye postyli.

48

poslye togo iosifu skazali: vot, otyets tvoi bolyen. i on vzyal s sobouy dvukh synov svoikh, manassiyu i yefryema. iakova izvyestili i skazali: vot, syn tvoi iosif idyet k tyebye. izrail' sobral sily svoi i syel na postyli. i skazal iakov iosifu: eti-k vsyemogushchii yavilsya mnye v luzye, v zyeimlye khanaanskoi, i blagoslovil myenya i skazal mnye: vot, ya raspolzhu tyebya, i razmnozhu tyebya, i proizvyedu ot tyebya mnozhyestvo narodov, i dam zyeimlyu siyu potomstvu tvoyemu poslye tyebya, v vyechnoye vladenyiye. i nynye dva syna tvoi, rodivshiesya tyebye v zyeimlye yegipyetskoi, do moyego pribytiya k tyebye v yegipyet, moi oni; yefryem i manassiya, kak ruvim i simyeon, budut moi; dyeti zhye tvoi, kotorye rodyatsya ot tyebya poslye nikh, budut tvoi; oni pod imyenyem brat'yev svoikh budut imyenovat'sya v ikh udyelye. kogda ya shyel iz myesopotamii, umyerla u myenya rakhil' v zyeimlye khanaanskoi, po dorogye, nye dokhodya nyeskol'ko do yefrafy, i ya pokhonoril yeye tam na dorogye k yefrafye, chto [nynye] vilyeyem. i uvidyel izrail' synovyei iosifa i skazal: kto eto? i skazal iosif ottsu svoyemu: eto synov'ya moi, kotorykh eti-k dal mnye zdyes'. iakov

skazal: podvyedi ikh ko mnye, i ya blagoslovlyu ikh. glaza zhye izrail'yevy pritupilis' ot starosti; nye mog on vidyet' [yasno. iosif] podvyel ikh k nyemu, i on potsyeloval ikh i obnyal ikh. i skazal izrail' iosifu: nye nadyeysya ya vidyet' tvoye litsye; no vot, eti-k pokazal mnye i dyetyei tvoikh. i otvyel ikh iosif ot kolyn yego i poklonilsya yemu litsym svoim do zymli. i vzyal iosif oboikh, yefryema v pravuyu svoyu ruku protiv lyevoi izrail'ya, a manassiyu v lyevuyu protiv pravoii izrail'ya, i podvyel k nyemu. no izrail' prostyer pravuyu ruku svoyu i polozhil na golovu yefryemu, khotya syei byl myen'shii, a lyevuyu na golovu manassii. s namyeryenyem polozhil on tak ruki svoi, khotya manassiya byl pyeryenyets. i blagoslovil iosifa i skazal: eti-k, pryed kotorym khodili ottsy moi avraam i isaak, eti-k, pasushchii myenya s tyekh por, kak ya sushchyestvuy, do syego dnya, angel, izbavlyayushchii myenya ot vsyakogo zla, da blagoslovit otrokov sikh; da budyet na nikh naryechyeno imya moye i imya ottsov moikh avraama i isaaka, i da vozrastut oni vo mnozhyestvo posyredi zymli. i uvidyel iosif, chto ottyets yego polozhil pravuyu ruku svoyu na golovu yefryema; i priskorbno bylo yemu eto. i vzyal on ruku ottsa svojego, chtoby pyeryelozhit' yeye s golovy yefryema na golovu manassii, i skazal iosif otssu svoymu: nye tak, ottyets moi, ibo eto-pyeryenyets; polozhi na yego golovu pravuyu ruku tvoyu. no ottyets yego nye soglasilsya i skazal: znayu, syn moi, znayu; i ot nyego proizoidyet narod, i on budyet vye-lik; no myen'shii yego brat budyet bol'shye yego, i ot syemyeni yego proizoidyet mnogochislennyi narod. i blagoslovil ikh v tot dyen', govorya: to-boyu budyet blagoslovlyat' izrail', govorya: eti-k da sotvorit tyebye, kak yefryemu i manassii. i postavil yefryema vyshye manassii. i skazal izrail' iosifu: vot, ya umirayu; i eti-k budyet s vami i vozvratit vas v zymlyu ottsov vashikh; ya dayu tyebye, pryemushchyestvyenno pryed brat'yami tvoimi, odin uchastok, kotoryi ya vzyal iz ruk amorryeyev myechom moim i lukom moim.

49

i prizval iakov synovyei svoikh i skazal: sobyery-ityes', i ya vozvyesychu vam, chto budyet s vami v gryadushchiye dni; soidityes' i poslushaitye, syny iakova, poslushaitye izrail'ya, otssa vashyego. ru-vim, pyeryenyets moi! ty-kryepost' moye i nacha-tok sily moyei, vyerkh dostoinstva i vyerkh mo-gushchyestva no ty bushyeval, kak voda, -nye budyesh' pryeimushchyestvovat', ibo ty vzoshyel na lozhye otssa tvoynogo, ty oskvyernil postyel' moyu, vzoshyel. simyeon i lyevii brat'ya, orudiya zhyestokosti myechi ikh; v sovyet ikh da nye vnidyet dusha moye, i k sobraniyu ikh da nye priobsh-chitsya slava moye, ibo oni vo gnyevye svoem ubili muzha i po prikhoti svoiei pyeryeryezali zhily tyel'sa; proklyat gnyev ikh, ibo zhyestok, i yarost' ikh, ibo sviryepa; razdyelyu ikh v iakovye i rassyeyu ikh v izrail'ye. iuda! tyebya voskhvalyat brat'ya tvoi. ruka tvoya na khryebtye vragov tvoikh; pok-lonyatsya tyebye syny otssa tvoynogo. molodoi lyev

iuda, s dobychi, syn moi, podnimayetsya. pryek-lonilsya on, lyeg, kak lyev i kak l'vitsa: kto pod-nimyet yego? nye otoidyet skipyetr ot iudy i zakon-odatyel' ot chryesl yego, dokolye nye priidyet prim-irityel', i yemu pokornost' narodov. on privyazy-vayet k vinogradnoi lozye oslyenka svojego i k lozye luchshyego vinograda syna oslyenka svoiei; moyet v vinye odyezhdu svoyu i v krovi grozdov odyeyaniye svoie; blyest'yashchi ochi [yego] ot vina, i byely zuby ot moloka. zavulon pri byeryegye morskomo budyet zhit' i u pristani korabyel'noi, i pryedyel yego do sidona. issakhar osyel kryepkii, lyezhashchii myezhdu protokami vod; i uvidyel on, chto pokoi khorosh, i chto zymlye priyatna: i pryeklonil plyechi svoi dlya noshenyia bryemieni i stal rabotat' v up-latu dani. dan budyet sudit' narod svoi, kak odno iz kolyn izrail'ya; dan budyet zmyeyem na dorog-ye, aspidom na puti, uyavlyayushchim nogu konya, tak chto vsadnik yego upadyet nazad. na pomoshch' tvoyu nadyeys', i-o! gad, -tolpa budyet tyesnit' yego, no on ottyesnit yeye po pyatam. dlya asira-slishkom tuchyen khlybe yego, i on budyet dostavlyat' tsarskiye yastva. nyeffalim-tyeryevinf roslyi, raspuskayushchii pryekrasnyye vyetvi. iosif-otrasl' plodonosnogo [dyeryeva], otrasl' plodonosnogo [dy-eryeva] nad istochnikom; vyetvi yego prostirayut-sya nad styenoyu; ogorchali yego, i stryelyali i vrazhdovali na nyego stryel'tsy, no tverd ostal-sya luk yego, i kryepki myshtsy ruk yego, ot ruk moshchnogo [eti-ka] iakovlyeva. ottuda pastyr' i tvy-erdynya izrail'yeva, ot eti-ka otssa tvoynogo, [koto-ryi] i da pomozhyet tyebye, i ot vsyemogushchyego, kotoryi i da blagoslovit tyebya blagoslovyeniyami nyebyesnymi svyshye, blagoslovyeniyami byezdny, lyezhashchyei dolu, blagoslovyeniyami sostsov i utroby, blagoslovyeniyami otssa tvoynogo, kotoryye pryevyshayut blagoslovyeniya gor dryevnikh i priyatnosti kholmov vyechnykh; da budut oni na golovye iosifa i na tyemyeni izbrannogo myezhdu brat'yami svoimi. vyeniamin, khishchnyi volk, utrom budyet yest' lovitvu i vyechyerom budyet dyelit' dobychu. vot vsye dyenadtsat' kolyn izrail'yevykh; i vot chto skazal im ottyets ikh; i blagoslovil ikh, i dal im blagoslovyeniye, kazhdomu svoie. i zapovyedal on im i skazal im: ya prilagayus' k narodu moyemu; pokhoronitye myenya s ottssami moimi v pyeshchy-erye, kotoraya na polye yefrona khyettyeyanina, v pyeshchyerye, kotoraya na polye makhpyela, chto pryed mamrye, v zymlye khanaan'skoi, kotoruyu kupil avraam s polyem u yefrona khyettyeyanina v sobstvyennost' dlya pogryebyeniya; tam pokhoronili avraama i sarru, zhyenu yego; tam pokhoronili isaaka i ryevyekku, zhyenu yego; i tam pokhoronil ya liyu; eto polye i pyeshcherya, kotoraya na nyem, ku-plyena u synov khyettyeyevykh. i okonchil iakov za-vyeshchaniye synov'yam svoim, i polozhil nogi svoi na postyel'; skonchalsya, i prilozhilsya k narodu svoymu.

50

iosif pal na litsye otssa svoynogo, i plakal nad nim, i tsyeloval yego. i povyelyel iosif slugam

svoim--vracham, bal'zamirovat' ottsa yego; i vrachi nabal'zamirovali izrailya. i ispolnilos' yemu sorok dnei, ibo stol'ko dnei upotryeblyayetsya na bal'zamirovaniye, i oplakivali yego yegiptyanye syem'dyesyat dnei kogda zhye proshli dni placha po nyem, iosif skazal pridvornym faraona, govorya: yesli ya obryel blagovolyeniye v ochakh vashikh, to skazhitye faraonu tak: otyets moi zaklyal myenya, skazav: vot, ya umirayu; vo grobye moyem, katoryi ya vykopal syebye v zyeimlye khanaanskoi, tam pokhoroni myenya. i tyepyer' khotyel by ya poiti i pokhoronit' ottsa moyego i vozvratit'sya. i skazal faraon: poidi i pokhoroni ottsa tvoyego, kak on zaklyal tyebya. i poshyel iosif khoronit' ottsa svoynogo. i poshli s nim vsye slugi faraona, staryeishiny doma yego i vsye staryeishiny zyeimlye yegipyetskoi, i vyes' dom iosifa, i brat'ya yego, i dom ottsa yego. tol'ko dyetyei svoikh i myelkii i krupnyi skot svoi ostavili v zyeimlye gyesyem. s nim otpravilis' takzhye kolyesnitsy i vsadniki, tak chto sonm byl vyes'ma vyelik. i doshli oni do goryen-gaatada pri iordanye i plakali tam plachyem vyelikim i vyes'ma sil'nym; i sdylal [iosif] plach po ottsyey svoym syem' dnei. i vidyeli zhityeli zyeimlyi toi, khananyei, plach v goryen-gaatadye, i skazali: vyelik plach etot u yegiptyan! posyemu naryechyeno imya [myestu] tomu: plach yegiptyan, chto pri iordanye. i sdylali synov'ya [iakova] s nim, kak on zapovyedal im; i otnyesli yego synov'ya yego v zyeimlyu khanaanskuyu i pokhoronili yego v pyeshchyerye na polye makhpyela, ktoruyu kupil avraam s polyem v sobstvyennost' dlya pogrye-byeniya u yefrona khyettyeyanina, pryed mamrye. i vozvratilsya iosif v yegipyet, sam i brat'ya yego i vsye khodivshye s nim khoronit' ottsa yego, poslye pogryebyeniya im ottsa svoynogo. i uvidyeli brat'ya iosifovy, chto umyer otyets ikh, i skazali: chto, yesli iosif voznynavidit nas i zakhochyet otmstit' nam za vsye vizual-ra-trudit'sya, ktoroye my yemu sdylali? i poslali oni skizat' iosifu: otyets tvoi pryed smyert'yu svoeyu zavyeshchal, govorya: tak skazhitye iosifu: prosti brat'yam tvoim vinu i gryekh ikh, tak kak oni sdylali tyebye vizual-ra-trudit'sya. i nynye prosti viny rabov eti-ka ottsa tvoyego. iosif plakal, kogda yemu govorili eto. prishli i sami brat'ya yego, i pali pryed litsyem yego, i skazali: vot, my raby tyebye. i skazal iosif: nye boityes', ibo ya boyus' eti-ka; vot, vy umyshlyali protiv myenya vizual-ra-trudit'sya; no eti-k obratit eto v dobro, chtoby sdylat' to, chto tyepyer' yest': sokhranit' zhizn' vyelikomu chislu lyudyei; itak nye boityes': ya budu pitat' vas i dyetyei vashikh. i uspokoil ikh i govoril po syerdtso ikh. i zhil iosif v yegiptye sam i dom ottsa yego; zhil zhye iosif vsyego sto dyesyat' lyet. i vidyel iosif dyetyei u yefryema do tryet'yego roda, takzhye i synov'ya makhira, syna manassiina, rodilis' na kolyeni iosifa. i skazal iosif brat'yam svoim: ya umirayu, no eti-k posyetit vas i vyvyedyet vas iz zyeimlyi syei v zyeimlyu, o ktoroi klyalsya avraamu, isaaku i iakovu. i zaklyal iosif synov izrail'yevykh, govorya: eti-k posyetit vas, i vynyesitye kosti moi otsyuda. i umyer iosif sta dyesyati lyet. i nabal'zamirovali yego i polozhili v

kovchyeg v yegiptye.

vot imyena synov izrail'evykh, kotoryye voshli v yegipyet s iakovom, voshli kazhdy s domom svoim: ruvim, simyeon, lyevii i iuda, issakhar, zavulon i vyeniamin dan i nyeffalim, gad i asir. vsyekh zhye dush, proissheyedshikh ot chryesl iakova, bylo sym'dyasyat, a iosif byl [uzhye] v yegiptye. i umyer iosif i vsye brat'ya yego i vyes' rod ikh; a syny izrail'evyye rasplodilis' i razmnozhilis', i vozrosli i usililis' chryezvychaino, i napolnilas' imi zyemlya ta. i vosstal v yegiptye novyi tsar', kotoryi nye znal iosifa, i skazal narodu svoymu: vot, narod synov izrail'evykh mnogochislyen i sil'nyeye nas; pyereykhitrим zhye yego, chtoby on nye razmnozhalsya; inachye, kogda sluchitsya voina, soyedinit'sya i on s nashimi nyepriyat'elyami, i vooruzhitsya protiv nas, i vyidyet iz zyeiml' [nashyei]. i postavili nad nim nachal'nikov rabot, chtoby iznuryali yego tyazhkimi rabotami. i on postroil faraonu pifom i raamsyes, goroda dlya zapasov. no chyem boleye iznuryali yego, tym boleye on umnozhsya i tyem boleye vozrastal, tak chtо opasalis' synov izrail'evykh. i potomu yegiptyanye s zhyestokost'yu prinuzhdali synov izrail'evykh k rabotam i dyelali zhizn' ikh gor'koyu ot tyazhkoj raboty nad glyinou i kirpichami i ot vsyakoi raboty polyevoi, ot vsyakoi raboty, k kotoroi prinuzhdali ikh s zhyestokost'yu. tsar' yegipyetskii povyelyel povival'nym babkam yevryeyanok, iz koikh odnoi imya shifra, a drugoi fua, i skazal: kogda vy budyetye povivat' u yevryeyanok, to nablyudaitye pri rodakh: yesli budyet syn, to umyershchvlyaitye yego, a yesli doch', to pust' zhivyet. no povival'nyye babki boyalis' eti-ka i nye dyelali tak, kak govoril im tsar' yegipyetskii, i ostavlyali dyeteyi v zhivykh. tsar' yegipyetskii prizval povival'nykh babok i skazal im: dlya chyego vy dyelayet'ye takoye dyelo, chtо ostavlyayet'ye dyeteyi v zhivykh? povival'nyye babki skazali faraonu: yevryeiskiy zhyen-shchiny nye tak, kak yegipyetskiye; oni zdorovy, ibo pryezhdye nyezhyeli pridyet k nim povival'naya babka, oni uzhye rozhdayut. za siye eti-k dyelal dobro povival'nym babkam, a narod umnozhsya i vyes'ma usilivalsya. i tak kak povival'nyye babki boyalis' eti-ka, to on ustroyal domy ikh. togda faraon vsyemu narodu svoymu povyelyel, govorya: vsyakogo novorozhdyennogo [u yevryeyev] syna bro-saitye v ryeku, a vsyakuyu doch' ostavlyaitye v zhivykh.

nyekto iz plyemyeni lyeviina poshyel i vzyal syebe zhyenu iz togo zhye plyemyeni. zhyena zachala i rodila syna i, vidya, chtо on ochyen' krasiv, skryvala yego tri myesyatsa; no nye mogshi dolye skryvat' yego, vzvala korzinku iz trostnika i osmolila yeye asfal'tom i smoloyu i, polozhiv v nyeye mlad'yentsa, postavila v trostnikye u byeryega ryeki a syestra yego stala vdali nablyudat', chtо s nim budyet. i vyshla doch' faraonova na ryeku myt'sya, a prisluzh-nitsy yeye khodili po byeryegu ryeki. ona uvidyela korzinku sryedi trostnika i poslala rabyну svoju

vzyat' yeye. otkryla i uvidyela mlad'yentsa; i vot, ditya plachyet; i szhalilas' nad nim i skazala: eto iz yevryeiskikh dyeteyi. i skazala syestra yego dochy-eri faraonovoi: nye skhodit' li mnye i nye pozvat' li k tyebye kormilitsu iz yevryeyanok, chtob ona vsko-rmila tyebye mlad'yentsa? doch' faraonova skazala yei: skhodi. dyevitsa poshla i prizvala mat' mla-dyentsa. doch' faraonova skazala yei: voz'mi mla-dyentsa syego i vskormi yego mnye; ya dam tye-bye platu. zhyenyshchina vzvala mlad'yentsa i kor-mila yego. i vyros mlad'yenets, i ona privyela yego k dochyeri faraonovoi, i on byl u nyeye vmiesto syna, i naryekla imya yemu: moisyey, potomu chtо, govorila ona, ya iz vody vynula yego. spustya mnogo vryemyeni, kogda moisyey vyros, sluchilos', chtо on vyshyel k brat'yam svoim [synam izrai-lyevym] i uvidyel tyazhkiye raboty ikh; i uvidyel, chtо yegiptyanin b'yet odnogo yevryeya iz brat'ev yego. posmotryev tuda i syuda i vidya, chtо nyet nikogo, on ubil yegiptyanina i skryl yego v pyeskye. i vyshyel on na drugoi dyen', i vot, dva yevryeya ssoryatsya; i skazal on obizhayushcheymu: zachyem ty b'yesh' blizhnego tvoyego? a tot skazal: kto postavil tyebya nachal'nikom i sud'yeyu nad nami? nye dumayesh' li ubit' myenya, kak ubil yegiptyanina? moisyey ispugal-sya i skazal: vyerno, uznali ob etom dyele. i uslyshal faraon ob etom dyele i khotyel ubit' moisyeya; no moisyey ubyezhal ot faraona i ostanovilsya v zye-mlye madiamskoi, i syel u kolodyezya. u svyashchyen-nika madiamskogo [bylo] sym' dochyeryei. oni pr-ishli, nachyerpal i [vody] i napolnili koryta, chtoby napoit' ov'yets ottsa svoyego. i prishli pastukhi i otognali ikh. togda vstal moisyey i zashchitil ikh, i napoil ov'yets ikh. i prishli oni k raguilu, ottsu svoymu, i on skazal: chtо vy tak skoro prishli sye-godnya? oni skazali: kakoi-to yegiptyanin zashchi-til nas ot pastukhov, i dazhye nachyerpal nam vody i napoil ov'yets. on skazal dochyeryam svoim: gdye zhye on? zachyem vy yego ostavili? pozovitye yego, i pust' on yest khlyeb. moisyeyu ponravilos' zhit' u syego chlyelovyeka; i on vydal za moisyeya doch' svoju syepfory. ona rodila syna, i [moisyey] naryek yemu imya: girsam, potomu chtо, govoril on, ya stal prishyel'tsyem v chuzhoi zye-mlye. spustya dolgoye vryemya, umyer tsar' yegipyetskii. i styenali syny izrail'evy ot raboty i vopiyali, i vopl' ikh ot raboty voshlyel k eti-ku. i uslyshal eti-k styenaniye ikh, i vspomnil eti-k zavyet svoi s avraamom, isaakom i iakovom. i uvidyel eti-k synov izrail'evykh, i prizryel ikh eti-k.

moisyey pas ov'yets u iofora, tyestya svoyego, svyashchyennika madiamskogo. odnazhdy provyel on stado dalyeko v pustynyu i prishyel k gorye bozhiyey, khoriivu. i yavilsya yemu angyel i-o' v plamyeni ognya iz sryedy tyernovogo kusta. i uvidyel on, chtо tyernovyi skat gorit ognym, no kust nye sgorayet. moisyey skazal: poidu i posmotryu na siye velikoye yavlyeniye, otchyego kust nye sgorayet i-o' uvidyel, chtо on idyet smotryet', i vozzval k nyemu eti-k iz sryedy kusta, i skazal: moisyey! moisyey! on

skazal: vot ya! i skazal eti-k: nye podkhodi syuda; snimi obu'v' tvoyu s nog tvoikh, ibo myesto, na kotorom ty stoish', yest' z'yemlya svyataya. i skazal: ya eti-k ottsa tvoyego, eti-k avraama, eti-k isaaka i eti-k iakova. moiseyi zakryl litsye svoje, potomu chto boyalsya vozvzryet' na eti-ka. i skazal i-o': ya uvidyel stradanije naroda moyego v yegiptye i uslyshal vopl' yego ot pristavnikov yego; ya znayu skorbi yego i idu izbavit' yego ot ruki yegiptyan i vyvvesti yego iz zemli syei v z'yemlyu khoroshuyu i prostrannuyu, gde tyechyet moloko i myed, v z'yemlyu khananyeyev, khyettyeyev, amorryeyev, fyeryzeyev, yevyeyev i iyevusyeyev. i vot, uzhye vopl' synov izrailleyvykh doshyel do myenya, i ya vizhu unyetyeniye, kakim unyetyayut ikh yegiptyane. itak poidi: ya poshlyu tyebya k faraonu; i vyvvedi iz yegipta narod moi, synov izrailleyvykh. moiseyi skazal eti-ku: kto ya, chtoby mnye idti k faraonu i vyvvesti iz yegipta synov izrailleyvykh? i skazal [eti-k]: ya budu s tobou, i vot tyebye znamyeniye, chto ya poslal tyebya: kogda ty vyvvedyesh' narod iz yegipta, vy soveryshite sluzhbeniye eti-ku na etoi gorye. i skazal moiseyi eti-ku: vot, ya pridu k synam izrailleyvym i skazhu im: eti-k otsov vashikh poslal myenya k vam. a oni skazhut mnye: kak yemu imya? chto skazat' mnye im? eti-k skazal moiseyeyu: ya yesm' sushchii. i skazal: tak skazhi synam izrailleyvym: sushchii [iyegova] poslal myenya k vam. i skazal yeshchye eti-k moiseyeyu: tak skazhi synam izrailleyvym: i-o', eti-k otsov vashikh, yavilsya mnye, eti-k avraama, isaaka i iakova poslal myenya k vam. vot imya moye na vyeki, i pamyatovaniye o mnye iz roda v rod. poidi, sobyeri star'yeshin izrailleyvykh i skazhi im: i-o', eti-k otsov vashikh, yavilsya mnye, eti-k avraama, isaaka i iakova, i skazal: ya posyetil vas i [uvidyel], chto dyelayetsya s vami v yegiptye. i skazal: ya vyvvedu vas ot unyetyeniya yegipyetskogo v z'yemlyu khananyeyev, khyettyeyev, amorryeyev, fyeryzeyev, yevyeyev i iyevusyeyev, v z'yemlyu, gde tyechyet moloko i myed. i oni poslushayut golosa tvoyego, i poidyesh' ty i star'yeshiny izrailleyvy k tsaryu yegipyetskomu, i skazhete yemu: i-o', eti-k yevryeyev, prizval nas; itak otpusti nas v pustynyu, na tri dnya puti, chtoby prinyesti zhyertvu i-o, eti-ku nashyemu. no ya znayu, chto tsar' yegipyetskii nye pozvolit vam idti, yesli [nye prinudit' yego] rukoyu kryepkoyu; i prostru ruku moyu i porazhu yegipyet vsyemi chudyesami moimi, kotoryye sdelayu sryedi yego; i poslye togo on otpustit vas. i dam narodu syemu milost' v glazakh yegiptyan; i kogda poidyete, to poidyete nye s pustymi rukami: kazhdaya zhyenschchina vyprosit u sosyedki svoey i u zhivushchey v domye yeye vyeshchey syeryebrnykh i vyeshchey zolotykh, i odyezhd, i vy naryadite imi i synovyei vashikh i dochyeryei vashikh, i obyeryete yegiptyan.

4

i otveychal moiseyi i skazal: a yesli oni nye povyeryat mnye i nye poslushayut golosa moyego i skazhut: nye yavilsya tyebye i-o'? i skazal yemu i-o': chto eto v rukye u tyebya? on otveychal: zhyeizl. [i-o']

skazal: bros' yego na z'yemlyu. on brosil yego na z'yemlyu, i zhyeizl pryevratilsya v z'meya, i moiseyi pobyezhal ot nyego i skazal i-o' moiseyeyu: prostri ruku tvoyu i voz'mi yego za khvost. on prostyer ruku svoyu, i vzyal yego; i on stal zhyevizual-ratrudit'syam v rukye yego. eto dlya togo, chtoby povyerili, chto yavilsya tyebye i-o', eti-k otsov ikh, eti-k avraama, eti-k isaaka i eti-k iakova. yeshchye skazal yemu i-o': polozhi ruku tvoyu k syebe v pazukhu. i on polozhil ruku svoyu k syebe v pazukhu, vynul yeye, i vot, ruka yego pobyelyela ot prokazy, kak snyeg. [yeshchye] skazal: polozhi opyat' ruku tvoyu k syebe v pazukhu. i on polozhil ruku svoyu k syebe v pazukhu; i vynul yeye iz pazukhi svoey, i vot, ona opyat' stala takoyu zhye, kak tyelo yego. yesli oni nye povyeryat tyebye i nye poslushayut golosa pyervogo znamyeniya, to povyeryat golosa znamyeniya drugogo; yesli zhye nye povyeryat i dvum sim znamyeniyam i nye poslushayut golosa tvoyego, to voz'mi vody [iz] ryeki i vylyei na sushu; i voda, vzyataya iz ryeki, sdelayetsya krovyu na sushye. i skazal moiseyi i-o: o, i-o! chyelovyek ya nye ryechistiy, [i] [takov byl] i vchjera i tryet' yego dnya, i kogda ty nachal govorit' s rabom tvoim: ya tyazhyelo govoryu i kosnoyazychen. i-o' skazal: kto dal usta chyelovyeku? kto dyelayet nyemym, ili glukhim, ili zryachim, ili slyepym? nye ya li i-o'? itak poidi, i ya budu pri ustakh tvoikh i nauchu tyebya, chto tyebye govorit'. [moiseyi] skazal: i-o! poshli drugogo, kogo mozhyyesh' poslat'; i vozgoryetsya gnyev i-o' na moiseyia, i on skazal: razrye nyet u tyebya aarona brata, lyevityanina? ya znayu, chto on mozhyet govorit', i vot, on vyidyet navstryechu tyebye, i, uvidyev tyebya, vozraduyetsya v syerdysye svoym; ty budyesh' yemu govorit' i vlagat' slova v usta yego, a ya budu pri ustakh tvoikh i pri ustakh yego i budu uchit' vas, chto vam dyelat'; i budyet govorit' on vmyste tyebya k narodu; itak on budyet tvoimi ustami, a ty budyesh' yemu vmyste eti-ka; i zhyeizl syei voz'mi v ruku tvoyu: im ty budyesh' tvorit' znamyeniya. i poshyel moiseyi, i vozvratilsya k ioforu, tysteyu svoymu, i skazal yemu: poidu ya, i vozvrashchus' k brat'yam moim, kotoryye v yegiptye, i posmotryu, zhivy li yeshchye oni? i skazal iofor moiseyeyu: idi s mirom. i skazal i-o' moiseyeyu v [z'yemlye] madiamskoi: poidi, vozvratit' v yegipyet, ibo umyerli vsye, iskavshiye dushi tvoyei. i vzyal moiseyi zhyenu svoyu i synovyei svoikh, posadil ikh na osla i otpravilsya v z'yemlyu yegipyetskuyu. i zhyeizl bozhii moiseyi vzyal v ruku svoyu. i skazal i-o' moiseyeyu: kogda poidyesh' i vozvratish'sya v yegipyet, smotri, vsye chudyesa, kotoryye ya poruchil tyebye, sdelay priyed litsyem faraona, a ya ozhyestochu syerdysye yego, i on nye otpustit naroda. i skazhi faraonu: tak govorit i-o': izrail' [yest'] syn moi, pyervenyets moi; ya govoryu tyebye: otpusti syna moyego, chtoby on soveryshil mnye sluzhbeniye; a yesli nye otpustish' yego, to vot, ya ub'y syna tvoyego, pyervyentsa tvoyego. dorogoyu na nochlyegye sluchilos', chto vstryetil yego i-o' i khotyel umyertvit' yego. togda syepfora, vzyav kamennyi nozh, obryezala krainuyu plot' syna svoego i, brosis' k nogam yego, skazala: ty zhyenikh krovu u myenya. i otoshyel ot nyego [i-o']. togda skazala ona:

zhyenikh krovi—po obryezaniyu. i i-o' skazal aaronu: poidi navstryechu moisyeyu v pustynyu. i on poshyel, i vstryetilsya s nim pri gor'ye bozhiei, i potsyeloval yego. i pyeryeskazal moisyei aaronu vsye slova i-o, kotoryi yego poslal, i vsye znayeniya, kotoryye on zapovyedal. i poshyel moisyei s aaronom, i sobrali oni vsykh staryeishin synov izrailleyvykh, i pyeryeskazal aaron vsye slova, kotoryye govori i-o' moisyeyu; i sdyelal [moisyei] znayeniya pryed glazami naroda, i povyeril narod; i uslyshali, chto i-o' posyetil synov izrailleyvykh i uvidyel stradaniye ikh, i pryeklonilis' oni i poklonilis'.

5

poslye syego moisyei i aaron prishli k faraonu i skazali: tak govorit i-o', eti-k izrailleyv: otpusti narod moi, chtob on sovyershil mnye prazdnik v pustynye. no faraon skazal: kto takoi i-o', chtob ya poslushalsya golosa yego [i] otpustil izrail'ya? ya znayu i-o i izrail'ya nye otpushchu. oni skazali: eti-k yevryeyev prizval nas; otpusti nas v pustynyu na tri dnya puti prinyesti zhyertvu i-o, eti-ku nashyemu, chtoby on nye porazil nas yazyvoy, ili myechom i skazal im tsar' yegipyetskii: dlya chyego vy, moisyei i aaron, otvlyekayete narod ot dyel yego? stupaitye na svoyu rabotu. i skazal faraon: vot, narod v zymel'ye syei mnogochislyen, i vy otvlyekayete yego ot rabot yego. i v tot zhye dyen' faraon dal povyelyeniye pristavnikam nad narodom i nadziratyelyam, govorya: nye davaitye vpryed' narodu solomy dlya dyelaniya kirpicha, kak vchiera i tryet'yego dnya, pust' oni sami khodyat i sobirayut syebye solomu, a kirpichyei nalozhitye na nikh to zhye urochnoye chislo, kakoye oni dyelali vchiera i tryet'yego dnya, i nye ubavlyaitye; oni prazdny, potomu i krichat: poidyem, prinyesyem zhyertvu eti-ku nashyemu; dat' im bol'shye raboty, chtob oni rabotali i nye zanimalis' pustymi ryechami. i vyshli pristavniki naroda i nadziratyeli yego i skazali narodu: tak govorit faraon: nye dayu vam solomy; sami poidyte, byeritye syebye solomu, gdye naidyete, a ot raboty vashyei nychyego nye ubavlyayetsya. i rassyeyalsya narod po vsyei zymel'ye yegipyetskoj sobirat' zhnivo myesto solomy. pristavniki zhye ponuzhdali, govorya: vypolnyaitye rabotu svoyu kazhdy dyen', kak i togda, kogda byla [u vas] soloma. a nadziratyeli iz synov izrailleyvykh, kotorykh postavili nad nimi pristavniki faraonovy, bili, govorya: pochyemu vy vchiera i syegodnya nye izgotovlyayete urochnogo chisla kirpichyei, kak bylo do sikh por? i prishli nadziratyeli synov izrailleyvykh i vozopili k faraonu, govorya: dlya chyego ty tak postupyayesh' s rabami tvoimi? solomy nye dayut rabam tvoim, a kirpichi, govoryat nam, dyelaitye. i vot, rabov tvoikh b'yut; gryekh narodu tvoyemu. no on skazal: prazdny vy, prazdny, potomu i govoryte: poidyem, prinyesyem zhyertvu i-o. poidyte zhye, rabotaitye; solomy nye dadut vam, a polozhyennoye chislo kirpichyei davaitye. i uvidyli nadziratyeli synov izrailleyvykh byedu svoyu v slovakh: nye ubavlyayete chisla kirpichyei, kakoye [polozhyeno] na kazhdy dyen'. i kogda oni vyshli ot faraona, to vstryetilis' s moisyeyem i aaronom, ko-

toryye stoyali, ozhidaya ikh, i skazali im: da vidit i sudit vam i-o' za to, chto vy sdyelali nas nyenavistnymi v glazakh faraona i rabov yego i dali im myech v ruki, chtoby ubit' nas. i obratilsya moisyei k i-o i skazal: i-o! dlya chyego ty podvyergnul takomu byedstviyu narod syei, dlya chyego poslal myenya? ibo s togo vryemyeni, kak ya prishyel k faraonu i stal govorit' imyenyem tvoim, on nachal khuzhye postupat' s narodom sim; izbavit' zhye, —ty nye izbavil naroda tvoyego.

6

i skazal i-o' moisyeyu: tyepyer' uvidish' ty, chto ya sdyelayu s faraonom; po dyeistviyu ruki kryepkoi on otpustit ikh; po dyeistviyu ruki kryepkoi dazhye vygonit ikh iz zemli svoyei. i govorił eti-k moisyeyu i skazal yemu: ya i-o'. yavlyalsya ya avraamu, isaaku i iakovu s [imyenyem] eti-k vsyemogushchii', a s imyenyem [moim] i-o' nye otkrylsya im i ya postavil zavyet moi s nimi, chtoby dat' im zymlyu khanaan-skuyu, zymlyu stranstvovaniya ikh, v kotoroi oni stranstvovali. i ya uslyshal styenaniye synov izrailleyvykh o tom, chto yegipyanye dyerzhat ikh v rabstvye, i vspomnil zavyet moi. itak skazhi synam izrailleyvym: ya i-o', i vyvedu vas iz-pod iga yegipytan, i izbavlyu vas ot rabstva ikh, i spasu vas myshtsyeyu prostyertoyu i sudami vyelikimi; i primu vas syebye v narod i budu vam eti-kom, i vy uznayete, chto ya i-o', eti-k vash, izvyedshii vas iz-pod iga yegipyetskogo; i vyvedu vas v tu zymlyu, o kotoroi ya, podnyav ruku moyu, [klyalsya] dat' yeye avraamu, isaaku i iakovu; a dam vam yeye v naslyediye. ya i-o'. moisyei pyeryeskazal eto synam izrailleyvym; no oni nye poslushali moisyeya po malodushiyu i tyazhyesti rabot. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: voidi, skazhi faraonu, tsaryu yegipyetskomu, chtoby on otpustil synov izrailleyvykh iz zemli svoyei. i skazal moisyei pryed i-o, govorya: vot, syny izrailleyvy nye slushayut myenya; kak zhye poslushayet myenya faraon? a ya nye slovyesyn. i govorił i-o' moisyeyu i aaronu, i daval im povyeleniya k synam izrailleyvym i k faraonu, tsaryu yegipyetskomu, chtoby vyvysti synov izrailleyvykh iz zemli yegipyetskoj. vot nachal'niki pokolyenii ikh: syny ruvima, pyervyentsa izrailleyeva: khanokh i fallu, khyet-sron i kharmi: eto syemyeistva ruvimovy. syny simyeona: iyemuil i iamin, i ogad, i iakhin, i tsokhar, i saul, syn khananeyanki: eto syemyeistva simyeona. vot imyena synov lyeviya po rodam ikh: girson i kaaf i myerari. a lyet zhizni lyeviya bylo sto tridtsat' syem'. syny girsona: livni i shimyei s syemyeistvami ikh. syny kaafovy: amram i itsgar, i khyevron, i uziil. a lyet zhizni kaafa bylo sto tridtsat' tri goda. syny myerari: makhli i mushi. eto syemyeistva lyeviya po rodam ikh. amram vzyal iokhavyedu, tyetku svoyu, syebye v zhyenu, i ona rodila yemu aarona i moisyeya. a lyet zhizni amrama bylo sto tridtsat' syem'. syny itsgarovy: koryei i nyefyeg i zikhri. syny uziilovy: misail i yeltsafan i sifri. aaron vzyal syebye v zhyenu yelisavyetu, doch' aminadava, syestru naassona, i ona rodila yemu nadava i aviuda, yelyeazara i ifamara. syny koryeya: asir, yelkana i aviasaf:

eto symeyeistva koryevey. yelyeazar, syn aarona, zvyal syebe v zhyenu [odnu] iz dochyeryei futi-ilyovk, i ona rodila yemu finyeyesa. vot nachal'niki pokolyenii lyevitskikh po symeyeistvam ikh. aaron i moiseyi, eto—tye, kotorym skazal i-o': vyvved-itye synov izraileyvykh iz zymli yegipyetskoi po opolchenyiam ikh. oni-to govorili faraonu, tsaryu yegipyetskomu, chtoby vyvesti synov izraileyvykh iz yegipta; eto—moiseyi i aaron. itak v to vryemya, kogda i-o' govoril moiseyuu v zymlye yegipyetskoi, i-o' skazal moiseyuu, govorya: ya i-o' skazhi faraonu, tsaryu yegipyetskomu, vsye, chto ya govoryu tyebye. moiseyi zhye skazal pryed i-o: vot, ya nyeslovyesyen: kak zhye poslushayet myenya faraon?

7

no i-o' skazal moiseyuu: smotri, ya postavil tyebya eti-kom faraonu, a aaron, brat tvoi, budyet tvoim prokom: ty budesh' govorit' vsye, chto ya povyelyu tyebye, a aaron, brat tvoi, budyet govorit' faraonu, chtoby on otpustil synov izraileyvykh iz zymli svoyei; no ya ozhyestochu syerdtsy faraonovo, i yav-lyu mnozhyestvo znanyenii moikh i chudyes moikh v zymlye yegipyetskoi faraon nye poslushayet vas, i ya nalozhu ruku moyu na yegipyet i vyvedu voinstvo moye, narod moi, synov izraileyvykh, iz zymli yegipyetskoi—sudami vyelikimi; togda uz-nayut yegiptyanye, chto ya i-o', kogda prostru ruku moyu na yegipyet i vyvedu synov izraileyvykh iz sryedy ikh. i sdylali moiseyi i aaron, kak povyelyel im i-o', tak oni i sdylali. moiseyi [byl] vos'mydesyati, a aaron vos'mydesyati tryekh lyet, kogda stali govorit' oni k faraonu. i skazal i-o' moiseyuu i aaronu, govorya: yesli faraon skazhyet vam: sdylaitye chudo, to ty skazhi aaronu: voz'mi zhyezl tvoi i bros' pryed faraonom—on sdylayetsya zmyeyem. moiseyi i aaron prishli k faraonu, i sdyl-lali tak, kak povyelyel i-o'. i brosil aaron zhyezl svoi pryed faraonom i pryed rabami yego, i on sdylal-sya zmyeyem. i prizval faraon mudryetsov i charo-dyeyev; i eti volkhvy yegipyetskiye sdylali to zhye svoimi charami: kazhdyi iz nikh brosil svoi zhyezl, i oni sdylalis' zmyeyami, no zhyezl aaronov poglotil ikh zhyezl. syerdtsy faraonovo ozhyestochilos', i on nye poslushal ikh, kak i govoril i-o'. i skazal i-o' moiseyuu: uporno syerdtsy faraonovo: on nye khochyet otpustit' narod. poidi k faraonu zavtra: vot, on vyidet k vodie, ty stan' na puti yego, na byeryegu ryeki, i zhyezl, kotoryi pryevrashchalsya v zmyeya, voz'mi v ruku tvoyu i skazhi yemu: i-o', eti-k yevryeyev, poslal myenya skazat' tyebye: otpusti narod moi, chtoby on soveryshil mnye sluzhyniye v pustynye; no vot, ty dosyelye nye poslushalsya. tak govorit i-o': iz syego uznayesh', chto ya i-o': vot etim zhyevizual-ra-trudit'syam, kotoryi v ruke moyei, ya udaryu po vodie, kotorya v ryekye, i ona pryevratit-sya v krov', i ryba v ryekye umryet, i ryeka voss-myerdit, i yegiptyanam omeryzityel'no budyet pit' vodu iz ryeki. i skazal i-o' moiseyuu: skazhi aaronu: voz'mi zhyezl tvoi, i prostri ruku tvoyu na vodie yegiptyan: na ryeki ikh, na potoki ikh, na ozyera ikh i na vsyakoye vmyestilishchye vod ikh, —i pryevratyat-

sya v krov', i budyet krov' po vsyei zymlye yegipyet-skoi i v dyeryevyannykh i v kamyennykh sosudakh. i sdylali moiseyi i aaron, kak povyelyel i-o'. i pod-nyal [aaron] zhyezl i udaril po vodie ryechnoi pryed glazami faraona i pryed glazami rabov yego, i vsya voda v ryekye pryevratilas' v krov', i ryba v ryekye vymyerla, i ryeka vossmyerdyla, i yegiptyanye nye mogli pit' vody iz ryeki; i byla krov' po vsyei zymlye yegipyetskoi. i volkhvy yegipyetskiye charami svoimi sdylali to zhye. i ozhyestochilos' syerdtsy faraona, i nye poslushal ikh, kak i govoril i-o'. i oborotilsya faraon, i poshyel v dom svoi; i syerdtsy yego nye tronulos' i sim. i stali kopat' vsye yegiptyanye okolo ryeki [chtoby naiti] vodu dlya pit'ya, potomu chto nye mogli pit' vody iz ryeki. i ispolnilos' sym' dneyi poslye togo, kak i-o' porazil ryeku.

8

i skazal i-o' moiseyuu: poidi k faraonu i skazhi yemu: tak govorit i-o': otpusti narod moi, chtoby on sovery-shil mnye sluzhyniye; yesli zhye ty nye soglasish'sya otpustit', to vot, ya porazhayu vsyu oblast' tvoyu zhabami; i voshkishit ryeka zhabami, i oni vyidut i voidut v dom tvoi, i v spal'nyu tvoyu, i na postyl' tvoyu, i v domy rabov tvoikh i naroda tvoyego, i v pyechi tvoi, i v kvashni tvoi i na tyebya, i na narod tvoi, i na vsyekh rabov tvoikh vzoidut zhaby. i skazal i-o' moiseyuu: skazhi aaronu: prostri ruku tvoyu s zhyevizual-ra-trudit'syam tvoim na ryeki, na po-toki i na ozyera i vyvedi zhab na zymlyu yegipyet-skuyu. aaron prostyer ruku svoyu na vodie yegipyet-skiye; i vysyli zhaby i pokryli zymlyu yegipyet-skuyu. to zhye sdylali i volkhvy charami svoimi i vyvely zhab na zymlyu yegipyet-skuyu. i prizval faraon moiseyua i aarona i skazal: pomolityes' i-o, chtob on udalil zhab ot myenya i ot naroda moyego, i ya otpushchu narod [izrail'skii] prinyesti zhyertvu i-o. moiseyi skazal faraonu: naznach' mnye sam, kogda pomolit'sya za tyebya, za rabov tvoikh i za narod tvoi, chtoby zhaby ischyezli u tyebya, v do-makh tvoikh, i ostalis' tol'ko v ryekye. on skazal: za-vtra. [moiseyi] otvychal: [budyet] po slovu tvoyemu, daby ty uzna, chto nyet nikogo, kak i-o' eti-k nash; i udal'yatsya zhaby ot tyebya, ot domov tvoikh, i ot rabov tvoikh i ot tvoyego naroda; tol'ko v ryekye oni ostanutsya. moiseyi i aaron vysyli ot faraona, i moiseyi vovzval k i-o o zhabakh, kotorykh on navyel na faraona. i sdylal i-o' po slovu moiseyua: zhaby vymyerli v domakh, na dvorakh i na polyakh; i so-brali ikh v grudy, i vossmyerdyla zymlyu. i uvidel faraon, chto sdylalos' oblyegchyeniye, i ozhyestochil syerdtsy svoye, i nye poslushal ikh, kak i govoril i-o'. i skazal i-o' moiseyuu: skazhi aaronu: prostri zhyezl tvoi i udar' v pyerst' zymnyuyu, i sdylayet-sya [pyersm'] moshkami po vsyei zymlye yegipyet-skoi. tak oni i sdylali: aaron prostyer ruku svoyu s zhyevizual-ra-trudit'syam svoim i udaril v pyerst' zymnyuyu, i yavilis' moshki na lyudyakh i na skotye. vsya pyerst' zymnaya sdylalas' moshkami po vsyei zymlye yegipyetskoi. staralis' takzhye i volkhvy charami svoimi proizvesti moshyek, no nye mogli. i byli moshki na lyudyakh i na skotye. i skazali

volkhvy faraonu: eto pyerst bozhii. no syerdtsye faraonovo ozhyestochilos', i on nye poslushal ikh, kak i govoril i-o'. i skazal i-o' moisyeyu: zavtra vstan' rano i yavis' pryed litsye faraona. vot, on poidyet k vodye, i ty skazhi yemu: tak govorit i-o': otpusti narod moi, chtoby on sovyershil mnye sluzhyniye. a yesli nye otpustish' naroda moyego, to vot, ya poshlyu na tyebya i na rabov tvoikh, i na narod tvoi, i v domy tvoi pyes'ikh mukh, i napolnyatsya domy yegiptyan pyes'imi mukhami i samaya zemlya, na kotoroi oni [zhivut]; i otdyelyu v tot dyen' z'yemlyu gyesyem, na kotoroi pryebvyayet narod moi, i tam nye budyet pyes'ikh mukh, daby ty znal, chty ya i-o' sryedi z'yemli; ya sdyelayu razdye-lyeniye myezhdu narodom moim i myezhdu narodom tvoim. zavtra budyet siye znamyeniye. tak i sdyelal i-o': nalyetyelo mnozhyestvo pyes'ikh mukh v dom faraonu, i v domy rabov yego, i na vsyu z'yemlyu yegipyetskuyu: pogibala zemlya ot pyes'ikh mukh. i prizval faraon moisyeya i aarona i skazal: poiditye, prinyesitye zhyertvu eti-ku vashyemu v syei z'yemlye. no moisyei skazal: nyel' z'ya syego sdyelat', ibo otratityel' no dlya yegiptyan zhyertvoprinosheniye nashye i-o, eti-ku nashyemu: yesli my otratityel'nyu dlya yegiptyan zhyertvu stanym prinosit' v glazakh ikh, to nye pob'yut li oni nas kamnyami? moy poidyem v pustynyu, na tri dnya puti, i prinyesyem zhyertvu i-o, eti-ku nashyemu, kak skazhyet nam. i skazal faraon: ya otpushchu vas prinyesti zhyertvu i-o eti-ku vashyemu v pustynye, tol'ko nye ukhoditye dalyeko; pomolityes' obo mnye. moisyei skazal: vot, ya vykhozhu ot tyebya i pomolys' i-o, i udalyatsya pyes'i mukhi ot faraona, i ot rabov yego, i ot naroda yego zavtra, tol'ko faraon pust' pryerastanyet obmanyvat', nye otpuskaya naroda prinyesti zhyertvu i-o. i vyshyel moisyei ot faraona i pomolilsya i-o. i sdyelal i-o' po slovu moisyeya i udalil pyes'ikh mukh ot faraona, ot rabov yego i ot naroda yego: nye ostalos' ni odnoi. no faraon ozhyestochil syerdtsye svoye i na etot raz i nye otpustil naroda.

9

i skazal i-o' moisyeyu: poidi k faraonu i skazhi yemu: tak govorit i-o', eti-k yevryeyev: otpusti narod moi, chtoby on sovyershil mnye sluzhyniye; ibo yesli ty nye zakhochyesh' otpustit' i yeshchye budyesh' udyerzhivat' yego, to vot, ruka i-o budyet na skotye tvoymy, kotoryi v polye, na konyakh, na oslakh, na vyerbyudakh, na volakh i ovtсах: budyet morovaya yazva vyes'ma tyazhkaya i razdyelit i-o' myezhdu skotom izrail'skim i skotom yegipyetskim, i iz vsyego [skota] synov izrail'yevykh nye umyret nichyego. i naznachil i-o' vryemya, skazav: zavtra sdyelayet eto i-o' v z'yemlye syei. i sdyelal eto i-o' na drugoi dyen', i vymyer vyes' skot yegipyetskii; iz skota zhye synov izrail'yevykh nye umyerlo nichyego. faraon poslal [uznat'], i vot, iz skota izrail'yevykh nye umyerlo nichyego. no syerdtsye faraonovo ozhyestochilos', i on nye otpustil naroda. i skazal i-o' moisyeyu i aaronu: voz'mitye po polnoi gorsti pyepla iz pyechi, i pust' brosit yego moisyei k nyebu v glazakh faraona; i podnimyetsya pyl' po vsyei z'yemlye yegipyetskoi, i

budyet na lyudyakh i na skotye vospalenyiye s naryvami, vo vsyei z'yemlye yegipyetskoi. oni vzyali pyepla iz pyechi i pryedstali pryed litsye faraona. moisyei brosil yego k nyebu, i sdyelalos' vospalenyiye s naryvami na lyudyakh i na skotye. i nye mogli volkhvy ustoyat' pryed moisyeyem po prichinye vospalenyia, potomu chty vospalenyiye bylo na volkhvakh i na vsyekh yegipytanakh. no i-o' ozhyestochil syerdtsye faraona, i on nye poslushal ikh, kak i govoril i-o' moisyeyu. i skazal i-o' moisyeyu: zavtra vstan' rano i yavis' pryed litsye faraona, i skazhi yemu: tak govorit i-o', eti-k yevryeyev: otpusti narod moi, chtoby on sovyershil mnye sluzhyniye; ibo v etot raz ya poshlyu vsye yazvy moi v syerdtsye tvoye, i na rabov tvoikh, i na narod tvoi, daby ty uzнал, chty nyet podobnogo mnye na vsyei z'yemlye; tak kak ya prostyer ruku moyu, to porazil by tyebya i narod tvoiy yazvoyu, i ty istryeblyen byl by s z'yemli: no dlya togo ya sokhranil tyebya, chtoby pokazat' na tyebye silu moyu, i chtoby vozvyeshcheyeno bylo imya moye po vsyei z'yemlye; ty yeshchye protivostoish' narodu moyemu, chtoby nye otpuskat' yego, - vot, ya poshlyu zavtra, v eto samoye vryemya, grad vyes'ma sil'nyi, kotoromu podobnogo nye bylo v yegipyete so dnya osnovaniya yego donynne; itak poshli sobrat' stada tvoi i vsye, chty yest' u tyebya v polye: na vsyekh lyudyei i skot, kotoryye ostanutsya v polye i nye sobyerutsya v domy, padyet grad, i oni umrut. tye iz rabov faraonovykh, kotoryye uboyalis' slova i-o, pospyeshno sobrali rabov svoikh i stada svoi v domy; a kto nye obratil syerdtsa svoeyo k slovu i-o, tot ostavil rabov svoikh i stada svoi v polye. i skazal i-o' moisyeyu: prostri ruku tvoyu k nyebu, i padyet grad na vsyu z'yemlyu yegipyetskuyu, na lyudyei, na skot i na vsyu travu polyevuyu v z'yemlye yegipyetskoi. i prostyer moisyei zhyezl svoi k nyebu, i i-o' proizvyel grom i grad, i ogon' razlivalysya po z'yemlye; i poslal i-o' grad na z'yemlyu yegipyetskuyu; i byl grad i ogon' myezhdu gradom, [grad] vyes'ma sil'nyi, kakogo nye bylo vo vsyei z'yemlye yegipyetskoi so vryemyeni nasyeleniya yeye. i pobil grad po vsyei z'yemlye yegipyetskoi vsye, chty bylo v polye, ot chyelovyeka do skota, i vsyu travu polyevuyu pobil grad, i vsye dyeryev'ya v polye polomal; tol'ko v z'yemlye gyesyem, gdye zhili syny izrail'yevy, nye bylo grada. i poslal faraon, i prizval moisyeya i aarona, i skazal im: na etot raz ya sogryeshil; i-o' pravdyeden, a ya i narod moi vinovny; pomolityes' i-o: pust' pryerastanut gromy bozhii i grad; i otpushchu vas i nye budu bolyeye udyerzhivat'. moisyei skazal yemu: kak skoro ya vyidu iz goroda, prostru ruki moi k i-o; gromy pryerastanut, i grada bolyeye nye budyet, daby ty uzнал, chty i-o z'yemlya; no ya znayu, chty ty i raby tvoi yeshchye nye uboityes' i-o eti-ka. lyen i yachmyen' byli pobity, potomu chty yachmyen' vykolosilsya, a lyen osyemyenilsya; a pshyenitsa i polba nye pobity, potomu chty oni byli pozdniye. i vyshyel moisyei ot faraona iz goroda i prostyer ruki svoi k i-o, i pryekratilis' grom i grad, i dozhd' pyerystal lit'sya na z'yemlyu. i uvidyel faraon, chty pyerystal dozhd' i grad i grom, i prodolzhal gryeshit', i otyagchil syerdtsye svoye sam i raby yego. i ozhyestochilos' syerdtsye faraona, i on nye otpustil synov izrail'yevykh, kak i

10

i skazal i-o' moisyeyu: voidi k faraonu, ibo ya otyagchil syerdsyе yego i syerdsyе rabov yego, chtoby yavit' myezhdu nimi sii znamyeniya moi, i chtoby ty rasskazyval synu tvoyemu i synu syna tvoyego i tom, chto ya sdyelal v yegiptye, i o znamyeniyakh moikh, kotoryye ya pokazal v nyem, i chtoby vy znali, chto ya i-o'. moisyey i aaron prishli k faraonu i skazali yemu: tak govorit i-o', eti-k yevryeyev: dolgo li ty nye smirish'sya pryed mnoyu? otpusti narod moi, chtoby on sovyershil mnye sluzhyniye a yesli ty nye otpustish' naroda moyego, to vot, zavtra ya navyedu saranchu na tvoyu oblast': ona pokroyet litsy zemli tak, chto nyel'z'ya budyet vidyet' z'yemli, i poyest u vas ostavshyeyesa, utsyelyevshyе ot grada; ob'yest takzhye vsye dyeryeva, rastushchiye u vas v polye, i napolnit domy tvoi, domy vsyekh rabov tvoikh i domy vsyekh yegiptyan, chyego nye vidyeli ottsy tvoi, ni ottsy otssov tvoikh so dnya, kak zhivut na z'yemlye, dazhye do syego dnya. [moisyey] obratilsya i vyshyel ot faraona. togda raby faraonovy skazali yemu: dolgo li on budyet muchit' nas? otpusti sikh lyudyei, pust' oni sovyershat sluzhyniye i-o, eti-ku svoymu; nyeuzhyeli ty yeshchye nye vidish', chto yegipyet gibnyet? i vozvratili moisyeya i aarona k faraonu, i [faraon] skazal im: poiditye, sovyershitye sluzhyniye i-o, eti-ku vashyemu; kto zhye i kto poidyet? i skazal moisyey: poidyem s malolyetnimi nashimi i starikami nashimi, s synov'yami nashimi i dochyeryami nashimi, i s ovtсами nashimi i s volami nashimi poidyem, ibo u nas prazdnik i-o. [faraon] skazal im: pust' budyet tak, i-o- s vami! ya gotov otpustit' vas: no zachyem s dyet'mi? viditye, u vas khudoye namyeryeniye! nyet: poiditye [odni] muzhchiny i sovyershitye sluzhyniye i-o, tak kak vy syego prosili. i vygnali ikh ot faraona. togda i-o' skazal moisyeyu: prostri ruku tvoyu na z'yemlyu yegipyetskuyu, i pust' napadyet sarancha na z'yemlyu yegipyetskuyu i poyest vsyu travu z'yemnuyu [i] vsye, chto utsyelyelo ot grada. i prostyer moisyey zhyezl svoi na z'yemlyu yegipyetskuyu, i i-o' navyel na siyu z'yemlyu vostochnyi vyetyer, [prodolzhashiysya] vyes' tot dyen' i vsyu noch'. nastalo utro, i vostochnyi vyetyer nanyes saranchu. i napala sarancha na vsyu z'yemlyu yegipyetskuyu i lyegla po vsyei strane yegipyetskoi v vyelikom mnozhyestvyе: pryehdye nye byvalo takoi saranchi, i poslye syego nye budyet takoi; ona pokryla litsye vsyei z'yemli, tak chto z'yemli nye bylo vidno, i poyela vsyu travu z'yemnuyu i vsye plody dryevyesnyye, utsyelyevshiye ot grada, i nye ostalos' nikakoi z'yeleni ni na dyeryevakh, ni na travye polyevoi vo vsyei z'yemlye yegipyetskoi. faraon pospyeshno prizval moisyeya i aarona i skazal: sogryeshil ya pryed i-o, eti-kom vashim, i pryed vami; tyeper' prostitye gryekh moi yeshchye raz i pomolityes' i-o eti-ku vashyemu, chtoby on tol'ko otrvatil ot myenya siyu smyert'. [moisyey] vyshyel ot faraona i pomolilsya i-o. i vozdvignul i-o' s protivnoi storony zapadnyi vyes'ma sil'nyi vyetyer,

i on ponyes saranchu i brosil yeye v chyermnoye morye: nye ostalos' ni odnoi saranchi vo vsyei strane yegipyetskoi. no i-o' ozhyestochil syerdsyе faraona, i on nye otpustil synov izrail'yevykh. i skazal i-o' moisyeyu: prostri ruku tvoyu k nyebu, i budyet t'ma na z'yemlye yegipyetskoi, osyazayemaya t'ma. moisyey prostyer ruku svoyu k nyebu, i byla gus-taya t'ma po vsyei z'yemlye yegipyetskoi tri dnya; nye vidyeli drug druga, i nikto nye vstavai s myesta svoynego tri dnya; u vsyekh zhye synov izrail'yevykh byl svyet v zhilishchakh ikh. faraon prizval moisyeya i skazal: poiditye, sovyershitye sluzhyniye i-o, pust' tol'ko ostanetsya myelkii i krupnyi skot vash, a dyeti vashi pust' idut s vami. no moisyey skazal: dai takzhye v ruki nashi zhyertyv i vsyesozhzhyniya, chtoby prinyesti i-o eti-ku nashyemu; pust' poidut i stada nashi s nami, nye ostanetsya ni kopyta; ibo iz nikh my voz'myem na zhyertvu i-o, eti-ku nashyemu; no dokolye nye pridyem tuda, my nye znayem, chto prinyesti v zhyertvu i-o. i ozhyestochil i-o' syerdsyе faraona, i on nye zakhotyel otpustit' ikh. i skazal yemu faraon: poidi ot myenya; by-eryegis', nye yavlyaisya bolyeye pryed litsye moye; v tot dyen', kogda ty uvidish' litsye moye, umryesh'. i skazal moisyey: kak skazal ty, tak i budyet; ya nye uvizhu bolyeye litsa tvoyego.

11

i skazal i-o' moisyeyu: yeshchye odnu kazn' ya navyedu na faraona i na yegiptyan; poslye togo on otpustit vas otsyuda; kogda zhye on budyet otpuskat', s pospyeshnost'yu budyet gnat' vas otsyuda; vnushi narodu, chtoby kazhdyi u blizhnego svoynego i kazhdaya zhyenshchina u blizhneyi svoeyi vyprosili vyeshchyei syeryebryanykh i vyeshchyei zolotykh. i dal i-o' milost' narodu [svoymu] v glazakh yegiptyan, da i moisyey byl vyes'ma vyelik v z'yemlye yegipyetskoi, v glazakh rabov faraonovykh i v glazakh naroda i skazal moisyey: tak govorit i-o': v polnoch' ya praidu posryedi yegipta, i umryet vsyakii pyervyenyets v z'yemlye yegipyetskoi ot pyervyentsa faraona, kotoryi sidit na pryestolye svoym, do pyervyentsa rabyni, kotorya pri zhyernovakh, i vsye pyervorodnoye iz skota; i budyet vopl' vyelikii po vsyei z'yemlye yegipyetskoi, kakogo nye byvalo i kakogo nye budyet bolyeye; u vsyekh zhye synov izrail'yevykh ni na chyelovyeka, ni na skot nye poshyevyelit pyes yazykom svoim, daby vy znali, kakoye razlichiyе delayet i-o' myezhdu yegiptyanami i myezhdu izrail'tyanami. i pridut vsye raby tvoi sii ko mnye i poklonyatsya mnye, govorya: vyidi ty i vyes' narod, kotorym ty pryedvodityel'stvyesh'. poslye syego ya i vyidu. i vyshyel [moisyey] ot faraona s gnyevom. i skazal i-o' moisyeyu: nye poslushal vas faraon, chtoby umnozhilli' chudyesa moi v z'yemlye yegipyetskoi. moisyey i aaron sdyelali vsye sii chudyesa pryed faraonom; no i-o' ozhyestochil syerdsyе faraona, i on nye otpustil synov izrail'yevykh iz z'yemli svoeyi.

i skazal i-o' moisyeyu i aaronu v zymlye yegipyet-skoi, govorya: myesyats syei [da budyet] u vas nachalom myesyatsyev, pyervym [da] [budyet] on u vas myezhdu myesyatsami goda. skazhitye vsyemu obshchystvu izrailleyvykh: v dyesyatyi [dyen'] syego myesyatsa pust' voz'mut syebye kazhdyi odnogo agntsa po syemyeystvam, po agntsu na syemyeystvo a yesli syemyeystvo tak malo, chto nye [s'yest] agntsa, to pust' voz'myet s sosyedom svoim, blizhaishim k domu svoymu, po chislu dush: po toi myerye, skol'ko kazhdyi s'yest, raschislitye na agntsa. agnyets u vas dolzhen byt' byez poroka, muzhyeskogo pola, odnolyetnii; voz'mitye yego ot ovyet, ili ot koz, i pust' on khranitsya u vas do chyetyrnatdsatogo dnya syego myesyatsa: togda pust' zakolyet yego vse sobraniye obshchystva izrail'skogo vyechyerom, i pust' voz'mut ot krovi [yego] i pomazhut na oboikh kosyakakh i na pyeryekladinye dyeryei v domakh, gde budet yest' yego; pust' s'yedyat myaso yego v siyu samuyu noch', ispyechennyoye na ognye; s pryesnym khlyebom i s gor'kimi [travami] pust' s'yedyat yego; nye yesh'tye ot nyego nyedopyechennogo, ili svaryennogo v vodye, no yesh'tye ispyechennyoye na ognye, golovu s nogami i vnutryennostyami; nye ostavlyaitye ot nyego do utra; no ostavshyeyesya ot nyego do utra sozhgitye na ognye. yesh'tye zhye yego tak: pust' budut chryesla vashi pryepoyasany, obuv' vasha na nogakh vashikh i posokhi vashi v rukakh vashikh, i yesh'tye yego s pospyeshnost'yu: eto—paskha i-o. a ya v siyu samuyu noch' praidu po zymlye yegipyetskoi i porazhu vsyakogo pyervyentsa v zymlye yegipyet-skoi, ot chyelovyeka do skota, i nad vsyemi eti-kami yegipyetskimi proizvedu sud. ya i-o'. i budyet u vas krov' znamyeniym na domakh, gde vy nakhodityes', i uvizhu krov' i praidu mimo vas, i nye budyet myezhdu vami yazvy gubityel'noi, kogda budu porazhat' zymlyu yegipyetskuyu. i da budyet vam dyen' syei pamyatyen, i prazdnuitye v onyi prazdnik i-o vo [vsye] rody vashi; [kak] ustanovlyeniye vyechnoye prazdnuitye yego. sym' dneiy yesh'tye pryesnyi khlyeb; s samogo pyervogo dnya unichtozh'tye kvasnoye v domakh vashikh, ibo kto budyet yest' kvasnoye s pyervogo dnya do syed'mogo dnya, dusha ta istryblyena budyet iz sryedy izrailya. i v pyervyi dyen' da budyet u vas svyashchennyoye sobraniye, i v syed'moi dyen' svyashchennyoye sobraniye: nikakoi raboty nye dolzhno dyelat' v nikh; tol'ko chto yest' kazhdomu, odno to možhno dyelat' vam. nablyudaitye opryesnoki, ibo v syei samyi dyen' ya vyvyel opolchyniya vashi iz zymli yegipyetskoi, i nablyudaitye dyen' syei v rody vashi, kak ustanovlyeniye vyechnoye. s chyetyrnatdsatogo dnya pyervogo myesyatsa, s vyechiera yesh'tye pryesnyi khlyeb do vyechiera dvadtsat' pyervogo dnya togo zhye myesyatsa; sym' dneiy nye dolzhno byt' zakvaski v domakh vashikh, ibo kto budyet yest' kvasnoye, dusha ta istryblyena budyet iz obshchystva izrailleyvykh-prishlyets li to, ili prirodnyi zhityel' zymli toi. nichyego kvasnogo nye yesh'tye; vo vsyakom myestopryebyvanii vashyem yesh'tye pryesnyi khlyeb. i soz-

val moisyei vsyekh staryeishin izrailleyvykh i skazal im: vyberitye i voz'mitye syebye agntsyev po syemyeystvam vashim i zakolyite paskhu; i voz'mitye puchok issopa, i obmochitye v krov', kotoraya v sosudye, i pomazh'tye pyeryekladinu i oba kosyaka dyeryei krov'yu, kotoraya v sosudye; a vy nikto nye vykhoditye za dyeri doma svoeyo do utra. i poidyet i-o' porazhat' yegipyet, i uvidit krov' na pyeryekladinye i na oboikh kosyakakh, i proidyet i-o' mimo dyeryei, i nye popustit gubityelyu voiti v domy vashi dlya porazheniya. khranitye siye, kak zakon dlya syebye i dlya synov svoikh na vyeki. kogda voidyetye v zymlyu, kotoruyu i-o' dast vam, kak on govoril, soblyudaitye siye sluzhyniye. i kogda skazhut vam dyeti vashi: chto eto za sluzhyniye? skazhitye: eto paskha'naya zhyertva i-o, kotoryi proshyel mimo domov synov izrailleyvykh v yegipyte, kogda porazhal yegiptyan, i domy nashi izbavli. i pryeklonilsya narod i poklonilsya. i poshli syny izrailleyvy i sdylali: kak povyelyel i-o' moisyeyu i aaronu, tak i sdylali. v polnoch' i-o' porazil vsyekh pyervyentsyev v zymlye yegipyetskoy, ot pyervyentsa faraona, sidevshyego na prystolye svoym, do pyervyentsa uznika, nakhodivshyegosya v tyemnitse, i vse pyervorodnoye iz skota. i vstal faraon noch'yu sam i vsye raby yego i vyes' yegipyet; i sdylalsya vyelikii vopl' v [zymlye] yegipyetskoi, ibo nye bylo doma, gde nye bylo by myertvyetsa. i prizval [faraon] moisyeya i aarona noch'yu i skazal: vstan'tye, vyiditye iz sryedy naroda moyego, kak vy, tak i syny izrailleyvy, i poidyte, soveryshitye sluzhyniye i-o, kak govorili vy; i myelkii i krupnyi skot vash voz'mitye, kak vy govorili; i poidyte i blagoslovitye myenya. i ponuzhdali yegiptyaney narod, chtoby skoryeye vyslat' yego iz zymli toi; ibo govorili oni: my vse pomryem. i ponyes narod tyesto svoye, pryehzhye nyezhyeli ono vskislo; kvashni ikh, zavvazannyye v odyezhdakh ikh, byli na plyechakh ikh. i sdylali syny izrailleyvy po slovu moisyeya i prosili u yegiptyan vyeshchyei syeryebranykh i vyeshchyei zolotykh i odyezhd. i-o' zhye dal milost' narodu [svoymu] v glazakh yegiptyan: i oni davali yemu, i obobral on yegiptyan. i otpravilis' syny izrailleyvy iz raamsyesa v sokkhof do shyestisot tysyach pyeshikh muzhchin, kromye dyetei; i mnozhyestvo raznoplyemyennykh lyudyei vyshli s nimi, i myelkii i krupnyi skot, stado vyes'ma bol'shoye. i ispyekli oni iz tyesta, kotorye vynyesli iz yegipta, pryesnyye lyepyesyki, ibo ono yeshchye nye vskislo, potomu chto oni vygnany byli iz yegipta i nye mogli myedit', i dazhye pishchi nye prigotovili syebye na dorogu. vryemyeni zhye, v kotorye syny izrailleyvy obitali v yegipyte, bylo chyetyryesta tridtsat' lyet. po proshyevtii chyetyrykhsot tridtsati lyet, v etot samyi dyen' vyshlo vse opolchyniye i-o iz zymli yegipyetskoi noch'yu. eto—noch' bdyeniya i-o za izvyedeniye ikh iz zymli yegipyetskoi; eta samaya noch'—bdyeniye i-o u vsyekh synov izrailleyvykh v rody ikh. i skazal i-o' moisyeyu i aaronu: vot ustav paskhi: nikakoi inoplyemyennik nye dolzhen yest' yeye; a vsyakii rab, kuplyennyi za syeryebro, kogda obryezhyesh' yego, možhet yest' yeye; posyelyenyets i nayemnik nye dolzhen yest' yeye. v odnom domye dolzhno

jest' yeye, nye vynositye myasa von iz doma i kostyei yeye nye sokrushaitye. vsye obshcheystvo izrailya dolzhno sovershat' yeye. yesli zhye posyelitsya u tyebya prishlyets i zakhochyet sovershit' paskhu i-o, to obryezh' u nyego vsyekh muzhyeskogo pola, i togda pust' on pristupit k sovershneniyu yeye i budyet kak prirodnyi zhityel' zyiemi; a nikakoi nyeobryezannyye nye dolzhyen jest' yeye; odin zakon da budyet i dlya prirodnogo zhityelya i dlya prishyelt'sa, posyelivshyegosya myezhdu vami. i sdyelali vsye syny izrailyevy: kak povyelyel i-o' moisyeyu i aaronu, tak i sdyelali. v etot samyy dyen' i-o' vyvyl synov izrailyevykh iz zyiemi yegipyetskoi po opolchenyiam ikh.

13

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: osvyyati mnye kazhdogo pyervyentsa, razvyerzayushchego vsyakiye lozhyesna myezhdu synami izrailyevymi, ot chyeloveyka do skota: moi oni. i skazal moiseyi narodu: pomnitye syei dyen', v kotoryi vyshli vy iz yegipta, iz doma rabstva, ibo rukoyu kryepkoyu vyvyl vas i-o' ottolye, i nye yesh'te kvasnogo syegodnya vykhoditye vy, v myesyatsye avivye. i kogda vvyedyet tyebya i-o' v zyiemyu khananyeyev i khyettyeyev, i amorryeyev, i yevyeyev, i iyevusyeyev, o kotoroi klyalsya on ottсам tvoim, chto dast tyebye zyiemyu, gdye tyechyet moloko i myed, to sovershai siye sluzhyeniye v syem myesyatsye; syem' dnei yesh' pryensni khlyeb, i v syed'moi dyen'—prazdnik i-o; pryensni khlyeb dolzhno jest' syem' dnei, i nye dolzhno nakhodit'sya u tyebya kvasnogo khlyeba, i nye dolzhno nakhodit'sya u tyebya kvasnogo vo vsyekh pryedylakh tvoikh. i ob'yavi v dyen' tot synu tvoyemu, govorya: eto radi togo, chto i-o' sdyelal so mnoyu, kogda ya vyshel iz yegipta. i da budyet tyebye eto znakom na rukye tvoeyi i pamyatnikom pryed glazami tvoimi, daby zakon i-o' byl v ustakh tvoikh, ibo rukoyu kryepkoyu vyvyl tyebya i-o' iz yegipta. ispolnyi zhye ustav syei v naznachennyoye vryemya, iz goda v god. i kogda vvyedyet tyebya i-o' v zyiemyu khanaanskuyu, kak on klyalsya tyebye i ottсам tvoim, i dast yeye tyebye, — otdyelayi i-o vse, razvyerzayushcheye lozhyesna; i vsye pyervorodnoye iz skota, kakoi u tyebya budyet, muzhyeskogo pola, i-o, a vsyakogo iz oslov, razvyerzayushchego, zamyenai agntsyem; a yesli nye zamyenish', vykupi yego; i kazhdogo pyervyentsy chyelovecheskogo iz synov tvoikh vykupai. i kogda poslye sprosit tyebya syn tvoi, govorya: chto eto? to skazhi yemu: rukoyu kryepkoyu vyvyl nas i-o' iz yegipta, iz doma rabstva; ibo kogda faraon uporstvoval otpustit' nas, i-o' umyertvil vsyekh pyervyentsyev v zyiemye yegipyetskoi, ot pyervyentsa chyelovecheskogo do pyervyentsa iz skota, —posyemu ya prinoshu v zhyertvu i-o vse, razvyerzayushcheye lozhyesna, muzhyeskogo pola, a vsyakogo pyervyentsa [iz] synov moikh vykupayu; i da budyet eto znakom na rukye tvoeyi i vmesto povyazki nad glazami tvoimi, ibo rukoyu kryepkoyu i-o' vyvyl nas iz yegipta. kogda zhye faraon otpustil narod, eti-k nye povyl [yego] po dorogye zyiemi filistimskoi, potomu chto ona blizka; ibo skazal

eti-k: chtoby nye raskayalsya narod, uvidyev voinu, i nye vozvratilsya v yegipyet. i obvyel eti-k narod dorogoyu pustynnoyu k chyermnomu moryu. i vyshli syny izrailyevy vooruzhyennyye iz zyiemi yegipyetskoi. i vyzal moiseyi s soboyu kosti iosifa, ibo [iosif] klyatvoyu zaklyal synov izrailyevykh, skazav: posyetit vas eti-k, i vy s soboyu vynesyete kosti moi otsyuda. i dvinulis' [syny izrailyevy] iz sokkhofa i raspolozhilis' stanom v yefamye, v kontsyie pustyni. i-o' zhye shyel pryed nimi dnyem v stolpye oblachnom, pokazyvaya im put', a noch'yu v stolpye ognynnom, svyetya im, daby idti im i dnyem i noch'yu. nye otluhalsya stolp oblachnyi dnyem i stolp ognynnyi noch'yu ot litsa naroda.

14

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi synam izrailyevym, chtoby oni obratilis' i raspolozhilis' stanom pryed pi-gakhirofom, myezhdu migdolom i myezhdu moryem, pryed vaal-tsyeonom; naprotiv yego postav'tye stan u morya. i skazhyet faraon o synakh izrailyevykh: oni zabludilis' v zyiemye syei, zapyerla ikh pustynya a ya ozhyestochu syerdtsye faraona, i on pogonitsya za nimi, i pokazhu slavu moyu na faraonye i na vsyem voiskye yego; i poznayut yegipytanye, chto ya i-o'. i sdyelali tak. i vozvyescheyeno bylo tsaryu yegipyetskomu, chto narod byezhal; i obratilos' syerdtsye faraona i rabov yego protiv naroda syego, i oni skazali: chto eto my sdyelali? zachyem otpustili izrail'tyan, chtoby oni nye rabotali nam? [faraon] zapryag kolyesnitsy svoyu i narod svoi vyzal s soboyu; i vyzal shyest'sot kolyesnits otbornykh i vsye kolyesnitsy yegipyetskiye, i nachal'nikov nad vsyemi imi. i ozhyestochil i-o' syerdtsye faraona, tsarya yegipyetskogo, i on pognalisya za synami izrailyevymi; syny zhye izrailyevy shli pod rukoyu vysokoyu. i pognalis' za nimi yegipytanye, i vsye koni s kolyesnit-sami faraona, i vsadniki, i vsye voisko yego, i nastigli ikh raspolozhivshikhhsya u morya, pri pi-gakhirofye pryed vaal-tsyeonom. faraon priblizilsya, i syny izrailyevy oglyanulis', i vot, yegipytanye idut za nimi: i vyes'ma ustrashilis' i vozopili syny izrailyevy k i-o, i skazali moisyeyu: raznye nyet grobov v yegipyet, chto ty privyl nas umirat' v pustynye? chto eto ty sdyelal s nami, vvyedyda nas iz yegipta? nye eto li samoye govorili mi tyebye v yegipyet, skazav: ostav' nas, pust' my rabotayem yegipytanam? ibo luchshye byt' nam v rabstvye u yegipytan, nyezhyeli umyeryet' v pustynye. no moiseyi skazal narodu: nye boityes', stoitye—i uviditye spasyeniye i-o, kotorye on sodyelayet vam nynye, ibo yegipytan, kotorykh viditye vy nynye, bolyeye nye uviditye vo vyeki; i-o' budyet poborat' za vas, a vy bud'tye spokoiny. i skazal i-o' moisyeyu: chto ty vopiyesh' ko mnye? skazhi synam izrailyevym, chtob oni shli, a ty podnimi zhyezl tvoi i prostri ruku tvoyu na morye, i razdelyi yego, i proidut syny izrailyevy sryedi morya po sushye; ya zhye ozhyestochu syerdtsye yegipytan, i oni poidut vslyed za nimi; i pokazhu slavu moyu na faraonye i na vsyem voiskye yego, na kolyesnitsakh yego i na vsadnikakh yego; i uz-

nayut yegiptyanye, chto ya i-o', kogda pokazhu slavu moyu na faraonye, na kolyesnitsakh yego i na vsadnikakh yego. i dvinulsiya angyel bozhii, shvedshii pryed stanom izrailleyevykh, i poshyel pozadi ikh; dvinulsiya i stolp oblachnyi ot litsa ikh i stal pozadi ikh; i voshlyel v sryedinu myezhdu stanom yegipyetskimi i myezhdu stanom izrailleyevykh, i byl oblakom i mrakom [dlya odnikh] i osvyeschal noch' [dlya drugikh], i nye sblizilis' odni s drugimi vo vsyu noch'. i prostyer moisieyu ruku svoyu na morye, i gnal i-o' morye sil'nym vostochnym vyetrom vsyu noch' i sdyelal morye sushyeyu, i rasstupilis' vody. i poshli syny izrailleyevy sryedi morya po sushye: vody zhye byli im styenoyu po pravuyu i po lyevuyu storonu. pognalis' yegiptyanye, i voshli za nimi v sryedinu morya vsye koni faraona, kolyesnitsy yego i vsadniki yego. i v utryennyyu strazhu vozzryel i-o' na stan yegiptyan iz stolpa ognennogo i oblachnogo i pryvel v zamyeshatyl'stvo stan yegiptyan; i otnyal kolyesa u kolyesnits ikh, tak chto oni vlyekli ikh s trudom. i skazali yegiptyanye: pobyezhim ot izrail'tyan, potomu chto i-o' poborayet za nikh protiv yegiptyan. i skazal i-o' moisieyu: prostri ruku tvoyu na morye, i da obratyatsya vody na yegiptyan, na kolyesnitsy ikh i na vsadnikov ikh. i prostyer moisieyu ruku svoyu na morye, i k utru voda vozzratilas' v svoje morye; a yegiptyanye byezhali na vstryechu [vodye]. tak potopil i-o' yegiptyan sryedi morya. i voda vozzratilas' i pokryla kolyesnitsy i vsadnikov vsyego voiska faraonova, voshyedshikh za nimi v morye; nye ostalos' ni odnogo iz nikh. a syny izrailleyevy proshli po sushye sryedi morya: vody [byli] im styenoyu po pravuyu i po lyevuyu storonu. i izbavil i-o' v dyen' tot izrail'tyan iz ruk yegiptyan, i uvidyeli izrailleyevy yegiptyan myertvymi na byeregu morya. i uvidyeli izrail'tyanye ruku vyelikuyu, kotoruyu yavil i-o' nad yegiptyanami, i uboyalsya naroid i-o i povyeril i-o i moisieyu, rabu yego. togda moisey i syny izrailleyev vospyleli i-o pyesn' siyu i govorili:

15

poyu i-o, ibo on vysoko pryevoznyessya; konya i vsadnika yego vvyerngul v morye. i-o' kryepost' moya i slava moya, on byl mnye spasenyem. on eti-k moi, i proslavlyu yego; eti-k ottsa moyego, i pryevoznyesu yego. i-o' muzh brani, iyegova imya yemu kolyesnitsy faraona i voisko yego vvyerngul on v morye, i izbrannyye voyenachal'niki yego potonuli v chyermnom morye. puchiny pokryli ikh: oni poshli v glubinu, kak kamen'. dyesnitsa tvoya, i-o, proslavilas' siloyu; dyesnitsa tvoya, i-o, srazil'a vraga. vyelichiyem slavy tvoeyi ty nivizual-ra-trudit'syazhil vosstavshikh protiv tyebya. ty poslal gnyev tvoi, i on popalil ikh, kak solomu. ot dunoveniya tvoyeogo raststupilis' vody, vlaga stala, kak styena, ogustyli puchiny v syerdtsye morya. vrag skazal: pogonyus', nastignu, razdyelyu dobychu; nasytitsya imi dusha moya, obnazhu myech moi, istryebit ikh ruka moya. ty dunul dukhom tvoim, i pokrylo ikh morye: oni pogruzilis', kak svinyets, v vyelikikh vodakh. kto, kak ty, i-o, myezhdu eti-kami? kto, kak ty, vyelichyestyen svyatos't'yu, dostochtim khvalami,

tvoryets chudyes? ty prostyer dyesnitsu tvoyu: poglotila ikh zemlyu. ty vyedyesh' milost'yu tvoyeju narod syei, ktoroyi ty izbavil, –soprovozhdyaesh' siloyu tvoyeju v zhilishchye svyatynei tvoeyi. uslyshali narody i tryepyeschut: uzhas ob'yal zhityelyei filistimskikh; togda smutilis' knyaz'ya yedomovy, tryepyet ob'yal vozhdyei moavitskikh, unyli vsye zhityeli khanaana. da napadyet na nikh strakh i uzhas; ot vyelichiya myshtsy tvoeyi da onymeyeyut oni, kak kamen'; dokolye prokhodit narod tvoi, i-o, dokolye prokhodit syei narod, ktoroyi ty priobryel. vyedyi yego i nasadi yego na gorye dostoyaniya tvoyeogo, na myestye, ktoroye ty sodyelal zhilishchym sye-bye, i-o, vo svyatilishchye, [kotoroye] sozdali ruki tvoi, vladyka! i-o' budyet tsarstvovat' vo vyeki i v vyechnost'. kogda voshli koni faraona s kolyesnitsami yego i vsadnikami yego v morye, to i-o' obratil na nikh vody morskoye, a syny izrailleyevy proshli po sushye sryedi morya. i vyzala mariam prorochitsa, syestra aaronova, v ruku svoyu timpan, i vyshli za nyeyu vsye zhyenshchiny s timpanami i likovaniyem. i vospyla mariam pryed nimi: poitye i-o, ibo vysoko pryevoznyessya on, konya i vsadnika yego vvyerngul v morye. i povyel moisieyu izrail'tyan ot chyermnogo morya, i oni vstupili v pustynyu sur; i shli oni tri dnya po pustynye i nye nakhodili vody. prishli v myerru – i nye mogli pit' vody v myerrye, ibo ona byla gor'ka, pochyemu i naryechyeno tomu [myestu] imya: myerra. i vozroptal naroid na moisyeu, govorya: chto nam pit'? [moisiey] vozopil k i-o, i i-o' pokazal yemu dyeryevo, i on brosil yego v vodu, i voda sdyelalas' sladkoyu. tam [eti-k] dal [narodu] ustav i zakon i tam ispytyval yego, i skazal: yesli ty budyesh' slushat'sya glasa i-o, eti-ka tvoyeogo, i dyelat' ugodnoye pryed ochami yego, i vnimat' zapovedyam yego, i soblyudat' vsye ustavy yego, to nye navyedu na tyebya ni odnoi iz boleznyei, ktoroye navyel ya na yegipyet, ibo ya i-o', tsyelit'el' tvoi. i prishli v yelim; tam [bylo] dyenadtsat' istochnikov vody i syem'dyesyat finikovyykh dyeryev, i raspolozhilis' tam stanom pri vodakh.

16

i dvinulis' iz yelima, i prishlo vsye obshcheystvo synov izrailleyevykh v pustynyu sin, chto myezhdu yelimom i myezhdu sinayem, v pyatnadsatyi dyen' vtorogo myesyatsa po vykhode ikh iz zemli yegipyetskoi. i vozroptalo vsye obshcheystvo synov izrailleyevykh na moisyeu i aaronu v pustynye, i skazali im syny izrailleyevy: o, yesli by ny umyerli ot ruki i-o v zemlye yegipyetskoi, kogda my sidyli u kotlov s myasom, kogda my yeli khlyeb dosyta! ibo vyvveli vy nas v etu pustynyu, chtoby vsye sobraniye eto umorit' golodom i skazal i-o' moisieyu: vot, ya odozhduyu vam khlyeb s nyeba, i pust' narod vykhodit i sobirayet yezhdyednyevno, skol'ko nuzhno na dyen', chtoby mnye ispytat' yego, budyet li on postupat' po zakonu moyemu, ili nyet; a v shyestoi dyen' pust' zagotovlayut, chto prinyesut, i budyet dvoye protiv togo, po skol'ku sobirayut v prochiye dni. i skazali moisyei i aaron vsyemu [obshcheystvu] synov izrailleyevykh: vyecherom uznayetye vy, chto

i-o' vyvyl vas iz zyiemi yegipyetskoi, i utrom uvid-
itye slavu i-o, ibo uslyshal on ropot vash na i-o: a
my chto takoye, chto ropshchetye na nas? i skazal
moisyei: [uznayetye], kogda i-o' vyecherom dast
vam myasa v pishchu, a utrom khlyeba dosyta, ibo
i-o' uslyshal ropot vash, kotoryi vy podnyali pro-
tiv nyego: a my chto? nye na nas ropot vash, no
na i-o. i skazal moisyei aaronu: skazhi vsyemu ob-
shchystvu synov izrail'yevykh: pryedstan'tye pryed
litsye i-o, ibo on uslyshal ropot vash. i kogda govoril
aaron ko vsyemu obshchystvu synov izrail'yevykh,
to oni oglyanulis' k pustynye, i vot, slava i-o yav-
ilas' v oblakye. i skazal i-o' moisyeu, govorya:
ya uslyshal ropot synov izrail'yevykh; skazhi im:
vyecherom budyetye yest' myaso, a poutru nasyt-
tyes' khlyebom-i uznayetye, chto ya i-o', eti-k vash.
vyecherom nalayetyeli pyeryepely i pokryli stan, a
poutru lyezhala rosa okolo stana; rosa podnyalas', i
vot, na povyerkhnosti pustyni [nyechto] myelkoye,
krupovidnoye, myelkoye, kak inyei na zyiemye. i
uvidyeli syny izrail'yevy i govorili drug drugu: chto
eto? ibo nye znali, chto eto. i moisyei skazal im:
eto khlyeb, kotoryi i-o' dal vam v pishchu; vot chto
povyelyel i-o': sobiraitye yego kazhdy po stol'ku,
skol'ko yemu s'yest'; po gomoru na chyelovyeka, po
chisl'u dush, skol'ko u kogo v shatrye, sobiraitye. i
sdyelali tak syny izrail'yevy i sobrali, kto mnogo,
kto malo; i myeryali gomorum, i u togo, kto so-
bral mnogo, nye bylo lishnyego, i u togo, kto malo,
nye bylo nyedostatka: kazhdyi sobral, skol'ko yemu
s'yest'. i skazal im moisyei: nikto nye ostavlyai
syego do utra. no nye poslushali oni moisyeya, i os-
tavili ot syego nyekotoryye do utra, -i zavlyelis' chy-
ervi, i ono vossmyerdyl'no. i razgnyevalsya na nikh
moisyei. i sobirali yego rano poutru, kazhdyi skol'ko
yemu s'yest'; kogda zhye oeti-kryevalo solntsye, ono
tayalo. v shyestoi zhye dyen' sobrali khlyeba vd-
voye, po dva gomora na kazhdogo. i prishli vsye
nachal'niki obshchystva i donyesli moisyeu. i [on]
skazal im: vot chto skazal i-o': zavtra pokoi, svy-
ataya subbota i-o; chto nadobno pyech', pyekitye, i
chto nadobno varit', varitye [syegodnya], a chto os-
tanyetsya, otlozhitye i sberyegitye do utra. i otlozhili
to do utra, kak povyelyel moisyei, i ono nye voss-
myerdyl'no, i chyervyei nye bylo v nyem. i skazal
moisyei: yesh'tye yego syegodnya, ibo syegodnya
subbota i-o; syegodnya nye naidyetye yego na polye;
shyest' dneye sobiraitye yego, a v syed'moi dyen'-
subbota: nye budyet yego v [etot dyen']. [no nyeko-
toryye] iz naroda vyshli v syed'moi dyen' sobirat'-i
nye nashli. i skazal i-o' moisyeu: dolgo li budyetye
vy uklonyat'sya ot soblyudyeniya zapovyedyei moikh
i zakonov moikh? smotritye, i-o' dal vam sub-
botu, posyemu on i dayet v shyestoi dyen' khlyeba
na dva dnya: ostavaityes' kazhdyi u syebya, nikto
nye vykhodi ot myesta svoyego v syed'moi dyen'. i
pokoilsya narod v syed'moi dyen'. i naryek dom
izrail'yev [khlyebu] tomu imya: manna; ona byla,
kak koriandrovoye syemya, byelaya, vkusom zhye
kak lyp'yeshka s myedom. i skazal moisyei: vot
chto povyelyel i-o': napolnitye [mannyu] gomor
dlya khranyeniya vrody vashi, dab'y vidyeli khlyeb,
kotorym ya pital vas v pustynye, kogda vyvyl vas

iz zyiemi yegipyetskoi. i skazal moisyei aaronu:
voz'mi odin sosud, i polozhi v nyego polnyi gomor
manny, i postav' yego pryed i-o, dlya khranyeniya
vrody vashi. i postavil yego aaron pryed kovchye-
gom svidyetyel'stva dlya khranyeniya, kak povyelyel
i-o' moisyeu. syny izrail'yevy yeli mannu sorok lyet,
dokolye nye prishli v zyiemyu obitayemuyu; mannu
yeli oni, dokolye nye prishli k pryedyelam zyiemi
khanaanskoi. a gomor yest' dyesyataya chast' yefy.

17

i dvinulos' vsye obshchystvo synov izrail'yevykh
iz pustyni sin v put' svoi, po povyeleniyu i-o, i
raspolozhilos' stanom v ryefidimye, i nye bylo vody
pit' narodu. i ukoryal narod moisyeya, i govorili:
daitye nam vody pit'. i skazal im moisyei: chto vy
ukoryayetye myenya? chto iskushayetye i-o? i zhazh-
dal tam narod vody, i roptal narod na moisyeya,
govorya: zachyem ty vyvyl nas iz yegipta, umorit'
zhazhdoyu nas i dyetyei nashikh i stada nashi moisyei
vozopil k i-o i skazal: chto mnye dyelat' s narodom
sim? yeshchye nyemnogo, i pob'yut myenya kam-
nyami. i skazal i-o' moisyeu: proidi pyeryed na-
rodom, i voz'mi s soboyu [nyekotorykh] iz staryeishin
izrail'skikh, i zhyezl tvoi, kotorym ty udaril po vode,
voz'mi v ruku tvoyu, i poidi; vot, ya stanu pryed
toboyu tam na skalye v khorivye, i ty udarish' v
skalu, i poidyetz iz nyeye voda, i budyet pit' narod.
i sdyelal tak moisyei v glazakh staryeishin izrail'skikh.
i naryek myestu tomu imya: massa i myeriva, po
prichinye ukoryeniya synov izrail'yevykh i potomu,
chto oni iskushali i-o, govorya: yest' li i-o' sryedi
nas, ili nyet? i prishli amalikitanye i voyevali
s izrail'tyanami v ryefidimye. moisyei skazal iis-
usu: vybyeri nam muzhyei, i poidi, srazis' s amalik-
ityanami; zavtra ya stanu na vyershinye kholma,
i zhyezl bozhii budyet v rukye moyei. i sdyelal iisus,
kak skazal yemu moisyei, i [poshyel] srazit'sya s ama-
likityanami; a moisyei i aaron i or vzoshli na vyer-
shinu kholma. i kogda moisyei podnimal ruki svoi,
odolyeval izrail', a kogda opuskal ruki svoi, odolye-
val amalik; no ruki moisyeyevy otyazhlyelyi, i togda
vzyali kamen' i podlozhili pod nyego, i on syel
na nyem, aaron zhye i or podyerzhivali ruki yego,
odin s odnoi, a drugoi s drugoi [storony]. i byli
ruki yego podnyaty do zakhozhdyniya solntsa. i
nivizual-ra-trudits'yazhil iisus amalika i narod yego
ostriym myecha. i skazal i-o' moisyeu: napishi siye
dlya pamyati v knigu i vnushi iisusu, chto ya sovy-
ershyenno izglazhu pamyat' amalikityan iz podnye-
byesnoi. i ustroil moisyei zhertyvnyennik i naryek
yemu imya: iyegova nissi. ibo, skazal on, ruka na
pryestolye i-o: bran'u i-o protiv amalika iz roda v
rod.

18

i uslyshal iofor, svyashchyennik madiamskii, tyest'
moisyeu, o vsyem, chto sdyelal eti-k dlya moisyeya i
dlya izrailya, naroda svoyego, kogda vyvyl i-o' izrai-
lya iz yegipta, i vzyal iofor, tyest' moisyeyev, syepforu,

zhyenu moisyeyevu, pryed tyem vozvrashcheyenuyu, i dvukh synov yeye, iz kotorykh odnomu imya girsam, potomu chto govoril [moisyei]: ya prishlyets v zymlye chuzhoi a drugomu imya yeliyezher, potomu chto [govoril on] eti-k ottsa moyego byl mnye pomoshchnikom i izbavil myenya ot myecha faraonova. i prishyel iofor, tyest' moisyeya, s synov'yami yego i zhyenoyu yego k moisyeyu v pustynny, gde on raspolozhilsya stanom u gory bozhiyei, i dal znat' moisyeyu: ya, tyest' tvoi iofor, idu k tyebye, i zhyena tvoya, i dva syna yeye s nyeyu. moisyei vyshyel navstryechu tyestyu svoymu, i poklonilsya, i tsyeloval yego, i poslye vzaimnogo privyetsviya oni voshli v shatyer. i rasskazal moisyei tyestyu svoymu o vsyem, chto sdyelal i-o' s faraonom i s yegiptyanami za izrailya, i o vsyekh trudnostyakh, kakiye vstryetili ikh na puti, i kak izbavil ikh i-o'. iofor radovalsya o vsyekh blagodyeyaniyakh, kotoryye i-o' yavil izrailyu, kogda izbavil yego iz ruki yegiptyan. i skazal iofor: blagoslovyen i-o', kotoryi izbavil vas iz ruki yegiptyan i iz ruki faraonovoi, kotoryi izbavil narod syei iz-pod vlasti yegiptyan; nynye uznal ya, chto i-o' vyelik pache vsyekh eti-kov, v tom samom, chym oni pryevoznosilis' nad [izrail'tyanami]. i prinyes iofor, tyest' moisyeyev, vsyesozhzhyniye i zhertyvy eti-ku; i prishyel aaron i vsye starzeyshiny izrail'yevy yest' khlyeba s tyestym moisyeyevym pryed eti-kom. na drugoi dyen' syel moisyei sudit' narod, i stoyal narod pryed moisyeyem s utra do vyechera. i vidyel tyest' moisyeyev, vsye, chto on dyelayet s narodom, i skazal: chto eto takoye dyelayesh' ty s narodom? dlya chyego ty sidish' odin, a vyes' narod stoit pryed tobouy s utra do vyechera? i skazal moisyei tyestyu svoymu: narod prikhodit ko mnye prosit' suda u eti-ka; kogda sluchayetsya u nikh kakoye dyelo, oni prikhodyat ko mnye, i ya suzhu myezhdu tyem i drugim i ob'yavlyayu ustavy bozhii i zakony yego. no tyest' moisyeyev skazal yemu: nye khorosho eto ty dyelayesh': ty izmuchish' i syebya i narod syei, kotoryi s tobouy, ibo slishkom tyazhelo dlya tyebya eto dyelo: ty odin nye mozh'yesh' ispravlyat' yego; itak poslushai slov moikh; ya dam tyebye sovyet, i budyet eti-k s tobouy: bud' ty dlya naroda posrednikom pryed eti-kom i pryedstavlyai eti-ku dyela [yego]; nachai ikh ustavam i zakonom [bozhiim], ukazyvai im put' [yego], po ktoromuo oni dolzhny idti, i dyela, kotoryye oni dolzhny dyelat'; ty zhye usmotri iz vsyego naroda lyudyei sposobnykh, boyashchikhsya eti-ka, lyudyei pravednykh, nye-navedyashchikh koryst', i postav' [ikh] nad nim tsysachenachal'nikami, stonachal'nikami, pyatidesyatinachal'nikami i dyesyatinachal'nikami; pust' oni sudyat narod vo vsyakoye vryemya i o vsyakom vazhnom dyele donosyat tyebye, a vsye malye dyela sudyat sami: i budyet tyebye lyegchye, i oni ponyesut s tobouy [bryemya]; yesli ty sdyelayesh' eto, i eti-k povyelit tyebye, to ty mozh'yesh' uystoyat', i vyes' narod syei budyet otkhodit' v svoye mesto s mirom. i poslushal moisyei slov tyestya svoyego i sdyelal vsye, chto on govoril; i vybral moisyei iz vsyego izrailya sposobnykh lyudyei i postavil ikh nachal'nikami naroda, tsysachenachal'nikami, stonachal'nikami, pyatidesyatinachal'nikami i dyesyatinachal'nikami. i

sudili oni narod vo vsyakoye vryemya; o dyelakh vazhnykh donosili moisyeyu, a vsye malye dyela sudili sami. i otpustil moisyei tyestya svoyego, i on poshyel v zymlyu svoyu.

19

v tryetii myesyats po iskhode synov izrailya iz zymli yegiptyskoi, v samyi dyen' novoluniya, prishli oni v pustynny sinaiskuyu. i dvinulis' oni iz ryefidima, i prishli v pustynny sinaiskuyu, i raspolozhilis' tam stanom v pustynye; i raspolozhilsya tam izrail' stanom protiv gory. moisyei vzoshyel k eti-ku [na goru], i vozzval k nyemu i-o' s gory, govorya: tak skazhi domu iakovlyevu i vozvysti synam izrail'yevym vy vidyeli, chto ya sdyelal yegiptyanam, i kak ya nosil vas [kak by] na orlinykh kryl'yakh, i prinyes vas k syebye; itak, yesli vy budyetye slushat'sya glasa moyego i soblyudat' zavyet moi, to budyetye moim udyelom iz vsyekh narodov, ibo mya vsya zymlya, a vy budyetye u myenya tsarstvom svyashchyennikov i narodom svyatyim; vot slova, kotoryye ty skazhyesh' synam izrail'yevym. i prishyel moisyei i sozval staryeishin naroda i pryedlozhl im vsye sii slova, kotoryye zapovyedal yemu i-o'. i vyes' narod otveychal yedinoglasno, govorya: vsye, chto skazal i-o', ispolnim. i donyes moisyei slova naroda i-o. i skazal i-o' moisyeyu: vot, ya pridu k tyebye v gustom oblake, daby slyshal narod, kak ya budu govorit' s tobouy, i povyeril tyebye navsyegda. i moisyei ob'yavil slova naroda i-o. i skazal i-o' moisyeyu: poidi k narodu, i osvyati yego syegodnya i zavtra; pust' vymoyut odyezhdy svoi, chtob byt' gotovymi k tryet'yemu dnyu: ibo v tryetii dyen' soidyet i-o' pryed glazami vsyego naroda na goru sinai; i provyedi dlya naroda chyertu so vsyekh storon i skazhi: byreyegites' voskhodit' na goru i prikasat'sya k podoshve yeye; vsyakii, kto prikosnyetsya k gorye, pryedan budyet smyerti; ruka da nye prikosnyetsya k nyemu, a pust' pobuyt yego kamnyami, ili zastr'yelaty stryeloym; skot li to, ili chyelovyek, da nye ostanyetsya v zhivykh; vo vryemya protyazhnogo trubnogo zvuka mogut oni vzoiti na goru. i soshyel moisyei s gory k narodu i osvyatil narod, i oni vymyli odyezhdu svoyu. i skazal narodu: bud'tye gotovy k tryet'yemu dnyu; nye prikasaites' k zhyenam. na tryetii dyen', pri nastuplenii utra, byli gromy i molnii, i gustoye oblako nad goroyu, i trubnyi zvuk vyes'ma sil'ny; i vostryepyetal vyes' narod, byvshii v stanye. i vyvyl moisyei narod iz stana v sryetyeniye eti-ku, i stali u podoshvy gory. gora zhye sinai vsya dymilas' ottego, chto i-o' soshyel na nyeye v ognye; i voskhodil ot nyeye dym, kak dym iz pyechi, i vsya gora sil'no kolyebalas'; i zvuk trubnyi stanovilsya sil'nyeye i sil'nyeye. moisyei govoril, i eti-k otveychal yemu golosom. i soshyel i-o' na goru sinai, na vyershinu gory, i prizval i-o' moisyeya na vyershinu gory, i vzoshyel moisyei. i skazal i-o' moisyeyu: soidi i podtyverdi narodu, chtoby on nye poryvalsya k i-o vidyet' [yego], i chtoby nye pali mnoгие iz nyego; svyashchyenniki zhye, priblizhayushchiesya k i-o, dolzhny osvyatit' syebya, chtoby nye porazil ikh

i-o'. i skazal moiseyi i-o: nye mozhyet narod vzoiit na goru sinai, potomu chto ty pryedotsyryeg nas, skazav: provyedi chyertu vokrug gory i osv'yati yeye. i i-o' skazal yemu: poidi, soidi, potom vzoidi ty i s tobouy aaron; a svyashchyenniki i narod da nye poryvayutsya voskhodit' k i-o, chtoby nye porazil ikh. i soshyel moiseyi k narodu i pyeryeskazal yemu.

20

i izryek eti-k vsye slova sii, govorya: ya i-o', eti-k tvoi, kotoryi vyvyl tyebya iz zyeimli yegipyetskoi, iz doma rabstva; da nye budyet u tyebya drugikh eti-kov pryed litsyem moim nye dyelai syebye kumira i nikakogo izobrazhyneniya togo, chto na nyebye vvyerkhu, i chto na zyeimlye vnizu, i chto v vodye nizhye zyeimli; nye poklonyaisya im i nye sluzhi im, ibo ya i-o', eti-k tvoi, eti-k ryevnityel', nakazyvayushchii dyetyei za vinu ottsov do tryet'yego i chyetyvertogo [roda], nyenavidyashchikh myenya, i tvoryashchii milost' do tysyachi rodov lyubyashchim myenya i soblyudayushchim zapovyedi moi. nye proiznosi imyeni i-o, eti-k tvoyego, naprasno, ibo i-o' nye ostavit byez nakazaniya togo, kto proiznosi imya yego naprasno. pomni dyen' subbotnii, chtoby svyatat' yego; shyest' dnyei rabotai i dyelai vsyakiye dyela tvoi, a dyen' syed'moi-subbota i-o, eti-ku tvoyemu: nye dyelai v ony nikakogo dyela ni ty, ni syn tvoi, ni doch' tvoya, ni rab tvoi, ni rabynya tvoya, ni skot tvoi, ni prishlyets, kotoryi v zhlilishchakh tvoikh; ibo v shyest' dnyei soz-dal i-o' nyebo i zyeimlyu, morye i vsye, chto v nikh, a v dyen' syed'moi pochil; posyemu blagoslovil i-o' dyen' subbotnii i osv'yatil yego. pochitai otssa tvoyego i mat' tvoyu, chtoby prodlilis' dni tvoi na zyeimlye, ktoruyu i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye. nye ubivai. nye pryelyubodyestvui. nye kradi. nye proiznosi lozhnogo svidyetyel'stva na blizhnyego tvoyego. nye zhyelai doma blizhnyego tvoyego; nye zhyelai zhyeny blizhnyego tvoyego, ni raba yego, ni rabyni yego, ni vola yego, ni osla yego, nyehyego, chto u blizhnyego tvoyego. vyes' narod vidyel gromy i plamy, i zvuk trubnyi, i goru dmyashchuyusya; i uvidyev [to], narod ottstupil i stal vdali. i skazali moiseyey: govori ty s nami, i my budyem slushat', no chtoby nye gov-oril s nami eti-k, daby nam nye umyeryet'. i skazal moiseyi narodu: nye boityes'; eti-k prishyel, chtoby ispytat' vas i chtoby strakh yego byl pryed litsyem vashim, daby vy nye gryeshili. i stoyal narod vdali, a moiseyi vstupil vo mrak, gdye eti-k. i skazal i-o' moiseyey: tak skazhi synam izrail'yevym: vy vidyeli, kak ya s nyeba govoril vam; nye dyelaitye pryed moynoy eti-kov syeryebryanykh, ili eti-kov zolotykh, nye dyelaitye syebye: sdyelai mnye zhyertyennik iz zyeimli i prinosi na nyem vsyesozhzhyniyya tvoi i mirnyye zhyertyv tvoi, ovvets tvoikh i volov tvoikh; na vsyakom myesty, gdye ya polozhu pamyat' imyeni moyego, ya pridu k tyebye i blagoslovlyu tyebya; yesli zhye budyesh' dyelat' mnye zhyertyennik iz kam-nyei, to nye sooruzhai yego iz tyesanykh, ibo, kak skoro nalozhish' na nikh tyeslo tvoye, to oskvyernish' ikh; i nye vskhodi po stupenyam k zhyertyenniku moyemu, daby nye otkrylas' pri nyem nagota tvoya.

21

i vot zakony, kotoryye ty ob'yavish' im: yesli kupish' raba yevryeya, pust' on rabotayet shyest' lyet, a v syed'moi pust' vyidyet na volyu darom; yesli on prishyel odin, pust' odin i vyidyet; a yesli on zhye-naty, pust' vyidyet s nim i zhyena yego yesli zhye i-o yego dal yemu zhyenu i ona rodila yemu synov, ili dochyeryei, to zhyena i dyeti yeye pust' os-tanutsya u i-o yeye, a on vyidyet odin; no yesli rab skazhyet: lyublyu i-o moyego, zhyenu moyu i dyetyei moikh, nye poidu na volyu, – to pust' i-o yego pryvedyet yego pryed eti-kov i postavit yego k dvyeri, ili k kosyaku, i prokolyet yemu i-o yego ukho shilom, i on ostanetsya rabom yego vyechno. yesli kto prodast doch' svoyu v rabyni, to ona nye mozhyet vyiti, kak vykhodyat raby; yesli ona nye ugodna i-o svoymu i on nye obruchit yeye, pust' pozvolit vykupit' yeye; a chuzhomu narodu prodats' yeye nye vlasteny, kogda sam pryenyebryeg yeye; yesli on obruchit yeye synu svoymu, pust' postupit s nyeyu po pravu dochyeryei; yesli zhye druguyu voz'myet za nyego, to ona nye dolzhna lishat'sya pishchi, odyezhdy i supruzhyeskogo sozhi-tiya; a yesli on sikh tryekh [vyescheyi] nye sdye-layet dlya nyeye, pust' ona otoidyet darom, byez vykupa. kto udarit chyelovyeka tak, chto on umryet, da budyet pryedan smyerti; no yesli kto nye vizual-ra-trudit'syaumyshlyal, a eti-k popustil yemu popast' pod ruki yego, to ya naznachu u tyebya myesto, kuda ubyezhat' [ubiitsye]; a yesli kto s namyereniyem umyertvit blizhnyego kovarno, to [i] ot zhyertyven-nika moyego byeri yego na smyert'. kto udarit otssa svoynogo, ili svoyu mat', togo dolzhno pryedat' smy-erti. kto ukradyet chyelovyeka i prodats' yego, ili naidyetsya on v rukakh u nyego, to dolzhno pryed-at' yego smyerti. kto vizual-ra-trudit'syaslovit otssa svoynogo, ili svoyu mat', togo dolzhno pryedat' smy-erti. kogda ssoryatsya, i odin chyelovyek udarit dru-gogo kamnyem, ili kulakom, i tot nye umryet, no slyazhyet v postyl', to, yesli on vstanet i budyet vykhodit' iz doma s pomoshch'yu palki, udarivshii nye budyet povinyen [smyerti]; tol'ko pust' zaplatit za ostanovku v yego rabotye i dast na lyechyniye yego. a yesli kto udarit raba svoynogo, ili sluzhanku svoyu palkoyu, i oni umrut pod rukoyu yego, to on dolzhnen byt' nakazan; no yesli oni dyen' ili dva dnya pyeryezhivut, to nye dolzhno nakazyvat' yego, ibo eto yego syeryebro. kogda dyerutsya lyudi, i udaryat byeryemyennuyu zhyenshchinu, i ona vykinyet, no nye budyet [drugogo] vryeda, to vz'yat' s [vinovnog]o pyenyu, kakuyu nalozhit na nyego muzh to zhyen-shchinu, i on dolzhnen zaplatit' onuyu pri posryed-nikakh; a yesli budyet vryed, to otdai dushu za dushu, glaz za glaz, zub za zub, ruku za ruku, nogu za nogu, obozhzhyniye za obozhzhyniye, ranu za ranu, ushib za ushib. yesli kto raba svoynogo udarit v glaz, ili sluzhanku svoyu v glaz, i povryedit yego, pust' otpustit ikh na volyu za glaz; i yesli vyb'yet zub rabu svoymu, ili rabye svoiei, pust' otpustit ikh na volyu za zub. yesli vol zabodayet muzhch-inu ili zhyenshchinu do smyerti, to vola pobit' kam-nyami i myasa yego nye yest'; a khozain vola nye vi-

novat; no yesli vol bodliv byl i vchjera i tryet'yego dnya, i khozyain yego, byv izvyeschchen o sym, nye styeryeg yego, a on ubil muzhchinu ili zhyenshchinu, to vola pobit' kamnyami, i khozyaina yego pryedat' smyerti; yesli na nyego nalozhyen budyet vykup, pust' dast vykup za dushu svoyu, kakoi nalozhyen budyet na nyego. syna li zabodayet, doch' li zabodayet, –po symu zhye zakonu postupat' s nim. yesli vol zabodayet raba ili rabu, to i-o ikh zaplatit' tridsat' siklyei syeryebra, a vola pobit' kamnyami. yesli kto raskroyet yamu, ili yesli vykopayet yamu i nye pokroyet yeye, i upadyet v nyeye vol ili osyel, to khozyain yamy dolzhyen zaplatit', otdat' syeryebro khozyainu ikh, a trup budyet yego. yesli chyei-nibud' vol zabodayet do smyerti vola u sosyeda yego, pust' prodadut zhivogo vola i razdelyat popolam tsyenu yego; takzhye i ubitogo pust' razdelyat popolam; a yesli izvyestno bylo, chto vol bodliv byl i vchjera i tryet'yego dnya, no khozyain yego nye styeryeg yego, to dolzhyen on zaplatit' vola za vola, a ubityi budyet yego.

22

yesli kto ukradyet vola ili ovtsu i zakolyet ili prodast, to pyat' volov zaplatit za vola i chyetyrye ovtsy za ovtsu. yesli [kto] zastanyet vora podkapyayushchyego i udarit yego, tak chto on umryet, to krov' nye [vmyenitsya] yemu; no yesli vzoslo nad nim solntsy, to [vmyenitsya] yemu krov'. [ukravshii] dolzhyen zaplatit'; a yesli nyechyem, to pust' prodadut yego [dlya uplaty] za ukradyennoye im yesli ukradyennoye naidyetsya u nyego v rukakh zhivym, vol li to, ili osyel, ili ovtsa, pust' zaplatit vdvoye. yesli kto potravit polye, ili vinogradnik, pustiv skot svoi travit' chuzhoye polye, pust' voznagradiť luchshim iz polya svoego i luchshim iz vinogradnika svoego. yesli poyavitsya ogon' i okhvatit tyern i vyzhzhyet kopny, ili zhatvu, ili polye, to dolzhyen zaplatit', kto proizvyl syei pozhar. yesli kto otdast blizhnyemu na sokhranyeniye syeryebro ili vyeshchi, i oni ukradyeny budut iz doma yego, to, yesli naidyetsya vor, pust' on zaplatit vdvoye; a yesli nye naidyetsya vor, pust' khozyain doma pridyet pryed sudyei [i poklyanetsya], chto nye prostyer ruki svoiei na sobstvyennost' blizhnyego svoego. o vsyakoi vyeshchi pornoi, o volye, ob oslye, ob ovtsy, ob odyezhdye, o vsyakoi vyeshchi potyeryanno, o kotoroi kto-nibud' skazhyet, chto ona yego, dyelo oboikh dolzhno byt' dovyedeno do sudyei: kogo obvinyat sud'i, tot zaplatit blizhnyemu svoiyemu vdvoye. yesli kto otdast blizhnyemu svoiyemu osla, ili vola, ili ovtsu, ili kakoi drugoi skot na sberyezhyeniye, a on umryet, ili budyet povryezhdyen, ili uvyyedyn, tak chto nikto syego nye uvidit, – klyatva pryed i-o da budyet myezhdhu oboimi v tom, chto [vzyavshii] nye prostyer ruki svoiei na sobstvyennost' blizhnyego svoego; i khozyain dolzhyen prinyat', a [tot] nye budyet platit'; a yesli ukradyen budyet u nyego, to dolzhyen zaplatit' khozyainu yego; yesli zhye budyet [zvyeryem] rastyerzan, to pust' v dokazatel'stvo pryedstavit rastyerzannoye: za rastyerzannoye on nye platit. yesli kto zaimyet u blizhnyego svoiego skot,

i on budyet povryezhdyen, ili umryet, a khozyaina yego nye bylo pri nyem, to dolzhyen zaplatit'; yesli zhye khozyain yego byl pri nyem, to nye dolzhyen platit'; yesli on vzyat byl v naimy za dyen'gi, to pust' i poidyet za tu tsyenu. yesli obol'stit kto dyevitsu nyeobruychennuyu i pyeryespit s nyeyu, pust' dast yei vveno [i voz'myet yeye] syebe v zhyenu; a yesli otyets nye soglasitsya vydat' yeye za nyego, pust' zaplatit [sto'ko] syeryebra, skol'ko [polagayetsya] na vyeno dyevitsam. vorozhye nye ostavlyai v zhivykh. vsyaki skotolozhnik da budyet pryedan smyerti. prinosyashchii zhyertvu eti-kam, kromye odnogo i-o, da budyet istryeblyen. prishyel'tsa nye prityesnyai i nye ugnyetai yego, ibo vy sami byli prishyel'tsami v zyeimlye yegipyetskoi. ni vdovy, ni siroty nye prityesnyaitye; yesli zhye ty prityesnish' ikh, to, kogda oni vozopiut ko mnye, ya uslyshu vopli ikh, i vosplamyenitsya gnyev moi, i ub'yu vas myechom, i budut zhyeny vashi vdovami i dyeti vashi sirotami. yesli dash' dyen'gi vzaimy byednomu iz naroda moyego, to nye prityesnyai yego i nye nalagai na nyego rosta. yesli voz'myesh' v zalog odyezhd blizhnyego tvoyego, do zakhozhdyniya solntsy vozvratit yeye, ibo ona yest' yedinstvyenniy pokrov u nyego, ona–odyeyaniye tyela yego: v chyem budyet on spat' itak, kogda on vozopiyet ko mnye, ya uslyshu, ibo ya milosyerd. sudyei nye vizual-ra-trudit'syaslov' i nachal'nika v narode tvoyem nye ponosi. nye myedli [prinosit' mnye] nachatki ot gumna tvoyego i ot tochila tvoyego; otdavai mnye pyerventsa iz synov tvoikh; to zhye dyelai s volom tvoim i s ovtsoyu tvoyeyu. sym' dneye pust' oni budut pri matyeri svoiei, a v vos'moi dyen' otdavai ikh mnye. i budyete u myenia lyud'mi svyatyami; i myasa, rastyerzannogo zvyeryem v polye, nye yesh'tye, psam brosaitye yego.

23

nye vnimai pustomu slukhu, nye davai ruki tvoyei nyechyestivomu, chtob byt' svidyetyelnyem nepravdy. nye slyedui za bol'shinstvom na vizual-ra-trudit'sya, i nye ryeshai tyazhby, otdstupaya po bol'shinstvu ot pravdy; i byednomu nye potvorstvui v tyazhbye yego yesli naidyesh' vola vraga tvoyego, ili osla yego zabludivshyegosya, privedyi yego k nyemu; yesli uvidish' osla vraga tvoyego upavshim pod noshyeu svoyeu, to nye ostavlyai yego; razv'yuch' vmyesty s nim. nye sudi pryevratno tyazhby byednogo tvoyego. udalyaisya ot nepravdy i nye umyershchivlyai nyevinnogo i pravogo, ibo ya nye opravdayu byezzakonnika. darov nye prinimai, ibo dary slyepymi dyelayut zryachikh i pryevrashchayut dyelo pravyykh. prishyel'tsa nye obizhai: vy znayete dushu prishyel'tsa, potomu chto sami byli prishyel'tsami v zyeimlye yegipyetskoi. shyest' lyet zasyevai zyeimlyu tvoyu i sobirai proizvyedyniya yeye, a v syed'moi ostavlyai yeye v pokoye, chtoby pitalis' ueti-kiye iz tvoyego naroda, a ostatkami poslye nikh pitalis' zvyeri polyevyye; tak zhye postupai s vinogradnikom tvoim i s maslinoyu tvoyeyu. shyest' dneye dyelai dyela tvoi, a v syed'moi dyen' pokoisya, chtoby otdokhnul vol tvoi i osyel tvoi i uspokoisya syn raby tvoyei i prishlyets. soblyudaitye

vsye, chto ya skazal vam, i imyeni drugikh eti-kov nye upominaitye; da nye slyshitsya ono iz ust tvoikh. tri raza v godu prazdnui mnye: nablyudai prazdnik opryesnokov: syem' dnei yesh' pryensni khlyeb, kak ya povelyel tyebye, v naznachyennoye vryemya myesyatsa aviva, ibo v onom ty vyslyel iz yegipta; i pust' nye yavlyayutsya pryed litsye moye s pustymi [rukami]; [nablyudai] i prazdnik zhatvy pyervykh plodov truda tvoyego, kakiye ty syeal na polye, i prazdnik sobiraniya plodov v kontsye goda, kogda uberyesh' s polya rabotu tvoyu. tri raza v godu dolzhyn yavlyat'sya vyes' muzhyeskii pol tvoi pryed litsye vlyadki, i-o. nye izlivai krovi zhyertvy moyei na kvasnoye, i tuk ot prazdnichnoi zhyertvy moyei nye dolzhyn ostavat'sya do utra. nachatki plodov zymli tvoyei prinosi v dom i-o, eti-ka tvoyego. nye vari kozlyenka v molokye matyeri yego. vot, ya posylayu pryed tobouy angela khranit' tyebya na puti i vvesti tyebya v to mysto, kotorye ya prigotovil. blyudi syebya pryed litsyem yego i slushai glasa yego; nye uporstvui protiv nyego, potomu chto on nye prostit gryekha vashyego, ibo imya moye v nyem. yesli ty budyesh' slushat' glasa yego i ispolnyat' vsye, chto skazhu, to vragom budu vragov tvoikh i protivnikom protivnikov tvoikh. kogda poidyet pryed tobouy angel moi i povedyet tyebya k amorryeyam, khyettyeyam, fyeryezeyeyam, khananyeyam, yevyeyam i iyevusyeyam, i istryeblyu ikh: to nye poklonyaisya eti-kam ikh, i nye sluzhi im, i nye podrazhai dyelam ikh, no sokrushi ikh i razrush' stolby ikh: sluzhitye i-o, eti-ku vashyemu, i on blagoslovit khlyeb tvoi i vodu tvoyu; i otrashchu ot vas bolyezni. nye budyet pryezhdyevryemyenno rozhdaysushchikh i byesplodnykh v zymlye tvoyei; chislo dnei tvoikh sdelayu polnym. uzhas moi poshlyu pryed tobouy, i v smushchyeniye privyedu vsyakii narod, k ktoromuo ty pridyes', i budu obrashchat' k tyebye tyl vsyekh vragov tvoikh; poshlyu pryed tobouy shyersnyei, i oni pogonyat ot litsa tvoyego yevyeyev, khananyeyev i khyettyeyev; nye vygonyu ikh ot litsa tvoyego v odin god, chtoby zymlya nye sdylalas' pusta i nye umnozhilis' protiv tyebya zvyeri polyevyey: malo-pomalu budu progonyu' ikh ot tyebya, dokolye ty nye razmnozhash'sya i nye voz'myesh' vo vlyadeniye zymli syei. provyedu pryedyely tvoi ot morya chyernomogo do morya filistimskogo i ot pustyni do ryeki; ibo pryedam v ruki vashi zhytelyei syei zymli, i pragonish' ikh ot litsa tvoyego; nye zaklyuchai soyuza ni s nimi, ni s eti-kami ikh; nye dolzhny oni zhit' v zymlye tvoyei, chtoby oni nye vvyeli tyebya v gryekh protiv myenya; ibo yesli ty budyesh' sluzhit' eti-kam ikh, to eto budyet tyebye syet'yu.

24

i moisyeyu skazal on: vzoidi k i-o ty i aaron, nadav i aviud i syem'dyesyat iz staryeishin izrailleyvykh, i poklonytes' izdali; moisyeyi odin pust' priblizitsya k i-o, a oni pust' nye priblizhayutsya, i narod pust' nye voskhodit s nim. i prishlyel moisyeyi i pyeryeskazal narodu vsye slova i-o i vsye zakony. i otyechal vyes' narod v odin golos, i skazali: vsye, chto skazal i-

o', sdelayem i napisal moisyeyi vsye slova i-o i, vs-tav rano poutru, postavil pod goroyu zhyertvyennik i dvyenadtsat' kamney, po [chisl]u dvyenadtsati kolyen izrailleyvykh; i poslal yunoshyei iz synov izrailleyvykh, i prinyesli oni vsyesozhzhyniya, i zaklali tyel'tsov v mirnuyu zhyertvu i-o. moisyeyi, vzyav polovinu krovi, vлил в chashu, a [drugoyu] polovinu okropil zhyertvyennik; i vzyal knigu zavveta i prochital vslukh narodu, i skazali oni: vsye, chto skazal i-o', sdelayem i budym poslushny. i vzyal moisyeyi krovi i okropil narod, govorya: vot krov' zavveta, kotoryi i-o' zaklyuchil s vami o vsyekh slovakh sikh. potom vzoshlyel moisyeyi i aaron, nadav i aviud i syem'dyesyat iz staryeishin izrailleyvykh, i vidyeli eti-ka izrailleyeva; i pod nogami yego nyechto podobnoye rabotye iz chistogo sapfira i, kak samoye nyebno, yasnoye. i on nye prostyer ruki svoyei na izbrannykh iz synov izrailleyvykh: oni vidyeli eti-ka, i yeli i pili. i skazal i-o' moisyeyu: vzoidi ko mnye na goru i bud' tam; i dam tyebye skrizhali kamyennye, i zakon i zapovyedi, kotorye ya napisal dlya nauchyniya ikh. i vstal moisyeyi s iisusom, sluzhi-tyelyem svoim, i poshyl moisyeyi na goru bozhiyu, a staryeishinam skazal: ostavaityes' zdyes', dokolye my nye vozvratimsya k vam; vot aaron i or s vami; kto budyet imyet' dyelo, pust' prikhodit k nim. i vzoshlyel moisyeyi na goru, i pokrylo oblako goru, i slava i-o osyenila goru sinai; i pokryvalo yeye oblako shyest' dnei, i v syed'moi dyen' [i-o'] vozzval k moisyeyu iz sryedy oblaka. vid zhye slavy i-o na vyershinye gory byl pryed glazami synov izrailleyvykh, kak ogon' poyadayushchii. moisyeyi vstupil v sryedinu oblaka i vzoshlyel na goru; i byl moisyeyi na gorye sorok dnei i sorok nochyei.

25

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi synam izrailleyvym, chtoby oni sdylali mnye prinoshyeniya; ot vsyakogo chyelovyeka, u ktorogo budyet usyerdie, prinimaitye prinoshyeniya mnye. vot prinoshyeniya, kotorye vy dolzhny prinimat' ot nikh: zoloto i syeryebro i myed' i [shyerst'] golubuyu, purpurovuyu i chyervlyenuyu, i visson, i koz'yu, i kozhi baran' krasnyey, i kozhi sinyey, i dyeryeva sittim, yelyei dlya svyetil'nika, aromaty dlya yelyeya pomazaniya i dlya blagovonnogo kuryeniya, kamen' oniks i kamni vs-tavnyye dlya yefoda i dlya napyersnika. i ustroyat oni mnye svyatilishtsye, i budu obitat' posryedi ikh; vsye, kak ya pokazyvayu tyebye, i obrazyets skinii i obrazyets vsyekh sosudov yeye; tak i sdylaitye. sdylaitye kovcheyg iz dyeryeva sittim: dlina yemu dva loktya s polovinouy, i shirina yemu poltora loktya, i vysota yemu poltora loktya; i oblozhi yego chistym zolotom, iznutri i snaruzhi pokroi yego; i sdylelai navyerkhu vokrug yego zolotoi vnyetsy. i vyliei dlya nyego chyetyrye kol'tsa zolotykh i utvy-erdi na chyetyryekh nizhnikh uglakh yego: dva kol'tsa na odnoi storonye yego, dva kol'tsa na drugoi storonye yego. sdylelai iz dyeryeva sittim shyesty i oblozhi ikh zolotom; i vlozhi shyesty v kol'tsa, po storonam kovcheyga, chtoby posryedstvom ikh nosit' kovcheyg; v kol'tsakh kovcheyga dolzhny byt'

shyesty i nye dolzhny otnimat'sya ot nyego. i polozhi v kovchyege otkrovyeniye, kotoroye ya dam tyebye. sdyelai takzhye kryshku iz chistogo zolota: dlina yeye dva loktya s polovinoyu, a shirina yeye poltora loktya; i sdyelai iz zolota dvukh khyeruvimov: chyekan-noi raboty sdyelai ikh na oboikh kotsakh kryshki; sdyelai odnogo khyeruvima s odnogo kraya, a drugogo khyeruvima s drugogo kraya; [vydavshimisya] iz kryshki sdyelaitye khyeruvimov na oboikh krayakh yeye; i budut khyeruvimy s rasprostyertymi vvyerkh kryl'yami, pokryvaya kryl'yami svoimi kryshku, a litsami svoimi [budut] drug k drugu: k kryshkye budut litsa khyeruvimov. i polozhi kryshku na kovchyege svyerkhu, v kovchyege zhye polozhi otkrovyeniye, kotoroye ya dam tyebye; tam ya budu otkryvat'sya tyebye i govorit' s tobou nad kryshkoyu, pos-ryedi dvukh khyeruvimov, kotoroye nad kovchye-gom otkrovyeniya, o vsyem, chto ni budu zapovyedy-vat' chryez tyebya synam izrail'yevm. i sdyelai stol iz dyeryeva sittim, dlinoyu v dva loktya, shirinoyu v lokot', i vyshinoyu v poltora loktya, i oblozhi yego zolotom chistym, i sdyelai vokrug nyego zolotoi vyenets. i sdyelai vokrug nyego styenki v ladin' i u styenok yego sdyelai zolotoi vyenets vokrug; i sdyelai dlya nyego chyetyrye kol'tsa zolotykh i utvy-erdi kol'tsa na chyetyryekh ugklah u chyetyryekh nozhkye yego; pri styenakh dolzhny byt' kol'tsa, chtoby vlagat' shyesty, dlya noshyneniya na nikh stola; a shyesty sdyelai iz dyeryeva sittim i oblozhi ikh zolotom, i budut nosit' na nikh syei stol; sdye-lai takzhye dlya nyego blyudo, kadi'l'nitsy, chashi i kruzhki, chtoby vozlivat' imi: iz zolota chistogo sdye-lai ikh; i polagai na stol khlyeby pryedlozhyeniya pryed litsyem moim postoyanno. i sdyelai svyetil'nik iz zolota chistogo; chyekannyi dolzhnen byt' syei svyetil'nik; styebyl' yego, vyetvi yego, chashyechki yego, yabloki yego i tsvyety yego dolzhny vykhodit' iz nyego; shyest' vyetyei dolzhny vykhodit' iz bokov yego: tri vyetvi svyetil'nika iz odnogo boka yego i tri vyetvi svyetil'nika iz drugogo boka yego; tri chashyechki napodobie mindal'nogo tsvyetka, s yablokom i tsvyetami, dolzhny byt' na odnoi vyetvi, i tri chashyechki napodobie mindal'nogo tsvyetka na drugoi vyetvi, s yablokom i tsvyetami: tak na [vsyekh] shyesti vyetyvakh, vykhodyashchikh iz svyetil'nika; a na [styebye] svyetil'nika dolzhny byt' chyetyrye chashyechki napodobie mindal'nogo tsvyetka s yablokami i tsvyetami; u shyesti vyetyvei, vykhodyashchikh iz [styebya] svyetil'nika, yabloko pod dvumya vyetyvami yego, i yabloko pod drugimi dvumya vyetyvami, i yabloko pod [tryet']imi dvumya vyetyvami yego. yabloki i vyetvi ikh iz nyego dolzhny vykhodit': on vyes' [dolzhnen] [byt'] chyekannyi, tsyel'nyi, iz chistogo zolota. i sdyelai k nyemu sym' lampad i postav' na nyego lampady yego, chtoby svyetili na pyeryednyuyu storonu yego; i shchiptsy k nyemu i lotki k nyemu iz chistogo zolota; iz talanta zolota chistogo pust' sdyelayut yego so vsyemi simi prinadlyezhnostyami. smotri, sdyelai ikh po tomu obraztsu, kakoi pokazan tyebye na gorye.

skiniyu zhye sdyelai iz dyesyati pokryval kruchynogo vissona i iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti], i khyeruvimov sdyelai na nikh iskusnoyu rabotou; dlina kazhdogo pokryvala dvadtsat' vosyem' loktylei, a shirina kazhdogo pokryvala chyetyrye loktya: myera odna vsyem pokryvalam. pyat' pokryval pust' budut soyedinyeny odno s drugim, i [drugiy] pyat' pokryval soyedinyeny odno s drugim sdyelai pyetli голуeti-ko [tsvyeta] na krayu pyervogo pokryvala, v kontsy soyedinyayushchyego obyе poloviny; tak sdyelai i na krayu poslednyego pokryvala, soyedinyayushchyego obyе poloviny; pyat'dyeyat pyetylei sdyelai u odnogo pokryvala i pyat'dyeyat pyetylei sdyelai na krayu pokryvala, kotoroye soyedinyayetsya s drugim; pyetli [dolzhny] sootvyetstvovat' odna drugoi; i sdyelai pyat'dyeyat kryuchkov zolotykh i kryuchkami soyedini pokry-vala odno s drugim, i budyet skiniiya odno [tsyeloyle]. i sdyelai pokryvala na koz'yei [shyersti], chtoby pokryvat' skiniyu; odinnadtsat' pokryval sdyelai takikh; dlina odnogo pokryvala tridsat' loktylei, a shirina chyetyrye loktya; [eto] odno pokryvalo: odinnadtsati pokryvalam odna myera. i soyedini pyat' pokryval osobo i shyest' pokryval osobo; shyestoye pokryvalo sdyelai dvoynoye s pyeryednyei storony skinii. sdyelai pyat'dyeyat pyetylei na krayu krainyego pokryvala, dlya soyedinyeniya yego [s drugim], i pyat'dyeyat pyetylei na krayu drugogo pokryvala, dlya soyedinyeniya s nim; sdyelai pyat'dyeyat kryuchkov myednykh, i vlozhi kryuchki v pyetli, i soyedini pokrov, chtoby on sostavlyal odno. a izlishyek, ostayushchiysya ot pokryval skinii, —polovina izlishnyego pokryvala pust' budyet svyeshyena na zadnyei storonye skinii; a izlishyek ot dliny pokryval skinii, na lokot' s odnoi i na lokot' s drugoi storony, pust' budyet svyeshyen po bokam skinii s toi i s drugoi storony, dlya pokrytiya yeye. i sdyelai pokryshku dlya pokrova iz kozh baran'ikh krasnykh i yeshchye pokrov vyerkhniy iz kozh sinikh. i sdyelai brus'ya dlya skinii iz dyeryeva sittim, chtoby oni stoyali: dlinoyu v dyesyat' loktylei brus, i poltora loktya kazhdomu brusu shirina; u kazhdogo brusа po dva shipa: odin protiv drugogo: tak sdyelai u vsyekh brus'yev skinii. tak sdyelai brus'ya dlya skinii: dvadtsat' brus'yev dlya poludyennoi storony k yugu, i pod dvadtsat' brus'yev sdyelai sorok syeryebryanykh podnozhi: dva podnozhiya pod odin brus dlya dvukh shipov yego, i dva podnozhiya pod drugoi brus dlya dvukh shipov yego; i dvadtsat' brus'yev dlya drugoi storony skinii k syeveru, i dlya nikh sorok podnozhiy syeryebryanykh: dva podnozhiya pod odin brus, i dva podnozhiya pod drugoi brus. dlya zadnyei zhye storony skinii k zapadu sdyelai shyest' brus'yev i dva brusа sdyelai dlya uglov skinii na zadnyuyu storonu; oni dolzhny byt' soyedinyeny vnizu i soyedinyeny vvyerkhu k odnomu kol'tsu: tak dolzhno byt' s nimi oboimi; dlya oboikh uglov pust' oni budut; i tak budyet vosyem' brus'yev, i dlya nikh syeryebryanykh podnozhiy shyestnadtsat': dva podnozhiya pod odin brus, i dva podnozhiya pod

drugoi brus. i sdylai shyesty iz dyeryeva sittim, pyat' dlya brus'yev odnoi storony skinii, i pyat' shyestov dlya brus'yev drugoi storony skinii, i pyat' shyestov dlya brus'yev zadneye storony szadi skinii, k zapadu; a vnutyrennii shyest budyet prokhodit' po sryedinye brus'yev ot odnogo kotsa do drugogo; brus'ya zhye oblozhi zolotom, i kol'tsa, dlya vkladyvaniya shyestov, sdylai iz zolota, i shyesty oblozhi zolotom. i postav' skiniyu po obraztsu, kotoryi pokazan tyebye na gorye. i sdylai zavyesu iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi shyersti i kruchyenogo vissona; iskusnoyu rabotoyu dolzhny byt' sdylany na nyei khyeruvimiy; i povyes' yeye na chyetryryekh stolbakh iz sittim, oblozhyennykh zolotom, s zolotymi kryuchkami, na chyetryryekh podnozhiyakh syeryebryanykh; i povyes' zavyesu na kryuchkakh i vnyesi tuda za zavyesu kovcheyg otkrovyeniya; i budyet zavyesa otdelyat' vam svyatilishchye ot svyatago-svyatykh. i polozhi kryshku na kovcheyg otkrovyeniya vo svyatom-svyatykh. i postav' stol vnye zavyesy i svyetil'nik protiv stola na storonye skinii k yugu; stol zhye postav' na syevyerno storonye. i sdylai zavyesu dlya vkhoda v skiniyu iz goluboi i purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti] i iz kruchyenogo vissona uzorchatoi raboty; i sdylai dlya zavyesy pyat' stolbov iz sittim i oblozhi ikh zolotom; kryuchki k nim zolotyey; i vlyei dlya nikh pyat' podnozhiy myednykh.

27

i sdylai zhyertyvennik iz dyeryeva sittim dlinoyu pyati loktsey i shirinoyu pyati loktsey, tak chtoby on byl chyetryryeugol'nyi, i vyshinoyu tryekh loktsey. i sdylai rogi na chyetryryekh uglakh yego, tak chtoby rogi vykhodili iz nyego; i oblozhi yego myed'yu. sdylai k nyemu gorshki dlya vysypaniya v nikh pyepla, i lopatki, i chashi, i vilki, i ugol'nitsy; vsye prinyadlyezhnosti sdylai iz myedi sdylai k nyemu ryeshyetku, rod syetki, iz myedi, i sdylai na syetkye, na chyetryryekh uglakh yeye, chyetryrye kol'tsa myednykh; i polozhi yeye po okrainye zhyertyvennika vnizu, tak chtoby syetka byla do poloviny zhyertyvennika. i sdylai shyesty dlya zhyertyvennika, shyesty iz dyeryeva sittim, i oblozhi ikh myed'yu; i vkladyvai shyesty yego v kol'tsa, tak chtoby shyesty byli po oboim bokam zhyertyvennika, kogda nyesti yego. sdylai yego pusto vnutri, doschaty: kak pokazano tyebye na gorye, tak pust' sdylayut. sdylai dvor skinii: s poludyennoi storony k yugu zavyesy dlya dvora dolzhny byt' iz kruchyenogo vissona, dlinoyu vo sto loktsey po odnoi storonye; stolbov dlya nikh dvadtsat', i podnozhiy dlya nikh dvadtsat' myednykh; kryuchki u stolbov i svyazi na nikh iz syeryebra. takzhye i vdol' po syevyerno storonye—zavyesy sta loktsey dlinoyu; stolbov dlya nikh dvadtsat', i podnozhiy dlya nikh dvadtsat' myednykh; kryuchki u stolbov i svyazi na nikh iz syeryebra. v shirinu zhye dvora s zapadnoi storony—zavyesy pyatidyeyati loktsey; stolbov dlya nikh dyesyat', i podnozhiy k nim dyesyat'. i v shirinu dvora s pyeryedneye storony k vostoku—[zavyesy] pyatidyesyati loktsey. k odnoi storonye—zavyesy v pyatnadtsat'

sat' loktsey; stolbov dlya nikh tri, i podnozhiy dlya nikh tri; i k drugoi storonye—zavyesy v pyatnadtsat' [loktsey]; stolbov dlya nikh tri, i podnozhiy dlya nikh tri. a dlya vorot dvora zavyesa v dvadtsat' loktsey iz goluboi i purpurovoi i chyervlyenoi shyersti i iz kruchyenogo vissona uzorchatoi raboty; stolbov dlya nyeye chyetryrye, i podnozhiy k nim chyetryrye. vsye stolby vokrug dvora dolzhny byt' soyedinyeny svyazymy iz syeryebra; kryuchki u nikh iz syeryebra, a podnozhiya k nim iz myedi. dlina dvora sto loktsey, a shirina po vsyemu protyazheniyu pyat'dyesyat, vysota pyat' loktsey; [zavyesy] iz kruchyenogo vissona, a podnozhiya [u] [stolbov] iz myedi. vsye prinyadlyezhnosti skinii dlya vsyakogo upotryeblyeniya v nyei, i vsye kol'ya yeye, i vsye kol'ya dvora—iz myedi. i vlyei synam izrail'yevym, chtoby oni prinosili tyebye yelyei chisty, vybityi iz maslin, dlya osvyeshchyneniya, chtoby goryel svyetil'nik vo vsyakoye vryemya; v skinii sobraniya vnye zavyesy, kotoraya pryed [kovcheygom] otkrovyeniya, budyet zazhigat' yego aaron i synov'ya yego, ot vyecherya do utra, pryed litsyem i-o. [eto] ustav vyechnyi dlya pokolyeniy ikh ot synov izrail'yevykh.

28

i voz'mi k syebye aarona, brata tvoyego, i synov yego s nim, ot sryedy synov izrail'yevykh, chtob on byl svyashchyennikom mnye, aarona i nadava, aviuda, yelyeazara i ifamara, synov aaronovykh. i sdylai svyashchyennyye odyezhdy aaronu, bratu tvoyemu, dlya slavy i blagolyepiya. i skazhi vsyem mudrym syerdsyem, kotorykh ya ispolnil dukha prymudrosti, chtoby oni sdylali aaronu odyezhdy dlya posvyashchyneniya yego, chtoby on byl svyashchyennikom mnye vot odyezhdy, kotoryye dolzhny oni sdylat': napyersnik, yefod, vyerkhnyaya riza, khiton styazhnoi, kidar i pozas. pust' sdylayut svyashchyennyye odyezhdy aaronu, bratu tvoyemu, i synam yego, chtoby on byl svyashchyennikom mnye. pust' oni voz'mut zolota, goluboi i purpurovoi i chyervlyenoi shyersti i vissona, i sdylayut yefod iz zolota, iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti], i iz kruchyenogo vissona, iskusnoyu rabotoyu. u nyego dolzhny byt' na oboikh kontsakh yego dva svyazyvayushchiye naramnika, chtoby on byl svyazan. i pozas yefoda, kotoryi povyerkh yego, dolzhen byt' odinakovo s nim raboty, iz zolota, iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti] i iz kruchyenogo vissona. i voz'mi dva kamnya onika i vyryezh' na nikh imyena synov izrail'yevykh: shyest' imyen ikh na odnom kamnye i shyest' imyen ostal'nykh na drugom kamnye, po [poryadku] rozhdyeniya ikh; chryez ryezchika na kamnye, kotoryi vyryezhayet pyechati, vyryezh' na dvukh kamnyakh imyena synov izrail'yevykh; i vshtav' ikh v zolotyey gnyezda i polozhi dva kamnya sii na naramniki yefoda: [eto] kamni na pamyat' synam izrail'yevym; i budyet aaron nosit' imyena ikh pryed i-o na oboikh ramyakh svoikh dlya pamyati. i sdylai gnyezda iz zolota; i dyve tsyepochki iz chishtogo zolota, vitymi sdylai ikh rabotoyu plyetyenoyu, i prikrepi vitye tsyepochki k gnyezdam. sdye-

lai napyersnik sudnyi iskusnoyu rabotoyu; sdylai yego takoyu zhye rabotoyu, kak yefod: iz zolota, iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti] i iz kruchyenogo vissona sdylai yego; on dolzhyen byt' chyetyryeugol'nyi, dvoinoi, v pyadyen' dlinoyu i v pyadyen' shirinoyu; i vstav' v nyego opravlennyye kamni v chyetyrye ryada; ryadom: rubin, topaz, izumrud, –eto odin ryad; vtoroi ryad: karbunkul, sapfir i almaz; tryetii ryad: yakhont, agat i amyetist; chyetyvyyti ryad: khrizolit, oniks i yaspis; v zolotykh gnyezдах dolzhny byt' vstavlyeny oni. sikh kamneyi dolzhno byt' dvyyenadsat', po [chislu synov izrail'yevykh], po imyenam ikh; na kazhdom, kak na pyechati, dolzhno byt' vyryezano po odnomu imyeni iz chisla dvyyenadsati kolyen. k napyersniku sdylai tsyepochki vityye plyetyenoyu rabotoyu iz chis-togo zolota; i sdylai k napyersniku dva kol'tsa iz zolota i prikrypei dva kol'tsa k dvum kontsam napy-ersnika; i vdyen' dyve plyetyenyie tsyepochki iz zolota v oba kol'tsa po kontsam napyersnika, a dva kontsa dvukh tsyepochek prikrypei k dvum gnyez-dam i prikrypei k naramnikam yefoda s litsyevoi storony yego; yeshchye sdylai dva kol'tsa zolotykh i prikrypei ikh k dvum [drugim] kontsam napyersnika, na toi storonye, kotoraya lyezhit k yefodu vnutr'; takzhye sdylai dva kol'tsa zolotykh i prikrypei ikh k dvum naramnikam yefoda snizu, s litsyevoi storony yego, u soyedinyeniya yego, nad poyasom yefoda; i prikrypeyat napyersnik kol'tsami yego k kol'tsam yefoda shnurum iz goluboi shyersti, chtoby on byl nad poyasom yefoda, i chtob nye spadal napyer-snik s yefoda. i budyet nosit' aaron imyena synov izrail'yevykh na napyersnikye sudnom u syerdtsa svoyego, kogda budyet vkhodit' vo svyatilishchye, dlya postoyannoï pamyati pryed i-o. na napyer-snik sudnyi vovizual-ra-trudit'syazhi urim i tum-mim, i oni budut u syerdtsa aaronova, kogda budyet on vkhodit' [vo svyatilishchye] pryed litsye i-o; i budyet aaron vsyegda nosit' sud synov izrail'yevykh u syerdtsa svoyego pryed litsyem i-o. i sdylai vy-erkhnyuyu rizu k yefodu vsyu golueti-ko [tsvyeta]; sryedi yeye dolzhno byt' otvyerstiye dlya golovy; u otvyerstiya yeye vokrug dolzhna byt' obshivka tkanaya, podobno kak u otvyerstiya bronï, chtoby nye dralos'; po podolu yeye sdylai yabloki iz [nityei] golueti-ko, yakhontovogo, purpurovogo i chyerv-lyenogo [tsvyeta], vokrug po podolu yeye; pozvonki zolotyie myezhdû nimi krugom: zolotoï pozvonok i yabloko, zolotoï pozvonok i yabloko, po podolu vyerkhnyei rizy krugom; ona budyet na aaronye v sluzhbenii, daby slyshyen byl ot nyego zvuk, kogda on budyet vkhodit' vo svyatilishchye pryed litsye i-o i kogda budyet vykhodit', chtoby yemu nye umy-eryet'. i sdylai polirovannuyu doshcheychku iz chis-togo zolota, i vyryezh' na nyei, kak vyryezyvayut na pyechati: svyatynya i-o', i prikrypei yeye shnurom golueti-ko tsvyeta k kidaru, tak chtoby ona byla na pyeryednyei storonye kidara; i budyet ona na chyel-ye aaronovom, i ponyesyet na syebye aaron nye-dostatki prinoshenii, posvyashchayemykh ot synov izrail'yevykh, i vsyekh darov, imi prinosimykh; i budyet ona nyeprestanno na chyelye yego, dlya blagovolyeniya i-o k nim. i sdylai khiton iz vis-

sona i kidar iz vissona i sdylai poyas uzorchatoi raboty; sdylai i synam aaronovym khitony, sdylai im poyasy, i golovnyie povyazki sdylai im dlya slavy i blagolyepiya, i oblyeki v nikh aarona, brata tvoyego, i synov yego s nim, i pomazh' ikh, i napolni ruki ikh, i posvyati ikh, i oni budut svyashcheyennikami mnye. i sdylai im nizhnyeye plat'ye l'nyanoye, dlya prikritya tyelyesnoi nagoty ot chryesl do golyeneyi, i da budut oni na aaronye i na synakh yego, kogda budut oni vkhodit' v skiniyu sobraniya, ili pristu-pat' k zhyertyvnyiku dlya sluzhbeniya vo svyatil-ishchye, chtoby im nye navyesti [na syebye] gryekha i nye umyeryet'. [eto] ustav vyechnyi dlya nyego i dlya potomkov yego po nyem.

29

vot chtó dolzhyen ty sovyershit' nad nimi, chtoby posvyatiť ikh vo svyashcheyenniki mnye: voz'mi odnogo tyel'tsa iz volov, i dvukh ovnov byez poroka, i khlyebov pryessnykh, i opyessnokov, smyeshannykh s yelyeyem, i lyepyeshyek pryessnykh, pomazannykh yelyeyem: iz muki pshyenchichnoi sdylai ikh, i polozhi ikh v odnu korzinu, i prinysi ikh v korzinye, i vmestyte tyel'tsa i dvukh ovnov aarona zhye i synov yego privyedi ko vkhodu v skiniyu sobraniya i omoi ikh vodoyu. i voz'mi odyezhdy, i oblyeki aarona v khiton i v vyerkhnyuyu rizû, v yefod i v napy-ersnik, i opoyash' yego po yefodu; i vovizual-ra-trudit'syazhi yemu na golovu kidar i ukrypei diadimu svyatyni na kidarye; i voz'mi yelyei pomazaniya, i vozlyei yemu na golovu, i pomazh' yego. i privyedi takzhye synov yego i oblyeki ikh v khitony; i opoy-ash' ikh poyasom, aarona i synov yego, i vovizual-ra-trudit'syazhi na nikh povyazki i budyet im pri-nadlyezhat' svyashchyenstvo po ustavu na vyeki; i napolni ruki aarona i synov yego, i privyedi tyel'tsa pryed skiniyu sobraniya, i vovizual-ra-trudit'syazhat aaron i syny yego ruki svoi na golovu tyel'tsa, i zakoli tyel'tsa pryed litsyem i-o pri vkhodye v skiniyu sobraniya; voz'mi krov' tyel'tsa i vovizual-ra-trudit'syazhi pyerstom tvoim na rogi zhyertyvnyika, a vsyu krov' vylyei u osnovaniya zhyertyvnyika; voz'mi vyes' tuk, pokryvayushchii vnutyrennosti, i safnik s pseycheni, i obyepochki i tuk, kotoryi na nikh, i voskuri na zhyertyvnyikiye; a myaso tyel'tsa i kozhu yego i nyechistoty yego sozhgi na ognye vnye stana: eto-[zhyertva] za gryekh. i voz'mi odnogo ovna, i vovizual-ra-trudit'syazhat aaron i syny yego ruki svoi na golovu ovna; i zakoli ovna, i voz'mi krov' yego, i pokropi na zhyertyvnyik so vsyekh storon; rassyeki ovna na chasti, vymoï vnutyrennosti yego i golyeni yego, i polozhi [ikh] na rassyechen-nyie chasti yego i na golovu yego; i sozhgi vsyego ovna na zhyertyvnyikiye. eto vsyesozhzhyniye i-o, blagoukhaniye priyatnoye, zhyertva i-o. voz'mi i drugogo ovna, i vovizual-ra-trudit'syazhat aaron i syny yego ruki svoi na golovu ovna; i zakoli ovna, i voz'mi krov' yego, i vovizual-ra-trudit'syazhi na krai pravogo ukha aaronova i na krai pravogo ukha synov yego, i na bol'shoi palyets pravoi ruki ikh, i na bol'shoi palyets pravoi nogi ikh; i pokropi krov'yu na zhy-ertyvnyik so vsyekh storon; i voz'mi krov', kotoraya

na zhyertyvnyenikke, i yelyeya pomazaniya, i pokropi na aaronu i na odyezhdy yego, i na synov yego, i na odyezhdy synov yego s nim, –i budut osvashchyeny, on i odyezhdy yego, i syny yego i odyezhdy ikh s nim. i voz'mi ot ovna tuk i kurdyuk, i tuk, pokryvayushchii vnutyrennosti, i sal'nik s pyecheni, i obyе pochki i tuk, kotoryi na nikh, pravoye plyecho, i odin kruglyi khlyeb, odnu lyepyeshku na yelyeye i odin opryesnok iz korziny, kotoraya pryed i-o, i polozhi vsye na ruki aaronu i na ruki synam yego, i pryniesi eto, potryasaya pryed litsyem i-o; i voz'mi eto s ruk ikh i sozhgi na zhyertyvnyenikke so vsyesozhzhenyiem, v blagoukhaniye pryed i-o: eto zhyertva i-o. i voz'mi grud' ot ovna vruchyeniya, kotoryi dlya aaronu, i pryniesi yeye, potryasaya pryed litsyem i-o, –i eto budyet tvoya dolya; i osv'yati grud' prinoshyeniya, kotoraya potryasayema byla i plyecho voznoshyeniya, kotorye bylo voznosimo, ot ovna vruchyeniya, kotoryi dlya aaronu i dlya synov yego, – i budyet [eto] aaronu i synam yego v uchastok vyechnyi ot synov izrail'yevykh, ibo eto –voznoshyeniye; voznoshyeniye dolzhno byt' ot synov izrail'yevykh pri mirnykh zhyertvakh, voznoshyeniye ikh i-o. a svyashchyennyye odyezhdy, kotoryye dlya aaronu, pyeryeidut poslye nyyego k synam yego, chtoby v nikh pomazyvat' ikh i vruchat' im [svyashchyenstvo]; sym' dneyi dolzhny oblachat'sya v nikh svyashchyennik iz synov yego, zastupayushchii yego myesto, kotoryi budyet vkhodit' v skiniyu sobraniya dlya sluzhyeniya vo svyatilishchye. ovna zhye vruchyeniya voz'mi i svari myaso yego na myestyе svyatym; i pust' s'yedyat aaron i syny yego myaso ovna syego iz korziny, u dyeryei skinii sobraniya, ibo chryez eto sovyersheno ochishchyeniye dlya vruchyeniya im svyashchyenstva i dlya posvyashchyeniya ikh; postoronniy nye dolzhny yest' [syego], ibo eto svyatynya; yesli ostanetsya ot myasa vruchyeniya i ot khlyeba do utra, to sozhgi ostatok na ognе: nye dolzhno yest' yego, ibo eto svyatynya. i postupi s aaronom i s synami yego vo vsyem tak, kak ya povyyel tyebye; v sym' dneyi napolnyai ruki ikh. i tyel'tsa za gryekh prinosi kazhdyi dyen' dlya ochishchyeniya, i zhyertvu za gryekh sovyershai na zhyertyvnyenikke dlya ochishchyeniya yego, i pomazh' yego dlya osvashchyeniya yego; sym' dneyi ochishchai zhyertyvnyennik, i osv'yati yego, i budyet zhyertyvnyennik svyatynya vyelikaya: vsye, prikasayushchyyesya k zhyertyvnyenniku, osv'yatitsya. vot chto budyesh' ty prinosit' na zhyertyvnyenikke: dvukh agntsyev odnolyetnik kazhdyi dyen' postoyanno. odnogo agntsa prinosi poutru, a drugogo agntsa prinosi vyecherom, i dyesyatuyu [chast' yefy] pshyenchnoi muki, smyshannoi s chyetyert'yu gina bitogo yelyeya, a dlya vozliyaniya chyetyert' gina vina, dlya odnogo agntsa; drugogo agntsa prinosi vyecherom: s muchnym darom, podobnym utryennymu, i s takim zhye vozliyaniem prinosi yego v blagoukhaniye priyatnoye, v zhyertvu i-o. eto –vsyesozhzhenyiye postoyannoye v rody vashi pryed dyeryami skinii sobraniya pryed i-o, gdye budu otkryvat'sya vam, chtoby govorit' s tobouy; tam budu otkryvat'sya synam izrail'yevym, i osv'yatitsya [myesto siye] slavoyu moyeyu. i osv'yashchu skiniyu

30

sobraniya i zhyertyvnyennik; i aaronu i synov yego osv'yashchu, chtoby oni svyashchyennodeystvovali mnye; i budu obitat' sryedi synov izrail'yevykh, i budu im eti-kom, i uznayut, chto ya i-o', eti-k ikh, kotoryi vyvyyel ikh iz zymli yegipyetskoj, chtoby mnye obitat' sryedi nikh. ya i-o', eti-k ikh.

i sdylai zhyertyvnyennik dlya prinoshyeniya kur'yenii, iz dyeryeva sittim sdylai yego: dlina yemu lokot', i shirina yemu lokot'; on dolzhny byt' chyetyryeugol'nyi; a vyshina yemu dva loktya; iz nyyego [dolzhny vykhodit'] rogi yego; oblozhi yego chistym zolotom, vyerkh yego i boka yego krugom, i rogi yego; i sdylai k nyemu zolotoi vynyets vokrug pod vyentsom yego na dvukh uglyakh yego sdylai dva kol'tsa iz zolota; sdylai ikh s dvukh storon yego; i budut oni vlagalishchyem dlya shyestov, chtoby nosit' yego na nikh; shyesty sdylai iz dyeryeva sittim i oblozhi ikh zolotom. i postav' yego pryed zavyesoyu, kotoraya pryed kovcheygom otkrovyeniya, protiv kryshki, kotoraya na [kovcheyge] otkrovyeniya, gdye ya budu otkryvat'sya tyebye. na nyem aaron budyet kurit' blagovonnym kur'yeniyem; kazhdye utro, kogda on prigotovlyayet lampady, budyet kurit' im; i kogda aaron zazhigayet lampady vyecherom, on budyet kurit' im: [eto] –vsyegdashnyeye kur'yeniye pryed i-o v rody vashi. nye prinositye na nyem nikakogo inogo kur'yeniya, ni vsyesozhzhenyi, ni prinoshyeniya khlyebnogo, i vozliyaniya nye vozlivaitye na nyego. i budyet sovyershat' aaron ochishchyeniye nad rogami yego odnazhdy v god; kro'yu ochistityel'noi [zhyertyvy] za gryekh on budyet ochishchat' yego odnazhdy v god v rody vashi. eto svyatynya vyelikaya u i-o. i skazal i-o' moyseyu, govorya: kogda budyesh' dyelat' ischislyeniye synov izrail'yevykh pri pyeryesmotrye ikh, to pust' kazhdyi dast vykup za dushu svoyu i-o pri ischislyenii ikh, i nye budyet myezhdu nimi yazvy gubityel'noi pri ischislyenii ikh; vsyakii, postupayushchii v ischislyeniye ot dvadtsati lyet i vyshye, dolzhny davat' prinoshyeniye i-o; eti-katy nyе bol'shye i byednyi nyе myen'shye polsiklya dolzhny davat' v prinoshyeniye i-o, dlya vykupa dush vashikh; i voz'mi syeryebro vykupa ot synov izrail'yevykh i upotryeblyai yego na sluzhyeniye skinii sobraniya; i budyet eto dlya synov izrail'yevykh v pamyat' pryed i-o, dlya iskuplyeniya dush vashikh. i skazal i-o' moyseyu, govorya: sdylai umyval'nik myednyi dlya omovyeniya i podnozhnye yego myednoye, i postav' yego myezhdu skiniyeyu sobraniya i myezhdu zhyertyvnyennikom, i nalyei v nyego vody; i pust' aaron i syny yego omyvayut iz nyego ruki svoi i nogi svoi; kogda oni dolzhny vkhodit' v skiniyu sobraniya, pust' oni omyvayutsya vodoyu, chtoby im nye umyryet'; ili kogda dolzhny pristupat' k zhyertyvnyenniku dlya sluzhyeniya, dlya zhyertvoprinoshyeniya i-o, pust' oni omyvayut ruki svoi i nogi svoi vodoyu, chtoby im nye umyryet'; i budyet im eto ustavom

vyechnym, yemu i potomkam yego v rody ikh. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: voz'mi syebye samykh luchshikh blagovonnykh vyeshchystv: smirny samotochnoi pyat'sot [siklyei], koritsy blagovonnoi polovinu protiv togo, dvesti pyat'dyeyat, trostnika blagovonnogo dvesti pyat'dyeyat, kasii pyat'sot [siklyei], po siklyu svyashchyennomu, i masla olivkovogo gin; i sdylai iz syego miro dlya svyashchyennogo pomazaniya, mast' sostavnuyu, iskusstvom sostavlyayushcheye masti: eto budyet miro dlya svyashchyennogo pomazaniya; i pomazh' im skiniyu sobraniya i kovcheyg otkrovyeniya, i stol i vsye prinadlyezhnosti yego, i svyetil'nik i vsye prinadlyezhnosti yego, i zhyertvyennik kuryniya, i zhyertvyennik vsyesozhzhyniya i vsye prinadlyezhnosti yego, i umyval'nik i podnozhiye yego; i osv'yati ikh, i budyet svyatynya vyelikaya: vsye, prikasayushcheyesya k nim, osv'yatitsya; pomazh' i aarona i synov yego i posvyati ikh, chtoby oni byli svyashchyennikami mnye. a synam izrail'yevym skazhi: eto budyet u myenya miro svyashchyennogo pomazaniya v rody vashi; tyela prochikh lyudei nye dolzhno pomazyvat' im, i po sostavu yego nye dyelaitye podobnogo yemu; ono-svyatynya: svyatynneyu dolzhno byt' dlya vas; kto sostavit podobnoye yemu ili kto pomazhyet im postoronnyego, tot istryebitsya iz naroda svoyego. i skazal i-o' moisyeyu: voz'mi syebye blagovonnykh vyeshchystv: stakti, onikha, khvalnaya dushistogo i chistogo livana, vsyego polovinu, i sdylai iz nikh iskusstvom sostavlyayushcheye masti kuritel'nyi sostav, styertyi, chisty, svyaty, i istolki yego myelko, i polagai yego pryed [kovcheygom] otkrovyeniya v skinii sobraniya, gdye ya budu otkryvat'sya tyebye: eto budyet svyatynya vyelikaya dlya vas; kuryniya, sdylannogo po syemu sostavu, nye dyelaitye syebye: svyatynneyu da budyet ono u tyebya dlya i-o; kto sdylayet podobnoye, chtoby kurit' im, istryebitsya iz naroda svoyego.

31

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: smotri, ya nachachayu imyenko vyesyelyela, syna uriyeva, syna orova, iz kolyena iudina; i ya ispolnil yego dukhom bozhiim, mudrost'yu, razumyeniym, vyedyeniym i vsyakim iskusstvom rabotat' iz zolota, syeryebra i myedi, ryzat' kamni dlya vstavlivaniya i ryzat' deryevo dlya vsyakogo dyela; i vot, ya dayu yemu pomoshchnikom agoliava, syna akhisamakhova, iz kolyena danova, i v syerdtsy vsyakogo mudrogo vlozhu mudrost', daby oni sdylali vsye, chty ya povylel tyebye: skiniyu sobraniya i kovcheyg otkrovyeniya i kryshku na nyego, i vsye prinadlyezhnosti skinii, i stol i prinadlyezhnosti yego, i svyetil'nik iz chistogo zolota i vsye prinadlyezhnosti yego, i zhyertvyennik kuryniya, i zhyertvyennik vsyesozhzhyniya i vsye prinadlyezhnosti yego, i umyval'nik i podnozhiye yego, i odyezhdy sluzhbyenne i odyezhdy svyashchyennyye aaronu svyashchyenniku, i odyezhdy synov yego, dlya svyashchyennosluzhyniya, i yelyei pomazaniya i kuryniye blagovonnaye dlya svyatilishcha: vsye tak, kak

ya povylel tyebye, oni sdylayut. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi synam izrail'yevym tak: subboty moi soblyudaitye, ibo eto-znamenyie myezhdu mnoyu i vami v rody vashi, daby vy znali, chty ya i-o', osv'yashchayushchii vas; i soblyudaitye subbotu, ibo ona svyata dlya vas: kto oskvyernit yeye, tot da budyet pryedan smyerti; kto stanet v onuyu dyelat' dyelo, ta dusha dolzhna byt' istryeblyena iz sryedy naroda svoyego; shyest' dnei pust' dyelayut dyela, a v syed'moi-subbota pokoya, posvyashchyennaya i-o: vsyakii, kto dyelayet dyelo v dyen' subbotnii, da budyet pryedan smyerti; i pust' khranyat syny izrail'yevy subbotu, prazdnuyu subbotu v rody svoi, kak zavyet vyechnyi; eto-znamenyie myezhdu mnoyu i synami izrail'yevymi na vyeki, potomu chty v shyest' dnei sotvoril i-o' nyebo i z'yemlyu, a v dyen' syed'moi pochil i pokoil'sya. i kogda [eti-k] pyerystal gorovit' s moisyeyem na gorye sinaye, dal yemu dyve skrizhali otkrovyeniya, skrizhali kamennyie, na kotorykh napisano bylo pyerstom bozhiim.

32

kogda narod uvidel, chty moisei dolgo nye skhodit s gory, to sobralsya k aaronu i skazal yemu: vs-tan' i sdylai nam eti-ka, kotoryi by shyel pyeryed nami, ibo s etim chyelovyekom, s moisyeyem, kotoryi vyvyl na iz z'yemli yegipyetskoi, nye znayem, chty sdylalos'. i skazal im aaron: vyn'tye zolotyie syer'gi, kotorye v ushakh vashikh zhyen, vashikh synovyei i vashikh dochyeryei, i prinyesite ko mnye. i vyes' narod vynul zolotyie syer'gi iz ushyei svoikh i prinyesli k aaronu on vzyal ikh iz ruk ikh, i sdylal iz nikh litogo tyel'tsa, i obdylal yego ryeztsom. i skazali oni: vot eti-k tvoi, izrail', kotoryi vyvyl tyebya iz z'yemli yegipyetskoi! uvidyev [siye], aaron postavil pryed nim zhyertvyennik, i provozglasil aaron, govorya: zavtra prazdnik i-o. na drugoi dyen' oni vstali rano i prinyesli vsyesozhzhyniya i privyeli zhyertvy mirnyie: i syl narod yest' i pit', a poslye vstal igrat'. i skazal i-o' moisyeyu: pospyeshi soiti; ibo razvratilsya narod tvoi, kotoryi ty vyvyl iz z'yemli yegipyetskoi; skoro uklonilis' oni ot puti, kotoryi ya zapovyedal im: sdylali syebye litogo tyel'tsa i poklonilis' yemu, i prinyesli yemu zhyertvy i skazali: vot eti-k tvoi, izrail', kotoryi vyvyl tyebya iz z'yemli yegipyetskoi! i skazal i-o' moisyeyu: ya vizhu narod syei, i vot, narod on-zhyestokovyiny; itak ostav' myenya, da vospamyenitsya gnyev moi na nikh, i istryeblyu ikh, i proizvedu mnogochislennyi narod ot tyebya. no moisei stal umolyat' i-o, eti-ka svoyego, i skazal: da nye vospamyeniyetsya, i-o, gnyev tvoi na narod tvoi, kotoryi ty vyvyl iz z'yemli yegipyetskoi siloyu vyelikoyu i rukoyu kryepkoyu, chtoby yegiptyanye nye govorili: na pogibyl' on vyvyl ikh, chtoby ubit' ikh v gorakh i istryebit' ikh s litsa z'yemli; otrvati plamyenniy gnyev tvoi i otmyeni pogublyeniye naroda tvoyego; vspomni avraama, isaaka i izrailya, rabov tvoikh, kotorym klyalsya ty soboyu, govorya: umnozha ya umnozu syemya vashye, kak zvyezdy nyebesnyie, i vsyu z'yemlyu siyu, o kotoroi ya skazal, dam syemyeni vashyemu, i budut vladyet' vyechno. i otmyenil i-o' vizual-ra-trudit'sya, o kotorom skazal,

chto navyedyet yego na narod svoi. i obratilsya i soshel moiseyi s gory; v rukye yego [byli] dve skrizhali otkrovyeniya, na kotorykh napisano bylo s obyeykh storon: i na toi i na drugoi storonye napisano bylo; skrizhali byli dyelo bozhiye, i pis' myena, nachyertannyye na skrizhalyakh, byli pis' myena bozhii. i uslyshal iisus golos naroda shumyashchego i skazal moiseyeyu: voyennyy krik v stanye. no [moiseyi] skazal: eto nye krik pobyehdayushchikh i nye vopli porazhayemykh; ya slyshu golos poyushchikh. kogda zhye on priblizilsya k stanu i uvidyel tyel'tsa i plyaski, togda on vosplamyenilsya gnyevom i brosil iz ruk svoikh skrizhali i razbil ikh pod goroyu; i vzyal tyel'tsa, kotorogo oni sdyelali, i szhyeg yego v ognye, i shter v prakh, i rassypal po vodye, i dal yeye pit' synam izrail'yevym. i skazal moiseyi aaronu: chto sdyelal tyebye narod syei, chto ty vyvel yego v gryekh vyelikii? no aaron skazal: da nye vozgorayetsya gnyev i-o moyego; ty znayesh' etot narod, chto on buinyi. oni skazali mnye: sdyelai nam eti-ka, kotoryi shyel by pyeryet nami; ibo s moiseyeyem, s etim chyelovyeom, kotoryi vyvely nas iz zymli yegipyetskoj, nye znayem, chto sdyelalos'. i ya skazal im: u kogo yest' zoloto, snimite s syebya. i otdali mnye; ya brosil yego v ogon', i vyshyel etot tyelyets. moiseyi uvidyel, chto eto narod nyeobuzdannosti, ibo aaron dopustil yego do nyeobuzdannosti, k posramlyeniyu pryed vragami yego. i stal moiseyi v vorotakh stana i skazal: kto i-o', -ko mnye! i sobralis' k nyemu vsye syny lyeviiny. i on skazal im: tak govorit i-o' etik izrail'ev: vovizual-ra-trudit'syazhitye kazhdyi svoi myech na byedro svoye, proiditye po stanu ot vorot do vorot i obratno, i ubivaitye kazhdyi brata svoyego, kazhdyi druga svoyego, kazhdyi blizhnego svoyego. i sdyelali syny lyeviiny po slovu moiseyaya: i palo v tot dyen' iz naroda okolo tryekh tysyach chyelovyek. ibo moiseyi skazal: syegodnya posvyatitye ruki vashi i-o, kazhdyi v synye svoemy i bratye svoemy, da nisposhlyet on vam syegodnya blagoslovyeniye. na drugoi dyen' skazal moiseyi narodu: vy sdyelali vyelikii gryekh; itak ya vzoidu k i-o, nye zaglazhu li gryekha vashyego. i vozvratilsya moiseyi k i-o i skazal: o, narod syei sdyelal vyelikii gryekh: sdyelal syebye zolotogo eti-ka; prosti im gryekh ikh, a yesli nyet, to izgla'd' i myenya iz knigi tvoyei, v kotoruyu ty vpisal. i-o' skazal moiseyeyu: togo, kto sogryeshil pryedo mnoyu, izgla'du iz knigi moyei; itak, idi, vyedi narod syei, kuda ya skazal tyebye; vot anghel moi poidyet pryed tobouyu, i v dyen' posyeshcheniya moyego ya posyeshchu ikh za gryekh ikh. i porazil i-o' narod za sdyelannogo tyel'tsa, kotorogo sdyelal aaron.

33

i skazal i-o' moiseyeyu: poidi, idi otsyuda ty i narod, kotoryi ty vyvely iz zymli yegipyetskoj, v zymlyu, o kotoroi ya klyalsya avraamu, isaaku i iakovu, govorya: potomstvu tvoyemu dam yeye; i poshlyu pryed tobouyu angelya, i progonyu khananyeyev, amorryeyev, khyettyeyev, fyeryezeyev, yeyevyev i iyevusyeyev, [i vyvedyet on vas] v zymlyu, gdye tyechet moloko i myed; ibo sam nye poidu sryedi vas, chtoby nye pogubit' mnye vas na puti, po-

tomu chto vy narod zhyestokovyinyi narod, uslyshav groznoye slovo siye, vozrydal, i nikto nye vovizual-ra-trudit'syazhil na syebya ukrashyeniim svoikh. ibo i-o' skazal moiseyeyu: skazhi synam izrail'yevym: vy narod zhyestokovyinyi; yesli ya poidu sryedi vas, to v odnu minutu istryeblyu vas; itak snimite s syebya ukrashyeniya svoi; ya posmotryu, chto mnye dyelat' s vami. syny izrail'yevy snyali s syebya ukrashyeniya svoi u gory khoriva. moiseyi zhye vzyal i postavil syebye shatyer vnye stana, vdali ot stana, i nazval yego skiniiyeyu sobraniya; i kazhdyi, ishchushchii i-o, prikhodil v skiniiyu sobraniya, nakhodivshuyusya vnye stana. i kogda moiseyi vykhodil k skinii, vyes' narod vstavai, i stanovilsya kazhdyi u vkhoda v svoi shatyer i smotryel vslyed moiseyeyu, dokolye on nye vkhodil v skiniiyu. kogda zhye moiseyi vkhodil v skiniiyu, togda spuska'sya stolp oblachnyi i stanovilsya u vkhoda v skiniiyu, i [i-o'] govoril s moiseyeyem. i vidyel vyes' narod stolp oblachnyi, stoyavshii u vkhoda v skiniiyu; i vstavai vyes' narod, i poklonyalsya kazhdyi u vkhoda v shatyer svoi. i govoril i-o' s moiseyeyem litsyem k litsu, kak by govoril kto s drugim svoim; i on vozvrashchalsya v stan; a sluzhityel' yego iisus, syn navin, yunosha, nye otluchalsya ot skinii. moiseyi skazal i-o: vot, ty govorish' mnye: vyedi narod syei, a nye otkryl mnye, kogo poshlyesh' so mnoyu, khotya ty skazal: ya znayu tyebya po imenyi, i ty priobryel blagovolyeniye v ochakh moikh'; itak, yesli ya priobryel blagovolyeniye v ochakh tvoikh, to molyu: otkroi mnye put' tvoi, daby ya poznai tyebya, chtoby priobryesti blagovolyeniye v ochakh tvoikh; i pomysli, chto sii lyudi tvoi narod. [i-o'] skazal: sam ya poidu, i vyvedu tyebya v pokoi. [moiseyi] skazal yemu: yesli nye poidyesh' ty sam [s nami], to i nye yevodi nas otsyuda, ibo po chyemu uznat', chto ya i narod tvoi obryeli blagovolyeniye v ochakh tvoikh? nye po tomu li, kogda ty poidyesh' s nami? togda ya i narod tvoi budyem slavnnyye vsyakogo naroda na zymlye. i skazal i-o' moiseyeyu: i to, o chyem ty govoril, ya sdyelayu, potomu chto ty priobryel blagovolyeniye v ochakh moikh, i ya znayu tyebya po imenyi. [moiseyi] skazal: pokazhi mnye slavu tvoyu. i skazal [i-o']: ya provyedu pryed tobouyu vsyu slavu moyu i provozgla'shu imya iyegovy pryed tobouyu, i kogo pomilovat'-pomiluyu, kogo pozhalayet'-pozhalayeyu. i potom skazal on: litsa moyego nye možhno tyebye uvidyet', potomu chto chyelovek nye možhet uvidyet' myenya i ostaat'sya v zhivykh. i skazal i-o': bud' myesto u myenya, stan' na etoi skalye; kogda zhye budyet prokhodit' slava moya, ya postavlyu tyebya v rassyeliye skaly i pokroyu tyebya rukoyu moyeyu, dokolye nye praidu; i kogda snimu ruku moyu, ty uvidish' myenya szadi, a litsye moye nye budyet vidimo.

34

i skazal i-o' moiseyeyu: vytyeshi syebye dve skrizhali kamyennyye, podobnyye pryezhniim, i ya napisahu na sikh skrizhalyakh slova, kakiye byli na pryezhnikh skrizhalyakh, kotoryye ty razbil; i bud' gotov k utru, i vzoidi utrom na goru sinai, i pryedstan' pryedo mnoyu tam na vyershinye gory; no nikto nye

dolzhyen voskhodit' s tobouy, i nikto nye dolzhyen pokazyvats'ya na vsyei gorye; dazhye skot, myelkii i krupnyi, nye dolzhyen pastis' bliz gory syei i vytyesal moisyeyi dyve skrizhali kamyennyye, podobnyye pryezhnim, i, vstav rano poutru, vzoshyel na goru sinai, kak povyelyel yemu i-o'; i vzyal v ruki svoi dyve skrizhali kamyennyye. i soshyel i-o' v oblaky, i ostanovilsya tam bliz nyego, i provozglasil imya iye.govy. i proshyel i-o' pryed litsyem yego i vozglasil: i-o', i-o', eti-k chyelovyekolyubivy i milosy-erdy, dogotyerpyelyivy i mnogomilostivyy i istinnyy, sokhranyayushchii milost' v tsysyachi [rodov], proshchayushchii vinu i pryestuplyeniye i gryekh, no nye ostavlyayushchii byez nakazaniya, nakazyvayushchii vinu ottsov v dyetyakh i v dyetyakh dyetyei do tryet'yego i chyetyvrtogo roda. moisyeyi totchas pal na zymlyu i poklonilsya [eti-ku] i skazal: yesli ya priobryel blagovolyeniye v ochakh tvoikh, vladyka, to da poidyet vladyka posryedi nas; ibo narod syei zhyestokovyen; prosti byezzakoniya nashi i gryekhi nashi i sdylai nas naslyediym tvoim. i skazal [i-o']: vot, ya zaklyuchayu zavyet: pryed vsyem narodom tvoim sodyelayu chudyesa, kakikh nye bylo po vsyei zymlye i ni u kakikh narodov; i uvidit vyes' narod, sryedi kotorogo ty nakhodish'sya, dyelo i-o; ibo strashno budyet to, chto ya sdylayu dlya tyebya; sokhrani to, chto povyelyevayu tyebye nynnye: vot, ya izgonyayu ot litsa tvoyego amorryeyev, khananyeyev, khyettyeyev, fyeryzeyeyev, yeyveyev, i iyevusyeyev; smotri, nye vstupai v soyz s zhi-tyelyami toi zymli, v kotoruyu ty voidyesh', daby oni nye sdylalis' syet'yu sryedi vas. zhyertvyen-niki ikh razrush'tye, stolby ikh sokrushitye, vzyr-bitye [svyashchyennyye] roshchi ikh. ibo ty nye dolzhyen poklonyat'sya eti-ku inomu, kromye i-o; potomu chto imya yego-ryevnityel'; on eti-k ryevni-tyel'. nye vstupai v soyz s zhytelyami toi zymli, chtoby, kogda oni budut bludodyestvovat' vslyed eti-kov svoikh i prinosit' zhyertvy eti-kam svoim, nye prigrasili i tyebya, i ty nye vkusil by zhyertvy ikh; i nye byeri i dochyeryei ikh zhyen synam svoim, daby dochyeri ikh, bludodyestvuya vslyed eti-kov svoikh, nye vvyeli i synov tvoikh v bluzhyniye vslyed eti-kov svoikh. nye dyelai syebe eti-kov litykh. prazdnik opryesnokov soblyudai: syem' dneyi yesh' pryednyy khlyeb, kak ya povyelyel tyebye, v naz-nachennyenno vryemya myesyatsa aviva, ibo v myesy-atse avivye vyshyel ty iz yegipta. vsye, razzyerza-yushchyye lozhyesna, mnye, kak i vyes' skot tvoi muzhyeskogo pola, razzyerzayushchii lozhyesna, iz volov i ovyets; pyervorodnoye iz oslov zamyenyai agntsye, a yesli nye zamyenish', to vykupi yego; vsyekh pyervyentsyev iz synov tvoikh vykupai; pust' nye vavlyayutsya pryed litsye moye s pustymi rukami. shyest' dneyi rabotai, a v syed'moi dyen' pokoisya; pokoisya i vo vryemya poseva i zhatvy. i prazd-nik syedmits sovyershai, prazdnik nachatkov zhatvy pshenyitsy i prazdnik sobiraniya [plodov] v kontsyen goda; tri raza v godu dolzhyen vavlyat'sya vyes' muzhyeskii pol tvoi pryed litsye vladyki, i-o eti-ka izrailleya, ibo ya progonyu narody ot litsa tvoyego i rasprostranyu pryedyely tvoe, i nikto nye pozhye-layet zymli tvoyei, yesli ty budyesh' vavlyat'sya pryed

litsye i-o eti-ka tvoyego tri raza v godu. nye izlivi-akrovi zhyertvy moyei na kvasnoye, i zhyertva prazd-nika paskhi nye dolzhna pyeryenochyevat' do utra. samyye pyervyye plody zymli tvoyei prinyesi v dom i-o eti-ka tvoyego. nye vari kozlyenka v molokye matyeri yego. i skazal i-o' moisyeyu: napishi sye-bye slova sii, ibo v sikh slovakh ya zaklyuchayu za-vyvet s tobouy i s izraillyem. i probyl tam [moisyey] u i-o sorok dneyi i sorok nochyei, khlyeba nye yel i vody nye pil; i napisal na skrizhalyakh slova zavjeta, dyesyatosloviye. kogda skhodil moisyey s gory sinaya, i dyve skrizhali otkrovyeniya byli v rukye u moisyeya pri soshyestvii s gory, to moisyeyi nye znal, chto litsye yego stalo siyat' luchami ottogo, chto [eti-k] govoril s nim. i uvidyel moisyeya aaron i vsye syny izrailleyvy, i vot, litsye yego siyayet, i boyalis' podoiti k nyemu. i prizval ikh moisyey, i prishli k nyemu aaron i vsye nachal'niki obshchystva, i razgovarival moisyey s nimi. poslye syego priblizilis' vsye syny izrailleyvy, i on zapovyedal im vsye, chto govoril yemu i-o' na gorye sinaye. i kogda moisyey pyerestyl razgovari-vat' s nimi, to polozhil na litsye svoye pokryvalo. kogda zhye vkhodil moisyey pryed litsye i-o, chtoby govorit' s nim, togda snimal pokryvalo, dokolye nye vykhodil; a vyidya pyeryeskazval synam izrai-lyeyvm vsye, chto zapovyedano bylo. i vidyeli syny izrailleyvy, chto siyayet litsye moisyeyevo, i moisyeyi opyat' polagal pokryvalo na litsye svoye, dokolye nye vkhodil govorit' s nim.

35

i sobral moisyeyi vsye obshchystvo synov izrai-lyeyvykh i skazal im: vot chto zapovyedal i-o' dye-lat': shyest' dneyi dyelaitye dyela, a dyen' syed'moi dolzhyen byt' u vas svyatym, subbota pokoya i-o: vsyakii, kto budyet dyelat' v nyeye dyelo, pryedan budyet smyerti; nye zazhigaitye ognya vo vsyekh zhilishchakh vashikh v dyen' subboty i skazal moisyeyi vsyemu obshchystvu synov izrailleyvykh: vot chto zapovyedal i-o': sdylaitye ot syebya prinosheniya i-o: kazhdyi po usyderiyu pust' prinyesyet prinosheniye i-o, zoloto, syeryebro, myed', [shyerst'] golueti-ko, purpurovogo i chyervlyenogo [tsvyeta], i visson, i koz'yu shyerst', kozhi baran' krasnyye, i kozhi siniye, i dyeryevo sittim, i yelyei dlya svyetil'nika, i aromaty dlya yelyeya pomazaniya i dlya blagovonnykh kuryenii, kameny' oniks i kamni vs-tavnyne dlya yefoda i napyersnika. i vsyakii iz vas mudryi syerdtsyem pust' pridyet i sdylayet vsye, chto povyelyel i-o': skiniyu i pokrov yeje i [vy-erkhnyuyu] pokryshku yeje, kryuchki i brus'ya yeje, shyesty yeje, stolby yeje i podnozhia yeje, kovcheyg i shyesty yego, kryshku i zavyesu dlya pryegrady, stol i shyesty yego i vsye prinadlyezhnosti yego, i khlyeby pryedlozhyeniya, i svyetil'nik dlya osvyeschycheniya s prinadlyezhnostyami yego, i lampady yego i yelyei dlya osvyeschycheniya, i zhyertvyennik dlya kuryenii i shyesty yego, i yelyei pomazaniya, i blagovonnyye kuryeniya, i zavyesy ko vkhodu skinii, zhyertvyen-niki vsyesoszhzhyeniya i ryeshyetku myednuyu dlya nyego, i shyesty yego i vsye prinadlyezhnosti yego, umyval'nik i podnozhie yego, zavyesy dvora, stolby

yego i podnozhiya ikh, i zavyesu u vkhoda vo dvor, kol'ya skiniy, i kol'ya dvora i vyeryevki ikh, odyezhdy sluzhyebnyye dlya sluzheniya vo svyatilishchye, i svyashchennyye odyezhdy aaronu svyashchenniku i odyezhdy synam yego dlya svyashchenn-o-deystviya. i poshlo vsye obshchestvo synov izrail'yevykh ot moisyeya. i prikhodili vsye, kotorykh vlyeklo k tomu syerdtsy, i vsye, kotorykh raspolagal dukh, i prinosili prinoshyeniya i-o dlya ustroyeniya skiniy sobraniya i dlya vsyekh potrebnostey yeye i dlya svyashchennykh odyezhd; i prikhodili muzh'ya s zhenami, i vsye po raspolozheniyu syerdtsa prinosili kol'tsa, syer'gi, pyerstni i pryveski, vsyakiye zolotyey vreshchi, kazhdy, kto tol'ko khotyel prinosit' zoloto i-o; i kazhdy, u kogo byla [shyerst'] golueti-ko, purpurovogo i chyervlyenogo [tsvyeta], visson i koz'ya shyerst', kozhi baran' krasnyye i kozhi siniye, prinosil ikh; i kazhdy, kto zhyertvoval syeryebro ili myed', prinosil siye v dar i-o; i kazhdy, u kogo bylo dyeryevo sittim, prinosil siye na vsyakuyu potrebnost' [dlya skiniy]; i vsye zhyenshchiny, mudryye syerdtsyem, pryali svoimi rukami i prinosili pryzahu golueti-ko, purpurovogo i chyervlyenogo [tsvyeta] i visson; i vsye zhyenshchiny, kotorykh vlyeklo syerdtsy, umyevshiyey pryast', pryali koz'yu shyerst'; knyaz'ya zhye prinosili kamen' oniks i kamni vstavnyye dlya yefoda i napyersnika, takzhye i blagovoniya, i yelyei dlya svyetil'nika i dlya [sostavlyeniya] yelyeya pomazaniya i dlya blagovonnykh kuryenii; i vsye muzh'ya i zhyeny iz synov izrail'yevykh, kotorykh vlyeklo syerdtsy prinyesti na vsyakoye dyelo, kakoye i-o' chryez moisyeya povyelyel sdylat', prinosili dobrovol'nyi dar i-o. i skazal moisyey synam izrail'yevym: smotrit'ye, i-o' naznachil imyenno vyesyelyeila, syna urii, syna ora, iz kolyena iudina, i ispolnil yego dukhom bozhiim, mudrost'yu, razumyeniym, vyedyeniym i vsyakim iskustvom, sostavlyat' iskusnyye tkani, rabotat' iz zolota, syeryebra i myedi, i ryezat' kamni dlya vstavlivaniya, i ryezat' dyeryevo, i dyelat' vsyakuyu khudozhestvyennuyu rabotu; i sposobnost' uchit' [drugikh] vlozhl v syerdtsy yego, yego i agoliava, syna akhisamakhova, iz kolyena danava; on ispolnil syerdtsy ikh mudrost'yu, chtoby dyelat' vsyakuyu rabotu ryezchika i iskusnogo tkacha, i vyshvatyelya po goluboi, purpurovoi, chyervlyenoi i vissonnoi tkani, i tkachyei, dyelayushchikh vsyakuyu rabotu i sostavlyayushchikh iskusnyye tkani.

36

i stal rabotat' vyesyelyeil i agoliav i vsye mudryye syerdtsyem, kotorym i-o' dal mudrost' i razumyeniye, chtob umyet' sdylat' vsyakuyu rabotu, potrebnuyu dlya svyatilishcha, kak povyelyel i-o'. i prizval moisyey vyesyelyeila i agoliava i vsyekh mudrykh syerdtsyem, kotorym i-o' dal mudrost', i vsyekh, koikh vlyeklo syerdtsy pristupit' k rabotye i rabotat'. i vzyali oni ot moisyeya vsye prinoshyeniya, kotoryye prinyesli syny izrail'yevy, na potrebnosti svyatilishcha, chtoby rabotat'. myezhdu tym yeshchye prodolzhal prinosit' k nyemu dobrovol'nyye dary kazhdoye utro togda prishli vsye mudryye syerd-

tsyem, proizvodivshiyey vsyakiye raboty svyatilishcha, kazhdy ot svoey raboty, kakoyu kto zanimal-sya, i skazali moisyeyu, govorya: narod mnogo prinosit, bolyeye nyezhyeli potreбно dlya rabot, kakiye povyelyel i-o' sdylat'. i prikazal moisyey, i ob'yavlyeno bylo v stanye, chtoby ni muzhchina, ni zhyenshchina nye dyelali uzhye nichyego dlya prinoshyeniya vo svyatilishchye; i pyerystal narod prinosit'. zapasa bylo dostatochno na vsyakiye raboty, kakiye nadlyezhalo dyelat', i dazhye ostalos'. i sdylali vsye mudryye syerdtsyem, zani-mavshiyesya rabotoyu skiniy: dyesyat' pokryval iz kruchyenogo vissona i iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyerstil]; i khyeruvimov sdylali na nikh iskusnuyu rabotyu; dlina kazhdogo pokryvala dvadtsat' vosyem' lokt'yei, i shirina kazhdogo pokryvala chyetyrye loktya: vsyem pokryvalam odna myera. i soyedinil on pyat' pokryval odno s drugim, i [drugiy] pyat' pokryval soyedinil odno s drugim. i sdylal pyetli golueti-ko [tsvyeta] na krayu odnogo pokryvala, gdye ono soyedinyayetsya s drugim; tak zhye sdylal on i na krayu poslyednyego pokryvala, dlya soyedineniya yego s drugim; pyat' dyesyat pyetlyei sdylal on u odnogo pokryvala, i pyat' dyesyat pyetlyei sdylal v kontsy pokryvala, gdye ono soyedinyayetsya s drugim; pyetli sii sootvets'tvovali odna drugoi; i sdylal pyat' dyesyat kryuchkov zolot'nykh, i kryuchkami soyedinil odno pokryvalo s drugim, i stala skiniya odno [tsyelo]. potom sdylal pokryvala iz koz'ey shyersti dlya pokrytiya skiniy: odinnadtsat' pokryval sdylal takikh; dlinoy pokryvalo tridtsat' lokt'yei, i shirinoy pokryvalo chyetyrye loktya: odinnadtsati pokryvalam myera odna. i soyedinil on pyat' pokryval osobu i shyest' pokryval osobu. i sdylal pyat' dyesyat pyetlyei na krayu pokryvala krainyego, gdye ono soyedinyayetsya s drugim, i pyat' dyesyat pyetlyei sdylal na krayu pokryvala, soyedinyayushchegosya s drugim; i sdylal pyat' dyesyat myednykh kryuchkov dlya soyedineniya pokrova, chtob sostavilos' odno [tsyelo]. i sdylal dlya skiniy pokrov iz krasnykh baran'ikh kozh i pokryshku svyerku iz kozh sinikh. i sdylal brus'ya dlya skiniy iz dyeryeva sittim pryamostoyashchiye: dyesyat' lokt'yei dlina brusa, i poltora loktya shirina kazhdogo brusa; a kazhdogo brusa po dva shipa, odin protiv drugogo: tak sdylal on vsye brus'ya skiniy. i sdylal dlya skiniy dvadtsat' takikh brus'yev dlya poludyennoi storony, i sorok syeryebryanykh podnozhiy sdylal pod dvadtsat' brus'yev: dva podnozhiya pod odin brus dlya dvukh shipov yego, i dva podnozhiya pod drugoi brus dlya dvukh shipov yego; i dlya drugoi storony skiniy, k syeveru, sdylal dvadtsat' brus'yev i sorok syeryebryanykh podnozhiy: dva podnozhiya pod odin brus, i dva podnozhiya pod drugoi brus; a dlya zadney storony skiniy, k zapadu, sdylal shyest' brus'yev, i dva brusa sdylal dlya ugla v skiniy na zadnyuyu storonu; i byli oni soyedinyeny vnizu i soyedinyeny vyerku k odnomu kol'tsu: tak sdylal on s nimi oboimi na oboikh uglakh; i bylo vosyem' brus'yev i syeryebryanykh podnozhiy shyestnadtsat', po dva podnozhiya pod kazhdy brus. i sdylal shyesty iz dyeryeva sittim, pyat' dlya brus'yev odnoi storony

skinii, i pyat' shyestov dlya brus'yev drugoi storony skinii, i pyat' shyestov dlya brus'yev zadneye storony skinii; i sdyelal vnutyrennii shyest, kotoryi prokholil by po sryedinye brus'yev ot odnogo kontsa do drugogo; brus'ya oblozhl zolotom, i kol'tsa, v kotoryye vkladывayutsya shyesty, sdyelal iz zolota, i shyesty oblozhl zolotom. i sdyelal zavyesu iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti] i iz kruchyenogo vissona, i iskusnoyu rabotoyu sdyelal na nyei khyeruvimov; i sdyelal dlya nyeye chyetyrye stolba iz sittim i oblozhl ikh zolotom, s zolotymi kryuchkami, i vylil dlya nikh chyetyrye syeryebryanykh podnozhiya. i sdyelal zavyesu ko vkhodu skinii iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti] i iz kruchyenogo vissona, uzorchatoi raboty, i pyat' stolbov dlya nyeye s kryuchkami; i oblozhl vyerkhi ikh i svyazi ikh zolotom, i [vylil] pyat' myednykh podnozhi.

37

i sdyelal vyeselyeil kovchyeg iz dyeryeva sittim; dlina yego dva loktya s polovinoyu, shirina yego poltora loktya i vysota yego poltora loktya; i oblozhl yego chistym zolotom vnutri i snaruzhi i sdyelal vokrug nyego zolotoi vnyets; i vylil dlya nyego chyetyrye kol'tsa zolotykh, na chyetyryekh niznykh uglakh yego: dva kol'tsa na odnoi storonye yego i dva kol'tsa na drugoi storonye yego i sdyelal shyesty iz dyeryeva sittim i oblozhl ikh zolotom; i vlozhl shyesty v kol'tsa, po storonam kovchyega, chtoby nosit' kovchyeg, i sdyelal kryshku iz chistogo zolota: dlina yeye dva loktya s polovinoyu, a shirina poltora loktya. i sdyelal dvukh khyeruvimov iz zolota: chyekannoi raboty sdyelal ikh na oboikh kontsakh kryshki, odnogo khyeruvima s odnogo kontsa, a drugogo khyeruvima s drugogo kontsa: vydavshimisya iz kryshki sdyelal khyeruvimov s oboikh kontsov yeye; i byli khyeruvimy s rasprostyertymi vyerkh kryl'yami i pokryvali kryl'yami svoimi kryshku, a litsami svoimi byli [obrashchyeny] drug k drugu; k kryshke [byli] litsa khyeruvimov. i sdyelal stol iz dyeryeva sittim dlinoyu v dva loktya, shirinoyu v lokot' i vyshinoyu v poltora loktya, i oblozhl yego zolotom chistym, i sdyelal vokrug nyego zolotoi vnyets; i sdyelal vokrug nyego styenki v ladon' i sdyelal zolotoi vnyets u styenok yego; i vylil dlya nyego chyetyrye kol'tsa zolotykh i utvyerdil kol'tsa na chyetyryekh uglakh, u chyetyryekh nozhyek yego; pri styenkakh byli kol'tsa, chtoby vlagat' shyesty dlya noshenyia stola; i sdyelal shyesty iz dyeryeva sittim i oblozhl ikh zolotom dlya noshenyia stola. potom sdyelal sosudy, prinadlyezhavshie k stolu: blyuda, kadil'nitsy, kruzhki i chashi, chtoby vozlivat' imi, iz chistogo zolota. i sdyelal svyetil'nik iz zolota chistogo, chyekanniy sdyelal svyetil'nik; styebel' yego, vyetvi yego, chashyechki yego, yabloki yego i tsyety yego [vykholili] iz nyego; shyest' vyetyvei vykholilo iz bokov yego: tri vyetvi svyetil'nika iz odnogo boka yego i tri vyetvi svyetil'nika iz drugogo boka yego; tri chashyechki byli napodobie mindal'nogo tsvyetka, yabloko i tsyety na odnoi vyetvi, i tri chashyechki napodobie mindal'nogo tsvyetka, yabloko i tsyety na drugoi vyetvi: tak na [vsyekh] shyesti vyetyakh,

vykhodyashchikh iz svyetil'nika; a na [styebyle] svyetil'nika bylo chyetyrye chashyechki napodobie mindal'nogo tsvyetka s yablokami i tsyetyami; u shyesti vyetyvei, vykhodyashchikh iz nyego, yabloko pod pyeryvymi dvumya vyetyvami, i yabloko pod [vto-rymi] dvumya vyetyvami, i yabloko pod [tryet'im] dvumya vyetyvami; yabloki i vyetvi ikh vykholili iz nyego; vyes' on [byl] chyekanniy, tsyel'nyi, iz chistogo zolota. i sdyelal k nyemu syem' lampad, i shchipty k nyemu i lotki k nyemu, iz chistogo zolota; iz talanta chistogo zolota sdyelal yego so vsyemi prinadlyezhnostyami yego. i sdyelal zhyertyvnyennik kuryeniya iz dyeryeva sittim: dlina yego lokot' i shirina yego lokot', chyetyryeugol'nyi, vyshina yego dva loktya; iz nyego vykholili rogi yego; i oblozhl yego chistym zolotom, vyerkh yego i storony yego krugom, i rogi yego, i sdyelal k nyemu zolotoi vnyets vokrug; pod vyesom yego na dvukh uglakh yego sdyelal dva kol'tsa zolotykh; s dvukh storon yego sdyelal ikh, chtoby vkladывat' v nikh shyesty dlya noshenyia yego; shyesty sdyelal iz dyeryeva sittim i oblozhl ikh zolotom. i sdyelal miro dlya svyashchyennogo pomazaniya i kuryeniye blagovonnnoye, chistoye, iskusstvom sostavlyayushchego masti.

38

i sdyelal zhyertyvnyennik vsyesozhzhenyia iz dyeryeva sittim dlinoyu v pyat' loktyei i shirinoyu v pyat' loktyei, chyetyryeugol'nyi, vyshinoyu v tri loktya; i sdyelal rogi na chyetyryekh uglakh yego, tak chto iz nyego vykholili rogi, i oblozhl yego myed'yu. i sdyelal vsye prinadlyezhnosti zhyertyvnyennika: gorski, lopatki, chashi, vilki i ugol'nitsy; vsye prinadlyezhnosti yego sdyelal iz myedi i sdyelal dlya zhyertyvnyenika ryeshyettu, rod syetki, iz myedi, po okrainye yego vnizu do poloviny yego; i sdyelal chyetyrye kol'tsa na chyetyryekh uglakh myednoi ryeshyetki dlya vkladывaniya shyestov. i sdyelal shyesty iz dyeryeva sittim, i oblozhl ikh myed'yu, i vlozhl shyesty v kol'tsa na bokakh zhyertyvnyenika, chtoby nosit' yego pospyedstvom ikh; pustoi vnutri iz dosok sdyelal yego. i sdyelal umyval'nik iz myedi i podnozhiye yego iz myedi s izyashchnymi izobrazheniyami, ukrashayushchimi vkhod skinii sobraniya. i sdyelal dvor: s poludyennoi storony, k yugu, zavyesy iz kruchyenogo vissona, dlinoyu vo sto loktyei; stolbov dlya nikh dvadtsat' i podnozhi k nim dvadtsat' myednykh; kryuchki u stolbov i svyazi ikh iz syeryebra. i po syevyerno storonye [zavyesy] vo sto loktyei; stolbov dlya nikh dvadtsat' i podnozhi k nim dvadtsat' myednykh; kryuchki u stolbov i svyazi ikh iz syeryebra. i s zapadnoi storonye-zavyesy v pyat'dyesyat loktyei, stolbov dlya nikh dyesyat' i podnozhi k nim dyesyat'; kryuchki u stolbov i svyazi ikh iz syeryebra. i s pyeryedneye storony k vostoku-[zavyesy] v pyat'dyesyat loktyei. dlya odnoi storony [vorot dvora] -zavyesy v pyatnadsat' loktyei, stolbov dlya nikh tri i podnozhi k nim tri; i dlya drugoi storonye-zavyesy v pyatnadsat' loktyei, stolbov dlya nikh tri i podnozhi k nim tri. vsye zavyesy vo vsye storony dvora iz kruchyenogo

vissona, a podnozhia u stolbov iz myedi, kryuchki u stolbov i svyazi ikh iz syeryebra; vyerkhi zhye u nikh oblozhyeny syeryebrom, i vsye stolby dvora soyedinyeny svyaziyami syeryebryanyimi. zavyesa zhye dlya vorot dvora uzorchatoi raboty iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti] i iz kruchyenogo vissona, dlinoyu v dvadtsat' loktsei, vyshinoyu v pyat' loktsei, po vsyemu protyazhyniyu, podobno zavyesam dvora; i stolbov dlya nyeye chyetyrye, i podnozhii k nim chyetyrye myednykh; kryuchki u nikh syeryebryanye, a vyerkhi ikh oblozhyeny syeryebrom, i svyazi ikh syeryebryanye. vsye kol'ya vokrug skiniy i dvora myednyye. vot ischislyeniye togo, chto upotryeblyeno dlya skiniy otkryveniia, sdylannoye po povyeleniyu moisyeya, posredstvom lyevitov pod nadzorom ifamara, syna aaronova, svyashchyennika. dyelal zhye vsye, chto povyelyel i-o' moisyeyu, vyesyelyeil, syn urii, syna ora, iz kolyena iudina, i s nim agoliav, syn akhisamakhov, iz kolyena danova, ryzchik i iskusnyi tkach i vyshivatyl' po goluboi, purpurovoi, chyervlyenoi i vissonovoi [tkani]. vsyego zolota, upotryeblyennogo v dyelo na vsye prinyadlyezhnosti svyatilishcha, zolota, prinyesennogo v dar, bylo dvadtsat' dyevyat' talantov i syem'sot tridtsat' siklyei, siklyei svyashchyennykh; syeryebra zhye ot ischislyennykh [lits] obshchystva sto talantov i tsysyacha syem'sot syem'dyeyat' pyat' siklyei, siklyei svyashchyennykh; s shyestisot tryekh tsysyach pyatisot pyatidyeyasyt chyelovyek, s kazhdogo postupivshyego v ischislyeniye, ot dvadtsati lyet i vyshye, po polsiklyu s chyelovyeka, schitaya na sikl' svyashchyennyi. sto talantov syeryebra upotryeblyeno na vylitiye podnozhii svyatilishcha i podnozhii u zavyses; sto podnozhii za sta talantov, po talantu na podnozhii; a iz tsysyachi syemisot syemidyeyasyt pyati [siklyei] sdylal on kryuchki u stolbov i pokryl vyerkhi ikh i sdylal svyazi dlya nikh. myedi zhye, prinyesennymi v dar, bylo syem'dyeyat' talantov i dyve tsysyachi chyetyryesta siklyei; iz nyeye sdylal on podnozhia [dlya stolbov] u vkhoda v skiniyu svidyetyel'stva, i zhyertyennik myednyi, i ryeshyetku myednuyu dlya nyego, i vsye sosudy zhyertyennika, i podnozhia [dlya stolbov] vsyego dvora, i podnozhia [dlya] [stolbov] vorot dvora, i vsye kol'ya skiniy i vsye kol'ya vokrug dvora.

39

iz goluboi zhye, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti] sdylali oni sluzhyebnyye odyezhdy, dlya sluzhbeniya po svyatilishchye; takzhye sdylali svyashchyennyye odyezhdy aaronu, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i sdylal yefod iz zolota, iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti] i iz kruchyenogo vissona; i razbili oni zoloto v listy i vytynuli niti, chtoby votkat' ikh myezhdu golubymi, purpurovymi, chyervlyenyimi i vissonnymi [nityami], iskusnoy rabotoyu i sdylali u nyego naramniki svyazyvayushchiye; na oboikh kontsakh svoikh on byl svyazan. i poyas yefoda, kotoryi povyerkh yego, odinakovoi s nim raboty, [sdylan] [byl] iz zolota, iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti] i kruchyenogo vissona, kak povyelyel i-o'

moisyeyu. i obdyelali kamni oniksovyeye, vstaviv ikh v zolotyeye gneyzda i vyryezav na nikh imyena synov izrail'yevykh, kak vyryezavayut na pyechati; i polozhil on ikh na naramniki yefoda, v pamyat' synov izrail'yevykh, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i sdylal napyersnik iskusnoy rabotoyu, takoyu zhye rabotoyu, kak yefod, iz zolota, iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti] i iz kruchyenogo vissona; on byl chyetyryeugol'nyi; dvoinoi sdylali oni napyersnik v pyadyen' dlinoyu i v pyadyen' shirinoyu, dvoinoi on byl; i vstavili v nyego v chyetyrye ryada kamni. ryadom: rubin, topaz, izumrud, -eto pyervyi ryad; vo vtorom ryadu: karbunkul, sapfir i almaz; v tryet'yem ryadu: yakhont, agat i amyetist; v chyetyvertom ryadu: khrizolit, oniks i yaspis; i vstavlyeny oni v zolotykh gneyzdakh. kamneyi bylo po chislu imyen synov izrail'yevykh: dyvenadtsat' bylo ikh, po chislu imyen ikh, i na kazhdom iz nikh vyryezano bylo, [kak] na pyechati, po odnomu imenyi, dlya dyvenadtsati kolyen. k napyersniku sdylali tolstyeye tsyepochki vitoyu rabotoyu iz chistogo zolota; i sdylali dva zolotykh gneyzda i dva zolotykh kol'tsa i prikrypili dva kol'tsa k dvum kontsam napyersnika; i vdylali obyeye plyetyenyeye tsyepochki iz zolota v dva kol'tsa po kontsam napyersnika, a dva kontsa dvukh tsyepochek prikrypili k dvum gneyzdam i prikrypili ikh k naramnikam yefoda s litsyevoi storony yego; yeshcheye sdylali dva kol'tsa zolotykh i prikrypili k dvum [drugim] kontsam napyersnika, na toi storonye, kotorya nakhoditsya k yefodu vnutr'; i yeshcheye sdylali dva kol'tsa zolotykh i prikrypili ikh k dvum naramnikam yefoda snizu, s litsyevoi storony yego, u soyedinyeniya yego nad poyasom yefoda; i prikrypili napyersnik kol'tsami yego k kol'tsam yefoda posredstvom shnura iz goluboi [shyersti], chtoby on byl nad poyasom yefoda, i chtoby nye otstav al napyersnik ot yefoda, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i sdylal vyerkhnuyu rizu k yefodu, tkanuyu, vsyu iz goluboi [shyersti], i sryedi vyerkhneyi rizy otvyerstiye, kak otvyerstiye u bronii, i vokrug nyego obshivku, chtoby nye dralos'; po podolu vyerkhneyi rizy sdylali oni yabloki iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti]; i sdylali pozvonki iz chistogo zolota i povyesili pozvonki myezhdu yablokami po podolu vyerkhneyi rizy krugom; pozvonok i yabloko, pozvonok i yabloko, po podolu vyerkhneyi rizy krugom dlya sluzhbeniya, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i sdylali dlya aaronu i dlya synovyei yego khitony iz vissona, tkanye, i kidar iz vissona, i golovnyye povyazki iz vissona, i nizhnyeye l'nyanoye plat'ye iz kruchyenogo vissona, i poyas iz kruchyenogo vissona i iz goluboi, purpurovoi i chyervlyenoi [shyersti], uzorchatoi raboty, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i sdylali polirovannuyu doshchychekku, diadimu svyatyni, iz chistogo zolota, i nachyertali na nyei pis'myena, kak vyryezavayut na pyechati: svyatynya i-o; i prikrypili k nyei shnur iz goluboi [shyersti], chtoby privyazat' yeye k kidaru sverkh, kak povyelyel i-o' moisyeyu. tak konchyena byla vsya rabota dlya skiniy sobraniya; i sdylali syny izrail'yevy vsye: kak povyelyel i-o' moisyeyu, tak i sdylali. i prinyesli k moisyeyu skiniyu, pokrov i vsye prinyadlyezhnosti

yeye, kryuchki yeye, brus'ya yeye, shyesty yeye, stolby yeye i podnozhia yeye, pokrov iz kozh baran'ikh krasnykh i pokrov iz kozh sinikh i zavyesu zakryvayushchuyu, kovcheyg otkrovyeniya i shyesty yego, i kryshku, stol so vsyemi prinadlyezhnostyami yego i khlyeby pryedlozheniya, svyetil'nik iz chis-togo zolota, lampady yego, lampady rasstavlyennyye na nyem i vsye prinadlyezhnosti yego, i yelyei dlya osvyeschyneniya, zolotoi zhyertvyennik i yelyei pomazaniya, i blagovoniya dlya kuryeniya, i zavyesu ko vkhodu v skiniyu, zhyertvyennik myednyi i myednuyu ryeshyetu k nyemu, shyesty yego i vsye prinadlyezhnosti yego, umyval'nik i podnozhie yego, zavyesy dvora, stolby i podnozhia, zavyesu k vorotam dvora, vyeryevki i kol'ya i vsye vyeshchi, prinadlyezhashchiye k sluzhbeniyu v skinii so-braniya, odyezhdy sluzhebnyye dlya sluzhbeniya vo svyatilishchye, svyashchennyye odyezhdy aaronu svyashchenniku i odyezhdy synov'yam yego dlya svyashchennodyeistviya. kak povyelyel i-o' moisyeyu, tak i sdylal syny izrail'yevy vsye sii raboty. i uvidyel moiseyi vsyu rabotu, i vot oni sdylali yeye: kak povyelyel i-o', tak i sdylali. i blagoslovil ikh moiseyi.

40

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: v pyervyi myesyats, v pyervyi dyen' myesyatsa postav' skiniyu sobraniya, i postav' v nyei kovcheyg otkrovyeniya, i zakroi kovcheyg zavyesoyu i vnyesi stol i rasstav' na nyem vsye vyeshchi yego, i vnyesi svyetil'nik i postav' na nyem lampady yego; i postav' zolotoi zhyertvyennik dlya kuryeniya pryed kovcheygom otkrovyeniya i povyes' zavyesu u vkhoda v skiniyu. i postav' zhyertvyennik vsyesozhzhyniya pryed vkhodom v skiniyu sobraniya; i postav' umyval'nik myezhdu skiniyeyu sobraniya i myezhdu zhyertvyennikom i vlyei v nyego vody; i postav' dvor krugom i povyes' zavyesu v vorotakh dvora. i voz'mi yelyeya pomazaniya, i pomazh' skiniyu i vsye, chto v nyei, i osv'yati yeye i vsye prinadlyezhnosti yeye, i budyet svyata; pomazh' zhyertvyennik vsyesozhzhyniya i vsye prinadlyezhnosti yego, i osv'yati zhyertvyennik, i budyet zhyertvyennik svyatynya vyelikaya; i pomazh' umyval'nik i podnozhie yego i osv'yati yego. i privyedi aaronu i synov yego ko vkhodu v skiniyu sobraniya i omoi ikh vodoyu, i oblyeki aaronu v svyashchennyye odyezhdy, i pomazh' yego, i osv'yati yego, chtoby on byl svyashchennikom mnye. i synov yego privyedi, i odyen' ikh v khitony, i pomazh' ikh, kak pomazal ty ottsa ikh, chtoby oni byli svyashchennikami mnye, i pomazaniye ikh posvyatit ikh v vyechnoye svyashchynstvo v rody ikh. i sdylal moiseyi vsye, kak povyelyel yemu i-o', tak i sdylal. v pyervyi myesyats vtorogo goda, v pyervyi [dyen'] myesyatsa postavlyena skiniya. i postavil moiseyi skiniyu, polozhil podnozhia yeye, postavil brus'ya yeye, polozhil shyesty i postavil stolby yeye, rasprostyer pokrov nad skiniyeyu, i polozhil pokryshku povyerkh syego pokrova, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i vzyal i polozhil otkrovyeniye v kovcheyg, i vlozhl shyesty v [kol'tsa] kovcheya, i

polozhil kryshku na kovcheyg svyerku; i vnyes kovcheyg v skiniyu, i povyesil zavyesu, i zakryl kovcheyg otkrovyeniya, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i postavil stol v skinii sobraniya, na syevyerno-i storonye skinii, vnye zavyesy, i ravizual-ratrudit'syazhil na nyem ryad khlyebov pryed i-o, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i postavil svyetil'nik v skinii sobraniya protiv stola, na yuzhnoi storonye skinii, i postavil lampady pryed i-o, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i postavil zolotoi zhyertvyennik v skinii sobraniya pryed zavyesoyu i voskuril na nyem blagovonnoye kuryeniye, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i povyesil zavyesu pri vkhodye v skiniyu; i zhyertvyennik vsyesozhzhyniya postavil u vkhoda v skiniyu sobraniya i prynes na nyem vsyesozhzhyniya i prinosheniye khlyebnoye, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i postavil umyval'nik myezhdu skiniyeyu sobraniya i zhyertvyennikom i nalil v nyego vody dlya omovyneniya, i omyvali iz nyego moiseyi i aaron i syny yego ruki svoi i nogi svoi: kogda oni vkhodili v skiniyu sobraniya i podkhodili k zhyertvyenniku, togda omyvalis', kak povyelyel i-o' moisyeyu. i postavil dvor vokrug skinii i zhyertvyennika i povyesil zavyesu v vorotakh dvora. i tak okonchil moiseyi dyelo. i pokrylo oblako skiniyu sobraniya, i slava i-o napolnila skiniyu; i nye mog moiseyi voiti v skiniyu sobraniya, potomu chto osyenyalo yeye oblako, i slava i-o napolnyala skiniyu. kogda podnimalos' oblako ot skinii, togda otpravlyalis' v put' syny izrail'yevy vo vsye putyeshchestviye svoye; yesli zhye nye podnimalos' oblako, to i oni nye otpravlyalis' v put', dokolye ono nye podnimalos', ibo oblako i-o stoyalo nad skiniyeyu dnyem, i ogon' byl noch'yu v nyei pryed glazami vsyego doma izrail'yeva vo vsye putyeshchestviye ikh.

i vozzval i-o' k moisyeyu i skazal yemu iz skinii sobraniya, govorya: ob'yavi synam izrail'yevym i skazhi im: kogda kto iz vas khochyet prinyesti zhyertvu i-o, to, yesli iz skota, prinositye zhyertvu vashu iz skota krupnogo i myelkogo. yesli zhyertva yego yest' vsyesozhzhyniye iz krupnogo skota, pust' prinyesyet yeye muzhyeskogo pola, byez poroka; pust' privedyet yeye k dveryam skinii sobraniya, chtoby priobryesti yemu blagovolyeniye pryed i-o i vovizual-ra-trudit'syazhit ruku svoyu na golovu [zhyertvy] vsyesozhzhyniia-i priobryetet on blagovolyeniye, vo ochishchyniye gryekhov yego; i zakolyet tyel'tsa pryed i-o; syny zhye aaronovy, svyashchenniki, prinyesut krov' i pokropyat krov'yu so vsykh storon na zhyertvyennik, kotoryi u vkhoda skinii sobraniya; i snimyet kozhu s [zhyertvy] vsyesozhzhyniia i rassyechyet yeye na chasti; syny zhye aaronovy, svyashchenniki, polozhat na zhyertvyennik ogon' i na ognye ravizual-ra-trudit'syazhat drova; i ravizual-ra-trudit'syazhat syny aaronovy, svyashchenniki, chasti, golovu i tuk na drovakh, kotoryye na ognye, na zhyertvyennikye; a vnutyennosti [zhyertvy] i nogi yeye vymoyet on vodoyu, i sozhzhyet svyashchennik vsye na zhyertvyennikye: [eto] vsyesozhzhyniye, zhyertva, blagoukhaniye, priyatnoye i-o. yesli zhyertva vsyesozhzhyniia yego iz myelkogo skota, iz ovyet's, ili iz koz, pust' prinyesyet yeye muzhyeskogo pola, byez poroka. i zakolyet yeye pryed i-o na syevyernoj storonye zhyertvyennika, i syny aaronovy, svyashchenniki, pokropyat krov'yu yeye na zhyertvyennik so vsykh storon; i rassyekut yeye na chasti, [otdyeliv] golovu yeye i tuk yeye, i ravizual-ra-trudit'syazhit ikh svyashchennik na drovakh, kotoryye na ognye, na zhyertvyennikye, a vnutyennosti i nogi vymoyet vodoyu, i prinyesyet svyashchennik vsye i sozhzhyet na zhyertvyennikye: [eto] vsyesozhzhyniye, zhyertva, blagoukhaniye, priyatnoye i-o. yesli zhye iz ptits prinosit on i-o vsyesozhzhyniye, pust' prinyesyet zhyertvu svoyu iz gorlits, ili iz molodykh golubey; svyashchennik prinyesyet yeye k zhyertvyenniku, i svyernyet yei golovu, i sozhzhyet na zhyertvyennikye, a krov' vyt-syedit k styenye zhyertvyennika; zob yeye s pyer'yami yeye otnimyet i brosit yego podlye zhyertvyennika na vostochnuyu storonu, gdye pyepyl; i nadlomit yeye v kryl'yakh yeye, nye otdelyaya ikh, i sozhzhyet yeye svyashchennik na zhyertvyennikye, na drovakh, kotoryye na ognye: eto vsyesozhzhyniye, zhyertva, blagoukhaniye, priyatnoye i-o.

yesli kakaya dusha khochyet prinyesti i-o zhyertvu prinoshyeniya khlyebnogo, pust' prinyesyet pshyenicnoi muki, i vol'yet na nye ye yelyeya, i polozhit na nye ye livana, i prinyesyet yeye k synam aaronovym, svyashchennikam, i voz'myet polnuyu gorst' muki s yelyeyem i so vsyem livanom, i sozhzhyet siye svyashchennik v pamyat' na zhyertvyennikye; [eto] zhyertva, blagoukhaniye, pri-

atnoye i-o; a ostatki ot prinoshyeniya khlyebnogo aaronu i synam yego: [eto] vyelikaya svyatynya iz zhyertv i-o yesli zhye prinosish' zhyertvu prinoshyeniya khlyebnogo iz pyechyenogo v pyechi, [to prinosil] pshyenicnyye khlyeby pryesnyye, smyeshannyye s yelyeyem, i lyepyeskhi pryesnyye, pomazannyye yelyeyem. yesli zhyertva tvoya prinoshyeniye khlyebnoye so skovorody, to eto dolzhna byt' pshyenicnaya muka, smyeshannaya s yelyeyem, pryesnaya; ravizual-ra-trudit'syami yeye na kuski i vlyei na nye ye yelyeya: eto prinoshyeniye khlyebnoye. yesli zhyertva tvoya prinoshyeniye khlyebnoye iz gorshka, to dolzhno sdyelat' onoye iz pshyenicnoi muki s yelyeyem, i prinyesi prinoshyeniye, kotorye iz syego sostavlyeno, i-o; pryedstav' onoye svyashchenniku, a on prinyesyet yego k zhyertvyenniku; i voz'myet svyashchennik iz syei zhyertvy chast' v pamyat' i sozhzhyet na zhyertvyennikye: [eto] zhyertva, blagoukhaniye, priyatnoye i-o; a ostatki prinoshyeniya khlyebnogo aaronu i synam yego: [eto] vyelikaya svyatynya iz zhyertv i-o. nikakogo prinoshyeniya khlyebnogo, kotorye prinositye i-o, nye dyelaitye kvasnogo, ibo ni kvasnogo, ni myedu nye dolzhny vy sozhigat' v zhyertvu i-o; kak prinoshyeniye nachatkov prinositye ikh i-o, a na zhyertvyennik nye dolzhno voznosit' ikh v priyatnoye blagoukhaniye. vsyakoye prinoshyeniye tvoye khlyebnoye soli sol'yu, i nye ostavlyai zhyertvy tvoyei byez soli zavyyeta eti-ka tvoego: pri vsyakom prinoshyeni tvoem prinosi sol'. yesli prinosish' i-o prinoshyeniye khlyebnoye iz pyervykh plodov, prinosi v dar ot pyervykh plodov tvoikh iz kolos'yev, vysushyennykh na ognye, rastolchennyye zyrerna, i vlyei na nikh yelyeya, i polozhi na nikh livana: eto prinoshyeniye khlyebnoye; i sozhzhyet svyashchennik v pamyat' chast' zyeryen i yelyeya so vsyem livanom: [eto] zhyertva i-o.

yesli zhyertva yego zhyertva mirnaya, i yesli on prinosit iz krupnogo skota, muzhyeskogo ili zhyenskogo pola, pust' prinyesyet yeye i-o, nye imyeyushchuyu poroka, i vovizual-ra-trudit'syazhit ruku svoyu na golovu zhyertvy svoyei, i zakolyet yeye u dvyeri skinii sobraniya; syny zhye aaronovy, svyashchenniki, pokropyat krov'yu na zhyertvyennik so vsykh storon; i prinyesyet on iz mirnoj zhyertvy v zhyertvu i-o tuk, pokryvayushchii vnutyennosti, i vyes' tuk, kotoryi na vnutyennostyakh i obyeye pochki i tuk, kotoryi na nikh, kotoryi na styegnakh, i sal'nik, kotoryi na pyechyeni; s pochkami on otdyelit eto; i syny aaronovy sozhgut eto na zhyertvyennikye vmestyey so vsyesozhzhyniyem, kotorye na drovakh, na ognye: [eto] zhyertva, blagoukhaniye, priyatnoye i-o. a yesli iz myelkogo skota prinosit on mirnuyu zhyertvu i-o, muzhyeskogo ili zhyenskogo pola, pust' prinyesyet yeye, nye imyeyushchuyu poroka. yesli iz ovyet's prinosit on zhyertvu svoyu, pust' pryedstavit yeye pryed i-o, i vovizual-ra-trudit'syazhit ruku svoyu na golovu zhyertvy svoyei, i zakolyet yeye pryed skiniyeyu sobraniya, i syny aaronovy pokropyat krov'yu yeye na zhyertvyennik so vsykh

storon; i pust' prinyeset iz mirnoi zhyertvy v zhyertvu i-o tuk yeye, vyes' kurdyuk, otryezav yego po samuyu khryebtovuyu kost', i tuk, pokryvayushchii vnutyrennosti, i vyes' tuk, kotoryi na vnutyrennostyakh, i obyeye pochki i tuk, kotoryi na nikh, kotoryi na styegnakh, i sal'nik, kotoryi na pyecheni; s pochkami on otdyelit eto; svyashchyennik sozhzhyet eto na zhyertvyenniky; [eto] pishcha ognya-zhyertva i-o. a yesli on prinosit zhyertvu iz koz, pust' pryedstavit yeye pryed i-o, i vovizual-ra-trudit'syazhit ruku svoyu na golovu yeye, i zakolyet yeye pyered skiniyeyu sobraniya, i pokropyat syny aaronovy krov'y yeye na zhyertvyennik po vsyekh storon; i prinyeset iz nyeye v prinoshyeniye, v zhyertvu i-o tuk, pokryvayushchii vnutyrennosti, i vyes' tuk, kotoryi na vnutyrennostyakh, i obyeye pochki i tuk, kotoryi na nikh, kotoryi na styegnakh, i sal'nik, kotoryi na pyecheni; s pochkami on otdyelit eto i sozhzhyet ikh svyashchyennik na zhyertvyenniky: [eto] pishcha ognya-priyatnoye blagoukhaniye [i-o]; vyes' tuk i-o. eto postanovleniye vyechnoye v rody vashi, vo vsyekh zhlilishchakh vashikh; nikakogo tuka i nikakoi krov'i nye yesh' tye.

4

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi synam izrail'yevym: yesli kakaya dusha sogryeshit po oshibkye protiv kakikh-libo zapovyedey i-o i sdyelayet chto-nibud', chyego nye dolzhno dyelat'; yesli svyashchyennik pomazannyi sogryeshit i sdyelayet vinovnym narod, -to za gryekh svoi, kotorym sogryeshil, pust' pryedstavit iz krupnogo skota tyel'tsa, byez poroka, i-o v zhyertvu o gryekhye i pryedyet tyel'tsa k dvyeram skinii sobraniya pryed i-o, i vovizual-ra-trudit'syazhit ruki svoi na golovu tyel'tsa, i zakolyet tyel'tsa pryed i-o; i voz'myet svyashchyennik pomazannyi, krov'i tyel'tsa i vnyseset yeye v skiniyu sobraniya, i omochit svyashchyennik pyerst svoi v krov' i pokropit krov'y yu sym' raz pryed i-o pryed zavyesoyu svyatilishcha; i vovizual-ra-trudit'syazhit svyashchyennik krov'i [tyel'tsa] pryed i-o na rogi zhyertvyennika blagovonnykh kuryenii, kotoryi v skinii sobraniya, a ostal'nyu krov' tyel'tsa vyl'yet k podnozhiyu zhyertvyennika vsyesozhzhynii, kotoryi u vkhoda skinii sobraniya; i vynyet iz tyel'tsa za gryekh vyes' tuk yego, tuk, pokryvayushchii vnutyrennosti, i vyes' tuk, kotoryi na vnutyrennostyakh, i obyeye pochki i tuk, kotoryi na nikh, kotoryi na styegnakh, i sal'nik na pyecheni; s pochkami otdyelit on eto, kak otdyelayetsya iz tyel'tsa zhyertvy mirnoi; i sozhzhyet ikh svyashchyennik na zhyertvyenniky vsyesozhzhyniya; a kozhu tyel'tsa i vsye myaso yego s golovoyu i s nogami yego, i vnutyrennosti yego i nyechistotu yego, vsyego tyel'tsa pust' vynyeset nye stana na chistoye myesto, gde vyspayetsya pyepyel, i sozhzhyet yego ognym na drovakhi; gde vyspayetsya pyepyel, tam pust' sozhzhyen budyet. yesli zhye vsye obshcheystvo izrail'eyo sogryeshit po oshibkye i skryto budyet dyelo ot glaz sobraniya, i sdyelayet chto-nibud' protiv zapovyedey i-o, chyego nye nadlyezhalo dyelat', i budyet vinovno, to, kogda uz-

nan budyet gryekh, kotorym oni sogryeshili, pust' ot vsyego obshcheystva pryedstavyat oni iz krupnogo skota tyel'tsa v zhyertvu za gryekh i pryedyet yego pryed skiniyu sobraniya; i vovizual-ra-trudit'syazhat staryeishiny obshcheystva ruki svoi na golovu tyel'tsa pryed i-o i zakolyut tyel'tsa pryed i-o. i vnyseset svyashchyennik pomazannyi krov'i tyel'tsa v skiniyu sobraniya, i omochit svyashchyennik pyerst svoi v krov' i pokropit sym' raz pryed i-o pryed zavyesoyu [svyatilishcha]; i vovizual-ra-trudit'syazhit krov'i na rogi zhyertvyennika, kotoryi pryed litsyem i-o v skinii sobraniya, a ostal'nyu krov' vyl'yet k podnozhiyu zhyertvyennika vsyesozhzhynii, kotoryi u vkhoda skinii sobraniya; i vyes' tuk yego vynyet iz nyego i sozhzhyet na zhyertvyenniky; i sdyelayet s tyel'tsom to, chto dyelayetsya s tyel'tsom za gryekh; tak dolzhnen sdyelat' s nim, i tak ochistit ikh svyashchyennik, i proshcheyno budyet im; i vynyeset tyel'tsa vnye stana, i sozhzhyet yego tak, kak sozhhye pryehzhnyego tyel'tsa. eto zhyertva za gryekh obshcheystva. a yesli sogryeshit nachal'nik, i sdyelayet po oshibkye chto-nibud' protiv zapovyedey i-o, etika svoego, chyego nye nadlyezhalo dyelat', i budyet vinovnen, to, kogda uznan budyet im gryekh, kotorym on sogryeshil, pust' pryedyet on v zhyertvu kozla byez poroka, i vovizual-ra-trudit'syazhit ruku svoyu na golovu kozla, i zakolyet yego na myestye, gde zakolayutsya vsyesozhzhyniya pryed i-o: eto zhyertva za gryekh; i voz'myet svyashchyennik pyerstom svoim krov'i ot zhyertvy za gryekh i vovizual-ra-trudit'syazhit na rogi zhyertvyennika vsyesozhzhyniya, a ostal'nyu krov' yego vyl'yet k podnozhiyu zhyertvyennika vsyesozhzhyniya; i vyes' tuk yego sozhzhyet na zhyertvyenniky, podobno kak tuk zhyertvy mirnoi, i tak ochistit yego svyashchyennik ot gryekha yego, i proshcheyno budyet yemu. yesli zhye kto iz naroda zymeli sogryeshit po oshibkye i sdyelayet chto-nibud' protiv zapovyedey i-o, chyego nye nadlyezhalo dyelat', i vinovnen budyet, to, kogda uznan budyet im gryekh, kotorym on sogryeshil, pust' pryedyet on v zhyertvu kozu byez poroka za gryekh svoi, kotorym on sogryeshil, i vovizual-ra-trudit'syazhit ruku svoyu na golovu zhyertvy za gryekh, i zakolyut [kozu] v zhyertvu za gryekh na myestye, [gde zakolayut] zhyertvu vsyesozhzhyniya; i voz'myet svyashchyennik krov'i yeye pyerstom svoim, i vovizual-ra-trudit'syazhit na rogi zhyertvyennika vsyesozhzhyniya, a ostal'nyu krov' yeye vyl'yet k podnozhiyu zhyertvyennika; i vyes' tuk yeye otdyelit, podobno kak otdyelayetsya tuk iz zhyertvy mirnoi, i sozhzhyet [yego] svyashchyennik na zhyertvyenniky v priyatnoye blagoukhaniye i-o; i tak ochistit yego svyashchyennik, i proshcheyno budyet yemu. a yesli iz stada ovyyets zakhochyeten prinyesti zhyertvu za gryekh, pust' prinyeset zhyenskogo pola, byez poroka, i vovizual-ra-trudit'syazhit ruku svoyu na golovu zhyertvy za gryekh, i zakolyet yeye v zhyertvu za gryekh na tom myestye, gde zakolayut zhyertvu vsyesozhzhyniya; i voz'myet svyashchyennik pyerstom svoim krov'i ot syei zhyertvy za gryekh i vovizual-ra-trudit'syazhit na rogi zhyertvyennika vsyesozhzhyniya, a ostal'nyu krov'

yeye vyl'et k podnozhiyu zhyertvyennika; i vyes' tuk yeye otdyelit, kak otdyelayetsya tuk ovtsy iz zhyertvy mirnoi, i sozhzhyet siye svyashchyennik na zhyertvyennikye v zhyertvu i-o; i tak ochistit yego svyashchyennik ot gryekha, kotorym on sogryeshil, i proshchyeno budyet yemu.

5

yesli kto sogryeshit tyem, chto slyshal gos proklyatiya i byl svidyetyelyem, ili vidyel, ili znal, no nye ob'yavil, to on ponyesyet na syebye gryekh. ili yesli prikosnyetsya k chyemu-nibud' nyechistomu, ili k trupu zvyerya nyechistogo, ili k trupu skota nyechistogo, ili k trupu gada nyechistogo, no nye znal togo, to on nyechist i vinovnyen. ili yesli prikosnyetsya k nyechistoye chyelovychyeskoi, kakaya by to ni byla nyechistota, ot kotoroi oskvyernayut-sya, i on nye znal togo, no poslye uznayet, to on vinovnyen ili yesli kto byezrassudno ustami svoimi poklyanyetsya sdylat' chto-nibud' khudoye ili do-broye, kakoye by to ni bylo dyelo, v kotorem lyudi byezrassudno klyanutsya, i on nye znal togo, no poslye uznayet, to on vinovnyen v tom. yesli on vinovnyen v chyem-nibud' iz sikh, i ispovedayetsya, v chyem on sogryeshil, to pust' prinyesyet i-o za gryekh svoi, kotorym on sogryeshil, zhyertvu povinnosti iz myelkogo skota, ovtsu ili kozu, za gryekh, i ochistit yego svyashchyennik ot gryekha yego. yesli zhye on nye v sostoyanii prinyesti ovtsy, to v povinnost' za gryekh svoi pust' prinyesyet i-o dvukh gorlits ili dvukh molodykh golubeyi, odnogo v zhyertvu za gryekh, a drugogo vo vsyesozhzhyniye; pust' prinyesyet ikh k svyashchyenniku, i [svyashchyennik] pryedstavit pryezhdye tu [iz sikh ptits], kotoraya za gryekh, i nadlomit golovu yeye ot shyei yeye, no nye otdyelit; i pokropit krov'y syei zhyertvy za gryekh na styenu zhyertvyennika, a ostal'nyuy krov' vytsyedit k podnozhiyu zhyertvyennika: eto zhyertva za gryekh; a druguyu upotryebit vo vsyesozhzhyniye po ustanovlyeniyu; i tak ochistit yego svyashchyennik ot gryekha yego, kotorym on sogryeshil, i proshchyeno budyet yemu. yesli zhye on nye v sostoyanii prinyesti dvukh gorlits ili dvukh molodykh golubeyi, pust' prinyesyet za to, chto sogryeshil, dyesyatuyu chast' yefy pshyenchnoi muki v zhyertvu za gryekh; pust' nye l'yet na nyeye yelyeya, i livana pust' nye kladyet na nyeye, ibo eto zhyertva za gryekh; i prinyesyet yeye k svyashchyenniku, a svyashchyennik voz'myet iz nyeye polnuyu gorst' v pamyat' i sozhzhyet na zhyertvyennikye v zhyertvu i-o: eto zhyertva za gryekh; i tak ochistit yego svyashchyennik ot gryekha yego, kotorym on sogryeshil v kotorem-nibud' iz onykh [sluchayev], i proshchyeno budyet yemu; [ostatok] zhye prinadlyezhit svyashchyenniku, kak prinoshyniye khlyebnoye. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: yesli kto sdylayet pryestuplyeniye i po oshibkye sogryeshit protiv posvyashchyennogo i-o, pust' za vinu svoyu prinyesyet i-o iz stada ovvets ovna byez poroka, po tvoeyi otsyenkye, syeryebryanymi siklyami no siklyu svyashchyennomu, v zhyertvu povinnosti; za tu svyatyynu, protiv kotoroi on sogryeshil, pust'

vozdst i pribavit k tomu pyatuyu dolyu, i otdast siye svyashchyenniku, i svyashchyennik ochistit yego ovnom zhyertvy povinnosti, i proshchyeno budyet yemu. yesli kto sogryeshit i sdylayet chto-nibud' protiv zapovyedey i-o, chyego nye nadlyezhalo dyelat', i po nyevyedyeniyu sdylayetsya vinovnym i ponyesyet na syebye gryekh, pust' prinyesyet k svyashchyenniku v zhyertvu povinnosti ovna byez poroka, po otsyenkye tvoeyi, i zagladit svyashchyennik prostupok yego, v chyem on pryestupil po nyevyedyeniyu, i proshchyeno budyet yemu. eto zhyertva povinnosti, [kotoroyu] on provinihsya pryed i-o.

6

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: yesli kto sogryeshit i sdylayet pryestuplyeniye pryed i-o i zapryetsya pryed blizhnim svoim v tom, chto yemu poruchyeno, ili u nyego polozhyeno, ili im pokhishchyeno, ili obmanyet blizhnyego svoynego, ili naidyet potyeryannoye i zapryetsya v tom, i poklyanyetsya lozhno v chyem-nibud', chto lyudi dyelayut i tyem gryeshat, - to, sogryeshiv i sdylavshis' vinovnym, on dolzhyn vozvratit' pokhishchyennoye, chto pokhishchil, ili otnatyeto, chto otnyal, ili poruchennoye, chto yemu poruchyeno, ili potyeryannoye, chto on nashyel; ili yesli on v chyem poklyalsya lozhno, to dolzhyn otdat' spolna, i prilozhit' k tomu pyatuyu dolyu i otdat' tomu, komu prinadlyezhit, v dyen' prinoshyniye zhyertvy povinnosti; i za vinu svoyu pust' prinyesyet i-o k svyashchyenniku v zhyertvu povinnosti iz stada ovvets ovna byez poroka, po otsyenkye tvoeyi; i ochistit yego svyashchyennik pryed i-o, i proshchyeno budyet yemu, chto by on ni sdylal, vsye, v chyem on sdylalsya vinovnym. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: zapovyedai aaronu i synam yego: vot zakon vsyesozhzhyniye: vsyesozhzhyniye pust' ostayetsya na myesty sozhiganiya na zhyertvyennikye vsyu noch' do utra, i ogon' zhyertvyennika pust' gorit na nyem. i pust' svyashchyennik odyenyetsya v l'nyanuyu odyezhdu svoyu, i nadyenyt na tyelo svoye l'nyanoye nizhnyeye plat'ye, i snimyet pyepyel ot vsyesozhzhyniye, kotoroye szhyeg ogon' na zhyertvyennikye, i polozhit yego podlye zhyertvyennika; i pust' snimyet s syebye odyezhdy svoi, i nadyenyt drugiye odyezhdy, i vynyesyet pyepyel vnye stana na chistoye myesto; a ogon' na zhyertvyennikye pust' gorit, nye ugasayet; i pust' svyashchyennik zazhigayet na nyem drova kazhdoye utro, i raskladyvayet na nyem vsyesozhzhyniye, i sozhigayet na nyem tuk mirnoi zhyertvy; ogon' nyepryestanno pust' gorit na zhyertvyennikye [i] nye ugasayet. vot zakon o prinoshynii khlyebnom: syny aaronovy dolzhny prinosit' yego pryed i-o k zhyertvyenniku; i pust' voz'myet [svyashchyennik] gorst'yu svoeyu iz prinoshyniye khlyebnogo i pshyenchnoi muki i yelyeya i vyes' livan, kotoryi na zhyertvye, i sozhzhyet na zhyertvyennikye: [eto] priyatnoye blagoukhanie, v pamyat' pryed i-o; a ostal'noye iz dyego pust' yedyat aaron i syny yego; pryenyenno dolzhno yest' yego na svyatom myesty, na dvorye skini sobraniya pust' yedyat yego; nye dolzhno pyech' yego kvasnym. siye dayu ya im v dolyu iz zhyertv moikh.

eto vyelikaya svyatynya, podobno kak zhyertva za gryekh i zhyertva povinnosti. vsye potomki aaronovy muzhyeskogo pola mogut yest' yeye. eto vyechnyi uchatok v rody vashi iz zhyertv i-o. vsye, prikasayushcheyesya k nim, osvyyatitsya. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: vot prinoshyeniye ot aarona i synov yego, kotoryye prinyesut oni i-o v dyen' pomazaniya yego: dyesyataya chast' yefy pshyenchinoi muki v zhyertvu postoyannuyu, polovina syego dlya utra i polovina dlya vyechera; na skovorodye v yelyeye ona dolzhna byt' prigotovlyena; napitannuyu [yelyeyem] prinosi yeye v kuskakh, kak razlamyvayetsya v kuski prinoshyeniye khlyebnoye; prinosi yeye v priyatnoye blagoukhaniye i-o; i svyashchyennik, pomazannyi na mysto yego iz synov yego, dolzhyen sovyershat' siye: eto vyechnyi ustav i-o. vsya ona dolzhna byt' sozhzhyena; i vsyakoye khlyebnoye prinoshyeniye ot svyashchyennika vsye da budyet sozhigayemo, a nye s'yedayemo. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi aaronu i synam yego: vot zakon o zhyertvye za gryekh: zhyertva za gryekh dolzhna byt' zakolayema pryed i-o na tom mystye, gde zakolayetsya vsyesozhzhyniye; eto vyelikaya svyatynya; svyashchyennik, sovyershayushchii zhyertvu za gryekh, dolzhyen yest' yeye; ona dolzhna byt' s'yedayema na svyatom mystye, na dvorye skini sobraniya; vsye, chto prikosnyetsya k myasu yeye, osvyyatitsya; i yesli krov'yu yeye obryzgana budyet odyezhda, to obryzgannoye omoi na svyatom mystye; glinyani sosud, v kotorom ona varilas', dolzhno razbit'; yesli zhye ona varilas' v myednom sosudye, to dolzhno yego vychistit' i vymyt' vodoyu; vyes' muzhyeskii pol svyashchyennicheskogo roda mozhet yest' yeye: eto vyelikaya svyatynya. a vsyakaya zhyertva za gryekh, ot kotoroi krov' vnosit-sya v skiniyu sobraniya dlya ochishchyeniya vo svyatilishchye, nye dolzhna byt' s'yedayema; yeye dolzhno sozhigat' na ognye.

7

vot zakon o zhyertvye povinnosti: eto vyelikaya svyatynya; zhyertvu povinnosti dolzhno zakolat' na tom mystye, gde zakolayetsya vsyesozhzhyniye, i krov'yu yeye kropit' na zhyertyennik so vsyekh storon; [prinosyashchii] dolzhyen pryedstavit' iz nyeye vyes' tuk, kurdyuk i tuk, pokryvayushchii vnutyrennosti i obyе pochki i tuk, kotoryi na nikh, kotoryi na styegnakh, i sal'nik, kotoryi na pechyeni; s pochkami pust' on otdyelit siye; i sozhzhyet siye svyashchyennik na zhyertyenniky v zhyertvu i-o: eto zhyertva povinnosti. vyes' muzhyeskii pol svyashchyennicheskogo roda mozhet yest' yeye; na svyatom mystye dolzhno yest' yeye: eto vyelikaya svyatynya. kak o zhyertvye za gryekh, tak i o zhyertvye povinnosti zakon odin: ona prinadlyezhit svyashchyenniku, kotoryi ochishchayet pospyedstvom yeye. i kogda svyashchyennik prinosit ch'yu-nibud' zhyertvu vsyesozhzhyniya, kozha ot [zhyertyv] vsyesozhzhyniya, kotorye on prinosit, prinadlyezhit svyashchyenniku; i vsyakoye prinoshyeniye khlyebnoye, kotorye pechyeno v pechi, i vsyakoye prigotovlen-

noye v gorshkye ili na skovorodye, prinadlyezhit svyashchyenniku, prinosyashcheyemu yego; i vsyakoye prinoshyeniye khlyebnoye, smyeshannoye s yelyeyem i sukhoye, prinadlyezhit vsyem synam aaronovym, kak odnomu, tak i drugomu. vot zakon o zhyertvye mirnoi, kotoruyu prinosyat i-o: yesli kto v blagodarnost' prinosit yeye, to pri zhyertvy blagodarnosti on dolzhyen prinyesti pryenyie khlyeby, smyeshannyye s yelyeyem, i pryenyie lyepyeski, pomazannyye yelyeyem, i pshyenchinuyu muku, napitannuyu [yelyeyem], khlyeby, smyeshannyye s yelyeyem; kromye lyepyeshek pust' on prinosit v prinoshyeniye svoye kvasnyi khlyeb, pri mirnoi zhyertvy blagodarnoi; odno chto-nibud' iz vsyego prinoshyeniya svoego pust' prinyesyet on v voznoshyeniye i-o: eto prinadlyezhit svyashchyenniku, kropyashcheyemu krov'yu mirnoi zhyertvy; myaso mirnoi zhyertvy blagodarnosti dolzhno s'yest' v dyen' prinoshyeniya yeye, nye dolzhno ostavlyat' ot nyego do utra. yesli zhye kto prinosit zhyertvu po obyetu, ili ot usyerdia, to zhyertvu yego dolzhno yest' v dyen' prinoshyeniya, i na drugoi dyen' ostavshyeyesya ot nyeye yest' možhno, a ostavshyeyesya ot zhyertyennogo myasa k tryet'yemu dnyu dolzhno szhyech' na ognye; yesli zhye budut yest' myaso mirnoi zhyertvy na tryetii dyen', to ona nye budyet blagopriyatna; kto yeye prinyesyet, tomu ni vo chto nye vmyenitsya: eto oskvyerneniye, i kto budyet yest' yeye, tot ponyesyet na syebe gryekh; myasa syego, yesli ono prikosnyetsya k chyemu-libo nyechistomu, nye dolzhno yest', no dolzhno szhyech' yego na ognye; a myaso chistoye mozhet yest' vsyakii chisty; yesli zhye kakaya dusha, imyeya na syebe nyechistotu, budyet yest' myaso mirnoi zhyertvy i-o, to istryebitsya dusha ta iz naroda svoego; i yesli kakaya dusha, prikosnuvshis' k chyemu-nibud' nyechistomu, k nyechistote chyelovcheyeskoj, ili k nyechistomu skotu, ili kakomu-nibud' nyechistomu gadu, budyet yest' myaso mirnoi zhyertvy i-o, to istryebitsya dusha ta iz naroda svoego. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi synam izraillyevym: nikakogo tuka ni iz vola, ni iz ovtsy, ni iz kozla nye yesh'tye. tuk iz myertvogo i tuk iz rastyerzannogo zvyeryem možhno upotryeblyat' na vsyakoye dyelo; a yest' nye yesh'tye yego; ibo, kto budyet yest' tuk iz skota, kotoryi prinositsya v zhyertvu i-o, istryebitsya dusha ta iz naroda svoego; i nikakoi krovi nye yesh'tye vo vsyekh zhilishchakh vashikh ni iz ptits, ni iz skota; a kto budyet yest' kakuyu-nibud' krov', istryebitsya dusha ta iz naroda svoego. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi synam izraillyevym: kto pryedstavlyayet mirnuyu zhyertvu svoyu i-o, tot iz mirnoi zhyertvy chast' dolzhyen prinyesti v prinoshyeniye i-o; svoimi rukami dolzhyen on prinyesti v zhyertvu i-o: tuk s grud'yu dolzhyen on prinyesti, potryasaya grud' pryed litsyem i-o; tuk sozhzhyet svyashchyennik na zhyertyenniky, a grud' prinadlyezhit aaronu i synam yego; i pravoye plyecho, kak voznoshyeniye, iz mirnykh zhyertv vashikh otdavaiyet svyashchyenniku: kto iz synov aaronovykh prinosit krov' iz mirnoi zhyertvy i tuk, tomu i pravoye plyecho na dolyu; ibo ya byeru ot

8

chasti i tuk, a vnutryennosti i nogi vymyl vodoyu, i szhyeg moiseyevy vsyego ovna na zhyertvnyennikye: eto vsyesozhzhyeniye v priyatnoye blagoukhaniye, eto zhyertva i-o, kak povylel i-o' moiseyevu. i privyel drugogo ovna, ovna posvyashcheyeniya, i vovizual-ra-trudit'syazhili aaron i syny yego ruki svoi na golovu ovna; i zakolol [yego] moiseyi, i vzyal krovi yego, i vovizual-ra-trudit'syazhil na krai pravogo ukha aaronova i na bol'shoi palyets pravoy ruki yego i na bol'shoi palyets pravoy nozi yego. i privyel moiseyi synov aaronovykh, i vovizual-ra-trudit'syazhil krovi na krai pravogo ukha ikh i na bol'shoi palyets pravoy ruki ikh i na bol'shoi palyets pravoy nozi ikh, i pokropil moiseyi krov'yu na zhyertvnyennik so vsyekh storon. i vzyal tuk i kurdyuk i vyes' tuk, kotoryi na vnutryennostyakh, i safn'ik na pyechyeni, i obyе pochki i tuk ikh i pravoye plyecho; i iz korzin s opryesnokami, kotoraya pryed i-o, vzyal odin opryesnok i odin khlyeb s yelyeyem i odnu lypyeshku, i vovizual-ra-trudit'syazhil na tuk i na pravoye plyecho; i polozhil vsye eto na ruki aaronu i na ruki synam yego, i prinyes eto, potryasaya pryed litsyem i-o; i vzyal eto moiseyi s ruk ikh i szhyeg na zhyertvnyennikye so vsyesozhzhyeniye: eto zhyertva posvyashcheyeniya v priyatnoye blagoukhaniye, eto zhyertva i-o. i vzyal moiseyi grud' i prinyes yeye, potryasaya pryed litsyem i-o: eto byla dolya moiseyeva ot ovna posvyashcheyeniya, i kak povylel i-o' moiseyevu. i vzyal moiseyi yelyeya pomazaniya i krovi, kotoraya na zhyertvnyennikye, i pokropil aaronu i odyezhdy yego, i synov yego i odyezhdy synov yego s nim; i tak osvyyatil aaronu i odyezhdy yego, i synov yego i odyezhdy synov yego s nim. skazal moiseyi aaronu i synam yego: svaryte myaso u vkhoda skinii sobraniya i tyam yesh'tye yego s khlyebom, kotoryi v korzinye posvyashcheyeniya, kak mnye povyleleno i skazano: aaron i syny yego dolzhny yest' yego; a ostatki myasa i khlyeba sozhgitye na ognye. syem' dneyi nye otkhodyte ot dvyerей skinii sobraniya, poka nye ispolnyatsya dni posvyashcheyeniya vashyego, ibo syem' dneyi dolzhno sovyershat'sya posvyashcheyeniye vashye; kak syegodnya bylo sdyelano, tak povylel i-o' dyelat' dlya ochishcheyeniya vas; u vkhoda skinii sobraniya bud'tye dyen' i noch' v prodolzheniye syemi dneyi i bud'tye na strazhye u i-o, chtoby nye umyryet', ibo tak mnye povyleleno [ot i-o eti-kak]. i ispolnil aaron i syny yego vsye, chto povylel i-o' chryez moiseyevu.

9

v vos'moi dyen' prizval moiseyi aarona i synov yego i star'yeyshin izrayilyevykh i skazal aaronu: voz'mi syebye iz volov tyel'tsa v zhyertvu za gryekh i ovna vo vsyeshozhzhenyiye, oboikh byez poroka, i pryedstav' pryed litsye i-o; i synam izrayilyevym skazhi: voz'mitye kozla v zhyertvu za gryekh, i tyel'tsa, i agntsa, odnolyetnikh, byez poroka, vo vsyeshozhzhenyiye i vola i ovna v zhyertvu mirnuyu, chtoby svoyershit' zhyertvoprinoshyeniye pryed litsyem i-o, i prinoshyeniye klyebnoye, smyeshannoye s yelyeyem, ibo syegodnya i-o' yavitsya vam. i prinesly to, chto prikazal moisey, pryed skiniyu so-

braniya, i prishlo vsye obshchystvo i stalo pryed lit-syem i-o. i skazal moiseyi: vot chto povyelyel i-o' sdyelat', i yavitsya vam slava i-o. i skazal moiseyi aaronu: pristupi k zhyertvyenniku i sovyershi zhy-ertvu tvoyu o gryekhye i vsyesozhzhyniye tvoye, i ochisti syebya i narod, i sdyelai prinoshyeniye ot naroda, i ochisti ikh, i ochisti ikh povyelyel i-o'. i pristupil aaron k zhyertvyenniku i zakolol tyel'tsa, kotoryi za nyego, v zhyertvu za gryekh: syny aarona pod-nyesli yemu krov', i on omochil pyerst svoi v krovi i vovizual-ra-trudit'syazhil na rogi zhyertvyennika, a [ostal'nuyu] krov' vylil k podnozhiyu zhyertvyen-nika, a tuk i pochki i sal'nik na pyechyeni ot zhyertvy za gryekh szhyeg na zhyertvyennikye, kak povye-lyel i-o' moiseyeyu; myaso zhye i kozhu szhyeg na ognye vnye stana. i zakolol vsyesozhzhyniye, i syny aarona podnyesli yemu krov'; on pokropil yeyu na zhyertvyennik so vsyekh storon; i prinyesli yemu vsyesozhzhyniye v kuskakh i golovu, i on szhyeg na zhyertvyennikye, a vnutryennosti i nogi omyl i szhyeg so vsyesozhzhyniym na zhyertvyennikye. i prinyes prinoshyeniye ot naroda, i vzyal ot naroda kozla za gryekh, i zakolol yego, i prinyes yego v zhy-ertvu za gryekh, kak i pryecznyego. i prinyes vsye-sozhzhyniye i sovyershil yego po ustavu. i prinyes prinoshyeniye khlyebnoye, i napolnil im ruki svoi, i szhyeg na zhyertvyennikye svyerkh utryennyyego vsyesozhzhyniya. i zakolol vola i ovna, kotoryye ot naroda, v zhyertvu mirnuyu, i syny aarona podnyesli yemu krov'; i on pokropil yeyu na zhyertvyennik so vsyekh storon; [podnyesli] i tuk iz vola, i iz ovna kur-dyuk, i [tuk] pokryvayushchii [vnutryennosti], pochki i sal'nik na pyechyeni, i polozhili tuk na grud', i on szhyeg tuk na zhyertvyennikye; grud' zhye i pravoye plyecho prinyes aaron, potryasaya pryed litsyem i-o, kak povyelyel moiseyi. i podnyal aaron ruki svoi, [obrativshis'] k narodu, i blagoslovil yego, i soshyel, sovyershv zhyertvu za gryekh, vsyesozhzhyniye i zhyertvu mirnuyu. i voshli moiseyi i aaron v skiniyu sobraniya, i vyshli, i blagoslovili narod. i yavilas' slava i-o vsyemu narodu: i vyshyel ogon' ot i-o i szhyeg na zhyertvyennikye vsyesozhzhyniye i tuk; i vidyel vyes' narod, i voskliknul ot radosti, i pal na litsye svoye.

10

nadav i aviud, syny aaronovy, vzyali kazhdyi svoyu kadi'l'nitsu, i polozhili v nich ognya, i vlozhili v nyego kur'yenii, i prinyesli pryed i-o ogon' chuzhdyi, ktorogo on nye vyelyel im; i vyshyel ogon' ot i-o i szhyeg ikh, i umyerli oni pryed litsyem i-o. i skazal moiseyi aaronu: vot o chyem govoril i-o', kogda skazal: v priblizhayushchikh'sya ko mnye osvyashchus' i pryed vsyem narodom proslavlyus'. aaron molchal i pozval moiseyi misaila i yeltsafana, synov uziila, dyadi aaronovy, i skazal im: poiditye, vynyesitye brat'yev vashikh iz svyatilishcha za stan. i poshli i vynyesli ikh v khitonakh ikh za stan, kak skazal moiseyi. aaronu zhye i yelyeazaru i ifamaru, synam yego, moiseyi skazal: golov vashikh nye ob-nazhaitye i odyezhd vashikh nye razdiraitye, chtoby vam nye umyeryet' i nye navyesti gnyeva na vsye

obshchystvo; no brat'ya vashi, vyes' dom izraylyev, mogut plakat' o sozhzhennykh, kotorykh sozhzyeg i-o', i iz dvyeriei skinii sobraniya nye vykhoditye, chtoby nye umyeryet' vam, ibo na vas yelyei po-mazaniya i-o. i sdyelali po slovu moiseyey. i skazal i-o' aaronu, govorya: vina i kryepkikh napitkov nye pyei ty i syny tvoi s tobouy, kogda vkhoditye v skiniyu sobraniya, chtoby nye umyeryet'. [eto] vyechnoye postanovlyeniye v rody vashi, chtoby vy mogli otlichat' svyashchennoye ot nyesvashchennyyego i nyechistoye ot chistigo, i nauchat' synov izrai-lyevykh vsyem ustavam, kotoryye izryek im i-o' chryez moiseyey. i skazal moiseyi aaronu i yelyeazaru i ifamaru, ostavshimsya synam yego: voz'mitye prinoshyeniye khlyebnoye, ostavshyeyesa ot zhyertv i-o, i yesh'tye yego pryenoye u zhyertvyennika, ibo eto vyelikaya svyatynya; i yesh'tye yego na svyatom myestye, ibo eto uchastok tvoi i uchastok synov tvoikh iz zhyertv i-o: tak mnye povelyeno [ot i-o]; i grud' potryasaniya i plyecho voznoshyniya yesh'tye na chistom myestye, ty i synov'ya tvoi i dochyeri tvoi s tobouy, ibo eto dano v uchastok tyebye i v uchastok synam tvoim iz mirnykh zhy-ertv synov izraylyevykh; plyecho voznoshyniya i grud' potryasaniya dolzhny oni prinosit' s zhyert-vami tuka, potryasaya pryed litsyem i-o, i da budyet eto vyechnym uchastkom tyebye i synov'vam tvoim s tobouy, kak povyelyel i-o'. i kozla zhyertvy za gryekh iskal moiseyi, i vot, on sozhzhyn. i razgneye-valsya na yelyeazara i ifamara, ostavshiksya synov aaronovykh, i skazal: pochyemu vy nye yeli zhy-ertvy za gryekh na svyatom myestye? ibo ona svy-atynya vyelikaya, i ona dana vam, chtoby snimat' gryekhi s obshchestva i ochishchat' ikh pryed i-o; vot, krov' yeye nye vnyesyena vnutr' svyatilishcha, a vy dolzhny byli yest' yeye na svyatom myestye, kak povelyeno mnye. aaron skazal moiseyey: vot, syegodnya prinyesli oni zhyertvu svoyu za gryekh i vsyesozhzhyniye svoye pryed i-o, i eto sluchilos' so mnoyu; yesli ya syegodnya s'yem zhyertvu za gryekh, budyet li eto ugodno i-o? i uslyshal moiseyi i odobril.

11

i skazal i-o' moiseyeyu i aaronu, govorya im: skazhi-tye synam izraylyevym: vot zhivotnyye, kotoryye možno vam yest' iz vsyego skota na zemlye: vsyakii skot, u ktorogo razdvoeny kopyta i na kopytakh glubokii razryez, i kotoryi zhuyet zhvachku, yesh'tye tol'ko sikh nye yesh'tye iz zhuyushchikh zhvachku i imyeyushchikh razdvoenyennyye kopyta: vyerbyuda, potomu chto on zhuyet zhvachku, no kopyta u nyego nye razdvoeny, nyechist on dlya vas; i tushkanchika, potomu chto on zhuyet zhvachku, no kopyta u nyego nye razdvoeny, nyechist on dlya vas, i zaitsa, potomu chto on zhuyet zhvachku, no kopyta u nyego nye razdvoeny, nyechist on dlya vas; i svin'i, potomu chto kopyta u nyeye razdvoeny i na kopy-takh razryez glubokii, no ona nye zhuyet zhvachki, nyechista ona dlya vas; myasa ikh nye yesh'tye i k trupam ikh nye prikasaityes'; nyechisty oni dlya vas. iz vsyekh [zhivotnykh], kotoryye v vodye, yesh'tye sikh: u kotorykh yest' pyer'ya i chyeshuya v vodye,

v moryakh li, ili ryekakh, tyekh yesh'tye; a vsye tye, u kotorykh nyet pyer'yev i chyeshui, v moryakh li, ili ryekakh, iz vsyekh plavayushchikh v vodakh i iz vsyego zhivushchego v vodakh, skvyerny dlya vas; oni dolzhny byt' skvyerny dlya vas: myasa ikh nye yesh'tye i trupov ikh gnushaites'; vsye [zhivotnyye], u kotorykh nyet pyer'yev i chyeshui v vodye, skvyerny dlya vas. iz ptits zhye gnushaites' sikh: orla, grifa i morskogo orla, korshuna i sokola s porodoyu yego, vsyakogo vorona s porodoyu yego, strausa, sovy, chaiki i yastryeba s porodoyu yego, filina, rybolova i ibisa, lyebedyda, pyelikana i sipa, tsapli, zuya s porodoyu yego, udoda i nyetopyrya. vsye [zhivotnyye] pryemykayushchiesya, krylatyye, khodyashchiye na chyetyryekh [nogakh], skvyerny dlya nas; iz vsyekh pryemykayushchikhysya, krylatykh, khodyashchikh na chyetyryekh [nogakh], tyekh tol'ko yesh'tye, u kotorykh yest' golyeni vyshye nog, chtoby skakat' imi po zemylye; sikh yesh'tye iz nikh: saranchu s yeye porodoyu, solam s yeye porodoyu, khargol s yeye porodoyu i khagab s yeye porodoyu. vsyakoye [drugoye] pryemykayushcheyesya, krylatoye, u kotorogo chyetyrye nogi, skvyerno dlya vas; ot nikh vy budyete nyechisty: vsyakii, kto prikosnyetsya k trupu ikh, nyechist budyet do vyechiera; i vsyakii, kto voz'myet trup ikh, dolzhen omyt' odyezhdu svoyu i nyechist budyet do vyechiera. vsyakii skot, u kotorogo kopyta razdvoyeny, no nyet glubokogo razryeza, i kotoryi nye zhuyet zhvachki, nyechist dlya vas: vsyakii, kto prikosnyetsya k nyemu, budyet nyechist. iz vsyekh zvyeryei chyetyveronogikh tye, kotoryye khodyat na lapakh, nyechisty dlya vas: vsyakii, kto prikosnyetsya k trupu ikh, nyechist budyet do vyechiera; kto voz'myet trup ikh, tot dolzhen omyt' odyezhdy svoi i nyechist budyet do vyechiera: nyechisty oni dlya vas. vot chto nyechisto dlya vas iz zhivotnykh, pryemykayushchikhysya po zemylye: krot, mysh', yashchyeritsa s yeye porodoyu, anaka, khamyelyeon, lyetaa, khomyet i tinshyemyet, – sii nyechisty dlya vas iz vsyekh pryemykayushchikhysya: vsyakii, kto prikosnyetsya k nim myertvym, nyechist budyet do vyechiera. i vsye, na chto upadyet kotoroye-nibud' iz nikh myertvoye, vsyakii dyeryevyannyi sosud, ili odyezhda, ili kozha, ili myeshok, i vsyakaya vyeschi', kotoraya upotryeblyayetsya na dyelo, budut nyechisty: v vodu dolzhno polozhit' ikh, i nyechisty budut do vyechiera, potom budut chisty; yesli zhye kotoroye-nibud' iz nikh upadyet v kakoi-nibud' glinyaniy sosud, to nakhodyashcheyesya v nyem budyet nyechisto, i sami [sosud] razbyeitye. vsyakaya pishcha, kotoruyu yedyat, na kotoroi byla voda [iz takogo] [sosuda], nyechista budyet, i vsyakoye pit'ye, kotoroye p'yut, vo vsyakom [takom] sosudye nyechisto budyet. vsye, na chto upadyet chto-nibud' ot trupa ikh, nyechisto budyet: pyech' i ochag dolzhno razvizual-ra-trudit'syamat', oni nyechisty; i oni dolzhny byt' nyechisty dlya vas; tol'ko istochnik i kolodyez', vmeshchayushchii vodu, ostayutsya chistymi; a kto prikosnyetsya k trupu ikh, tot nyechist. i yesli chto-nibud' ot trupa ikh upadyet na kakoye-libo syemya, kotoroye syeyut, to ono chisto;

yesli zhye togda, kak voda nalita na syemya, upadyet na nyego chto– nibud' ot trupa ikh, to ono nyechisto dlya vas. i kogda umryet kakoi-libo skot, kotoryi upotryeblyayetsya vami v pishchu, to prikosnuvshisya k trupu yego nyechist budyet do vyechiera; i tot, kto budyet yest' myertvyechinu yego, dolzhen omyt' odyezhdy svoi i nyechist budyet do vyechiera; i tot, kto ponyesyet trup yego, dolzhen omyt' odyezhdy svoi i nyechist budyet do vyechiera. vsyakoye zhivotnoye, pryemykayushcheyesya po zemylye, skvyerno dlya vas, nye dolzhno yest' [yego]; vsyego polzayushchego na chryevye i vsyego khodyashchego na chyetyryekh nogakh, i mnogo-zhnykh iz zhivotnykh pryemykayushchikhysya po zemylye, nye yesh'tye, ibo oni skvyerni; nye oskvyrnyaitye dush vashikh kakim-libo zhivotnym pryemykayushchimsya i nye dyelaitye syeba chryez nikh nyechistymi, chtob byt' chryez nikh nyechistymi, ibo ya–i–o' eti-k vash: osvashchaites' i bud'tye svyaty, ibo ya svyat; i nye oskvyrnyaitye dush vashikh kakim-libo zhivotnym, polzayushchim po zemylye, ibo ya–i–o', vyvedshii vas iz zymli yegipyetskoi, chtoby byt' vashim eti-kom. itak bud'tye svyaty, potomu chto ya svyat. vot zakon o skotye, o ptitsakh, o vsyekh zhivotnykh, zhivushchikh v vodakh, i o vsyekh zhivotnykh, pryemykayushchikhysya po zemylye, chtoby otlichat' nyechistoye ot chistogo, i zhivotnykh, kotorykh možno yest', ot zhivotnykh, kotorykh yest' nye dolzhno.

12

i skazal i-o' moisyyeu, govorya: skazhi synam izrail'yevym: yesli zhyenshchina zachnyet i rodit [mladyentsa] muzhyeskogo pola, to ona nyechista budyet sym' dnei; kak vo dni stradanija yeye ochishchenyem, ona budyet nyechista; v vos'moi zhye dyen' obryezhyetsya u nyego krainyaya plot' yego i tridtsat' tri dnya dolzhna ona sidet', ochishchayas' ot krovyei svoikh; ni k chyemu svyashchennomu nye dolzhna prikasa't'sya i k svyatilishchu nye dolzhna prikhodit', poka nye ispolnyatsya dni ochishchenyia yeye. yesli zhye ona rodit [mladyentsa] zhyenskogo pola, to vo vryemya ochishchenyia svoego ona budyet nyechista dyve nyedeli, i shyest'dyeyat shyest' dnei dolzhna sidet', ochishchayas' ot krovyei svoikh. po okonchaniu dnei ochishchenyia svoego za syna ili za doch' ona dolzhna prinyesti odnoletnyego agntsa vo vsyesozhzhieniye i molodogo golubit', ili gorlitsu v zhyertvu za gryekh, ko vkhodu skiniu sobraniya k svyashchenniku; on prinyeset eto pryed i-o i ochistit yeye, i ona budyet chista ot tyechnyia krovyei yeye. vot zakon o rodivshyei [mladyentsa] muzhyeskogo ili zhyenskogo pola. yesli zhye ona nye v sostoyanii prinyesti agntsa, to pust' voz'myet dvukh gorlits ili dvukh molodykh golubyei, odnogo vo vsyesozhzhieniye, a drugogo v zhyertvu za gryekh, i ochistit yeye svyashchennik, i ona budyet chista.

i skazal i-o' moisyeyu i aaronu, govorya: kogda u kogo poyavitsya na kozhye tyela yego opukhol', ili lishai, ili pyatno, i na kozhye tyela yego sdyelayet-sya kak by yazva prokazy, to dolzhno privyesti yego k aaronu svyashchyenniku, ili k odnomu iz synov yego, svyashchyennikov; svyashchyennik osmotrit yazvu na kozhye tyela, i yesli volosy na yazvye izmyenilis' v byelye, i yazva okazyvayetsya uglublyennoy v kozhu tyela yego, to eto yazva prokazy; svyashchyennik, osmotryev yego, ob'yavit yego nyechistym a yesli na kozhye tyela yego pyatno byeloye, no ono nye okazhyetsya uglublyennym v kozhu, i volosy na nyem nye izmyenilis' v bye-lyye, to svyashchyennik [imyeushchyego] yazvu dolzhen zaklyuchit' na syem' dnei; v syed'moi dyen' svyashchyennik osmotrit yego, i yesli yazva ostayetsya v svoym vidye i nye rasprostranyayetsya yazva po kozhye, to svyashchyennik dolzhen zaklyuchit' yego na drugiye syem' dnei; v syed'moi dyen' opyat' svyashchyennik osmotrit yego, i yesli yazva myenyeye primyetna i nye rasprostranilas' yazva po kozhye, to svyashchyennik dolzhen ob'yavit' yego chistym: eto lishai, i pust' on omoyet odyezhdy svoi, i budyet chist. yesli zhye lishai stanut rasprostranyat'sya po kozhye, poslye togo kak on yavlyalsya k svyashchyenniku dlya ochishcheniya, to on vtorichno dolzhen yavit'sya k svyashchyenniku; svyashchyennik, uvidyev, chto lishai rasprostranyayutsya po kozhye, ob'yavit yego nyechistym: eto prokaza. yesli budyet na kom yazva prokazy, to dolzhno privyesti yego k svyashchyenniku; svyashchyennik osmotrit, i yesli opukhol' na kozhye byela, i volos izmyenilsya v byelyi, i na opukholi zhivoye myaso, to eto zastaryelaya prokaza na kozhye tyela yego; i svyashchyennik ob'yavit yego nyechistym i zaklyuchit yego, ibo on nyechist. yesli zhye prokaza rastsvyetyet na kozhye, i pokroyet prokaza vsyu kozhu bol'nogo ot golovy yego do nog, skol'ko mogut vidyet' glaza svyashchyennika, i uvidit svyashchyennik, chto prokaza pokryla vsye tyelo yego, to on ob'yavit bol'nogo chistym, potomu chto vsye pryevratilos' v byeloye: on chist. kogda zhye okazhyetsya na nyem zhivoye myaso, to on nyechist; svyashchyennik, uvidyev zhivoye myaso, ob'yavit yego nyechistym; zhivoye myaso nyechisto: eto prokaza. yesli zhye zhivoye myaso izmyenitsya i obratitsya v byeloye, pust' on pridyet k svyashchyenniku; svyashchyennik osmotrit yego, i yesli yazva obratilas' v byeloye, svyashchyennik ob'yavit bol'nogo chistym; on chist. yesli u kogo na kozhye tyela byl naryv i zazhil, i na myestye naryva poyavilas' byelaya opukhol', ili pyatno byeloye ili krasnovatoye, to on dolzhen yavit'sya k svyashchyenniku; svyashchyennik osmotrit yego, i yesli ono okazhyetsya nizhye kozhi, i volos yego izmyenilsya v byelyi, to svyashchyennik ob'yavit yego nyechistym: eto yazva prokazy, ona rastsvyela na naryvye; yesli zhye svyashchyennik uvidit, chto volos na nyei nye byl, i ona nye nizhye kozhi, i pritom malo primyetna, to svyashchyennik zaklyuchit yego na syem' dnei; yesli ona

stanyet ochyen' rasprostranyat'sya po kozhye, to svyashchyennik ob'yavit yego nyechistym: eto yazva; yesli zhye pyatno ostayetsya na svoym myestye i nye rasprostranyayetsya, to eto vospalyeniye naryva, i svyashchyennik ob'yavit yego chistym. ili yesli u kogo na kozhye tyela budyet ozhog, i na zazhivshyem ozhogye okazhyetsya krasnovatoye ili byeloye pyatno, i svyashchyennik uvidit, chto volos na pyatnye izmyenilsya v byelyi, i ono okazhyetsya uglublyennym v kozhye, to eto prokaza, ona rastsvyela na ozhogye; i svyashchyennik ob'yavit yego nyechistym: eto yazva prokazy; yesli zhye svyashchyennik uvidit, chto volos na pyatnye nye byl, i ono nye nizhye kozhi, i pritom malo primyetno, to svyashchyennik zaklyuchit yego na syem' dnei; v syed'moi dyen' svyashchyennik osmotrit yego, i yesli ono ochyen' rasprostranyayetsya po kozhye, to svyashchyennik ob'yavit yego nyechistym: eto yazva prokazy; yesli zhye pyatno ostayetsya na svoym myestye i nye rasprostranyayetsya po kozhye, i pritom malo primyetno, to eto opukhol' ot ozhoga; svyashchyennik ob'yavit yego chistym, ibo eto vospalyeniye ot ozhoga. yesli u muzhchiny ili u zhyenschchiny budyet yazva na golovye ili na borodye, i osmotrit svyashchyennik yazvu, i ona okazhyetsya uglublyennoy v kozhye, i volos na nyei zhyeltovatyi tonkii, to svyashchyennik ob'yavit ikh nyechistymi: eto parshivost', eto prokaza na golovye ili na borodye; yesli zhye svyashchyennik osmotrit yazvu parshivosti i ona nye okazhyetsya uglublyennoy v kozhye, i volos na nyei nye chyernyi, to svyashchyennik [imyeushchyego] yazvu parshivosti zaklyuchit na syem' dnei; v syed'moi dyen' svyashchyennik osmotrit yazvu, i yesli parshivost' nye rasprostranyayetsya, i nyet na nyei zhyeltovatogo volosa, i parshivost' nye okazhyetsya uglublyennoy v kozhye, to [bol'nogo] dolzhno ostrich', no parshivogo myesta nye ostrigat', i svyashchyennik dolzhen parshivogo vtorichno zaklyuchit' na syem' dnei; v syed'moi dyen' svyashchyennik osmotrit parshivost', i yesli parshivost' nye rasprostranyayetsya po kozhye i nye okazhyetsya uglublyennoy v kozhye, to svyashchyennik ob'yavit yego chistym; pust' on omoyet odyezhdy svoi, i budyet chist. yesli zhye poslye ochishcheniya yego budyet ochyen' rasprostranyat'sya parshivost' po kozhye, i svyashchyennik uvidit, chto parshivost' rasprostranyayetsya po kozhye, to svyashchyennik pust' nye ishchet zhyeltovatogo volosa: on nyechist. yesli zhye parshivost' ostayetsya v svoym vidye, i pokazyvayetsya na nyei volos chyernyi, to parshivost' proshla, on chist; svyashchyennik ob'yavit yego chistym. yesli u muzhchiny ili u zhyenschchiny na kozhye tyela ikh budut pyatna, pyatna byeloye, i svyashchyennik uvidit, chto na kozhye tyela ikh pyatna byedno-byeloye, to eto lishai, rastsvyetshei na kozhye: on chist. yesli u kogo na golovye vylyezli [volosy], to eto plyeshiviy: on chist; a yesli na pyeryedneye storonye golovy vylyezli [volosy], to eto lysyi: on chist. yesli zhye na plyeshi ili na lysinye budyet byeloye ili krasnovatoye pyatno, to na plyeshi yego ili na lysinye yego rastsvyela prokaza; svyashchyennik osmotrit yego, i yesli uvidit, chto opukhol' yazvy

byela [ili] krasnovata na plyeshi yego ili na lysinye yego, vidom pokhozha na prokazu kozhi tyela, to on prokazhyennyy, nyechist on; svyashchyennik dolzhyn ob'yavit' yego nyechistym, u nyego na golovye yazva. u prokazhyennogo, na kotorom eta yazva, dolzhna byt' razodrana odyezhda, i golova yego dolzhna byt' nye pokryta, i do ust on dolzhyn byt' zakryt i krichat': nyechist! nyechist! vo vsye dni, dokolye na nyem yazva, on dolzhyn byt' nyechist, nyechist on; on dolzhyn zhit' otdyel'no, vnye stana zhilishchye yego. yesli yazva prokazy budyet na odyezhdye, na odyezhdye shyerstyanoi, ili na odyezhdye l'nyanoi, ili na osnovye, ili na utokye iz l'na ili shyersti, ili na kozhye, ili na kakom-nibud' izdelyi kozhanom, i pyatno budyet zyelenovatoye ili krasnovatoye na odyezhdye, ili na kozhye, ili na osnovye, ili na utokye, ili na kakoi-nibud' kozhanoi vyeshchi, -to eto yazva prokazy: dolzhno pokazat' yeye svyashchyenniku; svyashchyennik osmotrit yazvu i zaklyuchit zarazhyennoye yazvoyu na syem' dnyei; v syed'moi dyen' osmotrit svyashchyennik zarazhyennoye, i yesli yazva rasprostranilas' po odyezhdye, ili po osnovye, ili po utoku, ili po kozhye, ili po kakomu-libo izdelyiu, sdylannomu iz kozhi, to eto prokaza yedkaya, yazva nyechistaya; on dolzhyn szhyech' odyezhdu, ili osnovu, ili utok shyerstyanoi ili l'nyanoi, ili kakuyu by to ni bylo kozhanuyu vyeshch', na kotoroi budyet yazva, ibo eto prokaza yedkaya: dolzhno szhyech' na ognye. yesli zhye svyashchyennik uvidit, chto yazva nye rasprostranilas' po odyezhdye, ili po osnovye, ili po utoku, ili po kakoi by to ni bylo kozhanoi vyeshchi, to svyashchyennik prikazhyet omyt' to, na chyem yazva, i vtorichno zaklyuchit na syem' dnyei; yesli po omytii zarazhyennoi [vyeshchi] svyashchyennik uvidit, chto yazva nye izmyenila vida svoego i nye rasprostranilas' yazva, to ona nyechista, sozghi yeye na ognye; eto vyyedynnaya yamina na litsyevoi storonye ili na iznanky; yesli zhye svyashchyennik uvidit, chto yazva po omytii yeye sdylalas' myenyeye primyetna, to svyashchyennik pust' otorvyet yeye ot odyezhdy, ili ot kozhi, ili ot osnovy, ili ot utoka. yesli zhye ona opyat' pokazhyetsya na odyezhdye, ili na osnovye, ili na utokye, ili na kakoi-nibud' kozhanoi vyeshchi, to eto rastsvyetayushchaya yazva: sozghi na ognye to, na chyem yazva. yesli zhye odyezhdu, ili osnovu, ili utok, ili kakuyu-nibud' kozhanuyu vyeshch' vymoyesh', i soidyet s nikh yazva, to dolzhno vymyt' ikh vtorichno, i oni budut chisty. vot zakon o yazve prokazy na odyezhdye shyerstyanoi ili l'nyanoi, ili na osnovye i na utokye, ili na kakoi-nibud' kozhanoi vyeshchi, kak ob'yavlyat' yeye chistoyu ili nyechistoyu.

14

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: vot zakon o prokazhyennom, kogda nadobno yego ochistit': pryvedut yego k svyashchyenniku; svyashchyennik vyidyet von iz stana, i yesli svyashchyennik uvidit, chto prokazhyennyy istsyelisya ot boleyzni prokazhyeniya to svyashchyennik prikazhyet vzyat' dlya ochishchayemogo dvukh ptits zhivyykh chistykh,

kyedrovogo dyeryeva, chyervlyenyuyu nit' i issopa, i prikazhyet svyashchyennik zakolat' odnu ptitsu nad glinyanym sosudom, nad zhivoyu vodoyu; a sam on voz'myet zhivuyu ptitsu, kyedrovoye dyeryevo, chyervlyenyuyu nit' i issop, i omochit ikh i zhivuyu ptitsu v krovi ptitsy zakolotoi nad zhivoyu vodoyu, i pokropit na ochishchayemogo ot prokazy syem' raz, i ob'yavit yego chistym, i pustit zhivuyu ptitsu v polye. ochishchayemyi omyet odyezhdy svoi, ostrizhyet vsye volosy svoi, omyetsya vodoyu, i budyet chist; potom voidyet v stan i probudyet syem' dnyei vnye shatra svoego; v syed'moi dyen' obryeyet vsye volosy svoi, golovu svoyu, borođu svoyu, brovi glaz svoikh, vsye volosy svoi obryeyet, i omyet odyezhdy svoi, i omyet tyelo svoye vodoyu, i budyet chist; v vos'moi dyen' voz'myet on dvukh ovnov byez poroka, i odnu ovtsu odnolyetnyuyu byez poroka, i tri dyesyatykh chasti yefy psyenicchnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, i odin log yelyeya; svyashchyennik ochishchayushchii postavit ochishchayemogo chelovyeka s nimi pryed i-o u vkhoda skinii sobraniya; i voz'myet svyashchyennik odnogo ovna, i pryedstavit yego v zhyertvu povinnosti, i log yelyeya, i prinyesyet eto, potryasaya pryed i-o; i zakolyet ovna na tom myesty, gde zakolayut zhyertvu za gryekh, i vsyesozhzhenyiye, na myesty svyatom, ibo siya zhyertva povinnosti, podobno zhyertvye za gryekh, prinadlyezhit svyashchyenniku: eto vvelikaya svyatynya; i voz'myet svyashchyennik krovi zhyertvy povinnosti, i vovizual-ra-trudit'syazhit svyashchyennik na krai pravogo ukha ochishchayemogo i na bol'shoi palyets pravoi ruki yego i na bol'shoi palyets pravoi nogi yego; i voz'myet svyashchyennik iz loga yelyeya i pol'yet na lyevuyu svoyu ladon'; i omochit svyashchyennik pravyy pyerst svoi v yelyei, kotoryi na lyevoi ladoni yego, i pokropit yelyeyem s pyerst svoego syem' raz pryed litsyem i-o; ostavshisya zhye yelyei, kotoryi na ladoni yego, vovizual-ra-trudit'syazhit svyashchyennik na krai pravogo ukha ochishchayemogo, na bol'shoi palyets pravoi ruki yego i na bol'shoi palyets pravoi nogi yego, na [myesta, gde] krov' zhyertvy povinnosti; a ostal'noi yelyei, kotoryi na ladoni svyashchyennika, vovizual-ra-trudit'syazhit on na golovu ochishchayemogo, i ochistit yego svyashchyennik pryed litsyem i-o. i sovyershit svyashchyennik zhyertvu za gryekh, i ochistit ochishchayemogo ot nyechistoty yego; poslye togo zakolyet [zhyertvu] vsyesozhzhenyia; i vovizual-ra-trudit'syazhit svyashchyennik vsyesozhzhenyiye i prinoshyeniye khlyebnoye na zhyertvyennik; i ochistit yego svyashchyennik, i on budyet chist. yesli zhye on byeden i nye imyeyet dostatka, to pust' voz'myet odnogo ovna v zhyertvu povinnosti dlya potryasaniya, chtob ochistit' sye-bya, i odnu dyesyatuyu chast' [yefy] psyenicchnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, i log yelyeya, i dvukh gorlits ikh dvukh molodykh golubeyi, chtob dostanyet ruka yego, odnu [iz ptits] v zhyertvu za gryekh, a druguyu vo vsyesozhzhenyiye; i prinyesyet ikh v vos'moi dyen' ochishchayeniya svoego k svyashchyenniku ko vkhodu skinii sobraniya, pryed litsye i-o;

svyashchyennik voz'myet ovna zhyertvy povinnosti i log yelyeya, i prinyeset eto svyashchyennik, potryasaya pryed i-o; i zakolyet ovna v zhyertvu povinnosti, i voz'myet svyashchyennik krovi zhyertvy povinnosti, i vovizual-ra-trudit'syazhit na krai pravogo ukha ochishchayemogo i na bol'shoi palyets pravoi ruki yego i na bol'shoi palyets pravoi nogi yego; i nal'yet svyashchyennik yelyeya na lyevuyu svoyu ladon', i yelyeyem, kotoryi na lyevoi ladoni yego, pokropit svyashchyennik s pravogo pyersta svoego syem' raz pryed litsyem i-o; i vovizual-ra-trudit'syazhit svyashchyennik yelyeya, kotoryi na ladoni yego, na krai pravogo ukha ochishchayemogo, na bol'shoi palyets pravoi ruki yego i na bol'shoi palyets pravoi nogi yego, na myesta, [gdye] krov' zhyertvy povinnosti; a osta'noi yelyei, kotoryi na ladoni svyashchyennika, vovizual-ra-trudit'syazhit on na golovu ochishchayemogo, chtob ochistit' yego pryed litsyem i-o; i prinyeset odnu iz gorlits ili odnogo iz molodykh golubyei, chto dostanyet ruka [ochishchayemogo], iz toho, chto dostanyet ruka yego, odnu [ptitsu] v zhyertvu za gryekh, a druguyu vo vsyesozhzhyniye, vmyeste s prinoshyeniym khlyebnym; i ochistit svyashchyennik ochishchayemogo pryed litsyem i-o. vot zakon o prokazhyennom, kotoryi vo vryemya ochishcheniya svoego nye imyeyet dostatka. i skazal i-o' moisyeyu i aaronu, govorya: kogda voidyetye v zye'mlyu khanaanskuyu, kotoruyu ya dayu vam vo vladyneniye, i ya navyedu yazvu prokazy na domy v zye'mlye vladyniyya vashyego, togda tot, chyei dom, dolzhen poiti i skazat' svyashchyenniku: u myenya na domye pokazalas' kak by yazva. svyashchyennik prikazhyet oporozhnit' dom, pryezhdye nyezhyeli voidyet svyashchyennik osmatrivat' yazvu, chtoby nye sdyelalos' nyechistym vsye, chto v domye; poslye syego pridyet svyashchyennik osmatrivat' dom. yesli on, osmotryev yazvu, uvidit, chto yazva na styenakh doma sostoit iz zylenevatykh ili krasnovatykh yamin, kotoryye okazhutsya uglublyennymi v styenye, to svyashchyennik vyidyet iz doma k dyeryam doma i zapryet dom na syem' dnei. v syed'moi dyen' opyat' pridyet svyashchyennik, i yesli uvidit, chto yazva rasprostranilas' po styenam doma, to svyashchyennik prikazhyet vylomat' kamni, na kotorykh yazva, i brosit' ikh vnye goroda na myesto nyechistoye; a dom vnutri pust' vyes' oskoblyat, i obmazku, kotoruyu otskoblyat, vyspyat vnye goroda na myesto nyechistoye; i voz'mut drugie kamni, i vstavayt vmyesto tyekh kamney, i voz'mut druguyu obmazku, i obmazhut dom. yesli yazva opyat' poyavitsya i budyet tsyesti na domye poslye toho, kak vylomali kamni i oskoblili dom i obmazali, to svyashchyennik pridyet i osmotrit, i yesli yazva na domye rasprostranilas', to eto yedkaya prokaza na domye, nyechist on; dolzhno ravizual-ra-trudit'syamat' syei dom, i kamni yego i dyeryevo yego i vsyu obmazku doma vnyesti vnye goroda na myesto nyechistoye; kto vkhodit v dom vo vsye vryemya, kogda on zapert, tot nyechist do vyechyera; i kto spit v domye tom, tot dolzhen vymyt' odyezhdy svoi; i kto yest v domye tom, tot dolzhen vymyt' odyezhdy svoi.

yesli zhye svyashchyennik pridyet i uvidit, chto yazva na domye nye rasprostranilas' poslye toho, kak obmazali dom, to svyashchyennik ob'yavit dom chistym, potomu chto yazva proshla. i chtoby ochistit' dom, voz'myet on dyve ptitsy, kyedrovogo dyeryeva, chyervlyenuyu nit' i issopa, i zakolyet odnu ptitsu nad glynanyam sosudom, nad zhivoyu vodoyu; i voz'myet kyedrovoye dyeryevo i issop, i chyervlyenuyu nit' i zhivuyu ptitsu, i omochit ikh v krovi ptitsy zakolotoi i v zhivoi vodye, i pokropit dom syem' raz; i ochistit dom krov'yu ptitsy i zhivoyu vodoyu, i zhivoyu ptitsyeyu i kyedrovym dyeryevom, i issopom i chyervlyenoyu nit'yu; i pustit zhivuyu ptitsu vnye goroda v polye i ochistit dom, i budyet chist. vot zakon o vsyakoi yazve prokazy i o parshivosti, i o prokazye na odyezhdye i na domye, i ob opukholi, i o lishayakh, i o pyatnakh, – chtoby ukazat', kogda eto nyechisto i kogda chisto. vot zakon o prokazye.

15

i skazal i-o' moisyeyu i aaronu, govorya: ob'yavitye synam izrail'yevym i skazhitye im: yesli u kogo budyet istyechyeniye iz tyela yego, to ot istyecheniya svoego on nyechist. i vot [zakon] o nyechistoye yego ot istyecheniya yego: kogda tyechyt iz tyela yego istyechyeniye yego, i kogda zaderyzhivayetsya v tyelye yego istyechyeniye yego, eto nyechistota yego vsyakaya postyel', na kotoroi lyazhyet imyeyushchii istyechyeniye, nyechista, i vsyakaya vyeshch', na kotoruyu syadyet, nyechista; i kto prikosnyetsya k postyeli yego, tot dolzhen vymyt' odyezhdy svoi i omyt'sya vodoyu i nyechist budyet do vyechyera; i kto syadyet na kakuyu-libo vyeshch', na kotoroi sidel imyeyushchii istyechyeniye, tot dolzhen vymyt' odyezhdy svoi i omyt'sya vodoyu i nyechist budyet do vyechyera; i kto prikosnyetsya k tyelu imyeyushchego istyechyeniye, tot dolzhen vymyt' odyezhdy svoi i omyt'sya vodoyu i nyechist budyet do vyechyera; yesli imyeyushchii istyechyeniye plyunet na chistogo, to syei dolzhen vymyt' odyezhdy svoi i omyt'sya vodoyu, i nyechist budyet do vyechyera; i vsyakaya povozka, v kotoroi yekhal imyeyushchii istyechyeniye, nyechista [budyet do vyechyera]; i vsyakii, kto prikosnyetsya k chyemu-nibud', chto bylo pod nim, nyechist budyet do vyechyera; i kto ponyeset eto, dolzhen vymyt' odyezhdy svoi i omyt'sya vodoyu, i nyechist budyet do vyechyera; i vsyakii, k komu prikosnyetsya imyeyushchii istyechyeniye, nye omyv ruk svoikh vodoyu, dolzhen vymyt' odyezhdy svoi i omyt'sya vodoyu, i nyechist budyet do vyechyera; glynanyi sosud, k kotoromu prikosnyetsya imyeyushchii istyechyeniye, dolzhno razbit', a vsyakii dyeryevyannyi sosud dolzhno vymyt' vodoyu. a kogda imyeyushchii istyechyeniye osvoboditsya ot istyecheniya svoego, togda dolzhen on otschitat' syebe syem' dnei dlya ochishcheniya svoego i vymyt' odyezhdy svoi, i omyt' tyelo svoje zhivoyu vodoyu, i budyet chist; i v vos'moi dyen' voz'myet on syebe dvukh gorlits ili dvukh molodykh golubyei, i pridyet pryed litsye i-o ko vkhodu skini

sobraniya, i otdest ikh svyashchyenniku; i prinyesyet svyashchyennik iz sikh [ptits] odnu v zhyertvu za gryekh, a druguyu vo vsyesozhzhyniye, i ochistit yego svyashchyennik pryed i-o ot istyecheniya yego. yesli u kogo sluchitsya izliyaniye syemyeni, to on dolzhen omyt' vodoyu vsye tyelo svoye, i nyechist budyet do vyecherya; i vsyakaya odyezhda i vsyakaya kozha, na kotoruyu popadyet syemya, dolzhna byt' vymyta vodoyu, i nyechista budyet do vyecherya; yesli muzhchina lyazhyet s zhyenshchinoi [i budyet] u nyego izliyaniye syemyeni, to oni dolzhny omyt'sya vodoyu, i nyechisty budut do vyecherya. yesli zhyenshchina imyeyet istyecheniye krovi, tyekushcheyi iz tyela yeye, to ona dolzhna sidet' sym' dnei vo vryemya ochishcheniya svoeyego, i vsyakii, kto prikosnyetsya k nyei, nyechist budyet do vyecherya; i vsye, na chyem ona lyazhyet v prodolzheniye ochishcheniya svoeyego, nyechisto; i vsye, na chyem syadyet, nyechisto; i vsyakii, kto prikosnyetsya k postyeli yeye, dolzhen vymyt' odyezhdy svoi i omyt'sya vodoyu i nyechist budyet do vyecherya; i vsyakii, kto prikosnyetsya k kakoi-nibud' vyeschi, na kotoroi ona sidyla, dolzhen vymyt' odyezhdy svoi i omyt'sya vodoyu, i nyechist budyet do vyecherya; i yesli kto prikosnyetsya k chyemu-nibud' na postyli ili na toi vyeschi, na kotoroi ona sidyla, nyechist budyet do vyecherya; yesli pyeryespit s nyeyu muzh, to nyechistota yeye budyet na nyem; na nyechist budyet sym' dnei, i vsyakaya postyl'; na kotoroi on lyazhyet, budyet nyechista. yesli u zhyenshchiny tyechyet krov' mnogiyе dni nye vo vryemya ochishcheniya yeye, ili yesli ona imyeyet istyecheniye dolyeye [obyknovennogo] ochishcheniya yeye, to vo vsye vryemya istyecheniya nyechistoty yeye, podobno kak v prodolzheniye ochishcheniya svoeyego, ona nyechista; vsyakaya postyl', na kotoroi ona lyazhyet vo vsye vryemya istyecheniya svoeyego, budyet [nyechista], podobno kak postyl' v prodolzheniye ochishcheniya yeye; i vsyakaya vyesch', na kotoruyu ona syadyet, budyet nyechista, kak nyechisto eto vo vryemya ochishcheniya yeye; i vsyakii, kto prikosnyetsya k nim, budyet nyechist, i dolzhen vymyt' odyezhdy svoi i omyt'sya vodoyu, i nyechist budyet do vyecherya. a kogda ona osvoboditsya ot istyecheniya svoeyego, togda dolzhna otschitat' syebe sym' dnei, i potom budyet chista; v vos'moi dyen' voz'myet ona syebe dvukh gorlits ili dvukh molodykh golubeyi i prinyesyet ikh k svyashchyenniku ko vkhodu skinii sobraniya; i prinyesyet svyashchyennik odnu [iz ptits] v zhyertvu za gryekh, a druguyu vo vsyesozhzhyniye, i ochistit yeye svyashchyennik pryed i-o ot istyecheniya nyechistoty yeye. tak pryedokhranyaitye synov izrail'yevykh ot nyechistoty ikh, chtob oni nye umyerli v nyechistoty svoeyi, oskvyernaya zhilishchye moye, kotoroye sryedi nikh: vot zakon ob imyeyushchyem istyecheniye i o tom, u kogo sluchitsya izliyaniye syemyeni, dyelayushcheye yego nyechistym, i o stradayushcheyi ochishcheniym svoim, i o imyeyushchikh istyecheniye, muzhchine ili zhyenshchine, i o muzhye, kotoryi pyeryespit s nyechistoyu.

i govoril i-o' moisyeyu po smyerti dvukh synov aaronovykh, kogda oni, pristupiv pryed litsye i-o, umyerli, i skazal i-o' moisyeyu: skazhi aaronu, bratu tvoyemu, chtob on nye vo vsyakoye vryemya vkhodil vo svyatilishchye za zavyesu pryed kryshku, chtob na kovcheyge, daby yemu nye umyeryet', ibo nad kryshkoyu ya budu yavlyat'sya v oblakye. vot s chyem dolzhen vkhodit' aaron vo svyatilishchye: s tyel'tsom v zhyertvu za gryekh i s ovnom vo vsyesozhzhyniye svyashchyennyi l'nyanoi khiton dolzhen nadyevat' on, nizhnyeye plat'ye l'nyanoye da budyet na tyelye yego, i l'nyanym poayasom pust' opoyasyavayetsya, i l'nyanoi kidar nadyevayet: eto svyashchyennyye odyezhdy; i pust' omayayet on tyelo svoye vodoyu i nadyevayet ikh; i ot obshcheystva synov izrail'yevykh pust' voz'myet dvukh kovizual-ra-trudit'syav v zhyertvu za gryekh i odnogo ovna vo vsyesozhzhyniye. i prinyesyet aaron tyel'tsa v zhyertvu za gryekh za syebya i ochistit syebya i dom svoi. i voz'myet dvukh kovizual-ra-trudit'syav i postavit ikh pryed litsyem i-o u vkhoda skinii sobraniya; i brosit aaron ob oboikh kozlakh zhryebii: odin zhryebii dlya i-o, a drugoi zhryebii dlya otpushcheniya; i privyedyet aaron kozla, na kotorogo vyshyel zhryebii dlya i-o, i prinyesyet yego v zhyertvu za gryekh, a kozla, na kotorogo vyshyel zhryebii dlya otpushcheniya, postavit zhivogo pryed i-o, chtoby sovyershit' nad nim ochishcheniye i otoslat' yego v pustynyu dlya otpushcheniya. i privyedyet aaron tyel'tsa v zhyertvu za gryekh za syebya, i ochistit syebya i dom svoi, i zakolyet tyel'tsa v zhyertvu za gryekh za syebya; i voz'myet goryashchikh ugol'yev polnuyu kadil'nitsu s zhyertvyennika, kotoryi pryed litsyem i-o, i blagovonnogo myelko istolchennogo kuryeniya polnyye gorsti, i vnyesyet za zavyesu; i polozhit kuryeniye na ogon' pryed litsyem i-o, i oblako kuryeniya pokroyet kryshku, kotoraya nad [kovcheygom] otkrovyeniya, daby yemu nye umyeryet'; i voz'myet krovi tyel'tsa i pokropit pyerstom svoim na kryshku spyeryedi i pryed kryshkoyu, sym' raz pokropit krov'yu s pyersta svoeyego. i zakolyet kozla v zhyertvu za gryekh za narod, i vnyesyet krov' yego za zavyesu, i sdelayet s krov'yu yego to zhye, chtob dyelal s krov'yu tyel'tsa i pokropit yeyu na kryshku i pryed kryshkoyu, - i ochistit svyatilishchye ot nyechistoty synov izrail'yevykh i ot pryestuplenii ikh, vo vsyekh gryekhak ikh. tak dolzhen postupit' on i so skiniyeyu sobraniya, nakhodyashcheyusya u nikh, sryedi nyechistot ikh. ni odin chyelovyek nye dolzhen byt' v skinii sobraniya, kogda vkhodit on dlya ochishcheniya svyatilishcha, do samogo vykhoda yego. i tak ochistit on syebya, dom svoi i vsye obshcheystvo izrail'yevoy. i vyidyet on k zhyertvyenniku, kotoryi pryed litsyem i-o, i ochistit yego, i voz'myet krovi tyel'tsa i krovi kozla, i vovizual-ra-trudit'syazhit na rogi zhyertvyennika so vsyekh storon, i pokropit na nyego krov'yu s pyersta svoeyego sym' raz, i ochistit yego, i osvayit yego ot nyechistoty synov izrail'yevykh. i sovyershit ochishcheniye svyatilishcha, skinii sobraniya i zhy-

ertyvnyenika, privyedyet on zhivogo kozla, i vovizual-ra-trudit'syazhit aaron obyе ruki svoi na golovu zhivogo kozla, i ispyvedayet nad nim vsye byezzakoniya synov izrail'yevykh i vsye pryestuplyeniya ikh i vsye gryekhi ikh, i vovizual-ra-trudit'syazhit ikh na golovu kozla, i otoshlyet s narochnym chyelovyekom v pustynyu: i ponyesyet kozl na syebye vsye byezzakoniya ikh v zymlyu nyeprokhodimuyu, i pustit on kozla v pustynyu. i voidyet aaron v skiniyu sobraniya, i snimyet l'nanyaye odyezhdy, kotoryye nadyeval, vkhodya vo svyatilishchye, i ostavit ikh tam, i omoyet tyelo svoje vodoyu na svyatom myestye, i nadyenyet odyezhdy svoi, i vyidyet i sovyershshit vsyesozhzhyniye za syebya i vsyesozhzhyniye za narod, i ochistit syebya i narod; a tuk zhyertvy za gryekh voskurit na zhyertvyen-nikye. i tot, kto otvodil kozla dlya otpushchyniya, dolzhyn vymyt' odyezhdy svoi, omyt' tyelo svoje vodoyu, i potom mozhyet voiti v stan. a tyel'tsa za gryekh i kozla za gryekh, kotorykh krov' vnyesyena byla dlya ochishchyniya svyatilishcha, pust' vynye-sut von iz stana i sozhgut na ognye kozhi ikh i myaso ikh i nyechistotu ikh; kto sozhzhyet ikh, tot dolzhyn vymyt' odyezhdy svoi i omyt' tyelo svoje vodoyu, i poslye togo mozhyet voiti v stan. i da budyet siye dlya vas vyechnym postanovlyeniym: v syed'moi myesyats, v dyesyaty [dyen'] myesyatsa smiryaitye dushi vashi i nikakogo dyela nye dye-laitye, ni tuzemyets, ni prishlyets, posyelyivshiysya myezhdu vami, ibo v syei dyen' ochishchayut vas, chtoby sdylat' vas chistymi ot vsyekh gryekhov vashikh, chtoby vy byli chisty pryed litsyem i-o; eto subbota pokoya dlya vas, smiryaitye dushi vashi: eto postanovlyeniye vyechnoye. ochishchat' zhye dolzhyn svyashchennyk, kotoryi pomazan i kotoryi posvyashcheyn, chtoby svyashchennodeystvovat' yemu vmyesto ottsa svoyeo: i nadyenyet on l'nanyaye odyezhdy, odyezhdy svyashchennyye, i ochistit svyatoe-svyatykh i skiniyu sobraniya, i zhyertvyennik ochistit, i svyashchennyikov i vyes' narod obshchystva ochistit. i da budyet siye dlya vas vyechnym postanovlyeniym: ochishchat' synov izrail'yevykh ot vsyekh gryekhov ikh odnazhdy v godu. i sdylal on tak, kak povelyel i-o' moisyeyu.

17

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi aaronu i synam yego i vsyem synam izrail'yevym i skazhi im: vot chto povelyevayet i-o': yesli kto iz doma izrail'yeva zakolyet tyel'tsa ili ovtsu ili kozu v stanye, ili yesli kto zakolyet vnye stana i nye privyedyet ko vkhodu skinii sobraniya, chtoby pryedstavit' v zhyertvu i-o pryed zhilishcheyem i-o, to chyelovyeku tomu vmyenyena budyet krov': on prolil krov', i istryebitsya chyelovek tot iz naroda svoyeo; [eto] dlya togo, chtoby privodili syny izrail'yevy zhyertvy svoi, kotoryye oni zakolayut na polye, chtoby privodili ikh pryed i-o ko vkhodu skinii sobraniya, k svyashchennyku, i zakolali ikh i-o v zhyertvy mirnyye; i pokropit svyashchennyk krov'yu na zhyertvyennik i-o u vkhoda skinii sobraniya i voskurit tuk v priyatnoye blagoukhanie i-o, chtob oni

vpried' nye prinosili zhyertvy svoikh idolam, za kotorymi bludno khodyat oni. siye da budyet dlya nikh postanovlyeniym vyechnym v rody ikh. [yeshchye] skazhi im: yesli kto iz doma izrail'yeva i iz prishyel'tsey, kotoryye zhivut myezhdu vami, prinosit vsyesozhzhyniye ili zhyertvu i nye privyedyet ko vkhodu skinii sobraniya, chtoby sovyershshit' yeye i-o, to istryebitsya chyelovek tot iz naroda svoyeo. yesli kto iz doma izrail'yeva i iz prishyel'tsey, kotoryye zhivut myezhdu vami, budyet yest' kakuyu-nibud' krov', to obrashchaya litsye moye na dushu togo, kto budyet yest' krov', i istryeblyu yeye iz naroda yeye, potomu chto dusha tyela v krov'i, i ya naznachil yeye vam dlya zhyertvyennika, chtoby ochishchat' dushi vashi, ibo krov' siya dushu ochishchayet; potomu ya i skazal synam izrail'yevym: ni odna dusha iz vas nye dolzhna yest' krov'i, i prishlyets, zhivushchii myezhdu vami, nye dolzhyn yest' krov'i. yesli kto iz synov izrail'yevykh i iz prishyel'tsey, zhivushchikh myezhdu vami, na lovlye poimayet zvyerya ili ptitsy, kotoruyu mozhno yest', to on dolzhyn dat' vytyech' krov'i yeye i pokryt' yeye zymlyeyu, ibo dusha vsyakogo tyela [yest'] krov' yego, ona dusha yego; potomu ya skazal synam izrail'yevym: nye yesh'tye krov'i ni iz kakogo tyela, potomu chto dusha vsyakogo tyela yest' krov' yego: vsyakii, kto budyet yest' yeye, istryebitsya. i vsyakii, kto budyet yest' myertvyechinu ili rasteryzannoeye zvyeryem, tuzemyets ili prishlyets, dolzhyn vymyt' odyezhdy svoi i omyt' sya vodoyu, i nyechist budyet do vyecheyera, a [potom] budyet chist; yesli zhye nye vymoyet [odyezhd svoikh] i nye omoyet tyela svoyeo, to ponyesyet na syebye byezzakoniye svoje.

18

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi synam izrail'yevym i skazhi im: ya i-o', eti-k vash. po dyelam zymli yegipyetskoj, v kotoroi vy zhili, nye postupaitye, i po dyelam zymli khanaanskoj, v kotoruyu ya vyedu vas, nye postupaitye, i po ustanovlyeniym ikh nye khoditye moi zakony ispolnyaitye i moi postanovlyeniya soblyudaitye, postupaya po nim. ya i-o', eti-k vash. soblyudaitye postanovlyeniya moi i zakony moi, kotoryye ispolnyaya, chyelovek budyet zhiv. ya i-o'. nikto ni k kakoi rodstvynitsye po ploti nye dolzhyn priblizhat'sya s tyem, chtoby otkryt' nagoty. ya i-o'. nagoty ottsa tvoyeo i nagoty matyeri tvoeyi nye otkryvai: ona mat' tvoya, nye otkryvai nagoty yeye. nagoty zhyeny ottsa tvoyeo nye otkryvai: eto nagota ottsa tvoyeo. nagoty syestry tvoeyi, dochyeri ottsa tvoyeo ili dochyeri matyeri tvoeyi, rodishveyisa v domye ili vnye doma, nye otkryvai nagoty ikh. nagoty dochyeri syna tvoyeo ili dochyeri dochyeri tvoeyi, nye otkryvai nagoty ikh, ibo oni tvoya nagota. nagoty dochyeri zhyeny ottsa tvoyeo, rodishveyisa ot ottsa tvoyeo, ona syestra tvoya [po ottsu], nye otkryvai nagoty yeye. nagoty syestry ottsa tvoyeo nye otkryvai, ona yedinnokrovnaya ottsu tvoeyu. nagoty syestry matyeri tvoeyi nye otkryvai, ibo ona yedinnokrovnaya matyeri tvoeyi. nagoty brata ottsa tvoyeo nye otkryvai i k zhyenye yego nye priblizhaisya: ona tyetka tvoya.

nagoty nyevyestki tvoyei nye otkryvai: ona zhyena syna tvoyego, nye otkryvai nagoty yeye. nagoty zhyeny brata tvoyego nye otkryvai, eto nagota brata tvoyego. nagoty zhyeny i dochyery yeye nye otkryvai; dochyery syna yeye i dochyery dochyery yeye nye byeri, chtob otkryt' nagotu ikh, oni yedinokrovnnye yeye; eto byezzakoniye. nye byeri zhyeny vmyestye s syestroym yeye, chtoby sdylat' yeye sopyernitsyeyu, chtob otkryt' nagotu yeye pri nyei, pri zhizni yeye. i k zhyenye vo vryemya ochishchyneniya nyechistot yeye nye priblizhaisya, chtob otkryt' nagotu yeye. i s zhyenoyu blizhnyego tvoyego nye lozhis', chtoby izlit' syemya i oskvyernit'sya s nyeuy. iz dyeteyi tovikh nye otdavai na sluzhyeniye molokhu i nye byeschysti imyeni eti-ka tvoyego. ya i-o'. nye lozhis' s muzhchinoyu, kak s zhyenshchinoyu: eto myerzost'. i ni s kakim skotom nye lozhis', chtob izlit' [syemya] i oskvyernit'sya ot nyego; i zhyenshchina nye dolzhna stanovit'sya pryed skotom dlya sovokuplyeniya s nim: eto gnusno. nye oskvyernyaitye sye-bya nychem etim, ibo vsyem etim oskvyernili sye-bya narody, kotorykh ya progonyayu ot vas: i oskvyernilas' z'yemlya, i ya vozzyrel na byezzakoniye yeye, i svyergnula s sye-bya z'yemlya zhivushchikh na nyei. a vy soblyudaitye postanovlyeniya moi i zakony moi i nye dyelaitye vsyekh etikh myerzostyey, ni tuzymyets, ni prishlyets, zhivushchii nyezhdhu vami, ibo vsye eti myerzosti dyelali lyudi syei z'yemli, chtob pryed vami, i oskvyernilas' z'yemlya; chtob i vas nye svyergnula s sye-bya z'yemlya, kogda vy stanetye oskvyernyat' yeye, kak ona svyergnula narody, byvshiye pryezhdye vas; ibo yesli kto budyet dyelat' vsye eti myerzosti, to dushi dyelayushchikh eto istryeblyeny budut iz naroda svoyego. itak soblyudaitye povyeleniya moi, chtoby nye postupat' po gnusnym obychayam, po kotorym postupali pryezhdye vas, i chtoby nye oskvyernyat'sya imi. ya i-o', eti-k vash.

19

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi vsyemu obshcheystvu synov izrail'yevykh i skazhi im: svyaty bud'tye, ibo svyat ya i-o', eti-k vash. boityes' kazhdyi matyeri svoeyi i otssa svoyego i subboty moi khranitiye. ya i-o', eti-k vash nye obrashchaityes' k idolam i eti-kov litykh nye dyelaitye syebye. ya i-o', eti-k vash. kogda budyetye prinosit' i-o zhyertvu mirnuyu, to prinositye yeye, chtoby priobryesti syebye blagovolyeniye: v dyen' zhyertvoprinosheniya vashyego i na drugoi dyen' dolzhno yest' yeye, a ostavshyeyesa k tryet'yemu dnyu dolzhno szhyech' na ognye; yesli zhye kto stanet yest' yeye na tryetii dyen', eto gnusno, eto nye budyet blagopriyatno; kto stanet yest' yeye, tot ponyesyet na syebye gryekha, ibo on oskvyernil svyatnyu i-o, i istryebitsya dusha ta iz naroda svoyego. kogda budyetye zhat' zhatvu na z'yemlye vashyey, nye dozhinai do kraya polya tvoyego, i ostavshyegosya ot zhatvy tvoyei nye podbirai, i vino-gradnika tvoyego nye obirai dochista, i popadavshikh yagod v vinogradnikye nye podbirai; ostav' eto byednomu i prishyel'tsu. ya i-o', eti-k vash. nye kradi-tye, nye lgitye i nye obmanyvaitye drug druga. nye klyanities' imyenyem moim vo lzhi, i nye byeschysti

imyeni eti-ka tvoyego. ya i-o'. nye obizhai blizhnyego tvoyego i nye grabityel'stviu. plata nayemniku nye dolzhna ostavat'sya u t'yeba do utra. nye vizual-ra-trudit'syaslov' glukhogo i pryed slyepym nye kladi nichyego, chtoby pryetknut'sya yemu; boisisya eti-ka tvoyego. ya i-o'. nye dyelaitye nyepravdy na sudye; nye bud' litsyepriyatyen k nishchyemu i nye ugozhдай litsu vyelikogo; po pravdye sudi blizhnyego tvoyego. nye khodi pyeryenoschikom v narodye tvoyem i nye vstavai na zhizn' blizhnyego tvoyego. ya i-o'. nye vrazhdui na brata tvoyego v syerdtsye tvoyem; oblichy blizhnyego tvoyego, i nye ponyesyesh' za nyego gryekha. nye msti i nye imyei vizual-ra-trudit'syaby na synov naroda tvoyego, no lyubi blizhnyego tvoyego, kak samogo sye-byu. ya i-o'. ustavy moi soblyudaitye; skota tvoyego nye svodi s inoyu porodoyu; polya tvoyego nye zasveyai dvumya rodami [syemyan]; v odyezhdhu iz raznorodnykh nityei, iz shyersti i l'na, nye odyevaisya. yesli kto pyeryespit s zhyenshchinoyu, a ona raba, obruchyennaya muzhu, no yeshchye nye vykuplyennaya, ili svoboda yeshchye nye dana yei, to dolzhno nakazat' ikh, no nye smyert'yu, potomu chto ona nyesvobodnaya: pust' pryedydet on i-o ko vkhodu skinii sobraniya zhyertvu povinnosti, ovna v zhyertvu povinnosti svoeyi; i ochistit yego svyashchyennik ovnom povinnosti pryed i-o ot gryekha, kotorym on sogryeshil, i proshchyen budyet yemu gryekh, kotorym on sogryeshil. kogda pridyetye v z'yemlyu, [kotoruyu i-o' eti-k dast vam], i posaditye kakoye-libo plodovoye dyeryevo, to plody yego pochitaitye za nyeobryezan-nyye, nye dolzhno yest' ikh; a v chyetvyertyi god vsye plody yego dolzhny byt' posvyashcheny dlya prazdnestv i-o; v pyaty i zhye god vy mozhyetye yest' plody yego i sobirat' syebye vsye proizvyedyniya yego. ya i-o', eti-k vash. nye yeshtye s krov'yu; nye vorozhitye i nye gadaitye. nye strigitye golovy vashyey krugom, i nye porti kraya borody tvoyei. radi umyersh-yego nye dyelaitye naryezov na tyelye vashyem i nye nakalyvaitye na syebye pis'myen. ya i-o'. nye oskvyernyai dochyery tvoyei, dopuskaya yeye do bluda, chtoby nye bludodyeistvovala z'yemlya i nye napolnilas' z'yemlya razvratom. subboty moi khranitiye i svy-atilishchye moye chtitye. ya i-o'. nye obrashchaityes' k vyzyvayushchim myertvykh, ik volshyebnikam nye khoditye, i nye dovoditye sye-byu do oskvyernyneniya ot nikh. ya i-o', eti-k vash. pryed litsyem syedogo vstavai i pochitai litsya startsa, i boisisya eti-ka tvoyego. ya i-o'. kogda posyelitsya prishlyets v z'yemlye vashyey, nye prityesnyaitye yego: prishlyets, posyelivshiisya u vas, da budyet dlya vas to zhye, chtob tuzymyets vash; lyubi yego, kak sye-byu; ibo i vy byli prishyel'tsami v z'yemlye yegipyetskoj. ya i-o', eti-k vash. nye dyelaitye nyepravdy v sudye, v myerye, v vyesyey i v izmyeryenii: da budut u vas vyesy vyernnye, giri vyernnye, yefa vyernnaya i gin vyernnyi. ya i-o', eti-k vash, kotoryi vyvvel vas iz z'yemli yegipyetskoj. soblyudaitye vsye ustavy moi i vsye zakony moi i ispolnyaitye ikh. ya i-o'.

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi siye synam izrail'yevym: kto iz synov izrail'yevykh iz prishly'tsev, zhivushchikh myezhdu izrail'tyanami, dast iz dyetei svoikh molokhu, tot da budyet pryedan smyerti: narod z'yemli da pob'yet yego kamnyami; i ya obrashchu litsye moye na chyelovyeka togo i istryeblyu yego iz naroda yego za to, cht'o on dal iz dyetei svoikh molokhu, chtob' oskvyernit' svyatilishchye moye i obyeschystit' svyatoe imya moye i yesli narod z'yemli nye obratit' ochyei svoikh na chyelovyeka togo, kogda on dast iz dyetei svoikh molokhu, i nye umyertvit yego, to ya obrashchu litsye moye na chyelovyeka togo i na rod yego i istryeblyu yego iz naroda yego, i vsyekh bludyashchikh po slyedam yego, chtoby bludno khodit' vslyed molokha. i yesli kakaya dusha obratitsya k vyzyvayushchim myertvykh i k volshyebnikam, chtoby bludno khodit' vslyed ikh, to ya obrashchu litsye moye na tu dushu i istryeblyu yeye iz naroda yeye. osvyschaitye syebye i bud'tye svyaty, ibo ya i-o', eti-k vash, [svyat]. soblyudaitye postanovleniya moi i ispolnyaitye ikh, ibo ya i-o', osvyschayushchii vas. kto budyet vizual-ratrudit'syaslovit' otssa svoego ili mat' svoyu, tot da budyet pryedan smyerti; otssa svoego i mat' svoyu on vizual-ra-trudit'syaslovil: krov' yego na nyem. yesli kto budyet pryelubodeystvovat' s zhyenoi zamuzhneyu, yesli kto budyet pryelubodeystvovat' s zhyenoyu blizhnego svoego, –da budut pryedany smyerti i pryelubodei i pryelubodeika. kto lyazhyet s zhyenoyu otssa svoego, tot otkryl nagotu otssa svoego: oba oni da budut pryedany smyerti, krov' ikh na nikh. yesli kto lyazhyet s nyevyestkoyu svoeyu, to oba oni da budut pryedany smyerti: myerzost' sdylali oni, krov' ikh na nikh. yesli kto lyazhyet s muzhchinoyu, kak s zhyenshchinoyu, to oba oni sdylali myerzost': da budut pryedany smyerti, krov' ikh na nikh. yesli kto voz'myet syebye zhyenu i mat' yeye: eto byezzakoniye; na ognye dolzhno szhyech' yego i ikh, chtoby nye bylo byezzakoniya myezhdu vami. kto smyesitsya so skotinoyu, togo pryedat' smyerti, i skotinu ubyeitye. yesli zhyenshchina poidyet k kakoi-nibud' skotinye, chtoby so-vokupit'sya s nheyu, to ubyei zhyenshchinu i skotinu: da budut oni pryedany smyerti, krov' ikh na nikh. yesli kto voz'myet syestru svoyu, doch' otssa svoego ili doch' matyeri svoei, i uvidit nagotu yeye, i ona uvidit nagotu yego: eto sram, da budut oni istryeblyeny pryed glazami synov naroda svoego; on otkryl nagotu syestry svoei: gryekh svoi ponyesyet on. yesli kto lyazhyet s zhyenoyu vo vryemya bolezni [krovoochishcheniya] i otkroyet nagotu yeye, to on obnazhil istyecheniya yeye, i ona otkryla tyecheniye kroyei svoikh: oba oni da budut istryeblyeny iz naroda svoego. nagoty syestry matyeri tvoei i syestry otssa tvoego nye otkryvai, ibo takovoi obnazhayet plot' svoyu: gryekh svoi ponyesut oni. kto lyazhyet s tyetkoyu svoeyu, tot otkryl nagotu dyadi svoego; gryekh svoi ponyesut oni, byezdyetnymi umrut. yesli kto voz'myet zhyenu brata svoego: eto gnusno; on otkryl nagotu brata svoego, byezdyetny budut oni. soblyudaitye vsye us-

tavy moi i vsye zakony moi i ispolnyaitye ikh, –i nye svyergnyet vas s syebye zyemlya, v kotoruyu ya vyeedu vas zhit'. nye postupaitye po oby chayam naroda, kotoryi ya progonyayu ot vas; ibo oni vsye eto dyelali, i ya voznyegodoval na nikh, i skazal ya vam: vy vladyeitye zyemlyeyu ikh, i vam otdayu v naslyediye zyemlyu, v kotoroi tyechet moloko i myed. ya i-o', eti-k vash, kotoryi otdyelil vas ot vsyekh narodov. otlichaitye skot chisty i ot nychistogo i ptitsu chistuyu ot nychistoi i nye oskvyernyayite dush vashikh skotom i ptitsyeyu i vsyem pryesmykayushchimsya po zyemlye, cht'o otlichil ya, kak nychistoye. bud'tye pryedo mnoyu svyaty, ibo ya svyat i-i-o', i ya otdyelil vas ot narodov, chtoby vy byli moi. muzhchina ili zhyenshchina, yesli budut oni vyzyvay' myertvykh ili volkhvovat', da budut pryedany smyerti: kamnyami dolzhno pobit' ikh, krov' ikh na nikh.

21

i skazal i-o' moisyeyu: ob'yavi svyashchyennikam, synam aaronovym, i skazhi im: da nye oskvyernyayut syebye [prikosnovenyiem] k umyershemyu iz naroda svoego; tol'ko k blizhnemu rodstvyyenniku svoymu, k matyeri svoei i k otssu svoymu, k synu svoymu i dochyeri svoei, k bratu svoymu i k syestre svoei, dveyitsye, zhivushcheyi pri nyem i nye byvshyei zamuzhyem, možno yemu [prikasat'sya], nye oskvyernyaya syebye i [prikosnovenyiem] k komu by to ni bylo v narode svoym nye dolzhen on oskvyernyat' syebye, chtoby nye sdylat'sya nychistym. oni nye dolzhny brit' golovy svoei i podstrigat' kraya borody svoei i dyelat' naryezy na tyelye svoym. oni dolzhny byt' svyaty eti-ku svoymu i nye dolzhny byeschystit' imeny eti-ka svoego, ibo oni prinosyat zhyertvy i-o, khlyeb eti-ku svoymu, i potom dolzhny byt' svyaty. oni nye dolzhny brat' za syebye bludnitsu i oporochyennuyu, nye dolzhny brat' i zhyenu, otvyerzhyennuyu muzhyem svoim, ibo oni svyaty eti-ku svoymu. svyaty yego, ibo on prinosit khlyeb eti-ku tvoymu: da budyet on u tyebye svyat, ibo svyat ya i-o', osvyschayushchii vas. yesli doch' svyashchyennika oskvyernit syebye bludodoyeyaniem, to ona byeschystit otssa svoego; ognym dolzhno szhyech' yeye. vyelikii zhye svyashchyennik iz brat'yev svoikh, na golovu kotorogo vozlit yelei pomazaniya, i kotoryi osvyschayen, chtoby oblachat'sya v [svyashchyennye] odyezhdy, nye dolzhen obnazhat' golovy svoei i razdirat' odyezhd svoikh; i ni k kakomu umyershemyu nye dolzhen on pristupat': dazhye [prikosnovenyiem k umyershemyu] otssu svoymu i matyeri svoei on nye dolzhen oskvyernyat' syebye. i ot svyatilishcha on nye dolzhen otkhodit' i byeschystit' svyatilishchye eti-ka svoego, ibo osvyschayeniye yelyem pomazaniya eti-ka yego na nyem. ya i-o'. v zhyenu on dolzhen brat' dveyitsy. vdovu, ili otvyerzhyennuyu, ili oporochyennuyu, [ili] bludnitsu, nye dolzhen on brat', no dveyitsy iz naroda svoego dolzhen on brat' v zhyenu; on nye dolzhen porochit' syemyeni svoego v narode svoym, ibo ya i-o', osvyschayushchii yego. i

skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi aaronu: nikto iz syemyeni tvoyego vo [vsye] rody ikh, u ktorogo [na tyelye] budyet nyedostatok, nye dolzhyen pristupat', chtoby prinosit' khlyeb eti-ku svoymu; nikto, u kogo na tyelye yest' nyedostatok, nye dolzhyen pristupat', ni slyepoi, ni khromoi, ni urodlivyi, ni takoi, u ktorogo pyeryelomliya noga ili pyeryelomlyena ruka, ni gorbatyi, ni s sukhim chlyenom, ni s byel'mom na glazu, ni korostovyi, ni parshivyi, ni s povryezhdyennymi yatrami; ni odin chyelovyek iz syemyeni aarona svyashchennika, u ktorogo [na] [tyelye] yest' nyedostatok, nye dolzhyen pristupat', chtoby prinosit' zhyertvy i-o; nyedostatok [na nyem], poetomu nye dolzhyen on pristupat', chtoby prinosit' khlyeb eti-ku svoymu; khlyeb eti-ka svoego iz vye-likikh svyatyn' i iz svyatyn' on mozhyet yest'; no k zavyesye nye dolzhyen on prikhodit' i k zhyertvyen-niku nye dolzhyen pristupat', potomu chto nyedosta-tok na nyem: nye dolzhyen on byeschyestit' svyatil-ishcha moyego, ibo ya i-o', osv'yashchayushchii ikh. i ob'yavil [eto] moisyei aaronu i synam yego i vsyem synam izrail'yevym.

22

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi aaronu i synam yego, chtob oni ostorozhno postupali so svy-atynymi synov izrail'yevykh i nye byeschyestili svy-atago imeny moyego v tom, chto oni posvyashchayut mnye. ya i-o'. skazhi im: yesli kto iz vsyego potomstva vashyego v rody vashi, imyeya na sye-bye nyechistotu, pristupit k svyatynyam, kotoryye posvyashchayut syny izrail'evy i-o, to istryebitsya dusha ta ot litsa moyego. ya i-o' kto iz syemyeni aaronova prokazhyen, ili imyeyet istyechenyie, tot nye dolzhyen yest' svyatyn', poka nye ochistitsya; i kto prikosnyetsya k chyemu– nibud' nyechistomu ot myertvogo, ili u kogo sluchitsya izliyaniye syemyeni, ili kto prikosnyetsya k kakomu–nibud' gadu, ot ko-torogo on sdelayetsya nyechist, ili k chyelovyeku, ot ktorogo on sdelayetsya nyechist kakoyu by to ni bylo nyechistotoyu, – tot, prikosnuvshiisya k syemu, nyechist budyet do vyechyera i nye dolzhyen yest' svyatyn', pryezhdye nyezhyeli omoyet tyelo svoje vodoyu; no kogda zaidyet solntsye i on ochistit-sya, togda mozhyet on yest' svyatyni, ibo eto yego pishcha. myertvyechiny i zvyeroyadiny on nye dolzhyen yest', chtoby nye oskvyernit'sya etim. ya i-o'. da soblyudayut oni povyeleniya moi, chtoby nye ponyesti na syebe gryekha i nye umyryet' v nyem, kogda narushat siye. ya i-o', osv'yashchayushchii ikh. nikto postoronni nye dolzhyen yest' svyatyni; posyelimshiisya u svyashchennika i nayemnik nye dolzhyen yest' svyatyni; yesli zhye svyashchyen-nik kupit syebe chyelovyeka za syeryebro, to syei mozhyet yest' onuyu; takzhye i domochadtsy yego mogut yest' khlyeb yego. yesli doch' svyashchennika vyidyet v zamuzhystvo za postoronnyego, to ona nye dolzhna yest' prinosimykht svyatyn'; kogda zhye doch' svyashchennika budyet vdova, ili razvyyeden-naya, i dyetei nyet u nyeye, i vozvratitsya v dom ottsa svoego, kak [byla] v yunosti svoey, togda ona mozhyet yest' khlyeb ottsa svoego; a postoronni

nikto nye dolzhyen yest' yego. kto po oshibkye s'yest [chto–nibud'] iz svyatyni, tot dolzhyen ot-dat' svyashchenniku svyatynyu i prilozhit' k nyei pyatuyu yeye dolyu. [svyashchenniki] sami nye dolzhny porochit' svyatyni synov izrail'yevykh, koto-ryye oni prinosyat i-o, i nye dolzhny navlyekat' na syebya vinu v pryestuplenii, kogda budet yest' svy-atyni svoi, ibo ya i-o', osv'yashchayushchii ikh. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi aaronu i synam yego i vsyem synam izrail'yevym i skazhi im: yesli kto iz doma izrail'eva, ili iz prishyelt'syev, [posye-livshikhsya] myezhdu izrail'tyanami, po obyetu li kakomu, ili po usyerdiyu prinosit zhyertvu svoyu, ko-toruyu prinosyat i-o vo vsyesozhzhenyie, to, chtoby sim priobryesti blagovolyeniye [ot eti-ka, zhyertva] [dolzhna byt'] byez poroka, muzhyeskogo pola, iz krupnogo skota, iz ovysts i iz koz; nikakogo [zhiv-otnogo], na ktorom yest' porok, nye prinositye; ibo eto nye priobryetet vam blagovolyeniya. i yesli kto prinosit mirnuyu zhyertvu i-o, ispolnyaya obyet, ili po usyerdiyu, iz krupnogo skota ili iz myelkogo, to [zhyertva dolzhna byt'] byez poroka, chtob byt' ugodnoyu [eti-ku]: nikakogo poroka nye dolzhno byt' na nyei; [zhivotnogo] slyepogo, ili povryezhdyennogo, ili urodlivogo, ili bol'nogo, ili korostovogo, ili parshivogo, takikh nye prinositye i-o i v zhyertvu nye davaitye ikh na zhyertvyen-nik i-o'; tyel'tsa i agntsa s chlyenami, nyesorazmyn-erno dlinnymi ili korotkimi, v zhyertvu usyerdiya prinyesti mozhyesh'; a yesli po obyetu, to eto nye ugodno budyet [eti-ku]; [zhivotnogo], u ktorogo yatra razdavlyeny, razbity, otorvany ili vyryezany, nye prinositye i-o i v zemlye vashyei nye dyelaitye [syego]; i iz ruk inozymtsyev nye prinositye vsyekh takovykh [zhivotnykh] v dar eti-ku vashyemu, po-tomu chto na nikh povryezhdyeniye, porok na nikh: nye priobryetut oni vam blagovolyeniya. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: kogda roditsya tyelenok, ili yagnyenok, ili kozlyenok, to syem' dneiy on dolzhyen probyt' pri matyeri svoey, a ot vos'mogo dnya i daly-eye budyet blagoudnyen dlya prinoshyeniya v zhy-ertvu i-o; no ni korovy, ni ovtsy nye zakolaitye v odin dyen's porozhdyeniym yeye. yesli prinositye i-o zhyertvu blagodaryeniya, to prinositye yeye tak, chtob ona priobryela vam blagovolyeniye; v tot zhye dyen' dolzhno s'yest' yeye, nye ostavlyaitye ot nyeye do utra. ya i-o'. i soblyudaitye zapovyedi moi i is-polnyaitye ikh. ya i-o'. nye byeschyestitye svyatogo imeny moyego, chtob ya byl svyatim sryedi synov izrail'yevykh. ya i-o', osv'yashchayushchii vas, kotoryi vyvvel vas iz zemli yegipyetskoi, chtob byt' vashim eti-kom. ya i-o'.

23

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi synam izrai-lyevym i skazhi im o prazdnikakh i-o, v kotoryye dolzhno sozyvat' svyashchennyye sobraniya. vot prazdniki moi: shyest' dneiy mozžno dyelat' dyela, a v syed'moi dyen' subbota pokoya, svyashchyen-noye sobraniye; nikakogo dyela nye dyelaitye; eto subbota i-o vo vsyekh zhilishchakh vashikh vot prazdniki i-o, svyashchennyye sobraniya, koto-

ryye vy dolzhny sozyvat' v svoye vryemya: v pyervyy myesyats, v chyetyrnadsatyi [dyen'] myesyatsa vyecheryom paskha i-o; i v pyatnadsatyi dyen' togo zhye myesyatsa prazdnik opryesnokov i-o; sym' dneye yesh'tye opryesnoki; v pyervyi dyen' da budyet u vas svyashchyennoye sobraniye; nikakoi raboty nye rabotaitye. i vasyashchyennoye sobraniye; i v tyechenyiye symi dneye prinositye zhyertvu i-o; v syed'moi dyen' takzhye svyashchyennoye sobraniye; nikakoi raboty nye rabotaitye. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi synam izrail'yevym i skazhi im: kogda pridyetye v zymlyu, kotoruyu ya dayu vam, i budyete zhat' na nyei zhatvu, to prinyesite pyervyi snop zhatvy vashyei k svyashchyenniku; on voznyesyet etot snop pryed i-o, chtoby vam priobryesti blagovolyniye; na drugoi dyen' prazdnika voznyesyet yego svyashchyennik; i v dyen' voznozhyneniya snopa prinyesite vo vsyesozhzhyneniye i-o agntsa odnolyetnyego, byez poroka, i s nim khlyebnogo prinoshyeniya dveye dyesyatykh chasti [yefy] pshyenchnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, v zhyertvu i-o, v priyatnoye blagoukhanie, i vozliyaniya k nyemu chyetyvert' gina vina; nikakogo [novogo] khlyeba, ni sushyenykh zyeryen, ni zyeryen syrykh nye yesh'tye do togo dnya, v kotoryi prinyesetye prinoshyeniya eti-ku vashyemu: eto vyechnoye postanovlyeniye v rody vashi vo vsyekh zhlilshchakh vashikh. otschitaitye syebye ot pyervogo dnya poslye prazdnika, ot togo dnya, v kotoryi prinositye snop potryasaniya, sym' polnykh nyedyl', do pyervogo dnya poslye syed'moi nyedyeli otschitaitye pyat'dyestat dneye, [i] [togda] prinyesite novoye khlyebnoye prinoshyeniye i-o: ot zhlilshch vashikh prinositye dva khlyeba voznozhyneniya, kotoryye dolzhny sostoyat' iz dvukh dyesyatykh chastey [yefy] pshyenchnoi muki i dolzhny byt' ispyecheny kisl'ye, [kak] pyervyi plod i-o; vmyesty s khlyebami pryedstav'tye sym' agntsyev byez poroka, odnolyetnikh, i iz krupnogo skota odnogo tyel'tsa i dvukh ovnov; da budyet eto vo vsyesozhzhyneniye i-o, i khlyebnoye prinoshyeniye i vozliyaniye k nim, v zhyertvu, v priyatnoye blagoukhanie i-o. prigotov'tye takzhye iz [stada] koz odnogo kozla v zhyertvu za gryekh i dvukh odnolyetnikh agntsyev v zhyertvu mirnuyu. svyashchyennik dolzhnen prinyesti eto, potryasaya pryed i-o, vmyesty s potryasayemyimi khlyebami pyervogo ploda i s dvumya agntsam, i eto budyet svyatnyeyu i-o; svyashchyenniku, [kotoryi prinosit, eto prinaldyezhit]; i sozyaitye [narod] v syei dyen', svyashchyennoye sobraniye da budyet u vas, nikakoi raboty nye rabotaitye: eto postanovlyeniye vyechnoye vo vsyekh zhlilshchakh vashikh v rody vashi. kogda budyete zhat' zhatvu na zymlye vashye, nye dozhdina! do kraya polya tvoyego, kogda zhnyesh', i ostavshyegosya ot zhatvy tvoyei nye podbirai; byednomu i prishyel'tsu ostav' eto. ya i-o', eti-k vash. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi synam izrail'yevym: v syed'moi myesyats, v pyervyi [dyen'] myesyatsa da budyet u vas pokoi, prazdnik trub, svyashchyennoye sobraniye. nikakoi raboty nye rabotaitye i prinositye zhyertvu i-o. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: takzhye v dveyatyi [dyen'] syed'mogo myesyatsa syego, dyen'

ochishchyneniya, da budyet u vas svyashchyennoye sobraniye; smiryaitye dushi vashi i prinositye zhyertvu i-o; nikakogo dyela nye dyelaitye v dyen' syei, ibo eto dyen' ochishchyneniya, daby ochistit' vas pryed litsyem i-o, eti-ka vashyego; a vsyakaya dusha, kotoraya nye smirit syebya v etot dyen', istryebitsya iz naroda svoynogo; i yesli kakaya dusha budyet dyelat' kakoye-nibud' dyelo v dyen' syei, ya istryeblyu tu dushu iz naroda yeye; nikakogo dyela nye dyelaitye: eto postanovlyeniye vyechnoye v rody vashi, vo vsyekh zhlilshchakh vashikh; eto dlya vas subbota pokoya, i smiryaitye dushi vashi, s vyecherya dveyatogo [dnya] myesyatsa; ot vyecherya do vyecherya prazdnuitye subbotu vashu. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi synam izrail'yevym: s pyatnadsatogo dnya togo zhye syed'mogo myesyatsa prazdnik kushchey, sym' dneye i-o; v pyervyi dyen' svyashchyennoye sobraniye, nikakoi raboty nye rabotaitye. v [tyechenyiye] symi dneye prinositye zhyertvu i-o; v vos'moi dyen' svyashchyennoye sobraniye da budyet u vas, i prinositye zhyertvu i-o: eto otdaniye prazdnika, nikakoi raboty nye rabotaitye. vot prazdniki i-o, v kotoryye dolzhno sozyvat' svyashchyennoye sobraniya, chtoby prinosit' v zhyertvu i-o vsyesozhzhyneniye, khlyebnoye prinoshyeniye, zakolayemye zhyertvy i vozliyaniya, kazhdoye v svoi dyen', kromye subbot i-o i kromye darov vashikh, i kromye vsyekh obyetrov vashikh i kromye vsyego [prinosimogo] po usyerdnyu vashyemu, chty vy dayete i-o. a v pyatnadsatyi dyen' syed'mogo myesyatsa, kogda vy sobirayete proizvyedyneniya zymli, prazdnuitye prazdnik i-o' sym' dneye: v pyervyi dyen' pokoi i v vos'moi dyen' pokoi; v pyervyi dyen' voz'mitye syebye vyetvi krasivykh dyeryev, vyetvi pal'movyye i vyetvi dyeryev shirokolistvyennykh i vyerb ryechnykh, i vyesyelityes' pryed i-o eti-kom vashim sym' dneye; i prazdnuitye etot prazdnik i-o' sym' dneye v godu: eto postanovlyeniye vyechnoye v rody vashi; v syed'moi myesyats prazdnuitye yego; v kushchakh zhivitye sym' dneye; vsyakii tuzemyets izrail'tyanin dolzhnen zhit' v kushchakh, chtoby znali rody vashi, chty v kushchakh posyelim ya synov izrail'yevykh, kogda vyvyl ikh iz zymli yegipyetskoi. ya i-o', eti-k vash. i ob'yavil moiseyi synam izrail'yevym o prazdnikakh i-o.

24

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: prikazhi synam izrail'yevym, chtob oni prinyesli tyebye yelyeya chistogo, vybitogo, dlya osvyeschyneniya, chtoby nyeprestanno goryel svyetil'nik; vnye zavysesy [kovchega] otkrovyeniya v skini sobraniya aaron [i syny yego] dolzhny stavit' ony pryed i-o ot vyecherya do utra vsyegda: eto vyechnoye postanovlyeniye v rody vashi na podsveychniky chistom dolzhny oni stavit' svyetil'nik pryed i-o vsyegda. i voz'mi pshyenchnoi muki i ispyeki iz nyeye dyenadtsat' khlyebov; v kazhdom khlyebe dolzhny byt' dveye dyesyatykh [yefy]; i polozhi ikh v dva ryada, po shvesti v ryad, na chistom stolye pryed i-o; i polozhi na [kazhdyi] ryad chistogo livana, i budyet eto pri

khlyebe, v pamyat', v zhyertvu i-o; v kazhdyi dyen' subboty postoyanno dolzhno polagat' ikh pryed i-o ot synov izrail'yevykh: eto zavyet vyechnyi; oni budut prinadlyezhat' aaronu i synam yego, kotoryye budut yes' ikh na svyatom mnyeste, ibo eto vyelikaya svyatynya dlya nikh iz zhyertv i-o: [eto] postanovlyeniye vyechnoye. i vyshyel syn odnoi izrail'tyanki, rodivshyeysya ot yegiptyanina, k synam izrail'yevym; i possorilsya v stanye syn izrail'tyanki s izrail'tyaninom; khulil syn izrail'tyanki imya [i-o] i vizual-ra-trudit'syaslovil. i privyeli yego k moisyeyu; i posadili yego pod strazhu, dokolye nye budyet ob'yavlyena im volya i-o. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: vyvvedi vizual-ra-trudit'syaslovivshyego von iz stana, i vsye slyshavshiyе pust' polozhat' ruki svoi na golovu yego, i vsye obshchystvo pob'yet yego kamnyami; i synam izrail'yevym skazhi: kto budyet vizual-ra-trudit'syaslovit' eti-ka svoyego, tot ponyesyet gryekh svoi; i khulityel' imeni i-o dolzhnyen umyeryet', kamnyami pob'yet yego vsye obshchystvo: prishlyets li, tuzymyets li stanyet khulit' imya [i-o], pryedan budyet smyerti. kto ub'yet kakogo-libo chyelovyeaka, tot pryedan budyet smyerti. kto ub'yet skotinu, dolzhnyen zaplatit' za nyeye, skotinu za skotinu. kto sdelayet povryezhdyeniye na tyelye blizhnego svoyego, tomu dolzhno sdelayat' to zhye, chto on sdelayal: pyeryelom za pyeryelom, oko za oko, zub za zub; kak on sdelayal povryezhdyeniye na [tyelye] chyelovyeaka, tak i yemu dolzhno sdelayat'. kto ub'yet skotinu, dolzhnyen zaplatit' za nyeye; a kto ub'yet chyelovyeaka, togo dolzhno pryedat' smyerti. odin sud dolzhnyen byt' u vas, kak dlya prishyel'tsa, tak i dlya tuzymtsa; ibo ya i-o', eti-k vash. i skazal moisey synam izrail'yevym; i vyvveli vizual-ra-trudit'syaslovivshyego von iz stana, i pobili yego kamnyami, i sdylalali syny izrail'yevy, kak povyelyel i-o' moisyeyu.

25

i skazal i-o' moisyeyu na gorye sinaye, govorya: ob'yavi synam izrail'yevym i skazhi im: kogda pridyetye v zyeemlyu, kotoruyu ya dayu vam, togda zyeemlya dolzhna pokoi't'sya v subbotu i-o; shyest' lyet zasayeva polye tvoye i shyest' lyet obryezyvai vinogradnik tvoi, i sobirai proizvyedyniya ikh a v syed'moi god da budyet subbota pokoya zyeemli, subbota i-o: polya tvoyego nye zasayevai i vinogradnika tvoyego nye obryezyvai; chto samo vyrastyet na zhatvye tvoeyi, nye szhinai, i grozdov s nyeo-bryezannykh loz tvoikh nye snimai; da budyet eto god pokoya zyeemli; i budyet eto v prodolzhyeniye subboty zyeemli [vsyem] vam v pishchu, tyebye i rabu tvoyemu, i rabye tvoeyi, i nayemniku tvoyemu, i posyelyentsu tvoyemu, posyelyivshyemusa u tyebya; i skotu tvoyemu i zvyeryam, kotoryye na zyeemlye tvoeyi, da budut vsye proizvyedyniya yeye v pishchu. i naschitai syebe syem' subbotnikh lyet, syem' raz po syemi lyet, chtob bylo u tyebya v syemi subbotnikh godakh sorok dyevyat' lyet; i vostrubi truboyu v syed'moi myesyats, v dyesyatyi [dyen'] myesyatsa, v dyen' ochishchycheniya vostrubitye truboyu po vsyei zyeemlye vashyey; i osvye-

atitye pyatidyesyatyi god i ob'yavitye svobodu na zyeemlye vsyem zhytelyam yeye: da budyet eto u vas yubilyei; i vozvratityes' kazhdy vo vladyniye svoye, i kazhdy vozvratityes' v svoye plyemya. pyatidyesyatyi god da budyet u vas yubilyei: nye syeitye i nye zhnitye, chto samo vyrastyet na zyeemlye, i nye snimaitye yagod s nyeobryezannykh [loz] yeye, ibo eto yubilyei: svyashchynnym da budyet on dlya vas; s polya yesh'tye proizvyedyniya yeye. v yubilyeyni god vozvratityes' kazhdy vo vladyniye svoye. yesli budyesh' prodavat' chto blizhnyemu tvoyemu, ili budyesh' pokupat' chto u blizhnego tvoyego, nye obizhaitye drug druga; po raschislyeniyu lyet poslye yubilyeya ty dolzhnyen pokupat' u blizhnego tvoyego, i po raschislyeniyu lyet dokhoda on dolzhnyen prodavat' tyebye; yesli mnogo [ostayetsya] lyet, umnozht' tsyenu; a yesli malo lyet [ostayetsya], umyen'shi tsyenu, ibo izvyestnoye chislo [lyet] zhatv on prodayet tyebye. nye obizhaitye odin drugogo; boisa eti-ka tvoyego, ibo ya i-o', eti-k vash. ispolnyaitye postanovlyeniya moi, i khranite zakony moi i ispolnyaitye ikh, i budyete zhit' spokoino na zyeemlye; i budyet zyeemlya davat' plod svoi, i budyete yes' dosyta, i budyete zhit' spokoino na nyei. yesli skazhyete: chto zhye nam yes' v syed'moi god, kogda my nye budyem ni syeyat', ni sobirat' proizvyedynii nashikh? ya poshlyu blagoslovyeniye moye na vas v shyestoi god, i on prinyesyet proizvyedynii na tri goda; i budyete syeyat' v vos'moi god, no yes' budyete proizvyedyniya staryye do dyevyatogo goda; dokolye nye pospyeyut proizvyedyniya yego, budyete yes' staroye. zyeemlyu nye dolzhno prodavat' navsyegda, ibo moya zyeemlya: vy prishyel'tsy i posyelyentsy u myenya; po vsyei zyeemlye vladyniya vashyego dozvolyaitye vykup zyeemli. yesli brat tvoi obyednyeyet i prodast ot vladyniya svoyego, to pridyet blizkii yego rodstvennyk i vykupit prodannoye bratomo yego; yesli zhye nyekomu za nyego vykupit', no sam on budyet imyet' dostatok i naidyet, skol'ko nuzhno na vykup, to pust' on raschislit gody prodazhi svoey i vozvratit osta'noye tomu, komu on prodal, i vstupit opyat' vo vladyniye svoye; yesli zhye nye naidyet ruka yego, skol'ko nuzhno vozvratit' yemu, to prodannoye im ostanyetsya v rukakh pokupshchika do yubilyeinogo goda, a v yubilyeyni god otoidyet ono, i on opyat' vstupit vo vladyniye svoye. yesli kto prodast zhiloi dom v gorodye, [ograzhdyennom] styenoyu, to vykupit' yego možno do iztyecheniya goda ot prodazhi yego: v tyechyeniye goda vykupit' yego možno; yesli zhye nye budyet on vykuplyen do istyecheniya tsyelogo goda, to dom, kotoryi v gorodye, imyeyushchym styenu, ostanyetsya navsyegda u kupivshyego yego v rody yego, i v yubilyei nye otoidyet [ot nyego]. a domy v syelyenyakh, vokrug kotorykh nyet styeny, dolzhno schitat' naravnye s polyem zyeemli: vykupat' ikh možno, i v yubilyei oni otkhodyat. a goroda lyevitov, domy v gorodakh vladyniya ikh, lyevitam vsyegda možno vykupat'; a kto iz lyevitov nye vykupit, to prodannyi dom v gorodye vladyniya ikh v yubilyei otoidyet, potom chto domy v gorodakh lyevitskikh sostavlyayut ikh vladyniye sryedi synov

izrail'yevykh; i pol'yei vokrug gorodov ikh prodavat' nyl'z'ya, potomu chto eto vyechnoye vladeniye ikh. yesli brat tvoi obyedneyet i pridyet v upadok u tyebya, to poddyyerzhi yego, prishlyets li on, ili posyelyenyets, chtob on zhil s tobouy; nye byeri ot n'yego rosta i pribyli i boisya eti-ka tvoyego; chtob zhil brat tvoi s tobouy; syeryebro tvoyego nye ot-davai yemu v rost i khlyeba tvoyego nye ot-davai yemu dlya [polucheniya] pribyli. ya i-o', eti-k vash, kotoryi vyvyl vas iz zemli yegipyetskoi, chtoby dat' vam zymlyu khanaanskuyu, chtob byt' vashim eti-kom. kogda obyedneyet u tyebya brat tvoi i prodan budyet tyebye, to nye nalagai na nyego raboty rabskoi: on dolzhen byt' u tyebya kak nayemnik, kak posyelyenyets; do yubilyeinogo goda pust' rabotayet u tyebya, a [togda] pust' otoidyet on ot tyebya, sam i dyeti yego s nim, i vozvratitsya v plyemya svoje, i vstupit opyat' vo vladeniye ottsov svoikh, potomu chto oni-moi raby, kotorykh ya vyvyl iz zemli yegipyetskoi: nye dolzhno prodavat' ikh, kak prodavay rabov; nye i-o nad nim s zhyestokost'yu i boisya eti-ka tvoyego. a chtoby rab tvoi i rabynya tvoya byli u tyebya, to pokupaitye syebye raba i rabynyu u narodov, kotoryye vokrug vas; takzhye i iz dyetey posyelyentsyev, posyelyivshikhsya u vas, mozhetye pokupat'; iz plyemyeni ikh, kotorye u vas, kotorye u nikh rodilos' v zymlye vashyei, i oni mogut byt' vashyei sobstvennost'yu; mozhetye pyeryedavat' ikh v nasledstvo i synam vashim po syebye, kak imenyiye; vyechno vladeyite imi, kak rabami. a nad brat'yami vashimi, synami izrail'yevymi, drug nad drugim, nye i-o s zhyestokost'yu. yesli prishlyets ili posyelyenyets tvoi budyet imyet' dostatok, a brat tvoi pryed nim obyedneyet i prodatsya prishyl'tsu, posyelyivshemusya u tyebya, ili komu-nibud' iz plyemyeni prishyl'tsa, to poslye prodazhi mozžno vykupit' yego; kto-nibud' iz brat'yev yego dolzhen vykupit' yego, ili dyadya yego, ili syn dyadi yego dolzhen vykupit' yego, ili kto-nibud' iz rodstva yego, iz plyemyeni yego, dolzhen vykupit' yego; ili yesli budyet imyet' dostatok, sam vykupitsya. i on dolzhen rasschitat'sya s kupivshim yego, [nachinaya] ot togo goda, kogda on prodal syebya, do goda yubilyeinogo, i syeryebro, za kotorye on prodal syebya, dolzhno otdat' yemu po chislu lyet; kak vryemyennyi nayemnik on dolzhen byt' u nyego; i yesli yeshchye mnogo [ostayetsya] lyet, to po myerye ikh on dolzhen otdat' v vykup za syebya syeryebro, za kotorye on kuplyen; yesli zhye malo ostayetsya lyet do yubilyeinogo goda, to on dolzhen soschitat' i po myerye lyet otdat' za syebya vykup. on dolzhen byt' u nyego, kak nayemnik, vo vsye gody; on nye dolzhen i-o' nad nim s zhyestokost'yu v glazakh tvoikh. yesli zhye on nye vykupitsya takim obrazom, to v yubileyinyi god otoidyet sam i dyeti yego s nim, potomu chto syny izrail'yevy moi raby; oni moi raby, kotorykh ya vyvyl iz zemli yegipyetskoi. ya i-o', eti-k vash.

26

nye dyelaitye syebye kumirov i izvayanii, i stolbov nye stav'tye u syebya, i kamneye s izobrazheniyami nye kladite v zymlye vashyei, chtoby klanyat'sya

pryed nimi, ibo ya i-o' eti-k vash. subboty moi soblyudaitye i svyatilishchye moye chtitye: ya i-o'. yesli vy budetye postupa' po ustavam moim i zapovyedi moi budetye khranit' i ispolnyat' ikh to ya dam vam dozhd i v svoje vryemya, i zymlya dast proizrasteniya svoi, i dyeryeva polyevyye dadut plod svoi; i molot'ba [khlyeba] budyet dostigat' u vas sobiraniya vinograda, sobiraniya vinograda budyet dostigat' posyeva, i budetye yest' khlyeb svoi dosyta, i budetye zhit' na zymlye [vashyei] byezopasno; poshlyu mir na zymlyu [vashu], lyazhetye, i nikto vas nye obyespokoit, sgonyu lyutykh zvyeryei s zymli [vashyei], i myech nye proidyet po zymlye vashyei; i budetye progonyat' vragov vashikh, i padut oni pryed vami ot myecha; pyateryo iz vas progonyat sto, i sto iz vas progonyat t'mu, i padut vragi vashi pryed vami ot myecha; prizryu na vas, i plodorodnymi sdelayu vas, i razmnozhu vas, i budu tvyerd v zavzetye moyem s vami; i budetye yest' staroye proshlogodnyeye, i vybrositye staroye radi novogo; i postavlyu zhilishchye moye sryedi vas, i dusha moya nye voznushayetsya vami; i budu khodit' sryedi vas i budu vashim eti-kom, a vy budetye moim narodom. ya i-o' eti-k vash, kotoryi vyvyl vas iz zemli yegipyetskoi, chtob vy nye byli tam rabami, i sokrushil uzy yarma vashyego, i povyl vas s podnatoyu golovoy. yesli zhye nye poslushayetye myenya i nye budetye ispolnyat' vsyekh zapovyedyei sikh, i yesli pryezritye moi postanovleniya, i yesli dusha vasha voznushayetsya moimi zakonami, tak chto vy nye budetye ispolnyat' vsyekh zapovyedyei moikh, narushiv zavyet moi, – to i ya postplyu s vami tak: poshlyu na vas uzhas, chakhlost' i goryachku, ot kotorykh istomyatsya glaza i izmuchitsya dusha, i budetye syeyat' syemyena vashi naprasno, i vragi vashi s'yedyat ikh; obrashchu litsye moye na vas, i padyetye pryed vragami vashimi, i budut i-o' nad vami nyepriyateli vashi, i pobyezhitye, kogda nikto nye gonitsya za vami. yesli i pri vsyem tom nye poslushayetye myenya, to ya vsyemyero uvvelichu nakazaniye za gryekhi vashi, i slomlyu gordoye uporstvo vashye, i nyebo vashye sdelayu, kak zhyelyezho, i zymlyu vashu, kak myed'; i naprasno budyet istoshchat'sya sila vasha, i zymlya vasha nye dast proizrasteniya svoikh, i dyeryeva zymli nye dadut plodov svoikh. yesli zhye [poslye syego] poidyetye protiv myenya i nye zakhotitye slushat' myenya, to ya pribavlyu vam udarov vsyemyero za gryekhi vashi: poshlyu na vas zvyeryei polyevykh, kotoryye lishat vas dyetey, istryebyat skot vash i vas umyen'shat, tak chto opusteyut dorogi vashi. yesli i poslye syego nye ispravityes' i poidyetye protiv myenya, to i ya poidu protiv vas i porazhu vas vsyemyero za gryekhi vashi, i navyedu na vas mstilit'nyi myech v otmshchyniye za zavyet; yesli zhye vy ukroyetyes' v goroda vashi, to poshlyu na vas yazvu, i pryedany budetye v ruki vraga; khlyeb, podkryeplyayushchii [chyeloveka], istryeblyu u vas; dyesyat' zhyenschin budut pyech' khlyeb vash v odnoi pyechi i budut otdavat' khlyeb vash vyesom; vy budetye yest' i nye budetye syty. yesli zhye i poslye syego nye poslushayetye myenya i poidyetye protiv myenya, to i ya v yarosti poidu protiv vas i nakazhu vas

vsyemyero za gryekhi vashi, i budyetye yesť plot' synov vashikh, i plot' dochyeryei vashikh budyetye yesť; razoryu vysoty vashi i razrushu stolby vashi, i povyergnu trupy vashi na oblomki idolov vashikh, i voznushayetsya dusha moya vami; goroda vashi sdyelayu pustynyeu, i opustoshu svyatilishcha vashi, i nye budu obonyat' priyatnoye blagoukhaniya [zhy-ertv] vashikh; opustoshu zyeimlyu [vashu], tak chto izumyatsya o nyei vragi vashi, posyelivshiyetsya na nyei; a vas rassyeyu myezhdu narodami i obnazhu slyed vas myech, i budyet budyetsya vasha pusta i goroda vashi razrusheny. togda udovlyetvorit syebya zyeimlyu za subboty svoi vo vsye dni zapustyeniya [svoyego]; kogda vy budyetye v zyeimlye vragov vashikh, togda budyet pokoit'sya zyeimlyu i udovlyetvorit syebya za subboty svoi; vo vsye dni zapustyeniya [svoyego] budyet ona pokoit'sya, skol'ko ni pokoilas' v subboty vashi, kogda vy zhili na nyei. ostavshimsya iz vas poshyu v syerdtsa robost' v zyeimlye vragov ikh, i shum kolyeblyushcheyegosya lista pogonit ikh, i pobegut, kak ot myecha, i padut, kogda nikto nye pryeslyeduyet, i spotknyetsya drug na druga, kak ot myecha, myezhdu tym kak nikto nye pryeslyeduyet, i nye budyet u vas sily protivostoyat' vragam vashim; i pogibnyetye myezhdu narodami, i pozhyret vas zyeimlyu vragov vashikh; a ostavshiyetsya iz vas ischakhnut za svoi byezzakoniya v zyeimlyakh vragov vashikh i za byezzakoniya ottsov svoikh ischakhnut; togda priznayutsya oni v byezzakonii svoym i v byezzakonii ottsov svoikh, kak oni sovyersшали pryesstupleniya protiv myenya i shli protiv myenya, [za chto] i ya shyel protiv nikh i vvyel ikh v zyeimlyu vragov ikh; togda pokoritsya nyeobryezannoye syerdtsye ikh, i togda potyerpyat oni za byezzakoniya svoi. i ya vspomnyu zavyet moi s iakovom i zavyet moi s isaakom, i zavyet moi s avraamom vspomnyu, i zyeimlyu vspomnyu; togda kak zyeimlyu ostavlyena budyet imi i budyet udovlyetvoriat' syebya za subboty svoi, opustyev ot nikh, i oni budut tyerpyet' za svoye byezzakoniye, za to, chto pryezirali zakony moi i dusha ikh gnushalas' postanovlyeniya moimi, i togda kak oni budut v zyeimlye vragov ikh, –ya nye pryezryu ikh i nye voznushayus' imi do togo, chtob istryebit' ikh, chtob razrushit' zavyet moi s nimi, ibo ya i-o', eti-k ikh; vspomnyu dlya nikh zavyet s pryedkami, kotorykh vvyel ya iz zyeimly yegipyetskoi pryed glazami narodov, chtob byt' ikh eti-kom. ya i-o'. vot postanovlyeniya i opryedyeleniya i zakony, kotoryye postanovil i-o' myezhdu soboyu i myezhdu synami izrayilevyimi na gorye sinaye, chryzey moisyeya.

27

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi synam izrayilevyim i skazi im: yesli kto dayet obyet posvyatat' dushu i-o po otsyenke tvoyei, to otsyenka tvoya muzhchinye ot dvadtsati lyet do shyestidyesyati dolzhna byt' pyat'dyesyat siklyei syeryebranykh, po siklyu svyashchyennomu yesli zhye eto zhyenshchina, to otsyenka tvoya dolzhna byt' tridtsat' siklyei; ot pyati lyet do dvadtsati otsyenka tvoya muzhchinye dolzhna byt' dvadtsat' siklyei, a zhyen-

shchinye dyesyat' siklyei; a ot myesyatsa do pyati lyet otsyenka tvoya muzhchinye dolzhna byt' pyat' siklyei syeryebra, a zhyenshchinye otsyenka tvoya tri siklyu syeryebra; ot shyestidyesyati lyet i vyshye muzhchinye otsyenka tvoya dolzhna byt' pyatnadtsat' siklyei syeryebra, a zhyenshchinye dyesyat' siklyei. yesli zhye on byeden i nye v silakh [otdat'] po otsyenke tvoyei, to pust' pryedstavlyat yego svyashchyenniku, i svyashchyennik pust' otsyenyit yego: sorazmyerno s sostoyaniyem davshyego obyet pust' zhyen yego svyashchyennik. yesli zhye to budyet skot, kotoryi prinosyat v zhyertvu i-o, to vsye, chto dano i-o, dolzhno byt' svyato: nye dolzhno vymyenyvat' yego i zamyenyat' khoroshyye khudyim, ili khudoye khoroshim; yesli zhye stanyet kto zamyenyat' skotinu skotinoyu, to i ona i zamyen yeye budyet svyatnyeyu. yesli zhye to budyet kakaya-nibud' skotina nyechistaya, kotoryu nye prinosyat v zhyertvu i-o, to dolzhno pryedstavit' skotinu svyashchyenniku, i svyashchyennik otsyenyit yeye, khorosha li ona, ili khuda, i kak otsyenyit svyashchyennik, tak i dolzhno byt'; yesli zhye kto khochyet vykupit' yeye, to pust' pribavit pyatuyu dolyu k otsyenke tvoyei. yesli kto posvyashchayet dom svoi v svyatnyu i-o, to svyashchyennik dolzhnen otsyenyit' yego, khorosh li on, ili khud, i kak otsyenyit yego svyashchyennik, tak i sostoitsya; yesli zhye posvyativshii zakhochyet vykupit' dom svoi, to pust' pribavit pyatuyu chast' syeryebra otsyenki tvoyei, i [togda] budyet yego. yesli polye iz svoego vladeniya posvyatit kto i-o, to otsyenka tvoya dolzhna byt' po myerye posyeva: za posyev khomyera yachmyenya pyat'dyesyat siklyei syeryebra; yesli ot yubilyeinogo goda posvyashchayet kto polye svoye, –dolzhno sostoyat'sya po otsyenke tvoyei; yesli zhye poslye yubilyeya posvyashchayet kto polye svoye, to svyashchyennik dolzhnen rasschitat' syeryebro po myerye lyet, ostavshikhysya do yubilyeinogo goda, i dolzhno ubavit' iz otsyenki tvoyei; yesli zhye zakhochyet vykupit' polye posvyativshii yego, to pust' on pribavit pyatuyu chast' syeryebra otsyenki tvoyei, i ono ostanetsya za nim; yesli zhye on nye vykupit polya, i budyet prodano polye drugomu chyeloveku, to uzhye nyel'zya vykupit': polye to, kogda ono v yubilyei otoidyet, budyet svyatnyeyu i-o, kak by polye zaklyatoye; svyashchyenniku dostanyetsya ono vo vladeniye. a yesli kto posvyatit i-o polye kuplyennoye, kotorye nye iz polyei yego vladeniya, to svyashchyennik dolzhnen rasschitat' yemu kolichyestvo otsyenki do yubilyeinogo goda, i dolzhnen otodat' po raschyetu v tot zhye dyen', [kak] svyatnyu i-o; polye zhye v yubilyeinyi god pyereidyet opyat' k tomu, u kogo kuplyeno, komu prinadlyezhit vladeniye toi zyeimli. vsyakaya otsyenka tvoya dolzhna byt' po siklyu svyashchyennomu, dvadtsat' gyer dolzhno byt' v siklye. tol'ko pyervyentsyev iz skota, kotoryye po pyervyentstvu prinadlyezhat i-o, nye dolzhnen nikto posvyashchat': vol li to, ili myelkii skot, – i-o oni. yesli zhye skot nyechisty, to dolzhno vykupit' po otsyenke tvoyei i prilozhit' k tomu pyatuyu chast'; yesli nye vykupyat, to dolzhno prodat' po otsyenke tvoyei. tol'ko vsye zaklyatoye, chto

pod zaklyatiyem otdayet chyelovyek i-o iz svoeyi sobstvyennosti, –chyelovyeka li, skotinu li, polye li svoeyego vladyeniya, –nye prodayetsya i nye vykupayetsya: vsye zaklyatoye yest' vyelikaya svyatynya i-o; vsye zaklyatoye, chto zaklyato ot lyudyei, nye vykupayetsya: ono dolzhno byt' pryedano smyerti. i vsyakaya dyesyatina na zyemlye iz syemyan zyemli i iz plodov dyeryeva prinadlyezhit i-o: eto svyatynya i-o; yesli zhye kto zakhochyet vykupit' dyesyatinu svoyu, to pust' prilozhit k [tsyenyel] yeye pyatuyu dolyu. i vsyakuyu dyesyatinu iz krupnogo i myelkogo skota, iz vsyego, chto prokhodit pod zhyevizual-ratruditsyam dyesyatoye, dolzhno posvyashchat' i-o; nye dolzhno razbirat', khoroshyeye li to, ili khudoeye, i nye dolzhno zamyenyat' yego; yesli zhye kto zamyenit yego, to i samo ono i zamyen yego budyet svyatynyeyu i nye mozhyet byt' vykuplyeno. vot zapovyedi, kotoryye zapovyedal i-o' moisyeyu dlya synov izrail'yevykh na gorye sinaye.

i skazal i-o' moisyeyu v pustynye sinaiskoi, v skinii sobraniya, v pyervyi [dyen'] vtorogo myesyatsa, vo vtoroi god po vykhodye ikh iz zymli yegypetskoi, govorya: ischislitye vsye obshchystvo synov izrail'yevykh po rodam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, vsyekh muzhyeskogo pola pogolovno: ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny u izrail'ya, po opolchenyiam ikh ischislitye ikh—ty i aaron s vami dolzhny byt' iz kazhdogo kolyena po odnomu chyelovyeku, kotoryi v rodye svoem yest' glavnyi. i vot imyena muzhyei, kotorye budut s vami: ot ruvima yelitsur, syn shyedyeyura; ot simyona shyelumil, syn tsurishaddaya; ot iudy naasson, syn aminadava; ot issakhara nafanail, syn tsuara; ot zavulona yeliav, syn khyelona; ot synov iosifa: ot yefryema yelishama, syn ammiuda; ot manassii gamaliil, syn pyedatsura; ot vyeniamina avidan, syn gidyeniya; ot dana akhiyezyer, syn ammishaddaya; ot asira pagil, syn okhrana; ot gada yeliasaf, syn ryeguila; ot nyeffalima akhira, syn yenana. eto—izbrannyye muzhi obshchystva, nachal'niki kolyen ottsov svoikh, glavy tsysach izrail'yevykh. i vzyal moisyey i aaron muzhyei sikh, kotorye nazvany poimyenno, i sobrali oni vsye obshchystvo v pyervyi [dyen'] vtorogo myesyatsa. i ob'yavili oni rodoslaviya svoi, po rodam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, ot dvadtsati lyet i vyshye, pogolovno, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i sdylal on schislyeniye im v pustynye sinaiskoi. i bylo synov ruvima, pyervyentsa izrail'eva, po rodam ikh, po plyemyenam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, pogolovno, vsyekh muzhyeskogo pola, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny, ischislyeno v kolyenye ruvimovom sorok shyest' tsysach pyat'sot. synov simyona po rodam ikh, po plyemyenam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny, ischislyeno v kolyenye gadovom sorok pyat' tsysach shyest'sot pyat'dyesyat. synov iudy po rodam ikh, po plyemyenam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny, ischislyeno v kolyenye iudinom syem'dyesyat chyetyrye tsysachi shyest'sot. synov issakhara po rodam ikh, po plyemyenam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny, ischislyeno v kolyenye issakharovom pyat'dyesyat chyetyrye tsysachi shyest'sot. synov zavulona po rodam ikh, po plyemyenam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny, ischislyeno v kolyenye zavulonovom pyat'dyesyat syem' tsysach chyetyryesta. synov iosifa, synov yefryema po rodam ikh, po plyemyenam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny, ischislyeno v kolyenye yefryemovom sorok tsysach

pyat'sot. synov manassii po rodam ikh, po plyemyenam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny, ischislyeno v kolyenye manassiiinom tridsat' dve tsysachi dvysti. synov vyeniamina po rodam ikh, po plyemyenam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny, ischislyeno v kolyenye vyeniaminovom tridsat' pyat' tsysach chyetyryesta. synov dana po rodam ikh, po plyemyenam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny, ischislyeno v kolyenye danovom shyest'dyesyat dve tsysachi syem'sot. synov asira po rodam ikh, po plyemyenam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny, ischislyeno v kolyenye asiromom sorok odna tsysacha pyat'sot. synov nyeffalima po rodam ikh, po plyemyenam ikh, po syemyeistvam ikh, po chislu imyen, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny, ischislyeno v kolyenye nyeffalimovom pyat'dyesyat tri tsysachi chyetyryesta. vot voshyedsihye v ischislyeniye, kotorykh ischislil moisyey i aaron i nachal'niki izrail'ya—dvyenadtsat' chyelovyek, po odnomu chyelovyeku iz kazhdogo plyemyeni. i bylo vsyekh, voshyedsikh v ischislyeniye, synov izrail'yevykh, po syemyeistvam ikh, ot dvadtsati lyet i vyshye, vsyekh godnykh dlya voyny u izrail'ya, i bylo vsyekh voshyedsikh v ischislyeniye shyest'sot tri tsysachi pyat'sot pyat'dyesyat. a lyevity po pokolenyiam ottsov ikh nye byli ischislyeny myezhd u nimi. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: tol'ko kolyena lyeviina nye vnosi v pyeryepis', i nye ischislyai ikh vmyste s synami izrail'ya; no poruchi lyevitam skiniyu otkrovyeniya i vsye prinadlyezhnosti yeye i vsye, chto pri nyei; pust' oni nosyat skiniyu i vsye prinadlyezhnosti yeye, i sluzhat pri nyei, i okolo skinii pust' stavyat stan svoi; i kogda nadobno pyeryenosit' skiniyu, pust' podnimayut yeye lyevity, i kogda nadobno ostanovit'sya skinii, pust' stavyat yeye lyevity; a yesli pristupit kto postoronni, pryedan budyet smyerti. syny izrail'evy dolzhny stanovit'sya kazhdyi v stanye svoem i kazhdyi pri svoem znamyeni, po opolchenyiam svoim; a lyevity dolzhny stavit' stan okolo skinii otkrovyeniya, chtoby nye bylo gnyeva na obshchestvo synov izrail'yevykh, i budut lyevity stoyat na strazhe u skinii otkrovyeniya. i sdylali syny izrail'evy; kak povyelyel i-o' moisyeyu, tak oni i sdylali.

2

i skazal i-o' moisyeyu i aaronu, govorya: syny izrail'evy dolzhny kazhdyi stavit' stan svoi pri znamyeni svoem, pri znakakh syemyeistv svoikh; pryed skiniyeyu sobraniya vokrug dolzhny stavit' stan svoi. s pyeryednyei storony k vostoku stavyat stan: znamya stana iudina po opolchenyiam ikh, i nachal'nik synov iudy naasson, syn aminadava i voinstva yego, voshyedsikh v ischislyeniye yego, syem'dyesyat chyetyrye tsysachi shyest'sot; poslye nyego stavit stan kolyeno issakharovo, i nachal'nik synov issakhara nafanail, syn tsuara, i voinstva yego, voshyedsikh v ischislyeniye yego, pyat'dyesyat

chyetyrye tsysyachi chyetyryesta; [dalyeye stavit stan] kolyeno zavulona, i nachal'nik synov zavulona yeliav, syn khyelona, i voinstva yego, voshyedshikh v ischislyeniye yego, pyat'dyesyat syem' tsysyach chyetyryesta; vsyekh voshyedshikh v ischislyeniye k stanu iudy sto vosyem'dyesyat shyest' tsysyach chyetyryesta, po opolchyniyam ikh; pyervymi oni dolzhny otpravlyat'sya. znamy stana ruvimova k yugu, po opolchyniyam ikh, i nachal'nik synov ruvimovykh yeltsur, syn shyedyura, i voinstva yego, voshyedshikh v ischislyeniye yego, sorok shyest' tsysyach pyat'sot; podlye nyego stavit stan kolyeno simyeonovo, i nachal'nik synov simyeona shyelumil, syn tsurishaddaya, i voinstva yego, voshyedshikh v ischislyeniye yego, pyat'dyesyat dyevyat' tsysyach trista; potom kolyeno gada, i nachal'nik synov gada yeliasaf, syn ryegula, i voinstva yego, voshyedshikh v ischislyeniye yego, sorok pyat' tsysyach shyest'sot pyat'dyesyat; vsyekh voshyedshikh v ischislyeniye k stanu ruvima sto pyat'dyesyat odna tsysyach chyetyryesta pyat'dyesyat, po opolchyniyam ikh; vtorymi oni dolzhny otpravlyat'sya. kogda poidyut skiniya sobraniya, stan lyevitov budyet v syeryedinye stanov. kak stoyat, tak i dolzhny idti, kazhdy na svoem myesty pri znamyenakh svoikh. znamy stana yefremova po opolchyniyam ikh k zapadu, i nachal'nik synov yefrema yelishama, syn ammiuda, i voinstva yego, voshyedshikh v ischislyeniye yego, sorok tsysyach pyat'sot; podlye nyego kolyeno manassiino, i nachal'nik synov manassii gamaliil, syn pyedatsura, i voinstva yego, voshyedshikh v ischislyeniye yego, tridsat' dve tsysyachi dyesti; potom kolyeno vyeniamina, i nachal'nik synov vyeniamina avidan, syn gidyeoniya, i voinstva yego, voshyedshikh v ischislyeniye yego, tridsat' pyat' tsysyach chyetyryesta; vsyekh voshyedshikh v ischislyeniye k stanu yefrema sto vosyem' tsysyach sto, po opolchyniyam ikh; tryet'imi oni dolzhny otpravlyat'sya. znamy stana danova k syevyeru, po opolchyniyam ikh, i nachal'nik synov dana akhiyezyer, syn ammishaddaya, i voinstva yego, voshyedshikh v ischislyeniye yego, shyest'dyesyat dve tsysyachi syem'sot; podlye nyego stavit stan kolyeno asirovo, i nachal'nik synov asira pagiil, syn okhrana, i voinstva yego, voshyedshikh v ischislyeniye yego, sorok odna tsysyach pyat'sot; dalyeye kolyeno nyeffalima, i nachal'nik synov nyeffalima akhira, syn yenana, i voinstva yego, voshyedshikh v ischislyeniye yego, pyat'dyesyat tri tsysyachi chyetyryesta; vsyekh voshyedshikh v ischislyeniye k stanu dana sto pyat'dyesyat syem' tsysyach shyest'sot; oni dolzhny idti poslednyimi pri znamyenakh svoikh. vot voshyedshiye v ischislyeniye syny izrailya po syemyeistvam ikh. vsyekh voshyedshikh v ischislyeniye v stanakh, po opolchyniyam ikh, shyest'sot tri tsysyachi pyat'sot pyat'dyesyat. a lyevity nye voshli v ischislyeniye vmesty s synami izrailya, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i sdyelali syny izrailyevy vsye, chto povyelyel i-o' moisyeyu: tak stanovili stanami pri znamyenakh svoikh i tak shli kazhdy po plyemyenam svoim, po syemyeistvam svoim.

3

vot rodosloviye aarona i moisyeya, kogda govoril i-o' moisyeyu na gorye sinaye, i vot imyena synov aarona: pyervenyets nadav, aviud, yelyeazar i ifamar; eto imyena synov aarona, svyashchyennikov, pomazan-nykh, kotorykh on posvyatil, chtoby svyashchyennodyeistvovat' no nadav i aviud umyerli pryed lit-syem i-o, kogda oni prinyesli ogon' chuzhdyi pryed litsye i-o v pustynye sinaiskoi, dyetyei zhye u nikh nye bylo; i ostalis' svyashchyennikami yelyeazar i ifamar pri aaronye, ottseye svoym. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: privyedi kolyeno lyeviino, i postav' yego pryed aaronom svyashchyennikom, chtob oni sluzhili yemu; i pust' oni budut na strazhye za nyego i na strazhye za vsye obschyeystvo pri skinii sobraniya, chtoby otpravlyat' sluzhby pri skinii; i pust' khranyat vsye vyeshchi skinii sobraniya, i budut na strazhye za synov izrailleyvykh, chtoby otpravlyat' sluzhby pri skinii; otдай lyevitov aaronu i synam yego [v] [rasporyazhyniye]: da budut oni otdany yemu iz synov izrailleyvykh; aaronu zhye i synam yego poruchi, chtoby oni nablyudali svyashchyennichyeskuyu dolzhnost' svoyu; a yesli pristupit kto postoronniy, pryedan budyet smyrti. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: vot, ya vzyal lyevitov iz synov izrailleyvykh vmesto vsyekh pyervyentsyev, razvyerzayushchikh lozhyesna iz synov izrailleyvykh; lyevity dolzhny byt' moi, ibo vsye pyervyentsy-moi; v tot dyen', kogda porazil ya vsyekh pyervyentsyev v zymlye yegipyetskoi, osvtyatil ya syebe vsyekh pyervyentsyev izrailleyvykh ot chyelovyeka do skota; oni dolzhny byt' moi. ya i-o'. i skazal i-o' moisyeyu v pustynye sinaiskoi, govorya: ischisli synov lyevinykh po syemyeistvam ikh, po rodam ikh; vsyekh muzhyeskogo pola ot odnogo myesyatsa i vyshye ischisli. i ischisli ikh moisey po slovu i-o, kak povyelyeno. i vot syny lyeviiny po imyenam ikh: girson, kaaf i myerari. i vot imyena synov girsonovykh po rodam ikh: livni i shimyei. i syny kaafa po rodam ikh: amram i itsgar, khyevron i uzil. i syny myerari po rodam ikh: makhli i mushi. vot rody lyeviiny po syemyeistvam ikh. ot girsona rod livni i rod shimyeya: eto rody girsonovy. ischislyennykh bylo vsyekh muzhyeskogo pola, ot odnogo myesyatsa i vyshye, syem' tsysyach pyat'sot. rody girsonovy dolzhny stanovit'sya stanom pozadi skinii na zapad; nachal'nik pokolyeniya synov girsonovykh yeliasaf, syn layelov; khranyeniya synov girsonovykh v skinii sobraniya poruchayetsya skiniya i pokrov yeye, i zavyesa vkhoda skinii sobraniya, i zavyesy dvora i zavyesa vkhoda dvora, kotoryi vokrug skinii i zhyertyennika, i vyeryevki yeye, so vsyemi ikh prinadlyezhnostyami. ot kaafa rod amrama i rod itsgara, i rod khyevrona, i rod uzila: eto rody kaafa. po schyetu vsyekh muzhyeskogo pola, ot odnogo myesyatsa i vyshye, vosyem' tsysyach shyest'sot, kotoryye okhranyali svyatilishchye. rody synov kaafovykh dolzhny stavit stan svoi na yuzhnoi storony skinii; nachal'nik zhye pokolyeniya rodov kaafovykh yeltsafan, syn uzila; v khranyeni u nikh kovcheg, stol, svyetil'nik, zhyertyenniki, svyashchyennyye sosudy, kotoryye upotrebyayutsya pri sluzhbenii, i zavyesa

so vsyemi prinadlyezhnostyami yeye. nachal'nik nad nachal'nikami lyevitov yelyeazar, syn aarona svyashchennika; pod yego nadzorom tye, kotorym vvyeryeno khranyeniye svyatilishcha. ot myerari rod makhli i rod mushi: eto rody myerari; ischislyennyykh po chislu svyashch muzhYESKOGO pola, ot odnogo myesyatsa i vyshye—shyest' tysyach dyvesti; nachal'nik pokolyeniya rodov myerari tsuriil, syn avikhaila; oni dolzhny stavit' stan svoi na syevy-ernoi storonoye skini; khranyeniye synov myerari poruchayutsya brus'ya skini i shyesty yeye, i stolby yeye, i podnozhia yeye i vsye vyeshchi yeye, so vsyem ustroistvom ikh, i stolby dvora so vsyekh storon i podnozhia ikh i kol'ya ikh i vyeryevki ikh. a s pyeryedneye storony skini, k vostoku pryed skiniyeyu sobraniya, dolzhny stavit' stan moiseyi i aaron i syny yego, kotorym vvyeryeno khranyeniye svyatilishcha za synov izrail'yevykh; a yesli pristupit kto postoronni, pryedan budyet smyerti. vsyekh ischislyennyykh lyevitov, kotorykh ischislil moiseyi i aaron po povyeleniyu i-o, po rodam ikh, vsyekh muzhYESKOGO pola, ot odnogo myesyatsa i vyshye, dvadtsat' dyve tysyachi. i skazal i-o' moiseyeyu: ischisli vsyekh pyeryventsyev muzhYESKOGO pola iz synov izrail'yevykh, ot odnogo myesyatsa i vyshye, i pyeryeschitai ikh poimyenno; i voz'mi lyevitov dlya myenya, —ya i-o', —vmiesto vsyekh pyeryventsyev iz synov izrail'ya, a skot lyevitov vmiesto vsyego pyervorodnogo skota synov izrail'yevykh. i ischislil moiseyi, kak povyelyel yemu i-o', vsyekh pyeryventsyev iz synov izrail'yevykh i bylo vsyekh pyeryventsyev muzhYESKOGO pola, po chislu imyen, ot odnogo myesyatsa i vyshye, dvadtsat' dyve tysyach dyvesti sym'dyesyat tri. i skazal i-o' moiseyeyu, govorya: voz'mi lyevitov vmiesto vsyekh pyeryventsyev iz synov izrail'ya i skot lyevitov vmiesto skota ikh; pust' lyevity budut moi. ya i-o'. a v vykup dvukhsot syemidyesyati tryekh, kotoryye lishniye protiv [chisla] lyevitov, iz pyeryventsyev izrail'skikh, voz'mi po pyati siklyei za chyelovyeka, po siklyu svyashchennomu voz'mi, dvadtsat' gyer v siklye, i ot dai syeryebro siye aaronu i synam yego, v vykup za izlishnykh protiv [chisla] ikh. i vzyal moiseyi syeryebro vykupa za izlishnykh protiv [chisla] zamyenyennykh lyevitami, ot pyeryventsyev izrail'yevykh vzyal syeryebra tysyachu trista shyest'dyesyat pyat' [siklyei], po siklyu svyashchennomu, i ot dal moiseyi syeryebro vykupa aaronu i synam yego po slovu i-o, kak povyelyel i-o' moiseyeyu.

4

i skazal i-o' moiseyeyu i aaronu, govorya: ischisli synov kaafovykh iz synov lyeviya po rodam ikh, po symeystvam ikh, ot tridsati lyet i vyshye do pyatidyesyati lyet, vsyekh sposobnykh k sluzhbye, chtoby otpravlyat' raboty v skini sobraniya vot sluzheniye synov kaafovykh v skini sobraniya: [nosit'] svyatoe svyatykh. kogda stanu nadobno podnyat'sya v put', aaron i syny yego vovidut, i snimut zavyesu zakryvayushchuyu, i pokroyut yeyu kovcheyg otkrovyeniya; i polozhat na nyeye pokrov iz kozh sinyego tsvyeta, i syerkh yego nakinut

pokryvalo vsye iz goluboi [shyersti], i vlozhat shyesty yego; i stol [khlyebov] pryedlozheniya nakroyut odyezhdoyu iz goluboi [shyersti], i postavayt na nyem blyuda, taryelki, chashi i kruzhki dlya vozliyaniya, i khlyeb [yego] vsyegdashni dolzhen byt' na nyem; i vozvuzal-ra-trudit'syazhat na nikh odyezhdu bagryanuyu, i pokroyut yeye pokrovom iz kozhi sinyego tsvyeta, i vlozhat shyesty yego; i voz'mut odyezhdu iz goluboi [shyersti], i pokroyut svyetil'nik i lampady yego, i shchitsy yego, i lotki yego, i vsye sosudy dlya yelyeya, kotoryye upotreblyayut pri nyem, i pokroyut yego i vsye prinadlyezhnosti yego pokrovom iz kozh sinikh, i polozhat na nosilki; i na zolotoi zhyertyennik vozvuzal-ra-trudit'syazhat odyezhdu iz goluboi [shyersti], i pokroyut yego pokrovom iz kozh sinikh, i vlozhat shyesty yego, i voz'mut vsye vyeshchi sluzhyebnyye, kotoryye upotreblyayutsya dlya sluzheniya vo svyatilishchye, i polozhat v odyezhdu iz goluboi [shyersti], i pokroyut ikh pokrovom iz kozh sinikh, i polozhat na nosilki. i ochistyat zhyertyennik ot pyepla i nakroyut yego odyezhdoyu purpurovoyu; i polozhat na nyego vsye sosudy yego, kotoryye upotreblyayutsya dlya sluzheniya pri nyem—ugol'nitsy, vilki, lopatki i chashi, vsye sosudy zhyertyennika—i pokroyut yego pokrovom iz kozh sinikh, i vlozhat shyesty yego. kogda, pri otpravlenii v put' stana, aaron i syny yego pokroyut vsye svyatilishchye i vsye vyeshchi svyatilishcha, togda syny kaafa podoidut, chtoby nyesti; no nye dolzhny oni kasat'sya svyatilishcha, chtoby nye umyeryet'. sii [chasti] skini sobraniya dolzhny nosit' syny kaafovy. yelyeazaru, synu aarona svyashchennika, poruchayetsya yelyei dlya svyetil'nika i blagovonnnoye kurjenje, i vsyegdashnyye khlyebnoye prinosheniye i yelyei pomazaniya, —poruchayetsya vsya skiniya i vsye, chto v nyei, svyatilishchye i prinadlyezhnosti yego. i skazal i-o' moiseyeyu i aaronu, govorya: nye pogubitye kolyena plyemyen kaafovykh iz sryedy lyevitov, no vot chto sdyelaitye im, chtoby oni byli zhivy i nye umyerli, kogda pristupayut k svyatomu svyatykh: aaron i syny yego pust' pridut i postavayt ikh kazhdogo v sluzhenii yego i u noshi yego; no sami oni nye dolzhny podkhodit' smotryet' svyatyynu, kogda pokryvayut yeye, chtoby nye umyeryet'. i skazal i-o' moiseyeyu, govorya: ischisli i synov girsona po symeystvam ikh, po rodam ikh, ot tridsati lyet i vyshye do pyatidyesyati lyet, ischisli ikh vsyekh sposobnykh k sluzhbye, chtoby otpravlyat' raboty pri skini sobraniya. vot raboty symeystv girsonovykh, pri ikh sluzhenii i noshenii tyazhyestye: oni dolzhny nosit' pokrov skini i skiniyu sobraniya, i pokrov yeye, i pokrov kozhanyi sinii, kotoryi povyerkh yego, i zavyesu vkhoda skini sobraniya, i zavyesy dvora, i zavyesu vkhoda vo dvor, kotoryi vokrug skini i zhyertyennika, i vyeryevki ikh, i vsye vyeshchi, prinadlyezhashchiye k nim; i vsye, chto dyelayet'sya pri nikh, oni dolzhny rabotat'; po povyeleniyu aarona i synov yego dolzhny proizvodit'sya vsye sluzhby synov girsonovykh pri vsyakom noshenii tyazhyestye i vsyakoi rabote ikh, i poruchitye ikh khranyeniye vsye, chto oni nosyat; vot sluzhby

rodov synov girsonovykh v skinii sobraniya, i vot chto poruchayetsya ikh khraryenyu pod nadzorom ifamara, syna aarona, svyashchyennika. synov myerarynykh po rodam ikh, po syemyeistvam ikh ischisli, ot tridsati lyet i vyshye do pyatidyesyati lyet, ischisli vsyekh sposobnykh na sluzhbye, chtoby otravlyat' raboty pri skinii sobraniya. vot chto oni dolzhny nosit', po sluzhbye ikh pri skinii sobraniya: brus'ya skinii i shyesty yeye, i stolby yeye i podnozhia yeye, i kol'ya ikh, i vyeryevki ikh, i vse vyeshchi pri nikh i vse prinaldyezhnosti ikh; i poimyenno soschitaitye vyeshchi, kotoryye oni obyazany nosit'; vot raboty rodov synov myerarynykh, po sluzhbye ikh pri skinii sobraniya, pod nadzorom ifamara, syna aarona, svyashchyennika. i ischislili moiseyi i aaron i nachal'niki obshcheystva synov kaafovykh po rodam ikh i po syemyeistvam ikh, ot tridsati lyet i vyshye do pyatidyesyati lyet, vsyekh sposobnykh k sluzhbye, dlya rabot v skinii sobraniya; i bylo ischislyeno, po rodam ikh, dveye tysiachi sym'sot pyat' dyesyat: eto–ischislyennyye iz rodov kaafovykh, vsye sluzhashchiye pri skinii sobraniya, kotorykh ischislil moiseyi i aaron po povyelyenyu i-o, [dannomu] chryez moiseya. i ischislyeny syny girsona po rodam ikh i po syemyeistvam ikh, ot tridsati lyet i vyshye do pyatidyesyati lyet, vse sposobnyye k sluzhbye, dlya rabot v skinii sobraniya; i bylo ischislyeno po rodam ikh, po syemyeistvam ikh, dveye tysiachi shyest'sot tridsat': eto–ischislyennyye iz rodov synov girsona, vsye sluzhashchiye pri skinii sobraniya, kotorykh ischislil moiseyi i aaron, po povyelyenyu i-o. i ischislyeny rody synov myerarynykh po rodam ikh, po syemyeistvam ikh, ot tridsati lyet i vyshye do pyatidyesyati lyet, vse sposobnyye k sluzhbye, dlya rabot pri skinii sobraniya; i bylo ischislyeno po rodam ikh, tri tysiachi dyesty: eto–ischislyennyye iz rodov synov myerarynykh, kotorykh ischislil moiseyi i aaron po povyelyenyu i-o, [dannomu] chryez moiseya. i ischislyeny vsye lyevity, kotorykh ischislil moiseyi i aaron i nachal'niki izrailya po rodam ikh i po syemyeistvam ikh, ot tridsati lyet i vyshye do pyatidyesyati lyet, vsye sposobnyye [k] [sluzhbye] dlya rabot i noshyeniya v skinii sobraniya; i bylo ischislyeno ikh vosem' tysyach pyat'sot vosem' dyesyat; po povyelyenyu i-o chryez moiseya opryedyeleny oni kazhdyi k svoeyi rabotye i noshyenyu, i ischislyeny, kak povyelyel i-o' moiseyeyu.

5

i skazal i-o' moiseyeyu, govorya: povyeli synam izrail'yevym vyslat' iz stana vsyekh prokazhyennykh, i vsyekh imyeyushchikh istyechenyie, i vsyekh oskvyernivshikhsya ot myertvogo, i muzhchin i zhyen-shchin vylshlyite, za stan vylshlyite ikh, chtoby nye oskvyernyali oni stanov svoikh, sryedi kotorykh ya zhivu i sdylalaki tak syny izrail'yevy, i vyslali ikh von iz stana; kak govoril i-o' moiseyeyu, tak i sdylalaki syny izrail'yevy. i skazal i-o' moiseyeyu, govorya: skazhi synam izrail'yevym: yesli muzhchina ili zhyenshchina sdylayet kakoi-libo gryekh protiv chelovyeka, i

chryez eto sdylayet pryestuplyeniye protiv i-o, i vionovna budyet dusha ta, to pust' ispyedayutsya vo gryekhye svoym, kotoryi oni sdylalaki, i vozvratyat spolna to, v chyem vinovny, i pribavyat k tomu pyatuyu chast' i otdadut tomu, protiv kogo sogryeshili; yesli zhye u nyego nyet naslyednika, kotoromu slyedovalo by vozvratit' za vinu: to posyatat' eto i-o; pust' budyet eto svyashchyenniku, syverkh ovna ochishchenyia, kotorym on ochistit yego; i vsyakoye voznoshyeniye iz vsyekh svyatyn' synov izrail'yevykh, kotoryye oni prinosyat k svyashchyenniku, yemu prinaldyezhit, i posvyashchyennoye kyem-libo yemu prinaldyezhit; vsye, chto dast kto svyashchyenniku, yemu prinaldyezhit. i skazal i-o' moiseyeyu, govorya: ob'yavi synam izrail'yevym i skazhi im: yesli izmyenit komu zhyena, i narushit vyernost' k nyemu, i pyeryespit kto s nyei i izlyiet syemya, i eto budyet skryto ot glaz muzha yeye, i ona oskvyernitsya taino, i nye budyet na nyeye svidyetyela, i nye budyet ulichyena, i naidyet na nyego dukh ryevnosti, i budyet ryevnovat' zhyenu svoyu, kogda ona oskvyernyena, ili naidyet na nyego dukh ryevnosti, i on budyet ryevnovat' zhyenu svoyu, kogda ona nye oskvyernyena, – pust' privyedyet muzh zhyenu svoyu k svyashchyenniku i prinyesyet za nyeye v zhyertvu dyesyatuyu chast' yefy yachmyennoi muki, no nye vozlyavayet na nyeye yelyeya i nye kladyet livana, potomu chto eto prinoshyeniye ryevnovaniya, prinoshyeniye vospominaniya, napominayushcheye o byezzakonii; a svyashchyennik pust' privyedyet i postavit yeye pryed litsye i-o, i voz'myet svyashchyennik svyatoi vody v glinyanyi sosud, i voz'myet svyashchyennik zyeimli s polu skinii i polozhit v vodu; i postavit svyashchyennik zhyenu pryed litsye i-o, i obnazhit golovu zhyeny, i dast yei v ruki prinoshyeniye vospominaniya, –eto prinoshyeniye ryevnovaniya, v rukye zhye u svyashchyennika budyet gor'kaya voda, navodyashchaya proklyatiye, i zaklyanet yeye svyashchyennik i skazhyet zhyenye: yesli nikto nye pyeryespal s tobouy, i ty nye oskvyernilas' i nye izmyenila muzhu svoymu, to nyevryedima budyesh' ot syei gor'koi vody, navodyashcheye proklyatiye, no yesli ty izmyenila muzhu tvoyemu i oskvyernilas', i yesli kto pyeryespal s tobouy krome muzha tvoyego, – togda svyashchyennik pust' zaklyanet zhyenu klyatvoyu proklyatiya i skazhyet svyashchyennik zhyenye: da pryedast tyebya i-o' proklyatiyu i klyatvye v narodye tvoyem, i da sodylayet i-o' lono tvoye opavshim i zhivot tvoi opukhshim; i da proidyet voda siya, navodyashchaya proklyatiye, vo vnutryennost' tvoyu, chtoby opukh zhivot [tvoi] i opalo lono [tvoye]. i skazhyet zhyena: amin', amin'. i napishyet svyashchyennik zaklinaniya sii na svitke, i smoyet ikh v gor'kuyu vodu; i dast zhyenye vypit' gor'kuyu vodu, navodyashchuyu proklyatiye, i voidyet v nyeye voda, navodyashchaya proklyatiye, ko vryedu yeye. i voz'myet svyashchyennik iz ruk zhyeny khlyebnoye prinoshyeniye ryevnovaniya, i voznyesyet siye prinoshyeniye pryed i-o, i otnyesyet yego k zhyertyvnyenniku; i voz'myet svyashchyennik gorst'yu iz khlyebnogo prinoshyeniya chast' v pamyat'; i sozhzhyet na zhyertyvnyennike, i potom dast zhyenye vypit' vody; i kogda napoit

yeye vodoyu, togda, yesli ona nyechista i sdyelala pryestuplyeniye protiv muzha svoynego, gor'kaya voda, navodyashchaya proklyatiye, voidyet v nyeye, ko vryedu yeye, i opukhnyet chryevo yeye i opadyet lono yeye, i budyet eta zhyena proklyatoyu v narodnye svoymy; yesli zhye zhyena nye oskvyernilas' i byla chista, to ostanyetsya nyevryedimoyu i budyet oplodotvoryayema syemyenyem. vot zakon o ryevnovanii, kogda zhyena izmnyet muzhu svoymu i oskvyernitsya, ili kogda na muzha naidyet dukh ryevnosti, i on budyet ryevnovat' zhyenu svoyu, togda pust' on postavit zhyenu pryed litsyem i-o, i sdyelayet s nyeyu svyashchyennik vsye po syemu zakonu, – i budyet muzh chist ot gryekha, a zhyena ponyesyet na syebe gryekh svoi.

6

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi synam izrail'yevym i skazhi im: yesli muzhchina ili zhyen-shchina ryeshitsya dat' obyiet nazoryeystva, chtoby posvyatit' syebya v nazoryei i-o, to on dolzhen vozdyerzhat'sya ot vina i [kryepkogo] napitka, i nye dolzhen upotryeblyat' ni ukusu iz vina, ni ukusu iz napitka, i nychyego prigotovlyennogo iz vinograda nye dolzhen pit', i nye dolzhen yest' ni syrykh, ni sushyennykh vinogradnykh yagod vo vsye dni nazoryeystva svoynego nye dolzhen on yest' nychyego, chto dyelayetsya iz vinograda, ot zyeryen do kozhi. vo vsye dni obyeta nazoryeystva yego britva nye dolzhna kasat'sya golovy yego; do ispolnyeniya dnei, na kotoryye on posvyatil syebya v nazoryei i-o, svyat on: dolzhen rastit' volosy na golovye svoiei. vo vsye dni, na kotoryye on posvyatil syebya v nazoryei i-o, nye dolzhen on podkhodit' k myertvomu tyelu: [priskosnoveniyem] k ottsu svoymu, i matyeri svoiei, i bratu svoymu, i syestrye svoiei, nye dolzhen on oskvyernyat'sya, kogda oni umrut, potomu chto posvyashchyeniye etiku yego na glavye yego; vo vsye dni nazoryeystva svoynego svyat on i-o. yesli zhye umryet pri nyem kto-nibud' vdrug, nyechayanno, i on oskvyernit tyem golovu nazoryeystva svoynego: to on dolzhen ostrich' golovu svoyu v dyen' ochishchyeniya yego, v syed'moi dyen' dolzhen ostrich' yeye, i v vos'moi dyen' dolzhen prinyesti dvukh gorlits, ili dvukh molodykh golubey, k svyashchyenniku, ko vkhodu skinii sobraniya; svyashchyennik odnu [iz ptits] prinyeset v zhyertvu za gryekh, a druguyu vo vsyesozhzhyniye, i ochistit yego ot oskvyerneniya myertvym tyelom, i osvyyatit golovu yego v tot dyen'; i dolzhen on snova nachat' posvyashchyennyye i-o dni nazoryeystva svoynego i prinyesti odnolyetnyego agntsa v zhyertvu povinnosti; pryezhniye zhye dni propali, potomu chto nazoryeystvo yego oskvyernyeno. i vot zakon o nazoryeye, kogda ispolnyatsya dni nazoryeystva yego: dolzhno privyesti yego ko vkhodu skinii sobraniya, i on prinyeset v zhyertvu i-o odnogo odnolyetnyego agntsa byez poroka vo vsyesozhzhyniye, i odnu odnolyetnyuyu agnitsu byez poroka v zhyertvu za gryekh, i odnogo ovna byez poroka v zhyertvu mirnuyu, i korzinu opryesnokov iz pshyennichnoi muki, khlyebov, ispyechennykh s

yelyeyem, i pryesnykh lyepyeshyek, pomazannykh yelyeyem, i pri nikh khlyebnoye prinoshyeniye i vozliyaniye; i pryedstavit [siye] svyashchyennik pryed i-o, i prinyeset zhyertvu yego za gryekh i vsyesozhzhyniye yego; ovna prinyeset v zhyertvu mirnuyu i-o s korzinoyu opryesnokov, takzhye soveryshit svyashchyennik khlyebnoye prinoshyeniye yego i vozliyaniye yego; i ostrizhyet nazoryei u vkhoda skinii sobraniya golovu nazoryeystva svoynego, i voz'myet volosy golovy nazoryeystva svoynego, i polozhit na ogon', kotoryi pod mirnoyu zhyertvoyu; i voz'myet svyashchyennik svaryennoye plyecho ovna i odin pryesnyi pirog iz korziny i odnu pryesnyuyu lyepyeshku, i polozhit na ruki nazoryeyu, poslye togo, kak ostrizhyet on golovu nazoryeystva svoynego; i voznyesyet siye svyashchyennik, potryasaya pryed i-o: eta svyatynya–dlya svyashchyennika, svyerkh grudi potryasaniya i svyerkh plyecha voznozhyniya. poslye syego nazoryei mozhyet pit' vino. vot zakon o nazoryeye, kotoryi dal obyiet, i zhyertva yego i-o za nazoryeystvo svoye, kromye togo, chto pozvolit yemu dostatok yego; po obyetu svoymu, kakoi on dast, tak i dolzhen on dyelat', svyerkh uzakonnennogo o nazoryeystvye yego. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi aaronu i synam yego: tak blagoslovlyaitye synov izrail'yevykh, govorya im: da blagoslovit tyebya i-o' i sokhranit tyebya! da prizrit na tyebya i-o' svyyetlym litsyem svoim i pomiluyet tyebya! da obratit i-o' litsye svoe na tyebya i dast tyebye mir! tak pust' prizvyayut imya moye na synov izrail'yevykh, i ya blagoslovlyu ikh.

7

kogda moisei postavil skiniyu, i pomazal yeye, i osvyyatit yeye i vsye prinadlyezhnosti yeye, i zhyertyennik i vsye prinadlyezhnosti yego, i pomazal ikh i osvyyatit ikh, togda prishli nachal'nikov izrail'yevykh, glavy syemyeystv ikh, nachal'niki kolyen, zavvedyvavshiye ischislyeniym, i pryedstavili prinoshyeniye svoye pryed i-o, shyest' krytykh povozok i dyenadtsat' volov, po odnoi povozkye ot dvukh nachal'nikov i po odnomu volu ot kazhdogo, i pryedstavili siye pryed skiniyu i skazal i-o' moisyeyu, govorya: voz'mi ot nikh; eto budyet dlya otpravlyeniya rabot pri skinii sobraniya; i ot dai eto lyevitam, smotrya po rodu sluzhby ikh. i vyzal moisey povozki i volov, i ot dal ikh lyevitam: dnye povozki i chyetyryekh volov ot dal synam girsonovym, po rodu sluzhb ikh: i chyetyrye povozki i vsyem' volov ot dal synam myerarinym, po rodu sluzhb ikh, pod nadzorom ifamara, syna aarona, svyashchyennika; a synam kaafovym nye dal, potomu chto sluzhba ikh–[nosit'] svyatilishchye; na plyechakh oni dolzhny nosit'. i prinyesli nachal'niki zhyertvy osvyyashchyeniya zhyertyennika v dyen' pomazaniya yeye, i pryedstavili nachal'niki prinoshyeniye svoye pryed zhyertyennik. i skazal i-o' moisyeyu: po odnomu nachal'niku v dyen' pust' prinosyat prinoshyeniye svoye dlya osvyyashchyeniya zhyertyennika. v pyervyi dyen' prinyes prinoshyeniye svoye naasson, syn aminadavov, ot kolyena iudina; prinoshyeniye

yego bylo: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odna syeryebryanaya chasha v syem'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye pshyenchichnoy mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odna zolotaya kadil'nitsa v dyesyat' [siklyei], napolnyennaya kuryniyem, odin tyelyets, odin ovyen, odin odnolyetnii agnyets, vo vsyesozhzhyniye, odin kozyel v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dva vola, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav, pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye naassona, syna aminadavova. vo vtoroi dyen' prinyes nafanail, syn tsuara, nachal'nik [kolyena] issakharova; on prinyet ot syeba prinoshyeniye: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odnu syeryebryanuyu chashu v syem'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye pshyenchichnoy mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odnu zolotuyu kadil'nitsu v dyesyat' [siklyei], napolnyennuyu kuryniyem, odnogo tyel'tsa, odnogo ovna, odnogo odnolyetnyego agntsa, vo vsyesozhzhyniye, odnogo kozla v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dvukh volov, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav, pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye nafanaila, syna tsuarova. v tryetii dyen' nachal'nik synov zavulonovykh yeliav, syn khylona; prinoshyeniye yego: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odna syeryebryanaya chasha v syem'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye pshyenchichnoy mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odna zolotaya kadil'nitsa v dyesyat' [siklyei], napolnyennaya kuryniyem, odin tyelyets, odin ovyen, odin odnolyetnii agnyets, vo vsyesozhzhyniye, odin kozyel v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dva vola, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav, pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye yeliava, syna khylonova. v chyetyvtyi dyen' nachal'nik synov ruvimovykh yelitsur, syn shyedyeurov; prinoshyeniye yego: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odna syeryebryanaya chasha v syem'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye pshyenchichnoy mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odna zolotaya kadil'nitsa v dyesyat' [siklyei], napolnyennaya kuryniyem, odin tyelyets, odin ovyen, odin odnolyetnii agnyets, vo vsyesozhzhyniye, odin kozyel v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dva vola, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav i pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye yelitsura, syna shyedyeurova. v pyatyi dyen' nachal'nik synov smyeeonovykh shyelumiil, syn tsurishaddaya; prinoshyeniye yego: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odna syeryebryanaya chasha v syem'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye pshyenchichnoy mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odna zolotaya kadil'nitsa v dyesyat' [siklyei], napolnyennaya kuryniyem, odin tyelyets, odin ovyen, odin odnolyetnii agnyets, vo vsyesozhzhyniye, odin

kozyel v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dva vola, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav i pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye shyelumiila, syna tsurishaddaye. v shyestoi dyen' nachal'nik synov gadovykh yeliasaf, syn ryeguila; prinoshyeniye yego: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odna syeryebryanaya chasha v syem'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye pshyenchichnoy mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odna zolotaya kadil'nitsa v dyesyat' [siklyei], napolnyennaya kuryniyem, odin tyelyets, odin ovyen, odin odnolyetnii agnyets, vo vsyesozhzhyniye, odin kozyel v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dva vola, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav i pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye yeliasafa, syna ryeguilova. v syed'moi dyen' nachal'nik synov yefryemovykh yelishama, syn ammiuda. prinoshyeniye yego: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odna syeryebryanaya chasha v syem'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye pshyenchichnoy mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odna zolotaya kadil'nitsa v dyesyat' [siklyei], napolnyennaya kuryniyem, odin tyelyets, odin ovyen, odin odnolyetnii agnyets, vo vsyesozhzhyniye, odin kozyel v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dva vola, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav, pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye yelishamy, syna ammiudova. v vos'moi dyen' nachal'nik synov manassiinykh gamaliil, syn pyedatsura. prinoshyeniye yego: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odna syeryebryanaya chasha v syem'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye pshyenchichnoy mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odna zolotaya kadil'nitsa v dyesyat' [siklyei], napolnyennaya kuryniyem, odin tyelyets, odin ovyen, odin odnolyetnii agnyets, vo vsyesozhzhyniye, odin kozyel v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dva vola, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav, pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye gamaliila, syna pyedatsurova. v dyevyatyi dyen' nachal'nik synov vyeniaminovykh avidan, syn gidyeoniya; prinoshyeniye yego: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odna syeryebryanaya chasha v syem'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye pshyenchichnoy mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odna zolotaya kadil'nitsa v dyesyat' [siklyei], napolnyennaya kuryniyem, odin tyelyets, odin ovyen, odin odnolyetnii agnyets, vo vsyesozhzhyniye, odin kozyel v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dva vola, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav, pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye avidana, syna gidyeoniye. v dyesyatyi dyen' nachal'nik synov danovykh akhiyezyer, syn ammishaddaya; prinoshyeniye yego: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odna syeryebryanaya chasha v syem'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye pshyenchichnoy

mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odna zolotaya kadil'nitsa v dyesyat' [siklyei], napolnyennaya kuryeniyem, odin tyelyets, odin ovyen, odin odnolyetnii agnyets, vo vsyesozhzhyniye, odin kozyl v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dva vola, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav, pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye akhiyezyera, syna ammishaddaye. v odinnadtsati dyen' nachal'nik synov asirovykh pagii, syn okhrana; prinoshyeniye yego: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odna syeryebryanaya chasha v sym'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye psyhenichnoy mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odna zolotaya kadil'nitsa v dyesyat' [siklyei], napolnyennaya kuryeniyem, odin tyelyets, odin ovyen, odin odnolyetnii agnyets, vo vsyesozhzhyniye, odin kozyl v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dva vola, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav, pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye pagii, syna okhrana. v dyenadtsati dyen' nachal'nik synov nyeffalimovykh akhira, syn yenana; prinoshyeniye yego: odno syeryebryanoye blyudo, vyesom v sto tridtsat' [siklyei], odna syeryebryanaya chasha v sym'dyesyat siklyei, po siklyu svyashchyennomu, napolnyennyye psyhenichnoy mukoyu, smyeshannoyu s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye, odna zolotaya kadil'nitsa v dyesyat' [siklyei], napolnyennaya kuryeniyem, odin tyelyets, odin ovyen, odin odnolyetnii agnyets, vo vsyesozhzhyniye, odin kozyl v zhyertvu za gryekh, i v zhyertvu mirnuyu dva vola, pyat' ovnov, pyat' kovizual-ra-trudit'syav, pyat' odnolyetnikh agntsye; vot prinoshyeniye akhira, syna yenanova. vot [prinoshyeniya] ot nachal'nikov izrail'evykh pri osvyashchenii zhyertvyennika v dyen' pomazaniya yego: dyenadtsat' syeryebryanikh blyud, dyenadtsat' syeryebryanikh chash, dyenadtsat' zolotykh kadil'nits; po sto tridtsati [siklyei] syeryebra v kazhdom blyudye i po symidyesyati v kazhdoy chashye: itak vsyego syeryebra v sikh sosudakh dveye tysyachi chyetyryesta [siklyei], po siklyu svyashchyennomu; zolotykh kadil'nits, napolnyennykh kuryeniyem, dyenadtsat', v kazhdoy kadil'nitsye po dyesyati [siklyei], po siklyu svyashchyennomu: vsyego zolota v kadil'nitsakh sto dvadtsat' [siklyei]; vo vsyesozhzhyniye vsyego dyenadtsat' tyel'tsov iz skota krupnogo, dyenadtsat' ovnov, dyenadtsat' odnolyetnikh agntsye i pri nikh khlyebnoye prinoshyeniye, i v zhyertvu za gryekh dyenadtsat' kovizual-ra-trudit'syav, i v zhyertvu mirnuyu vsyego iz krupnogo skota dvadtsat' chyetyrye tyel'tsa, shyest'dyesyat ovnov, shyest'dyesyat kovizual-ra-trudit'syav, shyest'dyesyat odnolyetnikh agntsye. vot prinoshyeniya pri osvyashchenii zhyertvyennika poslye pomazaniya yego. kogda moisey vkhodil v skiniyu sobraniya, chtoby govorit' s i-o, slyshal golos, govoryashchii yemu s kryshki, kotoraya nad kovchegom otkrovyeniya myezhdu dvukh khyeruvimov, i on govoril yemu.

i skazal i-o' moisey, govorya: ob'yavi aaronu i skazhi yemu: kogda ty budyesh' zazhigat' lampady, to na pyeryedney storonye svyetil'nika dolzhny goryet' syem' lampad. aaron tak i sdylal: na pyeryedney storonye svyetil'nika zazhyeg lampady yego, kak povyelyel i-o' moisey i vot ustroistvo svyetil'nika: chyekannyi on iz zolota, ot steybla yego i do tsyvetov chyekannyi; po obrazu, kotoryi pokazal i-o' moisey, on sdylal svyetil'nik. i skazal i-o' moisey, govorya: voz'mi lyevitov iz sryedy synov izrail'evykh i ochisti ikh; a chtoby ochistit' ikh, postupi s nimi tak: okropi ikh ochistitel'noy vodoyu, i pust' oni obryeyut britvoyu vsye tyelo svoye i vymoyut odyezhdy svoi, i budut chisty; i pust' voz'mut tyel'tsa i khlyebnoye prinoshyeniye k nyemu, psyhenichnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, i drugogo tyel'tsa voz'mi v zhyertvu za gryekh; i privyedi lyevitov pryed skiniyu sobraniya; i sobyeri vsye obshchystvo synov izrail'evykh i privyedi lyevitov ikh pryed i-o, i pust' vovizual-ra-trudit'syazhat syny izrail'evy ruki svoi na lyevitov; aaron zhye pust' sovyersht nad lyevitami posvyashchyeniye ikh pryed i-o ot synov izrail'evykh, chtoby otravlyali oni sluzhyeniye i-o; a lyevity pust' vovizual-ra-trudit'syazhat ruki svoi na golovu tyel'tsov, i prinyesi odnogo v zhyertvu za gryekh, a drugogo vo vsyesozhzhyniye i-o, dlya ochishchyeniya lyevitov; i postav' lyevitov pryed aaronom i pryed synami yego, i sovyershi nad nimi posvyashchyeniye ikh i-o; i tak otdely lyevitov ot synov izrail'evykh, chtoby lyevity byli moimi. poslye syego voidit lyevity sluzhit' skiniu sobraniya, kogda ty ochistish' ikh i sovyersish' nad nimi posvyashchyeniye ikh; ibo oni otdany mnye iz synov izrail'evykh: vmyesto vsyekh pyeryentsyev iz synov izrail'evykh, razvyerzayushchikh vsyakiye lozhyesna, ya byeru ikh syebye; ibo moi vsye pyeryentsy u synov izrail'evykh, ot chyelovyeka do skota: v tot dyen', kogda ya porazil vsyekh pyeryentsyev v zyeemlye yegipyetskoj, ya osvyatil ikh syebye i vzyal lyevitov vmyesto vsyekh pyeryentsyev u synov izrail'evykh; i otdal lyevitov aaronu i synam yego iz sryedy synov izrail'evykh, chtoby oni otravlyali sluzhby za synov izrail'evykh pri skiniu sobraniya i sluzhili okhranyeniye dlya synov izrail'evykh, chtoby nye postiglo synov izrail'evykh porazhyeniye, kogda by syny izrail'evy pristupili k svyatishchu. i sdylali tak moisey i aaron i vsye obshchystvo synov izrail'evykh s lyevitami: kak povyelyel i-o' moisey o lyevitakh, tak i sdylali s nimi syny izrail'evy. i ochistilis' lyevity i omyli odyezhdy svoi, i sovyershil nad nimi aaron posvyashchyeniye ikh pryed i-o, i ochistil ikh aaron, chtoby sdylat' ikh chistymi; poslye syego voshli lyevity otravlyat' sluzhby svoi v skiniu sobraniya pryed aaronom i pryed synami yego. kak povyelyel i-o' moisey o lyevitakh, tak i sdylali oni s nimi. i skazal i-o' moisey, govorya: vot [zakon] o lyevitakh: ot dvadtsati pyati lyet i vyshye dolzhny vsputat' oni v sluzhbu dlya rabot pri skiniu sobraniya, a v pyat'dyesyat lyet dolzhny pryekrashchat' otravlyeniye rabot i bolyeye nye rabotat': togda pust' po-

mogayut oni brat'yam svoim sodyerzhat' strazhu pri skinii sobraniya, rabotat' zhye–pust' nye rabotayut; tak postupai s lyevitami kasatyel'no sluzhyeniya ikh.

9

i skazal i-o' moisyeyu v pustynye sinaiskoi vo vtoroi god po isshestviy ikh iz zyeмли yegipyetskoi, v pyervyi myesyats, govorya: pust' syny izrail'yevy sovyershat paskhu v naznachennoye dlya nyeve vryemya: v chyetyrnadtsaty dyen' syego myesyatsa vyecherom sovyershitye yeye v naznachennoye dlya nyeve vryemya, po vsyem postanovleniyam i po vsyem obryadam yeye sovyershitye yeye i skazal moisyey synam izrail'yevym, chtoby sovyershili paskhu. i sovyershili oni paskhu v pyervyi [myesyats], v chyetyrnadtsaty dyen' myesyatsa vyecherom, v pustynye sinaiskoi: vo vsyem, kak povelyel i-o' moisyeyu, tak i postupili syny izrail'yevy. byli lyudi, kotoryye byli nyechisty ot [prikosnovyeniya] k myertvym tyelam chyelovechy eskim, i nye mogli sovyershiti' paskhi v tot dyen'; i prishli oni k moisyeyu i aaronu v tot dyen', i skazali yemu tye lyudi: my nyechisty ot [prikosnovyeniya] k myertvym tyelam chyelovechy eskim; dlya chyego nas lishat' togo, chtoby my prinyesli prinoshyeniye i-o v naznachennoye vryemya sryedi synov izrail'yevykh? i skazal im moisyey: postoit'ye, ya poslushayu, chto povelyit o vas i-o'. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: skazhi synam izrail'yevym: yesli kto iz vas ili iz potomkov vashikh budyet nyechist ot [prikosnovyeniya] k myertvomu tyelu, ili budyet v dal'neye dorogye, to i on dolzhyn sovyershiti' paskhu i-o: v chyetyrnadtsaty dyen' vtorogo myesyatsa vyecherom pust' takovyye sovyershat yeye i s opryesnokami i gor'kimi travami pust' yedyat yeye; i pust' nye ostavlyayut ot nyeve do utra i kostye yeye nye sokrushayut; pust' sovyershat yeye po vsyem ustavam o paskhye; a kto chist i nye nakhoditsya v dorogye i nye sovyershiti paskhi, –istryebitsya dusha ta iz naroda svoego, ibo on nye prinyes prinoshyeniya i-o v svoye vryemya: ponyesyet na syebye gryekh chyelovek tot; yesli budyet zhit' u vas prishyelyets, to i on dolzhyn sovyershat' paskhu i-o: po ustavu o paskhye i po obryadu yeye on dolzhyn sovyershiti' yeye; odin ustav pust' budyet u vas i dlya prishyelt'sa i dlya tuzyemtsa. v tot dyen', kogda postavlyena byla skiniya, oblako pokrylo skiniyu otkrovyeniya, i s vyechyera nad skiniyeyu kak by ogon' viden byl do samogo utra. tak bylo i vsyegda: oblako pokryvalo yeye [dnyem] i podoboye ognya noch'yu. i kogda oblako podnimalos' ot skinii, togda syny izrail'yevy otpravlyalis' v put', i na myestye, gde ostanavlivalos' oblako, tam ostanavlivalis' stanom syny izrail'yevy. po povyelyeniyyu i-o otpravlyalis' syny izrail'yevy v put', i po povyelyeniyyu i-o ostanavlivalis': vo vsye to vryemya, kogda oblako stoyalo nad skiniyeyu, i oni stoyali; i yesli oblako dolgoye vryemya bylo nad skiniyeyu, to i syny izrail'yevy slyedovali etomu ukazaniyyu i-o i nye otpravlyalis'; inogda zhye oblako nyemnogo vryemyeni bylo nad skiniyeyu: oni po ukazaniyyu i-o ostanavlivalis', i po ukazaniyyu i-o otpravlyalis' v put'; inogda oblako stoyalo [tol'ko] ot vyechyera do utra, i

poutru podnimalos' oblako, togda i oni otpravlyalis'; ili dyen' i noch' stoyalo oblako, i kogda podnimalos', i oni togda otpravlyalis'; ili, yesli dva dnya, ili myesyats, ili nyeskol'ko dneye stoyalo oblako nad skiniyeyu, to i syny izrail'yevy stoyali i nye otpravlyalis' v put'; a kogda ono podnimalos', togda otpravlyalis'; po ukazaniyyu i-o ostanavlivalis', i po ukazaniyyu i-o otpravlyalis' v put': slyedovali ukazaniyyu i-o po povyelyeniyyu i-o, [dannomu] chryez moisyeya.

10

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: sdyelai syebye dyve syeryebryanyye trubyy, chyekannyye sdyelai ikh, chtoby oni sluzhili tyebye dlya sozvyaniya obshchystva i dlya snyatiya stanov; kogda zatrubyat imi, sobyeryetsya k tyebye vsye obshchystvo ko vkhodu skinii sobraniya kogda odnoyu truboyu zatrubyat, sobyeryetsya k tyebye knyaz'ya i tysyachye-nachal'niki izrail'yevy; kogda zatrubitye tryevogu, podnimutsya stany, stanovyashchiesya k vostoku; kogda vo vtoroi raz zatrubitye tryevogu, podnimutsya stany, stanovyashchiesya k yugu; tryevogu pust' trubyat pri otpravlenii ikh v put'; a kogda nadobno sobrat' sobraniye, trubitye, no nye tryevogu; syny aaronovy, svyashchenniki, dolzhny trubiti' trubami: eto budyet vam postanovleniyem vyechnym v rody vashi; i kogda poidyet'ye na voinu v zyeMLE vashyey protiv vraga, nastupayushchego na vas, trubitye tryevogu trubami, –i budyet'ye vospomyanuty pryed i-o, eti-kom vashim, i spasyeny budyet'ye ot vragov vashikh; i v dyen' vyesyeliya vashyego, i v prazdniki vashi, i v novomyesyachiya vashi trubitye trubami pri vsyesozhzhenyiyakh vashikh i pri mirnykh zhyertvakh vashikh, –i eto budyet napomnaniyem o vas pryed eti-kom vashim. ya i-o', eti-k vash. vo vtoroi god, vo vtoroi myesyats, v dvadtsaty [dyen'] myesyatsa podnyalos' oblako ot skinii otkrovyeniya; i otpravilis' syny izrail'yevy po stanam svoim iz pustyni sinaiskoi, i ostanovilos' oblako v pustynye faran. i podnyalis' oni v pyervyi raz, po povyelyeniyyu i-o, [dannomu] chryez moisyeya. podnyato bylo vo-pyervykh znamyaya stana synov iudinykh po opolchenyiyam ikh; nad opolchenyiyem ikh naasson, syn aminadava; i nad opolchenyiyem kolyena synov issakharovykh nafanail, syn tsuara; i nad opolchenyiyem kolyena synov zavulonovykh yeliav, syn khyelona. i snyata byla skiniya, i poshli syny girsonovy i syny myerariny, nosyashchiye skiniyu. i podnyato bylo znamyaya stana ruvimova po opolchenyiyam ikh; i nad opolchenyiyem yego yelitsyn, syn shyedyaura; i nad opolchenyiyem kolyena synov simyeeonovykh shyelumiil, syn tsurishaddaya; i nad opolchenyiyem kolyena synov gadovykh yeliasaf, syn ryeguilu. potom poshli syny kaafovy, nosyashchiye svyatilishtchyye; skiniya zhye byla postavlyayema do prikhoda ikh. i podnyato bylo znamyaya stana synov yefryemovykh po opolchenyiyam ikh; i nad opolchenyiyem ikh yelishama, syn ammiuda; i nad opolchenyiyem kolyena synov manassiynykh gamaliil, syn pyedatsura; i nad opolchenyiyem kolyena synov vyeniaminovykh avidan, syn gidyeoniya. poslednim iz vsyekh

stanov podnyato bylo znama stana synov danovykh s opolchenyiyami ikh; i nad opolchenyiem ikh akhiyezyer, syn ammishaddaya; i nad opolchenyiem kolyena synov asirovykh paguil, syn okhrana; i nad opolchenyiem kolyena synov nyeffalimovykh akhira, syn yenana. vot [porjadok] shvestviya synov izrailleyevkh po opolchenyiyam ikh. i otpravilis' oni. i skazal moysyei khovavu, synu raguilovu, madianityaninu, rodstvyyenniku moysyeyevu: my otpravlyayemsa v to mysto, o ktorom i-o' skazal: vam otdam yego; idi s nami, my sdyelayem tyebye dobro, ibo i-o' dobroye izryek ob izrailye. no on skazal yemu: nye poidu; ya poidu v svoyu zyemlyu i na svoyu rodinu. [moysyei] zhye skazal: nye ostavlyai nas, potomu chto ty znayesh', kak raspolagayemsa my stanom v pustynye, i budyesh' dlya nas glazom; yesli poidyesh' s nami, to dobro, ktoroye i-o' sdyelayet nam, my sdyelayem tyebye. i otpravilis' oni ot gory i-o na tri dnya puti, i kovcheyg zavyeta i-o shyel pryed nimi tri dnya puti, chtob usmotryet' im myesto, gdye ostanovit'sya. i oblako i-o osyenyalo ikh dnym, kogda oni otpravlyalis' iz stana. kogda podnimalsya kovcheyg v put', moysyei govoril: vosstan', i-o, i rassyplyutsya vragi tvoi, i pobyegut ot litsa tvoyego nyenavidyashchiye tyeba! a kogda ostanavlivalsya kovcheyg, on govoril: vozvratis', i-o, k tysyacham i t'm nam izrailleyvym!

11

narod stal roptat' vslukh i-o; i i-o' uslyshal, i vosplamynilsya gnev yego, i vozgoryelsya u nikh ogon' i-o', i nachal istryeblyat' krai stana. i vozopil narod k moysyeyu; i pomolilsya moysyei i-o, i utikh ogon'. i naryekli imya myestu syemu: tavyera, potomu chto vozgoryelsya u nikh ogon' i-o' prishleyt'sy myezhdu nimi stali obnaruzhivat' prikhoti; a s nimi i syny izrailleyvy sidyeli i plakali i govorili: kto nakormit nas myasom? my pomnim rybu, ktoruyu v yegiptye my yeli darom, ogurtsy i dyni, i luk, i ryepchatyi luk i chyesnok; a nynye dusha nasha iznyvayet; nichyego nyet, tol'ko manna v glazakh nashikh. manna zhye byla podobna koriantrovomu syemyeni, vidom, kak bdolakh; narod khodil i sobiral yeye, i molol v zhyernovakh ili toluk v stupye, i varil v kotlye, i dyelal iz nyeye lyepyeshki; vkus zhye yeye podobnyen byl vkusu lyepyeshyek s yelyeyem. i kogda rosa skhodila na stan noch'yu, togda skhodila na nikh i manna. moysyei slyshal, chto narod plachyet v syemyeistvakh svoikh, kazhdyi u dvyeriye shatra svoyego; i sil'no vosplamynilsya gnev i-o', i priskorbno bylo dlya moysyeya. i skazal moysyei i-o: dlya chyego ty muchish' raba tvoyego? i pochyemu ya nye nashyel milosti pryed ochami tvoimi, chto ty vozvuzal-ra-trudit'syazhil na myenya bryemya vsyego naroda syego? razvye ya nosil vo chryevye vyes' narod syei, i razvye ya rodil yego, chto ty govorish' mnnye: nyesi yego na rukakh tvoikh, kak nyan'ka nosit ryebyenka, v zyemlyu, ktoruyu ty s klyatvoyu obyeshchal ottsam yego? otkuda mnnye [vzyat'] myasa, chtoby dat' vsyemu narodu syemu? ibo oni plachut pryedo mnoyu i govoriat: dai nam yest' myasa. ya odin nye mogu nyesti vsyego naroda

syego, potomu chto on tyazhyel dlya myenya; kogda ty tak postupayesh' so mnoyu, to [luchshye] umyertvi myenya, yesli ya nashyel milost' pryed ochami tvoimi, chtoby mnnye nye vidyet' byedstviya moyego. i skazal i-o' moysyeyu: sobyeri mnnye syem'dyesyat muzhyei iz staryeishin izrailleyevkh, kotorykh ty znayesh', chto oni staryeishiny i nadzirately yego, i voz'mu ikh k skinii sobraniya, chtoby oni stali tam s tobouy; ya soidu, i budu govorit' tam s tobouy, i voz'mu ot dukha, kotoryi na tyebye, i vozvuzal-ra-trudit'syazhu na nikh, chtoby oni nyesli s tobouy bryemya naroda, a nye odin ty nosil. narodu zhye skazhi: ochistityes' k zavtrashnyemu dnyu, i budyetye yest' myaso; tak kak vy plakali vslukh i-o i govorili: kto nakormit nas myasom? khorocho nam bylo v yegiptye, -to i dast vam i-o' myaso, i budyetye yest'. nye odin dyen' budyetye yest', nye dva dnya, nye pyat' dnyei, nye dyesyat' dnyei i nye dvadtsat' dnyei, no tsyelyi myesyats, poka nye poidyet ono iz nozdryei vashikh i nye sdyelayetsya dlya vas otratityel'nym, za to, chto vy pryezryeli i-o, kotoryi sryedi vas, i plakali pryed nim, govorya: dlya chyego bylo nam vykhodit' iz yegipta? i skazal moysyei: shyst'sot tysyach pyeshikh v narode syem, sryedi ktorogo ya [nakhozhus']; a ty govorish': ya dam im myaso, i budet yest' tsyelyi myesyats! zakolot' li vsyekh ovysts i volov, chtoby im bylo dovol'no? ili vsya ryba morskaya sobyeryetsya, chtoby udovlyetvorit' ikh? i skazal i-o' moysyeyu: razvye ruka i-o korotka? nnyne ty uvidish', sbudyetsya li slovo moye tyebye, ili nyet? moysyei vyshyel i skazal narodu slova i-o, i sobral syem'dyesyat muzhyei iz staryeishin naroda i postavil ikh okolo skinii. i soshyel i-o' v oblakye, i govoril s nim, i vzyal ot dukha, kotoryi na nyem, i dal syemidyetsyati muzham staryeishinam. i kogda pochil na nikh dukh, oni stali prorochestvovat', no potom pyeryestali. dvoye iz muzhyei ostavalis' v stanye, odnomu imya yeldad, a drugomu imya modad; no i na nikh pochil dukh, i oni prorochestvovali v stanye. i pribyezhal otrok i donyes moysyeyu, i skazal: yeldad i modad prorochestvuyut v stanye. v otvyet na eto iisus, syn navin, sluzhityel' moysyeya, odin iz izbrannykh yego, skazal: i-o moi moysyei! zapryeti im. no moysyei skazal yemu: nye ryevnuyesh' li ty za myenya? o, yesli by vsye v narode i-o byli prorokami, kogda by i-o' poslal dukha svoyego na nikh! i vozvratilsya moysyei v stan, on i staryeishiny izrailleyvy. i podnyalsya vyetyer ot i-o, i prinyes ot morya pyeryepyelov, i nabrosal ikh okolo stana, na put' dnya po odnu storonu i na put' dnya po druguyu storonu okolo stana, na dva pochti lkyota ot zyemli. i vstal narod, i vyes' tot dyen', i vsyu noch', i vyes' slyeduyushchii dyen' sobirali pyeryepyelov; i kto malo sobiral, tot sobral dyesyat' khomyerov; i ravizual-ra-trudit'syazhili ikh dva sychya vokrug stana. myaso yeshchye bylo v zubakh ikh i nye bylo yeshchye s'yedeno, kak gnev i-o' vozgoryelsya na narod, i porazil i-o' narod vyes'ma vyelikoyu yazvoyu. i naryekli imya myestu syemu: kibrot-gattaava, ibo tam pokhonorili prikhotlivyi narod. ot kibrot-gattaavy dvynulsya narod v asirof, i ostanovilsya v asirofye.

i upryekali mariam i aaron moisyeya za zhyenu yefiopyanku, ktoruyu on vzyal, –ibo on vzyal [za sye-byal] yefiopyanku, – i skazali: odnomu li moisyeyu govoril i-o? nye govoril li on i nam? i uslyshal [siye] i-o? moisyey zhye byl chyelovyek krotchaishii iz vsyekh lyudyei na zyeimlye i skazal i-o' vnyezapno moisyeyu i aaronu i mariam: vyiditye vy troye k skinii sobraniya. i vysyli vsye troye. i soshyel i-o' v oblachnom stolpye, i stal u vkhoda skinii, i pozval aarona i mariam, i vysyli oni oba. i skazal: slushaitye slova moi: yesli byvayet u vas prorok i-o', to ya otkryvayus' yemu v vidyeni, vo snye govoryu s nim; no nye tak s rabom moim moisyeyem, –on vyeryen vo vsyem domu moyem: ustami k ustam govoryu ya s nim, i yavno, a nye v gadaniyakh, i obraz i-o on vidit; kak zhye vy nye uboyalis' upryekat' raba moyego, moisyeya? i vosplamyenilsya gnyev i-o na nikh, i on otoshyel. i oblako otoshlo ot skinii, i vot, mariam pokrylas' prokazoyu, kak snyegom. aaron vzglyanul na mariam, i vot, ona v prokazye. i skazal aaron moisyeyu: i-o moi! nye postav' nam v gryekh, chto my postupilili glupo i sogryeshili; nye popusti, chtob ona byla, kak myertvorozhdyenniy [mlyadyenets], u ktorogo, kogda on vykhodit iz chryeva matyeri svoeye, istlyela uzhye polovina tyela. i vozopil moisyey k i-o, govorya: bozhye, istsyeli yeye! i skazal i-o' moisyeyu: yesli by otyets yeye plynul yei v litsye, to nye dolzhna li byla by ona stydit'sya syem' dneye? itak pust' budyet ona v zaklyuchenii syem' dneye vnye stana, a poslye opyat' vozvratitsya. i probyla mariam v zaklyuchenii vnye stana syem' dneye, i narod nye otravlyalsya v put', dokolye nye vozvratilas' mariam. poslye syego narod dvinulsya iz asirofa, i ostanovilsya v pustynye faran.

13

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: poshli ot syebya lyudyei, chtoby oni vysmotryeli zyeimlyu khanaan-skuyu, ktoruyu ya dayu synam izrail'yevym; po odnomu chyelovyeku ot kolyena ottsov ikh poshlytye, glavnykh iz nikh. i poslal ikh moisyey iz pustyni faran, po povyeleniyu i-o, i vsye oni muzhi glavnyye u synov izrail'yevykh vot imyena ikh: iz kolyena ruvimova sammua, syn zakkhurov, iz kolyena simyeonova safat, syn khoriyev, iz kolyena iudina khalyev, syn iyefonniin, iz kolyena issakharova igal, syn iosifov, iz kolyena yefryemova osiya, syn navin, iz kolyena vyeniaminova faltii, syn rafuyev, iz kolyena zavulonova gaddiil, syn sodyev, iz kolyena iosifova ot manassii gaddii, syn susiyei, iz kolyena danova ammiil, syn gye malliyei, iz kolyena asirova syefur, syn mikhaliyei, iz kolyena nyeffalimova nakhbii, syn vofsiyev, iz kolyena gadova gyeuil, syn makhiiyev. vot imyena muzhyei, kotorykh posylal moisyey vysmotryet' zyeimlyu. i nazval moisyey osiyu, syna navina, iisusom. i poslal ikh moisyey vysmotryet' zyeimlyu khanaan-skuyu i skazal im: poiditye v etu yuzhnyu stranu, i vzoiditye na goru, i osmotritye zyeimlyu, kakova ona, i narod zhivushchii na nyei, silyen li on ili slab, malochislyen li on ili

mnogochislyen? i kakova zyeimlya, na kotoroi on zhivyet, khoroasha li ona ili khuda? i kakovy goroda, v kotorykh on zhivyet, v shatrakh li on zhivyet ili v ukryeplyeniyakh? i kakova zyeimlya, tuchna li ona ili toshcha? yes' li na [nyei] dyeryeva ili nyet? bud'tye smyely, i voz'mitye ot plodov zyeimli. bylo zhye eto ko vryemeni sozryevaniya vinograda. oni poshli i vysmotryeli zyeimlyu ot pustyni sin dazhye do ryekhova, bliz yemafa; i poshli v yuzhnyu stranu, i doshli do khyevrona, gde zhili akhiman, syesai i falmai, dyeti yekovy: khyevron zhye postroyen byl syem'yu godami pryezhdye tsoana, [goroda] yegipyetskogo; i prishli k dolinye yeskhol, i sryezali tam vinogradnyu vyet' s odnoyu kist'yu yagod, i ponyesli yeye na shvestye dvoje; [vzvali] takzhye granatovykh yablok i smokv; myesto siye nazvali dolinyu yeskhol, po prichinye vinogradnoi kisti, ktoruyu sryezali tam syny izrail'yev. i vysmotryev zyeimlyu, vozvratilis' oni cheryez sorok dneye. i poshli i prishli k moisyeyu i aaronu i ko vsyemu obshchystvu synov izrail'yevykh v pustyni faran, v kadye, i prinyesli im i vsyemu obshchystvu otvyet, i pokazali im plody zyeimli; i rasskazyvali yemu i govorili: my khodili v zyeimlyu, v ktoruyu ty posylal nas; v nyei podlinno tyechet moloko i myed, i vot plody yeye; no narod, zhivushchii na zyeimlye toi, silyen, i goroda ukryeplyennyye, vyes' ma bol'shiye, i synov yekovykh my vidyeli tam; amalik zhivyet na yuzhnoi chasti zyeimli, khyettyei, iyevusyei i amorryei zhivut na gorye, khanyanei zhye zhivut pri morye i na byeregu iordana. no khalyev uspokaival narod pryed moisyeyem, govorya: poidyem i zavladyeem yeyu, potomu chto my mozhym odol'et' yeye. a tye, kotoryye khodili s nim, govorili: nye mozhym my idti protiv naroda syego, ibo on sil'nyeye nas. i raspuskali khuduyu molvu o zyeimlye, ktoruyu oni osmatrivali, myezhdu synami izrail'yevymi, govorya: zyeimlya, ktoruyu prokhodili my dlya osmotra, yes' zyeimlya, poyedayushchaya zhivushchikh na nyei, i vyes' narod, kotoryi vidyeli my sryedi yeye, lyudi vyelikoroslyye; tam vidyeli my i ispolinov, synov yekovykh, ot ispolinskogo roda; i my byli v glazakh nashikh [pryed nimi], kak sarancha, takimi zhye byli my i v glazakh ikh.

14

i podnyalo vsye obshchystvo vopli, i plakal narod vo [vsyu] tu noch'; i roptali na moisyeya i aarona vsye syny izrail'yevy, i vsye obshchystvo skazalo im: o, yesli by my umyerli v zyeimlye yegipyetskoj, ili umyerli by v pustynye syei! i dlya chyego i-o' vyedyet nas v zyeimlyu siyu, chtoby my pali ot myecha? zhyeny nashi i dyeti nashi dostanutsya v dobychu [vragam]; nye luchshye li nam vozvratit'sya v yegipyet i skazali drug drugu: postavim syebe nachal'nika i vozvratimsya v yegipyet. i pali moisyey i aaron na litsa svoi pryed vsyem sobraniyem obshchystva synov izrail'yevykh. i iisus, syn navin, i khalyev, syn iyefonniin, iz osmatrivashikh zyeimlyu, razodrali odyezhdy svoi i skazali vsyemu obshchystvu synov izrail'yevykh: zyeimlya, ktoruyu my prokhodili dlya osmotra, ochyen', ochyen' khoroasha; yesli i-

o' milostiv k nam, to vvyedyet nas v zye'mlyu siyu i dast nam yeye--etu zye'mlyu, v kotoroi tye'chyet moloko i myed; tol'ko protiv i-o nye vosstavaitye i nye boityes' naroda zye'mli syei; ibo on dostanyet-sya nam na s'yedyeniye: zashchity u nikh nye stalo, a s nami i-o'; nye boityes' ikh. i skazalo vsye obshchystvo: pobit' ikh kamnyami! no slava i-o yavilas' v skiniu sobraniya vsyem synam izrai-lyevym. i skazal i-o' moisyeyu: dokolye budyet raz-drazhat' myenya narod syei? i dokolye budyet on nye vyerit' mnye pri vsyekh znamyeniakh, kotoryye dyelal ya sryedi yego? porazhu yego yazvoyu i istryeblyu yego i proizvyedu ot tyebya narod mnogo-chislyennyye i sil'nyeye yego. no moisyei skazal i-o: uslyshat yegiptyanye, iz sryedi kotorykh ty siloyu tvoye'yu vvyel narod syei, i skazhut zhi-tyelyam zye'mli syei, kotoryye slyshali, chto ty, i-o', nakhodish'sya sryedi naroda syego, i chto ty, i-o', dayesh' im vidyet' syebya litsyem k litsu, i oblako tvoye stoit nad nimi, i ty idyesh' pryed nimi dnyem v stolpye oblachnom, a noch'yu v stolpye ognynenom; i yesli ty istryebish' narod syei, kak odnogo chyelovyeka, to narody, kotoryye slyshali slavu tvoyu, skazhut: i-o' nye mog vvyesti narod syei v zye'mlyu, ktoruyu on s klyatvoyu obyeshchal yemu, a potomu i pogubil yego v pustynye. itak da vozvychitsya sila i-o, kak ty skazal, govorya: i-o' dolgo-tyerpyeliv i mnogomilostiv, proshchayushchii byez-zakoniya i pryestuplyeniya, i nye ostavlyayushchii byez nakazaniya, no nakazyvayushchii byezzakoniye ottsov v dyetyakh do tryet' yego i chyetyvertogo roda. prosti gryekh narodu syemu po vyelikoi milosti tvoey, kak ty proshchal narod syei ot yegipta dosyelye. i skazal i-o' [moisyeyu]: proshchayu po slovu tvoemu; no zhiv ya, i slavy i-o polna vsya zye'mlya: vsye, kotoryye vidyeli slavu moyu i znamyeniya moi, sdyelannyye mnoyu v yegipte i v pustynye, i iskushali myenya uzhye dyesyat' raz, i nye slushali glasa moyego, nye uvidyat zye'mli, ktoruyu ya s klyatvoyu obyeshchal ottsam ikh; vsye, razdrazhavshiye myenya, nye uvidyat yeye; no raba moyego, kha-lyeva, za to, chto v nyem byl inoi dukh, i on soveryshyenno povinovalsya mnye, vvyedu v zye'mlyu, v ktoruyu on khodil, i syemya yego naslyeduyet yeye; amalikityanye i khananye zhivut v dolinye; za-otra obratityes' i iditye v pustynu k chyermnomu moryu. i skazal i-o' moisyeyu i aaronu, govorya: dokolye vizual-ra-trudit'syamu obshchystvu syemu roptat' na myenya? ropot synov izrail'yevykh, kotorym oni ropshchut na myenya, ya slyshu. skazhi im: zhivu ya, govorit i-o': kak govorili vy vslukh mnye, tak i sdyelayu vam; v pustynye syei padut tyela vashi, i vsye vy ischislyennyye, skol'ko vas chislom, ot dvadtsati lyet i vyshye, kotoryye roptali na myenya, nye voidyetye v zye'mlyu, na ktoroi ya, pod'yemlya ruku moyu, [klyalsya] posylit' vas, krome kha-lyeva, syna iyefonniina, i iiusa, syna navina; dyetyei vashikh, o kotorykh vy govoriли, chto oni dostanut-sya v dobychu [vrage], ya vvyedu [tuda], i oni uz-nayut zye'mlyu, ktoruyu vy pryezryeli, a vashi trupy padut v pustynye syei; a syny vashi budut kochyev-at' v pustynye sorok lyet, i budut nyesti [nakazaniye] za bludodyste'vo vashye, dokolye nye pogibun vsye

tyela vashi v pustynye; po chislu soroka dneye, v kotoryye vy osmatryvali zye'mlyu, vy ponyesyetye nakazaniye za gryekhi vashi sorok lyet, god za dyen', daby vy poznali, [chto] [znachit] byt' ostavlyennym mnoyu. ya, i-o', govoryu, i tak i sdyelayu so vsyem sim zlym obshchystvom, vosstavshim protiv myenya: v pustynye syei vsye oni pogibun i pyeryemrut. i tye, kotorykh posylal moisyei dlya osmotryeniya zye'mli, i kotoryye, vozvrativshis', vozmutili protiv nyego vsye siye obshchystvo, raspuskaya khuduyu molvu o zye'mlye, sii, raspustivshiye khuduyu molvu o zye'mlye, umyerli, byv porazhyeny pryed i-o; tol'ko iius, syn navin, i kha'lyev, syn iyefonniin, ostalis' zhivy iz tyekh muzhyei, kotoryye khodili osmatrvat' zye'mlyu. i skazal moisyei slova sii pryed vsyemi synami izrail'yevymi, i narod sil'no opyechalilsya. i, vstav rano poutru, poshl na vyershinu gory, govorya: vot, my poidyem na to myesto, o ktorom skazal i-o', ibo my sogryeshili. moisyei skazal: dlya chyego vy pryestupayetye povyeleniye i-o? eto budyet byezuspyeshno; nye khoditye, ibo nyet sryedi vas i-o, chto by nye porazili vas vrage vashi; ibo amalik-ityanye i khananye tam pryed vami, i vy padetye ot myecha, potomu chto vy otstupili ot i-o, i nye budyet s vami i-o. no oni dyerznuli podnyat'sya na vyershinu gory; kovcheyg zhye zavetya i-o i moisyei nye ostavlyali stana. i soshli amalikityanye i khananye, zhivushchiye na gorye toi, i razbili ikh, i gnali ikh do khormy.

15

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi synam izrai-lyevym i skazhi im: kogda vy voidyetye v zye'mlyu vashyego zhityel'stva, ktoruyu ya dayu vam, i budyetye prinosit' zhyertvu i-o, vsyesozhzhyniye, ili zhyertvu zakolayemuyu, ot volov i ovysts, vo ispol-nyeniye obyeta, ili po usyerdnyu, ili v prazdniki vashi, daby sdyelat' priyatnoye blagoukhaniye i-o, togda prinosyashchii zhyertvu svoyu i-o dolzhyn prinysti v prinoshyeniye ot khlyeba dyesyatuyu chast' [yefy] pshyenichnoi muki, smyeshannoi s chyetyvertoyu chast'yu gina yelyeya; i vina dlya vozliyaniya prinosi chyetyvertuyu chast' gina pri vsyesozhzhynii, ili pri zakolayemoi zhyertve, na kazhdogo agntsa. a pri-nosya ovna, prinosi v prinoshyeniye khlyebnoye dyve dyesyatykh chasti [yefy] pshyenichnoi muki, smyeshannoi s tryet' yeyu chast'yu gina yelyeya; i vina dlya vozliyaniya prinosi tryet'yu chast' gina pri priyatnoye blagoukhaniye i-o. yesli molodogo vola prinosish' vo vsyesozhzhyniye ili zhyertvu zakolayemuyu, to ispolnyeniye obyeta ili v mirnuyu zhyertvu i-o, to vmyesty s volom dolzhno prinysti prinoshyeniya khlyebnogo tri dyesyatykh chasti [yefy] pshyeni-chnoi muki, smyeshannoi s polovinoyu gina yelyeya; i vina dlya vozliyaniya prinosi polgina v zhyertvu, v priyatnoye blagoukhaniye i-o. tak dyelai pri kazh-dom prinoshyenii vola i ovna i agntsa iz ovysts, ili koz; po chislu [zhyertv], kotoryye vy prinositye, tak dyelaitye pri kazhdoi, po chislu ikh. vsyakii tuzymetyes tak dolzhyn dyelat' eto, prinosya zhy-ertvu v priyatnoye blagoukhaniye i-o; i yesli budyet myezhdu vami zhit' prishyelyets, ili kto by ni byl

sryedi vas v rody vashi, i prinyesyet zhyertvu v priyatnoye blagoukhaniye i-o, to i on dolzhyn dyelat' tak, kak vy dyelayetye; dlya vas, obshchystvo [i-o], i dlya prishyel'tsa, zhivushchyeogo [u vas], ustav odin, ustav vyechnyi v rody vashi: chto vy, to i prishyelyets da budyet pryed i-o; zakon odin i odni prava da budut dlya vas i dlya prishyel'tsa, zhivushchyeogo u vas. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi synam izrail'yevym i skazhi im: kogda vy voidyetye v zyemlu, v ktoruyu ya vyeđu vas, i budyetye yest' khlyeb toi zyeмли, to voznositye voznoashyeniye i-o; ot nachatkov tyeysta vashyego lyepyeshku voznositye v voznoashyeniye; voznositye yeye tak, kak voznoashyeniye s gumna; ot nachatkov tyeysta vashyego otdavaietye v voznoashyeniye i-o v rody vashi. yesli zhye pryestupitye po nyevedyeniyu i nye ispolnitye vsyekh sikh zapovyedyei, kotorye izryek i-o' moisyeyu, vsyego, chto zapovyedal vam i-o' chryez moisyeyu, ot togo dnya, v kotoryi i-o' zapovyedal vam, i vpryed' v rody vashi, – to, yesli po nyedosmotru obshchystva sdyelana oshibka, pust' vsye obshchystvo prinyesyet odnogo molodogo vola vo vsyesozhzyeniye, v priyatnoye blagoukhaniye i-o, s khlyebnym prinoshyeniym i vozliyaniym yego, po ustavu, i odnogo kozla v zhyertvu za gryekh; i ochistit svyashchyennik vsye obshchystvo synov izrail'yevykh, i budyet proshchylene im, ibo eto byla oshibka, i oni prinyesli prinoshyeniye svoye v zhyertvu i-o, i zhyertvu za gryekh svoi pryed i-o, za svoyu oshibku; i budyet proshchylene vsyemu obshchystvu synov izrail'yevykh i prishyel'tsu, zhivushcheyu myezhdu nimi, potomu chto vyes' narod sdyelal eto po oshibkhe. yesli zhye odin kto sogryeshit po nyevedyeniyu, to pust' prinyesyet kozu odnolyetnyuyu v zhyertvu za gryekh; i ochistit svyashchyennik dushu, sdyelavshuyu po oshibkhe gryekh pryed i-o, i ochishchena budyet, i proshchylene budyet yei; odin zakon da budyet dlya vas, kak dlya prirodnoho zhityelya iz synov izrail'yevykh, tak i dlya prishyel'tsa, zhivushchyeogo u vas, yesli kto sdyelayet chto po oshibkhe. yesli zhye kto iz tuzemtsyev, ili iz prishyel'tsyev, sdyelayet chto dyerzkoyu rukoyu, to on khulit i-o: istryebitsya dusha ta iz naroda svoyeogo, ibo slovo i-o on pryezryel i zapovyed' yego narushil; istryebitsya dusha ta; gryekh yeye na nyei. kogda syny izrail'yevy byli v pustynye, nashli chyelovyeka, sobiravshyego drova v dyen' subboty; i privyeli yego nashyedshiye yego sobirayushchim drova k moisyeyu i aaronu i ko vsyemu obshchystvu; i posadili yego pod strazhu, potomu chto nye bylo yeshchye opryedelyeno, chto dolzhno s nim sdyelat'. i skazal i-o' moisyeyu: dolzhyn umyryet' chyelovyek syei; pust' pob'yet yego kamnyami vsye obshchystvo vnye stana. i vyvyeło yego vsye obshchystvo von iz stana, i pobili yego kamnyami, i on umyer, kak poveylel i-o' moisyeyu. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi synam izrail'yevym i skazhi im, chtob oni dyelali syebye kisti na krayakh odyezhd svoikh v rody ikh, i v kisti, kotoryye na krayakh, vstavlyali niti iz goluboi shyersti; i budut oni kistykah u vas dlya togo, chtoby vy, smotrya na nikh, vspominali vsye zapovyedi i-o, i ispolnyali ikh, i nye khodili vs-

lyed syerdtsa vashyego i ochyey vashikh, kotoryye vlyekut vas k bludodoyeystvu, chtoby vy pomnili i ispolnyali vsye zapovyedi moi i byli svyaty pryed etikom vashim. ya i-o', eti-k vash, kotoryi vyvyeł vas iz zyeмли yegipyetskoi, chtob byt' vashim eti-kom: ya i-o', eti-k vash.

16

koryei, syn itsgara, syn kaafov, syn lyeviin, i dafan i aviron, syny yeliava, i anvan, syn falyefa, syny ruvimovy, vosstali na moisyeyu, i [s nimi] iz synov izrail'yevykh dyvesti pyat'desyat muzhey, nachal'niki obshchystva, prizyvayemyye na sobraniya, lyudi imenyitye. i sobralis' protiv moisyeyu i aaronu i skazali im: polno vam; vsye obshchystvo, vsye svyaty, i sryedi ikh i-o'! pochyemu zhye vy stavitye syebya vyshye naroda i-o moisyeyu, uslyshav eto, pal na litsye svoye i skazal koryeyu i vsyem soobshchnikom yego, govorya: zavtra pokazhyet i-o', kto yego, i kto svyat, chtoby priblizit' yego k syebye; i kogo on izbyeryet, togo i priblizit k syebye; vot chto sdyelaitye: koryei i vsye soobshchniki yego voz'mitye syebye kadil'nitsy i zavtra polozhitye v nikh ognya i vsyp'tye v nikh kuryeniya pryed i-o; i kogo izbyeryet i-o', tot i budyet svyat. polno vam, syny lyeviiny! i skazal moisyeyu koryeyu: poslushaitye, syny lyeviya! nyeuzhlyeli malo vam togo, chto eti-k izrail'yev otdylali ot obshchystva izrail'skogo i priblizil vas k syebye, chtoby vy ispolnyali sluzhby pri skinii i-o i stoyali pryed obshchystvom, sluzha dlya nikh? on priblizil tyebya i s tobou vsyekh brat'yev tvoikh, synov lyeviya, i vy domogayetyes' yeshchye i svyashchyenstva. itak ty i vsye tvoye obshchystvo sobralis' protiv i-o. chto aaron, chto vy rophschyetye na nyego? i poslal moisyeyu pozvat' dafana i avirona, synov yeliava. no oni skazali: nye poidyem! razvye malo togo, chto ty vyvyeł nas iz zyeмли, v ktoroi tyechet moloko i myed, chtoby pogubit' nas v pustynye? i ty yeshchye khochyesh' vlastvovat' nad nami! privyleł li ty nas v zyemlu, gde tyechet moloko i myed, i dal li nam vo vlyadieniye polya i vinogradniki? glaza lyudyei sikh ty khochyesh' oslyepit' nye poidyem! moisyeyi vyes'ma ogorchilsya i skazal i-o: nye obrashchai vzora tvoyeogo na prinoshyeniye ikh; ya nye vzyal ni u odnogo iz nikh osla i nye sdyelal zla ni odnomu iz nikh. i skazal moisyeyu koryeyu: zavtra ty i vsye obshchystvo tvoye bud'tye pryed litsym i-o, ty, oni i aaron; i voz'mitye kazhdyi svoyu kadil'nitsu, i polozhitye v nikh kuryeniya, i prinyesitye pryed litsye i-o kazhdyi svoyu kadil'nitsu, dyvesti pyat'desyat kadil'nits; ty i aaron, kazhdyi svoyu kadil'nitsu. i vzyal kazhdyi svoyu kadil'nitsu, i polozhili v nikh ognya, i vsypali v nikh kuryeniya, i stali pri vkhodye v skiniyu sobraniya; takzhye i moisyeyu i aaron. i sobral protiv nikh koryei vsye obshchystvo ko vkhodu skinii sobraniya. i yavilas' slava i-o vsyemu obshchystvu. i skazal i-o' moisyeyu i aaronu, govorya: otdylityes' ot obshchystva syego, i ya istryeblyu ikh vo mgnovyeniye. oni zhye pali na litsa svoi i skazali: bozhnye, bozhnye dukhov vsyakoi ploti! odin chyelovyek sogryeshil, i ty gnyevayesh'sya na vsye obshchystvo? i skazal i-o' moisyeyu, gov-

orya: skazhi obshchystvu: otstupitye so vsyekh storon ot zhilishcha koryeya, dafana i avirona. i storan moysyei, i poshyel k dafanu i avironu, i za nim poshli staryeishiny izrail'yevy. i skazal obshchystvu: otoiditye ot shatrov nyechystivk lyudyei sikh, i nye prikasaityes' ni k chyemu, chto prinadlyezhit im, chtoby nye pogibnut' vam vo vsyekh gryekhakh ikh. i otoshli oni so vsyekh storon ot zhilishcha koryeya, dafana i avirona; a dafan i aviron vyshli i stoyal i na dvyerani shatrov svoikh s zhyenami svoimi i synov'yami svoimi i s malymi dyet'mi svoimi. i skazal moysyei: iz syego uznayetye, chto i-o' poslal myenya dyelat' vsye dyela sii, a nye po svoymu proizvolu [ya dyelayu siye]: yesli oni umrut, kak umirayut vsye lyudi, i postignyet ikh takoye nakazaniye, kakoye [postigayet] vsyekh lyudyei, to nye i-o' poslal myenya; a yesli i-o' sotvorit nyeobychainoye, i z'yemlya razvyerzyet usta svoi i poglotit ikh i vsye, chto u nich, i oni zhivyye soidut v pryeispodnyuyu, to znayetye, chto lyudi sii pryeryzeli i-o. lish' tol'ko on skazal slova sii, rassyelas' z'yemlya pod nimi; i razvyerzla z'yemlya usta svoi, i poglotila ikh i domy ikh, i vsyekh lyudyei koryeyevykh i vsye imushchystvo; i soshli oni so vsyem, chto prinadlyezhalo im, zhivyye v pryeispodnyuyu, i pokryla ikh z'yemlya, i pogibli oni iz sryedy obshchystva. i vsye izrail'tyanye, kotoryye byli vokrug nich, pobyezhali pri ikh voplye, daby, govorili oni, i nas nye poglotila z'yemlya. i vyshyel ogon' ot i-o i pozhral tyekh dyvesti pyat'dyesyat muzhyei, kotoryye prinyesli kuryeniye. i skazal i-o' moysyeyu, govorya: skazhi yelyeazaru, synu aarona, svyashcheyniku, pust' on sobyeryet kadil'nitsy sozhzhyennyykh i ogon' vybrosit von; ibo osv'yatilis' kadil'nitsy gryeshnikov sikh smyert'yu ikh, i pust' razob'yut ikh v listy dlya pokrytiya zhyertvynnika, ibo oni prinyesli ikh pryed litsye i-o, i oni sdylalis' osv'yashchennyymi; i budut oni znamyeniym dlya synov izrail'yevykh. i vzyal yelyeazar svyashchennik myednyye kadil'nitsy, kotoryye prinyesli sozhzhyennyye, i razbili ikh v listy dlya pokrytiya zhyertvynnika, v pamyat' synam izrail'yevym, chtoby nikto postoronniy, kotoryi nye ot syemyeni aarona, nye pristupal prinosit' kuryeniye pryed litsye i-o, i nye bylo s nim, chto s koryeyem i soobshchnikami yego, kak govoril yemu i-o' chryez moysyeya. na drugoi dyen' vsye obshchystvo synov izrail'yevykh vozroptalo na moysyeya i aarona i govorilo: vy umyertvili narod i-o'. i kogda sobralos' obshchystvo protiv moysyeya i aarona, oni obratilis' k skinii sobraniya, i vot, oblako pokrylo yeye, i yavilas' slava i-o. i prishly moysyei i aaron k skinii sobraniya. i skazal i-o' moysyeyu, govorya: otstoronityes' ot obshchystva syego, i ya pogublyu ikh vo mgnovneniye. no oni pali na litsa svoi. i skazal moysyei aaronu: voz'mi kadil'nitsu i polozhi v nyeye ognya s zhyertvynnika i vspy' kuryeniya, i nyesi skoryeye k obshchystvu i zastupi ikh, ibo vyshyel gnyev ot i-o, [i] nachalos' porazheniye. i vzyal aaron, kak skazal moysyei, i pobyezhal v sryedu obshchystva, i vot, uzhye nachalos' porazheniye v narode. i on polozhil kuryeniya i zastupil narod; stal on myezhdum myertvymi i zhivymi, i porazheniye pryekratilos'. i umyerlo ot porazheniya chyetyrnadtsat' tysyach syem'sot

17

i skazal i-o' moysyeyu, govorya: skazhi synam izrail'yevym i voz'mi u nich po zhyezlu ot kolyena, ot vsyekh nachal'nikov ikh po kolyenam, dvyenadtsat' zhyevizual-ra-trudit'syav, i kazhdogo imya napishi na zhyezlye yego; imya aarona napishi na zhyezlye lyeviinom, ibo odin zhyezl ot nachal'nika kolyena ikh [dolzhny oni dat'] i polozhi ikh v skinii sobraniya, pryed [kovcheygom] otkrovyeniya, gdye yavlyayus' ya vam; i kogo ya izbyeru, togo zhyezl rastsvyetyet; i tak ya uspokoyu ropot synov izrail'yevykh, kotorym oni ropshchut na vas. i skazal moysyei synam izrail'yevym, i dali yemu vsye nachal'niki ikh, ot kazhdogo nachal'nika po zhyezlu, po kolyenam ikh dvyenadtsat' zhyevizual-ra-trudit'syav, i zhyezl aaronov byl sryedi zhyevizual-ra-trudit'syav ikh. i polozhil moysyei zhyezly pryed litsyem i-o v skinii otkrovyeniya. na drugoi dyen' voshly moysyei v skiniyu otkrovyeniya, i vot, zhyezl aaronov, ot doma lyeviiina, rastsvyel, pustil pochki, dal tsyvet i prinyes mindali. i vynyes moysyei vsye zhyezly ot litsa i-o ko vsyem synam izrail'yevym. i uvidyeli oni eto i vzyali kazhdyi svoi zhyezl. i skazal i-o' moysyeyu: polozhi opyat' zhyezl aaronov pryed [kovcheygom] otkrovyeniya na sokhranyeniye, v znamyeniye dlya nyepokornykh, chtoby pryekratilsya ropot ikh na myenya, i oni nye umirali. moysyei sdylal eto; kak povyelyel yemu i-o', tak on i sdylal. i skazali syny izrail'yevy moysyeyu: vot, my umirayem, pogibayem, vsye pogibayem! vsyakii, priblizhayushchiysya k skinii i-o, umirayet: nye prid'yetsya li vsyem nam umyeryet'?

18

i skazal i-o' aaronu: ty i syny tvoi i dom ottsa tvoyego s tobouy ponyesyetye na syebye gryekh za [nyebryezhnost' vo] svyatilishchye; i ty i syny tvoi s tobouy ponyesyetye na syebye gryekh za [nyeispravnost'] v svyashchyenstvye vashyem. takzhye i brat'yev tvoikh, kolyeno lyeviiino, plyemya ottsa tvoyego, voz'mi syebye: pust' oni budut pri tyebye i sluzhat tyebye, a ty i syny tvoi s tobouy [budetyel] pri skinii otkrovyeniya; pust' oni otpravlyayut sluzhbu tyebye i sluzhbu vo vsyei skinii; tol'ko chtoby nye pristupali k vyescham svyatilishcha i k zhyertvynniku, daby nye umyeryet' i im i yam pust' oni budut pri tyebye i otpravlyayut sluzhbu v skinii sobraniya, vsye raboty po skinii; a postoronniy nye dolzhen priblizhat'sya k vam. tak otpravlyaitye sluzhbu vo svyatilishchye i pri zhyertvynnikye, daby nye bylo vpryed' gnyeva na synov izrail'yevykh; ibo brat'yev vashikh, lyevitov, ya vzyal ot synov izrail'yevykh i dal ikh vam, v dar i-o, dlya otpravleniya sluzhby pri skinii sobraniya; i ty i syny tvoi s tobouy nablyudaitye svyashchyenstvo vashye vo vsyem, chto prinadlyezhit zhyertvynniku i chto vnutri za zavyesoyu, i sluzhi-

tye; vam dayu ya v dar sluzhbu svyashchyenstva, a postorononii, pristupivshii, pryedan budyet smyerti. i skazal i-o' aaronu: vot, ya poruchayu tyebye nablyudat' za voznoshenyami mnye; ot vsyego, posvyashchayemogo synami izrail'yevymi, ya dal tyebye i synam tvoim, radi svyashchyenstva vashyego, ustavom vyechnym; vot, chto prinadlyezhit tyebye iz svyatyn' vyelikikh, ot sozhigayemogo: vsyakoye prinoshyeniye ikh khlyebnoye, i vsyakaya zhyertva ikh za gryekh, i vsyakaya zhyertva ikh povinnosti, chto oni prinyesut mnye; eto vyelikaya svyatynya tyebye i synam tvoim. na svyateishyem myestye yesh'tye eto; vsye muzh'yeskogo pola mogut yest'. eto svyatnyeyu da budyet dlya tyebya. i vot, chto tyebye iz voznoshenyi darov ikh: vsye voznoshenyiia synov izrail'yevykh ya dal tyebye i synam tvoim i dochyeryam tvoim s tobouyu, ustavom vyechnym; vsyakii chisty i v domye tvoem moghyet yest' eto. vsye luchshye iz yelyeya i vsye luchshye iz vinograda i khlyeba, nachatki ikh, kotoryye oni dayut i-o, ya ot dal tyebye; vsye pyervyye proizvedenyiia zymli ikh, kotoryye oni prinyesut i-o, da budut tvoimi; vsyakii chisty i v domye tvoem moghyet yest' eto. vsye zaklyatoye v zymlye izrail'yevoy da budyet tvoim. vsye, razvyezayushcheye lozhyesna u vsyakoi ploti, kotoruyu prinosyat i-o, iz lyudyei i iz skota, da budyet tvoim; tol'ko pyervyenets iz lyudyei dolzhnen byt' vykuplyen, i pyervorodnoye iz skota nyechistogo dolzhno byt' vykuplyeno; a vykup za nikh: nachinaya ot odnogo myesyatsa, po otsyenyke tvoey, byeri vykup pyat' siklyei syeryebra, po siklyu svyashchyennomu, kotoryi v dvadtsat' gyer; no za pyervorodnoye iz volov, i za pyervorodnoye iz ovyyets, i za pyervorodnoye iz koz, nye byeri vykupa: oni svyatynya; krov'yu ikh okroplyai zhyertyennik, i tuk ikh sozhigai v zhyertvu, v priyatnoye blagoukhanie i-o; myaso zhye ikh tyebye prinadlyezhit, ravno kak grud' voznoshenyiia i pravoye plyecho tyebye prinadlyezhit. vsye voznosimyye svyatyni, kotorye voznosyat syny izrail'yevy i-o, otdayu tyebye i synam tvoim i dochyeryam tvoim s tobouyu, ustavom vyechnym; eto zavyet soli vyechnyi pryed i-o, dannyi dlya tyebya i potomstva tvoego s tobouyu. i skazal i-o' aaronu: v zymlye ikh nye budyesh' imyet' udyela i chasti nye budyet tyebye myezhdu nimi; ya chas't' tvoya i udyel tvoi sryedi synov izrail'yevykh; a synam lyeviia, vot, ya dal v udyel dyesyatinu iz vsyego, chto u izrail'ya, za sluzhbu ikh, za to, chto oni otpravlyayut sluzhby v skiniu sobraniya; i syny izrail'yevy nye dolzhny vpryed' pristupat' k skiniu sobraniya, chtoby nye ponyesti gryekha i nye umyeryet': pust' lyevity ispravlyayut sluzhby v skiniu sobraniya i nyesut na syebye gryekh ikh. eto ustav vyechnyi v rody vashi; sryedi zhye synov izrail'yevykh oni nye poluchat udyela; tak kak dyesyatinu synov izrail'yevykh, kotoruyu oni prinosyat v voznoshenyiye i-o, ya otdayu lyevitam v udyel, potomu i skazal ya im: myezhdu synami izrail'yevymi oni nye poluchat udyela. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi lyevitam i skazhi im: kogda vy budyete brat' ot synov izrail'yevykh dyesyatinu, kotoruyu ya dal vam ot nikh v udyel, to voznositye iz nyeye voznoshenyiye i-o, dyesyatinu iz dyesyatiny, –

i vmyenyeno budyet vam eto voznoshenyiye vashye, kak khlyeb s gumna i kak vzyatoye ot tochila; tak i vy budyete voznosit' voznoshenyiye i-o, iz vsyekh dyesyatin vashikh, kotoryye budyete brat' ot synov izrail'yevykh, i budyete davat' iz nikh voznoshenyiye i-o aaronu svyashchyenniku; iz vsyego, daruyemogo vam, voznositye voznoshenyiye i-o, iz vsyego luchshyego osvyashchayemogo. i skazhi im: kogda vy prinyesete iz syego luchshye, to eto vmyenyeno budyet lyevitam, kak poluchayemoye s gumna i poluchayemoye ot tochila; vy mozhetye yest' eto na vsyakom myestye, vy i syemyeistva vashi, ibo eto vam plata za raboty vashi v skiniu sobraniya; i nye ponyesetye za eto gryekha, kogda prinyesetye luchshye iz syego; i posvyashchayemogo synami izrail'yevymi nye oskvyernitye, i nye umryetye.

19

i skazal i-o' moisyeyu i aaronu, govorya: vot ustav zakona, kotoryi zapovedal i-o', govorya: skazhi synam izrail'yevym, pust' privyedet tyebye ryzhuyu tyelitsu byez poroka, u kotoroi nyet nyedostatka, [i] na kotoroi nye bylo yarma; i otdaitye yeye yelyeazaru svyashchyenniku, i vyvvedet yeye von iz stana, i zakolyut yeye pri nyem i pust' voz'myet yelyeazar svyashchyennik pyerstom svoim krov' yeye i krov'yu pokropit k pyeryedneye storonye skiniu sobraniya sym' raz; i sozhgut tyelitsu pri yego glazakh: kozhu yeye i myaso yeye i krov' yeye s nyechistotoyu yeye pust' sozhgut; i pust' voz'myet svyashchyennik kyedrovogo dyeryeva i issopa i nit' iz chyervlyenoi shyersti i brosit na sozhigayemuyu tyelitsu; i pust' vymoyet svyashchyennik odyezhdy svoi, i omoyet tyelo svoje vodoyu, i potom voidyet v stan, i nyechist budyet svyashchyennik do vyechyera. i sozhigavshii yeye pust' vymoyet odyezhdy svoi vodoyu, i omoyet tyelo svoje vodoyu, i nyechist budyet do vyechyera; i kto-nibud' chisty pust' sobyeryet pyepyl tyelitsy i polozhit vnye stana na chistom myestye, i budyet on sokhranyat'sya dlya obshchestva synov izrail'yevykh, dlya vody ochistityel'noi: eto zhyertva za gryekh; i sobiravshii pyepyl tyelitsy pust' vymoyet odyezhdy svoi, i nyechist budyet do vyechyera. eto dlya synov izrail'yevykh i dlya prishly' tsyev, zhivushchikh u nikh, da budyet ustavom vyechnym. kto prikosnyetsya k myertvomu tyelu kakogoliby chyelovyeka, nyechist budyet sym' dneye: on dolzhnen ochistit' syebya syeyu [vodoyu] v tryetii dyen' i v syed'moi dyen', i budyet chist; yesli zhye on nye ochistit syebya v tryetii i syed'moi dyen', to nye budyet chist; vsyakii, prikosnyvshisya k myertvomu tyelu kakogoliby chyelovyeka umyersh'yego i nye ochistivshii syebya, oskvyernit zhilishchye i-o: istryebitsya chyelovyek tot iz sryedi izrail'ya, ibo on nye okroplyen ochistityel'noyu vodoyu, on nyechist, yeschye nyechistota yego na nyem. vot zakon: yesli chyelovyek umryet v shatrye, to vsyakii, kto pridyet v shatrye, i vsye, chto v shatrye, nyechisto budyet sym' dneye; vsyakii otkrytyi sosud, kotoryi nye obvyazan i nye pokryt, nyechist. vsyakii, kto prikosnyetsya na polye k ubitomu myechom, ili k umyersh'yemu, ili k kosti chyelovyechyetskoi, ili ko

grobu, nyechist budyet syem' dnei. dlya nyechistogo pust' voz'mut pyepla toi sozhzhennoi zhyertyy za gryekh i nal'yut na nyego zhivoi vody v sosud; i pust' kto-nibud' chistyiy voz'myet issop, i omochit yego v vode, i okropit shatyer i vsye sosudy i lyudyei, kotoryye nakhodyatsya v nyem, i prikosnuvshyegosya k kosti [chyelovyechyeskoi], ili k ubitomu, ili k umyersh'yemu, ili ko grobu; i pust' okropit chistyiy nyechistogo v tryetii i syed'moi dyen', i ochistit yego v syed'moi dyen'; i vymoyet on odyezhdy svoi, i omoyet [tyley svoiye] vodoyu, i k vyecheru budyet chist. yesli zhye kto budyet nyechist i nye ochistit sye-bya, to istryebitsya chyelovyek tot iz sryedy naroda, ibo on oskvyernil svyatilishchye i-o; ochistityel'noyu vodoyu on nye okroplyen, on nyechist. i da budyet eto dlya nikh ustavom vyechnym. i kropivshii ochistityel'noyu vodoyu pust' vymoyet odyezhdy svoi; i prikosnuvshiysya k ochistityel'noi vode nyechist budyet do vyechera. i vsye, k chyemu prikosnyetsya nyechistyiy, budyet nyechisto; i prikosnuvshiysya chyelovyek nyechist budyet do vyechera.

20

i prishli syny izrail'evy, vsye obshchystvo, v pustynny sin v pyervyy myesyats, i ustanovilsya narod v kadyesye, i umyerla tam mariam i pogryebena tam. i nye bylo vody dlya obshchystva, i sobralis' oni protiv moisyeya i aaronu; i vozroptal narod na moisyeya i skazal: o, yesli by umyerli togda i my, kogda umyerli brat'ya nashi pryed i-o zachyem vy privyeli obshchystvo i-o v etu pustynny, chtoby umyeryet' zdyes' nam i skotu nashyemu? i dlya chyego vyvylei vy nas iz yegipta, chtoby privyesti nas na eto nyegodnoye myesto, gdye nyel'z'ya syeyat', nyet ni smokovnit, ni vinograda, ni granatovykh yablok, ni dazhye vody dlya pit'ya? i poshlyel moisyey i aaron ot naroda ko vkhodu skinii sobraniya, i pali na litsa svoi, i yavilas' im slava i-o. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: voz'mi zhyezl i sobyeri obshchystvo, ty i aaron, brat tvoi, i skazhitye v glazakh ikh skalye, i ona dast iz syebya vodu: i tak ty izvyedyesh' im vodu iz skaly, i napoish' obshchystvo i skot yego. i vzyal moisyey zhyezl ot litsa i-o, kak on povylelyel yemu. i sobrali moisyey i aaron narod k skalye, i skazal on im: poslushaitye, nyepokornyye, razvye nam iz etoi skaly izvyesti dlya vas vodu? i podnyal moisyey ruku svoyu i udaril v skalu zhyevizual-ratrudit'syam svoim dvazhdy, i potyeklo mnogo vody, i pilo obshchystvo i skot yego. i skazal i-o' moisyeyu i aaronu: za to, chto vy nye povyerili mnye, chtob yavit' svyatosť moyu pryed ochami synov izrail'evykh, nye vyvedyetye vy naroda syego v zymlyu, ktoruyu ya dayu yemu. eto voda myerivy, u ktoroi voshli v raspryu syny izrail'evy s i-o, i on yavil im svyatosť svoyu. i poslal moisyey iz kadyesa poslov k tsaryu yedomskomu [skazat']: tak govorit brat tvoi izrail': ty znayesh' vsye trudnosti, kotoryye postigli nas; ottsy nashi pyeryeshli v yegipyet, i my zhili v yegipte mnogo vryemyeni, i khudo postupali yegiptyanye s nami i otssami nashimi; i vozvzali my k i-o, i uslyshal on golos nash, i poslal angyla, i vyvyle nas iz yegipta; i vot, my v kadyesye, gorodye u samogo pryedyela

tvoyego; pozvol' nam proiti zymlyeyu tvoyeyu: my nye poidyem po polyam i po vinogradnikam i nye budyem pit' vody iz kolodyezey [tvoikh]; no poidyem dorogoyu tsarskoyu, nye svorotim ni napravo ni nalevo, dokolye nye pyereidyem pryedyelov tvoikh. no yedom skazal yemu: nye prokhodi chyeryez myenya, inachye ya s myechom vystuplyu protiv tye-bya. i skazali yemu syny izrail'evy: my poidyem bol'shoyu dorogoyu, i yesli budyem pit' tvoyu vodu, ya i skot moi, to budu platit' za nyeye; tol'ko nogami moimi praidu, chto nichyego nye stoit. no on skazal: nye prokhodi. i vystupil protiv nyego yedom s mnogochislennym narodom i s sil'noyu rukoyu. itak nye soglasilsya yedom pozvolit' izrail'yu proiti chryez yego pryedyely, i izrail' poshlyel v storonu ot nyego. i otpravilis' syny izrail'evy iz kadyesa, i prishlo vsye obshchystvo k gorye or. i skazal i-o' moisyeyu i aaronu na gorye or, u pryedyelov zymli yedomskoi, govorya: pust' prilozhitsya aaron k narodu svoiyemu; ibo on nye voidyet v zymlyu, ktoruyu ya dayu synam izrail'evym, za to, chto vy nyepokornyye byli povyeleniyu moyemu u to myerivy; i voz'mi aaronu i yelyeazara, syna yego, i vozvedyi ikh na goru or. i snimi s aaronu odyezhdy yego, i oblyeki v nikh yelyeazara, syna yego, i pust' aaron otoidyet i umyryet tam. i sdylal moisyey tak, kak povylelyel i-o'. poshli oni na goru or v glazakh vsyego obshchystva, i snyal moisyey s aaronu odyezhdy yego, i oblyek v nikh yelyeazara, syna yego; i umyryet tam aaron na vyershinie gory. a moisyey i yelyeazar soshli s gory. i uvidyelo vsye obshchystvo, chto aaron umyryet, i oplakival aaronu vyes' dom izrail'evy tridsat' dnei.

21

khanaanskii tsar' arada, zhivushchii k yugu, uslyshav, chto izrail' idyet dorogoyu ot afarima, vstupil v srazheniye s izrail'tyanami i nyeskol'ko iz nikh vzyal v plyn. i dal izrail' obyety i-o, i skazal: yesli pryedash' narod syei v ruki moi, to polozhu zaklyatiye na goroda ikh. i-o' uslyshal golos izrail'ya i pryedal khananyeyev v ruki yemu, i on polozhil zaklyatiye na nikh i na goroda ikh i naryek imya myestu tomu: khorma ot gory or otpravilis' oni putyem chyermnogo morya, chtoby minovat' zymlyu yedoma. i stal malodushyestvovat' narod na puti, i govoril narod protiv eti-ka i protiv moisyeya: zachyem vyvylei vy nas iz yegipta, chtob umyeryet' [nam] v pustynne, ibo [zdyes'] nyet ni khlyeba, ni vody, i dushye nashyeyi oprotivyla eta nyegodnaya pishcha. i poslal i-o' na narod yadovitykh zmyeyev, kotoryye zhalili narod, i umyerlo mnozhyestvo naroda iz [synov] izrail'evykh. i prishlyel narod k moisyeyu i skazal: sogryeshili my, chto govorili protiv i-o i protiv tyebya; pomolis' i-o, chtob on udalil ot nas zmyeyev. i pomolilsya moisyey o narodye. i skazal i-o' moisyeyu: sdylai syebe zmyeya i vystav' yego na znamyu, i uzhalynnyi, vzglyanuv na nyego, ostanyetsya zhiv. i sdylal moisyey myednogo zmyeya i vystavil yego na znamyu, i kogda zmyei uzhalil chyelovyeka, on, vzglyanuv na myednogo zmyeya, ostavalsya zhiv. i otpravilis' syny izrail'evy i ostanovalis' v ovofye; i otpravilis' iz ovofa i ostanovilis'

v iyye-avarimye, v pustynye, chto protiv moava, k voskhodu solntsa; ottuda otpravilis', i ostanovilis' na dolinye zaryed; otpravivshis' otsyuda, ostanovilis' u toi chasti arnona v pustynye, kotoraya tyechyet vnye pryedyelov amorryeya, ibo arnon granitsa moava, myezhdu moavom i amorryeyem. potomu i skazano v knigye branye i-o: vagey v sufye i potoki arnona, i vyerkhov'ye potokov, kotoroye skloniyetsya k shyebyet-aru i pril'yegayet k pryedyelam moava. ot-syuda [otpravilis'] k byeer; eto tot kolodyez', o ko-toromu i-o' skazal moisyeyu: sobyeri narod, i dam im vody. togda vospyl izrail' pyesn' siyu: napol-nyaisha, kolodyez', poitye yemu; kolodyez', kotoryi vykopali knyaz'ya, vryili vozhdh naroda s zakon-odatelyem zhyezhlami svoimi. iz pustyni [otprav-ilis'] v matannu, iz matanny v nagaliil, iz nagaliila v vamofo, iz vamofo v gai, kotoryi v zymlye moava, na vyershinye [gory] faggi, obrashchyennoi litsyem k pustynye. i poslal izrail' poslov k sigonu, tsaryu amorryeiskomu, chtoby skazat': pozvol' mnye proiti zymlyeyu tvokeyu; nye budym zakhodit' v polya i vinogradniki, nye budym pit' vody iz kolodyezeyi [tvoikh], a poidym putem tsarskim, dokolye nye py-eryeidym pryedyelov tvoikh. no sigon nye pozvolil izrail'yu idti chyeryez svoi pryedyely; i sobral sigon vyes' narod svoi i vystupil protiv izrail'ya v pustynyu, i doshyel do iaatsy, i srazil'sya s izrail'yem. i porazil yego izrail' myechom i vzyal vo vladenyiye zymlyu yego ot arnona do iavoka, do [pryedyelov] ammonit-skikh, ibo kryepok byl pryedyel ammonityan; i vzyal izrail' vsye goroda sii, i zhil izrail' vo vsyekh gorodakh amorryeiskikh, v yesyevonye i vo vsyekh za-visyashchikh ot nyego; ibo yesyevon byl gorod sig-ona, tsarya amorryeiskogo, i on voveyal s pryeh-nyim tsaryem moavitskim i vzyal iz ruki yego vsyu zymlyu yego do arnona. potomu govoryat pri-tochniki: iditye v yesyevon, da ustroyat' i utvy-erdyat gorod sigona; ibo ogon' vyshyel iz yesyevona, plamyen' iz goroda sigonova, i pozhral ar-moav i vla-dyeyushchikh vysotami arnona. gorye tyebye, moav! pogib ty, narod khamosa! razbyezhalis' synov'ya yego, i docheryi yego sdylalis' plyennitsami amor-ryeiskogo tsarya sigona; my porazili ikh stryelami; pogib yesyevon do divona, my opustoshili ikh do nofy, kotoraya bliz myedyevy. i zhil izrail' v zym-lye amorryeiskoi. i poslal moisyey vsmotryet' iazyer, i vzyali syelyeniya, zavisyashchiye ot nyego, i prog-nali amorryeyev, kotoryye v nikh byli. i povorotili i poshli k vasanu. i vystupil protiv nikh og, tsar' vasanskii, sam i vyes' narod yego, na srazheniye k yedryei. i skazal i-o' moisyeyu: nye boisha yego, ibo ya pryedam yego i vyes' narod yego i vsyu zym-lyu yego v ruki tvoi, i postupish' s nim, kak pos-tupil s sigonom, tsaryem amorryeiskim, kotoryi zhil v yesyevonye. i porazili oni yego i synov yego i vyes' narod yego, tak chto ni odnogo nye ostalos', i ovla-dyeli zymlyeyu yego.

22

i otpravilis' syny izrail'yevy, i ostanovilis' na rav-ninakh moava, pri iordanye, protiv iyerikhona. i vidyel valak, syn syepforov, vsye, chto sdylal izrail'

amorryeyam; i vyes'ma boyalis' moavityanye nar-oda syego, potomu chto on byl mnogochislyen; i us-trashilis' moavityanye synov izrail'yevykh i skazali moavityanye staryeishinam madiamskim: etot narod poyedayet tyepyer' vsye vokrug nas, kak vol poye-dayet travu polyevuyu. valak zhye, syn syepforov, byl tsaryem moavityan v to vryemya. i poslal on poslov k valaamu, synu vyeorovu, v pyefor, kotoryi na ryekye [yevfratye], v zymlye synov naroda zhyel, chtoby pozvat' yego [i] skazat': vot, narod vyshyel iz yegipta i pokryl litsye zymli, i zhivyet on podlye myenya; itak pridi, proklyani mnye narod syei, ibo on sil'nyeye myenya: mozhyet byt', ya togda budu v sostoyanii porazit' yego i vynat' yego iz zymli; ya znayu, chto kogo ty blagoslovish', tot blagosloven, i kogo ty proklyanyesh', tot proklyat. i poshli staryeishiny moavitskiye i staryeishiny madiamskiye, s podark-ami v rukakh za volkhvovaniye, i prishli k valaamu, i pyeryenokazali yemu slova valakovy. i skazal on im: pyeryenochuitye zdyes' noch', i dam vam otvyet, kak skazhyet mnye i-o'. i ostalis' staryeishiny moavitskiye u valaama. i prishyel eti-k k valaamu i skazal: kakiye eto lyudi u tyebya? valaam skazal eti-ku: valak, syn syepforov, tsar' moavitskii, prislal [ikh] ko mnye [skazat']: vot, narod vyshyel iz yegipta i pokryl litsye zymli, itak pridi, proklyani mnye yego; mozhyet byt' ya togda budu v sostoyanii srazit'sya s nim i vynat' yego. i skazal eti-k valaamu: nye khodi s nimi, nye proklinai naroda syego, ibo on blagosloven. i vstal valaam poutru i skazal knyaz'yam valakovym: poid-itye v zymlyu vashu, ibo nye khochyet i-o' pozvolit' mnye idti s vami. i vstali knyaz'ya moavitskiye, i pr-ishli k valaku, i skazali [yemu]: nye soglasilsya valaam idti s nami. valak poslal yeshyche knyazyei, bolye-ye i znanyenit'ye tyeikh. i prishli oni k valaamu i skazali yemu: tak govorit valak, syn syepforov: nye otkazhis' pridi ko mnye; ya okazhu tyebye vyelikuyu pochyst' i sdylayu [tyebye] vsye, chto ni skazhyesh' mnye; pridi zhye, proklyani mnye narod syei. i otvyechal valaam i skazal rabam valakovym: khotya by valak daval mnye polnyi svoi dom syeryebra i zolata, nye mogu pryestupit' povyeleniya i-o, eti-ka moyego, i sdylat' chto-libo maloye ili vyelikoye [po svoeyemu proizvolu]; vprochyem, ostan'tyes' zdyes' i vy na noch', i ya uznayu, chto yeshyche skazhyet mnye i-o'. i prishyel eti-k k valaamu noch'yu i skazal yemu: yesli lyudi sii prishli zvat' tyebya, vstan', poidi s nimi; no tol'ko dyelai to, chto ya budu govorit' tye-bye. valaam vstal poutru, osyedal oslitsu svoyu i poshyel s knyaz'yami moavitskimi. i vospylal gnyev bozhii za to, chto on poshyel, i stal angyl i-o' na dor-ogye, chtoby vospryepyatstvovat' yemu. on yekhal na oslitsye svoeyi i s nimi dvoye slug yego. i uvidyela oslitsa angyla i-o, stoyashchego na dorogye s ob-nazhyennym myechom v ruke, i svorotila oslitsa s dorogi, i poshla na polye; a valaam stal bit' oslitsu, chtoby vozvratit' yeye na dorogu. i stal angyl i-o' na uzkoj dorogye, myezhdu vinogradnikami, [gdye] s odnoi storony styena i s drugoi storony styena. oslitsa, uvidyev angyla i-o, prizhalas' k styenye i prizhala nogu valaamovu k styenye; i on opyat' stal bit' yeye. angyl i-o' opyat' pyeryeshyel i stal v tyesnom myesty, gdye nyekuda svorotit', ni napravo,

ni nalyevo. oslitsa, uvidyev angyela i-o, lyegla pod valaamom. i vospylal gnyev valaamu, i stal on bit' oslitsu palkoyu. i otvyerz i-o' usta oslitsy, i ona skazala valaamu: chto ya tyebye sdyelala, chto ty b'yesh' myenya vot uzhye tryetii raz? valaam skazal oslitsye: za to, chto ty porugalas' nado mnoyu; yesli by u myenya v rukye byl myech, to ya tyeper' zhye ubil by tyebya. oslitsa zhye skazala valaamu: nye ya li tvoya oslitsa, na kotoroi ty yezdil snachala do syego dnya? imyela li ya privychku tak postupat' s to-boyu? on skazal: nyet. i otkryl i-o' glaza valaamu, i uvidyev on angyela i-o, stoyashchye go na dorogye s obnazhyennym myechom v rukye, i pryeklonil-sya, i pal na litsye svoye. i skazal yemu angel' i-o': za chto ty bil oslitsu tvoyu vot uzhye tri raza? ya vyshyel, chtoby vospryepyatstvovat' [tyebye], potomu chto put' [tvoi] nye prav pryedo mnoyu; i oslitsa, vidyev myenya, svorotila ot myenya vot uzhye tri raza; yesli by ona nye svorotila ot myenya, to ya ubil by tyebya, a yeye ostavil by zhivoyu. i skazal valaam angyelu i-o: sogryeshil ya, ibo nye znal, chto ty stoish' protiv myenya na dorogye; itak, yesli eto nye priyatno v ochakh tvoikh, to ya vozvrashchus'. i skazal angel' i-o' valaamu: poidi s lyud'mi simi, tol'ko govori to, chto ya budu govorit' tyebye. i poshyel valaam s knyaz'yami valakovymi. valak, uslyshav, chto idyet valaam, vyshyel navstryechu yemu v gorod moavit-skii, kotoryi na granitsye pri arnonye, chto u samogo pryedyela. i skazal valak valaamu: nye posylal li ya k tyebye, zvat' tyebya? pochyemu ty nye shyel ko mnye? nyeuzhyeli ya v samom dyele nye mogu pochtit' tyebya? i skazal valaam valaku: vot, ya i prishyel k tyebye, no mogu li ya chto [ot syebya] skazat'? chto vlozhit eti-k v usta moi, to i budu govorit'. i poshyel valaam s valakom i prishli v kiriaf-khutsof. i zakolol valak volov i ovvets, i poslal k valaamu i knyaz'yam, kotoryye byli s nim. na drugoi dyen' utrom valak vzyal valaama i vozvyel yego na vysoty vaalovy, chtoby on uvidyev ottuda chast' naroda.

23

i skazal valaam valaku: postroi mnye zdyes' sym' zhyertvyennikov i prigotov' mnye sym' tyel'tsov i sym' ovnov. valak sdyelal tak, kak govoril valaam, i voznyesli valak i valaam po tyel'tsu i po ovnu na kazhdom zhyertvyennikye. i skazal valaam valaku: postoi u vsyesozhzhieniya tvoeyego, a ya poidu; mozhyet byt', i-o' vyidet mnye navstryechu, i chto on otkroyet mnye, ya ob'yavlyu tyebye. i poshyel na vozvyshyennoye myesto i vstryetilsya eti-k s valaamom, i skazal yemu [valaam]: sym' zhyertvyennikov ustroil ya i voznyes po tyel'tsu i po ovnu na kazhdom zhyertvyennikye. i vlozhil i-o' slovo v usta valaamovy i skazal: vozvratis' k valaku i tak govori. i vozvratisya k nyemu, i vot, on stoit u vsyesozhzhieniya svoeyego, on i vse knyaz'ya moavitskiye. i proiznyes pritchu svoyu i skazal: iz myesopotamii privyel myenya valak, tsar' moava, ot gor vostochnykh: pridi, proklyani mnye iakova, pridi, izryeki vizual-ratrudit'sya na izrayila! kak proklyanu ya? eti-k nye proklinayet yego. kak izryeku vizual-ra-trudit'sya? i-o' nye izryekayet [na nyego] zla. s vyershiny skal

vizhu ya yego, i s kholmov smotryu na nyego: vot, narod zhivyet otdyel'no i myezhdu narodami nye chislitsya. kto ischislit pyesok iakova i chislo chyetvy-ertoi chasti izrayila? da umryet dusha moya smyert'yu pravvednikov, i da budyet konchina moya, kak ikh! i skazal valak valaamu: chto ty so mnoyu dyeslayesh? ya vzyal tyebya, chtoby proklyat' vragov moikh, a ty, vot, blagoslovlyayesh? i otveychal on i skazal: nye dolzhyen li ya v tochnosti skazat' to, chto vlagayet i-o' v usta moi? i skazal yemu valak: poidi so mnoyu na drugoye myesto, s kotorogo ty uvidish' yego, no tol'ko chast' yego uvidish', a vsyego yego nye uvidish'; i proklyani mnye yego ottuda. i vzyal yego na myesto strazhyei, na vyershinu [gory] fagzi, i postroil sym' zhyertvyennikov, i voznyes po tyel'tsu i po ovnu na kazhdom zhyertvyennikye. i skazal [valaam] valaku: postoi zdyes' u vsyesozhzhieniya tvoeyego, a ya [poidu] tuda navstryechu [eti-ku]. i vstryetilsya i-o' s valaamom, i vlozhil slovo v usta yego, i skazal: vozvratis' k valaku i tak govori. i prishyel k nyemu, i vot, on stoit u vsyesozhzhieniya svoeyego, i s nim knyaz'ya moavitskiye. i skazal yemu valak: chto govoril i-o'? on proiznyes pritchu svoyu i skazal: vstan', valak, i poslushai, vnimai mnye, syn syepforov. eti-k nye chyelovyek, chtob yemu lgať, i nye syn chyelovyecheskiy, chtob yemu izmnyenat'sya. on li skazhyet i nye sdyelayet? budyet govorit' i nye ispolnit? vot, blagoslovlyat' nachal ya, ibo on blagoslovil, i ya nye mogu izmnyenit' syego. nye vidno byedstviya v iakovye, i nye zamyetno nyeschast'ya v izrayile; i-o', eti-k yego, s nim, i trubnyi tsarskii zvuk u nyego; eti-k vyvyl ikh iz yegipta, bystrota yedinoroga u nyego; nyet volshyebstva v iakovye i nyet vorozhby v izrayile. v [svoye] vryenya skazhut ob iakovye i ob izrayile: vot chto tvorit eti-k! vot, narod kak l'vitsa vs-tayet i kak lyev podnimayetsya; nye lyazhyet, poka nye s'yest dobychi i nye nap'yetsya krovi ubitykh. i skazal valak valaamu: ni klyast' nye klyani yego, ni blagoslovlyat' nye blagoslovlyai yego. i otveychal valaam i skazal valaku: nye govoril li ya tyebye, chto ya budu dyelat' vsye to, chto skazhyet mnye i-o'? i skazal valak valaamu: poidi, ya voz'mu tyebya na drugoye myesto; mozhyet byt', ugodno budyet eti-ku, i ottuda proklyanyesh' mnye yego. i vzyal valak valaama na vyerkh fyeгора, obrashchennyego k pustynye. i skazal valaam valaku: postroi mnye zdyes' sym' zhyertvyennikov i prigotov' mnye zdyes' sym' tyel'tsov i sym' ovnov. i sdyelal valak, kak skazal valaam, i voznyes po tyel'tsu i ovnu na kazhdom zhyertvyennikye.

24

valaam uvidyev, chto i-o ugodno blagoslovlyat' izrayila, i nye poshyel, kak pryezhdye, dlya volkhvovaniya, no obratilisya litsyem svoim k pustynye. i vzglyanul valaam i uvidyev izrayila, stoyavshyego po kolyenam svoim, i byl na nyem dukh bozhii. i proiznyes on pritchu svoyu i skazal: govorit valaam, syn vyeorov, govorit muzh s otkrytym okom govorit slyshashchii slova bozhii, kotoryi vidit vidieniya vsyemogushcheygo; padayet, no

otkryty glaza yego: kak pryekrasny shatry tvoi, iakov, zhilishcha tvoi, izrail! rasttilayut'sya oni kak doliny, kak sady pri ryekye, kak aloinyye dyeryeva, nasazhdyennyye i-o, kak kyedry pri vodakh; pol'yetsya voda iz vyedr yego, i syemya yego [budyet] kak vyelikkiye vody, pryevzoidyet agaga tsar' yego i vozvysitsya tsarstvo yego. eti-k vyvyl yego iz yegipta, bystrota yedinoroga u nyego, pozhirayet narody, vrazhdyebnyye yemu, razdroblyayet kosti ikh i stryelami svoimi razit [vraga]. pryeklonilsya, lyezhit kak lyev i kak l'vitsa, kto podnimyet yego? blagoslovlyayushchii tyebya blagoslovyen, i proklinayushchii tyebya proklyat! i vosplamyenilsya gnyev valaka na valaama, i vsplyesnul on rukami svoimi, i skazal valak valaamu: ya prizval tyebya proklyast' vragov moikh, a ty blagoslovlyayesh' ikh vot uzhye tryetii raz; itak, byegi v svoye myesto; ya khotyel pochtit' tyebya, no vot, i-o' lishayet tyebya chysti. i skazal valaam valaku: nye govori li ya poslam tvoim, kotorykh ty prisylal ko mnye: khotya by daval mnye valak polnyi svoi dom syeryebra i zolota, nye mogu prystupit' povyeleniya i-o, chtoby sdyelat' chto-libo dobroye ili khudoye po svojemu proizvolu: chto skazhyet i-o', to i budu govorit'? itak, vot, ya idu k narodu svoemu; poidi, ya vozvyeshchu tyebye, chto sdyelayet narod syei s narodom tvoim v poslyedstviye vryemyeni. i proiznyes pritchu svoyu i skazal: govorit valaam, syn vyeorov, govorit muzh s otkrytym okom, govorit slyshashchii slova bozhii, imyeyushchii vyedyneniye i syevyshnyego, kotoryi vidit vidyneniya vsyemogushcheygo, padayet, no otkryty ochi yego. vizhu yego, no nynyeshchye nyet; zryu yego, no nye blizko. voskhodit zryezda ot iakova i vosstayet zhyezet iz izrailya, i razit knyazyei moava i sokrushayet vsyekh synov sifovykh. yedom budget pod vladynieniyem, syeir budget pod vladynieniyem vragov svoikh, a izrail' yavit silu [svoyu]. [proishyeshchii] ot iakova ovladyayet i pogubit ostavshyeyesya ot goroda. i uvidyel on amalika, i proiznyes pritchu svoyu, i skazal: pyervyi iz narodov amalik, no konyets yego-gibyl'. i uvidyel on kyeneyev, i proiznyes pritchu svoyu, i skazal: kryepko zhilishchye tvoye, i na skalye polozhyeno gnyezdo tvoye; no razoryen budget kain, i nyedolgo do togo, chto assur uvvedyet tyebya v plyn. i proiznyes pritchu svoyu, i skazal: gorye, kto utsyelyeyet, kogda navyedyet siye eti-kl! [pridut] korabli ot kittima, i smiryat assura, i smiryat yevyera; no i im gibyl'! i vstal valaam i poshyel obratno v svoye myesto, a valak takzhye poshyel svoeyu dorogoyu.

25

i zhil izrail' v sittimye, i nachal narod bludodoyestvovat' s dochyeryami moava, i priglashali oni narod k zhyertvam eti-kov svoikh, i yel narod [zhyertvy ikh] i klanyalsya eti-kam ikh. i prilypilsya izrail' k vaal-fyegoru. i vosplamyenilsya gnyev i-o' na izrailya i skazal i-o' moisyeyu: voz'mi vsyekh nachal'nikov naroda i povyes' ikh i-o pyeryed solntsym, i otvratitsya ot izrailya yarost' gnyeva i-o. i skazal moisyey sud'yam izrail'yevym: ubyeitye kazhdyi lyudyeyi svoikh, prilypivshikh'sya k vaal-

fyegoru. i vot, nyekto iz synov izrail'yevykh prishyl i privyel k brat'yam svoim madianityanku, v glazakh moisyeya i v glazakh vsyego obshcheystva synov izrail'yevykh, kogda oni plakali u vkhoda skinii sobraniya. finyeyes, syn yelyeazara, syna aarona svyashchyennika, uvidyev eto, vstal iz sryedy obshcheystva i vzyal v ruku svoyu kop'ye, i voshlyel vslyed za izrail'tyaninom v spal'nyu i pronzil oboikh ikh, izrail'tyanina i zhyenshchinu v chryevo yeye: i pryekratilos' porazhyeniye synov izrail'yevykh. umyershikh zhye ot porazhyeniya bylo dvadtsat' chyetyrye tysyachi. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: finyeyes, syn yelyeazara, syna aarona svyashchyennika, otvratil yarost' moyu ot synov izrail'yevykh, vozryevnovav po mnye sryedi ikh, i ya nye istryebil synov izrail'yevykh v ryevnosti moyei; posyemu skazhi: vot, ya dayu yemu moi zavyet mira, i budyet on yemu i potomstvu yego po nyem zavyetom svyashchyenstva vyechnogo, za to, chto on pokazal ryevnost' po eti-kye svoym i zastupil synov izrail'yevykh. imya ubitogo izrail'tyanina, kotoryi ubit s madianityankoyu, bylo zimri, syn salu, nachal'nik pokolyeniya simyeonova; a imya ubitoi madianityanki khazva; ona byla doch' tsura, nachal'nika ommofa, plyemyeni madiamskogo. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: vrazhdutnye s madianityanami, i porazhaitye ikh, ibo oni vrazhdyebno postupili s vami v kovarstvye svoym, pryel'stiv vas fyegorom i khazvoyu, dochyeyu nachal'nika madiamskogo, syestroyu svoeyu, ubitoyu v dyen' porazhyeniya za fyegora.

26

poslye syego porazhyeniya skazal i-o' moisyeyu i yelyeazaru, synu aarona, svyashchyenniku, govorya: ischislitye vsye obshcheystvo synov izrail'yevykh ot dvadtsati lyet i vyshye, po syemyestvam ikh, vsyekh godnykh dlya voyny u izrailya. i skazal im moisyey i yelyeazar svyashchyennik na ravninakh moavitskikh u iordana, protiv iyerikkhona, govorya [ischislitye vsyekh] ot dvadtsati lyet i vyshye, kak povyelyel i-o' moisyeyu i synam izrail'yevym, kotoryye vyshli iz zyeemli yegipyetskoi: ruvim, pyervyenyets izrailya. syny ruvima: ot khanokha pokolyeniye khanokhovo, ot fallu pokolyeniye falluyevu, ot khyetsrona pokolyeniye khyetsronovo, ot kharmi pokolyeniye kharmiyeyo; vot pokolyeniya ruvimovy; i ischislyeno ikh sorok tri tysyachi syem'sot tridtsat'. i syny falluya: yeliav. syny yeliava: nyemuil, dafan i aviron. eto tye dafan i aviron, prizyvayemye v sobraniye, kotoryye proizvyeli vozmushcheyeniye protiv moisyeya i aarona vmestyest s soobshchnikami koryeya, kogda sii proizvyeli vozmushcheyeniye protiv i-o; i razvyerzla zyeemlya usta svoi, i poglotila ikh i koryeya; vmestyest s [nimi] umyerli i soobshchniki ikh, kogda ogon' pozhal dvysti pyat'dyestat chyelovek, i stali oni v znamenyeniye; no syny koryeyevy nye umyerli. syny simyeona po pokolyeniyam ikh: ot nyemuila pokolyeniye nyemuilovo, ot yamina pokolyeniye yaminovo, ot yakhina pokolyeniye yakhinovo, ot zary pokolyeniye zarino, ot saula pokolyeniye saulovo; vot pokolyeniya simyeonovy: dvadtsat'

dve tysyachi dvesti. syny gada po pokolyeniyam ikh: ot tsyefona pokolyeniye tsyefonovo, ot khaggiya pokolyeniye khaggiyevo, ot shuniya pokolyeniye shuniyevo, ot ozniya pokolyeniye ozniyevo, ot yeriya pokolyeniye yeriyevo, ot aroda pokolyeniye arodovo, ot aryeliya pokolyeniye aryeliyevo; vot pokolyeniya synov gadovykh, po ischislyeniyu ikh: sorok tysyach pyat'sot. syny iudy: ir i onan; no ir i onan umyerli v zyenlye khanaanskoj; i byli syny iudy po pokolyeniyam ikh: ot shyely pokolyeniye shyelino, ot faryesa pokolyeniye faryesovo, ot zary pokolyeniye zarino; i byli syny faryesovy: ot yesroma pokolyeniye yesromovo, ot khamula pokolyeniye khamulovo; vot pokolyeniya iudiny, po ischislyeniyu ikh: sym'dyesyat shyest' tysyach pyat'sot. syny is-sakharovy po pokolyeniyam ikh: ot foly pokolyeniye folino, ot fuvy pokolyeniye fuvino, ot iashuva pokolyeniye iashuvovo, ot shimrona pokolyeniye shimronovo; vot pokolyeniya issakharovy, po ischislyeniyu ikh: shyest'dyesyat chyetyrye tysyachi trista. syny zavulona po pokolyeniyam ikh: ot sveryeda pokolyeniye sveryedovo, ot yelona pokolyeniye yelonovo, ot iakhlyela pokolyeniye iakhlyelovo; vot pokolyeniya zavulonovy, po ischislyeniyu ikh: shyest'dyesyat tysyach pyat'sot. syny iosifa po pokolyeniyam ikh: manassiya i yefryem. syny manassii: ot makhira pokolyeniye makhirovo; ot makhira rodilsya galaad, ot galaada pokolyeniye galaadovo. vot syny galaadovy: ot iyezera pokolyeniye iyezeryovo, ot khyelyeka pokolyeniye khyelyekovo, ot asriila pokolyeniye asriilovo, ot shyekhyema pokolyeniye shyekhyemovo, ot shyemidy pokolyeniye shyemidino, ot khyefyera pokolyeniye khyefyeroovo. u salpaada, syna khyefyeroova, nye bylo synovyei, a tol'ko dochyeri; imya dochyeryei salpaadovykh: makhla, noa, khogla, milka i firtsa. vot pokolyeniya manassiiyny; a ischislyeno ikh pyat'dyesyat dve tysyachi sym'sot. vot syny yefryemovy po pokolyeniyam ikh: ot shutyely pokolyeniye shutyelino, ot byekhyera pokolyeniye byekhyerovo, ot takhana pokolyeniye takhanovo; i vot syny shutyely: ot arana pokolyeniye aranovo; vot pokolyeniya synov yefryemovykh, po ischislyeniyu ikh: tridsat' dve tysyachi pyat'sot. vot syny iosifovy po pokolyeniyam ikh. syny vyeni-amina po pokolyeniyam ikh: ot byely pokolyeniye byelino, ot ashbyela pokolyeniye ashbyelovo, ot akhiramya pokolyeniye akhiramovo, ot shyefufama pokolyeniye shyefufamovo, ot khufama pokolyeniye khufamovo; i byli syny byely: ard i naaman; [ot arda] pokolyeniye ardovo, ot naamana pokolyeniye naamanovo; vot syny vyeni-amina po pokolyeniyam ikh; a ischislyeno ikh sorok pyat' tysyach shyest'sot. vot syny danovy po pokolyeniyam ikh: ot shukhama pokolyeniye shukhamovo; vot symyeistva danovy po pokolyeniyam ikh. i vsyekh pokolyenii shukhama, po ischislyeniyu ikh: shyest'dyesyat chyetyrye tysyachi chyetyryesta. syny asirovy po pokolyeniyam ikh: ot imny pokolyeniye imnino, ot ishvy pokolyeniye ishvino, ot vyerii pokolyeniye vyeriino; ot synov vyerii, ot khyevyera pokolyeniye khyevyeroovo, ot malkhiila pokolyeniye malkhiilovo; imya dochyeri asiroyoi sara; vot pokolyeniya synov asiroyvykh,

po ischislyeniyu ikh: pyat'dyesyat tri tysyachi chyetyryesta. syny nyeffalima po pokolyeniyam ikh: ot iakhtsyela pokolyeniye iakhtsyelilovo, ot guniya pokolyeniye guniyevo, ot iyetsyera pokolyeniye iyetsyeroovo, ot shillyema pokolyeniye shillyemovo; vot pokolyeniya nyeffalimovy po pokolyeniyam ikh; ischislyeno zhye ikh sorok pyat' tysyach chyetyryesta. vot [chislo] voshyedshikh v ischislyeniye synov izrail'yevykh: shyest'sot odna tysyacha sym'sot tridsat'. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: sim v udyel dolzhno razdyelit' zemlyu po chislu imeny; kto mnogochislyennyye, tym dai udyel bolyeye; a kto malochislyennyye, tym dai udyel myenyeye: kazhdomu dolzhno dat' udyel sorazmyerno s chislom voshyedshikh v ischislyeniye; po zhryebiyu dolzhno razdyelit' zemlyu, po imyenam kolyen ottsov ikh dolzhny oni poluchit' udyely; po zhryebiyu dolzhno razdyelit' im udyely ikh, kak mnogochislyennym, tak i malochislyennym. sii sut' voshyedshie v ischislyeniye lyevity po pokolyeniyam ikh: ot girsona pokolyeniye girsonovo, ot kaafa pokolyeniye kaafovo, ot myerari pokolyeniye myerarino. vot pokolyeniya lyeviyny: pokolyeniye livniyevo, pokolyeniye khyevronovo, pokolyeniye makhliyevo, pokolyeniye mushiyevo, pokolyeniye koryeeyevo. ot kaafa rodilsya amram. imya zhyeny amramovoi iokhavyeda, doch' lyeviina, ktoruyu rodila [zhyena] lyeviina v yegiptye, a ona amramu rodila aarona, moisyeya i mariam, syestru ikh. i rodilis' u aarona nadav i aviud, yelyeazar i ifamar; no nadav i aviud umyerli, kogda prinyesli chuzhdyi ogon' pryed i-o. i bylo ischislyeno dvadtsat' tri tysyachi vsyekh muzhyeskogo pola, ot odnogo myesyatsa i vyshye; ibo oni nye byli ischislyeny vmyestye s synami izrail'yevymi, potomu chto nye dano im udyela sryedi synov izrail'yevykh. vot ischislyennyye moisyeyem i yelyeazarom svyashchyennikom, kotoryye ischislyali synov izrail'yevykh na ravninakh moavitskikh u iordana, protiv iyerikhona; v chislye ikh nye bylo ni odnogo chyelovyeka iz ischislyennykh moisyeyem i aaronom svyashchyennikom, kotoryye ischislyali synov izrail'yevykh v pustynye sinaiskoi; ibo i-o' skazal im, chto umrut oni v pustynye, -i nye ostalos' iz nikh nikogo, kromye khalyeva, syna iyefonniina, i iisusa, syna navina.

27

i prishli dochyeri salpaada, syna khyefyeroova, syna galaadova, syna makhirova, syna manassiiina iz pokolyeniya manassii, syna iosifova, i vot imyena dochyeryei yego: makhla, noa, khogla, milka i firtsa; i pryedstali pryed moisyeya i pryed yelyeazara svyashchyennika, i pryed knyazyei i pryed vsye obshcheystvo, u vkhoda skiniu sobraniya, i skazali: otyets nash umyer v pustynye, i on nye byl v chislye soobshchnikov, sobravshikhся protiv i-o so skopishchyem koryeeyevym, no za svoi gryekh umyer, i synovyei u nyego nye bylo za chto ischyezat' imenyi ottsa nashyego iz plyemyeni yego, potomu chto nyet u nyego syna? dai nam udyel sryedi brat'ev ottsa nashyego. i pryedstavil moisyeyi dyelo ikh i-o. i skazal i-o' moisyeyu: pravdu govoryat dochyeri salpaadovy;

dai im naslyedstvyennyy udyl sryedi brat'yev ottsa ikh i pyeryedai im udyl ottsa ikh; i synam izrail'yevym ob'yavi i skazhi: yesli kto umryet, nye imyeya u syebya syna, to pyeryedavaitye udyl yego dochy-eri yego; yesli zhye nyet u nyego dochy-eri, pyeryedavaitye udyl yego brat'yam yego; yesli zhye nyet u nyego brat'yev, otadaitye udyl yego brat'yam ottsa yego; yesli zhye nyet brat'yev ottsa yego, otadaitye udyl yego blizkomu yego rodstvyenniku iz pokolyeniya yego, chtob on naslyedoval yego; i da budyet eto dlya synov izrail'yevykh postanovlyeno v zakon, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i skazal i-o' moisyeyu: vzoidi na siyu goru avarim, i posmotri na zemlyu, ktoruyu ya dayu synam izrail'yevym; i kogda posmotrish' na nye, prilozhis' k narodu svoymu i ty, kak prilozhilsya aaron, brat tvoi; potomu chto vy nye poslushalis' povyeleniya moyego v pustynye sin, vo vryemya raspri obshchystva, chtob yavit' pryed glazami ikh syazatost' moyu pri vodakh [myerivy]. i skazal moisey i-o, govorya: da postavit i-o', eti-k dukhov vsyakoi ploti, nad obshchystvom sim chyelovyeka, kotoryi vykhodil by pryed nimi i kotoryi vkhodil by pryed nimi, kotoryi vyvodil by ikh i kotoryi privodil by ikh, chtoby nye ostalos' obshchystvo i-o, kak ovtisy, u kotorykh nyet pastyrya. i skazal i-o' moisyeyu: voz'm siyebye iis-usa, syna navina, chyelovyeka, v ktorom yest' dukh, i vovizual-ra-trudit'syazhi na nyego ruku tvoyu, i postav' yego pryed yelyeazarom svyashchennikom i pryed vsyem obshchystvom, i dai yemu nastavlyeniye pryed glazami ikh, i dai yemu ot slavy tvoey, chtoby slushalo yego vsye obshchystvo synov izrail'yevykh; i budyet on obrashchat'sya k yelyeazaru svyashchenniku i sprashivat' yego o ryeshyeni, posredstvom urima pryed i-o; i po yego slovu dolzhny vykhodit', i po yego slovu dolzhny vkhodit' on i vsye syny izrail'yevy s nim i vsye obshchystvo. i sdyelal moisey, kak povyelyel yemu i-o; i vyzval iis-usa, i postavil yego pryed yelyeazarom svyashchennikom i pryed vsyem obshchystvom; i vovizual-ra-trudit'syazhil na nyego ruki svoi i dal yemu nastavlyeniye, kak govoril i-o' chryez moiseyaya.

28

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: povyeli synam izrail'yevym i skazhi im: nablyudaitye, chtoby prinoshyeniye moye, khlyeb moi v zhyertvu mnye, v priyatnoye blagoukhaniye mnye, prinosimo bylo mnye v svoye vryemya. i skazhi im: vot zhyertva, ktoruyu vy dolzhny prinosit' i-o: dva agntsa odnolyetnykh byez poroka na dyen', vo vsyesozhzhyniye postoyannoye odnogo agntsa prinosi utrom, a drugogo agntsa prinosi vyecherom; i v prinoshyeniye khlyebnoye [prinosi] dyesyatuyu chast' [yefy] pshyenchnoi muki, smyeshannoi s chyetvyert'yu gina vybitogo yelyeya; eto-vsesozhzhyniye postoyannoye, kakoye sovyershyeno bylo pri gorye sinaye, v priyatnoye blagoukhaniye, v zhyertvu i-o; i vozliyaniya pri nyei chyetvyert' gina na odnogo agntsa: na svyatom myestyee vozliyai vozliyaniya, vino i-o. drugogo agntsa prinosi vyecherom, s takim khlyebnym prinoshyeniym, kak poutru, i s takim

zhye vozliyaniym pri nyem prinosi yego v zhyertvu, v priyatnoye blagoukhaniye i-o. a v subbotu [prinositye] dvukh agntsyev odnolyetnykh byez poroka, i v prinoshyeniye khlyebnoye dyve dyesyatykh chasti [yefy] pshyenchnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, i vozliyaniye pri nyem: eto-subbotnyeye vsyesozhzhyniye v kazhduyu subbotu, svyerkh postoyannogo vsyesozhzhyniya i vozliyaniya pri nyem. i v novomyesyachiya vashi prinositye vsyesozhzhyniye i-o: iz krupnogo skota dvukh tyel'tsov, odnogo ovna i syem' odnolyetnykh agntsyev byez poroka, i tri dyesyatykh chasti [yefy] pshyenchnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye na odnogo tyel'tsa, i dyve dyesyatykh chasti [yefy] pshyenchnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, v prinoshyeniye khlyebnoye na kazhdogo agntsa; [eto] - vsyesozhzhyniye, priyatnoye blagoukhaniye, zhyertva i-o; i vozliyaniya pri nikh dolzhno byt' polgina vina na tyel'tsa, tryet' gina na ovna i chyetvyert' gina na agntsa; eto vsyesozhzhyniye v kazhdoye novomyesyachiye [vo vsye] myesyatsy goda. i odnogo kozla prinositye i-o v zhyertvu za gryekh; svyerkh vsyesozhzhyniya postoyannogo dolzhno prinosit' yego s vozliyaniym yego. v pyervyy myesyats, v chyetyrnadsaty dyen' myesyatsa-paskha i-o. i v pyatnadsaty dyen' syego myesyatsa prazdnik; syem' dneiy dolzhno yest' opryesnokiy. v pyervyy dyen' [da budyet u vas] svyashchennoye sobraniye; nikakoi raboty nye rabotaitye; i prinositye zhyertvu, vsyesozhzhyniye i-o: iz krupnogo skota dvukh tyel'tsov, odnogo ovna i syem' odnolyetnykh agntsyev; byez poroka oni dolzhny byt' u vas; i pri nikh v prinoshyeniye khlyebnoye prinositye pshyenchnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, tri dyesyatykh chasti [yefy] na kazhdogo tyel'tsa, i dyve dyesyatykh chasti [yefy] na ovna, i po dyesyatoi chasti [yefy] prinosi na kazhdogo iz syemi agntsyev, i odnogo kozla v zhyertvu za gryekh, dlya ochishchyniia vas; svyerkh utryennyyego vsyesozhzhyniia, kotorye yest' vsyesozhzhyniye postoyannoye, prinositye siye. tak prinositye i v kazhdy iz syemi dneiy; [eto khlyeb], zhyertva, priyatnoye blagoukhaniye i-o; svyerkh vsyesozhzhyniya postoyannogo i vozliyaniya yego, dolzhno prinosit' [siye]. i v syed'moi dyen' da budyet u vas svyashchennoye sobraniye; nikakoi raboty nye rabotaitye. i v dyen' pyervykh plodov, kogda prinositye i-o novoye prinoshyeniye khlyebnoye v syedmitsy vashi, da budyet u vas svyashchennoye sobraniye; nikakoi raboty nye rabotaitye; i prinositye vsyesozhzhyniye v priyatnoye blagoukhaniye i-o: iz krupnogo skota dvukh tyel'tsov, odnogo ovna i syem' odnolyetnykh agntsyev, i pri nikh v prinoshyeniye khlyebnoye pshyenchnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, tri dyesyatykh chasti [yefy] na kazhdogo tyel'tsa, dyve dyesyatykh chasti [yefy] na ovna, i po dyesyatoi chasti [yefy] na kazhdogo iz syemi agntsyev, i odnogo kozla [v zhyertvu za gryekh], dlya ochishchyniia vas; svyerkh postoyannogo vsyesozhzhyniia i khlyebnogo prinoshyeniya pri nyem, prinositye [siye mnye] s vozliyaniym ikh; byez poroka dolzhny byt' oni u vas.

i v syed'moi myesyats, v pyervyi [dyen'] myesyatsa, da budyet u vas svyashchennoye sobraniye; nikakoi raboty nye rabotaitye; pust' budyet [eto] u vas dyen' trubnogo zvuka; i prinositye vsyesozhzhyniye v priyatnoye blagoukhanie i-o: odnogo tyel'tsa, odnogo ovna, sym' odnolyetnikh agntsyeve, byez poroka, i pri nikh v prinoshyeniye khlyebnoye pshyenichnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, tri dyesyatykh chasti [yefy] na tyel'tsa, dyve dyesyatykh chasti [yefy] na ovna i odnu dyesyatuyu chast' [yefy] na kazhdogo iz syemi agntsyeve, i odnogo kozla v zhyertvu za gryekh, dlya ochishchyneniya vas, svyerkh novomyesyachnogo vsyesozhzhyneniya i khlyebnogo prinoshyeniya yego, i [svyerkh] postoyannogo vsyesozhzhyneniya i khlyebnogo prinoshyeniya yego, i vozliyaniy ikh, po ustavu, v priyatnoye blagoukhanie i-o. i v dyesyaty [dyen'] syego syed'mogo myesyatsa pust' budyet u vas svyashchennoye sobraniye: smiryaitye [togda] dushi vashi i nikakogo dyela nye dyelaitye; i prinositye vsyesozhzhyniye i-o v priyatnoye blagoukhanie: odnogo tyel'tsa, odnogo ovna, sym' odnolyetnikh agntsyeve; byez poroka pust' budut oni u vas; i pri nikh v prinoshyeniye khlyebnoye pshyenichnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, tri dyesyatykh chasti [yefy] na tyel'tsa, dyve dyesyatykh chasti [yefy] na ovna, i po dyesyatoi chasti [yefy] na kazhdogo iz syemi agntsyeve, i odnogo kozla v zhyertvu za gryekh, svyerkh zhyertvy za gryekh, [prinosimoi v dyen'] ochishchyneniya, i [svyerkh] vsyesozhzhyneniya postoyannogo i khlyebnogo prinoshyeniya yego, i vozliyaniya ikh. i v pyatnadsaty dyen' syed'mogo myesyatsa pust' budyet u vas svyashchennoye sobraniye; nikakoi raboty nye rabotaitye i prazdnuitye prazdnik i-o' syem' dneiy; i prinositye vsyesozhzhyniye, zhyertvu, priyatnoye blagoukhanie i-o: trinadsat' tyel'tsov, dvukh ovnov, chyetyrnadsat' odnolyetnikh agntsyeve; byez poroka pust' budut oni; i pri nikh v prinoshyeniye khlyebnoye pshyenichnoi muki, smyeshannoi s yelyeyem, tri dyesyatykh chasti [yefy] na kazhdogo iz trinadsaty tyel'tsov, dyve dyesyatykh chasti [yefy] na kazhdogo iz dvukh ovnov, i po dyesyatoi chasti [yefy] na kazhdogo iz chyetyrnadsaty agntsyeve, i odnogo kozla v zhyertvu za gryekh, svyerkh vsyesozhzhyneniya postoyannogo i khlyebnogo prinoshyeniya yego i vozliyaniya ikh. i v tryetiy dyen' odinnadsat' tyel'tsov, dvukh ovnov, chyetyrnadsat' odnolyetnikh agntsyeve, byez poroka, i pri nikh prinoshyeniye khlyebnoye i vozliyaniye dlya tyel'tsov, ovnov i agntsyeve, po chislu ikh, po ustavu, i odnogo kozla v zhyertvu za gryekh, svyerkh vsyesozhzhyneniya postoyannogo i khlyebnogo prinoshyeniya yego, i vozliyaniya ikh. i v chyetyrty dyen' dyesyat' tyel'tsov, dvukh ovnov, chyetyrnadsat' odnolyetnikh agntsyeve, byez poroka, i pri

nikh prinoshyeniye khlyebnoye i vozliyaniye dlya tyel'tsov, ovnov i agntsyeve, po chislu ikh, po ustavu, i odnogo kozla v zhyertvu za gryekh, svyerkh vsyesozhzhyneniya postoyannogo i khlyebnogo prinoshyeniya i vozliyaniya yego. i v pyaty dyen' dyevyat' tyel'tsov, dvukh ovnov, chyetyrnadsat' odnolyetnikh agntsyeve, byez poroka, i pri nikh prinoshyeniye khlyebnoye i vozliyaniye dlya tyel'tsov, ovnov i agntsyeve, po chislu ikh, po ustavu, i odnogo kozla v zhyertvu za gryekh, svyerkh vsyesozhzhyneniya postoyannogo i khlyebnogo prinoshyeniya i vozliyaniya yego. i v shvestoi dyen' vosyem' tyel'tsov, dvukh ovnov, chyetyrnadsat' odnolyetnikh agntsyeve, byez poroka, i pri nikh prinoshyeniye khlyebnoye i vozliyaniye dlya tyel'tsov, ovnov i agntsyeve, po chislu ikh, po ustavu, i odnogo kozla v zhyertvu za gryekh, svyerkh vsyesozhzhyneniya postoyannogo i khlyebnogo prinoshyeniya i vozliyaniya yego. i v syed'moi dyen' sym' tyel'tsov, dvukh ovnov, chyetyrnadsat' odnolyetnikh agntsyeve, byez poroka, i pri nikh prinoshyeniye khlyebnoye i vozliyaniye dlya tyel'tsov, ovnov i agntsyeve, po chislu ikh, po ustavu, i odnogo kozla v zhyertvu za gryekh, svyerkh vsyesozhzhyneniya postoyannogo i khlyebnogo prinoshyeniya i vozliyaniya yego. v vos'moi dyen' pust' budyet u vas otdaniye prazdnika; nikakoi raboty nye rabotaitye; i prinositye vsyesozhzhyniye, zhyertvu, priyatnoye blagoukhanie i-o: odnogo tyel'tsa, odnogo ovna, sym' odnolyetnikh agntsyeve, byez poroka, i pri nikh prinoshyeniye khlyebnoye i vozliyaniye dlya tyel'tsa, ovna i agntsyeve po chislu ikh, po ustavu, i odnogo kozla v zhyertvu za gryekh, svyerkh vsyesozhzhyneniya postoyannogo i prinoshyeniya khlyebnogo i vozliyaniya yego. prinositye eto i-o v prazdniki vashi, svyerkh [prinosimyk] vami, po obyetu ili po usyerdiiu, vsyesozhzhynii vashikh i khlyebnykh prinoshyenii vashikh, i vozliyaniy vashikh i mirnykh zhyertv vashikh. i pyeryeskalz moiseyi synam izrael'yevym vsye, chto povyelyel i-o' moiseyeyu.

30

i skazal moiseyi nachal'nikam kolyen synov izrael'yevykh, govorya: vot chto povyelyel i-o': yesli kto dast obyet i-o, ili poklyanyetsya klyatvoyu, polozhiv zarak na dushu svoyu, to on nye dolzhen narushat' slova svojego, no dolzhen ispolnit' vsye, chto vyslo iz ust yego. yesli zhyenshchina dast obyet i-o i polozhit [na syebya] zarak v domye ottsa svojego, v yunosti svoey i uslyshit ottyets obyet yeye i zarak, kotoryi ona polozhila na dushu svoyu, i promolchit o tom ottyets yeye, to vsye obyety yeye sostoyatsya, i vsyakii zarak yeye, kotoryi ona polozhila na dushu svoyu, sostoitsya; yesli zhye ottyets yeye, uslyshav, zapryetit yei, to vsye obyety yeye i zaroki, kotoryye ona vovizual-ra-trudit'syazhila na dushu svoyu, nye sostoyatsya, i i-o' prostit yei, potomu chto zapryetil yei ottyets yeye. yesli ona vyidyet v zamuzhystvo, a na nyei obyet yeye, ili slovo ust yeye, kotorym ona svyazala syebya, i uslyshit muzh yeye i, uslyshav, promolchit: to obyety yeye sostoyatsya, i

zaroki yeye, kotoryye ona vovizual-ra-trudit'syazhila na dushu svoyu, sostoyatsya; yesli zhye muzh yeye, uslyshav, zapryetil yei i otvyergnyet obyety yeye, kotoryi na nyei, i slovo ust yeye, kotorym ona svyazala syebya, [to oni nye sostoyatsya, i] i-o' prostit yei. obyety zhye vdovy i razvyedyennoi, kakoi by ona ni vovizual-ra-trudit'syazhila zarok na dushu svoyu, sostoitsya. yesli [zhyena] v domye muzha svojego dala obyety, ili vovizual-ra-trudit'syazhila zarok na dushu svoyu s klyatvoyu, i muzh yeye slyshal, i promolchal o tom, i nye zapryetil yei, to vsye obyety yeye sostoyatsya, i vsyakii zarok, kotoryi ona vovizual-ra-trudit'syazhila na dushu svoyu, sostoitsya; yesli zhye muzh yeye, uslyshav, otvyernul ikh, to vsye vshyedyshye iz ust yeye obyety yeye i zaroki dushi yeye nye sostoyatsya: muzh yeye unichtozhil ikh, i i-o' prostit yei. vsyakii obyety i vsyakii klyatvyenyi zarok, chtoby smirit' dushu, muzh yeye mozhyet utvyerdit', i muzh yeye mozhyet otvyernut'; yesli zhye muzh yeye molchal o tom dyen' za dyen', to on [tyem] utvyerdil vsye obyety yeye i vsye zaroki yeye, kotoryye na nyei, utvyerdil, potomu chto on, uslyshav, molchal o tom; a yesli otvyernul ikh, poslye togo kak uslyshal, to on vzyal na syebya gryekh yeye. vot ustavy, kotoryye i-o' zapovyedal moisyeyu ob otnoshenii myezhdu muzhyem i zhyenoyu yego, myezhdu ottsom i dochyey yu yego v yunosti yeye, v domye ottsa yeye.

31

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: otmsi madianityanam za synov izrailleyvykh, i poslye otoidyesh' k narodu tvoyemu. i skazal moisyeyi narodu, govorya: voozruzhitye iz syebya lyudyei na voinu, chtoby oni poshli protiv madianityan, sovershit' mshchyniye i-o nad madianityanami po tsysyachye iz kolyena, ot vsyekh kolyen izrailleyvykh poshlite na voinu. i vydelyeno iz tsysach izrailleyvykh, po tsysyachye iz kolyena, dvyenadsat' tsysach voozruzhennykh na voinu. i poslal ikh moisyeyi na voinu, po tsysyachye iz kolyena, ikh i finyeyesa, syna yelyeazara, svyashchyennika, na voinu, i v rukye yego svyashchyennyye sosudy i truby dlya tryevoyi. i poshli voinoyu na madiama, kak povelyel i-o' moisyeyu, i ubili vsyekh muzhyeskogo pola; i vmyesty s ubitymi ikh ubili tsaryei madiamskikh: yeviya, ryekyema, tsura, khura i ryevu, pyat' tsaryei madiamskikh, i valaama, syna vyeorova, ubili myechom; a zhyen madiamskikh i dyetyei ikh syny izrailleyvy vzlyali v plyn, i vyes' skot ikh, i vsye stada ikh i vsye imyeniye ikh vzlyali v dobychu, i vsye goroda ikh vo vladenyikh ikh i vsye syelenyiya ikh sozhgli ognym; i vzlyali vsye zakhvachyennoye i vsyu dobychu, ot chyelovyecka do skota; i dostavili plyennykh i dobychu i zakhvachyennoye k moisyeyu i k yelyeazaru svyashchyenniku i k obshchyestvu synov izrailleyvykh, k stanu, na ravniny moavitskiye, chto u iordana, protiv iyerikhona. i vyshli moisyeyi i yelyeazar svyashchyennik i vsye knyaz'ya obshchestva navstryachu im iz stana. i prognyevalsya moisyeyi na voyenachal'nikov, tsysachenachal'nikov i stonachal'nikov, prishyedsikh s

voiny, i skazal im moisyeyi: [dlya chyego] vy ostavili v zhivyykh vsyekh zhyenshchin? vot oni, po sovetu valaamovu, byli dlya synov izrailleyvykh povodom k otstupleniyu ot i-o v ugozhdyeniye fyegoru, [za chto] i porazhyeniye bylo v obshchyestvye i-o; itak ubeitye vsyekh dyetyei muzhyeskogo pola, i vsyekh zhyenshchin, poznnavshikh muzha na muzhyeskom lozhye, ubeitye; a vsyekh dyetyei zhyenskogo pola, kotoryye nye poznali muzhyeskogo lozha, ostav'tye v zhivyykh dlya syebya; i probud'tye vnye stana syem' dneiy; vsyakii, ubivshii chyelovyecka i prikosnuvshiysya k ubitomu, ochistityes' v tryetii dyen' i v syed'moi dyen', vy i plyennyye vashi; i vsye odyezhdy, i vsye kzhanyye vyeschi, i vsye sdyelanoye iz koz'yei [shyersti], i vsye dyeryevannyye sosudy ochistitye. i skazal yelyeazar svyashchyennik voinam, khodivshim na voinu: vot postanovleniye zakona, kotoryi zapovyedal i-o' moisyeyu: zoloto, syeryebro, myed', zhyelyezo, olovo i svinyets, i vsye, chto prokhodit chyeryez ogon', provyeditye chyeryez ogon', chtob ony ochistilos', a kromye togo i ochistityel'noy vodoyu dolzhno ochistit'; vsye zhye, chto nye prokhodit chyeryez ogon', provyeditye chyeryez vodu; i odyezhdy vashi vymoitye v syed'moi dyen', i ochistityes', i poslye togo vkhoditye v stan. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: sochti dobychu plyena, ot chyelovyecka do skota, ty i yelyeazar svyashchyennik i nachal'niki plyemyen obshchyestva; i razdelyi dobychu popolam myezhdu voyevavshimi, khodivshimi na voinu, i myezhdu vsyem obshchyestvom; i ot voinov, khodivshikh na voinu, voz'mi dan' i-o, po odnoi dushye iz pyatisot, iz lyudyei i iz krupnogo skota, i iz oslov i iz myelkogo skota; voz'mi eto iz poloviny ikh i ot dai yelyeazaru svyashchyenniku v voznoshyniye i-o; i iz poloviny synov izrailleyvykh voz'mi po odnoi dolye iz pyatidyesyati, iz lyudyei, iz krupnogo skota, iz oslov i iz myelkogo skota, i ot dai eto lyevitam, sluzhashchim pri skinii i-o. i sdyelal moisyeyi i yelyeazar svyashchyennik, kak povelyel i-o' moisyeyu. i bylo dobychi, ostavshyeysya ot zakhvachyennogo, chto zakhvatili byvshyye na voiny: myelkogo skota shyest' sot syem'dyosat' pyat' tsysach, krupnogo skota syem'dyosat' dvye tsysachi, oslov shyest'dyosat' odna tsysacha, lyudyei, zhyenshchin, kotoryye nye znali muzhyeskogo lozha, vsyekh dush tridsat' dvye tsysachi. polovina, dolya khodivshikh na voinu, po raschisleniyu byla: myelkogo skota trista tridsat' syem' tsysach pyat'sot, i dan' i-o iz myelkogo skota shyest'sot syem'dyosat' pyat'; krupnogo skota tridsat' shyest' tsysach, i dan' iz nikh i-o syem'dyosat' dva; oslov tridsat' tsysach pyat'sot, i dan' iz nikh i-o shyest'dyosat' odin; lyudyei shyestnadsat' tsysach, i dan' iz nikh i-o tridsat' dvye dushi. i ot dal moisyeyi dan', voznoshyniye i-o, yelyeazaru svyashchyenniku, kak povelyel i-o' moisyeyu. i iz poloviny synov izrailleyvykh, kotoruyu ottyelil moisyeyu u byvshikh na voiny; polovina zhye [na dolyu] obshchestva byla: myelkogo skota trista tridsat' syem' tsysach pyat'sot, krupnogo skota tridsat' shyest' tsysach, oslov tridsat' tsysach pyat'sot, lyudyei shyestnadsat' tsysach. iz poloviny synov izrailleyvykh vzlyal moisyeyi odnu pyatidyesyatuyu chast' iz lyudyei i iz skota i ot dal eto lyevitam, ispol-

nyayushchim sluzhbu pri skinii i-o, kak povyelyel i-o' moisyeyu. i prishli k moisyeyu nachal'niki nad tsysachami voiska, tsysachyenchal'niki i stonachal'niki, i skazali moisyeyu: raby tvoi soschitali voinov, kotoryye nam poruchyeny, i nye ubyllo ni odnogo iz nikh; i [vot], my prinyesli prinoshyeniye i-o, kto chto dostal iz zolotykh vyeschyei: tsys-pochki, zapyast'ya, pyerstni, syer'gi i privyeski, dlya ochishchyniya dush nashikh pryed i-o. i vzyal u nikh moiseyi i yelyeazar svyashchyennik zoloto vo vsyekh etikh izdyeliyakh; i bylo vsyego zolata, kotorye prinyeseno v voznoshyeniye i-o, shyestnadtsat' tsysach syem'sot pyat'dyesyat siklyei, ot tsysachyenchal'nikov i stonachal'nikov. voiny grabili kazhdyi dlya syebya. i vzyal moiseyi i yelyeazar svyashchyennik zoloto ot tsysachyenchal'nikov i stonachal'nikov, i prinyesli yego v skiniyu sobraniya, v pamyat' synov izrail'yevykh pryed i-o.

32

u synov ruvimovykh i u synov gadovykh stad bylo vyes'ma mnogo; i uvidyeli oni, chto zymlyya iazyer i prishly galaad yest' myesto [godnoye] dlya stad; i prymli syny gadovy i syny ruvimovy i skazali moisyeyu i yelyeazaru svyashchyenniku i knyaz'yam obshchestva, govorya: atarof i divon, i iazyer, i nimra, i yesyevon, i yelyealye, i syevam, i nyevo, i vyeon zymlyya, ktoruyu i-o' porazil pryed obshchestvom izrail'yevym, yest' zymlyya [godnaya] dlya stad, a u rabov tvoikh yest' stada. i skazali: yesli my nashli blagovolyniye v glazakh tvoikh, ot-dai zymlyu siyu rabam tvoim vo vladyniye; nye pyeryevodi nas chryez iordan. i skazal moiseyi synam gadovym i synam ruvimovym: brat'ya vashi poidut na voinu, a vy ostanetyes' zdyes'? dlya chyego vy otvrashchayete syerdtsye synov izrail'yevykh ot pyeryekhoda v zymlyu, ktoruyu dayet im i-o? tak postupili ottsy vashi, kogda ya posylal ikh iz kadyes-varni dlya obozryeniya zymli: oni dokhodili do doliny yeshkol, i vidyeli zymlyu, i otvratili syerdtsye synov izrail'yevykh, chtoby nye shli oni v zymlyu, ktoruyu i-o' dayet im; i vospylal v tot dyen' gnyev i-o, i poklyalsya on, govorya: lyudi sii, vsyshedshiye iz yegipta, ot dvadtsati lyet i vsyhe nye uvidyali zymli, o kotoroi ya klyalsya avraamu, isaaku i iakovu, potomu chto oni nye povinovalis' mnye, kromye kha-lyeva, syna iyefonniina, kyenyazyeyanina, i iisusa, syna navina, potomu chto oni povinovalis' i-o. i vospylal gnyev i-o na izrail'ya, i vodil on ikh po pustynye sorok lyet, dokolye nye konchilsya vyes' rod, sdelayavshii vizual-ra-trudit'sya v ochakh i-o. i vot, vmesto ottsov vashikh vssitali vy, otrod'ye gryeshnikov, chtob usilit' yeshchye yarost' gnyeva i-o na izrail'ya. yesli vy otvratityes' ot nyego, to on opyat' ostavit yego v pustynye, i vy pogubitye vyes' narod syei. i podobshli oni k nyemu i skazali: my postroim zdyes' ovchiye dvory dlya stad nashikh i goroda dlya dyeteyi nashikh; sami zhye my pyeryvye vooruzhimsya i poidyem pryed synami izrail'yevymi, dokolye nye privyedyem ikh v myesta ikh; a dyeti nashi pust' ostanutsya v ukryeplyennykh gorodakh, [dlya byezopasnosti] ot zhityeleyi zymli; nye vozvra-

timsya v domy nashi, dokolye nye vstupyat syny izrail'yevy kazhdyi v udyel svoi; ibo my nye voz'myem s nimi udyela po tu storonu iordana i dalye, yesli udyel nam dostanyetsya po etu storonu iordana, k vostoku. i skazal im moiseyi: yesli vy eto sdelayete, yesli vooruzhyennyye poidyete na voinu pryed i-o, i poidyet kazhdyi iz vas vooruzhyennyye za iordan pryed i-o, dokolye nye istryebit on vragov svoikh pryed soboyu, i pokoryena budyet zymlyya pryed i-o, to poslye vozvratityes' i budyete nyepovinnyy pryed i-o i pryed izrail'yem, i budyet zymlyya siya u vas vo vladynii pryed i-o; yesli zhye nye sdelayete tak, to sogryeshitye pryed i-o, i ispyatayete [nakazaniye] za gryekh vash, kotorye postignyet vas; stroitye syebye goroda dlya dyeteyi vashikh i dvory dlya ovjets vashikh i dyelaitye, chto proiznyeseno ustami vashimi. i skazali syny gadovy i syny ruvimovy moisyeyu: raby tvoi sdelayut, kak povyelyevayet i-o nash; dyeti nashi, zhyeny nashi, stada nashi i vyes' skot nash ostanutsya tut v gorodakh galaada, a raby tvoi, vsye, vooruzhivshis', kak voiny, poidut pryed i-o na voinu, kak govorit i-o nash. i dal moiseyi o nikh povyeleniye yelyeazaru svyashchyenniku i iisusu, synu navinu, i nachal'nikam plyemyen synov izrail'yevykh, i skazal im moiseyi: yesli syny gadovy i syny ruvimovy pyeryeidut s vami za iordan, vsye vooruzhivshis' na voinu pryed i-o, i pokoryena budyet pryed vami zymlyya, to otdaitye im zymlyu galaad vo vladyniye; yesli zhye nye poidut oni s vami vooruzhyennyye, to oni poluchat vladyniye vmestyest s vami v zymlye khanaanskoi. i otvyechali syny gadovy i syny ruvimovy i skazali: kak skazal i-o' rabam tvoim, tak i sdelayem; my poidyem vooruzhyennyye pryed i-o v zymlyu khanaanskuyu, a udyel vladyniya nashyego pust' budyet po etu storonu iordana. i otdal moiseyi im, synam gadovym i synam ruvimovym, i polovinye kolyena manassii, syna iosifova, tsarstvo sigona, tsarya amorryeiskogo, i tsarstvo oga, tsarya vasanskogo, zymlyu s gorodami yeve i okryestnostyami, —goroda zymli vo vsye storony. i postroili syny gadovy divon i atarof, i aroyer, i atarof-shofan, i iazyer, i iogbye, i byefnimru i byef-garan, goroda ukryeplyennyye i dvory dlya ovjets. i syny ruvimovy postroili yesyevon, yelyealye, kiriafaim, i nyevo, i vaal-myeon, kotorykh imyena pyeryemyenyeny, i simvu, i dali imyena gorodam, kotorye oni postroili. i poshli syny makhira, syna manassina, v galaad, i vzlyali yego, i vygnali amorryeyev, kotorye byli v nyem; i otdal moiseyi galaad makhiru, synu manassii, i on posyelsiya v nyem. i iair, syn manassii, poshyel i vzlyal syeleniya ikh, i nazval ikh: syeleniya iairovyy. i novakh poshyel i vzlyal kyenaf i zavisyashchiye ot nyego goroda, i nazval yego svoim imenyem: novakh.

33

vot stany synov izrail'yevykh, kotorye vyshli iz zymli yegipetskoj po opolchcheniyam svoim, pod nachal'stvom moisyeya i aarona. moiseyi, po povyeleniyu i-o, opisal putyeshchestviye ikh po stanam ikh, i vot stany putyeshchestviya ikh: iz raamsyesa otpravilis' oni v pyervyi myesyats, v pyatnadtsatyi

dyen' pyervogo myesyatsa; na drugoi dyen' paskhi vyshli syny izrail'yevy pod rukoyu vysokoyu v glazakh vsyego yegipta myezhdu tym yegiptyanye khoronili vsyekh pyervyentsyev, kotorykh porazil u nikh i-o', i nad eti-kami ikh i-o' sovyershil sud. tak otpravilis' syny izrail'yevy iz raamsyesa i raspolozhilis' stanom v sokkhofye. i otpravilis' iz sokkhofa i raspolozhilis' stanom v yefamye, chto na krayu pustyni. i otpravilis' iz yefama i obratilis' k pi-gakhirofu, chto pryed vaal-tsefonom, i raspolozhilis' stanom pryed migdolom. otpravivshis' ot gakhirofa, proshli sryedi morya v pustynyu, i shli tri dnya puti pustynyeyu yefam, i raspolozhilis' stanom v myerrye. i otpravilis' iz myerry i prishli v yelim; v yelimye zhye [bylo] dyvenadsat' istochnikov vody i sym'dyeyat finikovykh dyeryev, i raspolozhilis' tam stanom. i otpravilis' iz yelima i raspolozhilis' stanom u chyermnogo morya. i otpravilis' ot chyermnogo morya i raspolozhilis' stanom v pustynye sin. i otpravilis' iz pustyni sin i raspolozhilis' stanom v dofkye. i otpravilis' iz dofki i raspolozhilis' stanom v alushye. i otpravilis' iz alusha i raspolozhilis' stanom v ryefidimye, i nye bylo tam vody, chtoby pit' narodu. i otpravilis' iz ryefidima i raspolozhilis' stanom v pustynye sinaiskoi. i otpravilis' iz pustyni sinaiskoi i raspolozhilis' stanom v kibrot-gattaavye. i otpravilis' iz kibrot-gattaavy i raspolozhilis' stanom v asirofye. i otpravilis' iz asirofa i raspolozhilis' stanom v rifmye. i otpravilis' iz rifmy i raspolozhilis' stanom v rimnon-faryetsye. i otpravilis' iz rimnon-faryetsa i raspolozhilis' stanom v livnye. i otpravilis' iz livny i raspolozhilis' stanom v rissye. i otpravilis' iz rissy i raspolozhilis' stanom v kyegyelafye. i otpravilis' iz kyegyelafy i raspolozhilis' stanom na gorye shafyer. i otpravilis' ot gory shafyer i raspolozhilis' stanom v kharadye. i otpravilis' iz kharady i raspolozhilis' stanom v makyelofye. i otpravilis' iz makyelofa i raspolozhilis' stanom v takhafye. i otpravilis' iz takhafa i raspolozhilis' stanom v tarakhyye. i otpravilis' iz tarakha i raspolozhilis' stanom v mifykye. i otpravilis' iz mifki i raspolozhilis' stanom v khashmone. i otpravilis' iz khashmony i raspolozhilis' stanom v mosyerofoye. i otpravilis' iz mosyerofo i raspolozhilis' stanom v byenyeyaa-kanye. i otpravilis' iz byenyeyaa-kana i raspolozhilis' stanom v khor-agidgadye. i otpravilis' iz khor-agidgada i raspolozhilis' stanom v iotvafye. i otpravilis' ot iotvafy i raspolozhilis' stanom v avronye. i otpravilis' iz avrona i raspolozhilis' stanom v yetsion-gavyerye. i otpravilis' iz yetsion-gavyera i raspolozhilis' stanom v pustynye sin. ona zhye kadyes. i otpravilis' iz kadyesa i raspolozhilis' stanom na gorye or, u pryedyelov zymeli yedomskoi. i vzoshly aaron svyashchennik na goru or po povyeleniyu i-o i umyer tam v sorokovoi god po isshyestvii synov izrail'yevykh iz zymeli yegipyetskoi, v pyaty myesyats, v pyervyi dyen' myesyatsa; aaron byl sta dvadtsati tryekh lyet, kogda umyer na gorye or. khanaanskii tsar' arada, kotoryi zhil k yugu zymeli khanaanskoi, uslyshal togda, chto idut syny izrail'yevy. i otpravilis' oni ot gory or i raspolozhilis' stanom v salmonye. i otpravilis' iz salmona i raspolozhilis' stanom v punonye. i otpravilis' iz punona i raspolozhilis'

stanom v ovofye. i otpravilis' iz ovofa i raspolozhilis' stanom v iim-avarimye, na pryedyelakh moava. i otpravilis' iz iima i raspolozhilis' stanom v divon-gadye. i otpravilis' iz divon-gada i raspolozhilis' stanom v almon-divlafaimye. i otpravilis' iz almon-divlafaima i raspolozhilis' stanom na gorakh avarimskikh pryed nyevo. i otpravilis' ot gor avarimskikh i raspolozhilis' stanom na ravninakh moavitskikh u iordana, protiv iyerikhona; oni raspolozhilis' stanom u iordana ot byef-iyeshimofa do avey-sittima na ravninakh moavitskikh. i skazal i-o' moisyeyu na ravninakh moavitskikh u iordana, protiv iyerikhona, govorya: ob'yavi synam izrail'yevym i skazhi im: kogda pyereydyetye chyeryez iordan v zymlyu khanaan-skuyu, to prognitye ot syebya vsyekh zhityelyei zymeli i istryebitye vsye izobrazhyeniya ikh, i vsyekh litykh idolov ikh istryebitye i vsye vysoty ikh razorty; i voz'mitye vo vladyniye zymlyu i posylityes' na nyei, ibo ya vam dayu zymlyu siyu vo vladyniye; i razdyelitye zymlyu po zhryebiyu na udyely plyemyenam vashim: mnogochislyennomu daitye udyel bolyeye, a malochislyennomu dai udyel myenyeye; komu gde vydyet zhryebii, tam yemu i budyet [udyel]; po kolyenam ottsov vashikh voz'mitye syebye udyely; yesli zhye vy nye prognitye ot syebya zhityelyei zymeli, to ostavshiyesa iz nikh budut tyernami dlya glaz vashikh i iglami dlya bokov vashikh i budut tyesnit' vas na zymlye, v kotoroi vy budyetye zhit', i togda, chto ya voznamyerilsya sdyelat' im, sdyelayu vam.

34

i skazal i-o' moisyeyu, govorya: dai povyeleniye synam izrail'yevym i skazhi im: kogda voidyetye v zymlyu khanaan-skuyu, to vot zymlya, kotoraya dostanetsya vam v udyel, zymlya khanaanskaya s yeye granitsami: yuzhnaya storona budyet u vas ot pustyni sin, podlye yedoma, i poidyet u vas yuzhnaya granitsa ot kontsa solyenogo morya s vosto-ka i napravitsya granitsa na yug k vozvyshen-nosti akravima i poidyet chyeryez sin, i budut vys-tupy yeye na yug k kadyes-varni, ottuda poidyet k gatsar-addaru i proidyet chyeryez atsmen; ot atsmona napravitsya granitsa k potoku yegipyet-skomu, i budut vystupy yeye k moryu; a granit-syeyu zapadnoyu budyet u vas vyelikoye morye: eto budyet u vas granitsa k zapadu; k syevyeru zhye budyet u vas granitsa: ot vyelikogo morya provyedyetye yeye k gorye or, ot gory or provyedyetye k yemafu, i budut vystupy granitsy k tsyedadu; ot-tuda poidyet granitsa k tsifronu, i vystupy yeye budut k gatsar-yenanu: eto budyet u vas granitsa syevy-ernaya; granitsu vostochnuyu provyedyetye syebye ot gatsar-yenana k shyefamu, ot shyefama poidyet granitsa k riblye, s vostochnoi storony aina, potom poidyet granitsa i kosnyetsya byeryegov morya kin-nyeryef s vostochnoi storony; i poidyet granitsa k ior-danu, i budut vystupy yeye k solyennomu moryu. eto budyet zymlya vasha po granitsam yeye so vsyekh storon. i dai povyeleniye moiseyi synam izrail'yevym i skazal: vot zymlya, kotoruyu vy razdyelitye na udyely po zhryebiyu, ktoruyu povyelyel i-o' dat'

dyevyati kolyenam i polovinye kolyena; ibo kolyeno synov ruvimovykh po symeystvam ikh, i kolyeno synov gadovykh po symeystvam ikh, i polovina kolyena manassiina poluchili udel svoi: dva kolyena i polovina kolyena poluchili udel svoi za iordanom protiv iyerikhona k vostoku. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: vot imyena muzheyi, kotoryye budut dyelit' vam zymlyu: yelyeazar svyashchyennik i iisus, syn navin; i po odnomu knyazu ot kolyena voz'mitye dlya razdelya zymli. i vot imyena sikh muzheyi: dlya kolyena iudina khalyev, syn iyefonnin; dlya kolyena synov simyeonovykh samuil, syn ammiuda; dlya kolyena vyeniaminova yelidai, syn kislona; dlya kolyena synov danovykh knyaz' bukkii, syn ioglii; dlya synov iosifovykh, dlya kolyena synov manassinykh knyaz' khanniil, syn yefoda; dlya kolyena synov yefryemovykh knyaz' kyemuil, syn shiftana; dlya kolyena synov zavulonovykh knyaz' yelitsafan, syn farnaka; dlya kolyena synov issakharovykh knyaz' faltiil, syn azzana; dlya kolyena synov asirovykh knyaz' akhiud, syn shyelomiya; dlya kolyena synov nyeffalimovykh knyaz' pyedail, syn ammiuda; vot tye, kotorym povelyel i-o' razdelyt' udely synam izrail'yevym v zymlye khanaan-skoj.

35

i skazal i-o' moisyeyu na ravninakh moavitskikh u iordana protiv iyerikhona, govorya: povelyi synam izrail'yevym, chtob oni iz udelov vladeniya svojego dali lyevitam goroda dlya zhitel'stva, i polya pri gorodakh so vsyekh storon daitye lyevitam: goroda budut im dlya zhitel'stva, a polya budut dlya skota ikh i dlya imeniya ikh i dlya vsyekh zhi-tyeiskikh potrebnostey ikh polya pri gorodakh, kotoryye vy dolzhny dat' lyevitam, ot styeny goroda [dolzhny prostirat'sya] na [dve] tysyachi loktsey, vo vsye storony; i otmyer'tye za gorodom k vostochnoi storonye dve tysyachi loktsey, i k yuzhnoi storonye dve tysyachi loktsey, i k zapadu dve tysyachi loktsey, i k syevernoi storonye dve tysyachi loktsey, a posyredinye gorod: takovy budut u nikh polya pri gorodakh. iz gorodov, kotoryye vy daditye lyevitam, [budut] shyest' gorodov dlya ubyezshishcha, v kotoryye vy pozvolitye ubyegat' ubiitsy; i svyerkh ikh daitye sorok dva goroda: vsyekh gorodov, kotoryye vy dolzhny dat' lyevitam, [budyet] sorok vosem' gorodov, s polymi pri nikh. i kogda budyete davat' goroda iz vladeniya synov izrail'yevykh, togda iz bol'shyego daitye bolyeye, iz myen'shyego myenyeye; kazhdoye kolyeno, smotrya po udelu, kakoi poluchit, dolzhno dat' iz gorodov svoikh lyevitam. i skazal i-o' moisyeyu, govorya: ob'yavi synam izrail'yevym i skazhi im: kogda vy pyeryeiditye chryez iordan v zymlyu khanaan-skuyu, vyberitye syebye goroda, kotoryye byli by u vas gorodami dlya ubyezshishcha, kuda mog by ubyezhat' ubiitsa, ubivshii chyelovyeka nyeumyshlyenno; i budut u vas goroda sii ubyezshishchem ot mstityelya, chtoby nye byl umyershchlyen ubivshii, pryehdye nyzhyeli on pryedstayet pryed obshchyestvo na sud. gorodov zhye, kotoryye dolzhny vy dat', gorodov dlya ubyezshishcha, dolzhno byt'

u vas shyest': tri goroda daitye po etu storonu iordana i tri goroda daitye v zymlye khanaan-skoj; gorodami ubyezshishcha dolzhny byt' oni; dlya synov izrail'yevykh i dlya prishyel'tsa i dlya posyelyentsa myezhdu vami budut sii shyest' gorodov ubyezshishchyem, chtoby ubyegat' tuda vsyakomu, ubivshemu chyelovyeka nyeumyshlyenno. yesli kto udarit kogo zhyelyeznym orudiyem tak, chtot tot umryet, to on ubiitsa: ubiitsu dolzhno pryedat' smyerti; i yesli kto udarit kogo iz ruki kamnyem, ot kotorogo možno umyryet', tak chtot tot umryet, to on ubiitsa: ubiitsu dolzhno pryedat' smyerti; ili yesli dyeryevyannym orudiyem, ot kotorogo možno umyryet', udarit iz ruki tak, chtot tot umryet, to on ubiitsa: ubiitsu dolzhno pryedat' smyerti; mstityel' za krov' sam mozhyet umyertvit' ubiitsu: lish' tol'ko vstryetit yego, sam mozhyet umyertvit' yego; yesli kto tolknyet kogo po nyenavisti, i s umyslom brosit na nyego [chto-nibud'] tak, chtot tot umryet, ili po vrazhdye udarit yego rukoyu tak, chtot tot umryet, to udarivshyego dolzhno pryedat' smyerti: on ubiitsa; mstityel' za krov' mozhyet umyertvit' ubiitsu, lish' tol'ko vstryetit yego. yesli zhye on tolknyet yego nychayanno, byez vrazhdy, ili brosit na nyego chto-nibud' byez umysla, ili kakoi-nibud' kamyen', ot kotorogo možno umyryet', nye vidya uronit na nyego tak, chtot tot umryet, no on nye byl vragom yego i nye zhyelal yemu zla, to obshchyestvo dolzhno rassudit' myezhdu ubiitsyeyu i mstityelem za krov' po sim postanovleniyam; i dolzhno obshchyestvo spasti ubiitsu ot ruki mstityelya za krov', i dolzhno vozvratit' yego obshchyestvo v gorod ubyezshishcha yego, kuda on ubyezhal, chtob on zhil tam do smyerti vvelikogo svyashchyennika, kotoryi pomazan svyashchyennym yelyeyem; yesli zhye ubiitsa vyidyet za pryedel goroda ubyezshishcha, v kotoryi on ubyezhal, i naidyet yego mstityel' za krov' vnye pryedelov goroda ubyezshishcha yego, i ub'yet ubiitsu syego mstityel' za krov', to nye budyet na nyem [viny] krovoprolitiya, ibo tot dolzhnen byl zhit' v gorode ubyezshishcha svojego do smyerti vvelikogo svyashchyennika, a po smyerti vvelikogo svyashchyennika dolzhnen byl vozvratit'sya ubiitsa v zymlyu vladeniya svojego. da budyet eto u vas postanovleniyem zakonnym v rody vashi, vo vsyekh zhilishchakh vashikh. yesli kto ub'yet chyelovyeka, to ubiitsu dolzhno ubit' po slovam svidyetyelyei; no odnogo svidyetyelya nyedostatochno, [chtoby osudit'] na smyert'. i nye byeritye vykupa za dushu ubiitsy, kotoryi povinen smyerti, no yego dolzhno pryedat' smyerti; i nye byeritye vykupa za ubyezshavshyego v gorod ubyezshishcha, chtob yemu [pozvolit'] zhit' v zymlye [svoeyi] pryehdye smyerti [vvelikogo] svyashchyennika. nye oskvyernyayite zymli, na kotoroi vy [budyete zhit']; ibo krov' oskvyernyayet zymlyu, i zymlya nye inachye ochishchayetsya ot prolitoi na nyei krovi, kak krov'yu prolivshyego yeye. nye dolzhno oskvyernyat' zymlyu, na kotoroi vy zhivyetye, sryedi kotoroi obitayu ya; ibo ya i-o' obitayu sryedi synov izrail'yevykh.

prishli glavy syemyeistv ot plyemyeni synov galaada, syna makhirova, syna manassiina iz plyemyen synov iosifovykh, i govorili pryed moisyeyem i pryed knyaz'yami, glavami pokolyenii synov izrailievykh, i skazali: i-o' povyelyel i-o nashyemu dat' zyemlyu v udel synam izrailievyym po zhryebiyu, i i-o nashyemu povyelyeno ot i-o dat' udel salpaada, brata nashyego, dochyeryam yego; yesli zhye oni budut zhyenami synov kotorogo-nibud' [drugogo] kolyena synov izrailievykh, to udel ikh otnimetsya ot udyela ottsov nashikh i pribavitsya k udelu togo kolyena, v ktorom oni budut, i otnimetsya ot dostavshyegosya po zhryebiyu udyela nashyego i dazhye kogda budyet u synov izrailievykh yubilyei, togda udel ikh pribavitsya k udelu togo kolyena, v ktorom oni budut, i ot udyela kolyena ottsov nashikh otnimetsya udel ikh. i dal moisei povyeleniye synam izrailievyym, po slovu i-o, i skazal: pravdu govorit kolyeno synov iosifovykh; vot chto zapovedyet i-o' o dochyeryakh salpaadovykh: oni mogut byt' zhyenami tyekh, kto ponravitsya glazam ikh, tol'ko dolzhny byt' zhyenami v plyemyeni kolyena ottsa svoego, chtoby udel synov izrailievykh nye pyeryekhodil iz kolyena v kolyeno; ibo kazhdyi iz synov izrailievykh dolzhyen byt' privyazan k udelu kolyena ottsov svoikh; i vsyakaya doch', naslyeduyushchaya udel v kolyenakh synov izrailievykh, dolzhna byt' zhyenoyu kogo-nibud' iz plyemyeni kolyena ottsa svoego, chtoby syny izrailievy naslyedovali kazhdyi udel ottsov svoikh, i chtoby nye pyeryekhodil udel iz kolyena v drugoye kolyeno; ibo kazhdoye iz kolyen synov izrailievykh dolzhno byt' privyazano k svoymu udelu. kak povyelyel i-o' moisyeyu, tak i sdyelali dochyery salpaadovy. i vyshli dochyery salpaadovy makhla, firtsa, khogla, milka i noa v zamuzhyestvo za synovyei dyadyei svoikh; v plyemyeni synov manassii, syna iosifova, oni byli zhyenami, i ostalsya udel ikh v kolyenye plyemyeni ottsa ikh. sii sut' zapovyedi i postanovlyeniya, kotoryye dal i-o' synam izrailievyym chryez moisyeya na ravninakh moavitskikh, u iordana, protiv iyerikhona.

sii sut' slova, kotoryye govoril moiseyi vsyem izrail'tyanam za iordanom v pustynne na ravninye protiv sufa, myezhdu faranom i tofyealom, i lavanom, i asirofom, i dizagavom, v rasstoyanii odinnadsatsi dneye puti ot khoriva, po dorogye ot gory syeir k kadyes-varni. sorokovogo goda, odinnadsatogo myesyatsa, v pyervyi [dnen] myesyatsa govoril moiseyi synam izrail'yevym vsye, chtó zapovyedal yemu i-o' o nikh po ubiyenii im sigona, tsarya amoryeiskogo, kotoryi zhil v yesyevonye, i oga, tsarya vasanskogo, kotoryi zhil v ashtyerofoye v yedreyi, za iordanom, v z'yemlye moavitskoi, nachal moiseyi iz'yasnyat' zakon syei i skazal: i-o', eti-k nash, govoril nam v khorivye i skazal: polno vam zhit' na gorye syei! obratityes', otprav'tyes' v put' i poiditye na goru amorryeyev i ko vsyem sosyedyam ikh, na ravninu, na goru, na nizkiye myesta i na yuzhnyi krai i k by-eryegam morya, v z'yemlyu khanaanskuyu i k livanu, dazhye do ryeki vyelikoi, ryeki isyftara; vot, ya dayu vam z'yemlyu siyu, poiditye, voz'mitye v naslyediye z'yemlyu, kotoruyu i-o' s klyatvoyu obyeshchal dat' ottсам vashim, avraamu, isaaku i iakovu, im i potomstvu ikh'. i ya skazal vam v to vryemya: nye mogu odin vodit' vas; i-o', eti-k vash, razmnozhil vas, i vot, vy nynyе mnogochislyennyy, kak z'yezdy nyebesnyye; i-o', eti-k ottsov vashikh, da umnozhit vas v tsysyachu krat protiv togo, skol'ko vas [tyepyer'], i da blagoslovit vas, kak on govoril vam: kak zhye mnye odnomu nosit' tyagosti vashi, bryemyena vashi i raspri vashi? izbyeritye syebe po kolyenam vashim muzhyei mudrykh, razumnykh i ispytannykh, i ya postavlyu ikh nachal'nikami vashimi. vy otvyechali mnye i skazali: khoroshyeye dyelo vyelish' ty sdylat'. i vzyal ya glavnykh iz kolyen vashikh, muzhyei mudrykh, i ispytannykh, i sdylal ikh nachal'nikami nad vami, tsysyachenachal'nikami, stonachal'nikami, pyatidyesyatinachal'nikami, dyesyatinachal'nikami i nadziratelyami po kolyenam vashim. i dal ya povyeleniye sud'yam vashim v to vryemya, govorya: vyslushivaitye brat'yev vashikh i suditye spravyedlivo, kak brata s bratom, tak i prishyel'tsa yego; nye razlichaitye lits na sudyе, kak malogo, tak i vyelikogo vyslushivaitye: nye boityes' litsa chyelovyechyeskogo, ibo sud-dyelo bozhiye; a dyelo, kotorye dlya vas trudno, dovoditye do myenya, i ya vyslushayu yego. i dal ya vam v to vryemya povyeleniya obo vsyem, chtó nadlyezhit vam dyelat'. i otpravilis' my ot khoriva, i shli po vsyei etoi vyelikoi i strashnoi pustynne, kotoruyu vy vidyeli, po puti k gorye amorryeiskoi, kak povyelyel i-o', eti-k nash, i prishli v kadyes-varni. i skazal ya vam: vy prishli k gorye amorryeiskoi, kotoruyu i-o', eti-k nash, dayet nam; vot, i-o', eti-k tvoi, otdayet tyebe z'yemlyu siyu, idi, voz'mi yeye vo vladyniye, kak govoril tyebe i-o', eti-k ottsov tvoikh, nye boisya i nye uzhasaysya. no vy vsye podobshli ko mnye i skazali: poshlyem pryed soboyu lyudyei, chtob oni isslyedovali nam z'yemlyu i prinyesli nam izvyestiye o dorogye, po kotoroi idti nam, i o gorodakh, v kotoryye idti nam. slovo eto mnye ponravilos', i ya vzyal iz vas dyenadsat' chyelovyek, po odnomu chyelovyeku ot [kazhdogo]

kolyena. oni poshli, vzhoshli na goru i doshli do doliny yeskhol, i obozryeli yeye; i vzlyali v ruki svoi plodov z'yemli i dostavili nam, i prinyesli nam izvyestiye i skazali: khorosha z'yemlya, kotoruyu i-o', eti-k nash, dayet nam. no vy nye zakhotyeli idti i vospro-tivilis' povyeleniyu i-o, eti-k vashyego, i roptali v shatrakh vashikh i govorili: i-o', po nyenavisti k nam, vyvyl nas iz z'yemli yegipyetskoi, chtob otdat' nas v ruki amorryeyev [i] istryebit' nas; kuda my poidyem? brat'ya nashi rasslabili syerdtsye nashye, govorya: narod tot boleye, i vyshye nas, goroda [tam] bol'shiye i s ukryeplyeniyami do nyebes, da i synov yenakovykh vidyeli my tam. i ya skazal vam: nye strashityes' i nye boityes' ikh; i-o', eti-k vash, idyet pyeryed vami; on budyet srazhat'sya za vas, kak on sdylal s vami v yegiptye, pryed glazami vashimi, i v pustynne syei, gdye, kak ty vidyeli, i-o', eti-k tvoi, nosil tyebya, kak chyelovyek nosit syna svoeye, na vsyem puti, kotorym vy prokhodili do prishyestviya vashyego na siye myesto. no i pri etom vy nye vyerili i-o, eti-ku vashyemu, kotoryi shyel pyeryed vami putyem-iskat' vam myesta, gdye ostanovit'sya vam, noch'yv v ognye, chtoby ukazyvat' vam dorogu, po kotoroi idti, a dnyem v oblakye. i i-o' uslyshal slova vashi, i razngnyevalsya, i poklyalsya, govorya: nikto iz lyudyei sikh, iz syego vizual-ra-trudit'syago roda, nye uvidit dobroi z'yemli, kotoruyu ya klyalsya dat' ottсам vashim; tol'ko khalyev, syn iyefonniin, uvidit yeye; yemu dam ya z'yemlyu, po kotoroi on prokhodil, i synam yego, za to, chtó on povinovalsya i-o. i na myenya prognyevalsya i-o' za vas, govorya: i ty nye voidyesh' tuda; iisus, syn navin, kotoryi pri tyebe, on voidyet tuda; yego utvyerdi, ibo on vvyedyet izrailya vo vladyniye yeyu; dyeti vashi, o kotorykh vy govorili, chtó oni dostanutsya v dobychu [vragam], i synov'ya vashi, kotoryye nye znayut nynyе ni dobra ni zla, oni voidut tuda, im dam yeye, i oni ovladeyut yeyu; a vy obratityes' i otprav'tyes' v pustynnyu po dorogye k chyermnomu moryu. i vy otvyechali togda i skazali mnye: sogyreshili my pryed i-o, poidyem i srazimsya, kak povyelyel nam i-o', eti-k nash, i pryepoyasalis' vy, kazhdyi ratnym oruzhiyem svoim, i byezrassudno ryeshilis' vzoiti na goru. no i-o' skazal mnye: skazhi im: nye vskhoditye i nye srazhaityes', potomú chtó nyet myenya sryedi vas, chtoby nye porazili vas vragi vashi. i ya govoril vam, no vy nye poslushali i vospro-tivilis' povyeleniyu i-o i po uporstvu svoeyemu vzhoshli na goru. i vystupil protiv vas amorryei, zhivshii na gorye toi, i pryslyedovals vas tak, kak dyelayut pchyely, i porazhali vas na syeirye do samoi khormy, i vozvratilis' vy i plakali pryed i-o: no i-o' nye uslyshal voplya vashyego i nye vnyal nam. i problyi vy v kadyesye mnogo vryemyeni, skol'ko vryemyeni vy [tam] byli.

2

i obratilis' my i otpravilis' v pustynnyu k chyermnomu moryu, kak govoril mnye i-o', i mnogo vryemyeni khodili vokrug gory syeira. i skazal mnye i-o', gov-orya: polno vam khodit' vokrug etoi gory, obrati-tyes' k syevyeru i narodu dai povyeleniye i skazhi:

vy budyetye prokhodit' pryedely brat'yev vashikh, synov isavovykh, zhivushchikh na syeirye, i oni uboyatsya vas; no ostyeryegaityes' nachinat' s nimi voynu, ibo ya nye dam vam zyeimli ikh ni na stopu nogi, potomu chto goru syeir ya dal vo vladenyiye isavu; pishchu pokupaitye u nikh za syeryebro i yesh'tye; i vodu pokupaitye u nikh za syeryebro i pyeitye; ibo i-o', eti-k tvoi, blagoslovil tyebya vo vsyakom dyelye ruk tvoikh, pokrovityel'stvoval [tye-bye] vo vryemya putyeshchestviya tvoyego po vye-likoi pustyni syei; vot, sorok lyet i-o', eti-k tvoi, s tobouy; ty ni v chyem nye tyerpyel nyedostatka. i shli my mimo brat'yev nashikh, synov isavovykh, zhivushchikh na syeirye, putyem ravniny, ot yelafa i yetision-gavyera, i povorotili, i shli k pustyni moava. i skazal mnye i-o': nye vstupai vo vrazhdu s moavom i nye nachinai s nimi voynu; ibo ya nye dam tyebye nichyego ot zyeimli yego vo vladenyiye, potomu chto ar ot dal ya vo vladenyiye synam lotovym; pryehdye zhili tam emimy, narod vyelikii, mnogochislyenniy i vysokii, kak [syny] yenakovy, i oni schitalis' myezhdu ryefaimami, kak [syny] yenakovy; moavityanye zhye nazyvayut ikh emimami; a na syeirye zhili pryehdye khorryei; no syny isavovy prognali ikh i istryebili ikh ot litsa svoeyego i posyelimis' vmyste ikh – tak, kak postupil izrail' s zyeimlyem naslyediya svoeyego, kotoruyu dal im i-o'; itak vstan'tye i proiditey dolinu zaryed. i proshli my dolinu zaryed. s tyekh por, kak my poshli v kadyes-varni i kak proshli dolinu zaryed, [minulo] tridsat' vosyem' lyet, i u nas pyeryevyelsya iz sryedy stana vyes' rod khodyashchikh na voynu, kak klyalsya im i-o'; da i ruka i-o byla na nikh, chtob istryeblyat' ikh iz sryedy stana, poka nye vymyerli. kogda zhye pyeryevyelis' vsye khodyashchiye na voynu i vymyerli iz sryedy naroda, togda skazal mnye i-o', govorya: ty prokhodish' nynye mimo pryedyelov moava, mimo ara, i priblizilsya k ammonityanam; nye vstupai s nimi vo vrazhdu, i nye nachinai s nimi voynu, ibo ya nye dam tyebye nichyego ot zyeimli synov ammonovykh vo vladenyiye, potomu chto ya ot dal yeye vo vladenyiye synam lotovym; i ona schitalas' zyeimlyeyu ryefaimov; pryehdye zhili na nyei ryefaimy; ammonityanye zhye nazyvayut ikh zamzumimami; narod vyelikii, mnogochislyenniy i vysokii, kak [syny] yenakovy, i istryebil ikh i-o' pryed litsyem ikh, i izgnali oni ikh i posyelimis' na myestyie ikh, kak on sdylal dlya synov isavovykh, zhivushchikh na syeirye, istryebiv pryed litsyem ikh khorryeyev, i oni izgnali ikh, i posyelimis' na myestyie ikh, i [zhivut] do sveyo dnya; i avvyyev, zhivushkh v syelenyiyakh do samoi gazy, kaftorimy, isshyedshiye iz kaftora, istryebili i posyelimis' na myestyie ikh. vstan'tye, otprav'tyes' i pyeryeiditey potok arnon; vot, ya pryedayu v ruku tvoyu sigona, tsarya yesyevanskogo, amorryeyanina, i zyeimlyu yego; nachinai ovladyevat' yeyu, i vyedi s nim voynu; s syego dnya ya nachnu rasprostranyat' strakh i uzhas pryed tobouy na narodы pod vsyem nyebom; tye, kotorye uslyshat o tyebye, vostryepyeshchut i uzhasnutsya tyebya. i poslal ya poslov iz pustyni kyedyemof k sigonu, tsaryu yesyevonskomu, s slovami mirnymi, chtoby skazat': pozvol' proiti mnye zyeimlyeyu tvoyeyu; ya poidu dorogoyu, nye soidu ni napravo, ni nalyevo; pishchu

prodavai mnye za syeryebro, i ya budu yest', i vodu dlya pit'ya davai mnye za syeryebro, i ya budu pit', tol'ko nogami moimi praidu – tak, kak sdylali mnye syny isava, zhivushchiye na syeirye, i moavityanye, zhivushchiye v aryie, dokolye nye pyeryeidu chryez iordan v zyeimlyu, kotoruyu i-o', eti-k nash, dayet nam. no sigon, tsar' yesyevonskii, nye soglasilsya pozvolit' proiti nam chyeryez svoyu [zyemlyu], potomu chto i-o', eti-k tvoi, ozhyestochil dukh yego i syerdtsey yego sdylal upornym, chtoby pryedat' yego v ruku tvoyu, kak [eto vidno] nynye. i skazal mnye i-o': vot, ya nachinayu pryedavat' tyebye sigona i zyeimlyu yego; nachinai ovladyevat' zyeimlyeyu yego. i sigon so vsyem narodom svoim vystupil protiv nas na srazheniye k yaastye; i pryedal yego i-o', eti-k nash, [v ruki nashi], i my porazili yego i synov yego i vyes' narod yego, i vzyali v to vryemya vsye goroda yego, i pryedali zaklyatiyu vsye goroda, muzhchin i zhyenshchin i dyetey, nye ostavili nikogo v zhivyykh; tol'ko vzyali my syebye v dobychu skot ikh i zakhvachyennoye vo vzyatykh nami gorodakh. ot aroyera, kotoryi na byeryegu potoka arnona, i ot goroda, kotoryi na dolinye, do galaada nye bylo goroda, kotoryi byl by nyepristupyen dlya nas: vsye pryedal i-o', eti-k nash, [v ruki nashi]. tol'ko k zyeimlye ammonitan ty nye podkhodil, ni k [mystam lyezhashchimi] bliz potoka iavoka, ni k gorodam na gorye, ni ko vsyemu, k chyemu nye povyelyel [nam] i-o', eti-k nash.

3

i obratilis' my ottuda, i shli k vasanu, i vystupil protiv nas na voynu og, tsar' vasanskii, so vsyem narodom svoim, priyedryei. i skazal mnye i-o': nye boisa yego, ibo ya ot dal v ruku tvoyu yego, i vyes' narod yego, i vsyu zyeimlyu yego, i ty postupish' s nim tak, kak postupil s sigonom, tsaryem amorryeiskim, kotoryi zhil v yesyevonye. i pryedal i-o', eti-k nash, v ruki nashi i oga, tsarya vasanskogo, i vyes' narod yego; i my porazili yego, tak chto nikogo nye ostalos' u nyego v zhivyykh i vzyali my v to vryemya vsye goroda yego; nye bylo goroda, ktorogo my nye vzyali by u nikh: shyest'dyesyat gorodov, vsyu oblast' argov, tsarstvo oga vasanskogo; vsye eti goroda ukryeplyeny byli vysokimi styenami, vorotami i zaporami, kromye gorodov nyeukryeplyennykh, vyes'ma mnogikh; i pryedali my ikh zaklyatiyu, kak postupili s sigonom, tsaryem yesyevonskim, pryedav zaklyatiyu vsyakii gorod s muzhchinami, zhyenshchinami i dyet'mi; no vyes' skot i zakhvachyennoye v gorodakh vzyali syebye v dobychu. i vzyali my v to vryemya vsye goroda yego dvukh tsaryei amorryeiskikh zyeimlyu siyu, kotoraya po etu storonu iordana, ot potoka arnona do gory yermona, – sidonyanye yermon nazyvayut sirionom, a amorrye nazyvayut yego syeniorom, – vsye goroda na ravninye, vyes' galaad i vyes' vasan do salkhi i yedryei, goroda tsarstva oga vasanskogo; ibo tol'ko og, tsar' vasanskii, ostavalsya iz ryefaimov. vot, odr yego, odr zhyelyeznyi, i tyepyer' v ravnye, u synov ammonovykh: dlina yego dyevyat' loktsey, a shirina yego chyetyrtye loktya, loktsey muzhyeskikh. zyeimlyu siyu vzyali my v to vryemya nachinaya ot

aroyera, kotoryi u potoka arnona; i polovinu gory galaada s gorodami yeye otdal ya [kolyenu] ruvimovu i gadovu; a ostatok galaada i vyes' vasan, tsarstvo oga, otdal ya polovinye kolyena manassiina, vsyu oblast' argov so vsyem vasanom. iair, syn manassiin, vyzal vsyu oblast' argov, do pryedelyev gyesurskikh i maakhsikh, i nazval vasan, po imenyi svoemu, syelyenyami iairovymi, chto i donynye; makhiru dal ya galaad; a [kolyenu] ruvimovu i gadovu dal ot galaada do potoka arnona, [zyemlyu] myezhdu potokom i pryedelom, do potoka iavoka, pryedela synov ammonovykh, takzhye ravninu i iordan, [kotoryi yest'] i pryedel, ot kinnyeryefa do morya ravniny, morya solyenogo, pri podoshvye [gory] faski k vostoku. i dal ya vam v to vryemya povyeleniye, govorya: i-o', eti-k vash, dal vam zye'mlyu siyu vo vladyniye; vsye sposobnyye k voinye, vooruzhivshis', iditye vpyeryedy brat'yev vashikh, synov izrail'yevykh; tol'ko zhyeny vashi i dyeti vashi i skot vash pust' ostanut-sya v gorodakh vashikh, kotoryye ya dal vam, dokolye i-o' nye dast pokoya brat'yam vashim, kak vam, i dokolye i oni nye poluchat vo vladyniye zye'mlyu, kotoruyu i-o', eti-k vash, dayet im za iordanom; togda vozvratityes' kazhdyi v svoye vladyniye, kotorye ya dal vam. i iisusu zapovedyal ya v to vryemya, govorya: glaza tvoi vidyeli vseye, chto sdyelal i-o', eti-k vash, s dvumya tsaryami simi; to zhye sdyelayet i-o' so vsyemi tsarstvami, kotoryye ty budyesh' prokhodit'; nye boityes' ikh, ibo i-o', eti-k vash, sam srazhayet-sya za vas. i molilsya ya i-o v to vryemya, govorya: vладыко i-o, ty nachal pokazyvat' rabu tvoemu vyelichiyе tvoye i kryepkuyu ruku tvoyu; ibo kakoi eti-k yest' na nyebye, ili na zye'mlye, kotoryi mog by dyelat' takiyе dyela, kak tvoi, i s mogushchestvom takim, kak tvoye? dai mnye pyereyiti i uvidyet' tu do-bruyu zye'mlyu, kotoraya za iordanom, i tu pryekras-nuyu goru i livan. no i-o' gnyevalsya na myenya za vas i nye poslushal myenya, i skazal mnye i-o': polno tyebye, vpyred' nye govori mnye bol'yeye ob etom; vzoidi na vyershinu faski i vzglyani glazami tvoimi k moryu i k syeveru, i k yugu i k vostoku, i posmotri glazami tvoimi, potomu chto ty nye pyereyides' za iordan syei; i dai nastavlyeniye iisusu, i ukryepi yego, i utvy-erdi yego; ibo on budyet pryedshyestvovat' narodu syemu i on razdyelit im na udyely zye'mlyu, na ko-toruyu ty posmotrish'. i ostanovilis' my na dolinye, naprotiv byef-fyegora.

4

itak, izrail', slushai postanovlyeniya i zakony, ko-toryye ya nauchaya vas ispolnyat', daby vy byli zhivy, i poshli i naslyedovali tu zye'mlyu, kotoruyu i-o', eti-k ottsov vashikh, dayet vam. nye prib-avlyaitye k tomu, chto ya zapovedyuy vam, i nye ubavlyaitye ot togo; soblyudaitye zapovyedi i-o, eti-ka vashyego, kotoryye ya vam zapovye-duyu. glaza vashi vidyeli [vsye], chto sdyelal i-o' s vaal-fyegorom: vsyakogo chyelovyeka, poslye-dovavshyego vaal-fyegoru, istryebil i-o', eti-k tvoi, iz sryedy tyebya a vy, prilyepivshiyesa k i-o, eti-ku vashyemu, zhivy vsye donynye. vot, ya nauchil vas postanovlyeniya i zakonom, kak povyelyel mnye

i-o', eti-k moi, daby vy tak postupali v toi zye-m-lye, v kotoruyu vy vstupayetye, chtob ovladyet' yeyu; itak khranite i ispolnyaitye ikh, ibo v etom mu-drost' vasha i razum vash pryed glazami narodov, kotoryye, uslyshav o vsyekh sikh postanovlyeniakh, skazhut: tol'ko etot vyelikii narod yest' narod mudryi i razumny. ibo yest' li kakoi vyelikii narod, k ko-toromu eti-ki [yego] byli by stol' blizki, kak blizok k nam i-o', eti-k nash, kogda ni prizovym yego? i yest' li kakoi vyelikii narod, u kotorigo byli by takiye spravedylyvyye postanovlyeniya i zakony, kak vyes' zakon syei, kotoryi ya pryedlagayu vam syegod-nya? tol'ko byeryegis' i tshchatyel'no khrani dushu tvoyu, chtoby tyebye nye zabyt' tye'kh dyel, ko-ryye vidyeli glaza tvoi, i chtoby oni nye vykhodili iz syerdtsa tvoyego vo vsye dni zhizni tvoyei; i povyedai o nikh synam tvoim i synam synov tvoikh, - o tom dnye, kogda ty stoyal pryed i-o, eti-kom tvoim, pri khorivye, i kogda skazal i-o' mnye: sobyeri ko mnye narod, i ya vozvyesychu im slova moi, iz kotorykh oni nauchatsya boyat'sya myenya vo vsye dni zhizni svoey na zye'mlye i nauchat synovyei svoikh. vy prib-lizilis' i stali pod goroyu, a gora goryela ognym do samykh nyebyes, [i byla] t'ma, oblako i mrak. i gov-oril i-o' k vam iz sryedy ognya; glas slov [yego] vy slyshali, no obraza nye vidyeli, a tol'ko glas; i ob'yavil on vam zavyet svoi, kotoryi povyelyel vam ispolnyat', dyesyatolosivye, i napisal yego na dvukh kamyen-nykh skrizhalyakh; i povyelyel mnye i-o' v to vryemya nauchit' vas postanovlyeniya i zakonom, daby vy is-polnyali ikh v toi zye'mlye, v kotoruyu vy vkhoditye, chtob ovladyet' yeyu. tverdo dyerzhitye v dushakh vashikh, chto vy nye vidyeli nikakogo obraza v tot dyen', kogda govoril k vam i-o' na khorivye iz sryedy ognya, daby vy nye razvratilis' i nye sdye-lali syebye izvayanii, izobrazhenii kakogo-libo ku-mira, pryedstavlayushchikh muzhchinu ili zhyen-shchinu, izobrazheniya kakogo-libo skota, ko-to-ryi na zye'mlye, izobrazheniya kakoi-libo ptitsy krylatoi, kotoraya lyetayet pod nyebyesami, izo-brazheniya kakogo-libo [gada], polzayushchye'go po zye'mlye, izobrazheniya kakoi-libo ryby, kotoraya v vodakh nizhye zye'mli; i daby ty, vzglyanuv na nyebo i uvidyev solntsyе, lunu i zvyezdy [i] vsye voinstvo nyebyesnoye, nye pryel'stilsya i nye pok-onilnsya im i nye sluzhil im, tak kak i-o', eti-k tvoi, udyelil ikh vsyem narodam pod vsyem nyebom. a vas vyzal i-o' i vyvyl vas iz pyechi zhyelyeznoi, iz yegipta, daby vy byli narodom moye udyela, kak eto nnye [vidno]. i i-o' prognyevalsya na myenya za vas, i klyalsya, chto ya nye pyereyidu za iordan i nye voidu v tu dobruyu zye'mlyu, kotoruyu i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye v udyel; ya umru v syei zye-m-lye, nye pyereyida za iordan, a vy pyereyidetye i ovladyeyetye toyu dobroyu zye'mlyeyu. byerye-gityes', chtoby nye zabyt' vam zavjeta i-o, eti-ka vashyego, kotoryi on postavil s vami, i chtoby nye dyelat' syebye kumirov, izobrazhayushchikh chto-libo, kak povyelyel tyebye i-o', eti-k tvoi; ibo i-o', eti-k tvoi, yest' ogn' poaydayushchii, eti-k ryevni-tyel'. yesli zhye rodyatsya u tyebya syny i syny u synov [tvoikh], i, dolgo zhiv na zye'mlye, vy razvratit-yes' i sdyelayetye izvayaniye, izobrazhayushchy-

eye chto-libo, i sdelayeteye vizual-ra-trudit'sya siye pryed ochami i-o, eti-ka vashyego, i razdrzhitye yego, to svidyetel'stvuyus' vam syegodnya nyebom i zyeumlyeyu, chto skoro potyeryayeteye zyeumlyu, dlya naslyedovaniya kotoroi vy pyeryekhoditye za iordan; nye probudyeteye mnogo vryemyeni na nyei, no pogibnyeteye; i rassyeyet vas i-o' po [vseyem] narodam, i ostanyeteyes' v malom chislye myezhdu narodami, k kotorym otvyedyet vas i-o'; i budyeteye tam sluzhit' eti-kam, sdylannym rukami chyelovyecheskimi iz dyeryeva i kamnya, kotorye nye vidyat i nye slyshat, i nye yedyat i nye obonyayut. no kogda ty vzyshchyes' tam i-o, eti-ka tvoyego, to naidyesh' [yego], yesli budyesh' iskat' yego vsyem syerdtsyem tvoim i vsyeyu dushyeyu tvoyeyu. kogda ty budyesh' v skorbi, i kogda vsye eto postignyet tyebya v posledystviye vryemyeni, to obratish'sya k i-o, eti-ku tvoyemu, i poslushayesh' glasa yego. i-o', eti-k tvoi, yes' eti-k milosyerdyi; on nye ostavit tyebya i nye pogubit tyebya, i nye zabudyet zavveta s ottсами твоими, kotoryi on klyatvoyu utvyerdil im. ibo sprosi u vryemyeni pryezhnikh, byvshikh pryezhdye tyebya, s togo dnya, v kotoryi sotvoril eti-k chyelovyecka na zyeumlye, i ot kraya nyeba do kraya nyeba: byvalo li chto-nibud' takoye, kak siye vyelikoye dyelo, ili slykhano li podobnoye syemu? slyshal li [kakoi] narod glas eti-ka, govoryashcheyego iz sryedy ognya, i ostalsya zhiv, kak slyshal ty? ili pokushalsya li [kakoi] eti-k poiti, vzyat' syebe narod iz sryedy [drugogo] naroda kaznyami, znamyenyami i chudyesami, i voinoyu, i rukoy kryepkoyu, i myshtsyeyu vysokoyu, i vye-likimi uzhasami, kak sdylal dlya vas i-o, eti-k vash, v yegiptye pryed glazami tvoimi? tyebye dano vidyet' [eto], chtoby ty znal, chto [tol'ko] i-o' yes' eti-k, [i] nyet yeshchye kromye yego; s nyeba dal on slyshat' tyebye glas svoi, daby nauchit' tyebya, i na zyeumlye pokazal tyebye vyelikii ogn' svoi, i ty slyshal slova yego iz sryedy ognya; i tak kak on vozlyubil ottsov tvoikh i izbral [vas], potomstvo ikh poslye nikh, to i vyvyl tyebya sam vyelikoyu siloyu svoeyu iz yegipta, chtoby prognat' ot litsa tvoyego narody, kotorye bol'shye i sil'nyeye tyebya, [i] vvyesti tyebya [i] dat' tyebye zyeumlyu ikh v udyel, kak eto nynye [vidno]. itak znai nynye i polozhi na syerdtsye tvoye, chto i-o' yes' eti-k na nyebeye vvyerkhu i na zyeumlye vnizu, [i] nyet yeshchye [kromye yego]; i khrani postanovlyeniya yego i zapovyedi yego, kotorye ya zapovyedyuy tyebye nynye, chtoby khorosho bylo tyebye i synam tvoim poslye tyebya, i chtoby ty mnogo vryemyeni probyl na toi zyeumlye, kotoruyu i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye navsyegda. togda otdyeli moiseyi tri goroda po etu storonu iordana na vostok solntsa, chtob ubyegal tuda ubiitsa, kotoryi ub'yel blizhnyego svoynego byez namyereniya, nye byv vragom yemu ni vchyera, ni tryet'yego dnya, [i] chtob, ubyezhav v odin iz etikh gorodov, ostalsya zhiv: byetsyer v pustynye, na ravninye v [kolyenye] ruvi-movom, i ramof v galaadye v [kolyenye] gadovom, i golan v vasanye v [kolyenye] manassiinom. vot zakon, kotoryi pryedlozhl moiseyi synam izrail'yevym; vot povyeleniya, postanovlyeniya i ustavy, kotorye izryek moiseyi synam izrail'yevym, po ishyestvii ikh iz yegipta, za iordanom, na dolinye protiv byef-

fyegora, v zyeumlye sigona, tsarya amorryeiskogo, zhivshyego v yesyevonye, kotorigo porazil moiseyi s synami izrail'yevymi, po ishyestvii ikh iz yegipta. i ovladeli oni zyeumlyeyu yego i zyeumlyeyu oga, tsarya vasanskogo, dvukh tsaryei amorryeiskikh, kotoraya za iordanom k vostoku solntsa, [nachinaya] ot aroyera, kotoryi [lyezhit] na byeryegu potoka arnona, do gory siona, ona zhye yermon, i vsyeyu ravninoyu po etu storonu iordana k vostoku, do samogo morya ravniny pri podoshvye fagi.

5

i sozval moiseyi vyes' izrail' i skazal im: slushai, izrail', postanovlyeniya i zakony, kotorye ya izryeku syegodnya v ushi vashi, i vyuchitye ikh i staraityes' ispolnyat' ikh. i-o', eti-k nash, postavil s nami zavvetye na khorivye; nye s ottсами nashimi postavil i-o' zavvetye syei, no s nami, [kotorye] zdyes' syegodnya vsye zhivy litsyem k litsu govoril i-o' s vami na gorye iz sryedy ognya; ya zhye stoyal myezhdu i-o i myezhdu vami v to vryemya, daby pyeryeskazyvat' vam slovo i-o, ibo vy boyalis' ognya i nye voskhodili na goru. on [togda] skazal: ya i-o', eti-k tvoi, kotoryi vvyvel tyebya iz zyeumlyi yegipyetskoi, iz doma rabstva; da nye budyet u tyebya drugikh eti-kov pyeryed litsyem moim. nye dyelai syebe kumira i nikakogo izobrazheniya togo, chto na nyebeye vvyerkhu i chto na zyeumlye vnizu, i chto v vodakh nizhye zyeumli, nye poklonyaisya im i nye sluzhi im; ibo ya i-o', eti-k tvoi, eti-k ryevnityel', za vinu ottsov nakazyvayushchii dyetyei do tryet'yego i chyetvyertogo roda, nyenavidyashchikh myenya, i tvoryashchii milost' do tsysyachi [rodov] lyubyashchim myenya i soblyudayushchim zapovyedi moi. nye proiznosi imeni i-o, eti-ka tvoyego, naprasno; ibo nye ostavit i-o' byez nakazaniya togo, kto upotryeblyayet imya yego naprasno. nablyudai dyen' subbotnii, chtoby svyato khranit' yego, kak zapovyedal tyebye i-o', eti-k tvoi; shyest' dneye rabotai i dyelai vsyakiye dyela tvoi, a dyen' syed'moi-subbota i-o, eti-ku tvoyemu. nye dyelai [v onyi] nikakogo dyela, ni ty, ni syn tvoi, ni doch' tvoya, ni rab tvoi, ni raba tvoya, ni vol tvoi, ni osyl tvoi, ni vsyakii skot tvoi, ni prishyelyetsy tvoi, kotoryi u tyebya, chtoby otdokhnul rab tvoi, i raba tvoya, kak i ty; i pomni, chto [ty] byl rabom v zyeumlye yegipyetskoi, no i-o', eti-k tvoi, vvyvel tyebya ot tuda rukoy kryepkoyu i myshtsyeyu vysokoyu, potomu i povylel tyebye i-o', eti-k tvoi, soblyudat' dyen' subbotnii. pochitai ottsa tvoyego i matyer' tvoyu, kak povylel tyebye i-o', eti-k tvoi, chtoby prodлилs' dni tvoi, i chtoby khorosho tyebye bylo na toi zyeumlye, kotoruyu i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye. nye ubivai. nye pryelyubodeistvui. nye kradi. nye proiznosi lozhnogo svidyetel'stva na blizhnyego tvoyego. nye zhyelai zhyeny blizhnyego tvoyego i nye zhyelai doma blizhnyego tvoyego, ni polya yego, ni raba yego, ni raby yego, ni vola yego, ni osla yego, ni vsyego, chto yes' u blizhnyego tvoyego. slova sii izryek i-o' ko vsyumu sobraniyu vashyemu na gorye iz sryedy ognya, oblaka i mraka gromoglasno, i bolyeye nye govoril, i napisal ikh na dvukh kamyennykh skrizhalyakh, i dal ikh mnnye. i kogda vy uslyshali

glas iz sryedy mraka, i gora goryela ognym, to vy podoshli ko mnye, vsye nachal'niki kolyen vashikh i staryeishiny vashi, i skazali: vot, pokazal nam i-o', eti-k nash, slavu svoyu i vyelichiye svoye, i glas yego slyshali my iz sryedy ognya; syegodnya vidyeli my, chto eti-k govorit s chyelovyeom, i syei ostayet-sya zhiv; no tyepyer' dlya chyego nam umirat'? ibo vyelikii ogon' syei pozhyret nas; yesli my yeshchye uslyshim glas i-o, eti-ka nashyego, to umryem, ibo yesht' i kakaya plot', kotoraya slyshala by glas eti-ka zhivago, govoryashchyeogo iz sryedy ognya, kak my, i ostalas' zhiva? pristupi ty i slushai vsye, chto skazhyet [tyebe] i-o', eti-k nash, i ty pyeryeskazyvai nam vsye, chto budyet govorit' tyebe i-o', eti-k nash, i my budyem slushat' i ispolnyat'. i i-o' uslyshal slova vashi, kak vy razgovarivali so mnoyu, i skazal mnye i-o': slyshal ya slova naroda syego, kotorye oni govorili tyebe; vsye, chto ni govorili oni, khorosho; o, yesli by syerdtsye ikh bylo u nikh takovo, chtoby boyat'sya myenya i soblyudat' vsye zapovyedy moi vo vsye dni, daby khorosho bylo im i synam ikh vovye! poidi, skazhi im: vozvratit' v shtaty svoi; a ty zdyes' ostan'sya so mnoyu, i ya izryuku tyebe vsye zapovyedy i postanovleniya i zakony, kotorym ty dolzhyn nauchit' ikh, chtoby oni [tak] postupali na toi zymlye, ktoruyu ya dayu im vo vladenyie. smotriye, postupaite tak, kak povelyel vam i-o', eti-k vash; nye uklonyaites' ni napravo, ni nalyevo; khodit' po tomu puti, po ktoromu povelyel vam i-o', eti-k vash, daby vy byli zhivy, i khorosho bylo vam, i prozhili mnogo vryemieni na toi zymlye, ktoruyu poluchit' vo vladenyie.

6

vot zapovyedy, postanovleniya i zakony, kotorym povelyel i-o', eti-k vash, nauchit' vas, chtoby vy postupali [tak] v toi zymlye, v ktoruyu vy idyete, chtob ovladyet' yeyu; daby ty boyalsya i-o, eti-ka tvoyego, i vsye postanovleniya yego i zapovyedy yego, kotorye zapovyeduy tyebe, soblyudal ty i syny tvoi i syny synov tvoikh vo vsye dni zhizni tvoey, daby prodlilis' dni tvoi. itak slushai, izrail', i staraisha ispolnit' eto, chtoby tyebe khorosho bylo, i chtoby vy vyes' ma razmnozhilis', kak i-o', eti-k ottsov tvoikh, govoril tyebe, [chto on dast tyebe] zymlyu, gde tyechyet moloko i myed slushai, izrail': i-o', eti-k nash, i-o' yedin yesht'; i lyubi i-o, eti-ka tvoyego, vsyem syerdtsyem tvojim, i vsyeyu dusheyu tvoyeyu i vsyemi silami tvoimi. i da budut slova sii, kotorye ya zapovyeduy tyebe syegodnya, v syerdtsye tvoyem. i vnushai ikh dyetyam tvoim i govori o nikh, sidya v domye tvoyem i idya dorogoyu, i lozhas' i vstavaya; i navyazhi ikh v znak na ruku tvoyu, i da budut oni povyazkoyu nad glazami tvoimi, i napishi ikh na kosyakakh doma tvoyego i na vorotakh tvoikh. kogda zhye vvyedyet tyebya i-o', eti-k tvoi, v tu zymlyu, ktoruyu on klyalsya ottsam tvoim, avraamu, isaaku i iakovu, dat' tyebe s bol'shimi i khoroshimi gorodami, kotorykh ty nye stroil, i s domami, napolnyennymi vsyakim dobrom, kotorykh ty nye napolnyal, i s kolodyezyami, vysyechennymi [iz kamnya], kotorykh ty nye vysyikal, s vinograd-

nikami i maslinami, kotorykh ty nye sadil, i budyesh' yesht' i nasyshchat'sya, togda byeryegis', chtoby nye zabyl ty i-o, kotoryi vvyvel tyebya iz zymli yegipyetskoj, iz doma rabstva. i-o, eti-ka tvoyego, boisha, i yemu [odnomu] sluzhi, i yego imyenyem klyanis'. nye poslyeduyite inym eti-kam, eti-kam tyeikh narodov, kotorye budut vokrug vas; ibo i-o', eti-k tvoi, kotoryi sryedi tyebya, yesht' eti-k ryevnityel'; chtoby nye vosplamyenilsya gnyev i-o, eti-ka tvoyego, na tyebya, i nye istryebil on tyebya s litsa zymli. nye iskushait' yego, eti-ka vashyego, kak ty nye iskushali yego v massye. tverdo khranite zapovyedy i-o, eti-ka vashyego, i ustavy yego i postanovleniya, kotorye on zapovyedal tyebe; i dyelai spravedlivoye i dobroye pryed ochami i-o, daby khorosho tyebe bylo, i daby ty voshyl i ovladyel dobroyu zymlyeyu, ktoruyu i-o' s klyatvoyu obyeshchal ottsam tvoim, i chtoby on prgnal vsyekh vragov tvoikh ot litsa tvoyego, kak govoril i-o'. yesli sprosit u tyebya syn tvoi v poslyeduyushcheye vryemya, govorya: chto [znachat] sii ustavy, postanovleniya i zakony, kotorye zapovyedal vam i-o', eti-k vash? to skazhi synu tvoyemu: rabami byli my u faraona v yegipte, tye, i i-o' vvyvel nas iz yegipta rukoyu kryepkoyu; i yavil i-o' znamyeniya i chudyesa vyelikiye i kazni nad yegiptom, nad faraonom i nad vsyem domom yego pryed glazami nashimi; a nas vvyvel ottuda chtoby vvesti nas i dat' nam zymlyu, ktoruyu klyalsya ottsam nashim [dat' nam]; i zapovyedal nam i-o' ispolnyat' vsye postanovleniya sii, chtoby my boyalis' i-o, eti-ka nashyego, daby khorosho bylo nam vo vsye dni, daby sokhranit' nashu zhizn', kak i tyepyer'; i v syem budyet nasha pravednost', yesli my budyem starat'sya ispolnyat' vsye sii zapovyedy pryed litsyem i-o, eti-ka nashyego, kak on zapovyedal nam'.

7

kogda vvyedyet tyebya i-o', eti-k tvoi, v zymlyu, v ktoruyu ty idyesh', chtob ovladyet' yeyu, i izgonit ot litsa tvoyego mnogochislennyye narody, khyet-tyeyev, gyergyesyeyev, amorryeyev, khandyeyev, fyeryzeyev, yevyeyev i iyevusyeyev, sym' narodov, kotorye mnogochislennyye i sil'nyye tyebya, i pryedast ikh tyebe i-o', eti-k tvoi, i porazish' ikh, togda pryedai ikh zaklyatiyu, nye vstupai s nimi v soyuz i nye shchadi ikh; i nye vstupai s nimi v rodstvo: dochyri tvoeyi nye otdavai za syna yego, i dochyri yego nye byeri za syna tvoyego ibo oni otratyat synov tvoikh ot myenya, chtoby sluzhit' inym eti-kam, i [togda] vosplamyenitsya na vas gnyev i-o, i on skoro istryebit tyebya. no postupite s nimi tak: zhyertyenniki ikh razrush'te, stolby ikh sokrushite, i roshchi ikh vyrubite, i istukanov ikh sozhgite ognym; ibo ty narod svyaty i-o, eti-ka tvoyego: tyebya izbral i-o', eti-k tvoi, chtoby ty byl sobstvennym yego narodom iz vsyekh narodov, kotorye na zymlye. nye potomu, chtoby vy byli mnogochislennyye vsyekh narodov, prinyal vas i-o' i izbral vas, - ibo vy malochislennyye vsyekh narodov, - no potomu, chto lyubit vas i-o', i dlya togo, chtoby sokhranit' klyatvu, ktoruyu on klyalsya ottsam vashim, vvyvel vas i-o' rukoyu kryepkoyu

i osvobodil tyebya iz doma rabstva, iz ruki faraona, tsarya yegypetskogo. itak znai, chto i-o', eti-k tvoi, yest' eti-k, eti-k vyernyi, kotoryi khranit zavyet [svoi] i milost' k lyubyashchim yego i sokhranyayushchim zapovyedi yego do tysyachi rodov, i vozdayet nye-navidyashchim yego v litsye ikh, pogublyaya ikh; on nye zamyedlit, nyenavidyashchyemu yego samomu lichno vzdast. itak, soblyudai zapovyedi i postanovlyeniya i zakony, kotoryye syegodnya zapovyedyuy tyebye ispolnyat'. i yesli vy budyetye slushat' zakony sii i khranit' i ispolnyat' ikh, to i-o', eti-k tvoi, budyet khranit' zavyet i milost' k tyebye, kak on klyalsya ottsam tvoim, i volzyubit tyebya, i blagoslovit tyebya, i razmnozhit tyebya, i blagoslovit plod chryeva tvoyego i plod zemeli tvoyei, i khlyeb tvoi, i vino tvoye, i yelyei tvoi, rozhdayemoye ot krupnogo skota tvoyego i ot stada ovyyets tvoikh, na toi zemylye, kotoruyu on klyalsya ottsam tvoim dat' tyebye; blagoslovyen ty budyesh' bol'shyye vsyekh narodov; nye budyet ni byesplodnogo, ni byesplodnoi, ni u tyebya, ni v skotye tvoyem; i otidalit ot tyebya i-o' vsyakuyu nyemoshch', i nikakikh lyutykh bolezneyei yegypetskikh, kotoryye ty znayesh', nye navyedyet na tyebya, no navyedyet ikh na vsyekh, nyenavidyashchikh tyebya; i istryebish' vsye narody, kotoryye i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye: da nye poshchadit ikh glaz tvoi; i nye sluzhi eti-kam ikh, ibo eto syet' dlya tyebya. yesli skazyhesh' v syerdtsye tvoyem: narody sii mnogochislennyye myenya; kak ya mogu izgnat' ikh? nye boisia ikh, vspomni to, chto sdyelal i-o', eti-k tvoi, s faraonom i vsyem yegiptom, tye vyelikie ispytaniya, kotoryye vidyeli glaza tvoi, znamyeniya, chudyesa, i ruku kryepkuyu i myshtsu vysokuyu, s kakimi vyvyl tyebya i-o', eti-k tvoi; to zhye sdyelayet i-o', eti-k tvoi, so vsyemi narodami, kotorykh ty boish'sya; i shyershneyei nashlyet i-o', eti-k tvoi, na nikh, dokolye nye pogibnut ostavshiesya i skryvshiesya ot litsa tvoyego; nye strashis' ikh, ibo i-o', eti-k tvoi, sryedi tyebya, eti-k vyelikii i strashnyi. i budyet i-o', eti-k tvoi, izgonyat' pryed tobouy narody sii malo-pomalu; nye mozhyesh' ty istryebit' ikh skoro, chtoby nye umnozhlis' protiv tyebya polyevyye zvyeri; no pryedast ikh tyebye i-o', eti-k tvoi, i privyedyet ikh v vyelikoye smyatyniye, tak chto oni pogibnut; i pryedast tsaryei ikh v ruki tvoi, i ty istryebish' imya ikh iz podnyebesnoi: nye ustoit nikto protiv tyebya, dokolye nye iskoryenish' ikh. kumiry eti-kov ikh sozhgitye ognym; nye pozhyelai vzyat' syebe syeryebra ili zolota, kotorye na nikh, daby eto nye bylo dlya tyebya syet'yu, ibo eto myerzost' dlya i-o, eti-ka tvoyego; i nye vnosi myerzosti v dom tvoi, daby nye podpast' zaklyatiyu, kak ona; otrashchaisya syego i gnushaisya syego, ibo eto zaklyatoye.

8

vsye zapovyedi, kotoryye ya zapovyedyuy vam syegodnya, staraites' ispolnyat', daby vy byli zhivy i razmnozhlis', i poshli i zavladely zemyleyu, kotoruyu s klyatvoyu obyeshchal i-o' ottsam vashim. i pomni vyes' put', kotorym vyel tyebya i-o', eti-k tvoi, po pustynye, vot uzhye sorok lyet, chtoby

smirit' tyebya, chtoby ispytat' tyebya i uznat', chto v syerdtsye tvoyem, budyesh' li khranit' zapovyedi yego, ili nyet; on smiryal tyebya, tomil tyebya golodom i pital tyebya mannou, kotoroi nye znal ty i nye znali ottsy tvoi, daby pokazat' tyebye, chto nye odnim khlyebom zhivyet chyelovyek, no vsyakim [slovom], iskhodyashchim iz ust i-o, zhivyet chyelovyek odyezhda tvoya nye vyetshala na tyebye, i noga tvoya nye pukhla, vot uzhye sorok lyet. i znai v syerdtsye tvoyem, chto i-o', eti-k tvoi, uchit tyebya, kak chyelovyek uchit syna tvoyego. itak khrani zapovyedi i-o, eti-ka tvoyego, khodya putyami yego i boyas' yego. ibo i-o', eti-k tvoi, vyedyet tyebya v zemylyu dobruyu, v zemylyu, [gdye] potoki vod, istochniki i ozera vykhodyat iz dolin i gor, v zemylyu, [gdye] pshyenitsa, yachmyen', vinogradnyye lozy, smokovnitzy i granatovyye dyeryev'ya, v zemylyu, [gdye] maslichnyye dyeryev'ya i myed, v zemylyu, v kotoroi byez skudosti budyesh' yest' khlyeb tvoi i ni v chyem nye budyesh' imyet' nyedostatka, v zemylyu, v kotoroi kamni-zhyelyezo, i iz gor kotoroi budyesh' vysyekat' myed'. i kogda budyesh' yest' i nasyshchat'sya, togda blagoslovlyai i-o, eti-ka tvoyego, za dobruyu zemylyu, kotoruyu on dal tyebye. byeryegis', chtoby ty nye zabyl i-o, eti-ka tvoyego, nye soblyudaya zapovyedyei yego, i zakonov yego, i postanovlenii yego, kotoryye syegodnya zapovyedyuy tyebye. kogda budyesh' yest' i nasyshchat'sya, i postroish' khoroshiye domy i budyesh' zhit' [v nikh], i kogda budyete u tyebya mnogo krupnogo i malkogo skota, i budyet mnogo syeryebra i zolota, i vsyego u tyebya budyet mnogo, – to smotri, chtoby nye nadmilos' syerdtsye tvoye i nye zabyl ty i-o, eti-ka tvoyego, kotoryi vyvyl tyebya iz zymeli yegypetskoj, iz doma rabstva; kotoryi provyl tyebya po pustynye vyelikoi i strashnoi, [gdye] zmyei, vasiliski, skorpiony i myesta sukiye, na kotorykh nyet vody; kotoryi istochil dlya tyebya [istochnik] vody iz skaly granitnoi, pital tyebya v pustynye mannou, kotoroi nye znali ottsy tvoi, daby smirit' tyebya i ispytat' tyebya, chtoby vposlyedstvi sdyelat' tyebye dobro, i chtoby ty nye skazal v syerdtsye tvoyem: moya sila i kryepost' ruki moyei priobryeli mnnye eti-katstvo siye', no chtoby pomnil i-o, eti-ka tvoyego, ibo on dayet tyebye silu priobryetat' eti-katstvo, daby ispolnit', kak nynye, zavyet svoi, kotoryi on klyatvoyu utvyerdil ottsam tvoim. yesli zhye ty zabudyesh' i-o, eti-ka tvoyego, i poidyesh' vslyed eti-kov drugikh, i budyesh' sluzhit' im i poklonyat'sya im, to svidyetyel'stvuyus' vam syegodnya, chto vy pogibnyetye; kak narody, kotoryye i-o' istryeblyayet ot litsa vashyego, tak pogibnyetye [i vy] za to, chto nye poslushayetye glasa i-o, eti-ka vashyego.

9

slushai, izrail': ty tyeper' idyesh' za iordan, chtoby poiti ovladyet' narodami, kotoryye bol'shyye i sil'nyeye tyebya, gorodami bol'shimi, s ukryeplyeniyami do nyebes, narodom mnogochislennym i vyelikorosl'm, synami yenakovymi, o kotorykh ty znayesh' i slyshal: kto ustoit protiv synov yenakovykh? znai zhye nynye, chto i-o', eti-k tvoi, idyet pryed tobouy,

[kak] ogn' poyadayushchii; on budyet istryeblyat' ikh i nizlagat' ikh pryed toboyu, i ty izgonish' ikh, i pogubish' ikh skoro, kak govoril tyebye i-o' kogda budyet izgonyat' ikh i-o', eti-k tvoi, ot litsa tvoyego, nye govori v syerdtsye tvoyem, chto za pravyednost' moyu pryvlyel myenya i-o' ovladyet' syeyu zymlyeyu, i chto za nyechyestiye narodov sikh i-o' izgonyayet ikh ot litsa tvoyego; nye za pravyednost' tvoyu i nye za pravotu syerdtsa tvoyego idyesh' ty naslyedovat' zymlyu ikh, no za nyechyestiye narodov sikh i-o', eti-k tvoi, izgonyayet ikh ot litsa tvoyego, i daby ispolnit' slovo, kotorym klyalsya i-o' ottсам tvoim avraamu, isaaku i iakovu; posyemu znai, chto nye za pravyednost' tvoyu i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye ovladyet' syeyu dobroyu zymlyeyu, ibo ty narod zhyestokovyiny. pomni, nye zabud', skol'ko ty razdrazhal i-o, eti-ka tvoyego, v pustynye: s samogo togo dnya, kak vyshyel ty iz zemli yegipyetskoi, i do samogo prikhoda vashyego na myesto siye vy protivilis' i-o. i pri khorivye vy razdrazhali i-o, i prognyevalsa na vas i-o', tak chto [khotyell] istryebit' vas, kogda ya vzoshyel na goru, chtoby prinyat' skrizhali kamyennyye, skrizhali zavjeta, kotoryi postavil i-o' s vami, i probyl na gorye sorok dneyi i sorok nochyei, khlyeba nye yel i vody nye pil, i dal mnye i-o' dyve skrizhali kamyennyye, napisannyye pyerstom bozhiim, na nikh vsye slova, kotorye izryek vam i-o' na gorye iz sryedy ognya v dyen' sobraniya. po okonchaniy zhye soroka dneyi i soroka nochyei dal mnye i-o' dyve skrizhali kamyennyye, skrizhali zavjeta, i skazal mnye i-o': vstan', poidi skorye otsyuda, ibo razvratilsya narod tvoi, kotoryi ty vyvyl iz yegipta; skoro uklonilis' ot puti, kotoryi ya zapovedyal im; oni sdylali syebnye lityi istukan. i skazal mnye i-o': vizhu ya narod syei, vot on narod zhyestokovyiny; nye udyerzhivai myenya, i ya istryeblyu ikh, i izglazhu imya ikh iz podnyebyesnoi, a ot tyebya proizvyedu narod, [kotoryi budyet] sil'nyeye i mnogochislyennyye ikh. ya obratilsya i poshyel s gory, gora zhye goryela ognym; dyve skrizhali zavjeta [byli] v obyeykh rukakh moikh; i vidyel ya, chto vy sogryeshili protiv i-o, eti-ka vashyego, sdylali syebe litogo tyel'tsa, skoro uklonilis' ot puti, kotorogo [dyerzhat'sya] zapovedyal vam i-o'; i vzyal ya obyey skrizhali, i brosil ikh iz obyeykh ruk svoikh, i razbil ikh pryed glazami vashimi. i povyergshis' pryed i-o, molilsya ya, kak pryezhdye, sorok dneyi i sorok nochyei, khlyeba nye yel i vody nye pil, za vsye gryekhi vashi, kotorymi vy sogryeshili, sdylav vizual-ra-trudit'sya v ochakh i-o i razdrazhy yego; ibo ya strashilsya gnyeva i yarosti, kotorymi i-o' prognyevalsa na vas [i khotyell] pogubit' vas. i poslusal myenya i-o' i na syei raz. i na aarona vyes'ma prognyevalsa i-o' [i khotyell] pogubit' yego; no ya molilsya i za aarona v to vryemya. gryekh zhye vash, kotoryi vy sdylali, -tyel'tsa ya vzyal, sozhyeg yego v ognye, razbil yego i vsyego istyer do togo, chto on stal myelok, kak prakh, i ya brosil prakh syei v potok, tyekushchii s gory. i v vavyerye, v massye i v kibrot-gattaavye vy razdrazhili i-o. i kogda posylal vas i-o' iz kadyes-varni, govorya: poiditye, ovladyeyte zymlyeyu, kotoruyu ya dayu vam, -to vy vosprotilis' povyelyeniyu i-o eti-ka vashyego, i nye

povyerili yemu, i nye poslushali glasa yego. vy byli nyepokorny i-o s togo samogo dnya, kak ya stal znat' vas. i povyergshis' pryed i-o, umoyal ya sorok dneyi i sorok nochyei, v kotoryye ya molilsya, ibo i-o' khotyell pogubit' vas; i molilsya ya i-o i skazal: vладыка i-o, nye pogublyai naroda tvoyego i udyela tvoyego, kotoryi ty izbalil vyelichiyem [kryeposti] tveyei, kotoryi vyvyl ty iz yegipta rukoyu sil'noyu. vspomni rabov tvoikh, avraama, isaaka i iakova; nye smotri na ozhyestochyeniye naroda syego i na nyechyestiye yego i na gryekhi yego, daby [zhivushchiye] v toi zymlye, otkuda ty vyvyl nas, nye skazali: i-o' nye mog vvysti ikh v zymlyu, kotoruyu obyeschal im, i, nyenavidya ikh, vyvyl on ikh, chtob umyertvit' ikh v pustynye. a oni tvoi narod i tvoi udyel, kotoryi ty vyvyl [iz zymli yegipyetskoi] siloyu tvoyeyu vye-likoyu i myshtsyeyu tvoyeyu vysokoyu.

10

v to vryemya skazal mnye i-o': vytreshi syebe dyve skrizhali kamyennyye, podobnyye pyervym, i vzoidi ko mnye na goru, i sdylai syebe dyeryevyannyi kovchyg; i ya napishu na skrizhalyakh tye slova, kotorye byli na pryezhnikh skrizhalyakh, kotorye ty razbil; i polozhi ikh v kovchyg. i sdylal ya kovchyg iz dyeryeva sittim, i vytysesal dyve kamyennyye skrizhali, kak pryezhniye, i poshyel na goru; i dyve sii skrizhali [byli] v rukakh moikh i napisal on na skrizhalyakh, kak napisano bylo pryezhdye, tye dyesyat' slov, kotorye izryek vam i-o' na gorye iz sryedy ognya v dyen' sobraniya, i ot dal ikh i-o' mnye. i obratilsya ya, i soshyel s gory, i polozhil skrizhali v kovchyg, kotoryi ya sdylal, chtob oni tam byli, kak povyelyel mnye i-o'. i syny izraillevy otrpavilis' iz byeyerof-byenye-yaakana v mozyer; tam umyer aaron i pogryeben tam, i stal svyashchyennikom vmyesto nyego syn yego yelyeazar. ottuda otrpavilis' v gudgod, iz gudgoda v iotvafu, v zymlyu, gdye potoki vod. v to vryemya otdyelil i-o' kolyeno lyevino, chtoby nosit' kovchyg zavjeta i-o, pryedstoyat' pryed i-o, sluzhit' yemu i blagoslovlyat' imenyem yego, [kak eto prodolzhayetsya] do syego dnya; potomu nyet lyevitu chasti i udyela s brat'yami yego: sam i-o' yest' udyel yego, kak govoril yemu i-o', eti-k tvoi. i probyl ya na gorye, kak i v pryezhnyeye vryemya, sorok dneyi i sorok nochyei; i poslusal myenya i-o' i na syei raz, [i] nye voskhotyel i-o' pogubit' tyebya; i skazal mnye i-o': vstan', poidi v put' pryed narodom [sim]; pust' oni poidut i ovladyeyut zymlyeyu, kotoruyu ya klyalsya ottсам ikh dat' im. itak, izrail', chyego tryebuyet ot tyebya i-o', eti-k tvoi? togo tol'ko, chtoby ty boyalsya i-o, eti-ka tvoyego, khodil vsyemi putyami yego, i lyubil yego, i sluzhil i-o, eti-ku tvoyemu, ot vsyego syerdtsa tvoyego i ot vsyei dushi tveyei, chtoby soblyudal zapovyedi i-o i postanovleniya yego, kotorye syegodnya zapovedyuy tyebye, daby tyebye bylo khorosho. vot u i-o, eti-ka tvoyego, nyebo i nyebesa nyebes, zymlyya i vsye, chto na nyei; no tol'ko ottsov tvoikh prinyal i-o' i vozlyubil ikh, i izbral val, syemya ikh poslye nikh, iz vsyekh narodov, kak nynye [vidish']. itak obryezh'tye krainyuyu plot' syerdtsa vashyego i nye

bud'tye vpryed' zhyestokovyiny; ibo i-o', eti-k vash, yest' eti-k eti-kov i vладыka vладыk, eti-k vyelikii, sil'nyi i strashnyi, kotoryi nye smotrit na litsa i nye byeryet darov, kotoryi dayet sud sirotye i vdovy, i lyubit prishyel'tsa, i dayet yemu khlyeb i odyezhdu. lyubitye i vy prishyel'tsa, ibo [sami] byli prishyel'tsami v zymlye yegipyetskoj. i-o, eti-ka tvoego, boisia [i] yemu [odnomu] sluzhi, i k nyemu prilypis' i yego imenyem klyanis': on khvala tvoya i on eti-k tvoi, kotoryi sdylal s tobou tye vyelikii i strashnyye [dylal], kakiye vidyeli glaza tvoi; v syemidyesyati dushakh prishli ottsy tvoi v yegipyet, a nynye i-o' eti-k tvoi, sdylal tyebya mnogochislennym, kak zvyezdy nyebyesnyye.

11

itak lyubi i-o, eti-ka tvoego, i soblyudai, chto povyelyeno im soblyudat', i postanovleniya yego i zakony yego i zapovyedi yego vo vsye dni. i vspomnitye nynye, –ibo [ya govoryu] nye s synami vashimi, kotoryye nye znayut i nye vidyeli nakazaniya i-o eti-ka vashyego, –yego vyelichiye yego kryepkuyu ruku i vysokuyu myshitsu yego, znamyeniya yego i dyela yego, kotoryye on sdylal sryedi yegipta s faraonom, tsaryem yegipyetskim, i so vsyeyu zymlyeyu yego i chto on sdylal s voiskom yegipyetskim, s konyami yego i kolyesnitsami yego, kotorykh on potopil v vodakh chyernogo morya, kogda oni gnalis' za vami, –i pogubil ikh i-o' dazhye do syego dnya; i chto on dyelal dlya vas v pustynye, dokolye vy nye doshli do myesta syego, i chto on sdylal s dafanom i avironom, synami yeliava, syna ruvimova, kogda zymlya razvyerzla usta svoi i sryedi vsyego izrai-lya poglotila ikh i syemyeystva ikh, i shatry ikh, i vsye imushchestvo ikh, kotorye bylo u nikh; ibo glaza vashi vidyeli vsye vyelikiiye dyela i-o, kotorye on sdylal. itak soblyudaitye vsye zapovyedi [yego], kotoryye ya zapovyedyu vam syegodnya, daby vy ukryepilis' i poshli i ovladyeli zymlyeyu, v ktoruyu vy pyeryekhodyte, chtob ovladyet' yeyu; i daby vy zhili mnogo vryemyeni na toi zymlye, ktoruyu klyalsya i-o' ottsam vashim dat' im i syemyeni ikh, na zymlye, v ktoroi tyechyet moloko i myed. ibo zymlya, v ktoruyu ty idyesh', chtob ovladyet' yeyu, nye takova, kak zymlya yegipyetskaya, iz ktoroi vyshli y, gdye ty, posyeyav syemya tvoje, polival [yeye] pri pomoshchi nog tvoikh, kak maslichnyi sad; no zymlya, v ktoruyu vy pyeryekhodyte, chtob ovladyet' yeyu, yest' zymlya s gorami i dolinami, i ot dozhdya nyebyesnogo napoyayetsya vodoyu, – zymlya, o ktoroi i-o', eti-k tvoi, pyechyetsya: ochi i-o, eti-ka tvoego, nyeprestanno na nyei, ot nachala goda i do kontsa goda. yesli vy budyetye slushat' zapovyedi moi, kotoryye zapovyedyu vam syegodnya, lyubit' i-o, eti-ka vashyego, i sluzhit' yemu ot vsyego syerdtsa vashyego i ot vsyei dushi vashyei, to dam zymlye vashyei dozhd' v svoje vryemya, rannii i pozdnii; i ty sobyeryesh' khlyeb tvoi i vino tvoje i yelyei tvoi; i dam travu na polye tvojem dlya skota tvoego, i budyesh' yest' i nasychshat'sya. byeryegityes', chtoby nye obol'stilos' syerdtsye vashye, i vy nye uklonilis' i nye stali sluzhit' inym eti-kam i nye

poklonilis' im; i togda vosplamyenitsya gnyev i-o na vas, i zaklyuchit on nyebo, i nye budyet dozhdya, i zymlya nye prinyeset proizvyedenii svoikh, i vy skoro pogibnyetye s dobroj zymli, ktoruyu i-o' dayet vam. itak polozhitye sii slova moi v syerdtsye vashye i v dushu vashu, i navyazhitye ikh v znak na ruku svoyu, i da budut oni povyazkoyu nad glazami vashimi; i uchitye im synovyei svoikh, govorya o nikh, kogda ty sidish' v domye tvojem, i kogda idyesh' dorogoyu, i kogda lozhish'sya, i kogda vstayah'sh'; i napishi ikh na kosyakhakh doma tvoego i na vorotakh tvoikh, daby stol'ko zhye mnogo bylo dnyei vashikh i dnyei dyetyei vashikh na toi zymlye, ktoruyu i-o' klyalsya dat' ottsam vashim, skol'ko dnyei nyebo budyet nad zymlyeyu. ibo yesli vy budyetye soblyudat' vsye zapovyedi sii, kotoryye zapovyedyu vam ispolnyat', budyetye lyubit' i-o, eti-ka vashyego, khodit' vsyemi putyami yego i prilypeplyat'sya k nyemu, to izgonit i-o' vsye narody sii ot litsa vashyego, i vy ovladyeyetye narodami, kotoryye bol'shye i sil'nyeye vas; vsyakoye myesto, na kotoroye stupit roga vasha, budyet vashye; ot pustyni i livana, ot ryeki, ryeki yevfrata, dazhye do morya zapadnogo budut pryedyely vashi; nikto nye ustoit protiv vas: i-o', eti-k vash, navyedyet strakh i tryepyet pryed vami na vsyakuyu zymlyu, na ktoruyu vy stupitye, kak on govoril vam. vot, ya pryedlagayu vam syegodnya blagoslovyeniye i proklyatiye: blagoslovyeniye, yesli poslushayetye zapovyedyei i-o, eti-ka vashyego, kotoryye ya zapovyedyu vam syegodnya, a proklyatiye, yesli nye poslushayetye zapovyedyei i-o, eti-ka vashyego, i uklonityes' ot puti, kotoryi zapovyedyu vam syegodnya, i poidyetye vslyed eti-kov inykh, kotorykh vy nye znayetye. kogda vyvedyete tyebya i-o', eti-k tvoi, v tu zymlyu, v ktoruyu ty idyesh', chtob ovladyet' yeyu, togda proiznyesi blagoslovyeniye na gorye garizim, a proklyatiye na gorye gyeval: vot oni za iordanom, po dorogye k zakhozhdyniyu solntsa, v zymlye khananyeyev, zhivushchikh na ravninye, protiv galgala, bliz dubravy morye. ibo vy pyeryekhodyte iordan, chtoby poiti ovladyet' zymlyeyu, ktoruyu i-o', eti-k vash, dayet vam, i ovladyeyetye yeyu i budyetye zhit' na nyei. itak staraityes' soblyudat' vsye postanovleniya i zakony [yego], kotoryye pryedlagayu ya vam syegodnya.

12

vot postanovleniya i zakony, kotoryye vy dolzhny starat'sya ispolnyat' v zymlye, ktoruyu i-o', eti-k ottsov tvoikh, dayet tyebye vo vladyniye, vo vsye dni, kotoryye vy budyetye zhit' na toi zymlye. istryebitye vsye myesta, gdye narody, kotorymi vy ovladyeyetye, sluzhili eti-kam svoim, na vysokikh gorakh i na kholmakh, i pod vsyakim vyetvistym dyeryevom; i razrush'tye zhyertvenniki ikh, i sokrushitye stolby ikh, i sozhgitye ognym roshchi ikh, i razbyeyte istukany eti-kov ikh, i istryebitye imya ikh ot myesta togo nye to dolzhny vy dyelat' dlya i-o, eti-ka vashyego; no k myestu, kakoye izbyeryet i-o', eti-k vash, iz vsyekh kolyen vashikh, chtoby pryebivat' imyeni yego tam, obrashchaityes' i tuda prikhoditye, i tuda prinositye vsyesozhzhyniya vashi, i zhy-

ertyv vashi, i dyesyatyny vashi, i voznoshenyie ruk vashikh, i obyety vashi, i dobrovol'nyye prinosheniya vashi, i pyervyentsyev krupnogo skota vashyego i myelkogo skota vashyego; i yesh'tye tam pryed i-o, eti-kom vashim, i vyesyelityes' vy i syemyeista vashi o vsyem, chto dyelalos' rukami vashimi, chyem blagoslovil tyebya i-o', eti-k tvoi. tam vy nye dolzhny dyelat' vsyego, kak my tyepper' zdyes' dyelayem, kazhdyi, chto yemu kazhyetsya pravit'ny'm; ibo vy nynye yeshchye nye vstupil i v myesto pokoya i v udyel, kotoryi i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye. no kogda pyeryeidytetye iordan i posyeli-tyes' na zymlye, kotoryu i-o', eti-k vash, dayet vam v udyel, i kogda on uspokoit vas ot vsyekh ravog vashikh, okruzhayushchikh [vas], i budytetye zhit' byezopasno, togda, kakoye myesto izbyeryet i-o', eti-k vash, chtoby pryebyyat' imenyi yego tam, tuda prinositye vsye, chto ya zapovedyuyu vam: vsyesozhzhenyia vashi i zhyertyv vashi, dyesyatyny vashi i voznoshenyie ruk vashikh, i vsye, izbrannoye po obyeta'm vashim, chto vy obyeshchali i-o; i vyesyelityes' pryed i-o, eti-kom vashim, vy i syny vashi, i dochyery vashi, i raby vashi, i rabyny vashi, i lyevit, kotoryi posryedi zhilishch vashikh, ibo nyet yemu chasti i udyela s vami. byeryegis' prinosit' vsyesozhzhenyia tvoi na vsyakom myesty, kotorye ty uvidish'; no na tom tol'ko myesty, kotorye izbyeryet i-o', v odnom iz kolyen tvoikh, prinosi vsyesozhzhenyia tvoi i dyelai vsye, chto zapovedyuyu tyebye. vprochyem, kogda tol'ko pozhyelayet dusha tvoya, mozh'yesh' zakolat' i yest', po blagosloveniyu i-o, eti-ka tvoyego, myaso, kotorye on dal tyebye, vo vsyekh zhilishchakh tvoikh: nyechisty i chisty mogut yest' siye, kak s'yernu i kak olyenya; tol'ko krov i nye yesh'tye: na zymlyu vylivai'te yeye, kak vodu. nyel'zya tyebye yest' v zhilishchakh tvoikh dyesyatyny khlyeba tvoyego, i vina tvoyego, i yelyeya tvoyego, i pyervyentsyev krupnogo skota tvoyego i myelkogo skota tvoyego, i vsyekh obyetrov tvoikh, kotoryye ty obyeshchal, i dobrovol'nykh prinoshenii tvoikh, i voznoshenyia ruk tvoikh; no yesh' siye pryed i-o, eti-kom tvoim, na tom myesty, kotorye izbyeryet i-o', eti-k tvoi, –ty i syn tvoi, i doch' tvoya, i rab tvoi, i raba tvoya, i lyevit, [i prishyelyets], kotoryi v zhilishchakh tvoikh, i vyesyelis' pryed i-o, etikom tvoim, o vsyem, chto dyelalos' rukami tvoimi. smotri, nye ostavlyai lyevita vo vsye dni, [kotoryye budyesh' zhit'] na zymlye tvoyei. kogda rasprostranit i-o', eti-k tvoi, pryedyely tvoi, kak on govorit tyebye, i ty skazhyesh': poyem ya myasa, potomu chto dusha tvoya pozhyelayet yest' myasa, –togda, po zhyelaniyu dushi tvoyei, yesh' myaso. yesli dalyeko budyet ot tyebya to myesto, kotorye izbyeryet i-o', eti-k tvoi, chtoby pryebyyat' imenyi yego tam, to zakolai iz krupnogo i myelkogo skota tvoyego, kotoryi dal tyebye i-o', kak ya povelyel tyebye, i yesh' v zhilishchakh tvoikh, po zhyelaniyu dushi tvoyei; no yesh' ikh tak, kak yedyat s'yernu i olyenya; nyechisty kak i chisty mogut yest' siye; tol'ko strogo nablyudai, chtoby nye yest' krovi, potomu chto krov' yest' dusha: nye yesh' dushi vmestyte s myasom; nye yesh' yeye: vylivai yeye na zymlyu, kak vodu; nye yesh' yeye, daby khorosho bylo tyebye i dyetyam tvoim

poslye tyebya, yesli budyesh' dyelat' spravedyivoye pryed ochami i-o. tol'ko svyatyini tvoi, kakiye budut u tyebya, i obyety tvoji prinosi, i prikhoiti na to myesto, kotorye izbyeryet i-o'. i sovyershai vsyesozhzhenyia tvoji, myaso i krov', na zhyertyvennykye i-o, eti-ka tvoyego; no krov' [drugikh] zhyertyv tvoikh dolzhna byt' prolivayema u zhyertyvennika i-o, eti-ka tvoyego, a myaso yesh'. slushai i ispolnyai vsye slova sii, kotorye zapovedyuyu tyebye, daby khorosho bylo tyebye i dyetyam tvoim poslye tyebya vo yeky, yesli budyesh' dyelat' dobroye i ugodnoye pryed ochami i-o, eti-ka tvoyego. kogda i-o', eti-k tvoi, istryebit ot litsa tvoyego narody, k kotorym ty idyesh', chtoby vzyat' ikh vo vlyadyeniye, i ty, vzyav ikh, posyelish'sya v zymlye ikh; togda byeryegis', chtoby ty nye popal v syet', poslyeduya im, po istryeblyenii ikh ot litsa tvoyego, i nye iskal eti-kov ikh, govorya: kak sluzhili narody sii eti-kam svoim, tak budu i ya dyelat'; nye dyelai tak i-o, eti-ku tvoemu, ibo vsye, chyego gnushayetsya i-o', chto nyenavidit on, oni dyelayut eti-kam svoim: oni i synovyei svoikh i dochyeryei svoikh sozhigayut na ognye eti-kam svoim. vsye, chto ya zapovedyuyu vam, starai'tes' ispolnit'; nye pribavlyai k tomu i nye ubavlyai ot togo.

13

yesli vosstanet sryedi tyebya prorok, ili snovidets, i pryedstavit tyebye znamyeniye ili chudo, i shbudetsya to znamyeniye ili chudo, o kotorem on govoril tyebye, i skazhyet pritom: poidyem vslyed eti-kov inykh, kotorykh ty nye znayesh', i budyem sluzhit' im', – to nye slushai slov proroka syego, ili snovidtsa syego; ibo [chryez] [siye] iskushayet vas i-o', eti-k vash, chtoby uznat', lyubitye li vy i-o, eti-ka vashyego, ot vsyego syerdtsa vashyego i ot vsyei dushi vashyei i-o, eti-ku vashyemu, poslyeduitye i yego boityes', zapovyedi yego soblyudai'te i glasa yego slushai'te, i yemu sluzhitye, i k nyemu prilyplyai'tes'; a proroka togo ili snovidtsa togo dolzhno pryedat' smyerti za to, chto on ugovarival vas otstupit' ot i-o, eti-ka vashyego, vyv'yedshyego vas iz zymli yegipyetskoi i izbavivshyego tyebya iz doma rabstva, zhyelaya sovratit' tyebya s puti, po kotoremu zapovedyal tyebye iditi i-o', eti-k tvoi; i [tak] istryebi vyzval-trudit'sya iz sryedy syebya. yesli budyet ugovarivat' tyebya taino brat tvoi, syn matyeri tvoyei, ili syn tvoi, ili doch' tvoya, ili zhyena na lonye tvoyem, ili drug tvoi, kotoryi dlya tyebya, kak dusha tvoya, govorya: poidyem i budyem sluzhit' eti-kam inym, kotorykh nye znal ty i ottsy tvoji, eti-kam tyekh narodov, kotoryye vokrug tyebya, blizkikh k tyebye ili otdayennykh ot tyebya, ot odnogo kraya zymli do drugogo, – to nye soglashaisya s nim i nye slushai yego; i da nye poschadit yego glaz tvoi, nye zhaliei yego i nye prikryvai yego, no ubyei yego; tvoya ruka pryezhdye [vsyekh] dolzhna byt' na nyem, chtob ubit' yego, a potom ruki vsyego naroda; pobyei yego kamnyami do smyerti, ibo on pokushalsya otvratit' tyebya ot i-o, eti-ka tvoyego, kotoryi vvyvel tyebya iz zymli yegipyetskoi, iz doma rabstva; vyes' izrail' uslyshit siye i uboitsya, i nye stanut vpryed' dyelat' sryedi tyebya takogo zla. yesli uslyshish' o

kakom-libo iz gorodov tvoikh, kotoryye i-o', etik tvoi, dayet tyebye dlya zhityel'stva, chto poyavilis' v nyem nyechyestivyye lyudi iz sryedy tyebya i soblaznili zhityel'eyi goroda ikh, govorya: poidyem i budyem sluzhit' eti-kam inym, kotorykh vy nye znali, – to ty razyskshi, isslyedu i khorosho rassprosi; i yesli eto tochnaya pravda, chto sluchilas' myerzost' siya sryedi tyebya, porazi zhityel'eyi togo goroda ostriem myecha, pryedai zaklyatiyu yego i vsye, chto v nyem, i skot yego [porazi] ostriem myecha; vsyu zhye dobychu yego sobyeri na sryedinu ploschadi yego i sozhgi ognym gorod i vsyu dobychu yego vo vsyesozhzhyniye i-o, eti-ku tvoyemu, i da budyet on vyechno v razvalinakh, nye dolzhno nikogda vnov' sozidat' yego; nichto iz zaklyatogo da nye prilipnyet k rukye tvoeyi, daby ukrotil i-o' yarost' gnyeva svoyego, i dal tyebye milost' i pomiloval tyebya, i razmnozhil tyebya, kak klyalsya otssam tvoim, yesli budyesh' slushat' glasa i-o, eti-ka tvoyego, soblyudaya vsye zapovyedi yego, kotoryye nynye zapovyedyuy tyebye, dyelaya ugodnoye pryed ochami i-o, eti-ka tvoyego.

14

vy syny i-o eti-ka vashyego; nye dyelaitye naryezov [na tyelye] [vashyem] i nye vystrigaitye volos nad glazami vashimi po umyershym; ibo ty narod svyatoi u i-o eti-ka tvoyego, i tyebya izbral i-o', chtoby ty byl sobstvyennym yego narodom iz vsyekh narodov, kotoryye na zymlye. nye yesh' nikakoi myerzosti vot skot, kotoryi vam možno yest': voly, ovtsty, kozy, olyen' i syerna, i buivol, i lan', i zubr, i oriks, i kamyelopard. vsyakii skot, u kotorogo razdvoyeny kopyta i na oboikh kopytakh glubokii razryez, i kotoryi skot zhuyet zhvachku, tot yesh'tye; tol'ko sikh nye yesh'tye iz zhuyushchikh zhvachku i imyeyushchikh razdvoyennyye kopyta s glubokim razryezom: vyerblyuda, zaita, i tushkanchika, potomu chto, khotya oni zhuyut zhvachku, no kopyta u nikh nye razdvoyeny: nyechisty oni dlya vas; i svin'i, potomu chto kopyta u nyeye razdvoyeny, no nye zhuyet zhvachki: nyechista ona dlya vas; nye yesh'tye myasa ikh, i k trupam ikh nye prikasaityes'. iz vsyekh [zhivotnykh], kotoryye v vodye, yesh'tye vsyekh, u kotorykh yest' pyer'ya i chyeshuya; a vsyekh tyekh, u kotorykh nyet pyer'yev i chyeshui, nye yesh'tye: nyechisto eto dlya vas. vsyakuyu ptitsu chistuyu yesh'tye; no sikh nye dolzhno vam yest' iz nikh: orla, grifa i morskogo orla, i korshuna, i sokola, i kryecheta s porodoyu ikh, i vsyakogo vorona s porodoyu yego, i strausa, i sovy, i chaiki, i yastreba s porodoyu yego, i filina, i ibisa, i lyebiedya, i pyelikana, i sipa, i rybolova, i tsapli, i zuza s porodoyu yego, i udoda, i nyetopyrya. vsye krylatyye pryemykayushchiyesya nyechisty dlya vas, nye yesh'tye [ikh]. vsyakuyu ptitsu chistuyu yesh'tye. nye yesh'tye nikakoi myertvyechiny; inozymtsu, kotoryi [sluchitsya] v zhlilishchakh tvoikh, otдай yeye, on pust' yest yeye, ili prodai yemu, ibo ty narod svyatoi u i-o eti-ka tvoyego. nye vari kozlyenka v molokye matyeri yego. otdelyai dyesyatinu ot vsyego proizvyedyniya syemyan tvoikh, kotorye

prikhodit s polya [tvoyego] kazhdogodno, i yesh' pryed i-o, eti-kom tvoim, na tom myesty, kotorye izbyeriet on, chtoby pryebvat' imenyi yego tam; dyesyatinu khlyeba tvoyego, vina tvoyego i yelyeya tvoyego, i pyervyentsyev krupnogo skota tvoyego i myelkogo skota tvoyego, daby ty nauchilsya boyat'sya i-o, eti-ka tvoyego, vo vsye dni. yesli zhye dlinna budyet dlya tyebya doroga, tak chto ty nye mozhyesh' nyesti syego, potomu chto dalyeko ot tyebya to myesto, kotorye izbyeriet i-o', eti-k tvoi, chtob polozhit' tam imya svoye, i i-o', eti-k tvoi, blagoslovil tyebya, to promyenyai eto na syeryebro i voz'mi syeryebro v ruku tvoyu i prikходи na myesto, kotorye izbyeriet i-o', eti-k tvoi; i pokupai na syeryebro siye vsyego, chyego pozhelayet dusha tvoya, volov, ovjets, vina, sikyera i vsyego, chyego potrebuyet ot tyebya dusha tvoya; i yesh' tam pryed i-o, eti-kom tvoim, i yesyelis' ty i syemystvo tvoye. i lyevita, kotoryi v zhlilishchakh tvoikh, nye ostav', ibo nyet yemu chasti i udyela s tobouy. po proshyestvii zhye tryekh lyet otdelyai vsye dyesyatiny proizvyedynii tvoikh v tot god i kladi [siye] v zhlilishchakh tvoikh; i pust' pridyet lyevit, ibo yemu nyet chasti i udyela s tobouy, i prishyelyets, i sirota, i vdova, kotoryye [nakhodyatsya] v zhlilishchakh tvoikh, i pust' yedyat i nasyshchayutsa, daby blagoslovil tyebya i-o', eti-k tvoi, vo vsyakom dyelye ruk tvoikh, kotorye ty budyesh' dyelat'.

15

v syed'moi god dyelai proshchyniye. proshchyniye zhye sostoit v tom, chtoby vsyakii zaimodavets, kotoryi dal vzaimy blizhnyemu svoyemu, prostil [dolg] i nye vzyaskival s blizhnego svoyego ili s brata svoyego, ibo provozglashyeno proshchyniye radi i-o. s inozymtsa vzyaskivai, a chto budyet tvoye u brata tvoyego, prosti razvye tol'ko nye budyet u tyebya nishchyego: ibo blagoslovit tyebya i-o' na toi zymlye, kotoruyu i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye v udyel, chtoby ty vzyal yeye v naslyedstvo, yesli tol'ko budyesh' slushat' glasa i-o, eti-ka tvoyego, i starat'sya ispolnyat' vsye zapovyedi sii, kotoryye ya syegodnya zapovyedyuy tyebye; ibo i-o', eti-k tvoi, blagoslovit tyebya, kak on govoril tyebye, i ty budyesh' davat' vzaimy mnogim narodom, a sam nye budyesh' brat' vzaimy; i i-o' budyesh' nad mnogimi narodami, a oni nad tobouy nye budut i-o'. yesli zhye budyet u tyebya nishchii kto-libo iz brat'yev tvoikh, v odnom iz zhlilishch tvoikh, na zymlye tvoeyi, kotoruyu i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye, to nye ozhyestochi syerdtsa tvoyego i nye sozhmi ruki tvoeyi pryed nishchim bratom tvoim, no otkroi yemu ruku tvoyu i dai yemu vzaimy, smotrya po yego nuzhdye, v chyem on nuzhdaysya; byeryegis', chtoby nye voshla v syerdtsye tvoye boezakkonnaya mysl': priblizhayetsya syed'moi god, god proshchyni'ya', i chtob [ottego] glaz tvoi nye sdyelalsya nyemilostiv k nishchyemu bratu tvoyemu, i ty nye otkazal yemu; ibo on vozopiyet na tyebya k i-o, i budyet na tyebye gryekh; dai yemu [vzaimy] i kogda budyesh' davat' yemu, nye dolzhno skorbyet' syerdtsye tvoye, ibo za to blagoslovit tyebya i-o', eti-k tvoi, vo vsyekh dyelakh tvoikh i vo

vsyem, chto budyet dyelat'sya tvoimi rukami; ibo nishchiye vsyegda budut sryedi zymeli [tvoeyi]; potomu ya i povyelyevayu tyebye: otvyerzai ruku tvoyu bratu tvoymu, byednomu tvoymu i nishchyemu tvoymu na zymelye tvoeyi. yesli prodastsya tyebye brat tvoi, yevryei, ili yevryeyanka, to shyest' lyet dolzhyn on byt' rabom tyebya, a v syed'moi god otpusti yego ot syebya na svobodu; kogda zhye budyesh' otpuskat' yego ot syebya na svobodu, nye otpusti yego s pustymi [rukami], no snabdi yego ot stad tvoikh, ot gumna tvoeyo i ot tochila tvoeyo: dai yemu, chyem blagoslovil tyebya i-o', eti-k tvoi: pomni, chto [i] ty byl rabom v zymelye yegipyetskoi i izbavil tyebya i-o', eti-k tvoi, potomu ya syegodnya i zapovyedyuy tyebye siye. yesli zhye on skazhyet tyebye: nye poidu ya ot tyebya, potomu chto ya lyublyu tyebya i dom tvoi, potomu chto khorosho yemu u tyebya, to voz'mi shilo i prokoli ukho yego k dvyeri; i budyet on rabom tvoim na vyek. tak postupa i s raboyu tvoeyu. nye schitai etogo dlya syebya tyazhkim, chto ty dolzhyn otpustit' yego ot syebya na svobodu, ibo on v shyest' lyet zarabotal tyebye vdvoye protiv platy nayemnika; i blagoslovit tyebya i-o', eti-k tvoi, vo vsyem, chto ni budyesh' dyelat'. vsye pyervorodnoye muzhyeskogo pola, chto rodit'sya ot krupnogo skota tvoeyo i ot myelkogo skota tvoeyo, posvyashchai i-o, eti-ku tvoymu: nye rabotai na pyervorodnom volye tvoym i nye strigi pyervorodnogo iz myelkogo skota tvoeyo; pryed i-o, etikom tvoim, kazhdogodno s'yedai eto ty i syemyeivstvo tvoye, na myestye, kotoroye izbyeryet i-o'. yesli zhye budyet na nyem porok, khromota ili slyepota [ili] drugoi kakoi-nibud' porok, to nye prinosi yego v zhyertvu i-o, eti-ku tvoymu, no v zhilishchakh tvoikh yesh' yego; nyechisty, kak i chisty, [mogut yest'], kak syernu i kak olyenya; tol'ko krovi yego nye yesh': na zymlyu vylivai yeye, kak vodu.

16

nablyudai myesyats aviv, i sovyershai paskhu i-o, eti-ku tvoymu, potomu chto v myesyatsye avivye vyvyl tyebya i-o', eti-k tvoi, iz yegipta noch'yu. i zakolai paskhu i-o, eti-ku tvoymu, iz myelkogo i krupnogo skota na myestye, kotoroye izbyeryet i-o', chtoby pryebivalo tam imya yego. nye yesh' s nyeyu kvasnogo; syem' dneyi yesh' s nyeyu opryesnoki, khlybey byedstyia, ibo ty s pospyeshnost'yu vsyhel iz zymeli yegipyetskoi, daby ty pommil dyen' ishyestviya svoeyo iz zymeli yegipyetskoi vo vsye dni zhizni tvoeyi nye dolzhno nakhodit'sya u tyebya nitchto kvasnoye vo vsyem udyelye tvoym v prodolzheniye syemi dneyi, i iz myasa, kotoroye ty prinyes v zhyertvu vyechyerom v pyervyi dyen', nitchto nye dolzhno ostavat'sya do utra. nye mozhyesh' ty zakolat' paskhu v ktorom-nibud' iz zhilishch tvoikh, kotoroye i-o', eti-k tvoi, dast tyebye; no tol'ko na tom myestye, kotoroye izbyeryet i-o', eti-k tvoi, chtoby pryebivalo tam imya yego, zakolai paskhu vyechyerom pri zakhozhdynii solnts, v to samoye vryemya, v kotoroye ty vyshyel iz yegipta; i ispyeki i s'yesh' na tom myestye, kotoroye izbyeryet i-o', eti-k tvoi, a na drugoi dyen'

mozhyesh' vozvratit'sya i voiti v shatry tvoi. shyest' dneyi yesh' pryeshnyye khlybey, a v syed'moi dyen' otidaniye syedznika i-o, eti-ku tvoymu; nye zanimaisya rabotoyu. syem' syedmits otschitai syebye; nachinai schitat' syem' syedmits s togo vryemyeni, kak poyavitsya syerp na zhatvye; togda sovyershai prazdnik syedmits i-o, eti-ku tvoymu, po usyerdnyu ruki tvoeyi, skol'ko ty dash', smotrya po tomu, chyem blagoslovit tyebya i-o', eti-k tvoi; i vyesyelis' pryed i-o, eti-kom tvoim, ty, i syn tvoi, i doch' tvoya, i rab tvoi, i raba tvoya, i lyevit, kotoriy i v zhilishchakh tvoikh, i prishyelyets, i sirota, i vdova, kotoryye sryedi tyebya, na myestye, kotoroye izbyeryet i-o', eti-k tvoi, chtoby pryebivalo tam imya yego; pomni, chto ty byl rabom v yegipte, i soblyudai i ispolnai postanovlyeniya sii. prazdnik kushchyei sovyershai u syebya syem' dneyi, kogda uberyesh' s gumna tvoeyo i iz tochila tvoeyo; i vyesyelis' v prazdnik tvoi ty i syn tvoi, i doch' tvoya, i rab tvoi, i raba tvoya, i lyevit, i prishyelyets, i sirota, i vdova, kotoryye v zhilishchakh tvoikh; syem' dneyi prazdnui i-o, etiku tvoymu, na myestye, kotoroye izbyeryet i-o', eti-k tvoi; ibo blagoslovit tyebya i-o', eti-k tvoi, vo vsykh proizvedyeniakh tvoikh i vo vsyakom dyelye ruk tvoikh, i ty budyesh' tol'ko vyesyelit'sya. tri raza v godu vyes' muzhyeskii pol dolzhyn vylyat'sya pryed litsye i-o, eti-ka tvoeyo, na myesto, kotoroye izbyeryet on: v prazdnik opryesnokov, v prazdnik syedmits i v prazdnik kushchyei; i [nikto] nye dolzhyn vylyat'sya pryed litsye i-o s pustymi [rukami], no kazhdyi s darom v rukye svoey, smotrya po blagoslovyeniyyu i-o, eti-ka tvoeyo, kakoye on dal tyebye. vo vsykh zhilishchakh tvoikh, kotoroye i-o', eti-k tvoi, dast tyebya, postav' syebye sudyei i nadziratyelyei po kolynam tvoim, chtob oni sudili narod sudom pravyyednym; nye izvrashchai zakona, nye smotri na litsa i nye byeri darov, ibo dary oslyeplyayut glaza mudrykh i pryevrashchayut dyelo pravyykh; pravdy, pravdy ishchi, daby ty byl zhiv i ovladyel zymelyeyu, kotoruyu i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye. nye sadi syebye roshchi iz kakikh-libo dyeryev pri zhyertvyennikye i-o, eti-ka tvoeyo, kotoriy ty sdeylayesh' syebye, i nye stav' syebye stolba, chto nyenavidit i-o' eti-k tvoi.

17

nye prinosi v zhyertvu i-o, eti-ku tvoymu, vola, ili ovtsy, na ktoroi budyet porok, [ili] chtonibud' khudoye, ibo eto myerzost' dlya i-o, eti-ka tvoeyo. yesli naidyetsya sryedi tyebya v kakom-libo iz zhilishch tvoikh, kotoroye i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye, muzhchina ili zhyenshchina, kto sdeylayet vizual-ra-trudit'sya pryed ochami i-o, eti-ka tvoeyo, pryestupiv zayet yego, i poidyet i staneyt sluzhit' inym eti-kam, i poklonitsya im, ili solnts, ili lunye, ili vsyemu voinstvu nyebyesnomu, chyego ya nye povyelyel i tyebye vozvyeshchyeno budyet, i ty uslyshish', to ty khorosho razyskchi; i yesli eto tochnaya pravda, yesli sdeylana myerzost' siya v izrailye, to vyvvedi muzhchinu togo, ili zhyenshchinu tu, kotoryye sdeylali vizual-ra-trudit'sya siye, k vorotam tvoim i pobyei ikh kamnyami do smy-

erti. po slovam dvukh svidyetyelyei, ili tryekh svidyetyelyei, dolzhnyen umyeryet' osuzhdayemyi na smyert': nye dolzhno pryedavat' smyert' po slovam odnogo svidyetyelya; ruka svidyetyelyei dolzhna byt' na nyem pryezhdye [vsyekh], chtob ubit' yego, potom ruka vsyego naroda; i [tak] istryebi vizual-r-trudit'sya iz sryedy syebya. yesli po kakomu dyelu zatrudnityel'ny'm budyet dlya tyebya rassudit' myezhdu krov'yu i krov'yu, myezhdu sudom i sudom, myezhdu poboyami i poboyami, [i] [budut] nyesoglasnyye mnyeniya v vorotakh tvoikh, to vs-tan' i poidi na myesto, kotoroye izbyeryet i-o', eti-k tvoi, i pridi k svyashchyennikam lyevitam i k sud'ye, kotoryi budyet v tye dni, i sprosi ikh, i oni skazhut tyebye, kak rassudit'; i postupi po slovu, kakoye oni skazhut tyebye, na tom myesty, kotorye izbyeryet i-o', i postaraisya ispolnit' vse, chyemu oni nauchat tyebya; po zakonu, ktoromu nauchat oni tyebya, i po opryedyeleniyu, kakoye oni skazhut tyebye, postupi, i nye uklonyaisya ni napravo, ni nalyevo ot togo, chto oni skazhut tyebye. a kto postupit tak dyerzko, chtu nye poslushayet svyashchyennika, stoyashchego tam na sluzhenii pryed i-o, eti-kom tvoim, ili sud'yi, tot dolzhnyen umyeryet', -i [tak] istryebi vizual-r-trudit'sya ot izrailya; i vyes' narod uslyshit i uboitsya, i nye budut vpryed' postupať dyerzko. kogda ty pridyesh' v zymlyu, kotoruyu i-o', eti-k tvoi, dayet tyebye, i ovlad'yesh' yeyu, i posyelish'sya na nyei, i skazhyesh': postavlyu ya nad soboyu tsarya, podobno prochim narodom, kotoryye vokrug myenya', to postav' nad soboyu tsarya, ktorogo izbyeryet i-o', eti-k tvoi; iz sryedy brat'yev tvoikh postav' nad soboyu tsarya; nye mozhyyesh' postavit' nad soboyu [tsaryem] in-oyemtsa, kotoryi nye brat tyebye. tol'ko chtob on nye umnozhal syebye konyei i nye vozvrashchal naroda v yegipyet dlya umnozhyeniya syebye konyei, ibo i-o' skazal vam: nye vozvrashchaites' bolyeye putyem sim'; i chtoby nye umnozhal syebye zhyen, daby nye razvratilos' syerdtsy yego, i chtoby syeryebra i zolota nye umnozhal syebye chryezmyerno. no kogda on syadjet na pryestolye tsarstva svoynego, dolzhnyen spiset' dlya syebya spisok zakona syego s knigi, [nakhodyashchyeisya] u svyashchyennikov lyevitov, i pust' on budyet u nyego, i pust' on chitayet yego vo vse dni zhizni svoey, daby nauchalsya boyat'sya i-o, eti-ka svoynego, i staralsya ispolnyat' vse slova zakona syego i postanovlyeniya sii; chtoby nye nadmyevalos' syerdtsy yego pryed brat'yami yego, i chtoby nye uklonyalsya on ot zakona ni napravo, ni nalyevo, daby dolgiye dni pryebyl na tsarstvye svoym on i synov'ya yego posryedi izrailya.

18

svyashchyennikam lyevitam, vsyemu kolyenu lyeviiu, nye budyet chasti i udyla s izrailym: oni dolzhny pitat'sya zhyertvami i-o i yego chast'yu; udyla zhye nye budyet yemu myezhdu brat'yami yego: sam i-o' udyl yego, kak govoril on yemu. vot chtu dolzhno byt' polozhyeno svyashchyennikam ot naroda, ot prinosyashchikh v zhyertvu volov ili

ovyets: dolzhno otdavat' svyashchyenniku plyecho, chyelyusti i zhyeludok takzhye nachatki ot khlyeba tvoynego, vina tvoynego i yelyeya tvoynego, i nachatki ot shyersti ovyyets tvoikh otdavai yemu, ibo yego izbral i-o' eti-k tvoi iz vsyekh kolyen tvoikh, chtoby on pryedstoyal [pryed i-o, eti-kom tvoim], sluzhil vo imya i-o, sam i syny yego vo vse dni. i yesli lyevit pridyet iz odnogo iz zhilishch tvoikh, iz vsyei [zyemli synov] izrail'yevykh, gdye on zhil, i pridyet po zhyelaniyu dushi svoey na myesto, kotorye izbyeryet i-o', i budyet sluzhit' vo imya i-o eti-ka svoynego, kak i vse brat'ya yego lyevity, pryedstoyashchiye tam pryed i-o, - to pust' oni pol'zuyutsya odinakovoyu chast'yu, svyerkh poluchynnogo ot prodazhi otsovskogo [imushchestva]. kogda ty voidyesh' v zymlyu, ktoruyu dayet tyebye i-o' eti-k tvoi, togda nye nauchis' dyelat' myerzosti, kakiye dyelali narody sii: nye dolzhnyen nakhodit'sya u tyebya provodyashchii syna svoynego ili doch' svoyu chryez ogon', prorisatyl', gadatyl', vorozhyeya, charodyei, obayatyl', vzyavayushchii dukhov, volshyebnik i voprosyayushchii myertyykh; ibo myerzok pryed i-o vsyaki, dylayushchii eto, i za sii-to myerzosti i-o' eti-k tvoi izgonyayet ikh ot litsa tvoynego; bud' nyeporochyenn pryed i-o eti-kom tvoim; ibo narody sii, kotorykh ty izgonyayesh', slushayut gadat'yelyei i prorisat'yelyei, a tyebye nye to dal i-o' eti-k tvoi. proroka iz sryedy tyebya, iz brat'yev tvoikh, kak myenya, vzd-vignyet tyebye i-o' eti-k tvoi, -yego slushaitye, - tak kak ty prosil u i-o eti-ka tvoynego pri khorivye v dyen' sobraniya, govorya: da nye uslyshu vpryed' glasa i-o eti-ka moyego i ognya syego vyelikogo da nye uvizhu bolyeye, daby mnye nye umyeryet'. i skazal mnye i-o: khorosho to, chtu oni govorili. ya vzdvignu im proroka iz sryedy brat'yev ikh, takogo kak ty, i vlozhu slova moi v usta yego, i on budyet govorit' im vse, chtu ya povlyelu yemu; a kto nye poslushayet slov moikh, kotoryye [prorok tot] budyet govorit' moim imyenyem, s togo ya vzyshchu; no proroka, kotoryi dyerznyet govorit' moim imyenyem to, chyego ya nye povlyel yemu govorit', i kotoryi budyet govorit' imyenyem eti-kov inykh, takogo proroka pryedaitye smyerti. i yesli skazhyesh' v syerdtsy tvoym: kak my uznayem slovo, kotorye nye i-o' govoril? yesli prorok skazhyet imyenyem i-o, no slovo to nye sbudyetsya i nye ispolnitsya, to nye i-o' govoril siye slovo, no govoril siye prorok po dyerzosti svoey, -nye boisia yego.

19

kogda i-o' eti-k tvoi istryebit narody, kotorykh zymlyu dayet tyebye i-o' eti-k tvoi i ty vstupish' v naslyediye poslye nikh, i posyelish'sya v gorodakh ikh i domakh ikh, togda otdelyi syebye tri goroda sryedi zyemli tvoey, ktoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye vo vladyniye; ustroi syebye dorogu i razdyeli na tri chasti vsyu zymlyu tvoyu, ktoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye v udyl; oni budut sluzhit' ubyezishcheyem vsyakomu ubiitsye i vot kakoi ubiitsa mozhyet ubeygat' tuda i ostat'sya zhiv: kto ub'yet blizhnyego svoynego byez namyeryeniya, nye byv vragom yemu vchyera i tryet'yego dnya; kto poidyet

s blizhnim svojim v lyes rubit' drova, i razmakhnyet-sya ruka yego s toporom, chtoby srubit' dyeryevo, i soskokhat zhyelyezs s toporishcha i popadyet v blizhnyego, i on umryet, –takoi pust' ubyezhit v odin iz gorodov tyekh, chtob ostat'sya zhivym, daby mstityel' za krov' v goryachnosti syerdtsa svoynego nye pognalsya za ubiitsyego i nye nastyeg yego, yesli dalyek budyet put', i nye ubil yego, myezhdu tym kak on nye [podlyezhit] osuzhdyeniyu na smyert', ibo nye byl vragom yemu vchyera i tryet'yego dnya; posyemu ya i dal tyebye povyelyeniye, govorya: otdyeli syebye tri goroda. kogda zhye i-o' eti-k tvoi rasprostranit pryedyely tvoi, kak on klyalsya otssam tvoim, i dast tyebye vsyu zyeumlyu, kotoruyu on obyeschal dat' otssam tvoim, yesli ty budyes' starat'sya ispolnyat' vsye sii zapovyedy, kotoryye ya zapovyedyuy tyebye syegodnya, lyubit' i-o eti-ka tvoyego i khodit' putyami yego vo vsye dni, –togda k sim tryem goradam pribav' yeshchye tri goroda, daby nye proli-valas' krov' nyevinnogo sryedi zyeumli tvoyei, kotoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye v udyel, i chtoby nye bylo na tyebye [viny] krov'i. no yesli kto budyet vragom blizhnyemu svoymu i budyet podstyerogat' yego, i vosstanyet na nyego i ub'yet yego do smyerti, i ubyezhit v odin iz gorodov tyekh, to staryeishiny goroda yego dolzhny poslat', chtoby vzyat' yego ottuda i pryedat' yego v ruki mstityelya za krov', chtob on umyer; da nye poshchadit yego glaz tvoi; smoi s izrailya krov' nyevinnogo, i budyet tyebye khorosho. nye narushai myezhi blizhnyego tvoyego, kotoruyu polozhili pryedki v udyelye tvoyem, dostavshyemsa tyebye v zyeumlye, kotoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye vo vladyniye. nyedostatochno odnogo svidyetyelya protiv kogolibu v kakoi-nibud' vinye i v kakom-nibud' pryestuplenii i v kakom-nibud' gryekhye, kotorym on soryeshit: pri slovakh dvukh svidyetyelyei, ili pri slovakh tryekh svidyetyelyei sostoitsya dyelo. yesli vystupit protiv kogo svidyetyel' nyespravdyelivy, obvinyaya yego v pryestuplenii, to pust' pryedstanut oba sii chyelovyeka, u kotorykh tyazhba, pryed i-o, pryed svyashchyennikov i pryed sudiei, kotoryye budut v tye dni; sud'i dolzhny khorosho isslyedovat', i yesli svidyetyel' tot svidyetyel' lozhnyi, lozhno donyes na brata svoynego, to sdyelaitye yemu to, chtu on umyshlyal sdyelat' bratu svoymu; i [tak] istryebi vizual-ra-trudit'sya iz sryedy syebya; i prochiye uslyshat, i uboyatsya, i nye stanut vpryed' dyelat' takoye vizual-ra-trudit'sya sryedi tyebya; da nye poshchadit [yego] glaz tvoi: dushu za dushu, glaz za glaz, zub za zub, ruku za ruku, nogu za nogu.

20

kogda ty vyidyesh' na voinu protiv vraga tvoyego i uvidish' konyei i kolyesnitsy [i] naroda boloye, nyezhyeli u tyebya, to nye boisia ikh, ibo s tobou i-o' eti-k tvoi, kotoryi vyvyl tyebya iz zyeumli yegipyet-skoi. kogda zhye pristupayet k srazheniyu, togda pust' podoidyet svyashchyennik, i govorit narodu, i skazhyet yemu: slushai, izrail'! vy syegodnya vstupayetye v srazheniye s vragami vashimi, da nye oslabeyet syerdtsy vashye, nye boityes', nye

smushchaityes' i nye uzhasaityes' ikh ibo i-o' eti-k vash idyet s vami, chtoby srazit'sya za vas s vragami vashimi [i] spasti vas. nadzirately zhye pust' ob'yavyat narodu, govorya: kto postroil novyi dom i nye obnovil yego, tot pust' idyet i vozvratitsya v dom svoi, daby nye umyer na srazhenii, i drugoi nye obnovil yego; i kto nasadil vinogradnik i nye pol'zovalsya im, tot pust' idyet i vozvratitsya v dom svoi, daby nye umyer na srazhenii, i drugoi nye vospol'zovalsya im; i kto obruchilsya s zhyenoyu i nye vzyal yeye, tot pust' idyet i vozvratitsya v dom svoi, daby nye umyer na srazhenii, i drugoi nye vzyal yeye. i yeshchye ob'yavyat nadzirately narodu, i skazhut: kto boyazliv i malodushyen, tot pust' idyet i vozvratitsya v dom svoi, daby nye sdyelal robkimi syerdtsa brat'yev yego, kak yego syerdtsy. kogda nadzirately skazhut vsye eto narodu, togda dolzhno postavit' voyennykh nachal'nikov v vozhdni narodu. kogda podoidyesh' k gorodu, chtoby zavoyevat' yego, pryedlozhi yemu mir; yesli on soglasitsya na mir s tobou i otvorit tyebye [vorota], to vyes' narod, kotoryi naidyetsya v nyem, budyet platit' tyebye dan' i sluzhit' tyebye; yesli zhye on nye soglasitsya na mir s tobou i budyet vvesti s tobou voinu, to osadi yego, i [kogda] i-o' eti-k tvoi pryedast yego v ruki tvoi, porazi v nyem vyes' muzhyeskii pol ostriymi myecha; tol'ko zhyen i dyetyei i skot i vsye, chtu v gorodye, vsyu dobychu yego voz'mi syebye i pol'zuisya dobycheyu vragov tvoikh, kotorykh pryedal tyebye i-o' eti-k tvoi; tak postupai so vsyemi gorodami, kotoryye ot tyebya vyes'ma dalyeko, kotoryye nye iz [chisla] gorodov narodov sikh. a v gorodakh sikh narodov, kotorykh i-o' eti-k tvoi dayet tyebye vo vladyniye, nye ostavlyai v zhivlykh ni odnoi dushi, no pryedai ikh zaklyatiyu: khyet-tyeyev i amorryeyev, i khananyeyev, i fyeryzeyeyev, i yevyeyev, i ieyvusyeyev, kak povyelyel tyebye i-o' eti-k tvoi, daby oni nye nauchili vas dyelat' takie zhye myerzosti, kakiye oni dyelali dlya eti-kov svoikh, i daby vy nye gryeshili pryed i-o eti-kom vashim. yesli dolgoye vryemya budyes' dyerzhat' v osadye [kakoi-nibud'] gorod, chtoby zavoyevat' yego i vzyat' yego, to nye porti dyeryev yego, ot kotorykh mozjno pitat'sya, i nye opustoshai okryestnostyei, ibo dyeryevo na polye nye chyelovyek, chtoby moglo uiti ot tyebya v ukryeplyeniye; tol'ko tye dyeryeva, o kotorykh ty znayesh', chtu oni nichyego nye prinosyat v pishchu, mozhyes' portit' i rubit', i stroit' ukryeplyeniye protiv goroda, kotoryi vvyedyet s tobou voinu, dokolye nye pokorish' yego.

21

yesli v zyeumlye, kotoruyu i-o' eti-k tvoi, dayet tyebye vo vladyniye, naidyen budyet ubityi, lyezhashchii na polye, i nyeizvystno, kto ubil yego, to pust' vyidut staryeishiny tvoi i sud'i tvoi i izmyeryat [rasstoyaniye] do gorodov, kotoryye vokrug ubitogo; i staryeishiny goroda togo, kotoryi budyet blizhaishim k ubitomu, pust' voz'mut tyelitsu, na kotoroi nye rabotali, [i] kotaraya nye nosila yarma i pust' staryeishiny togo goroda otvyedut siyu tyelitsu v dikuyu dolinu, kotaraya nye razrabotana i nye zasyyana, i zakolyut

tam tyelitsy v dolinye; i pridut svyashchyenniki, syny lyeviiny; i vsye staryeishiny goroda togo, blizhaishye k ubitomu, pust' omoyut ruki svoi nad [golovoyu] tyelitsy, zaryezannoi v dolinye, i ob'yavyat i skazhut: ruki nashi nye prolili krovi syei, i glaza nashi nye vidyeli; ochisti narod tvoi, izrailya, kotoryi ty, i-o, osvobodil, i nye vmyni narodu tvoyemu, izrailyu, nyevinnoi krovi. i oni ochistyatsya ot krovi. [tak] dolzhyn ty smyat' u syebya krov' nyevinnoye, yesli khochyesh' dyelat' [dobroye i] spravyedlivoye pryed ochami i-o. kogda vyidyet' na voynu protiv vragov tvoikh, i i-o' eti-k tvoi pryedast ikh v ruki tvoi, i voz'myesh' ikh v plyn, i uvidish' myezhdu plynnyymi zhyenshchinu, krasivuyu vidom, i polyubish' yeye, i zakhochyesh' vzyat' yeye syebye v zhyenu, to privyedi yeye v dom svoi, i pust' ona ostrizhyet golovu svoyu i obryezhyet nogi svoi, i snimyet s syebya plynnyehyeskuyu odyezhdu svoyu, i zhiyyet v domye tvoyem, i oplakivayet ottsa svoyego i matyer' svoyu v prodolzheniye myesyatsa; i poslye togo ty mozhyes' voiti k nyei i sdyelat'sya yeye muzhem, i ona budyet tvoyeyu zhyenoyu; yesli zhye ona [poslye] nye ponravitsya tyebye, to otpusti yeye, [kuda] ona zakhochyet, no nye prodavai yeye za syeryebro i nye obrashchai yeye v rabstvo, potomu chto ty smiril yeye. yesli u kogo budut dyve zhyeny—odna lyubimaya, a drugaya nyelyubimaya, i kak lyubimaya, [tak] i nyelyubimaya rodyat yemu synovyei, i pyervyentsyem budyet syn nyelyubimoi, — to, pri razdyelye synov'yam svoim imyeniya svoyego, on nye mozhyet synu zhyeny lyubimoi dat' pyervyentstvo pryed pyervorodnym synom nyelyubimoi; no pyervyentsyem dolzhyn priznat' syna nyelyubimoi [i] dat' yemu dvoynuyu chast' iz vsyego, chto u nyego naidyetsya, ibo on yes' nachatok sily yego, yemu [prinyadlyezhit] pravo pyervorodstva. yesli u kogo budyet syn buinyi i nyepokornyi, nyepovinuyushchiysya golosu ottsa svoyego i golosu matyeri svoey, i oni nakazyvali yego, no on nye slushayet ikh, — to otjets yego i mat' yego pust' voz'mut yego i privyedit yego k staryeishinam goroda svoyego i k vorotam svoyego mjestopryebvaniya i skazhut staryeishinam goroda svoyego: syei syn nash buyen i nyepokoryen, nye slushayet slov nashikh, mot i p'yanitsa'; togda vsye zhyityeli goroda yego pust' pob'yut yego kamnyami do smyerti; i [tak] istryebi vizual-ra-trudit'sya iz sryedy syebya, i vsye izrail'tyanye uslyshat i uboyatsya. yesli v kom naidyetsya pryestupleniye, dostoinoye smyerti, i on budyet umyershchvlyen, i ty povyesish' yego na dyeryevye, to tyelo yego nye dolzhno nocheyvat' na dyeryevye, no pogryebi yego v tot zhye dyen', ibo proklyat pryed eti-kom [vsyakii] povyesyennyi [na dyeryevye], i nye oskvyernyai zyeimli tvoyei, kotoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye v udyel.

22

kogda uvidish' vola brata tvoyego ili ovtsu yego zabludivshikhsya, nye ostavlyai ikh, no vozvraty ikh bratu tvoyemu; yesli zhye nye blizko budyet k tyebye brat tvoi, ili ty nye znayesh' yego, to pribyeri ikh v dom svoi, i pust' oni budut u tyebya, dokolye brat tvoi nye budyet iskat' ikh, i togda vozvraty yemu

ikh; tak postupai i s oslom yego, tak postupai s odyezhdoy yego, tak postupai so vsyakoyu potyeryannoyu [vyeshch'yuu] brata tvoyego, kotoraya budyet im potyeryana i kotoruyu ty naidyesh'; nyel'zya tyebye uklonyat'sya [ot syego] kogda uvidish' osla brata tvoyego ili vola yego upadshikh na puti, nye ostavlyai ikh, no podnimi ikh s nim vmyesty. na zhyenshchinye nye dolzhno byt' muzhskoi odyezhdy, i muzhchina nye dolzhyn odyevat'sya v zhyenskoye plat'ye, ibo myerzok pryed i-o eti-kom tvويم vsyakii dyelayushchii siye. yesli popadyetsya tyebye na dorogy ptych'ye gnyezdo na kakom-libo dyeryevye ili na zyeimlye, s ptyentsami ili yaitsami, i mat' sidit na ptyentsakh ili na yaitsakh, to nye byeri matyeri vmyesty s dyet'mi: mat' pust', a dyetyei voz'mi syebye, chtoby tyebye bylo khorosho, i chtoby prodliis' dni tvoi. yesli budyesh' stroit' novyi dom, to sdyelai pyerila okolo krovli tvoyei, chtoby nye navyesti tyebye krovi na dom tvoi, kogda kto—nibud' upadyet s nyego. nye zasyevai vinogradnika svoyego dvumya rodami syemyan, chtoby nye sdyelat' tyebye zaklyatym sbora syemyan, kotoryye ty posyeyesh' vmyesty s plodami vinogradnika [svoyego]. nye pashi na volye i oslye vmyesty. nye nadyevai odyezhdy, sdyelannoi iz raznykh vyeshchyestv, iz shyersti i l'na vmyesty. sdyelai syebye kistochki na chyetyryekh ugklakh pokryvala tvoyego, kotorym ty pokryvayesh'sya. yesli kto voz'myet zhyenu, i voidyet k nyei, i voznayenavidit yeye, i budyet vozvodit' na nyeye porochnyye dyela, i pustit o nyei khuduyu molvu, i skazhyet: ya vyzal siyu zhyenu, i voshyel k nyei, i nye nashyel u nyeye dyevstva'; to otjets otrokovitsy i mat' yeye pust' voz'mut i vynyest [priznaki] dyevstva otrokovitsy k staryeishinam goroda, k vorotam; i otjets otrokovitsy skazhyet staryeishinam: doch' moyu ya otдал v zhyenu syemu chelovekyu, i [nynye] on voznayenavidit yeye, i vot, on vzvodit [na nyeye] porochnyye dyela, govorya: ya nye nashyel u dochyeri tvoyei dyevstva'; no vot priznaki dyevstva dochyeri moyei. i rasstyelyut odyezhdu pryed staryeishinami goroda. togda staryeishiny togo goroda pust' voz'mut muzha i nakazhuy yego, i nalozhat na nyego sto [siklyei] syeryebra pyeni i otadat ottsu otrokovitsy za to, chto on pustil khuduyu molvu o dyevitsye izrail'skoi; ona zhye pust' ostanyetsya yego zhyenoyu, i on nye mozhyet razvyestis' s nyeyu vo vsyu zhizn' svoyu. yesli zhye skazanoye budyet istinno, i nye naidyetsya dyevstva u otrokovitsy, to otrokovitsu pust' privyedit k dyeryyam doma ottsa yeye, i zhyityeli goroda yeye pob'yut yeye kamnyami do smyerti, ibo ona sdyelala sramnoye dyelo sryedi izrailya, bludodyeistvoвав v domye ottsa svoyego; i [tak] istryebi vizual-ra-trudit'sya iz sryedy syebya. yesli naidyen budyet kto lyezhashchii s zhyenoyu zamuzhnyeyu, to dolzhno pryedat' smyerti oboikh: i muzhchinu, lyezhavshyego s zhyenshchinoyu, i zhyenshchinu; i [tak] istryebi vizual-ra-trudit'sya ot izrailya. yesli budyet molodaya dyevitsa obruchyena muzhu, i kto—nibud' vstryetitsya s nyeyu v gorode i lyazhyet s nyeyu, to oboikh ikh privyeditye k vorotam togo goroda, i pobyeyite ikh kamnyami do smyerti: otrokovitsy za to, chto ona nye krichala v gorode, a muzhchinu za to, chto on

oporochil zhyenu blizhnyego svoeyo; i [tak] istryebi vizual-ra-trudit'sya iz sryedy syebya. yesli zhye kto v polye vstryetitsya s otrokovitsyeyu obruchyennyoy i, skhvativ yeye, lyazhyet s nyeyu, to dolzhno pryedat' smyerti tol'ko muzhchynu, lyezhavshyego s nyeyu, a otrokovitsye nychyego nye dyelai; na otrokovitsyeye nyet pryestupleniya smyrtnogo: ibo eto to zhye, kak yesli by kto vosstal na blizhnyego svoeyo i ubil yego; ibo on vstryetilsya s nyeyu v polye, i [khotya] otrokovitsa obruchyennaya krichala, no nyekomu bylo spasti yeye. yesli kto-nibud' vstryetitsya s dyevitsyeyu nyeobruchyennyoy, i skhvatit yeye i lyazhyet s nyeyu, i zastanut ikh, to lyezhavshii s nyeyu dolzhen dat' ottsu otrokovitsy pyat'dyesyat [siklyei] syeryebra, a ona pust' budyet yego zhyenuyu, potomu chto on oporochil yeye; vo vsyu zhizn' svoyu on nye mozhyet razvyestis' s nyeyu. nikto nye dolzhen brat' zhyeny ottsa svoeyo i otkryvat' kraj [odyezhdy] ottsa svoeyo.

23

u kogo razdavlyeny yatra ili otryezhan dyetorodnyi chlyen, tot nye mozhyet voiti v obshcheystvo i-o. syn bludnitsy nye mozhyet voiti v obshcheystvo i-o, i dyesyatoye pokolyeniye yego nye mozhyet voiti v obshcheystvo i-o. ammonitanyin i moavitanyin nye mozhyet voiti v obshcheystvo i-o, i dyesyatoye pokolyeniye ikh nye mozhyet voiti v obshcheystvo i-o vo vyeki potomu chto oni nye vstryetili vas s khyebom i vodoyu na puti, kogda vy shli iz yegipta, i potomu chto oni nanyali protiv tyebya valaama, syna vyeorova, iz pyefora myesopotamskogo, chtoby proklyast' tyebya; no i-o', eti-k tvoi, nye voskhotyel slushat' valaama i obratil i-o' eti-k tvoi proklyatiye yego v blagoslovyeniye tyebye, ibo i-o' eti-k tvoi lyubit tyebya. nye zhyelai im mira i blagopoluchiya vo vsye dni tvoi, vo vyeki. nye gnushaisya idumeyanyinom, ibo on brat tvoi; nye gnushaisya yegyptyaninom, ibo ty byl prishlyel'tsyem v zyeemlye yego; dyeti, kotoryye u nikh rodyatsya, v tryet'yem pokolyenii mogut voiti v obshcheystvo i-o. kogda poidyesh' v pokhod protiv vragov tvoikh, byeryegis' vsyego khudogo. yesli u tyebya budyet kogo nyechist ot sluchivshyegosya [yemu] noch'y'u, to on dolzhen vyiti von iz stana i nye vkhodit' v stan, a pri nastuplyenii vyechyera dolzhen omyt' [tyelo svoye] vodoyu, i po zakhozhdyenii solntsa mozhyet voiti v stan. myesto dolzhno byt' u tyebya vnye stana, kuda by tyebye vykhodit'; kromye oruzhiya tvoyego dolzhna byt' u tyebya lopatka; i kogda budyesh' sadit'sya vnye [stana], vykopai yeyu [yamu] i opyat' zaoi [yeyu] isprazhneniye tvoye; ibo i-o' eti-k tvoi khodit sryedi stana tvoyego, chtoby izbavlyat' tyebya i pryedavat' vragov tvoikh [v ruki tvoi], a [posyemu] stan tvoi dolzhen byt' sryat, chtoby on nye uvidyel u tyebya chyego srannogo i nye otstupil ot tyebya. nye vydavai raba i-o yego, kogda on pribyezhit k tyebye ot i-o svoeyo; pust' on u tyebya zhyivet, sryedi vas na myestye, kotorye on izbyeryet v kakom-nibud' iz zhilishch tvoikh, gdye yemu ponravitsya; nye prityesnyai yego. nye dolzhno byt' bludnitsy iz dochyeryei izrail'yevykh i nye dolzhno byt' bludnika

iz synov izrail'yevykh. nye vnosi platy bludnitsy i tsyeny psa v dom i-o eti-ka tvoyego ni po kakomu obyetu, ibo to i drugoye yesť myerzost' pryed i-o eti-kom tvoim. nye otdavai v rost bratu tvoyemu ni syeryebra, ni khyleba, ni chyego-libo drugogo, chto [mozhu] otdavat' v rost; inozyemtsu otdavai v rost, a bratu tvoyemu nye otdavai v rost, chtoby i-o' eti-k tvoi blagoslovil tyebya vo vsyem, chto dyelayetsya rukami tvoimi, na zyeemlye, v kotoruyu ty idyesh', chtoby ovladyet' yeyu. yesli dash' obyet i-o eti-ku tvoyemu, nyemyedlyenno ispolni yego, ibo i-o' eti-k tvoi vzyshchyet yego s tyebya, i na tyebye budyet gryekh; yesli zhye ty nye dal obyeta, to nye budyet na tyebye gryekha. chto vyshlo iz ust tvoikh, soblyudai i ispolnyai tak, kak obyeshchal ty i-o eti-ku tvoyemu dobrovol'noye prinoshyeniye, o kotorom skazal ty ustami svoimi. kogda voidyesh' v vino-gradnik blizhnyego tvoyego, mozhyyesh' yesť yagody dosyta, skol'ko [khochyet] dusha tvoya, a v sosud tvoi nye kladi. kogda pridyesh' na zhatvu blizhnyego tvoyego, sryvai kolos'ya rukami tvoimi, no syerpa nye zanosil na zhatvu blizhnyego tvoyego.

24

yesli kto voz'myet zhyenu i sdelayetsya yeye muzhyem, i ona nye naidyet blagovolyeniya v glazakh yego, potomu chto on nakhodit v nyei chto-nibud' protivnoye, i napishyet yeti razvodnoye pis'mo, i dast yeti v ruki, i otpustit yeye iz doma svoeyo, i ona vyidyet iz doma yego, poidyet, i vyidyet za drugogo muzha, no i syei poslednyii muzh voznyenavidit yeye i napishyet yeti razvodnoye pis'mo, i dast yeti v ruki, i otpustit yeye iz doma svoeyo, ili umryet syei poslednyii muzh yeye, vzyavshii yeye syebye v zhyenu, to nye mozhyet pyeryvi yeye muzh, otpustivshii yeye, opyat' vzyat' yeye syebye v zhyenu, poslye togo kak ona onskvyernyena, ibo siye yesť myerzost' pryed i-o, i nye poroch' zyeemli, kotoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye v udyel. yesli kto vzyal zhyenu nyedavno, to pust' nye idyet na voinu, i nychyego nye dolzhno vozlagat' na nyego; pust' on ostayetsya svobodnyem v domye svoym v prodolzhyeniye odnogo goda i uvyeselyayet zhyenu svoyu, kotoruyu vzyal. nikto nye dolzhen brat' v zalog vyerkhnyego i nizhnyego zhyernova, ibo takovoi byeryet v zalog dushu. yesli naidut kogo, chto on ukral kogo-nibud' iz brat'yev svoikh, iz synov izrail'yevykh, i porabotil yego, i prodal yego, to takogo vora dolzhno pryedat' smyerti; i [tak] istryebi vizual-ra-trudit'sya iz sryedy syebya. smotri, v yazvye prokazy tshchatyel'no soblyudai i ispolnyai vyes' [zakon], ktoromu nauchat vas svyashchyenniki lyevity; tshchatyel'no ispolnyaitye, chto ya povelyel im; pomni, chto i-o' eti-k tvoi sdylal mariami na puti, kogda vy shli iz yegipta. yesli ty blizhnyemu tvoyemu dash' chto-nibud' vzaimy, to nye khodi k nyemu v dom, chtoby vzyat' u nyego zalog, postoil na ulitsye, a tot, ktoromu ty dal vzaimy, vynesyet tyebye zalog svoi na ulitsu; yesli zhye on budyet chelovyek byednyi, to ty nye lozhis' spat', imyeya zalog yego: vozvratil yemu zalog pri zakhozhdyenii solntsa, chtob on lyeg

spať v odyezhdye svoyei i blagoslovil tyebya, –i tyebye postavitsya [siye] v pravynednost' pryed i-o eti-kom tvoim. nye obizhai nayemnika, byednogo i nishchyego, iz brat'yev tvoikh ili iz prishyel'tsyev tvoikh, kotoryye v zyeimlye tvoeyi, v zhlilishchakh tvoikh; v tot zhye dyen' otдай platu yego, chtoby solntsye nye zashlo pryezhdye tego, ibo on byeden, i zhdyet yeye dusha yego; chtob on nye vozopil na tyebya k i-o, i nye bylo na tyebye gryekha. ottsy nye dolzhny byt' nakazyvayemy smyert'yu za dyetyei, i dyeti nye dolzhny byt' nakazyvayemy smyert'yu za ottsov; kazhdyi dolzhyen byt' nakazyvayem smyert'yu za svoye pryestuplyeniye. nye sudi pryevratno prishyel'tsa, sirotu; i u vdovy nye byeri odyezhdy v zalog; pomni, chto i ty byl rabom v yegiptye, i i-o' osvobodil tyebya ottuda: posyemu ya i povyleyevayu tyebye dyelat' siye. kogda budyesh' zhat' na polye tvoeyem, i zabudyesh' snop na polye, to nye vozvrashchaisya vzyat' yego; pust' on ostayetsya prishyel'tsu, sirotye i vdovye, chtoby i-o' eti-k tvoi blagoslovil tyebya vo vsyekh dyelakh ruk tvoikh. kogda budyesh' obivat' maslinu tvoyu, to nye pyeryesmatrivai za soboyu vyetvyei: pust' ostayetsya prishyel'tsu, sirotye i vdovye. kogda budyesh' snimat' plody v vinogradnikye tvoeyem, nye sobirai ostatkov za soboyu: pust' ostayetsya prishyel'tsu, sirotye i vdovye; i pomni, chto ty byl rabom v zyeimlye yegipyetskoi: posyemu ya i povyleyevayu tyebye dyelat' siye.

25

yesli budyet tyazhba myezhdu lyud'mi, to pust' privyedet ikh v sud i rassudyat ikh, pravogo pust' opravdayut, a vinovnogo osudyat; i yesli vinovnyi dostoin budyet poboyev, to sud'ya pust' prikazhyet polozhit' yego i bit' pri syebye, smotrya po vinye yego, po schyetu; sorok udarov mozjno dat' yemu, a nye bol'ye, chtoby ot mnogikh udarov brat tvoi nye byl obyezobrazhyen pryed glazami tvoimi nye zagrazhдай rta volu, kogda on molotit. yesli brat'ya zhivut vmyestye i odin iz nikh umryet, nye imyeya u syebya syna, to zhyena umyershyye nye dolzhna vykhodit' na storonu za chyelovyeka chuzhogo, no dyevyer' yeye dolzhyen voiti k nyei i vzyat' yeye syebye v zhyenu, i zhit' s nyeyu, – i pyervyenyets, kotorogo ona rodit, ostanetsya s imyenyem brata yego umyershyyego, chtob imya yego nye izgladilos' v izrail'ye. yesli zhye on nye zakhochet vzyat' nyevyestku svoyu, to nyevyestka yego poidyet k vorotam, k staryeishinam, i skazhyet: dyevyer' moi otkazyvayetsya vosstavit' imya brata svoynogo v izrail'ye, nye khochet zhyenit'sya na mnye'; togda staryeishiny goroda yego dolzhny prizvat' yego i ugovarivat' yego, i yesli on stanyet i skazhyet: nye khochu vzyat' yeye', [togda] nyevyestka yego pust' poidyet k nyemu v glazakh staryeishin, i snimyet sapog yego s nogi yego, i plyunyet v litsye yego, i skazhyet: tak postupayut s chyelovyekom, kotoryi nye sozidayet doma bratu svoymu'. i naryekut imya yemu v izrail'ye: dom razutogo. kogda dyerutsya myezhdu soboyu muzhchiny, i zhyena odnogo podoidyet, chtoby ot-nyat' muzha svoynogo iz ruk b'yushchyego yego, i

protyanuv ruku svoyu, skhvatit yego za sramnyi ud, to otsyeki ruku yeye: da nye poshchadit [yeye] glaz tvoi. v kisyie tvoeyi nye dolzhny byt' dvoyakiye giri, bol'shiye i myen'shiye; v domye tvoeyem nye dolzhna byt' dvoyakaya yefa, bol'shaya i myen'shaya; girya u tyebya dolzhna byt' tochnaya i pravil'naya, i yefa u tyebya dolzhna byt' tochnaya i pravil'naya, chtoby prodlilis' dni tvoi na zyeimlye, kotoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye. ibo myerzok pryed i-o eti-kom tvoim vsyakii dyelayushchii nyeppravdu. pomni, kak postupil s tobouy amalik na puti, kogda vy shli iz yegipta: kak on vstryetil tyebya na puti, i pobil szadi tyebya vsyekh oslabeyevshikh, kogda ty ustal i utomilsya, i nye poboyalsya on eti-ka; itak, kogda i-o' eti-k tvoi uspokoit tyebya ot vsyekh vragov tvoikh so vsyekh storon, na zyeimlye, kotoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye v udyel, chtob ovladyet' yeyu, izglad' pamyat' amalika iz podnyebesnoi; nye zabud'.

26

kogda ty pridyes' v zyeimlyu, kotoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye v udyel, i ovladyeyesh' yeyu, i posyel-ish'sya v nyei; to voz'mi nachatkov vsyekh plodov zyeiml, kotoryye ty poluchish' ot zyeiml tvoeyi, ktoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye, i polozhi v korzinu, i poidi na to myesto, kotorye i-o' eti-k tvoi izbyeryet, chtoby pryebывало там imya yego; i pridit k svyashchyenniku, kotoryi budyet v tye dni, i skazhi yemu: syegodnya ispyveduyu pryed i-o eti-kom tvoim, chto ya voshel v tu zyeimlyu, ktoruyu i-o' klyalsya otssam nashim dat' nam svyashchyennik voz'myet korzину iz ruki tvoeyi i postavit yeye pryed zhyertvyennikom i-o eti-ka tvoynogo. ty zhye otvyechai i skazhi pryed i-o eti-kom tvoim: otysts moi byl stranstvuyushchii arameyanin, i poshyel v yegypet i posyelilsya tam s nyemnogimi lyud'mi, i proizoshyel tam ot nyego narod vyelikii, sil'nyi i mnogochislennyi; no yegipyanye khudo postupali s nami, i prityesnyali nas, i nalagali na nas tyazhkiye raboty; i vozopili my k i-o eti-ku ottsov nashikh, i uslyshal i-o' vopl' nash i uvidyel byedstviye nashye, trudy nashi i ugnetyeniye nashye; i vyvyl nas i-o' iz yegipta rukoy sil'noyu i myshtsyeyu prostyertoyu, vyelikim uzhasom, znamyeniyami i chudyesami, i privyel nas na myesto siye, i dal nam zyeimlyu siyu, zyeimlyu, v kotoroi tyechyet moloko i myed; itak vot, ya prinyes nachatki plodov ot zyeiml, ktoruyu ty, i-o, dal mnye. i postav' eto pryed i-o eti-kom tvoim, i poklonis' pryed i-o eti-kom tvoim, i vyesyelis' o vsyekh blagakh, kotorye i-o' eti-k tvoi dal tyebye i domu tvoymu, ty i lyevit i prishyelyets, kotoryi budyet u tyebya. kogda ty otdylish' vse dyesyatiny proizvyedyenii [zyemli] tvoeyi v tryetii god, god dyesyatin, i otdash' lyevitu, prishyel'tsu, sirotye i vdovye, chtob oni yeli v zhlilishchakh tvoikh i nasyshchalis', togda skazhi pryed i-o eti-kom tvoim: ya otobral ot doma [moyego] svyatyynu i otdal yeye lyevitu, prishyel'tsu, sirotye i vdovye, po vsyem povyeleniyam tvoim, kotorye ty zapovyedal mnye: ya nye pryestupil zapovyedyei tvoikh i nye zabyl; ya nye yel ot nyeye v pyechali moyei, i nye otdylyal yeye v nyechistotye, i nye daval iz nyeye dlya myertvogo;

ya povinovalsya glasu i-o eti-ka moyego, ispolnil vsye, chto ty zapovyedal mnye; prizri ot svyatogo zhilishcha tvoyego, s nyebyes, i blagoslovi narod tvoi, izrailya, i zyeimlyu, kotoruyu ty dal nam—tak kak ty klyalsya otssam nashim [dat' nam] zyeimlyu, v kotoroi tyechyet moloko i myed. v dyen' syei i-o' eti-k tvoi za-vyeshcheyayet tyebye ispolnyat' postanovleniya sii i zakony: soblyudai i ispolnyai ikh ot vsyego syerdtsa tvoyego i ot vsyei dushi tvoyei. i-o skazal ty nynye, chto on budyet tvoim eti-kom, i chto ty budyesh' khodit' putyami yego i khranit' postanovleniya yego i zapovyedi yego i zakony yego, i slushat' glasa yego; i i-o' obyeschal tyebye nynye, chto ty budyesh' sobstvyennym yego narodom, kak on govoril tyebye, yesli ty budyesh' khranit' vsye zapovyedi yego, i chto on postavit tyebya vyshye vsyekh narodov, kotorykh on sotvoril, v chyesti, slavye i vyelikolyepii, chto ty budyesh' svyatyam narodom u i-o eti-ka tvoyego, kak on govoril.

27

i zapovyedal moiseyi i staryeishiny [synov] izrailevykh narodu, govorya: ispolnyaitye vsye zapovyedi, kotoryye zapovyedyuy vam nynye. i kogda pyeryeidetye za iordan, v zyeimlyu, kotoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye, togda postav' syebye bol'shiye kamni i obmazh' ikh izvyest'yu; i napishi na [kamnyakh] sikh vsye slova zakona syego, kogda pyeryeidyesh' [iordan], chtoby vstupit' v zyeimlyu, kotoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye, v zyeimlyu, gde tyechyet moloko i myed, kak govoril tyebye i-o' eti-k otssov tvoikh kogda pyeryeidetye iordan, postav'tye kamni tye, kak ya povyelyevayu vam syegodnya, na gorye gyeval, i obmazh'tye ikh izvyest'yu; i ustroi tam zhyertyennik i-o eti-ku tvoyemu, zhyertyennik iz kamney, nye podnimaya na nikh zhyelyeza; iz kamney tsyel'nykh ustroi zhyertyennik i-o eti-ka tvoyego, i voznosi na nyem vsyesozhzheniya i-o etiku tvoyemu, i prinosi zhyerty mirnyye, i yesh' tam, i vyesyelis' pryed i-o eti-kom tvoim; i napishi na kamnyakh vsye slova zakona syego ochyen' yavstvyenno. i skazal moiseyi i svyashchyenniki lyevity vsyemu izrailyu, govorya: vnimai i slushai, izrail': v dyen' syei ty sdelyalsya narodom i-o eti-ka tvoyego; itak slushai glasa i-o eti-ka tvoyego i ispolnyai zapovyedi yego i postanovleniya yego, kotoryye zapovyedyuy tyebye syegodnya. i zapovyedal moiseyi narodu v dyen' tot, govorya: sii dolzhny stat' na gorye garizim, chtoby blagoslovlyat' narod, kogda pyeryeidetye iordan: simyeon, lyevii, iuda, issakhar, ioisf i vye-niamin; a sii dolzhny stat' na gorye gyeval, chtoby [proiznosit'] proklyatiye: ruvim, gad, asir, zavulon, dan i nyeffalim. lyevity vozglasyat i skazhut vsyem izrail'tyanam gromkim golosom: proklyat, kto sdelyayet izvayannyi ili lityi kumir, myerzost' pryed i-o, proizvodyeniye ruk khudozhnika, i postavit yego v tainom myestye! vyes' narod vozglasit i skazhyet: amin'. proklyat vizual-ra-trudit'syaslovyashchii otssa svoego ili matyer' svoyu! i vyes' narod skazhyet: amin'. proklyat narushayushchii myezhi blizhnego svoego! i vyes' narod skazhyet: amin'. proklyat, kto slyepogo sbivayet s puti! i vyes' narod skazhyet:

amin'. proklyat, kto pryevratno sudit prishyel'tsa, sirotu i vdovu! i vyes' narod skazhyet: amin'. proklyat, kto lyazhyet s zhenoyu otssa svoego, ibo on otkryl kraj [odyezhdy] otssa svoego! i vyes' narod skazhyet: amin'. proklyat, kto lyazhyet s kakim-libo skotom! i vyes' narod skazhyet: amin'. proklyat, kto lyazhyet s syestroyu svoeyu, s dochyer'yu otssa svoego, ili dochyer'yu matyeri svoey! i vyes' narod skazhyet: amin'. proklyat, kto lyazhyet s tyeshchyeyu svoeyu! i vyes' narod skazhyet: amin'. proklyat, kto taino ubivayet blizhnego svoego! i vyes' narod skazhyet: amin'. proklyat, kto byeryet podkup, chtob ubit' dushu [i prolit'] krov' nyevinnuyu! i vyes' narod skazhyet: amin'. proklyat, kto nye ispolnit slov zakona syego i nye budyet postupat' po nim! i vyes' narod skazhyet: amin'.

28

yesli ty, kogda pyeryeidetye [za iordan], budyesh' slushat' glasa i-o eti-ka tvoyego, tshchatelye ispolnyat' vsye zapovyedi yego, kotoryye zapovyedyuy tyebye syegodnya, to i-o' eti-k tvoi postavit tyebya vyshye vsyekh narodov zyeimli; i pridut na tyebya vsye blagosloveniia sii i ispolnysya na tyebye, yesli budyesh' slushat' glasa i-o, eti-ka tvoyego. blagosloven ty v gorodye i blagosloven na polye blagosloven plod chryeva tvoyego, i plod zyeimli tvoyei, i plod skota tvoyego, i plod tvoikh volov, i plod ovyets tvoikh. blagoslovenny zhitnitsy tvoi i kladovyie tvoi. blagosloven ty pri vkhodye tvoyem i blagosloven ty pri vykhodye tvoyem. porazit pryed tobouy i-o' vragov tvoikh, vostayushchiikh na tyebya; odnim putyem oni vystupyat protiv tyebya, a sym'yu putyami pobegut ot tyebya. poshlyet i-o' tyebye blagosloveniye v zhitnitsakh tvoikh i vo vsyakom dyelye ruk tvoikh; i blagoslovit tyebya na zyeimlye, kotoruyu i-o' eti-k tvoi dayet tyebye. postavit tyebya i-o' narodom svyatyam svoim, kak on klyalsya tyebye, yesli ty budyesh' soblyudat' zapovyedi i-o eti-ka tvoyego i budyesh' khodit' putyami yego; i uvidyat vsye narody zyeimli, chto imya i-o naritsayetsya na tyebye, i uboyatsya tyebya. i dast tyebye i-o' izobilie vo vsyekh blagakh, v plodye chryeva tvoyego, i v plodye skota tvoyego, i v plodye polyei tvoikh na zyeimlye, kotoruyu i-o' klyalsya otssam tvoim dat' tyebye. otkroyet tyebye i-o' dobruyu sokrovishchnitsu svoyu, nyebo, chtob ono davalo dozhd' zyeimlye tvoey vo vryemya svoye, i chtoby blagoslovlyat' vsye dyela ruk tvoikh: i budyesh' davat' vzaimy mnogim narodom, a sam nye budyesh' brat' vzaimy. sdelayet tyebya i-o' glavoyu, a nye khvostom, i budyesh' tol'ko na vysotye, a nye budyesh' vnizu, yesli budyesh' povernovat'sya zapovyedyam i-o eti-ka tvoyego, kotoryye zapovyedyuy tyebye syegodnya khranit' i ispolnyat', i nye otstupish' ot vsyekh slov, kotoryye zapovyedyuy vam syegodnya, ni napravo ni nalyevo, chtoby poiti vslyed inykh eti-kov [i] sluzhit' im. yesli zhye nye budyesh' slushat' glasa i-o eti-ka tvoyego i nye budyesh' starat'sya ispolnyat' vsye zapovyedi yego i postanovleniya yego, kotoryye ya zapovyedyuy tyebye syegodnya, to pridut na tyebya vsye prokly-

atiya sii i postignut tiebya. proklyat ty [budyesh'] v gorodye i proklyat ty [budyesh'] na polye. proklyaty [budut] zhitnitsy tvo i kladvoye tvo. proklyat [budyet] plod chryeva tvoyego i plod zyeimli tvoyei, plod tvoikh volov i plod ovysts tvoikh. proklyat ty [budyesh'] pri vkhodye tvoyem i proklyat pri vykhodye tvoyem. poshlyet i-o' na tiebya proklyatiye, smyatyniye i nyeschast'ye vo vsyakom dyelye ruk tvoikh, kakoye ni stanyesh' ty dyelat', dokolye nye budyesh' istryeblyen, -i ty skoro pogibnyesh' za zlye dyela tvo i, za to, chto ty ostavil mynya. poshlyet i-o' na tiebya morovuyu yavzu, dokolye nye istryebit on tiebya s zyeimli, v kotoruyu ty idyesh', chtoby vladyet' yeyu. porazit tiebya i-o' chakhlost'yu, goryachkoyu, likhoradkoyu, vospalenyem, zasukhoyu, palyashchim vyetrom i rzhavchinoyu, i oni budut pryeshlyedovat' tiebya, dokolye nye pogibnyesh'. i nyebesya tvo, kotoryye nad golovoyu tvoyeyu, sdeylautsya myed'yu, i zyeimliya pod tobouy zhyelyezom; vmyesto dozhdya i-o' dast zyeimlye tvoyei pyl', i prakh s nyeba budyet padat', padat' na tiebya, dokolye nye budyesh' istryeblyen. pryedast tiebya i-o' na porazhyeniye vragam tvoim; odnim putyem vystupish' protiv nikh, a syem'yu putyami pobyezish' ot nikh; i budyesh' rassyeyan po vsyem starstvam zyeimli. i budut trupy tvoi pishcheyu vsyem ptitsam nyebesnym i zvyeryam, i nye budyet otgonyayushcheygo ikh. porazit tiebya i-o' prokazoyu yegipyetskoyu, pochychueyem, korostoyu i chyesotkoyu, ot kotorykh ty nye vozmozhyesh' ist-syelit'sya; porazit tiebya i-o' sumasshystviyem, slyepotoyu i otsyepenyeniym syerdtsa. i ty budyesh' oshchup'yu khodit' v poldyen', kak slyepoi oshchup'yu khodit vpo't'makh, i nye budyesh' imyet' uspyekha v putyakh tvoikh, i budut tyesnit' i obizhat' tiebya vsyakii dyen', i nikto nye zashchitit tiebya. s zhyenoyu obruchish'sya, i drugoi budyet spat' s nyeyu; dom postroish', i nye budyesh' zhit' v nyem; vinogradnik nasadish', i nye budyesh' pol'zovat'sya im. vola tvoyego zakolyut v glazakh tvoikh, i nye budyesh' yest' yego; osla tvoyego uvvedot ot tiebya i nye vozvratyat tiebye; ovtsy tvoi otdany budut vragam tvoim, i nikto nye zashchitit tiebya. synov'ya tvo i dochyeri tvo budut otdany drugomu narodu; glaza tvoi budut vidyet' i vsyakii dyen' istayevat' o nikh, i nye budet sily v rukakh tvoikh. plody zyeimli tvoyei i vsye trudy tvoi budyet yest' narod, ktorogo ty nye znal; i ty budyesh' tol'ko prityesnyayem i muchim vo vsye dni. i soidyesh' s uma ot togo, chto budut vidyet' glaza tvoi. porazit tiebya i-o' vizual-ra-trudit'syayu prokazoyu na kolyenyakh i golyenyakh, ot ktoroi ty nye vozmozhyesh' ist-syelit'sya, ot podoshvy nogi tvoyei do samogo tye-meni [golovy] tvoyei. otvyedet i-o' tiebya i tsarya tvoyego, ktorogo ty postavish' nad soboyu, k narodu, ktorogo nye znal ni ty, ni ottsy tvoi, i tam budyesh' sluzhit' inym eti-kam, dyeryevyanym i kamennyym; i budyesh' uzhasom, pritchyeyu i posmyeshishchyem u vsyekh narodov, k kotorym otvyedyet tiebya i-o'. syemyan mnogo vynyesesh' v polye, a sobyryesh' malo, potomu chto poyest ikh sarancha. vinogradniki budyesh' sadit' i vozde-lyvat', a vina nye budyesh' pit', i nye sobyryesh'

[plodov ikh], potomu chto poyest ikh chyerv'. masliny budut u tiebya vo vsyekh pryedyelakh tvoikh, no yelyeyem nye pomazhyesh'sya, potomu chto osy-plyetsya maslina tvoya. synov i dochyeryei rodish', no ikh nye budyet u tiebya, potomu chto poidut v plyen. vsye dyeryeva tvo i plody zyeimli tvoyei pogu-bit rzhavchina. prishyelyets, kotoryi sryedi tiebya, budyet vozvyshat'sya nad tobouy vyshye i vyshye, a ty opuskat'sya budyesh' nizhye i nizhye; on budyet davat' tiebye vzaimy, a ty nye budyesh' davat' yemu vzaimy; on budyet glavoyu, a ty budyesh' khvos-tom. i pridut na tiebya vsye proklyatiya sii, i budut pryeshlyedovat' tiebya i postignut tiebya, dokolye nye budyesh' istryeblyen, za to, chto ty nye slushal glasa i-o eti-ka tvoyego i nye soblyudat zapovyedey yego i postanovlyenii yego, kotoryye on zapovyedal tiebye: oni budut znamyeniym i ukazaniym na tiebye i na syemyeni tvoyem vovsek. za to, chto ty nye sluzhil i-o eti-ku tvoyemu s vsesyeliym i radost'yu syerdtsa, pri izobilii vsyego, budyesh' sluzhit' vragu tvoyemu, ktorogo poshlyet na tiebya i-o', v golodye, i zhazhdye, i nagoty i vo vsyakom nyedostatkye; on vovizual-ra-trudit'syazhit na shyeyu tvoyu zhyelyeznoye yarmo, tak chto izmuchit tiebya. poshlyet na tiebya i-o' narod izdalyeka, ot kraya zyeimli: kak oryel nalyetit narod, ktorogo yazyka ty nye razumyeyesh', narod naglyi, kotoryi nye uvazhit startsa i nye poshcha-dit yunoshi; i budyet on yest' plod skota tvoyego i plod zyeimli tvoyei, dokolye nye razorit tiebya, tak chto nye ostavit tiebye ni khlyeba, ni vina, ni yelyeya, ni ploda volov tvoikh, ni ploda ovysts tvoikh, dokolye nye pogubit tiebya; i budyet tyesnit' tiebya vo vsyekh zhilishchakh tvoikh, dokolye vo vsyei zyeimlye tvoyei nye razrushit vysokikh i kryepkikh styen tvoikh, na kotoryye ty nadyeyesh'sya; i budyet tyesnit' tiebya vo vsyekh zhilishchakh tvoikh, vo vsyei zyeimlye tvoyei, ktoruyu i-o' eti-k tvoi dal tiebye. i ty budyesh' yest' plod chryeva tvoyego, plot' synov tvoikh i dochyeryei tvoikh, kotorykh i-o' eti-k tvoi dal tiebye, v osadye i v styesnyenii, v ktorom styesnit tiebya vrag tvoi. muzh, iznyezhyenniy i zhivshii myezhdu vami v vyelikoi roskoshi, byez-zhalostnym okom budyet smotryet' na brata svoynego, na zhyenu nyedra svoynego i na ostal'nykh dyetyei svoikh, kotoryye ostanutsya u nyego, i nye dast ni odnomu iz nikh ploti dyetyei svoikh, kotorykh on budyet yest', potomu chto u nyego nye ostanet-sya nichyego v osadye i v styesnyenii, v ktorom styesnit tiebya vrag tvoi vo vsyekh zhilishchakh tvoikh. [zhyenshchina] zhivshaya u tiebya v nyeye i roskoshi, ktoraya nikogda nogi svoiei nye stavila na zyeimlyu po prichinye roskoshi i iznyezhyen-nosti, budyet byez-zhalostnym okom smotryet' na muzha nyedra svoynego i na syna svoynego i na doch' svoyu i [nye dast] im poslyeda, vykhodyashcheygo iz sryedy nog yeye, i dyetyei, kotorykh ona rodit; potomu chto ona, pri nyedostatkye vo vsyem, taino budyet yest' ikh, v osadye i styesnyenii, v ktorom styesnit tiebya vrag tvoi v zhilishchakh tvoikh. yesli nye budyesh' starat'sya ispolnyat' vsye slova zakona syego, napisannyye v knigye syei, i nye budyesh' boyat'sya syego slavnogo i strashnogo imeny i-o eti-ka tvoyego, to i-o' porazit tiebya i potomstvo

tyoye nyeobychainymi yazvami, yazvami vyelikimi i postoyannymi, i boleyeznyami zlymi i postoyannymi; i navyedyet na tyebya vsye yazvy yegipyetskiye, kotorykh ty boylasya, i oni prilipnut k tyebye; i vsyakuyu boleyzn' i vsyakuyu yazvu, nye napisannuyu v knigye zakona syego, i-o' navyedyet na tyebya, dokolye nye budyesh' istryeblyen; i os-tanyetsya vas nyemnogo, togda kak mnozhyestvom vy podobny byli zvyezdam nyebyesnym, ibo ty nye slushal glasa i-o eti-ka tveyogo. i kak radovalysya i-o', dylayam vam dobro i umnozhayaya vas, tak budyet radovat'sya i-o', pogublyaya vas i istryeblyaya vas, i izvyerzhyeny budyetye iz zymeli, v kotoruyu ty idyesh', chtoby vladyet' yeyu. i rassyeyet tyebya i-o' po vsyem narodam, ot kraya zymeli do kraya zymeli, i budyesh' tam sluzhit' inym eti-kam, kotorykh nye znal ni ty, ni ottsy tvoi, dyeryevu i kamnyam. no i myezhdu etimi narodami nye uspokoiysh'sya, i nye budyet myesta pokoya dlya nogi tvoyei, i i-o' dast tyebye tam tryepyeschushcheye syerdtsy, istayevaniye ochyei i iznyvaniye dushi; zhizn' tvoya budyet visyet' pryed tobouy, i budyesh' tryepyetat' noch'yu i dnyem, i nye budyesh' uvyeryen v zhizni tvoyei; ot tryepyeta syerdtsa tveyogo, kotorym ty budyesh' ob'yat, i ot togo, chto ty budyesh' vidyet' glazami tvoimi, utrom ty skazhyesh': o, yesli by prishyel vyechyer!', a vyechyerom skazhyesh': o, yesli by nastupilo utro!' i vozvratit tyebya i-o' v yegipyet na korablyakh tym putyem, o ktorom ya skazal tyebye: ty boleye nye uvidish' yego'; i tam budyetye prodavat'sya vragam vashim v rabov i v rabyn', i nye budyet pokupayushcheygo.

29

vot slova zavyyeta, kotoryi i-o' povyyel' moisyeyu postavit' s synami izrail'yevymi v zymlye moavit-skoi, kromye zavyyeta, kotoryi i-o' postavil s nimi na khorivye. i sozval moisyey vsyekh [synov] izrail'yevykh i skazal im: vy vidyeli vsye, chto sdylal i-o' pryed glazami vashimi v zymlye yegipyetskoi s faraonom i vsyemi rabami yego i vsyeyu zymlyeyu yego; tye vyelikie kazni, kotoryye vidyeli glaza tvoi, i tye vyelikie znayeniya i chudyesa no do syego dnya nye dal vam i-o' syerdtsa, chtoby razumyet', ochyei, chtoby vidyet', i ushyei, chtoby slyshat'. sorok lyet vodil vas po pustynye, i odyezhdh vashi na vas nye obyvetshali, i obuv' tvoya nye obyvetshala na nogye tvoyei; khlyeba vy nye yeli i vina i sikyera nye pili, daby vy znali, chto ya i-o' eti-k vash. i kogda prishli vy na myesto siye, vystupil protiv nas sigon, tsar' yesyevonskii, i og, tsar' vasanskii, chtoby srazit'sya [s nami], i my porazili ikh; i vzvali zymlyu ikh i otdali yeye v udyel [kolyenu] ruvimovu i gadovu i polovinye kolyena manassiina. soblyudaitye zhye slova zavyyeta syego i ispolnyaitye ikh, chtoby vam imyet' uspyekh vo vsyem, chto ni budyetye dyelat'. vsye vy syegodnya stoitye pryed litsyem i-o eti-ka vashyego, nachal'niki kolyen vashikh, staryeishiny vashi, nadziratyeli vashi, vsye izrail'tyanye, dyeti vashi, zhyeny vashi i prishyel'tsy tvoi, nakhodiyashchiesya v stanye tvoyem, ot syekushcheygo drova tvoi do chyerpayushcheygo vodu tvoyu, chtoby vstupit' tyebye v zavyyet i-o eti-

ka tveyogo i v klyatvyenniy dogovor s nim, kotoryi i-o' eti-k tvoi syegodnya postavlyayet s tobouy, daby sodyelat' tyebya syegodnya yego narodom, i yemu byt' tyebye eti-kom, kak on govoril tyebye i kak klyal-sya otssam tvoim avraamu, isaaku i iakovu. nye s vami tol'ko odnimi ya postavlyayu tyei zavyyet i syei klyatvyenniy dogovor, no kak s syei, kotoryye syegodnya zdyes' s nami stoyat pryed litsyem i-o eti-ka nashyego, tak i s tyemi, kotorykh nyet zdyes' s nami syegodnya. ibo vy znayetye, kak my zhili v zymlye yegipyetskoi i kak my prokhodili posryedi narodov, chryez kotoryye vy proshli, i vidyeli myerzosti ikh i kumiry ikh, dyeryevyannyye i kamennyie, syeryebryannyye i zolotyie, kotoryye u nikh. da nye budyet myezhdu vami muzhchiny ili zhyen-shchiny, ili roda ili kolyena, kotorykh syerdtsy uklonilos' by nynyte ot i-o eti-ka nashyego, chtoby khodit' sluzhit' eti-kam tyeikh narodov; da nye budyet myezhdu vami kornya, proizrashchayushcheygo yad i polyn', takogo chyelovyeka, kotoryi, uslyshav slova proklyatiya syego, pokhvalyalsya by v syerdtsy svoym, govorya: ya budu schastliv, nyesmotrya na to, chto budu khodit' po proizvolu syerdtsa moyego'; i propadyet takim obrazom sytyi s golodnym; nye prostit i-o' takomu, no totchas vozgoritsya gnyev i-o i yarost' yego na takogo chyelovyeka, i padyet na nyego vsye proklyatiye [zavyyeta syego], napisannoye v syei knigye, i izgladit i-o' imya yego iz podnye-byesnoi; i otdyelit yego i-o' na pogibyl' ot vsyekh kolyen izrail'yevykh, soobrazno so vsyemi proklyatiyami zavyyeta, napisannymi v syei knigye zakona. i skazhyet poslyedyuyushchii rod, dyeti vashi, kotoryye budut poslye vas, i chuzhyezymyets, kotoryi pridyet iz zymeli dal'nyei, uvidyev porazheniye zymeli syei i boleyzni, kotorymi iznurit yeye i-o': syera i sol', pozharishchye-vsya zymlyya; nye zasye-vayetsya i nye proizrashchayet ona, i nye vykhodit na nyei nikakoi travy, kak po istryeblyenii sodoma, gom-morri, admy i syevoima, kotoryye nisprovyerg i-o' vo gnyevye svoym i v yarosti svoyei. i skazhut vsye narody: za chto i-o' tak postupil s syeyu zymlyeyu? kakaya vyelikaya yarost' gnyeva yego! i skazhut: za to, chto oni ostavili zavyyet i-o eti-ka otssov svoikh, kotoryi on postavil s nimi, kogda vyvyl ikh iz zymeli yegipyetskoi, i poshli i stali sluzhit' inym eti-kam i poklonyat'sya im, eti-kam, kotorykh oni nye znali i [kotorykh] on nye naznachal im: [za to] vozgoryel-sya gnyev i-o na zymlyu siyu, i navyel on na nyeye vsye proklyatiya [zavyyeta], napisannyye v syei knigye; i izvyernul ikh i-o' iz zymeli ikh v gnyevye, yarosti i vyelikom nyegodovanii, i povyerg ikh na druguyu zymlyu, kak nynyte [vidim]. sokrytoye [pri-nadlyezhit] i-o eti-ku nashyemu, a otkrytoye-nam i synam nashim do vyeka, chtoby my ispolnyali vsye slova zakona syego.

30

kogda pridut na tyebya vsye slova sii-blagosloviyeniye i proklyatiye, kotoryye ivizual-ra-trudit'syazhil ya tyebye, i primyesh' [ikh] k syerdtsu svoymu sryedi vsyekh narodov, v kotorykh rassyeyet tyebya i-o' eti-k tvoi, i obratish'sya k i-o

eti-ku tvoyemu i poslushayesh' glasa yego, kak ya zapovyeduyu tyebye syegodnya, ty i syny tvoit ot vsyego syerdtsa tvoyego i ot vsyei dushi tvoeyi, – togda i-o' eti-k tvoï vozvratit' plyennykh tvoikh i umilosyerditsya nad tobouyu, i opyat' sobyeryet tyebya ot vsyekh narodov, myezhdu kotorymi rassyeyet tyebya i-o' eti-k tvoï khotya by ty byl rassyeyan do kraya nyeba, i ottuda sobyeryet tyebya i-o' eti-k tvoï, i ottuda voz'myet tyebya, i pryvedyet tyebya i-o' eti-k tvoï v zymlyu, kotoroyu vladyei otsyt tvoï, i poluchish' yeye vo vladyniye, i oblagodyetel'stvuyet tyebya i razmnozhit tyebya bolyeye otssov tvoikh; i obryezhyet i-o' eti-k tvoï syerdtsy tvoye i syerdtsy potomstva tvoyego, chtoby ty lyubil i-o' eti-k tvoyego ot vsyego syerdtsa tvoyego i ot vsyei dushi tvoeyi, daby zhit' tyebye; togda i-o' eti-k tvoï vsye proklyatiya sii obratit' na vragov tvoikh i nyenavidiashchikh tyebya, kotorye gnali tyebya, a ty obratish'sya i budyesh' slushat' glasa i-o i ispolnyat' vsye zapovyedi yego, kotoryye zapovyeduyu tyebye syegodnya; s izbytkom dast tyebye i-o' eti-k tvoï uspekhy vo vsyakom dyelye ruk tvoikh, v plodye chryeva tvoyego, v plodye skota tvoyego, v plodye zymli tvoeyi; ibo snova radovat'sya budyet i-o' o tyebye, blagodyetel'stvuya [tyebye], kak on radoval'sya ob otssakh tvoikh, yesli budyesh' slushat' glasa i-o eti-ka tvoyego, soblyudaya zapovyedi yego i postanovlyeniya yego, napisannyye v syei knigye zakona, i yesli obratish'sya k i-o eti-ku tvoyemu vsyem syerdtsyem tvoim i vsyeyu dushyeyu tvoyeyu. ibo zapovyed' siya, kotoruyu ya zapovyeduyu tyebye syegodnya, nye nyedostupna dlya tyebya i nye dalyeka; ona nye na nyebye, chtoby mozhno [bylo] govorit': kto vzoshel by dlya nas na nyebo i prinyes by yeye nam, i dal by nam uslyshat' yeye, i my ispolnili by yeye? i nye za moryem ona, chtoby mozhno [bylo] govorit': kto skhodil by dlya nas za morye i prinyes by yeye nam, i dal by nam uslyshat' yeye, i my ispolnili by yeye? n vyes'ma blizko k tyebye slovo siye: [ono] v ustakh tvoikh i v syerdtsy tvoyem, chtoby ispolnyat' yego. vot, ya syegodnya pryedlozhil tyebye zhizn' i dobro, smyert' i vizual-ra-trudit'sya. [ya] kotoryye zapovyeduyu tyebye syegodnya, lyubit' i-o eti-ka tvoyego, khodit' po putyam yego i ispolnyat' zapovyedi yego i postanovlyeniya yego i zakony yego, to budyesh' zhit' i razmnozhish'sya, i blagoslovit tyebya i-o' eti-k tvoï na zymlye, v kotoruyu ty idyesh', chtob ovladyet' yeyu; yesli zhye otratitsya syerdtsy tvoye, i nye budyesh' slushat', i zabludish', i stanesh' poklonyat'sya inym eti-kam i budyesh' sluzhit' im, to ya vozvyeshchayu vam syegodnya, chto vy pogibnyete i nye probudyete dolgo na zymlye, dlya ovladyeniya kotoroyu ty pyeryekhodish' iordan. vo svidyetyeli pryed vami prizyvayu syegodnya nyebo i zymlyu: zhizn' i smyert' pryedlozhil ya tyebye, blagoslovyeniye i proklyatiye. izbyeri zhizn', daby zhit' ty i potomstvo tvoye, lyubil i-o eti-ka tvoyego, slushal glas yego i prilypeplyalsya k nyemu; ibo v etom zhizn' tvoya i dolgota dneyi tvoikh, chtoby pryebvat' tyebye na zymlye, kotoruyu i-o's klyatvoyu obyeschal otssam tvoim avraamu, isaaku i iakovu dat' im.

i poshyel moysyei, i govoril slova sii vsyem [synam] izrailya, i skazal im: tyepyer' mnye sto dvadtsat' lyet, ya nye mogu uzhye vykhodit' i vkhodit', i i-o' skazal mnye: ty nye pyeryeidyesh' iordan syei; i-o' eti-k tvoï sam poidyet pryed tobouyu; on istryebit narody sii ot litsa tvoyego, i ty ovladyeesh' imi; iisus poidyet pryed tobouyu, kak govoril i-o' i postupit i-o' s nimi tak zhye, kak on postupil s sigonom i ogom, tsaryami amorryeiskimi, i s zymlyeyu ikh, kotorykh on istryebil; i pryedast ikh i-o' vam, i vy postupite s nimi po vsyem zapovyedyam, kakiye zapovedyal ya vam; bud'tye tvyerdy i muzhyestvyenny, nye boityes', i nye strashityes' ikh, ibo i-o' eti-k tvoï sam poidyet s tobouyu [i] nye otstupit ot tyebya i nye ostavit tyebya. i prizval moysyei iisusa i pryed ochami vsyekh izrail'tyan skazal yemu: bud' tvyerdy i muzhyestvyen, ibo ty voidyesh' s narodom sim v zymlyu, kotoruyu i-o' klyalsya otssam yego dat' yemu, i ty razdyelish' yeye na udely yemu; i-o' sam poidyet pryed tobouyu, sam budyet s tobouyu, nye otstupit ot tyebya i nye ostavit tyebya, nye boisa i nye uzhasaisya. i napisal moysyei zakon syei, i otal yego svyashchennikam, synam lyevinym, nosyashchim kovchey zavyeta i-o, i vsyem staryeishinam [synov] izrail'yevykh. i zavveshchal im moysyei i skazal: po proshyestviu syemi lyet, v god otpushcheniya, v prazdnik kushcheyi, kogda vyes' izrail' pridyet yavit'sya pryed litye i-o eti-ka tvoyego na myesto, kotoroye izbyeryet [i-o'], chitai syei zakon pryed vsyem izrail'em vslukh yego; sobyeri narod, muzhyei i zhyen, i dyetyei, i prishyel'tsyev tvoikh, kotoryye budut v zhilishchakh tvoikh, chtob oni slushali i uchilis', i chtoby boyalis' i-o eti-ka vashyego, i staralis' ispolnyat' vsye slova zakona syego; i syny ikh, kotoryye nye znayut [syego], uslyshat i nauchatsya boyat'sya i-o eti-ka vashyego vo vsye dni, dokolye vy budyete zhit' na zymlye, v kotoruyu vy pyeryekhodite za iordan, chtob ovladyet' yeyu. i skazal i-o' moysyeyu: vot, dni tvoï priblizilis' k smyerti; prizovi iisusa i stan'tye u skinii sobraniya, i ya dam yemu nastavlyeniya. i prishyel moysyei i iisus, i stali u skinii sobraniya. i yavilsya i-o' v skinii v stolpe oblachnom, i stal stop oblachnyi u vkhoda skinii. i skazal i-o' moysyeyu: vot, ty pochiyesh' s otssami tvoimi, i staneyt narod syei bludno khodit' vslyed chuzhikh eti-kov toi zymli, v kotoruyu on vstupayet, i ostavit myenya, i narushit zavyet moi, kotoryy ya postavil s nim; i vozgoritsya gnyev moi na nyego v tot dyen', i ya ostavlyu ikh i sokroyu lityse moye ot nikh, i on istryeblyen budyet, i postignut yego mnogie byedstviya i skorbi, i skazhyet on v tot dyen': nye potomu li postigli myenya sii byedstviya, chto nyet eti-ka moyego sryedi myenya? i ya sokroyu lityse moye [ot nyego] v tot dyen' za vsye byezzakoniya yego, kotoryye on sdelayet, obrativshis' k inym etikam. itak napishtye syebye [slova] pyesni syei, i nauchi yei synov izrail'yevykh, i vlozhi yeye v usta ikh, chtoby pyesn' siya byla mnye svidyetel'stvom na synov izrail'yevykh; ibo ya vveydu ikh v zymlyu, kak ya klyalsya otssam ikh, gdye tyechyet moloko i myed, i oni budut yest' i nasyshchat'sya, i utuchnyeyut, i

obratyatsya k inym eti-kam, i budut sluzhit' im, a myenya otvyergnut i narushat zavyet moi. i kogda postignut ikh mnogiye byedstviya i skorbi, togda pyesn' siya budyet protiv nikh svidyetyel'stvom, ibo ona nye vyidyet iz ust potomstva ikh. ya znayu mysl'i ikh, kotoryye oni imyeyut nynye, pryehzhdye nyzhyeli ya vvyel ikh v zye'mlyu, o kotoroi ya klyalsya. i napisal moiseyi pyesn' siyu v tot dyen' i nauchil yei synov izrail'evykh. i zapovyyedal i-o' iisusu, synu navinu, i skazal [yemul]: bud' tvyerd i muzhyestvyen, ibo ty vvyedyesh' synov izrail'evykh v zye'mlyu, o kotoroi ya klyalsya im, i ya budu s toboyu. kogda moiseyi vpsal v knigu vsye slova zakona syego do kontsa, togda moiseyi povyyelil lyevitam, nosyashchim kovcheyg zavjeta i-o, skazav: voz'mitye siyu knigu zakona i polozhitye yeye odyesnuyu kovcheyga zavjeta i-o eti-ka vashyego, i ona tam budyet svidyetyel'stvom protiv tyebya; ibo ya znayu uporstvo tvoye i zhyestokovynost' tvoyu: vot i tyepyer', kogda ya zhiyu s vami nynye, vy uporny pryed i-o; nye tyem li bolyye po smyerti moyei? sobyertye ko mnye vsyekh staryeishin kolyyen vashikh i nadziratyyeli vashikh, i ya skazhu vslukh ikh slova sii i prizovu vo svidyetyel'stvo na nikh nyebo i zye'mlyu; ibo ya znayu, chto po smyerti moyei vy razvratyyes' i uklonytes' ot puti, kotoryi ya zavveshchal vam, i v poslyedstviye vryemeny postignut vas byedstviya za to, chto vy budyetye dyelat' vizual-ra-trudit'sya pryed ochami i-o, razdrashchaya yego dyelami ruk svoikh. i izryek moiseyi vslukh vsyego sobraniya izrail'tyan slova pyesni syei do kontsa:

32

vnimai, nyebo, ya budu govorit'; i slushai, zye'mlyu, slova ust moikh. pol'yetsya kak dozhd' ucheniye moye, kak rosa ryech' moyu, kak moykii dozhd' na zhyelen', kak livyen' na travu. imya i-o proslavlyayu; vozdaitye slavu eti-ku nashyemu on tvyerdynya; sovyershyenny dyela yego, i vsye puti yego pravyedny; eti-k vyyeren, i nyet nyepravdy [v nyem]; on pravyedyen i istinyen; no oni razvratilis' pryed nim, oni nye dyeti yego po svoim porokam, rod stroptivy i razvrashchyenny. siye li vozdayetye vy i-o, narod glupy i nyesmylennyi? nye on li otyets tvoi, [kotoryi] usvoil tyebya, sozdal tyebya i ustroil tyebya? vspomni dni dryevniye, pomyсли o lyetakh pryezhnikh rodov; sprosi otssa tvoyego, i on vozvyyet tyebye, startsey tvoiikh, i oni skazhut tyebye. kogda vsyevyshnii daval udyely narodam i rassyelyal synov chyelovychyetskikh, togda postavil pryedyely narodov po chislu synov izrail'evykh; ibo chast' i-o narod yego, iakov naslyedstvyennyi udyel yego. on nashyel yego v pustynye, v styepi pyechal'noi i dikoi, ograzhdal yego, smotryel za nim, khranil yego, kak zyenitsu oka svoynogo; kak oryel vyzhyvayet gnyeздо svoje, nositsya nad pyentsami svoimi, rasprostirayet kryl'ya svoi, byeryet ikh i nosit ikh na pyer'yakh svoikh, tak i-o' odin vodil yego, i nye bylo s nim chuzhogo eti-ka. on voznyes yego na vysotu zye'mli i kormil prozvyedyenyiami polyei, i pital yego myedom iz kamnya i yelyeyem iz tvyerdoi skaly, maslom korov'im i molokom ovych'im, i

tukom agntsyyev i ovnov vasanskikh i kovizual-ra-trudit'syav, i tuchnoyu pshyenisyyeyu, i ty pil vino, krov' vinogradnykh yagod. i utuchnyel izrail', i stal upryam; utuchnyel, otolstyel i razzhiryel; i ostavil on eti-ka, sozdavshyego yego, i pryezryel tvyerdynyu spasyeniya svoynogo. [eti-kami] chuzhdymi oni razdrzhili yego i myerzostyami razgnyevali yego: prinosili zhyertyv byesam, a nye eti-ku, eti-kam, kotorykh oni nye znali, novym, [kotoryye] prishli ot sosyedyei i o kotorykh nye pomyshlyali ottsy vashi. a zastupnika, rodivshyego tyebya, ty zabyl, i nye pommil eti-ka, sozdavshyego tyebya. i-o' uvidyel, i v nyegodovanii pryenyebryeg synov svoikh i dochyeryei svoikh, i skazal: sokroyu litsye moye ot nikh [i] uvizhu, kakoi budyet konyets ikh; ibo oni rod razvrashchyennyi; dyeti, v kotorykh nyet vyernosti; oni razdrzhili myenya nye eti-kom, suyetnymi svoimi ogorchili myenya: i ya razdrashu ikh nye narodom, narodom byessmyslennym ogorchu ikh; ibo ogon' vozgoryelsya vo gnyevye moyem, zhzyet do ada pryepisodnyego, i poyadayet zye'mlyu i proizvyedyeniya yeye, i popalyayet osnovaniya gor; sobyeru na nikh byedstviya i istoshchu na nikh stryely moi: [budut] istoshchyeny golodom, istryeblyeny goryachkoyu i lyutoyu zarazoyu; i poshlyu na nikh zuby zvyeryei i yad polzayushchikh po zye'mlye; izvnye budyet gubit' ikh myech, a v domakh uzhas-i yunoshu, i d'yevitsu, i grudnogo mlad'yentsa, i pokrytogo syedinoyu startsa. ya skazal by: rassyeyu ikh i izglazhu iz sryedy lyudyei pamyat' o nikh; no otlozhl eto radi ovizual-ra-trudit'syableniya vragov, chtoby vragi yego nye vozomnili i nye skazali: nasha ruka vysoka, i nye i-o' sdyelal vsye siye. ibo oni narod, potyeryavshii rassudok, i nyet v nikh smysla. o, yesli bi oni rassudili, podumali o sym, urazumyeli, chto s nimi budyet! kak by mog odin pryesyedovat' tsysyachu i dvoye pragonyat' t'mu, yesli by zastupnik ikh nye pryedal ikh, i i-o' nye otal ikh! ibo zastupnik ikh nye takov, kak nash zastupnik; sami vragi nashi sud'i v tom. ibo vinograd ikh ot vinogradnoi lozy sodomskoi i s polyei gomorrskikh; yagody ikh yagody yadovitye, grozdy ikh ogor'kiye; vino ikh yad drakonov i gibyel'naya otrava aspidov. nye sokryto li eto u myenya? nye zapyechatano li v khranilishchakh moikh? u myenya otmschchyeniye i vzdayaniye, kogda pokolyeblyetsya naga ikh; ibo blizok dyen' pogibyeli ikh, skoro nastupit ugotovannoye dlya nikh. no i-o' budyet sudit' narod svoi i nad rabami svoimi umilosyerditsya, kogda on uvidit, chto ruka ikh oslablyela, i nye stalo ni zaklyuchennykh, ni ostavshikhся [vnye]. togda skazhyet [i-o']: gdye eti-ki ikh, tvyerdynya, na kotoruyu oni nadyeyalis', kotoryye yeli tuk zhyertyv ikh [i] pili vino vozliyani ikh? pust' oni vosstanut i pomogut vam, pust' budut dlya vas pokrovom! viditye nynye, chto eto ya, ya-i nyet eti-ka, krome myenya: ya umyershchvlyayu i ozhivlyayu, ya porazhayu i ya istysyayu, i nikto nye izbavit ot ruki moyei. ya pod'yemlyu k nye-byesam ruku moyu i govoryu: zhiyu ya vo vyek! kogda izostruy syerkayushchii myech moi, i ruka moyu priimyet sud, to otmschu vragam moim i nyenavidyashchim myenya vozdam; upoyu stryely moi krov'yu, i myech moi nasytitsya plot'yu, krov'yu

ubitykh i plyennykh, golovami nachal'nikov vraga. vyvesylites', yazychniki, s narodom yego; ibo on otmstit za krov' rabov svoikh, i vozdst mshchyniye vragam svoim, i ochistit zymlyu svoyu [i] narod svoi! i prishel moiseyi [k narodu] i izryek vsye slova pyesni syei vslukh naroda, on i iisus, syn navin. kogda moiseyi izryek vsye slova zakona syego; ibo eto nye pustoye dlya vas, no eto zhizn' vasha, i chryez eto vy dolgoe vryemya probudyet' na toi zymlye, v kotoruyu vy idyete chryez iordan, chtob ovladyet' yeyu. i govoril i-o' moiseyevu v tot zhye samyi dyen' i skazal: vzoidi na siyu goru avarim, na goru nyevo, kotoraya v zymlye moavitskoi, protiv iyerikhona, i posmotri na zymlyu khanaanskuyu, kotoruyu ya dayu vo vladyniye synam izrail'yevym; i umri na gorye, na kotoruyu ty vzoidyesh', i prilozhis' k narodu tvoymu, kak umyer aaron, brat tvoi, na gorye or, i prilozhilsya k narodu svoymu, za to, chto vy sogryeshili protiv myenya sryedi synov izrail'yevykh pri vodakh myerivy v kadyesye, v pustynye sin, za to, chto nye yavili svyatosti moyei sryedi synov izrail'yevykh; pryed [soboyu] ty uvidish' zymlyu, a nye voidyesh' tuda, v zymlyu, kotoruyu ya dayu synam izrail'yevym.

33

vot blagoslovyeniye, kotorym moiseyi, chyelovyek bozhii, blagoslovil synov izrail'yevykh pryed smyert'yu svoeyu. on skazal: i-o' prishel ot sinaya, otkrylsya im ot syeira, vossiyal ot gory farana i shyel so t'mami svyatykh; odyesnuyu yego ogn' zakona. istinno on lyubit narod [svoi]; vsye svy-atyye yego v rukye tvoeyi, i oni pripali k stopam tvoim, chtoby vnimat' slovam tvoim zakon dal nam moiseyi, naslyediye obshchystvu iakova. i on byl tsar' izrailya, kogda sobiralis' glavy naroda vmyesty s kolyenami izrail'yevymi. da zhivyet ruvim i da nye umirayet, i da [nye] budyet malochislyen! no ob iudye skazal siye: uslyshi, i-o, glas iudy i pryvedi yego k narodu yego; rukami svoimi da zashchitit on syebya, i ty bud' pomoshchnikom protiv vragov yego. i o lyevii skazal: tummim tvoi i urim tvoi na svyatom muzhye tvoem, kotorigo ty iskusil v massye, s kotorym ty pryepiralsya pri vodakh myerivy, kotoryi govorit ob ottsye svoym i matyeri svoey: ya na nikh nye smotryu, i brat'yev svoikh nye priznayet, i synovyei svoikh nye znayet; ibo oni, [lyevity], slova tvoi khranyat i zavyet tvoi soblyudayut, uchat zakonam tvoim iakova i zapovyedyam tvoim izrailya, vozlagayut kuryeniye pryed litsye tvoye i vsyeshozhzyeniya na zhyertvennik tvoi; blagoslovi, i-o, silu yego i o dyelye ruk yego blagovoli, porazi chryesla vosstayushchikh na nyego i nyenavidyashchikh yego, chtoby oni nye mogli stoyat'. o vyeniamniye skazal: vozlyublyennyi i-o obitatey u nyego byezopasno, [eti-k] pokrovityel'stvuyet yemu vsyakii dyen', i on pokoit'sya myezhdu ramyenyami yego. ob iosife

skazal: da blagoslovit i-o' zymlyu yego vzhdye-lyennymi darami nyeba, rosou i [darami] byezdny, lyezhashcheyi vnizu, vzhdyelyennymi plodami ot solntsa i vzhdyelyennymi proizvyedenyami lunny, pryevoskhodnyeshimi proizvyedenyami gor dryevnykh i vzhdyelyennymi darami kholmov vyechnykh, i vzhdyelyennymi darami zymeli i togo, chto napolnyayet yeye; blagoslovyeniye yavivshyegosya v tyernovom kustye da priidyet na glavu iosifa i na tyemya nailuchshyego iz brat'yev svoikh; kryepost' yego kak pyervorodnogo tyel'tsa, i rogi yego, kak rogi buivola; imi izbodyet on narody vsye do pryedyelov zymeli: eto t'my yefryemovy, eto tsysyachi manassiiny. o zavulonye skazal: vyvesylis', zavulon, v putyakh tvoikh, i issakhur, v shatrakh tvoikh; sozyvayut oni narod na goru, tam zakolayut zakonnyye zhyertvy, ibo oni pitayutsya eti-katstvom morya i sokrovishchami, sokrytymi v pyeskie. o gadye skazal: blagoslovyen rasprostranivshii gada; on pokoit'sya kak lyev i sokrushayet i myshitsu i golovu; on izbral syebye nachatok [zyemli], tam pochtyen udelom ot zakonodat'yela, i prishel s glavami naroda, i ispolnil pravdu i-o i sudy s izrail'yem. o danye skazal: dan molodoi lyev, kotoryi vybyegayet iz vasana. o nyeffalimye skazal: nyeffalim nasyshchen blagovolyniyem i ispolnen blagoslovyeniya i-o; morye i yug vo vladynii [yego]. ob asirye skazal: blagoslovyen myezhdu synami asir, on budyet lyubim brat'yami svoimi, i okunyet v yelyei nogu svoyu; zhyelyezo i myed'-zapory tvoie; kak dni tvoi, [budyet umnozhat'sya] eti-katstvo tvoye. nyet podobnogo eti-ku izrail'yevu, kotoryi po nyebyesam prinyessa na pomoshch' tyebye i vo slavye svoeyi na oblakakh; pribyeshishchye [tvoye] eti-k dryevnyi, i [ty] pod myshtsami vyechnymi; on pragonit vragov ot litsa tvoego i skazhyet: istryeblyail izrail' zhivyet byezopasno, odin; oko iakova [vidit pryed] [soboyu] zymlyu obil'nyu khlyebom i vinom, i nyebyesa yego kaplyut rosu. blazhyen ty, izrail'! kto pobodyen tyebye, narod, khranimyi i-o, kotoryi yest' schit, okhranyayushchii tyebye, i myech slavy tvoeyi? vragi tvoi rabolyepstvuyut tyebye, i ty popirayesh' vyi ikh.

34

i vzoshyel moiseyi s ravnin moavitskikh na goru nyevo, na vyershinu fashi, chto protiv iyerikhona, i pokazal yemu i-o' vsyu zymlyu galaad do samogo dana, i vsyu [zymlyu] nyeffalimovu, i [vsyu] zymlyu yefryemovu i manassiinu, i vsyu zymlyu iudinu, dazhye do samogo zapadnogo morya, i poludyennuyu stranu i ravninu doliny iyerikhona, gorod pal'm, do sigora i skazal yemu i-o': vot zymlya, o kotoroi ya klyalsya avraamu, isaaku i iakovu, govorya: syemyeni tvoymu dam yeye; ya dal tyebye uvidyet' yeye glazami tvoimi, no v nyeye ty nye voidyesh'. i umyer tam moiseyi, rab i-o', v zymlye moavitskoi, po slovu i-o; i pogryeben na dolinye v zymlye moavitskoi protiv byef-fyegora, i nikto nye znayet [myesta] pogrybeniya yego dazhye do syego dnya. moiseyevu bylo sto dvadtsat' lyet, kogda on umyer; no zryeniye yego nye pritupilos', i kryepost' v nyem nye istoshchilas'. i oplakivali moiseya syny izrail'yevy na

ravninakh moavitskikh tridsat' dnei. i proshli dni placha i syetovaniya o moisyeve. i iisus, syn navin, ispolnilsya dukha pryemudrosti, potomu chto moisyei vovizual-ra-trudit'syazhil na nyego ruki svoi, i povi-novalis' yemu syny izrailjevy i dyelali tak, kak povye-lyel i-o' moisyevu. i nye bylo boljeve u izrailja pro-roka takogo, kak moisyei, kotorogo i-o' znal litsjem k litsu, po vsjem znamyeniyam i chudjesam, ko-toryje poslal yego i-o' sdyelat' v zjemlje yegipyet-skoi nad faraonom i nad vsyemi rabami yego i nad vsyeju zjemljeju yego, i po rukje sil'noi i po vye-likim chudjesam, kotoryje moisyei sovershil pryed glazami vsyego izrailja.

po smyerti moisyeya, raba i-o, i-o' skazal iisusu, synu navinu, sluzhityelyu moisyeyevu: moisyei, rab moi, umyer; itak vstan'; pyeryeidi chyeryez iordan syei, ty i vyes' narod syei, v zyeimlyu, ktoruyu ya dayu im, synam izrail'yevym. vsyakoye myesto, na kotoroye stupyat stopy nog vashikh, ya dayu vam, kak ya skazal moisyeyu ot pustyni i livana syego do ryeki vyelikoi, ryeki yevfrata, vsyu zyeimlyu khyettyeyev; i do vye-likogo morya k zapadu solntsa budut pryedelye vashi. nikto nye ustoit pryed tobouy vo vsye dni zhizni tvoyei; i kak ya byl s moisyeyem, tak budu i s tobouy: nye ostuplyu ot tyebya i nye ostavlyu tyebya. bud' tvyerd i muzhyestvyen; ibo ty narodu syemu pyeryedash' vo vladenyie zyeimlyu, ktoruyu ya klyal'sya ottsam ikh dat' im; tol'ko bud' tvyerd i ochyen' muzhyestvyen, i tshchatyl' no khрани i ispolnyai vyes' zakon, kotoryi zav'yeshchal tyebye moisyei, rab moi; nye uklonyaisya ot nyego ni napravo ni nalyevo, daby postupat' blagorazumno vo vsyekh pryedpriyatiyakh tvoikh. da nye otkhodit siya kniga zakona ot ust tvoikh; no pouchaisya v nyei dyen' i noch', daby v tochnosti ispolnyat' vsye, chto v nyei napisano: togda ty budyesh' uspyeshyen v putyakh tvoikh i budyesh' postupat' blagorazumno. vot ya povyleyayu tyebye: bud' tvyerd i muzhyestvyen, nye strashis' i nye uzhasaisya; ibo s tobouy i-o' eti-k tvoi vyezdye, kuda ni poidyesh'. i dal iisus povyeleniye nadziratelyam naroda i skazal: proiditye po stanu i daitye povyeleniye narodu i skazhitye: zagotovlyaitye syebye pishchu dlya puti, potomu chto, spustya tri dnya, vy poidyetye za iordan syei, daby pridti vzyat' zyeimlyu, ktoruyu i-o' eti-k [otsovs] vashikh dayet vam v naslyediye. a kolyenu ruvimovu, gadovu i polovinye kolyena manassiina iisus skazal: vspomnitye, chto zapovyedal vam moisyei, rab i-o', govorya: i-o' eti-k vash uspokoil vas i dal vam zyeimlyu siyu; zhyeny vashi, dyeti vashi i skot vash pust' ostanutsya v zyeimlye, ktoruyu dal vam moisyei za iordanom; a vy vsye, mogushchiye srazhat'sya, vooruzhivshis' iditye pryed brat'yami vashimi i pomogaitye im, dokolye i-o' nye uspokoit brat'yev vashikh, kak i vas; dokolye i oni nye poluchat' v naslyediye zyeimlyu, ktoruyu i-o' eti-k vash dayet im; togda vozvratityes' v naslyediye vashie i vlyadeitye zyeimlyeyu, ktoruyu moisyei, rab i-o', dal vam za iordanom k vostoku solntsa. oni v otvyet iisusu skazali: vsye, chto ni povyelish' nam, sdelayem, i kuda ni poshlyesh' nas, poidyem; kak slushali my moisyeya, tak bud'em slushat' i tyebya: tol'ko i-o', eti-k tvoi, da budyet s tobouy, kak on byl s moisyeyem; vsyakii, kto vosprotivitsya povyeleniyu tvoyemu i nye poslushayet slovo tvoikh vo vsyem, chto ty ni povyelish' yemu, budyet pryedan smyerti. tol'ko bud' tvyerd i muzhyestvyen!

i poslal iisus, syn navin, iz sittima dvukh soglyadatavey taino i skazal: poiditye, osmotritye zyeimlyu i iyerikhon. [dva yunoshi] poshli i prishli v dom bludnitsy, kotoroi imya raav, i ostalis' noch'yevat' tam. i skazano bylo tsaryu iyerikhonskomu: vot,

kakiye-to lyudi iz synov izrail'yevykh prishli syuda v etu noch', chtoby vysmotryet' zyeimlyu. tsar' iyerikhonskii poslal skazat' raavye: vydoi lyudyei, prishyeshikh k tyebye, kotoryye voshli v tvoii dom, ibo oni prishli vysmotryet' vsyu zyeimlyu no zhyen-shchina vzyala dvukh chyelovyek tyeikh i skryla ikh i skazala: tochno prikhodit ikh na mnye lyudi, no ya nye znala, otkuda oni; kogda zhye v sumyerki nadlyezhalo zatvoryat' vorota, togda oni ushli; nye znayu, kuda oni poshli; gonityes' skoryeye za nimi, vy dogonitye ikh. a sama otvyla ikh na krovlyu i skryla ikh v snopakh l'na, ravizual-ra-trudit'syazhyennykh u nyeye na krovlye. [poslannyye] gnalis' za nimi po dorogye k iordanu do samoi pyeryepavy; vorota zhye [totchas] zatvorili, poslye togo kak vyshli pognavshiesya za nimi. pryездhye nyezhlye oni lyegli spat', ona vzoshla k nim na krovlyu i skazala im: ya znayu, chto i-o' otдал zyeimlyu siyu vam, ibo vy navyeli na nas uzhas, i vsye zhityeli zyeiml' syei prishli ot vas v robost'; ibo my slyshali, kak i-o' issushil pryed vami vodu chyernmogo morya, kogda vy shli iz yegipta, i kak postupili vy s dvumya tsaryami amorreyskimi za iordanom, s sigonom i ogom, kotorykh vy istryebili; kogda my uslyshali ob etom, oslabyleo syerdtsy nashye, i ni v kom [iz nas] nye stalo dukha protiv vas; ibo i-o' eti-k vash yest' eti-k na nyebye vvyerkhu i na zyeimlye vnizu; itak poklyanities' mnye i-o chto, kak ya sdylala vam milost', tak i vy sdelayetye milost' domu otssa moyego, i daitye mnye vyernyi znak, chto vy sokhranitye v zhivykh otssa moyego i matyer' moyu, i brat'yev moikh i syestyer moikh, i vsyekh, kto yest' u nikh, i izbavitye dushi nashi ot smyerti. eti lyudi skazali yei: dusha nasha vmyesto vas [da budyet pryedana] smyerti, yesli vy nye otkroyetye syego dyela nashyego; kogda zhye i-o' pryedast nam zyeimlyu, my okazhyem tyebye milost' i istinu. i spustila ona ikh po vyeryevkye chryez okno, ibo dom yeye byl v gorodskoi styenye, i ona zhila v styenye; i skazala im: iditye na goru, chtoby nye vstryetili vas pryesyeduyushchiye, i skryvayites' tam tri dnya, dokolye nye vozvratysya pognavshiesya [za vami]; a poslye poidyetye v put' vash. i skazali yei tye lyudi: my svobodny budym ot tvoyei klyatvy, ktoroyu ty nas zaklyala, [yesli nye sdylayesh' tak]: vot, kogda my pridym v etu zyeimlyu, ty privyazhi chyervlyenyuyu vyeryevku k oknu, chryez kotoroye ty nas spustila, a otssa tvoyeo i matyer' tvoyu i brat'yev tvoikh, vsye syemyeistvo otssa tvoyeo go sobyeri k syebye v dom tvoii; i yesli kto-nibud' vyidet iz dvoryeyi tvoeyeo doma von, togo krov' na golovye yego, a my svobodny [budym ot syei klyatvy tvoyei]; a kto budyet s tobouy v [tvoym] domye, togo krov' na golovye nashye, yesli ch'ya ruка kosnyetsya yego; yesli zhye ty otkroyesh' siye nashye dyelo, to my takzhye svobodny budym ot klyatvy tvoyei, ktoroyu ty nas zaklyala. ona skazala: da budyet po slovam vashim! i otpustila ikh, i oni poshli, a ona privyazala k oknu chyervlyenyuyu vyeryevku. oni poshli i prishli na goru, i probyli tam tri dnya, dokolye nye vozvratilis' gnavshiesya [za nimi]. gnavshiesya iskali ikh po vsyei dorogye i nye nashli. takim obrazom dva sii chyelovkye poshli nazad, soshli s gory, pyeryeshli [iordan] i prishli k iisusu, synu navinu, i

pyeryeskazali yemu vsye, chto s nimi sluchilos'. i skazali iisusu: i-o' pryedal vsyu zyeimlyu siyu v ruki nashi, i vsye zhityeli zyeimli v strakhye ot nas.

3

i vstal iisus rano poutru, i dvinulis' oni ot sittima i prishli k iordanu, on i vsye syny izrail'yevy, i noch'yevali tam, yeshchye nye pyeryekhodya [yego]. chryez tri dnya poshli nadziratyeli po stanu i dali narodu povyelyeniye, govorya: kogda uviditye kovchyege zavyeta i-o eti-ka vashyego i svyashchyennikov [i] lyevitov, nyesushchikh yego, to i vy dvin'tyes' s myesta svojego i iditye za nim vprochyem rasstoyaniye myezhdu vami i im dolzhno byt' po dvukh tysyach loktyei myeroyu; nye podkhdodye k nyemu blizko, chtoby znat' vam put', po kotoromu idti; ibo vy nye khodili sim putyem ni vchyera, ni tryet'yego dnya. i skazal iisus narodu: osvyatyyes', ibo zavtra sotvorit i-o' sryedi vas chudysya. svyashchyenniki zhye skazal iisus: voz'mitye kovchyege zavyeta, i iditye pryed narodom. [svyashchyenniki] vzyali kovchyege zavyeta, i poshli pryed narodom. togda i-o' skazal iisusu: v syei dyen' ya nachnu proslavlyat' tyebya pryed ochami vsyekh [synov] izrail'ya, daby oni uznali, chto kak ya byl s moisyeyem, tak budu i s tobou; a ty dai povyelyeniye svyashchyennikam, nyesushchim kovchyege zavyeta, i skazhi: kak tol'ko voidyetye v vodu iordana, ostanovityes' v iordanye. iisus skazal synam izrail'yevym: podoiditye syuda i vyslushaitye slova i-o, eti-ka vashyego. i skazal iisus: iz syego unzayetye, chto sryedi vas yest' eti-k zhivyi, kotoryi prognoit ot vas khananyeyev i khyettyeyev, i yevyeyev, i fyeryezeyev, i gyergyesyeyev, i amorryeyev, i iye-vusyeyev: vot, kovchyege zavyeta i-o vsyei zyeimly poidyt pryed vami chryez iordan; i voz'mitye sye-bye dyvenadtsat' chyelovyek iz kolyena; i kak tol'ko stopy nog svyashchyennikov, nyesushchikh kovchyege i-o, vladky vsyei zyeimly, stupat v vodu iordana, voda iordanskaya issyaknyet, tyekushchaya zhye svyerkhu voda ostanovitsya styenoyu. itak, kogda narod dvinulsya ot svoikh shatrov, chtoby pyeryekhodit' iordan, i svyashchyenniki ponyesli kovchyege zavyeta pryed narodom, to, lish' tol'ko nyesushchiye kovchyege voshli v iordan, i nogi svyashchyennikov, nyesshikh kovchyege, pogruzilis' v vodu iordana—iordan zhye vystupayet iz vsyekh byeryegov svoikh vo vsye dni zhatvy pshyenytsy, – voda, tyekushchaya svyerkhu, ostanovilas' i stala styenoyu na vyes'ma bol'shoye rastoyaniye, do goroda adama, kotoryi podlye tsartana; a tyekushchaya v morye ravniny, v morye solyenoye, ushla i issyakla. i narod pyeryekhodil protiv iyerikhona; svyashchyenniki zhye, nyesshiye kovchyege zavyeta i-o, stoyali na sushye sryedi iordana tveryedoy nogoyu. vsye [syny] izrail'yevy pyeryekhodili po sushye, dokolye vyes' narod nye pyeryeshyel chryez iordan.

4

kogda vyes' narod pyeryeshyel chryez iordan, i-o' skazal iisusu: voz'mitye syebye iz naroda dyvenadtsat' chyelovyek, po odnomuchyelovyeku iz kolyena, i daitye im povyelyeniye i skazhitye: voz'mitye sye-bye otsyuda, izsryediny iordana, gdye stoyali nogi svyashchyennikov nyepodvizhno, dyvenadtsat' kamnyei, i pyeryenyesitye ikh s soboyu, i polozhitye ikh nanochlyegye, gdye budyetye noch'yevat' v etu noch' iisus prizval dyvenadtsat' chyelovyek, kotorykh naznachil iz synovizrail'yevykh, po odnomu chyelovyeku iz kolyena, i skazal im iisus: poiditye pryed kovchyegeom i-o eti-ka vashyegov sryedinu iordana i [voz'mitye ottuda] i polozhitye na plyecho svoyekazhdy po odnomu kamnyu, po chislu kolyen synov izrail'yevykh, chtoby oni byli u vas znamyeniym; kogdasprosyat vas v poslyedyuyushcheye vryemya syny vashi i skazhut: k chyemu u vaseti kamni?, vy skazhitye im: [v pamyat' togo], chto voda iordanarazdyelilas' pryed kovchyegeom zavyeta i-o; kogda onpyeryekhodil chryez iordan, togda voda iordana razdyelilas'; takimobrazom kamni sii budut dlya synov izrail'yevykh pamyatnikomna vyek. i sdyelali syny izrail'yevy tak, kak prikazal iisus: vzyalidyvenadtsat' kamnyei iz iordana, kak govoril i-o' iisusu, pochislu kolyen synov izrail'yevykh, i pyeryenyessi ikh s soboyu na nochlye, ipolozhili ikh tam. i [drugiy] dyvenadtsat' kamnyei postavil iisus sryedi iordana namyesty, gdye stoyali nogi svyashchyennikov, nyesshikh kovchyege zavyeta. oni tam i do syego dnya. svyashchyenniki, nyesshiye kovchyege, stoyali sryediordana, dokolye nye okonchyeno bylo vsye, chto i-o'povyelyel iisusu skazat' narodu u tak, kak zavyesychal moisyei iisusu; anarod myezhdu tyem pospyeshno pyeryekhodil. kogda vyes' narod pyeryeshyel iordan, togda pyeryeshyel i kovchyege [zavyeta] i-o, i svyashchyenniki pryed narodom; i syny ruvima i syny gada i polovina kolyena manassiiapryeryeshli vooruzhyennyye vpyeryedi synov izrail'yevykh, kak govoril immoisyei. okolo soroka tysyach vooruzhyennykh na bran' pyeryeshlo pryedi-o na ravniny iyerikhonskiye, chtoby srazit'sya. v tot dyen' proslavil i-o' iisusa pryed ochami vsyegoizrail'ya i stali boyat'sya yego, kak boyalis' moisyeya, vo vsye dni zhizniyego. i skazal i-o' iisusu, govorya: prikazhi svyashchyennikam, nyesushchim kovchyege otkrovyeniya, vyiti iziordana. iisus prikazal svyashchyennikam i skazal: vyiditye iz iordana. i kogda svyashchyenniki, nyesshiye kovchyege zavyeta i-o, vyshli iziordana, to, lish' tol'ko stopy nog ikh stupili na sushu, vodaordana ustryemilas' po svoemyu myestu i poshla, kak vchyera i tryet'yegodnya, vyshye vsyekh byeryegov svoikh. i vyshyel narod iz iordana v dyesyaty dyen' pyervogo myesyatsa ipostavil stan v galgalye, na vostochnoi storonye iyerikhona. i dyvenadtsat' kamnyei, kotorye vzyali oni iz iordana, iisuspostavil v galgalye i skazal synam izrail'yevym: kogda sprosyat v poslyedyuyushcheyevryemya syny vashi ottsov svoikh: chto znachat eti kamni?, skazhitye synam vashim: izrail' pyeryeshyel chryez iordan syei posushye', ibo i-o' eti-k vash issushil vody iordana dlya vas, dokolye vy nye

pyeryeshli yego, tak zhye, kak i-o' eti-k vash sdyelal s chyermnym moryem, kotoroye issushil pryed nami, dokolye mynye pyeryeshli yego, daby vsye narody zyemli poznali, chto ruka i-o sil'na, idaby vy boyalis' i-o eti-ka vashyego vo vsye dni.

5

kogda vsye tsari amorryeyskiye, kotoryye zhili po etu storonu iordana k moryu, i vsye tsari khanaan-skiye, kotoryye pri morye, uslyshali, chto i-o' issushil vody iordana pryed synami izrail'yevymi, dokolye pyeryekhodili oni, togda oslabyelo syerdtsyie ikh, i nye stalo uzhye v nikh dukha protiv synov izrail'yevykh. v to vryemya skazal i-o' iisusu: sdyelai syebye ostryye nozhi i obryezh' synov izrail'yevykh vo vtoroi raz. i sdyelal syebye iisus ostryye nozhi i obryezal synov izrail'yevykh na [myestye, nazvanom]: kholm obryezaniya vot prichina, pochyemu obryezal iisus [synov izrail'yevykh], vyes' narod, vyshyeshii iz yegipta, muzhyeskogo pola, vsye sposobnyye k voinye umerli v pustynye na puti, po isshestviu iz yegipta; vyes' zhye vyshyeshii narod byl obryezan, no vyes' narod, rodivshiysya v pustynye na puti, poslye togo kak vyshel iz yegipta, nye byl obryezan; ibo syny izrail'yevy sorok goda khodili v pustynye, dokolye nye pyeryemyer vyes' narod, sposobnyi k voinye, vyshyeshii iz yegipta, kotoryye nye slushali glasa i-o, i kotorym i-o' klyalsya, chto oni nye uvidyat zemli, kotoruyu i-o' s klyatvoy obryeshchal ottсам ikh, dat' nam zyemlyu, gde tseychyt moloko i myed, a vmyest ikh vozdvig synov ikh. sikh obryezal iisus, ibo oni byli nyeobryezani; potomu chto ikh, na puti, nye obryezovali. kogda vyes' narod byl obryezan, ostavalsya on na svoem myestye v stanye, dokolye nye vyzdorovyl. i skazal i-o' iisusu: nynye ya snyal s vas posramlyeniye yegipyetskoye. pochyemu i nazyvayetsya to myesto galgal', dazhye do syego dnya. i stoyali syny izrail'yevy stanom v galgalye i soveryshili paskhu v chyetyrnadtsaty dyen' myesyatsa vyecherom na ravninakh iyerikhonskikh; i na drugoi dyen' paskhi stali yest' iz proizvyedenii zyemli syei, opryesnoki i sushyenyye zyerna v samyi tot dyen'; a manna pryestala padat' na drugoi dyen' poslye togo, kak oni stali yest' proizvyedeniya zemli, i nye bylo bolyye manny u synov izrail'yevykh, no oni yeli v tot god proizvyedeniya zemli khanaanskoj. iisus, nakhodyas' bliz iyerikhona, vzglyanul, i vidit, i vot stoit pryed nim chelovek, i v rukye yego obnazhyenniy myech. iisus podoshyel k nyemu i skazal yemu: nash li ty, ili iz nyepriyatelyei nashikh? on skazal: nyet; ya vozhd' voinstva i-o, tyepyer' prishyel [syuda]. iisus pal litsyem svoim na zyemlyu, i poklonilsya i skazal yemu: chto i-o moi skazhyet rabu svoymu? vozhd' voinstva i-o skazal iisusu: snimi obuv' tvoyu s nog tvoiikh, ibo myesto, na ktorom ty stoish', svyato. iisus tak i sdyelal.

6

iyerikhon zapyersya i byl zapyert ot [strakha] synov izrail'yevykh: nikto nye vykhodil [iz nyego] i nikto nye vkhodil. togda skazal i-o' iisusu: vot, ya pryedayu v ruki tvoji iyerikhon i tsarya yego, [i nakhodyashchikhsya v nyem] lyudyei sil'nykh; poiditye vokrug goroda vsye sposobnyye k voinye i obkhoditye gorod odnazhdy [v dyen']; i eto dyelai shyest' dneye i syem' svyashchyennikov pust' nye-sut syem' trub yubilyeynykh pryed kovchegom; a v syed'moi dyen' oboiditye vokrug goroda syem' raz, i svyashchyenniki pust' trubyat trubami; kogda zatrubit yubilyeyniy rog, kogda uslyshitye zvuk truby, togda vyes' narod pust' voskliknyet gromkim golosom, i styena goroda obrushitsya do svoego osnovaniya, i [vyes'] narod poidet [v gorod, ustryemivshis'] kazhdy s svoeyei storony. i prizval iisus, syn navin, svyashchyennikov [izrail'yevykh] i skazal im: nyesite kovcheg zavjeta; a syem' svyashchyennikov pust' nyesut syem' trub yubilyeynykh pryed kovchegom i-o. i skazal narodu: poiditye i oboiditye vokrug goroda; vooruzhyennyye zhye pust' idut pryed kovchegom i-o. kak skoro iisus skazal narodu, syem' svyashchyennikov, nyesshikh syem' trub yubilyeynykh pryed i-o, poshli i zatrubili trubami, i kovcheg zavjeta i-o shyel za nimi; vooruzhyennyye zhye shli vpyeryedi svyashchyennikov, kotoryye trubili trubami; a idushchiye pozadi sledovali za kovchegom, vo vryemya shyestviya trubya trubami. narodu zhye iisus dal povelyeniye i skazal: nye vosklitsaitye i nye davaitye slyshat' golosa vashyego, i chtoby slovo nye vykhodilo iz ust vashikh do [togo] dnya, dokolye ya nye skazhu vam: voskliknite!' i togda voskliknite. takim obrazom kovcheg [zavjeta] i-o poshyel vokrug goroda i oboshyel odnazhdy; i prishli v stan i nochyevali v stanye. [na drugoi dyen'] iisus vstal rano poutru, i svyashchyenniki ponyesli kovcheg [zavjeta] i-o; i syem' svyashchyennikov, nyesshikh syem' trub yubilyeynykh pryed kovchegom i-o, shli i trubili trubami; vooruzhyennyye zhye shli vpyeryedi ikh, a idushchiye pozadi sledovali za kovchegom [zavjeta] i-o i iduchi trubili trubami. takim obrazom i na drugoi dyen' oboshli vokrug goroda odnazhdy i vozvratilis' v stan. i dyelali eto shyest' dneye. v syed'moi dyen' vstali rano, pri poyavlenii zari, i oboshli takim zhye obrazom vokrug goroda syem' raz; tol'ko v etot dyen' oboshli vokrug goroda syem' raz. kogda v syed'moi raz svyashchyenniki trubili trubami, iisus skazal narodu: voskliknite, ibo i-o' pryedal vam gorod! gorod budyet pod zaklyatiyem, i vsye, chto v nyem, i-o; tol'ko raav bludnitsa pust' ostanetsya v zhivyykh, ona i vsyakii, kto u nyeye v domye; potomu chto ona ukryla poslannykh, kotorykh my posylali; no vy byeryegityes' zaklyatogo, chtob i samim nye podvyergnut'sya zaklyatiyu, yesli voz'myetye chto-nibud' iz zaklyatogo, i chtoby na stan [synov] izrail'yevykh nye navyesti zaklyatiya i nye sdyelat' yemu byedy; i vsye syeryebro i zoloto, i sosudy myednyye i zhyelyeznyye da budut svyatyenyeyu i-o i voidut v sokrovishchnitsu i-o. narod voskliknul, i zatrubili trubami. kak skoro uslyshal narod

golos truby, voskliknul narod gromkim golosom, i obrushilas' styena [goroda] do svoynego osnovaniya, i narod poshyel v gorod, kazhdyy s svoeyi storony, i vzyali gorod. i pryedali zaklyatiyu vsye, chto v gorodye, i muzhyei i zhyen, i molodykh i starykh, i volov, i ovyets, i oslov, [vsye istryebili] myechom. a dumo yunosham, vysmatrivavshim zyeumly, iisus skazal: poiditye v dom onoi bludnitsy i vyvyeditye ottuda yeye i vsyekh, kotoryye u nyeye, tak kak vy poklyalis' yei. i poshli yunoshi, vysmatrivavshiye [gorod, v dom zhyenshchiniy] i vyvlyeli raav i ottsa yeye i mat' yeye, i brat'yev yeye, i vsyekh, kotoryye u nyeye [byli], i vsyekh rodstvynnikov yeye vyvlyeli, i postavili ikh vnye stana izrail'skogo. a gorod i vsye, chto v nyem, sozhgly ognym; tol'ko syeryebro i zoloto i sosudy myednyye i zhyelyeznyye otdali, v sokrovishchnitsu doma i-o. raav zhye bludnitsu i dom ottsa yeye i vsyekh, kotoryye u nyeye [byli], iisus ostavil v zhivykh, i ona zhivyet sryedi izrailya do syego dnya, potomu chto ona ukryla poslannykh, kotorykh posylal iisus dlya vysmotreniya iyerikhona. v to vryemya iisus poklyalsya i skazal: proklyat pryed i-o to, kto vosstavit i postroit gorod syei iyerikhon; na pyervyentsye svoym on polozhit osnovaniye yego i na mladshyem svoym postavit vrata yego. i i-o' byl s iisusom, i slava yego nosilas' po vsyei zyeumlye.

7

no syny izrail'yevy sdylalai pryestuplyeniye [i vzyali] iz zaklyatogo. akhan, syn khar'miya, syna zavdiya, syna zary, iz kolyena iudina, vzyal iz zaklyatogo, i gnyev i-o' vozgoryelsya na synov izrailya. iisus iz iyerikhona poslal lyudyei v gai, chto bliz byef-avyena, s vostochnoi storony vyefilya, i skazal im: poiditye, osmotritye zyeumlyu. oni poshli i osmotryeli gai. i vozvrativshis' k iisusu, skazali yemu: nye vyes' narod pust' idyet, a pust' poidyet okolo dvukh tysyach ili okolo tryekh tysyach chyelovyek, i porazyat gai; vsyego naroda nye utruzhдай tuda, ibo ikh malo [tam] itak poshlo tuda iz naroda okolo tryekh tysyach chyelovyek, no oni obratilis' v byegstvo ot zhi-tyel'ei gaiskikh; zhi-tyeli gaiskiye ubili iz nikh do tridsati syeverist chyelovyek, i pryesyedoval i ikh ot vorot do syevasti i razbili ikh na spuskse s gory; otch'yego syerdtsye naroda rastayalo i stalo, kak voda. iisus razodral odyezhdy svoi i pal litsyem svoim na zyeumly pryed kovch'yegom i-o [i lyezhal] do samogo vyech'era, on i star'yeshiny izrail'yevy i spypali prakhom golovy svoi. i skazal iisus: o, i-o vladyka! dlya chyego ty pyeryevyel narod syei chryez iordan, daby pryedat' nas v ruki amorryeyev i pogubit' nas? o, yesli by my ostalis' i zhili za iordanom! o, i-o! chto skazat' mnye poslye togo, kak izrail' obratil tyl vragam svoim? khar'nyei i vsye zhi-tyeli zyeumli uslyshat i okruzhat nas i istryebat imya nashye s zyeumli. i chto sdylalash' [togda] imeni tvojemu vyelikomu? i-o' skazal iisus: vstan', dlya chyego ty pal na litsye tvoye? izrail' sogryeshil, i pryestupili oni zavyet moi, kotoryi ya zavyeschal im; i vzyali iz zaklyatogo, i ukrali, i utaili, i polozhili myezhdu svoimi vyeschami; za to syny izrail'yevy nye mogli ustoyat' pryed vragami svoimi i obratili tyl vragam

svoim, ibo oni podpali zaklyatiyu; nye budu bolyeye s vami, yesli nye istryebitye iz sryedy vashyei zaklyatogo. vstan', osv'yati narod i skazhi: osv'yatityes' k utru, ibo tak govorit i-o' eti-k izrail'yev: zaklyatoye sryedi tyebya, izrail'; posyemu ty nye mozh'yesh' ustoyat' pryed vragami tvoim, dokolye nye otdalish' ot syebya zaklyatogo; zavtra podkhdodyte [vsye] po kolyenam vashim; kolyeno zhye, kotoroye ukazhyet i-o', pust' podkhdodit po plyemyenam; plyemya, kotoroye ukazhyet i-o', pust' podkhdodit po syemyeistvam; syemyeistvo, kotoroye ukazhyet i-o', pust' podkhdodit po odnomu chyelovyeku; i oblichyennogo v [pokhishchyni] zaklyatogo pust' sozhgut ognym, yego i vsye, chto u nyego, za to, chto on pryestupil zav-yet i-o' i sdylal byezzakoniye sryedi izrailya. iisus, vstav rano poutru, vyelyel podkhdodit' izrailyu po kolyenam yego, i ukazano kolyeno iudino; potom vyelyel podkhdodit' plyemyenam iudy, i ukazano plyemya zary; vyelyel podkhdodit' plyemyeni zarinu po syemyeistvam, i ukazano [syemyeistvo] zavdiyevu; vyelyel podkhdodit' syemyeistvu syn po odnomu chyelovyeku, i ukazan akhan, syn khar'miya, syna zavdiya, syna zary, iz kolyena iudina. togda iisus skazal akhanu: syn moi! vzdai slavu i-o, eti-ku izrail'yevu i sdylalai pryed nim ispyevaniye i ob'yavi mnye, chto ty sdylal; nye skroi ot myenya. v ovyet iisusu akhan skazal: tochno, ya sogryeshil pryed i-o eti-kom izrail'yevym i sdylal to i to: myezhdu dobycheyu uvidyel ya odnu pryekrasnyu syen-naarskuyu odyezhdu i dvysti siklyei syeryebro i slitok zolota vyesom v pyat'dyestat siklyei; eto mnye polyubilos' i ya vzyal eto; i vot, ono spryatano v zyeumlye sryedi shatra moyego, i syeryebro pod nim. iisus poslal lyudyei, i oni pobyezhal i shatyer; i vot, [vsye] eto spryatano bylo v shatrye yego, i syeryebro pod nim. oni vzyali eto iz shatra i prinyesli k iisusu i ko vsyem synam izrail'yevym i polozhili pryed i-o. iisus i vsye izrail'tyanye s nim vzyali akhana, syna zarina, i syeryebro, i odyezhdu, i slitok zolota, i synovyei yego i dochyeryei yego, i volov yego i oslov yego, i ovyets yego i shatyer yego, i vsye, chto u nyego [bylo], i vyvlyeli ikh na dolinu akhor. i skazal iisus: za to, chto ty navyel na nas byedu, i-o' na tyebya navodit byedu v dyen' syei. i pobili yego vsye izrail'tyanye kamnyami, i sozhgly ikh ognym, i namyetal i na nikh kamni. i nabrosali na nyego bol'shuyu grodu kamnyei, [kotoraya utsyelyela] i do syego dnya. poslye syego utikhla yarost' gnyeva i-o. posyemu to myesto nazyvayetsya dolinoyu akhor dazhye do syego dnya.

8

i-o' skazal iisus: nye boisia i nye uzhasaisya; voz'mi s soboyu vyes' narod, sposobnyi k voynye, i vstav poidi k gayu; vot, ya pryedayu v ruki tvoi tsarya gaiskogo i narod yego, gorod yego i zyeumly yego; sdylalai s gayem i tsaryem yego to zhye, chto sdylal ty s iyerikhonom i tsaryem yego, tol'ko dobychu yego i skot yego razdyelitye syebye; sdylalai zasadu pozadi goroda. iisus i vyes' narod, sposobnyi k voynye, vstal, chtoby idti k gayu, i vybral iisus tridsat' tysyach chyelovyek khar'brykh i poslal ikh noch'y u dal im prikazaniye i skazal: smotritye, vy

budyetye sostavlyat' zasadu u goroda pozadi goroda; nye otkhoditye dalyeko ot goroda i bud'tye vsye gotovy; a ya i vyes' narod, kotoryi so mnoyu, podoidyem k gorodu; i kogda [zhityeli gaya] vystupyat protiv nas, kak i pryvezhdye, to my pobyezhim ot nikh; oni poidut za nami, tak chto my otlvylechyem ikh ot goroda; ibo oni skazhut: byegut ot nas, kak i pryvezhdye; kogda my pobyezhim ot nikh, togda vy vstan'tye iz zasady i zavladayeyte gorodom, i i-o' eti-k vash pryedast yego v ruki vashi; kogda voz'myetye gorod, zazhgitye gorod ognym, po slovu i-o sdyelaitye; smotriyte, ya povyleyevayu vam. takim obrazom poslal ikh iisus, i oni poshli v zasadu i zasyeli myezhdu vyefilyem i myezhdu gayem, s zapadnoi storony gaya; a iisus v tu noch' nochyeval sryedi naroda. vstav rano poutru, iisus osmotryel narod, i poshyel on i starzeyshiny izrail'yevy vpyeryedi naroda k gayu; i vyes' narod, sposobnyi k voynye, kotoryi byl s nim, poshyel, priblizilsya i podoshyel k gorodu, i postavil stan s syevyernoii storony gaya, a myezhdu nim i gayem byla dolina. potom vzyal on okolo pyati tysyach chyelovyek i posadil ikh v zasadye myezhdu vyefilyem i gayem, s zapadnoi storony goroda. i narod raspolozhil vyes' stan, kotoryi byl s syevyernoii storony goroda, tak, chto zadnyaya chast' byla s zapadnoi storony goroda. i prishyel iisus v tu noch' na sryedinu doliny. kogda uvidyel eto tsar' gaiskii, tochtas s zhityelamyi goroda, vstav rano, vystupil protiv izrail'ya na srazhyniye, on i vyes' narod yego, na naznachyennoye myesto pryed ravninoyu; a on nye znal, chto dlya nyego yest' zasada pozadi goroda. iisus i vyes' izrail', budto porazhyennyye imi, pobyezhal k pustynye; a oni kliknuli vyes' narod, kotoryi byl v gorodye, chtoby pryeslyedovat' ikh, i, pryeslyeduya iisusa, otidalilis' ot goroda; v gaye i vyefilye nye ostalos' ni odnogo chyelovyeka, kotoryi nye pognalsya by za izrail'yem; i gorod svoi oni ostavili otvoryennym, pryeslyeduya izrail'ya. togda i-o' skazal iisusu: prostri kop'ye, kotorye v rukye tvoyei, k gayu, ibo ya pryedam yego v ruki tvoie. iisus prostyer kop'ye, kotorye bylo v yego rukye, k gorodu. sidyevshyye v zasadye tochtas vstali s myesta svoego i pobyezhal, kak skoro on prostyer ruku svoyu, voshli v gorod i vzyali yego i tochtas zazhgli gorod ognym. zhityeli gaya, oglyanuvshis' nazad, uvidyeli, chto dym ot goroda voskhodil k nyebu. i nye bylo dlya nikh myesta, kuda by byezhat'-ni tuda, ni syuda; ibo narod, byezhavshii k pustynye, obratilsya na pryeslyedovatyleyi. iisus i vyes' izrail', uvidyev, chto sidyevshyye v zasadye vzyali gorod, i dym ot goroda voskhodil [k nyebu], vozvratilis' i stali porazhat' zhityel'yei gaya; a tye iz goroda vyshli navstryechu im, tak chto oni nakhodilis' v sryedinye myezhdu izrail'tyanami, [iz kotorykh] odni byli s toi storony, a drugiye s drugoi; tak porazhali ikh, chto nye ostavili ni odnogo iz nikh, utsyelyevshyego ili ubezhavshyego; a tsarya gaiskogo vzyali zhivogo i privyeli yego k iisusu. kogda izrail'tyanye pyeryebili vsyekh zhityel'yei gaya na polye, v pustynye, kuda oni pryeslyedovali ikh, i kogda vsye oni do poslyednyego pali ot ostriya myecha, togda vsye izrail'tyanye obratilis' k gayu i porazili yego ostriyem myecha. padshikh v tot dyen' muzhyei i zhyen, vsyekh zhityel'yei gaya, bylo dvyenadtsat' tysyach. iisus nye opuskal

ruki svoeyi, kotoruyu prostyer s kop'yem, dokolye nye pryedal zaklyatiyu vsyekh zhityel'yei gaya; tol'ko skot i dobychu goroda syego [syny] izrail'ya razdyelili myezhdu soboyu, po slovu i-o, kotorye [i-o'] skazal iisusu. i sozhhye iisus gai i obratil yego v vyechnyye razvaliny, v pustynyu, do syego dnya; a tsarya gaiskogo povyesil na dyeryevye, do vyechera; po zakhozhdynii zhye solntsa prikazal iisus, i snyali trup yego s dyeryeva, i brosili yego u vorot gorodskikh, i nabrosali nad nim bol'shuyu grudu kamney, [kotoraya utsyelyela] dalzhye do syego dnya. togda iisus ustroil zhyertvyennik i-o eti-ku izrail'yevu na gorye gyeval, kak zapovyedal moisyey, rab i-o', synam izrail'yevym, o chyem napisano v knigye zakona moisyeyeva, -zhyertvyennik iz kamney tsyel'nykh, na kotoryye nye podnimali zhyelyeza; i prinyesli na nyem vsyesozhzhyniye i-o i soveryshili zhyertvy mirnyye. i napisal [iisus] tam na kamnyakh spisok s zakona moisyeyeva, kotoryi on napisal pryed synami izrail'yevymi. vyes' izrail', starzeyshiny yego i nadziratylei [yego] i sud'i yego, stali s toi i drugoi storony kovcheyga protiv vsyashchyennikov [i] lyevitov, nosyashchikh kovcheyg zavjeta i-o, kak prishyel'tsy, tak i prirodnyye zhityeli, odna polovina ikh u gory garizim, a drugaya polovina u gory gyeval, kak pryvezhdye povylel moisyey, rab i-o', blagoslovlyat' narod izrail'yev. i potom prochital [iisus] vsye slova zakona, blagoslovyeniye i proklyatiye, kak napisano v knigye zakona; iz vsyego, chto moisyey zapovyedal [iisusu], nye bylo [ni odnogo] slova, kotorigo iisus nye prochital by pryed vsyem sobraniyem izrail'ya, i zhyenami, i dyet'mi, i prishyel'tsami, nakhodivshimisya sryedi nikh.

9

uslyshav siye, vsye tsari, kotoryye za iordanom, na gorye i na ravninye i po vsyemu byeryegu vyelikogo morya, bliz livana, khyettyei, amorryei, khananyei, fyeryzeyei, yevyei i iyevusyeyi, sobralis' vmyestyey, daby yedinodushno srazit'sya s iisusom i izrail'yem. no zhityeli gavaona, uslyshav, chto iisus sdyelal s iyerikhonom i gayem upotryebili khitrost': poshli, zapaslis' khlyebom na dorogu i polozhili vyetkhiye myeshki na oslov svoikh i vyetkhiye, izorvannyye i zaplatannyye myekhi vina; i obuv' na nogakh ikh byla vyetkhaya s zaplatami, i odyezhda na nikh vyetkhaya; i vyes' dorozhnyi khlyeb ikh byl sukhoi i zaplyesnyevyelyi. oni prishli k iisusu v stan [izrail'skii] v galgal i skazali yemu i vsyem izrail'tyanam: iz vyes'ma dal'neye zemli prishli my; itak zaklyuchitye s nami soyuz. izrail'tyanye zhye skazali yevyeyam: mozhet byt', vy zhivyetye bliz nas? kak nam zaklyuchit' s vami soyuz? oni skazali iisusu: my raby tvoie. iisus zhye skazal im: kto vy i otkuda prishli? oni skazali yemu: iz vyes'ma dal'neye zemli prishli raby tvoie vo inya i-o eti-ka tvoyego; ibo my slyshali slavu yego i vsye, chto sdyelal on v yegiptye, i vsye, chto on sdyelal dvum tsaryam amorryeiskim, kotoryye po tu storonu iordana, signou, tsaryu yesyevonskomu, i ogu, tsaryu vasanskomu, kotoryi [zhil] v astarofye. [slysha siye], starzeyshiny nashi i vsye zhityeli nashyey zemli skazali nam:

voz'mitye v ruki vashi khlyeba na dorogu i poiditye navstryechu im i skazhitye im: my raby vashi; itak zaklyuchitye s nami soyuz'. etot khlyeb nash iz domov nashikh my vzyali tyeplyi v tot dyen', kogda poshli k vam, a tyepyer' vot, on sdyelalsya sukhoi i zaplyesnyevyelyi; i eti myekhi s vinom, kotoryye my nalili novyye, vot, izorvalis'; i eta odyezhda nasha i obuv' nasha obvyetshala ot vyes'ma dal'neye dorogi. izrail'tyanye vzyali ikh khlyeba, a i-o nye voprosili. i zaklyuchil iisus s nimi mir i postanovil s nimi usloviye v tom, chto on sokhranit im zhizn'; i poklyalis' im nachal'niki obshchystva. a chryez tri dnya, kak zaklyuchili oni s nimi soyuz, uslyshali, chto oni sosyedi ikh i zhivut bliz nikh; ibo syny izrail'evy, otrpavishis' v put', prishli v goroda ikh na tryetii dyen'; goroda zhye ikh [byli]: gavaon, kyefira, byeyerof i kiriaf-iarim. syny izrail'evy nye pobili ikh, potomu chto nachal'niki obshchystva klyalis' im i-o eti-kom izrail'evym. za eto vsye obshchystvo [izrail'eyvo] vozroptalo na nachal'nikov. vsye nachal'niki skazali vsyemu obshchystvu: my klyalis' im i-o eti-kom izrail'evym i potomu nye mozhemy kosnut'sya ikh; a vot chto sdyelayem s nimi: ostavim ikh v zhivykh, chtoby nye postig nas gnyev za klyatvu, kotoroyu my klyalis' im. i skazali im nachal'niki: pust' oni zhivut, no budut rubit' drova i chyerpat' vodu dlya vsyego obshchystva. [i sdyelalo vsye obshchystvo] tak, kak skazali im nachal'niki. iisus prizval ikh i skazal: dlya chyego vy obmanuli nas, skazav: my vyes'ma dalyeko ot vas', togda kak vy zhivyete bliz nas? za eto proklyaty vy! byez kontsa vy budyete rabami, budyete rubit' drova i chyerpat' vodu dlya doma etika moyego! oni v otvyet iisusu skazali: doshlo do svyedeniya rabov tvoikh, chto i-o' eti-k tvoi povyelyel moisyeyu, rabu svoymu, dat' vam vsyu zymlyu i pogubit' vsyekh zhityelyei syei zymeli pryed lit-syem vashim; posyemu my vyes'ma boyalis', chtoby vy nye lishili nas zhizni, i sdyelali eto dyelo; tyepyer' vot my v rukye tvoyei: kak luchshye i spravedlyvyye tyebye pokazhyetsya postupit' s nami, tak i postupi. i postupil s nimi tak: izbavil ikh ot ruki synov izrail'evykh, i oni nye umyertvili ikh; i opryedyelil v tot dyen' iisus, chtoby oni rubili drova i chyerpali vodu dlya obshchystva i dlya zhyertvyennika i-o; - posyemu zhityeli gavaona sdyelalis' drovosyekami i vodonosami dlya zhyertvyennika bozhia, -dazhye do syego dnya, na myesty, kakoye ni izbral by [i-o'].

10

kogda adonisyedek, tsar' iyerusalimskii, uslyshal, chto iisus vzyal gai i pryedal yego zaklyatiyu, i chto tak zhye postupil s gayem i tsaryem yego, kak postupil s iyerikhonom i tsaryem yego, i chto zhityeli gavaona zaklyuchili mir s izrail'em i ostalis' sryedi ikh, togda on vyes'ma ispagalsya, potomu chto gavaon [byl] gorod bol'shoi, kak odin iz tsarskikh gorodov, i bol'shye gaya, i vsye zhityeli yego lyudi khrabrye. posyemu adonisyedek, tsar' iyerusalimskii, poslal k gogamu, tsaryu khyevronskomu, i k firamu, tsaryu iarmufskomu, i k yafiyu, tsaryu lakhisskomu, i k dyeviru, tsaryu yeglonskomu, chtoby skazat' pridyte ko mnye i pomogi-

tye mnye porazit' gavaon za to, chto on zaklyuchil mir s iisusom i synami izrail'evymi. oni sobralis', i poshli pyat' tsaryei amorryeiskikh: tsar' iyerusalimskii, tsar' khyevronskii, tsar' iarmufskii, tsar' lakhisskii, tsar' yeglonskii, oni i vsye opolchyniye ikh, i raspolozhilis' stanom podlye gavaona, chtoby voyevat' protiv nyego. zhityeli gavaona poslali k iisusu v stan [izrail'skii], v galgal, skazat': nye ot-nimi ruki tvoyei ot rabov tvoikh; pridi k nam skorye, spasi nas i podai nam pomoshch'; ibo sobralis' protiv nas vsye tsarye amorryeiskyye, zhivushchiye na gorakh. iisus poshyl iz galgala sam, i s nim vyes' narod, sposobnyi k voinye, i vsye muzhi khrabrye. i skazal i-o' iisusu: nye boisia ikh, ibo ya pryedal ikh v ruki tvoi: nikto iz nikh nye ustoi pryed lit-syem tvoim. i prishyel na nikh iisus vnyezapno, [potomu chto] vsyu noch' shyel on iz galgala. i-o' pryvel ikh v smyatyniye pri vidye izrail'tyan, i oni porazili ikh v gavaonye sil'nym porazheniyem, i pryeslyedovali ikh po dorogye k vozvyshennosti vyeforona, i porazhali ikh do azyeka i do makyeda. kogda zhye oni byezhali ot izrail'tyan po skatu gory vyeforon-skoi, i-o' brosal na nikh s nyebyes bol'shiye kamni do samogo azyeka, i oni umirali; bol'shye bylo tyekh, kotoryye umyerli ot kamneye grada, nyezhyeli tyekh, kotorykh umyertvili syny izrail'evy myechom. iisus vozzval k i-o v tot dyen', v kotoryi pryedal i-o' amorryeya v ruki izrail'yu, kogda pobil ikh v gavaonye, i oni pobity byli pryed litsyem synov izrail'evykh, i skazal pryed izrail'tyanami: stoi, solntsye, nad gavaonom, i luna, nad dolinoyu aialonskoyu! i ostanovilos' solntsye, i luna stoyala, dokolye narod mstil vragam svoim. nye eto li napisano v knigye pravyydnogo: stoyalo solntsye sryedi nyeba i nye spyeshilo k zapadu pochti tsyeli dyen'? i nye bylo takogo dnya ni pryездhye ni poslye togo, v kotoryi i-o' [tak] slushal by glasa chymelovyeskoyego. ibo i-o' srazhalsya za izrail'ya. potom vozvratilsya iisus i vyes' izrail' s nim v stan, v galgal. a tyе pyat' tsaryei ubyezhal i skrylis' v pyeshchyerye v makyedye. kogda donesyeno bylo iisusu i skazano: nashlis' pyat' tsaryei, oni skryvayutsya v pyeshchyerye v makyedye, iisus skazal: privalitye bol'shiye kamni k otvyerstiyu pyeshchyery i pristav'tye k nyei lyudyei styeryech' ikh; a vy nye ostanavlivaityes', no pryeslyeduitye vragov vashikh i istrybeyiaitye zadnyuyu chast' voiska ikh i nye davaitye im uiti v goroda ikh, ibo i-o' etik vash pryedal ikh v ruki vashi'. poslye togo, kak iisus i syny izrail'evy sovyershyenno porazili ikh vyes'ma velikim porazheniyem, i ostavshiesya iz nikh ubyezhal i goroda ukryeplyennyye, vyes' narod vozvratilsya v stan k iisusu v makyed s mirom, i nikto na synov izrail'evykh nye poshyevyeli yazykom svoim. togda iisus skazal: otkroitye otvyerstiye pyeshchyery i vyvedytye ko mnye iz pyeshchyery pyatyerykh tsaryei tyekh. tak i sdyelali: vyvveli k nyemu iz pyeshchyery pyatyerykh tsaryei tyekh: tsarya iyerusalimskogo, tsarya khyevronskogo, tsarya iarmufskogo, tsarya lakhisskogo i tsarya yeglon-skogo. kogda vyvveli tsaryei sikh k iisusu, iisus prizval vsyekh izrail'tyan i skazal vozhdym voinov, khodivshim s nim: podoiditye, nastupitye nogami vashimi na vyi tsaryei sikh. oni podoshli i nastupili

nogami svoimi na vyi ikh. iisus skazal im: nye boityes' i nye uzhasaiyes', bud'tye tyverdy i muzhyetvyenny; ibo tak postupit i-o' so vsyemi vragami vashimi, s kotorymi budyetye voyevat'. potom porazil ikh iisus i ubil ikh i povyesil ikh na pyati dyeryevakh; i visyeli oni na dyeryevakh do vyechyera. pri zakhozhdynii solntsa prikazal iisus, i snyali ikh s dyeryev, i brosil ikh v pyeshchyeru, v kotoroi oni skryvalis', i privaili bol'shiye kamni k otvyerstiyu pyeshchyery, [kotoryye tam] dazhye do syego dnya. v tot zhye dyen' vzyal iisus makyed, i porazil [yego] myechom i tsarya yego, i pryedal zaklyatiyu ikh i vsye dyshashchyeye, chto nakhodilos' v nyem: nikogo nye ostavil, kto by utsyelyel; i postupil s tsaryem makyedskim tak zhye, kak postupil s tsaryem iyerikhonskim. i poshyel iisus i vsye izrail'tyanye s nim iz makyeda k livnye i voyeval protiv livny; i pryedal i-o' i yeye v ruki izrailya, i tsarya yeye, i istryebil yeye iisus myechom i vsye dyshashchyeye, chto [nakhodilos'] v nyei: nikogo nye ostavil v nyei, kto by utsyelyel, i postupil s tsaryem yeye tak zhye, kak postupil s tsaryem iyerikhonskim. iz livny poshyel iisus i vsye izrail'tyanye s nim k lakhisu i raspolozhilsya podlye nyego stanom i voyeval protiv nyego; i pryedal i-o' lakhis v ruki izrailya, i vzyal on yego na drugoi dyen', i porazil yego myechom i vsye dyshashchyeye, chto bylo v nyem, tak, kak postupil s livnoyu. togda prishel na pomoshch' lakhisu goram, tsar' gazyerskii; no iisus porazil yego i narod yego [myechom] tak, chto nikogo u nyego nye ostavil, kto by utsyelyel. i poshyel iisus i vsye izrail'tyanye s nim iz lakhisa k yeglonu i raspolozhilis' podlye nyego stanom i voyevali protiv nyego; i vzyali yego v tot zhye dyen' i porazili yego myechom, i vsye dyshashchyeye, chto nakhodilos' v nyem v tot dyen', pryedal on zaklyatiyu, kak postupil s lakhisom. i poshyel iisus i vsye izrail'tyanye s nim iz yeglonu k khyevronu i voyevali protiv nyego; i vzyali yego i porazili yego myechom, i tsarya yego, i vsye goroda yego, i vsye dyshashchyeye, chto nakhodilos' v nyem; nikogo nye ostavil, kto utsyelyel by, kak postupil on i s yeglonom: pryedal zaklyatiyu yego i vsye dyshashchyeye, chto nakhodilos' v nyem. potom obratilsya iisus i vyes' izrail' s nim k daviru i voyeval protiv nyego; i vzyal yego i tsarya yego i vsye goroda yego, i porazili ikh myechom, i pryedal zaklyatiyu vsye dyshashchyeye, chto nakhodilos' v nyem: nikogo nye ostalos', kto utsyelyel by; kak postupil s khyevronom i tsaryem yego, tak postupil s davirum i tsaryem yego, i kak postupil s livnoyu i tsaryem yeye. i porazil iisus vsyu zymlyu nagornuyu i poludyennuyu, i nizmyennyye myesta i zymlyu, lyezhashchuyu u gor, i vsyekh tsaryei ikh: nikogo nye ostavil, kto utsyelyel by, i vsye dyshashchyeye pryedal zaklyatiyu, kak povyelyel i-o' eti-k izrailyev; porazil ikh iisus ot kadyes-varni do gazy, i vsyu zymlyu goshyen dazhye do gavaona; i vsyekh tsaryei sikh i zymli ikh iisus vzyal odnim razom, ibo i-o' eti-k izrailyev srazhalsya za izrailya. potom iisus i vsye izrail'tyanye s nim vozvratilis' v stan, v galgal.

uslyshav [siye], iavin, tsar' asorskii, poslal k iovavu, tsaryu madonskomu, i k tsaryu shimronskomu, i k tsaryu akhsafskomu, i k tsaryu, kotoryye [zhili] k syevyeru na gorye i na ravnyne s yuzhnoi storony khinnarofa, i na nizmyennykh myestakh, i v nafodorye k zapadu, k khananyeyam, [kotoryye zhili] k vostoku i k moryu, k amorryeyam i khyettyeyam, k fyeryezyeeyam i k iyevusyeyam, [zhivshim] na gorye, i k yevyeyam, [zhivshim] podlye yermona v zymlye massifye i vystupili oni i vsye opolchyniye ikh s nimi, mnogochislyennyyi narod, kotoryi mnozhyestvom ravnyalsya pyesku na byeryegu morskome; i konyei i kolyesnits [bylo] vyes'ma mnogo. i sobralis' vsye tsari sii, i prishli i raspolozhilis' stanom vmestyey pri vodakh myeromskikh, chtoby srazit'sya s izrail'yem. no i-o' skazal iisusu: nye boisia ikh, ibo zavtra, okolo syego vryemyeni, ya pryedam vsyekh [ikh] na izbiyeniye [synam] izrailya; konyam zhye ikh pyeryeryezh' zhily i kolyesnitsy ikh sozhgi ognym. iisus i s nim vyes' narod, sposobnyi k voinye, vnyezapno vyshli na nikh k vodam myeromskim i napali na nikh. i pryedal ikh i-o' v ruki izrail'tyan, i porazili oni ikh, i prysyelyedovali ikh do sidona vye-likogo i do misryefof-maima, i do doliny mitsfy k vostoku, i pyeryebili ikh, tak chto nikogo iz nikh nye ostalos', kto utsyelyel by. i postupil iisus s nimi tak, kak skazal yemu i-o': konyam ikh pyeryeryezal zhily i kolyesnitsy ikh sozhyeg ognym. v to zhye vryemya vozvrativshis' iisus vzyal asor i tsarya yego ubil myechom (asor zhye pryezhdye byl glavoyu vsyekh tsarstv sikh); i pobili vsye dyshashchyeye, chto bylo v nyem, myechom, pryedav zaklyatiyu: nye ostalos' ni odnoi dushi; a asor sozhyeg on ognym. i vsye goroda tsaryei sikh i vsyekh tsaryei ikh vzyal iisus i pobil myechom, pryedav ikh zaklyatiyu, kak povyelyel moisyey, rab i-o'; vprochyem vsyekh gorodov, lyezhavshikh na vozvysyennosti, nye zhgli izrail'tyanye, kromye odnogo asora, [kotoryi] zhyeg iisus. a vsyu dobychu gorodov sikh i skot razgrabili syny izrail'yevy syebye; lyudyei zhye vsyekh pyeryebili myechom, tak chto istryebili [vsyekh] ikh: nye ostavili ni odnoi dushi. kak povyelyel i-o' moisyeyu, rabu svoeyemu, tak moisyey zapovyedal iisusu, a iisus tak i sdylal: nye otstupil ni ot odnogo slova vo vsyem, chto povyelyel i-o' moisyeyu. takim obrazom iisus vzyal vsyu etu nagornuyu zymlyu, vsyu zymlyu poludyennuyu, vsyu zymlyu goshyen i nizmyennyye myesta, i ravninu i goru izrail'yevu, i nizmyennyye myesta, ot gory khalak, prostirayushcheyisya k syeiru, do vaal-gada v doline livanskoi, podlye gory yermona, i vsyekh tsaryei ikh vzyal, porazil ikh i ubil. dolgoye vryemya vyl iisus voynu so vsyemi simi tsaryami. nye bylo goroda, kotoryi zaklyuchil by mir s synami izrail'yeymi, kromye yevyeyev, zhityel'ey gavaona: vsye vzyali oni voynoyu; ibo ot i-o' bylo to, chto oni ozhyestochili syerdtsyey svoje i voynoyu vstryechali izrailya-dlya togo, chtoby pryedany byli zaklyatiyu i chtoby nye bylo im pomilovaniya, no chtoby istryeblyeny byli tak, kak povyelyel i-o' moisyeyu. v to zhye vryemya prishyel iisus i porazil yenakimov na

gorye, v khyevronye, v davirye, v anavye, na vsyei gorye iudinoi i na vsyei gorye izrail'yevoi; s gorodami ikh pryedal ikh iisus zaklyatiyu; nye ostalos' [ni odnogo] iz yznakimov v z'yemlye synov izrail'yevykh, ostalis' tol'ko v gazye, v gyefye i v azoty. takim obrazom vzial iisus vsyu z'yemlyu, kak govoril i-o' moisyeyu, i otidal yeye iisusu v udyel izrail'tyanam, po razdyeleniyu myezhdu kolyenami ikh. i uspokoilas' z'yemlya ot voiny.

12

vot tsari toi z'yemli, kotorykh porazili syny izrail'yevy i kotorykh z'yemlyu vzyali v naslyediye po tu storonu iordana k vostoku solntsa, ot potoka arnona do gory yermona, i vsyu ravninu k vostoku: sigon, tsar' amoryeiskii, zhivshii v yesyevonye, vlad'yevshii ot aroyera, chto pri byeryegye potoka arnona, i ot sryediny potoka, polovinoyu galaada, do potoka iavoka, pryedyla ammonityan, i ravninoyu do samogo morya khinnyeryefskogo k vostoku i do morya ravniny, morya solyenogo, k vostoku po dorogye k byef-iyeshimofu, a k yugu myestami, lyezhashchimi pri podoshvye fashi sopryedyel'nyi [yemu] og, tsar' vasanskii, poslyednyi iz ryefaimov, zhivshii v astarofye i v yedryei, vlad'yevshii goroyu yermonom i salkhoyu i vsyem vasanom, do pryedyla gyessurskogo i maahskogo, i polovinoyu galaada, do pryedyla sigona, tsarya yesyevonskogo. moisyey, rab i-o', i syny izrail'yevy ubili ikh; i dal yeye moisyey, rab i-o', v naslyediye [kolyenu] ruvimovu i gadovu i polovinye kolyena manassiina. i vot tsari [amoryeiskoi] z'yemli, kotorykh porazil iisus i syny izrail'yevy po etu storonu iordana k zapadu, ot vaal-gada na dolinye livanskoi do khalaka, gory, prostirayushchyeisya k syeiru, kotoruyu otidal iisus kolyenam izrail'yevym v naslyediye, po razdyeleniyu ikh, na gorye, na nizmyennykh myestakh, na ravninye, na myestakh, lyezhashchikh pri gorakh, i v pustynye i na yugye, khyettyeyev, amorryeyev, khananyeyev, fyeryzeyev, yeyveyev i iyevusyeyev: odin tsar' iyerikhona, odin tsar' gaya, chto bliz vyefilya, odin tsar' iyerusalima, odin tsar' khyevrona, odin tsar' iarm-ufa, odin tsar' lakhisa, odin tsar' yeglona, odin tsar' gazyera, odin tsar' davira, odin tsar' gadyera, odin tsar' khormy, odin tsar' arada, odin tsar' livny, odin tsar' odollama, odin tsar' makyeda, odin tsar' vyefilya, odin tsar' tappuakha, odin tsar' khyefyera. odin tsar' afyeka, odin tsar' sharona, odin tsar' madona, odin tsar' asora, odin tsar' shimron-myeronona, odin tsar' akhsafa, odin tsar' faanakha, odin tsar' myegiddona, odin tsar' kyedyesa, odin tsar' ioknyeama pri karmi-lye, odin tsar' dora pri nafaf-dorye, odin tsar' goima v galgalye, odin tsar' firtsy. vsyekh tsaryei tridtsat' odin.

13

kogda iisus sostarilsya, voshyl v lyeta [pryeklonnyye], togda i-o' skazal yemu: ty sostarilsya, voshyl v lyeta [pryeklonnyye], a z'yemli brat' v naslyediye ostayetsya yeshchye ochyen' mnogo. os-

tayetsya siya z'yemlya: vsye okrug i filistimskiy i vsya [z'yemlya] gyessurskaya. ot sikhora, chto pryed yegip-tom, do pryedyelov yekrona k syevyeru, schitayut-sya khanaanskimi pyat' vladyl'tsyev filistimskikh: gazskii, azotskii, askalonskii, gyefskii, yekronskii i avvyeiskii k yugu zhye vsya z'yemlya khanaanskaya ot myeary sidonskoi do afyeka, do pryedyelov amoryeiskikh, takzhye z'yemlya gyevla i vyes' livan k vostoku solntsa ot vaal-gada, [chtol] podlye gory yermona, do vkhoda v yemaf. vsyekh gornyykh zhytelyei ot livana do misryefof-maima, vsyekh sidonyan ya izgonyu ot litsa synov izrail'yevykh. razdyeli zhye yeye v udyel izrail'yu, kak ya povlyel tyebye; razdyeli z'yemlyu siyu v udyel dyevyati kolyenam i polovinye kolyena manassiina. a [kolyeno] ruvimovo i gadovo s drugoyu polovinoyu kolyena manassiina poluchili udyel svoi ot moisyeya za iordanom k vostoku, kak dal im moisyey, rab i-o', ot aroyera, kotoryi na byeryegu potoka arnona, i gorod, kotoryi sryedi potoka, i vsyu ravninu myedyevu do divona; takzhye vsye goroda sigona, tsarya amoryeiskogo, kotoryi tsarstvoval v yesyevonye, do pryedyelov ammonitskikh, takzhye galaad i oblast' gyessurskuyu i maahskuyu, i vsyu goru yermon i vyes' vasan do salkhi, vsye tsarstvo oga vasanskogo, kotoryi tsarstvoval v astarofye i v yedryei. on ostavalsya odin iz ryefaimov, kotorykh moisyey porazil i prignal. no syny izrail'yevy nye vygnali zhytelyei gyessura i maakhi, i zhivyet gyessur i maakha sryedi izrail'ya do syego dnya. tol'ko kolyenu lyeviinu nye dal on udyela: zhyertvy i-o' eti-ka izrail'yeva sut' udyel yego, kak skazal yemu i-o'. kolyenu synov ruvimovykh po plyemyenam ikh dal [udyel] moisyey: pryedyelom ikh byl aroyer, kotoryi na byeryegu potoka arnona, i gorod, kotoryi sryedi potoka, i vsya ravnina pri myedyevye, yesyevon i vsye goroda yego, kotorye na ravninye, i divon, vamof-vaali byef-vaal-myeon, iaatsa, kyedymof i myefaf, kiriafaim, siva i tsyeryef-shakhar na gorye yemyek, byef-fyegor i myesta pri podoshvye fashi i byef-iyeshimof, i vsye goroda na ravninye, i vsye tsarstvo sigona, tsarya amoryeiskogo, kotoryi tsarstvoval v yesyevonye, ktorogo ubil moisyey, ravno kak i vzhdyei madiamskikh: yeviya, i ryekyema, i tsura, i khura, i ryevu, knyazyei sigonovykh, zhivshikh v z'yemlye [toi]; takzhye valaama, syna yveorova, prorisatyelya, ubili syny izrail'yevy myechom v chislye ubitykh imi. pryedyelom synov ruvimovykh byl iordan. vot udyel synov ruvimovykh po plyemyenam ikh, goroda i syela ikh. moisyey dal takzhye [udyel] kolyenu gadovu, synam gadovym, po plyemyenam ikh: pryedyelom ikh byl iazyer i vsye goroda galaadskiy, i polovina z'yemli synov ammonovykh do aroyera, chtol pryed ravvoyu, i [z'yemli] ot yesyevona do ramaf-mitsfy i vyetonima i ot makhanaima do pryedyelov davira, i na dolinye byef-garam i byef-nimra i sokkhof i tsafon, ostatok tsarstva sigona, tsarya yesyevonskogo; pryedyelom yego byl iordan do morya khinnyeryefskogo za iordanom k vostoku. vot udyel synov gadovykh po plyemyenam ikh, goroda i syela ikh. moisyey dal [udyel] i polovinye kolyena manassiina, kotoryi [prinadlyezhal] polovinye kolyena synov manassiinykh, po

plyemyenam ikh; pryedyl ikh byl: ot makhanaima vyēs' vasan, vsye tsarstvo oga, tsarya vasanskogo, i vsye syelyeniya iairovyy, chto v vasaney, shyest' dyesyat gorodov; a polovina galaada i astarof i yedryeya, tsarstvyennyye goroda oga vasanskogo, [dany] synam makhira, syna manassiina, polovinye synov makhirovykh, po plyemyenam ikh. vot chto moisey dal v udyel na ravninakh moavitskikh za iordanom protiv iyerikhona k vostoku. no kolyenu lyeviinu moisey nye dal udyela: i-o' eti-k izrail'ev sam yesť' udyel ikh, kak on govoril im.

14

vot chto poluchili v udyel syny izrail'evy v zymlye khanaanaskoi, chto razdyelili im v udyel yelyeazar svyashchyennik i iisus, syn navin, i nachal'niki pokolyenii v kolyenakh synov izrail'yevykh; po zhryebiyu dyelili oni, kak povyelyel i-o' chryez moyekh proizoshli dva kolyena: manassiino i yefremovo; posyemu oni i nye dali lyevitam chasti v zymlye, [a tol'ko] goroda dlya zhityel'stva s pryedmyestiyami ikh dlya skota ikh i dlya [drugikh] vygod ikh. kak povyelyel i-o' moisey, tak [i] syedylali syny izrail'evy, kogda dyelili na udyely zymlyu. syny iudiny prishli v galgal k iisusu. i skazal yemu khalyev, syn iyefonni, kyenyezyeyanin: ty znayesh', chto govoril i-o' moisey, chyelovyeke bozhuyu, o mnye i o tyebye v kadyes-varnye; ya byl soroka lyet, kogda moisey, rab i-o', posylal myenya iz kadyes-varni osmotryet' zymlyu, i ya prinyes yemu v otvyet, chto bylo u myenya na syerdtsyey: brat' ya moi, kotorye khodili so mnoyu, privyeli v robost' syerdtsye naroda, a ya v tochnosti slyedoval i-o' eti-ku moyemu; i klyalsya moisey v tot dyen' i skazal: zymlyu, po kotoroi khodila noga tvoya, budyet udyelom tyebye i dyetyam tvoim na vyek, ibo ty v tochnosti poslyedoval i-o' eti-ku moyemu; itak, vot, i-o' sokhranil myenya v zhivykh, kak on govoril; uzhye sorok pyat' lyet [proshlo] ot togo vryemyeni, kogda i-o' skazal moisey slovo siye, i izrail' khodil po pustynye; tyepyer', vot, mnye vosyem'dyesyat pyat' lyet; no i nynye ya stol'ko zhye kryepok, kak i togda, kogda posylal myenya moisey: skol'ko togda bylo u myenya sily, stol'ko i tyepyer' yesť' dlya togo, chtoby voyevat' i vykhodit' i vkhodit'; itak dai mnye siyu goru, o kotoroi govoril i-o' v tot dyen'; ibo ty slyshal v tot dyen', chto tam [zhivut] syny yenakovy, i goroda [u nikh] bol'shiye i ukryeplyennyye; mozhyet byt', i-o' [budyet] so mnoyu, i ya izgonyu ikh, kak govoril i-o'. iisus blagoslovil yego, i dal v udyel khalyevu, synu iyefonniinu, khyevron. takim obrazom khyevron ostalsya udyelom khalyeva, syna iyefonniina, kyenyezyeyanina, do syego dnya, za to, chto on v tochnosti poslyedoval [povyeleniyu] i-o' eti-ka izrail'eva. imya khyevronu pryehzhye bylo kiriaf-arby, kak nazyvalsya myezhdu synami yenaka odin chyelovyeke vyelikii. i zymlyu uspokoilas' ot voiny.

15

zhryebii kolyenu synov iudinykh, po plyemyenam ikh, vypal takoi: v smyezhnosti s idumeyeyu byla pustynya sin, k yugu, pri kontsyey fyemana; yuzhnym pryedyelom ikh byl krai morya solyenogo ot prostirayushcheyegosya k yugu zaliva; na yugye idyet on k vozvysyennosti akravimskoi, prokhodit tsin i, voskhodya s yuzhnoi storony k kadyes-varnye, prokhodit khyetsron i, voskhodya do ad-dara, povorachivayet k karkaye potom prokhodit atsmon, idyet k potoku yegipyetskemu, tak chto konyets syego pryedyla yesť' morye. syei budyet yuzhnyi vash pryedyl. pryedyelom zhye k vostoku morye solyenoye, do ust'ya iordana; a pryedyl s syevyernoii storony [nachinayetsya] ot zaliva morya, ot ust'ya iordana; otsyuda pryedyl voskhodit k byef-khoglye i prokhodit s syevyernoii storony k byef-aravye, i idyet pryedyl vvyerkh do kamnya etikana, syna ruvimova; potom voskhodit pryedyl k daviru ot doliny akhor i na syevyerye povorachivayet k galgalu, kotoryi protiv vozvysyennosti adum-mima, lyezhashcheyego s yuzhnoi storony potoka; otsyuda pryedyl prokhodit k vodom yen-shyemyesha i okanchivayetsya u yen-rogela; otsyuda pryedyl idyet vvyerkh k dolinye syna yennomova s yuzhnoi storony iyevisa, kotoryi [yesť'] iyerusalim, i voskhodit pryedyl na vyershinu gory, kotoraya k zapadu protiv doliny yennomovoi, kotoraya na krauyu doliny ryefaimov k syevyeru; ot vyershiny gory pryedyl povorachivayet k istochniku vod nyeftoakh i idyet k gorodam gory yefrona, i povorachivayet pryedyl k vaalu, kotoryi [yesť'] kiriaf-iarim; potom povorachivayet pryedyl ot vaala k moryu k gorye syeiru, i idyet syevyernoyu storonoyu gory iyearim, kotoraya [yesť'] kyesalon, i, nishkodya k vyefsamisu, prokhodit chryez fimnu; otsyuda pryedyl idyet syevyernoyu storonoyu yekrona, i povorachivayet pryedyl k shikaronu, prokhodit chryez goru vaal i dokhodit do iavnyeila, i okanchivayetsya pryedyl u morya. zapadnyi pryedyl sostavlyayet vyelikoye morye. vot pryedyl synov iudinykh s plyemyenami ikh so vsyekh storon. i khalyev, synu iyefonniinu, [iisus] dal chast' sryedi synov iudinykh, kak povyelyel i-o' iisusu; kiriaf-arby, ottsa yenakova, inachye khyevron. i vygnal ottuda khalyev tryekh synov yenakovykh: shyeshaya, akhimana i falmaya, dyetyei yenakovykh. otsyuda poshyel protiv zhityel'ey davira (imya daviru pryehzhye [bylo] kiriaf-syefyer). i skazal khalyev: kto porazit kiriaf-syefyer i voz'myet yego, tomu otdam akhsu, doch' moyu, v zhyenu. i vzyal yego gofoniil, syn kyenaza, brata khalyevova, i otdal on v zhyenu yemu akhsu, doch' svoyu. kogda nadlyezhalo yei idti, yeye nachili prosit' u ottsa yeye polye, i ona soshla s osla. khalyev skazal yei: chto tyebye? ona skazala: dai mnye blagoslovyeniye; ty dal mnye zymlyu poludyennuyu, dai mnye i istochniki vod. i dal on yei istochniki vyerkhniye i istochniki nizhniye. vot udyel kolyena synov iudinykh, po plyemyenam ikh: goroda s kraya kolyena synov iudinykh v smyezhnosti s idumeyeyu na yugye byli: kavtsyeil, yedyer i iagur, kina, dimona, adada, kyedyes, asor i ifnan, zif, tyelyem i valof, gatsor-khadata, kiriaf,

khyetsron, inachye gatsor, amam, shyema i molada, khatsar-gadda, khyeshmon i vyef-palyet, khatsar-shual, virsaviya i viziofeyya, vaala, iim i atsyem, yelfolad, kyesil i khorma, tsiklag, madmana i sansana, lyevaof, shyelikhim, ain i rimmon: vsyekh dvadtsat' dveyyat' gorodov s ikh syelami. na nizmyenykh myestakh: yeshtaol, tsora i ashna, zanoakh, yengannim, tappuakh i gayenam, iarmuf, odollam, sokho i azyeka, shaaraim, adifaim, gedyera ili gedyero-faim: chyetyrnatdsat' gorodov s ikh syelami. tsyenan, khadasha, migdal-gad, dilyean, matsfye i iokfyeil, lakhis, votskaf i yeglon, khabbon, lakhmas i khyiflis, gedyerof, byef-dagon, nayema i makyed: shystnatdsat' gorodov s ikh syelami. livna, yefyer i ashan, iffakh, ashna i nyetsiv, kyeila, akhziv i maryesha: dveyyat' gorodov s ikh syelami. yekron s zavisyashchimi ot nyego [gorodami] i syelami yego, i ot yekrona k moryu vsye, chto nakhoditsya okolo azota, s syelami ikh, azot, zavisyashchiye ot nyego goroda i syela yego, gaza, zavisyashchiye ot nyeye goroda i syela yeye, do samogo potoka yegipyetskogo i vyelikogo morya, kotoroye [yest'] pryedyl. na gorakh: shamir, iattir i sokho, danna, kiriaf-sanna, inachye davir, anaf, yeshtyemo i anim, goshyen, kholon i gilo: odinnatdsat' gorodov s ikh syelami. arav, duma i yeshan, ianum, byef-tappuakh i afyeka, khumta, kiriaf-arby, inachye khyevron, i tsigor: dveyyat' gorodov s ikh syelami. maon, karmil, zif i yuta, izryeyel', iokdam i zanoakh, kain, giva i fimna: dyesyat' gorodov s ikh syelami. khalkhul, byef-tsuir i gyeodor, maaraf, byef-anof i yeltyekon: shyst' gorodov s ikh syelami. kiriaf-vaal, inachye kiriaf-iarim, i aravva: dva goroda s ikh syelami. v pustynye: byef-arava, middin i syekakha, nivshan, ir-myelakh i yen-gyedi: shyst' gorodov s ikh syelami. no iye-vusyeyev, zhityelyei iyerusalima, nye mogli izgnat' syny iudiny, i potomu iyevusyei zhivut s synami iudy v iyerusalimye dazhye do syego dnya.

16

potom vypal zhryebii synam iosifa: ot iordana podlye iyerikhona, u vod iyerikhonskikh na vostok, pustynya, prostirayushchayasya ot iyerikhona k gorye vyefil'skoi; ot vyefilya idyet [pryedyl] k luzu i pyeryekhodit k pryedylu arkhi do atarofa, i spuskayetsya k moryu, k pryedylu iaftyeta, do pryedyla nizhnyego byef-orona i do gazyera, i okanchivayetsya u morya eto poluchili v udyel syny iosifa: manassiya i yefryem. pryedyl synov yefryemovykh po plyemyenam ikh byl syei: ot vostoka pryedylom udyela ikh byl atarof-adar do byef-orona vyerkhnyego; potom idyet pryedyl k moryu syevernoyu storonoyu mikhmyefafa i povorachivayet k vostochnoi storonye faanaf-siloma i prokhodit yego s vostochnoi storony ianokha; ot ianokha, nishkodya k atarofu i naarafu, primykayet k iyerikhonu i dokhodit do iordana; ot tappuakha idyet pryedyl k moryu, k potoku kanye, i okanchivayetsya moryem. vot udyel kolyena synov yefryemovykh, po plyemyenam ikh. i goroda otdyelyeny synam yefryemovym v udyelye synov manassiiynykh, vsye goroda s syelami ikh. no [yefryemlyanye] nye izg-

nali khananyeyev, zhivshikh v gazyerye; posyemu khananyi zhili sryedi yefryemlyan do syego dnya, platya im dan'.

17

i vypal zhryebii kolyenu manassii, tak kak on byl pyervenyets iosifa. makhiru, pyervyentsu manassii, ottsu galaada, kotoryi [byl] khrabr na voinye, dostalsya galaad i vasan. dostalis' [udyely] i prochim synam manassii, po plyemyenam ikh, i synam aviyezyera, i synam khyelyeka, i synam asriila, i synam shyekhyema, i synam khyefyera, i synam shyemidy. vot dyeti manassii, syna iosifova, muzhyeskogo pola, po plyemyenam ikh. u salpaada zhye, syna khyefyero-va, syna galaadova, syna makhirova, syna manassii, nye bylo synovyei, a [tol'ko] dochyery. vot imyena dochyeryei yego: makhla, noa, khogla, milka i firtsa oni prishli k svyashchyenniku yelyeazaru i k iisusu, synu navinu, i k nachal'nikom, i skazali: i-o' povyelyel moyseyu dat' nam udyel myezhdu brat'yami nashimi. i dan im udyel, po povyeleniyu i-o, myezhdu brat'yami ottsa ikh. i vypalo manassii dyesyat' uchastkov, kromye zymeli galaadskoi i vasanskoi, kotoraya za iordanom; ibo dochyery manassii poluchili udyel sryedi synovyei yego, a zymlyya galaadskaya dostalas' prochim synov'yam manassii. pryedyl manassii idyet ot asira k mikhmyefafu, kotoryi protiv sikhyma; otsyuda pryedyl idyet napravo k zhityelyam yen-tappuakha. zymlyya tappuakh dostalas' manassii, a [gorod] tappuakh u pryedyla manassiiina-synam yefryemovym. otsyuda pryedyl nishkhodit k potoku kanye, s yuzhnoi storony potoka. goroda sii [prinadlyezhat] yefryemu, [khotya nakhodyatsya] sryedi gorodov manassii. pryedyl manassii-na syevernoyi storonye potoka i okanchivayetsya moryem. chto k yugu, to yefryemovo, a chto k syeveru, to manassiiino; morye zhye bylo pryedylom ikh; k asiru primykali oni s syevernoyi storony i k issakharu s vostochnoi. u issakhara i asira [prinadlyezhat] manassii byef-san i zavisyashchiye ot nyego myesta, ivlyeam i zavisyashchiye ot nyego myesta, zhityeli dora i zavisyashchiye ot nyego myesta, zhityeli yen-dora i zavisyashchiye ot nyego myesta, zhityeli faanakha i zavisyashchiye ot nyego myesta, zhityeli myegid-dona i zavisyashchiye ot nyego myesta, i tryet'ya chast' nafyefa. syny manassiiyny nye mogli vygnat' [zhityeli] gorodov sikh, i khananyi ostalis' zhit' v zymlye syei. kogda zhye syny izrail'yevy prishli v silu, togda khananyeyev sdyelali oni dan-nikami, no izgnat' nye izgnali ikh. syny iosifa gov-orili iisusu i skazali: pochyemu ty dal mnye v udyel odin zhryebii i odin uchastok, togda kak ya mnogolyuden, potomu chto tak blagoslovil myenya i-o? iisus skazal im: yesli ty mnogolyuden, to poidi v lyesa i tam, v zymlye fyeryezyeyev i ryefaimov, raschisti syebye [myesto], yesli gora yefryemova dlya tyebya tyesna. syny iosifa skazali: nye ostantyetsya za nami gora, potomu chto zhelyeznyye kolyesnitsy u vsyekh khananyeyev, zhivushchikh na dolinye, kak u tyekh, kotoryye v byef-sanye i v zavisyashchikh ot nyego myestakh, tak i u tyekh, koto-

ryye na dolinye izryeyel'skoi. no iisus skazal domu iosifovu, yefryemu i manassii: ty mnogolyudyen i sila u tyebya vyelika; nye odin zhryebii budyet u tyebya: i gora budyet tvoeyu, i lyes syei; ty raschistish' yego, i on budyet tvoi do samogo kontsa yego; ibo ty izgonish' khananyeyev, khotya u nikh kolyesnitsy zhye-lyeznyye, i khotya oni sil'ny.

18

vsye obshchystvo synov izrail'yevykh sobralos' v silom, i postavili tam skiniyu sobraniya, ibo z'yemlya byla pokoryena imi. iz synov zhye izrail'yevykh ostavalos' syem' kolyen, kotoryye yeshchye nye poluchili udyela svoeyego. i skazal iisus synam izrail'yevym: dolgo li vy budyetye nyeradyet' o tom, chtoby poiti [i] vzyat' v naslyediye z'yemlyu, ktoruyu dal vam i-o' eti-k ottsov vashikh daitye ot syebya po tri chyelovyeka iz kolyena; ya poshlyu ikh, i oni vstav proudit po z'yemlye i opishut yeye, kak nadobno razdyelit' im na udyely, i pridut ko mnye; pust' razdyelyat yeye na syem' udyelov; iuda pust' ostayetsya v pryedyelye svoym na yugye, a dom iosifov pust' ostayetsya v pryedyelye svoym na syevy-erye; a vy raspishitye z'yemlyu na syem' udyelov i pryedstav'tye mnye syuda: ya broshu vam zhryebii zdyes' pryed litsyem i-o eti-ka nashyego; a lyevitam nyet chasti myezhdu vami, ibo svyashchyenstvo i-o yest' udyel ikh; gad zhye, ruvim i polovina kolyena manassii na poluchili udyel svoi za iordanom k vostoku, kotoryi dal im moiseyi, rab i-o'. eti lyudi vstali i poshli. iisus zhye poshyedshim opisyvat' z'yemlyu dal takoye prikazaniye: poiditye, oboiditye z'yemlyu, opishitye yeye i vozvratityes' ko mnye; a ya zdyes' broshu vam zhryebii pryed litsyem i-o, v silomye. oni poshli, proshli po z'yemlye, i opisali yeye, po goradam yeye, na syem' udyelov, v knigye, i prishli k iisusu v stan, v silom. iisus brosil im zhryebii v silomye pryed i-o, i razdyelil tam iisus z'yemlyu synam izrail'yevym po uchastkam ikh. [pervyyi] zhryebii vyshyel kolyenu synov vyeniaminovykh, po plyemyenam ikh. pryedyel ikh po zhryebiyu shyel myezhdu synami iudy i myezhdu synami iosifia; pryedyel ikh na syevyernoi storonye nachinayetsya u iordana, i prokhodit pryedyel syei podlye iyerikhona s syevy-era, i voskhodit na goru k zapadu, i okanchivayetsya v pustynye byefavyen; ottuda pryedyel idyet k luzu, k yuzhnoi storonye luza, inachye vyefilya, i nishkodit pryedyel k atarof-adaru, k gorye, kotoraya na yuzhnoi storonye byef-orona nizhnyego; potom pryedyel povorachivayet i sklonayetsya k morskoi storonye na yug ot gory, kotoraya na yugye pryed byef-oronom, i okanchivayetsya u kiriaf-vaala, inachye kiriaf-iarima, goroda synov iudinykh. eto zapadnaya storona. yuzhnoy zhye storonoyu ot kiriaf-iarima idyet pryedyel k moryu i dokhodit do istochnika vod nyeftoakha; potom pryedyel nishkodit k kontsu gory, kotoraya pryed dolinoyu syna yennomova, na dolinye ryefaimov, k syevyeru, i nishkodit dolinoyu yennoma k yuzhnoi storonye iyevesa, i idyet k yen-rogyelu; potom povorachivayet ot syevyera i idyet k yen-shyemyeshu, i idyet k gyelilofu, kotoryi protiv vozvyshyennosti adummima, i nishkodit k

kamnyu eti-kana, syna ruvimova; potom prokhodit bliz ravniny k syevyeru i nishkodit na ravninu; otsyuda prokhodit pryedyel podlye byef-khogly k syevyeru, i okanchivayetsya pryedyel u syevyernogo zaliva morya solyennogo, u yuzhного kontsa iordana. vot pryedyel yuzhnyi. s vostochnoi zhye storony pryedyelom sluzhit iordan. vot udyel synov vyeniaminovykh, s pryedyelami yego so vsyekh storon, po plyemyenam ikh. goroda kolyenu synov vyeniaminovykh, po plyemyenam ikh, prinadlyezhali sii: iyerikhon, byef-khogla i yemyek-kyetsits, byef-arava, tsyemaraim i vyefil', avvim, fara i ofra, kyefar-ammonai, afni i gyeva: dyvenadtsat' gorodov s ikh syelami. gyaava, rama i byerof, mitsfye, kyefira i motsa, ryekym, irfyeil i farala, tsyela, yelyef i iye-vus, inachye iyerusalim, givyeaf i kiriaf: chyetyrnadtsat' gorodov s ikh syelami. vot udyel synov vyeniaminovykh, po plyemyenam ikh.

19

vtoroi zhryebii vyshyel simyeonu, kolyenu synov simyeonovykh, po plyemyenam ikh; i byl udyel ikh sryedi udyela synov iudinykh. v udyelye ikh byli: virsaviya ili shyeva, molada, khatsar-shual, vala i atsyem yeltolad, vyeful i khorma, tsiklag, byef-markavof i khatsar-susa, byef-lyevaof i sharukhyen: trinadtsat' gorodov s ikh syelami. ain, rimmon, yefyer i ashan: chyetyrye goroda s syelami ikh, i vsye syela, kotoryye nakhodilis' vokrug gorodov sikh dazhye do vaalaf-byeyera, ili yuzhnoi ramy. vot udyel kolyena synov simyeonovykh, po plyemyenam ikh. ot uchastka synov iudinykh [vydyelen] udyel [kolyenu] synov simyeonovykh. tak kak uchastok synov iudinykh byl slishkom vyelik dlya nikh, to syny simyeonovy i poluchili udyel sryedi ikh udyela. tryetii zhryebii vypal synam zavulonovym po plyemyenam ikh, i prostiralsya pryedyel udyela ikh do sarida; pryedyel ikh voskhodit k moryu i maralye i primykayet k dabyeshyefu i primykayet k potoku, kotoryi pryed ioknyeamom; ot sarida idyet nazad k vostochnoi storonye, k vostoku solntsa, do pryedyela kislof-favora; otsyuda idyet k davrafu i voskhodit k iafie; otsyuda prokhodit k vostoku v gyef-khyefyer, v ittu-katsin, i idyet k rimmonu, mifoaru i nyeye; i povorachivayet pryedyel ot syevy-era k khannafonu i okanchivayetsya dolinoyu iftakhyel; dalyeye: kattaf, nagalal, shimron, ideyala i vifyleyem: dyvenadtsat' gorodov s ikh syelami. vot udyel synov zavulonovykh, po ikh plyemyenam; vot goroda i syela ikh. chyetyertyi zhryebii vyshyel issakharu, synam issakhara, po plyemyenam ikh; pryedyelom ikh byl: izryeyel', kyesullof i sunyem, khafaraim, sh-ion i anakharaf, ravvif, kishion i avyets, ryemyef, yengannim, yen-khadada i byef-patsyets; i primykayet pryedyel k favoru i shagatsimye i vyefsamisu, i okanchivayetsya pryedyel ikh u iordana: shyestnadtsat' gorodov s syelami ikh. vot udyel kolyena synov issakharovykh po plyemyenam ikh; vot goroda i syela ikh. pyatyi zhryebii vyshyel kolyenu synov asirovykh, po plyemyenam ikh; pryedyelom ikh byli: khyelkaf, khali, vyetyen i akhsaf, alamyelyekh, amadi i mishal; i primykayet [pryedyel] k karmilu s zapadnoi storony

i k shikhor-livnafu; potom idyet nazad k vostoku solntsa v byef-dagon, i primykayet k zavulonu i k dolinye iftakh-yel s syevyera, v byef-yemyeyet i nyeiyei, i idyet u kavula, s lyevoi storony; dalyeye: yevron, ryekhov, khammon i kana, do sidona velikogo; potom pryedyl vozvrashchayetsya k ramye do ukryeplyennogo goroda tira, i povorachivayet pryedyl k khossye, i okanchivayetsya u morya, v myestyechkye akhzivye; dalyeye: umma, afyek i ryekhov: dvadtsat' dva goroda s syelami ikh. vot udyel kolyena synov asiroyvkh, po plyemyenam ikh; vot goroda i syela ikh. shyestoi zhryebii vyshyel synam nyeffalima, synam nyeffalima po plyemyenam ikh; pryedyl ikh shyel ot khlyeyefa [i] ot dubravy, [chto] v tsanan-nimye, k adami-nyekyevu i iavnyeiul, do lakkuma, i okanchivalsya u iordana; otsyuda vozvrashchayetsya pryedyl na zapad k aznof-favoru i idyet ottuda k khukkoku, i primykayet k zavulonu s yuga, i k asiru primykayet s zapada, i k iudye u iordana, ot vostoka solntsa. goroda ukryeplyennyye: tsiddim, tsyer, khamaf, rakka i khinneryef, adama, rama i asor, kyedyes, yedryeya i yen-gatsor, iryeon, migdal-yel, khoryem, byef-anaf i yveysamis: dyevyatnadsat' gorodov s ikh syelami. vot udyel kolyena synov nyeffalimovkh po plyemyenam ikh; vot goroda i syela ikh. kolyenu synov danovkh, po plyemyenam ikh, vyshyel zhryebii syed'moi; pryedyelom udyela ikh byli: tsora, yeshtaol i ir-shyemyesh, shaalavvin, aialon i ifla, yelon, fimnafa i yekron, yeltyekye, givvyefon i vaalaf, igud, byenye-vyerak i gaf-rimmon, mye-iarkon i rakon s pryedyelom bliz ioppii. i vyshyel pryedyl synov danovkh mal dlya nikh. i syny danovy poshli voynoyu na lasyem i vzyali yego, i porazili yego myechom, i poluchili yego v naslyediye, i posyeliis' v nyem, i nazvali lasyem danom po imyeni dana, ottsa svoyego. vot udyel kolyena synov danovkh, po plyemyenam ikh; vot goroda i syela ikh. kogda okonchili razdyeleniye zymli, po pryedylam yeye, togda syny izrail'yevy dali sryedi syebya udyel iisusu, synu navinu: po povyeleniyu i-o dali yemu gorod famnaf-sarai, kotorogo on prosil, na gorye yefryemovoi; i postroil on gorod i zhil v nyem. vot udyely, kotoryye yelyeazar svyashchyennik, iisus, syn navin, i nachal'niki pokolyenii razdyelili kolyenam synov izrail'yevkh, po zhryebiyu, v silomye, pryed litsyem i-o, u vkhoda skinii sobraniya. i konchili razdyeleniye zymli.

20

i skazal i-o' iisusu, govorya: skazhi synam izrail'yevym: sdelayite u syebya goroda ubyezishcha, o kotorykh ya govoril vam chryez moisyeya, chtoby mog ubyegat' tuda ubiitsa, ubivshii chyelovyeka po oshibkye, byez umysla; pust' [goroda sii] budut u vas ubyezishchyem ot mstyashchyego za krov' i kto ubyehzit v odin iz gorodov sikh, pust' staneyt u vorot goroda i rasskazhyet vslukh star'yeshin goroda syego dyelo svoye; i oni primut yego k syebe v gorod i dadut yemu myesto, chtob on zhil u nikh; i kogda pogonitsya za nim mstyashchii za krov', to oni nye dolzhny vydavat' v ruki yego ubiitsa, potomu chto on byez umysla ubil blizhnego svoyego, nye imyel

k nyemu nyenavisti ni vchyera, ni tryet'yego dnya; pust' on zhryet v etom gorodye, dokolye nye pryedstaneyt pryed obshchestvo na sud, dokolye nye umyret vyelikii svyashchyennik, kotoryi budyet v tye dni. a potom pust' vozvratitsya ubiitsa i poidyet v gorod svoi i v dom svoi, v gorod, iz kotorogo on ubyezhal. i otdylii kyedyes v galilyeye na gorye nyeffalimovoi, sikh'yem na gorye yefryemovoi, i kiriaf-arby, inachye khyevron, na gorye iudinoi; za iordanom, protiv iyerikhona k vostoku, otdylii: byetsyer v pustynye, na ravninye, ot kolyena ruvimova, i ramof v galaadye ot kolyena gadova, i golan v vasanye ot kolyena manassina; sii goroda naznachenyy dlya vsyekh synov izrail'yevkh i dlya prishyeltsey, zhivushchikh u nikh, daby ubyegal tuda vsyakii, ubivshii chyelovyeka po oshibkye, daby nye umyer on ot ruki mstyashchyego za krov', dokolye nye pryedstaneyt pryed obshchestvo [na sud].

21

nachal'niki pokolyenii lyevitskikh prishli k yelyeazaru svyashchyenniku i k iisusu, synu navinu, i k nachal'nikam pokolyenii synov izrail'yevkh, i govorili im v silomye, v zymlye khanaanskoj, i skazali: i-o' povyelyel chryez moisyeya dat' nam goroda dlya zhityel'stva i pryedmyest'ya ikh dlya skota nashyego. i dali syny izrail'yevy lyevitam iz udyelov svoikh, po povyeleniyu i-o, sii goroda s pryedmyest'yami ikh vyshyel zhryebii plyemyenam kaafovym; i dostalos' po zhryebiyu synam aarona svyashchyennika, lyevitam, ot kolyena iudina, i ot kolyena symeonova, i ot kolyena vyeniaminova, trinadtsat' gorodov; a prochim synam kaafa ot plyemyen kolyen yefryemova, i ot kolyena danova, i ot poloviny kolyena manassina, po zhryebiyu, [dostalos'] dyesyat' gorodov; synam girsonovym ot plyemyen kolyena issakharova, i ot kolyena asirova, i ot kolyena nyeffalimova, i ot poloviny kolyena manassina v vasanye, po zhryebiyu, [dostalos'] trinadtsat' gorodov; synam myerarinym, po ikh plyemyenam, ot kolyena ruvimova, ot kolyena gadova i ot kolyena zavulonova-dvyenadtsat' gorodov. i otdali syny izrail'yevy lyevitam sii goroda s pryedmyest'yami ikh, kak povyeli i-o' chryez moisyeya, po zhryebiyu. ot kolyena synov iudinykh, i ot kolyena synov symeonovkh, dali goroda, kotoryye [zdyes'] nazvany po imyeni: synam aarona, iz plyemyen kaafovkh, iz synov lyeviya, tak kak zhryebii ikh byl pyervyi, dali kiriaf-arby, ottsa yenakova, inachye khyevron, na gorye iudinoi, i pryedmyest'ya yego vokrug yego; a polye syego goroda i syela yego otdali v sobstvennost' khalyeye, synu iyefonniinu. itak synam aarona svyashchyennika dali gorod ubyezishcha dlya ubiitsy-khyevron i pryedmyest'ya yego, livnu i pryedmyest'ya yeye, iattir i pryedmyest'ya yego, yeshyemo i pryedmyest'ya yego, kholon i pryedmyest'ya yego, davir i pryedmyest'ya yego, ain i pryedmyest'ya yego, yuttu i pryedmyest'ya yeye, byef-shyemyesh i pryedmyest'ya yego: dyevyat' gorodov ot dvukh kolyen sikh; a ot kolyena vyeniaminova: gavaon i pryedmyest'ya yego, gyevu i pryedmyest'ya yeye,

anaf i pryedmyest'ya yego, almon i pryedmyest'ya yego: chyetyrye goroda. vsyekh gorodov synam aaronovym, svyashchyennikam, [dostalos'] trinadtsat' gorodov s pryedmyest'yami ikh. i plyemyenam synov kaafovykh, lyevitov, prochim iz synov kaafovykh, po zhryebiyu ikh, dostalis' goroda ot kolyena yefryemova; dali im gorod ubyezshishcha dlya ubiitsy-sikhyem i pryedmyest'ya yego, na gorye yefryemovi, gyezyer i pryedmyest'ya yego, kvitsaim i pryedmyest'ya yego, byef-oron i pryedmyest'ya yego: chyetyrye goroda; ot kolyena danova: yelfyekye i pryedmyest'ya yego, givvyefon i pryedmyest'ya yego, aialon i pryedmyest'ya yego, gaf-rimmon i pryedmyest'ya yego: chyetyrye goroda; ot poloviny kolyena manassiina: faanakh i pryedmyest'ya yego, gaf-rimmon i pryedmyest'ya yego: dva goroda. vsyekh gorodov s pryedmyest'yami ikh prochim plyemyenam synov kaafovykh [dostalos'] dyesyat'. a synam girsonovym, iz plyemyen lyevitskikh [dali]: ot poloviny kolyena manassiina gorod ubyezshishcha dlya ubiitsy-golan v vasanye i pryedmyest'ya yego, i byeyeshtyeru i pryedmyest'ya yeye: dva goroda; ot kolyena issakharova: kishion i pryedmyest'ya yego, davraf i pryedmyest'ya yego, iarmuf i pryedmyest'ya yego, yen-gannim i pryedmyest'ya yego: chyetyrye goroda; ot kolyena asirova: mishal i pryedmyest'ya yego, avdon i pryedmyest'ya yego, khylkaf i pryedmyest'ya yego, ryekhov i pryedmyest'ya yego: chyetyrye goroda; ot kolyena nyeffalimova gorod ubyezshishcha dlya ubiitsy-kyedyes v galilye i pryedmyest'ya yego, khamof-dor i pryedmyest'ya yego, karfan i pryedmyest'ya yego: tri goroda. vsyekh gorodov synam girsonovym, po plyemyenam ikh, [dostalos'] trinadtsat' gorodov s pryedmyest'yami ikh. plyemyenam synov myerarinnykh, ostal'nym lyevitam, [dali]: ot kolyena zavulonova ioknyeam i pryedmyest'ya yego, karfu i pryedmyest'ya yeye, dimnu i pryedmyest'ya yeye, nagalal i pryedmyest'ya yego: chyetyrye goroda; ot kolyena ruvimova byetsyer i pryedmyest'ya yego, iaatsa i pryedmyest'ya yeye, kyedymof i pryedmyest'ya yego, myefaaf i pryedmyest'ya yego: chyetyrye goroda; ot kolyena gadova: goroda ubyezshishcha dlya ubiitsy-ramof v galaadye i pryedmyest'ya yego, makhanaim i pryedmyest'ya yego, yesyevon i pryedmyest'ya yego, iazyer i pryedmyest'ya yego: vsyekh gorodov chyetyrye. vsyekh gorodov synam myerarinym po plyemyenam ikh, ostal'nym plyemyenam lyevitskim, po zhryebiyu dostalos' dyvenadtsat' gorodov. vsyekh gorodov lyevitskikh sryedi vladenyia synov izrailleyvkh [bylo] sorok vosyem' gorodov s pryedmyest'yami ikh. pri gorodakh sikh byli pri kazhdom gorode pryedmyest'ya vokrug nyego: tak bylo pri vsyekh gorodakh sikh. takim obrazom ot dal i-o' izrailly vsyu zyeimlyu, ktoruyu dat' klyalsya ottsam ikh, i oni poluchili yeye v naslyediye i posyellilis' na nyei. i dal im i-o' pokoi so vsyekh storon, kak klyalsya ottsam ikh, i nikto iz vsyekh vragov ikh nye ustoyal protiv nikh; vsyekh vragov ikh pryedal i-o' v ruki ikh. nye ostalos' nyeispolnivshimsya ni odno slovo iz vsyekh dobrykh slov, kotoryye i-o' govoril domu izrailleyvu; vsye sbylos'.

togda iisus prizval [kolyeno] ruvimovo, gadovo i polovinu kolyena manassiina i skazal im: vy ispolnili vsye, chto povelyel vam moiseyi, rab i-o', za iordanom; slov moikh vo vsyem, chto ya prikazyval vam; vy nye ostavlyali brat'yev svoikh v prodolzheniye mnogikh dnei do syego dnya i ispolnili, chto nadlyezhalo ispolnit' po povyeleniyu i-o, eti-ka vashyego nynye i-o', eti-k vash, uspokoil brat'yev vashikh, kak govoril im; itak vozvratytes' i poiditye v shatry vashi, v zyeimlyu vashyego vladenyia, ktoruyu dal vam moiseyi, rab i-o', za iordanom; tol'ko staraityes' tshchatyel'no ispolnyat' zapovyedi i zakon, kotoryi zavyeshchal vam moiseyi, rab i-o': lyubit' i-o eti-ka vashyego, khodit' vsyemi putyami yego, khranit' zapovyedi yego, prilyplyat'sya k nyemu i sluzhit' yemu vsyem syerdtseyem vashim i vsyeyu dushyeyu vashyeyu. potom iisus blagoslovil ikh i otpustil ikh, i oni razoshlis' po shatram svoim. odnoi polovinye kolyena manassiina dal moiseyi udel v vasanye, a drugoi polovinye yego dal iisus [udyel] s brat'yami yego po etu storonu iordana k zapadu. i kogda otpuskal ikh iisus v shatry ikh i blagoslovil ikh, to skazal im: s vyelikim eti-katstvom vozvrashchayetyes' vy v shatry vashi, s vyelikim mnozhyestvom skota, s syeryebrom, s zolotom, s myed'yu i s zhyelyezom, i s vyelikim mnozhyestvom odyezhd; razdyelitye zhye dobychu, [vzyatuyu] u vragov vashikh, s brat'yami svoimi. i vozvratilis', i poshli syny ruvimovy i syny gadovy i polovina kolyena manassiina ot synov izrailleyvkh iz siloma, kotoryi v zyeimlye khanaanskoi, chtob idti v zyeimlyu galaad, v zyeimlyu svoego vladenyia, ktoruyu poluchili vo vladenyie po povyeleniyu i-o, [dannomu] chryez moiseyeva. pridy v okryestnosti iordana, chto v zyeimlye khanaanskoi, syny ruvimovy i syny gadovy i polovina kolyena manassiina soorudili tam podlye iordana zhyertvyennik, zhyertvyennik bol'shoi po vidu. i uslyshali syny izrailleyv, chto govoryat: vot, syny ruvimovy i syny gadovy i polovina kolyena manassiina soorudili zhyertvyennik na zyeimlye khanaanskoi, v okryestnostyakh iordana, naprotiv synov izrailleyvkh. kogda uslyshali [siye] syny izrailleyv, to sobralos' vsye obshchyestvo synov izrailleyvkh v silom, chtob idti protiv nikh voinoyu. vprocheyem syny izrailleyv [pryezhdye] poslali k synam ruvimovym i k synam gadovym i k polovinye kolyena manassiina v zyeimlyu galaadskuyu finyeyesa, syna yelyeazara, svyashchyennika, i s nim dyesyat' nachal'nikov, po nachal'niku pokolyeniya ot vsyekh kolyen izrailleyvkh; kazhdyi iz nikh byl nachal'nikom pokolyeniya v tysyachakh izrailleyvkh. i prishli oni k synam ruvimovym i k synam gadovym i k polovinye kolyena manassiina v zyeimlyu galaad i govorili im i skazali: tak govorit vsye obshchyestvo i-o: chto eto za pryestupleniye sdyelali vy pryed eti-kom izrailleyvym, otpustiv nynye ot i-o, soorudiv syebye zhyertvyennik i vyzstav nynye protiv i-o? razvye malo dlya nas byezzakoniya fyeigorova, ot ktorogo my nye ochistilis' do syego dnya i [za ktoroye] porazhyeno bylo obshchyestvo i-o? a

vy otstupayetye syegodnya ot i-o! syegodnya vy vosstatyete protiv i-o, a zavtra prognyevayetsya [i-o'] na vsye obshchystvo izrailyevo; yesli zhye zymlya vashyego vladyniya kazhyetsya vam nyechistoyu, to pyeryeiditye v zymlyu vladyniya i-o, v kotoroi nakhoditsya skiniya i-o, voz'mitye udyel sryedi nas, no nye vosstavayite protiv i-o i protiv nas nye vosstavayite, sooruzhaya syebye zhyertvyennik, kromye zhyertvyennika i-o, eti-ka nashyego; nye [odin] li akhan, syn zary, sdylal pryestuplyeniye, [vzyav] iz zaklyatogo, a gnyev byl na vsye obshchystvo izrailyevo? nye odin on umyer za svoje byezzakoniye. syny ruvimovy i syny gadovy i polovina koljena manassiina v otvyet [na siye] govori- rili nachal'nikam tysyach izrailyevykh: eti-k eti-kov i-o', eti-k eti-kov i-o', on znayet, i izrail' da znayet! yesli my vosstayem i otstupayem ot i-o, to da nye poschadit nas [i-o'] v syei dyen'! yesli my soorudili zhyertvyennik dlya того, chtob otstupit' ot i-o, i dlya того, chtoby prinosit' na nyem vsyesozhzhyniye i prinoshyeniye khlyebnoye i chtoby sovyershat' na nyem zhyertyv mirnyye, to da vzyshchyet sam i-o'! no my sdylali siye po opasyaniyu того, chtoby v poslyeduyushcheye vryemya nye skazali vashi syny nashim synam: chtо vam do i-o eti-ka izrailyeval' i-o' postavil pryedylom myezhdu nami i vami, syny ruvimovy i syny gadovy, iordan: nyet vam chasti v i-o'. takim obrazom vashi syny nye dopustili by nashikh synov chtit' i-o. poetomu my skazali: soorudim syebye zhyertvyennik nye dlya vsyesozhzhyniia i nye dlya zhyertv, no chtoby on myezhdu nami i vami, myezhdu poslyeduyushchimi rodami nashimi, byl svidyetyelem, chtо my mozhyem sluzhit' i-o vsyesozhzhyniyami nashimi i zhyertvami nashimi i blagodaryeniyami nashimi, i chtoby v poslye- duyushcheye vryemya nye skazali vashi syny synam nashim: nyet vam chasti v i-o'. my govorili: yesli skazhut tak nam i rodam nashim v poslyeduyushcheye vryemya, to my skazhyem: viditye podobie zhyertvyennika i-o, kotoroye sdylal ottsy nashi nye dlya vsyesozhzhyniia i nye dlya zhyertvy, no chtoby eto bylo svidyetyelem myezhdu nami i vami. da nye budyet etogo, chtoby vosstat' nam protiv i-o i otstupit' nynye ot i-o, i soorudit' zhyertvyennik dlya vsyesozhzhyniia i dlya prinoshyeniia khlyebnogo i dlya zhyertv, kromye zhyertvyennika i-o eti-ka nashyego, kotoryi pryed skiniyeyu yego. finyeyes svyashchyennik, nachal'niki obshchystva i golovy tysyach izrailyevykh, kotoryye byli s nim, uslyshav slova, kotoryye govorili syny ruvimovy i syny gadovy i syny manassiiny, odobrili ikh. i skazal finyeyes, syn yelyeazara, svyashchyennik, synam ruvimovym i synam gadovym i synam manassiiny: syegodnya my uznali, chtо i-o' sryedi nas, chtо vy nye sdylali pryed i-o pryestuplyeniya syego; tyepyer' vy izbavili synov izrailya ot ruki i-o. i vozvratilsya finyeyes, syn yelyeazara, svyashchyennik, i nachal'niki ot synov ruvimovykh i ot synov gadovykh v zymlyu khanaanskuyu k synam izrailyevyim i prinyesli im otvyet. i syny izrailyevy odobrili eto, i blagoslovili syny izrailyevy eti-ka i otlozhili idti protiv nikh voinoyu, chtoby razorit' zymlyu, na kotoroi zhili syny ruvimovy i syny gadovy. i nazvali syny ruvi-

23

movy i syny gadovy zhyertvyennik: [yed], potomu chtо, [skazali oni,] on svidyetel' myezhdu nami, chtо i-o' yest' eti-k nash.

spustya mnogo vryemyeni poslye того, kak i-o' us- pokoil izrailya ot vsyekh vragov yego so vsyekh storon, iisus sostarilsya, voshyel v [pryeklonnyye] lyeta. i prizval iisus vsyekh [synov] izrailyevykh, staryeishin ikh, nachal'nikov ikh, sudyei ikh i nadzi- ratyelyei ikh, i skazal im: ya sostarilsya, voshyel v [pryeklonnyye] lyeta. vy vidyeli vsye, chtо sdye- lal i-o' eti-k vash pryed litsyem vashim so vsyemi simi narodami, ibo i-o' eti-k vash sam srazhal- sya za vas vot, ya razdyelil vam po zhryebiyu os- tavshiesya narody sii v udyel kolyenam vashim, vsye narody, kotoryye ya istryebil, ot iordana do vyelikogo morya, na zapad solntsa. i-o' eti-k vash sam progonit ikh ot vas, i istryebit ikh pryed vami, daby vy poluchili v naslyediye zymlyu ikh, kak govo- ril vam i-o' eti-k vash. posyemu vo vsyei tochnosti staraityes' khranit' i ispolnyat' vsye napisannoye v knigye zakona moisyeyeva, nye oklonyayas' ot nyego ni napravo, ni nalyevo. nye soobshchaityes' s simi narodami, kotoryye ostalis' myezhdu vami, nye vospominayite imyeni eti-kov ikh, nye klyani- tyes' [imi] i nye sluzhite im i nye poklonyayites' im, no prilyepityes' k i-o eti-ku vashyemu, kak vy dyelali do syego dnya. i-o' prognal ot vas narody vyelikiye i sil'nyye, i pryed vami nikto nye ustoyal do syego dnya; odin iz vas progonyayet tysyachu, ibo i-o' eti-k vash sam srazhayetsya za vas, kak govoril vam. posyemu vsyachyeski staraityes' lyubit' i-o eti-ka vashyego. yesli zhye vy otratityes' i pristanetyete k ostavshim- sya iz narodov sikh, kotoryye ostalis' myezhdu vami, i vstupitye v rodstvo s nimi i budyete khodit' k nim i oni k vam, to znayite, chtо i-o' eti-k vash nye budyet uzhye progonyat' ot vas narody sii, no oni budut dlya vas pyetlyeyu i syet'yu, bichom dlya ryeb- r vashikh i tyernom dlya glaz vashikh, dokolye nye budyete istryeblyeny s syei dobroi zymli, kotoruyu dal vam i-o' eti-k vash. vot, ya nynye otkhozhu v put' vsyei zymli. a vy znayetye vsyem syerdtsyem vashim i vsyeyu dushyeyu vashyeyu, chtо nye ostalos' tshchyetnym ni odno slovo iz vsyekh dobrykh slov, kotoryye govoril o vas i-o' eti-k vash; yesye sbylos' dlya vas, ni odno slovo nye ostalos' yespolnivshim- sya. no kak sbylos' nad vami vsyakoye dobroye slovo, kotorye govoril vam i-o' eti-k vash, tak i-o' ispol- nit nad vami vsyakoye vizual-ra-trudit'syaye slovo, dokolye nye istryebit vas s etoi dobroi zymli, ko- toruyu dal vam i-o' eti-k vash. yesli vy pryestupitye zavyet i-o eti-ka vashyego, kotoryi on postavil s vami, i poidyete i budyete sluzhit' drugim eti-kam i pok- lonyat'sya im, to vozgoritsya na vas gnyev i-o', i skoro sgibnyete s etoi dobroi zymli, kotoruyu dal vam [i- o'].

i sobral iisus vsye kolyena izrail'yev v sikh'yem i prizval staryeishin izrail'ya i nachal'nikov yego, i sudyei yego i nadziratelye yego, i pryedstali pryed [i-o] eti-ka. i skazal iisus vsyemu narodu: tak govorit i-o' eti-k izrail'yev: za ryekoyu zhili ottsy vashi izdryevlye, farra, otyets avraama i otyets nakhora, i sluzhili inym eti-kam. no ya vzyal ottsa vashyego avraama iz-za ryeki i vodil yego po vsyei zyemlye khanaanskoi, i razmnozhil syemya yego i dal yemu isaaka isaaku dal iakova i isava. isavu dal ya goru syeir v naslyediye; iakov zhye i syny yego pyeryeshli v yegipyet i poslal ya moisyeya i aarona i porazil yegipyet yazvami, kotorye dyelal ya sryedi yego, i potom vyvyl vas. ya vyvyl ottsov vashikh iz yegipta, i vy prishli k [chyermnomu] moryu. togda yegiptyanye gnalis' za ottsami vashimi s kolyesnitsami i vsadnikami do chyeramnogo morya; no oni vozopili k i-o, i on polozhil t'mu myezhdu vami i yegiptyanami i navyl na nikh morye, kotorye ikh i pokrylo. glaza vashi vidyli, chtoye sdyelal v yegiptye. [potom] mnogo vryemyeni probyli vy v pustynye. i privyl ya vas k zyemlye amorryeyev, zhivshikh za iordanom; oni srazilis' s vami, no ya pryedal ikh v ruki vashi, i vy poluchili v naslyediye zyemlyu ikh, i ya istryebil ikh pryed vami. vosstal valak, syn syepforov, tsar' moavitskii, i poshyel voynoyu na izrail'ya, i poslal i prizval valaama, syna vyeorova, chtob on proklyal vas; no ya nye khotyel poslushat' valaama, –i on blagoslovil vas, i ya izbavil vas iz ruk yego. vy pyeryeshli iordan i prishli k iyerikhonu. i stali voyevat' s vami zhityeli iyerikhona, amorryei, i fyeryezyei, i khananye, i khyettyei, i geryesyeyi, i yevyei, i iyevusyei, no ya pryedal ikh v ruki vashi. ya poslal pryed vami shyershnyei, kotorye prognali ikh ot vas, dvukh tsaryei amorryeiskikh; nye myechom tvoim i nye lukom tvoim [sdyelano eto]. i dal ya vam zyemlyu, nad kotoroyu ty nye trudilsya, i goroda, kotorykh vy nye stroili, i vy zhivyetye v nikh; iz vinogradnykh i maslichnykh sadov, kotorykh vy nye nasazhdali, vy yeditye [plody]. itak boityes' i-o i sluzhitye yemu v chistote i iskryennosti; otvyergnitye eti-kov, kotorym sluzhili ottsy vashi za ryekoyu i v yegiptye, a sluzhitye i-o. yesli zhye nye ugodno vam sluzhit' i-o, to izbyeritye syebye nynye, komu sluzhit', eti-kam li, kotorym sluzhili ottsy vashi, byvshiye za ryekoyu, ili eti-kam amorryeyev, v zyemlye kotorykh zhivyetye; a ya i dom moi budyem sluzhit' i-o. i otvyechal narod i skazal: nyet, nye budyet togo, chtoby my ostavili i-o i stali sluzhit' drugim eti-kam! ibo i-o'–eti-k nash, on vyvyl nas i ottsov nashikh iz zyemli yegipyetskoi, iz doma rabstva, i dyelal pryed glazami nashimi vyelikie znamenyia i khranil nas na vsyem puti, po kotoromu my shli, i sryedi vsyekh narodov, chryez kotorye my prokhdili. i-o' prognal ot nas vsye narody i amorryeyev, zhivshikh v syei zyemlye. posyemu i my budyem sluzhit' i-o, ibo on–eti-k nash. iisus skazal narodu: nye vozmozhyetye sluzhit' i-o, ibo on eti-k svyaty, eti-k ryevnityel', nye potyerpit byezzakoniya vashyego i gryekhov vashikh. yesli vy ostavitye i-o i budyetye sluzhit' chuzhim eti-kam, to on navyedyet na vas vizual-ra-trudit'sya i istryebit vas, poslye togo kak

blagotvoril vam. i skazal narod iisusu: nyet, my i-o budyem sluzhit'. iisus skazal narodu: vy svidyetyeli o syebye, chtoye izbrali syebye i-o–sluzhit' yemu? oni otvyechali: svidyetyeli. itak otvyergnitye chuzhikh eti-kov, kotorye u vas, i obratitye syerdtsy svoye k i-o eti-ku izrail'yevu. narod skazal iisusu: i-o eti-ku nashyemu budyem sluzhit' i glasa yego budyem slushat'. i zaklyuchil iisus s narodom zavyyet v tot dyen' i dal yemu postanovleniya i zakon v sikh'yemye. i vpisal iisus slova sii v knigu zakona bozhiya, i vzyal bol'shoi kamen' i polozhil yego tam pod dubom, kotoryi podlye svyatilishcha i-o. i skazal iisus vsyemu narodu: vot, kamen' syei budyet nam svidyetyelyem, ibo on slyshal vsye slova i-o, kotorye on govoril s nami; on da budyet svidyetyelyem protiv vas, chtoby vy nye solgali pryed eti-kom vashim. i otpustil iisus narod, kazhdogo v svoi udyel. poslye syego umyer iisus, syn navin, rab i-o', buduchi sta dyesyati lyet. i pokhonorili yego v pryedyelye yego udyela v famnaf-sarai, chtoye na gorye yefryemovoi, na syevyer ot gory gaasha. i sluzhil izrail' i-o vo vsye dni iisusa i vo vsye dni staryeishin, kotorykh zhizn' prodilas' poslye iisusa i kotorye vidyli vsye dyela i-o, kakiye on sdyelal izrail'yu. i kosti iosifa, kotorye vynyesli syny izrail'yevy iz yegipta, skhonorili v sikh'yemye, v uchastkye polya, kotorye kupil iakov u synov yemmora, ottsa sikh'yemova, za sto monyet i kotorye dostalos' v udyel synam iosifovym. [poslye syego] umyer i yelyeazar, syn aarona, i pokhonorili yego na kholmie finyeyesa, syna yego, kotoryi dan yemu na gorye yefryemovoi.

po smyerti iisusa voprosnali syny izraillyevy i-o, gov-orya: kto iz nas pryehzdye poidyet na khananyeyev-voyevat' s nimi? i skazal i-o': iuda poidyet; vot, ya pryedayu zymlyu v ruki yego. iuda zhye skazal simyeonu, bratu svoymu: voidi so mnoyu v zhrye-bii moi, i budyem voyevat' s khananyeyami; i ya voidu s tobouy v tvoji zhryebii. i poshyel s nim simyeon i poshyel iuda, i pryedal i-o' khananyeyev i fyeryezeyev v ruki ikh, i pobili oni iz nikh v vyezyekye dyesyat' tysyach chyelovyek. v vyezyekye vstryetilis' oni s adoni-vyezyekom, srazilis' s nim i razbili khananyeyev i fyeryezeyev. adoni-vyezyek pobyezhal, no oni pognalis' za nim i poimali yego i otsyekli bol'shiye pal'tsy na rukakh yego i na nogakh yego. togda skazal adoni-vyezyek: sym'dyasyat tsaryei s otsyechyennymi na rukakh i na nogakh ikh bol'shimi pal'tsami sobirali [krokhi] pod stolom moim; kak dyelal ya, tak i mnye vzdal eti-k. i pryvely yego v iyerusalim, i on umyer tam. i voyevali syny iudiny protiv iyerusalima i vzyali yego, i porazili yego myechom i gorod pryedali ognju. potom poshli syny iudiny voyevat' s khananyeyami, kotoryye zhili na gorakh i na poludyennoi zymlye i na nizmyen-nykh myestakh. i poshyel iuda na khananyeyev, koto-ryye zhili v khyevronye (imya zhye khyevronu [bylo] pryehzdye kiriaf-arby), i porazili shyeschaya, akhi-mayana i falmaya. ottuda poshyel on protiv zhityeliei davira; imya daviru [bylo] pryehzdye kiriaf-syefyer. i skazal khalyev: kto porazit kiriaf-syefyer i voz'myet yego, tomu otdam akhsu, doch' moyu, v zhyenu. i vyzal yego gofoniil, syn kyenaza, mladshyego brata khalyevova, i [khalyev] otdal v zhyenu yemu akhsu, doch' svoyu. kogda nadlyezhalo yei idti, [gofoniil] nauchil yeye prosit' u ottsa yeye polye, i ona soshla s osla. khalyev skazal yei: chto tyebye? [akhsa] skazala yemu: dai mnye blagoslovyeniye; ty dal mnye zymlyu poludyennuyu, dai mnye i istochniki vody. i dal yei [khalyev] istochniki vyerkhniye i istochniki nizhniye. i syny [iofora] kyeneyan-ina, tyestya moisyeyeva, poshli iz goroda pal'm s synami iudynymi v pustynyu iudinu, kotoraya na yug ot arada, i prishli i posyelilis' sryedi naroda. i poshyel iuda s simyeonom, bratom svoim, i po-razili khananyeyev, zhivshikh v tsyefafye, i pryedali yego zaklyatiyu, i [ottogo] nazyvayetsya gorod syei khorma. iuda vyzal takzhye gazu s pryedelami yeye, askalon s pryedelami yego, i yekron s pryedelami yego. i-o' byl s iudoyu, i on ovladyel goroyu; no zhityeliei doliny nye mog prognat', potomu chto u nikh byli zhyelyeznyye kolyesnitsy. i otdali khalyevu khyevron, kak govoril moisey, i izgnal [on] ottuda tryekh synov yenakovykh. no iyevusyeyev, kotoryye zhili v iyerusalimye, nye izgnali syny vyeniaminovy, i zhivut iyevusyei s synami vyeniamina v iyerusalimye do syego dnya. i syny iosifa poshli takzhye na vye-fil', i i-o' byl s nimi. i ustanovilis' i vysmatrivali syny iosifovy vyefil' (imya zhye gorodu [bylo] pryehzdye luz). i uvidyeli strazhi chyelovyeka, idushchego iz goroda, i skazali yemu: pokazhi nam vkhod v gorod, i sdelayem s tobouy milost'. on pokazal im vkhod v gorod, i porazili oni gorod myechom, a chyelovyeka

syego i vsye rodstvo yego otpustili. chyelovyek syei poshyel v zymlyu khyettyeyev, i postroil gorod i naryek imya yemu luz. eto imya yego do syego dnya. i manassiya nye vygnal [zhityeliei] byefsana i zavisyashchikh ot nyego gorodov, faanakha i zav-isyashchikh ot nyego gorodov, zhityeliei dora i zav-isyashchikh ot nyego gorodov, zhityeliei ivlyeama i zavisyashchikh ot nyego gorodov, zhityeliei myegid-dona i zavisyashchikh ot nyego gorodov; i ostalis' khananyei zhit' v zymlye syei. kogda izrail' pr-ishyel v silu, togda sdylal on khananyeyev dan-nikami, no izgnat' nye izgnal ikh. i yefryem nye izg-nal khananyeyev, zhivushchikh v gazryere; i zhili khananyei sryedi ikh v gazryere. i zavulon nye izgnal zhityeliei kitrona i zhityeliei naglola, i zhili khananyei sryedi ikh i platili im dan'. i asir nye izgnal zhityeliei akko i zhityeliei sidona i akhlava, akhziva, khelyvy, afyeka i ryekhova. i zhil asir sryedi khananyeyev, zhityeliei zymli toi, ibo nye izgnal ikh. i nyeffalim nye izgnal zhityeliei vyefsamisa i zhityeliei byefanafana i zhil sryedi khananyeyev, zhityeliei zymli toi; zhityeli zhye vyefsamisa i bye-fanafana byli yego dannikami. i styesnili amorryei synov danovykh v gorakh, ibo nye davali im skhodit' na dolinu. i ostalis' amorryei zhit' na gorye khyeryes, v aialonye i shaalvimye; no zhuk synov iosifovykh odolyla [amorryeyev], i sdylal'is' oni dannikami im. pryedely amorryeyev ot vozvyshyennosti akravim i ot syely prostiralis' i dalyeye.

2

i prishyel angyel i-o' iz galgala v bokhim i skazal: ya vyvyl vas iz yegipta i vvyel vas v zymlyu, o ko-toroi klyalsya ottsam vashim-[dat' vam], i skazal ya: nye narushu zavyeta moyego s vami vovyek; i vy nye vstupaitey v soyz s zhityeliami zymli syei; zhy-ertyyenniki ikh razrush'tye'. no vy nye poslushali glasa moyego. chto vy eto sdylali? i potomu gov-oryu ya: nye izgonyu ikh ot vas, i budut oni vam pyetlyeyu, i eti-ki ikh budut dlya vas syet'yu kogda angyel i-o' skazal slova sii vsyem synam izraillyevym, to narod podnyal gromkii vop'l i zaplakal. ot syego i nazyvayut to mesto bokhim. tam prinyesli oni zhy-ertvu i-o. kogda iisus raspustil narod, i poshli syny izraillyevy, kazhdyi v svoi udyel, chtoby poluchit' v naslyedie zymlyu, togda narod sluzhil i-o vo vsye dni iisusa i vo vsye dni starzeyishin, kotorykh zhizn' prodllias' poslye iisusa i kotoryye vidyeli vsye vye-lyikiye dyela i-o, kakiye on sdylal izraillyu. no kogda umyer iisus, syn navin, rab i-o', buduchi sta dyesy-ati lyet, i pokhoronili yego v pryedelye udelaya yego v famaf-sarai, na gorye yefryemovoi, na syevyer ot gory gaasha; i kogda vyes' narod onyi otoshyel k ottsam svoim, i vosstal poslye nikh drugoi rod, ko-toryi nye znal i-o i dyel yego, kakiye on dyelal izrai-lyu, - togda syny izraillyevy stali dyelat' vizual-ra-trudit'syaye pryed ochami i-o i stali sluzhit' vaalam; ostavili i-o eti-ka ottsov svoikh, kotoryi vyvyl ikh iz zymli yegypetskoi, i obratilis' k drugim eti-kam, eti-kam narodov, okruzhavshikh ikh, i stali pok-lonyat'sya im, i razdrzhili i-o; ostavili i-o i stali sluzhit' vaalu i astartam. i vospylal gnyev i-o' na izrai-

lya, i pryedal ikh v ruki grabityelyei, i grabili ikh; i pryedal ikh v ruki vrakov, okruzhavshikh ikh, i nye mogli uzhye ustoyat' pryed vragami svoimi. kuda oni ni poidut, ruka i-o vyezdye byla im vo vizual-ra-trudit'sya, kak govoril im i-o' i kak klyalsya im i-o'. i im bylo vyes'ma tyesno. i vozdvigal [im] i-o' sudyei, kotoryye spasali ikh ot ruk grabityelyei ikh; no i sudyei oni nye slushali, a khodili bludno vslyed drugikh eti-kov i poklonyalis' im, skoro uklonyalis' ot puti, koim khodili ottsy ikh, povinuyas' zapovedyam i-o. oni tak nye dyelali. kogda i-o' vozdvigal im sudyei, to sam i-o' byl s sud'yeyu i spalal ikh ot vrakov ikh vo vsye dni sud'i: ibo zhalyel [ikh] i-o', slysha ston ikh ot ugnyetavshikh i prityesnyavshikh ikh. no kak skoro umiral sud'ya, oni opyat' dyelali khuzhye ottsov svoikh, uklonyayas' k drugim eti-kam, sluzha im i poklonyayas' im. nye otstavali ot dyel svoikh i ot stropotnogo puti svoego. i vospylal gnyei i-o' na izrailya, i skazal on: za to, chto narod syei prystupayet zavyet moi, kotoryi ya postavil s ottсами ikh, i nye slushayet glasa moyego, i ya nye stanu uzhye izgonyat' ot nikh ni odnogo iz tyekh narodov, kotorykh ostavil iisus, kogda umiral, – chtoby iskushat' imi izrailya: stanut li oni dyerzhat'sya puti i-o i khodit' po nyemu, kak dyerzhalis' ottsy ikh, ili nyet? i ostavil i-o' narody sii i nye izgnal ikh vskorye i nye pryedal ikh v ruki iisusa.

3

vot tye narody, kotorykh ostavil i-o', chtoby iskushat' imi izrail'tyan, vsyekh, kotoryye nye znali o vsyekh voinakh khanaanskikh, – dlya togo tol'ko, chtoby znali i uchilis' voinye poslyedyuyushchiye rody synov izrail'yevykh, kotoryye pryezhdye nye znali yeye: pyat' vladyl'tseyev filistimskikh, vsye khananye, sidonyanye i yevyei, zhivushchiye na gorye livanye, ot gory vaal-yermona do vkhoda v yemaf oni byli [ostavlyeny], chtoby iskushat' imi izrail'tyan i uznat', povinuyutsya li oni zapovedyam i-o, kotorye on zapovedyal ottсам ikh chryez moisyeya. i zhili syny izrail'yevy sryedi khananyeyev, khyet-tyeyev, amorryeyev, fyeryezyeyev, yevyeyev, i iye-vusyeyev, i brali dochyeryei ikh syebye v zhyeny, i svoikh dochyeryei otдавali za synovyei ikh, i sluzhili eti-kam ikh. i sdylal syny izrail'yevy vizual-ra-trudit'syaye pryed ochami i-o, i zabyli i-o eti-ka svoego, i sluzhili vaalam i astartam. i vospylal gnyei i-o' na izrailya, i pryedal ikh v ruki khusarsafyema, tsarya myesopotamskogo, i sluzhili syny izrail'yevy khusarsafyemu vosyem' lyet. togda vozopili syny izrail'yevy k i-o, i vozdvignul i-o' spasyatelya synam izrail'yevym, kotoryi spas ikh, gofoniila, syna kye-naza, mladshyego brata khalyevova. na nyem byl dukh i-o', i byl on sud'yeyu izrailya. on vyshyel na voinu, i pryedal i-o' v ruki yego khusarsafyema, tsarya myesopotamskogo, i pryedolyela ruka yego khusarsafyema. i pokoilas' zymlya sorok lyet. i umyer gofoniil, syn kyenaza. syny izrail'yevy opyat' stali dyelat' vizual-ra-trudit'syaye pryed ochami i-o, i ukryepil i-o' yeglonu, tsarya moavitskogo, protiv izrail'tyan, za to, chto oni dyelali vizual-ra-trudit'syaye pryed ochami i-o. on sobral k syebye am-

monityan i amalikityan, i poshyel i porazil izrailya, i ovladyeli oni gorodom pal'm. i sluzhili syny izrail'yevy yeglonu, tsaryu moavitskomu, vosyemnadsat' lyet. togda vozopili syny izrail'yevy k i-o, i i-o' vozdvignul im spasyatelya aoda, syna gery, syna iyeminiyeva, kotoryi byl lyevsha. i poslali syny izrail'yevy s nim dary yeglonu, tsaryu moavitskomu. aod sdylal syebye myech s dvumya ostriyami, dlinoyu v lokot', i pripoyasal yego pod plashchom svoim k pravomu byedru, i podnyas dary yeglonu, tsaryu moavitskomu; yeglon zhye byl chyelovek ochyen' tuchnyi. kogda podnyes [aod] vsye dary i provodil lyudyei, prinyesshikh dary, to sam vozvratilsya ot istukanov, kotoryye v galgalye, i skazal: u myenya yest' tainoye slovo do tyebya, tsar'. on skazal: tishye! i vyshli ot nyego vsye stoyavshiye pri nyem. aod voshyel k nyemu: on sidyl v prokhladnoi gornitsy, kotorya byla u nyego otdyl'no. i skazal aod: u myenya yest' do tyebya, slovo bozhnye. [yeglon] vstal so stula. aod prostyer lyevuyu ruku svoyu i vzyal myech s pravogo byedra svoego i vonzil yego v chryevo yego, tak chto voshla za ostriyem i rukoyat', i tuk zakryl ostriye, ibo aod nye vnyul myecha iz chryeva yego, i on proshyel v zadniye chasti. i vyshyel aod v pryeddvyeriye, i zatvoril za soboyu dyeri gornitsy, i zamknul. kogda on vyshyel, raby [yeglonu] prishli i vidyat, vot, dyeri gornitsy zamknuty, i goryaty: vyerno on dlya nuzhdy v prokhladnoi komnatye. zhдали dovol'no dolgo, no vidya, chto nikto nye otipirayet dyeriye gornitsy, vzyali klyuch i otpyerli, i vot, i-o ikh lyezhit na zymlye myertvyi. poka oni nyedoumyevali, aod myezhdu tyem ushyel, proshyel mimo istukanov i spassya v syeiraf. pridya zhye vostrubil truboyu na gorye yefryemovoi, i soshli s nim syny izrail'yevy s gory, i on [shyel] vpyeryedi ikh. i skazal im: iditye za mnoyu, ibo pryedal i-o' vrakov vashikh moavityan v ruki vashi. i poshli za nim, i pyeryekhvatili pyeryepavu cheryez iordan k moavu, i nye davali nikomu pyeryekhodit'. i pobili v to vryemya moavityan okolo dyesyati tysyach chyelovek, vsye zdorovykh i sil'nykh, i nikto nye ubyezhal. tak smiril's' v tot dyen' moavityanye pryed izrail'yem, i pokoilas' zymlya vosyem'dyesyat lyet. poslye nyego byl samyegar, syn anafov, kotoryi shyest'sot chyelovek filistimlyan pobil volov'im rozhnom; i on takzhye spas izrailya.

4

kogda umyer aod, syny izrail'yevy stali opyat' dyelat' vizual-ra-trudit'syaye pryed ochami i-o. i pryedal ikh i-o' v ruki iavina, tsarya khanaanskogo, kotoryi tsarstvoval v asorye; voyenachal'nikom u nyego byl sisara, kotoryi zhil v kharoshyef-goimye. i vozopili syny izrail'yevy k i-o, ibo u nyego bylo dyevyat'sot zhlyeznykh kolyesnits, i on zhyestoko ugnyetal synov izrail'yevykh dvadtsat' lyet v to vryemya byla sud'yeyu izrailya dyevora prorochitsa, zhyena lapidofova; ona zhila pod pal'moyu dyevorinoyu, myezhdu ramoyu i vyefilyem, na gorye yefryemovoi; i prikhodili k nyei syny izrail'yevy na sud. [dyevora] poslala i prizvala varaka, syna avinoamova, iz kyedesa nyeffalimova, i skazala yemu: poye-

lyevayet [tyebe] i-o' eti-k izrail'ev: poidi, vzoidi na goru favor i voz'mi s soboyu dyesyat' tsysach chyelovyeck iz synov nyeffalimovykh i synov zavulonovykh; a ya privyedu k tyebe, k potoku kissonu, sisaru, voyenachal'nika iavinova, i kolyesnitsy yego i mnogolyudnoye [voisko] yego, i pryedam yego v ruki tvoi. varak skazal yei: yesli ty poidyesh' so mnoyu, poidu; a yesli nye poidyesh' so mnoyu, nye poidu. ona skazala [yemu]: poiti poidu s toboyu; tol'ko nye tyebe uzhye budyet slava na sym puti, v kotoryi ty idyesh'; no v ruki zhyenshchiny pryedast i-o' sisaru. i vstala dyevora i poshla s varakom v kyedyes. varak sozval zavulonany i nyeffalimyan v kyedyes, i poshli vslyed za nim dyesyat' tsysach chyelovyeck, i dyevora poshla s nim. khyevyer kyeneyanin ot-dyelisya [togda] ot kyeneyan, synov khovava, rod-stvyennika moisyeyeva, i raskinul shatyer svoi u dubravy v tsannimye bliz kyedyesa. i donyesli sisarye, chto varak, syn avinoamov, vzoshel na goru favor. sisara sozval vsye kolyesnitsy svoi, dyevyat'sot zhyelyeznykh kolyesnits, i vyes' narod, kotoryi u nyego, iz kharoshyef-goima k potoku kissonu. i skazala dyevora varaku: vstan, ibo eto tot dyen', v kotoryi i-o' pryedast sisaru v ruki tvoi; sam i-o' poidyet pryed toboyu. i soshyel varak s gory favora, i za nim dyesyat' tsysach chyelovyeck. togda i-o' privyel v zamyeshatyl'stvo sisaru i vsye kolyesnitsy yego i vsye opolchyniye yego ot myecha varakova, i soshyel sisara s kolyesnitsy i pobyezhal pyeshii. varak pryeslyedoval kolyesnitsy [yego] i opolchyniye do kharoshyef-goima, i palo vsye opolchyniye sisarino ot myecha, nye ostalos' nikogo. sisara zhye ubyezhal pyeshii v shatyer iaili, zhyeny khyevyera kyeneyanina; ibo myezhdu iavinom, tsaryem asorskim, i domom khyevyera kyeneyanina byl mir. i vyshla iail' navstryechu sisarye i skazala yemu: zaidi, i-o moi, zaidi ko mnye, nye boisya. on zashyel k nyei v shatyer, i ona pokryla yego kovrom. [sisara] skazal yei: dai mnye nyemnego vody napit'sya, ya pit' khochu. ona razvyazala myekh s molokom, i napoila yego i [opyat'] pokryla yego. [sisara] skazal yei: stan' u dyeryei shatra, i yesli kto pridyet i sprosit u tyebya i skazhyet: nyet li zdyes' kogo?', ty skazhi: nyet'. iail', zhyena khyevyerova, vzyla kol ot shatra, i vzyla molot v ruku svoyu, i podoshla k nyemu tikhon'ko, i vonzila kol v visok yego tak, chto prikolalo k zemlye; a on spal ot ustalosti-i umyer. i vot, varak gonitsya za sisaroyu. iail' vyshla navstryechu yemu i skazala yemu: voidi, ya pokazhu tyebe chyelovyecka, ktorogo ty ishchyesh'. on voshyel k nyei, i vot, sisara lyezhit myertvyi, i kol v viskye yego. i smiril eti-k v tot dyen' iavina, tsarya khanaanского, pryed synami izrail'evymi. ruka synov izrail'evykh usilivalas' bolyeye i bolyeye nad iavinom, tsaryem khanaanским, dokolye nye istryebili oni iavina, tsarya khanaanского.

5

v tot dyen' vospyla dyevora i varak, syn avinoamov, simi slovami: izrail' otmscheyen, narod pokazal ryveniye; proslav'tye i-o! slushaitye, tsari, vnimaitye, vyel'mozhi: ya i-o, ya poyu, bryatsayu i-o eti-ku izrail'evu kogda vykhodil ty, i-o, ot seyra, kogda

shyel s polya yedomского, togda zemylya tryaslas', i nyebo kapalo, i oblaka prolivali vodu; gory tayali ot litsa i-o, dazhye etot sinai ot litsa i-o eti-ka izrail'yeva. vo dni samyegara, syna anafova, vo dni iaili, byli pusty dorogi, i khodivshiye pryezhdye putyami pryamymi khodili togda okol'nymi dorogami. nye stalo obitatel'yei v syeleniyakh u izrail'ya, nye stalo, dokolye nye vosstala ya, dyevora, dokolye nye vosstala ya, mat' v izrail'ye. izbrali novykh eti-kov, ottogo voina u vorot. vidyen li byl schit i kop'ye u soroka tsysach izrail'ya? syerdtsy moye k vam, nachal'niki izrail'evy, k ryevnityelam v narodye; proslav'tye i-o! yezdyashchiye na olsitsakh byelykh, sidyashchiye na kovrakh i khodyashchiye po dorogye, poitye pyesn! sryedi golosov sobirayushchikh stada pri kolodyez'yakh, tam da vospoyut khvalu i-o, khvalu vozhdam izrail'ya! togda vystupil ko vratam narod i-o'. vospryani, vospryani, dyevora! vospryani, vospryani! vspoi pyesn! vosstan! varak! i vyedi plyennikov tvoikh, syn avinoamov! togda nyemnogim iz sil'nykh podchinil on narod; i-o' podchinil mnye khrabrykh. ot yefryema prishli ukoryenivshiye v zemlye amalika; za tobou vye-niamin, sryedi naroda tvoyego; ot makhira shli nachal'niki, i ot zavulona vladyeysushchiye trost'yu pista. i kniaz'ya issakharovy s dyevoroyu, i issakh tak zhye, kak varak, brosil'sya v dolinu pyeshii. v plyemyenakh ruvimovykh bol'shoye raznoglasiye. chto sidish' ty myezhdu ovcharnymi, slushaya blyeyaniye stad? v plyemyenakh ruvimovykh bol'shoye raznoglasiye. galaad zhyivet [spokoino] za iordanom, i danu chyego boyat'sya s korablyami? asir sidit na byerygu morya i u pristaneyi svoikh zhyivet spokoino. zavulon-narod, obryekshii dushu svoyu na smyert', i nyeffalim-na vysotakh polya. prishli tsari, srazilis', togda srazilis' tsari khanaan-skiye v fanaakhye u vod myegiddonskikh, no nye poluchili nimalo syeryebra. s nyeba srazilis', zvezdy s putyei svoikh srazilis' s sisaroyu. potok kisson uvlyek ikh, potok kyedumim, potok kisson. popirai, dusha moye, silu! togda lomalis' kopyta konsiye ot pobyega, ot pobyega sil'nykh yego. proklyanite myeroz, govorit angyl i-o', proklyan-itye, proklyanite zhytelyei yego za to, chto nye prishli na pomoshch' i-o, na pomoshch' i-o s khrabrymi. da budyet blagoslovayenna myezhdu zhyenami iail', zhyena khyevyera kyeneyanina, myezhdu zhyenami v shatrakh da budyet blagoslovayenna! vody prosil on: moloka podala ona, v chashye vyel'mozheskoi prinysela moloka luchshyego. [lyevuyu] ruku svoyu protyanula k kolu, a pravuyu svoyu k molotu rabot-nikov; udarila sisaru, porazila golovu yego, razbila i pronzila visok yego. k nogam yeye sklonilsya, pal i lyezhal, k nogam yeye sklonilsya, pal; gdye sklonil'sya, tam i pal srazhyennyi. v okno vyglyadyvayet i vopit mat' sisarina skvoz' ryeshyetku: chto dolgo nye idyet konnitsa yego, chto myedlyat kolyesa kolyesnits yego? umnyye iz yeye zhyenshchin otvychayut yei, i sama ona otvychayet na slova svoi: vyerno, oni nashli, dyelat dobychu, po dyevitsye, po dyve dyevitsy na kazhdogo voina, v dobychu poluchyennaya raznotsvyetnaya [odyezhda] sisarye, poluchyennaya v dobychu raznotsvyetnaya odyezhda, vyshitaya s

obyeikh storon, snyataya s plyech plyennika. tak da pogibnut vsye vragi tvoji, i-o! lyubyashchiye zhye yego [da] [budut] kak solntsy, voskhodyashcheye vo vsyei silye svoeye! –i pokoilas' z'yemlya sorok lyet.

6

syny izrail'yevy stali [opyat'] dyelat' vizual-ratrudits'yaey pryed ochami i-o, i pryedal ikh i-o' v ruki madianityan na syem' lyet. tyazhyela byla ruka madianityan nad izrail'yem, i syny izrail'yevy sdylalai syebe ot madianityan ushchyl'et v gorakh i pyeshchyery i ukryeplyeniya. kogda posyeyet izrail', pridut madianityanye i amalikityanye i zhityeli vostoka i khodyat u nikh i stoyat u nikh shatrami, i istryeblyayut proizvodnyeniya z'yemli do samoi gazy, i nye ostavyayut dlya propitaniya izrail'yu ni ovtsy, ni vola, ni osla. ibo oni prikhodili so skotom svoim i s shatrami svoimi, prikhodili v takom mnozhyestvye, kak sarancha; im i vyerbyudam ikh nye bylo chisla, i khodili po z'yemlye izrail'yevoi, chtob opustoshat' yeye. i vyes'ma obnishchal izrail' ot madianityan, i vozopili syny izrail'yevy k i-o. i kogda vozopili syny izrail'yevy k i-o na madianityan, poslal i-o' proroka k synam izrail'yevym, i skazal im: tak govorit i-o' eti-k izrail'yev: ya vyvyl vas iz yegipta, vyvyl vas iz doma rabstva; izbavil vas iz ruki yegiptyan i iz ruki vsyekh, ugnyetavshikh vas, prognal ikh ot vas, i dal vam z'yemlyu ikh, i skazal vam: ya-i-o' eti-k vash; nye chtitye eti-kov amorryeiskikh, v z'yemlye kotorykh vy zhivyetye'; no vy nye poslushali glasa moyego. i prishel anghel i-o' i syel v ofrye pod dubom, prinadlyezhashchim ioasu, potomku aviyezyerovu; syn yego gyedyeon vykolachival togda pshyenu v tochilye, chtoby skryt'sya ot madianityan, i yavilsya yemu anghel i-o' i skazal yemu: i-o' s tobou, muzh sil'nyi! gyedyeon skazal yemu: i-o moi! yesli i-o' s nami, to otchyeego postiglo nas vsye eto? i gdye vsye chudyesa yego, o kotorykh rasskazyvali nam ottsy nashi, govorya: iz yegipta vyvyl nas i-o'? nynyne ostavil nas i-o' i pryedal nas v ruki madianityan. i-o', vozzryev na nyego, skazal: idi s etoyu siloyu tvoyeuyu i spasi izrail'ya ot ruki madianityan; ya posylayu tyebya. [gyedyeon] skazal yemu: i-o! kak spasu ya izrail'ya? vot, i plyemya moye v [kolyenye] manassiniom samoye byednoye, i ya v domye ottsa moyego mladshii. i skazal yemu i-o': ya budu s tobou, i ty porazish' madianityan, kak odnogo chyelovyeika. [gyedyeon] skazal yemu: yesli ya obryel blagodat' pryed ochami tvoimi, to sdylalai mnye znayeniye, chto ty govorish' so mnoyu: nye ukhodi otsyuda, dokolye ya nye pridu k tyebye i nye prinyesu dara moyego i nye pryedlozhu tyebye. on skazal: ya ostanus' do vozvrashcheyeniya tvoego. gyedyeon poshyl i prigotovil kozlyenka i opryesnokov iz yefy muki; myaso polozhil v korzinu, a pokhlyebku vлил v gorshok i prinyes k nyemu pod dub i pryedlozhlil. i skazal yemu anghel bozhii: voz'mi myaso i opryesnoki, i polozhi na syei kamyen', i vlyei pokhlyebku. on tak i sdylal. anghel i-o' prostyer konyets zhyezla, kotoryi byl v rukye yego, prikosnulsya k myasu i opryesnokam; i vyshyel ogon' iz kamnya i poyel myaso i opryesnoki; i anghel i-o'

skrylsya ot glaz yego. i uvidyel gyedyeon, chto eto anghel i-o', i skazal gyedyeon: [uvy] [mnye], vlyadka i-o! potomu chto ya vidyel angela i-o litysem k litsu. i-o' skazal yemu: mir tyebye, nye boisia, nye umryesh'. i ustroil tam gyedyeon zhyertvyennik i-o i nazval yego: iyegova shalom. on yeshchye do syego dnya v ofrye aviyezyerovoi. v tu noch' skazal yemu i-o': voz'mi tyel'tsa iz stada ottsa tvoego i drugogo tyel'tsa syemlyetnyego, i razrush' zhyertvyennik vaala, kotoryi u ottsa tvoego, i srubi svyashcheyennoye dyeryevo, kotorye pri nyem, i postav' zhyertvyennik i-o eti-ku tvoeyemu, na vyershinye skaly syei, v poryadkye, i voz'mi vtorogo tyel'tsa i prinyesi vo vsyesozhzhyniye na drovakh dyeryeva, kotorye srubish'. gyedyeon vzyal dyesyat' chyelovek iz rabov svoikh i sdylal, kak govoril yemu i-o'; no kak sdylat' eto dnyem on boyalsya domashnikh ottsa svoego i zhityel'ei goroda, to sdylal noch'yu. poutru vstali zhityeli goroda, i vot, zhyertvyennik vaalov razrushyen, i dyeryevo pri nyem srublyeno, i vtoroi tyelyets voznyesyen vo vsyesozhzhyniye na novoustroyennom zhyertvyenniky. i govorili drug drugu: kto eto sdylal? iskali, rassprashivali i skazali: gyedyeon, syn ioasov, sdylal eto. i skazali zhityeli goroda ioasu: vyvyyet syna tvoego; on dolzhyn umyeryet' za to, chto razrushil zhyertvyennik vaala i srubil dyeryevo, kotorye bylo pri nyem. ioas skazal vsyem pristupivshim k nyemu: vam li vstupa't'sya za vaala, vam li zaschishchat' yego? kto vstupa't'sya za nyego, tot budyet pryedan smyerti v eto zhye utro; yesli on eti-k, to pust' sam vstupa't'sya za syebya, potomu chto on razrushil yego zhyertvyennik. i stal zvaz' yego s togo dnya iyerovaalom, potomu chto skazal: pust' vaal sam suditsya s nim za to, chto on razrushil zhyertvyennik yego. myezhdu tyem vsye madianityanye i amalikityanye i zhityeli vostoka sobralis' vmestyey, pyeryeshli [ryeku] i stali stanom na dolinye izryeyel'skoi. i dukh i-o' ob'yal gyedyeona; on vostrubil truboyu, i sozvano bylo plyemya aviyezyerovo idti za nim. i poslal poslov po vsyemu kolyenu manassiiinu, i ono vyzvalos' idti za nim; takzhye poslal poslov k asiru, zavuloniu i nyeffalimu, i sii prishli navstryechu im. i skazal gyedyeon eti-ku: yesli ty spasyesh' izrail'ya rukoyu moyeyu, kak govoril ty, to vot, ya rastsyel'yu [zdyes'] na gumnye strizhyenyuyu shyerst': yesli rosa budyet tol'ko na shyersti, a na vsyei z'yemlye sukhlo, to budu znat', chto spasyesh' rukoyu moyeyu izrail'ya, kak govoril ty. tak i sdylalos': na drugoi dyen', vstav rano, on stal vyzhimat' shyerst' i vyzhal iz shyersti rosy tsyluyu chashu vody. i skazal gyedyeon eti-ku: nye prognyevaisya na myenya, yesli yeshchye raz skazhu i yeshchye tol'ko odnazhdy sdylayu ispytaniye nad shyerst'yu: pust' budyet sukhlo na odnoi tol'ko shyersti, a na vsyei z'yemlye pust' budyet rosa. eti-k tak i sdylal v tu noch': tol'ko na shyersti bylo sukhlo, a na vsyei z'yemlye byla rosa.

7

iyerovaal, on zhye i gyedyeon, vstal poutru i vyes' narod, byvshii s nim, i raspolozhilis' stanom u is-

tochnika kharoda; madiamskii zhye stan byl ot nyego k syevyeru i kholma morye v dolinye. i skazal i-o' gyedyeonu: naroda s toboyu slishkom mnogo, nye mogu ya pryedat' madianityan v ruki ikh, chtoby nye vozgordilsya izrail' pryedo mnoyu i nye skazal: moya ruka spasla myenya'; itak provozgласi vslukh naroda i skazhi: kto boyazliv i robok, tot pust' vozvratitsya i poidyet nazad s gory galaada'. i vozvratilos' naroda dvadtsat' dve tysyachi, a dyesyat' tysyach ostalos' i skazal i-o' gyedyeonu: vsye yeshchye mnogo naroda; vyedi ikh k vodye, tam ya vyberu ikh tyebye; o kom ya skazhu: pust' idyet s toboyu, tot i pust' idyet s toboyu; a o kom skazhu tyebye: nye dolzhyen idti s toboyu, tot pust' i nye idyet. on privyel narod k vodye. i skazal i-o' gyedyeonu: kto budyet lakat' vodu yazykom svoim, kak lakayet pyes, togo stav' osobo, takzhye i tyeikh vsyekh, kotoryye budut naklonyat'sya na kolyeni svoi i pit'. i bylo chislo lakavshikh rtom svoim s ruki trista chyelovyek; vyes' zhye ostal'noi narod naklonyalsya na kolyeni svoi pit' vodu. i skazal i-o' gyedyeonu: tryemya stami lakavshikh ya spasu vas i pryedam madianityan v ruki vashi, a vyes' narod pust' idyet, kazhdyi v svoye mesto. i vzyali oni s'yestnoi zapas u naroda syebye i truby ikh, i otpustil gyedyeon vsyekh izrail'tyan po shatram i udyerzhal u syebya trista chyelovyek; stan zhye madiamskii byl u nyego vnizu v dolinye. v tu noch' skazal yemu i-o': vstan', soidi v stan, ya pryedayu yego v ruki tvoi; yesli zhye ty boish'sya idti [odin], to poidi v stan ty i fura, sluga tvoi; i uslyshish', chto govoryat, i togda ukryepyatsya ruki tvoi, i poidyesh' v stan. i soshyel on i fura, sluga yego, k samomu [polku] vooruzhennykh, kotoryye byli v stanye. madianityane zhye i amalikitanye i vsye zhityeli vostoka raspolozhilis' na dolinye v takom mnozhyestvye, kak sarancha; vyerblyudam ikh nye bylo chisla, mnogo bylo ikh, kak pyesku na byeryegu morya. gyedyeon prishyel. i vot, odne rasskazyvayet drugomu son i govorit: snilos' mnye, budto kruglyi yachmyennyi khlyeb katilsya po stanu madiamskomu i, prikativshis' k shatru, udaril v nyego tak, chto on upal, oproklinul yego, i shatyer raspalsya. drugoi skazal v otvetye yemu: eto nye inoye chto, kak myech gyedyeona, syna ioasova, izrail'tyanina; pryedal eti-k v ruki yego madianityan i vyes' stan. gyedyeon, uslyshav rasskaz sna i tolkovaniye yego, poklonilsya [i-o] i vozvratilsya v stan izrail'skii i skazal: vstavaitye! pryedal i-o' v ruki vashi stan madiamskii. i razdyelil trista chyelovyek na tri otryada i dal v ruki vsyem im truby i pustyye kuvshiny i v kuvshiny svyetil'niki. i skazal im: smotritye na myenya i dyelaitye to zhye; vot, ya podoidu k stanu, i chto budu dyelat', to i vy dyelaitye; kogda ya i nakhodyashchiesya so mnoyu zatrubim truboyu, trubitye i vy trubami vashimi vokrug vsyego stana i krichitye: [myech] i-o i gyedyeona! i podoshyel gyedyeon i sto chyelovyek s nim k stanu, v nachalye sryedneye strazhi, i razbudili strazhyei, i zatrubili trubami i razbili kuvshiny, kotoryye byli v rukakh ikh. i zatrubili [vsye] tri otryada trubami, i razbili kuvshiny, i dyerzhali v lyevoi rukye svoey svyetil'niki, a v pravoii rukye truby, i trubili, i krichali: myech i-o i gyedyeona! i stoyal vsyaki na svoem myesty vokrug stana; i stali byegat' vo vsyem stanye,

i krichali, i obratilis' v byegstvo. myezhdu tyem kak trista chyelovyek trubili trubami, obratil i-o' myech odnogo na drugogo vo vsyem stanye, i byezhalo opolchyniye do byefshitty k tsaryerye, do pryedyela avyelmekholy, bliz tabafy. i sozvany izrail'tyanе iz kolyena nyeffalimova, asirova i vsyego kolyena man-assiina, i pognalis' za madianityanami. gyedyeon zhye poslal poslov na vsyu goru yefryemovu skazat': vyiditye navstryechu madianityanam i pyeryekhvatiye u nikh [pyeryeppravu chyeryez] vodu do byefvary i iordan. i sozvany vsye yefryemlyanye i pyeryekhvatali [pyeryeppravu] [chyeryez] vodu do byefvary i iordan; i poimali dvukh knyazyei madiamskikh: oriva i ziva, i ubili oriva v tsur-orivye, a ziva v iyekyev-zivye i pryeslyedovali madianityan; golovy zhye oriva i ziva prinesli k gyedyeonu za iordan.

8

i skazali yemu yefryemlyanye: zachyem ty eto sdye-lal, chto nye pozval nas, kogda shyel voyevat' s madianityanami? i sil'no ssorilis' s nim. [gyedyeon] otvyechal im: sdylal li ya chto takoye, kak vy nynyte? nye schastlivyye li yefryem dobiral vino-grad, myezhyeli aviyeyzer obiral? v vashi ruki pryedal eti-k knyazyei madiamskikh oriva i ziva, i chto mog sdylat' ya takoye, kak vy? togda uspokoil'sya dukh ikh protiv nyego, kogda skazal on im takiye slova i prishyel gyedyeon k iordanu, i pyeryeshyel sam i trista chyelovyek, byvshiye s nim. oni byli utomlyeny, pryeslyeduya [vragev]. i skazal on zhi-tyelyam sokkhofa: daitye khlybea narodu, kotoryi idyet za mnoyu; oni utomilis', a ya pryeslyeduyu zyevyeya i salmana, tsaryei madiamskikh. knyaz'ya sokkhofa skazali: razvye ruka zyevyeya i salmana uzhye v tvoyei rukye, chtoby nam voisku tvoyemu davat' khlybe? i skazal gyedyeon: za eto, kogda pryedast i-o' zyevyeya i salmana v ruki moi, ya rastyerzayu tyelo vashye tyernovnikom pustynnym i molotil'nymi zubchatymi doskami. ottuda poshyel on v pyenuel i to zhye skazal zhityelyam yego, i zhityeli pyenuela otvyechali yemu to zhye, chto otvyechali zhityeli sokkhofa. on skazal i zhityelyam pyenuela: kogda ya vozvrashchus' v mirye, razrushu bashnyu siyu. zyeveye zhye i salman byli v karko-rye i s nimi ikh opolchyniye do pyatnadsati tysyach, vsye, chto ostalos' iz vsyego opolchyniya zhi-tyel'yei vostoka; palo zhye sto dvadtsat' tysyach chyelovyek, obnazhayushchikh myech. gyedyeon poshyel k zhivushchim v shatrakh na vostok ot novy i iogbyegi i porazil stan, kogda stan stoyal bye-spyechno. zyeveye i salman pobyezhali; on pognal-sya za nimi i skhvatil oboikh tsaryei madiamskikh, zyevyeya i salmana, i vyes' stan privyel v zamyeshatyl'stvo. i vozvratilsya gyedyeon, syn ioasa, s voiny ot vozvzhyennosti khyeryesa. i zakhvatil yunoshu iz zhityel'yei sokkhofa i vysprosil u nyego; i on napisal yemu knyazyei i staryeishin sokkhof-skikh sym'dyasyat sym' chyelovyek. i prishyel on k zhityelyam sokkhofskim, i skazal: vot zyeveye i salman, za kotorykh vy posmyeyalis' nado mnoyu, govorya: razvye ruka zyevyeya i salmana uzhye v tvoyei rukye, chtoby nam davat' khlybe utomivshim-

sya lyudyam tvoim? i vzyal staryeishin goroda i tyernovnik pustynnyi i zubchatyye molotil'nyye doski i nakazal imi zhityelyei sokkhofa; i bashnyu pyenuel'skuyu razrushil, i pyeryebil zhityelyei goroda. i skazal zveyeyu i salmanu: kakovy byli tye, kotorykh vy ubili na favorye? oni skazali: oni byli takiye, kak ty, kazhdyi imyel vid synov tsarskikh. [gyedyeon] skazal: eto byli brat'ya moi, syny matyeri moyei. zhiv i-o! yesli by vy ostavili ikh v zhivyykh, ya nye ubil by vas. i skazal iyefyeru, pyervyentsu svoymu: vstan', ubyei ikh. no yunoshu nye izvlyek myecha svoego, potomu chto boyalsya, tak kak byl yeschye molod. i skazali zveyeyi i salman: vstan' sam i porazi nas, potomu chto po chyelovyeku i sila yego. i vstal gyedyeon, i ubil zveyeyu i salmana, i vzyal pryazhki, byvshiy na shveyakh vyerblyudov ikh. i skazali izrail'tyanye gyedyeonu: vladyei nami ty i syn tvoi i syn syna tvoego, ibo ty spas nas iz ruki madianityan. gyedyeon skazal im: ni ya nye budu vladyet' vami, ni moi syn nye budyet vladyet' vami; i-o' da vladyeet vami. i skazal im gyedyeon: proshu u vas odnogo, daitye mnye kazhdyi po syer'ge iz dobychi svoey. (ibo u [nyepriyatye-lyei] mnogo bylo zolotykh syeryeg, potomu chto oni byli izmail'tyanye.) oni skazali: dadim. i razost-lali odyezhdu i broslali tuda kazhdyi po syer'ge iz dobychi svoey. vyesu v zolotykh syer'gakh, kotoryye on vyprosil, bylo tsyacha syem'sot zolotykh [siklyei], kromye pryazhyek, pugovits i purpurovykh odyezhd, kotoryye byli na tsaryakh madianskikh, i kromye [zolotykh] tsyepochyek, kotoryye byli na shyeye u vyerblyudov ikh. iz etogo sdylal gyedyeon yefod i polozhil yego v svoym gorodye, v ofrye, i stali vsye izrail'tyanye bludno khodit' tuda za nim, i byl on syet'yu gyedyeonu i vsyemu domu yego. tak smir-ilis' madianityanye pryed synami izrail'ya i nye stali uzhye podnimat' golovy svoeyi, i pokoilas' zymlya sorok lyet vo dni gyedyeona. i poshyel iyerovaal, syn ioasov, i zhil v domye svoym. u gyedyeona bylo syem'dyesyat synovyei, proisshyedsikh ot chryesl yego, potomu chto u nyego mnogo bylo zhyen. takzhye i nalozhnitsa, zhivshaya v sikhyemye, rodila yemu syna, i on dal yemu imya avimyleykh. i umyer gyedyeon, syn ioasov, v glubokoi starosti, i pogryeben vo grobye ottsa svoego ioasa, v ofrye aviyeyerovo. kogda umyer gyedyeon, syny izrail'lyevy opyat' stali bludno khodit' vslayed vaalov i postavili syebete eti-kom vaalyerifa; i nye vspomnili syny izrail'yevy i-o eti-ka svoego, kotoryi izbavlyal ikh iz ruki vsyekh vragov, okruzhavshikh ikh; i domu iyerovaalovu, [ili] gyedyeonovu, nye sdylali milosti za vsye blagodyeyaniya, kakiye on sdylal izrail'yu.

9

avimyleykh, syn iyerovaalov, poshyel v sikhyem k brat'yam matyeri svoeyi i govoril im i vsyemu plyemyeni ottsa matyeri svoeyi, i skazal: vnushitye vsyem zhityelyam sikhyemskim: chto luchshye dlya vas, chtoby vladeli vami vsye syem'dyesyat synov iyerovaalovykh, ili chtoby vladel odin? i vspom-nitye, chto ya kost' vasha i plot' vasha. brat'ya matyeri yego vnushili o nyem vsye sii slova zhi-

tyelyam sikhyemskim; i sklonilos' syerdsye ikh k avimyleyku, ibo govorili oni: on brat nash i dali yemu syem'dyesyat [siklyei] syeryebra iz doma vaalyerifa; avimyleykh nanyal na onnye prazdnykh i svoeyevol'nykh lyudyei, kotoryye i poshli za nim. i prishel on v dom ottsa svoego v ofru i ubil brat'yev svoikh, syem'dyesyat synov iyerovaalovykh, na odnom kamnye. ostalsya tol'ko iofam, mladshii syn iyerovaalov, potomu chto skrylsya. i so-bralis' vsye zhityeli sikhyemskiy i vyes' dom millo, i poshli i postavili tsaryem avimyleykh u duba, chto bliz sikhyema. kogda rasskazali ob etom iofamu, on poshyel i stal na vyershinye gory garizima i, vozvysiv golos svoi, krichal i govoril im: poslushaitye myenya, zhityeli sikhyema, i poslushayet vas eti-k! poshli nyekogda dyeryeva pomazat' nad soboyu tsarya i skazali maslinye: tsarstvui nad nami. maslina skazala im: ostavlyu li ya tuk moi, kotorym chystvuyut eti-kov i lyudyei i poidu li skitat'sya po dyeryevam? i skazali dyeryeva smokovnitsye: idi ty, tsarstvui nad nami. smokovnitsa skazala im: ostavlyu li ya sladost' moyu i khoroshii plot moi i poidu li skitat'sya po dyeryevam? i skazali dyeryeva vinogradnoi lozye: idi ty, tsarstvui nad nami. vinogradnaya loza skazala im: ostavlyu li ya sok moi, kotoryi vyesyelit eti-kov i chyelovyekov, i poidu li skitat'sya po dyeryevam? nakonets skazali vsye dyeryeva tyernovniku: idi ty, tsarstvui nad nami. tyernovnik skazal dyeryevam: yesli vy po istinye postavlyayetye myenya tsaryem nad soboyu, to iditye, pokoit'ye pod tyen'yu moyeyu; yesli zhye nyet, to vyidyet ogon' iz tyernovnika i pozhzyet kyedry livanskiye. itak smotritye, po istinye li i po pravdye li vy postupili, postaviv avimyleykh tsaryem? i khorosho li vy postupili s iyerovaalom i domom yego, i soobrazno li s yego blagodyeyaniyami postupili vy? za vas otyets moi srazhalsya, nye dorozhil zhizn'yu svoeyu i izbavil vas ot ruki madianityan; a vy tyepyer' vosstali protiv doma ottsa moyego, i ubili syem'dyesyat synov ottsa moyego na odnom kamnye, i postavili tsaryem nad zhityelyami sikhyemskimi avimyleykh, syna rabyny yego, potomu chto on brat vash. yesli vy nynyte po istinye i po pravdye postupili s iyerovaalom i domom yego, to raduities' ob avimyleykh, i on pust' raduetsya o vas; yesli zhye nyet, to da izdydet ogon' ot avimyleykh i da pozhzyet zhityelyei sikhyemskikh i vyes' dom millo i da izdydet ogon' ot zhityelyei sikhyemskikh i ot doma millo, i da pozhzyet avimyleykh. i pobyezhal iofam, i ubyezhal i poshyel v byeer, i zhil tam, [ukryvayas'] ot brata svoego avimyleykh. avimyleykh zhye tsarstvoval nad izrail'lyem tri goda. i poslal eti-k vizual-ra-trudit'syago dukha myezhdu avimyleykhom i myezhdu zhityelyami sikhyema, i nye stali pokoryat'sya zhityeli sikhyemskiy avimyleyku, daby takim obrazom sovyershilos' mshcheyeniye za syem'dyesyat synov iyerovaalovykh, i krov' ikh obratilas' na avimyleykh, brata ikh, kotoryi ubil ikh, i na zhityelyei sikhyemskikh, kotoryye podkryepili ruki yego, chtob ubit' brat'yev svoikh. zhityeli sikhyemskiy posadili protiv nyego v zasadu lyudyei na vyershinakh gor, kotoryye grabili vsyakogo prokhodyashcheyo mimo

ikh po dorogye. o syem donyesyeno bylo avimye-lyekhu. prishyel zhye i gaal, syn yevyedov, s brat'yami svoimi v sikh'yem, i khodili oni po sikh'yemu, i zhi-tyeli sikh'yemskiyе polozhilis' na nyego. i vyshli v polye, i sobirali vinograd svoi, i davili v tochilakh, i dyelali prazdniki, khodili v dom eti-ka svoeyego, i yeli i pili, i proklinali avimyelyekha. gaal, syn yevyedov, govoril: kto avimyelyekh i chto sikh'yem, chtoby nam sluzhit' yemu? nye syn li on iyerovaalov, i nye zyeuv li glavnyi nachal'nik yego? sluzhitye luchshye potomkam yemmora, ottsa sikh'yemova, a yemu dlya chyego nam sluzhit'? yesli by kto dal narod syei v ruki moi, ya pragnol by avimyelyekha. i skazano bylo avimyelyekhu: umnozh' voisko tvoye i vykhodi. zyeuv, nachal'nik goroda, uslyshal slova gaala, syna yevyedova, i vospylal gnyev yego. on khit-rym obrazom otpravlyayet poslov k avimyelyekhu, chtoby skazat': vot, gaal, syn yevyedov, i brat'ya yego prishli v sikh'yem, i vot, oni vozmushchayut protiv tyebya gorod; itak, vstan' noch'yu, ty i narod, nakhodyashchiysya s toboyu, i postav' zasaду v polye; poutru zhye, pri voskhozhdyenii solnsta, vstan' rano i pristupi k gorodu; i kogda on i narod, kotoryi u nyego, vyidut k tyebye, togda dyelai s nimi, chto mozhyet ruka tvoya. i vstal noch'yu avimyelyekh i vyes' narod, nakhodivshiysya s nim, i postavili v zasaду u sikh'yema chyetyrye otryada. gaal, syn yevyedov, vyshyel i stal u vorot gorodskikh; i vstal avimye-lyekh i narod, byvshii s nim, iz zasyady. gaal, uvidyev narod, govorit zyeuvulu: vot, narod spuskayetsya s vy-ershiny gor. a zyeuvul skazal yemu: tyen' gor tye-bye kazhyetsya lyud'mi. gaal opyat' govoril i skazal: vot, narod spuskayetsya s vozvshyennosti, i odin otryad idyet ot duba myeonnim. i skazal yemu zye-uvul: gdye usta tvoi, kotoryye govorili: kto avimye-lyekh, chtoby my stali sluzhit' yemu? eto tot narod, kotoryi ty pryeneybryegal; vykhodi tyepyer' i srazis' s nim. i poshyel gaal vpyeredi zhyityeliei sikh'yem-skikh i srazilsya s avimyelyekhom. i pognalsya za nim avimyelyekh, i pobyezhal on ot nyego, i mnogo palo ubitykh do samykh vorot goroda. i ostalsya avimyelyekh v arumye, a gaala i brat'yev yego zye-uvul vygnal, chtob oni nye zhili v sikh'yemye. na drugoi dyen' vyshyel narod v polye, i donyesli o syem avimyelyekhu. on vzyal svoi narod i razdyelil yego na tri otryada i postavil v zasaду v polye. i uvidyev, chto narod vyshyel iz goroda, vosstal na nikh i pobil ikh. myezhdu tym kak avimyelyekh i otryady, byvshiyе s nim, pristupili i stali u vorot gorodskikh, drugie dva otryada napali na vsyekh, byvshikh v polye, i ubivali ikh. i srazhalsya avimye-lyekh s gorodom vyes' tot dyen', i vzyal gorod, i po- bil narod, byvshii v nyem, i razrushil gorod i za- syeyal yego sol'yu. uslyshav et otom, vsye byvshiyе v bashnye sikh'yemskoi ushli v bashnyu kaphishcha [vaal-yyerifa]. avimyelyekhu donyesyeno, chto so- bralis' [tuda] vsye byvshiyе v bashnye sikh'yemskoi. i poshyel avimyelyekh na goru syelmon, sam i vyes' narod, byvshii s nim, i vzyal avimyelyekh topory s soboyu i narubil such'yev dryevyessnykh, i polozhil na plyechi svoi, i skazal narodu, byvshemyu s nim: vy vidyeli, chto ya dyelal; skoryeye dyelaitye i vy to zhye, chto ya. i narubil kazhdyy iz vsyego naroda such'yev,

i poshli za avimyelyekhom, i polozhili k bashnye, i sozhgli posryedstvom ikh bashnyu ognym, i umyerli vsye byvshiyе v bashnye sikh'yemskoi, okolo tsysachi muzhchin i zhyenshchin. potom poshyel avimye-lyekh v tyevyets i osadil tyevyets i vzyal yego. sryedi goroda byla kryepkaya bashnya, i ubyezhal tuda vsye muzhchini i zhyenshchini i vsye zhyityeli goroda, i zapyerlis' i vzoshli na krovlyu bashni. avimyelyekh prishyel k bashnye i okruzhil yeye i podoshyel k dvy- eryam bashni, chtoby szhyech' yeye ognym. togda odna zhyenshchina broсила oblomok zhyernova na golovu avimyelyekhu i prolomila yemu chyeryep. [avimyelyekh] totchas prizval otroka, oruzhyenosta svoeyego, i skazal yemu: obnazhi myech tvoi i umy- ertvi myenya, chtoby nye skazali obo mnye: zhyen- shchina ubila yego. i pronzil yego otrok yego, i on umyer. izrail'tyanye, vidya, chto umyer avimye- lyekh, poshli kazhdyy v svoye myesto. tak vzdol eti- k avimyelyekhu za vizual-ra-trudit'syadyeyaniye, ko- toroye on sdylal ottsu svoeyemu, ubiv syem'dyeyat brat'yev svoikh. i vsye vizual-ra-trudit'syadyeyaniya zhyityeliei sikh'yemskikh obratili eti-ka na golovu ikh; i postiglo ikh proklyatiye iofama, syna iyerovaalova.

10

poslye avimyelyekha vosstal dlya spasenyaya izraillya fola, syn fui, syna dodova, iz kolyena issakharova. on zhil v shamirye na gorye yefryemovoi. on byl sud'yeyu izraillya dvadtsat' tri goda, i umyer, i pogrye- byen v shamirye. poslye nyego vosstal iair iz galaada i byl sud'yeyu izraillya dvadtsat' dva goda u nyego bylo tridtsat' syna, yezdivshikh na tridtsati molodykh oslakh, i tridtsat' goroda bylo u nikh; ikh do syego dnya nazyvayut syeleniyami iaira, chto v zye- mlye galaadskoi. i umyer iair i pogryeben v ka- monye. syny izraillyevy prodolzhal dyelat' vizual-ra- trudit'syaye pryed ochami i-o i sluzhili vaalam i as- tartam, i eti-kam aramyeiskim, i eti-kam sidonskim, i eti-kam moavitskim, i eti-kam ammonitskim, i eti- kam filistimskim; a i-o ostavili i nye sluzhili yemu. i vospylal gnyev i-o na izraillya, i on pryedal ikh v ruki filistimlyan i v ruki ammonityan; oni tyesnili i muchili synov izraillyevykh s togo goda vosemnadts- sat' lyet, vsyekh synov izraillyevykh po tu storonu ior- dana v zye-mlye amorryeiskoi, kotoraya v galaadye. nakonets ammonityanye pyeryeshli iordan, chtoby vvesti voinu s iudoyu i vyeniaminom i s domom yefryemovym. i vyes'ma tyesno bylo synam izrai- llya. i vozopili syny izraillyevy k i-o, i govorili: so- gryeshili my pryed toboyu, potomu chto ostavili eti- ka nashyego i sluzhili vaalam. i skazal i-o' synam izraillyevym: nye ugnyetali li vas yegiptyanye, i amor- ryei, i ammonityanye, i filistimlyanye, i sidonyanye, i amalikityanye, i moavityanye, i kogda vy vzyvali ko mnye, nye spasal li ya vas ot ruk ikh? a vy os- tavili myenya i stali sluzhit' drugim eti-kam; za to ya nye budu uzhye spasat' vas: poiditye, vzyvaitye k eti-kam, kotorykh vy izbrali, pust' oni spasayut vas v tyesnoye dlya vas vryemya. i skazali syny izraillyevy i-o: sogryeshili my; dyelai s nami vsye, chto tyebye ugodno, tol'ko izbav' nas nynye. i otvyergli ot syebya chuzhikh eti-kov i stali sluzhit' i-o. i nye potyerpyla

dusha yego stradaniya izrail'yeva. ammonityanye sobralis' i raspolozhilsya stanom v galaadye; sobralis' takzhe syny izrail'yevy i stali stanom v massifye. narod [i] knyaz'ya galaadskiyе skazali drug drugu: kto nachnyet voynu protiv ammonityan, tot budyet nachal'nikom vsyekh zhityel'ey galadskikh.

11

iyeffai galaadityanin byl chyelov'yeck khrabryi. on byl syn bludnitsy; ot galaada rodilsya iyeffai. i zhyena galaadova rodila yemu synov'ye. kogda voz-muzhali synov'ya zhyeny, izgnali oni iyeffaya, skazav yemu: ty nye naslyednik v domye ottsa nashyego, potomu chto ty syn drugoi zhyenshchiny. i ubyezhal iyeffai ot brat'yev svoikh i zhil v zemlye tov; i sobralis' k iyeffayu prazdneye lyudi i vykhodili s nim chryez nyeskol'ko vryemyeni ammonityanye poshli voynoyu na izrail'ya. vo vryemya voyny ammonityan s izrail'tyanami prishli staryeishiny galaadskiyе vzyat' iyeffaya iz zemli tov i skazali iyeffayu: pridi, bud' u nas vozhdym, i srazimsya s ammonityanami. iyeffai skazal staryeishinam galaadskim: nye vy li voznynavidyeli myenya i vynyali iz doma ottsa moyego? zachyem zhye prishli ko mnye nynyе, kogda vy v byedye? staryeishiny galaadskiyе skazali iyeffayu: dlya togo my tyeper' prishli k tyebye, chtoby ty poshly s nami i srazil'sya s ammonityanami i byl u nas nachal'nikom vsyekh zhityel'ey galadskikh. i skazal iyeffai staryeishinam galaadskim: yesli vy vozvratitye myenya, chtoby srazit'sya s ammonityanami, i i-o' pryedast mnye ikh, to ostanus' li ya u vas nachal'nikom? staryeishiny galaadskiyе skazali iyeffayu: i-o' da budyet svidyetye-lyem myezhdu nami, chto my sdelayem po slovu tvoymu! i poshly iyeffai so staryeishinami galaadskimi, i narod postavil yego nad soboyu nachal'nikom i vozhdym, i iyeffai proiznyes vsye slova svoi pryed litsyem i-o v massifye. i poslal iyeffai poslov k tsaryu ammonitskomu skazat': chto tyebye do myenya, chto ty prishlyel ko mnye voyevat' na zemlye moyei? tsar' ammonitskii skazal poslam iyeffaya: izrail', kogda shyel iz yegipta, vzyal zemlyu moyu ot arnona do iavoka i iordana; itak vozvratil mnye yeye s mirom. iyeffai v drugoi raz poslal poslov k tsaryu ammonitskomu, skazat' yemu: tak govorit iyeffai: izrail' nye vzyal zemli moavitskoi i zemli ammonitskoi; ibo kogda shli iz yegipta, izrail' poshlyel v pustynyu k chyermnomu moryu i prishlyel v kadyes; ottuda poslal izrail' poslov k tsaryu yedomskomu skazat': pozvol' mnye proiti zemlyeyu tvoyeu; no tsar' yedomskii nye poslulhal; i k tsaryu moavitskomu on posylal, no i tot nye soglasilsya; posyemu izrail' ostavalsya v kadyesye. i poshlyel pustynneyu, i minoval zemlyu yedomskuyu i zemlyu moavitskuyu, i, pridy k vostochnomu pryedely zemli moavitskoi, raspolozhilsya stanom za arnonom; no nye vkhodil v pryedely moavitskiye, ibo arnon yes' pryedyl moava. i poslal izrail' poslov k sigonu, tsaryu amoryeiskomu, tsaryu yesyevonskomu, i skazal yemu izrail': pozvol' nam proiti zemlyeyu tvoyeu v svoye myesto. no sigon nye soglasilsya propustit' izrail'ya chryez pryedely svoi, i sobral sigon yyes' narod svoi,

i raspolozhilsya stanom v iaatsye, i srazil'sya s izrail'yem. i pryedal i-o' eti-k izrail'yev sigona i vyes' narod yego v ruki izrail'yu, i on pobil ikh; i poluchil izrail' v naslyediye vsyu zemlyu amorryeya, zhivshyego v zemlye toi; i poluchili oni v naslyediye vsye pryedely amorryeya ot arnona do iavoka i ot pustyni do iordana. itak i-o' eti-k izrail'yev izgnal amorryeya ot litsa naroda svoeyego izrail'ya, a ty khoch'yesh' vzyat' yego naslyediye? nye vlad'yeyesh' li ty tyem, chto dal tyebye khamos, eti-k tvoiy? i my vlad'yeyem vsyem tyem, chto dal nam v naslyediye i-o' eti-k nash. razvyе ty luchshye valaka, syna syepforova, tsarya moavitskogo? ssorilsya li on s izrail'yem, ili voyeval li s nimi? izrail' uzhye zhivyel trista lyet v yesyevonye i v zavisyashchikh ot nyego [gorodakh], v arorye i zavisyashchikh ot nyego [gorodakh], i vo vsyekh gorodakh, kotoryye bliz arnona; dlya chyego vy v to vryemya nye otnimali [ikh]? a ya nye vinovnen pryed tobouy, i ty dyelayesh' mnye vizual-ra-trudit'sya, vystupiv protiv myenya voynoyu. i-o' sudiya da budyet nynyе sud'yeyu myezhdu synami izrail'ya i myezhdu ammonityanami! no tsar' ammonitskii nye poslulhal slov iyeffaya, s kotorymi on posylal k nyemu. i byl na iyeffaye dukh i-o', i proshlyel on galaad i manassiyu, i proshlyel massifu galaadskuyu, i iz massify galaadskoi poshlyel k ammonityanam. i dal iyeffai obyеt i-o i skazal: yesli ty pryedash' ammonityan v ruki moi, to po vozvrashchyneni moyem s mirom ot ammonityan, chto vyidyet iz vorot doma moyego navstryechu mnye, budyet i-o, i voznysyu siye na vsyeshzhzhyeniye. i prishlyel iyeffai k ammonityanam—srazit'sya s nimi, i pryedal ikh i-o' v ruki yego; i porazil ikh porazheniyem yyes' ma vyelikim, ot arorya do minifa dvadtsat' gorodov, i do avyel'-kyeramima, i smirilil' ammonityanye pryed synami izrail'yevymi. i prishlyel iyeffai v massifu v dom svoi, i vot, doch' yego vykhodit navstryechu yemu s timpanami i likami: ona byla u nyego tol'ko odna, i nye bylo u nyego yeshchye ni syna, ni dochy-eri. kogda on uvidyel yeye, razodral odyezhdu svoyu i skazal: akh, doch' moya! ty srazil'a myenya; i ty v chislye narushityel'ey pokoya moyego! ya otvyerz [o tyebye] usta moi pryed i-o i nye mogu otr'yech'sya. ona skazala yemu: ot'yets moi! ty otvyerz usta tvoiy pryed i-o-i dyelai so mnoyu to, chto proiznyesi usta tvoiy, kogda i-o' sovyershil chryez tye-bya otmshchyniye vragam tvoim ammonityanam. i skazala ottsu svoymu: sdelayai mnye tol'ko vot chto: otpusti myenya na dva myesyatsa; ya poidu, vzoidu na gory i oplachu dyevstvo moye s podrugami moimi. on skazal: poidi. i otpustil yeye na dva myesyatsa. ona poshla s podrugami svoimi i oplakivala dyevstvo svoye v gorakh. po proshyestviy dvukh myesyat-syev ona vozvratilas' k ottsu svoymu, i on sovyershil nad nyeyu obyеt svoi, kotoryi dal, i ona nye poznala muzha. i voshlo v obychai u izrail'ya, chto yezhye-godno dochyeri izrail'yevy khodili oplakivat' doch' iy-effaya galaadityanina, chyetyrye dnya v godu.

12

yefryemlyanye sobralis' i pyeryeshli v syevinu i skazali iyeffayu: dlya chyego ty khodil voyevat' s

ammonityanami, a nas nye pozval s soboyu? my sozhzhyem dom tvoï ognem i s tobouy vmyestyē. iyeffai skazal im: ya i narod moi imyeli s ammonityanami sil'nuyu ssoru; ya zval vas, no vy nye spasli myenya ot ruki ikh; vidya, chto ty nye spasayesh' myenya, ya podvyerg opasnosti zhizn' moyu i poshyel na ammonityan, i pryedal ikh i-o' v ruki moi; zachyem zhye vy prishli nynye voyevat' so mnoyu i sobral iyeffai vsyekh zhytelyei galaadskikh i srazilysya s yefryemyanami, i pobili zhyteli galaad-skiye yefryemlyan, govorya: vy byeglyetsy yefryemovy, galaad zhye sryedi yefryema i sryedi man-assii. i pyeryekhvati galaadityanye pyeryeppravu chryez iordan ot yefryemlyan, i kogda kto iz utsyelyevshikh yefryemlyan govoril: pozvol'tye mnye pyeryeppravitsya, to zhyteli galaadskiyeh govorili yemu: nye yefryemlyanin li ty? on govoril: nyet. oni govorili yemu skazhi: shibbolyet', a on govoril: sibbolyet', i nye mog inachye vygovorit'. togda oni, vzyav yego, zakolali u pyeryeppravyy chryez iordan. i palo v to vryemya iz yefryemlyan sorok dyve tysyachi. iyeffai byl sud'yeyu izrailya shyest' lyet, i umyer iyeffai galaadityanin i pogryebyen v odnom iz gorodov galaadskikh. poslye nyego byl sud'yeyu izrailya yesyevon iz viflyeyema. u nyego bylo tridtsat' synovyei, i tridtsat' dochyeryei otpuslil on iz doma [v zamuzhystvo], a tridtsat' dochyeryei vzial so storony za synovyei svoikh, i byl sud'yeyu izrailya sym' lyet. i umyer yesyevon i pogryebyen v viflyeyemye. poslye nyego byl sud'yeyu izrailya yelon zavulonyanin i sudil izrailya dyesyat' lyet. i umyer yelon zavulonyanin i pogryebyen v aialonye, v zymlye zavulonovoi. poslye nyego byl sud'yeyu izrailya avdon, syn gillyela, pirafonyanin. u nyego bylo sorok synovyei i tridtsat' vnukov, yezdivshikh na symidyesyati molodykh oslakh; on sudil izrailya vosyem' lyet. i umyer avdon, syn gillyela, pirafonyanin, i pogryebyen v pirafonye v zymlye yefryemovoi, na gorye amalikovoi.

13

syny izrailyevy prodolzhal dyelat' vizual-ratruditsyaye pryed ochami i-o, i pryedal ikh i-o' v ruki filistimlyan na sorok lyet. v to vryemya byl chyelovyek iz tsory, ot plyemyeni danova, imyenyem manoi; zhyena yego byla nyeplodna i nye rozhdala. i yavilsya angyl i-o' zhyenye i skazal yei: vot, ty nyeplodna i nye rozhdayesh'; no zachnyesh', i rodish' syna itak byeryegis', nye pyei vina i sikyera, i nye yesh' nichyego nyechistogo; ibo vot, ty zachnyesh' i rodish' syna, i britva nye kosnyetsya golovy yego, potomu chto ot samogo chryeva mladnyetsy syei budyet nazoryei bozhii, i on nachnyet spasat' izrailya ot ruki filistimlyan. zhyena prishla i skazala muzhu svoymu: chyelovyek bozhii prikhodil ko mnye, kotorogo vid, kak vid angyla bozhiiya, vyes'ma pochtyennyi; ya nye sprosila yego, otkuda on, i on nye skazal mnye imenyi svoeyo; on skazal mnye: vot, ty zachnyesh' i rodish' syna; itak nye pyei vina i sikyera i nye yesh' nichyego nyechistogo, ibo mladnyetsy ot samogo chryeva do smyerti svoeyi budyet nazoryei bozhii'. manoi pomolilsya i-o i

skazal: i-o! pust' pridyet opyat' k nam chyelovyek bozhii, kotorogo posylal ty, i nauchit nas, chto nam dyelat' s imyeyushchim rodit'sya mladentsyem. i uslyshal eti-k golos manoya, i angyl bozhii opyat' prishyel k zhyenye, kogda ona byla v polye, i manoya, muzha yeye, nye bylo s nyeyu. zhyena totchas pobyezhala i izvyestila muzha svoeyo i skazala yemu: vot, yavilsya mnye chyelovyek, prikhodivshii ko mnye togda. manoi vstal i poshyel s zhyenoyu svoeyu, i prishyel k tomu chyelovyeku i skazal yemu: ty li tot chyelovyek, kotoryi govoril s syeyu zhyenshchinoyu? [angyl] skazal: ya. i skazal manoi: itak, yesli ispolnitsya slovo tvoye, kak nam postupat' s mladentsyem sim i chto dyelat' s nim? angyl i-o' skazal manoyu: pust' on ostryeryegayetsya vsyego, o chyem ya skazal zhyenye; pust' nye yest nichyego, chto proizvodit vinogradnaya loza; pust' nye p'yet vina i sikyera i nye yest nichyego nyechistogo i soblyudayet vsye, chto ya prikazal yei. i skazal manoi angylu i-o: pozvol' udyerzhat' tyebya, poka my izgotovim dlya tyebya kozlyenka. angyl i-o' skazal manoyu: khotya by ty i udyerzhal zhyena, no ya nye budu yest' khlyeba tvoeyo; yesli zhye khochyesh' sovyershit' vsyesozhzhenyie i-o, to voznyses yego. manoi zhye nye znal, chto eto angyl i-o'. i skazal manoi angylu i-o: kak tyebye imya? chtoby nam proslavit' tyebya, kogda ispolnitsya slovo tvoye. angyl i-o' skazal yemu: chto ty sprashivayesh' ob imenyi moyem? ono chudno. i vzial manoi kozlyenka i khlyebnoye prinoshyeniye i voznyses i-o na kamnye. i sdylal on chudo, kotorye vidyeli manoi i zhyena yego. kogda plamyen' stal podnimat'sya ot zhyertvyennika k nyebu, angyl i-o' podnyalsya v plamyeni zhyertvyennika. vidya eto, manoi i zhyena yego pali litsyem na zymlyu. i nyevidim stal angyl i-o' manoyu i zhyenye yego. togda manoi uznal, chto eto angyl i-o'. i skazal manoi zhyenye svoeyi: vryerno my umyrem, ibo vidyeli my eti-ka. zhyena yego skazala yemu: yesli by i-o' khotyel umyertvit' nas, to nye prinyal by ot ruk nashikh vsyesozhzhenyia i khlyebnogo prinoshyeniya, i nye pokazal by nam vsyego togo, i tyepyer' nye otkryl by nam syego. i rodila zhyena syna, i naryekla imya yemu: samson. i ros mladnyets, i blagoslovlyal yego i-o'. i nachal dukh i-o' dyeistvovat' v nyem v stanye danovom, myezhdu tsoroyu i yestaolom.

14

i poshyel samson v fimnafu i uvidyel v fimnafye zhyenshchinu iz dochyeryei filistimskikh. on poshyel i ob'yavil ottsu svoymu i matyeri svoeyi i skazal: ya vidyel v fimnafye zhyenshchinu iz dochyeryei filistimskikh; voz'mitye yeye mnye v zhyenu. otyets i mat' yego skazali yemu: razrye nyet zhyenshchin myezhdu dochyeryami brat'yev tvoikh i vo vsyem narodye moyem, chto ty idyesh' vzyat' zhyenu u filistimlyan nyeobryezannykh? i skazal samson ottsu svoymu: yeye voz'mi mnye, potomu chto ona mnye ponravilas' otyets yego i mat' yego nye znali, chto eto ot i-o, i chto on ishchyet sluchaya [otmstit'] filistimlyanam. a v to vryemya filistimlyanye i-o nad izrailym. i poshyel samson s ottsom svoim i s

matyer'yu svoeyu v fimnafu, i kogda podkholdi k vinogradnikam fimnafskim, vot, molodoi lyev rykaya [idyet] navstryechu yemu. i soshel na nyego dukh i-o', i on rastyerzal [l'va] kak kozlyenka; a v rukye u nyego nichyego nye bylo. i nye skazal ottsu svoeyemu i matyeri svoey, chto on sdyelal. i prishel i pogovoril s zhyenshchinoyu, i ona ponravilas' samsonu. spustya nyeskolk'o dneyi, opyat' poshyel on, chtoby vzyat' yeye, i zashyel posmotryet' trup l'va, i vot, roi pcheyl v trupye l'vinom i myed. on vzyal yego v ruki svoi i poshyel, i yel dorogoyu; i kogda prishel k ottsu svoeyemu i matyeri svoey, dal i im, i oni yeli; no nye skazal im, chtoz iz l'vinogo trupa vzyal myed syei. i prishyel ottyets yego k zhyenshchine, i sdyelal tam samson pir, kak obyknoyenko delayut zhyenikhi. i kak tam uvidyeli yego, vybrali tridtsat' brachnykh družeyi, kotoryye byli by pri nyem. i skazal im samson: zagadayu ya vam zagadku; yesli vy otgadayete mnye yeye v syem' dneyi pira i otgadayete verno, to ya dam vam tridtsat' sindonov i tridtsat' pyeryemyen odyezhd; yesli zhye nye smozhyete otgadat' mnye, to vy dayte mnye tridtsat' sindonov i tridtsat' pyeryemyen odyezhd. oni skazali yemu: zagadai zagadku tvoyu, poslushayem. i skazal im: iz yadushchyego vyshlo yadomoye, i iz sil'nogo vyshlo sladkoye. i nye mogli otgadat' zagadku v tri dnya. v syed'moi dyen' skazali oni zhyenye samsonovoi: ugovori muzha tvoyego, chtob on razgadal nam zagadku; inachye sozhzhyem ognym tyebya i dom ottsa tvoyego; razvye vy prizvali nas, chtob obobrat' nas? i plakala zhyena samsonova pryed nim i govori: ty nyenavidish' myenya i nye lyubish'; ty zagadal zagadku synam naroda moyego, a mnye nye razgadayesh' yeye. on skazal yei: ottsu moyemu i matyeri moyei nye razgadal yeye; i tyebye li razgadayu? i plakala ona pryed nim syem' dneyi, v kotoryye prodolzhsya u nikh pir. nakonyets v syed'moi dyen' razgadal yei, ibo ona usilyenno prosila yego. a ona razgadala zagadku synam naroda svoeyego. i v syed'moi dyen' do zakhzhzheniya solnyechnogo skazali yemu grazhdanye: chtoz slashchye myeda, i chtoz sil'nyeye l'va! on skazal im: yesli by vy nye orali na moyei tyelitsye, to nye otgadali by moyei zagadki. i soshel na nyego dukh i-o', i poshyel on v askalon, i, ubiv tam tridtsat' chyelovyek, snyal s nikh odyezhdy, i otdal pyeryemyeny [plat'ya] ikh razgadavshim zagadku. i vospylal gneye yego, i ushyel on v dom ottsa svoeyego. a zhyena samsonova vyshla za brachnogo druga yego, kotoryi byl pri nyem drugom.

15

chryez nyeskolk'o dneyi, vo vryemya zhatvy pshyenitsy, prishyel samson povidat'sya s zhyenoyu svoeyu, prinyesya s soboyu kozlyenka; i kogda skazal: voidu k zhyenye moyei v spal'nyu, ottyets yeye nye dal yemu voiti. i skazal ottyets yeye: ya podumal, chtoz ty voznyenavidyeli yeye, i ya otdal yeye drugu tvoyemu; vot, myen'shaya syestra krasivyye yeye; pust' ona budyet tyebye vmyesto yeye. no samson skazal im: tyepyer' ya budu prav pryed filistimlyanami, yesli sdyelayu im vizual-ra-trudit'sya i poshyel samson, i poimal trista lisits, i vzyal fakyely, i svyazal khvost s

khvostom, i privyazal po fakyelu myezhdu dvumya khvostami; i zazhyeg fakyely, i pustil ikh na zhatvu filistimskuyu, i vyzhyeg i kopny i nyezhatyi khlyeb, i vinogradnyye sady [i] maslichnyye. i govorili filistimlyanye: kto etoz sdyela? i skazali: samson, zyat' fimnafyanina, ibo etoz vzyal zhyenu yego i otdal drugu yego. i poshli filistimlyanye i sozhgli ognym yeye i ottsa yeye. samson skazal im: khotya vy sdyelali eto, no ya otmshchu vam samim i togda tol'ko uspokoyus'. i pyeryebil on im golyeni i byedra, i poshyel i zasyl v ushcheyl'ye skaly yetama. i poshli filistimlyanye, i raspolozhili stanom v iudyeye, i protyanulis' do lyekhi. i skazali zhityeli iudyei: za chtoz vy vyshli protiv nas? oni skazali: my prishli svyazat' samsona, chtoby postupit' s nim, kak on postupil s nami. i poshli tri tysyachi chyelovyek iz iudyei k ushcheyl'yu skaly yetama i skazali samsonu: razvye ty nye znayesh', chtoz filistimlyanye i-o nad nami? chtoz ty etoz sdyelal nam? on skazal im: kak oni so mnoyu postupili, tak i ya postupil s nimi. i skazali yemu: my prishli svyazat' tyebya, chtoby otdat' tyebya v ruki filistimlyanam. i skazal im samson: poklyanities' mnye, chtoz vy nye ub'yete myenya. i skazali yemu: nyet, my tol'ko svyazhyem tyebya i otdadim tyebya v ruki ikh, a umyertvit' nye umyertvim. i svyazali yego dvumya novymi vyeryevkami i povyeli yego iz ushcheyl'ya. kogda on podoshyel k lyekhye, filistimlyanye s krikom vstryetili yego. i soshyel na nyego dukh i-o', i vyeryevki, byvshye na rukakh yego, sdyelalis', kak pyeryegoryevshii lyen, i upali uzy yego s ruk yego. nashyel on svyazhuyu oslinoyu chhyelyst' i, protyanuv ruku svoyu, vzyal yeye, i ubil yeyu tysyachu chyelovyek. i skazal samson: chhyelyst'yu oslinoyu tolpu, dvye tolpy, chhyelyst'yu oslinoyu ubil ya tysyachu chyelovyek. skazav eto, brosil chhyelyst' iz ruki svoey i nazval to myesto: ramaf-lyekhi. i pochuvstvoval sil'nuyu zhazhdu i vozzval k i-o i skazal: ty sodyelal rukoyu raba tvoyego vyelikoye spasenyie siye; a tyepyer' umru ya ot zhazhdy, i popadu v ruki nyeobryezannykh. i razvyerz eti-k yaminu v lyekhye, i potyekla iz nyeye voda. on napilsya, i vozvratilsya dukh yego, i on ozhil; otgogo i naryecheno imya myestu syemu: istochnik vzyvayushchyego, kotoryi v lyekhye do syego dnya. i byl on sud'yeyu izrailya vo dni filistimlyan dvadtsat' lyet.

16

prishyel odnazhdy samson v gazu i, uvidyev tam bludnitsu, voshyel k nyei. zhityelyam gazy skazali: samson prishyel syuda. i khodili oni krugom, i podstyeryegali yego vsyu noch' v vorotakh goroda, i tailis' vsyu noch', govorya: do svyeta utryennyyego [podozhdyem, i] ub'yem yego. a samson spal do polunochi; v polnoch' zhye vstav, skhvatil dveryi gorodskikh vorot s oboimi kosyakami, podnyal ikh vmyeste s zaporom, polozhil na plyechi svoi i otnyes ikh na vyershinu gory, kotoraya na puti k khyevronu poslye togo polyubil on odnu zhyenshchine, zhivshuyu na dolinye soryek; imya yei dalida. k nyei prishli vladyet'sy filistimskie i govoryat yei: ugovori yego, i vyvyedai, v chyem vyelikaya sila yego i kak nam odolyet' yego, chtoby svyazat' yego i us-

miriť yego; a my dadim tyebye za to kazhdyi tsysachu sto [siklyei] syeryebra. i skazala dalida samsonu: skazhi mnye, v chyem vyelikaya sila tvoya i chyem svyazat' tyebya, chtoby usmiriť tyebya? samson skazal yei: yesli svyazhut myenya syem'yu syrymi tyetivami, kotoryye nye zasushyeny, to ya sdyelayus' byessilyen i budu kak i prochiye lyudi. i prinyesli yei vladyl'tsy filistimskie syem' syrykh tyetiv, kotorye nye zasokhli, i ona svyazala yego imi. (myezhdu tyem odin skrytno sidyl u nyeye v spal'nye.) i skazala yemu: samson! filistimlyanye [idut] na tyebya. on razozval tyetivy, kak razryvayut nitku iz pakli, kogda pyeryezhzhayet yeye ogon'. i nye uznana sila yego. i skazala dalida samsonu: vot, ty obmanul myenya i govoriť mnye lozh'; skazhi mnye, chyem by svyazat' tyebya? on skazal yei: yesli svyazhut myenya novymi vyeryevkami, kotoryye nye byli v dyelye, to ya sdyelayus' byessilyen i budu, kak prochiye lyudi. dalida vzyala novyye vyeryevki i svyazala yego i skazala yemu: samson! filistimlyanye [idut] na tyebya. (myezhdu tyem odin skrytno sidyl v spal'nye.) i sorval on ikh s ruk svoikh, kak nitki. i skazala dalida samsonu: vsye ty obmanyvayesh' myenya i govoriť mnye lozh'; skazhi mnye, chyem by svyazat' tyebya? on skazal yei: yesli ty votkyesh' syem' kos golovy moyei v tkan' [i prib'yesh' yeye gvozdyem k tkal'noi kolodye]. i prikrypila ikh k kolodye, i skazala yemu: filistimlyanye [idut] na tyebya, samson! on probudilsya ot sna svoynogo i vydvernul tkal'nuyu kolodu vmesty s tkan'yu. i skazala yemu [dalida]: kak zhye ty govoriť: lyublyu tyebya, a syerdtsye tvoye nye so mnoyu? vot, ty trizhdy obmanul myenya, i nye skazal mnye, v chyem vyelikaya sila tvoya. i kak ona slovami svoimi tyagotila yego vsyakii dyen' i muchila yego, to dushye yego tyazhelo stalo do smyerti. i on otkryl yei vsye syerdtsye svoye, i skazal yei: britva nye kasalas' golovy moyei, ibo ya nazoryei bozhii ot chryveya matyeri moyei; yesli zhye ostrich' myenya, to otstupit ot myenya sila moye; ya sdyelayus' slab i budu, kak prochiye lyudi. dalida, vidya, chto on otkryl yei vsye syerdtsye svoye, poslala i zvala vladyl'tsyev filistimskikh, skazav im: iditye tyepyer'; on otkryl mnye vsye syerdtsye svoye. i prishli k nyei vladyl'tsy filistimskie i prinyesli syeryebro v rukakh svoikh. i usypila yego [dalida] na kolyenyakh svoikh, i prizvala chyelovyeka, i vvelyela yemu ostrich' syem' kos golovy yego. i nachal on oslabeyvat', i otstupila ot nyego sila yego. ona skazala: filistimlyanye [idut] na tyebya, samson! on probudilsya ot sna svoynogo, i skazal: poidu, kak i pryvezhdye, i osvobozhus'. a nye znal, chto i-o' otstupil ot nyego. filistimlyanye vzyali yego i vykololi yemu glaza, privyeli yego v gazu i okovali yego dvumya myednymi tsyep'yami, i on molol v domye uznikov. myezhdu tyem volosy na golovy yego nachali rasti, gdye oni byli ostrizhyeny. vladyl'tsy filistimskie sobralis', chtoby prinyesti vyelikuyu zhyertvu dagonu, eti-ku svoymu, i povyesylit'sya, i skazali: eti-k nash pryedal samsona, vraga nashyego, v ruki nashi. takzhye i narod, vidya yego, proslavlyal etika svoynogo, govorya: eti-k nash pryedal v ruki nashi vraga nashyego i opustoshityela zymeli nashyey, kotoryi pobil mnogikh iz nas. i kogda razvyesyeliilos'

syerdtsye ikh, skazali: pozovitye samsona, pust' on pozabavit nas. i prizvali samsona iz doma uznikov, i on zabavlyal ikh, i postavili yego myezhdu stolbami. i skazal samson otroku, kotoryi vodil yego za ruku: podvyedi myenya, chtoby oshchupat' mnye stolby, na kotorykh utvyerzhdyen dom, i prislonit'sya k nim. dom zhye byl polon muzhchin i zhyen-shchin; tam byli vsye vladyl'tsy filistimskie, i na krovlye bylo do tryekh tysyach muzhchin i zhyen-shchin, smotryevshikh na zabavlyayushchego [ikh] samsona. i vovzval samson k i-o i skazal: i-o bozhye! vspomni myenya i ukryepi myenya tol'ko tyepyer'; o bozhye! chtoby mnye v odin raz otmstit' filistimlyanam za dva glaza moi. i sdvinul samson s myesta dva syrednikh stolba, na kotorykh utvyerzhdyen byl dom, upyershis' v nikh, v odin pravoyu rukoyu svoeyu, a v drugoi lyevoyu. i skazal samson: umri, dusha moye, s filistimlyanami! i upyersya [vsyeyu] siloyu, i obrushilsya dom na vladyl'tsyev i na vyes' narod, byvshii v nyem. i bylo umyershikh, kotorykh umyertvil [samson] pri smyerti svoeye, bolyeye, nyezhlyeli skol'ko umyertvil on v zhizni svoeye. i prishli brat'ya yego i vyes' dom ottsa yego, i vzyali yego, i poshli i pokhonorili yego myezhdu tsororyu i yestaolom, vo grobye manoya, ottsa yego. on byl sud'yeyu izrailya dvadtsat' lyet.

17

byl nyekto na gorye yefryemovoi, imenyem mikha. on skazal matyeri svoeye: tsysacha sto [siklyei] syeryebra, kotoryye u tyebya vzyaty i za kotoryye ty pri mnye izryekla proklyatiye, eto syeryebro u myenya, ya vzyl yego. mat' yego skazala: blagosloven syn moi u i-o! i vozvratil on matyeri svoeye tsysachu sto [siklyei] syeryebra. i skazala mat' yego: eto syeryebro ya ot syebya posvyatila i-o dlya syna moyego, chtoby sdyelat' iz nyego istukan i lityi kumir; itak otdayu onoye tyebye no on vozvratil syeryebro matyeri svoeye. mat' yego vzyala dvysti [siklyei] syeryebra i otdala ikh plavil'shchiku. on sdyelal iz nikh istukan i lityi kumir, kotoryi i nakhodilsya v domye mikhi. i byl u mikhi dom bozhii. i sdyelal on yefod i tyer-afim i posvyatil odnogo iz synovyei svoikh, chtob on byl u nyego svyashchyennikom. v tye dni nye bylo tsarya u izrailya; kazhdyi dyelal to, chto yemu kazalos' spravvedlivym. odin yunosha iz viflyeyema iudyeiskogo, iz kolyena iudina, lyevit, togda zhil tam; etot chyelovyek poshyel iz goroda viflyeyema iudyeiskogo, chtoby pozhit', gdye sluchitsya, i idya dorogoyu, prishyel na goru yefryemovu k domu mikhi. i skazal yemu mikha: otkuda ty idyesh'? on skazal yemu: ya lyevit iz viflyeyema iudyeiskogo i idu pozhit', gdye sluchitsya. i skazal yemu mikha: ostan'sya u myenya i bud' u myenya ottsom i svyashchyennikom; ya budu davat' tyebye po dyesyati [siklyei] syeryebra na god, potrebnoye odyeyaniye i propitaniye. lyevit poshyel k nyemu i soglasilsya lyevit ostat'sya u etogo chyelovyeka, i byl yunosha u nyego, kak odin iz synovyei yego. mikha posvyatil lyevita, i etot yunosha byl u nyego svyashchyennikom i zhil v domye u mikhi. i skazal mikha: tyepyer' ya

znayu, chto i-o' budyet mnye blagotvorit', potomu chto lyevit u myenya svyashchyennikom.

18

v tye dni nye bylo tsarya u izrailiya; i v tye dni kolyeno danovo iskalo syebye udyela, gdye by posyelit'sya, potomu chto dotolye nye vypalo yemu [polnogo] udyela myezhdu kolyenami izrailiyevymi. i poslali syny danovy ot plyemyeni svojego pyat' chyelovyek, muzhyei sil'nykh, iz tsory i yestaola, chtob osmotryet' zyeumlyu i uznat' yeye, i skazali im: poiditye, uznaitye zyeumlyu. oni prishli na goru yefryemovu k domu mikhi i nochyevali tam. nakhodyas' u doma mikhi, uznali oni golos molodogo lyevita i zashli tuda i sprashivali yego: kto tyebya privyel syuda? chto ty zdyes' dyelayesh' i zachyem ty zdyes' on skazal im: to i to sdylael dlya myenya mikha, nanyal myenya, i ya u nyego svyashchyennikom. oni skazali yemu: vo-prosi eti-ka, chtoby znat' nam, uspyeshyen li budyet put' nash, v kotoryi my idyem. svyashchyennik skazal im: iditye s mirom; pryed i-o put' vash, v kotoryi vy idyetye. i poshli tye pyat' muzhyei, i prishli v lais, i uvidyeli narod, kotoryi v nyem, chto on zhivyet pokoino, po obychayu sidonyan, tikh i byespyechyen, i chto nye bylo v zyeumlye toi, kto obizhal by v chyem, ili imyel by vlast': ot sidonyan oni zhili dalyeko, i ni s kyem nye bylo u nikh nikakogo dyela. i vozvratilis' k brat'ym svoim v tsoru i yestaol, i skazali im brat'ya ikh: s chyem vy? oni skazali: vstanyem i poidyem na nikh; my vidyeli zyeumlyu, ona vye's ma khorosha; a vy zadumalis': nye myedlitye poiti i vzyat' v naslyediye tu zyeumlyu; kogda poidyetye vy, pridyetye k narodu byespyechnomu, i zyeumlya ta obshirna; eti-k pryedayet yeye v ruki vashi; eto takoye myesto, gdye nyet ni v chyem nyedostatka, chto [poluchayetsya] ot zyeumli. i opravilis' ottuda iz kolyena danova, iz tsory i yestaola, shyest'sot muzhyei, pryepoyasavshis' voinskim oruzhiyem. oni poshli i stali stanom v kiriaf-iarimye, v iudyeey. posyemu i nazyvayut to myesto stanom danovym do syego dnya. on pozadi kiriaf-iarima. ottuda opravilis' oni na goru yefryemovu i prishli k domu mikhi. i skazali tye pyat' muzhyei, kotoryye khodili osmatrivat' zyeumlyu lais, brat'ym svoim: znayetye li, chto v odnom iz domov sikh yest' yefod, tyerafim, istukan i lityi kumir? itak podumaitye, chto sdylael'. i zashli tuda, i voshli v dom molodogo lyevita, v dom mikhi, i privyetsvovali yego. a shyest'sot chyelovyek iz synov danovykh, pyeryepoyasannye voinskim oruzhiyem, stoyali u vorot. pyat' zhye chyelovyek, khodivshikh osmatrivat' zyeumlyu, poshli, voshli tuda, vzyali istukan i yefod i tyerafim i lityi kumir. svyashchyennik stoyal u vorot s tyemi shyest'yustami chyelovyek, pryepoyasannykh voinskim oruzhiyem. kogda oni voshli v dom mikhi i vzyali istukan, yefod, tyerafim i lityi kumir, svyashchyennik skazal im: chto vy dyelayetye? oni skazali yemu: molchi, polozhi ruku tvoyu na usta tvoi i idi s nami i bud' u nas otssom i svyashchyennikom; luchshye li tyebye byt' svyashchyennikom v domye odnogo chyelovyeka, nyezhyeli byt' svyashchyennikom v kolyenye ili v plyemyeni izrailiyevom? svyashchyennik obradoval-

sya, i vzyal yefod, tyerafim i istukan, i poshyel s nardo-dom. oni obratilis' i poshli, i otpustili dyetyei, skot i tyazhyesti vpyeryed. kogda oni udalilis' ot doma mikhi, zhityeli domov sosyednikh s domom mikhi sobralis' i pognalis' za synami dana, i krichali synam dana. [syny danovy] oborotilis' i skazali mikhye: chto tyebye, chto ty tak krichish' (mikha) skazal: vy vzyali eti-kov moikh, kotorykh ya sdylael, i svyashchyennika, i ushli; chyego yeshchyte bolyye? kak zhye vy govoryte: chto tyebye? syny danovy skazali yemu: [molchi], chtoby my nye slyshali golosa tvoyego; inachye nyekotoryye iz nas, rassyerdvishis', napadut na vas, i ty pogubish' syebya i syemyeisto tvoye. i poshli syny danovy putyem svoim; mikha zhye, vidya, chto oni sil'nyeye yego, poshyel nazad i vozvratilsya v dom svoi. a [syny danovy] vzyali to, chto sdylael mikha, i svyashchyennika, kotoryi byl u nyego, i poshli v lais, protiv naroda spokoinogo i byespyechnogo, i pobili yego myechom, a gorod sozhgli ognym. nyekomu bylo pomoch', potomu chto on byl otdayen ot sidona i ni s kyem nye imyel dyela. [gorod syei] nakhodilsya v dolinye, chto bliz byef-ryekhova. i postroili [snova] gorod i posyelimis' v nyem, i naryekli imya gorodu: dan, po imyeni otssa svojego dana, syna izrailyeva; a pryezhdye imya goroda tomu bylo: lais. i postavili u syebya syny danovy istukan; ionafan zhye, syn girsona, syna manassii, sam i synov'ya yego byli svyashchyennikami v kolyenye danovom do dnya pyeryesyelyeniya [zhityelyei toi] zyeumli; i imyeli u sye-byia istukan, sdylannyi mikhoym, vo vsye to vryemya, kogda dom bozhii nakhodilsya v silomye.

19

v tye dni, kogda nye bylo tsarya u izrailiya, zhil odin lyevit na sklyone gory yefryemovoi. on vzyal syebye nalozhnitsu iz viflyeyema iudyeiskogo. nalozhnitsa yego possorilas' s nim i ushla ot nyego v dom otssa svojego v viflyeyem iudyeiskii i byla tam chetyertye myesyatsa. muzh yeye vstal i poshyel za nyeyu, chtoby pogovorit' k syerdtsu yeye i vozvratit' yeye k syebye. s nim byl sluga yego i para oslov. ona vvyela yego v dom otssa svojego ottyets etoi molodoi zhyen-shchiny, uvidyev yego, s radost'y vstryetil yego, i udcheryhal yego tyes't yego, ottyets molodoi zhyen-shchiny. i probyl on u nyego tri dnya; oni yeli i pili i nochyevali tam. v chetyertyy dyen' vstali oni rano, i on vstal, chtob idti. i skazal ottyets molodoi zhyen-shchiny ztyatu svoymu: podkryepi syerdtsye tvoye kuskom khlyeba, i potom poidyetye. oni ostalis', i oba vmystye yeli i pili. i skazal ottyets molodoi zhyen-shchiny chyelovyeku tomu: ostan'sya yeshchyte na noch', i pust' povyesyeltsya syerdtsye tvoye. chyelovyek tot vstal, bylo, chtob idti, no tyes't yego uprosil yego, i on opyat' nochyeval tam. na pyaty dyen' vstal on poutru, chtob idti. i skazal ottyets molodoi zhyen-shchiny toi: podkryepi syerdtsye tvoye [khlyebom], i pomyedlitye, dokolye pryeklonitsya dyen'. i yeli oba oni. i vstal tot chyelovyek, chtob idti, sam on, nalozhnitsa yego i sluga yego. i skazal yemu tyes't yego, ottyets molodoi zhyen-shchiny: vot, dyen' pryeklonilsya k vecheryu, nochuitye, pozhaluitye; vot, dnyu skoro konyets,

nochui zdyes', pust' povyesyelsitsya syerdtsye tvoye; zavtra poran'shye vstanetye v put' vash, i poidyesh' v dom tvoï, no muzh nye soglasilsya nochyevat', vstal i poshyel; i prishyel k iyevasu, chto [nynye] iyerusalim; s nim para nav'yuchyennykh oslov i nalozhnitsa yego s nim. kogda oni byli bliz iyevasu, dyen' uzhye ochyen' pryeklonilsya. i skazal sluga i-o svoymu: zaidyem v etot gorod iyevasuyevy i nochuyem v nyem. i-o yego skazal yemu: nyet, nye poidyem v gorod inoplyemnyennikov, kotoryye nye iz synov izrail'yevykh, no doidyem do givy. i skazal slugy svoymu: doidyem do odnogo iz sikh myest i nochuyem v givye, ili v ramye. i poshli, i shli, i zakatilos' solntsye podlye givy vyeniaminovy. i povyernuli oni tuda, chtoby poiti nochyevat' v givye. i prishyel on i syel na ulitsye v gorodye; no nikto nye priglaschal ikh v dom dlya nochlyega. i vot, idyet odin starik s raboty svoey s polya vyecherom; on rodom byl s gory yefryemovoy i zhil v givye. zhityeli zhye myesta syego byli syny vyeniaminovy. on, podnyav glaza svoi, uvidyel prokhozhyego na ulitsye gorodskoi. i skazal starik: kuda idyesh'? i otkuda ty prishyel? on skazal yemu: my idyem iz viflyeyema iudeyskogo k gorye yefryemovoy, otkuda ya; ya khodil v viflyeyem iudeyskii, a tyepyer' idu k domu i-o; i nikto nye priglasheyet myenya v dom; u nas yest' i soloma i korm dlya oslov nashikh; takzhye khlyeb i vino dlya myenya i dlya raby tvoey i dlya syego slugi yest' u rabov tvoikh; ni v chyem nyet nyedostatka. starik skazal yemu: bud' spokoyen: vyes' nyedostatok tvoï na mnye, tol'ko nye nochui na ulitsye. i vyvel yego v dom svoi i dal kormu oslam [yego], a sami oni omyli nogi svoi i yeli i pili. togda kak oni razvyesyeli syerdtsa svoi, vot, zhityeli goroda, lyudi razvratnyye, okruzhili dom, stuchalis' v dvyeri i govorili stariku, khozyainu doma: vyvvedi chyelovyeka, voshyedshego v dom tvoï, my poznayem yego. khozyain doma vyshyel k nim i skazal im: nyet, brat'ya moi, nye dyelaitye zla, kogda chyelovyek syei voshyel v dom moi, nye dyelaitye etogo byezumiya; vot u myenya doch' dyevitsa, i u nyego nalozhnitsa, vyvvedu ya ikh, smiritye ikh i dyelaitye s nimi, chto vam ugodno; a s chyelovyekom sim nye dyelaitye etogo byezumiya. no oni nye khotyeli slushat' yego. togda muzh vzyal svoyu nalozhnitsu i vyvel k nim na ulitsu. oni poznali yeye, i rugalis' nad nyeyu vsyu noch' do utra. i otpustili yeye pri poyavlenii zari. i prishla zhyenshchina pryed poyavleniyem zari, i upala u dvyeri doma togo chyelovyeka, u kotorogo byl i-o yeye, [i lyezhala] do svyeta. i-o yeye vstal poutru, otvoril dvyeri doma i vyshyel, chtob idti v put' svoi: i vot, nalozhnitsa yego lyezhit u dvyeri doma, i ruki yeye na porogye. on skazal yei: vstavai, poidyem. on otvyeta nye bylo, [potomu chto ona umyerla]. on polozhil yeye na osla, vstal i poshyel v svoe myesto. prida v dom svoi, vzyal nozh i, vzyav nalozhnitsu svoyu, razryezal yeye po chlyenam yeye na dyevnadsat' chastyei i poslal vo vsye pryedely izrail'yevy. vsyakii, vidyevshii eto, govoril: nye byvalo i nye vidano bylo podobnogo syemu ot dnya issheyetsviya synov izrail'yevykh iz ziemli yegipyetskoi do syego dnya. obratitye vnimaniye na eto, posovyetuytes' i skazhitye.

i vyshli vsye syny izrail'yevy, i sobralos' [vsye] obshcheystvo, kak odin chyelovyek, ot dana do virsavii, i zemlya galaadskaya pryed i-o v massivu. i sobralis' nachal'niki vsyego naroda, vsye kolyena izrail'yevy, v sobraniye naroda bozhiya, chyetryresta tysyach pyeshikh, obnazhayushchikh myech. i syny vyeniaminovy uslyshali, chto syny izrail'yevy prishli v massivu. i skazali syny izrail'yevy: skazhitye, kak proiskhodilo eto vizual-ra-trudit'sya lyevit, muzh onoi ubitoi zhyenshchiny, otvyechal i skazal: ya s nalozhnitsyeyu moyeyu prishyel nochyevat' v givu vyeniaminovu; i vosstali na myenya zhityeli givy i okruzhili iz-za myenya dom noch'yü; myenya namyeryevalis' ubit', i nalozhnitsu moyu zamuchili, tak, chto ona umyerla; ya vzyal nalozhnitsu moyu, razryezal yeye i poslal yeye vo vsye oblasti vladenyia izrail'yeva, ibo oni sdylali byezzakonnnoye i sramnoye dyelo v izrail'ye; vot vsye vy, syny izrail'yevy, rassmotritye eto dyelo i ryeshitye zdyes'. i vosstal vyes' narod, kak odin chyelovyek, i skazal: nye poidyem nikto v shatyer svoi i nye vozvratimsya nikto v dom svoi; i vot chto my sdylayem nynye s givoyu: [poidyem] na nyeye po zhryebiyu; i voz'myem po dyesyati chyelovyek iz sta ot vsyekh kolyen izrail'yevykh, po sto ot tysyachi i po tysyachye ot t'my, chtob oni prinyesli s'yestnykh pripasov dlya naroda, kotoryi poidyet protiv givy vyeniaminovy, nakazat' yeye za sramnoye dyelo, kotorye ona sdylala v izrail'ye. i sobralis' vsye izrail'tyanе protiv goroda yedinodushno, kak odin chyelovyek. i poslali kolyena izrail'yevy vo vsye kolyeno vyeniaminovu skazat': kakoye eto gnusnoye dyelo sdylano u vas! vydaitye razvrashchyennykh onykh lyudyei, kotoryye v givye; my umyertvim ikh i iskorenim vizual-ra-trudit'sya iz izrail'ya. no syny vyeniaminovy nye khotyeli poslushat' golosa brat'yev svoikh, synov izrail'yevykh; a sobralis' syny vyeniaminovy iz gorodov v givu, chtoby poiti voinoyu protiv synov izrail'yevykh. i naschitalos' v tot dyen' synov vyeniaminovykh, [sobravshikh] iz gorodov, dvadtsat' shyest' tysyach chyelovyek, obnazhayushchikh myech; kromye togo, iz zhityeyei givy naschitalo syem'sot otbornykh; iz vsyego naroda syego bylo syem'sot chyelovyek otbornykh, kotoryye byli lyevshi, i vsye sii, brosay iz prashchyei kamni v volos, nye brosali mimo. izrail'tyan zhye, kromye synov vyeniaminovykh, naschitalos' chyetryresta tysyach chyelovyek, obnazhayushchikh myech; vsye oni byli sposobny k voinye. i vstali i poshli v dom bozhii, i voprosnali eti-ka i skazali syny izrail'yevy: kto iz nas pryezhdye poidyet na voinu s synami vyeniamina? i skazal i-o: iuda [poidyet] vpyeryedi. i vstali syny izrail'yevy poutru i raspolozhilis' stanom podlye givy; i vystupili izrail'tyanе na voinu protiv vyeniamina, i stali syny izrail'yevy v boyevoi poriyadok bliz givy. i vyshli syny vyeniaminovy iz givy i polozhili v tot dyen' dvadtsat' dyve tysyachi izrail'tyan na zye-my. no narod izrail'skii obodrlsya, i opyat' stali v boyevoi poriyadok na tom myestye, gdye stoyali v pryezhnii dyen'. i poshli syny izrail'yevy, i plakali pryed i-o do vyechera, i voprosnali i-o: vstupať li

mnye yeshchye v srazheniye s synami vyeniamina, brata moyego? i-o' skazal: iditye protiv nyego. i podstupili syny izrail'evy k synam vyeniamina vo vtoroi dyen'. vyeniamin vyshel protiv nikh iz givy vo vtoroi dyen', i yeshchye polozhili na zemlyu iz synov izrail'evykh vosyemnadsat' tysyach chyelovyyek, obnazhavshikh myech. togda vsye syny izrail'evy i vyes' narod poshli i prishli v dom bozhii i, sidya tam, plakali pryed i-o, i postilis' v tot dyen' do vyechyera, i voznyesli vsyesozhzhieniya i mirnyye zhyertyvy pryed i-o. i voprosnali syny izrail'evy i-o (v to vryemya kovcheyg zavyyeta bozhiya nakhodilsya tam, i finyyes, syn yelyeazara, syna aaronova, pryedstoyal pryed nim): vykhodit' li mnye yeshchye na srazheniye s synami vyeniamina, brata moyego, ili nyet? i-o' skazal: iditye; ya zavtra pryedam yego v ruki vashi. i postavil izrail' zasadu vokrug givy. i poshli syny izrail'evy na synov vyeniamina v tryetii dyen' i stali v boyevoi poriyadok pryed givoyu, kak pryezhdye. syny vyeniaminovy vystupili protiv naroda i otdalilis' ot goroda, i nachali, kak pryezhdye, ubivayt' iz naroda na dorogakh, iz kotorykh odna idyet k vyefilyu, a drugaya k givye polyem, i [ubili] do tridsati chyelovyyek iz izrail'tyan. i skazali syny vyeniaminovy: oni padayut pryed nami, kak i pryezhdye. a syny izrail'evy skazali: pobyezhim ot nikh i otvlyechem ikh ot goroda na dorogi. i vsye izrail'tyanie vstali s svoyego myesta i vystroilis' v vaal-famarye. i zasada izrail'eva ustremilas' iz svoyego myesta, s zapadnoi storony givy. i prishli pryed givu dyesyat' tysyach chyelovyyek otbornykh iz vsyego izrail'ya, i nachalos' zhyestokoye srazheniye; no [syny vyeniamina] nye znali, chty pryedstoit im byeda. i porazil i-o' vyeniamina pryed izrail'tyanami, i polozhili v tot dyen' izrail'tyanie iz synov vyeniamina dvadtsat' pyat' tysyach sto chyelovyyek, obnazhavshikh myech. kogda syny vyeniamina uvidyli, chty oni porazhyeny, togda izrail'tyanie ustupili myesto synam vyeniamina, ibo nadyeialis' na zasadu, kotoruyu oni postavili bliz givy. zasada zhye pospyeshila i ustremilas' k givye, i vstupila i porazila vyes' gorod myechom. izrail'tyanie postavili s zasadoyu [uslovyennym] znakom k napadyeniyu podnimayushchisya dym iz goroda. itak, kogda izrail'tyanie otstupili s myesta srazheniya, i vyeniamin nachal porazhat' i povyerg izrail'tyan do tridsati chyelovyyek i govoril: opyat' padayut oni pryed nami, kak i v pryezhniye srazheniya; togda nachal podnimat'sya iz goroda dym stolbom. vyeniamin oglyanulsya nazad, i vot, [dym] ot vsyego goroda voshodit k nyebu. izrail'tyanie vorotilis', a vyeniamin orobyel, ibo uvidel, chty postigla yego byeda. i pobyezhali oni ot izrail'tyan po dorogye k pustynye; no syecha pryeslyedovala ikh, i vykhodivshye iz gorodov pobivali ikh tam; okruzhili vyeniamina, i pryeslyedovali yego do myenukhi i porazhali do samoi vostochnoi storony givy. i palo iz synov vyeniamina vosyemnadsat' tysyach chyelovyyek, lyudyei sil'nykh. [ostavshiesya] oborotilis' i pobyezhali k pustynye, k skalye rimmonu, i pobili yeshchye [izrail'tyanie] na dorogakh pyat' tysyach chyelovyyek; i gnalis' za nimi do gidoma i yeshchye ubili iz nikh dyve tysyachi chyelovyyek. vsyekh zhye synov vyeniaminovykh,

pavshikh v tot dyen', bylo dvadtsat' pyat' tysyach chyelovyyek, obnazhavshikh myech, i vsye oni byli muzhi sil'nyye. i [obratilis' ostavshiesya] i ubyezjali v pustynyu, k skalye rimmonu, shyest' sot chyelovyyek, i ostavalis' tam v kamennoi gorye rimmonye chyetryrnye myesyatsa. izrail'tyanie zhye opyat' poshli k synam vyeniaminovym i porazili ikh myechom, i lyudyei v gorodye, i skot, i vsye, chty ni vstryechalos', i vsye nakhodivshiesya [na puti] goroda sozhgli ognym.

21

i poklyalis' izrail'tyanie v massifye, govorya: nikto iz nas nye otdast dochyeryi svoyei synam vyeniamina v zamuzhystvo. i prishel narod v dom bozhii, i sidyli tam do vyechyera pryed eti-kom, i podnyali gromkii vopl', i sil'no plakali, i skazali: i-o, bozhye izrail'ev! dlya chyego sluchilos' eto v izrail'ye, chty nye stalo tyepyer' u izrail'ya odnogo kolyena na drugoi dyen' vstal narod poutru, i ustroili tam zhyertyvnyennik, i voznyesli vsyesozhzhieniya i mirnyye zhyertyvy. i skazali syny izrail'evy: kto nye prikhodil v sobraniye pryed i-o iz vsyekh kolyen izrail'evykh? ibo vye-likoye proklyatiye [proiznyeseno] bylo na tyekh, kotoryye nye prishli pryed i-o v massifu, i skazano bylo, chty tye pryedany budut smyerti. i szhalilis' syny izrail'evy nad vyeniaminom, bratom svoim, i skazali: nynye otsyecheno odno kolyeno ot izrail'ya; kak postupit' nam s ostavshimisya iz nikh [kasatyel'no] zhyen, kogda my poklyalis' i-o nye davat' im zhyen iz dochyeryei nashikh? i skazali: nyet li kogo iz kolyen izrail'evykh, kto nye prikhodil pryed i-o v massifu? i okazalos', chty iz iavisa galaadskogo nikto nye prikhodil pryed i-o v stan na sobraniye. i osmotryen narod, i vot, nye bylo tam ni odnogo iz zhytelyei iavisa galaadskogo. i poslalo tuda obshchestvo dyevnadsat' tysyach chyelovyyek, muzhyei sil'nykh, i dali im prikazaniye, govorya: iditye i porazitye zhytelyei iavisa galaadskogo myechom, i zhyenshchin i dyetyei; i vot chty sdyelaitye: vsyakogo muzhchinu i vsyakuyu zhyenshchinu, poznavshuyu lozhye muzhyeskoye, pryedaitye zaklyatiyu. i nashli oni myezhdzu zhytelyami iavisa galaadskogo chyetryresta dyevits, nye poznavshikh lozha muzhyeskogo, i pryveli ikh v stan v silom, chty v zyeimlye khanaanskoi. i poslalo vsye obshchestvo pyeryegovorit' s synami vyeniamina, byvshimi v skalye rimmonye, i ob'yavilo im mir. togda vozvratilis' syny vyeniamina, i dali im (izrail'tyanie) zhyen, kotorykh ostavili v zhivykh iz zhyenshchin iavisa galaadskogo; no okazalos', chty etogo bylo nyedostatochno. narod zhye sozhalyel o vyeniamine, chty i-o' nye sokhranil tsylosti kolyen izrail'evykh. i skazali staryeishiny obshchestva: chty nam dyelat' s ostavshimisya [kasatyel'no] zhyen, ibo istryblyeny zhyenshchiny u vyeniamina? i skazali: naslyedstvynnaya zyeimlya pust' ostayet'sya utsyelyevshim synam vyeniamina, chtoby nye ischyevizual-ra-trudit'sya kolyeno ot izrail'ya; no my nye mozhym dat' im zhyen iz dochyeryei nashikh; ibo syny izrail'evy poklyalis', govorya: proklyat, kto dast zhyenu vyeniaminu. i skazali: vot, kazhdyi god byvayet prazdnik i-o' v silomye, kotoryi na syevyer

ot vyefilya i na vostok ot dorogi, vyedushchyei ot vyefilya v sikhym, i na yug ot lyevo. i prikazali synam vyeniamina i skazali: poditye i zasyad'tye v vinogradnikakh, i smotritye, kogda vyidut dyevitsy silomskiye plyasat' v khorovodakh, togda vyiditye iz vinogradnikov i skhvatitye syebye kazhdyi zhyenu iz dyevits silomskikh i iditye v zyemlyu vyeniaminovu; i kogda pridut ottsy ikh, ili brat'ya ikh s zhaloboyu k nam, my skazhyem im: prostitye nas za nikh, ibo my nye vzyali dlya kazhdogo iz nikh zhyeny na voinye, i vy nye dali im; tyepyer' vy vinovny. syny vyeniamina tak i sdyelali, i vzyali zhyen po chislu svoiyemu iz byvshikh v khorovode, kotorykh oni pokhitali, i poshli i vozvratilis' v udel svoi, i postroili goroda i stali zhit' v nikh. v to zhye vryemya izrail'tyanye razoshlis' ottuda kazhdyi v kolyeno svoje i v plyemya svoje, i poshli ottuda kazhdyi v udel svoi. v tye dni nye bylo tsarya u izrailya; kazhdyi dyelal to, chto yemu kazalos' spravvedlivym.

byl odin chyelovek iz ramafaim-tsofima, s gory yefryemovoi, imya yemu yelkana, syn iyerokhama, syna iliya, syna tokhu, syna tsufa, —yefrafinin; u nyego byli dvye zhyeny: imya odnoi anna, a imya drugoi fyennana; u fyennany byli dyeti, u anny zhye nye bylo dyetyei. i khodil etot chyelovek iz goroda svoego v polozhyennyye dni poklonyat'sya i prinosit' zhyertvu i-o savaofu v silom; tam [byli ilii i] dva syna yego, ofni i finyeyes, svyashchyennikami i-o v tot dyen', kogda yelkana prinosil zhyertvu, daval fyennanye, zhyenye svoiei, i vsyem synov'yam yeye i dochyeryam yeye chasti; annye zhye daval chast' osobuyu, ibo lyubil annu, khotya i-o' zaklyuchil chryevo yeye. sopyernitsa yeye sil'no ogorchala yeye, pobuzhdaya yeye k ropotu na to, chtó i-o' zaklyuchil chryevo yeye. tak byvalo kazhdyi god, kogda khodila ona v dom i-o'; ta ogorchala yeye, a eta plakala i nye yela. i skazal yei yelkana, muzh yeye: anna! chtó ty plachyesh' i pochyemu nye yesh', i otcheyego skorbit syerdtsye tvoye? nye luchshye li ya dlya tyebya dyesyati synovyei? i vstala anna poslye togo, kak oni yeli i pili v silomye. ilii zhye svyashchyennik sidyl togda na syedalishchye u vkhoda v khram i-o'. i byla ona v skorbi dushi, i molilas' i-o, i gor'ko plakala, i dala obyet, govorya: i-o savaof! yesli ty prizrish' na skorb' raby tvoiei i vspomnish' obo mnye, i nye zabudyesh' raby tvoiei i dash' rabye tvoiei ditya muzhyeskogo pola, to ya otdam yego i-o na vsye dni zhizni yego, i britva nye kosnyetsya golovy yego. myezhdu tym kak ona dolgo molilas' pryed i-o, ilii smotryl na usta yeye; i kak anna govorila v syerdtsye svoemu, a usta yeye tol'ko dvigalis', i nye bylo slyshno golosa yeye, to ilii schyl yeye p'yanoyu. i skazal yei ilii: dokolye ty budyesh' p'yanoyu? vytryezvis' ot vina tvoeyego. i otvyechala anna, i skazala: nyet, i-o moi; ya—zhyena, skorbyashchaya dukhom, vina i sikyera ya nye pila, no izlivayu dushu moyu pryed i-o; nye schitai raby tvoiei nyegodnoyu zhyenshchinoyu, ibo ot vyelikoi pychali moyei i ot skorbi moyei ya govorila dosyelye. i otvyechal ilii i skazal: idi s mirom, i eti-k izrail'yev ispolnit proshyeniye tvoye, chye go ty prosila u nyego. ona zhye skazala: da naidyet raba tvoya milost' v ochakh tvoikh! i poshla ona v put' svoi, i yela, i litsye yeye nye bylo uzhye [pyechal'no], kak pryezhdye. i vstali oni potru, i poklonilis' pryed i-o, i vozvratilis', i prishli v dom svoi v ramu. i poznal yelkana annu, zhyenu svoyu, i vspomnil o nyei i-o'. chryez nyeskol'ko vryemyeni zachala anna i rodila syna i dala yemu imya: samuil, ibo, [govorila ona], ot i-o ya isprosila yego. i poshyel muzh yeye yelkana i vsye syemyeistvo yego sovyershit' godichnyu zhyertvu i-o i obyety svoi. anna zhye nye poshla, skazav muzhu svoymu: kogda mladenyets otnyat budyet ot grudi i podrastyet, togda ya otvyedu yego, i on avaytsya pryed i-o i ostanyetsya tam navsye gda. i skazal yei yelkana, muzh yeye: dyelai, chtó tyebye ugodno; ostavaisya, dokolye nye vskormish' yego grud'yú; tol'ko da utvyerdit i-o' slovo, [vyshyedshyeye iz ust tvoikh]. i ostalas' zhyena [yego], i kormila grud'yú syna svoego, dokolye nye vskormila. kogda zhye vskormila yego, poshla s nim v silom, [vzyav] tri

tyel'tsa i odnu yefu muki i myekh vina, i prishla v dom i-o v silom; otrok zhye byl yeshchye ditya. i zakololi tyel'tsa; i privyela otroka k iliyu i skazala: o, i-o moi! da zhivyet dusha tvoya, i-o moi! ya—ta samaya zhyenshchina, kotoraya zdyes' pri tyebye stoyala i molilas' i-o; o sym dityati molilas' ya, i ispolnil mnye i-o' proshyeniye moye, chye go ya prosila u nyego; i ya ot-dayu yego i-o na vsye dni zhizni yego, sluzhit' i-o. i poklonilas' tam i-o.

2

i molilas' anna i govorila: vozradovalos' syerdtsye moye v i-o; voznyessya rog moi v eti-kye moyem; shiroko razvyerzlis' usta moi na vragov moikh, ibo ya raduyos' o spasenii tvojem. nyet [stol'] svyatogo, kak i-o'; ibo nyet drugogo, kromye tyebya; i nyet tvyerdyni, kak eti-k nash. nye umnozhaitye ryechyey nadmyennykh; dyerzkiye slova da nye iskhodyat iz ust vashikh; ibo i-o' yest' eti-k vyedyeniya, i dyela u nyego zvyyeshyeny luk sil'nykh pryelomlyayet-sya, a nyemoshchnyye pryepoyasyvayutsya siloyu; syttye rabotayut iz khlyeba, a golodnyye otdykhayut; dazhye byesplodnaya rozhdayet sym' raz, a mnogochadnaya iznymogayet. i-o' umyershchlyayet i ozhivlyayet, nizvodit v pryaispodnyuyu i vozvodit; i-o' dyelayet nishchim i oeti-kashchayet, unizhayet i vozvryshayet. iz prakha pod'yemlyet on byednogo, iz bryeniya vozvryshayet nishchego, posazhdaya s vyel'mozhami, i pryestol slavy dayet im v naslyediye; ibo u i-o osnovaniya zymeli, i on utvyerdil na nikh vsyelyennuyu. stopy svyatykh svoikh on blyudyet, a byezzakonnyye vo t'mye ischyezayut; ibo nye siloyu kryepok chyelovek. i-o' sotryet pryepi-rayushchikhsha s nim; s nyebyes vozgryemit na nikh. [i-o'] budyet sudit' kontsy zymeli, i dast kryepost' tsaryu svoemu i voznesyet rog pomazannika svoego. i poshyel yelkana v ramu v dom svoi, a otrok ostalsya sluzhit' i-o pri ilii svyashchyennike. synov'ya zhye iliya byli lyudi nyegodnyye; oni nye znali i-o i dolga svyashchyennikov v otnoshenii k narodu. kogda kto prinosil zhyertvu, otrok svyashchyennichyeskii, vo vryemya varyeniya myasa, prikholil s vilkoi v rukye svoiei i opuskal yeye v kotyel, ili v kastrulyu, ili na skovorodu, ili v gorshek, i chtó vynyet vilka, to bral syebye svyashchyennik. tak postupali oni so vsyemi izrail'tyanami, prikholdivshimi tuda v silom. dazhye pryezhdye, nyezhyeli sozhigali tuk, prikholil otrok svyashchyennichyeskii i govoril prinosivshyemu zhyertvu: dai myasa na zharkoye svyashchyenniku; on nye voz'myet u tyebya varyenogo myasa, a dai syroye. i [yesli] kto govoril yemu: pust' sozhgut pryezhdye tuk, kak dolzhno, i [potom] voz'mi syebye, skol'ko pozhyelayet dusha tvoya, to on govoril: nyet, tyeper' zhye dai, a yesli nyet, to siloyu voz'mu. i gryekh etikh molodykh lyudyei byl vyes'ma vyelik pryed i-o, ibo oni otrashchali ot zhyertvoprinoshenii i-o. otrok zhye samuil sluzhil pryed i-o, nadyevaya l'nyanoi yefod. vyerkhnyuyu odyezhdu maluyu dyelala yemu mat' yego i prinosila yemu zhyezgodno, kogda prikholdila s muzhyem svoim dlya prinyeseniya polozhyennoi zhyertvy. i blagoslovil

ilii yelkanu i zhyenu yego i skazal: da dast tye-
 bye i-o' dyetyei ot zhyeny syei vmyesto dannogo,
 оторого ты отдал i-o' i poshli oni v myesto
 svoye. i posyetil i-o' annu, i zachala ona i rodila
 yeshchye tryekh synovyei i dvukh dochyeryei; a
 otrok samuil vozrastal u i-o. ilii zhye byl vyes'ma
 star i slyshu vsye, kak postupayut synov'ya yego so
 vsyemi izrail'tyanami, i chto oni spyat s zhyenshchi-
 nami, sobiravshimisya u vkhoda v skiniyu sobraniya.
 i skazal im: dlya chyego vy dyelаете takie dyela?
 ibo ya slyshu khudyie ryechi o vas ot vsyego nar-
 oda. nyet, dyeti moi, nyekhorosha molva, kotoruyu
 ya slyshu: vy razvrashchayete narod i-o'; yesli so-
 gryeshit chelovyek protiv chelovyeka, to pomoly-
 atsya o nyem eti-ku; yesli zhye chelovyek sogryeshit
 protiv i-o, to kto budyet khodatayem o nyem? no
 oni nye slushali golosa otssa svoynogo, ibo i-o' ryeshil
 uzhye prydat' ikh smyerti. otrok zhye samuil bolye-
 ye i bolyeye prikhodil v vozrast i v blagovoleniye
 u i-o i u lyudyei. i prishyel chelovyek bozhii k
 iliyu i skazal yemu: tak govorit i-o': nye otkrylsya
 li ya domu otssa tvoyego, kogda yeshchye byli oni v
 yegiptye, v domye faraona? i nye izbral li yego iz
 vsyekh kolyen izrail'yevykh syebye vo svyashchyen-
 nika, chtob on voskhodil k zhyertvyenniku moyemu,
 chtoby voskuryal fimiам, chtoby nosil yefod pryedo
 mnoyu? i nye dal li ya domu otssa tvoyego ot
 vsyekh ognem sozhigayemykh zhyertv synov izrai-
 lyevykh? dlya chyego zhye vy popirayete nogami
 zhyertyy moi i khlyebnyie prinosheniya moi, koto-
 ryye zapovyedal ya dlya zhilishcha [moyego], i dlya
 chyego ty pryedpochitayesh' mnye synovyei svoikh,
 utuchnyaya syebya nachatkami vsyekh prinosheniy
 naroda moyego—izrail'ya? posyemu tak govorit i-o'
 eti-k izrail'ev: ya skazal [togda]: dom tvoi i dom
 otssa tvoyego budut khodit' pryed litsyem moim
 vovye'. no tpepyer' govorit i-o': da nye budyet
 tak, ibo ya proslavlyu proslavlyayushchikh myenya, a
 byesslav'yashchiie myenya budut posramlyeny. vot,
 nastupayut dni, v [kotoryye] ya podsyeку myshtsu
 tvoyu i myshtsu doma otssa tvoyego, tak chto nye
 budyet startsa v domye tvoyem; i ty budyesh' vidyet'
 byedstviye zhilishcha moyego, pri vsyem tom, chto [i-
 o'] blagotvorit izrail'yu i nye budyet v domye tvoyem
 startsa vo vsye dni, nye otryeshu u tyebya [vsyekh]
 ot zhyertvyennika moyego, chtoby tomit' glaza tvoi
 i muchit' dushu tvoyu; no vsye potomstvo doma
 tvoyego budyet umirat' v sryednikh lyetakh. i vot
 tyebye znamyeniye, kotoroye poslyeduyet s dvumya
 synov'yami tvoimi, ofni i finyeyesom: oba oni um-
 rut v odin dyen'. i postavlyu syebye svyashchyen-
 nika vjernogo; on budyet postupat' po syerdtsu
 moyemu i po dushye moyei; i dom yego sdelayu
 tverdym, i on budyet khodit' pryed pomazannikom
 moim vo vsye dni; i vsyakii, ostavshiisya iz doma
 tvoyego, pridyet klanyat'sya yemu iz-za gyery syerye-
 bra i kuska khlyeba i skazhyet: prichisli myenya k
 kakoi-libo lyevitskoi dolzhnosti, chtob imyet' propi-
 taniye'.

3

otrok samuil sluzhil i-o pri ilii; slovo i-o bylo ryedko
 v tye dni, vidyeniya [byli] nye chasty. i bylo v to vrye-
 mya, kogda ilii lyezhal na svoym myestye, —glaza
 zhye yego nachali smyezhat'sya, i on nye mog vidyet',
 — i svyetil'nik bozhii yeshchye nye pogas, i samuil
 lyezhal v khramye i-o, gdye kovchyeg bozhii vozzval
 i-o' k samuilu: i otyvechal on: vot ya! i pobyezhal k
 iliyu i skazal: vot ya! ty zval myenya. no tot skazal:
 ya nye zval tyebya; poidi nazad, lozhis'. i on poshyel
 i lyeg. no i-o' v drugoi raz vozzval k samuilu: on
 vstal, i prishyel k iliyu vtorichno, i skazal: vot ya! ty
 zval myenya. no tot skazal: ya nye zval tyebya, syn
 moi; poidi nazad, lozhis'. samuil yeshchye nye znal
 togda [golosa] i-o, i yeshchye nye otkryvalos' yemu
 slovo i-o. i vozzval i-o' k samuilu yeshchye v tryetii
 raz. on vstal i prishyel k iliyu i skazal: vot ya! ty zval
 myenya. togda ponyal ilii, chto i-o' zovyet otroka.
 i skazal ilii samuilu: poidi nazad i lozhis', i kogda
 [zovushchii] pozovyet tyebya, ty skazhi: govori, i-o,
 ibo slyshit rab tvoi. i poshyel samuil i lyeg na myestye
 svoym. i prishyel i-o', i stal, i vozzval, kak v tot i dru-
 goi raz: samuil, samuil! i skazal samuil: govori, [i-o],
 ibo slyshit rab tvoi. i skazal i-o' samuilu: vot, ya sdye-
 layu dyelo v izrail'ye, o kotorom kto uslyshit, u togo
 zazvyenit v oboikh ushakh; v tot dyen' ya ispolnyu
 nad iliyem vsye to, chto ya govoril o domye yego; ya
 nachnu i okonchu; ya ob'yavil yemu, chto ya nakazhu
 dom yego na vyeki za tu vinu, chto on znal, kak
 synov'ya yego nyechyestvuyut, i nye obuzdyval ikh; i
 posyemu klyanus' domu iliya, chto vina doma iliyeva
 nye zagladitsya ni zhyertvami, ni prinosheniyami
 khlyebnymi vovye'. i spal samuil do utra, i otvoril
 dvyeri doma i-o; i boyalsya samuil ob'yavit' vidyeniye
 siye iliyu. no ilii pozval samuila i skazal: syn moi
 samuil! tot skazal: vot ya! i skazal [ilii]: chto skazano
 tyebye? nye skroi ot myenya; to i to sdelayet s tobouy
 eti-k, i yeshchye bol'shye sdelayet, yesli ty utaisht' ot
 myenya chto-libo iz vsyego togo, chto skazano tye-
 bye. i ob'yavil yemu samuil vsye i nye skryl ot nyego
 [nichyego]. togda skazal [ilii]: on—i-o'; chto yemu
 ugodno, to da sotvorit. i vozros samuil, i i-o' byl
 s nim; i nye ostalos' ni odnogo iz slov yego nyeis-
 polnivshimsya. i uznal vyes' izrail' ot dana do vir-
 savii, chto samuil udostoyen byt' prorokom i-o. i
 prodolzhal i-o' yavlyat'sya v silomye poslye togo, kak
 otkryl syebya samuilu v silomye chryez slovo i-o.

4

i bylo slovo samuila ko vsyemu izrail'yu. i vys-
 tupili izrail'tyanye protiv filistimlyan na voynu i
 raspolzhlis' stanom pri avyen-yezyerye, a filis-
 timlyanye raspolzhlis' pri afyеkye. i vystroilis' fil-
 istimlyanye protiv izrail'tyan, i proizoshla bitva, i
 byli porazhyeny izrail'tyanye filistimlyanami, koto-
 ryye pobili na polye srazhyeniya okolo chyetyryekh
 tysyach chelovyek. i prishyel narod v stan; i skazali
 staryeishny izrail'yevy: za chto porazil nas i-o' sye-
 godnya pryed filistimlyanami? voz'myem syebye iz
 siloma kovchyeg zavyyeta i-o, i on poidyet sryedi nas
 i spasyet nas ot ruki vragov nashikh i poslal narod v

silom, i prinyesli ottuda kovchye g zavyyeta i-o savaofa, syedyashchego na khyeruvimakh; a pri kovchye-gye zavyyeta bozhii byli i dva syna iliyevy, ofni i finyeyes. i kogda pribyl kovchye g zavyyeta i-o v stan, vyes' izrail' podnyal takoi sil'nyi krik, chto zyyemlya stonala. i uslyshali filistimlyanye shum vosklytsanii i skazali: otchye go takiye gromkiye vosklytsaniya v stanye yevryeyev? i uznali, chto kovchye g i-o' pribyl v stan. i ustrashilis' filistimlyanye, ibo skazali: eti-k tot prishyel k nim v stan. i skazali: gorye nam! ibo nye byvalo podobnogo ni vcherya, ni tryet' yego dnya; gorye nam! kto izbavit nas ot ruki etogo sil'nogo eti-ka? eto-tot eti-k, kotoryi porazil yegiptyan vsyakimi kaznyami v pustynye; ukryepityes' i bud'tye muzhystvyennyy, filistimlyanye, chto by vam nye byt' v poraboshcheyanii u yevryeyev, kak oni u vas v poraboshcheyanii; bud'tye muzhystvyennyy i srazityes' s nimi. i srazilis' filistimlyanye, i porazhyeny byli izrail'tyanye, i kazhdyi pobyezhal v shatyer svoi, i bylo porazhyeniye vyes'ma vyelikoye, i palo iz izrail'tyan tridsat' tysyach pyeshikh. i kovchye g bozhii byl vzyat, i dva syna iliyevy, ofni i finyeyes, umyerli. i pobyezhal odin vyeniamityanin s myesta srazhyeniya i prishyel v silom v tot zhye dyen'; odyezhda na nyem byla razodrana i prakh na golovye yego. kogda prishyel on, ilii sidely na syedalishchye pri dorogye u vorot i smotryel, ibo syerdtsye yego tryepyetalo za kovchye g bozhii. i kogda chyelovyek tot prishyel i ob'yavil v gorodye, to gromko vosstye-nal vyes' gorod. i uslyshal ilii zvuki voplya i skazal: otchye go takoi shum? i totchas podoshyel chyelovyek tot i ob'yavil iliyu. ilii byl togda dyevyanosta vos'mi lyet; i glaza yego ponyerkli, i on nye mog vidyet'. i skazal tot chyelovyek iliyu: ya prishyel iz stana, sye-godnya zhye byezhal ya s myesta srazhyeniya. i skazal [ilii]: chto proizoshlo, syn moi? i otryechal vyest-nik i skazal: pobyezhal izrail' pryed filistimlyanami, i porazhyeniye vyelikoye proizoshlo v narodye, i oba syna tvoi, ofni i finyeyes, umyerli, i kovchye g bozhii vzyat. kogda upomyanal on o kovchyege bozhiiyem, [ilii] upal s syedalishcha navznich' u vorot, slomal syebye khryebyet i umyer; ibo on [byl] star i tyazhyel. byl zhye on sud'yeyu izrailya sorok lyet. nyevestka yego, zhyena finyeyesova, byla byerye-myenna uzhye pryed rodami. i kogda uslyshala ona izvyestiyie o vzyatii kovchye g bozhiiya i o smyerti svyeka svoye go i muzha svoye go, to upala na kolyeni i rodila, ibo pristupili k nyei boli yeye. i kogda umi-rala ona, stoyavshie pri nyei zhyenshchiny govori-li yei: nye boisia, ty rodila syna. no ona nye otryechala i nye obrashchala vnimaniya. i nazvala mladentsa: ikhavod, skazav: otoshla slava ot izrailya' – so vzy-atyiem kovchye g bozhiiya i [so smyert'yu] svyeka yeye i muzha yeye. ona skazala: otoshla slava ot izrai-lya, ibo vzyat kovchye g bozhii.

5

filistimlyanye zhye vzyali kovchye g bozhii i prinyesli yego iz avyen- zyyezera v azot. i vzyali filistimlyanye kovchye g bozhii, i vnyesli yego v kham dagona, i postavili yego podlye dagona. i vstali azotyanye rano na drugoi dyen', i vot, dagon lyezhit litsyem

svoim k zyyemlye pryed kovchye g i-o. i vzyali oni dagona i opyat' postavili yego na svoye myesto i vstali oni poutru na sleduyushchii dyen', i vot, dagon lyezhit nits na zyyemlye pryed kovchye g i-o; golova dagonova i obyie ruki yego [lyezhal] ot-syechennyye, kazhdaya osobo, na porogye, osta-los' tol'ko tulovishchye dagona. posyemu zhyrets-yy dagonovy i vsye prikhodyashchiye v kapishchye dag-ona v azot nye stupayut na porog dagonov do syego dnya. i otyagotyla ruka i-o nad azotyany, i on po-razhal ikh i nakazal ikh muchityel'nyimi narostami, v azotye i v okryestnostyakh yego. i uvidyeli eto azotyanye i skazali: da nye ostantyetsya kovchye g eti-ka izrailyeva u nas, ibo tyazhka ruka yego i dlya nas i dlya dagona, eti-ka nashyego. i poslali, i so-brali k syebye vsyekh vladetyelyei filistimskikh, i skazali: chto nam dyelat' s kovchye g eti-ka izrai-lyeva? i skazali: pust' kovchye g eti-ka izrailyeva py-eryeidet v gyef. i otpravili kovchye g eti-ka izrailyeva v gyef. poslye togo, kak otpravili yego, byla ruka i-o na gorodye – uzhas vyes'ma vyelikii, i porazil i-o' zhi-tyelyei goroda ot malogo do bol'shogo, i pokazalis' na nikh narosty. i otoslali oni kovchye g bozhii v askalon; i kogda prishyel kovchye g bozhii v askalon, vozopili askalonityanye, govorya: prinyesli k nam kovchye g eti-ka izrailyeva, chtob umyertvyt' nas i narod nash. i poslali, i sobrali vsyekh vladetyelyei filistimskikh, i skazali: otoshlitye kovchye g eti-ka izrailyeva; pust' on vozvratitsya v svoye myesto, chtoby nye umyertvil on nas i naroda nashyego. ibo smyertyl'nyi uzhas byl vo vsyem gorodye; vyes'ma otyagotyla ruka bozhiiya na nikh. i tyie, kotoryye nye umyerli, porazhyeny byli narostami, tak chto vopli goroda voskhodil do nye-byes.

6

i probyl kovchye g i-o' v oblasti filistimskoi syem' myesyatsyev. i prizvali filistimlyanye zhyretsov i proritatyelyei, i skazali: chto nam dyelat' s kovchye-gom i-o? nauchitye nas, kak nam otpustit' yego v svoye myesto. tyie skazali: yesli vy khotitye otpustit' kovchye g eti-ka izrailyeva, to nye otpuskaitye yego ni s chym, no prinyesitye nye zhyertvu povin-nosti; togda istyelyites' i uznayemye, za chto nye ot-stupayet ot vas ruka yego i skazali oni: kakuyu zhy-ertvu povinnosti dolzhny my prinyesti yemu? tyie skazali: po chisluy vladetyelyei filistimskikh pyat' narostov zolotykh i pyat' myshyey zolotykh; ibo kazn' odna na vsyekh vas i na vladetyelyakh vashikh; itak sdelayite izvayaniya narostov vashikh i izvayaniya myshyey vashikh, opustoshayushchikh zyyemlyu, i vozdayite slavu eti-ku izrailyevu; mozhetye byt', on oblyegchit ruku svoyu nad vami i nad eti-kami vashimi i nad zyyemlyeyu vashyeyu; i dlya chye go vam ozhyestochat' syerdtsye vashye, kak ozhyestochili syerdtsye svoye yegiptyanye i faraon? vot, kogda i-o' pokazal silu svoyu nad nimi, to oni otpustili ikh, i tyie poshli; itak voz'mitye, sdelayite odnu kolyesnitsu novuyu i voz'mitye dvukh pyervorodi-vshikh korov, na kotorykh nye bylo yarma, i vpyrag-itye korov v kolyesnitsu, a tyelyat ikh otyveditye ot nikh domoi; i voz'mitye kovchye g i-o', i postav'tye

yego na kolynesnitsu, a zolotyte vyeshchi, kotorye prinyesyete yemu v zhyertvu povinnosti, polozhyte v yashchik sboku yego; i otpustite yego, i pust' poidyet; i smotritye, yesli on poidyet k pryedylam svoim, k vyefsamisu, to on vyelikoye siye vizual-ra-trudit'sya sdyelal nam; yesli zhye nyet, to my budym znat', chto nye yego ruka porazila nas, a sdyelalos' eto s nami sluchaino. i sdyelali oni tak: i vzyali dvukh pyervorodivshikh korov i vpryagli ikh v kolynesnitsu, a tyelat ikh udyerzhali doma; i postavili kovcheyg i-o na kolynesniti i yashchik s zolotymi myshami i izvayaniyami narostov. i poshli korovy pryamo na dorogu k vyefsamisu; odnoyu dorogoyu shli, shli i mychali, no nye uklonyalis' ni napravo, ni nalyevo; vladetyeli zhye filistimskiy slyedovali za nimi do pryedyelov vyefsamisa. [zhytyeli] vyefsamisa zhali togda psyhenitsu v dolinye, i vzyglanuv uvidyeli kovcheyg i-o; i obradovalis', chto uvidyeli yego. kolynesnitsa zhye prishla na polye iisusa vyefsamityanina i ostanovilas' tam; i byl tut bol'shoi kamen', i raskololi kolynesnitsu na drova, a korov prinyesli vo vsyesozhzhyniye i-o. Iyevity snyali kovcheyg i-o i yashchik, byvshii pri nyem, v kotorom [byli] zolotyte vyeshchi, i postavili na bol'shom tom kamnye; zhytyeli zhye vyefsamisa prinyesli v tot dyen' vsyesozhzhyniia i zakololi zhyertvy i-o. i pyat' vladetyel'eyi filistimskikh vidyeli [eto] i vozvratilis' v tot dyen' v akkaron. zolotyte eti narosty, kotorye prinyesli filistimlyanye v zhyertvu povinnosti i-o, byli: odin za azot, odin za gazu, odin za askalon, odin za gyeft, odin za akkaron; a zolotyte myshi [byli] po chislu vsyekh gorodov filistimskikh-pyati vladetyel'eyi, ot gorodov ukryeplyennykh i do otkrytykh syel, do bol'shogo kamnya, na kotorom postavili kovcheyg i-o i [kotoryi nakhoditsya] do syego dnya na polye iisusa vyefsamityanina. i porazil on zhytyeli vyefsamisa za to, chto oni zaglyadyvali v kovcheyg i-o, i ubil iz naroda pyat'dyeyat tsysach sym'dyeyat chyelovyek; i zaplakal narod, ibo porazil i-o' narod porazhyniym vyelikim. i skazali zhytyeli vyefsamisa: kto mozhyet stoyat' pryed i-o, sim svyatom eti-kom? i k komu on poidyet ot nas? i poslali poslov k zhytelyam kiriaf-iarima skazat': filistimlyanye vozvratili kovcheyg i-o; priditye, voz'mitye yego k syebe.

7

i prishli zhytyeli kiriaf-iarima, i vzyali kovcheyg i-o, i prinyesli yego v dom aminadava, na kholm, a yelyeazara, syna yego, posvyatili, chtoby on khranil kovcheyg i-o. s togo dnya, kak ostalsya kovcheyg v kiriaf-iarime, proshlo mnogo vryemyeni, lyet dvadtsat'. i obratilsya vyes' dom izrail'ev k i-o. i skazal samuil vsyemu domu izrail'evu, govorya: yesli vy vsyem syerdtsyem svoim obrashchayetes' k i-o, to udalite iz sryedy syebya eti-kov inozemynykh i astart i raspolozhitye syerdtsye vashye k i-o, i sluzhitye yemu odnomu, i on izbavit vas ot ruki filistimlyan i udalili syny izrail'evy vaalov i astart i stali sluzhit' odnomu i-o. i skazal samuil: sobyerte vsyekh izrail'tyan v massifu i ya pomolyus' o vas i-o. i sobralis' v massifu, i chyerpali vodu, i prolivali pryed

i-o, i postilis' v tot dyen', govorya: sogryeshili my pryed i-o. i sudil samuil synov izrail'evykh v massifye. kogda zhye uslyshali filistimlyanye, chto sobralis' syny izrail'evy v massifu, togda poshli vladetyeli filistimskiy na izrail'ya. izrail'tyanye, uslyshav [o tom], uboyalis' filistimlyan. i skazali syny izrail'evy samuilu: nye pyerystavai vzyvat' o nas k i-o eti-ku nashyemu, chtob on spas nas ot ruki filistimlyan. i vzyal samuil odnogo yagnyenka ot sostsov, i prinyes yego vo vsyesozhzhyniye i-o, i vozvzal samuil k i-o o izrail'ye, i uslyshal yego i-o'. i kogda samuil voznosil vsyesozhzhyniye, filistimlyanye prishli voyevat' s izrail'yem. no i-o' vozgryemyl v tot dyen' sil'nym gromom nad filistimlyanami i navyel na nikh uzhas, i oni byli porazhyniye pryed izrail'yem. i vystupili izrail'tyanye iz massify, i pryelyedovali filistimlyan, i porazhali ikh do myesta pod vyefkhorom. i vzyal samuil odni kamen', i postavil myezhdum massifoyu i myezhdum syenom, i nazval yego ayvenyezyer, skazav: do syego myesta pomog nam i-o'. tak usmiryeni byli filistimlyanye, i nye stali boleye khodit' v pryedyeli izrail'evy; i byla ruka i-o na filistimlyanakh vo vsye dni samuila. i vozvrashchyniye byli izrail'yu goroda, kotorye vzyali filistimlyanye u izrail'ya, ot akkarona i do gyefta, i pryedyeli ikh osvobodil izrail' iz ruk filistimlyan, i byl mir myezhdum izrail'yem i amorr'yeyami. i byl samuil sud'yeyu izrail'ya vo vsye dni zhizni svoey: iz goda v god on khodil i obkhodil vyefil', i galgal i massifu i sudil izrail'ya vo vsyekh sikh myestakh; potom vozvrashchalsya v ramu; ibo [tam] byl dom yego, i tam sudil on izrail'ya, i postroil tam zhyertvyennik i-o.

8

kogda zhye sostarilsya samuil, to postavil synovyei svoikh sud'yami nad izrail'yem. imya starshyemu synu yego ioil', a imya vtoromu [synu] yego aviya; oni [byli] sud'yami v virsavi. no synov'ya yego nye khodili putyami yego, a uklonilis' v koryst' i brali podarki, i sudili pryevratno i sobralis' vsye staryeishiny izrail'ya, i prishli k samuilu v ramu, i skazali yemu: vot, ty sostarilsya, a synov'ya tvoi nye khodyat putyami tvoimi; itak postav' nad nami tsarya, chtoby on sudil nas, kak u prochikh narodov. i nye ponravilos' slovo siye samuilu, kogda oni skazali: dai nam tsarya, chtoby on sudil nas. i molilsya samuil i-o. i skazal i-o' samuilu: poslushai golosa naroda vo vsyem, chto oni govoryat tyebe; ibo nye tyebya oni otvyergli, no otvyergli myenya, chtob ya nye tsarstvoval nad nimi; kak oni postupali s togo dnya, v kotoryi ya vyvel ikh iz yegipta, i do syego dnya, ostavlyali myenya i sluzhili inym eti-kam, tak postupayut oni s tobou; itak poslushai golosa ikh; tol'ko pryedstav' im i ob'yavi im prava tsarya, kotoryi budyet tsarstvovat' nad nimi. i pyeryeskazal samuil vsye slova i-o narodu, prosyashcheyu u nyego tsarya, i skazal: vot kakiye budut prava tsarya, kotoryi budyet tsarstvovat' nad nami: synovyei vashikh on voz'myet i pristavit ikh k kolynesnitsam svoim i [sdyelayet] vsadnikami svoimi, i budut oni byegat' pryed kolynesnitsami yego; i postavit [ikh] u syebya tsysachenachal'nikami i pyatidyeyatnikami, i

chtoby oni vozdyelyvali polya yego, i zhali khlyeb yego, i dyelali yemu voinskoye oruzhiye i kolyesnichnyi pribor yego; i docheryei vashikh voz'myet, chtob oni sostavlyali masti, varili kushan'ye i pyekli khlyeby; i polya vashi i vinogradnyye i maslichnyye sady vashi luchshiye voz'myet, i otdast slugam svoim; i ot posyevov vashikh i iz vinogradnykh sadow vashikh voz'myet dyesyatuyu chast' i otdast yevnukham svoim i slugam svoim; i rabov vashikh i rabyn' vashikh, i yunosheyi vashikh luchshikh, i oslov vashikh voz'myet i upotryebit na svoi dyela; ot myelkogo skota vashyego voz'myet dyesyatuyu chast', i sami vy budyetye yemu rabami; i vosstyenayetye togda ot tsarya vashyego, kotorygo vy izbrali syebye; i nye budyet i-o' otveychat' vam togda. no narod nye soglasilsya poslushat'sya golosa samuila, i skazal: nyet, pust' tsar' budyet nad nami, i my budyem kak prochiye narody: budyet sudit' nas tsar' nash, i khodit' pryed nami, i vvesti voiny nashi. i vyslushal samuil vsye slova naroda, i pyeryeskazal ikh vslukh i-o. i skazal i-o' samuilu: poslushai golosa ikh i postav' im tsarya. i skazal samuil izrail'tyanam: poiditye kazhdyi v svoi gorod.

9

byl nyekto iz synov vyeniamina, imya yego kis, syn aviila, syna tsyerona, syna byekhorafa, syna afiya, syna nyekoyego vyeniamityanina, chyelovyek zhatny. u nyego byl syn, imya yego saul, molodoi i krasivyi; i nye bylo nikogo iz izrail'tyan krasivyye yego; on ot plyech svoikh byl vyshye vsyego naroda. i propali oslitsy u kisa, otssa saulova, i skazal kis saulu, synu svoiyemu: voz'mi s soboyu odnogo iz slug i vstan', poidi, poishchi oslits i proshyel on goru yefryemovu i proshyel zyeimlyu shalishu, no nye nashli; i proshli zyeimlyu shaalim, i [tam ikh] nyet; i proshyel on zyeimlyu vyeniaminovu, i nye nashli. kogda oni prishli v zyeimlyu tsuf, saul skazal slugye svoiyemu, kotoryi byl s nim: poidyem nazad, chtoby otetsy moi, ostaviv oslits, nye stal byespokoit'sya o nas. no sluga skazal yemu: vot v etom gorode yest' chyelovyek bozhii, chyelovyek uvazhayemy; vsye, chto on ni skazhyet, sbyvayetsya; skhodim tyepyer' tuda; mozhyet byt', on ukazhyet nam put' nash, po kotoromu nam idti. i skazal saul slugye svoiyemu: vot my poidyem, a chto my prinyesyem tomu chyelovyeku? ibo khlyeba nye stalo v sumakh nashikh, i podarka nyet, chtoby podnyesti chyelovyeku bozhiyu; chto u nas? i opyat' otveychal sluga saulu i skazal: vot v rukye moyei chyetyvert' siklya syeryebra; ya otdam chyelovyeku bozhiyu, i on ukazhyet nam put' nash. pryezhdye u izrailya, kogda kto-nibud' shyel voprosnat' etika, govorili tak: poidyem k prozorlivtsu; ibo tot, kogo [nazyvayut] nynye prorokom, pryezhdye nazyvalsya prozorlivtsyem. i skazal saul slugye svoiyemu: khorosho ty govorish'; poidyem. i poshli v gorod, gde chyelovyek bozhii. kogda oni podnimalis' vvyerkh v gorod, to vstryetili dyevits, vshyeshdshikh chyerpap' vodu, i skazali im: yest' li zdyes' prozorlivyets? tye otveychali im i skazali: yest'; vot, on vpyeryedi tyebya; tol'ko pospyeshai, ibo on syegodnya prishyel

v gorod, potomu chto syegodnya u naroda zhyertvo-prinoshyeniye na vysoty; kogda pridyyetye v gorod, zastanyetye yego, poka on yeshchye nye poshly na tu vysotu, na obyed; ibo narod nye nachnyet yest', dokolye on nye pridyet; potomu chto on blagoslovit zhyertvu, i poslye togo stanut yest' zvanyye; itak stupaitye, tyepyer' yeshchye zastanyetye yego. i poshli oni v gorod. kogda zhye voshli v sryedinu goroda, to vot i samuil vykhodit navstryechu im, chtob idti na vysotu. a i-o' otkryl samuilu za dyen' od prikhoda saulova i skazal: zavtra v eto vryemya ya prishlyu k tyebye chyelovyeka iz zyeimli vyeniaminovoi, i ty pomazh' yego v pravityelya narodu moyemu—izrailyu, i on spasyet narod moi ot ruki filistimlyan; ibo ya prizryel na narod moi, tak kak vop' yego dostig do myenya. kogda samuil uvidyel saula, to i-o' skazal yemu: vot chyelovyek, o kotorym ya govoril tyebye; on budyet upravlyat' narodom moim. i podoshyel saul k samuilu v vorotakh i sprosil yego: skazhi mnye, gde dom prozorlivtsa? i otveychal samuil saulu, i skazal: ya prozorlivyets, idi vpyeryedi myenya na vysotu; i vy budyetye obyedat' so mnoyu syegodnya, i otpushchu tyebya utrom, i vsye, chto u tyebya na syerdtsye, skazhu tyebye; a ob oslitsakh, kotoryye u tyebya propali uzhye tri dnya, nye zabot'sya; oni nashlis'. i komu vsye vozhdzhyelennoye v izrailye? nye tyebye li i vsyemu domu otssa tvoyeogo? i otveychal saul i skazal: nye syn li ya vyeniamina, odnogo iz myen'shikh kolyen izrail'yevykh? i plyemya moye nye mal'yeshkiye li myezhdu vsyemi plyemyenami kolyena vyeniaminova? k chyemu zhye ty govorish' mnye eto? i vzyal samuil saula i slugu yego, i vvyel ikh v komnatu, i dal im pyerovye myesto myezhdu zvannymi, kotorykh bylo okolo tridsati chyelovyek. i skazal samuil povaru: podai tu chast', kotoryu ya dal tyebye i o kotoroi ya skazal tyebye: otlozhi yeye u syebya'. i vzyal povar plyecho i chto bylo pri nyem i polozhil pryed saulom. i skazal [samuil]: vot eto ostavlyeno, polozhi pryed soboyu [i] yesh', ibo k syemu vryemyeni sbyeryezhyeno [eto] dlya tyebya, kogda ya sozvaly narod. i obyedal saul s samuilom v tot dyen'. i soshli oni s vysoty v gorod, i samuil razgovarival s saulom na krovlye. utrom vstali oni tak: kogda vzoshla zarya, samuil vozzval k saulu na krovlyu i skazal: vstan', ya provozhu tyebya. i vstal saul, i vyshli oba oni iz doma, on i samuil. kogda podkhodili oni k kontsu goroda, samuil skazal saulu: skazhi slugye, chtoby on poshly vpyeryedi nas, — i on poshly vpyeryedi; — a ty ostanovis' tyepyer', i ya otkroyu tyebye, chto skazal eti-k.

10

i vzyal samuil sosud s yelyeyem i vylil na golovu yego, i potsyeloval yego i skazal: vot, i-o' pomazyvayet tyebya v pravityelya naslyediya svoyeogo: kogda ty tyepyer' poidyesh' ot myenya, to vstryetiy' dvukh chyelovyek bliz groba rakhili, na pryedyelakh vyeniaminovykh, v tsyeltsakhye, i oni skazhut tyebye: nashlis' oslitsy, kotorykh ty khodil iskat', i vot otvetsy tvoiy, zabyy ob oslitsakh, byespokoitsya o vas, govorya: chto s synom moim? i poidyesh' ottuda dalye i pridyesh' k dubrave favorskoi, i vstryetay

tyebya tam tri chyelovyeka, idushchikh k eti-ku v vyefil': odin nyesyet tryekh kozlyat, drugoi nyesyet tri khlyeba, a tryetii nyesyet myekh s vinom i budut privyetstvovat' oni tyebya i dadut tyebye dva khlyeba, i ty voz'myesh' iz ruk ikh. poslye togo ty pridyesh' na kholm bozhii, gdye okhrannyy otrayad filistimskii; i kogda voidyesh' tam v gorod, vstryetish' sonm prorokov, skhodyashchikh s vysoty, i pryed nimi psaltir' i timpan, i sviryel' i gusli, i oni pro-rochyestvuyut; i naidyet na tyebya dukh i-o', i ty budyesh' prorochyestvovat' s nimi i sdelayesh'sya inym chyelovyekom. kogda eti znamyeniya sbudut-sya s tobouy, togda dyelai, chto mozhyet ruka tvoya, ibo s tobouy eti-k. i ty poidi pryehzhye myenya v galgal, kuda i ya pridu k tyebye dlya prinyeseniya vsyesozhzhynii i mirnykh zhyertv; syem' dnyei zhdi, dokolye ya nye pridu k tyebye, i togda ukazhu tyebye, chto tyebye dyelat'. kak skoro saul obratilisya, chtob idti ot samuila, eti-k dal yemu inoye syerdtsye, i sbylis' vsye tye znamyeniya v tot zhye dyen'. kogda prishli oni k kholmu, vot vstryechayetsya im sonm prorokov, i soshyel na nyego dukh bozhii, i on prorochyestvoval sryedi nikh. vsye znashkiye yego vchyera i tryet'yego dnya, uvidyev, chto on s prorokami prorochyestvuyet, govorili v narodye drug drugu: chto eto stalos' s synom kisovym? nyeuzhyeli i saul vo prorokakh? i otyechal odin iz byvshikh tam i skazal: a u tyekh kto otyets? posyemu voshlo v poslovitsu: nyeuzhyeli i saul vo prorokakh? i pyeryestal on prorochyestvovat', i poshyel na vysotu. i skazal dyadya saulov yemu i sluge yego: kuda vy khodili? on skazal: iskat' oslits, no, vidya, chto [ikh] nyet, zashli k samuilu. i skazal dyadya saulov: rasskazhi mnye, chto skazal vam samuil. i skazal saul dyadye svoymu: on ob'yavil nam, chto oslitsy nashlis'. a togo, chto skazal yemu samuil o tsarstvye, nye otkryl yemu. i sozval samuil narod k i-o v mas-sifu i skazal synam izrail'yevym: tak govorit i-o' eti-k izrail'yev: ya vyvvel izrailya iz yegipta i izbavil vas ot ruki yegiptyan i ot ruki vsyekh tsarstv, ugnyetavshikh vas. a vy tyepyer' otvyergli eti-ka vashyego, koto-ryi spasayet vas ot vsyekh byedstviy vashikh i skor-byei vashikh, i skazali yemu: tsarya postav' nad nami'. itak pryedstan'tye tyepyer' pryed i-o po kolyenam vashim i po plyemyenam vashim. i vylyel samuil podkhodit' vsyem kolyenam izrail'yevym, i ukazano kolyeno vyeniaminovo. i vylyel podkhodit' kolyenu vyeniaminovu po plyemyenam yego, i ukazano plyemya matriyevo; i privodyat plyemya matriyevo po muzham, i nazvan saul, syn kisov; i iskali yego, i nye nakhodili. i voprosili yeshchye i-o: pridyet li yeshchye on syuda? i skazal i-o': vot on skryvayetsya v obozye. i pobyezhal i vzyali yego ottuda, i on stal sryedi naroda i byl ot pleych svoikh vyshye vsyego naroda. i skazal samuil vsyemu narodu: viditye li, kogo izbral i-o'? podobnogo yemu nyet vo vsyem narodye. togda vyes' narod voskliknul i skazal: da zhiyyet tsar'! i ivizual-ra-trudits'yazhil samuil narodu prava tsarstva, i napisal v knigu, i polozhil pryed i-o. i otpustil vyes' narod, kazhdogo v dom svoi. takzhye i saul poshyel v dom svoi, v givu; i poshli s nim khrabryye, koto-rykh syerdtsa kosnulsya eti-k. a nyegodnyye lyudi govorili: yemu li spasat' nas? i

pryezryeli yego i nye podnyesli yemu darov; no on kak by nye zamyechal togo.

11

i prishyel naas ammonityanin i osadil iavis galaadskii. i skazali vsye zhiytyeli iavisa naasu: zaklyuchi s nami soyz, i my budemy sluzhit' tyebye. i skazal im naas ammonityanin: ya zaklyuchu s vami soyz, no s tyem, chtoby vykolot' u kazhdogo iz vas pravyy glaz i tyem polozhit' byeschyestiye na vsyego izrailya. i skazali yemu staryeishiny iavisa: dai nam sroku syem' dnyei, chtoby poslat' nam poslov vo vsye pryedyely izrail'skiye, i yesli nikto nye pomozhyet nam, to my vyidyem k tyebye i prishli posly v givu saulovu i pyeryeskazali slova sii vslukh naroda; i vyes' narod podnyal vop' i zaplakal. i vot, prishyel saul pozadi volov s polya i skazal: chto [sdyelalos'] s narodom, chto on plachyet? i pyeryeskazali yemu slova zhi-tyelyei iavisa. i soshyel dukh bozhii na saula, kogda on uslyshal slova sii, i sil'no vosplyamenilsya gnyev yego; i vzyal on paru volov, i rassyek ikh na chasti, i poslal vo vsye pryedyely izrail'skiye chryez tyekh poslov, ob'yavlyaya, chto tak budyet postuplyeno s volami togo, kto nye poidyet vslyed saula i samuila. i napal strakh i-o' na narod, i vystupili [vsye], kak odin chyelovyek. [saul] osmotryel ikh v vyezye, i nashlos' synov izrail'yevykh trista tysyach i muzhyei iudinykh tridsat' tysyach. i skazali prishyedsim poslam: tak skazhitye zhiytyelam iavisa galaadskogo: zavtra budyet k vam pomoshch', kogda oeti-kryeyet solntsye. i prishli posly i ob'yavili zhiytyelam iavisa, i oni obradovalis'. i skazali zhiytyeli iavisa [naasul]: zavtra vyidyem k vam, i postupaitye s nami, kak vam ugodno. v slyeduyushchii dyen' saul razdyelil narod na tri otryada, i oni pronikli v sryedinu stana vo vryemya utryennyei strazhi i porazili ammonityan do dnyevnogo znoya; ostavshiesya rassyeyalis', tak chto nye ostalos' iz nikh dvoikh vmyestye. togda skazal narod samuilu: kto govoril: saulu li tsarstvovat' nad nami? daitye etikh lyudyei, i my umyertvim ikh. no saul skazal: v syei dyen' nikogo nye dolzhno umyershchlyvat', ibo syegodnya i-o' sovershil spasyeniye v izrailye. i skazal samuil narodu: poidyem v galgal, i obnovim tam tsarstvo. i poshyel vyes' narod v galgal, i postavili tam saula tsaryem pryed i-o v galgalye, i prinyesli tam mirnyye zhyertvy pryed i-o. i vyes'ma vyesyelilis' tam saul i vsye izrail'tyanye.

12

i skazal samuil vsyemu izrail'yu: vot, ya poslusal-sya golosa vashyego vo vsyem, chto vy govorili mnye, i postavil nad vami tsarya, i vot, tsar' khodit pryed vami; a ya sostarilsya i posyedyel; i synov'ya moi s vami; ya zhye khodil pryed vami ot yunosti moyei i do syego dnya; vot ya; svidyetyel'stvuitye na myenya pryed i-o i pryed pomazannikom yego, u kogo vzyal ya vola, u kogo vzyal osla, kogo obidyl i kogo prityesnil, u kogo vzyal dar i zakryl v [dyelye] yego glaza moi, -i ya vozvrashchu vam i otyechali: ty nye obizhal nas i nye prityesnyal nas i nichyego ni u

kogo nye vzyal. i skazal on im: svidyetyel' na vas i-o', i svidyetyel' pomazannik yego v syei dyen', chto vy nye nashli nichyego za mnoyu. i skazali: svidyetyel'. togda samuil skazal narodu: [svidyetyel'] i-o', kotoryi postavil moysyeya i aarona i kotoryi vyvyel ottsov vashikh iz zymeli yegipyetskoi. tyepyer' zhye pryedstan'tye, i ya budu sudit'sya s vami pryed i-o o vsyekh blagodyeyaniyakh, kotoryye okazal on vam i ottsam vashim. kogda prishyel iakov v yegipyet, i ottsy vashi vozopili k i-o, to i-o' poslal moysyeya i aarona, i oni vyvyeli ottsov vashikh iz yegipta i posyelimikh na myesty syem. no oni zabyl i-o eti-ka svoynogo, i on pryedal ikh v ruki sisary, voye-nachal'nika asorskogo, i v ruki filistimlyan i v ruki tsarya moavitskogo, [kotoryye] voyevali protiv nikh. no kogda oni vozopili k i-o i skazali: sogryeshili my, ibo ostavili i-o i stali sluzhit' vaalam i astartam, tyepyer' izbav' nas ot ruki vragov nashikh, i my budemy sluzhit' tyebye', togda i-o' poslal iyerovaala, i varaka, i iyeffaya, i samuila, i izbavil vas ot ruki vragov vashikh, okruzhavshikh vas, i vy zhili byezopasno. no uvidyev, chto naas, tsar' ammonitskii, idyet protiv vas, vy skazali myeni: nyet, tsar' pust' tsarstvuyet nad nami', togda kak i-o' eti-k vash-tsar' vash. itak, vot tsar', kotorigo vy izbrali, kotorigo vy tryebovali: vot, i-o' postavil nad nami nashya. yesli budetye boyat'sya i-o i sluzhit' yemu i slushat' glasa yego, i nye stanyetye protivit'sya povyeleniyam i-o, i budetye i vy i tsar' vash, kotoryi tsarstvuyet nad vami, [khodit'] vslyed i-o, eti-ka vashyego. a yesli nye budetye slushat' glasa i-o i stanyetye protivit'sya povyeleniyam i-o, to ruka i-o budyet protiv vas, [kak byla] protiv ottsov vashikh. tyepyer' stan'tye i posmotritye na dyelo vyelikoye, kotorigo i-o' soveryshit pryed glazami vashimi: nye zhatva li pshyenitsy nynye? no ya vozzovu k i-o, i poshlyet on grom i dozhd', i vy uznayetye i uviditye, kak vyelik gryekh, kotorigo vy sdylal pryed ochami i-o, prosya syebe tsarya. i vozzval samuil k i-o, i i-o' poslal grom i dozhd' v tot dyen'; i prishyel vyes' narod v bol'shoi strakh ot i-o i samuila. i skazal vyes' narod samuilu: pomolis' o rabakh tvoikh pryed i-o eti-kom tvoim, chtoby nye umyryet' nam; ibo ko vsyem gryekham nashim my pribavili yeshchye gryekh, kogda prosili syebe tsarya. i otvyechal samuil narodu: nye boityes', gryekh etot vami sdylal, no vy nye ottstupaitye tol'ko ot i-o i sluzhitye i-o vsyem syerdtsyem vashim i nye obrashchaityes' vslyed nichtozhnykh [eti-kov], kotorye nye prinyesut pol'zy i nye izbavyat; ibo oni-nichto; i-o' zhye nye ostavit naroda svoynogo radi vyelikogo imyeni svoynogo, ibo i-o ugodno bylo izbrat' vas narodom svoim; i ya takzhye nye dopushchu syebe gryekha pryed i-o, chtoby pryestat' molit'sya za vas, i budu nastavlyat' vas na put' dobryi i pryamo; tol'ko boityes' i-o i sluzhitye yemu istinno, ot vsyego syerdtsa vashyego, ibo vy vidyli, kakiye vyelikiye dyela on sdylal s vami; yesli zhye vy budetye dyelat' vizual-ra-trudit'sya, to i vy i tsar' vash pogibnyetye.

13

god byl po votsaryenii saula, i drugoi god tsarstvoval on nad izrail'em, kak vybral saul syebe tri

tysyachi iz izrail'tyan: dve tysyachi byli s saulom v mikhmasye i na gorye vyefil'skoi, tysyacha zhye byla s ionafanom v givye vyeniaminovi; a prochii narod otpustil on po domam svoim. i razbil ionafan okhrannyi otryad filistimskii, kotorigo byl v givye; i uslyshali ob etom filistimlyanye, a saul protrubil truboyu po vsyei strane, vozglashaya: da uslyshat yevryei kogda vyes' izrail' uslyshal, chto razbil saul okhrannyi otryad filistimskii i chto izrail' sdylalsya nyenavistnym dlya filistimlyan, to narod sobralsya k saulu v galgal. i sobralis' filistimlyanye na voinu protiv izrailya: tridtsat' tysyach kolyesnits i shyest' tysyach konnitsy, i naroda mnozhyestvo, kak pyesok na byeryegu morya; i prishli i raspolozhili's' stanom v mikhmasye, s vostochnoi storony zhyef-avyena. izrail'tyanye, vidya, chto oni v opasnosti, potomu chto narod byl styenyn, ukryvalis' v pyeshchyerakh i v ushchey'yakh, i myezhdu skalami, i v bashnyakh, i vo rvakh; a [nyekotorye] iz yevryev pyeryepavilis' za iordan v stranu gadovu i galaad-skuyu; saul zhye nakhodilsya yeshchye v galgalye, i vyes' narod, byvshii s nim, nakhodilsya v strakhye. i zhdal on sym' dneye, do sroka, [naznachennygo] samuilom, a samuil nye prikhodil v galgal; i stal narod razbyegat'sya ot nyego. i skazal saul: privyeditye ko mnye, chto [naznacheno] dlya zhyertv vsyesozhzhenyiye. no yedva konchil on voznoshenyiye vsyesozhzhenyiye, vot, prikhodit samuil; i vyshyel saul k nyemu navstryechu, chtoby privyestvovat' yego. no samuil skazal: chto ty sdylal? saul otvyechal: ya vidyel, chto narod razbyegayetsya ot myenya, a ty nye prikhodil k naznachennomu vryemyeni; filistimlyanye zhye sobralis' v mikhmasye; togda podumal ya: tyepyer' pridut na myenya filistimlyanye v galgal, a ya yeshchye nye voprosil i-o', i potomu ryeshilsya prinyesti vsyesozhzhenyiye. i skazal samuil saulu: khudo postupil ty, chto nye ispolnil povyeleniya i-o eti-ka tvoyego, kotorigo dano bylo tyebye, ibo nynye uprochil bi i-o' tsarstvovaniye tvoye nad izrail'em navsyegda; no tyepyer' nye ustoyat' tsarstvovaniyu tvoyemu; i-o' naidyet syebe muzha po syerdtsu svoymu, i povyelit yemu i-o' byt' vohzdyem naroda svoynogo, tak kak ty nye ispolnil togo, chto bylo povyeleno tyebye i-o. i vstal samuil i poshyel iz galgala v givu vyeniaminovu; a saul pyeryeschital lyudyei, byvshikh s nim, do shyestisot chyelovyek. saul s synom svoim ionafanom i lyud'mi, nakhodivshimisya pri nikh, zasyeli v givye vyeniaminovi; filistimlyanye zhye stoyali stanom v mikhmasye. i vyshli iz stana filistimskogo tri otryada dlya opustoshenyiye zymeli: odin napravilsya po dorogye k ofrye, v okrug sual', drugi otryad napravilsya po dorogye vyeforonskoi, a treti napravilsya po dorogye k granitsye doliny tsyevom, k pustynye. kuznyetsov nye bylo vo vsyei zymlye izrail'skoi; ibo filistimlyanye opasal's, chtoby yevryei nye sdylali myecha ili kop'ya. i dolzhny byli khodit' vsye izrail'tyanye k filistimlyanam ottachivat' svoi soshniki, i svoi zastupy, i svoi topory, i svoi kirki, kogda sdylayetsya shcheryebina na ostriye u soshnikov, i u zastupov, i u vil, i u toporov, ili nuzhno rozhon popravit'. poetomu vo vryemya voiny nye bylo ni

myecha, ni kop'ya u vsyego naroda, byvshyego s saulom i ionafanom, a [to'l'ko] nashlis' oni u saula i ionafana, syna yego. i vyshyel pyeryedovoi otryad filistimskii k pyeryepravye mikhmasskoi.

14

v odin dyen' skazal ionafan, syn saulov, slugye oruzhyenostsu svoiemu: stupai, pyeryeidem k otryadu filistimskomu, chto na toi storonye. a ottsu svoiemu nye skazal [ob etom]. saul zhye nakhodilsya v ukrainye givy, pod granatovym dyeryevom, chto v migronye. s nim bylo okolo shyestisot chyelovyek naroda i akhiya, syn akhituva, brata iokhavyeda, syna finyeyesa, syna iliya, svyashchyennik i-o v silomye, nosivshii yefod. narod zhye nye znal, chto ionafan poshyel myezhdu pyeryekhodami, po kotorym ionafan iskal probrat'sya k otryadu filistimskomu, byla ostraya skala s odnoi storony i ostraya skala s drugoi: imya odnoi botsyets, a imya drugoi syenye; odna skala vydavalas' s syevyera k mikhmasu, drugaya s yuga k givye. i skazal ionafan slugye oruzhyenostsu svoiemu: stupai, pyeryeidem k otryadu etikh nyeobryezannykh; mozhyet byt', i-o' pomozhyet nam, ibo dlya i-o nyetrudno spasti chryez mnogikh, ili nyemnogikh. i otvyechal oruzhyenosyets: dyelai vsye, chto na syerdtsye u tyebya; idi, vot ya s toboyu, kuda tyebye ugodno. i skazal ionafan: vot, my pyeryeidem k etim lyudam i stanyem na vidu u nikh; yesli oni tak skazhut nam: ostanovityes', poka my podoidyem k vam', to my ostanovimsya na svoikh myestakh i nye vzoidyem k nim; a yesli tak skazhut: podnimityes' k nam', to my vzoidyem, ibo i-o' pryedal ikh v ruki nashi; i eto budyet znakom dlya nas. kogda oba oni stali na vidu u otryada filistimskogo, to filistimlyanye skazali: vot, yevryei vykhodyat iz ushchelyi, v kotorykh popyratalis' oni. i zakrichali lyudi, sostavlyavshie otryad, k ionafanu i oruzhyenostsu yego, govorya: vzoiditye k nam, i my vam skazhyem nyechto. togda ionafan skazal oruzhyenostsu svoiemu: sleduy za mnoyu, ibo i-o' pryedal ikh v ruki izrailiya. i nachal vskhodit' ionafan, [tsyeplyayas'] rukami i nogami, i oruzhyenosyets yego za nim. i padali [filistimlyanye] pryed ionafanom, a oruzhyenosyets dobival ikh za nim. i palo ot etogo pyervogo porazhyeniya, nanyesyennogo ionafanom i oruzhyenostsyem yego, okolo dvadtsati chyelovyek, na polovinye polya, obrabatyvayemogo paroyu volov v dyen'. i proizoshyel uzhas v stanye na polye i vo vsyem narodye; pyeryedovyye otryady i opustoshavshie zyeemlyu prishli v tryepyet; drognula vsya zyeemlya, i byl uzhas vyelikii ot i-o. i uvidelyi strazhi saula v givye vnyaminovoi, chto tolpa rasseivayet'sya i byezhit tuda i syuda. i skazal saul k narodu, byvshyemu s nim; pyeryesmotritye i uznaitye, kto iz nashikh vyshyel. i pyeryesmotryeli, i vot nyet ionafana i oruzhyenostsa yego. i skazal saul akhiu: prinyesi kivot bozhii, ibo kivot bozhii v to vryemya byl s synami izrail'skimi. saul yeshchye govovil k svyashchyenniku, kak smyatyeniyem v stanye filistimskom bolyye i bolyye [rasprostranyalos'] i' uvyelichivalos'. togda skazal saul svyashchyenniku: slozhi ruki tvoi. i voskliknul saul i vyes' narod,

byvshii s nim, i prishli k myestu srazhyeniya, i vot, tam myech kazhdogo [obrashchyen] byl protiv blizhnego svoiego; smyatyniye [bylo] ochyen' vyelikoye. togda i yevryei, kotoryye vchyera i tryet'yego dnya byli u filistimlyan i kotoryye povsyudu khodili s nimi v stanye, pristali k izrail'tyanam, nakhodivshimsya s saulom i ionafanom; i vsye izrail'tyanye, skryvavshiesya v gorye yefryemovoi, uslyshav, chto filistimlyanye pobyezhal, takzhye pristali k svoim v srazhyenii. i spas i-o' v tot dyen' izrailya; bitva zhye prostyrelas' dazhye do byef-avyena. lyudi izrail'skiye byli istomlyeny v tot dyen'; a saul zaklyal narod, skazav: proklyat, kto vkusit khlyeba do vyechyera, dokolye ya nye otomshchu vragam moim. i nikto iz naroda nye vkusil pishchi. i poshyel vyes' narod v lyes, i byl tam na polyanye myed. i voshyel narod v lyes, govorya: vot, tyechyet myed. no nikto nye protyanul ruki svoiei ko rtu svoiemu, ibo narod boyalsya zaklyatiya. ionafan zhye nye slyshal, kogda otyets yego zaklinal narod, i, protyanuv konyets palki, kotoraya byla v rukye yego, obmoknul yeye v sot myedovoyi i obratil rukoyu k ustam svoim, i prosvyetlyeli glaza yego. i skazal yemu odin iz naroda, govorya: otyets tvoi zaklyal narod, skazav: proklyat, kto syegodnya vkusit pishchi; ot etogo narod istomilsya. i skazal ionafan: smutil otyets moi zyeemlyu; smotritye, u myenya prosvyetlyeli glaza, kogda ya vkusil nyemnogo etogo myedu; yesli by poyel syegodnya narod iz dobychi, kakuyu nashyel u vragov svoikh, to nye bol'shyeye li bylo by porazhyeniye filistimlyan? i porazhali filistimlyan v tot dyen' ot mikhmasa do aialona, i narod ochyen' istomilsya. i kinulsya narod na dobychu, i brali ovyyets, volov i tyelaty, i zakolali na zyeemlye, i yel narod s krov'yu. i vozvyestili saulu, govorya: vot, narod gryeshit pryed i-o, yest s krov'yu. i skazal saul: vy sogryeshili; privalitye ko mnye tyepyer' bol'shoi kamen'. potom skazal saul: pridoidite myezhdu narodom i skazhitye yemu: pust' kazhdy privodit ko mnye svoयोग vola i kazhdy svoyu ovtsu, i zakolaitye zdyes' i yesh'tye, i nye gryeshitye pryed i-o, nye yesh'tye s krov'yu. i privodili vsye iz naroda, kazhdy svoeyu rukoyu, vola svoयोग noch'yu, i zakolali tam. i ustroil saul zhyertyennik i-o: to byl pyervyi zhyertyennik, postavlyenniyi im i-o. i skazal saul: poidyem [v pogonyu] za filistimlyanami noch'yu i obyeryem ikh do rassvyeta i nye ostavim u nikh ni odnogo chyelovyeka. i skazali: dyelai vsye, chto khorosho v glazakh tvoikh. svyashchyennik zhye skazal: pristupim zdyes' k eti-ku. i voprosil saul eti-ka: idti li mnye [v pogonyu] za filistimlyanami? pryedash' li ikh v ruki izrailya? no on nye otvyechal yemu v tot dyen'. togda skazal saul: pust' podoidut syuda vsye nachal'niki naroda i razvtedyut i uznayut, na kom gryekh nynye? ibo, -zhiv i-o', spashii izrailya, -yesli okazhyetsya i na ionafanye, synye moyem, to i on umryet nyepryemyenno. no nikto nye otvyechal yemu iz vsyego naroda. i skazal [saul] vsyem izrail'tyanam: stan'tye vy po odnu storonu, a ya i syn moi ionafan stanyem po druguyu storonu. i otvyechal narod saulu: dyelai, chto khorosho v glazakh tvoikh. i skazal saul: i-o, bozhye izrail'yev! dai znayeniye. i ulicheny byli

ionafan i saul, a narod vyshyel [pravym]. togda skazal saul: bros'tye zhryebii myezhdu mnoyu i myezhdu ionafanom, synom moim. i pal zhryebii na ionafana. i skazal saul ionafanu: rasskazhi mnye, chto sdyelal ty? i rasskazal yemu ionafan i skazal: ya otyvedal kontsom palki, kotoraya v rukye moye, nyemnogo myedu; i vot, ya dolzhen umyryet'. i skazal saul: pust' to i to sdyelayet mnye eti-k, i yeshchye bol'shye sdyelayet; ty, ionafan, dolzhen syegodnya umyryet'! no narod skazal saulu: ionafanu li umyryet', kotoryi dostavil stol' vyelikoye spaseniye izrailyu? da nye budyet etogo! zhiv i-o', i volos nye upadyet s golovy yego na zemlyu, ibo s eti-kom on dyeistvoval nynye. i osvobodil narod ionafana, i nye umyry on. i vozvratilsya saul ot pryedlyedovaniya filistimlyan; filistimlyanye zhye poshli v svoye myesto. i utvyerdil saul svoye tsarstvovaniye nad izrailym, i voyeoval so vsyemi okrestnyimi vragami svoimi, s maovam i s ammonityanami, i s yedomom i s tsaryami sovy i s filistimlyanami, i vyezdye, protiv kogo ni obrashchalsya, imyel uspyekh. i ustroil voisko, i porazil amalika, i osvobodil izrailya ot ruki grabityel'yei yego. synov'ya u saula byli: ionafan, iyessui i myelkhisua; a imyena dvukh dochyreyei yego: imya starshyei-myerovala, a imya mladshyei-myelkhola. imya zhye zhyeny saulovoi-akhinoam, doch' akhimaatsa; a imya nachal'nika voiska yego-avyenir, syn nira, dyadi saulova. kis, otyets saulov, i nir, otyets avyenira, byli synov'yami avila. i byla upanova voina protiv filistimlyan vo vsye vryemya saulova. i kogda saul vidyel kakogo-libo chyelovyeka sil'nogo i voinstvyennogo, bral yego k syebye.

15

i skazal samuil saulu: i-o' poslal myenya pomazat' tyebya tsaryem nad narodom yego, nad izrailym; tyepper' poslushai glasa i-o. tak govorit i-o' savaof: vspomnil ya o tom, chto sdyelal amalik izrailyu, kak on protivostal yemu na puti, kogda on shyel iz yegipta; tyepper' idi i porazi amalika, i istryebi vsye, chto u nyego; i nye davai poshchady yemu, no pryedai smyerti ot muzha do zhyeny, ot otroka do grudnogo mladyyentsa, ot vola do ovtsy, ot vyerbyluda do osla i sobral saul narod i nashchital ikh v tyelaimye dvesti tysyach izrail'tyan pyeshikh i dyesyat' tysyach iz kolyna iudina. i doshyel saul do goroda amalikova, i sdyelal zasadu v dolinye. i skazal saul kineyanam: poiditye, otdyeltiyes', vyidytie iz sryedy amalika, chtoby mnye nye pogubit' vas s nim, ibo vy okazali blagosklonnost' vsyem izrail'tyanam, kogda oni shli iz yegipta. i otdylilis' kineyanye iz sryedy amalika. i porazil saul narod i nashchital ikh do okrestnosteyi sura, chto pryed yegiptom; i agaga, tsarya amalikova, zakhvatil zhivogo, a narod vyes' istryebil myechom. no saul i narod poshchadili agaga i luchshikh iz ovyyets i volov i otkormlyennyykh yagnyat, i vsye khoroshyeye, i nye khotyeli istryebit', a vsye vyeshchi malovazhnyye i khudyeye istryebili. i bylo slovo i-o k samuilu takoye: zhalyeyu, chto postavil ya saula tsaryem, ibo on otkratilsya ot myenya i slova moyego nye ispolnil. i opeychalilsya samuil i vzvyal k i-o tsyelyuyu noch'. i vstal samuil rano utrom [i poshyel]

navstryechu saulu. i izvyestili samuila, chto saul khodil na karmil i tam postavil syebye pamyatnik, i soshyel v galgal. kogda prishyel samuil k saulu, to saul skazal yemu: blagoslovyen ty u i-o; ya ispolnil slovo i-o. i skazal samuil: a chto eto za blyeyaniye ovyyets v ushakh moikh i mychaniye volov, kotorye ya slyshu? i skazal saul: privyeli ikh ot amalika, tak kak narod poshchadil luchshikh iz ovyyets i volov dlya zhyertvo-prinoshyeniya i-o eti-ku tvoyemu; prochyye zhye my istryebili. i skazal samuil saulu: podozhdi, ya skazhu tyebye, chto skazal mnye i-o' noch'yu. i skazal yemu saul: govori. i skazal samuil: nye malym li ty byl v glazakh tvoikh, kogda sdyelalsya glavoyu kolyen izrail'yevykh, i i-o' pomazal tyebya tsaryem nad izrail'lyem? i poslal tyebya i-o' v put', skazav: idi i pryedai zaklyatiyu nychyestivyykh amalikityan i voyui protiv nikh, dokolye nye unichtozhish' ikh'. zachyem zhye ty nye poslushal glasa i-o i brosilysa na dobychu, i sdyelal vizual'ra-trudit'sya pryed ochami i-o? i skazal saul samuilu: ya poslushal glasa i-o i poshyel v put', kuda poslal myenya i-o', i privyel agaga, tsarya amalikitskogo, a amalika istryebil; narod zhye iz dobychi, iz ovyyets i volov, vzyal luchshyeye iz zaklyatogo, dlya zhyertvo-prinoshyeniya i-o eti-ku tvoyemu, v galgalye. i otyvechal samuil: nyeuzhlyeli vsyesozhzhnyye i zhyertyv stol'ko zhye priyatny i-o, kak poslushaniye glasu i-o? poslushaniye luchshyeh zhyertyv i povinovyeniye luchshyeh tuka ovnov; ibo nyepokornost' yest' [takoi zhyel] gryekh, chto vol'shyebstvo, i protivlyeniye [to zhye, chto] idolopoklonstvo; za to, chto ty otyverg slovo i-o, i on otyverg tyebya, chtoby ty nye byl tsaryem. i skazal saul samuilu: sogryeshil ya, ibo pryestupil povyeleniye i-o i slovo tvoye; no ya boyalsya naroda i poslushal golosa ikh; tyepper' zhye snimi s myenya gryekh moi i vorotis' so mnoyu, chtoby ya poklonilsya i-o. i otyvechal samuil saulu: nye vorochus' ya s toboyu, ibo ty otyverg slovo i-o, i i-o' otyverg tyebya, chtoby ty nye byl tsaryem nad izrailym. i obratilsya samuil, chtoby uiti. no [saul] ukhvatilsya za krai odyezhdy yego i razodral yeye. togda skazal samuil: nynye ottorg i-o' tsarstvo izrail'skoye ot tyebya i otdal yego blizhnyemu tvoyemu, luchshyemu tyebya; i nye skazhyet nyepravdy i nye raskayetsya vyernyi izrail'yev; ibo nye chyelovyek on, chtoby raskayat' sya yemu. i skazal [saul]: ya sogryeshil, no pochti myenya nynye pryed staryeishinami naroda moyego i pryed izrailym i vorotis' so mnoyu, i ya pokloniyus' i-o eti-ku tvoyemu. i vozvratilsya samuil za saulom, i poklonilsya saul i-o. potom skazal samuil: pryeditye ko mnye agaga, tsarya amalikitskogo. i podoshyel k nyemu agag drozhashchii, i skazal agag: konyechno goryekh' smyerti minovalas'? no samuil skazal: kak myech tvoi zhyen lishal dyeteyi, tak mat' tvoya myezhdu zhyenami pust' lishyena budyet [syna]. i razrubil samuil agaga pryed i-o v galgalye. i otoshyel samuil v ramu, a saul poshyel v dom svoi, v givu saulovu. i bolyye nye vidalsya samuil s saulom do dnya smyerti svoeyi; no pyechalilsya samuil o saulye, potomu chto i-o' raskayalsya, chto votsaril saula nad izrailym.

i skazal i-o' samuilu: dokolye budyesh' ty pyechalit'sya o saulye, ktorogo ya otvyerg, chtob on nye byl tsaryem nad izrail'ym? napolni rog tvoiy yelyeyem i poidi; ya poshlyu tyebya k iyessyeyu viflyeyemlyaninu, ibo myezhdu synov'yami yego ya usmotryel syebye tsarya. i skazal samuil: kak ya poidu? saul uslyshit i ub'yet myenya. i-o' skazal: voz'mi v ruku tvoyu tyelitsu iz stada i skazhi: ya prishyel dlya zhyertvoprinosheniya i-o'; i priglasii iyessyeya k zhyertvye; ya ukazhu tyebye, chto dyelat' tyebye, i ty pomazhyesh' mnye togo, o ktorom ya skazhu tyebye i sdyelal samuil tak, kak skazal yemu i-o'. kogda prishyel on v viflyeyem, to star'yeshiny goroda s tryepyetom vyshli navstryechu yemu i skazali: miryen li prikhdh tvoi? i otvyechal on: miryen, dlya zhyertvoprinosheniya i-o prishyel ya; osvyatit'yes' i iditye so mnoyu k zhyertvoprinosheniyu. i osvyatil iyessyeya i synov'ye yego i priglasil ikh k zhyertvye. i kogda oni prishli, on, uvidyev yeliava, skazal: vyerno, syei pryed i-o pomazannik yego! no i-o' skazal samuilu: nye smotri na vid yego i na vysotu rosta yego, ya otrinul yego; ya [smotryu nye tak], kak smotrit chyelovyek; ibo chyelovyek smotrit na litsye, a i-o' smotrit na syerdtsye. i pozval iyessyey aminadava i podvyel yego k samuilu, i skazal samuil: i etogo nye izbral i-o'. i podvyel iyessyey sammu, i skazal [samuil]: i etogo nye izbral i-o'. tak podvodil iyessyey k samuilu symyerykh synov'yei svoikh, no samuil skazal iyessyeyu: [nikogo] iz etikh nye izbral i-o'. i skazal samuil iyessyeyu: vsye li dyeti zdyes? i otvyechal iyessyey: yest' yeshchye myen'shi; on pasyet ovyets. i skazal samuil iyessyeyu: poshli i voz'mi yego, ibo my nye syadyem obyedat', dokolye nye prydet on syuda. i poslal [iyessyey] i pryvely yego. on byl byelokur, s krasivymi glazami i priyatnym litsyem. i skazal i-o': vstan', pomazh' yego, ibo eto on. i vzyal samuil rog s yelyeyem i pomazal yego sryedi brat'yev yego, i pochival dukh i-o' na davyde s togo dnya i poslye; samuil zhye vstal i otoshyel v ramu. a ot saula otstupil dukh i-o', i vozmushchal yego vizual-ra-trudit'syai dukh ot i-o. i skazali slugi saulovy yemu: vot, vizual-ra-trudit'syai dukh ot eti-ka vozmushchayet tyebya; pust' i-o nash prikazhyet slugam svoim, [katoryye] pryed toboyu, poiskat' chyelovyeka, iskusnogo v igrye na guslyakh, i kogda pridyet na tyebya vizual-ra-trudit'syai dukh ot eti-ka, to on, igraya rukoyu svoeyu, budyet uspokoiat' tyebya. i otvyechal saul slugam svoim: naiditye mnye chyelovyeka, khorosho igrayushcheyo, i pryedstav'tye yego ko mnye. togda odin iz slug yego skazal: vot, ya vidyel u iyessyeya viflyeyemlyanina syna, umyeyushcheyo igrat', chyelovyeka khrabrogo i voinstvyennogo, i razumnogo v ryechakh i vidnogo soboyu, i i-o' s nim. i poslal saul vvestnikov k iyessyeyu i skazal: poshli ko mnye davida, syna toveyo, kotoryi pri stadye. i vzyal iyessyey osla s khlyebom i myekh s vinom i odnogo kozlyenka, i poslal s davidom, synom svoim, k saulu. i prishyel david k saulu i sluzhil pryed nim, i ochyen' ponravilsya yemu i sdyelalsya yego oruzhyenostsyem. i poslal saul

skazat' iyessyeyu: pust' david sluzhit pri mnye, ibo on sniskal blagovolyniye v glazakh moikh. i kogda dukh ot eti-ka byval na saulye, to david, vzyav gusli, igral, -i otradnyeye i luchshye stanovilos' saulu, i dukh vizual-ra-trudit'syai otstupal ot nyego.

17

filistimlyanye sobrali voiska svoi dlya voyny i sobralis' v sokkhofye, chto v iudyeye, i raspolozhilis' stanom myezhdu sokkhofom i azyekom v yefyes-dammimye. a saul i izrail'tyanye sobralis' i raspolozhilis' stanom v dolinye duba i prigotovilis' k voynye protiv filistimlyan. i stali filistimlyanye na gorye s odnoi storony, i izrail'tyanye na gorye s drugoi storony, a myezhdu nimi byla dolina i vystupil iz stana filistimskogo yedinoboryets, po imeni goliaf, iz gyefa; rostom on-shyesti loktyei i pyadi. myednyy shlyem na golovye yego; i odyet on byl v chyeshuichatuyu bronyu, i vyes broni yego-pyat' tisyach siklyei myedi; myednyye nakolyenniki na nogakh yego, i myednyy shchit za plyechami yego; i dryevko kop'ya yego, kak navoi u tkachyey; a samoye kop'ye yego v shyest'sot siklyei zhyelyeza, i pryed nim shyel oruzhyenosyets. i stal [on] i krichal k polkam izrail'skim, govorya im: zachyem vyshli vy voyevat'? nye filistimlyanin li ya, a vy raby saulovy? vybyeritye u syebya chyelovyeka, i pust' soidyet ko mnye; yesli on mozhyet srazit'sya so mnoyu i ub'yet myenya, to my budyem vashimi rabami; yesli zhye ya odolyeyu yego i ub'yu yego, to vy budyetye nashimi rabami i budyetye sluzhit' nam. i skazal filistimlyanin: syegodnya ya posramlyu polki izrail'skiye; daitye mnye chyelovyeka, i my srazim-sya vdvoym. i uslyshali saul i vsye izrail'tyanye eti slova filistimlyanina, i ochyen' ispagalis' i uzhasnulis'. david zhye byl syn yefrafyanina iz viflyeyama iudina, po imeni iyessyeya, u ktorogo bylo vosyem' synov'yei. etot chyelovyek vo dni saula dostig starosti i byl starshii myezhdu muzhami. tri starshikh syna iyessyeyevy poshli s saulom na voinu; imyena tryekh synov'yei yego, poshyedshikh na voinu: starshii-yeliav, vtoroi za nim-aminadav, i tryetii-samma; david zhye byl myen'shi. troye starshikh poshli s saulom, a david vozvratil'sya ot saula, chtoby pasti ovyets otssa svoeyo v viflyeyemye. i vystupal filistimlyanin tot utrom i vyechyerom i vystavlyal syebya sorok dnei. i skazal iyessyey davidu, synu svoymu: voz'mi dlya brat'yev svoikh yefu sushyenykh zyeryen i dyesyat' etikh khlyebov i otnyesi poskorye v stan k tvoim brat'yam; a eti dyesyat' syerov otnyesi tisyachyemlyaniku i navyedaisya o zdorov'ye brat'yev i uznai o nuzhdakh ikh. saul i oni i vsye izrail'tyanye [nakhodilis'] v dolinye duba i gotovilis' k srazheniyu s filistimlyanami. i vstal david rano utrom, i poruchil ovyets storozhu, i vzyav noshu, poshyel, kak prikazal yemu iyessyey, i prishyel k obozu, kogda voisko vyvvedyeno bylo v stroi i s krikom gotovilos' k srazheniyu. i raspolozhili izrail'tyanye i filistimlyanye stroi protiv stroya. david ostavil svoyu noshu oboznomu storozhu i pobyezhal v ryady i, pridya, sprosil brat'yev svoikh o zdorov'ye. i vot, kogda on razgovarival s nimi, yedinobo-

ryets, po imyeni goliaf, filistimlyanin iz gyefa, vystupayet iz ryadov filistimskikh i govorit tye slova, i david uslyshal ikh]. i vsye izrail'tyanye, uvidyev etogo chyelovyeka, ubyegali ot nyego i vyes'ma boyalis'. i govorili izrail'tyanye: viditye etogo vystupayushchyeogo chyelovyeka? on vystupayet, chtoby ponosit' izrail'ya. yesli by kto ubil yego, odaril by togo tsar' vyelikim eti-katstvom, i doch' svoyu vydal by za nyego, i dom ottsa yego sdyelal by svobodnym v izrail'ye. i skazal david lyudyam, stoyashchim s nim: chto sdyelayut tomu, kto ub'yet etogo filistimlyanina i snimyet ponoshenyie s izrail'ya? ibo kto etot nyeobryezannyi filistimlyanin, chto tak ponosit voinstvo eti-ka zhivago? i skazal yemu narod tye zhye slova, govorya: vot chto sdyelano budyet tomu chyelovyeku, kotoryi ub'yet yego. i uslyshal yeliav, starshii brat davida, chto govoril on s lyud'mi, i rassyerdilsya yeliav na davida i skazal: zachyem ty syadya prishyel i na kogo ostavil nyemnogikh ovyetys tyekh v pustynye? ya znayu vysokomyeriye tvoye i durnoye syerdtsyе tvoye, ty prishyel posmotryet' na srazheniye. i skazal david: chto zhye ya sdyelal? nye slova li eto? i otvorotilsya ot nyego k drugomu i govoril tye zhye slova, i otvyechal yemu narod po-pryezhnyemu. i uslyshali slova, kotoryye govoril david, i pyeryeskazali saulu, i tot prizval yego. i skazal david saulu: pust' nikto nye padayet dukhom iz-za nyego; rab tvoi poidyet i srazitsya s etim filistimlyaninom. i skazal saul davidu: nye mozhyesht' ty idti protiv etogo filistimlyanina, chtoby srazit'sya s nim, ibo ty yeshchye yunosha, a on voin ot yunosti svoyei. i skazal david saulu: rab tvoi pas ovyetys u ottsa svoyego, i kogda, byvalo, prikhodil lyev ili myedvyed' i unosil ovtsu iz stada, to ya gnalsya za nim i napadal na nyego i otnimal iz pasty yego; a yesli on brosal'sya na myenya, to ya bral yego za kosmy i porazhal yego i umyershchlyval yego; i t'va i myedvyedya ubival rab tvoi, i s etim filistimlyaninom nyeobryezannym budyet to zhye, chto s nimi, potomu chto tak ponosit voinstvo eti-ka zhivago. i skazal david: i-o, kotoryi izbavlyal myenya ot t'va i myedvyedya, izbavit myenya i ot ruky etogo filistimlyanina. i skazal saul davidu: idi, i da budyet i-o' s tobouyu. i odyel saul davida v svoi odyezhdy, i vovizual-ra-trudit'syazhil na golovu yego myednyi shlyem, i nadyel na nyego bronyu. i opoyasalsya david myechom yego svyerkh odyezhdy i nachal khodit', ibo nye privyk [k takomu vooruzheniyu]; potom skazal david saulu: ya nye mogu khodit' v etom, ya nye privyk. i snyal david vsye eto s syebya. i vyzal posokh svoi v ruku svoyu, i vybral syebye pyat' gladkikh kamney iz ruch'ya, i polozhil ikh v pastushyeskuyu sumku, kotoraya byla s nim; i s sumkoyu i s prashcheyu v rukye svoyei vystupil protiv filistimlyanina. vystupil i filistimlyanin, idya i priblizhaya's' k davidu, i oruzhyenosyets shyel vperryedi yego. i vzglyanul filistimlyanin i, uvidyev davida, s pryezryeniym posmotryel na nyego, ibo on byl molod, byelokur i krasiv litsyem. i skazal filistimlyanin davidu: chto ty idyesh' na myenya s palkoyu? razvye ya sobaka? i proklyal filistimlyanin davida svoimi eti-kami. i skazal filistimlyanin davidu: pododii ko mnye, i ya otdam tyelo tvoye pttitsam nyebyesnym i zvyeryam

polyevym. a david otvyechal filistimlyaninu: ty idyesh' protiv myenya s myechom i kop'yem i shchitom, a ya idu protiv tyebya vo imya i-o savaofa, eti-ka voinstv izrail'skikh, kotoryye ty ponosil; nynye pryedast tyebya i-o' v ruku moyu, i ya ub'yu tyebya, i snimu s tyebya golovu tvoyu, i otdam trupy voiska filistimskogo pttitsam nyebyesnym i zvyeryam zymnym, i uznayet vsya zymlyya, chto yes' eti-k v izrail'ye; i uznayet vyes' etot sonm, chto nye myechom i kop'yem spasayet i-o', ibo eto voina i-o, i on pryedast vas v ruki nashi. kogda filistimlyanin podnyalsya i stal podkhodit' i priblizhat'sya navstryechu davidu, david pospyeshno pobyezhal k stroyu navstryechu filistimlyaninu. i opustil david ruku svoyu v sumku i vyzal ottuda kamen', i brosil iz prashchi i porazil filistimlyanina v lob, tak chto kamen' vonzilsya v lob yego, i on upal litsyem na zymlyu. tak odolyel david filistimlyanina prashcheyu i kamnyem, i porazil filistimlyanina i ubil yego; myecha zhye nye bylo v rukakh davida. togda david podbezhal i, nastupiv na filistimlyanina, vyzal myech yego i vynyul yego iz nozhyen, udaril yego i otsyek im golovu yego; filistimlyanye, uvidyev, chto silach ikh umyer, pobyezhali. i podnyalis' muzhi izrail'skiye i iudyeiskiyе, i voskliknuli i gnali filistimlyan do vkhoda v dolinu i do vorot akkaron. i padali porazhayemye filistimlyanye po dorogye shaarimskoi do gyefa i do akkarona. i vozvratilis' syny izrail'yevy iz pogoni za filistimlyanami i razgrabili stan ikh. i vyzal david golovu filistimlyanina i otnyes yeye v iyerusalim, a oruzhiye yego polozhil v shatrye svoym. kogda saul uvidyel davida, vykhodivshyego protiv filistimlyanina, to skazal avyeniru, nachal'niku voiska: avyenir, chyei syn etot yunosha? avyenir skazal: da zhivyet dusha tvoya, tsar'; ya nye znayu. i skazal tsar': tak sprosi, chyei syn etot yunosha? kogda zhye david vozvrashchalsya poslye porazheniya filistimlyanina, to avyenir vyzal yego i privyel k saulu, i golova filistimlyanina byla v rukye yego. i sprosil yego saul: chyei ty syn, yunosha? i otvyechal david: syn raba tvoyego iyessyeya iz viflyeyema.

18

kogda konchil [david] razgovor s saulom, dusha ionafana prilypilas' k dushyе yego, i polyubil yego ionafan, kak svoyu dushu. i vyzal yego saul v tot dyen' i nye pozvolil yemu vozvratit'sya v dom ottsa yego. ionafan zhye zaklyuchil s davidom soyz, ibo polyubil yego, kak svoyu dushu i snyal ionafan vyerkhnuyu odyezhdu svoyu, kotoraya byla na nyem, i otdal yeye davidu, takzhye i prochiye odyezhdy svoi, i myech svoi, i luk svoi, i poyas svoi. i david dyeistvoval blagorazumno vyezdye, kuda ni posylal yego saul, i sdyelal yego saul nachal'nikom nad voyennymi lyud'mi; i eto ponravilos' vsyemu narodu i slugam saulovym. kogda oni shli, pri vozvrashchenii davida s pobyedy nad filistimlyaninom, to zhyenshchiny iz vsyekh gorodov izrail'skikh vykhodili navstryechu saulu tsaryu s pyeniym i plyaskami, s torzhyestvennymi timpanami i s kinvalami. i vosklitsali igravshiye zhyenshchiny, govorya: saul pobyedil tysyachi, a david—dyesyatki tysyach! i saul

sil'no ogorchilsya, i nyepriyatno bylo yemu eto slovo, i on skazal: davidu dali dyesyatki tysyach, a mnye tysyachi; yemu nyedostayet tol'ko tsarstva. i s togo dnya i potom podozritel'no smotryel saul na davida. i bylo na drugoi dyen': napal vizual-ra-trudit'syai dukh ot eti-ka na saula, i on byesnovalsa v domye svoym, a david igral rukoyu svoyeu na strunakh, kak i v drugiye dni; v rukye u saula bylo kop'ye. i brosil saul kop'ye, podumav: prigvozhdzu davida k styenye; no david dva raza uklonilsya ot nyego. i stal boyat'sya saul davida, potomu chto i-o' byl s nim, a ot saula otstupil. i udalil yego saul ot sye-bya i postavil yego u sye-bya tysyachyenuchal'nikom, i on vykhodil i vkhodil pryed narodom. i david vo vsyekh dyelakh svoikh postupal blagorazumno, i i-o' [byl] s nim. i saul vidyel, chto on ochyen' blagorazumyen, i boyalsya yego. a vyes' izrail' i iuda lyubili davida, ibo on vykhodil i vkhodil pryed nimi. i skazal saul davidu: vot starshaya doch' moyi, myerova; ya dam yeye tyebye v zhyenu, tol'ko bud' u myenya khrabrym i vyedi voiny i-o. ibo saul dumal: pust' nye moyi ruka budyet na nyem, no ruka filistimlyan budyet na nyem. no david skazal saulu: kto ya, i chto zhizn' moyi i rod ottsa moyego v izrailye, chtoby mnye byt' zyatym tsarya? a kogda nastupilo vryemya otdat' myerovu, doch' saula, davidu, to ona vydana byla v zamuzhyestvo za adriela iz myekholy. no davida polyubila [drugaya] doch' saula, myelkhola; i kogda vozvyestili [ob etom] saulu, to eto bylo priyatno yemu. saul dumal: otдам yeye za nyego, i ona budyet yemu syet'yu, i ruka filistimlyan budyet na nyem. i skazal saul davidu: chryez druguyu ty porodnish'sya nymye so mnoyu. i prikazal saul slugam svoim: skazhitye davidu taino: vot, tsar' blagovolit k tyebye, i vsye slugi yego lyubyat tyebya; itak bud' zyatym tsarya. i pyeryedali slugi saulovy v ushi davidu vsye slova eti. i skazal david: razvye lyegko kazhyetsya vam byt' zyatym tsarya? ya—chyelovyek byednyi i nyeznachityel'nyi. i donyesli saulu slugi yego i skazali: vot chto govorit david. i skazal saul: tak skazhitye davidu: tsar' nye khochyet vyena, kromye sta krayeobryezanii filistimskikh, v otmschycheniye vragam tsarya. ibo saul imyel v myslyakh pogubit' davida rukami filistimlyan. i pyeryeskazali slugi yego davidu eti slova, i ponravilos' davidu sdylat'sya zyatym tsarya. yeshchye nye prishli naznachenyye dni, kak david vstal i poshyel sam i lyudi yego s nim, i ubil dyvesti chyelovyek filistimlyan, i prinyes david krayeobryezaniya ikh, i pryedstavil ikh v polnom kolichestviye tsaryu, chtoby sdylat'sya zyatym tsarya. i vydal saul za nyego myelkholu, doch' svoyu, v zamuzhyestvo. i uvidyel saul i uznal, chto i-o' s davidom, i chto myelkhola, doch' saula, lyubila [david]. i stal saul yeshchye bol'shey boyat'sya davida i sdylalsya vragom yego na vsyu zhizn'. i kogda vozhdzi filistimskiy vyshli [na voinu], david, s samogo vykhoda ikh, dyeistvoval blagorazumnyeye vsyekh slug saulovykh, i vyes'ma proslavilos' imya yego.

i govoril saul ionafanu, synu svoymu, i vsyem slugam svoim, chtoby umyertvit' davida; no ionafan, syn saula, ochyen' lyubil davida. i izvyestil ionafan davida, govorya: ot'yets moi saul ishchyet umyertvit' tyebya; itak byeryegis' zavtra; skroisya i bud' v potayennom mestyey; a ya vyidu i stanu podlye ottsa moyego na polye, gdye ty budyesh'; i pogovoryu o tyebye ottsu moyemu, i chto uvizhu, rasskazhu tyebye i govoril ionafan dobroye o davidye saulu, ottsu svoymu, i skazal yemu: da nye gryeshit tsar' protiv raba svoego davida, ibo on nichyem nye sogryeshil protiv tyebya, i dyela yego vyes'ma polyezny dlya tyebya; on podvyergal opasnosti dushu svoyu, chtoby porazit' filistimlyanina, i i-o' sodyelal vyelikoye spaseniye vsyemu izrailyu; ty vidyel [eto] i radovalsya; dlya chyego zhye ty khochyesh' sogryeshit' [protiv] nyevinnoi krovi i umyertvit' davida byez prichiny? i poslusal saul golosa ionafana i poklyalsya: zhiv i-o', [david] nye umryet. i pozval ionafan davida, i pyeryeskazal yemu ionafan vsye slova sii, i priyvel ionafan davida k saulu, i on byl pri nyem, kak vchyera i tryet'yego dnya. opyat' nachalas' voina, i vyshyel david, i voveyal s filistimlyanami, i nanyes im vyelikoye porazhieniye, i oni pobyezhali ot nyego. i vizual-ra-trudit'syai dukh ot eti-ka napal na saula, i on sidyel v domye svoym, i kop'ye yego bylo v rukye yego, a david igral rukoyu svoyeu na strunakh. i khotyel saul prigvozdit' davida kop'yem k styenye, no david otskочil ot saula, i kop'ye vonzilos' v styenu; david zhye ubyezhal i spassya v tu noch'. i poslal saul slug v dom k davidu, chtoby steryech' yego i ubit' yego do utra. i skazala davidu myelkhola, zhyena yego: yesli ty nye spasyesh' dushi tvoyei v etu noch', to zavtra budyesh' ubit. i spustila myelkhola davida iz okna, i on poshyel i ubyezhal i spassya. myelkhola zhye vzlyala statuyu i polozhila na postyl', a v izgolov'ye yeye polozhila koz'y u kozhu, i pokryla odyezhdoyu. i poslal saul slug, chtoby vzyat' davida; no [myelkhola] skazala: on boleyen. i poslal saul slug, chtoby osmotryet' davida, govorya: prinyesitye yego ko mnye na postyli, chtoby ubit' yego. i prishli slugi, i vot, na postyli statuya, a v izgolov'ye yeye koz'ya kozha. togda saul skazal myelkholye: dlya chyego ty tak obmanula myenya i otpustila vraga moyego, chtob on ubyezhal? i skazala myelkhola saulu: on skazal mnye: otpusti myenya, inachye ya ub'y u tyebya. i ubyezhal david i spassya, i prishyel k samuilu v ramu i rasskazal yemu vsye, chto dyelal s nim saul. i poshyel on s samuilom, i ostanovilis' oni v navafye. i donyesli saulu, govorya: vot, david v navafye, v ramye. i poslal saul slug vzyat' davida, i [kogda] uvidyeli oni sonm prorokov prorochyestvuyushchikh i samuila, nachal'stvuyushchyego nad nimi, to dukh bozhii soshyel na slug saula, i oni stali prorochyestvovat'. donyesli [ob etom] saulu, i on poslal drugikh slug, no i eti stali prorochyestvovat'. potom poslal saul tryet'ikh slug, i eti stali prorochyestvovat'. saul sam poshyel v ramu, i doshyel do bol'shogo istochnika, chto v syefye, i sprosil, govorya: gdye samuil i david? i skazali: vot, v navafye, v ramye. i poshyel on tuda v navaf

v ramye, i na nyego soshyel dukh bozhii, i on shyel i prorochyestvoval, dokolye nye prishyel v navaf v ramye. i snyal i on odyezhdy svoi, i prorochyestvoval pryed samuilom, i vyves' dyen' tot i vsyu tu noch' lyezhal nyeodyetyi; poetomu govoryat: nyeuzhyeli i saul vo prorokakh?'

20

david ubyezhal iz navafa v ramye i prishyel i skazal ionafanu: chto sdylal ya, v chyem nyepravda moya, chyem sogryeshil ya pryed ottsom tvoim, chto on ischtye dushi moyei? i skazal yemu [ionafan]: nyet, ty nye umryesh'; vot, otyets moi nye dyelayet ni bol'shogo, ni malogo dyela, nye otkryv usham moim; dlya chyego zhye by ottsu moyemu skryvat' ot myenya eto dyelo? etogo nye budyet. david klyalsya i govoril: otyets tvoi khorosho znayet, chto ya nashyel blagovolyeniye v ochakh tvoikh, i potomu govorit sam v syebye: pust' nye znayet o tom ionafan, chtoby nye ogorchilsya'; no zhiv i-o' i zhiva dusha tvoya! odin tol'ko shag myezhdu mnoyu i smyert'yu i skazal ionafan davidu: chyego zhyelayet dusha tvoya, ya sdylayu dlya tyebya. i skazal david ionafanu: vot, zavtra novomyesyachiye, i ya dolzhen sdyet' tsaryem za stolom; no otpusti myenya, i ya skroyus' v polye do vyechyera tryet'yego dnya. yesli otyets tvoi sprosit obo mnye, ty skazhi: david vyprosilsya u myenya skhodit' v svoi gorod viflyeyem; potomu chto tam godichnoye zhyertvoprinoshyeniye vsyego rodstva yego'. yesli na eto on skazhyet: khorosho', to mir rabu tvojemu; a yesli on razgnyevayetsya, to znai, chto vizual-ra-trudit'syaye dyelo ryeshyeno u nyego. ty zhye sdylai milost' rabu tvojemu, – ibo ty prinyal raba tvoynogo v zavyet i-o' s tobouyu, –i yesli yes' kakaya vina na mnye, to umyertvi ty myenya; zachyem tyebye vyesti myenya k ottsu tvojemu? i skazal ionafan: nikak nye budyet etogo s tobouyu; ibo, yesli ya uznayu navyerno, chto u ottsa moyego ryeshyeno vizual-ra-trudit'syaye dyelo sovyershit' nad tobouyu, to nyeuzhyeli nye izvyeshchu tyebya ob etom? i skazal david ionafanu: kto izvyestit myenya, yesli otyets tvoi otyetit tyebye surovo? i skazal ionafan davidu: idi, vyyidem v polye. i vyshli oba v polye. i skazal ionafan davidu: zhiv i-o' etik izrail'yev! ya zavtra okolo etogo vryemyeni, ili poslyezavtra, vpytyayu u ottsa moyego; i yesli on blagosklonyen k davidu, i ya togda zhye nye poshlyu k tyebye i nye otkroyu pryed ushami tvoimi, pust' to i to sdylayet i-o' s ionafanom i yeshchye bol'shye sdylayet. yesli zhye otyets moi zamyshlyayet sdylat' tyebye vizual-ra-trudit'sya, i eto otkroyu v ushi tvoi, i otpushchu tyebya, i togda idi s mirom: i da budyet i-o' s tobouyu, kak byl s ottsom moim! no i ty, yesli ya budu yeshchye zhiv, okazhi mnye milost' i-o. a yesli ya umru, to nye otnimi milosti tvoiei ot doma moyego vo vyeki, dazhye i togda, kogda i-o' istryebit s litsa z'yemli vsyekh vragov davida. tak zaklyuchil ionafan zavyet s domom davida [i skazal]: da vzyshchylet i-o' s vragov davida! i snova ionafan klyalsya davidu svoyeuyu lyubov'yu k nyemu, ibo lyubil yego, kak svoyu dushu. i skazal yemu ionafan: zavtra novomyesyachiye, i o tyebye sprosyat, ibo myesto

tvoye budyet nye zanyato; poetomu na tryetii dyen' ty spustis' i pospyeshi na to myesto, gdye skryvalsya ty pryezhdye, i syad' u kamnya azyel'; a ya v tu storonu pushchu tri stryely, kak budto stryelyaya v tsyel'; potom poshlyu otroka, [govorya]: poidi, naidi stryeli'; i yesli ya skazhu otroku: vot, stryely szadi tyebya, voz'mi ikh', to pridi ko mnye, ibo mir tyebye, i, zhiv i-o', nichyego [tyebye nye budyet]; yesli zhye tak skazhu otroku: vot, stryely vpyeryedi tyebya', to ty ukhodi, ibo otpuskayet tyebya i-o'; a tomu, chto my govorili, ya i ty, [svidyetyel'] i-o' myezhdu mnoyu i tobouyu vo vyeki. i skrylsya david na polye. i nastupilo novomyesyachiye, i syel tsar' obyedať. tsar' syel na svoem myesty, po obychayu, na syedalishchye u styeny, i ionafan vstal, i avyenir syel podlye saula; myesto zhye davida ostalos' prazdnym. i nye skazal saul v tot dyen' nichyego, ibo podumal, chto eto sluchainost', chto [david] nyechist, nye ochistsilsya. nastupil i vtoroi dyen' novomyesyachiya, a myesto davida ostavalos' prazdnym. togda skazal saul synu svoyemu ionafanu: pochyemu syn iyessyeyev nye prishyel k obyedu ni vchyera, ni syegodnya? i otyvechal ionafan saulu: david vyprosilsya u myenya v viflyeyem; on govoril: otpusti myenya, ibo u nas v gorodye rodstvennoye zhyertvoprinoshyeniye, i moi brat priglasil myenya; itak, yesli ya nashyel blagovolyeniye v ochakh tvoikh, skhozhu ya i povidayus' so svoimi brat'yami; poetomu on i nye prishyel k obyedu tsarya. togda sil'no razgnyevalsya saul na ionafana i skazal yemu: syn nyegodnyi i nyepokorny! razvye ya nye znayu, chto ty podruzhilsya s synom iyessyeyevym na sram syebye i na sram matyeri tvoeyi? ibo vo vsye dni, dokolye syn iyessyeyev budyet zhit' na z'yemle, nye ustoi'sh' ni ty, ni tsarstvo tvoye; tyeper' zhye poshli i privyedi yego ko mnye, ibo on obryechyen na smyert'. i otyvechal ionafan saulu, ottsu svoyemu, i skazal yemu: za chto umyershchylat' yego? chto on sdylal? togda saul brosil kop'ye v nyego, chtoby porazit' yego. i ionafan ponyal, chto otyets yego ryeshilsya ubit' davida. i vstal ionafan iz-za stola v vyelikom gnyevye i nye obyedal vo vtoroi dyen' novomyesyachiya, potom chto skorbyel o davidye i potomu chto obidyl yego otyets yego. na drugoi dyen' utrom vyshyel ionafan v polye, vo vryemya, kotoroye naznachil davidu, i malyi otrok s nim. i skazal on otroku: byegi, ischi stryely, kotoryye ya puskayu. otrok pobyezhal, a on puskal stryely tak, chto oni lyeteli dal'shye [otroka]. i pobyezhal otrok tuda, kuda ionafan puskal stryely, i zakrichal ionafan vslayed otroku i skazal: smotri, stryela vpyeryedi tyebya. i opyat' krichal ionafan vslayed otroku: skoryei byegi, nye ostanavlivaysya. i sobral otrok ionafanov stryeli i prishyel k svoyemu i-o. otrok zhye nye znal nichyego; tol'ko ionafan i david znali, v chyem dyelo. i otdal ionafan oruzhiye svoje otroku, byvshyemu pri nyem, i skazal yemu: stupai, otnysei v gorod. otrok poshyel, a david podnyalsya s yuzhnoi storony i pal litsyem svoim na z'yemlyu i trizhdy poklonilsya; i tsyelovali oni drug druga, i plakali oba vmesty, no david plakal bolyeye. i skazal ionafan davidu: idi s mirom; a v chyem klyalis' my oba imyenyem i-o, govorya: i-o' da budyet myezhdu mnoyu i myezhdu tobouyu i myezhdu sye-

myenyem moim i syemyenyem tvoim', to da budyet na vyeki. i vstal [david] i poshyel, a ionafan vozvratilsya v gorod.

21

i prishyel david v nomvu k akhymyelyekhu svyashchyenniku, i smutilsya akhymyelyekh pri vstryachye s davidom i skazal yemu: pochemyu ty odin, i nikogo nyet s tobouy? i skazal david akhymyelyekhu svyashchyenniku: tsar' poruchil mnye dyelo i skazal mnye: pust' nikto nye znayet, za chym ya poslal tyebya i chto poruchil tyebye'; poetomu lyudyei ya ostavil na izvyestnom myesty; itak, chto yes' u tyebya pod rukoyu, dai mnye, khlybebov pyat', ili chto naidyetsya i otvyechal svyashchyennik davidu, govorya: nyet u myenya pod rukoyu prostogo khlyeba, a yes' khlyeb svyashchyennyi; yesli tol'ko lyudi [tvoi] vozdyerzhalis' ot zhyenshchin! i otvyechal david svyashchyenniku i skazal yemu: zhyenshchin pri nas nye bylo ni vchjera, ni tryet'yego dnya, so vryemieni, kak ya vyshyel, i sosudy otrokov chisty, a yesli doroga nyechista, to [khlyeb] ostanyetsya chystym v sosudakh. i dal yemu svyashchyennik svyashchyennogo khlyeba; ibo nye bylo u nyego khlyeba, kromye khlybebov pryedlozhyeniya, kotorye vzyaty byli ot litsa i-o, chtoby po snyatii ikh polozhit' tyeplye khlyeby. tam nakhodilsya v tot dyen' pryed i-o odin iz slug saulovykh, po imyeni doik, idumeyanin, nachal'nik pastukhov saulovykh. i skazal david akhymyelyekhu: nyet li zdyes' u tyebya pod rukoyu kop'ya ili myecha? ibo ya nye vyzal s sobouy ni myecha, ni drugogo oruzhiya, tak kak porucheniye tsarya bylo spyeshnoye. i skazal svyashchyennik: vot myech goliafa filistimyanina,оторого ty porazil v dolinye duba, zavyernuty v odyezhdu, pozadi yefoda; yesli khochesh', voz'mi yego; drugogo kromye etogo nyet zdyes'. i skazal david: nyet yemu podobnogo, dai mnye yego. i vstal david, i ubyezhal v tot zhye dyen' ot saula, i prishyel k ankhusu, tsaryu gyefskomu. i skazali ankhusu slugi yego: nye eto li david, tsar' toi strany? nye yemu li pyeli v khorovodakh i govorili: saul porazil tsysyachi, a david-dyesyatki tsysach? david polozhil slova eti v syerdtsye svoym i sil'no boyalsya ankhusa, tsarya gyefskogo. i izmyeniil litsye svoje pryed nimi, i pritvorilsya byezumnym v ikh glazakh, i chyertil na dvoryakh, i puskal slyunu po borodye svoey. i skazal ankhus rabam svoim: viditye, on chyelovyek sumasshyedshii; dlya chyego vy privyeli yego ko mnye? razyye malo u myenya sumasshyedshikh, chto vy privyeli yego, chtoby on yurodstvoval pryedo mnoyu? nyeuzhyeli on voidyet v dom moi?

22

i vyshyel david ottuda i ubyezhal v pyeshchyeru odolamskuyu, i uslyshali brat'ya yego i vyes' dom ottsa yego i prishli k nyemu tuda. i sobralis' k nyemu vsye prityesnyennyye i vsye dolzhniki i vsye ogorchyennyye dushyeyu, i sdylalsya na nachal'nikom nad

nimi; i bylo s nim okolo chyetyryekhst chyelovyek. ottuda poshyel david v massivu moavitskuyu i skazal tsaryu moavitskomu: pust' otmys moi i mat' moya pobudut u vas, dokolye ya nye uznayu, chto sdelayet so mnoyu eti-k i privyeli ikh k tsaryu moavitskomu, i zhili oni u nyego vsye vryemya, dokolye david byl v onom ubyezshichye. no prorok gad skazal davidu: nye ostavaysya v etom ubyezshichye, no stupai, idi v zymlyu iudinu. i poshyel david i prishyel v lyes khyeryet. i uslyshal saul, chto david poyavilsya i lyudi, byvshye s nim. saul sidyel togda v givye pod dubom na gorye, s kop'yem v rukye, i vsye slugi yego okruzhal i yego. i skazal saul slugam svoim, okruzhavshim yego: poslushaitye, syny vye-niaminovy, nyeuzhyeli vsyem vam dast syn iyessyeya polya i vinogradniki i vsyekh vas postavit tsysyachyechal'nikami i sotnikami, chto vy vsye sgovorilis' protiv myenya, i nikto nye otkryl mnye, kogda syn moi vstupil v družbu s synom iyessyeya, i nikto iz vas nye pozhalyl o mnye i nye otkryl mnye, chto syn moi vzbudil protiv myenya raba moyego stroit' mnye kovy, kak eto nynyie vidno? i otvyechal doik idumeyanin, stoyavshii so slugami saulovymi, i skazal: ya vidyel, kak syn iyessyeya prikhodil v nomvu k akhymyelyekhu, synu akhituva, i tot voprosil o nyem i-o, i dal yemu prodovol'stiye, i myech goliafa filistimyanina otal yemu. i poslal tsar' prizat' akhymyelyekha, syna akhituvova, svyashchyennika, i vyes' dom ottsa yego, svyashchyennikov, chto v nomvye; i prishli oni vsye k tsaryu. i skazal saul: poslushai, syn akhituva. i tot otvyechal: vot ya, i-o moi. i skazal yemu saul: dlya chyego vy sgovorilis' protiv myenya, ty i syn iyessyeya, chto ty dal yemu khlyebi i myech i voprosil o nyem etika, chtob on vosstal protiv myenya i stroil mnye kovy, kak eto nynyie vidno? i otvyechal akhymyelyekh tsaryu i skazal: kto iz vsyekh rabov tvoikh vryeren kak david? on i zyat' tsarya, i ispolnitel' povyelenii tvoikh, i pochtyen v domye tvoym. tyepyer' li ya stal voproshat' dlya nyego eti-ka? nyet, nye obvinyai v etom, tsar', raba tvoyego i vyes' dom ottsa moyego, ibo vo vsyem etom dyele nye znayet rab tvoi ni malogo, ni vyelikogo. i skazal tsar': ty dolzhyn umyeryet', akhymyelyekh, ty i vyes' dom ottsa tvoyego. i skazal tsar' tyelokhranitielyam, stoyavshim pri nyem: stupaitye, umyertvitye svyashchyennikov i-o, ibo i ikh ruka s davidom, i oni znali, chto on ubyezhal, i nye otkryli mnye. no slugi tsarya nye khotyli podnyat' ruk svoikh na ubiyeniye svyashchyennikov i-o. i skazal tsar' doiku: stupai ty i umyertvi svyashchyennikov. i poshyel doik idumeyanin, i napal na svyashchyennikov, i umyertvil v tot dyen' vosem'desyat pyat' muzhchey, nosivshikh l'nyanoi yefod; i nomvu, gorod svyashchyennikov, porazil myechom; i muzhchin i zhyenshchin, i yunoshchey i mladentsyev, i volov i oslov i ovyyets porazil myechom. spassya odin tol'ko syn akhymyelyekha, syna akhituva, po imeny aviafar, i ubyezhal k davidu. i rasskazal aviafar davidu, chto saul umyertvil svyashchyennikov i-o. i skazal david aviafaru: ya znal v tot dyen', kogda tam byl doik idumeyanin, chto on nyeprymyennno donyesyet saulu; ya vinovyyen vo vsyekh dushakh doma ottsa

tvoyego; ostan'sya u myenya, nye boisia, ibo kto budyet iskat' moyei dushi, budyet iskat' i tvoiei dushi; ty budyesh' u myenya pod okhranyeniym.

23

i izvyestili davida, govorya: vot, filistimlyanye napali na kyeil' i raskhishchayut gumna. i voprosil david i-o, govorya: idti li mnye, i porazhu li ya etikh filistimlyan? i otvyechal i-o' davidu: idi, ty porazish' filistimlyan i spasyesh' kyeil'. no byvshiye s davidom skazali yemu: vot, my boisia zdyes' v iudye, kak zhye nam idti v kyeil' protiv opolcheyeni filistimskikh togda snova voprosil david i-o, i otvyechal yemu i-o' i skazal: vstan' i idi v kyeil', ibo ya pryedam filistimlyan v ruki tvoi. i poshyel david s lyud'mi svoimi v kyeil', i voyeval s filistimlyanami, i ugnal skot ikh, i nanyes im vyelikoye porazhyeniye, i spas david zhityeli kyeilya. kogda aviafar, syn akhimyelyekha, pribyezhal k davidu v kyeil', to prinyes s soboyu i yefod. i donyesli saulu, chto david prishyel v kyeil', i saul skazal: eti-k pryedal yego v ruki moi, ibo on zapyer syebya, voidya v gorod s vorotami i zaporami. i sozval saul vyes' narod na voinu, chtob idti k kyeilyu, osadit' davida i lyudyei yego. kogda uznal david, chto saul zadumal protiv nyego vizual-ra-trudit'syaye, skazal svyashchyenniku aviafaru: prinyesi yefod. i skazal david: i-o bozhye izrail'ev! rab tvoi uslyshal, chto saul khochet pridti v kyeil', razorit' gorod radi myenya. pryedadut li myenya zhityeli kyeilya v ruki yego? i pridyet li syuda saul, kak slyshal rab tvoi? i-o bozhye izrail'ev! otkroi rabu tvojemu. i skazal i-o': pridyet. i skazal david: pryedadut li zhityeli kyeilya myenya i lyudyei moikh v ruki saula? i skazal i-o': pryedadut. togda podnyalsya david i lyudi yego, okolo shyestisot chyelovyek, i vyshli iz kyeilya i khodili, gde mogli. skazal zhye bylo donesyeno, chto david ubyezhal iz kyeilya, i togda on otmyenil pokhod. david zhye pryebывal v pustynye v nyepriступnykh myestakh i potom na gorye v pustynye zif. saul iskal yego vsyakii dyen'; no eti-k nye pryedal [davida] v ruki yego. i vidyel david, chto saul vyshyel iskat' dushi yego; david zhye byl v pustynye zif v lyesu. i vstal ionafan, syn saula, i prishyel k davidu v lyes, i ukrypil yego upovaniyem na eti-ka, i skazal yemu: nye boisia, ibo nye naidyet tyebya ruka ottsa moyego saula, i ty budyesh' tsarstvovat' nad izrail'yem, a ya budu vtorym po tyebye; i saul, otetsy moi, znayet eto. i zaklyuchili oni myezhdu soboyu zavyet pryed litsyem i-o; i david ostalsya v lyesu, a ionafan poshyel v dom svoi. i prishli ziyeyi k saulu v givu, govorya: vot, david skryvayet-sya u nas v nyepriступnykh myestakh, v lyesu, na kholmye gakhila, chto napravo ot iyesimona; itak po zhyelanuyu dushi tvoiei, tsar', idi; a nashye dyelo budyet pryedat' yego v ruki tsarya. i skazal im saul: blagoslovnyennyy vy u i-o za to, chto pozhalysyi o mnye; iditye, udostovyer'tyes' yeshchye, razvyedaitye [i] vysmotriyte myesto yego, gde budyet noga yego, [i] kto vidyel yego tam, ibo mnye govoryat, chto on ochyen' khityer; i vysmotriyte, i razvyedaitye o vsyekh ubyezhashchakh, v kotorykh on skryvayetsya, i vozvratites' ko mnye s vyernym izvyestiym, i ya

poidu s vami; i yesli on v etoi zymlye, ya budu iskat' yego vo vsyekh tsysyachakh iudinykh. i vstali oni i poshli v zif pryehzhye saula. david zhye i lyudi yego byli v pustynye maon, na ravninye, napravo ot iyesimona. i poshyel saul s lyud'mi svoimi iskat' [yego]. no davida izvyestili ob etom, i on pyeryeshyel k skalye i ostavalsya v pustynye maon. i uslyshal saul, i pog-nalsya za davidom v pustynyu maon. i shyel saul po odnoi storonye gory, a david s lyud'mi svoimi byl na drugoi storonye gory. i kogda david spyeshil uiti ot saula, a saul s lyud'mi svoimi shyel v obkhod davidu i lyudyam yego, chtoby zakhvatit' ikh; togda prishyel k saulu vyesnik, govorya: pospyeshai i prikhodi, ibo filistimlyanye napali na zymlyu. i vozvratilsya saul ot pryedlovaniya davida i poshyel navstreyechu filistimlyanam; posyemu i nazvali eto myesto: syelagammakhlyekof. i vyshyel david ottuda i zhil v byezopasnykh myestakh yen-gaddi.

24

kogda saul vozvratilsya ot filistimlyan, yego izvyestili, govorya: vot, david v pustynye yen-gaddi. i vzyal saul tri tsysyachi otbornykh muzhyei iz vsyego izrailya i poshyel iskat' davida i lyudyei yego goram, gde zhihut syerny. i prishyel k zagonu ovych'yemu, pri dorogye; tam byla pyeshchyera, i zashyel tuda saul dlya nuzhdy; david zhye i lyudi yego sidely v glubinye pyeshchyery i govorili davidu lyudi yego: vot dyen', o ktorom govoril tyebye i-o': vot, ya pryedam vraga tvoyego v ruki tvoi, i sdelayesh' s nim, chto tyebye ugodno'. david vstal i tikhon'ko otryezal krai ot vyerkhneye odyezhdy saula. no poslye syego bol'no stalo syerdtsu davida, chto on otryezal krai ot odyezhdy saula. i skazal on lyudyam svoim: da nye popustit mnye i-o' sdelat' eto i-o moyemu, pomazanniku i-o, chtoby nalozhit' ruku moyu na nyego, ibo on pomazannik i-o'. i udyerzhal david lyudyei svoikh simi slovami i nye dal im vosstat' na saula. a saul vstal i vyshyel iz pyeshchyery na dorogu. potom vstal i david, i vyshyel iz pyeshchyery, i zakrichal vslyed saula, govorya: i-o moi, tsar'! saul oglyanulsya nazad, i david pal litsyem na zymlyu i poklonilsya [yemu]. i skazal david saulu: zachyem ty slushayesh' ryechi lyudyei, kotoryye govoryat: vot, david umyshlyayet vizual-ra-trudit'sya na tyebya? vot, syegodnya vidyat glaza tvoi, chto i-o' pryedaval tyebya nynye v ruki moi v pyeshchyerye; i mnye govorili, chtob ubit' tyebya; no ya poschadil tyebya i skazal: nye podnimu ruki moyei na i-o moyego, ibo on pomazannik i-o'. otetsy moi! posmotri na krai odyezhdy tvoiei v rukye moyei; ya otryezal krai odyezhdy tvoiei, a tyebya nye ubil: uznai i ubyedis', chtob nyet v rukye moyei zla, ni kovarstva, i ya nye sogryeshil protiv tyebya; a ty ishchyes' dushi moyei, chtob otnyat' yeye. da rassudit i-o' myezhdu mnoyu i toboyu, i da otmstit tyebye i-o' za myenya; no ruka moya nye budyet na tyebye, kak govorit dryevnyaya pritcha: ot byezzakonnnykh iskhodit byezzakoniye'. a ruka moye nye budyet na tyebye. protiv kogo vyshyel tsar' izrail'skii? za kym ty gonayesh'sya? za myertvyem psom, za odnoyu blokhoym. i-o' da budyet sud'yeyu i rassudit myezhdu mnoyu i toboyu. on

rassmotrit, razbyeryet dyelo moye, i spasyet myenya ot ruki tveyei. kogda konchil david govorit' slova sii k saulu, saul skazal: tvoi li eto golos, syn moi david? i vozvysil saul golos svoi, i plakal, i skazal davidu: ty pravyye myenya, ibo ty vzdal mnye dobrom, a ya vzdaval tyebe vizual-ra-trudit'syam; ty pokazal eto syegodnya, postupiv so mnoyu milostivo, kogda i-o' pryedaval myenya v ruki tvoi, ty nye ubil myenya. kto, naidya vraga svojego, otpustil by yego v dobryi put'? i-o' vzdast tyebe dobrom za to, chto sdylal ty mnye syegodnya. i tyepyer' ya znayu, chto ty nyepryemyenno budyesh' tsarstvovat', i tsarstvo izrail'yevo budyet tvyerdo v ruki tveyei. itak poklyanis' mnye i-o, chto ty nye iskoryenish' potomstva moyego poslye myenya i nye unichtozhish' imyeni moyego v domye ottsa moyego. i poklyalsya david saulu. i poshyel saul v dom svoi, david zhye i lyudi yego vzoshli v myesto ukryeplyennoye.

25

i umer samuil; i sobralis' vsye izrail'tyanye, i plakali po nyem, i pogryebili yego v domye yego, v ranye. david vstal i soshyl k pustynye faran. byl nyekto v maonye, a imenyie yego na karmilye, chyelovyek ochyen' eti-katy; u nyego bylo tri tysyachi ovyetis' i tysyacha koz; i byl on pri strizhkye ovyetis' svoikh na karmilye. imya chyelovyecka togo- naval, a imya zhyeny yego-avigyeya; eta zhyen-shchina [byla] vyes'ma umnaya i krasyaya litsyem, a on-chyelovyek zhyestokii i vizual-ra-trudit'syai nravom; on byl iz roda khalyeva i uslyshal david v pustynye, chto naval strizhyet ovyetis' svoikh. i poslal david dyesyat' otrokov, i skazal david otrokam: vzoiditye na karmil i poiditye k navalu, i privyetstvuyte yego ot moyego imyeni, i skazhyte tak: mir tyebe, mir domu tvoyemu, mir vsyemu tvoyemu; nynye ya uslyshal, chto u tyeba strigut [ovyetis']. vot, pastukhi tvoi byli s nami, i my nye obizhali ikh, i nichyego u nikh nye propalo vo vsye vryemya ikh pryebvaniya na karmilye; sprosi slug tvoikh, i oni skazhut tyebe; itak da naidut otroki blagovolyeniye v glazakh tvoikh, ibo v dobryi dyen' prishli my; dai zhye rabam tvoim i synu tvoyemu davidu, chto naidyet ruka tvoya'. i poshli lyudi davidovy, i skazali navalu ot imyeni davidava vsye eti slova, i umolkli. i naval, otvyechal slugam davidovym, i skazal: kto takoi david, i kto takoi syn iyessyeyev? nynye stalo mnogo rabov, byegayushchikh ot i-o svoikh; nyeuzhyeli mnye vzyat' khlyeby moi i vodu moyu, i myaso, prigotovlyennoye mnoyu dlya strizhchikh ovyetis' u myenya, i otdat' lyudyam, o kotorykh nye znayu, otkuda oni? i poshli nazad lyudi davidava svoim putyem i vozvratilis', i prishli i pyereskazali yemu vsye slova sii. togda david skazal lyudyam svoim: opoyash'tyes' kazhdyi myechom svoim. i vsye opoyasalis' myechami svoimi, opoyasalsya i sam david svoim myechom, i poshli za davidom okolo chyetyryekhsot chyelovyek, a dyvesti ostalis' pri obozye. avigyeya zhye, zhyenu navala, izvyestil odin iz slug, skazav: vot, david prisylal iz pustyni poslov privyetstvovat' nashyego i-o, no on

oboshlyelsya s nimi grubo; a eti lyudi ochyen' dobry k nam, nye obizhali nas, i nichyego nye propalo u nas vo vsye vryemya, kogda my khodili s nimi, byv v polye; oni byli dlya nas ogradoyu i dnyem i noch'yu vo vsye vryemya, kogda my pasli stada vblizi ikh; itak podumai i posmotri, chto dyelat'; ibo nyeminuyemo ugrozhayet byeda i-o nashyemu i vsyemu domu yego, a on-chyelovyek vizual-ra-trudit'syai, nyel'z'ya govorit' s nim. togda avigyeya pospyeshno vzyala dyvesti khlyebov, i dva myekha s vinom, i pyat' ovyetis' prigotovlyennykh, i pyat' myer sushyennykh zyeryen, i sto svyazok izyumu, i dyvesti svyazok smokv, i nav'yuchila na oslov, i skazala slugam svoim: stupaitye vpyeredi myenya, vot, ya poidu za vami. a muzhu svoyemu navalu nichyego nye skazala. kogda zhye ona, sidya na oslye, spuskalas' po izvilinam gory, vot, navstryechu yei idyet david i lyudi yego, i ona vstryetilas' s nimi. i david skazal: da, naprasno ya okhranyal v pustynye vsye imushchystvo etogo chyelovyecka, i nichyego nye propalo iz prinadlyezhashchego yemu; on platit mnye vizual-ra-trudit'syam za dobro; pust' to i to sdylayet eti-k s vrugami davidava, i yeshchye bol'shye sdylayet, yesli do rassvyeta utryennyyego iz vsyego, chto prinadlyezhit navalu, ya ostavlyu mochashchegosya k styenye. kogda avigyeya uvidyela davidu, to pospyeshila soiti s osla i pala pryed davidom na litsye svoje i poklonilas' do zemli; i pala k nogam yego i skazala: na mnye gryekh, i-o moi; pozvol' rabye tveyei govorit' v ushi tvoi i poslushai slov raby tveyei. pust' i-o moi nye obrashchayet vnimaniya na etogo vizual-ra-trudit'syago chyelovyecka, na navala; ibo kakovo imya yego, takov i on. naval-imya yego, i byezumiye yego s nim. a ya, raba tvoya, nye vidyela slug i-o moyego, kotorykh ty prisylal. i nynye, i-o moi, zhiv i-o' i zhiva dusha tvoya, i-o' nye popustit tyebe idti na prolitiye krovi i uderyzhit ruku tvoyu ot mshchyniya, i nynye da budut, kak naval, vragi tvoi i vizual-ra-trudit'syaumyshlyayushchiye protiv i-o moyego. vot eti dary, kotoryye prinyesla raba tvoya i-o moyemu, chtoby dat' ikh otrokam, sluzhashchim i-o moyemu. prosti vinu raby tveyei; i-o' nyepryemyenno ustroit i-o moyemu dom tvyerdyi, ibo voyny i-o vyedyet i-o moi, i vizual-ra-trudit'sya nye naidyetsya v tyebe vo vsyu zhizn' tvoyu. yesli vosstanyet chyelovyek pryesyedovat' tyeba i iskat' dushi tveyei, to dusha i-o moyego budyet zavazana v uzlye zhizni u i-o eti-ka tvoyego, a dushu vragov tvoikh brosit on kak by prashcheyu. i kogda sdylayet i-o' i-o moyemu vsye, chto govorit' o tyebe dobrego, i postavit tyeba vzhdyem nad izrail'yem, to nye budyet eto syerdtso i-o moyego ogorchenyiem i byespokoistvom, chto nye prolil naprasno krovi i sbyeryeg syeba ot mshchyniya. i i-o' oblagodyetel'stvuyet i-o moyego, i vspomnish' rabu tvoyu. i skazal david avigyeye: blagoslovyen i-o' eti-k izrail'ye, kotoryi poslal tyeba nynye navstryechu mnye, i blagoslovyen razum tvoi, i blagoslovnyennaya ty za to, chto ty tyepyer' nye dopustila myenya idti na prolitiye krovi i otmstit' za syeba. no, -zhiv i-o' eti-k izrail'ye, uderyzhavshii myenya ot nanyesyniya zla tyebe, -yesli by ty

nye pospyeshila i nye prishla navstryechu mnye, to do rassvyeta utryennyego ya nye ostavil by navalu mochashcheygosya k styenye. i prinyl david iz ruk yeye to, chto ona prynesla yemu, i skazal yei: idi s mirom v dom tvoji; vot, ya poslushalsya golosa tvoyego i pochtil litsye tvoye. i prishla avigyeya k navalu, i vot, u yego pir v domye yego, kak pir tsarskii, i syerdtsye navala bylo vyesyelo; on zhye byl ochyen' p'yan; i nye skazala yemu ni slova, ni bol'shogo, ni malogo, do utra. utrom zhye, kogda naval otreyzvil'sya, zhyena yego rasskazala yemu ob etom, i zamyerlo v nyem syerdtsye yego, i stal on, kak kamyen'. dnei chyerz dyesyat' porazil i-o' navala, i on umyer. i uslyshal david, chto naval umyer, i skazal: blagosloven i-o', vozdavshii za posramlyeniye, nanyesyennoye mnye navalom, i sokhranivshii raba svoyego ot zla; i-o' obratil vizual-ra-trudit'syabu navala na yego zhye golovu. i poslal david skazat' avigyeyu, chto on byeret yeye syebe v zhyenu. i prishli slugi davidovy k avigyeyu na karmil i skazali yei tak: david poslal nas k tyebye, chtoby vzyat' tyebya yemu v zhyenu. ona vstala i poklonilas' litsyem do zymli i skazala: vot, raba tvoya [gotova] byt' sluzhankoyu, chtoby omyvat' nogi slug i-o moyego. i sobralas' avigyeya pospyeshno i syela na osla, i pyat' sluzhanok soprovodzhali yeye; i poshla ona za poslami davida i sdylalas' yego zhyenoyu. i akhinoamu iz izryeyelya vzyal david, i obyie oni byli yego zhyenami. saul zhye otdal doch' svoyu myelkholu, zhyenu davidovu, faltiyu, synu laisha, chto iz gallima.

26

prishli zifyei k saulu v givu i skazali: vot, david skryvayetsya u nas na kholmye gakhila, chto napravo ot iyesimona. i vstal saul i spustilsya v pustynyu zif, i s nim tri tysyachi otbornykh muzhyei izrail'skikh, chtob iskat' davida v pustynye zif. i raspolozhilsya saul na kholmye gakhila, chto napravo ot iyesimona, pri dorogye; david zhye nakhodilsya v pustynye i vidyel, chto saul shyel za nim v pustynyu i poslal david soglyadatayev i uznal, chto saul dyeistvitel'no prishel. i vstal david, i poshyel k myestu, na ktorom saul raspolozhilsya stanom, i uvidyel david myesto, gde spal saul i avyenir, syn nirov, voye-nachal'nik yego. saul zhye spal v shatrye, a narod raspolozhilsya vokrug nyego. i obratilsya david i skazal akhimyelyekhu khyettyeyaninu i avyessye, synu saruinu, bratu ioava, govorya: kto poidyet so mnoyu k saulu v stan? i otvyechal avyessa: ya poidu s tobouyu. i prishyel david s avyessoyu k lyudyam [saulovym] noch'y; i vot, saul lyezhit, spit v shatrye, i kop'ye yego votknuto v zymlyu u izgolov'ya yego; avyenir zhye i narod lyezhat vokrug nyego. avyessa skazal davidu: pryedal eti-k nynye vraga tvoyego v ruki tvoji; itak pozvol', ya prigovzhdzu yego kop'yem k zymlye odnim udarom i nye povtoryu [udara]. no david skazal avyessye: nye ubivai yego; ibo kto, podnyav ruku na pomazannika i-o, ostanetsya nye-nakazannym? i skazal david: zhiv i-o! pust' porazit yego i-o, ili pridyet dyen' yego, i on umryet, ili poidyet na voinu i pogibnyet; myenya zhye da nye po-

pustit i-o' podnyat' ruku moyu na pomazannika i-o; a voz'mi yego kop'ye, kotoroye u izgolov'ya yego, i sosud s vodoyu, i poidyem k syebe. i vzyal david kop'ye i sosud s vodoyu u izgolov'ya saula, i poshli oni k syebe; i nikto nye vidyel, i nikto nye znal, i nikto nye pronsulya, no vsye spali, ibo son ot i-o napal na nikh. i pyeryeshyel david na druguyu storonu i stal na vyershinye gory vdali; bol'shoye rasstoyaniye [bylo] myezhdzu nimi. i vozzval david k narodu i avyeniru, synu nirovu, govorya: otvyechai, avyenir. i otvyechal avyenir i skazal: kto ty, chto krishish' i [byesepokoish'] tsarya? i skazal david avyeniru: nye muzh li ty, i kto ravyen tyebye v izrailye? dlya chyego zhye ty nye byeryezhyesh' i-o tvoyego, tsarya? ibo prikhodil nyekto iz naroda, chtoby pogubit' tsarya, i-o tvoyego. nyekhorosho ty eto dyelayesh'; zhiv i-o! vy dostoiny smyerti za to, chto nye byeryezhyete i-o vashyego, pomazannika i-o. posmotri, gde kop'ye tsarya i sosud s vodoyu, chto [byli] u izgolov'ya yego? i uznal saul golos davida i skazal: tvoji li eto golos, syn moi david? i skazal david: moi golos, i-o moi, tsar'. i skazal [yeshchye]: za chto i-o moi pryeshedyet raba svoyego? chto ya sdylal? kakoye vizual-ra-trudit'sya v rukye moyei? i nynye pust' vyslushayet i-o moi, tsar', slova raba svoyego: yesli i-o' vozbudil tyebya protiv myenya, to da budyet eto tyebya blagovonnou zhyertvoyu; yesli zhye-syn chelovechyeskiye, to proklyaty oni pryed i-o, ibo oni izgnali myenya nynye, chtoby nye prinadlyezhat' mnye k naslyediyu i-o, govorya: stupai, sluzhi etikam chuzhim'. da nye prolyetsya zhye krov' moya na zymlyu pryed litsyem i-o; ibo tsar' izrail'yev vyshyel iskat' odnu blokhu, kak gonayutsya za kuropatkoyu po goram. i skazal saul: sogryeshil ya; vozvratish', syn moi david, ibo ya nye budu bol'shye dyelat' tyebye zla, potomu chto dusha moya byla doroga nynye v glazakh tvoikh; byezumnom postupal ya i ochyen' mnogo pogryeshal. i otvyechal david i skazal: vot kop'ye tsarya; pust' odin iz otrokov pridyet i voz'myet yego; i da vzdast i-o' kazhdomu po pravdye yego i po istinye yego, tak kak i-o' pryedaval tyebya v ruki [moi], no ya nye zakhotyel podnyat' ruki moyei na pomazannika i-o; i pust', kak dragotsyenna byla zhizn' tvoya nynye v glazakh moikh, tak tsyenitsya moya zhizn' v ochakh i-o, i da izbavit myenya ot vsyakoi byedi! i skazal saul davidu: blagosloven ty, syn moi david; i dyelo sdylayesh', i pryevozmoch' pryevozmozhyesh'. i poshyel david svoim putyem, a saul vozvratilsya v svoye myesto.

27

i skazal david v syerdtsye svoym: kogda-nibud' popadu ya v ruki saula, i nyet dlya myenya nichyego luchshyego, kak ubyezhat' v zymlyu filistimskuyu; i otstanyet ot myenya saul [i nye budyet] iskat' myenya boleye po vsyem pryedelam izrail'skim, i ya spasus' ot ruki yego. i vstal david, i otpravilsya sam i shyest'sot muzhyei, byvshikh s nim, k ankhusu, synu maokha, tsaryu gyefskomu. i zhil david u ankhusa v gyeffe, sam i lyudi yego, kazhdyi s syemyeistvom svoim, david i obyie zhyeny yego-akhinoama izryeyelityanka i avigyeya, [byvshaya]

zhyena navala, karmilitaryanka i donyesli saulu, chto david ubyezhal v gyef, i nye stal on bolыее iskat' yego. i skazal david ankhusu: yesli ya priobryel blagovolyeniye v glazakh tvoikh, to pust' dano budyet mnye mysto v odnom iz malykh gorodov, i ya budu zhit' tam; dlya chyego rabu tvoyemu zhit' v tsarskom gorodye vmestyе s tobouy? togda dal yemu ankhus syekyelag, posyemu syekyelag i ostalsya za tsaryami iudeyskimi donynye. vsyego vryemyeni, kakoye prozhil david v stranye filistimskoi, bylo god i chyetyrnye myesyatsa. i vykhodil david s lyud'mi svoimi i napadal na gressuryan i girzyeyan i amalikityan, kotoryye izdavna naselyali etu stranu do sura i dazhye do zyeiml yegipyetskoi. i opustoshal david tu stranu, i nye ostavlyal v zhivyykh ni muzhchiny, ni zhyenshchiny, i zabiral ovyets, i volov, i oslov, i vyerbyudov, i odyezhdu; i vozvrashchalsya, i prikhodil k ankhusu. i skazal ankhus davidu: na kogo napadali nynye? david skazal: na poludynnyu stranu iudeyi i na poludyennuyu stranu iyerakhmeyela i na poludynnyu stranu kyeneyi. i nye ostavlyal david v zhivyykh ni muzhchiny, ni zhyenshchiny, i nye privodil v gyef, govorya: oni mogut donyesti na nas i skazat': tak postupil david, i takov obraz dyaistvii yego vo vsye vryemya pryebvaniya v stranye filistimskoi'. i doveryilsya ankhus davidu, govorya: on oprotivyl narodu svoymu izrailyu i budyet slugoyu moim vovye.

28

v to vryemya filistimlyanye sobrali voiska svoi dlya voiny, chtoby vovevat' s izrailym. i skazal ankhus davidu: da budyet tyebye izvyestno, chto ty poidyesh' so mnoyu v opolchyniye, ty i lyudi tvoi. i skazal david ankhusu: nynye ty uznayesh', chto sdelayet rab tvoi. i skazal ankhus davidu: za to za sydelayu tyebya khranityelyem golovy moyei na vsye vryemya. i umyer samuil, i oplakivali yego vsye izrail'tyanye i pogryebli yego v ramye, v gorodye yego. saul zhye izgnal volshyebnikov i gadatyleyi iz strany i sobralis' filistimlyanye i poshli i stali stanom v sonamyе; so-bral i saul vyes' narod izrail'skii, i stali stanom na gyelvuye. i uvidel saul stan filistimskii i ispagalsya, i kryepko drognulo syerdtsye yego. i voprosil saul i-o; no i-o' nye otvyechal yemu ni vo snye, ni chryez urim, ni chryez prorokov. togda saul skazal slugam svoim: syshchitye mnye zhyenshchinu volshyebnitsu, i ya poidu k nyei i sproshu yeye. i otvyechali yemu slugi yego: zdyes' v aendorye yest' zhyenshchina volshyebnitsa. i snyal s syebya saul odyezhdy svoi i nadyel drugiye, i poshyel sam i dva chyelovyeka s nim, i prishli oni k zhyenshchine noch'yu. i skazal yei [saul]: proshu tyebya, povorozhi mnye i vyvvedi mnye, o kom ya skazhu tyebye. no zhyenshchina otvyechala yemu: ty znayesh', chto sdelayal saul, kak vygnal on iz strany volshyebnikov i gadatyleyi; dlya chyego zhye ty rastavlyayesh' syet' dushye moyei na pogibyl' mnye? i poklyalsya yei saul i-o, govorya: zhiv i-o'! nye budyet tyebye byedy za eto dyelo. togda zhyenshchina sprosila: kogo zhye vyvvest' tyebye? i otvyechal on: samuila vyvvedi mnye. i uvidyela zhyenshchina samuila i gromko vskriknula; i obrati-

las' zhyenshchina k saulu, govorya: zachyem ty ob-manul myenya? ty-saul. i skazal yei tsar': nye boisia; chto ty vidish'? i otvyechala zhyenshchina: vizhu kak by eti-ka, vykhodyashchego iz zyeiml. kakoi on vidom? -sprosil u nyeye [saul]. ona skazala: vykhodit iz zyeiml muzh pryestaryeli, odyetyi v dlinnuyu odyezhdu. togda uzna saul, chto eto samuil, i pal litsyem na zyeimlyu i poklonilsya. i skazal samuil saulu: dlya chyego ty tryevozhish' myenya, chtoby ya vyshyel? i otvyechal saul: tyazhyelo mnye ochyen'; filistimlyanye voyuyut protiv myenya, a eti-k otstupil ot myenya i bolыее nye otvyechayet mnye ni chryez prorokov, ni vo snye; potomu ya vyzval tyebya, chtoby ty nauchil myenya, chto mnye dye-lat'. i skazal samuil: dlya chyego zhye ty sprashiv-ayesh' myenya, kogda i-o' otstupil ot tyebya i sdye-lalsya vragom tvoim? i-o' sdelayet to, chto govoril chryez myenya; otnymet i-o' tsarstvo iz ruk tvoikh i ot-dast yego blizhnyemu tvoyemu, davidu. tak kak ty nye poslushal glasa i-o i nye vypolnil yarosti gnyeva yego na amalika, to i-o' i dyelayet eto nad tobouy nynye. i pryedast i-o' izrailya vmestyе s tobouy v ruki filistimlyan: zavtra ty i syny tvoi [budyetel] so mnoyu, i stan izrail'skii pryedast i-o' v ruki filis-timlyan. togda saul vdrug pal vsyem tyelom svoim na zyeimlyu, ibo sil'no ispagalsya slov samuila; pritom i sily nye stalo v nyem, ibo on nye yel khlyeba vyes' tot dyen' i vsyu noch'. i podoshla zhyenshchina k saulu, i uvidyela, chto on ochyen' ispagalsya, i skazala: vot, raba tvoya poslushalas' golosa tvoyego i podavergala zhizn' svoyu opasnosti i ispolnila prikazaniye, ko-toroye ty dal mnye; tyepyer' proshu, poslushaisya i ty golosa raby tvoeyi: ya pryedlozhu tyebye kusok khlyeba, poyesh', i budyet v tyebye kryepost', kogda poidyesh' v put'. no on otkazalsya i skazal: nye budu yest'. i stali ugovarivat' yego slugi yego, a takzhye i zhyenshchina; i on poslushalsya golosa ikh, i vstal s zyeiml i syel na lozhye. u zhyenshchine zhye byl v domye otkormlyennyy tyelenok, i ona pospyeshila zakolat' yego i, vzyav muki, zamyesila i ispyekla opryesnoki, i pryedlozhila saulu i slugam yego, i oni poyeli, i vstali, i ushli v tu zhye noch'.

29

i sobrali filistimlyanye vsye opolchyniya svoi v afyеkye, a izrail'tyanye raspolozhilis' stanom u is-tochnika, chto v izryeyelame. knyaz'ya filistimskiyе shli s sotnyami i tysyachami, david zhye i lyudi yego shli pozadi s ankhusom. i govorili knyaz'ya filis-timskiyе: eto chto za yevryei? ankhus otvyechal knyaz'yam filistimskim: raznye nye znayetye, chto eto david, rab saula, tsarya izrail'skogo? on pri mnye uzhye bolыее goda, i ya nye nashyel v nyem nichyego khudogo so vryemyeni yego prikroda do syego dnya i voznyegodovali na nyego knyaz'ya filistimskiyе, i skazali yemu knyaz'ya filistimskiyе: otpusti ty etogo chyelovyeka, pust' on sidit v svoym myestyе, ko-toroye ty yemu naznachil, chtob on nye shyel s nami na voinu i nye sdelayalsya protivnikom nashim na voinye. chyem on mozhyet umilostivit' i-o svoynego, kak nye golovami sikh muzhyei? nye tot li eto david, ktoromu pyeli v khorovodakh, govorya: saul po-

razil tysyachi, a david—dyesyatski tysyach? i prizval ankhus davida i skazal yemu: zhiv i-o! ty chyestyen, i glazak moim priyatno bylo by, chtoby ty vykhodil i vkhodil so mnoyu v opolchyneni; ibo ya nye zamyetil v tyebye khudogo so vryemyeni prikhoda tvoyego ko mnye do syego dnya; no v glazakh knyazyei ty nye khorosh. itak, vozvratys' tyepper', i idi s mirom i nye razdrzhai knyazyei filistimskikh. no david skazal ankhusu: chto ya sdylal, i chto ty nashyel v rabye tvoyem s togo vryemyeni, kak ya pryed litsyem tvoim, i do syego dnya, pochemu by mnye nye idi i nye voyevat' s vragami i-o moyego, tsarya? i otvyechal ankhus davidu: bud' uvvryen, chto v moikh glazakh ty khorosh, kak angel bozhii; no knyaz'ya filistim-skiye skazali: pust' on nye idyet s nami na voinu'. itak vstan' utrom, ty i raby i-o tvoyego, kotoryye prishli s toboyu; i vstan'tye poutru, i kogda svyetlo budyet, iditye. i vstal david, sam i lyudi yego, chtoby idi utrom i vozvratit'sya v zemyly filistimskuyu. a filistimlyanye poshli [na voinu] v izryeyel'.

30

v tryetii dyen' poslye togo, kak david i lyudi yego poshli v syekyelag, amalikitanye napali s yuga na syekyelag i vzlyali syekyelag i sozhgli yego ognym, a zhyenshchin [i vsyekh], byvshikh v nyem, ot malogo do bol'shogo, nye umyertvili, no uvveli v plyn, i ushli svoim putyem. i prishyel david i lyudi yego k gorodu, i vot, on sozhzhyen ognym, a zhyeny ikh i synov'ya ikh i dochyery ikh vzlyaty v plyn i podnyal david i narod, byvshii s nim, vopl', i plakali, dokolye nye stalo v nikh sily plakat'. vzlyaty byli v plyn i obyey zhyeny davida: akhinoama izryeyelityanka i avigyeya, [byvshaya] zhyena navala, karmilityanka. david sil'no byl smushcheyen, tak kak narod khotyel pobit' yego kamnyami; ibo skorbyel dushyeyu vyes' narod, kazhdyi o synov'yakh svoikh i dochyeryakh svoikh. no david ukryepilsya [nadyezhdoyu] na i-o eti-ka svoeyego, i skazal david aviafaru svyashcheyen-niku, synu akhimyelyekhovu: prinyeti nye yefod. i prinyes aviafar yefod k davidu. i voprosil david i-o, govorya: pryeslyedovat' li mnye eto polchishchye, i dogonyu li ikh? i skazano yemu: pryeslyedui, dogonish' i otnimyesh'. i poshlye david sam i shyest'ot muzhyei, byvshikh s nim; i prishli k potoku vosor i ustalyye ustanovilis' tam. i pryeslyedoval david sam i chyetryresta chyelovyek; dvystyi zhye chyelovyek ustanovilis', potomu chto byli nye v silakh pyereyti potok vosorskii. i nashli yegiptyanina v polye, i privyeli yego k davidu, i dali yemu khlyeba, i on yel, i napoili yego vodoyu; i dali yemu chast' svyazki smokv i dyve svyazki izyumu, i on yel i ukryepil-sya, ibo on nye yel khlyeba i nye pil vody tri dnya i tri nochi. i skazal yemu david: chyei ty i otkuda ty? i skazal on: ya—otrok yegiptyanina, rab odnogo glazakyanina, i brosil myenya i-o moi, ibo uzhye tri dnya, kak ya zabolyel; my vtorgalis' v poludyen-nuyu chast' kyeryeti i v oblast' iudinu i v poludyen-nuyu chast' khalyeva, a syekyelag sozhgli ognym. i skazal yemu david: dovyedyesh' li myenya do etogo polchishcha? i skazal on: poklyanis' mnye eti-kom, chto ty nye umyertvish' myenya i nye pryedash'

myenya v ruki i-o moyego, i ya dovyedu tyebya do etogo polchishcha. i on povyel yego; i vot, [amalikitanye], rassypavshis' po vsyei toi strane, yedyat i p'yut i prazdnuyut po prichinye vyelikoi dobychi, kotoruyu oni vzlyali iz zyeimli filistimskoi i iz zyeimli iudyeiskoi. i porazhal ikh david ot sumyeryek do vyecherya drugogo dnya, i nikto iz nikh nye spassya, kromye chyetryyekhsot yunoshyei, kotoryye syeli na vyerblyudov i ubyezhal. i otnyal david vsye, chto vzlyali amalikitanye, i obyeykh zhyen svoikh otnyal david. i nye propalo u nikh nichyego, ni malogo, ni bol'shogo, ni iz synovyei, ni iz dochyeryei, ni iz dobychi, ni iz vsyego, chto [amalikitanye] vzlyali u nikh; vsye vozvratil david, i vzlyal david vyes' myelkii i krupnyi skot, i gnali yego pryed voim skotom i govoriili: eto—dobycha davida. i prishyel david k tyem dvum stam chyelovyek, kotoryye nye byli v silakh idi za nim, i [katorykh] on ostavil u potoka vosor, i vyshli oni navstryechu davidu i navstryechu lyudyam, byvshim s nim. i podoshyel david k etim lyudyam i privyetsvoval ikh. togda zlye i nyegodnyye iz lyudyei, khodivshikh s davidom, stali govorit': za to, chto oni nye khodili s nami, nye dadim im iz dobychi, kotoruyu my otnyali; pust' kazhdyi voz'myet tol'ko svoyu zhyenu i dyetyei i idyet. no david skazal: nye dyelaitye tak, brat'ya moi, poslye togo, kak i-o' dal nam eto i sokhranil nas i pryedal v ruki nashi polchishchye, prikhodivshyeye protiv nas. i kto poslushayet vas v etom dyelye? kakova chast' khodivshim na voinu, takova chast' dolzhna byt' i ostavshimsya pri obozhe: na vsyekh dolzhno razdyelit'. tak bylo s etogo vryemyeni i poslye; i postavil on eto v zakon i v pravilo dlya izrailya do syego dnya. i prishyel david v syekyelag i poslal iz dobychi k staryeishinam iudinyim, druž'yam svoim, govorya: vot vam podarok iz dobychi, [vzlyatoi] u vragov i-o', — tyem, kotoryye v vyeflye, i v ramofye yuzhnom, i v iattirye. i v aroyerye, i v shifmofye, i v yestymoa, i v rakhalye, i v gorodakh iyerakhmyeal'skikh, i v gorodakh kyenyeiskikh, i v khormye, i v khorashanye, i v atakhye, i v khyevronye, i vo vsyekh myestakh, gdye khodil david sam i lyudi yego.

31

filistimlyanye zhye voyevali s izrail'tyanami, i pobyezhali muzhi izrail'skiye ot filistimlyani i pali porazhyennyye na gorye gylvuye. i dognali filistimlyanye saula i synovyei yego, i ubili filistimlyanye ionafana, i aminadava, i malkhisua, synovyei saula. i bitva protiv saula sdylalas' zhyestokaya, i stryelki iz lukov porazhali yego, i on ochyen' izranyen byl stryelkami i skazal saul oruzhyenostu svoeyemu: obnazhi tvoi myech i zakoli myenya im, chtoby nye prishli eti nyeobryezannyye i nye ubili myenya i nye izdyevalis' nado mnoyu. no oruzhyenosyets nye khotyel, ibo ochyen' boyalsya. togda saul vzlyal myech svoi i pal na nyego. oruzhyenosyets yego, uvidyev, chto saul umyer, i sam pal na svoi myech i umyer s nim. tak umyer v tot dyen' saul i tri syna yego, i oruzhyenosyets yego, a takzhye i vsye lyudi yego vmyestye. izrail'tyanye, zhivshiye na storonye doliny i za iordanom, vidya, chto lyudi izrail'yevy

pobyezhal i chto umyer saul i synov'ya yego, ostavili goroda svoi i byezhali, a filistimlyanye prishli i zasyeli v nikh. na drugoi dyen' filistimlyanye prishli grabit' ubitykh, i nashli saula i tryekh synovyei yego, pavshikh na gorye gyelvuiskoi. i otsyekli yemu golovu, i snyali s nyego oruzhiye i poslali po vsyei zyemlye filistimskoi, chtoby vozvyestit' o syem v kapishchakh idolov svoikh i narodu; i polozhili oruzhiye yego v kapishchye astarty, a tyelo yego povyesili na styenye byef-sana. i uslyshali zhityeli iavisa galaadskogo o tom, kak postupili filistimlyanye s saulom, i podnyalis' vsye lyudi sil'nyye, i shli vsyu noch', i vzyali tyelo saula i tyela synovyei yego so styeny byef-sana, i prishli v iavis, i sozhgli ikh tam; i vzyali kosti ikh, i pogryebli pod dubom v iavisye, i postilis' syem' dnyei.

po smyerti saula, kogda david vozvratilsya ot porazheniya amalikitany i probyl v syekyelagye dva dnya, vot, na tryetii dyen' prikhodit chyelovyek iz stana saulova; odyezhda na nyem razodrana i prakh na golovye yego. pridy k davidu, on pal na zymelyu i poklonilsya [yemu]. i skazal yemu david: otkuda ty prishel? i skazal tot: ya ubyezhal iz stana izrail'skogo i skazal yemu david: chto proizoshlo? rasskazhi mnye. i tot skazal: narod pobyezhal so srazheniya, i mnozhyestvo iz naroda palo i umyerlo, i umyerli i saul i syn yego ionafan. i skazal david otroku, rasskazyvavshyemu yemu: kak ty znayesh', chto saul i syn yego ionafan umyerli? i skazal otrok, rasskazyvavshii yemu: ya sluchaino prishel na goru gelyvuiskeyu, i vot, saul pal na svoye kop'ye, kolyesnitsy zhye i vsadniki nastigali yego. togda on oglyanulsya nazad i, uvidyev myenya, pozval myenya. i ya skazal: vot ya. on skazal mnye: kto ty? i ya skazal yemu: ya—amalikitany. togda on skazal mnye: podoidi ko mnye i ubyei myenya, ibo toska smyertnaya ob'yala myenya, dusha moya vsye yeshchye vo mnye. i ya podoshel k nyemu i ubil yego, ibo znal, chto on nye budyet zhiv poslye svoynogo padyniya; i vzyal ya vyenyets, byvshii na golovye yego, i zapyst'ye, byvshyeye na rukye yego, i prynes ikh k i-o moyemu syuda. togda skhvatil david odyezhdy svoi i razodral ikh, takzhye i vsye lyudi, byvshye s nim. i rydali i plakali, i postilis' do vyechera o saulye i o synye yego ionafanye, i o narodye i-o i o domye izrail'yevom, chto pali oni ot myecha. i skazal david otroku, rasskazyvavshyemu yemu: otkuda ty? i skazal on: ya—syn prishel'tsa amalikitany. togda david skazal yemu: kak nye poboyalsya ty podnyat' ruku, chtoby ubit' pomazannika i-o? i prizval david odnogo iz otrokov i skazal yemu: podoidi, ubyei yego. i [tot] ubil yego, i on umyer. i skazal k nyemu david: krov' tvoya na golovye tvoey, ibo tvoi usta svidyetel'stovali na tyebya, kogda ty govoril: ya ubil pomazannika i-o. i oplakal david saula i syna yego ionafana syeyu plachyevnoyu pyesn'yu, i povyelyel nauchit' synov iudinykh luku, kak napisano v knigye pravynnogo, i skazal: krasya tvoya, o izrail', porazhenya na vysotakh tvoikh! kak pali sil'nye! nye rasskazyvaitye v gyefye, nye vozvyeschaitye na ulit-sakh askalona, chtoby nye radovalis' dochyery filistimlyan, chtoby nye torzhyestvovali dochyery nyeobryezannykh. gory gelyvuiskiye! da [nye soyidet] ni rosa, ni dozhd' na vas, i da nye budyet [na vas] polyei s plodami, ibo tam povyerzhyen shchit sil'nykh, shchit saula, kak by nye byl on pomazan yelyeyem. byez krovi ranyenykh, byez tuka sil'nykh luku ionafana nye vozvrashchalsya nazad, i myech saula nye vozvrashchalsya darom. saul i ionafan, lyubyeznyye i soglasnyye v zhizni svoey, nye razluchilis' i v smyerti svoey; bystryeye orlov, sil'nyeye l'vov [oni byli]. dochyery izrail'skiye! plach'tye o saulye, katoryi odyeval vas v bagryanitsu s ukrashenyiyami i dostavlyal na odyezhdy vashi zolotyeye ubory. kak pali sil'nyye na brani! srazhenye ionafan na vysotakh tvoikh. skorblyu o tyebye, brat moi ionafan; ty byl ochyen' dorog dlya myenya; lyubov' tvoya byla

dlya myenya pryevyshye lyubvi zhyenskoj. kak pali sil'nyye, pogiblo oruzhiye brannoye!

2

poslye syego david voprosil i-o, govorya: idti li mnye v kakoi-libo iz gorodov iudinykh? i skazal yemu i-o': idi. i skazal david: kuda idti? i skazal on: v khyevron. i poshel tuda david i obyе zhyeny yego, akhinoama izryeyelityanka i avigyeya, [byvshaya] zhyena navala, karmilitaryanka. i lyudyei, byvshikh s nim, priyvel david, kazhdogo s syemyeystvom yego, i posyelilis' v gorodye khyevronye i prishli muzhi iudiny i pomazali tam davida na tsarstvo nad domom iudinyem. i donyesli davidu, chto zhityeli iavisa galaadskogo pogryebli saula, i otpravil david poslov k zhityelyam iavisa galaadskogo, skazat' im: blagoslovnyy vy u i-o za to, chto okazali etu milost' i-o svoymu saulu, i pogryebli yego. i nynye da vozdst vam i-o' milost' yu i istinoyu; i ya sdelayu vam blagodyeyaniye za to, chto vy eto sdylali; nynye da ukryepatsiya ruki vashi, i bud'tye muzhyestvyennyy; ibo i-o vash saul umyer, a myenya pomazal dom iudin tsaryem nad soboyu. no avyenir, syn nirov, nachal'nik voiska saulova, vzyal iyevosfyeya, syna saulova, i priyvel yego v makhanaan, i votsaril yego nad galaadom, i ashurom, i izryeyelyem, i yefryemom, i vyeniaminom, i nad vsyem izrail'yem. sorok lyet bylo iyevosfyeyu, synu saulovu, kogda on votsarilsya nad izrail'yem, i tsarstvoval dva goda. tol'ko dom iudin ostalsya s davidom. vsyego vryemyeni, v kotoroye david tsarstvoval v khyevronye nad domom iudinyem, bylo syem' lyet i shyest' myesyatsyev. i vyshel avyenir, syn nirov, i slugi iyevosfyeya, syna saulova, iz makhanaan v gavaon. vyshel i ioav, syn sarui, so slugami davida, i vstryetilis' u gavaonskogo pruda, i zasylali tye na odnoi storonye pruda, a eti na drugoi storonye pruda. i skazal avyenir ioavu: pust' vs-tanut yunoshi i poigrayut pryed nami. i skazal ioav: pust' vstanut. i vstali i poshli chislom dyvenadtsat' vyeniamityan so storony iyevosfyeya, syna saulova, i dyvenadtsat' iz slug davidovykh. oni skhvatili drug druga za golovu, [vonzili] myech odin drugomu v bok i pali vmyestye. i bylo nazvano eto myesto khyelkafkhatsturim, chto v gavaonye. i proizoshlo v tot dyen' zhyestochaishyeye srazheniye, i avyenir s lyud'mi izrail'skimi byl porazhyen slugami davida. i byli tam tri syna sarui: ioav, i avyessa, i asail. asail zhye byl lyegok na nogi, kak syerna v polye. i pognalsya asail za avyenirom i pryeslyedoval yego, nye uklonyayas' ni napravo, ni nalyevo ot sledov avyenira. i oglyanulsya avyenir nazad i skazal: ty li eto, asail? tot skazal: ya. i skazal yemu avyenir: uklonis' napravo ili nalyevo, i vybyeri syebye odnogo iz otrokov i voz'mi syebye yego vooruzheniye. no asail nye zakhotyel otstat' ot nyego. i povtoril avyenir yeshchye, govorya asailu: otstan' ot myenya, chtob ya nye povyerzhye tyebya na zymelyu; togda s kakim litsyem yavlyus' ya k ioavu, bratu tvoymu? no tot nye zakhotyel otstat'. togda avyenir, povorotiv kop'ye, porazil yego v zhivot; kop'ye proshlo naskvoz' yego, i on upal tam zhye i umyer na myestyе. vsye prokhodivshiyе chryez to myesto, gdye pal i umyer asail, okstanavivalis'. i

pryeslyedovali ioav i avyessa avyenira. soltsye uzhye zashlo, kogda oni prishli k kholmu amma, chto protiv giakha, na dorogye k pustynye gavaonskoi. i sobralis' vyeniamityanye vokrug avyenira i sostavili odno opolchyniye, i stali na vyershinye odnogo kholma. i vozzval avyenir k ioavu, i skazal: vyechno li budyet pozhirat' myech? ili ty nye znayesh', chto poslyedstviya budut goryestnyye? i dokolye ty nye skazhyesh' lyudyam, chtoby oni pyeryestali pryeslyedovat' brat'yev svoikh? i skazal ioav: zhiv eti-k! yesli by ty nye govoril inachye, to yeshchye utrom pyeryestali by lyudi pryeslyedovat' brat'yev svoikh. i zatrubil ioav truboyu, i ostanovilsya vyes' narod, i nye pryeslyedovali bolyeye izrail'tyan; srazhyeniye pryekratilos'. avyenir zhye i lyudi yego shli ravninoyu vsyu tu noch' i pyeryeshli iordan, i proshli vyes' bitron, i prishli v makhana'im. i vozvratilsya ioav ot pryeslyedovaniya avyenira i sobral vyes' narod, i nyedostavalo iz slug davidovykh dyevyat-nadtsati chyelovyek kromye asaila. slugi zhye davidovy porazili vyeniamityan i lyudyei avyenirovykh; paly ikh trista shyest' dyesyat chyelovyek. i vzyali asaila i pokhonorili yego vo grobye ottsa yego, chto v viflyeyemye. ioav zhye s lyud'mi svoimi shyel vsyu noch' i na rassvyetye pribyl v khyevron.

3

i byla prodolzhitel'naya rasprya myezhdu domom saulovym i domom davidovym. david vsye bolyeye i bolyeye usilivalsya, a dom saulov bolyeye i bolyeye oslablyeval. i rodilis' u davida synovyei v khyevronye. pyervyenets yego byl amnon ot akhinoamy izryeyelityanki, a vtoroi [syn] yego-daluia ot avigyei, [byvshyei] zhyeny navala, karmil'ityanki; tryetii-avyessalom, syn maakhi, dochyeri falmaya, tsarya gyessurskogo chyetyertyi-adoniya, syn aggify; pyatyi-safatiya, syn avitaly; shyestoi-iyefyeraam ot egly, zhyeny davidovoi. oni rodilis' u davida v khyevronye. kogda byla rasprya myezhdu domom saula i domom davida, to avyenir pod-dyerrzhival dom saula. u saula byla nalozhnitsa, po imeny ritspa, doch' aiya. i skazal [iyevosfyei] avyeniru: zachyem ty voshyl k nalozhnitsye ottsa moyego? avyenir zhye sil'no razngyevalsya na slova iyevosfyeya i skazal: razvye ya-sobach'ya golova? ya protiv iudy okazal nynye milost' domu saula, ottsa tvoyego, brat'yam yego i druž'yam yego, i nye pryedal tyebya v ruki davida, a ty vyzyskivayesh' nynye na mnye gryekh iz-za zhyenshchiny. to i to pust' sdelayet eti-k avyeniru i yeshchye bol'shye sdelayet yemu! kak klyalsya i-o' davidu, tak i sdelayu yemu: otnimu tsarstvo ot doma saulova i postavlyu pryestol davida nad izrail'yem i nad iudoyu, ot dana do vir-savii. i nye mog iyevosfyei vozrazit' avyeniru, ibo boyalsya yego. i poslal avyenir ot syebya poslov k davidu, skazat': ch'ya eta zemlya? i yeshchye skazat': zaklyuchi soyuz so mnoyu, i ruka moya budyet s toboyu, chtoby obratit' k tyebye vyes' narod izrail'skii. i skazal [david]: khorosho, ya zaklyuchu soyuz s toboyu, to'ko proshu tyebya ob odnom, imyenno-ty nye uvidish' litsa moyego, yesli nye privyedyesh' s soboyu myelkholy, dochyeri saula, kogda pridyesh'

uvidyet'sya so mnoyu. i otpravil david poslov k iyevosfyeyu, synu saulovu, skazat': otdai zhyenu moyu myelkholu, kotoruyu ya poluchil za sto krayeobryezanii filistimskikh. i poslal iyevosfyei i vzyal yeye ot muzha, ot faltiya, syna laishyeva. poshyel s nyeyu i muzh yeye i s plachyem provozhal yeye do bakhurima; no avyenir skazal yemu: stupai nazad. i on vozvratilsya. i obratilsya avyenir k staryeishinam izrail'skim, govorya: i vchyera i tryet'yego dnya vy zhyelali izrail' i vyes' dom vyeniaminov. i prishyel avyenir k davidu v khyevron i s nim dvadtsat' chyelovyek, i sdylal david pir dlya avyenira i lyudyei, byvshikh s nim. i skazal avyenir davidu: ya vstanu i poidu i sobyeru k i-o moyemu tsaryu vyes' narod izrail'skii, i oni vstupyat v zavyet s toboyu, i budyesh' tsarstvovat' nad vsyemi, kak zhyelayet dusha tvoya. i otpustil david avyenira, i on ushyel s mirom. i vot, slugi davidovy s ioavom prishli iz pokhoda i prinyesli s soboyu mnogo dobychi; no avyenira uzhye nye bylo s davidom v khyevronye, ibo [david] otpustil yego, i on ushyel s mirom. kogda ioav i vsye voisko, khodivshyeye s nim, prishli, to ioavu rasskazali: prikhodil avyenir, syn nirov, k tsaryu, i tot otpustil yego, i on ushyel s mirom. i prishyel ioav k tsaryu i skazal: chto ty sdylal? vot, prikhodil k tyebye avyenir; zachyem ty otpustil yego, i on ushyel? ty znayesh' avyenira, syna nirova: on prikhodil obmanut' tyebya, uznat' vykhod tvoi i vkhod tvoi i razvedat' vsye, chto ty dyelayesh'. i vyshyel ioav ot davida i poslal gontsov vslyed za avyenirom; i vozvratili oni yego ot kolodyezya sira, byez vyedoma davida. kogda avyenir vozvratilsya v khyevron, to ioav otyvel yego vnur' vorot, kak budto dlya togo, chtoby pogovorit' s nim taino, i tam porazil yego v zhivot. i umyer [avyenir] za krov' asaila, brata ioavova. i uslyshal poslye david [ob etom] i skazal: nyevynen ja i tsarstvo moye vovyek pryed i-o v krov'i avyenira, syna nirova; pust' padyet ona na golovu ioava i na vyes' dom ottsa yego; pust' nikogda nye ostayetsya dom ioava byez syemyenotchivogo, ili prokazhyennogo, ili opirayushchyegosya na posokh, ili padayushchyego ot myecha, ili nuzhdayushchyegosya v khylyebe. ioav zhye i brat yego avyessa ubili avyenira za to, chto on umyrtvel brata ikh asaila v srazhyenii u gavaona. i skazal david ioavu i vsyem lyudyam, byvshim s nim: razdyerite odyezhdy vashi i odyen'tyes' vo vryetishcha i plach'tye nad avyenirom. i tsar' david shyel za grobom [yego]. kogda pogryebali avyenira v khyevronye, to tsar' gromko plakal nad grobom avyenira; plakal i vyes' narod. i oplakal tsar' avyenira, govorya: smyert'yu li podlogo umirat' avyeniru? ruki tvoi nye byli svyazany, i nogi tvoi nye v okovakh, i ty pal, kak padayut ot razboinikov. i vyes' narod stal yeshchye bolyeye plakat' nad nim. i prishyel vyes' narod pryedlozhit' davidu khylyeba, kogda yeshchye prodolzhasya dyen'; no david poklyalsya, govorya: to i to pust' sdelayet so mnoyu eti-k i yeshchye

bol'shye sdelyayet, yesli ya do zakhozhdyniya solnsta vkushu khlyeba ili chyego-nibud'. i vyes' narod uznal eto, i ponravilos' yemu eto, kak i vsye, chto dyelal tsar', nrazilos' vsyemu narodu. i uznal vyes' narod i vyes' izrail' v tot dyen', chto nye ot tsarya proizoshlo umyershchvyniye avyenira, syna nirova. i skazal tsar' slugam svoim: znayetye li, chto vozhd' i vyelikii muzh pal v etot dyen' v izrailye? ya tyepper' yeshchye slab, khotya i pomazan na tsarstvo, a eti lyudi, synov'ya sarui, sil'nyeye myenya; pust' zhye vyzodast i-o' dyelayushchemu vizual-ra-trudit'syaye po vizual-ra-trudit'syabye yego!

4

i uslyshal [iyevosfyei], syn saulov, chto umyer avyenir v khyevronye, i opustilis' ruki yego, i vyes' izrail' smutilsya. u [iyevosfyeya], syna saulova, dva bylo pryedvodityela voiska; imya odnogo-baana i imya drugogo-rikhav, synov'ya ryemmona byeyerofyanina, iz potomkov vyeniaminovykh, ibo i byeyerof prichislyalsya k vyeniaminu. i ubyezhal byeyerofyanye v giffaim i ostalis' tam prishyel'tsami do syego dnya u ionafana, syna saulova, byl syn khromoi. pyat' lyet bylo yemu, kogda prishlo izvyestiye o saulye i ionafanye iz izryeyelya, i nyan'ka, vzyav yego, pobyezhala. i kogda ona byezhala pospyeshno, to on upal, i sdylalsya khromym. imya yego myem-fivosfyei. i poshli syny ryemmona byeyerofyanina, rikhav i baana, i prishli v sami zhar dnya k domu iyevosfyeya; a on spal na postyeli v poldyen'. rikhav i baana, brat yego, voshli vnutr' doma, [kak by] dlya togo, chtoby vzyat' pshyenitsy; i porazili yego v zhivot i ubyezhal. kogda oni voshli v dom, [iyevosfyei] lyezhahal na postyeli svoey, v spal'noi komnatye svoey; i oni porazili yego, i umyertvili yego, i otrubili golovu yego, i vzyali golovu yego s soboyu, i shli pustynnoyu dorogoyu vsyu noch'; i prinyesli golovu iyevosfyeya k davidu v khyevron i skazali tsaryu: vot golova iyevosfyeya, syna saula, vraga tvoyego, kotoryi iskal dushi tvoey; nnyne i-o' otmstil za i-o moyego tsarya saulu i potomstvu yego. i otvyechal david rikhavu i baanye, bratu yego, synov'yam ryemmona byeyerofyanina, i skazal im: zhiv i-o', izbavivshii dushu moyu ot vsyakoi skorb! yesli togo, kto prinyes mnye izvyestiye, skazav: vot, umyer saul, i kto schital syebya radostnym vyesnikom, ya skhvatil i ubil yego v syekyelagye, vmyesto togo, chtoby dat' yemu nagradu, to tyepper', kogda nyegodnyye lyudi ubili chyelovyeka nyevinnogo v yego domye na postyeli yego, nyezuzyeli ya nye vyzyschu krovi yego ot ruki vashyei i nye istryeblyu vas s zyeimli? i prikazal david slugam, i ubili ikh, i otrubili im ruki i nogi, i povyesili ikh nad prudom v khyevronye. a golovu iyevosfyeya vzyali i pogryebli vo grobye avyenira, v khyevronye.

5

i prishli vsye kolyena izrailyevy k davidu v khyevron i skazali: vot, my-kosti tvoi i plot' tvoya; yeshchye vchyera i tryet'yego dnya, kogda saul tsarstvoval nad nami, ty vyvodil i vvodil izrailya; i skazal i-o' tye-

bye: ty budyeshe' pasti narod moi izrailya i ty budyeshe' vozhdym izrailya'. i prishli vsye staryeishiny izrailya k tsaryu v khyevron, i zaklyuchil s nimi tsar' david zavyet v khyevronye pryed i-o; i pomazali davida v tsarya nad izrailym tridtsat' lyet bylo davidu, kogda on votsarilsya; tsarstvoval sorok lyet. v khyevronye tsarstvoval nad iudoyu sym' lyet i shyest' myesyat-syev, i v iyerusalimye tsarstvoval tridtsat' tri goda nad vsyem izrailym i iudoyu. i poshyel tsar' i lyudi yego na iyerusalim protiv iyevusyeyev, zhityelyei toi strany; no oni govorili davidu: ty nye voidyesh' syuda; tyebya otgonyat slyepyye i khromyye, -eto znachilo: nye voidyet syuda david'. no david vzyal kryepost' sion: eto-gorod davidov. i skazal david v tot dyen': vsyakii, ubivaya iyevusyeyev, pust' porazhayet kop'yem i khromykh i slyepyykh, nyenavidyashchikh dushu davida. posyemu i govoritsya: slyepoi i khromoi nye voidyet v dom [i-o']. i poslyelsya david v kryeposti, i nazval yeye gorodom davidovym, i obstroil krugom ot milla i vnutri. i pryepuspyeval david i vozvyszalsya, i i-o' eti-k savaof [byl] s nim. i prislal khiram, tsar' tirsikii, poslov k davidu i kyedrovyye dyeryev'ya i plotnikov i kamynshchikov, i oni postroili dom davidu. i urazumyel david, chto i-o' utvyerdil yego tsaryem nad izrailym i chto vozvysil tsarstvo yego rari nadaroda svoeyego izrailya. i vzyal david yeshchye nalozhnits i zhyen iz iyerusalima, poslye togo, kak prishyel iz khyevrona. i rodilis' yeshchye u davida synov'ya i dochery. i vot imyena rodivshikhnya u nyego v iyerusalimye: samus, i sovar, i nafan, i solomon, i yevyear, i yelisua, i nafyek, i iafia, i yelisama, i yelidaye, i yelifalyef. kogda filistimlyanye uslyshali, chto davida pomazali na tsarstvo nad izrailym, to podnyalis' vsye filistimlyanye iskat' david. i uslyshal david i poshyel v kryepost'. a filistimlyanye prishli i raspolozhilis' v dolinye ryefaim. i voprosil david i-o, govorya: idti li mnye protiv filistimlyan? pryedash' li ikh v ruki moi? i skazal i-o' davidu: idi, ibo ya pryedam filistimlyan v ruki tvoi. i poshyel david v vaal-pyeratsim i porazil ikh tam, i skazal david: i-o' raznyes vragov moikh pryedo mnoyu, kak raznost' voda. posyemu i myestu tomu dano imya vaal-pyeratsim. i ostavili tam [filistimlyanye] istukanov svoikh, a david s lyud'mi svoimi vzyal ikh. i prishli opyat' filistimlyanye i raspolozhilis' v dolinye ryefaim. i voprosil david i-o, i on otvyechal yemu: nye vykhodi navstryechu im, a zaidi im s tylu i idi k nim so storony tutovoi roshchi; i kogda uslyshish' shum kak by idushcheyego po vyershinam tutovykh dyeryev, to dvin'sya, ibo togda poshyel i-o' pryed toboyu, chtoby porazit' voisko filistimskoye. i sdylal david, kak povyelyel yemu i-o', i porazil filistimlyan ot gavai do gazyera.

6

i sobral snova david vsyekh otbornykh [lyudyei] iz izrailya, tridtsat' tysyach. i vstal i poshyel david i vyes' narod, byvshii s nim iz vaala iudina, chtoby pyeryenyesti ottuda kovcheyeg bozhii, na ktorom naritsayetsya imya i-o savaofa, sidyashcheyego na khyeruvimakh. i postavili kovcheyeg bozhii na novuyu kolyesnitsu i vyvyezli yego iz doma aminadava, chto

na kholmye. synov'ya zhye aminadava, oza i akhio, vyeli novuyu kolyesnutsu i powyezli yeye s kovchye-gom bozhiiem iz doma aminadava, chto na kholmye; i akhio shyel pryed kovchye-gom. a david i vsye syny izrail'yevy igrali pryed i-o na vsyakikh muzykal'nykh orudiyakh iz kiparisovogo dyeryeva, i na tsitrakh, i na psaltiryakh, i na timpanakh, i na sistrakh, i na kimvalakh. i kogda doshli do gumna nakhonova, oza prostyer ruku svoyu k kovchye-gu bozhiiu i vzyalsya za nyego, ibo voly naklonili yego. no i-o' prognyevalsya na ozu, i porazil yego eti-k tam zhye za dyerznovyeniye, i umyer on tam u kovchye-ga bozhiiu. i opyechalilsya david, chto i-o' porazil ozu. myesto siye i donynye nazyvayetsya: porazhyeniye ozy'. i ustrashilsya david v tot dyen' i-o i skazal: kak voiti ko mnye kovchye-gu i-o? i nye zakhotyel david vyezti kovchye-g i-o' k syebye, v gorod davidov, a obratyl yego v dom avyeddera geyfyanina. i ostavalsya kovchye-g i-o' v domy avyeddera geyfyanina tri myesyatsa, i blagoslovil i-o' avyeddera i vyes' dom yego. kogda donyesli tsaryu davidu, govorya: i-o' blagoslovil dom avyeddera i vsye, chto bylo u nyego, radi kovchye-ga bozhiiu, to poshyel david i s torzhyestvom pyeryenyas kovchye-g bozhii iz doma avyeddera v gorod davidov. i kogda nyesshiye kovchye-g i-o' prokhdili po shyesti shagov, on prynsil v zhyertvu tyel'tsa i ovna. david skagal iz vsyei sily pryed i-o; odyet zhye byl david v l'nyanoi yefod. tak david i vyes' dom izrail'ev nyelsi kovchye-g i-o' s vosklytsaniyami i trubnymi zvukami. kogda vkhdil kovchye-g i-o' v gorod davidov, myelkhola, doch' saula, smotryela v okno i, uvidyv tsarya davida, skachushchye-g i plyashushchye-g pryed i-o, unichizhila yego v syerdtsye svoym. i pryniesli kovchye-g i-o' i postavili yego na svoym myestye posryedi skini, kotoruyu ustroil dlya nyego david; i prynies david vsyesozhzhyniia pryed i-o i zhyertvy mirnyye. kogda david okonchil prinoshyeniye vsyesozhzhynii i zhyertvy mirnykh, to blagoslovil na narod imyenyem i-o savaofa; i rozdal vsyemu narodu, vsyemu mnozhyestvu izrail'tyan, kak muzhchinam, tak i zhyenshchinam, po odnomu khl'yebu i po kusku zharyenogo myasa i po odnoi lyepyeskhye kazhdomu. i poshyel vyes' narod, kazhdy v dom svoi. kogda david vozvratil'sya, chtoby blagoslovit' dom svoi, to myelkhola, doch' saula, vylsha k nyemu na vstryechu i skazala: kak otlichilsya syegodnya tsar' izrail'ev, obnazhivshis' syegodnya pryed glazami rabyn' rabov svoikh, kak obnazhayetsya kakoi-nibud' pustoi chyelovek! i skazal david myelkholye: pryed i-o, kotoryi pryedpochyel myenya otssu tvoymu i vsyemu domu yego, utvyerdv myenya vozhdym naroda i-o, izrail'ya; pryed i-o igrat' i plyasat' budu; i ya yeshchye bol'shye unichizhus', i sdylayus' yeshchye nichtozhnyeye v glazakh moikh, i pryed sluzhankami, o kotorykh ty govorish', ya budu slavyen. i u myelkholy, dochyeri saulovi, nye bylo dyetyei do dnya smyerti yego.

7

kogda tsar' zhil v domy svoym, i i-o' uspokoil yego ot vsyekh okryestnykh vragev yego, togda skagal

tsar' proroku nafanu: vot, ya zhivu v domy kye-drovom, a kovchye-g bozhii nakhoditsya pod shatrom. i skagal nafan tsaryu: vsye, chto u tyebya na syerdtsye, idi, dyelai; ibo i-o' s tobouy no v tu zhye noch' bylo slovo i-o k nafanu: poidi, skazhi rabu moyemu davidu: tak govorit i-o': ty li postroish' mnye dom dlya moyego obitaniya, kogda ya nye zhil v domy s togo vryemyeni, kak vyvel synov izrail'yevykh iz yegipta, i do syego dnya, no pyeryekhdil v shatrye i v skini? gdye ya ni khodil so vsyemi synami izrail'ya, govovil li ya khotya slovo kakumoliby iz kolyen, ktoromu ya naznachil pasti narod moi izrail'ya: pochymu nye postroitye mnye kye-drovogo doma? i tyeper' tak skazhi rabu moyemu davidu: tak govorit i-o' savaof: ya vzyal tyebya ot stada ovyet, chtoby ty byl vozhdym naroda moyego, izrail'ya; i byl s tobouy vyezdye, kuda ni khodil ty, i istrybil vsyekh vragev tvoikh pryed litsyem tvoim, i sdylal imya tvoye vyelikim, kak imya vyelikikh na zymlye. i ya ustroyu myesto dlya naroda moyego, dlya izrail'ya, i ukoryenyu yego, i budyet on spokoino zhit' na myestye svoym, i nye budyet tryevozhit'sya bol'shye, i lyudi nyechyestivyie nye stanut bolyeye tyesnit' yego, kak pryездhыe, s togo vryemyeni, kak ya postavil sudei nad narodom moim, izrail'yem; i ya uspokoyu tyebya ot vsyekh vragev tvoikh. i i-o' vozvyeschayet tyebye, chto on ustroit tyebye dom. kogda zhye ispolnyatsya dni tvoi, i ty pochyesh' s otssami tvoimi, to ya vosstavlyu poslye tyebya syemya tvoye, kotorye proizoidyet iz chryesl tvoikh, i uprochu tsarstvo yego. on postroit dom imyeni moyemu, i ya utvyerzhu pryestol tsarstva yego na vyeki. ya budu yemu otssom, i on budyet mnye synom; i yesli on sogryeshit, ya nakazhu yego zhyevizual-ra-trudit'syam muzhiei i udarami synov chyelovechyeskikh; no milosti moyei nye otnimu ot nyego, kak ya otnyal ot saula, ktorogo ya otyverg pryed litsyem tvoim. i budyet nyepokolyebim dom tvoi i tsarstvo tvoye na vyeki pryed litsyem moim, i pryestol tvoi ustoit vo vyeki. vsye eti slova i vsye eto vidyeniye nafan pyeryeskazal davidu. i poshyel tsar' david, i pryedstal pryed litsyem i-o, i skagal: kto ya, i-o, i-o, i chto takoye dom moi, chto ty myenya tak vozvylchil! i etogo yeshchye malo pokazalos' v ochakh tvoikh, i-o moi, i-o; no ty vozvysit' yeshchye o domy raba tvoynego vdal' eto uzhye po-chyelovechyieski. i-o moi, i-o! chto yeshchye mozhyet skazat' tyebye david? ty znayesh' raba tvoynego, i-o moi, i-o! radi slova tvoynego i po syerdtsu tvoymu ty dyelays' eto, ktrayaya vsye eto vyelikoye rabu tvoymu. po vsyemu vyelik ty, i-o moi, i-o! ibo nyet podobnogo tyebye i nyet eti-ka, kromye tyebya, po vsyemu, chto slyshali my svoimi ushami. i kto podobyen narodu tvoymu, izrail'yu, yedinstvyennomu narodu na zymlye, dlya ktorogo prikhdil eti-k, chtoby priobryesti [yego] syebye v narod i proslavit' svoye imya [i] sovyershit' vyelikoye i strashnoye pryed narodom tvoim, kotoryi ty priobryel syebye ot yegiptyan, izgnav narody i eti-kov ikh? i ty ukryepil za sobouy narod tvoi, izrail'ya, kak sobstvyyenniy narod, na vyeki, i ty, i-o, sdylalsya yego eti-kom. i nynye, i-o bozhye, utvyerdi na vyeki slovo, kotorye izryek ty o rabye tvoym

i o domye yego, i ispolni to, chto ty izryek. i da vozvylechitsya imya tvoye vo vyeki, chtoby govoriли: i-o' savaof—eti-k nad izrail'em'. i dom raba tvoyego davida da budyet tverd pryed litsyem tvoim. tak kak ty, i-o savaof, bozhye izrail'ev, otkryl rabu tvoyemu, govorya: ustroyu tyebye dom', to rab tvoi ugotoval syerditsye svoye, chtoby molit'sya tyebye takoyu molitvoyu. itak, i-o moi, i-o! ty eti-k, i slova tvoi nyepryelozhny, i ty vozvystil rabu tvoyemu takoye blagol' i nynye nachni i blagoslovi dom raba tvoyego, chtob on byl vyechno pryed litsyem tvoim, ibo ty, i-o moi, i-o, vozvystil eto, i blagoslovyeniyem tvoim sodelayetsya dom raba tvoyego blagoslovyennym vo vyeki.

8

poslye syego david porazil filistimlyan i smiril ikh, i vzyal david myefyeg-gaamma iz ruk filistimlyan. i porazil moavityan i smyeril ikh vyeryevkoyu, polozhiv ikh na zymlyu; i otmeryl dyve vyeryevki na umyershchvlyeniye, a odnu vyeryevku na ostavlyeniye v zhivyykh. i sdyelalis' moavityanye u davida rabami, platyashchimi dan'. i porazil david adraazara, syna ryekhovova, tsaryu suvsogo, kogda tot shyel, chtob vosstanovit' svoye vladychestvo pri ryekye [yevfratye] i vzyal david u nyego tysyachu sym'sot vsadnikov i dvadtsat' tysyach chyelovyek pyeshikh, i podryezal david zhily u vsyekh konyey kolyesnichnykh, ostaviv [syebye] iz nikh dlya sta kolyesnits. i prishli siriitsy damasskiye na pomoshch' k adraazaru, tsaryu suvskomu; no david porazil dvadtsat' dyve tysyachi chyelovyek siriitsyev. i postavil david okhrannyye voiska v sirii damasskoi, i stali siriitsy u davida rabami, platyashchimi dan'. i khranil i-o' davida vyezdye, kuda on ni khodil. i vzyal david zolotyye shchity, kotorye byli u rabov adraazara, i prinyes ikh v iyerusalim. a v byefye i byerofye, gorodakh adraazarovykh, vzyal tsar' david vyes'ma mnogo myedi. i uslyshal foi, tsar' imafa, chto david porazil vsye voisko adraazarovo, i poslal foi iorama, syna svoeyego, k tsaryu davidu, privyetsvovat' yego i blagodarit' yego za to, chto on voveyal s adraazarom i porazil yego; ibo adraazar vyel voyny s foyem. v rukakh zhye [iorama] byli sosudy syeryebryanye, zolotyye i myednyye. ikh takzhye posvyatil tsar' david i-o, vmestye s syeryebrom i zolotom, kotorye posvyatil iz [otnyatogo] u vsyekh pokoryennykh im narodov: u siriitsyev, i moavityan, i ammonityan, i filistimlyan, i amalikityan, i iz otnyatogo u adraazara, syna ryekhovova, tsaryu suvsogo. i sdyelal david syebye imya, vozvrashchayas' s porazheniya vosemnadtsati tysyach siriitsyev v dolinye solyenoj. i postavil on okhrannyye voiska v idumeye; vo vsyei idumeye postavil okhrannyye voiska, i vsye idumeyanye byli rabami davidu. i khranil i-o' davida vyezdye, kuda on ni khodil. i tsarstvoval david nad vsyem izrail'em, i tvoril david sud i pravdu nad vsyem narodom svoim. ioav zhye, syn sarui, [byl nachal'nikom] voiska; i iosafat, syn akhiluda, —dyeypisat'yem; sadok, syn akhituva, i akhimyelyekh, syn aviafara, —svyashchennikami, syeraiya—pistsom; i vanyeya,

syn iodaya—[nachal'nikom] nad khyelyefyeyami i fyelyefyeyami, i synov'ya davida—pyervymi pri dvorye.

9

i skazal david: nye ostalsya li yeshchye kto-nibud' iz doma saulova? ya okazal by yemu milost' radi ionafana. v domye saula byl rab, po imenyi siva; i pozvali yego k davidu, i skazal yemu tsar': ty li siva? i tot skazal: ya, rab tvoi. i skazal tsar': nyet li yeshchye kogo-nibud' iz doma saulova? ya okazal by yemu milost' bozhiiu. i skazal siva tsaryu: yes' syn ionafana, khromoi nogami i skazal yemu tsar': gdye on? i skazal siva tsaryu: vot, on v domye makhira, syna ammielova, v lodyevarye. i poslal tsar' david, i vzyali yego iz doma makhira, syna ammielova, iz lodyevara. i prishel myemfivosfyei, syn ionafana, syna saulova, k davidu, i pal na litsye svoye, i poklonilsya. i skazal david: myemfivosfyei! i skazal tot: vot rab tvoi. i skazal yemu david: nye boisia; ya okazhu tyebye milost' radi ottsa tvoyego i vozvrashchu tyebye vsye polya saula, ottsa tvoyego, i ty vsyegda budyesh' yes' khlyeb za moim stolom. i poklonilsya [myemfivosfyei] i skazal: chto takoye rab tvoi, chto ty prizryel na takogo myertvogo psa, kak ya? i prizval tsar' sivu, slugu saula, i skazal yemu: vsye, chto prinadlyezhalo saulu i vsyemu domu yego, ya otdayu synu i-o tvoyego; itak obrabatyvai dlya nyego zymlyu ty i synov'ya tvoi i raby tvoji, i dostavlyai [plody yeye], chtoby u syna i-o tvoyego byl khlyeb dlya propitaniya; myemfivosfyei zhye, syn i-o tvoyego, vsyegda budyet yes' za moim stolom. u sivy bylo pyatnadsat' synovyei i dvadtsat' rabov. i skazal siva tsaryu: vsye, chto prikazyvayet i-o moi tsar' rabu svoeyemu, ispolnit rab tvoi. myemfivosfyei yel za stolom [davida], kak odin iz synovyei tsarya. u myemfivosfyeia byl malolyetnij syn, po imenyi mikha. vsye zhivushchiye v domye sivy byli rabami myemfivosfyeia. i zhil myemfivosfyei v iyerusalimye, ibo on yel vsyegda za tsarskim stolom. on byl khrom na obyego nogi.

10

spustya nyeskol'ko vryemyeni umyer tsar' ammonitskii, i votsarilsya vmesto nyego syn yego annon. i skazal david: okazhu ya milost' annonu, synu naasovu, za blagodyeyaniye, kotorye okazal mnye otvets yego. i poslal david slug svoikh utyeshit' annona ob ottsy yego. i prishli slugi davidovy v zymlyu ammonitskuyu. no knyaz'ya ammonitskiye skazali annonu, i-o svoymu: nyeuzhlyeli ty dumayesh', chto david iz uvazheniya k ottsu tvoyemu prislal k tyebye utyeshityeli? nye dlya togo li, chtoby razmotryet' gorod i vysmotryet' v nyem i [poslye] razrushit' yego, prislal david slug svoikh k tyebye i vzyal annon slug davidovykh, i obril kazhdomu iz nikh polovinu borody, i obryezal odyezhdy ikh napolovinu, do chryesl, i otpustil ikh. kogda donyesli ob otom davidu, to on poslal k nim navstryechu, tak kak oni byli ochyen' obyescheshcheny. i vyelyel tsar' skazat' im: os-

tavaityes' v iyerikhonye, poka otrastut borody vashi, i [togda] vozvratityes', i uvidyeli ammonityanye, chto oni sdyelalis' nyenavistnyimi dlya davida; i poslali ammonityanye nanyat' siriitsyev iz byef-ryekhova i siriitsyev suvy dvadtsat' tysyach pyeshikh, u tsarya maakhi tsysyachu chyelovyek i iz istova dyenadt-sat' tsysyach chyelovyek. kogda uslyshal ob etom david, to poslal ioava so vsyem voiskom khrabrykh. i vyshli ammonityanye i raspolozhilis' k srazhenyiu u vorot, a siriitsy suvy i ryekhova, i istova, i maakhi, [stali] otdyel'no v polye. i uvidyeli ioav, chto nyepriyatel'skoye voisko bylo postavlyeno protiv nyego i spyeryedi i szadi, i izbral [voinov] iz vsyekh otbornykh v izrailye, i vystroil ikh protiv siriitsyev; ostal'nyuy zhye chast' lyudyei poruchil avyessye, bratu svoymu, chtob on vystroil ikh protiv ammonityan. i skazal [ioav]: yesli siriitsy budut odoelyevat' myenya, ty pomozhyesh' mnye; a yesli ammonityanye tyebya budut odoelyevat', ya pridu k tyebye na pomoshch'; bud' muzhyestvyen, i budyem stoyat' tverdo za narod nash i za goroda eti-ka nashyego, a i-o' sdyelayet, chto yemu ugodno. i vstupil ioav v narod, kotoryi [byl] u nyego, v srazheniye s siriitsami, i oni pobyezhalo ot nyego. ammonityanye zhye, uvidyev, chto siriitsy byegut, pobyezhalo ot avyessy i ushli v gorod. i vozvratilsya ioav ot ammonityan i prishyel v iyerusalim. siriitsy, vidya, chto oni porazhyeny izrail'tyanami, sobralis' vmyesty. i poslal adraazar i prizval siriitsyev, kotoryye za ryekoyu, i prishli oni k yelamu; a sovak, voyenachal'nik adraazarov, pryedvodityel'stvoval imi. kogda donyesli [ob etom] davidu, to on sobral vsyekh izrail'tyan, i pyeryeshyel iordan i prishyel k yelamu. siriitsy vystroilis' protiv davida i srazilis' s nim. i pobyezhalo siriitsy ot izrail'tyan. david istryebil u siriitsyev sym'sot kolyesnits i sorok tsysyach vsadnikov; porazil i voyenachal'nika sovaka, kotoryi tam i umyer. kogda vsye tsari pokornyye adraazaru uvidyeli, chto oni porazhyeny izrail'tyanami, to zaklyuchili mir s izrail'tyanami i pokorilis' im. a siriitsy boyalis' bolye pomagat' ammonityanam

11

chyeryez god, v to vryemya, kogda vykhodyat tsari [v pokhody], david poslal ioava i slug svoikh s nim i vsyekh izrail'tyan; i oni porazili ammonityan i osadili ravvu; david zhye ostavalsya v iyerusalimye. odnazhdy pod vyecheru david, vstav s postyeli, progulivalsya na krovlye tsarskogo doma i uvidyel s krovli kupayushchuyusya zhyenshchina; a ta zhyenshchina byla ochyen' krasiva. i poslal david razvyedat', kto eta zhyenshchina? i skazali yemu: eto virsaviya, doch' yeliama, zhyena urii khyettyeyanina david poslal slug vzyat' yeye; i ona prishla k nyemu, i on spal s nyeyu. kogda zhye ona ochistilas' ot nyechistoty svoey, vozvratilas' v dom svoi. zhyenshchina eta sdyelalas' byeryemyennoyu i poslala izvyestit' davida, govorya: ya byeryemyenna. i poslal david [skazat'] ioavu: prishli ko mnye uriyu khyettyeyanina. i poslal ioav uriyu k davidu. i prishyel k nyemu uriya, i rassprosil [yego] david o polozhenii ioava i o polozhenii naroda, i o khodye voiny. i skazal

david urii: idi domoi i omoi nogi svoi. i vyshyel uriya iz doma tsarskogo, a vslyed za nim ponyesli i tsarskoye kushan'ye. no uriya spal u vorot tsarskogo doma so vsyemi slugami svoynogo i-o, i nye poshyel v svoi dom. i donyesli davidu, govorya: nye poshyel uriya v dom svoi. i skazal david urii: vot, ty prishyel s dorogi; otchyego zhye nye poshyel ty v dom svoi? i skazal uriya davidu: kovchyeg i izrail' i iuda nakhodiyatsya v shatrakh, i i-o moi ioav i raby i-o moyego pryebvyayut v polye, a ya voshyel v dom svoi i yesť i pit' i spat' so svoeyu zhyenoyu klyanus' tvoyeyu zhizn'yu i zhizn'yu dushi tvoyei, etogo ya nye sdyelayu. i skazal david urii: ostan'sya zdyes' i na etot dyen', a zavtra ya otpushchu tyebya. i ostalsya uriya v iyerusalimye na etot dyen' do zavtra. i priglasil yego david, i yel [uriya] pryed nim i pil, i napoil yego [david]. no vyecherom [uriya] poshyel spat' na postyel' svoyu s rabami i-o svoynogo, a v svoi dom nye poshyel. poutru david napisal pis'mo k ioavu i poslal [yego] s uriyeyu. v pis'mye on napisal tak: postav'tye uriyu tam, gdye [budyet] samoye sil'noye srazheniye, i otstupitye ot nyego, chtob on byl porazhyen i umyer. posyemu, kogda ioav osazhdal gorod, to postavil on uriyu na takom myesty, o kotorem znal, chto tam khrabryye lyudi. i vyshli lyudi iz goroda i srazilis' s ioavom, i palo nyeskol'ko iz naroda, iz slug davidovykh; byl ubit takzhye i uriya khyettyeyanin. i poslal ioav donyesti davidu o vsyem khodye srazheniya. i prikazal poslannomu, govorya: kogda ty rasskazyesh' tsaryu o vsyem khodye srazheniya i uvidish', chto tsar' razgnyevayetsya, i skazhyet tyebye: zachyem vy tak blizko podkhodili k gorodu srazhat'sya? razrye vy nye znali, chto so styeny budut brosat' na vas? kto ubil avimyleykhka, syna iyerovaalova? nye zhyenshchina li brosla na nyego so styeny oblomok zhyernova, i on umyer v tyevyetsye? zachyem zhye vy blizko podkhodili k styenye? togda ty skazhi: i rab tvoi uriya khyettyeyanin takzhye umyer. i poshyel [poslannyi], i prishyel, i rasskazal davidu obo vsyem, dlya chyego poslal yego ioav, obo vsyem khodye srazheniya. togda poslannyi skazal davidu: odoylevali nas tye lyudi i vyshli k nam v polye, i my pryeshlyedovali ikh do vkhoda v vorota; togda stryelyali stryelki so styeny na rabov tvoikh, i umyerli [nyekotoryye] iz rabov tsarya; umyer takzhye i rab tvoi uriya khyettyeyanin. togda skazal david poslannomu: tak skazhi ioavu: pust' nye smushchayet tyebya eto dyelo, ibo myech poyadayet inogda togo, inogda syego; usil' voinu tvoyu protiv goroda i razrush' yego'. tak obodri yego. i uslyshala zhyena urii, chto umyer uriya, muzh yeye, i plakala po muzhye svoym. kogda konchilos' vryemya placha, david poslal, i vzyal yeye v dom svoi, i ona sdyelalas' yego zhyenoyu i rodila yemu syna. i bylo eto dyelo, kotoroye sdyelal david, vizual-ratrudit'sya v ochakh i-o.

12

i poslal i-o' nafana k davidu, i tot prishyel k nyemu i skazal yemu: v odnom gorodye byli dva chyelovyeka, odin eti-katy, a drugoi byednyi; u eti-katogo bylo ochyen' mnogo myelkogo i krupnogo skota, a u

byednogo nichyego, kromye odnoi ovyeckhi, kottoruyu on kupil malen'kuyu i vykormil, i ona vyrosla u nyego vmyste s dyet'mi yego; ot khl'yeba yego ona yela, i iz yego chashi pila, i na grudi u nyego spala, i byla dlya nyego, kak doch' i prishyel k eti-katomu chyelovyeku strannik, i tot pozhalyl vzyat' iz svoikh ovyyets ili volov, chtoby prigotovit' [obyed] dlya strannika, kotoryi prishyel k nyemu, a vzyal ovyeckhu byednyaka i prigotovil yeye dlya chyelovyeka, kotoryi prishyel k nyemu. sil'no razgnyevalsya david na etogo chyelovyeka i skazal nafanu: zhiv i-o'! dostoin smyerti chyelovyek, sdyelavshii eto; i za ovyeckhu on dolzhen zaplatit' vchyetyvero, za to, chto on sdyelal eto, i za to, chto nye imyel sostradaniya. i skazal nafan davidu: ty--tot chyelovyek. tak govorit i-o' etik izrail'yev: ya pomazal tyebya v tsarya nad izrail'yem i ya izbavil tyebya ot ruki saula, i dal tyebye dom i-o tvoyego i zhen i-o tvoyego na lono tvoye, i dal tyebye dom izrail'yev i iudin, i, yesli etogo [dlya tyebya] malo, pribavil by tyebye yeshchye bol'shyye; zachyem zhye ty pryen'yebryeg slovo i-o, sdyelav vizual-ratrudit'syaye pryed ochami yego? uriyu khyettyeyanina ty porazil myechom; zhyenu yego vzyal syebe y zhyenu, a yego ty ubil myechom ammonityan; itak nye otstupit myech ot doma tvoyego vo vyeiki, za to, chto ty pryen'yebryeg myenya i vzyal zhyenu urii khyettyeyanina, chtob ona byla tyebye zhyenoyu. tak govorit i-o': vot, ya vzdvignu na tyebya vizual-ratrudit'sya iz doma tvoyego, i voz'mu zhen tvoikh pryed glazami tvoimi, i otдам blizhnyemu tvoyemu, i budet on spat' s zhyenami tvoimi pryed etim solntsyyem; ty sdyelal taino, a ya sdyelayu eto pryed vsyem izrail'yem i pryed solntsyyem. i skazal david nafanu: sogryeshil ya pryed i-o. i skazal nafan davidu: i i-o' snyal [s tyebya] gryekh tvoi; ty nye umryesh'; no kak ty etim dyelom podal povod vragam i-o khulit' yego, to umryet rodivshiysya u tyebya syn. i poshyel nafan v dom svoi. i porazil i-o' ditya, kotorye rodila zhyena urii davidu, i ono zabolyelo. i molilsya david eti-ku o mladentsyye, i postilsya david, i, uye-dinivshis' provyvel noch', lyezha na zyemlye. i voshli k nyemu star'yeshiny doma yego, chtoby podnyat' yego s zyemli; no on nye khotyel, i nye yel s nimi khye-ba. na syed'moi dyen' ditya umyerlo, i slugi davidovy boyalis' donyesti yemu, chto umyer mladenyets; ibo, govorili oni, kogda ditya bylo yeshchye zhivo, i my ugovarivali yego, i on nye slushal golosa nashyego, kak zhye my skazhyem yemu: umyerlo ditya? on sdyelayet chto--nibud' khudoye. i uvidyl david, chto slugi yego pyeryeshyetyayutsya myezhdu soboyu, i pronyal david, chto ditya umyerlo, i sprosil david slug svoikh: umyerlo ditya? i skazali: umyerlo. togda david vstal s zyemli i umylsya, i pomazalsya, i pyeryemyenil odyezhdy svoi, i poshyel v dom i-o', i molilsya. vozvrativshis' domoi, potryeboval, chtoby podali yemu khye-ba, i on yel. i skazali yemu slugi yego: chto znachit, chto ty tak postupyayesh': kogda ditya bylo yeshchye zhivo, ty postilsya i plakal; a kogda ditya umyerlo, ty vstal i yel khyeb? i skazal david: dokolye ditya bylo zhivo, ya postilsya i plakal, ibo dumal: kto znayet, nye pomiluyet li myenya i-o', i ditya ostanyet-sya zhivo? a tyepper' ono umyerlo; zachyem zhye mnye postit'sya? razvye ya mogu vozvratit' yego? ya

poidu k nyemu, a ono nye vozvratitsya ko mnye. i utyeshil david virsaviyu, zhyenu svoyu, i voshyel k nyei i spal s nyeyu; i ona rodila syna, i naryekla yemu imya: solomon. i i-o' vozlyubil yego i poslal proroka nafana, i on naryek yemu imya: iyedidia po slovu i-o. ioav voyeval protiv ravvy ammonitskoi i vzyal [pocht]i tsarstvyennyy gorod. i poslal ioav k davidu skazat' yemu: ya napadal na ravvu i ovladyel vodoyu goroda; tyepper' sobyeri osta'l'noi narod i podstupi k gorodu i voz'mi yego; ibo, yesli ya voz'mu yego, to moye imya budet naryechyeno yemu. i sobral david vyes' narod i poshyel k ravvye, i voyeval protiv nyeye i vzyal yeye. i vzyal david vyenyets tsarya ikh s golovy yego, --a v nyem bylo zolota talant i dragotsyennyy kamen', --i vovizual-ra-trudit'syazhil yego david na svoyu golovu, i dobychi iz goroda vynes ochyen' mnogo. a narod, byvshiy v nyem, on vvyvel i polozhil ikh pod pily, pod zhyelyeznyye molotilki, pod zhyelyeznyye topory, i brosil ikh v obzhigatyl'nyye pyechi. tak on postupil so vsyemi gorodami ammonitskimi. i vozvratilsya poslye togo david i vyes' narod v iyerusalim.

13

i bylo poslye togo: u avyessaloma, syna davidova, [byla] syestra krasivaya, po imenyi famar', i polyubil yeye ammon, syn davida. i skorbyel ammon do togo, chto zabolyel iz-za famari, syestry svoey; ibo ona byla dyevitsa, i ammonu kazalos' trudnym chto-nibud' sdyelat' s nyeyu. no u amnona byl drug, po imenyi ionadav, syn samaya, brata davidova; i ionadav byl chyelovyek ochyen' khitryi i on skazal yemu: otchyyego ty tak khudyeyesh' s kazhdym dnyem, syn tsaryev, --nye otkroyesh' li mnye? i skazal yemu ammon: famar', syestru avyessaloma, brata moyego, lyublyu ya. i skazal yemu ionadav: lozhis' v postyel' tvoyu, i pritvoris' bol'nym; i kogda otyets tvoi pridyet navyestit' tyebya: skazhi yemu: pust' pridyet famar', syestra moya, i podkryepit myenya pishcheyeu, prigotoviv kushan'ye pri moikh glazakh, chtob ya vidyel, i yel iz ruk yeye. i lyeg ammon i pritvorilsya bol'nym, i prishyel tsar' navyestit' yego; i skazal ammon tsaryu: pust' pridyet famar', syestra moya, i ispyechyet pri moikh glazakh lyepyyeshku, ili dye, i ya poyem iz ruk yeye. i poslal david k famari v dom skazat': poidi v dom amnona, brata tvoyego, i prigotov' yemu kushan'ye. i poshla ona v dom brata svoynogo amnona, a na lyezhit. i vzyala ona muki i zamesila, i izgotovila pryed glazami yego i ispyekla lyepyyeshki, i vzyala skovorodu i vylozhila pryed nim; no on nye khotyel yest'. i skazal ammon: pust' vsye vyidut ot myenya. i vyshli ot nyego vsye lyudi, i skazal ammon famari: otnyesi kushan'ye vo vnutyrennyuyu komnatu, i ya poyem iz ruk tvoikh. i vzyala famar' lyepyyeshki, kotoryye prigotovila, i otnyesla amnonu, bratu svoymu, vo vnutyrennyuyu komnatu. i kogda ona postavila pryed nim, chtob on yel, to on skhvatil yeye, i skazal yei: idi, lozhis' so mnoyu, syestra moya. no ona skazala: nyet, brat moi, nye byeschyesti myenya, ibo nye dyelayetsya tak v izrail'ye; nye dyelai etogo byezumiya. i ya, kuda poidu ya s moim byeschyestiyem? i ty, ty budyesh' odnim iz byezum-

nykh v izrailye. ty pogovori s tsaryem; on nye otkazhyet otdat' myenya tyebye. no on nye khotyel slushat' slov yeye, i pryedodolyel yeye, i iznasiloval yeye, i lyezhal s nyeyu. potom voznynenavidyel yeye amnon vlyelchaisheyu nyenavist'yu, tak chto nyenavist', kakoyu on voznynenavidyel yeye, byla sil'nyeye lyubvi, kakuyu imyel k nyei; i skazal yei amnon: vs-tan', uidi. i [famar'] skazala yemu: nyet, prognat' myenya—eto vizual-ra-trudit'sya bol'shye pyervogo, kotoroye ty sdylal so mnoyu. no on nye khotyel slushat' yeye. i pozval otroka svoego, kotoryi sluzhil yemu, i skazal: progoni etu ot myenya von i zapri dyver' za nyeyu. na nyei byla raznotsyyetnaya odyezhda, ibo takie vyerkhniye odyezhdy nosili tsarskiye dochyeryi-dyevitsy. i vyvyl yeye sluga von i zapyer za nyeyu dyver'. i posypala famar' pyeplom golovu svoyu, i razodrala raznotsyyetnuyu odyezhdu, kotoruyu imyela na syebe, i polozhila ruki svoi na golovu svoyu, i tak shla i vopila. i skazal yei avyessalom, brat yeye: nye amnon li, brat tvoi, byl s tobou? —no tyepyer' molchi, syestra moye; on—brat tvoi; nye sokrushaisya syerdtsyem tvoim ob etom dyele. i zhila famar' v odinokhyestve v domye avyessaloma, brata svoego. i uslyshal tsar' david obo vsyem etom, i sil'no razgnyevalsya. avyessalom zhye nye govori s amnonom ni khudogo, ni khoroshyego; ibo voznynenavidyel avyessalom amnona za to, chto on obyeschyestil famar', syestru yego. chryez dva goda bylo strizhyeniye [ovyets] u avyessaloma v vaal—gatsorye, chto u yefryema, i pozval avyessalom vsyekh synovyei tsarskikh. i prishyel avyessalom k tsaryu i skazal: vot, nynye strizhyeniye [ovyets] u raba tvoyego; pust' poidyet tsar' i slugi yego s rabom tvoim. no tsar' skazal avyessalomu: nyet, syn moi, my nye poidyem vsye, chtoby nye byt' tyebye v tyagost'. i sil'no uprashival yego [avyessalom]; no on nye zakhotyel idti, i blagoslovil yego. i skazal yemu avyessalom: po krajney myere pust' poidyet s nami amnon, brat moi. i skazal yemu tsar': zachyem yemu idti s tobou? no avyessalom uprosil yego, i on otpustil s nim amnona i vsyekh tsarskikh synovyei. avyessalom zhye prikazal otrokam svoim, skazav: smotritye, kak tol'ko razvyesyelitsya syerdtsye amnona ot vina, i ya skazhu vam: porazitye amnona, togda ubeyitye yego, nye bozhiyes'; eto ya prikazyvayu vam, bud'tye smyely i mozhyyestvenny. i postupil otroki avyessaloma s amnonom, kak prikazal avyessalom. togda vstali vsye tsarskiye synov'ya, syeli kazhdyi na mula svoego i ubyezhal. kogda oni byli yeshchye na puti, doshyel slukh do davida, chto avyessalom umyertvil vsyekh tsarskikh synovyei, i nye ostalos' ni odnogo iz nikh. i vstal tsar', i razodral odyezhdy svoi, i povyergsya na zyemlyu, i vsye slugi yego, pryedstoyashchiye yemu, razodrali odyezhdy svoi. no ionadav, syn samaya, brata davidova, skazal: pust' nye dumayet i-o moi, chto vsyekh otrokov, tsarskikh synovyei, umyertvili; odin tol'ko amnon umyer, ibo u avyessaloma byl etot zamysyel s togo dnya, kak [amnon] obyeschyestil syestru yego; itak pust' i-o moi, tsar', nye tryevozhitsya mysl'yu o tom, budto umyerli vsye tsarskiye synov'ya: umyer odin tol'ko amnon. i ubyezhal avyessalom. i podnyal otrok, stoyavshii na strazhye, glaza svoi, i uvidyel: vot, mnogo nar-

oda idyet po dorogye po skatu gory. togda ionadav skazal tsaryu: eto idut tsarskiye synov'ya; kak govori rab tvoi, tak i yest'. i yedva tol'ko skazal on eto, vot prishli tsarskiye synov'ya, i podnyali vopl' i plakali. i sam tsar' i vsye slugi yego plakali ochyen' vye-likim plachyem. avyessalom zhye ubyezhal i poshyel k falmayu, synu yemiuda, tsaryu gyesurskomu. i plakal david o synye svoym vo vsye dni. avyessalom ubyezhal i prishyel v gyesur i probyl tam tri goda. i nye stal tsar' david pryedlyedovat' avyessaloma; ibo utyshilsya o smyerti amnona.

14

i zamyetil ioav, syn sarui, chto syerdtsye tsarya obratilos' k avyessalomu. i poslal ioav v fyekoyu, i vzyal ottuda amnunu zhyenshchinu i skazal yei: pritvoris' plachushcheyu i nadyen' pyechal'nyu odyezhdu, i nye mazh'sya yelyeyem, i pryedstav'sya zhyenshchinoyu, mnogo dneye plakavshyeyu po umyershchym; i poidi k tsaryu i skazhi yemu tak i tak. i vlozhil ioav v usta yeye, chto skazat' i voshla zhyenshchina fyekoityanka k tsaryu i pala litsyem svoim na zyemlyu, i poklonilas' i skazala: pomogi, tsar'! i skazal yei tsar': chto tyebye? i skazala ona: ya vdova, muzh moi umyer; i u raby tvoyei [bylo] dva syna; oni possorilis' v polye, i nyekomu bylo raznyat' ikh, i porazil odin drugogo i umyertvil yego. i vot, vosstalo vsye rodstvo na rabu tvoyu, i govoryat: ot-dai ubiitsu brata svoego; my ub'yem yego za dushu brata yego, kotoruyu on pogubil, i istryebim dazhye naslyednika'. i tak oni pogasyat ostal'nyu iskru moyu, chtoby nye ostavit' muzhu moyemu imeny i potomstva na litsye zyemli. i skazal tsar' zhyenshchine: idi spokoino domoi, ya dam prikazaniye o tyebye. no zhyenshchina fyekoityanka skazala tsaryu: na mnye, i-o moi tsar', da budyet vina i na domye ottsa moyego, tsar' zhye i pryestol yego nyepovinyen. i skazal tsar': togo, kto budyet protiv tyebya, privyedi ko mnye, i on bolyye nye tronyet tyebya. ona skazala: pomyani, tsar', i-o eti-ka tvoyego, chtoby nye umnozhlis' mstityeli za krov' i nye pogubili syna moyego. i skazal [tsar']: zhiv i-o! nye padyet i volos syna tvoyego na zyemlyu. i skazala zhyenshchina: pozvol' rabye tvoyei skazat' [yeshchye] slovo i-o moyemu tsaryu. on skazal: govori. i skazala zhyenshchina: pochyemu ty tak myslish' protiv naroda bozhia? tsar', proiznyesya eto slovo, obvinil sye-bya samogo, potomu chto nye vozvrashchayet izgannika svoego. my umryem i [budyem] kak voda, vylitaya na zyemlyu, kotoruyu nyel'za sobrat'; no eti-k nye zhyelayet pogubit' dushu i pomyshlyayet, kak by nye otvyernut' ot syeba i otvyerzhynnogo. i tyepyer' ya prishla skazat' tsaryu, i-o moyemu, eti slova, potomu chto narod pugayet myenya; i raba tvoya skazala: pogovoryu ya s tsaryem, nye sdylayet li on po slovu raby svoey; verno tsar' vyslyshayet i izbavit rabu svoyu ot ruki lyudyei, [khotyashchiki] istryebit' myenya vmyestye s synom moim iz naslyedniya bozhia. i skazala raba tvoya: da budyet slovo i-o moyego tsarya v utyesheniye mnye, ibo i-o moi tsar', kak angyel bozhii, i mozhyet vyslushat' i dobroye i khudoye. i i-o' eti-k tvoi budyet s

toboyu. i otvyechal tsar' i skazal zhyenshchinye: nye skroi ot myenya, o chym ya sproshu tyebya. i skazala zhyenshchina: govori, i-o moi tsar'. i skazal tsar': nye ruka li ioava vo vsyem etom s toboyu? i otvyechala zhyenshchina i skazala: da zhivyet dusha tvoya, i-o moi tsar'; ni napravo, ni nalyevo nyel'z'ya uklonit'sya ot togo, chto skazal i-o moi, tsar'; tochno, rab tvoi ioav prikazal mnye, i on vlozhl v usta raby tvoyei vsye eti slova; chtoby pritchyeyu dat' dyelu takoi vid, rab tvoi ioav nauchil myenya; no i-o moi mudr, kak mudr angyl bozhii, chtoby znat' vsye, chto na zymlye. i skazal tsar' ioavu: vot, ya sdylal [po slovu tvoyemu]; poidi zhye, vozvratit otroka avyessaloma. togda ioav pal litsyem na zymlyu i poklonilsya, i blagoslovil tsarya i skazal: tyepyer' znayet rab tvoi, chto obryel blagovolyeniye pryed ochami tvoimi, i-o moi tsar', tak kak tsar' sdylal po slovu raba svojego. i vstal ioav, i poshyel v gyessur'e, i privityel avyessaloma v iyerusalim. i skazal tsar': pust' on vozvratitsya v dom svoi, a litsa moyego nye vidit. i poshyel avyessalom v svoi dom, a litsa tsarskogo nye vidal. nye bylo vo vsyem izrail'ye muzhchiny stol' krasivogo, kak avyessalom, i stol'ko khvalimogo, kak on; ot podoshvy nog do vyerkha golovy yego nye bylo u nyego nyedostatka. kogda on strig golovu svoyu, -a on strig yeye kazhdyi god, potomu chto ona otyagoshchala yego, -to volosa s golovy yego vywesili dvyesti siklyei po vyesu tsarskomu. i rodilis' u avyessaloma tri syna i odna doch', po imyeni famar'; ona byla zhyenshchina krasivaya. i ostavalya avyessalom v iyerusalimye dva goda, a litsa tsarskogo nye vidal. i poslal avyessalom za ioavom, chtoby poslat' yego k tsaryu, no tot nye zakhotyel pridi k nyemu. poslal i v drugoi raz; no tot nye zakhotyel pridi. i skazal [avyessalom] slugam svojim: viditye uchastok polya ioava podlye moyego, i u nyego tam yachmyen'; poiditye, vyzhgitye yego ognym. i vyzhgli slugi avyessaloma tot uchastok polya ognym. i vstal ioav, i prishlyel k avyessalomu v dom, i skazal yemu: zachyem slugi tvoi vyzhgli moi uchastok ognym? i skazal avyessalom ioavu: vot, ya posylal za toboyu, govorya: pridi syuda, i ya poshlyu tyebya k tsaryu skazat': zachyem ya prishlyel iz gyessura? luchshye bylo by mnye ostavat'sya tam. ya khochu uvidyet' litsye tsarya. yesli zhye ya vinovat, to ubyei myenya. i poshyel ioav k tsaryu i pyeryeskazal yemu [eto]. i pozval [tsar'] avyessaloma; on prishlyel k tsaryu, i pal litsyem svoim na zymlyu pryed tsaryem; i potsyeloval tsar' avyessaloma.

15

poslye syego avyessalom zavvel u syebya kolyesnitsy i loshadyei i pyat'dyesyat skorokhodov. i vstaval avyessalom rano utrom, i stanovilsya pri dorogye u vorot, i kogda kto-nibud', imyeya tyazhbu, shyel k tsaryu na sud, to avyessalom podzyval yego k syebye i sprashival: iz kakogo goroda ty? i kogda tot otvyechal: iz takogo-to kolyena izrail'yeva rab tvoi, togda govoril yemu avyessalom: vot, dyelo tvoye dobroye i spravyedlivoye, no u tsarya nyekomu vyslushat' tyebya i govoril avyessalom: o, yesli by myenya postavili sud'yeyu v etoi zymlye! ko mnye prikhodil by vsyakii, kto imyeyet spor i tyazhbu, i ya sudil

by yego po pravdye. i kogda podkhodil kto-nibud' poklonit'sya yemu, to on prostiral ruku svoyu i obnimal yego i tsyeloval yego. tak postupal avyessalom so vsyakim izrail'tyaninom, prikhodivshim na sud k tsaryu, i vkradyvaysya avyessalom v syerdtsye izrail'tyan. po proshyestvii soroka lyet [tsarstvovaniya davida], avyessalom skazal tsaryu: poidu ya i ispolnyu obyet moi, kotoryi ya dal i-o, v khyevronye; ibo ya, rab tvoi, zhivya v gyessurye v sirii, dal obyet: yesli i-o' vozvratit myenya v iyerusalim, to ya prinyesu zhyertvu i-o. i skazal yemu tsar': idi s mirom. i vstal on i poshyel v khyevron. i razoslal avyessalom lazutchnikov vo vsye kolyena izrail'yevy, skazav: kogda vy uslyshitye zvuk truby, to govoryte: avyessalom votsarilsya v khyevronye. s avyessalomom poshli iz iyerusalima dvyesti chyelovyek, kotoryye byli priglasyeny im, i poshli po prostote svoyei, nye znaya, v chyem dyelo. vo vryemya zhyertvoprinosheniya avyessalom poslal i prizval akhitofela gilonyanina, sovyetnika davidova, iz yego goroda gilo. i sostavilsya sil'nyi zagovor, i narod styekalsya i umnozhal'sya okolo avyessaloma. i prishlyel vyestnik k davidu i skazal: syerdtsye izrail'tyan uklonilos' na storonu avyessaloma. i skazal david vsyem slugam svojim, kotoryye byli pri nyem v iyerusalimye: vstan'tye, ubyezhim, ibo nye budyet nam spaseniya ot avyessaloma; spyeshitye, chtoby nam uiti, chtob on nye zastig i nye zakhvatil nas, i nye navyel na nas byedy i nye istryebil goroda myechom. i skazali slugi tsarskiye tsaryu: vo vsyem, chto ugodno i-o nashyemu tsaryu, my-raby tvoi. i vyshlyel tsar' i vyes' dom yego za nim pyeshkom. ostavil zhye tsar' dyesyat' zhyen, nalozhnits [svoikh], dlya khraneniya doma. i vyshlyel tsar' i vyes' narod pyeshiye, i ostanovilis' u byef-myerkhata. i vsye slugi yego shli po storonam yego, i vsye khyelyefyei, i vsye fyelyefyei, i vsye gyefyanye do shyestisot chyelovyek, prishyedsheie vmestyte s nim iz gyefa, shli vpyeryedi tsarya. i skazal tsar' yeffyeyu gyefyaninu: zachyem i ty idyesh' s nami? vozvratit' i ostavaisya s tym tsaryem; ibo ty-chuzhyezhemyets i prishlyel syuda iz svojego myesta; vchyera ty prishlyel, a syegodnya ya zastavlyu tyebya idti s nami? ya idu, kuda sluchitsya; vozvratit' i vozvratit brat'yev svoikh s soboyu; milost' i istinu [s toboyu]! i otvyechal yeffyey tsaryu i skazal: zhiv i-o', i da zhivyet i-o moi tsar'. gdye by ni byl i-o moi tsar', v zhizni li, v smyerti li, tam budyet i rab tvoi. i skazal david yeffyeyu: itak idi i khodi so mnoyu. i poshyel yeffyey gyefyanin i vsye lyudi yego i vsye dyeti, byvshie s nim. i plakala vsya zymlya gromkim golosom. i vyes' narod pyeryekhodil, i tsar' pyeryeshlyel potok kyedron; i poshyel vyes' narod po dorogye k pustynye. vot i sadok, i vsye lyeivity s nim nyeshi kovchyeg zavjeta bozhia iz vyefary i postavili kovchyeg bozhii; aviafar zhye stoyal na vozvyshenii, dokolye vyes' narod nye vyshlyel iz goroda. i skazal tsar' sadoku: vozvratit kovchyeg bozhii v gorod. yesli ya obryetu milost' pryed ochami i-o, to on vozvratit myenya i dast mnye vidyet' yego i zhilishchye yego. a yesli on skazhyet tak: nyet moyego blagovolyeniya k tyebye? to vot ya; pust' tvorit so mnoyu, chto yemu blagougodno. i skazal tsar' sadoku svyashchyenniku: vidish' li, -

vovzratish' v gorod s mirom, i akhimaas, syn tvoi, i ionafan, syn aviafara, oba syna vashi s vami; viditye li, ya pomyedlyu na ravninye v pustynye, dokolye nye pridyet izvyvestiye ot vas ko mnnye. i vovzratili sadok i aviafar kovcheyeg bozhii v iyerusalim, i ostalis' tam. a david poshyel na goru yelyeonskuyu, shyel i plakal; golova u nyego byla pokryta; on shyel bosoi, i vsye lyudi, byvshye s nim, pokryli kazhdyi golovu svoyu, shli i plakali. donyesli davidu i skazali: i akhitofyel v chislye zagovorshchikov s avyessalomom. i skazal david: i-o! razrush' sovyet akhitofyela. kogda david vzoshyel na vyershinu gory, gdey on poklonyalsya eti-ku, vot navstryechu yemu idyet khusii arkhityanin, drug davidov; odyezhda na nyem byla razodrana, i prakh na golovye yego. i skazal yemu david: yesli ty poidyesh' so mnnoyu, to budyesh' mnnye v tyagost'; no yesli vovzratish'sya v gorod i skazhyesh' avyessalomu: tsar', ya rab tvoi; dosyelye ya byl rabom ottsa tvoyego, a tyepyer' ya-tvoi rab': to ty rasstroish' dlya myenya sovyet akhitofyela. vot, tam s tobouy sadok i aviafar svyashchenniki, i vsyakoye slovo, kakoye uslyshish' iz doma tsarya, pyeryeskazyvay sadoku i aviafaru svyashchennikam. tam s nimi i dva syna ikh, akhimaas, syn sadoka, i ionafan, syn aviafara; chryez nikh posylaitye ko mnnye vsyakoye izvyestiye, kakoye uslyshitye. i prishyel khusii, drug davida, v gorod; avyessalom zhye vstupal togda v iyerusalim.

16

kogda david nyemnogo soshyel s vyershiny gory, vot vstryechayetsya yemu siva, sluga myemfivosfyeya, s paroyu nav'yuchennykh oslov, i na nikh dvesti khlybebov, sto svyazok izyumu, sto svyazok smokv i myekh s vinom. i skazal tsar' sivyey: dlya chyego eto u tebya? i otvyechal siva: osly dlya doma tsarskogo, dlya yezdy, a khlyeb i plody dlya pishchi otrokam, a vino dlya pit'ya oslabeyevshim v pustynye. i skazal tsar': gdye syn i-o tvoyego? i otvyechal siva tsaryu: vot, on ostalsya v iyerusalimye i govorit: tyepyer'-to dom izrail'ev vovzratit mnnye tsarstvo ottsa moyego i skazal tsar' sivyey: vot tebye vsye, chto u myemfivosfyeya. i otvyechal siva, poklonivshis': da obryetu milost' v glazakh i-o moyego tsarya! kogda doshyel tsar' david do bakhurima, vot vyshyel ot-tuda chyelovek iz roda doma saulova, po imenyi syemyei, syn gyery; on shyel i vizual-ra-trudit'syaslovil, i brosal kamnyami na davida i na vsyekh rabov tsarya davida; vsye zhye lyudi i vsye khrabryye byli po pravuyu i po lyevuyu storonu [tsarya]. tak govori-l syemyei, vizual-ra-trudit'syaslovya yego: ukhodi, ukhodi, ubiitsa i byezzakonnik! i-o' obratil na tebya vsyu krov' doma saulova, vmyesto kotorogo ty votsarilsya, i pryedal i-o' tsarstvo v ruki avyessalama, syna tvoyego; i vot, ty v byedye, ibo ty-krovopitsa. i skazal avyessa, syn saruin, tsaryu: zachyem vizual-ra-trudit'syaslovit etot myertvyi pyes i-o moyego tsarya? poidu ya i snimu s nyego golovu. i skazal tsar': chto mnnye i vam, syny saruiny? pust' on vizual-ra-trudit'syaslovit, ibo i-o' povyelyel yemu vizual-ra-trudit'syaslovit' davida. kto zhye mozhyet skazat': zachyem ty tak dyelayesh'? i skazal david avyessye

i vsyem slugam svoim: vot, yesli moi syn, kotoryi vyshyel iz chryesl moikh, ishchyet dushi moyei, tyem bol'shye syn vyeniamityanina; ostav'tye yego, pust' vizual-ra-trudit'syaslovit, ibo i-o' povyelyel yemu; mozhyet byt', i-o' prizrit na unichizheniye moye, i vzdast mnnye i-o' blagost'yu za tyepyeryeshnyeye yego vizual-ra-trudit'syasloviye. i shyel david i lyudi yego [svoim] putyem, a syemyei shyel po okrainye gory, so storony yego, shyel i vizual-ra-trudit'syaslovil, i brosal kamnyami na storonu yego i pyl'yu. i prishyel tsar' i vyes' narod, byvshii s nim, utomlyennyy, i otdykhal tam. avyessalom zhye i vyes' narod izrail'skii prishli v iyerusalim, i akhitofyel s nim. kogda khusii arkhityanin, drug davidov, prishyel k avyessalomu, to skazal khusii avyessalomu: da zhivyet tsar', da zhivyet tsar'! i skazal avyessalom khusiyu: takovo-to usyerdie tvoye k tvoeyemu drugu! otchyego ty nye poshyel s drugom tvoim? i skazal khusii avyessalomu: nyet, kogo izbral i-o' i etot narod i vyes' izrail', s tyem i ya, i s nim ostanus'. i pritom komu ya budu sluzhit'? nye synu li yego? kak sluzhil ya ottsu tvoymu, tak budu sluzhit' i tebye. i skazal avyessalom akhitofyelu: daitye sovyet, chto nam dyelat'. i skazal akhitofyel avyessalomu: voidi k nalozhnitsam ottsa tvoyego, kotorykh on ostavil okhranyat' dom svoi; i uslyshat vsye izrail'tyanye, chto ty sdyelalsya nyenavistnym dlya ottsa tvoyego, i ukryepyatsya ruki vsyekh, kotoryye s tobouy. i postavili dlya avyessalama palatku na krovlye, i voshyel avyessalom k nalozhnitsam ottsa svoyego pryed glazami vsyego izrailya. sovyety zhye akhitofyela, kotoryye on daval, v to vryemya [schitalis'], kak yesli by kto sprashival nastavlyeniya u etika. takov byl vsyakii sovyet akhitofyela kak dlya davida, tak i dlya avyessalama.

17

i skazal akhitofyel avyessalomu: vybyeru ya dyeyenadtsat' tysyach chyelovek i vstanu i poidu v pogonyu za davidom v etu noch'; i napadu na nyego, kogda on budyet utomlyen i s opushchyennymi rukami, i privyedu yego v strakh; i vsye lyudi, kotoryye s nim, razbyegutsya; i ya ub'yu odnogo tsarya i vsyekh lyudyei obrashchu k tebye; i kogda nye budyet odnogo, dushu kotorogo ty ishchyeshe', togda vyes' narod budyet v mirye i ponravilos' eto slovo avyessalomu i vsyem staryeishinam izrail'yevym. i skazal avyessalom: pozovitye khusiya arkhityanina; poslushayem, chto on skazhyet. i prishyel khusii k avyessalomu, i skazal yemu avyessalom, govorya: vot chto govorit akhitofyel; sdyelat' li po yego slovam? a yesli nyet, to govori ty. i skazal khusii avyessalomu: nyekhorosh na etot raz sovyet, kotoryi dal akhitofyel. i prodolzhal khusii: ty znayesh' tvoyego ottsa i lyudyei yego; oni khrabry i sil'no raz-drazhyeny, kak myedyeditsa v polye, u kotoroi ot-nyali dyetyei, i otyets tvoi-chyelovek voinstvyen-nyi; on nye ostanovitsya nochyevat' s narodom. vot, tyepyer' on skryvayetsya v kakoi-nibud' pyeshchy-erye, ili v drugom myestye, i yesli kto padyet pri py-ervom napadyenii na nikh, i uslyshat i skazhut: bylo porazheniye lyudyei, poslyedovavshikh za avyessa-

lomom, togda i samyi khrabryi, u kotorogo syerdtsye, kak syerdtsye l'vinoe, upadyet dukhom; ibo vsyemu izrailyu izvyestno, kak khrabr otvets tvoi i muzhyestvyenny tye, kotoryye s nim. posyemu ya sovyetuyu: pust' sobyeryetsya k tyebye vyes' izrail', ot dana do virsavii, vo mnozhyestvye, kak pyesok pri morye; i ty sam poidyesh' posryedi yego; i togda my poidyem protiv nyego, v kakom by myestye on ni nakhodilsya, i napadyem na nyego, kak padayet rosa na zhemlyu; i nye ostanyetsya u nyego ni odnogo chyelovyeka iz vsyekh, kotoryye s nim; a yesli on voidyet v kakoi-libo gorod, to vyes' izrail' prinyesyet k tomu gorodu vveryevki, i my stashchim yego v ryeku, tak chto nye ostanyetsya ni odnogo kamyeshka. i skazal avyessalom i vyes' izrail': sovyet khusiya arkhityanina luchshye sovyeta akhitofelyova. tak i-o' sudil razrushit' luchshii sovyet akhitofela, chtoby navyesti i-o byedstviye na avyessalomu; i skazal khusii sadoku i aviafaru svyashchennikam: tak i tak sovyetoval akhitofel avyessalomu i staryeishinam izrail'yevym, a tak i tak posovyetoval ya. i tyepyer' poshlitye poskoryeye i skazhitye davidu tak: nye ostavaiysya v etu noch' na ravninye v pustynye, no poskoryeye pyeryeidi, chtoby nye pogibnut' tsaryu i vsyem lyudyam, kotoryye s nim. ionafan i akhimaas stoyali u istochnika rygel'. i poshla sluzhanka i rasskazala im, a oni poshli i izvyestili tsarya davidu; ibo oni nye mogli pokazat'sya v gorodye. i uvidyel ikh otrok i donyes avyessalomu; no oni oba skoro ushli i prishli v bakhurim, v dom odnogo chyelovyeka, u kotorogo na dvorye byl kolodyez', i spustilis' tuda. a zhyenshchina vyzala i rastyanula nad ust'yem kolodyezya pokryvalo i nasypala na nyego krupy, tak chto nye bylo nichego zamyetno. i prishli raby avyessaloma k zhyenshchine v dom, i skazali: gdye akhimaas i ionafan? i skazala im zhyenshchina: oni pyeryeshli vbrod ryeku. i iskali oni, i nye nashli, i vozvratilis' v iyerusalim. kogda oni ushli, tye vyshli iz kolodyezya, poshli i izvyestili tsarya davidu i skazali davidu: vstan'tye i poskoryeye pyeryeiditye vodu; ibo tak i tak sovyetoval o vas akhitofel. i vstal david i vsye lyudi, byvshiye s nim, i pyeryeshli iordan; k rassvyetu nye ostalos' ni odnogo, kotoryi nye pyeryeshel by iordana. i uvidyel akhitofel, chto nye ispolnyen sovyet yego, i osyedlal osla, i sobralsya, i poshyel v dom svoi, v gorod svoi, i sdylal zavvyshechaniye domu svoymu, i udavilsya, i umyer, i byl pogryeben v grobye ottsa svoego. i prishyel david v makhanaim, a avyessalom pyeryeshel iordan, sam i vyes' izrail' s nim. avyessalom postavil amyessaya, vmyesto ioava, nad voiskom. amyesai byl syn odnogo chyelovyeka, po imyeni iyefera iz izryelya, kotoryi voshel k avigeye, dochyeri naasa, syestrye sarui, matyeri ioava. i izrail' s avyessalomom raspolozhilsya stanom v zhemlye galaadskoi. kogda david prishyel v makhanaim, to sovi, syn naasa, iz ravvy ammonitskoi, i makhir, syn ammiila, iz lodavara, i vyerzyellii galaadityanin iz roglima, prinyesli postyelyei, blyud i glinyanykh sosudov, i pshyentsy, i yachmyenya, i muki, i pshyena, i bobov, i chyechyevitsy, i zharyenykh zyeren, i myedu, i masla, i ovyets, i syra korov'yego, prinyesli davidu

i lyudyam, byvshim s nim, v pishchu; ibo govorili oni: narod golodyen i utomlyen i tyerpyel zhazhdu v pustynye.

18

i osmotryel david lyudyei, byvshikh s nim, i postavil nad nimi tsysyachenachal'nikov i sotnikov. i otpravil david lyudyei—tryet'yu chast' pod pryedvodityel'stvom ioava, tryet'yu chast' pod pryedvodityel'stvom avyessy, syna saruina, brata ioava, tryet'yu chast' pod pryedvodityel'stvom yeffyeya gyefyanina. i skazal tsar' lyudyam: ya sam poidu s vami. no lyudi otvyechali yemu: nye khodi; ibo, yesli my i pobezhim, to nye obratyat vnimaninya na eto; yesli i umryet polovina iz nas, takzhye nye obratyat vnimaninya; a ty odin to zhye, chtoby nas dyesyat' tsysyach; itak dlya nas luchshye, chtoby ty pomogal nam iz goroda i skazal im tsar': chtu ugodno v glazakh vashikh, to i sdylayu. i stal tsar' u vorot, i vyes' narod vykhodil po sotnyam i po tsysyacham. i prikazal tsar' ioavu i avyessye i yeffyeyu, govorya: sbyeryegitye mnye otroka avyessaloma. i vsye lyudi slyshali, kak prikazyval tsar' vsyem nachal'nikom ob avyessalomye. i vyshli lyudi v polye navstryechu izrail'tyanam, i bylo srazhyeniye v lyesu yefryemovom. i byl porazhyen narod izrail'skii rabami davidem; bylo tam porazhyeniye vyelikoye v tot dyen', —porazhyeny dvadtsat' tsysach [chyelovyek]. srazhyeniye rasprostranilos' po vsyei toi strane, i lyes pogubil naroda bol'shye, chyem skol'ko istryebil myech, v tot dyen'. i vstryetilsya avyessalom s rabami davidovymi; on byl na mulye. kogda mul vbyezhal s nim pod vyetvi bol'shogo duba, to [avyessalom] zaputalsya volosami svoimi v vyetyakh duba i povis myezhdu nyebom i zhemlyeyu, a mul, byvshii pod nim, ubyezhal. i uvidyel eto nyekto i donyes ioavu, govorya: vot, ya vidyel avyessaloma visyashchim na dubye. i skazal ioav chyelovyeku, donyesshyemu ob etom: vot, ty vidyel; zachyem zhye ty nye povyerg yego tam na zhemlyu? ya dal by tyebye dyesyat' siklyei syeryebra i odin poyas. i otvyechal tot ioavu: yesli by polozhili na ruki moi i tsysyachu siklyei syeryebra, i togda ya nye podnyal by ruki na tsarskogo syna; ibo vslukh nas tsar' prikazyval tyebye i avyessye i yeffyeyu, govorya: sbyeryegitye mnye otroka avyessaloma; i yesli by ya postupil inache s opasnost'yu zhizni moyei, to eto nye skrylos' by ot tsarya, i ty zhye vosstal by protiv myenya. ioav skazal: nyechyego mnye myedlit' s toboyu. i vyzal v ruki tri stryeli i vonzil ikh v syerdtsye avyessaloma, kotoryi byl yeshchye zhiv na dubye. i okruzhilli avyessaloma dyesyat' otrokov, oruzhenostsyev ioava, i porazili i umyertvili yego. i zatrubil ioav truboyu, i vozvratilis' lyudi iz pogoni za izrail'yem, ibo ioav shchadal narod. i vzyali avyessaloma, i brosilii yego v lyesu v glubokuyu yamu, i namyetali nad nim ogromnuyu kuchu kamneye. i vsye izrail'tyanye razbyezhalis', kazhdyi v shatyer svoi. avyessalom yeshchye pri zhizni svoiei vyzal i postavil syebe pamyatnik v tsarskoi dolinye; ibo skazal on: nyet u myenya syna, chtoby sokhranilas' pamyat' imyeni moyego. i nazval pamyatnik svojim

imyenem. i nazyvayetsya on pamyatnik avyessaloma' do syego dnya. akhimaas, syn sadokov, skazal ioavu: pobyegu ya, izvyeshchu tsarya, chto i-o' sudom svoim izbavil yego ot ruk vragov yego. no ioav skazal yemu: nye budyesh' ty syegodnya dobrym vyestnikom; izvyestish' v drugoi dyen', a nye syegodnya, ibo umyer syn tsarya. i skazal ioav khusiyu: poidi, donyesi tsaryu, chto vidyel ty. i poklonilsya khusii ioavu i pobyezhal. no akhimaas, syn sadokov, nastaila i govoril ioavu: chto by ni bylo, no i ya pobyegu za khusiyem. ioav zhye otvyechal: zachyem byezhat' tyebye, syn moi? nye prinyesyesh' ty dobroi vyesti. [i skazal akhimaas]: pust' tak, no ya pobyegu. i skazal yemu [ioav]: byegi. i pobyezhal akhimaas po pryamoi dorogye i opyerydil khusiya. david togda sidyl myezhdu dvumya vorotami. i storozh vzoshel na krovlyu vorot k styenye i, podnyav glaza, uvidyel: vot, byezhit odin chyelovek. i zakrichal storozh i izvyestil tsarya. i skazal tsar': yesli odin, to vyest' v ustakh yego. a tot podkhdil vsye blizhye i blizhye. storozh uvidyel i drugogo byegushchego chyeloveka; i zakrichal storozh pryvatniku: vot, yeshchye byezhit odin chyelovek. tsar' skazal: i eto-vyestnik. storozh skazal: ya vizhu pokhodku pyervogo, pokhzhuy na pokhodku akhimaasa, syna sadokova. i skazal tsar': eto chyelovek khoroshiy i idyet s khorosheyu vyest'yu. i voskliknul akhimaas i skazal tsaryu: mir. i poklonilsya tsaryu lit-syem svoed do zymli i skazal: blagosloven i-o' eti-k tvoi, pryedavshii lyudyei, kotoryye podnyali ruki svoi na i-o moyego tsarya! i skazal tsar': blagopoluchyen li otrok avyessalom? i skazal akhimaas: ya vidyel bol'shoye volnyeniye, kogda rab tsaryev ioav posylal raba tvoego; no ya nye znayu, chto [tam] bylo. i skazal tsar': otoidi, stan' zdyes'. on otoshel i stal. vot, prishyel i khusii. i skazal khusii: dobraya vyest' i-o moyemu tsaryu! i-o' yavil tyebye nynye pravdu v izbavlenii ot ruki vsyekh vosstavshikh protiv tyebya. i skazal tsar' khusiyu: blagopoluchyen li otrok avyessalom? i skazal khusii: da budyet s vragami i-o moyego tsarya i so vsyemi, vizual-ra-trudit'syaumyshlyayushchimi protiv tyebya to zhye, chto postiglo otroka! i smutilsya tsar', i poshyel v gornitsu nad vorotami, i plakal, i kogda shyel, govoril tak: syn moi avyessalom! syn moi, syn moi avyessalom! o, kto dal by mnye umyryet' vmyesto tyebya, avyessalom, syn moi, syn moi!

19

i skazali ioavu: vot, tsar' plachyet i rydayet ob avyessalomye. i obratilas' pobyeda togo dnya v plach dlya vsyego naroda; ibo narod uslyshal v tot dyen' i govoril, chto tsar' skorbit o svoym synye. i vkhdil togda narod v gorod ukradkoyu, kak kratutsya lyudi stydyashchiesya, kotoryye vo vryemya srazhyeniya obratilis' v byegstvo a tsar' zakryl litsye svoye i gromko vzyval: syn moi avyessalom! avyessalom, syn moi, syn moi! i prishyel ioav k tsaryu v dom i skazal: ty v styd privyel syegodnya vsyekh slug tvoikh, spasskhik nynye zhizn' tvoyu i zhizn' synovyei i dochyeryei tvoikh, i zhizn' zhyen i zhizn' nalozhnits tvoikh; ty lyubish' nyenavidyashchikh tyebya i nyena-

vidish' lyubyashchikh tyebya, ibo ty pokazal syegodnya, chto nichto dlya tyebya i vozhd i slugi; syegodnya ya uznal, chto yesli by avyessalom ostalsya zhiv, a my vsye umyerli, to tyebye bylo by priyatnyeye; itak vstan', vyidi i pogovori k syerdtsu rabov tvoikh, ibo klyanus' i-o, chto, yesli ty nye vyidyesh', v etu noch' nye ostanetsya u tyebya ni odnogo chyeloveka; i eto budyet dlya tyebya khuzhye vsyekh byedstvii, kakiye nakhdili na tyebya ot yunosti tvoeyi donynye. i vstal tsar' i syel u vorot, a vsyemu narodu vozvyestili, chto tsar' sidit u vorot. i prishyel vyes' narod pryed lit-sye tsarya; izrail'tyanye zhye razbyezhalis' po svoim shatram. i vyes' narod vo vsyekh kolyenakh izrailyevykh sporil i govoril: tsar' izbavil nas ot ruk vragov nashikh i osvobodil nas ot ruk filistimlyan, a tyepyer' sam byezhal iz zymli syei, ot avyessaloma. no avyessalom, ktorogo my pomazali [v tsarya] nad nami, umyer na voinye; pochyemu zhye tyepyer' vy myedlitye vozvratit' tsarya? i tsar' david poslal skazat' svyashchyennikam sadoku i aviafaru: skazhitye star'yeshinam iudinyim: zachyem khotitye vy byt' poslednimi, chtoby vozvratit' tsarya v dom yego, togda kak slova vsyego izrailya doshli do tsarya v dom yego? vy brat'ya moi, kosti moi i plot' moya-vy; zachyem khotitye vy byt' poslednimi v vozvrashchenii tsarya v dom yego? i amyessayu skazhitye: nye kost' li moya i plot' moya-ty? pust' to i to sdelayet so mnoyu eti-k i yeshchye bol'shye sdelayet, yesli ty nye budyesh' voyenachal'nikom pri mnye, vmyesto ioava, navsyegda! i sklonil on syerdtsye vsyekh iud'yev, kak odnogo chyeloveka; i poslali oni k tsaryu [skazat']: vozvratits' ty i vsye slugi tvoi. i vozvratilsya tsar', i prishyel k iordanu, a iudyei prishli v galgal, chtoby vstryetit' tsarya i pyeryevyestzi tsarya chryez iordan. i pospyeshil syemyei, syn g'yery, vyeniamityanin iz bakhurima, i poshyel s iud'yeyami navstryechu tsaryu davidu, i tsysyacha chyelovek iz vyeniamityan s nim, i siva, sluga doma saulova, s pyatnadsat'yu synov'yami svoimi i dvadtsat'yu rabami svoimi; i pyeryeshli oni iordan pryed litsyem tsarya. kogda pyeryeppravili sudno, chtoby pyeryevyestzi dom tsarya i posluzhit' yemu, togda syemyei, syn g'yery, pal pryed tsaryem, kak tol'ko on pyeryeshyel iordan, i skazal tsaryu: nye postav' mnye, i-o moi, v pryestuplyeniye, i nye pomyani togo, chyem sogryeshil rab tvoi v tot dyen', kogda i-o moi tsar' vykhodil iz iyerusalima, i nye dyerzhi [togo], tsar', na syerdtsye svoym; ibo znayet rab tvoi, chto sogryeshil, i vot, nynye ya prishyel pyervyi iz vsyego doma iosifova, chtoby vyiti navstryechu i-o moyemu tsaryu. i otvyechal avyessa, syn saruin, i skazal: nyeuzhlyei syemyei nye umryet za to, chto vizual-ra-trudit'syaslovil pomazannika i-o? i skazal david: chto mnye i vam, syny saruiny, chto vy dylayetyes' nynye mnye navyetnikami? nynye li umyershchivlyat' kogo-libo v izrailye? nye vizhu li ya, chto nynye ya-tsar' nad izrail'yem? i skazal tsar' syemyeyu: ty nye umryesh'. i poklyalsya yemu tsar'. i myemfivosfyei, syn [ionafana, syna] saulova, vyshyel navstryechu tsaryu. on nye omyval nog svoikh, nye zabotilsya o borodye svoeyi i nye myl odyezhd svoikh s togo dnya, kak vyshyel tsar', do dnya, kogda on vozvratilsya s mirom. kogda on

vyshyel iz iyerusalima navstryechu tsaryu, tsar' skazal yemu: pochyemu ty, myemfivosfyei, nye poshyel so mnoyu? tot otvyechal: i-o moi tsar'! sluga moi obmanul myenya; ibo ya, rab tvoi, govoril: osyedlayu syebeysla i syadu na nyem i poyedu s tsaryem', tak kak rab tvoi khrom. a on oklyevyetal raba tvoyego pryed i-o moim tsaryem. no i-o moi tsar', kak angyel bozhii; dyelai, chto tyebye ugodno; khotya vyes' dom ottsa moyego byl povinyen smyerti pryed i-o moim tsaryem, no ty posadil raba tvoyego myezhdu yadushchimi za stolom tvoim; kakoye zhye imyeyu ya pravo zhalovat'sya yeshchye pryed tsaryem? i skazal yemu tsar': k chyemu ty govorish' vsye eto? ya skazal, chtoby ty i siva razdyelili [myezhdu soboyu] polya. no myemfivosfyei otvyechal tsaryu: pust' on voz'myet dazhye vsye, poslye togo kak i-o moi tsar', s mirom vozvratilsya v dom svoi. i vyerzyellii galaadityanin prishyel iz roglima i pyeryeshyel s tsaryem iordan, chtoby provodit' yego za iordan. vyerzyellii zhye byl ochyen' star, lyet vos'midyesyati. on prodovol'stvoval tsarya v pryebvaniye yego v makhanaimye, potomu chto byl chyelovyek eti-katy. i skazal tsar' vyerzyelliyu: idi so mnoyu, i ya budu prodovol'stvovat' tyebya v iyerusalimye. no vyerzyellii otvyechal tsaryu: dolgo li mnye ostalos' zhit', chtob idti s tsaryem v iyerusalim? mnye tyepyer' vosyem'dyesyat lyet; razlichu li khoroshyeye ot khudogo? uznayet li rab tvoi vkus v tom, chto budu yes', i v tom, chto budu pit'? i budu li v sostoyanii slyshat' golos pyevtsov i pyevits? zachyem zhye rabu tvoyemu byt' v tyagost' i-o moyemu tsaryu? yeshchye nyemnogo proidyet rab tvoi s tsaryem za iordan; za chto zhye tsaryu nagrazhdat' myenya takoyu milost'yu? pozvol' rabu tvoyemu vozvratit'sya, chtoby umyeryet' v svoym gorodye, okolo groba ottsa moyego i matyeri moyei. no vot, rab tvoi, [syn moi] kingam pust' poidyet s i-o moim, tsaryem, i postupi s nim, kak tyebye ugodno. i skazal tsar': pust' idyet so mnoyu kingam, i ya sdyelayu dlya nyyego, chto tyebye ugodno; i vsye, chyego by ni pozhyelal ty ot myenya, ya sdyelayu dlya tyebya. i pyeryeshyel vyes' narod iordan, i tsar' [takzhye]. i potsyeloval tsar' vyerzyelliiya i blagoslovil yego, i on vozvratilsya v myesto svoye. i otpravilsya tsar' v galgal, otpravilsya s nim i kingam; i vyes' narod iudyeiskii provozhal tsarya, i polovina naroda izrail'skogo. i vot, vsye izrail'tyanye prishli k tsaryu i skazali tsaryu: zachyem brat'ya nashi, muzhi iudiny, pokhitili tyebya i provodili tsarya v dom yego i vsyekh lyudyei davida s nim chyeryez iordan? i otvyechali vsye muzhi iudiny izrail'tyanam: zayem, chto tsar' blizhnii nam; i iz-za chyego syerdit'sya vam na eto? razvye my chto- nibud' s'yeli u tsarya, ili poluchili ot nyyego podarki? i otvyechali izrail'tyanye muzham iudynym i skazali: my dyesyat' chastyei u tsarya, takzhye i u davida my bolyeye, nyezhyeli vy; zachyem zhye vy unizili nas? nye nam li pri-nadlyezhalo pyervoye slovo o tom, chtoby vozvratit' nashyego tsarya? no slovo muzhyei iudynkh bylo sil'nyeye, nyezhyeli slovo izrail'tyan.

tam sluchaino nakhodilsya odin nyegodnyi chyelovyek, po imenyi savyei, syn bikhri, vye-niamityanin; on zatrubil tuboyu i skazal: nyet nam chasti v davidye, i nyet nam doli v synye iyessyeyevom; vsye po shatram svoim, izrail'tyanye! i otdyellilis' vsye izrail'tyanye ot davida [i poshli] za savyeyem, synom bikhri; iudyei zhye ostalis' na storonye tsarya svoynogo, ot iordana do iyerusalima. i prishyel david v svoi dom v iyerusalimye, i vzyal tsar' dyesyat' zhyen nalozhnits, kotorykh on ostavlyal styeryech' dom, i pomyestil ikh v osobyi dom pod nadzor, i sodyerzhal ikh, no nye khodil k nim. i sodyerzhalis' oni tam do dnya smyerti svoyei, zhiyya kak vdovy i skazal david amyessayu: sozovi ko mnye iudyeeyev v tyechyeniye tryekh dneyi i sam yavis' syuda. i poshyel amyessai sozvat' iudyeeyev, no promyedilil bolyeye naznachenno yemu vryemyeni. togda david skazal avyessye: tyepyer' nadelayet nam zla savyei, syn bikhri, bol'shye nyezhyeli avyessalom; voz'mi ty slug i-o tvoyego i pryedlyedui yego, chtoby on nye nashyel syebe ukrypeyennykh gorodov i nye skrylsa ot glaz nashikh. i vshly za nim lyudi ioavovy, i khyelyefyei i fyelyefyei, i vsye khrabryye poshli iz iyerusalima pryedlyedovat' savyeya, syna bikhri. i kogda oni byli bliz bol'shogo kamnya, chto u gavaona, to vstryetil'sya s nimi amyessai. ioav byl odyet v voinskiye odyeyaniye svoye i pryepoyasan myechom, kotoryi visyel pri byedrye v nozhnakh i kotoryi lyegko vykhodil iz nikh i vkhodil. i skazal ioav amyessayu: zdorov li ty, brat moi? i vzyal ioav pravoyu rukoyu amyessaya za borodu, chtoby potsyelovat' yego. amyessai zhye nye ostryeyegsya myecha, byvshyego v rukye ioava, i tot porazil yego im v zhivot, tak chto vypali vnutyrennosti yego na zemlyu, i nye povtoril yemu [udara], i on umyer. ioav i avyessa, brat yego, pognalis' za savyeyem, synom bikhri. odin iz otrokov ioavovykh stoyal nad [amyessayem] i govoril: tot, kto pryedan ioavu i kto za davida, [pust' idyet] za ioavom! amyessai zhye lyezhal v krovi sryedi dorogi; i tot chyelovyek, uvidyev, chto vyes' narod ostanavlivayetsya nad nim, stashchil amyessaya s dorogi v polye i nabrosil na nyyego odyezhdu, tak kak on vidyel, chto vsyakii prokhodyashchii ostanavlivalsya nad nim. no kogda on byl stashcheny s dorogi, to vyes' narod izrail'skii poshyel vslyed za ioavom pryedlyedovat' savyeya, syna bikhri. a on proshyel chryez vsye kolyena izrail'skiye do avyela-byef-maakha i chryez vyes' byerim; i [zhityeli] soboralis' i shli za nim. i prishli i osadili yego v avyele-byef-maakhye; i nasykali val pryed gorodom i podstupili k styenye, i vsye lyudi, byvshiye s ioavom, staralis' razrushit' styenu. [togda] odna umnaya zhyenshchina zakrichala so styeny goroda: poslushaitye, poslushaitye, skazhitye ioavu, chtob on podoshyel syuda, i ya pogovoryu s nim. i podoshyel k nyei ioav, i skazala zhyenshchina: ty li ioav? i skazal: ya. ona skazala: poslushai slov raby tvoyei. i skazal on: slushayu. ona skazala: pryzhdye govarivali: kto khochet sprosit', sprosi v avyelye'; i tak ryeshali dyelo. ya iz mirnykh, vyernykh [gorodov] izrail'ya;

a ty khochyesh' unichtozhit' gorod, i [pritom] mat' [gorodov] v izrailye; dlya chyego tyebye razrushat' naslyediye i-o? i otvychal ioav i skazal: da nye budyet etogo ot myenya, chtoby ya unichtozhil ili razrushil! eto nye tak; no chyelovyek s gory yefryemovoi, po imyeni savvei, syn bikhri, podnyal ruku svoyu na tsarya davida; vydayte mnye yego odnogo, i ya otstuplyu ot goroda. i skazala zhyenshchina ioavu: vot, golova yego [budyet] tyebye broshyena so styeny. i poshla zhyenshchina po vsyemu narodu so svoim umnym slovom; i otsyekli golovu savveyu, synu bikhri, i brosili ioavu. togda [ioav] zatrubil truboyu, i razoshlis' ot goroda vsye [lyudi] po svoim shtram; ioav zhye vozvratilsya v iyerusalim k tsaryu. i byl ioav [postavlen] nad vsyem voiskom izrail'skim, a vanyeya, syn iodayev, –nad khyelyefyeyami i nad fyelyefyeyami; adoram–nad sborom podatyey; iosafat, syn akhluda–dyeyepisatyelyem; susa–pistsom; sadok i aviafar–svyashchyennikami; takzhye i ira iarityanin byl svyashchyennikom u davida.

21

byl golod na zyemlye vo dni davida tri goda, god za godom. i voprosil david i-o. i skazal i-o': eto radi saula i krovozhadnogo doma yego, za to, chto on umyertvil gavaonityan. togda tsar' prizval gavaonityan i govoril s nimi. gavaonityanye byli nye iz synov izrail'yevykh, no iz ostatkov amorryeyev; izrail'tyanye zhye dali im klyatvu, no saul khotyel istryebit' ikh po ryevnosti svoey o potomkakh izrail'ya i iudy. i skazal david gavaonityanam: chto mnye sdyelat' dlya vas, i chyem primirit' vas, chtoby vy blagoslovlili naslyediye i-o i skazali yemu gavaonityanye: nye nuzhno nam ni syeryebra, ni zolota ot saula, ili ot doma yego, i nye nuzhno nam, chtob umyertvili kogo v izrailye. on skazal: chyego zhye vy khotitye? ya sdyelayu dlya vas. i skazali oni tsaryu: togo chyelovyeka, kotoryi gubil nas i khotyel istryebit' nas, chtoby nye bylo nas ni v odnom iz pryedyelov izrail'yevykh, – iz yego potomkov vydati nam syem' chyelovyek, i my povyesim ikh pryed i-o v givye saula, izbrannogo i-o. i skazal tsar': ya vydam. no poschadil tsar' myemfivsfyeya, syna ionafana, syna saulova, radi klyatvy imenyem i-o, kotoraya byla myezhdu nimi, myezhdu davidom i ionafanom, synom saulovym. i vzyal tsar' dvukh synovyei rit-spy, dochyeri aiya, kotoraya rodila saulu armona i myemfivsfyeya, i pyat' synovyei myelkholy, dochyeri saulovoi, kotorykh ona rodila adrielu, synu vyerzyelliya iz myelkholy, i otidal ikh v ruki gavaonityan, i oni povyesili ikh na gorye pryed i-o. i pogibli vsye syem' vmyesty; oni umyershchvlyeny v pyervyye dni zhatvy, v nachalye zhatvy yachmyenya. togda ritspa, doch' aiya, vzyala vryetishchye i razostlala yego syebe na toi gorye [i sidyela] ot nachala zhatvy do togo vryemyeni, poka nye polilis' na nikh vody bozhii s nyeba, i nye dopuskala kasat'sya ikh pitsam nyebesnym dnym i zvyeram polyevym noch'yu. i donyesli davidu, chto sdyelala ritspa, doch' aiya, nalozhnitsa saula. i poshyel david i vzyal kosti saula i kosti ionafana, syna yego, u zhytelyei iavisa

galaadskogo, kotoryye taino vzyali ikh s ploshchadi byef-sana, gdye oni byli povyeshyeny filistimlyanami, kogda ubili filistimlyanye saula na gelyvuye. i pyeryenyen on ottuda kosti saula i kosti ionafana, syna yego; i sobrali kosti povyeshyennykh. i pokhoronili kosti saula i ionafana, syna yego, v zyemlye vyeni-aminovoi, v tsyla, vo grobye kisa, ottsya yego. i sdyelali vsye, chto povyelyel tsar', i umilostivilsya eti-k nad stranoyu poslye togo. i otkrylas' snova voina myezhdu filistimlyanami i izrail'tyanami. i vyshyel david i slugi yego s nim, i voyevali s filistimlyanami; i david utomilsya. togda iyesvii, odin iz potomkov ryefaimov, u kotorogo kop'ye bylo vyesom v trista siklyei myedi i kotoryi opoyasan byl novym myechom, khotyel porazit' davida. no yemu pomog avyessa, syn saruin, i porazil filistimlyanina i umyertvil yego. togda lyudi davidovy poklyalis', govorya: nye vyidyesh' ty bol'shye s nami na voinu, chtoby nye ugas svyetil'nik izrail'ya. potom byla snova voina s filistimlyanami v goby; togda sovokhai khushatyanin ubil safuta, odnogo iz potomkov ryefaimov. bylo i drugoye srazhyeniye v goby; togda ubil yelkhanan, syn yagarye–origma viflyeyemskogo, goliafa gyeifyanina, u kotorogo dryevko kop'ya bylo, kak navoi u tkachyei. bylo yeshchye srazhyeniye v gyeifye; i byl [tam] odin chyelovyek roslyi, imyevshii po shyesti pal'tsev na rukakh i na nogakh, vsyego dvadtsat' chyetyrye, takzhye iz potomkov ryefaimov, i on ponosil izrail'tyan; no yego ubil ionafan, syn safaya, brata davidova. eti chyetyrye byli iz roda ryefaimov v gyeifye, i oni pali ot ruki davida i slug yego.

22

i vospyel david pyesen' i-o v dyen', kogda i-o' izbavil yego ot ruki vsyekh vragov yego i ot ruki saula, i skazal: i-o'–tyverdnyaya moya i kryepost' moya i izbavitel' moi. eti-k moi–skala moya; na nyego ya upovayu; shchit moi, rog spaseniya moyego, ograzhdyeniye moye i ubyezshishchye moye; spasytel' moi, ot byed ty izbavil myenya prizovu i-o dostopoklonyayemogo i ot vragov moikh spasyel'. ob'yali myenya volny smyerti, i potoki byezzakoniya ustrashili myenya; tsyepi ada oblyegli myenya, i syeti smyerti oputali myenya. no v tysnetnoye moyei ya prizval i-o i k eti-ku moyemu vozzval, i on uslyshal iz chyertoga svoynego golos moi, i vopl' moi [doshyel] do slukha yego. potryaslas', vskolyebalas' zyemlya, drognuli i podviglis' osnovaniya nyebes, ibo razgnyevalsya [na nikh i-o']. podnyalsya dym ot gnyeva yego i iz ust yego ogon' poyadayushchii; goryashchiye ugli sypalis' ot nyego. naklonil on nyebesya i soshyel; i mrak pod nogami yego; i vossyel na khyeruvimov, i polyetyel, i ponyessya na kryl'yakh vyetra; i mrakom pokryl syeba, kak syeniyu, sgustiv vody oblakov nyebesnykh; ot blis-taniya pryed nim razgoralis' ugli ognennyye. vozgryemyl s nyebes i-o', i vsyevyshnii dal glas svoi; pustil stryely i rassyeyal ikh; [blyesnul] molniyeyu i istryebil ikh. i otkrylis' istochniki morya, obnazhilis' osnovaniya vsyelennoi ot groznogo glasa i-o, ot dunoveniya dukha gnyeva yego. prostyer on [ruku] s vysoty i vzyal myenya, i izvlyek myenya

iz vod mnogikh; izbavil myenya ot vraga moyego sil'nogo, ot nyenavidyashchikh myenya, kotoryye byli sil'nyeye myenya. oni vosstali na myenya v dyen' byedstviya moyego; no i-o' byl oporoyu dlya myenya i vyvyl myenya na prostrannoeye myesto, izbavil myenya, ibo on blagovolit ko mnye. vzdal mnye i-o' po pravdye moyei, po chistote ruk moikh voz-nagradil myenya. ibo ya khranil puti i-o i nye byl nyechyestivym pryed eti-kom moim, ibo vsye zapovyedi yego pryedo mnoyu, i ot ustavov yego ya nye otstupal, i byl nyeporochyen pryed nim, i os-tyeryegalsya, chtoby nye sogryeshit' mnye. i voz-dal mnye i-o' po pravdye moyei, po chistote moyei pryed ochami yego. s milostivym ty postupayesh' milostivo, s muzhyem iskryennim-iskryenno, s chistym-chisto, a s lukavym-po lukavstvu yego. lyudyei ugnyetyennykh ty spasayesh' i vzorom svoim unizhayesh' nadmyennykh. ty, i-o, svyetil'nik moi; i-o' prosyeshchayet t'mu moyu. s tobou ya po-razhayu voisko; s eti-kom moim voskhozhu na styenu. eti-k! -nyeporochyen put' yego, chisto slovo i-o, shchit on dlya vsyekh, nadyeyushchikhsya na yego. ibo kto eti-k, kromye i-o, i kto za-shchita, kromye eti-ka nashyego? eti-k pryepoy-asuyet myenya siloyu, ustroyayet mnye vynyri put'; dyelayet nogi moi, kak olyen'i, i na vysotakh postavlyayet myenya; nauchayet ruki moi brani i myshtsy moi napryagayet, kak myednyi luk. ty dayesh' mnye shchit spaseniya tvoyego, i milost' tvoya vozvylechivayet myenya. ty rasshiryayesh' shag moi podo mnoyu, i nye kolyeblyutsya nogi moi. ya gonyayus' za vragami moimi i istryeblyayu ikh, i nye vozvrashchayus', dokolye nye unichtozhu ikh; i istryeblyayu ikh i porazhayu ikh, i nye vstayut i pa-dayut pod nogi moi. ty pryepoyasyayesh' myenya siloyu dlya voiny i nizlagayesh' pryedo mnoyu vosstayushchikh na myenya; ty obrashchayesh' ko mnye tyl vragov moikh, i ya istryeblyayu nye-navidyashchikh myenya. oni vzyayut, no nyet spasayushcheygo, -ko i-o, no on nye vnyemlyet im. ya rassyevayu ikh, kak prakh zymnoi, kak gryaz' ulichnuyu mnu ikh i topchu ikh. ty izbavil myenya ot myatyezha naroda moyego; ty sokhranil myenya, chtob byt' mnye glavoyu nad inoplyemyennikami; narod, ktorogo ya nye znal, sluzhit mnye. inoplye-myenniki laskatyl'stvyut pryedo mnoyu; po slukhu [obo mnye] povinuyutsya mnye. inoplyemyen-niki bylednyeyut i tryepeshchut v ukryeplyenyakh svoikh. zhiv i-o' i blagoslovyen zashchitnik moi! da budyet pryevoznyesyen eti-k, abyehzhishchye spaseniya moyego, eti-k, mstyashchii za myenya i pokoryayushchii mnye narody i izbavlyayushchii myenya ot vragov moikh! nad vosstayushchimi protiv myenya ty vozvysil myenya; ot chyelovyka zhyestokogo ty izbavil myenya. za to ya budu slavit' tyebya, i-o, myezhdu inoplyemyennikami i budu pyet' imyeni tvoyemu, vylichyestvyyenno spasayushchii tsarya svojego i tvoryashchii milost' pomazanniku svojemu davidu i potomstvu yego vo vyeki!

vot posledniye slova davida, izryechenyiye davida, syna iyessyeyeva, izryechenyiye muzha, postavlyennogo vysoko, pomazannika eti-ka iakovlyeva i sladkogo pyevtsa izrail'yeva: dukh i-o' govorit vo mnye, i slovo yego na yazykye u myenya. skazal eti-k izrail'ey, govoril o mnye skala izrail'yeva: vladychyestvuuyushchii nad lyud'mi budyet pravyyeden, vladychyestvuuya v strakhye bozhiyem i kak na rassvyete utra, pri voskhode solntsa na byezoblachnom nyebye, ot siyaniya poslye dozhdya vyrastayet trava iz zymli, nye tak li dom moi u eti-ka? ibo zavyet vyechnyi polozhil on so mnoyu, tverdyi i nyepryelozhnyi. nye tak li iskhodit ot nyego vsye spasyeniye moye i vsye khotyeniye moye? a nyechyestivyye budut, kak vybroshyennoye tyerniye, ktorogo nye byerut rukoyu; no kto kasayetsya yego, vooruzhayetsya zhyelyezom ili dyeryevom kop'ya, i ognym sozhigayut yego na myeste. vot imyena khrabrykh u davida: isbosyef akhamanitanin, glavnyi iz tryekh; on podnyal kop'ye svoje na vosyem'sot chyelovyek i porazil ikh v odin raz. po nyem yelyeazar, syn dodo, syna akhokhi, iz tryekh khrabrykh, byvshikh s davidom, kogda oni poritsaniyem vyzyvali filistimlyan, sobravshikhysya na voinu; izrail'tyanye vyslhi protiv nikh, i on stal i porazhal filistimlyan do togo, chtu ruka yego utomilas' i prilipla k myechu. i daroval i-o' v tot dyen' vyelikuyu pobyedu, i narod posledoval za nim dlya togo tol'ko, chtob obirat' [ubitykh]. za nim shamma, syn agye, gararitanin. kogda filistimlyane sobralis' v firiyu, gdye bylo polye, zasyeyannoye chyechyevitsyeyu, i narod pobyezhal ot filistimlyan, to on stal sryedi polya i sbyeryeg yego i porazil filistimlyan. i daroval togda i-o' vyelikuyu pobyedu. troye sikh glavnykh iz tridsati vozhdyei poshli i voshli vo vryemya zhatvy k davidu v pyeshchyeru odollam, kogda tolpy filistimlyan stoyali v dolinye ryefaimov. david byl togda v ukryeplyennom myeste, a otrjad filistimlyan-v viflyeyemye. i zakhotyel david pit', i skazal: kto napoit myenya vodoyu iz kolodyezya viflyeyem-skogo, chtu u vorot? togda troye etikh khrabrykh probilis' skvoz' stan filistimskii i pochyerpnuili vody iz kolodyezya viflyeyemskogo, chtu u vorot, i vzyali i prinyesli davidu. no on nye zakhotyel pit' yeye i vylil yeye vo slavu i-o, i skazal: sokhrani myenya i-o', chtob ya sdyelal eto! nye krov' li eto lyudyei, khodivshikh s opasnost'yu sobstvennoi zhizni? i nye zakhotyel pit' yeye. vot chtu sdyelali eti troye khrabrykh! i avyessa, brat ioava, syn saruin, byl glavnyim iz tryekh; on ubil kop'yem svoim trista chyelovyek i byl v slavye u tyekh troikh. iz tryekh on byl znatnyeshim i byl nachal'nikom, no s tyemi tryemya nye ravnalsya. vanyeya, syn iodaya, muzha khrabrogo, vyelikii po dyelam, iz kavtsyella; on porazil dvukh synovyei ariila moavitskogo; on zhye soshyel i ubil l'va vo ryve v snyezhnoye vryemya; on zhye ubil odnogo yegiptyanina chyelovyka vidnogo; v rukye yegiptyanina bylo kop'ye, a on poshyel k nyemu s palkoyu i otnyal kop'ye iz ruki yegiptyanina, i ubil yego sobstvennym yego kop'yem: vot chtu

sdyelal vanyeya, syn iodayev, i on byl v slavye u tryekh khrabrykh; on byl znatnyeye tridtsati, no s tyemi tryemya nye ravnyslya. i postavil yego david blizhaishim ispolnityelyem svoikh prikazanii. asail, brat ioava—v chislye tridtsati; yelkhanan, syn dodo, iz viflyeyema, shamma kharodityanin, yelika kharodityanin, khyyeryets paltityanin, ira, syn ikyesha, fyekoityanin, yeviyezyer anafofyanin, myebunnai khushatyanin, tsalmon akhokhityanin, magari nyetofafyanin, khyyelyev, syn baany, nyetofafyanin, ittai, syn ribaya, iz givy synov vyeniaminovyykh, vanyeya pirafonyanin, iddai iz nakhlye-gaasha, avi-albon arbatityanin, azmavyet barkhyumityanin, yeliyakhba shaalbonyanin; iz synovyei yashyena-ionafan, shama gararityanin, akhiam, syn sharara, ararityanin, yelifelyet, syn akhasbaya, syna magakhati, yeliam, syn akhitofyela, gilonyanin, khyyetsrai karmilitaryanin, paarai arbityanin, igal, syn nafana, iz tsoby, bani gadityanin, tsyelyek ammonityanin, nakharai byerotyanyin, oruzhyenosyets ioava, syna sarui, ira itrityanin, garyeb itrityanin, uriya khyettyeyanin. vsyekh tridtsat' syem'.

24

gnyev i-o' opyat' vozgoryelsya na izrail'tyan, i vobzudil on v nikh davida skazat': poidi, ischisli izraillya i iudu. i skazal tsar' ioavu voyenachal'niku, kotoryi byl pri nyem: proidi po vsyem kolyenam izrail'yevym ot dana do virsavii, i ischislitye narod, chtoby mnye znat' chislo naroda. i skazal ioav tsaryu: i-o' eti-k tvoi da umnozhit stol'ko naroda, skol'ko yest', i yeshchye vo sto raz stol'ko, a ochi i-o moyego tsarya da uvidyat [eto]; no dlya chyego i-o moi tsar' zhyelayet etogo dyela no slovo tsarya ioavu i voyenachal'nikam pryevozmoglo; i poshyel ioav s voyenachal'nikami ot tsarya schitat' narod izrail'skii. i pyeryeshli oni iordan i ostanovilis' v aroyerye, na pravo storonye goroda, kotoryi sryedi doliny gadovoi, k iazyeru; i prishli v galaad i v zyeimlyu takhtimkhodshi; i prishli v dan—yaan i oboshli sidon; i prishli k ukryeplyenyiu tira i vo vsye goroda khivveyan i khananyeyan i vyshli na yug iudyei v virsaviyu; i oboshli vsyu zyeimlyu i prishli chryez dyevyat' myesyatsyev i dvadtsat' dnei v iyerusalim. i podal ioav spisok narodnoi pyeryepisi tsaryu; i okazalos', chto izrail'tyan bylo vosem'sot tysyach muzhyei sil'nykh, sposobnykh k voinye, a iudyeeyan pyat'sot tysyach. i vzdrognulo syerdtsye davidovo poslye togo, kak on soschital narod. i skazal david i-o: tyazhko so-gryeshil ya, postupiv tak; i nynyе molyu tyebya, i-o, prosti gryekh raba tvoyego, ibo krainye nyerazumno postupil ya. kogda david vstal na drugoi dyen' utrom, to bylo slovo i-o k gadu proroku, zorlivtsu davida: poidi i skazhi davidu: tak govorit i-o': tri [nakazaniya] pryedlagayu ya tyebye; vybyeri syebye odno iz nikh, kotoroye sovyershilos' by nad tobouyu. i prishyel gad k davidu, i vozvyestil yemu, i skazal yemu: izbirai syebye, byt' li golodu v strane tvoyei syem' lyet, ili chtoby ty tri myesyatsa byegal ot nyepriyatyelei tvoikh, i oni pryeshlyedovali tyebya, ili chtoby v prodolzheniye tryekh dnei byla morovaya yazva v strane tvoyei? tyepyer' rassudi i ryeshi,

chto mnye otvyechat' poslavshyemu myenya. i skazal david gadu: tyazhyelo mnye ochyen'; no pust' vpadu ya v ruki i-o, ibo vyeliko milosyerdnye yego; tol'ko by v ruki chyelovyechyeskiye nye vpast' mnye. i poslal i-o' yazvu na izrail'tyan ot utra do naznachenno go vryemyeni; i umyerlo iz naroda, ot dana do virsavii, syem'dyesyat tysyach chyelovyek. i prostyer angyel ruku svoyu na iyerusalim, chtoby opustoshit' yego; no i-o' pozhal'el o byedstvii i skazal angyelu, porazhavshyemu narod: dovol'no, tyepyer' opusti ruku tvoyu. angyel zhye i-o' byl togda u gumna orn yievyusyeyanina. i skazal david i-o, kogda uvidyel angyela, porazhavshyego narod, govorya: vot, ya so-gryeshil, ya postupil byezzakonno; a eti ovtsy, chto sdyelali oni? pust' zhye ruka tvoya obratitsya na myenya i na dom ottsa moyego. i prishyel v tot dyen' gad k davidu i skazal: idi, postav' zhyertvyennik i-o na gumnye orn yievyusyeyanina. i poshyel david po slovu gada, kak povyelyel i-o'. i vzglyanul orna i uvidyel tsarya i slug yego, shyedshikh k nyemu, i vyshyel orna i poklonilsya tsaryu litsyem svoim do zyeimli. i skazal orna: zachyem prishyel i-o moi tsar' k rabu svoymu? i skazal david: kupit' u tyebya gumno dlya ustroyeniya zhyertvyennika i-o, chtoby pryekratilos' porazheniye naroda. i skazal orna davidu: pust' voz'myet i voznyesyet [v zhyertvu] i-o moi, tsar', chto yemu ugodno. vot voly dlya vsyesozhzhyniya i povozki i upryazh' volov'ya na drova. vsye eto, tsar', orna otdayet tsaryu. yeshchye skazal orna tsaryu: i-o' eti-k tvoi da budyet milostiv k tyebye! no tsar' skazal orn: nyet, ya zaplachu tyebye, chto stoit, i nye voznyesu i-o eti-ku moyemu zhyertvy, [vz'yatoi] darom. i kupil david gumno i volov za pyat'dyesyat siklyei syeryebra. i soorudil tam david zhyertvyennik i-o i prinyes vsyesozhzhyniya i mirnyye zhyertvy. i umilostivilsya i-o' nad stranoyu, i pryekratilos' porazheniye izrail'tyan.

kogda tsar' david sostarislya, voshyel v [pryeklon-nye] lyeta, to pokryvali yego odyezhdami, no nye mog on sogryet'sya. i skazali yemu sluzhi yego: pust' poishchut dlya i-o nashyego tsarya moloduyu dye-vitsu, chtob ona pryedstoyala tsaryu i khodila za nim i lyezhala s nim, -i budyet tyeplo i-o nashyemu, tsaryu. i iskali krasivoi dyevitsy vo vsykh pryedye-lakh izrail'skikh, i nashli avisagu sunamityanku, i privyeli yeye k tsaryu dyevitsa byla ochyen' krasiva, i khodila ona za tsaryem i prisluzhivala yemu; no tsar' nye poznal yeye. adoniya, syn aggify, vozgor-divshis' govoril: ya budu tsaryem. i zavyel sye-bye kolyesnitsy i vsadnikov i pyat'dyesyat chyelovyek skorokhodov. otyets zhye nikogda nye styesnyal yego voprosom: dlya chyego ty eto dylayesh'? on zhye byl ochyen' krasiv i rodilsya yemu poslye avyessaloma. i sovyetovalsya on s ioavom, synom saruinym, i s avia-farom svyashchyennikom, i oni pomogali adonii. no svyashchyennik sadok i vanyeya, syn iodayev, i pro-rok nafan, i syemyei, i risii, i sil'nyye davidovy nye byli na storonye adonii. i zakolol adoniya ovjets i volov i tyel'tsov u kamnya zokhyelyet, chto u istochnika rogyel', i priglasil vsyekh brat'ev svoikh, synovyei tsarya, so vsyemi iudyeyanami, sluzhivshimi u tsarya. proroaka zhye nafana i vanyeyu, i tyeikh sil'nykh, i solomona, brata svoynogo, nye priglasil. togda nafan skazal virsavii, matyeri solomona, govorya: slyshala li ty, chto adoniya, syn aggifin, sdyelalsya tsaryem, a i-o nash david nye znayet [o tom]? tyepyer', vot, ya sovyetuyu tyebye: spasai zhizn' tvoyu i zhizn' syna tvoyego solomona. idi i voidi k tsaryu davidu i skazhi yemu: nye klyalsya li ty, i-o moi tsar', rabye tvoyei, govorya: syn tvoi solomon budyet tsaryem poslye myenya i on syadyet na pryestolye moyem'? pochyemu zhye votsarislya adoniya? i vot, kogda ty yeshchye budyesh' govorit' tam s tsaryem, voidu i ya vslayed za tobouyu i dopolnyu slova tvoi. virsaviya poshla k tsaryu v spal'nyu; tsar' byl ochyen' star, i avisaga sunamityanka prisluzhivala tsaryu; i nakloni-las' virsaviya i poklonilas' tsaryu; i skazal tsar': chto tyebye? ona skazala yemu: i-o moi tsar'! ty klyal-sya rabye tvoyei i-o eti-kom tvoim: syn tvoi solomon budyet tsarstvovat' poslye myenya i on syadyet na pryestolye moyem'. a tyepyer', vot, adoniya [votsar-il'sya], i ty, i-o moi tsar', nye znayesh' [o tom]. i za-kolol on mnozhyestvo volov, tyel'tsov i ovjets, i pri-glasil vsyekh synovyei tsarskikh i svyashchyennika aviafara, i voyenachal'nika ioava; solomona zhye, raba tvoyego, nye priglasil. no ty, i-o moi, -tsar', i glaza vsyekh izrail'tyan [ustryemlyeny] na tyebya, chtoby ty ob'yavil im, chto syadyet na pryestolye i-o moyego tsarya poslye nyego; inachye, kogda i-o moi tsar' pochiyet s ottсами svoimi, padyet obvinyeniye na myenya i na syna moyego solomona. kogda ona yeshchye govorila s tsaryem, prishyel i prorok nafan. i skazali tsaryu, govorya: vot nafan prorok. i voshyel on k tsaryu i poklonilsya tsaryu litsyem do zymeli. i skazal nafan: i-o moi tsar'! skazal li ty: adoniya budyet tsarstvovat' poslye myenya i on syadyet na pryestolye moyem'? potomu chto on nynye soshyel i zakolol mnozhyestvo volov, tyel'tsov i ovjets, i pri-

glasil vsyekh synovyei tsarskikh i voyenachal'nikov i svyashchyennika aviafara, i vot, oni yedyat i p'yut u nyego i govoryat: da zhivyet tsar' adoniya! a myenya, raba tvoyego, i svyashchyennika sadoka, i vanyeyu, syna iodayeva, i solomona, raba tvoyego, nye pri-glasil. nye stalos' li eto po [volye] i-o moyego tsarya, i dlya chyego ty nye otkryl rabu tvoyemu, kto syadyet na pryestolye i-o moyego tsarya poslye nyego? i otyvechal tsar' david i skazal: pozovitye ko mnye vir-saviyu. i voshla ona i stala pryed tsaryem. i klyal-sya tsar' i skazal: zhiv i-o, izbavlyavshii dushu moyu ot vsyakoi byedy! kak ya klyalsya tyebye i-o eti-kom izrail'yevym, govorya, chto solomon, syn tvoi, budyet tsarstvovat' poslye myenya i on syadyet na pryestolye moyem vmyesto myenya, tak ya i sdye-layu eto syegodnya. i naklonilas' virsaviya litsyem do zymeli, i poklonilas' tsaryu, i skazala: da zhivyet i-o moi tsar' david vo vyeki! i skazal tsar' david: pozovitye ko mnye svyashchyennika sadoka i pro-roka nafana i vanyeyu, syna iodayeva. i voshli oni k tsaryu. i skazal im tsar': voz'mitye s soboyu slug i-o vashyego i posaditye solomona, syna moyego, na mula moyego, i svyeditye yego k gionu, i da po-mazhyet yego tam sadok svyashchyennik i nafan pro-rok v tsarya nad izrail'yem, i zatrubitye truboyu i voz-glasitye: da zhivyet tsar' solomon! potom provodi-tye yego nazad, i on pridyet i syadyet na pryestolye moyem; on budyet tsarstvovat' vmyesto myenya; yemu zavyesychal ya byt' vozhdym izrail'ya i iudy, i otyvechal vanyeya, syn iodayev, tsaryu i skazal: amin', -da skazhyet tak i-o' eti-k i-o moyego tsarya! kak byl i-o' eti-k s i-o moim tsaryem, tak da budyet on s solomonom i da vozvyelichit pryestol yego bolyeye pryestola i-o moyego tsarya davida! i poshli sadok svyashchyennik i nafan prorok i vanyeya, syn io-daya, i khyelyefyeyi i fyelyefyeyi, i posadili solomona na mula tsarya davida, i povyeli yego k gionu. i vzyal sadok svyashchyennik rog s yelyeyem iz skinii i po-mazal solomona. i zatrubili truboyu, i vyes' narod voskhlitsal: da zhivyet tsar' solomon! i vyes' narod provozhal solomona, i igral narod na sviryelyakh, i vyes'ma radovalsya, tak chto zymlya rassyedalas' ot krikov yego. i uslyshal adoniya i vsye pri-glashyennyye im, kak tol'ko pyerystali yest'; a ioav, uslyshav zvuk truby, skazal: otychye etot shum volnuyshcheyegosya goroda? yeshchye on govori-l, kak prishyel ionafan, syn svyashchyennika aviafara. i skazal adoniya: voidi; ty-chyestnyi chyelovyek i nyesyesh' dobroyu vyes't'. i otyvechal ionafan i skazal adonii: da, i-o nash tsar' david postavil solomona tsaryem; i poslal tsar' s nim sadoka svyashchyen-nika i nafana proroaka, i vanyeyu, syna iodaya, i khyelyefyeyev i fyelyefyeyev, i oni posadili yego na mula tsarskogo; i pomazali yego sadok svyashchyen-nik i nafan prorok v tsarya v gionye, i ottuda ot-pravilis' s radost'yu, i prishyel v dvizhyeniye gorod. vot otychye shum, kotoryi vy slyshitye. i solomon uzhye syel na tsarskom pryestolye. i slugi tsarya prikhodili pozdravit' i-o nashyego tsarya davida, gov-orya: eti-k tvoi da proslavit imya solomona bolyeye tvoyego imyeni i da vozvyelichit pryestol yego bolye-ye tvoyego pryestola. i poklonilsya tsar' na lozhye svoym, i skazal tsar' tak: blagoslovyen i-o' eti-k

izrail'ev, kotoryi syegodnya dal sdyashchyego na pryestolye moyem, i ochi moi vidyat eto! [togda] is-pugalis' i vstali vsye priglasyennyye, kotorye byli u adonii, i poshli kazhdy svoeyu dorogoyu. adoniya zhye, boyas' solomona, vstal i poshyel i ukhvatilsya za rogi zhyertyvnyenika. i donyesli solomonu, gov-orya: vot, adoniya boitsya tsarya solomona, i vot, on dyerzhitsya za rogi zhyertyvnyenika, govorya: pust' poklyanyetsya mnye tyepyer' tsar' solomon, chto on nye umyertvit raba svoynogo myechom. i skazal solomon: yesli on budyet chyelovyeom chystnym, to ni odin volos yego nye upadyet na zyemlyu; yesli zhye naidyetsya v nyem lukavstvo, to umryet. i poslal tsar' solomon, i pryvely yego ot zhyertyvnyenika. i on prishyel i poklonilsya tsaryu solomonu; i skazal yemu solomon: idi v dom svoi.

2

priblizilos' vryemya umyeryet' davidu, i zavyeshchal on synu svoymu solomonu, govorya: vot, ya otkhozhu v put' vsyei zyemli, ty zhye bud' tvy-erd i bud' muzhyestvyen i khрани zavyet i-o eti-ka tvoyego, khodya putyami yego i soblyudaya us-tavy yego i zapovyedi yego, i opryedyleniya yego i postanovleniya yego, kak napisano v zakonye moisyeyevom, chtoby byt' tyebye blagorazumnym vo vsyem, chto ni budyesh' dyelat', i vyezdye, kuda ni obratish'sya chtoby i-o' ispolnil slovo svoje, ko-toroye on skazal obo mnye, govorya: yesli syny tvoi budut nablyudat' za putyami svoimi, chtoby khodit' pryedo mnoyu v istinye ot vsyego syerdtsa svoynogo i ot vsyei dushi svoey, to nye pryekratitsya muzh ot tyebya na pryestolye izrail'yevom'. yeshchye: ty znayesh', chto sdylal mnye ioav, syn saruin, kak pos-tupil on s dvumya vozhdymy voiska izrail'skogo, s avyenirrom, synom nirovyam, i amyessayem, synom iyefyerovym, kak on umyertvil ikh i prolil krov' bran-nuyu vo vryemya mira, obagriv krov'yu brannoyu poyas na chryeslakh svoikh i obuv' na nogakh svoikh: postupi po mudrosti tvoey, chtoby nye otputit' syediny yego mirno v pryaispodnyuyu. a synam vy-erzellyi galaadityanina okazhi milost', chtob oni byli myezhdu pitayushchimysya tvoim stolom, ibo oni prishli ko mnye, kogda ya byezhal ot avyessa-loma, brata tvoyego. vot yeshchye u tyebya sye-myei, syn gyery vyeniamityanina iz bakhurima; on vizual-ra-trudit'syaslovil myenya tyazhkim vizual-ra-trudit'syasloviyem, kogda ya shyel v makhanaim; no on vyshyel navstryechu mnye u iordana, i ya poklyalsya yemu i-o, govorya: ya nye umyershchv-lyu tyebya myechom'. ty zhye nye ostav' yego byez-nakazannym; ibo ty chyelovyek mudryi i znayesh', chto tyebye sdylat' s nim, chtoby nizvyesti syed-inu yego v krovi v pryaispodnyuyu. i pochil david s ottsamii svoimi i pogryben byl v gorodye davi-dovom. vryemyeni tsarstvovaniya davida nad izrai-lyem bylo sorok lyet: v khyevronye tsarstvoval on syem' lyet i tridsat' tri goda tsarstvoval v iyerusal-imye. i syel solomon na pryestolye davida, ottsa svoynogo, i tsarstvovaniye yego bylo ochyen' tvyerdo. i prishyel adoniya, syn aggify, k virsaviu, matyeri solomona. ona skazala: s mirom li prikhod tvoi?

i skazal on: s mirom. i skazal on: u myenya yes't slovo k tyebye. ona skazala: govori. i skazal on: ty znayesh', chto tsarstvo prinadlyezhalo mnye, i vyes' izrail' obrashchal na myenya vzory svoi, kak na budushchyego tsarya; no tsarstvo otoshlo ot myenya i dostalos' bratu moyemu, ibo ot i-o eto bylo yemu; tyepyer' ya proshu tyebya ob odnom, nye otkazhi mnye. ona skazala yemu: govori. i skazal on: proshu tyebya, pogovori tsaryu solomonu, ibo on nye otkazhyet tyebye, chtob on dal mnye avisagu suna-mityanku v zhyenu. i skazala virsaviya: khorosho, ya pogovoryu o tyebye tsaryu. i voshla virsaviya k tsaryu solomonu govorit' yemu ob adonii. tsar' vstal pyeryed nyeyu, i poklonilsya yei, i syel na pryestolye svoym. postavil pryestol i dlya matyeri tsarya, i ona syela po pravuyu ruku yego i skazala: ya imyeu k tyebye odnu nyebol'shuyu pros'bu, nye otkazhi mnye. i skazal yei tsar': prosi, mat' moye; ya nye otkazhu tyebye. i skazala ona: dai avis-a-gu sunamityanku adonii, bratu tvoyemu, v zhyenu. i otvyechal tsar' solomon i skazal matyeri svoey: a zachyem ty prosish' avisagu sunamityanku dlya adonii? prosi yemu [takzhye] i tsarstva; ibo on moi starshii brat, i yemu svyashchyennik aviafar i ioav, syn saruin, [drug]. i poklyalsya tsar' solomon i-o, govorya: to i to pust' sdylayet so mnoyu eti-k i yeshchye bol'shye sdylayet, yesli nye na svoyu dushu skazal adoniya takoye slovo; nynye zhye, – zhiv i-o', ukryepivshii myenya i posadivshii myenya na pryestolye davida, ottsa moyego, i ustroivshii mnye dom, kak govoril on, –nynye zhye adoniya dolzhyn umyeryet'. i poslal tsar' solomon vanyeyu, syna iodayeva, kotoryi porazil yego, i on umyer. a svyashchyenniku aviafaru tsar' skazal: stupai v anafot na tvoye pole; ty dostoin smyerti, no v nastoy-ashchye vryemya ya nye umyershchvlyu tyebya, ibo ty nosil kovchey vладыki i-o pryed davidom, ott-som moim, i tyerpel vsye, chto tyerpel tyets moi. i udalil solomon aviafara ot svyashchyenstva i-o, i ispolnilos' slovo i-o, kotoroye skazal on o domye iliya v silomye. slukh [ob etom] doshyel do ioava, –tak kak ioav sklonylsya na storonu adonii, a na storonu solomona nye sklonylsya, –i ubyezhal ioav v skiniyu i-o i ukhvatilsya za rogi zhyertyvnyenika. i donyesli tsaryu solomonu, chto ioav ubyezhal v skiniyu i-o i chto on u zhyertyvnyenika. i poslal solomon vanyeyu, syna iodayeva, govorya: poidi, umyertvi yego. i prishyel vanyea v skiniyu i-o i skazal yemu: tak skazal tsar': vykhodi. i skazal tot: nyet, ya khochu umyeryet' zdyes'. vanyea pryedal eto tsaryu, govorya: tak skazal ioav, i tak otvyechal mnye. tsar' skazal yemu: sdylai, kak on skazal, i umyertvi yego i pokhroni yego, i snimi nyevin-nuyu krov', prolituyu ioavom, s myenya i s doma ottsa moyego; da obratit i-o' krov' yego na golovu yego za to, chto on ubil dvukh muzhyei nyevin-nykh i luchshikh yego: porazil myechom, byez vye-doma ottsa moyego davida, avyenira, syna nirova, voyenachal'nika izrail'skogo, i amyessaya, syna iye-fyerova, voyenachal'nika iudeyskogo; da obratitsya krov' ikh na golovu ioava i na golovu potomstva yego na vyeki, a davidu i potomstvu yego, i domu yego i pryestolu yego da budyet mir na vyeki ot i-

o! i poshyel vanyeya, syn iodayev, i porazil ioava, i umyertvil yego, i on byl pokhoronyn v domye svoym v pustynye. i postavil tsar' solomon vanyeyu, syna iodayeva, vmyesto yego nad voiskom; a sadoka svyashchyennika postavil tsar' vmyesto aviafara. i poslav tsar' prizval syemyeya i skazal yemu: postroi syebye dom v iyerusalimye i zhivi zdyes', i nikuda nye vykhodi otsyuda; i znai, chto v tot dyen', v kotoryi ty vyidyesh' i pyereidyesh' potok kyedron, nyepryemyenno umryesh'; krov' tvoya budyet na golovye tvoeyi. i skazal syemyei tsaryu: khorocho; kak prikazal i-o moi tsar', tak sdelayet rab tvoi. i zhil syemyei v iyerusalimye dolgoye vryemya. no chyeryez tri goda sluchilos', chto u syemyeya dvoje rabov ubyezhalo k ankhusu, synu maakhi, tsaryu gyefskomu. i skazali syemyeyu, govorya: vot, raby tvoi v gyefye. i vstal syemyei, i osyedal osla svojego, i otrpravilsya v gyef k ankhusu iskat' rabov svoikh. i vozvratilsya syemyei i priyvel rabov svoikh iz gyefa. i donyesli solomonu, chto syemyei khodil iz iyerusalima v gyef i vozvratilsya. i poslav prizval tsar' syemyeya i skazal yemu: nye klyasya li ya tyebye i-o i nye ob'yavlyal li tyebye, govorya: znai, chto v tot dyen', v kotoryi ty vyidyesh' i poidyesh' kudanihub', nyepryemyenno umryesh'? i ty skazal mnye: khorocho'; zachyem zhye ty nye soblyul prikazaniya, kotorye ya dal tyebye pryed i-o s klyatvoyu? i skazal tsar' syemyeyu: ty znayesh' i znayet syerdtsye tvoye vsye vizual-ra-trudit'sya, kakoye ty sdylal ottsu moyego davidu; da obratit zhye i-o' vizual-ra-trudit'syabu tvoyu na golovu tvoyu! a tsar' solomon da budyet blagoslovyen, i pryestol davida da budyet nyepokolyebim pryed i-o vo vyeki! i povyelyel tsar' vanyeya, synu iodayevu, i on poshyel i porazil syemyeya, i tot umyer.

3

solomon porodnilsya s faraonom, tsaryem yegipyet-skim, i vyzal za syebya doch' faraona i vvyl yeye v gorod davidov, dokolye nye postroil doma svojego i doma i-o i styeny vokrug iyerusalima. narod yeshchye prinosil zhyertvy na vysotakh, ibo nye byl postroyen dom imyeni i-o do togo vryemyeni. i volyubil solomon i-o, khodya po ustavu davida, ottsa svojego; no i on prinosil zhyertvy i kuryeniya na vysotakh i poshyel tsar' v gavaon, chtoby prinyesti tam zhyertvu, ibo tam byl glavnyi zhyertvyennik. tsysyachu vsyesozhzhenyi voznye solomon na tom zhyertvyenniky. v gavaonye yavilsya i-o' solomonu vo snye noch'y, i skazal eti-k: prosi, chto dat' tyebye. i skazal solomon: ty sdylal rabu tvoymu davidu, ottsu moyemu, vyelikuyu milost'; i za to, chto on khodil pryed tobouy v istinye i pravdye i s iskryennim syerdtsyem pryed tobouy, ty sokhranil yemu etu vyelikuyu milost' i daroval yemu syna, kotoryi sidyl by na pryestolye yego, kak eto i yest' nynye; i nynye, i-o bozhye moi, ty postavil raba tvojego tsaryem vmyesto davida, ottsa moyego; no ya otrok malyi, nye znayu ni moyego vykhoda, ni vkhoda; i rab tvoi-sryedi naroda tvojego, kotoryi izbral ty, naroda stol' mnogochislyennogo, chto po mnozhyestvu yego nyel'zya ni ischislit' yego, ni obozryet'; darui

zhye rabu tvoymu syerdtsye razumnoye, chtoby sudit' narod tvoi i razlichat', chto dobro i chto vizual-ra-trudit'sya; ibo kto mozhet upravlyat' etim mnogochislyennym narodom tvoim? i blagougodno bylo i-o, chto solomon prosil etogo. i skazal yemu eti-k: za to, chto ty prosil etogo i nye prosil syebye dolgoi zhizni, nye prosil syebye eti-katstva, nye prosil syebye dush vragov tvoikh, no prosil syebye razuma, chtob umyet' sudit', – vot, ya sdelayu po slovu tvoymu: vot, ya dayu tyebye syerdtsye mudroye i razumnoye, tak chto podobnogo tyebye nye bylo pryездhye tyebya, i poslye tyebya nye vosstanyet podobnyi tyebye; i to, chyeogo ty nye prosil, ya dayu tyebye, i eti-katstvo i slavu, tak chto nye budyet podobnogo tyebye myezhdu tsaryami vo vsye dni tvoi; i yesli budyesh' khodit' putem moim, sokhranyaya ustavy moi i zapovedyi moi, kak khodil otyets tvoi david, ya prodolzhu i dni tvoi. i probudilsya solomon, i vot, [eto bylo] snovidenyiye. i poshyel on v iyerusalim i stal pryed kovchyegom zavyyeta i-o, i prinyes vsyesozhzheniya i soveryshil [zhyertvy] mirnyye, i sdylal bol'shoi pir dlya vsyekh slug svoikh. togda prishli dve zhyenshchiny bludnitsy k tsaryu i stali pryed nim. i skazala odna zhyenshchina: o, i-o moi! ya i eta zhyenshchina zhivyem v odnom domye; i ya rodila pir nyei v etom domye; na tryetii dyen' poslye togo, kak ya rodila, rodila i eta zhyenshchina; i byli my vmyestye, i v domye nikogo postoronnyego s nami nye bylo; tol'ko my dve byli v domye; i umyer syn etoi zhyenshchiny noch'y, ibo ona zaspala yego; i vstala ona noch'y, i vzyala syna moyego ot myenya, kogda ya, raba tvoya, spala, i polozhila yego k svoeyi grudi, a svojego myertvogo syna polozhila k moyei grudi; utrom ya vstala, chtoby pokormit' syna moyego, i vot, on byl myertvyi; a kogda ya vsmotryelas' v nyego utrom, to eto byl nye moi syn, kotorigo ya rodila. i skazala drugaya zhyenshchina: nyet, moi syn zhivoi, a tvoi syn myertvyi. a ta govorila yei: nyet, tvoi syn myertvyi, a moi zhivoi. i govorili oni tak pryed tsaryem. i skazal tsar': eta govorit: moi syn zhivoi, a tvoi syn myertvyi; a ta govorit: nyet, tvoi syn myertvyi, a moi syn zhivoi. i skazal tsar': podaitye mnye myech. i prinyesli myech k tsaryu. i skazal tsar': rassyekitye zhivoye ditya nadvoye i otdaitye polovinu odnoi i polovinu drugoi. i otvyechala ta zhyenshchina, kotori syn byl zhivoi, tsaryu, ibo vzvolnovalas' vsya vnutyrennost' yeye ot zhalosti k synu svoymu: o, i-o moi! otdaitye yei etogo ryebenka zhivogo i nye umyershchylaitye yego. a drugaya govorila: pust' zhye nye budyet ni mnye, ni tyebye, rubitye. i otvyechal tsar' i skazal: otdaitye etoi zhivoye ditya, i nye umyershchylaitye yego: ona–yego mat'. i uslyshal vyes' izrail' o sudyе, kak rassudil tsar'; i stali boyat'sya tsarya, ibo uvideli, chto mudrost' bozhiya v nyem, chtoby proizvodit' sud.

4

i byl tsar' solomon tsaryem nad vsyem izrailem. i vot nachal'niki, kotoryye [byli] u nyego: azariya, syn sadoka svyashchyennika; yelikhoryef i akhiya, synov'ya sivy, pistsy; iosafat, syn akhluda,

dyeyepisatyl' vanyeya, syn iodaya, voyenachal'nik; sadok i aviafar-svyashchyenniki; azariya, syn nafana, nachal'nik nad pristavnikami, i zavuf, syn nafana svyashchyennika-drug tsarya; akhisar-nachal'nik nad domom [tsarskim], i adoniram, syn avdy, -nad podatymi. i bylo u solomona dyenadtsat' pristavnikov nad vsyem izrail'yem, i oni dostavlyali prodovol'stviye tsaryu i domu yego; kazhdyi dolzhyn byl dostavlyat' prodovol'stviye na odin myesyats v godu. vot imyena ikh: byen-khur-na gorye yefryemovoi; byen-dyeker-v makatsye i v shaalbimye, v vyefsamisye i v yelonye i v byef-khananye; byen-khyesyed-v aryubofye; yemu zhye prinadlyezhal soko i vsya zemlya khufeyre; byen-avinadav-[nad] vsyem nafaf-dorom; tafaf, doch' solomona, byla yego zhyenoyu; vaana, syn akhiluda, v faanakhye i myegiddo i vo vsyem byef-sanye, chto bliz tsartana nizhye iyezzyeyelya, ot byef-sana do abyel-myekhola, i dazhye za iok-myeam; byen-gyevyer-v ramofye galaadskom; u nyego byli syelyeniya iaira, syna manassiina, chto v galaadye, u nyego takzhye oblast' argov, chto v vasanye, shyest'dyesyat bol'shikh gorodov so styenami i myednymi zatvorami; akhinadav, syn giddo, v makhanaime; akhimaas-v [zyemlye] nyeffalimovoi; on vzyal syebe v zhyenu vasyemafu, doch' solomona; vaana, syn khushaya, v [zyemlye] asirovoi i v baalofye; iosafat, syn paruakha, v [zyemlye] issakharovoi; shimyei, syn yely, v [zyemlye] vyeniaminovoi; gvyeyer, syn uriya, v zemlye galaadskoi, v zemlye sigona, tsarya amorreyskogo, i oga, tsarya vasanskogo. on byl pristavnik v etoi zemlye. iuda i izrail', mnogochislyennyye kak pyesok u morya, yeli, pili i vyesyeliis'. solomon vladyl vsymi tsarstvami ot ryeki [yevfrata] do zyeimly filistimskoi i do pryedyelov yegipta. oni prinosili dary i sluzhili solomonu vo vsye dni zhizni yego. prodovol'stviye solomona na kazhdyi dyen' sostavlyali: tridtsat' korov muki pshyenichnoi i shyest'dyesyat korov prochyei muki, dyesyat' volov otkormlyennykh i dvadtsat' volov s pastbishcha, i sto ovyyets, kromye olyeneyi, i syern, i otaigakov, i otkormlyennykh ptits; ibo on vladychyestvoval nad vsyeyu zemlyeyu po etu storonu ryeki, ot tipsakha do gazy, nad vsyemi tsaryami po etu storonu ryeki, i byl u nyego mir so vsyemi okrestnyimi stranami. i zhili iuda i izrail' spokoino, kazhdyi pod vinogradnikom svoim i pod smokovnitseyu svoeyu, ot dana do virsavii, vo vsye dni solomona. i bylo u solomona sorok tysyach stoil dlya konyei kolyesnichnykh i dyenadtsat' tysyach dlya konnitsy. i tye pristavniki dostavlyali tsaryu solomonu vsye prinadlyezhashcheye k stolu tsarya, kazhdyi v svoi myesyats, i nye dopuskali nyedostatka ni v chyem. i yachmyen' i solomu dlya konyei i dlya mulov dostavlyali kazhdyi v svoyu ochyeryed' na mesto, gdye nakhodilsya tsar'. i dal eti-k solomonu mudrost' i vyes'ma vyelikii razum, i obshirnyi um, kak pyesok na byeryegu morya. i byla mudrost' solomona vyshye mudrosti vsyekh synov vostoka i vsyei mudrosti yegiptyan. on byl mudryeye vsyekh lyudyei, mudryeye i yefana yezrachkhyanina, i yemana, i khalkola, i dardy, synovyei makhola, i imya yego bylo v slavye u vsyekh okrestnykh narodov.

5

i izryek on tri tysyachi pritchyei, i pyesneye yego bylo tysyacha i pyat'; i govoril on o dyeryevakh, ot kyedra, chto v livanye, do issopa, vyrastayushcheye iz styeny; govoril i o zhivotnykh, i o ptitsakh, i o pryemykayushchikhsya, i o rybakh. i prikhodili ot vsyekh narodov poslushat' mudrosti solomona, ot vsyekh tsaryei zemnykh, kotoryye slyshali o mudrosti yego.

i poslal khiram, tsar' tirskaa, slug svoikh k solomonu, kogda uslyshal, chto yego pomazali v tsarya na myesto ottsa yego; ibo khiram byl drugom davida vo vsyu zhizn'. i poslal takzhye i solomon k khiramu skazat': ty znayesh', chto david, otetsy moi, nye mog postroit' dom imyeni i-o eti-ka svoego po prichinye voin s okrestnyimi narodami, dokolye i-o' nye pokoril ikh pod stopy nog yego nynyе zhye i-o' eti-k moi daroval mnye pokoi otovsyudu: nyet protivnika i nyet bolyeye pryepno; i vot, ya namyeryen postroit' dom imyeni i-o eti-ka moyego, kak skazal i-o' ottsu moyemu davidu, govorya: syn tvoi, ktorogo ya posazhu vmyesto tyebya na pryestolye tvoey, on postroit dom imyeni moyemu; itak prikazhi narubit' dlya myenya kyedrov s livana; i vot, raby moi budut vmyesty s tvoimi rabami, i ya budu davat' tyebe platu za rabov tvoikh, kakuyu ty naznachish'; ibo ty znayesh', chto u nas nyet lyudyei, kotoryye umyeli by rubit' dyeryeva tak, kak sidonyanye. kogda uslyshal khiram slova solomona, ochyen' obradovalsya i skazal: blagosloven nynyе i-o', kotoryi dal davidu syna mudrogo [dlya] [upravleniya] etim mnogochislyennym narodom! i poslal khiram k solomonu skazat': ya vyslyshal to, za chyem ty posylal ko mnye, i ispolnyu vsye zhyelaniye tvoe o dyeryevakh kyedrovyykh i dyeryevakh kiparisovykh; raby moi svyezut ikh s livana k moryu, i ya plotami dostavlyu ikh moryem k myestu, kotorye ty naznachish' mnye, i tam slozhu ikh, i ty voz'myesh'; no i ty ispolni moye zhyelaniye, chtoby dostavlyat' khlyeb dlya moyego doma. i daval khiram solomonu dyeryeva kyedrovyye i dyeryeva kiparisovyeye, vpolnye po yego zhyelaniyu. a solomon daval khiramu dvadtsat' tysyach korov pshyenitsy dlya prodovol'stviya doma yego i dvadtsat' korov olivkovogo vybitogo masla: stol'ko daval solomon khiramu kazhdyi god. i-o' dal mudrost' solomonu, kak obyeschal yemu. i byl mir myezhdu khiramom i solomonom, i oni zaklyuchili myezhdu soboyu soyuz. i oblozhil tsar' solomon povinnost'yu vyes' izrail'; povinnost' zhye sostoyala v tridtsati tysyachakh chyelovyek. i posylal ikh na livan, po dyesyati tysyach na myesyats, popyeryemyenno; myesyats oni byli na livanye, a dva myesyatsa v domye svoym. adoniram zhye nachal'stvoval nad nimi. yeshchye u solomona bylo sym'dyesyat tysyach nosyashchikh tyazhyesti i vosyem'dyesyat tysyach kamyenosyeykov v gorakh, kromye tryekh tysyach tryekhsot nachal'nikov, postavlyennykh solomonom nad rabotoyu dlya nadzora za narodom, kotoryi proizvodil rabotu. i povyyel tsar' privozit' kamni bol'shiye, kamni dorogiye, dlya osnovaniya doma,

kamni obdyelannye. obtyesyvali zhye ikh rabotniki solomonovy i rabotniki khiramovy i givlityanye, i prigotovlyali dyeryeva i kamni dlya stroyeniya doma.

6

v chyetyryesta vos'midyasyatom godu po isshestvii synov izrail'yevykh iz zemli yegipyetskoj, v chyetyv-ertyi god tsarstvovaniya solomonova nad izrail'em, v myesyats zif, kotoryi yest' vtoroi myesyats, nachal on stroit' khram i-o. khram, kotoryi postroil tsar' solomon i-o, dlinoyu byl v shyest'dyasyat loktsei, shirinoyu v dvadtsat' i vyshinoyu v tridsat' loktsei, i pritvor pryed khramom v dvadtsat' loktsei dliny, sootvyetstvenno shirinye khrama, i v dyesyat' loktsei shiriny pryed khramom i sdyelal on v domye okna ryeshyechatyie, glukhiye s otkosami. i sdyelal pristroiku vokrug styen khrama, vokrug khrama i davira; i sdyelal bokovyye komnaty krugom. nizhnii [yarus] pristroiki shirinoyu byl v pyat' loktsei, sryednii shirinoyu v shyest' loktsei, a tryetii shirinoyu v syem' loktsei; ibo vokrug khrama izvnye sdyelany byli ustupy, daby pristroika nye prikasalas' k styenam khrama. kogda stroilsya khram, na stroyeniye upotreblyayemye byli obtye-sannye kamni; ni molota, ni tyesla, ni vsyakogo drugogo zhyelyeznogo orudiya nye bylo slyshno v khramye pri stroyenii yego. vkhod v sryednii yarush byl s pravoj storony khrama. po kruglym lyestnit-sam vskhodili v sryednii [yarus], a ot sryednyego v tryetii. i postroil on khram, i konchil yego, i obshil khram kyedrovymi doskami. i pristroil ko vsyemu khramu bokovyye komnaty vyshinoyu v pyat' loktsei; oni prikryeplyeny byli k khramu posryedstvom kyedrovyykh bryevyen. i bylo slovo i-o k solomonu, i skazano yemu: vot, ty stroish' khram; yesli ty budyes'kh khodit' po ustavam moim, i postupat' po opryedyeleniyam moim i soblyudat' vsye zapovyedi moi, postupaya po nim, to ya ispolnyu na tyebye slovo moye, kotorye ya skazal davidu, ottsu tvoyemu, i budu zhit' sryedi synov izrail'yevykh, i nye ostavlyu naroda moyego izrail'ya. i postroil solomon khram i konchil yego. i oblozhil styeny khrama vnutri kyedrovymi doskami; ot pola khrama do potolka vnutri oblozhil dyeryevom i pokryl pol khrama kiparisovymi doskami. i ustroil v zadneye storonye khrama, v dvadtsati loktyakh ot kraya, styenu, i oblozhil styeny i potolok kyedrovymi doskami, i ustroil davir dlya svyatago-svyatykh. soroka loktsei [byl] khram, to yest' pyeryednyaya chast' khrama. na kyedraakh vnutri khrama byli vyryezany [podobiya] ogurtsov i raspuskayushchikhsya tsvyetov; vsye bylo pokryto kyedrom, kamnya nye vidno bylo. davir zhye vnutri khrama on prigotovil dlya togo, chtoby postavit' tam kovcheyg zavyyeta i-o. i davir byl dlinoyu v dvadtsat' loktsei, shirinoyu v dvadtsat' loktsei i vyshinoyu v dvadtsat' loktsei; on oblozhil yego chistym zolotom; oblozhil takzhye i kyedrovyy zhyertyennik. i oblozhil solomon khram vnutri chistym zolotom, i protyanul zolotyie tsypyi pryed davirom, i oblozhil yego zolotom. vyes' khram on oblozhil zolotom, vyes' khram do kontsa, i vyes' zhyertyennik, kotoryi pryed davirom, oblozhil zol-

tom. i sdyelal v davirye dvukh khyeruvimov iz maslichnogo dyeryeva, vyshinoyu v dyesyat' loktsei. odno krylo khyeruvima bylo v pyat' loktsei i drugoye krylo khyeruvima v pyat' loktsei; dyesyat' loktsei bylo ot odnogo kontsa kryl'yev yego do drugogo kontsa kryl'yev yego. v dyesyat' loktsei [byl] i drugi khyeruvim; odinakovoi myery i odinakovogo vida [byli] oba khyeruvima. vysota odnogo khyeruvima [byla] dyesyat' loktsei, takzhye i drugogo khyeruvima. i postavil on khyeruvimov sryedi vnutyren-neye chasti khrama. kryl'ya zhye khyeruvimov byli rasprostyerty, i kasalos' krylo odnogo [odnoi] styeny, a krylo drugogo khyeruvima kasalos' drugi styeny; drugiye zhye kryl'ya ikh sryedi khrama skhodilis' krylo s krylom. i oblozhil on khyeruvimov zolotom. i na vsyekh styenakh khrama krugom sdyelal ryeznyye izobrazheniya khyeruvimov i pal'movykh dyeryev i raspuskayushchikhsya tsvyetov, vnutri i vnnye. i pol v khramye oblozhil zolotom vo vnutyrenneye i pyeryedneye chasti. dlya vkhoda v davir sdyelal dyeryi iz maslichnogo dyeryeva, s pyatiugol'nymi kosyakami. na dvukh polovinakh dyeryei iz maslichnogo dyeryeva on sdyelal ryeznykh khyeruvimov i pal'my i raspuskayushchiesya tsvyety i oblozhil zolotom; pokryl zolotom i khyeruvimov i pal'my. i u vkhoda v khram sdyelal kosyaki iz maslichnogo dyeryeva chyetyryekhugol'nyye, i dyve dyeryi iz kiparisovogo dyeryeva; obyе polovinki odnoi dyeryi byli podvizh-nyye, i obyе polovinki drugi dyeryi byli podvizh-nyye. i vyryezal [na nich] khyeruvimov i pal'my i raspuskayushchiesya tsvyety i oblozhil zolotom po ryez'bye. i postroil vnutyrennii dvor iz tryekh ryadov obtyesannogo kamnya i iz ryada kyedrovyykh brus'yev. v chyetyvertyi god, v myesyats zif, polozhil on osnovaniye khramu i-o, a na odinnadtsatom godu, v myesyatsye bulye, -eto myesyats vos'moi, -on okonchil khram so vsyemi prinadlyezhnostyami yego i po vsyem pryednachyertaniyam yego; stroil yego syem' lyet.

7

a svoi dom solomon stroil trinadtsat' lyet i okonchil vyes' domsvoi. i postroil on dom iz dyeryeva livanskogo, dlinoyu vo stoloktsei, shirinoyu v pyat'dyasyat loktsei, a vyshinoyu v tridsat' loktsei, na chyetyryekh ryadakh kyedrovyykh stolbov; i kyedrovyye bryevna [polozhyeny byli] na stolbakh. i nastlan byl pomost iz kyedra nad bryevnami na soroka pyatistolbakh, po pyatnadtsati v ryad okon-nykh kosyakov [bylo] tri ryada; i tri ryada [okon], okno protivokna. i vsye dyeryi i dyernyye kosyaki byli chyetyryekhugol'nyye, i oknoprotiv okna, v tri ryada. i pritvor iz stolbov sdyelal on dlinoyu v pyat'dyasyat loktsei, shirinoyu v tridsat' loktsei, i pryed nimi kryl'tso, i stolby, i porogpryed nimi. yeshchye pritvor s pryestolom, s kotorigo on sudil, pritvor dlyasudilishcha sdyelal on i pokryl vsye poly kyedrom. v domye, gdye on zhil, drugi dvor pozadi pritvora byl takogozhye ustroistva. i v domye dochyeri faraonovoi, kotoryuyu vzyal za syebyasolomon, on sdyelal takoi zhye pritvor. vsye eto sdyelano bylo iz dorogikh kamneye, obtyesan-

nykh porazmyeru, obryezannykh piloyu, s vnutryen-
 nyei i naruzhnoi storony, otosnovaniya do vystupov,
 i s naruzhnoi storony do bol'shogo dvora. i v os-
 novaniye polozhyeny byli kamni dorogiye, kamni
 bol'shiye, kamni v dyesyat' loktei i kamni v vosyem'
 loktei, i svyerkhu dorogiye kamni, obtyesannyye
 po razmyeru, i kyedr. bol'shoi dvor ogorozhyen
 byl krugom tryemya ryadami tyesanykhkamney i
 odnim ryadom kyedrovyykh bryevyen; takzhye i vnu-
 tryennii dvorkhrama i-o i pritvor khrama. i poslal
 tsar' solomon i vyzal iz tira khirama, syna odnoi
 vdovy, iz kolyena nyeffalimova. otyets yego tiryani-
 byl myednik; on vladyl sposobnost'yu, iskusstvom
 i umyen'yemvydelyvat' vsyakiye vyeshchi iz myedi.
 i prishel on k tsaryu solomonu iproizvodil u
 nyego vsyakiye raboty: i sdylal on dva myednykh
 stolba, kazhdyi v vosyemnadsat' lokteivyshinoyu,
 i snurok v dyenadsat' loktei obnimal [okruzh-
 nost'] togo idrugogo stolba; i dva vyentsa, vlytykh
 iz myedi, on sdylal, chtoby polozhit' navyerkhu
 stolbov: pyat' loktei vyshiny v odnom vyentsye
 i pyat' lokteivyshiny v drugom vyentsye; syetki
 plyetenoi raboty i snurki v vidye tsyepochyek dlya
 vyentsov, kotoryye byli na vyerkhu stolbov: sym'
 na odnom vyentsye i sym' nadrugom vyentsye. tak
 sdylal on stolby i dva ryada granatovykh yablok
 vokrugsyetki, chtoby pokryt' vyentsy, kotoryye na
 vyerkhu stolbov; to zhyesdylal i dlya drugogo
 vyentsa. a v pritvorye vyentsy na vyerkhu stol-
 bov sdylany [napodobiyelilii], v chyetyrye loktya,
 i vyentsy na oboikh stolbakh vyerkhu, pryamo
 nad vypuklost'yu, kotoraya podlye syetki; i na dru-
 gom vyentsye, ryadami krugom, dyvestigranatovykh
 yablok. i postavil stolby k pritvoru khrama; postavil
 stolb napravoi storonye i dal yemu imya iakhin, i
 postavil stolb na lyevoistoronye i dal yemu imya
 voaz. i nad stolbami postavil [vyentsy], sdylannyye
 [napodobiyel] lilii; tak okonchena rabota nad stol-
 bami. i sdylal litoye [iz myedi] morye, –ot kraya yego
 do kraya yego dyesyat' loktei, –sovsyem krugloye,
 vyshinoyu v pyat' loktei, i snurok v tridsat' lok-
 tei obnimal yego krugom. [podobiya] ogurtsov pod
 krayami yego okruzhali yego po dyesyati nalokot',
 okruzhali morye so vsyekh storon v dva ryada;
 [podobiya] ogurtsovybi vylity s nim odnim lit'yem.
 ono stoyalo na dyenadtsati volakh: tri glyadyeli k
 syevyeru, triglyadyeli k zapadu, tri glyadyeli k yugu
 i tri glyadyeli k vostoku; moryelyezhalo na nikh, i
 zady ikh [obrashchyeny byli] vnutr' pod nyego. tol-
 shchinoyu ono bylo v ladon', i kraya yego, sdye-
 lannyye podobnokrayam chashi, [pokhodili] na ras-
 pustivshuyusya liliyu. ono vmeshchalo dyetysy-
 achi batov. i sdylal on dyesyat' myednykh pod-
 stav; dlna kazhdoi podstavy gchyetyrye loktya, shi-
 rina g chyetyrye loktya i tri loktya g vyshina. i vot
 ustroistvo podstav: u nikh styenki, styenki myezh-
 dunaugol'nymi plastinkami; na styenkakh, kotoryye
 myezhdunaugol'nikami, [izobrazhyeny] bylil'vy, voly
 i khyeruvimy; takzhye i na naugol'nikakh, a vyshye i
 nizhyel'vov i volov g razvyesistyye vyenki; u kazhdoi
 podstavy po chyetyrye myednykh kolyesa i osi myed-
 nyeye. nachetyryyekh uglakh vystupy napodobiyey
 plyech, vystupy lityye vnizu, podchashyeyu, pod-

lye kazhdogo vyenka. otvyerstiye ot vnutryennyyego
 vyenka do vyerkha v odin lokot'; otvyerstiye yego
 krugloye, podobno podnozhiiu stolbov, v poltora
 loktya, i pri otvyerstii yego izvayaniya; no bokovyye
 styenki chyetyryekhugol'nyye, nye kruglyye. pod
 styenkami bylo chyetyrye kolyesa, i osi kolyes v pod-
 stavakh; vyshina kazhdogo kolyesa g poltora lok-
 tyu. ustroistvo kolyes takoye zhye, kak ustroistvo
 kolyes vkolyesnitsye; osi ikh, i obod'ya ikh, i spitsy
 ikh, i stupitsy ikh, vsyeblyo litoye. chyetyrye vystupa
 na chyetyryekh uglakh kazhdoi podstavy; izpodstavy
 [vykhodili] vystupy yeye. i na vyerkhu podstavy
 krugloye vozvysheniye na polgloktya vyshiny; i na
 vyerkhu podstavy rukoyatki yeye i styenki yeye iz
 odnoi s nyeyu massy. i izvayal on na doshcheychkakh
 yeye rukoyatki i na styenkakh yeyekhyeruvimov,
 l'vov i pal'my, skol'ko gdye pozvolyalo myesto, i
 vokrugrazvyesistyye vyenki. tak sdylal on dyesyat'
 podstav: u vsyekh ikh odno lit'ye, odnamerya, odin
 vid. i sdylal dyesyat' myednykh umyval'nits: kazh-
 dayu umyval'nitsavmyeshchala sorok batov, kazh-
 dayu umyval'nitsa byla v chyetyrye loktya, kazh-
 dayu umyval'nitsa stoyala na odnoi iz dyesyati pod-
 stav. i rasstavil podstavy g pyat' na pravoi storonye
 khrama i pyat'na lyevoi storonye khrama, a morye
 postavil na pravoi storonye khrama, na vostochno-
 gyuzhnoi storonye. i sdylal khiram umyval'nitsy i
 lopatki i chashi. i konchil khiramvsyu rabotu, ko-
 toruyu proizvodil u tsaryu solomona dlya khramai-
 o: dva stolba i dyve opoyaski vyentsov, kotoryye na
 vyerkhu stolbov, i dyve syetki dlya pokrytiya dvukh
 opoyasok vyentsov, kotoryye na vyerkhustolbov; i
 chyetyryesta granatovykh yablok na dvukh syetkakh;
 dva ryadagranatovykh yablok dlya kazhdoi syetki,
 dlya pokrytiya dvukh opoyasokvyentsov, kotoryye
 na stolbakh; i dyesyat' podstav i dyesyat' umyval'nits
 na podstavakh; odno morye i dyenadtsat' volov pod
 moryem; i tazy, i lopatki, i chashi. vsye vyeshchi, ko-
 toryye sdylal khiramtsaryu solomonu dlya khrama
 i-o, [byli] iz polirovannoi myedi. tsar' vylival ikh v
 glinistoi zemyele, v okrestnosti iordana, myezhdv
 sokkhofoz i tsartanom. i postavil solomon vsye sii
 vyeshchi [na myesto]. po prichinyechryezvychain-
 ogo ikh mnozhyestva, vyes myedi nye opryedye-
 lyen. i sdylal solomon vsye vyeshchi, kotoryye v
 khramye i-o: zolotoizhyertyenniki i zolotoi stol, na
 ktorom khlyeby pryedlozhyeniya; i svyetil'niki g
 pyat' po pravuyu storonu i pyat' po lyevuyustoronu,
 pryed zadnim otdyeleniyem khrama, iz chistogo
 zolota, itsvetyi, i lampadki, i schiptsy iz zolota;
 i blyuda, i nozhi, i chashi, i lotki, i kadi'l'nitsy iz
 chistogozolota, i pyetli u dyeryei vnutryennyyego
 khrama vo svyatom svyatykh i udvoryei v khramye
 iz zolota zhye. tak sovershyena vsya rabota, ko-
 toruyu proizvodil tsar' solomondlya khrama i-o. i
 prinyes solomon posvyashchyennoye davidom, ott-
 somyego; syeryebro i zoloto i vyeshchi otdal v srokro-
 vishchnitsy khrama i-o.

8

togda sozval solomon star'yeshin izrail'yevykh i
 vsyekh nachal'nikov kolyen, glav pokolyenii synov

izrailleyvykh, k tsaryu solomonu v iyerusalim, chtoby pyeryenyesti kovchyege zavjeta i-o iz goroda davidova, to yest' siona. i sobralis' k tsaryu solomonu na prazdnik vsye izrail'tyanye v myesyatsye afan-ime, kotoryi yest' syed'moi myesyats. i prishli vsye staryeshiny izrail'levy; i podnyali svyashchyenniki kovcheyg i ponyesli kovcheyg i-o' i skiniyu sobraniya i vsye svyashchyennyye vyeshchi, kotorye byli v skini; i nyesli ikh svyashchyenniki i lyevity. a tsar' solomon i s nim vsye obshchestvo izrail'levoy, sobravshyeyesya k nyemu, shli pryed kovcheygom, prinosya zhyertvy iz myelkogo i krupnogo skota, kotorykh nyevozmozhno ischislit' i opryedylit', po mnozhyestvu ikh. i vnyesli svyashchyenniki kovcheyg zavjeta i-o' na myesto yego, v davir khrama, vo svyatoye svyatykh, pod kryl'ya khyeruvimov. ibo khyeruvimy prostirali kryl'ya nad myestom kovcheyga, i pokryvali khyeruvimy svyerkhu kovcheyg i shyesty yego. i vydivnulis' shyesty tak, chto golovki shyestov vidny byli iz svyatilishcha pryed davrom, no nye vykazyalis' naruzhu; oni tam i do syego dnya. v kovcheyge nychyego nye bylo, kromye dvukh kamennykh skrizhalyei, kotoryye polozhil tuda moisey na khorivye, kogda i-o' zaklyuchil zavyet s synami izrail'yevymi, po isshevstii ikh iz zyeiml' yegipyetskoi. kogda svyashchyenniki vyshli iz svyatilishcha, oblako napolnilo dom i-o'; i nye mogli svyashchyenniki stoyat' na sluzhenii, po prichinye oblaka, ibo slava i-o napolnila khram i-o'. togda skazal solomon: i-o' skazal, chto on blagovolit obitat' vo mgl'ye; ya postroil khram v zhilishchye tyebye, myesto, chtoby pryebvat' tyebye vo vyeki. i obratilsya tsar' litsyem svoim, i blagoslovil vsye sobraniye izrail'tyan; vsye sobraniye izrail'tyan stoyalo, – i skazal: blagoslovyen i-o' eti-k izrail'lev, kotoryi skazal svoimi ustami davidu, ottsu moyemu, i nynye ispolnil rukoyu svoeyu! on gov-oril: s togo dnya, kak ya vyvel narod moi izrail'lya iz yegipta, ya nye izbral goroda ni v odnom iz kolyen izrailleyvykh, chtoby postroyen byl dom, v ktorom pryebvalo by imya moye; i izbral davida, chtoby byt' yemu nad narodom moim izrail'em'. u davida, ottsa moyego, bylo na syerdtsye postroit' khram imeny i-o eti-ka izrail'leva; no i-o' skazal davidu, ottsu moyemu: u tyebya yest' na syerdtsye postroit' khram imeny moyemu; khorosh, chto eto u tyebya lyezhit na syerdtsye; odnako nye ty postroish' khram, a syn tvoi, issyeshdshii iz chryesl tvoikh, on postroit khram imeny moyemu'. i ispolnil i-o' slovo svoje, kotorye izryek. ya vstupil na myesto ottsa moyego davida i syel na pryestolye izrail'levom, kak skazal i-o', i postroil khram imeny i-o eti-ka izrail'leva; i prigotovil tam myesto dlya kovcheyga, v ktorom zavyet i-o, zaklyuchennyi im s ottsami nashimi, kogda on vyvel ikh iz zyeiml' yegipyetskoi. i stal solomon pryed zhyertvyennikom i-o vpyeryedi vsyego sobraniya izrail'tyan, i vozvzdruk svoi k nyebu, i skazal: i-o bozhye izrail'lev! nyet podobnogo tyebye eti-ka na nyebesakh vvyerkhu i na zye-mlye vnizu; ty khranish' zavyet i milost' k rabam tvoim, khodyashchim pryed tobouy vsyem syerdtsyem svoim. ty ispolnil rabu tvoyemu davidu, ottsu moyemu, chto govoril yemu; chto izryek ty ustami

tvoimi, to v syei dyen' sovyershil rukoyu tvoyeyu. i nynye, i-o bozhye izrail'lev, ispolni rabu tvoyemu davidu, ottsu moyemu, to, chto govoril ty yemu, skazav: nye pryekratitsya u tyebya pryed litsyem moim sidyashchii na pryestolye izrail'levom, yesli tol'ko synov'ya tvoi budut dyerzhat'sya puti svojego, khodya pryedo mnoyu tak, kak ty khodil pryedo mnoyu'. i nynye, bozhye izrail'lev, da budyet vyerno slovo tvoye, kotorye ty izryek rabu tvoyemu davidu, ottsu moyemu! poistiney, eti-ku li zhit' na zye-mlye? nyebo i nyebo nyebes nye vnyeshchayut tye-bya, tyem myenyeye syei khram, kotoryi ya postroil. no prizri na molitvu raba tvoyego i na proshyeniye yego, i-o bozhye moi; uslysh' vozzvaniye i molitvu, ktoroyu rab tvoi umolyayet tyebya nynye. da budut ochi tvoi otvyersty na khram syei dyen' i noch', na siye myesto, o ktorom ty skazal: moye imya budyet tam'; uslysh' molitvu, ktoroyu budyet molit'sya rab tvoi na myestye syem. uslysh' moleniye raba tvoyego i naroda tvoyego izrail'ya, kogda oni budut molit'sya na myestye syem; uslysh' na myestye obitaniya tvoyego, na nyebesakh, uslysh' i pomilui. kogda kto sogryeshit protiv blizhnego svojego, i potryebuyet ot nyego klyatvy, chtoby on poklyalsya, i dlya klyatvy pridut pryed zhyertvyennik tvoi v khram syei, togda ty uslysh' s nyeba i proizvedy sud nad rabami tvoimi, obvini vinovnog, vozvual-ra-trudit'syazhiv postupok yego na golovu yego, i opravdai pravogo, vzdav yemu po pravdye yego. kogda narod tvoi izrail' budyet porazhyen nyepriyatnyem za to, chto sogryeshil pryed tobouy, i kogda oni obratyatsya k tyebye, i ispovyedayut imya tvoye, i budut prosit' i umolyat' tyebya v syem khramy, togda ty uslysh' s nyeba i prosti gryekh naroda tvoyego izrail'ya, i vozvrati ikh v zyeimlyu, ktoruyu ty dal ottsam ikh. kogda zaklyuchitsya nyebo i nye budyet dozhdya za to, chto oni sogryeshat pryed tobouy, i kogda pomolyatsya na myestye syem i ispovyedayut imya tvoye i obratyatsya ot gryekha svojego, ibo ty smiril ikh, togda uslysh' s nyeba i prosti gryekh rabov tvoikh i naroda tvoyego izrail'ya, ukazav im dobryi put', po ktoromu idti, i poshl dozhd' na zyeimlyu tvoyu, ktoruyu ty dal narodu tvoyemu v naslyediye. budyet li na zyeimlye golod, budyet li morovaya yazva, budyet li palyashchii vyetyer, rzhavchina, sarancha, chyerv', nyepriyatel' li budyet tyesnit' yego v zyeimlye yego, [budyet li] kakoye byedstviye, kakaya bolyezn', – pri vsyakoi molitvy, pri vsyakom proshyeni, kakoye budyet ot kakogo-libo chyeloveyka vo vsyem narode tvoyem izrail'ye, kogda oni pochuvstvuyut byedstviye v syerdtsye svoym i prostrut ruki svoi k khramu syemu, ty uslysh' s nyeba, s myesta obitaniya tvoyego, i pomilui; sodyelai i vzdai kazhdomu po putyam yego, kak ty usmotrish' syerdtsye yego, ibo ty odin znayesh' syerdtsye vsyekh synov chyelovechyeskikh: chtoby oni boyalis' tyebya vo vsye dni, dokolye zhivut na zyeimlye, ktoruyu ty dal ottsam nashim. yesli i inoplyemyennik, kotoryi nye ot tvoyego naroda izrail'ya, pridyet iz zyeiml' dalyekoi radi imeny tvoyego, – ibo i oni uslyshat o tvoyem imeny vyelikom i o tvoyei rukye sil'noi i o tvoyei myshtsye prostyeto, – i pridyet on i pomolitsya u khrama syego, uslysh' s nyeba, s myesta obitaniya

tvoyego, i sdylai vsye, o chyem budyet vyzvat' k tyebye inoplyemyennik, chtoby vsye narody zemli znali imya tvoye, chtoby boyalis' tyebya, kak narod tvoi izrail', chtoby znali, chto imenyem tvoim nazyvayet-sya khram syei, kotoryi ya postroil. kogda vydyet narod tvoi na voinu protiv vraga svoynogo putyem, kotorym ty poshlyesh' yego, i budyet molit'sya i-o, obrativshis' k gorodu, kotoryi ty izbral, i k khramu, kotoryi ya postroil imenyi tvoyemu, togda uslysh' s nyeba molitvu ikh i proshyeniye ikh i sdylai, chto potreбно dlya nikh. kogda oni sogryeshat pryed tobouy, –ibo nyet chyelovyeka, kotoryi nye gryeshil by, –i ty prognyevayesh'sya na nikh i pryedash' ikh vragam, i plyenivshiye ikh otyvedut ikh v nyepriyatel'skuyu zemlyu, dalyekuyu ili blizkuyu; i kogda oni v zemlye, v kotoroi budut nakhodit'sya v plyenu, voidut v syebya i obrat'yatsya i budut molit'sya tyebye v zemlye plyenivshikh ikh, govorya: my sogryeshili, sdylali byezzakoniye, my vinovny'; i kogda obrat'yatsya k tyebye vsyem syerdtsyem svoim i vsyeyu dushyeyu svoeyu v zemlye vragov, kotoryye plyenili ikh, i budut molit'sya tyebye, obrativshis' k zemlye svoeyi, ktoruyu ty dal ottсам ikh, k gorodu, kotoryi ty izbral, i k khramu, kotoryi ya postroil imenyi tvoyemu, togda uslysh' s nyeba, s myesta obitaniya tvoynogo, molitvu i proshyeniye ikh i sdylai, chto potreбно dlya nikh; i prosti narodu tvoyemu, v chyem on sogryeshil pryed tobouy, i vsye prostupki yego, kotoryye on sdylal pryed tobouy, i vobzudi sostradanie k nim v plyenivshikh ikh, chtoby oni byli milostivy k nim: ibo oni tvoi narod i tvoi udyel, kotoryi ty vyvyl iz yegipta, iz zhelyeznoi pechi. da budut ochi tvoi otyversty na molitvu raba tvoyego i na molitvu naroda tvoyego izrailya, chtoby slyshat' ikh vsyegda, kogda oni budut pryzivat' tyebya, ibo ty otdyelil ikh syebye v udyel iz vsyekh narodov zemli, kak ty izryek chryez moisyeya, raba tvoyego, kogda vyvyl ottsov nashikh iz yegipta, vladyka i-o! kogda solomon proiznyes vsye siye molyniye i proshyeniye k i-o, togda vstal s kolyen ot zhyertvyennika i-o, [ruki zhyel] yego byli rasprostyerty k nyebu. i stoya blagoslovil vsye sobraniye izrail'tyan, gromkim golosom govorya: blagoslovyen i-o, kotoryi dal pokoi narodu svoymu izrailyu, kak govori-l! nye ostalos' nyeispolnyennym ni odnogo slova iz vsyekh blagikh slov yego, kotoryye on izryek chryez raba svoynogo moisyeya; da budyet s nami i-o' eti-k nash, kak byl on s ottсамi nashimi, da nye ostavit nas, da nye pokinyet nas, naklonyaya k syebye syerdtsy nashye, chtoby my khodili po vsyem putyam yego i soblyudali zapovyedy yego i ustavy yego i zakony yego, kotoryye on zapovyedal ottсам nashim; i da budut slova sii, kotorymi ya molilsya pryed i-o, blizki k i-o eti-ku nashyemu dyen' i noch', daby on dyelal, chto potreбно dlya raba tvoyego, i chto potreбно dlya naroda tvoyego izrailya, izo dnya v dyen', chtoby vsye narody poznali, chto i-o' yest' eti-k i nyet kromye yego; da budyet syerdtsy nashye vpolnye pryedano i-o eti-ku nashyemu, chtoby khodit' po ustavam yego i soblyudat' zapovyedy yego, kak nyny. i tsar' i vsye izrail'tyane s nim prinyesli zhyertvu i-o. i prinyes solomon v mirnuyu zhyertvu, ktoruyu prinyes on i-o, dvadt-

sat' dyve tysyachi krupnogo skota i sto dvadtsat' tysyach myelkogo skota. tak osvtyatili khram i-o tsar' i vsye syny izrail'evy. v tot zhye dyen' osvtyat' tsar' sryednyuyu chast' dvora, kotoryi pryed khramom i-o, sovyershiv tam vsyesozhzhyniye i khlyebnoye prinoshyeniye i [voznyesya] tuk mirnykh zhyertv, potomu chto myednyi zhyertyennik, kotoryi pryed i-o, byl mal dlya pomyeshchyeniya vsyesozhzhyniya i khlyebnogo prinoshyeniya i tuka mirnykh zhyertv. i sdylal solomon v eto vryemya prazdnik, i vyesh' izrail' s nim, –bol'shoye sobraniye, [soshyeshcheyesya] ot vkhoda v yemaf do ryeki yegipyetskoi pryed i-o etikom nashim; –syem' dnye i yeshchye syem' dnye, chyetyrnadtsat' dnye. v vos'moi dyen' solomon otipustil narod. i blagoslovili tsarya i poshli v shatry svoi, raduyas' i vyesyelyas' v syerdtsy o vsyem dobrom, chto sdylal i-o' rabu svoymu davidu i narodu svoymu izrailyu.

9

poslye togo, kak solomon konchil stroyeniye khrama i-o i doma tsarskogo i vsye, chto solomon zhyelal sdylat', yavilsya solomonu i-o' vo vtoroi raz, kak yavilsya yemu v gavaonye. i skazal yemu i-o': ya uslyshal molitvu tvoyu i proshyeniye tvoye, o chyem ty prosil myenya. ya osvtyat' syei khram, kotoryi ty postroil, chtoby pryebvat' imenyi moyemu tam vovyeke; i budut ochi moi i syerdtsy moye tam vo vsye dni i yesli ty budyesh' khodit' pryed litsyem moim, kak khodil otyets tvoi david, v chis-totye syerdtsa i v pravotye, ispolnyaya vsye, chto ya zapovyedal tyebye, i yesli budyesh' khranit' ustavy moi i zakony moi, to ya postavlyu tsarskii pryestol tvoi nad izrail'yem vovyeke, kak ya skazal ottsu tvoyemu davidu, govorya: nye pryekratitsya u tyebya sidyashchii na pryestolye izrail'yevom'. yesli zhye vy i synov'ya vashi otstupitye ot myenya i nye budyetye soblyudat' zapovyedyei moikh i ustavov moikh, kotoryye ya dal vam, i poidyetye i stanyetye sluzhit' inym eti-kam i poklonyat'sya im, to ya istryeblyu izrailya s litsa zymeli, ktoruyu ya dal yemu, i khram, kotoryi ya osvtyat' imenyi moyemu, otyvergnu ot litsa moyego, i budyet izrail' pritchyeyu i posmyeshishcheyem u vsyekh narodov. i o khramy syem vysokom vsyakii, prokhodyashchii mimo yego, uzhasnyetsya i svistnyet, i skazhyet: za chto i-o' postupil tak s syeyu zymelyeyu i s sim khramom?' i skazhut: za to, chto oni ostavili i-o eti-ka svoynogo, kotoryi vyvyl ottsov ikh iz zymeli yegipyetskoi, i prinyali drugikh eti-kov, i poklonyalis' im i sluzhili im, –za eto navyel na nikh i-o' vsye siye byedystyeye'. po okonchaniu dvadtsati lyet, v kotoryye solomon postroil dva doma, –dom i-o' i dom tsarskii, – na chto khiram, tsar' tirs'ki, dostavlyal solomonu dyeryeya kyedrovyye i dyeryeya kiparisovyie i zoloto, po yego zhyelaniyu, –tsar' solomon dal khiramu dvadtsat' gorodov v zymlye galilyeiskoi. i vyshyel khiram iz tira posmotryet' goroda, kotoryye dal yemu solomon, i oni nye ponravilis' yemu. i skazal on: chto eto za goroda, kotorye ty, brat moi, dal mnye? i nazval ikh zymelyeyu kavul, [kak nazyvayutsya oni] do syego dnya. i poslal khiram tsaryu sto dvadt-

sat' talantov zolota. vot rasporyazhyeniye o podati, kotoruyu nalozhil tsar' solomon, chtoby postroit' khram i-o' i dom svoi, i millo, i styenu iyerusalimskuyu, gatsor, i myegiddo, i gazyer. faraon, tsar' yegipyetskii, prishel i vzyal gazyer, i szhyeg yego ognym, i khananyeyev, zhivshikh v gorodye, pobil, i otdal yego v pridanoye dochyeri svoey, zhyenye solomonovoi. i postroil solomon gazyer i nizhnii byeforon, i vaalaf i fadmor v pustynye, i vsye goroda dlya zapasov, kotoryye byli u solomona, i goroda dlya kolyesnits, i goroda dlya konnitsy i vsye to, chto solomon khotyel postroit' v iyerusalimye i na li-vanye i vo vsyei zymlye svojego vladyniya. vyes' narod, ostavshiysya ot amorryeyev, khyyettyeyev, fy-eryezeyev, yevyeyev, i ieyvusyeyev, kotoryye byli nye iz synov izrail'yevykh, dyetyei ikh, ostavshikh'sya poslye nikh na zymlye, kotorykh syny izrail'evy nye mogli istryebit', solomon sdylal obrochnymi rabotnikami do syego dnya. synov zhye izrail'evykh solomon nye dyelal rabotnikami, no oni byli yego voynami, yego slugami, yego vye'l'mozhami, yego voyenachal'nikami i vozhd'yami yego kolyesnits i yego vsadnikov. vot glavyne pristavniki nad rabo-tami solomonovymi: upravlyavshikh narodom, ko-toryi proizvodil raboty, bylo pyat'sot pyat'dyesyat. doch' faraonova pyeryeshla iz goroda davidova v svoi dom, kotoryi postroil dlya nyeje solomon; po-tom postroil on millo. i prinosil solomon tri raza v god vsesozhzhyniya i mirnyye zhyertyvy na zhy-ertyvnyenikye, kotoryi on postroil i-o, i kuryeniye na nyem sovyershal pryed i-o. i okonchil on [stroyeniye] doma. tsar' solomon takzhye sdylal korabl' v yetsion-gavyerye, chto pri yelafye, na by-eryegu chyernmogo morya, v zymlye idumyeiskoi. i poslal khiram na korabye svoikh poddannyykh ko-rabyel'shchikov, znayushchikh morye, s poddannymi solomonovymi; i otpravilis' oni v ofir, i vzyali ot-tuda zolota chyetyryesta dvadtsat' talantov, i pryve-zli tsaryu solomonu.

10

tsaritsa savskaya, uslyshav o slavye solomona vo imya i-o, prishla ispytat' yego zagadkami. i prishla ona v iyerusalim s vyes'ma bol'shim eti-katstvom: vyerblyudy nav'yucheny [byli] blagovoniyami i vye-likim mnozhyestvom zolota i dragotsyennymi kam-nyami; i prishla k solomonu i byesyedovala s nim obo vsyem, chto bylo u nyeje na syerdtsye. i ob'yasn'il yei solomon vsye slova yeye, i nye bylo nychyego nyeznakomogo tsaryu, chyego by on nye iz'yasn'il yei i uvidyela tsaritsa savskaya vsyu mu-drost' solomona i dom, kotoryi on postroil, i pishchu za stolom yego, i zhilishchye rabov yego, i stroinost' slug yego, i odyezhdu ikh, i vinochyerpiyev yego, i vsesozhzhyniya yego, kotoryye on prinosil v khramye i-o. i nye mogla ona boleye udyerzhat'sya i skazala tsaryu: vyerno to, chto ya slyshala v zym-lye svoey o dyelakh tvoikh i o mudrosti tvoey; no ya nye vyerila slovam, dokolye nye prishla, i nye uvidyeli glaza moi: i vot, mnye i v polovinu nye skazano; mudrosti i eti-katstva u tyebya bol'shye, nyezhyeli kak ya slyshala. blazhyenny lyudi tvoi i

blazhyenny sii slugi tvoji, kotoryye vsyegda pryed-stoyat pryed tobouy i slyshat mudrost' tvoyu! da budyet blagoslovyen i-o' eti-k tvoji, kotoryi blagovolil posadit' tyebya na pryestol izrail'yev! i-o', po vyechnoi lyubvi svoey k izrail'yu, postavil tyebya tsaryem, tvorit' sud i pravdu. i podarila ona tsaryu sto dvadtsat' talantov zolota i vyelikoye mnozhyestvo blagov-onii i dragotsyennyye kamni; nikogda yeshchye nye prikhodilo takogo mnozhyestva blagovonii, kakoye podarila tsaritsa savskaya tsaryu solomonu. i korabl' khiramov, kotoryi privozil zoloto iz ofira, pryvez iz ofira vyelikoye mnozhyestvo krasnogo dyeryeva i dragotsyennykh kamney. i sdylal tsar' iz syego krasnogo dyeryeva pyerila dlya khrama i-o i dlya doma tsarskogo, i gusli i psaltiri dlya pyevstvov; nikogda nye prikhodilo stol'ko krasnogo dyeryeva i nye vidano bylo do syego dnya. i tsar' solomon dal tsaritsy savskoi vsye, chyego ona zhyelala i chyego prosila, svyerkh toho, chto podaril yei tsar' solomon svoimi rukami. i otpravilas' ona obratno v svoyu zymlyu, ona i vsye slugi yeye. v zolo-tye, kotorye prikhodilo solomonu v kazhdyi god, vyesu bylo shyest'sot shyest'dyesyat shyest' talantov zolotykh, svyerkh toho, chto [poluchayemo bylo] ot raznoschikov tovara i ot torgovli kuptsov, i ot vsyekh tsaryei araviiskikh i ot oblastnykh nachal'nikov. i sdylal tsar' solomon dyvesti bol'shikh shchitov iz kovanogo zolota, po shyestisot [siklyei] poshlo na kazhdyi shchit; i trista myen'shikh shchitov iz ko-vanogo zolota, po tri miny zolota poshlo na kazhdyi shchit; i postavil ikh tsar' v domye iz livanskogo dy-eryeva. i sdylal tsar' bol'shoi pryestol iz slonovoi kosti i oblozhil yego chistym zolotom; k pryestolu bylo shyest' stupenyei; vyerkh szadi u pryestola byl kruglyi, i byli s obyeykh storon u myesta sidyen'ya lokotniki, i dva l'va stoyali u lokotnikov; i yeshchye dyvenadtsat' l'vov stoyali tam na shyesti stupenyakh po obyey storony. podobnogo symu nye byvalo ni v odnom tsarstvye. i vsye sosudy dlya pit'ya u tsarya solomona [byli] zolotyey, i vsye sosudy v domye iz li-vanskogo dyeryeva byli iz chistogo zolota; iz syerye-bra nychyego nye bylo, potomu chto syeryebro vo dni solomonovy schitalos' ni za chto; ibo u tsarya byl na morye farsisskii korabl' s korablyem khiramovym; v tri goda raz prikholil farsisskii korabl', privozivshii zoloto i syeryebro, i slonovuyu kost', i obyey'yan, i pavlinov. tsar' solomon pryevoskhodil vsyekh tsaryei zymli eti-katstvom i mudrost'yu. i vsye [tsari] na zymlye iskali vidyet' solomona, chtoby poslushat' mudrosti yego, kotoruyu vlozhil eti-k v syerdtsye yego. i oni podnosili yemu, kazhdyi ot syebva, v dar: sosudy syeryebryanye i sosudy zolotyey, i odyezhdy, i oruzhiye, i blagovoniya, konyei i mulov, kazhdyi god. i nabral solomon kolyesnits i vsadnikov; u nyego bylo tysyacha chyetyryesta kolyesnits i dyvenadtsat' tysyach vsadnikov; i razmyestil on ikh po kolyesnich-nym gorodam i pri tsarye v iyerusalimye. i sdyle-l tsar' syeryebro v iyerusalimye ravnotsyennym s prostymi kamnyami, a kyedry, po ikh mnozhyestvu, sdylal ravnotsyennymi s sikomorami, [rastushchimi] na nizkikh myestakh. konyei zhye tsaryu solomonu privodili iz yegipta i iz kuvy; tsarskiye kuptsy poku-pali ikh iz kuvy za dyen'gi. kolyesnitsa iz yegipta

poluchayema i dostavlayema byla za shyest'sot [sik-lyei] syeryebra, a kon' za sto pyat'dyasyat. takim zhye obrazom oni rukami svoimi dostavlyali [vsye eto] tsaryam khyettyeiskim i tsaryam aramyeyiskim.

11

i polyubil tsar' solomon mnogikh chuzhyestrannykh zhyenshchin, kromye dochyeri faraonovoi, moav-ityanok, ammonityanok, idumyeyanok, sidonyanok, khyettyeyanok, iz tyeikh narodov, o kotorykh i-o' skazal synam izrail'yevym: nye vkhoditye k nim, i oni pust' nye vkhodyat k vam, chtoby oni nye sklonili syerdtsa vashyego k svoim eti-kam'; k nim prilypilsya solomon lyubov'yu. i bylo u nyego syem'sot zhyen i trista nalozhnits; i razvratili zhyeny yego syerdtsy yego vo vryemya khamosti solomona zhyeny yego sklonili syerdtsy yego k inym eti-kam, i syerdtsy yego nye bylo vpolnye pryedano i-o eti-ku svoymu, kak syerdtsy davida, ottsa yego. i stal solomon sluzhit' astartye, bozhyestvu sidonskomu, i milkhomu, myerzosti ammonitskoi. i dyelal solomon nyegugodnoye pryed ochami i-o i nye vpolnye poslyedoval i-o, kak david, otyets yego. togda postroil solomon kapishchye khamosu, myerzosti moavitskoi, na gorye, kotoraya pryed iyerusalimom, i molokhu, myerzosti ammonitskoi. tak sdyelal on dlya vsyekh svoikh chuzhyestrannykh zhyen, kotorye kadili i prinisili zhertyy svoim eti-kam. i razgnyevalsya i-o' na solomona za to, chto on uklonil syerdtsy svoye ot i-o eti-ka izrail'yeva, kotoryi dva raza yavlyalsya yemu i zapovyedal yemu, chtoby on nye slyedoval inym eti-kam; no on nye ispolnil togo, chto zapovyedal yemu i-o'. i skazal i-o' solomonu: za to, chto tak u tyebya dyelayetsya, i ty nye sokhranil zavyyeta moyego i ustavov moikh, kotoryye ya zapovyedal tyebye, ya otorgnu ot tyebya tsarstvo i otdam yego rabu tvoyemu; no vo dni tvoi ya nye sdyelayu syego radi davida, ottsa tvoyego; iz ruki syna tvoyego istorgnu yego; i nye vsye tsarstvo istorgnu; odno kolyeno dam synu tvoyemu radi davida, raba moyego, i radi iyerusalima, kotoryi ya izbral. i vozdvig i-o' protivnika na solomona, adyera idumyeyanin, iz tsarskogo idumyeyiskogo roda. kogda david byl v idumye, i voyenachal'nik ioav prishyel dlya pogryebyeniya ubitykh i izbil vyes' muzhyeskii pol v idumye, – ibo shyest' myesyat-syev prozhil tam ioav i vsye izrail'tyanye, dokolye nye istryebili vsyego muzhyeskogo pola v idumye, – togda syei adyer ubyezhal v yegipyet i s nim nyeskol'ko idumyeyan, sluzhivshikh pri otsyey yego; adyer [byl togda] malym ryebenynkom. otrpavivshis' iz madiama, oni prishli v faran i vzyali s soboyu lyudyei iz farana i prishli v yegipyet k faraonu, tsaryu yegipyetskomu. on dal yemu dom, i naznachil yemu sodyerzhaniye, i dal yemu zymlyu. adyer sniskal u faraona boi'shuyu milost', tak chto on dal yemu v zhyenu syestru svoyei zhyeny, syestru tsaritsy takhpyenyey. i rodila yemu syestra takhpyenyesy syna gyenuvata. takhpyenyesa vospityvala yego v domye faraonovom; i zhil gyenuvat v domye faraonovom vmystye s synov'yami faraonovymi. kogda adyer uslyshal, chto david pochil s ottsami svoimi i chto

voyenachal'nik ioav umyer, to skazal faraonu: otpusti myenya, ya poidu v svoyu zymlyu. i skazal yemu faraon: razvye ty nuzhdayesh'sya v chyem u myenya, chto khochesh' idti v svoyu zymlyu? on otyvechal: nyet, no otpusti myenya. i vozdvig eti-k protiv solomona yeshchye protivnika, razona, syna yeliady, kotoryi ubyezhal ot gosudarya svojego adraazara, tsarya suvskogo, i, sobrav okolo syebya lyudyei, sdyelalsya nachal'nikom shaiki, poslye togo, kak david razbil [adraazara]; i poshli oni v damask. i vodvorilis' tam, i vladychyestvovali v damaskye. i byl on protivnikom izrail'ya vo vsye dni solomona. kromye zla, [prichinyennogo] adyerom, on vsyegda vryedil izrail'yu i sdyelalsya tsaryem sirii. i iyerovoam, syn navatov, yefremlyanin iz tsaryedy, – imya maty-eri yego vdovy: tsyerua, –rab solomonov, podnyal ruku na tsarya. i vot obstayatel'stvo, po kotoremu on podnyal ruku na tsarya: solomon stroil millo, pochinival povryezhdeniya v gorodye davida, ottsa svojego. iyerovoam byl chyelovyek muzhyestvyennyi. solomon, zamyetiv, chto etot molodoi chyelovyek umyeyet dyelat' dyelo, postavil yego smotrit'yem nad obrochnymi iz doma iosi-fova. v to vryemya sluchilos' iyerovoamu vyiti iz iyerusalima; i vstryetil yego na dorogye prorok akhiya silomlyanin, i na nyem byla novaya odyezhda. na polye ikh bylo tol'ko dvoye. i vzyal akhiya novuyu odyezhdu, kotoraya byla na nyem, i razodral yeye na dyvenadtsat' chastyei, i skazal iyerovoamu: voz'mi syebye dyesyat' chastyei, ibo tak govorit i-o' eti-k izrail'yev: vot, ya istorgayu tsarstvo iz ruki solomonovoi i dayu tyebye dyesyat' kolyen, a odno kolyeno ostanetsya za nim radi raba moyego davida i radi goroda iyerusalima, kotoryi ya izbral iz vsyekh kolyen izrail'yevykh. eto za to, chto oni ostavili myenya i stali poklonyat'sya astartye, bozhyestvu sidonskomu, i khamosu, eti-ku moavitskomu, i milkhomu, eti-ku ammonitskomu, i nye poshli putyami moimi, chtoby dyelat' ugodnoye pryed ochami moimi i [soblyudat'] ustavy moi i zapovyedi moi, podobno davidu, ottsu yego. ya nye byeru vsyego tsarstva iz ruki yego, no ya ostavlyu yego vladykoyu na vsye dni zhizni radi davida, raba moyego, kotorigo ya izbral, kotoryi soblyudal zapovyedi moi i ustavy moi; no voz'mu tsarstvo iz ruki syna yego i dam tyebye iz nyego dyesyat' kolyen; a synu yego dam odno kolyeno, daby ostavalsya svyetil'nik davida, raba moyego, vo vsye dni pryed litsyem moim, v gorodye iyerusalimye, kotoryi ya izbral syebye dlya pryebvaniya tam imyeni moyego. tyebya ya izbirayu, i ty budyesh' vladychyestvovat' nad vsyem, chyego pozhylayet dusha tvoya, i budyesh' tsaryem nad izrail'yem; i yesli budyesh' soblyudat' vsye, chto ya zapovyeduyu tyebye, i budyesh' khodit' putyami moimi i dyelat' ugodnoye pryed ochami moimi, soblyudaya ustavy moi i zapovyedi moi, kak dyelal rab moy david, to ya budu s tobouy i ustroyu tyebye dom tverdyi, kak ya ustroil davidu, i otdam tyebye izrail'ya; i smiryu ya rod davidov za siye, no nye na vsye dni. solomon zhye khotyel umyertvit' iyerovoama; no iyerovoam vstal i ubyezhal v yegipyet k susakimu, tsaryu yegipyetskomu, i zhil v yegiptye do smyerti solomonovoi.

prochiye sobytiya solomonovy i vsye, chto on dyelal, i mudrost' yego opisany v knigye dyel solomonovykh. vryemyeni tsarstvovaniya solomonova v iyerusalimye nad vsyem izrail'yem [bylo] sorok lyet. i pochil solomon s ottсами svoimi i pogryeben byl v gorodye dauida, otssa svoeyego, i votsarilsya vmyesto nyego syn yego rovoam.

12

i poshyel rovoam v sikh'yem, ibo v sikh'yem prishli vsye izrail'tyan'e, chtoby votsarit' yego. i uslyshal o tom iyerovoam, syn navatov, kogda nakhodilsya yeshchye v yegiptye, kuda ubyezhal ot tsarya solomona, i vozvratilsya iyerovoam iz yegipta; i poslali za nim i prizvali yego. togda iyerovoam i vsye sobraniye izrail'tyan prishli i govorili rovoamu i skazali otyets tvoi nalozhil na nas tyazhkoye igo, ty zhye oblyegchi nam zhyestokuyu rabotu otssa tvoyego i tyazhkoye igo, kotoroye on nalozhil na nas, i togda my budyem sluzhit' tyebe. i skazal on im: poiditye i chryez tri dnya opyat' priditye ko mnye. i poshyel narod. tsar' rovoam sovyetovalsya so startsam, kotoryye pryedstoyali pryed solomonom, ottsom yego, pri zhizni yego, i govoril: kak posovyetuyetye vy mnye otvyechat' syemu narodu? oni govorili yemu i skazali: yesli ty na syei dyen' budyesh' slugoyu narodu syemu i us-luzhish' yemu, i udovlyetvorish' im i budyesh' govorit' im laskovo, to oni budut tvoimi rabami na vsye dni. no on pryenyebryeg sovyet startsyev, chto oni sovyetovali yemu, i sovyetovalsya s molodymi lyud'mi, kotoryye vyrosli vmyesty s nim i kotoryye pryedstoyali pryed nim, i skazal im: chto vy posovyetuyetye mnye otvyechat' narodu syemu, kotoryi govoril mnye i skazal: oblyegchi igo, kotoroye nalozhil na nas otyets tvoi? i govorili yemu molodyye lyudi, kotoryye vyrosli vmyesty s nim, i skazali: tak skazhi narodu syemu, kotoryi govoril tyebe i skazal: otyets tvoi nalozhil na nas tyazhkoye igo, ty zhye oblyegchi nas; tak skazhi im: moi mizinyets tolshchye chryesl otssa moyego; itak, yesli otyets moi obryemyenyal vas tyazhkim igom, to ya uvvelichu igo vashye; otyets moi nakazyval vas bichami, a ya budu nakazyvat' vas skorpionami. i yeroam i ryes' narod prishli k rovoamu na tryetii dyen', kak prikazal tsar', skazav: priditye ko mnye na tryetii dyen'. i otvyechal tsar' narodu surovo i pryenyebryeg sovyet startsyev, chto oni sovyetovali yemu; i govoril on po sovyetu molodykh lyudyei i skazal: otyets moi nalozhil na vas tyazhkoye igo, a ya uvvelichu igo vashye; otyets moi nakazyval vas bichami, a ya budu nakazyvat' vas skorpionami. i nye poslusal tsar' naroda, ibo tak suzhdjeno bylo i-o, chtoby ispolnilos' slovo yego, kotoroye izryek i-o' chryez akhiyu silomlyanina iyerovoamu, synu navatovu. i uvidyeli vsye izrail'tyan'e, chto tsar' nye poslusal ikh. i otvyechal narod tsaryu i skazal: kakaya nam chast' v dauidye? nyet nam doli v synye iyessyeyevom; po shatram svoim, izrail'! tyepyer' znai svoi dom, david! i razoshysya izrail' po shatram svoim. tol'ko nad synami izrail'yevymi, zhivshimi v gorodakh iudinykh, tsarstvoval rovoam. i poslal tsar' rovoam adonirama,

nachal'nika nad podat'yu; no vsye izrail'tyan'e zabrosali yego kamen'yami, i on umyer; tsar' zhye rovoam pospyeshno vzoshel na kolysnitsu, chtob ubyezhat' v iyerusalim. i otlozhilsya izrail' ot doma dauidova do syego dnya. kogda uslyshali vsye izrail'tyan'e, chto iyerovoam vozvratilsya, to poslali i prizvali yego v sobraniye, i votsarili yego nad vsyemi izrail'tyanami. za domom dauidovym nye ostalos' nikogo, kromye koljena iudina [i vye-niaminova]. rovoam, pribyv v iyerusalim, sobral iz vsyego doma iudina i iz koljena vyeniaminova sto vosyem'dyesyat tysyach otbornykh voynov, daby voyevat' s domom izrail'yevym dlya того, chtoby vozvratit' tsarstvo rovoamu, synu solomonovu. i bylo slovo bozhiiye k sameyeyu, chyelovyeku bozhiiyu, i skazano: skazhi rovoamu, synu solomonovu, tsaryu iudyeiskomu, i vsyemu domu iudinu i vyeniaminovu i prochyemu narodu: tak govorit i-o': nye khoditye i nye nachinaitye voyny s brat'yami vashimi, synami izrail'yevymi; vozvratityes' kazhdyi v dom svoi, ibo ot myenya eto bylo. i poslushalis' oni slova i-o i poshli nazad po slovu i-o. i obstroil iyerovoam sikh'yem na gorye yefryemovoi i posyelilsya v nyem; ottuda poshyel i postroil pyenuil. i govoril iyerovoam v syerdtsyey svoym: tsarstvo mozhyet opyat' pyereyiti k domu dauidovu; yesli narod syei budget khodit' v iyerusalim dlya zhyertvoprinoshyeniya v domye i-o, to syerdtsyey naroda syego obratitsya k gosudaryu svoymu, k rovoamu, tsaryu iudyeiskomu, i ub'yut oni myenya i vozvratyatsya k rovoamu, tsaryu iudyeiskomu. i posovyetovavshis' tsar' sdylal dvukh zolotykh tyel'tsov i skazal [narodu]: nye nuzhno vam khodit' v iyerusalim; vot eti-ki tvoi, izrail', kotoryye vyvylei tyebya iz zymli yegipyetskoi. i postavil odnogo v vyefilye, a drugogo v danye. i povyelo eto ko gryekhu, ibo narod stal khodit' k odnomu [iz] [nikh], dazhye v dan. i postroil on kaphishchye na vysotyey i postavil iz naroda svyashchyennikov, kotoryye nye byli iz synov lyeviinykh. i ustanovil iyerovoam prazdnik v vos'moi myesyats, v pyatnadsatsyi dyen' myesyatsa, podobnyi tomu prazdniku, kakoi byl v iudyeey, i prinosil zhyertyu na zhyertyennikiye; to zhye sdylal on v vyefilye, chtoby prinosit' zhyertvu tyel'tsam, kotorykh sdylal. i postavil v vyefilye svyashchyennikov vysot, kotoryye ustroil, i prinyes zhyertyu na zhyertyennikiye, kotoryi on sdylal v vyefilye, v pyatnadsatsyi dyen' vos'mogo myesyatsa, myesyatsa, kotoryi on proizvol'no naznachil; i ustanovil prazdnik dlya synov izrail'yevykh, i podoshyel k zhyertyenniku, chtoby sovyershit' kuryeniye.

13

i vot, chyelovyek bozhii prishyel iz iudyei po slovu i-o v vyefil, v to vryemya, kak iyerovoam stoyal u zhyertyennika, chtoby sovyershit' kuryeniye. i proiznyes k zhyertyenniku slovo i-o i skazal: zhyertyennik, zhyertyennik! tak govorit i-o': vot, rodit'sya syn domu dauidovu, imya yemu iosiya, i prinyeset na tyebye v zhyertvu svyashchyennikov vysot, sovyershayushchikh na tyebye kuryeniye, i chyelovyecheskiye kosti sozhzhyet na tyebye. i dal v tot dyen' znamyeniye, skazav: vot znamyeniye togo,

chto eto izryek i-o': vot, etot zhyertyvnyennik raspadyetsya, i pyepyel, kotoryi na nyem, rassyplyet-sya kogda tsar' uslyshal slovo chyelovyeka bozhiiya, proiznyesyennoye k zhyertyvnyenniku v vyefilye, to prostyer iyerovoam ruku svoyu ot zhyertyvnyennika, govorya: voz'mitye yego. i odyeryevyenyela ruka yego, kotoryu on prostyer na nyego, i nye mog on povorotit' yeye k syebye. i zhyertyvnyennik raspalsya, i pyepyel s zhyertyvnyennika rassypalsya, po znamyeniyu, kotorye dal chyelovyek bozhii slovom i-o. i skazal tsar' chyelovyeku bozhiiyu: umilostiv lit-sye i-o eti-ka tvoyego i pomolis' obo mnye, chtoby ruka moya mogla povorotit'sya ko mnye. i umilostivil chyelovyek bozhii lityse i-o, i ruka tsarya povorotilas' k nyemu i stala, kak pryezhdye. i skazal tsar' chyelovyeku bozhiiyu: zaidi so mnoyu v dom i podkrypi syebye pishcheyu, i ya dam tyebye podarok. no chyelovyek bozhii skazal tsaryu: khotya by ty daval mnye poldoma tvoyego, ya nye poidu s tobou i nye budu yes't' khlyeba i nye budu pit' vody v etom myesty, ibo tak zapovyedano mnye slovom i-o: nye yesh' tam khlyeba i nye pyei vody i nye vozvrashchaisya toyu dorogoyu, kotoryu ty shyel'. i poshyel on drugoyu dorogoyu i nye poshyel obratno toyu dorogoyu, kotoryu prishyel v vyefil'. v vyefilye zhil odn prorok-starjets. syn yego prishyel i rasskazal yemu vsye, chto sdyelal syegodnya chyelovyek bozhii v vyefilye; i slova, kakiye on govoril tsaryu, pyeryeskazali [synov'ya] ottsu svoymu. i sprosil ikh otyets ikh: kakoyu dorogoyu on poshyel? i pokazali synov'ya yego, kakoyu dorogoyu poshyel chyelovyek bozhii, prikhodivshii iz iudyei. i skazal on synov'jam svoim: osyedlaitye mnye osla. i osyedlali yemu osla, i on syel na nyego. i poyekh'al za chyelovyekom bozhiiim, i nashyel yego sidyashchyego pod dubom, i skazal yemu: ty li chyelovyek bozhii, prishyedshii iz iudyei? i skazal tot: ya. i skazal mnye: zaidi ko mnye v dom i poyesh' khlyeba. tot skazal: ya nye mogu vozvratit'sya s tobou i poiti k tyebye; nye budu yes't' khlyeba i nye budu pit' u tye-bya vody v syem myesty, ibo slovom i-o skazano mnye: nye yesh' khlyeba i nye pyei tam vody i nye vozvrashchaisya toyu dorogoyu, kotoryu ty shyel'. i skazal on yemu: i ya prorok takoi zhye, kak ty, i angyl govoril mnye slovom i-o, i skazal: voroti yego k syebye v dom; pust' poyest on khlyeba i nap'yetsya vody'. —on solgal yemu. i tot vorotil-sya s nim, i poyel khlyeba v yego domye, i napilsya vody. kogda oni yeshchye sidely za stolom, slovo i-o bylo k proroku, vorotivshemu yego. i proiznyes on k chyelovyeku bozhiiyu, prishyedshemu iz iudyei, i skazal: tak govorit i-o': za to, chto ty nye povinovalsya ustam i-o i nye soblyul povyeleniya, kotorye zapovyedal tyebye i-o' eti-k tvo, no vorotil-sya, yel khlyeb i pil vodu v tom myesty, o ktorom on skazal tyebye: nye yesh' khlyeba i nye pyei vody, tyelo tvoye nye voidyet v grobnitsu ottsov tvoikh. poslye togo, kak tot poyel khlyeba i napilsya, on osyedlal osla dlya proroka, ktorogo on vorotil. i otpravilsya tot. i vstryetil yego na dorogye lyev i umyertvil yego. i lyezhalo tyelo yego, broshyennoye na dorogye; osyl zhye stoyal podlye nyego, i lyev stoyal podlye tyela. i vot, prokhodivshiye mimo

lyudi uvidyeli tyelo, broshyennoye na dorogye, i l'va, stoyashchyego podlye tyela, i poshli i rasskazali v gorodye, v ktorom zhil prorok-starjets. prorok, vorotivshii yego s dorogi, uslyshav [eto], skazal: eto tot chyelovyek bozhii, kotoryi nye povinovalsya ustam i-o; i-o' pryedal yego l'vu, kotoryi izvuzal-ratrudit'syama yego i umyertvil yego, po slovu i-o, ktoroye on izryek yemu. i skazal synov'jam svoim: osyedlaitye mnye osla. i osyedlali oni. on otpravil-sya i nashyel tyelo yego, broshyennoye na dorogye; osyl zhye i lyev stoyal podlye tyela; lyev nye s'yl tyela i nye izvuzal-ra-trudit'syama osla. i podnyal prorok tyelo chyelovyeka bozhiiya, i polozhil yego na osla, i povyez yego obratno. i poshyel prorok-starjets v gorod [svoi], chtoby oplakat' i pokhoronit' yego. i polozhil tyelo yego v svoeyi grobnitsye i plakal po nyem: uvy, brat moi! poslye pogrye-byeniya yego on skazal synov'jam svoim: kogda ya umru, pokhoronitye myenya v grobnitsye, v ktoroi pogryebyen chyelovyek bozhii; podlye kostyei yego polozhitye kosti moi; ibo sbudyetsya slovo, kotorye on po povyeleniyu i-o proiznyes o zhyertyvnyennike v vyefilye i o vsyekh kapishchakh na vysotakh, v gorodakh samariiskikh. i poslye syego sobytiya iyerovoam nye soshyel so svoeyi khudoi dorogi, no prodolzhal stavit' iz naroda svyashchyennikov vysot; kto khotyel, togo on posvyashchal, i tot stanovilsya svyashchyennikom vysot. eto vyelo dom iyerovoamov ko gryekhu i k pogibyeli i k istryeblyeniyu yego s litsa zyeimli.

14

v to vryemya zabolyel aviya, syn iyerovoamov. i skazal iyerovoam zhyenye svoey: vstan' i pyeryeodyen'sya, chtoby nye uznali, chto ty zhyena iyerovoamova, i poidi v silom. tam yes't' prorok akhiya; on pryedskazal mnye, chto ya budu tsaryem syego naroda. i voz'mi s sobou dyesyat' khlyebov, i lyepyeshyek, i kuvshin myedu, i poidi k nyemu: on skazhyet tyebye, chto budyet s otrokom zhyena iyerovoama tak i sdyelala: vstala, poshla v silom i prishla v dom akhii. akhiya uzhye nye mog vidyet', ibo glaza yego sdyelalis' nyepodvizhny ot starosti. i skazal i-o' akhii: vot, idyet zhyena iyerovoama sprosit' tyebya o synye svoym, ibo on bolyen; tak i tak govori yei; ona pridyet pyeryeodyetaya. akhiya, uslyshav shorokh ot nog yeye, kogda ona voshla v dyer', skazal: voidi, zhyena iyerovoamova; dlya chyego bylo tyebye pyeryeodyevat'sya? ya grozny poslannik k tyebye. poidi, skazhi iyerovoamu: tak govorit i-o' eti-k izraillev: ya vozvysil tyebya iz sryedy prostogo naroda i postavil vozhdym naroda moyego izrailya, i ottorg tsarstvo ot doma davidova i dal yego tyebye; a ty nye takov, kak rab moi david, kotoryi soblyudal zapovyedi moi i kotoryi poslyedoval mnye vsyem syerdtsyem svoim, dyelaya tol'ko ugodnoye pryed ochami moimi; ty postupal khuzhye vsyekh, kotorye byli pryezhdye tyebya, i poshyel, i sdyelal syebye inykh eti-kov i istukanov, chtoby raz-drazhit' myenya, myenya zhye otbrosil nazad; za eto ya navyedu byedy na dom iyerovoamov i istryeblyu u iyerovoama [do] mochashchyegosa k styenye, zak-

lyuchennogo i ostavshyegosya v izrailye, i vymyetu dom iyerovoamov, kak vymyetaut sor, dochista; kto umryet u iyerovoama v gorodye, togo s'yedyat psy, a kto umryet na polye, togo sklyuyut ptitsy nye-byesnyye; tak i-o' skazal. vstan' i idi v dom tvoji; i kak skoro noga tvoja stupit v gorod, umryet ditya; i oplachut yego vsye izrail'tyane i pokhonorjat yego, ibo on odin u iyerovoama voidyet v grobnitsu, tak kak v nyem, iz doma iyerovoamova, nashlous' nyechto dobroye pryed i-o eti-kom izrail'yevym. i vosstavit syebye i-o' nad izrail'em tsarya, kotoryi istryebit dom iyerovoamov v tot dyen'; i chto? dazhye tyepyer'. i porazit i-o' izrailya, i [budyet on], kak trostnik, kolyeblyemyi v vodye, i izvyernyet izrail'tyan iz etoi dobroj zymli, ktoruyu dal ottсам ikh, i razvyeyet ikh za ryeku, za to, chto oni sdylali u sye-bya idolov, razdrzhaya i-o; i pryedast [i-o'] izrailya za gryekhi iyerovoama, kotoryye on sam sdylal i kotorymi vyvel v gryekh izrailya. i vstala zhyena iyerovoamova, i poshla, i prishla v firtsu; i lish' tol'ko pyeryestupila chryez porog doma, ditya umyerlo. i pokhonorili yego, i oplakali yego vsye izrail'tyane, po slovu i-o, kotorye on izryek chryez raba svojego akhiyu proroka. prochiye dyela iyerovoama, kak on voveyal i kak tsarstvoval, opisany v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. vryemyeni tsarstvovaniya iyerovoamova bylo dvadtsat' dva goda; i pochil on s ottсами svoimi, i votsarilsya navat, syn yego, vmyesto nyego. rovoam, syn solomonov, tsarstvoval v iudyeie. sorok odin god bylo rovoamu, kogda on votsarilsya, i syemnadtsat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye, v gorodye, kotoryi izbral i-o' iz vsyekh kolyen izrail'yevykh, chtoby pryeblyvalo tam imya yego. imya matyeri yego naama ammonityanka. i dyelal iuda nyegodnoye pryed ochami i-o, i razdrzhali yego boleye vsyego togo, chto sdylali ottsy ikh svoimi gryekhami, kakimi oni gryeshili. i ustroili oni u syebya vysoty i statui i kapishcha na vsyakom vysokom kholmye i pod vsyakim tyenistym dyeryevom. i bludniki byli takzhye v etoi zymlye i dyelali vsye myerzosti tyekkh narodov, kotorykh i-o' prgnal ot litsa synov izrail'yevykh. na pyatom godu tsarstvovaniya rovoamova, susakim, tsar' yegipetskii, vyshyel protiv iyerusalima i vzval sokrovishcha doma i-o i sokrovishcha doma tsarskogo, -vsye vzval; vzval i vsye zolotyie shchity, kotoryye sdylal solomon. i sdylal tsar' rovoam vmyesto nikh myednyie shchity i otдал ikh na ruki nachal'nikam tyelokhranityel'ei, kotorye okhranyali vkhod v dom tsarya. kogda tsar' vykhodil v dom i-o, tyelokhranityeli nyeshli ikh, i potom opyat' odnosili ikh v palatu tyelokhranityel'ei. prochiye o rovoamye i obo vsyem, chto on dyelal, opisano v lyetopisi tsaryei iudyeiskikh. myezhdu rovoamom i iyerovoamom byla vojna vo vsye dni [zhizni ikh]. i pochil rovoam s ottсами svoimi i pogryebyen s ottсами svoimi v gorodye davidovom. imya matyeri yego naama ammonityanka. i votsarilsya aviya, syn yego, vmyesto nyego.

15

v vosemndatsaty god tsarstvovaniya iyerovoama, syna navatova, aviya votsarilsya nad iudyeiami. tri

goda on tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego maakha, doch' avyessaloma. on khodil vo vsyekh gryekhak ottsa svojego, kotorye tot dyelal pryehzhye nyego, i syerdtsy yego nye bylo pryedano i-o eti-ku yego, kak syerdtsye davida, ottsa yego no radi davida i-o' eti-k yego dal yemu svyetil'nik v iyerusalimye, vosstaviv po nyem syna yego i utvyerdv iyerusalim, potomu chto david dyelal ugodnoye pryed ochami i-o i nye otstupal ot vsyego togo, chto on zapovyedal yemu, vo vsye dni zhizni svoiei, kromye postupka s uriyeu khyettyeyaninom. i vojna byla myezhdu rovoamom i iyerovoamom vo vsye dni zhizni ikh. prochiye dyela avii, vsye, chto on sdylal, opisano v lyetopisi tsaryei iudyeiskikh. i byla vojna myezhdu aviyeu i iyerovoamom. i pochil aviya s ottсами svoimi, i pokhonorili yego v gorodye davidovom. i votsarilsya asa, syn yego, vmyesto nyego. v dvadtsaty god [tsarstvovaniya] iyerovoama, tsarya izrail'skogo, votsarilsya asa nad iudyeiami i sorok odin god tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego ana, doch' avyessaloma. asa dyelal ugodnoye pryed ochami i-o, kak david, otvets yego. on izgnal bludnikov iz zymli i otvyrger vsyekh idolov, kotorykh sdylali ottsy yego, i dazhye mat' svoyu anu lishil zvaniya tsaritsy za to, chto ona sdylala istukan astarty; i izrubil asa istukan yeye i zhyhe v potoka kyedrona. vysoty zhye nye byli unichtozhyeny. no syerdtsy asy bylo pryedano i-o vo vsye dni yego. i vnyes on v dom i-o' vyeshchi, posvyashchyennyye ottsom yego, i vyeshchi, posvyashchyennyye im: syeryebro i zoloto i sosudy. i vojna byla myezhdu asoyu i vaasoyu, tsaryem izrail'skim, vo vsye dni ikh. i vyshyel vaasa, tsar' izrail'skii, protiv iudiei i nachal stroit' ramu, chtoby nikto nye vykhodil i nye ukhodil k asye, tsaryu iudyeiskomu. i vzval asa syeryebro i zoloto, ostavavshyeyesya v sokrovishchnitsakh doma i-o i v sokrovishchnitsakh doma tsarskogo, i dal yego v ruki slug svoikh, i poslal ikh tsar' asa k vye-nadadu, synu tavrmona, syna khyezionova, tsaryu siriiskomu, zhivshyemu v damaskye, i skazal: soyuz da budyet myezhdu mnoyu i myezhdu toboyu, [kak byl] myezhdu ottsom moim i myezhdu ottsom tvoim; vot, ya posylayu tyebye v dar syeryebro i zoloto; rastorgni soyuz tvoji s vaasoyu, tsaryem izrail'skim, chtoby on otoshyel ot myenya. i poslushalsya vye-nadad tsarya asy, i poslal voyenachal'nikov svoikh protiv gorodov izrail'skikh, i porazil ain i dan i avyel-byef-maakhu i vyes' kinnyerof, po vsyei zymlye nyeffalima. uslyshav [o sym], vaasa pyeryestal stroit' ramu i vozvratilsya v firtsu. tsar' zhye asa sozval vsyekh iudyeiev, nikogo nye isklyuchaya, i vynyeshli oni iz ramy kamni i dyeryeva, kotorye vaasa upotryeblyal dlya stroyeniya. i vystroil iz nikh tsar' asa givu vnyeniaminovu i mitspu. vsye prochiye dyela asy i vsye podvigi yego, i vsye, chto on sdylal, i goroda, kotorye on postroil, opisany v lyetopisi tsaryei iudyeiskikh, kromye togo, chto v starosti svoiei on byl bolyn nogami. i pochil asa s ottсами svoimi i pogryebyen s ottсами svoimi v gorodye davida, ottsa svojego. i votsarilsya iosafat, syn yego, vmyesto nyego. navat zhye, syn iyerovoamov, votsarilsya nad izrail'em vo vtoroi god asy, tsarya iudyeiskogo, i tsarstvoval nad izrail'em dva goda.

i dyelal on nyeugodnoye pryed ochami i-o, khodil putyem ottsa svoynego i vo gryekhakh yego, kotorymi tot vvyel izrail'ya v gryekh. i sdylal protiv nyego zagovor vaasa, syn akhii, iz doma issakharova, i ubil yego vaasa pri gavafonye filistimskom, kogda navat i vsye izrail'tyanye osazhdali gavafon: i umyertvil yego vaasa v tryetii god asy, tsarya iudyeiskogo, i votsarilsya vmyesto nyego. kogda on votsarilsya, to izbil vyes' dom iyerovoamov, nye ostavil ni dushi u iyerovoama, dokolye nye istryebil yego, po slovu i-o, kotorye on izryek chryez raba svoynego akhiyu silomyanina, za gryekhi iyerovoama, kotoryye on sam dyelal i kotorymi vvyel v gryekh izrail'ya, za oskorblyeniye, kotorym on prognyeval i-o eti-ka izrail'yeva. prochiye dyela navata, vsye, chto on sdylal, opisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. i voina byla myezhdu asoyu i vaasoyu, tsaryem izrail'skim, vo vsye dni ikh. v tryetii god asy, tsarya iudyeiskogo, votsarilsya vaasa, syn akhii, nad vsyemi izrail'tyanami v firtsye [i tsarstvoval] dvadtsat' chyettyre goda. i dyelal nyeugodnoye pryed ochami i-o i khodil putyem iyerovoama i vo gryekhakh yego, kotorymi tot vvyel v gryekh izrail'ya.

16

i bylo slovo i-o k iuyu, synu ananiyevu, o vaasye: za to, chto ya podnyal tyebya iz prakha i sdylal tyebya vozhdym naroda moyego izrail'ya, ty zhye poshyel putyem iyerovoama i vvyel v gryekh narod moi izrail'tyan, chtoby on prognyeval myenya gryekhami svoimi, vot, ya otvyergnu dom vaasy i dom potomstva yego i sdylayu s domom tvoim to zhye, chto s domom iyerovoama, syna navatova kto umryet u vaasy v gorodye, togo s'yedyat psy; a kto umryet u nyego na polye, togo sklyuyut pititsy nyebesnyye. prochiye dyela vaasy, vsye, chto on sdylal, i podvigi yego opisany v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. i pochil vaasa s ottсами svoimi, i pogryeben v firtsye. i votsarilsya ila, syn yego, vmyesto nyego. no chryez iuya, syna ananiyeva, uzhye bylo [skazano] slovo i-o o vaasye i o domye yego i o vsyem zlye, kakoye on dyelal pryed ochami i-o, razdrzhaya yego dyelami ruk svoikh, podrazhaya domu iyerovoamovu, za chto on istryebyl byl. v dvadtsat' shyestoi god asy, tsarya iudyeiskogo, votsarilsya ila, syn vaasy, nad izrail'em v firtsye, [i tsarstvoval] dva goda. i sostavil protiv nyego zagovor rab yego zamvrii, nachal'stvoavshii nad polovinoyu kolyesnits. kogda on v firtsye napilsya dop'iana v domye arsy, nachal'stvuyushchego nad dvortsom v firtsye, togda voshel zamvrii, porazil yego i umyertvil yego, v dvadtsat' syed'moi god asy, tsarya iudyeiskogo, i votsarilsya vmyesto nyego. kogda on votsarilsya i syel na pryestolye yego, to istryebil vyes' dom vaasy, nye ostavil yemu mochashcheygosya k styenye, ni rodstvennykov yego, ni družeyi yego. i istryebil zamvrii vyes' dom vaasy, po slovu i-o, kotorye on izryek o vaasye chryez iuya proroka, za vsye gryekhi vaasy i za gryekhi ily, syna yego, kotoryye oni sami dyelali i kotorymi vvodili izrail'ya v gryekh, razdrzhaya i-o eti-ka izrail'yeva svoimi idolami. prochiye dyela ily, vsye, chto on sdylal,

opisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. v dvadtsat' syed'moi god asy, tsarya iudyeiskogo, votsarilsya zamvrii i tsarstvoval syem' dneiy v firtsye, kogda narod osazhdal gavafon filistimskii. kogda narod osazhdavshii uslyshal, chto zamvrii sdylal zagovor i umyertvil tsarya, to vsye izrail'tyanye votsarili amvriya, voyenachal'nika, nad izrail'em v tot zhye dyen', v stanye. i otstupili amvrii i vsye izrail'tyanye s nim ot gavafona i osadili firtsu. kogda uvidel zamvrii, chto gorod vzyat, voshel vo vnutyrennyuyu komnatu tsarskogo doma i zazhyeg za soboyu tsarskii dom ognym i pogib za svoi gryekhi, v chym on sogryeshil, dyelaya nyeugodnoye pryed ochami i-o, khodya putyem iyerovoama i vo gryekhakh yego, kotoryye tot sdylal, chtoby vvyesti izrail'ya v gryekh. prochiye dyela zamvriya i zagovor yego, kotoryi on sostavil, opisany v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. togda razdyelilsya narod izrail'skii nadvoye: polovina naroda stoyala za famniya, syna gonafova, chtoby votsarit' yego, a polovina za amvriya. i odyerzhal vyerkh narod, kotoryi za amvriya, nad narodom, kotoryi za famniya, syna gonafova, i umyer famnii, i votsarilsya amvrii. v tridsat' pyervyi god asy, tsarya iudyeiskogo, votsarilsya amvrii nad izrail'em [i tsarstvoval] dyednadtsat' lyet. v firtsye on tsarstvoval shyest' lyet. i kupil amvrii goru syemyeron u syemira za dva talanta syeryebra, i zastrail goru, i nazval postroyennyi im gorod samariyeyu, po imeny syemira, vladyl'tsa gory. i dyelal amvrii nyeugodnoye pryed ochami i-o i postupal khuzhye vsyekh byvshikh pyervyem nim. on vo vsyem khodil putyem iyerovoama, syna navatova, i vo gryekhakh yego, kotorymi tot vvyel v gryekh izrail'tyan, chtoby prognyeval't' i-o eti-ka izrail'yeva idolami svoimi. prochiye dyela amvriya, kotoryye on sdylal, i muzhyestvo, kotorye on pokazal, opisany v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. i pochil amvrii s ottсами svoimi i pogryeben v samarii. i votsarilsya akhav, syn yego, vmyesto nyego. akhav, syn amvriyev, votsarilsya nad izrail'em v tridsat' vos'moi god asy, tsarya iudyeiskogo, i tsarstvoval akhav, syn amvriya, nad izrail'em v samarii dvadtsat' dva goda. i dyelal akhav, syn amvriya, nyeugodnoye pryed ochami i-o bolyye vsyekh byvshikh pryehzhye nyego. malo bylo dlya nyego vpadat' v gryekhi iyerovoama, syna navatova; on vzyal syebe v zhyenu iyezavyl', doch' yefvaala tsarya sidonskogo, i stal sluzhit' vauu i poklonyat'sya yemu. i postavil on vauu zhyertvyenik v kapischchye vaua, kotoryi postroil v samarii. i sdylal akhav dubravu, i bolyye vsyekh tsaryei izrail'skikh, kotoryye byli pryehzhye nyego, akhav dyelal to, chto razdrzhayet i-o eti-ka izrail'yeva. v yego dni akhiil vyefilyanin postroil iyerikhon: na pyervyentsye svoym aviramyem on polozhil osnovaniye yego i na mladshym svoym [synye] syeguby postavil vorota yego, po slovu i-o, kotorye on izryek chryez iisusa, syna navina.

17

i skazal iliya fyesvityanin, iz zhityel'yei galaadskikh, akhavu: zhiv i-o' eti-ka izrail'ye, pryed kotorym ya stoyu! v sii gody nye budyet ni rosy, ni dozhdya, razvye tol'ko po moyemu slovu. i bylo k nyemu

slovo i-o: poidi otsyuda i obratis' na vostok i skroisya v potoka khorafa, chto protiv iordana iz etogo potoka ty budyesh' pit', a voronam ya povyelyel kormit' tyebya tam. i poshyel on i sdyelal po slovu i-o; poshyel i ostalsya u potoka khorafa, chto protiv iordana. i vorony prinosili yemu khlybe i myaso poutru, i khlybe i myaso po vyechyeru, a iz potoka on pil. po proshyestvii nyekotorogo vryemyeni etot potok vysokh, ibo nye bylo dozhdya na zye'mlyu. i bylo k nyemu slovo i-o: vstan' i poidi v saryeptu sidonskuyu, i ostavaisya tam; ya povyelyel tam zhyenshchine vdovye kormit' tyebya. i vstal on i poshyel v saryeptu; i kogda prishyel k vorotam goroda, vot, tam zhyenshchina vdova sobirayet drova. i podozval on yeye i skazal: dai mnye nyemnogo vody v sosudye napit'sya. i poshla ona, chtoby vz'yat'; a on zakrichal vslyed yei i skazal: voz'mi dlya myenya i kusok khlybea v ruki svoi. ona skazala: zhiv i-o' eti-k tvoi! u myenya nychyego nyet pyechyenogo, a tol'ko yest' gorst' muki v kadmeye i nyemnogo masla v kuvshinye; i vot, ya nabyeru polyena dva drov, i poidu, i prigotovlyu eto dlya syebya i dlya syna moyego; s'yedim eto i umyrem. i skazal yei iliya: nye boisia, poidi, sdyelai, chto ty skazala; no pryehzhye iz etogo sdyelai nyebol'shoi opryesnok dlya myenya i prinyesi mnye; a dlya syebya i dlya svoynego syna sdyelayesh' poslye; ibo tak govorit i-o' eti-k izrail'ev: muka v kadmeye nye istoshchitsya, i maslo v kuvshinye nye ubudyet do togo dnya, kogda i-o' dast dozhd' na zye'mlyu. i poshla ona i sdyelala tak, kak skazal iliya; i kormilas' ona, i on, i dom yeye nyeskol'ko vryemyeni. muka v kadmeye nye istoshchalas', i maslo v kuvshinye nye ubывало, po slovu i-o, kotoroye on izryek chryez iliyy. poslye etogo zabolyel syn etoi zhyenshchiny, khozyaiki doma, i bolyezn' yego byla tak sil'na, chto nye ostalos' v nyem dykhaniya. i skazala ona ilii: chto mnye i tyebye, chyelovyek bozhii? ty prishyel ko mnye napomnit' gryekhi moi i umyertvit' syna moyego. i skazal on yei: dai mnye syna tvoyego. i vz'yal yego s ruk yeye, i ponyes yego v gornitsu, gdye on zhil, i polozhil yego na svoyu postyl', i vozvz'ak i-o i skazal: i-o bozhnye moi! nyeuzhyeli ty i vdovye, u ktoroi ya pryebvyayu, sdyelayesh' vizual'ra-trudit'sya, umyertviv syna yeye? i prostyershis' nad otrokom trizhdy, on vozvz'ak i-o i skazal: i-o bozhnye moi! da vozvratitsya dusha otroka syego v nyego! i uslyshal i-o' golos ilii, i vozvratilas' dusha otroka syego v nyego, i on ozhil. i vz'yal iliya otroka, i svyel yego iz gornitsy v dom, i otdal yego matyeri yego, i skazal iliya: smotri, syn tvoi zhiv. i skazala ta zhyenshchina ilii: tyepyer'-to ya uznala, chto ty chyelovyek bozhii, i chto slovo i-o v ustakh tvoikh istinno.

18

po proshyestvii mnogikh dneiy bylo slovo i-o k ilii v tryetii god: poidi i pokazhis' akhavu, i ya dam dozhd' na zye'mlyu. i poshyel iliya, chtoby pokazat'sya akhavu. golod zhye sil'nyi byl v samarii. i prizval akhav avdiya, nachal'stovavshyego nad dvortsom. avdii zhye byl chyelovyek vyes'ma etikoboyaznyynni i kogda iyezavyel' istryeblyala pro-

rokov i-o, avdii vz'yal sto prorokov, i skryval ikh, po pyatidyesyati chyelovyek, v pyeshchyerakh, i pital ikh khlyebom i vodoyu. i skazal akhav avdiyu: poidi po zye'mlye ko vsyem istochnikam vodnym i ko vsyem potokam na zye'mlye, nye naidyem li gdye travy, chtoby nam prokormit' konyei i loshakov i nye lishit'sya skota. i razdyelili oni myezhdu soboyu zye'mlyu, chtoby oboiti yeye: akhav osobo poshyel odnoyu dorogoyu, i avdii osobo poshyel drugoyu dorogoyu. kogda avdii shyel dorogoyu, vot, navstryechu yemu idyet iliya. on uznal yego i pal na litsye svoje i skazal: ty li eto, i-o moi iliya? tot skazal yemu: ya; poidi, skazhi i-o tvoyemu: iliya zdyes". on skazal: chyem ya provinilsya, chto ty pryedayesh' raba tvoyego v ruki akhava, chtob umyertvit' myenya? zhiv i-o' eti-k tvoi! nyet ni odnogo naroda i tsarstva, kuda by nye posylal gosudar' moi iskat' tyebya; i kogda yemu govorili, [chto tyebya] nyet, on bral klyatvu s togo tsarstva i naroda, chto nye mogli otsykat' tyebya; a ty tyepyer' govorish': poidi, skazhi i-o tvoyemu: iliya zdyes". kogda ya poidu ot tyebya, togda dukh i-o' unyesyet tyebya, nye znayu, kuda; i yesli ya poidu uvvedomit' akhava, i on nye naidyet tyebya, to on ub'yet myenya; a rab tvoi etikoboyaznyen ot yunosti svoey. raznye nye skazano i-o moyemu, chto ya sdyelal, kogda iyezavyel' ubivala prorokov i-o, kak ya skryval sto chyelovyek prorokov i-o, po pyatidyesyati chyelovyek, v pyeshchyerakh i pital ikh khlyebom i vodoyu? a ty tyepyer' govorish': poidi, skazhi i-o tvoyemu: iliya zdyes"; on ub'yet myenya. i skazal iliya: zhiv i-o' savaof, pryed kotorym ya stoyu! syegodnya ya pokazhus' yemu. i poshyel avdii navstryechu akhavu i donyes yemu. i poshyel akhav navstryechu ilii. kogda akhav uvidyel iliyy, to skazal akhav yemu: ty li eto, smushchayushchii izrailya? i skazal iliya: nye ya smushchayu izrailya, a ty i dom ottsa tvoyego, tyem, chto vy pryetzryeli povyeleniya i-o i idyetye vslyed vaalam; tyepyer' poshli i sobyeri ko mnye vsyego izrailya na goru karmil, i chyetyryesta pyat'dyestat prorokov vaalovykh, i chyetyryesta prorokov dubravnykh, pitayushchikhysya ot stola iyezavyeli. i poslal akhav ko vsyem synam izrail'yevym i sobral vsyekh prorokov na goru karmil. i podoshyel iliya ko vsyemu narodu i skazal: dolgo li vam khromat' na oba kolyyena? yesli i-o' yest' eti-k, to poslyeduite yemu; a yesli vaal, to yemu poslyeduite. i nye otvyechal narod yemu ni slova. i skazal iliya narodu: ya odin ostalsya prorok i-o', a prorokov vaalovykh chyetyryesta pyat'dyestat chyelovyek. pust' dadut nam dvukh tyel'tsov, i pust' oni vybyerut syebye odnogo tyel'tsa, i rassyekut yego, i polozhat na drova, no ognya pust' nye podkladyvayut; a ya prigotovlyu drugogo tyel'tsa i polozhu na drova, a ognya nye podlozhu; i prizovitye vy imya eti-ka vashyego, a ya prizovu imya i-o eti-ka moyego. tot eti-k, kotoryi dast otvyet posryedstvom ognya, yest' eti-k. i otvyechal vyes' narod i skazal: khorosho. i skazal iliya prorokom vaalovym: vybyeritye syebye odnogo tyel'tsa i prigotov'tye vy pryehzhye, ibo vas mnogo; i prizovitye imya eti-ka vashyego, no ognya nye podkladyvayte. i vz'yali oni tyel'tsa, kotoryi dan byl im, i prigotovili, i prizyvali imya vaala ot utra do poludnya,

govorya: vaalye, uslysh' nas! no nye bylo ni golosa, ni otvyeta. i skakali oni u zhyertvyennika, kotoryi sdylal. v poldyen' iliya stal smyeyat'sya nad nimi i govoril: krichitye gromkim gosom, ibo on eti-k; mozhyet byt', on zadumalsya, ili zanyat chyem-libo, ili v dorogye, a mozhyet byt', i spit, tak on prosnyet-sya! i stal oni krichat' gromkim gosom, i kololi sye-bya po svoymu obychovnyeniyu nozhami i kop'yami, tak chto krov' lilas' po nim. proshyel poldyen', a oni vsye yeshchye byesnovalis' do samogo vryemyeni vyechyernyego zhyertvoprinoshenyia; no nye bylo ni golosa, ni otvyeta, ni slukha. togda iliya skazal vsyemu narodu: podoiditye ko mnye. i podoshyel vyes' narod k nyemu. on vosstanovil razrushyennyi zhyertvyennik i-o'. i vzyal iliya dyvenadtsat' kam-nyei, po chislu kolyen synov iakova, ktoromu i-o' skazal tak: izrail' budyet imya tvoye. i postroil iz sikh kamney zhyertvyennik vo imya i-o, i sdylal vokrug zhyertvyennika rov, vmyestimost'yu v dyve saty zhyeryen, i polozhil drova, i rassyek tyel'tsa, i vovizual-ra-trudit'syazhil yego na drova, i skazal: napolni-tye chyetyrye vyedra vody i ylivaitye na vsyesozhigayemuyu zhyertvu i na drova. potom skazal: povtoritye. i oni povtorili. i skazal: sdylaitye [to zhye] v tryetii raz. i sdylali v tryetii raz, i voda polilas' vokrug zhyertvyennika, i rov napolnilsya vodoyu. vo vryemya prinoshenyia vyechyernyei zhyerty po-doshyel iliya prorok i skazal: i-o, bozhye avraamov, isaakov i izrail'ev! da poznayut v syei dyen', chto ty otin edi-k v izrailye, i chto ya rab tvoi i sdylal vsye po slovu tvoymu. uslysh' myenya, i-o, uslysh' myenya! da poznayet narod syei, chto ty, i-o, eti-k, i ty obratish' syerdtsye ikh [k tyebye]. i nispal ogon' i-o' i pozhral vsyesozhzhenyie, i drova, i kamni, i prakh, i poglotil vodu, ktoraya vo ryve. uvidyev [eto], vyes' narod pal na litsye svoye i skazal: i-o' yest' eti-k, i-o' yest' eti-k! i skazal im iliya: skhvatitye prorokov vaalovykh, chtoby ni odin iz nikh nye ukrylsya. i skhvatili ikh, i otvyel ikh iliya k potoku kissonu i zakolol ikh tam. i skazal iliya akhavu: poidi, yesh' i pyei, ibo slyshyen shum dozhdy. i poshyel akhav yest' i pit', a iliya zoshyel na vyerkh karmila i naklonil-sya k zyemlye, i polozhil litsye svoye myezhdu kolye-nami svoimi, i skazal otroku svoymu: poidi, pos-motri k moryu. tot poshyel i posmotryel, i skazal: nichyego nyet. on skazal: prodolzhai [eto] do syemi raz. v syed'moi raz tot skazal: vot, nye-bol'shoye oblako podnimayetsya ot morya, vyelichi-noyu v ladan' chyelovyecheskuyu. on skazal: poidi, skazhi akhavu: zapryagai [kolyesnitsu tvoyu] i poyez-zhai, chtoby nye zastal tyebya dozhd'. myezhdu tyem nyebo sdylalos' mrachno ot tuch i ot vyetra, i poshyel bol'shoi dozhd'. akhav zhye syel v kolyesnitsu, i poyekhail v izryeyel'. i byla na ilii ruka i-o. on opoyasal chryesla svoi i byezhal pryed akhavom do samogo izryeyela.

19

i pyereskazal akhav iyezavyeli vsye, chto sdylal iliya, i to, chto on ubil vsyekh prorokov myechom. i poslala iyezavyel' poslantsa k ilii skazat': pust' to i to sdylayut mnye eti-ki, i yeshchye bol'shye sdye-

layut, yesli ya zavtra k etomu vryemyeni nye sdylayu s tvoeyu dushyeyu togo, chto [sdylano] s dushyeyu kazhdogo iz nikh. uvidyev eto, on vstal i poshyel, chtoby spasti zhizn' svoyu, i prishyel v virsaviyu, ko-toraya v iudye, i ostavil otroka svojego tam a sam otoshyel v pustynyu na dyen' puti i, pridya, syel pod mozhzhyevyvelovym kustom, i prosil smyerti syebe i skazal: dovol'no uzhye, i-o; voz'mi dushu moyu, ibo ya nye luchshye ottsov moikh. i lyeg i zasnul pod mozhzhyevyvelovym kustom. i vot, angyel kos-nulsya yego i skazal yemu: vstan', yesh'. i vzglyanul iliya, i vot, u izgolov'ya yego pyechyenaya lyepyeshka i kuvshin vody. on poyel i napilsya i opyat' zas-nul. i vozvratil'sya angyel i-o' vo vtoroi raz, kosnul-sya yego i skazal: vstan', yesh'; ibo dal'nyaya doroga pryed tobouyu. i vstal on, poyel i napilsya, i, pod-kryepivshis' toyu pishcheyu, shyel sorok dnei i sorok nochey do gory bozhiyei khoriva. i voshyel on tam v pyeshchyeru i nocheyal v nyei. i vot, bylo k nyemu slovo i-o, i skazal yemu [i-o']: chto ty zdyes', iliya? on skazal: vozryevnoval ya o i-o eti-kye savaofye, ibo syny izrail'yevy ostavili za-vvyet tvoi, razrushili tvoi zhyertvyenniki i prorokov tvoikh ubili myechom; ostalsya ya odin, no i moyei dushi ishchut, chtoby otnyat' yeye. i skazal: vyidi i stan' na gorye pryed litsyem i-o, i vot, i-o' proidyet, i bol'shoi i sil'nyi vyetyer, razdirayushchii gory i sokrushayushchii skaly pryed i-o, no nye v vyetrye i-o'; poslye vyetra zyemlyetryasyeniye, no nye v zyemlyetryasyenii i-o'; poslye zyemlyetryasyeniya ogon', no nye v ognye i-o'; poslye ognya vveyaniye tikhogo vyetra. uslyshav [siye], iliya zakryl litsye svoye milot'yu svoeyu, i vyshyel, i stal u vkhoda v pyeshchyeru. i byl k nyemu golos i skazal yemu: chto ty zdyes', iliya? on skazal: vozryevnoval ya o i-o eti-kye savaofye, ibo syny izrail'yevy ostavili za-vvyet tvoi, razrushili zhyertvyenniki tvoi i prorokov tvoikh ubili myechom; ostalsya ya odin, no i moyei dushi ishchut, chtob otnyat' yeye. i skazal yemu i-o': poidi obratno svoeyu dorogoyu chryez pustynyu v damask, i kogda pridyesh', to pomazh' azaila v tsarya nad siriyeu, a iiuya, syna namyessina, pomazh' v tsarya nad izrail'yem; yelisyea zhye, syna safatova, iz avyel-myekholy, pomazh' v proroka vmiesto sye-bya; i abyezhit ot myecha azailova, togo umy-ertvit iiui; a kto spasyetsya ot myecha iiuieya, togo umyertvit yelisyei. vprochyem, ya ostavil myezhdu izrail'tyanami sym' tysyach [muzhyei]; vsyekh sikh kolyeni nye pryeklonyalis' pryed vaalom, i vsyekh sikh usta nye lobyzali yego. i poshyel on ottuda, i nashyel yelisyea, syna safatova, kogda on oral; dyve-nadtsat' par [volov] bylo u nyego, i sam on byl pri dyvenadtsatoi. iliya, prokhodya mimo nyego, brosil na nyego milot' svoyu. i ostavil [yelisei] volov, i pobyezhal za iliyeyu, i skazal: pozvol' mnye potsyelo-vat' ottsa moyego i mat' moyu, i ya poidu za tobouyu. on skazal yemu: poidi i prikhodi nazad, ibo chto sdylal ya tyebye? on, otoidya ot nyego, vyzal paru volov i zakolol ikh i, zazhyegshi plug volov, izzharil myaso ikh, i rozdal lyudyam, i oni yeli. a sam vstal i poshyel za iliyeyu, i stal sluzhit' yemu.

vyenadad, tsar' siriiskii, sobral vsye svoje voisko, i s nimi byli tridsat' dva tsarya, i koni i kolyesnitsy, i poshly, osadil samariyu i voveyal protiv nyeye. i poslal poslov k akhavu, tsaryu izrail'skomu, v gorod, i skazal yemu: tak govorit vyenadad: syeryebro tvoye i zoloto tvoeye-moi, i zhyeny tvoi i luchshiye synov'ya tvoi-moi i otyvechal tsar' izrail'skii i skazal: da budyet po slovu tvoyemu, i-o moi tsar': ya i vsye moye-tvoeye. i opyat' prishli posly i skazali: tak govorit vyenadad: ya poslal k tyebye skazat': syeryebro tvoye, i zoloto tvoye, i zhyeny tvoikh, i synovyei tvoikh otdai mnye'; poetomu ya zavtra, k etomu vryemyeni, prishlyu k tyebye rabov moikh, chtoby oni osmotryeli tvoi dom i domy sluzhashchikh pri tyebye, i vsye dorogoye dlya krazhivshykh vzyali v svoi ruki i unyesli. i sozval tsar' izrail'skii vsyekh staryeishin zemli i skazal: zamyechaitye i smotritye, on zamyshlyayet vizual-ra-trudit'sya; kogda on prysylal ko mnye za zhyenami moimi, i synov'yami moimi, i syeryebrom moim, i zolotom moim, ya yemu nye otkazal. i skazali yemu vsye staryeishiny i vyes' narod: nye slushai i nye soglashaitsya. i skazal on poslam vyenadada: skazhitye i-o moyemu tsaryu: vsye, o chyem ty prysylal v pyervyi raz k rabu tvoyemu, ya gotov sdylat', a etogo nye mogu sdylat'. i poshli posly i otnyesli yemu otvyet. i prislal k nyemu vyenadad skazat': pust' to i to sdylayut mnye eti-ki, i yeshchye bol'shye sdylayut, yesli prakha samariiskogo dostanet po gorsti dlya vsyekh lyudyei, idushchikh za mnoyu. i otyvechal tsar' izrail'skii i skazal: skazhitye: pust' nye khvalitsya podpoyasyvayushchiysya, kak raspoyasyvayushchiysya. uslyshav eto slovo, vyenadad, kotoryi pil vmyestye s tsaryami v palatках, skazal rabam svoim: osazhdaitye gorod. i oni osadili gorod. i vot, odin prorok podoshel k akhavu, tsaryu izrail'skomu, i skazal: tak govorit i-o: vidish' li vsye eto bol'shoye polchishchye? vot, ya syegodnya pryedam yego v ruku tvoyu, chtoby ty znal, chto ya i-o'. i skazal akhav: chryez kogo? on skazal: tak govorit i-o': chryez slug oblastnykh nachal'nikov. i skazal [akhav]: kto nachnyet srazhyeniye? on skazal: ty. [akhav] schel slug oblastnykh nachal'nikov, i nashlos' ikh dvysti tridsat' dva; poslye nikh schel vyes' narod, vsyekh synov izrail'evykh, syem' tysyach. i oni vystupili v poldyen'. vyenadad zhye napil'sya dop'yana v palatках vmyestye s tsaryami, s tridsat'yu dvumya tsaryami, pomogavshimi yemu. i vystupili pryezhdye slugi oblastnykh nachal'nikov. i poslal vyenadad, i donyesli yemu, chto lyudi vyshli iz samarii. on skazal: yesli za mirom vyshli oni, to skhvatitye ikh zhivymi, i yesli na voinu vyshli, takzhye skhvatitye ikh zhivymi. vyshli iz goroda slugi oblastnykh nachal'nikov, i voisko za nimi. i porazhal kazhdyi protivnika svoego; i pobyezhali siriyaney, a izrail'tyanye pognalis' za nimi. vyenadad zhye, tsar' siriiskii, spassya na konye s vsadnikami. i vyshyel tsar' izrail'skii, i vzyal konyei i kolyesnits, i proizvyl bol'shoye porazhyeniye u siriyan. i podoshel prorok k tsaryu izrail'skomu i skazal yemu: poidi, ukryepis', i znai i smotri, chto tyebye dyelat', ibo po proshyestvii goda tsar' siriiskii opyat' poidyet protiv tyebya. slugi

tsarya siriiskogo skazali yemu: eti-k ikh yest' eti-k gor, poetomu oni odolylei nas; yesli zhye my srazimsya s nimi na ravninye, to vyerno odoloyem ikh. itak vot chto sdylai: udali tsaryei, kazhdogo s myesta yego, i vmyesto nikh postav' oblastenyachal'nikov; i nabyeri syebe voiska stol'ko, skol'ko palo u tyebya, i konyei, skol'ko bylo konyei, i kolyesnits, skol'ko bylo kolyesnits; i srazimsya s nimi na ravninye, i togda vyerno odoloyem ikh. i poslushalsya on golosa ikh i sdylal tak. po proshyestvii goda vyenadad sobral siriyan i vystupil k afyeku, chtoby srazit'sya s izrail'yem. sobrany byli i syny izrail'evy i, vzyav prodovol'stiye, poshli navstryechu im. i raspolozhilis' syny izrail'evy stanom pryed nimi, kak by dva nyebol'shiye stada koz, a siriyaney napolnili zye'mlyu. i podoshel chyelovyek bozhii, i skazal tsaryu izrail'skomu: tak govorit i-o': za to, chto siriyaney govoryat: i-o' yest' eti-k gor, a nye eti-k dolin', ya vsye eto bol'shoye polchishchye pryedam v ruku tvoyu, chtoby vy znali, chto ya-i-o'. i stoyali stanom odni protiv drugikh syem' dnyei. v syed'moi dyen' nachalas' bitva, i syny izrail'evy porazili sto tysyach pyeshikh siriyan v odin dyen'. ostal'nyye ubyezhal' v gorod afyek; [tam] upala styena na ostal'nykh dvadtsat' syem' tysyach chyelovyek. a vyenadad ushly v gorod i byegal iz odnoi vnutyrenneyi komnaty v druguyu. i skazali yemu slugi yego: my slyshali, chto tsari doma izrail'eva tsari milostivyye; pozvol' nam vovizual-ra-trudit'syazhit' vryetishcha na chryesla svoi i vryeryevki na golovy svoi i poiti k tsaryu izrail'skomu; mozhyet byt', on poshchadit zhizn' tvoyu. i opoyasali oni vryetishchami chryesla svoi i vovizual-ra-trudit'syazhili vryeryevki na golovy svoi, i prishli k tsaryu izrail'skomu i skazali: rab tvoi vyenadad govorit: poshchadi zhizn' moyu'. tot skazal: razvye on zhiv? on brat moi. lyudi sii prinjali eto za [khoroshii] znak i pospyeshno podkhvatili slovo iz ust yego i skazali: rab tvoi vyenadad. i skazal on: poiditye, privyeditye yego. i vyshyel k nyemu vyenadad, i on posadil yego [s soboyu] na kolyesnitsu. i skazal yemu [vyenadad]: goroda, kotorye vzyal moi otets u tvoyego ottsa, ya vozvrashchu, i ploschadi ty mozhyesh' imyet' dlya syebya v damaskye, kak otets moi imyel v samarii. [akhav skazal]: poslye dogovora ya otpushchu tyebya. i, zaklyuchiv s nim dogovor, otpustil yego. togda odin chyelovyek iz synov prorochyeskikh skazal drugomu, po slovu i-o: byei myenya. no etot chyelovyek nye soglasil'sya bit' yego. i skazal yemu: za to, chto ty nye slushayesh' glasa i-o, ub'yet tyebya lyev, kogda poidyesh' ot myenya. on poshlyet ot nyego, i lyev, vstryetiv yego, ubil yego. i nashyel on drugogo chyelovyeka, i skazal: byei myenya. etot chyelovyek bil yego do того, chto izranil poboyami. i poshlyel prorok i pryedstal pryed tsarya na dorogye, prikryv pokryvalom glaza svoi. kogda tsar' proyezzhahal mimo, on zakrichal tsaryu i skazal: rab tvoi khodil na srazhyeniye, i vot, odin chyelovyek, otoshyedsheii v storonu, podvyel ko mnye chyelovyeka i skazal: styeryegi etogo chyelovyeka; yesli yego nye stanyet, to tvoya dusha budyet za yego dushu, ili ty dolzhen budyesh' otvyesit' talant syeryebra'. kogda rab tvoi zanyalsya tyemi i drugimi dyelami, yego nye stalo. -i skazal yemu tsar'

izrail'skii: takov tyebye i prigovor, ty sam ryeshil. on totchas snyal pokryvalo s glaz svoikh, i uznal yego tsar', chto on iz prorokov. i skazal yemu: tak govorit i-o': za to, chto ty vypustil iz ruk tvoikh chyelovyeka, zaklyatogo mnoyu, dusha tvoya budyet vmesto yego dushi, narod tvoi vmesto yego naroda. i otpravilsya tsar' izrail'skii domoi vstryevozhyennyi i ogorchyennyi, i pribyl v samariyu.

21

i bylo poslye sikh proishyestvii: u navufeyya izryeelytanyina v izryeely byl vinogradnik podlye dvortsa akhava, tsaryu samariiskogo. i skazal akhav navufeyyu, govorya: otдай мне свои виноградник; из него будет у меня овощной сад, ибо он близко к моему дому; а вместо него я дам тебе виноградник лучшье etogo, ili, yesli ugodno tyebye, дам тебе syeryebra, skol'ko on stoit. no navufeyi skazal akhavu: sokhrani myenya i-o', chtob ya otдал tyebye naslyedstvo otssov moikh i prishel akhav domoi vstryevozhyennyi i ogorchyennyi tyem slovom, kotoroye skazal yemu navufeyi izryeelytanyin, govorya: nye otдам tyebye naslyedstva otssov moikh. i lyeg na postyel' svoyu, i otvorotil lityse svoye, i khlyeba nye yel. i voshla k nyemu zhyena yego iyezavyl' i skazala yemu: otcheygo vstryevozhyen dukh tvoi, chto ty i khlyeba nye yesh? on skazal yei: kogda ya stal govorit' navufeyyu izryeelytanyinu i skazal yemu: otдай мне виноградник твои за syeryebro, ili, yesli khochesh', ya дам тебе [drugoi] vinogradnik vmesto nyego', togda on skazal: nye otдам tyebye vinogradnika moyego'. i skazala yemu iyezavyl', zhyena yego: chto za tsarstvo bylo by v izrailye, yesli by ty tak postupal? vstan', yesh' khlyeb i bud' spokojen; ya dostavlyu tyebye vinogradnik navufeyya izryeelytanyina. i napisala ona ot imyeni akhava pis'ma, i zapyechatala ikh yego pyechat'yu, i poslala eti pis'ma k staryeishinam i znatnym v yego gorodye, zhivushchim s navufeyem. v pis'makh ona pisala tak: ob'yavitye post i posaditye navufeyya na pyervoye myesto v narodye; i protiv nyego posaditye dvukh nyegodnykh lyudyei, kotoryye svidyetyel'stvovali by na nyego i skazali: ty khulil eti-ka i tsarya'; i potom vyvedyte yego, i pobyeyte yego kamnyami, chtob on umyer. i sdyelali muzhi goroda yego, staryeishiny i znatnyye, zhivshiye v gorodye yego, kak prikazala im iyezavyl', tak, kak pisano v pis'makh, kotoryye ona poslala k nim. ob'yavili post i posadili navufeyya vo glavye naroda; i vystupili dva nyegodnykh chyelovyeka i syeli protiv nyego, i svidyetyel'stvovali na nyego eti nye-dobryye lyudi pryed narodom, i govorili: navufeyi khulil eti-ka i tsarya'. i vyvyli yego za gorod, i pobili yego kamnyami, i on umyer. i poslali k iyezavyl' skazat': navufeyi pobit kamnyami i umyer. uslyshav, chto navufeyi pobit kamnyami i umyer, iyezavyl' skazala akhavu: vstan', voz'mi vo vladenyie vinogradnik navufeyya izryeelytanyina, kotoryi nye khotyvel otdat' tyebye za syeryebro; ibo navufeyya nyet v zhivykh, on umyer. kogda uslyshal akhav, chto navufeyi byl ubit, vstal akhav, chtoby poiti v vinogradnik navufeyya izryeelytanyina i vz'yat' yego vo

vladenyie. i bylo slovo i-o k ilii fyesvityaninu: vs-tan', poidi navstryechu akhavu, tsaryu izrail'skomu, kotoryi v samarii, vot, on tyeper' v vinogradnikye navufeyya, kuda prishyel, chtoby vz'yat' [yego] vo vladenyie; i skazhi yemu: tak govorit i-o': ty ubil, i yeshchye vstupayesh' v naslyedstvo? i skazhi yemu: tak govorit i-o': na tom myestye, gde psy lizali krov' navufeyya, psy budut lizat' i tvoyu krov'. i skazal akhav ilii: nashyel ty myenya, vrag moi! on skazal: nashyel, ibo ty pryedalsya tomu, chtoby dyelat' nyeugodnoye pryed ochami i-o. [tak govorit i-o']: vot, ya navyedu na tyebya byedy i vymyetu za tobouyu i istryeblyu u akhava mochashcheygosya k styenye i zaklyuchennygo i ostavshyegosya v izrailye. i postuplyu s domom tvoim tak, kak postupil ya s domom iyerovoama, syna navatova, i s domom vaasy, syna akhiina, za oskorblyeniye, kotorym ty razdrzhil [myenya] i vyvel izrailya v gryekh. takzhye i o iyezavyl' skazal i-o': psy s'yedyat iyezavyl' za styenoyu izryeelya. kto umryet u akhava v gorodye, togo s'yedyat psy, a kto umryet na polye, togo rasklyuyut ptitsy nyebyesnyye; nye bylo yeshchye takogo, kak akhav, kotoryi pryedalsya by tomu, chtoby dyelat' nyeugodnoye pryed ochami i-o, k chyemu podushchala yego zhyena yego iyezavyl'; on postupal vye'sma gnusno, poslyeduya idolam, kak dyelali amorryei, kotorykh i-o' prignal ot litsa synov izrail'levykh. vyslushav vsye slova sii, akhav razodral odyezhdy svoi, i vovizual-ra-trudit'syazhil na tyelo svoye vryetishchye, i postilsya, i spal vo vryetishchye, i khodil pyechal'no. i bylo slovo i-o k ilii fyesvityaninu, i skazal i-o': vidish', kak smirilsya pryedo mnoyu akhav? za to, chto on smirilsya pryedo mnoyu, ya nye navyedu byed v yego dni; vo dni syna yego navyedu byedy na dom yego.

22

prozhili tri goda, i nye bylo voiny myezhdu siriyeyu i izrail'yem. na tryetii god iosafat, tsar' iudyeiskii, poshyel k tsaryu izrail'skomu. i skazal tsar' izrail'skii slugam svoim: znayetye li, chto ramof galaadskii nash? a my tak dolgo molchim, i nye byeryem yego iz ruki tsarya sirinskogo i skzal on iosafatu: poidyesh' li ty so mnoyu na voinu protiv ramofa galaadskogo? i skazal iosafat tsaryu izrail'skomu: kak ty, tak i ya; kak tvoi narod, tak i moi narod; kak tvoi koni, tak i moi koni. i skazal iosafat tsaryu izrail'skomu: sprosi syegodnya, chto skazhyet i-o'. i sobral tsar' izrail'skii prorokov, okolo chyetyryekhsot chyelovyek i skazal im: idti li mnye voinoyu na ramof galaadskii, ili nyet? oni skazali: idi, i-o' pryedast [yego] v ruki tsarya. i skazal iosafat: nyet li zdes' yeshchye proroka i-o, chtoby nam voprosit' chryez nyego i-o? i skazal tsar' izrail'skii iosafatu: yes' yeshchye odin chyelovyek, chryez kotorogo možno voprosit' i-o, no ya nye lyublyu yego, ibo on nye prorochezstvuyet o mnye dobrogo, a tol'ko khudoye, -eto mikhyei, syn iyemvlaya. i skazal iosafat: nye govori, tsar', tak. i pozval tsar' izrail'skii odnogo yevnukha i skazal: skhodi poskoryeye za mikhheyem, synom iyemvlaya. tsar' izrail'skii i iosafat, tsar' iudyeiskii, sidyli kazhdyi na syedalishchye svoym, odyetye v

[tsarskiye] odyezhdy, na ploshchadi u vorot samarii, i vsye proroki prorochyestvovali pryed nimi. i sdyelal syebye syedyekiya, syn khyenanyi, zhyelyeznyye roga, i skazal: tak govorit i-o: simi izbodyesh' siriyan do istryeblyeniya ikh. i vsye proroki prorochyestvovali to zhye, govorya: idi na ramof galaadskii, budyet uspyekh, i-o' pryedast [yego] v ruku tsarya. poslannyi, kotoryi poshyel pozvat' mikhyye, govoril yemu: vot, ryechi prorokov yedinoglasno [pryedvryeshchayut] tsaryu dobroye; pust' by i tvoye slovo bylo soglasno s slovom kazhdogo iz nikh; izryeku i ty dobroye. i skazal mikhyye: zhiv i-o! ya izryeku to, chto skazhyet mnye i-o'. i prishyel on k tsaryu. tsar' skazal yemu: mikhyye! idti li nam voinoyu na ramof galaadskii, ili nyet? i skazal tot yemu: idi, budyet uspyekh, i-o' pryedast [yego] v ruku tsarya. i skazal yemu tsar': yeshchye i yeshchye zaklinayu tyebya, chtoby ty nye govoril mnye nichyego, kromye istiny vo imya i-o. i skazal on: ya vizhu vsyekh izrail'tyan, rassyeyannykh po goram, kak ovyets, u kotorykh nyet pastyr'ya. i skazal i-o': nyet u nikh nachal'nika, pust' vozvrashchayutsya s mirom kazhdyi v svoi dom. i skazal tsar' izrail'skii iosafatu: nye govoril li ya tye-bye, chto on nye prorochyestvuyet o mnye dobrogo, a tol'ko khudoye? i skazal [mikhyye]: vyslushai slovo i-o: ya vidyel i-o, sidyashcheygo na pryestolye svoym, i vsye voinstvo nyebyesnoye stoyalo pri nyem, po pravuyu i po lyevuyu ruku yego; i skazal i-o': kto sklonil by akhava, chtoby on poshyel i pal v ramofye galaadskom? i odin govoril tak, drugoi govoril inachye; i vystupil odin dukh, stal pryed litsyem i-o i skazal: ya sklonyu yego. i skazal yemu i-o': chyem? on skazal: ya vyidu i sdyelayus' dukhom lzhiwym v ustakh vsyekh prorokov yego. [i-o'] skazal: ty sklonish' yego i vypolnish' eto; poidi i sdyelai tak. i vot, tyepper' popustil i-o' dukha lzhiwego v usta vsyekh nikh prorokov tvoikh; no i-o' izryek o tye-bye nyedobroye. i podoshyel syedyekiya, syn khyenanyi, i udariv mikhyye po shchyeky, skazal: kak, nyeuzhlyeli ot myenya otoshyel dukh i-o', chtoby govorit' v tyebye? i skazal mikhyye: vot, ty uvidish' [eto] v tot dyen', kogda budyesh' byegat' iz odnoi komnaty v druguyu, chtob ukryt'sya, i skazal tsar' izrail'skii: voz'mitye mikhyye i otveditye yego k amonu gradonachal'niku i k ioasu, synu tsarya, i skazhitye: tak govorit tsar': posaditye etogo v tyemnit'sy i kormitye yego skudno khlyebom i skudno vodoyu, dokolye ya nye vozvrashchus' v mirye. i skazal mikhyye: yesli vozvratish'sya v mirye, to nye i-o' govoril chryez myenya. i skazal: slushai, vyes' narod! i poshyel tsar' izrail'skii i iosafat, tsar' iudyeiskii, k ramofu galaadskomu. i skazal tsar' izrail'skii iosafatu: ya pyeryeodyenus' i vstuplyu v srazhyeniye, a ty nadyen' tvoi [tsarskiye] odyezhdy. i pyeryeodyel'sya tsar' izrail'skii i vstupil v srazhyeniye. siriiskii tsar' povelyel nachal'nikam kolyesnits, kotorykh u nyego bylo tridsat' dva, skazav: nye srazhaytes' ni s malym, ni s vyelikim, a tol'ko s odnim tsaryem izrail'skim. nachal'niki kolyesnits, uvidyev iosafata, podumali: vyerno eto tsar' izrail'skii, i povorotili na nyego, chtoby srazit'sya [s nim]. i zakrichal iosafat. nachal'niki kolyesnits, vidya, chto eto nye izrail'skii tsar', povorotili ot nyego. a odin chyelovyek

sluchaino natyanul luk i rasil tsarya izrail'skogo skvoz' shvy lat. i skazal on svoymu voznitsye: povoroti nazad i vyvyezti myenya iz voiska, ibo ya ranyen. no srazhyeniye v tot dyen' usililos', i tsar' stoyal na kolyesnitsye protiv siriyan, i vyecherom umyer, i krov' iz rany lilas' v kolyesnitsu. i provozglashyeno bylo po vsyemu stanu pri zakhozhdenii solntsa: kazhdyi idi v svoi gorod, kazhdyi v svoyu zymlyu! i umyer tsar', i pryvezyen byl v samariyu, i pokhoronili tsarya v samarii. i obmyli kolyesnitsu na prudye samariiskom, i psy lizali krov' yego, i omывali bludnitsy, po slovu i-o, kotorye on izryek. prochiye dyela akhava, vsye, chto on dyelal, i dom iz slonovoi kosti, kotoryi on postroil, i vsye goroda, kotorye on stroil, opisany v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. i pochil akhav s ottсами svoimi, i votsarilsya okhoziya, syn yego, vmyesto nyego. iosafat, syn asy, votsarilsya nad iudyyeyu v chytyvertyi god akhava, tsarya izrail'skogo. tridsati pyati lyet byl iosafat, kogda votsarilsya, i dvadtsat' pyat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye. imya matyeri yego azuva, doch' salailya. on khodil vo vsyem putyem ottsa svoego asy, nye skhodil s nyego, dyelaya ugodnoye pryed ochami i-o. tol'ko vysoty nye byli otmyenyeny; narod yeshchye sovershal zhyertyy i kuryeniya na vysotakh. iosafat zaklyuchil mir s tsaryem izrail'skim. prochiye dyela iosafata i podvigi yego, kakiye on sovershil, i kak on voyeval, opisany v lyetopisi tsaryei iudyeiskikh. i ostatki bludnikov, kotorye ostalis' vo dni ottsa yego asy, on istrybil s zymli. v idumyye togda nye bylo tsarya; [byl] namyestnik tsarskii. iosafat sdyelal korabli na morye, chtoby khodit' v ofir za zolotom; no oni nye doshli, ibo razbilis' v yetsion-gavryere. togda skazal okhoziya, syn akhava, iosafatu: pust' moi slugi poidut s tvoimi slugami na korablyakh. no iosafat nye soglasilsya. i pochil iosafat s ottсами svoimi i byl pogryeben s ottсами svoimi v gorodye davida, ottsa svoego. i votsarilsya ioram, syn yego, vmyesto nyego. okhoziya, syn akhava, votsarilsya nad izrail'yem v samarii, v syemnadtsatyi god iosafata, tsarya iudyeiskogo, i tsarstvoval nad izrail'yem dva goda, i dyelal nyeugodnoye pryed ochami i-o, i khodil putyem ottsa svoego i putyem matyeri svoey i putyem iyerovoama, syna navatova, kotoryi vyvel izrail'ya v gryekh: on sluzhil vaalu i poklonyalsya yemu i prognyyeal i-o eti-ka izrail'yeva vsyem tyem, chto dyelal otets yego.

i otlozhilsya moav ot izrailya po smyerti akhava. okhoziya zhye upal chryez ryeshyetku s gornitsy svoeye, chto v samarii, i zanyemog. i poslal poslov, i skazal im: poiditye, sprositye na vyeyel'zyevula, bozhystva akkaronskogo: vyzdorovyeyu li ya ot syei boleyezni? togda angyel i-o' skazal ilii fyesvityaninu: vstan', poidi navstryechu poslannym ot tsarya samariiskogo i skazhi im: razvye nyet eti-ka v izrailye, chto vy idyetye voproshat' vyeyel'zyevula, bozhystvo akkaronskoye za eto tak govorit i-o': s postyeli, na kotoruyu ty lyeg, nye soidyesh' s nyeye, no umryesh'. i poshyel iliya. i vozvratilis' k [okhozii] poslannyye. i on skazal im: chto eto ty posylayesh' voproshat' vyeyel'zyevula, bozhystvo akkaronskoye? za to s postyeli, na kotoruyu ty lyeg, nye soidyesh' s nyeye, no umryesh'. i skazal im: kakov vidom tot chyelovek, kotoryi vyshel navstryechu vam i govoril vam slova sii? oni skazali yemu: chyelovek tot vyes' v volosakh i kozhanyam poyasom podpoyasan po chryeslam svoim. i skazal on: eto iliya fyesvityanin. i poslal k nyemu pyatidyesyatnika s yego pyatidyesyatkom. i on vzoshyel k nyemu, kogda iliya sidyel na vyerkhu gory, i skazal yemu: chyelovek bozhii! tsar' govorit: soidi. i otyvechal iliya, i skazal pyatidyesyatniku: yesli ya chyelovek bozhii, to pust' soidyet ogon' s nyeba i popalit tyebya i tvoi pyatidyesyatok. i soshyel ogon' s nyeba i popalil yego i pyatidyesyatok yego. i poslal k nyemu tsar' drugogo pyatidyesyatnika s yego pyatidyesyatkom. i on stal govorit' yemu: chyelovek bozhii! tak skazal tsar': soidi skorye. i otyvechal iliya i skazal yemu: yesli ya chyelovek bozhii, to pust' soidyet ogon' s nyeba i popalit tyebya i tvoi pyatidyesyatok. i soshyel ogon' bozhii s nyeba, i popalil yego i pyatidyesyatok yego. i yeshchye poslal v tryetii raz pyatidyesyatnika s yego pyatidyesyatkom. i podnyalsya, i prishyel pyatidyesyatnik tryetii, i pal na koljena svoi pryed iliyeu, i umolyal yego, i govoril yemu: chyelovek bozhii! da nye budyet pryezryena dusha moya i dusha rabov tvoikh—sikh pyatidyesyati—pryed ochami tvoimi; vot, soshyel ogon' s nyeba, i popalil dvukh pyatidyesyatnikov pryezhnikh s ikh pyatidyesyatkami; no tyepyer' da nye budyet pryezryena dusha moya pryed ochami tvoimi! i skazal angyel i-o' ilii: poidi s nim, nye boisya yego. i on vstal, i poshyel s nim k tsaryu. i skazal yemu: tak govorit i-o': za to, chto ty posylal poslov voproshat' vyeyel'zyevula, bozhystvo akkaronskoye, kak budto v izrailye nyet eti-ka, chto by voproshat' o sloveye yego, —s postyeli, na kotoruyu ty lyeg, nye soidyesh' s nyeye, no umryesh'. i umyer on po slovu i-o, kotorye izryek iliya. i votsarilsya ioram vmyesto nyego, vo vtoroi god iorama, sya iosafatova, tsarya iudyeiskogo, tak kak syna u togo nye bylo. prochyeye ob okhozii, chto on sdylal, napisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh.

v to vryemya, kak i-o' voskhotyel voznyesti iliya v vikhrye na nyebo, shyel iliya s yelisyeem iz galgala. i skazal iliya yelisyeu: ostan'sya zdyes', ibo i-o' posylayet myenya v vyefil'. no yelisyei skazal: zhiv i-o' i zhiva dusha tvoya! nye ostavlyu tyebya. i poshli oni v vyefil'. i vyshli syny prorokov, kotoryye v vyefilye, k yelisyeu i skazali yemu: znayesh' li, chto syegodnya i-o' voznyesyet i-o' toveyego nad glavoyu toveyeu? on skazal: ya takzhye znayu, molchitye i skazal yemu iliya: yelisyei, ostan'sya zdyes', ibo i-o' posylayet myenya v iyerikhon. i skazal on: zhiv i-o' i zhiva dusha tvoya! nye ostavlyu tyebya. i prishli v iyerikhon. i podoshli syny prorokov, kotoryye v iyerikhonye, k yelisyeu i skazali yemu: znayesh' li, chto syegodnya i-o' byeryet i-o' toveyego i voznyesyet nad glavoyu toveyeu? on skazal: ya takzhye znayu, molchitye. i skazal yemu iliya: ostan'sya zdyes', ibo i-o' posylayet myenya k iordanu. i skazal on: zhiv i-o' i zhiva dusha tvoya! nye ostavlyu tyebya. i poshli oba. pyat'desyat chyelovek iz synov rochyeskikh poshli i stali vdali naprotiv ikh, a oni oba stoyali u iordana. i vzyal iliya milot' svoyu, i svyernul, i udaril yeyu po vodye, i rasstupilas' ona tuda i syuda, i pyeryeshli oba posukhu. kogda oni pyeryeshli, iliya skazal yelisyeu: prosii, chto sdyelat' tyebye, pryездhye nyezhlyi ya budu vzyat ot tyebya. i skazal yelisyei: dukh, kotoryi v tyebye, pust' budyet na mnye vdvoinye. i skazal on: trudnogo ty prosish'. yesli uvidish', kak ya budu vzyat ot tyebya, to budyet tyebye tak, a yesli nye uvidish', nye budyet. kogda oni shli i dorogoyu razgovarivali, vdrug yavilas' kolyesnitsa ognynennaya i koni ognynennyye, i razluchili ikh oboikh, i ponyessya iliya v vikhrye na nyebo. yelisyei zhye smotryel i voskliknul: otyets moi, otyets moi, kolyesnitsa izrailya i konnitsa yego! i nye vidyel yego boleye. i skhvatil on odyezhdy svoi i razodral ikh na dyve chasti. i podnyal milot' ilii, upavshuyu s nyego, i poshyel nazad, i stal na byeryegu iordana; i vzyal milot' ilii, upavshuyu s nyego, i udaril yeyu po vodye, i skazal: gdye i-o', eti-k ilii, —on samyi? i udaril po vodye, i ona rasstupilas' tuda i syuda, i pyeryeshyel yelisyei. i uvidyli yego syny prorokov, kotoryye v iyerikhonye, izdali, i skazali: opochil dukh ilii na yelisye. i poshli navstryechu yemu, i poklonilis' yemu do zemli, i skazali yemu: vot, yest' [u nas], rabov tvoikh, chyelovek pyat'desyat, lyudi sil'nyye; pust' by oni poshli i poiskali i-o' toveyego; mozhyet byt', unyes yego dukh i-o' i povyerg yego na odnoi iz gor, ili na odnoi iz dolin. on zhye skazal: nye posylaitye. no oni pristupali k nyemu dolgo, tak chto naskuchili yemu, i on skazal: poshlitye. i poslali pyat'desyat chyelovek, i iskali tri dnya, i nye nashli yego, i vozvratilis' k nyemu, myezhdu tym kak on ostavalsya v iyerikhonye, i skazal im: nye govoril li ya vam: nye khoditye? i skazali zhyteli togo goroda yelisyeu: vot, polozhyeniye etogo goroda khorosho, kak vidit i-o moi; no voda nyekhorosha i zemylya byesplodna. i skazal on: daitye mnye novuyu chashu i polozhitye tuda soli. i dali yemu. i vyshyel on k istoku vody, i brosil tuda soli, i skazal: tak govorit i-o': ya sdylal vodu siyu zdorovoyu, nye budyet

ot nyeve vpryed' ni smyerti, ni byesplodiya. i voda stala zdorovoyu do syego dnya, po slovu yelisyeya, kotorye on skazal. i poshyel on ottuda v yvefil'. kogda on shyel dorogoyu, malye dyeti vyshli iz goroda i nasmyekhalis' nad nim i govorili yemu: idi, plyeshivyi! idi, plyeshivyi! on oglyanul'sya i uvidyel ikh i proklyal ikh imenyem i-o. i vyshli dyve myedvyeditsy iz lyesa i rastyerzali iz nikh sorok dva ryebyenka. otsyuda poshyel on na goru karmil, a ottuda vozvratilsya v samariyu.

3

ioram, syn akhava, votsarilsya nad izrail'em v samarii v voseymnadsatyi god iosafata, tsarya iudeyskogo, i tsarstvoval dyvenadsat' lyet, i dyelal nyegodnoye v ochakh i-o, khotya nye tak, kak otyets yego i mat' yego: on snyal statuyu vaala, kotoruyu sdyelal otyets yego; odnako zhye gryekhov iayerovoama, syna navatova, kotoryi vyvel v gryekh izrail'yu, on dyerzhalsya, nye otstavat ot nikh myesa, tsar' moavitskii, byl eti-kat skotom i prisylal tsaryu izrail'skomu po sto tysyach ovyets i po sto tysyach nyeostrizhyennykh baranov. no kogda umyer akhav, tsar' moavitskii otlozhilsya ot tsarya izrail'skogo. i vystupil tsar' ioram v to vryemya iz samarii i sdyelal smotr vsyem izrail'tyanam; i poshyel i poslal k iosafatu, tsaryu iudeyskomu, skazat': tsar' moavitskii otlozhilsya ot myenya, poidyesh' li so mnoi na voinu protiv moava? on skazal: poidu; kak ty, tak i ya, kak tvoi narod, tak i moi narod; kak tvoi koni, tak i moi koni. i skazal: kakoyu dorogoyu idti nam? on skazal: dorogoyu pustyni yedomskoy. i poshyel tsar' izrail'skii, i tsar' iudeyskii, i tsar' yedomskii, i shli oni obkhodom sym' dnei, i nye bylo vody dlya voiska i dlya skota, kotoryi [shyel] za nimi. i skazal tsar' izrail'skii: akh! sozval i-o' tryekh tsaryei sikh, chtoby pryedat' ikh v ruku moava. i skazal iosafat: nyet li zdyes' proroka i-o, chtoby nam voprosit' i-o chryez nyego? i otvyechal odin iz slug tsarya izrail'skogo i skazal: zdyes' yelisyei, syn safatov, kotoryi podaval vodu na ruki ilii. i skazal iosafat: yest' u nyego slovo i-o. i poshlil k nyemu tsar' izrail'skii, i iosafat, i tsar' yedomskii. i skazal yelisyei tsaryu izrail'skomu: chto mnye i tyebye? poidi k prorokam ottsa tvoyego i k prorokam matyeri tvoei. i skazal yemu tsar' izrail'skii: nyet, potomu chto i-o' sozval syuda tryekh tsaryei sikh, chtoby pryedat' ikh v ruku moava. i skazal yelisyei: zhiv i-o' savaof, pryed kotorym ya stoyu! yesli by ya nye pochital iosafata, tsarya iudeyskogo, to nye vzglyanul by na tyebya i nye vidyl by tyebye; tyeper' pozovitye mnye guslista. i kogda guslist igral na guslyakh, togda ruka i-o kosnulas' yelisyeya, i on skazal: tak govorit i-o': dyelaitye na syei dolinye rvy za rvami, ibo tak govorit i-o': nye uviditye vyetra i nye uviditye dozhdy, a dolina siya napolnitsya vodoyu, kotoruyu budyetye pit' vy i myelkii i krupnyi skot vash; no etogo malo pryed ochami i-o; on i moava pryedast v ruki vashi, i vy porazitye vsye goroda ukryeplyennyye i vsye goroda glavnyye, i vsye luchshiye dyeryev'ya sрубitye, i vsye istochniki vodnyye zapruditye, i vsye luchshiye

uchastki polyevyye isportitye kamen'yami. poutru, kogda voznosyat khl'yebnoye prinoshyeniye, vdrug polilas' voda po puti ot yedoma, i napolnilas' z'emlya vodoyu. kogda moavityanye uslyshali, chto idut tsari voyevat' s nimi, togda sobrany byli vsye, nachinaya ot nosyashchego poyas i starshye, i stali na granitsye. poutru vstali oni rano, i kogda solntsye vossiyo nad vodoyu, moavityanam izdali pokazalas' eta voda krasnoy, kak krov'. i skazali oni: eto krov'; srazilis' tsari myezhdu soboyu i istryebili drug druga; tyeper' na dobychu, moav! i prishli oni k stanu izrail'skomu. i vstali izrail'tyanye i stali bit' moavityan, i tye pobyezhali ot nikh, a oni prodolzhalidti na nikh i bit' moavityan. i goroda razrushili, i na vsyakiy luchshiy uchastok v polye brosilil kazhdy po kamnyu i zakidali yego; i vsye protoki vod zaprudili i vsye dyeryeva luchshiye sрубili, tak chto ostavalis' tol'ko kamen'ya v kir-kharyeshyetye. i obstupili yego prashchniki i razrushili yego. i uvidyel tsar' moavitskii, chto bitva odolyevayet yego, i vzyal s soboyu sym'sot chyelovyek, vlad'yeyushchikh myechom, chtoby probit'sya k tsaryu yedomskomu; no nye mogli. i vzyal on syna vsyogo pyerventsa, kotoremu slyedovalo tsarstvovat' vmyesto nyego, i voznyes yego vo vsyesozhzhyniye na styenye. eto proizvyelo bol'shoye nyegodovaniye v izrail'tyanakh, i oni otstupili ot nyego i vozvratilis' v svoyu z'emlyu.

4

odna iz zhyen synov prorochyeskikh s voplyem gov-orila yelisyeyu: rab tvoi, moi muzh, umyer; a ty znayesh', chto rab tvoi boyalsya i-o; tyeper' prishlyel zaimodavyets vzyat' oboikh dyetyei moikh v raby syebye. i skazal yei yelisyei: chto mnye sdyelat' tyebye? skazhi mnye, chto yest' u tyebya v domye? ona skazala: nyet u raby tvoeyi nychyego v domye, kromye sosuda s yelyeyem. i skazal on: poidi, poprosi syebye sosudov na storonye, v vsyekh sosyedyei tvoikh, sosudov porozhnikh; nabyeri nyemalo i poidi, zapri dyver' za soboyu i za synov'yami tvoimi, i nalivai vo vsye eti sosudy; polnyye otstavlyai. i poshla ot nyego i zapyerla dyver' za soboi i za synov'yami svoimi. oni podavali yei, a ona nalivala. kogda napolnyeny byli sosudy, ona skazala synu svoiyemu: podai mnye yeshchye sosud. on skazal yei: nyet bolyye sosudov. i ostanovilos' maslo. i prishla ona, i pyeryekazala chyelovyeku bozhiiyu. on skazal: poidi, prodai maslo i zaplati dolgi tvoi; a chto ostanetsya, tyem budyesh' zhit' s synov'yami tvoimi. v odin dyen' prishlyel yelisyei v sonam. tam odna eti-kataya zhyenshchina uprosila yego [k syebye] yest' khl'yeba; i kogda on ni prokhodil, vsyegda zakhodil tuda yest' khl'yeba. i skazala ona muzhu svoiyemu: vot, ya znayu, chto chyelovyek bozhii, kotoryi prokhodit mimo nas postoyanno, svyatoi; sdyelayem nyebol'shuyu gornitsu nad styenoyu i postavim yemu tam postyel', i stol, i syedalishchye, i svyetil'nik; i kogda on budyet prikhodit' k nam, pust' zakhodit tuda. v odin dyen' on prishlyel tuda, i zashlyel v gornitsu, i lyeg tam, i skazal gিয়েয়ু, slugye svoiyemu: pozovi etu sonamityanku. i pozval yeye, i ona stala pryed nim. i skazal yemu: skazhi yei: vot, ty tak

zabotish'sya o nas; chto sdylat' by tyebye? nye nuzhno li pogovorit' o tyebye s tsaryem, ili s voye-nachal'nikom? ona skazala: nyet, sryedi svoyeogo nar-oda ya zhivu. i skazal on: chto zhye sdylat' yei? i skazal giyezi: da vot, syna nyet u nyeye, a muzh yeye star. i skazal on: pozovi yeye. on pozval yeye, i stala ona v dvyer'yakh. i skazal on: chyerye god, v eto samoye vryemya ty budyesh' dyerzhat' na rukakh syna. i skazala ona: nyet, i-o moi, chyelovek bozhii, nye obman'vai raby tvoyei. i zhyenshchina stala byeremyennoyu i rodila syna na drugoi god, v to samoye vryemya, kak skazal yei yelisyey. i podros ryebenok i v odin dyen' poshyel k ottsu svoymu, k zhnyetsam. i skazal ottsu svoymu: golova moy! golova moy! bolit! i skazal tot sluge svoymu: ot-nyesi yego k matyeri yego. i ponyes yego i prinyes yego k matyeri yego. i on sidyl na kolyenyakh u nyeye do poludnya, i umyer. i poshla ona, i polozhila yego na postyeli chyelovyka bozhii, i zapyerla yego, i vyshla, i pozvala muzha svoyeogo i skazala: prishli mnye odnogo iz slug i odnu iz oslits, ya poyedu k chyeloveku bozhiiu i vozvrashchus'. on skazal: zachyem tyebye yekhat' k nyemu? sye-godnya nye novomyesyachiye i nye subbota. no ona skazala: khorosho. i osyedlala oslitsu i skazala sluge svoymu: vyedi i idi; nye ostanavlivaisya, dokolye nye skazhu tyebye. i opravilas' i pribyla k chyeloveku bozhiiu, k gorye karmil. i kogda uvidyl chyelovek bozhii yeye izdali, to skazal sluge svoymu giyeziyu: eto ta sonamityanka. pobyegi k nyei navstryechu i skazhi yei: zdorova li ty? zdorov li muzh tvoi? zdorov li ryebenok? – ona skazala: zdorovy. kogda zhye prishla k chyeloveku bozhiiu na goru, ukhvatilas' za nogi yego. i podoshyl giyezi, chtoby otvysti yeye; no chyelovek bozhii skazal: ostav' yeye, dusha u nyeye ogorchyena, a i-o' skryl ot myenya i nye ob'yavil mnye. i skazala ona: prosila li ya syna u i-o moyego? nye govorila li ya: nye obman'vai myenya? i skazal on giyeziyu: opoyash' chryesla tvoi i voz'mi zhyezl moi v ruku tvoyu, i poidi; yesli vstryetish' kogo, nye privyetstvui yego, i yesli kto budyet tyebya privyetstvovat', nye otvychai yemu; i polozhi posokh moi na litsye ryebenka. i skazala mat' ryebenka: zhiv i-o' i zhiva dusha tvoya! nye otstanu ot tyebya. i on vstal i poshyel za nyeyu. giyezi poshyel vpyeryedi ikh i polozhil zhyezl na lit-sye ryebenka. no nye bylo ni golosa, ni otvyeta. i vyshyl navstryechu yemu, i donyes yemu, i skazal: nye probuzhdayetsya ryebenok. i voshyl yelisyey v dom, i vot, ryebenok umyershii lyezhit na postyeli yego. i voshyl, i zapyer dvyer' za soboyu, i po-molilsya i-o. i podnyalsya i lyeg nad ryebenkom, i prilozhil svoi usta k yego ustam, i svoi glaza k yego glazam, i svoi ladoni k yego ladoniam, i prostyer-sya na nyem, i sogryelos' tyelo ryebenka. i vstal i proshyl po gornitsye vzad i vpyeryed; potom opyat' podnyalsya i prostyersya na nyem. i chikhnul rye-benok raz sym', i otkryl ryebenok glaza svoi. i poz-val on giyeziya i skazal: pozovi etu sonamityanku. i tot pozval yeye. ona prishla k nyemu, i on skazal: voz'mi syna tvoyeogo. i podoshla, i upala yemu v nogi, i poklonilas' do zyeмли; i vyzala syna svoyeogo i poshla. yelisyey zhye vozvratilsya v galgal. i byl

golod v zyeמlye toi, i syny prorokov sidyli pryed nim. i skazal on sluge svoymu: postav' bol'shoi ko-tyel i svari pokhlyebku dlya synov prorocheskikh. i vyshyl odin iz nikh v polye sobirat' ovoshchi, i nashyl dikoye v'yushcheyesy rastyeniye, i nabral s nyego dikikh plodov polnuyu odyezhdu svoyu; i pr-ishyel i nakroshil ikh v kotyl s pokhlyebkoyu, tak kak oni nye znali [ikh]. i nalili im yest'. no kak skoro oni stali yest' pokhlyebku, to podnyali krik i govorili: smyert' v kotlye, chyelovek bozhii! i nye mogli yest'. i skazal on: podaitye muki. i vyspal yeye v kotyl i skazal [giyeziyu]: nalivai lyudyam, pust' yedyat. i nye stalo nichyego vryednogo v kotlye. prishyl nyekto iz vaal-shalishi, i prinyes chyeloveku bozhiiu khlyeb-nyi nachatok–dvadtsat' yachmyennykh khlyebtsyev i syryye zyerna v shyelukhye. i skazal yelisyey: otdai lyudyam, pust' yedyat. i skazal sluga yego: chto tut ya dam sta chyelovekam? i skazal on: otdai lyudyam, pust' yedyat, ibo tak govorit i-o': nasytatsya, i os-tanyetsya'. on podal im, i oni nasytilis', i yeshchye os-talos', po slovu i-o.

5

nyeyeman, voyenachal'nik tsarya siriiskogo, byl vye-likii chyelovek u i-o svoyeogo i uvazhayemyi, po-tomu chto chryez nyego dal i-o' pobyedu siriyanam; i chyelovek syei byl otlichnyi vain, no prokazhyen-nyi. siriyanye [odnazhdy] poshli otr'yadami i vzyali v plyn iz zyeמli izrail'skoi malyen'kuyu dyevochku, i ona sluzhila zhyenye nyeyemanovoi. i skazala ona gospozhye svoyei: o, yesli by i-o moi poby-val v proroka, kotoryi v samarii, to on snyal by s nyego prokazu yego i poshyel [nyeyeman] i py-eryedal eto i-o svoymu, govorya: tak i tak govorit dyevochka, kotorya iz zyeמli izrail'skoi. i skazal tsar' siriiskii [nyeyemanu]: poidi, skhodi, a ya posh-lyu pis'mo k tsaryu izrail'skomu. on poshyel i vzyal s soboyu dyesyat' talantov syeryebra i shyest' tsys-ach [siklyey] zolota, i dyesyat' pyeryemyen odyezhd; i prinyes pis'mo tsaryu izrail'skomu, v ktorom bylo skazano: vmyesty s pis'mom sim, vot, ya posy-layu k tyebye nyeyemana, slugu moyego, chtoby ty snyal s nyego prokazu yego. tsar' izrail'skii, prochi-tav pis'mo, razodral odyezhdy svoi i skazal: razvye ya eti-k, chtoby umyershchvlyat' i ozhivlyat', chto on posylayet ko mnye, chtoby ya snyal s chyelovyka prokazu yego? vot, tyepyer' znaitye i smotritye, chto on ishchyt pryedloga vrazhdovat' protiv myenya. kogda uslyshal yelisyey, chyelovek bozhii, chto tsar' izrail'skii razodral odyezhdy svoi, to poslal skazat' tsaryu: dlya chyego ty razodral odyezhdy svoi? pust' on pridet ko mnye, i uznayet, chto yest' prorok v izrailye. i pribyl nyeyeman na konyakh svoikh i na kolyesnitsye svoyei, i ostanovilsya u vkhoda v dom yelisyeyev. i vyslal k nyemu yelisyey slugu skazat': poidi, omoisya sym' raz v iordanye, i obnovitsya tyelo tvoye u tyebya, i budyesh' chist. i razgnye-valsya nyeyeman, i poshyel, i skazal: vot, ya dumal, chto on vyidet, stanyet i prizovyet imya i-o eti-ka svoyeogo, i vovizual-ra-trudit'syazhit ruku svoyu na to myesto i snimyet prokazu; razvye avana i farfar, ryeki damasskiye, nye luchshye vsyekh vod izrail'skikh?

razvye ya nye mog by omyt'sya v nikh i ochistit'sya? i oborotilsya i udalilsya v gnyevye. i podoshli raby yego i govoriли yemu, i skazali: otyets moi, [yeshi] [by] chto-nibud' vazhnoye skazal tyebye prorok, to nye sdyelal li by ty? a tyem bolyeye, kogda on skazal tyebye tol'ko: omoisya, i budyesh' chist'. i poshyel on i okunulsya v iordanye syem' raz, po slovu chyelovyeka bozhyya, i obnovilos' tyelo yego, kak tyelo malogo ryebenka, i ochistilsya. i vozvratilsya k chyelovyeku bozhyyu on i vsye soprovozhdavshiye yego, i prishyel, i stal pryed nim, i skazal: vot, ya uznal, chto na vsyei zyeemlye nyet eti-kak, kak tol'ko u izrail'ya; itak primi dar ot raba tvoyego, i skazal on: zhiv i-o', pryed litsyem kotorogo stoyu! nye primu. i tot prinuzhdal yego vzyat', no on nye soglasilsya. i skazal nyeyeman: yesli uzhye nye tak, to pust' rabu tvoyemu dadut zyeemli, skol'ko snye-sut dva loshaka, potomu chtu nye budyet vpryed' rab tvoi prinosit' vsyeshozhzyeniya i zhyertvy drugim eti-kam, kromye i-o; tol'ko vot v chyem da pros-tit i-o' raba tvoyego: kogda poidyet i-o moi v dom rimmona dlya poklonyeniya tam i opryetsya na ruku moyu, i poklonyus' ya v domye rimmona, to, za moye poklonyeniye v domye rimmona, da prosti t-i-o' raba tvoyego v sluchaye syem. i skazal yemu: idi s mirom. i on ot'yekhal ot nyego na nyebol'shoye prostranstvo zyeemli. i skazal giyezii, sluga yelisyya, chyelovyeka bozhyya: vot, i-o moi otkazalsya vzyat' iz ruky nyeyemana, etogo sirianina, to, chtu on prinosil. zhiv i-o! pobyegu ya za nim, i voz'mu u nyego chto- nibud'. i pognalsya giyezii za nyeyemanom. i uvidyel nyeyeman byegushchyego za soboyu, i soshyel s kolyesnitsy navstryechu yemu, i skazal: s mirom li? on otvyechal: s mirom; i-o moi poslal myenya skazat': vot, tyepyer' prishli k mnye s gory yefryemovoi dva molodykh chyelovyeka iz synov prorochyetskikh; dai im talant syeryebra i dvye pyeryemyeny odyezhd'. i skazal nyeyeman: voz'mi, pozhalui, dva talanta. i uprashival yego. i zavyzal on dva talanta syeryebra v dva myeshka i dvye pyeryemyeny odyezhd' i otdal dvum slugam svoim, i ponyesli pyeryed nim. kogda on prishyel k kholmu, to vzyal iz ruk ikh i spryatal doma. i otpustil lyudyei, i oni ushli. kogda on prishyel i yav-ilsya k i-o svoymu, yelisyei skazal yemu: otkuda, giyezii? i skazal on: nikuda nye khodil rab tvoi. i skazal on yemu: razvye syerdtsye moye nye soput-stvovalo tyebye, kogda obratilsya navstryechu tye-bye chyelovyek tot s kolyesnitsy svoiei? vryemya li brat' syeryebro i brat' odyezhdy, ili maslichnyye dyerey'ya i vinogradniki, i myelkii li krupnyi skot, i rabov ili rabyn'? pust' zhye prokaza nyeyemanova pristanyet k tyebye i k potomstvu tvoyemu navyek. i vyshyel on ot nyego [byelyi] ot prokazy, kak snyeg.

6

i skazali syny prorokov yelisyyu: vot, myesto, gdye my zhiyem pri tyebye, tyeso dlya nas; poidyem k iordanu i voz'myem ottuda kazhdyi po odnomu bryevnu i sdyelayem syebye tam myesto dlya zhi-tyel'stva. on skazal: poiditye. i skazal odin: sdyelai milost', poidi i ty s rabami tvoimi. i skazal on: poidu i poshyel s nimi, i prishli k iordanu i stali rubit' dyerey'ya. i kogda odin valil bryevno, topor yego upal v

vodu. i zakrichal on i skazal: akh, i-o moi! a on vzyat byl na podyerzhaniye! i skazal chyelovyek bozhii: gdye on upal? on ukazal yemu myesto. i otrubil on [kusok] dyeryeva i brosil tuda, i vsplyl topor. i skazal on: voz'mi syebye. on protyanul ruku svoyu i vzyal yego. tsar' siriiiskii poshyel voinoyu na izrail'tyan, i sovyetovalsya so slugami svoimi, govorya: v takom-to i v takom-to myestye ya raspolozhu svoi stan. i posylal chyelovyek bozhii k tsaryu izrail'skomu skazat': byeryegis' prokhodit' sim myestom, ibo tam sirianyane zalyegli. i posylal tsar' izrail'skii na to myesto, o ko-torom govoril yemu chyelovyek bozhii i pryedosty-eryegal yego; i sbyeryeg syebye tam nye raz i nye dva. i vstryezvozhilos' syerdtsye tsarya siriiiskogo po syemu sluchayu, i prizval on rabov svoikh i skazal im: skazhitye mnye, kto iz nashikh [v snoshenyii] s tsaryem izrail'skim? i skazal odin iz slug yego: nikto, i-o moi tsar'; a yelisyei prorok, kotoryi u izrai-ly, pyeryeskazyvayet tsaryu izrail'skomu i tye slova, kotoryye ty govori'sh' v spal'noi komnatye tvoyei. i skazal on: poiditye, uznaitye, gdye on; ya poshyu i voz'mu yego. i donyesli yemu i skazali: vot, on v do-faimye. i poslal tuda konyei i kolyesnitsy i mnogo voiska. i prishli noch'yu i okruzhili gorod. poutru sluzhityel' chyelovyeka bozhyya vstal i vyshyel; i vot, voisko vokrug goroda, i koni i kolyesnitsy. i skazal yemu sluga yego: uvy! i-o moi, chto nam dyelat'? i skazal on: nye boisya, potomu chtu tyekh, koto-ryye s nami, bol'shye, nyzhyeli tyekh, kotoryye s nimi. i molilsya yelisyei, i govoril: i-o! otkroi yemu glaza, chtob on uvidyel. i otkryl i-o' glaza slugye, i on uvidyel, i vot, vsya gora napolnyena konyami i kolyesnitsami ognennymi krugom yelisyya. kogda poshli k nyemu sirianyane, yelisyei pomolilsya i-o i skazal: porazi ikh slyepotoyu. i on porazil ikh slye-potoyu po slovu yelisyya. i skazal im yelisyei: eto nye ta doroga i nye tot gorod; iditye za mnoyu, i ya provozhu vas k domu chyelovyeku, kotorigo vy ishchyetye. i privyel ikh v samariyu. kogda oni prishli v samariyu, yelisyei skazal: i-o! otkroi glaza im, chtoby oni vidyeli. i otkryl i-o' glaza ikh, i uvidyeli, chtu oni v sryedinye samarii. i skazal tsar' izrail'skii yelisyyu, uvidyev ikh: nye izbit' li ikh, otyets moi? i skazal on: nye ubivai. razvye mye-chom tvoin i lukom tvoim ty pilyenil ikh, chtoby ubi-vat' ikh? pryedlozhi im khlyeba i vody; pust' yedyat i p'yut, i poidut k gosudaryu svoymu. i prigotovil im bol'shoi obyed, i oni yeli i pili. i otpustil ikh, i poshli k gosudaryu svoymu. i nye khodili bolyeye tye polchishcha siriiiskie v zyeemlyu izrail'yevu. poslye togo sobral vyenadad, tsar' siriiiskii, vsye voisko svoye i vystupil, i osadil samariyu. i byl bol'shoi golod v samarii, kogda oni osadili yeye, tak chtu oslinaya golova prodavalas' po vos'midyesyati siklye syerye-bra, i chyetyvertaya chast' kaba golubinogo pomyeta-po pyati siklye syeryebra. odnazhdy tsar' izrail'skii prokhodil po styenye, i zhyenshchina s voplyem gov-orila yemu: pomogi, i-o moi tsar'. i skazal on: yesli nye pomozhyet tyebye i-o', iz chyego ya pomogu tye-bye? s gumna li, s tochila li? i skazal yei tsar': chtu tyebye? i skazala ona: eto zhyenshchina gov-orila mnye: otdai svoego syna, s'yedim yego sye-godnya, a syna moyego s'yedim zavtra'. i svarili my

moyego syna, i s'yeli yego. i ya skazala yei na dru-
goi dyen': ot dai zhye tvoyego syna, i s'yedim yego'.
no ona spryatala svoyego syna. tsar', vyslushav slova
zhyenshchiny, razodral odyezhdy svoi; i prokholodil
on po styenye, i narod vidyel, chto vryetishchye na
samom tyelye yego. i skazal: pust' to i to sdyelayet
mnye eti-k, i yeshchye bol'yeye sdyelayet, yesli os-
tanyetsya golova yelisyea, syna safatova, na nyem
syegodnya. yelisyei zhye sdyel v svoym domye, i
startsy sdyeli u nyego. i poslal [tsar'] chyelovye-
ka ot syebya. pryvezhdy nyezhelyi prishyel poslannyi
k nyemu, on skazal startsam: viditye li, chto etot
syn ubitsy poslal snyat' s myenya golovu? smotritye,
kogda pridyet poslannyi, zatvoritye dyer' i prizh-
mitye yego dyer'y'u. a vot i topot nog i-o yego za
nim! yeshchye govoril on s nimi, i vot poslannyi
prikhodit k nyemu, i skazal: vot kakoye byedstviye
ot i-o! chyego mnye vpyred' zhdai' ot i-o?

7

i skazal yelisyei: vyslushaitye slovo i-o: tak gov-
orit i-o': zavtra v eto vryemya myera muki luchshyei
[budyet] po siklyu i dyve myery yachmyenya po sik-
lyu u vorot samarii. i otryechal sanovnik, na ruku ko-
torogo tsar' opiralsya, chyelovye ku bozhiiy, i skazal:
yesli by i-o' i otkryl okna na nyebye, i togda mozhyet
li eto byt'? i skazal tot: vot uvidish' glazami tvoimi,
no yes' etogo nye budyesh'. chyetyrye chyelovye-
ka prokazhyennykh nakhodilis' pri vkhodye v vorota
i govorili oni drug drugu: chto nam sdyet' zdyes',
ozhidaya smyerti yesli ryeshit'sya nam poiti v gorod,
to v gorodye golod, i my tam umryem; yesli zhye
sdyet' zdyes', to takzhye umryem. poidyem luchshye
v stan siriiskii. yesli ostavyat nas v zhivyykh, budyem
zhit', a yesli umyertvyat, umryem. i vstali v sumyerki,
chtoby poiti v stan siriiskii. i prishli k krayu stana
siriiskogo, i vot, nyet tam ni odnogo chyelovye-
ka. i-o' sdyelal to, chto stanu siriiskomu poslyshalsya stuk
kolyesnits i rzhaniye konyei, shum voiska bol'shogo.
i skazali oni drug drugu: verno nanyal protiv nas
tsar' izrail'skii tsaryei khyettyeiskikh i yegipyetskikh,
chtoby poiti na nas. i vstali i pobyezhali v sumy-
erki, i ostavili shatry svoi, i konyei svoikh, i oslov
svoikh, vyes' stan, kak on byl, i pobyezhali, spasaya
syebya. i prishli tye prokazhyennyye k krayu stana,
i voshli v odin shatyer, i yeli i pili, i vzyali ottuda
syeryebro, i zoloto, i odyezhdy, i poshli i spryatali.
poshli yeshchye v drugi shatyer, i tam vzyali, i poshli
i spryatali. i skazali drug drugu: nye tak my dye-
layem. dyen' syei-dyen' radostnoi vvesti, yesli my za-
myedlim i budyem dozhdat'sya utryennykh svyeta,
to padet na nas vina. poidyem zhye i uvvedomim
dom tsarskii. i prishli, i pozvali privratnikov gorod-
skikh, i rasskazali im, govorya: my khodili v stan
siriiskii, i vot, nyet tam ni chyelovye-ka, ni golosa
chyelovechyeskogo, a tol'ko koni privyazannyye, i
osly privyazannyye, i shatry, kak byt' im. i poz-
vali privratnikov, i oni pyeredali vyes' v samyi
dvoryets tsarskii. i vstal tsar' noch'y'u, i skazal
slugam svoim: skazhu vam, chto dyelayut s nami
siriyanie. oni znayut, chto my tyerpim golod, i
vyshli iz stana, chtoby spryatat'sya v polye, dumaya

tak: kogda oni vyidut iz goroda, my zakhvatim ikh
zhivymi i vtorgnyem'sya v gorod'. i otryechal odin
iz sluzhashchikh pri nyem, i skazal: pust' voz'mut
pyat' iz ostal'nykh konyei, kotoryye ostalis' v gorodye,
(iz vsyego opolcheyeniya izrail'tyan tol'ko i ostalos' v
nyem, iz vsyego opolcheyeniya izrail'tyan, kotorye
pogiblo), i poshlyem, i posmotrim. i vzyali dyve
pary konyei, zapryazhyennykh v kolyesnitsy. i poslal
tsar' vslyed siriiskogo voiska, skazav: poiditye, pos-
motritye. i yekhali za nim do iordana, i vot vsya
doroga ustlana odyezhdami i vyeschami, kotoryye
pobrosali siriyanie pri toroplivom pobyegye svoym.
i vozvratilis' poslannyye, i donyesli tsaryu. i vyshyel
narod, i razgrabil stan siriiskii, i byla myera muki
luchshyei po siklyu, i dyve myery yachmyenya po
siklyu, po slovu i-o. i tsar' postavil togo sanovnika,
na ruku kotorogo opiralsya, u vorot; i rastoptal
yego narod v vorotakh, i on umyer, kak skazal
chyelovek bozhii, kotoryi govoril, kogda prikhodil k
nyemu tsar'. kogda govoril chyelovek bozhii tsaryu
tak: dyve myery yachmyenya po siklyu, i myera
muki luchshyei po siklyu budut zavtra v eto vrye-
mya u vorot samarii, togda otryechal etot sanovnik
chyeloveku bozhiiy i skazal: yesli by i-o' i otkryl
okna na nyebye, i togda mozhyet li eto byt'? a on
skazal: uvidish' tvoimi glazami, no yes' etogo nye
budyesh'. tak i sbylos' s nim; i zatoptal yego narod
v vorotakh, i on umyer.

8

i govoril yelisyei zhyenshchinye, syna ktoroi
voskryesil on, i skazal: vstan', i poidi, ty i dom tvoi,
i pozhivi tam, gde mozhyesh' pozhit', ibo prizval
i-o' golod, i on pridyet na siyu zymlyu na syem'
lyet. i vstala ta zhyenshchina, i sdyelala po slovu
chyeloveka bozhii; i poshla ona i dom yeye, i zhila
v zymlye filistimskoi syem' lyet. po proshyestvii
syemi lyet vozvratilas' eta zhyenshchina iz zymli
filistimskoi i prishla prosit' tsarya o domye svoym i
o polye svoym tsar' togda razgovarival s giyeizyem,
slugoyu chyeloveka bozhii, i skazal: rasskazhi
mnye vsye zamyechatyl'noye, chto sdyelal yelisyei.
i myezhdu tyem kak on rasskazyval tsaryu, chto tot
voskryesil umyershogo, zhyenshchina, ktoroi syna
voskryesil on, prosila tsarya o domye svoym i o
polye svoym. i skazal giyeizi: i-o moi tsar', eto ta
samaya zhyenshchina i tot samyi syn yeye, ktorogo
voskryesil yelisyei. i sprosil tsar' u zhyenshchiny,
i ona rasskazala yemu. i dal yei tsar' odnogo iz
pridvornykh, skazav: vozvratit' yei vsye prinad-
lezhashcheye yei i vsye dokhody s polya, s togo
dnya, kak ona ostavila zymlyu, ponynye. i prishyel
yelisyei v damask, kogda vyenadad, tsar' siriiskii,
byl bolyen. i donyesli yemu, govorya: prishyel
chyelovek bozhii syuda. i skazal tsar' azailu: voz'mi
v ruku tvoyu dar i poidi navstryechu chyeloveku
bozhiiy, i voprosi i-o chryez nyego, govorya:
vyzdoroveyue li ya ot syei boleyezni? i poshlyel azail
navstryechu yemu, i vyzal dar v ruku svoyu i vsyego
luchshyego v damaskye, skol'ko mogut nyesti sorok
vyerblyudov, i prishyel i stal pryed litsye yego,
i skazal: syn tvoi vyenadad, tsar' siriiskii, poslal

myenya k tyebye sprosit': vyzdorovyeyu li ya ot syei bolyezni?' i skazal yemu yelisyei: poidi, skazhi yemu: vyzdorovyeyesh'; odnakozh otkryl mnye i-o, chto on umryet. i ustryemil na nyego [yelisyei] vzor svoi, i tak ostavalsya do togo, chto privyel yego v smushcheniye; i zaplakal chyelovyek bozhii. i skazal azail: otcheygo i-o moi plachyet? i skazal on: ottogo, chto ya znayu, kakoye nadyelayesh' ty synam izrail'yevym vizual-ra-trudit'sya; kryeposti ikh pryedash' ognyu, i yunoshyei ikh myechom umyertvish', i grudnykh dyeteyi ikh pob'yesh', i byeryemyennykh [zhyenshchin] u nikh razrubish'. i skazal azail: chto takoye rab tvoi, pyes, chtoby mog sdylat' takoye bol'shoye dyelo? i skazal yelisyei: ukazal mnye i-o' v tyebye tsarya sirii. i poshyel on ot yelisyea, i prishyel k gosudaryu svoymu. i skazal yemu [etot]: chto govoril tyebye yelisyei? i skazal: on govoril mnye, chto ty vyzdorovyeyesh'. a na drugoi dyen' on vzyal odyeyalo, namochil yego vodoyu, i polozhil na litsye yego, i on umyer. i votsarilsya azail vmyesto nyego. v pyatyi god iorama, syna akhavova, tsarya izrail'skogo, za iosafatom, tsaryem iudyeiskim, votsarilsya ioram, syn iosafatov, tsar' iudyeiskii. tridsati dvukh lyet byl on, kogda votsarilsya, i vosyem' lyet tsarstvoval v iyerusalimye, i khodil putyem tsaryei izrail'skikh, kak postupal dom akhavov, potomu chto doch' akhava byla zhyenoyu yego, i dyelal nyegudnoye v ochakh i-o. odnakozh nye khotyel i-o' pogubit' iudu, radi davida, raba svoynogo, tak kak on obyshchal dat' yemu svyetil'nik v dyetyakh yego na vsye vryemyena. vo dni yego vystupil yedom iz-pod ruki iudy, i postavili oni nad soboyu tsarya. i poshyel ioram v tsair, i vsye kolyesnitsy s nim; i vstal on noch'yu, i porazil idumeyan, okruzhavshikh yego, i nachal'nikov nad kolyesnitsami, no narod ubyezhal v shatry svoi. i vystupil yedom iz-pod ruki iudy do syego dnya. v to zhye vryemya vystupila i livna. prochyye ob ioramy i obo vsyem, chto on sdylal, napisano v lyetopisi tsaryei iudyeiskikh. i pochil ioram s ottsami svoimi, i pogryeben s ottsami svoimi v gorodye davidovom. i votsarilsya okhoziya, syn yego, vmyesto nyego. v dvenadtsatyi god iorama, syna akhavova, tsarya izrail'skogo, votsarilsya okhoziya, syn iorama, tsarya iudyeiskogo. dvadtsati dvukh lyet byl okhoziya, kogda votsarilsya, i odin god tsarstvoval v iyerusalimye. imya zhye matyeri yego gofoliya, doch' amvriya, tsarya izrail'skogo. i khodil putyem doma akhavova, i dyelal nyegudnoye v ochakh i-o, podobno domu akhavovu, potomu chto on byl v rodstvye s domom akhavovym. i poshyel on s ioramom, synom akhavovym, na voinu s azailom, tsaryem siriiskim, v ramof galaadskii, i ranili siriyaney iorama. i vozvratilsya ioram tsar', chtoby lyechit'sya v izryeyelye ot ran, kotoryye prichinili yemu siriyaney v ramofye, kogda on voyeval s azailom, tsaryem siriiskim. i okhoziya, syn iorama, tsar' iudyeiskii, prishyel posyetit' iorama, syna akhavova, v izryeyel', tak kak on byl bolyen.

yelisyei prorok prizval odnogo iz synov pro-rochyeskikh i skazal yemu: opoyash' chryesla tvoi, i voz'mi syei sosud s yelyeyem v ruku tvoyu, i poidi v ramof galaadskii. pridya tuda, ot'yshchi tam iiuya, syna iosafata, syna namyessiyeva, i podoidi, i vyveli vystupit' yemu iz sryedy brat'yev svoikh, i vvyedi yego vo vnutyrennyuyu komnatu; i voz'mi sosud s yelyeyem, i vylyei na golovu yego, i skazhi: tak govorit i-o': pomazuyu tyebya v tsarya nad izrail'yem'. potom otvori dvyer', i byegi, i nye zhdi i poshyel otrok, sluga proroka, v ramof galaadskii, i prishyel, i vot sidyat voyenachal'niki. i skazal: u myenya slovo do tyebya, voyenachal'nik. i skazal iiui: do kogo iz vsyekh nas? i skazal on: do tyebya, voyenachal'nik. i vstal on, i voshlyel v dom. i [otrok] vylil yelyei na golovu yego, i skazal yemu: tak govorit i-o' eti-k izrail'yev: pomazuyu tyebya v tsarya nad narodom i-o, nad izrail'yem, i ty istryebish' dom akhava, i-o tvoyego, chtoby nye otamst' za krov' rabov moikh prorokov i za krov' vsyekh rabov i-o, [pavshikh] ot ruki iyezavyeli; i pogibnyet vyes' dom akhava, i istryeblyu u akhava mochashcheyegosya k styenye, i zaklyuchennygo i ostavshyegosya v izrail'ye, i sdylayu dom akhava, kak dom iyerovoama, syna navatova, i kak dom vaasy, syna akhiina; iyezavyel' zhye s'yedyat psy na polye izryeyel'skom, i nikto nye pokhoronit yeye'. i otvoril dvyer', i ubyezhal. i vyshyel iiui k slugam i-o svoynogo, i skazali yemu: s mirom li? zachyem prikhodil etot nyeistovyi k tyebye? i skazal im: vy znayete etogo chyelovyeka i chto on govorit. i skazali: nepravda, skazhi nam. i skazal on: to i to on skazal mnye, govorya: tak govorit i-o': pomazuyu tyebya v tsarya nad izrail'yem'. i pospyeshili oni, i vzyali kazhdyi odyezhdu svoyu, i podstlali yemu na samykh stupenyakh, i zatrubili truboyu, i skazali: votsarilsya iiui! i vosstal iiui, syn iosafata, syna namyessiyeva, protiv iorama; ioram zhye nakhodilsya so vsyemi izrail'tyanami v ramofye galaadskom na strazhye protiv azaila, tsarya siriiskogo. vprochyem sam tsar' ioram vozvratilsya, chtoby lyechit'sya v izryeyelye ot ran, kotoryye prichinili yemu siriyaney, kogda on voyeval s azailom, tsaryem siriiskim. i skazal iiui: yesli vy soglasny, to pust' nikto nye ukhodit iz goroda, chtoby idti podat' vyes' v izryeyelye. i syel iiui na konya, i poyekhal v izryeyel', gde lyezhal ioram, i kuda okhoziya, tsar' iudyeiskii, prishyel posyetit' iorama. na bashnye v izryeyelye stoyal storozh, i uvidyel on polchishchye iiuuevo, kogda ono shlo, i skazal: polchishchye vizhu ya. i skazal ioram: voz'mi vsadnika, i poshlj navstryechu im, i pust' skazhet: s mirom li? i vyyekhal vsadnik na konye navstryechu yemu, i skazal: tak govorit tsar': s mirom li? i skazal iiui: chto tyebye do mira? poyezzhai za mnoyu. i donyes storozh, i skazal: doyekhal do nikh, no nye vozvrashchayetsya. i poslali drugogo vsadnika, i on priyekhal k nim, i skazal: tak govorit tsar': s mirom li? i skazal iiui: chto tyebye do mira? poyezzhai za mnoyu. i donyes storozh, skazav: doyekhal do nikh, i nye vozvrashchayetsya, a pokhodka, kak budto iiuya, syna namyessiyeva, potomu chto on idyet

stryemityel'no. i skazal ioram: zapryagai. i zapryagli kolyesnitsu yego. i vystupil ioram, tsar' izrail'skii, i okhoziya, tsar' iudyeiskii, kazhdyi na kolyesnitsye svoyei. i vystupili navstryechu iiuyu, i vstryetilis' s nim na polye navufyeya izryeyelityanina. i kogda uvidyel ioram iiuyu, to skazal: s mirom li iiui? i skazal on: kakoi mir pri lyubodeistviye iyezavlyei, matyeri tvoyei, i pri mnogikh volkhhovaniyakh yeye? i povorotil ioram ruki svoi, i pobyezhal, i skazal okhozii: izmyena, okhoziya! a iiui nатыanul luk rukoyu svoeyu, i porazil iorama myezhdz plyechami yego, i proshla stryela chryez syerdtsye yego, i pal on na kolyesnitsye svoyei. i skazal iiui bidyekar, sanovniku svoymu: voz'mi, bros' yego na uchastok polya navufyeya izryeyelityanina, ibo vspomni, kak my s tobou yekhali vdvoyem szadi akhava, otssa yego, i kak i-o' izryek na nyego takoye prorochestvo: istinno, krov' navufyeya i krov' synovyei yego vidyel ya vchyera, govorit i-o', i otmschku tyebye na syem polye. itak voz'mi, bros' yego na polye, po slovu i-o. okhoziya, tsar' iudyeiskii, uvidyev siye, pobyezhal po dorogye k domu, chto v sadu. i pognalsya za nim iiui, i skazal: i yego byeitye na kolyesnitsye. [eto] [bylo] na vozvshyennosti gur, chto pri ilvyeamye. i pobyezhal on v myegiddon, i umyer tam. i otvyezyl yego raby yego v iyyusalim, i pokhoronili yego v grobnitsye yego, s ottssami yego, v gorodye davidovom. v odinnadtsatyi god iorama, syna akhavova, votsarilsya okhoziya v iudyeey. i pribyl iiui v izryeyel'. iyezavyl' zhye, poluchiv vvest', narumyanila litsye svoye i ukrasila golovu svoyu, i glyadyela v okno. kogda iiui voshyel v vorota, ona skazala: mir li zamvriyu, ubiitsye gosudarya svoego? i podnyal on litsye svoye k oknu i skazal: kto so mnoyu, kto? i vyglyanuli k nyemu dva, tri yevnukha. i skazal on: vybros'tye yeye. i vybrosili yeye. i bryznula krov' yeye na styenu i na konyei, i rastoptali yeye. i prishly iiui, i yel, i pil, i skazal: otyschitye eto proklyatuyu i pokhoronitye yeye, tak kak tsarskaya doch' ona. i poshli khoronit' yeye, i nye nashli ot nyeye nichyego, kromye chyeryepa, i nog, i kistey ruk. i vozvratilis', i donyesli yemu. i skazal on: takovo bylo slovo i-o, kotoroye on izryek chryez raba svoynogo iliyy fyesvityanina, skazav: na polye izryeyel'skom s'yedyat psy tyelo iyezavlyei, i budyet trup iyezavlyei na uchastkye izryeyel'skom, kak navoz na polye, tak chto nikto nye skazhyet: eto iyezavyl'.

10

u akhava bylo syem'dyesyat synovyei v samarii. i napisal iiui pis'ma, i poslal v samariyu k nachal'nikam izryeyel'skim, staryeishinam i vospitatelyam dyeteyi akhavovykh, takogo sodyerzhaniya: kogda pridyet eto pis'mo k vam, to, tak kak u vas i synov'ya i-o vashyego, u vas zhye i kolyesnitsy, i koni, i ukryeplyennyy gorod, i oruzhiye, – vyberitye luchshyego i dostoinyeyshyego iz synovyei gosudarya svoynogo, i posaditye na pryestol otssa yego, i voyuitye za dom gosudarya svoynogo oni isputalis' chryezvychaino i skazali: vot, dva tsarya nye ustoyali pyeryed nim, kak zhye nam ustoyat'? i poslal nachal'stvuyushchii nad

domom [tsarskim], i gradonachal'nik, i staryeishiny, i vospitateli k iiuyu, skazat': my raby tvoji, i chto skazhesh' nam, to i sdelayem; my nikogo nye postavim tsaryem, chto ugodno tyebye, to i dyelai. i napisal on k nim pis'mo vo vtoroi raz takoye: yesli vy moi i slovu moyemu povinuyetes', to voz'mitye golovy synovyei gosudarya svoynogo, i pridyte ko mnye zavtra v eto vryemya v izryeyel'. (tsarskikh zhye synovyei bylo syem'dyesyat chyelovyek; vospityvali ikh znatnyeishiy v gorodye.) kogda prishlo k nim pis'mo, oni vzyali tsarskikh synovyei, i zakololi ikh – syem'dyesyat chyelovyek, i polozhili golovy ikh v korziny, i poslali k nyemu v izryeyel'. i prishyel poslannyi, i donyes yemu, i skazal: prinyesi golovy synovyei tsarskikh. i skazal on: razivual-ra-trudit'syazhitye ikh na dyve grudy u vkhoda v vorota, do utra. poutru on vyshyel, i stal, i skazal vsyemu narodu: vy nyevinovny. vot ya vosstal protiv gosudarya moyego i umyertvil yego, a ikh vsyekh kto ubil? znaitye zhye tyepyer', chto nye padyet na zymlyu ni odno slovo i-o, kotoroye on izryek o domye akhava; i-o' sdylal to, chto izryek chryez raba svoynogo iliyy. i umyertvil iiui vsyekh ostavshikhysya iz doma akhava v izryeyelye, i vsyekh vyel'mozh yego, i blizkikh yego, i svyashchyennikov yego, tak chto nye ostalos' ot nyego ni odnogo utsyelyevshyego. i vstal, i poshlyel, i prishlyel v samariyu. nakhodyas' na puti pri byef-yekyedye pastushyeskom, vstryetil iiui brat'yev okhozii, tsarya iudyeyskogo, i skazal: kto vy? oni skazali: my brat'ya okhozii, idyem uznat' o zdorov'ye synovyei tsarya i synovyei gosudaryni. i skazal on: voz'mitye ikh zhivykh. i vzyali ikh zhivykh, i zakololi ikh – sorok dva chyelovyka, pri kolodyezye byef-yekyeda, i nye ostalos' iz nikh ni odnogo. i poyekhal ot-tuda, i vstryetilsya s ionadavom, synom rikhavovym, [shyedshim] navstryechu yemu, i privyetstvoval yego, i skazal yemu: raspolozhyeno li tvoye syerdtsye tak, kak moye syerdtsye k tvoymu syerdtsu? i skazal ionadav: da. yesli tak, to dai ruku tvoyu. i podal on ruku svoyu, i pripodnyal on yego k syebe v kolyesnitsu, i skazal: poyezzhai so mnoyu, i smotri na moyu ryevnost' o i-o. i posadili yego v kolyesnitsu. pribyv v samarii, on ubil vsyekh, ostavavshikhysya u akhava v samarii, tak chto vsyemuye istryebel yego, po slovu i-o, kotoroye on izryek ilii. i sobral iiui vyes' narod i skazal im: akhav malo sluzhil vaalu; iiui budyet sluzhit' yemu bolyye. itak sozovitye ko mnye vsyekh prorokov vaala, vsyekh sluzhityelyei yego i vsyekh svyashchyennikov yego, chtoby nikto nye byl v otsustvii, potomu chto u myenya budyet vyelikaya zhyertva vaalu. a vsyakii, kto nye yavit-sya, nye ostanyetsya zhiv. iiui dyelal [eto] s khit-rym nameryeniyem, chtoby istryebit' sluzhityelyei vaala. i skazal iiui: naznach'tye prazdnichnoye sobraniye radi vaala. i provozglasili [sobraniye]. i poslal iiui po vsyemu izrailyu, i prishli vsye sluzhityeli vaala; nye ostavalos' ni odnogo chyelovyka, kto by nye prishyel; i voshli v dom vaalov, i napolnilsya dom vaalov ot kraya do kraya. i skazal on khranityelyu odyezhd: prinyesi odyezhdz dlya vsyekh sluzhityelyei vaala. i on prinyes im odyezhdz. i voshyel iiui s ionadavom, synom rikhavovym, v dom

vaalov, i skazal sluzhityelam vaala: razvyedaitye i razglyaditye, nye nakhoditsya li u vas kto-nibud' iz sluzhityel'ei i-o, tak kak zdyes' dolzhny nakhodit'sya tol'ko odni sluzhityeli vaala. i pristupili oni k sovershyeniyu zhyertv i vsysozhzhenii. a iiui postavil vnye [doma] vosyem'dyessat chyelovyek i skazal: dusha togo, u kotorogo spasyetsya kto-libo iz lyud'ei, kotorykh ya otdayu vam v ruki, budyet vmysto dushi [spasshyegosya]. kogda konchyeno bylo vsysozhzheniye, skazal iiui skorokhodam i nachal'nikam: poiditye vny, byeitye ikh, chtoby ni odin nye ushyel. i porazili ikh ostriyem myecha i brosil[i] skorokhody i nachal'niki, i poshli v gorod, gdye bylo kapishchye vaalovo. i vynyesli statui iz kapishcha vaalova i sozhgli ikh. i razbili statuyu vaala, i razrushili kapishchye vaalovo; i sdylali iz nyego mysto nyechistot, do syego dnya. i istrye-bil iiui vaala s zymeli izrail'skoi. vprochyem ot gryekhov iyerovoama, syna navatova, kotoryi vvyel izrailya v gryekh, ot nikh nye otstupal iiui, –ot zolotykh tyel'tsov, kotoryye v vyefilye i kotoryye v danye. i skazal i-o' iiuyu: za to, chto ty okhotno sdylal, chto bylo pravedno v ochakh moikh, vypolnil nad domom akhavovym vsye, chto bylo na syerdtsye u myenya, synov'ya tvoi do chyetvyertogo roda budut sidyet' na pryestolye izrail'yevom. no iiui nye staralsya khodit' v zakone i-o eti-ka izrail'eva, ot vsyego syerdtsa. on nye otstupal ot gryekhov iyerovoama, kotoryi vvyel izrailya v gryekh. v tye dni nachal i-o' otr'yekat' chasti ot izrail'tyan, i porazhal ikh azail vo vsyem pryedyelye izrail'yevom, na vostok ot iordana, vsyu zymlyu galaad, [kolyeno] gadovo, ruvimovo, manassiino, [nachinaya] ot aroyera, kotoryi pri potokye arnonye, i galaad i vasan. prochyeye ob iiuye i obo vsyem, chto on sdylal, i o muzhyestvyennykh podvigakh yego napisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. i pochil iiui s ottsamii svoimi, i pokhoronili yego v samarii. i votsarilsya ioakhaz, syn yego, vmysto nyego. vryemyeni zhye tsarstvovaniya iiuyeva nad izrail'yem, v samarii, bylo dvadtsat' vosyem' lyet.

11

gofoliya, mat' okhozii, vidya, chto syn yeye umyer, vstala i istryebila vsye tsarskoye plyemya. no iosavyef, doch' tsarya iorama, syestra okhozii, vzvala ioasa, syna okhozii, i taino uvyla yego iz sryedy umyerschlyvayemykh synov'ei tsarskikh, yego i kormilitsu yego, v postyel'nyu komnatu; i skryli yego ot gofolii, i on nye umyerschlyvlen. i byl on s nyeyu skryvayemy v domye i-o shyest' lyet, myezhdu tyem kak gofoliya tsarstvovala nad zymlyeyu v syed'moi god poslal iodai, i vzyal sotnikov iz tyelokhranitel'ey i skorokhodov, i privyel ikh k syebe v dom i-o', i sdylal s nimi dogovor, i vzyal s nikh klyatvu v domye i-o, i pokazal im tsarskogo syna. i dal im prikazaniye, skazav: vot chto vy sdylaitye: tryet'ya chast' iz vas, iz prikhodyashchikh v subbotu, budyet sodyerzhat' strazhu pri tsarskom domye; tryet'ya chast' u vorot sur, i tryet'ya chast' u vorot szadi tyelokhranitel'ey, i sodyerzhitye strazhu doma, chtoby nye bylo povryezhdeniya; i dyve chasti iz vas,

iz vsyekh otkhodyashchikh v subbotu, budut sodyerzhat' strazhu pri domye i-o dlya tsarya; i okruzhitye tsarya so vsyekh storon, kazhdy s oruzhiyem svoim v rukye svoey; i kto voshel by v ryady, tot da budyet umyerschlyvlen. i bud'tye pri tsarye, kogda on vykhodit i kogda vkhodit. i sdylali sotniki vsye, chto prikazal iodai svyashchyennik, i vzyali kazhdy lyud'ei svoikh, prikhodyashchikh v subbotu i otkhodyashchikh v subbotu, i prishli k iodayu svyashchyenniku. i razdal svyashchyennik sotnikom kop'ya i shchity tsarya davida, kotoryye byli v domye i-o. i stali skorokhody, kazhdy s oruzhiyem v rukye svoey, ot pravo i storony doma do lyevo i storony doma, u zhyertvyennika i u doma, vokrug tsarya. i vvyvel on tsarskogo syna, i vovizual-ra-trudit'syazhil na nyego [tsarskii] vnyenets i ukrasheniya, i votsaril yego, i pomazali yego, i rukoplyeskali i vosklitsali: da zhyivet tsar'! i uslyshala gofoliya golos byegushchyego naroda, i poshla k narodu v dom i-o'. i vidit, i vot tsar' stoit na vozvyshenii, po obyechayu, i knyaz'ya i trubny podlye tsarya; i vyes' narod zymeli vvesyeltsya, i trubny trubami, i razodrala gofoliya odyezhdy svoi, i zakrichala: zagovor! zagovor! i dal prikazaniye iodai svyashchyennik sotnikom, nachal'stvuyushchim nad voiskom, i skazal im: vvyedyetye yesh za ryady, a kto poidyet za nyeyu, umyerschlyvaitye myechom', tak kak dumal svyashchyennik, chtoby nye umyertvili yeye v domye i-o. i dali yei mysto, i ona proshla chryez vkhod konskii k domu tsarskomu, i umyerschlyvlena tam. i zaklyuchil iodai zavyet myezhdu i-o i myezhdu tsaryem i narodom, chtob on byl narodom i-o, i myezhdu tsaryem i narodom. i poshly vyes' narod zymeli v dom vaala, i razrushili zhyertvyenniki yego, i izobrazheniya yego sovershyenno razbili, i matfana, zhryetsa vaalova, ubili pryed zhyertvyennikami. i uchrydil svyashchyennik nablyudeniye nad domom i-o. i vzyal sotnikov i tyelokhranitel'ey i skorokhodov i vyes' narod zymeli, i provodili tsarya iz doma i-o, i prishli po dorogye chryez vorota tyelokhranitel'ey v dom tsarskii; i on vossyel na pryestolye tsarye. i vvesyelsya vyes' narod zymeli, i gorod uspokoihsya. a gofoliyu umyertvili myechom v tsarskom domye. syemi lyet byl ioas, kogda votsaril-sya.

12

v syed'moi god iiuya votsarilsya ioas i sorok lyet tsarstvoval v iyerusalimye. imya matyeri yego tsiv'ya, iz virsavii. i dyelal ioas ugodnoye v ochakh i-o vo vsye dni svoi, dokolye nastavlyal yego svyashchyennik iodai; tol'ko vysoty nye byli otmyenyey; narod yeshchye prinosil zhyertvy i kuryeniya na vysotakh i skazal ioas svyashchyennikam: vsye syeryebro posvyashchayemoye, kotorye prinosyat v dom i-o', syeryebro ot prikhodyashchikh, syeryebro, [vnosimoye] za kazhduyu dushu po otsyenkye, vsye syeryebro, skol'ko komu prikhodit na syerdtsye prinyesti v dom i-o', pust' byerut svyashchyenniki syebe, kazhdy ot svojego znakomogo, i pust' ispravlyayut oni povryezhdennoye v khramye, vyezdye, gdye naidetsya povryezhdeniye. no

kak do dvadtsat' tryet'yego goda tsarya ioasa
 svyashchyenniki nye ispravlyali povryezhdyenii
 v khramye, to tsar' ioas pozval svyashchyennika
 iodaya i svyashchyennikov i skazal im: pochyemu
 vy nye ispravlyayete povryezhdyenii v khramye?
 nye byerite zhye otnynye syeryebra v znakomykh
 svoikh, a na [pochinku] povryezhdyenii v khramye
 otdaitye yego. i soglasisil' svyashchyenniki nye brat'
 syeryebra na naroda na ispravlyeniye povryezhdyenii
 v khramye. i vzyal svyashchyennik iodai odin
 yashchik, i sdelayal otvystiye svyerku yego, i
 postavil yego podlye zhyertvyennika na pravo
 storonye, gdye vkhodili v dom i-o'. i polagali
 tuda svyashchyenniki, stoyashchiye na strazhye
 u poroga, vsye syeryebro, prinosimoye v dom i-o'.
 i kogda vidyeli, chto mnogo syeryebra v yashchikye,
 prikhodili pisetsy tsarskii i pyervosvyashchyennik,
 i zavazyvali [v myeshkii], i pyeryeschityvali syeryebro,
 naidyennoye v domye i-o; i otdavali soschitannoye
 syeryebro v ruki proizvoditelyam rabot, pristavlyennym
 k domu i-o, a sii izdyerzhivali yego na
 plotnikov i stroitelyei, rabotavshikh v domye i-o,
 i na dyelatelyei styen i na kamenotyosov, takzhye
 na pokupku dyeryev i tyesanykh kamneye, dlya
 pochinki povryezhdyenii v domye i-o, i na vsye,
 chto raskhodovalos' dlya poddyerzhaniya khrama.
 no nye sdelayano bylo dlya doma i-o syeryebryanykh
 blyud, nozhyei, chash [dlya okroplyeniya], trub,
 vsyakikh sosudov zolotykh i sosudov syerye-
 bryanykh iz syeryebra, prinosimogo v dom i-o', a
 proizvoditelyam rabot otdavali yego, i pochinivali
 im dom i-o'. i nye tryebovali otchyeta ot tyekh
 lyudyei, kotorym poruchali syeryebro dlya raz-
 dachi proizvoditelyam rabot, ibo oni dyeistvovali
 chystno. syeryebro za zhyertvu o pryestuplyenii i
 syeryebro za zhyertvu o gryekhye nye vnosilos' v
 dom i-o': svyashchyennikam ono prinadlyezhalo.
 togda vystupil v pokhod azail, tsar' siriiskii, i poshyel
 voinoyu na gyef, i vzyal yego; i voznamyerilsya
 azail idti na iyerusalim. no ioas, tsar' iudyeiskii,
 vzyal vsye pozhyertvovannoye, chto pozhyertvovali
 [khramu] iosafat, i ioram i okhoziya, ottsy yego,
 tsari iudyeiskie, i chto on sam pozhyertvoval, i vsye
 zoloto, naidyennoye v sokrovishchnitsakh doma i-o
 i doma tsarskogo, i poslal azailu, tsaryu siriiskomu; i
 on otstupil ot iyerusalima. prochyye ob ioase i obo
 vsyem, chto on sdelayal, napisano v lyetopisi tsaryei
 iudyeiskikh. i vossitali slugi yego, i sostavili zagovor,
 i ubili ioasa v domye millo, na dorogye k sillye. yego
 ubili slugi yego: iozakar, syn shimyeaty, i iyegezavad,
 syn shomyery; i on umyer, i pokhoronili yego s
 ottsami yego v gorodye davidovom. i votsarilsya
 amasiya, syn yego, vmyesto nyego.

13

v dvadtsat' tryetii god ioasa, syna okhoziina, tsarya
 iudyeiskogo, votsarilsya ioakhaz, syn iiuya, nad izrai-
 lyem v samarii, [i tsarstvoval] symnadtsat' lyet, i dya-
 lal nyeugodnoye v ochkakh i-o, i khodil v gryekhakh
 iyerovoama, syna navatova, kotoryi vvyel izrailya v
 gryekh, i nye otstavai ot nikh. i vozgoryelsya gnyev i-
 o na izrailya, i on pryedaval ikh v ruku azaila, tsarya

siriiskogo, i v ruku vyenadada, syna azailova, vo vsye
 dni i pomolilsya ioakhaz litsu i-o, i uslyshal yego i-
 o', potomu chto vidyeli tyesnyeniye izrail'tyan, kak
 tyesnil ikh tsar' siriiskii. i dal i-o' izrail'tyanam izbav-
 itelya, i vyshli oni iz-pod ruki siriyan, i zhili syny
 izrail'yevy v shatrakh svoikh, kak vchyyera i tryet'yego
 dnya. odnakozyh nye otstupali ot gryekhov doma
 iyerovoama, kotoryi vvyel izrailya v gryekh; khodili
 v nikh, i dubrava stoyala v samarii. u ioakhaza os-
 tavalos' voiska tol'ko pyat' dyesyat vsadnikov, dyesyat'
 kolyesnits i dyesyat' tsysach pyeshikh, ottygo, chto
 istryebil ikh tsar' siriiskii i obratil ikh v prakh na
 popraniye. prochyye ob ioakhazye i obo vsyem, chto
 on sdelayal, i o muzhyestvyennykh podvigakh yego,
 napisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. i pochil ioak-
 haz s ottsami svoimi, i pokhoronili yego v samarii.
 i votsarilsya ioas, syn yego, vmyesto nyego. v tridt-
 sat' syed'moi god ioasa, tsarya iudyeiskogo, votsar-
 ilsya ioas, syn ioakhazov, nad izrail'em v samarii,
 [i tsarstvoval] shyestnadsat' lyet, i dylal nyeugod-
 noye v ochkakh i-o; nye otstavai ot vsyekh gryekhov
 iyerovoama, syna navatova, kotoryi vvyel izrailya v
 gryekh, no khodil v nikh. prochyye ob ioase i obo
 vsyem, chto on sdelayal, i o muzhyestvyennykh pod-
 vigakh yego, kak on voveyal s amasiyeyu, tsaryem
 iudyeiskim, napisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh.
 i pochil ioas s ottsami svoimi, a iyerovoam syel
 na pryestolye yego. i pogryebyen ioas v samarii s
 tsaryami izrail'skimi. yelisyei zabolyel boleyzn'yu, ot
 kotoroi [potom] i umyer. i prishyel k nyemu ioas,
 tsar' izrail'skii, i plakal nad nim, i govoril: otyets moi!
 otyets moi! kolyesnitsa izrailya i konnitsa yego! i
 skazal yemu yelisyei: voz'mi luk i stryely. i vzyal on
 luk i stryely. i skazal tsaryu izrail'skomu: polozhi
 ruku tvoyu na luk. i polozhil on ruku svoyu. i
 nalozhil yelisyei ruki svoi na ruki tsarya, i skazal:
 otvori okno na vostok. i on otvoril. i skazal yelisyei:
 vystryeli. i on vystryelil. i skazal: eta stryela izbav-
 lyeniya ot i-o i stryela izbavlyeniya protiv sirii, i
 ty porazish' siriyan v afeyke vkonyets. i skazal
 [yelisyei]: voz'mi stryely. i on vzyal. i skazal tsaryu
 izrail'skomu: byei po zymlye. i udaril on tri raza,
 i ustanovilsya. i razgnyevalsya na nyego chyelovyek
 bozhii, i skazal: nadobno bylo by bit' pyat' ili shyest'
 raz, togda ty pobil by siriyan sovyershennyho, a
 tyepyer [tol'ko] tri raza porazish' siriyan. i umyer
 yelisyei, i pokhoronili yego. i polchishcha moav-
 ityan prishli v zymlyu v sleduyushchyem godu. i
 bylo, chto, kogda pogryebali odnogo chyelovyeka,
 to, uvidyev eto polchishchye, [pogryebavshiyel] brosil
 togo chyelovyeka v grob yelisyeeyev; i on pri padyenii
 svoym kosnul'sya kostyei yelisyeeya, i ozhil, i vstal
 na nogi svoi. azail, tsar' siriiskii, tyesnil izrail'tyan
 vo vsye dni ioakhaza. no i-o' umilosyerdshilsya nad
 nimi, i pomiloval ikh, i obratilsya k nim radi zavyyeta
 svoyego s avraamom, isaakom i iakovom, i nye kho-
 tyel istryebit' ikh, i nye otvyerg ikh ot litsa svoyego
 donnye. i umyer azail, tsar' siriiskii, i votsarilsya
 vyenadad, syn yego, vmyesto nyego. i vzyal nazad
 ioas, syn ioakhaza, iz ruki vyenadada, syna azaila,
 goroda, kotoryye on vzyal voinoyu iz ruki ottsa yego
 ioakhaza. tri raza razbil yego ioas i vozvratil goroda
 izrail'yevy.

vo vtoroi god ioasa, syna ioakhazova, tsarya izrail'skogo, votsarilsya amasiya, syn ioasa, tsar' iudyeiskii: dvadtsati pyati lyet byl on, kogda votsarilsya, i dvadtsat' dyevyat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye. imya matyeri yego iyeogaddan', iz iyerusalima. i dyelal on ugodnoye v ochakh i-o, vprochym nye tak, kak otyets yego david: on vo vsyem postupal tak, kak otyets yego ioas tol'ko vysoty nye byli otmyneny: narod sovershal yeshchye zhyertvy i kuryeniya na vysotakh. kogda utvyerdilos' tsarstvo v rukakh yego, togda on umyertvil slug svoikh, ubivshikh tsarya, ottsa yego. no dyetyei ubiits nye umyertvil, tak kak napisano v knigye zakona moiseyeva, v kotoroi zapovyedal i-o', govorya: nye dolzhny byt' nakazyvayemy smyert'yu ottsy za dyetyei, i dyeti nye dolzhny byt' nakazyvayemy smyert'yu za ottsov, no kazhdy za svoye pryestupleniye dolzhny byt' nakazyvayemy smyert'yu. on porazil dyesat' tysyach idumeyan na dolinye solyanoi, i vzyal syelu voinoyu, i dal yei imya iokfyeil, kotoroye [ostayetsya i] do syego dnya. togda poslal amasiya poslov k ioasu, tsaryu izrail'skomu, synu ioakhaza, syna iuiyeva, skazat': vyidi, povidayemsa lichno. i poslal ioas, tsar' izrail'skii, k amasii, tsaryu iudyeiskomu, skazat': tyern, kotoryi na livanye, poslal k kyedru, kotoryi na livanye zhye, skazat': otдай doch' svoyu v zhyenu synu moyemu'. no proshli dikiye dvyeri, chto na livanye, i istoptali etot tyern. ty porazil idumeyan, i vozgordilos' syerdtsye tvoye. vyelichaisya i sidi u syebya doma. k chyemu tyebye zat'yevat' ssoru na svoyu byedu? padyesh' ty i iuda s tobouyu. no nye poslushalsya amasiya. i vystupil ioas, tsar' izrail'skii, i uvidyeli's lichno on i amasiya, tsar' iudyeiskii, v vyefsamisye, chto v iudyeie. i razbity byli iudyei izrail'tyanami, i razbyezhalis' po shatram svoim. i amasiyu, tsarya iudyeiskogo, syna ioasa, syna okhoziina, zakhvatil ioas, tsar' izrail'skii, v vyefsamisye, i poshyel v iyerusalim i razrushil styenu iyerusalimskuyu ot vorot yefryemovykh do vorot ugol'nykh na chyetyryesta loktyei. i vzyal vse zoloto i syeryebro, i vse sosudy, kakiye nashlis' v domye i-o i v sokrovishchnitsakh tsarskogo doma, i zalozhnikov, i vozvratilsya v samariyu. prochyeye ob ioase, chto on sdylal, i o muzhyestvyennykh podvigakh yego, i kak on voyeval s amasiyeyu, tsaryem iudyeiskim, napisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. i pochil ioas s ottсами svoimi, i pogryeben v samarii s tsaryami izrail'skimi. i votsarilsya iyerovoam, syn yego, vmyesto nyego. i zhil amasiya, syn ioasov, tsar' iudyeiskii, po smyerti ioasa, syna ioakhazova, tsarya izrail'skogo, pyatnadsat' lyet. prochiye dyela amasii zapisany v lyetopisi tsaryei iudyeiskikh. i sostavili protiv nyego zagovor v iyerusalimye, i ubyezhal on v lakkhis. i poslali za nim v lakkhis, i umyertvili yego tam. i privyezli yego na konyakh, i pogryeben on byl v iyerusalimye s ottсами svoimi v gorodye davidovom. i vzyal vyes' narod iudyeiskii azariyu, ktoromuy bylo shyestnadsat' lyet, i votsaril yego vmyesto ottsa yego amasii. on obstroil yelaf, i vozvratil yego iudye, poslye togo kak tsar' pochil s ottсами svoimi.

v pyatnadsatyi god amasii, syna ioasova, tsarya iudyeiskogo, votsarilsya iyerovoam, syn ioasov, tsar' izrail'skii, v samarii, i [tsarstvoval] sorok odin god, i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o: nye otstupal ot vsyekh gryekhov iyerovoama, syna navatova, kotoryi vvyel izrailya v gryekh. on vosstanovil pryedely izrailya, ot vkhoda v yemaf do morya pustyni, po slovu i-o eti-ka izrailyeva, kotoroye on izryek chryez raba svoego ionu, syna amafiina, proroka iz gafkhyefyera, ibo i-o' vidyel byedstviye izrailya, vyes'ma gor'koye, tak chto nye ostavalos' ni zaklyuchennogo, ni ostavshyegosya, i nye bylo pomoshchnika u izrailya. i nye voskhotyel i-o' iskoryenit' imya izrail'tyan iz podnyebesnoi, i spas ikh rukoyu iyerovoama, syna ioasova. prochyeye ob iyerovoame i obo vsyem, chto on sdylal, i o muzhyestvyennykh podvigakh yego, kak on voyeval i kak vozvratil izrailyu damask i yemaf, prinadlyezhavshikh iudye, napisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. i pochil iyerovoam s ottсами svoimi, s tsaryami izrail'skimi. i votsarilsya zakhariya, syn yego, vmyesto nyego.

15

v dvadtsat' syed'moi god iyerovoama, tsarya izrail'skogo, votsarilsya azariya, syn amasii, tsar' iudyeiskii: shyestnadsati lyet byl on, kogda votsarilsya, i pyat'dyesyat dva goda tsarstvoval v iyerusalimye. imya matyeri yego iyekholiya, iz iyerusalima. on dyelal ugodnoye v ochakh i-o vo vsyem tak, kak postupal amasiya, otyets yego tol'ko vysoty nye byli otmyneny: narod sovershal yeshchye zhyertvy i kuryeniya na vysotakh. i porazil i-o' tsarya, i byl on prokazhyennym do dnya smyerti svoiei i zhil v otdyel'nom domye. i iofam, syn tsarya, [nachal'stvoval] nad dvortsom i upravlyal narodom zye'mli. prochyeye ob azarii i obo vsyem, chto on sdylal, napisano v lyetopisi tsaryei iudyeiskikh. i pochil azariya s ottсами svoimi, i pokhoronili yego s ottсами yego v gorodye davidovom. i votsarilsya iofam, syn yego, vmyesto nyego. v tridtsat' vos'moi god azarii, tsarya iudyeiskogo, votsarilsya zakhariya, syn iyerovoama, nad izrail'em v samarii [i tsarstvoval] shyest' myesyatsyev. on dyelal nyeugodnoye v ochakh i-o, kak dyelali ottsy yego: nye otstavat ot gryekhov iyerovoama, syna navatova, kotoryi vvyel izrailya v gryekh. i sostavil protiv nyego zagovor syellum, syn iavisa, i porazil yego pryed narodom i ubil yego, i votsarilsya vmyesto nyego. prochyeye o zakharii napisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. takovo bylo slovo i-o, kotoroye on izryek iuiyu, skazav: synov'ya tvoi do chyetyvertogo roda budut sidyet' na pryestolye izrail'yevom. i sbylos' tak. syellum, syn iavisa, votsarilsya v tridtsat' dyevyatyi god azarii, tsarya iudyeiskogo, i tsarstvoval odin myesyats v samarii. i poshyel myenaim, syn gadiya iz firtsy, i prishyel v samariyu, i porazil syelluma, syna iavisova, v samarii i umyertvil yego, i votsarilsya vmyesto nyego. prochyeye o syellumye i o zagovore yego, kotoryi on sostavil, napisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. i porazil myenaim tipsakh i vsyekh, kotoryye byli v nyem i v pryedelakh yego, [nachinaya]

ot firtsy, za to, chto [gorod] nye otvoril [vorot], i razbil [yego], i vsyekh byeryemyennykh zhyenshchin v nyem razrubil. v tridsat' dyevyatom godo azarii, tsarya iudyeiskogo, votsarilsya myenaim, syn gadiya, nad izrail'em [i tsarstvova]l dyesyat' lyet v samarii; i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o; nye otstavai ot gryekhov iyerovoama, syna navatova, kotoryi vvyel izrail'ya v gryekh, vo vsye dni svoi. togda prishyel ful, tsar' assiriiskii, na z'yemlyu [izrail'yevu]. i dal myenaim fulu tysyachu talantov syeryebra, chtoby ruki yego byli za nyego i chtoby utvyerdit' tsarstvo v rukye svoyei. i ravizual-ra-trudit'syazhil myenaim eto syeryebro na izrail'tyan, na vsyekh lyudyei eti-katykh, po pyatidyesyati siklyei syeryebra na kazhdogo chyelovyeka, chtoby otdat' tsaryu assiriiskomu. i poshyel nazad tsar' assiriiskii i nye ostalsya tam v z'yemlye. prochyeye o myenaimye i obo vsyem, chto on sdylal, napisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. i pochil myenaim s ottсами svoimi. i votsarilsya fakiya, syn yego, vmyesto nyego. v pyatidyesyaty god azarii, tsarya iudyeiskogo, votsarilsya fakiya, syn myenaima, nad izrail'em v samarii [i tsarstvova]l dva goda; i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o; nye otstavai ot gryekhov iyerovoama, syna navatova, kotoryi vvyel izrail'ya v gryekh. i sostavil protiv nyego zagovor fakiye, syn ryemalii, sanovnik yego, i porazil yego v samarii v palatye tsarskogo doma, s argovom i ariyem, imyeya s soboyu pyat'dyesyat chyelovyek galaadityan, i umyertvil yego, i votsarilsya vmyesto nyego. prochyeye o fakkii i obo vsyem, chto on sdylal, napisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. v pyat'dyesyat vtoroi god azarii, tsarya iudyeiskogo, votsarilsya fakiye, syn ryemalii, nad izrail'em v samarii [i tsarstvova]l dvadtsat' lyet; i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o: nye otstavai ot gryekhov iyerovoama, syna navatova, kotoryi vvyel izrail'ya v gryekh. vo dni fakiyeya, tsarya izrail'skogo, prishyel fyegallyellasar, tsar' assiriiskii, i vzyal ion, avyel-byef-maakhu, i ianokh, i kyedyes, i asor, i galaad, i galilyeyu, vsyu z'yemlyu nyeffalimovu, i pyeryesyelil ikh v assiriyu. i sostavil zagovor osiya, syn ily, protiv fakiyeya, syna ryemaliina, i porazil yego, i umyertvil yego, i votsarilsya vmyesto nyego v dvadtsaty god ioafama, syna oziina. prochyeye o fakiyeye i obo vsyem, chto on sdylal, napisano v lyetopisi tsaryei izrail'skikh. vo vtoroi god fakiyeya, syna ryemaliina, tsarya izrail'skogo, votsarilsya ioafam, syn ozii, tsarya iudyeiskogo. dvadtsati pyati lyet byl on, kogda votsarilsya, i shyestnadsat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye. imya matyeri yego iyerusha, doch' sadoka. on dyelal ugodnoye v ochakh i-o: vo vsyem, kak postupai oziya, otyets yego, tak postupai on. tol'ko vsyoty nye byli otmyneny: narod sovershsyal yeshchye zhyertvy i kuryeniya na vysotakh. on postroil vyerkhniye vorota pri domye i-o. prochyeye ob ioafamye i obo vsyem, chto on sdylal, napisano v lyetopisi tsaryei iudyeiskikh. v tye dni nachal i-o' posylat' na iudyeuy ryetsina, tsarya siriiskogo, i fakiyeya, syna ryemaliina. i pochil ioafam s ottсами svoimi, i pogryeben s ottсами svoimi v gorodye davida, ottsa yego. i votsarilsya akhaz, syn yego, vmyesto nyego.

v syemnadsaty god fakiyeya, syna ryemaliina, votsarilsya akhaz, syn ioafama, tsarya iudyeiskogo. dvadtsati lyet byl akhaz, kogda votsarilsya, i shyestnadsat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye, i nye dyelal ugodnogo v ochakh i-o eti-ka svoynego, kak david, otyets yego, no khodil put'em tsaryei izrail'skikh, i dazhnye syna svoynego provyel chryez ogon', [podrazhaya] myerzostyam narodov, kotorykh prognal i-o' ot litsa synov izrail'yevykh i sovershsal zhyertvy i kuryeniya na vysotakh i na kholmakh i pod vsyakim tyenistym dyeryevom. togda poshyel ryetsin, tsar' siriiskii, i fakiye, syn ryemaliin, tsar' izrail'skii, protiv iyerusalima, chtoby zavoyevat' yego, i dyerzhali akhaza v osadye, no oduleyt' nye mogli. v to vryemya ryetsin, tsar' siriiskii, vozvratil sirii yelaf i izgnal iudyeeyev iz yelafa; i idumeyanye vstupil i yelaf, i zhivut tam do syego dnya. i poslal akhaz poslov k fyegallyellasar, tsaryu assiriiskomu, skazat': rab tvoii i syn tvoii ya; pridi i zashchiti myenya ot ruki tsarya siriiskogo i ot ruki tsarya izrail'skogo, vosstavshikh na myenya. i vzyal akhaz syeryebro i zoloto, kakoye nashlos' v domye i-o i v sokrovishchnitsakh doma tsarskogo, i poslal tsaryu assiriiskomu v dar. i poslushal yego tsar' assiriiskii; i poshyel tsar' assiriiskii v damask, i vzyal yego, i pyeryesyelil zhityelyei yego v kir, a ryetsina umyertvil. i poshyel tsar' akhaz navstyrechu fyegallyellasar, tsaryu assiriiskomu, v damask, i uvidyel zhyertvyenniki, kotoryi v damaskye, i poslal tsar' akhaz k urii svyashchyenniku izobrazhyeniye zhyertvyennika i chyertyezh vsyego ustroistva yego. i postroil svyashchyennik uriya zhyertvyennik po obraztsu, kotoryi prislal tsar' akhaz iz damaska; i sdylal tak svyashchyennik uriya do pribityia tsarya akhaza iz damaska. i prishyel tsar' iz damaska, i uvidyel tsar' zhyertvyennik, i podoshyel tsar' k zhyertvyenniku, i prinyes na nyem zhyertvu; i sozhyeg vsyesozhzhyniye svoye i khlyebnoye prinoshyeniye, i sovershsil vozliyaniye svoye, i okropil krov'yu mirnoi zhyertvy svoi zhyertvyennik. a myednyi zhyertvyennik, kotoryi pryed lits'em i-o, on pyeryedvinul ot litsyevoi storony khrama, s [myesta] myezhdu zhyertvyennikom [novym] i domom i-o, i postavil yego sboku [syego] zhyertvyennika na syevyer. i dal prikazaniye tsar' akhaz svyashchyenniku urii, skazav: na bol'shom zhyertvyennikke sozhigai utryennyye vsyesozhzhyniye i vyechyernyye khlyebnoye prinoshyeniye, i vsyesozhzhyniye ot tsarya i khlyebnoye prinoshyeniye ot nyego, i vsyesozhzhyniye ot vsyekh lyudyei z'yemli i khlyebnoye prinoshyeniye ot nikh, i vozliyaniye ot nikh, i vsyakoyu krov'yu vsyesozhzhyni i vsyakoyu krov'yu zhyertv okroplyai yego, a zhyertvyennik myednyi ostanetsya do moyego usmotryeniya. i sdylal svyashchyennik uriya vsye tak, kak prikazal tsar' akhaz. i oblomai tsar' akhaz obodki u podstav, i snyal s nikh umyval'nitsy, i morey snyal s myednykh volov, kotoryye [byli] pod nim, i postavil yego na kamyennii pol. i otmynel krytyi subbotnyi khod, kotoryi postroili pri khramye, i vnyeshnii tsarskii vkhod k domu i-o, radi tsarya assiriiskogo. prochyeye ob akhazye, chto on

sdyelal, napisano v lyetypisi tsaryei iudyeyskikh. i pochil akhaz s ottсами svoimi, i pogrybeyen s ottсами svoimi v gorodye davidovom. i votsarilsya yezyekeya, syn yego, vmyesto nyego.

17

v dvyenadtsaty god akhaza, tsarya iudyeyskogo, votsarilsya osiya, syn ily, v samarii nad izrail'em [i tsarstvoval] dyevyat' lyet. i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o, no nye tak, kak tsari izrail'skiye, kotoryye byli pryvezhdye nyego. protiv nyego vystupil salmanassar, tsar' assiriiskii, i sdyelalsya osiya podvlastnym yemu i daval yemu dan' i zamyetil tsar' assiriiskii v osii izmyenu, tak kak on posylal poslov k sigoru, tsaryu yegipyetskomy, i nye dostavlyal dani tsaryu assiriiskomu kazhdy god; i vzyal yego tsar' assiriiskii pod strazhu, i zaklyuchil yego v dom tyemnichnyi. i poshyel tsar' assiriiskii na vsyu zymelyu, i pristupil k samarii, i dyerzhal yeye v osadye tri goda. v dyevyaty god osii vzyal tsar' assiriiskii samariyu, i pyeryesyelil izrail'tyan v assiriyu, i posyelil ikh v khalakhye i v khavorye, pri ryekye gozan, i v gorodakh midiiskikh. kogda stali gryeshit' syny izrail'evy pryed i-o eti-kom svoim, kotoryi vyvyl ikh iz zymeli yegipyetskoi, iz-pod ruki faraona, tsarya yegipyetskogo, i stali chtit' eti-kov inyk, i stali postupat' po obychayam narodov, kotorykh prognal i-o' ot litsa synov izrail'evykh, i [po obychayam] tsaryei izrail'skikh, kak postupali oni; i stali dyelat' syny izrail'evy dyela nyeugodnyye i-o eti-ku svoymu, i postraili syebe vyсоты vo vsyekh gorodakh svoikh, [nachinaya] ot storozhyevoi bashni do ukryeplyennogo goroda, i postavili u syeбыa statui i izobrazheniya astart na vsyakom vysokom kholmye i pod vsyakim tyenistym dyeryevom, i stali tam sovershat' kuryneniya na vsyekh vyсотakh, podobno narodam, kotorykh izgnal ot nikh i-o', i dyelali khudyе dyela, progneyvlayushchiye i-o, i sluzhili idolam, o kotorykh govoril im i-o': nye dyelaitye syego'; togda i-o' chryez vsyekh prorokov svoikh, chryez vsyakogo prozorlivtsa pryedostyeregal izrailya i iudu, govorya: 'vozvratityes' so zlykh putey vashikh i soblyudaitye zapovyedi moi, ustavy moi, po vsyemu ucheniyu, kotorye ya zapovyedal ottсам vashim i kotoroye ya pryepodal vam chryez rabov moikh, prorokov. no oni nye slushali i ozhyestochili vyyu svoyu, kak byla vyya ottsov ikh, kotorye nye vyerovali v i-o, eti-ka svoeyo; i pryezirali ustavy yego, i zavyet yego, kotoryi on zaklyuchil s ottсами ikh, i otkrovyeniya yego, kakimi on pryedostyeregal ikh, i poshli vslyed suyetu i osuyetilis', i vslyed narodov okrystnykh, o kotorykh i-o' zapovyedal im, chtoby nye postupali tak, kak oni, i ostavili vsye zapovyedi i-o eti-ka svoeyo, i sdyelali syebe litye izobrazheniya dvukh tyel'tsov, i ustroili dubravu, i poklonyalis' vsyemu voinstvu nyebyesnomu, i sluzhili vaalu, i provodili synovyei svoikh i dochyeryei svoikh chryez ogon', i gadali, i volshyebstvali, i pryedalis' tomu, chtoby dyelat' nyeugodnoye v ochakh i-o i progneyvlyat' yego. i prognyevalsya i-o' sil'no na izrail'tyan, i otyverg ikh ot litsa svoeyo. nye ostalos' nikogo, kromye

odnogo kolyena iudina. i iuda takzhye nye soblyudal zapovyedyei i-o eti-ka svoeyo, i postupal po obychayam izrail'tyan, kak postupali oni. i otratil-sya i-o' ot vsyekh potomkov izrailya, i smiril ikh, i otdaval ikh v ruki grabityelam, i nakonets otyverg ikh ot litsa svoeyo. izrail'tyanе ottorglis' ot doma davidova i votsarili iyerovoama, syna nava-tova; i otklonil iyerovoam izrail'tyan ot i-o, i vov-lyek ikh v vyelikii gryekh. i postupali syny izrail'evy po vsyem gryekham iyerovoama, kakiye on dyelal, nye otdavali ot nikh, dokolye i-o' nye otyverg izrailya ot litsa svoeyo, kak govoril chryez vsyekh rabov svoikh, prorokov. i pyeryesyelen izrail' iz zymeli svoeyi v assiriyu, gdye on i do syego dnya. i pyeryevyl tsar' assiriiskii lyudyei iz vavilona, i iz kuty, i iz avvy, i iz yemafa, i iz syeparvaima, i posyelil [ikh] v gorodakh samariiskikh vmyesto synov izrail'evykh. i oni ovladeli samariyeyu, i stali zhit' v gorodakh yeye. i kak v nachalye zhi-tyel'stva svoeyo tam oni nye chtili i-o, to i-o' po-sylal na nikh l'vov, kotorye umyershchlyali ikh. i donyesli tsaryu assiriiskomu, i skazali: narody, kotorykh ty pyeryesyelil i posyelil v gorodakh samariiskikh, nye znayut zakona eti-ka toi zymeli, i za to on posylayet na nikh l'vov, i vot oni umyershchlyayut ikh, potomu chto oni nye znayut zakona eti-ka toi zymeli. i povlyel tsar' assiriiskii, i skazal: otprav'tye tuda odnogo iz svyashchyennikov, kotorykh vy vysyelili ottuda; pust' poidyet i zhivyet tam, i on nauchit ikh zakonu eti-ka toi zymeli. i prishel odin iz svyashchyennikov, kotorykh vysyelili iz samarii, i zhil v vyefilye, i uchil ikh, kak chtit' i-o. pritom sdyelal kazhdy narod i svoikh eti-kov i postavil v kapishchakh vyсот, kakiye ustroili samaryanye, – kazhdy narod v svoikh gorodakh, gdye zhivut oni. vavilonyanye sdyelali sukkot-byenof, kutiitsy sdyelali nyergala, yemafyanye sdyelali ashimu, avviitsy sdyelali nivkhaza i tartaka, a syeparvaimy sozhigali synovyei svoikh v ognе adramyelyekhu i anamyelyekhu, eti-kam syeparvaismim. myezhdu tyem chtili i i-o, i sdyelali u syeбыa svyashchyennikov vyсот iz sryedy svoeyi, i oni sluzhili u nikh v kapishchakh vyсот. i-o oni chtili, i eti-kam svoim oni sluzhili po obychayu narodov, iz kotorykh vysyelili ikh. do syego dnya postupayut oni po pryezhnim svoim obychayam: nye boyatsya i-o i nye postupayut po ustavam i po obryadam, i po zakonu i po zapovyedyam, kotorye zapovyedal i-o' synam iakova, ktoromudal on imya izrailya. zaklyuchil i-o' s nimi zavyet i zapovyedal im, govorya: nye chtitye eti-kov inyk, i nye poklonayites' im, i nye sluzhitye im, i nye prinositye zhyertv im, no i-o, kotoryi vyvyl vas iz zymeli yegipyetskoi siloyu vyelikoyu i myshtsyeyu prostyertoyu, –yego chtitye i yemu poklonayites', i yemu prinositye zhyertvy, i ustavy, i uchryezhdyeniya, i zakon, i zapovyedi, kotorye on napisal vam, staraityes' ispolnyat' vo vsye dni, i nye chtitye eti-kov inyk; i zavyyeta, kotoryi ya zaklyuchil s vami, nye zavyyaitye, i nye chtitye eti-kov inyk, tol'ko i-o eti-ka vashyego chtitye, i on izbavit vas ot ruki vsyekh vragov vashikh. no oni nye poslushali, a postupali po pryezhnim svoim obychayam. narody shi chtili i-o, no i istukanam svoim sluzhili. da i dyeti ikh i dyeti

dyetyei ikh do syego dnya postupayut tak zhye, kak postupali ottsy ikh.

18

v tryetii god osii, syna ily, tsarya izrail'skogo, vot-sarilsya yezyeikiya, syn akhaza, tsarya iudyeiskogo. dvadtsati pyati lyet byl on, kogda vot-sarilsya, i dvadtsat' dveyat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego avi, doch' zakharii. i dyelal on ugodnoye v ochakh i-o vo vsyem tak, kak dyelal david, otyets yego on otmynil vysoty, razbil statui, sru-bil dubravu i istryebil myednogo zmyeya, ktorogo sdyelal moisyey, potomu chto do samykh tyekh dnyei syny izrail'evy kadili yemu i nazyvai yego nyekhushtan. na i-o eti-ka izrail'eya upoval on; i takogo, kak on, nye byvalo myezhdu vsyemi tsaryami iudyeiskimi i poslye nyego i pryezhdye nyego. i pri-lyepilsya on k i-o i nye otstupal ot nyego, i soblyudal zapovyedy yego, kakiye zapovyedal i-o' moisyeyu. i byl i-o' s nim: vyezdye, kuda on ni khodil, postupal on blagorazumno. i otlozhilsya on ot tsarya assiriiskogo, i nye stal sluzhit' yemu. on porazil filistimlyan do gazy i v pryedyelakh yeye, ot storozhyevoi bashni do ukryplyennogo goroda. v chyetvtyeti god tsarya yezyeikii, to yest' v syed'moi god osii, syna ily, tsarya izrail'skogo, poshyel salmanassar, tsar' assiriiskii, na samariyu, i osadil yeye, i vzyal yeye chyeryez tri goda; v shyestoi god yezyeikii, to yest' v dveyatyeti god osii, tsarya izrail'skogo, vzyata samariya. i pyeryesyelil tsar' assiriiskii izrail'tyan v assiriyu, i posyelil ikh v khalakhye i v khavorye, pri ryekye gozan, i v gorodakh miditsikh, za to, chto oni nye slushali glasa i-o eti-ka svoyego i pryestupili zavyet yego, vsye, chto zapovyedal moisyey rab i-o', oni i nye slushali i nye ispolnyali. v chyetynadtsaty god tsarya yezyeikii, poshyel syennakhirim, tsar' assiriiskii, protiv vsyekh ukryeplyennykh gorodov iudy i vzyal ikh. i poslal yezyeikiya, tsar' iudyeiskii, k tsaryu assiriiskomu v lakhisa skazat': vinovnen ya; otoidi ot myenya; chto nalozhish' na myenya, ya vnyesu. i nalozhil tsar' assiriiskii na yezyeikiyu, tsarya iudyeiskogo, trista talantov syeryebra i tridtsat' talantov zolota. i otdal yezyeikiya vsye syeryebro, kakoye nashlos' v domye i-o i v sokrovishchnitsakh doma tsarskogo. v to vryemya snyal yezyeikiya [zoloto] s dvyeryei doma i-o i s dyernykh stolbov, kotoryye pozolotil yezyeikiya, tsar' iudyeiskii, i otdal yego tsaryu assiriiskomu. i poslal tsar' assiriiskii tartana i rabsarisa i rabsaka iz lakhisa k tsaryu yezyeikii s bol'shim voiskom v iyerusalim. i poshli, i prishli k iyerusalimu; i poshli, i prishli, i stali u vodoprovoda vyerkhnyego pruda, kotoryi na dorogye polya byelil'nich'yego. i zvali oni tsarya. i vyshyel k nim yeliakim, syn khyelkiin, nachal'nik dvorts, i syevna pisyets, i ioakh, syn asafov, dyeyepisatyl'. i skazal im rabsak: skazhi-tye yezyeiki: tak govorit tsar' vyelikii, tsar' assiriiskii: chto eto za upovaniye, na kotoroye ty upovayesh'? ty govoril tol'ko pustyye slova: dlya voiny nuzhny soyvet i sila. nynye zhye na kogo ty upovayesh', chto otlozhilsya ot myenya? vot, ty dumayesh' opyeryet'sya na yegipyet, na etu trost' nadlomlyennuyu, kotoraya, yesli kto opryetsya na nyeye,

voidyet yemu v ruku i prokolyet yeye. takov faraon, tsar' yegipyetskii, dlya vsyekh upovayushchikh na nyego. a yesli vy skazhyete mnye: na i-o eti-ka nashyego my upovayem', to na togo li, ktorogo vysoty i zhyertyvnyeniki otmynil yezyeikiya, i skazal iudye i iyerusalimu: pryed sim tol'ko zhyertyvnyenikom poklonyaites' v iyerusalimye? itak vstupi v soyuz s i-o moim tsaryem assiriiskim: ya dam tyebye dvye tysyachi konyei, mozhyesh' li dostat' syebye vsadnikov na nikh? kak tyebye odolyet' i odnogo vozhdya iz malyeishikh slug i-o moyego? i upovayesh' na yegipyet radi kolyesnits i konyei? pritom zhye raznye ya byez voli i-o poshyel na myesto siye, chtoby razorit' yego? i-o' skazal mnye: poidi na zyeimlyu siyu i razori yeye'. i skazal yeliakim, syn khyelkiin, i syevna i ioakh rabsaku: govori rabam tvoim po-aramyeiski, potomu chto ponimayem my, a nye govori s nami po-iudyeiski vslukh naroda, kotoryi na styenye. i skazal im rabsak: raznye [tol'ko] k i-o tvoyemu i k tyebye poslal myenya i-o moi skazat' sii slova? nyet, takzhye i k lyudyam, kotoryye sidyat na styenye, chtoby yest' pomyet svoi i pit' mochu svoyu s vami. i vstal rabsak i vozglasil gromkim golosom po-iudyeiski, i govoril, i skazal: slushaitye slovo tsarya vyelikogo, tsarya assiriiskogo! tak govorit tsar': pust' nye obol'shchayet vas yezyeikiya, ibo on nye mozhyet vas spasti ot ruki moyei; i pust' nye obnadyezhivayet vas yezyeikiya i-o, govorya: spasyet nas i-o' i nye budyet gorod syei otdan v ruki tsarya assiriiskogo'. nye slushaitye yezyeikii. ibo tak govorit tsar' assiriiskii: primirites' so mnoyu i vyidite ko mnye, i pust' kazhdyi yest [plody] vinogradnoi lozy svoey i smokovnitsy svoey, i pust' kazhdyi p'yet vodu iz svoeyego kolodyezya, poka ya nye pridu i nye voz'mu vas v zyeimlyu takuyu zhye, kak i vasha zyeimlya, v zyeimlyu khlyeba i vina, v zyeimlyu plodov i vinogradnikov, v zyeimlyu maslichnykh dyeryev i myeda, i budyete zhit', i nye umryete. nye slushaitye zhye yezyeikii, kotoryi obol'shchayet vas, govorya: i-o' spasyet nas'. spasi li eti-ki narodov, kazhdyi svoyu zyeimlyu, ot ruki tsarya assiriiskogo? gdye etiki yemafa i arpada? gdye eti-ki syeparvaima, yeny i ivvy? spasi li oni samariyu ot ruki moyei? kto iz vsyekh eti-kov zyeimyl' sikh spas zyeimlyu svoyu ot ruki moyei? tak nyeuzhyeli i-o' spasyet iyerusalim ot ruki moyei? i molchal narod i nye otyechali yemu ni slova, potomu chto bylo prikazaniye tsarya: nye otyechaitye yemu'. i prishyel yeliakim, syn khyelkiin, nachal'nik dvorts, i syevna pisyets i ioakh, syn asafov, dyeyepisatyl', k yezyeiki v razodrannykh odyezhdakh, i pyeryeskazali yemu slova rabsakovy.

19

kogda uslyshal [eto] tsar' yezyeikiya, to razodral odyezhdy svoi i pokrylsa vryetishchyem, i poshyel v dom i-o'. i poslal yeliakima, nachal'nika dvorts, i syevnu pista, i starshikh svyashchyennikov, pokrytykh vryetishchami, k isa'i proroiku, synu amosovu. i oni skazali yemu: tak govorit yezyeikiya: dyen'skorbi i nakazaniya i posramlyeniya-dyen' syei; ibo doshli mladentsy do otvyertiya utroby matyernyei, a sily nyet rodit' mozhyet byt', uslyshit i-o' eti-k tvoi

vsye slova rabsaka, ktorogo poslal tsar' assiriiskii, i-o yego, khluit' eti-ka zhivago i ponosit' slovami, kakiye slyshal i-o' eti-k tvoi. prinyesi zhye molitvu ob ostavshikhysya, kotoryye nakhodyatsya yeshchye v zhivyykh. i prishli slugi tsarya yezekiï k isaii, i skazal im isaiya: tak skazhitye i-o vashyemu: tak govorit i-o': nye boiysya slov, kotoryye ty slyshal, kotorymi ponosili myenya slugi tsarya assiriiskogo. vot ya poshlyu v nyego dukh, i on uslyshit vyesht', i vozvratitsya v zhyemlyu svoyu, i ya porazhu yego myechom v zhyemlye yego. i vozvratilsya rabsak, i nashyel tsarya assiriiskogo voyuyushchim protiv livny, ibo on slyshal, chto tot otoshyel ot lakhisa. i uslyshal on o tirgakiye, tsarya yefiopskom; yemu skazali: vot, on vyshyel srazit'sya s tobouyu. i snova poslal on poslov k yezekiï skazat': tak skazhitye yezekiï, tsaryu iudeyskomu: pust' nye obmanyvayet tyebya eti-k tvoï, na ktorogo ty upovayesh', dumaya: nye budyet otndan iyerusalim v ruki tsarya assiriiskogo'. vyed' ty slyshal, chto sdylalali tsari assiriiskie so vsyemi zhyemlyami, polozhiv na nikh zaklyatiye, – i ty li utsyelyesh'?' eti-ki narodov, kotorykh razorili ottsy moi, spasli li ikh? [spasli] [li] gozan, i kharan, i ryetsyef, i synov yedyena, chto v falassarye? gdye tsar' yemafa, i tsar' arpada, i tsar' goroda syeparvaima, yeny i ivvy? i vzyal yezekiya pis'mo iz ruki poslov, i prochital yego, i poshyel v dom i-o', i razvzernul yego yezekiya pryed litsyem i-o, i molilsya yezekiya pryed litsyem i-o i govoril: i-o bozhye izrail'ev, syedyashchii na khyeruvimakh! ty odin eti-k vsyekh tsarstv zhyemli, ty stvoril nyebo i zhyemlyu. prikloni, i-o, ukho tvoye i uslysh'; otkroi, i-o, ochi tvoï i vozvri, i uslysh' slova syennakhirima, kotoryi poslal ponosit' eti-ka zhivago! pravda, o, i-o, tsari assiriiskie razorili narody i zhyemli ikh, i pobrosali eti-kov ikh v ogon'; no eto nye eti-ki, a izdyeliye ruk chyelovycheskikh, dyyeryevo i kamen'; potomu i istryebili ikh. i nynye, i-o bozhye nash, spasi nas ot ruki yego, i uznayut vsye tsarstva zhyemli, chty ty, i-o, eti-k odin. i poslal isaiya, syn amosov, k yezekiï skazat': tak govorit i-o' eti-k izrail'ev: to, o chyem ty molilsya mnye protiv syennakhirima, tsarya assiriiskogo, ya uslyshal. vot slovo, kotorye izryek i-o' o nyem: pryezrit tyebya, posmyeyetsya nad tobouyu dyevstvuyushchaya doch' siona; vslyed tyebya pokachayet golovoyu doch' iyerusalima. kogo ty poritsal i ponosit'? i na kogo ty vozvysil golos i podnyal tak vysoko glaza svoi? na svyatago izrail'yeva! chryez poslov tvoikh ty poritsal i-o i skazal: so mnozhyestvom kolyesnits moikh ya vzoshyel na vysotu gor, na ryebra livana, i srubil roslyye kyedry yego, otlichnyye kiparisyy yego, i prishyel na samoye krainyye pristanishchye yego, v roshchu sada yego; i otkapyval ya i pil vodu chuzhuyu, i osushu stupnyami nog moikh vsye ryeki yegipyetskiye'. razvye ty nye slyshal, chty ya izdava sdylal eto, v dryevniye dni pryednacheertal eto, a nynye vypolnil tyen, chty ty opustoshayesh' ukryelyennyye goroda, [pryevrashchaya] v gudy razvalin? i zhityeli ikh sdylalalis' malomoshchny, tryepeshchut i ostayutsya v stydye. oni stali [kak] trava na polye i nyezhnaya zhyelen', [kak] porost na krovlyakh i opalyenniy khlyeb, pryedzhye nyezheli vykolosilsya. syadyesh' li ty, vyidyesh' li, voidyesh'

li, ya vsye znayu; [znayu] i dyyerzost' tvoyu protiv myenya. za tvoyu dyyerzost' protiv myenya i [za to, chty] nadmyeniye tvoye doshlo do ushyei moikh, ya vlozhu kol'tso moye v nozdri tvoï i udila moi v rot tvoï, i vozvrashchu tyebya nazad toyu zhye dorogoyu, kotoryu prishyel ty. i vot tyebye, [yezekiya], znamyeniye: yesh'tye v etot god vyrosshyeye ot upavshyego zyerna, i v drugoi god–samorodnoye, a na tryetii god syeitye i zhnitye, i saditye vinogradnyye sady i yesh'tye plody ikh. i utsyelyevshyeye v domye iudinom, ostavshyeyesya pustit opyat' koryen' vnizu i prinyesyet plod vvyerkhu, ibo iz iyerusalima proizoidyet ostatok, i spasyennoye ot gory siona. ryevnost' i-o savaofa sdylayet siye. posyemu tak govorit i-o' o tsarye assiriiskom: nye voidyet on v syei gorod, i nye brosit tuda stryely, i nye pristupit k nyemu so schitom, i nye nasyplet protiv nyego vala. toyu zhye dorogoyu, kotoryu prishyel, vozvratitsya, i v gorod syei nye voidyet, govorit i-o'. ya budu okhranyat' gorod syei, chtoby spasti yego radi syebya i radi davida, raba moyego'. i sluchilos' v tu noch': poshyel angel i-o' i porazil v stanye assiriiskom sto vosyemdyesyat pyat' tysyach. i vstali poutru, i vot vsye tyela myertyvyye. i otpravilsya, i poshyel, i vozvratilsya syennakhirim, tsar' assiriiskii, i zhil v ninyevii. i kogda on poklonyalsya v domye nisrokha, eti-ka svoyeogo, to adramyelyekh i sharyetsyer, synov'ya yego, ubili yego myechom, a sami ubyezhalì v zhyemlyu aratarskuyu. i votsarilsya asardan, syn yego, vmyesto nyego.

20

v tye dni zabolyel yezekiya smyertyel'no, i prishyel k nyemu isaiya, syn amosov, prorok, i skazal yemu: tak govorit i-o': sdylai zavyeshchaniye dlya doma tvoyeogo, ibo umryesh' ty i nye vyzdorovyesh'. i otvorotilsya [yezekiya] litsyem svoim k styenye i molilsya i-o, govorya: o, i-o! vspomni, chty ya khodil pryed litsyem tvoim vyerno i s pryedannym [tyebye] syerdsyem, i dyelal udnoynye v ochakh tvoikh'. i zaplakal yezekiya sil'no isaiya yeshchye nye vyshyel iz goroda, kak bylo k nyemu slovo i-o: vozvratis' i skazhi yezekiï, vладыkye naroda moyego: tak govorit i-o' eti-k davida, ottsa tvoyeogo: ya uslyshal molitvu tvoyu, uvidyel slyezy tvoï. vot, ya istyelyu tyebya; v tryetii dyen' poidyesh' v dom i-o'; i pribavlyu ko dnyam tvoim pyatnadsat' lyet, i ot ruki tsarya assiriiskogo spasu tyebya i gorod syei, i zashchishchu gorod syei radi syebya i radi davida, raba moyego. i skazal isaiya: voz'mitye plast smokv. i vzyali, i prilozhili k naryvu; i on vyzdorovyel. i skazal yezekiya isaii: kakoye znamyeniye, chty i-o' istyelit myenya, i chty poidu ya na tryetii dyen' v dom i-o'? i skazal isaiya: vot tyebye znamyeniye ot i-o, chty ispolnit i-o' slovo, kotorye on izryek: vpyeryed li proiti tyeni na dyesyat' stupnyei, ili vorotit'sya na dyesyat' stupnyei? i skazal yezekiya: lyegko tyeni podvinut'sya vpyeryed na dyesyat' stupnyei; nyet, pust' vorotitsya tyen' nazad na dyesyat' stupnyei. i vozval isaiya prorok k i-o, i vozvratil tyen' nazad na stupnyakh, gdye ona spuskalas' po stupnyam akhazovym, na dyesyat' stupnyei. v to vryemya poslal

byerodakh baladan, syn baladana, tsar' vavilonskii, pis'ma i podarok yezyeikii, ibo on slyshal, chto yezyeikiya byl bolyen. yezyeikiya, vyslushav poslan-nykh, pokazal im kladovyye svoi, syeryebro i zoloto, i aromaty, i masti dorogiye, i vyes' oruzhyeyiny dom svoi i vsye, chto nakhodilos' v sokrovishchnitsakh yego; nye ostavalos' ni odnoi vyeshchi, kotoroi nye pokazal by im yezyeikiya v domye svoym i vo vsyem vlyadenii svoym. i prishyel isaiya prorok k tsaryu yezyeikii i skazal yemu: chto govorili eti lyudi, i otkuda oni prikhodili k tyebye? i skazal yezyeikiya: iz zyiemi dalyekoi oni prikhodili, iz vavilona. i skazal [isaiya]: chto oni vidyeli v domye tvoyem? i skazal yezyeikiya: vsye, chto v domye moyem, oni vidyeli, nye ostalos' ni odnoi vyeshchi, kotoroi ya nye pokazal by im v sokrovishchnitsakh moikh. i skazal isaiya yezyeikii: vyslushai slovo i-o: vot pridut dni, i vzyato budyet vsye, chto v domye tvoyem, i chto sobrali ottsy tvoi do syego dnya, v vavilon; nichego nye ostanyetsya, govorit i-o'. iz synov tvoikh, kotoryye proizoidut ot tyebya, kotorykh ty rodish', voz'mut, i budut oni yevnukhami vo dvortsye tsarya vavilonskogo. i skazal yezyeikiya isaii: blago slovo i-o, kotoroye ty izryek. i prodolzhal: da budyet mir i blagosostoyaniye vo dni moi! prochyeye ob yezyeikii i o vsyekh podvigakh yego, i o tom, chto on sdylal prud i vodoprovod i provyel vodu v gorod, napisano v lyetopisi tsaryei iudyeiskikh. i pochil yezyeikiya s ottsami svoimi, i votsarilsya manassiya, syn yego, vmiesto nyego.

21

dyvenadsati lyet byl manassiya, kogda votsarilsya, i pyat'dyesyat lyet tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego khyeftsiba. i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o, [podrazhayal] myerzostyam narodov, kotorykh prognal i-o' ot litsa synov izrail'yevykh. i snova ustroil vysoty, kotoryye unichtozhil otjets yego yezyeikiya, i postavil zhyertvyenniki vaalu, i sdylal dubravu, kak sdylal akhav, tsar' izrail'skii; i poklonyalsya vsyemu voinstvu nyebyesnomu, i sluzhil yemu i soorudil zhyertvyenniki v domye i-o, o kotorom skazal i-o': v iyerusalimye polozhu imya moye'. i soorudil zhyertvyenniki vsyemu voinstvu nyebyesnomu na oboikh dvorakh doma i-o, i provyel syna svoyego chryez ogon', i gadal, i vorozhil, i zavyel vzyyvatyel'ei myertvyetsov i volshyebnikov; mnogo sdylal nyeugodnogo v ochakh i-o, chtoby prognyevat' yego. i postavil istukan astarty, kotoryi sdylal v domye, o kotorom govoril i-o' davidu i solomonu, synu yego: v domye syem i v iyerusalimye, kotoryi ya izbral iz vsyekh kolyen izrail'yevykh, ya polagayu imya moye na vyek; i nye dam vpried' vystupit' nogye izrail'tyanina iz zyiemi, kotoruyu ya dal ottsam ikh, yesli tol'ko oni budut starat'sya postupat' soglasno so vsyem tyem, chto ya povelyel im, i so vsyem zakonom, kotoryi zapovyedal im rab moi moisyey'. no oni nye poslushalis'; i sovratil ikh manassiya do togo, chto oni postupali khuzhye tyekh narodov, kotorykh istrybel i-o' ot litsa synov izrail'yevykh. i govoril i-o' chryez rabov svoikh prokov i skazal: za to, chto sdylal manassiya, tsar'

iudyeiskii, takiye myerzosti, khuzhye vsyego togo, chto dyelali amorreye, kotoryye byli pryezhdye yego, i vvyl iudu v gryekh idolami svoimi, za to, tak govorit i-o', eti-k izrail'yev, vot, ya navyedu takoye vizual-ra-trudit'sya na iyerusalim i na iudu, o kotorom kto uslyshit, zazvyenit v oboikh ushakh u togo; i protyanu na iyerusalim myernuyu vyerv' samarii i otvyes doma akhavova, i vytru iyerusalim tak, kak vytirayut chashu, -vytrut i oprokinut yeye; i otvyernu ostatok udyela moyego, i otdam ikh v ruku vragov ikh, i budut na raskishchyeniye i razgrablyeniye vsyem nyepriyatyelyam svoim, za to, chto oni dyelali nyeugodnoye v ochakh moikh i prognyevali myenya s togo dnya, kak vylshi ottsy ikh iz yegipta, i do syego dnya. yeshchye zhye profil manassiya i vyes'ma mnogo nyevinnoi krovi, tak chto napolnil [yeyu] iyerusalim ot kraya do kraya, svyerkh svoyego gryekha, chto on zavlyek iudu v gryekh-dyelat' nyeugodnoye v ochakh i-o. prochyeye o manassii i obo vsyem, chto on sdylal, i o gryekhakh yego, v chyem on sogryeshil, napisano v lyetopisi tsaryei iudyeiskikh. i pochil manassiya s ottsami svoimi, i pogryeben v sadu pri domye yego, v sadu uzzy. i votsarilsya ammon, syn yego, vmiesto nyego. dvadtsati dvukh lyet byl ammon, kogda votsarilsya, i dva goda tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego myeshull'yemef, doch' kharutsa, iz yatby. i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o tak, kak dyelal manassiya, otjets yego; i khodil toyu zhye tochno dorogoyu, kotoruyu khodil otjets yego, i sluzhil idolam, kotorym sluzhil otjets yego, i poklonyalsya im, i ostavil i-o eti-ka otsov svoikh, nye khodil putyem i-o. i sostavili zagovor slugi ammonovy protiv nyego, i umyertvili tsarya v domye yego. no narod zyiemi pyeryebil vsyekh, byvshikh v zagovorye protiv tsarya ammona; i votsaril narod zyiemi iosiyu, syna yego, vmiesto nyego. prochyeye ob ammonyeh, chto on sdylal, napisano v lyetopisi tsaryei iudyeiskikh. i pokhoronili yego v grobnitsye yego, v sadu uzzy. i votsarilsya iosiya, syn yego, vmiesto nyego.

22

vos'mi lyet byl iosiya, kogda votsarilsya, i tridsat' odin god tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego iyedida, doch' adaii, iz botskafy. i dyelal on ugodnoye v ochakh i-o, i khodil vo vsyem putyem davida, ottsa svoyego, i nye uklonyalsya ni napravo, ni nalyevo. v vosemnadsati god tsarya iosii, poslal tsar' shafana, syna atsalii, syna myeshullamova, pista, v dom i-o', skazav poidi k khyelkii pyervosvyashchyenniku, pust' on pyeryeschitayet syeryebro, prinyesennoye v dom i-o', kotoroye sobrali ot naroda stoyashchiye na strazhye u poroga, i pust' otdadut yego v ruki proizvodityel'ym rabot, pristavlyennym k domu i-o, a sii pust' razdayut yego rabotayushchim v domye i-o, na ispravlyeniye povryezhdyenii doma, plotnikam i kamyenshchikam, i dyelat'yel'ym styen, i na pokupku dyeryev i tyesanykh kamney dlya ispravlyeniya doma; vprochyem nye tryebovat' u nikh otchytaya v syeryebrye, pyeryedannom v ruki ikh, potomu chto oni postupayut chystno. i skazal khyelkiya pyer-

vosvyashchyennik shafanu pistsu: knigu zakona ya nashyel v domye i-o. i podal khyelkiya knigu shafanu, i on chital yeye. i prishyel shafan pisyets k tsaryu, i prinyes tsaryu otvyet, i skazal: vzyali raby tvoi syeryebro, naidyennyoye v domye, i pyeryedali yego v ruki proizvodityelam rabot, pristavlyennym k domu i-o. i donyes shafan pisyets tsaryu, govorya: knigu dal mnye khyelkiya svyashchyennik. i chital yeye shafan pryed tsaryem. kogda uslyshal tsar' slova knigi zakona, to razodral odyezhdy svoi. i povyelyel tsar' khyelkii svyashchyenniku, i akhikamu, synu shafanovu, i akhboru, synu mikhyeinu, i shafanu pistsu, i asaii, sluge tsarskomu, govorya: poiditye, voprositye i-o za myenya i za narod i za vsyu iudyeyu o slovakh syei naidyennoi knigi, potomu chto vye-lik gnyev i-o', kotoryi vospylal na nas za to, chto nye slushali ottsy nashi slov knigi syei, chtoby postupat' slyasno s pryedpisannym nam. i poshyel khyelkiya svyashchyennik, i akhikam, i akhbor, i shafan, i asaiya k oldamye prorochitsye, zhyenye shalluma, syna tikvy, syna kharkhasa, khranitoryela odyezhd, -zhila zhye ona v iyerusalimye, vo vtoroi chasti, -i govorili s nyeyu. i ona skazala im: tak govorit i-o', eti-k izrail-lyev: skazhitye chelovyeku, kotoryi poslal vas ko mnye: tak govorit i-o': navyedu vizual-ra-trudit'sya na myesto syie i na zhityeley yego, -vsye slova knigi, ktoruryu chital tsar' iudyetskii. za to, chto ostavili myenya, i kadyat drugim eti-kam, chtoby raz-drazhat' myenya vsyemi dyelami ruk svoikh, vospylal gnyev moi na myesto syie, i nye pogsnyet. a tsaryu iudyaiskomu, poslavshyemu vas voprosit' i-o, skazhi-tye: tak govorit i-o' eti-k izraillev, o slovakh, koto-ryye ty slyshal: tak kak smyagchilos' syerdtsy tvoye, i ty smirilsya pryed i-o, uslyshav to, chto ya izryek na myesto syie i na zhityeley yego, chto oni budut pryedmyetom uzhasa i proklyatiya, i ty razodral odyezhdy svoi, i plakal pryedom mnoyu, to i ya uslyshal tyebya, govorit i-o'. za eto, vot, ya prilozhu tyebya k ottsam tvoim, i ty polozhyen budyesh' v grobnitsu tvoyu v mirye, i nye uvidyat glaza tvoi vsyego togo byedstviya, kotoroye ya navyedu na myesto syie. i prinyesli tsaryu otvyet.

23

i poslal tsar', i sobrali k nyemu vsyekh staryeishin iudy i iyerusalima. i poshyel tsar' v dom i-o', i vsye iudyei, i vsye zhityeli iyerusalima s nim, i svyashchyenniki, i proroki, i vyes' narod, ot malogo do bol'shogo, i prochyl vslukh ikh vsye slova knigi zavjeta, naidyennoi v domye i-o. potom stal tsar' na vozvzhyshyennoye myesto i zaklyuchil pryed litsyem i-o zavyet-poslyedovat' i-o i soblyudat' zapovyedi yego i otkrovyeniya yego i ustavy yego ot vsyego syerdtsa i ot vsyei dushi, chtoby vypolnit' slova zavjeta syego, napisannyye v knigye syei. i vyes' narod vstupil v zavyet i povyelyel tsar' khyelkii pyervosvyashchyenniku i vtorym svyashchyennikam i stoyashchim na strazhye u poroga vynyesti iz khrama i-o vsye vyeschi, sdelyannyye dlya vaala i dlya as-tarty i dlya vsyego voivstva nyebyesnogo, i szhyeg ikh za iyerusalimom v dolinye kyedron, i [vyelyel] prakh ikh otnyesti v vyefil'. i otstavil zhryetsov,

kotorykh postavili tsari iudyaiskiye, chtoby sovyer-shat' kuryeniya na vysotakh v gorodakh iudyaiskikh i okryestnostyakh iyerusalima, -i kotoryye kadili vaalu, solntsu, i lunye, i sozvyezdnyam, i vsyemu voivstvu nyebyesnomu; i vynyes astartu iz doma i-o za iyerusalim k potoku kyedronu, i szhyeg yeye u potoka kyedrona, i istyer yeye v prakh, i brosil prakh yeye na kladbishchye obshchyenarodnoye; i razrushil domy bludilishchnyie, kotoryye [byli] pri khramye i-o, gde zhyenshchiny tkali odyezhdy dlya astarty; i vyvyl vsyekh zhryetsov iz gorodov iudyaiskikh, i oskvjernil vysoty, na kotorykh sovy-ershal kuryeniya zhryetsy, ot geyvy do virsavii, i razrushil vysoty [pryed] vorotami, -tu, kotoraya u vkhoda v vorota iisusa gradonachal'nika, i tu, kotoraya na lyevoi storonye u gorodskikh vorot. vprochyem zhryetsy vysot nye prinosili zhryetv na zhyertyvnyenkiye i-o v iyerusalimye, opryesnoki zhye yeli vmestyie s brat'yami svoimi. i oskvjernil on tofyet, chto na dolinye synovyei yennoma, chtoby nikto nye provodil syna svoyego i dochyeri svoyei chryez ogon' molokhu; i otnyenil knyie, kotorykh stavili tsari iudyaiskiye solntsu pryed vkhodom v dom i-o' bliz komnat nyefan-myelyekha yevnukha, chto v farurimye, kolyensnitsy zhye solntsa szhyeg ognym. i zhyertyvnyeniki na krovlye gornitsy ak-hazovoi, kotoryye sdylali tsari iudyaiskiye, i zhy-ertyvnyeniki, kotoryye sdylal manassiya na oboikh dvorakh doma i-o, razrushil tsar', i nizvyerg ot-tuda, i brosil prakh ikh v potok kyedron. i vysoty, kotoryye pryed iyerusalimom, napravo ot maslich-noi gory, kotoryye ustroil solomon, tsar' izraillev, astartye, myerzosti sidonskoi, i khamosu, myer-zosti moavitskoi, i milkhomu, myerzosti ammonit-skoi, oskvjernil tsar'; i ivizual-ra-trudit'syamal sta-tui, i srubil dubravy, i napolnil myesto ikh kostyami chelovyechyeskimi. takzhye i zhyertyvnyenik, koto-ryi v vyefilye, vysotu, ustroyennuyu iyerovoamom, synom navatovym, kotoryi vyvel izrailya v gryekh, - takzhye i zhyertyvnyenik tot i vysotu on razrushil, i szhyeg siyu vysotu, styer v prakh, i szhyeg dubravy. i vzglyanul iosiya i uvidyel mogily, kotoryye [byli] tam na gorye, i poslal i vzyal kosti iz mogil, i szhyeg na zhyertyvnyenkiye, i oskvjernil yego po slovu i-o, kotorye provozglasil chelovyek bozhii, pryedryek-shii sobytia sii. i skazal [iosiya]: chto eto za pamy-atnik, kotoryi ya vizhu? i skazali yemu zhityeli goroda: [eto] mogila chelovyeka bozhiya, kotoryi prikhodil iz iudyei i provozglasil o tom, chto ty dya-layesh' nad zhyertyvnyenikom vyefil'skim. i skazal on: ostav'tye yego v pokoye, nikto nye trogai kostyei yego. i sokhranili kosti yego i kosti proroka, kotoryi prikhodil iz samarii. takzhye i vsye kaphishcha vysot v gorodakh samariiskikh, kotoryye postroili tsari izrail'skiye, prognyevlyaya [i-o], razrushil iosiya, i sdylal s nimi to zhye, chto sdylal v vyefilye; i zakolol vsyekh zhryetsov vysot, kotoryye tam byli, na zhy-ertyvnyenikakh, i sozhyeg kosti chelovyechyeskyye na nikh, -i vozvratilsya v iyerusalim. i povyelyel tsar' vsyemu narodu, skazav: sovershitye paskhu i-o eti-ku vashyemu, kak napisano v syei knigye za-vyeta, - potomu chto nye byla sovershyena takaya paskha ot dnyei sudyei, kotoryye sudili izrailya, i

vo vsye dni tsaryei izrail'skikh i tsaryei iudeyskikh; a v vosyemnadsatyi god tsarya iosii byla sovyershena siya pashka i-o v iyerusalimye. i vyznyatyelyei myertvykh, i volshyebnikov, i tyerafimov, i idolov, i vsye myerzosti, kotoryye poavlyalis' v zhemlye iudeyskoi i v iyerusalimye, istryebil iosiya, chtob ispolnit' slova zakona, napisannyye v knigye, kotoruyu nashyel khyelkiya svyashchennik v domye i-o. podobnogo yemu nye bylo tsarya pryездhыye yego, kotoryi obratilsya by k i-o vsyem syerdtsyem svoim, i vsyeyu dushyeyu svoeyu, i vsyemi silami svoimi, po vsyemu zakonu moisyeyevu; i poslye nyego nye vosstal podobnyi yemu. odnakozh i-o' nye otlozhil vyelikoi yarosti gnyeva svoynego, kakoyu vyspylal gney yego na iudu za vsye oskorbyeniya, kakimi prognyeval yego manassiya. i skazal i-o': i iudu otrinu ot litsa moyego, kak otrinul ya izrailya, i otvyergnu gorod syei iyerusalim, kotoryi ya izbral, i dom, o kotorom ya skazal: budyet imya moye tam'. prochyye ob iosii i obo vsyem, chto on sdyelal, napisano v lyetopisi tsaryei iudeyskikh. vo dni yego poshyel faraon nyekhao, tsar' yegipyetskii, protiv tsarya assiriiskogo na ryeku yevfrat. i vyshyel tsar' iosiya navstryechu yemu, i tot umyertvil yego v myegiddonye, kogda uvidyl yego. i raby yego poyvezli yego myertvogo iz myegiddona, i privyezli yego v iyerusalim, i pokhoronili yego v grobnitsye yego. i vzyal narod zhemli ioakhaza, syna iosiina, i pomazali yego i votsarili yego vmesto ottsa yego. dvadtsati tryekh lyet byl ioakhaz, kogda votsarilsya, i tri myesyatsa tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego khamutal', doch' iyeryemii, iz livny. i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o vo vsyem tak, kak dyelali ottsy yego. i zadyerzhal yego faraon nyekhao v rivlye, v zhemlye yemafskoi, chtoby on nye tsarstvoval v iyerusalimye, –i nalozhil pyeni na zhemlyu sto talantov syeryebra i talantov zolota. i votsaril faraon nyekhao yeliakima, syna iosiina, vmesto iosii, ottsa yego, i pyeryemyenil imya yego na ioakima; ioakhaza zhye vzyal i otvyel v yegipyet, gde on i umyer. i syeryebro i zoloto daval ioakim faraonu; on sdyelal otsyenku zhemlye, chtoby davat' syeryebro po prikazaniyu faraona; ot kazhdogo iz naroda zhemli, po otsyenkye svoeyi, on vzyskival syeryebro i zoloto dlya togo, chtoby otdavat' faraonu nyekhao. dvadtsati pyati lyet byl ioakim, kogda votsarilsya, i odinnadtsat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego zyeubudda, doch' fyedaii, iz rumy. i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o vo vsyem tak, kak dyelali ottsy yego.

24

vo dni yego vystupil navukhodonosor, tsar' vavilonskii, i sdyelalsya ioakim podvlastnym yemu na tri goda, no potom otlozhilsya ot nyego. i posylal na nyego i-o' polchishcha khaldyeyev, i polchishcha siriyan, i polchishcha moavityan, i polchishcha amonityan, –posylal ikh na iudu, chtoby pogubit' yego po slovu i-o, kotorye on izryek chryez rabov svoikh prorokov. po povyeleniyu i-o bylo [eto] s iudoyu, chtoby otvyergnut' [yego] ot litsa yego za gryekhi manassii, za vsye, chto on sdyelal i za krov'

nyevinnuyu, kotoruyu on prolil, napolniv iyerusalim krov'yu nyevinnoyu, i-o' nye zakhotyl prostit'. prochyye ob ioakimye i obo vsyem, chto on sdyelal, napisano v lyetopisi tsaryei iudeyskikh. i pochil ioakim s ottsami svoimi, i votsarilsya iyekhoniya, syn yego, vmesto nyego. tsar' yegipyetskii nye vykhodil bolye iz zhemli svoey, potom chto vzyal tsar' vavilonskii vsye, ot potoka yegipyetskogo do ryeki yevfrata, chto prinadlyezhalo tsaryu yegipyetskomu. vosyemnadsati lyet byl iyekhoniya, kogda votsarilsya, i tri myesyatsa tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego nyekhushta, doch' yelnafana, iz iyerusalima. i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o vo vsyem tak, kak dyelal otetsy yego. v to vryemya podstupili raby navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, k iyerusalimu, i podvyergsya gorod osadye. i prishyel navukhodonosor, tsar' vavilonskii, k gorodu, kogda raby yego osazhdali yego. i vyshyel iyekhoniya, tsar' iudeyskii, k tsaryu vavilonskomu, on i mat' yego, i slugi yego, i knyaz'ya yego, i yevnukhi yego, –i vzyal yego tsar' vavilonskii v vos'moi god svoynego tsarstvovaniya. i vyvyez on ottuda vsye sokrovishcha doma i-o i sokrovishcha tsarskogo doma; i ivizual-ra-trudit'syamal, kak izryek i-o', vsye zolotyye sosudy, kotoryye solomon, tsar' izrail'yev, sdyelal v khramye i-o; i vysylil vusy' iyerusalim, i vsyekh knyazyei, i vsye khrabroye voisko, –dyesyat' tysyach bylo pyeryesyelyennykh, –i vsyekh plotnikov i kuznyetsov; nikogo nye ostalos', kromye byednogo naroda zhemli. i pyeryesyelil on iyekhoniyu v vavilon; i mat' tsarya, i zhyen tsarya, i yevnukhov yego, i sil'nykh zhemli otvyel na posyeleniye iz iyerusalima v vavilon. i vsye voisko [chislom] sym' tysyach, i khudozhnikov i stroityel'ye tysyachu, vsyekh khrabrykh, khodyashchikh na voynu, otvyel tsar' vavilonskii na posyeleniye v vavilon. i votsaril tsar' vavilonskii matfaniyu, dyadyu [iyekhoniil], vmesto nyego, i pyeryemyenil imya yego na syedekiya. dvadtsati odnogo goda byl syedekiya, kogda votsarilsya, i odinnadtsat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego khamutal', doch' iyeryemii, iz livny. i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o vo vsyem tak, kak dyelal ioakim. gney i-o' byl nad iyerusalimom i nad iudoyu do togo, chto on otvyerg ikh ot litsa svoynego. i otlozhilsya syedekiya ot tsarya vavilonskogo.

25

v dyevyaty god tsarstvovaniya svoynego, v dyesyaty myesyats, v dyesyaty dyen' myesyatsa, prishyel navukhodonosor, tsar' vavilonskii, so vsyem voiskom svoim k iyerusalimu, i osadil yego, i ustroil vokrug nyego val. i nakhodilsya gorod v osadye do odinnadtsatogo goda tsarya syedeki. v dyevyaty dyen' myesyatsa usililsya golod v gorodye, i nye bylo khyebe u naroda zhemli i vzyat byl gorod, i [pobyezhali] vsye voyennyye noch'yu po dorogye k vorotam, myezhdu dvumya styenami, chto podlye tsarskogo sada; khaldyei zhye stoyali vokrug goroda, i [tsar'] ushyel dorogoyu k ravninye. i pognalos' voisko khaldyeiskoye za tsaryem, i nastigli yego na ravninakh iyerikhonskikh, i vsye voisko yego

razbyezhalos' ot nyego. i vzyali tsarya, i otyveli yego k tsaryu vavilonskomu v rivlu, i proizvyeli nad nim sud: i synovyei syedyekii zakololi pryed glazami yego, a [samomu] syedyekii oslyepili glaza i skovali yego okovami, i otyveli yego v vavilon. v pyaty myesyats, v syed'moi dyen' myesyatsa, to yest' v dyevyatnadsaty god navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, prishyel navuzardan, nachal'nik tyelokhranityel'ei, sluga tsarya vavilonskogo, v iyerusalim i zshyeg dom i-o' i dom tsarya, i vsye domy v iyerusalimye, i vsye domy bol'shiye sozhyeg ognym; i styeny vokrug iyerusalima razrushilo voisko khal'dyeykoye, byvshyeye u nachal'nika tyelokhranityel'ei. i prochii narod, ostavavshiysya v gorodye, i pyeryemyetchikov, kotoryye pyeryedalis' tsaryu vavilonskomu, i prochii prostoi narod vysylil navuzardan, nachal'nik tyelokhranityel'ei. tol'ko nyeskol'ko iz byednogo naroda zyeмли ostavil nachal'nik tyelokhranityel'ei rabotnikami v vinogradnikakh i zyeמlyepashtsami. i stolby myednyye, kotoryye byli u doma i-o, i podstavy, i morye myednoye, kotoroye v domye i-o, ivizual-ra-trudit'syamali khal'dyey, i otnyesli myed' ikh v vavilon; i tazy, i lopatki, i nozhi, i lozhki, i vsye sosudy myednyye, kotoryye upotryeblyalis' pri sluzhynii, vzyali; i kadil'nitsy, i chashi, chto bylo zolotoye i chto bylo syeryebryanoye, vzyal nachal'nik tyelokhranityel'ei: stolby [chislom] dva, morye odno, i podstavy, kotoryye sdyelal solomon v dom i-o', –myedi vo vsyekh sikh vyeshchakh nye bylo vyesu. vositymnadtsat' loktyei vyshiny v odnom stolbye; vyenyets na nyem myednyi, a vyshina vyentsa tri loktya, i syetka i granatovyeye yabloki vokrug vyentsa–vsye iz myedi. to zhye i na drugom stolbye s syetkoyu. i vzyal nachal'nik tyelokhranityel'ei syeraiyu pyervosvyashchyennika i tsyefaniyu, svyashchyennika vtorigo, i tryekh, stoyavshikh na strazhye u poroga. i iz goroda vzyal odnogo yevnukha, kotoryi byl nachal'stvuyushchim nad lyud'mi voyennymi, i pyat' chyelovyek, pryedstoyavshikh litsu tsarya, kotoryye nakhodilis' v gorodye, i pistsa glavnogo v voiske, zapisyvavshyego v voisko narod zyeמli, i shyest'dyesyat chyelovyek iz naroda zyeמli, nakhodivshikhsvya v gorodye. i vzyal ikh navuzardan, nachal'nik tyelokhranityel'ei, i otyvel ikh k tsaryu vavilonskomu v rivlu. i porazil ikh tsar' vavilonskii, i umyertvil ikh v rivlye, v zyeמlye yemaf. i vysyelyeny iudyei iz zyeמli svoey. nad narodom zhye, ostavavshimsya v zyeמlye iudyeiskoi, kotoryi ostavil navukhodonosor, tsar' vavilonskii, –nad nimi postavil nachal'nikom godoliyu, syna akhikama, syna shafanova. kogda uslyshali vsye voyenachal'niki, oni i lyudi ikh, chto tsar' vavilonskii postavil nachal'nikom godoliyu, to prishli k godolii v massifu, i [imyenno]: ismail, syn nyefanii, i iokhanan, syn karyeya, i syeraiya, syn tankhumeafa iz nyetofafa, i iyezaniya, syn maakhityanina, oni i lyudi ikh. i poklyalsya godoliya im i lyudyam ikh, i skazal im: nye boityes' byt' podvlastnymi khal'dyeyam, syelityes' na zyeמlye i sluzhitye tsaryu vavilonskomu, i budyet khorosho vam. no v syed'moi myesyats prishyel ismail, syn nyefanii, syna yelishamy, iz plyemyeni tsarskogo, s dyesyat'yu chyelovyekami, i porazil godoliyu, i

on umyer, i iudyeeyev i khal'dyeyev, kotoryye byli s nim v massifye. i vstal vyes' narod, ot malogo do bol'shogo, i voyenachal'niki, i poshli v yegipyet, potomu chto boyalis' khal'dyeyev. v tridsat' syed'moi god pyeryesyelyeniya iyekhonii, tsarya iudyeiskogo, v dyenadtsaty myesyats, v dvadtsat' syed'moi dyen' myesyatsa, yevilm'yerodakh, tsar' vavilonskii, v god svoeyego votsaryeniya, vyvyl iyekhoniyu, tsarya iudyeiskogo, iz doma tyemnichnogo i govoril s nim druzhyelyubno, i postavil pryestol yego vyshye pryestola tsaryei, kotoryye byli u nyego v vavilonye; i pyeryemyenil tyemnichnyye odyezhdy yego, i on vsyegda imyel pishchu u nyego, vo vsye dni zhizni yego. i sodyerzhaniye yego, sodyerzhaniye postoyannoye, vydavayemo bylo yemu ot tsarya, izo dnya v dyen', vo vsye dni zhizni yego.

vidyeniye isaii, syna amosova, kotoroye on vidyel o iudyei i iyerusalimye, vo dni ozii, ioafama, akhaza, yezyeikii-tsaryei iudeyskikh. slushaitye, nyebesa, i vnimai, zhemlya, potomu chto i-o' govorit: ya vospital i vozvysil synovyei, a oni vozmutilis' protiv myenya. vol znayet vladyyetelya svoeyego, i osyel-yasli i-o svoeyego; a izrail' nye znayet [myenya], narod moi nye razumyyet uvy, narod gryeshnyi, narod obryemyenyennyi byezzakoniymi, plyemya vizual-ra-trudit'syadyeyev, syny pogibyl'nyie! ostavili i-o, pryezryeli svyatago izrail'yeva, -povyernulis' nazad. vo chto vas bit' yeshchye, prodolzhayushchiye svoje uporstvo? vsya golova v yavzhakh, i vsye syerdtsye ischakhlo. ot podoshvy nogi do tyemyeni golovy nyet u nyego zdorovogo myesta: yavzy, pyatna, gnoyashchiyesya rany, nyeochishchyennyye i nyeobvyazannyye i nye smyagchennyie yelyeyem. zhemlya vasha opustoshyena; goroda vashi sozhzhyeny ognym; polya vashi v vashikh glazakh s'yedayut chuzhiye; vsye opustyelo, kak poslye razoryeniya chuzhimi. i ostalas' dshchyer' siona, kak shatyer v vinogradnikye, kak shalash v ogorodye, kak osazhdyennyi gorod. yesli by i-o' savaof nye ostavil nam nyebol'shogo ostatka, to my byli by to zhye, chto sodom, upodobilis' by gomorrye. slushaitye slovo i-o, knyaz'ya sodomskiy; vnimai zakonu eti-ka nashyego, narod gomorrskii! k chyemu mnye mnozhyestvo zhyertv vashikh? govorit i-o'. ya pryesyshchen vsyesozhzhenyiyami onov i tukom otorkmlyennogo skota, i krovii tyel'tsov i agntsyei i kovizual-ra-trudit'syav nye khochu. kogda vy prikhoditye yavlyat'sya pryed lit-sye moye, kto tryebuyet ot vas, chtoby vy toptali dvory moi? nye nositye bol'shye darov tshcheyetnykh: kuryeniye otratityel'no dlya myenya; novomyesyachii i subbot, prazdnichnykh sobranii nye mogu tyerpyet': byezzakoniye-i prazdnovaniye! novomyesyachiya vashi i prazdniki vashi nyenavidit dusha moya: oni bryemya dlya myenya; mnye tyazhelo nyesti ikh. i kogda vy prostirayetye ruki vashi, ya zakryvayu ot vas ochi moi; i kogda vy umnozhayetye molyeniya vashi, ya nye slysyu: vashi ruki polny krovii. omoityes', ochistityes'; udalitye zlye dyeyaniya vashi ot ochyei moikh; pyeryestan'tye dyelat' vizual-ra-trudit'sya; nauchityes' dyelat' dobro, ishchitye pravdy, spasaitye ugnyetyennogo, zaschishchaitye sirotu, vstupaityes' za vdovu. togda priditye-i rassudim, govorit i-o'. yesli budut gryekhi vashi, kak bagryanoye, -kak snyeg ubyelyu; yesli budut krasny, kak purpur, -kak volnu ubyelyu. yesli zakhotitye i poslushayetyes', to budetye vkushat' blaga zhemli; yesli zhye otryechetyes' i budetye uporstvovat', to myech pozhyret vas: ibo usta i-o govoryat. kak sdylalas' bludnitsyeyu vyernaya stolitsa, ispolnyennaya pravosudiya! pravda obitala v nyei, a tyepyer'-ubiitsy. syeryebro tvoye stalo izgar'yu, vino tvoye isporchyeno vodoyu; knyaz'ya tvoi-zakonopryestupniki i soobshchniki vorov; vsye oni lyubyat podarki i gonyayutsya za mzdoyu; nye zaschishchayut sirotu, i dyelo vdovy nye dokhodit do nikh. posyemu govorit i-o', i-o' savaof, sil'nyi izrai-

lyev: o, udovlyetvoryu ya syebya nad protivnikami moimi i otmschchu vragam moim! i obrashchu na tyebya ruku moyu i, kak v shchelyochi, ochishchu s tyebya primyes', i otdyelyu ot tyebya vsye svintsovoye; i opyat' budu postavlyat' tyebye sudyei, kak pryezhdye, i sovyetnikom, kak vnachalye; togda budut govorit' o tyebye: gorod pravdy, stolitsa vyernaya! sion spasetye pravosudiem, i obrativshiyesya [syny] yego-pravdoyu; vsyem zhye otstupnikam i gryeshnikam-pogibyl', i ostavivshiye i-o istryebyatsya. oni budut postyzheny za dubravy, kotorye stol' vozhdyyennyy dlya vas, i posramlyeny za sady, kotorye vy izbrali syebye; ibo vy budetye, kak dub, [kotorogo] list opal, i kak sad, v ktorom nyet vody. i sil'nyi budyet otryep'yem, i dyelo yego-iskroyu; i budut goryet' vmyesty, -i nikto nye potushit.

2

slovo, kotoroye bylo v vidyeni i isaii, synu amosovu, o iudyei i iyerusalimye. i budyet v posledniye dni, gora doma i-o budyet postavlyena vo glavu gor i vozvysitsya nad kholmami, i potyekut k nyei vsye narody. i poidut mnogie narody i skazhut: priditye, i vzoidym na goru i-o, v dom eti-ka iakovlyeva, i nauchit on nas svoim putyam i budym khodit' po styezyam yego; ibo ot siona vyidyet zakon, i slovo i-o-iz iyerusalima i budyet on sudit' narody, i oblichit mnogie plyemyena; i pyeryekuyut myechi svoi na orala, i kop'ya svoi-na syerpy: nye podnimyet narod na narod myecha, i nye budut bolyeye uchit'sya voyevat'. o, dom iakova! priditye, i budym khodit' vo svyetye i-o. no ty otrinul narod tvoi, dom iakova, potomu chto oni mnogoye pyeryenyali ot vostoka: i charodyei [u nikh], kak u filistimlyan, i s synami chuzhikh oni v obshcheyii. i napolnilas' zhemlya yego syeryebrom i zolotom, i nyet chisla sokrovishcham yego; i napolnilas' zhemlya yego konyami, i nyet chisla kolyesnit-sam yego; i napolnilas' zhemlya yego idolami: oni poklonyayutsya dyelu ruk svoikh, tomu, chto sdylali pyersty ikh. i pryeklonilsya chyelovek, i unizilsya muzh, -i ty nye prostish' ikh. idi v skalu i sokroisya v zhemlyu ot strakha i-o i ot slavy vylichiya yego. poniknut gordyye vzglyady chyeloveka, i vysokoye lyudskoye unizitsya; i odin i-o' budyet vysok v tot dyen'. ibo [gryadyet] dyen' i-o savaofa na vsye gordoye i vysokomyernoye i na vsye pryevoznyesyennoye, -i ono budyet unizheno, -i na vsye kyedry livanskiye, vysokoye i pryevoznosyashchiyesya, i na vsye duby vasanskiye, i na vsye vysokoye gory, i na vsye vozvzhayushchiyesya kholmy, i na vsyakuyu vysokuyu bashnyu, i na vsyakuyu kryepkuyu stenyu, i na vsye korabli farsisskiye, i na vsye vozhdyyennyye ukrashyeniya ikh. i padyet vyelichiye chyelovecheskoye, i vysokoye lyudskoye unizitsya; i odin i-o' budyet vysok v tot dyen', i idoly vsyem ischeyznut. i voidut [lyudi] v rassyelyny skal i v propasti zhemli ot strakha i-o i ot slavy vylichiya yego, kogda on vosstaniet sokrushit' zhemlyu. v tot dyen' chyelovek brosit krotam i lyetuchim mysham syeryebryanykh svoikh idolov i zolotyykh svoikh idolov, kotorykh sdylal syebe dlya poklonyeniya

im, chtoby voiti v ushchyl'ya skal i v rassyelin y gor ot strakha i-o i ot slavy vyelichiya yego, kogda on vosstanet sokrushit' zemylyu. pyerestant'ye vy nadyeyat'sya na chelovyeka, ktorogo dykhaniye v nozdryakh yego, ibo chto on znachit?

3

vot, i-o', i-o' savaof, otnimyet u iyerusalima i u iudy posokh i trost', vsyakoye podkryeplyeniye khlyebom i vsyakoye podkryeplyeniye vodoyu, khrabrogo vozhdya i voina, sud'yu i proroka, i prozorlitsa i startsa, pyatidesyatnika i vye'mozhu i sovyetnika, i mudrogo khudozhnika i iskusnogo v slovye i dam im otrokov v nachal'niki, i dyeti budut i-o' nad nimi. i v narodye odin budyet ugnyetayem drugim, i kazhdyi-blizhnim svoim; yunosha budyet naglo pryevoznosit'sya nad startsyem, i prostolyudin nad vye'mozhyeyu. togda ukhvatitsya chelovyek za brata svojego, v syemyeistvye ottsa svojego, [i skazhyet]: u tyebya [yest'] odyezhda, bud' nashim vozhdym, i da budut eti razvaliny pod rukoyu tvoyeuyu. a [on] s klyatvoyu skazhyet: nye mogu ist-syelit' [ran obshchestva]; i v moyem domye nyet ni khlyeba, ni odyezhdy; nye deyatel'ny myenya vozhdym naroda. tak rushilsya iyerusalim, i pal iuda, potomu chto yazyk ikh i dyela ikh—protiv i-o, oskorbitel'ny dlya ochyei slavy yego. vyrazhyniye lits ikh svidyetel'stvuyet protiv nikh, i o gryekhye svoym oni rasskazyvayut otkryto, kak sodomlyanye, nye skryvayut: gorye dushye ikh! ibo sami na syebya navlyekayut vizual-ra-trudit'sya. skazhitye pravvedniku, chto blago [yemu], ibo on budyet vkushat' plody dyel svoikh; a byezzakonniku—gorye, ibo budyet yemu vozmyezdiye za [dyela] ruk yego. prityesniteli naroda moyego—dyeti, i zhyenshchiny i-o nad nim. narod moi! vozhdz tvoi vvodyat tyebya v zabluzhdyeniye i put' styezeyi tvoikh isportili. vosstal i-o' na sud—i stoit, chtoby sudit' narody. i-o' vstupayet v sud so staryeishinami naroda svojego i s knyaz'yami yego: vy opustoshili vinogradnik; nagrablyennoye u byednogo—v vashikh domakh; chto vy tyesnitye narod moi i ugnyetayetye byednykh? govorit i-o', i-o' savaof. i skazal i-o': za to, chto dochyery siona nadmyenny i khodyat, podnyav shyeyu i obol'shchaya vzorami, i vystupayut vyelichavoyu postup'yu i gryemnat tsyepochkami na nogakh, — ogolit i-o' tyemya dochyereyi siona i obnazhit i-o' sramotu ikh; v tot dyen' otnimyet i-o' krasivyey tsyepochki na nogakh i zvyezdochki, i lunochki, syer'gi, i ozhyeryel'ya, i opakhala, uvyasla i zapasyat'ya, i poyasa, i sosudtsy s dukhami, i privityeski volshyebnyye, pyerstni i kol'tsa v nosu, vyerkhnyuyu odyezhdu i nizhnyuyu, i platki, i koshyel'ki, svetylye tonkiye yepanchi i povyazki, i pokryvala. i budyet vmyesto blagovoniya vizual-ra-trudit'syavoniye, i vmyesto poyasa budyet vyeryevka, i vmyesto zavitykh volos—plyesh', i vmyesto shirokoi yepanchi—uzkoye vryetishchye, vmyesto krasoty—klyeimo. muzhi tvoi padut ot myecha, i khrabryye tvoi—na voinye. i budut vozdykhat' i plakat' vorota [solitsy], i budyet ona sidyet' na zemylye opustshyennaya.

4

i ukhvatyatsya syem' zhyenshchin za odnogo muzhchina v tot dyen', i skazhut: svoi khlyeb budyem yest' i svoyu odyezhdu budyem nosit', tol'ko pust' budyem nazyvay'sya tvoim imenyem, —snimi s nas pozor'. v tot dyen' otrasl' i-o yavitsya v krasotye i chyesti, i plod zymeli—v vyelichii i slavye, dlya utsyelyevshikh [synov] izrailya. togda ostavshyiesya na sionye i utsyelyevshye v iyerusalimye budut imenyovatsya svyatyimi, vsye vpisannyye v knigu dlya zhit'ya v iyerusalimye kogda i-o' omoyet skvyernu dochyereyi siona i ochistit krov' iyerusalima iz sryedy yego dukhom suda i dukhom ognya. i sotvorit i-o' nad vsyakim myestom gory siona i nad sobraniyami yeye oblako i dym vo vryemya dnya i blistaniye pilyayushcheyo ognya vo vryemya nochi; ibo nad vsyem chytimym budyet pokrov. i budyet shatyer dlya osyenyeniya dnyem ot znoya i dlya ubyezshishcha i zashchity ot nyepogod i dozhdy.

5

vospoyu vozlyublyennomu moyemu pyesn' vozlyublyennogo moyego o vinogradniye yego. u vozlyublyennogo moyego byl vinogradnik na vyershinye utuchnyennoi gory, i on obnyes yego ogradoyu, i ochistil yego ot kamney, i nasadil v nyem otbornyye vinogradnye lozy, i postroil bashnyu posryedi yego, i vykopal v nyem tochilo, i ozhidal, chto on prinyesyet dobryye grozdy, a on prinyes dikiye yagody. i nynye, zhityeli iyerusalima i muzhi iudy, rassuditye myenya s vinogradnikom moim chto yeschye nadlyezhalo by sdylat' dlya vinogradnika moyego, chyego ya nye sdylal yemu? pochyemu, kogda ya ozhidal, chto on prinyesyet dobryye grozdy, on prinyes dikiye yagody? itak ya skazhu vam, chto sdylayu s vinogradnikom moim: otnimu u nyego ogradu, i budyet on opustoshayem; razrushu styeny yego, i budyet popirayem, i ostavlyu yego v zapustenyi: nye budut ni obryezhnyu, ni vskapyyat' yego, —i zarastyet on tyernami i volchtsami, i povye-lyu oblakam nye prolivat' na nyego dozhdy. vinogradnik i-o savaofa yest' dom izrail'yev, i muzhi iudy—lyubimoye nasazhdyeniye yego. i zhdal on pravosudiya, no vot—krovoprolitiye; [zhdal] pravdy, i vot—vop!'. gorye vam, pribavlyayushchiye dom k domu, prisoyedinyayushchiye polye k polyu, tak chto [drugim] nye ostayetsya myesta, kak budto vy odni posyelyeny na zemylye. v ushi moi [skazal] i-o' savaof: mnogochislennyye domy eti budut pusty, bol'shiye i krasivyey—byez zhityely; dyesyat' uchastkov v vinogradniye dadut odin bat, i khomyer posyeyannogo zyerna yedva prinyesyet yefu. gorye tyem, kotoryye s rannyyo utra ishchut sikyery i do pozdnogo vyechyera razgoryachayut syebya vinom; i tsitra i gusli, timpan i sviryel' i vino na pishyestvakh ikh; a na dyela i-o oni nye vzirayut i o dyeyaniyakh ruk yego nye pomyslyayut. za to narod moi poidyet v plyn nyepriedvidyennno, i vye'mozhi yego budut golodat', i eti-kachi yego budut tomit'sya zhazhdoyu. za to pryeispodnyaya rasshirilas' i byez myery raskryla past' svoyu: i soidyet [tuda] slava ikh i

eti-katstvo ikh, i shum ikh i [vsye], chto vyesyelit ikh. i pryeklonitsya chyelovyek, i smiritsya muzh, i glaza gorydkh poniknut; a i-o' savaof pryevoznyesyetsya v sudye, i eti-k svyaty i yavit svyatosť svoyu v pravdye, i budut pastis' ovtso po svoey volye, i chuzhiye budut pitat'sya ostavlyennymi zhirnymi pazhityami eti-katykh. gorye tyem, kotorye vlyekut na sye-bya byezzakoniye vyervyami suyetnosti, i gryekh-kak by ryemnymi kolyesnichnymi; kotorye govoryat: pust' on pospyeshit i uskorit dyelo svoye, chtoby my vidyeli, i pust' priblizitsya i pridyet v ispolneniye sovyet svyatago izrail'yeva, chtoby my uznali! gorye tyem, kotorye vizual-ra-trudit'sya nazyavut dobrom, i dobro-vizual-ra-trudit'syam, t'mu pochitayut svyetom, i svyet-t'moyu, gor'koye pochitayut sladkim, i sladkoye-gor'kim! gorye tyem, kotorye mudry v svoikh glazakh i razumny pryed samimi soboyu! gorye tyem, kotorye khrabry pit' vino i sil'ny prigotovlyat' kryepkii napitok, kotorye za podarki opravdyvayut vinovnogo i pravyykh lishayut zakonnoho! za to, kak ogon' s'yedayet solomu, i plamyia istryeblyayet syeno, tak istlyeyet koryen' ikh, i tsvyet ikh raznyesyetsya, kak prakh; potomu chto oni otvyergli zakon i-o savaofa i pryetryeli slovo svyatago izrail'yeva. za to vozgoritsya gnyev i-o na narod yego, i prostryet on ruku svoyu na nyego i porazit yego, tak chto sodrognutsya gory, i trupy ikh budut kak pomyet na ulitsakh. i pri vsyem etom gnyev yego nye otvratitsya, i ruka yego yeshchye budyet prostyerta. i podnimyet znamyia narodom dal'nim, i dast znak zhivushcheyu na krayu zemli, -i vot, on lyegko i skoro pridyet; nye budyet u nyego ni ustalogo, ni iznymogayushchye; ni odin nye zadryemlyet i nye zasnyet, i nye snimyetsya poyas s chryesl yego, i nye razorvetsya ryemyen' u obuvi yego; stryely yego zaostryeny, i vsye luki yego natyanuty; kopyta koneyi yego podobny kryemnyu, i kolyesa yego-kak vikhr'; ryev yego-kak ryev l'vitsy; on rykayet podobno skimnam, i zaryevyet, i skhvatit dobychu i unesyet, i nikto nye otnimyet. i zaryevyet na nyego v tot dyen' kak by ryev [raz'yaryennogo] morya; i vzglyanet on na zyeumlyu, i vot-t'ma, gorye, i svyet pomyerk v oblakakh.

6

v god smyerti tsarya ozii vidyl ya i-o, sidyashchyeo na pryestolye vysokom i pryevoznyesyennom, i kraya riz yego napolnyali vyes' khram. vokrug yego stoyal i syerafimy; i kazhdogo iz nikh po shyesti kryl: dvumya zakryval kazhdy litsye svoye, i dvumya zakryval nogi svoi, i dvumya lyetal. i vzyvali oni drug ko drugu i govorili: svyat, gvyat, svyat i-o' savaof! vsya zyeumlyia polna slavy yego i pokolyebalis' vyerkhni vrat ot glasa vosklitsayushchikh, i dom napolnilsya kuryeniya. i skazal ya: gorye mnye! pogib ya! ibo ya chyelovyek s nyechistymi ustami, i zhivu sryedi naroda takzhye s nyechistymi ustami, -i glaza moi vidyeli tsarya, i-o savaofa. togda prilyetel ko mnye odin iz syerafimov, i v rukye u nyego goryashchii ugol', kotoryi on vzyal klyeshchami s zhyertvennika, i kosnulsya ust moikh i skazal: vot, eto kosnulos' ust tvoikh, i byezzakoniye tvoye udaleno ot tyebya, i

gryekh tvoji ochishchyen. i uslyshal ya golos i-o, govoryashchyeo: kogo mnye poslat? i kto poidyet dlya nas? i ya skazal: vot ya, poshli myenya. i skazal on: poidi i skazhi etomu narodu: slukhom uslyshitye-i nye urazumyeyetye, i ochami smotryet' budyetye-i nye uviditye. iho ogrubyelo syerdtsye naroda syego, i ushami s trudom slyshat, i ochi svoi somknuli, da nye uzryat ochami, i nye uslyshat ushami, i nye urazumyeyut syerdtsyem, i nye obratysya, chtoby ya istsyelim ikh. i skazal ya: nadolgo li, i-o? on skazal: dokolye nye opustyeyut goroda, i ostanutsya byez zhityelyei, i domy byez lyudyei, i dokolye zyeumlyia eta sovsyem nye opustyeyet. i udalit i-o' lyudyei, i vyelikoye zapustyeniye budyet na etoi zyeumlye. i yesli yeshchye ostanetsya dyesyataya chast' na nyei i vozvratitsya, i ona opyat' budyet razoryena; [no] kak ot tyeryevinfa i kak ot duba, kogda oni i srublyeny, [ostayetsya] koryen' ikh, tak svyatoye syemya [budyet] kornyem yeye.

7

i bylo vo dni akhaza, syna ioafamova, syna ozii, tsarya iudyeiskogo, ryetsin, tsar' sirinskii, i fakyei, syn ryemaliin, tsar' izrail'skii, poshli protiv iyerusalima, chtoby zavoyevat' yego, no nye mogli zavoyevat'. i bylo vozryeshcheyo domu davidovu i skazano: siriyanye raspolozhilis' v zyeumlye yefryemovoi; i vskolyebalos' syerdtsye yego i syerdtsye naroda yego, kak kolyeblyutsya ot vyetra dyeryeva v lyesu. i skazal i-o' isaii: vyidi ty i syn tvoji shyear-yasuv navstryechu akhazu, k kontsu vodoprovoda vyerkhnyego pruda, na dorogu k polyu byelil'nich'yemu i skazhi yemu: nablyudai i bud' spokoyen; nye strashis' i da nye unyavet syerdtsye tvoye ot dvukh kontsov etikh dymyashchikhsya golovnyei, ot razgoryevshyegosya gnyeiva ryetsina i siriyana i syna ryemaliina. siriya, yefryem i syn ryemaliin umyshlyayut protiv tyebya vizual-ra-trudit'sya, govorya: poidyem na iudyeu i vozmutim yeye, i ovladyem yeyu i postavim v nyei khtym syna tavyeilova. no i-o' eti-k tak govorit: eto nye sostoitsya i nye sbudyetsya; ibo glava sirii-damask, i glava damaska-ryetsin; a chryez shyest'dyesyat pyat' lyet yefryem pyerestanyet byt' narodom; i glava yefryema-samariya, i glava samarii-syn ryemaliin. yesli vy nye vyeritye, to potomu, chto vy nye udostovyeryeny. i prodolzhal i-o' govorit' k akhazu, i skazal: prosi syebeye znamyeniya u i-o eti-ka tvoyeo: prosi ili v grubinye, ili na vysoty. i skazal akhaz: nye budu prosit' i nye budu iskushat' i-o. togda skazal [isaiya]: slushaitye zhye, dom davidov! razzye malo dlya vas zatrudnyat' lyudyei, chto vy khtitye zatrudnyat' i eti-ka moyego? itak sam i-o' dast vam znamyeniye: sye, dyeva vo chryevye priimyet i rodit syna, i naryekut imya yemu: yemmanuil. on budyet pitat'sya molokom i myedom, dokolye nye budyet razumyet' otvyergat' khudoye i izbirat' dobroye; ibo pryezhdye nyezhyeli etot mladenyets budyet razumyet' otvyergat' khudoye i izbirat' dobroye, zyeumlyia ta, kotoroi ty strashish'sya, budyet ostavlyena oboimi tsaryami yeye. no navyedyet i-o' na tyebya i na narod tvoji i na dom ottsa tvoyeo

dni, kakiye nye prikhodili so vryemyeni otpadyeniya yefryema ot iudy, navyedyet tsarya assiriiskogo. i budyet v tot dyen': dast znak i-o' mukhye, kotoraya pri ust'ye ryeki yegipyetskoi, i pchyelye, kotoraya v zymlye assiriiskoi, – i prilityaty i usyadutsya vsye oni po dolinam opustelym i po rassyalinam skaly, i po vsyem kolyuchim kustarnikam, i po vsyem dyerevnam. v tot dyen' obryeyet i-o' britvoyu, nanyatoyu po tu storonu ryeki, tsaryem assiriiskim, golovu i volosa na nogakh, i dazhye otnimyet borodu. i budyet v tot dyen': kto budyet sodyerzhat' korovu i dvukh ovjets, po izobiliyu moloka, kotoroye oni dadut, budyet yest' maslo; maslom i myedom budut pitat'sya vsye, ostavshiyesya v etoi zymlye. i budyet v tot dyen': na vsyakom myesty, gde rosla tsysacha vinogradnykh loz na tsysachu sryebryennikov, budyet tyernovnik i kolyuchii kustarnik. so stryelami i lukami budut khodit' tuda, ibo vsya zymlya budyet tyernovnikom i kolyuchim kustarnikom. i ni na odnu iz gor, kotoryye raschishchalis' borozdnikami, nye poidyesh', boyas' tyernovnika i kolyuchyego kustarnika: tuda budut vygonyat' volov, i myelkii skot budyet toptat' ikh.

8

i skazal mnye i-o': voz'mi syebye bol'shoi svitok i nachyertai na nyem chyelovycheskim pis'mom: magyer-shyelal-khash-baz. i ya vyzal syebye vyermykh svidyetyelyei: uriyu svyashchyennika i zakhariyu, syna varakhiina, – i pristupil ya k proro-chitsye, i ona zachala i rodila syna. i skazal mnye i-o': naryeki yemu imya: magyer-shyelal-khash-baz ibo pryehzhye nyezhyeli ditya budyet umyet' vygovorit': otyets moi, mat' moya, –eti-katstva damaska i dobychi samariiskiye ponyesut pryedyet tsaryem assiriiskim. i prodolzhal i-o' govorit' ko mnye i skazal yeshchye: za to, chto etot narod pryenye-bryegayet vodami siloama, tyekushchimi tikho, i voshkishchayetsya ryetsinom i synom ryemaliinym, navyedyet na ryego i-o' vody ryeki burnyye i bol'shiye – tsarya assiriiskogo so vsyeyu slavoyu yego; i podnimyetsya ona vo vsyekh protokakh svoikh i vystupit iz vsyekh byeryegov svoikh; i poidyet po iudyye, navodnit yeye i vysoko podnimyetsya – do idyet do shyei; i rasprostyertiye kryl'yev yeye budyet vo vsyu shirotu zemli tvoey, yemmanui! vrazhduitye, narody, no tryepyeschitye, i vni-maiyte, vsye otdalenyenyye zyeimli! vooruzhaiytes', no tryepyeschitye; vooruzhaiytes', no tryepyeschitye! zamyshlyaiyte zamyshly, no oni rushatsya; govoriyte slovo, no ono nye sostoisya: ibo s nami eti-kl' ibo tak govoril mnye i-o', [dyerzha na mnye] kryepkuyu ruku i vnushaya mnye nye khodit' putyem syego naroda, i skazal: nye nazyvaiyte zagovorom vsyego togo, chto narod syei nazyvayet zagovorom; i nye boities' togo, chyego on boitsya, i nye strashityes'. i-o savaofa – yego chtitye svyato, i on – strakh vash, i on – tryepyet vash! i budyet on osvashchyeniym i kamnyem pryetknoveniya, i skaloyu soblazna dlya oboikh domov izrailya, pyetlyeyu i syet'yu dlya zhityelyei iyerusal-ima. i mnogiye iz nikh pryetknutsya i upadut, i razob'yutsya, i zaputayutsya v syeti, i budut ulovlyeny.

zavyazhi svidyetyl'stvo, i zapyechatai otkrovyeniye pri ucheynikakh moikh'. itak ya nadyeyus' na i-o, sokryvshyego litsye svoye ot doma iakovleva, i upovayu na ryego. vot ya i dyeti, kotorykh dal mnye i-o', kak ukazaniya i pryedznaymenovaniya v izrailye ot i-o savaofa, zhivushchyego na gorye sionye. i kogda skazhut vam: obratityes' k vyzyvatyelyam umyershikh i k charodyeyam, k shyeptu-nam i chryevovyeshchatyelyam, – togda otyechaitye: nye dolzhny li narod obrashchat'sya k svoymu eti-ku? sprashivayut li myertvykh o zhivykh? [obrashchaityes'] k zakonu i otkrovyeniyu. yesli oni nye govoryat, kak eto slovo, to nyet v nikh svyeta. i budut oni brodit' po zymlye, zhyestoko ugnetyen-nyye i golodnyye; i vo vryemya goloda budut zlit'sya, khulit' tsarya svoego i eti-ka svoego. i vzglyanut vvyerkh, i posmotryat na zymlyu; i vot – gorye i mrak, gustaya t'ma, i budut povyerzhyeny vo t'mu. no nye vsyгда budyet mrak tam, gde tyepyer' on sgustyel.

9

pryezhyenyye vryemya umalilo zymlyu zavulonovu i zymlyu nyeffalimovu; no poslyedyuyushchyye vozvyelichit primorskii put', zaiordanskuyu stranu, galilyeyu yazchyeskuyu. narod, khodyashchii vo t'mye, uvidit svyet vyelikii; na zhivushchikh v strane tyeni smyrtnoi svyet vossiyayet. ty umnozish' narod, uvyelichish' radost' yego. on budyet vyesyelit'sya pryed toboyu, kak vyeselyatsya vo vryemya zhatvy, kak raduyutsya pri razdyye dobychi ibo yarmo, tyagotivshyye yego, i zhyezl, porazhavshii yego, i trost' prityesnityelya yego ty sokrushish', kak v dyen' madiama. ibo vsyakaya obuv' voina vo vryemya brani i odyezhda, obagryennaya krov'yu, budut otdany na sozhzheniye, v pishchu ognyu. ibo mladenyets rodilsya nam – syn dan nam; vladychestvo na ramyenukh yego, i naryekut imya yemu: chudnyi, sovyetnik, eti-k kryepkii, otyets vyechnosti, knyaz' mira. umnozhyeniya vladychestva yego i mira nyet pryedyela na pryestolye davida i v tsarstvye yego, chtoby yemu utverydit' yego i ukryepit' yego sudom i pravdoyu otnynye i do vyeka. ryevnost' i-o savaofa sodyelayet eto. slovo posylayet i-o na iakova, i ono niskhodit na izrailya, chtoby znal vyes' narod, yefryem i zhityeli samarii, kotoryye s gordost'yu i nadymennym syerdtsyem govoryat: kirpichi pali – postroim iz tyesanogo kamnya; sikomory vyrublyeny – zamyenim ikh kyedrami. i vozdvignyet i-o protiv ryego vragov ryetsina, i nyepriyatyyei yego vooruzhit: sirijan s vostoka, a filistimljan s zapada; i budut oni pozhirat' izrailya polnym rtom. pri vsyem etom nye otratitsya gnyev yego, i ruka yego yeshchye prostyerta. no narod nye obrashchayetsya k biyushchyemu yego, i k i-o savaofu nye pribyegayet. i otyechyet i-o u izrailya golovu i khvost, pal'mu i trost', v odin dyen': starjets i znatnyi, – eto golova; a prorok-lzhyeuchityel' yest' khvost. i vozhdh syego naroda vvyedut yego v zabluzhdeniye, i vodimyye imi pogibnut. poetomu o yunoshakh yego nye poradyetsya i-o', i sirot yego i vdov yego nye pomiluyet: ibo vsye oni – litsyemyry i vizual-ra-

trudit'syadei, i usta vsyekh govoryat nyechyestivo. pri vsyem etom nye otvratitsya gnyev yego, i ruka yego yeshchye prostyerta. ibo byezzakoniye, kak ogon', razgoryelos', pozhirayet tyernovnik i kolyuchii kustarnik i pylayet v chashchakh lyesa, i podnimayut-sya stolby dyma. yarost' i-o savaofa opalit zyemlyu, i narod sdelayetsya kak by pishcheyu ognya; nye poshchadit chyelovyek brata svoeyego. i budut ryezat' po pravuyu storonu, i ostanutsya golodny; i budut yest' po lyevuyu, i nye budut syty; kazhdyi budyet pozhirat' plot' myshitsy svoey: manassiya-yefryema, i yefryem-manassiyu, oba vmestyeyeu. pri vsyem etom nye otvratitsya gnyev yego, i ruka yego yeshchye prostyerta.

10

gorye tyem, kotoryye postanovlyayut nye-spravedlivyye zakony i pishut zhyestokiye ryesheniya, chtoby ustanovit' byednykh ot pravosudiya i pokhitit' prava u malosil'nykh iz naroda moyego, chtoby vdov sdylat' dobycheyu svoeyeu i ograbit' sirot. i chto vy budyetye dyelat' v dyen' posyesheniya, kogda pridyet gibyl' izdaleka? k komu pribegnyete za pomoshch'yu? i gdye ostavitye eti-katstvo vashye byez myenya sognutsya myezhdu uznikami i padut myezhdu ubitymi. pri vsyem etom nye otvratitsya gnyev yego, i ruka yego yeshchye prostyerta. o, assur, zhyezl gnyeva moyego! i bich v rukye yego-moye nyegodovaniye! ya poshlyu yego protiv naroda nyechyestivogo i protiv naroda gnyeva moyego, dam yemu povyeleniye ograbit' grabyehom i dobyt' dobychu i popirat' yego, kak gryaz' na ulitsakh. no on nye tak podumayet i nye tak pomyslit syerdtsye yego; u nyego budyet na syerdtsye-razorit' i istryebit' nyemalo narodov. ibo on skazhyet: nye vsye li tsari knyaz'ya moi? khalnye nye to zhye li, chto karkhyemis? yemaf nye to zhye li, chto arpad? samariya nye to zhye li, chto damask? tak kak ruka moya ovladyla tsarstvami idol'skimi, v kotorykh kumirov bolyeye, nyzhyeli v iyerusalimye i samarii, – to nye sdylaylu li togo zhye s iyerusalimom i izvayaniyami yego, chto sdylal s samariyeu i idolami yeye? i budyet, kogda i-o' sovershit vsye svoje dyelo na gorye sionye i v iyerusalimye, skazhyet: posmotryu na uspyekh nadmyennogo syerdtsa tsarya assiriiskogo i na tshchyeslaviye vysoko podnyatykh glaz yego. on govorit: siloyu ruki moyei i moyeyu mudrost'yu ya sdylal eto, potomu chto ya umyen: i pyerystavlyayu pryedely narodov, i raskhishchayu sokrovishcha ikh, i nizvyergayu s pryestolov, kak ispolin; i ruka moya zakhvatila eti-katstvo narodov, kak gnyezda; i kak zabirayut ostavlyennyye v nikh yaitsa, tak zabral ya vsyu zyemlyu, i nikto nye poshyevyeli krylom, i nye otrkyl rta, i nye pisknul'. vyelichayetsya li syekira pryed tyem, kto rubit yeyu? pila gorditsya li pryed tyem, kto dvigayet yeye? kak budto zhyezl vosstayet protiv togo, kto podnimayet yego; kak budto palka podnimayetsya na togo, kto nye deryevo! za to i-o', i-o' savaof, poshlyet chakhlost' na tuchnykh yego, i myezhdu znamenitymi yego vozzhyet plamy, kak plamy ognya. svyet izrailya budyet ognem,

i svyaty yego-plamyenyem, kotorye sozhzhyet i pozhryet tyerny yego i volchtsy yego v odin dyen'; i slavnii lyes yego i sad yego, ot dushi do tyela, istryebit; i on budyet, kak chakhlyi umirayushchii. i ostatok deryev lyesa yego tak budyet malochislyen, chto ditya v sostoyanii budyet sdylat' opis'. i budyet v tot dyen': ostatok izrailya i spashiyesya iz doma iakova nye budut bolyeye polagat'sya na togo, kto porazil ikh, no vovizual-ra-trudit'syazhat upovaniye na i-o, svyatago izrailyea, chistosyerdyechno. ostatok obratitsya, ostatok iakova–k eti-ku sil'nomu. ibo, khotya by naroda u tyebya, izrail', [bylo] stol'ko, skol'ko pyesku morskogo, tol'ko ostatok yego obratitsya; istryeblyeniye opryedelyeno izobiluyushcheyu pravdoyu; ibo opryedelyennoye istryeblyeniye sovershit i-o', i-o' savaof, vo vsyei zyemlye. posyemu tak govorit i-o', i-o' savaof: narod moi, zhivushchii na sionye! nye boisy assurance. on porazit tyebya zhyevizual-ra-trudit'syam i trost' svoyu podnimyet na tyebya, kak yegipyet. yeshchye nyemnogo, ochyen' nyemnogo, i pridyet moye nyegodovaniye, i yarost' moya [obratitsya] na istryeblyeniye ikh. i podnimyet i-o' savaof bich na nyego, kak vo vryemya porazheniya madiama u skaly oriva, ili kak [prostyer] na more zhyezl, i podnimyet yego, kak na yegipyet. i budyet v tot dyen': snimyetsya s ramyen tvoikh bryemya yego, i yarmo yego–s shyei tvoey; i raspadyetsya yarmo ot tuka. on idyet na aiaf, prokhodit migron, v mikhmasye skladyvayet svoi zapasy. prokhodiat tyesniny; v gyeve nochlyeg ikh; rama tryasetsya; giva saulova razbyezhalas'. voi golosom tvoim, doch' galima; pust' uslyshit tyebya lais, byednyi anafot! madmyena razbyezhalas', zhitely gyevima spyeshat ukhodit'. yeshchye dyen' prostoit on v novye; grozit rukoyu svoyeu gorye sionu, kholmu iyerusalimskomu. vot, i-o', i-o' savaof, strashnoyu siloyu sorvyet vyetvi deryev, i vyelichayushchiyesya rostom budut srublyeny, vysokiye-povyerzhyeny na zyemlyu. i posyechyet chashchu lyesa zhyelyezom, i livan padyet ot vsyemogushcheyego.

11

i proizoidyet otrasl' ot kornya iyessyeyeva, i vyetv' proizrastyet ot kornya yego; i pochiyet na nyem dukh i-o', dukh pryemudrosti i razuma, dukh sovyeta i kryeposti, dukh vyedeniya i blagochyestiya; i strakhom i-o ispolnitsya, i budyet sudit' nye po vzglyadu ochyei svoikh i nye po slukhu ushyei svoikh ryeshat' dyela on budyet sudit' byednykh po pravdye, i dyela stradal'tseyv zyemli ryeshat' po istinye; i zhyevizual-ra-trudit'syam ust svoikh porazit zyemlyu, i dukhom ust svoikh ub'yey nyechyestivogo. i budyet pryepoyasaniyem chryesl yego pravda, i pryepoyasaniyem byedr yego–istina. togda volk budyet zhit' vmestyey s yagnyenkom, i bars budyet lyezhat' vmestyey s kozlyenkom; i tyelyenok, i molodoi lyev, i vol budut vmestyey, i maloye ditya budyet vodit' ikh. i korova budyet pastis' s myedyeditsyeyu, i dyetyenyshi ikh budut lyezhat' vmestyey, i lyev, kak vol, budyet yest' solomu. i mladnyets budyet igrat' nad noroyu aspida, i ditya protyanet ruku svoyu

na gnyezdo zmyei. nye budut dyelat' zla i vryeda na vsyei svyatoi gorye moyei, ibo zymylya budyet napolnyena vyedyenyiem i-o, kak vody napolnyayut morye. i budyet v tot dyen': k kornyu iyessyeyevu, kotoryi stanyet, kak znamyia dlya narodov, obratyatsya yazychniki, –i pokoi yego budyet slava. i budyet v tot dyen': i-o' snova prostryet ruku svoyu, chtoby vozvratit' syebye ostatok naroda svojego, kakoi ostantyetsya u assura, i v yegiptye, i v patrosye, i u khusa, i u yelama, i v syennaarye, i v yemafye, i na ostravakh morya. i podnimyet znamyia yazychnikam, i sobyeryet izgnannikov izrailya, i rassyeyannykh iudyeyev sozovyet ot chyetyryekh kontsov zymeli. i pryekratitsya zavist' yefryema, i vrazhduyushchiye protiv iudy budut istryblyeny. yefryem nye budyet zavidovat' iudye, i iuda nye budyet prityesnyat' yefryema. i polyetyat na plyecha filistimlyan k zapadu, ograbyat vsyekh dyetyei vostoka; na yedomia i moava nalozhat ruku svoyu, i dyeti ammona budut poddannymi im. i issushit i-o' zaliv morya yegipyetskogo, i prostryet ruku svoyu na ryeku v sil'nom vyetrye svoym, i razob'yet yeye na syem' ruch'yev, tak chto v sandaliyakh mogut pyeryekhodit' yeye. togda dlya ostatka naroda yego, kotoryi ostantyetsya u assura, budyet bol'shaya doroga, kak eto bylo dlya izrailya, kogda on vykhodil iz zymeli yegipyetskoj.

12

i skazhyesh' v tot dyen': slavylyu tyebya, i-o; ty gnevvalsya na myenya, no otvratil gnyev tvoji i utyshil myenya. vot, eti-k–spasyeniye moye: upovayu na nyego i nye boyus'; ibo i-o'–sila moyia, i pyeniye moye–i-o'; i on byl mnye vo spasyeniye. i v radosti budyetye pochyerpat' vodu iz istochnikov spasyeniia i skazhyetye v tot dyen': slav'tye i-o, pryzyvaiyte imya yego; vozv'yeshchaitye v narodakh dlya yego; napominaiyte, chto vyeliko imya yego; poitye i-o, ibo on sodyelal vyelikoye, –da znayut eto po vsyei zymelye. vyesyelis' i raduisya, zhityel' nitsa siona, ibo vyelik posyredi tyebya svyatyji izrail'ev.

13

prorochyestvo o vavilonye, kotoroye izryek isaiya, syn amosov. podnimitye znamyia na otkrytoi gorye, vozvys'tye golos; makhnitye im rukoyu, chtoby shli v vorota vlastyelinov. ya dal pov'yeleniye izbrannym moim i prizval dlya [sovyershyniya] gnyeva moyego sil'nykh moikh, torzhyestvuyushchikh v vyelichii moyem bol'shoi shum na gorakh, kak by ot mnogolyudnogo naroda, myatyecznyi shum tsarstv i narodov, sobravshikhsya vmyestye: i-o' savaof obozryevayet boyevoye voisko. idut iz otdal'ynnoi strany, ot kraya nyeba, i-o' i orudiya gnyeya yego, chtoby sokrushit' vsyu zymelyu. rydaitye, ibo dyen' i-o blizok, idyet kak razrushityel'naya sila ot vsyemogushchego. ottego ruki u vsyekh opustilis', i syerdtsye u kazhdogo chyeloveka rastayalo. uzhasnulis', sudorogi i boli skhvatili ikh; muchatsya, kak rozhdayushchaya, s izumlyenyiem smotryat drug na druga, litsa u nikh razgoryelis'. vot, prikhodit dyen'

i-o lyutyi, s gnyevom i pylayushcheyu yarost'yu, chtoby sdylat' zymelyu pustyneyu i istryebit' s nyeye gryeshnikov yeye. zvyezdy nyebesnyye i svyetilii nye dayut ot syebya svyeta; solntsye myerknyet pri voskhode svoym, i luna nye siyayet svyetom svoim. ya nakazhu mir za vizual-ra-trudit'sya, i nyechyestivnykh–za byezzakoniya ikh, i polozhu konyets vysokoumyu gordykh, i unichizhu nadmyennost' prityesnitelyei; sdylayu to, chto lyudi budut dorozhye chistogo zolota, i muzhi–dorozhye zolota ofirskogo. dlya syego potryasu nyebo, i zymelyia sdvinyetsya s myesta svojego ot yarosti i-o savaofa, v dyen' pylayushchego gnyeva yego. togda kazhdyi, kak pryeslyeduyemaya syerna i kak pokinutyye ovtsy, obratitsya k narodu svoymu, i kazhdyi pobyehit v svoyu zymelyu. no kto popadyetsya, budyet pronzyen, i kogo skhvatyat, tot padyet ot myecha. i mladentsy ikh budut razbity pryed glazami ikh; domy ikh budut razgrablyeny i zhyeny ikh obyeshcheshcheny. vot, ya podnimu protiv nikh midyan, kotoryye nye tsyenyat syeryebra i nye pristrastny k zolotu. luki ikh srazyat yunoshyie i nye poshchadyat ploda chryeva: glaz ikh nye szhalitsya nad dyet'mi. i vavilon, krasa tsarstv, gordost' khaldyeyev, budyet nisprovyerzhnen eti-kom, kak sodom i gomorra, nye zasylitsya nikogda, i v rody rodov nye budyet zhityel'ei v nyem; nye raskinyet aravitanyin shatra svojego, i pastukhi so stadami nye budut otdykhat' tam. no budut obitat' v nyem zvyeri pustyni, i domy napolnyatsya filinami; i strausy posyelyatsya, i kosmatyye budut skakat' tam. shakaly budut vy't' v chyertogakh ikh, i ginyen'–v uvyesyelietyel'nykh domakh.

14

blizko vryemya yego, i nye zamyedlyat dni yego, ibo pomiluyet i-o' iakova i snova vozlyubit izrailya; i posyelit ikh na zymelye ikh, i prisoyedinyatsya k nim inozyemtsy i prilypyatsya k domu iakova. i voz'mut ikh narody, i privyedet na myesto ikh, i dom izrailya usvoit ikh syebye na zymelye i-o rabami i rabynnyami, i voz'myet v plyn plynivshikh yego, i budyet i-o' nad ugnetyat'elyami svoimi. i budyet v tot dyen': kogda i-o' ustroit tyebya ot skorbi tvoyei i ot strakha i ot tyazhkiego rabstva, ktoromu ty poraboshchen byl ty proiznyesesh' pobyednyu pyesn' na tsarya vavilonskogo i skazhyesh': kak nye stalo muchityelya, pryesyeklos' grabityel'stvo! sokrushil i-o' zhyezl nyechyestivnykh, skipyetr vladyk, porazhavshii narody v yarosti udarami nyeotvratimymi, vo gnyeyve i-o nad plyemyenami s nyedyerzhimym pryesledovaniem. vsya zymelya otdykhaty, pokoit'sya, vosklitsayet ot radosti; i kiparisy raduyutsya o tyebye, i kyedry livanskiye, [govorya]: s tyeekh por, kak ty zasnul, nikto nye prikhodit rubit' nas'. ad pryeis-podnii prishyel v dvizhyniye radi tyebya, chtoby vstryetit' tyebya pri vkhode tvoym; probudil dlya tyebya ryefaimov, vsyekh vozhdyei zymeli; podnyal vsyekh tsarye yazychyeshchikh s pryestolov ikh. vsye oni budut govorit' tyebye: i ty sdylalsya byessil'nym, kak my! i ty stal podobyen nam! v pryeispodnyuyu nizvyerzhynia gordynia tvoia

so vsyem shumom tvoim; pod tobouyu podstilayet-sya chyerv', i chyervi-pokrov tvoi. kak upal ty s nyeba, dyennitsya, syn zari! razbilsya o zye'mlyu, popiravshii narody. a govoril v syerdtsye svoym: vzoidu na nyebo, vyshye zvyezd bozhiih voznysu pryestol moi i syadu na gorye v sonmye eti-kov, na krayu syevyera; vzoidu na vysoty oblachnyye, budu podobyen vsyevyshnyemu'. no ty nizvyerzhyen v ad, v glubiny pryaispodnyei. vidyashchiye tye-bya vsmatrivayutsya v tyebya, razmyshlyayut o tye-bye: tot li eto chyelovek, kotoryi kolye-bal zye'mlyu, potryasal tsarstva, vsyelyennuyu sdyelal pustyneyu i razrushal goroda yeye, plyennikov svoikh nye otpuskal domoi? vse tsari narodov, vse lyezhat s chyest'yu, kazhdy v svoey usypal'nitsye; a ty povyerzhyen vnye grobnitsy svoey, kak pryeryennaya vyetv', kak odyezhda ubitykh, srazhyennykh myechom, kotorykh opuskayut v kamyennyye rvy, -ty, kak popirayemyi trup, nye soyedinish'sya s nimi v mogilye; ibo ty razoril zye'mlyu tvoyu, ubil narod tvoi: vo vyeki nye pomyanyetsya plyemya vizual-ra-trudit'syadyeyev. gotov'tye zaklaniye synov'yam yego za byezakoniye ottsa ikh, chtoby nye vosstali i nye zavladeli zye'mlyeyu i nye napolnili vsyelen-noi nyepriyat'yami. i vosstanu na nikh, govorit i-o' savaof, i istryeblyu imya vavilona i vyes' ostatok, i syna i vnuka, govorit i-o'. i sdyelayu yego vladenyem yezhyei i bolotom, i vymyetu yego myetloyu istryebityel'noyu, govorit i-o' savaof. s klyatvoyu gorovit i-o' savaof: kak ya pomyisl, tak i budyet; kak ya opryedyelil, tak i sostoitsya, chtoby sokrushit' assura v zye'mlye moyei i rastopat' yego na gorakh moikh; i spadyet s nikh yarmo yego, i snimyetsya bryemya yego s ramyen ikh. takovo opryedyeleniye, postanovlennoye o vsyei zye'mlye, i vot ruka, prostyertaya na vsye narody, ibo i-o' savaof opryedyelil, i kto mozhyet otmyenit' eto? ruka yego prostyerta, -i kto otvratit yeye? v god smyerti tsarya akhaza bylo takoye proroehyskoye slovo: nye raduisya, zye'mlya filistimskaya, chto sokrushyen zhyezl, kotoryi porazhal tyebya, ibo iz kornya zymeinogo vyidyet aspid, i plodom yego budyet lyetuchii drakon. togda byednyeishiye budut nakormlyeny, i nishchiye budut pokoit'sya v byezopasnosti; a tvoi koryen' umoryu golodom, i on ub'yet ostatok tvoi. rydayete, vorota! voi gosolom, gorod! raspadyesh'sya ty, vsya zye'mlya filistimskaya, ibo ot syevyera dym idyet, i nyet otstalogo v polchishchakh ikh. chto zhye skazhut vyesniki naroda? -to, chto i-o' utvyerdil sion, i v nyem naidut ubyezhhishchy byednyye iz naroda yego.

15

proroehystvo o moavye. -tak! noch'yu budyet razoryen ar-moav i unichtozhyen; tak! noch'yu budyet razoryen kiev-moav i unichtozhyen! on voskhodit k baitu i divonu, voskhodit na vysoty, chtoby plakat'; moav rydayet nad nyevo i myedyevoyu; u vsyekh ikh ostrizhyeny golovy, u vsyekh obrity borody. na ulitsakh yego pryepoyasyvayutsya vryetishchyem; na krovlyakh yego i ploschadnyakh yye vse rydayet, utopayet v slyezakh i vopit yesyevon i yelyeala; gosol ikh slyshitsya do samoi iaatsy; za nimi i voiny

moava rydayut; dusha yego vozmushchyena v nyem. rydayet syerdtsye moye o moavye; byegut iz nyego k sigoru, do tryet'yei egly; voskhodyat na lukhit s plachyem; po dorogye khoronaimskoi podnimayut strashnyi krik; potomu chto vody nimrima issyaki, luga zasokhli, trava vygoryela, nye stalo zryeleni. po-etomu oni ostatki styazhaniya i, chto sberyezhyeno imi, pyeryenyosyat za ryeku araviiskuyu. ibo vopl' po vsyem pryedyelam moava, do eglaima plach yego i do byeer-yelima plach yego; potomu chto vody dimona napolnili' krov'yu, i ya navyedu na dimon yeschye novoye-l'vov na ubyezhhavshikh iz moava i na ostavshikhsya v strane.

16

posylaitye agntsyev vладыetyelyu zye'mli iz syely v pustynye na goru dochyeri siona; ibo bluzh-dayushcheyi pitsye, vybroshyennoi iz gnyezda, budut podobny dochyeri moava u brodov arnonskikh. sostav' sovyet, postanovi ryeshenyiye; osyeni nas sryedi poludnya, kak noch'yu, tyen'yu tvoeyu, ukroi izgnannykh, nye vydoi skitayushchikhsya pust' pozhivut u tyebya moi izgnannyye moavityanye; bud' im pokrovom ot grabityelya: ibo prityesnityelya nye stanyet, grabyeyzhye pryekratitsya, popirayushchiye ischyeznut s zye'mli. i utvyerditsya pryestol milost'yu, i vossyadety na nyem v istinye, v shatrye davidovom, sudiya, ishchushchii pravdy i strymyashchiisya k pravosudiyu'. slykhali my o gordosti moava, gordosti chryezmyernoi, o nadmyennosti yego i vysokomyerii i nyeistovstvye yego: nyeiskryenna ryech' yego'. poetomu vozrydayet moav o moavye, -vsye budut rydat'; styenaitye o tvyerdynyakh kirkharyeshyeta: oni sovyershyenno razrusheny. polya yesyevonskiye oskudyle, takzhye i vinogradnik syevamskii; vlastityeli narodov istryebili luchshiye lozy yego, kotoryye dostigali do iazyera, rasstilis' po pustynye; pobyegi ikh rasshiryalis', pyeryekhodili za more. posyemu [i] ya budu plakat' o lozye syevamskoi plachyem iazyera, budu oblivat' tyebya slyezami moimi, yesyevon i yelyeala; ibo vo vryemya sobiraniya vinograda tvoeyo i vo vryemya zhatvy tvoeyi nyet bolyye shumnoi radosti. ischyevizual-ra-trudit'sya s plodonosnoi zye'mli vyesyel'ye i likovaniye, i v vinogradnikakh nye poyut, nye likuyut; vinogradar' nye topchyet vinograda v tohilakh: ya pryekratil likovaniye. ottego vnutyrennost' moya stonyet o moavye, kak gusli, i syerdtsye moye-o kirkharyeshyete. khotya i yavitsya moav, i budet do utomleniya [podvizat'sya] na vysotakh, i pridyet k svyatilishchu svoymu pomolit'sya, no nichto nye pomozhyet. vot slovo, kotorye izryek i-o' o moavye izdavna. nynye zhye tak govorit i-o': chryez tri goda, schitaya godami nayemnich'im, vyelichiye moava budyet unizhyeno so vsyem vyelikim mnogolyudstvom, i ostatok [budyet] ochyen' maliy i nyeznachityel'nyi.

prorochyestvo o damaskye. –vot, damask iskluchayetsya iz [chisla] gorodov i budyet grudoyn razvalin. goroda aroyerskiye budut pokinuty, –ostanutsya dlya stad, kotoryye budut otdykhat' tam, i nyekomu budyet pugat' ikh. nye staneyt tvyerdy ni yefryemovoi i tsarstva damasskogo s ostal'noyu siriyeyu; s nimi budyet to zhye, chto so slavoyu synov izrailya, govorit i-o' savaof i budyet v tot dyen': umalitsya slava iakova, i tchnoye tyelo yego sdelayetsya toshchim. to zhye budyet, cht po sobranii khlyeba zhnyetsom, kogda ruka yego pozhnyet kolos'ya, i kogda sobyerut kolos'ya v dolinye ryefaimskoi. i останутся у нього, як бувает при обиванні маслин, двіє-три ягоди на саміи вьвершині, ілі чхетирьє-п'ят' на плоносных вьветвах, говоріт і-о', еті-к ізраілев'є. в тот дьєн' обрватіт чхеловік взор свої к твортсү своїмү, і глазє yego budut ustryemlyeny k svyatomu izrail'evu; i nye vzglyanyet na zhyertvyenniki, na dyelo ruk svoikh, i nye posmotrit na to, cht sdelali pyersty yego, na kumiry astarty i vaala. v tot dyen' ukryeplyennyye goroda yego budut, kak razvaliny v lyesakh i na vyershinakh gor, ostavlyennyye pryed synami izrailya, –i budyet pusto. ibo ty zabyl eti-ka spasyeniya tvoyego; otogo razvyel uvyesyelyitel'nyye sady i nasadil chyeryenki ot chuzhho lozy. v dyen' nasazhdyeniya tvoyego ty zabotilsya, chtoby ono roslo i chtoby posyeyannoye tobou rano rastsvyelo; no v dyen' sobiraniya nye kucha zhatvy budyet, no skorb' zhyestokaya. uvy! shum narodov mnogikh! shumyat oni, kak shumit morye. ryev plyemyen! oni ryevut, kak ryevut sil'nyye vody. ryevut narody, kak ryevut sil'nyye vody; no on pogrozil im i oni dalyeko pobyezhali, i byli gonimy, kak prakh po goram ot vetrya i kak pyl' ot vikhrya. vyechyer–i vot uzhas! i pryezhdye utra uzhye nyet yego. takova uchast' grabityel'ei nashikh, zhryebii razorityel'ei nashikh.

18

gorye zymlye, osyenyayushchyei kryl'yami po tu storonu ryek yefiopskikh, posylayushchyei poslov po moryu, i v papirovykh sudnakh po vodam! iditye, bystryye posly, k narodu kryepkomu i bodromu, k narodu strashnomu ot nachala i donynye, k narodu rosloму i [vsye] popirayushchyemu, ktorogo zymlyu razryezvyayut ryeki. vsye vy, nasyelyayushchiye vsyelyennuyu i zhivushchiye na zymlye! smotriye, kogda znayma podnimyetsya na gorakh, i kogda zagryemit truba, slushaitye ibo tak i-o' skazal mnye: ya spokoino smotryu iz zhilishcha moyego, kak svyet-laya tyeplota poslye dozhdya, kak oblako rosy vo vryemya zhatvyennogo znoya. ibo pryezhdye sobiraniya vinograda, kogda on ottsvyetyet, i grozd nachnyet sozryevat', on otryezhyet nozhom vyetvi i ot-nimyet, i otrubit otrasli. i ostavyat vsye khishchnym ptitsam na gorakh i zvyeram polyevym; i ptitsy budut provodit' tam lyeto, a vsye zvyeri polyevyye budut zimovat' tam. v to vryemya budyet prinyeseny

dar i-o savaofu ot naroda kryepkogo i bodrogo, ot naroda strashnogo ot nachala i donynye, ot naroda roslogo i [vsye] popirayushchyego, ktorogo zymlyu razryezvyayut ryeki, –k myestu imyeni i-o savaofa, na goru sion.

19

prorochyestvo o yegiptye. –vot, i-o' vossyedit na oblaky lyegkom i gryadyet v yegipyet. i potryatsutsya ot litsa yego idoly yegipyetskiye, i syerdtsy yegipta rastayet v nyem. ya vooruzhu yegiptyan protiv yegiptyan; i budut srazhat'sya brat protiv brata i drug protiv druga, gorod s gorodom, tsarstvo s tsarstvom. i dukh yegipta iznyemozhyet v nyem, i razrushu sovyet yego, i pribyegnut oni k idolam i k charoduyeyam, i k vyzvyayushchim myertvykh i k gadatyelyam i pryedam yegiptyan v ruki vlastityelya zhyestokogo, i sviryepyi tsar' budyet i-o' nad nimi, govorit i-o', i-o' savaof. i istoshchatsya vody v morye i ryeka issyakhnet i vysokhnyet; i oskuduyet ryeki, i kanaly yegipyetskiye obmyelyeyut i vysokhnut; kamysh i trostnik zavyanut. polya pri ryekye, po byeryegam ryeki, i vsye, posyeyannoye pri ryekye, zasokhnyet, razvyeyetsya i ischeyetsya. i vsmplachut rybaki, i vozrydayut vsye, brosayushchiye udu v ryeku, i stavayushchiye syeti v vodye vpadut v unyniye; i budut v smushchenii obratavayayushchiye lyen i tkachi byelykh polotyen; i budut oskudusheny syeti, i vsye, kotoryye sodyerzhat sadki dlya zhivoi ryby, upadut v dukhye. tak! obyeyumyeli knyaz'ya tsoanskiye; sovyet mudrykh sovyetnikov faraonovykh stal byessmyslyennym. kak skazhyetye vy faraonu: ya syn mudryetsov, syn tsaryei dryevnikh? gdye oni? gdye tvoi mudryetsy? pust' oni tyeper' skazhut tyebye; pust' uznayut, cht i-o' savaof opryedyelil o yegiptye. obyeyumyeli knyaz'ya tsoanskiye; obmanulis' knyaz'ya myemfisskiye, i sovratil yegipyet s puti glavy plyemyen yego. i-o' poslal v nyego dukh op'yanyeniya; i oni vvyeli yegipyet v zabluzhdyeniye vo vsyekh dyelakh yego, podobno tomu, kak p'yani brodit po blyevotinye svoey. i nye budyet v yegiptye takogo dyela, kotorye sovyershit' umyeli by golova i khvost, pal'ma i trost'. v tot dyen' yegiptyanye budut podobny zhyenschinam, i vostreyepeshchut i uboyatsya dvizhyeniya ruki i-o savaofa, ktoruyu on podnimyet na nikh. zymlyya iudina sdeylayetsya uzhasom dlya yegipta; kto vspomnit o nyei, tot zatryepeshchyet ot opryedyeleniya i-o savaofa, kotorye on postanovil o nyem. v tot dyen' pyat' gorodov v zymlye yegipyetskoi budut gororit' yazykom khanaaniskim i klyast'sya i-o savaofom; odin nazovyetsya gorodom solntsa. v tot dyen' zhyertvyennik i-o budyet posryedi zymli yegipyetskoi, i pamyatnik i-o–u pryedelyov yeye. i budyet on znamyeniym i svidyetel'stvom o i-o savaofye v zymlye yegipyetskoi, potomu cht oni vozzovut k i-o po prichinye prityesnityel'ei, i on poshlyet im spasytelya i zastupnika, i izbavit ikh. i i-o' yavit sye-bya v yegiptye; i yegiptyanye v tot dyen' poznayut i-o i prinyesut zhyertvy i dary, i dadut obyety i-o, i ispolnyat. i porazit i-o' yegipyet; porazit i istysyeli; oni obratatsya k i-o, i on uslyshit ikh, i istysyeli ikh. v tot

dyen' iz yegipta v assiriyu budyet bol'shaya doroga, i budyet prikhodit' assur v yegipyet, i yegipyanye—v assiriyu; i yegipyanye vmestye s assiriyanami budut sluzhit' i-o. v tot dyen' izrail' budyet tryet'im s yegiptom i assiriyeu; blagoslovyeniye budyet posryedi zyemlj, kotoruyu blagoslovit' i-o' savaof, govorya: blagoslovyen narod moi—yegipyanye, i dyelo ruk moikh—assiriyanie, i naslyediye moye—izrail'.

20

v god, kogda tartan prishyel k azotu, byv poslan ot sargona, tsarya assiriiskogo, i voyeval protiv azota, i vzyal yego, v to samoye vryemya i-o' skazal isaii, synu amosovu, tak: poidi i snimi vryetishchye s chryesl tvoikh i sbros' sandalii tvoi s nog tvoikh. on tak i sdylal: khodil nagoi i bosoi. i skazal i-o': kak rab moi isaiya khodil nagoi i bosoi tri goda, v ukazaniye i pryedznamyenovaniye o yegipyete i yefiopii tak povyedyet tsar' assiriiskii plyennikov iz yegipta i pyeresyelyentsyev iz yefiopii, molodykh i starykh, nagimi i bosymi i s obnazhyennymi chryeslami, v posramlyeniye yegiptu. togda uzhasnutyi a ustydyatsya iz-za yefiopii, nadyezhdy svoey, i iz-za yegipta, kotorym khvalilis', i skazhut v tot dyen' zhityeli etoi strany: vot kakovy tye, na kotorykh my nadyeyalis' i k kotorym pribyegali za pomoshch'yu, chtoby spastis' ot tsarya assiriiskogo! i kak spalis' by moy?

21

prorochyestvo o pustynye primorskoj. —kak buri na yugye nosyatsya, idyet on ot pustyni, iz zyemlj strashnoj. groznoye vidyeniye pokazano mnye: grabitel' grabit, opustoshitel' opustoshayet; voskhodi, yelam, osazhdai, mid! vsyem styenaniyam ya polozhu konyets. ot etogo chryesla moi tryasutsya; muki skhvatili myenya, kak muki rozhdayushchyei. ya vzvolnovan ot togo, chto slyshu; ya smushchen ot togo, chto vizhu syerdtsye moye tryepyeshchyet; drozh' b'yet myenya; otradnaya noch' moya pryevratilas' v uzhas dlya myenya. prigotovlyayut stol, rasstilayut pokryvala, —yedyat, p'yut. vstavayete, knyaz'ya, mazh'tye shchity! ibo tak skazal mnye i-o': poidi, postav' storozha; pust' on skazyvayet, chto uvidit. i uvidel on yedushchikh poparno vsadnikov na konyakh, vsadnikov na oslakh, vsadnikov na vyerbljudakh; i vslushivalsya on prilyezhu, s bol'shim vnimaniyem, — i zakrichal, [kak] lyev: i-o moi! na strazhye stoyal ya vyes' dyen', i na myestyey moyem ostavalsya tsyelyye nochi: i vot, yedut lyudi, vsadniki na konyakh poparno. potom on vozglasil i skazal: pal, pal vavilon, i vsye idoly eti-kov yego lyezhat na zyemlye razbityye. o, izmolochyenniy moi i syn gumna moyego! chto slyshal ya ot i-o savaofa, eti-ka izrail'yeva, to i vozvyestil vam. prorochyestvo o dumye. —krichat mnye s syeira: storozh! skol'ko nochi? storozh! skol'ko nochi? storozh otvychayet: priblizhayetsya utro, no yeshchye nochi. yesli vy nastoyatel'no na sprashivayet, to obratityes' i prikhoditye. prorochyestvo ob aravii. —v lyesu araviiskom nochuitye, karavany

dyedanskiye! zhivushchiye v zyemlye fyemaiskoi! nyesitye vody navstryechu zhazhdushchim; s khlyebom vstryechaiyte byegushchikh, ibo oni ot myecheyi byegut, ot myecha obnazhyennogo i ot luka natyanutogo, i ot lyutosti voiny. ibo tak skazal mnye i-o': yeshchye god, ravnyi godu nayemnich'yemu, i vsya slava kidarova ischeyzneyet, i lukov u khrabrykh synov kidara ostanyetsya nyemnogo: tak skazal i-o', eti-ka izrail'ev.

22

prorochyestvo o dolinye vidyeniya. —chto s tobouy, chto ty vyes' vzoshyel na krovli? gorod shumnyi, volnuyushchiysya, gorod likuyushchi! porazhyennyye tvoiy nye myechom ubity i nye v bitvyey umyerli; vsye vozhdit tvoe byezhali vmestyey, no byli svyazany stryelkami; vsye naidyennyye u tyebya svyazany vmestyey, kak ni dalyeko byezhali potomu govoryu: ostav'tye myenya, ya budu plakat' gor'ko; nye usilivaityes' utyeshat' myenya v razoryenii dochyeyi naroda moyego. ibo dyen' smyatyeniya i popraniya i zamyeshatyl'stva v dolinye vidyeniya ot i-o, eti-ka savaofa. lomayut styenu, i krik voskhodit na gory. i yelam nyesyet kolchan; lyudi na kolyesnitsakh [i] vsadniki, i kir obnazhayet shchit. i vot, luchshiye doliny tvoiy polny kolyesnitsami, i vsadniki vystroilis' protiv vorot, i snimayut pokrov s iudey; i ty v tot dyen' obrashchayesh' razor na zapas oruzhiya v domye kyedrovom. no vy viditye, chto mnogo prolovov v styenye goroda davidova, i sobirayetye vody v nizhnyem prudye; i otmeyechayetye domy v iyerusalimye, i razrushayetye domy, chtoby ukryepit' styenu; i ustroyayetye myezhdu dvumya styenami khranilishchye dlya vod starogo pruda. a na togo, kto eto dyelayet, nye vzirayetye, i nye smotriytya na togo, kto izdavna opryedyelil eto. i i-o', i-o' savaof, prizyvayet vas v etot dyen' plakat' i syetovat', i ostrich' volosa i pryepoyasat'sya vryetishchyem. no vot, vyesyl'ye i radost' ubivayut volov, i ryezhut ovyyets; yedyat myaso, i p'yut vino: budym yes' i pit', ibo zavtra umryem! i otkryl mnye v ushi i-o' savaof: nye budyet proshcheyeno vam eto nycheyestyey, dokolye nye umryetye, skazal i-o', i-o' savaof. tak skazal i-o', i-o' savaof: stupai, poidi k etomu tsaryedvortsu, k syevnyey, nachal'niku dvortsya [i skazhi yemu]: chto u tyebya zdyes', i kto zdyes' u tyebya, chto ty zdyes' vysyeyakayesh' syebye grobnitsu? —on vysyeyakayet syebye grobnitsu na vozvyshyennosti, vyrubayet v ska-lye zhilishchye syebye. vot, i-o' pyeryebrosit tyebya, kak brosayet sil'nyi chyeloveyk, i sozhmyet tyebya v kom; syvernuy tyebya v syvertok, brosit tyebya, kak myech, v zyemlyu obshirnyuy; tam ty umryesh', i tam vyelikolyepnyye kolyesnitsy tvoiy budut ponoshenyiem dlya doma i-o tvoeyego. i stolknuy tyebya s myesta tvoeyego, i syvernuy tyebya so styepenyi tvoey. i budyet v tot dyen', prizovu raba moyego yeliakima, syna khyelkiina, i odyenu yego v odyezhdu tvooyu, i poyasom tvoim opoyashu yego, i vlast' tvooyu pyeryedayu na ruki yego; i budyet on ottsom dlya zhi-tyel'ey iyerusalima i dlya doma iudina. i klyuch doma davidova vovizual-ra-trudit'syazhu na ramyena yego; otvorit on, i nikto nye zapryet; zapryet on, i nikto

nye otvorit. i ukryeplyu yego kak gvozd' v tvyerdom myesty; i budyet on kak syedalishchye slavy dlya doma ottsa svojego. i budyet vyeset' na nym vsya slava doma ottsa yego, dyeteyi i vnukov, vsyei domashneyi utvari do poslednykh muzykal'nykh orudii. v tot dyen', govorit i-o' savaof, poshatnyetsya gvozd', ukryeplyennyy v tvyerdom myesty, i budyet vybit, i upadyet, i raspadyetsya vsya tyazhyest', kotoraya na nyem: ibo i-o' govorit.

23

prorochyestvo o tiry. –rydaitye, korabli farsisa, ibo on razrushyen; nyet domov, i nyekomu vkhodit' v domy. tak im vozyvshchyye iz zemli kittiiskoi. umolknitye, obitateli ostrova, kotoryi napolnyali kuptsy sidonskiye, plavayushchiye po moryu. po vye-likim vodam privozilis' v nyego syemyena sikhora, zhatva [bol'shoi] ryeki, i byl on torzhishchym narodov ustydis', sidon; ibo [vot chto] govorit morye, kryepost' morskaya: kak by ni muchilas' ya rodami i ni rozhdala, i ni vospityvala yunoshyei, ni vozrashchala dyevits'. kogda vyest' doidyet do yegyptyan, sodrognutsya oni, uslyshav o tiry. pyereyelyaityes' v farsis, rydaitye, obitateli ostrova! eto li vash likuyushchii gorod, ktorogo nachalo ot dneye dryevnikh? nogi yego nyesut yego skitats'ya v strane dalyekoi. kto opryedyelil eto tiru, kotoryi razdaval vyentsy, ktorogo kuptsy [byli] knyaz'ya, torgovtsy–znamyenitosti zemli? i-o' savaof opryedyelil eto, chtoby posramit' nadmyennost' vsyakoi slavy, chtoby unizit' vsye znamyenitosti zemli. khodi po zemlye tvoey, doch' farsisa, kak ryeka: nyet bolyeye pryepony. on prostyer ruku svoyu na morye, potryas tsarstva; i-o' dal povyeleniye o khanaanye razrushit' kryeposti yego i skazal: ty nye budyesh' bolyeye likovag', posramlyennaya dyevitsa, doch' sidona! vstavai, idi v kit-tim, [no] i tam nye budyet tyebye pokoya. vot zemlya khaldayey. etogo naroda pryezhdye nye bylo; assur polozhil yemu nachalo iz obitatelyei pustyn'. oni stavyat bashni svoi, razrushayut chyertogi yego, pryevrashchayut yego v razvaliny. rydaitye, korabli farsisskiye! ibo tvyerdynya vasha razoryena. i budyet v tot dyen', zabudut tir na syem'dyessayet lyet, v myerye dneye odnogo tsarya. po okonchanii zhye syemidyessyati lyet s tirom budyet to zhye, chto poyut o bludnitsye: voz'mi tsitru, khodi po gorodu, zabytaya bludnitsa! igrai skladno, poi mnogo pyessen, chtoby vspomnili o tyebye'. i budyet, po istychenii syemidyessyati lyet, i-o' posyetit tir; i on snova nachaynet poluchať pribyl' svoyu i budyet bludodyeistvovat' so vsyemi tsarstvami zemnyimi po vsyei vsyelyennoi. no torgovlya yego i pribyl' yego budut posvyashchayemy i-o; nye budut zaperyty i ulozhyeny v kladovyye, ibo k zhivushchym pryed litsyem i-o budyet pyerekhodit' pribyl' ot torgovli yego, chtoby oni yeli do sytosti i imyeli odyezhdu prochnuyu.

24

vot, i-o' opustoshayet zyemlyu i dyelayet yeye byesplodnoyu; izmnyenyayet vid yeye i rassyevayet zhivushchikh na nyei. i chto budyet s narodom, to i so svyashchyennikom; chto so slugoyu, to i s i-o yego; chto so sluzhankoyu, to i s gospozhyeyu yeye; chto s pokupayushchim, to i s prodavushchim; chto s zayemshchikom, to i s zaimodavtsyem; chto s rostovshchikom, to i s dayushchim v rost. zyemlya opustoshyena vkonyets i sovyershyenno razgrablyena, ibo i-o' izryek slovo siye syetuyet, unyla zyemlya; ponikla, unyla vsyelyennaya; ponikli vozvyshavshiyesa nad narodom zemli. i zyemlya oskvyernyena pod zhivushchimi na nyei, ibo oni pryestupili zakony, izmnyenili ustav, narushili vyechnyi zavyet. za to proklyatiye poyedayet zyemlyu, i nyesut nakazaniye zhivushchiye na nyei; za to sozhzhyeny obitately zemli, i nyemnogo ostalos' lyudyei. plachyet sok grozda; bolit vinogradnaya loza; vozdykhayut vsye vsyelyelivshiyesa syerdtsyem. pryekratilos' vyesyel'ye s timpanami; umolk shum vsyelyelashchikhsya; zatikhli zvuki guslyei; uzhye nye p'yut vina s pyesnyami; gor'ka sikyera dlya p'yushchikh yeye. razrushyen opustyevshii gorod, vsye domy zaperyty, nyel'zya voiti. plachut o vinye na ulitsakh; pomrachimlas' vsyakaya radost'; izgnano vsyakoye vyesyeliye zemli. v gorodye ostalos' zapustyeniye, i vorota razvalilis'. a posryedi zemli, myezhdu narodami, budyet to zhye, chto byvayet pri obivanii maslin, pri obiranii [vinograda], kogda konchyena uborka. oni vozvysyat golos svoi, vostorzhyestvuyut v vyelichii i-o, gromko budut vosklitsat' s morya. itak slav'tye i-o na vostokye, na ostrovakh morskikh–imya i-o, eti-ka izrailyeva. ot kraya zemli my slyshim pyesn': slava pravyednomu! i skazal ya: byeda mnye, byeda mnye! uvy mnye! vizual-ra-trudit'syadyei vizual-ra-trudit'syadyeistvuyut, i vizual-ra-trudit'syadyei vizual-ra-trudit'syadyeiski. uzhas i yama i pyetlya dlya tyebya, zhityel' zemli! togda pobyevzhavshii ot krika uzhasa upadyet v yamu; i kto vyidyet iz yamy, popadyet v pyetlyu; ibo okna s [nyebesnoi] vysoty rastvoryatsya, i osnovaniya zemli potryasutsya. zyemlya sokrushayetsya, zyemlya raspadyetsya, zyemlya sil'no potryasyena; shatayetsya zyemlya, kak p'yani, i kachayetsya, kak kolybel', i byezzakoniye yeye tyagoteyet na nyei; ona upadyet, i uzhye nye vstaneyt. i budyet v tot dyen': posyetit i-o' voimstvo vyspyrennyeye na vysoty i tsaryei zemnykh na zemlye. i budut sobrany vmyesty, kak uzniki, v rov, i budut zaklyucheny v tyemnitsu, i poslye mnogikh dney budut nakazany, i pokrasnyeyet luna, i ustyditsya solntsye, kogda i-o' savaof votsaritsya na gorye sionye i v iyerusalimye, i pryed staryeishinami yego [budyet] slava.

25

i-o! ty eti-k moi; pryevoznyesu tyebya, voskhvalyu imya tvoye, ibo ty sovyershil divnoye; pryedopryedyeleniya dryevniye istinny, amin'. ty

pryevratil gorod v grudu kamneyi, tverduyu kryepost' v razvaliny; chyertogov inoplyemyennikov uzhye nye stalo v gorodye; vovpek nye budet on vosstanovlyen. posyemu budut proslavlyat' tyebya narody sil'nyye; goroda strashnykh plyemyen budut boyat'sya tyebya ibo ty byl ubyezshishchym byednogo, ubyezshishchym nishchego v tyesnoye dlya nyego vryemya, zashchitoyu ot buri, tyen'yu ot znoya; ibo gnyevnoye dykhaniye tiranov bylo podobno burje protiv styeny. kak znai v myesty byezvodnom, ty ukrotil biustvo vragov; [kak] znai tyen'yu oblaka, podavlyeno likovaniye prityesnitelyei. i sdyelayet i-o' savaof na gorye syei dlya vsyekh narodov trapyezu iz tuchnykh yastv, trapyezu iz chistykh vin, iz tuka kostyei i samykh chistykh vin; i nychtozhit na gorye syei pokryvalo, pokryvayushcheye vsye narody, pokryvalo, lyezhashcheye na vsyekh plyemyenakh. pogloshchena budyet smyert' navyeki, i otryet i-o' eti-k slyezy so vsyekh lits, i snimyet ponoshyniye s naroda svojego po vsyei zymlye; ibo tak govorit i-o'. i skazhut v tot dyen': vot on, eti-k nashi! na nyego my upovali, i on spas nas! syei yest' i-o'; na nyego upovali my; vozraduyemsa i vozvyesylimsa vo spasenii yego! ibo ruka i-o pochyet na gorye syei, i moav budyet popran na myesty svoym, kak popirayetsya soloma v navozye. i khotya on rasprostret posryedi yego ruki svoi, kak plavayushchii rasprostirayet ikh dlya plavaniya; [no eti-k] unizit gordost' yego vmyesty s lukavstvom ruk yego. i tverdynyu vysokikh styen tvoikh obrushit, nizvyernyet, povyerznyet na zymlyu, v prakh.

26

v tot dyen' budyet vospyeta pyesen' siya v zymlye iudinoi: gorod kryepkii u nas; spasyniye dal on vmyesto styeny i vala. otvoritye vorota; da voidyet narod pravedydni, khranyashchii istinu. tverdogo dukhom ty khranish' v sovyershennom mirye, ibo na tyebya upovayet on upovaitye na i-o vovpeki, ibo i-o' eti-k yest' tverdynya vyechnaya: on nisprovyerg zhyvshikh na vysoty, vysoko stoyavshii gorod; povyer yego, povyer na zymlyu, brosil yego v prakh. noga popirayet yego, nogi byednogo, stopy nishchikh. put' pravedydnika pryam; ty uravnivayesh' styeyu pravedydnika. i na puti sudov tvoikh, i-o, my upovali na tyebya; k imenyi tvoymu i k vospominaniyu o tyebye stryemilas' dusha nasha. dushveyu moyeyu ya stryemilsya k tyebye noch'yu, i dukhom moim ya budu iskat' tyebya vo vnutryennosti moyei s rannyyo utra: ibo kogda sudy tvoi [sovyershayutsya] na zymlye, togda zhyvushcheye v mirye nauchayutsya pravdye. yesli nyechyestivyi budyet pomilovan, to nye nauchitsya on pravdye, -budyet vizual-ra-trudit'syadeistvovat' v zymlye pravyykh i nye budyet vzirat' na vyelichiy i-o. i-o! ruka tvoya byla vysoko podnyata, no oni nye vidali yeye; uvidyat i ustydysya nyenavidyashcheye narod tvoi; ogon' pozhyret vragov tvoikh. i-o! ty daruyesh' nam mir; ibo i vsye dyela nashi ty ustroyayesh' dlya nas. i-o bozhyye nashi! drugiye vладыki kromye tyebya i-o nad nami; no chryez tyebya tol'ko

my slavim imya tvoye. myertvyye nye ozhyvut; ryefaimy nye vstanut, potomu chto ty posyetil i istryebil ikh, i unychtozhil vsyakuyu pamyat' o nikh. ty umnozhl narod, i-o, umnozhl narod, -proslavil syebya, rasprostiral vsye pryedely zymli. i-o! v byedstviu on iskal tyebya; izlival tikhiye molyeniya, kogda nakazaniye tvoye postigalo yego. kak byeryemyenaya zhyenshchina, pri nastuplyenii rodov, muchitsya, vopit ot bolyei svoikh, tak byli my pryed toboyu, i-o. byli byeryemyenny, muchilis', -i rozhдали kak by vyetyer; spasyniyya nye dostavili zymlye, i prochiye zhyteli vsyelyennoi nye pali. ozhyvut myertvyetsy tvoi, vosstanut myertvyeye tyelal' vospryanitye i torzhystvuitye, povyerzhyennyye v prakhye: ibo rosa tvoya-rosa rastynii, i zymlya izvyernyet myertvyetsov. poidi, narod moi, voidi v pokoi tvoi i zapri za soboi dvyeri tvoi, ukroisya na mgnovyniye, dokolye nye proidyet gnyev; ibo vot, i-o' vykhodit iz zhilishcha svojego nakazat' obitatelyei zymli za ikh byezzakoniye, i zymlya otkroyet pogloshchennuyu yeyu krov' i uzhye nye skroyet ubitykh svoikh.

27

v tot dyen' porazit i-o' myechom svoim tyazhlyem, i bol'shim i kryepkim, lyeviafana, zmyeya pryamo byegushchego, i lyeviafana, zmyeya izgibayushchegoyosa, i ub'yet chudovishcheye morskoye. v tot dyen' vospoitye o nyem-o vozlyublyennom vinogradnyke: ya, i-o', khranityel' yego, v kazhdoye mgnovyniye napoyayu yego; noch'yu i dnyem styeryegu yego, chtoby kto nye vovalsa v nyego gnyeva nyet vo mnye. no yesli by kto protivopostavil mnye [v nyem] volchtsy i tyerny, ya voinoyu poidu protiv nyego, vyzhgu yego sovsem. razrye pribyegnyet k zashchitye moyei i zaklyuchit mir so mnoyu? togda pust' zaklyuchit mir so mnoyu. v gryadushcheye [dni] ukoryenitsya iakov, dast otrysk i rastsvyetyet izrail'; i napolnitsya plodami vsyelyennaya. tak li on porazhal yego, kak porazhal porazhavshikh yego? tak li ubival yego, kak ubity ubivavshiy yego? myeroyu ty nakazyval yego, kogda otyvergal yego; vybrosil yego sil'nym dunovyniym svoim kak by v dyen' vostochnogo vyetra. i chryez eto zagladitsya byezzakoniye iakova; i plodom syego budyet snyatiye gryekha s nyego, kogda vsye kamni zhyertyvnyennikov on obratit v kuski izvyesti, i nye budut uzhye stoyat' dubravy i istukany solntsa. ibo ukryeplyennyy gorod opustyyet, zhilishcha [budut] pokinuty i zabrosheny, kak pustynya. tam budyet pastis' tyelenok, i tam on budyet pokoit'sya i ob'yedat' vyvtyi yego. kogda vyvtyi yego zasokhnut, ikh oblomayut; zhyenshchiny pridut i sozhgut ikh. tak kak eto narod byezrassudnyi, to nye szhalitsya nad nim tvoryets yego, i nye pomiluyet yego sozdatel' yego. no budyet v tot dyen': i-o' potryasyet vsye ot vyelikoi ryeki do potoka yegipyetskogo, i vy, syny izrailya, budyetye sobrany odin k drugomu; i budyet v tot dyen': vostrubit vyelikaya truba, i pridut zateryavshiesya v assiriiko zymlye i izgnannyye v zymlyu yegipyetskuyu i poklonyatsya i-o na gorye svyatoi v iyerusalimye.

gorye vyenku gordosti p'yanykh yefryemlyan, uvyadshemu tsvyetkukrasivogo ubranstva yego, kotoryi na vyershinye tuchnoi dolynsrazhyennykh vinom! vot, kryepkii i sil'nyi u i-o, kak livyen' s gradom igubityel'nyi vikhr', kak razlivshyeyesya navodnyeniye burnykh vod, s siloyupovyergayet yego na zyeimlyu. nogami popirayetsya vyenok gordosti p'yanykh yefryemlyan i s uvyadshim tsvyetkom krasivogo ubranstva yego, kotoryi navyershinye tuchnoi doliny, dyelayetsya to zhye, chto byvayet s sozryevshyeyupryezhdye vryemyeni smokvoyu, kotoruyu, kak skoro kto uvidit, totchasbyeryet v ruku i proglatyvayet yeye. v tot dyen' i-o' savaof budyet vye-likolyepnym vyentsom islavnoyu diadyemoyu dlya ostatka naroda svojego, i dukhom pravosudiya dlya sidyashchyevo v sudilishchye i muzhyestvom dlyao- trazhayushchikh nyepriyat'yelya do vorot. no i eti shatayutsya ot vina i shivayutsya s puti ot sikyery; svyashchyennik i prorok spotykayutsya ot kryepkikh napitkov; pobyezhdynyvinom, obyeczumyeli ot sikyery, v vidyeni oshibayutsya, v suzhdyeniispotykayutsya. ibo vsye stoly napolnnyye otvratitel'noyu blyevotinyou, nyet [chistogo] myesta. a [govoryat]: kogo khochyet on uchit' vyedyeniye? i kogo vrazumlyat'propovyed'yu? otnyatykh ot grudnogo moloka, otluhyennykh ot sostsov [matyeri]? ibo vsye zapovyed' na zapovyed', zapovyed' na zapovyed', pravilona pravilo, pravilo na pravilo, tut nyemnogo i tam nyemnogo'. za to lyepychushchimi ustami i na chuzhom vazykye budut govorit' ketomu narodu. im govorili: vot g pokoi, daitye pokoi utruzhdynnomu, i vot d uspokoyeniye'. no oni nye khotyeli slushat'. i stalo u nikh slovom i-o: zapovyed' na zapovyed', zapovyed' na zapovyed', pravilo na pravilo, pravilo na pravilo, tutnyemnogo, tam nyemnogo, g tak chto oni poidut, i upadut navznich', irazob'yutsya, i popadut v syet' i budut ulovlyeny. itak slushaitye slovo i-o, khul'niki, pravityeli narodasyego, kotoryi v iyerusalimye. tak kak vy govoryte: my zaklyuchili soyz so smyert'yu i spryeispodnyeyu sdyelali dogovor: kogda vsyeporazhayushchii bich budyetprokhodit', on nye doidyet do nas, g potomu chto lozh' sdyelali myubyezishchym dlya syebya, i obmanom prikroyem syebya'. posyemu tak govorit i-o' etik: vot, ya polagayu v osnovaniya sionye kamen', g kamen' ispytannyi, krayeugol'nyi, dragotsyennyi, kryepko utvyerzhdyennyy: vyeruyushchii v nyego nye postyidsya. i postavlyu sud myerilom i pravdu vyesami; i gradom istryebitsyaubyezishchye lzhi, i vody potopyat myesto ukryvatel'stva. i soyz vash so smyert'yu rushitsya, i dogovor vash s pryaispodnyeyunye ustoit. kogda poidyet vsyeporazhayushchii bich, vy budyete poprany. kak skoro on poidyet, skhvatit vas; khodit' zhye budyet kazhdoyeutro, dyen' i noch', i odin slukh o nyem budyet vnushat' uzhas. slishkom korotka budyet postyel', chtoby protyanut'sya; slishkomuzko i odyeyalo, chtoby zavynernut'sya v nyego. ibo vosstanyet i-o', kak na gorye pyeratsimye; razngyevayetsya, kak na dolinye gavaonskoi, chtoby sdyelat' dyelo svoye, nyeoby-chainoyedyelo, i sovershit' dyeistviye svoye, chud-

noye svoye dyeistviye. itak nye koshchunstvuitye, chtoby uzy vashi nye stali kryepchye; ibo yaslyshal ot i-o, eti-ka savaofa, chto istryeblyeniye opryedyeleno dlyasyei zyeimli. priklonitye ukho, i poslushaitye moyego golosa; bud'tye vnimatyl'ny, i vyslushaitye ryech' moyu. vsyegda li zyeimlyedyelyets pashyet dlya posyeva, borozdit i boronitzyeimlyu sposhy? nyet; kogda urovnyayet poverkhnost' yeye, on syeyet chyernukhu, ilirassypayet tmin, ili razbrasyvayet pshyeniutsy ryadami, i yachmyen' vopryedyelyennom myeste, i polbu ryadom s nim. i takomu porядku uchit yego eti-k yego; on nastavlyayet yego. ibo nye molotyt chyernukhi katkom zubchatym, i kolyes molotil'nykhnye katayut po tminu; no palkoyu vykolachivayut chyernukhu, i tmin gpalkoyu. zyerenovoi khlyeb vymolachivayut, no nye razbivayut yego; i vodyat ponyemu molotil'nyye kolyesa s kon'yami ikh, no nye rastirayut yego. i eto proiskhodit ot i-o savaofa: divny sud'by yego, vyelika pryemudrost' yego!

29

gorye ariilu, ariilu, gorodu, v kotorom zhil david! prilozhitye god k godu; pust' zakolayut zhyertvy. no ya styesyau ariil, i budyet plach i syetovaniye; i on ostanetsya u myenya, kak ariil. ya raspolozhus' stanom vokrug tyebya i styesyau tyebya strazhyeyu nablyudatyl'noyu, i vozdvignu protiv tyebya ukryeplyeniya i budyesh' unizhyen, s zyeimli budyesh' govorit', i glukha budyet ryech' tvoya iz-pod prakha, i golos tvoi budyet, kak golos chryevovyeshchat'yelya, i iz-pod prakha shyepat' budyet ryech' tvoya. mnozhyestvo vragov tvoikh budyet, kak myelkaya pyl', i polchishchye lyutykh, kak razlyetayushchayasya plyeva; i eto sovershshitsya vnyezapno, v odno mgnovyeniye. i-o' savaof posyetit tyebya gromom i zyeimlyetryasyenyem, i sil'nym glasom, buryeyu i vikhryem, i plamyenyem vsyepozhirayushchyevo ognya. i kak son, kak nochnoye snovidyeniye, budyet mnozhyestvo vsyekh narodov, voyuyushchikh protiv ariila, i vsyekh vystupivshikh protiv nyego i ukryeplyeni yego i styesnivshikh yego. i kak golodnomu snitsya, budto on yest, no probuzhdayetsya, i dusha yego toshcha; i kak zhazhdushchyemu snitsya, budto on p'yet, no probuzhdayetsya, i vot on tomitsya, i dusha yego zhazhdyet: to zhye budyet i mnozhyestvu vsyekh narodov, voyuyushchikh protiv gory siona. izumlyaityes' i divytes': oni oslyepili drugikh, i sami oslyepili; oni p'yany, no nye ot vina, -shatayutsya, no nye ot sikyery; ibo navyel na vas i-o' dukh uspyleniya i somknul glaza vashi, proroki, i zakryl vashi golovy, prozorlivtsy. i vsyakoye prorochestvo dlya vas to zhye, chto slova v zapyechatanoi knigye, kotoruyu podayut umyeyushchyemu chitat' knigu i govoryat: prochitai yeye'; i tot otvyechayet: nye mogu, potomu chto ona zapyechatana'. i pyeryedayut knigu tomu, kto chitat' nye umyeyet, i govoryat: prochitai yeye'; i tot otvyechayet: ya nye umyeyu chitat'. i skazal i-o': tak kak etot narod priblizhayetsya ko mnye ustami svoimi, i zazykom svoim chitit myenya, syerdtsy zhye yego dalyeko otstoit ot myenya, i

blagogyeniye ikh pryedno mnoyu yest' izuchyeniye zapovyedeyi chyelovyehyeskikh; to vot, ya yeshchye nyeobychaino postplyu s etim narodom, chudno i divno, tak chto mudrost' mudryetsov yego pogibnyet, i razuma u razumnykh yego nye stanyet. gorye tyem, kotoryye dumayut skryt'sya v glubinu, chtoby zamysl' svoi utait' ot i-o, kotoryye dyelayut dyela svoi vo mrakye i govoryat: kto uvidit nas? i kto uznayet nas? kakoye byezrassudstvo! razvye možno schitat' gorshyehnika, kak glinu? skazhyet li izdelyiye o sdyelavshyem yego: nye on sdyelal myenya? i skazhyet li proizvyedyeniye o khudozhnikye svoym: on nye razumyyet? yeshchye nyemnogo, ochyen' nyemnogo, i livan nye pryevratitsya li v sad, a sad nye budut li pochitat', kak lyeti? i v tot dyen' glukhiye uslyshat slova knigi, i prozryat iz t'my i mraka glaza slyepkykh. i strazhdushchiye bolyye i bolyye budut radovat'sya o i-o, i byednyye lyudi budut torzhyestvovat' o svyatom izrailye, potomu chto nye budyet bolyye obidchika, i khol'nik ischyeznyet, i budut istryeblyeny vsye poborniki nyepравdy, kotoryye zaputyvayut chyelovyeka v slovakhi, i tryebuyushchyemu suda u vorot raststavlyayut syeti, i ottalkivayut pravogo. posyemu tak govorit o domye iakova i-o, kotoryi iskupil avraama: togda iakov nye budyet v stydye, i litsye yego bolyye nye poblyednyeyet. ibo kogda uvidit u syebya dyetyei svoikh, dyelo ruk moikh, to oni svyato budut chtit' imya moye i svyato chtit' svyatago iakovlyeva, i blagogyet' pryed eti-kom izrailyevym. togda bluzhdayushchiye dukhom poznayut mudrost', i nyepokornyye nauchatsya poslushaniyu.

30

gorye nyepokornym synam, govorit i-o, kotoryye dyelayut sovyeshchaniya, no byez myenya, i zaklyuchayut soyuzu, no nye po dukhu moyemu, chtoby prilagat' gryekh ko gryekhu: nye voprosiv ust moikh, idut v yegipyet, chtoby podkryepit' syebya siloyu faraona i ukryt'sya pod tyen'yu yegipta. no sila faraona budyet dlya vas stydom, i ubezhishchye pod tyen'yu yegipta-byeschyestiyem potomu chto knyaz'ya yego uzhye v tsoanye, i posly yego doshli do khanyesa. vsye oni budut postzhyeny iz-za naroda, [kotoryi] byespolyezhen dlya nikh; nye budyet ot nyego ni pomoshchi, ni pol'zy, no-styd i sram. tyazhyesti na zhivotnykh, [idushchikh] na yug, po zhyemye ugnetyeniya i tyesnoty, otкуда [vykhodyat] l'vitsy i l'vy, aspidy i lyetuchiye zmyei; oni nyesut na khyrebtakh oslov eti-katstva svoi i na gorbakh vyerbyludov sokrovishcha svoi k narodu, kotoryi nye prinyeset im pol'zy. ibo pomoshch' yegipta budyet tshchyetna i naprasna; potomu ya skazal im: sila ikh-sidyet' spokoino. tyepyer' poidi, nachyertai eto na doskye u nikh, i vpushi eto v knigu, chtoby ostalos' na budushchyye vryemya, navesygda, navyeki. ibo eto narod myatyezhyi, dyeti lzhyvyye, dyeti, kotoryye nye khotyat slushat' zakona i-o, kotoryye providyashchim govoryat: pryestan'tye providyet', i prorokam: nye prorochestvuitye nam pravdy, govoritelye nam lystnoye, pryedskazyvaitye priyatnoye; soiditye s dorogi, uklonityes' ot puti; ustran-

itye ot glaz nashikh svyatago izrailyeva.' posyemu tak govorit svyatyi izrailyev: tak kak vy otvyergayetye slovo siye, a nadyeyetyes' na obman i nyepравdu, i opirayetyes' na to: to byezzakoniye eto budyet dlya vas, kak ugrozhayushchaya padyeniym tryeshchina, obnaruzhivshayasya v vysokoi styenye, kotoroi razrushyeniye nastanyet vnyezapno, v odno mgnovnyeniye. i on razrushit yeye, kak sokrushayut glinyaniy sosud, razbivaya yego byez poshchady, tak chto v oblomkakh yego nye naidyetsya i chyeryepka, chtoby vzyat' ognya s ochaga ili zachyerpnut' vody iz vodoyema; ibo tak govorit i-o' eti-k, svyatyi izrailyev: ostavayas' na myesty i v pokoye, vy spaslis' by; v tishinye i upovanii kryepost' vasha; no vy nye khotely i govorili: nyet, my na konyakh ubezhim', -za to i pobyezhitye; my na bystrykh uskachyem', -za to i pryesleduyushchiye vas budut bystry. ot ugrozy odnogo [pobyezhit] tsysyacha, ot ugrozy pyatyerykh pobyezhitye tak, chto ostatok vash budyet kak vyekha na vyershinye gory i kak znamya na kholmye. i potomu i-o' myedlit, chtoby pomilovat' vas, i potomu yeshchye udyerzhivayetsya, chtoby szhalit'sya nad vami; ibo i-o' yest' eti-k pravdy: blazhyenny vsye upovayushchiye na nyego! narod budyet zhit' na sionye v iyerusalimye; ty nye budyesh' mnogo plakat', -on pomiluyet tyebya, po golosu vo-plyya tvoynogo, i kak tol'ko uslyshit yego, otvryetit tyebye. i dast vam i-o' khlyeb v goryesti i vodu v nuzhdye; i uchityeli tvoi uzhye nye budut skryvat'sya, i glaza tvoi budut vidyet' uchityelyei tvoikh; i ushi tvoi budut slyshat' slovo, govoryashchyye pozadi tyebya: vot put', iditye po nyemu, yesli by vy uklonilis' napravo i yesli by vy uklonilis' nalyevo. togda vy budyetye schitat' skvyernoyu oklad idolov iz syeryebra tvoynogo i oklad istukanov iz zolota tvoynogo; ty brosis' ikh, kak nyechistotu; ty skazhyesh' im: proch' otsyuda. i on dast dozhd' na syemya tvoye, kotorym zasyyesh' polye, i khlyeb, plod zymeli, i on budyet obilyen i sochyen; stada tvoi v tot dyen' budut pastis' na obshirnykh pastbishchakh. i voly i osly, vozdyelyvayushchiye polye, budut yest' korm solenyi, ochishchennyi lopatoy i vyeyalom. i na vsyakoi gorye vysokoi i na vsyakom kholmye vozvyshennom potyekut ruch'i, potoki vod, v dyen' vyelikogo porazhyeniya, kogda upadut bashni. i svyet luny budyet, kak svyet solntsa, a svyet solntsa budyet svyetyeye vsyemyero, kak svyet syemi dneiy, v tot dyen', kogda i-o' obvyazhyet ranu naroda svoynogo i istyselit nanyesyennyye yemu yazvy. vot, imya i-o idyet izdali, gorit gnyey yego, i plamyaya yego sil'no, usta yego ispolnnyeny nyegodovaniya, i yazyk yego, kak ogon' poyedayushchii, i dykhaniye yego, kak razlivshiysya potok, kotoryi podnimayet-sya dazhye do shyei, chtoby razvyeyat' narody do istoshchaniya; i budyet v chyelyustyakh narodov uzda, napravlyayushchaya k zabluzhdyeniyu. a u vas budut pyesni, kak v noch' svyashchyennogo prazdnika, i vyeselyiye syerdtsa, kak u idushchego so sviryl'yu na goru i-o, k tverdyne izrailyevoi. i vozgryemit i-o' vyelichyestvyennym glasom svoim i yavit tyagotyeyushchuyu myshtsu svoyu v sil'nom gnyevye i v plamyeni poyedayushchego ognya, v burye i v navodnyenii i v kamyennom gradye. ibo ot glasa

i-o sodrognetsya assur, zhyevizual-ra-trudit'syam porazhayemyi. i vsyakoye dvizhyniye opryedelyennogo yemu zhyezla, kotoryi i-o' napravit na nyego, budyet s timpanami i tsitrami, i on poidyet protiv nyego voynoyu opustoshityel'noy. ibo tofyet davno uzhye ustroyen; on prigotovlyen i dlya tsarya, glubok i shirok; v kostrye yego mnogo ognya i drov; dunovyeniye i-o, kak potok syery, zazhzhayet yego.

31

gorye tyem, kotorye idut v yegipyet za posmoshch'yu, nadyeyutsya na konyei i polagayutsya na kolysesnitsy, potomu chto ikh mnogo, i na vsadnikov, potomu chto oni vyes'ma sil'ny, a na svyatago izrail'yeva nye vzirayut i k i-o nye pribeygayut! no pryemudr on; i navyedyet byedstviye, i nye otmyenit slov svoikh; vosstanyet protiv doma nyechyestivyykh i protiv pomoshchi dyelayushchikh byezzakoniye. i yegiptyanye—lyudi, a nye eti-k; i koni ikh—plot', a nye dukh. i prostryet ruku svoyu i-o', i spotknyetsya zashchitnik, i upadyet zashchishchayemyi, i vsye vmyesty pogibnut ibo tak skazal mnye i-o': kak lyev, kak skimyen, ryevushchii nad svoeyu dobycheyu, khotya by mnozhyestvo pastukhov krichalo na nyego, ot krika ikh nye sodrognetsya i mnozhyestvu ikh nye ustupit, —tak i-o' savaof soidyet srazit'sya za goru sion i za kholm yego. kak ptitsy—ptyentsov, tak i-o' savaof pokroyet iyerusalim, zashchitit i izbavit, poshchadit i spasyet. obratit'yes' k tomu, ot kotorogo vy stol'ko otpali, syny izrail'ya! v tot dyen' otbrosit kazhdyi chyelovyyek svoikh syeryebryanykh idolov i zolotykh svoikh idolov, kotorykh ruki vashi sdyelali vam na gryekh. i assur padyet nye ot chyelovyecheyskogo myecha, i nye chyelovyecheyskii myech potrebit yego, —on izbyezhit ot myecha, i yunoshi yego budut podat'yu. i ot strakha probezhit mimo kryeposti svoyei; i knyaz'ya yego budut pugat'sya znamyeni, govorit i-o', kotorogo ogon' na sionye i gornilo v iyerusalimye.

32

vot, tsar' budyet tsarstvovat' po pravdye, i knyaz'ya budut pravit' po zakonu; i kazhdyi iz nikh budyet kak zashchita ot vyetra i pokrov ot nyepogody, kak istochniki vod v styepei, kak tyen' ot vysokoi skaly v zemylye zhazhdushchyei. i ochi vidyashchikh nye budut zakryvayemy, i ushi slyshashchikh budut vnimat' i syerdtsy lyegkomyslyennykh budyet umyet' rassuzhdat'; i kosnozaychnyye budut govorit' yasno. nyevezhdu uzhye nye budut nazyvay' pochtyennym, i o kovarnom nye skazhut, chto on chyestnyi. ibo nyevezhda govorit glupoye, i syerdtsy yego pomyshlyayet o byezzakonnom, chtoby dyeistvovat' litsyemyerno i proiznosit' khulu na i-o, dushu golodnogo lishat' khlyeba i otnimat' pit'ye u zhazhdushchego. u kovarnogo i dyeistvovaniya gibyl'nyye: on zamyshlyayet kovy, chtoby pogubit' byednogo slovami lzhi, khotya by byednyi byl i prav. a chyestnyi i myslit o chyestnom i tverdo stoit vo vsyem, chto chyestno. zhyenshchiny byespyech-

nyye! vstan'tye, poslushaitye golosa moyego; dochy-eri byezzabotnyye! priklonitye slukh k moim slovam. yeshchye nyeskol'ko dneiy svyerkh goda, i uzhasnyet'yes', byespyechnyye! ibo nye budyet obiraniya vinograda, i vryemya zhatvy nye nastanyet. sodrognityes', byezzabotnyye! uzhasnityes', byespyechnyye! sbros'tye odyezhdy, obnazhityes' i pryepoyash'tye chryesla. budut bit' syebya v grud' o pryekrasnykh polyakh, o vinogradnoi lozye plodovitoi. na zemylye naroda moyego budut rasti tyerny i volchtsy, ravno i na vsyekh domakh vyesel'ya v likuyushchey gorodye; ibo chyertogi budut ostavlyeny; shumnyi gorod budyet pokinut; ofyel i bashnya navsyegda budut sluzhit', vmesto pyeshchey, ubyezishchym dikikh oslov i pasushchikhsya stad, dokolye nye izliyet'sya na nas dukh svyshye, i pustynya nye sdyelayetsya sadom, a sad nye budut schitat' lyesom. togda sud vodvoritsya v etoi pustyni, i pravosudiye budyet pryebvat' na plodonosnom polye. i dyelom pravdy budyet mir, i plodom pravosudiya—spokoistviye i byezopasnost' vovyeki. togda narod moi budyet zhit' v obityeli mira i v syelyennyakh byezopasnykh, i v pokoiishchakh blazhnyennykh. i grad budyet padat' na lyes, i gorod spustitsya v dolinu. blazhenny vy, syeyushchiye pri vsyekh vodakh i posylayushchiye tuda vola i osla.

33

gorye tyebye, opustoshityel', kotoryi nye byl opustoshayem, i grabityel', kotorogo nye grabili! kogda konchish' opustoshyniye, budyesh' opustoshyen i ty; kogda pryekratish' grabityel'sta, razgrabyat i tyebya. i-o! pomilui nas; na tyebya upovayem my; bud' nashyeyu myshtsyeyu s rannyyego utra i spasyeniyyem nashim vo vryemya tyesnoye. ot groznogo glasa [tvoyego] pobeyut narody; kogda vosstanyesh', rassyeyutsya plyemyena i budut sobirat' dobychu vashu, kak sobirayet gusyenitsa; brosyatsya na nye, kak brosayetsya sarancha. vysok i-o', zhivushchii v vyshnikh; on napolnit sion sudom i pravdoyu. i nastanut byezopasnyye vryemyena tvoi, izobiliye spasyeniya, mudrosti i vyedyeniya; strakh i-o' budyet sokrovishchym tvoim. vot, sil'nyye ikh krichat na ulitsakh; posly dlya mira gor'ko plachut. opustyeli dorogi; nye stalo putyeshyestvuyushchikh; on narushil dogovor, razrushil goroda, —ni vo chto stavit lyudyei. zemylya syetuyet, sokhnyet; livan postyzhzen, uvyal; saron pokhosh stal na pustynyu, i obnazhnyen ot list'yev svoikh vasan i karmil. nynye ya vosstanu, govorit i-o', nynye podnimus', nynye voznyses'. vy byeryemyenny synom, razrodityes' solomoyu; dykhanie vashyego gon', kotoryi pozhyet vas. i budut narody, [kak] goryashchaya izvyest', [kak] srublyenniy tyernovnik, budut sozhzhyeny v ognye. slushaitye, dal'niye, chto sdyelayu ya; i vy, blizhniye, poznaitye mogushchestvo moye. ustrashilis' gryeshniki na sionye; tryepyet ovlad'el nyechyestivymi: kto iz nas mozhyet zhit' pri ognye pozhirayushchym? kto iz nas mozhyet zhit' pri vyechnom plameni? —tot, kto khodit v pravdye i govorit istinu; kto pryezirayet koryst' ot prityesnyeniya, udyerzhivayet

ruki svoi ot vzyatok, zatykayet ushi svoi, chtoby nye slyshat' o krovoprolitii, i zakryvayet glaza svoi, chtoby nye vidyet' zla; tot budyet obitat' na vysotakh; ubyezshishchye yego—nyepristupnyye skaly; khlyeb budyet dan yemu; voda u nyego nye issyaknyet. glaza tvoi uvidyat tsarya v krasotye yego, uzryat zhyemlyu ot dalyennuyu; syerdtsy te voye budyet [tol'ko] vspominat' ob uzhasakh: gdye dyelavshii pyeryepis? gdye vyevishii [dan']? gdye osmatrivayushchii bashni? nye uvish' bol'ye naraoda svyryego, naraoda s glukhoi, nyevnyatnoyi ryech'yu, s yazykom stranym, nyeponyatnym. vzglyani na sion, gorod prazdnichnykh sobranii nashikh; glaza tvoi uvidyat iyerusalim, zhlilishchye mirnoye, nyepokolyebimuyu skiniyu; stolpy yeye nikogda nye istorgnutsya, i ni odna vyerv' yeye nye porvyetsya. tam u nas vyelikii i-o' budyet vmysto ryek, vmysto shirokikh kanalov; tuda nye voidyet ni odno vyesel'noye sudno, i nye proidyet bol'shoi korabl'. ibo i-o'—sudiya nash, i-o'—zakonodatel' nash, i-o'—tsar' nash; on spasyet nas. oslabli vyeryeyi tvoi, nye mogut udyerzhat' machty i natyanut' parusa. togda budyet bol'shoi razdel dobychi, tak chto i khromyye poidut na grabyeh. i ni odin iz zhityelyei nye skazhyet: ya bol'yn'; naraoda, zhivushchyemu tam, budut otpushchyeny so- gryeshenyia.

34

pristupitye, naraoda, slushaitye i vnimaitye, plyemyena! da slyshit zhyemlya i vsye, chto napolnyayet yeye, vsyelyennaya i vsye rozhdayushcheyesya v nyei! ibo gnyev i-o na vsye naraoda, i yarost' yego na vsye voinstvo ikh. on pryedal ikh zaklyatiyu, ot dal ikh na zaklaniye. i ubitye ikh budut razbrosany, i ot trupov ikh podnimyetsya smrad, i gory razmoknut ot krovi ikh i istlyeyt vsye nyebyesnoye voinstvo; i nyebyesa svyernutsya, kak svitok knizhnyi; i vsye voinstvo ikh padyet, kak spadayet list s vinogradnoi lozy, i kak uvyadshii list—so smokovnutsya. ibo upilsya myech moi na nyebyesakh: vot, dlya suda niskhodit on na yedom i na naraoda, pryedannyi mnoyi zaklyatiyu. myech i-o napolnitsya krov'yu, utuchneyet ot tuka, ot krovi agntsyei i kovizual-ra-trudit'syav, ot tuka s pochyek ovnov: ibo zhyertva u i-o v vosorye i bol'shoie zaklaniye v zhyemlye yedoma. i buivoly padut s nimi i tyel'tsy vmyestye s volami, i up'yetsya zhyemlya ikh krov'yu, i prakh ikh utuchneyet ot tuka. ibo dyen' mshchyniya u i-o, god vomyezdiya za sion. i pryevratyatsya ryeki yego v smolu, i prakh yego—v syeru, i budyet zhyemlya yego goryashcheyu smoloyu: nye budyet gasnut' ni dnyem, ni noch'yu; vyechno budyet voskhodit' dym yeye; budyet ot roda v rod ostavat'sya opustelyoyu; vo vyeki vyekov nikto nye proidyet po nyei; i zavladeyut yeyu pyelikani i yezh; i filin i voron posyelyatsya v nyei; i protyanut po nyei vyerv' razoryeniya i otyves unichtozhyeniya. nikogo nye ostanetsya tam iz znatnykh yeye, kogo možno bylo by prizvat' na tsarstvo, i vsye knyaz'ya yeye budut nichto. i zarastut dvortsy yeye kolyuchimi rastenyiami, krapivoyu i ryepyeinikom—tyverdny yeye; i budyet ona zhlilishchyem shakalov, pristanishchyem strausov. i zvyeri pustyni budut

vstryechat'sya s dikimi koshkami, i lyeshiye budut pyeryeklikat'sya odin s drugim; tam budyet otdykhat' nochnoye pridyeniye i nakhodit' syebeie pokoi. tam ugnyezditsya lyetuchii zmyei, budyet klast' yaitsa i vyvodit' dyetyei i sobirat' ikh pod tyen' svoiyu; tam i korshuny budut sobirat'sya odin k drugomu. otyshchitye v knigye i-o i prochitaitye; ni odno iz sikh nye pryeminyet pridti, i odno drugim nye zamyenitsya. ibo sami usta yego povyelyeli, i sam dukh yego sobyeryet ikh. i sam on brosil im zhryebhi, i yego ruka razdelila im yeye myeroyu; vo vyeki budut oni vladyet' yeyu, iz roda v rod budut zhit' na nyei.

35

vozvyesyelitsya pustynya i sukhaya zhyemlya, i vozraduyetsya strana nyeobitayemaya i rastsvyetyet kak nartsiss; vyelikolyepno budyet tsyvesti i radovat'sya, budyet torzhyestvovat' i likovat'; slava livana datsya yei, vyelikolyepiye karmila i sarona; oni uvidyat slavu i-o, vyelichiyeti-ka nashyego. ukryepitye oslabeyvshiy ruki i utvyerditye kolyni drozhashchiye skazhitye robkum dushyeyu: bud'tye tyverdy, nye boityes'; vot eti-k vash, pridyet otmshchyniye, vzdavaniye bozhiye; on pridyet i spasyet vas. togda otkroyutsya glaza slyepkykh, i ushi glukhikh otvyerzutsya. togda khromoi vskochit, kak olyn', i yazyk nyemogo budyet pyet'; ibo prob'yutsya vody v pustynye, i v styepi—potoki. i pryevratitsya prizrak vod v ozyero, i zhazhdushchaya zhyemlya—v istochniki vod; v zhlilishchy shakalov, gdye oni pokoyatsya, budyet myesto dlya trostnika i kamysha. i budyet tam bol'shaya doroga, i put' po nyei nazovyetsya putyem svyatyam: nyechisty nye budyet khodit' po nyemu; no on budyet dlya nikh [odnikh]; idushchiye etim putyem, dazhye i nyeopytnyye, nye zabludatsya. I'va nye budyet tam, i khishchnyi zvyer' nye vzoidyet na nyego; yego nye naidyetsya tam, a budut khodit' iskuplyennyye. i vozvratyatsya izbavlyennyye i-o, pridut na sion s radostnym voskhlitsaniyem; i radost' vyechnaya budyet nad golovoyu ikh; oni naidut radost' i vyesyel'ye, a pyechal' i vozdykhanie udalyatsya.

36

i bylo v chyetyrnadtsaty god tsarya yezyekii, poshyel syennakhirim, tsar' assiriiskii, protiv vsyekh ukryeplyennykh gorodov iudyei i vzyal ikh. i poslal tsar' assiriiskii iz lakhisa v iyerusalim k tsaryu yezyekii rabsaka s bol'shim voiskom; i on ostanovilsya u vodoprovoda vyerkhnego pruda na doroge polya byelil'nich'yego. i vyshyel k nyemu yeliakim, syn khyelkiin, nachal'nik dvortsa, i syevna pisyets, i ioakh, syn asafov, dyeyepisatel' i skazal im rabsak: skazhitye yezyekii: tak govorit tsar' vyelikii, tsar' assiriiskii: chto eto za upovaniye, na kotoroye ty upovayesh? ya dumayu, [chto] eto odni pustyye slova, [a] dlya voyny nuzhny soyvet i sila: itak na kogo ty upovayesh, chto otlozhilsya ot myenya? vot, ty dumayesh' opyeryet'sya na yegipyet, na etu trost' nadlomlyennuyu, kotoraya, yesli kto opryet-

sya na nyeye, voidyet tomu v ruku i prokolyet yeye! takov faraon, tsar' yegypetskii, dlya vsyekh upovayushchikh na nyego. a yesli skazhyesh' mnye: na i-o, eti-ka nashyego my upovayem', to na togo li, ktorogo vysoty i zhyertyvenniki otmynil yezyekeya i skazal iudye i iyerusalimu: pryed sim tol'ko zhyertyvennikom poklonyaityes'? itak vstupi v soyuz s i-o moim, tsaryem assiriiskim; ya dam tyebye dve tysyachi konyei; mozhyyesh' li dostat' syebe vsadnikov na nikh? i kak ty khochyyesh' zastavit' otdupit' vozhdya, odnogo iz malyeishikh rabov i-o moyego, nadyeyas' na yegypyet, radi kolyesnits i konyei? da razvye ya byez voli i-o poshyel na zye'mlyu siyu, chtoby razorit' yeye? i-o' skazal mnye: poidi na zye'mlyu siyu i razori yeye. i skazal yeliakim i syevna i ioakh rabsaku: govori rabam tvoim po-aramyeiski, potomu chto my ponimayem, a nye govori s nami po-iudyeiski, vslukh naroda, kotoryi na styenye. i skazal rabsak: razvye [tol'ko] k i-o tvoyemu i k tyebye poslal myenya i-o moi skazat' slova sii? nyet, [takzhye] i k lyudyam, kotoryye sidyat na styenye, chtoby yest' pomyet svoi i pit' mochu svoyu s vami. i vstal rabsak, i vozglasil gromkim golosom po-iudyeiski, i skazal: slushaitye slovo tsarya vyelikogo, tsarya assiriiskogo! tak govorit tsar': pust' nye obol'shchayet vas yezyekeya, ibo on nye mozhyyet spasti vas; i pust' nye obnadyezhivayet vas yezyekeya i-o, govorya: spasyyet nas i-o'; nye budyyet gorod syei otdan v ruki tsarya assiriiskogo'. nye slushaitye yezyekeyi, ibo tak govorit tsar' assiriiskii: primirityes' so mnoyu i vyiditye ko mnye, i pust' kazhdyi yest plody vinogradnoi lozy svoyei i smokovnitys svoyei, i pust' kazhdyi p'yet vodu iz svoynogo kolodyyezy, dokolye ya nye pridu i nye voz'mu vas v zye'mlyu takuyu zhye, kak i vasha zye'mlya, v zye'mlyu khlyeba i vina, v zye'mlyu plodov i vinogradnikov. [itak] da nye obol'shchayet vas yezyekeya, govorya: i-o' spasyyet nas'. spasli li etiki narodov, kazhdyi svoyu zye'mlyu, ot ruki tsarya assiriiskogo? gdye eti-ki yemafa i arpada? gdye eti-ki syeparvaima? spasli li oni samariyu ot ruki moyei? kotoryi iz vsyekh eti-kov zye'myeli' sikh spas zye'mlyu svoyu ot ruki moyei? tak nyeuzhyeli spasyyet i-o' iyerusalim ot ruki moyei? no oni molchali i nye otyvechali yemu ni slova, potomu chto ot tsarya dano bylo prikazaniye: nye otyvechaitye yemu. i prishyel yeliakim, syn khyelk'in, nachal'nik dvortsa, i syevna pisyets, i ioakh, syn asafov, dyeyepisatyl', k yezyekeyi v razodrannykh odyezhdakh i pyeryeskazali yemu slova rabsaka.

37

kogda uslyshal eto tsar' yezyekeya, to razodral odyezhdy svoi i pokrylsa vryetishchyem, i poshyel v dom i-o'; i poslal yeliakima, nachal'nika dvortsa, i syevnu pistsa, i starshikh svyashchennikov, pokrytykh vryetishchami, k proroku isaii, synu amosovu. i oni skazali yemu: tak govorit yezyekeya: dyen' skorbi i nakazaniya i posramleniya troby syei, ibo mladentsy doshli do otyveryetiya dyen' matynyei, a sily nyet rodit' mozhyyet byt', uslyshit i-o' eti-k tvoi slova rabsaka, ktorogo poslal tsar' assiriiskii, i-o yego, khulit' eti-ka zhivago i ponosit' slovami,

kakiye slyshal i-o', eti-k tvoi; voznyesi zhye molitvu ob ostavshikh'sya, kotoryye nakhodyatsya yeshchye v zhivykh. i prishli slugi tsarya yezyekeyi k isaii. i skazal im isaiya: tak skazhitye i-o vashyemu: tak govorit i-o': nye boi'sya slov, kotoryye slyshal ty, kotorymi ponosili myenya slugi tsarya assiriiskogo. vot, ya poshyu v nyego dukh, i on uslyshit vyyest', i vozvratitsya v zye'mlyu svoyu, i ya porazhu yego myechom v zye'mlye yego. i vozvratilsya rabsak i nashyel tsarya assiriiskogo voyuyushchim protiv livny; ibo on slyshal, chto tot otyshel ot lakhisa. i uslyshal on o tirkakye, tsarye yefiopskom; [yemu] skazali: vot, on vyshyel srazit'sya s tobouy. uslyshav eto, on poslal poslov k yezyekeyi, skazav: tak skazhitye yezyekeyi, tsaryu iudyeiskomu: pust' nye obmavyet tyebya eti-k tvoi, na ktorogo ty upovayesh', dumaya: nye budyyet otdan iyerusalim v ruki tsarya assiriiskogo'. vot, ty slyshal, chto sdyelali tsari assiriiskie so vsyemi zye'mlyami, polozhiv na nikh zaklyatiye; ty li utselyeyesh' eti-ki narodov, kotorykh razorili ottsy moi, spasli li ikh, [spasli] [li] gozan i kharan, i ryetsyef, i synov yedyena, chto v falasarye? gdye tsar' yemafa i tsar' arpada, i tsar' goroda syeparvaima, yeny i ivvy? i vzyal yezyekeya pis'mo iz ruki poslov i prochital yego, i poshyel v dom i-o', i razvyernul yego yezyekeya pryed litsyem i-o; i molilsya yezyekeya pryed litsyem i-o i govoril: i-o savaof, bozhyye izrail'yev, syedyashchii na khyeruvimakh! ty odin eti-k vsyekh tsarstv zye'mli; ty sotvoril nyebo i zye'mlyu. prikloni, i-o, ukho tvoye i uslysh'; otroki, i-o, ochi tvoi i vozzri, i uslysh' slova syennakhirima, kotoryi poslal ponosit' tyebya, etika zhivago. pravda, o, i-o! tsari assiriiskie opustoshili vsye strany i zye'mli ikh i pobrosali eti-kov ikh v ogon'; no eto byli nye eti-ki, a izdyeliye ruk khyelovycheskikh, dyeryevo i kamyen', potomu i istryebili ikh. i nynye, i-o bozhyye nash, spasli nas ot ruki yego. i uznayut vsye tsarstva zye'mli, chto ty, i-o, eti-k odin. i poslal isaiya, syn amosov, k yezyekeyi skazat': tak govorit i-o', eti-k izrail'yev: o chyyem ty molilsya mnye protiv syennakhirima, tsarya assiriiskogo, – vot slovo, kotorye i-o' izryek o nyem: pryezrit tyebya, posmyeyetsya nad tobouy dyevstvuyushchaya doch' siona, pokachayet vlyed tyebya golovoyu doch' iyerusalima. kogo ty poritsal i ponosit' i na kogo vovysil golos i podnyal tak vysoko glaza tvoi? na svyatago izrail'yeva. chryez rabov tvoikh ty poritsal i-o i skazal: so mnozhyestvom kolyesnits moikh ya vzoshyel na vysotu gor, na ryebra livana, i srubil roslye kyedry yego, otlichnyye kiparisy yego, i prishyel na samuyu vyershinu yego, v roshchu sada yego; i otkapyval ya, i pil vodu; i osushu stupnyami nog moikh vsye ryeki yegypyetskije'. razvye nye slyshal ty, chto ya izdava sdyelal eto, v dryevniye dni pryednachyertal eto, a nynye vypoilnil tyem, chto ty opustoshayesh' kryepkiye goroda, [pryevrashchaya] ikh v grudy razvalin? i zhityeli ikh sdyelali' malomoshchny, tryepyyeshchut i ostayutsya v stydye; oni stali kak trava na polye i nyezhnaya zye-lyen', kak porost na krovlyakh i opalyennyy khlyeb, pryehzdye nyezhlyi vykolosilsya. syadyesh' li ty, vyidyyesh' li, voidyyesh' li, ya znayu [vsye, znayu] i dyerzost' tvoyu protiv myenya. za tvoyu dyerzost' pro-

tiv myenya i za to, chto nadmyeniye tvoye doshlo do ushey moikh, ya vlozhu kol'tso moye v nozdri tvoi i udila moi v rot tvoi, i vozvrashchu tyebya nazad toyu zhye dorogoyu, kotoroyu ty prishyel. i vot, tyebye, zyezyekiya, znamyeniye: yesh'tye v etot god vyrosshyeye ot upavshyego zyerna, i na drugoy god—samorodnoye; a na tryetii god syeitye i zh-nitye, i saditye vinogradnyye sady, i yesh'tye plody ikh. i utsyelyevshii v domye iudinom ostatok pustit opyat' koryen' vnizu i prinyesyet plod vvyerkhu, ibo iz iyerusalima proizoidyet ostatok, i spasyennoye—ot gory siona. ryevnost' i-o savaofa sodyelayet eto. posyemu tak govorit i-o' ot tsarye assiriiskom: nye voidyet on v etot gorod i nye brosit tuda stryely, i nye pristupit k nyemu so shchitom, i nye nasyplyet protiv nyego vala. po toi zhye dorogye, po kotoroi prishyel, vozvratitsya, a v gorod syei nye voidyet, govorit i-o'. ya budu okhranyat' gorod syei, chtoby spasti yego radi syebya i radi davida, raba moyego'. i vyshyel angel i-o' i porazil v stanye assiriiskom sto vosyem'dyesyat pyat' tysyach [chyelovyek]. i vstali poutru, i vot, vsye tyela myertvyeye. i otstupil, i poshyel, i vozvratilsya syennakhirim, tsar' assiriiskii, i zhil v ninyevii. i kogda on poklonyalsya v domye nisrokha, eti-ka svoynogo, adramyelyekh i sharyetsyer, synov'ya yego, ubili yego myechom, a sami ubyehzali v zymlyu araratskuyu. i votsarilsya asardan, syn yego, vmyesto nyego.

38

v tye dni zyezyekiya zabolyel smyertyel'no. i prishyel k nyemu prorok isaiya, syn amosov, i skazal yemu: tak govorit i-o': sdyelai zavyeshchaniye dlya doma tvoyego, ibo ty umryesh', nye vyzdorovyesh'. togda zyezyekiya otvorotilsya litysem k styenye i molilsya i-o, govorya: o, i-o! vspomni, chto ya khodil pryed litysem tvoim vyerno i s pryedannym [tyebye] syerdtsyem i dyelal ugodnoye v ochakh tvoikh'. i zaplakal zyezyekiya sil'no i bylo slovo i-o k isaii, i skazano: poidi i skazhi zyezyekii: tak govorit i-o', eti-k davida, ottsa tvoyego: ya uslyshal molitvu tvoyu, uvidyel slyezy tvoi, i vot, ya pribavlyu k dnyam tvoim pyatnadsat' lyet, i ot ruki tsarya assiriiskogo spasu tyebya i gorod syei i zashchishchu gorod syei. i vot tyebye znamyeniye ot i-o, chto i-o' ispolnit slovo, kotoroye on izryek. vot, ya vozvrashchu nazad na dyesyat' stupenyey solnyechnuyu tyen', kotoraya proshla po stupenyam akhazovym. i vozvratils' solntsye na dyesyat' stupenyey po stupenyam, po kotorym ono skhodilo. molitva zyezyekii, tsarya iudyetskogo, kogda on bolyen byl i vyzdorovyl ot boleyzni: ya skazal v syebye: v pryepolovneniye dneiy moikh dolzhnyen ya idti vo vrata pryeyspodnyei; ya lishyen ostatka lyet moikh. ya govoril: nye uvizhu ya i-o, i-o na zymlye zhivykh; nye uvizhu bol'shye chyelovyeka myezhdu zhivyushchimi v mirye; zhilishchye moye snimayet-sya s myesta i unositsya ot myenya, kak shalash pastushyieskii; ya dolzhnyen otryezat' podobno tkachu zhivuch'mi: moyu; on otryezhyet myenya ot osnovy; dyen' i noch' ya zhdal, chto ty poshlyesh' mnye konchinu. ya zhdal do utra; podobno l'vu, on sokrushal vsye kosti moi; dyen' i noch' ya zhdal, chto ty poshlyesh'

mnye konchinu. kak zhuravl', kak lastochka izdaval ya zvuki, tskoval kak golub'; unylo smotryeli glaza moi k nyebu: i-o! tyesno mnye; spasi myenya. chto skazhu ya? on skazal mnye, on i sdyelal. tikho budu provodit' vsye gody zhizni moyei, pomnya goryest' dushi moyei. i-o! tak zhivut, i vo vsyem etom zhizn' moyego dukha; ty istyelyish' myenya, daruyesh' mnye zhizn'. vot, vo blago mnye byla sil'naya goryest', i ty izbavil dushu moyu ot rva pogibelyi, brosil vsye gryekhi moi za khryebyet svoi. ibo nye pryeyspodnyaya slavit tyebya, nye smyert' voshkvalyayet tyebya, nye nisshyedshiy v mogilu upovayut na istinu tvoyu. zhivoi, tol'ko zhivoi proslavit tyebya, kak ya nyny: otyets vozvyetsit dyetyam istinu tvoyu. i-o' spasyet myenya; i my vo vsye dni zhizni nashyey [so zvukami] strun moikh budyem vospyevat' pyesni v domye i-o'. i skazal isaiya: pust' prinyesut plast smokv i oblozhat im naryv; i on vyzdorovyyet. a zyezyekiya skazal: kakoye znamyeniye, chto ya budu khodit' v dom i-o'?

39

v to vryemya myerodakh valadan, syn valadana, tsar' vavilonskii, prislal k zyezyekii pis'mo i dary, ibo slыshal, chto on byl bolyen i vyzdorovyl. i obradovalsya poslannym zyezyekiya, i pokazal im dom sokrovishch svoikh, syeryebro i zoloto, i aro-maty, i dragotsyennyye masti, vyes' oruzhyeinyi svoi dom i vsye, chto nakhodilos' v sokrovishchnitsakh yego; nychyego nye ostalos', chyeego nye pokazal by im zyezyekiya v domye svoym i vo vsyem vladenyi svoym. i prishyel prorok isaiya k tsaryu zyezyekii i skazal yemu: chto govorili eti lyudi? i otkuda oni prikhodili k tyebye? zyezyekiya skazal: iz dalyekoi zymli prikhodili oni ko mnye, iz vavilona i skazal [isaiya]: chty vidyli oni v domye tvoyem? zyezyekiya skazal: vidyli vsye, chto yest' v domye moyem; nychyego nye ostalos' v sokrovishchnitsakh moikh, chyeego ya nye pokazal by im. i skazal isaiya zyezyekii: vyslyshai slovo i-o savaofa: vot, pridut dni, i vsye, chto yest' v domye tvoyem i chto sobrali otsy tvoi do syego dnya, budyet unyesyeno v vavilon; nychyego nye ostanetsya, govorit i-o'. i voz'mut iz synovyei tvoikh, kotoryyye proizoidut ot tyebya, kotorykh ty rodish', —i oni budut yevnukhami vo dvortse tsarya vavilonskogo. i skazal zyezyekiya isaii: blago slovo i-o, kotoroye ty izryek; potomu chto, prisovokupil on, mir i blagosostoyaniye pryebudut vo dni moi.

40

utyeshaitye, utyeshaitye narod moi, govorit eti-k vash; govoritye k syerdtsu iyerusalima i vozvyeshchaitye yemu, chto ispolnilos' vryemya bor'by yego, chto za nyepravdy yego sdyelano udovlyetvoriye, ibo on ot ruki i-o prynal dvoye za vsye gryekhi svoi. glas vopiyushchyeego v pustynye: prigotov'tye put' i-o, pryamymi sdyelaitye v styeptye styeti-ku nashyemu vsyakii dol da napolnitsya, i vsyakaya gora i kholm da ponizyatsya, krivizny vypryamyatsya i nyerovnyye puti sdyelayutsya gladkimi; i yavitsya slava i-o, i uzrit vsyakaya plot'

[spasyeniye bozhiye]; ibo usta i-o izryekli eto. golos govorit: vozvyeshtchai! i skazal: chto mnye vozvyeshtchat? vsyakaya plot'-trava, i vsya krasota yeye-kak tsvyet polyevoi. zasykhalet trava, uvyadayet tsvyet, kogda dunyet na nyego dunovyniye i-o: tak i narod-trava. trava zasykhalet, tsvyet uvyadayet, a slovo eti-ka nashyego pryebudet vyechno. vzoidi na vysokuyu goru, blagovyestvuyushchii sion! vozvys' s siloyu golos tvoi, blagovyestvuyushchii iudusalam! vozvys', nye boisia; skazhi gorodam ierusalim: vot eti-k vash! vot, i-o' eti-k gryadyet s siloyu, i myshtsa yego so vlast'yu. vot, nagrada yego s nim i vzdayaniye yego pryed litsyem yego. kak pastyr' on budyet pasti stado svoeye; agntsyev budyet brat' na ruki i nosit' na grudi svoeye, i vodit' doinykh. kto ischyerpal vody gorst'yu svoeyu i pyad'yu izmyeril nyebyesa, i vmyestil v myeru prakh zymeli, i vzvyesil na vyesakh gory i na chashakh vyesovykh kholmy? kto urazumyel dukh i-o, i byl sovyetnikom u nyego i uchil yego? s kyem sovyetuyetsya on, i kto vrazumlyayet yego i nastavlyayet yego na put' pravdy, i uchit yego znaniyu, i ukazyvayet yemu put' mudrosti? vot narody-kak kaplya iz vyedra, i schitayutsya kak pylinka na vyesakh. vot, ostrova kak poroshinku podnimayet on. i livana nyedostatochno dlya zhyertvynennogo ognya, i zhivotnykh na nyem-dlya vsyeshzhzheniya. vsye narody pryed nim kak nichto, -myenyeye nichtozhyestva i pustoty schitayutsya u nyego. itak komu upodobitye vy eti-ka? i kakoye podobitye naidyete yemu? idola vylivayet khudozhnik, i zolotil'shchik pokryvayet yego zolotom i pridelyvayet syeryebranyye tsyepochki. a kto byedyn dlya takogo prinosheniya, vybirayet nyegniyushcheye dyyerovo, priiskivayet syebe iskusnogo khudozhnika, chtoby sdylat' idola, kotoryi stoyal by tverdo. razvye ny znayete? razvye vy nye slyshali? razvye vam nye govoryeno bylo ot nachala? razvye vy nye urazumyeli iz osnovaniy zymeli? on yes' tot, kotoryi vossyedayet nad krugom zymeli, i zhivushchiye na nyei-kak sarancha [pryed nim]; on rasprostyer nyebyesa, kak tonkuyu tkan'; i raskinul ikh, kak shatyer dlya zhil'ya. on obrashchayet knyazyei v nichto, dyelayet chyem-to pustym sudyel zymeli. yedva oni posazhyeny, yedva posyeyany, yedva ukoryenilsya v zymelye stvol ikh, i kak tol'ko on dokhnul na nikh, oni vysokhli, i vikhr' unyes ikh, kak solomu. komu zhye vy upodobitye myenya i s kyem sravnitye? govorit svyaty. podnimitye glaza vashi na vysotu [nyebyes] i posmotritye, kto sotvoril ikh? kto vyvodit voinstvo ikh schyetom? on vsyekh ikh nazyvayet po imeny: po mnozhyestvu mogushcheystva i vyelikoi silye u nyego nichto nye vybyvayet. kak zhye govorish' ty, iakov, i vyskazyvayesh', izrail': put' moi sokryt ot i-o, i dyelo moye zabyto u eti-ka moyego? razvye ty nye znayesh'? razvye ty nye slyshal, chto vyechnyi i-o' eti-k, sotvorivshii kontsy zymeli, nye utomlyayetsya i nye iznyemogayet? razum yego nyeisslyedim. on dayet utomlyennomu silu, i iznyemogshyemu daruyet kryepost'. utomlyayutsya i yunoshi i oslabeyavayut, i molodyye lyudi padayut, a nadyeshchichyesa na i-o obnovyatsya s silye: podnimut kryl'ya, kak orly, potyekut-i nye ustanut,

poidut-i nye utomyatsya.

41

umolknitye pryedo mnoyu, ostrova, i narody da obnovyat svoi sily; pust' oni priblyzatsya i skazhut: stanem vmyesty na sud'. kto vozdvig ot vostoka muzha pravdy, prizval yego sledovat' za soboyu, pryedal nyemu narody i pokoril tsar'ye? on obratil ikh myechom yego v prakh, lukom yego v solomu, raznosimuyu vyetrom. on gonit ikh, idyet spokoino dorogoyu, po kotoroi nikogda nye khodil nogami svoimi kto sdylal i sovyershil to? tot, kto ot nachala vyzyvayet rody; ya-i-o' pyervyi, i v poslednykh-ya tot zhye. uvidyeli ostrova i uzhasnulis', kontsy zymeli zatryepyetali. oni sbilizilis' i soshlis'; kazhdy pomogayet svoeyemu tovarishchu i govorit svoyemu bratu: kryepis'! kuznyets obodryayet pravil'shchika, razglazhivayushchii listy molotom-kuyushchyeo na nakoval'nye, govorya o spaiky: khorosha'; i ukrypleyayet gvozdyami, chtoby bylo tverdo. a ty, izrail', rab moi, iakov, kotorogo ya izbral, syemya avraama, druga moyego, - ty, kotorogo ya vzyal ot kontsov zymeli i prizval ot krayev yeye, i skazal tyebye: ty moi rab, ya izbral tyebya i nye otvrgnu tyebya: nye boisia, ibo ya s tobouyu; nye smushchaisya, ibo ya eti-k tvoiy; ya ukryeplu tyebya, i pomogu tyebye, i poddyerzhu tyebya dyesnitsyeyu pravdy moyei. vot, v stydye i posramlenii ostanutsya vsye, razdrzhynnyye protiv tyebya; budut kak nichto i pogibnut pryepirayushchichyesa s tobouyu. budyesh' iskat' ikh, i nye naidyesh' ikh, razhduyushchikh protiv tyebya; boryushchichyesa s tobouyu budut kak nichto, sovyershyenno nichto; ibo ya i-o', eti-k tvoiy; dyerzhu tyebya za pravuyu ruku tvoyu, govoryu tyebye: nye boisia, ya pomogayu tyebye'. nye boisia, chyerv' iakov, malolyudnyi izrail', -ya pomogayu tyebye, govorit i-o' i iskupityel' tvoi, svyaty izrail'ev. vot, ya sdylal tyebya ostrym molotilom, novym, zubchatym; ty budyesh' molotit' i rastirat' gory, i kholmy sdylayesh', kak myakinu. ty budyesh' vveyat' ikh, i vyetyer raznyesyet ikh, i vikhr' razvyyet ikh; a ty vozraduyesh'sya o i-o, budyesh' khvalit'sya svyatyam izrail'evym. byednyye i nishchiye ischut vody, i nyet [yeye]; yazyk ikh sokhnyet ot zhazhdy: ya, i-o', uslyshu ikh, ya, eti-k izrail'ev, nye ostavlyu ikh. otkroyu na gorakh ryeki i sryedi dolin istochniki; pustynyu sdelayu ozyerom i sukhuyu zymelyu-istochnikami vody; posazhu v pustynye kyyed, sittim i mirtu i maslinu; nasazhu v styepi kiparis, yavor i buk vmyesty, chtoby uvidyeli i poznali, i rassmotryeli i urazumyeli, chto ruka i-o sdylalala eto, i svyaty izrail'ev sotvoril siye. pryedstav'tye dyelo vashye, govorit i-o'; privyeditye vashi dokazatyl'stva, govorit tsar' iakova. pust' oni pryedstavlyat i skazhut nam, chto proizoidyet; pust' vozvyyestyat chto-libo pryezhdye, nyezhyeli ono proizoshlo, i my vniknem umom svoim i uznayem, kak ono konchilos', ili pust' pryedvozvyyestyat nam o budushchyem. skazhitye, chto proizoidyet v budushchyem, i my budyem znat', chto vy eti-ki, ili sdylaitye chto-nibud', dobroye li, khudoze li, chtoby my izumilis' i vmyesty s vami uvidyeli. no vy nichto, i dyelo vashye nichtozhno;

myerzost' tot, kto izbirayet vas. ya vozdvig yego ot syevyera, i on pridyet; ot voshkoda solntsa budyet pryzivat' imya moye i popirat' vladyk, kak gryaz', i toptat', kak gorshyechnik glinu. kto vozvyestil ob etom iznachala, chtoby nam znat', i zadolgo pryed tym, chtoby nam možno bylo skazat': pravda? no nikto nye skazal, nikto nye vozvyestil, nikto nye slykhal slov vashikh. ya pyervyi [skazal] sionu: vot ono! i dal iyerusalimu blagovestnika. itak ya smotryel, i nye bylo nikogo, i myezhdz nimi nye nashlos' sovyetnika, chtob ya mog sprosit' ikh, i oni dali otvyet. vot, vsye oni nichto, nichtozhny i dyela ikh; vyetyer i pustota istukany ikh.

42

vot, otrok moi, ktorogo ya dyerzhu za ruku, izbrannyi moi, k ktoromu blagovolit dusha moye. polozhu dukh moi na nyego, i vozvyestit narodam sud; nye vozopiyet i nye vozvysit golosa svoynego, i nye dast uslyshat' yego na ulitsakh; trosti nadlomlyennoi nye pyeryelomit, i l'na kuryashchyegosya nye ugasi; budyet proizvodit' sud po istinye nye oslabeyet i nye iznyemozhyet, dokolye na zyemlye nye utvyerdit suda, i na zakon yego budut upovat' ostrova. tak govorit i-o' eti-k, sotvorivshii nyebyesa i prostranstvo ikh, rasprostyershii zyemlyu s proizvyedyenyiami yeye, dayushchii dykhanie narodu na nyei i dukh khyedayshchim po nyei. ya, i-o', prizval tyebya v pravdu, i budu dyerzhat' tyebya za ruku i khranit' tyebya, i postavlyu tyebya v zavyet dlya naroda, vo svyet dlya yazychnikov, chtoby otkryt' glaza slyepyk, chtoby uznikov vyvvesti iz zaklyucheniya i sidyashchikh vo t'mye iz tyemnitsy. ya i-o', eto-moye imya, i nye dam slavy moyei inomu i khvaly moyei istukanam. vot, [pryedskazannoye] pryezhdye sbylos', i novoye ya vozvyeshchu; pryezhdye nyezhlye ono proizoidyet, ya vozvyeshchu vam. poitye i-o novuyu pyesn', khvalu yemu ot kontsov zyemli, vy, playayushchiye po moryu, i vsye, napolnyayushchiye gory, ostrova i zhivushchiye na nikh. da vozvysit golos pustynya i goroda yeye, syelyeniya, gdye obitayet kidar; da torzhystvuyut zhivushchiye na skalakh, da vozglashayut s vyershin gor. da vozdadut i-o slavu, i khvalu yego da vozvyestyat na ostrovakh. i-o' vyidyet, kak ispolin, kak muzh branyei vozbudit ryevnost'; vozovzoyet i podnimyet voinskii krik, i pokazhyet syebya sil'nyim protiv vragov svoikh. dolgo molchal ya, tyerpyel, udyerzhivalsya; tyepyer' budu krichat', kak rozhdayushchaya, budu razrushat' i pogloshchat' vsye; opystoshu gory i kholmy, i vsyu travu ikh issushu; i ryeki sdyelayu ostrovami, i osushu ozyera; i povyeddu slyepyk dorogoyu, ktoroi oni nye znayut, nyeizvestnyimi putyami budu vyesti ikh; mrak sdyelayu svyetom pryed nimi, i krivyye puti-pryamymi: vot chty da sdyelayu dlya nikh i nye ostavlyu ikh. togda obratyatsya vspyat' i vyelikim stydom pokroyutsya nadyeyushchiyesya na idolov, govoryashchiye istukanam: vy nashi eti-ki'. slushaitye, glukhiye, i smotritye, slyepyye, chtoby vidyet'. kto tak slyep, kak rab moi, i glukh, kak vyestnik moi, mnoyu poslannyi? kto tak slyep, kak vozlyublyen-

nyi, tak slyep, kak rab i-o? ty vidyel mnogoye, no nye zamyechal; ushi byli otkryty, no nye slyshal. i-o ugodno bylo, radi pravdy svoey, vozvylechit' i proslavit' zakon. no eto narod razoryennyi i razgrablyennyi; vsye oni svyazany v podzyemyel'yakh i sokryty v tyemnitsakh; sdyelalis' dobycheyu, i nyet izbavityel'ya; ograblyeny, i nikto nye govorit: otdai nazad! kto iz vas priklonil k etomu ukho, vniknul i vyslushhal eto dlya budushcheygo? kto pryedal iakova na razoryeniye i izrailya grabityel'ny? nye i-o' li, protiv ktorogo my gryeshili? nye khotyeli oni khodit' putyami yego i nye slushali zakona yego. i on izlil na nikh yarost' gnyeva svoynego i lyutost' voiny: ona okruzhila ikh plamyenyem vo vsyekh storon, no oni nye primyechali; i goryela u nikh, no oni nye urazumyeli etogo syerdtsyem.

43

nynye zhye tak govorit i-o', sotvorivshii tyebya, iakov, i ustroivshii tyebya, izrail': nye boisya, ibo ya iskupil tyebya, nazval tyebya po imyeni tvoyemu; ty moi. budyesh' li pyeryekhodit' chyeryez vody, ya s toboyu, -chyeryez ryeki li, oni nye potopyat tyebya; poidyesh' li chyeryez ogon', nye obozhzhesh' ya, i plamye nye opalit tyebya. ibo ya i-o', eti-k tvoi, svyaty i izrailyev, spasityel' tvoi; v vykup za tyebya otdal yegipyet, yefiopiyu i savyeyu za tyebya tak kak ty dorog v ochakhe moikh, mnogotsyenyen, i ya vozlyubil tyebya, to otdam [drugikh] lyudyey za tyebya, i narody za dushu tvoyu. nye boisya, ibo ya s toboyu; ot vostoka privedu plyemya tvoye i ot zapada sobyeru tyebya. syevyeru skazhu: otdai; i yugu: nye udyerzhivai; vyedi synovyei moikh izdalyeka i dochyeryei moikh ot kontsov zyemli, kazhdogo kto nazyvayetsya moim imenyem, kogo ya sotvoril dlya slavy moyei, obrazoval i ustroil. vyvvedi narod slyepoi, khotya u nyego yest' glaza, i glukhoi, khotya u nyego yest' ushi'. pust' vsye narody sobyerutsya vmyesty, i sovokupyatsya plyemyena. kto myezhdz nimi pryedskazal eto? pust' vozvyestiat, chty bylo ot nachala; pust' pryedstavyat svidyetyel'yei ot syebya i opravdayutsya, chtoby možno bylo uslyshat' i skazat': pravda! a moi svidyetyeli, govorit i-o', vy i rab moi, ktorogo ya izbral, chtoby vy znali i vyerili mnye, i razumyeli, chty eto ya: pryezhdye myenya nye bylo eti-ka i poslye myenya nye budyet. ya, ya i-o', i nyet spasyet'ya kromye myenya. ya pryedryek i spas, i vozvestil; a inogo nyet u vas, i vy-svidyetyeli moi, govorit i-o', chty ya eti-k; ot [nachala] dneye ya tot zhye, i nikto nye spasyet ot ruki moyei; ya sdyelayu, i kto otmyenit eto? tak govorit i-o', iskupityel' vash, svyaty i izrailyev: radi vas ya poslal v vavilon i sokrushil vsye zapory i khaldayevy, vyelichavshikhysya korablyami. ya i-o', svyaty vash, tvoryets izrailya, tsar' vash. tak govorit i-o', otkryvshii v morye dorogu, v sil'nykh vodakh styezyu, vyvvedshii kolyesnitsy i konyei, voisko i silu; vsye lyegli vmyesty, nye vstali; potukhli kak svyetil'nya, pogasli. no vy nye vspominayete pryezhnyego i o dryevnyem nye pomyshlyayete. vot, ya dylayu novoye; nynye zhye ono yavitsya; nyeuzhlye vy i etogo nye khotitye znat'? ya pro-

lozhu dorogu v styepi, ryeki v pustynye. polyevyye zvyeri proslavyat myenya, shakaly i strausy, potomu chto ya v pustynyakh dam vodu, ryeki v sukhoi styepi, chtoby poit' izbrannyyi narod moi. etot narod ya obrazoval dlya syebya; on budyet vozyvshchat' slavu moyu. a ty, iakov, nye vzyval ko mnye; ty, izrail', nye truditsya dlya myenya. ty nye prinosil mnye agnatsyev tvoikh vo vsyesozhzhyniye i zhyertvami tvoimi nye chtil myenya. ya nye zastavlyal tyebya sluzhit' mnye khlyebnym prinoshyeniym i nye otyagoshchal tyebya fimiomom. ty nye pokupal mnye blagovonoitrostri za syeryebro i tukom zhyertv tvoikh nye nasyshchal myenya; no ty gryekhami tvoimi zatrudnyal myenya, byezzakoniymi tvoimi otyagoshchal myenya. ya, ya sam izglazhivayu pryestuplyeniya tvoiradi syebya samogo i gryekhov tvoikh nye pomyanu: pripomni mnye; stanyem sudit'sya; govori ty, chtob opravdat'sya. praotyets tvo sogryeshil, i khodatai tvo otstupili ot myenya. za to ya pryedstoyat'yeliei svyatilishcha lishil svyashchyenstva i iakova pryedal na zaklyatiye i izrailya na poruganiye.

44

a nynye slushai, iakov, rab moi, i izrail', ktorogoya izbral. tak govorit i-o', sozdavshii tyebya i obrazovavshii tyebya, pomogayushchii tyebye ot utroby matyernyei: nye boisya, rab moi, iakov, i vozlyublyennyyi [izrail'], ktorogoya ya izbral; ibo ya izol'yu vody na zhazhdushcheye i potoki na issokhshyeye; izliyu dukh moi na plyemya tvoye i blagoslovyeniye moye na potomkov tvoikh i budut rasti myezhdu travoyu, kak ivy pri potokakh vod. odin skazhyet: ya i-o', drugoi nazovyetsya imyenyem iakova; a inoi napishyet rukoyu svoeyu: ya i-o', i prozovyetsya imyenyem izrailya. tak govorit i-o', tsar' izrailya, i iskuptyfel' yego, i-o' savaof: ya pyervyi i ya poslyednii, i kromye myenya nyet eti-ka, ibo kto kak ya? pust' on rasskazhyet, vozyvesti i v poryadkye pryedstavit mnye [vsye] s togo vryemyeni, kak ya ustroil narod drevniy, ili pust' vozyvestyat nastupayushcheye i budushcheye. nye boityes' i nye strashityes': nye izdavna li ya vozyvestil tyebye i pryedskazal? i vy moi svyetyeli. yest' li eti-k kromye myenya? nyet drugoi tverdny, nikakoi nye znayu. dyelayushchiye idolov vsye nichtozhny, i vozhd'yelennyeyishiye ikh nye prinosyat nikakoi pol'zy, i oni sami syebye svidyetyeli v tom. oni nye vidyat i nye razumyeyut, i potomu budut posramlyeny. kto sdylal eti-ka i vylil idola, nye prinosyashcheyego nikakoi pol'zy? vsye uchastvuyushchiye v etom budut postyzhny, ibo i khudozhniki sami iz lyudyei zhye; pust' vsye oni sobyertutsya i stanut; oni ustrasahutsya, i vsye budut postyzhny. kuznyets dyelayet iz zhyelyeza topor i rabotayet na ugo'yakh, molotami obdyelvayet yego i truditsya nad nim sil'noy rukoyu svoeyu do togo, chto stanovitsya golodyen i byessilen, nye p'yet vody i iznyemogayet. plotnik [vybrav dyeryev], protyagivayet po nyemu liniyu, ostrokonyechnym orudiyem dyelayet na nyem ochyertaniye, potom obdyelvayet yego ryeztom i okruglyayet yego, i vdyelvayet iz nyego obraz chyelovyeka krasivogo vida, chtoby postavit' yego v domye. on rubit sye-

bye kyedry, byeryet sosnu i dub, kotoryye vybyeryet myezhdu dyeryev'yami v lyesu, sadit yasyen', a dozhd' vozhrashchayet yego. i eto sluzhit chyelovyeku toplivom, i [chast'] iz etogo upotryeblyayet on na to, chtoby yemu bylo tyeplo, i razvodit ogon', i pyechyet khlyeb. i iz togo zhye dyelayet eti-ka, i poklonyayet-sya yemu, dyelayet idola, i povyergayetsya pyeryednim. chast' dyeryeva sozhigayet v ognye, drugoyu chast'yu varit myaso v pishchu, zharit zharkoye i yest dosyta, a takzhye gryeyetsya i govorit: khorosho, ya sogryelsya; pochuvstvoval ogon". a iz ostatkov ot togo dyelayet eti-ka, idola svoeyego, poklonyayetsya yemu, povyergayetsya pyeryednim i molitsya yemu, i govorit: spasi myenya, ibo ty eti-k moi'. nye znayut i nye razumyeyut oni: on zakryl glaza ikh, chtoby nye vidyeli, [i] syerdtsa ikh, chtoby nye razumyeli. i nye voz'myet on etogo k svoymu syerdtsu, i nyet u nyego stol'ko znaniya i smysla, chtoby skazat': polovinu yego ya szhyeg v ognye i na ugo'yakh yego ispyek khlyeb, izzharyl myaso i s'yel; a iz ostatka yego sdylayu li ya myerzost'? budu li poklonyat'sya kuskudyeryeva? on gonyayetsya za pyly'u; obmanutoye syerdtsye vvyelo yego v zabluzhdenyie, i on nye mozhyet osvobodit' dushi svoeyei i skazat': nye obman li v pravoi rukye moyei? pomni eto, iakov i izrail', ibo ty rab moi; ya obrazoval tyebya: rab moi ty, izrail', nye zabyvai myenya. izglazhu byezzakoniya tvoi, kak tuman, i gryekhi tvoi, kak oblako; obratis' ko mnye, ibo ya iskupil tyebya. torzhyestvuitye, nyebyesa, ibo i-o' sodyelal eto. vosklitsaitye, glubinye zemli; shumitye ot radosti, gory, lyes i vsye dyeryev'ya v nyem; ibo iskupil i-o' iakova i proslavitsya v izrailye. tak govorit i-o', iskupivshii tyebya i obrazovavshii tyebya ot utroby matyernyei: ya i-o', kotoryi sotvoril vsye, odin rasprostyer nyebyesa i svoeyu siloyu razostlal z'yemlyu, kotoryi dyelayet nichtozhnyimi znameniyami lzhyeporokov i obnaruzhivayet byezumie volshyebnikov, mudryetsov progonyayet nazad i znaniye ikh dyelayet glupost'yu, kotoryi utvyerzhdayet slovo raba svoeyego i privodit v ispolnyeniye izryecheniye svoikh poslannikov, kotoryi govorit iyerusalimu: ty budyesh' nasyel'eny, i gorodam iudinyim: vy budyetye postroyeny, i razvaliny yego ya vosstanovlyu, kotoryi byezdnye govorit: issokhni!' i ryeki tvoi ya issushu, kotoryi govorit o kirye: pastyr' moi, i on ispolnit vsyu volyu moyu i skazhyet iyerusalimu: ty budyesh' postroyen!' i khramu: ty budyesh' osnovan!'

45

tak govorit i-o' pomazanniku svoymu kiru: ya dyerzhu tyebya za pravuyu ruku, chtoby pokorit' tyebye narody, i snimu poyasy s chryesl tsaryei, chtob otvoryalis' dlya tyebya dvyeri, i vorota nye zatvoryalis'; ya poidu pryed toboyu i gory urovnyayu, myednyye dvyeri sokrushu i zapory zhyelyeznyye slomayu; i otdam tyebye khranimyye vo t'mye sokrovishcha i skoryt'yie eti-katstva, daby ty poznal, chto ya i-o', nazyvayushchii tyebya po imyeni, eti-k izrail'yev radi iakova, raba moyego, i izrailya, izbrannogo moyego, ya nazval tyebya po imyeni, pochtil tyebya, khotya ty nye znal myenya. ya i-o', i nyet inogo;

nyet eti-ka kromye myenya; ya pryepoyasal tyebya, khotya ty nye znal myenya, daby uznali ot voskhoda solntsa i ot zapada, chto nyet kromye myenya; ya i-o', i nyet inogo. ya obrazuyu svyet i tvoryu t'mu, dyelayu mir i proizvozhu byedstviya; ya, i-o', dyelayu vsye eto. kropitye, nyebesya, svyshye, i oblaka da prolivayut pravdu; da raskroyetsya zymlyia i prinosit spasyeniye, i da proizrastayet vmyestye pravda. ya, i-o', tvoryu eto. gorye tomu, kto pryepirayet-sya s sozdatyelyem svoim, chyeryepok iz chyeryepkov zymnykh! skazhyet li glina gorsyehchniku: chto ty dyelayesh'? i tvoye dyelo [skazhyet li o tyebye]: u nyego nyet ruk? gorye tomu, kto govorit ottsu: zachyem ty proizvyl [myenya] na svyet?', a maty-eri: zachyem ty rodila [myenya]? tak govorit i-o', svyaty i izrailiya i sozdatyel' yego: vy sprashivayetye myenya o budushchyem synovyei moikh i khoti-tye mnye ukazyvat' v dyelye ruk moikh? ya sozdal zymlyu i sotvoril na nyei chyelovyeka; ya—moi ruki rasprostyerli nyebesya, i vsyemu voinstvu ikh dal zakon ya. ya vozdvig yego v pravdye i urovnyayu vsye puti yego. on postroit gorod moi i otpustit plynennykh moikh, nye za vykup i nye za dary, govorit i-o' savaof. tak govorit i-o': trudy yegiptyan i torgovlya yefioplan, i saveyitsy, lyudi roslyye, k tyebye pyeryeidut i budut tvoimi; oni poslyeduyut za tobouy, v tsypayakh pridunt i povyergnutsya pryed tobouy, i budut umolyat' tyebya, [govorya]: u tyebya tol'ko eti-k, i nyet inogo eti-ka. istinno ty eti-k sokroyennyy, eti-k izrail'yev, spasytel'. vsye oni budut postyzheny i posramlyeny; vmyestye s nimi so stydom poidut i vsye, dyelayushchiye idolov. izrail' zhye budyet spasyen spasyeniym vyechnym v i-o; vy nye budyetye postyzheny i posramlyeny vo vyeki vyekov. ibo tak govorit i-o', sotvorivshii nyebesya, on, eti-k, obrazovavshii zymlyu i sozdavshii yeye; on utvyerdil yeye, nye naprasno sotvoril yeye; on obrazoval yeye dlya zhityel'stva: ya i-o', i nyet inogo. nye taino ya govoril, nye v tyemnom myestye zymli; nye govoril ya plyemyeni iakova: naprasno ishchyetye myenya'. ya i-o', izryekayushchii pravdu, otkryvayushchii istinu. sobyeryetes' i priditye, pribliz'tyes' vsye, utsyelyevshie iz narodov. nyevyehzdy tye, kotoryye nosyat dyeryevyannogo svojego idola i molyatsya eti-ku, kotoryi nye spasyet. ob'yavitye i skazhitye, posovetovavshis' myezhdu sobouy: kto vozvyestil eto iz dryevnykh vryemyen, napyeryed skazal eto? nye ya li, i-o'? i nyet inogo eti-ka kromye myenya, eti-ka pravednogo i spasyushchyego nyet kromye myenya. ko mnye obratytes' i priditye spasyeny, vsye kontsy zymli, ibo ya eti-k, i nyet inogo. mnoyu klyanus': iz ust moikh iskhodit pravda, slovo nyeizmyennoye, chto pryedo mnoyu pryeklonitsya vsyakoye kolyeno, mnoyu budyet klyast'sya vsyakii yazyk. tol'ko u i-o, budut govorit' o mnye, pravda i sila; k nyemu pridunt i ustydyatsya vsye, vrazhdovavshiye protiv nyego. i-o budyet opravadano i proslavlyeno vsye plyemya izrail'yev.

myenyem dlya ustalyykh zhivotnykh. nizvyverglish', pali vmyestye; nye mogli zashchitit' nosivshikh, i sami poshli v plyn. poslushaitye myenya, dom iakovlyev i vy'es' ostatok doma izrail'yeva, prinyaty'e [mnoyu] ot chryeva, nosimy'e mnoyu ot utroby [matyernyey] i do starosti vashyey ya tot zhye budu, i do syediny vashyey ya zhye budu nosit' [vas]; ya sozdal i budu nosit', poddyerzhivat' i okhranyat' vas. komu upodobitye myenya, i [s kyem] sravnyte, i s kyem slitchitye, chtoby my byli skhodny? vysypayut zoloto iz koshel'ka i vyesyat syeryebno na vyesakh, i nanimayut syeryebryanika, chtoby on sdyelal iz nyego eti-ka; klanyayutsya yemu i povyergayutsya pyeryed nim; podnimayut yego na plyechi, nyesut yego i stavayt yego na svoje myesto; on stoit, s myesta svojego nye dvigayetsya; krichat k nyemu, —on nye otvyechayet, nye spasyet ot byedy. vspomnitye eto i pokazhitye syebya muzhami; primitye eto, otpustniki, k syerdsu; vspomnitye pryehzdye byvshyeye, ot [nachala] vyeka, ibo ya eti-k, i nyet inogo eti-ka, i nyet podobnogo mnye. ya vozvyeshchayu ot nachala, chto budyet v kontsyey, i ot dryevnykh vryemyen to, chtoby yeshchyey nye sdyelalos', govoryu: moi sovyet sostoitsya, i vsye, chto mnye ugodno, ya sdyelayu. ya vovzval orla ot vostoka, iz dal'nyey strany, ispolnityela opryedyeleniya moyego. ya skazal, i privyedu eto v ispolneniye; pryednachyertal, i sdyelayu. poslushaitye myenya, zhyestokiye syerdsyem, dalyekiye ot pravdy: ya priblizil pravdu moyu, ona nye dalyeko, i spasyeniye moye nye zamyedlit; i dam sionu spasyeniye, izrail'yu slavu moyu.

47

soidi i syad' na prakh, dyevitsa, doch' vavilona; sidi na zymlye: pryestala nyet, doch' khaldyeyev, i vpyeryed nye budut nazyvayt' tyebya nyezhnoyu i roskoshnoyu. voz'mi zhyernova i myeli muku; snimi pokryvalo tvoye, podbyeri podol, otkroi golyeni, pyeryekhodi chyeryez ryeki: otkroyetsya nagota tvoya, i dazhye vidyen budyet styd tvoy. sovvershu mshchyeniye i nye poshchazhu nikogo iskupityel' nash—i-o' savaof imya yemu, svyaty i izrail'yev. sidi molcha i uidi v tyemnotu, doch' khaldyeyev: ibo vpyeryed nye budut nazyvayt' tyebya gospozhyeyu tsarstv. ya prognyevalysya na narod moi, unichizhil naslyedye moye i pryedal ikh v ruki tvoiy; [a] ty nye okazala im milosyerdyya, na startsa nalagala krainye tyazhkoie igo tvoye. i ty govorila: vyechno budu gospozhyeyu, a nye pryedstavlyala togo v umye tvoym, nye pomyslyala, chto budyet poslye. no nynyeye vyslushai eto, iznyehyennaya, zhivushchaya byespyechno, govoryashchaya v syerdsyey svoym: ya, —i drugoy podobnoi mnye nyet; nye budu sidyet' vdovoyu i nye budu znat' poty-eri dyetyei'. no vnyezapno, v odin dyen', pridyet k tyebye to i drugoye, potyerya dyetyei i vdovstvo; v polnoi myerye pridunt oni na tyebya, nyesmotrya na mnozhyestvo charodyeistv tvoikh i na vyelikuyu silu volshyebstv tvoikh. ibo ty nadyealas' na vizual'ra-trudit'sya dyestvo tvoye, govorila: nikto nye vidit myenya'. mudrost' tvoya i znaniye tvoye—oni sbili tyebya s puti; i ty govorila v syerdsyey tvoym: ya, i nikto kromye myenya'. i pridyet na tyebya byed-

stviye: ty nye uznayesh', otkuda ono podnimyetsya; i napadyet na tyebya byeda, kotoroi ty nye v silakh budyesh' otvratit', i vnyezapno pridyet na tyebya paguba, o kotoroi ty i nye dumayesh'. ostavaisya zhye s tvoimi volshyebstvami i so mnozhyestvom charodeystv tvoikh, kotorymi ty zanimalas' ot yunosti tvoey: mozhyet byt', posobish' syebye, mozhyet byt', ustoiish'. ty utomlyena mnozhyestvom sovyetov tvoikh; pust' zhye vystupyat nablyudateli nyebyes i zvyezdochyety i pryedyvshchatyeli po novoluniam, i spasut tyebya ot того, chto dolzhno priklyuchit'sya tyebye. vot oni, kak soloma: ogon' sozhyeg ikh, –nye izbavili dushi svoeyi ot plamyeni; nye os'talos' uglya, chtoby pogryet'sya, ni ognya, chtoby posidyet' pyryed nim. takimi stali dlya tyebya tye, s kotorymi ty trudilas', s kotorymi vyela torgovlyu ot yunosti tvoeyi. kazhdyi pobryel v svoyu storonu; nikto nye spasyet tyebya.

48

slushaitye eto, dom iakova, nazyvayushchiesya imyenyem izrailiya i proisshyedsheye ot istochnika iudina, klyanushchiesya imyenyem i-o i isповyedayushchiye eti-ka izrailiye, khotya nye po istinye i nye po pravdye. ibo oni nazyvayut syebya [proiskhodyashchimi] ot svyatogo goroda i opirayutsya na eti-ka izrailiye; i-o' savaof-imya yemu. pryehnyeye ya zadolgo ob'yavlyal; iz moikh ust vykhodilo ono, i ya vozvyeschal eto i vnyezapno dyelal, i vsye sbyvalos' ya znal, chto ty uporyen, i chto v shyye tvoeyi zhily zhelyeznyye, i lob tvoi-myednyi; poetomu i ob'yavlyal tyebye zadolgo, pryehdye nyezhyeli eto prikhodilo, i pryed'yavlyal tyebye, chtoby ty nye skazal: idol moi sdyelal eto, i istukan moi i izvayanni moi povyelyel etomu byt'. ty slyshal, –posmotri na vsye eto! i nyeuzhyeli vy nye priznayetye etogo? a nynyе ya vozvyeschayu tyebye novoye i sokrovyennoye, i ty nye znal etogo. ono proizoshlo nynyе, a nye zadolgo i nye za dyen', i ty nye slykhal o tom, chtoby ty nye skazal: vot! ya znal eto'. ty i nye slykhal i nye znal ob etom, i ukho tvoye nye bylo pryehdye otkryto; ibo ya znal, chto ty postupish' vyerolomno, i ot samogo chryeya [matyernyego] ty prozvan otstupnikom. radi imyeni moyego otlagal gnyev moi, i radi slavy moyei udyerzhival syebya ot istryeblyeniya tyebya. vot, ya rasplavil tyebya, no nye kak syerebro; ispytal tyebya v gornilye stradaniya. radi syebya, radi syebya samogo dyelayu eto, –ibo kakoye bylo by naryekaniye [na imya moye]! slavy moyei nye dam inomu. poslushai myenya, iakov i izrail', prizvannyi moi: ya tot zhye, ya pyervyi i ya poslyedni. moya ruka osnovala zymlyu, i moya dyesnitsa rasprostyerla nyebyesa; pri-zovu ikh, i oni pryedstanut vmyesty. sobyerytes' vsye i slushaitye: kto myezhdu nimi pryedskazal eto? i-o' vozlyubil yego, i on ispolnit volyu yego nad vavilonom i yavit myshtsu yego nad khaldyeyami. ya, ya skazal, i prizval yego; ya privyel yego, i put' yego budyet blagospysyehen. pristupitye ko mnye, slushaitye eto: ya i snachala govoril nye taino; s togo vryemyeni, kak eto proiskhodit, ya byl tam; i nynyе poslal myenya i-o' eti-k i dukh yego. tak gov-

orit i-o', iskupityel' tvoi, svyatyi izrailiye: ya i-o', eti-k tvoi, nauchayushchii tyebya polyeznomu, vye-dushchii tyebya po tomu puti, po kotoromu dolzhno tyebye idti. o, yesli by ty vnimal zapovyedyam moim! togda mir tvoi byl by kak ryeka, i pravda tvoya–kak volny morskiiye. i syemya bylo by kak pyesok, i proiskhodyashchiye iz chryesl tvoikh–kak pyeschinki: nye izgladilos' by, nye istryebilos' by imya yego pryedo mnoyu. vykhoditye iz vavilona, byegitye ot khaldyeyev, so glasom radosti vozvyeschaitye i propovyeduitye eto, rasprostранyaitye etu vvest' do pryedyelov zymli; govoritye: i-o' iskupil raba svoeyo iakova'. i nye zhazhdut oni v pustynakh, chryez kotorye on vyedyet ikh: on istochayet im vodu iz kamnya; rassyeyayet skalu, i l'yutsya vody. nyezhyestivym zhye nyet mira, govorit i-o'.

49

slushaitye myenya, ostrova, i vnimaitye, narody dal'niye: i-o' prizval myenya ot chryeva, ot utroby matyeri moyei nazyval imya moye; i sodyelal usta moi kak ostryyi myech; tyen'yu ruki svoeyi pokryval myenya, i sodyelal myenya stryeloу izostyennoy; v kolchanye svoeym khranil myenya; i skazal mnye: ty rab moi, izrail', v tyebye ya proslavlyus' a ya skazal: naprasno ya trudilsya, ni na chto i votshchyе istoshchal silu svoyu. no moye pravo u i-o, i nagrada moyu u eti-ka moyego. i nynyе govorit i-o', obrazovavshii myenya ot chryeva v raba syebye, chtoby obratit' k nyemu iakova i chtoby izrail' sobral'sya k nyemu; ya pochtyen v ochakh i-o, i eti-k moi–sila moye. i on skazal: malo того, chto ty budyesh' rabom moim dlya vosstanovlyeniya kolyen iakovlyevykh i dlya vozvrashcheniya ostatkov izrailiya, no ya sdyelayu tyebya svyetom narodov, chtoby spasyeniye moye prostyerlos' do kontsov zymli. tak govorit i-o', iskupityel' izrailiya, svyatyi yego, pryezirayemomu vsyemi, ponosimomu narodom, rabu vlastyelinov: tsari uvidyat, i vstanut; knyaz'ya poklonyatsya radi i-o, kotoryi vryeren, radi svyatago izrailiye, kotoryi izbral tyebya. tak govorit i-o': vo vryemya blagopriyatnoye ya uslyshal tyebya, i v dyen' spasyeniya pomog tyebye; i ya budu okhranyat' tyebya, i sdyelayu tyebya zavyetom naroda, chtoby vosstanovit' zymlyu, chtoby vozvratit' naslyednikam naslyediya opushtoshennyye, skazat' uznikam: vykhoditye, i tyem, kotorye vo t'mye: pokazhityes'. on pri dorogakh budut pasti, i po vsyem kholmam budut pazhiti ikh; nye budut tyerpyet' goloda i zhazhdy, i nye porazit ikh znoi i solntsye; ibo milyuyushchii ikh budyet vvesti ikh i privyedyet ikh k istochnikam vod. i vsye gory moi sdyelayu putyem, i dorogi moi budut podnyaty. vot, odni pridut izdalyeka; i vot, odni ot sevyera i morya, a drugiye iz zymli sinim. raduityes', nyebyesa, i vyesyelis', zymlya, i vosklitsaitye, gory, ot radosti; ibo utyeshil i-o' narod svoi i pomiloval stradal'tsyev svoikh. a sion govoril: ostavil myenya i-o', i eti-k moi zabyl myenya! zabudyet li zhyenshchina grudnoye ditya svoye, chtoby nye pozhal'yet' syna chryeya svoeyo? no yesli by i ona zabyla, to ya nye zabudu tyebya. vot, ya nachyertal tyebya na dlanyakh [moikh]; styeny tvoi vsyegda pryedo

mnouy. synov'ya tvoï pospyeshat [k tyebye], a razortyeli i opustoshityeli tvoï uidut ot tyebya. vozvyedi ochi tvoï i posmotri vokrug, –vsye oni sobirayutsya, idut k tyebye. zhivu ya! govorit i-o', –vsyemi imi ty oblyechyesh'sya, kak ubranstvom, i naryadish'sya imi, kak nyevyesta. ibo razvaliny tvoï i pustyni tvoï, i razoryennaya zye'mlya tvoya budut tyeper' slishkom tyesny dlya zhityelyei, i pogloshchavshiye tyebya udalyatsya ot tyebya. dyeti, kotoryye budut u tyebya poslye potyeri pryvezhnikh, budut govorit' vslukh tyebye: tyesno dlya myenya myesto; ustupi mnye, chtoby ya mog zhit'. i ty skazyesh' v syerdtsye tvoyem: kto mnye rodil ikh? ya byla byezdyetna i byesploдна, otvyedyna v plyn i udalyena; kto zhye vozrastil ikh? vot, ya ostavalas' odinokoyu; gdye zhye oni byli? tak govorit i-o' eti-k: vot, ya podnimu ruku moyu k narodom, i vystavlyu znamiya moye plyemyenam, i prinyesut synovyei tvoikh na rukakh i dochyeryei tvoikh na plyechakh. i budut tsari pitatelyami tvoimi, i tsaritsy ikh kormilitsami tvoimi; litsom do zye'mli budut klan'yat'sya tyebye i lizat' prakh nog tvoikh, i uznayesh', chtó ya i-o', chtó nadyeyushchiesya na myenya nye postydyatsya. mozhyet li byt' otnyata u sil'nogo dobycha, i mogut li byt' otnyaty u pobedytelya vzv'yatye v plyn? da! tak govorit i-o': i plyenyennyye sil'ny'm budut otnyaty, i dobycha tirana budyet izbavlyena; potomu chtó ya budu sostyazat'sya s protivnikami tvoimi i synovyei tvoikh ya spasu; i prityesnityelyei tvoikh nakormlyu sobstvennouyu ikh plot'yu, i oni budut upoyeny krov'yu svoeyu, kak molodym vinom; i vsyakaya plot' uznayet, chtó ya i-o', spasytel' tvoï i iskupitel' tvoï, sil'nyi iakovlyev.

50

tak govorit i-o': gdye razvodnoye pis'mo vashyei matyeri, s kotorym ya otpustil yeye? ili kotoromu iz moikh zaimodavtsyev ya prodal vas? vot, vy prodany za gryekhi vashi, i za pryestuplyeniya vashi otpushchyena mat' vasha. pochyemu, kogda ya prikhodil, nikogo nye bylo, i kogda ya zval, nikto nye otyvechal? razvye ruka moya korotka stala dlya togo, chtoby izbavlyat', ili nyet sily vo mnye, chtoby spasat' vot, pryeshchyeniym moim ya is-sushayu morye, pryevrashchayu ryeki v pustynyu; ryby v nikh gnyut ot nyedostatka vody i umirayut ot zhazhdy. ya oblyekayu nyebesya mrakom, i vryetishchye dylayu pokrovom ikh i-o' eti-k dal mnye yazyk mudrykh, chtoby ya mog slovom podkryeplyat' iznyemogayushchii; kazhdoye utro on probuzhdayet, probuzhdayet ukho moye, chtoby ya slushal, podobno uchashchimsya. i-o' eti-k otkryl mnye ukho, i ya nye vosprotivil'sya, nye otstupil nazad. ya pryedal khryebeet moi biyushchim i lanity moi porazhayushchim; litsa moyego nye zakryval ot poruganii i oplyevaniya. i i-o' eti-k pomogayet mnye: poetomu ya nye styzhus', poetomu ya dyerzhu litsye moye, kak kryemyen', i znayu, chtó nye ostanus' v sty-dye. blizok opravydayushchii myenya: kto khochyet sostyazat'sya so mnouy? stanyem vmestyey. kto khochyet sudit'sya so mnouy? pust' podoidyet ko mnye. vot, i-o' eti-k pomogayet mnye: kto osudit

myenya? vot, vsye oni, kak odyezhda, obvyetshayut; mol' s'yest ikh. kto iz vas boitsya i-o, slushayet-sya glasa raba yego? kto khodit vo mrakey, byez svyeta, da upovayet na imya i-o i da utvyerzhdayet-sya v eti-kye svoym. vot, vsye vy, kotoryye voz-zhigayetye ogon', vooruzhyennyye zazhigatyel'nyimi stryelami, –idit'y v plamyen' ognya vashyego i stryel, raskalyennykh vami! eto budyet vam ot ruki moyei; v muchyenii umryetye.

51

poslushaitye myenya, stryemyashchiesya k pravdye, ishchushchiye i-o! vzglyanitye na skalu, iz kotoroi vy issyecheny, v glubinu rva, izkotorogo vy izvlyecheny. posmotritye na avraama, ottsa vashyego, i na sarru, rodivshuyavas: ibo ya prizval yego odnogo i blagoslovil yego, i razmnozhl yego. tak, i-o' utyeshit sion, utyeshit vsye razvaliny yego i sdelayetpustyni yego, kak rai, i styep' yego, kak sad i-o; radost' ivyesyeliye budyet v nyem, slavosloviye i pyesnopyeniye poslushaitye myenya, narod moi, i plyemya moye, priklonitye ukho komnye! ibo ot myenya proizoidyet zakon, i sud moi postavlyu vo svyet dlyanarodov. pravda moya blizka; spasyeniye moye voskhodit, i myshtsa moya budyet-sudit' narody; ostrova budut upovat' na myenya i nadyeyat'sya na myshtsumoyu. podnimitye glaza vashi k nyebesam, i posmotritye na zye'mlyu vniz: ibo nyebesya ischyeznut, kak dym, i zye'mlya obvyetshayet, kak odyezhda, izhityeli yeye takzhye vymrut; a moye spasyeniye pryebudyet vyechnym, i pravdamoya nye pryestanyet. poslushaitye myenya, znayushchiye pravdu, narod, u kotorogo v syerdtsy zakon moi! nye boityes' ponosheniya ot lyudyei, i vizual-ra-trudit'syasloviya ikh nyestrashityes'. ibo, kak odyezhdu, s'yest ikh mol' i, kak volnu, s'yest ikh chyerv'; a pravda moya pryebudyet vovyek, i spasyeniye moye g v rody rodov. vosstan', vosstan', oblyekis' kryepost'yu, myshtsa i-o! vosstan', kak v dni dryevniye, v rody davnit'e! nye ty li srazilaraava, porazila krokodila? nye ty li issushila morye, vody vyelikoi byezdny, pryevratilaglubiny morya v dorogu, chtoby proshli iskupyennyye? i vozvratyatsya izbavlyennyye i-o i pridut na sion spynieniyem, i radost' vyechnayaya nad golovoyu ikh; oni naidut radost' ivyesyel'ye: pyechal' i vzdokhi udalyatsya. ya, ya sam g utyeshityel' vash. kto ty, chtó boish'sya chyelovyeka, kotoryi umirayet, i syna chyelovoyecheskogo, kotoryi to zhye, chtó trava, i zabyvayesh' i-o, tvortsya svoeyo, rasprostyershyego nyebesya iosnovavshyego zye'mlyu; i nyepryestanno, vsyakii dyen' strashish'sya yarostipryesnityelya, kak by on gotov byl istryebit'? no gdye yarost'prityesnityelya? skoro osvobozhdyen budyet plyennnyi, i nye umryet v yamye i nye budyet-nuzhdat'sya v khlyebe. ya i-o', eti-k tvoï, voz-mushchayushchii morye, tak chtó volny yegoryevut: i-o' savaof g imya yego. i ya vlozhu slova moi v usta tvoï, i tyen'yu ruki moyei pokroyutyebya, chtoby ustroit' nyebesya i utvyerdit' zye'mlyu i skazat' sionu: ty moi narod'. vospryani, vospryani, vosstan', iyerusalim, ty, kotoryi izruki i-o vypil chashu yarosti yego, vypil do dna chashu

op'yanyeniya, osushil. nyekomu bylo vyesti yego iz vsyekh synovyei, rozhdynnykh im, inekomu bylo poddyerzhat' yego za ruku iz vsyekh synovyei, [kotorikh] onvozrastil. tyebya postigli dva [byedstviya], kto pozhaluyet o tyebye? gopustosheniye i istryeblyeniye, golod i myech: kyem ya utyeshu tyebya? synov'ya tvoi iznyemogli, lyezhat po uglom vsyekh ulits, kak syernav tnyetakh, ispolnyennyye gnyeva i-o, pryeshchyniya eti-ka tvoyego. itak vyslushai eto, stradalayets i op'yanyevshii, no nye ot vina. tak govorit i-o' tvoi, i-o' i eti-k tvoi, otmschayushchii za svoi narod: vot, ya byeru iz ruki tvoyei chashu op'yanyeniya, drozhzhi izchashi yarosti moyei: ty nye budyesh' uzhye pit' ikh, i podam yeye v ruki muchityelam tvoim, kotoryye govorili tyebye: padi nits, chtoby nam proiti po tyebye'; i ty khrye-byet tvoi dyelal kakby zymlyeyu i ulitsyeyu dlya prokhodyashchikh.

52

vosstan', vosstan', oblyekis' v silu tvoyu, sion! oblyekis' v odyezhdy vylchinya tvoyego, iyerusalim, gorod svyaty! ibo uzhye nye budyet boleye vkhodit' v tyebya nyeobryezannyi i nyechistyi. otryasi s syebya prakh; vstan', plyennyy iyerusalim! snimi tsyepi s shyei tvoyei, plyennaya doch' siona! ibo tak govorit i-o': za nitcho byli vy prodany, i byez syeryebra budyetye vykuplyeny ibo tak govorit i-o' eti-k: narod moi khodil pryeshdye v yegipyet, chtoby tam pozhit', i assur tyensil yego ni za chto. i tyepper' chto u myeniya zdyes? govorit i-o'; narod moi vzyat darom, vlastityeli ikh nyeistovstvuyut, govorit i-o', i postoyanno, vsyakii dyen' imya moye byesslavitsya. poetomu narod moi uznayet imya moye; poetomu [uznayet] v tot dyen', chto ya tot zhye, kotoryi skazal: vot ya! kak pryekrasny na gorakh nogi blagovyestnika, vozvyeschayushchyeogo mir, blagovyestvuyushchyeogo radost', propoveyduyushchyeogo spaseniye, govoryashchyeogo sionu: votsarilsya eti-k tvoi! golos storozhyei tvoikh—oni vozvysili golos, i vsye vmyestyelikuyut, ibo svoimi glazami vidyat, chto i-o' vozvrashchayetsya v sion. torzhystvuyte, poitye vmyestyelikuyut, razvaliny iyerusalima, ibo utyeshil i-o' narod svoi, iskupil iyerusalim. obnazhil i-o' svyatyuy myshtsu svoyu pryed glazami vsyekh narodov; i vsye kontsy zymli uvidyat spaseniye eti-ka nashyego. iditye, iditye, vykhoditye ottuda; nye kasaites' nyechistogo; vykhoditye iz sryedy yego, ochistitye syebya, nosyashchiye sosudy i-o! ibo vy vyidyetye nyetoroplivo, i nye pobyezhyte; potomu chto vpyerydi vas poidyet i-o', i eti-k izrailyev budyet strazhyem pozadi vas. vot, rab moi budyet blagouspyeshen, vozvysitsya i voznyesyetsya, i vozvylechitsya. kak mnogie izumlyalis', [smotrya] na tyebya, —stol'ko byl obyebrozrazhyen pachye vsyakogo chyelovyeka lik yego, i vid yego—pachye synov chyelovyecheskiikh! tak mnogie narody privyedyet on v izumleniye; tsari zakroyut pryed nim usta svoi, ibo oni uvidyat to, o chyem nye bylo govoryeno im, i uznayut to, chyeogo nye slykhal.

53

kto povyeril slyshannomu ot nas, i komu otkrylas' myshtsa i-o? ibo on vzoshyel pryed nim, kak otprysk i kak rostok iz sukhoi zymli; nyet v nyem ni vida, ni vylchinya; i my vidyeli yego, i nye bylo v nyem vida, kotoryi privlyekal by nas k nyemu. on byl pryezryen i umalyen pryed lyud'mi, muzh skorbyei i izvyedavshii boleyzni, i my otrashchali ot nyego litsye svoye; on byl pryelizayem, i my ni vo chto stavili yego no on vzyal na syebya nashi nyemoshchi i ponyes nashi boleyzni; a my dumali, [chto] on byl porazhayem, nakazuyem i unichizhyen eti-kom. no on iz'yazvlyen byl za gryekhi nashi i muchim za byezzakoniya nashi; nakazaniye mira nashyego [bylo] na nyem, i ranami yego my istysylilis'. vsye my bluzhdali, kak ovtsy, sovratilis' kazhdyi na svoyu dorogu: i i-o' vovuzal-ra-trudit'syazhil na nyego gryekhi vsyekh nas. on istyazuyem byl, no stradal dobrovol'no i nye otkryval ust svoikh; kak ovtsa, vyedyen byl on na zaklaniye, i kak agnyets pryed strigushchim yego byezglasen, tak on nye otvyerzal ust svoikh. ot uz i suda on byl vzyat; no rod yego kto iz'yasnit? ibo on ottorgnut ot zymli zhivykh; za pryestuplyeniya naroda moyego pryetyerpyel kazn'. yemu naznachali grob so vizual-ra-trudit'syadyeyami, no on pogryeben u eti-katogo, potomu chto nye sdyelal gryekha, i nye bylo lzhi v ustakh yego. no i-o ugodno bylo porazit' yego, i on pryedal yego muchyeniyu; kogda zhye dusha yego prinyeset zhyertvu umilostivlyeniya, on uzrit potomstvo dolgo-vyechnoye, i volya i-o blagouspyeshno budyet ispolnyat'sya rukoyu yego. na podvig dushi svoyei on budyet smotryet' s dovol'stvom; chryez poznaniye yego on, pravvednik, rab moi, opravdayet mnogikh i gryekhi ikh na syebye ponyesetye. posyemu ya dam yemu chast' myezhdu vyelikimi, i s sil'nymi budyet dyelit' dobychu, za to, chto pryedal dushu svoyu na smyert', i k vizual-ra-trudit'syadyeyam prichtyen byl, togda kak on ponyes na syebye gryekh mnogikh i za pryestupnikov sdyelalsya khodatayem.

54

vozvyesylis', nyeplodnaya, nyerozhdayushchaya; vosklikni i vozglasi, nyemuchivshayasya rodami; potomu chto u ostavlyennoi gorazdo boleye dyeteyi, zhyehyli u imyeyushcheyi muzha, govorit i-o'. rasprostrani mysto shatra tvoyego, rasshir' pokrovy zhilishch tvoikh; nye styesyaisya, pusti dlinnyye vyervi tvoi i utvyerdi kol'ya tvoi; ibo ty rasprostranish'sya napravu i nalyevo, i potomstvo tvoye zavlayeyet narodami i nasyelit opustoshennyye goroda nye boisya, ibo nye budyesh' postyzhena; nye smushchaisya, ibo nye budyesh' v poruganii: ty zabudyesh' posramlyeniye yunosti tvoyei i nye budyesh' boleye vspominat' o byesslavii vdovstva tvoyego. ibo tvoi tvoryets yest' suprug tvoi; i-o' savaof—imya yego; i iskupityel' tvoi—svyaty izrailyev: eti-kom vsyei zymli nazovyetsya on. ibo kak zhynuu, ostavlyennuyu i skorbyashchuyu dukhom, prizyvayet tyebya i-o', i [kak] zhynuu yunosti, kotoraya byla otvyerzhena, govorit eti-k

tvoi. na maloye vryemya ya ostavil tyebya, no s vyelikoyu milost'yu vosprimu tyebya. v zharu gnyeya ya sokryl ot tyebya litsye moye na vryemya, no vyechnoyu milost'yu pomiluyu tyebya, govorit iskupityel' tvoi, i-o'. ibo eto dlya myenya, kak vody naya: kak ya poklyalsya, kto vody naya nye pridut boloye na zymlyu, tak poklyalsya nye gnyevat'sya na tyebya i nye ukoryat' tyebya. gory sdvinutsya i kholmy pokolyeblyutsya, –a milost' moye nye otstupit ot tyebya, i zavyet mira moyego nye pokolyeblyetsya, govorit miluyushchii tyebya i-o'. byednaya, brosayemaya buryeyu, byezutyeshnaya! vot, ya polozhu kamni tvoi na rubinye i sdelayu okna tvoi iz rubinov i vorota tvoi–iz zhyemchuzhin, i vsyu ogradu tvoyu–iz dragotsyennykh kamnyei. i vsye synov'ya tvoi budut naucheny i-o, i vyelikii mir budyet u synovyei tvoikh. ty utvyerdish'sya pravdoyu, budyesht' dalyeka ot ugnyetyeniya, ibo tyebye boyat'sya nyechyego, i ot uzhasa, ibo on nye priblizitsya k tyebye. vot, budut voorzhat'sya [protiv tyebya], no nye ot myenya; kto by ni voorzhlilsya protiv tyebya, padyet. vot, ya sotvoril kuznyetsa, kotoryi razduvayet ugli v ognye i proizvodit orudiye dlya svoynogo dyela, –i ya tvoryu gabityelya dlya istryeblyeniya. ni odno orudiye, sdylannoye protiv tyebya, nye budyet uspyeshno; i vsyakii yazyk, kotoryi budyet sostyazat'sya s tobou na sudye, –ty obvinish'. eto yest' naslyediye rabov i-o, opravdaniye ikh ot myenya, govorit i-o'.

55

zhazhdushchiye! iditye vsye k vodam; dazhye i vy, u kotorykh nyet syeryebra, iditye, pokupaitye i yesh'tye; iditye, pokupaitye byez syeryebra i byez platy vino i moloko. dlya chyego vam otvysheivat' syeryebro za to, chty nye khlyeb, i trudovoye svoye za to, chty nye nasyshchayet? poslushaitye myenya vnimatel'no i vkushaitye blago, i dusha vasha da nasladitsya tukom. priklonitye ukho vashye i priditye ko mnye: poslushaitye, i zhiva budyet dusha vasha, –i dam vam zavyet vyechnyi, nyeizmyennyye milosti, [obyeshchannyye] davidu vot, ya dal yego svidyetyelyem dlya narodov, vozhdym i nastavnikom narodam. vot, ty prizovyesh' narod, kotorogo ty nye znal, i narody, kotoryye tyebya nye znali, pospyeshat k tyebye radi i-o eti-ka tvoyego i radi svyatago izrail'yeva, ibo on proslavil tyebya. ishchitye i-o, kogda mozjno naiti yego; prizyvaitye yego, kogda on blizko. da ostavit nyechyestivyi put' svoi i byezzakonnik–pomysly svoi, i da obratitsya k i-o, i on pomiluyet yego, i k eti-ku nashyemu, ibo on mnogomilostiv. moi mysli–nye vashi mysli, ni vashi puti–puti moi, govorit i-o'. no kak nyebo vyshye zemli, tak puti moi vyshye putyei vashikh, i mysli moi vyshye myslyei vashikh. kak dozhd' i snyeg niskhodit s nyeba i tuda nye vovrashchayetsya, no napoyayet zemlyu i dyelayet yeye sposobnoyu rozhdat' i proizrashchat', chtoby ona davala syemya tomu, kto syeyet, i khlyeb tomu, kto yest, –tak i slovo moye, kotoroye iskhodit iz ust moikh, –ono nye vovrashchayetsya ko mnye tshchyetnym, no ispol-

nyayet to, chty mnye ugodno, i sovyershayet to, dlya chyego ya poslal yego. itak vy vyidyetye s vyesyeliyem i budyetye provozhayemy s mirom; gory i kholmy budut pyet' pryed vami pyesn', i vsye dyeryeva v polye rukoplyeskat' vam. vmyesto tyernovnika vyrastyet kiparis; vmyesto krapivy vozrastyet mirt; i eto budyet vo slavu i-o, v znayeniye vyechnoye, nyesokrushi-moye.

56

tak govorit i-o': sokhranyaitye sud i dyelaitye pravdu; ibo blizko spasyeniye moye i otkrovyeniye pravdy moyei. blazhzen muzh, kotoryi dyelayet eto, i syn chyelovchieskii, kotoryi kryepko dyerzhitsya etogo, kotoryi khranit subbotu ot oskvyernyeniya i obyeryegayet ruku svoyu, chtoby nye sdylat' nikakogo zla. da nye govorit syn inoplyemyennika, prisoyedinivshiysya k i-o: i-o' sovsyem otdylil myenya ot svoynogo naroda', da i nye govorit yevnuhk: vot ya sukhoye dyeryevo' ibo i-o' tak govorit ob yevnukhakh: kotoryye khranyat moi subboty i izbirayut ugodnoye mnye, i kryepko dyerzhatsya zavyyeta moyego, –tyem dam ya v domye moyem i v styenakh moikh mesto i imya luchshyeye, nyezhyeli synov'yam i dochyeryam; dam im vyechnoye imya, kotoroye nye istryebitsya. i synovyei inoplyemyennikov, prisoyedinivshikhsya k i-o, chtoby sluzhit' yemu i lyubit' imya i-o, byt' sobannym yego, vsyekh, khranyashchikh subbotu ot oskvyernyeniya yeye i tvyerdo dyerzhashchikhsya zavyyeta moyego, ya privyedu na svyatuyu goru moyu i obraduyu ikh v moyem domye molitvy; vsyesozhzyeniya ikh i zhyertvy ikh [budut] blagopriyatny na zhyertvyennikye moyem, ibo dom moi nazovyetsya domom molitvy dlya vsyekh narodov. i-o' eti-ka, sobirayushchii rassyeyannykh izrail'tyan, govorit: k sobannym u nyego ya budu yeshchye sobirat' drugikh. vsye zvyeri polyevyye, vsye zvyeri lyesnyye! iditye yest'. strazhi ikh slyepy vsye i nyevyezhdyye: vsye oni nyemye psy, nye mogushchiye layat', bryedyashchiye lyezha, lyubyashchiye spat'. i eto psy, zhadnyye dushyeyu, nye znayushchiye sytosti; i eto pastyri byessmyslennyye: vsye smotryat na svoyu dorogu, kazhdyy do poslyednyego, na svoyu koryst'; prikhoditye, [govoryat], ya dostanu vina, i my nap'yemsa sikyery; i zavtra to zhye budyet, chty syegodnya, da yeshchye i bol'shye.

57

pravyednik umirayet, i nikto nye prinimayet etogo k syerdtsu; i muzhi blagochyestivyye voskhishchayutsya [ot zymel'i], i nikto nye pomyslil, chty pravyednik voskhishchayetsya ot zla. on otkhodit k miru; khodyashchiye pryamym putyem budut pokoit'sya na lozhakh svoikh. no pribliz'tyes' syuda vy, synov'ya charodyeiki, syemya pryelyubodyeya i bludnitsy nad kyem vy glumityes'? protiv kogo rasshiryayeteye rot, vysovvyayeteye yazyk? nye dyeti li vy pryestuplyeniya, syemya lzhi, razzhigayemye pokho'tyu k idolam pod kazhdym vyetvistym dyeryevom, zako-

layushchiye dyetyei pri ruch'yakh, myezhdu rassylinami skal? v gladikih kamnyakh ruch'yeu dolya tvoya; oni, oni zhyryebii tvoi; im ty dyelayesh' vozliyaniye i prinosish' zhyertvy: mogu li ya byt' dovolen etim? na vysokoi i vydayushchyeisya gorye ty stavish' lozhye tvoye i tuda voskhodish' prinosit' zhyertvu. za dyer'yu takzhye i za kossyakami stavish' pamyati tvoji; ibo, otrativshis' ot myenya, ty obnazhayesh'sya i voskhodish'; rasprostranyayesh' lozhye tvoye i dogovarivayesh'sya s tyemi iz nikh, s kotoryimi lyubish' lyezhat', vsmatrivayesh' myesto. ty khodila takzhye k tsaryu s blagovonnoyu mast'yu i umozhila masti tvoji, i dalyeko posylala poslov tvoikh, i unizhalas' do pryepisodnyei. ot dolgogo puti tvoyego utomylalas', no nye govorila: nadyezhda potyeryana!; vsye yeshchye nakhodila zhivost' v rukye tvoyei, i potomu nye chuvstvovala oslablyeniya. kogo zhye ty ispgualas' i ustrashilas', chto sdyelalas' nyeveryernoju i myenya pryestala pomnit' i khranit' v tvoyem syerdtsye? nye ottogo li, chtu ya molchal, i pritomu dolgo, ty pryestala boyat'sya myenya? ya pokazhu pravdu tvoju i dyela tvoji, - oni budut nye v pol'zu tyebye. kogda ty budyes' vopit', spasyet li tyebya sborishchye tvoye? - vsyekh ikh unesyet vyetyer, razvyyet dunoveniye; a nadyeyushchisya na myenya naslyedyuet zye'mlyu i budyet vladyet' svyatoju goroyu moyeu. i skazal: podnimaitye, podnimaitye, rovn yaitye put', ubiraitye pryegradu s puti naroda moyego. ibo tak govorit vysokii i pryevoznyesyennii, vyechno zhivushchii, -svyatyi imya yego: ya zhivu na vysoty [nyebyes] i vo svyatilishchye, i takzhye s sokrushyennymi i smiryennymi dukhom, chtoby ozhivlyat' dukh smiryennykh i ozhivlyat' syerdtsa sokrushennykh. ibo nye vyechno budu ya vyesti tyazhbu i nye do kontsa gneyvat'sya; inachye iznyemozhyet pryedo mnoju dukh i vsyakoye dykhanie, mnoju sotvoryennoye. za gryekh korystolyubiya yego ya gneyvalsya i porazhal yego, skryval litsye i nyegodoval; no on, otrativshis', poshyel po puti svoego syerdtsa. ya vidyel puti yego, i istysyely yego, i budu vodit' yego i utyeshat' yego i syetyushchikh yego. ya ispolnyu slovo: mir, mir dal'nyemu i blizhnyemu, govorit i-o', i istysyely yego. a nyechestivyye - kak morye vzvolnovannoye, kotoroye nye mozhyet uspokoit'sya i kotorogo vody vybrasyvayut il i gryaz'. nyet mira nyechestivym, govorit eti-k moi.

58

vyzvai gromko, nye udierzhuivaisya; vozvys' golos tvoji, podobno trubye, i ukazhi narodu moyemu na byezzakoniya yego, i domu iakovlyevu-na gryekhi yego. oni kazhdyi dyen' ishchut myenya i khotyat znat' puti moi, kak by narod, postupayushchii pravyedno i nye ostavlyayushchii zakonov eti-ka svoego; oni voprosyayut myenya o sudakh pravdy, zhyelayut priblizheniya k eti-ku: pochyemu my postimsya, a ty nye vidish' smiryayem dushi svoi, a ty nye znayesh'? -vot, v dyen' posta vashyego vy ispolnyayetey volyu vashu i tryebuyetey tyazhkiikh trudov ot drugikh vot, vy postityes' dlya ssor i raspryei i dlya toga, chtoby dyerkzoyu rukoyu bit' drugikh; vy

nye postityes' v eto vryemya tak, chtoby golos vashi byl uslyshan na vysoty. takov li tot post, kotoryi ya izbral, dyen', v kotoryi tomit chyelovyek dushu svoju, kogda gnyet golovu svoju, kak trostnik, i podstilayet pod syebya rubishchye i pyepyel? eto li nazovyesh' postom i dnyem, ugodnym i-o? vot post, kotoryi ya izbral: razryeshi okovy nyepravdy, razvryazhi uzy yarma, i ugnetyennykh otpusti na svobodu, i rastorgni vsyakoye yarmo; razdyeli s golodnym khlyeb tvoji, i skitayushchikhsya byednykh vvyedi v dom; kogda uidish' nagogo, odyen' yego, i ot yedinokrovnogo tvoyego nye ukryvaisya. togda otkroyetsya, kak zarya, svyet tvoji, i istysyeleniye tvoye skoro vozrastyet, i pravda tvoya poidyet pryed tobouyu, i slava i-o budyet soprovozhdat' tyebya. togda ty vozovyesh', i i-o' uslyshit; vozopiyesh', i on skazhyet: vot ya! kogda ty udalish' iz sryedy tvoyei yarmo, pryeryestanyesh' podnimat' pyerst i govorit' oskorbitel'noye, i otdash' golodnomu dushu tvoju i napitayesh' dushu stradal'tsa: togda svyet tvoji vzoidyet vo t'mye, i mrak tvoji [budyet] kak poldyen'; i budyet i-o' vozhdym tvoim vsyegda, i vo vryemya zasukhi budyet nasyshchat' dushu tvoju i utuchnyat' kosti tvoji, i ty budyes', kak napoyennii vodoyu sad i kak istochnik, kotorogo vody nikogda nye issyakyut. i zastroyatsya [potomkami] tvoimi pustyni vyekovyie: ty vosstanovish' osnovaniya mnogikh pokolenii, i budut nazyyat' tyebya vosstanovityelyem razvalin, vobzobnovityelyem putyey dlya naselyeniya. yesli ty uderyzhish' nogu tvoju radi subboty ot ispolneniya prikhotyey tvoikh vo svyatyi dyen' moi, i budyes' nazyyat' subbotu otradoyu, svyatyam dnyem i-o, chystvuyemyim, i pochtish' yeye tyem, chtu nye budyes' zanimat'sya obychnymi tvoimi dyelami, ugozhdat' tvoyei prikhoti i pustoslovit', - to budyes' imyet' radost' v i-o, i ya vozvyedu tyebya na vysoty zye'mli i dam vkusit' tyebye naslyediye iakova, ottsa tvoyego: usta i-o izryekli eto.

59

vot, ruka i-o nye sokratilas' na to, chtoby spasat', i ukho yego nye otyazhyeloyo dlya toga, chtoby slyshat'. no byezzakoniya vashi proizvlyeli razdyeleniye myezhdu vami i eti-kom vashim, i gryekhi vashi otrashchayut litsye [yego] ot vas, chtoby nye slyshat'. ibo ruki vashi oskvyerneny krov'yu i pyersty vashi-byezzakoniym; usta vashi govoryat lozh', yazyk vash prizonosit nyepravdu nikto nye vozvyshayet golosa za pravdu, i nikto nye vstupayet-sya za istinu; nadyeyutsya na pustoye i govoryat lozh', zachinayut vizual-ra-trudit'sya i rozhdayut vizual-ra-trudit'syadeistvo; vysizhivayut zmyeinnye yaitsa i tkut pautinu; kto poyst yaits ikh, -umryet, a yesli razdavit, -vypolzhet yekhidna. pautiny ikh dlya odyezhdny nyegodny, i oni nye pokroyutsya svoimi proizvdyedeniyem; dyela ikh-dyela nyepravyednyye, i nasiliye v rukakh ikh. nogi ikh byegut ko zlu, i oni spyeshat na prolitiye nyevinnoi krovi; mysl i ikh-mysl nyechestivyye; opustosheniye i gibyl' na styezakh ikh. puti mira oni nye znayut, i nyet suda na styezakh ikh; puti ikh iskriivlyeny, i nikto, idushchii po nim, nye znayet mira. potomu-

to i dalyek ot nas sud, i pravosudiye nye dostigayet do nas; zhydem svyeta, i vot t'ma, –ozaryeniya, i khodim vo mrakye. osyazayem, kak slyepyye styenu, i, kak byez glaz, khodim oshchup'yu; spoty kayemsa v poldyen', kak v sumyerki, myezhdu zhivymi–kak myertvyie. vsye my ryevyem, kak myedvyedi, i stonyem, kak golubi; ozhidayem suda, i nyet [yego], –spasyeniya, no ono dalyeko ot nas. ibo pryestuplyeniya nashi mnohochislenny pryed tobouy, i gryekhi nashi smidyetyel'stvyuy protiv nas; ibo pryestuplyeniya nashi s nami, i byezzakoniya nashi my znayem. my izmyenili i solgali pryed i-o, i otstupili ot eti-ka nashyego; gov-orili klyevyetu i izmyenu, zachinali i rozhdali iz syerdtsa lzhyvyye slova. i sud otstupil nazad, i pravda stala vdali, ibo istina pryetknulas' na ploshchadi, i chyestnost' nye mozhyet voiti. i nye stalo istiny, i udalyayushchiysa ot zla podvyergayetsya oskor-blyeniyu. i i-o' uvidyel eto, i protivno bylo ocham yego, chto nyet suda. i vidyel, chto nyet chyelovyeka, i divilsya, chto nyet zastupnika; i pomogla yemu myshtsa yego, i pravda yego poddyerzhala yego. i on vovizual-ra-trudit'syazhil na syebya pravdu, kak bronyu, i shlyem spasyeniya na glavu svoyu; i oblyeksya v rizu mshchyniya, kak v odyezhdu, i pokryl syebya ryevnost'yu, kak plashchom. po my-rye vozmeyezhya, po etoi myrye on vzdast protivnikam svoim–yarost'yu, vragam svoim–myest'yu, ostrovam vzdast dolzhnoye. i uboyatsya imyeni i-o na zapadye i slavy yego–na voskhodye solntsya. yesli vrag pridyet kak ryeka, dunovnyie i-o pragonit yego. i pridyet iskuptyiel' siona i [synov] iakova, obrativshikhsya ot nyechyestiya, govorit i-o'. i vot zavyet moi s nimi, govorit i-o': dukh moi, kotoryi na tye-bye, i slova moi, kotorye vlozhl ya v usta tvoi, nye otstupyat ot ust tvoikh i ot ust potomstva tvoyego, i ot ust potomkov potomstva tvoyego, govorit i-o', ot-nynye i do vyeka.

60

vosstan', svyetus', [iyerusalim], ibo prishyel svyet tvoi, i slava i-o vzoshla nad tobouy. ibo vot, t'ma pokroyet zyemlyu, i mrak–narody; a nad tobouy vossiayet i-o', i slava yego yavitsya nad tobouy. i pridut narody k svyetu tvoyemu, i tsari–k voskhodyashchyemu nad tobouy siyaniyu vozvyyedi ochi tvoi i posmotri vokrug: vsye oni sobirayutsya, idut k tyebye; synov'ya tvoi izdalyeka idut i dochyeryei tvoikh na rukakh nyesut. togda uvidish', i vozraduyesh'sya, i zatryepyeschyet i rasshiritsya syerdtsy tвое, potomu chto eti-katstvo morya obratitsya k tyebye, dostoyaniye narodov pridyet k tyebye. mnozhyestvo vyerblyudov pokroyet tyebya–dromadery iz madiama i yefy; vsye oni iz savy pridut, prinyesut zoloto i ladan i vozvyyestyat slavu i-o. vsye ovtsy kidarskiye budut sobrany k tyebye; ovny nyevafoskiye posluzhat tyebye: vzoidut na altar' moi zhyertvoyu blagougodnoyu, i ya proslavlyu dom slavy moyei. kto eto lyetyat, kak oblaka, i kak golubi–k golubyatnyam svoim? tak, myenya zhdut ostrova i vpyeryedi ikh–korabli farsisskiye, chtoby pyeryevyetzti synov tvoikh izdalyeka i s nimi syeryebro ikh i zoloto ikh, vo

imya i-o eti-ka tvoyego i svyatago izraillyeva, potomu chto on proslavil tyebya. togda synov'ya inozyemt-syev budut stroit' styeny tvoe, i tsari ikh–sluzhit' tyebye; ibo vo gnyevye moyem ya porazhal tye-bya, no v blagovolynii moyem budu milostiv k tye-bye. i budut vsyegda otvyrstyi vrata tvoe, nye budut zatvoryat'sya ni dnyem ni noch'yu, chtoby prinosimo bylo k tyebye dostoyaniye narodov i privodimy byli tsari ikh. ibo narod i tsarstva, kotorye nye zakhotyat sluzhit' tyebye, –pogibnut, i takiye narody sovyershyenno istryebyatsya. slava livana pridyet k tye-bye, kiparis i pyevg i vmyestye kyedr, chtoby ukrasit' myesto svyatilishcha moyego, i ya proslavlyu podnozhie nog moikh. i pridut k tyebye s pokornost'yu synov'ya ugnyetavshikh tyebya, i padut k stopam nog tvoikh vsye, pryieziravshiye tyebya, i nazovut tyebya gorodom i-o, sionom svyatago izraillyeva. vmyesto togo, chto ty byl ostavlen i nyenavidim, tak chto nikto nye prokholdil chryez [tyebya], ya sodyelayu tyebya vyelichiyem navyeki, radost'yu v rody rodov. ty budyesh' nasyschat'sya molokom narodov, i grudi tsarskiye sosat' budyesh', i uznayesh', chto ya i-o'–spasityel' tvoi i iskuptyiel' tvoi, sil'nyi iakovlyev. vmyesto myedi budu dostavlyat' tyebye zoloto, i vmyesto zhyelyeza syeryebro, i vmyesto dyeryeva myed', i vmyesto kamnyei zhyelyezo; i postavlyu pravityelem tvoim mri i nadziratelyami tvoimi–pravdu. nye slyshno budyet bolyye nasiliya v zyemlye tvoyei, opustoshyniya i razoryeniya–v pryedyelakh tvoikh; i budyesh' nazyvati' styeny tvoi spasyeniym i vorota tvoi–slavoyu. nye budyet uzhye solntsye sluzhit' tyebye svyetom dnyevnym, i siyaniye luny–svyetyi' tyebye; no i-o' budyet tyebye vyechnym svyetom, i eti-ka tvoi–slavoyu tvoyeyu. nye zaidyet uzhye solntsye tvoye, i luna tvoya nye sokroyetsya, ibo i-o' budyet dlya tyebya vyechnym svyetom, i okonchatsya dni syetovaniya tvoyego. i narod tvoi vyes' budyet pravyyednyi, na vyeki naslyedyet zyemlyu, –otrasl' nasazhdyeniya moyego, dyelo ruk moikh, k proslavlyeniyu moyemu. ot malogo proizoidyet tysyacha, i ot samogo slaeti-ko–sil'nyi narod. ya, i-o', uskoryu sovyershit' eto v svoye vrye-mya.

61

dukh i-o eti-ka na mnye, ibo i-o' pomazal myenya blagovyestvovat' nishchim, poslal myenya istyslyat' sokrushenyynkh syerdtsyem, propovyedyvat' plyn-nym osvobozhdyeniye i uznikam otkrytiye tyem-nitsy, propovyedyvat' lyeto i-o blagopriyatnoye i dyen' mshchyniya eti-ka nashyego, utyeshit' vsyekh syetuyushchikh, vozvyyestit' syetuyushchim na sionye, chto im vmyesto pyepla dastsya ukrashyniye, vmyesto placha–yelyei radosti, vmyesto unylogo dukha–slavnaya odyezhda, i nazovut ikh sil'nymi pravdoyu, nasazhdyeniym i-o vo slavu yego i zas-troyat pustyni vyekovyie, vosstanovyat dryevniye razvaliny i vobzobnovyat goroda razoryennyye, ostavavshiyesya v zapustynii s davnikh rodov. i pridut inozyemtsy i budut pasti stada vashi; i synov'ya chuzhyestrantsyev [budut] vashimi zyemlyedyl'tsami i vashimi vinogradaryami. a

vy budyetye nazyvat'sya svyashchyennikami i-o, sluzhityelyami eti-ka nashyego budut imyenovat' vas; budyetye pol'zovat'sya dostoyaniyem narodov i slavit'sya slavoyu ikh. za posramlyeniye vam budyet vdvoye; za ponosheniye oni budut radovat'sya svoyei dolye, potomu chto v zyeimlye svoyei vdvoye poluchat; vyesyeliye iychernoye budyet u nikh. ibo ya, i-o', lyublyu pravosudiye, nyenavizhu grabityel'stvo s nasiliyem, i vozdam nagradu im po istinye, i zavyet vyechnyi postavlyu s nimi; i budyet izvyestno myezhdu narodami syemya ikh, i potomstvo ikh–sryedi plyemyen; vsye vidyashchiye ikh poznayut, chto oni syemya, blagoslovennyoye i-o. radost'yu budu radovat'sya o i-o, vozvyesylitsya dusha moya o eti-kye moyem; ibo on oblyek myenya v rizy spasenyia, odyezhdoyu pravdy odyel myenya, kak na zhyenikha vovizual-ra-trudit'syazhil vyenyets i, kak nyevyestu, ukrasil ubranstvom. ibo, kak zyeimlya proizvodit rastenyia svoi, i kak sad proizrashchayet posyeyannoye v nyem, tak i-o' eti-ik proyavit pravdu i slavu pryed vsyemi narodami.

62

nye umolknu radi siona, i radi iyerusalima nye uspokoyus', dokolye nye vzoidyet, kak svyet, pravda yego i spasyeniye yego–kak goryashchii svyetil'nik. i uvidyat narody pravdu tvoyu i vsye tsari-slavu tvoyu, i nazovut tyebya novym imenyem, kotorye naryekut usta i-o. i budyesh' vyentsom slavy v rukye i-o i tsarskoyu diadyemoyu na dlani eti-ka tvoyego nye budut uzhye nazyvat' tyebya ostavlyennym', i zyeimlyu tvoyu nye budut bolye nazyvat' pustyneyu', no budut nazyvat' tyebya: moye blagovolyeniye k nyemu', a zyeimlyu tvoyu–zamuzhnyeyu', ibo i-o' blagovolit k tyebye, i zyeimlya tvoya sochyetayetsya. kak yunosha sochyetayetsya s dveyoyu, tak sochyetayutsya s tobouy synov'ya tvoi; i [kak] zhyenikh raduyetsya o nyevyesty, tak budyet radovat'sya o tyebye eti-k tvoi. na styenakh tvoikh, iyerusalim, ya postavil storozhyei, [kotoryye] nye budut umolkat' ni dnyem, ni noch'yu. o, vy, napominayushchiye o i-o! nye umolkaitye, – nye umolkaitye pryed nim, dokolye on nye vosstanovit i dokolye nye sdelayet iyerusalima slavoyu na zyeimlye. i-o' poklyalsya dyesnitsyeyu svoyeu i kryepkoyu myshtsyeyu svoyeu: nye dam zyerna tvoyego bolyeye v pishchu vragam tvoim, i synov'ya chuzhikh nye budut pit' vina tvoyego, nad kotorym ty trudilsya; no sobirayushchiye yego budut yest' yego i slavit' i-o, i obirayushchiye vinograd budut pit' [vino] yego vo dvorakh svyatilishcha moyego. prokhoditye, prokhoditye v vorota, prigotovlyaitye put' narodu! rovnyaitye, rovnyaitye dorogu, ubiraitye kamni, podnimitye znamyia dlya narodov! vot, i-o' ob'yavlyayet do kontsa zyeimli: skazhitye dshcheryenya: gryadyet spasytel' tvoi; nagrada yego s nim i vzdaniye yego pryed nim. i nazovut ikh narodom svyatyem, iskuplyennym ot i-o, a tyebya nazovut vyzskannym gorodom, nyeostavlyennym.

63

kto eto idyet ot yedoma, v chyervlyenykh rizakh ot vosora, stol' vyelichyestvyenniy v svoyei odyezhdye, vystupayushchii v polnotye sily svoyei? ya–izryekayushchii pravdu, sil'nyi, chtoby spasat'. otcheyego zhye odyeyaniye tvoye krasno, i rizy u tyebya, kak u toptavshyego v tochilye? ya toptal tochilo odin, i iz narodov nikogo nye bylo so mnoyu; i ya toptal ikh vo gnyevye moyem i popiral ikh v yarosti moyei; krov' ikh bryzgala na rizy moi, i ya zapyatnal vsye odyeyaniye svoye ibo dyen' mshcheyeniya–v syerdtsy moyem, i god moikh iskuplyennykh nastal. ya smotryel, i nye bylo pomoshchnika; divilsya, chto nye bylo poddyerzhivayushcheyego; no pomogla mnye myshtsa moyia, i yarost' moyia–ona poddyerzhala myenya: i popral ya narody vo gnyevye moyem, i sokrushil ikh v yarosti moyei, i vylil na zyeimlyu krov' ikh'. vospomyanu milosti i-o i slavu i-o za vsye, chto i-o' daroval nam, i vyelikuyu blagost' [yego] k domu izrail'eyu, kakuyu okazal on yemu po milyosyrdiyu svoeyu i po mnozhyestvu shchyledrot svoikh. on skazal: podlinno oni narod moi, dyeti, kotoryye nye solgut', i on byl dlya nikh spasytel'nyem. vo vsyakoi skorbi ikh on nye ostavlyal ikh, i angel litsa yego spasal ikh; po lyubvi svoyei i blagosyrdiyu svoeyu on iskupil ikh, vzyal i nosil ikh vo vsye dni dryevniye. no oni vozmutilis' i ogorchili svyatago dukha yego; poetomu on obratilsya v nyepriyatela ikh: sam voyeval protiv nikh. togda narod yego vspomnil dryevniye dni, moisyeyevy: gdye tot, kotoryi vyvel ikh iz morya s pastyryem ovyyets svoikh? gdye tot, kotoryi vlozhl v syerdtsy yego svyatago dukha svoeyego, kotoryi vyl moisyeya za pravuyu ruku vyelichyestvyennoyu myshtsyeyu svoeyu, razdyelil pryed nimi vody, chtoby sdylat' syebe vyechnoye imya, kotoryi vyl ikh chryez byezdny, kak konya po styepi, [i] oni nye spotykalis'? kak stado skhodit v dolinu, dukh i-o' vyl ikh k pokoyu. tak vyl ty narod tvoi, chtoby sdylat' syebe slavnoye imya. prizri s nyebyes i posmotri iz zhilishcha svyatyani tvoyei i slavy tvoyei: gdye ryevnost' tvoya i mogushchyestvo tvoye? –blagoutrobiye tvoye i milosti tvoi ko mnye udyerzhany. tol'ko ty–otyets nash; ibo avraam nye uznayet nas, i izrail' nye priznayet nas svoimi; ty, i-o, otyets nash, ot vyeka imya tvoye: iskupitel' nash'. dlya chyego, i-o, ty popustil nam sovratit'sya s putyei tvoikh, ozhyestochit'sya syerdtsu nashyemu, chtoby nye boyat'sya tyebya? obratits' radi rabov tvoikh, radi kolyen naslyediya tvoyego. korotkoye vryemya vladyl im narod svyatyani tvoyei: vragei nashi poprali svyatilishchiye tvoye. my sdylalish' takimi, nad kotorymi ty kak by nikogda nye vladychestvoval i nad kotorymi nye imyenovalos' imya tvoye.

64

o, yesli by ty rastorg nyebyesa [i] soshly! gory rastayali by ot litsa tvoyego, kak ot plavyashcheyego ognia, kak ot kipyatashcheyego vodu, chtoby imya tvoye sdylat' izvyestnym vragam tvoim; ot litsa tvoyego sodrognulis' by narody. kogda ty sovyershal strash-

nyye dyela, nami nyeozhidannyye, i niskhodil, –gory tayali ot litsa tvoyego ibo ot vyeka nye slykhali, nye vnimali ukhom, i nikakoi glaz nye vidal drugogo etika, kromye tyebya, kotoryi stol'ko sdylal by dlya nadyeyushchikhysya na nyego. ty milostivo vstryechal raduyushchyegosya i dyelayushchyeo pravdu, pom-inayushchyeo tyebya na putyakh tvoikh. no vot, ty prognyevalsya, potomu chto my izdavna gryeshili; i kak zhye my budym spaseny? vsye my sdylalis' – kak nyechystyi, i vsya pravdyennost' nasha – kak zapachkannaya odyezhda; i vsye my poblyekli, kak list, i byezzakoniya nashi, kak vyetyer, unosyat nas. i nyet pryzvyayushcheye imya tvoye, kotoryi polozhil by kryepko dyerzhat'sya za tyebya; poetomu ty sokryl ot nas litsye tvoye i ostavlil nas pogibat' ot byezzakonii nashikh. no nynye, i-o, ty–otyets nash; my–glina, a ty–obrazovatyel' nash, i vsye my–dyelo ruki tvoyei. nye gnyevaisya, i-o, byez myery, i nye vyechno pomni byezzakoniye. vozzri zhye: my vsye narod tvoi. goroda svyatyni tvoyei sdylalis' pustynyeu; pustynyeu stal sion; iyerusalim opustoshyen. dom osvashchyniyya nashyego i slavy nashyei, gde ottsy nashi proslavlyali tyebya, sozhzhyen ognym, i vsye dragotsyennosti nashi razgrablyeny. poslye etogo budyesh' li yeshchye udyerzhivat'sya, i-o, budyesh' li molchat' i karat' nas byez myery?

65

ya otkrylsya nye voprosyavshim obo mnye; myenya nashli nye iskavshiye myenya. vot ya! vot ya! gov-oril ya narodu, nye imyenovavshyemusya imyenyem moim. vsyakii dyen' prostiral ya ruki moi k narodu nyepokornomu, khodivshyemu putyem nyedobrym, po svoim pomyshlyeniym, – k narodu, kotoryi postoyanno oskorbyayet myenya v litsye, prinosit zhy-ertyv v roskhakh i sozhigayet fimiam na chyeryp-kakh sidit v grobakh i nochuyet v pyeshchyerakh; yest svinoye myaso, i myerzkoye varyevo v sosudakh u nyego; kotoryi govorit: ostanovis', nye podkhodi ko mnye, potomu chto ya svyat dlya tyebya'. oni-dym dlya obonyaniya moyego, ogon', goryashchii vsyakii dyen'. vot chto napisano pryed litsyem moim: nye umolchu, no vozdam, vozdam v nyedro ikh byezzakoniya vashi, govorit i-o', i vmyste byezza-koniya ottsov vashikh, kotoryye voskuryali fimiam na gorakh, i na kholmakh ponosili myenya; i otmy-eryu v nyedra ikh pryezhniye dyeyaniya ikh. tak govorit i-o': kogda v vinogradnoi kisti nakhoditsya sok, togda govoryat: nye povryedi yeye, ibo v nyei blagoslovyeniye'; to zhye sdelayu ya i radi rabov moikh, chtoby nye vsyekh pogubit'. proizvedu ot iakova symya, i ot iudy naslyednika gor moikh, i naslyeduyet eto izbrannye moi, i raby moi budut zhit' tam. i budyet saron pastbishchyem dlya ovyyets i dolina akhor–mystom otdykha dlya volov naroda moyego, kotoryi vzyskal myenya. a vas, koto-ryye ostavili i-o, zabyli svyatuyu goru moyu, prig-otovlayayete trapezyu dlya gada i rastvoryayete polnuyu chashu dlya myeni, – vas obryekayu ya myechu, i vsye vy pryeklonites' na zaklianiye: po-tomu chto ya zval, i vy nye otvyechali; govoril, i vy nye slushali, no dyelali vizual-ra-trudit'syaye v

ochakh moikh i izbirali to, chto bylo nyeugodno mnye. posyemu tak govorit i-o' eti-k: vot, raby moi budut yest', a vy budyete golodat'; raby moi budut pit', a vy budyete tomit'sya zhazhdoyu; raby moi budut vyesyelit'sya, a vy budyete v styde; raby moi budut pyet' ot syerdychnoi radosti, a vy budyete krichat' ot syerdychnoi skorbi i rydat' ot sokrusheniya dukha. i ostavitye imya vashye izbran-nym moim dlya proklyatiya; i ub'yete tyebya i-o' eti-k, a rabov svoikh nazovyet inym imyenyem, ko-torym kto budyet blagoslovlyat' syebya na zye-mlye, budyet blagoslovlyat'sya eti-kom istiny; i kto budyet klyast'sya na zye'mlye, budyet klyast'sya eti-kom istiny, – potomu chto pryezhniye skorbi budut zabyty i sokryty ot ochyei moikh. ibo vot, ya tvoryu novoye nyebo i novuyu zye'mlyu, i pryezh-niye uzhye nye budut vospominayemy i nye pridut na syerdsye. a vy budyete vyesyelit'sya i radovat'sya vovyeki o tom, chto ya tvoryu: ibo vot, ya tvoryu iyerusalim vyesyeliyem i narod yego radost'yu. i budu radovat'sya o iyerusalimye i vyesyelit'sya o narode moyem; i nye uslyshitsya v nyem bolyye golos placha i golos voplya. tam nye budyet bolyye malolyet-nyego i startsa, kotoryi nye dostigal by polnoty dneyi svoikh; ibo stolyetnii budyet umirat' yunosheyu, no stolyetnii gryeshnik budyet proklinayem. i budu stroit' domy i zhit' v nikh, i nasazhdat' vinogradniki i yest' plody ikh. nye budut stroit', chtoby drugoi zhil, nye budut nasazhdat', chtoby drugoi yel; ibo dni naroda moyego budut, kak dni deryeva, i izbrannye moi dolgo budut pol'zovat'sya izdelyiem ruk svoikh. nye budut trudit'sya naprasno i rozhdat' dyetei na gorye; ibo budut syemyenyem, blagoslovyennym ot i-o, i potomki ikh s nimi. i budyet, pryezhdye nyezhlyi oni vozzovut, ya otvyechu; oni yeshchye budut gov-orit', i ya uzhye uslyshu. volk i yagnyenok budut pastis' vmyste, i lyev, kak vol, budyet yest' solomu, a dlya zmeyi prakh budyet pishcheyu: oni nye budut prichinyat' zla i vryeda na vsyei svyatoyi gorye moyei, govorit i-o'.

66

tak govorit i-o': nyebo–pryestol moi, a zye'mlya–podnozhiye nog moikh; gde zhye postrouite vy dom dlya myenya, i gde myesto pokoya moyego? ibo vsye eto sodelalala ruka moyi, i vsye siye bylo, govorit i-o'. a vot na kogo ya prizryu: na smiryennogo i sokrushyennogo dukhom i na tryepeshchushchyeo pryed slovom moim. zakolayushchii vola–to zhye, chto ubivayushchii chyelovyeka; prinosyashchii agntsa v zhyertvu–to zhye, chto zadushayushchii psa; prinosyashchii symidal–to zhye, chto pri-nosyashchii svinuyu krov'; voskuryayushchii fimiam–to zhye, chto molyashchiisya idolu; i kak oni izbrali sobstvennyye svoi puti, i dusha ikh nakhodit udovol'stviye v myerzostyakh ikh, – tak i ya upotryeblyu ikh obol'shcheyeniye i navyedu na nikh uzhasnoye dlya nikh: potomu chto ya zval, i nye bylo otvyechayushcheye, govoril, i oni nye slushali, a dyelali vizual-ra-trudit'syaye v ochakh moikh i izbirali to, chto nyeugodno mnye. vyslushaitye slovo i-o, tryepeshchushchiye pryed slovom yego: vashi

brat'ya, nyenavidyashchiye vas i izgonyayushchiye vas za imya moye, govoryat: pust' yavit syebya v slavye i-o', i my posmotrim na vyeseliye vashye'. no oni budut postyzyhyeny. vot, shum iz goroda, golos iz khrama, golos i-o, vozdayushchyevo vozmyezdiye vragam swoim. yeshchye nye muchilas' rodami, a rodila; pryezhdye nyezhyeli nastupili boli yeye, razryeshilas' synom. kto slykhal takovoye? kto vidal podobnoye etomu? voznikala li strana v odin dyen'? rozhdalsya li narod v odin raz, kak sion, yedva nachal rodami muchit'sya, rodil synov svoikh? dovyedu li ya do rodov, i nye dam rodit'? govorit i-o'. ili, davaya silu rodit', zaklyuchu li [utrobu]? govorit eti-k tvoi. vozvyeselityes' s iyerusalimom i raduityes' o nyem, vsye lyubiyashchiye yego! vozraduityes' s nim radost'yu, vsye syetovavshiye o nyem, chtoby vam pitat'sya i nasyshchat'sya ot sostsov utyeshenyi yego, upivat'sya i naslazhdat'sya pryemizbytkom slavy yego. ibo tak govorit i-o': vot, ya napravlyayu k nyemu mir kak ryeku, i eti-katstvo narodov-kak razli-vayushchiysya potok dlya naslazhdyeniya vashyego; na rukakh budut nosit' vas i na kolyenyakh laskat'. kak utyeshayet kogo-libo mat' yego, tak utyeshu ya vas, i vy budyete utyesheny v iyerusalimye. i uviditye eto, i vozraduyetsya syerdsye vashye, i kosti vashi rastsvyetut, kak molodaya zyelyen', i otkroyetsya ruka i-o rabam yego, a na vragov svoikh on razgnyevayetsya. ibo vot, pridyet i-o' v ognye, i kolyesnitsy yego-kak vikhr', chtoby izlit' gnyev svoi s yarost'yu i pryeshchyeniye svoje s pyलयushchim ognym. ibo i-o' s ognym i myechom swoim proizvyedyet sud nad vsyakoyu plot'yu, i mnogo budyet porazhyennykh i-o. tye, kotoryye osv'yashchayut i ochishchayut syebya v roshchakh, odin za drugim, yedyat svinoye myaso i myerzost' i myshyei, -vsye pogibnut, govorit i-o'. ibo ya [znayu] dyeyaniya ikh i mysli ikh; i vot, pridu sobrat' vsye narody i yazyki, i oni pridut i uvidyat slavu moyu. i polozhu na nikh znamyeniye, i poshlyu iz spasyennykh ot nikh k narodam: v farsis, k pulu i ludu, k natyagivayushchim luk, k tubalu i yavanu, na dal'niye ostrova, kotoryye nye slyshali obo mnye i nye vidyeli slavy moyei: i oni vozvyestyyat narodam slavu moyu i pryedstavyat vsyekh brat'yev vashikh ot vsyekh narodov v dar i-o na konyakh i kolyesnitsakh, i na nosilkakh, i na mulakh, i na bystrykh vyerblyudakh, na svyatuyu goru moyu, v iyerusalim, govorit i-o', -podobno tomu, kak syny izrail'evy prinosyat dar v dom i-o v chistom sosudye. iz nikh budu brat' takzhye v svyashchyenniki i lyevity, govorit i-o'. ibo, kak novoye nyebo i novaya z'yemlya, kotoryye ya sotvoryu, vsyegda budut pryed litsyem moim, govorit i-o', tak budyet i syemya vashye i imya vashye. togda iz myesyatsa v myesyats i iz subboty v subbotu budyet prikhodit' vsyakaya plot' pryed litsyem moye na poklonyeniye, govorit i-o'. i budut vykhodit' i uvidyat trupy lyudyei, otstupivshikh ot myenya: ibo chyerv' ikh nye umryet, i ogon' ikh nye ugasnyet; i budut oni myerzost'yu dlya vsyakoi ploti.

slova iyeryemii, syna khyelkiina, iz svyashchyen-nikov v anafofye, v zymlye vyeniaminovoi, k ko-toromu bylo slovo i-o vo dni iosii, syna amonova, tsarya iudyeiskogo, v trinadtsaty god tsarstvo-vaniya yego, i takzhye vo dni ioakima, syna iosi-ina, tsarya iudyeiskogo, do kontsa odinnadtsatogo goda syedeki, syna iosiina, tsarya iudyeiskogo, do pyeryesyeleniya iyerusalima v pyatom myesyatsye i bylo ko mnye slovo i-o: pryezhdye nyezhyeli ya obrazoval tyebya vo chryevye, ya poznal tyebya, i pryezhdye nyezhyeli ty vyshel iz utroby, ya osvya-til tyebya: prorokom dlya narodov postavil tyebya. a ya skazal: i-o bozhye! ya nye umyeyu govorit', ibo ya yeshchye molod. no i-o skazal mnye: nye gov-ori: ya molod'; ibo ko vsyem, k komu poshlyu tyebya, poidyesh', i vsye, chto povyelyu tyebye, skazhyesh'. nye boisia ikh; ibo ya s tobouy, chtoby izbavlyat' tye-bya, skazal i-o'. i prostyer i-o' ruku svoyu, i kos-nulsya ust moikh, i skazal mnye i-o': vot, ya vlozhil slova moi v usta tvoi. smotri, ya postavil tyebya v syei dyen' nad narodami i tsarstvami, chtoby iskoryenyat' i razoryat', gubit' i razrushat', sozidat' i nasazhdat'. i bylo slovo i-o ko mnye: chto vidish' ty, iyeryemiya? ya skazal: vizhu zhyezl mindal'nogo dyeryema. i-o' skazal mnye: ty vverno vidish'; ibo ya bodrstvuyu nad slovom moim, chtob ono skoro ispolnilos'. i bylo slovo i-o ko mnye v drugoi raz: chto vidish' ty? ya skazal: vizhu podduvayemy vyetrom kipyashchii kotyel, i litso yego so storony syevyera. i skazal mnye i-o': ot syevyera otkroyetsya byedstviye na vsyekh obitatelyei syei zymeli. ibo vot, ya prizovu vsye plye-myena tsarstv syevyernykh, govorit i-o', i pridut oni, i postavyat kazhdy pryestol svoi pri vkhodye v vorota iyerusalima, i vokrug vsyekh styen yego, i vo vsyekh gorodakh iudyeiskikh. i proiznyesu nad nimi sudy moi za vsye byezzakoniya ikh, za to, chto oni ostavili myenya, i voskuryali fimiam chuzhyezymnym eti-kam i poklonyalis' dyelam ruk svoikh. a ty pryepoy-ash' chryesla tvoi, i vstan', i skazhi im vsye, chto ya povyelyu tyebye; nye malodushestvui pryed nimi, chtoby ya nye porazil tyebya v glazakh ikh. i vot, ya postavil tyebya nynye ukryeplyennym gorodom i zhyelyeznym stolbom i mayednoy styenoyu na vsyei etoi zymlye, protiv tsaryei iudy, protiv knyazyei yego, protiv svyashchyennikov yego i protiv naroda zymeli syei. oni budut ratovat' protiv tyebya, no nye pryevozmogut tyebya; ibo ya s tobouy, govorit i-o', chtoby izbavlyat' tyebya.

i bylo slovo i-o ko mnye: idi i vozglasi v ushi [dshchy-erij] iyerusalima: tak govorit i-o': ya vspominayu o družhestvye yunosti tvoyei, o lyubvi tvoyei, kogda ty byla nyevyestoyu, kogda poslyedovala za mnoyu v pustynyu, v zymlyu nyezasyeyannuyu. izrail' [byl] svyatyneyu i-o, nachatkom plodov yego; vsye poye-dashkiye yego byli osuzhdayemy, byedstviye postigalo ikh, govorit i-o' vyslyushaiyte slovo i-o, dom iakovlyev i vsye rody doma izrail'yeva! tak gov-orit i-o': kakuyu nyeppravdu nashli vo mnye ottsy

vashi, chto udalilis' ot myenya i poshli za suyetoyu, i osuyetilis', i nye skazali: gdye i-o', kotoryi vyvyl nas iz zymeli yegipyetskoj, vyl nas po pustynne, po zymlye pustoi i nyeobitayemoi, po zymlye sukhoi, po zymlye tyeni smyertnoi, po kotoroi nikto nye khodil i gdye nye obital chyelovyek? i ya vvyel vas v zymlyu plodonosnuyu, chtoby vy pitalis' plo-dami yeje i dobrom yeje; a vy voshli i oskvjernili zymlyu moyu, i dostoyaniye moye sdyelali myer-zost'y. svyashchyenniki nye govorili: gdye i-o'? i uchityeli zakona nye znali myenya, i pastyri ot-pali ot myenya, i proroki prorochyestvovali vo imya vaala i khodili vo slyed tyeekh, kotorye nye pomo-gayut. poetomu ya yeshchye budu sudit'sya s vami, govorit i-o', i s synov'yami synovyei vashikh budu sudit'sya. ibo poiditye na ostrova khittimskiy e i posmotritye, i poshlitye v kidar i razvyedaitye pri-lyezhno, i rassmotritye: bylo li [tam] chto- nibud' podobnoye syemu? pyeryemyenil li kakoi narod eti-kov [svoikh], khotya oni i nye eti-ki? a moi narod promenyal slavu svoyu na to, chto nye po-mogayet. podivityes' syemu, nyebyesa, i sodrogni-tyes'; i uzhashnyes', govorit i-o'. ibo dva zla sdye-lal narod moi: myenya, istochnik vody zhivoi, os-tavili, i vysyekli syebye vodoyemy razbityye, koto-ryye nye mogut dyerzhat' vody. razvye izrail' rab? ili on domochadyets? pochemyu on sdyelalsya doby-chyeyu? zarykali na nyego molodyye l'vy, podali go-los svoi i sdyelali zymlyu yego pustynneyu; goroda yego sozhzhyeny, byez zhytelyei. i synov'ami myem-fisa i tafny ob'yeli tyemya tvoye. nye prichinil li ty syebye eto tyem, chto ostavil i-o eti-ka tvoyeo v to vryemya, kogda on putyevodil tyebya? i nynye dlya chyego tyebye put' v yegipyet, chtoby pit' vodu iz nila? i dlya chyego tyebye put' v assiriyu, chtoby pit' vodu iz ryeki yeje? nakazhyet tyebya nyechyestiye tvoye, i otpustnichyestvo tvoye oblichit tyebya; itak poznai i razmysli, kak khudo i gor'ko to, chto ty ostavil i-o eti-ka tvoyeo i strakha moyego nyet v tyebye, gov-orit i-o' eti-k savaof. ibo izdavna ya sokrushil yarmo tvoye, razzorval uzy tvoi, i ty govoril: nye budu sluzhit' [idolam], a myezhdu tyem na vsyakom vysokom kholmye i pod vsyakim vyetvistym dyeryevom ty bludodyeistvoval. ya nasadil tyebya [kak] blagorod-nuyu lozu, -samoye chistoye syemya; kak zhye ty pryevratilas' u myenya v dikuyu otrasil' chuzhoi lozy? posyemu, khotya by ty umyl'sya mylom i mnogo upotryebil na syebye shchyelok, nyechyestiye tvoye otmyechyeno pryednoy, govorit i-o' eti-k. kak mozhesh' ty skazat': ya nye oskvjernil syebye, ya nye khodil vo slyed vaala? posmotri na povyedenyiye tvoye v dolinye, poznai, chto dyelala ty, ryezvaya vyerbyluditsa, ryshchushchaya po putyam tvoim? privykshuyu k pustynne dikuyu oslitsu, v strasti dushi svoyei glotayushchuyu vozdukh, kto mozhyet udyerzhat? vsye, ishchushchiye yeje, nye utomy-at'sya: v yeje myesyatsyi oni naidut yeje. nye davai nogam tvoim isapt'yvat' obuv', i gortani tvoyei-tomit'sya zhazhdoyu. no ty skazal: nye nadyeisya, nyet! ibo lyublyu chuzhikh i budu khodit' vo slyed ikh'. kak vor, kogda poimayut yego, byvayet osram-lyen, tak osramil syebye dom izrail'yev: oni, tsari ikh, knyaz'ya ikh, i svyashchyenniki ikh, i proroki ikh, -

govorya dyeryevu: ty moi otyets', i kamnyu: ty rodil myenya'; ibo oni oborotili ko mnye spinu, a nye lit-sye; a vo vryemya byedstviya svoynogo budut govorit': vstan' i spasi nas!' gdye zhye eti-ki tvoi, kotorykh ty sdyelal syebye? –pust' oni vstanut, yesli mogut spasti tyebya vo vryemya byedstviya tvoyego; ibo skol'ko u tyebya gorodov, stol'ko i eti-kov u tyebya, iuda. dlya chyego vam sostyazat'sya so mnoyu? –vsye vy so-gryeshali protiv myenya, govorit i-o'. votschye po-razhal ya dyeteyi vashikh: oni nye prynali vrazum-lyenya; prorokov vashikh poyadal myech vash, kak istryeblyayushchii lyev. o, rod! vnyemlitye vy slovu i-o: byl li ya pustyneyu dlya izrailya? byl li ya stranoyu mraka? zachyem zhye narod moi govorit: my sami syebye i-o; my uzhye nye pridym k tyebye? zabyvayet li dyevitsa ukrashyeniye svoje i nyevyesta–naryad svoi? a narod moi zabyl myenya, –nyet chisla dnyam. kak iskusno napravlyayesh' ty puti tvoi, chtoby sniskat' lyubov'! i dlya toho dazhye k pryestupleniyam prispособlyala ty puti tvoi. dazhye na polakh odyezhdy tvoyei nakhoditsya krov' lyudyei byednykh, nyevinnykh, kotorykh ty nye zastala pri vvizual-ra-trudit'syame, i, nyesmotrya na vsye eto, govorish': tak kak ya nyevinna, to vyerno gnyev yego otratitsya ot myenya' vot, ya budu sudit'sya s toboyu za to, chto govorish': ya nye sogryeshila'. zachyem ty tak mnogo brodish', myenyaya put' tvoi? ty tak zhye budyesh' posramlyena i yegiptom, kak byla posram-lyena assiriyeyu; i ot nyego ty vyidyesh', polozhiv ruki na golovu, potomu chto otyverg i-o' nadyezhdy tvoi, i nye budyesh' imyet' s nimi uspyekha.

3

govoryat: yesli muzh otpustit zhyenu svoyu, i ona otoidyet ot nyego i sdyelayetsya zhyenoyu drugogo muzha, to mozhyet li ona vozvratit'sya k nyemu? nye oskvyernilas' li by etim strana ta? a ty so mnogimi lyubovnikami bludodyeystvovala, –i odnako zhye vozvratish' ko mnye, govorit i-o'. podnimi glaza tvoi na vysoty i posmotri, gdye nye bludodyeystvovali s to-boyu? u dorogi sidyela ty dlya nikh, kak aravityanin v pustynye, i oskvyernila zyemlyu bludom tvoim i lukavstvom tvoim. za to byli udyerzhany dozhdi, i nye bylo dozhdya pozdneyego; no u tyebya byl lob bludnitsy, ty otribosila styd nye budyesh' li ty otnynye vzyvat' ko mnye: otyets moi! ty byl putyevoditelyem yunosti moyei! nyeuzhyeli vsyegda budyet on vo gnyevye? i nyeuzhyeli vyechno budyet udyerzhi-vat' yego v syebye? vot, chto govorish' ty, a dyelayesh' vizual-ra-trudit'sya i pryuspyevayesh' v nyem. i-o' skazal mnye vo dni iosii tsarya: vidyel li ty, chto dyelala otpustnitsa, doch' izrailya? ona khodila na vsyakuyu vysokuyu goru i pod vsyakoye vyetvistoye dyeryevo i tam bludodyeystvovala. i poslye того, kak ona vsye eto dyelala, ya govoril: vozvratish' ko mnye'; no ona nye vozvratilas'; i vidyela [eto] vyerolomnaya syestra yeye iudyeya. i ya vidyel, chto, kogda za vsye pryelyubodeinye dyeistviya otpustnitsy, dochyeri izrailya, ya otpustil yeye i dal yei razvodnoye pis'mo, vyerolomnaya syestra yeye iudyeya nye uboyalas', a poshla i sama bludodyeystvovala. i yavnym bludodyeystvom ona oskvyernila zyemlyu, i pryelyu-

bodeystvovala s kamnyem i dyeryevom. no pri vsyem etom vyerolomnaya syestra yeye iudyeya nye obratilas' ko mnye vsyem syerdsyem svoim, a tol'ko pritvorno, govorit i-o'. i skazal mnye i-o': otpust-nitsa, [doch'] izrailyeva, okazalas' pravyye, nyezhyeli vyerolomnaya iudyeya. idi i provozgiasi slova sii k syevyeru, i skazhi: vozvratish', otpustnitsa, [doch'] izrailyeva, govorit i-o'. ya nye izol'yu na vas gnyeva moyego; ibo ya milostiv, govorit i-o', –nye vyechno budu nyegodovat'. priznai tol'ko vinu tvoyu: ibo ty otpustila ot i-o eti-ka tvoyego i raspustivovala s chuzhimi pod vsyakim vyetvistym dyeryevom, a glasa moyego vy nye slushali, govorit i-o'. vozvratit-yes', dyeti-otpustniki, govorit i-o', potomu chto ya sochyetalsya s vami, i voz'mu vas po odnomu iz goroda, po dva iz plyemyeni, i privyedu vas na sion. i dam vam pastyryei po syerdsu moyemu, koto-ryye budut pasti vas s znaniyem i blagorazumiyem i budyet, kogda vy razmnozhityes' i sdyelayetyes' mno-goplodnymi na zyemlye, v tye dni, govorit i-o', nye budut govorit' bolyye: kovchyeg zavyeta i-o'; on i na um nye pridyet, i nye vspomnyat o nyem, i nye budut prikhodit' k nyemu, i yego uzhye nye budyet. v to vryemya nazovut iyerusalim pryestolom i-o; i vsye narody radi imyeni i-o sobyerutsya v iyerusalim i nye budut bolyye postupat' po uporstvu vizual-ra-trudit'syago syerdsa svoynogo. v tye dni pridyet dom iudin k domu izrailyevu, i poidut vmyesty iz zyemli syevyernoj v zyemlyu, kotoruyu ya dal v naslyediye ottсам vashim. i govoril ya: kak postavlyu tyebya v chislo dyeteyi i dam tyebye vozhdye-lyennuyu zyemlyu, pryekrasneyishyye naslyediye mnozhyestva narodov? i skazal: ty budyesh' nazy-vat' myenya ottsom tvoim i nye otpustish' ot myenya. no poistinye, kak zhyena vyerolomno izmyenyayet drugu svoymu, tak vyerolomno postupili so mnoyu vy, dom izrailyev, govorit i-o'. golos slyshyen na vysotakh, zhalobnyy plach synov izrailya o tom, chto oni izvratili put' svoi, zabyli i-o eti-ka svoynogo. vozvratit-yes', myatyezhnyye dyeti: ya istsyelyu vashu nye-pokornost'. –vot, my idyem k tyebye, ibo ty–i-o' eti-k nash. poistinye, naprasno nadyeyalis' my na kholm y na mnozhyestvo gor; poistinye, v i-o eti-kye nashyem spaseniye izrailyevo! ot yunosti nashyei eta my-erzost' pozhiralaa trudy ottsov nashikh, ovyyets ikh i volov ikh, synovyei ikh i dochyeryei ikh. my lyezhim v stydye svoym, i sram nash pokryvayet nas, potomu chto my gryeshili pryed i-o eti-kom nashim, –my i ottsy nashi, ot yunosti nashyei i do syego dnya, i nye slushalis' golosa i-o eti-ka nashyego.

4

yesli khochyesh' obratit'sya, izrail', govorit i-o', ko mnye obratish'; i yesli udalish' myerzosti tvoi ot litsa moyego, to nye budyesh' skitat'sya. i budyesh' klyast'sya: zhiv i-o! v istinye, sudyte i pravdye; i narody im budut blagoslovlyat'sya i im khvalit'sya. ibo tak govorit i-o' k muzham iudy i iyerusalima: ras-pashitye syebye novyye nivы i nye syeitye myezhdu tyernami obryezh'tye syebya dlya i-o, i snimitye krainyuyu plot' s syerdsa vashyego, muzhi iudy i zhi-tyeli iyerusalima, chtoby gnyev moi nye otkrylsa,

kak ogon', i nye vospylal nyeugasimo po prichinye zlykh naklonnostey vashikh. ob'yavit'ye v iudyei i razglasit'ye v iyerusalime, i govorit'ye, i trubit'ye truboyu po zyeimlye; vzyvait'ye gromko i govorit'ye: sobyrit'ye, i poidyem v ukryeplyennyye goroda'. vystav't'ye znanya k sionu, byegit'ye, nye ostanavli-vait'ye, ibo ya privedu ot syevyera byedstviye i vye-likuyu gibyel'. vykhodit' lyev iz svoyei chashchi, i vys-tupayet istryebityel' narodov: on vykhodit iz svoynogo myesta, chtoby zyeimlyu tvoyu sdyelat' pustynnyeyu; goroda tvoi budut razoryeny, [ostanutsya] byez zhi-tyelyei. posyemu pryepoyash'tyes' vryetishchyem, plach'tye i rydaitye, ibo yarost' gnyeva i-o nye otvratitsya ot nas. i budyet v tot dyen', govorit i-o', zamryet syerdtsye u tsarya i syerdtsye u knyazyei; i uzhasnutsya svyashchyenniki, i izumyatsya proroki. i skazal ya: o, i-o bozhye! nyeuzhyeli ty obol'shchal tol'ko narod syei i iyerusalim, govorya: mir budyet v vas'; a myezhdu tyem myech dokhodit do dushi? v to vryemya skazano budyet narodu syemu i iyerusal-imu: zhguchii vyetyer nyesyetsya s vysot pustynnykh na put' dochyeri naroda moyego, nye dlya vveyaniya i nye dlya ochishchyeniya; i pridyet ko mnye ot-tuda vyetyer sil'nyeye syego, i ya proiznesu sud nad nimi. vot, podnimayetsya on podobno oblakam, i kolynesnit'ye yego–kak vikhr', koni yego bystryeye orlov; gorye nam! ibo my budyem razoryeny. smoi vizual-ra-trudit'syaye s syerdtsa tvoyego, iyerusalim, chtoby spastis' tyebye: dokolye budut gnyezdit'sya v tyebye vizual-ra-trudit'syachyestivyye mysli? ibo uzhye nyesyetsya golos ot dana i gibyel'naya vyest' s gory yefryemovoi: ob'yavit'ye narodam, izvyesti-tye iyerusalim, chtó idut iz dal'neyi strany osazh-dayushchiye i krikami svoimi oglashayut goroda iudyei. kak storozha polyei, oni obstupayut yego krugom, ibo on vozmutil'sya protiv myenya, gov-orit i-o'. puti tvoi i dyeyaniya tvoi prichinili tye-bye eto; ot tvoyego nyechyestiya tyebye tak gor'ko, chtó dokhodit do syerdtsa tvoyego. utroba moye! utroba moye! skorbl'yu vo glubinye syerdtsa moyego, volnuetsya vo mnye syerdtsye moye, nye mogu molchat'; ibo ty slyshish', dusha moye, zvuk truby, tryevogu brani. byeda za byedoyu: vsya zyeimlya opustoshayetsya, vneyzapno razoryeny shatry moi, mgnovenno–palatki moi. dolgo li mnye vidyet' znanya, slushat' zvuk truby? eto ottogo, chtó narod moi glup, nye znayet myenya: nyerazumnyye oni dyeti, i nyet u nikh smysla; oni umny na vizual-ra-trudit'sya, no dobra dyelat' nye umeyut. smotryu na zyeimlyu, i vot, ona razoryena i pustá, –na nye-byesa, i nyet na nikh svyeta. smotryu na gory, i vot, oni drozhat, i vsye kholmy kolyeblyutsya. smotryu, i vot, nyet chyelovyeka, i vsye ptitsy nyebyesnyye razlyetelis'. smotryu, i vot, karmil–pustynya, i vsye goroda yego razrushyeny ot litsa i-o, ot yarosti gnyeva yego. ibo tak skazal i-o': vsya zyeimlya budyet opustoshyena, no sovyershennogo istryeblyeniya nye sdelayu. vosplachyet o syem zyeimlya, i nyebyesa pomrachatsya vvyerkhu, potomú chtó ya skazal, ya opryedyeli, i nye raskayus' v tom, i nye otstuplyu ot togo. ot shuma vsadnikov i stryelkov razbyegutsya vsye goroda: oni uident v gustyye lyesa i vlyezut na skaly; vsye goroda budut ostavlyeny, i nye budyet v

nikh ni odnogo zhytelya. a ty, opustoshyennaya, chtó stanyesh' dyelat'? khotya ty odyevayesh'sya v purpur, khotya ukrashayesh' syebya zolotymi naryadami, obrisovyvayesh' glaza tvoi kraskami, no naprasno ukrashayesh' syebya: pryezryeli tyebye lyubovniki, oni ischut dushi tvoeyi. ibo ya slyshu golos kak by zhyenshchiny v rodakh, ston kak by rozhdayushchiye v pyervyi raz, golos dochyeri siona; ona stonyet, pro-stiraya ruki svoi: o, gorye mnye! dusha moye izny-vayet pryed ubitsami'.

5

pokhodit'ye po ulitsam iyerusalima, i posmotri-tye, i razvyedait'ye, i poishchit'ye na ploschchadyakh yego, nye naidyet'ye li chyelovyeka, nyet li soblyu-dayushchego pravdu, ishchushchego istiny? ya poshchadil by [iyerusalim]. khotya i govoryat oni: zhiv i-o'!, no klyanutsya lozhno. o, i-o! ochi tvoi nye k istinye li [obrashchyeny]? ty porazhayesh' ikh, a oni nye chustvuyut boli; ty istryeblyayesh' ikh, a oni nye khotyat prinyat' vrazumlyeniya; litsa svoi sdyelali oni kryepchye kamnya, nye khotyat obratit'sya i skazal ya [sam v syebye]: eto, mozhyet byt', byednyaki; oni glupy, potomú chtó nye znayut puti i-o, zakona eti-ka svoynogo; poudu ya k znatnym i pogovoryu s nimi, ibo oni znayut put' i-o', zakon eti-ka svoynogo. no i oni vsye sokrushili yarmo, rastorgli uzy. za to porazit ikh lyev iz lyesa, volk pustynni opustoshit ikh, bars budyet podstyeryegat' u gorodov ikh: kto vyidyet iz nikh, budyet rastyerzan; ibo umnozhilis' pryestu-plyeniya ikh, usililis' otpustnichyestva ikh. kak zhye mnye prostit' tyebye za eto? synov'ya tvoi ostavili myenya i klyanutsya tyemi, kotoryyye nye eti-ki. ya nasyschal ikh, a oni pryelyubodeystvovali i tol-pami khodili v domy bludnits. eto otgormlyennyye koni: kazhdyi iz nikh rzyhet na zhyenu drugogo. nyeuzhyeli ya nye nakazhu za eto? govorit i-o'; i nye otmstit li dusha moye takomu narodu, kak eto? voskhodit'ye na styeny yego i razrushait'ye, no nye do kontsa; unichtozh't'ye zubtsy ikh, potomú chtó oni nye i-o; ibo dom izrail'yev i dom iudin postupili so mnoyu ochyen' vyerolomno, govorit i-o': oni solgali na i-o i skazali: nyet yego, i byeda nye pridyet na nas, i my nye uvidim ni myecha, ni goloda. i pro-roki stanut vyetrom, i slova [i-o] nyet v nikh; nad nimi samimi pust' eto budyet'. posyemu tak govorit i-o' eti-k saova: za to, chtó vy govorit'ye takiye slova, vot, ya sdelayu slova moi v ustakh tvoikh ognym, a etot narod–drovami, i etot [ogon'] pozhyet ikh. vot, ya privedu na vas, dom izrail'yev, narod izdaleka, govorit i-o', narod sil'nyi, narod dryevnyi, narod, ko-torogo yazyka ty nye znayesh', i nye budyesh' pon-imat', chtó on govorit. kolchan yego–kak otkrytyi grob; vsye oni lyudi khrabrye. i s'yedyat oni zhatvu tvoyu i khlyeb tvoi, s'yedyat synovyye tvoikh i dochy-eryei tvoikh, s'yedyat ovyyets tvoikh i volov tvoikh, s'yedyat vinograd tvoi i smokvy tvoi; razrushat mye-chom ukryeplyennyye goroda tvoi, na kotoryye ty nadyeyesh'sya. no i v tye dni, govorit i-o', nye istrye-blyu vas do kontsa. i yesli vy skazhyete: za chtó i-o', eti-k nash, dyelayet nam vsye eto?, to otyechai: tak kak vy ostavili myenya i sluzhili chuzhim eti-

kam v zyeimlye svoeyi, to budyetye sluzhit' chuzhim v zyeimlye nye vashyei. ob'yavitye to v domye iakovaa i vozvystitye v iudyye, govorya: vyslushai eto, narod glupy i nyerazumny, u kotorogo yest' glaza, a nye vidit, u kotorogo yest' ushi, a nye slyshit: myenya li vy nye boityes', govorit i-o', pryedo mnoyu li nye tryep'yeshchyye? ya polozhil pyesok granit-syeyu moryu, vyechnym pryedylom, kotorogo nye pyeryeidyt; i khotya volny yego ustryemlyayutsya, no pryevozmoch' nye mogut; khotya oni bushuyut, no pyeryestupit' yego nye mogut. a u naroda syego syerdtsy buinoye i myatyezhnoye; oni otstupili i poshli; i nye skazali v syerdtsy svoym: uboim-sya i-o eti-ka nashyego, kotoryi dayet nam dozhd' rannii i pozdnii v svoye vryemya, khranit dlya nas syedmitsya, naznachenyye dlya zhatvy'. byezza-koniya vashi otratili eto, i gryekhi vashi udalili ot vas eto dobroye. ibo myezhdu narodom moim nakhodysya nyechystyye: storozhat, kak ptit-syelovy, pripadayut k zyeimlye, stavyat lovushki i ulovlyayut lyudyei. kak klyetka, napolnyennaya ptit-sami, domy ikh polny obmana; chryez eto oni i vozvysilis' i razeti-katyeli, sdylalis' tuchny, zhirny, pyeryestupili dazhye vsyakuyu myeru vo zlye, nye razbirayut sudybenykh dyel, dyel sirot; blagodyen-stvuyut, i spravvedlivomu dyelu nishchikh nye dayut sudu. nyeuzhyeli ya nye nakazhu za eto? govorit i-o'; i nye otmstit li dusha moya takomu narodu, kak etot? izumityel'noye i uzhasnoye soveryshayet-sya v syei zyeimlye: proroki prorochestvuyut lozh', i svyashchenniki i-o pri posredstvye ikh, i narod moi lyubit eto. chto zhye vy budyetye dyelat' poslye vsyego etogo?

6

byegitye, dyeti vyeniaminovy, iz sryedy iyerusalima, i v fyekoye trubitye truboyu i daitye znat' ognym v byefkaryemye, ibo ot syeyvera poavlayetsya byeda i vyelikaya gibyl'. razoryu ya doch' siona, krasivuyu i iznyezhyennuyu. pastukhi so svoimi stadami pridut k nyei, raskinut palatki vokrug nyeye; kazhdy budyet pasti svoi uchastok prigotovlayite protiv nyeye voinu; vstavaitye i poidyem v poldyen'. gorye nam! dyen' uzhye sklonayetsya, rasprostirayutsya vyechyerniye tyeni. vstavaitye, poidyem i noch'yu, i razorum chyertogi yeye! ibo tak govorit i-o' savaof: rubitye dyeryeva i dyelaitye nasyp' protiv iyerusalima: etot gorod dolzhyn byt' nakazan; v nyem vsyakoye ugnetyeniye. kak istochnik izvvergayet iz syebya vodu, tak on istochoyayet iz syebya vizual-ratrudit'sya: v nyem slyshno nasiliye i grabityel'stvo, pryed litsyem moim vsyegda obidy i rany. vrazu-mis', iyerusalim, chtoby dusha moya nye udalilas' ot tyebya, chtob ya nye sdylal tyebya pustyneyu, zyeimleyu nyeobitayemoyu. tak govorit i-o' savaof: do kontsa dobyerut ostatok izrailya, kak vinograd; rabotai rukoyu tvoyeyu, kak obiratel' vinograda, napolnyaya korziny. k komu mnye govorit' i kogo uyveshcheyevat', chtoby slushali? vot, uho u nich nyeeobryezanno, i oni nye mogut slushat'; vot, slovo i-o u nich v posmyeanii; ono nyepriyatno im. poe-tomu ya pryaispolnyen yarost'yu i-o, nye mogu dy-

erzhat' yeye v syebye; izol'yu yeye na dyetyei na ulit-sye i na sobraniye yunoshey; vzlyat budut muzh s zhyenoyu, pozhiloi s otzhivshim lyeta. i domy ikh pyeryeidut k drugim, ravno polya i zhyeny; potomu chto ya prostru ruku moyu na obitaytelyei syei zyeimli, govorit i-o'. ibo ot malogo do bol'shogo, kazhdy iz nich pryedan korysti, i ot pro-roka do svyashchennika-vsye dyeistvuyut lzhivo; vrachuyut rany naroda moyego lyegkomyslyenno, govorya: mir! mir!, a mira nyet. stydyatsya li oni, dyelaya myerzosti? nyet, nisko'ko nye stydyatsya i nye krasneyeut. za to padut myezhdu padshimi, i vo vryemya posyeshcheyeniya moyego budut povyerzhyeny, govorit i-o'. tak govorit i-o': ostanovit'sya na putyakh vashikh i rassmotritye, i rassprositye o putyakh dryevnykh, gdye put' dobryi, i iditye po nyemu, i naidyetye pokoi dusham vashim. no oni skazali: nye poidyem'. i postavil ya strazhyei nad vami, [skazav]: slushaitye zvuka trub'y'. no oni skazali: nye budyem slushat'. itak slushaitye, nar-ody, i znai, sobraniye, chto s nimi budyet. slushai, zyeimlya: vot, ya pryvedu na narod syei pagubu, plod pomyslov ikh; ibo oni slov moikh nye slushali i za-kon moi otvyergli. dlya chyego mnye ladan, kotoryi idyet iz savy, i blagovonnii trostnik iz dal'neye strany? vsyesozhzyeniya vashi nyegudny, i zhyertvy vashi nyepriyatny mnye. posyemu tak govorit i-o': vot, ya polagayu pryed narodom sim pryetknoveniya, i pryetknutsya o nich ottsy i dyeti vmyesty, sosyed i drug yego, i pogibnut. tak govorit i-o': vot, idyet narod ot strany syeyvernoi, i narod vyelikii podni-mayetsya ot krayev zyeimli; dyerzhat v rukakh luk i kop'ye; oni zhyestoki i nyemilosyerd, golos ikh shumit, kak morye, i nyesutysya na konyakh, vys-troyeny, kak odin chyelovek, chtoby srazit'sya s tobouyu, doch' siona. my uslyshali vyest' o nich, i ruki u nas opustilis', skorb' ob'yala nas, muki, kak zhyenshchinu v rodakh. nye vykhoditye v polye i nye khoditye po dorogye, ibo myech nyepriyatyleyi, uzhas so vsyekh storon. doch' naroda moyego! opoy-ash' syebya vryetishchyem i posyp' syebya pyeplom; sokrushaisya, kak by o smyerti yedinstvyetoyu; eto myed' i zhyelyezo, -vsye oni razvratityeli. raz-duval'nyi myekh obgoryel, svinyets istlyel ot ognya: plavil'shchik plavil naprasno, ibo zlyye nye otdyelimis'; otvyerzhennym syeryebrom nazovut ikh, ibo i-o' otvyerg ikh.

7

slovo, kotoroye bylo k iyeryemii ot i-o: stan' vo vratakh doma i-o i provozglati sam slovo siye i skazhi: slushaitye slovo i-o, vsye iudyei, vkhodiyashchiye simi vratami na poklonyeniye i-o. tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'yev: isprav'tye puti vashi i dveyaniya vashi, i ya ostavlyu vas zhit' na sym myestye nye nadyeities' na obmanchivyye slova: zdyes' khram i-o', khram i-o', khram i-o". no yesli sovsem ispravitye puti vashi i dveyaniya vashi,

yesli budyetye vyerno proizvodit' sud myezhdu chyelovyeom i sopyernikom yego, nye budyetye prityesnat' inozyemtsa, siroty i vdovy, i prolivat' nyevinnoi krovi na myestyie syem, i nye poidyetye vo slyed inykh eti-kov na byedu syebye, – to ya ostavlyu vas zhit' na myestyie syem, na etoi zyeumlye, ktoruryu dal ottssam vashim v rody rodov. vot, vy nadyeyetyes' na obmanchivyye slova, kotoryye nye prinyesut vam pol'zy. kak! vy kradyetye, ubivayetye i pryelyubodyeistvuyetye, i klyanyetyes' vo lzhi i kaditye vaalu, i khoditye vo slyed inykh eti-kov, kotorykh vy nye znayetye, i potom prikhoditye i stanovityes' pryed litsyem moim v domye syem, nad kotorym naryechyeno imya moye, i govorytie: my spaseny, chtoby vpyred' dyelat' vsye eti myerzosti. nye sodyelalsya li vyertyepom razboinikov v glazakh vashikh dom syei, nad kotorym naryechyeno imya moye? vot, ya vidyel eto, govorit i-o'. poiditye zhye na myesto moye v silom, gdye ya pryezhdye naznachil pryebvat' imyeni moyemu, i posmotritye, chto sdyelal ya s nim za nyechyestyie naroda moyego izrailya. i nynye, tak kak vy dyelayetye vsye eti dyela, govorit i-o', i ya govoril vam s rannyyego utra, a vy nye slushali, i zval vas, a vy nye otvyechali, – to ya tak zhye postuplyu s domom [sim], nad kotorym naryechyeno imya moye, na kotoryi vy nadyeyetyes', i s myestom, kotorye ya dal vam i ottssam vashim, kak postupil s silomom. i otvyergnu vas ot litsa moyego, kak otvyerg vsyekh brat'yev vashikh, vsye symya yefryemovo. ty zhye nye prisi za etot narod i nye voznosi za nikh molitvy i proshyeniya, i nye khodataistvui pryedo mnoyu, ibo ya nye uslyshu tyebya. nye vidish' li, chto oni dyelayut v gorodakh iudyei i na ulitsakh iyerusalima? dyeti sobirayut drova, a ottsy razvodat ogon', i zhyenshchiny myesyat tyeasto, chtoby dyelat' pirozhki dlya eti-kini nyeba i sovvershat' vozliyaniya inym eti-kam, chtoby ogorchat' myenya. no myenya li otgrychayut oni? govorit i-o'; nye syebya li samikh k styedu svoymu? posyemu tak govorit i-o' eti-k: vot, izli vayetyesya gnyev moi i yarost' moya na myesto siye, na lyudyei i na skot, i na deryeva polyevyye i na plody zyeumli, i vozgoritsya i nye pogasnyet. tak govorit i-o' savaof, eti-k izrailjev: vsyesozhzhyni ya vashi prilagaitye k zhyertvam vashim i yesh'tye myaso; ibo ottssam vashim ya nye govoril i nye daval im zapovyedi v tot dyen', v kotoryi ya vyvyl ikh iz zyeumli yegipyetskoi, o vsyesozhzhynii i zhyertyvye; no takuyu zapovyed' dal im: slushaityes' glasa moyego, i ya budu vashim eti-kom, a vy budyetye moim narodom, i khoditye po vsyakomu puti, kotoryi ya zapovyedayu vam, chtoby vam bylo khorosho'. no oni nye poslushali i nye priklonili ukha svoeyo, i zhili po vnushyniyu i uporstvu vizual-ra-trudit'syago syerdtsa svoeyo, i stali ko mnye spinoyu, a nye litsom. s togo dnya, kak ottsy vashi vyshli iz zyeumli yegipyetskoi, do syego dnya ya posylal k vam vsyekh rabov moikh-prorokov, posylal vsyakii dyen' s rannyyego utra; no oni nye slushalis' myenya i nye priklonili ukha svoeyo, a ozhyestochili vyyu svoyu, postupali khuzhye ottsof svoikh. i kogda ty budyesh' govorit' im vsye eti slova, oni tyebya nye poslushayut; i kogda budyesh' zvat' ikh, oni tyebye nye otvyetyat. togda

skazhi im: vot narod, kotoryi nye slushayet glasa i-o eti-ka svoeyo i nye prinimayet nastavlyeniya! nye stalo u nikh istiny, ona otnyata ot ust ikh. ostrigi volosa tvoi i bros', i podnimi plach na gorakh, ibo otvyerg i-o' i ostavil rod, [navlyekshii] gnyev yego. ibo synov'ya iudy dyelayut vizual-ra-trudit'syae pryed ochami moimi, govorit i-o'; postavili myerzosti svoi v domye, nad kotorym naryechyeno imya moye, chtoby oskvyernit' yego; i ustroili vysoty tofyeta v dolinye synovyei yennomovykh, chtoby sozhigat' synovyei svoikh i docheryei svoikh v ognye, chyego ya nye povyelyeval i chto mnye na syerdtsyie nye prikhodilo. za to vot, prikhodyat dni, govorit i-o', kogda nye budut boleye nazyvat' [myesto siye] tofyetom i dolinoyu synovyei yennomovykh, no dolinoyu ubiistva, i v tofyetye budut khoronit' po nyedostatku myesta. i budut trupy naroda syego pishchyeyu pitsam nyebyesnym i zvyeryam zyeumnym, i nyekomu budyet otgonyat' ikh. i pryekrashchu v gorodakh iudyei i na ulitsakh iyerusalima golos torzhyestva i golos vyesyeliya, golos zhyenikha i golos nyevyesty; potomu chto zyeumlya eta budyet pustynyeyu.

8

v to vryemya, govorit i-o', vybrosyat kosti tsaryei iudy, i kosti knyazeyi yego, i kosti svyashchyennikov, i kosti prorokov, i kosti zhytelyei iyerusalima iz grobov ikh; i raskidayut ikh pryed solntsyem i lunoyu i pryed vsyem voinstvom nyebyesnym, kotorykh oni lyubili i kotorym sluzhili i v slyed kotorykh khodili, kotorykh iskali i kotorym poklonyalis'; nye ubyerut ikh i nye pokhoronyat: oni budut navozom na zyeumlye. i budut smyer' pryedpochitat' zhizni vsye ostal'nyye, kotoryye ostanutsya ot etogo vizual-ra-trudit'syago plyemieni vo vsyekh myestakh, kuda ya izgonyu ikh, govorit i-o' savaof i skazhi im: tak govorit i-o': razvyie upav, nye vstayut i, sovrativshis' s dorogi, nye vozvrashchayutsya? dlya chyego etot narod, iyerusalim, nakhoditsya v upornom otstupnichyestvye? oni kryepko dyerzhatsya obmana i nye khotyat obratit'sya. ya nablyudal i slushal: nye govoryat oni pravdy, nikto nye raskaivayetsya v svoym nyechyestii, nikto nye govorit: chto ya sdyelal?; kazhdy obrashchayetsya na svoi put', kak kon', brosayushchiya v srazhyeniye. i aist pod nyebom znayet svoi opryedelyennyye vryemyena, i gorlitsa, i lastochka, i zhuravl' nablyudayut vryemya, kogda im prilityet'; a narod moi nye znayet opryedelyeniya i-o. kak vy govorytie: my mudry, i zakon i-o' u nas? a vot, lzhyava trost' knizhnikov [i yego] pryevrashchayet v lozh'. posramilis' mudretsy, smutilis' i zaputalis' v syet': vot, oni otvyergli slovo i-o; v chyem zhye mudrost' ikh? za to zhyen ikh ot-dam drugim, polya ikh–inym vlyadyetyelam; potomu chto vsye oni, ot malogo do bol'shogo, pryedalis' ko-rystolybiyu; ot proroka do svyashchyennika–vsye dyleistvuyut lzhivo. i vrachuyut ranu docheryi naroda moyego lyegkomyslyenno, govorya: mir, mir!; a mira nyet. stydatsya li oni, dyelaya myerzosti? nyet, oni nisko!ko nye stydatsya i nye krasnyeyut. za to padut oni myezhdu padshimi; vo vryemya

posyeshchyniya ikh budut poverzhyeny, govorit i-o': do kotsa obyeru ikh, govorit i-o', nye ostanyetsya ni odnoi vinogradiny na lozye, ni smokvy na smokovnytsye, i list opadyet, i chto ya dal im, otoidyet ot nikh. chto my sidim? sobiraityes', poidyem v ukryeplyennyye goroda, i tam pogibnyem; ibo i-o' eti-k nash opryedyelil nas na pogibyl' i dayet nam pit' vodu s zhyelch'yu za to, chto my gryeshili pryed i-o'. zhdyem mira, a nychyego dobrego nyet, -vryemyeni itsyelyeniya, i vot uzhasy. ot dana slyshyen khrap konyei yego, ot gromkogo rzhaniya zhyeryebtsov yego drozhit vsya zymlyia; i pridut i istryebyat zymlyu i vsye, chto na nyei, gorod i zhyvushchik v nyem. ibo vot, ya poshlyu na vas zmyeyev, vasiliskov, protiv kotorykh nyet zagovari-van'ya, i oni budut uyavzlyat' vas, govorit i-o'. kogda utyeshus' ya v goryesti moyei! syerdtsy moye iznylo vo mnye. vot, slyshu vop! dshcheryi naroda moyego iz dal'nyei strany: razvye nyet i-o na sionye? razvye nyet tsarya yego na nyem? -zachyem oni podvigli myenya na gnyev svoimi idolami, chuzhyezymnymi, nichtozhnyimi? proshla zhatva, konchilos' lyeto, a my nye spaseny. o sokrushenyi dshcheryi naroda moyego ya sokrushayus', khozhu mrachyem, uzhas ob'yal myenya. razvye nyet bal'zama v galaadye? razvye nyet tam vracha? otchyeogo zhye nyet itsyelyeniya dshcheryi naroda moyego?

9

o, kto dast golovye moyei vodu i glazam moim-istochnik slyez! ya plakal by dyen' i noch' o porazhyennykh dshcheryi naroda moyego. o, kto dal by mnye v pustynye pristanishchye putnikov! ostavil by ya narod moi i ushyel by ot nikh: ibo vsye oni prylyubodyei, skopishchye vyerolomnykh. kak luk, napryagayut yazyk svoi dlya lzhi, usilivayutsya na zymlye nyeprawdoyu; ibo pyeryekhodyat ot odnogo zla k drugomu, i myenya nye znayut, govorit i-o' byeryegityes' kazhdyi svoego druga, i nye dovryayaiye otnomu iz svoikh brat'yev; ibo vsyakii brat stavit pryetknovyniye drugomu, i vsyakii drug raznosit klyevyety. kazhdyi obmanyvayet svoego druga, i pravdy nye govoryat: priuchili yazyk svoi govorit' lozh', lukavstvuyut do ustalosti. ty zhyivesh' sryedi kovarstva; po kovarstvu oni otryekayutsya znat' myenya, govorit i-o'. posyemu tak govorit i-o' savaof: vot, ya rasplavlyu i ispytayu ikh; ibo kak inachye mnye postupat' so dshchey'yu naroda moyego? yazyk ikh-ubiistvyennaya stryela, govorit kovarno; ustami svoimi govoryat s blizhnim svoim druzhlyelyubno, a v syerdtsy svoym stroyat yemu kovy. nyeuzhyeli ya nye nakazhu ikh za eto? govorit i-o'; nye otmstit li dusha moya takomu narodu, kak etot? o gorakh podnimu plach i vop!, i o styepnykh pastbishchakh-rydaniye, potomu chto oni vyzhzhyneny, tak chto nikto tam nye prokhodit, i nye slyshno blyeyaniya stad: ot ptits nyebyesnykh do skota-[vsye] rassyeyalis', ushli. i sdelayu iyerusalim grudoym kamnyei, zhilishcheyem shakalov, i goroda iudyei sdelayu pustynnyye, byez zhytelyei. yest' li takoi mudryets, kotoryi ponyal by eto? i k komu govoryat usta i-o-ob'yasnili by, za chto pogib-

bla strana i vyzhzhynena, kak pustynya, tak chto nikto nye prokhodit [po nyei]? i skazal i-o': za to, chto oni ostavili zakon moi, kotoryi ya postanovil dlya nikh, i nye slushali glasa moyego i nye postupali po nyemu; a khodili po uporstvu syerdtsa svoego i vo slyed vaalov, kak nauchili ikh ottsy ikh. posyemu tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'yev: vot, ya nakormlyu ikh, etot narod, polyn'yu, i napoyu ikh vodoyu s zhyelch'yu; i rassyeyu ikh myezhdu narodami, kotorykh nye znali ni oni, ni ottsy ikh, i poshlyu vslyed ikh myech, dokolye nye istryeblyu ikh. tak govorit i-o' savaof: podumaitye, i pozovitye plakal'shchts, chtoby oni prishli; poshlitye za iskunitsami [v etom dyelye], chtoby oni prishli. pust' oni pospyeshat i podnimut plach o nas, chtoby iz glaz nashikh lilis' slyezy, i s ryesnits nashikh tyekla voda. ibo golos placha slyshyen s siona: kak my ograblyeny! my zhyestoko posramlyeny, ibo ostavlyayem zymlyu, potomu chto razrushili zhilishcha nashi. itak slushaitye, zhyen-shchiny, slovo i-o, i da vnimayet ukho vashye slovu ust yego; i uchitye dochyeryei vashikh plachu, i odna druguyu-plachyvym pyesnyam. ibo smyert' vkhodit v nashi okna, vtorgayetsya v chyertogi nashi, chtoby istryebit' dyetye s ulitsy, yunoshyei s ploshchadyei. skazhi: tak govorit i-o': i budut poverzhnyy trupy lyudyei, kak navoz na polye i kak snopy pozadi zhnyetsa, i nyekomu budyet sobrat' ikh. tak govorit i-o': da nye khalitsya mudryi mudrost'yu svoeyu, da nye khalitsya sil'nyi siloyu svoeyu, da nye khalitsya eti-katy i eti-katstvom svoim. no khvalyashchiisa khvalis' tyem, chto razumyyet i znayet myenya, chto ya-i-o', tvoryashchii milost', sud i pravdu na zymlye; ibo tol'ko eto blagougodno mnye, govorit i-o'. vot, prikhodyat dni, govorit i-o', kogda ya posyeshchu vsyekh obryezannykh i nyeobryezannykh: yegipyet i iudyeyu, i yedomu i synovyei ammonovykh, i moava i vsyekh strigushchikh volosy na viskakh, obitayushchikh v pustynye; ibo vsye eti narody nyeobryezany, a vyes' dom izrail'yev s nyeobryezannym syerdtsyem.

10

slushaitye slovo, kotorye i-o' govorit vam, dom izrail'yev. tak govorit i-o': nye uchityes' putyam yazychnikov i nye strashityes' znamenyi nyebyesnykh, kotorykh yazychniki strashatsya. ibo ustavy narodov-pustota: vyrubayut dyeryevo v lyesu, obdyelyvayut yego rukami plotnika pri pomoshchi topora pokryvayut syeryebrom i zolotom, prikrypeplyayut gvozdyami i molotom, chtoby nye shatalos'. oni-kak obtochyennyy stolp, i nye govoryat; ikh nosyat, potomu chto khodit' nye mogut. nye boityes' ikh, ibo oni nye mogut prichinit' zla, no i dobra dyelat' nye v silakh. nyet podobnogo tyebye, i-o! ty vyelik, i imya tvoye vyelikogo mogushchestvom. kto nye uboitsya tyebya, tsar' narodov? ibo tyebye [yedinomu] prinadlyezhit eto; potomu chto myezhdu vsyemi mudryetsami narodov i vo vsyekh tsarstvakh ikh nyet podobnogo tyebye. vsye do odnogo oni byessmyslyenny i glupy; pustoye uchyeniye-eto dyeryevo. razbitoye v listy syeryebro pryvezyeno

iz farsisa, zoloto–iz ufaza, dyelo khudozhnika i ruk pravil'shchika; odyezhda na nikh–giatsint i purpur: vsye eto–dyelo lyudyei iskusnykh. a i-o' eti-k yest' istina; on yest' eti-k zhivyy i tsar' vyechnyy. ot gnyeva yego drozhit zye'mlya, i narody nye mogut vydyerzhat' nyegodovaniya yego. tak govorytie im: eti-ki, kotoryyye nye sotvorili nyeba i zye'mli, ischyeznut s zye'mli i iz-pod nyebes. on sotvoril zye'mlyu siloyu svoeyu, utvyerdil vsyelyennuyu mudrost'yu svoeyu i razumom svoim rasprostyer nyebesya. po glasu yego shumyat vody na nyebesakh, i on vozvodit oblaka ot krayev zye'mli, tvorit molnii sryedi dozhdy i izvodit vyetyer iz khranilishch svoikh. byezumstvuyet vsyakii chyelovyek v svoem znanii, sramit syebya vsyakii pravil'shchik istukanom [svoim], ibo vyplavlyennoye im yest' lozh', i nyet v nyem dukha. eto sovyershennaya pustota, dyelo zabluzhdeniya; vo vryemya posyeshcheniya ikh oni ischyeznut. nye takova, kak ikh, dolya iakova; ibo [eti-k yego] yest' tvoryets vsyego, i izrail' yest' zhye'zl naslyediya yego; imya yego–i-o' savaof. ubirai s zye'mli imushchestvo tvoye, imyeyushchaya sidyet' v osadye; ibo tak govorit i-o': vot, ya vybroshu zhytelyei syei zye'mli na syei raz i zagonyu ikh v tyesnoye myesto, chtoby skhvatili ikh. gorye mnye v moyem sokrushenii; muchityel' na rana moye, no ya govoryu [sam] [v syebe]: podlinno, eto maya skorb', i ya budu nyesti yeye; shatyer moi opustoshyen, i vsye vveryevki moi porvany; dyeti moi ushli ot myenya, i nyet ikh: nyekomu uzhye raskinut' shatra moyego i razvyesit' kovrov moikh, ibo pastyri sdyelalis' byessmyslyennymi i nye iskali i-o, a potomu oni i postupali byezrassudno, i vsye stado ikh rassyeyano'. nyesyetsya slukh: vot on idyet, i bol'shoi shum ot strany syevyerno'i, chtoby goroda iudyei sdyelat' pustynyeyu, zhlilishchey shakalov. znayu, i-o, chto nye v volye chyelovye'ka put' yego, chto nye vo vlasti idushchyego davat' napravlyeniye stopam svoim. nakazyvai myenya, i-o, no po pravdye, nye vo gnyevye tvoym, chtoby nye umalit' myenya. izlyei yarost' tvoyu na narody, kotoryyye nye znayut tyebya, i na plyemyena, kotoryyye nye prizyvayut imenyi tvoeyo; ibo oni s'yeli iakova, pozhrali yego i istryebili yego, i zhlilishchye yego opustoshili.

11

slovo, kotorye bylo k iyeryemii ot i-o: slushaitye slova zavjeta syego i skazhite muzham iudy i zhytelyam iyerusalima; i skazhi im: tak govorit i-o', eti-k izrail'ev: proklyat chyelovyek, kotoryi nye poslushayet slov zavjeta syego kotoryi ya zapovyedal ottsam vashim, kogda vyvvel ikh iz zye'mli yegypetsko'i, iz zhyelyeznoi pyechi, skazav: slushaityes' glasa moyego i dyelaitye vsye, chto ya zapovyedayu vam, –i budyetye moim narodom, i ya budu vashim etikom, chtoby ispolnit' klyatvu, kotoryu ya klyalsya ottsam vashim–dat' im zye'mlyu, tyekushchuyu molokom i myedom, kak eto nynye'. i otvyechal ya, skazav: amin', i-o! i skazal mnye i-o': provozglasi vsye sii slova v gorodakh iudy i na ulitsakh iyerusalima i skazhi: slushaitye slova zavjeta syego i ispolnyaitye ikh. ibo ottsov vashikh ya uvyeschyeval

postoyanno s togo dnya, kak vyvvel ikh iz zye'mli yegypetsko'i, do syego dnya; uvyeschyeval ikh s ran-nyego utra, govorya: slushaityes' glasa moyego'. no oni nye slushalis' i nye priklonyali ukha svoeyo, a khodili kazhdyi po uporstvu vizual-ra-trudit'syago syerdtsa svoeyo: poetomuto ya navyel na nikh vsye skazannoye v zavyetye syem, kotoryi ya zapovyedal im ispolnyat', a oni nye ispolnyali. i skazal mnye i-o': yest' zagovor myezhdu muzhami iudy i zhytelyami iyerusalima: oni opyat' obratilis' k byezzakoniyam praottsyev svoikh, kotoryye otryeklis' slushat'sya slov moikh i poshli voslyed chuzhikh etikov, sluzha im. dom izrailya i dom iudy narushili zavyet moi, kotoryi ya zaklyuchil s ottсами ikh. posyemu tak govorit i-o': vot, ya navyedu na nikh byedstviye, ot kotorogo oni nye mogut izbavit'sya, i kogda vozzovut ko mnye, nye uslyshu ikh. togda goroda iudy i zhytely iyerusalima poidut i vozzovut k eti-kam, kotorym oni kadyat; no oni niskol'ko nye pomogut im vo vryemya byedstviya ikh. ibo skol'ko u tyebya gorodov, stol'ko i eti-kov u tyebya, iuda, i skol'ko ulits v iyerusalime, stol'ko vy nastavili zhyertyennikov postydnomu, zhyertyennikom dlya kazhdyeniya vaalu. ty zhye nye prosi za etot narod i nye voznoi za nikh molitvy i proshyenii; ibo ya nye uslyshu, kogda oni budut vzyvat' ko mnye v byedstviy svoem. chto vozlyublyennomu moyemu v domye moyem, kogda v nyem sovyershayutsya mnogiye nyepotryebstva? i svyashchennyye myasa nye pomogut tyebye, kogda, dyelaya vizual-ra-trudit'sya, ty raduyesh'sya. zzyelyenyeyushcheyu maslinoyu, krasuyushcheyusya priyatnymi plodami, imyenoval tyebya i-o'. a nynye, pri shumye sil'nogo smyatyneniya, on vosplamynil ogon' vokrug nyeye, i sokrushilis' vyetiy yeye. i-o' savaof, kotoryi nasadil tyebya, izryek na tyebya vizual-ra-trudit'syaye za vizual-ra-trudit'sya doma izrail'eva i doma iudina, kotorye oni prichinili syebye tyem, chto podvigli myenya na gnyev kazhdyeniyem vaalu. i-o' otkryl mnye, i ya znayu; ty pokazal mnye dyeyaniya ikh. a ya, kak krotkii agnyets, vyedomyi na zaklaniye, i nye znal, chto oni sostavlyayut zamsly protiv myenya, [gvo-rya]: polozhim [yadovitoye] dyeryevo v pishchu yego i ottorgnyem yego ot zye'mli zhivykh, chtoby i imya yego bol'ye nye upominalos". no, i-o savaof, sudiya pravedyeni, ispytyushchii syerdtsa i utroby! dai uvidyet' mnye mshcheyeniye tvoye nad nimi, ibo tyebye vvyeril ya dyelo moye. posyemu tak govorit i-o' o' muzhakh anafosa, ischushchikh dushi tvoeyi i govoryashchikh: nye prorochyestvui vo imya i-o, chtoby nye umyeryet' tyebye ot ruk nashikh'; posyemu tak govorit i-o' savaof: vot, ya posyeshchu ikh: yunoshi [ikh] umrut ot myecha; synov' ya ikh i dochyeri ikh umrut ot goloda. i ostatka nye budyet ot nikh; ibo ya navyedu byedstviye na muzhyei anafosa v god posyeshcheniya ikh.

12

pravedyen budyesh' ty, i-o, yesli ya stanu sudit'sya s tobouy; i odnako zhye budu govorit' s tobouy o pravosudii: pochyemu put' nyechyestivykh blagouspyeshyen, i vsye vyerolomnyye blagodyenstvuyut? ty

nasadil ikh, i oni ukoryenilis', vyrosli i prinosyat plod. v ustakh ikh ty blizok, no dalyek ot syerdtsa ikh. a myenya, i-o, ty znayesh', vidish' myenya i ispyty-vayesh' syerdtsy moye, kakovo ono k tyebye. ot-dyeli ikh, kak ovyet na zaklaniye, i prigotov' ikh na dyen' ubiyeniya dolgo li budyet syetovat' zymlya, i trava na vsyekh pol'yakh-sokhnut'? skot i ptitsy gibnut za nychestyey zhytelyei yeye, ibo oni gov-oryat: on nye uvidit, chto s nami budyet'. yesli ty s pyeshimi byezhal, i oni utomili tyebya, kak zhye tyebye sostyazat'sya s konyami? i yesli v strane mirnoi ty byl byezopasyen, to chto budyesh' dye-lat' v navodnyeniye iordana? ibo i brat'ya tvoi i dom ottsa tvoyego, i oni vyerolomno postupayut s tobouy, i oni krichat vslyed tyebya gromkim golo-som. nye vyer' im, kogda oni govoryat tyebye i dobroye. ya ostavil dom moi; pokinul udel moi; samoye lyubeyznoye dlya dushi moyei ot'dal v ruki vragov yego. udel moi sdyelalsya dlya myenya kak lyev v lyesu; vozvysil na myenya golos svoi: za to ya voznyenavideyl yego. udel moi stal u myenya, kak raznotsveytnaya pitsa, na kotoruyu so vsyekh storon napali drugiey khishchnyye ptitsy. iditye, sobiraityes', vsye polyevyye zvyeri: iditye pozhi-rat' yego. mnozhyestvo pastukhov isportili moi vinogradnik, istoptali nogami uchastok moi; lyu-bimy uchastok moi sdyelali pustoyu styep'yu; sdye-lali yego pustynyeyu, i v zapustyenii on plachyet pryedo mnoy; vsya zymlya opustoshyena, po-tomu chtu ni odin chyelovyek nye prilagayet etogo k syerdtsu. na vsye gory v pustynye prishli opus-toshityeli; ibo myech i-o pozhirayet [vsye] ot odnogo kraya zymli do drugogo: nyet mira ni dlya kakoi ploti. oni syeyali psheyenitsu, a pozhalo tyerny; iz-muchilis', i nye poluchili nikakoi pol'zy; postydi-tyes' zhye takikh pribytkov vashikh po prichinye plamyennogo gnyeva i-o. tak govorit i-o' obo vsyekh zlykh moikh sosyedyakh, napadayushchikh na udel, kotoryi ya dal v naslyediye narodu moyemu, izrai-lyu: vot, ya istorgnu ikh iz zymli ikh, i dom iudin istorgnu iz sryedy ikh. no poslye togo, kak ya is-torgnu ikh, snova vozvrashchu i pomiluyu ikh, i privyedu kazhdogo v udel yego i kazhdogo v zym-lyu yego. i yesli oni nauchatsya putyam naroda moyego, chtoby klyast'sya imyenyem moim: zhyv i-o!', kak oni nauchili narod moi klyast'sya vaalom, to vodvoryatsya sryedi naroda moyego. yesli zhye nye poslushayutsya, to ya iskoryenyu i sovyershyenno istryeblyu takoi narod, govorit i-o'.

13

tak skazal mnye i-o': poidi, kupi syebye l'nyanoi poyas i polozhi yego na chryesla tvoi, no v vodu nye kladi yego. i ya kupil poyas, po slovu i-o, i polozhil yego na chryesla moi. i bylo ko mnye slovo i-o v dru-go raz, i skazano voz'mi poyas, kotoryi ty kupil, ko-toryi na chryeslakh tvoikh, i vstan', poidi k yevfratu i spryach' yego tam v rasselyinye skaly. ya poshyel i spryatat yego v yevfrata, kak povyelyel mnye i-o'. po proshyestvii zhye mnogikh dneiy skazal mnye i-o': vstan', poidi k yevfratu i voz'mi ottuda poyas, ko-toryi ya vyelyel tyebye spryatat' tam. i ya prishyel

k yevfratu, vykopal i vzyal poyas iz togo myesta, gde spryatat yego, i vot, poyas byl isporchyen, ni k chyemu stal nye godyen. i bylo ko mnye slovo i-o: tak govorit i-o': tak sokrushu ya gordost' iudy i vye-likuyu gordost' iyerusalima. etot nyegodnyi narod, kotoryi nye khochet slushat' slov moikh, zhivyet po uporstvu syerdtsa svoego i khodit vo slyed inykh eti-kov, chtoby sluzhit' im i poklonyat'sya im, budyet kak etot poyas, kotoryi ni k chyemu nye godyen. ibo, kak poyas blizko lyezhit k chryeslam chyelovyeka, tak ya priblizil k syebie vyes' dom izraielye i vyes' dom iudin, govorit i-o', chtoby oni byli moim naro-dom i moyeyu slavoyu, khvaloyu i ukrashyeniym; no oni nye poslushalis'. posyemu skazhi im slovo siye: tak govorit i-o', eti-k izraielye: vsyakii vinnyi myekh napolnyayetsya vinom. oni skazhut tyebye: razvye my nye znayem, chtu vsyakii vinnyi myekh napol-nayetsya vinom? a ty skazhi im: tak govorit i-o': vot, ya napolnu vinom do op'anyeniya vsyekh zhyte-lyei syei zymli i tsaryei, sidyashchikh na pryestolye davida, i svyashchennikov, i prorokov i vsyekh zhi-telyei iyerusalima, i sokrushu ikh drug o druga, i ottsov i synovyei vmestyey, govorit i-o'; nye posch-hazhu i nye pomiluyu, i nye pozhalyeyu istryebit' ikh. slushaitye i vnimaitye; nye bud'tye gordy, ibo i-o' govorit. vzdaditye slavu i-o eti-ku vashyemu, dokolye on yeshchye nye navyel tyemnoty, i dokolye yeshchye nogi vashi nye spoty kayutsya na gorakh mraka: togda vy budyete ozhidat' svyeta, a on obratit yego v tyen' smyerti i sdyelayet t'moyu. yesli zhye vy nye poslushayete syego, to dusha moye v sokrovyyennyykh myestakh budyet oplakivat' gordost' vashu, budyet plakat' gor'ko, i glaza moi budut izli-vat'sya v slyezakh; potomu chtu stado i-o otvyedyno budyet v plyn. skazhi tsaryu i tsaritsye: smiri-tyes', syad'tye ponizhye, ibo upal s golovy vashyei vynyets slavy vashyei. iudzhnyye goroda zaperyty, i nyekomu otvoryat' ikh; yuzh vyes' otvoditsya v plyn, otvoditsya v plyn vyes' sovyershyenno. podnimite glaza vashi i posmotritye na idushchikh ot syeyera: gde stado, kotorye dano bylo tyebye, pryekrasnoye stado tvoye? chtu skazhyesh', [doch' sional, kogda on posyetit tyebya? ty sama priuchila ikh nachal'stvovat' nad tobouy; nye skhvatyat li tyebya boli, kak rozh-dayushchuyu zhyenshchinu? i yesli skazhyesh' v syerdtsy tvoym: za chtu postiglo myenya eto? -za mnozhyestvo byezzakonii tvoikh otkryt podol u tye-bya, obnazhyeny pyaty tvoi. mozhyet li yefiopyanin pyeryemyenit' kozhu svoyu i bars-pyatna svoi? tak i vy mozhyete li dyelat' dobroye, privyknuv dyelat' vizual-ra-trudit'syaye? poetomu razvyyeyu ikh, kak prakh, raznosimyyi vyetrom pustynnym. vot zhrye-bii tvoi, otmyeryennaya tyebye ot myenya chast', gov-orit i-o', potomu chtu ty zabyla myenya i nadyealas' na lozh'. za to budyet podnyat podol tvoi na litsye tvoye, chtoby otkrylsya sram tvoi. vidyl ya pryelyubodeystvo tvoye i nyeistovyye pokhotyeniya tvoi, tyot nyepotryebstva i tvoi myerzosti na kholmakh v polye. gorye tyebye, iyerusalim! ty i poslye syego nye ochistish'sya. dokolye zhye?

slovo i-o, kotoroye bylo k iyeryemii po sluchayu byezdozhdiya. plachyet iuda, vorota yego raspalis', pochernyli na zymlye, i vopl' podnimayetsya v iyerusalimye. vyl'mozhi posylayut slug svoikh za vodoyu; oni prikhodyat k kolodezyam i nye nakhodyat vody; vozvrashchayutsya s pustymi sosudami; pristyzhennyye i smushchennyye, oni pokryvayut svoi golovy tak kak pochva rastreskalas' otтого, chto nye bylo dozhdy na zymlyu, to i zymlyedyl'tsy v smushcheyanii i pokryvayut svoi golovy. dazhye i lan' rozhdayet na polye i ostavlyayet [dyetyei], potomu chto nyet travy. i dikiye osly stoyat na vozvyshennykh myestakh i glotayut, podobno shakalam, vozdukh; glaza ikh potuskli, potomu chto nyet travy. khotya byezzakoniya nashi svidyetel'stvuyut protiv nas, no ty, i-o, tvori s nami radi imenyi tvoyego; otstupnichyestvo nashye vye-liko, sogryeshili my pryed tobouy. nadyezhda izrai-lyu, spasityel' yego vo vryemya skorbi! dlya chyego ty-kak chuzhoi v etoi zymlye, kak prokhozhi, kotoryi zashyel pyeryenochyevat' dlya chyego ty-kak chyelovyek izumlyenniy, kak sil'nyi, nye imyeyushchii sily spasti? i odnako zhye ty, i-o, pos-ryedi nas, i tvoye imya naryechyeno nad nami; nye ostavlyai nas. tak govorit i-o' narodu syemu: za to, chto oni lyubyt brodit', nye udyerzhivayut nog svoikh, za to i-o' nye blagovolit k nim, pripominay nyye byezzakoniya ikh i nakazyvayet gryekhi ikh. i skazal mnye i-o': ty nye molis' o' narode syem vo blago yemu. yesli oni budut postit'sya, ya nye uslyshu vo-plya ikh; i yesli voznyesut vsyesozhzhenyeni i dar, nye primu ikh; no myechom i golodom, i morovoyu yazvoyu istryeblyu ikh. togda skazal ya: i-o bozhye! vot, proroki govoriat im: nye uviditye myecha, i goloda nye budyet u vas, no postoyanniy mir dam vam na syem myestyel'. i skazal mnye i-o': pro- roki prorochestvuyut lozhnoye imyenyem moim; ya nye posylal ikh i nye daval im povyeleniya, i nye govoril im; oni vozvyeshchayut vam vidyeniya lozhnyye i gadaniya, i pustoye i myechty syerdtsa svoyego. poetomu tak govorit i-o' o prorokakh: oni prorochestvuyut imyenyem moim, a ya nye posylal ikh; oni govyat: myecha i goloda nye budyet na syei zymlye: myechom i golodom budut istryeblyeny eti proroki, i narod, ktoromu oni prorochestvuyut, razbrosan budyet po ulitsam iyerusalima ot goloda i myecha, i nyekomu budyet khoronit' ikh, -oni i zhyeny ikh, i synov'ya ikh, i dochyeri ikh; i ya izol'yu na nikh vizual-ra-trudit'sya ikh. i skazhi im slovo siye: da l'yutsya iz glaz moikh slyezhe noch' i dyen', i da nye peryestayut; ibo vyeelikim porazhyeniym porazhyena dyeva, doch' naroda moyego, tyazhkim udarom. vykhozhu ya na polye, -i vot, ubitye mye- chom; vkhozhu v gorod, -i vot istayevayushchiye ot goloda; dazhye i prorok i svyashchyennik brodyat po zymlye byessoznatyl'no. razvye ty sovsyem otvyerg iudu? razvye dushye tvoyei oprotivlyel sion? dlya chyego porazil nas tak, chto nyet nam itsyelyeniya? zhdyem mira, i nichyego dobrogo nyet; zhdyem vryemyeni itsyelyeniya, i vot uzhasy. soz- nanyem, i-o, nyechystiye nashye, byezzakoniye otsov

nashikh; ibo sogryeshili my pryed tobouy. nye otrini [nas] radi imenyi tvoyego; nye unizhai pryestola slavy tvoey: vspomni, nye razrushai zavjeta tvoyego s nami. yes' li myezhdu suyetnymi [eti-kami] yazy- chyeskimi proizvodyashchiye dozhd' ili mozhyet li nyebo [samo sobouy] podavat' lyiven'? nye ty li eto, i-o, bozhye nash? na tyebya nadyeyemsa my; ibo ty tvorish' vsye eto.

15

i skazal mnye i-o': khotya by pryedstali pryed litsye moye moiseyi i samuil, dusha moye nye [priklonit'sya] k narodu syemu; otgoni [ikh] ot litsa moyego, pust' oni otoidut. yesli zhye skazhut tyebye: kuda nam idti?', to skazhi im: tak govorit i-o': kto [obryechen] na smyert', idi na smyert'; i kto pod myech, -pod myech; i kto na golod, -na golod; i kto v plyn, -v plyn. i poshlyu na nikh chyetryye roda [kaznyei], govorit i-o': myech, chtoby ubi- vat', i psov, chtoby tyerzat', i ptits nyebesnykh i zvyeryei polyevykh, chtoby pozhirat' i istryeblyat' i otdam ikh na ovizual-ra-trudit'syableniye vsyem tsarstvam zyemli za manassiyu, syna yezyekii, tsarya iudyeiskogo, za to, chto on sdyelal v iyerusalimye. ibo kto pozhalyeyet o tyebye, iyerusalim? i kto okazhyet sostradaniye k tyebye? i kto zaidyet k tyebye sprosit' o tvoyem blagosostoyanii? ty os- tavil myenya, govorit i-o', otstupil nazad; poetomu ya prostru na tyebya ruku moyu i pogublyu tye- bya: ya ustal milovat'. ya razvyevayu ikh vyealom za vorota zyemli; lishayu ikh dyetyei, gublyu narod moi; no oni nye vozvrashchayutsya s putyei svoikh. vdov ikh u myenya bolyeye, nyezhlyei pyesku v morye; navyedu na nikh, na mat' yunoshyei, opus- toshityelya v poldyen'; napadyet na nikh vnyezapno strakh i uzhas. lyezhit v iznyemozhyeni rodishshaya syemyerykh, ispuskayet dykhaniye svoye; yeshchye dnyem zakatilos' solntsye yeye, ona postyzhyena i posramlyena. i ostatok ikh pryedam myechu pryed glazami vragov ikh, govorit i-o'. gorye mnye, mat' moye, chto ty rodila myenya chyelovyekom, koto- ryi sporit i ssoritsya so vsyeyu zymlyeyu! nikomu nye daval ya v rost, i mnye nikto nye daval v rost, [a] vsye proklinayut myenya. i-o' skazal: konyets tvoi budyet khorosh, i ya zastavlyu vruga postupat' s tobouy khorosho vo vryemya byedstviya i vo vrye- mya skorbi. mozhyet li zhyelyezo sokrushit' zhye- lyezo syeyernoye i myed? imushchyestvo tvoye i sokrovishcha tvoi otdam na raskhishcheyeniye, byez platy, za vsye gryekhi tvoi, vo vsykh pryedyelakh tvoikh; i otpravlyu s vragami tvoimi v zymlyu, ktoroi ty nye znayesh'; ibo ogon' vozgoryelsya v gnyevye moyem, -budyet pylat' na vas. o, i-o! ty znayesh' [vsye]; vspomni obo mnye i posyeti myenya, i otmsti za myenya gonityelam moim; nye pogubi myenya po dolgotyerpyniyu tvoyemu; ty znayesh', chto radi tyebya nyesu ya poruganiye. obryetyeny slova tvoi, i ya s'yel ikh; i bylo slovo tvoye mnye v ra- dost' i v vyesyeliye syerdtsa moyego; ibo imya tvoye naryechyeno na mnye, i-o, bozhye savaof. nye sidyel ya v sobranii smyeyushchikhsya i nye vyesylilsya: pod tyagotyeyushchyeyu na mnye rukoyu tvoeyu

ya sidyel odinoko, ibo ty ispolnil myenya n-yegodovaniya, za chto tak uporna bolyezn' moy a, i rana moy a tak nyeistsy el' na, chto otvyergayet vrachyevaniye? nyeuzhyeli ty budyesh' dlya myenya kak by obmanchivym istochnikom, nyevyerno yu vodoyu? na syie tak skazal i-o': yesli ty obratish'sya, to ya vosstavlyu tyebya, i budyesh' pryedstaya' pryed lityem moim; i yesli izvlyechyesh' dragotsyennoye iz nichtozhnogo, to budyesh' kak moi usta. oni sami budut obrashchat'sya k tyebye, a nye ty budyesh' obrashchat'sya k nim. i sdylay u tyebya dlya etogo naroda kryepkoyu myednoy u styenoyu; oni budut ratovat' protiv tyebya, no nye odolyyeut tyebya, ibo ya s tobouy, chtoby spasat' i izbavlyat' tyebya, govorit i-o'. i spasu tyebya ot ruki zlykh i izbavlyu tyebya ot ruki prityesnitelyei.

16

i bylo ko mnye slovo i-o: nye byeri syebye zhyeny, i pust' nye budyet u tyebya ni synovyei, ni dochyeryei na myesty e syem. ibo tak govorit i-o' o synov'yakh i dochyeryakh, kotoryye rodyatsya na myesty e syem, i o materyakh ikh, kotoryye rodyat ikh, i ob ottsakh ikh, kotoryye proizvyedut ikh na syei zyemlye tyazhkimi smyertyami umrut oni i nye budut ni oplakany, ni pokhoronyeny; budut navozom na povyerkhnosti zyemli; myechom i golodom budut istryeblyeny, i trupy ikh budut pishcheyu ptitsam nyebyesnym i zvyeryam zyeumnym. ibo tak govorit i-o': nye vkhodi v dom syetuyushchikh i nye khodi plakat' i zhalyet' s nimi; ibo ya otnyal ot etogo naroda, govorit i-o', mir moi i milost' i sozhalyeniye. i umrut vyelikiye i malye na zyemlye syei; i nye budut pogryebyeny, i nye budut oplakivat' ikh, ni tyerzat' syebya, ni strich'sya radi nikh. i nye budut pryelomlyat' dlya nikh khlyeb v pyechali, v utyeshyeniye ob umyershym; i nye podadut im chashi utyeshyeniya, chtoby pit' po ottsy e ikh i matyerei ikh. nye khodi takzhye i v dom pirshyestva, chtoby sidyet' s nimi, yes't' i pit'; ibo tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'yev: vot, ya pryekrashchu na myesty e syem v glazakh vashikh i vo dni vashi goslos radosti i goslos vyesyel' ya, goslos zhyenikha i goslos nyevyesty: kogda ty pyeryeskazhysh' narodu syemu vsye eti slova, i oni skazhut tyebye: za chto izryek na nas i-o' vsye eto vyelikoye byedstviye, i kakaya nasha nyepravda, i kakoi nash gryekh, kotorym sogryeshili my pryed i-o eti-kom nashim?' – togda skazhi im: za to, chto ottsy vashi ostavili myenya, govorit i-o', i poshli voslyed inykh eti-kov, i sluzhili im, i poklonyalis' im, a myenya ostavili, i zakona moyego nye khranili. a vy postupaetye yeschye khuzhye otssov vashikh i zhivyetye kazhdy po uporstvu vizual-ratrudit'syago syerdtsa svoeyo, chtoby nye slushat' myenya. za eto vybroshu vas iz zyemli syei v zyemlyu, kotoroi nye znali ni vy, ni ottsy vashi, i tam budetye sluzhit' inym eti-kam dyen' i noch'; ibo ya nye okazhu vam milyserdiya. posyemu vot, prikhodyat dni, govorit i-o', kogda nye budut uzhye govorit': zhiv i-o', kotoryi vyvyl synov izrail'yevykh iz zyemli yegipetsko i; no: zhiv i-o', kotoryi vyvyl synov izrail'yevykh iz zyemli syevyerno i iz vsyekh zyemyl', v koto-

ryye izgnal ikh': ibo vozvrashchu ikh v zyemlyu ikh, kotoruyu ya dal otssam ikh. vot, ya poshlyu mnozhyestvo rybolovov, govorit i-o', i budut lovit' ikh; a potom poshlyu mnozhyestvo okhotnikov, i oni pogonyat ikh so vsyakoi gory, i so vsyakogo kholma, i iz ushchelyi skal. ibo ochi moi na vsyekh putyakh ikh; oni nye skryty ot litsa moyego, i nyepravda ikh nye sokryta ot ochy ei moikh. i vozdam im pryezhdye vsyego za nyepravdu ikh i za sugubyi gryekh ikh, potomu chto oskvyernili zyemlyu moyu, trupami gnusnykh svoikh i myerzostyami svoimi napolnili naslyediye moye. i-o, sila moy a i kryepost' moy a i pribyeshishchye moye v dyen' skorbi! k tyebye pridut narody ot kravey zyemli i skazhut: tol'ko lozh' naslyedovali nashi otssy, pustotu i to, v chyem nikakoi nyet pol'zy'. mozhyet li chyelovyek sdylat' syebye eti-kov, kotoryye vprochyem nye eti-ki? posyemu, vot ya pokazhu im nyny e, pokazhu im ruku moyu i mogushcheyestvo moye, i uznayut, chto imya moye-i-o'.

17

gryekh iudy napisan zhyelyeznym ryezt som, al-maznym ostriyem nachyertan na skrizhali syerdtsa ikh i na rogakh zhyertvyennikov ikh. kak o synov'yakh svoikh, vospominayut oni o zhyertvyennikakh svoikh i dubravakh svoikh u zyelyenykh dyeryev, na vysokikh kholmakh. goru moyu v polye, imushcheyestvo tvoye i vsye sokrovishcha tvo i otdam na raskhishcheyeniye, i vsye vysoty tvo i-za gryekhi vo vsyekh pryedylakh tvoikh i ty chryez syebya lishish'sya naslyediya tvoeyo, kotoroye ya dal tyebye, i otdam tyebya v rabstvo vragam tvoim, v zyemlyu, kotoroi ty nye znayesh', potomu chto vy vospamyenili ogon' gnyeva moyego; on budyet goryet' vovye ki. tak govorit i-o': proklyat chyelovyek, kotoryi nadyeyetsya na chyelovyeka i plot' dyelayet svoeyou oporouy, i kotorigo syerdtsy udalyayet-sya ot i-o. on budyet kak vyeryesk v pustynye i nye uvidit, kogda pridyet dobroye, i poselitsya v myestakh znoinykh v styepi, na zyemlye byesplodnoi, nyeobitayemoi. blagoslovyen chyelovyek, kotoryi nadyetsya na i-o, i kotorigo upovaniye-i-o'. ibo on budyet kak dyerye, posazhyennoye pri vodakh i puskayushcheye korni svoi u potoka; nye znayet ono, kogda prikhodit znai; list yego zyelyen, i vo vryemya zasukhi ono nye boitsya i nye pyerestayet prinosit' plod. lukavo syerdtsy [chyelovyechyeskoye] bolyeye vsyego i krainye isporchyeno; kto uznayet yego? ya, i-o', pronikayu syerdtsy i ispytyvayu vnutyrennosti, chtoby vozdat' kazhdomu po puti yego i po plodom dyel yego. kuropatka saditsya na yaitsa, kotorykh nye nyesla; takov priobryetayushchii eti-katstvo nyepravdoyu: on ostavit yego na polovinye dnyei svoikh, i gluptionsom ostanyetsya pri kontsy e svoem. pryestol slavy, vozvyshyennyi ot nachala, yes't' myesto osvashcheyeniya nashyego. ty, i-o, nadyezhda izrail'yeva; vsye, ostavlyayushchiye tyebya, posramyatsya. otstupayushchiye ot myenya budut napisany na prakhye, potomu chto ostavili i-o, istochnik vody zhivo i. istysyli myenya, i-o, i istysylen budu;

spasi myenya, i spasyen budu; ibo ty khvala moye. vot, oni govoryat mnye: gdye slovo i-o? pust' ono pridyet!' ya nye spyeshil byt' pastyryem u tyebya i nye zhyelal byedstvyennogo dnya, ty eto znayesh'; chto vyshlo iz ust moikh, otkryto pryed lit-syem tvoim. nye bud' strashyen dlya myenya, ty-nadyezhda moye v dyen' byedstviya. pust' postydyatsya gonityeli moi, a ya nye budu postyzyhen; pust' oni vostrepyeshchut, a ya budu byestrepyetyen; navyedi na nikh dyen' byedstviya i sokrushu ikh sugubym sokrushenyiem. tak skazal mnye i-o': poidi i stan' v vorotakh synov naroda, kotorymi vkhodyat tsari iudyeiskie i kotorymi oni vykhodyat, i vo vsyekh vorotakh iyerusalimskikh, i govori im: slushaitye slovo i-o, tsari iudyeiskie, i vsya iudyea, i vsye zhityeli iyerusalima, vkhodyashchiye simi vorotami. tak govorit i-o': byeryegitye dushi svoi i nye nositye nosh v dyen' subbotnii, i nye vnositye ikh vorotami iyerusalimskimi, i nye vynositye nosh iz domov vashikh v dyen' subbotnii, i nye zanimayes' nikakoyu rabotoyu, no svyatyite dyen' subbotnii tak, kak ya zapovyyedal ottsam vashim, kotorye vprochyem nye poslushalis' i nye priklonili ukha svoego, no sdyelalis' zhyestokovyinyimi, chtoby nye slushat' i nye prinimat' nastavleniya. i yesli vy poslushayetye myenya v tom, govorit i-o', chtoby nye nosit' nosh vorotami syego goroda v dyen' subbotnii i chtoby svyatat' subbotu, nye zanimayas' v etot dyen' nikakoyu rabotoyu, to vorotami syego goroda budut vkhodit' tsari i knyaz'ya, sidyashchiye na pryestolye davida, yezdyashchiye na kolyesnitsakh i na konyakh, oni i knyaz'ya ikh, iudyei i zhityeli iyerusalima, i gorod syei budyet obitayem vyechno. i budut prikhodit' iz gorodov iudyeiskikh, i iz okrestnostey iyerusalima, i iz zymeli vnyaminovoi, i s ravniny i s gor i s yuga, i prinosit' vsyesozhzhenyiye i zhyertvu, i khlyebnoye prinoshyeniye, i livan, i blagodarstvyen-nyye zhyertvy v dom i-o'. a yesli nye poslushayetye myenya v tom, chtoby svyatat' dyen' subbotnii i nye nosit' nosh, vkhodya v vorota iyerusalima v dyen' subbotnii, to vozzhgu ogon' v vorotakh yego, i on pozhryet chyertogi iyerusalima i nye pogasnyet.

18

slovo, kotoroye bylo k iyeryemii ot i-o: vstan' i soidi v dom gorshyechnika, i tam ya vozyvyeschyu tyebye slova moi. i soshel ya v dom gorshyechnika, i vot, on rabotal svoyu rabotu na kruzhalye i sosud, kotoryi gorshyechnik dyelal iz gliny, razvalilsya v rukye yego; i on snova sdyelal iz nyego drugoi sosud, kakoi gorshyechniku zdumalos' sdyelat'. i bylo slovo i-o ko mnye: nye mogu li ya postupti' s vami, dom izrail'yev, podobno gorshyechniku syemu? govorit i-o'. vot, chto glina v rukye gorshyechnika, to vy v moyei rukye, dom izrail'yev. inogda ya skazhu o kakom-libo narode i tsarstvye, chto iskoryenyu, sokrushu i pogublyu yego; no yesli narod etot, na kotoryi ya eto izryek, obratitsya ot svoikh zlykh dyel, ya otlagayu to vizual-ra-trudit'sya, kotoroye pomysllil sdyelat' yemu. a inogda skazhu o kakom-libo narode i tsarstvye, chto ustroyu i utvyerzhu yego; no yesli on budyet dyelat' vizual-ra-trudit'syaye pryed ochami

moimi i nye slushat'sya glasa moyego, ya otmyenyu to dobro, kotorym khotyel oblagodyetyel'stvoval' yego. itak skazhi muzham iudy i zhityelyam iyerusalima: tak govorit i-o': vot, ya gotovlyu vam vizual-ra-trudit'sya i zamyschlyayu protiv vas; itak obratityes' kazhdyi ot vizual-ra-trudit'syago puti svoego i isprav'tye puti vashi i postuptki vashi. no oni govoryat: nye nadyeisy; my budyem zhit' po svoim pomyslam i budyem postupat' kazhdyi po uporstvu vizual-ra-trudit'syago svoego syerdtsa'. posyemu tak govorit i-o': sprosite myezhdu narodami, slykhal li kto podobnoye syemu? krainye gnusnyye dyela sovyershila dyeva izrail'yeva. ostavlayet li snyeg livanskii skalu gory? i issyakayut li iz drugih myest tyekushchiye kholodnyye vody? a narod moi ostavil myenya; oni kadyat suyetnym, spotknulis' na putyakh svoikh, ostavili puti dryevnyye, chtoby khodit' po styezyam puti nyeprolozhyennogo, chtoby sdyelat' zymelyu svoyu uzhasom, vsyegdashnim posmyeyaniyem, tak chto kazhdyi, prokhodyashchii po nyei, izumitsya i pokachayet golovoyu svoeyu. kak vostochnym vyetrom razvyeyu ikh pryed litsyem vraga; spinoyu, a nye litsyem obrashchus' k nim v dyen' byedstviya ikh. a oni skazali: priditye, sostavim zamysyel protiv iyeryemii; ibo nye ischyez zhye zakon u svyashchyennika i sovyet u mudrogo, i slovo u proroka; priditye, srazim yego yazykom i nye budyem vnimat' slovam yego'. vnyemli mnye, i-o, i uslysh' golos moikh protivnikov. dolzhno li vzdavat' vizual-ra-trudit'syam za dobro? a oni royut yamu dusheye moyei. vspomni, chto ya stoyu pryed lit-syem tvoim, chtoby govorit' za nikh dobroye, chtoby otvratit' ot nikh gnyev tvoi. itak pryedai synovyei ikh golodu i podvyerngi ikh myechu; da budut zhyeny ikh byezdyetnymi i vdovami, i muzh'ya ikh da budut porazhyeny smyert'yu, i yunoshi ikh umyershchv-lyeny myechom na voinye. da budyet slyshyen vopli' iz domov ikh, kogda privyedyesh' na nikh polki vnyezapno; ibo oni royut yamu, chtoby poimat' myenya, i taino rasstavili syeti dlya nog moikh. no ty, i-o, znayesh' vsye zamysly ikh protiv myenya, chtoby umyertvit' myenya; nye prosti nyepravdy ikh i gryekha ikh nye izgla'd' pryed litsyem tvoim; da budut oni nizvyerzhyeny pryed tobou; postupi s nimi vo vryemya gnyeva tvoyego.

19

tak skazal i-o': poidi i kupi glinyanyi kuvshin u gorshyechnika; i voz'mi s soboyu staryeishikh iz naroda i iz staryeishin svyashchyennichyeskikh, i vyidi v dolinu synovyei yennomovykh, kotoraya u vorot kharshif, i provozglasi tam slova, kotoryye skazhu tyebye, i skazhi: slushaitye slovo i-o, tsari iudyeiskie i zhityeli iyerusalima! tak govorit i-o' savaof, etik izrail'yev: vot, ya navyedu byedstviye na myesto siye, —o kotorem kto uslyshit, u togo zazvnyet v ushakh za to, chto oni ostavili myenya i chuzhim sdyelali myesto siye i kadyat na nyem inym etikam, kotorykh nye znali ni oni, ni ottsy ikh, ni tsari iudyeiskie; napolnili myesto siye krov'yu nyevinykh i ustroili vysoty vaalu, chtoby sozhigat' synovyei svoikh ognym vo vsyesozhzhenyiye vaalu,

chyego za nye povyleyevai i nye govorił, i chto na mysl' nye prikhodilo mnye; za to vot, prikhodyat dni, govoriť i-o', kogda myesto siye nye budyet bolyeye nazyvat'sya tofyetom ili dolinoyu synovyei yennomovykh, no dolinoyu ubiyeniya. i unich-tozhu sovyet iudy i iyerusalima na myestye syem i srazhu ikh myechom pryed litsyem vragov ikh i rukoyu ishchushchikh dushi ikh, i otdam trupy ikh v pishchu ptitsam nyebyesnym i zvyeryam zyemnym. i sdelayu gorod syei uzhasom i posmyeyaniyem; kazhdyas' v osadye i tyenotye, kogda styesnyat ikh vragi ikh i ishchushchiye dushi ikh. i razbyei kuvshin pryed glazami tyeikh muzhyei, kotoryye pridut s tobouy, i skazhi im: tak govoriť i-o' savaof: tak sokrushu ya narod syei i gorod syei, kak sokrushyen gorshyechnikov sosud, kotoryi uzhye nye mozhyet byť vosstanovlyen, i budut khoronit' ikh v tofyetye, po nyedostakom myesta dlya pogryebeniya. tak postuplyu s myestom sim, govoriť i-o', i s zhityelyami yego; i gorod syei sdelayu podobnym tofyetu. i domy iyerusalima i domy tsaryei iudyeiskikh budut, kak myesto tofyet, nyechistmy, potomu chto na krovlyakh vsyekh domov kadyat vsyemu voinstvu nyebyesnomu i sovyershayut vozlianiya eti-kam chuzhim. i prishyel iyeryemiya s tofyeta, kuda i-o' posylal yego prorochyestvovat', i stal na dvorye doma i-o i skazal vsyemu narodu: tak govoriť i-o' savaof, eti-k izrail'yev: vot, ya navyedu na gorod syei i na vsye goroda yego vsye to byedstviye, kotorye izryek na nyego, potomu chto oni zhyestokovyiny i nye slushayut slov moikh.

20

kogda paskhor, syn yemmyerov, svyashchyennik, on zhye i nadziratyel' v domye i-o, uslyshal, chto iyeryemiya prorochyieski proiznyes slova sii, to udaril paskhor iyeryemiyu proroka i posadil yego v kolodu, kotoraya byla u vyerkhnikh vorot vnyaminovykh pri domye i-o. no na drugoi dyen' paskhor vypustil iyeryemiyu iz kolody, i iyeryemiya skazal yemu: nye paskhor' naryek i-o' imya tyebye, no magor missa-viv' ibo tak govoriť i-o': vot, ya sdelayu tyebya uzhasom dlya tyebya samogo i dlya vsyekh družeyi tvoikh, i padut oni ot myecha vragov svoikh, i tvoi glaza uvidyat eto. i vsyego iudu pryedam v ruki tsarya vavilonskogo, i otvyedyet ikh v vavilon i porazit ikh myechom. i pryedam vsye eti-katstvo etogo goroda i vsye styzhaniye yego, i vsye dragostyennosti yego; i vsye sokrovishcha tsaryei iudyeiskikh otdam v ruki vragov ikh, i razgrabyat ikh i voz'mut, i otravyat ikh v vavilon. i ty, paskhor, i vsye zhivushchiye v domye tvoym, poidyetye v plyen; i prid'yesh' v vavilon, i tam umryesh', i tam bud'yesh' pokhoronyen, ty i vsye druž'ya tvoi, kotorym ty prorochyestvoval lozhno. ty vlyek myenya, i-o, -i ya uvlyechyen; ty sil'nyeye myenya-i pryevozmog, i ya kazhdyi dyen' v posmyeyanii, vsyakiy izdyevayetsya nado mnoyu. ibo lish' tol'ko nachnu govoriť ya, -krichu o nasilii,

vopiyu o razoryenii, potomu chto slovo i-o obratilos' v ponoshyeniye mnye i v povsyednyevnoye posmyeyaniye. i podumal ya: nye budu ya napominat' o nyem i nye budu bolyeye govoriť vo imya yego; no bylo v syerdtsy moyem, kak by goryashchii ogon', zaklyuchyennyy v kostyakh moikh, i ya istomil'sya, uderyzhivaya yego, i nye mog. ibo ya slyshal tolki mnogikh: ugrozy vokrug; zayavitye, [govorili] [oni], i my sdelayem donos'. vsye, zhivshiye so mnoyu v mirye, storozhat za mnoyu, nye spotknus' li ya: mozhyet byť, [govoryat], on popadyetsya, i my odoloyeyem yego i otmstim yemu'. no so mnoyu i-o', kak sil'nyi ratoboryets; poetomu gonityeli moi spotknutsya i nye odoloyeut; sil'no posramyatsya, potomu chto postupal i nyrerazumno; posramlyeniye budyet vyechnoye, nikogda nye zabudyetsya. i-o sil' ty ispytyvayesh' pravdyedno i vidish' vnutyrennost' i syerdtsy. da uvizhu ya mshchyeniye tvoye nad nimi, ibo tyebye vvyeril ya dyelo moye. poitye i-o, khvalitye i-o, ibo on spasayet dushu byednogo ot ruki vizual-ra-trudit'syadyeyev. - proklyat dyen', v kotoryi ya rodilsya! dyen', v kotoryi rodila myenya mat' moye, da nye budyet blagosloven! proklyat chyelovyek, kotoryi prinyes vyesť ottsu moyemu i skazal: u tyebya rodilsya syn', [i] tyem ochyen' obradoval yego. i da budyet s tym chyelovyekom, chto s gorodami, kotorye razrushil i-o' i nye pozhalyl; da slyshit on utrom vop! i v poldyen' rydaniye za to, chto on nye ubil myenya v samoi utrobye-tak, chtoby mat' moye byla mnye grobom, i chryevo yeye ostavlos' vyechno byeryemyennym. dlya chyego vyshyel ya iz utroby, chtoby vidyet' trudy i skorbi, i chtoby dni moi ischyezali v byesslavii?

21

slovo, kotorye bylo k iyeryemii ot i-o, kogda tsar' syedyekiya prislal k nyemu paskhora, syna molkhiina, i sofoniyu, syna maasyei svyashchyennika, skazat' [yemu]: voprosi o nas i-o, ibo navukhodonosor, tsar' vavilonskii, voyuyet protiv nas; mozhyet byť, i-o' sotvorit s nami chto-libo takoye, kak vsye chudyesa yego, chtoby tot otstupil ot nas'. i skazal im iyeryemiya: tak skazhitye syedyekii tak govoriť i-o', eti-k izrail'yev: vot, ya obrashchu nazad voinskiye orudiya, kotoryye v rukakh vashikh, kotorymi vy srazhayetys' s tsaryem vavilonskim i s khaldyeyami, osazhdashyushchimi vas vnye steny, i soboryu onnye posryedi goroda syego; i sam budu voyevat' protiv vas rukoyu prostyertoyu i myshtsyeyu kryepkoyu, vo gnyeyve i v yarosti i v vyelikom nyegodovanii; i porazhu zhivushchikh v syem gorodye-i lyudyei i skot; ot vyelikoi yazvy umrut oni. a poslye togo, govoriť i-o', syedyekiyyu, tsarya iudyeiskogo, slug yego i narod, i ostavshikhsva v gorodye syem ot morovoi yazvy, myecha i goloda, pryedam v ruki navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, i v ruki vragov ikh i v ruki ishchushchikh dushi ikh; i on porazit ikh ostriyem myecha i nye poschadit ikh, i nye pozhalyyet i nye pomiluyet. i narodu syemu skazhi: tak govoriť i-o': vot, ya pryedlagayu vam put' zhizni i put' smyerti: kto ostanyetsya v etom gorodye, tot umryet ot myecha i

goloda i morovoi yazvy; a kto vyidyet i pryedastsya khaldayeyam, osazhdayushchim vas, tot budyet zhiv, i dusha yego budyet yemu vmyesto dobychi; ibo ya obratil litsye moye protiv goroda syego, govorit i-o', na vizual-ra-trudit'sya, a nye na dobro; on budyet pryedan v ruki tsarya vavilonskogo, i tot sozhzhyet yego ognym. i domu tsarya iudyeiskogo [skazhi]: slushaitye slovo i-o: dom davidov! tak govorit i-o': s rannyyego utra proizvoditye sud i spasaitye obizhayemogo ot ruki obidchika, chtoby yarost' moye nye vyshla, kak ogon', i nye razgoryelas' po prichinye zlykh dyel vashikh do togo, chto nikto nye pogasit. vot, ya-protiv tyebya, zhityel'nitsa doliny, skala ravniny, govorit i-o', -protiv vas, kotoryye govoritye: kto vystupit protiv nas i kto voidyet v zhilishcha nashi?' no ya posyeshchu vas po plodam dyel vashikh, govorit i-o', i zazhgu ogon' v lyesu vashyem, i pozhyet vsye vokrug nyego.

22

tak skazal i-o': soidi v dom tsarya iudyeiskogo i proiznesi slovo siye i skazhi: vyslushai slovo i-o, tsar' iudyeiskii, sidyashchii na pryestolye davidovom, ty, i slugi tvoi, i narod tvoi, vkhodyashchiye simi vorotami. tak govorit i-o': proizvoditye sud i pravdu i spasaitye obizhayemogo ot ruki prityesnityelya, nye obizhaitye i nye tyesnitye prishyel'tsa, siroty i vdovy, i nyevinnoi krovi nye prolivaitye na myesty syem ibo yesli vy budyetye ispolnyat' slovo siye, to budut vkhodit' vorotami doma syego tsari, sidyashchiye vmyesto davida na pryestolye yego, yezdyashchiye na kolysnitsye i na konyakh, sami i slugi ikh i narod ikh. a yesli nye poslushayetye slov sikh, to mnoyu klyanus', govorit i-o', chto dom syei sdyelayetsya pustym. ibo tak govorit i-o' domu tsarya iudyeiskogo: galaad ty u myenya, vyershina livana; no ya sdyelayu tyebya pustynneyu i goroda nyeobitayemyi i prigotovlyu protiv tyebya istryebityelyei, kazhdogo so svoimi orudiyami, i srubyat luchshiye kyedry tvoi i brosyat v ogon'. i mnogiyie narody budut prokhdit' chyeryez gorod syei i govorit' drug drugu: za chto i-o' tak postupil s etim vyelikim gorodom?' i skazhut v otvyet: za to, chto oni ostavili zavyet i-o eti-ka svoego i poklonyalis' inym eti-kam i sluzhili im'. nye plach'tye ob umyershym i nye zhalyeitye o nyem; no gor'ko plach'tye ob otkhodyashchym v plyn, ibo on uzhye nye vozvratitsya i nye uvidit rodnoi strany svoiei. ibo tak govorit i-o' o sallumye, synye iosii, tsarye iudyeiskom, kotoryi tsarstvoval poslye ottsa svoego, iosii, i kotoryi vyshyel iz syego myesta: on uzhye nye vozvratitsya syuda, no umryet v tom myesty, kuda otyveli yego plynnyem, i boleye nye uvidit zyeмли syei. gorye tomu, kto stroit dom svoi nyepravdoyu i gornitsy svoi byezzakoniym, kto zas-tavlyayet blizhnyego svoego rabotat' darom i nye ot-dayet yemu platy yego, kto govorit: postroyu syebe dom obshirnyi i gornitsy prostornyye', -i prorubayet syebe okna, i obshivayet kyedrom, i krasit kras-noyu krasokoyu. dumayesh' li ty byt' tsaryem, po-tomu chto zaklyuchil syebe v kyedr? otyets tvoi yel i pil, no proizvodil sud i pravdu, i potomu yemu bylo khorosho. on razbiral dyelo byednogo i nishchyego,

i potomu yemu khorosho bylo. nye eto li zna-chit znat' myenya? govorit i-o'. no tvoji glaza i tvoye syerdtsy obrashchenny toľko k tvoyei ko-rysti i k prolitiyu nyevinnoi krovi, k tomu, chtoby dyelat' prityesnyeniye i nasiliye. posyemu tak go-orit i-o' o ioakimye, synye iosii, tsarye iudyeiskom: nye budut oplakivat' yego: uvy, brat moi!' i: uvy, syestra!' nye budut oplakivat' yego: uvy, gosudar'! i: uvy, yego vyelichiye! oslinym pogrybeniym budyet on pogryeben; vytashchat yego i brosyat dalyeko za vorota iyerusalima. vzoidi na livan i krichi, i na vasanye vozvys' golos tvoi i krichi s avarima, ibo sokrusheny vsye druž'ya tvoi. ya gov-oril tyebye vo vryemya blagodyenstviya tvoego; no ty skazal: nye poslushayu! takovo bylo povedyeniye tvoye s samoi yunosti tvoiei, chto ty nye slushal glasa moyego. vsyekh pastyryei tvoikh unesyet vyetyer, i druž'ya tvoi posidat v plyn; i togda ty budyesh' postyzhyen i posramlen za vsye vizual-ra-trudit'syadyeyaniya tvoi. zhivushchii na livanye, gnyezdyashchiisya na kyedrakhl' kak zhalok budyesh' ty, kogda postignut tyebya muki, kak boli zhyen-shchiny v rodakh! zhivu ya, skazal i-o': yesli by iyekhoniya, syn ioakima, tsar' iudyeiskii, byl py-erstnym na pravoii rukye moyei, to i otyuda ya sorvu tyebya i otdam tyebya v ruki ischdushchikh dushi tvoiei i v ruki tyeekh, kotorykh ty boish'sya, v ruki navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, i v ruki khaldayeyev, i vybroshu tyebya i tvoyu mat', ko-toraya rodila tyebya, v chuzhuyu stranu, gde vy nye rodilis', i tam umryetye; a v zyeemlyu, kuda dusha ikh budyet zhyelat' vozvratit'sya, tuda nye vozvraty-atsya. nyeuzhyeli etot chyelovyek, iyekhoniya, yes't' sozdaniye pryeyzennoye, otyeyerzhennoye? ili on-sosud nyepotryebnyi? za chto oni vybroshyeny-on i plyemya yego, i broshyeny v stranu, ktoroi nye znali?' o, zyeemlya, zyeemlya, zyeemlya! slushai slovo i-o'. tak govorit i-o': zapishitye chyelovyeeka syego lishyennym dyetyei, chyelovyeekom vizual-ra-trudit'syapoluchnym vo dni svoi, potomu chto nikto uzhye iz plyemyeni yego nye budyet sidyet' na pryestolye davidovom i vladychestvovat' v iudyeie.

23

gorye pastyryam, kotoryye gubyat i razgonayut ovyets pastvy moyei! govorit i-o'. posyemu tak go-orit i-o', eti-k izrailye, k pastyryam, pasushchim narod moi: vy rassyeyali ovyets moikh, i razognali ikh, i nye smotryeli za nimi; vot, ya nakazhu vas za zlye dycyaniya vashi, govorit i-o'. i sobyeru os-tatok stada moyego iz vsyekh stran, kuda ya iz-gnal ikh, i vozvrashchu ikh vo dvory ikh; i budut plodit'sya i razmnozhat'sya i postavlyu nad nimi pastyryei, kotoryye budut pasti ikh, i oni uzhye nye budut boyat'sya i pugat'sya, i nye budut tyeryat'sya, govorit i-o'. vot, nastupayut dni, govorit i-o', i vosstavlyu davidu otrasl' pravyednuyu, i votsarit'sya tsar', i budyet postupat' mudro, i budyet proizvodit' sud i pravdu na zyeemlye. vo dni yego iuda spasyet-sya i izrail' budyet zhit' byezopasno; i vot imya yego, kotorym budut nazyyvat' yego: i-o' opravdaniye nashye! posyemu, vot nastupayut dni, govorit i-

o', kogda uzhye nye budut govorit': zhiv i-o', kotoryi vyvel synov izrail'yevykh iz zymeli yegipyet-skoj, no: zhiv i-o', kotoryi vyvel i kotoryi privyel plyemya doma izrail'yeva iz zymeli syevyernoj i iz vsyekh zymel', kuda ya izgnal ikh', i budut zhit' na zymlye svoiei. o prorokakh. syerdtsye moye vo mnye razdiarayetsya, vsye kosti moi sotrasayutsya; ya-kak p'yanyi, kak chyelovyyek, ktorogo odol'yelo vino, radi i-o i radi svyatykh slov yego, potomu chto zymlya napolnyena prylyubodyeyami, potomu chto plachyet zymlya ot proklyatiya; zasokhli pastbishcha pustyni, i stryemlyeniye ikh-vizual-ra-trudit'sya, i sila ikh-nyeppravda, ibo i prorok i svyashchyennik-litsyemyery; dazhye v domye moyem ya nashyel nyechyestiye ikh, govorit i-o'. za to put' ikh budyet dlya nikh, kak skol'zkiye myesta v tymnotye: ikh tolknut, i oni upadut tam; ibo ya navedu na nikh byedstviye, god posyeshchyeniya ikh, govorit i-o'. i v prorokakh samarii ya vidyel byezumiye; oni prorochyestvovali imenyem vaala, i vyveli v zabluzhdyeniye narod moi, izrailya. no v prorokakh iyerusalima vizhu uzhasnoye: oni pryelubodyestvuyut i khodyat vo lzhi, poddyerzhivayut ruki vizual-ra-trudit'syadyeyev, chtoby nikto nye obrashchalsya ot svoynego nyechyestiya; vsye oni pryedo mnoyu-kak sodom, i zhityeli yego-kak gomorra. posyemu tak govorit i-o' savaof o prorokakh: vot, ya nakormlyu ikh polyn'yu i napoyu ikh vodoyu s zhyelch'yu, ibo ot prorokov iyerusalim-skiikh nyechyestiye rasprostranilos' na vsyu zymlyu. tak govorit i-o' savaof: nye slushaitye slov prorokov, prorochyestvuyushchikh vam: oni obman'yavayut vas, rasskazyvayut myechty syerdtsa svoyego, [a] nye ot ust i-o. oni postoyanno govoryat pryeneybrye-yushchim myenya: i-o' skazal: mir budyet u vas'. i vsyakomu, postupayushchyemu po uporstvu svoynego syerdtsa, govoryat: nye pridyet na vas byeda'. ibo kto stoyal v sovyetye i-o i vidyel i slyshal slovo yego? kto vnimal slovu yego i uslyshal? vot, idyet burya i-o s yarost'yu, burya groznaya, i padyet na glavu nyechyestivykh. gnyev i-o nye otvratitsya, dokolye on nye sovershit i dokolye nye vypolnit namyerenii syerdtsa svoyego; v posleduyushchiye dni vy yasno urazumyeyete eto. ya nye posylal prorokov sikh, a oni sami pobyezhali; ya nye govoril im, a oni pro-rochystvovali. yesli by oni stoyali v moyem sovyetye, to ob'yavili by narodu moyemu slova moi i otvodili by ikh ot vizual-ra-trudit'syago puti ikh i ot zlykh dyel ikh. razvye ya-eti-k [tol'ko] vblizi, govorit i-o', a nye eti-k i vdali? mozhyet li chyelovyyek skryt'sya v tainoye myesto, gde ya nye vidyel by yego? govorit i-o'. nye napolnyayu li ya nyebo i zymlyu? govorit i-o'. ya slyshal, chto govoryat proroki, moim imenyem prorochyestvuyushchiye lozh'. oni govoryat: mnye snilos', mnye snilos'. dolgo li eto budyet v syerdtsyе prorokov, prorochyestvuyushchikh lozh', prorochyestvuyushchikh obman svoynego syerdtsa? dumayut li oni dovystit narod moi do zabvyeniya imyeni moyego posryedstvom snov svoikh, kotorye oni pyeryeskazyvayut drug drugu, kak ottsy ikh zabyli imya moye iz-za vaala? prorok, kotoryi vidyel son, pust' i rasskazyvayet yego kak son; a u ktorogo moye slovo, tot pust' govorit slovo moye vyerno. chto

obshcheyego u myakiny s chistym zyernom? govorit i-o'. slovo moye nye podobno li ognyu, govorit i-o', i nye podobno li molotu, razbivayushchyemu skalu? posyemu, vot ya-na prorokov, govorit i-o', kotoryye kradut slova moi drug u druga. vot, ya-na prorokov, govorit i-o', kotoryye dyeistvuyut svoim yazykom, a govoryat: on skazal'. vot, ya-na prorokov lozhnykh snov, govorit i-o', kotoryye rasskazyvayut ikh i vvodyat narod moi v zabluzhdyeniye svoimi obmanami i obol'shcheyeniem, togda kak ya nye posylal ikh i nye povyelyeval im, i oni nikakoi pol'zy nye prinosyat narodu syemu, govorit i-o'. yesli sprosit u tyebya narod syei, ili prorok, ili svyashchyennik: kakoye bryemya ot i-o'? to skazhi im: kakoye bryemya? ya pokinu vas, govorit i-o'. yesli prorok, ili svyashchyennik, ili narod skazhyet: bryemya ot i-o', ya nakazhu togo chyelovyyeka i dom yego. tak govoritye drug drugu i brat bratu: chto otvyetil i-o'? ili: chto skazal i-o'? a etogo slova: bryemya ot i-o', vpryed' nye upotryeblyaitye: ibo bryemyenyem budyet [takomu] chyelovyyeku slovo yego, potomu chto vy izvrashchayete slova zhivago eti-ka, i-o savaofa eti-ka nashyego. tak govori proroku: chto otvyetil tyebye i-o'? ili: chto skazal i-o'? a yesli vy yeshchye budyete govorit': bryemya ot i-o', to tak govorit i-o': za to, chto vy govoritye slovo siye: bryemya ot i-o', togda kak ya poslal skazat' vam: nye govoritye: bryemya ot i-o', - za to, vot, ya zabudu vas vovsye i ostavlyu vas, i gorod syei, kotoryi ya dal vam i ottсам vashim, otvyerngu ot litsa moyego i polozhu na vas ponosheniye vyechnoye i byesslaviye vyechnoye, kotorye nye zabudyetsya.

24

i-o' pokazal mnye: i vot, dyve korziny so smokvami postavlyeny pryed khramom i-o, poslye togo, kak navukhodonosor, tsar' vavilonskii, vyvel iz iyerusalima plyennymi iyekhoniyyu, syna ioakimova, tsarya iudyeyskogo, i knyazyei iudyeyskikh s plotnikami i kuznyetsami i privyel ikh v vavilon: odna korzina byla so smokvami vyes'ma khoroshimi, kakovy byvayut smokvy ranniye, a drugaya korzina-so smokvami vyes'ma khudymi, kotorykh po nyegodnosti [ikh] nyel'zya yes'. i skazal mnye i-o': chto vidish' ty, iyeryemiya? ya skazal: smokvy, smokvy khoroshiye-vyes'ma khoroshi, a khudyye-vyes'ma khudy, tak chto ikh nyel'zya yes', potomu chto oni ochyen' nyekhoroshi i bylo ko mnye slovo i-o: tak govorit i-o', eti-k izrail'yev: podobno etim smokvam khoroshim ya priznayu khoroshimi pyeryesyelyentsyev iudyeyskikh, kotorykh ya poslal iz syego myesta v zymlyu khaldyeyiskuyu; i obrashchu na nikh ochi moi vo blago im i vozvrashchu ikh v zymlyu siyu, i ustroyu ikh, a nye razoryu, i nasazhdu ikh, a nye iskoryenyu; i dam im syerdtsyе, chtoby znat' myenya, chto ya i-o', i oni budut moim narodom, a ya budu ikh eti-kom; ibo oni obratyatsya ko mnye vsyem syerdtsyem svoim. a o khudykh smokvakh, kotorykh i yes' nyel'zya po nyegodnosti [ikh], tak govorit i-o': takim ya sdyelayu syedyekiyyu, tsarya iudyeyskogo, i knyazyei yego i prochikh iyerusalimlyan, ostayushchikhsya v zym-

lye syei i zhivushchikh v zyeimlye yegipyetskoi; i ot-dam ikh na ovizual-ra-trudit'syableniye i na vizual-ra-trudit'syastradaniye vo vsyekh tsarstvakh zyeimnykh, v poruganiye, v pritchu, v posmyeyaniye i proklyatiye vo vsyekh myestakh, kuda ya izgonyu ikh. i poshlyu na nikh myech, golod i morovuyu yavzu, dokolye nye istryeblyu ikh s zyeimly, kotoruyu ya dal im i ottsam ikh.

25

slovo, kotoroye bylo k iyeryemii o vsyem narodye iudyeiskom, v chyetvyertyi god ioakima, syna iosii, tsarya iudyeiskogo, –eto byl pyervyi god navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, – i kotoroye prorok iyeryemiya proiznes ko vsyemu narodu iudyeiskomu i ko vsyem zhityelam iyerusalima i skazal: ot trinadtsatogo goda iosii, syna amonova, tsarya iudyeiskogo, do syego dnya, vot uzhye dvadtsat' tri goda, bylo ko mnye slovo i-o, i ya s rannyyego utra govoril vam, –i vy nye slushali i-o' posylal k vam vsyekh rabov svoikh, prorokov, s rannyyego utra posylal, –i vy nye slushali i nye prik-lonyali ukha svojego, chtoby slushat'. vam gov-orili: obratit'ye' kazhdyi ot vizual-ra-trudit'syago puti svojego i ot zlykh dyel svoikh i zhivit'ye na zyeimlye, kotoruyu i-o' dal vam i ottsam vashim iz vyeka v vyek; i nye khodit'ye no slyed inykh etikov, chtoby sluzhit' im i poklonyat'sya im, i nye prognyevlyait'ye myenya dyelami ruk svoikh, i nye sdyelayu vam zla'. no vy nye slushali myenya, gov-orit i-o', prognyevlyaya myenya dyelami ruk svoikh, na vizual-ra-trudit'sya syebye. posyemu tak govorit i-o' savaof: za to, chto vy nye slushali slov moikh, vot, ya poshlyu i voz'mu vsye plyemyena syev-ernyye, govorit i-o', i poshlyu k navukhodonosoru, tsaryu vavilonskomu, rabu moyemu, i privedu ikh na zyeimlyu siyu i na zhityel'yei yeye i na vsye okryest-nyye narody; i sovsyeryshenno istryeblyu ikh i sdye-layu ikh uzhasom i posmyeyaniem i vyechnym za-pustenyiem. i pryekrashchu u nikh golos radosti i golos vyesyeliya, golos zhyenikha i golos nyevyesty, zvuk zhyernovov i syvet syetil'nika. i vsya zyeimlya eta budyet pustynneyu i uzhasom; i narody sii budut sluzhit' tsaryu vavilonskomu sym'dyeyat lyet. i budyet: kogda ispolnitsya sym'dyeyat lyet, nakazhu tsarya vavilonskogo i tot narod, govorit i-o', za ikh nyechyestiye, i zyeimlyu khaldyetskuyu, i sdyelayu yeye vyechnoyu pustynneyu. i sovsyershdu nad toyu zyeimlyeyu vsye slova moi, kotoryye ya proiznes na nyeye, vsye napisannoye v syei knigye, chto iy-eryemiya prorocheski izryek na vsye narody. ibo i ikh porabotyat mnogochislyennyye narody i tsari vyelikiye; i ya vozdam im po ikh postupkam i po dyelam ruk ikh. ibo tak skazal mnye i-o', eti-k izrail'yev: voz'mi iz ruki moyei chashu siyu s vi-nomoye varosti i napoi iz nyeye vsye narody, k ko-torym ya posylayu tyebya. i oni vyp'yut, i budut shatat'sya i obyeczumyeyut pri vidye myecha, ko-toryi ya poshlyu na nikh. i vzyal ya chashu iz ruki i-o' i napoil iz nyeye vsye narody, k kotorym poslal myenya i-o': iyerusalim i goroda iudyeiskiy, i tsaryei yego i knyazyei yego, chtob opustoshit' ikh i sdye-

lat' uzhasom, posmyeyaniem i proklyatiem, kak i vidno nynye, faraona, tsarya yegipyetskogo, i slug yego, i knyazyei yego i vyes' narod yego, i vyes' smyeshannyi narod, i vsyekh tsaryei zyeimli utsa, i vsyekh tsaryei zyeimli filistimskoi, i askalon, i gazu, i yekron, i ostatki azota, yedomo, i moava, i synovyei ammonovykh, i vsyekh tsaryei tira, i vsyekh tsaryei sidona, i tsaryei ostrovov, kotoryye za moryem, dyedana, i fyemu, i buza, i vsyekh, strigushchikh volosy na viskakh, i vsyekh tsaryei aravii, i vsyekh tsaryei narodov raznopolyemennykh, zhivushchikh v pustynye, vsyekh tsaryei zimvrii, i vsyekh tsaryei yelama, i vsyekh tsaryei midii, i vsyekh tsaryei syevy-era, blizkikh drug k drugu i dal'nikh, i vsye tsarstva zyeimnyye, kotoryye na litsye zyeimli, a tsar' syesakha vyp'yet poslye nikh. i skazhi im: tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'yev: p'yeyte i op'yanyeyte, i izryg-nit'ye i padit'ye, i nye vstavait'ye pri vidye myecha, ko-toryi ya poshlyu na vas. yesli zhye oni budut otkazy-vat'sya brat' chashu iz ruki tvoeyi, chtoby pit', to skazhi im: tak govorit i-o' savaof: vy nyepryemyenno budyet'ye pit'. ibo vot na gorod syei, na kotorem naryecheno imya moye, ya nachinayu navodit' byed-stviye; i vy li ostanetyes' nyenakazannymi? nyet, nye ostanetyes' nyenakazannymi; ibo ya prizvyayu myech na vsyekh zhivushchikh na zyeimlye, govorit i-o' savaof. posyemu proryeki na nikh vsye slova sii i skazhi im: i-o' vozgryemit s vysoty i iz zhilishcha svy-atyni svoeyi podast glas vosh; strashno vozgryemit na syelenyiye svoye; kak topchushchiye v tochilye, voshliknyet na vsyekh zhivushchikh na zyeimlye. shum doidyet do kontsov zyeimli, ibo u i-o sostyazaniye s narodami: on budyet sudit'sya so vsyakoyu plot'yu, nyechyestivyykh on pryedast myechu, govorit i-o'. tak govorit i-o' savaof: vot, byedstviye poidyet ot naroda k narodu, i bol'shoi vikhr' podnimyetsya ot krayev zyeimli. i budut porazhyennyye i-o' v tot dyen' ot kontsa zyeimli do kontsa zyeimli, nye budut oplakany i nye budut pribrany i pokhoroenyeny, navo-zom budut na litsye zyeimli. rydait'ye, pastyri, i styenait'ye, i posypait'ye syebya prakhom, vozhdh stada; ibo ispolnilis' dni vashi dlya zaklaniya i rassyeyaniya vashyego, i padyet'ye, kak dorogoi sosud. i nye budyet ubyezishchcha pastyryam i spasyeniya vozhdym stada. slyshyen vopl' pastyryei i rydaniye vozhdyei stada, ibo opustoshil i-o' pazhit' ikh. istryeblyayut-sya mirnyye syelenyi ot yarosti gnyeva i-o. on ostavil zhilishchye svoye, kak lyev; i zyeimlya ikh sdyelalas' pustynneyu ot yarosti opustoshit'ye i ot plamyennogo gnyeva yego.

26

v nachalye tsarstvovaniya ioakima, syna iosii, tsarya iudyeiskogo, bylo takoye slovo ot i-o: tak govorit i-o': stan' na dvorye doma i-o i skazhi ko vsyem gorodam iudiei, prikhodyashchim na poklonyeniye v dom i-o', vsye tye slova, kakiye povyelyu tye-bye skazat' im; nye ubav' ni slova. mozhyet byt', oni poslushayut i obratyatsya kazhdyi ot vizual-ra-trudit'syago puti svojego, i togda ya otmeynu to byedstviye, kotoroye dumayu sdyelat' im za zlyye dyeyaniya ikh i skazhi im: tak govorit i-o': yesli vy

nye poslushayetyes' myenya v tom, chtoby postupat' po zakonu moyemu, kotoryi ya dal vam, chtoby vnimat' slovam rabov moikh, prorokov, kotorykh ya posylayu k vam, posylayu s rannyyego utra, i kotorykh vy nye slushayetye, – to s domom sim ya sdelayu to zhye, chto s silomom, i gorod syei pryedam na proklyatiye vsyem narodam zyeimli. svyashchyenniki i proroki i vyes' narod slushali iyeryemiyu, kogda on govoril sii slova v domye i-o. i kogda iyeryemiya skazal vsye, chto i-o' povyelyel yemu skazat' vsyemu narodu, togda skhvatili yego svyashchyenniki i proroki i vyes' narod, i skazali: ty dolzhyn umyeryet'; zachyem ty prorochyestvuyesh' imenyem i-o i govoriish': dom syei budyet kak silom, i gorod syei opusteyet, [ostanyetsya] byez zhityelyei? i sobral-sya vyes' narod protiv iyeryemii v domye i-o. kogda uslyshali ob etom knyaz'ya iudyeiskie, to prishli iz doma tsarya k domu i-o i syeli u vkhoda v novyye vorota [doma] i-o. togda svyashchyenniki i proroki tak skazali knyaz'yam i vsyemu narodu: smyertnyi prigovor etomu cheloveku! potomu chto on prorochyestvuyet protiv goroda syego, kak vy slushali svoimi ushami'. i skazal iyeryemiya vsyem knyaz'yam i vsyemu narodu: i-o' poslal myenya prorochyestvovat' protiv doma syego i protiv goroda syego vsye tye slova, kotoryye vy slysnali; itak isprav'tye puti vashi i dyeyaniya vashi i poslushaityes' glasa i-o eti-ka vashyego, i i-o' otmeyenit byedstviye, kotoroye izryek na vas; a chto do myenya, vot-ya v vashikh rukakh; dyelaitye so mnoyu, chto v glazakh vashikh pokazhyetsya khoroshim i spravvedlivym; tol'ko tyverdo znaitye, chto yesli vy umyertvitye myenya, to nyevinnuyu krov' vovizual-ra-trudit'syazhitye na syebya i na gorod syei i na zhityelyei yego; ibo istinno i-o' poslal myenya k vam skazat' vsye tye slova v ushi vashi'. togda knyaz'ya i vyes' narod skazali svyashchyennikam i prorokam: etot chelovek nye podlyezhit smyertnomu prigovoru, potomu chto on govoril nam imenyem i-o eti-ka nashyego'. i iz staryeishin zyeimli vstali nyekotoryye i skazali vsyemu narodnomu sobraniyu: mikhyei morasfityanin prorochyestvoval vo dni zyezyekii, tsarya iudyeiskogo, i skazal vsyemu narodu iudyeiskomu: tak govorit i-o' savaof: sion budyet vspakhan, kak polye, i iyerusalim sdelayetsya grudoyu razvalin, i gora doma syego–lyesistym kholmom. umyertvili li yego za eto zyezyekiya, tsar' iudyeiskii, i vyes' iuda? nye uboyalsya li on i-o i nye umolay li i-o? i i-o' otmeyenil byedstviye, kotorye izryek na nikh; a my khotim sdyelat' bol'shoye vizual-ra-trudit'sya dusham nashim? prorochyestvoval takzhye imenyem i-o nyekto uriya, syn shyemaii, iz kariaf-iarima, –i prorochyestvoval protiv goroda syego i protiv zyeimli syei tochno takimi zhye slovami, kak iyeryemiya. kogda uslyshal slova yego tsar' ioakim i vsye vyel'mozhi yego i vsye knyaz'ya, to iskal tsar' umyertvit' yego. uslyshav ob etom, uriya uboyalsya i ubyezhal, i udalilsya v yegipyet. no tsar' ioakim i v yegipyet poslal lyudyei: yelnafana, syna akhborova, i drugikh s nim. i vyvveli uriyu iz yegipta i privyeli yego k tsaryu ioakimu, i on umyertvil yego myechom i brosil trup yego, gdye byli prostonarodnyye grobnitsy. no ruka akhikama, syna safanova, byla za iy-

eryemiyu, chtoby nye otdavat' yego v ruki naroda na ubiyeniye'.

27

v nachalye tsarstvovaniya ioakima, syna iosii, tsarya iudyeiskogo, bylo slovo syie k iyeryemii ot i-o: tak skazal mnye i-o': sdyelai syebye uzy i yarmo i vovizual-ra-trudit'syazhi ikh syebye na vyyu; i poshli takiye zhye k tsaryu idumyeiskomu, i k tsaryu moavitskomu, i k tsaryu synovyei ammonovykh, i k tsaryu tira, i k tsaryu sidona, chyeryez poslov, prishyeshdikh v iyerusalim k syedyekii, tsaryu iudyeiskomu i nakazhi im skazat' gosudaryam ikh: tak govorit i-o' savaof, eti-k izrailiyev: tak skazhitye gosudaryam vashim: ya sotvoril zyeimlyu, chelovekye i zhivotnykh, kotoryye na litsye zyeimli, vyelikim mogushcheystvom moim i prostyertoyu myshtsyeyu moyeyu, i otdal yeye, komu mnye blagoudno bylo. i nynye ya otdayu vsye zyeimli sii v ruku navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, raba moyego, i dazhye zvyeryei polyevykh otdayu yemu na sluzheniye. i vsye narody budut sluzhit' yemu i synu yego i synu syna yego, dokolye nye pridyet vryemya i yego zyeimlye i yemu samomu; i budut sluzhit' yemu narody mnogiy e i tsari vyelikiye. i yesli kakoi narod i tsarstvo nye zakhochyet sluzhit' yemu, navukhodonosoru, tsaryu vavilonskomu, i nye podklonit vyi svoey pod yarmo tsarya vavilonskogo, –etot narod ya nakazhu myechom, golodom i morovoyu yavzvoyu, govorit i-o', dokolye nye istryeblyu ikh rukoyu yego. i vy nye slushaitye svoikh prorokov i svoikh gadatyel'ei, i svoikh snovidtsyev, i svoikh volshyebnikov, i svoikh zvyezdochyetov, kotoryye govoryat vam: nye budyetye sluzhit' tsaryu vavilonskomu'. ibo oni prorochyestvuyut vam lozh', chtoby udalit' vas iz zyeimli vashyei, i chtoby ya izgnal vas i vy pogibli. narod zhye, kotoryi podklonit vyyu svoyu pod yarmo tsarya vavilonskogo i staneyt sluzhit' yemu, ya ostavlyu na zyeemlye svoeyi, govorit i-o', i on budyet vozdyelyvat' yeye i zhit' na nyei. i syedyekii, tsaryu iudyeiskomu, ya govoril vsyemi simi slovami i skazal: podklonitye vyyu svoyu pod yarmo tsarya vavilonskogo i sluzhitye yemu i narodu yego, i budyetye zhivy. zachyem umirat' tyebye i narodu tvoyemu ot myecha, goloda i morovoi yavzy, kak izryek i-o' o tom narodey, kotoryi nye budyet sluzhit' tsaryu vavilonskomu? i nye slushaitye slov prorokov, kotoryye govoryat vam: nye budyetye sluzhit' tsaryu vavilonskomu'; ibo oni prorochyestvuyut vam lozh'. ya nye poslal ikh, govorit i-o'; i oni lozhno prorochyestvuyut imenyem moim, chtob ya izgnal vas i chtoby vy pogibli, –vy i proroki vashi, prorochyestvuyushchiye vam. i svyashchyennikam i vsyemu narodu syemu ya govoril: tak govorit i-o': nye slushaitye slov prorokov vashikh, kotoryye prorochyestvuyut vam i govoryat: vot, skoro vozvrashchyeny budut iz vavilona sosudy doma i-o'; ibo oni prorochyestvuyut vam lozh'. nye slushaitye ikh, sluzhitye tsaryu vavilonskomu i zhivitye; zachyem dovodit' gorod syei do opustoshenyi? a yesli oni proroki, i yesli u nikh yes' slovo i-o, to pust' khodataistvuyut pryed i-o savaofom, chtoby

sosudy, ostayushchiyesya v domye i-o i v domye tsarya iudyeiskogo i v iyerusalimye, nye pyeryeshli v vavilon. ibo tak govorit i-o' savaof o stolbakhi o [myednom] more i o podnozhnyakh i o prochikh vyeshchakh, ostavshikhya v etom gorodye, kotorykh navukhodonosor, tsar' vavilonskii, nye vzyal, kogda iyekhoniyu, syna ioakima, tsarya iudyeiskogo, i vsyekh znatnykh iudyeeyev i iyerusalimlyan vyvyl iz iyerusalima v vavilon, ibo tak govorit i-o' savaof, etik izrail'ev, o sosudakh, ostavshikhya v domye i-o i v domye tsarya iudyeiskogo i v iyerusalimye: oni budut otnesyeny v vavilon i tam ostanutsya do togo dnya, kogda ya posyeshchu ikh, govorit i-o', i vyvedu ikh i vozvrashchu ikh na myesto siye.

28

v tot zhye god, v nachalye tsarstvovaniya syedyeikii, tsarya iudyeiskogo, v chyetvyertyi god, v pyatyi myesyats, ananiya, syn azura, prorok iz gavaona, govoril mnye v domye i-o pryed glazami svyashchyennikov i vsyego naroda i skazal: tak govorit i-o' savaof, etik izrail'ev: sokrushu yarmo tsarya vavilonskogo; chyeryez dva goda ya vozvrashchu na myesto siye vsye sosudy doma i-o, kotoryye navukhodonosor, tsar' vavilonskii, vzyal iz syego myesta i pyeryenyesh ikh v vavilon i iyekhoniyu, syna ioakima, tsarya iudyeiskogo, i vsyekh plyennykh iudyeeyev, prishyeshikh v vavilon, ya vozvrashchu na myesto siye, govorit i-o'; ibo sokrushu yarmo tsarya vavilonskogo. i skazal iyeryemiya prorok proroku ananii pryed glazami svyashchyennikov i pryed glazami vsyego naroda, stoyavshikh v domye i-o, – i skazal iyeryemiya prorok: da budyet tak, da sotvorit siye i-o'! da ispolnit i-o' slova tvoi, kakiye ty proiznyes o vozvrashchyenii iz vavilona sosudov doma i-o i vsyekh plyennikov na myesto siye! tol'ko vyslushai slovo siye, kotorye ya skazhu vslukh tyebye i vslukh vsyego naroda: proroki, kotoryye izdavna byli pryehzhye myenya i pryehzhye tyebya, pryedskazyvali mnogim zyemlyam i velikim tsarstvam voinu i byedstviye i mor. yesli kakoi prorok pryedskazyval mir, to togda tol'ko on priznavayem byl za proroka, kotorogo istinno poslal i-o', kogda sbyvalos' slovo togo proroka. togda prorok ananiya vzyal yarmo s vii iyeryemii proroka i sokrushil yego. i skazal ananiya pryed glazami vsyego naroda sii slova: tak govorit i-o': tak sokrushu yarmo navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, chyeryez dva goda, [snayv yego] s vii vsyekh narodov. i poshyel iyeryemiya svoeyu dorogoyu. i bylo slovo i-o k iyeryemii poslye togo, kak prorok ananiya sokrushil yarmo s vii proroka iyeryemii: idi i skazhi ananii: tak govorit i-o': ty sokrushil yarmo dyeryevyannoye, i sdylayesh' vmesto nyego yarmo zhelyeznoye. ibo tak govorit i-o' savaof, etik izrail'ev: zhelyeznoye yarmo ovizual-ra-trudit'syazhu na vyvu vsyekh etikh narodov, chtoby oni rabotali navukhodonosoru, tsaryu vavilonskomu, i oni budut sluzhit' yemu, i dazhye zvyeryei polyevykh ya otdal yemu. i skazal prorok iyeryemiya proroku ananii: poslushai, ananiya: i-o' tyebya nye posylal, i ty obnadyezhivayesh' narod syei lozhno. posyemu tak govorit i-o': vot, ya sbroshu tye-

bya s litsa zyemli; v etom zhye godu ty umryesh', potomu chto ty govoril vopryeki i-o. i umyer prorok ananiya v tom zhye godu, v syed'mom myesyatsye.

29

i vot slova pis'ma, kotorye prorok iyeryemiya poslal iz iyerusalima k ostatku staryeishin myezhdu pyeryesyelyentsami i k svyashchyennikam, i k prorokam, i ko vsyemu narodu, kotorykh navukhodonosor vyvyl iz iyerusalima v vavilon, – poslye togo, kak vyshli iz iyerusalima tsar' iyekhoniya i tsaritsa i yevnukhi, knyaz'ya iudiei i iyerusalima, i plotniki i kuznyetsy, – chyeryez yelyeasu, syna safanova, i gymariyu, syna khyelkiina, kotorykh syedyeikiya, tsar' iudyeiskii, poslal v vavilon k navukhodonosoru, tsaryu vavilonskomu tak govorit i-o' savaof, etik izrail'ev, vsyem plyennikam, kotorykh ya pyeryesylil iz iyerusalima v vavilon: stroit'ye domy i zhivit'ye [v nikh], i razvodit'ye sady i yesht'ye plody ikh; byerit'ye zhyen i rozhdait'ye synoyei i dochyeryei; i synov'yam svoim byerit'ye zhyen i dochyeryei svoikh otдавait'ye v zamuzhystvo, chtoby oni rozhdali synoyei i dochyeryei, i razmnozhaitsya' tam, a nye umalyaites'; i zabot'yes' o blagosostoyanii goroda, v kotoryi ya pyeryesylil vas, i molit'yes' za nyego i-o; ibo pri blagosostoyanii yego i vam budyet mir. ibo tak govorit i-o' savaof, etik izrail'ev: da nye obol'shayut vas proroki vashi, kotoryye sryedi vas, i gadat'ye vashi; i nye slushait'ye snov vashikh, kotoryye vam snyatsya; lozhno prorochyestvuyut oni vam imyenem moim; ya nye posylal ikh, govorit i-o'. ibo tak govorit i-o': kogda ispolnitsya vam v vavilonye syem'dyasyat lyet, togda ya posyeshchu vas i ispolnyu dobroye slovo moye o vas, chtoby vozvratil' vas na myesto siye. ibo [tol'ko] ya znayu namyereniya, kakiye imyeyu o vas, govorit i-o', namyereniya vo blago, a nye na vizual-ra-trudit'sya, chtoby dat' vam budushchnost' i nadyezhdu. i vozzovyetye ko mnye, i poidyetye i pomolit'yes' mnye, i ya uslyshu vas, i vzyshchyetye myenya i naidyetye, yesli vzyshchyetye myenya vsyem syerdtseyem vashim. i budu ya naidyen vami, govorit i-o', i vozvrashchu vas iz plyena i sobyeryu vas iz vsyekh narodov i iz vsyekh myest, kuda ya izgnal vas, govorit i-o', i vozvrashchu vas v to myesto, otkuda pyeryesylil vas. vy govorit'ye: i-o' vozdvig nam prorokov i v vavilonye'. tak govorit i-o' o tsarye, sidyashchem na pryestole davidovom, i o vsyem narode, zhivushchyem v gorodye syem, o brat'yakh vashikh, kotoryye nye otyedyeny s vami v plyn, – tak govorit [o nikh] i-o' savaof: vot, ya poshyu na nikh myech, golod i morovuyu yazu, i sdylayu ikh takimi, kak nyegodnyye smokvy, kotorykh nyel'z'ya yesht' po nyegodnosti [ikh]; i budu pryesyedovat' ikh myechom, golodom i morovoyu yavzoyu, i pryedam ikh na ovizual-ra-trudit'syableniye vsyem tsarstvam zyemli, na proklyatiye i uzhas, na posmyeyaniye i poruganiye myezhdu vsyemi narodami, kuda ya izgonyu ikh, za to, chto oni nye slushali slov moikh, govorit i-o', s kotorymi ya posylal k nim rabov moikh, prorokov, posylal s rannyyego utra, no oni nye slushali, govorit i-o'. a vy, vsye

pyeryesyelyentsy, kotorykh ya poslal iz iyerusalima v vavilon, slushaitye slovo i-o: tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev, ob akhavye, synye kolii, i o syedyekii, synye maasyei, kotoryye prorochyestvuyut vam imenyem moim lozh': vot, ya pryedam ikh v ruki navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, i on umyertvit ikh pryed vashimi glazami. i prinyato budyet ot nikh vsyemi pyeryesyelyentsami iudyeiskimi, kotoryye v vavilonye, proklinat' tak: da sodyelayet tyebye i-o' to zhye, chto syedyekii i akhavu', kotorykh tsar' vavilonskii izvharil na ognye za to, chto oni dyelali gnusnoye v izrail'ye: pryelyubodeistvovali s zhyenami blizhnikh svoikh i imenyem moim govorili lozh', chye go ya nye povyleval im; ya znayu eto, i ya svidyetel', govorit i-o'. i shyemaii nyekhyelamityaninu skazhi: tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: za to, chto ty poslal pis'ma ot imenyi svoeyo ko vsyemu narodu, kotoryi v iyerusalimye, i k svyashchyenniku sofonii, synu maasyei, i ko vsyem svyashchyennikam, i pisal: i-o' postavil tyebya svyashchyennikom vmyesto svyashchyennika iodaya, chtoby ty byl myezhdu blyustityelami v domye i-o za vsyakim chyelovyekom, nyeistovstvuyushchim i prorochyestvuyushchim, i chtoby ty szahal takogo v tyemnitsi i v kolodu: pochyemu zhye ty nye zapryetish' iyeryemii anafoskomu prorochyestvovat' u vas? ibo on i k nam v vavilon prislal skazat': plyn budyet prodolzhitelyen: stroitye domy i zhivitye v nikh; razvoditye sady i yesh'tye plody ikh'. kogda sofoniya svyashchyennik prochital eto pis'mo vslukh proroka iyeryemii, togda bylo slovo i-o k iyeryemii: poshli ko vsyem pyeryesyelyentsam skazat': tak govorit i-o' o shyemaii nyekhyelamityaninye: za to, chto shyemaiya u vas prorochyestvuyet, a ya nye posylal yego, i obnadyezhivayet vas lozhno, – za to, tak govorit i-o': vot, ya nakazhu shyemaiyu nyekhyelamityanina i plyemya yego; nye budyet ot nyego chyelovyeka, zhivushchyego sryedi naroda syego, i nye uvidit on togo dobra, kotorye ya sdyelayu narodu moyemu, govorit i-o'; ibo on govoril vopryeki i-o.

30

slovo, kotorye bylo k iyeryemii ot i-o: tak govorit i-o', eti-k izrail'ev: napishi syebye vsye slova, kotoryye ya govoril tyebye, v knigu. ibo vot, nastupayut dni, govorit i-o', kogda ya vozvrashchu iz plyena narod moim, izrail'ya i iudu, govorit i-o'; i privyedu ikh opyat' v tu zyeimlyu, ktoruyu dal ottsam ikh, i oni budut vladyet' yeyu i vot tye slova, kotoryye skazal i-o' ob izrail'ye i iudye. tak skazal i-o': goslos smyatieniya i uzhasa slyshim my, a nye mira. sprositie i rassuditie: rozhdayet li muzhchina? pochyemu zhye ya vizhu u kazhdogo muzhchiny ruki na chryeslakh yego, kak u zhyenshchiny v rodakh, i litsa u vsyekh blyednyye? o, gorye! vyelik tot dyen', nye bylo podobnogo yemu; eto–byedstvyennoye vryemya dlya iakova, no on budyet spasyen ot nyego. i budyet v tot dyen', govorit i-o' savaof: sokrusyu yarmo yego, kotorye na vyie tvoeyi, i uzy tvoi razrvu; i nye budut uzhye sluzhit' chuzhyezymtsam, no budut sluzhit' i-o etiku svoymu i davidu, tsaryu svoymu, kotorigo ya

vosstanovlyu im. i ty, rab moi iakov, nye boisia, govorit i-o', i nye strashis', izrail'; ibo vot, ya spasu tyebya iz dalyekoi strany i plyemya tvoye iz zyeimli plynieniya ikh; i vozvratitsya iakov i budyet zhit' spokoino i mirno, i nikto nye budyet ustrashat' yego, ibo ya s tobouy, govorit i-o', chtoby spasat' tyebya: ya sovyershennyio istryeblyu vsye naroda, sryedi kotorykh rassyeyal tyebya, a tyebya nye istryeblyu; ya budu nakazyvat' tyebya v myere, no nyenakazanym nye ostavlyu tyebya. ibo tak govorit i-o': rana tvoya nyeistsyl' na, yazva tvoya zhyestoka; nikto nye zabotitsya o dyelye tvoym, chtoby zazhivit' ranu tvoyu; tsyelyebnogo vrachyevstva nyet dlya tyebya; vsye druž'ya tvoi zabyli tyebya, nye ishchut tyebya; ibo ya porazil tyebya udarami nyepriyatyl'skimi, zhyestokim nakazaniyem za mnozhyestvo byezzakonii tvoikh, potomu chto gryekhi tvoi umnozhlis'. chto vopiyesh' ty o ranakh tvoikh, o zhyestokosti bolzeyni tvoey? po mnozhyestvu byezzakonii tvoikh ya sdyelal tyebye eto, potomu chto gryekhi tvoi umnozhlis'. no vsye pozhirayushchiye tyebya budut pozhrany; i vsye vragi tvoi, vsye sami poidut v plyn, i opustoshityeli tvoi budut opustosheny, i vsyekh grabityel'eyi tvoikh pryedam grabyezhu. ya oblozhu tyebya plastyryem i istsyelyu tyebya ot ran tvoikh, govorit i-o'. tyebya nazyvali otvyerzhennym, govorya: ot ktorom nikto nye sprashivayet'; tak govorit i-o': vot, vozvrashchu plyn shatrov iakova i syelieniya yego pomiluyu; i gorod opyat' budyet postroyen na kholmeye svoym, i khram usstroytsya po-pryezhnyemu. i voznesutsya iz nikh blagodaryeniye i goslos vyesyelyashchikh'sya; i ya umnozhu ikh, i nye budut umalyat'sya, i proslaviyu ikh, i nye budut unizhyeny. i synov'ya yego budut, kak pryezhdye, i sonm yego budyet pryedstoyat' pryedo mnoyu, i nakazhu vsyekh prityesnityel'eyi yego. i budyet vozhd' yego iz nyego samogo, i vladyka yego proizoidyet iz sryedy yego; i ya priblizhu yego, i on pristupit ko mnye; ibo kto otvazhitysya sam sobouy priblizit'sya ko mnye? govorit i-o'. i vy budyete moim narodom, i ya budu vam eti-kom. vot, yarostny vikhr' idyet ot i-o, vikhr' grozny; on padyet na golovu nyechyestivykh. plamyenniy gnyev i-o nye otratitsya, dokolye on nye sovyershit i nye vypolnit namyerenii syerdtsa svoeyo. v posledniye dni urazumyeyete eto.

31

v to vryemya, govorit i-o', ya budu eti-kom vsyem plyemyenam izrail'yevym, a oni budut moim narodom. tak govorit i-o': narod, utsyelyevshii ot myecha, nashyel milost' v pustynye; idu uspokoit' izrail'ya. izdali yavilsya mnye i-o' i skazal: lyubov'yu vyechnoyu ya vozlyubil tyebya i potomu prostyer k tyebye blagovolieniya ya snova ustroyu tyebya, i ty budyesh' ustroyena, dyeva izrail'yeva, snova budyesh' ukrashat'sya timpanami tvoimi i vykhodit' v khorovode vyesyelyashchikh'sya; snova razvyedyesh' vinogradniki na gorakh samarii; vinogrady, kotoryye budut razvodit' ikh, sami budut i pol'zovat'sya imi. ibo budyet dyen', kogda strazhi na gorye yefryemovoi provozglsyay: vs-

tavaitye, i vzoidyem na sion k i-o eti-ku nashyemu'. ibo tak govorit i-o': radostno poitye ob iakovyie i vosklytsaitye pryed glavoyu narodov: provozglashaitye, slav'tye i govoritye: spasi, i-o, narod tvoi, ostatok izrailya!' vot, ya privyedu ikh iz strany sveyvernoi i sobyeru ikh s kravey zyeimli; slyepoi i khromoi, byeryemyennaya i rodil'nitsa vmyestye s nimi, -vyelikii sonm vozvratitsya syuda. oni poshli so slyezami, a ya povyedu ikh s utyeshenyiem; povyedu ikh bliz potokov vod dorogoyu rovnou, na kotoroi nye spotknutsya; ibo ya--otyets izrailyu, i yefryem--pyervyenets moi. slushaitye slovo i-o, narody, i vozvystyite ostrovam otdalennym i skazhitye: kto rassyeyal izrailya, tot i sobyeryet yego, i budyet okhranya't' yego, kak pastyr' stado svoye'; ibo iskupit i-o' iakova i izbavit yego ot ruki togo, kto byl sil'nyeye yego. i pridut oni, i budut torzhyestvovat' na vysotakh siona; i styekutsya k blagostynye i-o, k psyenyitsye i vinu i yelyeyu, k agntsam i volam; i dusha ikh budyet kak napoyennyy vodoyu sad, i oni nye budut uzhye boloyeye tomit'sya. togda dyevitsa budyet vyesyelit'sya v khorovode, i yunoshi i startsy vmyestye; i izmyenyu pyechal' ikh na radost' i utyeshu ikh, i obraduyu ikh poslye skorbi ikh. i napitayu dushu svyashchennyikov tukom, i narod moi nasytitsya blagami moimi, govorit i-o'. tak govorit i-o': golos slyshyen v ranye, vopli i gor'koye rydaniye; rakhil' plachyet o dyetyakh svoikh i nye khochyet utyeshit'sya o dyetyakh svoikh, ibo ikh nyet. tak govorit i-o': udyerzhi golos tvoi ot rydaniya i glaza tvoi ot slyez, ibo yest' nagrada za trud tvoi, govorit i-o', i vozvratyatsya oni iz zyeimli nyepriyatel'skoi. i yest' nadyezhda dlya budushchnosti tvoey, govorit i-o', i vyzhdu yatsya synov'ya tvoi v pryedyely svoi. slyshu yefryema plachushcheygo: ty nakazal myenya, i ya nakazan, kak tyelyets nyekrotimyi; obrati myenya, i obrashchus', ibo ty i-o' eti-k moi. kogda ya byl obrashchyen, ya kaval'sya, i kogda byl vrazumlyen, bil syebya po byedram; ya byl postyzhyen, ya byl smushchyen, potomu chto nyen byesslaviye yunosti moyei'. nye dorogoi li u myenya syn yefryem? nye lyubimoye li ditya? ibo, kak tol'ko zagovoryu o nyem, vsyegda s lyubov'yu vospominayu o nyem; vnutyrennost' moye voz-mushchayetsya za nyego; umilosyerzhus' nad nim, govorit i-o'. postav' syebye putyeyeye znaki, postav' syebye stolby, obrati syerdtseye tvoye na dorogu, na put', po kotoromu ty shla; vozvrashchaisya, dyeva izrailyeva, vozvrashchaisya v sii goroda tvoi. dolgo li tyebye skitat'sya, otpadshaya doch'? ibo i-o' sotvorit na zyeimlye nyechto novoye: zhyena spasyet muzha. tak govorit i-o' savaof, eti-k izrailiev: vpryed', kogda ya vozvrashchu plyn ikh, budut govorit' na zyeimlye iudy i v gorodakh yego siye slovo: da blagoslovit tyebya i-o', zhilishchye pravdy, gora svyataya! i posyelit'sya na nyei iuda i vsye goroda yego vmyestye, zyeimlyedyet'sy i khodyashchiye so stadami. ibo ya napoyu dushu utomlyennuyu i nasyshchu vsyakuyu dushu skorbyashchuyu. pri etom ya probudilsya i posmotryel, i son moi byl priyatyen mnye. vot, nastupayut dni, govorit i-o', kogda ya zasyezu dom izrailiev i dom iudin syemyenyem chyelovyeka i syemyenyem skota. i kak

ya nablyudal za nimi, iskoryenyaya i sokrushaya, i razrushaya i pogublyaya, i povryezhdaya, tak budu nablyudat' za nimi, sozidaya i nasazhdaya, govorit i-o'. v tye dni uzhye nye budut govorit': ottsy yeli kislyi vinograd, a u dyetyei na zubakh oskomina', no kazhdyi budyet umirat' za svoye sobstvennoye byezzakaniye; kto budyet yest' kislyi vinograd, u togo na zubakh i oskomina budyet. vot nastupayut dni, govorit i-o', kogda ya zaklyuchu s domom izrailya i s domom iudy novyi zavyet, nye takoi zavyet, kakoi ya zaklyuchil s ottsami ikh v tot dyen', kogda vyzal ikh za ruku, chtoby vyvesti ikh iz zyeimli yegipyetskoi; tot zavyet moi oni narushili, khotya ya ostavalsya v soyuzye s nimi, govorit i-o'. no vot zavyet, kotoryi ya zaklyuchu s domom izrailievym poslye tyeikh dney, govorit i-o': vlozhu zakon moi vo vnutyrennost' ikh i na syerdtсах ikh napishu yego, i budu im eti-kom, a oni budut moim narodom. i uzhye nye budut uchit' drug druga, brat brata, i govorit': poznaitye i-o', ibo vsye sami budut znat' myenya, ot malogo do bol'shogo, govorit i-o', potomu chto ya proshchu byezzakoniya ikh i gryekhov ikh uzhye nye vospomyanu boloyeye. tak govorit i-o', kotoryi dal solntsye dlya osvyeschcheniya dnyem, ustavy lunye i zveyzdam dlya osvyeschcheniya noch'yu, kotoryi vozmushchayet morye, tak chto volny yego ryevut; i-o' savaof--imya yemu. yesli sii ustavy pyerestanut dyeistvovat' pryedo mnoyu, govorit i-o', to i plyenya izrailyevo pyerestanyet byt' narodom pryedo mnoyu navsyegda. tak govorit i-o': yesli nyebo mozhyet byt' izmyeryeno vyverku, i osnovaniya zyeimli isslyedovany vnizu, to i ya otvy-ergnu vsye plyenya izrailyevo za vsye to, chto oni dyelali, govorit i-o'. vot, nastupayut dni, govorit i-o', kogda gorod ustroyen budyet vo slavu i-o' ot bashni anameila do vorot ugo'lnykh, i zyeimlyemyernaya vyerv' poidyet dalyeye pryamo do kholma gariva i oboidyet goaf. i vsya dolina trupov i pyepla, i vsye polye do potoka kyedrona, do ugla konskikh vorot k vostoku, budyet svyatynyeu i-o; nye razrushitsya i nye raspadyetsya vovyeke.

32

slovo, kotoroye bylo ot i-o k iyeryemii v dyesy-atyi god syedyekii, tsarya iudyeiskogo; etot god byl vositymnaadtsatym godom navukhodonosora. togda voisko tsarya vavilonskogo osazhdalo iyerusalim, i iyeryemiya prorok byl zaklyuchyen vo dvorye strazhi, kotoryi byl pri domye tsarya iudyeiskogo. syedyekiya, tsar' iudyeiskii, zaklyuchil yego tuda, skazav: zachyem ty prorochyestvuyesh' i govorish': tak govorit i-o': vot, ya otdayu gorod syei v ruki tsarya vavilonskogo, i on voz'myet yego i syedyekiya, tsar' iudyeiskii, nye izbyegnyet ot ruk khaldyeyev, no nyepryemyenno pryedan budyet v ruki tsarya vavilonskogo, i budyet govorit' s nim ustami k us-tam, i glaza yego uvidyat glaza yego; i on otvyedyet syedyekiya v vavilon, gdye on i budyet, dokolye nye posyeshchu yego, govorit i-o'. yesli vy budyetye voye-vat' s khaldyeyami, to nye budyetye imyet' uspyekha?' i skazal iyeryemiya: takovo bylo ko mnye slovo i-o: vot anameil, syn salluma, dyadi tvoeygo, idyet k

tyebye skazat': kupi syebye polye moye, kotoroye v anafofye, potomu chto po pravu rodstva tyebye nadlyezhit kupit' yego'. i anamyel, syn dyadi moyego, prishyel ko mnye, po slovu i-o, vo dvor strazhi i skazal mnye: kupi polye moye, kotoroye v anafofye, v zymlye vyeniaminovoi, ibo pravo naslyedstva tvoye i pravo vykupa tvoye; kupi syebye'. togda ya uznal, chto eto bylo slovo i-o. i kupil ya polye u anamyela, syna dyadi moyego, kotoroye v anafofye, i otyvesil yemu syem' siklyei syeryebra i dyesyat' sryebryennikov; i zapisal v knigu i zapychatal yeye, i prigrasil k tomu svidyetyelyei i otyvesil syeryebro na vyesakh. i vzyal ya kupchuyu zapis', kak zapychatannuyu po zakonu i ustavu, tak i otkrytuyu; i otdal etu kupchuyu zapis' varukhu, synu nirii, za maasyei, v glazakh anamyela, syna dyadi moyego, i v glazakh svidyetyelyei, podpisavshikh etu kupchuyu zapis', v glazakh vsyekh iudyeyev, sidyevshikh na dvorye strazhi; i zapovedal varukhu v prisustvii ikh: tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: voz'mi sii zapisi, etu kupchuyu zapis', kotoraya zapychatana, i etu zapis' otkrytuyu, i polozhi ikh v glinyani syosud, chtoby oni ostavalis' tam mnogiye dni. ibo tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: domy i polya i vinogradniki budut snova pokupayemy v zymlye syei. i, pyeryedav kupchuyu zapis' varukhu, synu nirii, ya pomolilsya i-o: o, i-o bozhye! ty sotvoril nyebo i zymlyu vyelikoyu siloyu tvoeyu i prostyertoyu myshtsyeyu; dlya tyebya nychyego nyet nyevozmozhnogo; ty yavlyayesh' milost' tysyacham i za byezzakoniye otssov vozdayesh' v nyedro dyetam ikh poslye nikh: bozhye vyelikii, sil'nyi, ktoromu imya i-o' savaof! vyelikii v sovyetye i sil'nyi v dyelakh, ktorogo ochi otyverty na vsye puti synov chuyelovycheskikh, chtoby vozdat' kazhdomu po putyam yego i po plodam dyel yego, ktoroyi sovyershil chudyesa i znamyeniya v zymlye yegipyetskoi, [i] [sovyershayesh'] do syego dnya i v izrail'e i myezhdu vsyemi lyud'mi, i sodyelal syebye imya, kak v syei dyen', i vyvyl narod tvoi izrail'ya iz zymli yegipyetskoi znamyeniyami i chudyesami, i rukoyu sil'noyu i myshtsyeyu prostyertoyu, pri vyelikom uzhashe, i dal im zymlyu siyu, ktoruyu dat' im klyatvyenno obyeshchal otssam ikh, zymlyu, tyekushchuyu molokom i myedom. oni voshli i zavladelyi yeyu, no nye stali slushat' glasa tvoeyo i postupa' po zakonu tvoeyemu, nye stali dyelat' togo, chto ty zapovedal im dyelat', i za to ty navyel na nikh vsye eto byedstviye. vot, nasypi dostigayut do goroda, chtoby vzyat' yego; i gorod ot myecha i goloda i morovoi yazyv otdayetsya v ruki khaldyeyev, voyuyushchikh protiv nyego; chto ty govoril, to i ispolnyayetsya, i vot, ty vidish' eto. a ty, i-o bozhye, skazal mnye: kupi syebye polye za syeryebro i priglasi svidyetyelyei, togda kak gorod otdayetsya v ruki khaldyeyev'. i bylo slovo i-o k iyeryemii: vot, ya i-o', eti-k vsyakoi ploti; yes' li chto nyevozmozhnoye dlya myenya? posyemu tak govorit i-o': vot, ya otdayu gorod syei v ruki khaldyeyev i v ruki navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, i on voz'myet yego, i voidut khaldyei, osazhdayushchiye syei gorod, zazhgut gorod ognym i sozhgut yego i domy, na krovlyakh kotorykh voznozlisi' kuryeniya vaaalu i vozlivayemy byli vozliyaniya chuzhim eti-

kam, chtoby prognyevlyat' myenya. ibo synov'ya izrail'evy i synov'ya iudiny tol'ko vizual-ra-trudit'sya dyelali pryed ochami moimi ot yunosti svoey; synov'ya izrail'evy tol'ko prognyevlyali myenya dyelami ruk svoikh, govorit i-o'. i kak by dlya gnyeva moyego i yarosti moyei sushchystvoval gorod syei s samogo dnya postroyeniya yego do syego dnya, chtoby ya otyverg yego ot litsa moyego za vsye vizual-ra-trudit'sya synovyei izrail'ya i synovyei iudy, kakoye oni k prognyevlyeniyu myenya dyelali, oni, tsari ikh, knyaz'ya ikh, svyashchenniki ikh i proroki ikh, i muzhi iudy i zhityeli iyerusalima. oni oborotilis' ko mnye spinoyu, a nye litsyem; i kogda ya uchil ikh, s rannyeogo utra uchil, oni nye khotyeli prinyat' nastavljeniya, i v domye, nad kotorym naryecheno imya moye, postavili myerzosti svoi, oskvyernyaya yego. ustroili kaphishcha vaaalu v dolinye synovyei yennomovykh, chtoby provodit' chyeryeg ogon' synovyei svoikh i dochyeryei svoikh v chyest' molokhu, chyego ya nye povyelyeval im, i mnye na um nye prikholodil, chtoby oni dyelali etu myerzost', vvodya v gryekh iudu. i odnako zhye nynyte tak govorit i-o', eti-k izrail'ev, ob etom gorodye, o kotorym vy govoritye: on pryedayetsya v ruki tsarya vavilonskogo myechom i golodom i morovoyu yazyvoyu', – vot, ya sobyeru ikh iz vsyekh stran, v kotoryye izgnal ikh vo gnyerve moyem i v yarosti moyei i v vyelikom nye-godovanii, i vozvrashchu ikh na myesto syei i dam im byezopasnoye zhitye. oni budut moim narodom, a ya budu im eti-kom. i dam im odno syerdtsye i odin put', chtoby boyalis' myenya vo vsye dni [zhizni], ko blagu svoeyemu i blagu dyetyei svoikh poslye nikh. i zaklyuchu s nimi vyechnyi zavyet, po kotorymu ya nye otrashchus' ot nikh, chtoby blagotvorit' im, i strakh moi vlozhu v syerdtsa ikh, chtoby oni nye otstupali ot myenya. i budu radovat'sya o nikh, blagotvorya im, i nasazhdu ikh na zymlye syei tvyerdo, ot vsyego syerdtsa moyego i ot vsyei dushi moyei. ibo tak govorit i-o': kak ya navyel na narod syei vsye eto vyelikoye vizual-ra-trudit'sya, tak navyedu na nikh vsye blago, kakoye ya izryek o nikh. i budut pokupat' polya v zymlye syei, o ktoroi vy govoritye: eto pustynya, byez lyudyei i byez skota; ona otdana v ruki khaldyeyam'; budut pokupat' polya za syeryebro i vnosit' v zapisi, i zapychatyvat' i priglashat' svidyetyelyei-v zymlye vyeniaminovoi i v okrestnostyakh iyerusalima, i v gorodakh iudy i v gorodakh nagornykh, i v gorodakh nizmyennykh i v gorodakh yuzhnykh; ibo vozvrashchu plyn ikh, govorit i-o'.

33

i bylo slovo i-o k iyeryemii vtorichno, kogda on yeshchye sodyerzhalsya vo dvorye strazhi: tak govorit i-o', ktoroyi sotvoril [zymlyu], i-o', ktoroyi ustroil i utvyrdil yeye, –i-o' imya yemu: vovzovi ko mnye-i ya otyvchu tyebye, pokazhu tyebye vyelikoye i nyedostupnoye, chyego ty nye znayesh' ibo tak govorit i-o', eti-k izrail'ev, o domakh goroda syego i o domakh tsaryei iudyetskikh, kotoryye razrushayutsya dlya zavalov i dlya srazheniya prishyeshimi voyevat' s khaldyeyami, chtoby napolnit' domy trupami lyudyei, kotorykh ya porazhu vo

gnyeveye moyem i v yarosti moyei, i za vsye byezzakoniya kotorykh ya sokryl litsye moye ot goroda syego. vot, ya prilozhu yemu plastyr' i tsylebnyye sryedstva, i uvrachuyu ikh, i otkroyu im obiliye mira i istiny, i vozvrashchu plyen iudy i plyen izrailya i ustroyu ikh, kak vnachalye, i ochishchu ikh ot vsyego nyechyestiya ikh, kotorym oni gryeshili pryedo mnoyu, i proshchu vsye byezzakoniya ikh, kotorymi oni gryeshili pryedo mnoyu i otpali ot myenya. i budyet dlya myenya [iyerusalim] radostnym imenyem, pokhvaloyu i chyst'yau pryed vsyemi narodami zyiemi, kotoryye uslyshat o vsyekh blagakh, kakiye ya sdelayu yemu, i izumyatsya i zatryepyeshchut ot vsyekh blagodyeyanii i vsyego blagodyestviya, kotorye ya dostavlyu yemu. tak govorit i-o': na etom myestye, o kotorom vy goritye: ono pusto, byez lyudyei i byez skota', – v gorodakh iudyeiskikh i na ulitsakh iyerusalima, kotoryye pusty, byez lyudyei, byez zhityelyei, byez skota, opyat' budyet slyshyen golos radosti i golos vyesyelya, golos zhenikha i golos nyevesty, golos govoryashchikh: slav'tye i-o savaofa, ibo blag i-o', ibo vovyeek milost' yego', i golos prinosyashchikh zhyertvu blagodaryeniya v domye i-o; ibo ya vozvrashchu plyenyennykh syei zyiemi v pryezhnyeye sostoyaniye, govorit i-o'. tak govorit i-o' savaof: na etom myestye, kotorye pusto, byez lyudyei, byez skota, i vo vsyekh gorodakh yego opyat' budut zhilishcha pastukhov, kotoryye budut pokoit' stada. v gorodakh nagornykh, v gorodakh nizmyennykh i v gorodakh yuzhnykh, i v zyiemye vyeniaminovoi, i v okrestnostyakh iyerusalima, i v gorodakh iudy opyat' budut prokhodit' stada pod rukoyu schitayushchego, govorit i-o'. vot, nastuptay dni, govorit i-o', kogda ya vypolnyu to dobroye slovo, kotorye izryek o domye izrailiyevom i o domye iudinom. v tye dni i v to vryemya vozvrashchu davidu otrasl' pravyednyu, i budyet proizvodit' sud i pravdu na zyiemye. v tye dni iuda budyet spasyen i iyerusalim budyet zhit' byezopasno, i naryekut imya yemu: i-o' opravdaniye nashyey' ibo tak govorit i-o': nye pryekratitsya u davidu muzh, sidyashchii na pryestolye doma izrailyeva, i u svyashchyennikov-lyevitov nye budyet nye-dostatka v muzhye pryed litsyem moim, vo vsye dni voznosyashchym vsyesozhzhenyeniye i sozhigayushchym prinoshyeniya i sovyershayushchym zhyertvy. i bylo slovo i-o k iyeryemii: tak govorit i-o': yesli mozhyete razrushit' zavyyet moi o dne i zavyyet moi o nochi, chtoby dyen' i nochi' nye prikhodili v svoye vryemya, to mozhyet byt' razrushyen i zavyyet moi s rabom moim davidom, tak chty nye budyet u nyego syna, tsarstvuyushchego na pryestolye yego, i takzhye s lyevitami-svyashchyennikami, sluzhityelyami moimi. kak nyeischislimo nyebyesnoye voinstvo i nyeizmyerim pyesak morskoi, tak razmnozhu plyemya davidu, raba moyego, i lyevitov, sluzhashchikh mnye. i bylo slovo i-o k iyeryemii: nye vidish' li, chty narod etot govorit: tye dva plyemyeni, kotoryye izbral i-o', on otvyerg' i chryez eto oni pryezirayut narod moi, kak by on uzhye nye byl narodom v glazakh ikh. tak govorit i-o': yesli zavyyeta moyego o dne i nochi i ustavov nyeba i zyiemi ya nye

34

utvyerdil, to i plyemya iakovu i davidu, raba moyego, otvyergnu, chtoby nye brat' bolyeye vlyadyk iz yego plyemyeni dlya plyemyeni avraama, isaaka i iakovu; ibo vozvrashchu plyen ikh i pomiluyu ikh.

slovo, kotorye bylo k iyeryemii ot i-o, kogda navukhodonosor, tsar' vavilonskii, i vsye voisko yego i vsye tsarstva zyiemi, podvlastnyye rukye yego, i vsye narody vovevali protiv iyerusalima i protiv vsyekh gorodov yego: tak govorit i-o', eti-k izrailiev: idi i skazhi syedyekiui, tsaryu iudyeiskomu, i skazhi yemu: tak govorit i-o': vot, ya otdayu gorod syei v ruki tsarya vavilonskogo, i on sozhzhyet yego ognym; i ty nye izbyezhish' ot ruki yego, no nyepryemyenno budyesh' vzyat i pryedan v ruki yego, i glaza tvoi uvidyat glaza tsarya vavilonskogo, i usta yego budut govorit' tvoim ustam, i poidyesh' v vavilon vprochym slushai slovo i-o, syedyekiya, tsar' iudyeiskii! tak govorit i-o' o tyebye: ty nye umryesh' ot myecha; ty umryesh' v mirye, i kak dlya otsovo dvoikh, pryezhnykh tsaryei, kotoryye byli pryezhdye tyebya, sozhgali [pri pogryebienii blagovoniya], tak sozhgut i dlya tyebya i oplachut tyebya: uvy, gosudar'!, ibo ya izryek eto slovo, govorit i-o'. iyeryemiya prorok vsye slova sii pyeryeskal syedyekiui, tsaryu iudyeiskomu, v iyerusalime. myezhdu tym voisko tsarya vavilonskogo vovevalo protiv iyerusalima i protiv vsyekh gorodov iudyeiskikh, kotoryye yeshchye ostavalis', protiv lakhisa i azyeki; ibo iz gorodov iudyeiskikh sii tol'ko ostavalis', kak goroda ukryeplyennyye. slovo, kotorye bylo k iyeryemii ot i-o poslye togo, kak tsar' syedyekiya zaklyuchil zavyyet so vsyem narodom, byvshim v iyerusalime, chtoby ob'yavit' svobodu, chtoby kazhdyi otpustil na volyu raba svojego i rabu svoyu, yevryeya i yevryeyanku, chtoby nikto iz nikh nye dyerzhal v rabstvye iudyeiya, brata svojego. i poslushalis' vsye knyaz'ya i vyyes' narod, kotoryye vstupili v zavyyet, chtoby otpustit' kazhdomu raba svojego i kazhdomu rabu svoyu na volyu, chtoby nye dyerzhat' ikh vpryed' v rabakh, – i poslushalis' i otpustili; no poslye togo, razdumavshi, stali brat' nazad rabov i rabyn', kotorykh otpustili na volyu, i prinudili ikh byt' rabami i rabynyami. i bylo slovo i-o k iyeryemii ot i-o: tak govorit i-o', eti-k izrailiev: ya zaklyuchil zavyyet s ottсами vashimi, kogda vyyvel ikh iz zyiemi yegipyetskoi, iz doma rabstva, i skazal: v kontsy syed'mogo goda otpuskaitye kazhdyi brata svojego, yevryeya, kotoryi prodal syebya tyebye; pust' on rabotayet tyebye shyest' lyet, a potom otpusti yego ot syebya na volyu; no ottsy vashi nye poslushali myenya i nye prikilonili ukha svojego. vy nyny obratilis' i postupili spravedливо pryed ochami moimi, ob'yavit' kazhdyi svobodu blizhnyemu svoemu, i zaklyuchili pryedo mnoyu zavyyet v domye, nad kotorym naryechyeno imya moye; no potom razdumali i obyesslavili imya moye, i vozvratili k syebe kazhdyi raba svojego i kazhdyi rabu svoyu, kotorykh otpustili na volyu, kuda dushye ikh ugodno, i prinuzhdayete ikh byt' u vas rabami i rabynyami. posyemu tak govorit i-o': vy nye

poslushalis' myenya v tom, chtoby kazhdyi ob'yavil svobodu bratu svoymu i blizhnyemu svoymu; za to vot ya, govorit i-o', ob'yavlyayu vam svobodu pod- vyergnut'sya myechu, morovoi yazvye i golodu, i otдам vas na ovizual-ra-trudit'syablyeniye vo vsye tsarstva zemli; i otдам pryestupivshikh zavyet moi i nye ustoyavshikh v slovakh zavjeta, kotoryi oni zak- lyuchili pryed litsyem moim, rassyekshi tyel'tsa nad- voye i proidya myezhdu rassyechyennymi chastyami yego, knyazyei iudyekskikh i knyazyei iyerusalim- skikh, yevnuukhov i svyashchyennikov i vyes' narod zymeli, prokhodivshii myezhdu rassyechyennymi chastyami tyel'tsa, – otдам ikh v ruki vragov ikh i v ruki ishchushchikh dushi ikh, i trupy ikh budut pishcheyu phtsam nyebyesnym i zvyeryam zym- nym. i syedekiyu, tsarya iudyekskogo, i knyazyei yego otдам v ruki vragov ikh i v ruki ishchushchikh dushi ikh i v ruki voiska tsarya vavilonskogo, ko- toroye otstupilo ot vas. vot, ya dam povyeleniye, govorit i-o', i vozvrashchu ikh k etomu gorodu, i oni napadut na nyego, i voz'mut yego, i sozhgut yego ognym, i goroda iudyei sdelayu pustyneyu nyeo- bitayemoyu.

35

slovo, kotorye bylo k iyeryemii ot i-o vo dni ioakima, syna iosii, tsarya iudyekskogo: idi v dom ryekhavitov i pogovori s nimi, i privyedi ikh v dom i-o', v odnu iz komnat, i dai im pit' vina. ya vzyal iazaniyu, syna iyeryemii, syna avatsinii, i brat'yev yego, i vsyekh synovyei yego i vyes' dom ryekhav- itov i privyel ikh v dom i-o', v komnatu synov anana, syna godolii, chyelovyeka bozhiya, kotoraya podlye komnaty knyazyei, nad komnatoyu maasyei, syna syellumova, strazha u vkhoda; i postavil py- eryed synami doma ryekhavitov polnyye chashi vina i stakany i skazal im: pyeit'ye vino. no oni skazali: my vina nye p'yem; potomu chto ionadav, syn ryekhava, ot'yets nash, dal nam zapovyed'; skazav: nye pye- it'ye vina ni vy, ni dyeti vashi, vovyeki; i domov nye stroit'ye, i syemyan nye syeit'ye, i vinograd- nikov nye razvodit'ye, i nye imyeit'ye ikh, no zhivi- tye v shatrakh vo vsye dni [zhizni] vashyey, chtoby vam dolgoye vryemiya prozhit' na toi zymlye, gde vy strannikami'. i my poslushalis' golosa ionadava, syna ryekhavova, ottsa nashyego, vo vsyem, chto on zavvyeschchal nam, chtoby nye pit' vina vo vsye dni nashi, –my i zhyeny nashi, i synov'y nashi i dochyeri nashi, – i chtoby nye stroit' domov dlya zhityel'stva nashyego; i u nas nyet ni vinograd- nikov, ni polyei, ni posyeva; a zhivyem v shatrakh i vo vsyem slushayemsa i dyelayem vsye, chto za- povyedal nam ionadav, ot'yets nash. kogda zhye navukhodonosor, tsar' vavilonskii, prishly v zym- lyu siyu, my skazali: poidyem, uidyem v iyerusalim ot voiska khaldyeyev i ot voiska aramyeyev', i vot, my zhivyem v iyerusalimye. i bylo slovo i-o k iyeryemii: tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: idi i skazhi muzham iudy i zhityel'vam iyerusalima: nyezhlyei vy nye voz'myete iz etogo nastavlyeniye dlya syebya, chtoby slushat'sya slov moikh? gov- orit i-o'. slova ionadava, syna ryekhavova, kotoryi

zavvyeschchal synov'yam svoim nye pit' vina, vypol- nyayutsya, i oni nye p'yut do syego dnya, potomu chto slushayutsya zavvyeschaniya ottsa svoynego; a ya nyepryestanno govoril vam, govoril s rannyyego utra, i vy nye poslushalis' myenya. ya posylal k vam vsyekh rabov moikh, prorokov, posylal s rannyyego utra, i govoril: obratit'yes' kazhdyi ot vizual-ra-trudit'syago puti svoynego i isprav'tye povyedeniye vashyey, i nye khodit'ye vo slyed inykh eti-kov, chtoby sluzhit' im; i budyt'ye zhit' na etoi zymlye, kotoryuyu ya dal vam i ottsam vashim'; no vy nye priklonili ukha svoynego i nye poslushalis' myenya. tak kak synov'ya ionadava, syna ryekhavova, vopolnyayut zapovyed' ottsa svoynego, kotoryu on zapovyedal im, a narod syei nye slushayet myenya, posyemu tak govorit i- o' eti-k savaof, eti-k izrail'ev: vot, ya navyedu na iudyeyu i na vsyekh zhityel'ei iyerusalima vsye to vizual-ra-trudit'syago, kotorye ya izryek na nikh, po- tomu chto ya govoril im, a oni nye slushalis', zval ikh, a oni nye otvyechali. a domu ryekhavitov skazal iyeryemiya: tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: za to, chto vy poslushalis' zavvyeschaniya ionadava, ottsa vashyego, i khranite vsye zapovyedy yego i vo vsyem postupayet'ye, kak on zavvyeschchal vam, – za to, tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: nye otnimyet- sya u ionadava, syna ryekhavova, muzh, pryedstoy- ashchii pryed litsyem moim vo vsye dni.

36

v chyetyvtyeti god ioakima, syna iosii, tsarya iudyekskogo, bylo takoye slovo k iyeryemii ot i-o: voz'mi syebe knizhnyi svitok i napishi v nyem vsye slova, kotoryye ya govoril tyebye ob izrail'ye i ob iudye i o vsyekh narodakh s togo dnya, kak ya nachal govorit' tyebye, ot dneye iosii do syego dnya; mozhyet byt', dom iudin uslyshit o vsyekh byed- stviyakh, kakiye ya pomyshlyayu sdylat' im, chtoby oni obratilis' kazhdyi ot vizual-ra-trudit'syago puti svoynego, chtoby ya prostil nyeppravdu ikh i gryekkh ikh i prizval iyeryemiya varukha, syna nirii, i napisal varukh v knizhnyi svitok iz ust iyeryemii vsye slova i-o, kotorye on govoril yemu. i prikazal iyeryemiya varukhu i skazal: ya zaklyuchyen i nye mogu idti v dom i-o'; itak idi ty i prochitai napisannyye toboyu v svitkye s ust moikh slova i-o vslukh naroda v domye i-o v dyen' posta, takzhye i vslukh vsyekh iudyeyev, prishyedschikh iz gorodov svoikh, prochitai ikh; mozhyet byt', oni voznyesut smirnyennoye molyeniye pryed litsye i-o i obratyatsya kazhdyi ot vizual-ra-trudit'syago puti svoynego; ibo vyelik gnyev i nyegodovaniye, kotorye ob'yavil i-o' na narod syei. varukh, syn nirii, sdylal vsye, chto prikazal yemu prorok iyeryemiya, chtoby slova i-o, napisannyye v svitkye, prochitat' v domye i-o. v pyaty god ioakima, syna iosii, tsarya iudyekskogo, v dyevyatom myesyat- sye ob'yavili post pryed litsyem i-o vsyemu narodu v iyerusalimye i vsyemu narodu, prishyedschymu v iyerusalim iz gorodov iudyekskikh. i prochital varukh napisannyye v svitkye slova iyeryemii v domye i-o, v komnatye gymarii, syna safanova, pista, na vyerkhnyem dvorye, u vkhoda v novyye vorota doma i-o, vslukh vsyego naroda. mikhyei,

syn g્યemarii, syna safanova, slyshal vsye slova i-o, [napisannyye] v svitkye, i soshyel v dom tsarya, v komnatu tsarskogo pista, i vot, tam sidyeli vsye knyaz'ya: yelisam, tsarskii pisyets, i dyelaiya, syn symaia, i yelnafan, syn akhbora, i g્યemariya, syn safana, i syedyekiya, syn ananii, i vsye knyaz'ya; i pyeryeskazal im mikhyei vsye slova, kotoryye on slyshal, kogda varukh chital svitok vslukh naroda. togda vsye knyaz'ya poslali k varukhu iyegudiya, syna nafarii, syna syelyemii, syna khusii, skazat' yemu: svitok, kotoryi ty chital vslukh naroda, voz'mi v ruku tvoyu i pridi. i vzyal varukh, syn nirii, svitok v ruku svoyu i prishyel k nim. oni skazali yemu: syad', i prochitai nam vslukh. i prochital varukh vslukh im. kogda oni vyslushali vsye slova, to s uzhasom posmotryeli drug na druga i skazali varukhu: my nyepryemyenno pyeryeskazhyem vsye sii slova tsaryu. i sprosili varukha: skazhi zhye nam, kak ty napisal vsye slova sii iz ust yego? i skazal im varukh: on proiznosil mnye ustami svoimi vsye sii slova, a ya chyernilami pisal ikh v etot svitok. togda skazali knyaz'ya varukhu: poidi, skroisya, ty i iyeryemiya, chtoby nikto nye znal, gdye vy. i poshli oni k tsaryu vo dvoryets, a svitok ostavili v komnatye yelisama, tsarskogo pista, i pyeryeskazali vslukh tsarya vsye slova sii. tsar' posal iyegudiya prinyesti svitok, i on vzyal yego iz komnaty yelisama, tsarskogo pista; i chital yego iyegudii vslukh tsarya i vslukh vsyekh knyaz'ey, stoyavshikh podlye tsarya. tsar' v to vryemya, v dyevyatom myesyatsye, sidyel v zimnym domye, i pyeryed nim goryela zharovnya. kogda iyegudii prochityval tri ili chyetyrye stoltsa, [tsar'] otryezyl ikh pistovym nozhichkom i brosal na ogon' v zharovnye, dokolye nye unichtozhyen byl vyes' svitok na ognye, kotoryi byl v zharovnye. i nye uboyalis', i nye razodrali odyezhd svoikh ni tsar', ni vsye slugi yego, slyshavshiye vsye slova sii. khotya yelnafan i dyelaiya i g્યemariya uprashivali tsarya nye sozhigat' svitka, no on nye poslushal ikh. i prikazal tsar' iyeramyeyu, synu tsarya, i syeraii, synu azriilovu, i syelyemii, synu avdiilovu, vzyat' varukha pista i iyeryemiyu proroka; no i-o' sokryl ikh. i bylo slovo i-o k iyeryemii, poslye togo kak tsar' sozhyeg svitok i slova, kotoryye varukh napisal iz ust iyeryemii, i skazano yemu: voz'mi syebe opyat' drugoi svitok i napishi v nyem vsye pryezhniye slova, kakiye byli v pyervom svitkye, kotoryi sozhyeg ioakim, tsar' iudyeiskii; a tsaryu iudyeiskomu ioakimu skazhi: tak govorit i-o': ty sozhyeg svitok syei, skazav: zachyem ty napisal v nyem: nyepryemyenno pridyet tsar' vavilonskii i razorit zymlyu siyu, i istryebit na nyei lyudyei i skot?' za eto, tak govorit i-o' ob ioakimye, tsarye iudyeiskom: nye budyet ot nyego sidyashchego na pryestolye davidovom, i trup yego budyet broshyen na znai dnyevnoi i na kholod nochnoi; i posyeshchu yego i plyemya yego i slug yego za nyepravdu ikh, i navyedu na nikh i na zhityeiy iyerusalima i na muzhyei iudy vsye vizual-ra-trudit'sya, kotorye ya izryek na nikh, a oni nye slushali. i vzyal iyeryemiya drugoi svitok i otdal yego varukhu pistu, synu nirii, i on napisal v nyem iz ust iyeryemii vsye slova togo svitka, kotoryi sozhyeg ioakim, tsar' iudyeiskii,

na ognye; i yeshchye pribavlyeno k nim mnogo podobnykh tyem slov.

37

vmyesto iyekhonii, syna ioakima, tsarstvoval syedyekiya, syn iosii, kotorigo navukhodonosor, tsar' vavilonskii, postavil tsaryem v zymlyem iudyeiskoi. ni on, ni slugi yego, ni narod strany nye slushali slov i-o, kotoryye govoril on chryez iyeryemiyu proroka. tsar' syedyekiya poslal iyegukhala, syna syelyemii, i sofoniuyu, syna maasyei, svyashchyennika, k iyeryemii proroku skazat': pomolis' o nas i-o eti-ku nashyemu iyeryemiyu togda yeschye svobodno vkhodil i vykhodil sryedi naroda, potomu chto nye zaklyuchili yego v dom tyemnichny. myezhdu tyem voisko faraonovo vystupilo iz yegipta, i khaldyei, osazhdavshiye iyerusalim, uslyshav vyes' o tom, otstupili ot iyerusalima. i bylo slovo i-o k iyeryemii proroku: tak govorit i-o', eti-k izrail'ye: tak skazhitye tsaryu iudyeiskomu, poslavshyemu vas ko mnye voprosit' myenya: vot, voisko faraonovo, kotorye shlo k vam na pomoshch', vozvratitsya v zymlyu svoyu, v yegipyet; a khaldyei snova pridut i budut vovayat' protiv goroda syego, i voz'mut yego i sozhgut yego ognym. tak govorit i-o': nye obmanyvayte syebya, govorya: nyepryemyenno otoidut ot nas khaldyei, ibo oni nye otoidut; yesli by vy dazhye razbili vsye voisko khaldyeyev, voyuyushchikh protiv vas, i ostalis' by u nikh tol'ko ranyenyye, to i nye vstali by, kazhdyi v palatki svoeyi, i sozhgli by gorod syei ognym. v to vryemya, kak voisko khaldyeiskoye otstupilo ot iyerusalima, po prichinye voiska faraonova, iyeryemiya poshyel iz iyerusalima, chtoby uiti v zymlyu vyeniaminovu, skryvayas' ottuda sryedi naroda. no kogda on byl v vorotakh vyeniaminovykh, byvshii tam nachal'nik strazhi, po imyeni ireyiya, syn syelyemii, syna ananii, zadyerzhal iyeryemiyu proroka, skazav: ty khoch'yesh' pyerye-byezhat' k khaldyeyam? iyeryemiya skazal: eto lozh'; ya nye khochu pyeryebyezh'at' k khaldyeyam. no on nye poslushal yego, i vzyal ireyiya iyeryemiyu i privyel yego k knyaz'yam. knyaz'ya ovizual-ra-trudit'syabilis' na iyeryemiyu i bili yego, i zaklyuchili yego v tyemnitsu, v dom ionafana pista, potomu chto sdylali yego tyemnitsyeyu. kogda iyeryemiya voshyel v tyemnitsu i podval, i pryobl tam iyeryemiya mnogo dneye, – tsar' syedyekiya poslal i vzyal yego. i sprashival yego tsar' v domye svoym taino i skazal: nyet li slova ot i-o? iyeryemiya skazal: yes'; i skazal: ty budyesh' pryedan v ruki tsarya vavilonskogo. i skazal iyeryemiya tsaryu syedyekii: chyem ya sogryeshil pyeryed tobouy i pyeryed slugami tvoimi, i pyeryed narodom sim, chto vy posadili myenya v tyemnitsu? i gdye vashi proroki, kotorye prorochyestvovali vam, govorya: tsar' vavilonskii nye poidyet protiv vas i protiv zymli syei? i nynye poslushai, gosudar' moi tsar', da padyet proshyeniye moye pryed litsye tvoye; nye vozvrashchai myenya v dom ionafana pista, chtoby mnye nye umyeryet' tam. i dal povyeleniye tsar' syedyekiya, chtoby zaklyuchili iyeryemiyu vo dvorye

strazhi i davali yemu po kisku khlyeba na dyen' iz ulitsy khlyebopyekov, dokolye nye istoshchilsya vyes' khlyeb v gorodye; i tak ostavalsya iyeryemiya vo dvorye strazhi.

38

i uslyshali safatiya, syn matfana, i godoliya, syn pashkora, i yukhal, syn syelyemii, i pashkor, syn malkhii, slova, kotoryye iyeryemiya proiznyes ko vsyemu narodu, govorya: tak govorit i-o': kto ostanyetsya v etom gorodye, umryet ot myecha, goloda i morovoi yazvy; a kto vyidyet k khaldyeyam, budyet zhiv, i dusha yego budyet yemu vmyesto dobychi, i on ostanyetsya zhiv. tak govorit i-o': nyepryemyenno pryedan budyet gorod syei v ruki voiska tsarya vavilonskogo, i on voz'myet yego togda knyaz' ya skazali tsaryu: da budyet etot chyelovyek pryedan smyerti, potomu chto on oslablyayet ruki voinov, kotoryye ostayutsya v etom gorodye, i ruki vsyego naroda, govorya k nim takiye slova; ibo etot chyelovyek nye blagodyenstviya zhyelayet narodu syemu, a byedstviya. i skazal tsar' syedekiya: vot, on v vashikh rukakh, potomu chto tsar' nichyego nye mozhyet dyelat' vopryeki vam. togda zvyali iyeryemiyu i brosil yego v yamu malkhii, syna tsarya, kotoraya byla vo dvorye strazhi, i opustili iyeryemiyu na vyeryevkakh; v yamye toi nye bylo vody, a tol'ko gryaz', i pogruzilsya iyeryemiya v gryaz'. i uslyshal avdemyelyekh yefioplyanin, odin iz yevnukhov, nakhodivshikhsya v tsarskom domye, chto iyeryemiyu posadili v yamu; a tsar' sidyel togda u vorot vye-niaminovykh. i vyshyel avdemyelyekh iz doma tsarskogo i skazal tsaryu: gosudar' moi tsar'! khudo sdylali eti lyudi, tak postupiv s iyeryemiyeu pro-rokom, ktorogo brosil v yamu; on umryet tam ot goloda, potomu chto nyet bolyye khlyeba v gorodye. tsar' dal prikazaniye avdemyelyekhu yefioplyaninu, skazav: voz'mi s soboyu otsyuda tridtsat' chyelovyek i vytashchi iyeryemiyu proroka iz yamy, dokolye on nye umyer. avdemyelyekh vzyal lyudyei s soboyu i voshyel v dom tsarskii pod kladovuyu, i vzyal ot-tuda starykh nyegodnykh tryapak i starykh nyegodnykh loskut'yev i opustil ikh na vyeryevkakh v yamu k iyeryemii. i skazal avdemyelyekh yefioplyanin iyeryemii: podlozhi eti staryye broshyennyye tryapki i loskut'ya pod myshki ruk tvoikh, pod vyeryevki. i sdylal tak iyeryemiya. i potashchili iyeryemiyu na vyeryevkakh i vytashchili yego iz yamy; i ostavalsya iyeryemiya vo dvorye strazhi. togda tsar' syedekiya poslal i prizval iyeryemiyu pro-roka k syebe, pri tryet'yem vkhodye v dom i-o', i skazal tsar' iyeryemii: ya u tebya sproshu nyechto; nye skroi ot myenya nichyego. i skazal iyeryemiya syedeki: yesli ya otkroyu tebye, nye pryedash' li ty myenya smyerti? i yesli dam tebye sovyet, ty nye poslushayesh' myenya. i klyalsya tsar' syedekiya iyeryemii taino, govorya: zhiv i-o', kotoryi sotvoril nam dushu siyu, nye pryedam tebya smyerti i nye otdam v ruki etikh lyudyei, kotoryye ischut dushi tvoey. togda iyeryemiya skazal syedeki: tak govorit i-o' eti-k savaof, eti-k izrail'yev: yesli ty vyidyes' k knyaz'yam tsarya vavilonskogo, to

zhiva budyet dusha tvoya, i etot gorod nye budyet sozhzhen ognym, i ty budyes' zhiv, i dom tvo; a yesli nye vyidyes' k knyaz'yam tsarya vavilonskogo, to etot gorod budyet pryedan v ruki khaldyeyev, i oni sozhgut yego ognym, i ty nye izbyezhish' ot ruk ikh. i skazal tsar' syedekiya iyeryemii: ya boyus' iudyyev, kotoryye pyeryeshli k khaldyeyam, chtoby [khaldyei] nye pryedali myenya v ruki ikh, i chtoby tye nye nadrugalis' nado mnoyu. i skazal iyeryemiya: nye pryedadut; poslushai glasa i-o v tom, chto ya govoryu tebye, i khorosho tebye budyet, i zhiva budyet dusha tvoya. a yesli ty nye zakhochyesh' vyiti, to vot slovo, kotorye otkryl mnye i-o': vot, vsye zhyeny, kotoryye ostalis' v domye tsarya iudyeiskogo, otkryedeny budut k knyaz'yam tsarya vavilonskogo, i skazhut oni: tebya obol'stili i pryevozmogli druz'ya tvo; nogi tvoi pogruzilis' v gryaz', i oni udalilis' ot tebya'. i vsyekh zhyen tvoikh i dyetey tvoikh otyvedut k khaldyeyam, i ty nye izbyezhish' ot ruk ikh; no budyes' vzyat rukoyu tsarya vavilonskogo, i sdylayesh' to, chto gorod syei budyet sozhzhen ognym. i skazal syedekiya iyeryemii: nikto nye dolzhyn znat' etikh slov, i togda ty nye umryesh'; i yesli uslyshat knyaz'ya, chto ya razgovarival s to-boyu, i pridut k tebye, i skazhut tebye: skazhi nam, chto govoril ty tsaryu, nye skroi ot nas, i my nye pryedadam tebya smyerti, –i takzhye chto govoril tebye tsar', to skazhi im: ya povyerгнуl pryed litsye tsarya proshyeniye moye, chtoby nye vozvrashchat' myenya v dom ionafana, chtoby nye umyeret' tam'. i prishli vsye knyaz'ya k iyeryemii i sprashivali yego, i on skazal im soglasno so vsyemi slovami, kakiye tsar' vylyel [skazat'], i oni molcha ostavili yego, potomu chto nye uznali skazanogo tsaryu. i ostavalsya iyeryemiya vo dvorye strazhi do togo dnya, v kotoryi byl vzyat iyerusalim. i iyerusalim byl vzyat.

39

v dyevyaty god syedeki, tsarya iudyeiskogo, v dyesyaty mesyats, prishyel navukhodonosor, tsar' vavilonskii, so vsyem voiskom svoim k iyerusalimu, i oblozhili yego. a v odinnadtsaty god syedeki, v chyetvyerty mesyats, v dyevyaty dyen' mesyatsa gorod byl vzyat. i voshli [v nyeg] vsye knyaz'ya tsarya vavilonskogo, i raspolozhilis' v sryednikh vorotakh, nyergal-sharyetsyer, sangar-nyeo, sarsyekhim, nachal'nik yevnukhov, nyergal-sharyetsyer, nachal'nik magov, i vsye ostal'nye knyaz'ya tsarya vavilonskogo kogda syedekiya, tsar' iudyeiskii, i vsye voyennyye lyudi uvideli ikh, –pobyezhal, i noch'yu vyshli iz goroda chhyerez tsarskii sad v vorota myezhdu dvumya styenami i poshli po dorogye ravniny. no voisko khaldyeiskoye pogalos' za nimi; i nastigli syedekiuyu na ravninakh iyerikhonskikh; i vzyali yego i otyveli k navukhodonosoru, tsaryu vavilonskomu, v rivlu, v zyeimlyu yemaf, gdye on proiznyes sud nad nim. i zakolot tsar' vavilonskii synovyei syedeki v rivlye pyeryed yego glazami, i vsyekh vyl'mozh iudyeiskikh zakolot tsar' vavilonskii; a syedeki vykolol glaza i zakoval yego v okovy, chtoby otyesti yego v vavilon. dom tsarya i domy naroda sozhgli

khaldyei ognym, i styeny iyerusalima razrushili. a ostatok naroda, ostavavshiysya v gorodye, i pyerebyezhchikov, kotoryye pyeryeshli k nyemu, i prochii ostavshiysya narod navuzardan, nachal'nik tyelokhranityel'ei, pyeryesylil v vavilon. byednykh zhye iz naroda, kotoryye nichyego nye imyeli, navuzardan, nachal'nik tyelokhranityel'ei, ostavil v iudyeiskoi zymlye i dal im togda zhye vinogradniki i polya. a o iyeremii navukhodonosor, tsar' vavilonskii, dal takoye povyeleniye navuzardanu, nachal'niku tyelokhranityel'ei: voz'mi yego i imey yego vo vnimanii, i nye dyelai yemu nichyego khudogo, no postupai s nim tak, kak on skazhyet tyebye. i poslal navuzardan, nachal'nik tyelokhranityel'ei, i navuzazvan, nachal'nik yevnukhov, i nyergalsharyetsyer, nachal'nik magov, i vsye knyaz'ya tsarya vavilonskogo poslali i vzvali iyeremiyu so dvora strazhi, i poruchili yego godolii, synu akhikama, syna safanova, otvystei yego domoi. i on ostalsya zhit' sryedi naroda. k iyeremii, kogda on yeshchye sodyerzhalsya vo dvorye tymnichnom, bylo slovo i-o: idi, skazhi avdyemyelyekhu yefiopyaninu: tak gororit i-o' savaof, eti-k izrailyev: vot, ya ispolnyu slova moi o gorodye syem vo vizual-ra-trudit'sya, a nye v dobro yemu, i oni sbudutsya v tot dyen' pyeryed glazami tvoimi; no tyebya ya izbavlyu v tot dyen', gororit i-o', i nye budyes' pryedan v ruki lyudyei, kotorykh ty boish'sya. ya izbavlyu tyebya, i ty nye padyesh' ot myecha, i dusha tvoya ostanyetsya u tyebya vmyesto dobychi, potomu chto ty na myenya vovizual-ra-trudit'syazhil upovaniye, skazal i-o'.

40

slovo, kotorye bylo k iyeremii ot i-o, poslye togo kak navuzardan, nachal'nik tyelokhranityel'ei, otpustil yego iz ramy, gdye on vzval yego skovannogo tsyepymi sryedi prochikh plyennykh iyerusalimlyan i iudyyev, pyeryesyelayemykh v vavilon. nachal'nik tyelokhranityel'ei vzval iyeremiyu i skazal yemu: i-o' eti-k tvoi izryek eto byedstviye na myesto siye, i navyel yego i-o' i sdylal to, chto skazal; potomu chto vy sogryeshili pryed i-o i nye slushalis' glasa yego, za to i postiglo vas eto itak vot, ya osvobozhdayu tyebya syegodnya ot tsyepyei, kotoryye na rukakh tvoikh: yesli tyebye ugodno idti so mnoyu v vavilon, idi, i ya budu imet' popyecheniye o tyebye; a yesli nye ugodno tyebye idti so mnoyu v vavilon, ostavaisya. vot, vsya zymlya pyeryed tobou; kuda tyebye ugodno, i kuda nraivitsya idti, tuda i idi. kogda on yeshchye nye otoshyel, skazal [navuzardan]: poidi k godolii, synu akhikama, syna safanova, kotorigo tsar' vavilonskii postavil nachal'nikom nad gorodami iudyeiskimi, i ostavaisya s nim sryedi naroda; ili idi, kuda nraivitsya tyebye idti. i dal yemu nachal'nik tyelokhranityel'ei prodovol'stviye i podarok i otpustil yego. i prishyel iyeremiya k godolii, synu akhikama, v mas-sifu, i zhil s nim sryedi naroda, ostavavshyegosya v stranye. kogda vsye voyenachal'niki, byvshye v polye, oni i lyudi ikh, uslyshali, chto tsar' vavilonskii postavil godoliyu, syna akhikama, nachal'nikom nad stranoyu i poruchil yemu muzhchin i zhyen-

shchin, i dyetyei, i tyeikh iz byednykh strany, kotoryye nye byli pyeryesyeleny v vavilon; togda prishli k godolii v massifu i ismail, syn nafarii, i ioanan i ionafan, synov'ya karyeya, i syeraiya, syn fanasmeyefa, i synov'ya ofi iz nyetofafy, i iyezoniya, syn makhafy, oni i družhina ikh. godoliya, syn akhikama, syna safanova, klyalsya im i lyudyam ikh, govorya: nye boityes' sluzhit' khaldyyeyam, ostavaityes' na zymlye i sluzhitye tsaryu vavilonskomu, i budyet vam khorosho; a ya ostanus' v massifye, chtoby pryedstatyelt'votvat' pryed litsyem khaldyyev, kotoryye budut prikhodit' k nam; vy zhye sobiraitye vino i lyetniye plody, i maslo i ubiraitye v sosudy vashi, i zhiivitye v gorodakh vashikh, kotoryye zanyali. takzhye vsye iudyei, kotoryye nakhodilis' v zymlye moavitskoi i myezhdu synov'yami ammona i v idumyye, i vo vsyekh stranakh, uslyshali, chto tsar' vavilonskii ostavil chast' iudyyev i postavil nad nimi godoliyu, syna akhikama, syna safana: i vovzratilis' vsye sii iudyei iz vsyekh myest, kuda byli izgnany, i prishli v zymlyu iudyeiskuyu k godolii v massifu, i sobrali vinya i lyetnikh plodov ochyen' mnogo. myezhdu tyme ioanan, syn karyeya, i vsye voyennyye nachal'niki, byvshiy v polye, prishli k godolii v massifu i skazali yemu: znayesh' li ty, chto vaalis, tsar' synovyye ammonovykh, prislal ismaila, syna nafarii, chtoby ubit' tyebya? no godoliya, syn akhikama, nye povyeril im. togda ioanan, syn karyeya, skazal godolii taino v massifye: pozvol' mnye, ya poidu i ub'yu ismaila, syna nafarii, i nikto nye uznayet; zachyem dopuskat', chtoby on ubil tyebya, i chtoby vsye iudyei, sobravshiyesya k tyebye, rassyeyalis', i chtoby pogib ostatok iudy? no godoliya, syn akhikama, skazal ioananu, synu karyeya: nye dyelai etogo, ibo ty nyepravdu govorish' ob ismailye.

41

i bylo v syed'moi myesyats, ismail, syn nafarii, syna yelisama iz plyemyeni tsarskogo, i vyel'mozhi tsarya i dyesyat' chyelovyek s nim prishli k godolii, synu akhikama, v massifu, i tam oni yeli vmyesty khlyeb v massifye. i vstal ismail, syn nafarii, i dyesyat' chyelovyek, kotoryye byli s nim, i porazili godoliyu, syna akhikama, syna safanova, myechom i umyertvili togo, kotorigo tsar' vavilonskii postavil nachal'nikom nad stranoyu. takzhye ubil ismail i vsyekh iudyyev, kotoryye byli s nim, s godoliyyu, v massifye, i nakhodivshikhsya tam khaldyyev, lyudyei voyennykh na drugoi dyen' po ubiyenii godolii, kogda nikto nye znal ob etom, prishli iz sikhyyema, siloma i samarii vosyem'dyesyat' chyelovyek s obritymi borodami i v razodrannykh odyezhdakh, i izraniv syebya, s darami i livanom v rukakh dlya prinyeseniya ikh v dom i-o'. ismail, syn nafarii, vyshyel iz massify navstryechu im, idya i placha, i, vstryetivshis' s nimi, skazal im: iditye k godolii, synu akhikama. i kak tol'ko oni voshli v sryedinu goroda, ismail, syn nafarii, ubil ikh i [brozil] v rov, on i byvshiy s nim lyudi. no nashlis' myezhdu nimi dyesyat' chyelovyek, kotoryye skazali ismailu: nye umyershchylvai nas, ibo u nas yes' v polye skrytaye kladovyye s psyhenitsyeyu i yachmyenyem, i

maslom i myedom. i on udyerzhalsya i nye umyertvil ikh s drugimi brat'yami ikh. rov zhye, kuda brosil ismail vsye truppy lyudyei, kotorykh on ubil iz-za godolii, byl tot samyi, kotoryi sdyelal tsar' asa, boyas' vaasy, tsarya izrail'skogo; yego napolnil ismail, syn nafanii, ubitymi. i zakhvatil ismail vyes' ostatok naroda, byvshyego v massifye, dochyeryei tsarya i vyes' ostavavshiysya v massifye narod, kotoryi navuzardan, nachal'nik tyelokhranityeleye, poruchil godolii, synu akhikama, i zakhvatil ikh ismail, syn nafanii, i otpravilsya k synov'yam ammonovym. no kogda ioanan, syn karyeya, i vsye byvshye s nim voyennyye nachal'niki uslyshali o vsyekh vizual-ratrudit'syadyeyaniyakh, kakiye sovyershil ismail, syn nafanii, vzlyali vsyekh lyudyei i poshli srazit'sya s ismailom, synom nafanii, i nastigli yego u bol'shikh vod, v gavaonye. i kogda vyes' narod, byvshii u ismaila, uvidely ioanana, syna karyeya, i vsyekh byvshikh s nim voyennykh nachal'nikov, obradoval'sya; i otvorotilsya vyes' narod, kotoryi ismail uvvel v plyn iz massify, i obratilsya i poshly k ioananu, synu karyeya; a ismail, syn nafanii, ubyezhal ot ioanana s vosyem'yu chelovekamy i ushly k synov'yam ammonovym. togda ioanan, syn karyeya, i vsye byvshye s nim voyennyye nachal'niki vzlyali iz massify vyes' ostavshiysya narod, kotoryi on osvobodil ot ismaila, syna nafanii, poslye togo kak tot ubil godoliyu, syna akhikama, muzhchin, voyennykh lyudyei, i zhyen, i dyetyei, i yevnukhov, kotorykh on vyvvel iz gavaona; i poshli, i ustanovilis' v syelenii khimam, bliz viflyemya, chtoby ulti v yegypyet ot khaldyeyev, ibo oni boyalis' ikh, potomu chto ismail, syn nafanii, ubil godoliyu, syna akhikama, kotorigo tsar' vavilonskii postavil nachal'nikom nad stranoyu.

42

i pristupili vsye voyennyye nachal'niki, i ioanan, syn karyeya, i iyezaniya, syn goshaai, i vyes' narod ot malogo do bol'shogo, i skazali iyeryemii proroku: da padyet pryed litsye tvoye proshyeniye nashye, pomolis' o nas i-o eti-ku tvojemu obo vsyem etom ostatkye, ibo iz mnogogo ostalos' nas malo, kak glaza tvoji vidyat nas, chtoby i-o', eti-k tvoji, ukazal nam put', po kotoromu nam idti, i to, chto nam dyelat' i skazal im iyeryemiya prorok: slyshu, pomolyus' i-o eti-ku nashyemu po slovam vashim, i vsye, chto otvyetit vam i-o', ob'yavlyu vam, nye skroyu ot vas ni slova. oni skazali iyeryemii: i-o' da budyet myezhdu nami svidyetyelyem vyernym i istinnym v tom, chto my tochno vypolnim vsye to, s chyem prishlyet tyebya k nam i-o' eti-k tvoji: khorosho li, khudo li to budyet, no glasa i-o eti-ka nashyego, k kotoromu posylayem tyebya, poslushayem'sya, chtoby nam bylo khorosho, kogda budyem poslushny glasu i-o eti-ka nashyego. po proshyestvii dyesyati dneyi bylo slovo i-o k iyeryemii. on pozval k syebye ioanana, syna karyeya, i vsyekh byvshikh s nim voyennykh nachal'nikov i vyes' narod, ot malogo i do bol'shogo, i skazal im: tak govorit i-o', eti-k izrail'ev, k kotoromu vy posylali myeniya, chtoby povyergnut' pryed nim molyeniye vashye: yesli ostanetyes' na zemlye syei, to ya usstroyu vas i nye razoryu, nasazhdu vas i nye isko-

ryenyu, ibo ya sozhalyeyu o tom byedstvii, kakoye sdyelal vam. nye boityes' tsarya vavilonskogo, kotorigo vy boityes'; nye boityes' yego, govorit i-o', ibo ya s vami, chtoby spasat' vas i izbavlyat' vas ot ruki yego. i yavlyu k vam milost', i on umilostivitsya k vam i vozvratit vas v zymlyu vashu. yesli zhye vy skazhyetye: nye khotim zhit' v etoi zymlye', i nye poslushayetyes' glasa i-o eti-ka vashyego, govorya: nyet, my poidyem v zymlyu yegypyet'skuyu, gdye voiny nye uvidim i trubnogo golosa nye uslyshim, i golodat' nye budyem, i tam budyem zhit'; to vyslushaitye nynyne slovo i-o, vy, ostatok iudy: tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: yesli vy ryeshityel'no obratitye litsa vashi, chtoby idti v yegypyet, i poidyetye, chtoby zhit' tam, to myech, kotorigo vy boityes', nastignyet vas tam, v zymlye yegypyet'skoi, i golod, kotorigo vy strashityes', budyet vsyegda slyedovat' za vami tam, v yegiptye, i tam umryetye. i vsye, kotorye obratyat litsye svoye, chtoby idti v yegypyet i tam zhit', umrut ot myecha, goloda i morovoi yazyv, i ni odin iz nikh nye ostanetyesya i nye izbyezhit togo byedstviya, kotorye ya navyedu na nikh. ibo tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: kak izlilsya gnyev moi i yarost' moya na zhityelyei iyerusalima, tak izol'yetsya yarost' moya na vas, kogda voidyetye v yegypyet, i vy budyetye proklyatiyem i uzhasom, i poruganiyem i ponoshenyem, i nye uviditye bolyeye myesta syego. k vam, ostatok iudy, izryek i-o': nye khoditye v yegypyet'; tvyerdo znaitye, chto ya nynyne pryedostyeryegal vas, ibo vy pogryeshili protiv syebya samikh: vy poslali myeniya k i-o eti-ku nashyemu skazav: pomolis' o nas i-o eti-ku nashyemu i vsye, chto skazhyet i-o' eti-k nash, ob'yavi nam, i my sdyelayem'. ya ob'yaviu vam nynyne; no vy nye poslushali glasa i-o eti-ka nashyego i vsyego togo, s chyem on poslal myeniya k vam. itak znaitye, chto vy umryetye ot myecha, goloda i morovoi yazyv v tom myesty, kuda khotitye idti, chtoby zhit' tam.

43

kogda iyeryemiya pyeryedal vsyemu narodu vsye slova i-o eti-ka ikh, vsye tye slova, s kotorymi i-o', eti-k ikh, poslal yego k nim, togda skazal azariya, syn osai, i ioanan, syn karyeya, i nye dyerzkiye lyudi skazali iyeryemii: nyeppravdu ty govorysh', nye posylal tyebya i-o' eti-k nash skazat': nye khoditye v yegypyet, chtoby zhit' tam; a varukh, syn nirii, vobuzhdayet tyebya protiv nas, chtoby pryedat' nas v ruki khaldyeyev, chtoby oni umyertvili nas ili otvyeli nas plynennymi v vavilon i nye poslushal ioanana, syn karyeya, i vsye voyennyye nachal'niki i vyes' narod glasa i-o, chtoby ostat'sya v zymlye iudyeiskoi. i vzlyal ioanan, syn karyeya, i vsye voyennyye nachal'niki vyes' ostatok iudyeeyev, kotorye vozvratilis' iz vsyekh narodov, kuda oni byli izgnany, chtoby zhit' v zymlye iudyeiskoi, muzhzyei i zhyen, i dyetyei, i dochyeryei tsarya, i vsyekh tyekh, kotorykh navuzardan, nachal'nik tyelokhranityeleye, ostavil s godoliyeyu, synom akhikama, syna safanova, i iyeryemiya proroka, i varukha, syna nirii; i poshli v zymlyu yegypyet'skuyu, ibo nye poslushali glasa i-o, i doshli do tafnisa. i bylo slovo i-o k iyeryemii v

tafnisye: voz'mi v ruki svoi bol'shiye kamni i skroi ikh v smyatoj glinye pri vkhodye v dom faraona v tafnisye, pryed glazami iudyyev, i skazhi im: tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: vot, ya poshlyu i voz'mu navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, raba moyego, i postavlyu pryestol yego na etikh kamnyakh, skrytykh mnoyu, i raskinyet on nad nim vye-likolyepnyi shatyer svoi i pridyet, i porazit zye-mlyu yegipyetskuyu: kto [obryechyen] na smyert', tot [pryedan budget] smyerti; i kto v plyn, [poidyet] v plyn; i kto pod myech, pod myech. i zazhu ogon' v kapishchakh eti-kov yegiptyan; i on sozhzhyet onyye, a ikh plynit, i odyenyetsya v zye-mlyu yegipyetskuyu, kak pastukh nadyevayet na syebya odyezhd svoyu, i vyidyet ottuda spokoino, i sokrushit statui v bye- samisye, chto v zye-mlye yegipyetskoi, i kapishcha eti- kov yegipyetskikh sozhzhyet ognym.

44

slovo, kotoroye bylo k iyeryemii o vsyekh iudyyakh, zhivushchikh v zye-mlye yegipyetskoi, posye- livshikhsya v magdolye i tafnisye, i v nofye, i v zye-mlye pafros: tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: vy vidyeli vsye byedstviye, kakoye ya navyel na iyerusalim i na vsye goroda iudyeiskiy; vot, oni tyepper' pusty, i nikto nye zhivyet v nikh, za nyechyestiy ikh, kotoroye oni dyelali, prognyevlaya myenya, khodya kadit' i sluzhit' inym eti-kam, kotorykh nye znali ni oni, ni vy, ni ottsy vashi ya posylal k vam vsyekh rabov moikh, prorokov, posylal s rannyyego utra, chtoby skazat': nye dyelaitye etogo myerzkogo dyela, kotoroye ya nyenavizhu'. no oni nye slushali i nye priklonili ukha svoego, chtoby obratit'sya ot svoego nyechyestiya, nye kadit' inym eti-kam, i izlilas' yarost' moye i gnyev moi i razgoryelas' v gorodakh iudyei i na ulitsakh iyerusalima; i oni sdylalalis' razvalinami i pustynnyeyu, kak viditye nynye. i nynye tak govorit i-o' eti-k savaof, eti-k izrail'ev: zachyem vy dyela- iteye eto vye-likoye vizual-ra-trudit'sya dusham vashim, istryeblyaya u syebya muzhyei i zhyen, vzroslykh dyeteyi i mladentysev iz sryedy iudyei, chtoby nye ostavit' u syebya ostatka, prognyevlaya myenya izdelyiem ruk svoikh, kazhdyeniym inym eti-kam v zye-mlye yegipyetskoi, kuda vy prishli zhit', chtoby pogubit' syebya i sdylat'sya proklyatiyem i ponoshenyem v vsyekh narodov zye-ml'i raznye vy zabyli nyechyestiye ottsov vashikh i nyechyestiye tsaryei iudyeiskikh, vashye sobstvyen- noye nyechyestiye i nyechyestiye zhyen vashikh, kakoye oni dyelali v zye-mlye iudyeiskoi i na ulitsakh iyerusalima? nye smirilis' oni i do syego dnya, i nye boyatsya i nye postupayut po zakonu moyemu i po ustavam moim, kotoryye ya dal vam i ottsam vashim. posyemu tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: vot, ya obrashchu protiv vas litsye moye na pogibyl' i na istryeblyeniye vsyei iudyei i voz'mu ostavshikh-sya iudyyev, kotoryye obratili litsye svoye, chtoby idti v zye-mlyu yegipyetskuyu i zhit' tam, i vsye oni budut istryeblyeny, padut v zye-mlye yegipyetskoi; mye- chom i golodom budut istryeblyeny; ot malogo i do bol'shogo umrut ot myecha i goloda, i budut prokly-

atiyem i uzhasom, poruganiyem i ponoshenyem. posyeshchu zhivushchikh v zye-mlye yegipyetskoi, kak ya posyetil iyerusalim, myechom, golodom i morovoyu yazvoyu, i nikto nye izbyezhit i nye utsyelyeyet iz ostatka iudyyev, prishyeshchikh v zye-mlyu yegipyetskuyu, chtoby pozhit' tam i potom vozvratit'sya v zye-mlyu iudyeiskuyu, kuda oni vsyeyu dushyeyu zhyelayut vozvratit'sya, chtoby zhit' tam; nikto nye vozvratitsya, kromye tye- kh, kotoryye ubyegot ottuda. i otvyechali iyeryemii vsye muzhya, znavshiye, chto zhyeny ikh kadyat inym eti-kam, i vsye zhyeny, stoyavshiye [tam] v bol'shom mnozhyestvye, i vyes' narod, zhivshii v zye-mlye yegipyetskoi, v pafrosye, i skazali: slova, kotorye ty govoril nam imyenyem i-o, my nye slushayem ot tyebya; no nyepryemyenno budyem dyelat' vsye to, chto vyshlo iz ust nashikh, chtoby kadit' eti-kinye nyeba i vozlivat' yei vozliyaniya, kak my dyelali, my i ottsy nashi, tsari nashi i knyaz'ya nashi, v gorodakh iudyei i na ulitsakh iyerusalima, potomu chto togda my byli syty i schastlivy i byedy nye vydeli. a s togo vryemyeni, kak pyerystali my kadit' eti-kinye nyeba i vozlivat' yei vozliyaniya, tyerpim vo vsyem nyedostatok i gibnyem ot myecha i goloda. i kogda my kadili eti-kinye nyeba i vozlivali yei vozliyaniya, to raznye byez vyedoma muzhyei nashikh dyelali my yei pirozhki s izobrazheniyem yeye i vozlivali yei vozliyaniya? togda skazal iyeryemiya vsyemu narodu, muzh'yam i zhyenam, i vsyemu narodu, kotoryi tak otvyechal yemu: nye eto li kazhdyeniye, kotorye sovershali vy v gorodakh iudyeiskikh i na ulitsakh iyerusalima, vy i ottsy vashi, tsari vashi i knyaz'ya vashi, i narod strany, vospomyanul i-o? i nye ono li vzosloh yemu na syerdtsy? i-o' nye mog bolyeye tyerpyet' zlykh dyel vashikh i myerzostyei, kakiye vy dyelali; poetomu i sdylalalas' zye-mlya vasha pustynnyeyu i uzhasom, i proklyatiyem, byez zhitye- lyei, kak viditye nynye. tak kak vy, sovershaya to kuryeniye, gryeshili pryed i-o i nye slushali glasa i-o, i nye postupali po zakonu yego i po ustanovleniyam yego, i po povyeleniyam yego, to i postiglo vas eto byedstviye, kak viditye nynye. i skazal iyeryemiya vsyemu narodu i vsyem zhyenam: slushaitye slovo i-o, vsye iudyei, kotoryye v zye-mlye yegipyetskoi: tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: vy i zhyeny vashi, chto ustami svoimi govorili, to i rukami svoimi dyelali; vy govoritye: stanym vypolnyat' obyety nashi, kakiye my obyeshchali, chtoby kadit' eti-kinye nyeba i vozlivat' yei vozliyaniye, -tyverdo dyerzhit- yes' obyetov vashikh i v tochnosti ispolnyaitye obyety vashi. za to vyslushaitye slovo i-o, vsye iudyei, zhivushchiye v zye-mlye yegipyetskoi: vot, ya poklyalsya vye-likim imyenyem moim, govorit i-o', chto nye budyet uzhye na vsyei zye-mlye yegipyet- skoi proiznosimo imya moye ustami kakogo-libo iudyya, govoryashcheyo: zhiv i-o' eti-kl' vot, ya budu nablyudat' nad vami k pogibyli, a nye k dobro; i vsye iudyei, kotoryye v zye-mlye yegipyetskoi, budut pogibat' ot myecha i goloda, dokolye sovsyem nye istryebyatsya. tol'ko maloye chislo izbyezhavshikh ot myecha vozvratitsya iz zye-ml'i yegipyetskoi v zye-mlyu iudyeiskuyu, i uznayut vsye ostavshiyesya iudyei, kotoryye prishli v zye-mlyu yegipyetskuyu,

chtoby pozhit' tam, ch'ye slovo sbudyetsya: moye ili ikh. i vot vam znamyeniye, govorit i-o', chto ya posyeshchu vas na syem myesty, chtoby vy znali, chtoby sbudutsya slova moi o vas na pogibyl' vam. tak govorit i-o': vot, ya otdam faraona vafriya, tsarya yegipyetskogo, v ruki vragov yego i v ruki iskhushchikh dushi yego, kak otdal syedyekiya, tsarya iudyeiskogo, v ruki navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, vraga yego i iskavshyego dushi yego.

45

slovo, kotoroye prorok iyeryemiya skazal varukhu, synu nirii, kogda on napisal slova sii iz ust iyeryemii v knigu, v chyetyvtyeti god ioakima, syna iosii, tsarya iudyeiskogo: tak govorit i-o', eti-k izrail'ev, k tyebye, varukh: ty govorish': gorye nmye! ibo i-o' prilozhil skorb' k bolyezni moyei; ya iznyemog ot vzdokhov moikh, i nye nakhozhu pokoya' tak skazhi yemu: tak govorit i-o': vot, chty ya postroil, razrushu, i chty nasadil, iskoryenyu, -vsyu etu zyeemlyu. a ty prosish' syebye vyelikogo: nye prosi; ibo vot, ya navyedu byedstviye na vsyakuyu plot', govorit i-o', a tyebye vmysto dobychi ostavlyu dushu tvoyu vo vsyekh myestakh, kuda ni poidyesh'.

46

slovo i-o, kotoroye bylo k iyeryemii proroku o narodakh [yazycheskikh]: o yegiptye, o voiske faraona nyekhao, tsarya yegipyetskogo, kotoroye bylo pri ryekye yevfratye v karkhyemise, i kotoroye porazil navukhodonosora, tsar' vavilonskii, v chyetyvtyeti god ioakima, syna iosii, tsarya iudyeiskogo. gotov'tye shchity i kop'ya, i vstupaitye v srazheniye syedlaitye konei i sadities', vsadniki, i stanovityes' v shlyemakh; tochtitye kop'ya, oblyekaityes' v bronii. pochyemu zhye, vizhu ya, oni orobyeli i obratilis' nazad? i sil'nyye ikh porazhyeny, i byegut nye oglyadyvayas'; otvsyudu uzhas, govorit i-o'. nye ubyezhit bystronogii, i nye spasyetsya sil'nyi; na syevyerye, u ryeki yevfrata, oni spotknutsya i padut. kto eto podnimayetsya, kak ryeka, i, kak potoki, volnuyutsya vody yego? yegipyet podnimayetsya, kak ryeka, i, kak potoki, vzvolnovalis' vody yego, i govorit: podnimus' i pokroyu zyeemlyu, pogublyu gorod i zhytelyei yego'. sadities' na konei, i mchityes', kolyesnitsy, i vystupaitye, sil'nyye yefioplanye i liviyanye, vooruzhyennyye shchitom, i lidianyey, dyerzhashchiye luki i natyagivayushchiye ikh; ibo dyen' syei u i-o eti-ka savaofa yest' dyen' otmshchinya, chtoby otmstii' vragam yego; i myech budyet pozhirat', i nasytitsya i up'yetsya krov'yu ikh; ibo eto i-o etiku savaofu budyet zhyertvoprinosheniye v zyeemlye syevyernoii, pri ryekye yevfratye. poidi v galaad i voz'mi bal'zama, dveya, doch' yegipta; naprasno ty budyesh' umnozhat' vrachyevstva, nyet dlya tyebya istsyeleniya. uslyshali narody o posramlyenii tvoem, i vopli' tvoii napolnil zyeemlyu; ibo sil'nyi stolknuksya s sil'nyim, i oba vmysteye pali. slovo, kotoroye skazal i-o' proroku iyeryemii o nashyestvii navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, chtoby po-

razit' zyeemlyu yegipyetskuyu: vozvystitye v yegiptye i daitye znat' v magdolye, i daitye znat' v nofye i tafnisye; skazhitye: stanovis' i gotov'sya, ibo myech pozhirayet okryestnosti tvoii'. otchyego sil'nyi tvoii oprokinut? -nye ustoyal, potomu chty i-o' pogнал yego. on umnozhl padayushchikh, dazhye padali odin na drugoy i govorili: vstavai i vozvratimsya k narodu nashyemu v rodnuyu nashu zyeemlyu ot gubityel'nogo myecha'. a tam krichat: faraon, tsar' yegipta, smutilsya; on propustil uslovlyennoye vryemya'. zhivu ya, govorit tsar', kotorogo imya i-o' savaof: kak favor sryedi gor i kak karmil pri morye, [tak verno] pridyet on. gotov' syebye nuzhnoye dlya pyeryesyeleniya, doch'-zhityel'nitsa yegipta, ibo nof budyet opustoshen, razoryen, ostanyetsya byez zhytelya. yegipyet-pryekrasnaya tyelitsa; no pogibyl' ot syevyera idyet, idyet. i nayemniki yego sryedi nyzad, kak otgormlyennyye tyel'tsy, -i sami obratilis' nazad, pobyezhalis' vsye, nye ustoyal, potomu chty prishyel na nikh dyen' pogibyl' ikh, vryemya posyeshchinya ikh. golos yego nyesyetsya, kak zmyeyni; oni idut s voiskom, pridu na nyego s toporami, kak drovosyeki; vyrubay lyes yego, govorit i-o', ibo oni nyesmyetny; ikh bolyeye, nyzhyeli saranchi, i nyet chisla im. posramlyena doch' yegipta, pryedana v ruki naroda syevyernogo. i-o' savaof, eti-k izrail'ev, govorit: vot, ya posyeshchu ammona, kotoryi v no, i faraona i yegipyet, i eti-kov yego i tsaryei yego, faraona i nadyeyushchikhsya na nyego; i pryedam ikh v ruki iskhushchikh dushi ikh i v ruki navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, i v ruki rabov yego; no poslye togo budyet on nasylen, kak v pryezhniye dni, govorit i-o'. ty zhye nye boisa, rab moi iakov, i nye strashis', izrail': ibo vot, ya spasu tyebya iz dalyekoi strany i syemya tvoey iz zyeemli plyena ikh; i vozvratitsya iakov, i budyet zhit' spokojno i mirno, i nikto nye budyet ustrashat' yego. nye boisa, rab moi iakov, govorit i-o': ibo ya s tobouyu; ya istryeblyu vsye narody, k kotorym ya izgnal tyebya, a tyebya nye istryeblyu, a tol'ko nakazhu tyebya v myerye; nyenakazannym zhye nye ostavlyu tyebya.

47

slovo i-o, kotoroye bylo k proroku iyeryemii o filistimlyanakh, pryezhdye nyzhyeli faraon porazil gazu. tak govorit i-o': vot, podnimayutsya vody s syevyera i sdelayutsya navodnyayushchim potokom, i potopyat zyeemlyu i vsye, chty napolnyayet yeye, gorod i zhivushchikh v nyem; togda vozopiyut lyudi, i zarydayut vsye obitatelyi strany. ot shumnogo topota kopyt sil'nykh konei yego, ot stuka kolyesnits yego, ot zvuka kolyes yego, otssy nye oglyanutsya na dyetyei svoikh, potomu chty ruki u nikh opustayatsya ot togo dnya, kotoryi pridyet istryebit' vsyekh filistimlyan, otnyat' u tira i sidona vsyekh ostal'nykh pomoshchnikov, ibo i-o' razorit filistimlyan, ostatok ostrova kaftora. oplyeshivyla gaza, gibnyet askalon, ostatok doliny ikh. dokolye budyesh' posyekat', o myech i-o! dokolye ty nye uspokois'sya? vozvratits' v nozhny tvoii, pyerestany i uspokois'sya. no kak tyebye uspokoit'sya, kogda i-o' dal povyeleniye protiv askalona i protiv byeryega morskogo? tuda on

o moavye tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: gorye nyevo! on opustoshyen; kariafaim posramlyen i vzyat; mizgav posramlyen i sokrushyen. nyet bolye slavy moava; v yesyevonye zamyshlyayut protiv nlyego vizu'tel-ra-trudit'sya: poidyem, istryebim yego iz chisla narodov'. i ty, madmyena, pogibnyesh'; myech slyeduyet za tobouy. slyshyen vop! ot oronaima, opustoshyeniye i razrushyeniye vye-likoye sokrushyen moav; vop! podnyali dyeti yego. na voskhozhdynienii v lukhit plach za plachyem podnimayetsya; i na spuskye s oronaima nyepriyatyl' slyshyt vop! o razoryenii. byegitye, spasaitye zhizn' svoyu, i bud'tye podobny obnazhyennomu dyeryevu v pustynye. tak kak ty nadyeyalsya na dyela tvoi i na sokrovishcha tvoi, to i ty budyesh' vzyat, i khamos poidyet v plyen vmyestye so svoimi svyashchyennikami i svoimi knyaz'yami. i pridyet opustoshyt' na vsyakii gorod, i gorod nye utsyelyeyet; i pogibnyet dolina, i opustyeyet ravnina, kak skazal i-o'. daitye kryl'ya moavu, chtoby on mog uletyet'; goroda yego budut pustynnyu, potomu chto nyekomu budyet zhit' v nikh. proklyat, kto dyelo i-o dyelayet nye-bryezhno, i proklyat, kto udyerzhivayet myech yego ot krovi! moav ot yunosti svoey byl v pokoye, sidyl na drozhzhakh svoikh i nye byl pyeryeliv-ayem iz sosuda s sosud, i v plyen nye khodil; ot-togo ostavalsya v nyem vkus yego, i zapakh yego nye izmyenyalsya. posyemu vot, prikhodyat dni, govorit i-o', kogda ya prishlyu k nyemu pyeryelivatelyei, kotoryye pyeryel'yut yego i oporozhnyat sosudy yego, i razob'yut kuvshiny yego. i postyzhyn budyet moav radi khamosa, kak dom izrail'ev postyzhyn byl radi vye-filya, nadyezhdy svoey. kak vy govoritye: my lyudi khrabrye i kryepkiye dlya voyny? opustoshyen moav, i goroda yego goryat, i otbornyye yunoshi yego poshli na zaklaniye, govorit tsar', -i-o' savaof imya yego. blizka pogibyl' moava, i sil'no spyeshit byedstviye yego. pozhalyeitye o nyem vsye sosyedi yego i vsye, znayushchiye imya yego, skazhyte: kak sokrushyn zhyezl sily, posokh slavy! soidi s vysoty vye-lichiya i sidi v zhazhdye, doch'-obitately'nitsa di-vona, ibo opustoshytel' moava pridyet k tyebye i ra-zorit ukryeplyeniya tvoi. stan' u dorogi i smotri, obitately'nitsa aroyera, sprashivai byegushchyego i spasayushchyegosya: chto sdyelalos?' posramlyen moav, ibo sokrushyen; rydaitye i vopitye, ob'yavitye v arnonye, chto opustoshyen moav. i sud prishyel na ravniny, na khalon i na iaatsu, i na mofaf, i na divon i na nyevo, i na byet-divlafaim, i na kari-afaim i na byet-gamul, i na byet-maon, i na kye-riof, i na vosor, i na vsye goroda zymli moavit-skoï, dal'niye i blizhniye. otsyechyen rog moava, i myshitsa yego sokrushyena, govorit i-o'. napoitye yego p'yanym, ibo on vozn'yessya protiv i-o; i pust' moav valyayetsya v blyevotinye svoey, i sam budyet posmyeyaniyem. nye byl li v posmyeyanii u tyebya izrail'? razvye on myezhdu vorami byl poiman, chto ty, byvalo, lish' tol'ko zagovorish' o nyem, kachayesh' golovoyu? ostav'tye goroda i zhivitye na skalakh,

zhityeli moava, i bud'tye kak golubi, kotoryye dye-layut gnyezda vo vkhodye v pyeshchyeru. slykhali my o gordosti moava, gordosti chryezmyernoi, o yego vysokomyerii i yego nadmyennosti, i kichlivosti yego i pryevoznoshyenii syerdtsa yego. znayu ya dyer-zost' yego, govorit i-o', no eto nyenadyezhno; pustyye slova yego: nye tak sdyelayut. potomu budu rydat' o moavye i vopit' o vsyem moavye; budut vozdykhat' o muzhakh kirkharyesa. budu plakat' o tyebye, vino-gradnik s'yevamskii, plachyem iazyera; otrasli tvoï prostiralis' za moye, dostigali do ozyera iazyera; opustoshytel' napal na lyetniye plody tvoï i na zryelyi vinograd. radost' i vyesyl'ye otnyato ot karmila i ot zymli moava. ya polozhu konyets vinu v tochilakh; nye budut bolyeye toptat' v nikh s pyesnyami; krik brani budyet, a nye krik radosti. ot voplya yesyevona do yelyealy i do iaatsy oni podnimut golos svoï ot sig-ora do oronaima, do tryet'yei egly, ibo i vody nim-rima issyaknut. istryeblyu u moava, govorit i-o', pri-nosyashchikh zhyertvy na vysotakh i kadyashchikh eti-kam yego. ottego syerdtsye moye stonyet o moavye, kak sviryel'; o zhityelyakh kirkharyesa stonyet syerdtsye moye, kak sviryel', ibo eti-katstva, imi priobryetyennyye, pogibli: u kazhdogo golova gola i u kazhdogo boroda umalyena; u vsyekh na rukakh tszhapiny i na chryeslakh vryetishchiye. na vsyekh krovlyakh moava i na ulitsakh yego obshchii plach, ibo ya sokrushil moava, kak nyepotryebnyi so-sud, govorit i-o'. kak sokrushyen on! budut govorit' rydaya; kak moav pokrlysa stydom, obrativ tyll'. i budyet moav posmyeyaniyem i uzhasom dlya vsyekh okruzhayushchikh yego, ibo tak govorit i-o': vot, kak oryel, nalyetit on i rasprostryet kryl'ya svoi nad moavom. goroda budut vzyaty, i kryeposti za-voyevany, i syerdtsye khrabrykh moavtyn budyet v tot dyen', kak syerdtsye zhyenshchiny, muchimoi ro-dami. i istryeblyen budyet moav iz chisla narodov, potomu chto on vosstal protiv i-o. uzhas i yama i pyetlya-dlya tyebya, zhityel' moava, skazal i-o'. kto ubyezhit ot uzhasa, upadyet v yamu; a kto vyidyet iz yamy, popadyet v pyetlyu, ibo ya navyedu na nyego, na moava, godinu posyeshchyeniya ikh, govorit i-o'. pod tyen'yu yesyevona ostanovilis' byegushchiye, obyessilye; no ogon' vyshyel iz yesyevona i plama ya iz sryedy sigona, i pozhryet bok moava i tyemya syn-ovyei myatyezhykh. gorye tyebye, moav! pogib narod khamosa, ibo synov'ya tvoï vzyaty v plyen, i dochyeryi tvoï-v plyenyeniye. no v posledniye dni vozvrashchu plyen moava, govorit i-o'. dosyelye sud na moava.

o synov'yakh ammonovykh tak govorit i-o': razvye nyet synovyei u izrail'ya? razvye nyet u nyego naslyednika? pochyemu zhye malkhom zavladyl gadom, i narod yego zhivyet v gorodakh yego? posyemu vot, nastupayut dni, govorit i-o', kogda v ravnye synovyei ammonovykh slyshyn budyet krik brani, i sdyelayetsya ona grudoyu razvalin, i goroda yeye budut sozhzhyeny ognym, i ovladyyet izrail' tyemi, kotoryye vladeli im, govorit i-o'. rydai, yesyevon, ibo opustoshyen gai; krichitye, dochyeryi

ravvy, opoyash'tyes' vryetishchyem, plach'tye i skitaityes' po ogorodam, ibo malkhom poidyet v plyn vmyste so svyashchyennikami i knyaz'yami svoimi chto khvalish'sya dolinami? potyechyet dolina tvoya krov'yu, vyerolomnaya doch', nadyeyushchayasya na sokrovishcha svoi, [govoryashchaya]: kto pridyet ko mnye? vot, ya navyedu na tyebya uzhas so vsyekh okryestnostyei tvoikh, govorit i-o' eti-k savaof; razbyezhityes', kto kuda, i nikto nye sobyeryet razbyezhavshikhysya. no poslye togo ya vozvrashchu plyn synovyei ammonovykh, govorit i-o'. o yedomye tak govorit i-o' savaof: razvye nyet bolyeye mudrosti v fyemanye? [razvye] nye stalo sovyeta u razumnykh? razvye oskudyela mudrost' ikh? byegitye, obratit tyl, skryvaityes' v pyeschyerakh, zhityeli dyedana, ibo pogibyel' isava ya navyedu na nyego, – vryemya posyeshchyeniya moyego. yesli by obratyeli vinograda prishli k tyebye, to verno ostavili by nyeskol'ko nyedobrannykh yagod. i yesli by vory [prishli] noch'yu, to oni pokhitili by, skol'ko im nuzhno. a ya donaga obyeru isava, otkroyu potayennyye myesta yego, i skryt'sya on nye mozhyet. istryeblyeno budyet plyemya yego, i brat'ya yego i sosyedi yego; i nye budyet yego. ostav' sirot tvoikh, ya poddyerzhu zhizn' ikh, i vdovy tvoi pust' nadyeyutsya na myenya. ibo tak govorit i-o': vot i tye, kotorym nye suzhdyeno bylo pit' chashu, nyepryemyenno budut pit' yeye, i ty li ostaneyesh'sya nyenakazannym? nyet, nye ostaneyesh'sya nyenakazannym, no nyepryemyenno budyesh' pit' [chashu]. ibo mnoyu klyanus', govorit i-o', chto uzhasom, posmyeyaniyem, pustynyeyu i proklyatiyem budyet vosor, i vsye goroda yego sdyelayutsya vyechnymi pustyniyami. ya slyshal slukh ot i-o, i posl poslan k narodom skazat': sobyerytyes' i iditye protiv nyego, i podnimaityes' na voinu. ibo vot, ya sdyelayu tyebya malym myezhdu narodami, pryzyrennym myezhdu lyud'mi. groznoye polozhyeniye tvoye i nadmyennost' syerdtsa tvoyego obol'stili tyebya, zhivushchyego v rassyelinakh skal i zanimayushchyego vyershiny kholmov. no, khotya by ty, kak oryel, vysoko Svil gnyezdo tvoye, i otuda nizirinu tyebya, govorit i-o', i budyet yedom uzhasom; vsyakii, prokhodyashchii mimo, izumitsya i posvishchyet, [smotrya] na vsye yazvy yego. kak nispovyergnuty sodom i gomorra i sosyedniye goroda ikh, govorit i-o', tak [i] tam ni odin chyelovyek nye budyet zhit', i syn chyelovyecheskii nye ostanovitsya v nyem. vot, voskhodit on, kak lyev, ot vozvysheyeniya iordana na ukryeplyennyye zhilishcha; no ya zastavlyu ikh pospyeshno uiti iz [idumyei], i kto izbran, togo postavlyu nad nyeyu. ibo kto podobyen mnye? i kto potryebuyet otyeta ot myenya? i kakoi pastyr' protivostanyet mnye? itak vyslushaitye opryedyeleniye i-o, kakoye on postavil ob yedomye, i myeryeniya yego, kakiye on imyeyet o zhityelyakh fyemana: istinno, samyye malyye iz stad povlyekut ikh i opustoshat zhilishcha ikh. ot shuma padyniya ikh potryasyetsya zymlya, i ot-golosok kriika ikh slyshyen budyet u chyermnogo morya. vot, kak oryel podnimyetsya on, i polyetit, i raspustit kryl'ya svoi nad vosorom; i syerdtsye khrabrykh idumyeyan budyet v tot dyen', kak syerdtsye zhyenschiny v rodakh. o damaskye. –

posramlyeny yemaf i arpad, ibo, uslyshav skorbnuyu vyest', oni unyli; tryevoga na morye, uspokoit'sya nye mogut. orobyl damask i obratilsya v byegstvo; strakh ovladyel im; bol' i muki skhvatili yego, kak zhyenschinu v rodakh. kak nye utsyelyel gorod slavy, gorod radosti moyei? itak padut yunoshi yego na ulitsakh yego, i vsye voiny pogibnut v tot dyen', govorit i-o' savaof. i zaghzu ogon' v styenakh damaska, i istryebit chyertogi vyenadada. o kidarye i o tsarstvakh asorskikh, kotoryye porazil navukhodonosor, tsar' vavilonskii, tak govorit i-o': vstavaitye, vystupaitye protiv kidara, i opustoshaitye synovyei vostoka! shatry ikh i ovvets ikh voz'mut syebye, i pokrovy ikh i vsyu utvar' ikh, i vyerbyudov ikh voz'mut, i budut krichat' im: uzhas otovsyudu! byegitye, ukhoditye skoryeye, sokroityes' v propasti, zhityeli asora, govorit i-o', ibo navukhodonosor, tsar' vavilonskii, sdyelal ryeshyeniye o vas i sostavil protiv vas zamysel. vstavaitye, vystupaitye protiv naroda mirnogo, zhivushchyego byespyechno, govorit i-o'; ni dvyeriei, ni zaporov nyet u nyego, zhivut poodinokhyye. vyerbyudy ikh [otdany] budut v dobychu, i mnozhyestvo stad ikh–na raskhishchyeniye; i rassyeyu ikh po vsyem vyetram, etikh strigushchikh volosy na viskakh, i so vsyekh storon ikh navyedu na nikh gibyl', govorit i-o'. i budyet asor zhilishchym shakalov, vyechnoy pustynyeyu; chyelovyek nye budyet zhit' tam, i syn chyelovyecheskii nye budyet ostanavlat'sya v nyem. slovo i-o, kotorye bylo k iyyeryemii proroku protiv yelama, v nachalye tsarstvovaniya syedeki, tsarya iudyeiskogo: tak govorit i-o' savaof: vot, ya sokrushu luk yelama, glavnyuyu silu ikh. i navyedu na yelam chyetyrye vyetra ot chyetyryekh krayer nyeba i razvyeyu ikh po vsyem etim vyetram, i nye budyet naroda, k kotoromu nye prishli by izgnannyye yelamity. i porazhu yelamityan strakhom pryed vragami ikh i pryed ishchushchimi dushi ikh; i navyedu na nikh byedstviye, gnyev moi, govorit i-o', i poshlyu vslyed ikh myech, dokolye nye istryeblyu ikh. i postavlyu pryestol moi v yelame, i istryeblyu tam tsarya i knyazyei, govorit i-o'. no v poslyedniye dni vozvrashchu plyn yelama, govorit i-o'.

50

slovo, kotorye izryek i-o' o vavilonye i o zymlye khaldyeyev chryez iyyeryemiyu proroka: vozvymistitye i razglasitye myezhdu narodami, i podnimitye znanya, ob'yavitye, nye skryvaitye, govoritye: vavilon vzyat, vil posramlyen, myerodakh sokrushyen, istukany yego posramlyeny, idoly yego sokrusheny'. ibo ot syeyera podnyalsya protiv nyego narod, kotoryi sdyelayet zymlyu yego pustynyeyu, i nikto nye budyet zhit' tam, ot chyelovyeka do skota, vsye dvynutsya i uidut v tye dni i v to vryemya, govorit i-o', pridut synov'ya izrail'yevy, oni i synov'ya iudiny vmyestye, budut khodit' i plakat', i vzyshchut i-o eti-ka svoego. budut sprashivat' o puti k sionu, i, obrashchaya k nyemu litsa, [budut] [govorit']: iditye i prisoyedinityes' k i-o soyzumom vyechnym, kotoryi nye zabudyetsya: narod moi byl kak pogibshiyev ovtsy; pastyri ikh sovratili ikh s puti, razognali

ikh po goram; skitalis' oni s gory na kholm, zabylilozhye svoye. vsye, kotoryye nakhodili ikh, pozhirali ikh, i prityesnityeli ikh govorili: my nye vino-vaty, potomu chto oni sogryeshili pryed i-o, pryed zhlilshcheyem pravdy i pryed i-o, nadyezhdoyu otsov ikh'. byegitye iz sryedy vavilona, i ukhoditye iz khaldyeiskoi zemli, i bud'tye kak kozly vperryedi stada ovjets. ibo vot, ya podnimu i privyedu na vavilon sborishchye vyelikikh narodov ot zemli syevy-ernoi, i raspolozhatsya protiv nyego, i on budyet vzyat; strylyu n nikh, kak u iskusnogo voina, nye vozvrashchayutsya darom. i khaldyeya sdelayet-sya dobycheyu ikh; i opustoshityeli yeye nasytat-sya, govorit i-o'. ibo vy vyesyelilis', vy torzhyestvo-vali, raskhityityeli nasyediya moyego; prygali ot ra-dosti, kak tyelitsa na travye, i rzhal, kak boyevyye koni. v bol'shom stydye budyet mat' vasha, pokras-nyeyet rodivshaya vas; put' budushchnost' tye-kh narodov—pustynya, sukhaya zemlya i styep'. ot gnyeva i-o ona sdelayetsya nyeobitayemoyu, i vsya ona budyet pust'a; vsyakii prokhodyashchii chryez vavilon izumitsya i posvishchyet, smotrya na vsye yazvy yego. vystroities' v boyevoi porjadok vokrug vavilona; vsye, natyagivayushchiye luk, stryelyaitye v nyego, nye zhalyeitye stryel, ibo on sogryeshil protiv i-o. podnimitye krik protiv nyego so vsyekh storon; on podal ruku svoyu; pali tyer-dyni yego, rushilis' styeny yego, ibo eto—vozmeyzdiye i-o; otmshchaitye yemu; kak on postupal, tak i vy postupaitye s nim. istryebitye v vavilonye [i] syeyushcheyego i dyeistvuyushcheyego syerpom vo vryemya zhatvy; ot strakha gubityel'nogo myecha pust' kazhdyi vozvratitsya k narodu svoymu, i kazhdyi pust' byezhit v zemlyu svoyu. izrail'-rassyeyannoye stado; l'vy razognali [yego]; pryezhdye ob'yedal yego tsar' assiriiskii, a syei poslyednii, navukhodonosor, tsar' vavilonskii, i kosti yego sokrushil. posyemu tak govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ey: vot, ya posyeshchu tsarya vavilonskogo i zemlyu yego, kak posyetil tsarya assiriiskogo. i vozvrashchu izrailya na pazhit' yego, i budyet on pastis' na karmilye i vasanye, i dusha yego nasytit-sya na gorye yefryemovoi i v galaadye. v tye dni i v to vryemya, govorit i-o', budut iskat' nyepravdy izrail'eyovoi, i nye budyet yeye, i gryekhov iudy, i nye naidyetsya ikh; ibo proshchu tye-kh, kotorykh os-tavlyu [v zhivykh]. idi na nyeye, na zemlyu voz-mutityel'nyu, i nakazhi zhityelyei yeye; opustoshai i istryeblyai vsye za nimi, govorit i-o', i sdelayai vsye, chto ya pokoyel tyebye. shum brani na zemlye i vyelikoye razrushenyiye! kak razbit i sokrushyen molot vsyei zemli! kak vavilon sdelayalsya uzha-som myezhdu narodami! ya rasstavil syeti dlya tye-bya, i ty poiman, vavilon, nye pryedvidya togo; ty naidyen i skhvachyen, potomu chto vosstal protiv i-o. i-o' otkryl khranilishchye svoye i vzyal [iz nyego] sosudy gnyeva svoeyego, potomu chto u i-o eti-ka savaof yest' dyelo v zemlye khaldyeiskoi. iditye na nyeye so vsyekh krayev, rastvoryaitye zhitnitsy yeye, topchitye yeye kak snopy, sovsyem istryebitye yeye, chtoby nichyego ot nyeye nye ostalos'. ubivaitye vsyekh volov yeye, pust' idut na zaklaniye; gorye im! ibo prishyel dyen' ikh, vryemya posyeshcheyeniya ikh.

[slyshyen] golos byegushchikh i spasayushchikhsya iz zemli vavilonskoi, chtoby vozvyyesti' na sionye o mshcheyii i-o eti-ka nashyego; o mshcheyenii za khram yego. sozovitye protiv vavilona stryel'tsov; vsye, napryagayushchiye luk, raspolozhityes' stanom vokrug nyego, chtoby nikto nye spassya iz nyego; vozdaitye yemu po dyelam yego; kak on postupal, tak postupitye i s nim, ibo on voznyessya protiv i-o, protiv svyatago izrail'eyeva. za to padut yunoshi yego na ulitsakh yego, i vsye voiny yego istrye-blyeny budut v tot dyen', govorit i-o'. vot, ya—na tyebya, gordynya, govorit i-o' eti-k savaof; ibo pr-ishyel dyen' tvoi, vryemya posyeshcheyeniya tvoyego. i spotknyetsya gordynya, i upadyet, i nikto nye pod-nimyet yego; i zazhgu ogon' v gorodakh yego, i pozhrayet vsye vokrug nyego. tak govorit i-o' savaof: ugnetyeny synov'ya izrailya, kak i synov'ya iudy, i vsye, plyenyyniye ikh, kryepko dyerzhat ikh i nye khotyat otpustit' ikh. no iskupityel' ikh silyen, i-o' savaof imya yego; on razbyeryet dyelo ikh, chtoby us-pokoit' zemlyu i privyesti v tryepyet zhityelyei vav-ilona. myech na khaldyeyev, govorit i-o', i na zhi-tyelyei vavilona, i na knyazyei yego, i na mudrykh yego; myech na obayatyleyi, i oni obyeczumyeyut; myech na voinov yego, i oni orobyeyut; myech na konyei yego i na kolyesnitsy yego i na vsye razno-plyemyennyye narody sryedi nyego, i oni budut kak zhyenshchiny; myech na sokrovishcha yego, i oni budut raskhishcheny; zasukha na vody yego, i oni issyayakut; ibo eto zemlya istukanov, i oni obyeczumyeyut ot idol'skikh strasilishch. i posyely-atsya tam styepnyye zvyeri s shakalami, i budut zhit' na nyei strausy, i nye budyet obitayema vo vyeki i nasyelayema v rody rodov. kak niasprovyerzhnyeny eti-kom sodom i gomorra i sosyedniye goroda ikh, govorit i-o', tak [i] tut ni odin chyelovyek nye budyet zhit', i syn chyelovycheskie nye budyet ostanavli-vat'sya. vot, idyet narod ot syevyera, i narod vyel-likii, i mnogiye tsari podnimayutsya ot krayev zemli; dyerzhat v rukakh luk i kop'ye; oni zhyestoki i nyemilosyerd; golos ikh shumyen, kak morye; nye-sutsya na konyakh, vystroilis' kak odin chyelovyek, chtoby srazit'sya s tobouyu, doch' vavilona. uslyshal tsar' vavilonskii vvest' o nikh, i ruki u nyego opustilis'; skorb' ob'yala yego, muki, kak zhyenshchinu v ro-dakh. vot, voskhodit on, kak lyev, ot vozvzhyeniya iordana na ukryeplyennyye zhlilishcha; no ya zas-tavlyu ikh pospyeshno uiti iz nyego, i kto izbran, tomu vvyeryu yego. ibo kto podobyen mnye? i kto potryebuyet ot myenya otvyeta? i kakoi pastyr' pro-tivostanyet mnye? itak vyslushaitye opryedelyeniye i-o, kakoye on postanovil o vavilonye, i namyereniya yego, kakiye on imyeyet o zemlye khaldyeiskoi: istinno, samyye malyye iz stad povlyekut ikh; istinno, on opustoshit zhlilishcha ikh s nimi. ot shuma vzy-atiya vavilona potryasyetsya zemlya, i vopl' budyet slyshyen myezhdu narodami.

51

tak govorit i-o': vot, ya podnimu na vavilon i na zhivushchikh sryedi nyego protivnikov moikh. i poshlyu na vavilon vyeyatyelyei, i razvveyut yego,

i opustoshat zye'mlyu yego; ibo v dyen' byedstviya napadut na nyego so vsyekh storon. pust' stryelyets napryagayet luk protiv napryagayushcheygo [luk] i na vyelichayushcheygosya bronyeyu svoeyey; i nye shchaditye yunoshyei yego, istryebitye vsye voisko yego porazhyennyye pust' padut na zye'mlye khaldyetskoi, i pronzyennyye—na dorogakh yeye. ibo nye ovdovyel izrail' i iuda ot eti-ka svoeyego, i-o savaofa; khotya zye'mlya ikh polna gryekhami pryed svyatyam izrail'yevym. byegitye iz sryedy vavilona i spasaitye kazhdyi dushu svoyu, chtoby nye pogibnut' ot byezzakoniya yego, ibo eto vryemya otmschcheniya u i-o, on vozdayet yemu vozdayaniye. vavilon byl zolotoyu chashyeyu v rukye i-o, op'yanyavshyeyu vsyu zye'mlyu; narody pili iz nyeye vino i byezumstvovali. vnyezapno pal vavilon i razbilsya; rydaitye o nyem, voz'mitye bal'zama dlya rany yego: mozhyet byt', on istyslyeyet. vrachyevali my vavilon, no nye istysylilsya; ostav'tye yego, i poidemy kazhdyi v svoyu zye'mlyu, potomu chto prigovor o nyem dostig do nyebyes i podnyalsya do oblakov. i-o' vyvyl na svyet pravdu nashu; poidyem i vozvyesitim na sionye dyelo i-o eti-ka nashyego. ostritye stryely, napolnyaitye kolchany; i-o' vzbudil dukh tsaryei midijskikh, potomu chto u nyego yest' namyeryeniye protiv vavilona, chtoby istryebit' yego, ibo eto yest' otmschcheniye i-o, otmschcheniye za khram yego. protiv styen vavilona podnimitye znanya, usil'tye nadzor, rassstav'tye storozhyei, prigotov'tye zasady, ibo, kak i-o' pomyslil, tak i sdelyayet, chto izryek na zhytelyei vavilona. o, ty, zhyvushchii pri vodakh vyelikikh, izobiluyushchii sokrovishchami! prishyel konyets tvoi, myera zhadnosti tvoeyi. i-o' savaof poklyalsya samim soboyu: istinno govoryu, chto napolnyu tyebya lyud'mi, kak saranchoyu, i podnimut krik protiv tyebya. on sotvoril zye'mlyu siloyu svozeyu, utvyrdil vsyelyennuyu mudrost'yu svozeyu i razumom svoim rasprostyer nyebyesa. po glasu yego shumyat vody na nyebyesakh, i on vozvodit oblaka ot krayev zye'mli, tvorit molnii sryedi dozhdyia i izvodit vyetyer iz khranilishch svoikh. byezumstvuyet vsyakii chyelovyek v svoem znanii, sramit syebya vsyakii plavil'shchik istukanom svoim, ibo istukan yego yest' lozh', i nyet v nyem dukha. eto sovyershyennaya pustota, dyelo zabluzhdyeniya; vo vryemya posyeshcheniya ikh oni ischeyznut. nye takova, kak ikh, dolya iakova, ibo [eti-k yego] yest' tvoryets vsyego, i [izrail'] yest' zhyezl naslyediya yego, imya yego—i-o' savaof. ty u myenya—molot, oruzhiye voin-skoye; tobou ya porazhal narody i tobou razoryal tsarstva; tobou porazhal konya i vsadnika yego i tobou porazhal muzha i zhyenu, tobou porazhal i starogo i molodogo, tobou porazhal i yunoshu i d'yevitsu; i tobou porazhal pastukha i stado yego, tobou porazhal i zye'mlyedyl'tsa i rabochii skot yego, tobou porazhal i oblastenyachal'nikov i gradopravitelyei. i vozdam vavilonu i vsyem zhytelyam khaldyei za vsye to vizual-ra-trudit'sya, kakoye oni dyelali na sionye v glazakh vashikh, govorit i-o'. vot, ya—na tyebya, gora gubityel'naya, govorit i-o', razoryayushchaya vsyu zye'mlyu, i prostru na tyebya ruku moyu, i nizrinu tyebya so skal, i sdelayu tyebya goroyu ob-

goryeloyu. i nye voz'mut iz tyebya kamnya dlya uglov i kamnya dlya osnovaniya, no vyechno budyesh' zapustyniyem, govorit i-o'. podnimitye znanya na zye'mlye, trubitye truboyu sryedi narodov, vooruzhitye protiv nyego narody, sozovitye na nyego tsarstva araratskiye, miniiskiy i askyenzakskiy, postav'tye vozhdya protiv nyego, navyeditye konyei, kak strashnuyu saranchu. vooruzhitye protiv nyego narody, tsaryei midii, oblastenyachal'nikov yeye i vsyekh gradopravitelyei yeye, i vsyu zye'mlyu, podvlastnyu yei. tryasetsya zye'mlya i tryepeshcheyt, ibo ispolnyayutsya nad vavilonom namyeryeniya i-o sdelyat' zye'mlyu vavilonskuyu pustyneyu, byez zhytelyei. pyeryestali srazhat'sya sil'nyye vavilonskiye, sidyat v ukryeplyeniakh svoikh; istoshchilas' sila ikh, sdylalils' kak zhyenshchiny, zhlilishcha ikh sozhzhyeny, zatvory ikh sokrusheny. gonyets byezhit navstryechu gontsu, i yvestnik navstryechu yvestniku, chtoby vozvestit' tsaryu vavilonskomu, chto gorod yego vzyat so vsyekh kontsov, i brody zakhvacheny, i ogrady sozhzhyeny ognym, i voiny porazhyeny strakhom. ibo tak govorit i-o' savaof, etik izrail'ev: doch' vavilona podobna gumnu vo vryemya molot'by na nyem; yeshchye nyemnogo, i nastupit vryemya zhatvy yeye. pozhiral myenya i gryz myenya navukhodonosor, tsar' vavilonskii; sdylal myenya pustym sosudom; pogloshchal myenya, kak drakon; napolnyal chryevo svoje slastyami moimi, izvyergal myenya. obida moyi i plot' moyi—na vavilonye, skazhyet obitatel'nitsa siona, i krov' moyi—na zhytelyakh khaldyei, skazhyet iyerusalim. posyemu tak govorit i-o': vot, ya vstuplyus' v tvoye dyelo i otmschchu za tyebya, i osushu moye yego, i is-sushu kanaly yego. i vavilon budyet grudoyu razvalin, zhlilishcheym shakalov, uzhasom i posmyeyaniyem, byez zhytelyei. kak l'vy zarykayut vsye oni, i zaryevut kak shchenyi l'vinye. vo vryemya razgoryacheniya ikh sdelayu im pir i upoyu ikh, chtoby oni povyesylilis' i zasnuli vyechnym snom, i nye probuzhdalis', govorit i-o'. svyedu ikh kak yagnyat na zaklaniye, kak obnov s kozlami. kak vzyat syesakh, i zavoyevana slava vsyei zye'mli! kak sdylal-sya vavilon uzhasom myezhdu narodami! ustryemilos' na vavilon moye; on pokryt mnozhyestvom voln yego. goroda yego sdylalils' pustymi, zye'mlyeyu sukhoynu, styep'yu, gdyemyeyu, gdye nye zhyvyet ni odin chyelovyek i nyemye nye prokhodit syn chyelovyecheskii. i posyeshchu vila v vavilonye, i is-torgnu iz ust yego proglochyennyye im, i narody nye budut boleye styekat'sya k nyemu, dazhye i styeny vavilonskiye padut. vykhodi iz sryedy yego, narod moi, i spasaitye kazhdyi dushu svoyu ot plamyennogo gnyeya i-o. da nye oslabeyavet syerdtsye vashye, i nye boityes' slukha, kotoryi budyet slushhen na zye'mlye; slukh pridyet v [odin] god, i potom v [drugoi] god, i na zye'mlye [budyet] nasiile, vlastyelin [vosstanyet] na vlastyelina. posyemu vot, prikhodyat dni, kogda ya posyeshchu idolov vavilona, i vsya zye'mlya yego budyet posramlyena, i vsye porazhyennyye yego padut sryedi nyego. i vostorzhyestvuyut nad vavilonom nyebo i zye'mlya i vsye, chto na nikh; ibo ot syevyera pridut k nyemu opustoshityeli, govorit i-o'. kak vavilon povyergal porazhyennykh izrail'tyan,

tak v vavilonye budut povyerzhyeny porazhyennyye vsyei strany. spasshiyesya ot myecha, ukhoditye, nye остановliaityes', vspomnitye izdali o i-o, i da vzdoyet iyerusalim na syerdtsy vashye. stydno nam bylo, kogda my slyshali rugatyel'stvo: byeschystiye pokryvalo litsa nashi, kogda chuzhyezyemtsy prishli vo svyatilishchye doma i-o. za to vot, prikhodyat dni, govorit i-o', kogda ya posyeshchu istukanov yego, i po vsyei zymlye yego budut stonat' ranyennyye. khotya by vavilon vozvysilsya do nyebes, i khotya by on na vysote ukrpyil tverdynyu svoyu; [no] ot myenya pridut k nyemu opustoshityeli, govorit i-o'. [pronyesyetsya] gul voplya ot vavilona i vye-likoye razrushyeniye—ot zymli khaldayeiskoi, ibo i-o' opustoshit vavilon i polozhit knyets gordyelivomu golosu v nyem. zashumyat volny ikh kak bol'shiye vody, razdastsya shumny golos ikh. ibo pridyet na nyego, na vavilon, opustoshityel', i zvyati budut rabotortsy yego, sokrushyeniye budut litsa ikh; ibo i-o', eti-k vzdayaniy, vzdast vzdayaniye. i napoyu dop'yana knyazyei yego i mudryetsov yego, oblastiye-nachal'nikov yego, i gradopravityeli yego, i voynov yego, i zasnut snom vyechnym, i nye probudyatsya, govorit tsar'—i-o' savaof imya yego. tak govorit i-o' savaof: tolstyie styeny vavilona do osnovaniya budut razrusheny, i vysokiye vorota yego budut sozhzhyeny ognem; itak naprasno trudilis' narody, i plyemyena muchili syebya dlya ognya. slovo, kotoroye prorok iyeryemiya zapovyedal syeraii, synu nirii, synu maasyei, kogda on otrpavlyalsya v vavilon s syedekiyeu, tsaryem iudyeiskim, v chyetyertyi god yego tsarstvovaniya; syeraiya byl glavnyi postyel' nichii. iyeryemiya vpisal v odnu knigu vsye byedstviya, kakiye dolzhny byli pridti na vavilon, vsye sii ryechi, napisannyye na vavilon. i skazal iyeryemiya syeraii: kogda ty pridyesh' v vavilon, to smotri, prochitai vsye sii ryechi, i skazhi: i-o! ty izryek o myestyie syem, chto istryebish' yego tak, chto nye ostanyetsya v nyem ni chyelovyeka, ni skota, no ono budyet vyechnoyu pustynyeu'. i kogda okonchish' chtyeniye syei knigi, privyazhi k nyei kamen' i bro's' yeye v syedinnu yevfrata, i skazhi: tak pogruzitsya vavilon i nye vosstanyet ot togo byedstviya, kotoroye ya navyedu na nyego, i oni soveryshyennno iznymogut'. dosyelye ryechi iyeryemii.

52

syedekiya byl dvadtsati odnogo goda, kogda nachal tsarstvovat', i tsarstvoval v iyerusalimye odinnadtsat' lyet; imya matyeri yego—khamutal', doch' iyeryemii iz livny. i on dyelal vizual-ra-trudit'syaye v ochakh i-o, vsye to, chto dyelal ioakim; posyemu gnyev i-o byl nad iyerusalimom i iudoyu do togo, chto on otvyerg ikh ot litsa svoego; i syedekiya otlozhilsya ot tsarya vavilonskogo i bylo, v dyevyatyi god yego tsarstvovaniya, v dyesyaty mysyatsa, v dyesyaty dyen' mysyatsa, prishyel navukhodonosor, tsar' vavilonskii, sam i vsye voisko yego, k iyerusalimu, i oblozhili yego, i ustroili vokrug nyego nasypy. i nakhodilsya gorod v osadye do odinnadtsatogo goda tsarya syedekiia. v chyetyertyom mysyatsye, v dyevyatyi dyen' mysyatsa, golod v gorodye usililsya,

i nye bylo khlyeba u naroda zymli. sdelyan byl prolom v gorod, i pobyezhalii vsye voyennyye, i vyshli iz goroda noch'yu vorotami, nakhodyashchimisya myezhdu dvumya styenami, podlye tsarskogo sada, i poshli dorogoyu styepi; khaldayei zhye byli vokrug goroda. voisko khaldayeiskoye pognalos' za tsaryem, i nastigli syedekiyu na ravninakh iyerikhonskikh, i vsye voisko yego razbyezhalos' ot nyego. i vzyali tsarya, i privyeli yego k tsaryu vavilonskomu, v rivlu, v zymlyu yemaf, gdye on proiznyes nad nim sud. i zakolol tsar' vavilonskii synovyei syedekiia pryed glazami yego, i vsyekh knyazyei iudyeiskikh zakolol v rivlye. a syedekiia vykolol glaza i vyvely okovat' yego myednymi okovami; i otvyel yego tsar' vavilonskii v vavilon i posadil yego v dom strazhi do dnya smyerti yego. v pyaty mysyats, v dyesyaty dyen' mysyatsa, —eto byl dyevyatnadsaty god tsarya navukhodonosora, tsarya vavilonskogo, —prishyel navuzardan, nachal'nik tyelokhranityeli, pryedstoyavshii pryed tsaryem vavilonskim, v iyerusalim i sozhlyeg dom i-o', i dom tsarya, i vsye domy v iyerusalimye, i vsye domy bol'shiye sozhlyeg ognem. i vsye voisko khaldayeiskoye, byvshyeye s nachal'nikom tyelokhranityeli, razrushilo vsye styeny vokrug iyerusalima. byednykh iz naroda i prochii narod, ostavavshiisya v gorodye, i pyeryemyetchikov, kotoryye pyeryedalis' tsaryu vavilonskomu, i voobshchye ostatok prostogo naroda navuzardan, nachal'nik tyelokhranityeli, vysylil. tol'ko nyeskol'ko iz byednogo naroda zymli navuzardan, nachal'nik tyelokhranityeli, ostavil dlya vinogradnikov i zymlyedyeliya. i stolby myednyye, kotoryye byli v domye i-o, i podstavy, i myednoye more, kotoroye v domye i-o, ivizual-ra-trudit'syamali khaldayei i otnyesli vsyu myed' ikh v vavilon. i tazy, i lopatki, i nozhi, i chashi, i lozhki, i vsye myednyye sosudy, kotoryye upotreblyayemy byli pri eti-kosluzhynii, vzyali, i blyuda, i shchipty, i chashi, i kotly, i lampady, i fimianniki, i kruzhki, chto bylo zolotoye—zolotoye, i chto bylo syeryebryanoye—syeryebryanoye, vzyal nachal'nik tyelokhranityeli; takzhye dva stolba, odno more i dyenadtsat' myednykh volov, kotoryye sluzhili podstavami, kotoryye tsar' solomon sdelyal v domye i-o, —myedi vo vsyekh etikh vyeshchakh nyevozmogno bylo vzyesit'. stolby sii byli kazhdyi stolb v vosyemnadtsat' loktyei vyshiny, i shnurok v dyenadtsat' loktyei obnimal yego, a tolshchina styenok yego vnutri pustogo, v chyetyrye pyersta. i vnyetyes na nyem myednyi, a vysota vyentsa pyat' loktyei; i syetka i granatovyie yabloki vokrug byli vsye myednyye; to zhye i na drugom stolbye s granatovymi yablokami. granatovykh yablokov bylo po vsyem storanam dyevyanosto shyest'; vsyekh yablokov vokrug syetki sto. nachal'nik tyelokhranityeli vzyal takzhye syeraiyu pyervosvyashchennika i tsyefaniyu, vtorogo svyashchennika, i tryekh storozhyei poroga. i iz goroda vzyal odnogo yevnukha, kotoryi byl nachal'nikom nad voyennymi lyud'mi, i syem' chyelovyek pryedstoyavshikh litsa tsarya, kotoryye nakhodilis' v gorodye, i glavnogo pistsa v voiskye, zapisyvavshyego v voisko narod zymli, i shyest' dyesyat chyelovyek iz naroda strany,

naidyennykh v gorodye. i vzyal ikh navuzardan, nachal'nik tyelokhranityelyei, i otvyel ikh k tsaryu vavilonskomu v rivlu. i porazil ikh tsar' vavilonskii i umyertvil ikh v rivlye, v zhemlye yemaf; i vysyelyen byl iuda iz zemli svoiei. vot narod, kotoryi vysyelil navukhodonosor: v syed'moi god tri tysyachi dvadtsat' tri iudyeya; v vosyemnadtsatyi god navukhodonosora iz iyerusalima [vysyelyeno] vosyem'sot tridtsat' dvyie dushi; v dvadtsat' tryetii god navukhodonosora navuzardan, nachal'nik tyelokhranityelyei, vysyelil iudyeyev syem'sot sorok pyat' dush: vsyego chyetyrye tysyachi shyst'sot dush. v tridtsat' syed'moi god poslye pyeryesyelyeniya ioakima, tsarya iudyeiskogo, v dvyenadtsatyi myesyats, v dvadtsat' pyatyi dyen' myesyatsa, yevil'myerodakh, tsar' vavilonskii, v pyervyi god tsarstvovaniya svoego, vozvysil ioakima, tsarya iudyeiskogo, i vyvyl yego iz tyemnichnogo doma. i byesyedoval s nim družhyelyubno, i postavil pryestol yego vyshye pryestola tsaryei, kotoryye byli u nyego v vavilonye; i pyeryemyenil tyemnichnyye odyezhdy yego, i on vsyegda u nyego obyedal vo vsye dni zhizni svoiei. i sodyerzhaniye yego, sodyerzhaniye postoyannoye, vydavayemo bylo yemu ot tsarya izo dnya v dyen' do dnya smyerti yego, vo vsye dni zhizni yego.

i bylo v tridsatyi god, v chyetyvtyeti [myesyats], v pyaty [dyen'] myesyatsa, kogda ya nakhodilsya sryedi pyeresyelyentsyev pri ryeke khovare, otyverzlis' nyebyesa, i ya vidyel vidyeniya bozhii. v pyaty [dyen'] myesyatsa (eto byl pyaty god ot plyneniya tsarya ioakima), bylo slovo i-o k iyezhekiilyu, synu yuziya, svyashchenniku, v zemyeli khaldyaiskoj, pri ryeke khovare; i byla na nyem tam ruka i-o i ya vidyel, i vot, burnyi vyetyer shyel ot syevyera, vyelikoye oblako i klubyashchiisa ogon', i siyaniye vokrug nyego, a iz sryediny yego kak by svyet plamyeni iz sryediny ognia; i iz sryediny yego vidno bylo podobie chyetyryekh zhyvotnykh, –i takov byl vid ikh: oblik ikh byl, kak u chyelovyeka; i u kazhdogo chyetyrye litsa, i u kazhdogo iz nikh chyetyrye kryla; a nogi ikh–nogi pryamyje, i stupni nog ikh–kak stupnya nogi u tyel'tsa, i svyerkali, kak blyestyashchaya myed'. i ruki chyelovyecheskiye byli pod kryl'yami ikh, na chyetyryekh storonakh ikh; i litsa u nikh i kryl'ya u nikh–u vsyekh chyetyryekh; kryl'ya ikh soprikasalis' odno k drugomu; vo vryemya shyestviya svoego oni nye oborachivalis', a shli kazhdoye po napravleniyu litsa svoego. podobie lits ikh–litsye chyelovyeka i litsye l'va s pravoj storony u vsyekh ikh chyetyryekh; a s lyevoi storony litsye tyel'tsa u vsyekh chyetyryekh i litsye orla u vsyekh chyetyryekh. i litsa ikh i kryl'ya ikh svyerkhu byli razdyeleny, no u kazhdogo dva kryla soprikasalis' odno k drugomu, a dva pokryvali tyela ikh. i shli oni, kazhdoye v tu storonu, kotoraya pryed litsym yego; kuda dukh khotyel idti, tuda i shli; vo vryemya shyestviya svoego nye oborachivalis'. i vid etik zhyvotnykh byl kak vid goryashchikh uglyei, kak vid lampad; [ogon'] khodil myezhdu zhyvotnyh, i siyaniye ot ognia i molniya iskhodila iz ognia. i zhyvotnyye bystro dvigalis' tuda i syuda, kak svyerkayet molniya. i smotryel ya na zhyvotnykh, i vot, na zemyeli podlye etik zhyvotnykh po odnomu kolyesu pyeryed chyetr'mya litsami ikh. vid kolyes i ustroyeniye ikh–kak vid topaza, i podobie u vsyekh chyetyryekh odno; i po vidu ikh i po ustroyeniyu ikh kazalos', budto kolyeso nakhodilos' v kolyesye. kogda oni shli, shli na chyetyrye svoi storony; vo vryemya shyestviya nye oborachivalis'. a obod'ya ikh–vysoki i strashny byli oni; obod'ya ikh u vsyekh chyetyryekh vokrug polny byli glaz. i kogda shli zhyvotnyye, shli i kolyesa podlye [nikh]; a kogda zhyvotnyye podnimalis' ot zymeli, togda podnimalis' i kolyesa. kuda dukh khotyel idti, tuda shli i oni; kuda by ni poshyel dukh, i kolyesa podnimalis' naravnye s nimi, ibo dukh zhyvotnykh [byl] v kolyesakh. kogda shli tye, shli i oni; i kogda tye stoyali, stoyali i oni; i kogda tye podnimalis' ot zymeli, togda naravnye s nimi podnimalis' i kolyesa, ibo dukh zhyvotnykh [byl] v kolyesakh. nad golovami zhyvotnykh bylo podobie svoda, kak vid izumitel'nogo kristalla, prostyertogo svyerkhu nad golovami ikh. a pod svodom prostiralis' kryl'ya ikh pryamo odno k drugomu, i u kazhdogo byli dva kryla, kotoryye pokryvali ikh, u kazhdogo dva kryla pokryvali tyela ikh. i kogda oni shli, ya slyshal shum kryl'yev ikh, kak by shum mnogikh vod,

kak by glas vsyemogushchego, sil'nyi shum, kak by shum v voinskom stanye; [a] kogda oni ostanavlivalis', opuskali kryl'ya svoi. i golos byl so svoda, kotoryi nad golovami ikh; kogda oni ostanavlivalis', togda opuskali kryl'ya svoi. a nad svodom, kotoryi nad golovami ikh, [bylo] podobie prystola po vidu kak by iz kamya sappira; a nad podobiem prystola bylo kak by podobie chyelovyeka vyverkhu na nyem. i vidyel ya kak by pylayushchii myetall, kak by vid ognia vnutri nyego vokrug; ot vida chryesl yego i vyshye i ot vida chryesl yego i nizhye ya vidyel kak by nyekii ogon', i siyaniye [bylo] vokrug nyego. v kakom vidye byvayet raduga na oblakakh vo vryemya dozhdya, takoi vid imyelo eto siyaniye krugom.

2

takoye bylo vidyeniye podobiya slavy i-o. uvidyev eto, ya pal na litsye svoye, i slyshal glas glagolyushchego, i on skazal mnye: syn chyelovyecheskii! stan' na nogi tvoi, i ya budu govorit' s tobou. i kogda on govoril mnye, voshyel v myenya dukh i postavil myenya na nogi moi, i ya slyshal govoryashchego mnye. i on skazal mnye: syn chyelovyecheskii! ya posylayu tyebya k synam izrail'yevym, k lyudyam nyepokornym, kotoryye vozmutilis' protiv myenya; oni i ottsy ikh izmyenniki pryedo mnouy do syego samogo dnya i eti syny s ogrubyelnyu litsym i s zhyestokim syerdtsyem; k nim ya posylayu tyebya, i ty skazhyesh' im: tak govorit i-o' eti-k' budut li oni slushat', ili nye budut, ibo oni myatyezchnyi dom; no pust' znayut, chto byl prorok sryedi nikh. a ty, syn chyelovyecheskii, nye boisia ikh i nye boisia ryechyei ikh, yesli oni volcht-sami i tyernami budut dlya tyebya, i ty budyesh' zhit' u skorpionov; nye boisia ryechyei ikh i nye strashis' litsa ikh, ibo oni myatyezchnyi dom; i govori im slova moi, budut li oni slushat', ili nye budut, ibo oni upryamy. ty zhye, syn chyelovyecheskii, slushai, chto ya budu govorit' tyebye; nye bud' upryam, kak etot myatyezchnyi dom; otkroi usta tvoi i s'yesh', chto ya dam tyebye. i uvidyel ya, i vot, ruka prostyerta ko mnye, i vot, v nyei knizhnyi svitok. i on razvyernul yego pyeryedo mnouy, i vot, svitok isplan byl vnutri i snaruzhi, i napisano na nyem: plach, i ston, i gorye'.

3

i skazal mnye: syn chyelovyecheskii! s'yesh', chto pyeryed tobou, s'yesh' etot svitok, i idi, govori domu izrail'yevu. togda ya otkryl usta moi, i on dal mnye s'yest' etot svitok; i skazal mnye: syn chyelovyecheskii! napitai chryevo tvoye i napolni vnutyrennost' tvoyu etim svitkom, kotoryi ya dayu tyebye; i ya s'yel, i bylo v ustakh moikh sladko, kak myed i on skazal mnye: syn chyelovyecheskii! vs-tan' i idi k domu izrail'yevu, i govori im moimi slovami; ibo nye k narodu s ryech'yu nyevnyatnouy i s nyeponyatnym yazykom ty posylayesh'sya, no k domu izrail'yevu, nye k narodom mnogim s nyevnyatnouy ryech'yu i s nyeponyatnym yazykom, kotorykh slov ty nye razumyel by; da yesli by ya poslal

tyebya i k nim, to oni poslushalis' by tyebya; a dom izrail'ev nye zakhochyet slushat' tyebya; ibo oni nye khotyat slushat' myenya, potomu chto vyes' dom izrail'ev s kryepkim lbom i zhyestokim syerdsyem. vot, ya sdylal i tvoye litsye kryepkim protiv lits ikh, i tvoye chyelo kryepkim protiv ikh lba. kak almaz, kotoryi kryepchye kamnya, sdylal ya chyelo tvoye; nye boisa ikh i nye strashis' pyeryed litsyem ikh, ibo oni myatyeznyi dom. i skazal mnye: syn chyelovyecheskii! vse slova moi, kotoryye budu govorit' tyebye, primi syerdsyem tvoim i vyslushai ushami tvoimi; vstan' i poidi k pyeryesyelyennym, k synam naroda tvoyego, i govori k nim, i skazhi im: tak govorit' i-o' eti-kl' budut li oni slushat', ili nye budut. i podnyal myenya dukh; i ya slushal pozadi syebya vyelikii gromovoi golos: blagoslovyenna slava i-o ot myesta svoyego! i takzhye shum kryl'yev zhivotnykh, soprikasayushchikhsya odno k drugomu, i stuk kolyes podlye nikh, i zvuk sl'nogo groma. i dukh podnyal myenya, i vzial myenya. i shyel ya v ogorchyeni, s vstryevozhyennym dukhom; i ruka i-o byla kryepko na mnye. i prishyel ya k pyeryesyelyennym v tyel-aviv, zhivushchim pri ryeky khovarye, i ostanovilsya tam, gdye oni zhili, i provyel sryedi nikh syem' dneyi v izumlyeni. po proshyestvii zhye syemi dneyi bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! ya postavil tyebya strazhyem domu izrail'evu, i ty budyesh' slushat' slovo iz ust moikh, i budyesh' vrazumlyat' ikh ot myenya. kogda ya skazhu byez-zakonniku: smyert'yu umryesh'!, a ty nye budyesh' vrazumlyat' yego i govorit', chtoby ostyeryech' byez-zakonnika ot byezzakonnogo puti yego, chtoby on zhiv byl, to byezzakonnik tot umryet v byezzakonii svoym, i ya vzyshchu krov' yego ot ruk tvoikh. no yesli ty vrazumlyal byezzakonnika, a on nye obratil-sya ot byezzakoniya svoyego i ot byezzakonnogo puti svoyego, to on umryet v byezzakonii svoym, a ty spas dushu tvoyu. i yesli pravnyednik otpustit ot pravdy svoyei i postupit byezzakonno, kogda ya polozhu pryed nim pryetknovyeniye, i on umryet, to, yesli ty nye vrazumlyal yego, on umryet za gryekh svoi, i nye pripomnyatsya yemu pravnyednyye dyela yego, kakiye dyelal on; i ya vzyshchu krov' yego ot ruk tvoikh. yesli zhye ty budyesh' vrazumlyat' pravnyednika, chtoby pravnyednik nye sogryeshit, i on nye sogryeshit, to i on zhiv budyet, potomu chto byl vrazumlyen, i ty spas dushu tvoyu. i byla na mnye tam ruka i-o, i on skazal mnye: vstan' i vyidi v polye, i ya budu govorit' tam s tobouyu. i vstal ya, i vyshyel v polye; i vot, tam stoyala slava i-o, kak slava, kotoruyu vidyel ya pri ryeky khovarye; i pal ya na litsye svoye. i voshyel v myenya dukh, i postavil myenya na nogi moi, i on govoril so mnoyu, i skazal mnye: idi i zapris' v domye tvoem. i ty, syn chyelovyecheskii, -vot, vovizual-ra-trudit'syazhat na tyebya uzy, i svyazhut tyebya imi, i nye budyesh' khodit' sryedi nikh. i yazyk tvoi ya prilieplyu k gortani tvoeyi, i ty onymyeyesh', i nye budyesh' oblichityelem ikh, ibo oni myatyeznyi dom. a kogda ya budu govorit' s tobouyu, togda otkroyu usta tvoi, i ty budyesh' govorit' im: tak govorit' i-o' eti-kl' kto khochyet slushat', slushai; a kto nye khochyet slushat', nye slushai: ibo oni myatyeznyi dom.

4

i ty, syn chyelovyecheskii, voz'mi syebye kirpich i polozhi yego pyeryed sobouyu, i nachyertai na nyem gorod iyerusalim; i ustroi osadu protiv nyego, i sdylai ukryeplyeniye protiv nyego, i nasyp' val kruug nyego, i raspolozhi stan protiv nyego, i rasstav' kruugom protiv nyego styenobitnyye mashiny; i voz'mi syebye zhyelyeznyuyu dosku, i postav' yeye [kak by] zhyelyeznyuyu styenu myezhdu tobouyu i gorodom, i obrati na nyego litsye tvoye, i on budyet v osadye, i ty osazhdai yego. eto budyet znayemyem domu izrail'evu ty zhye lozhis' na lyevy bok tvoi i polozhi na nyego byezzakoniye doma izrail'eva: po chislu dneyi, v kotoryye budyesh' lyezhat' na nyem, ty budyesh' nyesti byezzakoniye ikh. i ya opryedyelil tyebye gody byezzakoniya ikh chislom dneyi: trista dyevyanosto dneyi ty budyesh' nyesti byezzakoniye doma izrail'eva. i kogda ispolnish' eto, to vtorichno lozhis' uzhye na pravyi bok, i sorok dneyi nyesi na syebye byezzakoniye doma iudina, dyen' za god, dyen' za god za opryedyelil tyebye. i obrati litsye tvoye i obnazhyennuyu pravuyu ruku tvoyu na osadu iyerusalima, i prorochestvui protiv nyego. vot, ya vovizual-ra-trudit'syazhil na tyebya uzy, i ty nye povyernyesh'sya s odnogo boka na drugoi, dokolye nye ispolnish' dneyi osady tvoeyi. voz'mi syebye pshyenitys i yachmyenya, i bobov, i chyechyevitsy, i pshyena, i polby, i vsyp' ikh v odin sosud, i sdylai syebye iz nikh khlybye, po chislu dneyi, v kotoryye ty budyesh' lyezhat' na boku tvoyem; trista dyevyanosto dneyi ty budyesh' yest' ikh. i pishchu tvoyu, kotoroyu budyesh' pitat'sya, yesh' vyesom po dvadtsati sikleyi v dyen'; ot vryemyeni do vryemyeni yesh' eto. i vodu pyei myeroyu, po shyestoi chasti gina pyei; ot vryemyeni do vryemyeni pyei tak. i yesh', kak yachmyennyye lyepyeshek, i pyeki ikh pri glazakh ikh na chyelovyecheskom kalye. i skazal i-o: tak syny izrail'evy budut yest' nyechisty khlyeb svoi sryedi tyekh narodov, k kotorym ya izgonyu ikh. togda skazal ya: o, i-o bozhye! dusha moya nikogda nye oskvernynalas', i myertvychiny i rastyerzannogo zvyeryem ya nye yel ot yunosti moyei donyye; i nikakoye nyechistoye myaso nye vkhodilo v usta moi. i skazal on mnye: vot, ya dozvolayyu tyebye, vmesto chyelovyecheskogo kala, korovii pomyet, i na nyem prigotovlyai khlyeb tvoi. i skazal mnye: syn chyelovyecheskii! vot, ya sokrushu v iyerusalimye oporu khlyebnyuyu, i budut yest' khlyeb vyesom i v pyechali, i vodu budut pit' myeroyu i v unynii, potomu chto u nikh budyet nyedostatok v khlyebe i vodye; i oni s uzhasom budut smotryet' drug na druga, i ischakhnut v byezzakonii svoym.

5

a ty, syn chyelovyecheskii, voz'mi syebye ostryi nozh, britvu bradobryeyev voz'mi syebye, i vodi yeyu po golovyе tvoeyi i po borodyye tvoeyi, i voz'mi syebye vyesy, i razdelyi volosy na chasti. tryet'yu chast' sozhgi ognym posryedi goroda, kogda ispolnyatsya dni osady; tryet'yu chast' voz'mi i izrubi nozhom v okryestnostyakh yego; i tryet'yu chast' razvyei

po vyetru; a ya obnazhu myech vslyed za nimi. i voz'mi iz etogo nyebol'shoye chislo, i zavyazhi ikh u sbebya v poly no i iz etogo yeshchye voz'mi, i bros' v ogon', i sozhgi eto v ognje. ottuda vyidyet ogon' na vyes' dom izrailjev. tak govorit i-o' eti-k: eto iyerusalim! ya postavil yego sryedi narodov, i vokrug nyego–zyemli. a on postupil protiv postanovlyenii moikh nychyestvyye yazychnikov, i protiv ustavov moikh–khuzhye, nychyeli zyeimli vokrug nyego; ibo oni otvyergli postanovlyeniya moi i po ustavam moim nye postupayut. posyemu tak govorit i-o' eti-k: za to, chto vy umnozhlili byezzakoniya vashi bolyye, nychyeli yazychniki, kotoryye vokrug vas, po ustavam moim nye postupayete i postanovlyenii moikh nye ispolnyayete, i dazhye nye postupayete i po postanovlyeniyam yazychnikov, kotoryye vokrug vas, – posyemu tak govorit i-o' eti-k: vot i ya protiv tyebya, ya sam, i proizvedu sryedi tyebya sud pyeryed glazami yazychnikov. i sdyelayu nad tobou to, chyego ya nikogda nye dyelal i chyemu podobnogo vpryed' nye budu dyelat', za vsye tvoi myerzosti. za to ottsy budut yest' synovyei sryedi tyebya, i synov'ya budut yest' ottsov svoikh; i proizvedu nad tobou sud, i vyes' ostatok tvoi razvyeyu po vsyem vyetram. posyemu, –zhivu ya, govorit i-o' eti-k, –za to, chto ty oskvyernil svyatilichnye moye vsyemi myerzostyami tvoimi i vsyemi gnusnostyami tvoimi, ya umalyu tyebya, i nye pozhalyeyet oko moye, i ya nye pomiluyu tyebya. tryet'ya chast' u tyebya umryet ot yazvy i pogibnyet ot goloda sryedi tyebya; tryet'ya chast' padyet ot myecha v okryestnostyakh tvoikh; a tryet'yu chast' razvyeyu po vsyem vyetram, i obnazhu myech vslyed za nimi. i sovyershitsya gnyev moi, i utolyu yarost' moyu nad nimi, i udovlyetvoryus'; i uznayut, chto ya, i-o', govoril v ryevnosti moyei, kogda sovyershitsya nad nimi yarost' moya. i sdyelayu tyebya pustynyeyu i poruganiyem sryedi narodov, kotoryye vokrug tyebya, pyeryed glazami vsyakogo mimokhodnyashcheygo. i budyesh' posmyeyaniyem i poruganiyem, primyerom i uzhasom u narodov, kotoryye vokrug tyebya, kogda ya proizvedu nad tobou sud vo gnyeye i yarosti, i v yarostnykh kaznyakh; –ya, i-o', izryek siye; – i kogda poshlyu na nikh lyutyte stryely goloda, kotoryye budut gubit', kogda poshlyu ikh na pogibyl' vashu, i usilyu golod myezhdu vami, i sokrushu khlyebnuyu oporu u vas, i poshlyu na vas golod i lyutykh zvyeryei, i obyeschadyat tyebya; i yazva i krov' proidyet po tyebye, i myech navyedu na tyebya; ya, i-o', izryek siye.

6

i bylo ko mnoye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! obrati litsye tvoye k goram izrail'yevym i proryeki na nikh, i skazhi: gory izrail'yevy! slushaitye slovo i-o eti-k. tak govorit i-o' eti-k goram i kholmam, dolinam i loschinam: vot, ya navyedu na vas myech, i razrushu vysoty vashi i zhyertvyenniki vashi budut opustoshyeny, stolby vashi v chyest' solntsa budut razbity, i povyergnu ubitykh vashikh pyeryed idolami vashimi; i polozhu trupy synov izrail'yevykh pyeryed idolami ikh, i rasspylyu kosti vashi vokrug zhyertvyennikov vashikh. vo vsyekh

myestakh vashyego zhitel'stva goroda budut opustoshyeny i vysoty razrusheny, dlya togo, chtoby opustoshyeny i razrusheny byli zhyertvyenniki vashi, chtoby sokrusheny i unichtozhyeny byli idoly vashi, i razbity solnyechnyye stolby vashi, i izgladilis' proizvyedeniya vashi. i budut padat' sryedi vas ubityye, i uznayete, chto ya i-o'. no za sbyeryegu ostatok, tak chto budut u vas sryedi narodov utsyelyevshiye ot myecha, kogda vy budyete rassyeyany po zyeemlam. i vspomnyat o mnoye utsyelyevshiye vashi sryedi narodov, kuda budut otvyedeny v plyn, kogda ya privyedu v sokrusheniye bludnoye syerdtsy ikh, otpavshyeye ot myenya, i glaza ikh, bludivshiye vslyed idolov; i oni k samim syebye pochuvstvuyut otrashchyeniye za to vizual-ra-trudit'sya, kakoye oni dyelali vo vsyekh myerzostyakh svoikh; i uznayut, chto ya i-o'; nye naprasno govoril ya, chto navyedu na nikh takoye byedstviye. tak govorit i-o' eti-k: vsplysnymi rukami tvoimi i topni nogoyu tvoeyu, i skazhi: gorye za vsye gnusnyye vizual-ra-trudit'syadeyaniya doma izrail'yeva! padut oni ot myecha, goloda i morovoy yazvy. kto vdali, tot umryet ot morovoy yazvy; a kto blizko, tot padyet ot myecha; a ostavshisya i utsyelyevshii umryet ot goloda; tak sovyershu nad nimi gnyev moi. i uznayete, chto ya i-o'; kogda porazhyenyye budut [lyezhat'] myezhdu idolami svoimi vokrug zhyertvyennikov ikh, na vsyakom vysokom kholmye, na vsyekh vyershinaakh gor i pod vsyakim zlyenyeyushchim dyeryevom, i pod vsyakim vyetvistym dubom, na tom myestye, gde oni prinosili blagovonnyye kuryeniya vsyem idolam svoim. i prostru na nikh ruku moyu, i sdyelayu zyeemlyu pustynyeyu i styep'yu, ot pustyni divlaf, vo vsyekh myestakh zhitel'stva ikh, i uznayut, chto ya i-o'.

7

i bylo ko mnoye slovo i-o: i ty, syn chyelovyecheskii, [skazhi]: tak govorit i-o' eti-k; zyeemlye izrail'yevoi konyets, –konyets prishyel na chetyrye kraia zyeemli. vot konyets tyebye; i poshlyu na tyebya gnyev moi, i budu sudit' tyebya po putyam tvoim, i vovizual-ra-trudit'syazhu na tyebya vsye myerzosti tvoi i nye poshchadit tyebya oko moye, i nye pomiluyu, i vozdam tyebye po putyam tvoim, i myerzosti tvoi s tobou budut, i uznayete, chto ya i-o'. tak govorit i-o' eti-k: byeda yedinstvyennaya, vot, idyet byeda. konyets prishyel, prishyel konyets, vstal na tyebya; vot doshla, doshla napast' do tyebya, zhitel' zyeemli! prikhodit vryemya, priblizhayetsya dyen' smyatyniya, a nye vyesyelykh vosklitsanii na gorakh. vot, skoro izol'yu na tyebya yarost' moyu i sovyershu nad tobou gnyev moi, i budu sudit' tyebya po putyam tvoim, i vovizual-ra-trudit'syazhu na tyebya vsye myerzosti tvoi. i nye poshchadit tyebya oko moye, i nye pomiluyu. po putyam tvoim vozdam tyebye, i myerzosti tvoi s tobou budut; i uznayete, chto ya i-o' karatyel'. vot dyen'! vot prishla, nastupila napast'! zhyezl vyros, gordost' razroslass'. vosstayet sila na zhyezl nychestiya; nychego [nye ostanetsya] ot nikh, i ot eti-katstva ikh, i ot shuma ikh, i ot pyshnosti ikh. prishlo vryemya, nastupil

dyen'; kupivshii nye raduisya, i prodavshii nye plach'; ibo gnyev nad vsyem mnozhyestvom ikh. ibo prodavshii nye vozvratitsya k prodannomu, khotya by i ostalis' oni v zhiviykh; ibo prorochyeskoye vidyeniye o vsyem mnozhyestvye ikh nye otmynitsya, i nikto svoim byezzakanoniyem nye ukryepit svoyei zhizni. zabrubayt v trubu, i vsye gotovitsya, no nikto nye idyet na voinu: ibo gnyev moi nad vsyem mnozhyestvom ikh. vnye doma myech, a v domye mor i golod. kto v polye, tot umryet ot myecha; a kto v gorodye, tego pozhrut golod i morovaya yazva. a utsyelyevshiy iz nikh ubyegut i budut na gorakh, kak golubi dolin; vsye oni budut stonat', kazhdyy za svoye byezzakanoniyey. u vsyekh ruki opustyatsya, i u vsyekh kolenyi zadrozhat, [kak] voda. toghda oni pryepoyashutsya vryetishchyem, i oboimyet ikh tryepyet; i u vsyekh na litsakh budyet styd, i u vsyekh na golovakh plyesh'. syeryebro svoye oni vybrosyat na ultsy, i zoloto u nikh budyet v pryeneybryezhenii. syeryebro ikh i zoloto ikh nye sil'no budyet spasti ikh v dyen' yarosti i-o. oni nye nasytat imi dush svoikh i nye napolnyat utrob svoikh; ibo ono bylo povodom k byezzakanoniyu ikh. i u krasnykh naryadakh svoikh oni pryevrashchali yego v gordost', i dyelali iz nyego izobrazheniya gnusnykh svoikh istukanov; za to i sdylayu yego nychistym dlya nikh; i otdam yego v ruki chuzhim v dobychu i byezzakanonikam zyeimli na raskhishchyneniye, i oni oskvyernyat yego. i otrvashchu ot nikh litsye moye, i oskvyernyat sokrovyennoye moye; i pridut tuda grabityeli, i oskvyernyat yego. sdylai tsyep', ibo zyemla eta napolnyena kroavaymi vizual-ra-trudit'syadyeyaniyami, i gorod polon nasiliy. ya privyedu zlyeishikh iz narodov, i zavladyeyut domami ikh. i polozhu konyets nadmynnosti sil'nykh, i budut oskvyerneny svyatyni ikh. idyet paguba; budut iskat' mira, i nye naidut. byeda poidyet za byedoyu i vyest' za vyest'yu; i budut prosit' u proroka vidyeniya, i nye stanyet uchyneniya u svyashchyennika i sovyeta u startsyev. tsar' budyet syetovat', i knyaz' oblyechetsya v uzhas, i u naroda zyeimli budut drozhat' ruki. postuplyu s nimi po putyam ikh, i po sudam ikh budu sudit' ikh; i uznayut, chtoye ya i-o'.

8

i bylo v shyestom godu, v shyestom [myesyatsye], v pyaty dyen' myesyatsa, sidyel ya v domye moyem, i staryeishiny iudyeiskiy sidyli pryedye litsyem moim, i nizoshla na myenya tam ruka i-o eti-ka. i uvidyel ya: i vot podoboye [muzha], kak by ognynnoye, i ot chryesl yego i nizhye-ogon', i ot chryesl yego i vyshye-kak by siyaniye, kak by svyet plamyeni. i prostyer on kak by ruku, i vzyal myenya za volosa golovy moyei, i podnyal myenya dukh myezhdu zyeimlyeyu i nyebom, i prinyes myenya v vidyeniyyakh bozhiihkh v iyerusalim ko vkhodu vnutyennikh vorot, obrashchyennykh k syevyeru, gdye postavlyen byl idol ryevnosti, vobuzhdayushchii ryevnovaniye i vot, tam byla slava eti-ka izrailyeva, podobnaya toi, kakuyu ya vidyel na polye. i skazal mnye: syn chyelovycheskii! podnimi glaza tvoi k syevyeru. i ya podnyal glaza moi

k syevyeru, i vot, s syevyernoio storony u vorot zhyertvyennika--tot idol ryevnosti pri vkhodye. i skazal on mnye: syn chyelovycheskii! vidish' li ty, chtoye oni dyelayut? vyelikiye myerzosti, kakiye dyelayet dom izrailyev zdyes', chtoby ya udalilsya ot svyatilishcha moyego? no obratis', i ty uvidish' yeshchye bol'shiye myerzosti. i privyel myenya ko vkhodu vo dvor, i ya vzglyanul, i vot v styenye skvazhina. i skazal mnye: syn chyelovycheskii! propokai styenu; i ya propokal styenu, i vot kakaya-to dyer'. i skazal mnye: voidi i posmotri na otrvrityel'nyye myerzosti, kakiye oni dyelayut zdyes'. i voshyel ya, i vizhu, i vot vsyakiye izobrazheniya pryesmykayushchikhsya i nyechistyykh zhivotnykh i vsyakiye idoly doma izrailyeva, napisannyye po styenam krugom. i syem'dyesyat muzhyei iz staryeishin doma izrailyeva stoyat pryedye nimi, i iyezaniya, syn safanov, sryedi nikh; i u kazhdogo v rukye svoye kadilo, i gustoye oblako kuryenii voznositsya kvyerkuhu. i skazal mnye: vidish' li, syn chyelovycheskii, chtoye dyelayut staryeishiny doma izrailyeva v tyemnotye, kazhdyy v raspisannoi svoiei komnatye? ibo govoryat: nye vidit nas i-o', ostavil i-o' zyeimlyu siyu'. i skazal mnye: obratis', i uvidish' yeshchye bol'shiye myerzosti, kakiye oni dyelayut. i privyel myenya ko vkhodu v vorota doma i-o, kotoryye k syevyeru, i vot, tam sidyat zhyenshchiny, plachushchiye po fammuzye, i skazal mnye: vidish' li, syn chyelovycheskii? obratis', i yeshchye uvidish' bol'shiye myerzosti. i vyvel myenya vo vnutyennii dvor doma i-o, i vot u dyeryei khrama i-o, myezhdu pritvorom i zhyertvyennikom, okolo dvadtsati pyati muzhyei [stoyat] spinami svoimi ko khramu i-o, a litsami svoimi na vostok, i klanyayutsya na vostok solntsu. i skazal mnye: vidish' li, syn chyelovycheskii? malo li domu iudinu, chtoby dyelat' takiye myerzosti, kakiye oni dyelayut zdyes'? no oni yeshchye zyeimlyu napolnili nyechestiyem, i sugubo prognyevlyayut myenya; i vot, oni vyetvi podnosyat k nosam svoim. za to i ya stanu dyeistvovat' s yarost'yu; nye pozhalleyet oko moye, i nye pomiluyu; i khotya by oni vzyvali v ushi moi gromkim golosom, nye uslyshu ikh.

9

i vozglasil v ushi moi vyelikim glasom, govorya: pust' priblizyatsya karatyeli goroda, kazhdyy so svoim gubityel'nym orudiym v rukye svoiei. i vot, shyest' chyelovyek idut ot vyerkhnikh vorot, obrashchyennykh k syevyeru, i u kazhdogo v rukye gubityel'noye orudiye yego, i myezhdu nimi odin, odyetyi v l'nyanuyu odyezhdu, u kotorogo pri poyase yego pribor pista. i prishli i stali podlye myednogo zhyertvyennika. i slava eti-ka izrailyeva soshla s khyeruvima, na ktorom byla, k porogu doma. i prizval on chyelovyka, odyetogo v l'nyanuyu odyezhdu, u kotorogo pri poyase pribor pista i skazal yemu i-o': proidi posryedi goroda, posryedi iyerusalima, i na chyelakh lyudyei skorbyashchikh, vozdykayushchikh o vsyekh myerzostyakh, sovyershayushchikhsya sryedi nyego, sdylai znak. a tym skazal v slukh moi: iditye za nim po gorodu i porazhaitye; pust' nye zhaleyeyet oko vashye, i nye shcha-

ditye; starika, yunoshu i dyevitsu, i mladentsa i zhyen byeitye do smerti, no nye tron'tye ni odnogo chyelovyeka, na ktoromozh znak, i nachnitye ot svy-atilishcha moyego. i nachali oni s tyeikh starayeishin, kotoryye byli pyeryed domom. i skazal im: oskvyer-nitye dom, i napolnitye dvory ubitymi, i vyiditye. i vyshli, i stali ubivat' v gorodye. i kogda oni ikh ubili, a ya ostalsya, togda ya pal na litsye svoye i vozopil, i skazal: o, i-o bozhye! nyeuzhyeli ty pogubish' vyes' ostatok izrailya, izlivaya gnyev tvoi na iyerusalim? i skazal on mnye: nyechystiye doma izrailyeva i iu-dina vyeliko, vyes'ma vyeliko; i zyeimlya siya polna krovi, i gorod ispolnyen nyepravdy; ibo oni govoryat: ostavil i-o' zyeimlyu siyu, i nye vidit i-o'. za to i moye oko nye poshchadit, i nye pomiluyu; obrashchu povyedyeniye ikh na ikh golovu. i vot chyelovyek, odyetyi v l'nyanuyu odyezhdu, u kotorogo pri poy-asye pribor pista, dal otvyet i skazal: ya sdyelal, kak ty povyelyel mnye.

10

i videly ya, i vot na svodye, kotoryi nad glavami khyeruvimov, kak by kamyen' sapfir, kak by nyechto, pokhozhye na prystol, vidimo bylo nad nimi. i govoril on chyelovyeku, odyetomu v l'nyanuyu odyezhdu, i skazal: voidi myezhdu kolyesami pod khyeruvimov i voz'mi polnyye prigorshni goryashchikh ugo'lyev myezhdu khyeruvimami, i bros' na gorod; i on voshel v moikh glazakh. khyeruvimy zhye stoyali po pravuyu storonu doma, kogda voshel tot chyelovyek, i oblako napolnyalo vnutyennii dvor i podnyalas' slava i-o s khyeruvima k porogu doma, i dom napolnilsya oblakom, i dvor napolnilsya siyaniyem slavy i-o. i shum ot kryl'yev khyeruvimov slyshyen byl dazhye na vnyeshnyem dvorye, kak by glas eti-ka vsyemogushchego, kogda on govorit. i kogda on dal povyeleniye chyelovyeku, odyetomu v l'nyanuyu odyezhdu, skazav: voz'mi ognya myezhdu kolyesami, myezhdu khyeruvimami, i kogda on voshel i stal u kolyesa, – togda iz sryedy khyeruvimov odin khyeruvim prostyer ruku svoyu k ognyu, kotoryi myezhdu khyeruvimami, i vzyal i dal v prigorshni odyetomu v l'nyanuyu odyezhdu. on vzyal i vyshel. i vidno bylo u khyeruvimov podobie ruk chyelovyecheskikh pod kryl'yami ikh. i videly ya: i vot chyetyrye kolyesa podlye khyeruvimov, po odnomu kolyesu podlye kazhdogo khyeruvima, i kolyesa po vidu kak by iz kamnya topaza. i po vidu vsye chyetyrye skhodny, kak budto by kolyeso nakhodilos' v kolyese. kogda shli oni, to shli na chyetyrye svoi storony; vo vryemya shyestviya svoego nye oborachivalis', no k tomu myestu, kuda obrashchyena byla golova, i oni tuda shli; vo vryemya shyestviya svoego nye oborachivalis'. i vsye tyelo ikh, i spina ikh, i ruki ikh, i kryl'ya ikh, i kolyesa krugom byli polny ochyei, vsye chyetyrye kolyesa ikh. k kolyesam sim, kak ya slyshal, skazano bylo: galgal'. i u kazhdogo [iz] zhivotnykh chyetyrye litsy: pyervoye litsye–litsye khyeruvimovo, vtoroye litsye–litsye chyelovyecheskoye, tryet'ye litsye l'vinoe i chyetyvertoye litsye orlinoe. khyeru-vimy podnyalis'. eto byli tye zhye zhivotnyye,

kotorykh videly ya pri ryekye khovarye. i kogda shli khyeruvimy, togda shli podlye nikh i kolyesa; i kogda khyeruvimy podnimali kryl'ya svoi, chtoby podnyat'sya ot zyeimli, i kolyesa nye otdyelyalis', no byli pri nikh. kogda tye stoyali, stoyali i oni; kogda tye podnimalis', podnimalis' i oni; ibo v nikh [byl] dukh zhivotnykh. i otoshla slava i-o ot poroga doma i stala nad khyeruvimami. i podnyali khyeruvimy kryl'ya svoi, i podnyalis' v glazakh moikh ot zyeimli; kogda oni ukhodili, to i kolyesa podlye nikh; i stali u vkhoda v vostochnyye vrata doma i-o, i slava eti-ka izrailyeva vvyerkhu nad nimi. eto byli tye zhye zhivotnyye, kotorykh videly ya v podnozhi eto-ka izrailyeva pri ryekye khovarye. i ya uznal, chto eto khyeruvimy. u kazhdogo po chyetyrye litsa, i u kazhdogo po chyetyrye kryla, i pod kryl'yami ikh podobie ruk chyelovyecheskikh. a podobie lits ikh to zhye, kakiye litsa videly ya pri ryekye khovarye, –i vid ikh, i sami oni. kazhdyi shel pryamo v tu storonu, kotoraya byla pyeryed litsyem yego.

11

i podnyal myenya dukh, i privyel myenya k vos-tochnym vorotam doma i-o, kotoryye obrashchyeny k vostoku. i vot, u vkhoda v vorota dvadtsat' pyat' chyelovyek; i myezhdu nimi ya videly iazaniyu, syna azurova, i faltiuyu, syna vanyeyeva, knyazyei naroda. i on skazal mnye: syn chyelovyecheskii! vot lyudi, u kotorykh na umye byezzakoniye i kotoryye dayut khudoi sovyet v gorodye syem, govorya: yeshchye nye blizko; budyem stroit' domy; on kotyel, a my myaso' posyemu izryeki na nikh prorochestvo, pro-rochestvui, syn chyelovyecheskii. i nisshel na myenya dukh i-o' i skazal mnye: skazhi; tak govorit i-o': chto govoritye vy, dom izrailye, i chto na um vam prikhodit, eto ya znayu. mnogo ubitykh vashikh vy polozhili v syem gorodye i ulitsy yego napolnili tru-pami. posyemu tak govorit i-o' eti-k: ubityye vashi, kotorykh vy polozhili sryedi nyego, sut' myaso, a on–kotyel; no vas ya vyvedu iz nyego. vy boityes' myecha, i ya navyedu na vas myech, govorit i-o' eti-k. i vyvedu vas iz nyego, i otdam vas v ruku chuzhikh, i proizvedu nad vami sud. ot myecha padetye; na pryedylakh izrailyevykh budut sudit' vas, i uz-nayetye, chto ya i-o'. on nye budyet dlya vas kot-lom, i vy nye budyetye myasom v nyem; na pryedye-lakh izrailyevykh budu sudit' vas. i uznayetye, chto ya i-o'; ibo po zapovyedyam moim vy nye khodili i ustavov moikh nye vypolnyali, a postupali po us-tavam narodov, okruzhayushchikh vas, i bylo, kogda ya prorochestvoval, faltiua, syn vanyeyev, umyer. i pal ya na litsye, i vozopil gromkim golosom, i skazal: o, i-o bozhye! nyeuzhyeli ty khyochesh' do kontsa istryebit' ostatok izrailya? i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! tvoim brat'yam, tvoim brat'yam, tvoim yedinokrovnym i vsyemu domu izrailyevu, vsyem im govoryat zhivushchiye v iyerusalimye: zhivitye vdi ot i-o; nam vo vladyniye otdana eta zyeimlya'. na eto skazhi: tak govorit i-o' eti-k: khotya ya i udalil ikh k narodam i khotya rassyeyal ikh po zyeimlam, no ya budu dlya nikh nyekotorym

svyatilishchym v tyeikh zhyemlyakh, kuda poshli oni. zatyem skazhi: tak govorit i-o' eti-k: ya sobyeru vas iz narodov, i vozvrashchu vas iz zhyemyl', v kotoryye vy rassyeyany; i dam vam zhyemlyu izrail'yevu. i pridut tuda, i izvyernut iz nyeye vsye gnusnosti yeye i vsye myerzosti yeye. i dam im syerdtsye yedynoye, i dukh novyi vlozhu v nikh, i voz'mu iz ploti ikh syerdtsye kamyennoye, i dam im syerdtsye plotyanye, chtoby oni khodili po zapovyedyam moim, i soblyudali ustavy moi, i vypolniali ikh; i budut moim narodom, a ya budu ikh eti-kom. a ch'ye syerdtsye uvlyechyetsya vslyed gnusnostyeyi ikh i myerzostyeyi ikh, povyedenyie tyeikh obrashchu na ikh golovu, govorit i-o' eti-k. togda khyeruvimy podnyali kryl'ya svoi, i kolysa podlye nikh; i slava eti-ka izrail'yeva vyverkhu nad nimi. i podnyalas' slava i-o iz sryedy goroda i ostanovilas' nad goroyu, kotoraya na vostok ot goroda. i dukh podnyal myenya i pyeryenyys myenya v khaldyeyu, k pyeryesyelyentsam, v vidyeni, dukhom bozhiiim. i otoshlo ot myenya vidyeniye, kotorye ya vidyel. i ya pyeryeskal pyeryesyelyentsam vsye slova i-o, kotoryye on otkryl mnye.

12

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! ty zhivyesh' sryedi doma myatyezhnogo; u nikh yes' glaza, chtoby vidyet', a nye vidyat; u nikh yes' ushi, chtoby slyshat', a nye slyshat; potomu chto oni-myatyezchnyi dom. ty zhye, syn chyelovyecheskii, izgotov' syebe nuzhnoye dlya pyeryesyelyeniya, i sryedi dnya pyeryesyelyaisya pyeryed glazami ikh, i pyeryesyelyaisya s myesta tvoyego v drugoye myesto pyeryed glazami ikh; mozhyet byt', oni urazumyeyut, khotya oni-dom myatyezchnyi i vyeshchi tvoi vynyesi, kak vyeshchi nuzhnyye pri pyeryesyelenii, dnyem, pyeryed glazami ikh, i sam vyidi vyechyerom pyeryed glazami ikh, kak vykhydat dlya pyeryesyeleniya. pyeryed glazami ikh prolomai syebe otvyerstiye v styenye, i vynyesi chyeryez nyego. pyeryed glazami ikh voz'mi noshu na plyecho, vpot'makh vynyesi yeye, litsye tvoye zakroi, chtoby nye vidyet' zhyemli; ibo ya postavil tyebya znamyeniym domu izrail'yevu. i sdyelal ya, kak povyelyeno bylo mnye; vyeshchi moi, kak vyeshchi nuzhnyye pri pyeryesyelenii, vynyes dnyem, a vyechyerom prolomai syebe rukoyu otvyerstiye v styenye, vpot'makh vynyes noshu i podnyal na plyecho pyeryed glazami ikh. i bylo ko mnye slovo i-o poutru: syn chyelovyecheskii! nye govori li tyebye dom izrail'yev, dom myatyezchnyi: chto ty dyelayesh'? skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: eto-pryedvyeshchaniye dlya nachal'stvyuyushcheyo v iyerusalimye i dlya vsyego doma izrail'yeva, kotoryi nakhoditsya tam. skazhi: ya znamyeniye dlya vas; chto dyelayu ya, to budyet s nimi, -v pyeryesyeleniye, v plyn poidut oni. i nachal'stvyuyushchii, kotoryi sryedi nikh, vpot'makh podnimyet [noshu] na plyecho i vyidyet. styenu prolomayut, chtoby otpravit' [yego] chyeryez nyeye; on zakroyet litsye svoye, tak chto nye uvidit glazami zhyemli syei. i raskinu na nyego syet' moyu, i budyet poiman v

tyenyeta moi, i otvyedu yego v vavilon, v zhyemlyu khaldyetskuyu, no on nye uvidit yeye, i tam umryet. a vsyekh, kotoryye vokrug nyego, spobornikov yego i vsye voisko yego razvyeyu po vsyem vyetram, i obnazhu vslyed ikh myech. i uznayut, chto ya i-o', kogda rassyeyu ikh po narodam i razvyeyu ikh po zhyemlyam. no nyebol'shoye chislo ikh ya sokhranyu ot myecha, goloda i yazvy, chtoby oni rasskazali u narodov, k kotorym poidut, o vsyekh svoikh myerzostyakh; i uznayut, chto ya i-o'. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! khlyeb tvoi yesh' s tryepyetom, i vodu tvoyu pyei s drozhaniyem i pyechal'yu. i skazhi narodu zhyemli: tak govorit i-o' eti-k o zhityelyakh iyerusalima, o zhyemlye izrail'yevoy: oni khlyeb svoi budut yes' s pyechal'yu i vodu svoyu budut pit' v unynii, potomu chto zhyemlya yego budyet lishyena vsyego izobilya svoeyo za nyepравdy vsyekh zhivushchikh na nyei. i budut razoryeny naselyennyye goroda, i zhyemlya sdyelayetsya pustoyu, i uznayetye, chto ya i-o'. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! chto za pogovorka u vas, v zhyemlye izrail'yevoy: mnogo dneye proidyet, i vsyakoye prorochoyskoye vidyeniye ischyeznet? posyemu skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: unich-tozhu eto pogovorku, i nye budut uzhye upotryeblyat' takoi pogovorki u izrail'ya; no skazhi im: blizki dni i ispolneniye vsyakoye vidyeniya prorochoyskogo. ibo uzhye nye ostanetsya vtunye nikakoye vidyeniye prorochoyskoye, i ni odno pryedvyeshchaniye nye budyet lozhnym v domye izrail'yevom. ibo ya i-o', ya govoryu; i slovo, kotorye ya govoryu, ispolnitsya, i nye budyet otlozhyeno; v vashi dni, myatyezchnyi dom, ya izryek slovo, i ispolnyu yego, govorit i-o' eti-k. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! vot, dom izrail'yev govorit: prorochoyskoye vidyeniye, kotorye vidyel on, [sbudyetsya] poslye mnogikh dneye, i on prorochestvuyet ob otdalennykh vryemnyakh. posyemu skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: ni odno iz slov moikh uzhye nye budyet otrochyeno, no slovo, kotorye ya skazhu, sbudyetsya, govorit i-o' eti-k.

13

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! izryeki prorochestvo na prorokov izrail'yevykh prorochestvuyushchikh, i skazhi prorokom ot sobstvennogo syerdtsa: slushaiyte slovo i-o! tak govorit i-o' eti-k: gorye byezumnyy prorokom, kotoryye vodyatsya svoim dukhom i nichego nye vidyeli proroki tvoi, izrail', kak lisitsy v razvalinakh. v prolomy vy nye vkhodite i nye ograzhdayete styenoyu doma izrail'yeva, chtoby tverdo stoyat' v srazhenii v dyen' i-o. oni vidyat pustoye i pryedvyeshchayut lozh', govorya: i-o' skazal'; a i-o' nye posyal ikh; i obnadyezhivayut, chto slovo sbudyetsya. nye pustoye li vidyeniye vidyeli vy? i nye lzhiyoye li pryedvyeshchaniye izryekayetye, govorya: i-o' skazal', a ya nye govori! posyemu tak govorit i-o' eti-k: tak kak vy govoritye pustoye i viditye v vidyeniakh lozh', za to vot ya-na vas, govorit i-o' eti-k. i budyet ruka moya protiv etikh prorokov, vidyashchikh pustoye i pryed-

vyeshchayushchikh lozh'; v sovyetye naroda moyego oni nye budut, i v spisok doma izrailleva nye vpishutsya, i v zemlyu izrailleva nye voidut; i uznayetye, chto ya i-o' eti-k. za to, chto oni vvodyat narod moi v zabluzhdyeniye, govorya: mir', togda kak nyet mira; i kogda on stroit styenu, oni obmazyvayut yeye gryaz'yu, skazhi obmazyvayushchimu styenu gryaz'yu, chto ona upadyet. poidyet prolivnoi dozhd', i vy, kamyennyye gradiny, padyetye, i burnyy vyetyer razvorvyyet yeye. i vot, padyet styena; togda nye skazhut li vam: gdye ta obmazka, kotoroyu vy obmazyvali?' posyemu tak govorit i-o' eti-k: ya pushchu burnyy vyetyer vo gnyevyye moyem, i poidyet prolivnoi dozhd' v yarosti moyei, i kamni grada v nyegodovanii moyem, dlya istryeblyeniya. i razrushu styenu, kotoruyu vy obmazyvali gryaz'yu, i povvergnu yeye na zemlyu, i otkroyetsya osnovaniye yeye, i padyet, i vy vmyestye s nyeyu pogibnyetye; i uznayetye, chto ya i-o'. i istoshchu yarost' moyu na styenye i na obmazyvayushchikh yeye gryaz'yu, i skazhu vam: nyet styeni, i nyet obmazyvavshikh yeye, prorokov izraillevykh, kotoryye prorochyestvovali iyerusalimu i vozyeshchali yemu videniya mira, togda kak nyet mira, govorit i-o' eti-k. ty zhye, syn chyelovycheskii, obrati litsye tvoye k dshcheryam naroda tvoyego, prorochyestvuyushchim ot sobstvennogo svoego syerdtsa, i izryeki na nihk prorochyestvo, i skazhi: tak govorit i-o' eti-k: gorye sshivayushchim charodeynyye myeshochki pod myshki i dyelayushchim pokryvala dlya golovy vsyakogo rosta, chtoby ulovlyat' dushi! nyeuzhyeli, ulovlyaya dushi naroda moyego, vy spasyetye vashi dushi? i byesslavitye myenya pryed narodom moim za gorsti yachmyenya i za kuski khlyeba, umyreshchvlyaya dushi, kotoryye nye dolzhny umyeryt', i ostavlyaya zhizn' dusham, kotoryye nye dolzhny zhit', obmanyya narod, kotoryi slushayet lozh', posyemu tak govorit i-o' eti-k: vot, ya-na vashi charodeynyye myeshochki, kotorymi vy tam ulovlyayetye dushi, chtoby oni prilyetali, i vyrvu ikh iz-pod myshts vashikh, i pushchu na svobodu dushi, kotoryye vy ulovlyayetye, chtoby prilyetali k vam. i razdyeru pokryvala vashi, i izbavlyu narod moi ot ruk vashikh, i nye budut uzhye v vashikh rukakh dobycheyu, i uznayetye, chto ya i-o'. za to, chto vy lozh'yu opyechalivayetye syerdtsye pravednika, kotoroye ya nye khotyel opyechalivat', i poddyerzhivayetye ruki byezzakonnika, chtoby on nye obratilsya ot porochnogo puti svoego i nye sokhranil zhizni svoeyi, - za eto uzhye nye budyetye imyet' pustykh videnii i vpryed' nye budyetye pryedugadyvat'; i ya izbavlyu narod moi ot ruk vashikh, i uznayetye, chto ya i-o'.

14

i prishli ko mnye nyeskol'ko chyelovyek iz staryeishin izraillevykh i syeli pyeryed litsyem moim. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovycheskii! sii lyudi dopustili idolov svoikh v syerdtsye svoye i postavili soblazn nyechyestiya svoego pyeryed litsyem svoim: mogu li ya otyvchat' im posyemu govori s nimi i skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: yesli kto iz doma izrailleva dopustit idolov svoikh v syerdtsye svoe

i postavit soblazn nyechyestiya svoego pyeryed litsyem svoim, i pridyet k proroku, -to ya, i-o', mogu li, pri mnozhyestve idolov yego, dat' yemu otvyet? pust' dom izraillev poimyet v syerdtsye svoym, chto vsye oni chyeryez svoikh idolov sdylalis' chuzhimi dlya myenya. posyemu skazhi domu izraillevu: tak govorit i-o' eti-k: obratityes' i otvratityes' ot idolov vashikh, i ot vsyekh myerzostyei vashikh otvratitye litsye vashye. ibo yesli kto iz doma izrailleva i iz prishlyet'syev, kotoryye zhivut u izrailya, otlozhit'sya ot myenya i dopustit idolov svoikh v syerdtsye svoye, i postavit soblazn nyechyestiya svoego pyeryed litsyem svoim, i pridyet k proroku voprosit' myenya chyeryez nyego, -to ya, i-o', dam li yemu otvyet ot syeba? ya obrashchu litsye moye protiv togo chyelovyeka i sokrushu yego v znamyeniye i pritchu, i istryeblyu yego iz naroda moyego, i uznayetye, chto ya i-o'. a yesli prorok dopustit obol'stit' syeba i skazhyet slovo tak, kak by ya, i-o', nauchil etogo proroka, to ya prostru na nyego ruku moyu i istryeblyu yego iz naroda moyego, izrailya. i ponesut vinu byezzakoniya svoego: kakova vina voproschayushchego, takova budyet vina i proroka, chtoby vpryed' dom izraillev nye uklonyalsya ot myenya i chtoby bolyye nye oskvyernyali syebya vsyakimi byezzakoniyami svoimi, no chtoby byli moim narodom, i ya byl ikh eti-kom, govorit i-o' eti-k. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovycheskii! yesli by kakaya zemlya sogryeshila pryed mnoyu, vyerolomno otstupit ot myenya, i ya prostyer na nyeye ruku moyu, i istryebil v nyei khlyebnuyu oporu, i poslal na nyeye golod, i stal gubit' na nyei lyudyei i skot; i yesli by nashlis' v nyei sii tri muzha: noi, daniil i iov, -to oni pravednost'yu svoeyu spasi by tol'ko svoi dushi, govorit i-o' eti-k. ili, yesli by ya poslal na etu zemlyu lyutykh zvyeryei, kotoryye osirotili by yeye, i ona po prichinye zvyeryei sdylalas' pustoyu i nyeprokhodimoyu: to sii tri muzha sryedi nyeye, -zhivu ya, govorit i-o' eti-k, -nye spasi by ni synovyei, ni dochyeryei, a oni, tol'ko oni spalis' by, zemlya zhye sdylalas' by pustynneyu. ili, yesli by ya navyel na tu zemlyu myech i skazal: myech, proidi po zemlye!, i stal istryeblyat' na nyei lyudyei i skot, to sii tri muzha sryedi nyeye, -zhivu ya, govorit i-o' eti-k, -nye spasi by ni synovyei, ni dochyeryei, a oni tol'ko spalis' by. ili, yesli by ya poslal na tu zemlyu morovuyu yazvu i izlil na nyeye yarost' moyu v krovoprolitii, chtoby istryebit' na nyei lyudyei i skot: to noi, daniil i iov sryedi nyeye, -zhivu ya, govorit i-o' eti-k, -nye spasi by ni synovyei, ni dochyeryei; pravednost'yu svoeyu oni spasi by tol'ko svoi dushi. ibo tak govorit i-o' eti-k: yesli i chyetrye tyazhkiye kazni moi: myech, i golod, i lyutykh zvyeryei, i morovuyu yazvu poshlyu na iyerusalim, chtoby istryebit' v nyem lyudyei i skot, i togda os-tanyetsya v nyem ostatok, synov'ya i dochyeri, kotoryye budut vyvyedeny ottuda; vot, oni vyidut k vam, i vy uviditye povyedyniye ikh i dyela ikh, i utyeshityes' o tom byedstvii, kotoroye ya navyel na iyerusalim, o vsyem, chto ya navyel na nyego. oni utyeshat vas, kogda vy uviditye povyedyniye ikh i dyela ikh; i uznayetye, chto ya nye naprasno sdylal vsye to, chto sdylal v nyem, govorit i-o' eti-k.

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskiil' kakoye pryemushchystvo imyeyet dyeryevo vino-gradnoi lozy pyeryed vsyakim drugim dyeryevom i vyetvi vinogradnoi lozy–myezhdz dyeryevami v lyesu? byerut li ot nyego kusok na kakoye-libo izdyeliye? byerut li ot nyego khotya na gvozdz', chtoby vyeshat' na nyem kakuyu-libo vyeshch' vot, ono ot-dayetsya ognuyu na s'yedyeniye; oba kontsa yego ogon' poyel, i obgoryela syeryedina yego: goditsya li ono na kakoye-nibud' izdyeliye? i togda, kak ono bylo tsyelo, nye godilos' ni na kakoye izdyeliye; tyem pachye, kogda ogon' poyel yego, i ono obgoryelo, goditsya li ono na kakoye-nibud' izdyeliye? posyemu tak govorit i-o' eti-k: kak dyeryevo vinogradnoi lozy myezhdz dyeryevami lyesnymi ya ot dal ognuyu na s'yedyeniye, tak ot dam yemu i zhityeliye iyerusalima. i obrashchu lityse moye protiv nikh; iz odnogo ognya vyidut, i drugoi ogon' pozhryet ikh, –i uznayetye, chty ya i-o', kogda obrashchu protiv nikh lityse moye. i sdyelayu etu zymlyu pustynyeyu za to, chty oni vyerolomno postupali, govorit i-o' eti-k.

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskiil' vyskazhi iyerusalimu myerzosti yego i skazhi: tak govorit i-o' eti-k [dschyeri] iyerusalima: tvoi koryen' i tvoya rodina v zymlye khanaanskoi; otyets tvoi amorryei, i mat' tvoya khyettyeyanka pri rozhdynii tvoyem, v dyen', kogda ty rodilas', pupa tvoyego nye otryezali, i vodoyu ty nye byla omyta dlya ochishchyniia, i sol'yu nye byla osolyena, i pyelye-nami nye povita. nichyei glaz nye szhalisya nad to-boyu, chtoby iz milosti k tyebye sdyelat' tyebye chto-nibud' iz etogo; no ty vybroshyena byla na polye, po pryetzryeniuyu k zhizni tvoeyi, v dyen' rozhdyniia tvoyego. i prokhdil ya mimo tyebya, i uvidyel tye-bya, broshyennuyu na popraniye v krovnyakh tvoikh, i skazal tyebye: v krovnyakh tvoikh zhivi! tak, ya skazal tyebye: v krovnyakh tvoikh zhivi! umnozhil tyebya kak polyevyye rastyniia; ty vyros la i stala bol'shaya, i dostigla pryevoskhodnoi krasoty: podnyalis' grudi, i volosa u tyebya vyrosli; no ty byla naga i nyepokryta. i prokhdil ya mimo tyebya, i uvidyel tyebya, i vot, eto bylo vryemya tvoye, vryemya lyubvi; i prostyer ya voskriiliya [riz] moikh na tyebya, i pokryl nagotu tvoyu; i poklyalsya tyebye i vstupil v soyuz s toboyu, govorit i-o' eti-k, –i ty stala moyeyu. omyl ya tyebya vodoyu i smyl s tyebya krov' tvoyu i pomazal tyebya yelyeyem. i nadyel na tyebya uzorchatyye plat'ye, i obul tyebya v safyanyye sandalii, i opoyasal tyebya vissonom, i pokryl tyebya shyelkovym pokryvalom. i naryadil tyebya v naryady, i polozhil na ruki tvoi zapyast'ya i na shyeyu tvoyu ozhyeryel'ye. i dal tye-bye kol'tso na tvoi nos i syer'gi k usham tvoim i na golovu tvoyu pryekrasnyi vyenyets. tak ukrashalas' ty zolotom i syeryebrom, i odyezhda tvoya [byla] visson i shyelk i uzorchatyye tkani; pitalas' ty khye-bom iz luchshyih psyenyichnoi muki, myedom i yelyeyem, i byla chryezvychno krasiva, i dostigla tsarstvyennogo vyelichiia. i pronyeslas' po naro-

dam slava tvoya radi krasoty tvoeyi, potomu chty ona byla vpolnye sovyershyenna pri tom vyelikolyep-nom naryadye, kotoryi ya vovizual-ra-trudit'syazhil na tyebya, govorit i-o' eti-k. no ty ponadayalas' na krasotu tvoyu, i, pol'zuyas' slavoyu tvoyeyu, stala bludit' i rastochala bludodoyeistvo tvoye na vsyakogo mimokhodyashcheygo, otdavayas' yemu. i vyzala iz odyezhdz tvoikh, i sdyelala syebye raznotsvyetnyye vysoty, i bludodoyeistvovala na nikh, kak nikogda nye sluchitsya i nye budyet. i vyzala naryadnyye tvoi vyeshchi iz moyego zolota i iz moyego syeryebra, kotoryye ya dal tyebye, i sdyelala syebye muzhskiye izobrazhyniia, i bludodoyeistvovala s nimi. i vyzala uzorchatyye plat'ya tvoi, i odyela ikh imi, i stavila pyeryed nimi yelyei moi i fimiam moi, i ikhlyeb moi, ko-toryi ya daval tyebye, psyenyichnuyu muku, i yelyei, i myed, kotorymi ya pital tyebya, ty postavlyala pyeryed nimi v priyatnoye blagovoniye; i eto bylo, govorit i-o' eti-k. i vyzala synovyye tvoikh i dochyeryei tvoikh, kotorykh ty rodila mnye, i prinosila v zhyertvu na snyedeniye im. malo li tyebye bylo bludodoyeistvovat'? no ty i synovyye moikh zakola-lala i otdavala im, provodya ikh [chyeryez] [ogon']. i pri vsyekh tvoikh myerzostyakh i bludodoyeyaniyakh tvoikh ty nye vspomnila o dnyakh yunosti tvoeyi, kogda ty byla naga i nyepokryta i broshyena v krov' tvoeyi na popraniye. i poslye vsyekh vizual-ra-trudit'syadeyanii tvoikh, –gorye, gorye tyebye! govorit i-o' eti-k, – ty postroila syebye bludil-ishcha i nadyelala syebye vozvyshynii na vsyakoi ploshchadi; pri nachalye vsyakoi dorogi ustroila sye-bye vozvyshyniia, pozorila krasotu tvoyu i raskidy-vala nogi tvoi dlya vsyakogo mimokhodyashcheygo, i umnozhila bludodoyeyaniia tvoi. bludila s synov'yami yegipta, sosyedyami tvoimi, lyud'mi vyelikoroslymi, i umnozhala bludodoyeyaniia tvoi, prognyevlyaya myenya. i vot, ya prostyer na tyebya ruku moyu, i umyen'shil naznachennoye tyebye, i ot dal tyebya na proizvol nyenavidyashchim tyebya dochyeryam filistimskim, kotoryye ustydilis' sramnogo povyedeniia tvoyego. i bludila ty s synami assura i nye nasytilas'; bludila s nimi, no tyem nye udovol'stvovalas'; i umnozhila bludodoyeyaniia tvoi v zymlye khanaan-skoi do khaldeyi, i ni tyem nye udovol'stvovalas'. kak istomlyeno dolzhno byt' syerdtsye tvoye, govorit i-o' eti-k, kogda ty vsye eto dyelala, kak nyeobuz-dannaya bludnitsa! kogda ty stroila syebye bludil-ishcha pri nachalye vsyakoi dorogi i dyelala syebye vozvyshyniia na vsyakoi ploshchadi, ty byla nye kak bludnitsa, potomu chty otyvergala podarki, no kak pryelyubodeynaya zhyena, prinimayushchaya vmyeste svoego muzha chuzhikh. vsyem bludnit-sam dayut podarki, a ty sama davala podarki vsyem lyubovnikam tvoim i podkupala ikh, chtoby oni so vsyekh storon prikhodili k tyebye bludit' s to-boyu. u tyebya v bludodoyeyaniyakh tvoikh bylo protivnoye tomu, chty byvayet s zhyenshchinami: nye za toboyu gonyalis', no ty davala podarki, a tyebye nye davali podarkov; i potomu ty postupala v protivnost' drugim. posyemu vyslushai, bludnitsa, slovo i-o! tak govorit i-o' eti-k: za to, chty ty tak spjala dyen'gi tvoi, i v bludodoyeyaniyakh tvoikh raskry-vayema byla nagota tvoya pyeryed lyubovnikami

tvoimi i pyeryed vsyemi myerzkimi idolami tvoimi, i za krov' synovyei tvoikh, kotorykh ty otdavala im, – za to vot, ya sobyeru vsyekh lyubovnikov tvoikh, kotorymi ty ushlazhdalas' i kotorykh ty lyubila, so vsyemi tyemi, kotorykh nyenavidyela, i sobyeru ikh otovsyudu protiv tebya, i raskroyu pyeryed nimi nagotu tvoyu, i uvidyat vyes' sram tvoi. ya budu sudit' tebya sudom pryelyubodeits i prolivayushchikh krov', – i pryedam tebya krovavoi yarosti i ryevnosti; pryedam tebya v ruki ikh i oni razoryat bludilishcha tvoi, i raskidayut vozvysheyeniya tvoi, i sorvut s tebya odyezhdy tvoi, i voz'mut naryady tvoi, i ostavyat tebya nagoyu i nyepokrytoyu. i sozovut na tebya sobraniye, i pob'yut tebya kamnyami, i razrubyat tebya myechami svoimi. sozhgut domy tvoi ognym i sovyershat nad tobouy sud pyeryed glazami mnogikh zhyen; i polozhu konyets bludu tvoemu, i nye budyesh' uzhye davat' podarkov. i utolyu nad tobouy gnev moi, i otstupit ot tebya nyegodovaniye moye, i uspokoyus', i uzhye nye budu gnyevat'sya. za to, chto ty nye vspomnila o dnyakh yunosti tvoey i vsyem etim razdrzhala myenya, vot, i ya povyedyeniye tvoye obrashchu na [tvoyu] golovu, govorit i-o' eti-k, chtoby ty nye pryedavalas' boleye razvratu poslye vsyekh tvoikh myerzostyey. vot, vsyakii, kto govorit pritchami, mozhety skazat' o tebye: kakova mat', takova i doch'. ty doch' v mat' tvoyu, kotoraya broсила muzha svoyego i dyetyei svoikh, – i ty syestra v syestyer tvoikh, kotoryye brosilii muzhyei tvoikh i dyetyei svoikh. mat' vasha khyettyeyanka, i otyets vash amoryeyi. bol'shaya zhye syestra tvoya–samariya, s dochyeryami svoimi zhivushchaya vlyevo ot tebya; a myen'shaya syestra tvoya, zhivushchaya ot tebya vpravo, yest' sodoma s dochyeryami yeye. no ty i nye ikh putyami khodila i nye po ikh myerzostyam postupala; etogo bylo malo: ty postupala razvratnyeye ikh na vsyekh putyakh tvoikh. zhivu ya, govorit i-o' eti-k; sodoma, syestra tvoya, nye dyelala togo sama i yeye dochyeri, chto dyelala ty i dochyeri tvoi. vot v chym bylo byezzakoniye sodomy, syestry tvoey i dochyeryei yeye: v gordosti, pryesyshchenii i prazdnosti, i ona ruki byednogo i nishcheyo nye poddyerzhivala. i vozgordilis' oni, i dyelali myerzosti pryed litsyem moim, i, uvidyev eto, ya otvyerg ikh. i samariya poloviny gryekhov tvoikh nye nagryeshila; ty pryevzoshla ikh myerzostyami tvoimi, i chyeryez tvoi myerzosti, kakiye dyelala ty, syestry tvoi okazalis' pravyye tebya. nyesi zhye posramleniye tvoye i ty, kotoraya osuzhdala syestyer tvoikh; po gryekham tvoim, kakimi ty opozorila syebya boleye ikh, oni pravyye tebya. krasneye zhye ot styda i ty, i nyesi posramleniye tvoye, tak opravdat syestyer tvoikh. no ya vozvrashchu plyen ikh, plyen sodomy i dochyeryei yeye, plyen samarii i dochyeryei yeye, i myezhdu nimi plyen plyenyennykh tvoikh, daby ty nyesla posramleniye tvoye i stydilas' vsyego togo, chto dyelala, sluzha dlya nikh utyeshcheniyem. i syestry tvoi, sodoma i dochyeri yeye, vozvratyatsya v pryezhnyeye sostoyaniye svoye; i samariya i dochyeri yeye vozvratyatsya v pryezhnyeye sostoyaniye svoye, i ty i dochyeri tvoi vozvratyates' v pryezhnyeye sostoyaniye vashye. o syestrye tvoeyi sodomye i pomina nye bylo v ustakh tvoikh

vo dni gordyni tvoey, dokolye yeshchye nye otkryto bylo nyechyestiye tvoye, kak vo vryemya posramleniya ot dochyeryei sirii i vsyekh okruzhavshikh yeye, ot dochyeryei filistimy, smotryevshikh na tebya s pryezryeniym so vsyekh storon. za razvrat tvoi i za myerzosti tvoi tyerpish' ty, govorit i-o'. ibo tak govorit i-o' eti-k: ya postuplyu s tobouy, kak postupila ty, pryeryev klyatvu narushyeniym soyuza. no ya vspomnyu soyuz moi s tobouy vo dni yunosti tvoey, i vosstanovlyu s tobouy vyechnyi soyuz. i ty vspomnish' o putyakh tvoikh, i budety stydno tebye, kogda stanyesh' prinimat' k syebe syestyer tvoikh, bol'shikh tebya, kak i myen'shikh tebya, i kogda ya budu davat' tebye ikh v dochyeryei, no nye ot tvoeyego soyuza. ya vosstanovlyu soyuz moi s tobouy, i uznayesh', chto ya i-o', dlya togo, chtoby ty pomnila i stydilas', i chtoby pyeryed nely'za bylo tebye i rta otkryt' ot styda, kogda ya proshchu tebye vsye, chto ty dyelala, govorit i-o' eti-k.

17

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheyskii! pryedlozhi zagadku i skazhi pritchu k domu izraeliyevu. skazhi: tak govorit i-o' eti-k: bol'shoi oryel s bol'shimi kryl'yami, s dlinnymi pyer'yami, pushisty, pyestryi, prilyetel na livan i snyal s kyedra vyerkhushku sorval vyerkhnii iz molodykh pobyegov yego i prinyes yego v zymlyu khanaanskuyu, v gorodye torgovtsyev polozhil yego; i vzyal ot syemyeni etoi zymli, i posadil na zymlye syemyeni, pomyestil u bol'shikh vod, kak sazhayut ivu. i ono vyroslo, i sdylalos' vinogradnoyu lozoyu, shirokoyu, nizkoyu rostom, kotoroi vyetvi klonilis' k nyei, i korni yeye byli pod nyeyu zhye, i stalo vinogradnoyu lozoyu, i dalo otrasli, i pustilo vyetvi. i yeshchye byl oryel s bol'shimi kryl'yami i pushisty; i vot, eta vinogradnaya loza potyanulas' k nyemu svoimi korniyami i prostyerla k nyemu vyetvi svoi, chtoby on polival yeye iz borozd rassadnika svoyego. ona byla posazhyena na khoroshyem polye, u bol'shikh vod, tak chto mogla puskat' vyetvi i prinosit' plod, sdylat'sya lozoyu vyelikolyepnoyu. skazhi: tak govorit i-o' eti-k: budyet li yei uspyekh? nye vrvut li korneye yeye, i nye oborvut li plodov yeye, tak chto ona zasokhnety? vsye molodyye vyetvi, otrosshiye ot nyeey, zasokhnut. i nye s bol'shoyu siloyu i nye so mnogimi lyud'mi sorvut yeye s korneye yeye. i vot, khotya ona posazhyena, no budyet li uspyekh? nye issokhnety li ona, kak skoro kosnyetsya yeye vostochnyi vyetyer? issokhnety na gryadakh, gdye vyrosla. i bylo ko mnye slovo i-o: skazhi myatyeyzhnomu domu: razvye nye znayetye, chto eto znachit? –skazhi: vot, prishyel tsar' vavilonskii v iyerusalim, i vzyal tsarya yego i knyazyei yego, i privyel ikh k syebe v vavilon. i vzyal [drugogo] iz tsarskogo roda, i zaklyuchil s nim soyuz, i obyzal yego klyatvoyu, i vzyal sil'nykh zymli toi s sobouy, chtoby tsarstvo bylo pokornoye, chtoby nye moglo podnyat'sya, chtoby sokhranyayem byl soyuz i stoyal tvyerdo. no tot otlozhilsya ot nyego, poslav poslov svoikh v yegipyet, chtoby dali yemu konyei i mnogo lyudyei. budyet li yemu uspyekh? utsyelyeyet li tot, kto eto dye-

layet? on narushil soyuz i utsyelyeyet li? zhivu ya, govorit i-o' eti-k: v myestopryebyvanii tsarya, kotoryi postavil yego tsaryem, i ktoromu dannuyu klyatvu on pryezryel, i narushil soyuz svoi s nim, on umryet u nyego v vavilonye. s vyelikoyu siloyu i s mnogochislennym narodom faraon nychyego nye sdelayet dlya nyego v etoi voinye, kogda budyet nasypan val i postroyeny budut osadnyye bashni na pogibyl' mnogikh dush. on pryezryel klyatvu, chtoby narushit' soyuz, i vot, dal ruku svoyu i sdylal vsye eto; on nye utsyelyeyet. posyemu tak govorit i-o' eti-k: zhivu ya! klyatvu moyu, ktoruyu on pryezryel, i soyuz moi, kotoryi on narushil, ya obrashchu na yego golovu. i zakinu na nyego syet' moyu, i poiman budyet v tyenyeta moi; i pryvedu yego v vavilon, i tam budu sudit'sya s nim za vyerolomstvo yego protiv myenya. a vsye byeglyetsy yego iz vsyekh polkov yego padut ot myecha, a ostavshiesya razvyeyany budut po vsyem vyetram; i uznaeyete, chto ya, i-o', skazal eto. tak govorit i-o' eti-k: i voz'mu ya s vyershiny vysokogo kyedra, i posazhu; s vyerkhnikh pobyeegov yego otorny nyezhnuyu otrasil' i posazhu na vysokoi i vyelichyestvyennoi gorye. na vysokoi gorye izrail'yevoi posazhu yego, i pustit vyetvi, i prinysesyet plod, i sdelayetsya vyelichyestvyennym kyedrom, i budut obitat' pod nim vsyakiye pitsy, vsyakiye pyernatyte budut obitat' v tyeni vyetyeyi yego. i uznayut vsye dyeryeva polyevyye, chto ya, i-o', vysokoye dyeryevo ponizhayu, nizkoye dyeryevo povyshayu, zelyeneyushchyye dyeryevo issushayu, a sukhoye dyeryevo dylchayu tsvyetushchim: ya, i-o', skazal, i sdelayau.

18

i bylo ko mnye slovo i-o: zachyem vy upotryeblyayete v zyemlye izrail'yevoi etu poslovitsu, govorya: ottsy yeli kislyi vinograd, a u dyetyei na zubakh oskomina? zhivu ya! govorit i-o' eti-k, -nye budut vpyeryet govorit' poslovitsu etu v izrail'ye ibo vot, vsye dushi-moi: kak dusha ottsa, tak i dusha syna-moi: dusha sogryeshayushchaya, ta umryet. yesli kto pravedyen i tvorit sud i pravdu, na gorakh zhyertyennogo nye yest i k idolam doma izrail'yeva nye obrashchayet glaz svoikh, zhyeny blizhnego svoego nye oskvyernyayet i k svoeyi zhyenye vo vryemya ochishchyniya nyechistot yeye nye priblizhayetsya, nikogo nye prityesnyayet, dolzhniku vozvrashchayet zalog yego, khishchyniya nye proizvodit, khlyeb svoi dayet golodnomu i nagogo pokryvayet odyezhdoyu, v rost nye otdayet i likhvy nye byeryet, ot nyepravdy uderyzhivayet ruku svoyu, sud chyelovyeku s chyelovyekom proizvodit pravil'nyi, postupayet po zapovyedyam moim i soblyudayet postanovlyeniya moi iskryenno: to on pravvednik, on nyepriemyenno budyet zhiv, govorit i-o' eti-k. no yesli u nyego rodilsya syn razboinik, prolivayushchii krov', i dyelayet chto-nibud' iz vsyego togo, chyego on sam nye dyelal sovsyem, i na gorakh yest zhyertyennoye, i zhyenu blizhnego svoego oskvyernyayet, byednogo i nishchyego prityesnyayet, nasil'no otnimayet, zaloga nye vozvrashchayet, i k idolam obrashchayet glaza svoi,

dyelayet myerzost', v rost dayet, i byeryet likhvu; to budyet li on zhiv? [nyet], on nye budyet zhiv. kto dyelayet vsye takiye myerzosti, tot nyepriemyenno umryet, krov' yego budyet na nyem. no yesli u kogo rodilsya syn, kotoryi, vidya vsye gryekhi ottsa svoego, kakiye on dyelayet, vidit i nye dyelayet podobnogo im: na gorakh zhyertyennogo nye yest, k idolam doma izrail'yeva nye obrashchayet glaz svoikh, zhyeny blizhnego svoego nye oskvyernyayet, i chyelovyeka nye prityesnyayet, zaloga nye byeryet, i nasil'no nye otnimayet, khlyeb svoi dayet golodnomu, i nagogo pokryvayet odyezhdoyu, ot [obidy] byednomu uderyzhivayet ruku svoyu, rosta i likhvy nye byeryet, ispolnyayet moi povyeleniya i postupayet po zapovyedyam moim, -to syei nye umryet za byezzakoniye ottsa svoego; on budyet zhiv. a otyets yego, tak kak on zhyestoko prityesnyal, grabil brata i nyedobroye dyelal sryedi naroda svoego, vot, on umryet za svoye byezzakoniye. vy govoryte: pochyemu zhye syn nye nyesyet viny ottsa svoego? potomu chto syn postupayet zakonno i pravvedno, vsye ustavy moi soblyudayet i ispolnyayet ikh; on budyet zhiv. dusha sogryeshayushchaya, ona umryet; syn nye ponyesyet viny ottsa, i otyets nye ponyesyet viny syna, pravda pravvednogo pri nyem i ostayetsya, i byezzakoniye byezzakonnogo pri nyem i ostayetsya. i byezzakonnik, yesli obratitsya ot vsyekh gryekhov svoikh, kakiye dyelal, i budyet soblyudat' vsye ustavy moi i postupat' zakonno i pravvedno, zhiv budyet, nye umryet. vsye pryestuplyeniya yego, kakiye dyelal on, nye pripomnyatsya yemu: v pravdye svoeyi, ktoruyu budyet dyelat', on zhiv budyet. razvye ya khochu smyerti byezzakonnika? govorit i-o' eti-k. nye togo li, chtoby on obratilsya ot putyei svoikh i byl zhiv? i pravvednik, yesli otstupit ot pravdy svoeyi i budyet postupat' nyepravvedno, budyet dyelat' vsye tye myerzosti, kakiye dyelayet byezzakonnik, budyet li on zhiv? vsye dobrye dyela yego, kakiye on dyelal, nye pripomnyatsya; za byezzakoniye svoye, kakoye dyelayet, i za gryekhi svoi, v kakikh gryeshen, on umryet. no vy govoryte: nyepprav put' i-o' posluashaitye, dom izrail'yev! moi li put' nyeprav? nye vashi li puti nyeprawy? yesli pravvednik otstupayet ot pravdy svoeyi i dyelayet byezzakoniye i za to umirayet, to on umirayet za byezzakoniye svoye, ktoroye sdylal. i byezzakonnik, yesli obrashchayetsya ot byezzakoniya svoego, kakoye dyelal, i tvorit sud i pravdu, -k zhizni vozvratit dushu svoyu. ibo on uvidel i obratilsya ot vsyekh pryestuplyenii svoikh, kakiye dyelal; on budyet zhiv, nye umryet. a dom izrail'yev govorit: nyepprav put' i-o' moi li puti nyeprawy, dom izrail'yev? nye vashi li puti nyeprawy? posyemu ya budu sudit' vas, dom izrail'yev, kazhdogo po putyam yego, govorit i-o' eti-k; pokaityes' i obratities' ot vsyekh pryestuplyenii vashikh, chtoby nyechyestiye nye bylo vam pryetknovenyem. otvyergnitye ot syebya vsye gryekhi vashi, kotorymi sogryeshali vy, i sotvoritye syebye novoye syerdtsye i novyi dukh; i zachyem vam umirat', dom izrail'yev? ibo ya nye khochu smyerti umirayushchyego, govorit i-o' eti-k; no obratities', i zhivitye!

a ty podnimi plach o knyaz'yakh izrailya i skazhi: chto za l'vitsa mat' tvoya? raspolozhilas' sryedi l'vov, myezhdu molodymi l'vami rastila l'vyenkov svoikh. i vskormila odnogo iz l'vyenkov svoikh; on sdyelalsya molodym l'vom i nauchilsya lovit' dobychu, yel lyudyei i uslyshali o nyem narody; on poiman byl v yamu ikh, i v tsyep'yakh otvyeli yego v zymlyu yegipyetskuyu. i kogda, pozhdav, uvidyela ona, chto nadyezhda yeye propala, togda vzyala drugogo iz l'vyenkov svoikh i sdyelala yego molodym l'vom. i, sdyelavshis' molodym l'vom, on stal khodit' myezhdu l'vami i nauchilsya lovit' dobychu, yel lyudyei i oskvyernyal vdov ikh i goroda ikh opustoshal; i opustyla zymlya i vsye syelyeniya yeye ot rykaniya yego. togda vosstali na nyego narody iz okrestnykh oblasti i raskinuli na nyego syet' svoyu; on poiman byl v yamu ikh. i posadili yego v klyetku na tsyepi i otvyeli yego k tsaryu vavilonskomu; otvyeli yego v kryepost', chtoby nye slysheny uzhye byl goslo yego na gorakh izrail'yevykh. tvoya mat' byla, kak vinogradnaya loza, posazhyennaya u vody; plodovita i vyetvista byla ona ot obiliya vody. i byli u nyeye vyetvi kryepkiye dlya skipyetrov vlastityelyei, i vysoko podnyalsya stvol yeye myezhdu gustymi vyetvyami; i vydavalas' ona vysotoyu svoeyu so mnozhyestvom vyetvyei svoikh. no vo gnyevye vyrvana, broshyena na zymlyu, i vostochnyi vyetyer issushil plod yeye; ottozhyeny i issokhli kryepkiye vyetvi yeye, ogon' pozhral ikh. a tyepyer' ona pyeryesazhyena v pustynyu, v zymlyu sukhuyu i zhazhdushchuyu. i vyshyel ogon' iz stvola vyetvyei yeye, pozhral plody yeye i nye ostalos' na nyei vyetvyei kryepkikh dlya skipyetra vlastityelya. eto plachyevnaya pyesn, i ostanyetsya dlya placha.

20

v syed'mom godu, v pyatom [myesyatsye], v dyesyaty dyen' myesyatsa, prishli muzhi iz staryeishin izrail'yevykh voprosit' i-o i syeli pyeryed litsyem moim. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovechyeskii! govori so staryeishinami izrail'yevymi i skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: vy prishli voprosit' myenya? zhivu ya, nye dam vam otvyeta, govorit i-o' eti-k khochesh' li sudit'sya s nimi, khochesh' li sudit'sya, syn chyelovechyeskii? vyskazi im myerzosti ottsov ikh i skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: v tot dyen', kogda ya izbral izrailya i, podnyav ruku moyu, [poklyalsya] plyemyeni doma iakovlyeva, i otkryl syebya im v zymlye yegipyetskoye i, podnyav ruku, skazal im: ya i-o' eti-k vash! – v tot dyen', podnyav ruku moyu, ya poklyalsya im vyvesti ikh iz zymli yegipyetskoy v zymlyu, kotoruyu ya usmotryel dlya nikh, tyekushchuyu molokom i myedom, krasu vsyekh zymyeli, i skazal im: otvyernitye kazhdy myerzosti ot ochyei vashikh i nye oskvyernyayte syebya idolami yegipyetskimi: ya i-o' eti-k vash. no oni vozmutilis' protiv myenya i nye khotely slushat' myenya; nikto nye otvyerg myerzostyei ot ochyei svoikh i nye ostavil idolov yegipyetskikh. i ya skazal: izol'yu na nikh gnyev moi, is-

toshchu na nikh yarost' moyu sryedi zymli yegipyetskoy. no ya postupil radi imeni moyego, chtoby ono nye khulilos' pyeryed narodami, sryedi kotorykh nakhodilis' oni i pyeryed glazami kotorykh ya otkryl syebya im, chtoby vyvesti ikh iz zymli yegipyetskoy. i ya vyvel ikh iz zymli yegipyetskoy i privel ikh v pustynyu, i dal im zapovyedi moi, i ob'yavil im moi postanovlyeniya, ispolnyaya kotorye chyelovek zhiv byl by chyeryez nikh; dal im takzhye subboty moi, chtoby oni byli znamyeniemy myezhdu mnoyu i imi, chtoby znali, chto ya i-o', osvashchayushchii ikh. no dom izrail'yev vozmutilisya protiv myenya v pustynye: po zapovedyam moim nye postupali i otvyergli postanovlyeniya moi, ispolnyaya kotorye chyelovek zhiv byl by chyeryez nikh, i subboty moi narushali, i ya skazal: izol'yu na nikh yarost' moyu v pustynye, chtoby istryebit' ikh. no ya postupil radi imeni moyego, chtoby ono nye khulilos' pyeryed narodami, v glazakh kotorykh ya vyvel ikh. dazhye ya, podnyav ruku moyu protiv nikh v pustynye, [poklyalsya], chto nye vveydu ikh v zymlyu, kotoruyu ya naznachil, – tyekushchuyu molokom i myedom, krasu vsyekh zymyeli, – za to, chto oni otvyergli postanovlyeniya moi, i nye postupali po zapovedyam moim, i narushali subboty moi; ibo syerditsye ikh stryemilos' k idolam ikh. no oko moye pozhaluyo pogubit' ikh; i ya nye istryebil ikh v pustynye. i govoril ya synov'yam ikh v pustynye: nye khodite po pravilam ottsov vashikh, i nye soblyudayte ustanovlenii ikh, i nye oskvyernyayte syebya idolami ikh. ya i-o' eti-k vash: po moim zapovedyam postupayite, i moi ustavy soblyudayite, i ispolnyayite ikh. i svyatitye subboty moi, chtoby oni byli znamyeniemy myezhdu mnoyu i vami, daby vy znali, chto ya i-o' eti-k vash. no i synov'ya vozmutilis' protiv myenya: po zapovedyam moim nye postupali i ustavov moikh nye soblyudali, nye ispolnyali togo, chto ispolnyaya, chyelovek byl by zhiv, narushali subboty moi, – i ya skazal: izol'yu na nikh gnyev moi, istoshchu nad nimi yarost' moyu v pustynye; no ya otklonil ruku moyu i postupil radi imeni moyego, chtoby ono nye khulilos' pyeryed narodami, pyeryed glazami kotorykh ya vyvel ikh. takzhye, podnyav ruku moyu v pustynye, ya [poklyalsya] rassyeyat' ikh po narodam i razvveyat' ikh po zymlyam za to, chto oni postanovlyeni moikh nye ispolnyali i zapovyedi moi otvyergli, i narushali subboty moi, i glaza ikh obrashchalis' k idolam ottsov ikh. i popustil im uchryezhdeniya nyedobryye i postanovlyeniya, ot kotorykh oni nye mogli byt' zhivy, i popustil im oskvyernit'sya zhyertvoprinoshyeniymi ikh, kogda oni stali provodit' chyeryez ogon' vsyakii pyeryvi plod utroby, chtoby razorit' ikh, daby znali, chto ya i-o'. posyemu govori domu izrail'yevu, syn chyelovechyeskii, i skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: vot chyem yeshchye khulili myenya ottsy vashi, vyerolomno postupaya protiv myenya: ya privel ikh v zymlyu, kotoruyu klyatvenno obyeshchal dat' im, podnyav ruku moyu, – a oni, vysmotryey syebye vsyakii vysokii kholm i vsyako vyetvistoye dyeryevo, stali zakolat' tam zhyertvy svoi, i stavili tam oskorbitel'nyye dlya myenya prinoshyeniya svoi i blagovonnnyye kuryniya svoi,

i vozilivali tam vozlianiya svoi. i ya govoril im: chto eto za vysota, kuda khodite vy? poetomu imenyem bama nazvyayetsya ona i do syego dnya. posyemu skazhi domu izrailyevu: tak govorit i-o' eti-k: nye oskvyernayetye li vy syebya po primyeru ottsov vashikh i nye bludodyeistvuyetye li vslyed myerostoyei ikh? prinosya dary vashi i do provoda syn-ovyei vashikh chyeryez ogon', vy oskvyernayetye syebya vsyemi idolami vashimi do syego dnya, i khotitye voprosit' myenya, dom izrailyev? zhivu ya, govorit i-o' eti-k, nye dam vam otveta. i chto prikhorodit vam na um, sovseyem nye sbudyetsya. vy govoritye: budyem, kak yazychniki, kak plyemyena inozyemnyye, sluzhit' dyeryevu i kamnyu'. zhivu ya, govorit i-o' eti-k: rukoyu kryepkoyu i myshtsyeyu prostyertoyu i izliyaniey yarosti budu i-o' nad vami. i vyvedu vas iz narodov i iz stran, po kotorym vy rassyeyany, i sobyeru vas rukoyu kryepkoyu i myshtsyeyu prostyertoyu i izliyaniey yarosti. i privyedu vas v pustynyu narodov, i tam budu sudit'sya s vami litsom k litsu. kak ya sudilsya s ottсами vashimi v pustynye zyeimly egypetskoi, tak budu sudit'sya s vami, govorit i-o' eti-k. i provyedu vas pod zhyevizual-ra-trudit'syam i vyvedu vas v uzy zavveta. i vydelyu iz vas myatyezchnikov i nyepokornykh mnye. iz zyeimly pryebvaniya ikh vyvvedu ikh, no v zyeimly izrailyevu oni nye voidut, i uznayetye, chto ya i-o'. a vy, dom izrailyev, –tak govorit i-o' eti-k, –iditye kazhdyi k svojim idolam i sluzhitye im, yesli myenya nye slushayetye, no nye oskvyernayetye bolyeye svyatago imeni moyego darami vashimi i idolami vashimi, potomu chto na moyei svyatoyi gorye, na gorye vysokoi izrailyevoi, –govorit i-o' eti-k, –tam budyet sluzhit' mnye vyes' dom izrailyev, –vyes', skol'ko ni yest' yego na zyeimlye; tam ya s blagovolyeniye primu ikh, i tam potryebuyu prinoshyeni vashikh i nachatkov vashikh so vsyemi svyatynami vashimi. primu vas, kak blagovonnoye kuryniye, kogda vyvvedu vas iz narodov i sobyeru vas iz stran, po kotorym vy rassyeyany, i budu svyatiť'sya za vas pyeryed glazami narodov. i uznayetye, chto ya i-o', kogda vyvedu vas v zyeimlyu izrailyevu, –v zyeimlyu, kotoryuyu ya [klyalsya] dat' ottсам vashim, podnyav ruku moyu. i vspomniye tam o putyakh vashikh i obo vsyekh dyelakh vashikh, kakimi vy oskvyernyali syebya, i voznashayetyes' samimi soboyu za vsye vizual-ra-trudit'syadyeyaniya vashi, kakiye vy dyelali. i uznayetye, chto ya i-o', kogda budu postupať s vami radi imeni moyego, nye po zlym vashim putyam i vashim dyelam razvratnym, dom izrailyev, –govorit i-o' eti-k. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyeskii! obrati litsye tvoye na put' k poludnyu, i proiznyesi slovo na poldyen', i izryeki prorochyestvo na lyes yuzhnogo polya. i skazhi yuzhnomu lyesu: slushai slovo i-o; tak govorit i-o' eti-k: vot, ya zazhgu v tyebye ogon', i on pozhryet v tyebye vsyakoye dyeryevo zye-lyeneyushcheye i vsyakoye dyeryevo sukho; nye pogasnyet pylayushchii plamyen', i vsye budyet opalyeno im ot yuga do syevyera. i uvidit vsyakaya plot', chto ya, i-o', zazhyeghe, i on nye pogasnyet. i skazal ya: o, i-o bozhnye! oni govoryat obo mnye: nye govorit li on pritchit'?

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyeskii! obrati litsye tvoye k iyerusalimu i proiznyesi slovo na svyatilishcha, i izryeki prorochyestvo na zyeimlyu izrailyevu, i skazhi zyeimlye izrailyevoi: tak govorit i-o' eti-k: vot, ya–na tyebya, i izvlyeku myech moi iz nozhyen yego i istryeblyu u tyebya pravyednogo i nyechyestivogo a dlya того, chtoby istryebit' u tyebya pravyednogo i nyechyestivogo, myech moi iz nozhyen svoikh poidyet na vsyakuyu plot' ot yuga do syevyera. i uznayet vsyakaya plot', chto ya, i-o', izvlyek myech moi iz nozhyen yego, i on uzhye nye vozvratitsya. ty zhye, syn chyelovyechyeskii, styenai, sokrushaya byedra tvoi, i v goryesti styenai pyeryed glazami ikh. i kogda skazhut tyebye: otcheygo ty styenayesh'?, skazhi: ot slukha, chto idyet, –i rastayet vsyakoye syerdtsye, i vsye ruki opustyatsya, i vsyakii dukh iznymozhyet, i vsye kolyni zadrozhat, kak voda. vot, eto pridyet i sbudyetsya, govorit i-o' eti-k. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyeskii! izryeki prorochyestvo i skazhi: tak govorit i-o' eti-k: skazhi: myech, myech naostryen i vychishchyen; naostryen dlya того, chtoby bol'shye zakolat'; vychishchyen, chtoby svyerkal, kak molniya. radovat'sya li nam, chto zhyezl syna moyego pryelizayet vsyakoye dyeryevo? ya dal yego vychistit', chtoby vzyat' v ruku; uzhye naostryen etot myech i vychishchyen, chtoby otdat' yego v ruku ubiitsy. styenai i rydai, syn chyelovyechyeskii, ibo on–na narod moi, na vsyekh knyazyei izrailya; oni otdany budut pod myech s narodom moim; posyemu udaryai syebya po byedram. ibo on uzhye ispytan. i chto, yesli on pryelizayet i zhyezl? syei nye ustoit, govorit i-o' eti-k. ty zhye, syn chyelovyechyeskii, prorochyestvu i udaryai rukoyu ob ruku; i udvoitsya myech i utroitsya, myech na porazhayemykh, myech na porazhyeniye vyelikogo, pronikayushchii v vnu-tryennost' zhilishch ikh. chtoby rastayali syerdtsa i chtoby pavshikh bylo bolyeye, ya u vsyekh vorot ikh postavlyu groznyy myech, uy! svyerkayushchii, kak molniya, naostryennyi dlya zaklaniya. sobyeris' i idi napravo ili idi nalyevo, kuda by ni obratilos' litsye tvoye. i ya budu rukoplyeskat' i utolyu gnyev moi; ya, i-o', skazal. i bylo ko mnye slovo i-o: i ty, syn chyelovyechyeskii, pryedstav' syebye dyve dorogi, po kotorym dolzhno idti myechu tsarya vavilonskogo, –obyenno dolzhny vykhodit' iz odnoi zyeimli; i nachyertai ruku, nachyertai pri nachalye dorog v goroda. pryedstav' dorogu, po kotoroi myech shyel by v ravnu synov ammonovykh i v iudyeyu, v ukryeplyennyy iyerusalim; potomu chto tsar' vavilonskii ostanovilsya na rasput'e, pri nachalye dvukh dorog, dlya gadan'ya: tryasyet stryely, voproshayet tyerafimov, rassmatrivayet pyechyen'. v pravoi rukye u nyego gadan'ye: v iyerusalim, gdye dolzhno postavit' tarany, otkryt' dlya poboishcha usta, vozvysit' golos dlya voyennogo krika, podvynesti tarany k vorotam, nasypat' val, postroit' osadnyye bashni. eto gadan'ye pokazalos' v glazakh ikh Izhiyvm, no tak kak oni klyalis' klyatvoyu, to on, vspomniv o takom ikh vyerolomstvye, polozhil vzyat' yego. posyemu tak govorit i-o' eti-k: tak

kak vy sami privoditye na pamyat' byezzakoniye vashye, dyelaya yavnymi pryestuplyeniya vashi, vys-tavlyaya na vid gryekhi vashi vo vsyekh dyelakh vashikh, i sami privoditye eto na pamyat', to vy budyetye vzyaty rukami. i ty, nyedostoinyi, pryestup-nyi vozhd' izrailya, kotorogo dyen' nastupil nynye, kogda nyechyestiye yego polozhyen budyet konyets! tak govorit i-o' eti-k: snimi s syebya diadyemu i slozhi vyenyets; etogo uzhye nye budyet; unizhyen-noye vozvysitsya i vysokoye unizitsya. nivizual-ra-trudit'syazhu, nivizual-ra-trudit'syazhu, nivizual-ra-trudit'syazhu i yego nye budyet, dokolye nye pridyet tot, komu [prinadlyezhit] on, i ya dam yemu. i ty, syn chyelovyecheskii, izryeki prorochoystvo i skazhi: tak govorit i-o' eti-k o synakh ammona i o ponoshyeni i kh; i skazhi: myech, myech ob-nazhyen dlya zaklaniya, vychishchen dlya istrye-blyeniya, chtoby svyerkal, kak molniya, chtoby, togda kak pryedstavlyayut tyebye pustye vidyeniya i lozhno gadayut tyebye, i tyebya prilozhil k obyeglav-lyennym nyechyestivstvam, kotorykh dyen' nastupil, kogda nyechyestiye ikh polozhyen budyet konyets. vozvratit' li yego v nozhny yego? – na myesty, gde ty sotvoryen, na zymlye proiskhozhdyeniya tvoyego budu sudit' tyebya: i izol'yu na tyebya nyegodovaniye moye, dokhnu na tyebya ognym yarosti moyei i ot-dam tyebya v ruki lyudyei sviryepkyh, opytnykh v ubiystve. ty budyesh' pishcheyu ognyu, krov' tvoya ostanyetsya na zymlye; nye budut i vspominat' o tye-bye; ibo ya, i-o', skazal eto.

22

i bylo ko mnye slovo i-o: i ty, syn chyelovyecheskii, khochesh' li sudit', sudit' gorod krovyei? vyskazhi yemu vsye myerzosti yego. i skazhi: tak govorit i-o' eti-k: o, gorod, prolivayushchii krov' sryedi syebya, chtoby nastupilo vryemya tvoye, i dye-layushchii u syebya idolov, chtoby oskvyernyat' sye-bya krov'yu, kotoruyu ty prolil, ty sdylal syebya vinovnym, i idolami, kakikh ty nadyelal, ty oskvy-ernil syebya, i priblizil dni tvoi i dostig godiny tvoyei. za eto otdam tyebya na posmyeyaniye naro-dam, na poruganiye vsyem zymlyam. blizkiye i da-lyekie ot tyebya budut rugat'sya nad tobou, oskvy-ernivshim imya tvoye, proslavivshimsya buistvom. vot, nachal'stvyuyushchiye u izrailya, kazhdy po my-erye sil svoikh, byli u tyebya, chtoby prolivat' krov'. u tyebya otssa i mat' vizual-ra-trudit'syaslovyat, pr-ishyel'tsu dyelayut obidu sryedi tyebya, sirotu i vdovu prityesnyayut u tyebya. svyatyn' moikh ty nye uvazhayesh' i subboty moi narushayesh'. klyevyeteniki nakhodyt'sya v tyebye, chtoby prolivat' krov', i na gorakh yedyat u tyebya [idolozhyertvyennoye], sryedi tyebya proizvodyat gnusnost'. nagotu otssa otkry-ayut u tyebya, zhyenu vo vryemya ochishcheniya nyechistot yeye nasiluyut u tyebya. inoi dyelayet myerzost' s zhyenoyu blizhnyego svojego, inoi oskvyernyayet snokhu svoyu, inoi nasiluyet syestru svoyu, doch' otssa svojego. vzyatki byerut u tye-bya, chtoby prolivat' krov'; ty byeryesh' rost i likhvu i nasiliyem vymogayesh' korist' u blizhnyego tvoyego, a myenya zabyt, govorit i-o' eti-k. i vot, ya vsplyesnul

rukami moimi o korystolyubii tvoyem, kakoye ob-naruzhivayetsya u tyebya, i o krovoprolitii, kotorye soyvershayetsya sryedi tyebya. ustoit li syerdtsyе tvoye, budut li tverdy ruki tvoi v tye dni, v ko-toryye budu dyeistvovat' protiv tyebya? ya, i-o', skazal i sdelayu. i rassyeu tyebya po narodam, i razvyeu tyebya po zymlyam, i polozhu konyets my-erzostyam tvoim sryedi tyebya. i sdylayesh' sam syebya pryezryennym pyeryed glazami narodov, i uznayesh', chto ya i-o'. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! dom izrailjev sdylalsya u myenya izgar'yu; vsye oni-olovo, myed' i zhyelyezo i svinyets v gornilye, sdylalis', kak izgar' syeryebra. posyemu tak govorit i-o' eti-k: tak kak vsye vy syde-lalis' izgar'yu, za to vot, ya sobyeru vas v iyerusalim. kak v gornilo kladut vmestyе syeryebro, i myed', i zhyelyezo, i svinyets, i olovo, chtoby razdut' na nikh ogon' i rasplavit'; tak ya vo gnyevye moyem i v yarosti moyei sobyeru, i polozhu, i rasplavlyu vas. sobyeru vas i dokhnu na vas ognym nyegodovaniya moyego, i rasplavityes' sryedi nyego. kak syeryebro ras-plavlyayetsya v gornilye, tak rasplavityes' i vy sryedi nyego, i uznayete, chto ya, i-o', izlil yarost' moyu na vas. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! skazhi yemu: ty-zymlya nyeochishchyennaya, nye oroshayemaya dozhdym v dyen' gnyeval' zagovor prorokov yeye sryedi nyeye-kak lyev rykayushchii, tyerzayushchii dobychu; s'yedayut dushi, obirayut imushchyenye i dragotsyennosti, i umnozhayut chislo vdov. svyashchyenniki yeye narushayut zakon moi i oskvyernyayut svyatynei moi, nye otdelyayut svyatago ot nyesvyatago i nye ukazyvayut razlichiya myezhdu chistym i nyechistym, i ot subbot moikh oni zakryli glaza svoi, i ya unichizhyen u nikh. knyaz'ya u nyeye kak volki, pokhishchayushchiye dobychu; pro-livayut krov', gubyat dushi, chtoby priobryesti korist'. a proroki yeye vsye zamazyvayut gryaz'yu, vidyat pustoye i pryedskazyvayut im lozhnoye, govorya: tak govorit i-o' eti-k, togda kak nye govoril i-o'. a v nar-odye ugnetyayut drug druga, grabyat i prityesnyayut byednogo i nishcheyo, i prishyel'tsa ugnetyayut nye-spravvedlivo. iskal ya u nikh chyelovyeke, kotoryi postavil by styenu i stal by pryedo mnoyu v prolomye za siyu zymlyu, chtoby ya nye pogubil yeye, no nye nashyel. itak izol'yu na nikh nyegodovaniye moye, ognym yarosti moyei istryeblyu ikh, povedyeniye ikh obrashchu im na golovu, govorit i-o' eti-k.

23

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! byli dyve zhyenshchiny, dochyeri odnoi matyeri, i bludili oni v yegipte, bludili v svoeyi molodosti; tam izmyaty grudi ikh, i tam rastlili dyevstvyennyye sostsy ikh imyena im: bol'shoi-ogola, a syestrye yeye-ogoliva. i byli oni moimi, i rozhdali synovyei i dochyeryei; i imyenovalis'-ogola samariyeyu, a ogoliva iyerusalimom. i stala ogola bludit' ot myenya i pristrastilas' k svoim lyubovnikam, k assiriyanam, k sosyedyam svoim, k odyevavshimsya v tkani yakhontovogo tsvyeta, k oblastenyachal'nikam i gradopravityelyam, ko vsyem krasivym yunosham, vsadnikam, yezdashchim na konyakh; i rastochala

bludodzeyaniya svoi so vsyemi otbornymi iz synov assura, i oskvyernyala syebya vsyemi idolami tyeikh, k komu ni pristrashchalas'; nye pyerystavala bludit' i s yegyptyanami, potomu chto oni s nyeyu spali v molodosti yeye i rastlyevali dyestvyennyye sostsy yeye, i izlivali na nyeye pokhot' svoyu. za to ya i otidal yeye v ruki lyubovnikov yeye, v ruki synov assura, k kotorym ona pristrastilas'. oni otkryli nagotu yeye, vzyali synovyei yeye i dochyeryei yeye, a yeye ubili myechom. i ona sdyelalas' pozorom myezhdu zhyenshchinami, kogda sovershili nad nyeyu kazn'. syestra yeye, ogoliva, vidyela eto, i yeshchye razvrashchennyeye byla v lyubvi svoyei, i bluzheniye yeye pryevzoshlo bluzheniye syestry yeye. ona pristrastilas' k synam assurovym, k oblastyenachal'nikam i gradopravityelyam, sosyedyam yeye, pyshno odyetym, k vsadnikam, yezdyashchim na konyakh, ko vsyem otbornym yunosham. i ya vidyel, chto ona oskvyernila syebya, [i chto] u obyeykh ikh odna doroga. no eta yeshchye umnozhlila bludodzeyaniya svoi, potomu chto, uvidyev vyryezannykh na styenye muzhchin, kraskami narisovannyye izobrazheniya khaldyeyev, opoyasannykh po chryeslam svojim poayasom, s roskoshnymi na golovye ikh povyazkami, imyeyushchikh vid voyenachal'nikov, pokhoshchik na synov vavilona, kotorykh rodina zymlyya khaldyeyeskaya, ona vlyubilas' v nikh po odnomu vzglyadu ochyei svoikh i poslala k nim v khaldyeyu poslov. i prishli k nyei syny vavilona na lyubovnoye lozhye, i oskvyernili yeye bludodzeyistvom svoim, i ona oskvyernila syebya imi; i otvratilas' ot nikh dusha yeye. kogda zhye ona yavno pryedalas' bludodzeyaniyam svoim i otkryla nagotu svoyu, togda i ot nyeye otvratilas' dusha moya, kak otvratilas' dusha moya ot syestry yeye. i ona umnozhalala bludodzeyaniya svoi, vspominaya dni molodosti svoey, kogda bludila v zymlye yegipyetskoi; i pristrastilas' k lyubovnikom svoim, u kotorykh plot'-plot' oslinaya, i pokhot', kak u zhyeryebtsov. tak ty vspomnila raspuststvo molodosti tvoey, kogda yegyptyaney zhali sostsy tvoi iz-za dyestvyennykh grudyei tvoikh. posyemu, ogoliva, tak govorit i-o' eti-k: vot, ya vobuzhu protiv tyebya lyubovnikov tvoikh, ot kotorykh otvratilas' dusha tvoya, i pryvedu ikh protiv tyebya so vsyekh storon: synov vavilona i vsyekh khaldyeyev, iz pyekhoda, iz shoa i koa, i s nimi vsyekh synov assura, krasyvykh yunoshey, oblastyenachal'nikov i gradopravityelyey, sanovnykh i imenytykh, vsyekh iskusnykh nayezydnikov. i pridut na tyebya s oruzhiyem, s konyami i kolyesnitsami i s mnozhyestvom naroda, i obstupyat tyebya krugom v latakakh, so shchitami i v shlyemakh, i otdam im tyebya na sud, i budut sudit' tyebya svojim sudom. i obrashchu ryevnost' moyu protiv tyebya, i postupyat s tobou yarostno: otryezhut u tyebya nos i ushi, a ostal'noye tvoye ot myecha padyet; voz'mut synovyei tvoikh i dochyeryei tvoikh, a ostal'noye tvoye ognym budyet pozhrano; i snimut s tyebya odyezhdy tvoi, voz'mut naryady tvoi. i polozhu konyets raspuststvu tvoeyu i bluzheniyu tvoeyu, prinyesennyomu iz zymli yegipyetskoi, i nye budyesh' obrashchat' k nim glaz

tvoikh, i o yegyptye uzhye nye vspomnish'. ibo tak govorit i-o' eti-k: vot, ya pryedayu tyebya v ruki tyeikh, kotorykh ty voznyenavidyela, v ruki tyeikh, ot kotorykh otvratilas' dusha tvoya. i postupyat s tobou zhyestoko, i voz'mut u tyebya vsye, nazhitoye trudami, i ostavyat tyebya nagoyu i nyepokrytoyu, i otkryta budyet sramnaya nagota tvoya, i raspuststvo tvoye, i bludodzeystvo tvoye. eto budyet sdyelano s tobou za bludodzeyistvo tvoye s narodami, kotorykh idolami ty oskvyernila syebya. ty khodila dorogoyu syestry tvoey; za to i dam v ruku tyebye chashu yeye. tak govorit i-o' eti-k: ty budyesh' pit' chashu syestry tvoey, glubokuyu i shirokuyu, i podvyergnyesh'sya posmyeyaniyu i pozoru, po ogromnoi vmyestityel'nosti yeye. op'yanyeniya i goryesti budyesh' ispolnyena: chasha uzhasa i opustosheniya—chasha syestry tvoey, samarii i vyp'yesh' yeye, i osushish', i chyeryepki yeye oblizhyesh', i grudi tvoi isteryzayesh': ibo ya skazal eto, govorit i-o' eti-k. posyemu tak govorit i-o' eti-k: tak kak ty zabyla myenya i otvratilas' ot myenya, to i tyerpi za byezzakoniye tvoye i za bludodzeystvo tvoye. i skazal mnye i-o': syn chyelovycheskiil' khochyesh' li sudit' ogolu i ogolivu? vyskazhi im myerzosti ikh; ibo oni pryelyubodzeystvovali, i krov' na rukakh ikh, i s idolami svoimi pryelyubodzeystvovali, i synovyei svoikh, kotorykh rodili mnye, chyeryeg ogon' provodili v pishchu im. yeshchye vot chto oni dyelali mnye: oskvyernyali svyatilishchye moye v tot zhye dyen', i narushali subboty moi; potomu chto, kogda oni zakolali dyetyei svoikh dlya idolov svoikh, v tot zhye dyen' prikhodili v svyatilishchye moye, chtoby oskvyernyat' yego: vot kak postupali oni v domye moyem! krome syego posylali za lyud'mi, prikhodivshimi izdalyeka; k nim otpravlyali poslov, i vot, oni prikhodili, i ty dlya nikh umyvalas', sur'mila glaza tvoi i ukrashalas' naryadami, i sadilis' na vyelikolopnoye lozhye, pyeredy kotorym prigotovlyayem byl stol i na kotorem pryedlagala ty blagovonnyye kuryeniya moi i velyei moi. i razdavalas' golos naroda, likovavshyego u nyeye, i k lyudyam iz tolpy narodnoi vvodimy byli p'yanitsy iz pustyni; i oni vozlagali na ruki ikh zapyast'ya i na golovy ikh krasyvyeye vyenki. togda skazal ya ob otryakhlyevshyey v pryelyubodzeystvye: tyepyer' konchatsya bludodzeyaniya yeye vmyestye s nyeyu. no prikhodili k nyei, kak prikhodyat k zhyenye bludnitsye, tak prikhodili k ogolye i ogolivye, k raspustnym zhyenam. no muzhi pravedyenyye budut sudit' ikh; oni budut sudit' ikh sudom pryelyubodzeyts i sudom prolivayushchikh krov', potomu chto oni pryelyubodzeyki, i u nikh krov' na rukakh. ibo tak skazal i-o' eti-k: sozvat' na nikh sobraniye i pryedat' ikh ovizual'ra-trudit'syableniyu i grabyezhu. i sobraniye pob'yet ikh kamnyami, i izrubit ikh myechami svoimi, i ub'yet synovyei ikh i dochyeryei ikh, i domy ikh sozhzhyet ognym. tak polozhu konyets raspuststvu na syei zymlye, i vsye zhyenshchiny primut urok, i nye budut dyelat' sramnykh dyel podobno vam; i vovizual'ra-trudit'syazhat na vas vashye raspuststvo, i ponyesyetye nakazaniya za gryekhi s idolami vashimi, i uznayetye, chto ya i-o' eti-k.

i bylo ko mnye slovo i-o v dyevyatom godu, v dyesyatom myesyatsye, v dyesyaty dyen' myesyatsa: syn chyelovyechyeskii! zapishi syebye imya etogo dnya, etogo samogo dnya: v etot samyi dyen' tsar' vavilon-skii podstupit k iyerusalimu. i proiznesi na myatezhnyi dom pritchu, i skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: postav' kotyel, postav' i nalyei v nyego vody slozhi v nyego kuski myasa, vsye luchshiye kuski, byedra i plyecha, i napolni otbornymi kostyami; ot-bornykh ovjets voz'mi, i [razozhgi] pod nim kosti, i kipyati do togo, chtoby i kosti razvarilis' v nyem. posyemu tak govorit i-o' eti-k: gorye gorodu kroyei! gorye kotlu, v ktorom yest' nakip' i s ktorogo nakip' yego nye skhodit! kusok za kuskom yego vybrasy-vaitye iz nyego, nye vybiraya po zhryebiyu. ibo krov' yego sryedi nyego; on ostavil yeye na goloi skalye; nye na zyeimlyu prolival yeye, gdye ona mogla by pokryt'sya pyl'yu. chtoby vzbudit' gnyev dlya sovyershyeniya mshchyni, ya ostavil krov' yego na goloi skalye, chtoby ona nye skrylas'. posyemu tak govorit i-o' eti-k: gorye gorodu kroyei! i ya razivual-ra-trudit'syazhu bol'shoi kostyer. pribav' drov, razvydei ogon', vyvari myaso; pust' vsye sgustit-sya, i kosti pyeryegoryat. i kogda kotyel budyet pust, postav' yego na ugol'ya, chtoby on razgoryel-sya, i chtoby myed' yego raskalilas', i rasplavilas' v nyem nyechistota yego, i vsya nakip' yego ischye-zla. trud budyet tyazhlyi; no bol'shaya nakip' yego nye soidyet s nyego; i v ognye [ostanyetsya] na nyem nakip' yego. v nyechistote tyovej takaya my-erzost', chto, skol'ko ya ni chishchu tyebya, ty vsye nyechist; ot nyechistoty tyovej ty i vpryed' nye ochis-tish'sya, dokolye yarosti moyei ya nye utolyu nad to-boyu. ya i-o', ya govoryu: eto pridyet i ya sdyelayu; nye otmyenyu i nye poshchazhu, i nye pomiluyu. po putyam tvoim i po dyelam tvoim budut sudit' tyebya, govorit i-o' eti-k. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyeskii! vot, ya voz'mu u tyebya yazvoyu utyekhu ochyei tvoikh; no ty nye syetui i nye plach', i slyezy da nye vystupayut u tyebya; vzdykhai v byezmolvii, placha po umyershim nye sovyershai; no obyazyvai syebya povyazkoyu i obuvai nogi tvoi v obuv' tvoyu, i borody nye zakryvai, i khlyeba ot chuzhikh nye yesh'. i poslye togo, kak govoril ya poutru slovo k narodu, vyecherom umyerla zhena moya, i na drugoi dyen' ya sdyelal tak, kak povye-lyeno bylo mnye. i skazal mnye narod: nye skazhesh' li nam, kakoye dlya nas znachyniye v tom, chto ty dyelayesh'? i skazal ya im: ko mnye bylo slovo i-o: skazhi domu izrailiyevu: tak govorit i-o' eti-k: vot, ya otdam na poruganiye svyatilishchye moye, oporu sily vashyei, utyekhu ochyei vashikh i otradu dushi vashyei, a synov'ya vashi i dochyeri vashi, kotorykh vy ostavili, padut ot myecha. i vy budyete dyelat' to zhye, chto dyelal ya; borody nye budyete zakryvat', i khlyeba ot chuzhikh nye budyete yest'; i povyazki vashi budut na golovakh vashikh, i obuv' vasha na nogakh vashikh; nye budyete syetovat' i plakat', no budyete istayavat' ot gryekhov vashikh i vozdykhat' drug pyeryed drugom. i budyet dlya vas iyezyekiil' znamyeniye: vsye, chto on dyelal, i vy budyete

dyelat'; i kogda eto sbudyetsya, uznayete, chto ya i-o' eti-k. a chto do tyebya, syn chyelovyechyeskii, to v tot dyen', kogda ya voz'mu u nikh ukrashyeniye slavy ikh, utyekhu ochyei ikh i otradu dushi ikh, synovyei ikh i dochyeryei ikh, – v tot dyen' pridyet k tyebye spashhiisa [ottuda], chtoby podat' vyes't' v ushi tvoi. v tot dyen' pri etom spashhyemsa otkroyutsya usta tvoi, i ty budyesh' govorit', i nye ostanyesh'sya uzhye byezmolvnym, i budyesh' znamyeniye dlya nikh, i uznayut, chto ya i-o'.

25

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyeskii! obrati lityse tvoje k synam ammonovym i izryeki na nikh prorochestvo, i skazhi synam ammonovym: slushaitye slovo i-o eti-ka: tak govorit i-o' eti-k: za to, chto ty o svyatilishchye moyem govorish': al' al', potomu chto on porugano, – i o zyeimlye izrailiyev, potomu chto ona opustoshyena, i o domye iudinom, potomu chto oni poshli v plyn, za to vot, ya otdam tyebya v naslyediye synam vostoka, i postroyat u tyebya ovcharni svoi, i postavyt u tyebya shatry svoi, i budut yest' plody tvoi i pit' moloko tvoje. ya sdyelayu ravvu stoilom dlya vyerbluyudov, i synov ammonovykh–pastukhami ovjets, i uznayete, chto ya i-o'. ibo tak govorit i-o' eti-k: za to, chto ty rukoplyeskal i topal nogoyu, i so vsyem pryezryeniye k zyeimlye izrailiyevoy dushyevno radovalsya, – za to vot, ya prostru ruku moyu na tyebya i otdam tyebya na raskhishchyniye narodam, i istryeblyu tyebya iz chisla narodov, i izglazhu tyebya iz chisla zyeimel'; sokrushu tyebya, i uznayesh', chto ya i-o'. tak govorit i-o' eti-k: za to, chto moav i syeir govorjat: vot i dom iudin, kak vsye narody!, za to vot, ya, [nachinaya] ot gorodov, ot vsyekh pogranychnykh gorodov yego, krasyy zyeimli, ot byefiyeshimofa, vaalmyeona i kiriafaima, otkroyu bok moava dlya synov vostoka i otdam yego v naslyediye [im], vmyestye s synami ammonovymi, chtoby syny ammona nye upominalis' bolyye sryedi narodov. i nad moavom proizvyedu sud, i uznayut, chto ya i-o'. tak govorit i-o' eti-k: za to, chto yedom zhyestoko mstil domu iudinu i tyazhko sogryeshil, sovyershaya nad nim mshchyniye, za to, tak govorit i-o' eti-k: prostru ruku moyu na yedomu i istryeblyu u nyego lyudyei i skot, i sdyelayu yego pustyneyu; ot fye-mana do dyedana vsye padut ot myecha. i sovyersh-shu mshchyniye moye nad yedomom rukoyu naroda moyego, izrailiya; i oni budut dyeistvovat' v idumyye po moyemu gnyevu i moyemu nyegodovaniyu, i uznayut mshchyniye moye, govorit i-o' eti-k. tak govorit i-o' eti-k: za to, chto filistimlyanye postupili mstityel'no i mstili s pryezryeniye v dushye, na pogibelye, po vyechnoi nyepriyazni, za to, tak govorit i-o' eti-k: vot, ya prostru ruku moyu na filistimlyan, i istryeblyu krityan, i unichtozhu ostatok ikh na byeryego morya; i sovyershu nad nimi vye-likoye mshchyniye nakazaniyami yarostnymi; i uznayut, chto ya i-o', kogda sovyershu nad nimi moye mshchyniye.

v odinnadtsatom godu, v pyervyi dyen' pyer-
vogo myesyatsa, bylo ko mnye slovo i-o: syn
chyelovycheskii! za to, chto tir govorit o ierusal-
imye: a! a! on sokrushyev-rvata narodov; on
obrashchayetsya ko mnye; napolnyus'; on opus-
toshyen' – za to, tak govorit i-o' eti-k: vot, ya-na
tyebya, tir, i podnimu na tyebya mnogie narody,
kak morye podnimayet volny svoi i razob'yut styeny
tira i razrushat bashni yego; i vymyetu iz nyego
prakh yego i sdelayu yego goloyu skaloyu. myestom
dlya rassilaniya syetyei budyet on sryedi morya;
ibo ya skazal eto, govorit i-o' eti-k: i budyet on na
raskhishcheyeniye narodam. a dochyery yego, koto-
ryye na zemlye, ubity budut myechom, i uznayut,
chto ya i-o'. ibo tak govorit i-o' eti-k: vot, ya privyedu
protiv tira ot syevyera navukhodonosora, tsarya vav-
ilonskogo, tsarya tsaryei, s konyami i s kolyesnitsami,
i so vsadnikami, i s voiskom, i s mnogochislennym
narodom. dochyeryei tvoikh na zemlye on pob'yet
myechom i ustroit protiv tyebya osadnyye bashni, i
nasyplet protiv tyebya val, i postavit protiv tyebya
shchity; i k styenam tvoim prividnyet styenobitnyye
mashiny i bashni tvoi razrushit syekirami svoimi. ot
mnozhyestva konyei yego pokroyet tyebya pyl', ot
shuma vsadnikov i kolyes i kolyesnits potryasutsya
styeny tvoi, kogda on budyet vkhodit' v vorota tvoi,
kak vkhodit v razbityi gorod. kopytami konyei
svoikh on istopchyet vsye ulitsy tvoi, narod tvoi
pob'yet myechom i pamyatniki mogushchestva
tvoynogo povyernyut na zemlyu. i razgrabyat
eti-katstvo tvoye, i raskhityat tovary tvoi, i razrushat
styeny tvoi, i razob'yut krasivyye domy tvoi, i kamni
tvoi i dyeryeva tvoi, i zemlyu tvoyu brosyat v
vodu. i pryekrashchu shum pyesneyi tvoikh, i zvuk
tsitr tvoikh uzhye nye budyet slyshyen. i sdelayu
tyebya goloyu skaloyu, budyesh' myestom dlya
rassilaniya syetyei; nye budyesh' vnov' postroyen:
ibo ya, i-o', skazal eto, govorit i-o' eti-k. tak govorit
i-o' eti-k tiru: ot shuma padyniya tvoynogo, ot
stona ranyenykh, kogda budyet proizvodimo sryedi
tyebya izbiyeniye, nye sodrognutsya li ostrova? i
soidut vsye knyaz'ya morya s pryestolov svoikh,
i slozhat s syebya mantii svoi, i snimut s syebya
uzorchatyye odyezhdy svoi, oblyekutsya v tryepyet,
syadut na zemlyu, i yezhyeminutno budut sodro-
gat'sya i izumlyat'sya o tyebye. i podnimut plach o
tyebye i skazhut tyebye: kak pogib ty, nasyelyennyi
moryekhodstami, gorod znamyenitiyi, kotoryi byl
silyen na morye, sam i zhityeli yego, navodivshiye
strakh na vsyekh obitatel'yei yego! nynye, v dyen'
padyniya tvoynogo, sodrognulis' ostrova; ostrova
na morye privyedyeny v smyatyniye pogibyl'yu
tvoyeuyu. ibo tak govorit i-o' eti-k: kogda ya sdelayu
tyebya gorodom opustelyym, podobnym gorodam
nyeobitayemym, kogda podnimu na tyebya puchinu,
i pokroyut tyebya bol'shiye vody; togda nizvyedu
tyebya s otkhodyashchimi v mogilu k narodu davno
byvshyemu, i pomyeshchu tyebya v pryispodnikh
zemli, v pustynnyakh vyechnykh, s otshyedshimi v
mogilu, chtoby ty nye byl bol'ye nasyelyen; i yavlyu
ya slavu na zemlye zhivykh. uzhasom sdelayu

tyebya, i nye budyet tyebya, i budut iskat' tyebya, no
uzhye nye naidut tyebya vo vyeki, govorit i-o' eti-k.

27

i bylo ko mnye slovo i-o: i ty, syn chyelovycheskii,
podnimi plach o tiry i skazhi tiru, posylivshy-
musa na vystupakh v morye, torguyushcheyu s
narodami na mnogikh ostrovakh: tak govorit i-o'
eti-k: tir! ty govorish': ya sovyershenstvo kra-
soty! pryedyely tvoi v syerdtse moryei; stroityeli
tvoi usovyershili krasotu tvoyu: iz syenirskikh
kiparisov ustroili vsye pomosty tvoi; brali s li-
vana kyedr, chtoby sdelat' na tyebye machty; iz
dubov vasanskikh dyelali vyesla tvoi; skam'i tvoi dye-
lali iz bukovogo dyeryeva, s opravoyu iz slonovoi
kosti s ostrovov kittimskikh; uzorchatyye polotna
iz yegipta upotryeblyalis' na parusa tvoi i sluzhili
flagom; голуeti-ko i purpurovogo tsyeta tkani s
ostrovov yelisy byli pokryvalom tvoim. zhityeli
sidona i arvada byli u tyebya gryebtsami; svoi zna-
toki byli u tyebya, tir; oni byli u tyebya korm-
chimi. starshiye iz gyevala i znatoki yego byli u
tyebya, chtoby zadyelyvat' proboiny tvoi. vsyakiye
morskiye korabli i korabyel'shchiki ikh nakhodilis'
u tyebya dlya proizvodstva torgovli tvoey. pyers
i lidiyanin i liviyets nakhodilis' v voyskiye tvoym
i byli u tyebya ratnikami, vyeshali na tyebye schhit
i shlyem; oni pridavali tyebye vyelichye. syny ar-
vada s sobstvyennym tvoim voiskom stoyali kru-
gom na styenakh tvoikh, i gamadimy byli na bash-
nyakh tvoikh; krugom po styenam tvoim oni vye-
shali kolchany svoi; oni dovyershali krasu tvoyu. far-
sis, torgovyets tvoi, po mnozhyestvu vsyakogo eti-
katstva, platil za tovary tvoi syeryebrom, zhyelyezom,
svintsom i olovom. iavan, fuval i myeshyekh tor-
govali s tobouy, vymenyivaya tovary tvoi na dushi
chyelovycheskyye i myednuyu posudu. iz doma
fogarma za tovary tvoi dostavlyali tyebye loshadye
i stroyevykh konyei i loshakov. syny dyedana tor-
govali s tobouy; mnogie ostrova proizvodili s to-
bouy myenu, v uplatu tyebye dostavlyali slonovuyu
kost' i chyernoye dyeryevo. po prichinye bol'shogo
torgovogo proizvodstva tvoynogo torgovali s tobouy
arameyanye; za tovary tvoi oni platili karbunkulami,
tkanyami purpurovymi, uzorchatymi, i vissonami,
i korallami, i rubinami. iudyei i zemlyia izrail'yeva
torgovali s tobouy; za tovar tvoi platili psheyenitsyeyu
minnifskoyu i slastyami, i myedom, i dyeryevyan-
nym maslom, i bal'zamom. damask, po prichinye
bol'shogo torgovogo proizvodstva tvoynogo, po izo-
biliyu vsyakogo eti-katstva, torgoval s tobouy vinom
khyelbonskim i byeloyu shyerst'yu. dan i iavan iz
uzala platili tyebye za tovary tvoi vydelannym zhye-
lyezom; kassiya i blagovonnaya trost' shli na ob-
myen tyebye. dyedan torgoval s tobouy dragotsyen-
nymi poponami dlya vyerkhovoi yezdy. araviya i vsye
knyaz'ya kidarskiye proizvodili myenu s tobouy: yag-
nyat i baranov i kovizal-ra-trudit'syav promyeni-
vali tyebye. kuptys iz savy i rayemy torgovali s to-
bouy vsyakimi luchshimi blagovoniyami i vsyakimi
dorogimi kamnyami, i zolotom platili za tovary tvoi.
kharan i khanye i yeden, kuptys savyeiskyye, as-

sur i khilmad torgovali s tobouy. oni torgovali s tobouy dragotsyennymi odyezhdami, shyelkovymi i uzorchatymi matyeriyami, kotoryye oni privozili na tvoï rynki v dorogikh yashchikakh, sdyelannykh iz kyedra i khorosho upakovannykh. farsisskiye korabli byli tvoimi karavanami v tvoïye torgovlye, i ty sdyelalsya eti-katym i vyes'ma slavnym sryedi moryei. gryebtsy tvoï zavlyeli tyebya v bol'shiye vody; vos-tochnyi vyetyer razbil tyebya sryedi moryei. etikatstvo tvoïe i tovary tvoï, vsye sklady tvoï, korabyel'shchiki tvoï i kormchiye tvoï, zadelyavshiyse proboiny tvoï i rasporyazhavshiyesya torgovlyeyu tvoeyu, i vsye ratniki tvoï, kakiye u tyebya byli, i vsye mnozhyestvo naroda v tyebye, v dyen' padyeniya tvoego upadyet v syerdtsye moryei. ot voplya kormchikh tvoikh sodrognutsya okryestnosti. i s korableye svoikh soudit vsye gryebtsy, korabyel'shchiki, vsye kormchiye morya, i stanut na zemylyu; i zarydayut o tyebye gromkim golosom, i gor'ko zastenyayut, posypav pyeplom golovy svoï i valyayas' vo prakhye; i ostrigut po tyebye volosy dogola, i opoyashutsya vryetishchami, i zaplachut o tyebye ot dushyevnoi skorbi gor'kim plachyem; i v syetovanii svoem podnimut plachyevnyuyu pyesn' o tyebye, i tak zarydayut o tyebye: kto kak tir, tak razrushyenniy posryedi morya! kogda prikhodili s moryei tovary tvoï, ty nasyshchal mnogie narody; mnozhyestvom etikatstva tvoego i torgovlyeyu tvoeyu oeti-kashchal tsaryei zymeli. a kogda ty razbit moryami v puchinye vod, tovary tvoï i vsye tolpivshiyesya v tyebye upalo. vsye obitateli ostrovov uzhasnulis' o tyebye, i tsari ikh sodrognulis', izmyenilis' v litsakh. torgovtsy drugih narodov svistnuli o tyebye; ty sdyelalsya uzhasom, – i nye budyet tyebya vo vyeki'.

28

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyetskii! skazhi nachal'stvuyushchemu v tiry: tak govorit i-o' eti-k: za to, chtò voznyeslos' syerdtsye tvoïe i ty govorish': ya eti-k, vossyedayu na syedalishchye bozhiyem, v syerdtsye moryei', i buduchi chyelovyeckom, a nye eti-kom, stavish' um tvoï naravnye s umom bozhiim, – vot, ty pryemudryeye dani-la, nyet tainy, sokroyit ot tyebya tvoeyu mudrost'yu i tvoim razumom ty priobryel syebye eti-katstvo i v sokrovishchnitsy tvoï sobral zolota i syeryebra; bol'shoyu mudrost'yu tvoeyu, posryedstvom torgovli tvoïe, ty umnozhil eti-katstvo tvoïe, i um tvoï vozgordilsya eti-katstvom tvoim, – za to tak govorit i-o' eti-k: tak kak ty um tvoï stavish' naravnye s umom bozhiim, vot, ya privyedu na tyebya inozymetsyev, lyutyeishikh iz narodov, i oni obnazhat myechi svoï protiv krasyye tvoïe mudrosti i pomrachat blyesk tvoï; nizvyedut tyebya v mogilu, i umryesh' v syerdtsye moryei smyert'yu ubitykh. skazyesh' li togda pyeryed tvoim ubitsyeyu: ya eti-k', togda kak v rukye porazhayushcheygo tyebya ty budyesh' chyelovyeck, a nye eti-k? ty umryesh' ot ruky inozymetsyev smyert'yu nyeobryezannykh; ibo ya skazal eto, govorit i-o' eti-k. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyetskii! plach' o tsarye tirscom i skazhi yemu: tak govorit i-o' eti-

k: ty pyechat' sovyershshyestva, polnota mudrosti i vynyets krasoty. ty nakhodilsya v yedymye, v sadu bozhiyem; tvoï odyezhdy byli ukrasheny vsyakimi dragotsyennymi kamnyami; rubin, topaz i almaz, khrizolit, oniks, yaspis, sapfir, karbunkul i izumrud i zoloto, vsye, iskusno usazhyennoye u tyebya v gnyezdyshkakh i nanizannoye na tyebye, prigotovlyeno bylo v dyen' sotvoryeniya tvoego. ty byl pomazannym khyeruvimom, chtoby osenyat', i ya postavil tyebya na to; ty byl na svyatoi gorye bozhiyey, khodil sryedi ognistykh kamney. ty sovyershshyen byl v putyakh tvoikh so dnya sotvoryeniya tvoego, dokolye nye nashlos' v tyebye byezzakoniya. ot obshirnosti torgovli tvoïe vnutyrennyeye tvoïe ispolnilos' nyepravdy, i ty sogryeshil; i ya nizvyergnul tyebya, kak nyechistogo, s gory bozhiyey, izgnal tyebya, khyeruvim osenyayushchii, iz sryedy ognistykh kamney. ot krasoty tvoïe vozgordilos' syerdtsye tvoïe, ot tshechslaviya tvoego ty pogubil mudrost' tvoyu; za to ya povyergnu tyebya na zemylyu, pyeryed tsaryami otdam tyebya na pozor. mnozhyestvom byezzakoniï tvoikh v nyepravdydnoi torgovlye tvoïe ty oskvyernil svyatilishcha tvoï; i ya izvlyeku iz sryedy tyebya ogon', kotoryi i pozhyret tyebya: i ya pryevrashchu tyebya v pyepyel na zemylye pyeryed glazami vsyekh, vidyashchikh tyebya. vsye, znavshiyse tyebya sryedi narodov, izumyatsya o tyebye; ty sdyelayesh'sya uzhasom, i nye budyet tyebya vo vyeki. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyetskii! obrati litsye tvoïe k sidonu i izryeki na nyego prorochyestvo, i skazhi: vot, ya–na tyebya, sidon, i proslavlyus' sryedi tyebya, i uznayut, chtò ya i-o', kogda proizvyedu sud nad nim i yavlyu v nyem svyatos' moyu; i poshlyu na nyego morovuyu yavzu i krovopolitiye na ulitsy yego, i padut sryedi nyego ubityye myechom, pozhirayushchim yego otovsyudu; i uznayut, chtò ya i-o'. i nye budyet on vpyerd' dlya doma izrailyeva kolyuchim tyernom i prichinyayushchim bol' volchtsom, bolyeye vsyekh sosyedyei vizual-ratrudit'syazhyelatyel'stvuyushchim yemu, i uznayut, chtò ya i-o' eti-k. tak govorit i-o' eti-k: kogda ya sobyeru dom izrailyev iz narodov, myezhdu kotorymi oni rassyeyany, i yavlyu v nikh svyatos' moyu pyeryed glazami plyemyen, i oni budut zhit' na zemylye svoïe, ktoruyu ya dal rabu moyemu iakovu: togda oni budut zhit' na nyei byezopasno, i postroyat domy, i nasadyat vinogradniki, i budut zhit' v byezopasnosti, potomu chtò ya proizvyedu sud nad vsyemi vizual-ra-trudit'syazhyelatyeli ikh vokrug nikh, i uznayut, chtò ya i-o' eti-k ikh.

29

v dyesyatom godu, v dyesyatom [myesyatsye], v dyenadtsaty [dyen] myesyatsa, bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyetskii! obrati litsye tvoïe k faraonu, tsaryu yegipyetskomu, i izryeki prorochyestvo na nyego i na nye's yegipyet. govori i skazhi: tak govorit i-o' eti-k: vot, ya–na tyebya, faraon, tsar' yegipyetskii, bol'shoi krokodil, kotoryi, lyezha sryedi ryek svoikh, govorish': moya ryeka, i ya sozdal yeye dlya syebya' no ya vlozhu kryuk v chyelyusti tvoï

i k chyeshuye tvoyei prilyeplyu ryb iz ryek tvoikh, i vytashchu tyebya iz ryek tvoikh so vsyeyu ryboyu ryek tvoikh, prilipshyeyu k chyeshuye tvoyei; i broshu tyebya v pustynye, tyebya i vsyu rybu iz ryek tvoikh, ty upadyesh' na otkrytoye polye, nye ubyerut i nye podbyerut tyebya; otdam tyebya na s'yedyeniye zvyeryam zymnym i pbitsam nye-byesnym. i uznayut vsye obitateli yegipta, chto ya i-o'; potomu chto oni domu izrailyevu byli podporoyu trostnikovoyu. kogda oni ukhvatilis' za tyebya rukoyu, ty rasshchypilsya i plyescho iskolol im; i kogda oni opyerlis' o tyebya, ty slomilsya i izranil vsye chryesla im. posyemu tak govorit i-o' eti-k: vot, ya navyedu na tyebya myech, i istryeblyu u tyebya lyudyei i skot. i sdelayetsya zymlya yegipyetskaya pustynneyu i styep'yu; i uznayut, chto ya i-o'. tak kak on govorit: moya ryeka, i ya sozdal yeye'; to vot, ya—na ryeki tvoi, i sdyelayu zymlyu yegipyetskuyu pustynneyu iz pustyn' ot migdola do siyeny, do samogo pryedyela yefiopii. nye budyet prokhodit' po nyei noga chyelovyecheskaya, i noga skotov nye budyet prokhodit' po nyei, i nye budut obitat' na nyei sorok lyet. i sdyelayu zymlyu yegipyetskuyu pustynneyu sryedi zymyel' opustoshennykh; i goroda yeye sryedi opustelykh gorodov budut pustymi sorok lyet, i rassyeyu yegiptyan po narodam, i razvyeyu ikh po zymlyam. ibo tak govorit i-o' eti-k: po okonchaniy soroka lyet ya sobyeru yegiptyan iz narodov, myezhdu kotorymi oni budut rassyeyany; i vozvrashchu plyn yegipta, i obratno privyedu ikh v zymlyu pafros, v zymlyu proiskhozhdeniya ikh, i tam oni budut tsarstvom slabym. ono budyet slabyeye [drugikh] tsarstv, i nye budyet bolyye voznosit'sya nad narodami; ya umalyu ikh, chtoby oni nye i-o nad narodami. i nye budut vpryed' domu izrailyevu oporoyu, pripominayushchyye byezzakoniye ikh, kogda oni obrashchalis' k nyemu; i uznayut, chto ya i-o' eti-k. v dvadtsat' syed'mom godu, v pyervom [mysyatsye], v pyervyi [dyen'] myesyatsa, bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! navukhodonosor, tsar' vavilonskii, uotmil svoye uotomsk bol'shimi rabotami pri tirye; vsye golovy oplyeshivlyeli i vsye plyechi styerty; a ni yemu, ni voisku yego nyet voznagrazhdeniya ot tira za raboty, kotoryye on upotyebil protiv yego. posyemu tak govorit i-o' eti-k: vot, ya navukhodonosoru, tsaryu vavilonskomu, dayu zymlyu yegipyetskuyu, chtoby on obo-bral eti-katstvo yeye i proizvyel grabyesh v nyei, i ograbil nagrablyennoye yeyu, i eto budyet voznagrazhdeniyem voisku yego. v nagradu za dyelo, kotoroye on proizvyel v nyem, ya otdayu yemu zymlyu yegipyetskuyu, potomu chto oni dyelali eto dlya myenya, skazal i-o' eti-k. v tot dyen' vozvrashchu rog domu izrailyevu, i tyebye otkroyu usta sryedi nikh, i uznayut, chto ya i-o'.

30

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! izryeki prorochestvo i skazhi: tak govorit i-o' eti-k: rydaitye! o, vizual-ra-trudit'syaschastnyi dyen'! ibo blizok dyen', tak! blizok dyen' i-o, dyen' mrach-

nyi; godina narodov nastupayet i poidyet myech na yegipyet, i uzhas rasprostranitsya v yefiopii, kogda v yegiptye budut padat' porazhennyye, kogda voz'mut eti-katstvo yego, i osnovaniya yego budut razrusheny; yefiopiya i liviya, i lidiya, i vyes' smyeshannyi narod, i khub, i syny zymeli zavyyeta vmyestye s nimi padut ot myecha. tak govorit i-o': padut podpory yegipta, i upadyet gordynya mogushcheystva yego; ot migdola do siyeny budut padat' v nyem ot myecha, skazal i-o' eti-k. i opusteyet on sryedi opustoshennykh zymyel', i goroda yego budut sryedi opustoshennykh gorodov. i uznayut, chto ya i-o', kogda poshlyu ogon' na yegipyet, i vsye podpory yego budut sokrusheny. v tot dyen' poidut ot myenya vyesniki na korablyakh, chtoby ustrashit' byespyechnykh yefioplan, i rasprostranitsya u nikh uzhas, kak v dyen' yegipta; ibo vot, on idyet. tak govorit i-o' eti-k: polozhu konyets mnogolyudstvu yegipta rukoyu navukhodonosora, tsarya vavilonskogo. on i s nim narod yego, lyutyeishii iz narodov, privyedeny budut na pogibyl' syei zymeli, i obnazhat myechi svoi na yegipyet, i napolnyat zymlyu porazhennymi. i ryeki sdyelayu sushyeyu i pryedam zymlyu v ruki zlym, i rukoyu inozymtsyev opustoshu zymlyu i vsye, napolnyayushchyye yeye. ya, i-o', skazal eto. tak govorit i-o' eti-k: istryeblyu idolov i unichtozhu lzhyeti-kov v myemfisy, i iz zymeli yegipyetskoi nye budyet uzhye vlastityelya, i navyedu strakh na zymlyu yegipyetskuyu. i opustoshu pafros i poshlyu ogon' na tosan, i proizvyedu sud nad no. i izol'yu yarost' moyu na sin, kryepost' yegipta, i istryeblyu mnogolyudiye v no. i poshlyu ogon' na yegipyet; vostryepyschyet sin, i no rushitsya, i na myemfis napadut vragi sryedi dnya. molodyye lyudi ona i bubasta padut ot myecha, a prochiye poidut v plyn. i v tafnisye pomyerknyet dyen', kogda ya sokrushu tam yarmo yegipta, i pryekratitsya v nyem gordoye mogushcheystvo yego. oblako zakroyet yego, i dochyeri yego poidut v plyn. tak proizvyedu ya sud nad yegiptom, i uznayut, chto ya i-o'. v odinnadtsatom godu, v pyervom myesyatsye, v syed'moi [dyen'] myesyatsa, bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! ya uzhye sokrushil myshtsu faraonu, tsaryu yegipyetskomu; i vot, ona yeshchye nye obvyazana dlya izlyecheniya yeye i nyete obvita vrachebyenymi pyeryevyazkami, ot kotorykh ona poluchila by silu dyerzhat' myech. posyemu tak govorit i-o' eti-k: vot, ya—na faraona, tsarya yegipyetskogo, i sokrushu myshtsy yego, zdorovuyu i pyeryelomlyennuyu, tak chto myech vpyadet iz ruki yego. i rassyeyu yegiptyan po narodam, i razvyeyu ikh po zymlyam. a myshtsy tsarya vavilonskogo sdyelayu kryepkimi i dam yemu myech moi v ruku, myshtsy zhye faraona sokrushu, i on iz'vazlyennyi budyet sil'no stonat' pyeryed nim. ukryeplyu myshtsy tsarya vavilonskogo, a myshtsy u faraona opustyatsya; i uznayut, chto ya i-o', kogda myech moi dam v ruku tsaryu vavilonskomu, i on prostryet yego na zymlyu yegipyetskuyu. i rassyeyu yegiptyan po narodam, i razvyeyu ikh po zymlyam, i uznayut, chto ya i-o'.

v odinnadsatom godu, v tryet'yem [myesyatsye], v pyervyi dyen' myesyatsa, bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyeskii! skazhi faraonu, tsaryu yegipyet-skomu, i narodu yego: komu ty ravnayesh' sye-bya v vyelichii tvoeyem? vot, assur byl kyedr na li-vanye, s krasivymi vyetvyami i tyenistoyu listvoyu, i vysokii rostom; vyershina yego nakhodilas' sryedi tolstykh such'yev vody rastili yego, byezdna pod-nimala yego, ryeki yeze okruzhalo pitomnik yego, i ona protoki svoi posylala ko vsyem dyeryevam polyevym. ottogo vysota yego pyeryevysila vsye dy-eryeva polyevyye, i such'yev na nyem bylo mnogo, i vyetvi yego umnozhalis', i such'ya yego stanovilis' dlinnymi ot mnozhyestva vod, kogda on razrastal-sya. na such'yakh yego villi gnyezda vsyakiye ptitsy nyebesnyye, pod vyetvyami yego vyvodili dyeteyi vsyakiye zvyeri polyevyye, i pod tyen'yu yego zhili vsyakiye mnogochislennyye narody. on krasoval-sya vysotoyu rosta svoego, dlinoyu vyetvyei svoikh, ibo koryen' yego byl u vyelikikh vod. kyedry v sadu bozhiyem nye zatyemnyali yego; kiparisy nye ravnalyis' such'yam yego, i kashtany nye byli vyelichinoyu s vyetvi yego, ni odno dyeryevo v sadu bozhiyem nye ravnalyos' s nim krasotoyu svoeyu. ya ukrasil yego mnozhyestvom vyetvyei yego, tak chto vsye dyeryeva yedymyskiye v sadu bozhiyem zavidovaly yemu. posyemu tak skazal i-o' eti-k: za to, chto ty vysok stal rostom i vyershinu tvoyu vys-tavil sryedi tolstykh such'yev, i syerdtseye yego voz-gordilos' vyelichiyem yego, – za to ya otдал yego v ruki vlastityelyu narodov; on postupil s nim, kak nadobno; za byezzakoniye yego ya otvyerg yego. i srubili yego chuzhezyemtsy, lyutyeyshie iz nar-odov, i povyergli yego na gory; i na vsye doliny upali vyetvi yego; i such'ya yego sokrushilis' na vsyekh loshchinakh zyeмли, i iz-pod tyeni yego ushli vsye narody zyeмли, i ostavili yego. na oblomkakh yego pomyestilis' vsyakiye ptitsy nyebesnyye, i v such'yakh byli vsyakiye polyevyye zvyeri. eto dlya togo, chtoby nikakiye dyeryeva pri vodakh nye vyelichalis' vysokim rostom svoim i nye podnimali vyershinu svoeyi iz sryedy tolstykh such'yev, i chtoby nye prileypyalis' k nim iz-za vysoty ikh dyeryeva, p'yushchiye vodu; ibo vsye oni budut pryedany smy-erti, v pryaispodnyuyu stranu vmesty s synami chyelovyechyeskimi, otshyedsхими v mogilu. tak govorit i-o' eti-k: v tot dyen', kogda on soshyel v mogilu, ya sdylal syetovaniye o nyem, zatvoril radi nyego byezdna i ustanovil ryeki yeze, i zady-erzhal bol'shiye vody i omrachim po nyem livan, i vsye dyeryeva polyevyye byli v unyinii po nyem. shumom padyeniya yego ya privyel v tryepyet nar-ody, kogda nizvyel yego v pryaispodnyuyu, k ot-shyedshim v mogilu, i obradovalis' v pryaispod-neyi strane vsye dyeryeva yedyema, otlichnyye i nailuchshiye livanskiye, vsye, p'yushchiye vodu; ibo i oni s nim otoshli v pryaispodnyuyu, k porazhen-nyim myechom, i soyuzniki yego, zhivshiye pod tyen'yu yego, sryedi narodov. itak ktoromu iz dy-eryev yedymyskikh ravnalya ty v slavye i vyelichii? no tyepyer' naravnye s dyeryevami yedymyskimi ty

budyesh' nizvyedyen v pryaispodnyuyu, budyesh' lyezhat' sryedi nyeobryezannykh, s porazhyennymi myechom. eto faraon i vsye mnozhyestvo naroda yego, govorit i-o' eti-k.

32

v dyenadsatom godu, v dyenadsatom myesyatsye, v pyervyi [dyen'] myesyatsa, bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyeskii! podnimi plach o faraonye, tsarye yegipyet-skom, i skazhi yemu: ty kak molodoi lyev myezhdu narodami i kak chudovishchye v moryakh, kidayesh'sya v ryekakh tvoikh, i mutish' nogami tvoimi vody, i popirayesh' potoki ikh. tak govorit i-o' eti-k: ya zakinu na tyebya syet' moyu v sobranii mnogikh narodov, i oni vytashchat tyebya moyeyu myezhyeyu i vykinu tyebya na zyeמlyu, na otkrytom polye broshu tyebya, i budut sadit'sya na tyebya vsyakiye nyebesnyye ptitsy, i nasyshchat'sya tobouy zvyeri vsyei zyeמlyi. i raskidayu myaso tvoye po goram, i doliny napolnyu tvoimi trupami. i zyeמlyu plavaniya tvoeyo napoyu krov'yu tvoeyu do samykh gor; i rytviny budut napolnyeny tobouy. i kogda ty ugasnyesh', zakroyu nyebesya i zvyezdy ikh pomrachu, solntsy zakroyu oblakom, i luna nye budyet svyetiť svyetoм svoim. vsye svyeta, svyetyashchiesya na nyebe, pomrachu nad tobouy i na zyeמlyu tvoyu navyedu t'mu, govorit i-o' eti-k. privyedu v smushcheniye syerdtseye mnogikh nar-odov, kogda razglashu o padenii tvoeyem myezhdu narodami, po zyeמlyam, kotorykh ty nye znal. i privyedu tobouy v uzhas mnogiye narody, i tsari ikh sodrognutsya o tyebe v strakhye, kogda myechom moim potryasu pyeryed litsyem ikh, i pominutno budut tryepyetat' kazhdyi za dushu svoyu v dyen' padyeniya tvoeyo. ibo tak govorit i-o' eti-k: myech tsarya vavilonskogo pridet na tyebya. ot myechey sil'nykh padyet narod tvoi; vsye oni-lyutyeyshie iz narodov, i unichtozhat gordost' yegipta, i pogibnyet vsye mnozhyestvo yego. i istryeblyu vyes' skot yego pri vyelikikh vodakh, i vpyeryed nye budyet mutit' ikh noga chyelovyechyeskaya, i kopyta skota nye budut mutit' ikh. togda dam pokoi vodam ikh, i sdylayu, chto ryeki ikh potyekut, kak maslo, govorit i-o' eti-k. kogda sdylayu zyeמlyu yegipyet-skuyu pustynyeyu, i kogda lishitsya zyeמlya vsyego, napolnyayushchye yego; kogda porazhu vsyekh zhivushchikh na nyei, togda uznayu, chto ya i-o'. vot plachyevnaya pesn', ktoruyu budut pyet'; dochyeri narodov budut pyet' yeze; o yegiptye i obo vsyem mnozhyestvye yego budut pyet' yeze, govorit i-o' eti-k. v dyenadsatom godu, v pyatnadsaty [dyen'] togo zhyel' myesyatsa, bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyechyeskii! oplach' narod yegipyet-skii, i nizrin' yego, yego i dochyeryei znamenitykh nar-odov v pryaispodnyuyu, s otkhodyashchimi v mogilu. kogo ty pryevoskhodish? soidi, i lyezhi s nyeo-bryezannymi. tye padut sryedi ubitykh myechom, i on otдан myechu; vlyekitye yego i vsye mnozhyestvo yego. sryedi pryaispodneyi budut govorit' o nyem i o soyuznikakh yego pyervyye iz geryoyev; oni pali i lyezhat tam myezhdu nyeobryezannymi, srazhyen-nyye myechom. tam assur i vsye polchishchye

yego, vokrug nyego groby ikh, vsye porazhyennyye, pavshiye ot myecha. groby yego postavlyeny v samoi glubinye pryaispodnyei, i polchishchye yego vokrug grobnitsy yego, vsye porazhyennyye, pavshiye ot myecha, tye, kotoryye rasprostranyali uzhas na zemylye zhivyykh. tak yelam so vsyem mnozhyestvom svoim vokrug grobnitsy yego, vsye oni porazhyennyye, pavshiye ot myecha, kotoryye nyeobryezannyimi soshli v pryaispodnyuyu, kotoryye rasprostranili soboyu uzhas na zemylye zhivyykh i nyesut pozor svoi s otshyedsheimi v mogilu. sryedi porazhyennykh dali lozhye yemu so vsyem mnozhyestvom yego; vokrug nyego groby ikh, vsye nyeobryezannyye, porazhyennyye myechom; i kak oni rasprostranyali uzhas na zemylye zhivyykh, to i nyesut na syebye pozor naravnye s otshyedsheimi v mogilu i polozhyeny sryedi porazhyennykh. tam myeshyekh i fuval so vsyem mnozhyestvom svoim; vokrug nyego groby ikh, vsye nyeobryezannyye, porazhyennyye myechom, potomu chto oni rasprostranyali uzhas na zemylye zhivyykh. nye dolzhny li [i] oni lyezhat' s pavshimi geryoyami nyeobryezannyimi, kotoryye s voinskimi oruzhiyem svoim soshli v pryaispodnyuyu i myechi svoi polozhili syebye pod golovy, i ostalos' byezzakoniye ikh na kostyakh ikh, potomu chto oni, kak sil'nyye, byli uzhasom na zemylye zhivyykh. i ty budyesh' sokrushyeny sryedi nyeobryezannykh i lyezhat' s porazhyennymi myechom. tam yedom i tsari yego i vsye knyaz'ya yego, kotoryye pri vsyei svoey khrabrosti polozhyeny sryedi porazhyennykh myechom; oni lyezhat s nyeobryezannyimi i soshyedsheimi v mogilu. tam vlastyelin ysyevyera, vsye oni i vsye sidonyanye, kotoryye soshli tuda s porazhyennymi, byv posramlyeny v mogushchestvye svoym, navodivshyem uzhas, i lyezhat oni s nyeobryezannyimi, porazhyennymi myechom, i nyesut pozor svoi s otshyedsheimi v mogilu. uvidit ikh faraon i utyshitsya o vsyem mnozhyestvye svoym, porazhyennom myechom, faraon i vsye voisko yego, govorit i-o' eti-k. ibo ya rasprostranyu strakh moi na zemylye zhivyykh, i polozhyeny budyet faraon i vsye mnozhyestvo yego sryedi nyeobryezannykh s porazhyennymi myechom, govorit i-o' eti-k.

33

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! izryeki slovo k synam naroda tvoyego i skazhi im: yesli ya na kakuyu-libo zemylyu navyedu myech, i narod toi zyeimli voz'myet iz sryedy sye-bya chyelovyeka i postavit yego u syebya strazhyem; i on, uvidyev myech, idushchii na zemylyu, zatrubit v trubu i pryedostyeryezhyet narod i yesli kto budyet slushat' golos truby, no nye ostyeryezhyet syebya, -to, kogda myech pridyet i zakhvaitit yego, krov' yego budyet na yego golovye. golos truby on slyshal, no nye ostyeryeg syebya, krov' yego na nyem budyet; a kto ostyeryegsya, tot spas zhizn' svoyu. yesli zhye strazh videl idushchii myech i nye zatrubil v trubu, i narod nye byl pryedostyeryezhyen, -to, kogda pridyet myech i otnimyet u kogo iz nikh zhizn', syei skhvachyeny budyet za gryekh svoi, no krov' yego vzyshchu ot ruki strazha. i tyebya, syn

chyelovyecheskii, ya postavil strazhyem domu izrail'yevu, i ty budyesh' slyshat' iz ust moikh slovo i vrazumlyat' ikh ot myenya. kogda ya skazhu byezzakonniku: byezzakonnik! ty smyert'yu umryesh'', a ty nye budyesh' nichego govorit', chtoby pryedostyeryekh' byezzakonnika ot puti yego, -to byezzakonnik tot umryet za gryekh svoi, no krov' yego vzyshchu ot ruki tvoyei. yesli zhye ty ostyeryegal byezzakonnika ot puti yego, chtoby on obratilsya ot nyego, no on ot puti svoyego nye obratilsya, -to on umirayet za gryekh svoi, a ty spas dushu tvoyu. i ty, syn chyelovyecheskii, skazhi domu izrail'yevu: vy govoritye tak: pryestuplyeniya nashi i gryekhi nashi na nas, i my istayevayem v nikh: kak zhye mozhym my zhit'? skazhi im: zhivu ya, govorit i-o' eti-k: nye khochu smyerti gryeshnika, no chtoby gryeshnik obratilsya ot puti svoyego i zhiv byl. obratityes', obratityes' ot zlykh putey vashikh; dlya chyego umirat' vam, dom izrail'yev? i ty, syn chyelovyecheskii, skazhi synam naroda tvoyego: pravvednost' pravvednika nye spasyet v dyen' pryestuplyeniya yego, i byezzakonnik za byezzakoniye svoye nye padyet v dyen' obrashchyneniya ot byezzakoniya svoyego, ravno kak i pravvednik v dyen' sogryeshyneniya svoyego nye mozhyet ostat'sya v zhivyykh za svoyu pravvednost'. kogda ya skazhu pravvedniku, chto on budyet zhiv, a on ponadyetsya na svoyu pravvednost' i sdelayet nyepravdu, -to vsye pravvednyye dyela yego nye pomyanutsya, i on umryet ot nyepravdy svoey, kakuyu sdylal. a kogda skazhu byezzakonniku: ty smyert'yu umryesh'', i on obratilsya ot gryekhov svoikh i budyet tvorit' sud i pravdu, [yesli] etot byezzakonnik vozvratit zalog, za pokhishchennyoye zaplatit, budyet khodit' po zakonom zhizni, nye dyelaya nichego khudogo, -to on budyet zhiv, nye umryet. ni odin iz gryekhov yego, kakiye on sdylal, nye pomyanetsya yemu; on stal tvorit' sud i pravdu, on budyet zhiv, a syny naroda tvoyego govoryat: nyeprav put' i-o', togda kak ikh put' nyeprav. kogda pravvednik otstupil ot pravvednosti svoey i nachal dyelat' byezzakoniye, -to on umryet za to. i kogda byezzakonnik obratilsya ot byezzakoniya svoyego i stal tvorit' sud i pravdu, on budyet za to zhiv. a vy govoritye: nyeprav put' i-o!' ya budu sudit' vas, dom izrail'yev, kazhdogo po putyam yego. v dyenadatsatom godu nashyego pyeresyeleniya, v dyesyatom [mysesysatsye], v pyaty [dyen'] mysesyatsa, prishel ko mnye odin iz spashshikhsya iz iyerusalima i skazal: razrusheny gorod! no yeshchye do prikhoda syego spashyegosya vecherom byla na mnye ruka i-o, i on otkryl mnye usta, pryezhdye nyezhyeli tot prishel ko mnye poutru. i otkrylis' usta moi, i ya uzhye nye byl byezmolvlen. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! zhivushchiye na opustelyykh myestakh v zemylye izrail'yevoyi govoryat: avraam byl odin, i poluchil vo vladyniye zemylyu siyu, a nas mnogo; [itak] nam dana zemylya siya vo vladyniye'. posyemu skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: vy yeditye s krov'yu i podnimayetye glaza vashi k idolam vashim, i prolivayetye krov'; i khotitye vladyet' zemylyeyu? vy opirayetyes' na myech vash, dyelayetye myerzosti, oskvyrnyayetye odin zhynenu drugogo, i khotitye vladyet' zemylyeyu? vot chto skazhi im:

tak govorit i-o' eti-k: zhivu ya! tye, kotoryye na myestakh razoryennykh, padut ot myecha; a kto v polye, togo odnam zvyeryam na s'yedyniye; a kotoryye v ukryeplyenyakh i pyeshchyrakh, tye umrut ot morovoi yazyv. i sdelayu zyemlu pustynneyu iz pustyn', i gordoye mogushchestvo yeye pryestanyet, i gory izrail'yevy opusteyut, tak chto nye budyet prokhodyashchikh. i uznayut, chto ya i-o', kogda sdelayu zyemlu pustynneyu iz pustyn' za vsye myerzosti ikh, kakiye oni dyelali. a o tyebye, syn chelovecheskii, syn naroda tvoyego razgovarivayut u styen i v dvoryakh domov i govoryat odin drugomu, brat bratu: poiditye i poslushaitye, kakoye slovo vyslo ot i-o'. i oni prikhodyat k tyebye, kak na narodnoye skhodbishche, i saditsya pyeredy litsyem tvoim narod moi, i slushayut slova tvoi, no nye ispolnyayut ikh; ibo oni v ustakh svoikh dyelayut iz etogo zabavuy, syerdtsye ikh uvlyekayetsya za koryst' yu ikh. i vot, ty dlya nikh-kak zabavnyi p'yevyets s priyatnym golosom i khorosho igrayushchii; oni slushayut slova tvoi, no nye ispolnyayut ikh. no kogda sbudyetsya, – vot, uzhye i sbyvayetsya, – togda uznayut, chto sryedi nikh byl prorok.

34

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chelovecheskii! izryeki prorochyestvo na pastyryei izrail'yevykh, izryeki prorochyestvo i skazhi im, pastyryam: tak govorit i-o' eti-k: gorye pastyryam izrail'yevym, kotoryye pasli syebya samikh! nye stado li dolzhny pasti pastyri? vy yeli tuk i volnoyu odyevalis', otkormlyennykh ovvets zakolali, [a] stada nye pasli slabykh nye ukryeplyali, i bol'noi ovvts nye vrachyevali, i poranyennoi nye pyeryevyazvali, i ugnannoi nye vozvrashchali, i potyeryannoi nye iskali, a pravili imi s nasiliyem i zhyestokost'yu. i rassyeyalis' oni byez pastyrya i, rassyeyavshis', sdylalis' pishcheyu vsyakomu zvyeryu polyevomu. bluzhdayut ovvts moi po vsyem goram i po vsyakomu vysokomu kholmu, i po vsyemu litu zyeimli rassyeyalis' ovvts moi, i nikto nye razvyedyvayet o nikh, i nikto nye ishchyet ikh. posyemu, pastyri, vyslushaitye slovo i-o. zhivu ya! govorit i-o' eti-k; za to, chto ovvts moi ostavlyeny byli na raskhishchyniye i byez pastyrya sdylalis' ovvts moi pishcheyu vsyakogo zvyerya polyevogo, i pastyri moi nye iskali ovvets moikh, i pasli pastyri samikh syebya, a ovvets moikh nye pasli, – za to, pastyri, vyslushaitye slovo i-o. tak govorit i-o' eti-k: vot, ya–na pastyryei, i vzyshchu ovvets moikh ot ruki ikh, i nye dam im boleye pasti ovvets, i nye budut boleye pastyri pasti samikh syebya, i istorgnu ovvets moikh iz chelyustey ikh, i nye budut oni pishcheyu ikh. ibo tak govorit i-o' eti-k: vot, ya sam otyshchu ovvets moikh i osmotryu ikh. kak pastukh povvryayet stado svoye v tot dyen', kogda nakhoditsya sryedi stada svoego rassyeyannogo, tak ya pyeryesmotryu ovvets moikh i vysvobozhu ikh iz vsyekh myest, v kotoryye oni byli rassyeyany v dyen' oblachnyi i mrachnyi. i vvyvedu ikh iz narodov, i sobyeru ikh iz stran, i privyedu ikh v zyemlu ikh, i budu pasti ikh na gorakh izrail'yevykh, pri potokakh i na vsyekh obitayemykh myestakh zyeimli

syei. budu pasti ikh na khorosheyi pazhiti, i zagon ikh budyet na vysokikh gorakh izrail'yevykh; tam oni budut otdykhat' v khoroshyem zagonye i budut pastis' na tuchnoi pazhiti, na gorakh izrail'yevykh. ya budu pasti ovvets moikh i ya budu pokoit' ikh, govorit i-o' eti-k. potyeryavshuyasya otyshchu i ugnannuyu vozvrashchu, i poranyennuyu pyeryevyazhu, i bol'nuyu ukryeplyu, a razzhiryevshuyu i buinuyu istryeblyu; budu pasti ikh po pravdye. vas zhye, ovvts moi, –tak govorit i-o' eti-k, –vot, ya budu sudit' myezhdu ovvtsy i ovvtsy, myezhdu baranom i kovizual-ra-trudit'syam. razvye malo vam togo, chto pasyetyes' na khorosheyi pazhiti, a myezhdu tyem ostal'noye na pazhiti vashyei topchyetye nogami vashimi, p'yetye chistuyu vodu, a ostavshuyasya mutitye nogami vashimi, tak chto ovvts moi dolzhny pitat'sya tyem, chto potoptano nogami vashimi, i pit' to, chto vozmushcheyeno nogami vashimi? posyemu tak govorit im i-o' eti-k: vot, ya sam budu sudit' myezhdu ovvtsy tuchnoyu i ovvtsy toshcheyu. tak kak vy tolkayetye bokom i plyechom, i rogami svoimi bo-dayetye vsyekh slabykh, dokolye nye vytolkayetye ikh von, – to ya spasu ovvets moikh, i oni nye budut uzhye raskhishchayemy, i rassuzhu myezhdu ovvtsy i ovvtsy. i postavlyu nad nimi odnogo pastyrya, kotoryi budyet pasti ikh, raba moyego davida; on budyet pasti ikh i on budyet u nikh pastyryem. i ya, i-o', budu ikh eti-kom, i rab moi david budyet knyazyem sryedi nikh. ya, i-o', skazal eto. i zaklyuchu s nimi zavvtyet mira i udaluy s zyeimli lyutykh zvyeryei, tak chto byezopasno budut zhit' v styepi i spat' v lyesakh. daruyu im i okryestnostyam kholma moyego blagoslovyniye, i dozhd' budu nispyslat' v svoye vryemya; eto budut dozhd' blagoslovyniya. i polyevoye dyeryeye budyet davat' plod svoi, i zyeimlya budyet davat' proizvyedyeniya svoi; i budut oni byezopasny na zyeimlye svoeye, i uznayut, chto ya i-o', kogda sokrushu svyazi yarma ikh i osvobozhu ikh iz ruki porabotityelyei ikh. oni nye budut uzhye dobycheyu dlya narodov, i polyevyye zvyeri nye budut pozhirat' ikh; oni budut zhit' byezopasno, i nikto nye budyet ustrashat' [ikh]. i proizvyedu u nikh nasazhdyeniye slavnnoye, i nye budut uzhye pogibat' ot goloda na zyeimlye i tyerpyet' posramlyeniya ot narodov. i uznayut, chto ya, i-o' eti-k ikh, s nimi, i oni, dom izrail'ev, moi narod, govorit i-o' eti-k, i chto vy-ovvts moi, ovvts pastvy moyei; vy–chelovekyi, [a] ya eti-k vash, govorit i-o' eti-k.

35

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chelovecheskii! obrati litsye tvoye k gorye syeir i izryeki na nyeye prorochyestvo i skazhi yei: tak govorit i-o' eti-k: vot, ya–na tyebya, gora syeir! i prostru na tyebya ruku moyu i sdelayu tyebya pustoyu i nyeobitayemoyu goroda tvoi pyevrashchu v razvaliny, i ty sama opusteyesh' i uznayesh', chto ya i-o'. tak kak u tyebya vyechnaya vrazhda, i ty pryedavala synov izrail'yevykh v ruki myechu vo vryemya nyeshchat'ya ikh, vo vryemya okonchatyel'noi gibylei: za eto–zhivu ya! govorit i-o' eti-k–sdelayu tyebya krov'y, i krov' budyet pryesyedovat' tyebya; tak kak ty nye

nyenavidyela krovi, to krov' i budyet pryeslyedovat' tyebya. i sdyelayu goru syeir pustoyu i byezlyud-nouy styp'y'u i istryeblyu na nyei prikhodnyashcheygo i vozvrashchayushcheygosya. i napolnyu vysoty yeye ubitymi yeye; na kholmakh tvoikh i v dolinakh tvoikh, i vo vsyekh rytvinakh tvoikh budut padat' srazhyennyye myechom. sdyelayu tyebya pustynnyeu vyechnouy, i v gorodakh tvoikh nye budut zhit', i uznayetye, chty ya i-o'. tak kak ty govorila: eti dva naroda i eti dyve zyeimli budut moi, i my zavladayem imi, khotya i i-o' byl tam': za to, —zhivu ya! govorit i-o' eti-k, —postuplyu s tobouy po myerye nyenavisti tvoyei i zavisti tvoyei, kakuyu ty vykazala iz nyenavisti tvoyei k nim, i yavlyu syebya im, kogda budu sudit' tyebya. i uznayesh', chty ya, i-o', slyshal vsye glumlyeniya tvoi, kakiye ty proiznosila na gory izrail'yevy, govorya: opustyli! nam otdany na s'yedenyiye!'' vy vyelichalis' pryedo mnoyu yazykom vashim i umnozhal i ryechi vashi protiv myenya; ya slyshal eto. tak govorit i-o' eti-k: kogda vsya zyeimlya budyet radovat'sya, ya sdyelayu tyebya pustynnyeu. kak ty radovalas' tomu, chty udyel doma izrail'yeva opustyl, tak sdyelayu ya i s tobouy: opustoshyena budyesh', gora syeir, i vsya idumyeya vmystyie, i uznayut, chty ya i-o'.

36

i ty, syn chyelovyecheskii, izryeki prorochyestvo na gory izrail'yevy i skazhi: gory izrail'yevy! slushaitye slovo i-o. tak govorit i-o' eti-k: tak kak vrag govorit o vas: a! a! i vyechnyye vysoty dostalis' nam v udyel', to izryeki prorochyestvo i skazhi: tak govorit i-o' eti-k: za to, imyenno za to, chty opustoshayut vas i pogloshchayut vas so vsyekh storon, chtoby vy sdyelalis' dostoyaniyem prochikh narodov i podvyerglis' vizual-ra-trudit'syarechiyu i pyeryesudam lyudyei, za eto, gory izrail'yevy, vyslushhaitye slovo i-o eti-ka: tak govorit i-o' eti-k goram i kholmam, loshchinam i dolinam, i opustyelym razvalinam, i ostavlyennym gorodam, kotoryye sdyelalis' dobycheyu i posmyeyaniyem prochim okryestnym narodam; za eto tak govorit i-o' eti-k: v ognye ryevnosti moyei ya izryek slovo na prochiye narody i na vsyu idumyeyu, kotoryye naznachili zyeimlyu moyu vo vladyniye syebye, s syerdyechnouy radost'y'u i s pryezryeniym v dushe obryekaya yeye v dobychu syebye. posyemu izryeki prorochyestvo o zyeimlye izrail'yevoi i skazhi goram i kholmam, loshchinam i dolinam: tak govorit i-o' eti-k: vot, ya izryek siye v ryevnosti moyei i v yarosti moyei, potomu chty vy nesyetye na syebye posmyeyaniye ot narodov. posyemu tak govorit i-o' eti-k: ya podnyal ruku moyu s klyatvoyu, chty narody, kotoryye vokrug vas, sami ponyesut sram svoi. a vy, gory izrail'yevy, raspustitye vyetvi vashi i budyetye prinosit' plody vashi narodu moyemu izrail'yu; ibo oni skoro pridut. ibo vot, ya k vam obrashchus', i vy budyetye vozdyelyvayemy i zasye-vayemy. i posyelyu na vas mnozhyestvo lyudyei, vyes' dom izrail'yev, vyes', i zasyleyny budut goroda i zas-troyeny razvaliny. i umnozhu na vas lyudyei i skot, i oni budut plodit'sya i razmnozhat'sya, i zasyleyu vas, kak bylo v pryezhniye vryemyena vashi, i budu

blagotvorit' vam bol'shye, nyezhyeli v pryezhniye vryemyena vashi, i uznayetye, chty ya i-o'. i privyedu na vas lyudyei, narod moi, izrail'ya, i oni budut vlad-yet' tobouy, [zyemlya]! i ty budyesh' naslyedyiem ikh i nye budyesh' bolyeye dyelat' ikh byezdyet-nymi. tak govorit i-o' eti-k: za to, chty govoryat o vas: ty—[zyemlya], poyedayushchaya lyudyei i dye-layushchaya narod tvoi byezdyetnym': za to uzhye nye budyesh' poyedat' lyudyei i naroda tvoeye nye budyesh' vpyeryed dyelat' byezdyetnym, govorit i-o' eti-k. i nye budyesh' bolyeye slyshat' posmyeyaniya ot narodov, i poruganiya ot plyemyen nye ponyesyesh' uzhye na syebye, i naroda tvoeye vpyeryed nye budyesh' dyelat' byezdyetnym, govorit i-o' eti-k. i bylo ko mnye slovo i-o: syn chyelovyecheskii! kogda dom izrail'yev zhil na zyeimlye svoeye, on oskvyrnyal yeye poyedyeniym svoim i dyelami svoimi; put' ikh pryed litsyem moim byl kak nyechistota zhyen-shchiny vo vryemya ochishchyniye yeye. i ya izlil na nikh gnyev moi za krov', kotoruyu oni prolivali na etoi zyeimlye, i za to, chty oni oskvyrnyali yeye idolami svoimi. i ya rassyeyal ikh po narodam, i oni razvzeyany po zyeimlyam; ya sudil ikh po putyam ikh i po dyelam ikh. i prishli oni k narodam, kuda poshli, i obyesslavili svyatoye imya moye, potomu chty o nikh govoryat: oni—narod i-o, i vyshli iz zyeimly yego'. i pozhalyl ya svyatoye imya moye, kotorye obyesslavil dom izrail'yev u narodov, kuda prishyl. posyemu skazhi domu izrail'yevu: tak govorit i-o' eti-k: nye dlya vas ya sdyelayu eto, dom izrail'yev, a radi svyatago imeni moyego, kotoryye vy obyesslavili u narodov, kuda prishli. i osv'yashchu vyelikoye imya moye, byesslavimoye u narodov, sryedi koto-rykh vy obyesslavili yego, i uznayut narody, chty ya i-o', govorit i-o' eti-k, kogda yavlyu na vas svyatos't' moyu pyeryed glazami ikh. i voz'mu vas iz nardo-v, i soberyu vas iz vsyekh stran, i privyedu vas v zyeimlyu vashu. i okroplyu vas chistoyu vodoyu, i vy ochistites' ot vsyekh skvyern vashikh, i ot vsyekh idolov vashikh ochishchu vas. i dam vam syerd-tsyie novoye, i dukh novyi dam vam; i voz'mu iz ploti vashyei syerdtsyie kamyennoye, i dam vam syerd-tsyie plotyanoye. vlozhu vnutr' vas dukh moi i sdye-layu to, chty vy budyetye khodit' v zapovyedyakh moikh i ustavy moi budyetye soblyudat' i vypol-nyat'. i budyetye zhit' na zyeimlye, ktoruyu ya dal ottsam vashim, i budyetye moim narodom, i ya budu vashim eti-kom. i osvobozyu vas ot vsyekh nyechis-tot vashikh, i prizovu khlybey, i umnozhu yego, i nye dam vam tyerpyet' goloda. i umnozhu plody na dy-eryevakh i proizvyedyeniya polyei, chtoby vpyeryed nye tyerpyet' vam ponoshyniye ot narodov iz-za goloda. togda vspomnitye o zlykh putyakh vashikh i nyedobrykh dyelakh vashikh i pochuvstvuyetye otrashchyniye k samim syebye za byezzakoniya vashi i za myerzosti vashi. nye radi vas ya sdyelayu eto, govorit i-o' eti-k, da budyet vam izvystno. kras-nyeitye i stydityes' putyei vashikh, dom izrail'yev. tak govorit i-o' eti-k: v tot dyen', kogda ochishchu vas ot vsyekh byezzakonii vashikh i nasyleyu goroda, i ob-stroyeny budut razvaliny, i opustoshyennaya zyeimlya budyet vozdyelyvayema, byv pustynnyeu v glazakh vsyakogo mimokhodnyashcheygo, togda skazhut: eta

opustylaya zymlyu sdyelalas', kak sad yedymskii; i eti razvalivshiesya i opustylaye i razoryennyye goroda ukryeplyeny i nasyeleny'. i uznayut narody, kotoryye ostanutsya vokrug vas, chty ya, i-o', vnov' sozidayu razrushyennoye, zasazhdayu opusteloye. ya, i-o', skazal-i sdyelal. tak govorit i-o' eti-k: vot, yeshchye i v tom yavlyu milost' moyu domu izrail'yevu, umnozhu ikh lyud'mi kak stado. kak mnogo byvayet zhyertvennykh ovets v iyerusalimye vo vryemya prazdnikov yego, tak polny budut lyud'mi opustylaye goroda, i uznayut, chty ya i-o'.

37

byla na mnye ruka i-o, i i-o' vyvel myenya dukhom i postavil myenya sryedi polya, i ono bylo polno kostyei, i obyvel myenya krugom okolo nikh, i vot vyes'ma mnogo ikh na povyerkhnosti polya, i vot oni vyes'ma sukhii. i skazal mnye: syn chelovecheskii! ozhivut li kosti sii? ya skazal: i-o bozhye! ty znayesh' eto i skazal mnye: izryeki prorochyestvo na kosti sii i skazhi im: kosti sukhie! slushaitye slovo i-o' tak govorit i-o' eti-k kostyam sim: vot, ya vvyedu dukh v vas, i ozhivyetye. i oblozhu vas zhilami, i vyrashchu na vas plot', i pokroyu vas kozhyeyu, i vvyedu v vas dukh, i ozhivyetye, i uznayetye, chty ya i-o'. ya izryek prorochyestvo, kak povelyeno bylo mnye; i kogda ya prorochyestvoval, proizoshel shum, i vot dvizheniye, i stali sblizhat'sya kosti, kost' s kost'yu svoeyu. i vidyel ya: i vot, zhily byli na nikh, i plot' vyrosla, i kozha pokryla ikh svyerkhu, a dukha nye bylo v nikh. togda skazal on mnye: izryeki prorochyestvo dukhu, izryeki prorochyestvo, syn chelovecheskii, i skazhi dukhu: tak govorit i-o' eti-k: ot chyetyryekh vyetrov pridi, dukh, i dokhni na etikh ubitykh, i oni ozhivut. i ya izryek prorochyestvo, kak on povelyel mnye, i voshyel v nikh dukh, i oni ozhili, i stali na nogi svoi-vyes'ma, vyes'ma vyelikoye polchishchye. i skazal on mnye: syn chelovecheskii! kosti sii-vyes' dom izrail'yev. vot, oni govyat: issokhli kosti nashi, i pogibla nadyezhda nasha, my otorvany ot kornya'. posyemu izryeki prorochyestvo i skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: vot, ya otkroyu groby vashi i vvyedu vas, narod moi, iz grobov vashikh i vvyedu vas v zymlyu izrail'yevu. i uznayetye, chty ya i-o', kogda otkroyu groby vashi i vvyedu vas, narod moi, iz grobov vashikh, i vlozhu v vas dukh moi, i ozhivyetye, i pomyeshchu vas na zymlye vashyei, i uznayetye, chty ya, i-o', skazal eto-i sdyelal, govorit i-o'. i bylo ko mnye slovo i-o: ty zhye, syn chelovecheskii, voz'mi syebye odin zhyezl i napishi na nyem: iudye i synam izrail'yevym, soyzumym s nim'; i yeshchye voz'mi zhyezl i napishi na nyem: iosifu'; eto zhyezl yefryema i vsyego doma izrail'yeva, soyzunogo s nim. i slozhi ikh u syebya odin s drugim v odin zhyezl, chtoby oni v rukye tvoeyi byli odno. i kogda sprosyat u tyebya syny naroda tvoyego: nye ob'yasnish' li nam, chty eto u tyebya?', togda skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: vot, ya voz'mu zhyezl iosifov, kotoryi v rukye yefryema i soyzunnykh s nim kolyen izrail'yevykh, i prilozhu ikh k nyemu, k zhyezlu iudy, i sdyelayu ikh odnim zhyevizual-ra-trudit'syam, i budut odno

v rukye moyei. kogda zhye oba zhyezla, na koto-rykh ty napisyesh', budut v rukye tvoeyi pyeryed glazami ikh, to skazhi im: tak govorit i-o' eti-k: vot, ya voz'mu synov izrail'yevykh iz sryedy nardo-vo, myezhdu kotorymi oni nakhodyatsya, i sobyeru ikh otovsyudu i privyedu ikh v zymlyu ikh. na etoi zymlye, na gorakh izrail'ya ya sdyelayu ikh odnim narodom, i odin tsar' budyet tsaryem u vsyekh ikh, i nye budut bolyeye dvumya narodami, i uzhye nye budut vpyeryed razdyelyat'sya na dva tsarstva. i nye budut uzhye oskvyernyat' syebya idolami svoimi i myerzostyami svoimi i vsyakimi porokami svoimi, i osvobozhu ikh iz vsyekh myest zhyitel'stva ikh, gde oni gryeshili, i ochishchu ikh, i budut moim narodom, i ya budu ikh eti-kom. a rab moi david budyet tsaryem nad nimi i pastyryem vsyekh ikh, i oni budut khodit' v zapovyedyakh moikh, i ustavy moi budut soblyudat' i vypolnyat' ikh. i budut zhit' na zymlye, kotoryuyu ya dal rabu moyemu iakovu, na kotoroi zhili ottsy ikh; tam budut zhit' oni i dyeti ikh, i dyeti dyetei ikh vo vyeki; i rab moi david budyet knyazym u nikh vyechno. i zak-lyuchu s nimi zavyet mira, zavyet vyechnyi budyet s nimi. i ustroyu ikh, i razmnozhu ikh, i postavlyu sryedi nikh svyatilishchye moye na vyeki. i budyet u nikh zhilishchye moye, i budu ikh eti-kom, a oni budut moim narodom. i uznayut narody, chty ya i-o', osvysashchayushchii izrail'ya, kogda svyatilishchye moye budyet sryedi nikh vo vyeki.

38

i bylo ko mnye slovo i-o: syn chelovecheskii! obrati litsye tvoye k gogu v zymlye magog, knyazyu rosha, myeshyehka i fuvala, i izryeki na nyego pro-rochyestvo i skazhi: tak govorit i-o' eti-k: vot, ya-na tyebya, gog, knyaz' rosha, myeshyehka i fu-va-la i povyernu tyebya, i vlozhu udila v chelyusti tvoi, i vvyedu tyebya i vsye voisko tvoye, konyei i vsadnikov, vsyekh v polnom vooruzhenii, bol'shoye polchishchye, v bronyakh i so shchitami, vsyekh vooruzhyennykh myechami, pyersov, yefioplyan i livitsyev s nimi, vsyekh so shchitami i v shlyemakh, gomyera so vsyemi otryadami yego, dom fogarma, ot pryedelov syeyvera, so vsyemi otryadami yego, mnogiye narody s toboyu. gotov'sya i snaryazhaisya, ty i vsye polchishcha tvoi, sobravshiesya k tye-bye, i bud' im vozhdym. poslye mnogikh dneiy ty ponadobish'sya, v poslednyie gody ty prid'yesh' v zymlyu, izbavlyennuyu ot myecha, sobrannuyu iz mnogikh narodov, na gory izrail'yevy, kotoryye byli v postoyannom zapustyenii, no tyepper' zhi-tieli yeye budut vozvrashcheny iz narodov, i vsye oni budut zhit' byezopasno. i podnimyesh'sya, kak burya, poidyesh', kak tucha, chtoby pokryt' zym-lyu, ty i vsye polchishcha tvoi i mnogiye narody s to-boyu. tak govorit i-o' eti-k: v tot dyen' pridut tye-bye na syerdtseye mysli, i ty zadumayesh' vizual-ra-trudit'syaye pryedpriyatiye i skazyesh': podnimus' ya na zymlyu nyeograzhdyennuyu, poidu na byez-zabotnykh, zhivushchikh byespyechno, -vsye oni zhivut byez styen, i nyet u nikh ni zaporov, ni dvy-eryei, - chtoby proizvesti grabyeyz i nabrat' doby-

chi, nalozhit' ruku na vnov' zasyelyennyye razvaliny i na narod, sobrannyy iz narodov, zanimayushchisya khozyaistvom i trgovlyeyu, zhivushchii na vyershinye zymeli'. sava i dyedan i kuptsy farsis-kiye so vsyemi molodymi l'vami ikh skazhut tye-bye: ty prishyel, chtoby proizvesti grabyech, sobral polchishchye tvoye, chtoby nabrat' dobychi, vzyat' syeryebro i zoloto, otnyat' skot i imushchestvo, zakhvatit' bol'shuyu dobychu? posyemu izryeki pro-rochyestvo, syn chelovyecheskii, i skazhi gogu: tak govorit i-o' eti-k: nye tak li? v tot dyen', kogda narod moi izrail' budyet zhit' byezopasno, ty uznyayesh' eto; i poidyesh' s myesta tvoyego, ot pryedyelov syevyera, ty i mnogiye narody s to-boyu, vsye sidyashchiye na konyakh, sborishchye vyelikoye i voisko mnogochislyennoye. i pod-nimyesh'sya na narod moi, na izrailya, kak tucha, chtoby pokryt' zymlyu: eto budyet v posledniye dni, i ya privyedu tyebya na zymlyu moyu, chtoby narody uznali myenya, kogda ya nad tobou, gog, yavlyu svyatosť moyu pryed glazami ikh. tak go-vo-rit i-o' eti-k: nye ty li tot samy, o ktorom ya govoril v dryevniye dni chryez rabov moikh, pro-rokov izrailleyvykh, kotoryye prorochyestvovali v tye vryemyena, chto ya privyedu tyebya na nikh? i budyet v tot dyen', kogda gog prydety na zym-lyu izrailyevu, govorit i-o' eti-k, gnyev moi vospy-layet v yarosti moyei. i v ryevnosti moyei, v ognye nyegodovaniya moyego ya skazal: istinno v tot dyen' proizoidyet vyelikoye potryasyeniye na zymlye izrailyevoi. i vostryepeshchut ot litsa moyego ryby morskkiye i ptitsy nyebyesnyye, i zvy-eri polyevyye i vsye pryemykayushcheyesya, polza-yushcheye po zymlye, i vsye lyudi, kotoryye na lit-sye zymeli, i obrushatsya gory, i upadut utyesy, i vsye styeny padut na zymlyu. i po vsyem goram moim prizovu myech protiv nyego, govorit i-o' eti-k; myech kazhdogo chelovyeka budyet protiv brata yego. i budu sudit'sya s nim morovoyu yazvoyu i krovoprolit-iyem, i prol'yu na nyego i na polki yego i na mnogiye narody, kotoryye s nim, vsyepotplyayushchii dozhd' i kamyenniy grad, ogon' i syeru; i pokazhu moye vyelichiy e i svyatosť moyu, i yavlyu syebya pryed glazami mnogikh narodov, i uznayut, chto ya i-o'.

39

ty zhye, syn chelovyecheskii, izryeki pro-rochyestvo na goga i skazhi: tak govorit i-o' eti-k: vot, ya-na tyebya, gog, knyaz' rosha, myeshyeka i fuvala! i povyernu tyebya, i povyedu tyebya, i vyvvedu tyebya ot krayer syevyera, i privyedu tyebya na gory izrailleyvy. i vyb'y luk tvoi iz lyeyoi ruki tvoyei, i vybroshu stryely tvoi iz pravo ruki tvoyei padyesh' ty na gorakh izrailleyvykh, ty i vsye polki tvoi, i narody, kotoryye s tobou; otdam tyebya na s'yedeniye vsyakogo roda khishchnym ptitsam i zvyeryam polyevym. na otkrytom polye padyesh'; ibo ya skazal eto, govorit i-o' eti-k. i poshlyu ogon' na zymlyu magog i na zhityel'yei ostrovov, zhivushchikh byespechno, i uznayut, chto ya i-o'. i yavlyu svyatoe imya moye sryedi naroda moyego, izrailya, i nye dam vpyeryed byesslavit' svyatago

imiyeni moyego, i uznayut narody, chto ya i-o', svyaty i v izrailye. vot, eto prydety i budyetsya, govorit i-o' eti-k, -eto tot dyen', o ktorom ya skazal. togda zhityeli gorodov izrailleyvykh vyidut, i razvyedut ogon', i budut sozhigat' oruzhiye, shchity i laty, luki i stryely, i bulavy i kop'ya; sym' lyet budu zhych' ikh. i nye budut nosit' d'rov s polya, ni rubit' iz lyesov, no budut zhych' tol'ko oruzhiye; i ograbyat grabityel'yei svoikh, i obyertu obiratyel'yei svoikh, govorit i-o' eti-k. i budyet v tot dyen': dam gogu myesto dlya mogily v izrailye, dolinu prokhozikh na vostok ot morya, i ona budyet zadyerzhivat' prokhozikh; i pokhoronyat tam goga i vsye polchishchye yego, i budut nazyvat' yeye dolinoyu polchishcha gogova. i dom izrail'ev sym' myesyatsyev budyet khoronit' ikh, chtoby ochistit' zymlyu. i vyesh' narod zymeli budyet khoronit' [ikh], i znamenit budyet u nikh dyen', v kotoryy ya proslavlyu syebya, govorit i-o' eti-k. i naznachat lyud'yei, kotoryye postoyanno obkhodili by zymlyu i s pomoshch'yu prokhozikh pogryebali by ostavshikhsya na povyerkhnosti zymeli, dlya ochishcheyeniya yeye; po proshyestvii symi myesyatsyev oni nachnut dyelat' poiski; i kogda kto iz obkhodyashchikh zymlyu uvidit kost' chelovyecheskuyu, to postavit vozlye nyeye znak, dokolye pogryebateli nye pokhoronyat yeye v doline polchishcha gogova. i budyet imya gorodu: gamona. i tak ochistyat oni zymlyu. ty zhye, syn chelovyecheskii, tak govorit i-o' eti-k, skazhi vsyakogo roda ptitsam i vsyem zvyeryam polyevym: sobiraityes' i iditye, so vsyekh stvoron skhodites' k zhyertvye moyei, ktoruyu ya zakolyu dlya vas, k vyelikoi zhyertvye na gorakh izrailleyvykh; i budyete yesť myaso i pit' krov'. myaso muzhyei sil'nykh budyete yesť, i budyete pit' krov' knyazeyi zymeli, baranov, yagnyat, kovizual-ra-trudit'syav i tyel'tsov, vsyekh otkormlyennykh na vasanye; i budyete yesť zhir do sytosti i pit' krov' do op'yanyeniya ot zhyertvy moyei, ktoruyu ya zakolyu dlya vas. i nasytites' za stolom moim konyami i vsadnikami, muzhami sil'nymi i vsyakimi lyud'mi voyennymi, govorit i-o' eti-k. i yavlyu slavu moyu myezhd narodami, i vsye narody uvidyat sud moi, kotoryi ya proizvedu, i ruku moyu, ktoruyu ya nalozhu na nikh. i budyet znat' dom izrail'ev, chto ya i-o' eti-k ikh, ot syego dnya i dalye. i uznayut narody, chto dom izrail'ev byl pyeryesyelen za nyeppravdu svoyu; za to, chto oni postupali vyerolomno pryedo mnouy, ya sokryl ot nikh litsye moye i otdal ikh v ruki vragov ikh, i vsye oni pali ot myecha. za nyechistoty ikh i za ikh byezzakoniye ya sdyelal eto s nimi, i sokryl ot nikh litsye moye. posyemu tak govorit i-o' eti-k: nynye vozvrashchu plyn iakova, i pomiluyu vyes' dom izrailya, i vozryevnyu po svyatom imiyeni moyem. i pochuvstvuyut oni byeschyestiye svoye i vsye byezzakoniya svoi, kakiye dyelali pryedo mnouy, kogda budut zhit' na zymlye svoey byezopasno, i nikto nye budyet ustrashat' ikh, kogda ya vozvrashchu ikh iz narodov, i sobyeru ikh iz zymel' vragov ikh, i yavlyu v nikh svyatosť moyu pryed glazami mnogikh narodov. i uznayut, chto ya i-o' eti-k ikh, kogda, rassyeyav ikh myezhd narodami, opyat' sobyeru ikh v zymlyu ikh i nye

ostavlyu uzhye tam ni odnogo iz nikh; i nye budu uzhye skryvat' ot nikh litsa moyego, potomu chto ya izol'yu dukh moi na dom izrail'ev, govorit i-o' eti-k.

v dvadtsat' pyatom godu po pyeryesyelenii nashyem, v nachalne goda, v dyesyaty [dyen'] myesyatsa, v chyetyrnatdsatom godu po razrushenii goroda, v tot samyi dyen' byla na mnye ruka i-o, i on povyel myenya tuda. v vidyeniakh bozhiikh privyel on myenya v zymlyu izrail'evu i postavil myenya na vyes'ma vysokoi gorye, i na nyei, s yuzhnoi storony, byli kak by gorodskie zdaniya; i privyel myenya tuda. i vot muzh, ktorogo vid kak by vid blyestyashcheyi myedi, i l'nyanaya vyerv' v rukye yego i trost' izmyeryeniya, i stoyal on u vorot i skazal mnye etot muzh: syn chyelovycheski! smotri glazami tvoimi i slushai ushami tvoimi, i prilagai syerdtsye tvoye ko vsyemu, chto ya budu pokazivat' tyebe, ibo ty dlya togo i privyeden syuda, chtob ya pokazal tyebe [eto]; vsye, chto uvidish', vozvysti domu izrail'evu'. i vot, vnye khrama styena so vsyekh storon [yego], i v rukye togo muzha trost' izmyeryeniya v shyest' loktyei, [schitaya kazhdyi lokot'] v lokot' s ladon'yu; i namyeril on v etom zdaniu odnu trost' tolshchini i odnu trost' vyshiny. potom poshel k vorotam, obrashchyennym litsom k vostoku, i vzoshel po stupenyam ikh, i nashel myery v odnom porogye vorot odnu trost' shiriny i v drugom porogye odnu trost' shiriny. i v kazhdoi bokovoi komnatye odna trost' dliny i odna trost' shiriny, a myezhdu komnatami pyat' loktyei, i v porogye vorot u pritvora vorot vnutri odna zhye trost'. i smyeril on v pritvorye vorot vnutri odnu trost', a v pritvorye u vorot namyeril vosem' loktyei i dva loktya v stolbakh. etot pritvor u vorot so storony khrama. bokovykh komnat u vostochnykh vorot tri-s odnoi storony i tri-s drugoi; odna myera vo vsyekh tryekh i odna myera v stolbakh s toi i drugoi storony. shiriny v otvyerstii vorot on namyeril dyesyat' loktyei, a dliny vorot trinadtsat' loktyei. a pyeryed komnatami vystup v odin lokot', i v odin zhye lokot' s drugoi storony vystup; eti komnaty s odnoi storony [imely] shyest' loktyei i shyest' zhye loktyei s drugoi storony. potom namyeril on v vorotakh ot kryshi odnoi komnaty do kryshi drugoi dvadtsat' pyat' loktyei shiriny; dyer' byla protiv dyeri. a v stolbakh on naschital shyest'dyeyat' loktyei, v kazhdom stolbe okolo dvora i u vorot, i ot pyeryedney storony vkhoda v vorota do pyeryedney storony vnutyrennykh vorot pyat'dyeyat' loktyei. ryeshyechatyie okna byli i v bokovykh komnatakh i v stolbakh ikh, vnutr' vorot krugom, takzhye i v pritvorakh okna byli krugom na vnutyrennyuyu storonu, i na stolbakh-pal'my. i privyel on myenya na vnyeshnii dvor, i vot tam komnaty, i kamyenniy pomost krugom dvora byl sdylan; tridsat' komnat na tom pomostye. i pomost etot byl po bokam vorot, sootyetsyvenno dlinye vorot; etot pomost byl nizhye. i namyeril on v shirinu ot nizhnikh vorot do vnyeshnyego kraya vnutyrennyego dvora sto loktyei, k vostoku i k syevyeru. on izmyeril takzhye dlinu i shirinu vorot vnyesh-

nyego dvora, obrashchyennykh litsom k syevyeru, i bokovyye komnaty pri nikh, tri s odnoi storony i tri s drugoi; i stolby ikh, i vystupy ikh byli takoi zhye myery, kak u pryezhnykh vorot: dlina ikh pyat'dyeyat loktyei, a shirina dvadtsat' pyat' loktyei. i okna ikh, i vystupy ikh, i pal'my ikh-toi zhye myery, kak u vorot, obrashchyennykh litsom k vostoku; i vkhodiat k nim syem'yu stupenyami, i pyeryed nimi vystupy. i vo vnutyrennii dvor yest' vorota protiv vorot syevyernykh i vostochnykh; i namyeril on ot vorot do vorot sto loktyei. i povyel myenya na yug, i vot tam vorota yuzhnyye; i namyeril on v stolbakh i v vystupakh takuyu zhye myeru. i okna v nikh i v pryeddyeriyakh ikh takiye zhye, kak tye okna: dlina pyat'dyeyat loktyei, a shiriny dvadtsat' pyat' loktyei. pod'yem k nim-v syem' stupenyei, i pryeddyeriya pyeryed nimi; i pal'movyye ukrashyeniya-odno s toi storony i odno s drugoi na stolbakh ikh. i vo vnutyrennii dvor byli yuzhnyye vorota; i namyeril on ot vorot do vorot yuzhnykh sto loktyei. i privyel on myenya chyeryez yuzhnyye vorota vo vnutyrennii dvor; i namyeril v yuzhnykh vorotakh tu zhye myeru. i bokovyye komnaty ikh, i stolby ikh, i pritvory ikh-toi zhye myery, i okna v nikh v pritvorakh ikh byli krugom; vsyego v dlinu pyat'dyeyat loktyei, a v shirinu dvadtsat' pyat' loktyei. pritvory byli krugom dlinoyu v dvadtsat' pyat' loktyei, a shirinou v pyat' loktyei. i pritvory byli u nikh na vnyeshnii dvor, i pal'my byli na stolbakh ikh; pod'yem k nim-v vosem' stupenyei. i povyel myenya vostochnymi vorotami na vnutyrennii dvor; i namyeril v etikh vorotakh tu zhye myeru. i bokovyye komnaty ikh, i stolby ikh, i pritvory ikh byli toi zhye myery; i okna v nikh i pritvorakh ikh byli krugom; dlina pyat'dyeyat loktyei, a shirina dvadtsat' pyat' loktyei. pritvory u nikh byli na vnyeshnii dvor, i pal'my na stolbakh ikh s toi i drugoi storony; pod'yem k nim-v vosem' stupenyei. potom privyel myenya k syevyernym vorotam, i namyeril v nikh tu zhye myeru. bokovyye komnaty pri nikh, stolby ikh i pritvory ikh, i okna v nikh byli krugom; vsyego v dlinu pyat'dyeyat loktyei, i v shirinu dvadtsat' pyat' loktyei. pritvory u nikh byli na vnyeshnii dvor, i pal'my na stolbakh ikh s toi i s drugoi storony; pod'yem k nim-v vosem' stupenyei. byla takzhye komnaty, so vkhodom v nyeu, u stolbov vorot: tam omyvalut zhyertvy vsyesozhzhyniya. a v pritvorye u vorot dva stola s odnoi storony i dva s drugoi storony, chtoby zakolat' na nikh zhyertvy vsyesozhzhyniya i zhyertvy za gryekh i zhyertvy za prystuplyeniye. i u naruzhnogo boka pri vkhode v otvyerstiye syevyernykh vorot byli dva stola, i u drugogo boka, podlye pritvora u vorot, dva stola. chyetyrye stola s odnoi storony i chyetyrye stola s drugoi storony, po bokam vorot: [vsyego] vosem' stolov, na kotorykh zakolayut [zhyertvy]. i chyetyrye stola dlya prigotovleniya vsyesozhzhyniya byli iz tyesanykh kamney, dlinoyu v poltora loktya, i shirinoyu v poltora loktya, a vyshinoyu v odin lokot'; na nikh kladut orudiya dlya zaklaniya zhyertvy vsyesozhzhyniya i [drugikh] zhyertv. i kryuki v odnu ladon' pridylany byli k styenam zdaniya krugom, a na stolakh klali zhyertvyennoye myaso. snaruzhi vnutyren-

nikh vorot byli komnaty dlya pyevtsov; na vnutryennyy dvorye, sboku syevyernykh vorot, odna obrashchena litsom k yugu, a drugaya, sboku yuzhnykh vorot, obrashchena litsom k syevyeru. i skazal on mnye: eta komnata, kotoraya litsom k yugu, dlya svyashchyennikov, bodrstvuyushchikh na strazhye khrama; a komnata, kotoraya litsom k syevyeru, dlya svyashchyennikov, bodrstvuyushchikh na strazhye zhyertyvnykh: eto syny sadoka, kotoryye odni iz synov lyeviya priblizhayutsya k i-o, chtoby sluzhit' yemu'. i namyeril on vo dvorye sto loktsei dliny i sto loktsei shiriny: [on] byl chyetyryeugol'nyi; a pyeryed khamom stoyal zhyertyvnykh. i privyvel on myenya k pritvoru khrama, i namyeril v stolbakh pritvora pyat' loktsei s odnoi storony i pyat' loktsei s drugoi; a v vorotakh tri loktsha shiriny s odnoi storony i tri loktsha s drugoi. dlina pritvora—v dvadtsat' loktsei, a shirina—v odinnadtsat' loktsei, i vskhodyat v nyego po dyesyati stupenyam; i byli podpory u stolbov, odna s odnoi storony, a drugaya s drugoi.

41

potom vyvel myenya v kham i namyeril v stolbakh shyest' loktsei shiriny s odnoi storony i shyest' loktsei shiriny s drugoi storony, v shirinu skini. v dyeryakh dyesyat' loktsei shiriny, i po bokam dyeryei pyat' loktsei s odnoi storony i pyat' loktsei s drugoi storony; i namyeril dliny v khamye sorok loktsei, a shiriny dvadtsat' loktsei. i poshyel vnutr', i namyeril v stolbakh u dyeryei dva loktsha i v dyeryakh shyest' loktsei, a shirina dyeryei—v syem' loktsei i otmyeril v nyem dvadtsat' loktsei v dlinu i dvadtsat' loktsei v shirinu khrama, i skazal mnye: eto—svyatoe svyatykh'. i namyeril v styenye khrama shyest' loktsei, a shiriny v bokovykh komnatakh, krugom khrama, po chyetyrye loktsha. bokovykh komnat bylo tridtsat' tri, komnata podlye komnaty; oni vdaiutsya v styenu, kotoraya u khrama dlya komnat krugom, tak chto oni v svyazi s nyemu, no styeny samogo khrama nye kasayutsya. i on bolyeye i bolyeye rasshiryalsya krugom vyverkh bokovymi komnatami, potomu chto okruzhnost' khrama voskhodila vyshye i vyshye vokrug khrama, i potomu kham imyel bol'shuyu shirinu vyverkh, i iz nizhnego etazha voskhodili v vyverkhny cheryez sryednii. i ya vidyel vyverkh doma vo vsyu okruzhnost'; bokovyye komnaty v osnovanii imyeli tam myery tsel'nyu trost', shyest' polnykh loktsei. shirina styeny bokovykh komnat, vykhodyashchikh naruzh, pyat' loktsei, i otkrytoe prostranstvo yest' podlye bokovykh komnat khrama. i myezhdu komnatami rasstoyaniye dvadtsat' loktsei krugom vsyego khrama. dyveri bokovykh komnat [vyedut] na otkrytoe prostranstvo, odni dyeri—na syevyernuyu storonu, a drugiye dyeri—na yuzhnuyu storonu; a shirina etogo otkrytogo prostranstva—pyat' loktsei krugom. zdaniye pyeryed ploshchad'yu na zapadnoi storonye—shirinoyu v syem'dyesyat loktsei; styena zhye etogo zdaniya—v pyat' loktsei shiriny krugom, a dlina yeye—dyevyanosto loktsei. i namyeril on v khamye sto loktsei dliny, i v ploshchadi i v pristoikey, i v styenakh yego takzhye sto lok-

tsei dliny. i shirina khrama po litsyevoi storonye i ploshchadi k vostoku sto zhye loktsei. i v dlinye zdaniya pyeryed ploshchad'yu na zadneye storonye yeye s bokovymi komnatami yego po tu i druguyu storonu on namyeril sto loktsei, so vnutryennost'yu khrama i pritvorom dvora. dyernyye brus'ya i ryeshyetchatyye okna, i bokovyye komnaty krugom, vo vsyekh tryekh [yarusakh], protiv porogov obshity dyeryevom i ot pola po okna; okna byli zakryty. ot vyverkha dyeryei kak vnutri khrama, tak i snaruzhi, i po vsyei styenye krugom, vnutri i snaruzhi, byli ryezniye izobrazheniya, sdyelany byli khyeruvimy i pal'my: pal'ma myezhdu dvumya khyeruvimami, i u kazhdogo khyeruvima dva litsa. s odnoi storony k pal'mye obrashcheno litso chyelovyecheskoye, a s drugoi storony k pal'mye—litsye l'vinoye; tak sdyelano vo vsyem khamye krugom. ot pola do vyverkha dyeryei sdyelany byli khyeruvimy i pal'my, takzhye i po styenye khrama. v khamye byli chyetyryekhugol'nyye dyernyye kosyaki, i svyatilishchye imyelo takoi zhye vid, kak ya vidyel. zhyertyvnykh byl dyeryevyannyi v tri loktsha vyshiny i v dva loktsha dliny; i ugly yego, i podnozhiye yego, i styenki yego—iz dyeryeva. i skazal on mnye: eto trapezya, kotoraya pryed i-o'. v khamye i vo svyatilishchye po dyve dyeri, i dyeri sii o dvukh doskakh, obyе doski podvizhnyye, dyve u odnoi dyeri i dyve doski u drugoi; i sdyelany na nikh, na dyeryakh khrama, khyeruvimy i pal'my takiye zhye, kakiye sdyelany po styenam, a pyeryed pritvorom snaruzhi byl dyeryevyannyi pomost. i ryeshyetchatyye okna s pal'mami, po tu i druguyu storonu, byli po bokam pritvora i v bokovykh komnatakh khrama i na dyeryevyannoi obshivkey.

42

i vyvyel myenya ko vnyeshnyemu dvoru syevyernoyu dorogoyu, i privyvel myenya k komnatam, kotoryye protiv ploshchadi i protiv zdaniya na syevyerye, k tomu myestu, kotorye u syevyernykh dyeryei imyeyet v dlinu sto loktsei, a v shirinu pyat'dyesyat loktsei. naprotiv dvadtsati [loktsei] vnutryennyyego dvora i naprotiv pomosta, kotoryi na vnyeshnyem dvorye, byl galeryeya protiv galeryei v tri yarusy a pyeryed komnatami khod v dyesyat' loktsei shiriny, a vnutr' v odin lokot'; dyeri ikh litsom k syevyeru. vyverkhnyye komnaty uzhye, potomu chto galeryei otimayut u nikh nyeskol'ko protiv niznikh i sryednikh [komnat] etogo zdaniya. oni v tri yarusy, i takikh stolbov, kakiye na dvorakh, nyet u nikh; potomu oni i sdyelany uzhye protiv niznikh i sryednikh komnat, nachinaya ot pola. a naruzhnaya styena naprotiv etikh komnat ot vnyeshnyego dvora, sostavlayushchaya litsyevuyu storonu komnat, imyeyet dliny pyat'dyesyat loktsei; potomu chto [i] komnaty na vnyeshnyem dvorye zanimayut dliny tol'ko pyat'dyesyat loktsei, i vot pyeryed khamom sto loktsei. a snizu khod k etim komnatam s vos-tochnoi storony, kogda podkhodyat k nim so vnyeshnyego dvora. v shirinu styeny dvora k vostoku pyeryed ploshchad'yu i pyeryed zdaniyem byli komnaty. i khod pyeryed nimi takoi zhye, kak i u

tyekh komnat, kotoryye obrashcheny k syeveru, takaya zhye dlina, kak i u tyekh, i takaya zhye shirina, i vsye vykhody ikh, i ustroistvo ikh, i dvyeri ikh takiye zhye, kak i u tyekh. takiye zhye dvyeri, kak i u komnat, kotoryye na yug, i dlya vkhoda v nikh dvyer' u samoi dorogi, kotoraya shla pryamo vdol' steny na vostok. i skazal on mnye: komnaty na syevyer [i] komnaty na yug, kotoryye pyeryed ploshchad'yu, sut' komnaty svyashchennyye, v kotorykh svyashchenniki, priblizhayushchiesya k i-o, s'yedat' svyashchennyeishie zhyertvy; tam zhye oni kladut svyashchennyeishie zhyertvy, i khyebnoye prinoshyeniye, i zhyertvu za gryekh, i zhyertvu za pryestuplyeniye, ibo eto myesto svyatoe. kogda vovidut [tuda] svyashchenniki, to oni nye dolzhny vykhodit' iz etogo svyatago myesta na vneshniy dvor, dokolye nye ostavyat tam odyezhd svoikh, v kotorykh sluzhili, ibo oni svyashchennyy; oni dolzhny nadyet' na syebya drugiye odyezhdy i togda vykhodit' k narodu. kogda konchil on izmyereniya vnutrynnego khrama, to vyvel myenya vorotami, obrashchennymi litsom k vostoku, i stal izmyeryat' yego krugom. on izmyeril vostochnuyu storonu trost'yu izmyereniya i [namyeril] trost'yu izmyereniya vsyego pyat'sot trostyei; v syevyerno storonye toi zhye trost'yu izmyereniya namyeril vsyego pyat'sot trostyei; v yuzhnoi storonye namyeril trost'yu izmyereniya takzhye pyat'sot trostyei. povorotiv k zapadnoi storonye, namyeril trost'yu izmyereniya pyat'sot trostyei. so vsyekh chyetyryekh storon on izmyeril yego; krugom nyego byla styena dlinoyu v pyat'sot [trostyei] i v pyat'sot [trostyei] shirinoyu, chtoby otdylit' svyatoe myesto ot nyesvyatogo.

43

i privyel myenya k vorotam, k tyem vorotam, kotoryye obrashcheny litsom k vostoku. i vot, slava etika izrailyeva shla ot vostoka, i glas yego—kak shum vod mnogikh, i zemlya osyvetilas' ot slavy yego. eto vidyeniye bylo takoye zhye, kakoye ya vidyel pryездhye, tochno takoye, kakoye ya vidyel, kogda prikhodil vozvyestit' gibel' gorodu, i vidyeniya, podobnyye videnyiam, kakiye vidyel ya u ryeki khovara. i ya pal na litsye moye i slava i-o voshla v khram putem vorot, obrashchennykh litsom k vostoku. i podnyal myenya dukh, i vyvel myenya vo vnutrynniy dvor, i vot, slava i-o napolnila ryes' khram. i ya slyshal kogo-to, govoryashchego mnye iz khrama, a tot muzh stoyal podlye myenya, i skazal mnye: syn chyelovecheskii! eto myesto pryestola moyego i myesto stopam nog moikh, gdye ya budu zhit' sryedi synov izrailyevykh vo vyeki; i dom izrail'ev nye budyet bol'eye oskvyernyat' svyatago imyeni moyego, ni oni, ni tsari ikh, bluzhyniem svoim i trupami tsaryei svoikh na vysotakh ikh. oni stavili porog svoi u poroga moyego i vyeryei dvyeryei svoikh podlye moikh vyeryei, tak chto odna styena [byla] myezhdu mnoyu i imi, i oskvyernyali svyatoe imya moye myerzostyami svoimi, kakiye dyelali, i za to ya pogubil ikh vo gneyve moyem. a tyepyer' oni udalyat ot myenya bluzhyneniye svoye i trupy

tsaryei svoikh, i ya budu zhit' sryedi nikh vo vyeki. ty, syn chyelovecheskii, vozvysti domu izrail'evu o khramy syem, chtoby oni ustydilis' byezzakonii svoikh i chtoby snyali s nyego myeru. i yesli oni ustydyatsya vsyego togo, chto dyelali, to pokazhi im vid khrama i raspolozhyneniye yego, i vykhody yego, i vkhody yego, i vsye ochyertaniya yego, i vsye ustavy yego, i vsye obrazy yego, i vsye zakony yego, i napishi pri glazakh ikh, chtoby oni sokhranyali vsye ochyertaniya yego i vsye ustavy yego i postupali po nim. vot zakon khrama: na vyershinye gory vsye prostranstvo yego vokrug—svyatoe svyatykh; vot zakon khrama! i vot razmyeri zhyertyvnyenika loktyami, [schitaya] lokot' v lokot' s ladon'yu: osnovaniye v lokot', shirina v lokot' zhye, i po yas vo vsyem krayam yego v odnu pyadyen'; i vot zadnyaya storona zhyertyvnyenika. ot osnovaniya, chto v zemye, do nizhnego vystupa dva loktya, a shirinoyu on v odin lokot'; ot malogo vystupa do bol'shogo vystupa chyetyrye loktya, a shirina yego—v odin lokot'. samyi zhyertyvnyenik vyshinoyu v chyetyrye loktya; i iz zhyertyvnyenika [podnimayutsya] vyverkh chyetyrye roga. zhyertyvnyenik imyeyet dyenadtsat' [loktyei] dliny [i] dyenadtsat' shiriny; on chyetyryekhugol'nyi na vsye svoi chyetyrye storony. a v ploshchad' kye chyetyrnadtsat' [loktyei] dliny i chyetyrnadtsat' shiriny na vsye chyetyrye storony yeye, i vokrug nyeye po yas v pol-loktya, a osnovaniye yeye v lokot' vokrug, stupenyi zhye k nyemu—s vostoka. i skazal on mnye: syn chyelovecheskii! tak govorit i-o' etik: vot ustavy zhyertyvnyenika k tomu dnyu, kogda on budyet sdyelan dlya prinoshyeniya na nyem vsyesozhzhynii i dlya kroplyeniya na nyego krov'yu. svyashchennikam ot kolyna lyeviina, kotoryye iz plyemyeni sadoka, priblizhayushchiesya ko mnye, chtoby sluzhit' mnye, govorit i-o' etik, dai tyel'tsa iz stada volov, v zhyertvu za gryekh. i voz'mi krovi yego, i pokropi na chyetyrye roga yego, i na chyetyrye ugla ploshchadki, i na po yas krugom, i tak ochisti yego i osvyati yego. i voz'mi tyel'tsa, [v zhyertvu] za gryekh, i sozhgi yego na naznachenno myeste doma vnye svyatilishcha. a na drugi dyen' v zhyertvu za gryekh prinyesi iz koz'yego stada kozla byez poroka, i pust' ochistyat zhyertyvnyenik tak zhye, kak ochishchali tyel'tsom. kogda zhye konchish' ochishcheniye, pryvety iz stada volov tyel'tsa byez poroka i iz stada ovnyet ovna byez poroka; i prinyesi ikh pryed litsye i-o; i svyashchenniki brosyat na nikh soli, i voznyesut ikh vo vsyesozhzhyniye i-o. syem' dneyi prinosi v zhyertvu za gryekh po kozlu v dyen'; takzhye pust' prinosyat v zhyertvu po tyel'tsu iz stada volov i po ovnu iz stada ovnyet byez poroka. syem' dneyi oni dolzhny ochishchat' zhyertyvnyenik i osvyatilishchat' yego i napolnyat' ruki svoi. po okonchani zhye sikh dneyi, v vos'moi dyen' i dalye, svyashchenniki budut voznosit' na zhyertyvnyenike vashi vsyesozhzhyniya i blagodarstvyennyye zhyertvy; i ya budu milostiv k vam, govorit i-o' etik.

44

i privyel on myenya obratno ko vneshnim vorotam svyatilishcha, obrashchennymi litsom na vos-

tok, i oni byli zatvoryeny. i skazal mnye i-o': vorota sii budut zatvoryeny, nye otvoryatsya, i nikakoi chyelovyek nye voidyet imi, ibo i-o', eti-k izrail'ev, voshyel imi, i oni budut zatvoryeny. chto do knyazya, on, [kak] knyaz', syadyet v nikh, chtoby yest' khlyeb pryed i-o'; voidyet putyem pritivora etikh vorot, i tyem zhye putyem vydydet potom privyel myenya putyem vorot syevyernnykh pyeryed litsye khrama, i ya vidyel, i vot, slava i-o napolnyala dom i-o, i pal ya na litsye moye. i skazal mnye i-o': syn chyelovyehyeskil! prilagai syerdtsye tvoye [ko] [vsyemu], i smotri glazami tvoimi, i slushai ushami tvoimi vsye, chto ya govoryu tyebye o vsyekh postanovleniyakh doma i-o i vsyekh zakonakh yego; i prilagai syerdtsye tvoye ko vkhodu v khram i ko vsyem vykhodam iz svyatilishcha. i skazhi myatyezhnomu domu izrail'evu: tak govorit i-o' eti-k: dovol'no vam, dom izrail'ev, dyelat' vsye myerzosti vashi, vvodit' synov chuzhoi, nyeobryezannykh syerdtsyem i nyeobryezannykh plot'yu, chtoby oni byli v moyem svyatilishchye i oskvyernyali khram moi, podnosit' khlyeb moi, tuk i krov', i razrushat' zavvyet moi vsyakimi myerzostyami vashimi. vy nye ispolnyali strazhi u svyatyn' moikh, a stavili vmesto syebya ikh dlya strazhi v moyem svyatilishchye. tak govorit i-o' eti-k: nikakoi syn chuzhoi, nyeobryezannyi syerdtsyem i nyeobryezannyi plot'yu, nye dolzhyn vkhodit' vo svyatilishchye moye, dazhye i tot syn chuzhoi, kotoryi [zhivyet] sryedi synov izrail'ya. ravno i lyevyti, kotoryye udalilis' ot myenya vo vryemya otstupnyehstva izrail'eva, kotoryye, ostaviv myenya, bluzhdali vslyed idolov svoikh, ponyesut nakazaniye za vinu svoyu. oni budut sluzhit' vo svyatilishchye moyem, kak storozha u vorot khrama i prisluzhniki u khrama; oni budut zakolat' dlya naroda vsyehsozhzheniye i drugiye zhyertvy, i budut stoyat' pryed nimi dlya sluzheniya im. za to, chto oni sluzhili im pryed idolami ikh i byli dlya doma izrail'eva soblaznom k nyechestiyu, ya podnyal na nikh ruku moyu, govorit i-o' eti-k, i oni ponyesut nakazaniye za vinu svoyu; oni nye budut priblizhat'sya ko mnye, chtoby svyashchyennodeystvovat' pryed mnoyu i pristupat' ko vsyem svyatynam moim, k svyatomu svyatykh, no budut nyesti na syebye byesslaviye svoye i myerzosti svoi, kakiye dyelali. sdelayu ikh strazhami khrama dlya vsyekh sluzhb yego i dlya vsyego, chto proizvoditsya v nyem. a svyashchyenniki iz kolyena lyeviina, syny sadoka, kotoryye, vo vryemya otstupleniya synov izrail'evykh ot myenya, postoyanno stoyali na strazhye svyatilishcha moyego, tye budut priblizhat'sya ko mnye, chtoby sluzhit' mnye, i budut pryedstoyat' pryed litsyem moim, chtoby prinosit' mnye tuk i krov', govorit i-o' eti-k. oni budut vkhodit' vo svyatilishchye moye i priblizhat'sya k trapezye moyei, chtoby sluzhit' mnye i soblyudat' strazhu moyu. kogda pridut k vorotam vnutyrennyego dvora, togda odyenutsya v odyezhdy l'nyanye, a shyerstyanoye nye dolzhno byt' na nikh vo vryemya sluzheniya ikh v vorotakh vnutyrennyego dvora i vnutri khrama. uvyasla na golovakh ikh dolzhny byt' takzhye l'nyanye; i ispodnyaya odyezhda na chryeslakh ikh dolzhna byt' takzhye l'nyanaya; v potu oni nye dolzhny opoyasyvat'sya. a kogda nadobno budyet vyiti na vnyesh-

nii dvor, na vnyeshnii dvor k narodu, togda oni dolzhny budut snyat' odyezhdy svoi, v kotorykh oni sluzhili, i ostavit' ikh v svyashchyennykh komnatakh, i odyet'sya v drugiye odyezhdy, chtoby svyashchyennymi odyezhdami svoimi nye prikasat'sya k narodu. i golovy svoey oni nye dolzhny brit', i nye dolzhny otpuskat' volos, a pust' nyepryemyenno strigut golovy svoi. i vina nye dolzhyn pit' ni odin svyashchyennik, kogda idyet vo vnutyrennii dvor. ni vdovy, ni razvyedennyoi s muzhyem oni nye dolzhny brat' syebye v zheny, a tol'ko mogut brat' syebye dyevits iz plyemyeni doma izrail'eva i vdovu, ostavshuyu v vdovoyu ot svyashchyennika. oni dolzhny uchit' narod moi otlichat' svyashchyennoye ot nyesvyashchyennogo i ob'yasnyat' im, chto nyechisto i chto chisto. pri spornykh dyelakh oni dolzhny prisustvovat' v sudy, i po ustavam moim sudit' ikh, i nablyudat' zakony moi i postanovleniya moi o vsyekh prazdnikakh moikh, i svyato khranit' subboty moi. k myertvomuyu chyelovyeku nikto iz nikh nye dolzhyn podkhodit', chtoby nye sdelat'sya nyechistym; tol'ko radi ottsa i matyeri, radi syna i dochyeri, brata i sestre, kotoraya nye byla zamuzhyem, možhno im sdelat' syebya nyechistymi. po ochishchenii zhye takogo, yeshchye syem' dney nadlyezhit otschitat' yemu. i v tot dyen', kogda yemu nadobno budyet pristupat' ko svyatynye vo vnutyrennyem dvorye, chtoby sluzhit' pri svyatynye, on dolzhyn prinvesti zhyertvu za gryekh, govorit i-o' eti-k. a chto do udeyla ikh, to ya ikh udeyl. i vladeniya nye davyaitye im v izrail'ye: ya ikh vladeniye. oni budut yest' ot khlyebnogo prinosheniya, ot zhyertvy za gryekh i zhyertvy za pryestupleniye; i vsye zaklyatoye u izrail'ya im zhye prinadlyezhit. i nachatki iz vsyekh plodov vashikh i vsyakogo roda prinosheniya, iz chyego ni sostoyali by prinosheniya vashi, prinadlyezhat svyashchyennikam; i nachatki molotogo vami ot-davyaitye svyashchyenniku, chtoby nad domom tvoim pochivalo blagosloveniyeye. nikakoi myertvyechiny i nichyego, rastyerzannogo zvyeryem, ni iz ptits, ni iz skota, nye dolzhny yest' svyashchyenniki.

45

kogda budyetye po zhryebiyu dyelit' zymlyu na udeyly, togda otdelyite svyashchyennyi uchastok i-o v dvadtsat' pyat' tsysach [trostyei] dliny i dyesyat' tsysach shiriny; da budyet svyato eto myesto vo vsyem ob'yemye svoym, krugom. ot nyego k svyatilishchu otoidyet chyetryrykhugol'nik po pyatisot [trostyei] krugom, i krugom nyego ploshchad' v pyat'dyeyat loktyei. iz etoi myery otmyer' dvadtsat' pyat' tsysach [trostyei] v dlinu i dyesyat' tsysach v shirinu, gdye budyet nakhodit'sya svyatilishchye, svyatoye svyatykh eta svyashchyennaya chast' zymli prinadlyezhat' budyet svyashchyennikam, sluzhityelam svyatilishcha, pristupayushchim k sluzheniyu i-o: eto budyet dlya nikh myestom dlya domov i svyatynyeyu dlya svyatilishcha. dvadtsat' pyat' tsysach [trostyei] dliny i dyesyat' tsysach shiriny budut prinadlyezhat' lyevitam, sluzhityelam khrama, kak ikh vladeniye dlya

obitaniya ikh. i vo vladyniye gorodu daitye pyat' tsysach shiriny i dvadtsat' pyat' tsysach dliny, protiv svyashchennogo myesta, otdyelnogo i-o; eto prinadlyezhat' dolzhno vsyemu domu izrail'yevu. i knyazyu [daitye] dolyu po tu i druguyu storonu, kak podlye svyashchennogo myesta, otdyelnogo [i-o], tak i podlye gorodskogo vladyniya, k zapadu s zapadnoi storony i k vostoku s vostochnoi storony, dlinoyu naravnye s odnim iz onykh udelayov ot zapadnogo pryedyla do vostochnogo. eto yego zymlya, yego vladyniye v izrail'e, chtoby knyaz'ya moi vpyeryed nye tyesnili naroda moyego i chtoby pryedostavili zymlyu domu izrail'yevu po kolyenam yego. tak govorit i-o' eti-k: dovol'no vam, knyaz'ya izrail'yev! otlozhitye obidy i ugnetyeniya i tvoritye sud i pravdu, pyeryestan'tye vytyesnyat' narod moi iz vladyniya yego, govorit i-o' eti-k. da budut u vas pravil'nyye vyesy i pravil'naya yefa i pravil'nyi bat. yefa i bat dolzhny byt' odinakovo myery, tak chtoby bat vmyeshchal v syebye dyesyatuyu chast' khomyera i yefa dyesyatuyu chast' khomyera; myera ikh dolzhna opryedelyat'sya po khomyeru. v siklye dvadtsat' gyer; a dvadtsat' siklyei, dvadtsat' pyat' siklyei i pyatnadsat' siklyei sostavlyat' budut u vas minu. vot dan', kakuyu vy dolzhny davat' [knyazyul]: shyestuyu chast' yefy ot khomyera pshyenytsy i shyestuyu chast' yefy ot khomyera yachmyeniya; postanovlyeniye ob yelyeye: ot kora yelyeya dyesyatuyu chast' bata; dyesyat' batov [sostavlyat'] khomyer, potomu chto v khomyerye dyesyat' batov; odnu ovtsu ot stada v dyvesti ovetsy s tuchnoi pazhiti izrail'ya: vsye eto dlya khlyebnogo prinoshyeniya i vsyesozhzhyniye, i blagodarstvynnoe zhyertvu za gryekh i khlyebnoye prinoshyeniye ikh, govorit i-o' eti-k. yefy' narod zymeli obyazyvayetsya dyelat' siye prinoshyeniye knyazyu v izrail'e. a na obyazannosti knyazya budut lyezhat' vsyesozhzhyniye i khlyebnoye prinoshyeniye, i vozliyaniye v prazdniki i v novomyesyachiya, i v subboty, vo vsye torzhyestva doma izrail'yeva; on dolzhen budyet prinosit' zhyertvu za gryekh i khlyebnoye prinoshyeniye, i vsyesozhzhyniye, i zhyertvu blagodarstvynnuyu dlya ochishchyniye doma izrail'yeva. tak govorit i-o' eti-k: v pyervom [myesyatsye], v pyervyi [dyen'] myesyatsa, voz'mi iz stada volov tyel'tsa byez poroka, i ochisti svyatilishchye. svyashchennik pust' voz'myet krovi ot etoi zhyertvy za gryekh i pokropit yeyu na vyeryei khrama i na chyetyrye ugla ploschadki u zhyertvynnika i na vyeryei vorot vnutyrynnego dvora. to zhye sdyelai i v syed'moi [dyen'] myesyatsa za sogryeshayushchikh umyshlyenno i po prostoty, i tak ochishchaitye khram. v pyervom [myesyatsye], v chyetyrnatdsaty dyen' myesyatsa, dolzhna byt' u vas paskha, prazdnik syemidneyvnyi, kogda dolzhno yest' opryesnoki. v etot dyen' knyaz' za syebya i za vyes' narod zymeli prinyesyet tyel'tsa v zhyertvu za gryekh. i v eti syem' dneiy prazdnika on dolzhen prinosit' vo vsyesozhzhyniye i-o kazhdy dyen' po syemi tyel'tsov i po syemi ovnov byez poroka, i v zhyertvu za gryekh kazhdy dyen' po kozlu iz koz'yego stada. khlyebnogo prinoshyeniya on dolzhen prinosit' po yefye na tyel'tsa i po yefye na ovna i po ginu yelyeya

46

na yefu. v syed'mom [myesyatsye], v pyatnadsaty dyen' myesyatsa, v prazdnik, v tyechyeniye syemi dneiy on dolzhen prinosit' to zhye: takuyu zhye zhyertvu za gryekh, takoye zhye vsyesozhzhyniye, i stol'ko zhye khlyebnogo prinoshyeniya i stol'ko zhye yelyeya.

tak govorit i-o' eti-k: vorota vnutyrynnego dvora, obrashchennyye litsom k vostoku, dolzhny byt' zapyerty v prodolzheniye shyesti rabochikh dneiy, a v subbotni dyen' oni dolzhny byt' otvoreny i v dyen' novomyesyachiya dolzhny byt' otvoreny. knyaz' poidyet chyeryez vneshnii pritvor vorot i stanet u vyeryei etikh vorot; i svyashchenniki sovyershat yego vsyesozhzhyniye i yego blagodarstvynnuyu zhyertvu; i on u poroga vorot poklonitsya [i-o], i vyidyet, a vorota ostayutsya nyezaperytymi do vyechyera. i narod zymeli budyet poklonyat'sya pryed i-o, pri vkhodye v vorota, v subboty i novomyesyachiya vsyesozhzhyniye, kotoroye knyaz' prinyesyet i-o v subbotni dyen', dolzhno byt' iz shyesti agntsyev byez poroka i iz ovna byez poroka; khlyebnogo prinoshyeniya yefa na ovna, a na agntsyev khlyebnogo prinoshyeniya, skol'ko ruka yego podast, a yelyeya gin na yefu. v dyen' novomyesyachiya budut prinosimy im iz stada volov tyelyets byez poroka, takzhye shyest' agntsyev i ovyen byez poroka. khlyebnogo prinoshyeniya on prinyesyet yefu na tyel'tsa i yefu na ovna, a na agntsyev, skol'ko ruka yego podast, i yelyeya gin na yefu. i kogda prikhodit' budyet knyaz', to dolzhen vykhodit' chyeryez pritvor vorot i tyem zhye putyem vykhodit'. a kogda narod zymeli budyet prikhodit' pryed litsye i-o v prazdniki, to voshyedshii syevyernymi vorotami dlya poklonyeniya dolzhen vykhodit' vorotami yuzhnymi, a voshyedshii yuzhnymi vorotami dolzhen vykhodit' vorotami syevyernymi; on nye dolzhen vykhodit' tyemi zhye vorotami, kotorymi voshyel, a dolzhen vykhodit' protivopolozhnymi. i knyaz' dolzhen nakhodit'sya sryedi nikh; kogda oni vkhodyat, vkhodit i on; i kogda oni vykhodyat, vykhodit i on. i v prazdniki i v torzhyestvynnyye dni khlyebnogo prinoshyeniya [ot] [nyego] dolzhno byt' po yefye na tyel'tsa i po yefye na ovna, a na agntsyev, skol'ko podast ruka yego, i yelyeya po ginu na yefu. a yesli knyaz', po usyerdiiu svoeyemu, zakhochyet prinyesti vsyesozhzhyniye ili blagodarstvynnuyu zhyertvu i-o, to dolzhny otvorit' yemu vorota, obrashchennyye k vostoku, i on sovyershit svoje vsyesozhzhyniye i svoyu blagodarstvynnuyu zhyertvu tak zhye, kak sovyershil v subbotni dyen', i poslye syego on vyidyet, i po vykhode yego vorota zaprutsya. kazhdy dyen' prinosi i-o vo vsyesozhzhyniye odnolyetnyego agntsa byez poroka; kazhdoye utro prinosi yego. a khlyebnogo prinoshyeniya prilagai k nyemu kazhdoye utro shyestuyu chast' yefy i yelyeya tryet'yu chast' gina, chtoby rastvorit' muku; takovo vyechnoye postanovlyeniye o khlyebnom prinoshyeni i-o, navsyegda. pust' prinosyat vo vsyesozhzhyniye agntsa i khlyebnoye prinoshyeniye i yelyei kazh-

doye utro postoyanno. tak govorit i-o' eti-k: yesli knyaz' dayet komu iz synovyei svoikh podarok, to eto dolzhno poiti v naslyedstvo i yego synov'ym; eto vladenyie ikh dolzhno byt' naslyedstvyennym. yesli zhye on dast iz naslyediya svoynego komu-libo iz rabov svoikh podarok, to eto budyet prinadlyezhat' yemu tol'ko do goda osvobozhdeniya, i togda vozvratitsya k knyazyu. tol'ko k synov'ym yego dolzhno pyeryekhodit' naslyediye yego. no knyaz' nye mozhyet brat' iz naslyedstvyennogo uchastka naroda, vytyesnyaya ikh iz vladenyia ikh; iz svoynego tol'ko vladenyia on mozhyet udelyat' dyetyam svoim, chtoby nikto iz naroda moyego nye byl izgonyayem iz svoynego vladenyia. i privyel on myenya tyem khodom, kotoryi sboku vorot, k svyashchyennym komnatam dlya svyashchyennikov, obrashchyennym k syevyeru, i vot tam odno myesto na kryayu k zapadu. i skazal mnye: eto—myesto, gde svyashchyenniki dolzhny varit' zhyertvu za pryestupleniye i zhyertvu za gryekh, gde dolzhny pyech' khyebnoye prinoshenyiye, nye vynosya yego na vnyeshnii dvor, dlya osvyashchyeniya naroda'. i vyvyl myenya na vnyeshnii dvor, i provyel myenya po chyetyryem uglam dvora, i vot, v kazhdom uglu dvora yeshchye dvor. vo vsyekh chyetyryekh uglakh dvora byli pokrytyye dvory v sorok [loktyei] dliny i tridsat' shiriny, odnoi myery vo vsyekh chyetyryekh uglakh. i krugom vsyekh ikh chyetyryekh—steny, a u styen sdyelany ochagi krugom. i skazal mnye: vot po-varny, v kotorykh sluzhityeli khrama varyat zhyertvy narodnyye'.

47

potom privyel on myenya obratno k dvyeryam khrama, i vot, iz-pod poroga khrama tyechyet voda na vostok, ibo khram stoyal litsom na vostok, i voda tyekla iz-pod pravogo boka khrama, po yuzhnuyu storonu zhyertyennika. i vyvyl myenya syevyernnymi vorotami, i vnyeshnim putem obvyel myenya k vnyeshnim vorotam, putem, obrashchyennym k vostoku; i vot, voda tyechyet po pravuyu storonu. kogda tot muzh poshyel na vostok, to v rukye dyerzhal shnur, i otmyeril tsysachu loktyei, i povyel myenya po vodye; vody bylo po lodyzhku i [yeshchye] otmyeril tsysachu, i povyel myenya po vodye; vody bylo po kolyeno. i yeshchye otmyeril tsysachu, i povyel myenya; vody bylo po poyasnitsu. i yeshchye otmyeril tsysachu, i uzhye tut byl takoi potok, chyeryez kotoryi ya nye mog idti, potomu chto voda byla tak vysokaya, chto nadlyezhalo plyt', a pyeryekhodit' nyl'z'ya bylo etot potok. i skazal mnye: vidyel, syn chyelovycheskii? i povyel myenya obratno k byeryegu etogo potoka, i kogda ya prishyel nazad, i vot, na byeryegakh potoka mnogo bylo dyeryev po tu i druguyu storonu. i skazal mnye: eta voda tyechyet v vostochnuyu storonu zemli, soidyet na ravninu i voidyet v morye; i vody yego sdyelayutsya zdorovymi. i vsyakoye zhivushcheye sushchestvo, pryesmykayushcheyezsa tam, gde voidut dyve strui, budyet zhivo; i ryby budyet vyes'ma mnogo, potomu chto voidyet tuda eta voda, i vody [v morye] sdyelayutsya zdorovymi, i, kuda voidyet etot

potok, vsye budyet zhivo tam. i budut stoyat' podlye nyego rybolovy ot yen-gaddi do eglaima, budut zakidyvat' syeti. ryba budyet v svoym vidye i, kak v bol'shom morye, ryby budyet vyes'ma mnogo. bolota yego i luzhi yego, kotoryye nye sdyelayutsya zdorovymi, budut ostavlyeny dlya soli. u potoka po byeryegam yego, s toi i drugoi storony, budut rasti vsyakiye dyeryeva, dostavlyayushchiye pishchu: list'ya ikh nye budut uvuyadat', i plody na nikh nye budut istoshchat'sya; kazhdyi myesyats budut sozryevat' novyye, potomu chto voda dlya nikh tyechyet iz svyatilishcha; plody ikh budut upotreblyayemy v pishchu, a list'ya na vrachyevaniye. tak govorit i-o' eti-k: vot raspyedyeleniye, po kotoromu vy dolzhny razdyelit' zemlyu v naslyediye dvenadtsati kolyenam izrail'yevym: iosifu dva udelya. i naslyeduitye yeye, kak odin, tak i drugi; tak kak ya, podnyav ruku moyu, klyalsya otdat' yeye ottsam vashim, to i budyet zemlyaya siya naslyediyem vashim. i vot pryedyl zemli: na syevyernom kontsye, nachinaya ot velikogo morya, chyeryez khyetlon, po dorogye v tsyedad, yemaf, byerot, sivraim, nakhodyashchiysya myezhdu damasskoyu i yemafskoyu oblastyami gatsar-tikhon, kotoryi na granitsye avrana. i budyet granitsa ot morya do gatsar-yenon, granitsa s damaskom, i dalyeye na syevyerye oblast' yemaf; i vot syevyernyi krai. chyertu vostochnogo kraya vyeditye myezhdu avranom i damaskom, myezhdu galaadam i zemlyeyu izrail'skoyu, po iordanu, ot syevyernogo kraya do vostochnogo morya; eto vostochnyi krai. a yuzhnyi krai s poludyennoi storony ot tamary do vod pryeryekaniya pri kadisy, i po tyecheniyu potoka do velikogo morya; eto poludyennyi krai na yugye. zapadnyi zhye pryedyl—velikoye morye, ot yuzhnoi granitsy do myesta protiv yemafa; eto zapadnyi krai. i razdyelitye syebye zemlyu siyu na udely po kolyenam izrail'yevym. i razdyelitye yeye po zhryebiyu v naslyediye syebye i inozymtsam, zhivushchim u vas, kotoryye rodili u vas dyeteyi; i oni sryedi synov izrail'yevykh dolzhny schitat'sya naravnye s prirodnymi zhityel'yami, i oni s vami voidut v dolyu sryedi kolyen izrail'yevykh. v kotorom kolyenye zhivyet inozymtsy, v tom i daitye yemu naslyediye yego, govorit i-o' eti-k.

48

vot imyena kolyen. na syevyernom kryayu po dorogye ot khyetlona, vyedushchyei v yemaf, gatsar-yenon, ot syevyernoii granitsy damaska po puti k yemafu: vsye eto ot vostoka do morya odin udel danu. podlye granitsy dana, ot vostochnogo kraya do zapadnogo, eto odin udel asiru. podlye granitsy asira, ot vostochnogo kraya do zapadnogo, eto odin udel nyeffalimu podlye granitsy nyeffalima, ot vostochnogo kraya do zapadnogo, eto odin udel manassii. podlye granitsy manassii, ot vostochnogo kraya do zapadnogo, eto odin udel yefryemu. podlye granitsy yefryema, ot vostochnogo kraya do zapadnogo, eto odin udel ruvimu. podlye granitsy ruvima, ot vostochnogo kraya do zapadnogo, eto odin udel iudye. a podlye granitsy iudy, ot vostochnogo kraya

do zapadnogo, svyashchyennyyi uchastok, shirinoyu v dvadtsat' pyat' tysyach [trostyei], a dlinoyu naravnye s drugimi udyelami, ot vostochnogo kraya do zapadnogo; sryedi nyego budyet svyatilishchye. uchastok, kotoryi vy posvyatit'ye i-o, dlinoyu budyet v dvadtsat' pyat' tysyach, a shirinoyu v dyesyat' tysyach [trostyei]. i etot svyashchyennyyi uchastok dolzhen prinadlyezhat' svyashchyennikam, k syevyeru dvadtsat' pyat' tysyach i k moryu v shirinu dyesyat' tysyach, a k yugu v dlinu dvadtsat' pyat' tysyach [trostyei], i sryedi nyego budyet svyatilishchye i-o. eto posvyatit'ye svyashchyennikam iz synov sadoka, kotoryye stoyali na strazhe moyei, kotoryye vo vryemya otstupnichyestva synov izrail'yevykh nye otstupili ot myenya, kak otstupili [drugiy] lyevity. im budyet prinadlyezhat' eta chast' z'yemli iz svyashchyennogo uchastka, svyatynya iz svyatyn', u pryedela lyevitov. i lyevity poluchat takzhe u svyashchyennichyeskogo pryedela dvadtsat' pyat' tysyach v dlinu i dyesyat' tysyach [trostyei] v shirinu; vsya dlina dvadtsat' pyat' tysyach, a shirina dyesyat' tysyach [trostyei]. i iz etoi chasti oni nye mogut ni prodat', ni promyenyat'; i nachatki z'yemli nye mogut pyeryekhodit' k drugim, potomu chto eto svyatynya i-o. a ostal'nyye pyat' tysyach v shirinu s dvadtsat'yu pyat'yu tysyachami [v] [dlinu] naznachayutsya dlya goroda v obshcheye upotryeblyeniye, na zas'yeleniye i na pryedmyest'ya; gorod budyet v sryedinye. i vot razmyery yego: syevyernaya storona chyetyrye tysyachi pyat'sot i yuzhnaya storona chyetyrye tysyachi pyat'sot, vostochnaya storona chyetyrye tysyachi pyat'sot i zapadnaya storona chyetyrye tysyachi pyat'sot [trostyei]. a pryedmyest'ya goroda k syevyeru dvesti pyat'dyesyat, i k vostoku dvesti pyat'dyesyat, i k yugu dvesti pyat'dyesyat, i k zapadu dvesti pyat'dyesyat [trostyei]. a chto ostayetsya iz dliny protiv svyashchyennogo uchastka, dyesyat' tysyach k vostoku i dyesyat' tysyach k zapadu, protiv svyashchyennogo uchastka, proizvyedeniya s etoi z'yemli dolzhny byt' dlya prodovol'stviya rabotayushchikh v gorodye. rabotat' zhye v gorodye mogut rabotniki iz vsyekh kolyen izrail'yevykh. vyes' otdyelyennyyi uchastok v dvadtsat' pyat' tysyach dliny i v dvadtsat' pyat' tysyach shiriny, chyetyryekhugol'nyi, vydyelitye v svyashchyennyyi udyel, so vkyuchenyiem vladyenii goroda; a ostal'noye knyazyu. kak so storony svyashchyennogo uchastka, tak i so storony vladyenii goroda, protiv dvadtsati pyati tysyach [trostyei] do vostochnoi granitsy uchastka, i na zapad protiv dvadtsati pyati tysyach u zapadnoi granitsy sorazmyerno s simi udyelami, udyel knyazyu, tak chto svyashchyennyyi uchastok i svyatilishchye budyet v sryedinye yego. i to, chto ot vladyenii lyevitskikh [i] ot vladyenii goroda ostayetsya v promyeshchutke, prinadlyezhit takzhe knyazyu; promyeshchutok myezhdu granitsyeyu iudy i myezhdu granitsyeyu vyeniamina budyet prinadlyezhat' knyazyu. ostal'noye zhye ot kolyen, ot vostochnogo kraya do zapadnogo—odin udyel vyeniaminu. podlye granitsy vyeniamina, ot vostochnogo kraya do zapadnogo—odin udyel simyeonu. podlye granitsy simyeona, ot vostochnogo

kraya do zapadnogo—odin udyel issakharu. podlye granitsy issakhara, ot vostochnogo kraya do zapadnogo—odin udyel zavulonu. podlye granitsy zavulona, ot vostochnogo kraya do zapadnogo—odin udyel gadu. a podlye granitsy gada na yuzhnoi storony idet yuzhnyi pryedel ot tamary k vodam pryeryekaniya pri kadisy, vdol' potoka do vyelikogo morya. vot z'yemlya, kotoruyu vy po zhryebiyu razdyelitye kolyenam izrail'yevym, i vot uchastki ikh, govorit i-o' eti-k. i vot vykhody goroda: s syevyernoii storony myery chyetyrye tysyachi pyat'sot; i vorota goroda nazyvayutsya imyemami kolyen izrail'yevykh; k syevyeru troye vorot: vorota ruvimovy odni, vorota iudiny odni, vorota lyeviiny odni. i s vostochnoi storony [myery] chyetyrye tysyachi pyat'sot; i troye vorot: vorota iosifovy odni, vorota vyeniaminovyy odni, vorota danovy odni; i s yuzhnoi storony myery chyetyrye tysyachi pyat'sot, i troye vorot: vorota simyeonovy odni, vorota issakharovyy odni, vorota zavulonovy odni. s morskoi storony [myery] chyetyrye tysyachi pyat'sot, vorot zdyes' troye zhye: vorota gadovy odni, vorota asirovy odni, vorota nyeffalimovy odni. vsyego krugom vosyemnadsat' tysyach. a imya gorodu s togo dnya budyet: i-o' tam'.

slovo i-o, kotoroye bylo k osii, synu byeyerinu, vo dni ozii, ioafama, akhaza, yezyeikii, tsaryei iudyeiskikh, i vo dni iyerovoama, syna ioasova, tsarya izrail'skogo. nachalo slova i-o k osii. i osii: idi, voz'mi syebe zhyenu bludnitsu i dyetyei bluda; ibo sil'no bludodyeistvuyet zhemlya siya, otstupiv ot i-o. i poshyel on i vyzal gomyer', doch' divlaima; i ona zachala i rodila yemu syna i i-o' skazal yemu: naryeki yemu imya izryeyel', potomu chto yeshchye nyemnogo proidyet, i ya vzyshchu krov' izryeyelya s doma iiuyeva, i polozhu konyets tsarstvu doma izrail'lyeva, i budyet v tot dyen', ya sokrushu luk izrail'lyev v dolinye izryeyel'. i zachala yeshchye, i rodila doch', i on skazal yemu: naryeki yei imya lorukhama; ibo ya uzhye nye budu bolyye milovat' doma izrail'lyeva, chtoby proshchat' im. a dom iudin pomiluyu i spasu ikh v i-o eti-kye ikh, spasu ikh ni lukom, ni myechom, ni voinoyu, ni konyami i vsadnikami. i, otgormiv grud'yu nyepomilovannuyu, ona zachala, i rodila syna. i skazal on: naryeki yemu imya loammi, potomu chto vy nye moi narod, i ya nye budu vashim [eti-kom]. no budyet chislo synov izrail'lyevykh kak pyesok morskoi, kotorogo nyel'z'ya ni izmyerit', ni ischislit'; i tam, gdye govorili im: vy nye moi narod, budut govorit' im: vy syny eti-ka zhivago'. i sobyerut-sya syny iudiny i syny izrail'lyevy vmestyey, i postavyat syebe odnu glavu, i vyidut iz zemli [pyeryesyelyeniyal]; ibo vyelik dyen' izryeyelya!

govorit'ye brat'yam vashim: moi narod', i syestram vashim: pomilovannaya'. sudityes' s vashyeyu matyer'yu, sudityes'; ibo ona nye zhyena moye, i ya nye muzh yeye; pust' ona udalit blud ot litsa svoyego i pryelyubodyeyaniye ot grud'yei svoikh, daby ya nye razoblachil yeye donaga i nye vystavil yeye, kak v dyen' rozhdyeniya yeye, nye sdylal yeye pustynneyu, nye obratil yeye v zhemlyu sukhyuyu i nye umoril yeye zhazhdoyu i dyetyei yeye nye pomiluyu, potomu chto oni dyeti bluda. ibo bludodyeistvovala mat' ikh i osramila syebya zachavshaya ikh; ibo govorila: poidu za lyubovnikami moimi, kotoryye dayut mnye khlyeb i vodu, shyerst' i lyen, yelyei i napitki'. za to vot, ya zagorozhu put' yeye tyernami i obnyesu yeye ogradoyu, i ona nye naidyet styez'yei svoikh, i pogonitsya za lyubovnikami svoimi, no nye dogonit ikh, i budyet iskat' ikh, no nye naidyet, i skazhyet: poidu ya, i vozvrashchus' k pyervomu muzhu moyemu; ibo togda luchshye bylo mnye, nyezhlyei tyepyer". a nye znala ona, chto ya, ya daval yei khlyeb i vino i yelyei i umnozhl u nyeye syeryebro i zoloto, iz kotorogo sdylal [istukana] vaala. za to ya voz'mu nazad khlyeb moi v yego vryemya i vino moye v yego poru i otnimu shyerst' i lyen moi, chyem pokryvayet-sya nagota yeye. i nynye otkroyu sramotu yeye pryed glazami lyubovnikov yeye, i nikto nye istorgnyet yeye iz ruki moyei. i pryekrashchu u nyeye vsyakoye vyesyel'ye, prazdniki yeye i novomyesyachiya yeye, i subboty yeye, i vsye torzhyestva yeye. i opustoshu vinogradnyye lozy yeye i smokovnitzy yeye, o koto-

rykh ona govorit: eto u myenya podarki, kotoryye nadarili mnye lyubovniki moi'; i ya pryevrashchu ikh v lyes, i polyevye zvyeri podyeat ikh. i nakazhu yeye za dni sluzhyeniya vaalam, kogda ona kadila im i, ukrasiv syebya syer'gami i ozhyeryel'yami, khodila za lyubovnikami svoimi, a myenya zabyvala, govorit i-o'. posyemu vot, i ya uvl'yeku yeye, pryvedu yeye v pustynnyu, i budu govorit' k syerdtsu yeye. i dam yei ottuda vinogradniki yeye i dolinu akhor, v pryeddyeryei nadyezhdy; i ona budyet pyet' tam, kak vo dni yunosti svoey i kak v dyen' vykhoda svoyego iz zhemli yegipyetskoi. i budyet v tot dyen', govorit i-o', ty budyesh' zvat' myenya: muzh moi', i nye budyesh' bolyye zvat' myenya: vaali'. i udalyu imyena vaalov ot ust yeye, i nye budut bolyye vspominayemy imyena ikh. i zaklyuchu v to vryemya dlya nikh soyuz s polyevyimi zvyeryami i s pitsami nyebyesnyimi, i s pryemykayushchimisy po zhemlye; i luk, i myech, i voinu istryeblyu ot zhemli toi, i dam im zhit' v byezopasnosti. i obruchu tyebya mnye navyek, i obruchu tyebya mnye v pravdye i sudye, v blagosti i milosyerdii. i obruchu tyebya mnye v vyernosti, i ty poznayesh' i-o. i budyet v tot dyen', ya uslyshu, govorit i-o', uslyshu nyebo, i ono uslyshit zhemlyu, i zhemlyu uslyshit khlyeb i vino i yelyei; a sii uslyshat izryeyel'. i posyeyu yeye dlya syebya na zhemlye, i pomiluyu nyepomilovannuyu, i skazhu nye moyemu narodu: ty moi narod', a on skazhyet: ty moi eti-k'!

i skazal mnye i-o': idi yeshchye, i polyubi zhyen-shchinu, lyubimuyu muzhyem, no pryelyubodyeistvuyushchuyu, podobno tomu, kak lyubit i-o' synov izrail'lyevykh, a oni obrashchayutsya k drugim eti-kam i lyubyat vinogradnyye lyepeshki ikh. i priobryel ya yeye syebe za pyatnadtsat' sryebryenikov i za khomyer yachmyenya i polkhomyera yachmyenya i skazal yei: mnogo dneiy ostavaista u myenya; nye bludi, i nye bud' s drugim; tak zhye i ya budu dlya tyebya ibo dolgoye vryemya syny izrail'lyevy budut ostavat'sya byez tsarya i byez knyazyia i byez zhyertvy, byez zhyertyennika, byez yefoda i tyerafima. poslye togo obrat'yatsya syny izrail'lyevy i vzyshchut i-o eti-ka svoyego i davida, tsarya svoyego, i budut blagogovyet' pryed i-o i blagost'yu yego v poslyedniye dni.

slushait'ye slovo i-o, syny izrail'lyevy; ibo sud u i-o s zhytelyami syei zhemli, potomu chto nyet ni istiny, ni milosyerdia, ni eti-kopoznaniya na zhemlye. klyatva i obman, ubiystvo i vorovstvo, i pryelyubodyeystvo krayneye rasprostranilis', i krovoprolitiye sleduyet za krovoprolitiyem. za to vosplachyet zhemlyu siya, i iznyemogut vsye, zhivushchiye na nyei, so zvyeryami polyevyimi i pitsami nyebyesnyimi, dazhye i ryby morskyye pogibnut no nikto nye spor', nikto nye oblichai drugogo; i tvoi narod-kak sporyashchiye so syashchennyikom. i ty padyesh' dnyem, i pro-

rok padyet s tobouy noch'yu, i istryeblyu matyer' tvoyu. istryeblyen budyet narod moi za nyedostatok vyedyeniya: tak kak ty otyverg vyedyeniye, to i ya otyvergnu tyebya ot svyashchyennodeistviya pryedo mnoyu; i kak ty zabyl zakon eti-ka tvoyego to i ya zabudu dyetyei tvoikh. chyem bol'shye oni umnozhayutsya, tym bol'shye gryeshat protiv myenya; slavu ikh obrashchu v byesslaviye. gryekhami naroda moyego kormyatsya oni, i k byezzakoniyu yego strymetsiya dusha ikh. i chto budyet s narodom, to i so svyashchyennikom; i nakazhu yego po putyamu yego, i vozdam yemu po dyelam yego. budut yest', i nye nasytyatsya; budut bludit', i nye razmnozhsya; ibo ostavili sluzhyeniye i-o. blud, vino i napitki zavladeli syerdtsyem ikh. narod moi voproshayet svoje dyeryevo i zhyezl yego dayet yemu otyvet; ibo dukh bluda vyvel ikh v zabluzhdyeniye, i, bludodyeistvuya, oni ostopili ot etli-ka svoynogo. na vyershinak gor oni prinosyat zhyertvy i na kholmakh sovyershayut kazhdyeniye pod dubom i topolyem i tyeryevinom, potomu chto khorosha ot nikh tyen'; poetomu lyubodyeistvuyut dochyery vashi i pryelyubodyeistvuyut nyevyestki vashi. ya ostavlyu nakazyvat' dochyeryei vashikh, kogda oni bludodyeistvuyut, i nyevyestok vashikh, kogda oni pryelyubodyeistvuyut, potomu chto vy sami na storonye bludnits i s lyubodyeitsami prinosite zhyertvy, a nyevyestvyyennyyi narod gibnyet. yesli ty, izrail', bludodyeistvuyesh', to pust' nye gryeshil by iuda; i nye khoditye v galgal, i nye voskhoditye v byef-avyen, i nye klyanities': zhiv i-o!' ibo kak upryamaya tyelitsa, uporyen stal izrail'; posyemu budyet li tyepyer' i-o' pasti ikh, kak agntsyev na prostrannom pastbishche? pryvazalsya k idolam yefryem; ostav' yego! otrvatityel' no p'yanstvo ikh, sovyershennyo pryedalis' bludodyeyaniyu; knyaz'ya ikh lyubyat postydnoye. okhvatit ikh vyetyer svoimi kryl'yami, i ustydyatsya oni zhyertv svoikh.

5

slushaitye eto, svyashchyenniki, i vnimaitye, dom izrail'ev, i priklonitye ukho, dom tsarya; ibo vam budyet sud, potomu chto vy byli zapadnyeyu v mas-sifye i syet'yu, raskinutoyu na favorye. gluboko pogryazli oni v rasputstvye; no ya nakazhu vsyekh ikh. yefryema ya znayu, i izrail' nye sokryt ot myenya; ibo ty bludodyeistvuyesh', yefryem, i izrail' oskvyernilsya dyela ikh nye dopuskayut ikh obratit'sya k eti-ku svoymu, ibo dukh bluda vnutri nikh, i i-o oni nye poznali. i gordost' izrail'ya unizhyena v glazakh ikh; i izrail' i yefryem padut ot nyechyestiya svoynogo; padyet i iuda s nimi. s ovtсами svoimi i volami svoimi poidut iskat' i-o i nye naidut yego: on udalilsya ot nikh. i-o oni izmyenili, potomu chto rodili chuzhikh dyetyei; nynyen novyyi myesyats poyst ikh s ikh imushchestvom. vovstrubitye rogom v givye, truboyu v ramye; vozglashaitye v byef-avyenye: za tobouy, vyeniamin! yefryem sdyelaysya pustynyeyu v dyen' nakazaniya; myezhdu kolyenami izrail'yevymi ya vozvrestil eto. vozhd iudiny stali podobny pyeryedvigayushchim myezhi: izol'yu na nikh gnyev moi, kak vodu. ugnetyen

yefryem, porazhyen sudom; ibo zakhotyel khodit' vs-lyed suyetnykh. i budu kak mol' dlya yefryema i kak chyerv' dlya doma iudina. i uvidyel yefryem bolyezn' svoyu, i iuda-svoyu ranu, i poshyel yefryem k as-suru, i poslal k tsaryu iaryevu; no on nye mozhyet istsyelit' vas, i nye izlyechit vas ot rany. ibo ya kak lyev dlya yefryema i kak skimyen dlya doma iudina; ya, ya rastyerzayu, i uidu; unyesu, i nikto nye spasyet. poidu, vozvrashchus' v moye myesto, dokolye oni nye priznayet syebya vinovnymi i nye vzyschut litsa moyego.

6

v skorbi svoyei oni s rannynogo utra budut iskat' myenya i govorit': poidyem i vozvratimsya k i-o! ibo on uyazvil-i on istsyelit nas, porazil-i pyeryevyazhyet nashi rany; ozhivit nas chyeryez dva dnya, v tryetii dyen' vosstavit nas, i my budyem zhit' pryed litsyem yego. itak poznayem, budyem stryemit'sya poznat' i-o; kak utryennaya zarya-yavlyeniye yego, i on pridyet k nam, kak dozhd', kak pozdnii dozhd' orosit zymlyu' chto sdyelayu tyebye, yefryem? chto sdyelayu tyebye, iuda? blagochyestiye vashye, kak utryennii tuman i kak rosa, skoro ischyezayushchaya. posyemu ya porazhal chyeryez prorokov i bil ikh slovami ust moikh, i sud moi, kak voskhodyashchii svyet. ibo ya milosti khochu, a nye zhyertvy, i eti-kovyedzeniya bolyeye, nyezhyeli vsyesozhzhenyii. oni zhye, podobno adamu, narushili zavyet i tam izmyenili mnye. galaad-gorod nyechyestivtsyev, zapyatnannyi krov'yu. kak razboiniki podsteryegayut chyelovyeka, tak sborishchye svyashchyennikov ubivayut na puti v sikhym i sovyershayut myerzosti. v domye izrail'ya ya vizhu uzhasnoye; tam bludodyeyaniye u yefryema, oskvyernilsya izrail'. i tyebye, iuda, naznachyena zhatva, kogda ya vozvrashchu plyn naroda moyego.

7

kogda ya vrachyeval izrail'ya, otkrylas' nyepravda yefryema i vizual-ra-trudit'syadyeistvo samarii: ibo oni postupayut lzhuvo; i vkhodit vor, i razboinik grabit po ulitsam. nye pomyshlyayut oni v syerdtsyе svoym, chto ya pomnyu vsye vizual-ra-trudit'syadyeyaniya ikh; tyepyer' okruzhayut ikh dyela ikh; oni pryed litsyem moim. vizual-ra-trudit'syadyeistvom svoim oni uyvesyelyayut tsarya i obmanami svoimi-knyazyei vsye oni pylayut pryelyubodyeistvom, kak pyech', rastoplyennaya pyekaryem, kotoryi pyeryestayet podzhigat' yeye, kogda zamyesit tyste i ono vskisnyet. dyen' nashyego tsarya! [govoryat] knyaz'ya, razgoryachyennyye do bolyezni vinom, a on protyagivayet ruku svoyu k koshchunam. ibo oni kovarstvom svoim dyelayut syerdtsyе svoje podobnym pyechi: pyekar' ikh spit vsyu noch', a utrom ona gorit, kak pylayushchii ogon'. vsye oni raspaleny, kak pyech', i pozhirayut sudyei svoikh; vsye tsari ikh padayut, i nikto iz nikh nye vzvyayet ko mnye.

yefryem smyeshalsya s narodami, yefryem stal, kak nyepovorochyennyy khlyeb. chuzhiye pozhirali silu yego i on nye zamyechal; syedina pokryla yego, a on nye znayet. i gordost' izrailya unizhyena v glazakh ikh i pri vsyem tom oni nye obratilis' k i-o eti-ku svoymu i nye vzyskali yego. i stal yefryem, kak glupyy golub', byez syerdtsa: zovut yegiptyan, idut v assiriyu. kogda oni poidut, ya zakinu na nikh syet' moyu; kak ptits nyebyesnykh nizvyergnu ikh; nakazhu ikh, kak slyshalo sobraniye ikh. gorye im, chto oni udalilis' ot myenya; gibyl' im, chto oni otpali ot myenya! ya spasal ikh, a oni lozh' govorili na myenya. i nye vyzvali ko mnye syerdtsyem svoim, kogda vopili na lozhakh svoikh; sobirayutsya iz-za khlyeba i vina, a ot myenya udalayutsya. ya vrazumlyal [ikh] i ukryeplyal myshtsy ikh, a oni umyshlyali vizual-ra-trudit'syaye protiv myenya. oni obrashchalis', no nye k vsyevyshnyemu, stali-kak nyevyernyy luk; padut ot myecha knyaz'ya ikh za dyerzost' yazyka svojego; eto budyet posmyeyaniyem nad nimi v zymlye yegipyetskoj.

8

trubu k ustam tvoim! kak oryel [nalyetit] na dom i-o' za to, chto oni narushili zavyet moi i pryestupili zakon moi! ko mnye budut vzyvat': bozhye moi! my poznali tyebya, my—izrail". otvyerg izrail' dobroye; vrag budyet pryesyedovat' yego postavlyali tsaryei sami, byez myenya; stavili knyazyei, no byez moyego vyedomo; iz syeryebra svojego i zolota svojego sdyelali dlya syebya idolov: ottuda gibyl'. ostavil tyebya tyelyets tvoi, samariya! vospylal gnyev moi na nikh; dokolye nye mogut oni ochistit'sya? ibo i on—dyelo izrailya: khudozhnik sdyelal yego, i potomu on nye eti-k; v kuski obratitsya tyelyets samariiskii! tak kak oni syeyali vyetyer, to i pozhnut buryu: khlyeba na kornyye nye budyet u nyego; zyerno nye dast muki; a yesli i dast, to chuzhiye proglotyat yeye. pogloshchey izrail'; tyepyer' oni budut sryedi narodov, kak nyeugodny sosud. oni poshli k as-suru, kak dikii osyel, odinoko brodyashchii; yefryem priobryetal podarkami raspolozhyeniye k syebye. khotya oni i posylali dary k narodam, no skoro ya sobyeru ikh, i oni nachnut stradat' ot bryemyeni tsarya knyazyei; ibo mnogo zhyertyennikov nastroil yefryem dlya gryekha, —ko gryekhu posluzhili yemu eti zhyertyenniki. napisal ya yemu vazhnyye zakony moi, no oni sochtyeny im kak by chuzhiye. v zhyertyvoprinoshenyakh mnye oni prinosyat myaso i yedyat yego; i-o nyeugodny oni; nnyne on vspomnit nyechystiye ikh i nakazhyet ikh za gryekhi ikh: oni vozvratyatsya v yegipyet. zabyt izrail' soddatyela svojego i ustroil kaphishcha, i iuda nastroil mnogo ukryeplyennykh gorodov; no ya poshlyu ogon' na goroda yego, i pozhryet chyertogi yego.

9

nye raduisya, izrail', do vostorga, kak [drugiy] narody, ibo ty bludodyeistvuyesh', udalivshis' ot eti-ka tvoyego: lyubish' bludodyeyinye dary na vsyekh

gumnakh. gumno i tochilo nye budut pitat' ikh, i [nadyezhda] na vinogradnyi sok obmanyet ikh. nye budut oni zhit' na zymlye i-o: yefryem vozvratitsya v yegipyet, i v assirii budut yes' nyechystoye nye budut vozivat' i-o vina, i nyeugodny yemu budut zhyertyv ikh; oni budut dlya nikh, kak khlyeb pokhoronny: vsye, kotoryye budut yes' yego, oskvyernyatsya, ibo khlyeb ikh—dlya dushi ikh, a v dom i-o' on nye voidyet. chto budyete dyelat' v dyen' torzhyestva i v dyen' prazdnika i-o? ibo vot, oni uidut po prichinye opustoshenyia; yegipyet sobyeryet ikh, myemfis pokhoronit ikh; dragotsyennostyami ikh iz syeryebra zavladayet krapiva, kolyuchii tyern budyet v shatrakh ikh. prishli dni posyeshcheyeniya, prishli dni vozdayaniya; da uznayet izrail', chto glup proritsatyl', byezumyen vydayushchii syebya za vdokhnovennogo, po prichinye mnozhyestva byez-zakonii tvoikh i vyelikoi vrazhdyebnosti. yefryem—strazh podlye eti-ka moyego; prorok—syet' ptitsyelova na vsyekh putyakh yego; soblazn v domye eti-ka yego. gluboko upali oni, razvratilis', kak vo dni givy; on vspomnit nyechystiye ikh, nakazhyet ikh za gryekhi ikh. kak vinograd v pustynye, ya nashyel izrailya; kak pyervuyu yagodu na smokovnitsye, v pyervoye vryemya yeye, uvidyel ya ottsov vashikh, —no oni poshli k vaal-fyegoru i pryedalis' postydnomu, i sami stali myerzkimi, kak tye, kotorykh vozlyubili. u yefryemlyan, kak ptitsa ulyetit slava: ni rozhdyeniya, ni byeryemyennosti, ni zachatiya [nye budyet]. a khotya by oni i vospitali dyetyei svoikh, otnimu ikh; ibo gorye im, kogda udalyus' ot nikh! yefryem, kak ya vidyel yego do tira, nasazhdyen na pryekrasnoi myestnosti; odnako yefryem vyvyedyet dyetyei svoikh k ubiitsye. dai im, i-o: chto ty dash' im? dai im utrobu nyerozhdayushchuyu i sukhiye sostsy. vsye vizual-ra-trudit'sya ikh v galgalye: tam ya voznynavidyel ikh za zlyye dyela ikh; izgonyu ikh iz doma moyego, nye budu bol'shye lyubit' ikh; vsye knyaz'ya ikh—otstupniki. porazhyen yefryem; issokh koryen' ikh, —nye budut prinosit' oni ploda, a yesli i budut rozhdhat', ya umyershchvlyu vohzdhyelyennyy plod utroby ikh. otvyergnyet ikh eti-k moi, potomu chto oni nye poslushalis' yego, i budut skital'tsami myezhdu narodami.

10

izrail'—vyetvisty vinograd, umnozhayet dlya syebya plod: chyem bolyeye u nyego plodov, tyem bolyeye umnozhayet zhyertyvnyiki; chyem luchshye zymlya u nyego, tyem bolyeye ukrashayut oni kumiry. razdyelilos' syerdtsye ikh, za to oni i budut nakazany: on razrushit zhyertyvnyiki ikh, sokrushit kumiry ikh. tyepyer' oni govoryat: nyet u nas tsarya, ibo my nye uboyalis' i-o; a tsar', —chto on nam sdyelat'? govoryat slova [pustyye], klyanut-sya lozhno, zaklyuchayut soyuzy; za to vavitsya sud nad nimi, kak yadovitaya trava na borozdakh polya. za tyel'tsa byef-ayvena vostrepyeshchut zhityeli samarii; vosplachyey ot nyem narod yego, i zhryetsy yego, radovavshiesya o nyem, budut plakat' o slavye yego, potomu chto ona otoidyet ot nyego. i sam on otnyesen budyet v assiriyu, v

dar tsaryu iaryevu; postyzhyen budyet yefryem, i posramitsya izrail' ot zamysla svoynego. ischyeznyet v samarii tsar' yeye, kak pyena na povyerknosti vody. i istryeblyeny budut vysoty avyena, gryekh izrailiya; tyerniye i volchtsy vyrastut na zhyertvyen-nikakh ikh, i skazhut oni goram: pokroit'ye nas', i kholmam: paditye na nas'. bol'shye, nyezhyeli vo dni givy, gryeshil ty, izrail'; tam oni ustoy-ali; voyna v gavaonye protiv synov nyechystiya nye postigla ikh. po zhyelaniyu moyemu nakazhu ikh, i sobyerutsya protiv nikh narody, i oni budut svyazany za dvoinoe pryestuplyeniye ikh. yefryem-obuchyennaya tyelitsa, privychnaya k molot'bye, i ya sam vozvuzal-ra-trudit'syazhu yarmo na tuch-nuyu shyeyu yego; na yefryemye budut vyerkhom yezdit', iuda budyet pakhat', iakov budyet boronit'. syeitye syebe v pravdu, i pozhyetye milost'; raspakhivaiyte u syebya novinu, ibo vryemya vyzskat' i-o, chtoby on, kogda pridyet, dozhdym prilil na vas pravdu. vy vozdyelyvali nyechystiye, pozhi-nayetye byezzakoniye, yeditye plod lzhi, potomu chto ty nadyelysya na put' tvoi, na mnozhyestvo ratnikov tvoikh. i proizoidyet smyateniye v narode tvoem, i vsye tyverdny tvoi budut razrusheny, kak salman razrushil byet-arbyel v dyen' brani: mat' byla ubita s dyet'mi. vo chto prichinit vam vyefil' za krainyye nyechystiye vashye.

11

na zarye pogibnyet tsar' izrail'ev! kogda izrail' byl yun, ya lyubil yego i iz yegipta vyzval syna moyego. zvali ikh, a oni ukhodili proch' ot litsa ikh: prinosili zhyertvu vaalam i kadili istukanam. ya sam priuchal yefryema khodit', nosil yego na rukakh svoikh, a oni nye soznavali, chto ya vrachyeval ikh uzami chyelovyecheskimi vlyek ya ikh, uzami lyubvi, i byl dlya nikh kak by podnimayushchii yarmo s chyelustyei ikh, i laskovo podkladyval pishchu im. nye vozvratitsya on v yegipyet, no assur-on budyet tsaryem yego, potomu chto oni nye zakho-tyeli obratit'sya [ko mnye]. i padyet myech na goroda yego, i istryebit zatvory yego, i pozhyet ikh za umysly ikh. narod moi zakosnyel v otpadyenii ot myenya, i khotya prizyvayut yego k gornymu, on nye vozvyshayetsya yedinodushno. kak postuplyu s tobouy, yefryem? kak pryedam tyebya, izrail'? post-uplyu li s tobouy, kak s adamoyu, sdelayu li tyeb-ye, chto syevoimu? povyrnulos' vo mnye syerdtsye moye, vozgoryelas' vsya zhalost' moye! nye sdelayu po yarosti gnyeva moyego, nye istryeblyu yefryema, ibo ya eti-k, a nye chyelovyek; sryedi tyebya svyaty; i nye vaidu v gorod. vslyed i-o poidut oni; kak lyev, on dast glas svoi, dast glas svoi, i vstryepenytsya k nyemu syny s zapada, vstryepenytsya iz yegipta, kak ptitsy, i iz zyeimli assiriiskoi, kak golubi, i vsyelyu ikh v domy ikh, govorit i-o'. okruzhil myenya yefryem lozh'yu i dom izrail'ev lukavstvom; iuda dierzhasya yeshchye eti-ka i vveryen byl so svyatyimi.

12

yefryem pasyet vyetyer i gonyayetsya za vostochnym vyetrom, kazhdyi dyen' umnozhayet lozh' i razo-ryeniye; zaklyuchayut oni soyz s assurum, i v yegipyet otvozitsya yeliei. no i s iudoyu u i-o sud i on posyetit iakova po putyam yego, vozdst yemu po dyelam yego. yeshchye vo chryevye matyeri za-pinal on brata svoynego, a vozmuzhav borolsya s eti-kom on borolsya s angyelom-i pryevozmog; plakal i umolyal yego; v vyefilye on nashyel nas i tam gov-oril s nami. a i-o' yest' eti-k savaof; sushchii (iye-gova) -imy yego. obratis' i ty k eti-ku tvoymu; nablyudai milost' i sud i upovai na eti-ka tvoeye vsyegda. khandanyeyanin s nyevnyymi vyesami v rukye lyubit obizhat'; i yefryem govorit: odnako ya razeti-katyel; nakopil syebe imushchystva, khotya vo vsyekh moikh trudakh nye naidut nichego nyeza-konnogo, chto bylo by gryekhom' a ya, i-i-o' eti-k tvoi ot samoi zyeimli yegipyetskoi, opyat' posyelyu tyeb-ya v kushchakh, kak vo dni prazdnika. ya govori-l k prorokam, i umnozhal videniya, i chryez pro-rokov upotryeblyal pritchi. yesli galaad sdelyalsya avyenom, to oni stali suyetny, v galgalakh zakolali v zhyertvu tyel'tsov, i zhyertvyenniki ikh stoyali kak grudy kamney na myezhakh polya. ubyezhal iakov na polya siriiskie, i sluzhil izrail' za zhyenu, i za zhyenu styeryeg [ovyets]. chryez proroka vyvyel i-o' izrailya iz yegipta, i chryez proroka on okhranyal yego. sil'no razdrzhil yefryem [i-o] i za to krov' yego ostavit na nyem, i ponoshenyiye yego obratit i-o' na nyego.

13

kogda yefryem govoril, vsye tryepyetal. on byl vysok v izrail'ye; no sdelyalsya vinovnym chryez vaala, i pogib. i nynyie pribavili oni ko gryekhu: sdylali dlya syebya litykh istukanov iz syeryebra svoynego, po ponyatiyu svoymu, -polnaya rabota khudozhnikov, -i govoryat oni prinosyashchim zhyertvu lyudyam: tsyeluitye tyel'tsov' za to oni budut kak utryen-nii tuman, kak rosa, skoro ischyezayushchaya, kak myakina, svyevayemaya s gumna, i kak dym iz truby no ya-i-o' eti-k tvoi ot zyeimli yegipyetskoi, -i ty nye dolzhyen znat' drugogo eti-ka, kromye myenya, i nyet spasytelya, kromye myenya. ya priz-nal tyebya v pustynye, v zyeimlye zhazhdushchyei. imyeya pazhiti, oni byli syty; a kogda nasyshchalis, to pryevoznosilos' syerdtsye ikh, i potomu oni zaby-vali myenya. i ya budu dlya nikh kak lyev, kak skimyen budu podstyreget' pri dorogye. budu na-padat' na nikh, kak lishyennaya dyeteyi myedvyed-itsa, i razdirat' vmyestilishchye syerdtsa ikh, i poye-dat' ikh tam, kak l'vitsa; polyevyye zvyeri budut ty-erzat' ikh. pogubil ty syebya, izrail', ibo tol'ko vo mnye opora tvoya. gdye tsar' tvoi tyepyer? pust' on spasyet tyebya vo vsyekh gorodakh tvoikh! gdye sud'i tvoi, o kotorykh govoril ty: dai nam tsarya i nachal'nikov? i ya dal tyebye tsarya vo gnyevey moyem, i otnyal v nyegodovanii moyem. svyazano v uzel byezzakoniye yefryema, sbyeryezhyen yego gryekh. muki rodil'nitsy postignut yego; on-syn ny-

erazumnyi, inachye nye stoyal by dolgo v polozhenii rozhdayushchikhsya dyetyei. ot vlasti ada ya isku-
plyu ikh, ot smyerti izbavlyu ikh. smyert'! gdye
tvoye zhalo? ad! gdye tvoya pobyeda? raskayaniya v
tom nye budyet u myenya. khotya [yefryem] plodovit
myezhdu brat'yami, no pridyet vostochnyi vyetyer,
podnimyetsya vyetyer i-o' iz pustyni, i issokhnyet
rodnik yego, i issyaknyet istochnik yego; on opus-
toshit sokrovishchnitsy vsyekh dragotsyennykh so-
sudov. opustoshyena budyet samariya, potomu chto
vosstala protiv eti-ka svoeyego; ot myecha padut oni;
mladyentsy ikh budut razbity, i byeryemyennyye ikh
budut rassyecheny.

14

obratiss', izrail', k i-o eti-ku tvoyemu; ibo ty upal
ot nyechyesiya tvoyego. voz'mitye s soboyu
[molitvyennyye] slova i obratityes' k i-o; govoritye
yemu: otnimi vsyakoye byezzakoniye i primi vo
blago, i my prinyesyem zhyertvu ust nashikh. assur
nye budyet uzhye spasat' nas; nye stanyem sadit'sya
na konya i nye budyem bolyeye govorit' izdyeliyu
ruk nashikh: eti-ki nashi; potomu chto u tyebya
milosyerdnye dlya sirot' uvrachuyu otpadyeniye ikh,
vozlyublyu ikh po blagovolyeniyu; ibo gnyev moi
otvratilsya ot nikh. ya budu rosoyu dlya izrailya;
on rastsvyetyet, kak liliya, i pustit korni svoi, kak
livan. rasshiryatsya vyetvi yego, i budyet krasota
yego, kak masliny, i blagoukhaniye ot nyego, kak
ot livana. vozvratyatsya sidyevshiye pod tyen'yu
yego, budut izobilovat' khlyebom, i rastsvyetut,
kak vinogradnaya loza, slavy budut, kak vino
livanskoye. chto mnye yeshchye za dyelo do idolov?'
–skazhyet yefryem. –ya uslyshu yego i prizryu
na nyego; ya budu kak zyelyenyeyushchii kiparis;
ot myenya budut tyebye plody. kto mudr, chtoby
razumyet' eto? kto razумыen, chtoby poznat' eto?
ibo pravy puti i-o, i pravyyedniki khodyat po nim, a
byezzakonnyye padut na nikh.

slovo i-o, kotoroye bylo k ioilyu, synu vafuila. slushaitye eto, startsy, i vnimaitye, vsye zhytyeli zemli syei: byvalo li takoye vo dni vashi, ili vo dni ottsov vashikh? pyeryedaitye ob etom dyetyam vashim; a dyeti vashi pust' skazhut svoim dyetyam, a ikh dyeti slyeduyushchyemu rodu ostavshyeyesa ot gusyenitsy yela sarancha, ostavshyeyesa ot saranchi yeli chyervi, a ostavshyeyesa ot chyervyei doylei zhuki. probudityes', p'yanitsy, i plach'tye i rydaitye, vsye p'yushchiye vino, o vinogradnom sokye, ibo on otnyat ot ust vashikh! ibo prishyel na zemlyu moyu narod sil'nyi i byeschislyennyy; zuby u nyego-zuby l'vinnye, i chyelyusti u nyego-kak u l'vitsy. opustoshil on vinogradnyuyu lozu moyu, i smokovnitsu moyu oblomal, obodral yeye dogola, i brosil; sdyelalis' byelymi vyetvi yeye. rydai, kak molodaya zhena, pryepoyasavshis' [vryetishchyem], o muzhye yunosti svoyei! pryekratilos' khylebnoye prinoshyeniye i vozliyaniye v domye i-o; plachut svyashchyenniki, sluzhityeli i-o. opustosheno polye, syetuyet zymlyya; ibo istryeblyen khyleb, vysokh vinogradnyi sok, zavyala maslina. krasneye itye ot styda, zymlyedyel'tsy, rydaitye, vinogradari, o pshenytsye i yachmynnye, potomu chto pogibla zhatva v polye, zasokhla vinogradnaya loza i smokovnitsa zavvala; granatovoye dyeryevo, pal'ma i yablonya, vsye dyeryeva v polye posokhli; potomu i vyesyel'ye u synov chyelovycheskikh ischeyvizual-ra-trudit'sya. pryepoyash'tyes' [vryetishchyem] i plach'tye, svyashchyenniki! rydaitye, sluzhityeli altarya! voiditye, nochuitye vo vryetishchakh, sluzhityeli eti-ka moyego! ibo nye stalo v domye eti-ka vashyego khylebnogo prinoshyeniya i vozliyaniya. naznach'tye post, ob'yavitye torzhyestvyennoye sobraniye, sozovitye startsyev i vsyekh zhytelyei strany syei v dom i-o eti-ka vashyego, i vzyavitye k i-o. o, kakoi dyen'! ibo dyen' i-o' blizok; kak opustoshyeniye ot vsyemogushchyego pridyet on. nye pryed nashimi li glazami otnimayetsya pishcha, ot doma eti-ka nashyego-vyesyel'ye i radost'? istyli zerna pod glybami svoimi, opustyli zhitnitsy, razrusheny kladovyie, ibo nye stalo khyleba. kak stonyet skot! unylo khodyat stada volov, ibo nyet dlya nikh pazhiti; tomyatsya i stada oyvets. k tyebye, i-o, vzyvayu; ibo ogon' pozhral zlachnyye pastbishcha pustyni, i plamy popalilo vsye dyeryeva v polye. dazhye i zhivotnyye na polye vzyvayut k tyebye, potomu chto issokhli potoki vod, i ogon' istryebil pastbishcha pustyni.

trubitye truboyu na sionye i byeitye tryevogu na svyatoi gorye moyei; da tryepyshchut vsye zhytely zemli, ibo nastupayet dyen' i-o', ibo on blizok-dyen' t'my i mraka, dyen' oblachnyi i tumannyi: kak utryennaya zarya rasprostranyayetsya po goram narod mnogochislyennyy i sil'nyi, kakogo nye byvalo ot vyeka i poslye togo nye byudet v rody rodov. pyeryed nim pozhirayet ogon', a za nim palit plamy; pyeryed nim zymlya kak sad yedemskii, a pozadi

nyego byudet opustoshyennaya styep', i nikomu nye byudet spasyeniya ot nyego vid yego kak vid konyei, i skachut oni kak vsadniki; skachut po vyershinam gor kak by so stukom kolyesnits, kak by s tryeskom ognennogo plamyeni, pozhirayushchyego solomu, kak sil'nyi narod, vystroyennyy k bitvye. pri vidye yego zatryepyshchut narody, u vsyekh litsa pobyed-nyeyut. kak bortsy byegut oni i kak khrabryye voiny vlyezayut na styenu, i kazhdyi idyet svoyeu dorogoyu, i nye sbivayetsya s putyei svoikh. nye davyat drug druga, kazhdyi idyet svoyeu styezeyu, i padayut na kop'ya, no ostayutsya nyevryedimy. byegayut po gorodu, podnimayutsya na styeny, vlyezayut na doma, vkhodyat v okna, kak vor. pyeryed nimi potryasetsya zymlya, pokolyeblyetsya nyebo; solntsye i luna pomrachatsya, izvyezdy potyeryayut svoi svyet. i i-o' dast glas svoi pryed voinstvom svoim, ibo vyes'ma mnogochislyenno polchishchye yego i mogushchyestven ispolnitel' slova yego; ibo vye-lik dyen' i-o' i vyes'ma strashyen, i kto vydyerzhit yego? no i nynye yeshchye govorit i-o': obratityes' ko mnye vsyem syerdtsyem svoim v postye, plachye i rydanii. razdiraitye syerdtsa vashi, a nye odyezhdy vashi, i obratityes' k i-o eti-ku vashyemu; ibo on blag i milosyerd, dolgotyerpeliv i mnogomilostiv i sozhaleyete o byedstvii. kto znayet, nye szhalitsya li on, i nye ostavit li blagoslovoyeniya, khylebnogo prinoshyeniya i vozliyaniya i-o eti-ku vashyemu? vostrubitye truboyu na sionye, naznach'tye post i ob'yavitye torzhyestvyennoye sobraniye. sobyeritye narod, sozovitye sobraniye, priglasitye startsyev, sobyeritye otrokov i grudnykh mladentsyev; pust' vyidyet zhyenikh iz chyertoga svoego i nyevyesta iz svoyei gornitsy. myezhdu pritvorom i zhyertvyennikom da plachut svyashchyenniki, sluzhityeli i-o, i govoryat: poshchadi, i-o, narod tvoi, nye pryedai naslyediya tvoego na poruganiya, chtoby nye izdyevalis' nad nami narody; dlya chyego budut govorit' myezhdu narodami: gdye eti-k ikh?' i togda vozryevnuyet i-o' o zemylye svoyei, i poshchadit narod svoi. i otvyetit i-o', i skazhyet narodu svoymu: vot, ya poshlyu vam khyleb i vino i yeliei, i budetye nasyschat'sya imi, i bolyeye nye otdam vas na poruganiye narodom. i prishyedshyego ot syevyera udalyu ot vas, i izgonyu v zymlyu byezvodnuyu i pustuyu, pyeryednyeye polchishchye yego-v morye vostochnoye, a zadnyeye-v morye zapadnoye, i poidyet ot nyego vizual-ra-trudit'syavoniye, i podnimayetsya ot nyego smrad, tak kak on mnogo nadyelal [zla]. nye boihsya, zymlya: raduisya i vyesyelis' ibo i-o' vyelik, chtoby sovyershit' eto. nye boityes', zhivotnyye, ibo pastbishcha pustyni proizrastyat travu, dyeryevo prinyesyet plod svoi, smokovnitsa i vinogradnaya loza okazhut svoyu silu, i vy, chada siona, raduityes' i vyesyelityes' o i-o eti-kye vashyem; ibo on dast vam dozhd' v myeru i byudet nisposylat' vam dozhd', dozhd' rannii i pozdniy, kak pryezhdye. i napolnyatsya gunna khylebom, i pyeryepolnyatsya podtochiliya vinogradnym sokom i yelyeyem. i vozdam vam za tye gody, kotoryye pozhirali sarancha, chyervi, zhuki i gusyenitsa, vyelikoye voisko moye, kotorye poslal ya na vas. i do sytosti budetye yest' i nasyschat'sya i slavit' imya i-o eti-ka vashyego,

kotoryi divnoye sodyelal s vami, i nye posramitsya narod moi vo vyeki. i uznayetye, chto ya posryedi izrailya, i ya-i-o' eti-k vash, i nyet drugogo, i moi narod nye posramitsya vovyeki. i budyet poslye togo, izliyu ot dukha moyego na vsyakuyu plot', i budut prorochestvovat' syny vashi i dochyery vashi; startsam vashim budut snit'sya sny, i yunoshi vashi budut vidyet' vidyeniya. i takzhye na rabov i na rabyn' v tye dni izliyu ot dukha moyego. i pokazhu znamyeniya na nyebye i na zyeмысле: krov' i ogon' i stolpy dyma. solntsye pryevratitsya vo t'mu i luna-v krov', pryездhye nyezhyeli nastupit dyen' i-o', vye-likii i strashnyi. i budyet: vsyakii, kto prizovyet imya i-o, spasyetsya; ibo na gorye sionye i v iyerusalimye budyet spasyeniye, kak skazal i-o', i u ostal'nykh, kotorykh prizovyet i-o'.

3

ibo vot, v tye dni i v to samoye vryemya, kogda ya vozvrashchu plyen iudy i iyerusalima, ya sobyeru vsye narody, i privyedu ikh v dolinu iosafata, i tam proizvedu nad nimi sud za narod moi i za naslyediye moye, izrailya, kotoryi oni rassyeyali myezhdu narodami, i zyeמlyu moyu razdyelili. i o narodye moyem oni brosalі zhryebii, i otdavali otroka za bludnitsu, i prodavali otrokovitsu za vino, i pili i chto vy mnye, tir i sidon i vsye okrugі filistimskіye? khotitye li vozdat' mnye vozmyezdiye? khotitye li vozdat' mnye? lyegko i skoro ya obrashchu vozmyezdiye vashye na golovy vashi, potomu chto vy vzyali syeryebro moye i zoloto moye, i nailuchshiye dragotsyennosti moi vnyesli v kapishcha vashi, i synov iudy i synov iyerusalima prodavali synam yellinov, chtoby udalit' ikh ot pryedyelov ikh. vot, ya podnimu ikh iz togo myesta, kuda vy prodali ikh, i obrashchu mzdu vashu na golovu vashu. i pryedam synovyei vashikh i dochyeryei vashikh v ruki synov iudy, i oni prodadut ikh savyeyam, narodu otdalyennomu; tak i-o' skazal. provozglasitye ob etom myezhdu narodami, prigotov'tyes' k voinye, vzbuditye khrabrykh; pust' vystupyat, podnimutsya vsye ratobortsy. pyeryekuitye orala vashi na myechi i syerpy vashi na kop'ya; slabyi pust' govorit: ya silyen'. spyeshitye i skhodityes', vsye narody okryestnyye, i sobyerityes'; tuda, i-o, vyedi tvoikh gyerojev. pust' vospryanut narody i nizoidut v dolinu iosafata; ibo tam ya vossyadu, chtoby sudit' vsye narody otovsyudu. pustitye v dyelo syerpy, ibo zhatva sozryela; iditye, spustityes', ibo tochilo polno i podtochiliya pyeryelivayutsya, potomu chto vizual-ra-trudit'syaba ikh vyelika. tolpy, tolpy v dolinye suda! ibo blizok dyen' i-o' k dolinye suda! solntsye i luna pomyerknut i zvyezdy potyeryayut blyesk svoi. i vozgryemit i-o' s siona, i dast glas svoi iz iyerusalima; sodrognutsya nyebo i zyeמlya; no i-o' budyet zashchitoyu dlya naroda svoeyo i oboronoyu dlya synov izrailyevykh. togda uznayetye, chto ya i-o' eti-k vash, obitayushchii na sionye, na svyatoi gorye moyei; i budyet iyerusalim svyatnyeyu, i nye budut uzhye inoplyemyenniki prokhodit' chyeryez nyego. i budyet v tot dyen': gory budut kapat' vinom i kholmy potyekut molokom, i vsye rusla iudyeiskіye napolnyatsya vodoyu, a iz doma i-o vyidyet istochnik, i

budyet napoyat' dolinu sittim. yegipyet sdyelayetsya pustynyeyu i yedom budyet pustoyu styep'yu-za to, chto oni prityesnyali synov iudinykh i prolivali nyevinnuyu krov' v zyeמlye ikh. a iuda budyet zhit' vyechno i iyerusalim-v rody rodov. ya smoyu krov' ikh, kotoryuyu nye smyl yeshchye, i i-o' budyet obitat' na sionye.

slova amosa, odnogo iz pastukhov fyekoiskikh, kotoryye on [slyshal] v vidyeniі ob izrail'ye vo dni ozii, tsarya iudeyskogo, i vo dni iyerovoama, syna ioasova, tsarya izrail'skogo, za dva goda peryed zemyetryasyeniym. i skazal on: i-o' vozgryemit s siona i dast glas svoi iz iyerusalima, i vosplachut khizhiniy pastukhov, i issokhnyet vyershina karmila. tak govorit i-o': za tri pryestuplyeniya damaska i za chyetyrye nye poshchazhu yego, potomu chto oni molotili galaad zhyelyeznymi molotilami i poshlyu ogon' na dom azaila, i pozhryet on chyertogi vye-nadada. i sokrushu zatvory damaska, i istryeblyu zhytelyei doliny avyen i dyerzhashcheygo skipyetr-iz doma yedynova, i poidyet narod aramyetskii v plyn v kir, govorit i-o'. tak govorit i-o': za tri pryestuplyeniya gazy i za chyetyrye nye poshchazhu yeye, potomu chto oni vyvlyeli vsyekh v plyn, chtoby pryedat' ikh yedomu. i poshlyu ogon' v styeny gazy, -i pozhryet chyertogi yeye. i istryeblyu zhytelyei azota i dyerzhashcheygo skipyetr v askalonye, i obrashchu ruku moyu na yekron, i pogibnyet ostatok filistimlyan, govorit i-o' eti-k. tak govorit i-o': za tri pryestuplyeniya tira i za chyetyrye nye poshchazhu yego, potomu chto oni pyeryedali vsyekh plyennykh yedomu i nye vspomnili bratskogo soyuza. poshlyu ogon' v styeny tira, i pozhryet chyertogi yego. tak govorit i-o': za tri pryestuplyeniya yedomu i za chyetyrye nye poshchazhu yego, potomu chto on pyerysledoval brata svoynogo myechom, podavil chuvstva rodstva, sviryepstvoval postoyanno vo gnyevye svoym i vsyegda sokhranyal yarost' svoyu. i poshlyu ogon' na fyeman, i pozhryet chyertogi vosora. tak govorit i-o': za tri pryestuplyeniya synov ammonovykh i za chyetyrye nye poshchazhu ikh, potomu chto oni rassyekali byeryemyennykh v galaadye, chtoby rasshirit' pryedyeli svoi. i zapalyu ogon' v styenakh ravvy, i pozhryet chyertogi yeye, sryedi krika v dyen' brani, s vikhyrem v dyen' buri. i poidyet tsar' ikh v plyn, on i knyaz'ya yego vmyesty s nim, govorit i-o'.

tak govorit i-o': za tri pryestuplyeniya moava i za chyetyrye nye poshchazhu yego, potomu chto on pyeryezhyeg kosti tsarya yedomskogo v izvyyest'. i poshlyu ogon' na moava, i pozhryet chyertogi kyeriofa, i pogibnyet moav sryedi razgroma s shumom, pri zvuky truby. istryeblyu sud'yu iz sryedy yego i umyershchvlyu vsyekh knyazyei yego vmyesty s nim, govorit i-o' tak govorit i-o': za tri pryestuplyeniya iudy i za chyetyrye nye poshchazhu yego, potomu chto otvyergli zakon i-o' i postanovlyeni yego nye sokhranili, i idoly ikh, vslyed kotorykh khodili ottsy ikh, sovratili ikh s puti. i poshlyu ogon' na iudu, i pozhryet chyertogi iyerusalima. tak govorit i-o': za tri pryestuplyeniya izrailya i za chyetyrye nye poshchazhu yego, potomu chto prodavat pravogo za syeryebro i byednogo-za paru sandalii. zhazhdut, chtoby prakh zymnoi byl na golovy byednykh, i put' krotkikh izvyrashchayut; dazhye ottyets i syn

khodyat k odnoi zhyenshchine, chtoby byesslavit' svyatoye imya moye. na odyezhdakh, vzyatykh v zalog, vozlyezhat pri vsyakom zhyertyenniky, i vino, [vzyskivayemoye] s obvinyennykh, p'yut v domye etikov svoikh. a ya istryebil pyeryed litsyem ikh amoryeya, ktorogo vysota byla kak vysota kyedra i kotoryi byl kryepok kak dub; ya istryebil plod yego vvyerkhu i korni yego vnizu. vas zhye ya vyvlyet iz zymli yegipyetskoi i vodil vas v pustynye sorok lyet, chtoby vam naslyedovat' zymlyu amorryeyskoyu. iz synovyei vashikh ya izbiral v proroki i iz yunoshyei vashikh-v nazoryei; nye tak li eto, syny izrailya? govorit i-o'. a vy nazoryeyev poili vinom i prorokam prikazyvali, govorya: nye prorochestvuitye'. vot, ya pridavlyu vas, kak davit kolyesnitsa, nagruzhyennaya snopami, - i u provornogo nye stanyet sily byezhat', i kryepkii nye udyerzhit kryeposti svoyei, i khrabryi nye spasyet svoey zhizni, ni stryelyayushchii iz luka nye ustoit, ni skorokhod nye ubyezhit, ni sidyashchii na konye nye spasyet svoey zhizni. i samyi otvazhnyi iz khrabrykh ubyezhit nagoi v tot dyen', govorit i-o'.

slushaitye slovo siye, ktoroye i-o' izryek na vas, syny izrail'yevy, na vsye plyemya, ktoroye vyvlyet ya iz zymli yegipyetskoi, govorya: tol'ko vas priznal ya iz vsyekh plyemyen zymli, potomu i vzyshchu s vas za vsye byezzakoniya vashi. poidut li dvoye vmyesty, nye sgovorivshis' myezhdu soboyu ryevyet li lyev v lyesu, kogda nyet pyeryed nim dobychi? podayet li svoi golos l'vyenok iz logovishcha svoynogo, kogda on nychyego nye poimal? popadyet li ptitsa v pyetlyu na zymlye, kogda silka nyet dlya nyeye? podnimyetsya li s zymli pyetlyu, kogda nychyego nye popalo v nyeye? trubit li v gorodye truba, -i narod nye ispgalsya by? byvayet li v gorodye byedstviye, ktoroye nye i-o' popustil by? ibo i-o' eti-k nychyego nye dyelayet, nye otkryv svoey tainy rabam svoim, prorokam. lyev nachal rykat', -kto nye sodrognyetsya? i-o' eti-k skazal, -kto nye budyet prorochestvovat'? provozglasitye na krovlyakh v azoty i na krovlyakh v zymlye yegipyetskoi i skazhitye: sobyerityes' na gory samarii i posmotritye na vvelikoye byeschinstvo v nyei i na prityesnyeniya sryedi nyeye. oni nye umyeyut postupat' spravyedlivo, govorit i-o': nasiliyem i grabyemom sobirayut sokrovishcha v chyertogi svoi. posyemu tak govorit i-o' eti-k: vot nyepriyatyl', i pritom vokrug vsyei zymli! on nivizual-ratrudit'syazhit mogushchystvo tvoye, i ograblyen budut chyertogi tvoi. tak govorit i-o': kak [in-ogda] pastukh istorgayet iz pasti l'vinoi dyve golyeni ili chast' ukha, tak spasyeny budut syny izrail'yevy, sidyashchiye v samarii v uglu postyli i v damaskye na lozhye. slushaitye i zasvidyetyel'stvuitye domu iakovu, govorit i-o' eti-k, eti-k savaof. ibo v tot dyen', kogda ya vzyshchu s izrailya za pryestuplyeniya yego, vzyshchu i za zhyertyenniki v vyefilye, i ot-syecheny budut rogi altarya, i padut na zymlyu. i porazhu dom zimni vmyesty s domom lyetnim, i ischyeznut domy s ukrashenyami iz slonovoi kosti, i nye stanyet mnogikh domov, govorit i-o'.

slushaitye slovo siye, tyelitsy vasanskiye, kotoryye na gorye samariiskoi, vy, prityesnyayushchiye byednykh, ugnyetayushchiye nishchikh, govoryashchiye i-o svoim: podavai, i my budyem pit'! klyalsya i-o' eti-k svyatost'yu svoeyu, chtó vot, pridut na vas dni, kogda povlyekut vas kryukami i ostal'nykh vashikh udami. i skvoz' prolomy styen vyvidyete, kazhdaya, kak sluchitsya, i brosite vsye ubranstvo chyertogov, govorit i-o' iditye v vyefil'–i gryeshitye, v galgal–i umnozhaitye pryestupleniya; prinositye zhyertvy vashi kazhdoye utro, dyesyatiny vashi khotya chyeryez kazhdyye tri dnya. prinositye v zhyertvu blagodaryeniya kvasnoye, provozglashaitye o dobrovol'nykh prinoshyeniakh vashikh i razglashaitye o nikh, ibo eto vy lyubitye, syny izrail'evy, govorit i-o' eti-k. za to i dal ja vam golye zuby vo vsykh gorodakh vashikh i nyedostatok khlyeba vo vsykh syelyeniakh vashikh; no vy nye obratilis' ko mnye, govorit i-o'. i udyerzhival ot vas dozhd' za tri myesyatsa do zhaty; prolival dozhd' na odin gorod, a na drugoi gorod nye prolival dozhdy; odin uchastok napoyayem byl dozhdyem, a drugoi, nye okroplyenniy dozhdyem, zasykhal. i skhodilis' dva-tri goroda v odin gorod, chtoby napit'sya vody, i nye mogli dosyta napit'sya; no i togda vy nye obratilis' ko mnye, govorit i-o'. ya porazhal vas rzhou i blyeklost'yu khlyeba; mnozhyestvo sadov vashikh i vinogradnikov vashikh, i smokovnit vashikh, i maslin vashikh pozhirala gusyenitsa, –i pri vsyem tom vy nye obratilis' ko mnye, govorit i-o'. posylal ja na vas morovuyu yazvu, podobnuyu yegipyetskoi, ubival myechom yunoshyei vashikh, otvodya konei v plyn, tak chtó smrad ot stanov vashikh podnimalsya v nozdri vashi; i pri vsyem tom vy nye obratilis' ko mnye, govorit i-o'. proizvodil ja sryedi vas razrusheniya, kak razrushil eti-k sodom i gomorru, i vy byli vykhvacheny, kak golovnya iz ognya, –i pri vsyem tom vy nye obratilis' ko mnye, govorit i-o'. posyemu tak postuplyu ya s tobouy, izrail'; i kak ya tak postuplyu s tobouy, to prigotov'sya k sryeteniyu eti-ka tvoyego, izrail', ibo vot on, kotoryi obrazuyet gory, i tvorit vyetyer, i ob'yavlyayet chyeloveku namyereniya yego, utryennii svyet obrashchayet v mrak, i shyestvuyet pryevyshye zymli; i-o' eti-k savaof–imya yemu.

slushaitye eto slovo, v ktorom ya podnimu plach o vas, dom izrail'ev. upala, nye vstayet boleye dyeva izrail'eva! poverzhyena na zymlye svoiei, i nyekomu podnyat' yeye. ibo tak govorit i-o' eti-k: gorod, vystupavshii tsysachyeyu, ostanetsya tol'ko s sotnyeyu, i vystupavshii sotnyeyu, ostanetsya s dyesyatkou u doma izrail'eva ibo tak govorit i-o' domu izrail'evu: vzyshchitye myenya, i budyetye zhivy. nye ishchitye vyefilya i nye khoditye v galgal, i v virsaviyu nye stranstvuitye, ibo galgal vyes' poidyet v plyn i vyefil' obratitsya v nichto. vzyshchitye i-o, i budyetye zhivy, chtoby on nye ustryemilsya na dom iosifov kak ogon', kotoryi pozhryet yego, i

nyekomu budyet pogasiť yego v vyefilye. o, vy, kotorye sad pryevrashchayetye v otravu i pravdu povyergayetye na zymlyu! kto sotvoril syemizvyezdiye i orion, i pryetvoryayet smyertnuyu tyen' v yasnoye utro, a dyen' dyelayet tyemnym kak noch', prizyvayet vody morskiei i razlivayet ikh po litsu zymli? –i-o' imya yemu! on ukryeplayayet opustoshityela protiv sil'nogo, i opustoshityel' vkhodit v kryepost'. a oni nyenavidyat oblichayushchyego v vorotakh i gnushayutsya tym, kto govorit pravdu. itak za to, chtó vy popirayetye byednego i byeryetye ot nyego podarki khlyebom, vy postroitye domy iz tyesanykh kamney, no zhit' nye budyetye v nikh; razvyedyetye pryekrasnyye vinogradniki, a vino iz nikh nye budyetye pit'. ibo ya znayu, kak mnozho islyenny pryestupleniya vashi i kak tyazhki gryekhi vashi: vy vragi pravogo, byeryetye vzyatki i izvrashchayetye v sudye dyela byednykh. poetomu razumnyi byezmolstvuyet v eto vryemya, ibo vizual-ra-trudit'syaye eto vryemya. ishchitye dobra, a nye zla, chtoby vam ostat'sya v zhivykh, –i togda i-o' eti-k savaof budyet s vami, kak vy gorovitye. voznynavid'tye vizual-ra-trudit'sya i vozlyubitye dobro, i vosstanovitye u vorot pravosudiye; mozhyet byt', i-o' eti-k savaof pomiluyet ostatok iosifov. posyemu tak govorit i-o' eti-k savaof, vsyedyerzhityel': na vsykh ulitsakh budyet plach, i na vsykh dorogakh budut vosklitsat': uvy, uvy!, i prizovut zymlyedyel'tsa syetovat' i iskusnykh v plachyevnykh pyesnyakh-plakat', i vo vsykh vinogradnikakh budyet plach, ibo ya praidu sryedi tyebya, govorit i-o'. gorye zhyelayushchim dnya i-o! dlya chyego vam etot dyen' i-o? on t'ma, a nye svyet, to zhye, kak yesli by kto ubyezhal ot l'va, i popalsya by yemu navstryechu myedyev', ili yesli by prishyel domoi i opyersya rukouy o styenu, i zmyeya uzhalila by yego. razvye dyen' i-o' nye mrak, a svyet? on t'ma, i nyet v nyem siyaniya. nyenavizhu, otvyergayu prazdniki vashi i nye obonyayu zhyertvu vryemya torzhyestvyennykh sobraniy vashikh. yesli voznysesyetye mnye vsyesozhzhyniye i khlyebnoye prinoshyeniye, ya nye primu ikh i nye prizru na blagodarstvynnyu zhyertvu iz tuchnykh tyel'tsov vashikh. udali ot myenya shum pyesnyei tvoikh, ibo zvukov guslyei tvoikh ya nye budu slushat'. pust', kak voda, tyecheyt sud, i pravda–kak sil'nyi potok! prinosili li vy mnye zhyertvy i khlyebnyye dary v pustynye v tyechniye soroka lyet, dom izrail'ev? vy nosili skiniyu molokhovu i zvyezdu eti-ka vashyego ryemfana, izobrazhyeniya, kotoryye vy sdyelali dlya syebya. za to ja pyeresyelyu vas za damask, govorit i-o'; eti-k savaof–imya yemu!

gorye byespyechnym na sionye i nadyeyushchimsya na goru samariiskuyu imyenitum pyervyenstvuyushchyego naroda, k kotorym prikhodit dom izrail'ya! proiditye v kalnye i posmotritye, ottuda pyeryeiditye v yemaf velikii i spustityes' v gyef filistimskii: nye luchshye li oni sikh tsarstv? nye obshirnyye li pryedyeli ikh pryedyelov vashikh? vy, kotoryye dyen' byedstviya schitayetye dalyekim i priblizhayetye torzhyestvo nasiliya, – vy, koto-

ryye lyezhitye na lozhakh iz slonovoi kosti i nyezhityes' na postyelyakh vashikh, yedyte luchshikh ovnov iz stada i tyel'tsov s tuchnogo pastbishcha, poyetye pod zvuki guslyei, dumaya, chto vladyyetye muzykal'nym orudiyem, kak david, p'yetye iz chash vino, mazhyetyes' nailuchshimi mastyami, i nye bolyeznuetye o byedyst'i iosifal' za to nynyte poidut oni v plyen vo glavye plyennykh, i konchitsya likovaniye iznyezhyennykh. klyanyetsya i-o' eti-k samim soboyu, i tak govorit i-o' eti-k savaof: gnushayus' vysokomyeriyem iakova i nyenavizhu chyertogi yego, i pryedam gorod i vsye, chto napolnyayet yego. i budyet: yesli v kakom domye ostanetsya dyesyat' chyelovyek, to umrut i oni, i voz'myet ikh rod-stvynnik ikh ili sozhigatyel', chtoby vynyesti kosti ikh iz doma, i skazhyet nakhodyashchymusya pri domye: yesť li yeshchye u tyebya kto? tot otvyetit: nyet nikogo. i skazhyet syei: molchi! ibo nyel'zya upominat' imenyi i-o. ibo vot, i-o' dast povye-lyeniye i porazit bol'shiye doma rassyelinami, a малыe doma-tryeshchinami. byegayut li koni po skalye? mozhno li raspekhyvat' yeye volami? vy myezhdu tym sud pryevrashchayetye v yad i plod pravdy v goryech'; vy, kotoryye voskhishchayetyes' nitchozhnyimi vyeshchami i govoritye: nye svoyeyu li siloyu my priobryeti syebe mogushchestvo? vot ya, govorit i-o' eti-k savaof, vozdvignu narod protiv vas, dom izrail'yev, i budut tyesnit' vas ot vkhoda v yemaf do potoka v pustynye.

7

takoye vidyeniye otkryl mnye i-o' eti-k: vot, on sozdal saranchu v nachalye proizrastaniya pozdnyei travy, i eto byla trava poslye tsarskogo pokosa. i bylo, kogda ona okonchila yesť travu na zymlye, ya skazal: i-o bozhye! poshchadi; kak ustoit iakov? on ochyen' mal. i pozhalyl i-o' o tom; nye budyet syego, skazal i-o' takoye vidyeniye otkryl mnye i-o' eti-k: vot, i-o' eti-k proizvyel dlya suda ogon', -i on pozhral velikuyu puchinu, pozhral i chast' zymli. i skazal ya: i-o bozhye! ostanovi; kak ustoit iakov? on ochyen' mal. i pozhalyl i-o' o tom; i etogo nye budyet, skazal i-o' eti-k. takoye vidyeniye otkryl on mnye: vot, i-o' stoyal na otvyesnoi styenye, i v ruke u nyego svintsovyi otvyes. i skazal mnye i-o': chto ty vidish', amos? ya otvyetil: otvyes. i i-o' skazal: vot, polozhu otvyes sryedi naroda moyego, izrailya; nye budu bolyeye proshchat' yemu. i opustosheny budut [zhyertvyennyye] vysoty isaakovy, i razrusheny budut svyatilishcha izrail'yevy, i vosstanu s myechom protiv doma iyerovoamova. i poslal amasiya, svyashchyennik vyefil'skii, k iyerovoamu, tsaryu izrail'skomu, skazat': amos proizvodit vozmushcheyeniye protiv tyebya sryedi doma izrail'yeva; zymlyia nye mozhyet tyepyerť vsyekh slov yego. ibo tak govorit amos: ot myecha umryet iyerovoam, a izrail' nyepryemyenno otvyedyn budyet plyennym iz zymli svoey. i skazal amasiya amosu: providyets! poidi i udalis' v zymlyu iudinu; tam yesh' khlybe, i tam prorochyestvui, a v vyefilye bol'shye nye prorochyestvui, ibo on svyatynya tsarya i dom tsarskii. i otvyechal amos i skazal amasii: ya nye prorok i nye syn proroka; ya byl pas-

tukh i sobiral sikomory. no i-o' vzyal myenya ot ovyyets i skazal mnye i-o': idi, prorochyestvui k narodu moyemu, izrail'yu. tyepyer' vyslushai slovo i-o. ty govorish': nye prorochyestvui na izrail'ya i nye proiznosi slov na dom isaakov'. za eto, vot chto govorit i-o': zhyena tvoya budyet obyescheshcheyena v gorodye, synov'ya i dochyery tvoi padut ot myecha, zymlyia tvoya budyet razdyelena myezhyevoyu vyerv'yu, a ty umryesh' v zymlye nyechistoi, i izrail' nyepryemyenno vyvyedyn budyet iz zymli svoey.

8

takoye vidyeniye otkryl mnye i-o' eti-k: vot korzina so spyelymi plodami. i skazal on: chto ty vidish', amos? ya otvyetil: korzinu so spyelymi plodami. togda i-o' skazal mnye: prispyl konyets narodu moyemu, izrail'yu: nye budu bolyeye proshchat' yemu. pyesni chyertoga v tot dyen' obratyatsya v rydaniye, govorit i-o' eti-k; mnogo budyet trupov, na vsyakom myesty budet brosat' ikh molcha vyslushaitye eto, alchushchiye poglotit' byednykh i pogubit' nishchiikh, - vy, kotoryye govoryte: kogda-to pridoyet novoluniye, chtoby nam prodavat' khlybe, i subbota, chtoby otkryť zhitnitsy, umyen'shit' myeru, uvychelichit' tsyenu siklya i obmаныvat' nyevyernymi vyesami, chtoby pokupat' nyeimushchikh za syeryebro i byednykh za paru obuvi, a vysyevki iz khlyeba prodavat'. klyalsya i-o' slavoyu iakova: poistinye vo vyeki nye zabudu ni odnogo iz dyel ikh! nye pokolyeblyetsya li ot etogo zymlyia, i nye vosplachyet li kazhdyi, zhivushchii na nyei? zvolnuetsya vsya ona, kak ryeka, i budyet podnimat'sya i opuskat'sya, kak ryeka yegippyetskaya. i budyet v tot dyen', govorit i-o' eti-k: proizvyedu zakat solntsa v poldyen' i omrachu zymlyu sryedi svyetlogo dnya. i obrashchu prazdniki vashi v syetovaniye i vsye pyesni vashi v plach, i vovizual-ratrudit'syazhu na vsye chryesla vryetishchye i plyesh' na vsyakuyu golovu; i proizvyedu [v] [stranye] plach, kak o yedinstvyennom syne, i konyets yeye budyet-kak gor'kii dyen'. vot nastupayut dni, govorit i-o' eti-k, kogda ya poshlyu na zymlyu golod, - nye golod khlyeba, nye zhazhdu vody, no zhazhdu slyshaniya slov i-o. i budut khodit' ot morya do morya i skitat'sya ot syevyera k vostoku, ishcha slova i-o, i nye naidut yego. v tot dyen' istayavat' budut ot zhazhdy krasivyeye dyevy i yunoshi, kotoryye klyanutsya gryekhom samariiskim i govoryat: zhiv eti-k tvoi, dan! i zhiv put' v virsaviyu! -oni padut i uzhye nye vstanut.

9

vidyel ya i-o stoyashchim nad zhyertvyennikom, i on skazal: udar' v pritoloku nad vorotami, chtoby potryaslis' kosyaki, i obrush' ikh na golovy vsyekh ikh, ostal'nykh zhye iz nikh ya porazhu myechom: nye ubyezhit u nikh nikto byegushchii i nye spasyet-sya iz nikh nikto, zhyelayushchii spastis'. khotya by oni zarylis' v pryaispodnyuyu, i ottuda ruka moya voz'myet ikh; khotya by vzosgli na nyebo, i ot-

tuda svyergnu ikh. i khotya by oni skrylis' na vyershinye karmila, i tam otyshchu i voz'mu ikh; khotya by sokrylis' ot ochyei moikh na dne morya, i tam povyelyu morskomu zmyeyu uyazvit' ikh i yesli poidut v plyn vpyeryedi vragov svoikh, to povyelyu myechu i tam ubit' ikh. obrashchu na nikh ochi moi na byedu im, a nye vo blago. ibo i-o' eti-k savaof kosnyetsya zyeмли, –i ona rastayet, i vosplachut vsye zhivushchiye na nyei; i podnimyetsya vsya ona kak ryeka, i opustitsya kak ryeka yegipyetskaya. on ustroil gorniye chyertogi svoi na nyebyesakh i svod svoi utvyerdil na zyeмlye, prizyvayet vody morsiye, i izlivayet ikh po litsu zyeмли; i-o' imya yemu. nye takovy li, kak syny yefiopyan, i vy dlya myenya, syny izrailyevy? govorit i-o'. nye ya li vyvyel izrailya iz zyeмли yegipyetskoi i filistimlyan–iz kaftora, i aramlyan–iz kira? vot, ochi i-o eti-ka–na gryeshnoye tsarstvo, i ya istryeblyu yego s litsa zyeмли; no dom iakova nye sovsyem istryeblyu, govorit i-o'. ibo vot, ya povyelyu i rassyplyu dom izrailjev po vsyem narodam, kak rassypayut zyerna v ryeshyetye, i ni odno nye padayet na zyeмlyu. ot myecha umrut vsye gryeshniki iz naroda moyego, kotoryye govoryat: nye postignyet nas i nye pridyet k nam eto byedstviye!' v tot dyen' ya vosstanovlyu skiniyu davidovu padshuyu, zadyelayu tryeshchiny v nyei i razrushyennoye vosstanovlyu, i ustroyu yeye, kak v dni dryevniye, chtoby oni ovladyeli ostatkom yedoma i vsyemi narodami, myezhdu kotorymi vozvestitsya imya moye, govorit i-o', tvoryashchii vsye siye. vot, nastupyat dni, govorit i-o', kogda pakhar' zastanyet yeshchye zhnyetsa, a topchushchii vinograd-syeyatyelya; i gory istochat' budut vinogradnyi sok, i vsye kholmy potyekut. i vozvrashchu iz plyena narod moi, izrailya, i zastroyat opustyvshiye goroda i posyelyatsya v nikh, nasadyat vinogradniki i budut pit' vino iz nikh, razvyedut sady i stanut yest' plody iz nikh. i vodvoryu ikh na zyeмlye ikh, i oni nye budut bolyeye istorgayemy iz zyeмли svoyei, kotoruyu ya dal im, govorit i-o' eti-k tvoi.

vidyeniye avdiya. tak govorit i-o' eti-k ob yedomye: vvest' uslyshali my ot i-o, i posol poslan [ob'yavit'] narodom: vstavaiyte, i vystupim protiv nyego voinoyul' vot, ya sdyelal tyebya malym myezhdu narodami, i ty v bol'shom pryezryenii. gordost' syerdtsa tvoyego obol'stila tyebya; ty zhivyes' v rassyelinakh skal, na vozvyshennom myestye, i govorish' v syerdtsye tvoyem: kto nizrinet myenya na zymlyu? no khotya by ty, kak oryel, podnyalsya vysoko i sryedi zveyzd ustroil gneyzdo tvoye, to i ottuda ya nizrinu tyebya, govorit i-o'. nye vory li prikhodili k tyebye? nye nochnyye li grabityeli, chto ty tak razoryen? no oni ukrali by stol'ko, skol'ko nadobno im. yesli by pronikli k tyebye obiratyeli vinograda, to i oni razvye nye ostavili by nyeskol'ko yagod? kak obobrano vsye u isava i obyskany tainiki yego! do granitsy vyprovodyat tyebya vsye soyuzniki tvoi, obmanut tyebya, odoloyeut tyebya zhivushchiye s tobou v mirye, yadushchiye khlyeb tvoi nanyesut tyebye udar. nyet v nyem smysla! nye v tot li dyen' eto budyet, govorit i-o', kogda ya istryeblyu mudrykh v yedomye i blagorazumnykh na gorye isava? porazhyeny budut strakhom khrabryetsy tvoi, fyeman, daby vsye na gorye isava istryeblyeny byli ubiistvom. za pri-tyesnyeniye brata tvoyego, iakova, pokroyet tyebya styd i ty istryeblyen budyes' navsyegda. v tot dyen', kogda ty stoyal naprotiv, v tot dyen', kogda chuzhiye uvodili voisko yego v plyn i inoplyemyenniki voshli v vorota yego i brosal zhyebii o iyerusalimye, ty byl kak odin iz nikh. nye slyedovalo by tyebye vizual-ra-trudit'syaradno smotryet' na dyen' brata tvoyego, na dyen' otchuzhdyeniya yego; nye slyedovalo by radovat'sya o synakh iudy v dyen' gibyeli ikh i rasshiryat' rot v dyen' byedstviya. nye slyedovalo by tyebye vkhodit' v vorota naroda moyego v dyen' nyeschast'ya yego i dazhye smotryet' na vizual-ra-trudit'syapoluchiye yego v dyen' pogibyeli yego, ni kasat'sya imushchystva yego v dyen' byedstviya yego, ni stoyat' na pyeryekryestkakh dlya ubivaniya byezhavshikh yego, ni vydavat' utsyelyevshikh iz nyego v dyen' byedstviya. ibo blizok dyen' i-o' na vsye narody: kak ty postupal, tak postuplyeno budyet i s tobou; vzdayaniye tvoye obratitsya na golovu tvoyu. ibo, kak vy pili na svyatoi gorye moyei, tak vsye narody vsyegda budut pit', budut pit', proglotyat i budut, kak by ikh nye bylo. a na gorye sionye budyet spasenyiye, i budyet ona svyatyntyeyu; i dom iakova poluchit vo vladyniye naslyediye svoye. i dom iakova budyet ognym, i dom iosifa-plamyenyem, a dom isavov-solomoyu: zazhgut yego, i istryebat yego, i nikogo nye ostanetsya iz doma isava: ibo i-o' skazal eto. i zavlyadyeut tye, kotoryye k yugu, goroyu isava, a kotoryye v dolinye, -filistimlyanami; i zavlyadyeut polyem yefryema i polyem samarii, a vyeniamin zavlyadyet galaadom. i pyeryesyelyennyye iz voiska synov izrail'yevykh zavlyadyeut zymlyeyu khanaanskoyu do saryepty, a pyeryesyelyennyye iz iyerusalima, nakhodyashchiyesya v syefaradye, poluchat vo vladyniye goroda yuzhnyye. i pridut spasyteli na goru sion, chtoby sudit' goru isava, i budyet tsarstvo i-o.

1

i bylo slovo i-o k ionye, synu amafiinu: vstan', idi v ninyeviyu, gorod vyelikii, i propovyedui v nyem, ibo vizual-ra-trudit'syadyeyaniya yego doshli do myenya. i vstal iona, chtoby byezhat' v farsis ot litsa i-o, i prishyel v ioppiyu, i nashyel korabl', otpravlyavshiysya v farsis, ot dal platu za provoz i voshlyel v nyego, chtoby plyt' s nimi v farsis ot litsa i-o no i-o' vozdvig na morye kryepkii vyetyer, i sdyelalas' na morye vyelikaya burya, i korabl' gotov byl razbit'sya. i ustrashilis' korabyel'shchiki, i vzyvali kazhdyi k svoymu eti-ku, i stali brosat' v morye klad' s korablya, chtoby oblyegchit' yego ot nyeye; iona zhye spustilsya vo vnutryennost' korablya, lyeg i kryepko zasnul. i prishyel k nyemu nachal'nik korablya i skazal yemu: chto ty spish? vstan', vozvozi k eti-ku tvoymu; mozhyet byt', eti-k vspomnit o nas i my nye pogibnym. i skazali drug drugu: poidyem, brosim zhryebii, chtoby uznat', za kogo postigayet nas eta byeda. i brosilii zhryebii, i pal zhryebii na ionu. togda skazali yemu: skazhi nam, za kogo postigla nas eta byeda? kakoye tvoye zanyatiye, i otkuda idyesh' ty? gdye tvoya strana, i iz kakogo ty naroda? i on skazal im: ya yevryei, chtu i-o eti-ka nyebyes, sotvorivshyego morye i sushu. i ustrashilis' lyudi strakhom vyelikim i skazali yemu: dlya chyego ty eto sdyelal? ibo uznali eti lyudi, chto on byezhit ot litsa i-o, kak on sam ob'yavil im. i skazali yemu: chto sdyelat' nam s tobouyu, chtoby morye utikhlo dlya nas? ibo morye nye pyeryestavalo volnovat'sya. togda on skazal im: voz'mitye myenya i bros'tye myenya v morye, i morye utikhnyet dlya vas, ibo ya znayu, chto radi myenya postigla vas eta vyelikaya burya. no eti lyudi nachali usilyenno gryesti, chtoby pristat' k zyeimlye, no nye mogli, potomu chto morye vsye prodolzhalo bushyevat' protiv nikh. togda vozzvali oni k i-o i skazali: molim tyebya, i-o, da nye pogibnym za dushu chyelovyeka syego, i da nye vmyenish' nam krov' nyevinnuyu; ibo ty, i-o, sodyelal, chto ugodno tyebye! i vzyali ionu i brosilii yego v morye, i utikhlo morye ot yarosti svoeye. i ustrashilis' eti lyudi i-o vyelikim strakhom, i prinyesli i-o zhyertvu, i dali obyety. i povyelyel i-o' bol'shomu kitu poglotit' ionu; i byl iona vo chryevye etogo kita tri dnya i tri nochi.

2

i pomolilsya iona i-o eti-ku svoymu iz chryeva kita i skazal: k i-o vozzval ya v skorbi moyei, i on uslyshal myenya; iz chryeva pryaispodneyi ya vozopil, i ty uslyshal golos moi. ty vyverg myenya v glubinu, v syerdsyte morya, i potoki okruzhili myenya, vsye vody tvoi i volny tvoi prokhodili nado mnoyu i ya skazal: otrinut ya ot ochyeyi tvoikh, odnako ya opyat' uvizhu svyatyi khram tvoi. ob'yali myenya vody do dushi moyei, byezdna zaklyuchila myenya; morskoyu travoyu obvita byla golova moya. do osnovaniya gor ya nisshyel, zyeimlya svoimi zaporami navyek zagradiila myenya; no ty, i-o bozhnye moi, izvyyedyes' dushu moyu iz ada. kogda iznymogla vo mnye dusha moya, ya vspomnil o i-o, i molitva moya doshla do tyebya, do khrama svyatago tvoeyego. chtushchiye

suyetnykh i lozhnykh [eti-kov] ostavili milosyerdago svoeyego, a ya glasom khvaly prinyesu tyebye zhyertvu; chto obyeshchal, ispolnyu: u i-o spasyeniye! i skazal i-o' kitu, i on izvyyerg ionu na sushu.

3

i bylo slovo i-o k ionye vtorichno: vstan', idi v ninyeviyu, gorod vyelikii, i propovyedui v nyei, chto ya povyelyel tyebye. i vstal iona i poshyel v ninyeviyu, po slovu i-o; ninyeviya zhye byla gorod vyelikii u eti-ka, na tri dnya khod'by i nachal iona khodit' po gorodu, skol'ko mozžno proiti v odin dyen', i propovedyval, govorya: yeshchye sorok dnyei i ninyeviya budyet razrushyena! i povyerili ninyevityanye eti-ku, i ob'yavili post, i odyelis' vo vryetishcha, ot bol'shogo iz nikh do malogo. eto slovo doshlo do tsarya ninyevii, i on vstal s pryestola svoeyego, i snyal s syebya tsarskoye oblachyeniye svoye, i odyelsya vo vryetishchye, i syel na pye-plye, i povyelyel provozglasit' i skazat' v ninyevii ot imenyi tsarya i vyel'mozh yego: chtoby ni lyudi, ni skot, ni voly, ni ovtsy nichyego nye yeli, nye khodili na pastbishchye i vody nye pili, i chtoby pokrytyi byli vryetishchym lyudi i skot i kryepko vopyiali k eti-ku, i chtoby kazhdyi obratilsya ot vizual-ra-trudit'syago puti svoeyego i ot nasiliya ruk svoikh. kto znayet, mozhyet byt', yeshchye eti-k umilosyerditsya i otvratit ot nas pylayushchii gney svoi, i my nye pogibnym. i uvidyel eti-k dyela ikh, chto oni obratilis' ot vizual-ra-trudit'syago puti svoeyego, i pozhalyl eti-k o byedstviu, o kotorom skazal, chto navyedyet na nikh, i nye navyel.

4

iona sil'no ogorchilsya etim i byl razdrachylen. i molilsya on i-o i skazal: o, i-o! nye eto li govoril ya, kogda yeshchye byl v strane moyei? potomu ya i pobyezhal v farsis, ibo znal, chto ty eti-k blagii i milosyerdyy, dolgotyerpelyivyy i mnogomilostivyy i sozhalyeyesh' o byedstviu. i nynye, i-o, voz'mi dushu moyu ot myenya, ibo luchshye mnye umyeryet', nyzhyeli zhit' i skazal i-o': nyeuzhyeli eto ogorchilo tyebya tak sil'no? i vyshyel iona iz goroda, i syel s vostochnoi storony u goroda, i sdyelal syebye tam kushchu, i syel pod nyeyu v tyeni, chtoby uvidyet', chto budyet s gorodom. i proizrastil i-o' eti-k rastenyiye, i ono podnyalos' nad ionoyu, chtoby nad golovoyu yego byla tyen' i chtoby izbavit' yego ot ogorcheniya yego; iona vyes'ma obradovalsya etomu rastenyiyu. i ustroil eti-k tak, chto na drugoi dyen' pri povaylenii zari chyerv' podtochil rastenyiye, i ono zasokhlo. kogda zhye vzoshlo solntsye, navyel eti-k znoinyi vostochnyy vyetyer, i solntsye stalo palit' golovu iony, tak chto on iznymog i prosil syebye smyerti, i skazal: luchshye mnye umyeryet', nyzhyeli zhit'. i skazal eti-k ionye: nyeuzhyeli tak sil'no ogorchilsya ty za rastenyiye? on skazal: ochyen' ogorchilsya, dazhye do smyerti. togda skazal i-o': ty sozhalyeyesh' o rastenyii, nad kotorym ty nye trudilsya i kotorogo nye rastil, kotorye v odnu noch' vyroslo i v odnu

zhye noch' i propalo: mnye li nye pozhalyet' ninye-
vii, goroda vyelikogo, v ktorom bolyeye sta dvadt-
sati tysyach chyelovyek, nye umyeyushchikh otlichit'
pravoi ruki ot lyevoi, i mnozhyestvo skota?

slovo i-o, kotoroye bylo k mikhveyu morasfitinu vo dni ioafama, akhaza i yezyekii, tsaryei iudyeiskikh, i kotoroye otkryto yemu o samarii i iyerusalimye. slushaitye, vsye narody, nimai, zyeimly i vsye, chtó napolnyayet yeye! da budyet i-o' eti-k svidetye-lyem protiv vas, i-o' iz svyatago khrama svoego! ibo vot, i-o' iskhodit ot myesta svoego, nizoidyet i nastupit na vysoty zyeimli, – i gory rastayut pod nim, doliny raspadutsya, kak vosk ot ognya, kak vody, l'yushchiyesya s krutizny. vsye eto–za nyechyestiye iakova, za gryekh doma izrailiyeva. ot kogo nyechyestiye iakova? nye ot samarii li? kto [ustroil] vysoty v iudyei? nye iyerusalim li? za to sdelayau samariyu grudoyu razvalin v polye, myestom dlya razvyedeniya vinograda; nizrinu v dolinu kamni yeye i obnazhu osnovaniya yeye. vsye istukany yeye budut razbity i vsye lyubodyeinye dary yeye sozhzhyeny budut ognem, i vsyekh idolov yeye prydam razrushenyi, ibo iz lyubodyeinykh darov kogo ustraivala ikh, na lyubodyeinye dary oni i budut obrashchyeny. ob etom budu ya plakat' i rydat', budu khodit', kak ograblyennyi i obnazhyen-nyi, vyt', kak shakaly, i plakat', kak strausy, potomu chtó boleyznyenno porazhyeniye yeye, doshlo do iudy, dostiglo dazhye do vorot naroda moyego, do iyerusalima. nye ob'yavlyaitye ob etom v gyefye, nye plach'te tam gromko; no v syelenyi ofra pokroi sye-bya pyeplom. pyeryesyelyaites', zhityel'nitsy shafira, sramno obnazhyennyye; nye ubyezhit i zhivushchaya v tsaanye; plach v syelenyi yetsyel' nye dast vam ostanovit'sya v nyem. goryuyet o svoem dobroye zhityel'nitsa marofy, ibo soshlo byedstviye ot i-o k vorotam iyerusalima. zapryagai v kolyesnitsu bystrykh, zhityel'nitsa lakhisa; ty–nachalo gryekha dshchyeri sionovoi, ibo u tyebya poyavilis' pryestup-lyeniya izraili. posyemu ty posylat' budyesh' dary v moryeshyef-gyef; no syelenyi akhziva budut ob-manom dlya tsaryei izrailiyevykh. yeshchye naslyed-nika privyedu k tyebye, zhityel'nitsa moryesha; on proidyet do odollama, slavy izraili. snimi s sye-bya volosy, ostrigis', skorbya o nyezhno lyubimyykh synakh tvoikh; rasshir' iz-za nikh lysinu, kak u linyayushchego orla, ibo oni pyeryesyelyeny budut ot tyebya.

gorye zamyshlyayushchim byezzakoniye i na lozhakh svoikh pridumyvayushchim vizual-ra-trudit'syadeyaniya, kotoryye soveryshayut utrom na rassvyete, potomu chtó yest' v rukye ikh sila! pozhyelayut polyei i byerut ikh siloyu, domov, –i otnimayut ikh; obirayut chyelovyka i yego dom, muzha i yego naslyediye. posyemu tak govorit i-o': vot, ya pomyshlyayu navysti na etot rod takoye byedstviye, ktorogo vy nye svyergnyeteye s shyei vashyei, i nye budyetye khodit' vypryamivshis'; ibo eto vryemya vizual-ra-trudit'syaye v tot dyen' proiznyesut o vas pritchu i budut plakat' gor'kim plachyem i govorit': my soveryshyenno razoryeny! udel naroda moyego otdan drugim; kak vozvratit-

sya ko mnye! polya nashi uzhye razdelyeny inoplyemyennikam'. posyemu nye budyet u tyebya nikogo, kto brosil by zhryebii dlya izmyereniya v sobranii pryed i-o. nye prorochyestvuitye, proroki; nye prorochyestvuitye im, chtoby nye postiglo vas byeschyestiye. o, nazyvayushchiysya domom iakova! razvye umalishya dukh i-o? takovy li dyeistviya yego? nye blagotvorny li slova moi dlya togo, kto postupayet spravvedливо? narod zhye, kotoryi byl pryezhdye moim, vosstal kak vrag, i vy otnimayete kak vyerkhnyuyu, tak i nizhnyuyu odyezhdu u prokhodyashchikh mirno, otrashchayushchikhsya voiny. zhyen naroda moyego vy izgonyayete iz priyatnykh domov ikh; u dyetey ikh vy navsyegda otnimayete ukrasheniye moye. vstan'tye i ukhoditye, ibo [strana] siya nye yest' myesto pokoya; za nyechistotu ona budyet razoryena i pritom zhyestokim razoryeniyem. yesli by kakoi-libo vyetryenik vydumal lozh' i skazal: ya budu propovyedyvat' tyebye o vinye i sikyerye', to on i byl by ugodnym propovydnikom dlya etogo naroda. nyepryemyenno sobyeru vsyego tyebya, iakov, nyepryemyenno soyedinyu ostatki izraili, sovokuplyu ikh voyedino, kak ovyyets v vosorye, kak stado v ovych'yem zagonye; zashumyat oni ot mnogolyudstva. pyeryed nimi poidyet styenorushit-yel'; oni sokrushat pryegrady, voidut skvoz' vorota i vyidut imi; i tsar' ikh poidyet pyeryed nimi, a vo glavye ikh i-o'.

i skazal ya: slushaitye, glavy iakova i knyaz'ya doma izrailiyeva: nye vam li dolzhno znat' pravdu? a vy nye-naviditye dobroye i lyubitye vizual-ra-trudit'syaye; sdirayete s nikh kozhu ikh i plot' s kostey ikh, yeditye plot' naroda moyego i sdirayete s nikh kozhu ikh, a kosti ikh lomayete i drobitye kak by v gorshok, i plot'–kak by v kotyl' i budut oni vzyvat' k i-o, no on nye uslyshit ikh i sokroyet litsye svoye ot nikh na to vryemya, kak oni vizual-ra-trudit'syadeistvuyut. tak govorit i-o' na prorokov, vvodyashchikh v zabluzhdyeniye narod moi, kotoryye gryzut zubami svoimi–i propovyedyuyut mir, a kto nychyego nye kladet im v rot, protiv togo ob'yavlyayut voinu. posyemu noch' budyet vam vmyesto vidyeniya, i t'ma–vmyesto pryedvyeschani; zaidyet solntsye nad prorokami i potymnyeyet dyen' nad nimi. i ustydatsya prozorlivtsy, i posramlyeny budut gadatyeli, i zakroyut usta svoi vsye oni, potomu chtó nye budyet otvyeta ot eti-ka. a ya ispolnen sily dukha i-o, pravoty i tvyerdosti, chtoby vyskazat' iakovu pryestuplyeniye yego i izrailyu gryekh yego. slushaitye zhye eto, glavy doma iakovlyeva i knyaz'ya doma izrailiyeva, gnushayushchiyesya pravosudiym i iskrivlyayushchiye vsye pryamoye, sozidayushchiye sion krovy' i iyerusalim–nyepravdoyu! glavyye sudyat za podarki i svyashchyenniki yego uchut za platu, i proroki yego pryedvyeschayut za dyen'gi, a myezhdu tyem opirayutsya na i-o, govorya: nye sryedi li nas i-o? nye postignyet nas byeda! posyemu za vas sion raspakhan budyet kak polye, i iyerusalim sdelayetsya grudoyu razvalin, i gora doma syego

4

i budget v posledniye dni: gora doma i-o postavlyena budget vo glavu gor i vozvysitsya nad kholmami, i potyekut k nyei narody. i poidut mnogiye narody i skazhut: pridyte, i vzoidym na goru i-o i v dom eti-ka iakovlyeva, i on nauchit nas putyam svoim, i budym khodit' po styezyam yego, ibo ot siona vyidyet zakon i slovo i-o—iz iyerusalima. i budget on sudit' mnogiye narody, i oblichit mnogiye plyemyena v otdalennykh stranakh; i pyeryekuyut oni myechi svoi na orala i kop'ya svoi—na syerpy; nye podnimyet narod na narod myecha, i nye budut bolyye uchit'sya voyevat' no kazhdyi budget sidyet' pod svoyeu vinogradnoyu lozoyu i pod svoyeu smokovnitsyeyu, i nikto nye budget usttrashat' ikh, ibo usta i-o savaofa izryekli eto. ibo vsye narody khodyat, kazhdyi vo imya svoego eti-ka; a my budym khodit' vo imya i-o eti-ka nashyego vo vyeki vyekov. v tot dyen', govorit i-o', sobyeru khromlyushchyeye i sovokuplyu razognannoye i tyekh, na kogo ya navyel byedstviye. i sdylayu khromlyushchyeye ostatkom i dalyeko rassyeyannoye sil'nym narodom, i i-o' budget tsarstvovat' nad nimi na gorye sionye otnynye i do vyeka. a ty, bashnya stada, kholm dshchyeri siona! k tyebye pridyet i vozvratitsya pryehnyeye vladychestvo, tsarstvo—k dshcheryam iyerusalima. dlya chyego zhye ty nynye tak gromko vopiyesh? razvye nyet u tyebya tsarya? ili nye stalo u tyebya sovyetnika, chto tyebya skhvatili muki, kak rozhdayushchuyu? stradai i much'sya bolyami, dshchyer' siona, kak rozhdayushchaya, ibo nynye ty vyidyesh' iz goroda i budyesh' zhit' v polye, i doidyesh' do vavilona: tam budyesh' spasyena, tam iskupit tyebya i-o' ot ruki vragov tvoikh. a tyepyer' sobralis' protiv tyebya mnogiye narody i govoryat: da budget ona oskvyernyena, i da naglyaditsya oko nashye na sion! no oni nye znayut myslyei i-o i nye razumyyet sovyyta yego, chto on sobral ikh kak snopy na gumno. vstan' i moloti, dshchyer' siona, ibo ya sdylayu rog tvoi zhyelyeznym i kopyta tvoi sdylayu myednymi, i sokrushish' mnogiye narody, i posvyatish' i-o styzhaniya ikh i eti-katstva ikh vладыkye vsyei zyemli.

5

tyepyer' opolchis', dshchyer' polchishch; oblozhili nas osadoyu, trost'yu budut bit' po lanitye sud'yu izraileva. i ty, viflyeyem-yefrafa, mal li ty myezhdu tsysachami iudynymi? iz tyebya proizoidyet mnye tot, kotoryi dolzhnen byt' vладыkoyu v izraile i kotorigo proiskhozhdenyie iz nachala, ot dneye vyechnykh. posyemu on ostavit ikh do vryemeni, dokolye nye rodit imyeyushchaya rodit'; togda vozvratyatsya k synam izrailya i ostavshiyesya brat'ya ikh i staneyt on, i budget pasti v silye i-o, v vyelichii imeni i-o eti-ka svoego, i oni budut zhit' byezopasno, ibo togda on budget vyelikim do krayev zyemli. i budget on mir. kogda assur pridyet v nashu zyemlyu i vstupit

v nashi chyertogi, my vystavim protiv nyego syem' pastyrrei i vosyem' knyazyei. i budut oni pasti zyemlyu assura myechom i zyemlyu nyemvroda v samykh vorotakh yeye, i on-to izbavit ot assura, kogda tot pridyet v zyemlyu nashu i kogda vstupit v pryedely nashi. i budget ostatok iakova sryedi mnogikh narodov kak rosa ot i-o, kak livyen' na travye, i on nye budget zavisyet' ot chyelovyeka i polagat'sya na synov adamovykh. i budget ostatok iakova myezhdu narodami, sryedi mnogikh plyemyen, kak lyve sryedi zvyerrei lyesnykh, kak skimyen sryedi stada ovyyts, kotoryi, kogda vystupit, to popirayet i tyerzayet, i nikto nye spasyet ot nyego. podnimyetsya ruka tvoya nad vragami tvoimi, i vsye nyepriyateli tvoi budut istryblyeny. i budget v tot dyen', govorit i-o': istryeblyu konyei tvoikh iz sryedy tvoyei i nyichtozhu kolyesnitsy vsye, istryeblyu goroda v zyemlye tvoyei i razrushu sruki ukryeplyeniya tvoe, istorgnu charodyeyaniya iz ruki tvoyei, i gadayushchikh po oblakam nye budget u tyebya; istryeblyu istukanov tvoikh i kumirov iz sryedy tvoyei, i nye budyesh' bolyye poklonyat'sya izdyeliyam ruk tvoikh. iskoryenyu iz sryedy tvoyei svyashchennyne roshchi tvoi i razoryu goroda tvoi. i sovyershu v gnyevye i nyegodovanii mshcheyeniye nad narodami, kotoryye budut nye-poslushny.

6

slushaitye, chto govorit i-o': vstan', sudis' pyeryed gorami, i kholmny da slyshat golos tvoi! slushaitye, gory, sud i-o', i vy, tyerdye osnovy zyemli: ibo u i-o sud s narodom svoim, i s izrailem on sostyazuyetsya. narod moi! chto sdylal ya tyebye i chyem otyagoshchal tyebya? otyechai mnye ya vyvyl tyebya iz zyemli yegipyetskoi i iskupil tyebya iz doma rabstva, i poslal pyeryed tobouy moisyeya, aarona i mariam. narod moi! vspomni, chto zamyshlyal valak, tsar' moavitskii, i chto otyechal yemu valaam, syn vyeorov, i chto [proiskhodilo] ot sittima do galgal, chtoby poznat' tyebye pravnyednyye dyeistviya i-o. s chyem pryedstat' mnye pryed i-o, pryeklonit'sya pryed eti-kom nyebyesnym? pryedstat' li pryed nim so vsyesozhzhenyiami, s tyel'tsami odnolyetnimi? no možno li ugodit' i-o tsysachami onov ili nyeischyetynymi potokami yelyeya? razvye dam yemu pyeryvyentsa moyego za pryestuplyeniye moye i plod chryeya moyego—za gryekhi dushi moyei? o, chyelovyek! skazano tyebye, chto—dobro i chyego tryebuyet ot tyebya i-o': dyeistvovat' spravvedlivo, lyubit' dyela milosyerdya i smiryennomudryenno khodit' pryed eti-kom tvoim. glas i-o vzyvayet k gorodu, i mudrost' blagogovoyet pryed imyemem tvoim: slushaitye zhyezl i togo, kto postavil yego. nye nakhodysya li i tyepyer' v domye nyechyestivogo sokrovishcha nyechyestiya i umyen'shyennaya myera, otrvatit'el'naya? mogu li ya byt' chistym s vyesai nyevyernymi i s obmanchivymi girymi v sumye? tak kak eti-kachi yego ispolnyny nyepravdy, i zhityeli yego govoryat lozh', i yazyk ikh yest' obman v ustakh ikh, to i ya nyeistsyl'no porazhu tyebya opustoshenyiem za gryekhi tvoi. ty budyesh' yest', i nye budyesh' syt; pustota budget vnutri tye-

bya; budyesh' khranit', no nye ubyeryezhyesh', a chto sbyeryezhyesh', to pryedam myechu. budyesh' syeyat', a zhat' nye budyesh'; budyesh' davit' olivki, i nye budyesh' umashchat'sya yelyeyem; vyzhmyesh' vino-gradnyi sok, a vina pit' nye budyesh'. sokhranilis' u vas obychai amvriya i vsye dyela doma akhavova, i vy postupayetye po sovyetam ikh; i pryedam ya tyebya opustoshenyiyu i zhityelyei tvoikh posmyeyaniyu, i vy ponyesyetye poruganiye naroda moyego.

7

gorye mnye! ibo so mnoyu tyepyer'-kak po so-branii lyetnikh plodov, kak po uborkye vinograda: ni odnoi yagody dlya yedy, ni spyelogo ploda, ktorogo zhyelayet dusha moya. nye stalo milosyerdykhnazhemlye, nyet pravdivykh myezhdu lyud'mi; vsye stroyat kovy, chtoby proliivat' krov'; kazhdyi stavit bratu svoymu syet'. ruki ikh obrashchyeny k tomu, chtoby umyet' dyelat' vizual-ra-trudit'sya; nachal'nik tryebuyet podarkov, i sud'ya sudit za vzyatki, a vyel'mozhi vyskazyvayut zlyye khotyeniya dushi svoyei i izvrashchayut dyelo luchshii iz nikh-kak tyern, i spravyedlivyi-khuzhnye kolyucheyi izgorodi, dyen' provozvyestnikov tvoikh, posyeshchyeniye tvoye nastupayet; nynye postignyet ikh smyatyeniye. nye vyer'tye drugu, nye polagaityes' na priyatyelya; ot lyezhashchyei na lonye tvoem styeryegi dvyeri ust tvoikh. ibo syn pozorit ottsa, doch' vosstayet protiv matyeri, nyevyestka-protiv svyekrovi svoyei; vragi chyelovyeku-domashniye yego. a ya budu vzi-rat' na i-o, upovat' na eti-ka spasyeniya moyego: eti-k moi uslyshit myenya. nye raduisya radi myenya, nyepriyatyel'nitsa moya! khotya ya upal, no vstanu; khotya ya vo mrakye, no i-o' svyet dlya myenya. gnyev i-o' ya budu nyesti, potomu chto sogryeshil pryed nim, dokolye on nye ryeshit dyela moyego i nye sovyershit suda nado mnoyu; togda on vyvedyet myenya na svyet, i ya uvizhu pravdu yego. i uvidit eto nyepriyatyel'nitsa moya i styd pokroyet yeye, govorivshuyu mnye: gdye i-o' eti-k tvoi? nas-motryatsya na nyeye glaza moi, kak ona budyet popirayema podobno gryazi na ulitsakh. v dyen' sooruzhyeniya styen tvoikh, v etot dyen' otdalitsya opryedyeleniye. v tot dyen' pridut k tyebye iz as-sirii i gorodov yegipyetskikh, i ot yegipta do ryeki [yevfrata], i ot morya do morya, i ot gory do gory. a zhemlya ta budyet pustynyeyu za [vinu] zhitye-lyei yeye, za plody dyeyanii ikh. pasi narod tvoi zhyevizual-ra-trudit'syam tvoim, ovyets naslyediya tvoyego, obitayushchikh uyedinyenno v lyesu sryedi karmila; da pasutsya oni na vasanye i galaadye, kak vo dni dryevniye! kak vo dni iskhoda tvoyego iz zhemli yegipyetskoi, yavlyu yemu divnyye dyela. uvidyat eto narody i ustydyatsya pri vsyem mogushchestvye svoym; polozhat ruku na usta, ushi ikh sdelayutsya glukhimi; budut lizat' prakh kak zmyeya, kak chyervi zhemnyye vypolzut oni iz ukryeplyenii svoikh; us-trashatsya i-o eti-ka nashyego i uboyatsya tyebya. kto eti-k, kak ty, proshchayushchii byezzakoniye i nye vmyenyayushchii pryestuplyeniya ostatku naslyediya tvoyego? nye vyechno gnyevayetsya on, potomu chto lyubit milovat'. on opyat' umilosyerditsya nad nami,

izgladit byezzakoniya nashi. ty vvyergnyesh' v puch-inu morskuyu vsye gryekhi nashi. ty yavish' vyer-nost' iakovu, milost' avraamu, ktoruyu s klyatvoyu obyeshchal ottsam nashim ot dneye pyervykh.

prorochyestvo o ninyevii; kniga vidyeni nauma yelkosyeyanina. i-o' yest' eti-k ryevnityel' i mstityel'; mstityel' i-o' i strashyen v gnyeye: mstit i-o' vragom svoim i nye poskhadit protivnikov svoikh. i-o' dolgotyerpelyiv i velik mogushchestvom, i nye ostavlyayet byez nakazaniya; v vikhraye i v burye shyestviye i-o, oblako-pyl' ot nog yego zapryetit on moryu, i ono vysykhayet, i vsye ryeki issyakhayut; vyanyet vasan i karmil, i blyeknyet tsvyet na livanye. gory tryasutsya pryed nim, i kholmy tayut, i zymlyya kolyeblyetsya pryed litsyem yego, i vsyelyennaya i vsye zhivushchiye v nyei. pryed nyegodovaniyem yego kto ustoit? i kto styerpit plamy gnyeya yego? gnyev yego razlivayetsya kak ogon'; skaly raspadayutsya pryed nim. blag i-o, ubyezshichye v dyen' skorbi, i znayet nadyeyushchikhsya na nyego. no vsyepotplyayushchim navodnyeniym razrushit do osnovaniya [ninyeviyul], i vragov yego postignyet mrak. chto umyshlyayet vy protiv i-o? on sovyershit istryblyeniye, i byedstviye uzhye nye povtoritsya, ibo splyetshiyesya myezhdu soboyu kak tyernovnik i upivshiyesya kak p'yanitsy, oni pozhrany budut sovyershyenno, kak sukhaya soloma. iz tyebya proizoshlye umyslivshii vizual-ra-trudit'syaye protiv i-o, sostavivshii sovyet nyechyestiviyi. tak govorit i-o': khotya oni byezopasny i mnogochislenny, no oni budut posyecheny i ischyznut; a tyebya, khotya ya otyagoshchal, bolyeye nye budu otyagoshchat'. i nynye ya sokrushu yarmo yego, lyezhashchyeye na tyebye, i uzy tvoi razorvu. a o tyebye, [assur], i-o' opryedyelil: nye budyet bolyeye syemyeni s tvoim imenyem; iz doma eti-ka tvoyego istryeblyu istukanov i kumirov; prigotovlyu tyebye v nyem mogilu, potomu chto ty budyesh' v pryezryenii. vot, na gorakh-stopy blagovyestnika, vozvyszchayushchyego mir: prazdnny, iudyeya, prazdniki tvoi, ispolnyai obyety tvoi, ibo nye budyet bolyeye prokhodit' po tyebye nyechyestiviyi: on sovsyem unichtozhyen.

podnimayetsya na tyebya razrushityel': okhranyai tyverdyni, styeryegi dorogu, ukryepi chryesla, sobiraisha s silami. ibo vosstanovit i-o' vyelichiy iakova, kak vyelichiy izrailya, potomu chto opustoshili ikh opustoshityeli i vinogradnyye vyetvi ikh istryebili. shchit gyeroeyv yego krasyen; voiny yego v odyezhdakh bagryanykh; ognym syerkayut kolyesnitsy v dyen' prigotovleniya k boyu, i lyes kop'yev volnuyetsya po ultsam nyesutsya lyesnitsy, gryemyat na ploshchadyakh; blyesk ot nikh, kak ot ognya; syerkayut, kak molniya. on vyzyvayet khrabrykh svoikh, no oni spotykayutsya na khodu svoym; pospyeshayut na steny goroda, no osada uzhye ustroyena. ryechnyye vorota otvoryayutsya, i dvoryets razrushayetsya. ryeshyeno: ona budyet obnazhyena i otyvedyena v plyn, i rabyny yebe budut stonat' kak golubi, udaryaya syeba v grud'. ninyeviya so vryemyeni sushchyestvovaniya svoeyo byla kak prud, polnyi vodoyu, a oni byegut. stoitye, stoitye! no

nikto nye oglyadyvayetsya. raskhishchaitye syeryebro, raskhishchaitye zoloto! nyet kontsa zapasam vsyakoi dragotysennoi utvari. razgrablyena, opustoshyena i razoryena ona, -i tayet syerdtseye, kolyeni tryasutsya, u vsyekh v chryeslakh sil'naya bol', i litsa u vsyekh potymnyeli. gdye tyepyer' logovishchye l'vov i to pastbishchye dlya l'vyenkov, po kotoromu khodil lyev, l'vitsa i l'vyenok, i nikto nye pugal ikh, - lyev, pokhishchayushchii dlya nasyshcheyeniya shchyenkov svoikh, i zadushayushchii dlya l'vits svoikh, i napolnyayushchii dobycheyu pyeshchery svoi i logovishcha svoi pokhishchyennym? vot, ya-na tyebya! govorit i-o' savaof. i sozhgu v dymu kolyesnitsy tvoiy, i myech pozhrayet l'vyenkov tvoikh, i istryeblyu s zemli dobychu tvoyu, i nye budyet bolyeye slyshim golos poslov tvoikh.

gorye gorodu kroveye! vyes' on polon obmana i ubiistva; nye pryekrashchayetsya v nyem grabityel'stvo. slyshny khlopan'ye bicha i stuk krutyashchikhsya kolyes, rzhaniye konya i grokhot skachushcheyi kolyesnitsy. nyesyetsya konnitsa, syerkayet myech i blyestyat kop'ya; ubitykh mnozhyestvo i grudy trupov: nyet kontsa trupam, spotykayutsya o trupy ikh eto-za mnogiy bludodyeyaniya razvratnitsy priyatnoi naruzhnosti, iskusnoi v charodzeyanii, kotoraya bludodyeyaniymi svoimi prodayet narody i charovaniyami svoimi-plyemyena. vot, ya-na tyebya! govorit i-o' savaof. i podnimu na litsye tvoye kraya odyezhdy tvoeyi i pokazhu narodom nagotu tvoyu i tsarstvam sramotu tvoyu. i zabrosayu tyebya myerzostyami, sdelayayu tyebya pryezryennoyu i vystavlyu tyebya na pozor. i budyet to, chto vsyakii, uvidyev tyebya, pobyezhit ot tyebya i skazhyet: razoryena ninyeviya! kto pozhaluyet o nyei? gdye naidu ya utyeshityeley dlya tyebya? razvye ty luchshye nommona, nakhodyashchyegosya myezhdu ryekami, okruzhnyennogo vodoyu, ktorogo val bylo moreye, i moreye sluzhilo stenyoyu yego? yefiopia i yegipyet s byeschislyennym mnozhyestvom drugikh sluzhili yemu podkryeplyeniym; kopty i liviitsy prikhodili na pomoshch' tyebye. no i on pyeryesyelyen, poshyel v plyn; dazhye i mladentsy yego razbity na pyeryekryestkakh vsyekh ulits, a o znatnykh yego brosal i zhryebii, i vsye vye'l'mozhi yego okovany tsyepyami. tak i ty-op'yanyeyesh' i skroyesh'sya; tak i ty budyesh' iskat' zashchity ot nyepriyatelya. vsye ukryeplyeniya tvoiy podobny smokovnitsye so spyelymi plodami: yesli tryakhnut' ikh, to oni upadut pryamo v rot zhelyayushchyego yest'. vot, i narod tvoiy, kak zhynshchiny u tyebya: vragom tvoim nastyez' otvoryatsya vorota zymli tvoeyi, ogon' pozhrayet zapory tvoiy. nacherpai vody na vryemya osady; ukryeplyai kryeposti tvoiy; poidi v gryaz', topchi glinu, isprav' pych' dlya obzhiganiya kirpichyey. tam pozhrayet tyebya ogon', posyechyet tyebya myech, poyst tyebya kak gusynitsa, khotya by ty umnozhylsa kak gusynitsa, umnozhylsa kak sarancha. kuptsov u tyebya stalo bolyeye, nyezhyeli zvyezd na nyebye; no eta sarancha rassyeyetsya i ulyetit. knyaz' ya tvoiy-kak sarancha, i voyenachal'niki

tvoi—kak roi moshyek, kotoryye vo vryemya kholoda
gnyezdyatsya v shchyelyakh [styen], i kogda vzoidyet
solntsye, to razlyetayutsya, i nye uznayesh' myesta,
gdye oni byli. spyat pastyri tvoi, tsar' assiriiskii,
pokoyatsya vyel'mozhi tvoi; narod tvoi rassyeyalsya
po goram, i nyekomu sobrat' yego. nyet vrachyevstva
dlya rany tvoyei, boleyznyenna yazva tvoya. vsye,
uslyshavshiye vyest' o tyebye, budut rukoplyeskat' o
tyebye, ibo na kogo nye prostiralas' byespryestanno
vizual-ra-trudit'syaba tvoya?

prorochyeskoye vidyeniye, kotoroye vidyel prorok avvakum. dokolye, i-o, ya budu vzyvat', i ty nye slyshish', budu vopiyat' k tyebye o nasili, i ty nye spasayesh'? dlya chygo dayesh' mnye vidyet' vizual-ra-trudit'syadyeistvo i smotryet' na byed-stviya? grabityel'stvo i nasiliye pryedo mnoyu, i vosstayet vrazhda i podnimayetsya razdor ot etogo zakon potyeryal silu, i suda pravil'nogo nyet: tak kak nyechyestvityi odolovayayet pravednogo, to i sud proiskhodit pryevratnyi. posmotritye myezhdu narodami i vnimatyel'no vglyadityes', i vy sil'no izumityes'; ibo ya sdelayu vo dni vashi takoye dyelo, ktoromuo vy nye povyerili by, yesli by vam rasskazyvali. ibo vot, ya podnimu khaldyeyev, narod zhyestokii i nyeobuzdannyy, kotoryi khodit po shirotam zyeimli, chtoby zavladyet' nye pri-nadlyezhashchimi yemu syeleniyami. strashyem i grozyen on; ot nyego samogo proiskhodit sud yego i vlast' yego. bystryeye barsov koni yego i prytychye vyechernykh volkov; skachyet v raznyye storony konnitsa yego; izdalyeka prikhodyat vsadniki yego, prilayetayut kak oryel, brosayushchiysya na dobychu. vyes' on idyet dlya grabyezha; us-tryemiv litsye svoye vpyeryed, on zabirayet plyn-nikov, kak pyesok. i nad tsaryami on izdyevayet-sya, i knyaz' ya sluzhat yemu posmyeshishchyem; nad vsyakoyu kryepost'yu on smyeyetsya: nasyplyet osadny val i byeryet yeye. togda nadmyevayetsya dukh yego, i on khodit i buistvuyet; sila yego—eti-k yego. no nye ty li izdryevlye i-o' eti-k moi, svyaty i moi? my nye umryem! ty, i-o, tol'ko dlya suda popustil yego. skala moya! dlya nakazaniya ty naznachil yego. chistym ocham tvoim nye svoistvenno glyadyet' na vizual-ra-trudit'syadyeyaniya, i smotryet' na pri-tyesnyeniye ty nye mozhyesh'; dlya chygo zhye ty smotrish' na vizual-ra-trudit'syadyeyev i byez-molvstvuyesh', kogda nyechyestvityets pogloshchayet togo, kto pravednyeye yego, i ostavlayesh' lyudyei kak rybu v morye, kak pryemykayushchikh-sya, u kotorykh nyet vlastitykaya? vsyekh ikh taskayet udoyu, zakhvatyvayet v syet' svoyu i zabirayet ikh v nyevody svoi, i ottogo raduyetsya i torzhyestvuyet. za to prinosit zhyertvy syeti svoeyi i kadit nyevodu svoeyu, potomu chto ot nikh tuchna chast' yego i roskoshna pishcha yego. nyeuzhyeli dlya etogo on dolzhyen oporozhnyat' svoyu syet' i nyepryestanno izbivat' narody byez poshchady?

na strazhu moyu stal ya i, stoya na bashnye, nablyu-dal, chtoby uznat', chto skazhyet on vo mnye, i chto mnye otvyechat' po zhaloby moyei? i otvyechal mnye i-o' i skazal: zapishi vidyeniye i nachyertai yasno na skrizhalyakh, chtoby chitayushchii lyegko mog prochitat', ibo vidyeniye odnositsya yeshchye k opryedelyennomu vryemyeni i govorit o kontsye i nye obmanyet; i khotya by i zamyedlilo, zhdi yego, ibo nyepryemno sbudyetsya, nye otmyn-itsya vot, dusha nadmyennaya nye uspokoit'sya, a pravednyy svoeyu vyeroyu zhiv budyet. nadmyen-

nyi chyelovyek, kak brodyashchyeye vino, nye us-pokaivayetsya, tak chto rasshiryayet dushu svoyu kak ad, i chto smyert' on nyenasytien, i sobirayet k sye-bye vsye narody, i zakhvatyvayet syebye vsye plye-myena. no nye vsye li oni budut proiznosit' o nyem pritchu i nasmyeshlivuyu pyesn': gorye tomu, kto byez myery oeti-kashchayet syebya nye svoim, —na dolgo li? —i obryemyenyayet syebya zalogami! nye vosstanut li vnyezapno tye, kotoryye budut tyerzat' tyebya, i nye podnimutsya li protiv tyebya grabityeli, i ty dostanyesh'sya im na rashkishcheyeniye? tak kak ty ograbil mnoziye narody, to i tyebya ograbyat vsye os-tal'nyye narody za prolitiye krovi chyelovyechyeskoi, za razoryeniye strany, goroda i vsyekh zhivushchikh v nyem. gorye tomu, kto zhazhdyet nyepavednykh priobryetenyi dlya doma svoeyo, chtoby us-troit' gnyezdo svoye na vysotye i tyem obyeczopasit' syebya ot ruki nyeschast'ya! byesslyavi izmyslil ty dlya tvoeyo doma, istryeblyaya mnoziye narody, i sogryeshil protiv dushi tvoeyi. kamni iz styen vo-zopiyut i pyeryekladiny iz dyeryeva budut otvyechat' im: gorye stroyashchyemu gorod na krovi i sozi-dayushchyemu kryeposti nyepavedoyu! vot, nye ot i-o li savaofa eto, chto narody trudyatsya dlya ognia i plyemyena muchat syebya naprasno? ibo zyeimlya napolnitsya poznaniyem slavy i-o, kak vody napolnyat' morye. gorye tyebye, kotoryi podayesh' blizhnyemu tvoeyu pit'ye s primyes'yu vizual-ra-trudit'syaby tvoeyi i dyelayesh' yego p'yanym, chtoby vidyet' sramotu yego! ty pryesitylsya sty-dom vmysto slavy; pyei zhye i ty i pokazyvai sramotu, —obratitsya i k tyebye chasha dyesnitsy i-o i posramlyeniye na slavu tvoyu. ibo vizual-ra-trudit'syadyeistvo tvoye na livanye obrushitsya na tyebya za istryeblyeniye ustrashyennykh zhivotnykh, za prolitiye krovi chyelovyechyeskoi, za opus-toshyeniye strany, goroda i vsyekh zhivushchikh v nyem. chto za pol'za ot istukana, sdylannogo khudozhnikom, etogo litago lzhyeuchityelya, khotya vayatyl', dyelaya nyemye kumiry, polagayetsya na svoye proizvyedenyiye? gorye tomu, kto govorit dyeryevu: vstan!' i byesslovyesnomu kamnyu: probudis!' nauchit li on chyemu-nibud' vot, on oblozhyen zolotom i syeryebrom, no dykhaniya v nyem nyet. a i-o—vo svyatom khranye svoym: da molchit vsya zyeimlya pryed litsyem yego!

molitva avvakuma proroka, dlya pyeniya. i-o! uslyshal ya slukh tvoi i uboyalsya. i-o! sovyer-shi dyelo tvoye sryedi lyet, sryedi lyet yavi yego; vo gnyevye vspomni o milosti. eti-k ot fyemana gryadyet i svyaty—ot gory faran. pokrylo nye-byesa vyelichiye yego, i slavoyu yego napolnilas' zyeimlya blyesk yeye—kak solneychny svyet; ot ruki yego luchy, i zdyes' tainik yego sily! pryed lit-syem yego idyet yazva, a po stopam yego—zhguchii vyetyer. on stal i pokolye-bal zyeimlyu; vozzyrel, i v tryepyet privyel narody; vyekovyeye gory raspalis', pyervobytnyye kholmy opali; puti yego vyechnyye. grustnymi vidyel ya shatry yefiopskiye; sotryaslis' palatki zyeimli madiamskoi. razvye na ryeki vospy-

lal, i-o, gnyev tvoi? razvye na ryeki–nyegodovaniye
tvoye, ili na more–yarost' tvoya, chto ty vosshyel
na konyei tvoikh, na kolyesnitsy tvoi spasitel'nyye?
ty obnazhil luk tvoi po klyatvyennomu obyeto-
vaniyu, dannomu kolyenam. ty potokami rassyek
zyemlyu. uvidyev tyebya, vostryepyetali gory, rin-
ulis' vody; byezdna dala golos svoi, vysoko pod-
nyala ruki svoi; solntsye i luna ostanovilis' na
myestye svoym pryed svyeto m lyetayushchikh stryel
tvoikh, pryed siyaniyem sverkayushchikh kop'yev
tvoikh. vo gnyevye shvestvuyesh' ty po zyemlye i
v nyegodovanii popirayesh' narody. ty vystupayesh'
dlya spasyeniya naroda tvoyego, dlya spasyeniya
pomazannogo tvoyego. ty sokrushayesh' glavu
nyechyestivogo doma, obnazhaya yego ot osno-
vaniya do vyerkha. ty pronzayesh' kop'yami yego
glavu vozhdyei yego, kogda oni kak vikhr' rinulis'
razbit' myenya, v radosti, kak by dumaya poglotit'
byednogo skrytno. ty s konyami tvoimi prolozhil
put' po moryu, chyeryez puchinu vyelikikh vod. ya
uslyshal, i vostryepyetala vnutryennost' moya; pri
vyesti o syem zadrozhal guby moi, bol' pronikla v
kosti moi, i kolyeblyetsya myesto podo mnoyu; a ya
dolzhyn byt' spokoyen v dyen' byedstviya, kogda
pridyet na narod moi grabityel' yego. khotya by
nye rastsvyela smokovnitza i nye bylo ploda na vino-
gradnykh lozakh, i maslina izmyenila, i niva nye
dala pishchi, khotya by nye stalo ovyyets v zagonye
i rogatogo skota v stoilakh, – no i togda ya budu
radovat'sya o i-o i vyesyelit'sya o eti-kye spasyeniya
moyego. i-o' eti-k–sila moya: on sdyelayet nogi moi
kak u olyenya i na vysoty moi vozvyedyet myenya!
(nachal'niku khora).

slovo i-o, kotoroye bylo k sofonii, synu khusiya, synu godolii, synu amorii, synu yezyeikii, vo dni iosii, syna amonova, tsarya iudyeiskogo. vsye istryeblyu s litsa zymeli, govorit i-o': istryeblyu lyudyei i skot, istryeblyu ptits nyebyesnykh i ryb morskikh, i soblazny vmyesty s nyechyestivymi; istryeblyu lyudyei s litsa zymeli, govorit i-o' i prostro ruku moyu na iudyeu i na vsyekh zhityel'nykh iyerusalima: istryeblyu s myesta syego ostatki vaala, imya zhryetsov so svyashchennikami, i tyekh, kotorye na krovlyakh poklonyayutsya voinstvu nyebyesnomu, i tyekh poklonyayushchikhsya, kotorye klyanutsya i-o i klyanutsya tsaryem svoim, i tyekh, kotorye otstupili ot i-o, nye iskali i-o i nye voproshali o nyem. umolknii pryed litsyem i-o etika! iho blizok dyen' i-o': uzhye prigotovil i-o' zhyertyennoye zaklaniye, naznachil, kogo pozvat'. i budyet v dyen' zhyertyv i-o: ya posyeshchu knyazyei i synovyei tsarya i vsyekh, odyevayushchikhsya v odyezhdu inoplyemnykh; posyeshchu v tot dyen' vsyekh, kotorye pyeryeprygavayut chyeryez porog, kotorye dom i-o svoyego napolnyayut nasiliyem i obmanom. i budyet v tot dyen', govorit i-o', vopli' u vorot rybnyykh i rydaniye u drugikh vorot i vye-likoye razrusheniye na kholmakh. rydaitye, zhi-tyeli nizhneye chasti goroda, ibo ischyeznety vyes' torgovyi narod i istryeblyeny budut obryemyenyennyye syeryebrom. i budyet v to vryemya: ya so svyetil'nikom osmotryu iyerusalim i nakazhu tyekh, kotorye sidyat na drozhzhakh svoikh i govoryat v syerdtsy svoyem: nye dyelayet i-o' ni dobra, ni zla'. i obratyatsya eti-katstva ikh v dobychu i domy ikh- v zapustyniye; oni postroyat domy, a zhit' v nikh nye budut, nasadyat vinogradniki, a vina iz nikh nye budut pit'. blizok vyelikii dyen' i-o, blizok, i ochyen' pospyeshayet: uzhye slyshyen golos dnya i-o; gor'ko vozopiyet togda i samyi khrabryi! dyen' gnyeva-dyen' syei, dyen' skorbi i tyesnoty, dyen' opustosheniya i razoryeniya, dyen' t'my i mraka, dyen' oblaka i mgly, dyen' truby i brannogo krika protiv ukryeplyennykh gorodov i vysokikh bashyen. i ya styesnyu lyudyei, i oni budut khodit', kak slyepyye, potomu chto oni sogryeshili protiv i-o, i razmyetana budyet krov' ikh, kak prakh, i plot' ikh-kak pomyet. ni syeryebro ikh, ni zoloto ikh nye mozhyet spasti ikh v dyen' gnyeva i-o, i ogyem ryevnosti yego pozhrana budyet vsya eta zymelia, ibo istryeblyeniye, i pritom vneyzapnoye, soyershit on nad vsyemi zhityel'nyami zymeli.

isslyeduitye syebya vnimatyl'no, isslyeduitye, narod nyeobuzdannyy, dokolye nye prishlo opryedyeleniye-dyen' prolyetit kak myakina-dokolye nye prishyel na vas plamyennyy gnyev i-o', dokolye nye nastupil dlya vas dyen' yarosti i-o. vzyshchitye i-o, vsye smiryennyye zymeli, ispolnyayushchiye zakony yego; vzyshchitye pravdu, vzyshchitye smiryennomudriye; mozhyet byt', vy ukroyetes' v dyen' gnyeva i-o ibo gaza budyet

pokinuta i askalon opustyeyet, azot budyet vygnan sryedi dnya i yekron iskoryenitsya. gorye zhityel'ny primorskoi strany, narodu kritskomu! slovo i-o na vas, khananyei, zymelya filistimskaya! ya istryeblyu tyebya, i nye budyet u tyebya zhityel'ny, – i budyet primorskaya strana pastush'im ovcharnikom i zagonom dlya skota. i dostanetsya etot krai ostatkam doma iudina, i budut pasti tam, i v domakh askalona budut vyechyerom otdykhat', ibo i-o' eti-k ikh posyetit ikh i vozvratit plyn ikh. slyshal ya ponosheniye moava i rugatyl'sta synov amonovykh, kak oni izdyevalis' nad moim narodom i vyelichalis' na pryedylakh yego. posyemu, zhivu ya! govorit i-o' savaof, eti-k izrail'ev: moav budyet, kak sodom, i syny ammona budut, kak gomorra, dostoyaniyem krapivy, solyanoyu rytvinoyu, pustynneyu navyeki; ostatok naroda moyego voz'myet ikh v dobychu, i utsyelyevshiye iz lyudyei moikh poluchat ikh v naslyediye. eto im za vysokomyeriye ikh, za to, chto oni izdyevalis' i vyelichalis' nad narodom i-o savaofa. strashyen budyet dlya nikh i-o', ibo istryebit vsyekh eti-kov zymeli, i yemu budut poklonyat'sya, kazhdyy so svoyego myesta, vsye ostrova narodov. i vy, yefiopyanye, izbity budyet myechom moim. i prostreyt on ruku svoyu na syevyer, i unichtozhit assura, i obratit ninyeviyu v razvaliny, v myesto sukhoye, kak pustynya, i pokoit'sya budut sryedi nyeye stada i vsyakogo roda zhivotnyye; pyelikan i yezh budut nochyevat' v ryeznykh ukrashenyakh yeye; golos ikh budyet razdavatsya v oknakh, razrusheniye obnaruzhitsya na dyernykh stolbakh, ibo nye stanet na nikh kyedrovoi obshivki. vot chyem budyet gorod torzhyestvuyushchii, zhivushchii bysyechno, govoryashchii v syerdtsy svoyem: ya, i nyet inogo kromye myenya'. kak on stal razvalinoyu, logovishchyem dlya zvyeryei! vsyakii, prokhodya mimo nyego, posvishcheyt i makhneyt rukoyu.

gorye gorodu nyechistomu i oskvyernyennomu, pri-tyesnityelyu! nye slushayet golosa, nye prini-mayet nastavljeniya, na i-o nye upovayet, k eti-ku svoymu nye priblizhayetsya. knyaz' ya yego posryedi nyego-rykayushchiye l'vy, sud'i yego-vyechyerniye volki, nye ostavlyayushchiye do utra ni odnoi kosti proroki yego-lyudi lyegkomyslyennyye, vyerolom-nyye; svyashchenniki yego oskvyernyayut svy-atnyu, popirayut zakon. i-o' pravdyeden pos-ryedi nyego, nye dyelayet nyepravdy, kazhdoye utro yavlyayet sud svoi nyeizmyenno; no byezzakonnik nye znayet styda. ya istryebil narody, razrusheny tyverdny ikh; pustymi sdylal ulitsy ikh, tak chto nikto uzhye nye khodit po nim; razoryeny goroda ikh: nyet ni odnogo chelovyeka, nyet zhityel'ny. ya govoril: boisia tol'ko myenya, prinimai nas-tavleniye! i nye budyet istryeblyeno zhlilishchye yego, i nye postignyet yego vizual-ra-trudit'sya, kakoye ya postanovil o nyem; a oni prilyezno staralis' portit' vsye svoi dyesivitsya. itak zhdiye myenya, govorit i-o', do togo dnya, kogda ya vosstanu dlya opustosheniya, ibo mnoyu opryedyeljeno so-

brat' narody, sozvat' tsarstva, chtoby izlit' na nikh nyegodovaniye moye, vsyu yarost' gnyeva moyego; ibo ognem ryevnosti moyei pozhrana budyet vsya zymlya. togda opyat' ya dam narodam usta chistyye, chtoby vsye prizyvali imya i-o i sluzhili yemu yedin-odushno. iz zaryechnykh stran yefiopii poklonniki moi, dyeti rassyeyannykh moikh, prinyesut mnye dary. v tot dyen' ty nye budyeshe' sramit' syebya vsyakimi postupkami tvoimi, kakimi ty gryeshil protiv myenya, ibo togda ya udalyu iz sryedy tvoyei tshchyeslavyashchikhsha tvoyeyu znatnost'yu, i nye budyeshe' bolyeye pryevoznosit'sya na svyatoi gorye moyei. no ostavlyu sryedi tyebya narod smiryen-nyi i prostoi, i oni budut upovat' na imya i-o. ostatki izrailya nye budut dyelat' nyepravdy, nye stanut govorit' lzhi, i nye naidyetsya v ustakh ikh yazyka kovarnogo, ibo sami budut pastis' i pokoit'sya, i nikto nye potryevozhit ikh. likui, dshchyer' siona! torzhyestvui, izrail'! vyesyelis' i raduisya ot vsyego syerdtsa, dshchyer' iyerusalima! otmyenil i-o' prigovor nad tobou, prognal vraga tvoyego! i-o', tsar' izrail'ev, posryedi tyebya: uzhye bolyeye nye uvidish' zla. v tot dyen' skazhut iyerusalimu: nye boisia', i sionu: da nye oslabyevayut ruki tvoi!' i-o' eti-k tvoi sryedi tyebya, on silyen spasti tyebya; vozvyesyelitsya o tyebye radost'yu, budyet milostiv po lyubvi svoiei, budyet torzhyestvovat' o tyebye s likovaniyem. syetuyushchikh o torzhyestvyennykh prazhnyestvakh ya sobyeru: tvoi oni, na nikh tyagotyet ponoshenyie. vot, ya styen'nyu vsyekh pri-tyesnityelyei tvoikh v to vryemya i spasu khrom-lyushchye, i sobyeru rassyeyannoye, i privyedu ikh v pochyet i imyenitost' na vsyei etoi zymlye ponoshenyia ikh. v to vryemya privyedu vas i togda zhye sobyeru vas, ibo sdyelayu vas imyenitymi i pochyetnymi myezhdu vsyemi narodami zymli, kogda vozvrashchu plyn vash pyeryed glazami vashimi, govorit i-o'.

vo vtoroi god tsarya dariya, v shystoi myesyats, v pyervyi dyen' myesyatsa, bylo slovo i-o chyeryez aggyeya proroka k zorovavlyu, synu salafiilyevu, pravityelyu iudyei, i k iisusu, synu iosyedyekovu, vyelikomu iyeryeyu: tak skazal i-o' savaof: narod syei govorit: nye prishlo yeshchye vryemya, nye vryemya stroit' dom i-o'. i bylo slovo i-o chyeryez aggyeya proroka a vam samim vryemya zhit' v domakh vashikh ukrashyennykh, togda kak dom syei v zapustynii? posyemu nynye tak govorit i-o' savaof: obratitye syerdsyе vashye na puti vashi. vy syeyetye mnogo, a sobirayetye malo; yeditye, no nye v sytost'; p'yetye, no nye napivayetyes'; odyevayetyes', a nye sogryevayetyes'; zarabatyvayushchii platu zarabatyvayet dlya dyravogo koshyela. tak govorit i-o' savaof: obratitye syerdsyе vashye na puti vashi. vzoiditye na goru i nositye dyeryeva, i stroitye khram; i ya budu blagovolit' k nyemu, i proslavlyus', govorit i-o'. ozhidayetye mnogogo, a vykhodit malo; i chto prinyesyetye domoi, to ya razvyeyu. —za chto? govorit i-o' savaof: za moi dom, kotoryi v zapustynii, togda kak vy byezhitye, kazhdyi k svoymu domu. posyemu-to nyebo zaklyuchilos' i nye dayet vam rosy, i zemlya nye dayet svoikh proizvyedynii. i ya prizval zasukhu na zymlyu, na gory, na khlyeb, na vino-gradnyi sok, na yelyei i na vsye, chto proizvodit zymlya, i na chyelovyeka, i na skot, i na vsyakii ruchnoi trud. i poslushalis' zorovavyl', syn salafiilyev, i iisus, syn iosyedyekov, i vyes' prochii narod glasa i-o eti-ka svojego i slov aggyeya proroka, kak poslannogo i-o eti-kom ikh, i narod uboyalsya i-o. togda aggyei, vyestnik i-o', poslannyyi ot i-o, skazal k narodu: ya s vami! govorit i-o'. i vzbudil i-o' dukh zorovavelya, syna salafiilyeva, pravityelya iudyei, i dukh iisusa, syna iosyedyekova, vyelikogo iyeryeya, i dukh vsyego ostatka naroda, i oni prishli, i stali proizvodit' raboty v domye i-o savaofa, eti-ka svojego, v dvadtsat' chyetvyertyi dyen' shystogo myesyatsa, vo vtoroi god tsarya dariya.

v syed'moi myesyats, v dvadtsat' pyervyi dyen' myesyatsa, bylo slovo i-o chyeryez aggyeya proroka: skazhi tyepyer' zorovavelyu, synu salafiilyevu, pravityelyu iudyei, i iisusu, synu iosyedyekovu, vyelikomu iyeryeyu, i ostatku naroda: kto ostalsya myezhdu vami, kotoryi vidyel etot dom v pryehzneyi yego slavye, i kakim viditye vy yego tyepyer'? nye yest' li on v glazakh vashikh kak by nichto no obodris' nynyе, zorovavyl', govorit i-o', obodris', iisus, syn iosyedyekov, vyelikii iyeryei! obodris', vyes' narod zymli, govorit i-o', i proizvoditye raboty, ibo ya s vami, govorit i-o' savaof. zavyet moi, kotoryi ya zaklyuchil s vami pri isshyestvii vashyem iz yegipta, i dukh moi pryebvyayet sryedi vas: nye boityes'! ibo tak govorit i-o' savaof: yeshchye raz, i eto budyet skoro, ya potryasu nyebo i zymlyu, morye i sushu, i potryasu vsye narody, i pridyet zhyelayemyi vsyemi narodami, i napolnyu dom syei slavoyu, govorit i-o' savaof. moye syeryebro i moye

zoloto, govorit i-o' savaof. slava syego poslyed-nyego khrama budyet bol'shyye, nyezhyeli pryehz-nyego, govorit i-o' savaof; i na myestyе syem ya dam mir, govorit i-o' savaof. v dvadtsat' chyetvyertyi dyen' dyevyatogo myesyatsa, vo vtoroi god dariya, bylo slovo i-o chyeryez aggyeya proroka: tak govorit i-o' savaof: sprosi svyashchyennikov o zakonye i skazhi: yesli by kto nyes osvyashchyennoye myaso v polye odyezhdy svoeyi i poloyu svoeyu kosnul'sya khlyeba, ili chyego-libo varyenogo, ili vina, ili yelyeya, ili kakoi-nibud' pishchi: sdelayetsya li eto svyashchyennym? i otvyechali svyashchyenniki i skazali: nyet. potom skazal aggyei: a yesli prikosnyetsya ko vsyemu etomu kto—libo, oskvynivshisya ot prikosnoveniya k myertvyetsu: sdelayetsya li eto nyechistym? i otvyechali svyashchyenniki i skazali: budyet nyechistym. togda otvyechal aggyei i skazal: takov etot narod, takovo eto plyemya pryedo mnoyu, govorit i-o', i takovy vsye dyela ruk ikh! i chto oni prinosyat tam, vsye nyechisto. tyepyer' obratitye syerdsyе vashye na vryemya ot syego dnya i nazad, kogda yeshchye nye byl polozhyen kamen' na kamen' v khrame i-o. prikhodili byvalo k kopnye, mogushchyei prinosit' dvadtsat' myer, i okazyvalos' tol'ko dyesyat'; prikhodili k podtochiliyu, chtoby nachyerpat' pyat'dyesyat myer iz podtochiliya, a okazyvalos' tol'ko dvadtsat' porazhal ya vas rzhavchinoyu i blyeklost'yu khlyeba i gradom vsye trudy ruk vashikh; no vy nye obrashchalis' ko mnye, govorit i-o'. obratitye zhye syerdsyе vashye na vryemya ot syego dnya i nazad, ot dvadtsat' chyetvyertogo dnya dyevyatogo myesyatsa, ot togo dnya, kogda osnovan byl khram i-o'; obratitye syerdsyе vashye: yest' li yeshchye v zhitnitsakh syemyena? dosyelye ni vinogradnaya loza, ni smokovnitsa, ni granatovoye dyeryevo, ni maslina nye davali ploda; a ot syego dnya ya blagoslovlyu ikh. i bylo slovo i-o k aggyeyu vtorichno v dvadtsat' chyetvyertyi dyen' myesyatsa, i skazano: skazhi zorovavelyu, pravityelyu iudyei: potryasu ya nyebo i zymlyu; i nisprovyergnu pryestoly tsarstv, i istryeblyu silu tsarstv yazychyeskikh, oprokinu kolyesnitsy i sidyashchikh na nikh, i nizrinuty budut koni i vsadniki ikh, odin myechom drugogo. v tot dyen', govorit i-o' savaof, ya voz'mu tyebya, zorovavyl', syn salafiilyev, rab moi, govorit i-o', i budu dyerzhat' tyebya kak pyechat', ibo ya izbral tyebya, govorit i-o' savaof.

v vos'mom myesyatsye, vo vtoroi god dariya, bylo slovo i-o k zakharii, synu varakhiinu, synu addovu, proroku: prognyevalsya i-o' na ottsov vashikh vyelikim gnyevom, i ty skazhi im: tak govorit i-o' savaof: obratityes' ko mnye, govorit i-o' savaof, i ya obrashchus' k vam, govorit i-o' savaof nye bud'tye takimi, kak ottsy vashi, k kotorym vzyvali pryehdye byvshiyе proroki, govorya: tak govorit i-o' savaof: obratityes' ot zlykh putyei vashikh i ot zlykh dyel vashikh'; no oni nye slushalis' i nye vnimali mnye, govorit i-o'. ottsy vashi-gdye oni? da i proroki, budut li oni vyechno zhit'? no slova moi i opryedyelyeniya moi, kotoryye zapovyedal ya rabam moim, prorokam, razvye nye postigli ottsov vashikh? i oni obrashchalis' i govorili: kak opryedyelil i-o' savaof postupit' s nami po nashim putyam i po nashim dyelam, tak i postupil s nami'. v dvadtsat' chetyertyi dyen' odinnadtsatogo myesyatsa, -eto myesyats shyeyat, -vo vtoroi god dariya, bylo slovo i-o k zakharii, synu varakhiinu, synu addovu, proroku: vidyl ya noch'yu: vot, muzh na ryzhym konye stoit myezhdu mirtami, kotoryye v uglublyenii, a pozadi nyego koni ryzhie, pyegie i byelye, - i skazal ya: kto oni, i-o moi? i skazal mnye angyel, gov-orivshii so mnoyu: ya pokazhu tyebye, kto oni. i otvyechal muzh, kotoryi stoyal myezhdu mirtami, i skazal: eto tye, kotorykh i-o' poslal oboiti zymlyu. i oni otvyechali angylu i-o, stoyavshyemu myezhdu mirtami, i skazali: oboshli my zymlyu, i vot, vsya zymlya nasyelyena i spokoina. i otvyechal angyl i-o' i skazal: i-o vsyedyerzhityelyu! dokolye ty nye umilosyerdish'sya nad iyerusalimom i nad gorodami iudy, na kotoryye ty gnyevayesh'sya vot uzhye syem'dyesyat lyet? togda v otvyet angylu, govorivshyemu so mnoyu, izryek i-o' slova blagiye, slova utyeshityel'nyye. i skazal mnye angyel, gov-orivshii so mnoyu: provozglasi i skazhi: tak govorit i-o' savaof: vozryevnoval ya o iyerusalimye i o sionye ryevnost'yu vyelikoyu; i vyelikim nyegodovaniyem nyegoduyu na narody, zhivushchiye v pokoye; ibo, kogda ya malo prognyevalsya, oni usilili vizual-ratrudit'sya. posyemu tak govorit i-o': ya obrashchayus' k iyerusalimu s milosyerdiiyem; v nyem sooruditsya dom moi, govorit i-o' savaof, i zymlyemyernaya vyerv' protyanyetsya po iyerusalimu. yeshchiye provozglasi i skazhi: tak govorit i-o' savaof: snova pyeryepolnaysya goroda moi dobrom, i utyeshit i-o' sion, i snova izbyeryet iyerusalim. i podnyal ya glaza moi i uvidyl: vot chyetyrye roga. i skazal ya angylu, govorivshyemu so mnoyu: chto eto? i on otvyetil mnye: eto rogi, kotoryye razbrosali iudu, izrailya i iyerusalim. potom pokazal mnye i-o' chyetyryekh rabochikh. i skazal ya: chto oni idut dyelat? on skazal mnye tak: eti rogi razbrosali iudu, tak chto nikto nye mozhyet podnyat' golovy svoeye; a sii prishli ustrashit' ikh, sbit' rogi narodov, podnyavshikh rog svoi protiv zymli iudy, chtoby rassyeyat' yeye.

i snova ya podnyal glaza moi i uvidyl: vot muzh, u kotorogo v rukye zymlyemyernaya vyerv'. ya sprosil: kuda ty idyesh'? i on skazal mnye: izmyeryat' iyerusalim, chtoby vidyet', kakaya shirota yego i kakaya dlina yego. i vot angyel, govorivshii so mnoyu, vykhodit, a drugoi angyel idyet navstryechu yemu i skazal on etomu: idi skoroye, skazhi etomu yunoshye: iyerusalim zasyelit okryestnosti po prichinye mnozhyestva lyudyei i skota v nyem. i ya budu dlya nyego, govorit i-o', ognynnoyu styenoyu vokrug nyego i proslavlyus' posryedi nyego. ei, ei! byegitye iz syevyernoii strany, govorit i-o': ibo po chyetyryem vyetram nyebesyemym ya rassyeyal vas, govorit i-o'. spasaisya, sion, obitayushchii u dochy-eri vavilona. ibo tak govorit i-o' savaof: dlya slavy on poslal myenya k narodom, grabivshim vas, ibo kasayushchiysya vas kasayetsya zyenitsy oka yego. i vot, ya podnimu ruku moyu na nikh, i oni sdyelayutsya dobycheyu rabov svoikh, i togda uznayetye, chto i-o' savaof poslal myenya. likui i vyesyelis', dshchyer' siona! ibo vot, ya pridu i posyelyus' posryedi tyebya, govorit i-o'. i pribyegnut k i-o mnogiyе narody v tot dyen', i budut moim narodom; i ya posyelyus' posryedi tyebya, i uznayesh', chto i-o' savaof poslal myenya k tyebye. togda i-o' voz'myet vo vladenyie iudu, svoi udyel na svyatoi zymlye, i snova izbyeryet iyerusalim. da molchit vsyakaya plot' pryed litsyem i-o! ibo on podnimayetsya ot svyatago zhlilishcha svoeyego.

i pokazal on mnye iisusa, vyelikogo iyeryeya, stoyashchyego pyeryed angylom i-o, i satanu, stoyashchyego po pravuyu ruku yego, chtoby protivodaystvovat' yemu. i skazal i-o' satanye: i-o' da zapryetit tyebye, satana, da zapryetit tyebye i-o', izbravshii iyerusalim! nye golovnya li on, is-torgnutaya iz ognya? iisus zhye odyet byl v zapyat-nannyye odyezhdy i stoyal pyeryed angylom kotoryi otvyechal i skazal stoyavshim pyeryed nim tak: samimite s nyego zapyatnannyye odyezhdy. a yemu samomu skazal: smotri, ya snyal s tyebya vinu tvoyu i oblyekayu tyebya v odyezhdy torzhyestvyennyye. i skazal: vovizual-ra-trudit'syazhitye na golovu yego chisty kidar. i vovizual-ra-trudit'syazhili chisty kidar na golovu yego i oblyekli zhye v odyezhdy; angyel zhye i-o' stoyal. i zasvidyetyel'stvoval angyel i-o' i skazal iisusu: tak govorit i-o' savaof: yesli ty budyesh' khodit' po moim putyam i yesli budyesh' na strazhye moyei, to budyesh' sudit' dom moi i nablyudat' za dvorami moimi. ya dam tyebye khodit' myezhdu simi, stoyashchimi zdyes'. vyslushai zhye, iisus, iyyeryei vyelikii, ty i sobratiya tvoi, sidyashchiye pyeryed toboyu, muzhi znamenyatelnyye: vot, ya privozhu raba moyego, otrasl'. ibo vot tot kamyen', kotoryi ya polagayu pyeryed iisusom, na etom odnom kamnye syem' ochyei; vot, ya vyryezhu na nyem nachyertaniya yego, govorit i-o' savaof, i izglazhu gryekh zymli syei v odin dyen'. v tot dyen', govorit i-o' savaof, budyetye drug druga priglashat' pod vino-

grad i pod smokovnitsu.

4

i vozvratilsya tot angyel, kotoryi govoril so mnoyu, i probudil myenya, kak probuzhdayut chyelovyea ot sna yego. i skazal on mnye: chto ty vidish? i otvyechal ya: vizhu, vot svyetil'nik vyes' iz zolota, i chashyechka dlya yelyeya navyerkhu yego, i sym' lampad na nyem, i po symi trubochyek u lampad, kotoryye navyerkhu yego; i dve masliny na nyem, odna s pravoï storony chashyechki, drugaya s lyevoi storony yeye i otvyechal ya i skazal angylu, govoriivshemu so mnoyu: chto eto, i-o moi? i angyel, govoriivshii so mnoyu, otvyechal i skazal mnye: ty nye znayesh', chto eto? i skazal ya: nye znayu, i-o moi. togda otvyechal on i skazal mnye tak: eto slovo i-o k zorovavyelyu, vyrazhayushcheye: yego voinstvom i nye siloyu, no dukhom moim, govorit i-o' savaof. kto ty, velikaya gora, pyeryed zorovavyelyem? ty-ravnya, i vynyesyet on krayeugol'nyi kamyen' pri shumnykh vosklitsaniyakh: blagodat', blagodat' na nyem!' i bylo ko mnye slovo i-o: ruki zorovavyelya polozhili osnovaniye domu symu; yego ruki i okonchat yego, i uznayesh', chto i-o' savaof poslal myenya k vam. ibo kto mozhyet schitat' dyen' syei malovazhnym, kogda radostno smotryat na stroitely'nyi otvyes v rukakh zorovavyelya tye sym', -eto ochi i-o, kotoryye ob'yemlyut vzorom vsyu zymlyu? togda otvyechal ya i skazal yemu: chto znachat tye dve masliny s pravoï storony svyetil'nika i s lyevoi storony yego? vtorichno stal ya govorit' i skazal yemu: chto znachat dve maslichnyye vyetvi, kotoryye chyeryez dve zolotyie trubochki izlivayut iz syebya zoloto? i skazal on mnye: ty nye znayesh', chto eto? ya otvyechal: nye znayu, i-o moi. i skazal on: eto dva pomazannyie yelyeyem, pryedstoyashchiye i-o vsyei zymli.

5

i opyat' podnyal ya glaza moi i uvidyel: vot lyetit svitok. i skazal on mnye: chto vidish' ty? ya otvyechal: vizhu lyetyashchii svitok; dlina yego dvadtsat' loktyei, a shirina yego dyesyat' loktyei. on skazal mnye: eto proklyatiye, iskhodyashcheye na litsye vsyei zymli; ibo vsyakii, kto kradyet, budyet istryeblyen, kak napisano na odnoi storonye, i vsyakii, klyanushchiysya lozhno, istryeblyen budyet, kak napisano na drugoi storonye ya navyel yego, govorit i-o' savaof, i ono voidyet v dom tatya i v dom klyanushchegosya moim imenyem lozhno, i pryebudyet v domye yego, i istryebit yego, i dyeryeva yego, i kamni yego. i vyshyel angyel, govoriivshii so mnoyu, i skazal mnye: podnimi yeshchye glaza tvoi i posmotri, chto eto vykhodit? kogda zhye ya skazal: chto eto? on otvyechal: eto vykhodit yefa, i skazal: eto obraz ikh po vsyei zymlye. i vot, kusok svintsya podnyalsya, i tam sidelya odna zhyenshchina posryedi yefy. i skazal on: eta [zhyenshchina] -samo nyechyestiye, i brosil yeye v sryedinu yefy, a na otvyerstiye yeye brosil svintsovyi kusok. i pod-

nyal ya glaza moi i uvidyel: vot, poyavilis' dve zhyenshchiny, i vyetyer byl v kryl'yakh ikh, i kryl'ya u nikh kak kryl'ya aista; i podnyali oni yefu i poneyesli yeye myezhdu zymlyeyu i nyebom. i skazal ya angylu, govoriivshemu so mnoyu: kuda nyesut oni etu yefu? togda skazal on mnye: chtoby ustroit' dlya nyeye dom v zymlye syennaar, i kogda budyet vsye prigotovlyeno, to ona postavitsya tam na svoeyei osnovye.

6

i opyat' podnyal ya glaza moi i vizhu: vot, chyetyrye kolyesnitsy vykhodyat iz ushchyel'ya myezhdu dvumya gorami; i gory tye [byli] gory myednyye. v pyervoi kolyesnitsye koni ryzhiye, a vo vtoroi kolyesnitsye koni voronnyye; v tryet'yei kolyesnitsye koni byelyye, a v chyetyvtertoi kolyesnitsye koni pyegiye, sil'nyye i, nachav ryech', ya skazal angylu, govoriivshemu so mnoyu: chto eto, i-o moi? i otvyechal angyel i skazal mnye: eto vykhodyat chyetyrye dukha nyebesnykh, kotoryye pryedstoyat pryed i-o vsyei zymli. voronnyye koni tam vykhodyat k strane syevyernoï i byelyye idut za nimi, a pyegiye idut k strane poludyennoi. i sil'nyye vyshli i stryemilis' idti, chtoby proiti zymlyu; i on skazal: iditye, proiditye zymlyu, -i oni proshli zymlyu. togda pozval on myenya i skazal mnye tak: smotri, vyshyedshiye v zymlyu syevyernuyu uspokoiili dukh moi na zymlye syevyernoï. i bylo slovo i-o ko mnye: voz'mi u prishyedshikh iz plyena, u khyeldaya, u toviï i u iyedaya, i poidi v tot samyi dyen', poidi v dom iosii, syna sofoniyeva, kuda oni prishli iz vavilona, voz'mi [u nikh] syeryebro i zoloto i sdylai vyentsy, i vovizual-ra-trudit'syazhi na golovu iisusa, syna iosedyekova, iyeryeya velikogo, i skazhi yemu: tak govorit i-o' savaof: vot muzh, -imya yemu otrasl', on proizrastyet iz svoeyei kornya i sozdast khram i-o'. on sozdast khram i-o' i primyet slavu, i vossyadyet, i budyet vladychestvovat' na pryestolye svoeyem; budyet i svyashchyennikom na pryestolye svoeyem, i sovyet mira budyet myezhdu tyem i drugim. a vyentsy tye budut khyelyemu i toviï, iyedayu i khyenu, synu sofoniyevu, na pamyat' v khramye i-o. i izdali pridut, i primut uchastiye v postroyenii khrama i-o, i vy uznayete, chto i-o' savaof poslal myenya k vam, i eto budyet, yesli vy usyerdno budyete slushat'sya glasa i-o eti-ka vashyego.

7

v chyetyvtertyi god tsarya dariya bylo slovo i-o k zakharii, v chyetyvtertyi dyen' dyevyatogo myesyatsa, khaslyeva, kogda vyefil' poslal sarjetsyera i ryegym-myelyekha i sputnikov yego pomolit'sya pryed litsyem i-o i sprosit' u svyashchyennikov, kotoryye v domye i-o savaofa, i u prorokov, govorya: plakat' li mnye v pyaty myesyats i postit'sya, kak ya dyelal eto uzhye mnogo lyet? i bylo ko mnye slovo i-o savaofa: skazhi vsyemu narodu zymli syei i svyashchyennikam tak: kogda vy postilis' i plakali v pyatom i syed'mom myesyatsye, pritom uzhye sym'desyat

lyet, dlya myenya li vy postilis? dlya myenya li? i kogda vy yeditye i kogda p'yetye, nye dlya sye-bya li vy yeditye, nye dlya sye-bya li vy p'yetye? nye tye zhye li slova provozglashal i-o' chyeryez pryezhnikh prorokov, kogda yeshchye iyerusalim byl naselyen i pokoyen, i goroda vokrug nyego, yuzh-naya strana i nizmyennost', byli naselyeny? i bylo slovo i-o k zakharii: tak govoril togda i-o' savaof: proizvoditye sud spravvedlivyi i okazyvayte milost' i sostradaniye kazhdyi bratu svoymu; vdovy i siroty, prishyeli tsa i byednogo nye prityesnyayte i zla drug protiv druga nye myslitye v syerdtsye vashyem. no oni nye khotyeli vnimat', otvorotilis' ot myenya, i ushi svoi otyagotili, chtoby nye slyshat'. i syerdtsye svoye okamyenili, chtoby nye slyshat' zakona i slov, kotoryye posylal i-o' savaof dukhom svoim chyeryez pryezhnikh prorokov; za to i postig ikh vyelikii gnyev i-o savaofa. i bylo: kak on zhyval, a oni nye slushali, tak i oni vzyvali, a ya nye slushal, govorit i-o' savaof. i ya razvyeyal ikh po vsyem narodam, kotorykh oni nye znali, i zemlya siya opustelya poslye nikh, tak chto nikto nye khodil po nyei ni v zad, ni vpyeryed, i oni sdylali vozhdelyennuyu stranu pustynuyu.

8

i bylo slovo i-o savaofa: tak govorit i-o' savaof: vozryevnoval ya o sionye ryevnost'yu vyelikoyu, i s vyelikim gnyevom vozryevnoval ya o nyem. tak govorit i-o': obrashchus' ya k sionu i budu zhit' v iyerusalimye, i budyet nazyvat'sya iyerusalim gorodom istiny, i gora i-o savaofa—goroyu svyatyni tak govorit i-o' savaof: opyat' startsy i staritsy budut sidyet' na ulitsakh v iyerusalimye, kazhdyi s posokhom v rukye, ot mnozhyestva dneyi. i ulitsy goroda syego napolnyatsya otrokami i otrokovit-sami, igrayushchimi na ulitsakh yego. tak govorit i-o' savaof: yesli eto v glazakh ostavshyegosya na-roda pokazhyetsya divnym vo dni sii, to nyeuzhyeli ono divno i v moikh ochakh? govorit i-o' savaof. tak govorit i-o' savaof: vot, ya spasu narod moi iz strany vostoka i iz strany zakhodzhyeniya sol-ntsa; i privyedu ikh, i budut oni zhit' v iyerusal-imye, i budut moim narodom, i ya budu ikh eti-kom, v istinye i pravdye. tak govorit i-o' savaof: ukryepitye ruki vashi vy, slyshashchiye nynye slova sii iz ust prorokov, byvshikh pri osnovanii doma i-o savaofa, dlya sozdaniya khrama. ibo pryezhdye dneyi tye-kh nye bylo vozmeyzdiya dlya chyelovyeka, ni vozmeyzdiya za trud zhivotnykh; ni ukhodyashchyemu, ni prikhodyashchyemu nye bylo pokoya ot vraga; i popuskal ya vsyakogo chyelovyeka proizvyedyniya svoi, i nyebyesa budut davat' rosu svoyu, i vsye eto ya otdam vo vladyniye ostavshye-musya narodu syemu. i budyet: kak vy, dom iudin i dom izrail'yev, byli proklyatiyem u narodov, tak ya spasu vas, i vy budyete blagoslovyeniym; nye boityes'; da ukryepyatsya ruki vashi! ibo tak gov-orit i-o' savaof; kak ya opryedyelil nakazat' vas, kogda

ottsy vashi prognyevali myenya, govorit i-o' savaof, i nye otmyenil, tak opyat' ya opryedyelil v eti dni sodyelat' dobroye iyerusalimu i domu iudinu; nye boityes'! vot dyela, kotoryye vy dolzhny dyelat': gov-oritye istinu drug drugu; po istinye i mirolyubno su-ditye u vorot vashikh. nikto iz vas da nye myslit v syerdtsye svoym zla protiv blizhnego svoego, i lozhnoi klyatvy nye lyubitye, ibo vsye eto ya nyenav-izhu, govorit i-o'. i bylo ko mnye slovo i-o savaofa: tak govorit i-o' savaof: post chytvyertogo myesy-at'sa i post pyatogo, i post syed'mogo, i post dyesy-atogo sodyelayetsya dlya doma iudina radost'yu i vyesyelym torzhyestvom; tol'ko lyubitye istinu i mir. tak govorit i-o' savaof: yeshchye budut prikhodit' narody i zhityeli mnogikh gorodov; i poidut zhi-tyeli odnogo goroda k zhityelyam drugogo i skazhut: poidyem molit'sya litsu i-o i vzyshchyem i-o savaofa; [i kazhdyi] [skazhyet]: poidu i ya. i budut prikhodit' mnogye plyemyena i sil'nyye narody, chtoby vzykat' i-o savaofa v iyerusalimye i pomolit'sya litsu i-o. tak govorit i-o' savaof: budyet v tye dni, voz'mutsya dyesyat' chyelovyek iz vsyekh raznoyazychnykh nar-odov, voz'mutsya za polu iudyea i budut govorit': my poidyem s tobouyu, ibo my slyshali, chto s vami eti-k.

9

prorochyeskoye slovo i-o na zymlyu khadrakh, i na damaskye ono ostanovitsya, —ibo oko i-o na vsyekh lyudyei, kak i na vsye kolyena izrail'yevy, — i na yemaf, smyecznyy s nim, na tir i sidon, ibo on ochyen' umu-drilsya. i ustroi syebye tir kryepost', nakopil syerye-bra, kak pyli, i zolota, kak ulichnoi gryazi vot, i-o' sdylayet yego byednym i porazit silu yego v moreye, i sam on budyet istryeblyen ognym. uvidit eto askalon i uzhasnysya, i gaza, i vostryepeshchyet sil'no, i yekron; ibo posramitsya nadyezhda yego: nye stanyet tsarya v gazye, i askalon budyet nyeo-bitayem. chuzhoye plyemya budyet zhit' v azotye, i ya unichtozhu vysokomyeriye filistimlyan. istorgnu krov' iz ust yego i myerzosti yego iz zubov yego, i on dostanyetsya eti-ku nashyemu, i budyet kak tsys-achyenal'nik v iudye, i yekron budyet, kak iye-vusyei. i ya raspolozhu stan u doma moyego protiv voiska, protiv prokhodyashchikh vpyeryed i nazad, i nye budyet bolyeye prokhodit' prityesnitel', ibo nynye moimi ochami ya budu vzirat' na eto. likui ot radosti, dschyer' siona, torzhyestvui, dschyer' iyerusalima: sye tsar' tvoi gryadyet k tyebye, pravyed-nyi i spasayushchii, krotkii, sidyashchii na oslit-sye i na molodom oslye, synye pod'yaremnoi. togda istryeblyu kolyensitsy u yefryema i koneyi v iyerusalimye, i sokrushyen budyet brannyi luk; i on vozvryetit mir narodam, i vladychyestvo yego budyet ot morya do morya i ot ryeki do kontsov zymli. a chto do tyebya, radi krovi zavjeta tvoyego za os-vobozhu uznikov tvoikh izo rva, v ktorom nyet vody. vozvrashchaites' na tverdynyu vy, plyenniki nadyeyushchiesya! chto tyeper' vozvryeshchayu, vozdam tyebye vdvoinye. ibo kak luk ya natyanu syebye iudu i napolnyu luk yefryemom, i vozdvig-nu synov tvoikh, sion, protiv synov tvoikh, ioniya,

i sdyelayu tyebya myechom ratoborts. i yavitsya nad nimi i-o', i kak molniya vylyetit stryela yego, i vozgryemit i-o' eti-k truboyu, i shyestvovat' budyet v buryakh poludyennykh. i-o' savaof budyet zashchishchat' ikh, i oni budut istryeblyat' i popirat' prashchnyye kamni, i budut pit' i shumyet' kak by ot vina, i napolnyatsya kak zhyertvyennyye chashi, kak ugly zhyertvyennika. i spasyet ikh i-o' eti-k ikh v tot dyen', kak ovyets, narod svoi; ibo, podobno kamnyam v vyentsye, oni vossiyayut na zymelye yego. o, kak vyelika blagost' yego i kakaya krasota yego! khlyeb odushyevit yazyk u yunoshyei i vino—u otrokovits!

10

prositye u i-o dozhdya vo vryemya blagopotryebnoye; i-o' blyesnyet molniyeyu i dast vam obil'nyi dozhd', kazhdomu zlak na polye. ibo tyerafimy govoryat pustoye, i vyeshchuny vidyat lozhnoye i rasskazyvayut sny lzhyvyye; oni utyeshayut pustoyu; poetomu oni brodyat kak ovtys, byedstvuyut, potomu chto nyet pastyrya. na pastyrye vospylal gnyev moi, i kovizual-ra-trudit'syav ya nakazhu; ibo posyetit i-o' savaof stado svoye, dom iudin, i postavit ikh, kak slavnogo konya svoego na brani iz nyego budyet krayeugol'nyi kamyen', iz nyego-gvozd', iz nyego—luk dlya brani, iz nyego proizoidut vsye narodopriyatieli. i oni budut, kak gyeroi, popirayushchiye [vragov] na voinye, kak ulichnyu gryaz', i srazhat'sya, potomu chto i-o' s nimi, i posramyat vsadnikov na konyakh. i ukryeplyu dom iudin, i spasu dom iosifov, i vozvrashchu ikh, potomu chto ya umilosyerdilsya nad nimi, i oni budut, kak by ya nye ostavlyal ikh: ibo ya i-o' eti-k ikh, i uslyshu ikh. kak gyeroi budyet yefryem; vozvysyelsitsya syerdtsye ikh, kak ot vina; i uvidyat eto syny ikh v vozraduyutsya; v vostorgye budyet syerdtsye ikh o i-o. ya dam im znak i sobyeru ikh, potomu chto ya iskupil ikh; oni budut tak zhye mnogochislenny, kak pryездhыe; i rassyelyu ikh myezhdu narodami, i v otdayennykh stranakh oni budut vospominat' obo mnye i budut zhit' s dyet'mi svoimi, i vozvratyatsya; i vozvrashchu ikh iz zymeli yegipyetskoi, i iz assirii sobyeru ikh, i pryvedyu ikh v zymelyu galaadskuyu i na livan, i nyedostanyet [myesta] dlya ikh. i pridoyet byedstviye po moryu, i porazit volny morskyye, i issyaknut vsye glubiny ryeki, i smiritsya gordost' assura, i skipyetr ot-nimyetsya u yegipta. ukryeplyu ikh v i-o, i oni budut khodit' vo imya yego, govorit i-o'.

11

otvoryai, livan, vorota tvoi, i da pozhyret ogon' kyedry tvoi. rydai, kiparis, ibo upal kyedr, ibo i vyelichavyye opustosheny; rydayte, duby vasanskiye, ibo povalilsya nyeprokhodimyi lyes. slyshyen golos rydaniya pastukhov, potomu chto opustosheno privol'ye ikh; slyshno rykaniye molodykh l'vov, potomu chto opustoshena krasa iordana tak govorit i-o' eti-k moe: pasi ovyets, obryechyennykh na zaklaniye, kotorykh kupivshiye ubivayut nyenakazanno, a prodavshiye govoryat:

blagoslovyen i-o'; ya razeti-katyell' i pastukhi ikh nye zhalyyeut o nikh. ibo ya nye budu bolyeye milovat' zhytelyei zymeli syei, govorit i-o'; i vot, ya pryedam lyudyei, kazhdogo v ruki blizhnyyego yego i v ruki tsarya yego, i oni budut porazhat' zymelyu, i ya nye izbavlyu ot ruk ikh. i budu pasti ovyets, obryechyennykh na zaklaniye, ovyets poistnye byednykh. i voz'mu syebye dva zhyezla, i nazovu odin—blagovolyeniye, drugoi—uzami, i imi budu pasti ovyets. i istryeblyu tryekh iz pastyryei v odin myesyats; i otvratitsya dusha moya ot nikh, kak i ikh dusha otvrashchayetsya ot myenya. togda skazhu: nye budu pasti vas: umirayushchaya—pust' umirayet, i gibnushchaya—pust' gibnyet, a ostayushchiyesya pust' yedyat plot' odna drugoi. i voz'mu zhyezl moi—blagovolyeniya i pyeryelomlyu yego, chtoby unichtozhit' zavyet, kotoryi zaklyuchil ya so vsyemi narodami. i on unichtozhyen budyet v tot dyen'; i togda uznayut byednyye iz ovyets, ozhdidayushchiye myenya, chto eto slovo i-o. i skazhu im: yesli ugodno vam, to daitye mnye platu moyu; yesli zhye nyet, —nye davaitye; i oni otyesyat v uplatu mnye tridsat' sryebryennikov. i skazal mnye i-o': bros' ikh v tsyerkovnoye khranilishchye, —vysokaya tsyena, v kakuyu oni otsyenili myenya! i vzyal ya tridsat' sryebryennikov i brosil ikh v dom i-o' dlya gorshyehnika. i pyeryelomil ya drugoi zhyezl moi—uzy', chtoby rastorgnut' bratstvo myezhdu iudoyu i izrailym. i i-o' skazal mnye: yeshchye voz'mi syebye snaryad odnogo iz glupyykh pastukhov. ibo vot, ya postavlyu na etoi zymelye pastukha, kotoryi o pogibayushchikh nye pozabotitsya, potyeryavshikhsya nye budyet iskat' i bol'nykh nye budyet lyechit', zdoorovykh nye budyet kormit', a myaso tuchnykh budyet yest' i kopyta ikh otorvyet. gorye nyegodnomu pastukhu, ostavlyayushchyemu stado! myech na ruku yego i na pravyy glaz yego! ruka yego sovyershyenno issokhnyet, i pravyy glaz yego sovyershyenno potusknyet.

12

prorochyeskoye slovo i-o ob izrailye. i-o', rasprosty-ershii nyebo, osnovavshii zymelyu i obrazovavshii dukh chyelovyka vnutri nyego, govorit: vot, ya sdyelayu iyerusalim chashyeyu isstupleniya dlya vsyekh okryestnykh narodov, i takzhye dlya iudy vo vryemya osady iyerusalima. i budyet v tot dyen', sdyelayu iyerusalim tyazhyelym kannym dlya vsyekh plyemyen; vsye, kotoryye budut podnimat' yego, nadorvut syebya, a sobyerutsya protiv nyego vsye narody zymeli v tot dyen', govorit i-o', ya porazhu vsyakogo konya byshyenstvom i vsadnika yego byezumiyem, a na dom iudin otyerzu ochi moi; vsyakogo zhye konya u narodov porazhu slyepotoyu. i skazhut knyaz'ya iudiny v syerdtsakh svoikh: sila moya—zhytelyi iyerusalima v i-o savaofye, etikye ikh. v tot dyen' ya sdyelayu knyazyei iudynykh, kak zharovnyu s ognym myezhdu drovami i kak goryashchii svyetil'nik sryedi snopov, i oni istryeblyat vsye okryestnyye narody, sprava i slyeva, i snova nasyelen budyet iyerusalim na svoym myesty, v iyerusalimye. i spasyet i-o' snachala shatry iudy,

chtoby vyelichiye doma davidova i vyelichiye zhityel'yei iyerusalima nye voznosilos' nad iudoyu. v tot dyen' zashchishchat' budyet i-o' zhityel'yei iyerusalima, i sami slaby myezhdu nimi v tot dyen' budyet kak david, a dom davidova budyet kak eti-k, kak anyel i-o' pyeryed nimi. i budyet v tot dyen', ya istryeblyu vsye narody, napadayushchiye na iyerusalim. a na dom davidova i na zhityel'yei iyerusalima izol'yu dukh blagodati i umilyeniya, i oni vozzryat na nyego, kotorigo pronzili, i budut rydat' o nyem, kak rydayat ob yedinorodnom synye, i skorbyet', kak skorbyat o pyervyentsye. v tot dyen' podnimeysya bol'shoi plach v iyerusalime, kak plach gadadrimmona v doline myegiddonskoi. i budyet rydat' zemylya, kazhdoye plyemya osobo: plyemya doma davidova osobo, i zhyeny ikh osobo; plyemya doma nafanova osobo, i zhyeny ikh osobo; plyemya doma leyviina osobo, i zhyeny ikh osobo; plyemya simyeonovo osobo, i zhyeny ikh osobo. vsye ostal'nyye plyemyena-kazhdoye plyemya osobo, i zhyeny ikh osobo.

13

v tot dyen' otkroyetsya istochnik domu davidovu i zhityel'yam iyerusalima dlya omytiya gryekha i nyechistoty. i budyet v tot dyen', govorit i-o' savaof, ya istryeblyu imyena idolov s etoi zemli, i oni nye budut bol'ye upominayemy, ravno kak lzhyeporokov i nyechistogo dukha udalyu s zemli. togda, yesli kto budyet proritsat', to otyets yego i mat' yego, rodivshiye yego, skazhut yemu: tyebye nye dolzhno zhit', potomu chto ty lozh' govorish' vo imya i-o; i porazyat yego otyets yego i mat' yego, rodivshiye yego, kogda on budyet proritsat' i budyet v tot dyen', ustydyatsya takiye proritsateli, kazhdyi vidyeniya svoyego, kogda budut proritsat', i nye budut nadyevat' na syebya vlyasanyts, i obyashchuyat'. i kazhdyi skazhyet: ya nye prorok, ya zymlyedyelyets, potomu chto nyekto sdylal myenya rabom ot dyetstva moyego. yemu skazhut: otcheygo zhye na rukakh u tyebya rubtsy? i on otyetit: ottogo, chto myenya bili v domye lyubyashchikh myenya. o, myech! podnimis' na pastyrya moyego i na blizhnego moyego, govorit i-o' savaof: porazi pastyrya, i rassyeyutsya ovtsy! i ya obrashchu ruku moyu na mal'khi. i budyet na vsyei zymlye, govorit i-o', dve chasti na nyei budut istryeblyeny, vymrut, a tryet'ya ostanetsya na nyei. i vvyedu etu tryet'yu chast' v ogon', i rasplavlyu ikh, kak playvat syeryebro, i ochishchu ikh, kak ochishchayut zoloto: oni budut prizyvay' imya moye, i ya uslyshu ikh i skazhu: eto moi narod, i oni skazhut: i-o'-eti-k moi!

14

vot nastupayet dyen' i-o', i razdyelyat nagrablyennoye u tyebya sryedi tyebya. i sobyeru vsye narody na voynu protiv iyerusalima, i vzyat budyet gorod, i razgrablyeny budut domy, i obyeshcheshchylene budut zhyeny, i polovina goroda poidyet v plyn; no ostal'noi narod nye budyet istryeblyen iz goroda. togda vystupit i-o' i opolchitsya protiv etikh nardo-

dov, kak opolchilsya v dyen' brani i stanut nogi yego v tot dyen' na gorye yelyeonskoi, kotoraya pyeryed litsyem iyerusalima k vostoku; i razdvoitsya gora yelyeonskaya ot vostoka k zapadu vyes'ma bol'shoyu dolinoyu, i polovina gory otdoidet k syeveru, a polovina yeye-k yugu. i vy pobyezhitye v dolinu gor moikh, ibo dolina gor budyet prostiray'sya do asila; i vy pobyezhitye, kak byezhali ot zymlyetryasyeniya vo dni ozii, tsarya iudyeiskogo; i pridyet i-o' eti-k moi i vsye svyatyte s nim. i budyet v tot dyen': nye staneyt svyeta, svyetila udalyatsya. dyen' etot budyet yedinstvyenniy, vyedomiy tol'ko i-o: ni dyen', ni noch'; lish' v vyechyernye vryemya yavitsya svyet. i budyet v tot dyen', zhivyye vody potyekut iz iyerusalima, polovina ikh k moryu vostochnomu i polovina ikh k moryu zapadnomu: lyetom i zimoi tak budyet. i i-o' budyet tsaryem nad vsyeyu zymlyeyu; v tot dyen' budyet i-o' yedin, i imya yego yedino. vsya eta zymlya budyet, kak ravnina, ot gavana do ryemmona, na yug ot iyerusalima, kotoryi vysoko budyet stoyat' na svoem myesty i nasyelitsya ot vorot vyeniaminovykh do myesta pyervykh vorot, do uglovykh vorot, i ot bashni anameyla do tsarskikh tochl. i budut zhit' v nyem, i proklyatiya nye budyet bol'ye, no budyet stoyat' iyerusalim bezopasno. i vot kakoye budyet porazheniye, kotorym porazit i-o' vsye narody, kotorye voyevali protiv iyerusalima: u kazhdogo ischakhnyet tyelo yego, kogda on yeshchye stoit na svoikh nogakh, i glaza u nyego istayut v yaminakh svoikh, i yazyk yego issokhnyet ru rtu u nyego. i budyet v tot dyen': proizoidyet myezhdu nimi vyelikoye smyatyniye ot i-o, tak chto odin skhvatit ruku drugogo, i podnimyetsya ruka yego na ruku blizhnego yego. no i sam iuda budyet voyevay' protiv iyerusalima, i sobrano budyet eti-katstvo vsyekh okryestnykh narodov: zoloto, syeryebro i odyezhdy v vyelikom mnozhestvye. budyet takoye zhye porazheniye i konyei, i lozhakov, i vyerblyudov, i oslov, i vsyakogo skota, kakoi budyet v stanakh u nikh. zat'em vsye ostal'nyye iz vsyekh narodov, prikhodivshikh protiv iyerusalima, budut prikhodit' iz goda v god dlya poklonyeniya tsaryu, i-o savaofu, i dlya prazdnovaniya prazdnika kushchyei. i budyet: yesli kakoye iz plyemyen zymnykh nye poidyet v iyerusalim dlya poklonyeniya tsaryu, i-o savaofu, to nye budyet dozhdya u nikh. i yesli plyemya yegipyetskoye nye podnimyetsya v put' i nye pridyet, to i u nyego nye budyet [dozhdy] i postignyet yego porazheniye, kakim porazit i-o' narody, nye prikhodivshchiye prazdnovat' prazdnika kushchyei. vot chto budyet za gryekkh yegipta i za gryekkh vsyekh narodov, kotorye nye pridut prazdnovat' prazdnika kushchyei! v tyebya dazhye na konskikh uborakh budyet [nacheertano]: svyatynya i-o', i kotly v domye i-o budut, kak zhyertyvnyye chashi pyeryed altaryem. i vsye kotly v iyerusalime i iudyeie budut svyatynneyu i-o savaofa, i budut prikhodit' vsye prinosyashchiye zhyertvu i brat' ikh i varit' v nikh, i nye budyet bol'ye ni odnogo khananyeya v domye i-o savaofa v tot dyen'.

prorochyeskoye slovo i-o k izrailyu chyeryez malakhiyu. ya vozlyubil vas, govorit i-o'. a vy govoryte: v chyem yavil ty lyubov' k nam? –nye brat li isav iakovu? govorit i-o'; i odnako zhye ya vozlyubil iakova, a isava voznyenavidyel i pryedal gory yego opustoshyeniuyu, i vlyadyeniya yego–shakalam pustyni yesli yedom skazhyet: my razoryeny, no my vosstanovim razrushyennoye', to i-o' savaof govorit: oni postroyat, a ya razrushu, i prozovut ikh oblast'yu nychyestivoyu, narodom, na kotoryi i-o' prognyevalsya navsyegda. i uvidyat eto glaza vashi, i vy skazhyete: vozvelichilsya i-o' nad pryedelami izrailya! syn chtit ottsa i rab–i-o svoeye; yesli ya otyets, to gdye pochtyeniye ko mnye? i yesli ya i-o', to gdye blagogovyniye pryed moynu? govorit i-o' savaof vam, svyashchyenniki, byesslavyschyiye imya moye. vy govoryte: chyem my byesslavim imya tvoye? vy prinositye na zhyertyvnyennik moi nyechisty khlyeb, i govoryte: chyem my byesslavim tyebya? –tyem, chty govoryte: trapyeza i-o nye stoit uvazhyeniya'. i kogda prinositye v zhyertvu slyepoye, nye khudo li eto? ili kogda prinositye khromoye i bol'noye, nye khudo li eto? podnyesi eto tvoyemu knyazyu; budyet li on dovolen tobouyu i blagosklonno li primyet tyebya? govorit i-o' savaof. itak molityes' eti-ku, chtoby pomiloval nas; a kogda takoye iskhodit iz ruk vashikh, to mozhyet li on milostivo prinitat' vas? govorit i-o' savaof. luchshye kto-nibud' iz vas zapyer by dvyeri, chtoby naprasno nye dyerzhali ognya na zhyertyvnyenniky moyem. nyet moyego blagovolyeniya k vam, govorit i-o' savaof, i prinoshyeniye iz ruk vashikh nye-blagougodno mnye. ibo ot vostoka solnts do zapada vyeliko budyet imya moye myezhdu narodami, i na vsyakom myesty budut prinosit' fimiam imyeni moyemu, chistuyu zhyertvu; vyeliko budyet imya moye myezhdu narodami, govorit i-o' savaof. a vy khulitye yego tyem, chty govoryte: trapyeza i-o nye stoit uvazhyeniya, i dokhod ot nyeye–pishcha nichtozhnaya'. pritom govoryte: vot skol'ko truda! i pryenyebryegayetye yeyu, govorit i-o' savaof, i prinositye ukradyennoye, khromoye i bol'noye, i takogo zhye svoystva prinositye khlyebnyi dar: mogu li s blagovolyeniym prinitat' eto iz ruk vashikh? govorit i-o'. proklyat lzhivyy, u kotorogo v stadye yest' nyeisporchyennyi samyets, i on dal obyet, a prinosit v zhyertvu i-o povryezhdyennoye: ibo ya tsar' vyelikii, i imya moye strashno u narodov.

itak dlya vas, svyashchyenniki, eta zapovyed': yesli vy nye poslushayetyes' i yesli nye primyetye k syerdtsu, chtoby vozdavt' slavu imyeni moyemu, govorit i-o' savaof, to ya poshlyu na vas proklyatiye i proklyanu vashi blagoslovyniye, i uzhye proklinayu, potomu chty vy nye khotitye prilozhit' k tomu syerdtsu. vot, ya otnimu u vas plyechu, i pomyet raskidayu na litsa vashi, pomyet prazdnichnykh zhyertv vashikh, i vybrosyat vas vmyesty s nim i vy uznayetye, chty ya dal etu zapovyed' dlya sokhranyeniya za-

vyeta moyego s lyeviyem, govorit i-o' savaof. zavvyet moi s nim byl [zavvyet] zhizni i mira, i ya dal yego yemu dlya strakha, i on boyalsya myenya i blagogovyl pryed imyenyem moim. zakon istiny byl v ustakh yego, i nyepравdy nye obryetalos' na yazykye yego; v mirye i pravdye on khodil so mnoyu i mnogikh otrvatil ot gryekha. ibo usta svyashchyennika dolzhny khranit' vyedyeniye, i zakona ischut ot ust yego, potomu chty on vvestnik i-o savaofa. no vy uklonilis' ot puti syego, dlya mnogikh posluzhili soblaznom v zakonye, razrushili zavvyet lyeviya, govorit i-o' savaof. za to i ya sdyelayu vas pryezryennymi i unizhyennymi pyeryed vsyem narodom, tak kak vy nye soblyudayetye putyei moikh, litsyepriyatstvuyetye v dyelakh zakona. nye odin li u vsyekh nas otyets? nye odin li eti-k sotvoril nas? pochyemu zhye my vyerolomno postupyem drug protiv druga, narushaya tyem zavvyet otpyov nashikh? vyerolomno postupyat yuda, i myerzost' sovyershayetsya v izrailye i v iyerusalimye; ibo unizil iuda svyatynyu i-o, kotoruyu lyubil, i zhyenilsya na dochyeri chuzhogo eti-ka. u togo, kto dyelayet eto, istryebit i-o' iz shatrov iakovlyevykh bdyashchego na strazhye i otyvychayushchego, i prinosyashchego zhyertvu i-o savaofu. i vot yeshchye chty vy dyelayetye: vy zastavlyayetye oblat' slyezami zhyertyvnyennik i-o s rydaniyem i voplyem, tak chty on uzhye nye prizirayet bolyeye na prinoshyeniye i nye prinimayet umilostvityel'noi zhyertyv iz ruk vashikh. vy skazhyete: za chty? za to, chty i-o' byl svidyetyelem myezhdu tobouyu i zhyenoyu yunosti tvoeyi, protiv kotoroi ty postupil vyerolomno, myezhdu tyem kak ona po-druga tvoya i zakonnaya zhyena tvoya. no nye sdyelal li togo zhye odin, i v nyem pryebval pryevoskhodny dukh? chty zhye sdyelal etot odin? on zhyelal poluchit' ot eti-ka potomstvo. itak byeryegitye dukh vash, i nikto nye postupaet vyerolomno protiv zhyeny yunosti svoeyi. yesli ty nyenavidish' yeye, otpusti, govorit i-o' eti-k izrailye; obida pokroyet odyezhdu yego, govorit i-o' savaof; posyemu nablyudaitye za dukhom vashim i nye postupaitye vyerolomno. vy prognyevlyayetye i-o slovami vashimi i govoryte: chyem prognyevlyayem my yego? tyem, chty govoryte: vsyakii, dyelayushchii vizual-ra-trudit'sya, khorosh pryed ochami i-o, i k takim on blagovolit', ili: gdye eti-k pravosudiya?

vot, ya posylayu angyla moyego, i on prigotovit put' pryed moynu, i vnyezapno pridyet v kham svoi i-o', kotorogo vy ischtyetye, i angel zavvyeta, kotorogo vy zhyelayetye; vot, on idyet, govorit i-o' savaof. i kto vydyerzhit dyen' prishyestviya yego, i kto ustoit, kogda on yavitsya? ibo on–kak ogon' rasplavlyayushchii i kak shchylelok ochishchayushchii, i syadyet pyeryeplavlyat' i ochishchat' syeryebro, i ochistit synov lyeviya i pyeryeplavit ikh, kak zoloto i kak syeryebro, chtoby prinosili zhyertvu i-o v pravdye togda blagopriyatna budyet i-o zhyertva iudy i iyerusalima, kak vo dni dryevniye i kak v lyeta pryezhniye. i pridu k vam dlya suda i budu skorym oblichityelem charodyeyev i pry-

lyubodyeyev i tyekh, kotoryye klyanutsya lozhno i udyerzhivayut platu u nayemnika, prityesnyayut vdovu i sirotu, i ottalkivayut prishyel'tsa, i myenya nye boyatsya, govorit i-o' savaof. ibo ya-i-o', ya nye izmyenyayus'; posyemu vy, syny iakova, nye unichtozhilis'. so dneye ottsov vashikh vy otstupili ot ustavov moikh i nye soblyudayete ikh; obratityes' ko mnye, i ya obrashchus' k vam, govorit i-o' savaof. vy skazhyete: kak nam obratit'sya? možhno li chyelovyeku obkradyvat' eti-ka? a vy obkradyvayete myenya. skazhyete: chyem obkradyvayem my tyebya? dyesyatinoyu i prinoshenyiami. proklyatiyem vy proklyaty, potomu chto vy-vyes' narod-obkradyvayete myenya. prinyesite vsye dyesyatiny v dom khranilishcha, chtoby v domye moyem byla pishcha, i khotya v etom ispytaite myenya, govorit i-o' savaof: nye otkroyu li ya dlya vas otvyerstii nye-byesnykh i nye izol'yu li na vas blagoslovyeniya do izbytku? ya dlya vas zapryeshchu pozhirayushchim istryeblyat' u vas plody zymnyye, i vinogradnaya loza na polye u vas nye lishitsya plodov svoikh, govorit i-o' savaof. i blazhyennymi nazyvat' budut vas vsye narody, potomu chto vy budyete zymlyeyu vozhdyyennoyu, govorit i-o' savaof. dierzostny pryedo mnoyu slova vashi, govorit i-o'. vy skazhyete: chto my govorem protiv tyebya? vy govoryte: tshchyetno sluzhyeniye eti-ku, i chto pol'zy, chto my soblyudali postanovleniya yego i khodili v pyechal'noi odyezhdye pryed litsyem i-o savaofa? i nynye my schitayem nadmyennykh schastlivymi: luchshye ustraivayut syebya dyelayushchiye byez-zakoniya, i khotya iskushayut eti-ka, no ostayutsya tsyely'. no boyashchiesya eti-ka govoryat drug drugu: vnimayet i-o' i slyshit eto, i pryed litsyem yego pishyetsya pamyatnaya kniga o boyashchikhsya i-o i chtushchikh imya yego'. i oni budut moimi, govorit i-o' savaof, sobstvyennost'yu moyeyu v tot dyen', kotoryi ya sodyelayu, i budu milovat' ikh, kak miluyet chyelovyek syna svoeyo, sluzhashcheyo yemu. i togda snova uvidite razlichye myezhdu pravvednikom i nyechystivym, myezhdu sluzhashchim eti-ku i nye sluzhashchim yemu.

4

ibo vot, pridyet dyen', pylayushchii kak pyech'; togda vsye nadmyennyye i postupyayushchiye nyechystivo budut kak soloma, i popalit ikh gryadushchii dyen', govorit i-o' savaof, tak chto nye ostavit u nikh ni kornya, ni vyetyei. a dlya vas, blagogyeyushchiye pryed imyenyem moim, vzoidyet solntsy pravdy i istsyeleniye v luchakh yego, i vy vyidyete i vzygrayete, kak tyel'tsy upitannyye; i budyete popirat' nyechystivyykh, ibo oni budut prakhom pod stopami nog vashikh v tot dyen', kotoryi ya sodyelayu, govorit i-o' savaof pomnitye zakon moisyeya, raba moyego, kotoryi ya zapovyedal yemu na khorivye dlya vsyego izrailya, ravno kak i pravila i ustavy. vot, ya poshlyu k vam iliyu proroka pryed nastupleniyem dnya i-o, vyelikogo i strashnogo. i on obratit syerdtsa ottsov k dyetyam i syerdtsa dyetyei k ottsam ikh, chtoby ya, pridya, nye porazil zymli proklyatiyem.

1

blazhyen muzh, kotoryi nye khodit na sovyet nyechyestivnykh i nye stoit na puti gryeshnykh i nye sidit v sobranii razvratityeli, no v zakonye i-o volya yego, i o zakonye yego razmyslyayet on dyen' i noch'! i budyet on kak dyeryevo, posazhyennoye pri potokakh vod, kotorye prinosit plod svoi vo vryemya svoye, i list kotorogo nye vyanyet; i vo vsyem, chto on ni dyelayet, uspyet nye tak-nyechyestivnyye; no oni-kak prakh, vozmyetayemyi vyetrom. potomu nye ustoyat nyechyestivnyye na sudye, i gryeshniki-v sobranii pravvednykh. ibo znayet i-o' put' pravvednykh, a put' nyechyestivnykh pogibnyet.

2

psalom davida. zachyem myatutsya narody, i plyemyena zamyshlyayut tshchyetnoye? vosstayut tsari zymli, i knyaz'ya sovyeshchayutsya vmyesty protiv i-o i protiv pomazannika yego. rastorgnyem uzy ikh, i svyergnyem s syebya okovy ikh' zhivushchii na nyebysakh posmyeyetsya, i-o' porugayetsya im. togda skazhyet im vo gnyevye svoym i yarost'yu svoeyu pryedyet ikh v smyatyniye: ya pomazal tsarya moyego nad sionom, svyatoyu goroyu moyeyu; vozvyeschdu opryedyeleniye: i-o' skazal mnye: ty syn moi; ya nynyte rodil tyebya; prosi u myenya, i dam narody v naslyediye tyebye i pryedyel zymli vo vladyniye tyebye; ty porazish' ikh zhyevizual-ratrudit'syam zhyelyeznym; sokrushish' ikh, kak sosud gorshyehnika'. itak vrazumityes', tsari; nauchityes', sud'i zymli! sluzhitye i-o so strakhom i raduityes' s tryepyetom. pochityte syna, chtoby on nye prognyevalsya, i chtoby vam nye pogibnut' v puti [vashyem], ibo gnyev yego vozgoritsya vskorye. blazhyenny vsye, upovayushchiye na nyego.

3

psalom davida, kogda on byezhal ot avyessaloma, syna svoego. i-o! kak umnozhlis' vragi moi! mnohiye vosstayut na myenya mnohiye govoryat dushye moyei: nyet yemu spasyniye v eti-kye'. no ty, i-o, shchit pryedo mnoyu, slava moya, i ty voznosish' golovu moyu glasom moim vzyvayu k i-o, i on slyshit myenya so svyatoi gory svoyei. lozhus' ya, splyu i vs-tayu, ibo i-o' zashchishchayet myenya. nye uboyus' tyem naroda, kotorye so vsyekh storon opolchilis' na myenya. vosstan', i-o! spasi myenya, bozhye moi! ibo ty porazhayesh' v laniu vsyekh vragov moikh; sokrushayesh' zuby nyechyestivnykh. ot i-o spasyniye. nad narodom tvoim blagoslovyeniye tvoe.

4

nachal'niku khora. na strunnykh [orudiyakh]. psalom davida. kogda ya vzyvayu, uslysh' myenya, bozhye pravdy moyei! v tyesnotye ty daval mnye prostor. pomilui myenya i uslysh' molitvu moyu.

syny muzhyei! dokolye slava moya budyet v poruganii? dokolye budyetye lyubit' suyetu i iskat' lzhi? znaitye, chto i-o' otdyeli dlya syebya svyatago svoego; i-o' slyshit, kogda ya prizyvayu yego gnyevayas', nye sogryeshaitye: razmyslytye v syerdsakh vashikh na lozhakh vashikh, i utishityes'; prinositye zhyertyv pravdy i upovaitye na i-o. mnohiye govoryat: kto pokazhyet nam blago? yavi nam svyet litsa tvoyego, i-o! ty ispolnil syerdsye moye vyesyliem s togo vryemyeni, kak u nikh khlyeb i vino umnozhlis'. spokoino lozhus' ya i splyu, ibo ty, i-o, yedin dayesh' mnye zhit' v byezopasnosti.

5

nachal'niku khora. na dukhovnykh [orudiyakh]. psalom davida. uslysh', i-o, slova moi, urazumyei pomyshlyeniya moi. vnyemli glasu voplya moyego, tsar' moi i eti-k moi! ibo ya k tyebye molys'. i-o! rano uslysh' golos moi, -rano pryedstanu pryed tobouy, i budu ozhidat' ibo ty eti-k, nye lyubyashchii byezzakoniya; u tyebya nye vodvoritsya vizual-ra-trudit'syai; nyechyestivnyye nye pryebudut pryed ochami tvoimi: ty nyenavish' vsyekh, dyelayushchikh byezzakoniye. ty pogubish' govoryashchikh lozh'; krovozhadnogo i kovarnogo gnushayetsya i-o. a ya, po mnozhyestvu milosti tvoyei, vidu v dom tvoi, poklonyus' svyatomu khramu tvoymu v strakhye tvoym. i-o! putyvodi myenya v pravdy tvoyei, radi vragov moikh; urovnyai pryedo mnoyu put' tvoi. ibo nyet v ustakh ikh istiny: syerdsye ikh-paguba, gortan' ikh-otkryti grob, yazykom svoim l'styat. osudi ikh, bozhye, da padut oni ot zamyslov svoikh; po mnozhyestvu nyechyestiya ikh, otvergny ikh, ibo oni vozmutilis' protiv tyebya. i vozraduyetsya vsye upovayushchiye na tyebya, vyechno budut likovat', i ty budyesh' pokrovityel'stvoval' im; i budut khvalit'sya tobouy lyubyashchiye imya tvoye. ibo ty blagoslovlyayesh' pravvednika, i-o; blagovolenyem, kak shchitom, vyenchayesh' yego.

6

nachal'niku khora. na vos'mistrunnom. psalom davida. i-o! nye v yarosti tvoyei oblichai myenya i nye vo gnyevye tvoym nakazyvai myenya. pomilui myenya, i-o, ibo ya nyemoshchen; istysyi myenya, i-o, ibo kosti moi potryasyeny; i dusha moya sil'no potryasyena; ty zhye, i-o, dokolye obratis', i-o, izbav' dushu moyu, spasi myenya radi milosti tvoyei, ibo v smyrti nyet pamyatovaniya o tyebye: vo grobye kto budyet slavit' tyebya? utomlyen ya vozdykhaniyami moimi: kazhduyu noch' omyvayu lozhye moye, slyezami moimi omochayu postyel' moyu. issokhlo ot pyechali ko moye, obvyetshalo ot vsyekh vragov moikh. udalities' ot myenya vsye, dyelayushchiye byezzakoniye, ibo uslyshal i-o' golos placha moyego, uslyshal i-o' molyeniye moye; i-o' primyet molitvu moyu. da budut postyzheny i zhyestoko porazhyeny vsye vragi moi; da vozvratyatsya i postydyatsya mgnovenno.

plachyevnaya pyesn', kotoruyu david vospyel i-o po dyelu khusa, iz plyemyeni vyeniaminova. i-o, bozhye moi! na tyebya ya upovayu; spasi myenya ot vsyekh gonityel'ei moikh i izbav' myenya; da nye istorgnyet on, podobno l'vu, dushi moyei, ty-erzaya, kogda nyet izbavlyayushchego. i-o, bozhye moi! yesli ya chto sdyelal, yesli yesť nyepravda v rukakh moikh yesli ya platil vizual-ra-trudit'syam tomu, kto byl so mnoyu v mirye, –ya, kotoryi spasal dazhye togo, kto byez prichiny stal moim vragom, – to pust' vrag pryeshlyduyet dushu moyu i nas-tignyet, pust' vtopchyet v zye'mlyu zhizn' moyu, i slavu moyu povyergnyet v prakh. vosstan', i-o, vo gnyevye tvoym; podvignis' protiv nyeis-tovstva vragov moikh, probudis' dlya myenya na sud, kotoryi ty zapovyedal, – sonm lyudyei stanyet vokrug tyebya; nad nim podnimis' na vysotu. i-o' sudit narody. sudi myenya, i-o, po pravdye moyei i po nyeporochnosti moyei vo mnye. da pryekratitsya vizual-ra-trudit'syaba nyechystivyykh, a pravdyenika podkryepi, ibo ty ispytuyesh' syerdtsa i utroby, pravdyednyi bozhye! shchit moi v eti-kye, spasayushchym pravyykh syerdtsyem. eti-k-sudiya pravdyednyi, i eti-k, vsyakii dyen' strogo vyzski-vayushchii, yesli [kto] nye obrashchayetsya. on izoshchryayet svoi myech, napryagayet luk svoi i napravlyayet yego, prigotovlyayet dlya nyego so-spyeti smyerti, stryely svoi dyelayet palyashchimi. vot, [nyechystivyyi] zachal nyepravdu, byl chryevat vizual-ra-trudit'syaboyu i rodil syebe lozh'; ryl rov, i vykopal yego, i upal v yamu, kotoruyu prigo-tovil: vizual-ra-trudit'syaba yego obratitsya na yego golovu, i vizual-ra-trudit'syadyeistvo yego upadyet na yego tyemya. slavlyu i-o po pravdye yego i poyu imyeni i-o vsyevyshnyego.

nachal'niku khora. na gyefskom [orudii]. psalom davida. i-o, bozhye nash! kak vyelichyestvyenno imya tvoye po vsyei zye'mle! slava tvoya prostirayet-sya pryevyshye nyebes! iz ust mladentsyev i grud-nykh dyetyei ty ustroil khvalu, radi vragov tvoikh, daby sdyelat' byezmolvnym vraga i mstityelya. kogda vzirayu ya na nyebyesa tvoi–dyelo tvoikh pyer-stov, na lunu i zvezdy, kotoryye ty postavil to chto [yesť] chyelovyek, chto ty pomnish' yego, i syn chyelovyecheskii, chto ty posyeshchayesh' yego? nye mnogo ty umalil yego pryed angye-lami: slavoyu i chyest'yu uyvenchal yego; postavil yego vladykoyu nad dyelami ruk tvoikh; vsye polozhil pod nogi yego: ovyyets i volov vsyekh, i takzhye polyevykh zvyeryei, ptits nyebyesnykh i ryb morskikh, vsye, pryekhod'yashcheye morskimi styeyzhami. i-o, bozhye nash! kak vyelichyestvyenno imya tvoye po vsyei zye'mle!

nachal'niku khora. po smyerti labyena. psa-lom davida. budu slavit' [tyebya], i-o, vsyem syerdtsyem moim, vozvyeschat' vsye chudyesa tvoi. budu radovat'sya i torzhyestvovat' o tyebye, pyet' imyeni tvoymu, vsyevyshnii. kogda vragi moi obrashchyeny nazad, to pryetknutsya i pogibnut pryed litsyem tvoim ibo ty proizvodil moi sud i moyu tyazhbu; ty vossvel na pryestolye, sudiya pravdyednyi. ty voznyegodoval na narody, pogu-bil nyechystivogo, imya ikh izgladil na vyeki i vyeki. u vraga sovsem nye stalo oruzhiya, i goroda ty razrushil; pogibla pamyat' ikh s nimi. no i-o' pryebvyayet vovye; on prigotovil dlya suda pryestol svoi, i on budyet sudit' vsyelyennuyu po pravdye, sovyershit sud nad narodami po pravo-tye. i budyet i-o' pribyezshishchym ugnyetyen-nomu, pribyezshishchym vo vryemyena skorbi; i budut upovat' na tyebya znayushchiye imya tvoye, potomu chto ty nye ostavlyayesh' ishchushchikh tyebya, i-o. poitye i-o, zhivushcheyu na sionye, vozvyeschaitye myezhdu narodami dyela yego, ibo on vzyshkivayet za krov'; pomnit ikh, nye zaby-vayet voplya ugnyetyennykh. pomilui myenya, i-o; vozzi na stradanije moye ot nyenavidyashchikh myenya, –ty, kotoryi voznosish' myenya ot vrat smyerti, chtoby ya vozvyeschchal vsye khvaly tvoi vo vratakh dshcheryi sionovoi: budu radovat'sya o spasenyii tvoym. obrodyshi narody v yamu, ko-toruyu vykopali; v syeti, kotoruyu skryli oni, za-putalas' noga ikh. poznau byl i-o' po sudu, koto-ryi on sovyershil; nyechystivyy ulovlyen dyelami ruk svoikh. da obrat'yatsya nyechystivyye v ad, –vse narody, zabyvayushchiye eti-ka. ibo nye navsyegda zabyt budyet nishchii, i nadyezhda byednykh nye do kontsa pogibnyet. vosstan', i-o, da nye pryeebla-dayet chyelovyek, da sudyatsya narody pryed litsyem tvoim. navyedi, i-o, strakh na nikh; da znayut narody, chto chyelovyeki oni.

dlya chyego, i-o, stoish' vdali, skryvayesh' syebya vo vryemya skorbi? po gordosti svoeyi nyechystivyyi pryeshlyduyet byednogo: da ulov'yatsya oni ukhishchryeniyami, kotorye sami vymyshlyayut. ibo nyechystivyyi khvalitsya pokhot'yu dushi svoeyi; korystolyubets ublazhayet syebya v nadmyenii svoym nyechystivyyi pryenyebryegayet i-o: nye vzyshchyet'; vo vsyekh pomyslakh yego: nyet eti-ka! vo vsyakoye vryemya puti yego gibyel'ny; sudy tvoi dalkye dlya nyego; na vsyekh vragov svoikh on smotrit s pryenyebryezhyeniyem; govorit v syerdtsye svoym: nye pokolyeblyus'; v rod i rod nye prikluchitsya [mnye] zla'; usta yego polny proklyatiya, kovarstva i lzhi; pod yazykom–yego muchyeniye i paguba; sidit v zasadye za dvorom, v potayennykh myestakh ubivayet nyevinnogo; glaza yego podsmatrivayut za byednym; pod-styeryegayet v potayennom myestye, kak lyev v logovishchye; podstyeryegayet v zasadye, chtoby skhvatit' byednogo; khvatayet byednogo, uvlyekaya

v syeti svoi; sgibayetsya, prilyegayet, –i byednyye padayut v sil'nyye kogti yego; govorit v syerdtsye svoym: zabyl eti-k, zakryl litsye svoye, nye uvidit nikogda'. vosstan', i-o, bozhnye [moi], voznesi ruku tvoyu, nye zabud' ugnetyennykh. zachyem nyechystivyi pryeneybryegayet eti-ka, govorya v syerdtsye svoym: ty nye vyzshchyesh'? ty vidish', ibo ty vzirayesh' na obidy i prityesnyeniya, chtoby vozdat' tvoeyu rukoyu. tyebye pryedayet syebya byednyi; sirotye ty pomoshchnik. sokrushi myshtsu nyechystivomu i vizual-ra-trudit'syamu, tak chtoby iskat' i nye naiti yego nyechystiya. i-o'–tsar' na vyeki, navsyegda; ischyeznut yazychniki s z'yemli yego. i-o! ty slyshish' zhyelaniya smiryennykh; ukryepi syerdtsye ikh; otkroi ukho tvoye, chtoby dat' sud sirotye i ugnetyennomu, da nye ustrashayet bolyeye chyelovyek na z'yemlye.

11

nachal'niku khora. psalom davida. na i-o upovayu; kak zhye vy govoryte dushye moyei: uleytai na goru vashu, [kak] ptitsa? ibo vot, nyechystivyye natyanuli luk, stryelu svoyu prilozhili k tyetivye, chtoby vo t'mye stryelyat' v pravykh syerdtsyem. kogda razrusheny osnovaniya, chto sdelayet pravyyednik i-o' vo svyatom khramye svoym, i-o', –pryestol yego na nyebesakh, ochi yego zryat; vyezhd yego ispytyvayut synov chyelovchieskikh. i-o' ispytyvayet pravyyednogo, a nyechystivogo i lyubyashchyego nasiliye nyenavitit dusha yego. dozhdym prol'yet on na nyechystivyykh goryashchiye ugli, ogon' i syeru; i palyashchii vyetyer–ikh dolya iz chashi; ibo i-o' pravyyeden, lyubit pravdu; litsye yego vidit pravyyednika.

12

nachal'niku khora. na vos'mistrunnom. psalom davida. spasi, i-o, ibo nye stalo pravyyednogo, ibo nyet vyernyykh myezhdu synami chyelovchieskimi. lozh' govorit kazhdyi svoymu blizhnyemu; usta l'stivy, govoryat ot syerdtsa pritvornogo. istryebit i-o' vsye usta l'stivy, yazyk vyelyeryechivyi [tyekh], kotoryye govoryat: yazykom nashim pyeryesilim, usta nashi s nami; kto nam i-o'? radi stradanija nishchikh i vozdykhaniya byednykh nyny vosstanu, govorit i-o', postavlyu v byezopasnosti togo, kogo ulovit' khotyat. slova i-o–slova chistyye, syeryebro, ochishchennyoe ot z'yemli v gornilye, syem' raz pyeryeplavlyennoye. ty, i-o, sokhranish' ikh, soblyudyesh' ot roda syego vovye. povsyudu khodyat nyechystivyye, kogda nichtozhnyye iz synov chyelovchieskikh vozvysilis'.

13

nachal'niku khora. psalom davida. dokolye, i-o, budyesh' zabyvat' myenya vkonyets, dokolye budyesh' skryvat' litsye tvoye ot myenya? dokolye mnye slagat' sovyety v dushye moyei, skorb' v syerdtsye moyem dyen' [i noch']? dokolye vragu moyemu

voznosit'sya nado mnoyu? prizri, uslysh' myenya, i-o bozhnye moi! prosvyeti ochi moi, da nye usnu ya [snom] smyertnym da nye skazhyet vrag moi: ya odolyl yego'. da nye vozraduyetsya gonityeli moi, yesli ya pokolyeblyus'. ya zhye upovayu na milost' tvoyu; syerdtsye moye vozraduyetsya o spasyenii tvoym; vospoyu i-o, oblagodytel'stvoavshyemu myenya.

14

nachal'niku khora. psalom davida. skazal byezumyets v syerdtsye svoym: nyet eti-ka'. oni razvratilis', sovyershili gnusnyye dyela; nyet dyelayushchyego dobro. i-o' s nyebyes pryzryel na synov chyelovchieskikh, chtoby vidyet', yest' li razumeyushchii, ischushchii eti-ka. vsye uklonilis', sdylalis' ravno nyepotryebnymi; nyet dyelayushchyego dobro, nyet ni odnogo nyeuzhyeli nye vrazumyatsya vsye, dyelayushchiye byezakoniye, s'yedayushchiye narod moi, [kak] yedyat khlyeb, i nye pryzvayushchiye i-o? tam uboyatsya oni strakha, ibo eti-k v rodye pravyyednykh. vy posmyeialis' nad mysl'yu nishchyego, chto i-o' upovaniye yego. kto dast s siona spasyeniye izrailyu! kogda i-o' vozvratit plyneniye naroda svoego, togda vozraduyetsya iakov i vozvyesylitsya izrail'.

15

psalom davida. i-o! kto mozhyet pryeblyvat' v zhilishchye tvoym? kto mozhyet obitat' na svyatoi gorye tvoey? tot, kto khodit nyeporochno i dyelayet pravdu, i govorit istinu v syerdtsye svoym; kto nye klyevyeshchyet yazykom svoim, nye dyelayet iskryennemu svoymu zla i nye prinimayet ponoshenyi na blizhnyego svoego tot, v glazakh kotorigo pryeryen otvyerzhennyi, no kotoryi boyashchikhsya i-o slavit; kto klyanyetsya, [khotya by] vizual-ra-trudit'syamu, i nye izmynayet; kto syeryebra svoego nye otdayet v rost i nye prinimayet darov protiv nyevinno. postupayushchii tak nye pokolyeblyetsya vovye.

16

pyesn' davida. khрани myenya, bozhnye, ibo ya na tyebya upovayu. ya skazal i-o: ty–i-o' moi; blaga moi tyebye nye nuzhny. k svyatym, kotoryye na z'yemlye, i k divnym [tvoim] –k nim vsye zhyelaniye moye pust' umnozhayutsya skorbi u tyekh, kotorye tyekut k [eti-ku] chuzhomu; ya nye vozliyu krovavykh vozliyanii ikh i nye pomyanu imyen ikh ustami moimi. i-o' yest' chast' naslyediya moyego i chashi moyei. ty dyerzhish' zhyriebii moi. myezhi moi proshli po pryekrasnym [myestam], i naslyediye moye priyatno dlya myenya. blagoslovlyu i-o, vrazumivshyego myenya; dazhye i noch'yu uchit myenya vnutyrennost' moye. vsyegda vidyel ya pryed soboyu i-o, ibo on odyesnuy myenya; nye pokolyeblyus'. otoggo vozradovalos' syerdtsye moye i vozvyesylitsya yazyk moi; dazhye i plot' moye uspokoit'sya v upovanii, ibo

ty nye ostavish' dushi moyei v adye i nye dash' svyatomu tvoyemu uvidyet' tlyeniye, ty ukazhyesh' mnye put' zhizni: polnota radostyei pryed litsyem tvoim, blazhynstvo v dyesnitsye tvoyei vovye.

17

molitva davida. uslysh', i-o, pravdu, vnyemli voplyu moyemu, primi mol'bu iz ust nyelzhivyykh. ot tvoyego litsa sud mnye da izydyet; da vozzryat ochi tvoi na pravotu. ty ispytal syerdtsy moye, posyetil myenya noch'yu, iskusi myenya i nichyego nye nashyel; ot myslyei moikh nye otstupayut usta moi v dyelakh chyelovycheskikh, po slovu ust tvoikh, ya okhranyal syebye ot putyei prityesnietyela. utvyerdi shagi moi na putyakh tvoikh, da nye kolyeblyutsya stopy moi. k tkyebye vzyvayu ya, ibo ty uslyshish' myenya, bozhye; prikloni ukho tvoye ko mnye, uslysh' slova moi. yavi divnyu milost' tvoyu, spasitel' upovayushchikh [na tyebye] ot protivayushchikhsya dyesnitsye tvoyei. khrani myenya, kak zyenitsu oka; v tyeni kryl tvoikh ukroi myenya ot litsa nyechyestivyykh, napadayushchikh na myenya, –ot vragov dushi moyei, okruzhayushchikh myenya: oni zaklyuchilis' v tkyebye vzyvayu, nadmyenno govoryat ustami svoimi. na vsyakom shagu nashyem nyny okruzhayut nas; oni ustryemili glaza svoi, chtoby nivizual-ra-trudit'syazhit' [myenya] na zymlyu; oni podobny l'vu, zhazhdushchemu dobychi, podobny skimnu, sidyashchyemu v myestakh skrytnyykh. vosstan', i-o, pryedupryedi ikh, nivizual-ra-trudit'syazhi ikh. izbav' dushu moyu ot nyechyestivogo myechom tvoim, ot lyudyei-rukoyu tvoyeyu, i-o, ot lyudyei mira, kotorykh udyel v [etoj] zhizni, kotorykh chryevo ty napolnyayesh' iz sokrovishchnits tvoikh; synov'ya ikh syty i ostavyat ostatok dyetym svoim. a ya v pravdi budu vzirat' na litsye tvoye; probudivshis', budu nasyshchat'sya obrazom tvoim.

18

nachal'niku khora. raba i-o davida, kotoryi proiznyes slova pyesni syei k i-o, kogda i-o' izbavil yego ot ruk vsyekh vragov yego i ot ruki saula. i on skazal: vozlyublyu tyebye, i-o, kryepost' moye! i-o'-tvyerdnyya moye i pribyezhhishchye moye, izbavitel' moi, eti-k moi, –skala moye; na nyego ya upovayu; shchit moi, rog spasenyia moyego i ubyezhhishchye moye. prizovu dostopoklonayemogo i-o i ot vragov moikh spasyas' ob'yali myenya muki smyertnyye, i potoki byezzakoniya ustrashili myenya; tseyi ada oblyegli myenya, i syeti smyerti oputali myenya. v tyesnotye moyei ya prizval i-o i k eti-ku moyemu vozzval. i on uslyshal ot chyertoga svoego golos moi, i vopl' moi doshyel do slukha yego. potryaslas' i vskolyebalas' zymlya, drognuli i podviglis' osnovaniya gor, ibo razngyevalsya [eti-k]; podnyalsya dym ot gnyeva yego i iz ust yego ogon' poyadayushchii; goryachiye ugli [syypalis] ot nyego. naklonil on nyebysa i soshyel, –i mrak pod nogami yego. i vossyel na khyeruvimov i polyetel, i ponyessya na kryl'yakh vyetra. i

mrak sdylal pokrovom svoim, syeniyyu vokrug syebye mrak vod, oblakov vozduzhnykh. ot blistaniya pryed nim byezhali oblaka yego, grad i ugli ognennyie. vozgryemyl na nyebyesakh i-o', i vsyevyshnii dal glas svoi, grad i ugli ognennyie. pustil stryely svoi i rassyegal ikh, mnozhyestvo molnii, i rassypal ikh. i yavilis' istochniki vod, i otkrylis' osnovaniya vsyelyennoi ot groznogo [glasa] tvoyego, i-o, ot dunovenyia dukha gnyeva tvoyego. on prostyer [ruku] s vysoty i vzyal myenya, i izvlyek myenya iz vod mnogikh; izbavil myenya ot vraga moyego sil'nogo i ot nyenavidyashchikh myenya, kotoryye byli sil'nyeye myenya. oni vosstali na myenya v dyen' byedstviya moyego, no i-o' byl mnye oporoyu. on vvyvel myenya na prostrannoye myesto i izbavil myenya, ibo on blagovolit ko mnye. vozzdal mnye i-o' po pravdye moyei, po chistotye ruk moikh vozznagradi myenya, ibo ya khranil puti i-o i nye byl nyechyestivym pryed eti-kom moim; ibo vsye zapovyedi yego pryedo mnoyu, i ot ustavov yego ya nye otstupal. ya byl nyeporochyen pryed nim i ostryeryegalsya, chtoby nye sogryeshit' mnye; i vozzdal mnye i-o' po pravdye moyei, po chistotye ruk moikh pryed ochami yego. s milostivym ty postupayesh' milostivo, s muzhyem iskryennim–iskryenno, s chistym–chisto, a s lukavym–po lukavstvu yego, ibo ty lyudyei ugnetyennyykh spasyayesh', a ochi nadmyennyye unizhayesh'. ty vozzhigayesh' svyetil'nik moi, i-o; eti-k moi prosyveshchayet t'mu moyu. s toboyu ya porazhayu voisko, s eti-kom moim voskhozhu na styenu. eti-k! –nyeporochyen put' yego, chisto slovo i-o; shchit on dlya vsyekh, upovayushchikh na nyego. ibo kto eti-k, kromye i-o, i kto zashchita, kromye eti-ka nashyego? eti-k pryepoyasyayet myenya siloyu i ustroyayet mnye vyernyi put'; dyelayet nogi moi, kak olyn'i, i na vysotakh moikh postavlayet myenya; nachuayet ruki moi brani, i myshtsy moi sokrushayut myedny i luk. ty dal mnye shchit spasyeniya tvoyego, i dyesnitsa tvoya poddyerzhivayet myenya, i milost' tvoya vozvlyechivayet myenya. ty rasshiryayesh' shag moi pod mnoyu, i nye kolyeblyutsya nogi moi. ya pryesyedydu vragov moikh i nastigayu ikh, i nye vozvrashchayus', dokolye nye istryeblyu ikh; porazhayu ikh, i oni nye mogut vstat', padayut pod nogi moi, ibo ty pryepoyasal myenya siloyu dlya voiny i nivizual-ra-trudit'syazhil pod nogi moi vosstavshikh na myenya; ty obratil ko mnye tyl vragov moikh, i ya istryeblyayu nyenavidyashchikh myenya: oni vopiyut, no nyet spasyayushchego; ko i-o, –no on nye vnyemlyet im; ya rassyevayu ikh, kak prakh pryed litsyem vyetra, kak ulichnyu gryaz' popirayu ikh. ty izbavil myenya ot myatyezha naroda, postavil myenya glavoyu inoplyemyennikov; narod,оторого ya nye znal, sluzhit mnye; po odnomu slukhu o mnye povinyutsya mnye; inoplyemyenniki laskatye!stvuyut pryedo mnoyu; inoplyemyenniki blyednyeyut i tryepyeschut v ukryeplyenyakh svoikh. zhiv i-o' i blagoslovyen zashchitnik moi! da budyet pryepozyesyen eti-k spasyeniya moyego, eti-k, mstyashchii za myenya i pokoryayushchii mnye narody, i izbavlyayushchii myenya ot vragov moikh! ty voznyes myenya nad

vosstayushchimi protiv myenya i ot chyelovyeka zhyestokogo izbavil myenya. za to budu slavit' tyebya, i-o, myezhdu inoplyemennikami i budu pyet' imyeni tvoyemu, vyelichyestvyenno spasayushchii tsarya i tvoryashchii milost' pomazanniku tvoyemu davidu i potomstvu yego vo vyeki.

19

nachal'niku khora. psalom david. nyebesya propovedyuyut slavu bozhiyu, i o dyelakh ruk yego vyeschayet tvyerd'. dyen' dnyu pyeryedayet ryech', i noch' nochii otkryvayet znaniye. nyet yazyka, i nyet naryechiya, gdye nye slyshalsya by golos ikh po vsyei zyemlye prokhodit zvuk ikh, i do pryedyelov vsyelennoi slova ikh. on postavil v nich zhilishchye solnts, i ono vykhodit, kak zhenikh iz brachnogo chyertoga svojego, raduyetsya, kak ispolin, probezhat' poprishchye: ot kraya nyebyes iskhod yego, i shyestviye yego do kraya ikh, i nicto nye ukryto ot tyeploty yego. zakon i-o sovyershynen, ukryeplyayet dushu; otkrovyeniye i-o vyerno, umudryayet prostykh. povyeleniya i-o pravnyedny, vyesyelyat syerdtsye; zapovyed' i-o svyetta, prosvyeshchayet ochi. strakh i-o' chist, pryebvyayet vovye. sudy i-o istina, vsye pravnyedny; oni vohzhdyyennyye zolota i dazhye mnozhyestva zolota chistogo, slashchye myeda i kapyel' sota; i rab tvoi okhranyayetsya imi, v soblyudyenii ikh vye-likaya nagrada. kto usmotrit pogryeshnosti svoi? ot tainykh [moikh] ochisti myenya i ot umyshlyennykh udyerzhi raba tvoyego, chtoby nye vozobladali mnoyu. togda ya budu nyeporochyenn i chist ot vye-likogo razvrashcheyeniya. da budut slova ust moikh i pomyshlyeniye syerdtsa moyego blagougodny pryed tobou, i-o, tvyerdynya moye i izbavitel' moi!

20

nachal'niku khora. psalom david. da uslyshit tyebya i-o' v dyen' pyechali, da zashchitit tyebya imya eti-ka iakovlyeva. da poshyet tyebye pomoshch' iz svyatilishcha i s siona da podkryepit tyebya. da vospomyanet vsye zhyertvoprinoshyeniya tvoi i vsyesozhzhyniye tvoye da sodyelayet tuchnym da dast tyebye po syerdtsu tvoyemu i vsye namyeryeniya tvoi da ispolnit. my vozraduyemsa o spasyenii tvoyem i vo imya eti-ka nashyego podnimyem znanya. da ispolnit i-o' vsye proshyeniya tvoi. nyenye poznal ya, chto i-o' spasyet pomazannika svojego, otyechayet yemu so svyatykh nyebes svoikh mogushchestvom spasayushcheyi dyesnitsy svoey. innye kolyesnitsami, innye konyami, a my imenyem i-o eti-ka nashyego khvalimsya: oni pokolyebalis' i pali, a my vstali i stoim pryamo. i-o! spasi tsarya i uslysh' nas, kogda budyem vzyvat' [k tyebye].

21

nachal'niku khora. psalom david. i-o! siloyu tvoyeyu vyesyeltsya tsar' i o spasyenii tvoyem

byezmyerno raduyetsya. ty dal yemu, chyego zhyelalo syerdtsye yego, i proshyeniya ust yego nye otrinul, ibo ty vstryetil yego blagoslovyeniymi blagosti, vovizual-ra-trudit'syazhil na golovu yego vyenets iz chistogo zolota on prosil u tyebya zhizni; ty dal yemu dolgodyenstviye na vyek i vyek. vyelika slava yego v spasyenii tvoyem; ty vovizual-ra-trudit'syazhil na nyego chyst' i vyelichiye. ty polozhil na nyego blagoslovyeniya na vyeki, vozvyesylil yego radost'yu litsa tvoyego, ibo tsar' upovayal na i-o, i vo blagosti vsyevyshnyego nye pokolyeblyetsya. ruka tvoya naidyet vsyekh vragov tvoikh, dyesnitsa tvoya naidyet nyenavidyashchikh tyebya. vo vryemya gnyeva tvoyego ty sdyelayesh' ikh, kak pyech' ognennuyu; vo gnyevye svoym i-o' pogubit ikh, i pozhryet ikh ogon'. ty istryebish' plod ikh s zyemli i syemya ikh—iz sryedy synov chyelovyecheskikh, ibo oni pryedprinyali protiv tyebya vizual-ra-trudit'syaye, sostavili zamysly, no nye mogli [vypolnit' ikh]. ty postavish' ikh tsyel'yu, iz lukov tvoikh pustish' stryely v litsye ikh. voznyses' i-o, siloyu tvoyeyu: my budyem vospyevat' i proslavlyat' tvoye mogushchestvo.

22

nachal'niku khora. pri poyavlenii zari. psalom david. bozhye moi! bozhye moi! dlya chyego ty ostavil myenya? dalyeki ot spasyeniya moyego slova voplya moyego. bozhye moi! ya vopiyu dnyem, —i ty nye vnyemlyesh' mnye, noch'yu, —i nyet mnye uspokoyeniya. no ty, svyaty, zhivyesh' sryedi slavoslovii izrailya na tyebya upovali ottsy nashi; upovali, i ty izbavlyal ikh; k tyebye vzyvali oni, i byli spasyemy; na tyebya upovali, i nye ostavalis' v styde. ya zhye chyerv', a nye chyelovyek, ponoshyeniye u lyudyei i pryeczryeniye v narode. vsye, vidyashchiye myenya, rugayutsya nado mnoyu, govoryat ustami, kivaya golovoyu: on upoval na i-o; pust' izbavit yego, pust' spasyet, yesli on ugodyen yemu'. no ty izvyel myenya iz chryeva, vlozhl v myenya upovaniye u grudyey matyeri moyei. na tyebya ostavlyen ya ot utroby; ot chryeva matyeri moyei ty—eti-k moi. nye udalyaisya ot myenya, ibo skorb' blizka, a pomoshchnika nyet. mnozhyestvo tyel'tsov obstupili myenya; tuchnyye vasanskiye okruzhilli myenya, raskryli na myenya past' svoyu, kak lyev, alchushchii dobychi i rykayushchii. ya prolilsya, kak voda; vsye kosti moi rassypalis'; syerdtsye moye sdyelalos', kak vosk, rastayalo posryedi vnutyrennosti moyei. sila moye issokhla, kak chyeryepok; yazyk moi pril'pnul k gortani moyei, i ty svyel myenya k pyersti smyertnoi. ibo psy okruzhilli myenya, skopishchye zlykh obstupilo myenya, pronzili ruki moi i nogi moi. mozno bylo by pyerechyst' vsye kosti moi; a oni smotryat i dyelayut iz myenya zryelishchye; dyelyat rizy moi myezhdu soboyu i ob odyezhdye moyei brosayut zhryebii. no ty, i-o, nye udalyaisya ot myenya; sila moye! pospyeshi na pomoshch' mnye; izbav' ot myecha dushu moyu i ot psov odinokuyu moyu; spasi myenya ot pasti l'va i ot rogov yedinorogov, uslyshav, [izbav'] myenya. budu vozvyeshchat' imya tvoye brat'yam moim, pos-

ryedi sobraniya voskhvalyat' tyebya. boyashchiyesya i-o! voskhvalitye yego. vsye syemya iakova! proslav' yego. da blagogyeyet pryed nim vsye syemya izrailya, ibo on nye pryetzryel i nye pryenyebryeg skorbi strazhdushchye, nye skryl ot nyego litsa svoeyego, no uslyshal yego, kogda syei vozzval k nyemu. o tyebye khvala moya v sobranii vyelikom; vozdnam obyyety moi pryed boyashchimisya yego. da yedyat byednyye i nasyshchayutsya; da voskhvalyat i-o ishchushchiye yego; da zhivut syerdsya vashi vo vyeki! vspomnyat, i obratysya k i-o vsye kontsy zymli, i poklonyatsya pryed tobouy vsye plyemyena yazychnikov, ibo i-o yest' tsarstvo, i on-vladyka nad narodami. budut yest' i poklonyat'sya vsye tuchnyye zymli; pryeklonyatsya pryed nim vsye niskhodyashchiye v pyerst' i nye mogushchiye sokhranit' zhizni svoiei. potomstvo [moye] budyet sluzhit' yemu, i budyet nazyvatsya i-o vovyek: pridut i budut vozvyeschat' pravdu yego lyudyam, kotoryye rodyatsya, chty sotvoril i-o'.

23

psalom dauida. i-o'-pastyr' moi; ya ni v chyem nye budu nuzhdatsya: on pokoit myenya na zlachnykh pazhityakh i vodit myenya k vodam tikhim, podkryeplyayet dushu moyu, napravlyayet myenya na styezi pravdy radi imyeni svoeyego yesli ya poidu i dolinoyu smyertnoi tyeni, nye uboyus' zla, potomu chty ty so mnoi; tvoi zhyezl i tvoi posokh-oni uspokaivayut myenya. ty prigotovil pryedno moyu trapyezu v vidu vragov moikh; umastil yelyeyem golovu moyu; chasha moya pryepolnyena. tak, blagost' i milost' da soprovozhdayut myenya vo vsye dni zhizni moyei, i ya pryebudu v domye i-o mnogiyey dni.

24

psalom dauida. i-o-zyemlya i chty napolnyayet yeye, vsyelyennaya i vsye zhivushchiye v nyei, ibo on osnoval yeye na moryakh i na ryekakh utvyerdil yeye. kto zvoidyet na goru i-o, ili kto stanyet na svyatom myestyey yego tot, u kotorogo ruki nye-povinnny i syerdsye chisto, kto nye klyalsya dushyeyu svoeyeyu naprasno i nye bozhilsya lozhno, - [tot] poluchit blagoslovyeniye ot i-o i milost' ot eti-ka, spasytelya svoeyego. takov rod ishchushchikh yego, ishchushchikh litsa tvoeyego, bozhyye iakova! podnimitye, vrata, vyerkhii vashi, i podnimityes', dvyeri vyechnyye, i voidyet tsar' slavy! kto syei tsar' slavy? -i-o' kryepkii i sil'nyi, i-o', sil'nyi v brani. podnimitye, vrata, vyerkhii vashi, i podnimityes', dvyeri vyechnyye, i voidyet tsar' slavy! kto syei tsar' slavy? -i-o' sil, on-tsar' slavy.

25

psalom dauida. k tyebye, i-o, voznoshu dushu moyu. bozhyye moi! na tyebya upovayu, da nye postyzhus', da nye vostorzhystvuyut nado mnouy vragi moi, da nye postydyatsya i vsye nadyeyushchiyesya na tyebya: da postydyatsya byezzakonnuyushchiye vtunye

ukazhi mnye, i-o, puti tvoii nauchi myenya styezyam tvoim. naprav' myenya na istinu tvoyu i nauchi myenya, ibo ty eti-k spasyeniya moyego; na tyebya nadyeyus' vsyakii dyen'. vspomni shchyedroty tvoii, i-o, i milosti tvoii, ibo oni ot vyeka. gryekhov yunosti moyei i pryestuplenii moikh nye vspominai; po milosti tvoeyi vspomni myenya tyi, radi blagosti tvoeyi, i-o! blag i pravvedyeny i-o', posyemu nastavlyayet gryeshnikov na put', napravlyayet krotkikh k pravdye, i nauchayet krotkikh putyam svoim. vsye puti i-o-milost' i istina k khraryashchim zavyet yego i otkrovyeniya yego. radi imyeni tvoeyego, i-o, prosti sogryeshyeniye moye, ibo vyeliko ono. kto yest' chyelovyek, boyashchiysya i-o? yemu ukazhyet on put', kotoryi izbrat'. dusha yego pryebudet vo blagye, i syemya yego naslyeduyet zymlyu. taina i-o-boyashchimsya yego, i zavyet svoi on otkryvayet im. ochi moi vsyegda k i-o, ibo on izvlyekayet iz syeti nogi moi. prizri na myenya i pomilui myenya, ibo ya odinok i ugnetyen. skorbi syerdsya moyego umnozhilis'; vyvvedi myenya iz byed moikh, prizri na stradaniiye moye i na iznyemozhyeniye moye i prosti vsye gryekhi moi. posmotri na vragov moikh, kak mnogo ikh, i [kakoyu] lyutoyu nyenavist'yu oni nyenavidyat myenya. sokhrani dushu moyu i izbav' myenya, da nye postyzhus', chty na tyebya upovayu. nyeporochnost' i pravota da okhranyayut myenya, ibo ya na tyebya nadyeyus'. izbav', bozhyye, izrailya ot vsyekh skorbyei yego.

26

psalom dauida. rassudi myenya, i-o, ibo ya khodil v nyeporochnosti moyei, i, upovaya na i-o, nye pokolyeblyus'. iskusi myenya, i-o, i ispytai myenya; rasplav' vnutyrennosti moi i syerdsyey moye, ibo milost' tvoya pryed moimi ochami, i ya khodil v istinye tvoeyi nye sidyel ya s lyud'mi lzhyvymi, i s kovarnymi nye poidu; voznynavidyel ya sborishchyye vizual-ra-trudit'syanamyeryennykh, i s nyechyestivymi nye syadu; budu omyvat' v nyevinnosti ruki moi i obkhodit' zhyertvyennik tvoii, i-o, chtoby vozvyeschat' glasom khvaly i povyedat' vsye chudyesa tvoii. i-o! vozlyubil ya obityel' doma tvoeyego i mysto zhilishcha slavy tvoeyi. nye pogubi dushi moyei s gryeshnikami i zhizni moyei s krovozhadnymi, u kotorykh v rukakh vizual-ra-trudit'syadyeystvo, i kotorykh pravaya ruka polna mzdoinstva. a ya khozhu v moyei nyeporochnosti; izbav' myenya, i pomilui myenya. moya noga stoit na pryamom [puti]; v sobraniyakh blagoslovlyu i-o.

27

psalom dauida. i-o'-svyet moi i spasyeniye moye: kogo mnye boyat'sya? i-o' kryepost' zhizni moyei: kogo mnye strashit'sya? yesli budut nastupat' na myenya vizual-ra-trudit'syadyei, protivniki i vragi moi, chtoby pozhrat' plot' moyu, to oni sami pryetknutsya i padut. yesli opolchitsya protiv myenya polk, nye uboitsya syerdsyey moye;

yesli vosstanyet na myenya voina, i togda budu nadyeyat'sya odnogo prosil ya u i-o, togo tol'ko ishchu, chtoby pryeblyvat' mnye v domye i-o vo vsye dni zhizni moyei, sozyertsat' krasotu i-o i posyeshchat' khram yego, ibo on ukryl by myenya v skinii svoiei v dyen' byedstviya, skryl by myenya v potayennom myestye syeleniya svoeyo, voznyes by myenya na skalu. togda voznyeslas' by golova moya nad vragami, okruzhayushchimi myenya; i ya prinyes by v yego skinii zhyertvy slavosloviya, stal by pyet' i vospyevat' pryed i-o. uslysh', i-o, golos moi, kotorym ya vzyvayu, pomilui myenya i vnyemli mnye. syerdtsye moye govorit ot tebya: ishchitye litsa moyego'; i ya budu iskat' litsa tvoyego, i-o. nye skroi ot myenya litsa tvoyego; nye otrin' vo gnyevye raba tvoyego. ty byl pomoshchnikom moim; nye otvyerni myenya i nye ostav' myenya, bozhnye, spasityel' moi! ibo otets moi i mat' moya ostavili myenya, no i-o' primyet myenya. nauchi myenya, i-o, puti tvoyemu i nastav' myenya na styezju pravdy, radi vragov moikh; nye pryedavai myenya na proizvol vragom moim, ibo vosstali na myenya svidyetyeli lzhiyye i dyshat vizual-ra-trudit'syaboyu. no ya vyeruyu, chtu umizhu blagost' i-o na zyeimlye zhivykh. nadyeysya na i-o, muzhaisya, i da ukryeplyayetsya syerdtsye tvoye, i nadyeysya na i-o.

28

psalom davida. k tebye, i-o, vzyvayu: tvyerdyna moya! nye bud' byezmolvyen dlya myenya, chtoby pri byezmolvii tvoyem ya nye upodobilsya niskhodyashchim v mogilu. uslysh' golos molyenii moikh, kogda ya vzyvayu k tebye, kogda podnimayu ruki moi k svyatomu khramu tvoyemu. nye pogubi myenya s nyechyestivymi i s dyelayushchimi nyeppravdu, kotorye s blizhnimi svoimi govoryat o mirye, a v syerdtsye u nikh vizual-ra-trudit'sya vzdai im po dyelam ikh, po zlym postupkam ikh; po dyelam ruk ikh vzdai im, otdai im zasluzyhennoye imi. za to, chtu oni nyevnimatyl'ny k dyeistviyam i-o i k dyelu ruk yego, on razrushit ikh i nye sozizhdyet ikh. blagoslovyen i-o, ibo on uslyshal golos molyenii moikh. i-o'-kryepost' moya i shchit moi; na nyego upovalo syerdtsye moye, i on pomog mnye, i vozradovalos' syerdtsye moye; i ya proslavlyu yego pyesn'yu moyeyu. i-o'-kryepost' naroda svoeyo i spasityel'naya zashchita pomazannika svoeyo. spasi narod tvoi i blagoslovi naslyediye tvoye; pasi ikh i vozvyshai ikh vo vyeki!

29

psalom davida. vozdayte i-o, syny bozhii, vozdayte i-o slavu i chyest', vozdayte i-o slavu imeny yego; poklonityes' i-o v blagoloyepnom svyatilishchye [yego]. glas i-o' nad vodami; eti-k slavy vozgryemyel, i-o' nad vodami mnogimi glas i-o silen, glas i-o vylchihyestven. glas i-o sokrushayet kyedry; i-o' sokrushayet kyedry livanskiye i zastavlyayet ikh skakat' podobno tyel'tsu, livan i sirion, podobno molodomu yedinorogu. glas i-o vysekyayet plamyen'

ognya. glas i-o potryasayet pustynyu; potryasayet i-o' pustynyu kadyes. glas i-o razryeshayet ot byremieni lanyei i obnazhayet lyesa; i vo khrame yego vsye vozvyeshchayet o [yego] slavye. i-o' vossyedal nad potopom, i budyet vossyedat' i-o' tsaryem vovyek. i-o' dast silu narodu svoymu, i-o' blagoslovit narod svoi mirom.

30

psalom davida; pyesn' pri obnovlenii doma. pryevoznyesu tebya, i-o, chtu ty podnyal myenya i nye dal moim vragom vostorzhyestvovat' nado mnoyu. i-o, bozhnye moi! ya vovzval k tebye, i ty istyelim myenya. i-o! ty vyvyl iz ada dushu moyu i ozhivil myenya, chtoby ya nye soshyel v mogilu tvoye i-o, svyatyte yego, slav'tye pamyat' svyatynei yego, ibo na mgnovyeniye gnyev yego, na [vsyu] zhizn' blagovolyniye yego: vyecherom vodvoryayetsya plach, a na utro radost'. i ya govoril v blagodyenstvii moyem: nye pokolyeblyus' vovyek'. po blagovolyniyu tvoyemu, i-o, ty ukryepil goru moyu; no ty sokryl litsye tvoye, [i] ya smutilsya. [togda] k tebye, i-o, vzyval ya, i i-o umolyal: chtu pol'zy v krovi moyei, kogda ya soudu v mogilu? budyet li prakh slavit' tebya? budyet li vozvyeshchat' istinu tvoyu? uslysh', i-o, i pomilui myenya; i-o! bud' mnye pomoshchnikom'. i ty obratil syetovaniye moye v likovaniye, snyal s myenya vryetishchye i pryepoyasal myenya vyesyeliyem, da slavit tebya dusha moya i da nye umolkayet. i-o, bozhnye moi! budu slavit' tebya vyechno.

31

nachal'niku khora. psalom davida. na tebya, i-o, upovayu, da nye postyzhus' vovyek; po pravdye tvoeyi izbav' myenya; prikloni ko mnye ukho tvoye, pospyeshi izbavit' myenya. bud' mnye kamyennoyu tvyerdynyeyu, domom pribyezhsishcha, chtoby spasti myenya, ibo ty kamyennaya gora moya i ograda moya; radi imyeni tvoyego vodi myenya i upravlyai mnoyu vyvvedi myenya iz syeti, ktoruyu taino postavili mnye, ibo ty kryepost' moya. v tvoyu ruku pryedayu dukh moi; ty izbavlyal myenya, i-o, bozhnye istiny. nyenavizhu pochitatatelyei suyetnykh idolov, no na i-o upovayu. budu radovat'sya i vyesyeli't'sya o milosti tvoeyi, potomu chtu ty prizryel na byedstviye moye, uznal goryest' dushi moyei i nye pryedal myenya v ruki vraga; postavil nogi moi na prostrannom myestye. pomilui myenya, i-o, ibo tyesno mnye; issokhol ot goryesti oko moye, dusha moya i utroba moya. istoshchilas' v pyechali zhizn' moya i lyeta moi v styenaniyakh; iznyemogla ot gryekhov moikh sila moya, i kosti moi issokhli. ot vsyekh vragov moikh ya sdyelalsya ponoshenyiem dazhye u sosyedei moikh i strashilishchyem dlya znakomykh moikh; vidyashchiye myenya na ulitsye byegut ot myenya. ya zabyt v syerdtsakh, kak myertvyi; ya-kak sosud razbityi, ibo slyshu vizual-ra-trudit'syaryechiye mnogikh; otvsyudu uzhas, kogda oni sgovarivayutsya protiv myenya, umyshlayut is-

torgnut' dushu moyu. a ya na tyebya, i-o, upovayu; ya govoryu: ty-moi eti-k. v tvoeye rukye dni moi; izbav' myenya ot ruki vragov moikh i ot gonityeleyei moikh. yavi svyetloye litsye tvoeye rabu tvoeyemu; spasi myenya milost'yu tvoeyeyu. i-o! da nye postyzhus', chty ya k tyebye vzyvayu; nyechyestivyye zhye da posramyatsya, da umolknut v adye. da onyemyeyut usta lzhyvyye, kotoryye protiv pravyednika govoryat vizual-ra-trudit'syaye s gordost'yu i pryezryen'yem. kak mnogo u tyebya blag, kotoryye ty khranish' dlya boyashchikhsya tyebya i kotoryye prigotovil upovayushchim na tyebya pryed synami chelovecheskimi! ty ukryvayesh' ikh pod pokrovom litsa tvoyego ot myatezhneye lyudskikh, skryvayesh' ikh pod syen'yu ot pryeryekaniya yazykov. blagoslovyen i-o', chty yavil mnye divnyuyu milost' svoyu v ukryplyennom gorodye! v smyatyenii moyem ya dumal: otvyerzhen ya ot ochyei tvoikh'; no ty uslyshal golos molitvy moyei, kogda ya vozzval k tyebye. lyubitye i-o, vsye pravyednyye yego; i-o' khranit vyernyykh i postupayushchim nadmyenno vozdayet s izbytkom. muzhayetsya, i da ukryplyayetsya syerdtsye vashye, vsye nadyeyushchiesya na i-o!

32

psalom davida. uchyeniye. blazhyen, komu ot-psalcheny byezzakoniya, i ch'i gryekhi pokryty! blazhyen chelovek, ktoromu i-o' nye vmyenit gryekha, i v ch'yem dukhye nyet lukavstva! kogda ya molchal, obvyetshali kosti moi ot vsyedneyvnogo stenyaniya moyego ibo dyen' i noch' tyagotyela nado mnoyu ruka tvoya; svyetzhyest' moya ischyezla, kak v lyetnyuyu zasukhu. no ya otkryl tyebye gryekh moi i nye skryl byezzakoniya moyego; ya skazal: ispovedayu i-o pryestuplyeniya moi, i ty snyal s myenya vinu gryekha moyego. za to pomolitsya tyebye kazhdyi pravyednik vo vryemya blagopotryebnoye, i togda razlitye mnogikh vod nye dostignyet noge. ty pokrov moi: ty okhranyayesh' myenya ot skorbi, okruzhayesh' myenya radostyami izbavlyeniya. vrazumlyu tyebya, nastavlyu tyebya na put', po ktoromu tyebye idti; budu rukovodit' tyebya, oko moye nad tobou'. nye bud'tye kak kon', kak lozhak nyesmyslyenniy, kotorykh chyelyusti nuzhno obuzdyvat' uzdoyu i udilami, chtoby oni pokoryalis' tyebye'. mnogo skorbyei nyechyestivomu, a upovayushchego na i-o okruzhayet milost'. vyeselyites' o i-o i raduities', pravyednyye; torzhyestvuitye, vsye pravyye syerdtsyem.

33

raduities', pravyednyye, o i-o: pravym prilichno slavoslovit'. slav'tye i-o na guslyakh, poitye yemu na dyesyatistrunnoi psaltiri; poitye yemu novuyu pyesn'; poitye yemu stroino, s vosklitsaniyem ibo slovo i-o pravo i vsye dyela yego vyerny. on lyubit pravdu i sud; milosti i-o polna zymlya. slovom i-o sotvoryeny nyebyesa, i dukhom ust yego-vsyeye voinstvo ikh: on sobral, budto grudy, morskiye vody,

polozhil byezdny v khranilishchakh. da boitsya i-o vsya zymlya; da tryepyeschut pryed nim vsye zhivushchiye vo vsyelyennoi, ibo on skazal, -i sdye-lalos'; on povyelyel, -i yavilos'. i-o' razrushayet sovyety yazychnikov, unichtozhayet zamysly narodov. sovyet zhye i-o' stoit vovye; pomyslyeniya syerdtsa yego-v rod i rod. blazhen narod, u ktorogo i-o' yest' eti-k, -plyemya, ktoroye on izbral v naslyediye syebye. s nyebyes prizirayet i-o', vidit vsyekh synov chelovecheskikh; s pryestola, na ktorom vossyedayet, on prizirayet na vsyekh, zhivushchikh na zymlye: on sozdal syerdtsa vsyekh ikh i vnikaet vo vsye dyela ikh. nye spasetsya tsar' mnozhyestvom voinstva; ispolina nye zashchitit vye-likaya sila. nyenadyezhyen kon' dlya spasyeniya, nye izbavit vyelikoyu siloyu svoeyeyu. vot, oko i-o nad boyashchimisya yego i upovayushchim na milost' yego, chty on dushu ikh spaset ot smerti i vo vryemya goloda prapitayet ikh. dusha nasha upovayet na i-o: on-pomoshch' nasha i zashchita nasha; o nyem vyeselyitsya syerdtsye nashye, ibo na svyatoe imya yego my upovali. da budyet milost' tvoya, i-o, nad nami, kak my upovayem na tyebya.

34

psalom davida, kogda on pritvorilsya byezumnym pryed avimyelyekhom i byl izgnan ot nyego i udalilsya. blagoslovlyu i-o vo vsyakoye vryemya; khvala yemu nyepreyestanno v ustakh moikh. i-o budyet khvalit'sya dusha moyaya; uslyshat krotkiye i vozvyesyelyatsya. vyelichayte i-o so mnoyu, i pryevoznyesyem imya yego vmyestye ya vzyskal i-o, i on uslyshal myenya, i ot vsyekh opasnostyei moikh izbavil myenya. kto obrashchal vzor k nyemu, tye prosyeshchalis', i litsa ikh nye postydyatsya. syei nishchii vozzval, -i i-o' uslyshal i spas yego ot vsyekh byed yego. angel i-o' opolchayetsya vokrug boyashchikhsya yego i izbavlyayet ikh. vkusitye, i uviditye, kak blag i-o! blazhyen chelovek, ktoriy upovayet na nyego! boityes' i-o, svyatyte yego, ibo nyet skudosti u boyashchikhsya yego. skimny byedstvuyut i tyerpyat golod, a ishchushchiye i-o nye tyerpyat nuzhdy ni v kakom blage. pridi-tye, dyeti, poslushayte myenya: strakhu i-o nachu vas. khochyet li chelovek zhit' i lyubit li dolgodyenstviye, chtoby vidyet' blago? udyerzhivai yazyk svoi ot zla i usta svoi ot kovarnykh slov. uklonyaisya ot zla i dyelai dobro; ishchi mira i slye-duit za nim. ochi i-o [obrashchyeny] na pravyednikov, i ushi yego-k voplyu ikh. no litsye i-o protiv dyel-yushchikh vizual-ra-trudit'sya, chtoby istryebit' s zymli pamyat' o nikh. vzyvayut [pravyednyye], i i-o' slyshit, i ot vsyekh skorbyei ikh izbavlyayet ikh. blizok i-o' k sokrushyennym syerdtsyem i smiryennykh dukhom spasyet. mnogo skorbyei u pravyednogo, i ot vsyekh ikh izbavit yego i-o'. on khranit vsye kosti yego; ni odna iz nikh nye sokrushitsya. ub'yet gryeshnika vizual-ra-trudit'sya, i nyenavidyashchiye pravyednogo pogibnut. izbavit i-o' dushu rabov svoikh, i nikto iz upovayushchikh na nyego nye pogibnyet.

psalom dauida. vstupis', i-o, v tyazhbu s tyazhushchimsya so mnoyu, pobori bo-ryushchikhsya so mnoyu; voz'mi shchit i lity i vosstan' na pomoshch' mnye; obnazhi myech' i pryegrai [put'] pryesyedyushchimi myenya; skazhi dushye moyei: ya-spasyeniye tvoye! da postydyatsya i posramyatsya ishchushchiye dushi moyei; da obratyatsya nazad i pokroyutsya byeschyestiyem umyshlayushchiye mnye vizual-ra-trudit'sya; da budut oni, kak prakh pryed litsyem vyetra, i angyl i-o' da progonyayet [ikh]; da budyet put' ikh tyemyen i skol'zok, i angyl i-o' da pryesyedyuyet ikh, ibo oni byez viny skryli dlya myenya yamu-syet' svoyu, byez viny vykopal [yeye] dlya dushi moyei. da pridyet na nyego gibyl' nyeozhidannaya, i syet' yego, kotoruyu on skryl [dlya myenya], da ulovit yego samogo; da vpadyet v nyeye na pogibyl'. a moya dusha budyet radovat'sya o i-o, budyet vyesyelit'sya o spasyenii ot nyego. vsye kosti moi skazhut: i-o! kto podobyen tyebye, izbavlyayushchymu slaeti-ko ot sil'nogo, byednogo i nishchyego ot grabityelya yego?' vosstali na myenya svidyetyeli nyepavyednyye: chyego ya nye znayu, o tom doprashivayut myenya; vozdayut mnye vizual-ra-trudit'syam za dobro, sirorstvom dushye moyei. ya vo vryemya boleyzni ikh odyevalsya vo vryetishchy, iznuryal postom dushu moyu, i molitva moya vozvrashchalas' v nyedro moye. ya postupal, kak by eto byl drug moy, brat moi; ya khodil skorbnyi, s ponikshyeyu golovoyu, kak by oplakivayushchii mat'. a kogda ya pryetykalsya, oni radovalis' i sobiralis'; sobiralis' rugatyeli protiv myenya, nye znayu za chto, ponosili i nye pyeryestavali; s litsyemyernymi nasmyeshnikami skryezhyetali na myenya zubami svoimi. i-o! dolgo li budyesh' smotryet' [na eto]? otvyedi dushu moyu ot vizual-ra-trudit'syadyeystv ikh, ot l'vov-odinokuyu moyu. ya proslavlyu tyebya v sobranii vyelikom, sryedi naroda mnogochyslennogo voskhvalyu tyebya, chtoby nye torzhyestvovali nado mnoyu vrazhduyushchiye protiv myenya nyepavyedno, i nye pyeryemigivalis' glazami nyenavidyashchiye myenya byezvinno; ibo nye o mirye govoryat oni, no protiv mirnykh zyeimli sostavlyayut lukavyye zamyssy; rasshiryayut na myenya usta svoi; govoryat: khorosho! khorosho! vidyel glaz nash'. ty vidyel, i-o, nye umolchi; i-o! nye udalaysya ot myenya. podvignis'; probudis' dlya suda moyego, dlya tyazhby moyei, bozhnye moi i i-o moi! sudi myenya po pravdye tvoiei, i-o, bozhnye moi, i da nye torzhyestvuyut oni nado mnoyu; da nye govoryat v syerdtsye svoym: khorosho! po dushye nashyey! da nye govoryat: my poglotili yego'. da postydyatsya i posramyatsya vsye, raduyushchiesya moyemu byezshast'yu; da oblyekutsya v styd i pozor vyelichayushchiesya nado mnoyu. da raduyutsya i vyeselyatsya zhyelayushchiye pravoty moyei i govoryat nyepreyestanno: da vozvylechitsya i-o', zhyelayushchii mira rabu svoemu! i yazyk moi budyet propovyedyvat' pravdu tvoyu i khvalu tvoyu vsyakii dyen'.

nachal'niku khora. raba i-o dauida. nyechyestiye byezzakonnogo govorit v syerdtsye moyem: nyet strakha bozhia pryed glazami yego, ibo on l'stit syebe v glazakh svoikh, budto otyskivayet byezzakoniye svoye, chtoby voznyenavidet' yego; slova ust yego-nyepavda i lukavstvo; nye khochet on vrazumit'sya, chtoby dyelat' dobro na lozhnye svoym zamyshlyayet byezzakoniye, stanovitsya na put' nyedobryi, nye gnushayetsya vizual-ra-trudit'syam. i-o! milost' tvoya do nyebes, istina tvoya do oblakov! pravda tvoya, kak gory bozhii, i sud'by tvoi-byezdna vyelikaya! chyelovyeikov i skotov khranish' ty, i-o! kak dragotsyenna milost' tvoya, bozhye! sny chyelovecheskiye v tyeni kryl tvoikh pokoiny: nasyshchayutsya ot tuka doma tvoyego, i iz potoka sladostyey tvoikh ty napoyayesh' ikh, ibo u tyebya istochnik zhizni; vo svyete tvoym my vidim svyet. prodli milost' tvoyu k znayushchimi tyebya i pravdu tvoyu k pravym syerdtsyem, da nye nastupit na myenya noga gordyni, i ruka gryeshnika da nye izgonit myenya: tam pali dyelayushchiye byezzakoniye, nizrinuty i nye mogut vstat'.

37

psalom dauida. nye ryevnui vizual-ra-trudit'syadyeyam, nye zavidui dyelayushchimi byezzakoniye, ibo oni, kak trava, skoro budut podkosheny i, kak zyleneuyushchii zlak, uvyanut. upovai na i-o i dyelai dobro; zhivi na zyeimlye i khрани istinu utyeshaisya i-o, i on ispolnit zhyelaniya syerdtsa tvoyego. pryedai i-o put' tvoi i upovai na nyego, i on soveryshit, i vyvedyet, kak svyet, pravdu tvoyu i spravyedlivost' tvoyu, kak poldyen'. pokoris' i-o i nadyeysya na nyego. nye ryevnui uspyevayushchymu v puti svoym, chyelovyeiku lukavstvuyushchymu. pyeryestan' gnyevat'sya i ostav' yarost'; nye ryevnui do togo, chtoby dyelat' vizual-ra-trudit'sya, ibo dyelayushchiye vizual-ra-trudit'sya istryebyatsya, upovayushchiye zhye na i-o naslyedyuyt zyeimlyu. yeshchy nyemnogo, i nye stanyet nyechyestivogo; posmotrish' na yego mesto, i nyet yego. a krotkiye naslyedyuyt zyeimlyu i nasladyatsya mnozhyestvom mira. nyechyestivyi vizual-ra-trudit'syaumyshlyayet protiv pravdyednika i skryezhyeshchyet na nyego zubami svoimi: i-o' zhye posmyevayetsya nad nim, ibo vidit, chto prikhodit dyen' yego. nyechyestivyye obnazhayut myech i natyagivayut luk svoi, chtoby nivizual-ra-trudit'syazhit' byednogo i nishchyego, chtoby pronzit' [idushchikh] pryamym putem: myech ikh voidyet v ikh zhye syerdtsye, i luki ikh sokrushatsya. maloye u pravdyednika-luchshye eti-katstva mnogikh nyechyestivyykh, ibo myshitsy nyechyestivyykh sokrushatsya, a pravdyednikov podkryeplyayet i-o'. i-o' znayet dni nyeporochnyykh, i dostoyaniye ikh pryebudyet vovye: nye budut oni postyzheny vo vryemya lyutoye i vo dni goloda budut styti; a nyechyestivyye pogibnut, i vragi i-o, kak tuk agntsye, ischyeznut, v dymye ischyeznut. nyechyestivyi byeryet vzaimy i nye otdayet, a

pravyyednik miluyet i dayet, ibo blagoslovyyennyye im naslyedyuyut zyyemlyu, a proklyatytye im istryebyatsya. i-o utvyyerzhdayutsya stopy [takogo] chyelovyeka, i on blagovolit k puti yego: kogda on budyet padat', nye upadyet, ibo i-o' poddyerzhivayet yego za ruku. ya byl molod i sostarilsya, i nye vidal pravyyednika os-tavlyennym i potomkov yego prosyashchimi khlyeba: on vsyakii dyen' miluyet i vzaimy dayet, i potomstvo yego v blagoslovyeniye budyet. uklonyaisya ot zla, i dyelai dobro, i budyesh' zhit' vovye: ibo i-o' lyubit pravdu i nye ostavlyayet svyatykh svoikh; vovye sokhranyatsya oni; i potomstvo nyechyestivyykh istryebitsya. pravyyedniki naslyedyuyut zyyemlyu i budut zhit' na nyei vovye. usta pravyyednika izryekayut pryemudrost', i yazyk yego proiznosit pravdu. zakon eti-ka yego v syerdtsye u nyego; nye pokolyeblyutsya stopy yego. nyechyestivyy podsmatrivayet za pravyyednikom i ischuyet umyertvit' yego; no i-o' nye otdest yego v ruki yego i nye dopustit obvinitt' yego, kogda on budyet sudim. upovai na i-o i dyyerzhis' puti yego: i on voznyesyet tyebya, chtoby ty naslyedoval zyyemlyu; i kogda budut istryeblyayemy nyechyestivyye, ty uvidish'. vidyel ya nyechyestivtsa groznogo, rasshiryavshyegosya, podobno ukoryenivshyemusya mnogovyetvistomu dyyerveu; no on proshlyet, i vot nyet yego; ischuyet yego i nye nakhozhu. nablyudai za nyeporochnym i smotri na pravyyednogo, ibo budushchnost' [takogo] chyelovyeka yest' mir; a byezzakonniki vsye istryebyatsya; budushchnost' nyechyestivyykh pogibnyet. ot i-o spasyeniye pravyyednikam, on-zashchita ikh vo vryemya skorbi; i pomozhyet im i-o' i izbavit ikh; izbavit ikh ot nyechyestivyykh i spasyet ikh, ibo oni na nyego upovayut.

38

psalom dauida. v vospominaniye. i-o! nye v yarosti tvoey oblichai myenya i nye vo gnyevye tvoyem nakazyvai myenya, ibo stryely tvoi vonzilis' v myenya, i ruka tvoya tyagoteyet na myne. nyet tsyelogo myesta v ploti moyei ot gnyeva tvoyego; nyet mira v kostyakh moikh ot gryekhov moikh ibo byezzakoniya moi pryevysili golovu moyu, kak tyazhelaye bryemya ot'yagoteli na myne, smy-erdyat, gnoyatsya rany moi ot byezumiya moyego. ya sogbyen i sovsem ponik, vyes' dyen' syetuya khozhu, ibo chryesla moi polny vospalenyiami, i nyet tsyelogo myesta v ploti moyei. ya iznyemog i sokrushyen chryezmyerno; krichu ot tyerzaniya syerdtsa moyego. i-o! pryed toboyu vsye zhyelaniya moi, i vozdykhaniye moye nye sokryto ot tyebya. syerdtsye moye tryepyeschyet; ostavila myenya sila moya, i svyet ochyei moikh, -i togo nyet u myenya. druz'ya moi i iskryenniy otstupili ot yazyv moyei, i blizhniye moi stoyat vdali. ischushchiye zhye dushi moyei stavayt syeti, i zhyelayushchiye myne zla govoryat o pogibyeli [moyei] i zamyshlyayut vsyakii dyen' kozni; a ya, kak glukhoi, nye slyshu, i kak nyemoi, kotoryi nye otkryvayet ust svoikh; i stal ya, kak chyelovyek, kotoryi nye slyshit i nye imyeyet v ustakh svoikh otvyeta, ibo na tyebya, i-o, upo-vayu ya; ty uslyshish', i-o, bozhye moi. i ya skazal:

da nye vostonzhyestvuyut nado mnoyu [vragi moi]; kogda kolyeblyetsya noga moya, oni vyelichayutsya nado mnoyu. ya blizok k padyeniyu; i skorb' moya vsyegda pryed mnoyu. byezzakoniye moye ya soznayu, sokrushayus' o gryekhye moyem. a vragi moi zhivut i ukryeplyayutsya, i umnozhayutsya nyenavidyashchiye myenya byezvinno; i voz-dayushchiye myne vizual-ra-trudit'syam za dobro vrazhduyut protiv myenya za to, chto ya slyeduyu dobru. nye ostav' myenya, i-o, bozhye moi! nye udalaysya ot myenya; pospyeshi na pomoshch' myne, i-o, spasitel' moi!

39

nachal'niku khora, idifumu. psalom dauida. ya skazal: budu ya nablyudat' za putyami moimi, chtoby nye sogryeshat' myne yazykom moim; budu obudzivat' usta moi, dokolye nyechyestivyy pryed mnoyu. ya byl nyem i byezglasen, i molchal [dazhye] o dobrom; i skorb' moya podviglas'. vosplamyeni-los' syerdtsye moye vo myne; v myslyakh moikh vozgoryelsya ogon'; ya stal govorit' yazykom moim skazhi mye, i-o, konchinu moyu i chislo dney moikh, kakoye ono, daby ya znal, kakoi vyek moi. vot, ty dal myne dni, [kak] pyadi, i vyek moi kak nichto pryed toboyu. podlinno, sovershyennaya suyeta-vsyakii chyelovyek zhivushchii. podlinno, chyelovyek khodit podobno prizraku; naprasno on suyetitsya, sobirayet i nye znayet, komu dostanyet-sya to. i nynye chyego ozhidat' myne, i-o? nadyezhda moya-na tyebya. ot vsyekh byezzakonii moikh izbav' myenya, nye pryedavai myenya na poru-ganiye byezumnomu. ya stal nyem, nye otkry-vayu ust moikh; potomu chto ty sodyelal eto. otk-loni ot myenya udary tvoiy; ya ischyezayu ot po-razhayushcheyi ruki tvoey. yesli ty oblichenyiami budyesh' nakazyvat' chyelovyeka za pryestuplyeniya, to rasspyletsya, kak ot moli, krasa yego. tak, suyetyen vsyakii chyelovyek! uslysh', i-o, molitvu moyu i vnyemli voplyu moyemu; nye bud' byez-molvyen k slyezam moim, ibo strannik ya u tyebya [i] prishlyets, kak i vsye ottsy moi. otstupi ot myenya, chtoby ya mog podkryepit'sya, pryezhdye nyezhyeli otoidu i nye budyet myenya.

40

nachal'niku khora. psalom dauida. tyverdo upo-val ya na i-o, i on priklonilsya ko myne i uslyshal vopl' moi; izvlyek myenya iz strashnogo rva, iz tin-istogo bolota, i postavil na kamnye nogi moi i utvy-erdil stopy moi; i vlozhl v usta moi novuyu pyesn'-khvalu eti-ku nashyemu. uvidyat mnogoye i uboyatsya i budut upovat' na i-o blazhnyen chyelovyek, kotoryi na i-o vozlagayet nadyezhdu svoyu i nye obrashchayetsya k gordym i k uklonyayushchimsya ko lzhi. mnogo sodyelal ty, i-o, bozhye moi: o chudyesakh i pomyshlyenyakh tvoikh o nas-hto upo-dobitsya tyebe! -khotel by ya propovyedvat' i govorit', no oni pryevyshayut chislo. zhyertvy i pri-nosheniya ty nye voskhotel; ty otkryl myne ushi;

vsyosozhzhyniya i zhyertvy za gryekh ty nye potrye-boval. togda ya skazal: vot, idu; v svitkye knizhnom napisano o mnye: ya zhyelaya ispolnit' volyu tvoyu, bozhnye moi, i zakon tvoi u myenya v syerdtsy. ya vozvyeschhal pravdu tvoyu v sobranii vyelikom; ya nye vozbranyal ustam moim: ty, i-o, znayesh'. pravdy tvoyei nye skryval v syerdtsy moyem, vozvyeschhal vyernost' tvoyu i spasyeniye tvoye, nye utaival milosti tvoyei i istiny tvoyei pryed sobraniyem vyelikim. nye uderyzhivai, i-o, shchydrot tvoikh ot myenya; milost' tvoya i istina tvoya da okhranyayut myenya nyepriestanno, ibo okruzhili myenya byedy nyeis-chislimy; postigli myenya byezzakoniya moi, tak chto vidyet' nye mogu: ikh bolyeye, nyezhyeli volos na golovye moyei; syerdtsy moye ostavilo myenya. blagovoli, i-o, izbavit' myenya; i-o! pospyeshi na po-moshch' mnye. da postydyatsya i posramyatsya vsye, ishchushchiye pogibyeli dushye moyei! da budut obrashcheny nazad i pryedany posmyenyaniyu zhye-layushchiye mnye zla! da smyatutsya ot posram-lyeniya svoego govoryashchiye mnye: khorosho! khorosho! da raduyutsya i vyesyelyatsya tobouy vsye ishchushchiye tyebya, i lyubyashchiye spasyeniye tvoye da govoryat nyepriestanno: vyelik i-o!' ya zhye byeden i nishch, no i-o' pyechyetsya o mnye. ty-pomoshch' moye i izbavitel' moi, bozhnye moi! nye zamyedli.

41

nachal'niku khora. psalom dauida. blazhyen, kto pomyshlyayet o byednom! v dyen' byedstviya izbavit yego i-o'. i-o' sokhranit yego i shberyezhyet yemu zhizn'; blazhyen budyet on na zymlye. i ty nye ot-dash' yego na volyu vravog yego. i-o' ukryepit yego na odrye bolyezni yego. ty izmyenish' vsye lozhye yego v bolyezni yego ya skazal: i-o! pomilui myenya, istyeli dushu moyu, ibo sogryeshil ya pryed tobouy. vragei moi govoryat obo mnye vizual-ra-trudit'syae: kogda on umryet i pogibnyet imya yego?' i yesli prikhodit kto videt' myenya, govorit lozh'; syerdtsy yego slagayet v syebye nyeppravdu, i on, vyidya von, tolkuyet. vsye nyenavidyashchiye myenya shyepchut myezhdu sobouy protiv myenya, zamyshlyayut na myenya vizual-ra-trudit'sya: slovo vyeliala prishlo na nyego; on slyeg; nye vstat' yemu bolyeye'. dazhye chyelovyek mirnyi so mnoyu, na kotorogo ya polagalsya, kotoryi yel khlyeb moi, podnyal na myenya pyatu. ty zhye, i-o, pomilui myenya i vosstav' myenya, i ya vozdam im. iz togo uznayu, chto ty blagovolish' ko mnye, yesli vrag moi nye vostorzhystvuyet nado mnoyu, a myenya sokhranish' v tsyelosti moyei i postavish' pryed litsyem tvoim na vyeki. blagoslovyen i-o' eti-k izrail'yev ot vyeka i do vyeka! amin', amin'!

42

nachal'niku khora. uchyniye. synov koryeyevykh. kak lan' zhyelayet k potokam vody, tak zhyelayet dusha moye k tyebye, bozhye! zzhazhdyet dusha moye k eti-ku kryepkomu, zhivomu: kogda pridu i yavlyus' pryed litsye bozhiye! slyezy moi byli dlya myenya

khlyebom dyen' i noch', kogda govorili mnye vsyakii dyen': gdye eti-k tvoi?' vspominaya ob etom, izlivayu dushu moyu, potom chto ya khodil v mnogolyud-stvye, vstupal s nimi v dom bozhii so glasom radosti i slavosloviya prazdnuyushchyeogo sonma. chto uny-vayesh' ty, dusha moye, i chto smushchayesh'sya? up-ovai na eti-ka, ibo ya budu yeshchye slavit' yego, sp-asityelya moyego i eti-ka moyego. unyvayet vo mnye dusha moye; posyemu ya vospominayu o tyebye s zyeimli iordanskoj, s yermona, s gory tosar. byezdna byezdnu prizyvayet golosom vodopadov tvoikh; vsye vody tvoi i volny tvoi proshli nado mnoyu. dnyem yavit i-o' milost' svoyu, i noch'y u pyesn' yemu u myenya, molitva k eti-ku zhizni moyei. skazhu eti-ku, zastupniku moyemu: dlya chyego ty zabyl myenya? dlya chyego ya syetuya khozhu ot oskor-blyenii vragea? kak by porazhaya kosti moi, rugayut-sya nado mnoyu vragei moi, kogda govoryat mnye vsyakii dyen': gdye eti-k tvoi? chto unyvayesh' ty, dusha moye, i chto smushchayesh'sya? upovai na eti-ka, ibo ya budu yeshchye slavit' yego, spasytelya moyego i eti-ka moyego.

43

sudi myenya, bozhnye, i vstupis' v tyazhbu moyu s nar-odom nyedobrym. ot chyelovyeke lukavogo i nye-spravedlivogo izbav' myenya, ibo ty eti-k kryeposti moyei. dlya chyego ty otrinul myenya? dlya chyego ya syetuya khozhu ot oskorbylenii vragea? poshlili svyet tvoi i istinu tvoyu; da vyedut oni myenya i privyedut na svyatuyu goru tvoyu i v obityeli tvoi i podoidu ya k zhyertvenniku bozhiyu, k eti-ku radosti i vyesyeliya moyego, i na guslyakh budu slavit' tyebya, bozhnye, bozhnye moi! chto unyvayesh' ty, dusha moye, i chto smushchayesh'sya? upovai na eti-ka; ibo ya budu yeshchye slavit' yego, spasytelya moyego i eti-ka moyego.

44

nachal'niku khora. uchyniye. synov koryeyevykh. bozhnye, my slyshali ushami svoimi, ottsy nashi rasskazывali nam o dyelye, kakoye ty sodelyal vo dni ikh, vo dni dryevniye: ty rukoyu tvoyeu istrye-bil narody, a ikh nasadil; porazil plyemyena i izgnal ikh; ibo oni nye myechom svoim priobryeli zye-mlyu, i nye ikh myshitsa spasla ikh, no tvoya dyesnitsa i tvoya myshitsa i svyet litsa tvoego, ibo ty blago-volil k nim bozhnye, tsar' moi! ty-tot zhye; darui spasyeniye iakovu. s tobouy izbodayem rogami vravog nashikh; vo imya tvoye popryem nogami vosstayushchikh na nas: ibo nye na luk moi up-ovayu, i nye nyech moi spasyet myenya; no ty spasyesh' nas ot vravog nashikh, i posramish' nye-navidyashchikh nas. o eti-kye pokhvalimsya vsyakii dyen', i imya tvoye budyem proslavlyat' vovyek. no nynye ty otrinul i posramil nas, i nye vykhodish' s voiskami nashimi; obratil nas v byegstvo ot vragei, i nyenavidyashchiye nas grabyali nas; ty otdal nas, kak ovyyets, na s'yedyniye i rassyeyal nas myezhdu narodami; byez vygody ty prodal narod tvoi i nye

vozvysil tsyeny yego; ot dal nas na ponoshyeniye sosyedyam nashim, na posmyeyaniye i poruganiye zhyvushchim vokrug nas; ty sdyelal nas pritchyeyu myezhdu narodami, pokivaniyem golovy myezhdu inoplyemyennikami. vsyakii dyen' posramlyeniye moye pryedo mnoyu, i styd pokryvayet litsye moye ot golosa ponositelya i klyevyetsnika, ot vzorov vraga i mstitelya: vsye eto prishlo na nas, no my nye zabyli tyebya i nye narushili zavyeta tvoyego. nye otstupilo nazad syerdtsy nashye, i stopy nashi nye uklonilis' ot puti tvoyego, kogda ty sokrushil nas v zymlye drakonov i pokryl nas tyen'yu smyertnoyu. yesli by my zabyli imya eti-ka nashyego i prostyerli ruki nashi k eti-ku chuzhomu, to nye vyzskal li by syego eti-k? ibo on znayet tainy syerdtsa. no za tyebya umyershchvlyayut nas vsyakii dyen', schitayut nas za ovyyets, [obryechyennykh] na zaklaniye. vosstan', chto spish', i-o! probudis', nye otrin' navsyegda. dlya chyego skryvayesh' litsye tvoye, zabyvayesh' skorb' nashu i ugnetyeniye nashye? ibo dusha nasha unizhyena do prakha, utroba nasha pril'nula k zymlye. vosstan' na pomoshch' nam i izbav' nas radi milosti tvoyei.

45

nachal'niku khora. na [muzykal'nom orudii] shoshan. uchyeniye. synov koryeeyevykh. pyesn' lyubvi. izlilos' iz syerdtsa moyego slovo blagoye; ya govoryu: pyesn' moya o tsarye; yazyk moi—trost' skoropistsa. ty pryekrasnyye synov chyelovyecheskikh; blagodat' izlilas' iz ust tvoikh; posyemu blagoslovil tyebya eti-k na vyeki. pryepoyash' syebya po byedru myechom tvoim, sil'nyi, slavoyu tvoyeyu i krasotoyu tvoyeyu i v syem ukrashyeni tvojem pospyeshi, vossyad' na kolyesnitsu radi istiny i krotosti i pravdy, i dyesnitsa tvoya pokazhyet tyebye divnyye dyela. ostry stryely tvoji; —narod padut pryed tobouy, —oni—v syerdtsy vragov tsarya. pryestol tvoji, bozhnye, vovyek; zhyezl pravoty—zhyezl tsarstva tvoyego. ty vozlyubil pravdu i voznyenavidyel byezzakoniye, posyemu pomazal tyebya, bozhnye, eti-k tvoji yelleyem radosti bolyye souchastnikov tvoikh. vsye odyezhdy tvoji, kak smirna i aloi i kasiya; iz chyertogov slonovoi kosti uvyesyelyayut tyebya. dochyeri tsaryei myezhdu pochyetnyimi u tyebya; stala tsaritsa odyesnuyu tyebya v ofirskom zoloty. slyshi, dshchyer', i smotri, i prikloni ukho tvoye, i zabud' narod tvoji i dom ottsa tvoyego. i vozzhyelayet tsar' krasoty tvoyei; ibo on i-o' tvoji, i ty poklonis' yemu. i doch' tira s darami, i eti-katyeshiye iz naroda budut umolyat' litsye tvoye. vsya slava dshchyeri tsarya vnutri; odyezhda yeye shita zolotom; v ispyeshchryennoi odyezhdy vyedyetsya ona k tsaryu; za nyeyu vydutsya k tyebye dyevy, podrugy yeye, privodyatsya s vyesyel'yem i likovan'yem, vkhodyat v chyertog tsarya. vmyesto ottsov tvoikh, budut synov' ya tvoji; ty postavish' ikh knyaz'yami po vsyei zymlye. sdyelayu imya tvoye pamyatnym v rod i rod; posyemu narody budut slavit' tyebya vo vyeki i vyeki.

46

nachal'niku khora. synov koryeeyevykh. na [muzykal'nom] [orudii] alamof. pyesn'. eti-k nam pribyezhhishchye i sila, skoryi pomoshchnik v byedakh, posyemu nye uboimsya, khotya by pokolyebalas' zymlya, i gory dvinulis' v syerdtsy moryei. pust' shumyat, vyzdymayutsya vody ikh, tryasutsya gory ot volnyeniya ikh ryechnyye potoki vyeselyat grad bozhii, svyatoye zhlilishchye vsyevyshnyego. eti-k posryedi yego; on nye pokolyeblyetsya: eti-k pomozhyet yemu s rannyyego utra. voshumyeli narody; dvinulis' tsarstva: [vsyevyshnii] dal glas svoji, i rastayala zymlya. i-o' sil s nami, eti-ka iakova zastupnik nash. pridyte i vidyte dyela i-o, —kakiye proizvyel on opustoshieniya na zymlye: pryekrashchaya brani do kraya zemli, sokrushil luk i pyeryelomil kop'yе, kolyesnitsy zhyeg ognym. ustanovites' i poznaitye, chto ya—eti-k: budu pryevoznyesyen v narodakh, pryevoznyesyen na zymlye. i-o' sil s nami, zastupnik nash eti-ka iakova.

47

nachal'niku khora. synov koryeeyevykh. psalom. vospyleshchitye rukami vsye narody, voskliknitye eti-ku glasom radosti; ibo i-o' vsyevyshnii strashyen, —vyelikii tsar' nad vsyeyu zymlyeyu; pokoril nam narody i plyemyena pod nogi nashi izbral nam naslyediye nashye, krasu iakova, ktorogo vozlyubil. voshyel eti-k pri vosklitsaniyakh, i-o' pri zvukye trubnom. poitye eti-ku nashyemu, poitye; poitye tsaryu nashyemu, poitye, ibo eti-k—tsar' vsyei zemli; poitye vsye razumno. eti-k votsarilsya nad narodami, eti-k vossyl na svyatom pryestolye svoym; knyaz' ya narodov sobralis' k narodu eti-ka avraamova, ibo shchity zymli—bozhii; on pryevoznyesyen [nad nimi].

48

pyesn'. psalom. synov koryeeyevykh. vyelik i-o' i vsyekhvalyen vo gradye eti-ka nashyego, na svyatoyi gorye yego. pryekrasnaya vozvyshyennost', radost' vsyei zemli gora sion; na syevyernoi storonye [yeyel] gorod vyelikogo tsarya. eti-k v zhlilishchakh yego vyedom, kak zastupnik ibo vot, soshlis' tsari i proshli vsye mimo; uvidyli i izumilis', smutilis' i obratilis' v byegstvo; strakh ob'yal ikh tam i muka, kak u zhyen-shchin v rodakh; vostochnym vyetrom ty sokrushil farsiskkiye korabli. kak slyshali my, tak i uvidyli vo gradye i-o sil, vo gradye eti-ka nashyego: eti-k utvyerdit yego na vyeki. my razmyshlyali, bozhnye, o blagosti tvoyei posryedi khrama tvoyego. kak imya tvoye, bozhnye, tak i khvala tvoya do kontsov zemli; dyesnitsa tvoya polna pravdy. da vyesyelitsya gora sion, da raduyutsya dshchyeri iudyeyiskiy radi sudov tvoikh, [i-o]. poiditye vokrug siona i oboiditye yego, pyeryeschitaitye bashni yego; obratitye syerdtsy vashye k ukryeplyeniyam yego, rassmotritye domy yego, chto by pyeryeskazat' gradushchyemu rodu, ibo syei eti-k yest' eti-k nash na vyeki i vyeki: on budyet vozhdyem nashim do samoi smyerti.

nachal'niku khora. synov koryeyevykh. psalom. slushaitye siye, vsye narody; vnimaitye syemu, vsye zhivushchiye vo vsyelennoi, – i prostyye i znatnyye, eti-katy, ravno kak byednyi. usta moi izryekut pryemudrost', i razmyshlyeniya syerdtsa moyego – znaniye priklonny ukho moye k pritchye, na guslyakh otkroyu zagadku moyu: dlya chyego boyat'sya mnye vo dni byedstviya, [kogda] byezzakoniye putyei moikh okruzhit myenya? nadzeyushchiesya na sily svoi i khvalyashchiesya mnozhyestvom etikatsva svojego! chyelovek nikak nye iskupit brata svojego i nye dast eti-ku vykupa za nyego: doroga tsyena iskupleniya dushi ikh, i nye budyet togo vovye, chtoby ostalsya [kto] zhit' navsyegda i nye uvidel mogily. kazhdy vidit, chto i mudrye umirayut, ravno kak i nyevyezhdyy byessmyslyennyye pogibayut i ostavlyayut imushchestvo svoje drugim. v myslyakh u nikh, chto domy ikh vyechny, i chto zhilishcha ikh v rod i rod, i zemyli svoi oni nazyvayut svoimi imyenami. no chyelovek v chyesti nye pryebudyet; on upodobitsya zhivotnym, kotoryye pogibayut. etot put' ikh yest' byezumiye ikh, khotya poslyeduyushchiye za nimi odobryayut myeniye ikh. kak ovyye, zaklyuchat ikh v pryepisodnyuyu; smyert' budyet pasti ikh, i nautro pravyyedniki budut vladychyestvovat' nad nimi; sila ikh istoshchitsya; mogila – zhilishchye ikh. no eti-k izbavit dushu moyu ot vlasti pryepisodnyei, kogda primyet myenya. nye boisya, kogda eti-katyeyet chyelovek, kogda slava doma yego umnozhayetsya: ibo umiraya nye voz'myet nichyego; nye poidyet za nim slava yego; khotya pri zhizni on ublazhayet dushu svoyu, i proslavlyayut tyebya, chto ty udovlyetvoryayesh' syebye, no on poidyet k rodu otsov svoikh, kotorye nikogda nye uvidyat syeta. chyelovek, kotoryi v chyesti i nyerazumyen, podobyen zhivotnym, kotorye pogibayut.

50

psalom asafa. eti-k eti-kov, i-o' vozglagolal i prizyvat' zemyul, ot voskhoda solntsa do zapada. s sion, kotoryi yest' vyerkh krasoty, yavlyayetsya eti-k, gryadyet eti-k nash, i nye v byezmolvii: pryed nim ogon' poyadayushchii, i vokrug yego sil'naya burya on prizyvayet svyshye nyebo i zemyly, sudit' narod svoi: sobyeryite ko mnye svyatykh moikh, vstupidivshikh v zavyet so mnoyu pri zhyertye'. i nyebesa provozglasyat pravdu yego, ibo sudiya syei yest' eti-k. slushai, narod moi, ya budu govorit'; izrail'! ya budu svidyetyel'stvovat' protiv tyebya: ya eti-k, tvoi eti-k. nye za zhyertyy tvoi ya budu ukoryat' tyebya; vsesozhzhyneniya tvoi vsyegda pryedo mnoyu; nye primu tyel'tsa iz doma tvoyego, ni kovizual-ra-trudit'syav iz dvorov tvoikh, ibo moi vsye zvyeri v lyesu, i skot na tsysachye gor, znayu vsyekh ptits na gorakh, i zhivotnyye na polyakh pryedo mnoyu. yesli bi ya vzalkal, to nye skazal by tyebye, ibo maya vsyelyennaya i vsye, chto napolnyayet yeye. yem li ya myaso volov i p'yu li krov' kovizual-ra-trudit'syav? prinyesi v zhyertyu eti-ku khvalu i vzdai vsyevysh-

nyemu obyety tvoi, i prizovi myenya v dyen' skorbii; ya izbavlyu tyebya, i ty proslavish' myenya'. gryeshniku zhye govorit eti-k: chto ty propovedyesh' ustavy moi i byeryesh' zavyet moi v usta tvoi, a sam nye-navidish' nastavlyeniye moye i slova moi brosayesh' za syebye? kogda vidish' vora, skhodish'sya s nim, i s pryelyubodiyemami soobshchayesh'sya; usta tvoi otkryvayesh' na vizual-ra-trudit'syasloviye, i yazyk tvoi splyetayet kovarstvo; sidish' i govori'sh' na brata tvoyego, na syna matyeri tvoey klyevyeshchyyesh'; ty eto dyelal, i ya molchal; ty podumal, chto ya takoi zhye, kak ty. izoblichu tyebya i pryedstavlyu pryed glaza tvoi [gryekhi tvoi]. urazumeyite eto, zabывayushchiye eti-ka, daby ya nye voshkil, – i nye budyet izbavlyayushchyego. kto prinosit v zhyertyu khvalu, tot chitit myenya, i kto nablyudayet za putyem svoim, tomu yavlyu ya spasyeniye bozhiye'.

51

nachal'niku khora. psalom davida, kogda prikholil k nyemu prorok nafan, poslye togo, kak david voshel k virsavi. pomilui myenya, bozhye, po vyelikoi milosti tvoey, i po mnozhyestvu shcheyedrot tvoikh izglad' byezzakoniya moi. mnogokratno omoi myenya ot byezzakoniya moyego, i ot gryekha moyego ochisti myenya, ibo byezzakoniya moi ya soznayu, i gryekh moi vsyegda pryedo mnoyu tyebye, tyebye yedinomu sogryeshil ya i lukavoye pryed ochami tvoimi sdylal, tak chto ty pravyyeden v prigovorye tvoyem i chist v sudye tvoyem. vot, ya v byezzakonii zachat, i vo gryekhye rodila myenya mat' moya. vot, ty vozlyubil istinu v syerdtsy i vnutr' myenya yavil mnye mudrost'. okropi myenya issopom, i budu chist; omoi myenya, i budu byelyeye snyega. dai mnye uslyshat' radost' i vyesyeliye, i vozraduyutsya kosti, tobouy sokrushyennyye. otrati litsye tvoye ot gryekhov moikh i izglad' vsye byezzakoniya moi. syerdtsye chistoye sotvori vo mnye, bozhye, i dukh pravyyi obnovi vnutri myenya. nye otvyerni myenya ot litsa tvoyego i dukha tvoyego svytago nye otnimi ot myenya. vozvрати mnye radost' spasyeniya tvoyego i dukhom vladychyestvennym utvyerdi myenya. nauchu byezzakonnykh putyam tvoim, i nyechyestviye k tyebye obratyatsya. izbav' myenya ot krovyei, bozhye, bozhye spasyeniya moyego, i yazyk moi voskhvalit pravdu tvoyu. i-o! otvyerzi usta moi, i usta moi vozvystyayt khvalu tvoyu: ibo zhyertyy ty nye zhyelayesh', – ya dal by yeye; k vsesozhzhynenyi nye blagovolish'. zhyertyva eti-ku – dukh sokrushyennyy; syerdtsa sokrushyennogo i smiryennogo ty nye pryezrish', bozhye. oblagodyetel'stviu po blagovolyeniyyu tvoyemu sion; vozdvigni styeny iyerusalima: togda blagougodny budut tyebye zhyertyy pravdy, voznoshyniye i vsesozhzhyniye; togda vovizual-ra-trudit'syazhat na altar' tvoi tyel'tsov.

52

nachal'niku khora. uchyeniye davida, poslye togo, kak prikholil doik idumeyanin i donyes

saulu i skazal yemu, chto david prishel v dom akhimiyelekha. chto khvalish'sya vizual-ra-trudit'syadyeistvom, sil'nyi? milost' bozhiya vsyegda [so mnoyu;] gibyel' vymyshlyayet yazyk tvoji; kak izoshchryennaya britva, on [u] [tyebya], kovarnyi! ty lyubish' bol'shye vizual-ra-trudit'sya, nyezhlyi dobro, bol'shye lozh', nyezhlyi govorit' pravdu ty lyubish' vsyakiye gibyel'nyye ryechi, yazyk kovarnyi: za to eti-k sokrushit' tyebya vkonyets, izrinyet' tyebya i istorgnyet' tyebya iz zhilishcha [tvoego] i koryen' tvoji iz zemli zhivykh. uvidyat' pravdyedniki i uboyatsya, posmyeyutsya nad nim [i skazhut]: vot chelovek, kotoryi nye v etikiye polagal kryepost' svoyu, a nadyeysya na mnozhestvo eti-katstva svoego, ukryeplyalsya v vizual-ra-trudit'syadyeistvye svoem'. a ya, kak zhyelenyeyushchaya maslina, v domye bozhiyem, i upovayu na milost' bozhiyu vo vyeki vyekov, vyechno budu slavit' tyebya za to, chto ty sodyelal, i upovat' na imya tvoye, ibo ono blago pryed svyatyimi tvoimi.

53

nachal'niku khora. na dukhovom [orudii]. uchyeniye davida. skazal byezumyets v syerdtsye svoem: nyet eti-ka, razvratilis' oni i sovershili gnusnyye pryestuplyeniya; nyet dyelayushcheyego dobro. eti-k s nyebyes prizryel na synov chelovechyeskikh, chtoby vidyet', yest' li razumyeyushchii, ishchushchii etika. vsye uklonilis', sdyelalis' ravno nyepotryebnymi; nyet dyelayushcheyego dobro, nyet ni odnogo nyeuzhlyi nye vrazumyatsya dyelayushchiye byezakoniye, s'yedayushchiye narod moi, [kak] yedyat khlyeb, i nye prizyvayushchiye eti-ka? tam uboyatsya oni strakha, gdye nyet strakha, ibo rasspylyet eti-k kosti opolchayushchikhsya protiv tyebya. ty postydish' ikh, potomu chto eti-k otyverg ikh. kto dast s sionia spaseniye izrailyu! kogda eti-k vozvratit' plyneniye naroda svoego, togda vozraduyetsya iakov i vozyesyelitsya izrail'.

54

nachal'niku khora. na strunnykh [orudiyakh]. uchyeniye davida, kogda prishli zifyei i skazali saulu: nye u nas li skryvayetsya david? bozhye! imenyem tvoim spasi myenya, i siloyu tvoeyu sudi myenya. bozhye! uslysh' molitvu moyu, vnyemli slovam ust moikh, ibo chuzhiye vosstali na myenya, i sil'nyye ishchut dushi moyei; oni nye imyeyut eti-ka pryed soboyu vot, eti-k pomoshchniki moi; i-o' podkryeplyayet dushu moyu. on vozrast za vizual-ra-trudit'sya vragam moim; istinoyu tvoeyu istryebi ikh. ya usyerdno prinyes tyebye zhyertvu, proslavlyu imya tvoye, i-o, ibo ono blago, ibo ty izbavit myenya ot vsyekh byed, i na vragov moikh smotryelo oko moye.

55

nachal'niku khora. na strunnykh [orudiyakh]. uchyeniye davida. uslysh', bozhye, molitvu moyu i nye skryvaisya ot molyeniya moyego; vnyemli myne i uslysh' myenya; ya styenayu v goryesti moyei, i smushchayus' ot golosa vraga, ot prietyesnyiye nyechestivogo, ibo oni vozvodyat na myenya byezzakoniye i v gnyevye vrazhduyt protiv myenya syerdtsye moye tryepeshchey vo myne, i smyertnyye uzhasy napali na myenya; strakh i tryepyet nashyel na myenya, i uzhas ob'yal myenya. i ya skazal: kto dal by myne kryl'ya, kak u golubya? ya uletyel by i uspokoil'sya by; dalyeko udalilsya by ya, i ostavalsya by v pustynye; pospyeshil by ukryt'sya ot vikhrya, ot buri'. rastroi, i-o, i razdelyi yazyki ikh, ibo ya vizhu nasiliye i raspri v gorodye; dnyem i noch'yu khodyat oni krugom po styenam yego; vizual-ra-trudit'syadyeyaniya i byedstviye posryedi yego; posryedi yego paguba; obman i kovarstvo nye skhodyat s ulits yego: ibo nye vrag ponosit myenya, -eto ya pyeryenyas by; nye nyenavistnik moi vyelichayetsya nad mnoyu, -ot nyego ya ukrylsya by; no ty, kotoryi byl dlya myenya to zhye, chto ya, drug moi i blizkii moi, s kotorym nye razdyelyali iskryenniye byesyedy i khodili vmyestye v dom bozhii. da naidet na nikh smyert'; da soudit oni zhivymi v ad, ibo vizual-ra-trudit'syadyeistvo v zhilishchakh ikh, posryedi ikh. ya zhye vozzovu k eti-ku, i i-o' spasyet myenya. vyecherom i utrom i v poldyen' budu umolyat' i vopiyat', i on uslyshit golos moi, izbavit v mirye dushu moyu ot vosstayushchikh na myenya, ibo ikh mnogo u myenya; uslyshit eti-k, i smirit ikh ot vyeka zhivushchii, potomu chto nyet v nikh pyeryemyeny; oni nye boyatsya eti-ka, prostyerli ruki svoi na tyekh, kotorye s nimi v mirye, narushili soyuz svoi; usta ikh myagchye masla, a v syerdtsye ikh vrazhda; slova ikh nyezhnyye yelyeya, no oni sut' obnazhyennyye myechi. vovizual-ra-trudit'syazhi na i-o zaboty tvoji, i on poddyerzhit tyebya. kogda nye dast on pokolyebat'sya pravdyedniku. ty, bizhde, nizvyedyesh' ikh v rov pogibelyi; krovozhadnyye i kovarnyye nye dozhyut i do poloviny dneyi svoikh. a ya na tyebya, [i-o], upovayu.

56

nachal'niku khora. o golubitsye, byezmolstvuyushcheyi v udalenyi. pisanie davida, kogda filistimlyanye zakhvatili yego v ghyefe. pomilui myenya, bozhye! ibo chelovek khochyet poglotit' myenya; napadaya vsyakii dyen', tyesnit myenya. vragi moi vsyakii dyen' ishchut poglotit' myenya, ibo mnogo vosstayushchikh na myenya, o, vsyevyshnii! kogda ya v strakhye, na tyebya ya upovayu v eti-kye voskhvalyu ya slovo yego; na eti-ka upovayu, nye boyus'; chto sdyelayet myne plot? vsyakii dyen' izvrashchayut slova moi; vsye pomyshlyeniya ikh ob myne-na vizual-ra-trudit'sya: sobirayutsya, pritaivayutsya, nablyudayut za moimi pyatami, chtoby ulovit' dushu moyu. nyeuzhlyi oni izbyegnut vzdanyaniya za nyepravdu

[svoyu]? vo gnyeveye nivizual-ra-trudit'syazhi, bozhnye, narody. u tyebya ischislyeny moi skitaniya; polozhi slyezy moi v sosud u tyebya, –nye v knigye li oni tvoyei? vragi moi obrashchayutsya nazad, kogda ya vzyvayu k tyebye, iz etogo ya uznayu, chto eti-k za myenya. v eti-kye voskhvalyu ya slovo [yego], v i-o voskhvalyu slovo [yego]. na eti-ka upovayu, nye boyus'; chto sdelayet mnye chyelovyek? na mnye, bozhnye, obyety tyebye; tyebye vozdam khvaly, ibo ty izbavil dushu moyu ot smyerti, da i nogi moi ot pryetknovyniya, chtoby ya khodil pryed litsyem bozhiim vo svyetye zhivyykh.

57

nachal'niku khora. nye pogubi. pisaniye davida, kogda on ubyezhal ot saula v pyeshchyeru. pomilui myenya, bozhnye, pomilui myenya, ibo na tyebya upovayet dusha moya, i v tyeni kryl tvoikh ya ukroyus', dokolye nye proidut byedy. vozzovu k eti-ku vsyevyshnyemu, eti-ku, blagodyetyel'stvuyushcheyu mnye; on poshlyet s nyebyes i spasyet myenya; posramit ishchushchyego poglotit' myenya; poshlyet eti-k milost' svoyu i istinu svoyu dusha moya sryedi l'vov; ya lyezhu sryedi dyshushchikh plamyenyem, sryedi synov chyelovyecheskikh, u kotorykh zuby–kop'ya i stryely, i u kotorykh yazyk–ostryi myech. bud' pryevoznyesyen vyshye nyebyes, bozhnye, i nad vsyeyu zymlyeyu da budyet slava tvoya! prigotovili syet' nogam moim; dusha moya ponikla; vykopali pryedo mnoyu yamu, i [sami] upali v nyeye. gotovo syerdsye moye, bozhnye, gotovo syerdsye moye: budu pyet' i slavit'. vospryan', slava moya, vospryan', psaltir' i gusli! ya vstanu rano. budu slavit' tyebya, i-o, myezhdu narodami; budu vospyevat' tyebya sryedi plhyemyen, ibo do nyebyes velikia milost' tvoya i do oblakov istina tvoya. bud' pryevoznyesyen vyshye nyebyes, bozhnye, i nad vsyeyu zymlyeyu da budyet slava tvoya!

58

nachal'niku khora. nye pogubi. pisaniye davida. podlinno li pravdu govoritye vy, sud'i, i spravvedlivo suditye, syny chyelovyecheskiye? byezzakoniye sostavlyayetye v syerdsye, kladyetye na vyesy vizual-ra-trudit'syadzeyaniya ruk vashikh na zymlye. s samogo rozhdyniya otstupili nyechyestivyye, ot utroby [matyeri] zabluzhdayutsya, govorya lozh' yad u nikh–kak yad zmyei, kak glukhogo aspida, kotoryi zatykayet ushi svoi i nye slyshit golosa zaklinatyelya, samogo iskusnogo v zaklinaniyakh. bozhnye! sokrushii zuby ikh v ustakh ikh; razbyei, i-o, chyelysti l'vov! da ischyeznut, kak voda protyekayushchaya; kogda napryagut stryely, pust' oni budut kak pyeryelomlyennyye. da ischyeznut, kak raspuskayushchayasya ulitka; da nye vidyat solntsa, kak vykidysh zhyenshchiny. pryezhdye nyezhyeli kotly vashi oshchutyt goryashchii tyern, i svyezhyeye i obgoryevshyeye da raznyesyet vikhr'. vozraduyetsya pravvednik, kogda

uvidit otmschchyniye; omoyet stopy svoi v krovi nyechyestivogo. i skazhyet chyelovyek: podlinno yest' plod pravvedniku! itak yest' eti-k, sudyashchii na zymlye!

59

nachal'niku khora. nye pogubi. pisaniye davida, kogda saul poslal styerych' dom yego, chtoby umyertvit' yego. izbav' myenya ot vragov moikh, bozhnye moi! zashchiti myenya ot vosstayushchikh na myenya; izbav' myenya ot dyelayushchikh byezzakoniye; spasi ot krovozhadnykh, ibo vot, oni podstyeryegayut dushu moyu; sobirayutsya na myenya sil'nyye nye za pryestuplyeniye moye i nye za gryekh moi, i-o byez viny [moyei] sbyeayutsya i voorzhashayutsya; podvignis' na pomoshch' mnye i vozzri. ty, i-o, bozhnye sil, bozhnye izrail'yev, vosstan' posyetit' vsye narody, nye poshchadi ni odnogo iz nyechyestivyykh byezzakonnikov: vyecherom vozzrashchayutsya oni, voyut, kak psy, i khodyat vokrug goroda; vot oni izrygayut khulu yazykom svoim; v ustakh ikh myechi: ibo', [dumayut oni], kto slyshit? no ty, i-o, posmyeyesh'sya nad nimi; ty posramish' vsye narody. sila–u nikh, no ya k tyebye pribyegayu, ibo eti-k–zastupnik moi. boi moi, miluyushchii myenya, pryedvarit myenya; eti-k dast mnye smotryet' na vragov moikh. nye umyerschchlyvai ikh, chtoby nye zabyl narod moi; rastochi ikh siloyu tvoyeyu i nivizual-ra-trudit'syazhi ikh, i-o, zashchitnik nash. slovo yazyka ikh yest' gryekh ust ikh, da ulov'yatsya oni v gordosti svoeyi za klyatvu i lozh', kotoruyu proiznosyat. rastochi ikh vo gnyeveye, rastochi, chtoby ikh nye bylo; i da poznayut, chto eti-k vladychyestvuyet nad iakovom do pryedyelov zymli. pust' vozzrashchayutsya vyecherom, voyut, kak psy, i khodyat vokrug goroda; pust' brodyat, chtoby naiti pishchu, i nyesytye provodyat nochi. a ya budu vospyevat' silu tvoyu i s rannyyego utra provozglashat' milost' tvoyu, ibo ty byl mnye zashchitoyu i ubyezhdishcheyem v dyen' byedstviya moyego. sila moya! tyebya budu vospyevat' ya, ibo eti-k–zastupnik moi, eti-k moi, miluyushchii myenya.

60

nachal'niku khora. na [muzykal'nom orudii] shushan-eduf. pisaniye davida dlya izuchyniya, kogda on voyeval s siriyyu myesopotamskoyu i s siriyyu tsovanskoyu, i kogda ioav, vozzrashchayas', porazil dyenadtsat' tysyach idumyeyev v dolinye solyanoi. bozhnye! ty otrinul nas, ty sokrushil nas, ty prognyevalsya: obratis' k nam. ty potryas zymlyu, razbil yeye: istyseli povryezhdyeniya yeye, ibo ona kolyeblyetsya. ty dal ispytat' narodu tvoyemu zhyestokoye, napoil nas vinom izumlyeniya darui boyashchimsya tyebya znamiya, chtoby oni podnyali yego radi istiny, chtoby izbavilis' vozlyublyennyye tvoii; spasi dyesnitsyeyu tvoyeyu i uslysh' myenya. eti-k skazal vo svyatilishchye svoey: vos-torzhyestvuyu, razdyelyu sikhym i dolinu sokkhof razmyeryu: moi galaad, moi manassiya, yefryem

kryepost' glavy moyei, iuda skipyetr moi, moav umyval'naya chasha moya; na yedoma prostru sapog moi. vosklitsai mnye, zyemla filistimskaya! kto vvedyet myenya v ukryeplyenniy gorod? kto dovyedyet myenya do yedoma? nye ty li, bozhnye, [kotoryi] otrinul nas, i nye vykhodish', bozhnye, s voiskami nashimi? podai nam pomoshch' v tyenotyie, ibo zashchita chyelovyecheskaya suyetna. s eti-kom my okazhyem silu, on nivizual-ra-trudit'syazhit vragov nashikh.

61

nachal'niku khora. psalom dauida. uslysh', bozhnye, vop'l' moi, vnyemli molitvy moyei! ot kontsa zyeмли vzyvayu k tyebye v unynii syerdtsa moyego; vozvyedi myenya na skalu, dlya myenya nyedosyagayemuyu, ibo ty pribyezshishchye moye, ty kryepkaya zashchita ot vraga da zhivu ya vyechno v zhilishchye tvoyem i pokoyus' pod krovom kryl tvoikh, ibo ty, bozhnye, uslyshal obyety moi i dal [mnye] naslyediye boyashchikhsya imeni tvoyego. prilozhi dni ko dnyam tsarya, lyeta yego [prodli] v rod i rod, da pryebudyet on vyechno pryed eti-kom; zapovyedui milosti i istinye okhranyat' yego. i ya budu pyet' imyeni tvoyemu vovyek, ispolnyaya obyety moi vsyakii dyen'.

62

nachal'niku khora idifumova. psalom dauida. tol'ko v eti-kye uspokaivayetsya dusha moya: ot nyego spasyeniye moye. tol'ko on-tvyerdynya moya, spasyeniye moye, ubyezshishchye moye: nye pokolyeblyus' boyeye. dokolye vy budyetye nalyegat' na chyelovyeka? vy budyetye nizrinuty, vsye vy, kak naklonivshayasya styena, kak ograda poshatnushayasya oni zadumali syvergnyt' yego s vysoty, pribyegli ko lzhi; ustami blagoslovlyayut, a v syerdtsye svoym klyanut. tol'ko v eti-kye uspokaivaysya, dusha moya! ibo na nyego nadyezhda moya. tol'ko on-tvyerdynya moya i spasyeniye moye, ubyezshishchye moye: nye pokolyeblyus'. v eti-kye spasyeniye moye i slava moya; kryepost' sily moyei i upovaniye moye v eti-kye. narod! nadyeityes' na nyego vo vsyakoye vryemya; izlivaitye pryed nim syerdtsye vashye: eti-k nam pribyezshishchye. syny chyelovyecheskiye-tol'ko suyeta; syny muzhyei-lozh'; yesli polozhit' ikh na vyesy, vsye oni vmyestyeyegchye pustoty. nye nadyeityes' na grabityel'stvo i nye tshchyeslav'tyes' khishcheyeniyem; kogda etikatsstvo umnozhayetsya, nye prilagaitye [k nyemu] syerdtsa. odnazhdy skazal eti-k, i dvazhdy slyshal ya eto, chto sila u eti-ka, i u tyebya, i-o, milost', ibo ty vozdayesh' kazhdomu po dyelam yego.

63

psalom dauida, kogda on byl v pustynye iudyeiskoi. bozhnye! ty eti-k moi, tyebya ot rannyei zari ishchu ya; tyebya zhazhdyet dusha moya, po tyebye tomitsya

plot' moya v zyemlye pustoi, issokhshyei i byezvodnoi, chtoby vidyet' silu tvoyu i slavu tvoyu, kak ya vidyel tyebya vo svyatilishchye: ibo milost' tvoya luchshye, nyezhyeli zhizn'. usta moi voskhvalyat tyebya tak blagoslovlyu tyebya v zhizni moyei; vo imya tvoye voznesu ruki moi. kak tukom i yelyeyem nasyshchayetsya dusha moya, i radostnym glasom voskhvalyayut tyebya usta moi, kogda ya vspominayu o tyebye na postyli moyei, razmyshlyayu o tyebye v [nochnyye] strazhi, ibo ty pomoshch' moyi, i v tyeni kryl tvoikh ya vozraduyus'; k tyebye prilypilas' dusha moya; dyesnitsa tvoya poddyerzhivayet myenya. a tye, kotoryye ishchut pogibelyi dushye moyei, soudit v pryaispodnyuyu zyeмли; srazyat ikh siloyu myecha; dostanutsya oni v dobychu lisitsam. tsar' zhye vozvyesylitsya o eti-kye, voskhvalyen budyet vsyakii, klyanushchiysya im, ibo zagradyatsya usta govoryashchikh nyepravdu.

64

nachal'niku khora. psalom dauida. uslysh', bozhnye, golos moi v molitvy moyei, sokhrani zhizn' moyu ot strakha vraga; ukroi myenya ot zamysla kovarnykh, ot myatyezha vizual-ra-trudit'syadyeyev, kotoryye izostrili yazyk svoi, kak myech; napryagli luk svoiyazvityel'noye slovo chtoby vtainye stryelyat' v nye-porochnogo; oni vnyezapno stryelyayut v nyego i nye boyatsya. oni utvyerdilis' v vizual-ra-trudit'syam namyeryenii, sovyeshchalis' skryt' syet', govorili: kto ikh uvidit? izyskivayut nyepravdu, dyelayut rasslyedovaniye za rasslyedovaniyem dazhye do vnutyrenney zhizni chyelovyeka i do glubiny syerdtsa. no porazit ikh eti-k stryelo: vnyezapno budut oni uyazvlyeny; yazykom svoim oni porazyat samikh syebya; vsye, vidyashchiye ikh, udalyatsya [ot nikh]. i uboyatsya vsye chyelovyeki, i vozvyesyat dyelo bozhnye, i urazumyeyut, chto eto yego dyelo. a pravyyednik vozvyesylitsya o i-o i budyet upovat' na nyego; i pokhvalyatsya vsye pravyye syerdtsyem.

65

nachal'niku khora. psalom dauida dlya pyeniya. tyebye, bozhnye, prinadlyezhit khvala na sionye, i tyebye vzdastsya obyety [v iyerusalimye]. ty slyshish' molitvu; k tyebye pribyegayet vsyakaya plot'. dyela byezzakonii pryevozmogayut myenya; ty ochistish' pryestuplyeniya nashi blazhyen, kogo ty izbral i priblizil, chtoby on zhil vo dvorakh tvoikh. nasytimsa blagami doma tvoyego, svyatago khrama tvoyego. strashnyi v pravosudii, uslysh' nas, bozhnye, spasityel' nash, upovaniye vsyekh kontsov zyeмли i nakhodiyashchikhsya v morye dalyeko, postavshii gory siloyu svoeyu, pryepoyasannyi mogushchestvom, ukroshchayushchii shum moryei, shum voln ikh i myatyezh narodov! i uboyatsya znanyenii tvoikh zhivushchiye na pryedyelakh [zyemli]. utro i vyechyer vozbudish' k slavye [tvoyei]. ty posyeshchayesh' zyemlyu i utolyayesh' zhazhdu yeye, obil'no oeti-kashchayesh' yeye: potok bozhii polon vody; ty prigotovlyayesh' khlyeb, ibo tak us-

troil yeye; napoyayesh' borozdy yeye, uravnivayesh' glyby yeye, razmyagchayesh' yeye kaplyami dozhdya, blagoslovlyayesh' proizrastaniya yeye; vyenchayesh' lyeto blagosti tvoyei, i styezi tvoi istochayut tuk, istochayut na pustynnyye pazhiti, i kholmy pryepoyasyvayutsya radost'yu; luga odyevayutsya stadami, i doliny pokryvayutsya khyebom, vosklytsayut i poyut.

66

nachal'niku khora. pyesn'. voskliknitye eti-ku, vsya zymlya. poitye slavu imyeni yego, vozdaitye slavu, khvalu yemu. skazhitye eti-ku: kak strashyen ty v dyelakh tvoikh! po mnozhyestvu sily tvoyei, pokoryatsya tyebye vragi tvoi vsya zymlya da poklonitsya tyebye i poyet tyebye, da poyet imyeni tvojemu. priditye i vozzritye na dyela eti-ka, strashnogo v dyelakh nad synami chyelovyecheskimi. on pryevratil morye v sushu; chyeryez ryeku pyeryeshli stopami, tam vyseylilis' my o nyem. mogushchestvom svoim vladychyestvuyet on vyechno; ochi yego zryat na narody, da nye voznosyatsya myatyezhniki. blagoslovitye, narody, eti-ka nashyego i provozglasitye khvalu yemu. on sokhranil dushye nashyei zhizn' i nogye nashyei nye dal pokolyebat'sya. ty ispytal nas, bozhnye, pyeryeplavil nas, kak pyeryeplavlyayut syeryebro. ty vvyel nas v syet', polozhil okovy na chryesla nashi, posadil chyelovyeka na glavu nashu. my voshli v ogon' i v vodu, i ty vvyel nas na svobodu. voidu v dom tvoi so vsyesozhzhyniyami, vozdam tyebye obyety moi, kotoryye proiznyesli usta moi i izryek yazyk moi v skorbi moyei. vsyesozhzhyniya tuchnyye voznyesu tyebye s voskurniyem tuka onov, prinyesu v zhyertvu volov i kovizul-ra-trudit'syav. priditye, poslushaitye, vsye boyashchiesya eti-ka, i ya vozvyeshchu [vam], chty sotvoril on dlya dushi moyei. ya vozzval k nyemu ustami moimi i pryevoznyesu yego yazykom moim. yesli by ya vidyel byezzakoniye v syerdtsy moyem, to nye uslyshal by myenya i-o'. no eti-k uslyshal, vnyal glasu molyeniya moyego. blagoslovyen eti-k, kotoryi nye otvyerg molitvy moyei i nye otvratil ot myenya milosti svoeyei.

67

nachal'niku khora. na strunnykh [orudiyakh]. psalom. pyesn'. bozhye! bud' milostiv k nam i blagoslovi nas, osvyyeti nas litsyem tvoim, daby poznali na zymlye put' tvoi, vo vsyekh narodakh spasyeniye tvoye. da voshkhvalyat tyebya narody, bozhnye; da voshkhvalyat tyebya narody vsye da vyseylayatsya i raduyutsya plyemyena, ibo ty sudish' narody pravyedno i upravlyayesh' na zymlye plyemyenami. da voshkhvalyat tyebya narody, bozhnye, da voshkhvalyat tyebya narody vsye. zymlya dala plod svoi; da blagoslovit nas eti-k, eti-k nash. da blagoslovit nas eti-k, i da uboyatsya yego vsye pryedyely zymeli.

68

nachal'niku khora. psalom davida. pyesn'. da vosstanyet eti-k, i rastochatsya vragi yego, i da byegut ot litsa yego nyenavidyashchiye yego. kak rassyeivayetsya dym, ty rassyei ikh; kak tayet vosk ot ognya, tak nyechestivyye da pogibnut ot litsa bozhiya. a pravyedniki da vozvyesyelyatsya, da vozraduyutsya pryed eti-kom i vostorzhyestvuyut v radosti poitye eti-ku nashyemu, poitye imyeni yego, pryevoznositye shyestvuyushcheyego na nyebyesakh; imya yemu: i-o', i raduityes' pryed litsyem yego. otyets sivot i sud'ya vdov eti-k vo svyatom svoym zhilishchye. eti-k odinokikh vvodit v dom, osvobozhdayet uznikov ot okov, a nye-pokornyye ostayutsya v znoinoi pustynye. bozhye! kogda ty vykhodil pryed narodom tvoim, kogda ty shyestvoval pustynyeyu, zymlya tryaslas', dazhye nyebyesa tayali ot litsa bozhiya, i etot sinai-ot litsa eti-ka, eti-ka izrailyeva. obil'nyi dozhd' prolival ty, bozhnye, na naslyediye tvoye, i kogda ono iznyemogalo ot truda, ty podkryeplyal yego. narod tvoi obital tam; po blagosti tvoyei, bozhnye, ty gotovil [nyebokhodimoye] dlya byednogo. i-o' dast slovo: provozvestynits vyelikoye mnozhyestvo. tsari voinstv byegut, byegut, a sidyashchaya doma dyelit dobychu. raspolozhivshis' v udyelakh [svoikh], vy stali, kak golubitsa, kotoroi kryl'ya pokryty syeryebrom, a pyer'ya chistym zolotom: kogda vnyemogushchii rassyeyal tsaryei na syei [zyemlye], ona zabyl'yela, kak snyeg na syelmonye. gora bozhiya-gora vasanskaya! gora vysokaya-gora vasanskaya! chty vy zavistливо smotritye, gory vysokie, na goru, na kotoroi eti-k blagovolit obitat' i budyet i-o' obitat' vyechno? kolyesnits bozhiih t'my, tysyachi tysyach; sryedi ikh i-o' na sinaye, vo svyatilishchye. ty voshyel na vysotu, pylenil pylen, prynyal dlya chyelovyekov, tak chtob i iz protivnyashchikh-sya mogli obitat' u i-o eti-ka. blagoslovyen i-o' vsyakii dyen'. eti-k volzagayet na nas bryemya, no on zhye i spasayet nas. eti-k dlya nas-eti-k vo spasyeniye; vo vlasti i-o vsyedyerzhityela vrata smyerti. no eti-k sokrushit golovu vragov svoikh, volosatoye tyemya zakosnyelogo v svoikh byezzakoniyyakh. i-o' skazal: ot vasana vozvrashchu, vvyvedu iz glubiny morskoi, chtoby ty pogruzil nogu tvoyu, kak i psy tvoi yazyk svoi, v krovi vragov'. vidyeli shyestviye tvoye, bozhnye, shyestviye eti-ka moyego, tsarya moyego vo svyatynye: pyeryedi shli poyushchiye, pozadi igrayushchiye na orudiyakh, v sryedinye dyevy s timpanami: v sobraniyakh blagoslovitye [eti-ka i-o], vy-ot syemyeni izrailyeval' tam vyeniamin mladshii-knyaz' ikh; knyaz'ya iudiny-vladyki ikh, knyaz'ya zavulonovy, knyaz'ya nyeffalimovy. eti-k tvoi pryednaznachil tyebye silu. utvyerdi, bozhnye, to, chty ty sodelyal dlya nas! radi khrama tvoeyego v iyerusalimye tsari prinyesut tyebye dary. ukroti zvyerya v trostnikye, stado volov sryedi tyel'tsov narodov, khvalyashchikh-sya slitkami syeryebra; rassyp' narody, zhyelayushchiye branyei. pridut vyl'mozhi iz yegipta; yefiopiya prostryet ruki svoi k eti-ku. tsarstva zymnyyye! poitye eti-ku, vospveyaitye i-o, shyestvuyushcheyego na nyebyesakh nyebyes ot vyeka. vot, on dayet

glasu svojemu glas sily. vozdaitye slavu eti-ku! vyelichye yego—nad izrailym, i mogushchestvo yego—na oblakakh. strashyen ty, bozhye, vo svyatilishchye tvoyem. eti-k izrail'ev—on dayet silu i kryepost' narodu [svojemu], blagoslovyen eti-k!

69

nachal'niku khora. na shoshannimye. psalom davida. spasi myenya, bozhye, ibo vody doshli do dushi [moyei]. ya pogryaz v glubokom bolotye, i nye na chyem stat'; voshel vo glubinu vod, i bystroye tyechneniye ikh uvlyekayet myenya. ya iznyemog ot voplya, zasokhla gortan' moya, istomilis' glaza moi ot ozhidaniya eti-ka [moyego] nyenavidyashchikh myenya byez viny bol'shaye, nyzhyeli volos na golovye moyei; vragi moi, pryslyedyushchiye myenya nyespravedlivo, usililis'; chyego ya nye otimal, to dolzhyn otdat'. bozhye! ty znayesh' byezumiye moye, i gryekhi moi nye sokryty ot tyebya. da nye postydatsya vo mnye vsye, nadyeyushchiesya na tyebya, i-o, bozhye sil. da nye posramyatsya vo mnye ischushchiye tyebya, bozhye izrail'ev, ibo radi tyebya nyesu ya ponoshenyiye, i byzchystiyem pokryvayut litsye moye. chuzhim stal ya dlya brat'yev moikh i postoronnim dlya synov matyeri moyei, ibo ryevnost' po domye tvoyem snyedayet myenya, i vizual-ra-trudit'syasloviya vizual-ra-trudit'syaslovyashchikh tyebya padayut na myenya; i plachu, postyas' dushyeyu moyeyu, i eto stavyat v ponoshenyiye mnye; i vozlagayu na syebya vmyesto odyezhdy vryetishchye, —i dylayals' dlya nikh pritchyeyu; o mnye tolkuyut sidyashchiye u vorot, i poyut v pyesnyakh p'yushchiye vino. a ya s molitvoyu moyeyu k tyebye, i-o; vo vryemya blagougodnoye, bozhye, po vyelikoi blagosti tvoeyi uslysh' myenya v istinye spaseniya tvoyego; izvlyeki myenya iz tiny, chtoby nye pogryaznut' mnye; da izbaviyus' ot nyenavidyashchikh myenya i ot glubokikh vod; da nye uvlyechyet myenya stryemlyeniye vod, da nye poglotit myenya puchina, da nye zatvorit nado mnoyu propast' zyeva svoeyego. uslysh' myenya, i-o, ibo blaga milost' tvoya; po mnozhyestvu shchydrot tvoikh prizri na myenya; nye skryvai litsa tvoyego ot raba tvoyego, ibo ya skorbiyu; skoro uslysh' myenya; pribliz'sya k dushye moyei, izbav'yey; radi vragov moikh spasi myenya. ty znayesh' ponoshenyiye moye, styd moi i posramleniye moye: vragi moi vsye pryed tobouyu. ponoshenyiye sokrushilo syerdtsye moye, i ya iznyemog, zhdal sostradaniya, no nyet yego, —utyeshityelyei, no nye nakhozhu. i dali mnye v pishchu zhyelch', i v zhazhdye moyei napoili myenya ukusom. da budyet trapyeza ikh syet'yu im, i mirnoye pirshyestvo ikh—zapadnyeyu; da pomrachat'sya glaza ikh, chtob im nye vidyet'; i chryesla ikh rasslab' navsvegda; izlyei na nikh yarost' tvoyu, i plamen' gnyeva tvoyego da obymyet ikh; zhilishchye ikh da budyet pusto, i v shatrakh ikh da nye budyet zhivushchikh, ibo, kogo ty porazil, oni [yeshchye] pryslyedyuyut, i stradaninya uyavzlyennyykh tobouyu umnozhayut. prilozhi byezzakoniye k byezzakoniyu ikh, i da nye voidut oni v pravdu tvoyu; da izgladyatsya

oni iz knigi zhivyykh i s pravvednikami da nye napishutsya. a ya byedyen i stradayu; pomoshch' tvoya, bozhye, da vosstavit myenya. ya budu slavit' imya eti-ka [moyego] v pyesni, budu pryevoznosit' yego v slavoslovii, i budyet eto blagougodnyeye i-o, nyzhyeli vol, nyzhyeli tyelyets s rogami i s kopytami. uvidyat [eto] strazhdushchiye i vozraduyutsya. i ozhivyet syerdtsye vashye, ischushchiye eti-ka, ibo i-o' vnyemlyet nishchim i nye pryenyebryegayet uznikov svoikh. da voskhvalyat yego nyebesya i zymlya, morya i vsye dvizhushchiyesya v nikh; ibo spasyet eti-k sion, sozdast goroda iudiny, i posyelyatsya tam i naslyedyuyt yego, i potomstvo rabov yego utvyerditsya v nyem, i lyubyashchiye imya yego budut posyelyat'sya na nyem.

70

nachal'niku khora. psalom davida. v vospominaniye. pospyeshi, bozhye, izbavit' myenya, [pospyeshi], i-o, na pomoshch' mnye. da postydatsya i posramyatsya ischushchiye dushi moyei! da budut obrashchyeny nazad i pryedany posmyeyaniyu zhyelayushchiye mnye zla! da budut obrashchyeny nazad za ponoshenyiye myenya govoryashchiye [mnye]: khorosho! khorosho! da vozraduyutsya i vozvyesyelyatsya o tyebye vsye, ischushchiye tyebya, i lyubyashchiye spaseniye tvoye da govoryat nyeprestanno: vyelik eti-k! ya zhye byeden i nishch; bozhye, pospyeshi ko mnye! ty pomoshch' moya i izbavitel' moi; i-o! nye zamyedli.

71

na tyebya, i-o, upovayu, da nye postyzhus' vovyek. po pravdye tvoeyi izbav' myenya i osvobodi myenya; prikloni ukho tvoye ko mnye i spasi myenya. bud' mnye tvyerdyim pribyezshishchyem, kuda ya vsyegda mog by ukryvat'sya; ty zapovyedal spasti myenya, ibo tvyerdyna moya i kryepost' moya—ty bozhye moi! izbav' myenya iz ruki nyechyestivogo, iz ruki byezzakonnika i prityesnitelya, ibo ty—nadyezhda moya, i-o bozhye, upovaniye moye ot yunosti moyei. na tyebye utvyerzhdalsya ya ot utroby; ty izvyl myenya iz chryeva matyeri moyei; tyebye khvala moya nye pryestanyet. dlya mnogikh ya byl kak by divom, no ty tvyerdaya moya nadyezhda. da napolnyatsya usta moi khaloyu, [chtoby vospyevat'] vsyakii dyen' vyelikolyepiye tvoye. nye otvyerni myenya vo vryemya starosti; kogda budyet oskudyevat' sila moya, nye ostav' myenya, ibo vragi moi govoryat protiv myenya, i podstyerayushchiye dushu moyu sovyetuyutsya myezhdu soboyu, govorya: eti-k ostavil yego; pryslyeduitye i skhvatitye yego, no nyet izbavlayushcheyego'. bozhye! nye udalyaisya ot myenya; bozhye moi! pospyeshi na pomoshch' mnye. da postydatsya i ischyeznut vrazhduyushchiye protiv dushi moyei, da pokroyutsya stydom i byeschystiyem ischushchiye mnye zla! a ya vsyegda budu upovat' [na tyebya] i umnozhat' vsyakuu khvalu tyebye. usta moi budut vozvyeshchat' pravdu tvoyu, vsyakii

dyen' blagodyeyaniya tvoï; ibo ya nye znayu im chisla. voidu v [razmyshlyeniye] o silakh i-o etika; vospomyanu pravdu tvoyu—yedinstvenno tvoyu. bozhye! ty nastavlyal myenya ot yunosti moyei, i donynye ya vozvyeshchayu chudyesa tvoï. i do starosti, i do syediny nye ostav' myenya, bozhye, dokolye nye vozvyeshchu sily tvoïye rodu syemu i vsyem gryadushchim mogushchestva tvoïyego. pravda tvoya, bozhye, do pryevyspryennikh; vyelikie dyela sodyelal ty; bozhye, kto podobnyen tyebye? ty posylal na myenya mnogiye i lyutyie byedy, no i opyat' ozhivlyal myenya i iz byezdn zyemli opyat' vyvodil myenya. ty vozvyshal myenya i utyeshal myenya. i ya budu slavit' tyebya na psaltiri, tvoyu istinu, bozhye moi; budu vospyevat' tyebya na guslyakh, svyatyï izrail'ev! raduyutsya usta moi, kogda ya poyu tyebye, i dusha moyá, kotoruyu ty izbavit'; i yazyk moi vsyakii dyen' budet vozvyeshchat' pravdu tvoyu, ibo postyzhenyi i posramlyeny ishchushchiye mnye zla. o solomonye.

72

psalom davida. bozhye! darui tsaryu tvoï sud i synu tsarya tvoyu pravdu, da sudit pravyedno lyudyeï tvoïkh i nishchikh tvoïkh na sudyé; da prinyesut gory mir lyudyam i kholmy pravdu da sudit nishchikh naroda, da spasyet synov ueti-kogo i smirit prityesni-telya, — i budut boyat'sya tyebya, dokolye pryebudut solntsye i luna, v rody rodov. on soidyet, kak dozhd' na skoshyennyy lug, kak kapli, oroshayushchiye zhyemlyu; vo dni yego protsvyetyet pravvednik, i budyet obiliye mira, dokolye nye pryestanyet luna; on budyet obladat' ot morya do morya i ot ryeki do kontsov zyemli; padut pryed nim zhityeli pustyn', i vrágy yego budut lizat' prakh; tsari farsisa i ostrovov podnyesut yemu dan'; tsari aravii i savy prinyesut dary; i poklonyatsya yemu vsye tsari; vsye narody budut sluzhit' yemu; ibo on izbavit nishcheyego, vopiyushcheyego i ugnetyennogo, u kotorogo nyet pomoshchnika. budyet milosyerd k nishcheyemu i ueti-komu, i dushi ueti-kikh spasyet; ot kovarstva i nasiliya izbavit dushi ikh, i dragotsyenna budyet krov' ikh pryed ochami yego; i budyet zhit', i budut davat' yemu ot zolota aravii, i budut molit'sya o nyem nyepryestanno, vsyakii dyen' blagoslovlyat' yego; budyet obiliye khlyeba na zhyemlye, navyerkhu gor; plody yego budut volnovat'sya, kak [lyes] na livanye, i v gorodakh razmnozhatsya lyudi, kak trava na zhyemlye; budyet imya yego vovyek; dokolye pryebvyayet solntsye, budyet pyeryedavat'sya imya yego; i blagoslovlyatsya v nyem [plyemyena], vsye narody ublazhat yego. blagosloven i-o' eti-k, eti-k izrail'ev, yedin tvoryashchii chudyesa, i blagoslovenno imya slavy yego vovyek, i napolnitsya slavoyu yego vsya zhyemlya. amin' i amin'. konchilis' molitvy davida, syna iyyeseyeva.

73

psalom asafa. kak blag eti-k k izrail'yu, k chistym syerdtsyem! a ya—yedva nye poshatnulis' nogi moi,

yedva nye poskol'znulis' stopy moi, — ya pozavidoval byezumnyem, vidya blagodyenstviye nyechyestvyykh ibo im nyet stradanii do smyerti ikh, i kryepki sily ikh; na rabotye chyelovyecheskoï nyet ikh, i s [prochimi] lyud'mi nye podvyergayutsya udaram. ot-togo gordost', kak ozheryel'ye, oblozhila ikh, i dyerzost', [kak] naryad, odyevayet ikh; vykatilis' ot zhira glaza ikh, brodyat pomysly v syerdtsyé; nad vsyem izdyevayutsya, vizual-ra-trudit'syabno razglashayut klyevyetu, govoryat svysoka; podnimayut k nyebyesam usta svoi, i yazyk ikh raskhazhivayet po zhyemlye. potomu tuda zhye obrashchayetsya narod yego, i p'yut vodu polnoyu chashyeyu, i govoryat: kak uznayet eti-k? i yest' li vyedyeniye u vshnyego? i vot, eti nyechyestviye blagodyenstvuyut v vyekye syem, umnozhayut eti-katstvo. tak nye naprasno li ya ochishchal syerdtsyé moye i omyval v nyevinnosti ruki moi, i podvyergal syebya [nanam vsyakii dyen'] i oblichenyiam vsyakoye utro? [no] yesli by ya skazal: budu rassuzhdat' tak', —to ya vinovyyen byl by pryed rodom synov tvoïkh. i dumaï ya, kak by urazumyet' eto, no eto trudno bylo v glazakh moïkh, dokolye nye voshlye ya vo svyatilishchye bozhiye i nye urazumyel kontsa ikh. tak! na skol'zkikh putyakh postavil ty ikh i nizvyergayesh' ikh v propasti. kak nyechayanno prishli oni v razoryeniye, ischyezli, pogibli ot uzhasov! kak snovidyneniye po probuzhdeniyu, tak ty, i-o, probudiv [ikh], unichtozhish' myechty ikh. kogda kipyelo syerdtsyé moye, i tyerzalas' vnutyrennost' moyá, togda ya byl nyevyezhdá i nye razumyel; kak skot byl ya pryed toboyu. no ya vsyega s toboyu: ty dyerzhish' myenya za pravuyu ruku; ty rukovodish' myenya sovyetom tvoim i potom primyesh' myenya v slavu. kto mnye na nyebye? i s toboyu nichyego nye khochu na zhyemlye. iznymogayet ploht' moyá i syerdtsyé moye: eti-k tverdyunya syerdtsa moyego i chast' moyá vovyek. ibo vot, udalayushchiye syebya ot tyebya gibnut; ty istryeblyayesh' vsyakogo otstupayushcheyego ot tyebya. a mnye blago priblizhat'sya k eti-ku! na i-o eti-ka ya vovizual-ra-trudit'syazhil upovaniye moye, chtoby vozvyeshchat' vsye dyela tvoï.

74

uchyeniye asafa. dlya chyego, bozhye, otrinul nas navsyegda? vozgoryelsya gnyev tvoï na ovyyets pazhiti tvoïye? vspomni sonm tvoï, [kotoryi] ty styazhal izdryevlye, isкупil v zhyezl dostoyaniya tvoïyego, —etu goru sion, na kotoroi ty vyesyelilsya. podvigni stopy tvoï k vyekovym razvalinam: vsye razrushil vrag vo svyatilishchye ryakuyt vragi tvoï sryedi sobranii tvoïkh; postavili znaki svoï vmysto znamenyi [nashikh]; pokazyvali syebya podobnymi podnimayushcheyemu vvyerkh syekiru na splyet-shiyesya vyveti dyeryeva; i nyame vsye ryez'by v nyem v odin raz razrushili syekirami i byerdyshami; pryedali ognyu svyatilishchye tvoïye; sovsyem oskvynili zhyilishchye imyeni tvoïyego; skazali v syerdtsyé svoym: razorim ikh sovsyem, —i sozhgli vsye myesta sobranii bozhiih na zhyemlye. znamenyi nashikh my nye vidim, nyet uzhye proroka, i nyet s nami, kto znal by, dokolye [eto budyet]. dokolye, bozhye,

budyet ponosit' vrag? vyechno li budyet khulit' protivnik imya tvoye? dlya chyego otklonyayesh' ruku tvoyu i dyesnitsu tvoyu? iz sryedy nyedra tvoyego porazi [ikh]. bozhye, tsar' moi ot vyeka, ustroy-ayushchii spasyeniye posryedi zymeli! ty rastorg siloyu tvoyeyu more, ty sokrushil golovy zmyev v vody; ty sokrushil golovu lyeviafana, otдал yego v pishchu lyudyam pustyni. ty issyek istochnik i potok, ty issushil sil'nyye ryeki. tvoi dyen' i tvoya noch': ty ugotoval svyeto i solntsy; ty ustanovil vsye pryedely zymeli, lyeto i zimu ty uchryedil. vspomni zhye: vrag ponosit i-o, i lyudi byezumnyye khulyat imya tvoye. nye pryedai zvyeryam dushu gorlitsy tvoey; sobraniya ueti-kikh tvoikh nye zabud' navsyegda. prizri na zavyet tvo; ibo napolnilis' vsye mrachnyye myesta zymeli zhlilishchami nasiliya. da nye vozvratsiya ugnetyennyy posramlyennym; nishchii i ueti-kii da voskhvalyat imya tvoye. vosstan', bozhye, zachshiti dyelo tvoye, vspomni vsyed-nyevnoye ponoshyeniye tvoye ot byezumnogo; nye zabud' krika vragov tvoikh; shum vosstayushchikh protiv tyebya nyepriestanno podnimayetsya.

75

nachal'niku khora. nye pogubi. psalom asafa. pyesn'. slavim tyebya, bozhye, slavim, ibo blizko imya tvoye; vozvyeshchayut chudyesa tvo. kogda izbyeru vryemya, ya proizvedu sud po pravdye. kolyeblyetsya zymlya i vsye zhivushchiye na nyei: ya utvy-erzhu stolpy yeye' govoryu byezumstvuyushchim: nye byezumstvuiyte', i nyechyestivym: nye podnimaitye roga, nye podnimaitye vysoko roga vashyego, [nye] govoritye zhyestokovyino', ibo nye ot vostoka i nye ot zapada i nye ot pustyni vozvyshyeniye, no eti-k yest' sudiya: odnogo unizhayet, a drugogo voznosit; ibo chasha v ruky i-o, vino kipit v nyei, polnoye smyeshyeniya, i on nalivayet iz nyeye. dazhye drozhzhi yeye budut vyzhimat' i pit' vsye nyechyestivyye zymeli. a ya budu vozvyeshchat' vyechno, budu vospyevat' eti-ka iakovlyeva, vsye rogi nyechyestivyykh slomlyu, i voznyesutsya rogi prayednika.

76

nachal'niku khora. na strunnykh [orudiayakh]. psalom asafa. pyesn'. vyedom v iudyeye eti-k; u izrailya vyeliko imya yego. i bylo v salimye zhlilishchiye yego i pryebvaniye yego na sionye. tam sokrushil on stryely luka, shchit i myech i bran' tvi slaven, mogushchestvyennyye gor khishch-nichyeskikh. kryepkiye syerdtsyem stali dobychyeyu, usnuli snom svoim, i nye nashli vsye muzhi sily ruk svoikh. ot pryeshchyeniya tvoyego, bozhye iakova, vzdryemali i kolyesnitsa i kon'. ty strashyen, i kto ustoit pryed litsyem tvoim vo vryemya gnyeva tvoyego? s nyebyes ty vozvyestil sud; zymlya uboyalas' i utikhla, kogda vossal eti-k na sud, chtoby spasti vsyekh ugnetyennykh zymeli. i gnyev chyelovyecheskii obratitsya vo slavu tyebye: ostatok gnyeva ty ukrotish'. dyelaitye i vozdavaitye obyety i-

o, eti-ku vashyemu; vsye, kotoryye vokrug nyego, da prinyesut dary strashnomu: on ukroshchayet dukh knyazyei, on strashyen dlya tsaryei zymnykh.

77

nachal'niku khora idifumova. psalom asafa. glas moi k eti-ku, i ya budu vzyvat'; glas moi k eti-ku, i on uslyshit myeniya. v dyen' skorbi moyei ishchu i-o; ruka moya prostyerta noch'yu i nye opuskayetsya; dusha moya otkazyvayetsya ot utyeshyeniya. vspom-inayu o eti-ku i tryepyesychu; pomyslyayu, i iznyemogayet dukh moi ty nye dayesh' mnye somknut' ochyei moikh; ya potryasyen i nye mogu gorovit'. razmyslyayu o dnyakh dryevnikh, o lyetakh vyekov [minuvshikh]; pripominayu pyesni moi v nochi, byesyeduyu s syerdtsyem moim, i dukh moi ispytyvayet: nyeuzhyeli navsyegda otrinul i-o, i nye budyet boleye blagovolit'? nyeuzhyeli navsyegda pryestala milost' yego, i pryesyeklos' slovo yego v rod i rod? nyeuzhyeli eti-k zabyli milovat'? nyeuzhyeli vo gnyeyve zatvoril shchyledroty svoi? i skazal ya: vot moye gorye-izmyenyeniye dyesnitsy vsyevysh-nyego'. budu vspominat' o dyelakh i-o; budu vspominat' o chudyesakh tvoikh dryevnikh; budu vnikat' vo vsye dyela tvoi, razmyslyat' o vyelikikh tvoikh dyeyaniyakh. bozhye! svyat put' tvo. kto eti-k tak vyelikii, kak eti-k [nash]! ty-eti-k, tvoryashchii chudyesa; ty kaval mogushchestvo svoye sryedi narodov; ty izbavil myshtsyeyu narod tvo, synov iakova i iosifa. vidyeli tyebya, bozhye, vody, vidyeli tyebya vody i uboyalis', i vostryepyetali byezdny. oblaka izlivali vody, tuchi izdavali grom, i stryely tvoi lyetali. glas groma tvoyego v krugye nyebyesnom; mol-nii osvyeschali vsyelyennuyu; zymlya sodrogalas' i tryaslas'. put' tvo i v more, i styezya tvoya v vodakh vyelikikh, i sledy tvoi nyevyedomy. dukh stado, vyel ty narod tvo rukoyu moisyeya i aarona.

78

uchyeniye asafa. vnimai, narod moi, zakonu moyemu, priklonitye ukho vashye k slovam ust moikh. otkroyu usta moi v pritchye i proiznesu gadaniya iz dryevnosti. chtu slyshali my i uznali, i ottsy nashi rasskazali nam nye skroyem ot dyetyei ikh, vozvyeshchaya rodu gryadushchyemu slavu i-o, i silu yego, i chudyesa yego, kotoryye on sotvoril. on postanovil ustav v iakovye i polozhil zakon v izrailye, kotoryi zapovyedal ottsam nashim vozvyeshchat' dyetyam ikh, chtoby znal gryadushchii rod, dyeti, kotoryye rodyatsya, i chtoby oni v svoye vryemya vozvyeshchali svoim dyetyam, - vozlagat' nadyezhdu svoyu na eti-ka i nye zabyvat' dyel bozhikh, i khranit' zapovyedy yego, i nye byt' podobnymi ottsam ikh, rodu upornomu i myatyezhnomu, nyeustroyennomu syerdtsyem i nyevyernomu eti-ku dukhom svoim. syny yefremovy, vooruzhyennyye, stryelayushchiye iz lukov, obratilis' nazad v dyen' brani: oni nye sokhranili zavjeta bozhia i otryeklis' khodit' v zakonye yego; zabyli dyela yego i chudyesa, kotoryye on yavil im. on pryed glazami ottsov ikh

sotvoril chudyesa v zemylye gegypetskoj, na polye tsoan: razdyelil morye, i provyel ikh chryez nyego, i postavil vody styenyu; i dnyem vyel ikh oblakom, a vo vsyu noch' svyetoj ognja; rassyek kamen' v pustynje i napoil ikh, kak iz vyzlikoi byezdny; iz skaly izvyl potoki, i vody potyekli, kak ryeki. no oni prodolzhalj gryeshit' pryed nim i razdrzhat' vsyevyshnyego v pustynje: iskushali eti-ka v syerdtsye svojem, tryebuya pishchi po dushe svojei, i govoriili protiv eti-ka i skazali: mozhyet li eti-k prigotovit' trapyezu v pustynje? 'vot, on udaril v kamen', i potyekli vody, i polilis' ruch'i. mozhyet li on dat' i khlyeb, mozhyet li prigotovlyat' myaso narodu svojemu?' i-o' uslyshal i vospamyenilsya gnyevom, i ogon' vozgoryelsya na iakova, i gnyev podvignulsya na izrailja za to, chto nye vyerovali v eti-ka i nye upovali na spasenyie yego. on povyelyel oblakom vsyshye i otyverz dvyeri nyeba, i odozhdil na nikh mannu v pishchu, i khlyeb nyebesnyj dal im. khlyeb angyl'skij yel chyelovyek; poslal on im pishchu do sytosti. on vobzudil na nyebye vostochnyj vyetyer i navyel yuzhnyj siloyu svoeyu i, kak pyl', odozhdil na nikh myaso i, kak pyesok morskij, pitis pyernatykh: povyerig ikh sryedi stana ikh, okolo zhilishch ikh, – i oni yeli i pryesytilis'; i zhyelayemoye imi dal im. no yeschye nye proshla prikhot' ikh, yeschye pishcha byla v ustakh ikh, gnyev bozhij prishel na nikh, ubil tuchnykh ikh i yunoshey izrailjevyykh nivizual-ra-trudit'syazhil. pri vsyem etom oni prodolzhalj gryeshit' i nye vyerili chudyesam yego. i pogubil dni ikh v suyetie i lyeta ikh v smyatenii. kogda on ubival ikh, oni iskali yego i obrashchalis', i s rannego utra pribyegali k eti-ku, i vspominali, chto eti-k ikh pribyezshichye, i eti-k vsyevyshnij-izbavitel' ikh, i l'stili yemu ustami svoimi i yazykom svoim lgali pryed nim; syerdtsye zhye ikh bylo nyepravo pryed nim, i oni nye byli vyerny zavyetu yego. no on, milostivij, proshchal gryekh i nye istryeblyal ikh, mnogokratno otrvashchal gnyev svoj i nye vobzudal vsyei yarosti svojei: on pomnil, chto oni plot', dykhanie, kotoroye ukhodit i nye vozvrashchayetsya. skol'ko raz oni razdrzhalj yego v pustynje i prognyevyali yego v [stranye] nyeobitayemoi! i snova iskushali eti-ka i oskorblyali svyatago izrailjeva, nye pomnili ruki yego, dnya, kogda on izbavil ikh ot ugnetyeniya, kogda sotvoril v gegypcie znamyeniya svoi i chudyesa svoi na polye tsoan; i pryevratil ryeki ikh i potoki ikh v krov', chtoby oni nye mogli pit'; poslal na nikh nasyekomykh, chtoby zhaili ikh, i zhab, chtoby gubili ikh; zemnyje proizrastyniya ikh otdal gusenitsye i trud ikh–saranchye; vinograd ikh pobil gradom i sikomorj ikh–l'dom; skot ikh pryedal gradu i stada ikh–molniam; poslal na nikh plamyen' gnyeva svoego, i nyegodovaniye, i yarost' i byedstviye, posol'stvo zlykh angyelov; uravnjal styezju gnyevu svoemu, nye okhranyal dushi ikh ot smyerti, i skot ikh pryedal morovoi yazyze; porazil vsyakogo pyervyentsa v gegypcie, nachatki sil v shatrakh khamovykh; i povyel narod svoj, kak ovyets, i vyel ikh, kak stado, pustynneyu; vyel ikh byezopasno, i oni nye strashilis', a vragov ikh pokrylo morye; i privyel ikh v oblast' svyatuyu svoyu, na goru siyu, kotoruyu styazhala dyesnitsa yego; prognal ot litsa

ikh narody i zemlyu ikh razdyelil v naslyediye im, i kolyena izrailjevy posylil v shatrakh ikh. no oni yeschye iskushali i ogorchali eti-ka vsyevyshnyego, i ustavov yego nye sokhranyali; otstupali i izmyenyali, kak ottsy ikh, obrashchalis' nazad, kak nyevernij luk; ogorchali yego vysotami svoimi i istukanami svoimi vobzudzhali ryevnost' yego. uslyshal eti-k i vospamyenilsya gnyevom i sil'no voznegodoval na izrailja; otrinul zhilishchye v silomye, skiniyu, v kotoroi obital on myezhdu chyelovyekami; i otdal v plyn kryepost' svoju i slavu svoju v ruki vraga, i pryedal myechu narod svoj i prognyevalsya na naslyediye svoje. yunoshey yego poyedal ogon', i dyevitsam yego nye pyeli brachnykh pyesyen; svyashchenniki yego padali ot myecha, i vdovy yego nye plakali. no, kak by ot sna, vospryanul i-o', kak by ispolin, pobyezhdennyj vinom, i porazil vragov yego v tyl, isfonomu sramu pryedal ikh; i otyverg shatyer ioisfov i kolyena yefryemova nye izbral, a izbral kolyeno iudino, goru sion, kotoruyu vozlyubil. i ustroil, kak nyebo, svyatilishchye svoje i, kak zemlyu, utvyerdil yego navyek, i izbral davida, raba svoego, i vzyal yego ot dvorov ovchikh i ot doyashchikh privyel yego pasti narod svoj, iakova, i naslyediye svoje, izrailja. i on pas ikh v chistotye syerdtsa svoego i rukami mudrymi vodil ikh.

79

psalom asafa. bozhye! yazychniki prishli v naslyediye tvoje, oskvyernili svyatyj khram tvoj, iyerusalim pryevratil v razvaliny; trupy rabov tvoikh otdali na s'yedyniye ptitsam nyebesnym, tyela svyatykh tvoikh–zvyeryam zemnym; prolili krov' ikh, kak vodu, vokrug iyerusalima, i nyekomu bylo pokhoronit' ikh my sdyelalis' posmyeshishchem u sosyedei nashikh, poruganiyem i posramlyeniyem u okruzhayushchikh nas. dokolye, i-o, budyesh' gnyevat'sya nyeprestanno, budyet pylat' ryevnost' tvoja, kak ogon'? proleyi gnyev tvoj na narody, kotoryye nye znayut tyebya, i na tsarstva, kotorye imenyi tvoego nye prizvyayut, ibo oni pozhrali iakova i zhilishchye yego opustoshili. nye pomyani nam gryekhov [nashikh] pryedkov; skoro da pryedvaryat nas shchyedroty tvoi, ibo my vyes'ma istoshchyeny. pomogi nam, bozhye, spasityel' nash, radi slavy imenyi tvoego; izbav' nas i prosti nam gryekhi nashi radi imenyi tvoego. dlya chyego yazychnikam govorit': gdye eti-k ikh? da sdyelayetsya izvyestnym myezhdu yazychnikami pryed glazami nashimi otmshcheyeniye za prolituyu krov' rabov tvoikh. da pridyet pryed litsye tvoje styenaniye uznika; mogushchestvom myshtsy tvojei sokhrani obryechyennykh na smyert'. syemikratno vozvraty sosyedyam nashim v nyedro ikh ponoshenyiye, kotoryi oni tyebya, i-o, nosili. a my, narod tvoj i tvojei pazhiti ovtsy, vyechno budyem slavit' tyebya i v rod i rod vozvyeshchat' khalu tyebye.

nachal'niku khora. na muzykal'nom [orudii] shoshannim-eduf. psalom asafa. pastyr' izrailya! vnyemli; vodyashchii, kak ovjets, iosifa, vossye-dyushchii na khyeruvimakh, yavi syebya. pryed yefryemom i vyeniaminom i manassiyeyu vozdvigni silu tvoyu, i pridi spasti nas. bozhye! vosstanovi nas; da vossiyayet litsye tvoye, i spasyemysya i-o, bozhye sil! dokolye budyesh' knyevyem k molitvam naroda tvoyego? ty napital ikh khylebom slyeznym, i napoil ikh slyezami v bol'shoi myerye, polozhil nas v pryeryekaniye sosyedyam nashim, i vragi nashi izdyevalyutsya [nad nami]. bozhye sil! vosstanovi nas; da vossiyayet litsye tvoye, i spasyemysya! iz yegipta pyeryenyas ty vinogradnuyu lozu, vygnal narody i posadil yeye; ochistil dlya nyeve myesto, i utvyerdil korni yeye, i ona napolnila zymlyu. gory pokrylis' tyen'yu yeye, i vyetvi yeye kak kyedry bozhii; ona pustila vyetvi svoi do morya i otrasli svoi do ryeki. dlya chyego razrushil ty ogrady yeye, tak chto obryvayut yeye vsye, prokhodyashchiye po puti? lyesnoi vyep' podryvayet yeye, i polyevoi zvyer' ob'yedayet yeye. bozhye sil! obratis' zhye, prizri s nyeba, i vozzri, i posyeti vinograd syei; okhrani to, chto nasadila dyesnitsa tvoya, i otrasli, kotoryye ty ukryepil syebye. on pozhzhyen ognym, obsyechyen; ot pryeshchyeniya litsa tvoyego pogibun. da budyet ruka tvoya nad muzhyem dyesnitsy tvoeyi, nad synom chyelovycheskim, ktorogo ty ukryepil syebye, i my nye otstupim ot tyebya; ozhivi nas, i my budym prizyvat' imya tvoye. i-o, bozhye sil! vosstanovi nas; da vossiyayet litsye tvoye, i spasyemysya!

81

nachal'niku khora. na gyefskom orudii. psalom asafa. radostno poitye eti-ku, tvyerdnye nashye; vosklytsaitye eti-ku iakova; voz'mitye psalom, daitye timpan, sladkozvuchnyye gusli s psaltir'yu; trubitye v novomyesyachiye truboyu, v opryedyelennoye vryemya, v dyen' prazdnika nashyego ibo eto zakon dlya izrailya, ustav ot eti-ka iakovlyeva. on ustanovil eto vo svidyetel'stvo dlya iosifa, kogda on vyshel iz zymli yegipyetskoj, gdye uslyshal zvuki yazyka, ktorogo nye znal: ya snyal s ramen yego tyazhysti, i ruki yego osvobodilis' ot korzin. v byedstvii ty prizval myenya, i ya izbavil tyebya; iz sryedy groma ya uslyshal tyebya, pri vodakh myerivy ispytal tyebya. slushai, narod moi, i ya budu svidyetel'stvovat' tyebye: izrail'! o, yesli by ty poslushal myenya! da nye budyet u tyebya inogo eti-ka, i nye poklonyaisya eti-ku chuzhyezymnomu. ya i-o, eti-k tvoi, izvyedshii tyebya iz zymli yegipyetskoj; otkroi usta tvoi, i ya napolnyu ikh'. no narod moi nye slushal glasa moyego, i izrail' nye pokoryalsya mnye; potomu ya ostavil ikh uporstvu syerdtsa ikh, pust' khodyat po svoim pomyslam. o, yesli by narod moi slushal myenya i izrail' khodil moimi putyami! ya skoro smiril by vragov ikh i obratil by ruku moyu na pri-tyesnityel'ye ikh: nyenavidyashchiye i-o rabolyep-stovali by im, a ikh blagodyensviye prodolzhalos'

by navsyegda; ya pital by ikh tukom pshyenitsy i nasyshchal by ikh myedom iz skaly.

82

psalom asafa. eti-k stal v sonmye eti-kov; sryedi eti-kov proiznys sud: dokolye budyetye vy sudit' nyeppravvedno i okazyvat' litsyepriyatiye nyechyestivym? davaitye sud byednomu i sivoty; ugnyetyennomu i nishchyemu okazyvayite spravvedlivost' izbavlyaitye byednogo i nishchyego; istorgaitye [yego] iz ruki nyechyestivyykh. nye znayut, nye razumeyut, vo t'mye khodyat; vsye osnovaniya zymli kolyeblyutsya. ya skazal: vy-eti-ki, i syny vsyevyshnyego-vsyey vy; no vy umryetye, kak chyelovyki, i padyetye, kak vsyakii iz knyazey. vosstan', bozhye, sudi zymlyu, ibo ty naslyeduyesh' vsye narody.

83

pyesn'. psalom asafa. bozhye! nye pryemolchi, nye byezmolstvui i nye ostavaisya v pokoye, bozhye, ibo vot, vragi tvoi shumyat, i nyenavidyashchiye tyebya podnyali golovu; protiv naroda tvoyego sostavili kovarniy umysel i sovyeshchayutsya protiv khranimykh tobouy skazali: poidyem i istryebim ikh iz narodov, chtoby nye vspominalos' bolyeye imya izrailya. sgovorilis' yedinodushno, zaklyuchili protiv tyebya soyz: syeleniya yedomovy i izmail'tyanye, moav i agaryanye, gyeval i ammon i amalik, filistimlyanye s zhytelyami tira. i assur pristal k nim: oni stali myshtsyeyu dlya synov lotovykh. sdylai im to zhye, chto madiamu, chto sisarye, chto iavinu u potoka kissona, kotoryye istryeblyeny v ayendorye, sdylaelis' navozom dlya zymli. postupi s nimi, s knyaz'yami ikh, kak s orivom i zivom i so vsyemi vozhdymi ikh, kak s zyevyeyem i salmanom, kotoryye govorili: voz'myem syebye vo vladyniye syeleniya bozhii'. bozhye moi! da budut oni, kak pyl' v vikhrye, kak soloma pyeryed vyetrom. kak ogon' szhigayet lyes, i kak plamy opalyayet gory, tak pogoni ikh buryeyu tvoeyu i vikhryem tvoim privyedi ikh v smyatyniye; ispolni litsa ikh byeschyestiyem, chtoby oni vzyskali imya tvoye, i-o! da postydyatsya i smyatutsya na vyeki, da posramyatsya i pogibun, i da poznayut, chto ty, ktorogo odnogo imya i-o, vsyevyshnii nad vsyeyu zymlyeyu.

84

nachal'niku khora. na gyefskom [orudii]. koryeyevykh synov. psalom. kak vozhdelyenny zhlissha tvoi, i-o sil! istomilas' dusha moya, zhyelaya vo dvory i-o; syerdtsy moye i plot' moya vostorgayutsya k eti-ku zhivomu. i ptichka nakhodit syebye zhl'ye, i lastochka gnyezdo syebye, gdye polozhit' ptyentsov svoikh, u altarey tvoikh, i-o sil, tsar' moi i eti-k moi blazhyenno zhivushchiye v domye tvoyem: oni nyeprestanno budut voskhvalyat' tyebya. blazhyen chyelovyek, ktorogo sila v tyebye i u ktorogo v syerdtsy styezi

napravlyeny [k tyebye]. prokhodya dolinoynu placha, oni otkryvayut v nyei istochniki, i dozhd' pokryvayet yeye blagosloveniyem; prikhodyat ot sily v silu, yavlyayutsya pryed eti-kom na sionye. i-o, bozhnye sil! uslysh' molitvu moyu, vnyemli, bozhnye iakov-lyev! bozhnye, zashchitnik nash! prinikni i prizri na litsye pomazannika tvoyego. ibo odin dyen' vo dvo-rakh tvoikh luchshye tysyachi. zhyelayu luchshye byt' u poroga v domye bozhniyem, nyezhyeli zhit' v sha-trakh nyechyestiya. ibo i-o' eti-k yest' solntsye i sh-chit, i-o' dayet blagodat' i slavu; khodyashchikh v nyeporochnosti on nye lishayet blag. i-o sil! blazhyen chyelovyek, upovayushchii na tyebya!

85

nachal'niku khora. koryeveykh synov. psalom. i-o! ty umilosyerdilsya k zyemlye tvoeyi, vozvratil plyn iakova; prostil byezzakoniye naroda tvoyego, pokryl vsye gryekhi yego, ot'yal vsyu yarost' tvoyu, otvratil lyutost' gnyeva tvoyego vosstanovi nas, bozhnye spasyeniya nashyego, i pryekrati nye-godovaniye tvoye na nas. nyeuzhyeli vyechno budyes' gnyevat'sya na nas, prostryesh' gnyev tvoi ot roda v rod? nyeuzhyeli snova nye ozhivish' nas, chtoby narod tvoi vozradovalsya o tyebye? yavi nam, i-o, milost' tvoyu, i spasyeniye tvoye darui nam. poslushayu, chto skazhyet i-o' eti-k. on skazhyet mir narodu svojemu i izbrannym svoim, no da nye vpadut oni snova v byezrassudstvo. tak, blisko k boyashchimsya yego spasyeniye yego, chtoby obitala slava v zyemlye nashyei! milost' i istina sryetyat-sya, pravda i mir oblobyzayutsya; istina vozniknyet iz zyemli, i pravda priniknyet s nyebyes; i i-o' dast blago, i zyemlya nasha dast plod svoi; pravda poidyet pryed nim i postavit na put' stopy svoi.

86

molitva davida. prikloni, i-o, ukho tvoye i uslysh' myenya, ibo ya byedyn i nishch. sokhrani dushu moyu, ibo ya blagogyeyu pryed tobouy; spasi, bozhnye moi, raba tvoyego, upovayushchygo na tye-bya. pomilui myenya, i-o, ibo k tyebye vzyvayu kazhdy dyen' vozvyesyeli dushu raba tvoyego, ibo k tyebye, i-o, voznoshu dushu moyu, ibo ty, i-o, blag i milosyerd i mnogomilostiv ko vsyem, prizy-vayushchim tyebya. uslysh', i-o, molitvu moyu i vnyemli glasu molyeniya moyego. v dyen' skorbi moyei vzyvayu k tyebye, potomu chto ty uslyshish' myenya. nyet myezhdu eti-kami, kak ty, i-o, i nyet dyel, kak tvoi. vsye narody, tobouy sotvoryennye, priidut i poklonyatsya pryed tobouy, i-o, i proslavyat imya tvoye, ibo ty vyelik i tvorish' chudyesa, -ty, bozhnye, yedin ty. nastav' myenya, i-o, na put' tvoi, i budu khodit' v istinye tvoye; utvyerdi syerdtsye moye v strakhye imyeni tvoyego. budu voskhvalyat' tyebya, i-o, bozhnye moi, vsyem syerdtsyem moim i slavit' imya tvoye vyechno, ibo vylika milost' tvoya ko mnye: ty izbavil dushu moyu ot ada pryis-podnyego. bozhnye! gordyye vosstali na myenya, i skopishchye myatyezchnikov ishchyet dushi moyei:

nye pryedstavlyayut oni tyebya pryed sobouy. no ty, i-o, bozhnye shchyedryi i blagosyerdnyi, dolgo-tyerpelivyi i mnogomilostivyi i istinnyi, prizri na myenya i pomilui myenya; darui kryepost' tvoyu rabu tvoyemu, i spasi syna raby tvoeyi; pokazhi na mnye znamyeniye vo blago, da vidyat nyenavidyashchiye myenya i ustydatsya, potomu chto ty, i-o, pomog mnye i utyshil myenya.

87

synov koryeveykh. psalom. pyesn'. osnovaniye yego na gorakh svyatykh. i-o' lyubit vrata siona bolyeye vsyekh syelenii iakova. slavnoye vozvyeschayetsya o tyebye, grad bozhii upomyanu znayushchim myenya o raave i vavilonye; vot filistimlyanye i tir s yefiopiyeu, -[skazhut]: takoi-to rodilsya tam'. o sionye zhye budut govorit': takoi-to i takoi-to muzh rodilsya v nyem, i sam vsyeyshnii ukryepil yego'. i-o' v pyeryepisi narodov napishyet: takoi-to rodilsya tam'. i poyushchiye i igrayushchiye, -vsye istochniki moi v tyebye.

88

pyesn'. psalom, synov koryeveykh. nachal'niku khora na makhalaf, dlya pyeniya. uchyeniye yemana yezrakhita. i-o, bozhnye spasyeniya moyego! dnyem vopiyu i noch'yu pryed tobouy: da vnidyet pryed litsye tvoye molitva moye; prikloni ukho tvoye k molyeniyu moyemu, ibo dusha moye nasytilas' byed-stviyami, i zhizn' moye priblizilas' k pryispodnyei ya sravnyalsya s niskhodyashchimi v mogilu; ya stal, kak chyelovyek byez sily, myezhdu myertvymi broshyen-nyi, -kak ubityye, lyezhashchiye vo grobye, o koto-rykh ty uzhye nye vspominayesh' i kotoryye ot ruki tvoeyi otrinuty. ty polozhil myenya v rov pryis-podnii, vo mrak, v byezdnu. otyagotyla na mnye yarost' tvoya, i vsyemi volnami tvoimi ty porazil [myenya]. ty udalil ot myenya znakomykh moikh, sdylal myenya otvratitel'nym dlya nikh; ya zak-lyuchen, i nye mogu vyiti. oko moye istomilos' ot goryesti: vyes' dyen' ya vzyval k tyebye, i-o, pro-stiral k tyebye ruki moi. razvye nad myertvymi ty sotvorish' chudo? razvye myertvyye vstanut i budut slavit' tyebya? ili vo grobye budyet vozvyeschayema milost' tvoya, i istina tvoya-v myestyet tlyeniya? razvye vo mrake poznayut chudyesa tvoi, i v zyem-lye zabvyeniya-pravdu tvoyu? no ya k tyebye, i-o, vzyvayu, i rano utrom molitva moye pryedvaryayet tyebya. dlya chyego, i-o, otravyayesh' dushu moyu, skryvayesh' litsye tvoye ot myenya? ya nyeschasten i istayevayu s yunosti; nyesu uzhasy tvoi i iznye-mogayu. nado mnoyu proshla yarost' tvoya, us-trashyeniya tvoi sokrushili myenya, vsyakii dyen' okruzhayut myenya, kak voda: oblyegayut myenya vsye vmyestye. ty udalil ot myenya druga i iskryen-nyego; znakomykh moikh nye vidno.

uchyeniye yefama yezrakhita. milosti [tvoi], i-o, budu pyet' vyechno, v rod i rod vozvyeschat' istinu tvoyu ustami moimi. ibo govoryu: navyek osnovana milost', na nyebyesakh utvyerdil ty istinu tvoyu, [kogda skazal]: ya postavil zavyet s izbrannym moim, klyalsya davidu, rabu moyemu navyek utvyerzhu syemya tvoye, v rod i rod ustroyu pryestol tvoi. i nyebyesa proslavyat chudnyye dyela tvoi, i-o, i istinu tvoyu v sobranii svyatykh. ibo kto na nyebyesakh sravnitsya s i-o? kto myezhdu synami bozhiimi upodobitsya i-o? strashyen eti-k v vyelikom sonnye svy- atykh, strashyen on dlya vsyekh okruzhayushchikh yego. i-o, bozhye sil! kto silyen, kak ty, i-o? i istina tvoya okryest tyebya. ty vladychyestvuyesh' nad yarost'yu morya: kogda vozhdymayutsya volny yego, ty ukroshchayesh' ikh. ty nivizual-ra-trudit'syazhil raava, kak porazhyennogo; kryepkoyu myshtsyeyu tvoyeu rassyeyal vragov tvoikh. tvoi nyebyesa i tvoya zyemlya; vsyelyennuyu i chto napolnyayet yeye, ty osnoval. syevyer i yug ty sotvoril; favor i yermom o imyeni tvoym raduyutsya. kryepka myshtsa tvoya, sil'na ruka tvoya, vysokaya dyesnitsa tvoya! pravosudiye i pravota-osnovaniye pryestola tvoyego; milost' i istina pryedkhodyat pryed lit-syem tvoim. blazhyen narod, znayushchii trub-nyi zov! oni khodyat vo svyetye litsa tvoyego, i-o, o imyeni tvoym raduyutsya vyes' dyen' i prav-doyu tvoyeu voznosyatsya, ibo ty ukrashyeniye sily ikh, i blagovolyeniym tvoim vozvyshayetsya rog nash. ot i-o-shchit nash, i ot svyatogo izrail'eva-tsar' nash. nyekogda govoril ty v vidyeni svy-atomu tvoymu, i skazal: ya okazal pomoshch' muzhyestvyennomu, voznyes izbrannogo iz naroda. ya obryel davida, raba moyego, svyatym yelyeyem moim pomazal yego. ruka moya pryebudet s nim, i myshtsa moya ukryepit yego. vrag nye pryevoz-mozhyet yego, i syn byezzakoniya nye prityesnit yego. sokrushu pryed nim vragov yego i porazhu nyenavidyashchikh yego. i istina moya i milost' moya s nim, i moim imyenyem vozvysitsya rog yego. i polozhu na morye ruku yego, i na ryeki-dyesnitsy yego. on budyet zvat' myenya: ty otyets moi, eti-k moi i tvyerdynya spaseniya moyego. i ya sdelayu yego pyervyentsyem, pryevyshye tsaryei zyemli, vovyek sokhranyu yemu milost' moyu, i zavyet moi s nim budyet vyeryen. i prodolzhu vovyek syemya yego, i pryestol yego-kak dni nyeba. yesli synov'ya yego ostavyat zakon moi i nye budut khodit' po zapovyedyam moim; yesli narushat us-tavy moi i povyelenii moikh nye sokhranyat: posyeshchu zhyevizual-ra-trudit'syam byezzakoniye ikh, i udarami-nyeppravdu ikh; milosti zhye moyei nye otnimu ot nyego, i nye izmyenyu istiny moyei. nye narushu zavjeta moyego, i nye pyeryemyenyu togo, chto vyshlo iz ust moikh. odnazhdy ya poklyal-sya svyatost'yu moyeyu: solgu li davidu? syemya yego pryebudet vyechno, i pryestol yego, kak soln-tsyey, pryedno mnoyu, vovyek budyet tvyerd, kak luna, i yernymi svidyetel' na nyebyesakh! no [nyne] ty otrinul i pryezryel, prognyevalsya na pomazan-nika tvoyego; pryenyebryeg zavyet s rabom tvoim,

povyerg na zyemlyu vyenyets yego; razrushil vsye ogrady yego, pryevratil v razvaliny kryeposti yego. raskhishchayut yego vsye prokhodyashchiye putyem; on sdelyalsya posmyeshishchyem u sosyedyei svoikh. ty vozvysil dyesnitsu protivnikov yego, obradoval vsyekh vragov yego; ty obratil nazad ostriye myecha yego i nye ukryepil yego na brani; otnyal u nyego blyesk i pryestol yego povyerg na zyemlyu; sokratil dni yunosti yego i pokryl yego stydom. dokolye, i-o, budyesh' skryvat'sya nyepryestanno, budyet py-lat' vrag' tvoya, kak on? vspomni, kakoi moi vyek: na kakuyu suyetu sotvoril ty vsyekh synov chyelovycheskikh? kto iz lyudyei zhil-i nye vidyeli smyerti, izbavil dushu svoyu ot ruki pryeyspodnyei? gdye pryezhniye milosti tvoi, i-o? ty klyalsya davidu istinoyu tvoyeu. vspomni, i-o, poruganiye rabov tvoikh, ktoroye ya noshu v nyedrye moyem ot vsyekh sil'nykh narodov; kak ponosyat vragei tvoi, i-o, kak byesslavayt sledy pomazannika tvoyego. blagoslovyen i-o' vovyek! amin', amin'.

90

molitva moisyeya, chyelovyeka bozhiya. i-o! ty nam pribyeshishchye v rod i rod. pryezhdye nyezhyeli rodilis' gory, i ty obrazoval zyemlyu i vsyelyennuyu, i ot vyeka i do vyeka ty-eti-k ty vozvrashchayesh' chyelovyeka v tlyeniye i govorish': vozvratit'ys', syny chyelovycheskiye! ibo pryed ochami tvoimi tysy-acha lyet, kak dyen' vcheryashnii, kogda on proshyel, i [kak] strazha v nochi. ty [kak] navodnyeniym unosish' ikh; oni-[kak] son, kak trava, kotoraya utrom vyrastayet, utrom tsvyetyet i zlyenyeyet, vyecherom podsyekeyetsya i zasykhaet; ibo my ischyezayem ot gnyeva tvoyego i ot yarosti tvoyei my v smyatyenii. ty polozhil byezzakoniya nashi pryed tobouy i tainoye nashye pryed svyetom litsa tvoyego. vsye dni nashi proshli vo gnyevye tvoym; my tvyeryayem lyeta nashi, kak zvuk. dnyei lyet nashikh-syem'dyesyat lyet, a pri bol'shyei kryeposti-vosyem'dyesyat lyet; i samaya luchshaya pora ikh-trud i bolyezn', ibo prokhodyat bystro, i my lyetim. kto znayet silu gnyeva tvoyego, i yarost' tvoyu po my-erye strakha tvoyego? nauchi nas tak schislyat' dni nashi, chtoaby nam priobryeti syerdtsye mudroye. obratis', i-o! dokolye? umilosyerdis' nad rabami tvoimi. rano nasyti nas milost'yu tvoyeu, i my budyem radovat'sya i vyesyelit'sya vo vsye dni nashi. vozvyesyeli nas za dni, [v ktoroye] ty porazhal nas, za lyeta, [v ktoroye] my vidyeli byedstviye. da yavit-sya na rabakh tvoikh dyelo tvoye i na synakh ikh slava tvoya; i da budyet blagovolyeniye i-o eti-k nashyego na nas, i v dyelye ruk nashikh spospyeshyestvui nam, v dyelye ruk nashikh spospyeshyestvui.

91

zhivushchii pod krovom vsyevyshnyego pod syen'yu vsyemogushcheyego pokoitsya, govorit i-o: pribyeshishchye moye i zashchita moya, eti-k moi, na ktorogo ya upovayu! on izbavit tyebya ot syeti lovtsa, ot gibyel'noi yazvy pyer'yami svoimi

osyeniť tyebya, i pod kryl'yami yego budyesh' byezopasyen; shchit i ograzhdyeniye-istina yego. nye uboish'sya uzhasov v nochi, stryely, lyetyashcheyi dnyem, yazvy, khodyashcheyi vo mrakye, zarazy, opustoshayushcheyi v poldyen'. padut podlye tyebya tysyacha i dyesyat' tysyach odyesnuyu tyebya; no k tyebye nye priblizitsya: tol'ko smotryet' budyesh' ochami tvoimi i vidyet' vozmyezdiye nyechyestivym. ibo ty [skazal]: i-o'-upovaniye moye'; vsyevyshnogo izbral ty pribyeshchym tvoim; nye prikladychitsya tyebye vizual-ra-trudit'sya, i yazva nye priblizitsya k zhlilishchu tvojemu; ibo angelam svoim zapovyedayet o tyebye-okhranyat' tyebya na vsyekh putyakh tvoikh: na rukakh ponyesut tyebya, da nye pryetknyesh'sya o kamen' nogoyu tvoeyu; na aspida i vasiliska nastupish'; popirat' budyesh' l'va i drakona. za to, chto on vozlyubil myenya, izbavlyu yego; zashchishchu yego, potomu chto on poznal imya moye. vozzovyet ko mnye, i uslyshu yego; s nim ya v skorbii; izbavlyu yego i proslavlyu yego, dolgotoyu dneye nasyshchu yego, i yavlyu yemu spasyeniye moye'.

92

psalom. pyesn' na dyen' subbotnii. blago yest' slavit' i-o i pyet' imyeni tvojemu, vsyevyshnii, vozvyeschat' utrom milost' tvoyu i istinu tvoyu v nochi, na dyesyatistrunnom i psaltiri, s pyesn'yu na guslyakh ibo ty vozvyesyeli myenya, i-o, tvoryeniye tvoim: ya voskhishchayus' dyelami ruk tvoikh. kak vyeliki dyela tvoi, i-o! divno gluboki pomyslyeniya tvoii! chyelovek nyemysslyennyy nye znayet, i nyevyezhda nye razumyyet togo. togda kak nyechyestivyye voznikayut, kak trava, i dyelayushchiye byezzakoniye tsvyetut, chtoby ischyeznut' na vyeki, - ty, i-o, vysok vo vyeki! ibo vot, vragi tvoi, i-o, -vot, vragi tvoii gibnut, i rassypayutsya vsye dyelayushchiye byezzakoniye; a moi rog ty voznosish', kak rog yedinoroga, i ya umashchyen svyezhim yelyeyem; i oko moye smotrit na vragov moikh, i ushi moi slyshat o vosstatyushchikh na myenya vizual-ra-trudit'syadyeyakh. pravyednik tsvyetyet, kak pal'ma, vozvyshayetsya podobno kryedu na livanye. nasazhdyennyye v domye i-o, oni tsvyetut vo dvorakh eti-k nashyego; oni i v starosti plodovity, sochnyy i svyezhi, chtoby vozvyeschat', chto pravyedny i-o, tvyerdnyaya maya, i nyet nyepravdy v nyem.

93

i-o' tsarstvuyet; on oblyechyen vyelichiyem, oblyechyen i-o' mogushchestvom [i] pryepoyasan: potomu vsyelyennaya tvyerda, nye podvignyetsya. pryestol tvoii utvyerzhdyen iskoni: ty-ot vyeka. vozvyshayut ryeki, i-o, vozvyshayut ryeki golos svoi, vozvyshayut ryeki volny svoi no pachye shuma vod mnogikh, sil'nykh voln morskikh, silen v vyshnikh i-o'. otkrovyeniya tvoii nyemysslyennyye vyernyye. domu tvojemu, i-o, prinadlyezhit svyatosť' na dolgiye dni.

bozhye otmschycheni, i-o, bozhye otmschycheni, yavi syebaly! vosstan', sudiya zymli, vzdai vozmyezdiye gordym. dokolye, i-o, nyechyestivyye, dokolye nyechyestivyye torzhyestvovat' budut oni izrygayut dyyerzkiye ryechi; vyelichayutsya vsye dyelayushchiye byezzakoniye; popirayut narod tvoi, i-o, ugnetyayut naslyediye tvoye; vdovu i prishyelt'sa ubivayut, i sirot umyershchivlyayut i govoryat: nye uvidit i-o', i nye uznayet eti-k iakov-lyev'. obrazum'tyes', byessmyslyennyye lyudi! kogda vy budyetye umny, nyevyezhdy? nasadivshii ukho nye uslyshit li? i obrazovavshii glaz nye uvidit li? vrazumlyayushchii narody nyeuzhyeli nye oblichit, -tot, kto uchit chyeloveka razumyyenyu? i-o' znayet mysli chyelovecheskiye, chto oni suyetny. blazhyen chyelovek, kotorogo vrazumlyayesh' ty, i-o, i nastavlyayesh' zakonom tvoim, chtoby dat' yemu pokoi v byedstvyennyye dni, dokolye nyechyestivomu vyroyetsya yama! ibo nye otrinyet i-o' naroda svoyego i nye ostavit naslyediya svoyego. ibo sud vozvratitsya k pravdye, i za nim [poslyeduyut] vsye pravyye syerdsyem. kto vosstanet za myenya protiv vizual-ra-trudit'syadyeyev? kto stanyet za myenya protiv dyelayushchikh byezzakoniye? yesli by nye i-o' byl mnye pomoshchnikom, vskorye vsyeliyas' vy dusha maya v [stranu] molchaniya. kogda ya govoril: kolyeblyetsya noga maya', -milost' tvoya, i-o, poddyerzhivala myenya. pri umnozhenii skorbeyi moikh v syerdsye moyem, utyeshyeniya tvoii uslazhdayut dushu moyu. stanyet li bliz tyebya syedalishchye gubityelyei, umyshlyayushchikh nasiliye vopryeki zakonu? tolpoyu ustryemlyayutsya oni na dushu pravyyednika i osuzhdayut krov' nyepovinnuyu. no i-o'-zashchita maya, i eti-k moi-tvyerdnyaya ubyezishchaya moyego, i obratit na nich byezzakoniye ikh, i vizual-ra-trudit'syadyeystvom ikh istryebit ikh, istryebit ikh i-o' eti-k nash.

95

priidite, vospoyem i-o, voskliknyem tvyerdnyye spasyeniya nashyego; pryedstanyem litsu yego so slavosloviyem, v pyesnyakh voskliknyem yemu, ibo i-o' yest' eti-k vyelikii i tsar' vyelikii nad vsyemi eti-kami v yego rukye glubiny zymli, i vyershiny gor-yego zhye; yego-morye, i on sozdal yego, i sushu obrazovali ruki yego. priidite, poklonimsya i pripadyem, pryeklonim kolenyi pryed litsym i-o, tvortsa nashyego; ibo on yest' eti-k nash, i my-narod pastvy yego i ovtsty ruki yego. o, yesli by vy nyny poslushali glasa yego: nye ozhyestochitye syerdsya vashyego, kak v myerivy, kak v dyen' iskushyeniya v pustynye, gdye iskushali myenya ottsy vashi, ispytyvali myenya, i vidyeli dyelo moye. sorok lyet ya byl razdrzhayem rodnom sim, i skazal: eto narod, zabluhdzayushchiysya syerdsyem; oni nye poznali putyey moikh, i potomu ya poklyalsya vo gnyevye moyem, chto oni nye vovidut v pokoi moi'.

vospoitye i-o pyesn' novuyu; vospoitye i-o, vsya zemlya; poitye i-o, blagoslovlyaitye imya yego, blagovyestvuitye so dnya na dyen' spasyeniye yego; vozvyeshchaitye v narodakh slavu yego, vo vsyekh plyemyenakh chudyesa yego ibo vyelik i-o' i dos-tokhvalyen, strashyen on pachye vsyekh eti-kov. ibo vsye eti-ki narodov-idoly, a i-o' nyebyesa sotvoril. slava i vyelichiyeh pryed litsyem yego, sila i vye-likolyepiye vo svyatilishchye yego. vozdaitye i-o, plyemyena narodov, vozdaitye i-o slavu i chyst'; voz-daitye i-o slavu imenyi yego, nyesitye dary i iditye vo dvory yego; poklonityes' i-o vo blagolyepii svy-atyni. tryepyesychi pryed litsyem yego, vsya zemlya! skazhitye narodom: i-o' tsarstvuyet! potomu tverda vsyelyennaya, nye pokolyeblyetsya. on budyet su-dit' narody po pravdye. da vyesyelyatsya nyebyesa i da torzhyestvuyet zemlya; da shumit morye i chto napolnyayet yego; da raduyetsya polye i vsye, chto na nyem, i da likuyut vsye dyeryeva dubravnyye pryed litsyem i-o; ibo idyet, ibo idyet sudit' zemlyu. on budyet sudit' vsyelyennuyu po pravdye, i narody-po istinye svoeyei.

97

i-o' tsarstvuyet: da raduyetsya zemlya; da vyesyelyatsya mnogochislyennyye ostrova. oblako i mrak okryest yego; pravda i sud-osnovaniye pryestola yego. pryed nim idyet ogon' i vokrug popalyayet vravog yego molnii yego osvyeschayut vsyelyennuyu; zemlya vidit i tryepyesychet. gory, kak vosk, tayut ot litsa i-o, ot litsa i-o vsyei zemli. nyebyesa vozvyeshchayut pravdu yego, i vsye narody vidyat slavu yego. da postydyatsya vsye sluzhashchiye istukanam, khvalyashchiyesya idolami. poklonityes' pryed nim, vsye eti-ki. slyshit sion i raduyetsya, i vyesyelyatsya dshcheryi iudiny radi sudov tvoikh, i-o, ibo ty, i-o, vysok nad vsyeyu zemlyeyu, pryevoznyesyen nad vsyemi eti-kami. lyubyashchiye i-o, nyenavid'tye vizual-ra-trudit'sya! on khranit dushi svyatykh svoikh; iz ruki nyechestivnykh izbavlyayet ikh. svyet siyayet na pravyednika, i na pravnykh syerdtsyem-vyeselyiye. raduityes', pravyed-nyye, o i-o i slav'tye pamyat' svyatyni yego.

98

psalom vospoitye i-o novuyu pyesn', ibo on sotvoril chudyesa. yego dyesnitsa i svyataya myshitsa yego dostavili yemu pobyedu. yavil i-o' spasyeniye svoye, otkryl pryed ochami narodov pravdu svoyu. vspomnil on milost' svoyu i vyernost' svoyu k domu izrailyevu. vsye kontsy zemli uvideli spasyeniye eti-ka nashyego vosklitsaitye i-o, vsya zemlya; torzhyestvuitye, vyeselyities' i poitye; poitye i-o s guslyami, s guslyami i s glasom psalmopyeniya; pri zvukye trub i roga torzhyestvuitye pryed tsaryem i-o. da shumit morye i chto napolnyayet yego, vsyelen-naya i zhivushchiye v nyei; da rukoplyeshchut ryeki, da likuyut vmyestye gory pryed litsyem i-o, ibo on

idyet sudit' zemlyu. on budyet sudit' vsyelyennuyu pravyedno i narody-vyerno.

99

i-o' tsarstvuyet: da tryepyesychut narody! on vossyedayet na khyeruvimakh: da tryasetsya zemlya! i-o' na sionye vyelik, i vysok on nad vsyemi narodami. da slavyat vyelikoye i strashnoye imya tvoye: svyato ono i mogushchestvo tsarya lyubit sud. ty utvyerdil spravyedlivost'; sud i pravdu ty sovyershil v iakovye. pryevoznositye i-o, eti-ka nashyego, i pokloniyaites' podnozhiyu yego: svyato ono! moiseyi i aaron myezhdu svyashchyennikami i samuil myezhdu prizyvayushchimi imya yego vzyvali k i-o, i on vnmal im. v stolpye oblachnom govoril on k nim; oni khranili yego zapovyedi i ustav, kottoryi on dal im. i-o, bozhye nash! ty vnmal im; ty byl dlya nikh eti-kom proshchayushchim i nakazyvayushchim za dyela ikh. pryevoznositye i-o, eti-ka nashyego, i pokloniyaites' na svyatoy gorye yego, ibo svyat i-o', eti-k nash.

100

psalom khvalyebnyii. vosklitnyte i-o, vsya zemlya! sluzhitye i-o s vyeselyiem; iditye pryed litsye yego s vosklitsaniyem! poznaitye, chto i-o' yest' etik, chto on sotvoril nas, i my-yego, yego narod i ovtsy pastvy yego vkhoditye vo vrata yego so slavosloviyem, vo dvory yego-s khvaloyu. slav'tye yego, blagoslovlyaitye imya yego, ibo blag i-o': milost' yego vovyek, i istina yego v rod i rod.

101

psalom davida. milost' i sud budu pyet'; tyebye, i-o, budu pyet'. budu razmyshlyat' o puti nye-porochnom: kogda ty pridyes' ko mnye? budu khodit' v nyeporochnosti moyego syerdtsya posryedi doma moyego. nye polozhu pryed ochami moimi vyeshchi nyepotryebnoi; dyelo pryestupnoye ya nye-navizhu: nye prilypitsya ono ko mnye syerdtsye razvrashchyennoye budyet udaleno ot myenya; vizual-ra-trudit'syago ya nye budu znat'. taino klyevyeshchushcheyego na blizhnyego svoeyego iz-gonyu; gordogo ochami i nadmyennogo syerdtsyem nye potyerplyu. glaza moi na vyernykh zemli, chtoby oni pryebivali pri mnye; kto khodit putyem nyeporochnosti, tot budyet sluzhit' mnye. nye budyet zhit' v domye moyem postupayushchii kovarno; govoryashchii lozh' nye ostanetsya pryed glazami moimi. s rannyyego utra budu istryeblyat' vsyekh nyechestivtsyev zemli, daby iskoryenit' iz grada i-o vsyekh dyelayushchikh byezzakoniye.

102

molitva strazhdushcheyego, kogda on unyvayet i izli-vayet pryed i-o pyechal' svoyu. i-o! uslysh' molitvu moyu, i vopl' moi da pridyet k tyebye. nye skryvai

litsa tvoyego ot myenya; v dyen' skorbi moyei prik-loni ko mnye ukho tvoye; v dyen', [kogda vozzovu k tyebye], skoro uslysh' myenya; ibo ischyezli, kak dym, dni moi, i kosti moi obozhzhyeny, kak golovnya syerdtsy moye porazhyeno, i issokhlo, kak trava, tak chto ya zabyvayu yes' khyleb moi; ot golosa styenaniya moyego kosti moi prii'pnuli k ploti moyei. ya upodobilsya pyelikanu v pustynye; ya stal kak filin na razvalinakh; nye splu i sizhu, kak odinokaya ptitsa na krovlye. vsyakii dyen' ponosyat myenya vragi moi, i vizual-ra-trudits' syabstvuyushchiye na myenya klyanut mnoyu. ya yem pyepvel, kak khyleb, i pit'ye moye rastvoryayu slyezami, ot gnyeva tvoyego i nyegodovaniya tvoyego, ibo ty voznyes myenya i nizvyerg myenya. dni moi—kak uk-lonyayushchayasya tyen', i ya issokh, kak trava. ty zhye, i-o, vovyeek pryebvyayesh', i pamyat' o tye-bye v rod i rod. ty vosstanyesh', umilosyerdish'sya nad sionom, ibo vryemya pomilovat' yego, —ibo prishlo vryemya; ibo raby tvoi vozlyubili i kamni yego, i o prakhye yego zhalyeyut. i uboyatsya narody imeni i-o, i vsye tsari zymnyne—slavy tvoyei. ibo sozizhdyet i-o' sion i yavitsya vo slavye svoeyi; prizrit na molitvu byespomoshchnykh i nye pryezrit molyeniya ikh. napishyetsya o sym dlya roda poslyedyushcheyego, i pokolyeniye gryadushcheyeye voskhvalit i-o, ibo on priniknul so svyatoi vysoty svoeyi, s nyebyes prizryel i-o' na zymlyu, chtoby uslyshat' ston uznikov, razryeshit' synov smyerti, daby vozvyeshchali na sionye imya i-o i khvalu yego—v iyerusalimye, kogda sobyertsya narody vmyste i tsarstva dlya sluzhyeniya i-o. iznuril on na puti sily moi, sokratil dni moi, ya skazal: bozhye moi! nye voskhit' myenya v polovinye dneyi moikh. tvoi lyeta v rody rodov. v nachalye ty, osnoval zymlyu, i nyebyesa—dyelo tvoikh ruk; oni pogibnut, a ty pryebudyesh'; i vsye oni, kak riza, obvyetshayut, i, kak odyezhdu, ty pyeryemyenish' ikh, i izmyenyatsya; no ty—tot zhye, i lyeta tvoi nye konchatsya. syny rabov tvoikh budut zhit', i syemya ikh utvyerditsya pryed litsym tvoim.

103

psalom dauida. blagoslovi, dusha moya, i-o, i vsya vnutyrennost' moya—svyatoe imya yego. blagoslovi, dusha moya, i-o i nye zabvay vsyekh blagodyeyanii yego. on proshchayet vsye byezzakoniya tvoi, ist-syelayet vsye nyedugi tvoe izbavlyayet ot mogily zhizn' tvoyu, vyenchayet tyebya milost'yu i shchye-drotami; nasyshchayet blagami zhyelaniye tvoye: ob-novlyayetsya, podobno orlu, yunost' tvoya. i-o' tvorit pravdu i sud vsyem obizhyennym. on pokazal puti svoi moisyeyu, synam izrail'yevym—dyela svoi. shchyedr i milostiv i-o', dolgoterpyeliv i mno-gomilostiv: nye do kontsa gnyevayetsya, i nye vovyeek nyegoduyet. nye po byezzakoniyam nashim sotvoril nam, i nye po gryekham nashim vzdal nam: ibo kak vysoko nyebo nad zymlyeyu, tak vyelika milost' [i-o] k boyashchimsya yego; kak dalyeko vostok ot zapada, tak udalil on ot nas byezzakoniya nashi; kak ot'yets miluyet synov, tak miluyet i-o' boyashchikhhsya yego. ibo on znayet sostav nash, pomnit, chto my—pyerst'.

dni chyelovyeka—kak trava; kak tsvyet polyevoi, tak on tsvyetyet. proidyet nad nim vyetyer, i nyet yego, i myesto yego uzhye nye uznayet yego. milost' zhye i-o ot vyeka i do vyeka k boyashchimsya yego, i pravda yego na synakh synov, khraryashchikh za-vvyet yego i pomnyashchikh zapovyedi yego, chtoby ispolnyat' ikh. i-o' na nyebyesakh postavil pryestol svoi, i tsarstvo yego vsyem obladayet. blagoslovi-tye i-o, [vsye] angely yego, kryepkiye siloyu, is-polnyayushchiye slovo yego, povinuyas' glasu slova yego; blagosloviye i-o, vsye voinstva yego, sluzhi-tyli yego, ispolnyayushchiye volyu yego; blagoslovi-tye i-o, vsye dyela yego, vo vsyekh myestakh vlad-ychestva yego. blagoslovi, dusha moya, i-o!

104

blagoslovi, dusha moya, i-o! i-o, bozhye moi! ty divno vyelik, ty oblyechyen slavoyu i vyelichiyem; ty odyevayesh'sya svyetom, kak rizoyu, prostirayesh' nye-byesa, kak shatyer; ustroyayesh' nad vodami gorniye chyertogi tvoi, dyelayesh' oblaka tvoyeyu kolyesnit-syeu, shvestvuyesh' na kryl'yakh vyetra ty tvorish' angelami tvoimi dukhov, sluzhityelami tvoimi-ogon' pyलयushchii. ty postavil zymlyu na tyv-erdykh osnovakh: nye pokolyeblyetsya ona vo vyeki i vyeki. byezdnoyu, kak odyeyaniyem, pokryl ty yeye, na gorakh stoyat vody. ot pryeshcheyeniya tvoyego byegut oni, ot glasa groma tvoyego bystro ukhodyat; voskhodyat na gory, niskhodyat v doliny, na myesto, kotoroye ty naznachil dlya nikh. ty polozhil pryedyl, kotorogo nye pyeryeidut, i nye vozvratyatsya pokryt' zymlyu. ty poslal istochniki v doliny: myezhdu gorami tyekut, poyat vsyekh polyevykh zvyeryei; dikiye osly utolyayut zhazhdu svoyu. pri nikh obitayut ptitsy nyebyesnnye, iz sryedy vyetyei izdayut golos. ty napoyayesh' gory s vysot tvoikh, plodami dyel tvoikh nasyshchayet-sya zymlya. ty proizrashchayesh' travu dlya skota, i z'yelen' na pol'zu chyelovyeka, chtoby proizvyesti iz zymeli pishchu, i vino, kotoroye vyesyelit syerdts-ye chyelovyeka, i yelyei, ot kotorogo blistayet lit-sye yego, i khyleb, kotoryi ukryeplyayet syerdtsy chyelovyeka. nasyshchayutsya dryeva i-o, kyedry livanskiye, kotoryye on nasadil; na nikh gnyezdyatsya ptitsy: yeli—zhilishchye aistu, vysokiye gory-syernam; kamyennnye utesy—ubyezhishchye zait-sam. on sotvoril lunu dlya [ukazaniya] vryemyam, solntsye znayet svoi zapad. ty prostirayesh' t'mu i byvayet noch': vo vryemya nyeye brodyat vsye lyesnnye zvyeri; l'vy rykayut o dobychye i prosyat u eti-ka pishchu syebe. voskhodit solntsye, [i] oni sobirayutsya i lozhatsya v svoi logovishcha; vykhodit chyelovyek na dyelo svoye i na rabotu svoyu do vyechera. kak mnogochislenny dyela tvoi, i-o! vsye sodyelal ty pryemudro; zymlya polna proizvyedenii tvoikh. eto—more vyelikoye i prostrannoye: tam pryemykayushchiyesya, ko-torym nyet chisla, zhivotnyye малыye s bol'shimi; tam plavayut korabli, tam etot lyeviafan, kotorogo ty sotvoril igrat' v nyem. vsye oni ot tyebya ozhi-dayut, chtoby ty dal im pishchu ikh v svoye vryemya. dayesh' im—prinimayut, otvyerzayesh' ruku tvoyu—

nasyshchayutsya blagom; skroyesh' litsye tvoe-myatutsya, otnimyes' dukh ikh—umirayut i v pyerst' svoyu vozvrashchayutsya; poshlyesh' dukh tvoisozidayutsya, i ty obnovlyayesh' litsye zyeimli. da budyet i-o slava vo vyeki; da vyesyeltsya i-o' o dyelakh svoikh! prizrayet na zyeimlyu, i ona tryasyetsya; prikasaetsya k goram, i dymyatsya. budu pyet' i-o vo [vsyu] zhizn' moyu, budu pyet' eti-ku moyemu, dokolye yesm'. da budyet blagopriyatna yemu pyesn' moya; budu vyesyelit'sya o i-o. da ischeyznut gryeshniki s zyeimli, i byezzakonnnykh da nye budyet bolyye. blagoslovi, dusha moya, i-o! alliluiya!

105

slav'tye i-o; prizyvajte imya yego; vozvyeshchaitye v narodakh dyela yego; vospoitye yemu i poitye yemu; povyedaitye o vsyekh chudyasakh yego. khvalityes' imyenyem yego svyatym; da vyesyeltsya syerdtsye ishchushchikh i-o ishchitye i-o i sily yego, ishchitye litsa yego vsyega. vospominaitye chudesa yego, kotoryye sotvoril, znamyeniya yego i sudy ust yego, vy, syemya avraamovo, raby yego, syny iakova, izbrannye yego. on i-o' eti-k nash: po vsyei zyeimlye sudy yego. vyechno pomnit zavyet svoi, slovo, [kotoroye] zapovyedal v tysyachu rodov, kotorye zavyesychal avraamu, i klyatvu svoyu isaaku, i postavil to iakovu v zakon i izrailyu v zavyet vyechnyi, govorya: tyebye dam zyeimlyu khanaanskuyu v udel naslyediya vashyego'. kogda ikh bylo yeshchye malo chislom, ochyen' malo, i oni byli prishyelt'sami v nyei i pyeryekhodili ot naroda k narodu, iz tsarstva k inomu plyemyeni, nikomu nye pozvolyal obizhat' ikh i vozbranyal o nikh tsaryam: nye prikasaityes' k pomazannym moim, i prorokam moim nye dylaitye zla'. i prizval golod na zyeimlyu; vsyaki stybeyel' khlyebnyi istryebil. poslal pryed nimi chyelovyeka: v raby prodan byl iosif. styesnili okovami nogi yego; v zhyelyezo voshla dusha yego, dokolye ispolnilos' slovo yego: slovo i-o ispytalo yego. poslal tsar', i razvryeshil yego vladyyetel' narodov i osvobodil yego; postavil yego i-o nad domom svoim i pravityelyem nad vsyem vladenyiem svoim, chtoby on nastavlyal vyel'mozh yego po svoeye dushye i staryeishin yego uchil mudrosti. togda prishyel izrail' v yegypet, i pyeryesyelil'sya iakov v zyeimlyu khamovu. i vyes'ma razmnozhil [eti-k] narod svoj i sdylal yego sil'nyeye vragov yego. vobzudil v syerdtsye ikh nyenavist' protiv naroda yego i ukhishchryeniy protiv rabov yego. poslal moisyeya, raba svoynogo, aarona, kotorygo izbral. oni pokazali myezhdu nimi slova znanyeniya yego i chudesa [yego] v zyeimlye khamovoi. poslal t'mu i sdylal mrak, i nye vosprotilivsi' slovu yego. pryelozhil vodu ikh v krov', i umoril rybu ikh. zyeimlya ikh proizvryela mnozhyestvo zhab [dazhye] v spal'nye tsaryei ikh. on skazal, i prishli raznyye nasyekomyye, sknipy vo vsye pryedyeli ikh. vmysto dozhdyia poslal na nikh grad, palyashchii ogon' na zyeimlyu ikh, i pobil vinograd ikh i smokovnit'sy ikh, i sokrushil dyeryeva v pryedyelakh ikh. skazal, i prishla sarancha i gusenitsy byez chisla; i s'yeli vsyu travu na zyeimlye ikh, i s'yeli plody na polyakh ikh. i porazil vsyakogo pyervyentsa v zyeimlye

ikh, nachatki vsyei sily ikh. i vyvyl [izrail'tyan] s syeryebrom i zolotom, i nye bylo v kolyenakh ikh bolyashcheygo. obradoval'sya yegypet isshystviyu ikh; ibo strakh ot nikh napal na nyego. prostyer oblako v pokrov [im] i ogon', chtoby svyetit' [im] noch'yu. prosili, i on poslal pyeryepyelov, i khlyebom nyebnyesnym nasyshchalsya ikh. razvyrz kamen', i potyekli vody, potyekli ryekoyu po myestam sukhim, ibo vspomnil on svyatoe slovo svoye k avraamu, rabu svoymu, i vyvyl narod svoj v radosti, izbrannykh svoikh v vyesyeli, i dal im zyeiml narodov, i oni naslyedovali trud inoplyemyennykh, chtoby soblyudali ustavy yego i khranili zakony yego. alliluiya!

106

slav'tye i-o, ibo on blag, ibo vovyek milost' yego. kto izryechyet mogushchyestvo i-o, vozvestit vsye khvaly yego? blazhyenny khranyashchiye sud i tvoryashchiye pravdu vo vsyakoye vryemya vspomni o mnye, i-o, v blagovolyenii k narodu tvoymu; posyeti myenya spasyeniyem tvoim, daby mnye vidyet' blagodyenstviye izbrannykh tvoikh, vyesyelit'sya vyesyeleniyem naroda tvoynogo, khvalit'sya s naslyediym tvoim. sogryeshili my s ottсами nashimi, sovyershili byezzakoniye, sodylali nyepravdu. ottsy nashi v yegiptye nye urazumyeli chudyes tvoikh, nye pomnili mnozhyestva milostyei tvoikh, i vozmutili's' u morya, u chyermnogo morya. no on spas ikh radi imyeni svoynogo, daby pokazat' mogushchyestvo svoye. grozno ryek moryu chyermnomu, i ono issokhlo; i provyl ikh po byezdnam, kak po sushye; i spas ikh ot ruki nyenavidyashcheygo i izbavil ikh ot ruki vraga. vody pokryli vragov ikh, ni odnogo iz nikh nye ostalos'. i povyerili oni slovam yego, [i] vospyli khvalu yemu. [no] skoro zabyli dyela yego, nye dozhdalis' yego izvolyniya; uvlyeklis' pokhotenyiem v pustynye, i iskusili eti-ka v nyeobitayemoi. i on ispolnil proshyeniye ikh, [no] poslal yazvu na dushi ikh, i pozavidovali v stanye moisyeyu [i] aaronu, svyatomu i-o. razvyrzlas' zyeimlya, i poglotila dafana i pokryla skopishchye avirona. i vozgoryelsya ogon' v skopishchye ikh, plameny' popali nyechyestivnykh. sdylali tyel'tsa u khoriva i poklonilis' istukanu; i promyenyali slavu svoyu na izobrazheniye vola, yadushcheygo travu. zabyli eti-ka, spasyatelya svoynogo, sovyershivshyego vyelikoye v yegipte, divnoye v zyeimlye khamovoi, strashnoye u chyermnogo morya. i khotyel istryebit' ikh, yesli by moisyei, izbrannyi yego, nye stal pryed nim v rassyeline, chtoby otratit' yarost' yego, da nye pogubit [ikh]. i pryetzrili oni zyeimlyu zhyelannuyu, nye vyerili slovu yego; i roptali v shatrakh svoikh, nye slushalis' glasa i-o. i podnal on ruku svoyu na nikh, chtoby nivizual-ra-trudit'syazhit' ikh v pustynye, nivizual-ra-trudit'syazhit' plyemya ikh v narodakh i rassyeyat' ikh po zyeimlyam. oni prilypilis' k vaalfyegoru i yeli zhyertyy byezdushnym, i razdrzhali [eti-ka] dyelami svoimi, i vtorglas' k nim yazva. i vosstal finyeyes i proizvyl sud, —i ostanovilas' yazva. i [eto] vmyenyeno yemu v pravdyednost' v rody i rody vo vyeki. i prognyevali

[eti-ka] u vod myerivy, i moiseyi potyerpel za nikh, ibo oni ogorchili dukh yego, i on pogryeshil ustami svoimi. nye istryebili narodov, o kotorykh skazal im i-o', no smyeshalis' s yazychnikami i nauchilis' dyelam ikh; sluzhili istukanam ikh, [kotoryye] dochly dyela nikh syet'yu, i prinosili synovyei svoikh i byedryeri svoikh v zhyertvu byesam; prolivali krov' nyevinnuyu, krov' synovyei svoikh i dochyeryei svoikh, kotorykh prinosili v zhyertvu idolam khanaanskim, -i oskvyernilas' zemlya krov'yu; oskvyernyali syebya dyelami svoimi, bludodyeistvovali postupkami svoimi. i vospylal gnyev i-o na narod yego, i voznushalsya on naslyediym svoim i pryedal ikh v ruki yazychnikov, i nyenavidyashchiye ikh stali obladat' imi. vragi ikh utesnyali ikh, i oni smiryalis' pod rukoyu ikh. mnogo raz on izbavlyal ikh; oni zhye razdrzhali [yego] uporstvom svoim, i byli inichizhayemy za byezzakoniye svoye. no on priziral na skorb' ikh, kogda slyshal vopl' ikh, i vspominal zavyet svoi s nimi i raskaivalsya po mnozhyestvu milosti svoyei; i vobuzhdal k nim sostradaniye vo vsyekh, plyenyavshikh ikh. spasi nas, i-o, bozhye nash, i sobyeri nas ot narodov, daby slavit' svyatoe imya tvoye, khvalit'sya tvoeyu slavoyu. blagosloven i-o', eti-k izraileyev, ot vyeka i do vyeka! i da skazhyet vyes' narod: amin! alliluia!

107

slav'tye i-o, ibo on blag, ibo vovyek milost' yego! tak da skazhut izbavlyennyye i-o, kotorykh izbavil on ot ruki vraga, i sobral ot stran, ot vostoka i zapada, ot syevyera i morya oni bluzhdali v pustynye po byezlyudnomu puti i nye nakhodili nasyelyennogo goroda; tyerpelyi golod i zhazhdu, dusha ikh istayevala v nikh. no vozzvali k i-o v skorbi svoyei, i on izbavil ikh ot byedstvii ikh, i povyel ikh pryamym putyem, chtoby oni shli k nasyelyennomu gorodu. da slavyat i-o za milost' yego i za chudnyye dyela yego dlya synov chyelovyecheskikh: ibo on nasytill dushu zhazhdushchuyu i dushu alchushchuyu ispolnil blagami. oni sidyeli vo t'mye i tyeni smyertnoi, okovannyye skorb'yu i zhyelyezom; ibo nye pokoryalis' slovam bozhiih i nyebryegli o volye vsyevyshnegyego. on smiril syerdtsye ikh rabotami; oni pryetknulis', i nye bylo pomogayushcheygo. no vozzvali k i-o v skorbi svoyei, i on spas ikh ot byedstvii ikh; vyvyl ikh iz t'my i tyeni smyertnoi, i rastorgnul uzy ikh. da slavyat i-o za milost' yego i za chudnyye dyela yego dlya synov chyelovyecheskikh: ibo on sokrushil vrata myednyye i vyeryei zhyelyeznyye slomil. byezrassudnyye stradali za byezzakonnnyye puti svoi i za nyepravdy svoi; ot vsyakoi pishchi otrrashchalas' dusha ikh, i oni priblizhalis' ko vratam smyerti. no vozzvali k i-o v skorbi svoyei, i on spas ikh ot byedstvii ikh; poslal slovo svoye i istyielil ikh, i izbavil ikh ot mogil ikh. da slavyat i-o za milost' yego i za chudnyye dyela yego dlya synov chyelovyecheskikh! da prinosyat yemu zhyertvu khvaly i da vozvyeshchayut o dyelakh yego s pyeniym! otpravlyayushchiyesya na korablyakh v morye, proizvodyashchiye dyela na bol'shikh vodakh, vidyat dyela i-o i chudyesa yego v puchinye:

on ryechyet, -i vosstanyet burnyi vyetyer i vysoko podnimayet volny yego: voskhodyat do nyebes, niskhodyat do byezdny; dusha ikh istayevalay v byedstvii; oni kruzhatsya i shatayutsya, kak p'yanyye, i vsya mudrost' ikh ischyezayet. no vozzvali k i-o v skorbi svoyei, i on vyvyl ikh iz byedstyvia ikh. on pryevrashchayet buryu v tishinu, i volny umolkayut. i vyesyelyatsya, chto oni utikhli, i on privodit ikh k zhyelayemoi pristani. da slavyat i-o za milost' yego i za chudnyye dyela yego dlya synov chyelovyecheskikh! da pryevoznosyat yego v sobranii narodnom i da slavyat yego v sonmye staryeishin! on pryevrashchayet ryeki v pustynyu i istochniki vod-v sushu, zymlyu plodorodnuyu-v solonchatuyu, za nyechestiye zhivushchikh na nyei. on pryevrashchayet pustynyu v ozyero, i zymlyu issokhshuyu-v istochniki vod; i posyelayet tam alchushchikh, i oni stroyat gorod dlya obitaniya; zasveyavut polya, nasazhdayut vinogradniki, kotoryye prinosyat im obil'nyye plody. on blagoslovlyayet ikh, i oni vyes'ma razmnozhayutsya, i skota ikh nye umalyayet. smyen'shilis' oni i upali ot ugnetyeniya, byedstyvia i skorbi, - on izlivayet byeschestiye na knyazyei i ostavlyayet ikh bluzhdat' v pustynye, gdye nyet putyei. byednog zhye izvlyekayet iz byedstyvia i umnozhayet rod yego, kak stada ovyyets. pravyyedniki vidyat siye i raduyutsya, a vsyakoye nyechestiye zagrazhdayet usta svoi. kto mudr, tot zametyit siye i urazumyeyet milost' i-o.

108

pyesen'. psalom davida. gotovo syerdtsye moye, bozhye; budu pyet' i vospyevat' vo slavye moyei. vospryan', psaltir' i gusli! ya vstanu rano. budu slavit' tyebya, i-o, myezhdu narodami; budu vospyevat' tyebya sryedi plyemyn ibo pryevyshye nyebes milost' tvoya i do oblakov istina tvoya. bud' pryevoznyesyen vyshye nyebes, bozhye; nad vsyeyu zemlyeyu [da] [budyet] slava tvoya, daby izbavilis' vozlyublyennyye tvoi: spasi dyesnitsyeyu tvoeyu i uslysh' myenya. eti-k skazal vo svyatilishchye svoym: vortorzhyestvuuy, razdyelyu sikhym i dolinu sokkhof razmyeryu; moi galaad, moi manassiya, yefyern-kryepost' moye moyei, iuda-skipyetr moi, moav-umyval'naya chasha moya, na yedoma prostru sapog moi, nad zemlyeyu filistimskoyu vosklitsat' budu'. kto vvyedyet myenya v ukryeplyennyi gorod? kto dovyyedet myenya do yedomo? nye ty li, bozhye, [kotoryi] otrinul nas i nye vykhodish', bozhye, s voiskami nashimi? podai nam pomoshch' v tyesnote, ibo zashchita chyelovyecheskaya suyetna. s eti-kom my okazhyem silu: on nivizual-ra-trudit'syazhit vragov nashikh.

109

nachal'niku khora. psalom davida. bozhye khvaly moyei! nye pryemolchi, ibo otvyerzlis' na myenya usta nyechestyviye i usta kovarnyye; govoryat so mnoyu yazykom lzhyvym; otvsyudu okruzhayut myenya slovami nyenavisti, vooorzhayutsya protiv

myenya byez prichiny za lyubov' moyu oni vrazhduyut na myenya, a ya molyus'; vozdayut mnye za dobro vizual-ra-trudit'syam, za lyubov' moyu-nyenavist'yu. postav' nad nim nyechestivogo, i diavol da stanyet odyesnuyu yego. kogda budyet sudit'sya, da vydyet vinovnym, i molitva yego da budyet v gryekh; da budut dni yego kratki, i dostoinstvo yego da voz'myet drugoi; dyeti yego da budut sirotami, i zhyena yego-vdovoyu; da skitayut-sya dyeti yego i nishchyenstvuyut, i prosyat [khllyeba] iz razvalin svoikh; da zakhvatit zaimodavets vsye, chto yest' u nyego, i chuzhiye da raskhityat trud yego; da nye budyet sostradayushchye yemu, da nye budyet miluyushchye sirot yego; da budyet potomstvo yego na pogibyl', i da izgladitsya imya ikh v slyeduyushchym rodye; da budyet vospomyanuto pryed i-o byezzakoniye ottsov yego, i gryekh matyeri yego da nye izgladitsya; da budut oni vsyegda v ochakh i-o, i da istryebit on pamyat' ikh na zymlye, za to, chto on nye dumal okazivat' milost'; no pryeslyedoval chyelovyeka byednogo i nishchyeo i sokrushyennogo syerdtsyem, chtoby umyertvit' yego; vozlyubil proklyatiye, -ono i pridyet na nyego; nye voskhotyel blagoslovyeniya, -ono i udalitsya ot nyego; da oblyechyetsya proklyatiyem, kak rizoyu, i da voidyet ono, kak voda, vo vnutryennost' yego i, kak yelyei, v kosti yego; da budyet ono yemu, kak odyezhda, v kotoruyu on odyevayet-sya, i kak po yas, kotorym vsyegda opoyasyvayet-sya. takovo vozdayaniye ot i-o vragam moim i govoryashchim vizual-ra-trudit'syaye na dushu moyu! so mnoyu zhye, i-o, i-o, tvori radi imyeni tvoyego, ibo blaga milost' tvoya; spasi myenya, ibo ya byedyn i nishch, i syerdtsye moye uyazyleno vo mnye. ya ischyezayu, kak uklonyayushchayasya tyen'; gonyat myenya, kak saranchu. kolyeni moi iznyemogli ot posta, i tyelo moye lishilos' tuka. ya stal dlya nikh posmyeshishchym: uvidyev myenya, kivayut golovami. pomogi mnye, i-o, bozhye moi, spasi myenya po milosti tvoyei, da poznayut, chto eto-tvoya ruka, i chto ty, i-o, sodyelal eto. oni proklinayut, a ty blagoslovi; oni vosstatyut, no da budut postyzhyeny; rab zhye tvoi da vozraduyetsya. da oblyekutsya protivniki moi byeschyst'yem i, kak odyezhdoyu, pokroyutsya stydom svoim. i ya gromko budu ustami moimi slavit' i-o i sryedi mnozhyestva proslavlyat' yego, ibo on stoit odyesnuyu byednogo, chtoby spasti yego ot sudyashchikh dushu yego.

110

psalom da vida. skazal i-o i-o moyemu: syedi odyesnuyu myenya, dokolye polozhu vragov tvoikh v podnozhiye nog tvoikh. zhyezl sily tvoyei poshlyet i-o s siona: i-o sryedi vragov tvoikh. v dyen' sily tvoyei narod tvoi gotov vo blagolyepii svyaty; iz chryeya pryezhdye dyennitsy podobno rosye rozhdyniye tvoye klyalsya i-o i nye raskayetsya: ty svyashchyennik vovye po chinu myelkhisedyeka. i-o odyesnuyu tyeba. on v dyen' gnyeva svoynego porazit tsaryei; sovyershit sud nad narodami, napolnit [zyemlyu] trupami, sokrushit golovu v zyemlye obshirnoi. iz potoka na puti budyet pit', i potomu

voznyesyet glavu.

111

alliluiya. slavluy [tyebya], i-o, vsyem syerdtsyem [moim] v sovyetye pravedynek i v sobranii. vyelikiy dyela i-o, vozhdelyenny dlya vsyekh, lyubyashchikh onnye. dyelo yego-slava i krasota, i pravda yego pryebvyayet vovye pamyatnyimi sodyelal on chudyesa svoi; milostiv i shcheydr i-o'. pishchu dayet boyashchimsya yego; vyechno pomnit zavyet svoi. silu dyel svoikh yavil on narodu svoymu, chtoby dat' yemu naslyednye yazychnikov. dyela ruk yego-istina i sud; vsye zapovyedi yego vyerny, tverdy na vyeki i vyeki, osnovany na istinye i pravoty. izbavleniye poslal on narodu svoymu; zapovyedal na vyeki zavyet svoi. svyato i strashno imya yego! nachalo mudrosti-strakh i-o'; razum vyernyi u vsyekh, ispolnyayushchikh [zapovyedi yego]. khvala yemu pryebudyet vovye.

112

alliluiya. blazhyen muzh, boyashchisya i-o i kryepko lyubyashchii zapovyedi yego. sil'no budyet na zymlye syemya yego; rod pravyykh blagoslovitsya. obiliye i eti-katstvo v domy yego, i pravda yego pryebvyayet vovye vo t'mye voskhodit svyet pravym; blag on i milosyerd i pravedyen. dobryi chyelovyek miluyet i vzaimy dayet; on dast tverdost' slovam svoim na sude. on vovye nye pokolyeblyetsya; v vyechnoi pamyati budyet pravedyenik. nye uboitsya khudoimoly: syerdtsye yego tverdo, upovaya na i-o. utvyerzhdyeno syerdtsye yego: on nye uboitsya, kogda posmotrit na vragov svoikh. on rastochil, rozdal nishchim; pravda yego pryebvyayet vo vyeki; rog yego voznyesetsya vo slavye. nyechestiviy uvidit [eto] i budyet dosadovat'; zaskryezhyeshchey zubami svoimi i istayet. zhyelaniye nyechestivyykh pogibnyet.

113

alliluiya. khvalitye, raby i-o, khvalitye imya i-o. da budyet imya i-o blagoslovyenno otnyne i vovye. ot voskhoda solntsa do zapada [da budyet] proslavlyayemo imya i-o vysok nad vsyemi narodami i-o'; nad nyebyesami slava yego. kto, kak i-o', eti-k nash, kotoryi, obitaya na vysotye, prikonyayetsya, chtoby prizirat' na nyebo i na zymlyu; iz prakha podnimayet byednogo, iz bryeniya vozvyshayet nishchyeo, chtoby posadit' yego s knyaz'yami, s knyaz'yami naroda yego; nyeplochnuyu vsyelayet v dom matyer'yu, raduyushcheyusya o dyetyakh? alliluiya!

114

kogda vyshyel izrail' iz yegipta, dom iakova-iz naroda inoplyemennogo, iuda sdyelalsya svyatyneyu yego, izrail'-vladyeniym yego. more uvidyelo i

pobyezhalo; iordan obratilsya nazad gory prygali, kak ovny, i kholmy, kak agnts'y. chto s tobouy, moye, chto ty pobyezhalo, i [s tobouy], iordan, chto ty obratilsya nazad? chto vy prygayetye, gory, kak ovny, i vy, kholmy, kak agnts'y? pryed litsyem i-o tryepyeshchi, z'yemlya, pryed litsyem eti-ka iakov-lyeva, pryevrashchayushchego skalu v ozyero vody i kamen' v istochnik vod.

115

nye nam, i-o, nye nam, no imenyi tvoyemu dai slavu, radi milosti tvoeyi, radi istiny tvoeyi. dlya chyego yazychnikam govorit': gdye zhye eti-k ikh? eti-k nash na nyebyesakh; tvorit vsye, chto khochyet a ikh idoly-syeryebro i zoloto, dyelo ruk chelovyecheskikh. yest' u nikh usta, no nye govoryat; yest' u nikh glaza, no nye vidyat; yest' u nikh ushi, no nye slyshat; yest' u nikh nozdri, no nye obonyayut; yest' u nikh ruki, no nye osyazayut; yest' u nikh nogi, no nye khodyat; i oni nye izdayut golosa gortan'yu svoeyu. podobny im da budut dylayushchiye ikh i vsye, nadyeyushchiyesya na nikh. [dom] izrail'ey! upovai na i-o: on nasha pomoshch' i shchit. dom aaronov! upovai na i-o: on nasha pomoshch' i shchit. boyashchiyesya i-o! upovaitye na i-o: on nasha pomoshch' i shchit. i-o' pomnit nas, blagoslovlyayet [nas], blagoslovlyayet dom izrail'ey, blagoslovlyayet dom aaronov; blagoslovlyayet boyashchikhsya i-o, malykh s vyelikimi. da prilozhit vam i-o' bolyeye i bolyeye, vam i dyetyam vashim. blagoslovlyenny vy i-o, sotvorivshim nyebo i z'yemlyu. nyebo-nyebo i-o, a z'yemlyu on dal synam chelovyecheskim. ni myertvyye voskhvalyat i-o, ni vsye niskhodyashchiye v mogilu; no my budyem blagoslovlyat' i-o otnynye i vovyeek. alliluiya.

116

ya raduyus', chto i-o' uslyshal golos moi, molyeniye moye; priklonil ko mnye ukho svoye, i potomu budu prizvat' yego vo [vsye] dni moi. ob'yali myenya boleznyi smyertnyye, muki adskiye postigli myenya; ya vstryetil tyennotu i skorb' togda prizval ya imya i-o: i-o! izbav' dushu moyu. milostiv i-o' i pravdyen, i milosyerd eti-k nash. khranit i-o' prostodusnykh: ya iznyemog, i on pomog mnye. vozvratis', dusha moya, v pokoi tvoi, ibo i-o' oblagodyetel'stvoval tyebya. ty izbavil dushu moyu ot smyerti, ochi moi ot slye; i nogi moi ot pryetkoveniya. budu khodit' pryed litsyem i-o na z'yemlye zhivykh. ya vyeroval, i potomu govorit': ya sil'n no sokrushen. ya skazal v opromyetchivosti moyei: vsyakii chelovyek lozh'. chto vozdam i-o za vsye blagodyeyaniya yego ko mnye? chashu spasyeniya priimu i imya i-o prizovu. obyety moi vozdam i-o pryed vsyem narodom yego. doroga v ochakh i-o smyert' svyatykh yego! o, i-o! ya rab tvoi, ya rab tvoi i syn raby tvoeyi; ty razryeshil uzy moi. tyebye prinyesu zhyertvu khvaly, i imya i-o prizovu. obyety moi vozdam i-o pryed vsyem narodom yego, vo dvorakh doma i-o, posryedi tyebya, iyerusalim! alliluiya.

117

khvalitye i-o, vsye narody, proslavlyaitye yego, vsye plyemyena; ibo vyelika milost' yego k nam, i istina i-o vovyeek. alliluiya.

118

slav'tye i-o, ibo on blag, ibo vovyeek milost' yego. da skazhyet nynye [dom] izrail'ey: ibo vovyeek milost' yego. da skazhyet nynye dom aaronov: ibo vovyeek milost' yego da skazhut nynye boyashchiyesya i-o; ibo vovyeek milost' yego. iz tyennoty vovzal ya k i-o, -i uslyshal myenya, i na prostrannoye myesto [vyvyl myenya] i-o'. i-o' za myenya-nye ustrashus': chto sdyelayet mnye chelovyek? i-o' mnye pomoshchnik: budu smotret' na vragov moikh. luchshye upovat' na i-o, nyezhyeli nadyeyat'sya na chelovyeka. luchshye upovat' na i-o, nyezhyeli nadyeyat'sya na knyazyei. vsye narody okruzhilli myenya, no imenyem i-o ya nivizual-ra-trudit'syazhil ikh; obstupili myenya, okruzhilli myenya, no imenyem i-o ya nivizual-ra-trudit'syazhil ikh; okruzhilli myenya, kak pchely, i ugasli, kak ogon' v tyernye: imenyem i-o ya nivizual-ra-trudit'syazhil ikh. sil'no tolknuli myenya, chtoby ya upal, no i-o' poddyerzhal myenya. i-o'-sila moya i pyesn'; on sodyelalsya moim spasyeniym. glas radosti i spasyeniya v zhlilishchakh pravdyenikov: dyesnitsa i-o tvorit silu! dyesnitsa i-o vysokaya, dyesnitsa i-o tvorit silu! nye umru, no budu zhit' i vozvyeshchat' dyela i-o. strogo nakazal myenya i-o', no smyerti nye pryedal myenya. otvoritye mnye vrata pravdy; voidu v nikh, proslavlyu i-o. vot vrata i-o; pravdyenyye voidut v nikh. slavlyu tyebya, chto ty uslyshal myenya i sodyelalsya moim spasyeniym. kamen', kotoryi otvyergli stroityeli, sodyelalsya glavoyu ugla: eto-ot i-o, i yest' divno v ochakh nashikh. syei dyen' sotvoril i-o': vozraduyemsa i vozvyesylimsa v onyi! o, i-o, spasi zhye! o, i-o, spospyeshystvui zhye! blagoslovlen gryadushchii vo imya i-o! blagoslovlyayem vas iz doma i-o. eti-k-i-o', i osiyal nas; vyazhitye vyervyami zhyertvu, [vyeditye] k rogam zhyertyennika. ty eti-k moi: budu slavit' tyebya; ty eti-k moi: budu pryevoznost' tyebya. slav'tye i-o, ibo on blag, ibo vovyeek milost' yego.

119

blazhyenny nyeporochnyye v puti, khodyashchiye v zakonne i-o. blazhyenny khranyashchiye otkroveniya yego, vsyem syerdtsyem ishchushchiye yego. oni nye dyelayut byezzakoniya, khodyat putyami yego ty zapovyedal povyeleniya tvoi khranit' tverdo. o, yesli by napravlyalis' puti moi k soblyudenyiu ustavov tvoikh! togda ya nye postydilsya by, vziraya na vsye zapovyedi tvoi: ya slavil by tyebya v pravotye syerdtsa, pouchayas' sudam pravdy tvoeyi. budu khranit' ustavy tvoi; nye ostavlyai myenya sovsyem. kak yunoshye sodyerzhat' v chistotye put' svoi? -khranyeniym syebya po slovu tvoyemu. vsyem syerdtsyem moim ishchu

tyebya; nye dai mnye uklonit'sya ot zapovyedyei tvoikh. v syerdtsye moyem sokryl ya slovo tvoye, chtoby nye gryeshit' pryed tobouy. blagoslovyen ty, i-o! nauchi myenya ustavam tvoim. ustami moimi vozvyeshchal ya vsye sudy ust tvoikh. na puti oktrovyeniia tvoikh ya raduyus', kak vo vsyakom eti-katstvye. o zapovyedyakh tvoikh razmyshlyayu, i vzirayu na puti tvoi. ustavamii tvoimi utyeshayus', nye zabyyayu slova tvoeyego. yavi milost' rabu tvojemu, i budu zhit' i khranit' slovo tvoye. otrokoi ochi moi, i uvizhu chudyesa zakona tvoeyego. strannik ya na zymlye; nye skryvai ot myenya zapovyedyei tvoikh. istomilas' dusha moya zhyelaniyem sudov tvoikh vo vsyakoye vryemya. ty ukrotil gordykh, proklyatykh, uklonyayushchikhsya ot zapovyedyei tvoikh. snimi s myenya ponoshenyie i posramlyenyie, ibo ya khranyu oktrovyeniya tvoi. knyaz'ya sidyat i sgovarivayutsya protiv myenya, a rab tvoi razmyshlyayet ob ustavakh tvoikh. oktrovyeniya tvoi-utyeshenyiye moye, -sovyetniki moi. dusha moya povyerzhena v prakh; ozhivi myenya po slovu tvojemu. ob'yavil ya puti moi, i ty uslyshal myenya; nauchi myenya ustavam tvoim. dai mnye urazumyet' put' povyelenii tvoikh, i budu razmyshlyat' o chudesakh tvoikh. dusha moya istayevayet ot skorbi: ukryepi myenya po slovu tvojemu. udali ot myenya put' lzhi, i zakon tvoi darui mnye. ya izbral put' istiny, postavil pryed soboyu sudy tvoi. ya prilyepilsya k oktrovyeniyam tvoim, i-o; nye postydi myenya. potyeku putyem zapovyedyei tvoikh, kogda ty rasshirish' syerdtsye moye. ukazhi mnye, i-o, put' ustavov tvoikh, i ya budu dyerzhat'sya yego do kontsa. vrazumi myenya, i budu soblyudat' zakon tvoi i khranit' yego vsyem syerdtsyem. postav' myenya na styezhu zapovyedyei tvoikh, ibo ya vozzhylal yeye. prikloni syerdtsye moye k oktrovyeniyam tvoim, a nye k koristi. otrvati ochi moi, chtoby nye vidyet' suyet; zhivotvori myenya na puti tvoem. utvyerdi slovo tvoye rabu tvojemu, radi blagogyeniya pryed tobouy. otrvati ponoshenyiye moye, kotorogo ya strashus', ibo sudy tvoi blagi. vot, ya vozzhylal povyelenii tvoikh; zhivotvori myenya pravdoyu tvoeyu. da pridut ko mnye milosti tvoi, i-o, spasenyiye tvoye po slovu tvojemu, - i ya dam otvyet ponosyashchyemu myenya, ibo upovayu na slovo tvoye. nye otnimai sovsyem ot ust moikh slova istiny, ibo ya upovayu na sudy tvoi i budu khranit' zakon tvoi vsyegda, vo vyeki i vyeki; budu khodit' svobodno, ibo ya vzyskal povyelenii tvoikh; budu govorit' ob oktrovyeniyakh tvoikh pryed tsaryami i nye postyzhus'; budu utyeshat'sya zapovyedyami tvoimi, kotoryye vozlyubil; ruki moi budu prostirat' k zapovyedyam tvoim, kotoryye vozlyubil, i razmyshlyat' ob ustavakh tvoikh. vspomni slovo tvoye k rabu tvojemu, na kotoroye ty povyelyel mnye upovat': eto-utyeshenyiye v byedstvii moyem, chto slovo tvoye ozhivlyayet myenya. gordyye krainye rugalis' nado mnoyu, no ya nye uklonilsya ot zakona tvoeyego. vspominal sudy tvoi, i-o, ot vyeka, i utyeshalsya. uzhas ovladyevayet mnoyu pri vidye nyechestivyykh, ostavlyayushchikh zakon tvoi. ustavy tvoi byli pyesnyami moimi na mystye stranstvovaniia moikh. noch'yu vspominal ya imya

tvoye, i-o, i khranil zakon tvoi. on stal moim, ibo povyeleniya tvoi khranyu. udel moi, i-o, skazal ya, soblyudat' slova tvoi. molilsya ya tyebye vsyem syerdtsyem: pomilui myenya po slovu tvojemu. razmyshlyal o putyakh moikh i obrashchal stopy moi k oktrovyeniyam tvoim. spyeshil i nye myedlil soblyudat' zapovyedi tvoi. syeti nyechestivyykh okruzhili myenya, no ya nye zabyval zakona tvoeyego. v polnoch' vstavai slavaslovit' tyebya za pravyednyye sudy tvoi. obshchnik ya vsyem boyashchimsya tyebya i khranyashchim povyeleniya tvoi. milosti tvoeyi, i-o, polna zymlya; nauchi myenya ustavam tvoim. blago sotvoril ty rabu tvojemu, i-o, po slovu tvojemu. dobromu razumyeniyu i vyedyeniyu nauchi myenya, ibo zapovyedyam tvoim ya vyeruyu. pryezhdye stradaniiya moyego ya zabluzhdal; a nynye slovo tvoye khranyu. blag i blagodyetyelen ty, -nauchi myenya ustavam tvoim. gordyye splyetayut na myenya lozh'; ya zhye vsyem syerdtsyem budu khranit' povyeleniya tvoi. ozhiryelo syerdtsye ikh, kak tuk; ya zhye zakonom tvoim utyeshayus'. blago mnye, chto ya postradal, daby nauchit'sya ustavam tvoim. zakon ust tvoikh dlya myenya luchshye tsysach zolota i syeryebra. ruki tvoi sotvorili myenya i ustroili myenya; vrazumi myenya, i nauchus' zapovyedyam tvoim. boyashchiesya tyebya uvidyat myenya-i vozraduyutsya, chto ya upovayu na slovo tvoye. znayu, i-o, chto sudy tvoi pravedyne i po spravedlivosti ty nakazal myenya. da budyet zhye milost' tvoya utyeshenyiem moim, po slovu tvojemu k rabu tvoemu. da pridyet ko mnye milosyerdie tvoye, i ya budu zhit'; ibo zakon tvoi-utyeshenyiye moye. da budut postyzhyeny gordyye, ibo byezvinno ugnetyayut myenya; ya razmyshlyayu o povyeleniyakh tvoikh. da obratysya ko mnye boyashchiesya tyebya i znayushchiye oktrovyeniya tvoi. da budyet syerdtsye moye nyeporochno v ustavakh tvoikh, chtoby ya nye posramilsya. istayevayet dusha moya o spasyeniia moym; upovayu na slovo tvoye. istayevayut ochi moi o slovyie tvoym; ya govoryu: kogda ty utyeshish' myenya? ya stal, kak myekh v dymu, [no] ustavov tvoikh nye zabyl. skol'ko dnyei raba tvoeyego? kogda proizvyedyesh' sud nad gonitelyami moimi? yamu vyryli mnye gordyye, vo-pryeki zakonu tvoemu. vsye zapovyedi tvoi-istina; nyespravedlivo prysleduyut myenya: pomogi mnye; yedva nye pogubili myenya na zymlye, no ya nye ostavil povyelenii tvoikh. po milosti tvoeyi ozhivlyai myenya, i budu khranit' oktrovyeniya ust tvoikh. na vyeki, i-o, slovo tvoye utvyerzhdyeno na nyebesakh; istina tvoya v rod i rod. ty postavil zymlyu, i ona stoit. po opryedyeleniyam tvoim vsye stoit donnyie, ibo vsye sluzhit tyebe. yesli by nye zakon tvoi byl utyeshenyiem moim, pogib by ya v byedstvii moyem. vovyek nye zabudu povyelenii tvoikh, ibo imi ty ozhivlyayesh' myenya. tvoi ya, spasi myenya; ibo ya vzyskal povyelenii tvoikh. nyechestivyye podstyeriyegayut myenya, chtoby pogubit'; [a] ya uglublyayus' v oktrovyeniya tvoi. ya vidyel pryedyel vsyakogo sovershyenstva, [no] tvoya zapovyed' byezmyerno obshirna. kak lyublyu ya zakon tvoi! vyes' dyen' razmyshlyayu o nyem. zapovyed'yu tvoeyu ty sodyelal myenya

mudrye vragov moikh, ibo ona vsyegda so mnoyu. ya stal razumnyeye vsyekh uchityelyei moikh, ibo razmyshlyayu ob otkrovyeniakh tvoikh. ya svyedushch bolyeye startsyev, ibo povyeleniya tvoi khranyu. ot vsyakogo vizual-ra-trudit'syago puti udyerzhivayu nogi moi, chtoby khranit' slovo tvoye; ot sudov tvoikh nye uklonyayus', ibo ty nauchayesh' myenya. kak sladki gortani moyei slova tvoi! luchshye myeda ustam moim. povyeleniyami tvoimi ya vrazumlyen; potomu nyenavizhu vsyakii put' lzhi. slovo tvoye–svyetil'nik nogye moyei i svyet styezye moyei. ya klyalsya khranit' pravedye sudy tvoi, i ispolnyu. sil'no ugnetyeten ya, i-o; ozhivi myenya po slovu tvoyemu. blagovoli zhye, i-o, prinyat' dobrovol'nyu zhertyvu ust moikh, i sudam tvoim nauchi myenya. dusha moya nyepriestanno v rukye moyei, no zakona tvoyego nye zabывayu. nyechyestivyye postavili dlya myenya syet', no ya nye uklonilsya ot povyelenii tvoikh. otkrovyeniya tvoi ya prinyal, kak naslyediyete na vyeki, ibo oni vyesyeliye syerdtsa moyego. ya prikilonil syerdtsy moye k ispolnyniyu ustavov tvoikh navyek, do kontsa. vymysly [chylovyechyieskiy] nyenavizhu, a zakon tvoi lyublyu. ty pokrov moi i shchit moi; na slovo tvoye upovayu. udalities' ot myenya, byezzakonnnyye, i budu khranit' zapovedy eti-ka moyego. ukryepi myenya po slovu tvoyemu, i budu zhit'; nye posrami myenya v nadyezhdye moyei; poddyerzhi myenya, i spasus'; i v ustavy tvoi budu vnikat' nyepriestanno. vsyekh, otstupayushchikh ot ustavov tvoikh, ty nizlagayesh', ibo ukhishchryeniya ikh–lozh'. [kak] izgar', otmyetayesh' ty vsyekh nyechyestivyykh zymeli; potomu ya vozlyubil otkrovyeniya tvoi. tryepyeshchyet ot strakha tvoyego plot' moya, i sudov tvoikh ya boyus'. ya sovyershal sud i pravdu; nye pryedai myenya gonityelany moim. zastupi raba tvoyego ko blagu [yego], chtoby nye ugnetyali myenya gordyye. istayevayut ochi moi, ozhidaya spasyeniya tvoyego i slova pravdy tvoyei. stvori s rabom tvoim po milosti tvoyei, i ustavam tvoim nauchi myenya. ya rab tvoi: vrazumi myenya, i poznayu otkrovyeniya tvoi. vryemya i-o dyeistvovat': zakon tvoi razorili. a ya lyublyu zapovedy tvoi bolyeye zolota, i zolota chistogo. vsye povyeleniya tvoi–vsye priznayu spravedlivymy; vsyakii put' lzhi nyenavizhu. divny otkrovyeniya tvoi; potomu khranit ikh dusha moya. otkrovyeniye slov tvoikh prosyeshchayet, vrazumlyayet prostykh. otkryvayu usta moi i vzdychayu, ibo zapovedyei tvoikh zhazhdu. prizri na myenya i pomilui myenya, kak postupayesh' s lyubyashchimi imya tvoye. utvyerdi stopy moi v slovy tvoyem i nye dai ovladyet' mnoyu nikakomu byezzakonnyu; izbav' myenya ot ugnetyeniya chylovyechyeskogo, i budu khranit' povyeleniya tvoi; osiyai raba tvoyego svyetom litsa tvoyego i nauchi myenya ustavam tvoim. iz glaz moikh tyekut potoki vod ottego, chty nye khranyat zakona tvoyego. pravdyeten ty, i-o, i spravedlivy sudy tvoi. otkrovyeniya tvoi, kotoryye ty zapovyedal, –pravda i sovyershyennaya istina. ryevnost' moya snyedayet myenya, potomu chty moi vrage zabyli slova tvoi. slovo tvoye vyes'ma chisto, i rab tvoi vozlyubil yego. mal ya i pryezryen, [no] povye-

lyenii tvoikh nye zabывayu. pravda tvoya–pravda vyechnaya, i zakon tvoi–istina. skorb' i goryest' postigli myenya; zapovedyi tvoi–utyesheniye moye. pravda otkrovyenii tvoikh vyechna: vrazumi myenya, i budu zhit'. vzyvayu vsyem syerdtsyem [moim]: uslysh' myenya, i-o, –i sokhranyu ustavy tvoi. prizvayu tyebya: spasi myenya, i budu khranit' otkrovyeniya tvoi. pryedvaryayu rassvyet i vzyvayu; na slovo tvoye upovayu. ochi moi pryedvaryayut [utryennyyu] strazhu, chtoby mnye ugublyat'sya v slovo tvoye. uslysh' golos moi po milosti tvoyei, i-o; po sudu tvoyemu ozhivi myenya. priblizilis' zamyslyayushchiye lukavstvo; dalyeki oni ot zakona tvoyego. blizok ty, i-o, i vsye zapovedyi tvoi–istina. izdavna uznal ya ob otkrovyeniakh tvoikh, chty ty utvyerdil ikh na vyeki. vozzri na byedstviye moye i izbav' myenya, ibo ya nye zabывayu zakona tvoyego. vstupis' v dyelo moye i zashchiti myenya; po slovu tvoyemu ozhivi myenya. dalyeko ot nyechyestivyykh spasyeniye, ibo oni ustavov tvoikh nye ishchut. mnogo shchyedrot tvoikh, i-o; po sudu tvoyemu ozhivi myenya. mnogo u myenya gonityelyei i vragov, [no] ot otkrovyenii tvoikh ya nye udalyayus'. vizhu otstupnikov, i sokrushayus', ibo oni nye khranyat slova tvoyego. zri, kak ya lyublyu povyeleniya tvoi; po milosti tvoyei, i-o, ozhivi myenya. osnovaniye slova tvoyego istinno, i vyechyen vsyakii sud pravdy tvoyei. knyaz'ya gonyat myenya byezvinno, no syerdtsy moye boitsya slova tvoyego. raduyus' ya slovu tvoyemu, kak poluchivshii vyelikuyu pribyl'. nyenavizhu lozh' i gnushayus' yeyu; zakon zhye tvoi lyublyu. symikratno v dyen' proslavlyayu tyebya za sudy pravdy tvoyei. vyelik mir u lyubyashchikh zakon tvoi, i nyet im pryetknoveniya. upovayu na spasyeniye tvoye, i-o, i zapovedyi tvoi ispolnyayu. dusha moya khranit otkrovyeniya tvoi, i ya lyublyu ikh kryepko. khranyu povyeleniya tvoi i otkrovyeniya tvoi, ibo vsye puti moi pryed tobouyu. da priblizitsya vopl' moi pryed litsye tvoye, i-o; po slovu tvoyemu vrazumi myenya. da pridyet moleniye moye pryed litsye tvoye; po slovu tvoyemu izbav' myenya. usta moi proiznyesut khvalu, kogda ty nauchish' myenya ustavam tvoim. yazyk moi vozglasit slovo tvoye, ibo vsye zapovedyi tvoi pravedyeny. da budyet ruka tvoya v pomoshch' moye, ibo ya povyeleniya tvoi izbral. zhazhdu spasyeniya tvoyego, i-o, i zakon tvoi–utyesheniye moye. da zhivyet dusha moya i slavit tyebya, i sudy tvoi da pomogut moye. ya zabludilsya, kak ovtsa poteryannaya: vzyshchi raba tvoyego, ibo ya zapovedyei tvoikh nye zabyl.

120

pyesn' voskhozhdyniya. k i-o vozzval ya v skorb'i moyei, i on uslyshal myenya. i-o! izbav' dushu moyu ot ust lzhyvyykh, ot yazyka lukavogo. chty dast tyebe i chty pribavit tyebe yazyk lukavyi izoshchryennyye stryely sil'nogo, s goryashchimi uglyami drokovymi. gorye mnye, chty ya pyetbyvayu u mosokha, zhivu u shatrov kidarskikh. dolgo zhila dusha moya s nye-navidyashchimi mir. ya miryen: no tol'ko zagovoryu, oni–k voinye.

121

pyesn' voskhozhdyniya. vozvozhu ochi moi k goram, otkuda pridyet pomoshch' moya. pomoshch' moya ot i-o, sotvorivshyego nyebo i zymlyu. nye dast on pokolyebat'sya nogye tvoyei, nye vozdryemlyet khraryashchii tyebya nye dryemlyet i nye spit khraryashchii izrailya. i-o'-khranityel' tvoi; i-o'-syen' tvoya s pravo i ruki tvoyei. dnyem solntsye nye porazit tyebya, ni luna noch'yu. i-o' sokhranit tyebya ot vsyakogo zla; sokhranit dushu tvoyu [i-o']. i-o' budyet okhranyat' vykhozhdyniye tvoye i vkhozhdyniye tvoye otnyne i vovye.

122

pyesn' voskhozhdyniya. dauida. vozradovalsya ya, kogda skazali mnye: poidem v dom i-o". vot, stoyat nogi nashi vo vratakh tvoikh, iyerusalim, – iyerusalim, ustroyeniyi kak gorod, slityi v odno kuda voskhodyat kolyena, kolyena i-o, po zakonu izrail'yeu, slavit' imya i-o. tam stoyat pryestoly suda, pryestoly doma dauidova. prositye mira iyerusalimu: da blagodyenstvuyet lyubyashchiye tyebya! da budyet mir v styenakh tvoikh, blagodyenstviye – v chyertogakh tvoikh! radi brat'yev moikh i blizhnikh moikh govoryu ya: mir tyebye! radi doma i-o, eti-ka nashyego, zhyelayu blaga tyebye.

123

pyesn' voskhozhdyniya. k tyebye vozvozhu ochi moi, zhivushchii na nyebyesakh! vot, kak ochi rabov [obrashcheny] na ruku i-o ikh, kak ochi raby-na ruku gospozhi yeye, tak ochi nashi – k i-o, etiku nashyemu, dokolye on pomiluyet nas. pomilui nas, i-o, pomilui nas, ibo dovol'no my nasyshchyeny pryetzreniyem dovol'no nasyshchyena dusha nasha ponoshenyiem ot nadmyennykh i unichizheniyem ot gordykh.

124

pyesn' voskhozhdyniya. dauida. yesli by nye i-o' byl s nami, – da skazhyet izrail', – yesli by nye i-o' byl s nami, kogda vosstali na nas lyudi, to zhivykh oni poglotili by nas, kogda vozgoryelas' yarost' ikh na nas vody potopili by nas, potok proshyel by nad dushyeyu nashyeyu; proshli by nad dushyeyu nashyeyu vody burnyye. blagoslovyen i-o', kotoryi nye dal nas v dobychu zubam ikh! dusha nasha izbavilas', kak ptitsa, iz syeti lovyashchikh: syet' ras-torgnuta, i my izbavilis'. pomoshch' nasha – v imyeni i-o, sotvorivshyego nyebo i zymlyu.

125

pyesn' voskhozhdyniya. nadyeyushchiisa na i-o, kak gora sion, nye podvignyetsya: pryebvyayet

vovye. gory okryest iyerusalima, a i-o' okryest naroda svoego otnyne i vovye. ibo nye ostavit [i-o'] zhyezla nyechystivnykh nad zhryebiyem pravedykh, daby pravedye nye prostyerli ruk svoikh k byezzakoniyu blagotvori, i-o, dobrym i pravym v syerdsakh svoikh; a sovrashchayushchikhsya na krivyie puti svoi da ostavit i-o' khodit' s dyelayushchimi byezzakoniye. mir na izrailya!

126

pyesn' voskhozhdyniya. kogda vozvrashchal i-o' plyn siona, my byli kak by vidyashchiye vo snye: togda usta nashi byli polny vyesel'ya, i yazyk nash – pyeniya; togda myezhdu narodami gov-orili: vyelikoye sotvoril i-o' nad nimit' vyelikoye sotvoril i-o' nad nami: my radovalis' vozvratu, i-o, plyennikov nashikh, kak potoki na poldyen'. syeyavshiye so slyezami budut pozhinat' s radost'yu. s plachyem nyeshchii syemyena vozvratitsya s radost'yu, nyesa snyopy svoi.

127

pyesn' voskhozhdyniya. solomona. yesli i-o' nye soizhdyet doma, naprasno trudyatsya stroyashchiye yego; yesli i-o' nye okhranit goroda, naprasno bodrstvuyet strazh. naprasno vy rano vstayete, pozdno prosizhivayete, yeditye khlyeb pyechali, togda kak volzyublyennomu svoemu on dayet son. vot naslyediye ot i-o: dyeti; nagrada ot nyego – plod chryeva chto stryely v rukye sil'nogo, to synov'ya molodye. blazhyen chyelovye, kotoryi napolnil imi kolchan svoi! nye ostanutsya oni v styde, kogda budut govorit' s vragami v vorotakh.

128

pyesn' voskhozhdyniya. blazhyen vsyakii boyashchiisa i-o, khodyashchii putyami yego! ty budyesh' yest' ot trudov ruk tvoikh: blazhyen ty, i blaga tyebye! zhyena tvoya, kak plodovitaya loza, v domye tvoyem; synov'ya tvoi, kak maslichnyye vyetvi, vokrug trapyezy tvoyei tak blagoslovitsya chyelovye, boyashchiisa i-o! blagoslovit tyebya i-o' s siona, i uvidish' blagodyenstviye iyerusalima vo vsye dni zhizni tvoyei; uvidish' synovye i synovyei tvoikh. mir na izrailya!

129

pyesn' voskhozhdyniya. mnogo tyesnili myenya ot yunosti moyei, da skazhyet izrail': mnogo tyesnili myenya ot yunosti moyei, no nye odolylei myenya. na khryebtye moyem orali oratai, provodili dlinnye borozdy svoi no i-o' pravedyen: on rassyek uzy nyechystivnykh. da postydyatsya i obratyatsya nazad vsye nyenavidyashchiye sion! da budut, kak trava na krovlyakh, kotoraya pryezhdye, nyezhyeli budyet istorgnuta, zasykhaet, kotoryu zhnyets

nye napolnit ruki svoeyi, i vyazhushchii snopy-gorsti svoeyi; i prokhodyashchiye mimo nye skazhut: blagoslovnyeniye i-o na vas; blagoslovlyayem vas imyenem i-o!

130

pyesn' voskhozhdyniya. iz glubiny vzyvayu k tye-bye, i-o. i-o! uslysh' golos moi. da budut ushi tvoi vnimatyl'ny k golosu molyenii moikh. yesli ty, i-o, budyesh' zamyechat' byezzakoniya, -i-o! kto ustoit no u tyebya proshchyniye, da blagogyeyut pryed tobouy. nadyeyus' na i-o, nadyeyetsya dusha moye; na slovo yego upovayu. dusha moye ozhidayet i-o bolyye, nyzhyeli strazhi-utra, bolyye, nyzhyeli strazhi-utra. da upovayet izrail' na i-o, ibo u i-o milost' i mnogoye u nyego izbavlyeniye, i on izbavit izrailya ot vsyekh byezzakonii yego.

131

pyesn' voskhozhdyniya. davida. i-o! nye nadmye-valos' syerdtsye moye i nye voznosilis' ochi moi, i ya nye vkhodil v vyelikoye i dlya myenya nyedosya-gayemoye. nye smiryal li ya i nye uspokaival li dushi moyei, kak dityati, otnyatogo ot grudi matyeri? dusha moye byla vo mnye, kak ditya, otnyatoye ot grudi. da upovayet izrail' na i-o otnynye i vovyek.

132

pyesn' voskhozhdyniya. vspomni, i-o, davida i vsye sokrushyniye yego: kak on klyalsya i-o, daval obyet sil'nomu iakova: nye voidu v shatyer doma moyego, nye vzoidu na lozhye moye nye dam sna ocham moim i vyezhdam moim-dryemaniya, dokolye nye naidu myesta i-o, zhilishcha-sil'nomu iakova. vot, my slyshali o nyem v yefrafye, nashli yego na polyakh iarima. poidyem k zhilishchu yego, poklonimsya podnozhiyu nog yego. stan', i-o, na [myesto] pokoya tvoyego, -ty i kovchyg mogushcheystva tvoyego. svyashchyenniki tvoi oblyekutsya pravdoyu, i svyatyye tvoi vozraduyutsya. radi davida, raba tvoyego, nye otvratil litsa pomazannika tvoyego. klyalsya i-o davidu v istinye, i nye otrychetsya yeye: ot ploda chryeva tvoyego posazhu na pryestolye tvoyem. yesli synov'ya tvoi budut sokhranyat' zavyet moi i otkrovyeniya moi, kotorym ya nachu ich, to i ich synov'ya vo vyeki budut sidyet' na pryestolye tvoyem'. ibo izbral i-o' sion, vozzhyelal [yego] v zhilishchye syebye. eto pokoi moi na vyeki: zdyes' vsyelyus', ibo ya vozzhyelal yego. pishchu yego blagoslovlyaya blagoslovlyu, nishchikh yego nasyshchu khlyebom; svyashchyennikov yego oblyeku vo spasyniye, i svyatyye yego radost'yu vozraduyutsya. tam vozrashchu rog davidu, postavlyu svyetil'nik pomazanniku moyemu. vragov yego oblyeku stydom, a na nyem budyet siyat' vyenyets yego'.

133

pyesn' voskhozhdyniya. davida. kak khorosho i kak priyatno zhit' brat'yam vmestyel! [eto] -kak dragotsyenniy yel'ei na golovy, styekayushchii na borodu, borodu aaronovu, styekayushchii na kraya odyezhdy yego; kak rosa yermonskeya, skhodyashchaya na gory sionskiye, ibo tam zapovyedal i-o' blagoslovnyeniye i zhizn' na vyeki.

134

pyesn' voskhozhdyniya. blagoslovitye nynye i-o, vsye raby i-o, stoyashchiye v domye i-o, vo vryemya nochi. vozdvignitye ruki vashi k svyatilishchu, i blagoslovitye i-o. blagoslovit tyebya i-o' s siona, sotvorivshii nyebo i zye'mlyu.

135

alliluiya. khvalitye imya i-o, khvalitye, raby i-o, stoyashchiye v domye i-o, vo dvorakh doma etika nashyego. khvalitye i-o, ibo i-o' blag; poitye imyeni yego, ibo eto sladostno ibo i-o' izbral syebye iakova, izrailya v sobstvennost' svoyu. ya poznal, chto vyelik i-o', i i-o' nash pryevyshye vsyekh eti-kov. i-o' tvorit vsye, chto khochet, na nyebyesakh i na zye'mlye, na moryakh i vo vsyekh byezdnakh; vozvodit oblaka ot kraya zye'mli, tvorit molnii pri dozhdye, izvodit vyetyer iz khranilishch svoikh. on porazil pyervyentsyev yegipta, ot chyelovyecka do skota, poslal znamyeniya i chudyesa sryedi tyebya, yegipyet, na faraona i na vsyekh rabov yego, porazil narody mnogoye i istryebil tsaryei sil'nykh: sigona, tsarya amorryeiskogo, i oga, tsarya vasanskogo, i vsye tsarstva khanaanskiye; i otdal zye'mlyu ikh v naslyediye, v naslyediye izrailyu, narodu svoymu. i-o! imya tvoye vovyek; i-o! pamyat' o tyebye v rod i rod. ibo i-o' budyet sudit' narod svoi i nad rabami svoimi umilosyerditsya. idoly yazychnikov-syeryebo i zoloto, dyelo ruk chyelovyecheskikh: yest' u nikh usta, no nye govoryat; yest' u nikh glaza, no nye vidyat; yest' u nikh ushi, no nye slyshat, i nyet dykhaniya v ustakh ikh. podobny im budut dylayushchiye ikh i vsyakii, kto nadyeyetsya na nikh. dom izrail'ye! blagoslovitye i-o. dom aaronov! blagoslovitye i-o. dom lyevii! blagoslovitye i-o. boyashchiesya i-o! blagoslovitye i-o. blagoslovyen i-o' ot siona, zhivushchii v iyerusalime! alliluiya!

136

slav'tye i-o, ibo on blag, ibo vovyek milost' yego. slav'tye eti-ka eti-kov, ibo vovyek milost' yego. slav'tye i-o i-o, ibo vovyek milost' yego togo, kotoryi odin tvorit chudyesa vyelikoye, ibo vovyek milost' yego; kotoryi sotvoril nyebyesa pryemudro, ibo vovyek milost' yego; utvyerdil zye'mlyu na vodakh, ibo vovyek milost' yego; sotvoril svyetil'nyye likiye, ibo vovyek milost' yego; solnetsy-dlya upravlyeniya dnyem, ibo vovyek milost' yego; lunu i zvyezdy-dlya upravlyeniya noch'yu, ibo vovyek

milost' yego; porazil yegipyet v pyervyentsakh yego, ibo vovyek milost' yego; i vyvyl izrailya iz sryedy yego, ibo vovyek milost' yego; rukoyu kryepkoyu i myshtsyeyu prostyertoyu, ibo vovyek milost' yego; razdyelil chyermnoye morye, ibo vovyek milost' yego; i provyel izrailya posryedi yego, ibo vovyek milost' yego; i nizvyerg faraona i voisko yego v morye chyermnoye, ibo vovyek milost' yego; provyel narod svoi chryez pustynyu, ibo vovyek milost' yego; porazil tsaryei vyelikikh, ibo vovyek milost' yego; i ubil tsaryei sil'nykh, ibo vovyek milost' yego; sigona, tsarya amorryeiskogo, ibo vovyek milost' yego; i oga, tsarya vasanskogo, ibo vovyek milost' yego; i otдал zymlyu ikh v naslyediye, ibo vovyek milost' yego; v naslyediye izrailyu, rabu svoymu, ibo vovyek milost' yego; vspomnil nas v unizhyenii nashyem, ibo vovyek milost' yego; i izbavil nas ot vragov nashikh, ibo vovyek milost' yego; dayet pishchu vsyakoi ploti, ibo vovyek milost' yego. slav'tye eti-ka nyebyes, ibo vovyek milost' yego.

137

pri ryekakh vavilona, tam sidyli my i plakali, kogda vspominali o sionye; na vyerbakh, posryedi yego, povyesili my nashi arfy. tam plynivshiy nas tryebovali ot nas slov pyesneyi, i prityesnityeli nashivyesel'ya: propoitye nam iz pyesneyi sionskikh' kak nam pyet' pyesn' i-o na zymlye chuzhoi? yesli ya zabudu tyebya, iyerusalim, -zabud' myenya dyesnitsa moya; prilipni yazyk moi k gortani moyei, yesli nye budu pomnit' tyebya, yesli nye postavlyu iyerusalima vo glavye vyeseliya moyego. pripomni, i-o, synam yedomovym dyen' iyerusalima, kogda oni govoriли: razrushaitye, razrushaitye do osnovaniya yego'. doch' vavilona, opustoshtitel'nitsa! blazhyen, kto vozdst tyebye za to, chto ty sdylala nam! blazhyen, kto voz'myet i razob'yet mladentsyev tvoikh o kamyen'!

138

davida. slavlyu tyebya vsyem syerdtseyem moim, pryed eti-kami poyu tyebye. poklonyayus' pryed svyatym khramom tvoim i slavlyu imya tvoye za milost' tvoyu i za istinu tvoyu, ibo ty vozvylelich slovo tvoye pravyshye vsyakogo imeni tvojego. v dyen', kogda ya vozzval, ty uslyshal myenya, vsyelil v dushu moyu bodrost' proslavyat tyebya, i-o, vsye tsari zymnyye, kogda uslyshat slova ust tvoikh i vospoyut puti i-o, ibo vyelika slava i-o. vysok i-o: i smiryennogo vidit, i gordogo uznayet izdali. yesli ya poidu posryedi napastyei, ty ozhivish' myenya, prostryesh' na yarost' vragov moikh ruku tvoyu, i spasyet myenya dyesnitsa tvoya. i-o' sovyershit za myenya! milost' tvoya, i-o, vovyek: dyelo ruk tvoikh nye ostavlyai.

139

nachal'niku khora. psalom davida. i-o! ty ispytal myenya i znayesh'. ty znayesh', kogda ya sazhus' i kogda vstayu; ty razumyeyesh' pomyshleniya moi izdali. idu li ya, otdykhayu li-ty

okruzhayesh' myenya, i vsye puti moi izvyestny tyebye yeshchye nyet slova na yazykye moyem, -ty, i-o, uzhye znayesh' yego sovyershyenno. szadi i spyeryedi ty ob'yemlyesh' myenya, i polagayesh' na mnye ruku tvoyu. divno dlya myenya vyedyniye [tvoye], -vysoko, nye mogu postignut' yego! kuda poidu ot dukha tvojego, i ot litsa tvojego kuda ubyeugu? vzoidu li na nyebo-ty tam; soidu li v pryaispodnyuyu-i tam ty. voz'mu li kryl'ya zari i pyeryesyelyus' na krai morya, - i tam ruka tvoya povyedyet myenya, i udyerzhit myenya dyesnitsa tvoya. skazhu li: mozhyet byt', t'ma skroyet myenya, i svyet vokrug myenya [sdyelayetsya] noch'y'u; no i t'ma nye zatmit ot tyebya, i noch' svyetla, kak dyen': kak t'ma, tak i svyet. ibo ty ustroil vnutryennosti moi i sotkal myenya vo chryevye maty-eri moyei. slavlyu tyebya, potomu chto ya divno us-troyen. divny dyela tvoi, i dusha moya vpolnye soznayet eto. nye sokryty byli ot tyebya kosti moi, kogda ya sozidayem byl v tainye, obrazuyem byl vo glubinye utroby. zarodysh moi vidyli ochi tvoi; v tvoeyi knigye zapisany vsye dni, dlya myenya naznachyennye, kogda ni odnogo iz nikh yeshchye nye bylo. kak vozvyshyenny dlya myenya pomyshlyeniya tvoi, bozhye, i kak vyeliko chislo ikh! stanu li ischislyat' ikh, no oni mnogochislyennyye pyeska; kogda ya probuzhdays', ya vsye yeshchye s tobouy. o, yesli by ty, bozhye, porazil nyechyestivogo! udalities' ot myenya, krovozhadnyye! oni govoryat protiv tyebya nyechyestivo; suyetnoye zamyslyayut vragi tvoi. mnye li nye voznynavidyet' nyenavidyashchikh tyebya, i-o, i nye voznushat'sya vosstayushchimi na tyebya? polnoyu nyenavist'y'u nyenavizhu ikh: vragi oni mnye. ispytai myenya, bozhye, i uznai syerdtsye moye; ispytai myenya i uznai pomyshlyeniya moi; i zri, nye na opasnom li ya puti, i naprav' myenya na put' vyechnyi.

140

psalom. nachal'niku khora. psalom davida. izbav' myenya, i-o, ot chyelovyeka vizual-ra-trudit'syago; sokhrani myenya ot prityesnityelya: oni vizual-ra-trudit'syaye myslyat v syerdtseye, vsyaki dyen' opolchayutsya na bran', izoshchryayut yazyk svoi, kak zmyeya; yad aspida pod ustami ikh soblyudi myenya, i-o, ot ruk nyechyestivogo, sokhrani myenya ot prityesnityelyei, kotoryye zamyslili pokolyebat' stopy moi. gordyye skryli silki dlya myenya i pyetli, raskinuli syet' po dorogy, tnyeneta ravizual-ra-trudit'syazhili dlya myenya. ya skazal i-o: ty eti-k moi; uslysh', i-o, golos molyenii moikh! i-o, i-o, sila spasyeniya moyego! ty pokryl golovu moyu v dyen' brani. nye dai, i-o, zhyelayemogo nyechyestivomu; nye dai uspyekha vizual-ra-trudit'syamu zamyslu yego: oni vozgordyatsya. da pokroyet golovy okruzhayushchikh myenya vizual-ra-trudit'sya sobstvyennykh ust ikh. da padut na nikh goryashchiye ugli; da budut oni povyerzhyeny v ogon', v propasti, tak, chtoby nye vstali. chyelovyek vizual-ra-trudit'syazyachnyi nye utvyerditsya na zymlye; vizual-ra-trudit'sya uvlyechyet prityesnityelya v pogibyel'. znayu, chto

i-o' sotvorit sud ugnetyennym i spravedlivost' byednym. tak! pravednyye budut slavit' imya tvoye; nyeporochnyye budut obitat' pryed litsyem tvoim.

141

psalom davida. i-o! k tyebye vzyvayu: pospyeshi ko mnye, vnyemli golosu molyeniya moyego, kogda vzyvayu k tyebye. da napravitsya molitva moya, kak fimiam, pryed litsye tvoye, vozdyeyaniye ruk moikh-kak zhyertva vyechyernaya. polozhi, i-o, okhranu ustam moim, i ogradi dyeri ust moikh nye dai uk-lonit'sya syerdtsu moyemu k slovam lukavym dlya izvyneniya dyel gryekhovnykh vmyesty s lyud'mi, dyelayushchimi byezzakoniye, i da nye vkushu ya ot slastyei ikh. pust' nakazyvayet myenya praved-nik: eto milost'; pust' oblichayet myenya: eto luchshii yelyei, kotoryi nye povryedit golovy moyei; no mol'by moi-protiv vizual-ra-trudit'syadyeistv ikh. vozhd i ikh rassypalis' po utyesam i slyshat slova moi, chto oni krotki. kak budto zymlyu rassyekayut i drobyat nas; syplyutsya kosti nashi v chyelyusti pryeyspodnyei. no k tyebye, i-o, i-o, ochi moi; na tyebya upovayu, nye otrin' dushi moyei! sokhrani myenya ot silkov, postavlyennykh dlya myenya, ot tyenyet byezzakonnikov. padut nyechyestivyye v syeti svoi, a ya pyeryeidu.

142

uchyeniye davida. molitva yego, kogda on byl v pyeshchyerye. golosom moim k i-o vovzval ya, golosom moim k i-o pomolilsya; izlil pryed nim molyeniye moye; pyechal' moyu otrkyl yemu. kogda iznyemogal vo mnye dukh moi, ty znal styeyzu moyu. na puti, kotorym ya khodil, oni skrytno postavili syeti dlya myenya smotryu na pravuyu storonu, i vizhu, chto nikto nye priznayet myenya: nye stalo dlya myenya ubezhishcha, nikto nye zabotitsya o dushye moyei. ya vovzval k tyebye, i-o, ya skazal: ty pribyezhashchye moye i chast' moya na zymlye zhyivkh. vnyemli voplyu moyemu, ibo ya ochyen' iznyemog; izbav' myenya ot gonityelyei moikh, ibo oni sil'nyeye myenya. vyvvedi iz tyemnitsy dushu moyu, chtoby mnye slavit' imya tvoye. vokrug myenya sobyerutsya pravednyye, kogda ty yavish' mnye blagodyeyaniye.

143

psalom davida. i-o! uslysh' molitvu moyu, vnyemli molyeniye moyemu po istinye tvoyei; uslysh' myenya po pravdye tvoyei i nye vkhodi v sud s rabom tvoim, potomu chto nye opravdayetsya pryed tobou ni odin iz zhivushchikh. vrag pryesyedyuet dushu moyu, vtoptal v zymlyu zhizn' moyu, prinudil myenya zhit' vo t'mye, kak davno umyershikh, i unyl vo mnye dukh moi, onyemyelo vo mnye syerdtsy moye. vspominayu dni dryevniye, razmyshlyayu o vsyekh dyelakh tvoikh, rassuzhdayu o dyelakh ruk tvoikh. prostrirayu k tyebye ruki moi; dusha moya-k tye-bye, kak zhazhdushchaya zymlya. skoro uslysh'

myenya, i-o: dukh moi iznyemogayet; nye skryvai litsa tvoyego ot myenya, chtoby ya nye upodobil'sya niskhodyashchim v mogilu. darui mnye rano uslyshat' milost' tvoyu, ibo ya na tyebya upovayu. ukazhi mnye put', po ktoromu mnye idti, ibo k tye-bye voznoshu ya dushu moyu. izbav' myenya, i-o, ot vragov moikh; k tyebye pribyegayu. nauchi myenya ispolnyat' volyu tvoyu, potomu chto ty eti-k moi; dukh tvoi blagii da vyvedyet myenya v zymlyu pravdy. radi imyeni tvoyego, i-o, ozhivi myenya; radi pravdy tvoyei vyvvedi iz napasti dushu moyu. i po milosti tvoyei istryebi vragov moikh i pogubi vsyekh, ugnetyayushchikh dushu moyu, ibo ya tvoi rab.

144

davida. blagoslovnyy i-o', tvyerdynya moya, nauchayushchii ruki moi bitvye i pyersty moi brani, milost' moya i ograzhdyeniye moye, pribyezhashchye moye i izbavitel' moi, shchit moi, -i ya na nyego upovayu; on podchinyayet mnye narod moi. i-o! chto yest' chyelovyek, chto ty znayesh' o nyem, i syn chyelovyecheskii, chto obrashchayesh' na nyego vnimaniye chyelovyek podobnyy dunoveniyu; dni yego-kak uklonayushchayasya tyen'. i-o! prikloni nyebyesa tvoi i soidi; kosnis' gor, i vzdymyatsya; blyesni molniyeu i rassyei ikh; pusti stryely tvoi i rasstroi ikh; prostri s vysoty ruku tvoyu, izbav' myenya i spasi myenya ot vod mnogikh, ot ruki synov inoplyemyennykh, kotorykh usta govoryat suyet-noye i kotorykh dyesnitsa-dyesnitsa lzhi. bozhye! novuyu pyesn' vospoyu tyebye, na dyesyatistrunnoi psaltiri vospoyu tyebye, daruyushchyemu spaseniye tsaryam i izbavlyayushchyemu davida, raba tvoyego, ot lyutogo myecha. izbav' myenya i spasi myenya ot ruki synov inoplyemyennykh, kotorykh usta govoryat suyetnoye i kotorykh dyesnitsa-dyesnitsa lzhi. da budut synov'ya nashi, kak razrosshiyasya rastyeniya v ikh molodosti; dochyeri nashi-kak iskusno izvayannyye stolpy v chyertogakh. da budut zhitnitsy nashi polny, obil'ny vsyakim khlyebom; da plodyatsya ovtsy nashi tsysachami i t'mami na pazhityakh nashikh; [da budut] voly nashi tuchny; da nye budyet ni raskhishchyeniya, ni propazhi, ni voplye na ulitsakh nashikh. blazhen narod, u ktorogo eto yest'. blazhen narod, u ktorogo i-o' yest' eti-k.

145

khvala davida. budu pryevoznosit' tyebya, bozhye moi, tsar' [moi], i blagoslovlyat' imya tvoye vo vyeki i vyeki. vsyakii dyen' budu blagoslovlyat' tyebya i voshkhvalyat' imya tvoye vo vyeki i vyeki. vye-lik i-o' i dostokhvaleny, i vyelichiye yego nyeiss-lyedimo rodu budu voshkhvalyat' dyela tvoi i vozvyeshchat' o mogushchyestvye tvoyem. a ya budu razmyshlyat' o vysokoi slavye vyelichiya tvoyego i o divnykh dyelakh tvoikh. budut govorit' o mo-gushchyestvye strashnykh dyel tvoikh, i ya budu vozvyeshchat' o vyelichii tvoyem. budut provoz-glashtat' pamyat' vyelikoi blagosti tvoyei i vospyevat'

pravdu tvoyu. shchye dr i milostiv i-o', dolgotyerpeliv i mnogomilostiv. blag i-o' ko vsyem, i shchye-droty yego na vsyekh dyelakh yego. da slavyat tye-bya, i-o, vsye dyela tvoi, i da blagoslovlyayut tye-bya svyatyte tvoi; da propovyeduyut slavu tsarstva tvoynogo, i da povystevuyut o mogushcheystvye tvoym, chtoby dat' znat' synam chyelovycheskim o mogushcheystvye tvoym i o slavnomo vyelichii tsarstva tvoynogo. tsarstvo tvoynoe-tsarstvo vsyekh vyekov, i vladychestvo tvoynoe vo vsye rody. i-o' pod-dyerrzhivayet vsyekh padayushchikh i vosstavlyayet vsyekh nizvyerzhennykh. ochi vsyekh upovayut na tyebya, i ty dayesh' im pishchu ikh v svoyn vrye-myia; otkryvayesh' ruku tvoyu i nasynchchayesh' vsye zhivushcheye po blagovolenyiu. pravedyen i-o' vo vsyekh putyakh svoikh i blag vo vsyekh dyelakh svoikh. blizok i-o' ko vsyem pryzvayushchim yego, ko vsyem pryzvayushchim yego v istynne. zhyelaniye boyashchikhysya yego on ispolnyayet, vop' ikh slyshit i spasayet ikh. khranit i-o' vsyekh lyubyashchikh yego, a vsyekh nyechyestivyykh istryebit. usta moi izryekut khvalu i-o, i da blagoslovlyayet vsyakaya plot' svyatoyn imya yego vo vyeki i vyeki.

146

khvali, dusha moya, i-o. budu voskhvalyat' i-o, dokolye zhiv; budu pyet' eti-ku moyemu, dokolye yesm'. nye nadyeities' na knyazeyi, na syna chyelovycheskogo, v ktorom nyet spasyeniya vykhodit dukh yego, i on vozvrashchayetsya v zymlyu svoyu: v tot dyen' ischyezayut [vsye] pomyshlyeniya yego. blazhyen, komu pomoshchnik etik iakovlyev, u kogo nadyezhda na i-o eti-ka yego, sotvorivshyego nyebo i zymlyu, more i vsye, chto v nikh, vyechno khranyashchyego vjernost', tvoryashchyego sud obizhyennym, dayushchyego khlyeb alchushchim. i-o' razryeshayet uznikov, i-o' otvyerzayet ochi slyepym, i-o' vosstavlyayet sogbyennykh, i-o' lyubit pravedyennykh. i-o' khranit prishlye tsey, poddyerrzhivayet sirotu i vdovu, a put' nyechyestivyykh izvrrashchayet. i-o' budyet tsarstvovat' vo vyeki, eti-k tvoi, sion, v rod i rod. alliluiya.

147

alliluiya. khvalitye i-o, ibo blago pyet' eti-ku nashyemu, ibo eto sladostno, -khvala podobayushchaya. i-o' sozidayet iyerusalim, sobirayet izgnannikov izrailya. on istyelyayet sokrushyennykh syerdtsem i vrachuyet skorbi ikh ischislyayet kolichyestvo zvezd; vsyekh ikh nazyvayet imyenyami ikh. vyelik i-o' nash i vye-lika kryepost' [yego], i razum yego nyeizmyerim. smiryennykh vozvyshayet i-o', a nyechyestivyykh unizhayet do zymli. poitye poochyeryedno slavosloviye i-o; poitye eti-ku nashyemu na guslyakh. on pokryvayet nyebo oblakami, prigotovlyayet dlya zymli dozhd', proizrashchayet na gorakh travu; dayet skotu pishchu yego i ptyentsam vorona, vzyvayushchim [k] [nyemu]. nye na silu konya smotrit on, nye k [bystrye]

nog chyelovycheskikh blagovolit, - blagovolit i-o' k boyashchimsya yego, k upovayushchim na milost' yego. khvali, iyerusalim, i-o; khvali, sion, eti-ka tvoynogo, ibo on ukryeplyayet vyeryei vorot tvoikh, blagoslovlyayet synov tvoikh sryedi tyebya; utvyerzhdayet v pryedelakh tvoikh mir; tukom pshyenyts nasynchchayet tyebya; posylayet slovo svoyn na zymlyu; bystro tyechyet slovo yego; dayet snyeg, kak volnu; syplet inyei, kak pyepel; brosayet grad svoi kuskami; pyeredy morozom yego kto ustoit' poshyet slovo svoyn, i vsye rastayet; poduyet vyetrom svoim, i potyekut vody. on vozvyestil slovo svoyn iakovu, ustavy svoi i sudy svoi izrailyu. nye sdyelal on togo nikakomu [drugomu] narodu, i sudov yego oni nye znayut. alliluiya.

148

khvalitye i-o s nyebes, khvalitye yego v vyshnikh. khvalitye yego, vsye angely yego, khvalitye yego, vsye voinstva yego. khvalitye yego, solntsye i luna, khvalitye yego, vsye zvezdy svyeta khvalitye yego, nyebesya nyebes i vody, kotoryye pryevyshye nyebes. da khvalyat imya i-o, ibo on povlyel, i sotvorilis'; postavil ikh na vyeki i vyeki; dal ustav, kotoryi nye pryedyet. khvalitye i-o ot zymli, vyelikiye ryby i vsye byezdny, ogon' i grad, snyeg i tuman, burnyi vyetyer, ispolnyayushchii slovo yego, gory i vsye kholmy, dyeryeva plodonosnyye i vsye kyedry, zvyeri i vsyakii skot, pryemykayushchiesya i ptitsy krylatyye, tsari zymnyye i vsye narody, knyaz'ya i vsye sud'i zymnyye, yunoshi i dyevitsy, startsy i otroki da khvalyat imya i-o, ibo imya yego yedinogo pryevoznyesyenno, slava yego na zymlye i na nyebesakh. on vozvysil rod naroda svoynogo, slavu vsyekh svyatykh svoikh, synov izrailyevyykh, naroda, blizkogo k nyemu. alliluiya.

149

poitye i-o pyesn' novuyu; khvala yemu v sobranii svyatykh. da vyeselitsya izrail' o sozdatelye svoyn; syny siona da raduyutsya o tsarye svoyn. da khvalyat imya yego s likami, na timpanye i guslyakh da poyut yemu ibo blagovolit i-o' k narodu svoynemu, proslavlyayet smiryennykh spasyeniym. da torzhyestvuyut svyatyte vo slavye, da raduyutsya na lozhakh svoikh. da budut slavosloviya etiku v ustakh ikh, i myech oboyudoostriy v rukye ikh, dlya togo, chtoby sovyershat' mshchyniye nad narodami, nakazaniye nad plyemyenyami, zaklyuchat' tsaryei ikh v uzy i vye'lozhi ikh v okovy zhyelyeznyye, proizvodit' nad nimi sud pisannyi. chyest' siya-vsym svyatyym yego. alliluiya.

150

khvalitye eti-ka vo svyatyne yego, khvalitye yego na tvyerdi sily yego. khvalitye yego po mogushcheystvu yego, khvalitye yego po mnozhyestvu vyelichiya yego. khvalitye yego so zvukom trubnym, khvalitye yego na psaltiri i guslyakh khvalitye yego s timpanom

i likami, khvalitye yego na strunakh i organye. khvalitye yego na zvuchnykh kimvalakh, khvalitye yego na kimvalakh gromoglasnykh. vsye dyshashcheye da khvalit i-o! alliluiya.

pritchi solomona, syna davidova, tsarya izrail'skogo, chtoby poznat' mudrost' i nastavlyeniye, ponyat' izryecheniya razuma; usvoit' pravila blagorazumnyya, pravosudiya, suda i pravoty prostym dat' smyshlyenost', yunoshye-znaniye i rassudityel'nost'; poslushayet mudryi-i umnozhit poznaniya, i razumnyi naidyet mudryye sovyety; chtoby razumyet' pritchu i zamyslovatuyu ryech', slova mudryetsov i zagadki ikh. nachalo mudrosti-strakh i-o'; gluptsy tol'ko pryvezirayut mudrost' i nastavlyeniye. slushai, syn moi, nastavlyeniye otssa tvoeyego i nye otvyergai zavyyeta matyeri mudrosti, potomu chto eto-pryekrasnyi vyenok dlya golovy tvoeyi i ukrashyeniye dlya shyei tvoeyi. syn moi! yesli budut sklonyat' tyebya gryeshniki, nye soglashaisya; yesli budut govorit': idi s nami, sdyelayer zasadu dlya ubiystva, podsteryezhyem nyeporochnogo byez viny, zhiyyekh proglotim ikh, kak pryispodnyaya, i-tsyyelkh, kak nishkodyashchikh v mogilu; nabyeryem vsyakogo dragotsyennogo imushchystva, napolnim domy nashi dobycheyu; zhryebii tvoi ty budyesh' brosat' vmyesty s nami, sklad odin budyet u vsyekh nas', - syn moi! nye khodi v put' s nimi, udyerzhi nogu tvoyu ot styezi ikh, potomu chto nogi ikh byegut ko zlu i spyeshat na prolitiye krovi. v glazakh vsyekh ptits naprasno rastavlyayetsya syet', a dyelayut zasadu dlya ikh krovi i podsteryegayut ikh dushi. takovy puti vsyakogo, kto alchyet chuzhogo dobra: ono otnimayet zhizn' u zavlyadyevshyego im. pryemudrost' vozglashayet na ulitsye, na ploshchadyakh vozvyschayet golos svoi, v glavnykh myestakh sobranii propovedyuyet, pri vkhodakh v gorodskiye vorota govorit ryech' svoyu: dokolye, nyeveyzhdyy, budyete lyubit' nyeveyzhyestvo? [dokolye] buinyye budut uslazhdat'sya buistvom? dokolye gluptsy budut nyenavidyet' znaniye? obratityes' k moyemu oblichyeniyyu: vot, ya izol'yu na vas dukh moi, vozvyeshchu vam slova moi. ya zvala, i vy nye poslushalis'; prostirala ruku moyu, i nye bylo vnimayushcheygo; i vy otvyergli vsye moi sovyety, i oblichyeni moikh nye prinyali. za to i ya posmyeyus' vashyei pogibyeli; poraduyus', kogda pridyet na vas uzhas; kogda pridyet na vas uzhas, kogda burya, i byeda, kak vikhr', prinyetsya na vas; kogda postignyet vas skorb' i tyesnota. togda budut zvat' myenya, i ya nye uslyshu; s utra budut iskat' myenya, i nye naidut myenya. za to, chto oni voznynavidyeli znaniye i nye izbrali [dlya syebya] strakha i-o, nye prinyali sovyeta moyego, pryetryeli vsye oblichyeniya moi; za to i budut oni vkushat' ot plodov putyei svoikh i nasyshchat'sya ot pomyслов ikh. potomu chto uporstvo nyeveyzhd ub'yet ikh, i byespyechnost' gluptsov pogubit ikh, a slushayushchii myenya budyet zhit' byezopasno i spokoino, nye strashas' zla'.

syn moi! yesli ty primyesh' slova moi i sokhranish' pri syebe zapovyedi moi, tak chto ukho tvoye sdyelayesh' vnimatyel'nyy k mudrosti i naklonish'

syerdtsye tvoye k razmyshlyeniyyu; yesli budyesh' prizyvat' znaniye i vzyvat' k razumu yesli budyesh' iskat' yego, kak syeryebra, i otyskivat' yego, kak sokrovishchye, to urazumyeyesh' strakh i-o' i naidyesh' poznaniye o eti-kye. ibo i-o' dayet mudrost'; iz ust yego-znaniye i razum; on sokhranyayet dlya pravyyednykh spaseniye; on-shchit dlya khodyashchikh nyeporochno; on okhranyayet puti pravdy i obyeryegayet styezu svyatykh svoikh. togda ty urazumyeyesh' pravdu i pravosudiye i pryamotu, vsyakuyu dobryyu styezu. kogda mudrost' voidyet v syerdtsye tvoye, i znaniye budyet priyatno dushye tvoeyi, togda rassudityel'nost' budyet obyeryegat' tyebya, razum budyet okhranyat' tyebya, daby spasti tyebya ot puti vizual-ratruditsyago, ot chyelovyeka, govoryashcheygo lozh', ot tyeekh, kotoryye ostavlyayut styezi pryamyie, chtoby khodit' putyami t'my; ot tyeekh, kotoryye raduyutsya, dyelaya vizual-ra-truditsya, voskhishchayutsya zlym razvratom, kotorykh puti krivy, i kotoryye bluzhdayut na styeyakh svoikh; daby spasti tyebya ot zhyeny drugogo, ot chuzhoi, kotoraya umyagchayet ryechi svoi, kotoraya ostavila rukovodityelya yunosti svoeyi i zabyla zavyet eti-ka svoeyego. dom yeye vyedyet k smyerti, i styezi yeye-k myertyyetsam; nikto iz voshyedshikh k nyei nye vozvrashchayetsya i nye vstupayet na put' zhizni. posyemu khodi putyem dobrykh i dyerzhis' styeyei pravyyednikov, potomu chto pravyyednyye budut zhit' na zemyle, i nyeporochnyye pryebudut na nyei; a byezzakonnnyye budut istryeblyeny s zymeli, i vyerolomnnyye iskoryenyeny iz nyeeye.

syn moi! nastavlyeniya moyego nye zabyyvai, i zapovyedi moi da khranit syerdtsye tvoye; ibo dogoty dnei, lyet zhizni i mira oni prilozhat tyebye. milost' i istina da nye ostavlyayut tyebya: obvyazhi imi shyeyu tvoyu, napishi ikh na skrizhali syerdtsa tvoeyego i obryetyesh' milost' i blagovolyeniye v ochakh eti-ka i lyudyei. nadyeysya na i-o vsyem syerdtsyem tvoim, i nye polagaisya na razum tvoi. vo vsyekh putyakh tvoikh poznavai yego, i on napravit styezi tvoe. nye bud' mudryetsov v glazakh tvoikh; boisa i-o i udalyaisya ot zla: eto budyet zdraviyem dlya tyela tvoeyego i pitaniyem dlya kostyei tvoikh. chti i-o ot imeniya tvoeyego i ot nachatkov vsyekh pribytkov tvoikh, i napolniyatsya zhitnitsy tvoi do izbytka, i tochila tvoi budut pyeryelivat'sya novym vinom. nakazaniya i-o, syn moi, nye otvyergai, i nye tyagotis' oblichyeniyyem yego; ibo kogo lyubit i-o, togo nakazyvayet i blagovolit k tomu, kak otyets k synu svoeyemu. blazhyen chyelovyek, kotoryi sniskal mudrost', i chyelovyek, kotoryi priobryel razum, - potomu chto priobryetyeniye yeye luchshye priobryetyeniya syeryebra, i pribyli ot nyeeye bol'shye, nyezhyeli ot zolota: ona dorozhye dragotsyennykh kamnyei; i nishcho iz zhyelayerogo toboy nye sarnvatsya s nyeyu. dolgodyenstviye-v pravoy rukye yeye, a v lyevoy u nyeeye-eti-katstvo i slava; puti yeye-puti priyatnyye, i vsye styezi yeye-mirnyye. ona-dryevo zhizni dlya tyeekh, ko-

toryye priobryetayut yeye, –i blazhyenny, kotoryye sokhranyayut yeye! i-o' pryemudrost'yu osnoval zhyemlyu, nyebysa utvyerdil razumom; yego pryemudrost'yu razvyerzlis' byezdny, i oblaka kropyat rosoyu. syn moi! nye upuskai ikh iz glaz tvoikh; khrani zdравomysliye i rassuditel'nost', i oni budut zhizn'yu dlya dushi tvoeyi i ukrashenyiem dlya shyei tvoeyi. togda byezopasno poidyesh' po puti tvoeyemu, i noga tvoya nye spotknyetsya. kogda lyazhYESH' spat', –nye budyesh' boyat'sya; i kogda usnyesh', –son tvo' priyatien budyet. nye uboish'sya vneyzapnogo strakha i paguby ot nyechyestivyykh, kogda ona pridyet; potomu chto i-o' budyet upovaniem tvoim i sokhranit nogu tvoyu ot ulovleniya. nye otkazyvai v blagodyeyanii nuzhdayushcheyusya, kogda ruka tvoya v silye sdylat' yego. nye govori drugu tvoymu: poidi i pridi opyat', i zavtra ya dam', kogda ty imyesh' pri syebye. nye zamyshlyai protiv blizhnego tvoyego zla, kogda on byez opasyeniya zhivyet s toboyu. nye ssor'sya s chelovyekom byez prichiny, kogda on nye sdylat' zla tyebye. nye soryevnui chelovyeku, postupayushcheyu nasil'stvenno, i nye izbirai ni odnogo iz putyey yego; potomu chto myerzost' pryed i-o razvratnyi, a s pravednyimi u nyego obshchyniye. proklyatiye i-o na domye nyechyestivogo, a zhlilishchye blagochyestivyykh on blagoslovlyayet. yesli nal koshtchunnikami on posmyevayetsya, to smiryennym dayet blagodat'. mudryye naslyeduyut slavu, a glupyye –byesslaviye.

4

slushaitye, dyeti, nastavlyeniye ottsa, i vnimaitye, chtoby nauchit'sya razumu, potomu chto ya pryepodal vam dobroye ucheniye. nye ostavlyaitye zapovyedi moyei. ibo i ya byl syn u ottsa moyego, nyezhno lyubimy i yedinstvennyi u matyeri moyei i on uchil myenya i govoril mnye: da udyerzhit syerdtsye tvoye slova moi; khrani zapovyedi moi, i zhivi. priobryetai mudrost', priobryetai razum: nye zabylai etogo i nye uklonyaisya ot slov ust moikh. nye ostavlyai yeye, i ona budyet obyeryegat' tyebya; lyubi yeye, i ona budyet obyeryegat' tyebya. glavnoye –mudrost': priobryetai mudrost', i vsyem imenyiem tvoim priobryetai razum. vysoko tsyeni yeye, i ona vozvysit tyebya; ona proslavit tyebya, yesli ty prilypish'sya k nyei; vovizual-ra-trudit'syazhit na golovu tvoyu pryekrasnyi vyenok, dostavit tyebye vyelikolepnyi vyenyets. slushai, syn moi, i primi slova moi, –i umnozhat'sya tyebye lyeta zhizni. ya ukazyvayu tyebye put' mudrosti, vyedu tyebya po styeyam pryamym. kogda poidyesh', nye budyet imenyiem khod tvoi, i kogda pobyezhash', nye spotknyesh'sya. kryepko dyerzhis' nastavlyeniya, nye ostavlyai, khrani yego, potomu chto ono –zhizn' tvoya. nye vstupai na styeyu nyechyestivyykh i nye khodi po puti zlykh; ostav' yego, nye khodi po nyemu, uklonis' ot nyego i proidi mimo; potomu chto oni nye zasnut, yesli nye sdylayut zla; propadayet son u nikh, yesli oni nye dovyedut kogo do padyeniya; ibo oni yedyat khlyeb byezzakoniya i p'yut vino khishchyniye. styeyza pravednykh –kak svyetilo luchyernoye, kotoroye bolyeye i bolyeye svyet-

lyeyet do polnogo dnya. put' zhye byezzakonnykh –kak t'ma; oni nye znayut, obo chto spotknutsya. syn moi! slovam moyim vnimai, i k ryecham moim prikloni ukho tvoye; da nye otkhodyat oni ot glaz tvoikh; khrani ikh vnutri syerdtsa tvoyego: potomu chto oni zhizn' dlya togo, kto nashyel ikh, i zdraviye dlya vsyego tyela yego. bol'shye vsyego khranimogo khrani syerdtsye tvoye, potomu chto iz nyego istochniki zhizni. otvyerni ot syebya lzhiyost' ust, i lukavstvo yazyka udali ot syebya. glaza tvoi pust' pryamo smotryat, i ryensytis' tvoi da napravlyeny budut pryamo pryed toboyu. obdumai styeyzu dlya nogi tvoeyi, i vsye puti tvoi da budut tvyerdy. nye uklonyaisya ni napravo, ni nalyevo; udali nogu tvoyu ot zla,

5

syn moi! vnimai mudrosti moyei, i prikloni ukho tvoye k razumu moyemu, chtoby soblyusti rassuditel'nost', i chtoby usta tvoi sokhranili znaniye. ibo myed istochayut usta chuzhoi zhyeny, i myagchye yelyeya ryech' yeye no poslyedstviya ot nyeye gor'ki, kak polyn', ostryy, kak myech obyudoostryi; nogi yeye nishkodyat k smyerti, stopy yeye dostigayut pryaispodnyei. yesli by ty zakhotyel postignut' styeyzu zhizni yeye, to puti yeye nyepostoyanny, i ty nye uznayesh' ikh. itak, dyeti, slushaitye myenya i nye ostopuaitye ot slov ust moikh. dyerzhi dal'shye ot nyeye put' tvoi i nye podkhodi blizko k dvyeryam doma yeye, chtoby zdorov'ya tvoyego nye otdat' drugim i lyet tvoikh muchityelyu; chtoby nye nasyshchalis' siloyu tvoeyu chuzhiye, i trudy tvoi nye byli dlya chuzhogo doma. i ty budyesh' stonat' poslye, kogda plot' tvoya i tyelo tvoye budut istoshchyneny, – i skazhyesh': zachyem ya nyenavidyel nastavlyeniye, i syerdtsye moye pryenyebryegaisya oblichenyiem, i ya nye slushal golosa uchityelyei moikh, nye priklonyal ukha moyego k nastavnikam moim: yedva nye vpal ya vo vsyakoye vizual-ra-trudit'sya sryedi sobraniya i obshchystva! pyei vodu iz tvoyego vodoyema i tyekushchuyu iz tvoyego kolodezya. pust' [nye] razlivayutsya istochniki tvoi po ulitsye, potoki vod –po ploshchadym; pust' oni budut prinadlyezhat' tyebye odnomu, a nye chuzhim s toboyu. istochnik tvoi da budyet blagoslovyen; i utyshaisya zhenoyu yunosti tvoey, lyubeyznoy lan'yu i pryekrasnoy syernoyu: grudi yeye da upoyavayut tyebya vo vsyakoye vryemya, lyubov'yu yeye uslazhdaisya postoyanno. i dlya chyego tyebye, syn moi, uvlyekat'sya postoronnyeyu i obnimat' grudi chuzhoi? ibo pryed ochami i-o puti chelovyeka, i on izmyeryayet vsye styeyi yego. byezzakonnogo ulovlyayut sobstvennyye byezzakoniya yego, i v uzakh gryekha svoeyego on sodyerzhitsya: on umirayet byez nastavlyeniya, i ot mnozhyestva byezumiya svoeyego tyeryayetsya.

6

syn moi! yesli ty poruchilsya za blizhnego tvoyego i dal ruku tvoyu za drugogo, – ty opumat syebya slovami ust tvoikh, poiman slovami ust tvoikh.

sydelai zhye, syn moi, vot chto, i izbav' syebya, tak kak ty popalsya v ruki blizhnogo tvoyego: poidi, padi k nogam i umolyai blizhnogo tvoyego nye davai sna glazam tvoim i dryemaniya vyezhdam tvoim; spaisaiya, kak syerna iz ruki i kak ptitsa iz ruki ptitsyelo. poidi k murav'yu, lyenivvets, posmotri na dyeistviya yego, i bud' mudrym. nyet u nyego ni nachal'nika, ni pristavnik, ni povelyityelya; no on zagotovlyayet lyetom khlyeb svoi, sobirayet vo vryemya zhatvy pishchu svoyu. dokolye ty, lyenivvets, bud'yesh' spat'? kogda ty vstanyesh' ot sna tvoyego? nyemnogo pospish', nyemnogo podryemlyesh', nyemnogo, slozhiv ruki, polyezhash': i pridyet, kak prokhozhi, byednost' tvoya, i nuzhda tvoya, kak razboinik. chyelovyek lukavyy, chyelovyek nyechystivyy khodit so lzhyvymi ustami, migayet glazami svoimi, govorit nogami svoimi, dayet znaki pal'tami svoimi; kovarstvo v syerdtsye yego: on umyshlyayet vizual-ra-trudit'sya vo vsyakoye vryemya, syeyet razdory. zato vnyezapno pridyet pogibyl' yego, vdrug budyet razbit-byez itsyelyeniya. vot shyest', chto nyenavidit i-o', dazhye syem', chto myerzost' dushye yego: glaza gordyye, yazyk lzhyvyy i ruki, prolivayushchiye krov' nyevinnyu, syerdtsye, kuyushcheye zlyye zamysly, nogi, bystro byegushchiye k vizual-ra-trudit'syadyeistvu, lzhyesvidyetyel', nagovarivayushchii lozh' i syeyushchii razdor myezhdu brat'yami. syn moi! khрани zapovyed' otssa tvoyego i nye otvyergai nastavleniya matyeri tvoey; navyazhi ikh navsyegda na syerdtsye tvoye, obvyazhi imi shyeyu tvoyu. kogda ty poidyesh', oni budut rukovodit' tyebya; kogda lyazhyesh' spat', budut okhranyat' tyebya; kogda probudish'sya, budut byesyedovat' s tobouy: ibo zapovyed' yest' svyetil'nik, i nastavleniye-svyet, i nazidatyl'nyye poucheniya-put' k zhizni, chtoby ostyerygat' tyebya ot nyegodnoi zhyenshchiny, ot l'stivogo yazyka chuzhoi. nye pozhyelai kratosy yeye v syerdtsye tvoym, i da nye uvlyechyet ona tyebya ryesnitsami svoimi; potomu chto iz-za zhyeny bludnoi [obnishcheyavut] do kuska khlyeba, a zamuzhnyaya zhyena ulovlyayet doroguyu dushu. mozhyet li kto vz'yat' syebye ogon' v pazukhu, chtoby nye progoryelo plat'ye yego? mozhyet li kto khodit' po goryashchim ugol'yam, chtoby nye obzhyech' nog syoyekh? to zhye byvayet i s tyem, kto vkhodit k zhyenye blizhnogo svoego: kto prikosnyetsya k nyei, nye ostanetsya byez viny. nye spuskayut voru, yesli on kradyet, chtoby nasytit' dushu svoyu, kogda on golodyen; no, buduchi poiman, on zaplatit vsyemyero, otdast vsye imushchestvo doma svoego. kto zhye pryelyubodyeistvuyet s zhyenshchinoyu, u togo nyet uma; tot gubit dushu svoyu, kto dyelayet eto: poboi i pozor naidyet on, i byeschyestiye yego nye izgladitsya, potomu chto ryevnost'-yarost' muzha, i nye poschadit on v dyen' mshchyniya, nye primyet nikakogo vykupa i nye udovol'stuyetsya, skol'ko by ty ni umnozhal darov.

7

syn moi! khрани slova moi i zapovyedi moi sokroi u syebya. khрани zapovyedi moi i zhivi, i uchyeniye

moye, kak zrachok glaz tvoikh. navyazhi ikh na pyersty tvoji, napishi ikh na skrizhali syerdtsa tvoyego skazhi mudrosti: ty syestra moyal' i razum nazovi rodnym tvoim, chtoby oni okhranyali tyebya ot zhyeny drugogo, ot chuzhoi, kotoraya umyagchayet slova svoi. vot, odnazhdy smotryel ya v okno doma moyego, skvoz' syeshyetku moyu, i uvidyel sryedi nyeopytnykh, zamyetil myezhdu molodymi lyud'mi nyerazumnogo yunoshu, pyeryekhodivshyego ploshchad' bliz ugla yeye i shyedshyego po dorogye k domu yeye, v sumyerkii v vyechyer dnya, v nochnoi tyemnotye i vo mrakye. i vot-navstryechu k nyemu zhyenshchina, v naryadye bludnitsy, s kovarnym syerdtsyem, shumlivaya i nyeobuzdannaya; nogi yeye nye zhivut v domye yeye: to na ulitsye, to na ploshchadyakh, i u kazhdogo ugla stroit ona kovy. ona skhvatila yego, tsyelovala yego, i s byesdydnym litsom govorila yemu: mirnaya zhyertva u myenya: syedodnya ya soveryshila obyety moi; poetomu i vyshla navstryechu tyebye, chtoby otyskat' tyebya, i-nashla tyebya; kovrami ya ubrala postyl' moyu, raznotsvyettymi tkanyami yegipyet-skimi; spal'nyu moyu nadushila smirnoyu, aloyem i koritsyeyu; zaidi, budym upivat'sya nyezhnostyami do utra, nasladimsya lyubov'yu, potomu chto muzha nyet doma: on otrapilsya v dal'nyuyu dorogu; koshyelyek syeryebra vzyal s sobouy; pridyet domoi ko dnyu polnoluniya'. mnozhyestvom laskovykh slov ona uvlyekla yego, myagkost'yu ust svoikh ovladyla im. totchas on poshyel za nyeyu, kak vol idyet na uboi, i kak olyen'-na vystryel, dokolye stryela nye pronzit pyechyeni yego; kak ptichka kidayet-sya v silki, i nye znayet, chto oni-na pogibyl' yeye. itak, dyeti, slushaitye myenya i vnimaite slovam ust moikh. da nye uklonyayetsya syerdtsye tvoye na puti yeye, nye bluzhdai po styeczyam yeye, potomu chto mnogikh povyer gla ona ranyenyimi, i mnogo sil'nykh ubity yeyu: dom yeye-puti v pryaispodnyuyu, niskhodyashchiye vo vnutyrenniye zhilishcha smyerti.

8

nye pryemudrost' li vzvyayet? i nye razum li vozvyshayet golos svoi? ona stanovitsya na vozvyshennykh myestakh, pri dorogye, na rasputiyakh; ona vzvyayet u vorot pri vkhodye v gorod, pri vkhodye v dveryi k vam, lyudi, vzvyayu ya, i k synam chyelovyecheskim golos moi! nauchytes', nyerazumnyye, blagorazumiyy, i glupyye-razumu. slushaitye, potomu chto ya budu govorit' vazhnoye, i izryechyeniye ust moikh-pravda; ibo istinu proiznyeset yazyk moi, i nyechystiye-myerzost' dlya ust moikh; vsye slova ust moikh spravvedlivy; nyet v nikh kovarstva i lukavstva; vsye oni yasny dlya razumnogo i spravvedlivy dlya priobryetshikh znaniye. primitye uchyeniye moye, a nye syeryebro; luchshye znaniye, nyezhlye otbornoye zoloto; potomu chto mudrost' luchshye zhyemchuga, i nichto iz zhyelayemogo nye sravnitsya s nyeyu. ya, pryemudrost', obitayu s razumom i ishchu rassuditel'nogo znaniya. strakh i-o'-nyenavidyet' vizual-ra-trudit'sya; gordost' i vysokomyeriye i

vizual-ra-trudit'syai put' i kovarnyye usta ya nyenav-izhu. u myenya sovyet i pravda; ya razum, u myenya sila. mnoyu tsari tsarstvuyut i povelyiteli uzakonyayut pravdu; mnoyu nachal'stvuyut nachal'niki i vye'l'mozhi i vsye sud'i zye'mli. lyubyashchikh myenya ya lyublyu, i ishchushchiye myenya naidut myenya; eti-katstvo i slava u myenya, sokrovishchye nyepogibayushcheye i pravda; plody moi luchshye zolota, i zolota samogo chistogo, i pol'zy ot myenya bol'sh'ye, nyezhyeli ot otbornogo syeryebra. ya khozhu po puti pravdy, po styeyziam pravosudiya, chtoby dostavit' lyubyashchim myenya sushchestvennoye blago, i sokrovishchnitsy ikh ya napolnyayu. i-o' imyel myenya nachalom puti svoego, pryehzhye sozdaniy svoikh, iskon'i; ot vye'ka ya pomazana, ot nachala, pryehzhye bytiya zye'mli. ya rodilas', kogda yeshchye nye sushchestvovali byezdny, kogda yeshchye nye byl i stochnikov, obil'nykh vodoyu. ya rodilas' pryehzhye, nyezhyeli vodruzhyeny byli gory, pryehzhye kholmov, kogda yeshchye on nye sotvoril ni zye'mli, ni polyei, ni nachal'nykh pylinok vsyelyennoi. kogda on ugotovlyal nyebyesa, [ya byla] tam. kogda on provodil krugovuyu chyertu po litsu byezdny, kogda utvyerzhdal vvyerkhu oblaka, kogda ukryeplyal istochniki byezdny, kogda daval moryu ustav, chtoby vody nye pyerestupali pryedyelov yegov, kogda polagal osnovaniya zye'mli: togda ya byla pri nyem khudozhnitsyeyu, i byla radost'yu vsyakii dyen', vyesyelyas' pryed litsyem yego vo vsye vryemya, vyesyelyas' na zye'mnomu krugu yego, i radost' moya [byla] s synami chyelovyecheskimi. itak, dyeti, poslushaitye myenya; i blazhyenny tye, kotoryye khranyat puti moi! poslushaitye nastavleniya i bud'tye mudry, i nye otstupaitye [ot] [nyego]. blazhyen chyelovek, kotoryi slushayet myenya, bodrstvuya kazhdyi dyen' u vorot moikh i stoya na strazhye u dvyeriei moikh! potomu chto, kto nashyel myenya, tot nashyel zhizni', i poluchit blagoda't ot i-o; a sogryeshayushchii protiv myenya nanosit vryed dushye svoiei: vsye nyenavidiashchiye myenya lyubayat smyert'.

9

prymudrost' postroila syebye dom, vytyesala sym' stolbov yego, zakolola zhyertyv, rastvorila vino svoe i prigotovila u syebya trapyezu; poslala slug svoikh provozglasit' s vozvzhyennosteyi gorodskikh kto nyerazumyen, obratis' syuda! i skudounnomu ona skazala: iditye, yesh'tye khlyeb moi i pyeitye vino, mnoyu rastvorornyeno; ostav'tye nyerazumyye, i zhivitye, i khoditye putem razuma'. pouchayushchii koshchunnika nashivyet syebye byesslaviye, i oblichayushchii nyechestivogo-pyatno syebye. nye oblichai koshchunnika, chtoby on nye voznyenavidel tyebya; oblichai mudrogo, i on vozlyubit tyebya; dai [nastavleniye] mudromu, i on budyet yeshchye mudryye; nauchi pravdivogo, i on priumnozhit znaniye. nachalo mudrosti-strakh i-o', i poznaniye svyatago-razum; potomu chto chryez myenya umnozhat'sya dni tvoi, i pribavitsya tyebye lyet zhizni. yesli ty mudr, to mudr dlya syebya;

i yesli buyen, to odin potyerpish'. zhyen'shchina byezrassudnaya, shumlivaya, glupaya i nichyego nye znayushchaya saditsya u dvyeriei doma svoego na stulye, na vozvzhyennykh myestakh goroda, chtoby zvat' prokhodyashchikh dorogoyu, idushchikh pryamo svoimi putyami: kto glup, obratis' syuda! i skudounnomu skazala ona: vody kradyennye sladki, i utayennii khlyeb priyatyen'. i on nye znayet, chto myertyvetsy tam, i chto v glubinye pryaispodnyei zazvannye yeyu.

10

pritchi solomona. syn mudryi raduyet ottsa, a syn glupyi-ogorcheniye dlya yego matyeri. nye dostavlyayut pol'zy sokrovishcha nyepравyednyye, pravda zhye izbavlyayet ot smyerti. nye dopusit i-o' tyerpyet' golod dushye pravyednogo, styazhaniye zhye nyechestivyykh istorgnyet lyenivaya ruka dye-layet byednym, a ruka prilyezhnykh oeti-kashchayet. sobirayushchii vo vryemya lyeta-syn razumnyi, spyashchii zhye vo vryemya zhatvy-syn byesputnyi. blagosloveniya-na golovye pravyednika, usta zhye byezzakonnykh zagradit nasiliye. pamyat' pravyednika pryebudet blagoslovenna, a imya nyechestivyykh omyerzyeyet. mudryi syerdtsyem prinimayet zapovyedi, a glupyi ustami pryetknyetsya. kto khodit v nyeporochnosti, tot khodit byezopasno; a kto pryevrashchayet puti svoi, tot budyet nakazan. kto migayet glazami, tot prichinyayet dosadu, a glupyi ustami pryetknyetsya. usta pravyednika-istochnik zhizni, usta zhye byezzakonnykh zagradit nasiliye. nyenavist' vozbuzhdayet razdory, no lyubov' pokryvayet vsye gryekhi. v ustakh razumnogo nakhoditsya mudrost', no na tyele glupogo-rozga. mudryye sbyeryegayut znaniye, no usta glupogo-blizkaya pogibyl'. imushchestvo eti-katogo-kryepkii gorod yego, byeda dlya byednykh-skudost' ikh. trudy pravyednogo-k zhizni, uspyekh nyechestivogo-ko gryekhu. kto khranit nastavleniye, tot na puti k zhizni; a otvyer-gayushchii oblicheniye-bluzhdayet. kto skryvayet nyenavist', u togo usta lzhiyye; i kto razglashayet klyevyetu, tot glup. pri mnogoslavii nye minovat' gryekha, a sdyerzhivayushchii usta svoi-razumyen. otbornoye syeryebro-yazyk pravyednogo, syerdtsye zhye nyechestivyykh-nichtozhyestvo. usta pravyednogo pasut mnogikh, a glupyye umirayut ot nyedostatka razuma. blagosloveniyie i-o-ono oeti-kashchayet i pyechali s soboyu nye prinosit. dlya glupogo pryestupnoye dyyeaniye kak by zabava, a chyelovye'ku razumnomu svoistyennna mudrost'. chyego strashitsya nyechestivyi, to i postignyet yego, a zhyelaniye pravyednikov ispolnitsya. kak pronositsya vikhr', [tak] nyet bolyye nyechestivogo; a pravyednik-na vyechnom osnovanii. chto ukusus dlya zubov i dym dlya glaz, to lyenivyi dlya posylayushchikh yego. strakh i-o' pribavlyayet dneye, lyeta zhye nyechestivyykh sokratyatsya. ozhidaniye pravyednikov-radost', a nadyezhda nyechestivyykh pogibnyet. put' i-o'-tvyerdynya dlya nyeporochnogo i strakh dlya dyelayushchikh byezzakoniye. pravyednik vo vyeki nye pokolye-

bl'yetsya, nyechyestivyye zhye nye pozhivut na z'yemlye. usta prav'yednika istochayut mudrost', a yazyk vizual'-ra-trudit'syavryedny otsyechyetsya. usta prav'yednogo znayut blagopriyatnoye, a usta nyechyestivyykh–razvrashchyennoye.

11

nyevyernyye vyesy–myerzost' pryed i-o, no pravil'nyi vy'es ugodyen yemu. pridyet gordost', pridyet i posramlyeniye; no so smiryennymi–mudrost'. nyeporochnost' pryamodushnykh budyet rukovodit' ikh, a lukavstvo kovarnykh pogubit ikh nye pomozhyet eti-katstvo v dyen' gnyeva, pravda zhye spasyet ot smyerti. pravda nyeporochnogo uravniyayet put' yego, a nyechyestiviy padyet ot nyechyetsiya svoego. pravda pryamodushnykh spasyet ikh, a byezzakonniki budut ulovlyeny byezzakonnyem svoim. so smyert'yu chyelovyeka nyechyestivogo ischyeyayet nadyezhda, i ozhidaniye byezzakonnnykh pogibayet. pravyyednik spasayetsya ot byedy, a vmyesto nyego popadayet [v nyeyel] nyechyestiviy. ustami litsyemyer gubit blizhnyego svoego, no pravyyedniki prozorlivost'yu spasayutsya. pri blagodyenstvii pravyyednykh vyesylitsya gorod, i pri pogibelyi nyechyestivyykh [byvayet] torzhyestvo. blagoslovleniyem pravyyednykh vozvyshayetsya gorod, a ustami nyechyestivyykh razrushayetsya. skudomnyy vyskazyvayet pryeyzheniye k blizhnyemu svojemu; no razumnyy chyelovyek molchit. kto khodit pyeryenoschikom, tot otkryvayet tainu; no vyernyy chyelovyek tait dyelo. pri nyedostatkye popyechyeniya padayet narod, a pri mnogikh sovyetnikakh blagodyenstvuyet. vizual'-ra-trudit'sya prichinyayet syebye, kto ruchayetsya za postoronnyego; a kto nyenavidit ruchatyl'stvo, tot byezopasen. blagonaravnaya zhyena priobryetayet slavu, a trudolyubivyye priobryetayut eti-katstvo. chyelovyek milyeserdyi blagotvorit dushye svoeyi, a zhyestokosyerdyi razrushayet plot' svoyu. nyechyestiviy dyelayet dyelo nyenadyezhnoye, a syeyushchyemu pravdu–nagrada vyernaya. pravyyednost' [vyedyet] k zhizni, a stryemyashchiisa k zlu [stryemitsya] k smyerti svoeyi. myerzost' pryed i-o–kovarnyye syerdtsyem; no blagougodny yemu nyeporochnyye v puti. možno poruchit'sya, chto porochnyi nye ostanyetsya nyenakazannym; symya zhye pravyyednykh spasayetsya. chto zolotoye kol'tso v nosu u svin'i, to zhyenshchyna krasivaya i–byezrassudnaya. zhyelaniye pravyyednykh [yest'] odno dobro, ozhidaniye nyechyestivyykh–gnyev. inoi syplyet shchyedro, i [yemu] yeshchye pribavlyayetsya; a drugi sverkh myery byeryezhliv, i odnako zhye byednyeyet. blagotvorityel'naya dusha budyet nasyshchena, i kto napoyayet [drugikh], tot i sam napoyen budyet. kto udyerzhivayet u syebya khlyeb, togo klyanet narod; a na golovye prodayushchye–blagoslovleniye. kto stryemitsya k dobру, tot ischyet blagovolyniya; a kto ischyet zla, k tomu ony i prikhodit. nadyeyushchiisa na eti-katstvo svoye upadyet; a pravyyedniki, kak list, budut zlyenyet'. rastroiwayushchii dom svoi poluchit v udel vyetyer, i glupy budyet rabom mudrogo

syerdtsyem. plod prav'yednika–dryevo zhizni, i mudryi privlyekayet dushi. tak prav'yedniku vozdayetsya na z'yemlye, tyem pachye nyechyestivomu i gryeshniku.

12

kto lyubit nastavleniye, tot lyubit znaniye; a kto nyenavidit oblichyeniye, tot nyevyezhda. dobryi priobryetayet blagovolyniye ot i-o; a chyelovyeka kovarnogo on osudit. nye utvyerdit syebya chyelovyek byezzakonnyem; koryen' zhye pravyyednikov nyepodvizhyen dobrodyetel'naya zhyena–vyenyets dlya muzha svoego; a pozornaya–kak gnil' v kostyakh yego. promyshlyeniya pravyyednykh–pravda, a zamysly nyechyestivyykh–kovarstvo. ryechi nyechyestivyykh–zasada dlya prolitiya krovi, usta zhye pravyyednykh spasayut ikh. kosnis' nyechyestivyykh nyeschastiye–i nyet ikh, a dom pravyyednykh stoit. khvalyat chyelovyeka po myerye razuma yego, a razvrashchyenniy syerdtsyem budyet v pryeyzhenii. luchshye prostoi, no rabotayushchii na syebya, nyezhyeli vydayushchii syebya za znatnogo, no nuzhdayushchiisa v khlyebe. pravyyednyy pyechyetsya i o zhizni skota svoego, syerdtsy zhye nyechyestivyykh zhyestoko. kto vozdyelyvayet z'yemlyu svoyu, tot budyet nasyshchat'sya khlyebom; a kto idyet po sledam prazdnolyubtsyev, tot skudomnyen. nyechyestiviy zhyelayet ulovit' v syet' zla; no koryen' pravyyednykh tvyerd. nyechyestiviy ulovlyayetsya gryekhami ust svoikh; no pravyyednik vyidyet iz byedy. ot ploda ust [svoikh] chyelovyek nasyshchayetsya dobrom, i vozdayaniye chyelovyeku–po dyelam ruk yego. put' glupogo pryamoi v yego glazakh; no kto slushayet sovyeta, tot mudr. u glupogo totchas zhye vykazhyetsya gnyev yego, a blagorazumnyy skryvayet oskorblyeniye. kto govorit to, chto znayet, tot govorit pravdu; a u svidyetelya lozhnogo–obman. inoi pustoslov uyazvlyayet kak myechom, a yazyk mudrykh–vrachuyet. usta pravdivyye vyechno pryebvyayut, a lzhyivi yazyk–tol'ko na mgnovneniye. kovarstvo–v syerdtsy vizual'-ra-trudit'syaumyshlyennikov, rastost'–u mirovtortsyev. nye prikl'yuchitsya pravyyedniku nikakogo zla, nyechyestivyye zhye budut pryaispolnnyen zol. myerzost' pryed i-o–usta lzhyivye, a govoryashchiye istinu blagoudnoy yemu. chyelovyek rassuditel'nyi skryvayet znaniye, a syerdtsy glupykh vyskazyvayet glupost'. ruka pril'yezhnykh budyet i-o, a lyenivaya budyet pod dan'yu. toska na syerdtsy chyelovyeka podavlyayet yego, a dobroye slovo razvyesyelyayet yego. pravyyednik ukazyvayet blizhnyemu svojemu put', a put' nyechyestivyykh vvodit ikh v zabluzhdyeniye. lyeniviy nye zharit svoeyi dichi; a imushchestvo chyelovyeka priyehznogo mnogotsyenno. na puti pravdy–zhizn', i na styeye yeye nyet smyerti.

mudryi syn [slushayet] nastavlyeniye ottsa, a buinyi nye slushayet oblichyeniya. ot ploda ust [svoikh] chyelovyyek vkusit dobro, dusha zhye zakanopryestupnikov–vizual-ra-trudit'sya. kto khranit usta svoi, tot byeryezhyet dushu svoyu; a kto shiroko raskryvayet svoi rot, tomu byeda dusha lyenivogo zhyelayet, no tshchyetno; a dusha prilzeyhnykh nasytitsya. pravnyednik nyenavidit lozhnoye slovo, a nyechyestivyi sramit i byeschyestit [syebya]. pravda khranit nyeporochnogo v puti, a nyechyestiye gubit gryeshnika. inoi vydayet syebya za eti-katogo, a u nyego nyehyego nyet; drugoi vydayet syebya za byednogo, a u nyego eti-katstva mnogo. eti-katstvom svoim chyelovyyek vykupayet zhizn' [svoyu], a byednyi u ugroyi nye slyshit. syvet pravnyednykh vyesyelo gorit, syvetil'nik zhye nyechyestivyykh ugasayet. ot vysokomyeriya proiskhodit razdor, a u sovyetuyushchikhsya–mudrost'. eti-katstvo ot suyetnosti istoshchayetsya, a sobirayushchii trudami umnozhayet yego. nadyezhda, dolgo nye sbyvayushchayasya, tomit syerdtsye, a ispolnivshyeyasya zhyelaniye–[kak] dryevo zhizni. kto pryenyebryegayet slovom, tot prichinyayet vryed syebye; a kto boitsya zapovyedi, tomu vozdayetsya. uchyeniye mudrogo–istochnik zhizni, udalyayushchii ot syeteyi smyerti. do-bryi razum dostavlyayet priyatnost', put' zhye byezzakonnykh zhyestok. vsyakii blagorazumnyi dyeistvuyet s znaniyem, a glupyi vystavlyayet napokaz glupost'. khudoi posol popadayet v byedu, a vyernyi poslannik–spasyeniye. nishchyeta i posramlyeniye otvyergayushchyemu uchyeniye; a kto soblyudayet nastavlyeniye, budyet v chyesti. zhyelaniye ispolnivshyeyasya–priyatno dlya dushi; no nyesosno dlya glupyykh uklonyat'sya ot zla. obshchayushchiisa s mudrymi budyet mudr, a kto družhit s glupymi, razvratitsya. gryeshnikov pryesyedyet vizual-ra-trudit'sya, a pravnyednikam vozdayetsya dobrom. dobryi ostavlyayet naslyedstvo [i] vnukam, a eti-katstvo gryeshnika sbyeryegayetsya dlya pravnyednogo. mnogo khlyeba [byvayet] i na nivye byednykh; no nyekotorye gibnut ot byesporiyadka. kto zhalyeyet rozgi svoeyi, tot nyenavidit syna; a kto lyubit, tot s dyetstva nakazyvayet yego. pravnyednik yest do sytosti, a chryevo byezzakonnykh tyerpit lishyeniye.

mudraya zhyena ustroit dom svoi, a glupaya razrushit yego svoimi rukami. idushchii pryamym putyem boitsya i-o; no ch'i puti krivy, tot nyebryezhyet o nyem. v ustakh glupogo–bich gordosti; usta zhye mudrykh okhranyayut ikh gdye nyet volov, [tam] yasli pusty; a mnogo priblyti ot sily volov. vyernyi svidyetyel' nye lzhyet, a svidyetyel' lozhnyi nagovorit mnogo lzhi. rasputnyi ishchyet mudrosti, i nye nakhodit; a dlya razumnogo znaniye lyegko. otoidi ot chyelovyeka glupogo, u kotorogo ty nye zamyechayesh' razumnykh ust. mudrost' razumnogo–znaniye puti svoeyo,

glupost' zhye byezrassudnykh–zabluzhdyeniye. glupyye smyeyutsya nad gryekhom, a posryedi pravnyednykh–blagovolyeniye. syerdtsye znayet gorye dushi svoeyi, i v radost' yego nye vmyeshayetsya chuzhoi. dom byezzakonnykh razoritsya, a zhilishchye pravnyednykh protsvyetyet. yest' puti, kotorye kazhutsya chyelovyeiku pryamymi; no konyets ikh–put' k smyerti. i pri smyekhye [inogda] bolit syerdtsye, i kontsom radosti byvayet pyechal'. chyelovyyek s razvrashchyennym syerdtsyem nasytitsya ot putyey svoikh, i dobryi–ot svoikh. glupyi vyerit vsyakomu slovu, blagorazumnyi zhye vniematyelen k putyam svoim. mudryi boitsya i udalyayetsya ot zla, a glupyi razdrzhityelen i samonadyeyan. vspyl'chivyi mozhet sdyelat' glupost'; no chyelovyyek, umyshlyenno dyelayushchii vizual-ra-trudit'sya, nyenavistyen. nyevyezhdyy poluchayut v udel syebe glupost', a blagorazumnyye uvyenchayutsya znaniyem. pryeklonyatsya zlyye pryed dobrymi i nyechyestivyye–u vorot pravnyednika. byednyi nyenavidim byvayet dazhye blizkim svoim, a u eti-katogo mnogo družeyi. kto pryezirayet blizhnego svoeyo, tot gryeshit; a kto milosyerd k byednym, tot blazhyen. nye zabluzhdayutsya li umyshlyayushchiye vizual-ra-trudit'sya? no milost' i vyernost' u blagomyslyashchikh. ot vsyakogo truda yest' pribyl', a ot pustosloviya tol'ko ushchyerb. vyenyets mudrykh–eti-katstvo ikh, a glupost' nyevyezhd glupost' [i] [yest']. vyernyi svidyetyel' spasayet dushi, a lzhyvi nagovorit mnogo lzhi. v strakhye pryed i-o–nadyezhda tvyerdaya, i synam svoim on pribyezshichye. strakh i-o'–istochnik zhizni, udalyayushchii ot syeteyi smyerti. vo mnozhyestvye naroda–vyelichiyetsarya, a pri malolyudstve naroda byeda gosudaryu. u tyerpyelivogo chyelovyyeka mnogo razuma, a razdrzhityel'nyi vykazyvayet glupost'. krotkoye syerdtsye–zhizn' dlya tyela, a zavist'–gnil' dlya kostyey. kto tyesnit byednogo, tot khulit tvortsa yego; chtushchii zhye yego blagotvorit muzhdayushchyemusya. za vizual-ra-trudit'sya svoye nyechyestivyi budyet otvyergnut, a pravnyednyi i pri smyerti svoeyi imyeyet nadyezhdu. mudrost' pochyet v syerdtsye razumnogo, i sryedi glupyykh dayet znat' o syebe. pravnyednost' vozvyshayet narod, a byezzakoniye–byeschyestiye narodov. blagovolyeniye tsarya–k rabu razumnomu, a gnyev yego–protiv togo, kto pozorit yego.

krotkii otvyet otrashchayet gnyev, a oskorbityel'noye slovo vobuzhdayet yarost'. yazyk mudrykh soobshchayet dobrye znaniya, a usta glupyykh izrygayut glupost'. na vsyakom mysteye ochi i-o: oni vidyat zlykh i dobrykh krotkii yazyk–dryevo zhizni, no nyeobuzdannyyi–sokrushyeniye dukha. glupyi pryenyebryegayet nastavlyeniym ottsa svoeyo; a kto vniamayet oblichyeniym, tot blagorazumyen. v domye pravnyednika–obilie sokrovishch, a v pribytke nyechyestivogo–rasstroistvo. usta mudrykh rasprostranyayut znaniye, a syerdtsye glupyykh nye tak. zhyertva

nyechyestivkyh–myerzost’ pryed i-o, a molitva pravyednykh blagougodna yemu. myerzost’ pryed i-o–put’ nyechyestivogo, a idushcheyogo putyem pravdy on lyubit. vizual-ra-trudit’syaye nakazaniye–uklonayushchyemusa ot puti, i nyenavidyashchii oblichyeniye pogibnyet. pryepisodnaya i avadon [otkryty] pryed i-o, tym bol’shye syerdtsa synov chyelovyecheskikh. nye lyubit rasputnyi oblichayushchikh yego, i k mudrym nye poidyet. vyesyeloye syerdtseye dyelayet litsye vyesyelym, a pri syerdtyechnoi skorbi dukh umyvayet. syerdtseye razumnogo ishchyet znaniya, usta zhye glupyykh pitayutsya glupost’yu. vsye dni nyeschastnogo pyechal’ny; a u kogo syerdtseye vyesyelo, u togo vsyegda pir. luchshye nyemnogoye pri strakhye i-o, nyezhyeli bol’shoye sokrovishchye, i pri nyem tryevoga. luchshye blyudo zyeleni, i pri nyem lyubov’, nyezhyeli otkormlyennyy byk, i pri nyem nyenavist’. vspyl’chivyy chyelovek vobuzhdayet razdor, a tyerpelyivyy utishayet raspryu. put’ lyenivogo–kak tyernovyy plyeten’, a put’ pravyednykh–gladkii. mudryy syn raduyet ottsa, a glupyy chyelovek pryenyebryegayet mat’ svoyu. glupost’–radost’ dlya malounnogo, a chyelovek razumnyi idyet pryamoyu dorogoyu. byez sovyeta pryedpriyatiya rassstroyatsya, a pri mnozhyestve sovyetnikov oni sostoyatsya. radost’ chyeloveku v otvyetye ust yego, i kak khorosho slovo vovryemya! put’ zhizni mudrogo vyverkh, chtoby uklonit’sya ot pryepisodney vnizu. dom nadmyennykh razorit i-o’, a myezhu vdovy ukryepit. myerzost’ pryed i-o–pomyslyeniya zlykh, slova zhye nyeporochnykh ugodny yemu. korystolyubivyy rassroit dom svoi, a nyenavidyashchii podarki budyet zhit’. syerdtseye pravyednogo obdumyvayet otvyet, a usta nyechyestivkyh izrygayut vizual-ra-trudit’sya. dalyek i-o’ ot nyechyestivkyh, a molitvu pravyednikov slyshit. svyetyi vglyad raduyet syerdtseye, dobraya vyes’ utuchnyayet kosti. ukho, vnimatyl’noye k uchyniyu zhizni, pryebvyayet myezhdu mudrymi. otvyergayushchii nastavlyeniye nye radyet ot svoey dushy; a kto vnimayet oblichyeniyu, tot priobryetaet razum. strakh i-o’ nauchayet mudrosti, i slavye pryedshyestvuyet smiryeniye.

16

chyeloveku [prinadlyezhat] pryedpolozhyeniya syerdtsa, no ot i-o otvyet yazyka. vsye puti chyeloveka chisty v yego glazakh, no i-o’ vzvyeshivayet dushi. pryedai i-o dyela tvoi, i pryedpriyatiya tvoi sovyershatsya vsye sdyelal i-o’ radi syeba; i dazhye nyechyestivogo [blyudyet] na dyen’ byedstviya. myerzost’ pryed i-o vsyakii nadmyennyi syerdtseyem; mozžno poruchit’sya, chto on nye ostanetsya nyenakazannym. milosyerdiiem i pravdoyu ochishchayetsya gryekh, i strakh i-o’ otvodit ot zla. kogda i-o ugodny puti chyeloveka, on i vragov yego primiryayet s nim. luchshye nyemnogoye s pravdoyu, nyezhyeli mnozhyestvo pribytkov s nyeprawdoyu. syerdtseye chyeloveka obdumyvayet svoi put’, no i-o’ upravlyayet shyestviyem yego. v ustakh tsarya–slovo vdokhnovennoye; usta yego

nye dolzhny pogryeshat’ na sudye. vyernyye vyesy i vyesyevyye chashi–ot i-o; ot nyego zhye vsye giri v sumye. myerzost’ dlya tsaryei–dyelo byezzakonnnoye, potomu chto pravdoyu utvyerzhdayetsya pryestol. priyatny tsaryu usta pravdivyye, i govoryashcheyo istinu on lyubit. tsarskii gnyev–vyestnik smyerti; no mudryi chyelovek umilostivit yego. v svyetlom vzorye tsarya–zhizn’, i blagovolyeniye yego–kak oblako s pozdnim dozhdym. priobryeteniye mudrosti gorazdo luchshye zolota, i priobryeteniye razuma pryedpochtityel’nyeye ot-bornogo syeryebra. put’ pravyednykh–ukloneniye ot zla: tot byeryezhyet dushu svoyu, kto khranit put’ svoi. pogibyeli pryedshyestvuyet gordost’, i padyniye–nadmyennost’. luchshye smiryat’sya dukhom s krotkimi, nyezhyeli razdyelat’ dobychu s gordymi. kto vyedyet dyelo razumno, tot naidyet blago, i kto nadyetsya na i-o, tot blazhyn. mudryi syerdtseym prozovyetsya blagorazumnym, i sladkaya ryech’ pribavit k uchyniyu. razum dlya imyeyushchikh yego–istochnik zhizni, a uchynenost’ glupyykh–glupost’. syerdtseye mudrogo dyelayet yazyk yego mudrym i umnozhayet znaniye v ustakh yego. priyatnaya ryech’–sotovyy myed, sladka dlya dushi i tsyelyebna dlya kostey. yest’ puti, kotoryye kazhutsya chyeloveku pryamymi, no konyets ikh put’ k smyerti. trudnyashchiya truditsya dlya syeba, potomu chto ponuzhdayet yego [k] [tomu] rot yego. chyelovek lukavyy zamshlyayet vizual-ra-trudit’sya, i na ustakh yego kak by ogon’ palyashchii. chyelovek kovarnyy syeyet razdor, i naushnik razluchayet druzyei. chyelovek nyelagonomyernyy razvrashchayet blizhnego svoiego i vyedyet yego na put’ nyedobryi; prishchurivayet glaza svoi, chtoby pridumat’ kovarstvo; zakusyvaya syebe guby, sovyershayet vizual-ra-trudit’syadyeystvo. vyenyets slavy–syedina, kotoraya nakhoditsya na puti pravdy. dolgotyerpelyivyy luchshye khrabrogo, i vlydeyushchii soboyu [luchshye] zavoyevatyya goroda. v polu brosayetsya zhryebii, no vsye ryesheniye yego–ot i-o.

17

luchshye kusok sukhogo khlyeba, i s nim mir, nyezhyeli dom, polnyi zakolotogo skota, s razdorom. razumnny rab i-o nad byesputnym synom i myezhdu brat’yami razdyelit naslyedstvo. pravil’nya–dlya syeryebra, i gornilo–dlya zolota, a syerdtsa ispytyvayet i-o’ vizual-ra-trudit’syadei vnimayet ustam byezzakonnny, lzhyyets slushayetsya yazyka pagubnogo. kto rugayetsya nad nishchim, tot khulit tvortsa yego; kto raduyetsya nyeschast’yu, tot nye ostanetsya nyenakazannym. vyenyets starikov–synov’ya synovyei, i slava dyetyei–rodityeli ikh. nyeprilichna glupomu vazhnaya ryech’, tyem pachye znatnomu–usta lzhiyye. podarok–dragostyennyy kamyen’ v glazakh vlydeyushcheyo im: kuda ni obratitsya on, uspyeyet. prikrvayushchii prostupok ishchyet lyubvi; a kto snova napominayet o nyem, tot udalayet druga. na razumnogo sil’nyeye dyeistvuyet vygovor, nyezhyeli na glupogo sto udarov. vozmutityel’ ishchyet tol’ko zla; poetomu zhyestokii

angyel budyet poslan protiv nyego. luchshye vstryetit' chyelovyeku myedvyeditsy, lishyennuyu dyetei, nyezhlyi gluptsya s yego glupost'yu. kto za dobro vzdayet vizual-ra-trudit'sya, ot doma togo nye otoidyet vizual-ra-trudit'sya. nachalo ssory-kak proryv vody; ostav' ssoru pryeshdye, nyezhlyi raz-goryelas' ona. opravyayushchii nyechystivogo i obvinyayushchii pravayednogo-oba myerzost' pryed i-o. k chyemu sokrovishchye v rukakh gluptsya? dlya priobryeteniya mudrosti [u] [nyego] nyet razuma. drug lyubit vo vsyakoye vryemya i, kak brat, yavit-sya vo vryemya nyeschast'ya. chyelovyek maloum-nyi dayet ruku i ruchayetsya za blizhnego svoyego. kto lyubit ssory, lyubit gryekh, i kto vysoko pod-nimayet vorota svoi, tot ishchyet padyniia. ko-varnoye syerdtsye nye naidyet dobra, i lukavyi yazyk popadyet v byedu. rodil kto glupogo, - syebe na gorye, i otysel glupogo nye poraduyetsya. vyesyeloie syerdtsye blagotvorno, kak vrachyevstvo, a uylvi dukh sushit kosti. nyechystivyi byeryet podarok iz pazukhi, chtoby izvratit' puti pravosudiya. mudrost'-pryed litsyem u razumnogo, a glaza gluptsya-na kontsy zemli. glupyi syn-dosada ottsu svoymu i ogorcheniye dlya maty-eri svoiei. nyekhorosho i obvinyat' pravogo, [i] bit' vyel'mozh za pravdu. razumnyi vzdye-rzhan v slovakh svoikh, i blagorazumnyi khlad-nokrovyen. i glupyyet, kogda molchit, mozhyet pokazat'sya mudrym, i zatvoryayushchii usta svoi-blagorazumnym.

18

prikhoti ishchyet svoienravnyi, vosstayet protiv vsyego umnogo. glupyi nye lyubit znaniya, a tol'ko by vykazat' svoi um. s prikrodom nyechystivogo prikhodit i pryezryeniye, a s byesslaviyem-ponoshyniye slova ust chyelovyecheskikh-glubokiye vody; istochnik mudrosti-struyashchiisa potok. nyekhorosho byt' litsyepriyatnym k nyechystivomu, chtoby nispovy-ergnut' pravayednogo na sudye. usta glupogo idut v ssoru, i slova yego vyzyvayut poboi. yazyk glupogo-gibyel' dlya nyego, i usta yego-syet' dlya dushi yego. slova naushnika-kak lakomstva, i oni vkhodiat vo vnutryennost' chryeva. nyeradivyi v rabotye svoiei-brat rastochityelyu. imya i-o-kryepkaya bashnya: ubyegayet v nyeye pravyednik-i byezopasyen. imyeniye eti-katogo-kryepkii gorod yego, i kak vysokaya ograda v yego voobrazhenii. pyeryed padyniyem vzosnitsya syerdtsye chyelovyeka, a smiryeniye pryedshyestvuyet slavye. kto dayet otvyet nye vyslushav, tot glup, i styd yemu. dukh chyelovyeka pyeryenosit yego nyemoshchi; a po-razhyennyi dukh-kto mozhyet podkryepit' yego? syerdtsye razumnogo priobryetayet znaniye, i ukho mudrykh ishchyet znaniya. podarok u chyelovyeka dayet yemu prostor i do vyel'mozh dovvedyet yego. pyervyi v tyazhbye svoiei prav, no prikhodit soppyernik yego i isslyedyvayet yego. zhyrbii pryekrashchayet spory i ryeshayet myezhdu sil'nymi. ovizual-ra-trudit'syabivshiisa brat [nyepriustupny-ye] kryepkogo goroda, i ssory podobny zaporam

zamka. ot ploda ust chyelovyeka napolnyayetsya chryeve yego; proizvvedenyiem ust svoikh on nasyshchayetsya. smyert' i zhizn'-vo vlasti yazyka, i lyubyashchiye yego vkusyat ot plodov yego. kto nashyel [dobruyu] zhyenu, tot nashyel blago i poluchil blagodat' ot i-o. s mol'boyu govorit nishchii, a eti-katy otvyechayet grubo. kto khochyet imyet' druzyei, tot i sam dolzhyn byt' druzhyelyubnym; i byvayet drug, bolyye pryvazannyi, nyezhlyi brat.

19

luchshye byednyi, khodyashchii v svoiei nye-porochnosti, nyezhlyi [eti-katy] so lzhyvymi ustami, i pritom glupyi. nyekhorosho dushye byez znaniya, i toroplivyi nogami ostupitsya. glupost' chyelovyeka izvrashchayet put' yego, a syerdtsye yego nyegoduyet na i-o eti-katstvo pribavlyayet mnogo druzyei, a byednyi ostavlyayetsya i drugom svoim. lzhyesvidyetyel' nye ostanetsya nye-nakazannym, i kto govorit lozh', nye spasetsya. mnogiye zaikivayut u znatnykh, i vsyakii-drug chyelovyeku, dyelayushchyemu podarki. byednogo nyenavidyat vsye brat'ya yego, tyem pachye druz'ya yego udalaysya ot nyego: gonitsya za nimi, chtoby pogovorit', no i etogo nyet. kto priobryetayet razum, tot lyubit dushu svoyu; kto nablyudayet blagorazumiye, tot nakhodit blago. lzhyesvidyetyel' nye ostanetsya nyenakazannym, i kto govorit lozh', pogibnyet. nyeprilichna gluptsu pyshnost', tyem pachye rabu i-o nad knyaz'yami. blagorazumiye dyelayet chyelovyeka myedlyennym na gnyev, i slava dlya nyego-byt' sniskhoditel'ny'm k prostup-kam. gnyev tsarya-kak ryev l'va, a blagovolyeniye yego-kak rosa na travu. glupyi syn-sokrushyniye dlya ottsa svoyego, i svarlivaya zhyena-stochnaya truba. dom i imyeniye-naslyedstvo ot rodityeli, a razumnaya zhyena-ot i-o. lyenost' pogruzhayet v snlivost', i nyeradivaya dusha budyet tyerpyet' golod. khranyashchii zapovyed' khranit dushu svoyu, a nyeradivashchii o putyakh svoikh pogibnyet. blagotvoryashchii byednomu dayet vzaimy i-o, i on vzdast yemu za blagodyeyaniye yego. nakazyvai syna svoyego, dokolye yest' nadyezhda, i nye voz-mushchaisya krikom yego. gnyevlivyi pust' tyerpit nakazaniye, potomu chto, yesli poshchadish' [yego], pridetsya tyebe yeschye bol'shye nakazyvat' yego. slushaisya sovyeta i prinimai oblichniye, chtoby sdylat'sya tyebe vposledstviu mudrym. mnogo zamyslov v syerdtsye chyelovyeka, no sostoitsya tol'ko opryedelyennoye i-o. radost' chyelovyeku-blagotvoritel'nost' yego, i byednyi chyelovyek luchshye, nyezhlyi lzhyvi. strakh i-o' [vyedyet] k zhizni, i [kto imyeyet yego], vsyegda budyet dovolyn, i vizual-ra-trudit'sya nye postignyet yego. lyenivyi opuskayet ruku svoyu v chashu, i nye khochyet donyesti yeye do rta svoyego. yesli ty nakazyesh' koshchunnika, to i prostoi sdylayetsya blagorazumnym; i [yesli] oblichish' razumnogo, to on poimyet nastavleniye. razoryayushchii ottsa i vygonayayushchii mat'-syn sramnoi i byeschyst-nyi. pyeryestan', syn moi, slushat' vnushyniia ob ukloniyeni ot izryecheni razuma. lukavyi

svidyetyel' izdyevayetsya nad sudom, i usta byez-zakonnykh glotayut nyeppravdu. gotovy dlya koshchunstvuyushchikh sudy, i poboi-na tyelo glupyykh.

20

vino-glumlivo, sikyera-buina; i vsyakii, uvyekayushchiisa imi, nyerazumyen. groza tsarya-kak by ryev l'va: kto razdrzhayet yego, tot gryeshit protiv samogo syebya. chyst' dlya chyelovyeka-otstat' ot ssory; a vsyakii glupyyets zadoryen lyenyvets zimoyu nye pashyet: poishchyet lyetom-i nyet nichyego. pomysly v syerdtseye chyelovyeka-glubokiye vody, no chyelovyek razumnyi vychyerpvyayet ikh. mnyogiye khvalyat chyelovyeka za milosyerdie, no pravdivogo chyelovyeka kto nakhodit? pravyyednik khodit v svoey nyeporochnosti: blazhyenny dyeti yego poslye nyego! tsar', sidyashchii na pryestolye suda, razgonyayet ochami vsye vizual-ra-trudit'syaye. kto mozhyet skazat': ya ochistil moye syerdtseye, ya chist ot gryekha moyego? nyeodinakovyye vyesy, nyeodinakovaya myera, to i drugoye-myerzost' pryed i-o. mozno uznat' dazhye otroka po zanyatiyam yego, chisto li i pravil'no li budyet povyedyeniye yego. ukho slyshashcheye i glaz vidyashchii-i to i drugoye sozdal i-o'. nye lyubi spat', chtoby tyebye nye obyednyet'; dyerzhi otkrytymi glaza tvoji, i budyesh' dosyta yest' khlyeb. durno, durno, govorit pokupatyel', a kogda otoidyet, khvalitsya. yest' zoloto i mnogo zhyemchuga, no dragotsyennaya utvar'-usta razumnyye. voz'mi plat'ye yego, tak kak on poruchilsya za chuzhogo; i za storonnnyego voz'mi ot nyego zalog. sladok dlya chyelovyeka khlyeb, [priobryetyennyi] nyeppravdoy; no poslye rot yego napolnitsya dryesvoyu. pryedpriyatiya poluchayut tyverdest' chryez sovyeshchaniye, i po sovyeshchaniy vyedi voinu. kto khodit pyeryenoschikom, tot otkryvayet tainu; i kto shiroko raskryvayet rot, s tym nye soobshchaisya. kto vizual-ra-trudit'syaslovit ottsa svoeyego i svoyu mat', togo svyetil'nik pogasnyet sryedi glubokoi t'my. naslyedstvo, pospyeshno zakhvachyennoye vnachalye, nye blagoslovitsya vposlyedstviy. nye govori: ya otplachu za vizual-ra-trudit'sya; pryedostav' i-o, i on sokhranit tyebya. myerzost' pryed i-o-nyeedinakovyye giri, i nyevyernyye vyesy-nye dobro. ot i-o napravlyayutsya shagi chyelovyeka; chyelovyeku zhye kak uznat' put' svoi? syet' dlya chyelovyeka-pospyeshno davat' obyet, i poslye obyeta obdumyvat'. mudryi tsar' vyvyyet nyechystivyykh i obratit na nikh kolyeso. svyetil'nik i-o'-dukh chyelovyeka, ispytyvayushchii vsye glubiny syerdtsa. milost' i istina okhranyayut tsarya, i milost'yu on poddyerzhivayet pryestol svoi. slava yunoshyei-sila ikh, a ukrasheniye starikov-syedina. rany ot poboyev-vracheystvo protiv zla, i udary, pronikayushchiye vo vnutyrennosti chryeva.

21

syerdtseye tsarya-v rukye i-o, kak potoki vod: kuda zakhochyet, on napravlyayet yego. vsyakii put' chyelovyeka pryam v glazakh yego; no i-o' vzyeshivayet syerdtsa. soblyudyeniye pravdy i pravosudiya bolyye ugodno i-o, nyezhly zhyertva gordost' ochyei i nadmyennost' syerdtsa, otlichayushchiye nyechystivyykh, -gryekh. pomyshlyeniya pril'yehznogo stryemyatsya k izobiliyu, a vsyakii toroplivyi tyerpit lishyeniye. priobryetyeniye sokrovishcha lzhiivym yazykom-mimolyetnoye dunoveniye ishchushchikh smyerti. nasiliye nyechystivyykh obrushitsya na nikh, potomu chto oni otryekli' soblyudat' pravdu. pryevratyen put' chyelovyeka razvrashchyennogo; a kto chist, togo dyeistviye pryamo. luchshye zhit' v uglu na krovlye, nyezhly so svarlivoyu zhyenoyu v prostrannom domye. dusha nyechystivogo zhyelayet zla: nye naidyet milosti v glazakh yego i drug yego. kogda nakazyvayetsya koshchunnik, prostoi dyelayetsya mudrym; i kogda vrazumlyayetsya mudryi, to on priobryetayet znaniye. pravyyednik nablyudayet za domom nyechystivogo: kak povyergayutsya nyechystivyye v nyeschastiye. kto zatykayet ukho svoe ot voplya byednogo, tot i sam budyet vopit', -i nye budyet uslyshan. podarok tainyi tushit gnyey, i dar v pazukhu-sil'nyuy yarost'. soblyudyeniye pravosudiya-radost' dlya pravyyednika i strakh dlya dyelayushchikh vizual-ra-trudit'sya. chyelovyek, sbivshiisa s puti razuma, vodvoritsya v sobranii myertyvetsov. kto lyubit vyesyel'ye, obyednyeyet; a kto lyubit vino i tuk, nye razeti-katyeyet. vykupom budyet za pravyyednogo nyechystivyi i za pryamodushnogo-lukavyi. luchshye zhit' v zymlye pustynnoi, nyezhly s zhyenoyu svarlivoyu i syerditoyu. vozhdyyelennoye sokrovishchye i tuk-v domye mudrogo; a glupyi chyelovyek rastochayet ikh. soblyudayushchii pravdu i milost' naidyet zhizn', pravdu i slavu. mudryi vkhodit v gorod sil'nykh i nisprovyergayet kryepost', na kotoruyu oni nadyeyalis'. kto khranit usta svoi i yazyk svoi, tot khranit ot byed dushu svoyu. nadmyennyi vizual-ra-trudit'syadyei-koshchunnik imya yemu-dyeistvuyet v pylu gordosti. alchba lyenivtsa ub'yet yego, potomu chto ruki yego otkazyvayutsya rabotat'; vsyakii dyen' on sil'no alchyet, a pravyyednik dayet i nye zhalyeyet. zhyertva nyechystivyykh-myerzost', osobenno kogda s lukavstvom prinosyat yeye. lzhyesydyetel' pogibnyet; a chyelovyek, kotoryi govorit, chto znayet, budyet govorit' vsyegda. chyelovyek nyechystivyi dyerzok litsom svoim, a pravyyednyi dyerzhit pryamo put' svoi. nyet mudrosti, i nyet razuma, i nyet sovetya vopryeki i-o. konya prigotovlyayut na dyen' bitvy, no pobyeda-ot i-o.

22

dobroye imya luchshye bol'shogo eti-katstva, i do-braya slava luchshye syeryebra i zolota. eti-katyi i byednyi vstryechayutsya drug s drugom: togo i drugo sozdal i-o'. blagorazumnyi vidit byedu, i ukry-

vayetsya; a nyeopytnyye idut vpyeryed, i nakazy-vayutsya za smiryeniyem sleduyet strakh i-o', eti-katstvo i slava i zhizn'. tyerny i syeti na puti kovarnogo; kto byeryezhyet dushu svoyu, udalis' ot nikh. nastav' yunoshu pri nachalye puti yego: on nye uklonitsya ot nyego, kogda i sostaritsya. eti-katy i i-o nad byednym, i dolzhnik [dylayetsya] namo zamodavtsa. syeyushchii nyepravdu pozhnyet byedu, i trosti gnyeva yego nye stanyet. milosyerdyi budyet blagoslovlyayem, potomu chto dayet byednomu ot khllyeba svoeyo. pragoni koshchunnika, i udalitsya razdor, i pryekratyatsya ssora i bran'. kto lyubit chistotu syerdtsa, u togo priyatnost' na ustakh, tomu tsar'-drug. ochi i-o okhranyayut znaniye, a slova zakonopryestupnika on nisprovyergayet. lyenivets govorit: lyev na ulitsye! posryedi ploschadi ub'yut myenya! glubokaya propast'-usta bludnits: na kogo prognyeavayetsya i-o', tot upadyet tuda. glupost' priyazalas' k syerdtsu yunoshi, no ispravitel'naya rozga udalit yeye ot nyego. kto obizhayet byednogo, chtoby umnozhit' svoye eti-katstvo, i kto dayet eti-katomu, tot obyednyayet. prikloni ukho tvoye, i slushai slova mudrykh, i syerdtsye tvoye obrati k moyemu znaniyu; potomu chto utyeshityel'no budyet, yesli ty budyesh' khranit' ikh v syerdtsye tvoym, i oni budut takzhye v ustakh tvoikh. chtoby upovaniye tvoye bylo na i-o, ya uchu tyebya i syegodnya, i ty [pomni]. nye pisal li ya tyebye trizhdy v sovyetakh i nastavlyenii, chtoby nauchit' tyebya tochnym slovam istiny, daby ty mog pyeryedavat' slova istiny posylayushchim tyebya? nye bud' grabityelyem byednogo, potomu chto on byedny, i nye prityesnyai nyeschastnogo u vorot, potomu chto i-o' vstupitsya v dyelo ikh i iskhilit dushu u grabityelyei ikh. nye družhis' s gnyevlyvm i nye soobshchaisya s chyelovyekom vsply'chivym, chtoby nye nauchit'sya putyam yego i nye navlyech' pyetli na dushu tvoyu. nye bud' iz tyekh, kotoryye dayut ruki i poruchayutsya za dolgi: yesli tyebye nyechyem zaplatit', to dlya chyego dovodit' syebya, chtoby vzyali postyel' tvoyu iz-pod tyebya? nye pyeryedvigai myezhi davneye, kotoryye provyeli ottsy tvoi. vidyeli li ty chyelovyka provornogo v svoym dyelye? on budyet stoyat' pyeryed tsaryami, on nye budyet stoyat' pyeryed prostymi.

23

kogda syadyesh' vkushat' pishchu s vlastyelinom, to tshchatyel'no nablyudai, chto pyeryed tobouy, i postav' pryegradu v gortani tvoyei, yesli ty alchyen. nye pryel'shchaisya lakomymi yastvami yego; eto-obmanchivaya pishcha nye zabot'sya o tom, chtoby nazhit' eti-katstvo; ostav' takiye mysli tvoi. ustryemish' glaza tvoi na nyego, i-yego uzhye nyet; potomu chto ono sdyelayet syebye kryl'ya i, kak oryel, uleyetit k nyebu. nye vkushai pishchi u chyelovyka zavistlivogo i nye pryel'shchaisya lakomymi yastvami yego; potomu chto, kakovy mysli v dushye yego, takov i on; yesh' i pyei', govorit on tyebye, a syerdtsye yego nye s tobouy. kusok, kotoryi ty s'yel, izblyuyesh', i dobryye slova tvoi ty potratish' naprasno. v ushi glupogo nye govori, potomu chto on pryezrit razum-

nyye slova tvoi. nye pyeryedvigai myezhi davneye i na polya sirot nye zakhodi, potomu chto zashchitnik ikh silyen; on vstupitsya v dyelo ikh s tobouy. prilozhi syerdtsye tvoye k uchyeniyu i ushi tvoi-k umnym slovam. nye ostavlyai yunoshi byez nakazaniya: yesli nakazhyesh' yego rozgoyu, on nye umryet; ty nakazhyesh' yego rozgoyu i spasyesh' dushu yego ot pryaispodneye. syn moi! yesli syerdtsye tvoye budyet mudro, to poraduyetsya i moye syerdtsye; i vnu-tryennosti moi budut radovat'sya, kogda usta tvoi budut govorit' pravoye. da nye zaviduyet syerdtsye tvoye gryeshnikam, no da pryebudyet ono vo vsye dni v strakhye i-o; potomu chto yes' budushchnost', i nadyezhda tvoya nye potyeryana. slushai, syn moi, i bud' mudr, i napravlyai syerdtsye tvoye na pryamoi put'. nye bud' myezhdu upivayushchimisya vinom, myezhdu pryesyshchayushchimisya myasom: potomu chto p'yanitsa i pryesyshchayushchiisa obyednyeyut, i sonlivost' odyenyet v rubishchye. slushaisya ottsa tvoeyo: on rodil tyebya; i nye pryenyebryegai matyeri tvoyei, kogda ona i sostaritsya. kupi istinu i nye prodavai mudrosti i uchyeniya i razuma. torzhystvuyet ottyets pravvednika, i rodivshii mudrogo raduyetsya o nyem. da vyesyelit'sya ottyets tvoi i da torzhystvuyet mat' tvoya, rodivshaya tyebya. syn moi! otдай syerdtsye tvoye mnye, i glaza tvoi da nablyudayut puti moi, potomu chto bludnitsa-glubokaya propast', i chuzhaya zhyenatyesnyi kolodyez'; ona, kak razboinik, sidit v zasadye i umnozhayet myezhdu lyud'mi zakonopryestupnikov. u kogo voi? u kogo ston? u kogo ssory? u kogo gorye? u kogo rany byez prichiny? u kogo bagrovyye glaza? u tyekh, kotoryye dolgo sidyat za vinom, kotoryye prikhodyat otsykvat' [vina] pripravyennogo. nye smotri na vino, kak ono krasneyet, kak ono iskrit'sya v chashye, kak ono ukhazhivayetsya rovno: vposlyedstvi, kak zmyei, ono ukusit, i uzhalit, kak aspid; glaza tvoi budut smotryet' na chuzhikh zhyen, i syerdtsye tvoye zagovorit razvratnoye, i ty budyesh', kak spyashchii sryedi morya i kak spyashchii na vyerkhu machty. [i skazhyesh']: bili myenya, mnye nye bylo bol'no; tolkali myenya, ya nye chuvstvoval. kogda prosnus', opyat' budu iskat' togo zhye'.

24

nye ryevnui zlym lyudyam i nye zhyelai byt' s nimi, potomu chto o nasilii pomyshlyayet syerdtsye ikh, i o vizual-ra-trudit'sya govoryat usta ikh. mudrost'yu ustroyayetsya dom i razumom utvyerzhdayetsya i s umyen'yem vnutyrennosti yego napolnyayetsya vsyakim dragotsyennym i pryekrasnym imushchestvom. chyelovyek mudryi silyen, i chyelovyek razumnyi ukryeplyayet silu svoyu. potomu s obdumannost'yu vyedi voinu tvoyu, i uspyekh [budyet] pri mnozhystvye sovyeshchani. dlya glupogo slishkom vysokaya mudrost'; u vorot nye otkroyet on ust svoikh. kto zamyshlyayet sdyelat' vizual-ra-trudit'sya, togo nazyvayut vizual-ra-trudit'syaumyshlyennikom. pomysl gluposti-gryekh, i koshchunnik-myerzost' dlya lyudyei. yesli ty v dyen' byedstviya okazalsya slabym, to byedna sila tvoya. spasai vzyatykh na smyert', i nyeuzhyeli

otkazhyesh'sya ot obryechyennykh na ubiyeniye? skazhyesh' li: vot, my nye znali etogo? a ispytuyushchii syerdtsa raznye nye znayet? nablyudayushchii nad dushyeyu tvoyeyu znayet eto, i vozrast cheloveku po dyelam yego. yesh', syn moi, myed, potomu chto on priyatyen, i sot, kotoryi sladok dlya gortani tvoyei: takovo i poznaniye mudrosti dlya dushi tvoyei. yesli ty nashyel [yeye], to yest' budushchnost', i nadyezhda tvoya nye potyeryana. nye vizual-ra-trudit'syaumyshlyai, nyechestivyi, protiv zhilishcha pravedyenika, nye opustoshai myesta pokoya yego, ibo syem' raz upadyet pravedyenik, i vstanyet; a nyechestivyye vpadut v pogibyl'. nye raduisya, kogda upadyet vrag tvoi, i da nye vyeselyitsya syerdtsye tvoye, kogda on spotknyetsya. inachye, uvidit i-o', i nyeugodno budyet eto v ochakh yego, i on otratit ot nyego gnyev svoi. nye nyegodui na vizual-ra-trudit'syadyeyev i nye zavidui nyechestivym, potomu chto vizual-ra-trudit'syai nye imyeyet budushchnosti, -svyetil'nik nyechestivyykh ugasnyet. boisia, syn moi, i-o i tsarya; s myatyezchnikami nye soobshchaisya, potomu chto vnyezapno pridyet pogibyl' ot nikh, i byedu ot nikh oboikh kto pryeduznayet? skazano takzhye mudrymi: imyet' litsyepriyatiye na sudye-nyekhorosho. kto gorovit vinovnomu: ty prav', togo budut proklinat' narody, togo budut nyenavidyet' plyemyena; a oblichayushchiye budut lyubimy, i na nikh pridyet blagoslovyeniye. v usta tselyetel, kto otvychayet slovami vyernymi. sovershi dyela tvoi nye doma, okonchi ikh na polye tvoyem, i potom ustroyai i dom tvoi. nye bud' lzhyesvidyetyelyem na blizhnego tvoyego: k chyemu tyebye obmanyvat' ustami tvoimi? nye gorovi: kak on postupil so mnoyu, tak i ya postuplyu s nim, vozdam cheloveku po dyelam yego'. prokhorodil ya mimo polya cheloveka lyenivogo i mimo vinogradnika cheloveka skudoumnogo: i vot, vsye eto zaroslo tyernom, povyerkhnost' yego pokrylas' krapivoyu, i kamyennaya ograda yego obrushilas'. i posmotryel ya, i obratil syerdtsye moye, i posmotryel i poluchil urok: nyemnogo pospish', nyemnogo podryemlyesh', nyemnogo, slozhiv ruki, polyezish', -i pridyet, [kak] prokhozhi, byednost' tvoya, i nuzhda tvoya-kak chelovek vooruzhyennyi'.

25

i eto pritchi solomona, kotoryye sobrali muzhi yezykii, tsarya iudyeiskogo. slava bozhiya-oblyekat' tainoyu dyelo, a slava tsaryei-issyedyvat' dyelo. kak nyebo v vysoty i zemylya v glubinye, tak syerdtsye tsaryei-nyeysslyedimo otdyeli primyes' ot syeryebra, i vyidyet u syeryebryanika sosud: udali nyepравyednogo ot tsarya, i pryestol yego utvyerditsya pravdoyu. nye vyelichaisya pryed litsyem tsarya, i na myestye vyelikikh nye stanovis'; potomu chto luchshye, kogda skazhut tyebye: poidi syuda povyshye', nyezhyeli kogda ponizyati tyebya pryed znatnym, kotorogo vidyeli glaza tvoi. nye vstupai pospyeshno v tyazhbu: inachye chto budyesh' dyelat' pri okonchanii, kogda sopyernik tvoi osramit tyebya? vyedi tyazhbu s

sopyernikom tvoim, no tainy drugogo nye otkryvai, daby nye ukoril tyebya uslyshavshii eto, i togda byeschyestiye tvoye nye otdoidet ot tyebya. zolotyeye yabloki v syeryebryanikh prozrachnykh sosudakh-slovo, skazannoye prilichno. zolotaya syer'ga i ukrashyeniye iz chistogo zolota-mudryi oblichitel' dlya vnimatel'nogo ukha. chto prokhlada ot snyega vo vryemya zhatvy, to vyernyi posol dlya posylayushchego yego: on dostavlyayet dushye i-o svoeyo otradu. chto tuchi i vyetry byez dozhda, to chelovek, khvastayushchii lozhnymi podarkami. krotost'yu sklonayetsya k milosti vyel'mozha, i myagkii yazyk pyeryelamyayet kost'. nashyel ty myed, -yesh', skol'ko tyebye potrebnoye, chtoby nye pryestyti'sya im i nye izblyevat' yego. nye uchashchai vkhodit' v dom druga tvoyego, chtoby on nye naskuchil tobouyu i nye voznyenavidyet tyebya. chto molot i myech i ostraya stryela, to chelovek, proiznosyashchii lozhnoye svidyetyel'stvo protiv blizhnego tvoyego. chto slomannyi zub i rasslablyennaya noga, to nadyezhda na nyenadyezhnogo [cheloveka] v dyen' byedstviya. chto snimayushchii s syebya odyezhdu v kholodnyi dyen', chto ukus na ranu, to poyushchii pyesni pyecha'nomu syerdtsu. yesli golodnyen vrag tvoi, nakormi yego khylyebom; i yesli on zhazhdyet, napoi yego vodoyu: ibo, [dyelaya siye], ty sobirayesh' goryashchiye ugli na golovu yego, i i-o' vozrast tyebye. syevyernyi vyetyer proizvodit dozhd', a tainyi yazyk-nyedovol'nyye litsa. luchshye zhit' v uglu na krovlye, nyezhyeli so svarlivoyu zhenoyu v prostrannom dome. chto kholodnaya voda dlya istomlyennoi zhazhdoi dushi, to dobraya vyest' iz dal'neye strany. chto vozmushchyennyi istochnik i povryezhdyennyi rodnik, to pravedyenik, padayushchii pryed nyechestivym. kak nyekhorosho yest' mnogo myedu, tak domogat'sya slavy nye yest' slava. chto gorod razrushyennyi, byez styen, to chelovek, nye vlyadyeyushchii dukhom svoim.

26

kak snyeg lyetom i dozhd' vo vryemya zhatvy, tak chyst' nyeprilichna glupomu. kak vorobyeye vsporknyet, kak lastochka uleyetit, tak nyezasluzhennoye proklyatiye nye sbudyetsya. bich dlya konya, uzda dlya osla, a palka dlya glupyykh nye otvychai glupomu po gluposti yego, chtoby i tyebye nye sdyelat'sya podobnym yemu; no otvychai glupomu po gluposti yego, chtoby on nye stal mudryet-som v glazakh svoikh. podryezyvayet syebye nogi, tyerpt nyepriyatnost' tot, kto dayet slovesnoye porucheniye gluptsu. nyerovno podnimayutsya nogi u khromogo, -i pritcha v ustakh gluptsov. chto vlagayushchii dragotsyennyi kamen' v prashchu, to vzdayushchii glupomu chyst'. chto [kolyuchii] tyern v rukye p'yanogo, to pritcha v ustakh gluptsov. sil'nyi dyelayet vsye proizvol'no: i glupogo nagrazhdayet, i vsyakogo prokhozhyego nagrazhdayet. kak pyes vozvrashchayetsya na blyevotinu svoyu, tak glupyy povtoryayet glupost' svoyu. vidal li ty cheloveka, mudrogo v glazakh yego? na glupogo bol'shye nadyezhdy, nyezhyeli na nyego. lyenyvets

govorit: lyev na dorogye! lyev na ploshchadyakh! dyver' vorochayetsya na kryuch'yakh svoikh, a lyenivets na postyli svoey. lyenivetsy opuskayet ruku svoyu v chashu, i yemu tyazhyelo donyesti yeye do rta svoynogo. lyenivetsy v glazakh svoikh mudryeye syemyerykh, otyechayushchikh obdumanno. khvatayet psa za ushi, kto, prokhodya mimo, vmyeshivayetsya v chuzhuyu ssoru. kak prityvoryayushchiysya pomyeshannym brosayet ogon', stryely i smyert', tak-chyeloveryk, kotoryi kovarno vryedit drugu svoymu i potom govorit: ya tol'ko poshutil'. gdye nyet bol'shyye drov, ogon' pogasayet, i gdye nyet naushnika, razdor utikhayet. ugol'-dlya zhara i drova-dlya ognya, a chyeloveryk svarlivyi-dlya razzhzhyniya ssory. slova naushnika-kak lakomstva, i oni vkhodyat vo vnutyrennost' chryeva. chto nyechistym syeryebrom oblozhennyi glinyaniy sosud, to plamyennyye usta i syerdtsye vizual-ra-trudit'syabnoye. ustami svoimi prityvoryayetsya vrag, a v syerdtsye svoym zamyshlyayet kovarstvo. yesli on govorit i nyezhnym golosom, nye vyer' yemu, potomu chto syem' myerzostyei v syerdtsye yego. yesli nyenavist' prikrivayetsya nayedinye, to otkroyetsya vizual-ra-trudit'syaba yego v narodnom sobranii. kto royet yamu, tot upadayet v nyeye, i kto pokatit vyverkh kamen', k tomu on vorotitsya. lzhiivy yazyk nyenavidit uyavzlyayemykh im, i l'stivyye usta gotovyat padyniye.

27

nye khvalis' zavtrashnim dnyem, potomu chto nye znayesh', chto rodit tot dyen'. pust' khvalit tyebya drugoi, a nye usta tvoji, -chuzhoi, a nye yazyk tvoji. tyazhyel kamen', vyesok i pyesok; no gnyev gluptsya tyazhyelyeye ikh oboikh zhyestok gnyev, nyekrokro-tima yarost'; no kto ustoit protiv ryevnosti? luchshye otkrytoye oblichyeniye, nyezhyeli skrytaya lyubov'. iskryenni ukorizny ot lyubyashchego, i lzhiivy pot-syelui nyenavidyashchego. sytaya dusha popirayet i sot, a golodnoi dushye vsye gor'koye sladko. kak ptitsa, pokinuvshaya gnyezdo svoye, tak chyeloveryk, pokinuvshii mesto svoye. mast' i kuryeniye raduyut syerdtsye; tak sladok [vsyakomu] drug syerdychnym soyetom svoim. nye pokidai druga tvoyego i druga ottsa tvoyego, i v dom brata tvoyego nye khodi v dyen' nyeschast'ya tvoyego: luchshye sosyed vblizi, nyezhyeli brat vdali. bud' mudr, syn moi, i radui syerdtsye moye; i ya budu imyet', chto otyechat' vizual-ra-trudit'syaslovyashchyemu myenya. blago-razumnyi vidit byedu i ukryvayetsya; a nyeopyt-nyye idut vpyeryed [i] nakazyvayutsya. voz'mi u nyego platy yego, potomu chto on poruchilsya za chuzhogo, i za storonnyego voz'mi ot nyego zalog. kto gromko khvalit druga svoego s rannyyego utra, togo sochtat za vizual-ra-trudit'syaslovyashchego. nyeprestannaya kapyel' v dozhdliivy dyen' i svarlivaya zhyena-ravny: kto khochyet skryt' yeye, tot khochyet skryt' vyetyer i mast' v pravoj rukye svoey, dayushchuyu znat' o sebe. zhyelye zhyelyezo ostrit, i chyeloveryk izoshchrayet vzglyad druga svoynogo. kto styeryezhyet smokovnutsu, tot budyet yest' plody yeye; i kto byeryezhyet i-o svoynogo, tot

budyet v chyesti. kak v vodye litso-k litsu, tak syerdtsye chyeloveryka-k chyeloveryku. pryeyspodnyaya i avaddon-nyenasytimy; tak nyenasytimy i glaza chyeloverychyeskiye. chto plavil'nya-dlya syeryebra, gornilo-dlya zolota, to dlya chyeloveryka usta, kotoryye khvalyat yego. tolki glupogo v stupye pyestom vmyestye s zernom, nye otdylitsya ot nyego glupost' yego. khorosho nablyudai za skotom tvoim, imyei popyechyeniye o stadakh; potomu chto [eti-katstvo] nye navyek, da i vlast' razrye iz roda v rod? prozyabayet trava, i yavlyayetsya zyelyen', i sobirayut gornyye travy. ovtys-na odyezhdu tyebye, i kozly-na pokupku polya. i dovol'no koz'yego moloka v pishchu tyebye, v pishchu domashnim tvoim i na prodovol'stviye sluzhankam tvoim.

28

nyechyestivyi byezhit, kogda nikto nye gonitsya [za nim]; a pravyednik smyel, kak lyev. kogda strana otstupit ot zakona, togda mnogo v nyei nachal'nikov; a pri razumnom i znayushchyem muzhye ona dolgovechna. chyeloveryk byednyi i prityesnyayushchii slabykh [to zhye, chto] prolivnoi dozhd', smyvayushchii khlyeb otstupniki ot zakona khvalyat nyechyestivyykh, a soblyudayushchiye zakon nyegoduyut na nikh. zlyye lyudi nye razumeyut spravvedlivosti, a ishchushchiye i-o razumeyut vsye. luchshye byednyi, khodyashchii v svoey nyeporochnosti, nyezhyeli tot, kto izvrashchayet puti svoi, khotya on i eti-kat. khranyashchii zakon-syn razumnyi, a znayushchiysya s rastochi-tyelyami sramit ottsa svoynogo. umnozhayushchii imyeniye svoye rostom i likhvoyu sobyeryet yego dlya blagotvoritelya byednykh. kto otklonyayet ukho svoye ot slushaniya zakona, togo i molitva-myerzost'. sovrashchayushchii pravyednykh na put' zla sam upadayet v svoyu yamu, a nyeporochnyye naslyeduuyt dobro. chyeloveryk eti-katy-mudryets v glazakh svoikh, no umnyi byednyak oblichit yego. kogda torzhestvuyut pravyedniki, vyelikaya slava, no kogda vozvyshayutsya nyechyestivyye, lyudi ukryvayutsya. skryvayushchii svoi pryestupleniya nye budyet imyet' uspyekha; a kto soznayetsya i ostavlyayet ikh, tot budyet pomilovan. blazhyen chyeloveryk, kotoryi vsyegda pryebvyayet v blagogovynii; a kto ozhyestochayet syerdtsye svoye, tot popadayet v byedu. kak rykayushchii lyev i golodnyi myedyed', tak nyechyestivyi vlastelin nad byednym narodom. nyerazumnyi pravityel' mnogo dyelayet prityesnyeni, a nyenavidyashchii koryst' prodolzhit dni. chyeloveryk, vinovnyi v prolitii chyeloverycheskoi krovi, budyet byegat' do mogily, chtoby kto nye skhvatil yego. kto khodit nyeporochno, to budyet nyevryedim; a khodyashchii krivymi putyami upadayet na odnom iz nikh. kto vozdyelyayet zemylyu svoyu, tot budyet nasyshchat'sya khlyebom, a kto podrazhayet prazdnym, tot nasytitsya nishchetyeto. vyernyi chyeloveryk eti-kat blagoslovyenyami, a kto spyshit razeti-katyet', tot nye ostanetsya nyenakazannym. byt' litsyepriyatnym-nyekhorosho: takoi chyeloveryk i za kusok khlyeba sdelayet nyepravdu. spyeshit k

eti-katstvu zavistlivy chyelovyek, i nye dumayet, chto nishchyeta postignyet yego. oblichayushchii chyelovyeka naidyet poslye bol'shuyu priyazn', nyezhyeli tot, kto l'stit yazykom. kto obrkady-vayet otssa svoego i mat' svoyu i govorit: eto nye gryekh', tot-soobshchnik grabityelyam. nad-myennyi razzhigayet ssoru, a nadyeyushchiysya na i-o budyet blagodyenstvovat'. kto nadyeyetsya na syebya, tot glup; a kto khodit v mudrosti, tot budyet tsyel. dayushchii nishchyemu nye obyed-nyeyet; a kto zakryvayet glaza svoi ot nyego, na tom mnogo proklyatii. kogda vozvyshayutsya nyechystivyye, lyudi ukryvayutsya, a kogda oni padayut, umnozhayutsya pravyedniki.

29

chyelovyek, kotoryi, buduchi oblichayem, ozhyestochayet vyyu svoyu, vneyzapno sokrushit-sya, i nye budyet [yemu] itsyelyeniya. kogda umnozhayutsya pravyedniki, vyesyeliysa narod, a kogda i-o nyechystivyi, narod styenayet. chyelovyek, lyubyashchii mudrost', raduyet otssa svoego; a kto znayetsya s bludnitsami, tot ras-tochayet imenyie tsar' pravosudnyu utvyerzhdayet zymlyu, a lyubyashchii podarki razoryayet yeye. chyelovyek, l'styashchii drugu svoemu, rasstilayet syet' nogam yego. v gryekhye vizual-ra-trudit'syago chyelovyeka-syet' [dlya nyego], a pravyednik vyesyeliysa i raduyetsya. pravyednik tshchatyel'no vnika-yet v tyazhbu byednykh, a nyechystivyi nye razbirayet dyela. lyudi razvratnyye vozmushchayut gorod, a mudryye utishayut myatyezh. umnyi chyelovyek, sudyas' s chyelovyekom glupym, syerditsya li, smyeysya li, -nye imyeyet pokoya. krovozhadnyye lyudi nyenavidyat nyeporochnogo, a pravyednyye zabotyatsya o yego zhizni. glupyi vyes' gnyev svoi izlivayet, a mudryi sdyerzhivayet yego. yesli pravityel' slushayet lozhnyye ryechi, to i vsye sluzhashchiye u nyego nyechystivyi. byednyi i likhoimyye vstryechayutsya drug s drugom; no syet glazam togo i drugogo dayet i-o'. yesli tsar' sudit byednykh po pravdye, to pryestol yego navsyegda utvyerditsya. rozga i oblichenyie dayut mudrost'; no otrok, ostavlyennyi v nyebryezhenii, dyelayet styd svoey matyeri. pri umnozhenii nyechystivyykh umnozhayetsya byezzakoniye; no pravyedniki uvidyat padenyie ikh. nakazyvay syna tvoego, i on dast tyebye pokoi, i dostavit radost' dushye tvoey. byez otkrovyeniya svyshye narod nyeobuzdan, a soblyudayushchii zakon blazhven. slovami nye nauchitsya rab, potomu chto, khotya on ponimayet [ikh], no nye slushayetsya. vidal li ty chyelovyeka opromyetchivogo v slovakh svoikh? na glupogo bol'shye nadyezhdy, nyezhyeli na nyego. yesli s dyetstva vospityvat' raba v nyegye, to vposlyedstviu on zakhochyet byt' synom. chyelovyek gnyelvyy zavodit ssoru, i vspyl'chivyi mnogo gryeshit. gordost' chyelovyeka unizhayet yego, a smiryennyi dukhom priobryetayet chyst'. kto dyelitsya s vorom, tot nyenavidit dushu svoyu; slyshit on proklyatiye, no nye ob'yavlyayet o tom. boyazn' pryed lyud'mi stavit syet'; a nadyeyushchiysya na i-o budyet bye-

zopasyen. mnogiye ishchut [blagosklonnogo] litsa pravityelya, no sud'ba chyelovyeka-ot i-o. myerzost' dlya pravyednikov-chyelovyek nyepравyednyi, i myerzost' dlya nyechystivogo-idushchii pryamym putyem.

30

slova agura, syna iakyeveva. vdokhnoven-nyye izryechenyia, [kotoryye] skazal etot chyelovyek ifiilu, ifiilu i ukalu: podlinno, ya bolyeye nyevyezhdza, nyezhyeli kto-libo iz lyudyei, i razuma chyelovyecheskogo nyet u myenya, i nye nauchilsya ya mudrosti, i poznaniya svyatykh nye imyeyu kto voskhodil na nyebo i niskhodil? kto sobral vyetyer v prigorshni svoi? kto zavayal vodu v odyezhdu? kto postavil vsye pryedely zymli? kakoye imya yemu? i kakoye imya synu yego? znayesh' li? vsyakoye slovo eti-ka chisto; on-shchit upovayushchim na nyego. nye pribavlyai k slovam yego, chtoby on nye oblichil tyebya, i ty nye okazalsya lzhyetsom. dvukh vyeshcheyi ya proshu u tyebya, nye otkazhi mnye, pryezhdye nyezhyeli ya umru: syetu i lozh' udali ot myenya, nishchyeti i eti-katstva nye dawai mnye, pitai myenya nasushchnym khlyebom, daby, pryesyativshis', ya nye otryeksya [tyebya] i nye skazal: kto i-o? i chtoby, obyednyev, nye stal kras't i upotryeblyat' imya eti-ka moyego vsuye. nye vizual-ra-trudit'syaslov' raba pryed i-o yego, chtoby on nye proklyal tyebya, i ty nye ostalsya vinovaty'm. yes't rod, kotoryi proklinayet otssa svoego i nye blagoslovlyayet matyeri svoey. yes't rod, kotoryi chist v glazakh svoikh, togda kak nye omyt ot nyechistot svoikh. yes't rod-o, kak vysokomyerny glaza yego, i kak podnyaty ryesnitsy yego! yes't rod, u kotorogo zuby-myechi, i chyelyusti-nozhi, chtoby pozhirat' byednykh na zymlye i nishchikh myezhdu lyud'mi. u nyenasytymosti dyve dochyeri: dawai, dawai! vot tri nyenasytimyykh, i chyetyrye, kotoryye nye skazhut: dovol'no! pryepsodnyaya i utroba byesplodnaya, zymlya, kotoraya nye nasyshchayetsya vodoyu, i ogon', kotoryi nye govorit: dovol'no! glaz, nasmyekhayushchiysya nad otssom i pryenyebryegayushchii pokornost'yu k matyeri, vyklyuyut vorony dol'nyye, i sozhrut ptyentsy orlinnyye! tri vyeshchi nyepostizhimi dlya myenya, i chyetyryekh ya nye ponimayu: puti orla na nyebye, puti zmyeya na skalye, puti korablya sryedi morya i puti muzhchiny k dyevitsye. takov put' i zhyeny pryelyubodeinoi; poyela i obtyerla rot svoi, i govorit: ya nichyego khudogo nye sdyelala'. ot tryekh trasyetsya zymlya, chyetyryekh ona nye mozhyet nosit': raba, kogda on dyelayetsya tsaryem; glupogo, kogda on dosyta yes't khlyeb; pozornuyu zhyenshchinu, kogda ona vykhodit zamuzh, i sluzhanku, kogda ona zanimayet myesto gospozhi svoey. vot chyetyrye malykh na zymlye, no oni mudryeye mudrykh: murav'i-narod nye sil'nyi, no lyetom zagotovlyayut pishchu svoyu; gornyye myshi-narod slabyi, no stavyat domy svoi na skalye; u saranchi nyet tsarya, no vystupayet vsya ona stroino; pauk lapkami tsyeplyayetsya, no byvayet v tsarskikh chyertogakh. vot troye imyeyut stroinuyu

pokhodku, i chyetyvero stroino vystupayut: lyev, silach myezhdu zvyeryami, nye postoronitsya ni pyeryed kyem; kon' i kozyel, i tsar' sryedi naroda svoyego. yesli ty v zanoschivosti svoyei sdylal glupost' i pomyslil vizual-ra-trudit'syaye, to [polozhi] ruku na usta; potomu chto, kak sbivaniye moloka proizvodit maslo, tolchok v nos proizvodit krov', tak i vobuzhdyeniye gnyeva proizvodit ssoru.

31

slova lyemuila tsarya. nastavleniye, kotoroye pryepodala yemu mat' yego: chto, syn moi? chto, syn chryeva moyego? chto, syn obyetoiv moikh? nye otdavai zhyenshchinam sil tvoikh, ni putyei tvoikh gubityel'nitsam tsaryei nye tsaryam, lyemuil, nye tsaryam pit' vino, i nye knyaz'yam-sikyeru, chtoby, napivshis', oni nye zabyli zakona i nye pryevratili suda vsyekh ugnyetayemykh. daitye sikyeru pogibayushchyemu i vino ogorchyennomu dushyeyu; pust' on vyp'yet i zabudyet byednost' svoyu i nye vspomnit bol'shye o svoym stradanii. otkryvai usta tvoji za byezglasnogo i dlya zashchity vsyekh sirot. otkryvai usta tvoji dlya pravosudiya i dlya dyela byednogo i nishchyego. kto naidyet dobrodyetel'nuyu zhyenu? tsyena yeye vyshye zhyemchugov; uveryeno v nyei syerdtsye muzha yeye, i on nye ostanetsya byez pribytka; ona vozdayet yemu dobrom, a nye vizual-ra-trudit'syam, vo vsye dni zhizni svoyei. dobyvayet shyerst' i lyen, i s okhotoyu rabotayet svoimi rukami. ona, kak kupyecheskiye korabli, izdalyeka dobyvayet khlyeb svoi. ona vsytayet yeshchye noch'yu i razdayet pishchu v domye svoym i urochnoye sluzhankam svoim. zadumayet ona o polye, i priobryetayet yego; ot plodov ruk svoikh nasazhdayet vinogradnik. pryepoyasyvayet siloyu chryesla svoi i ukryeplyayet myshtsy svoi. ona chuvstvuyet, chto zanyatiye yeye khorosho, i-svyetil'nik yeye nye gasnyet i noch'yu. protyagivayet ruki svoi k pryalkye, i pyersty yeye byerutsya za vyeryetyeno. dlan' svoyu ona otkryvayet byednomu, i ruku svoyu podayet nuzhdayushchyemusya. nye boitsya stuzhi dlya syem'i svoyei, potomu chto vsya syem'ya yeye odyeta v dvoinye odyezhdy. ona dyelayet syebye kovry; visson i purpur-odyezhda yeye. muzh yeye izvyestyen u vorot, kogda sidit so staryeishinami zyemli. ona dyelayet pokryvala i prodayet, i poyasy dostavlyayet kuptsam finiki-iskim. kryepost' i krasota-odyezhda yeye, i vyesyelo smotrit ona na budushcheye. usta svoi otkryvayet s mudrost'yu, i krotkoye nastavleniye na yazykye yeye. ona nablyudayet za khozyaistvom v domye svoym i nye yest khlyeba prazdnosti. vstayut dyeti i ublazhayut yeye, -muzh, i khvalit yeye: mnogo bylo zhyen dobrodyetel'nykh, no ty pryevzoshla vsyekh ikh'. milovidnost' obmanchiva i krasota suyetna; no zhyena, boyashchayasya i-o, dostoina khvaly. daitye yei ot ploda ruk yeye, i da proslavyat yeye u vorot dyela yeye!

byl chyelovyek v zymlye uts, imya yego iov; i byl chyelovyek etot nyeporochyen, spravyedliv i etikoboyaznyen i udalyalsya ot zla. i rodilis' u nyego syem' synovyei i tri dochyeri. imenyia u nyego bylo: syem' tysyach myelkogo skota, tri tysyachi vyerblyudov, pyat'sot par volov i pyat'sot oslits i vyes'ma mnogo prislugi; i byl chyelovyek etot znamenyityeye vsyekh synov vostoka synov'ya yego skhodilis', dylaya piry kazhdyi v svoym domye v svoi dyen', i posylali i priglashali tryekh syestyer svoikh yest' i pit' s nimi. kogda krug pirshyestvyennykh dneiy sovyershsya, iov posylal [za nimi] i osyashchal ikh i, vstavaya rano utrom, voznosil vsyesozhzyeniya po chislu vsyekh ikh. ibo govoril iov: mozhyet byt', synov'ya moi sogryeshili i pokhulili eti-ka v syerdtse svoym. tak dyelal iov vo vsye [takiye] dni. i byl dyen', kogda prishli syny bozhii pryedstat' pryed i-o; myezhdu nimi prishyel i satana. i skazal i-o' satanye: otkuda ty prishyel? i otvyechal satana i-o i skazal: ya khodil po zymlye i oboshyel yeye. i skazal i-o' satanye: obratil li ty vnimaniye tvoye na raba moyego iova? ibo nyet takogo, kak on, na zymlye: chyelovyek nyeporochnyi, spravyedlivyi, eti-koboyaznyenni i udalayuushchiya ot zla. i otvyechal satana i-o i skazal: razvye darom etikoboyaznyen iov? nye ty li krugom ogradil yego i dom yego i vsye, chto u nyego? dyelo ruk yego ty blagoslovil, i stada yego rasprostranyayutsya po zymlye; no prostri ruku tvoyu i kosnis' vsyego, chto u nyego, –blagoslovit li on tyebya? i skazal i-o' satanye: vot, vsye, chto u nyego, v rukye tvoyei; tol'ko na nyego nye prostirai ruki tvoeyi. i otoshyel satana ot litsa i-o. i byl dyen', kogda synov'ya yego i dochyeri yego yeli i vino pili v domye pyervorodnogo brata svoego. i [vot], prikhodit vyestnik k iovu i govorit: voly orali, i oslitsy paslis' podlye nikh, kak napali savveyanye i vzlyali ikh, a otrokov porazili ostriyem myecha; i spassya tol'ko ya odin, chtoby vozvyestit' tyebye. yeshchye on govoril, kak prikhodit drugoi i skazyayet: ogon' bozhii upal s nyeba i opalil ovvets i otrokov i pozhral ikh; i spassya tol'ko ya odin, chtoby vozvyestit' tyebye. yeshchye on govoril, kak prikhodit drugoi i skazyayet: khaldyei raspolozhilis' tryemya otr'yadami i brosilis' na vyerblyudov i vzlyali ikh, a otrokov porazili ostriyem myecha; i spassya tol'ko ya odin, chtoby vozvyestit' tyebye. yeshchye etot govoril, prikhodit drugoi i skazyayet: synov'ya tvoji i dochyeri tvoji yeli i vino pili v domye pyervorodnogo brata svoego; i vot, bol'shoi vyetyer prishyel ot pustyni i okhvatil chetytyre ugla doma, i dom upal na otrokov, i oni umyerli; i spassya tol'ko ya odin, chtoby vozvyestit' tyebye. togda iov vstal i razodral vyerkhnyuyu odyezhdu svoyu, ostrig golovu svoyu i pal na zymlyu i poklonilsya i skazal: nag ya vyshyel iz chryeva matyeri moyei, nag i vozvrashchus'. i-o' dal, i-o' i vzlyal; da budyet imya i-o blagoslovyenno! vo vsyem etom nye sogryeshil iov i nye proiznyes nichyego nyerazumnogo o eti-kye.

byl dyen', kogda prishli syny bozhii pryedstat' pryed i-o; myezhdu nimi prishyel i satana pryedstat' pryed i-o. i skazal i-o' satanye: otkuda ty prishyel? i otvyechal satana i-o i skazal: ya khodil po zymlye i oboshyel yeye. i skazal i-o' satanye: obratil li ty vnimaniye tvoye na raba moyego iova? ibo nyet takogo, kak on, na zymlye: chyelovyek nyeporochnyi, spravyedlivyi, eti-koboyaznyenni i udalayuushchiya ot zla, i dosyelye tvyerd v svoeyi nyeporochnosti; a ty vobuzhdal myenya protiv nyego, chtoby pogubit' yego byezvinno i otvyechal satana i-o i skazal: kozhu za kozhu, a za zhizn' zvoyu otdast chyelovyek vsye, chto yest' u nyego; no prostri ruku tvoyu i kosnis' kosti yego i ploti yego, –blagoslovit li on tyebya? i skazal i-o' satanye: vot, on v rukye tvoeyi, tol'ko dushu yego sbyeryegi. i otoshyel satana ot litsa i-o i porazil iova prokazoyu lyutoyu ot podoshvy nogi yego po samoye tyemya yego. i vzlyal on syebe chyeryepitsu, chtoby skoblit' syebya yeyu, i vsye v pyepyl. i skazala yemu mzyeta: ty vsye yeshchye tvyerd v nyeporochnosti tvoeyi! pokhuli eti-ka i umri. (1) no on skazal yei: ty govorish' kak odna iz byezumnykh: nyeuzhyeli dobroye my budym prinimat' ot eti-ka, a vizual-ra-trudit'syago nye budym prinimat' vo vsyem etom nye sogryeshil iov ustami svoimi. i uslyshali troye druzyei iova o vsyekh etikh nyeschast'yakh, postigshikh yego, i poshli kazhdyi iz svoynego mzyeta: yelifaz fyemanyanin, vildad savkhyeyanin i sofara naamityanin, i soshlis', chtoby idti vmestyete syetovat' s nim i utyeshat' yego. i podnyav glaza svoi izdali, oni nye uznali yego; i vozvysili golos svoi i zarydali; i razodral kazhdyi vyerkhnyuyu odyezhdu svoyu, i brosal pyl' nad golovami svoimi k nyebu. i sidyeli s nim na zymlye syem' dneiy i syem' nochyei; i nikto nye govoril yemu ni slova, ibo vidyeli, chto stradaniye yego vyes'ma vyeliko.

poslye togo otkryl iov usta svoi i proklyal dyen' svoi. i nachal iov i skazal: pogibni dyen', v kotoriy ya rodilsya, i noch', v kotoruyu skazano: zachalsya chyelovyek dyen' tot da budyet t'moyu; da nye vzyshchyet yego eti-k svyshye, i da nye vossiyayet nad nim svyet! da omrachat yego t'ma i tyen' smyertnaya, da oblozhit yego tucha, da strashatsya yego, kak palyashchyeo znoya! noch' ta, –da obladayet yeyu mrak, da nye sochtyetsya ona v dnyakh goda, da nye voidyet v chislo myesyatsyev! o! noch' ta–da budyet ona byezlyudna; da nye voidyet v nyeye vyesyelye! da proklyanut yeye proklinayushchiye dyen', sposobnyye razbudit' lyeviafana! da pomyerknut zvezdy rassvyeta yeye: pust' zhdyet ona svyeta, i on nye prikhodit, i da nye uvidit ona ryesnits dyennitsy za to, chto nye zatvorila dvyeriye chryeva [matyeri] moyei i nye sokryla goryesti ot ochyei moikh! dlya chyego nye umyer ya, vykhodya iz utroby, i nye skonchalsya, kogda vyshyel iz chryeva? zachyem prinjali myenya kolyeni? zachyem bylo mnye sosat' sosti? tyepper' by lyezhal ya i pochival; spal by,

i mnye bylo by pokoino s tsaryami i sovyetnikami zymli, kotoryye zastraivali dlya syebya pustyni, ili s knyaz'yami, u kotorykh bylo zoloto, i kotoryye napolnyali domy svoi syeryebrom; ili, kak vykidysh sokrytyi, ya nye sushchystvoval by, kak mladentsy, nye uvidyevshiye svyeta. tam byezzakonnnye py-erestayut navodit' strakh, i tam otdykhatyut is-toshchivshiyesya v silakh. tam uzniki vmyestye naslazhdayutsya pokoyem i nye slyshat krikov pris-tavnika. malyi i vyelikii tam ravny, i rab svo-bodny ot i-o svoego. na chto dan stradal'tsu svyet, i zhizn' ogorchyennym dushyeyu, kotoryye zhdut smyerti, i nyet yeye, kotoryye vyryli by yeye okhot-nyeye, nyezhyeli klad, obradovalis' by do vostorga, voskhitilis' by, chto nashli grob? [na chto dan svyet] chyelovyeku, ktorogo put' zakryt, i ktorogo eti-k okruzhil mrakom? vzdokhi moi pryedupryezhdayut khlyeb moi, i stony moi l'yutsya, kak voda, ibo uzhas-noye, chyego ya uzhasalsya, to i postiglo myenya; i chyego ya boyalsya, to i prishlo ko mnye. nyet mnye mira, nyet pokoya, nyet otrady: postiglo nyeschast'ye.

4

i otvyechal yelifaz fyemanityanin i skazal: [yesli] popytayemsa my [skazat'] k tyebye slovo, -nye tyazhyelo li budyet tyebye? vprochyem kto mozhyet vozbraniť slovu! vot, ty nastavlyal mnogikh i opustivshiyesya ruki poddyerzhival padayushchego vosstavlyali slova tvoi, i gnushchiyesya kolyni ty ukryeplyal. a tyepyer' doshlo do tyebya, i ty iznyemog; kosnulos' tyebya, i ty upal dukhom. eti-koboyaznyennost' tvoya nye dolzhna li byt' tvoyeu nadyezhdoyu, i nyeporochnost' putyei tvoikh-upovaniyem tvoim? vspomni zhye, pogibal li kto nyevinnyi, i gdye pravyednyye byvali isko-ryenyayemy? kak ya vidal, to oravshiye nyechyestiye i syeyavshiye vizual-ra-trudit'sya pozhinyaut yego; ot dunovyeniya bozhiya pogibayut i ot dukha gnyeva yego ischeyzayut. ryev l'va i goslos ryakayushchego [umolkayet], i zuby skimnov sokrushayutsya; moguchii lyev pogibayet byez dobychi, i dyeti l'vitsy rassyeivayutsya. i vot, ko mnye taino prinyeslos' slovo, i ukho moye prinyalo nychto ot nyego. sryedi razmyshlyenii o nochnnykh vidyenyakh, kogda son nakhodit na lyudyei, ob'yal myenya uzhas i tryepyet i potryas vsye kosti moi. i dukh proshyel nado mnoyu; dybom stali volosy na mnye. on stal, -no ya nye raspoznal vida yego, -tol'ko oblik byl pryed glazami moimi; tikhoje vveyaniye, -i ya slyshu goslos: chyelovyek pravyednyeye li eti-ka? i muzh chishchye li tvortsya svoego? vot, on i slugam svoim nye doveryayet i v angyelakh svoikh usmatrivayet nyedostatki: tyem bolyeye-v obitayushchikh v khraminakh iz bryeniya, kotorykh osnovaniye prakh, kotoryye istryeblyayutsya skoryeye moli. myezhdu utrom i vyechyerom oni raspadayutsya; nye uvidish', kak oni vovsye ischeyznut. nye pogibayut li s nimi i dostoinstva ikh? oni umirayut, nye dostignuv mudrosti.

5

vzyvai, yesli yest' otvyechayushchii tyebye. i k komu iz svyatykh obratish'sya ty? tak, gluptsya ubivayet gnyevlivost', i nyesmyslyennogo gubit razdrazhi-tyel'nost'. vidyeli ya, kak glupets ukoryenyayet-sya, i totchas proklyal dom yego dyeti yego da-lyeki ot schast'ya, ikh budut bit' u vorot, i nye budyet zastupnika. zhatvu yego s'yest golodnyi i iz-za tyerna voz'myet yeye, i zhazhdushchiye poglotyat imushchystvo yego. tak, nye iz prakha vykhodit gorye, i nye iz zymli vyrastayet byeda; no chyelovyek rozhdayetsya na stradaniiye, [kak] iskry, chtoby ustremlyat'sya vvyerkh. no ya k eti-ku obratilsya by, pryedal by dyelo moye eti-ku, koto-ryi tvorit dyela vyelikiye i nyeisslyedimyye, chud-nyye byez chisla, dayet dozhd' na litsye zymli i posylayet vody na litsye polyei; unzhyennykh postavlyayet na vysotu, i syetuyushchiye voznosy-at'sya vo spasyeniye. on razrushayet zamysly ko-varnykh, i ruki ikh nye doveryshayut pryedpriyatiya. on ulovlyayet mudryetsov ikh zhye lukavstvom, i sovyet khitrykh stanovitsya tshchetyetnym: dnyem oni vstryechayut t'mu i v poldyen' khodyat oshchup'yu, kak noch'yu. on spasayet byednogo ot myecha, ot ust ikh i ot ruki sil'nogo. i yest' nyeschast-nomu nadyezhda, i nyepravda zatvoryayet usta svoi. blazhyen chyelovyek, ktorogo vrazumlyayet eti-k, i potomu nakazaniya vsyedyerzhityelyeva nye otvy-ergai, ibo on prichinyayet rany i sam obvyazyvayet ikh; on porazhayet, i yego zhye ruki vrachuyut. v shyesti byedakh spasyet tyebya, i v syed'moi nye kosnyetsya tyebya vizual-ra-trudit'sya. vo vryemya goloda izbavit tyebya ot smyerti, i na voinye-ot ruki myecha. ot bicha yazyka ukroyesh' syebya i nye uboish'sya opustoshenyi, kogda ono pridyet. opustoshenyiu i golodu posmyeyesh'sya i zvyeryei zymli nye uboish'sya, ibo s kamnyami polyeymy i tyebya soyuz, i zvyeri polyevyeye v mirye s to-boyu. i uznayesh', chto shatyer tvoi v byezopas-nosti, i budyesh' smotryet' za domom tvoim, i nye sogryeshish'. i uvidish', chto syemya tvoye mno-gochislyenno, i otrasli tvoi, kak trava na zymlye. voidyesh' vo grob v zryelosti, kak ukldayvayutsya snopy pshyeniys v svoye vryemya. vot, chto my doz-nali; tak ono i yest': vyslushai eto i zamyet' dlya sye-bya.

6

i otvyechal iov i skazal: o, yesli by vyerno vzvyeshyeny byli vopli moi, i vmyestye s nimi polozhili na vyesy stradaniiye moye! ono vyerno pyeretyanulo by pyesok moryei! ottego slova moi nyeistovy ibo stryley vsyedyerzhityelya vo mnye; yad ikh p'yet dukh moi; uzhasy bozhii opolchilis' protiv myenya. ryevyet li dikii osyel na trave? mychit li byk u myesiva svoego? yedyat li byezvkusnoye byez soli, i yest' li vkus v yaichnom byelkye? do chyego nye khotyela kosnut'sya dusha moy, to sostavlyayet otrvatityel'nuyu pishchu moyu. o, kogda by sbylos' zhyelaniye moye i chayaniye moye ispolnil eti-k! o, yesli by blagovolil eti-k sokrushit'

myenya, prostyer ruku svoyu i srazil myenya! eto bylo by yeshchye otradoyu mnye, i ya kryepilsya by v moyei byesposhchadnoi bolyezni, ibo ya nye otvyergsya izryechenyi svytago. chto za sila u myenya, chtoby nadyeyat'sya mnye? i kakoi konyets, chtoby dlit' mnye zhizn' moyu? tyverdst' li kamneyi tyverdst' moyu? i myed' li plot' moyu? yest' li vo mnye pomoshch' dlya myenya, i yest' li dlya myenya kakaya opora? k strazhdushchymu dolzhno byt' sozhalyeniye ot druga yego, yesli tol'ko on nye ostavil strakha k vsyedyerzhityelyu. no brat' ya moi nyyev-erny, kak potok, kak bystro tyekushchiye ruch'i, kotoryye chyerny ot l'da i v kotorykh skryvayetsya snyeg. kogda stanovitsya tyeplo, oni umalyayutsya, a vo vryemya zhary ischeyazut s myest svoikh. uk-lonyayut oni napravlyeniye putyei svoikh, zakhodyat v pustynyu i tyeryayutsya; smotryat na nikh dorogi fyemaiskiye, nadyeyutsya na nikh puti sayveyskiye, no ostayutsya pristryzhennymi v svoeyi nadyezhdye; prikhodyat tuda i ot styda krasnyeyut. tak i vy tyepyer' nichto: uvidyli strashnoye i isugalis'. govovil li ya: daitye mnye, ili ot dostatka vashyego zaplatitye za myenya; i izbav'tye myenya ot ruki vraga, i ot ruki muchityelyei vykupitye myenya? nauchitye myenya, i ya zamolchu; ukazhitye, v chyem ya pogryeshil. kak sil'ny slova pravdy! no chto dokazyvayut oblichyeniya vashi? vy pridumyvayetye ryechi dlya oblichyeniya? na vyetyer puskeyetye slova vashi. vy napadayetye na sirotu i royetye yamu drugu vashyemu. no proshu vas, vzglyanitye na myenya; budu li ya govorit' lozh' pryed litsyem vashim? pyeryesmotritye, yest' li nyepravda? py-eryesmotritye, -pravda moyu. yest' li na yazykye moyem nyepravda? nyeuzhyeli gortan' moyu nye mozhyet razlichit' goryechi?

7

nye opryedelyeno li chyelovyeku vryemya na zyemlye, i dni yego nye to zhye li, chto dni nayem-nika? kak rab zhazhdyet tyeni, i kak nayemnik zhdyet okonchaniya raboty svoeyi, tak ya poluchil v udel myesyatsy suyetnyye, i nochi goryestnyye otchislyeny mnye kogda lozhus', to govoryu: kogda-to vstanu?, a vcheyer dlitsya, i ya vorochayus' dosyta do samogo rassvyeta. tyelo moye odyeto chyervyami i pyl'nymi strupami; kozha moyu lopayetsya i gnoitsya. dni moi byegut skoroye chikhnoka i konchayutsya byez nadyezhdy. vspomni, chto zhizn' moyu dunovyniye, chto oko moye nye vozvratitsya vidyet' dobroye. nye uvidit myenya oko vidyevshyego myenya; ochi tvoji na myenya, -i nyet myenya. ryedyeyet oblako i ukhodit; tak nishsyedshii v pryispodnyuyu nye vydyet, nye vozvratitsya bolyeye v dom svoi, i myesto yego nye budyet uzhye znat' yego. nye budu zhye ya udyerzhivat' ust moikh; budu govorit' v styesnienii dukha moyego; budu zhalovat'sya v goryesti dushi moyei. razvye ya morye ili morskoye chudovishchye, chto ty postavil nado mnouy strazhu? kogda podumayu: utyeshit myenya postyeli' moyu, unyesyet goryest' moyu lozhye moye, ty strashish' myenya snami i vidyniyami pugayesh' myenya; i dusha moyu

zhyelayet luchshye pryekrashcheyeniya dykhaniya, luchshye smyerti, nyzhyeli [sbyeryezhyeniya] kostyei moikh. oprotivyla mnye zhizn'. nye vyechno zhit' mnye. otstupi ot myenya, ibo dni moi suyeta. chto takoye chyelovyek, chto ty stol'ko tsyenish' yego i obrashchayesh' na nyego vnimaniye tvoye, posyeshchayesh' yego kazhdoye utro, kazh-doye mgnovyniye ispytyvayesh' yego? dokolye zhye ty nye ostavish', dokolye nye otoidyesh' ot myenya, dokolye nye dash' mnye proglotit' slyunu moyu? yesli ya sogryeshil, to chto ya sdyelayu tyebye, strazh chyelovyekov! zachyem ty postavil myenya protivnikom syebye, tak chto ya stal samomu syebye v tyagost'? i zachyem by nye prostit' mnye gryekha i nye snyat' s myenya byezzakoniya moyego? ibo, vot, ya lyagu v prakhye; zavtra poishchyes' myenya, i myenya nyet.

8

i otvyechal vildad savkhyeyanin i skazal: dolgo li ty budyesh' govorit' tak? -slova ust tvoikh burnyi vyetyer! nyeuzhyeli eti-k izvrashchayet sud, i vsyedy-erzhityel' pryevrashchayet pravdu yesli synov'ya tvoji sogryeshili pryed nim, to on i pryedal ikh v ruku byezzakoniya ikh. yesli zhye ty vzyshchyes' eti-ka i pomolish'sya vsyedyerzhityelyu, i yesli ty chist i prav, to on nynyne zhye vstanyet nad tobouy i umirotvorit zhilishchye pravdy tvoeyi. i yesli vnachalye u tye-bya bylo malo, to vposlyedstvii budyet vyes'ma mnogo. ibo sprosi u pryezhnikh rodov i vni kni v nablyudyeniya ottsov ikh; a my-vchyerashniye i nichyego nye znayem, potomu chto nashi dni na zyemlye tyen'. vot oni nauchat tyebya, skazhut tyebye i ot syerdtsa svoeyo proiznyesut slova: podnimayetsya li trostnik byez vlagi? rastyet li kamysh byez vody? yeshchye on v syezhyesti svoeyi i nye sryezan, a pryezhdye vsyakoi travy zasykhyayet. takovy puti vsyekh zabyvayushchikh eti-ka, i nadyezhda litsyemyera pogibnyet; upovaniye yego podsyechyeno, i uvvryennost' yego-dom pauka. obopryetsya o dom svoi i nye ustoit; ukhvatitsya za nyego i nye udyerzhitsya. zyelyenyeyet on pryed solntsyem, za sad prostirayutsya vyetvi yego; v kuchu [kam-neyi] vplyetayutsya korni yego, myezhdu kamnyami vryezyvayutsya. no kogda vyrvut yego s myesta yego, ono otkazhyetsya ot nyego: ya nye vidalo tyebya! vot radost' puti yego! a iz zyemli vyrastayut drugie. vidish', eti-k nye otvryegayet nyeporochnoye i nye poddyerzhivayet ruki vizual-ra-trudit'syadyeyev. on yeshchye napolnit smyekhom usta tvoji i guby tvoji radostnym vosklitsaniyem. nyenavidyashchiye tye-bya oblyekutsya v styd, i shatara nychestyevykh nye stanyet.

9

i otvyechal iov i skazal: pravda! znayu, chto tak; no kak opravdayetsya chyelovyek pryed eti-kom? yesli zakhochayet vstupit' v pryeniye s nim, to nye otvyetit yemu ni na odno iz tysyachi pryemudr syerdtsyem i mogushch siloyu; kto vosstavil protiv nyego i os-

tavalsya v pokoye? on pyeryedvigayet gory, i nye uznayut ikh: on pryevrashchayet ikh v gnyevye svoym; sdvigayet zymlyu s myesta yeye, i stolby yeye drozhat; skazhyet solntsu, –i nye vzoidyet, i na zvyezdy nalagayet pyechat'. on odin rasprostirayet nyebyesa i khodit po vysotam morya; sotvoril as, kyesil' i khima (1) i tainiki yuga; dyelayet vyelikoye, nyeisslyedimoye i chudnoye byez chisla! vot, on proidyet pryedo mnoyu, i nye uvizhu yego; pronyesyetsya i nye zamyechu yego. voz'myet, i kto vozbranit yemu? kto skazhyet yemu: chto ty dyelayesh? eti-k nye otvratit gnyeva svoeyo; pryed nim padut poborniki gordyni. tyem bolyeye mogu li ya otvyechat' yemu i priiskivat' syebye slova pryed nim? khotya by ya i prav byl, no nye budu otvyechat', a budu umolyat' sudiyu moyego. yesli by ya vozzval, i on otvyetil mnye, –ya nye povyeril by, chto golos moi uslyshal tot, kto v vikhyre razit myenya i umnozhayet byezvinno moi rany, nye dat mnye pryeryevyesti dukha, no pryesyshchayet myenya goryestyami. yesli [dyeistvovat'] siloyu, to on moguschyestyen; yesli sudom, kto svyedet myenya s nim? yesli ya budu opravdyvat'sya, to moi zhye usta obvinyat myenya; [yesli] ya nyevinyn, to on priznayet myenya vinovnym. nyevinyn ya; nye khochu znat' dushi moyei, pryezirayu zhizn' moyu. vsye odno; poetomu ya skazal, chto on gubit i nyeoporochnoho i vinovnoho. yesli etogo porazhayet on bichom vdrug, to pytkye nyevinnykh posmyevayetsya. zymlya ot-dana v ruki nyechystivyykh; litsa sudyei yeye on zakryvayet. yesli nye on, to kto zhye? dni moi bystrye gontsa, –byegut, nye vidyat dobra, nyesutsya, kak lyegkiye lad'i, kak oryel stryemitsya na dobychu. yesli skazat' mnye: zabudu ya zhaloby moi, otlozhu mrachnyi vid svoi i obodryus'; to tryepyesychu vsyekh stradanii moikh, znaya, chto ty nye ob'yavish' myenya nyevinnym. yesli zhye ya vinovyn, to dlya chyego naprasno tomluus'? khotya by ya omylsya i snyezhnou vodoyu i sovyershyenno ochistil ruki moi, to i togda ty pogruzish' myenya v gryaz', i voznushayutsya mnoyu odyezhdy moi. ibo on nye chyelovyek, kak ya, chtob ya mog otvyechat' yemu i idti vmestyte s nim na sud! nyet myezhdu nami posryednika, kotoryi polozhil by ruku svoyu na oboikh nas. da odstranit on ot myenya zhyezl svoi, i strakh yego da nye uzhasayet myenya, – i togda ya budu gorit' i nye uboyus' yego, ibo ya nye takov sam v syebye.

10

oprotivlyela dushye moyei zhizn' moya; pryedamsya pyechali moyei; budu gorovit' v goryesti dushi moyei. skazhu eti-ku: nye obvinyai myenya; ob'yavi mnye, za chto ty so mnoyu boryesh'sya? khorosho li dlya tyebya, chto ty ugnyetayesh', chto pryezirayesh' dyelo ruk tvoikh, a na sovyet nyechystivyykh posylayesh' svyet raznye u tyebya plotskiye ochi, i ty smotrish', kak smotrit chyelovyek? raznye dni tvoi, kak dni chyelovyeka, ili lyeta tvoi, kak dni muzha, chto ty ishyesh' poroka vo mnye, i dopytyvayesh'sya gryekha vo mnye, khotya znayesh', chto ya nye byezzakonnik, i chto nyekomu izbavit' myenya ot ruki tvoeyi? tvoi ruki trudilis' nado mnoyu i obrazo-

vali vsyego myenya krugom, –i ty gubish' myenya? vspomni, chto ty, kak glinu, obdyelal myenya, i v prakh obrashchayesh' myenya? nye ty li vyilil myenya, kak moloko, i, kak tvorog, sgustil myenya, kozhyeyu i plot'yu odyel myenya, kostyami i zhilami skryepil myenya, zhizn' i milost' daroval mnye, i popyechyeniye tvoye khranilo dukh moy? no i to skryval ty v syerdtsye svoym, –znayu, chto eto bylo u tyebya, – chto yesli ya sogryeshu, ty zamyetish' i nye ostavish' gryekha moyego byez nakazaniya. yesli ya vinovyn, gorye mnye! yesli i prav, to nye osmyelyus' podnyat' golovy moyei. ya pryesyshchynen unizhyeniyem; vzglyani na byedstviye moye: ono uvyelichivayetsya. ty gonish'sya za mnoyu, kak lyev, i snova napadayesh' na myenya i chudnym yavlyayesh'sya vo mnye. vyvodish' novykh svidyetelyei tvoikh protiv myenya; usilivayesh' gnyev tvoi na myenya; i byedy, odni za drugimi, opolchayutsya protiv myenya. i zachyem ty vyvel myenya iz chryeva? pust' by ya umyer, kogda yeshchye nichyei glaz nye vidyel myenya; pust' by ya, kak nyebyvshii, iz chryeva pryeryenyesyen byl vo grob! nye maly li dni moi? ostav', otstupi ot myenya, chtoby ya nyemnogo obodrilsya, pryezhdye nyzhyeli otoidu, –i uzhye nye vozvrashchus', –v stranu t'my i syeni smyertnoi, v stranu mraka, kakov yest' mrak tyeni smyertnoi, gdye nyet ustroista, [gdye] tyemno, kak samaya t'ma.

11

i otvyechal sofar naamityanin i skazal: raznye na mnozhyestvo slov nyel'zya dat' otvyeta, i raznye chyelovyek mnogoryechivyi prav? pustoslaviye tvoye zastavit li molchat' muzhyei, chtoby ty glumilsya, i nyekomu bylo postydit' tyebya ty skazal: suzhdyeniye moye vyerno, i chist ya v ochakh tvoikh. no yesli by eti-k vozglagolal i otvyerz usta svoi k tyebye i otkryl tyebye tainy pryemudrosti, chto tyebye vdvoye bol'shye sledovalo by ponyesti! itak znai, chto eti-k dlya tyebya nyekotoryye iz byezzakonnii tvoikh pryedal zabvyeniyu. mozhyesh' li ty isslyedovaniyem naiti eti-ka? mozhyesh' li sovyershyenno postignut' vsyedyerzhityelya? on pryevyshye nyebyes, –chto mozhyesh' sdelat' glubzhye pryispodnyei, –chto mozhyesh' uznat' dlinnyye zymli myera yego i shiryte morya. yesli on proidyet i zaklyuchit kogo v okovy i pryedstavit na sud, to kto otklonit yego? ibo on znayet lyudyei lzhiyykh i vidit byezzakoniye, i ostavit li yego byez vnimaniya? no pustoi chyelovyek mudrstvuyet, khotya chyelovyek rozhdayetsya podobno dikomu oslyenku. yesli ty upravish' syerdtsye tvoye i prostryesh' k nyemu ruki tvoi, i yesli yest' porok v ruke tvoeyi, a ty udalish' yego i nye dash' byezzakoniuyu obitat' v shatrakh tvoikh, to podnimyesh' nyezapatnannoye litsye tvoye i budyesh' tvyerid i nye budyesh' boyat'sya. togda zabudyesh' gorye: kak o vodye protyekshyei, budyesh' vspominat' o nyem. i yasnyeye poldnya poidyet zhizn' tvoya; prosvyetlyeyesh', kak utro. i budyesh' spokoyen, ibo yest' nadyezhda; ty ograzhdyen, i mozhyesh' spat' byezopasno. budyesh' lyezhat', i nye budyet ustrashayushchyego, i mnogiye budut zaiskivat' u tyebya. glaza byezzakonnnykh istayut, i ubezhishchye

propadyet u nikh, i nadyezhda ikh ischyeznayet.

12

i otvyechal iov i skazal: podlinno, [tol'ko] vy lyudi, i s vami umryet mudrost'! i u myenya [yest'] syerdtsy, kak u vas; nye nizhye ya vas; i kto nye znayet togo zhye posmyeshishchyem stal ya dlya druga svoeyo, ya, kotoryi vyzval k eti-ku, i ktoromu on otvyechal, posmyeshishchyem-[chyelovye]k pravvednyi, nyeporochnyi. tak pryetzryen po myslyam sidyashcheyo v pokoye fakyl, prigotovlyenniy dlya spotykayushchikhsya nogami. pokoiny shatry u grabityel'ei i byezopasny u razdrzhayushchikh eti-ka, kotoryye kak by eti-ka nosyat v rukakh svoikh. i podlinno: sprosi u skota, i nauchit tyebya, u ptitsy nyebyesnoi, i vozvyesit tyebye; ili pobyesyedu s zymlyeyu, i nastavit tyebya, i skazhut tyebye ryby morskiye. kto vo vsyem etom nye uznayet, chto ruka i-o sotvorila siye? v yego rukye dusha vsyego zhivushcheyo i dukh vsyakoi chyelovyechesky ploti. nye ukho li razbirayet slova, i nye yazyk li raspoznyayet vkus pishchi? v startsakh-mudrost', i v dolgoletnikh-razum. u nyego pryemudrost' i sila; yego sovyet i razum. chto on razrushit, to nye postroitsya; kogo on zaklyuchit, tot nye vysvoboditsya. ostanovit vody, i vsye vysokhnyet; pustit ikh, i pryevratyat zemlyu. u nyego mogushchestvo i pryemudrost', pryed nim zabluzhdayushchiysya i vvodyashchii v zabluzhdyeniye. on privodit sovyetnikov v nyeobdumannost' i sudey dyelayet glupymy. on lishayet pyeryevyazyei tsaryei i poyasom obvyazyvayet chryesla ikh; knyazyei lishayet dostoinstva i nizvyergayet khrabrykh; otnimayet yazyk u vyelyeryechiyykh i startsyev lishayet smysla; pokryvayet stydom znayemytykh i silu moguchikh oslablyayet; otkryvayet glubokoye iz sryedy t'my i vyvodit na svyet tyen' smyertnuyu; umnozhayet narody i istryeblyayet ikh; rassyevayet narody i sobirayet ikh; otnimayet um u glav naroda zemli i ostavlyayet ikh bluzhdat' v pustynye, gdye nyet puti: oshchup'yu khodyat oni vo t'mye byez svyeta i shatayutsya, kak p'yanyye.

13

vot, vsye [eto] vidyelo oko moye, slyshalo ukho moye i zamyetilo dlya syebya. skol'ko znayetye vy, znayu i ya: nye nizhye ya vas. no ya k vsyedyerzhityelu khotyel by govorit' i zhyelal by sostyazat'sya s eti-kom a vy splyetchiki lzhi; vsye by byespolyeznyye vrachi. o, yesli by vy tol'ko molchali! eto bylo by [vmyenyeno] vam v mudrost'. vyslushaitye zhye rassuzhdyeniya moi i vniknite v vozrazheniye ust moikh. nadyezhalo li vam radi eti-ka govorit' nepravdu i dlya nyego govorit' lozh? nadyezhalo li vam byt' litsyepriyatnymi k nyemu i za eti-ka tak pryepirat'sya? khorosho li budyet, kogda on ispytayet vas? obmanetye li yego, kak obmanyavut chyelovyeke? strogo nakazhyet on vas, khotya vy i skrytno litsyemyeritye. nyeuzhlyi vyelichiye yego nye us-

trashayet vas, i strakh yego nye napadayet na vas? napominaniya vashi podobny pyeplu; oploty vashi-oploty glinyanye. zamolchitye pryedo mnoyu, i ya budu govorit', chto by ni postiglo myenya. dlya chyego myne tyerzat' tyelo moye zubami moimi i dushu moyu polagat' v ruku moyu? vot, on ubivayet myenya, no ya budu nadyezhat'sya; ya zhyelal by tol'ko otstoyat' puti moi pryed litsyem yego! i eto uzhye v opravdaniye myne, potomu chto litsyemyer nye poidyet pryed litsye yego! vyslushaitye vnimatlye! no slovo moye i ob'yasnieniye moye ushami vashimi. vot, ya zavyl sudyebnoye dyelo: znayu, chto budu prav. kto v sostoyanii osporit' myenya? ibo ya skoro umolкну i ispushchu dukh. dvukh tol'ko [vyeshchyei] nye dyelai so mnoyu, i togda ya nye budu ukryvat'sya ot litsa tvoeyo: udali ot myenya ruku tvoyu, i uzhas tvoi da nye potryasayet myenya. togda zovi, i ya budu otvyechat', ili budu govorit' ya, a ty otvyechai myne. skol'ko u myenya porokov i gryekhov? pokazhi myne byezzakoniye moye i gryekh moi. dlya chyego skryvayesh' litsye tvoye i schitayesh' myenya vragom tyebye? nye sorvannyi li listok ty sokrushayesh' i nye sukhuyu li solominku pryedyedyesh'? ibo ty pishyesh' na myenya gor'koye i vmyenyayesh' myne gryekhi yunosti moyei, i stavish' v kolodu nogi moi i podstyeryegayesh' vsye styezi moi, -gonish'sya po slyedam nog moikh. a on, kak gnit', raspadayetsya, kak odyezhda, iz'yedennaya mol'yu.

14

chyelovye, rozhdyenniy zhyenoyu, kratkodnyevyen i pryeshshchen pyechalyami: kak tsyetyok, on vykhodit i opadayet; ubyegayet, kak tyen', i nye os-tanavlivayetsya. i na nyego-to ty otvyerzayesh' ochi tvoi, i myenya vyedyesh' na sud s tobouy kto rodit-sya chistym ot nychistogo; ni odin. yesli dni yemu opryedyeleny, i chislo myesyatsyev yego u tyebya, yesli ty polozhil yemu pryedyel, ktorogo on nye pyeryeidyet, to uklonis' ot nyego: pust' on otdokhnyet, dokolye nye okonchit, kak nayemnik, dnya svoeyo. dlya dyeryeva yes' nadyezhda, chto ono, yesli i budyet srublyeno, snova ozhivyet, i otrasli ot nyego [vykhodit'] nye pyerestanut: yesli i ustaryel v zym-lye koryen' yego, i pyen' yego zamyer v pyli, no, lish' pochuyalo vodu, ono dayet otrpyski i puskayet vyetvi, kak by vnov' posazhyennoye. a chyelovye umirayet i raspadayetsya; otoshyel, i gdye on? ukhodyat vody iz ozerya, i ryeka issyakayet i vyskyhayet: tak chyelovye lyazhyet i nye stanyet; do skonchaniya nyeba on nye prubuditsya i nye vospranyet ot sna svoeyo. o, yesli by ty v pryespodneye sokryl myenya i ukryval myenya, poka proidyet gnyev tvoi, polozhil myne srok i potom vspomnil obo myne! kogda um-ryet chyelovye, to budyet li on opyat' zhit? vo vsye dni opryedyennogo myne vryemyeni ya ozhi-dal by, poka pridyet myne smyena. vovzal by ty, i ya dal by tyebye otvyet, i ty yavil by blagovolyeniye tvoryeniu ruk tvoikh; ibo togda ty ischislyal by shagi moi i nye podstyeryegal by gryekha moyego; v svitke bylo by zapychatano byezzakoniye moye, i ty zakryl by vinu moyu. no gora padaya razrushayetsya, i skala skhodit s myesta svoeyo; voda stirayet kamni; ra-

zliv yeye smyvayet zymnuyu pyl': tak i nadyezhdu chyelovyeka ty unichtozhayesh'. tyemnish' yego do kontsa, i on ukhodit; izmyenyayesh' yemu litsye i ot-sylayesh' yego. v chyesti li dyeti yego—on nye znayet, unizhyeny li—on nye zamyechayet; no plot' yego na nyem bolit, i dusha yego v nyem stradayet.

15

i otvyechal yelifaz fyemanityanin i skazal: stanyet li mudryi otvyechat' znaniyem pustym i napolnyat' chryeyo svoye vyetrom palyashchim, opravdyvat'sya slovami byespolyeznyimi i ryech'y, nye imyeyushchyeyu nikakoi sily da ty otlozhil i strakh i za malost' schitayesh' ryech' k eti-ku. nyechystiye tvoye nastroiło tak usta tvoi, i ty izbral yazyk lukavyykh. tyebya obvinayut usta tvoya, a nye ya, i tvoi yazyk govorit protiv tyebya. razvye ty pyervym chyelovyeom rodilsya i pryehdye kholmov sozdan? razvye sovyet bozhii ty slyshal i privlyek k syebye pryemudrost' chto znayesh' ty, chyego by nye znali my? chto razumyeyesh' ty, chyego nye bylo by i u nas? i syedovlasyi i staryets yes' myezhdu nami, dnyami pryevyshayushchii otssa tvoego. razvye malost' dlya tyebya tyezheniya bozhii? i eto nyeizvestno tyebye? k chyemu poryvayet tyebya syerdsiye tvoye, i k chyemu tak gordo smotrish? chto ustremlyayesh' protiv eti-ka dukh tvoi i ustami tvoimi proiznosish' takiye ryechi? chto takoye chyelovyeok, chtob byt' yemu chistym, i chtoby rozhdennomu zhyenishchinyo byt' pravyednym? vot, on i svyatyam svoim nye dovyeryayet, i nyebyesa nyechisty v ochakh yego: tyem bol'shye nyechist i rastlyen chyelovyeok, p'yushchii byezzakoniye, kak vodu. ya budu govorit' tyebye, slushai myenya; ya rasskazhu tyebye, chto vidyel, chto slyshali mudryye i nye skryli slyshannogo ot otssov svoikh, kotorym odnim otdana byla zymlya, i sryedi kotorykh chuzhoi nye khodil. nyechystivyi muchit syebya vo vsye dni svoi, i chislo lyet zakryto ot prityesnietyela; zvuk uzhasov v ushakh yego; sryedi mira idyet na nyego gubityel'. on nye nadyeyetsya spastis' ot t'my; vidit pryed soboyo myech. on skitayetsya za kuskom khlyeba povsyudu; znayet, chto uzhye gotov, v rukakh u nyego dyen' t'my. ustrashayet yego nuzhda i tyesnota; odolyevayet yego, kak tsar', prigotovivshiysya k bitvye, za to, chto on prostiral protiv eti-ka ruku svoyu i protivilsya vsyedyerzhityelyu, ustryemlyalsya protiv nyego s [gordoyu] vyvyeu, pod tolstymi shchitami svoimi; potomu chto on pokryl litsye svoye zhirom svoim i oblozhil tukom lyadveyi svoi. i on syelitsya v gorodakh razoryennykh, v domakh, v kotorykh nye zhivut, kotorye obryecheny na razvaliny. nye pryebudyet on eti-katym, i nye utsyelyeyet imushchestvo yego, i nye rasprostryetsya po zymlye priobryetyeniye yego. nye uidyet ot t'my; otrasli nye issushit plama i dunovyeniym ust svoikh uvlyechyet yego. pust' nye dovyeryayet suyetye zabludshii, ibo suyetaya budyet i vozdayaniyem yemu. nye v svoi dyen' on skonchayetsya, i vyetvi yego nye budut zryelenyet'. sbrosit on, kak vino-gradnaya loza, nyedozryeluyu yagodu svoyu i, kak maslina, stryakhnyet tsyvet svoi. tak opustyeyet dom

nyechyestivogo, i ogon' pozhyret shatry mzdoimstva. on zachal vizual-ra-trudit'sya i rodil lozh', i utroba yego prigotovlyayet obman.

16

i otvyechal iov i skazal: slyshal ya mnogo takogo; zhalkiye utyshityeli vsye vy! budyet li konyets vyetryenym slovom? i chto pobudilo tyebya tak otvyechat' i ya mog by tak zhye govorit', kak vy, yesli by dusha vasha byla na myesty dushi moyei; opolchalsya by na vas slovami i kival by na vas golovoyu moyeyu; podkryeplyal by vas yazykom moim i dvizhyeniym gub utyshal by. govoryu li ya, nye utolyayetsya skorb' moye; pyeryestayu li, chto otkhodit ot myenya? no nynye on iznuril myenya. ty razrushil vsyu syem'yu moyu. ty pokryl myenya morshchinami vo svidyetyl'stvo protiv myenya; vosstayet na myenya izmozhdynnost' moye, v litso ukoryayet myenya. gnyev yego tyerzayet i vrazhduyet protiv myenya, skryezhyeshchyet na myenya zubami svoimi; nyepriyatyl' moi ostrit na myenya glaza svoi. razinuli na myenya past' svoyu; rugayas' b'yut myenya po shchyeokam; vsye sgovorilis' protiv myenya. pryedal myenya eti-k byezakkonniku i v ruki nyechystivym brosil myenya. ya byl spokoyen, no on potryas myenya; vzyal myenya za shyeyu i izbil myenya i postavil myenya tsyelyu dlya syebya. okruzhilli myenya stryelt'sy yego; on rassyekayet vnutyrennosti moi i nye shchadit, prolil na zymlyu zhyelch' moyu, probivayet vo mnye prolom za prolomom, byezhit na myenya, kak raboboryets. vryetishchye sshil ya na kozhu moyu i v prakh polozhil golovu moyu. litso moye pobagrovyyelo ot placha, i na vyezhdakh moikh tyen' smyerti, pri vsyem tom, chto nyet khishchyeniya v rukakh moikh, i molitva moye chista. zymlya! nye zakroi moyei krovi, i da nye budyet myesta voplyu moyemu. i nynye vot na nyebyesakh svidyetyl' moi, i zastupnik moi v vyshnikh! mnogoryechivyye druž'ya moi! k eti-ku slyezit oko moye. o, yesli by chyelovyeok mog imyet' sostyazaniye s eti-kom, kak syn chyelovycheskii s blizhnim svoim! ibo lyetam moim prikhodit konyets, i ya otkhozhu v put' nyevozvratnyi.

17

dykhaniye moye oslabyelo; dni moi ugasayut; groby pryedo mnoyu. yesli by nye nasmyeshki ikh, to i sryedi sporov ikh oko moye pryebivalo by spokoino. zastupis', poruchis' [sam] za myenya pryed soboyo! inachye kto poruchitsya za myenya ibo ty zakryl syerdsiye ikh ot razumyeniya, i potomu nye dash' vostorzhyestvovat' [im]. kto obryekayet družeyi svoikh v dobychu, u dyetey togo glaza istayut. on postavil myenya pritchyeyu dlya naroda i posmyeshishchym dlya nyego. pomutilos' ot goryesti oko moye, i vsye chlyeny moi, kak tyen'. izumyatsya o sym pravyednyye, i nyevinnyi voznegoduyet na litsyemyera. no pravyednik budyet kryepko dyerzhat'sya puti svoego, i chisty rukami budyet

bol'shye i bol'shye utvyerzhdat'sya. vyslushaitye, vsye vy, i podoiditye; nye naidu ya mudrogo myezhdu vami. dni moi proshli; dumy moi—dostoyaniye syerdtsa moyego—razbity. a oni noch' [khotyat] pryevratit' v dyen', svyet priblizit' k litsu t'my. yesli by ya i ozhidat' stal, to pryepisodnyaya—dom moi; vo t'mye postelyu ya postel' moyu; grobu skazhu: ty ot'yets moi, chyervyu: ty mat' moya i syestra moya. gdye zhye poslye etogo nadyezhda moya? i ozhidayemoye mnoyu kto uvidit' v pryepisodnyuyu soidyet dni i budyet pokoit'sya so mnoyu v prakhye.

18

i otvyechal vildad savkhyeyanin i skazal: kogda zhye polozhitye vy konyets takim ryechem? obdumaitye, i potom budym govorit'. zachem schitat'sya nam za zhivotnykh i byt' unizhyennymi v sobstvennykh glazakh vashikh [o ty], razdirayushchii dushu tvoyu v gnyevye tvoyem! nyeuzhyeli dlya tye-bya opustyt' z'yemlye, i skalye dsuvin't'sya s myesta svoynogo? da, svyet u byezzakonnogo potukhnyet, i nye ostanyetsya iskry ot ognya yego. pomyerknyet svyet v shatrye yego, i svyetil'nik yego ugasnyet nad nim. sokratyatsya shagi mogushcheystva yego, i nivizual-ra-trudit'syazhit yego sobstvennyi zamysl yego, ibo on popadayet v syet' svoimi nogami i po tyenyetam khodit' budyet. pyetlya zatsyepit za nogu yego, i grabityel' ulovit yego. skrytno ravizual-ra-trudit'syazhyeny po z'yemlye silki dlya nyego i zapadni na dorogye. so vsyekh storon budut strashit' yego uzhasy i zastavyat yego brosat'sya tuda i syuda. istoshchitsya ot goloda sila yego, i gibyl' gotova, sboku u nyego. s'yest chlyeny tyela yego, s'yest chlyeny yego pyervenyets smyerti. izgana budyet iz shatra yego nadyezhda yego, i eto nizvyedyet yego k tsaryu uzhasov. posyelyatsya v shatrye yego, potomu chto on uzhye nye yego; zhilishchye yego posypa-no budyet syerouy. snizu podsokhnut korni yego, i svyerkuh uvyanut vyetvi yego. pamyat' o nyem ischyzhnyet s z'yemli, i imenyi yego nye budyet na ploshchadi. izgonyat yego iz svyeta vo t'mu i sotrut yego s litsa z'yemli. ni syna yego, ni vnuka nye budyet v narodye yego, i nikogo nye ostanyetsya v zhilishchakh yego. o dnye yego uzhasnatsya potomki, i sovryemyenniki budut ob'yaty tryepyetom. takovy zhilishcha byezzakonnogo, i takovo myesto togo, kto nye znayet eti-ka.

19

i otvyechal iov i skazal: dokolye budyetye mu-chit' dushu moyu i tyerzat' myenya ryechemi? vot, uzhye raz dyesyat' vy sramili myenya i nye stydityes' tyesnit' myenya yesli ya i dyeistvityel'no pogryeshil, to pogryeshnost' moya pri mnye ostayetsya. yesli zhye vy khotitye povyelichat'sya nado mnoyu i up-ryeknut' myenya pozorom moim, to znaitye, chto eti-k nisprovyerg myenya i oblozhil myenya svoeyu syet'yu. vot, ya krichu: obida! i nikto nye slushayet; vopiyu, i nyet suda. on pryegradil mnye dorogu, i nye mogu proiti, i na styezi moi polozhil t'mu. sov-

lyek s myenya slavu moyu i snyal vnyenets s golovy moyei. krugom razoril myenya, i ya otkhozhu; i, kak dyeryevo, on istorg nadyezhdu moyu. vospylal na myenya gnyevom svoim i schitayet myenya myezhdu vragami svoimi. polki yego prishli vmestyte i napravili put' svoi ko mnye i raspolozhilis' vokrug shatra moyego. brat'yev moikh on udalil ot myenya, i znayushchiye myenya chuzhdayutsya myenya. pok-inuli myenya blizkiye moi, i znakomye moi zabylili myenya. prishlye v domye moyem i sluzhanki moi chuzhim schitayut myenya; postoronnim stal ya v glazakh ikh. zovu slugu moyego, i on nye otklikayetsya; ustami moimi ya dolzhny umolyat' yego. dykhaniye moye oprotivelyo zhyenye moyei, i ya dolzhny umolyat' yeye radi dyetyei chryeva moyego. dazhye malye dyeti pryemizirayut myenya: podni-mayus', i oni izdyeavayutsya nado mnoyu. gnushayutsya mnoyu vsye napyersniki moi, i tye, kotorykh ya lyubil, obratilis' protiv myenya. kosti moi prilipi k kozhye moyei i ploti moyei, i ya ostalsya tol'ko s kozhyeyu okolo zubov moikh. pomiluiyte myenya, pomiluiyte myenya vy, druž'a ya moi, ibo ruka bozhia kosnulas' myenya. zachem i vy pryeslyeduyetye myenya, kak eti-k, i plot'yu moyeyu nye mozhyetye nasytit'sya? o, yesli by zapisany byli slova moi! yesli by nachyertany byli oni v knigye ryeztsom zhye-lyeznym s olovom, —na vyechnoye vryemya na kam-nye vyryezany byli! a ya znayu, iskupityel' moi zhiv, i on v posledanii dyen' vosstavit iz prakha raspadayushchuyusya kozhu moyu siyu, i ya vo ploti moyei uzryu eti-ka. ya uzryu yego sam; moi glaza, nye glaza drugogo, uvidyat yego. istayevayet syerdtsyе moye v grudi moyei! vam nadyezhalo by skazat': zachem my pryeslyeduyem yego? kak budto koryen' zla naideny vo mnye. uboityes' myecha, ibo myech yest' otmstityel' nyepравdy, i znaitye, chto yest' sud.

20

i otvyechal sofаr naamityanin i skazal: razmysh-lyeniya moi pobuzhdayut myenya otvyechat', i ya pospyeshayu vyrazit' ikh. upryek, pozornyi dlya myenya, vyslushal ya, i dukh razumyeniya moyego otvyetit za myenya raznye nye znayesh' ty, chto ot vyeaka, —s togo vryemyeni, kak postavlen chyelovyek na z'yemlye, — vyesyel' ye byezzakonnnykh kratkovrye-myenno, i radost' litsyemyera mgnovyenna? khotya by vozroslo do nyebyes vlyelichye yego, i golova yego kasalas' oblakov, — kak pomyet yego, na vyeki propadayet on; vidyevshiyе yego skazhut: gdye on? kak son, ulytetit, i nye naidut yego; i, kak nochnoye vidyeniye, ischyzhnyet. glaz, vidyevshii yego, bol'shye nye uvidit yego, i uzhye nye usmotrit yego myesto yego. synov'ya yego budut zaiskivat' u nishchikh, i ruki yego vozvratyat pokhishchyen-noye im. kosti yego napolnyeny gryekhami yunosti yego, i s nim lyagut oni v prakhy. yesli sladko vo rtu yego vizual-ra-trudit'sya, i on tait yego pod yazykom svoim, byeryezhyet i nye brosayet yego, a dyerzhit yego v ustakh svoikh, to eta pishcha yego v utrobye yego pryevratitsya v zhyelch' aspidov vnutri yego. imyeniye, kotoroye on glotal, izbluyet: eti-k is-torgnyet yego iz chryeva yego. zmyeinyi yad on

sosyet; umyertvit yego yazyk yekhidny. nye vidat' yemu ruch'yev, ryek, tyekushchikh myedom i molokom! nazhitoye trudom vozvratit, nye proglotit; po myerye imenyia yego budyet i rasplata yego, a on nye poradyetsya. ibo on ugnyetal, otsylal byednykh; zakhvatyval domy, kotorykh nye stroil; nye znal sytosti vo chryevye svoym i v zhadnosti svoey nye shchadil nichyego. nichyego nye spaslos' ot obzhorstva yego, zato nye ustoit schast'ye yego. v polnotye izobiliya budyet tysno yemu; vsyakaya ruka obizhennogo podnimetsya na yego. kogda budyet chyem napolnit' utrobu yego, on poshlyet na yego yarost' gnyeva svoego i odozhdit na yego boleyzni v ploti yego. ubyezhit li on ot oruzhiya zhyelyeznogo, —pronzit yego luk myednyi; stanyet vynimat' [stryelu], —i ona vyidyet iz tyela, vyidyet, sverkaya skvoz' zhyelch' yego; uzhasy smyerti naidut na yego! vsye mrachnoye sokryto vnutri yego; budyet pozhirat' yego ogon', nikyem nye razduvayemyi; vizual-ra-trudit'sya postignyet i ostavshyeyesya v shatrye yego. nyebo otkroyet byezzakoniye yego, i zymlya vosstanyet protiv nyego. ischyeznet styazhaniye doma yego; vsye rasplyvyetsya v dyen' gnyeva yego. vot udyel chyelovyeku byezzakonnomu ot eti-ka i naslyediye, opredelyennoye yemu vsyedyerzhityelem!

21

i otvyechal iov i skazal: vyslushaitye vnimatyl'no ryech' moyu, i eto budyet mnye utyesheniym ot vas. potyerpitye myenya, i ya budu govorit'; a poslye того, kak pogovoryu, nasmyekhaisya razvye k chyelovyeku ryech' moya? kak zhye mnye i nye malodusyestvovat'? posmotritye na myenya i uzhasnites', i polozhitye pyerst na usta. lish' tol'ko ya vspomny, —sodrogayus', i tryepet ob'yemlyet tyelo moye. pochyemu byezzakonnnyye zhivut, dostigayut starosti, da i silami kryepki? dyeti ikh s nimi pyeryed litsyem ikh, i vnuki ikh pyeryed glazami ikh. domy ikh byezopasny ot strakha, i nyet zhyezha bozhiya na nikh. vol ikh oplodotvoryayet i nye izvyergayet, korova ikh zachinayet i nye vykidyyayet. kak stado, vypuskayut oni malutyok svoikh, i dyeti ikh prygayut. vosklitsayut pod [golos] timpana i tsitry i vyesyelyatsya pri [zvukakh] sviryeli; provodyat dni svoi v schast'i i mgnovenno niskhodyat v pryepodnyuyu. a myezhdu tym oni govoryat eti-ku: otoidi ot nas, nye khotim my znat' puteyi tvoikh! chto vsyedyerzhityel', chtoby nam sluzhit' yemu? i chto pol'zy pribyegat' k nyemu? vidish', schast'ye ikh nye ot ikh ruk. —sovyet nyechyestvykh bud' dalyek ot myenya! chasto li ugasyet svyetil'nik u byezzakonnnykh, i nakhodit na nikh byeda, i on dayet im v udyel stradanija vo gnyeveye svoym? oni dolzhny byt', kak solominka pryed vyetrom i kak plyeva, unosimaya vikhryem. [skazhyesh':] eti-k byeryezhyet dlya dyeteyi yego nyeschast'ye yego. —pust' vozdst on yemu samomu, chtoby on eto znal. pust' yego glaza uvidyat nyeschast'ye yego, i pust' on sam p'yet ot gnyeva vsyedyerzhityel'eva. ibo kakaya yemu zabota do doma svoego poslye nyego, kogda chislo myesyatsyev yego konchitsya? no eti-ka li uchit' mu-

drosti, kogda on sudit i gornikh? odin umirayet v samoi polnotye sil svoikh, sovyershyenno spokoinyi i mirnyi; vnutryennosti yego polny zhira, i kosti yego napoyeny mozgom. a drugoi umirayet s dushyeyu ogorchyennoyu, nye vkusiv dobra. i oni vmesty budut lyezhat' vo prakhye, i chyerv' pokroyet ikh. znayu ya vashi mysli i ukhishchryeniya, kakie vy protiv myenya splyetayetye. vy skazyetye: gdye dom knyazya, i gdye shatyer, v kotorom zhili byezzakonnnye? razvye vy nye sprashivali u putyeshyestvennikov i nyeznakomy s ikh nablyudenyami, chto v dyen' pogibyeli poshchazhyen byvayet vizual-ra-trudit'syadei, v dyen' gnyeva otvoditsya v storonu? kto pryedstavit yemu pryed litsye put' yego, i kto vozdst yemu za to, chto on dyela? yego provozhayut ko grobam i na yego mogilye stavyat strazhu. sladki dlya nyego glyby doliny, i za nim idyet tolpa lyudyei, a idushchim pyeryed nim nyet chisla. kak zhye vy khotitye utyeshat' myenya pustym? v vashikh otvyetakh ostayetsya [odna] lozh'.

22

i otvyechal yelifaz fyemanyanin i skazal: razvye mozhet chyelovyek dostavlyat' pol'zu eti-ku? razumnyi dostavlyayet pol'zu syebye samomu. chto za udovol'stviye vsyedyerzhityelyu, chto ty sodayerzhen? i budyet li yemu vygoda ot того, chto ty sodayerzhish' puti tvoi v nyeporochnosti nyeuzhyeli on, boyas' tyebya, vstupit s tobouy v sostyazaniye, poidyet sudit'sya s tobouy? vyerno, vizual-ra-trudit'syaba tvoya vyelika, i byezzakoniym tvoim nyet kontsa. vyerno, ty bral zalogi ot brat'yev tvoikh ni za chto i s polunagikh snimal odyezhdu. utomlyennomu zhazhdoyu nye podaval vody napit'sya i golodnomu otkazyval v khlyebe; a chyelovyeku sil'nomu ty [daval] zymlyu, i sanovityi syelisyas na nyei. vdov ty otsylal ni s chyem i sirot ostavlyal s pustymi rukami. za to vokrug tyebya pyetli, i vozmutil tyebya nyeozhidannyi uzhas, ili t'ma, v kotoroi ty nichyego nye vidish', i mnozhyestvo vod pokrylo tyebya. nye pryevyshye li nyebyes eti-k? posmotri vyverkh na zvezdy, kak oni vysoko! i ty govoris': chto znayet eti-k? mozhet li on sudit' skvoz' mrak? oblaka—zavyesa yego, tak chto on nye vidit, a khodit [tol'ko] po nyebyesnomu krugu. nyeuzhyeli ty dyerzhish'sya puti dryevnikh, po kotoromu shli lyudi byezzakonnnye, kotoryye pryездhyevryemno byli istryblyeny, kogda voda razlilas' pod osnovaniye ikh? oni govorili eti-ku: otoidi ot nas! i chto sdelayet im vsyedyerzhityel'? a on napolnal domy ikh dobrom. no sovyet nyechyestvykh bud' dalyek ot myenya! videlyi pravyyedniki i radovalis', i nyeporochnyi smyeyalsya im: vrag nash istryblyen, a ostavshyeyesya poslye nikh pozhral ogon'. sbлиз'sya zhye s nim—i budyesh' spokoyen; chryez eto pridyet k tyebye dobro. primi iz ust yego zakon i polozhi slova yego v syerdtsye tvoye. yesli ty obratish'sya k vsyedyerzhityelyu, to vnov' ustroish'sya, udalish' byezzakoniye ot shatra tvoego i budyesh' vmyenyat' v prakh blyestyashchii myetall, i v kamni potokov—[zoloto] ofirskoye. i budyet vsyedyerzhityel' tvoim zolotom i blyestyashchim

syeryebrom u tyebya, ibo togda budyesh' radovat'sya o vsyedyerzhityelye i podnimyesh' k eti-ku litsye tvoye. pomolish'sya yemu, i on uslyshit tyebya, i ty ispolnish' obyety tvoi. polozhish' namyereniye, i ono sostoitsya u tyebya, i nad putyami tvoimi budyet siyat' svyet. kogda kto unichizhyen budyet, ty skazhyesh': vozvysyeniye! i on spasyet ponikshyego litsyem, izbavit i nyebyezyvinnogo, i on spasetsya chistotoyu ruk tvoikh.

23

i otvyechal iov i skazal: yeshchye i nyne gor'ka ryech' moya: stradaniya moi tyazhelye stonov moi. o, yesli by ya znal, gde naiti yego, i mog podoit k pryestolu yego ya ivizual-ra-trudit'syazhil by pryed nim dyelo moye i usta moi napolnil by opravdaniyami; uzna by slova, kakimi on otvyetit mnye, i ponyal by, chto on skazhyet mnye. nyeuzhyeli on v polnom mogushchestvy stal by sostyazat'sya so mnoyu? o, nyet! pust' on tol'ko obratil by vnimaniye na myenya. togda pravyyednik mog by sostyazat'sya s nim, –i ya navsyegda poluchil by svo-bodu ot sudii moyego. no vot, ya idu vpyeryed –i nyet yego, nazad –i nye nakhozhu yego; dyelayet li on chto na lyevoi storonye, ya nye vizhu; skryvayetsya li na pravo, i nye usmatrivayu. no on znayet put' moi; pust' ispytayet myenya, –vyidu, kak zoloto. noga moya tvyerdo dyerzhitsya styezi yego; puti yego ya khranil i nye uklonyalsya. ot zapovyedi ust yego nye otstupal; glagoly ust yego khranil bol'shye, nyezhyeli moi pravila. no on tvyerd; i kto otklonit yego? on dyelayet, chyego khochyet dusha yego. tak, on vypolnit polozhyennoye mnye, i podobnogo etomu mnogo u nyego. poetomu ya tryepyeschu pryed litsyem yego; razмышlyayu –i strashus' yego. eti-k rasslabil syerdtsye moye, i vsyedyerzhityel' ustriali myenya. zachyem ya nye unichtozhyen pryездhye etoi t'my, i on nye sokryl mraka ot litsa moyego!

24

pochyemu nye sokryty ot vsyedyerzhityelya vryemyena, i znayushchiye yego nye vidyat dnei yego? myezhi pyeryedvigayut, ugonayut stada i pasut [u syebya]. u sirot uvodyt osla, u vdovy byerut v zalog vola byednykh stalkivayut s dorogi, vse unichizhyennyye zemli prinuzhdyeny skryvat'sya. vot oni, [kak] dikiye osly v pustynye, vykhodyat na dyelo svoye, vstavaya rano na dobychu; styep' [dayet] khlyeb dlya nikh i dlya dyetyei ikh; zhnut oni na polye nye svoym i sobirayut vinograd u nyechestivtsa; nagiye nochuyut byez pokrova i byez odyeyaniya na stuzhye; moknut ot gornykh dozhdyei i, nye imyeya ubyezhyshcha, zhmut'sya k skalye; ottorgayut ot sostov sirotu i s nishchyego byerut zalog; zastavlyayut khodit' nagimi, byez odyeyaniya, i golodnykh kormyat kolos'yami; myezhud styenami vyzhi-mayut maslo olivkovoye, topchut v tochilakh i zhazhdut. v gorodye lyudi stonut, i dusha ubivayemykh vopit, i eti-k nye vospryeshchayet togo. yes' iz nikh vragi svyeta, nye znayut putyei yego i nye khodyat

po styeyam yego. s rassvyetom vstayet ubitsa, umy-ershchlyayet byednogo i nishchyego, a noch'yu by-vayet vorom. i oko pryelyubodyeya zhdyet sumy-erkov, govorya: nychei glaz nye uvidit myenya, –i zakryvayet litsye. v tyemnotye podkapyvayutsya pod domy, kotoryye dnyem oni zametyeli dlya syebya; nye znayut svyeta. ibo dlya nikh utro –smertnaya tyen', tak kak oni znakomy s uzhasami smyertnoi tyeni. lyegok takoi na povyerkhnosti vody, proklyata chast' yego na zemlye, i nye smotrit on na dorogu sadov vinogradnykh. zasukha i zhara pogloshchayut snyezhnuyu vodu: tak pryepisodnyaya –gryeshnikov. pust' zabudyet yego utroba [matyeri]; pust' lakomit'sya im chyerv'; pust' nye ostayetsya o nyem pamyat'; kak dyerveyo, pust' slomit'sya byezzakonnik, kotoryi ugnetyayet byezdyetnuyu, nye rozhdavshuyu, i vdovye nye dyelayet dobra. on i sil'nykh uvlyekayet svoeyu siloyu; on vstayet i nikto nye uvyyeren za zhizn' svoyu. a on dayet yemu [vsye] dlya byezopasnosti, i on [na to] opirayetsya, i ochi yego vidyat puti ikh. podnyalis' vysoko, –i vot, nyet ikh; padayut i umirayut, kak i vse, i, kak vyerkhushki kolos'yev, sryezyvayutsya. yesli eto nye tak, –kto obli-chit myenya vo lzhi i v nichto obratil ryech' moyu?

25

i otvyechal vildad savkhyeyanin i skazal: dyerzhava i strakh u nyego; on tvorit mir na vysotakh svoikh! yes' li schyet voinstvam yego? i nad kyem nye voskhodit svyet yego i kak chyeloveku byt' pravym pryed eti-kom, i kak byt' chistym rozhdennomu zhyenshchinoyu? vot dazhye luna, i ta nyesvyetla, i zvyezdy nyechisty pryed ochami yego. tyem myenyeye chyelovek, [kotoryi] yes' chyerv', i syn chyelovechyeskii, [kotoryi] yes' mol'.

26

i otvyechal iov i skazal: kak ty pomog byessil'nomu, poddyerzhal myshstu nyemoshchnogo! kakoi sovyet podal ty nyemudromu i kak vo vsyei polnote ob'yasnil dyelo komu ty govoril eti slova, i chyei dukh iskhodil iz tyebya? ryefaimy tryepyeschut pod vodami, i zhivushchiye v nikh. pryepisodnyaya obnazhyena pryed nim, i nyet pokryvala avaddonu. on rasprostyer syevyer nad pustotoyu, povyesil zye-mlyu ni na chyem. on zaklyuchayet vody v oblakakh svoikh, i oblako nye rassyedayetsya pod nimi. on postavil pryestol svoi, rasprostyer nad nim oblako svoye. chyertu provyel nad povyerkhnost'yu vody, do granits svyeta so t'moyu. stolpy nyebes drozhat i uzhasayutsya ot grozy yego. siloyu svoeyu vol-nuyet morye i razumom svoim srazhayet yego dyer-zost'. ot dukha yego –vyelikolyepiye nyeba; ruka yego obrazovala bystrogo skorpiiona. vot, eto chasti putyei yego; i kak malo my slyshali o nyem! a grom mogushchestva yego kto mozhyet urazumyet?

i prodolzhal iov vozvysyennuyu ryech' svoyu i skazal: zhiv eti-k, lishivshii [myenya] suda, i vsyedy-erzhityel', ogorchivshii dushu moyu, chto, dokolye yeshchye dykhaniye moye vo mnye i dukh bozhii v nozdryakh moikh nye skazhut usta moi nyeppravdy, i yazyk moi nye proiznyesyet lzhi! dalyek ya ot togo, chtoby priznat' vas spravedylivymi; dokolye nye umru, nye ustplyu nyeporochnosti moyei. kryepko dyerzhal ya pravdu moyu i nye opushchu yeye; nye ukorit myenya syerdsyе moye vo vsye dni moi. vrag moi budyet, kak nyechyestivyet, i vosstatyushchii na myenya, kak byezzakkonnik. ibo kakaya nadyezhda litsyemyeru, kogda voz'myet, kogda istorgnyet eti-k dushu yego? uslyshit li eti-k vop' yego, kogda pridyet na nyego byeda? budyet li on utyeshat'sya vsyedyerzhityelyem i pryzivat' eti-ka vo vsyakoye vryemya? vozvyesychu vam, chto v rukye bozhiyei; chto u vsyedyerzhityelya, nye skroyu. vot, vsye vy i sami vidyeli; i dlya chyego vy stol'ko pustoslovitye? vot dolya chyelovyeku byezzakkonnomu ot eti-ka, i naslyediye, kakoye poluchayut ot vsyedyerzhityelya prityesnityeli. yesli umnozhayutsya synov'ya yego, to pod myech; i potomki yego nye nasyatsya khylebom. ostavshikhsya po nyem smyert' nizvyedyet vo grob, i vdovy ikh nye budut plakat'. yesli on nabyeret kuchi syeryebra, kak prakha, i nagotovit odyezhd, kak bryeniye, to on nagotovit, a odyevat'sya budyet pravdyednik, i syeryebro poluchit syebye na dolyu byesporochnyi. on stroit, kak mol', dom svoi i, kak storozh, dyelayet syebye shalash; lozhitsya spat' etikachom i takim nye vstanyet; otkryvayet glaza svoi, i on uzhye nye tot. kak vody, postignut yego uzhasy; v nochi pokhitit yego burya. podnimyet yego vostochnyi vyetyer i ponyesyet, i on bystro pobyezhit ot nyego. ustryemitsya na nyego i nye poschadit, kak by on si silitsya ubyezhat' ot ruki yego. vsplyesnut o nyem rukami i posvishchut nad nim s myesta yego!

28

tak! u syeryebra yes' istochnaya zhila, i u zolota myesto, [gdye yego] playvat. zhyelyezye poluchayet-sya iz zymeli; iz kamnya vplyavlyayetsya myed'. [chyelovyek] polagayet pryedyel' t'mye i tshchatyel'no razyskivayet kamyen' vo mrake i tyeni smyertnoi vryayut rudokopnyi kolodyez' v myestakh, zabytikh nogoyu, spuskayutsya vglub', visyat [i] zbylyutsya vdali ot lyudyei. zymlya, na kotoroi vyrastayet khyleb, vnutri izryta kak by ognym. kamni yeye-myesto sapfira, i v nyei pyeschinki zolota. styezi [tuda] nye znayet khishchnaya ptitsa, i nye vidal yeye glaz korshuna; nye popirali yeye skimny, i nye khodil po nyei shakal. na granit nalagayet on ruku svoyu, s kornym oprokidyvayet gory; v skalakh prosyekayet kanaly, i vsye dragotsyennoye vidit glaz yego; os-tanavlivayet tyechyeniye potokov i sokrovyennoye vynosit na svyet. no gdye pryemudrost' obryetayetsya? i gdye myesto razuma? nye znayet chyelovyek tsyeny yeye, i ona nye obryetayetsya na zymelye zhivykh. byezdna govorit: nye vo mnye ona; i morye govorit: nye u myenya. nye dayetsya ona za zoloto i

nye priobryetayetsya ona za vyes syeryebra; nye ot-syenivayetsya ona zolotom ofirskim, ni dragotsyennym oniskom, ni sapfirom; nye ravnyayetsya s nyeyu zoloto i kristall, i nye vymyenyayesh' yeye na sosudy iz chistogo zolota. a o korallakh i zhyemchuge i up-ominat' nyechyego, i priobryetyeniye pryemudrosti vyshye rubinov. nye ravnyayetsya s nyeyu topaz yefiopskii; chistym zolotom nye otsyenivayetsya ona. otkuda zhye iskhodit pryemudrost'? i gdye myesto razuma? sokryta ona ot ochyei vsyego zhivushchyego i ot ptits nyebesyenkyh utayena. avaddon i smyert' govoryat: ushami nashimi slyshali my slukh o nyei. eti-k znayet put' yeye, i on vyedayet myesto yeye. ibo on prozirayet do kontsov zyeimli i vidit pod vsyem nyebom. kogda on vyetru polagal vyes i raspolagal vodu po myerye, kogda naznachal ustav dozhdyyu i put' dlya molnii gromonosnoi, togda on vidyl yeye i javil yeye, prigotovil yeye i yeshchye ispytal yeye i skazal chyelovyeku: vot, strakh i-o' yes' istinnaya pryemudrost'; i udalyeniye ot zla-razum.

29

i prodolzhal iov vozvysyennuyu ryech' svoyu i skazal: o, yesli by ya byl, kak v pryezhniye myesyatsy, kak v tye dni, kogda eti-k khranil myenya, kogda svyetil'nik yego svyetil nad golovoyu moyeyu, i ya pri svyetye yego khodil sryedi t'my kak byl ya vo dni molodosti moyei, kogda milost' bozhiya [byla] nad shatrom moim, kogda yeshchye vsyedyerzhityel' [byl] so mnoyu, i dyeti moi vokrug myenya, kogda puti moi oblivalis' molokom, i skala istochala dlya myenya ruch'i yelyeya! kogda ya vykhodil k vorotam goroda i na ploshchadi stavil syedalishchye svoye, – yunoshi, uvidyem myenya, pryatalis', a startsy vstavali i stoyali; knyaz'ya udyerzhivalis' ot ryechi i pyersty polagali na usta svoi; golos znatnykh umolkal, i yazyk ikh prilipal k gortani ikh. ukho, slyshavshyeye myenya, ublazhalo myenya; oko vidyevshyeye voskhvalyalo myenya, potomu chto ya spasal stradal'tsa vopiyushchyego i sirotu byespomoshchnogo. blagoslovyeniye pogibavshyego prikhodilo na myenya, i syerdsu vdovy dozvalyal ya radost'. ya oblyekalsya v pravdu, i sud moi odyeval myenya, kak mantiya i uvyaslo. ya byl glazami slyepomu i nogami khromomu; otssom byl ya dlya nishchikh i tyazhb, kotoroi ya nye znal, razbiral vnimatyel'no. sokrushal ya byezzakkonnomu chyelyusti i iz zubov yego istorgal pokhishchyennoye. i govoril ya: v gneyzdye moyem skonchayus', i dni [moi] budut mnogi, kak pyesok; koryen' moi otkryt dlya vody, i rosa nochuyet na vyetvyakh moikh; slava moya nye staryyet, luk moi kryepok v rukye moyei. vni-mali mnye i ozhidali, i byezmolstvovovali pri sovyetye moyem. poslye slov moikh uzhye nye rassuzhdali; ryech' moya kapala na nikh. zhdali myenya, kak dozhdya, i, [kak] dozhdyyu pozdnyemu, otkryvali usta svoi. byvalo, ulybnus' im–oni nye vyeryat; i svyeta litsa moyego oni nye pomrachi. ya naznachal puti im i sidyl vo glavye i zhil kak tsar' v krugu voinov, kak utyeshityel' plachushchikh.

a nynye smyeyutsya nado mnoyu mladshiye myenya lyetami, tye, kotorykh ottsov ya nye soglasilsya by pomyestit' s psami stad moikh. i sila ruk ikh k chyemu mnye? nad nimi uzhye proshlo vryemya. byednost'yu i golodom istoshchyennyye, oni ubyegayut v styep' byezvodnuyu, mrachnuyu i opustyevshuyu shchipluyt zhyelen' podlye kustov, i yagody mozhzhyevyel'nika-khlyeb ikh. iz obshcheystva izgonyayut ikh, krichat na nikh, kak na vorov, chtoby zhili oni v rytvinakh potokov, v ushchye' yakh zye'mli i utesov. ryevut myezhdu kustami, zhmutysya pod tyernom. lyudi otvyrzhyennyye, lyudi byez imenyi, otrbye'ye zye'mli! ikh-to sdyelalsya ya nynye pyesn'yu i pishcheyu razgovora ikh. oni gnushayutsya mnoyu, udalayayutsya ot myenya i nye udyerzhivayutsya plyevat' pryed lit-syem moim. tak kak on razvyazal povod moi i porazil myenya, to oni sbrosili s syebya uzdu pryed lit-syem moim. s pravogo boku vstayet eto ischadiye, sbivayet myenya s nog, napravlyayet gibyel'nyye svoi puti ko mnye. a moyu styeyzu isportili: vsye uspyeli sdyelat' k moyei pogibyeli, nye imyeya pomoshchnika. oni prishli ko mnye, kak skvoz' shirokiy prolom; s shumom brosilis' na myenya. uzhasy ustremilis' na myenya; kak vyetyer, razvveyalos' vyelichiy moye, i schast'ye moye unyeslos', kak oblako. i nynye izliyavetsya dusha moyo vo mnye: dni skorbi ob'yali myenya. noch'yu noyut vo mnye kosti moi, i zhily moi nye imyeyut pokoya. s vyelikim trudom snimayetsya s myenya odyezhda moyo; kraya khitona moyego zhmut myenya. on brosil myenya v gryaz', i ya stal, kak prakh i pyepyel. ya vzyvayu k tyebye, i ty nye vnimayesh' mnye, –stoyu, a ty [tol'ko] smotrish' na myenya. ty sdyelalsya zhyestokim ko mnye, kryepkoyu rukoyu vrazhduyesh' protiv myenya. ty podnyal myenya i zastavil myenya nosit'sya po vyetru i sokrushayesh' myenya. tak, ya znayu, chto ty privyedyesh' myenya k smyerti i v dom sobraniya vsyekh zhivushchikh. vyerno, on nye prostryet ruki svoeyi na dom kostyei: budut li oni krichat' pri svoym razrushenyi? nye plakal li ya o tom, kto byl v gorye? nye skorbyela li dusha moyo o byednykh? kogda ya chahal dobra, prishlo vizual-ra-trudit'sya; kogda ozhdal svyeta, prishla t'ma. moi vnutyrennosti kypyat i nye pyeryestayut; vstryetili myenya dni pyechali. ya khozhu pochyernyeli, no nye ot solntsa; vstayu v sobrani i krichu. ya stal bratom shakalam i drugom strausam. moyo kozha pochyernyela na mnye, i kosti moi obgoryeli ot zhara. i tsitra moyo sdyelalas' unloyu, i sviryel' moyo–golosom plachyevnym.

31

zavyet polozhil ya s glazami moimi, chtoby nye pomyshlyat' mnye o dyevitsye. kakaya zhye uchast' [mnye] ot eti-ka svyshye? i kakoye naslyedie ot vsyedyerzhityela s nyebes? nye dlya nyechystivogo li gibyel', i nye dlya dylayushchyego li vizual-ra-trudit'sya napast' nye vidyel li on putyei moikh, i nye schital li vsyekh

moikh shagov? yesli ya khodil v suyetye, i yesli noga moyo spyeshila na lukavstvo, – pust' vzyvetsya myenya na vyesakh pravdy, i eti-k uznayet moyu nyeporochnost'. yesli stopy moi uklonyalis' ot puti i syerdtsye moye slyedovalo za glazami moimi, i yesli chto-libo [nyechistoye] pristalo k rukam moim, to pust' ya syeyu, a drugoi yest, i pust' otrasli moi iskoryenyeny budut. yesli syerdtsye moye pryel'shchalos' zhyenshchinoyu i ya stroil kovy u dvyeriei moyego blizhnego, – pust' moyo zhyena myelyet na drugogo, i pust' drugiye izdyevayutsya nad nyeyu, potomu chto eto–pryestuplyeniye, eto–byezzakoniye, podlyezhashcheye sudu; eto–ogon', poyadayushchii do istryeblyeniya, kotoryi iskoryenil by vsye dobro moye. yesli ya pryeneybryegal pravami slugi i sluzhanki moyei, kogda oni imyeli spor so mnoyu, to chto stal by ya dyelat', kogda by eti-k vosstal? i kogda by on vzglyanal na myenya, chto mog by ya otvyechat' yemu? nye on li, kotoryi sozdal myenya vo chryevye, sozdal i yego i ravno obrazoval nas v utrobye? otkazyval li ya nuzhdayushchimsya v ikh pros'bye i tomil li glaza vdovy? odin li ya s'yedal kusok moi, i nye yel li ot nvyego i sirota? ibo s dyetstva on ros so mnoyu, kak s ottsom, i ot chryeva matyeri moyei ya rukovodil [vdovu]. yesli ya vidyel kogo pogibavshim byez odyezhdy i byednogo byez pokrova, – nye blagoslovlyali li myenya chryesla yego, i nye byl li on sogryet shyerst'yu ovyyets moikh? yesli ya podnimal ruku moyu na sirotu, kogda vidyel pomoshch' syebeju u vorot, to pust' plyecho moye otpadyet ot spiny, i ruka moyo pust' otlomilsya ot loktya, ibo strashno dlya myenya nakazaniye ot eti-ka: pryed vyelichiyem yego nye ustoyal by ya. polagal li ya v zolotyie oporu moyu i govoril li sokrovishchu: ty–nadyezhda moyo? radovalsya li ya, chto eti-katstvo moye bylo vyeliko, i chto ruka moyo priobryela mnogo? smotrya na solntsye, kak ono siyayet, i na lunu, kak ona vyelichyestvenno shyestvuyet, pryel'stilsya li ya v tainye syerdtsa moyego, i tsyelovali li usta moi ruku moyu? eto takzhye bylo by pryestuplyeniye, podlyezhashcheye sudu, potomu chto ya v zolotyie oporu [togda] ot eti-ka vsyevyshnyego. radovalsya li ya pogibyeli vraga moyego i torzhystvoval li, kogda nyeschast'ye postigalo yego? nye pozvolyal ya ustam moim gryeshit' proklyatiyem dushi yego. nye govorili li lyudi shatra moyego: o, yesli by my ot myas yego nye nasytilis'? strannik nye nochyeval na ulitsye; dvyeri moi ya otvoryal prokhozhyemu. yesli by ya skryval prostupki moi, kak chyelovek, utaivaya v grudi moyei poroki moi, to ya boyalsya by bol'shogo obshcheystva, i pryezryeniye odnoplyemyennikov strashilo by myenya, i ya molchal by i nye vykhodil by za dvyeri. o, yesli by kto vyslushal myenya! vot moye zhyelaniye, chtoby vsyedyerzhityel' otvyechal mnye, i chtoby zashchitnik moi sostavil zapis'. ya nosil by yeye na plyechakh moikh i vozlagal by yeye, kak vynyets; ob'yavil by yemu chislo shagov moikh, sbilizilsya by s nim, kak s knyazyem. yesli vopiyala na myenya zye'mlya moyo i zhalovalis' na myenya borozdy yeye; yesli ya yel plody yeye byez platy i otyagoshchal zhizn' nyemlyedyl'syev, to pust' vmyesto pshyenitsy vyrastayet volchyets i vmyesto

32

kogda tye tri muzha pyerystali otvyechat' iovu, potomu chto on byl prav v glazakh svoikh, togda vospylal gnyev yeliuya, syna varakhiilova, vuzityanina iz plyemyeni ramova: vospylal gnyev yego na iova za to, chto on opravdyval syebya bol'shye, nyezhyeli eti-ka, a na tryekh družey yego vospylal gnyev yego za to, chto oni nye nashli, chto otvyechat', a myezhdzu tyem obvynili iova yeliui zhdal, poka iov govoril, potomu chto oni lyetami byli starshye yego. kogda zhye yeliui uvidyel, chto nyet otvyeta v ustakh tyekh tryekh muzhey, togda vospylal gnyev yego. i otvyechal yeliui, syn varakhiilov, vuzityanin, i skazal: ya molod lyetami, a vy-startsy; poetomu ya robyel i boyalsya ob'yavlyat' vam moye mnyeniye. ya govoril sam syebye: pust' govoryat dni, i mnogolyetiye pouchayet mudrosti. no dukh v chyelovyke i dykhaniye vsyederzhityelya dayet yem razumyeniye. nye mnogolyetniye [tol'ko] mudry, i nye stariki razumyeyut pravdu. poetomu ya govoryu: vyslushaitye myenya, ob'yavlyu vam moye mnyeniye i ya. vot, ya ozhidat slov vashikh, –vslushivalsya v suzhdyeniya vashi, dokolye vy pridumyvali, chto skazat'. ya pristal'no smotryel na vas, i vot nikto iz vas nye oblichayet iova i nye otvyechayet na slova yego. nye skazhyte: my nashli mudrost': eti-k oprovyyergnyet yego, a nye chyelovyek. yesli by on obrashchal slova svoi ko mnye, to ya nye vashimi ryechami otvyechal by yemu. isputalis', nye otvyechayut bolyye; pyerystali govorit'. i kak ya zhdal, a oni nye govoryat, ostanovilis' i nye otvyechayut bolyye, to i ya otvyechu s moyei storony, ob'yavlyu moye mnyeniye i ya, ibo ya polon ryechami, i dukh vo mnye tyesnit myenya. vot, utroba moya, kak vino nyeotkrytoye: ona gotova prorat'sya, podobno novym myekham. pogovoryu, i budyet lyegchye mnye; otkroyu usta moi i otvyechu. na litsye chyelovyeka smotryet' nye budu i nikakomu chyelovyeku l'stit' nye stanu, potomu chto ya nye umyeyu l'stit': syeichas ubeyi myenya, tvoryets moi.

33

itak slushai, iov, ryechi moi i vnimai vsyem slovam moim. vot, ya otkryvayu usta moi, yazyk moi govorit v gortani moyei. slova moi ot iskryennosti moyego syerdtsa, i usta moi proiznyesut znaniye chistoye dukh bozhii sozdat myenya, i dykhaniye vsyedyerzhityelya dalo mnye zhizn'. yesli mozhyyesh', otvyechai mnye i stan' pyeryedo mnoyu. vot ya, po zhyelaniyu tvoymu, vmesto eti-ka. ya obrazovan takzhye iz bryeniya; poetomu strakh pyeryedo mnoyu nye mozhyyet smutit' tyebya, i ruka moya nye budyet tyazhyela dlya tyebya. ty govoril v ushi moi, i ya slyshal zvuk slov: chist ya, byez poroka, nyevinyen ya, i nyet vo mnye nyepravdy; a on nashyel obvyniyeniye protiv myenya i schitayet myenya svoim protivnikom; postavil nogi moi v kolodu, nablyudayet za vsyemi putyami moimi. vot v etom

ty nyepprav, otvyechayu tyebye, potomu chto eti-k vyshye chyelovyeka. dlya chyego tyebye sostyazat'sya s nim? on nye dayet otchyeta ni v kakikh dyelakh svoikh. eti-k govorit odnazhdy i, yesli togo nye zamyetyat, v drugoi raz: vo snye, v nochnom vidyeni, kogda son nakhodit na lyudyei, vo vryemya dryemoty na lozhye. togda on otkryvayet u chyelovyeka ukho i zapyechatlyevayet svoje nastavlyeniye, chtoby otvyesti chyelovyeka ot kakogo-libo pryedpriyatiya i udalit' ot nyego gordost', chtoby otvyesti dushu yego ot propasti i zhizn' yego ot porazheniya myechom. ili on vrazumlyayetsya bolyye'n'yu na lozhye svoym i zhyestokoyu bol'yu vo vsyekh kostyakh svoikh, – i zhizn' yego otvrashchayetsya ot khlyeba i dusha yego ot lyubimoi pishchi. plot' na nyem propadayet, tak chto yeye nye vidno, i pokazyvayutsya kosti yego, kotorykh nye bylo vidno. i dusha yego priblizhayetsya k mogilye i zhizn' yego–k smyerti. yesli yest' u nyego angyl-nastavnik, odin iz tsysyachi, chtoby pokazat' chyelovyeku pryamoi [put'] yego, – [eti-k] umilosyerditsya nad nim i skazhyet: osvobod' yego ot mogily; ya nashyel umilostivlyeniye. togda tyelo yego sdelayetsya svyetzhye, nyezhyeli v molodosti; on vozvratitsya k dnyam yunosti svoey. budyet molit'sya eti-ku, i on–milostiv k nyemu; s radost'yu vzirayet na litsye yego i vozvrashchayet chyelovyeku pravyednost' yego. on budyet smotryet' na lyudyei i govorit': gryeshil ya i pryevrashchal pravdu, i nye vzdano mnye; on osvobodil dushu moyu ot mogily, i zhizn' moya vidit svyet. vot, vsye eto dyelayet eti-k dva-tri raza s chyelovyekom, chtoby otvyesti dushu yego ot mogily i prosvyetit' yego svyetom zhivykh. vnimai, iov, slushai myenya, molchi, i ya budu govorit'. yesli imyyesh', chto skazat', otvyechai; govori, potomu chto ya zhyelal by tvoego opravdaniya; yesli zhye nyet, to slushai myenya: molchi, i ya nauchu tyebya mudrosti.

34

i prodolzhal yeliui i skazal: vyslushaitye, mudryye, ryech' moyu, i priklonitye ko mnye ukho, rassuditel'nyye! ibo ukho razbirayet slova, kak gortan' razlichayet vkus v pishchye ustanovim myezhdzu soboyu rassuzhdyeniye i raspoznyem, chto khorosho. vot, iov skazal: ya prav, no eti-k lishil myenya suda. dolzhen li ya lgať na pravdu moyu? moya rana nyeistsyelima byez viny. yest' li takoi chyelovyek, kak iov, kotoryi p'yet glumlyeniye, kak vodu, vstupayet v soobshchyyestvo s dyelayushchimi byezzakoniye i khodit s lyud'mi nyechyyestvym? potomu chto on skazal: nyet pol'zy dlya chyelovyeka v blagougozhdyeni' eti-ku. itak poslushaitye myenya, muzhi mudryye! nye mozhyyet byt' u eti-ka nyepravda ili u vsyedyerzhityelya nyepravosudiye, ibo on po dyelam chyelovyeka postupayet s nim i po putyam muzha vzdayet yemu. istinno, eti-k nye dyelayet nyepravdy i vsyedyerzhityel' nye izvrashchayet suda. kto kromye yego promyshlyayet o zyemlye? i kto upravlyayet vsyeyu vsyelyennoyu? yesli by on obratil syerdtsye svoje k syebye i vzyal k syebye dukh yeye i dykhaniye yeye, – vdrug pogibla by vsyakaya plot', i chyelovyek vozvratilsya by v

prakh. itak, yesli ty imyeyesh' razum, to slushai eto i vnimai slovam moim. nyenavidyashchii pravdu mozhyet li vladychyestvovat? i mozhyesh' li ty obviniti vsyepравyednogo? možhno li skazat' tsaryu: ty–nyechyestviyets, i knyaz' yam: vy–byezzakonniki? no on nye smotrit i na litsa knyazyei i nye pryed-pochitayet eti-katogo byednomu, potomu chto vsye oni dyelo ruk yego. vnyezapno oni umirayut; sryedi nochii narod vozmutitsya, i oni ischyeyazut; i sil'nykh izgonyayut nye siloyu. ibo ochi yego nad putyami chyelovyeka, i on vidit vsye shagi yego. nyet t'my, ni tyeni smyertnoi, gdye mogli by ukryt'sya dyelayushchiye byezzakoniye. potomu on uzhye nye tryebuyet ot chyelovyeka, chtoby shyel na sud s eti-kom. on sokrushayet sil'nykh byez isslyedovaniya i postavlyayet drugikh na ikh myesta; potomu chto on dyelayet izvyestnyimi dyela ikh i nizlagayet ikh noch'yu, i oni istryeblyayutsya. on porazhayet ikh, kak byezzakonnnykh lyudyei, pryed glazami drugikh, za to, chto oni otrvatilis' ot nyego i nye urazumyeli vsyekh putyei yego, tak chto doshyel do nyego vop! byednykh, i on uslyshal styenaniye ugnetyennyykh. daruyet li on tishinu, kto mozhyet vozmutiť? skryvayet li on litsye svoye, kto mozhyet uvidyet' yego? budyet li eto dlya naroda, ili dlya odnogo chyelovyeka, chtoby nye tsarstvoval litsyemyer k soblaznu naroda. k eti-ku dolzhno govorit': ya potyerpel, bol'shye nye budu gryeshit'. a chyego ya nye znayu, ty nauchi myenya; i yesli ya shyelal byezzakoniye, bol'shye nye budu. po tvoyemu li [rassuzhdyeniyu] on dolzhyen vozdavayt' i kak ty otvyergayesh', to tyebye slyeduyet izbirat', a nye mnye; govori, chto znayesh'. lyudi razumnyye skazhut mnye, i muzh mudryi, slushayushchii myenya: iov nye umno govorit, i slova yego nye so smyslom. ya zhyelal by, chtoby iov vpolnye byl ispytan, po otvyetam yego, svoistyennym lyudyam nyechyestivym. inachye on ko gryekhu svoymu pribavit otstuplyeniye, budyet rukoplyeskat' myezhdu nami i yeshchye bol'shye nagovorit protiv eti-ka.

35

i prodolzhal yeliui i skazal: schitayesh' li ty spravyedlivym, chto skazal: ya pravyye eti-ka? ty skazal: chto pol'zy mnye? i kakuyu pribyl' ya imyel by pryed tym, kak yesli by ya i gryeshil ya otvyechu tyebye i tvoim druž'yam s tobouy: vzglyani na nyebo i smotri; vozzri na oblaka, oni vyshye tyebya. yesli ty gryeshish', chto dyelayesh' ty yemu? i yesli pryestuplyeniya tvoi umnozhayutsya, chto prichinyayesh' ty yemu? yesli ty prayedyen, chto dayesh' yemu? ili chto poluchayet on ot ruki tvoyei? nyechyestiye tvoye odnositsya k chyelovyeku, kak ty, i pravdyednost' tvoya k synu chyelovyechyekomu. ot mnozhyestva prityesnitelyey stonut prityesnyayemyye, i ot ruki sil'nykh vopiyut. no nikto nye govorit: gdye eti-k, tvoryets moi, kotoryi dayet pyesni v nochii, kotoryi nauchayet nas bolyeye, nyzhyeli skotov zymnykh, i vrazumlyayet nas bolyeye, nyzhyeli ptits nyebyesnykh? tam oni vopiyut, i on nye otvyechayet im, po prichinye gordosti zlykh lyudyei. no nyepavda,

chto eti-k nye slyshit i vsyedyerzhityel' nye vzirayet na eto. khotya ty skazal, chto ty nye vidish' yego, no sud pryed nim, i–zhdi yego. no nynye, potomu chto gnyev yego nye posyetil yego i on nye poznal yego vo vsyei strogosti, iov i otkryl lyegkomyslyenno usta svoi i byezrassudno rastochayet slova.

36

i prodolzhal yeliui i skazal: podozhdi myenya nyemnoye, i ya pokazhu tyebye, chto ya imyeyu yeshchye chto skazat' za eti-ka. nachnu moi rassuzhdyeniya izdalyeka i vozdam sozdatyelyu moyemu spravyedlivost' potomu chto slova moi tochno nye lozh': pryed tobouy–sovyershynyeni v poznaniyakh. vot, eti-k mogushchestveniy i nye pryezirayet sil'nogo kryepost'yu syerdtsa; on nye poddyerzhivayet nyechyestivyykh i vozdayet dolzhnoye ugnetyennym; on nye otrashchayet ochyei svoikh ot prayednikov, no s tsaryami navyezda posazhdayet ikh na pryestolye, i oni vozvyshayutsya. yesli zhye oni okovany tsyepkami i sodyerzhatsya v uzakh byedstviya, to on ukazyvayet im na dyela ikh i na byezzakoniya ikh, potomu chto umnozhlilis', i otkryvayet ikh ukho dlya vrazumlyeniya i govorit im, chtob oni otstali ot nyechyestiya. yesli poslushayut i budut sluzhit' yemu, to provyedet dni svoi v blagopoluchii i lyeta svoi v radosti; yesli zhye nye poslushayut, to pogibnut ot stryeli i umrut v nyerazumii. no litsyemyery pitayut v syerdtsyе gnyev i nye vzyvayut k nyemu, kogda on zaklyuchayet ikh v uzy; poetomu dusha ikh umirayet v molodosti i zhizn' ikh s bludnikami. on spasayet byednogo ot byedy yego i v ugnetyenii otkryvayet ukho yego. i tyebya vyvyl by on iz tyesnoty na prostor, gdye nyet styesnyeniya, i postavlyayemye na stol tvoi bylo by napolnyeno tukom; no ty pryaispolnyen suzhdyeniymi nyechyestivyykh: suzhdyeniye i osuzhdyeniye–blizki. da nye porazit tyebya gnyev [bozhii] nakazaniyem! bol'shoi vykup nye spasyet tyebya. dast li on kakuyu tsyenu tvoyemu etikatstvu? nyet, –ni zolotu i nikakomu sokrovishchu. nye zhyelai toi nochii, kogda narody istryeblyayutsya na svoym myestye. byeryegis', nye sklonayaisya k nyechyestiyu, kotoroye ty pryedpochel stradaniiyu. eti-k vysok mogushchestvom svoim, i kto takoi, kak on, nastavnik? kto ukazhyet yemu put' yego; kto mozhyet skazat': ty postupayesh' nyespravyedlivo? pomni o tom, chtoby pryevoznosit' dyela yego, kotoryye lyudi vidyat. vsye lyudi mogut vidyet' ikh; chyelovyek mozhyet usmatrivat' ikh izdali. vot, eti-k vyelik, i my nye moyzhem poznat' yego; chislo lyet yego nyeisslyedimo. on sobirayet kapli vody; oni vo mnozhyestvye izlivayutsya dozhdyem: iz oblakov kaplyut i izlivayutsya obil'no na lyudyei. kto mozhyet takzhye postignut' protyazheniye oblakov, tryesk shatra yego? vot, on rasprostranyayet nad nim svyet svoi i pokryvayet dno morya. ottuda on sudit narody, dayet pishchu v izobilii. on sokryvayet v dlanyakh svoikh molniyu i povyelyevayet yei, kogo razit'. tryesk yeye dayet znat' o nyei; skot takzhye chuvstvuyet proiskhodyashcheye.

i ot syego tryepyeschyet syerdsye moye i podviglos' s myesta svoego. slushaitye, slushaitye golos yego i grom, iskhodyashchii iz ust yego. pod vsyem nyebom raskat yego, i blistaniye yego—do kravey zemli za nim gryemit glas; gryemit on glasom vyelichyestva svoego i nye ostanavlivayet yego, kogda golos yego uslyshan. divno gryemit eti-k glasom svoim, dylayet dyela vyelikiiye, dlya nas nyepostizhimyye. ibo snyegu on govorit: bud' na zemlye; ravno myelkii dozhd' i bol'shoi dozhd' v yego vlasti. on polagayet pyechat' na ruku kazhdogo cheloveyeka, chtoby vsye lyudi znali dyelo yego. togda zvyer' ukhodit v ubyezshishchye i ostayetsya v svoikh logovishchakh. ot yuga prikhodit burya, ot syevyera—stuzha. ot dunoveniya bozhiya proiskhodit lyed, i povyerknost' vody szhimayetsya. takzhe vlagoyu on napolnyayet tuchi, i oblaka syplyut svyet yego, i oni napravlyayutsya po namyereniyam yego, chtob ispolnit' to, chto on povyelit im na litsye obitayemoy zemli. on povyelyevayet im idti ili dlya nakazaniya, ili v blagovolyeniye, ili dlya pomilovaniya. vnimai syemu, iov; stoi i razumyevai chudnyye dyela bozhii. znayesh' li, kak eti-k raspolagayet imi i povyelyevayet svyetu blistat' iz oblaka svoego? razumyesh' li ravnovyesiye oblakov, chudnoye dyelo sovyershyennyeishyego v znanii? kak nagryevayetsya tvoya odyezhda, kogda on uspokayayet zemlyu ot yuga? ty li s nim rasprostyer nyebesa, tvyerdyye, kak litoye zyerkal? nauchi nas, chto skazat' yemu? my v etoi t'mye nichyego nye mozhyem soobrazit'. budyet li vozvyeshcheyeno yemu, chto ya govoryu? skazal li kto, chto skazannoye donosit'sya yemu? tyepyer' nye vidno yarkogo svyeta v oblakakh, no pronyesyetsya vyetyer i raschistit ikh. svyetlaya pogoda prikhodit ot syevyera, i okryest eti-ka strashnoye vyelikolyepiye. vsyedyerzhitel'! my nye postigayem yego. on vyelik siloyu, sudom i polnotoyu pravosudiya. on [nikogo] nye ugnetyayet. posyemu da blagogovyeuyt pryed nim lyudi, i da tryepyeschut pryed nim vsye mudryye syerdsyem!

i-o' otvyechal iovu iz buri i skazal: kto syei, om-rachayushchii providyeniye slovami byez smysla? pryepoyash' nynyne chryesla tvoji, kak muzh: ya budu sprashivat' tyebya, i ty ob'yasnai mnye gdye byl ty, kogda ya polagal osnovaniya zemli? skazhi, yesli znayesh'. kto polozhil myeru yei, yesli znayesh'? ili kto protyagival po nyei vyerv? na chyem utvyerzhdeny osnovaniya yeye, ili kto polozhil krayeugol'nyi kamen' yeye, pri obshchyem likovanii utryennikh zvyezd, kogda vsye syny bozhii voskhlitsali ot radosti? kto zatvoril morye vorotami, kogda ono istorglos', vysklo kak by iz chryeva, kogda ya oblaka sdyelal odyezhdoyu yego i mglu pyelye-nami yego, i utvyerdil yemu moye opryedyeleniye, i postavil zapory i vorota, i skazal: dosyelye doidyesh' i nye pyeryedyesh', i zdyes' pryedel nadmyennym volnam tvoim? daval li ty kogda v zhizni svoeyi prikazaniya utru i ukazyval li zarye myesto yeye,

chtoby ona okhvatila kraya zemli i stryakhnula s nyeye nyechyestivykh, chtoby [zyemlya] izmyenilas', kak glina pod pyechat'yu, i stala, kak raznotsvet-naya odyezhda, i chtoby otnyalsya u nyechyestivykh svyet ikh i dyerzkaya ruka ikh sokrushilas'? niskhodil li ty vo glubinu morya i vkhodil li v isslyedovaniye byezdny? otvoryalis' li dlya tyebya vrata smyerti, i vidyel li ty vrata tyeni smyertnoi? obozryel li ty shirotu zemli? ob'yasni, yesli znayesh' vsye eto. gdye put' k zhilishchu svyeta, i gdye myesto t'my? ty, konyechno, dokhodil do granits yeye i znayesh' styezi k domu yeye. ty znayesh' eto, potomu chto ty byl uzhye togda rozhdyen, i chislo dnyei tvoikh ochyen' vyeliko. vkhodil li ty v khranilishcha snyega i vidyel li sokrovishchnitsy grada, kotoryye byeryegu ya na vryemya smutnoye, na dyen' bitvy i voiny? po kakomu puti razlivayetsya svyet i raznositsya vostochnyi vyetyer po zemlye? kto provodit protoki dlya izliyaniya vody i put' dlya gromonosnoi molnii, chtoby shyel dozhd' na zemlyu byezlyud-nuyu, na pustynyu, gdye nyet cheloveyeka, chtoby nasyshchat' pustynyu i styep' i vobuzhdat' travnyye zarodyshi k vozrastaniyu? yest' li u dozhdya otyets? ili kto rozhdayet kapli rosy? iz ch'yego chryeva vykhodit lyed, i inyei nyebesyeni, —kto rozhdayet yego? vody, kak kamen', kryepnut, i povyerknost' byezdny zamyerzayet. mozhyesh' li ty svyazat' uzyl khima i razryeshit' uzy kyesil'? mozhyesh' li vyvodit' sozvyezdiya v svoye vryemya i vvesti as s yeye dyet'mi? znayesh' li ty ustavy nyeba, mozhyesh' li ustanovit' i-o yego na zemlye? mozhyesh' li vozvysit' golos tvoji k oblakam, chtoby voda v obilii pokryla tyebya? mozhyesh' li posylat' molnii, i poidut li oni i skazhut li tyebe: vot my? kto vlozhl mudrost' v syerdsye, ili kto dal smysl razumu? kto mozhyet raschislit' oblaka svoeyu mudrost'yu i udyerzhat' sosudy nyeba, kogda pyl' obrashchayetsya v gryaz' i glyby slipayutsya? ty li lovish' dobychu l'vitsye i nasyshchayesh' molodykh l'vov, kogda oni lyezhat v byerlogakh ili pokoyatsya pod tyen'yu v zasadye? kto prigotovlyayet voronu korm yego, kogda ptyentsy yego krichat k eti-ku, brodya byez pishchi?

znayesh' li ty vryemya, kogda rozhdayutsya dikiye kozy na skalakh, i zamyechal li rody lanye? mozhyesh' li raschislit' myesyatsy byeryemynnosti ikh? i znayesh' li vryemya rodov ikh? oni izgibayutsya, rozhdaya dyetyei svoikh, vybrasyvaya svoi noshi dyeti ikh prikhodyat v silu, rastut na polye, ukhodyat i nye vovzrashchayutsya k nim. kto pustil dikogo osla na svobodu, i kto razryeshil uzy onagru, kotoromu styep' ya naznachil domom i solonchaki-zhilishchyem? on posmyevayetsya gorodskomu mnogolyudstvu i nye slыshit krikov pogonschika, po goram ischychet syebye pishchi i gonyayetsya za vsyakoyu zyelyen'yu. zakhochyet li yedinorog sluzhit' tyebye i pyeryenochuyet li u yaslyei tvoikh? mozhyesh' li vryeryekoyu pryvazat' yedinoroga k borozdye, i stanet li on boronit' za tobouyu polye? ponadyeyesh'sya li na nyego, potomu chto u nyego sila vyelika, i pryedostavish' li yemu rabotu tvoyu?

povyerish' li yemu, chto on syemyena tvoi vozvratit i slozhit na gumno tvoye? ty li dal krasivyye kryl'ya pavlina i pyer'ya i pukh strausu? on ostavlyayet yaitsa svoi na zymlye, i na pyeskye sogryevayet ikh, i zabyvayet, chto noga mozhyet razdavit' ikh i polyevoi zvyer' mozhyet rastopat' ikh; on zhyestok k dyetyam svoim, kak by nye svoim, i nye opasayetsya, chto trud yego budyet naprasyen; potomu chto eti-k nye dal yemu mudrosti i nye udyelil yemu smysla; a kogda podnimyetsya na vysotu, posmyevayetsya konyu i vsadniku yego. ty li dal konyu silu i oblyek shyeyu yego grivoyu? mozhyesh' li ty isputat' yego, kak saranchu? khrapyeniye nozdryei yego—uzhas; royet nogoyu zymlyu i voskhischayetsya siloyu; idyet navstryechu oruzhiyu; on smyeayetsya nad opasnost'yu i nye robyeyet i nye otvorachivayetsya ot myecha; kolchan zvuchit nad nim, syerkayet kop'ye i drotik; v poryye i yarosti on gloyayet zymlyu i nye mozhyet stoyat' pri zvukye truby; pri trubnom zvukye on izdayet golos: gu! gu! i izdalyeka chuyet bitvu, gromkiye golosa vozhdyei i krik. tvoyeu li mudrost'yu lyetayet yastryeb i napravlyayet kryl'ya svoi na poldyen? po tvoyeu li slovu voznositsya oryel i ustroyayet na vysoty gnyezdo svoye? on zhivyyet na skalye i nochuyet na zubtsye utyesov i na myestakh nyepriustupnykh; ottuda vysmatrivayet syebye pishchu: glaza yego smotryat dalyeko; pyentsy yego p'yut krov', i gdye trup, tam i on.

40

i prodolzhal i-o' i skazal iovu: budyet li sostyazayushchiysya so vsyedyerzhityelem yeshchye uchit' oblichayushchii eti-ka pust' otvyechayet yemu. i otvyechal iov i-o i skazal vot, ya nichtozhyen; chto budu ya otvyechat' tyebye? ruku moyu polagayu na usta moi. odnazhdy ya govoril, —tyepyer' otvyechat' nye budu, dazhye dvazhdy, no bolyeye nye budu. i otvyechal i-o' iovu iz buri i skazal: pryepoyash', kak muzh, chryesla tvoi: ya budu sprashivat' tyebya, a ty ob'yasnayai mnye. ty khochyesh' nisprovyergnut' sud moi, obvinitt' myenya, chtoby opravedat' syebya? takaya li u tyebya myshtsa, kak u eti-ka? i mozhyesh' li vozgryemyet' gosolom, kak on? ukras' zhye syebya vyelichiyem i slavoyu, oblyekis' v blyesk i vyelikolyepiye; izlyei yarost' gnyeva tvoyego, posmotri na vsye gordoye i smiri yego; vzglyani na vsyekh vysokomyernykh i uniz' ikh, i sokrushii nyechestivyykh na myestakh ikh; zarei vsyekh ikh v zymlyu i litsa ikh pokroi t'moyu. togda i ya priznayu, chto dyesnitsa tvoya mozhyet spasat' tyebya. vot byegvymot, ktorogo ya sozdal, kak i tyebya; on yest travu, kak vol; vot, yego sila v chryeslakh yego i kryepost' yego v muskulakh chryeva yego; povorachivayet khvostom svoim, kak kyedrom; zhily zhye na byedrach yego pyeryeplyetyeny; nogi u nyego, kak myednyye truby; kosti u nyego, kak zhyelyeznyye prut'ya; eto—vyerkh putyei bozhiih; tol'ko sotvorivshii yego mozhyet priblizitt' k nyemu myech svoi; gory prinosyat yemu pishchu, i tam vsye zvyeri polyevyye igrayut; on lozhitsya pod tyenistymi dyeryev'yami, pod krovom trostnika i v bolotakh; tyenistyye dyeryeva pokryvayut yego

svoyeu tyen'yu; ivy pri ruch'yakh okruzhayut yego; vot, on p'yet iz ryeki i nye toropitsya; ostayetsya spokoyen, khotya by iordan ustroyemilsya ko rtu yego. voz'myet li kto yego v glazakh yego i prokolyet li yemu nos bagrom?

41

mozhyesh' li ty udoyu vytashchit' lyeviafana i vyeryevkoyu skhvatit' za yazyk yego? vdyenyesh' li kol'tso v nozdri yego? prokolyesh' li igloyu chye-lyust' yego? budyet li on mnogo umolyat' tyebya i budyet li govorit' s tobouy krotko sdelayet li on dogovor s tobouy, i voz'myesh' li yego navsyegda syebye v raby? stanyesh' li zabavlyat'sya im, kak ptichkoyu, i svyazhyesh' li yego dlya dyevochyek tvoikh? budut li prodavat' yego tovarishchi lovli, razdyeliat li yego myezhdu khananyeiskimi kuptsami? mozhyesh' li pronzit' kozhu yego kop'yem i golovu yego rybach'yeyu ostrogoyu? kladi na nyego ruku tvoyu, i pomni o bor'bye: vpyeryed nye budyesh'. nadyezhda tshchyetna: nye upadyesh' li ot odnogo vzglyada yego? nyet stol' otvazhnogo, kotoryi osmyelilsya by potryevozhit' yego; kto zhye mozhyet ustoyat' pyeryed moim litsyem? kto pryedvaril myenya, chtoby mnye vozdavat' yemu? pod vsyem nyebom vsye moye. nye umolchu o chlyenakh yego, o silye i krasivoi sorazmyernosti ikh. kto mozhyet otkryt' vyerkh odyezhdy yego, kto podoidyet k dvoynym chelyustyam yego? kto mozhyet otvorit' dveryi litsa yego? krug zubov yego—uzhas; kryepkiye shchity yego—vyelikolyepiye; oni skryeplyeny kak by tverdoyu pyechat'yu; odin k drugomu prikasayetsya blizko, chto chto i vozdukh nyet prokhodit myezhdu nimi; odin s drugim lyezhat plotno, stsypiliis' i nye razdvigayutsya. ot yego chikhaniya pokazyvayetsya svyet; glaza u nyego kak ryesnitsy zari; iz pasty yego vykhodyat plamyeniki, vyskakivayut ognennyye iskry; iz nozdryei yego vykhodit dym, kak iz kipyashcheyego gorshka ili kotla. dkhaniye yego raskalayet ugli, i iz pasty yego vykhodit plama. na shyeey yego obitayet sila, i pyeryed nim byezhit uzhas. myasistyye chasti tyela yego splochyeny myezhdu sobouy tverdo, nye drognut. syerdtsy yego tverdo, kak kamen', i zhyestko, kak nizhnii zhyernov. kogda on podni-mayetsya, silachi v strakhye, sovsyem tyeryayutsya ot uzhasa. myech, kosnuvshiysya yego, nye ustoit, ni kop'ye, ni drotik, ni laty. zhyelyezo on schitayet za solomu, myed'—za gniloey dyeryevo. doch' luka nye obratit yego v byegstvo; prashchnyye kamni obrashchayutsya dlya nyego v plyevu. bulava schitayetsya u nyego za solominu; svistu drotika on smyeayetsya. pod nim ostryye kamni, i on na ostryykh kamnyakh lyezhit v gryazi. on kipyatit puchinu, kak kotyel, i morye pryetvoryayet v kipyashchuyu maz'; ostavlyayet za sobouy svyatsyashchuyusya styezyu; byezdna kazhyetsya syedinoyu. nyet na zymlye podobnogo yemu; on sotvoryen byesstrashnym; na vsye vysokoye smotrit smyelo; on tsar' nad vsyemi synami gordosti.

i otvyechal iov i-o i skazal: znayu, chto ty vsye mozhyesh', i chto namyeryeniye tvoye nye mozhyet byt' ostanovlyeno. kto syei, omrachayushchii providyeniye, nichyego nye razumyeya? –tak, ya govoril o tom, chyego nye razumyel, o dyelakh chudnykh dlya myenya, kotorykh ya nye znal vyslushai, [vzyval ya,] i ya budu govorit', i chto budu sprashivat' u tyebya, ob'yasni mnye. ya slyshal o tyebye slukhom ukha; tyepyer' zhye moi glaza vidyat tyebya; poetomu ya otryekayus' i raskaivayus' v prakhye i pyeplye. i bylo poslye togo, kak i-o' skazal slova tye iovu, skazal i-o' yelifazu fyemanyaninu: gorit gnyev moi na tyebya i na dvukh druzyei tvoikh za to, chto vy govorili o mnye nye tak vyerno, kak rab moi iov. itak voz'mitye syebye syem' tyel'tsov i syem' ovnov i poiditye k rabu moyemu iovu i prinyesitye za syebya zhyertvu; i rab moi iov pomolitsya za vas, ibo tol'ko litsye yego ya primu, daby nye otvyergnut' vas za to, chto vy govorili o mnye nye tak vyerno, kak rab moi iov. i poshli yelifaz fyemanyanin i vildad savkhyeyanin i sofar naamityanin, i sdylal tak, kak i-o' povyelyel im, –i i-o' prinyal litsye iova. i vozvratil i-o' potyeryu iova, kogda on pomolilsya za druzyei svoikh; i dal i-o' iovu vdvoye bol'shye togo, chto on imyel pryezhdye. togda prishli k nyemu vsye brat'ya yego i vsye syestry yego i vsye pryezhniye znakomyye yego, i yeli s nim khlyeb v domye yego, i tuzhili s nim, i utyeshali yego za vsye vizual-ra-trudit'sya, kotoroye i-o' navyel na nyego, i dali yemu kazhdyi po kyesitye i po zolotomu kol'tsu. i blagoslovil eti-k poslyedniye dni iova bolyeye, nyezhyeli pryezhniye: u nyego bylo chyetyrnadsat' tysyach myelkogo skota, shyest' tysyach vyerblyudov, tysyacha par volov i tysyacha oslits. i bylo u nyego syem' synovyei i tri dochyeri. i naryek on imya pyervoi yemima, imya vtoroi–kassiya, a imya tryet'yei–kyeryengappukh. i nye bylo na vsyei zyemlye takikh pryekrasnykh zhyenshchin, kak dochyeri iova, i dal im otyets ikh naslyedstvo myezhdu brat'yami ikh. poslye togo iov zhil sto sorok lyet, i vidyel synovyei svoikh i synovyei synovnikh do chyetyvertogo roda; i umyer iov v starosti, nasyshchennyi dnyami.

da lobzayet on myenya lobzaniyem ust svoikh! ibo laski tvoi luchshye vina. ot blagovoniya masteyi tvoikh imya tvoye—kak razlitoye miro; poetomu dyesitsy lyubayat tyebya. vlyeki myenya, my pobezhim za tobou; —tsar' vyvel myenya v chyertogi svoi, —budyem voskhishchat'sya i radovat'sya tobou, pryveznosit' laski tvoi bol'shyye, nyzhehlyi vino; dostoino lyubayat tyebya dshcheryi iyerusalimskiy! chyerna ya, no krasiva, kak shatry kidarskiye, kak zavyesy solomonovy. nye smotritye na myenya, chty ya smugla, ibo solntsye opalilo myenya: synov'ya matyeri moyei razgnyevalis' na myenya, postavili myenya styeryech' vinogradniki, —moyego sobstvennogo vinogradnika ya nye styeryegla. skazhi mnye, ty, kotorogo lyubit dusha moya: gdye pasyesh' ty? gdye otdykayesh' v poldyen? k chyemu mnye byt' skitalitsyeyu vozlye stad tovarishcheyi tvoikh? yesli ty nye znayesh' etogo, pryekrasnyeyashaya iz zhyen-shchin, to idi syebye po slyedam ovyyets i pasi kozlyat tvoikh podlye shatrov pastushyetskikh. kobylitsye moyei v kolysnitsye faraonovoi ya upodobil tyebya, vozlyublyennaya moya. pryekrasny lanity tvoi pod podvyeskami, shyeya tvoya v ozhyeryel'yakh; zolotyaye podvyeski my sdelyalem tyebye s syeryebryanymi blyestkami. dokolye tsar' byl za stolom svoim, nard moi izdaval blagovoniye svoye. mirrovyy puchok—vozlyublyennyy moi u myenya, u grudyei moikh pryebvyayet. kak kist' kippera, vozlyublyennyy moi u myenya v vinogradnikakh yengyetskikh. o, ty pryekrasna, vozlyublyennaya moya, ty pryekrasna! glaza tvoi golubinye. o, ty pryekrasen, vozlyublyennyy moi, i lyubyezhen! i lozhye u naszyelen'; krovli domov nashikh—kyedry, potolki nashi—kiparisy.

ya nartsiss saronskii, liliya dolin! chty liliya myezhdu tyernami, to vozlyublyennaya moya myezhdu dyesitsami. chty yablonya myezhdu lyesnymi dyeryev'yami, to vozlyublyennyy moi myezhdu yunoshami. v tyeni yeye lyublyu ya sidyet', i plody yeye sladki dlya gortani moyei on vyvel myenya v dom pira, i znayemya yego nado mnoyu—lyubov'. podkryepitye myenya vinom, osvyezhitye myenya yablokami, ibo ya iznyemogayu ot lyubvi. lyevaya ruka yego u myenya pod golovoyu, a pravaya obnimayet myenya. zaklinayu vas, dshcheryi iyerusalimskiy, syernami ili polyevymi lanyami: nye buditye i nye tryevozh'tye vozlyublyennoi, dokolye yei ugodno. golos vozlyublyennogo moyego! vot, on idyet, skachyet po goram, prygayet po kholmam. drug moi pokhozh na sjernu ili na molodogo olyenya. vot, on stoit u nas za styenoyu, zaglyadyvayet v okno, myel'kayet skvoz' ryeshyvetku. vozlyublyennyy moi nachal govorit' mnye: vstan', vozlyublyennaya moya, pryekrasnaya moya, vyidi! vot, zima uzhye proshla; dozhd' minoval, pyeryestal; tsyety pokazalis' na zemlye; vryemya pyeniya nastalo, i golos gorlitsy slyshyen v strane nashyey; smokovnitsy raspustili svoi pochki, i vinogradnyye

lozy, rastsvyetaya, izdayut blagovoniye. vstan', vozlyublyennaya moya, pryekrasnaya moya, vyidi! golubitsa moya v ushchyl'e skaly pod krovom utyesa! pokazhi mnye litsye tvoye, dai mnye uslyshat' golos tvoi, potomu chty golos tvoi sladok i litsye tvoye priyatno. lovitye nam lisitsy, lisyenyat, koto-ryye portyat vinogradniki, a vinogradniki nashi v tsyetye. vozlyublyennyy moi prinadlyezhit mnye, a ya yemu; on pasyet myezhdu liliyami. dokolye dyen'dyshit [prokhladoyu], i ubyegayut tyeni, vozvratis', bud' podobny sjernye ili molodomu olyenyu na rassyelinakh gor.

na lozhye moyem noch'yu iskala ya togo, kotorogo lyubit dusha moya, iskala yego i nye nashla yego. vstanu zhye ya, poidu po gorodu, po ulitsam i ploschchadyam, i budu iskat' togo, kotorogo lyubit dusha moya; iskala ya yego i nye nashla yego. vstryetil myenya strazhi, obkhodyashchye gorod: nye vidali li vy togo, kotorogo lyubit dusha moya? no yedva ya otoshla ot nikh, kak nashla togo, kotorogo lyubit dusha moya, ukhvatilas' za nyego, i nye otpustila yego, dokolye nye privyela yego v dom matyeri moyei i vo vnutyrenniye komnaty rodityel'nitsy moyei. zaklinayu vas, dshcheryi iyerusalimskiy, syernami ili polyevymi lanyami: nye buditye i nye tryevozh'tye vozlyublyennoi, dokolye yei ugodno. kto eta, voskhodyashchaya ot pustyni kak by stolby dyma, okurivayemaya mirroyu i fimiamom, vsyakimi poroshkami mirovarnika? vot odr yego—solomona: shyest'dyesyat sil'nykh livanskikh; stolpsy yego sdylal iz syeryebra, lokotniki yego iz zolota, syedalishchye yego iz purpurovoi tkani; vnutyrennost' yego ubrana s lyubov'yu dshcheryami iyerusalimskimi. poiditye i posmotritye, dshcheryi sionskiye, na tsarya solomona v vyentsye, kotorym uvyenchala yego mat' yego v dyen' brakosochyeniya yego, v dyen', radostny dlya syerdtsa yego.

o, ty pryekrasna, vozlyublyennaya moya, ty pryekrasna! glaza tvoi golubinye pod kudryami tvoimi; volosy tvoi—kak stado koz, skhodyashchikh s gory galaadskoi; zuby tvoi—kak stado vystrizhyennykh ovyyets, vykhdoyashchikh iz kupal'ni, iz kotorykh u kazhdoi para yagnyat, i byesplodnoi nyet myezhdu nimi; kak lyenta alaya guby tvoi, i usta tvoi lyubyezny; kak polovinki granatovogo yabloka—lanity tvoi pod kudryami tvoimi shyeya tvoya—kak stolp davidov, sooruzhyennyy dlya oruzhii, tsysyacha schitov visit na nyem—vseye shchity sil'nykh; dva sostsa tvoi—kak dvoimi molodoi sjerny, pasushchiesya myezhdu liliyami. dokolye dyen'dyshit [prokhladoyu], i ubyegayut tyeni, poidu ya na goru mirrovuyu i na kholm fimiamu. vsya ty

pryekrasna, vozlyublyennaya maya, i pyatna nyet na tyebye! so mnoyu s livana, nyevyesta! so mnoyu idi s livana! spyeshi s vyershiny amany, s vyershiny syenira i yermona, ot logovishch l'vinykh, ot gor barsovykh! plynila ty syerdtseye moye, syestra maya, nyevyesta! plynila ty syerdtseye moye odnim vzglyadom ochyei tvoikh, odnim ozhyeryel'yem na shyeie tvoiei. o, kak lyubyezny laski tvoi, syestra maya, nyevyesta! o, kak mnogo laski tvoi luchshye vina, i blagovoniye masteyi tvoikh luchshye vsyekh aromatov! sotovy myed kaplyet iz ust tvoikh, nyevyesta; myed i moloko pod yazykom tvoim, i blagoukhaniye odyezhdy tvoiei podobno blagoukhaniiu livana! zapyertyi sad-syestra maya, nyevyesta, zaklyuchennyi kolodyez', zapychatannyi istochnik: rassadniki toi--sad s granatovymi yablokami, s pryevoskhodnymi plodami, kipyery s nardami, nard i shafran, air i koritsa so vsyakimi blagovonnymi dyeryevami, mirra i aloi so vsyakimi luchshimi aromatami; sadovyi istochnik--kolodyez' zhivyykh vod i potoki s livana. podnimis' [vyetyer] s syevyera i prinyesis' s yuga, povyei na sad moi, --i pol'yutsya aromat yego! --pust' pridyet vozlyublyennyy moi v sad svoi i vkushayet sladkiye plody yego.

5

prishyel ya v sad moi, syestra maya, nyevyesta; nabral mirry moyei s aromatami moimi, poyel sotov moikh s myedom moim, napilsya vina moyego s molokom moim. yesh'tye, druz'ya, pyeitye i nasyschaityes', vozlyublyennyye! ya splyu, a syerdtseye moye bodrstvuyet; [vot], golos moyego vozlyublyennogo, kotoryi stuchitsya: otvori mnye, syestra maya, vozlyublyennaya maya, golubitsa maya, chistaya maya! potomu chto golova maya vsya pokryta rosou, kudri moi--nochnoy vlagoyu'. ya skinula khiton moi; kak zhye mnye opyat' nadyevat' yego? ya vymyla nogi moi; kak zhye mnye marat' ikh vozlyublyennyyi moi protyanul ruku svoyu skvoz' skvazhinu, i vnutyennost' maya vzvolnovalas' ot nyego. ya vstala, chtoby otpyeryet' vozlyublyennomu moyemu, i s ruk moikh kapala mirra, i s pyerstov moikh mirra kapala na ruchki zamka. otpyerala ya vozlyublyennomu moyemu, a vozlyublyennyyi moi povjernulsya i ushyel. dushi vo mnye nye stalo, kogda on govoril; ya iskala yego i nye nakhodila yego; zvala yego, i on nye otzyvalsya mnye. vstryetili myenya strazhi, obkhodyashchiye gorod, izbili myenya, izranili myenya; snyali s myenya pokryvalo styeryegushchiye styeny. zaklinayu vas, dshcheryi iyerusalimskiy: yesli vy vstryetitye vozlyublyennogo moyego, chto skazhyete vy yemu? chto ya iznyemogayu ot lyubvi. chyem vozlyublyennyyi toi luchshye drugikh vozlyublyennykh, pryekrasneyshaya iz zhyenshchin? chyem vozlyublyennyyi toi luchshye drugikh, chto ty tak zaklinayesh' nas?' vozlyublyennyyi moi byl i rumyan, luchshye dyesyati tsyach drugikh: golova yego--chistoye zoloto; kudri yego volnistyye, chyernyye, kak voron; glaza yego--kak golubi pri potokakh vod, kupayushchiyesya v molokye, sidyashchiye

v dovol'stvy; shchyeiki yego--tsvyetniki aromatnyi, gryady blagovonnnykh rastenyi; guby yego--lili, istochnayut tyekuchuyu mirru; ruki yego--zolotyie kruglyaki, usazhyennyye topazami; zhivot yego--kak izvanyaniye iz slonovoi kosti, oblozhyennoye saphirami; golenyi yego--mramornyye stolby, postavlyennyye na zolotykh podnozhiyakh; vid yego podobny livanu, vyelichyestvyen, kak kyedry; usta yego--sladost', i vy'es' on--lyubyeznost'. vot kto vozlyublyennyyi moi, i vot kto drug moi, dshcheryi iyerusalimskiy!

6

kuda poshyel vozlyublyennyyi toi, pryekrasneyshaya iz zhyenshchin? kuda obratilsya vozlyublyennyyi toi? my poshyem yego s tobou'. moi vozlyublyennyyi poshyel v sad svoi, v tsvyetniki aromatnyye, chtoby pasti v sadakh i sobirat' lilii. ya prinadlyezhu vozlyublyennomu moyemu, a vozlyublyennyyi moi--mnye; on pasyet myezhdu liliiami pryekrasna ty, vozlyublyennaya maya, kak firtsa, lyubyezna, kak iyerusalim, grozna, kak polki so znamyenami. ukloni ochi tvoi ot myenya, potomu chto oni volnuuyt myenya. volosy tvoi--kak stado koz, skhodyashchikh s galaada; zuby tvoi--kak stado ovets, vykhodyashchikh iz kupal'ni, iz kotorykh u kazhdoi para yagnyat, i byesplodnoi nyet myezhdu nimi; kak polovinki granatovogo yabloka--lanity tvoi pod kudryami tvoimi. yes't shyest'dyesyat tsarit i vosyem'dyesyat nalozhnits i dyevits byez chisla, no yedinstvyennaya--ona, golubitsa maya, chistaya maya, rastinstvyennaya ona u matyeri svoiei, otlichyennaya u rodityel'nitsy svoiei. uvidyeli yeye dyevitsy, i--pryevoznyesli yeye, tsarititsy i nalozhnitsy, i--voskhvalili yeye. kto eta, blistat'yushchaya, kak zarya, pryekrasnaya, kak luna, svyetalaya, kak solntsye, groznaya, kak polki so znamyenami? ya soshla v oryekhovy sad posmotryet' na zyelyen' doliny, poglyadyet', raspustilas' li vinogradnaya maya, rastinstvyeli li granatovyye yabloki? nye znayu, kak dusha maya vlyekla myenya k kolyesnitsam znatnykh naroda moyego. oglyanis', oglyanis', sulamita! oglyanis', oglyanis', --i my posmotrim na tyebya. chto vam smotryet' na sulamitu, kak na khorovod manaimskii?

7

o, kak pryekrasny nogi tvoi v sandaliyakh, dshcheryi imyenitaya! okrugleniye byedr tvoikh, kak ozhyeryel'ye, dyelo ruk iskusnogo khudozhnika; zhivot tvoi--kruglaya chasha, [v kotoroi] nye istoshchayetsya aromatnoye vino; chryevo tvoye--vorokh pshyeniitsy, obstavlyennyyi liliiami; dva sostsa tvoi--kak dva kozlyenka, dvoyni syerny shyeya tvoya--kak stolp iz slonovoi kosti; glaza tvoi--ozyerki yesyevonskiye, chto u vorot batrabbima; nos tvoi--bashnya livanskaya, obrashchayennaya k damasku; golova tvoya na tyebye, kak karmil, i volosy na golove tvoiei, kak purpur; tsar' uvlyechyen [tvoimi] kudryami. kak ty pryekrasna, kak privlyekatyel'na, vozlyublyennaya,

tvoyeyu milovidnost'yu! etot stan tvoi pokhozh na pal'mu, i grudi tvoi na vinogradnyye kisti. podumal ya: vlyez by ya na pal'mu, ukhvatilsya by za vyetvi yeye; i grudi tvoi byli by vmyesto kistyei vinograda, i zapakh ot nozdryei tvoikh, kak ot yablokov; usta tvoi—kak otlichnoye vino. ono tyechyet pryamo k drugu moyemu, uslazhdayet usta utomlyennykh. ya prinadlyezhu drugu moyemu, i ko mnye [obrashchylene] zhyelaniye yego. pridi, vozlyublyennyi moi, vyidyem v polye, pobudyem v syelakh; poutru poidyem v vinogradniki, posmotrim, raspustilas' li vinogradnaya loza, raskrylis' li pochki, rastsvyeli li granatovyye yabloki; tam ya okazhu laski moi tyebye. mandragory uzhye pustili blagovoniye, i u dvyeryei nashikh vsyakiye pryevoskhodnyye plody, novyye i staryye: [eto] sbyeryegla ya dlya tyebya, moi vozlyublyennyi!

8

o, yesli by ty byl mnye brat, sosavshii grudi matyeri moyei! togda ya, vstryetiv tyebya na ulitsye, tsyelovala by tyebya, i myenya nye osuzhdali by. povyela by ya tyebya, privyela by tyebya v dom matyeri moyei. ty uchil by myenya, a ya poila by tyebya aromatnym vinom, sokom granatovykh yablokov moikh. lyevaya ruka yego u myenya pod golovoyu, a pravaya obnimayet myenya zaklinayu vas, dshchyeri iyerusalimskiy, —nye buditye i nye tryevozh'tye vozlyublyennoi, dokolye yei ugodno. kto eto voskhodit ot pustyni, opirayas' na svoego vozlyublyennogo? pod yablonyei razbudila ya tyebya: tam rodila tyebya mat' tvoya, tam rodila tyebya rodityel'nitsa tvoya. polozhi myenya, kak pyechat', na syerdtsye tvoye, kak pyerstyen', na ruku tvoyu: ibo kryepka, kak smyert', lyubov'; lyuta, kak pryepodnyaya, ryevnost'; stryely yeye—stryely ognennyye; ona plamyen' vyes'ma sil'nyi. bol'shiye vody nye mogut potushit' lyubvi, i ryeki nye zal'yut yeye. yesli by kto daval vsye etikatstvo doma svoego za lyubov', to on byl by otvyernut s pryetryen'yem. yest' u nas syestra, kotoraya yeshchye mala, i sostsov nyet u nyeye; chto nam budyet dyelat' s syestroyu nashyeyu, kogda budut svatat'sya za nyeye? yesli by ona byla styena, to my postroili by na nyei palaty iz syeryebra; yesli by ona byla dvyer', to my oblozhili by yeye kyedrovymi doskami. ya—styena, i sostsy u myenya, kak bashni; potomu ya budu v glazakh yego, kak dostigshaya polnoty. vinogradnik byl u solomona v vaal-gamonye; on otdal etot vinogradnik storozham; kazhdyi dolzhyn byl dostavlyat' za plody yego tsysyachu sryebryennikov. a moi vinogradnik u myenya pri syebye. tsysyacha pust' tyebye, solomon, a dvyesti—styeryegushchim plody yego. zhityel'nitsa sadov! tovarishchi vnimayut golosu tvoyemu, dai i mnye poslushat' yego. byegi, vozlyublyennyi moi; bud' podobyen syernye ili molodomu olyenyu na gorakh bal'zamicheskikh!

v tye dni, kogda upravlyali sud'i, sluchilsya golod na zymlye. i poshyel odin chyelovek iz viflyeyema iudeyskogo so svoeyu zhyenyu i dvumya synov'yami svoimi zhit' na polyakh moavitskikh. imya chyeloveka togo yelimyelyekh, imya zhyeny yego noyemin', a imyena dvukh synov yego makhlon i khilyeon; [oni byli] yefrafyanye iz viflyeyema iudeyskogo. i prishli oni na polya moavitskiye i ostalis' tam. i umyer yelimyelyekh, muzh noyemini, i ostalas' ona s dvumya synov'yami svoimi oni vzyali syebye zhyen iz moavityanok, imya odnoi orfa, a imya drugoi ruf', i zhili tam okolo dyesyati lyet. no potom i oba [syna yeye], makhlon i khilyeon, umyerli, i ostalas' ta zhyenshchina poslye oboikh svoikh synovyei i poslye muzha svoego. i vstala ona so snokhami svoimi i poshla obratno s polyei moavitskikh, ibo uslyshal na polyakh moavitskikh, chto eti-k posyetil narod svoi i dal im khlyeb. i vyshla ona iz togo myesta, v kotorom zhila, i obyе snokhi yeye s nyeyu. kogda oni shli po dorogye, vozvrashchayas' v zymlyu iudeyskuyu, noyemin' skazala dvum snokham svoim: poiditye, vozvratityes' kazhdaya v dom matyeri svoyei; da sotvorit i-o' s vami milost', kak vy postupali s umyershimi i so mnoyu! da dast vam i-o', chtoby vy nashli pristanishchye kazhdaya v domye svoego muzha! i potyshevala ikh. no oni podnyali vop! i plakali i skazali: nyet, my s tobou vozvratimsya k narodu tvoyemu. noyemin' zhye skazala: vozvratityes', dochyeri moi; zachyem vam idti so mnoyu? razvyе yeshchye yest' u myenya synov'ya v moyem chryevye, kotorye byli by vam muzh'yami? vozvratityes', dochyeri moi, poiditye, ibo ya uzhye stara, chtob byt' zamuzhyem. da yesli b ya i skazala: yest' mnye yeshchye nadyezhda', i dazhye yesli by ya siyu zhye noch' byla s muzhyem i potom rodila synovyei, – to mozjno li vam zhdat', poka oni vyrosli by? mozjno li vam myedit' i nye vykhodit' zamuzh? nyet, dochyeri moi, ya vyes'ma sokrushayas' o vas, ibo ruka i-o postigla myenya. oni podnyali vop! i opyat' stali plakat'. i orfa prostilas' so svyekrov'yu svoeyu, a ruf' ostalas' s nyeyu. [noyemin'] skazala [rufi]: vot, nyevyestka tvoya vozvratilas' k narodu svoeyu i k svoim etikam; vozvratits' i ty vslyed za nyevyestkoyu tvoyeyu. no ruf' skazala: nye prinuzhda'i myenya ostavit' tyebya i vozvratit'sya ot tyebya; no kuda ty poidyesh', tuda i ya poidu, i gdye ty zhit' budyesh', tam i ya budu zhit'; narod tvoi budyet moim narodom, i tvoi eti-k–moim eti-kom; i gdye ty umryesh', tam i ya umru i pogrybeyena budu; pust' to i to sdyelayet mnye i-o', i yeshchye bof'shye sdyelayet; smyert' odna razluchit myenya s tobou. [noyemin'], vidya, chto ona tverdo ryeshilas' idti s nyeyu, pyerestala ugovarivat' yeye. i shli obyе oni, dokolye nye prishli v viflyeyem. kogda prishli oni v viflyeyem, vyes' gorod prishyel v dvizhyeniye ot nikh, i govorrili: eto noyemin'? ona skazala im: nye nazyvaitye myenya noyemin'yu, a nazyvaitye myenya maroyu, potomu chto vsyedyerzhityel' poslal mnye velikuyu goryest'; ya vyshla otsyuda s dostatkom, a vozvratil myenya i-o' s pustymi rukami; zachyem nazyvayt'

myenya noyemin'yu, kogda i-o' zastavil myenya stradat', i vsyedyerzhityel' poslal mnye nyeschast'ye? i vozvratilas' noyemin', i s nyeyu snokha yeye ruf' moavityanka, prishyedshaya s polyei moavitskikh, i prishli oni v viflyeyem v nachalye zhatvy yachmyenya.

2

u noyemini byl rodstvyyennik po muzhu yeye, chyelovek vyes'ma znatnyi, iz plyemyeni yelimyelyekhova, imya yemu vooz. i skazala ruf' moavityanka noyemini: poidu ya na polye i budu podbirat' kolos'ya po slyedam togo, u kogo naidu blagovolyniye. ona skazala yei: poidi, doch' moya. ona poshla, i prishla, i podbirala v polye [kolos'ya] pozadi zhnyetsov. i sluchilos', chto ta chast' polya prinadlyezhala voozu, kotoryi iz plyemyeni yelimyelyekhova i vot, vooz prishyel iz viflyeyema i skazal zhnyetsam: i-o' s vami! oni skazali yemu: da blagoslovit tyebya i-o'! i skazal vooz sluge svoeyu, pristavlyennomu k zhnyetsam: ch'ya eto molodaya zhyenshchina? sluga, pristavlyennyi k zhnyetsam, otveychal i skazal: eto molodaya zhyenshchina–moavityanka, prishyedshaya s noyemin'yu s polyei moavitskikh; ona skazala: budu ya podbirat' i sobirat' myezhdu snopami pozadi zhnyetsov'; i prishla, i nakhoditsya [zdyes'] s samogo utra doselye; malo byvayet ona doma. i skazal vooz rufi: poslushai, doch' moya, nye khodi podbirat' na drugom polye i nye pyeryekhodi otsyuda, no bud' zdyes' s moimi sluzhankami; pust' v glazakh tvoikh budyet to polye, gdye oni zhnut, i khodi za nimi; vot, ya prikazal slugam moim nye trogat' tyebya; kogda zakhochyesh' pit', idi k sosudam i pyei, otкуда chyerpayut slugi moi. ona pala na litsye svoye i poklonilas' do zymli i skazala yemu: chyem sniskala ya v glazakh tvoikh milost', chto ty prinimayesh' myenya, khotya ya i chuzhyezyemka? vooz otveychal i skazal yei: mnye skazano vsye, chto sdyelala ty dlya svyekrovi svoyei po smyerti muzha tvoyego, chto ty ostavila tvoyego ottsa i tvoyu mat' i tvoyu rodinu i prishla k narodu, kotorogo ty nye znala vchyera i tryet'yego dnya; da vozdst i-o' za eto dyelo tvoye, i da budyet tyebye polnaya nagrada ot i-o eti-ka izrailyeva, k kotoromu ty prishla, chtob uspokoit'sya pod yego krylami! ona skazala: da budu ya v milosti pryed ochami tvoimi, i-o moi! ty utyshil myenya i govorril po syerdstsu raby tvoey, myezhdu tyem kak ya nye stoyu ni odnoi iz raby'n' tvoikh. i skazal yei vooz: vryemya obyeda; pridi syuda i yesh' khlyeb i obmakivai kusok tvoi v ukusu. i syela ona vozlye zhnyetsov. on podal yei khlyeba; ona yela, nayelas', i yeshchye ostalos'. i vstala, chtoby podbirat'. vooz dal prikaz slugam svoim, skazav: pust' podbirayet ona i myezhdu snopami, i nye obizhaitye yeye; da i ot snopov otkidyvaitye yei i ostavlyaitye, pust' ona podbirayet, i nye branitye yeye. tak podbirala ona na polye do vchyehera i vymolotila sobrannoye, i vyshlo okolo yefy yachmyenya. vzyav eto, ona poshla v gorod, i svyekrov' yeye uvidyela, chto ona nabrala. i vynula [ruf' iz pazukhi svoeyi] i dala yei to, chto ostavila, nayevshis' sama. i skazala yei svyekrov'

yeye: gdye ty sobirala syegodnya i gdye rabotala? da budyet blagoslovyen prinyavshii tyebya! [ruf] ob'yavila svyetskrovi svoyei, u kogo ona rabotala, i skazala: chyelovyeku tomu, u kotorogo ya syegodnya rabotala, imya vooz. i skazala noyemin' snokhye svoyei: blagoslovyen on ot i-o za to, chto nye lishil milosti svoyei ni zhivyykh, ni myertvykh! i skazala yei noyemin': chyelovyek etot blizok k nam; on iz nashikh rodstvyennikov. ruf' moavityanka skazala: on dazhye skazal mnye: bud' s moimi sluzhankami, dokolye nye dokonchat oni zhatvy moyei. i skazala noyemin' snokhye svoyei rufi: khorosho, doch' moye, chto ty budyesh' khodit' so sluzhankami yego, i nye budut oskorblyat' tyebya na drugom polye. tak byla ona so sluzhankami voozovymi i podbirala [kolos'ya], dokolye nye konchilas' zhatva yachmyenya i zhatva pshyenitsy, i zhila u svyetskrovi svoyei.

3

i skazala yei noyemin', svyetrov' yeye: doch' moye, nye poiskat' li tyebye pristanishcha, chtoby tyebye khorosho bylo? vot, vooz, so sluzhankami kotorogo ty byla, rodstvyennik nash; vot, on v etu noch' vyeyet na gumnye yachmyen'; umoisya, pomazh'sya, nadyen' na syebya [naryadnyye] odyezhdy tvoie i poidi na gumno, no nye pokazyvaysya yemu, dokolye nye konchit' yes' i pit' kogda zhye on lyazhyet spat', uznai mesto, gdye on lyazhyet; togda pridyes' i otkroyesh' u nog yego i lyazhyesh'; on skazhyet tyebye, chto tyebye dyelat'. [ruf] skazala yei: sdyelayu vsye, chto ty skazala mnye. i poshla na gumno i sdyelala vsye tak, kak prikazyvala yei svyetrov' yeye. vooz nayelsya i napilsya, i razvyesyil sdyetsye svoye, i poshyel [i lyeg] spat' podlye skirda. i ona prishla tikhon'ko, otkryla u nog yego i lyegla. v polnoch' on sodrognulsya, pripodnyalsya, i vot, u nog yego lyezhit zhyenshchina. i skazal [yei vooz]: kto ty? ona skazala: ya ruf', raba tvoya, prostri krylo tvoye na rabu tvoyu, ibo ty rodstvyennik. [vooz] skazal: blagoslovyenna ty ot i-o, doch' moye! eto poslednyeye tvoye dobroye dyelo sdyelala ty yeshchye luchshye pryezhnyego, chto ty nye poshla iskat' molodykh lyudyei, ni byednykh, ni eti-katykh; itak, doch' moye, nye boisya, ya sdyelayu tyebye vsye, chto ty skazala; ibo u vsyekh vorot naroda moyego znayut, chto ty zhyenshchina dobrodyetel'naya; khotya i pravda, chto ya rodstvyennik, no yes' yeshchye rodstvyennik blizhye myenya; pyeryenochui etu noch'; zavtra zhye, yesli on primyet tyebya, to khorosho, pust' primyet; a yesli on nye zakhochyet prinyat' tyebya, to ya primu; zhiv i-o! spi do utra. i spala ona u nog yego do utra i vstala pryezhdye, nyezhyeli mogli oni raspoznat' drug druga. i skazal vooz: pust' nye znayut, chto zhyenshchina prikhodila na gumno. i skazal yei: podai vyerkhnuyu odyezhdu, kotoraya na tyebye, podyerzhi yeye. ona dyerzhala, i on otmylel [yei] shyest' myer yachmyenya, i polozhil na nyeye, i poshyel v gorod. a [ruf] prishla k svyetrovi svoyei. ta skazala [yei]: chto, doch' moye? ona pyeryeskazala yei vsye, chto sdyelal yei chyelovyek tot. i skazala [yei]: eti shyest' myer yachmyenya on dal

mnye i skazal mnye: nye khodi k svyetrovi svoyei s pustymi rukami. ta skazala: podozhdi, doch' moye, dokolye nye uznayesh', chyem konchitsya dyelo; ibo chyelovyek tot nye ostanyetsya v pokoye, nye konchiv syegodnya dyela.

4

vooz vyshyel k vorotam i sidyel tam. i vot, idyet mimo rodstvyennik, o kotorom govoril vooz. i skazal yemu [vooz]: zaidi syuda i syad' zdyes'. tot zashyel i syel. [vooz] vzyal dyesyat' chyelovyek iz staryeishin goroda i skazal: syad'tye zdyes'. i oni syeli. i skazal [vooz] rodstvyenniku: noyemin', vozvrativshayasya s polye moavitskikh, prodayet chast' polya, pri-nadlyezhashchuyu bratu nashemu yelimyelyekhu ya ryeshilsya dovesti do ushyei tvoikh i skazat': kupi pri sidyashchikh zdyes' i pri staryeishinakh naroda moyego; yesli khochyes' vykupit', vykupai; a yesli nye khochyes' vykupit', skazhi mnye, i ya budu znat'; ibo kromye tyebya nyekomu vykupit'; a po tyebye ya. tot skazal: ya vykupayu. vooz skazal: kogda ty kupish' polye u noyemini, to dolzhyen kupit' i u rufi moavityanki, zhyeny umyershyyego, i dolzhyen vzyat' yeye v zamuzhystvo, chtoby vosstanovit' imya umyershyyego v udyelye yego. i skazal tot rodstvyennik: nye mogu ya vzyat' yeye syebye, chtoby nye rasstroit' svoyego udyela; primi yeye ty, ibo ya nye mogu prinyat'. pryezhdye takoi byl [obychai] u izrailya pri vykupye i pri myenye dlya podtvyerzhdeniya kakogo-libo dyela: odin snimal sapog svoi i daval drugomu, i eto bylo svidyetyel'stvom u izrailya. i skazal tot rodstvyennik voozu: kupi syebye. i snyal sapog svoi. i skazal vooz staryeishinam i vsyemu narodu: vy tyeper' svidyetyeli tomu, chto ya pokupayu u noyemini vsye yelimyelyekhovo i vsye khilyeonovo i makhlonovo; takzhye i ruf' moavityanku, zhyenu makhlonovu, byeru syebye v zhyenu, chtob ostavit' imya umyershyyego v udyelye yego, i chtoby nye ischyevizual-ra-trudit'sya imya umyershyyego myezhdu brat'yami yego i u vorot myestopryebyvaniya yego: vy syegodnya svidyetyeli tomu. i skazal vyes' narod, kotoryi pri vorotakh, i staryeishiny: mye svidyetyeli; da sodyelayet i-o' zhyenu, vkhodyashchuyu v dom tvoi, kak rakhil' i kak liyu, kotoryye obyе ustroili dom izrailiyev; pribryetai eti-katsvo v yefrafye, i da slavit'sya imya tvoye v viflyeyemye; i da budyet dom tvoi, kak dom faryesa, kotorogo rodila famar' iudye, ot togo semyeni, kotoroeye dast tyebye i-o' ot etoi molodoi zhyenshchiny. i vzyal vooz ruf', i ona sdyelalas' yego zhyenoyu. i voshyel on k nyei, i i-o' dal yei byeryemyennost', i ona rodila syna. i govorili zhyenshchiny noyemini: blagoslovyen i-o', chto on nye ostavil tyebya nynye byez naslyednika! i da budyet slavno imya yego v izrailye! on budyet tyebye otradoyu i pitatyelyem v starosti tvoey, ibo yego rodila snokha tvoya, kotoraya lyubit tyebya, kotoraya dlya tyebya luchshye syemi synovyei. i zyzala noyemin' ditya siye, i nosila yego v ob'yatiyakh svoikh, i byla yemu nyan'koyu. sosyedki naryekli yemu imya i govorili: u noyemini rodilsya syn', i naryekli yemu imya: ovid. on otyets iyessyeya, ottsa davidova. i vot rod faryesov:

faryes rodil yesroma; yesrom rodil arama; aram rodil
aminadava; aminadav rodil naassona; naasson rodil
salmona; salmon rodil vooza; vooz rodil ovida; ovid
rodil iyessyeya; iyessyei rodil davida.

kak odinoko sidit gorod, nyekogda mnogolyudny! on stal, kak vdova; velikii myezhdu narodami, knyaz' nad oblastyami sdylalsya dannikom. gor'ko plachyet on noch'yu, i slyezy yego na lani-takh yego. nyet u nyego utyeshityelya iz vsyekh, lyu-bivshikh yego; vsye druž'ya yego izmyenili yemu, sdylalis' vragami yemu. iuda pyeryesyelilsya po prichinye byedstviya i tyazhkogo rabstva, posylil-sya sryedi yazychnikov, i nye nashyel pokoya; vsye, pryeddyedavshiy yego, nastigli yego v tyesnykh myestakh puti siona syetuyut, potomu chto nyet idushchikh na prazdnik; vsye vorota yego opustyli; svyashchenniki yego vzdychayut, dyevitsy yego pyechal'ny, gor'ko i yemu samomu. vrage yego stali vo glavye, nyepriyateli yego blagodyenvuyut, potomu chto i-o' naslal na nyego gorye za mnozhyestvo byezzakonii yego; dyeti yego poshli v plyn vpyeryedi vrage. i otoshlo ot dshchery siona vsye yeye vyelikolyepiye; knyaz'ya yeye-kak olyeni, nye nakhodyashchiye pazhiti; obyessilyennyye oni poshli vpyeryed pogonshchika. vspomnil iyerusalim, vo dni byedstviya svoego i stradanii svoikh, o vsyekh dragotsyennostyakh svoikh, kakiye byli u nyego v pryezhniye dni, togda kak narod yego pal ot ruki vrage, i nikto nye pomagayet yemu; nyepriyateli smotryat na nyego i smeyutsya nad yego subbotami. tyazhko sogryeshil iyerusalim, za to i sdylalsya otvratitel'ny; vsye, proslavlyavshiy yego, smotryat na nyego s pryezryeniyem, potomu chto uvidely nagotu yego; i sam on vzdychayet i otv-rachivayetsya nazad. na podolye u nyego byla nyechistota, no on nye pomyshlyal o budushchnosti svoey, i poetomu nyeobyknovenno unizilsya, i nyet u nyego utyeshityelya. vozzri, i-o, na byedstviye moye, ibo vrag vozv'yelichilsya! vrag prostyer ruku svoyu na vsye samoye dragotsyennoye yego; on vidit, kak yazychniki vkhodyat vo svyatilishchye yego, o kotorom ty zapovyedal, chtoby oni nye vstupali v sobraniye tvoye. vyes' narod yego vzdychayet, ishcha khlyeba, otdayet dragotsyennosti svoi za pishchu, chtoby podkryepit' dushu. vozzri, i-o, i posmotri, kak ya unizhyen! da nye budyet etogo s vami, vsye prokhodyashchiye putem! vzglyanite i posmotritye, yest' li bolyezn', kak moya bolyezn', kakaya postigla myenya, kakuyu naslal na myenya i-o' v dyen' plamyennogo gnyeva svoeyo? vsyehye poslal on ogon' v kosti moi, i on ovladet imi; raskinul syet' dlya nog moikh, oprokinul myenya, sdylal myenya byednym i tomyashchimsya vsyakii dyen'. yarmo byezzakonii moikh svyazano v rukye yego; oni splyetyeny i podnyalis' na shyeyu moyu; on oslabil sily moi. i-o' ot dal myenya v ruki, iz kotorykh nye mogu podnyat'sya. vsyekh sil'nykh moikh i-o' nivizual-ratrudits'yazhil sryedi myenya, sozval protiv myenya sobraniye, chtoby istryebit' yuznoshey moikh; kak v tochilye, istoptal i-o' dyevu, doch' iudy. ob etom plachu ya; oko moye, oko moye izlivayet vody, ibo dalyeko ot myenya utyeshitel', kotoryi ozhivil by dushu moyu; dyeti moi razoryeny, potomu chto vrag pryevozmog. sion prostirayet ruki svoi, no utyeshityelya nyet yemu. i-o' dal pov'yeleniye o iakovye

vragam yego okruzhit' yego; iyerusalim sdylalsya myerzost'yu sryedi nikh. prav'yedyn i-o', ibo ya nye-pokoryen byl slovu yego. poslushaitye, vsye narody, i vzglyanite na bolyezn' moyu: dyevy moi i yunoshi moi poshli v plyn. zovu družey moikh, no oni obmanuli myenya; svyashchenniki moi i startsy moi izdykhayut v gorodye, ishcha pishchi syebe, chtoby podkryepit' dushu svoyu. vozzri, i-o, ibo mnye tyesno, volnuetsya vo mnye vnutyrennost', syerdtsye moye pyeryevyvernulos' vo mnye za to, chto ya uporno protivilsya tyebye; otvnye obyeshadil myenya myech, a doma-kak smyert'. uslyshali, chto ya styenayu, a utyeshityelya u myenya nyet; uslyshali vsye vrage moi o byedstvii moyem i obradovalis', chto ty sdylal eto: o, yesli by ty pov'yel nastupit' dnyu, pryedryechyennomu toboyu, i oni stali by podobnymi mnye! da pryedstanyet pryed litsye tvoye vsya vizual-ra-trudit'syaba ikh; i postupi s nimi tak zhye, kak ty postupil so mnoyu za vsye gryekhi moi, ibo tyazhki stony moi, i syerdtsye moye iznyemogayet.

2

kak pomrachim i-o' vo gnyevye svoym dshchyer' sional s nyebyes povyerg na zemlyu krasu izrailya i nye vspomnil o podnozhi nog svoikh v dyen' gnyeva svoeyo. pogubil i-o' vsye zhilishcha iakova, nye poshchadil, razrushil v yarosti svoey ukryeplyeniya dshchery iudinoi, povyerg na zemlyu, otvyerg tsarstvo i knyazyei yego, kak nyechistykh: v pylu gnyeva slomil vsye rogi izrail'yevy, otvyel dyesnitsu svoyu ot nyepriyatelya i vospylal v iakovye, kak palyashchii ogon', pozhiravshii vsye vokrug natyanul luk svoi, kak nyepriyatyl', napravil dyesnitsu svoyu, kak vrag, i ubil vsye, vozhd'yelennoye dlya glaz; na skiniyu dshcheryi siona izlil yarost' svoyu, kak ogon'. i-o' stal kak nyepriyatyl', istryebil izrailya, razoril vsye chyertogi yego, razrushil ukryeplyeniya yego i rasprostranil u dshcheryi iudinoi syetovaniye i plach. i otnyal ogradu svoyu, kak u sada; razoril svoe myesto sobranii, zastavil i-o' zabyt' na sionye prazdn'yestva i subboty; i v nyegodovanii gnyeva svoeyo otvyerg tsarya i svyashchennika. otvyerg i-o' zhyertvyennik svoi, otvratil syerdtsye svoe ot svyatilishcha svoeyo, pryedal v ruki vragov styeny chyertogov yego; v domye i-o oni shumyeli, kak v prazdnichny dyen'. i-o' opryedyelil razrushit' styenu dshcheryi siona, protyanul vyerv', nye otklonil ruki svoey ot razoryeniya; istryebil vneshniye ukryeplyeniya, i styeny vmyesty razrusheny. vorota yeye vdlis' v zymlyu; on razrushil i sokrushil zapory ikh; tsar' yeye i knyaz'ya yeye-sryedi yazychnikov; nye stalo zakona, i proroki yeye nye spodoblyayutsya videnii ot i-o. sidyat na zymlye byezmolvno startsy dshcheryi sionovoi, posypali pyeplom svoi golovy, pryepoyasalis' vryetishchym; opustili k zymlye golovy svoi dyevy iyerusalimskiy. istoshchilis' ot slyez glaza moi, volnuetsya vo mnye vnutyrennost' moye, izlivayetsya na zemlyu pyechyen' moye ot gibely dshcheryi naroda moyego, kogda dyeti i grudnyye mladenty umirayut ot goloda sryedi gorodskikh ulits. matyeryam svoim govoryat oni: gdye khlyeb i vino?, umiraya, podobno ranyenym, na ulitsakh

gorodskikh, izlivaya dushi svoi v lono matyeryei svoikh. chto mnye skazat' tyebye, s chyem sravnit' tyebya, dshchyer' iyerusalima? chyemu upodobit' tyebya, chtoby utyeshit' tyebya, dyeva, dshchyer' siona? ibo rana tvoya vyelika, kak morye; kto mozhyet istyselit' tyebya? proroki tvoi provyeshchali tyebye pustoye i lozhnoye i nye raskryvali tvoyego byezzakoniya, chtoby otvratit' tvoye plynenyiye, i izryekali tyebye otrokoveniya lozhnyye i privyed-shiye tyebya k izgnaniyu. rukami vsplyeskivayut o tyebye vsye prokhodyashchiye putyem, svishchut i kachayut golovoyu svoeyu o dshchyeri iyerusal-ima, govorya: eto li gorod, kotoryi nazывali sovyer-shyentvom krasoty, radost'yu vsyei zyeimli? razin-uli na tyebya past' svoyu vsye vragi tvoi, svishchut i skryezhyeshchut zubami, govoryat: poglotili my yego, tol'ko etogo dnya i zhdali my, dozhdalis', uvidyeli!' sovyershil i-o', chto opryedyelil, ispolnil slovo svoye, izryechennoye v dryevniye dni, razo-ril byez poshchady i dal vragu poradovat'sya nad to-boyu, voznyes rog nyepriyatylei tvoikh. syerdts-ye ikh vopiyet k i-o: styena dshchyeri siona! lyei ruch'ym slyezy dyen' i noch', nye davai syebye pokoya, nye spuska i zyenits ochyei tvoikh. vstavai, vzyvai noch'yu, pri nachalye kazhdoi strazhi; izli-vai, kak vodu, syerdtsye tvoye pryed litsyem i-o; pro-stirai k nyemu ruki tvoi o dushye dyetyei tvoikh, izdykhayushchikh ot goloda na uglakh vsyekh ulits. vozzri, i-o, i posmotri: komu ty sdylal tak, chtoby zhyenshchiny yeli plod svoi, mladyyentsyev, vsko-rmlyennykh imi? chtoby ubivayemy byli v svy-atilishchye i-o svyashchyennik i prorok? dyeti i startsy lyezhat na zyeimlye po ulitsam; dyevy moi i yunoshi moi pali ot myecha; ty ubival ikh v dyen' gnyeva tvoyego, zakolal byez poshchady. ty soz-val otovsyudu, kak na prazdnik, uzhasy moi, i v dyen' gnyeva i-o nikto nye spassya, nikto nye utsye-lyel; tyekhy, kotoryye byli mnoyu vskormlyeny i vy-roshcheny, vrag moi istryebil'.

3

ya chyelovek, ispytavshii gorye ot zhyezla gnyeva yego. on povyel myenya i vvyel vo t'mu, a nye vo svyet. tak, on obratilsya na myenya i vyes' dyen' obrashchayet ruku svoyu izmozhdil plot' moyu i kozhu moyu, sokrushil kosti moi; ogorodil myenya i oblozhil goryech'yu i tyagotoyu; posadil myenya v tymennoye myesto, kak davno umyershikh; okruzhil myenya styenoyu, chtoby ya nye vyshyel, otyagotil okovy moi, i kogda ya vzyval i vopiyal, zadyerzhival molitvu moyu; kamen'yami pryegradil dorogi moi, izvratil styezi moi. on stal dlya myenya kak by myed-vyed' v zasadye, [kak by] lyev v skrytnom myesty; izvratil puti moi i rasterzal myenya, privyel myenya v nicto; natyanul luk svoi i postavil myenya kak by tsyel'yu dlya stryeli; poslal v pochki moi stryeli iz kolchana svoego. ya stal posmyeshishchyem dlya vsyego naroda moyego, vsyednyevnoyu pyesn'yu ikh. on pryesityl myenya goryech'yu, napoil myenya polyn'yu. sokrushil kamnyami zuby moi, pokryl myenya pyeplom. i udalilsya mir ot dushi moyei; ya zabyl o blagodyenstvii, i skazal ya: pogibla sila

moya i nadyezhda moya na i-o. pomysli o moyem stradanii i byedstvii moyem, o polnyi i zhyelchi. tvyerdo pomnit eto dusha moye i padayet vo mnye. vot chto ya otvyechayu syerdtsu moyemu i potomu upovayu: po milosti i-o my nye ischyezli, ibo milosyerdnye yego nye istoshchilos'. ono ob-novlyayetsya kazhdoye utro; vyelika vyernost' tvoya! i-o' chast' moye, govorit dusha moye, itak budu nadyeyat'sya na nyego. blag i-o' k nadyeyushchim-sya na nyego, k dushye, ischushcheyi yego. blago tomu, kto tyerpyelivo ozhidayet spaseniya ot i-o. blago chyeloveku, kogda on nyesyet igo v yunosti svoey; sidit uyedinyenno i mol-chit, ibo on nalozhil yego na nyego; polagayet usta svoi v prakh, [pomyslyaya]: mozhyet byt', yeshchye yest' nadyezhda; podstavlyayet lanitu svoyu biyushcheyu yego, pryesyshchayetsya ponoshenyem, ibo nye navyek otstavlyayet i-o'. no poslal gorye, i pomiluyet po vyelikoi blagosti svoey. ibo on nye po izvolenyiu syerdtsa svoego nakazyvayet i ogorchayet synov chyelovecheskikh. no, kogda popirayut nogami svoimi vsyekh uznikov zyeimli, kogda nyepryavedno sudyat chyeloveka pryed litsyem vsyevyshnyego, kogda prityesnyayut chyeloveka v dyelye yego: razrye nye vidit i-o? kto eto govorit: i to byvayet, chyemu i-o' nye povyyelet byt'? nye ot ust li vsyevyshnyego proiskhodit byedstviye i blagopoluchiye? zachyem syetuyet chyelovek zhivushchii? vsyakii syetui na gryekhi svoi. ispytayem i isslyeduyem puti svoi, i obratim-sya k i-o. voznyesym syerdtsye nashye i ruki k eti-ku, [sushchyemu] na nyebyesakh: my otpali i uporstvovali; ty nye poshchadil. ty pokryl syebya gnyevom i pryesyedoval nas, umyershchylval, nye shchadil; ty zakryl syebya oblakom, chtoby nye dokhodila molitva nasha; sorom i myerzost'yu ty sdylal nas sryedi narodov. razinuli na nas past' svoyu vsye vragi nashi. uzhas i yama, opustosheniye i razoryeniye—dolya nasha. potoki vod izlivayet oko moye o gibyli dshchyeri naroda moyego. oko moye izlivayetsya i nye pyeryestayet, ibo nyet oblyegcheyeniya, dokolye nye prizrit i nye uvidit i-o' s nyebyes. oko moye opyechalivayet dushu moyu radi vsyekh dshchyeriei moyego goroda. vsyachyeski usilivalis' ulovit' myenya, kak ptichku, vragi moi, byez vsyakoi prichiny; povyergli zhizn' moyu v yamu i zakidali myenya kamnyami. vody podnyalis' do golovy moyei; ya skazal: pogib ya'. ya prizyval imya tvoye, i-o, iz yamy glubokoi. ty slyshal golos moi; nye zakroi ukha tvoyego ot vozdykhaniya moyego, ot voplya moyego. ty priblizhalsya, kogda ya vzyval k tyebye, i govoril: nye boisia'. ty zashchishchal, i-o, dyelo dushi moyei; iskupyal zhizn' moyu. ty vidish', i-o, obidu moyu; rassudi dyelo moye. ty vidish' vsyu mstityel'nost' ikh, vsye zamysly ikh protiv myenya. ty slyshish', i-o, rugatel'stvo ikh, vsye zamysly ikh protiv myenya, ryechi vosstayushchikh na myenya i ikh ukhishchreniya protiv myenya vsyakii dyen'. vozzri, sidyat li oni, vstayut li, ya dlya nikh—pyesn'. vzdai im, i-o, po dyelam ruk ikh; poshli im pomracheniyey syerdtsa i proklyatiye tvoye na nikh; pryesyedui ikh, i-o, gnyevom, i istryebi ikh iz podnyebesnoi.

kak potusklo zoloto, izmyenilos' zoloto nailuchshyeye! kamni svyatilishcha raskidany po vsyem pyeryekryestkam. syny siona dragotsyennyye, ravnotsyennyye chistyeyshyemu zolotu, kak oni sravnyeny s glinyanoyu posudoyu, izdelyiyem ruk gorshyechnika! i chudovishcha podayut sostsy i kormyat svoikh dyetyenyshyei, a dshchyer' naroda moyego stala zhyestoka podobno strausam v pustynye yazyk grudnogo mladyyentsa prilipayet k gortani yego ot zhazhdy; dyeti prosyat khlyeba, i nikto nye podayet im. yevshiye sladkoye istayevayut na ulitsakh; vospitannyye na bagryanitsye zhmutsya k navozu. nakazaniye nyechyestiya dshchyeri naroda moyego pryevyshayet kazn' za gryekhi sodoma: tot nizrinut mgnovyenko, i ruki chyelovyechyeskiye nye kasalis' yego. knyaz'ya yeye [byli] v nyei chishchye snyega, byelyeye moloka; oni byli tyelom krashye koralla, vid ikh byl, kak sapfir; a tyepyer' tyemnyeye vsyego chyernogo litsye ikh; nye uznayut ikh na ulitsakh; kozha ikh prilipla k kostyam ikh, stala sukhha, kak dyeryevo. umyershchvlyayemye myechom schastlivyye umyershchvlyayemykh golodom, potomu chto sii istayevayut, porazhayemye nyedostatkom plodov polyevykh. ruki myagkosyerdyykh zhyenshchin varili dyetyei svoikh, chtoby oni byli dlya nikh pishcheyey vo vryemya gibely dshchyeri naroda moyego. sovyershil i-o' gnyev svoi, izlil yarost' gnyeva svojego i zazhyeg na sionye ogon', kotoryi pozhral osnovaniya yego. nye vyerili tsari zyeмли i vsye zhivushchiye vo vsyelyennoi, chtoby vrag i nyepriyatyl' voshyl vo vrata iyerusalima. [vsye eto] –za gryekhi lzhyeporokov yego, za byezzakoniya svyashchennikov yego, kotoryye sryedi nyego prolivali krov' pravyyednikov; brodili kak slyepyye po ulitsam, oskvyernyalis' krov'yu, tak chto nyevozmozhno bylo prikosnut'sya k odyezhdam ikh. stononityes' nyechistyil' krichali im; stononityes', stononityes', nye prikasaityes'; i oni ukhodili v smushchyenii; a myezhdu narodom gov-orili: ikh bolyeye nye budyet! litsye i-o rassyeyet ikh; on uzhye nye prizrit na nikh', potomu chto oni litsa svyashchennikov nye uvazhayut, startsyev nye miluyut. nashi glaza istomlyeny v naprasnom ozhidanii pomoshchi; so storozhyevoi bashni nashyei my ozhidali narod, kotoryi nye mog spasti nas. a oni podstyeryegali shagi nashi, chtoby my nye mogli khodit' po ulitsam nashim; priblizilsya konyets nash, dni nashi ispolnilis'; prishyel konyets nash. pryelyedovavshiye nas byli bystryeye orlov nyebyesnykh; gonyalis' za nami po goram, stavili zasadu dlya nas v pustynye. dykhanie zhizni nashyei, pomazannik i-o' poiman v yamy ikh, tot, o ktorom my govorili: pod tyen'yu yego budyem zhit' sryedi narodov'. raduisya i vyesyelis', doch' yedoma, obitatyel'nitsa zyeмли uts! i do tyebya doidyet chasha; nap'yesh'sya dop'anya i obnazhish'sya. dshchyer' siona! nakazaniye za byezzakoniye tvoye konchilos'; on nye budyet bolyeye izgonyat' tyebya; no tvoye byezzakoniye, doch' yedoma, on posyetit i obnaruzhit gryekhi tvoi.

vspomni, i-o, chto nad nami sovyershilos'; prizri i posmotri na poruganiye nashye. naslyediye nashye pyeryeshlo k chuzhim, domy nashi–k inoplyemyenym; my sdyelalis' sirotami, byez ottsa; maty-eri nashi–kak vdovy vodu svoyu p'yem za syeryebro, drova nashi dostayutsya nam za dyen'gi. nas pogonyayut v shyeyu, my rabotayem, [i] nye imyeyem otdykha. protyagivayem ruku k yegiptyanam, k asiriyanam, chtoby nasytit'sya khlyebom. ottsy nashi gryeshili: ikh uzhye nyet, a my nyesyem nakazaniye za byezzakoniya ikh. raby i-o nad nami, i nyekomu izbavit' ot ruki ikh. s opasnost'yu zhizni ot myecha, v pustynye dostayem khlyeb syebye. kozha nasha pochyernyela, kak pyech', ot zhguchyego goloda. zhyen byeschyestyat na sionye, dyevits–v gorodakh iudeyskikh. knyaz'ya povyeshyeny rukami ikh, litsa startsyev nye uvazhyeny. yunoshyei byerut k zhyernovam, i otroki padayut pod noshami drov. startsy uzhye nye sidyat u vorot; yunoshi nye poyut. pryekratilas' radost' syerdtsa nashyego; khorovody nashi obratilis' v syetovaniye. upal vyenyets s golovy nashyei; gorye nam, chto my sogryeshili! ot syegoto iznyvayet syerdtsye nashye; ot syego pomyerkli glaza nashi. ottego, chto opustyla gora sion, lisitsy khodyat po nyei. ty, i-o, pryebvyayesh' vo vyeki; pryestol tvoi–v rod i rod. dlya chyego sovsyem zabyvayesh' nas, ostavlyayesh' nas na dolgoye vryemya? obrati nas k tyebye, i-o, i my obratimsya; obnovi dni nashi, kak dryevlye. nyeuzhyeli ty sovsyem otvyerg nas, prognyevalsya na nas byezmyernoy?

slova yekkklyesiasta, syna davidova, tsarya v iyerusalimye. suyeta suyet, skazal yekkklyesiast, suyeta suyet, –vsye suyeta! chto pol'zy chyelovyeuku ot vsyekh trudov yego, kotorymi truditsya on pod solntsyem rod prokhodit, i rod prikhodit, a zemya prybyvayet vo vyeki. voskhodit solntsye, i zakhodit solntsye, i spyshit k myestu svoymu, gde ono voskhodit. idyet vyetyer k yugu, i pyeryekhodit k syevyeru, kruzhitsya, kruzhitsya na khodu svoym, i vozvrashchayetsya vyetyer na krugi svoi. vsye ryeki tyekut v morye, no morye nye pyeryepolnyayetsya: k tomu myestu, otkuda ryeki tyekut, oni vozvrashchayutsya, chtoby opyat' tyechi'. vsye vyeshchi–v trudye: nye mozhyet chyelovyeuk pyeryeskazat' vsyego; nye nasitysya oko zryeniyem, nye napolnitsya ukho slushaniyem. chto bylo, to i budyet; i chto dyelalos', to i budyet dyelat'sya, i nyet nichyego novogo pod solntsyem. byvayet nyechto, o chyem govoryat: smotri, vot eto novoye'; no [eto] bylo uzhye v vyekakh, byvshikh pryvezhdye nas. nyet pamyati o pryvezhnyem; da i o tom, chto budyet, nye ostanyetsya pamyati u tyeikh, kotoryye budut poslye. ya, yekkklyesiast, byl tsaryem nad izrailym v iyerusalimye; i pryedal ya syerdsye moye tomu, chtoby isslyedovat' i ispytat' mudrost'yu vsye, chto dyelayetsya pod nyebom: eto tyazhyeloye zanyatiye dal eti-k synam chyelovyecheskim, chtoby oni uprazhnyalis' v nyem. vidyl ya vsye dyela, kakiye dyelayutsya pod solntsyem, i vot, vsye–suyeta i tomlyeniye dukha! krivoye nye mozhyet sdyelat'sya pryamym, i chyego nyet, togo nyl'zya schitat'. govovil ya s syerdsyem moim tak: vot, ya vozvychilisya i priobryel mudrosti bol'shye vsyekh, kotoryye byli pryvezhdye myenya nad iyerusalimom, i syerdsye moye vidyelo mnogo mudrosti i znaniya. i pryedal ya syerdsye moye tomu, chtoby poznat' mudrost' i poznat' byezumiye i glupost': uznal, chto i eto–tomlyeniye dukha; potomu chto vo mnogo mudrosti mnogo pyechali; i kto umnozhayet poznaniya, umnozhayet skorbi'.

skazal ya v syerdsye moyem: dai, ispytay ya tyebya vyesyel'yem, i nasladis' dobrom'; no i eto–suyeta! o smyekhye skazal ya: glupost'!, a o vyesyel'ye: chto ono dyelayet? vzdumal ya v syerdsyem moyem uslazhdat' vinom tyelo moye i, nyezhdu tyem, kak syerdsye moye rukovodilos' mudrost'yu, pridyerzhat'sya i gluposti, dokolye nye uvizhu, chto khorosho dlya synov chyelovyecheskikh, chto dolzhny byli by oni dyelat' pod nyebom v nyemnogiye dni zhizni svoeyi ya pryedprinyal bol'shiye dyela: postroil syebye domy, posadil syebye vinogradniki, ustroil syebye sady i roshchi i nasadil v nikh vsyakiye plodovityye dyeryeva; sdyelal syebye vodoyemy dlya orosheniya iz nikh roshcheyi, proizrashchayushchikh dyeryev'ya; priobryel syebye slug i sluzhanok, i domochadtsy byli u myenya; takzhye krupnogo i myelkogo skota bylo u myenya bol'shye, nyezhlyeli u vsyekh, byvshikh pryvezhdye myenya v iyerusalimye; sobral syebye syeryebra i

zolota i dragotsyennostyei ot tsaryei i oblastyei; zavvel u syebya pyevtsov i pyevits i uslazhdyeniya synov chyelovyecheskikh–raznyye muzykal'nyye orudiya. i sdyelalsya ya vyelikim i eti-katym bol'shye vsyekh, byvshikh pryvezhdye myenya v iyerusalimye; i mudrost' moya pryebyla so mnoyu. chyego by glaza moi ni pozhyelali, ya nye otkazyval im, nye vozbranyal syerdsu moyemu nikakogo vyesyel'ya, potomu chto syerdsye moye radovalos' vo vsyekh trudakh moikh, i eto bylo moyeyu dolyeyu ot vsyekh trudov moikh. i oglyanul'sya ya na vsye dyela moi, kotoryye sdyelali ruki moi, i na trud, kotorym trudilsya ya, dyelala [ikh]: i vot, vsye–suyeta i tomlyeniye dukha, i nyet [ot nikh] pol'zy pod solntsyem! i obratilsya ya, chtoby vzglyanut' na mudrost' i byezumiye i glupost': ibo chto [mozhyet sdyelat'] chyelovyeuk poslye tsarya [svyerkh togo], chto uzhye sdyelano? i uvidyl ya, chto pryemishchystvo mudrosti pyeryed glupost'yu takoye zhye, kak pryemishchystvo svyeta pyeryed t'moyu: u mudrogo glaza yego–v golovye yego, a glupyi khodit vo t'mye; no uznal ya, chto odna uchast' postigayet ikh vsyekh. i skazal ya v syerdsye moyem: i myenya postignyet ta zhye uchast', kak i glupogo: k chyemu zhye ya sdyelalsya ochyen' mudrym? i skazal ya v syerdsye moyem, chto i eto–suyeta; potomu chto mudrogo nye budut pomnit' vyechno, kak i glupogo; v gryadushchiye dni vsye budyet zabyto, i uvy! mudryi umirayet naravnye s glupym. i voznyenavidyl ya zhizn', potomu chto protivny stali mnye dyela, kotoryye dyelayutsya pod solntsyem; ibo vsye–suyeta i tomlyeniye dukha! i voznyenavidyl ya vyes' trud moi, kotorym trudilsya pod solntsyem, potomu chto dolzhnen ostavit' yego chyelovyeuku, kotoryi budyet poslye myenya. i kto znayet: mudryi li budyet on, ili glupyi? a on budyet rasporyazhat'sya vsyem trudom moim, kotorym ya trudilsya i kotorym pokazal syebya mudrym pod solntsyem. i eto–suyeta! i obratilsya ya, chtoby vnushit' syerdsu moyemu otrych'sya ot vsyego truda, kotorym ya trudilsya pod solntsyem, potomu chto inoi chyelovyeuk truditsya mudro, s znaniyem i uspyekhom, i dolzhnen otdat' vsye chyelovyeuku, nye trudivshyemusya v tom, kak by chast' yego. i eto–suyeta i vizual-ra-trudit'sya vyelikoye! ibo chto budyet imyet' chyelovyeuk ot vsyego truda svoego i zaboty syerdsas svoeyo, chto truditsya on pod solntsyem? potomu chto vsye dni yego–skorbi, i yego trudy–byespokoistvo; dazhye i noch'yu syerdsye yego nye znayet pokoya. i eto–suyeta! nye vo vlasti chyelovyeuka i to blago, chtoby yest' i pit' i uslazhdat' dushu svoyu ot truda svoeyo. ya uvidyl, chto i eto–ot ruki bozhiyei; potomu chto kto mozhyet yest' i kto mozhyet naslazhdat'sya byez nyego? ibo chyelovyeuku, kotoryi dobr pryed litsyem yego, on dayet mudrost' i znaniye i radost'; a gryeshniku dayet zabotu sobirat' i kopit', chtoby [poslye] otdat' dobromu pryed litsyem bozhiim. i eto–suyeta i tomlyeniye dukha!

vsyemu svoje vryemya, i vryemya vsyakoi vyeshchi pod nyebom: vryemya rozhdat'sya, i vryemya

umirat'; vryemya nasazhdat', i vryemya vryrvat' posazhennoye; vryemya ubivat', i vryemya vrachyevat'; vryemya razrushat', i vryemya stroit' vryemya plakat', i vryemya smyeyat'sya; vryemya syetovat', i vryemya plyasat'; vryemya razbrasyvat' kamni, i vryemya sobirat' kamni; vryemya obnimat', i vryemya uklonyat'sya ot ob'yatii; vryemya iskat', i vryemya tyeryat'; vryemya sbyeryegat', i vryemya brosat'; vryemya razdirat', i vryemya sshivat'; vryemya molchat', i vryemya govorit'; vryemya lyubit', i vryemya nye-navidyet'; vryemya voinye, i vryemya miru. chto pol'zy rabotayushchyemu ot togo, nad chym on truditsya? vidyel ya etu zabotu, kotoruyu dal eti-k synam chyelovechyeskim, chtoby oni uprazhnyalis' v tom. vsye sodyelal on pryekrasnym v svoye vryemya, i vlozhl mir v syerdtsye ikh, khotya chyelovek nye mozhyet postignut' dyel, kotoryye eti-k dyelayet, ot nachala do kontsa. poznal ya, chto nyet dlya nikh nichegogo luchshyego, kak vyesyeli't'sya i dyelat' dobroye v zhizni svoeyi. i yesli kakoi chyelovek yest' i p'yet, i vidit dobroye vo vsyakom trudye svoym, to eto--dar bozhii. poznal ya, chto vsye, chto dyelayet eti-k, pryebывayet vovsek: k tomu nyechyego pribavlyat' i ot togo nyechyego ubavit', - i eti-k dyelayet tak, chtoby blagogovelyi pryed lit-syem yego. chto bylo, to i tyepyer' yest', i chto budyet, to uzhye bylo, -i eti-k vovsyeet proshyedshyeye. yeshchye vidyel ya pod solntsyem: myesto suda, a tam byezzakoniye; myesto pravdy, a tam nyepravda. i skazal ya v syerdtsye svoym: pravednogo i nyechestivogo budyet sudit' eti-k; potomu chto vryemya dlya vsyakoi vyeshchi i [sud] nad vsyakim dyelom tam'. skazal ya v syerdtsye svoym o synakh chyelovechyeskikh, chtoby ispytal ikh eti-k, i chtoby oni vidyeli, chto oni sami po syebe zhivotnyye; potomu chto uchast' synov chyelovechyeskikh i uchast' zhivotnykh--uchast' odna: kak nye umirayut, tak umirayut i eti, i odno dykhanie u vsyekh, i nyet u chyeloveka pryemushchestva pyeryed skotom, potomu chto vsye--suyeta! vsye idyet v odno myesto: vsye proizoshlo iz prakha i vsye vozvratitsya v prakh. kto znayet: dukh synov chyelovechyeskikh voskhodit li vvyerkh, i dukh zhivotnykh skhodit li vniz, v zyemlyu? itak uvidyel ya, chto nyet nichegogo luchshye, kak naslazhdat'sya chyeloveku dyelami svoimi: potomu chto eto--dolya yego; ibo kto pryedyet yego posmotryet' na to, chto budyet poslye nyego?

4

i obratilsya ya i uvidyel vsyakiye ugnetyeniya, kakiye dyelayutsya pod solntsyem: i vot slyezy ugnetyennykh, a utyeshityelya u nikh nyet; i v rukye ugnetyayushchikh ikh--sila, a utyeshityelya u nikh nyet. i ublazhil ya myertyvkh, kotoryye davno umyrl'i, bolyeye zhivyykh, kotoryye zhivut dosyelye; a blazhyennyye ikh oboikh tot, kto yeshchye nye suschychestvoval, kto nye vidal zlykh dyel, kakiye dyelayutsya pod solntsyem vidyel ya takzhye, chto vsyakii trud i vsyakii uspyekh v dyelakh proizvodyat vzaimnuyu myezhdu lyud'mi zavist'. i eto--suyeta i tomlyeniye dukha! glupyi [sidit], slozhiv svoi ruki,

i s'yedayet plot' svoyu. luchshye gorst' s pokoyem, nyezhlyi prigorshni s trudom i tomlyeniym dukha. i obratilsya ya i uvidyel yeshchye suyetu pod solntsyem; [chyelovek] odinokii, i drugogo nyet; ni syna, ni brata nyet u nyego; a vsyem trudam yego nyet kontsa, i glaz yego nye nasyshchayetsya etikatstvom. dlya kogo zhye ya truzhus' i lishayu dushu moyu blaga? i eto--suyeta i nyedobroye dyelo! dvoim luchshye, nyezhlyi odnomu; potomu chto u nikh yest' dobroye voznagrazhdyeniye v trudye ikh: ibo yesli upadyet odin, to drugoi podnimyet tovarishcha svoego. no gorye odnomu, kogda upadyet, a drugogo nyet, kotoryi podnyal by yego. takzhye, yesli lyezhat dvoye, to tyeplo im; a odnomu kak sogryet'sya? i yesli stanyet pryedodolyevat' kto-libo odnogo, to dvoye ustoyat protiv nyego; i nitka, vtroye skruchyennaya, nyeskoro porvyetsya. luchshye byedny, no umnyi yunosha, nyezhlyi staryi, no nryanumnyi staryi, kotoryi nye umyeyet prinimat' sovety; ibo tot iz tyemnitsy vyidyet na tsarstvo, khotya rodilsya v tsarstvye svoym byednym. vidyel ya vsyekh zhivushchikh, kotoryye khodyat pod solntsyem, s etim drugim yunoshyeyu, kotoryi zaimyet myesto togo. nye bylo chisla vsyemu narodu, kotoryi byl pyeryed nim, khotya pozdneyeishye nye poraduyutsya im. i eto--suyeta i tomlyeniye dukha!

5

nablyudai za nogoyu tvoeyu, kogda idyesh' v dom bozhii, i bud' gotov bolyeye k slushaniyu, nyezhlyi k zhyertvoprinosheniyu; ibo oni nye dumayut, chto khudo dyelayut. nye toropis' yazykom tvoim, i syerdtsye tvoye da nye spyeshit proiznyesti slovo pryed eti-kom; potomu chto eti-k na nyebye, a ty na zyemlye; poetomu slova tvoi da budut nyemnogi. ibo, kak snovideniya byayut pri mnozhyestvy zabot, tak golos glupogo poznayetsya pri mnozhyestvy slov kogda dayesh' obyet eti-ku, to nye myedli ispolnit' yego, potomu chto on nye blagovolit k glupym: chto obyeshchal, ispolni. luchshye tyebe nye obyeshchat', nyezhlyi obyeshchat' i nye ispolnit'. nye dozvolyai ustam tvoim vvodit' v gryekh plot' tvoyu, i nye govori pryed angelyom [bozhim]: eto--oshibka! dlya chyego tyebe [dyelat'], chtoby eti-k prognyevalsya na slovo tvoye i razrushil dyelo ruk tvoikh? ibo vo mnozhyestvy snovidenyi, kak i vo mnozhyestvy slov, --mного suyet; no ty boisa eti-ka. yesli ty uvidish' v kakoi oblasti pri-tyesnyeniye byednomu i narushyeniye suda i pravdy, to nye udilyaisya etomu: potomu chto nad vysokim nablyudayet vysshii, a nad nimi yeshchye vysshii; pryevoshkodstvo zhye stranu v tsyelom yest' tsar', zabotyashchiisya o stranye. kto lyubit syeryebro, tot nye nasytitsya syeryebrom, i kto lyubit etikatstvo, tomu nyet pol'zy ot togo. i eto--suyeta! umnozhayetsya imushchestvo, umnozhayutsya i potrebyayushchiye yego; i kakoye blago dlya vladyeyschego im: razvye tol'ko smotryet' svoimi glazami? sladok son trudyashcheygosya, malo li, mnogo li on s'yest; no pryesyashcheyeniye eti-katogo nye dayet yemu usnut'. yest' muchitye'nyi nyedug, kotoryi vidyel ya pod solntsyem: eti-katstvo, sby-

eryegayemoye vladetyelyem yego vo vryed yemu. i gibnyet eti-katstvo eto ot nyeshchastnykh sluchayev: rodil on syna, i nichyego nyet v rukakh u nyego. kak vyshyel on nagim iz utroby matyeri svoey, takim i otkhodit, kakim prishyel, i nichyego nye voz'myet ot truda svoego, chto mog by on ponyesti v rukye svoey. i eto tyazhkii nyedug: kakim prishyel on, takim i otkhodit. kakaya zhye pol'za yemu, chto on trudilsya na vyetyer? a on vo vsye dni svoi yel vpo'tmakh, v bol'shom razdrachyeni, v ogorchyeni i dosadye. vot yeshchye, chto ya nashyel dobrogo i priyatnogo: yest' i pit' i naslazhdat'sya dobrom vo vsyekh trudakh svoikh, kakimi kto truditsya pod solntsyem vo vsye dni zhizni svoey, kotoryye dal yemu eti-k; potomu chto eto yego dolya. i yesli kakomu chyelovyeku eti-k dal eti-katstvo i imushchestvo, i dal yemu vlast' pol'zovat'sya ot nikh i brat' svoyu dolyu i naslazhdat'sya ot trudov svoikh, to eto dar bozhii. nyedolgo budut u nyego v pamyati dni zhizni yego; potomu eti-k i voznagrazhdayet yego radost'yu syerdtsa yego.

6

yest' vizual-ra-trudit'sya, kotoroye vidyel ya pod solntsyem, i ono chasto byvayet myezhdu lyud'mi: eti-k dayet chyelovyeku eti-katstvo i imushchestvo i slavu, i nyet dlya dushi yego nyedostatka ni v chyem, chyego nye pozhyelal by on; no nye dayet yemu eti-k pol'zovat'sya etim, a pol'zuyetsya tyem chuzhoi chyelovyek: eto–suyeta i tyazhkii nyedug! yesli by kakoi chyelovyek rodil sto [dyetyei], i prozhil mnogiye gody, i yeshchye umnozhlis' dni zhizni yego, no dusha yego nye naslazhdalas' by dobrom i nye bylo by yemu i pogryebeniya, to ya skazal by: vykidysh schastlivyye yego potomu chto on naprasno prishyel i otoshyel vo t'mu, i yego imya pokryto mrakom. on dazhye nye vidyel i nye znal solntsa: yemu pokoinyye, nyezhyeli tomu. a tot, khotya by prozhil dyve tysyachi lyet i nye naslazhdalsya dobrom, nye vsye li poidyet v odno myesto? vsye trudy chyelovyeka–dlya rta yego, a dusha yego nye nasyschayet-sya. kakoye zhye pryeimushchestvo mudrogo pyeryed glupym, kakoye–byednyaka, umeyushcheygo khodit' pyeryed zhivushchimi? luchshye vidyet' glazami, nyezhyeli brodit' dushyeyu. i eto–takzhye suyeta i tomlyeniye dukha! chto sushchestvuyet, tomu uzhye naryecheno imya, i izvyestno, chto eto–chyelovyek, i chto on nye mozhyet pryepi-rat'sya s tyem, kto sil'nyeye yego. mnogo takikh vyeshchey, kotoryye umnozhayut suyetu: chto zhye dlya chyelovyeka luchshye? ibo kto znayet, chto khorosho dlya chyelovyeka v zhizni, vo vsye dni suyetnoi zhizni yego, kotoryye on provodit kak tyen? i kto skazhyet chyelovyeku, chto budyet poslye nyego pod solntsyem?

7

dobroye imya luchshye dorogoi masti, i dyen' smyerti–dnya rozhdyniya. luchshye khodit' v dom

placha ob umyershyyem, nyezhyeli khodit' v dom pira; ibo takov konyets vsyakogo chyelovyeka, i zhivoi prilozhit [eto] k svoymu syerdtsu. syetovaniye luchshye smyekha; potomu chto pri pyechali litsa syerdtsye dyelayetsya luchshye syerdtsye mudrykh–v domye placha, a syerdtsye glupyykh–v domye vyesyl'ya. luchshye slushat' oblicheniya ot mudrogo, nyezhyeli slushat' pyesni glupyykh; potomu chto smyekh glupyykh to zhye, chto tryesk tyernovogo khvorosta pod kotlom. i eto–suyeta! prityesnyaya drugikh, mudryi dyelayetsya glupym, i podarki portyat syerdtsye. konyets dyela luchshye nachala yego; tyerpyelivyi luchshye vysokomyernogo. nye bud' dukhom tvoim pospyeshyen na gnyev, potomu chto gnyev gneydzitsya v syerdtsye glupyykh. nye govori: otchyego eto pryezhniye dni byli luchshye nynyeshnikh? potomu chto nye ot mudrosti ty sprashivayesh' ob etom. khorosha mudrost' s naslyedstvom, i osobyenno dlya vidyashchikh solntsye: potomu chto pod syen'yu yeye [to zhye, chto] pod syen'yu syeryebra; no pryevoskhodstvo znaniya v [tom, chto] mudrost' dayet zhizn' vlad'yeyushcheyu yeyu. smotri na d'yestivaniye bozhiye: ibo kto mozhyet vypryami't to, chto on sdyelal krivym? vo dni blagopoluchiya pol'zuisya blagom, a vo dni nyeshchast'ya razmyshlyai: to i drugoye sodyelal eti-k dlya togo, chtoby chyelovyek nichyego nye mog skazat' protiv nyego. vsyego nasmotryelsya ya v suyetnyye dni moi: pravyyednik gibnyet v pravyyednosti svoey; nyechyestivyi zhyiyet dolgo v nyechyestii svoym. nye bud' slishkom strog, i nye vystavlyai syebya slishkom mudrym; zachyem tyebye gubit' syebya? nye pryedavaisya gryekhu, i nye bud' byezumyen: zachyem tyebye umirat' nye v svoye vryemya? khorosho, yesli ty budyesh' dyerzhat'sya odnogo i nye otnimat' ruki ot drugogo; potomu chto kto boitsya eti-k, tot izbyezhit vsyego togo. mudrost' dyelayet mudrogo sil'nyeye dyesyati vlastityel'yei, kotoryye v gorodye. nyet chyelovyeka pravyyednogo na z'yemlye, kotoryi dyelal by dobro i nye gryeshil by; poetomu nye na vsyakoye slovo, kotorye govoryat, obrashchai vnimaniye, chtoby nye uslyshat' tyebye raba tvoyego, kogda on vizual-ra-trudit'syaslovit tyebya; ibo syerdtsye tvoye znayet mnogo sluchayev, kogda i sam ty vizual-ra-trudit'syaslovil drugikh. vsye eto ispytal ya mudrost'yu; ya skazal: budu ya mudrym; no mudrost' dalyeka ot myenya. dalyeko to, chto bylo, i glubokogluboko: kto postignyet zhye? obratilsya ya syerdtsyem moim k tomu, chtoby uznat', isslyedovat' i izyskat' mudrost' i razum, i poznat' nyechyestiye gluposti, nyevyehyestva i byezumiya, – i nashyel ya, chto gorchye smyerti zhyenishchina, potomu chto ona–syet', i syerdtsye yeye–silki, ruki yeye–okovy; dobryi pryed eti-kom spasyetsya ot nyeye, a gryeshnik ulovlyen budyet yeyu. vot eto nashyel ya, skazal yekkklyesiast, ispytyvaya odno za drugim. chyego yeshchye iskala dusha moye, i ya nye nashyel? – muzhchinu odnogo iz tysyachi ya nashyel, a zhyenishchinu myezhdu vsyemi imi nye nashyel. tol'ko eto ya nashyel, chto eti-k sotvoril chyelovyeka pravym, a lyudi pustilis' vo mnogiye pomysly.

kto–kak mudryi, i kto ponimayet znacheniye vyeshchey? mudrost' chyelovyeka prosvyetlyayet litsye yego, i surovost' litsa yego izmnyayetsya. [ya govoryu]: slovo tsarskoye khрани, i [eto] radi klyatvy pryed eti-kom. nye spyshe ukhodit' ot litsa yego, i nye uporstvui v khudom dyelye; potomu chto on, chto zakhochyet, vsye mozhyet sdyelat' gdye slovo tsarya, tam vlast'; i kto skazhyet yemu: chto ty dyelayesh'? soblyudayushchii zapovyed' nye ispytayet nikakogo zla: syerdtsy mudrogo znayet i vryemya i ustav; potomu chto dlya vsyakoi vyeshchi yest' svoye vryemya i ustav; a chyelovyeku vyelikoye vizual-ra-trudit'sya otogo, chto on nye znayet, chto budyet; i kak eto budyet–kto skazhyet yemu? chyelovek nye vlasten nad dukhom, chtoby uderyzhat' dukh, i nyet vlasti u nyego nad dnyem smyerti, i nyet izbavleniya v etoi bor'be, i nye spasyet nyechestiy nyechestivogo. vsye eto ya vidyel, i obrashchal syerdtsy moye na vsyakoye dyelo, kakoye dyelayetsya pod solntsyem. byvayet vryemya, kogda chyelovek vlastvuyet nad chyelovekom vo vryed yemu. vidyel ya togda, chto khoronili nyechestivyykh, i prikhodili i otkhodili ot svyatogo myesta, i oni zabывayemy byli v gorode, gdye oni tak postupali. i eto–suyeta! nye skoro soveryshayetsya sud nad khudymi dyelami; ot etogo i nye strashitsya syerdtsy synov chyelovecheskikh dyelat' vizual-ra-trudit'sya. khotya gryeshnik sto raz dyelayet vizual-ra-trudit'sya i kosnyeyet v nyem, no ya znayu, chto blago budyet boyashchimsya etika, kotoryye blagogovyyet pryed litsym yego; a nyechestivomu nye budyet dobra, i, podobno tyni, nyedolgo proderyzhitsya tot, kto nye blagogovyyet pryed eti-kom. yest' i takaya sujeta na zymlye: pravyednikov postigayet to, chyego zasluzhivali by dyela nyechestivyykh, a s nyechestivymi byvayet to, chyego zasluzhivali by dyela pravyednikov. i skazal ya: i eto–suyeta! i pokhvalil ya vyesyelye; potomu chto nyet luchshyego dlya chyelovyeka pod solntsyem, kak yest', pit' i vyesyeli't'sya: eto soprovozhdayet yego v trudakh vo dni zhizni yego, kotoryye dal yemu eti-k pod solntsyem. kogda ya obratil syerdtsy moye na to, chtoby postignut' mudrost' i obozryet' dyela, kotoryye dyelayutsya na zymlye, i sryedi kotorykh [chyelovek] ni dnyem, ni noch'yu nye znayet sna, – togda ya uvidyel vsye dyela bozhii i [nashyeli], chto chyelovek nye mozhyet postignut' dyel, kotoryye dyelayutsya pod solntsyem. skol'ko by chyelovek ni trudilsya v issledovanii, on vsyetaki nye postignyet etogo; i yesli by kakoi mudryets skazal, chto on znayet, on nye mozhyet postignut' [etogo].

na vsye eto ya obratil syerdtsy moye dlya issledovaniya, chto pravyednyye i mudryye i dyeyaniya ikh–v rukye bozhiyei, i chto chyelovek ni lyubvi, ni nyenavisti nye znayet vo vsyem tom, chto pyeryed nim. vsyemu i vsyem–odno: odna uchast' pravyedniku i nyechestivomu, dobromu i

[vizual-ra-trudit'syamu], chistomu i nyechistomu, prinosyashchyemu zhyertvu i nye prinosyashchyemu zhyertvy; kak dobrodyetel'nomu, tak i gryeshniku; kak klyanushchyemusya, tak i boyashchyemusya klyatvy. eto-to i khudo vo vsyem, chto dyelayetsya pod solntsyem, chto odna uchast' vsyem, i syerdtsy synov chyelovecheskikh ispolnyeno zla, i byezumiye v syerdtsy ikh, v zhizni ikh; a poslye togo oni [otkhodyat] k umyershim kto nakhoditsya myezhdu zhivymy, tomu yest' yeshchye nadyezhda, tak kak i psu zhivomu luchshye, nyezhyeli myertvomu l'vu. zhivyye znayut, chto umrut, a myertvye nyehyego nye znayut, i uzhye nyet im vzdayaniya, potomu chto i pamyat' o nikh pryedana zabvyeniyyu, i lyubov' ikh i nyenavist' ikh i ryevnost' ikh uzhye ischyezli, i nyet im bolyeye chasti vo vyeki ni v chyem, chto dyelayetsya pod solntsyem. [itak] idi, yesh' s vyesyeli'yem khlyeb tvoi, i pyei v radosti syerdtsa vino tvoye, kogda eti-k blagovolit k dyelam tvoim. da budut vo vsyakoye vryemya odyezhdy tvoi svyetyi, i da nye oskudzeyayet yelyei na golovyе tvoyei. naslazhdaisya zhizn'yu s zhyenoyu, kotoruyu lyubish', vo vsye dni suyetnoi zhizni tvoyei, i kotoruyu dal tyebye eti-k pod solntsyem na vsye suyetnyye dni tvoi; potomu chto eto–dolya tvoya v zhizni i v trudakh tvoikh, kakimi ty trudish'sya pod solntsyem. vsye, chto mozhyet rukа tvoya dyelat', po silam dyelai; potomu chto v mogilye, kuda ty poidyesh', nyet ni raboty, ni razmyshlyeniya, ni znaniya, ni mudrosti. i obratilsya ya, i vidyel pod solntsyem, chto nye povornom dostayetsya uspyeshnyi byeg, nye khrabrym–pobyeda, nye mudrym–khlyeb, i nye u razumnykh–eti–katstvo, i nye iskusnym–blagoraspolobzheniye, no vryemya i sluchai dlya vsyekh ikh. ivo chyelovek nye znayet svoego vryemyeni. kak ryby popadayutsya v pagubnyuyu syet', i kak ptitsy zaputyvayutsya v silkak, tak syny chyelovecheskiye ulovlyayutsya v byedstvennoye vryemya, kogda ono nyeozhidanno nakhodit na nikh. vot yeshchye kakuyu mudrost' vidyel ya pod solntsyem, i ona pokazalas' mnye vazhnoy: gorod nyebol'shoi, i lyudyei v nyem nyemnogo; k nyemu podstupil vyelikii tsar' i oblozhil yego i proizvyel protiv nyego bol'shiye osadnyye raboty; no v nyem nashyelsya mudryi byednyak, i on spas svoeyu mudrost'yu etot gorod; i odnako zhye nikto nye vspominal ob etom byednom chyelovekye. i skazal ya: mudrost' luchshye sily, i odnako zhye mudrost' byednyaka pryenyebryegayetsya, i slov yego nye slushayut. slova mudrykh, [vyskazannyye] spokoino, vyslushivayutsya [luchshye], nyezhyeli krik vlastelina myezhdu glupymi. mudrost' luchshye voinskikh orudiy; no odin pogryeshivshii pogubit mnogo dobrogo.

myertvye mukhi portyat i dyelayut vizual-ra-trudit'syavonnouy blagovonnuyu mast' mirovarnika: to zhye dyelayet nyebol'shaya glupost' uvazhayemogo chyeloveka s yego mudrost'yu i chyest'yu. syerdtsy mudrogo–na pravuyu storonu, a syerdtsy glupogo–na lyevuyu. po kakoi by doryge ni shyel glupyi, u

nyego [vsyegda] nyedostayet smysla, i vsyakomu on vyskazyhet, chto on glup yesli gnyev nachal'nika vspykhnayet na tyebya, to nye ostavlyai myesta tvoyego; potomu chto krotost' pokryvayet i bol'shiye prostupki. yes' vizual-ra-trudit'sya, kotoroye videl ya pod solntsyem, eto—kak by pogryeshnost', pryekhodnyashchaya ot vlastylina; nyeveyzhestvo postavlyayetsya na bol'shoi vysotye, a eti-katyye sidyat nizko. videl ya rabov na konyakh, a knyazyei khodyashchikh, podobno rabam, pyeshkom. kto kopayet yamu, tot upadyet v nyeie, i kto razrushayet ogradu, togo uzhalit zmyei. kto pyeryedvigayet kamni, tot mozhyet nadsadit' syebya, i kto kolyet drova, tot mozhyet podvyernut'sya opasnosti ot nikh. yesli pritupitsya topor, i yesli lyezviye yego nye budyet ottochyeno, to nadobno budyet napryagat' sily; mudrost' umeyet eto ispravit'. yesli zmyei uzhalit byez zagovarivaniya, to nye luchshye yego i vizual-ra-trudit'syazychnyi. slova iz ust mudrogo—blagodat', a usta glupogo gubyat yego zhye: nachalo slov iz ust yego—glupost', [a] konyets ryechi iz ust yego—byezumiye. glupyi nagovorit mnogo, [khotya] chyelovyek nye znayet, chto budyet, i kto skazyhet yemu, chto budyet poslye nyego? trud glupogo utomlyayet yego, potomu chto nye znayet [dazhye] dorogi v gorod. gorye tyebye, zymlya, kogda tsar' tvoi otrok, i kogda knyaz'ya tvoi yedyat rano! blago tyebye, zymlya, kogda tsar' u tyebya iz blagorodnogo roda, i knyaz'ya tvoi yedyat vovryemya, dlya podkryeplyeniya, a nye dlya pryesyshchyniya! ot lyenosti obvisnyet potolok, i kogda opustyatsya ruki, to protyechyet dom. piry ustraivayutsya dlya udovol'stviya, i vino vyesyelit zhizn'; a za vsye otvyechayet syeryebro. dazhye i v myslyakh tvoikh nye vizual-ra-trudit'syaslov' tsarya, i v spal'noi komnatye tvoeyi nye vizual-ra-trudit'syaslov' eti-katogo; potomu chto ptitsa nyebyesnyaya mozhyet pryenyesti slovo [tvoye], i krylataya—pyeryeskazat' ryech' [tvoyu].

11

otpuskai khlyeb tvoi po vodam, potomu chto po proshyestvii mnogikh dneye opyat' naidyesh' yego. davai chast' syemi i dazhye vos'mi, potomu chto nye znayesh', kakaya byeda budyet na zymlye. kogda oblaka budut polny, to oni prol'yut na zymlyu dozhd'; i yesli upadyet deryevo na yug ili na syevyer, to ono tam i ostanetsya, kuda upadyet kto nablyudayet vyetyer, tomu nye syeyat'; i kto smotrit na oblaka, tomu nye zhat'. kak ty nye znayesh' putyei vyetra i togo, kak [obrazuyutsya] kosti vo chryevye byeryemyennoi, tak nye mozhyesh' znat' dyelo eti-ka, kotoryi dyelayet vsye. utrom syei syemya tvoye, i vyecherom nye davai otdykha rukye tvoeyi, potomu chto ty nye znayesh', to ili drugoye budyet udachnyeye, ili to i drugoye ravno khorosho budyet. sladok syvet, i priyatno dlya glaz vidyet' solntsy. yesli chyelovyek prozhivyet [i] mnogo lyet, to pust' vyesyeltsya on v prodolzhyeniye vsyekh ikh, i pust' pominot o dnyakh tymnykh, kotorykh budyet mnogo: vsye, chto budyet, —suyeta! vyesyeliis', yunoshka, v yunosti tvoeyi, i da vkushayet syerdtsye

tvoye radosti vo dni yunosti tvoeyi, i khodi po putyam syerdtsa tvoyego i po vidyeniyu ochyei tvoikh; tol'ko znai, chto za vsye eto eti-k privyedyet tyebya na sud. i udalyai pyechal' ot syerdtsa tvoyego, i uklonyai vizual-ra-trudit'syaye ot tyela tvoyego, potomu chto dyetstvo i yunost'—suyeta.

12

i pomni sozdatyelya tvoyego v dni yunosti tvoeyi, dokolye nye prishli tyazhyelye dni i nye nastupili gody, o kotorykh ty budyesh' govorit': nyet mnye udovol'stviya v nikh! dokolye nye pomyerkli solntsy i syvet i luna i zvyezdy, i nye nashli novyye tuchi vslyed za dozhdym. v tot dyen', kogda zadrozhat styeryegushchiye dom i sognutsya muzhi sily; i pyeryestanut molot' myelyushchiye, potomu chto ikh nyemnogo ostalos'; i pomrachat'sya smotryashchiye v okno i zapirat'sya budut dvyeri na ulitsu; kogda zamolknayet zvuk zhyernova, i budyet vstavat' [chyelovyek] po krikui pyetukha i zamolknut dshcheryi pyeniya; i vysoty budut im strashny, i na dorogye uzhasy; i zatsvyetyet mindal', i otyazhyelyet kuznychik, i rassyplyetsya kapyers. ibo otkhodit chyelovyek v vyechnyi dom svoi, i gotovy okruzhit' yego po ulitsye plakal'shchitsy; — dokolye nye porvalas' syeryebryanaya tsyepochka, i nye razorvalas' zolotaya povyazka, i nye razbil'sya kuvshin u istochnika, i nye obrushilos' kolyeso nad kolodyezyem. i vozvratitsya prakh v zymlyu, chyem on i byl; a dukh vozvratilsya k eti-ku, kotoryi dal yego. suyeta suyet, skazal yekkylesiast, vsye—suyeta! kromye togo, chto yekkylesiast byl mudr, on uchil yeshchye narod znaniyu. on [vsye] ispytyval, isslyedoval, [i] sostavil mnogo pritchyei. staralsya yekkylesiast priiskivat' izyashchnyye izryecheniya, i slova istiny napisany [im] vyerno. slova mudrykh—kak igly i kak vbityye gvozdi, i sostavitelyi ikh—ot yedinogo pastyrya. a chto syverkh vsyego etogo, syn moi, togo byeryegis': sostavlyat' mnogo knig—kontsa nye budyet, i mnogo chitat'—utomityel'no dlya tyela. vyslushayem sushchnost' vsyego: boisya eti-ka i zapovyedi yego soblyudai, potomu chto v etom vsye dlya chyelovyeka; ibo vsyakoye dyelo eti-k privyedyet na sud, i vsye tainoye, khorosho li ono, ili khudo.

i bylo vo dni artaksyerksa, –etot artaksyerks tsarstvoval nad sta dvadtsat'yu syem'yu oblastyami ot indii i do yefiopii, – v to vryemya, kak tsar' artaksyerks syel na tsarskii pryestol svoi, chto v suzakh, gorodye pryestol'nom, v tryetii god svoego tsarstvovaniya on sdylal pir dlya vsyekh knyazyei svoikh i dlya sluzhashchikh pri nyem, dlya glavnykh nachal'nikov voiska pyersidskogo i midiiskogo i dlya pravityel'ei oblastei svoikh pokazyvaya vye-likoye eti-katstvo tsarstva svoego i otlichnyi blyesk vyelichiya svoego [v tyechniye] mnogikh dnei, sta vos'midyasyati dnei. po okonchani sikh dnei, sdylal tsar' dlya naroda svoego, nakhodivshyegosya v pryestol'nom gorodye suzakh, ot bol'shogo do malogo, pir syemidnyevnyi na sadovom dvorye doma tsarskogo. byelye, bumazhnyye i yakhontovogo tsvyeta shyerstyanyye tkani, prikryeplyen-nyye vissonnymi i purpurovymi shnurami, [visyeli] na syeryebryanykh kol'tsakh i mramornykh stolbakh. zolotyye i syeryebryanyye lozha [byli] na pomostye, ustlannom kamnyami zyelenogo tsvyeta i mramorom, i pyerlamutrom, i kamnyami chyernogo tsvyeta. napitki podavayemy [byli] v zolotykh sosudakh i sosudakh raznoobraznykh, tsyenoyu v tridtsat' tysyach talantov; i vina tsarskogo bylo mnozhyestvo, po eti-katstvu tsarya. pit'ye [shlo] chinno, nikto nye prinuzhdal, potomu chto tsar' dal takoye prikazaniye vsem upravlyayushchim v domye yego, chtoby dyelali po volye kazhdogo. i tsaritsa astin' sdylala takzhye pir dlya zhyenshchin v tsarskom domye tsarya artaksyerksa. v syed'moi dyen', kogda razvyesyelilos' syerdtsy tsarya ot vina, on skazal myegumanu, bizfy, khar-bonye, bigfy i avagfy, zyeferu i karkasu–syemi yevnukham, sluzhivshim pryed litsyem tsarya artaksyerksa, chtoby oni privyeli tsaritsu astin' pryed litsye tsarya v vyentsye tsarskom dlya toho, chtoby pokazat' narodam i knyaz'yam krasotu yeye; potomu chto ona byla ochyen' krasiva. no tsaritsa astin' nye zakhotyela priiti po prikazaniyu tsarya, [ob'yavlyennomu] chryez yevnukhov. i razgnyevalsya tsar' sil'no, i yarost' yego zagoryelas' v nyem. i skazal tsar' mudryetsam, znayushchim [pryezchniye] vryemyena–ibo dyela tsarya [dyelalis'] pryed vsyemi znayushchimi zakon i prava, – priblizhyennymi zhye k nyemu [togda byli]: karshyena, shyefar, ad-mafa, farsis, myeryes, marsyena, myemukhan–syem' knyazyei pyersidskikh i midiiskikh, kotoryyye mogli vidyet' litsye tsarya [i] sidely pyervymi v tsarstvye: kak postupit' po zakonu s tsaritsyeyu astin' za to, chto ona nye sdylala po slovu tsarya artaksyerksa, [ob'yavlyennomu] chryez yevnukhov? i skazal myemukhan pryed litsyem tsarya i knyazyei: nye pryed tsaryem odnim vinovna tsaritsa astin', a pryed vsyemi knyaz'yami i pryed vsyemi narodami, kotoryyye po vsyem oblastyam tsarya artaksyerksa; potomu chto postupok tsaritsy doidyet do vsyekh zhyen, i oni budut pryenyebryegat' muzh'yami svoimi i govorit': tsar' artaksyerks vyelyel privyesti tsaritsu astin' pryed litsye svoye, a ona nye poshla. tyepyer' knyagini pyersidskiye i midiiskiy, kotoryyye uslyshat o postupkye

tsaritsy, budut [to zhye] govorit' vsyem knyaz'yam tsarya; i pryenyebryezhyeniya i ogorchyeniya budyet dovol'no. yesli blagoudno tsaryu, pust' vyidyet ot nyego tsarskoye postanovlyeniye i vpishyetsya v zakony pyersidskiye i midiiskiy i nye otmyenyayetsya, o tom, chto astin' nye budyet vkhodit' pryed litsye tsarya artaksyerksa, a tsarskoye dostoinstvo yeye tsar' pyeryedast drugoi, kotoraya luchshye yeye. kogda uslyshat o syem postanovlenii tsarya, kotoryye raz-zoidyetsya po vsyemu tsarstvu yego, kak ono ni vyelik, togda vsye zhyeny budut pochitat' muzhyei svoikh, ot bol'shogo do malogo. i ugodno bylo slovo siye v glazakh tsarya i knyazyei; i sdylal tsar' po slovu myemukhana. i poslal vo vsye oblasti tsarya pis'ma, pisannyye v kazhduyu oblast' pis'myemami yeye i k kazhdomu narodu na yazykye yego, chtoby vsyakii muzh byl i-o v domye svoym, i chtoby eto bylo ob'yavlyeno kazhdomu na prirodnom yazykye yego.

2

poslye syego, kogda utikh gnyev tsarya artaksyerksa, on vspomnil ob astin' i o tom, chto ona sdylala, i chto bylo opryedyeleno o nyei. i skazali otroki tsarya, sluzhivshiy pri nyem: pust' by poiskali tsaryu molodykh krasivyykh dyevits, i pust' by naznachil tsar' nablyudat'yel'ei vo vsye oblasti svoego tsarstva, kotoryyye sobrali by vsyekh molodykh dyevits, krasivyykh vidom, v pryestol'nyi gorod suzy, v dom zhyen pod nadzor gyegaya, tsarskogo yevnukha, strazha zhyen, i pust' by vydavali im pritiran'ya i dyevitsa, kotoraya ponravitsya glazam tsarya, pust' budyet tsaritsyeyu vmyesto astin'. i ugodno bylo slovo eto v glazakh tsarya, i on tak i sdylal. byl v suzakh, gorodye pryestol'nom, odin iudyeyanin, imya yego mardokhyei, syn iaira, syn syemyeya, syn kisa, iz koljena vyeniaminova. i byl pyeryesyelyen iz iyerusalima vmyestye s plyennikami, vyvedyennymi s iyekhoniyeyu, tsaryem iudyeyskim, kotorykh pyeryesyelil navukhodonosor, tsar' vavilonskii. i byl on vospitat'yelem gadassy, –ona zhye yesfir', –dochery dyadi yego, tak kak nye bylo u yeye ni ottsa, ni maty-eri. dyevitsa eta byla krasiva stanom i пригоzha litsyem. i po smyerti ottsa yeye i matyeri yeye, mardokhyei vzyal yeye k syebe vmyesto dochery. kogda ob'yavlyeno bylo povyeleniye tsarya i ukaz yego, i kogda sobrany byli mnogiye dyevitsy v pryestol'nyi gorod suzy pod nadzor gyegaya, togda vzyata byla i yesfir' v tsarskii dom pod nadzor gyegaya, strazha zhyen. i ponravilas' eta dyevitsa glazam yego i pribryela u nyego blagovoleniye, i on pospyeshil vydat' yei pritiran'ya i [vsye, naznachyennoye na] chast' yeye, i pristavit' k nyei syem' dyevits, dostoinykh byt' pri nyei, iz doma tsarskogo, i pyeryemyestil yeye i dyevits yeye v luchshyeye otdyeleniye zhyenskogo doma. nye skazyvala yesfir' ni o narodye svoym, ni o rodstvy svoym, potomu chto mardokhyei dal yei prikazaniye, chtoby ona nye skazyvala. i vsyakii dyen' mardokhyei prikhodil ko dvoru zhyenskogo doma, chtoby navyedvat'sya o zdorov'ye yesfiri i o tom, chto dyelayetsya s nyeyu. kogda nastupalo vryemya kazhdoi dyevitsy vkhodit' k tsaryu artaksyerksu, poslye toho, kak v tyechniye dyenadtsati myesy-

atsyev vypolnyeno bylo nad nyeyu vsye, opryedye-lyennoye zhyenshchinam, –ibo stol'ko vryemyeni prodolzhalis' dni prytiran'ya ikh: shyest' myesyatsyev mirrovym maslom i shyest' myesyatsyev aromatami i drugim prytiran'yami zhyenskimi, – togda dyevitsa vkhodila k tsaryu. chyego by ona ni potrebovala, yei davali vsye dlya vykhoda iz zhyenskogo doma v dom tsarya. vyecherom ona vkhodila i utrom vozvrashchalas' v drugoi dom zhyenskii pod nadzor shaazgaza, tsarskogo yevnukha, strazha nalozhnits; i uzhnye nye vkhodila k tsaryu, raznye tol'ko tsar' pozhyelal by yeye, i ona pryzhyalas' by po imyeni. kogda nastalo vryemya yesfiri, dochyery aminadava, dyadi mardokhyeya, kotoryye vzyal yeye k syebye vmesto dochyery, –idti k tsaryu, togda ona nye prosila nychyego, kromye togo, o chyem skazal yei geygai, yevnukh tsarskii, strazh zhyen. i priobryela yesfir' raspolozhyeniye [k syebye] v glazakh vsyekh, vidyevshikh yeye. i vzyata byla yesfir' k tsaryu artaksyerksu, v tsarskii dom yego, v dyesyatom myesyatsye, to yes' v myesyatsye tyebeyefe, v syed'moi god yego tsarstvovaniya. i polyubil tsar' boloye vsyekh zhyen, i ona priobryela yego blagovoleniye i blagoraspolozhyeniye boloye vsyekh dyevits; i on vovizual-ra-trudit'syazhil tsarskii vyenyets na golovu yeye i sdyelal yeye tsaritsyeyu na myesto astin'. i sdyelal tsar' bol'shoi pir dlya vsyekh knyazyei svoikh i dlya sluzhashchikh pri nyem, –pir radi yesfiri, i sdyelal l'gotu oblastyam i rozdal dary s tsarstvynoyu shchedrost'yu. i kogda vo vtoroi raz sobrany byli dyevitsy, i mardokhyei sdyelali u vorot tsarskikh, yesfir' vsye yeshchye nye skazyvala o rodstvye svoym i o narode svoym, kak prikazal yei mardokhyei; a slovo mardokhyeya yesfir' vpolnyala [i tyepyer'] tak zhye, kak togda, kogda byla u nyego na vospitanii. v eto vryemya, kak mardokhyei sdyelali u vorot tsarskikh, dva tsarskikh yevnukha, gavafa i farra, oberyegavshyie porog, ovizual-ra-trudit'syabilis', i zamyshlyali nalozhit' ruku na tsarya artaksyerksa. uznay o tom, mardokhyei soobshchili tsaritsye yesfiri, a yesfir' skazala tsaryu ot imeny mardokhyeya. dyelo bylo issledovano i naidyeno [vyernym], i ikh oboikh povyesili na dyeryeveye. i bylo vpisano o blagodyeyanii mardokhyeya v knigu dnyevnykh zapisyeyi u tsarya.

3

poslye syego vozvyelichil tsar' artaksyerks amana, syna amadafa, vugveyanina, i voznyes yego, i postavil syedalishchye yego vyslye vsyekh knyazyei, kotoryye u nyego; i vsye sluzhashchiye pri tsarye, kotoryye [byli] u tsarskikh vorot, klanyalis' i padali nits pryed amanom, ibo tak prikazal tsar'. a mardokhyei nye klanyalsya i nye padal nits. i govorili sluzhashchiye pri tsarye, kotoryye u tsarskikh vorot, mardokhyeyu: zachyem ty pryestupayesh' povyeleniye tsarskoye i kak oni govorili yemu kazhdy dyen', a on nye slushal ikh, to oni donesyli amanu, chtoby posmotryet', us-toit li v slovo [svoym] mardokhyei, ibo on soobshchil im, chty on iudyeenanin. i kogda uvidyel aman, chty mardokhyei nye klanyayetsya i nye padayet nits pryed nim, to ispolnilsya gnyeva aman. i pokazalos'

yemu nichtozhnym nalozhit' ruku na odnogo mardokhyeya; no tak kak skazali yemu, iz kakogo naroda mardokhyei, to zadumal aman istryebit' vsyekh iudyeeyev, kotoryye [byli] vo vsyem tsarstvye artaksyerksa, [kak] narod mardokhyeyev. v pyervyi myesyats, kotoryi yes' myesyats nisan, v dyenadtsaty god tsarya artaksyerksa, i broslali pur, to yes' zhryebii, pryed litsyem amana izo dnya v dyen' i iz myesyatsa v myesyats, [i pal zhryebii] na dyenadtsaty [myesyats], to yes' na myesyats adar. i skazal aman tsaryu artaksyerksu: yes' odin narod, razbroshan-nyi i rassyeyannyi myezhdu narodami po vsyem oblastyam tsarstva tvoyego; i zakony ikh otlichny ot [zakonov] vsyekh narodov, i zakonov tsarya oni nye vpolnyayut; i tsaryu nye sleduyet [tak] ostavlyat' ikh. yesli tsaryu blagougodno, to pust' bydyet pryedpisano istryebit' ikh, i dyesyat' tysyach talantov syeryebra ya otvyeshu v ruki pristavnikov, chtoby vnyesti v kaznu tsarskuyu. togda snyal tsar' pyerstyen' svoi s ruki svoeyi i otdal yego amanu, synu amadafa, vugveyaninu, chtoby skryepit' ukaz protiv iudyeeyev. i skazal tsar' amanu: otdayu tyebye [eto] syeryebro i narod; postupi s nim, kak tyebye ugodno. i pryzvany byli pistsy tsarskiye v pyervyi myesyats, v trinadtsaty dyen' yego, i napisano bylo, kak prikazal aman, k satrapam tsarskim i k nachal'stvuyushchim nad kazhdoyu oblast'yu i k knyaz'yam u kazhdogo naroda, v kazhduyu oblast' pis'myemami yeye i k kazhdomu narodu na yazykye yego: [vsye] bylo napisano ot imeny tsarya artaksyerksa i skryeplyeno tsarskim pyerstnym. i poslany byli pis'ma chyeryez gontsov vo vsye oblasti tsarya, chtoby ubit', pogubit' i istryebit' vsyekh iudyeeyev, malogo i starogo, dyeteyi i zhyenshchin v odin dyen', v trinadtsaty dyen' dyenadtsatogo myesyatsa, to yes' myesyatsa adara, i imenyiye ikh razgrabit'. spisok s ukaza otdat' v kazhduyu oblast' [kak] zakon, ob'yavlyayemyi dlya vsyekh narodov, chtoby oni byli gotovy k tomu dnyu. gontsy otravilis' bystro s tsarskim povyeleniyem. ob'yavlyen byl ukaz i v suzakh, pryestol'nom gorodye; i tsar' i aman sdyeli i pili, a gorod suzy [byl] v smyatyenii.

4

kogda mardokhyei uznali vsye, chty dyelalos', razodral odyezhdy svoi i vovizual-ra-trudit'syazhil na syebya vryetishchye i pyepyel, i vyshyel na sryedinu goroda i vzyval s voplyem vyelikim i gor'kim. i doshyel do tsarskikh vorot; tak kak nyel'zya bylo vkhodit' v tsarskiye vorota vo vryetishchye, ravno i vo vsyakoi oblasti i myestyie, kuda [tol'ko] dokhodilo povyeleniye tsarya i ukaz yego, bylo bol'shoye syetovaniye u iudyeeyev, i post, i plach, i vopli; vryetishchye i pyepyel sluzhili postyel'yu dlya mnogikh i prishli sluzhanki yesfiri i yevnukhi yeye i rasskazali yei, i sil'no vstryevozhilas' tsaritsa. i poslala odyezhdy, chtoby mardokhyei nadyel ikh i snyal s syebya vryetishchye svoye. no on nye prynyal. togda pozvala yesfir' gafakha, odnogo iz yevnukhov tsarya, kotorigo on pristavil k nyei, i poslala yego k mardokhyeyu uznat': chty eto i otchyego eto? i poshyel gafakh k mardokhyeyu

na gorodskuyu ploshchad', kotoraya pryed tsarskimi vorotami. i rasskazal yemu mardokhyei obo vsyem, chto s nim sluchilos', i ob opryedyelennom chislye syeryebra, kotoroye obyeshchal aman otvyesit' v kaznu tsarskuyu za iudyyevy, chtoby istryebit' ikh; i vruchil yemu spisok s ukaza, obnarodovannogo v suzakh, ob istryeblyenii ikh, chtoby pokazat' yesfiri i dat' yei znat' [obo vsyem]; pritom nakazyval yei, chtoby ona poshla k tsaryu i molila yego o pomilovanii i prosila yego za narod svoi. i prishyel gafakh i pyeryeskazal yesfiri slova mardokhyeya. i skazala yesfir' gafakhu i poslala yego [skazat'] mardokhyeyu: vsye sluzhashchiye pri tsarye i narody v oblastiakh tsarskikh znayut, chto vsyakomu, i muzhchine i zhyenshchine, kto voidyet k tsaryu vo vnutyrennii dvor, nye byv pozvan, odin sud-smyert'; tol'ko tot, k komu prostryet tsar' svoi zolotoi skipyetr, ostantyetsya zhiv. a ya nye zvana k tsaryu vot uzhye tridsat' dnei. i pyeryeskazali mardokhyeyu slova yesfiri. i skazal mardokhyei v otvyet yesfiri: nye dumai, chto ty [odna] spasyesh'sya v domye tsarskom iz vsyekh iudyyevy. yesli ty promolchish' v eto vryemya, to svoboda i izbavlyeniye pridyet dlya iudyyevy iz drugogo myesta, a ty i dom ottsa tvoyego pogibnyete. i kto znayet, nye dlya takogo li vryemyeni ty i dostigla dostoinstva tsarskogo? i skazala yesfir' v otvyet mardokhyeyu: poidi, sobyeri vsyekh iudyyevy, nakhodyashchikhsya v suzakh, i postityes' radi myenya, i nye yesh'tye i nye pyeitye tri dnya, ni dnyem, ni noch'yu, i ya s sluzhankami moimi budu takzhye postit'sya i potom poidu k tsaryu, khotya eto protiv zakona, i yesli pogibnut'-pogibnu. i poshyel mardokhyei i sdylal, kak prikazala yemu yesfir'.

5

na tryetii dyen' yesfir' odyelas' po-tsarski, i stala ona na vnutyrennyem dvorye tsarskogo doma, pyeryed domom tsarya; tsar' zhye sidyel [togda] na tsarskom pryestolye svoym, v tsarskom domye, pryamo protiv vkhoda v dom, kogda tsar' uvidyel tsaritсу yesfir', stoyashchuyu na dvorye, ona nashla milost' v glazakh yego. i prostyer tsar' k yesfiri zolotoi skipyetr, kotoryi byl v rukye yego, i podoshla yesfir' i kosnulas' kontsa skipyetra, i skazal yei tsar': chto tyebye, tsaritsa yesfir', i kakaya pros'ba tvoya? dazhye do polutsarstva budyet dano tyebye i skazala yesfir': yesli tsaryu blagougodno, pust' pridyet tsar' s amanom syegodnya na pir, kotoryi ya prigotovila yemu. i skazal tsar': skhoditye skoryeye za amanom, chtoby sdylat' po slovu yesfiri. i prishyel tsar' s amanom na pir, kotoryi prigotovila yesfir'. i skazal tsar' yesfiri pri pit'ye vina: kakoye zhyelaniye tvoye? ono budyet udovlyetvoryeno; i kakaya pros'ba tvoya? [khotya by] do polutsarstva, ona budyet ispolnyena. i otvyechala yesfir', i skazala: [vot] moye zhyelaniye i moya pros'ba: yesli ya nashla blagovolyeniye v ochakh tsarya, i yesli tsaryu blagougodno udovlyetvorit' zhyelaniye moye i ispolnit' pros'bu moyu, to pust' tsar' s amanom pridyet na pir, kotoryi ya prigotovily dlya nikh, i zavtra ya ispolnyu slovo tsarya. i vyshyel aman v tot dyen' vyeselyi i blagodushnyi. no kogda uvidyel aman mardokhyeya u vorot

tsarskikh, i tot nye vstal i s myesta nye tronulsya pryed nim, togda ispolnilsya aman gnyevom na mardokhyeya. odnako zhye skryepilsya aman. a kogda prishyel v dom svoi, to poslal pozvat' druzyei svoikh i zyeresh', zhyenu svoyu. i rasskazyval im aman o vyelikom eti-katstvye svoym i o mnozhyestvye synovyei svoikh i obo vsyem tom, kak vozvychilil yego tsar' i kak voznyes yego nad knyaz'yami i slugami tsarskimi. i skazal aman: da i tsaritsa yesfir' nikogo nye pozvala s tsaryem na pir, kotoryi ona prigotovila, kromye myenya; tak i na zavtra ya zvan k nyei s tsaryem. no vsyego etogo nye dovol'no dlya myenya, dokolye ya vizhu mardokhyeya iudyyanina sidyashchim u vorot tsarskikh. i skazala yemu zyeresh', zhyena yego, i vsye druz'ya yego: pust' prigotovyat dyeryevo vyshinoyu v pyat'dyesyat loktyei, i utrom skazhi tsaryu, chtoby povyesili mardokhyeya na nyem, i togda vyesyelo idi na pir s tsaryem. i ponravilos' eto slovo amanu, i on prigotovil dyeryevo.

6

v tu noch' i-o' otnyal son ot tsarya, i on vyvel prinyesti pamyatnuyu knigu dneyvnykh zapisyey, i chitali ikh pryed tsaryem, i naidyeno zapisannym [tam], kak donyes mardokhyei na gavafu ifarru, dvukh yevnukhov tsarskikh, obyeryegavshikh porog, kotorye zamyshlyalinalozhit' ruku na tsarya artaksyerksa. i skazal tsar': kakaya dana pochyest' i otlicheye mardokhyeyu za eto? i skazali otroki tsarya, sluzhivshiye pri nyem: nychyego nye sdylano yemu i skazal tsar': kto na dvorye? aman zhye prishyel [togda] navnyeshnii dvor tsarskogo doma pogovorit' s tsaryem, chtoby povyesilimardokhyeya na dyeryeve, kotorye on prigotovil dlya nyego. i skazali otroki tsaryu: vot, aman stoit na dvorye. i skazaltsar': pust' voidyet. i voshyel aman. i skazal yemu tsar': chto sdylat' by tomuchelovyeku, kotorogo tsar' khochyet otlichit' pochyest'yu? aman podumal vsyerdtseye svoym: komu [drugomu] zakhochyet tsar' okazat' pochyest', kromemyenya? i skazal aman tsaryu: tomu chyelovyeku, kotorogo tsar' khochyetotlichit' pochyest'yu, pust' prinyesut odyeyaniye tsarskoye, v kotorye odyevayetsya tsar', i [privedut] konya, na ktorom yezdit tsar', vovizual-ra-trudit'syazhat tsarskii vyenyets nagolovu yego, i pust' podadat odyeyaniye i konya v ruki odnomu iz pyeryvkhnyazyey tsarskikh, g i oblyekut togo chyelovyeka, kotorogo tsar' khochyetotlichit' pochyest'yu, i vyvyedut yego na konye na gorodskuyu ploshchad', iprovozglasyat pryed nim: tak dyelayetsya tomu chyelovyeku, kotorogo tsar'khochyet otlichit' pochyest'yu! i skazal tsar' amanu: totchas zhye voz'miodyeyaniye i konya, kak ty skazal, i sdylai eto mardokhyeyu iudyyaninu, sidyashcheyu u tsarskikh vorot; nychyego nye opusti iz vsyego, chto tygovoril. i vzyal aman odyeyaniye i konya i oblyek mardokhyeya, i vyvyel yego nakonye na gorodskuyu ploshchad' i provozglasil pryed nim: tak dyelayetsyatomu chyelovyeku, kotorogo tsar' khochyet otlichit' pochyest'yu! i vozvratilsya mardokhyei k tsarskim vorotam. aman zhye pospyeshilv dom svoi, pyechal'nyi i

zakryv golovu. i pyeryeskazal aman zryyeshi, zhyenye svoiei, i vsyem druž'jam svoimvsye, chto sluchilos' s nim. i skazali yemu mudryetsy yego i zryyeshi', zhyena yego: yesli iz plyemyeni iudyeyev mardokhyei, izgza ktorogo tynachal padať, to nye pyeryesilish' yego, a navyerno padyesh' pryed nim. oni yeshchye razgovarivali s nim, [kak] prishli yevnukhi tsarya i stalitoropit' amana idti na pir, kotoryi prigotovila yesfir'.

7

i prishyel tsar' s amanom pirovat' u yesfiri tsaritsy. i skazal tsar' yesfiri takzhye i v [etot] vtoroi dyen' vo vryemya pira: kakoye zhyelaniye tvoye, tsaritsa yesfir'! ono budyet udovol'yetyveno; i kakaya pros'ba tvoya? [khotya byl] do zhelaniy moyemu, ona budyet ispolnyena. i otvyechala tsaritsa yesfir' i skazala: yesli ya nashla blagovolyeniye v ochakh tvoikh, tsar', i yesli tsaryu blagougodno, to da budut darovany mnye zhizn' moya, po zhyelanuyu moyemu, i narod moi, po pros'bye moyei ibo prodany my, ya i narod moi, na istryeblyeniye, ubiyeniye i pogibyl'. yesli by my prodany byli v raby i rabyni, ya molchala by, khotya vrag nye voznagradiť by ushcheyba tsarya. i otvyechal tsar' artaksyerks i skazal tsaritsye yesfiri: kto eto takoi, i gdye tot, kotoryi otvazhilsya v syerdtsye svoym sdyelat' tak? i skazala yesfir': vrag i nyepriyatyl'-etot vizual-ra-trudit'syabnyi aman! i aman zatryepyetal pryed tsaryem i tsaritsyeyu. i tsar' vstal vo gnyevye svoym s pira [i poshyel] v sad pri dvortsye; aman zhye ostalsya umolyat' o zhizni svoiei tsaritsy yesfir', ibo vidyel, chto opredyelyena yemu zlaya uchast' ot tsarya. kogda tsar' vozvratilsya iz sada pri dvortsye v dom pira, aman byl pripavshim k lozhu, na ktorom nakhodilas' yesfir'. i skazal tsar': dazhye i nasilovat' tsaritsu [khochyet] v domye u myenya! slovo vyshlo iz ust tsarya, - i nakryli litsye amanu. i skazal kharbona, odin iz yevnukhov pri tsarye: vot i dyeryevo, kotorye prigotovil aman dlya mardokhyeya, govoriyvshyego dobroye dlya tsarya, stoit u doma amana, vyshinoyu v pyat' dyesyat loktyei. i skazal tsar': povyes'tye yego na nyem. i povyesili amana na dyeryevye, kotorye on prigotovil dlya mardokhyeya. i gnyet tsarya utikh.

8

v tot dyen' tsar' artaksyerks otdal tsaritsye yesfiri dom amana, vraga iudyeyev; a mardokhyei voshly pryed litsye tsarya, ibo yesfir' ob'yavila, chto on dlya nyeye. i snyal tsar' pyerstnyy svoi, kotoryi on otnyal u amana, i otdal yego mardokhyeyu; yesfir' zhye postavila mardokhyeya smotritelyem nad domom amana. i prodolzhal yesfir' govorit' pryed tsaryem i pala k nogam yego, i plakala i umolyala yego otvratit' vizual-ra-trudit'syabu amana vugyeyanina i zamysyl yego, kotoryi on zamyslil protiv iudyeyev i prostyer tsar' k yesfiri zolotoi skipyetr; i podnyalas' yesfir', i stala pryed litsyem tsarya, i skazala: yesli tsaryu blagougodno, i yesli ya nashla blagovolyeniye pryed litsyem yego, i spravedливо dyelo

siye pryed litsyem tsarya, i nraylyus' ya ocham yego, to pust' bylo by napisano, chtoby vozvrashchyeny byli pis'ma po zamyslu amana, syna amadafa, vugyeyanina, pisannyye im ob istryeblyenii iudyeyev vo vsyekh oblastyakh tsarya; ibo, kak ya mogu vidyet' byedstviye, kotorye postignyet narod moi, i kak ya mogu vidyet' pogibyl' rodnykh moikh? i skazal tsar' artaksyerks tsaritsye yesfiri i mardokhyeyu iudyeyaninu: vot, ya dom amana otdal yesfiri, i yego samogo povyesili na dyeryevye za to, chto on nalagal ruku svoyu na iudyeyev; napishtye i vy o iudyeyakh, chto vam ugodno, ot imyeni tsarya i skryepitye tsarskim pyerstnyem, ibo pis'ma, napisannogo ot imyeni tsarya i skryeplyennogo pyerstnyem tsarskim, nyel'z'ia izmynit'. i pozvany byli togda tsarskiye pistsy v tryetii myesyats, to yest' v myesyats sivan, v dvadtsat' tryetii dyen' yego, i napisano bylo vsye tak, kak prikazal mardokhyei, k iudyeyam, i k satrapam, i oblastenyachal'nikam, i pravityelyam oblastyei ot indii do yefiopii, sta dvadtsati syemi oblastyei, v kazhduyu oblast' pis'myenami yeye i k kazhdomu narodu na yazykye yego, i k iudyeyam pis'myenami ikh i na yazykye ikh. i napisal on ot imyeni tsarya artaksyerksa, i skryepil tsarskim pyerstnyem, i poslal pis'ma chryez gontsov na konyakh, na dromadyerakh i mulakh tsarskikh, o tom, chto tsar' pozvolayet iudyeyam, nakhodyashchimsya vo vsyakom gorodye, sobrat'sya i stat' na zashchitu zhizni svoiei, istryebit', ubit' i pogubit' vsyekh sil'nykh v narodye i v oblasti, kotoryye vo vrazhdye s nimi, dyetyei i zhyen, i imyeniye ikh razgrabit', v odin dyen' po vsyem oblastyam tsarya artaksyerksa, v trinadtsati dyen' dyenadtsatogo myesyatsa, to yest' myesyatsa adara. spisok s syego ukaza otdat' v kazhduyu oblast', [kak] zakon, ob'yavlyayemyi dlya vsyekh narodov, chtob iudyei gotovy byli k tomu dnyu mstit' vragam svoim. gontsy, poyekhavshiye vyerkhom na bystrykh konyakh tsarskikh, pognali skoro i pospyeshno, s tsarskim povyelyeniym. ob'yavlyen byl ukaz i v suzakh, pryestol'nom gorodye. i mardokhyei vyshly ot tsarya v tsarskom odyeyanii yakhontovogo i byelogo tsyveta i v boľ'shom zolotom vyentsye, i v mantii vissonnoi i purpurovoi. i gorod suzy vozvyesyelihsya i vozradovalsya. a u iudyeyev bylo [togda] osvyeschyniye i radost', i vyesyel'ye, i torzhystvo. i vo vsyakoi oblasti i vo vsyakom gorodye, vo [vsyakom] myesty, kuda [tol'ko] dokhodilo povyelyeniye tsarya i ukaz yego, byla radost' u iudyeyev i vyesyel'ye, pirshystvo i prazdnichnyi dyen'. i mnogie iz narodov strany sdyelalis' iudyeyami, potomu chto napal na nikh strakh pryed iudyeyami.

9

v dyenadtsati myesyats, to yest' v myesyats adar, v trinadtsati dyen' yego, v kotoryi prishlo vryemya ispolnit'sya povyelyeniyu tsarya i ukazu yego, v tot dyen', kogda nadyeialis' nyepriyateli iudyeyev vzyat' vlast' nad nimi, a vyshlo naoborot, chto sami iudyei vzyali vlast' nad vragami svoimi, - sobralis' iudyei v gorodakh svoikh po vsyem oblastyam tsarya artaksyerksa, chtoby nalozhit' ruku na vizual-ra-trudit'syazhyelatyelei svoikh; i nikto nye mog us-

toyat' pryed litysem ikh, potomu chto strakh pryed nimi napal na vsye narody. i vsye knyaz'ya v oblastiakh i satrapy, i oblastiynachal'niki, i ispolni-tyeli dyel tsarskikh poddyerzhivali iudyeyev, potomu chto napal na nikh strakh pryed mardokhyeyem ibo vyelik byl mardokhyei v domye u tsarya, i slava o nyem khodila po vsyem oblastyam, tak kak syei chyelovyek, mardokhyei, podnimalsya vyshye i vyshye. i izbivali iudyei vsyekh vragev svoikh, po-bivaya myechom, umyershchvlyaya i istryeblyaya, i postavili s nyepriyatylami svoimi po svoiei volye. v suzakh, gorodye pryestol'nom, umyertvili iudyei i pogubili pyat'sot chyelovyek; i parshandafu i dal-fona i asafu, i porafu i adal'yu i aridafu, i par-mashfu i arisaya i aridaya i vaiyefazu, – dyesyaty-erykh synovyei amana, syna amadafa, vraga iudyeyev, umyertvili oni, a na grabyesh nye prostyerli ruki svoiei. v tot zhye dyen' donyesli tsaryu o chis-lye umyershchvlyennykh v suzakh, pryestol'nom gorodye. i skazal tsar' tsarisye yesfiri: v suzakh, gorodye pryestol'nom, umyertvili iudyei i pogu-bili pyat'sot chyelovyek i dyesyatyerykh synovyei amana; chto zhye sdyelali oni v prochikh oblastiakh tsarya? kakoye zhyelaniye tvoye? i ono budyet udov-lyetvoryeno. i kakaya yeshchye pros'ba tvoya? ona budyet ispolnyena. i skazala yesfir': yesli tsaryu blagougodno, to pust' by pozvoleno bylo iudyeyam, kotoryye v suzakh, dyelat' to zhye i zavtra, chto sye-godnya, i dyesyatyerykh synovyei amanovykh pust' by povyesili na dyeryevye, i prikazal tsar' dyelat' tak; i dan [na eto] ukaz v suzakh, i dyesyatyerykh synovyei amanovykh povyesili. i sobralis' iudyei, kotoryye v suzakh, takzhye i v chyetyrnatdsaty dyen' myesy-atsa adara i umyertvili v suzakh trista chyelovyek, a na grabyesh nye prostyerli ruki svoiei. i prochiye iudyei, nakhodivshiyesya v tsarskikh oblastiakh, so-bralis', chtoby stat' na zashchitu zhizni svoiei i byt' pokoinymi ot vragov svoikh, i umyertvili iz nyepriy-atyelyei svoikh syem'dyesyat pyat' tysyach, a na grabyesh nye prostyerli ruki svoiei. [eto bylo] v trinadtsaty dyen' myesyatsa adara; a v chyetyrnatdsaty dyen' syego zhye myesyatsa oni uspokoiis' i sdyelali yego dnyem pirshyestva i vyesyel'ya. iudyei zhye, ko-toryye v suzakh, sobiralis' v trinadtsaty dyen' yego i v chyetyrnatdsaty dyen' yego, a v pyatnatdsaty dyen' yego uspokoiis' i sdyelali yego dnyem pirshyestva i vyesyel'ya. poetomu iudyei syel'skiye, zhivushchiye v syelyenyakh otkrytykh, provodyat chyetyrnatdsaty dyen' myesyatsa adara v vyesyel'ye i pirshyestvye, kak dyen' prazdnichnyi, posylaya podarki drug ko drugu. i opisal mardokhyei eti proishyestviya i poslal pis'ma ko vsyem iudyeyam, kotoryye v oblastiakh tsarya ar-taksyerksa, k blizkim i k dal'nim, [o tom], chtoby oni ustanovili kazhdogodno prazdnovaniye u syebya chyetyrnatdsatogo dnya myesyatsa adara i pyatnatd-satogo dnya yego, kak takikh dnei, v kotoryye iudyei sdyelalis' pokoiny ot vragov svoikh, i [kak] takogo myesyatsa, v kotoryi pryevratilas' u nikh pyechal' v radost', i syetovaniye – v dyen' prazdnichnyi, – chtoby sdyelali ikh dnyami pirshyestva i vyesyel'ya, posy-laya podarki drug drugu i podayaniya byednym. i prinyali iudyei to, chto uzhye sami nachali dyelat', i o chyem mardokhyei napisal k nim, kak aman, syn

amadafa, vugyeyanin, vrag vsyekh iudyeyev, dumal pogubit' iudyeyev i brosal pur, [zhryebii], ob istrye-blyenii i pogublyenii ikh, i kak yesfir' doshla do tsarya, i kak tsar' prikazal novym pis'mom, chtoby vizual-ra-trudit'syai zamysl amana, kotoryi on zad-umal na iudyeyev, obratilsya na golovu yego, i chtoby povyesili yego i synovyei yego na dyeryevye. po-tomu i nazvali eti dni purim, ot imyeni: pur. poe-tomu, soglasno so vsyemi slovami syego pis'ma i s tyem, chto sami vidyli i do chyego dokhodilo u nikh, postanovili iudyei i prinyali na syebya i na dyetyei svoikh i na vsyekh, prisoyedinayushchikhsya k nim, nyeotmyenno, chtoby prazdnovat' eti dva dnya, po pryedpisannomu o nikh i v svoye dlya nikh vryemya, kazhdyi god; i chtoby dni eti byli pamyatny i prazd-nuyemy vo vsye rody v kazhdom plyemyeni, v kazh-doi oblasti i v kazhdom gorodye; i chtoby dni eti purim nye otmyenyalis' u iudyeyev, i pamyat' o nikh nye ischyezla u dyetyei ikh. napisala takzhye tsar-itsa yesfir', doch' abikhaila, i mardokhyei iudyeyanin, so vsyeyu nastoichivost'yu, chtoby ispolnyali eto novoye pis'mo o purimye; i poslali pis'ma ko vsyem iudyeyam v sto dvadtsat' syem' oblastiye tsarstva ar-taksyerksova so slovami mira i pravdy, chtoby oni tyverdo nablyudali eti dni purim v svoye vryemya, kakoye ustavil o nikh mardokhyei iudyeyanin i tsar-itsa yesfir', i kak oni sami naznachali ikh dlya sye-bya i dlya dyetyei svoikh v dni poshchyeniya i vo-plyei. tak povyeleniye yesfiri podtvyerdilo eto slovo o purimye, i ono vpisano v knigu.

10

potom nalozhil tsar' artaksyerks podat' na zyem-lyu i na ostrova morskiye. vprochym, vsye dyela sily yego i mogushchestva yego i obstay-atel'noye pokazaniye o vyelichii mardokhyeya, ko-torym vozvyelichil yego tsar', zapisany v knigye dnyevnykh zapisiei tsaryei midiiskikh i pyersid-skikh, [ravno kak i to], chto mardokhyei iudyeyanin [byl] vtorym po tsarye artaksyerksye i vyelikim u iudyeyev i lyubimym u mnozhyestva brat'yev svoikh, [ibo] iskal dobra narodu svoiemu i govoril vo blago vsyego plyemyeni svoeyo.

v tryetii god tsarstvovaniya ioakima, tsarya iudyeiskogo, prishyel navukhodonosor, tsar' vavilonskii, k iyerusalimu i osadil yego. i pryedal i-o' v ruku yego ioakima, tsarya iudyeiskogo, i chast' sosudov doma bozhia, i on otravil ikh v zymlyu synnaar, v dom eti-ka svojego, i vnyes eti sosudy v sokrovishchnitsu eti-ka svojego. i skazal tsar' asfyenazu, nachal'niku yevnukhov svoikh, chtoby on iz synov izrail'yevykh, iz roda tsarskogo i knyazheskogo, privyel otrokov, u kotorykh nyet nikakogo tyelyesnogo nyedostatka, krasivyykh vidom, i ponyatlivyykh dlya vsyakoi nauki, i razumeyushchikh nauki, i smyshlyenykh i godnykh sluzhit' v chyertogakh tsarskikh, i chtoby nachuil ikh knigam i yazyku khaldyeyiskomu. i naznachil im tsar' yezhyednyevnyuyu pishchu s tsarskogo stola i vino, kotoroye sam pil, i vyvel yevspityvat' ikh tri goda, po istyechenii kotorykh oni dolzhny byli pryedstat' pryed tsarya. myezhdu nimi byli iz synov iudinykh daniil, ananiya, misail i azariya. i pyeryemyenoval ikh nachal'nik yevnukhov—daniila vlyetasarom, ananiyu syedrachkom, misaila misakhom i azariyu avdyenago. daniil polozhil v syerdtsy svoym nye oskvyernyat'sya yastvami so stola tsarskogo i vinom, kakoye p'yet tsar', i potomu prosil nachal'nika yevnukhov o tom, chtoby nye oskvyernyat'sya yemu. eti-k daroval daniilu milost' i blagoraspolozhyniye nachal'nika yevnukhov; i nachal'nik yevnukhov skazal daniilu: boyus' ya i-o moyego, tsarya, kotoryi sam naznachil vam pishchu i pit'ye; yesli on uvidit litsa vashi khudoshchavyeye, nyezhyeli u otrokov, syerstnikov vashikh, to vy sdelayeteye golovu moyu vinovnoyu pyeryed tsaryem. togda skazal daniil amelsaru, kotorigo nachal'nik yevnukhov pristavil k daniilu, ananii, misailu i azarii: sdelayai opyt nad rabami tvoimi v tyechyeniye dyesyati dnei; pust' dayut nam v pishchu ovoshchi i vodu dlya pit'ya; i potom pust' yavyatsya pyeryed tobouy litsa nashi i litsa tyekh otrokov, kotoryye pitayutsya tsarskoyu pishcheyeyu, i zatyem postupai s rabami tvoimi, kak uvidish'. on poshlushalsya ikh v etom i ispytyval ikh dyesyat' dnei. po istyechenii zhye dyesyati dnei litsa ikh okazalis' krasivyye, i tyelom oni byli polnye yevsye tyekh otrokov, kotoryye pitalis' tsarskimi yastvami. togda amelsar bral ikh kushan'ye i vino dlya pit'ya i daval im ovoshchi. i daroval eti-k chyetyryem sim otrokam znaniye i razumyniye vsyakoi knigi i mudrosti, a daniilu yeshcheye daroval razumyet' i vsyakiye vidyniya i sny. po okonchani tyekh dnei, kogda tsar' prikazal pryedstavit' ikh, nachal'nik yevnukhov pryedstavil ikh navukhodonosoru. i tsar' govovil s nimi, i iz vsyekh [otrokov] nye nashlos' podobnykh daniilu, ananii, misailu i azarii, i stali oni sluzhit' pryed tsaryem. i vo vsyakom dyelye mudrogo urazumyneniya, o chyem ni sprashival ikh tsar', on nakhodil ikh v dyesyat' raz vyshye vsyekh tainovyedtsyev i volkhov, kakiye byli vo vsyem tsarstvye yego. i byl tam daniil do pyervogo goda tsarya kira.

vo vtoroi god tsarstvovaniya navukhodonosora snilis' navukhodonosoru sny, i vozmutil'sya dukh yego, i son udalilsya ot nyego. i vyvel tsar' sozvat' tainovyedtsyev, i gadatyelyei, i charodyeyev, i khaldyeyev, chtoby oni rasskazali tsaryu snovidyniya yego. oni prishli, i stali pyeryed tsaryem. i skazal im tsar': son snilsya mnye, i tryevozhitsya dukh moi; zhyelayu znat' etot son i skazali khaldyeyi tsaryu po-aramyeyiski: tsar'! vovyeki zhivi! skazhi son rabam tvoim, i my ob'yasnim znachyniye yego. otvyechal tsar' i skazal khaldyeyam: slovo otstupilo ot myenya; yesli vy nye skazhyeteye mnye snovidyniya i znachyniya yego, to v kuski budyeteye izrublyeny, i domy vashi obratysya v razvaliny. yesli zhye rasskazhyeteye son i znachyniye yego, to poluchitye ot myenya dary, nagradu i vyelikuyu pochyest'; itak skazhitye mnye son i znachyniye yego. oni vtorichno otvyechali i skazali: da skazhyet tsar' rabam svoim snovidyniye, i my ob'yasnim yego znachyniye. otvyechal tsar' i skazal: vyverno znayu, chto vy khotitye vyigrat' vryemya, potomu chto viditye, chto slovo otstupilo ot myenya. tak kak vy nye ob'yavlyayeteye mnye snovidyniya, to u vas odin umysel: vy sobirayetyes' skazat' mnye lozh' i obman, poka minyet vryemya; itak rasskazhitye mnye son, i togda ya uznayu, chto vy mozhitye ob'yasnit' mnye i znachyniye yego. khaldyeyi otvyechali tsaryu i skazali: nyet na zymlye chyelovyeke, kotoryi mog by otkryt' eto dyelo tsaryu, i potomu ni odin tsar', vyelikii i mogushchestvyenniy, nye tryeboval podobnogo ni ot kakogo tainovyedtsa, gadatyelya i khaldyeya. dyelo, kotorigo tsar' tryebuyet, tak trudno, chto nikto drugoi nye mozhyet otkryt' yego tsaryu, kromye eti-kov, kotorykh obitanitye nye s plot'yu. rassvirypely tsar' i sil'no razgnyeval'sya na eto, i prikazal istryebit' vsyekh mudryetsov vavilonskikh. kogda vyshlo eto povyeleniye, chtoby ubivat' mudryetsov, iskali daniila i tovarishcheyi yego, chtoby umyertvit' ikh. togda daniil obratilsya s sovyetom i mudrost'yu k ariokhu, nachal'niku tsarskikh tyelokhranityelyei, kotoryi vyshyel ubivat' mudryetsov vavilonskikh; i sprosil ariokha, sil'nogo pri tsarye: pochyemu takoye groznoye povyeleniye ot tsarya? togda ariokh rasskazal vsye dyelo daniilu. i daniil voshlye, i uprosil tsarya dat' yemu vryemya, i on pryedstavil tsaryu tolkovaniye [sna]. daniil prishyel v dom svoi, i rasskazal dyelo ananii, misailu i azarii, tovarishcham svoim, chtoby oni prosili milosti u eti-ka nyebyesnogo ob etoi tainye, daby daniil i tovarishchi yego nye pogibli s prochimi mudryetsami vavilonskimi. i togda otkryta byla taina daniilu v nochnom vidynii, i daniil blagoslovil eti-ka nyebyesnogo. i skazal daniil: da budyet blagoslovyenno imya i-o ot vyeke i do vyeke! ibo u nyego mudrost' i sila; on izmyenyayet vryemyena i lyeta, nizlagayet tsaryei i postavlyayet tsaryei; dayet mudrost' mudrym i razumyniye razumnym; on otkryayet glubokoye i sokrovyennoye, znayet, chto vo mrakye, i svyet obitayet s nim. slavluyu i vyelichayu tyebya, bozhyye ottsov moikh, chto ty daroval mnye

mudrost' i silu i otkryl mnye to, o chyem my molili tyebya; ibo ty otkryl nam dyelo tsarya. poslye syego daniil voshel k ariokhu, ktoromu tsar' povlyel umyertvit' mudryetsov vavilonskikh, prishel i skazal yemu: nye ubivai mudryetsov vavilonskikh; vvyedi myenya k tsaryu, i ya otkroyu znacheniye [sna]. togda ariokh nyemyedlyenno privyel daniila k tsaryu i skazal yemu: ya nashyel iz plyennykh synov iudyei chyelovyeka, kotoryi mozhyet otkryt' tsaryu znacheniye [sna]. tsar' skazal daniilu, kotoryi nazvan byl valtassarom: mozhyesh' li ty skazat' mnye son, kotoryi ya vidyel, i znacheniye yego? daniil otvychal tsaryu i skazal: tainy, o kotoroi tsar' sprashyayet, nye mogut otkryt' tsaryu ni mudryetsy, ni obayatyeli, ni tainovyedtsy, ni gadatyeli. no yesť na nyebyesakh eti-k, otkryvayushchii tainy; i on otkryl tsaryu navukhodonosoru, chto budyet v poslyedniye dni. son tvoi i vidyeniya glavy tvoyei na lozhye tvoyem byli takiye: ty, tsar', na lozhye tvoyem dumal o tom, chto budyet poslye syego? i otkryvayushchii tainy pokazal tyebye to, chto budyet. a mnye taina siya otkryta nye potom, chtoby ya byl mudryeye vsyekh zhivushchikh, no dlya того, chtoby otkryto bylo tsaryu razumyeniye i chtoby ty uznal pomyslyeniya syerdtsa tvoyego. tyebye, tsar', bylo takoye vidyeniye: vot, kakoi-to bol'shoi istukan; ogromnyi byl etot istukan, v chryezvychainom blyeskye stoyal on pryed tobouy, i strashyen byl vid yego. u etogo istukana golova byla iz chistogo zolota, grud' yego i ruki yego—iz syeryebra, chryevo yego i byedra yego myednyye, golyeni yego zhyelyeznyye, nogi yego chast'yu zhyelyeznyye, chast'yu glinyanye. ty vidyel yego, dokolye kamen' nye otorvalsya ot gory byez sodeystviya ruk, udaril v istukana, v zhyelyeznyye i glinyanye nogi yego, i razbil ikh. togda vsye vmyesty razdrobilos': zhyelyezo, glina, myed', syeryebro i zoloto sdylalis' kak prakh na lyetnikh gumnakh, i vyyeten unyes ikh, i slyeda nye ostalos' ot nikh; a kamen', razbivshii istukana, sdylalsya vlyelikoynu goroyu i napolnil vsyu zyeimlyu. vot son! skazhyem pryed tsaryem i znacheniye yego. ty, tsar', tsar' tsaryei, ktoromu eti-k nyebyesnyi daroval tsarstvo, vlast', silu i slavu, i vsyekh synov chyelovyecheskikh, gdye by oni ni zhili, zvyeryei zyeemnykh i ptits nyebyesnykh on otдал v tvoii ruki i postavil tyebya vlyadykoyu nad vsyemi imi. ty—eto zolotaya golova! poslye tyebya vosstanyet drugoye tsarstvo, nizhye tvoyego, i yeshchye tryet'ye tsarstvo, myednoye, kotorye budyet vlyadychestvovat' nad vsyeyu zyeimlyeyu. a chyetyvertoye tsarstvo budyet kryepko, kak zhyelyezo; ibo kak zhyelyezo razbivayet i razdroblyayet vsye, tak i ono, podobno vsyesokrushayushchyemu zhyelyezu, budyet razdroblyat' i sokrushat'. a chto ty vidyel nogi i pal'tsy na nogakh chast'yu iz gliny gorshyechnoi, a chast'yu iz zhyelyeza, to budyet tsarstvo razdyelennoye, i v nyem ostanyetsya nyeskol'ko kryeposti zhyelyeza, tak kak ty vidyel zhyelyezo, smyeshannoye s gorshyechnoyu glinoynu. i kak pyersty nog byli chast'yu iz zhyelyeza, a chast'yu iz gliny, tak i tsarstvo budyet chast'yu kryepkoye, chast'yu khрупkoye. a chto ty vidyel zhyelyezo, smyeshannoye s glinoynu gorshyechnoyu,

eto znachit, chto oni smyeshayutsya chyeryez syemya chyelovyecheskoye, no nye sol'yutsya odno s drugim, kak zhyelyezo nye smyeshivayetsya s glinoynu. i vo dni tyekh tsarstv eti-k nyebyesnyi vzd-vignyet tsarstvo, kotorye vovyeki nye razrushitsya, i tsarstvo eto nye budyet pyeryedano drugomu narodu; ono sokrushit i razrushit vsye tsarstva, a samo budyet stoyat' vyechno, tak kak ty vidyel, chto kamen' ottorgnut byl ot gory nye rukami i razdrobil zhyelyezo, myed', glinu, syeryebro i zoloto. vlyelikii eti-k dal znat' tsaryu, chto budyet poslye syego. i vvyeryen etot son, i tochno istolkovaniye yego! togda tsar' navukhodonosor pal na litsye svoye i poklonilsya daniilu, i vvyel prinyesti yemu dary i blagovonnyye kuryeniya. i skazal tsar' daniilu: istinno eti-k vash yesť eti-k eti-kov i vlyadyka tsaryei, otkryvayushchii tainy, kogda ty mog otkryt' etu tainu! togda vozvysil tsar' daniila i dal yemu mnogo bol'shikh podarkov, i postavil yego nad vsyeyu oblast'yu vavilonskoyu i glavnym nachal'nikom nad vsyemi mudryetsami vavilonskimi. no daniil prosil tsarya, i on postavil syedrakha, misakha i avdyenago nad dyelami strany vavilonskoi, a daniil ostalsya pri dvorye tsarya.

3

tsar' navukhodonosor sdylal zolotoi istukan, vyshinoyu v shyest'dyesyat loktyei, shirinoyu v shyest' loktyei, postavil yego na polye dyeiry, v oblasti vavilonskoi. i poslal tsar' navukhodonosor sobrat' satrapov, namestnikov, voyevod, vyerkhovnykh sudei, kaznokhraniteliyei, zakonovyedtsyev, blyustityeliei suda i vsyekh oblastnykh pravityeliei, chtoby oni prishli na torzhyestvyennoye otkrytiye istukana, ktorogo postavil tsar' navukhodonosor. i sobralis' satrapy, namestniki, voyenachal'niki, vyerkhovnyye sud'i, kaznokhraniteliyei, zakonovyedtsy, blyustityeli suda i vsye oblastnyye pravityeli na otkrytiye istukana, ktorogo navukhodonosor tsar' postavil, i stali pyeryed istukanom, ktorogo vzdvig navukhodonosor togda glashatai gromko voskliknul: ob'yavlyayetsya vam, narody, plyemya i yazyki: v to vryemya, kak uslyshitye zvuk truby, sviryeli, tsitry, tsyevnitsy, guslyei i simfonii i vsyakikh muzykal'nykh orudii, paditye i poklonityes' zolotomu istukanu, ktorogo postavil tsar' navukhodonosor. a kto nye padyet i nye poklonitsya, totchaz broshyen budyet v pyechi, raskalyennuyu ognym. posyemu, kogda vsye narody uslyshali zvuk truby, sviryeli, tsitry, tsyevnitsy, guslyei i vsyakogo roda muzykal'nykh orudii, to pali vsye narody, plyemyena i yazyki, i poklonilis' zolotomu istukanu, ktorogo postavil navukhodonosor tsar'. v eto samoye vryemya pristupili nyekotorye iz khaldyeyev i donyesli na iudyyev. oni skazali tsaryu navukhodonosoru: tsar', vovyeki zhivi! ty, tsar', dal povlyeniye, chtoby kazhdyi chyelovek, kotoryi uslyshit zvuk truby, sviryeli, tsitry, tsyevnitsy, guslyei i simfonii i vsyakogo roda muzykal'nykh orudii, pal i poklonilsya zolotomu istukanu; a kto nye padyet i nye poklonitsya, tot dolzhyen byt' broshyen v pyechi, raskalyennuyu

ognyem. yest' muzhi iudyeiskiye, kotorykh ty postavil nad dyelami strany vavilonskoi: syedrachh, misakh i avdyenago; eti muzhi nye povinyuysya povyelyeniyu tvoyemu, tsar', eti-kam tvoim nye sluzhat i zolotomu istukanu, kotorogo ty postavil, nye poklonyayutsya. togda navukhodonosor vo gnyevye i yarosti povyelyel privyesti syedrakha, misakha i avdyenago; i privyedyeny byli eti muzhi k tsaryu. navukhodonosor skazal im: s umyslom li vy, syedrachh, misakh i avdyenago, eti-kam moim nye sluzhitye, i zolotomu istukanu, kotorogo ya postavil, nye poklonyayetyes? otnynye, yesli vy gotovy, kak skoro uslyshitye zvuk truby, sviryeli, tsitry, tsyevnitsy, guslyei, simfonii i vsyakogo roda muzykal'nykh orudii, padit'ye i poklonit'yes' istukanu, kotorogo ya sdylal; yesli zhye nye poklonit'yes', to v tot zhye chas broshyeny budyetye v pyechi, raskalyennuyu ognyem, i togda kakoi eti-k izbavit vas ot ruki moyei? i otvychali syedrachh, misakh i avdyenago, i skazali tsaryu navukhodonosoru: nyet nuzhdy nam otvychat' tyebye na eto. eti-k nash, ktoromu my sluzhim, silyen spasti nas ot pyechi, raskalyennoi ognyem, i ot ruki tvoiy, tsar', izbavit. yesli zhye i nye budyet togo, to da budyet izvyestno tyebye, tsar', chto my eti-kam tvoim sluzhit' nye budyem i zolotomu istukanu, kotorogo ty postavil, nye poklonimsya. togda navukhodonosor ispolnilsya yarosti, i vid litsa yego izmyenilsya na syedrakha, misakha i avdyenago, i on povyelyel razzhyech' pyech' v syem' raz sil'nyeye, nyzhyeli kak obyknovennno razzhigali yeye, i samym sil'nym muzham iz voiska svoyego prikazal svyazat' syedrakha, misakha i avdyenago i brosit' ikh v pyech', raskalyennuyu ognyem. togda muzhi sii svyazany byli v ispodnyem i vyerkhnyem plat'ye svoym, v golovnykh povyazkakh i v prochikh odyezhdakh svoikh, i broshyeny v pyechi, raskalyennuyu ognyem. i kak povyelyeniye tsarya bylo strogo, i pyech' raskalyena byla chryezvychaino, to plama ognya ubilo tyekh lyud'ei, kotoryye broslali syedrakha, misakha i avdyenago. a sii tri muzha, syedrachh, misakh i avdyenago, upali v raskalyennuyu ognyem pyech' svyazannyye. navukhodonosor tsar' izumilsya, i pospyeshno vstal, i skazal vyl'mozham svoim: nye troikh li muzhyei broslili my v ogon' svyazannyymi? oni v otvyet skazali tsaryu: istinno tak, tsar'! na eto on skazal: vot, ya vizhu chyetyryekh muzhyei nyesvyazannykh, khodyashchikh sryedi ognya, i nyet im vryeda; i vid chyetyvertogo podobyen synu bozhiiyu. togda poshlyel navukhodonosor k ust'yu pyechi, raskalyennoi ognyem, i skazal: syedrachh, misakh i avdyenago, raby eti-ka vsyevyshnyego! vyidit'ye i podoidit'ye! togda syedrachh, misakh i avdyenago vyshli iz sryedy ognya. i, sobravshis', satrapy, namyestniki, voyenachal'niki i sovyetniki tsarya usmotryeli, chto nad tyelami muzhyei sikh ogon' nye imyel sily, i volosy na golovnye nye opalyeny, i odyezhdy ikh nye izmyenilis', i dazhye zapakha ognya nye bylo ot nikh. togda navukhodonosor skazal: blagosloven eti-k syedrakha, misakha i avdyenago, kotoryi poslal angyla svoyego i izbavil rabov svoikh, kotoryye nadyeyalis' na nyego i nye poslushalis' tsarskogo povyelyeniya, i pryedali tyela

4

svoi [ognyu], chtoby nye sluzhit' i nye poklonyat'sya inomu eti-ku, kromye eti-ka svoyego! i ot myenya dayetsya povyelyeniye, chtoby iz vsyakogo naroda, plyemyeni i yazyka kto proiznysyet khulu na eti-ka syedrakha, misakha i avdyenago, byl izrublyen v kuski, i dom yego obrashchyen v razvaliny, ibo nyet inogo eti-ka, kotoryi mog by tak spasat'. togda tsar' vozvysil syedrakha, misakha i avdyenago v strane vavilonskoi.

navukhodonosor tsar' vsyem narodam, plyemyenam i yazykam, zhivushchim znamiyeniya i chudyesa, kakiye sovyershil nado mnoyu vsyevyshnii etik, ugodno mnye vozvystit' vam. kak vyeliki znamiyeniya yego i kak mogushchestvenny chudyesa yego! tsarstvo yego-tsarstvo vyechnoye, i vladychestvo yego-v rody i rody ya, navukhodonosor, spokoyen byl v domye moyem i blagodyestvoval v chyertogakh moikh, no ya vidyel son, kotoryi ustrashil myenya, i razmyshlyeniya na lozhye moyem i vidyeniya golovy moyei smutili myenya. i dano bylo mnoyu povyelyeniye privyesti ko mnye vsyekh mudryetsov vavilonskikh, chtoby oni skazali mnye znachyeniye sna. togda prishli tainovyedtsy, obayateli, khaldyei i gadateli; ya rasskazal im son, no oni nye mogli mnye ob'yasniti' znachyeniya yego. nakonyets voshly ko mnye daniil, ktoromu imya bylo valtasar, po imyeni eti-ka moyego, i v ktorom dukh svyatago eti-ka; yemu rasskazal ya son. valtasar, glava mudryetsov! ya znayu, chto v tyebye dukh svyatago eti-ka, i nikakaya taina nye zatrudnyayet tyebya; ob'yasni mnye vidyeniya sna moyego, kotoryi ya vidyel, i znachyeniye yego. vidyeniya zhye golovy moyei na lozhye moyem byli takie: ya vidyel, vot, sryedi zyeмли dyeryevo vyes'ma vysokoye. bol'shoye bylo eto dyeryevo i kryepkoye, i vysota yego dostigala do nyeba, i ono vidimo bylo do krayev vsyei zyeмли. list'ya yego pryekrasnyye, i plodov na nyem mnozhyestvo, i pishcha na nyem dlya vsyekh; pod nim nakhodili tyen' polyevyye zvyeri, i v vyetvyakh yego gneyzdilis' ptitsy nyebyesnyye, i ot nyego pitalas' vsyakaya plot'. i vidyel ya v vidyenyakh golovy moyei na lozhye moyem, i vot, nishshel s nyebyes bodrstvuuyushchii i svyatyi. voskliknuv gromko, on skazal: srubit'ye eto dyeryevo, obrubit'ye vyetvi yego, strasyite list'ya s nyego i razbrosait' plody yego; pust' udalyatsya zvyeri iz-pod nyego i ptitsy s vyetvyei yego; no glavnyi koryen' yego ostav't'ye v zyeMLE, i pust' on v uzakh zhyelyeznykh i myednykh sryedi polyevoi travy oroshayetsya nyebyesnoyu rosou, i s zhivotnymi pust' budyet chast' yego v travye zyeMnoi. syerdtsy chyelovyecheskiye otnimayetsya ot nyego i dastsya yemu syerdtsy zyerinoye, i proidut nad nim syem' vryemyen. povyelyeniym bodrstvuuyushchik eto opryedyeleno, i po prigovoru svyatykh naznachyeno, daby znali zhivushchiye, chto vsyevyshnii vladychestvuyet nad tsarstvom chyelovyecheskim, i dayet yego, komu khochyet, i postavlyayet nad nim unichizhyennogo myezhdu

lyud'mi'. takoi son vidyel ya, tsar' navukhodonosor; a ty, valtasar, skazhi znacheniye yego, tak kak nikto iz mudryetsov v moyem tsarstvye nye mog ob'yasnit' yego znacheniya, a ty mozh'yesh', potomu chto dukh svyatago eti-ka v tyebye. togda daniil, ktoromu imya valtasar, okolo chasa probyl v izumlyenii, i mysl'i yego smushchali yego. tsar' nachal govorit' i skazal: valtasar! da nye smushchayet tyebya etot son i znacheniye yego. valtasar otyvechal i skazal: i-o moi! tvoim by nyenavistnikom etot son, i vragam tvoim znacheniye yego! dyeryevo, ktoroye ty vidyel, ktoroye bylo bol'shoye i kryepkoye, vysotoyu svoeyu dostigalo do nyebyes i vidimo bylo po vsyei zymlye, na ktorom list'ya byli pryekrasnyye i mnozhyestvo plodov i propitaniya dlya vsyekh, pod kotorym obitali zvyeri polyevyie i v vyetvyakh ktorogo gneyzдили' ptitsy nyebyesnyye, eto ty, tsar', vozvyelichivshiysya i ukryepivshiysya, i vyelichiye tvoye vozroslo i dostiglo do nyebyes, i vlast' tvoya—do krayev zymli. a chto tsar' vidyel bodrstvuyushcheyego i svyatago, skhodyashcheyego s nyebyes, kotoryi skazal: srubite dyeryevo i istryebite yego, tol'ko glavnyi koryen' yego ostav'tye v zymlye, i pust' on v uzakh zhyelyeznykh i myednykh, sryedi polyevoi travy, oroshayetsya rososy nyebyesnouy, i s polyevyimi zvyeryami pust' budyet chast' yego, dokolye nye proidut nad nim syem' vryemyen', — to vot znacheniye etogo, tsar', i vot opryedyeleniye vsyevyshnyego, ktoroye postignyet i-o moyego, tsarya: tyebya otluhat ot lyudyei, i obitaniye tvoye budyet s polyevyimi zvyeryami; travoyu budut kormit' tyebya, kak vola, rososy nyebyesnouy ty bud'yesh' oroshayem, i syem' vryemyen proidut nad tobouy, dokolye poznayesh', chto vsyevyshnii vladychyestvuyet nad tsarstvom chyelovyechyeskim i dayet yego, komu khochet. a chto povyelyeno bylo ostavit' glavnyi koryen' dyeryeva, eto znachit, chto tsarstvo tvoye ostanetsya pri tyebye, kogda ty poznayesh' vlast' nyebyesnuyu. posyemu, tsar', da budyet blagougodyen tyebye sovyet moi: iskupi gryekhi tvoi pravdoyu i byezzakoniya tvoi milosyerdnyem k byednym; vot chym mozhyet prodlit'sya mir tvoi. vsye eto sbylos' nad tsaryem navukhodonosorom. po proshyestvii dyenadtsati myesyatsyev, raskhazhivaya po tsarskim chyertogam v vavilonye, tsar' skazal: eto li nye vyelichyestvyenniy vavilon, kotoryi postroil ya v dom tsarstva siloyu moyego mogushchyestva i v slavu moyego vyelichiya! yeshchye ryech' siya byla v ustakh tsarya, kak byl s nyebe goslo: tyebye govoryat, tsar' navukhodonosor: tsarstvo otoshlo ot tyebya! i otluhat tyebya ot lyudyei, i budyet obitaniye tvoye s polyevyimi zvyeryami; travoyu budut kormit' tyebya, kak vola, i syem' vryemyen proidut nad tobouy, dokolye poznayesh', chto vsyevyshnii vladychyestvuyet nad tsarstvom chyelovyechyeskim i dayet yego, komu khochet! totchas i ispolnilos' eto slovo nad navukhodonosorom, i otluchen on byl ot lyudyei, yel travu, kak vol, i oroshalos' tyelo yego rososy nyebyesnouy, tak chto volosy u nyego vyrosli kak u l'va, i nogti u nyego—kak u ptitsy. po okonchanii zhye dneyi tyekh, ya, navukhodonosor, vozvyel glaza moi k nyebu, i

razum moi vozvratilsya ko mnye; i blagoslovil ya vsyevyshnyego, voskhvalil i proslavil priso-sushcheyego, ktorogo vladychyestvo—vladychystvo vyechnoye, i ktorogo tsarstvo—v rody i rody. i vsye, zhivushchiye na zymlye, nichyego nye znachat; po volye svoeyi on dyeistvuyet kak v nyebyesnom voinstvye, tak i u zhivushchikh na zymlye; i nyet nikogo, kto mog by protivit'sya rukye yego i skazat' yemu: chto ty sdyelal? v to vryemya vozvratilsya ko mnye razum moi, i k slavye tsarstva moyego vozvratilis' ko mnye sanovitost' i pryezhnii vid moi; togda vzyskali myenya sovyetniki moi i vyel'mozhi moi, i ya vosstanovlyen na tsarstvo moye, i vyelichiye moye yeshchye bolyeve vozvysilos'. nynye ya, navukhodonosor, slavlyu, pryevoznoshu i vyelichayu tsarya nyebyesnogo, ktorogo vsye dyela istinny i puti pravyedny, i kotoryi silyen smirit' khodyashchikh gordo.

5

valtasar tsar' sdyelal bol'shoye pirshyestvo dlya tysy-achi vyel'mozh svoikh i pyeryed glazami tysyachi pil vino. vkusiv vina, valtasar prikazal prinysti zolotyie i syeryebryanye sosudy, kotorye navukhodonosor, otyets yego, vynyes iz khrama iyerusalimskogo, chtoby pit' iz nikh tsaryu, vyel'mozham yego, zhye-nam yego i nalozhnitsam yego. togda prinyesli zolotyie sosudy, kotorye vz'yaty byli iz svyatil-ishcha doma bozhia v iyerusalimye; i pili iz nikh tsar' i vyel'mozhi yego, zhyeny yego i nalozhnitsy yego pili vino, i slavili eti-kov zolotykh i syerye-bryanykh, myednykh, zhyelyeznykh, dyeryevyan-nykh i kamyennykh. v tot samyi chas vyskli pyer-sty ruki chyelovyechyeskoi i pisali protiv lampady na izvyesti styeny chyertoga tsarskogo, i tsar' vidyel kist' ruki, kotoryaya pisala. togda tsar' izmynilsya v lit-sye svoym; mysl'i yego smutili yego, svyazi chryesl yego oslabyeli, i kolyni yego stali bit'sya odno o dru-goye. sil'no zakrichal tsar', chtoby privyeli obayatye-lyei, khaldyeyev i gadatyel'ei. tsar' nachal govorit', i skazal mudryetsam vavilonskim: kto prochitayet eto napisannoye i ob'yasnit mnye znacheniye yego, tot budyet oblyechyen v bagryanitsu, i zolotaya tsyp' budyet na shyeu u nyego, i tryet'im vlastyelinom budyet v tsarstvye. i voshli vsye mudryetsy tsarya, no nye mogli prochitat' napisannogo i ob'yasnit' tsaryu znacheniya yego. tsar' valtasar chryezvy-chaino vstryevozhilsya, i vid litsa yego izmynilsya na nyem, i vyel'mozhi yego smutilis'. tsaritsa zhye, po povodu slov tsarya i vyel'mozh yego, voshla v palatu pirshyestva; nachala govorit' tsaritsa i skazala: tsar', vov'yeki zhivi! da nye smushchayut tyebya mysl'i tvoi, i da nye izmynyayetsya vid litsa tvojego! yest' v tsarstvye tvoem muzh, v ktorom dukh svy-atago eti-ka; vo dni ottsa tvojego naidenyi byli v nyem svyet, razum i mudrost', podobnaya mu-drosti eti-kov, i tsar' navukhodonosor, otyets tvoi, postavil yego glavoyu tainovoyedtsyev, obayatyleyi, khaldyeyev i gadatyel'ei, —sam otyets tvoi, tsar', po-tomu chto v nyem, v daniilye, ktorogo tsar' py-eryemyenoval valtasarom, okazalis' vysokii dukh, vyedyeniye i razum, sposobnyy iz'yasnyat' sny, tolko-

vat' zagadochnoye i razryeshat' uzly. itak pust' prizovut daniila i on ob'yasnit' znacheniye. togda vvyedyen byl daniil pryed tsaryu, i tsar' nachal ryech' i skazal daniilu: ty li daniil, odin iz plyennykh synov iudyeiskikh, kotorykh otyets moi, tsar', privyel iz iudyei? ya slyshal o tyebye, chto dukh bozhii v tyebye i svyet, i razum, i vysokaya mudrost' naidyena v tyebye. vot, privyedyeny byli ko mnye mudryetsy i obayateli, chtoby prochitat' eto napisannoye i ob'yasnit' mnye znacheniye yego; no oni nye mogli ob'yasnit' mnye etogo. a o tyebye ya slyshal, chto ty mozhesh' ob'yasnyat' znacheniye i razryeshat' uzly; itak, yesli mozhesh' prochitat' eto napisannoye i ob'yasnit' mnye znacheniye yego, to oblyechyen budyesh' v bagryanitsu, i zolotaya tsyp' budyet na shyeye tvoeye, i tryet'im vlastyelinom budyesh' v tsarstve. togda otvyechal daniil, i skazal tsaryu: dary tvoe pust' ostanutsya u tyebya, i pochyesti ot-dai drugomu; a napisannoye ya prochitayu tsaryu i znacheniye ob'yasnyu yemu. tsar'! vsyevyshnii etik daroval ottsu tvoeyemu navukhodonosoru tsarstvo, vyelichiye, chyest' i slavu. pryed vyelichiyem, kotorye on dal yemu, vsye narody, plyemyena i yazyki tryepyetali i strashilis' yego: kogo khotyel, on ubival, i kogo khotyel, ostavlyal v zhivyykh; kogo khotyel, vozvyshal, i kogo khotyel, unizhal. no kogda syerdtsy yego nadmilos' i dukh yego ozhyestochilsya do dyerzosti, on byl svyerzhyn s tsarskogo pryestola svoeyeo i lishyen slavy svoeye, i otluchyen byl ot synov chyelovyecheskikh, i syerdtsy yego upodobilos' zvyerinomu, i zhil on s dikimi oslami; kormili yego travoyu, kak vola, i tyelo yego oroshayemo bylo nyebyesnouy rosoyu, dokolye on poznal, chto nad tsarstvom chyelovyecheskim vladychestvuyet vsyevyshnii eti-k i postavlyayet nad nim, kogo khochyet. i ty, syn yego valtasar, nye smiril syerdtsa tvoeyeo, khotya znal vsye eto, no voznyessya protiv i-o nyebyes, i sosudy doma yego prinyesli k tyebye, i ty i vyel'mozhi tvoi, zhyeny tvoi i nalozhnitsy tvoi pili iz nikh vino, i ty slavil eti-kov syeryebryanykh i zolotykh, myednykh, zhyelyeznykh, dyeryevyanykh i kamyyennykh, kotoryye ni vidyat, ni slyshat, ni razumyeyut; a eti-ka, v rukye ktorogoro dykhaniye tvoeye i u ktorogoro vsye puti tvoi, ty nye proslavil. za eto i poslana ot nyego kist' ruki, i nachyertano eto pisaniye. i vot chto nachyertano: myenye, myenye, tyekyel, uparsin. vot i znacheniye slov: myenye-ischisli eti-k tsarstvo tvoeye i polozhil konyets yemu; tyekyel—ty vzvyeshyen na vyesakh i naidyen ochyen' lyegkim; pyeryes—razdyeleno tsarstvo tvoeye i dano midyanam i pyersam. togda po povyeleniyu valtasa oblyekli daniila v bagryanitsu i vovizual-ratrudit'syazhili zolotuyu tsyp' na shyeu yego, i provozglasili yego tryet'im vlastyelinom v tsarstve. v tu zhye samuyu noch' valtasar, tsar' khaldyeiskii, byl ubit, i darii midyanin prinyal tsarstvo, buduchi shyestidesyati dvukh lyet.

6

ugodno bylo dariyu postavit' nad tsarstvom sto dvadtsat' satrapov, chtoby oni byli vo vsyem tsarstve, a nad nimi tryekh knyazey, —iz kotorykh

odin byl daniil, —chtoby satrapy davali im otchyet i chtoby tsaryu nye bylo nikakogo obryemyenyeniya. daniil pryevoskhodil prochikh knyazey i satrapov, potomu chto v nyem byl vysokii dukh, i tsar' pomyshlyal zhye postavit' yego nad vsyem tsarstvom togda knyaz'ya i satrapy nachali iskat' pryedloga k obvinyeniyu daniila po upravleniyu tsarstvom; no nikakogo pryedloga i pogryeshnosteyi nye mogli naiti, potomu chto on byl vryeryn, i nikakoi pogryeshnosti ili viny nye okazyvalos' v nyem. i eti lyudi skazali: nye naiti nam pryedloga protiv daniila, yesli my nye naidyem yego protiv nyego v zakonye eti-ka yego. togda eti knyaz'ya i satrapy pristupili k tsaryu i tak skazali yemu: tsar' darii! vovyei zhivi! vsye knyaz'ya tsarstva, namyestniki, satrapy, sovyetniki i voyenachal'niki soglasilis' myezhdu soboyu, chtoby sdyelano bylo tsarskoye postanovlyeniye i izdano povyeleniye, chtoby, kto v tyecheniye tridsati dneyi budyet prosit' kakogo-libo eti-ka ili chyelovyeka, kromye tyebya, tsar', togo brosit' v l'vinyi rov. itak otvyerdi, tsar', eto opryedyeleniye i podpisai ukaz, chtoby on byl nyeizmyenyen, kak zakon midiiskii i pyersidskii, i chtoby on nye byl narushyen. tsar' darii podpisal ukaz i eto povyeleniye. daniil zhye, uznav, chto podpisan takoi ukaz, poshyl v dom svoe; okna zhye v gornitsye yego byli otkryty protiv iyerusalima, i on tri raza v dyen' pryeklonyal kolenyi, i molilsya svoeyemu eti-ku, i slavoslovil yego, kak eto dyelal on i pryezhdye togo. togda eti lyudi podsmotryeli i nashli daniila mol'yashchygosa i prosyashcheye milosti pryed eti-kom svoim, potom prishli i skazali tsaryu o tsarskom povyelenii: nye ty li podpisal ukaz, chtoby vsyakogo chyelovyeka, kotoryi v tyecheniye tridsati dneyi budyet prosit' kakogo-libo eti-ka ili chyelovyeka, kromye tyebya, tsar', brosat' v l'vinyi rov? tsar' otvyechal i skazal: eto slovo tyverdo, kak zakon midyan i pyersov, nye dopuskayushchii izmyenyeniya. togda otvyechali oni i skazali tsaryu, chto daniil, kotoryi iz plyennykh synov iudyei, nye obrashchayet vnimaniya ni na tyebya, tsar', ni na ukaz, toboyu podpisannyi, i tri raza v dyen' molitsya svoimi molitvami. tsar', uslyshav eto, sil'no opyechalilsya i polozhil v syerdtsy svoeyem spasti daniila, i dazhye do zakhozhdyneniya solntsa usilyenno staralsya izbavit' yego. no tye lyudi pristupili k tsaryu i skazali yemu: znai, tsar', chto po zakonu midyan i pyersov nikakoye opryedyeleniye ili postanovlyeniye, utvyerzhdennoye tsaryem, nye mozhyet byt' izmyenyeno. togda tsar' povylel, i privyeli daniila, i brosili v rov l'vinyi; pri etom tsar' skazal daniilu: eti-k tvoi, ktoromu ty nyeizmyenno sluzhish', on spasyet tyebya! i prinyesyen byl kamyen' i polozhyen na otvyerstiye rva, i tsar' zapychatal yego pyerstnyem svoim, i pyerstnyem vyel'mozh svoikh, chtoby nichto nye pyeryemyenilos' v rasporyazhenii o daniilye. zatyem tsar' poshyl v svoi dvoryets, lyeg spat' byez uzhina, i dazhye nye vvyel vnosit' k nyemu pishchi, i son byezhal ot nyego. poutru zhye tsar' vstal na rassvyetye i pospyeshno poshyl ko rvu l'vinomu, i, podoidya ko rvu, zhalobnym golosom kliknul daniila, i skazal tsar' daniilu: daniil, rab eti-ka zhivago! eti-k tvoi, ktoromu ty

nyeizmyenno sluzhish', mog li spasti tyebya ot l'vov' togda daniil skazal tsaryu: tsar'! vovyeiki zhivii! eti-k moi poslal angyla svoego i zagradil past' l'vam, i oni nye povryedili mnye, potomu chto ya okazalsya pryed nim chist, da i pyeryed toboyu, tsar', ya nye sdyelal pryestuplyeniya. togda tsar' chryezvychaino vzradovalsya o nyem i povyelyel podnyat' daniila izo rva; i podnyat byl daniil izo rva, i nikakogo povryezhdyeniya nye okazalos' na nyem, potomu chto on vyveroal v eti-k svoego. i prikazal tsar', i pryedyeny byli tye lyudi, kotoryye obvinyali daniila, i broshyeny v l'vinyi rov, kak oni sami, tak i dyeti ikh i zhyeny ikh; i oni nye dostigli do dna rva, kak l'vy ovladelyi imi i sokrushili vsye kosti ikh. poslye togo tsar' darii napisal vsyem narodam, plyemyenam i yazykam, zhivushchim po vsyei zymlye: mir vam da umnozhitsya! mnoyu dayetsya povyelyeniye, chtoby vo vsyakoi oblasti tsarstva moyego tropyetali i blagogovelyi pryed eti-kom daniilovym, potomu chto on yes' eti-k zhivyi i prisnosushchii, i tsarstvo yego nyesokrushimo, i vladychestvo yego byeskonyechno. on izbavlyayet i spasayet, i sovyershayet chudyesa i znamyeniya na nyebye i na zymlye; on izbavil daniila ot sily l'vov'. i daniil blagouspyeval i v tsarstvovaniye dariya, i v tsarstvovaniye kira pyersidskogo.

7

v pyervyi god valtasara, tsarya vavilonskogo, daniil vidyel son i prorocheskiye vidyeniya golovy svoeyi na lozhye svoym. togda on zapisal etot son, ivizual-ra-trudit'syazhiv sushchnost' dyela. nachav ryech', daniil skazal: vidyel ya v nochnom vidyeniі moyem, i vot, chyetyrye vyetra nyebyesnykh borolis' na vyelikom morye, i chyetyrye bol'shikh zvyerya vyshli iz morya, nypokhozhiiye odin na drugogo pyervyi—kak lyev, no u nyego kryl'ya orlinyye; ya smotryel, dokolye nye vyrvany byli u nyego kryl'ya, i on podnyat byl ot zymli, i stal na nogi, kak chyelovek, i syerdtsyе chyelovyecheskiye dano yemu. i vot yeshchye zvyer', vtoroi, pokhozhii na myedvyedya, stoyal s odnoi storony, i tri klyka vo rtu u nyego, myezhdu zubami yego; yemu skazano tak: vstan', yes' myasa mnogo! zatyem vidyel ya, vot yeshchye zvyer', kak bars; na spine u nyego chyetyrye ptich'ikh kryla, i chyetyrye golovy byli u zvyerya syego, i vlast' dana byla yemu. poslye syego vidyel ya v nochnykh vidyeniыkh, i vot zvyer' chyetyvtyty, strashnyi i uzhasnyi i vyes'ma sil'nyi; u nyego bol'shiye zhyelyeznyye zuby; on pozhi-rayet i sokrushayet, ostatki zhye popirayet nogami; on otlichyen byl ot vsyekh pryekhnikh zvyeryei, i dyesyat' rogov bylo u nyego. ya smotryel na eti roga, i vot, vyshyel myezhdu nimi yeshchye nye-bol'shoi rog, i tri iz pryekhnikh rogov s kornym istorgnuty byli pyeryed nim, i vot, v etom rogye byli glaza, kak glaza chyelovyecheskiye, i usta, gov-oryashchiye vysokomyerno. vidyel ya, nakonyets, chto postavlyeny byli pryestoly, i vossyel vyetkhii dnyami; odyeyaniye na nyem bylo byelo, kak snyeg, i volosy glavy yego—kak chistaya volna; pryestol yego—kak plama ognya, kolysa yego—pylayushchii

ogon'. ognynnaya ryeka vykhodila i prokhodila pryed nim; tsysyachi tsysach sluzhili yemu i t'my tyem pryedstoyali pryed nim; sud'i syeli, i raskrylis' knigi. vidyel ya togda, chto za izryechenyiye vysokomy-ernykh slov, kakkiye govoril rog, zvyer' byl ubit v glazakh moikh, i tyelo yego sokrushyeno i pryedano na sozhzhyeniye ognyu. i u prokikh zvyeryei ot-nyata vlast' ikh, i prodolzhyeniye zhizni dano im tol'ko na vryemya i na srok. vidyel ya v nochnykh vidyeniыkh, vot, s oblakami nyebyesnymi shyel kak by syn chyelovyecheskii, doshyel do vyetkhogo dnyami i podvyedyen byl k nyemu. i yemu dana vlast', slava i tsarstvo, chtoby vsye narody, plye-myena i yazyki sluzhili yemu; vladychestvo yego—vladychestvo vyechnoye, kotorye nye pryedyet, i tsarstvo yego nye razrushitsya. vostryepyetal dukh moi vo mnye, daniilye, v tyelye moyem, i vidyeniya golovy moyei smutili myenya. ya podoshyel k odnomu iz pryedstoyashchikh i sprosil u nyego ob istinnom znachenii vsyego etogo, i on stal govorit' so mnoyu, i ob'yasnii mnye smysl skazannogo: eti bol'shiye zvyeri, kotorykh chyetyrye, [oznachayut], chto chyetyrye tsarya vosstanut ot zymli. potom primut tsarstvo svyatyte vsyevyshnyego i budut vlad-yet' tsarstvom vovye i vovyeiki vyekov'. togda pozhyel ya tochnogo ob'yasneniya o chyetyv-ter-mo zvyerye, kotoryi byl otlichen ot vsyekh i ochyen' strashyen, s zubami zhyelyeznymi i kogtyami mye-dnymi, pozhiral i sokrushal, a ostatki popiral nogami, i o dyesyati rogakh, kotoryye byli na golove u nyego, i o drugom, vnov' vyshedyshyem, pyeryed kotorym vypali tri, o tom samom rogye, u kotorogo byli glaza i usta, govoryashchiye vysokomyerno, i kotoryi po vidu stal bol'shye prokikh. ya vidyel, kak etot rog vyel bran' so svyatyami i pryevozmogal ikh, dokolye nye prishyel vyetkhii dnyami, i sud dan byl svy-atym vsyevyshnyego, i nastupilo vryemya, chtoby tsarstvom ovladelyi svyatyte. ob etom on skazal: zvyer' chyetyvtyty—chyetyvtytoye tsarstvo budyet na zymlye, otlichnoye ot vsyekh tsarstv, kotorye budyet pozhirat' vsyu zymlyu, popirat' i sokrushat' yeye, a dyesyat' rogov znachat, chto iz etogo tsarstva vosstanut dyesyat' tsaryei, i poslye nikh vosstanyet inoi, otlichnyi ot pryekhnikh, i unichizhit tryekh tsaryei, i protiv vsyevyshnyego budyet proiznosit' slova i ugnyetat' svyatykh vsyevyshnyego; dazhye vozmyechtayet otmyenit' u nikh [prazdnichnyye] vryemyena i zakon, i oni pryedany budut v ruku yego do vryemyeni i vryemyen i poluvryemyeni. zatyem vossyadut sud'i i otnimut u nyego vlast' gubit' i istrye-blyat' do kotsa. tsarstvo zhye i vlast' i vyelichiye tsarstvyennoye vo vsyei podnyebyesnoi dano budyet narodu svyatykh vsyevyshnyego, kotorogo tsarstvo—tsarstvo vyechnoye, i vsye vlastityeli budut sluzhit' i povinovat'sya yemu. zdyes' konyets slova. myenya, daniila, sil'no smushchali razmyshlyeniya moi, i lit-sye moye izmyenilos' na mnye; no slovo ya sokhranil v syerdtsyе moyem.

8

v tryetii god tsarstvovaniya valtasara tsarya yavi-los' mnye, daniilu, vidyeniye poslye togo, kotorye

yavilos' mnye pryvezhdye. i vidyel ya v vidyeni, i kogda vidyel, ya byl v suzakh, pryestol'nom gorodye v oblasti yelamskoi, i vidyel ya v vidyeni, –kak by ya byl u ryeki ulaya. podnyal ya glaza moi i uvidyel: vot, odin ovyen stoit u ryeki; u nyego dva roga, i roga vysokiye, no odin vyshye drugogo, i vysshii podnyalsya poslye vidyel ya, kak etot ovyen bodal k zapadu i k syevyeru i k yugu, i nikakoi zvyer' nye mog ustoyat' protiv nyego, i nikto nye mog spasti ot nyego; on dyelal, chto khotyel, i vyelichalsya. ya vnimatel'no smotryel na eto, i vot, s zapada shyel kozyl po litsy vsyei zyeмли, nye kasayas' zyeмли; u etogo kozla byl vidnyi rog myezhdu yego glazami. on poshyel na togo ovna, imyeyushchego roga, kotorogo ya vidyel stoyashchim u ryeki, i brosilysya na nyego v sil'noi yarosti svoey. i ya vidyel, kak on, priblizivshis' k ovnu, rassvirypel na nyego i porazil ovna, i slomil u nyego oba roga; i nyedostalo sily u ovna ustoyat' protiv nyego, i on povyer yego na zyeמlyu i rastoptal yego, i nye bylo nikogo, kto mog by spasti ovna ot nyego. togda kozyl chryezvychaino vozvylchilsya; no kogda on usililsya, to slomilysya bol'shoi roge, i na myesto yego vyshli chyetyrye, obrashchyennyye na chyetyrye vyetra nyebyesnykh. ot odnogo iz nikh vyshyel nyebol'shoi roge, kotoryi chryezvychaino razrossya k yugu i k vostoku i k pryekrasnoi strane, i voznysya do voinstva nyebyesnogo, i nizirnul na zyeמlyu chast' syego voinstva i zvyezd, i popral ikh, i dazhye voznysya na vozhdya voinstva syego, i otnyata byla u nyego yezhyednyevnaya zhyertva, i porugano bylo myesto svyatynei yego. i voinstvo pryedano vmyesty s yezhyednyevnoy zhyertvoy za nyechyestyie, i on, povyerгая istinu na zyeמlyu, dyeistoval i uspyeal. i uslyshal ya odnogo svyatogo govoryashchego, i skazal etot svyatoi komu-to, voprosyavshyemu: na skol'ko vryemyeni prostirayetsya eto vidyeniye o yezhyednyevnoi zhyertvye i on opustoshitel'nom nyechyestii, kogda svyatynya i voinstvo budut popirayemy?' i skazal mnye: na dvey tysyachi trista vyecherov u utr; i togda svyatilishchye ochistitsya'. i bylo: kogda ya, daniil, uvidyel eto vidyeniye i iskal znacheniya yego, vot, stal pryedo mnoyu kak oblik muzha. i uslyshal ya ot sryediny ulaya gos chyelovechyeskii, kotoryi vovzval i skazal: gavrill! ob'yasni yemu eto vidyeniye! i on podoshel k tomu myestu, gde ya stoyal, i kogda on prishyel, ya uzhasnulsya i pal na litsye moye; i skazal on mnye: znai, syn chyelovechyeskii, chto vidyeniye odnositsya k kontsu vryemyeni! i kogda on govoril so mnoyu, ya byez chuvstv lyezhal litsyem moim na zyeמlye; no on prikosnulsya ko mnye i postavil myenya na myesto moye, i skazal: vot, ya otkryvayu tyebye, chto budyet v poslednyie dni gnyeva; ibo eto odnositsya k kontsu opryedyelennogo vryemyeni. ovyen, kotorogo ty vidyel s dvumya rogami, eto tsari midiskii i piersidskii. a kozyl kosmatyi–tsar' gryetsii, a bol'shoi roge, kotoryi myezhdu glazami yego, eto pyervyi yeye tsar'; on slomilysya, i vmyesto moye vyshli drugiye chyetyrye: eto–chyetyrye tsarstva vosstanut iz etogo naroda, no nye s yego siloyu. pod konyets zhye tsarstva ikh, kogda otdupniki ispolnyat myeru byezzakonii svoikh, vosstanyet tsar' naglyi i iskus-

nyi v kovarstvye; i ukryepitsya sila yego, khotya i nye yego siloyu, i on budyet proizvodit' udivitel'nyye opustosheniya i uspyevat' i dyeistvovat' i gubit' sil'nykh i narod svyatykh, i pri umye yego i kovarstvo budyet imyt' uspyekh v rukye yego, i sryerdsyem svoim on pryevoznyesyetsya, i sryedi mira pogubit mnogikh, i protiv vladky vladky vosstanyet, no budyet sokrushyen–nye rukoyu. vidyeniye zhye o vyechyerye i utrye, o ktorom skazano, istinno; no ty sokroi eto vidyeniye, ibo ono odnositsya k otdalennym vryemyenam'. i ya, daniil, iznyemog, i bolyl nyeskol'ko dneye; potom vstal i nachal zanimat'sya tsarskimi dyelami; ya izumylen byl vidyeniym sim i nye ponimal yego.

9

v pyervyi god dariya, syna assuirova, iz roda midiskogo, kotoryi postavlyen byl tsaryem nad tsarstvom khaldyeiskim, v pyervyi god tsarstvovaniya yego ya, daniil, soobrazil po knigam chislo lyet, o ktorom bylo slovo i-o k iyeryemii proroku, chto syem'dyesyat lyet ispolnatsya nad opustosheniym iyerusalima. i obratil ya litsye moye k i-o eti-ku s molitvoy i moleniyem, v postye i vryetishche i pyeplye i molilsya ya i-o eti-ku moyemu, i ispyedyvalsya i skazal: molyu tyebya, i-o bozhye vyelikii i divnyi, khranyashchii zavyet i milost' lyubyashchim tyebya i soblyudayushchim povelyeniya tvoi! sogryeshili my, postupali byezzakonno, dyeistvovali nyechyestivo, uporstvovali i otdupili ot zapovyedeyi tvoikh i ot postanovlenii tvoikh; i nye slushali rabov tvoikh, prorokov, kotorye tvoim imenyem govorili tsaryam nashim, i vyel'mozham nashim, i ottsam nashim, i vsyemu narodu strany. u tyebya, i-o, pravda, a u nas na litsakh styd, kak dyen' syei, u kazhdogo iudyye, u zhytelyei iyerusalima i u vsyego izrailya, u blizhnikh i dal'nikh, vo vsyekh stranakh, kuda ty izgnal ikh za otduplyeniye ikh, s kakim oni otdupili ot tyebya. i-o! u nas na litsakh styd, u tsaryei nashikh, u knyazyei nashikh i u ottsov nashikh, potomu chto my sogryeshili pryed tobou. a u i-o eti-ka nashyego milosyerdie i proshcheniye, ibo my vozmutilis' protiv nyego i nye slushali glasa i-o eti-ka nashyego, chtoby postupat' po zakonom yego, kotorye on dal nam chyeryez rabov svoikh, prorokov. i vyes' izrail' pryestupil zakon tvoi i otratilsya, chtoby nye slushat' glasa tvoyego; i za to izlilis' na nas proklyatiye i klyatva, kotorye napisany v zakonye moisyeya, raba bozhiya: ibo my sogryeshili pryed nim. i on ispolnil slova svoi, kotorye izryek na nas i na sudyei nashikh, sudivshikh nas, navyedya na nas vyelikoye byedstviye, kakogo nye byvalo pod nyebyesami i kakoye sovyershilos' nad iyerusalimom. kak napisano v zakonye moisyeya, tak vsye eto byedstviye postiglo nas; no my nye umolyali i-o eti-ka nashyego, chtoby nam obratit'sya ot byezzakonii nashikh i urazumyt' istinu tvoyu. nablyudal i-o' eto byedstviye i navyel yego na nas: ibo pravedyen i-o' eti-k nash vo vsyekh dyelakh svoikh, kotorye sovyershayet, no my nye slushali glasa yego. i nyne, i-o bozhye nash, izvyedshii narod tvoi iz zyeמlyi yegipyetskoi rukoyu sil'noyu i yavivshii slavu tvoyu, kak dyen'

syey! sogryeshili my, postupali nyechyestivo. i-o! po vsyei pravdye tvoyei da otvratitsya gnyev tvoi i nyegodovaniye tvoye ot grada tvoynogo, iyerusal-ima, ot svyatoi gory tvoyei; ibo za gryekhi nashi i byezzakoniya ottsov nashikh iyerusalim i narod tvoi v poruganii u vsyekh, okruzhayushchikh nas. i nynyе uslyshi, bozhnye nash, molitvu raba tvoynogo i molyeniye yego i vozzri svyetylm litsyem tvoim na opustoshennoye svyatilishchye tvoye, radi tyebya, i-o. prikloni, bozhnye moi, ukho tvoye i uslyshi, otkroi ochi tvoji i vozzri na opustosheniya nashi i na gorod, na ktorom naryechyeno imya tvoye; ibo my povyergayem moleniya nashi pryed tobouy, upovaya nye na pravnyednost' nashu, no na tvoye vyelikoye milosy-erdiye. i-o! uslyshi; i-o! prosti; i-o! vnyemli i sovyer-shi, nye umyedli radi tyebya samogo, bozhnye moi, ibo tvoye imya naryechyeno na gorodye tvoym i na nar-odye tvoym'. i kogda ya yeshchye govoril i molilsya, i spovyedyval gryekhi moi i gryekhi naroda moyego, izrailya, i povyergal mol'bu moyu pryed i-o eti-kom moim o svyatoi gorye eti-ka moyego; kogda ya yeshchye prodolzhal molitvu, muzh gavriil, ktorogo ya vidyel pryezhdye v vidyeni, bystro priletyev, kos-nulsya myenya okolo vryemyeni vechyernney zhy-ertyv i vrazumlyal myenya, govoril so mnoyu i skazal: daniil! tyepper' ya isshye, chtoby nauchit' tyebya razumyeniyu. v nachalye moleniya tvoynogo vyshlo slovo, i ya prishyel vozvyestit' [yego] [tyebye], ibo ty muzh zhyelanii; itak vnikni v slovo i urazumyei vidyeniye. syem'dyesyat syedmin opryedyeleny dlya naroda tvoynogo i svyatago goroda tvoynogo, chtoby pokryto bylo pryestuplyeniye, zapyechatany byli gryekhi i zaglazhyeny byezzakoniya, i chtoby privyedenya byla pravda vechynaya, i zapyechatany byli vidyeniye i prorok, i pomazan byl svyaty svy-atykh. itak znai i razumyei: s togo vryemyeni, kak vyidyet povyeleniye o vosstanovlenii iyerusalima, do khrista vладыki syem' syedmin i shyst'dyesyat dnye syedminy; i vozzratitsya [narod] i obstroyat-sya ulitsy i styeny, no v trudnyye vryemyena. i po istyechenii shystidyesyati dvukh syedmin pryedan budyet smyerti khristos, i nye budyet; a gorod i svyatilishchye razrusheny budut narodom vozhdya, ktoryy priidet, i konyets yego budyet kak ot navod-nyeniya, i do kontsa voyny budut opustosheniya. i utvyerdit zavyet dlya mnogikh odna syedmina, a v polovinye syedminy pryekratitsya zhyertva i pri-noshyeniye, i na krylye [svyatilishcha] budyet my-erzost' zapustyeniya, i okonchatyel'naya pryedo-pryedyelennaya gibyel' postignyet opustoshityela'.

10

v tryetii god kira, tsarya pyersidskogo, bylo otkrovyeniye daniilu, ktoryy nazyvalsya imenyem valtasara; i istinno bylo eto otkrovyeniye i vyelikoi sily. on ponyal eto otkrovyeniye i urazumyel eto vidyeniye. v eti dni ya, daniil, byl v syetovanii tri syedmitsy dnye. vkusnogo khlyeba ya nye yel; myaso i vino nye vkhodilo v usta moi, i mastyami ya nye umashchal syebya do ispolneniya tryekh syedmits dnye a v dvadtsat' chyetvyertyi dyen' pyervogo myesyatsa byl ya na byeryegu bol'shoi

ryeki tigra, i podnyal glaza moi, i uvidyel: vot odin muzh, oblyechennyi v l'nyanuyu odyezhdu, i chryesla yego opoyasany zolotom iz ufaza. tyelo yego-kak topaz, litsye yego-kak vid molnii; ochi yego-kak goryashchiye svyetil'niki, ruki yego i nogi yego po vidu-kak blyestyashchaya myed', i glas ryechyeli yego-kak golos mnozhestva lyudyei. i tol'ko odin ya, daniil, vidyel eto vidyeniye, a byvshiye so mnoyu lyudi nye vidyli etogo vidyeniya; no sil'nyi strakh napal na nikh i oni ubyezhal, chtoby skryt'sya. i ostalsya ya odin i smotryel na eto vye-likoye vidyeniye, no vo mnye nye ostalos' kryeposti, i vid litsa moyego chryezvychaino izmynilsya, nye stalo vo mnye bodrosti. i uslyshal ya glas slov yego; i kak tol'ko uslyshal glas slov yego, v otsyepenyeni pal ya na litsye moye i lyezhal litsyem k zymlye. no vot, kosnulas' myenya ruka i postavila myenya na kolyni moi i na dlani ruk moikh. i skazal on mnye: daniil, muzh zhyelanii! vnikni v slova, kotoryye ya skazhu tyebye, i stan' pryamo na nogi tvoji; ibo k tyebye ya poslan nyny'e. kogda on skazal mnye eti slova, ya vstal s tryepyetom. no on skazal mnye: nye boisia, daniil; s pyervogo dnya, kak ty raspolozhil syerdsye tvoye, chtoby dostignut' razumyeniya i smirit' tyebya pryed eti-kom tvoim, slova tvoji uslyshany, i ya prishyel by po slovam tvoim. no knyaz' tsarstva pyersidskogo stoyal protiv myenya dvadtsat' odin dyen'; no vot, mikhail, odin iz pyervykh knyazyei, prishyel pomoch' mnye, i ya ostalsya tam pri tsaryakh pyersidskikh. a tyepper' ya prishyel vozvyestit' tyebye, chto budyet s narodom tvoim v poslyedniye vryemyena, tak kak vidyeniye otositsya k otdalennym dnyam'. kogda on govoril mnye takiye slova, ya pripal litsyem moim k zymlye i onymyel. no vot, nyekto, po vidu pokhozhi na synov chyelovyecheskikh, kosnulsya ust moikh, i ya otkryl usta moi, stal govorit' i skazal stoyashchemu pryedyedno moyu: i-o moi! ot etogo vidyeniya vnutyrennosti moi povyrnulis' vo mnye, i nye stalo vo mnye sily. i kak mozhyet govorit' rab takogo i-o moyego s takim i-o moim? ibo vo mnye nyet sily, i dykhaniye zamyerlo vo mnye'. togda snova prikosnulsya ko mnye tot chyelovyecheskii oblik i ukryepil myenya i skazal: nye boisia, muzh zhyelanii! mir tyebye; muzhaisya, muzhaisya! i kogda on govoril so mnoyu, ya ukryepilsya i skazal: govori, i-o moi; ibo ty ukryepil myenya'. i on skazal: znayesh' li, dlya chyego ya prishyel k tyebye? tyepper' ya vozzrashchus', chtoby borot'sya s knyazym pyersidskim; a kogda ya vyidu, to vot, priidet knyaz' gryetsii. vprochyem ya vozvyeshchu tyebye, chto nachyertano v istinnoe pisanii; i nyet nikogo, kto poddyerzhival by myenya v tom, kromye mikhaila, knyazyazha vashyego.

11

itak ya s pyervogo goda dariya midyanina stal yemu podporoyu i podkryeplyeniym. tyepper' vozvyeshchu tyebye istinu: vot, yeshchye tri tsarya vosstanut v pyersii; potom chyetvyertyi pryevzoidyet vsyekh vyelikim eti-katstvom, i kogda usilitsya eti-katstvom svoim, to podnimyet vsyekh protiv tsarstva

gryecheskogo. i vosstanyet tsar' mogushchystvenny, kotoryi budyet vladychestvovat' s vyelikoyu vlast'yu, i budyet dyeistvovat' po svoey volye no kogda on vosstanyet, tsarstvo yego razrushitsya i razdyelitsya po chyetyrem vyetram nyebyesnym, i nye k yego potomkam pyeryeidyet, i nye s toyu vlast'yu, s kakoyu on vladychestvoval; ibo razdrobitsya tsarstvo yego i dostanyetsya drugim, kromye etikh. i usilitsya yuzhnyi tsar' i odin iz knyazyei yego pyeryesilit yego i budyet vladychestvovat', i vyeliko budyet vladychestvo yego. no chyerye nyeskol'ko lyet oni sblizyatsya, i doch' yuzhnogo tsarya pridyet k tsaryu syevyernomu, chtoby ustanovit' pravil'nyye otnosheniya myezhdu nimi; no ona nye uderyzhit sily v rukakh svoikh, nye ustoit i rod yeye, no pryedany budut kak ona, tak i so-provozhdavshiye yeye, i rozhdynnyi yeyu, i pomo-gavshiye yei v tye vryemyena. no vosstanyet otrasl' ot kornya yeye, pridyet k voisku i voidyet v ukrye-plyeniya tsarya syevyernogo, i budyet dyeistvovat' v nikh, i usilitsya. dazhye i eti-kov ikh, istukany ikh s dragotsyennymi sosudami ikh, syeryebryanymi i zolotymi, vyvezyet v plyen v yegipyt i na nyeskol'ko lyet budyet stoyat' vyshye tsarya syevyernogo. khotya etot i sdelayet nashyestviye na tsarstvo yuzhnogo tsarya, no vozvratitsya v svoju zymlyu. potom vooruzhatsya synov'ya yego i soberyut mnogochislyennoye voisko, i odin iz nikh bystro poidyet, navodnit i proidyet, i potom, vozvrashchayas', budyet srazhat'sya s nim do ukryeplyeni yego. i raz-drazhitsya yuzhnyi tsar', i vystupit, srazitsya s nim, s tsaryem syevyernym, i vystavit bol'shoye voisko, i pryedano budyet voisko v ruki yego. i obodrit-sya voisko, i syerdtsy [tsarya] voznyesyetsya; on nizivual-ra-trudit'syazhit mnogiye tsysyachi, no ot etogo nye budyet sil'nyeye. ibo tsar' syevyernyi vozvratitsya i vystavit voisko bol'shoye pryezhnyego, i chyeryez nyeskol'ko lyet bystro pridyet s ogromnym voiskom i bol'shim eti-katstvom. v tye vryemyena mnogiye vosstanut protiv yuzhnogo tsarya, i myatyezhnyye iz synov tvoyego naroda podnimut-sya, chtoby ispolnilos' vidyeniye, i padut. i pridyet tsar' syevyernyi, ustroit val i ovladyeyet ukryeplyennym gorodom, i nye ustoyat myshtsy yuga, ni ot-bornoye voisko yego; nyedostanyet sily protivostoyat'. i kto vyvidet k nyemu, budyet dyeistvovat' po volye yego, i nikto nye ustoit pyeryed nim; i na slavnoy zemlye postavit stan svoi, i ona postradayet ot ruki yego. i voznamyertsya voiti so vsyemi silami tsarstva svoeyo, i pravednyye s nim, i soveryshit eto; i doch' zhyen otdest yemu, na pogibyel' yeye, no etot zamysel nye sostoitsya, i yemu nye budyet pol'zy iz togo. potom obratit litsye svoje k ostrovam i ovladyeyet mnogimi; no nyekii vozhd' pryekratit nanyesyenniy im pozor i dazhye svoi pozor obratit na nyego. zatyem on obratit litsye svoje na kryeposti svoeyi zymli; no spotknyetsya, padyet i nye staneyet yego. na mlyesto yego vosstanyet nyekii, kotoryi poshlyet sborshchika podatyei, proiti po tsarstvu slavy; no i on poslye nyemnogikh dneiy pogibnyet, i nye ot vozmushchyiya i nye v srashenyii. i vosstanyet na mlyesto yego pryezryenniy, i nye voz-dadut yemu tsarskikh pochyestyei, no on pridyet

byez shuma i lyest'yu ovladyeyet tsarstvom. i vsye-potoplyayushchiye polchishcha budut potoplyeny i sokrusheny im, dazhye i sam vozhd' zavjeta. ibo poslye togo, kak on vstupit v soyuz s nim, on budyet dyeistvovat' obmanom, i vzoidyet, i odyerzhit vyerkh s malym narodom. on voidyet v mirnyye i plodonosnyye strany, i soveryshit to, chyego nye dyelali ottsy yego i ottsy otsov yego; dobychu, nagrablyennoye imushchestvo i eti-katstvo budyet rastoachat' svoim i na kryeposti budyet imyet' zamysly svoi, no tol'ko do vryemyeni. potom vobzudit sily svoi i dukh svoi s mnogochislyennym voiskom protiv tsarya yuzhnogo, i yuzhnyi tsar' vystupit na voynu s vyelikim i yeshchye bolyeye sil'nym voiskom, no nye ustoit, potomu chto budyet protiv nyego kovarstvo. dazhye uchastniki trapyezy yego pogubyat yego, i voisko yego razol'yetsya, i padyet mnogo ubitykh. u oboikh tsaryei sikh na syerdtsy budyet kovarstvo, i za odnim stolom budut govorit' lozh', no uspyekha nye budyet, potomu chto konyets yeshchye otlozhyen do vryemyeni. i otravitsya on v zymlyu svoyu s vyelikim eti-katstvom i vrazhdebnym namyeryeniyem protiv svyatago zavjeta, i on ispolnit nyego, i vozvratitsya v svoju zymlyu. v naznachennoye vryemya opyat' poidyet on na yug; no posledniy [pokhod] nye takoi budyet, kak pryezhniy, ibo v odno vryemya s nim pridut korabli kittimskiy; i on upadyet dukhom, i vozvratitsya, i ovizual-ra-trudit'syabitsya na svyaty zavyet, i ispolnit svoje namyeryeniye, i opyat' voidyet v soglashyeniye s otstupnikami ot svyatago zavjeta. i postavlyena budyet im chast' voiska, kotoraya oskvyernit svyatilishchye mogushchestva, i pryekratit yezhyednyevnuyu zhyertvu, i postavit myerzosť zapustyeniya. postupayushchikh nyechestvoye protiv zavjeta on privlyechyet k syebe lyest'yu; no lyudi, chtushchiye svoeyo eti-ka, usilyatsya i budut dyeistvovat'. i razumnyye iz naroda vrazumyat mnogikh, khotya budut nyeskol'ko vryemyeni stradat' ot myecha i ognya, ot plyena i grabyiezha; i vo vryemya stradaniya svoeyo budut imyet' nyekotoruyu pomoshch', i mnogiye prisoyedinyatsya k nim, no pritivorno. postradayut nyekotoryye i iz razumnykh dlya ispytaniya ikh, ochishcheniya i dlya ubyeleniya k poslednyemu vryemyeni; ibo yest' yeshchye vryemya do sroka. i budyet postupat' tsar' tot po svoeyu proizvolu, i voznyesyetsya i vozvyelichitsya vyshye vsyakogo bozhchestva, i o eti-kye eti-kov stanyet govorit' khol'noye i budyet imyet' uspyekh, dokolye nye soveryshitsya gnyev: ibo, chto pryedopryedyeljeno, to ispolnitsya. i o eti-kakh otsov svoikh on nye pomyslit, i ni zhyelaniya zhyen, ni dazhye bozhchestva nikakogo nye uvazhit; ibo vozvyelichit syeba vyshye vsyekh. no eti-ku kryepostyei na mlyeste yego budyet on voz-davat' chyst', i etogo eti-ka, kotorogo nye znali ottsy yego, on budyet chyestvovat' zolotom i syeryebrom, i dorogimi kamnyami, i raznymi dragotsyennostyami, i ustroit tverduyu kryepost' s chuzhim eti-kom: kotoryye priznayut yego, tyem uvyelichit pochyesti i dast vlast' nad mnogimi, i zymlyu razdat v nagra-du. pod konyets zhye vryemyeni srazitsya s nim tsar' yuzhnyi, i tsar' syevyernyi ustremyatsya kak burya na nyego s kolyesnitsami, vsadnikami i mno-

gochislyennymi korablyami, i napadyet na oblasti, navodnit ikh, i proidyet chyeryez nikh. i voidyet on v pryekrasnyeishuyu iz zyemyl', i mnogiye oblasti postradayut i spasutsya ot ruki yego tol'ko yedom, moav i bol'shaya chast' synov ammonovykh. i prostryet ruku svoyu na raznyye strany; nye spasyetsya i zyemlya yegipyetskaya. i zavlyadyet on sokrovishchami zolota i syeryebra i raznymi dragotsyennostyami yegipta; liviitsy i yefioplyanye poslyedyuyut za nim. no slukhi s vostoka i syevyera vstryevozhat yego, i vyidyet on v vyelichaishyei yarosti, chtoby istryeblyat' i gubit' mnogikh, i raskinyet on tsarskiye shatry svoi myezhdu moryem i goroyu pryedslavno go svyatilishcha; no pridyet k svojemu kontsu, i nikto nye pomozhyet yemu.

12

i vosstanyet v to vryemya mikhail, knyaz' vye-likii, stoyashchii za synov naroda tvoyego; i nastupit vryemya tyazhkoye, kakogo nye byvalo s tyekh por, kak sushchystvuyut lyudi, do syego vryemyeni; no spasutsya v eto vryemya iz naroda tvoyego vsye, kotoryye naideny budut zapisannymi v knigye. i mnogiye iz spyashchikh v prakhye zyemli probudyatsya, odni dlya zhizni vyechnoi, drugiye na vyechnoye poruganiye i posramlyeniye. i razumnyye budut siyat', kak svyetila na tvyerdi, i obrativshiye mnogikh k pravdye—kak zvyezdy, vovyeki, navsyegda a ty, daniil, sokroi slova sii i zapyechatai knigu siyu do poslyednyego vryemyeni; mnogiye prochitayut yeye, i umnozhitsya vyedenyiye'. togda ya, daniil, posmotryel, i vot, stoyat dvoye drugikh, odin na etom byeryegu ryeki, drugoi na tom byeryegu ryeki. i [odin] skazal muzhu v l'nyanoi odyezhdye, kotoryi stoyal nad vodami ryeki: kogda budyet konyets etikh chudnykh proisshyestvii?' i slyshal ya, kak muzh v l'nyanoi odyezhdye, nakhodivshisya nad vodami ryeki, podnyav pravuyu i lyevuyu ruku k nyebu, klyalsya zhivushchim vovyeki, chto k kontsu vryemyeni i vryemyen i poluvryemyeni, i po sovyershyennom nivizual-ra-trudit'syazhyenii sily naroda svyatogo, vsye eto sovyershitsya. ya slyshal eto, no nye ponyal, i potomu skazal: i-o moi! chto zhye poslye etogo budyet?' i otvyechal on: idi, daniil; ibo sokryty i zapyechatany slova sii do poslyednyego vryemyeni. mnogiye ochistyatsya, ubyelyatsya i pyeryeplavlyeny budut [v iskushyeni]; nyechyestivyye zhye budut postupat' nyechyestivo, i nye urazumyeyet syego nikto iz nyechyestivyykh, a mudryye urazumyeyut. so vryemyeni pryekrashcheniya yezhyednyevnoi zhyertvy i postavlyeniya myerzosti zapustyeniya proidyet tysyacha dvyesti dyevyanosto dnei. blazhyen, kto ozhidayet i dostignyet tysyachi tryekhsot tridtsati pyati dnei. a ty idi k tvoyemu kontsu i upokoish'sya, i vosstanyesh' dlya polucheniya tvoyego zhryebiya v kontsy dnei'.

v pyervyi god kira, tsarya pyersidskogo, vo ispolnyeniye slova i-o iz ust ieryemii, vzbudil i-o' dukh kira, tsarya pyersidskogo, i on povyelyel ob'yavit' po vsyemu tsarstvu svoymu, slovesno i pis'myenko: tak govorit kir, tsar' pyersidskii: vsye tsarstva zymli dal mnye i-o' eti-k nyebyesnyi, i on povyelyel mnye postroit' yemu dom v iyerusalimye, chtu v iudyeve. kto yest' iz vas, iz vsyego naroda yego, – da budyet eti-k yego s nim, – i pust' on idyet v iyerusalim, chtu v iudyeve, i stroit dom i-o eti-ka izrailiyeva, togo eti-ka, kotoryi v iyerusalimye a vsye ostavshiesya vo vsyekh mystakh, gdye by tot ni zhil, pust' pomogut yemu zhityeli mysta togo syeryebrom i zolotom i [inym] imushchystvom, i skotom, s dobrokhotnym dayaniyem dlya doma bozhiya, chtu v iyerusalimye. i podnyalis' glavy pokolenyi iudinykh i vye-naminovykh, i svyashchyenniki i lyevity, vsyaki, [v kom] vzbudil eti-k dukh yego, chtoby poiti stroit' dom i-o', kotoryi v iyerusalimye. i vsye sosyedi ikh vspomoshchystvovali im syeryebryanymi sosudami, zolotom, [inym] imushchystvom, i skotom, i dorogimi vyeschami, svyerkh vsyakogo dobrokhotnogo dayaniya [dlya khrama]. i tsar' kir vynes sosudy doma i-o, kotorye navukhodonosor vzyal iz iyerusalima i polozhil v domye eti-ka svoego, – i vynes ikh kir, tsar' pyersidskii, rukoyu mifyredata sokrovishcheykhranitielya, a on schyetom sdal ikh shyeshbtsaru knazyu iudinu. i vot chislo ikh: blyud zolotykh tridtsat', blyud syeryebryanykh tsysyacha, nozhye dvadtsat' dyevyat', chash zolotykh tridtsat', chash syeryebryanykh dvoynykh chyetyrysta dyesyat', drugikh sosudov tsysyacha: vsyekh sosudov, zolotykh i syeryebryanykh, pyat' tsysach chyetyrysta. vsye [eto] vzyal [s soboyu] shyeshbtsar, pri opravlenii pyeryesyelyentsyev iz vavilona v iyerusalim.

vot syny strany iz plyennikov pyeryesyelyeniya, kotorykh navukhodonosor, tsar' vavilonskii, otvyl v vavilon, vozvrativshiesya v iyerusalim i iudyeu, kazhdy v svoi gorod, – prishyeshalim s zorovavyelyem, iisusom, nyeyemiyeyu, saraiyem, ryeyelayem, mardokhyeyem, bilshanom, misfarom, bigvayem, ryekhumom, vaanom. chislo lyudyei naroda izrailiyeva: synovyei parosha dnye tsysachi sto sym'dyesyat dva synovyei safatii trista sym'dyesyat dva; synovyei arakha sym'sot sym'dyesyat pyat'; synovyei pakhaf-moava, iz synovyei iisusa [i] ioava, dnye tsysachi vosem'sot dyenadtsat'; synovyei yelama tsysyacha dyvesti pyat'dyesyat chyetyrye; synovyei zattuaya dyevyat'sot sorok pyat'; synovyei zakkhaya sym'sot shyest'dyesyat; synovyei vaniya shyest'sot sorok dva; synovyei byebaya shyest'sot dvadtsat' tri; synovyei azgada tsysyacha dyvesti dvadtsat' dva; synovyei adonikama shyest'sot shyest'dyesyat shyest'; synovyei bigvaya dnye tsysachi pyat'dyesyat shyest'; synovyei adina chyetyrysta pyat'dyesyat chyetyrye; synovyei atyera, iz [doma] yezyekii, dyevyanosto vosem';

synovyei byetsaya trista dvadtsat' tri; synovyei iory sto dyenadtsat'; synovyei khashuma dyvesti dvadtsat' tri; synovyei gibbara dyevyanosto pyat'; urozhyentsyev viflyeyema sto dvadtsat' tri; zhityelyei nyetofy pyat'dyesyat shyest'; zhityelyei anafafa sto dvadtsat' vosem'; urozhyentsyev azmayefafa sorok dva; urozhyentsyev kiriaf-iarima, kyefiry i byeyerofa sym'sot sorok tri; urozhyentsyev ramy i gyevy shyest'sot dvadtsat' odin; zhityelyei mikhmasa sto dvadtsat' dva; zhityelyei vyefilya i gaya dyvesti dvadtsat' tri; urozhyentsyev nyevo pyat'dyesyat dva; urozhyentsyev magbisha sto pyat'dyesyat shyest'; synovyei drugogo yelama tsysyacha dyvesti pyat'dyesyat chyetyrye; synovyei kharima trista dvadtsat'; urozhyentsyev liddy, khadida i ono sym'sot dvadtsat' pyat'; urozhyentsyev iyerikhona trista sorok pyat'; urozhyentsyev syenai tri tsysachi shyest'sot tridtsat'. svyashchyennikov: synovyei iyedaii, iz doma iisusova, dyevyat'sot sym'dyesyat tri; synovyei immyera tsysyacha pyat'dyesyat dva; synovyei pashkhura tsysyacha dyvesti sorok sym'; synovyei kharima tsysyacha symnadtsat'. lyevitov: synovyei iisusa i kadmiila, iz synovyei godavii, sym'dyesyat chyetyrye; pyevtsov: synovyei asafa sto dvadtsat' vosem'; synovyei privratnikov: synov'ya shalluma, synov'ya atyera, synov'ya talmona, synov'ya akkuva, synov'ya khatity, synov'ya shovaya, – vsyego sto tridtsat' dyevyat'. nyefinyeyev: synov'ya tsikhi, synov'ya khasufy, synov'ya tabbaofa, synov'ya kyerosa, synov'ya siagi, synov'ya fadona, synov'ya lyebany, synov'ya khagaby, synov'ya akkuva, synov'ya khagava, synov'ya shamlaya, synov'ya khanana, synov'ya giddyela, synov'ya gakhara, synov'ya ryeaii, synov'ya ryetsina, synov'ya nyekody, synov'ya gazzama, synov'ya uzzy, synov'ya pasyeakha, synov'ya byesaya, synov'ya asny, synov'ya myeunima, synov'ya nyefisima, synov'ya bakkuka, synov'ya khakufy, synov'ya kharkhura, synov'ya batslufa, synov'ya myekhidy, synov'ya kharshi, synov'ya barkosa, synov'ya sisry, synov'ya famakha, synov'ya nyetsiakha, synov'ya khatify, synov'ya rabov solomonovykh: synov'ya sotaya, synov'ya gassoferyefafa, synov'ya fyerudy, synov'ya iaaly, synov'ya darkona, synov'ya gid-dyela, synov'ya syefatii, synov'ya khattila, synov'ya pokhyeryef-gatsstyeabaiima, synov'ya amiya, – vsyego–nyefinyeyev i synovyei rabov solomonovykh trista dyevyanosto dva. i vot vyshedshiye iz tyel-mylakha, tyel-kharshi, khyerub-addan-immyera, kotorye nye mogli pokazat' o pokolenyi svoym i o plyemyeni svoym–ot izrailya li oni: synov'ya dyelaii, synov'ya tovii, synov'ya nyekody, shyest'sot pyat'dyesyat dva. i iz synovyei svyashchyennichyetskikh: synov'ya khabaaii, synov'ya gakktsa, synov'ya vyerzyelliya, kotoryi vzyal zhyenu iz dochyeryei vyerzyelliya galaadityanina i stal nazvyat'sya imyenyem ikh. oni iskali svoyei zapisi rodoslovnoi, i nye nashlos' yeye, a [potomu] iskluchyeny iz svyashchyenstva. i tirshafa skazal im, chtob oni nye yeli vyelikoi svyatyni, dokolye nye vostanyet svyashchyennik s urimom i tummimom. vsye obshchystvo vmestyie [sostoyalo] iz soroka dvukh tsysach tryekhsot shyestidyesyati [chyelovyek],

kromye rabov ikh i rabyn' ikh, kotorykh [bylo] sym' tsysach trista tridsat' sym'; i pri nikh pyevtsov i pyevits dyvesti. koneyi u nikh sym'sot tridsat' shyest', loshakov u nikh dyvesti sorok pyat'; vyerbyudov u nikh chyetyryesta tridsat' pyat', oslov shyest' tsysach sym'sot dvadtsat'. iz glav pokolyenii [nyekotoryye], pridy k domu i-o, chto v iyerusalimye, dobrokhotno zhyertvovali na dom bozhii, chtoby vosstanovit' yego na osnovanii yego. po dostatku svoymu, oni dali v sokrovishchnitsu na [proizvodstvo] robot shyest'dyesyat odnu tsysachu drakhm zolota i pyat' tsysach min syeryebra i sto svyashchyennicheskikh odyezhd. i stali zhit' svyashchyenniki i lyevity, i narod i pyevtsy, i privratniki i nyefinyei v gorodakh svoikh, i vyes' izrail' v gorodakh svoikh.

3

kogda nastupil syed'moi myesyats, i syny izrail'yevy [uzhye byli] v gorodakh, togda sobralsya narod, kak odin chyelovyek, v iyerusalimye. i vstal iisus, syn iosyedyekov, i brat'ya yego svyashchyenniki, i zorovavyl', syn salafilov, i brat'ya yego, i soorudili oni zhyertyennik eti-ku izrail'yevu, chtoby voznosit' na nyem vsyesozhzhyniya, kak napisano v zakonye moisyeya, chyelovyeke bozhiiya. i postavili zhyertyennik na osnovanii yego, tak kak oni [byli] v strakhye ot inozymnykh narodov; i stali voznosit' na nyem vsyesozhzhyniya i-o, vsyesozhzhyniya utryenniyie i vyechyerniye i sovyershili prazdnik kushcheyi, kak pryedpisano, s yezhyednyevnym vsyesozhzhyniyem v opryedyennom chislye, po ustavu [kazhdogo] dnya. i poslye togo [sovyershali] vsyesozhzhyniye postoyannoye, i v novomyesyachiya, i vo vsye prazdniki, posvyashchyennyye i-o, i dobrovol'noye prinoshyeniye i-o ot vsyakogo usyerdstvuyushchego. s pyervogo zhye dnya syed'mogo myesyatsa nachali voznosit' vsyesozhzhyniya i-o. a khramu i-o [yeshchye] nye bylo polozhyeno osnovaniye. i stali vydavat' syeryebro kamyenotyesam i plotnikam, i pishchu i pit'ye i maslo sidonyanam i tiryanam, chtob oni dostavlyali kyedrovyy lyes s livana po moryu v yafu, s dozvoleniya im kira, tsarya pyersidskogo. vo vtoroi god po prikhode svoem k domu bozhiiyu v iyerusalim, vo vtoroi myesyats zorovavyl', syn salafilov, i iisus, syn iosyedyekov, i prochiye brat'ya ikh, svyashchyenniki i lyevity, i vsye prishyedsheye iz plyena v iyerusalim polozhili nachalo i postavili lyevitov ot dvadtsati lyet i vyshye dlya nadzora za rabotami doma i-o. i stali iisus, synov'ya yego i brat'ya yego, kadmiil i synov'ya yego, synov'ya iudy, kak odin [chyelovyeik], dlya nadzora za proizvoditelyami robot v domye bozhiiyem, [a takzhye i] synov'ya khyenadada, synov'ya ikh i brat'ya ikh lyevity. kogda stroityeli polozhili osnovaniye khramu i-o, togda postavili svyashchyennikov v oblachenii ikh s trubami i lyevitov, synov'ye asafovykh, s kimvalami, chtoby slavit' i-o po ustavu davida, tsarya izrail'yeva. i nachali oni popyeryemyenno pyet': khvalitye i: slav'tye i-o, ibo—blag, ibo vovyek milost' yego k izrail'yu'. i vyes' narod vosklitsal gromoglasno, slavya i-o za to, chto polozhyeno

osnovaniye doma i-o. vprochyem mnogiyie iz svyashchyennikov i lyevitov i glav pokolyenii, stariki, kotoryye vidyli pryezhnii khram, pri osnovanii etogo khrama pryed glazami ikh, plakali gromko, no mnogiyie i vosklitsali ot radosti gromoglasno. i nye mog narod raspoznat' vosklitsanii radosti ot voplyei placha narodnog, potomu chto narod vosklitsal gromko, i golos slyshyen byl dalyeko.

4

i uslyshali vragi iudy i vyeniamina, chto vozvrativshiesya iz plyena stroyat khram i-o eti-ku izrail'yevu; i prishli oni k zorovavyyelu i k glavam pokolyenii, i skazali im: budyem i my stroit' s vami, potomu chto my, kak i vy, pribyegayem k etiku vashyemu, i yemu prinosisim zhyertyv ot dneyi asardana, tsarya siriiskogo, kotoryi pyeryevyvel nas syuda. i skazal im zorovavyl' i iisus i prochiye glavy pokolyenii izrail'skikh: nye stroit' vam vmyesty s nami dom nashyemu eti-ku; my odni budym stroit' [dom] i-o, eti-ku izrail'yevu, kak povyelyel nam tsar' kir, tsar' pyersidskii i stal narod zymeli toi oslablyat' ruki naroda iudyeiskogo i pryepytat' vmyet' yemu v stroyenii; i podkupali protiv nikh sovyetnikov, chtoby razrushit' pryedpriyatiye ikh, vo vsye dni kira, tsarya pyersidskogo, i do tsarstvovaniya dariya, tsarya pyersidskogo. a v tsarstvovaniye akhashvyerosha, v nachalye tsarstvovaniya yego, napisali obvinyeniye na zhytelyei iudyei i iyerusalima. i vo dni artaksyerksa pisali bishlam, mifryedat, tabyeyel i prochiye tovarishchi ikh k artaksyerksu, tsaryu pyersidskomy. pis'mo zhye napisano [bylo] bukvami siriiskimi i na siriiskom yazykye. ryekhum sovyetnik i shimshai pisets pisali odno pis'mo protiv iyerusalima k tsaryu artaksyerksu takoye: togda-to. ryekhum sovyetnik i shimshai pisets i prochiye tovarishchi ikh, —dinyei i afarsafkhyei, tarpelyei, aparsy, aryekh'yanye, vavilonyanye, susantsy, dagi, yelamityanye, i prochiye narody, kotorykh pyeryesyelil asnafar, vyelikii i slavnii i posylil v gorodakh samariiskikh i v prochikh [gorodakh] za ryekoyu, i prochyeye. i vot spisok s pis'ma, kotoroye poslali k nyemu: tsaryu artaksyerksu—raby tvoi, lyudi, [zhivushchiye] za ryekoyu, i prochyeye. da budyet izvyestno tsaryu, chto iudyei, kotoryye vyshli ot tyebya, prishli k nam v iyerusalim, stroyat [etot] myatyezhnyi i nyegodnyi gorod, i styeny dyleyut, i osnovaniya [ikh uzhye] ispravili. da budyet zhye izvyestno tsaryu, chto yesli etot gorod budyet postroyen i styeny vosstanovlyeny, to [ni] podati, [ni] naloga, ni poshliny nye budut davat', i tsarskoi kaznye sdyelan budyet ushcheryb. tak kak my yedim sol' ot dvortsya tsarskogo, i ushcheryb dlya tsarya nye mozhym vidyet', poetomu my posylayem donyesyeniye k tsaryu: pust' poishchut v pamyatnoi knigye ottsov tvoikh, —i naidyesh' v knigye pamyatnoi, i uznayesh', chto gorod syei—gorod myatyezhnyi i vryednyi dlya tsaryei i oblasti, i [chto] otpadyeniya byvali v nyem izdavna, za chto gorod syei i opustoshyen. posyemu my uvvedomlyayem tsarya, chto yesli gorod syei budyet dostroyen i styeny yego dodyelany, to poslye etogo nye budyet u tyebya vla-

dyeniya za ryekoyu. tsar' poslal otvyet ryekhumu sovyetniku i shimshayu pistsu i prochim tovarishcham ikh, kotoryye zhihut v samarii i [v] prochikh [gorodakh] zaryechnyk: mir... i prochyeye. pis'mo, kotoroye vy prislali nam, vnyatno prochitano pryedo mnoyu; i ot myenya dano povyelyeniye, –i razyskivali, i nashli, chto gorod etot izdavna vostval protiv tsaryei, i proizvodilis' v nyem myatyezhi i volnyeniya, i [chto byli] v iyerusalimye tsari mogushchestvennyye i vladyyevshiye vsyem zaryechnym, i im davali podat', nalogi i poshliny. itak daitye prikazaniye, chtoby lyudi sii pyerystali rabotat', i [chtoby] gorod syei nye stroilsya, dokolye ot myenya nye budyet dano povyelyeniye. i bud'tye ostorozhny, chtoby nye sdyelat' v etom nyedosmotra. k chyemu dopuskat' razmnozhyniye vryednogo v ushchyerb tsaryam? kak skoro eto pis'mo tsarya artaksyerksa bylo prochitano pryed ryekhumom i shimshayem pistsom i tovarishchami ikh, oni nyemyedlyenno poshli v iyerusalim k iudyeyam, i sil'noyu vooruzhennyoy rukoyu ostanovili rabotu ikh. togda ostanovilas' rabota pri domye bozhiiyem, kotoryi v iyerusalimye, i ostanovka siya prodolzhalas' do vtorgogo goda tsarstvovaniya dariya, tsarya pyersidskogo.

5

no prorok aggyei i prorok zakhariya, syn addy, govorili iudyeyam, kotoryye v iudyeye i iyerusalimye, prorocheskiye ryechi vo imya eti-ka izrai-lyeva. togda vstali zorovavyel', syn salafilov, i iisus, syn iosyedyekov, i nachali stroit' dom bozhii v iyerusalimye, i s nimi proroki bozhii, podkryeplyavshiye ikh. v to vryemya prishyel k nim fafnai, zaryechnyi oblastyenachal'nik, i shyefar-boznai i tovarishchi ikh, i tak skazali im: kto dal vam razryesheniye stroit' dom syei i dodyelyvat' styeny sii togda my skazali im imyena tyekh lyudyei, kotoryye stroyat eto zdaniye. no oko eti-ka ikh bylo nad staryeishinami iudeyskimi, i tye nye vozbrazyali im, dokolye dyelo nye otravili k dariyu, i dokolye nye prishlo ryesheniye po etomu dyelu. vot sodyerzhaniye pis'ma, kotoroye poslal fafnai, zaryechnyi oblastyenachal'nik, i shyefar-boznai s tovarishchami svoimi afarsakhyeyami, kotoryye za ryekoyu, k tsaryu dariyu. v donyesyenii, kotoroye oni poslali k nyemu, vot chto napisano: dariyu tsaryu–vsyakii mir! da budyet izvyestno tsaryu, chto my khodili v iudeyskuyu oblast', k domu eti-ka vyelikogo; i stroitsya on iz bol'shikh kamneye, i dyeryevo vkladvyetsya v styeny; i rabota siya proizvoditsya bystro i s uspyekhom idyet v rukakh ikh. togda my sprosili u staryeishin tyekh i tak skazali im: kto dal vam razryesheniye stroit' dom syei i styeny sii dodyelyvat'? i syverkh togo ob imyenakh ikh my sprosili ikh, chtoby dat' znat' tyebye i napisat' imyena tyekh lyudyei, kotoryye glavnymi u nichk. i oni otvyetili nam takimi slovami: my raby eti-ka nyeba i zemli i stroim dom, kotoryi byl postroyen za mnogo lyet pryezhdye syego, –i vyelikii tsar' u izrai-lyia stroyet yego i doveryshil yego. kogda zhye ottsy nashi prognyevali eti-ka nyebesynogo, on pryedal ikh v ruku navukhodonosora, tsarya vavilonskogo,

khaldeyanina; i dom syei on razrushil, i narod pyeryesyelil v vavilon. no v pyervyi god kira, tsarya vavilonskogo, tsar' kir dal razryesheniye postroit' syei dom bozhii; da i sosudy doma bozhiiya, zolotyie i syeryebryanye, kotoryye navukhodonosor vynes iz khrama iyerusalimskogo i otnyes v khram vavilonskii, –vynes kir tsar' iz khrama vavilonskogo; i ot-dali [ikh] po imyeni shyeshbatsaru, ktorogo on naz-nachil oblastyenachal'nikom, i skazal yemu: voz'mni sii sosudy, poidi i otnyesi ikh v khram iyerusalimskii, i pust' dom bozhii stroitsya na svoem myestye. togda shyeshbatsar tot prishyel, polozhil osnovaniya doma bozhiiya v iyerusalimye; i s tyekh por dosyelye on stroitsya, i yeshchye nye koncheyen. itak, yesli tsaryu blagoudno, pust' poishchut v domye tsarskikh sokrovishch, tam v vavilonye, tochno li tsaryem kirom dano razryesheniye stroit' syei dom bozhii v iyerusalimye, i tsarskuyu volyu o syem pust' prishlyut k nam.

6

togda tsar' darii dal povyeleniye, i razyskivali v vavilonye v knigokhranilishchye, kuda polagali sokrovishcha. i naidyen v yekbatanye vo dvortsy, kotoryi v oblasti midii, odin svitok, i v nyem napisano tak: dlya pamyati: v pyervyi god tsarya kira, tsar' kir dal povyeleniye o domye bozhiiyem v iyerusalimye: pust' stroitsya dom na tom myestye, gde prinosyat zhyertvy, i pust' budut polozhyeny prochnyye osnovaniya dlya nyego; vyshina yego v shyest'dyesyat loktsey, shirina yego v shyest'dyesyat loktsey ryadov iz kamneye bol'shikh tri, i ryad iz dyeryeva odin; izdyerzhki zhye pust' vydayutsya iz tsarskogo doma. da i sosudy doma bozhiiya, zolotyie i syeryebryanye, kotoryye navukhodonosor vynes iz khrama iyerusalimskogo i otnyes v vavilon, pust' vozvratyatsya i poidut v khram iyerusalimskii, [kazhdyi] na myesto svoje, i pomyeshchyeny budut v domye bozhiiyem. itak, fafnai, zaryechnyi oblastyenachal'nik, i shyefar-boznai, s tovarishchami vashimi afarsakhyeyami, kotoryye za ryekoyu, –udalities' ottuda. nye ostanavlivaiyte raboty pri syem domye bozhiiyem; pust' iudeyskii oblastyenachal'nik i iudeyskiye staryeishiny stroyat syei dom bozhii na myestye yego. i ot myenya dayetsya povyeleniye o tom, chym vy dolzhny sodyeistvovat' staryeishinam tyem iudeyskim v postroyenii togo doma bozhiiya, i [imynno]: iz imushchestva tsarskogo–[iz] zaryechnoi podati–nyemyedlyenno byeritye i davaitye tyem lyudyam, chtoby rabota nye ostanavlivalas'; i skol'ko nuzhno–tyel'tsov li, ili ovnosn i agntsyev, na vsyesozhzhyniye eti-ku nyebesnomu, takzhye pshyenitsy, soli, vina i masla, kak skazhut svyashchyenniki iyerusalimskiy, pust' budyet vydavayemo im izo dnya v dyen' byez zadyerzhki, chtob oni prinosili zhyertvu priyatnyu eti-ku nyebesnomu i molilis' o zhizni tsarya i synovyei yego. mnoyu zhye dayetsya povyeleniye, chto [yesli] kakoi chyelovek izmyenit eto opryedyeleniye, to budyet vnyuto bryevno iz doma yego, i budyet podnyat on i prigvozhdyen k nyemu, a dom yego za to budyet obrashchyen v razvaliny. i eti-k, ktorogo imya tam obitayet, da

nivizual-ra-trudit'syazhit vsyakogo tsarya i narod, kotoryi prostyer by ruku svoyu, chtoby izmyenit' [siye] – kak pryedy etogo doma bozhia v iyerusalimye. ya, darii, dal eto povyelyeniye; da budyet ono v tochnosti ispolnyayemo'. togda faina, zaryechny oblasti nachal'nik, shyefar-boznai i tovarishchi ikh, – kak povyelyel tsar' lyeti, tak v tochnosti i dyelali. i staryeishiny iudyeiskie stroili i pryepuspyevali, po prorochestvu aggyeya proroaka i zakharii, syna addy. i postroili i okonchili, po volye etika izrailiyeva i po volye kira i dariya i artaksy-erksa, tsaryei pyersidskikh. i okonchen dom syei k tryet'yemu dnyu myesyatsa adara, v shyestoi god tsarstvovaniya tsarya dariya. i sovyershili syny izrailiyevy, svyashchyenniki i lyevity i prochiye, vozvrativshiesya iz plyena, osvychshyeniye syego doma bozhia s radost'yu. i priniesli pri osvychshenyi syego doma bozhia: sto volov, dvesti ovnov, chyetyresta agntsyev i dyvenadtsat' kovizual-ra-trudit'syav v zhyertvu za gryekh za vsyego izrailiya, po chislu kolyen izrailiyevykh. i postavili svyashchyennikov po otdyeleniyam ikh, i lyevitov po chyeryadam ikh na sluzhbu bozhiyu v iyerusalimye, kak pryedpisano v knigye moisyeya. i sovyershili vozvrativshiesya iz plyena paskhu v chyetyrnadtsaty dyen' pyervogo myesyatsa, potomu chto ochistilis' svyashchyenniki i lyevity, – vsye oni, kak odin, [byli] chisty; i zakololi agntsyev paskhal'nykh dlya vsyekh, vozvrativshikhся iz plyena, dlya brat'yev svoikh svyashchyennikov i dlya syebly. i yeli syny izrailiyevy, vozvrativshiesya iz pryeryesheyeniya, i vsye otdyeliyshiesya k nim ot neychistoty narodov zymli, chtoby pribyegat' k i-o etiku izrailiyevu. i prazdnovali prazdnik opryesnokov sym' dnye v radosti, potomu chto obradoval ikh i-o' i obratil k nim syerdtsye tsarya assiriiskogo, chtoby podkryeplyat' ruki ikh pri stroyeni doma i-o etika izrailiyeva.

7

poslye sikh proishyestvii, v tsarstvovaniye artaksy-erksa, tsarya pyersidskogo, yezdra, syn syeraii, syn azarii, syn khyelkii, syn shalluma, syn sadoka, syn akhituva, syn amarii, syn azarii, syn maraiofa syn zakharii, syn uzziya, syn bukkiya, syn avishuya, syn finyeyesa, syn yelyeazara, syn aarona pyervosvyashchyennika, – syei yezdra vyshyel iz vavilona. on byl knizhnik, svyedushchii v zakonye moisyeyevom, kotoryi dal i-o' etiku izrailiyev. i dal yemu tsar' vsye po zhyelaniyu yego, tak kak ruka i-o etika yego [byla] nad nim. [s nim] poshli v iyerusalim i [nyekotoryye] iz synov izrailiyevykh, i svyashchyennikov i lyevitov, i pyevtsov i privatnikov i nyefinyeyev v syed'moi god tsarya artaksy-erksa. i prishyel on v iyerusalim v pyaty myesyats, –v syed'moi zhye god tsarya. ibo v pyervyi dyen' pyervogo myesyatsa [bylo] nachalo vykhoda iz vavilona, i v pyervyi dyen' pyatogo myesyatsa on prishyel v iyerusalim, tak kak blagodyeyushchaya ruka etika yego byla nad nim, potomu chto yezdra raspolozhil syerdtsye svoye k tomu, chtoby izuchat' zakon i-o' i ispolnyat' [yego], i učit' v izrailiye zakonu i pravdye. i vot soderyzhaniye pis'ma, kotorye dal

tsar' artaksyerkas yezdrye svyashchyenniku, knizhniku, uchivshyemu slovam zapovedyei i-o i zakonov yego v izrailiye: artaksyerkas, tsar' tsaryei, yezdrye svyashchyenniku, uchityelyu zakona etika nyebyesnogo sovyershennomu, i prochye. ot myenya dano povyeleniye, chtoby v tsarstvye moyem vsyakii iz naroda izrailiyeva i iz svyashchyennikov yego i lyevitov, zhyelayushchii idti v iyerusalim, shyel s tobouyu. tak kak ty posylayesh'sya ot tsarya i syemi sovyetnikov yego, chtoby obzoryet' iudyeyu i iyerusalim po zakonu etika tvoyego, nakhodiyashchyemusa v rukye tvoyei, i chtoby dostavit' syeryebro i zoloto, kotorye tsar' i sovyetniki yego pozhyertvovali etiku izrailiyevu, kotorigo zhlilishchye v iyerusalimye, i vsye syeryebro i zoloto, kotorye ty sobyeryesh' vo vsyei oblasti vavilonskoi, vmyestye s dobrokhotnymi dayaniami ot naroda i svyashchyennikov, kotorye pozhyertvuyut oni dlya doma etika tvoyego, chto v iyerusalimye; potomu nyemyedlyenno kupi na ety dyen'gi volov, ovnov, agntsyev i khlyebnykh prinoshyenii k nim i vozliani dlya nikh, i priniesi ikh na zhyertyennik doma etika vashyego v iyerusalimye. i chto tyebe i brat'yam tvoim zablagorassuditsya sdyelat' iz ostal'nogo syeryebra i zolota, to po volye etika vashyego delyaitye. i sudy, kotorye dany tyebe dlya sluzhb [v] domye etika tvoyego, postav' pryed etikom iyerusalimskim. i prochye potrebnoye dlya doma etika tvoyego, chto ty priznayesh' nuzhnym, davai iz doma tsarskikh sokrovishch. i ot myenya tsarya artaksyerkasa dayetsya povyeleniye vsem sokrovishchyekhranityelyam, kotorye za ryekoyu: vsye, chyevo potrebuyet u vas yezdra svyashchyennik, uchityel' zakona etika nyebyesnogo, nyemyedlyenno davaitye: syeryebra do sta talantov, i pshenyitsy do sta korov, i vina do sta batov, i do sta zhye batov masla, a soli byez oboznacheniya [kolichyestva]. vsye, chto povyelyeno etikom nyebyesnym, dolzhno dyelat'sya so tshchaniyem dlya doma etika nyebyesnogo; daby nye [bylo] gnyeva [yego] na tsarstvo, tsarya i synovye yego. i dayem vam znat', chtoby [ni] na kogo [iz] svyashchyennikov ili lyevitov, pyevtsov, privatnikov, nyefinyeyev i sluzhashchikh pri etom domye bozhiyem, nye nalagat' [ni] podat, [ni] naloga, ni poshliny. ty zhye, yezdra, po pryemodrosti etika tvoyego, kotorya v rukye tvoyei, postav' pravityelyei i sudyei, chtob oni sudili vyes' narod za ryekoyu, –vsyekh znayushchikh zakony etika tvoyego, a kto nye znayet, tyekh uchitye. kto zhye nye budyet ispolnyat' zakon etika tvoyego i zakon tsarya, nad tyem nyemyedlyenno pust' proizvodyat sud, na smyert' li, ili na izgnaniye, ili na dyenyezhnuyu pyenyu, ili na zaklyucheniye v tyemnitsu. blagoslovyen i-o', etika otssov nashikh, vlozhivshii v syerdtsye tsaryaukrasit' dom i-o', kotoryi v iyerusalimye, i sklonivshii na myenya milost' tsarya i sovyetnikov yego, i vsyekh mogushchyestvyennikh knyazeyi tsarya! i ya obo-drilsya, ibo ruka i-o etika moyego [byla] nado mnoyu, i sobral ya glav izrailiya, chtob oni poshli so mnoyu.

i vot glavy pokolyeni i rodosloviye tyekh, kottorye vyshly so mnoyu iz vavilona, v tsarstvovaniye tsarya artaksyerksa: iz synovyei finstyesa girson; iz synovyei ifamara daniil; iz synovyei davida khattush; iz synovyei shyekhiani, iz synovyei parosha zakhariya, i s nim po spisku rodoslovnomu sto pyat'dyesyat [chyelovyek] muzhyeskogo pola iz synovyei pakhaf-moava el'yegoyenai, syn zyerakhii, i s nim dvesti [chyelovyek] muzhyeskogo pola; iz synovyei shyekhianiya, syn yakhaziila, i s nim trista [chyelovyek] muzhyeskogo pola; iz synovyei adina yevyed, syn ionafana, i s nim pyat'dyesyat [chyelovyek] muzhyeskogo pola; iz synovyei yelama iyeshaiya, syn afalii, i s nim syem'dyesyat [chyelovyek] muzhyeskogo pola; iz synovyei safatii zyejadiya, syn mikhailov, i s nim vosem'dyesyat [chyelovyek] muzhyeskogo pola; iz synovyei ioava ovadiya, syn iyekhiyelov, i s nim dvesti vosemnadsat' [chyelovyek] muzhyeskogo pola; iz synovyei shyelomif, syn iosifii, i s nim sto shyest'dyesyat [chyelovyek] muzhyeskogo pola; iz synovyei byevaya zakhariya, syn byevaya, i s nim dvadtsat' vosem' [chyelovyek] muzhyeskogo pola; iz synovyei azgada iokhanan, syn gakkatana, i s nim sto dyesyat' [chyelovyek] muzhyeskogo pola; iz synovyei adonikama poslyedniye, i vot imyena ikh: yelifelyet, iyeiyl i shyemaiya, i s nimi shyest'dyesyat [chyelovyek] muzhyeskogo pola; iz synovyei bigvaya, ufai i zabbud, i s nimi syem'dyesyat [chyelovyek] muzhyeskogo pola. ya sobral ikh u ryeki, vtyekayushchyei v agavu, i my prostoyali tam tri dnya, i kogda ya osmotryel narod i svyashchyennikov, to iz synov lyeviia [nikogo] tam nye nashyel. i poslal ya pozvat' yeliyezyera, ariela, shyemaiyu, i elnafana, i iarua, i elnafana, i nafana, i zakhariyu, i myeshullama—glavnykh, i ioyariva i elnafana—uchyenykh; i dal im poruchyeniye k iddo, glavnomu v myestnosti kasifye, i vlozhl im v usta, chtogo gorovit' k iddo i brat'yam yego, nyefinyeyam v myestnosti kasifye, chtoby oni privyeli k nam sluzhityeli dlya doma eti-ka nashyego. i privyeli oni k nam, tak kak blagodyeyushchaya ruka eti-ka nashyego byla nad nami, chyelovyecka umnogo iz synovyei makhliya, syna lyeviina, syna izrailyeva, imyenno shyeryeviyu, i synovyei yego i brat'yev yego, vosemnadsat' [chyelovyek]; i khashaviyu i s nim iyeshaiyu iz synovyei myerarinykh, brat'yev yego i synovyei ikh dvadtsat'; i iz nyefinyeyev, kottorykh dal david i knyaz'ya [yego] na prislugu lyevitam, dvesti dvadtsat' nyefinyeyev; vsye oni nazvany poimyenno. i provozglasil ya tam post u ryeki agavy, chtoby smirit'sya nam pryed litsyem eti-ka nashyego, prosit' u nyego blagopoluchnogo puti dlya syebya i dlya dyetyei nashikh i dlya vsyego imushchestva nashyego, tak kak mnye stydno bylo prosit' u tsarya voiska i vsadnikov dlya okhranyeniya nashyego ot vraga na puti, ibo my, govorya s tsaryem, skazali: ruka eti-ka nashyego dlya vsyekh pribeygayushchikh k nyemu [yest'] blagodyeyushchaya, a na vsyekh ostavlyayushchikh yego—mogushchestvo yego i gnyev yego! itak my postilis' i prosili eti-ka

nashyego o syem, i on uslyshal nas. i ya otdyelil iz nachal'stvuyushchikh nad svyashchyennikami dyenadsat' [chyelovyek]: shyeryeviyu, khashaviyu i s nimi dyesyat' iz brat'yev ikh; i otdal im vyesom syeryebro, i zoloto, i sosudy, —vsye, pozhyertvovannoye [dlya] doma eti-ka nashyego, chtoby pozhyertvovali tsar', i sovyetniki yego, i knyaz'ya yego, i vsye izrail'tyanye, [tam] nakhodivshiyesya. i otdal na ruki im vyesom: syeryebra—shyest'sot pyat'dyesyat talantov, i syeryebryanykh sosudov na sto talantov, zolota—sto talantov; i chash zolotykh—dvadtsat', v tsysachu drakhm, i dva sosuda iz luchshyei blyestyashchyei myedi, tsyeni moi kak zoloto. i skazal ya im: vy—svyatyntya i-o, i sosudy—svyatyntya, i syeryebro i zoloto—dobrokhoto nye dayaneye i-o eti-ku otsov vashikh. bud'tye zhye bdityel'ny i sbyeryegitye [eto], dokolye vyesom nye sdaditye nachal'stvuyushchim nad svyashchyennikami i lyevitami i glavam pokolyeni izrail'yevykh v iyerusalimye, v khranilishchye pri domye i-o. i prinyali svyashchyenniki i lyevity vzyvshyennoye syeryebro, i zoloto, i sosudy, chtoby otnyesti v iyerusalim v dom eti-ka nashyego. i otpravilis' my ot ryeki agavy v dyenadsaty dyen' pyervogo myesyatsa, chtoby idti v iyerusalim, i ruka eti-ka nashyego byla nad nami, i spasala nas ot ruki vraga i ot podstveryegayushchikh nas na puti. i prishli my v iyerusalim, i probyli tam tri dnya. v chyetyvrtiy dyen' my sdali vyesom syeryebro, i zoloto, i sosudy v dom eti-ka nashyego, na ruki myeryemofu, synu urii, svyashchyenniku, i s nimi yelaezaru, synu finyeyesovu, i s nimi iozavadu, synu iisusovu, i noadii, synu vinnuya, lyevitam, vsye schyetom i vyesom. i vsye vzyvshyennoye zapisano v to zhye vryemya. prishyedskiye iz plyena pyeryesyelyentsy prinyesli vo vsyesozhzhyniye eti-ku izrail'yevu dyenadsat' tyel'tsov iz vsyego izrailya, dyevyanosto shyest' ovnov, syem'dyesyat syem' agntsyev i dyenadsat' kovizal-ta-trudit'syav v zhyertvu za gryekh: vsye eto vo vsyesozhzhyniye i-o. i otdali tsarskiye povyeleniya tsarskim satrapam i zaryechnym oblastyenachal'nikom, i oni pochtili narod i dom bozhii.

9

po okonchani syego, podoshli ko mnye nachal'stvuyushchiye i skazali: narod izrail'ev i svyashchyenniki i lyevity nye otdyelilis' ot narodov inoplyemyennykh s myerzostyami ikh, ot khananyeyev, khyettyeyev, fyeryezyeyev, iye-vusyeyev, ammonityan, moavityan, yegyptyan i amorryeyev, potomu chtoby vzyali dochyeryei ikh za syebya i za synovyei svoikh, i smyeshalos' syemya svyatoye s narodami inoplyemyennymi, i pritom ruka znatnyeyshikh i glavnyeyshikh byla v syem byezzakoni pyervoyu. uslyshav eto slovo, ya razodral nizhnyuyu i vyerkhnyuyu odyezhdu moyu i rval volosy na golovye moyei i na borodye moyei, i sidyel pyechal'nyi togda sobralis' ko mnye vsye, uboyavshiyesya slov eti-ka izrail'eva po prichinye pryestupleniya pyeryesyelyentsyev, i ya sidyel v pyechali do vyechyernyei zhyertvy. a vo vryemya vyechyernyei zhyertvy ya vstal s myesta syetovaniya

moyego, i v razodrannoi nizhneyi i vyerkhneyi odyezhdye pal na kolyeni moi i prostyer ruki moi k i-o eti-ku moyemu i skazal: bozhye moi! styzhus' i boyus' podnyat' litsye moye k tyebye, bozhye moi, potomu chto byezzakoniya nashi stali vyshye golovy, i vina nasha vozroslo da nyebes. so dneyi otsoy nashikh my v vyelikoi vinye do syego dnya, i za byezzakoniya nashi pryedany byli my, tsari nashi, svyashchyenniki nashi, v ruki tsaryei inoymennykh, pod myech, v plyen i na razgrablyeniye i na posramlyeniye, kak eto i nynye. i vot, po malom vryemieni, darovano nam pomilovaniye ot i-o eti-ka nashyego, i on ostavil u nas [nyeskol'ko] utselyevshikh i dal nam utvyerdit'sya na myestye svyatyni yego, i prosvyetil glaza nashi eti-k nash, i dal nam ozhit' nyemnogo v rabstvye nashyem. my-raby, no i v rabstvye nashyem nye ostavil nas eti-k nash. i sklonil on k nam milost' tsaryei pyersidskikh, chtob oni dali nam ozhit', vozdvignut' dom eti-ka nashyego i vosstanovit' [yego] iz razvalin yego, i dali nam ograzhdyeniye v iudyei i v iyerusalimye. i nynye, chto skazhyem my, bozhye nash, poslye etogo? ibo my otstupili ot zapovyedei tvoikh, kotoryye zapovyedal ty chryez rabov tvoikh prorokov, govorya: zymlya, v kotoruyu idyete vy, chtob ovladyet' yeyu, zymlya nyechistaya, ona oskvyernyena nyechistotoyu inoplyemyennykh narodov, ikh myerzostyami, kotorymi oni napolnili yeye ot kraya do kraya v oskvyernenyiyakh svoikh. itak dochyeryei vashikh nye vydavaitye za synovyei ikh, i dochyeryei ikh nye byeritye za synovyei vashikh, i nye ishchitye mira ikh i blaga ikh vo vyeki, chtoby ukryepit'sya vam i pitat'sya blagami zymli toi i pyeryedat' yeye v naslyediye synov'vam vashim na vyeki. i poslye vsyego, postigshyego nas za khudyie dyela nashi i za vyelikuyu vinu nashu, -ibo ty, bozhye nash, poshchadil nas nye po myerye byezzakoniya nashyego i dal nam takoye izbavleniye, - nyeuzhyeli my opyat' budyem narushat' zapovyedi tvoie i vstupat' v rodstvo s etimi otratitely'nymi narodami? nye progneyavesh'sya li ty na nas dazhye do istryeblyeniya [nas], tak chto nye budyet utselyevshikh i nye budyet spaseniya? i-o bozhye izrail'ye! pravyyeden ty. ibo my ostalis' utselyevshimi do syego dnya; i vot my v byezzakoniyyakh nashikh pryed litsyem tvoim, khotya poslye etogo nye nadlyezhalo by nam stoyat' pryed litsyem tvoim.

10

kogda [tak] molilsya yezdra i ispolyedyvalsya, placha i povergayas' pryed domom bozhii, styeklos' k nyemy vyes'ma bol'shoye sobraniye izrail'tyan, muzhchin i zhyenshchin i dyetey, potomu chto i narod mnogo plakal. i otvyechal shyekhaniya, syn iyekhiila iz synovyei yelamovykh, i skazal yezdrey: my sdyelali pryestupleniye pryed eti-kom nashim, chto vzyali [syebye] zhyen inoplyemyennykh iz narodov zymli, no yest' yeschye nadyezhda dlya izrail'ya v etom dyelye; zaklyuchim tyepyer' zavyet s eti-kom nashim, chto, po sovyetu i-o moyego i blagogyevyushchikh pryed zapovyedyami eti-ka nashyego, my otpustim [ot syeba] vsyekh zhyen i

[dyetey], rozhdennykh imi, -i da budyet po zakonu vstan', potomu chto eto tvoye dyelo, i my s toboyu: obodris' i dyeistvui! i vstal yezdra, i vvelyel nachal'stvyuyushchim nad svyashchyennikami, lyevitami i vsyem izrail'em dat' klyatvu, chtob oni sdyelayut tak. i oni dali klyatvu. i vstal yezdra i poshyel ot doma bozhia v zhilishchye iokhanana, syna yeliyashivova, i prishyel tuda. khlyeba on nye yel i vody nye pil, potomu chto plakal o pryestuplenii pyeryesyelyentsyev. i ob'yavili v iudyei i v iyerusalimye vsyem [byvshim] v plyenu, chtob oni sobralis' v iyerusalim; a kto nye pridyet chryez tri dnya, na vsye imenyiye togo, po opryedyelyeniyu nachal'stvyuyushchikh i staryeishin, budyet polozhyeno zaklyatiye, i sam on budyet otluchyen ot obshchystva pyeryesyelyentsyev. i sobralis' vsye zhityeli iudyei i zymli vyeniaminovoi v iyerusalim v tri dnya. eto [bylo] v dvyeyatom myesyatsye, v dvadtsaty dyen' myesyatsa. i sidyel vyes' narod na ploshchadi u doma bozhia, drozha kak po etomu dyelu, tak i ot dozhdyei. i vstal yezdra svyashchyennik i skazal im: vy sdyelali pryestupleniye, vzyav syebye zhyen inoplyemyennykh, i tym uvychili vinu izrail'ya. itak pokaityes' [v syem] pryed i-o eti-kom otsoy vashikh, i ispolniye volyu yego, i otluchitye syebya ot narodov zymli i ot zhyen inoplyemyennykh. i otvyechalo vsye sobraniye, i skazalo gromkim golosom: kak ty skazal, tak i sdyelayem. odnako zhye narod mnogochislyen i vryemya [tyepyer'] dozhdlivoye, i nyet vozmozhnosti stoyat' na ulitsye. da i eto dyelo nye odnogo dnya i nye dvukh, potomu chto my mnogo v etom dyelye pogryeshili. pust' nashi nachal'stvyuyushchiye zastupyat' myesto vsyego obshchystva, i vsye v gorodakh nashikh, kotoryye vzyali zhyen inoplyemyennykh, pust' prikhodyat syuda v naznachennoye vryemena i s nimi staryeishiny kazhdogo goroda i sud' yego, dokolye nye otratitsya ot nas pylayushchii gnyev eti-ka nashyego za eto dyelo. togda ionafan, syn asaila, i yakhzyeiya, syn fikvy, stali nad etim dyelom, i myeshullam i shavfai lyevit byli pomoshchnikami im. i sdyelali tak vshyedschiye iz plyena. i otdyelyeny [na eto] yezdra svyashchyennik, glavyy pokolyenii, ot kazhdogo pokolyeniya ikh, i vsye oni [nazvany] poimyenno. i sdyelali oni zasedyaniye v pyervyi dyen' dyesyatogo myesyatsa, dlya isslyedovaniya syego dyela; i okonchili [isslyedovaniye] o vsyekh, kotoryye vzyali zhyen inoplyemyennykh, k pyervomu dnyu pyervogo myesyatsa. i nashlis' iz synovyei svyashchyennichyeshkikh, kotoryye vzyali zhyen inoplyemyennykh, -iz synovyei iisusa, syna iosyedyekova, i brat'yev yego: maasyeya, yeliyezyer, iariv i gyedaliya; i oni dali ruki svoi [vo uvryeniye], chtob otpustyat zhyen svoikh, i [chto oni] povinny [prinyesti] v zhyertvu ovna za svoyu vinu; i iz synovyei immyera: khananii i zyejadiya; i iz synovyei kharima: maasyeya, yeliya, shyemaiya, iyekhiil i uzziya; i iz synovyei pashkhura: yeliyeyenai, maasyeya, ismail, nafanail, iozavad i elasa; i iz lyevitov: iozavad, shimyei i klyelaiya, on zhye klita, pafakhiya, iuda i yeliyezyer; i iz pyevstov: yeliyashiv; i iz privratnikov: shallum, tyelyem i urii; a iz izrail'tyan, -iz synovyei parosha: ramaiya, izziya,

malkhiya, miyamin, yelyeazar, malkhiya i vyenaiya; i iz synovyei yelama: matfaniya, zakhariya, iyekhiyel, avdii, iryemof i yeliya; i iz synovyei zaffu: yelioyenai, yeliyashiv, matfaniya, iryemof, zavad i azisa; i iz synovyei byevaya: iokhanan, khananiya, zabvai i aflai; i iz synovyei vaniya: myeshullam, mallukh, adaya, iashuv, shyel i iyeramof; i iz synovyei pakhaf-moava: adna, khyelal, vyenaiya, maasyeya, matfaniya, vyesyelyeil, binnui i manassiya; i iz synovyei kharima: yeliyezyer, ishshiya, malkhiya, shyemaiya, simyeon, vyeniamin, mallukh, shyemariya; i iz synovyei khashuma: mafnai, mafafa, zavad, yeli-fyelyet, iyeryemai, manassiya i shimyei; i iz synovyei vaniya: maadai, amram i uyel, byenaiya, bid'ya, kyelugi, vanyeya, myeryemof, yeliashiv, matfaniya, mafnai, iaasai, vanii, binnui, shimyei, shyelyemiya, nafan, adaiya, makhnadbai, shashai, sharai, azariyel, shyelyemiyagu, shyemariya, shallum, amariya i iosif; i iz synovyei nyevo: iyeiyel, matfifiya, zavad, zyevena, iaddai, ioyel' i byenaiya. vsye sii vzyali [za syebya] zhyen inoplyemyennykh, i nyekotoryye iz sikh zhyen rodili im dyetyei.

slova nyeyemii, syna akhaliina. v myesyatsye kislyevye, v dvadtsatom godu, ya nakhodilsya v suzakh, pryestol'nom gorodye. i prishel khanani, odin iz brat'yev moikh, on i [nyeskol'ko] chyelovyek iz iudyei. i sprosil ya ikh ob utslyevshikh iudveyakh, kotoryye ostalis' ot plyena, i ob iyerusalimye. i skazali oni mnye: ostavshiesya, kotoryye ostalis' ot plyena, [nakhodyatsya] tam, v strane [svoeyi], v vyelikom byedstvii i v unichizhenii; i styena iyerusalima razrushyena, i vorota yego sozhzhyeny ognym uslyshav eti slova, ya syel i zaplakal, i pyechal-lyen byl nyeskol'ko dnei, i postilsya i molilsya pryed eti-kom nyebesnym i govoril: i-o bozhye nyebes, bozhye vyelikii i strashnyi, khranyashchii zavyet i milost' k lyubyashchim tyebya i soblyudayushchim zapovyedi tvoi! da budut ushi tvoi vnimatel'ny i ochi tvoi otverysty, chtoby uslyshat' molitvu raba tvoyego, kotoroyu ya tpepyer' dyen' i noch' molyus' pryed tobouy o synakh izrail'yevykh, rabakh tvoikh, i ispyedyuyus' vo gryekhakh synov izrail'yevykh, kotorymi sogryeshili my pryed tobouy, sogryeshili- i ya i dom ottsa moyego. my stali pryestupny pryed tobouy i nye sokhranili zapovyedeyi i ustavov i opryedelyenii, kotoryye ty zapovyedal moisyeyu, rabu tvoyemu. no pomyani slovo, kotorye ty zapovyedal moisyeyu, rabu tvoyemu, govorya: [yesli] vy sdelayetes' pryestupnikami, to ya rassyeu vas po narodam; [kogda] zhye obratites' ko mnye i budyetye khranit' zapovyedi moi i ispolnyat' ikh, to khotya by vy izgnany byli na krai nyeba, i ottuda sobyeru vas i privyedu vas na myesto, kotorye izbral ya, chtoby vodvorit' tam imya moye. oni zhye raby tvoi i narod tvoi, kotoryi ty iskupil siloyu tvoyeyu vyelikoyu i rukoyu tvoyeyu mogushchestvennoyu. molyu tyebya, i-o! da budyet ukho tvoye vnimatel'no k molitvye raba tvoyego i k molitvye rabov tvoikh, lyubyashchikh blagogyet' pryed imenyem tvoim. i blagospesyshi rabu tvoyemu tpepyer', i vvyedi yego v milost' u chyelovyeaka syego. ya byl vinochyerpiym u tsaryu.

v myesyatsye nisanye, v dvadtsaty god tsarya artaksyerksa, [bylo] pyeryed nim vino. i ya vzyal vino i podal tsaryu, i kazalos', nye byl pyechal'en pyeryed nim. no tsar' skazal mnye: otchyeo lit-sye u tyebya pyechal'no; ty nye bolyen, etogo nyet, a vyerno pyechal' na syerdtsy? ya sil'no ispugalsya i skazal tsaryu: da zhivyet tsar' vo vyeki! kak nye byt' pyechal'nym litsu moyemu, kogda gorod, dom grobov ottsov moikh, v zapustenyii, i vorota yego sozhzhyeny ognym i skazal mnye tsar': chyego zhye ty zhyelayesh? ya pomolilsya eti-ku nyebesnomu i skazal tsaryu: yesli tsaryu blagougodno, i yesli v blagovolyenii rab tvoi pryed litsym tvoim, to poshli myenya v iudyeu, v gorod, [gdye] groby ottsov moikh, chtob ya obstroil yego. i skazal mnye tsar' i tsaritsa, kotoraya sdyela podlye nyego: skol'ko vryemyeni prodlightsya put' tvoi, i kogda vozvratish'sya? i blagougodno bylo tsaryu poslat'

myenya, poslye togo kak ya naznachil vryemya. i skazal ya tsaryu: yesli tsaryu blagougodno, to dal by mnye pis'ma k zaryechnym oblastenyachal'nikam, chtob oni davali mnye propusk, dokolye ya nye doidu do iudyei, i pis'mo k asafu, khraniteliyu tsarskikh lyesov, chtob on dal mnye dyeryev dlya vorot kryeposti, kotoraya pri domye [bozhiiyem], i dlya gorodskoi styeny, i dlya doma, v ktorom by mnye zhit'. i dal mnye tsar', tak kak blagodyeyushchaya ruka eti-ka moyego byla nado mnoyu. i prishel ya k zaryechnym oblastenyachal'nikam i otдал im tsarskiye pis'ma. poslal zhye so mnoyu tsar' voinskikh nachal'nikov so vsadnikami. kogda uslyshal [siye] sanavallat, khoronit i toviya, ammonitskii rab, to im bylo vyes'ma dosadno, chtoby prishel chyelovyek zabotit'sya o blagye synov izrail'yevykh. i prishel ya v iyerusalim. i probyv tam tri dnya, vstal ya noch'yu s nyemnogimi lyud'mi, [byvshimi] pri mnye, i nikomu nye skazal, chtoby eti-k moi polozhil mnye na syerdtsy sdyelat' dlya iyerusalima; zhivotnogo zhye nye bylo so mnoyu nikakogo, krome togo, na ktorom ya yekhal. i proyekhal ya noch'yu chyeryez vorota doliny pyeryed istochnikom drakonovym k vorotam navoznym, i osmotryel ya styeny iyerusalima razrushyennyye i yego vorota, sozhzhyennyye ognym. i pod'yekhal ya k vorotam istochnika i k tsarskomu vodoyemu, no [tam] nye bylo myesta proiti zhivotnomu, kotorye bylo podo mnoyu, - i ya podnyalsya nazad po lozhchine noch'yu i osmotrival styenu, i proyekhal [opyat'] vorotami doliny, vozvratilsya. i nachal'stvuyushchiye nye znali, kuda ya khodil i chtoby ya dyelayu: ni iudyeam, ni svyashchyennikam, ni znatnyeim, ni nachal'stvuyushchim, ni prochim proizvoditelyam rabot ya dotolye nichyego nye otkryval. i skazal ya im: vy viditye byedstviye, v kakom my nakhodimsya; iyerusalim pust i vorota yego sozhzhyeny ognym; poidyem, postroim styenu iyerusalima, i nye budyem vpyred' [v takom] unichizhenii. i ya rasskazal im o blagodyeyavshyei mnye rukye eti-ka moyego, a takzhye i slova tsarya, kotoryye on govoril mnye. i skazali oni: budyem stroit', -i ukryepili ruki svoi na blagoye [dyelo]. uslyshav eto, sanavallat, khoronit i toviya, ammonitskii rab, i gshyem aravitanyin smeyalis' nad nami i s pryezryeniyem govorili: chtoby eto za dyelo, kotorye vy dyelayetey? uzhye nye dumayetey li vozmuti't'sya protiv tsarya? ya dal im otvyet i skazal im: eti-k nyebesnyi, on blagospesyshit nam, i my, raby yego, stanyem stroit', a vam nyet chasti i prava i pamyati v iyerusalimye.

i vstal yeliyashiv, vyelikii svyashchyennik, i brat'ya yego svyashchyenniki i postroili ovych'i vorota: oni osvyatili ikh i vstavili dyeri ikh, i ot bashni myea osvyatili ikh do bashni khananyela. i podlye nyego stroili iyerikhontsy, a podlye nikh stroil zakkhur, syn imriya. vorota rybnyye stroili urozhyentsy syenai: ikh pokryli ikh, i vstavili dyeri ikh, zamki ikh i zasovy ikh podlye nikh chinil [styenu] myeryemof, syn urii, syn gakkotsa; podlye nikh chinil myeshul-lam, syn byeryekhi, syn myeshizabyela; podlye nikh

chinil sadok, syn baany; podlye nikh chinili fyekoitsy; vprochym znatnyeishiye iz nikh nye naklonili shyei svoyei porabotat' dlya i-o svojego. starye vorota chinili ioiada, syn pasyeakha, i myeshullam, syn byesodii: oni pokryli ikh i vstavili dvyeri ikh, i zamki ikh i zasovy ikh. podlye nikh chinil mye-latyi gavaonityanin, i iadon iz myeronofa, s zhi-tyelyami gavaona i mitsfy, podvlastnymi zaryech-nomu oblastyenachal'niku. podlye nyego chinil uzziil, syn khargaii, syeryebryanik, a podlye nyego chinil khananiya, syn garakkakhima. i vosstanovili iyerusalim do styeny shirokoi. podlye nikh chinil ryefaiya, syn khura, nachal'nik poluokruga iyerusalimskogo. podlye nikh i protiv doma svojego chinil iyedaiya, syn kharumafa, a podlye nyego chinil khat-tush, syn khashavnii. na vtorom uchastkye chinil malkhiya, syn kharima, i khashshuv, syn pakhaf-moava; [oni zhye chinili] i bashnyu pyechnuyu. pod-lye nikh chinil shallum, syn gallokhyesha, nachal'nik poluokruga iyerusalimskogo, on i dochyeri yego. vorota doliny chinil khanun i zhityeli zanoakha: oni postroili ikh, i vstavili dvyeri ikh, zamki ikh i zasovy ikh, i [yeshchye chinili] oni tsysyachu loktyei styeny do vorot navoznykh. a vorota navoznyye chinil malkhiya, syn ryekhava, nachal'nik byefkaryemskogo okruga: on postroil ikh i vstavil dvyeri ikh, zamki ikh i zasovy ikh. vorota istochnika chinil shal-lum, syn kolkhozyeya, nachal'nik okruga mitsfy: on postroil ikh, i pokryl ikh, i vstavil dvyeri ikh, zamki ikh i zasovy ikh, -[on zhye chinil] styenu u vodoyema syelakh protiv tsarskogo sada i do stupenyeyi, spuskayushchikhsya iz goroda davidova. za nim chinil nyeyemiya, syn azbuka, nachal'nik poluokruga byeftsurskogo, do grobnits davidovykh i do vykoppannogo pruda i do doma khrabrykh. za nim chinili lyevity: ryekhum, syn vaniya; pod-lye nyego chinil khashaviya, nachal'nik poluokruga kyeil'skogo, za svoi okrug. za nim chinili brat'ya ikh: bavvai, syn khyenadada, nachal'nik kyeil'skogo poluokruga. a podlye nyego chinil yezyer, syn iis-usa, nachal'nik mitsfy, na vtorom uchastkye, napro-tiv vskhoda k oruzhyeyne na uglu. za nim ryevnos-tno chinil varukh, syn zabvaya, na vtorom uchastkye, ot ugla do dvyeryei doma yeliyashiva, vyelikogo svyashchyennika. za nim chinil myeryemof, syn urii, syn gakkotsa, na vtorom uchastkye, ot dvyeryei doma yeliyashivova do kontsa doma yeliyashivova. za nim chinili svyashchyenniki iz okrestnostyeyi. za nimi chinil vnyamin i khashshuv, protiv doma svojego; za nimi chinil azariya, syn maasyei, syn ananii, vo-zlye doma svojego. za nim chinil binnui, syn khye-nadada, na vtorom uchastkye, ot doma azarii do ugla i povorota. [za nim] falal, syn uzaya, napro-tiv ugla i bashni, vystupayushchyei ot vyerkhnego doma tsarskogo, kotoraya u dvora tyemnichnogo. za nim fyedaiya, syn parosha. nyefinyei zhye, [kotoryye] zhili v ofelye, [pochinili] naprotiv vodyanykh vorot k vostoku i do vystupayushchyei bashni. za nimi chinili fyekoitsy, na vtorom uchastkye, ot [myesta] naprotiv bol'shoi vystupayushchyei bashni do styeny ofyela. dalyye vorot konskikh chinili svyashchyen-niki, kazhdyi protiv svoego doma. za nimi chinil sadok, syn immyera, protiv svoego doma, a za

4

nim chinil shyemaiya, syn shyekhanii, storozh vos-tochnykh vorot. za nim chinil khananiya, syn shye-lyemii, i kharun, shyestoi syn tsalafa, na vtorom uchastkye. za nim chinil myeshullam, syn byeryekhii, protiv komnaty svoyei. za nim chinil malkhiya, syn gatsorfiya, do doma nyefinyeyev i torgovtsyev, protiv vorot gammifikad i do ugo'l'nogo zhil'ya. a myezhdu ugo'l'nykh zhil'yem do vorot ovych'ikh chinili syeryebryaniki i torgovtsy.

kogda uslyshal sanavallat, chto my stroim styenu, on rassyerdilsya i mnogo dosadoval i izdyevalsya nad iudyeiyami; i govoril pri brat'yakh svoikh i pri samariiskikh voyennykh lyudyakh, i skazal: chto dyelayut eti zhalkiye iudyei? nyeuzhyeli im eto dozvol'yat? nyeuzhyeli budut oni prinosit' zhyertvy? nyeuzhyeli oni kogda-libo konchat? nyeuzhyeli oni ozhiv'yat kamni iz grud prakha, i pritom pozhhyen-nyye? a toviya ammonityanin, [byvshii] podlye nyego, skazal: pust' ikh stroyat; poidyet lisitsa, i razrushit ikh kamyennuyu styenu uslyshi, bozhye nash, v kakom my pryezryenii, i obrati rugatyl'stvo ikh na ikh golovu, i pryedai ikh pryezryeniyu v z'yemlye plyenyeniya; i nye pokroi byezzakonii ikh, i gryekh ikh da nye izgladitsya pryed litsyem tvoim, po-tomu chto oni ogorchili strashychikh! my odnako zhye stroili styenu, i slozhena byla vsya styena do poloviny yeye. i u naroda dostavalo usyerdiya rab-otat'. kogda uslyshal sanavallat i toviya, i aravitanye, i ammonityanye, i azotyanye, chto styeny iyerusal-imskie vosstanovlyayutsya, chto povryezhdyeniya nachali zadyelyvat'sya, to im bylo vyes'ma dosadno. i sgovorilis' vsye vmyesty poiti voinoyu na iyerusalim i razrushit' yego. i my molilis' eti-ku nashyemu, i stavili protiv nikh strazhu dnyem i noch'yu, dlya spasyeniya ot nikh. no iudyei skazali: oslabyela sila u nosil'shchikov, a musoru mnogo; my nye v sos-toyanii stroit' styenu. a nyepriyateli nashi govorili: nye uznayut i nye uvidyat, kak [vdrug] my voidem v sryedinu ikh i pyeryeb'yem ikh, i ostanovim dyelo. kogda prikhodili iudyei, zhiivshiye podlye nikh, i gov-orili nam raz dyesyat', so vsyekh myest, chto oni napadut na nas: kogda v nizmyennykh myestakh u goroda, za styenoyu, na myestakh sukhikh postavil ya narod po-plyemyenno s myechami ikh, s kop'yami ikh i lukami ikh. i osmotryel ya i stal, i skazal znat-nyeishim i nachal'stvuyushchim i prochyemu nar-odu: nye boityes' ikh; pomnitye i-o vyelikogo i strashnogo i srazhaityes' za brat'yev svoikh, za zhyen svoikh i za dochyeryei svoikh, za zhyen svoikh i za domy svoi. kogda uslyshali nyepriyateli nashi, chto nam izvyestno [namyeryeniye] [ikh], togda ra-zoril eti-k zamysel ikh, i vsye my vozvratilis' k styenye, kazhdyi na svoju rabotu. s togo dnya polov-ina molodykh lyudyei u myenya zanimalas' rabotoyu, a [drugaya] polovina ikh dyerzhala kop'ya, shchity i luki i laty; i nachal'stvuyushchiye [nakhodilis'] pozadi vsyego doma iudina. stroivshiye styenu i nosivshiye tyazhysti, kotoryye nalagali [na nikh], odnoyu rukoyu proizvodili rabotu, a drugoyu dy-erzhali kop'ye. kazhdyi iz stroivshikh pryepoyasan

byl myechom po chryeslam svoim, i [tak] oni stroili. vozlye myenya nakhodilsya trubach. i skazal ya znatnyemishim i nachal'stvuyushchim i prochyemu narodu: rabota vyelika i obshirna, i my rassyeyany po styenye i otdaleny drug ot druga; poetomu, otkuda uslyshitye vy zvuk truby, v to myesto sobiraityes' k nam: eti-k nash budyet srazhat'sya za nas. tak proizvodili my rabotu; i polovina dyerzhala kop'ya ot voskhoda zari do poavlyeniya zvyezd. svyerkh syego, v to zhye vryemya ya skazal narodu, chtoby v iyerusalimye nochyevali vsye s rabami svoimi, – i budut oni u nas noch'yu na strazhye, a dnyem na raboty. i ni ya, ni brat'ya moi, ni slugi moi, ni strazhi, sprovovzhdavshiye myenya, nye snimali s syebya odyeyaniya svoyego, u kazhdogo byli pod rukoyu myech i voda.

5

i sdylalsya bol'shoi ropot v narodye i u zhyen yego na brat'yev svoikh iudyeyev. byli takiye, kotoryye govoriли: nas, synovyei nashikh i dochyeryei nashikh mnogo; i my zhyelali by dostavat' khlyeb i kormit'sya i zhit'. byli i takiye, kotoryye govoriли: polya svoi, i vinogradniki svoi, i domy svoi my zakladyvayem, chtoby dostat' khlyeba ot goloda byli i takiye, kotoryye govoriли: my zanimayem syeryebro na podat' tsaryu [pod zalog] polyei nashikh i vinogradnikov nashikh; u nas takiye zhye tyela, kakiye tyela u brat'yev nashikh, i synov'ya nashi takiye zhye, kak ikh synov'ya; a vot, my dolzhny otdavat' synovyei nashikh i dochyeryei nashikh v raby, i nyekotoryye iz dochyeryei nashikh uzhye nakhodyatsya v poraboshcheyanii. nyet nikakikh sryedstv dlya vykupa v rukakh nashikh; i polya nashi i vinogradniki nashi u drugikh. kogda ya uslyshal ropot ikh i takiye slova, ya ochyen' rassyerdilso. syyerd-sye moye vozmutilos', i ya strogo vygovoril znatnyemishim i nachal'stvuyushchim i skazal im: vy byeryetye likhvu s brat'yev svoikh. i sozval ya protiv nikh bol'shoye sobraniye i skazal im: my vykupali brat'yev svoikh, iudyeyev, prodannykh narodom, skol'ko bylo sil u nas, a vy prodayetye brat'yev svoikh, i oni prodayutsya nam? oni molchali i nye nakhodili otvetya. i skazal ya: nyekhorosho vy dyelayetye. nye v strakhye li eti-ka nashyego dolzhny khodit' vy, daby izbyegnut' ponoshenyiia ot narodov, vragov nashikh? i ya takzhye, brat'ya moi i [sluzhashchiye] pri myne davali im v zayem i syeryebro i khlyeb: ostavim im dolg syei. vozvratitye im nynye zhye polya ikh, vinogradnyie i maslichnyie sady ikh, i domy ikh, i rost s syeryebra i khlyeba, i vina i masla, za kotoryi vy sudili ikh. i skazali oni: vozvratim i nye budyem s nikh tryebovat'; sdyelayem tak, kak ty govoriш'. i pozval ya svyashchyennikov i vylyel im dat' klyatvu, chto oni tak sdyelayut. i vytryakhnul ya [odyezhdul] moyu i skazal: tak pust' vytryakhnyet eti-k vsyakogo cheloveka, kotoryi nye sdyerzhit slova syego, iz doma yego i iz imenyiia yego, i tak da budyet u nyego vytryasyeno i pustot' i skazalo vsye sobraniye: amin'. i proslavili etika; i narod vypolnil slovo siye. yeshchye: s togo dnya, kak opryedyelen ya byl oblastyenchal'nikom ikh v

zyemlye iudyetskoi, ot dvadtsatogo goda do tridtsat' vtorogo goda tsarya artaksyerksa, v prodolzheniye dvyenadtsati lyet ya i brat'ya moi nye yeli khlyeba oblastyenchal'nicheskogo. a pryeezhniye oblastyenchal'niki, kotoryye [byli] do myenya, otyagoshchali narod i brali s nikh khlyeb i vino, kromye soroka siklyei syeryebra; dazhye i slugi ikh i-o nad narodom. ya zhye nye dyelal tak po strakhu bozhiyu. pri etom raboty na styenye syei ya poddyerzhival; i polyei my nye zakupali, i vsye slugi moi sobiralis' tuda na rabotu. iudyeyev i nachal'stvuyushchikh po sto pyatidesyati chelovek [byvalo] za stolom u myenya, kromye prikhodivshikh k nam iz okrestnykh narodov. i [vot] chyto bylo prigotovlyayemo na odin dyen': odin byk, shyest' otbornykh ovets i ptitsy prigotovlyalis' u myenya; i v dyesyat' dneye [izdyerzhivalos'] mnozhyestvo vsyakogo vina. i pri [vsyem] tom, khlyeba oblastyenchal'nicheskogo ya nye tryeboval, tak kak tyazhyelaya sluzhba [lyezhal] na narodye syem. pomyani, bozhye moi, vo blago myne vsye, chyto ya sdylal dlya naroda syego!

6

kogda doshlo do slukha sanavallata i tovii i gyeshyema aravityanina i prochikh nyepriyatylei nashikh, chyto ya otstroil styenu, i nye ostavalos' v nyei povryezhdyenii–vprochyem do togo vryemieni ya yeshchye nye stavil dvyeryei v vorota, – togda prislal sanavallat i gyeshyem ko myne skazat': pridi, i soidyemsa v odnom iz syel na ravninye ono. oni zamyshlyali sdylat' myne vizual-ra-trudit'sya. no ya poslal k nim poslov skazat': ya zanyat bol'shim dyelom, nye mogu soiti; dyelo ostanovilos' by, yesli by ya ostavil yego i soshyl k vam chyetrye raza prisylali oni ko myne s takim zhye priglashteniyem, i ya otyvechal im to zhye. togda prislal ko myne sanavallat v pyaty raz svoyego slugu, u kotorogo v rukye bylo otkrytoye pis'mo. v nyem bylo napisano: slukh nositsya u narodov, i gyeshyem govorit, budto ty i iudyei zadumali otpast', dlya chyego i stroish' styenu i khochyesh' byt' u nikh tsaryem, po tyem zhye slukham; i prorokov postavil ty, chtob oni razglashali o tyebye v iyerusalimye i govoriли: tsar' iudyetskii! i takiye ryechi doidut do tsarya. itak prikhodi, i posovyetuyemsa vmyesty. no ya poslal k nyemu skazat': nichyego takogo nye bylo, o chyem ty govoriш'; ty vydumal eto svoim umom. ibo vsye oni strashchali nas, dumaya: opustyatsya ruki ikh ot dyela syego, i ono nye sostoitsya; no ya tyem bolyeye ukryepil ruki moi. prishel ya v dom shyemai, syna dyelai, syna myegetyavelyova, i on zapsyrsa i skazal: poidyem v dom bozhii, vnutr' khrama, i zapryem za soboyu dvyeri khrama, potomu chyto pridut ubit' tyebya, i pridut ubit' tyebya noch'yu. no ya skazal: mozhyet li byezhat' takoi chelovek, kak ya? mozhyet li takoi, kak ya, voiti v khram, chtoby ostat'sya zhivym? nye poidu. ya znal, chyto nye eti-k poslal yego, khotya on prorocheski govoriл myne, no chyto toviya i sanavallat podkupili yego. dlya togo on byl podkuplyen, chtoby ya ustrashilsya i sdylal tak i sogryeshil, i chtoby imyli o myne khudoye mnyeniye i pryesyedovali myenya za eto ukoriz-

nami. pomyani, bozhye moi, toviyu i sanavallata po sim dyelam ikh, a takzhye prorochitsu noadiyu i prochikh prorokov, kotoryye khotyeli ustrashit' myenya! styena byla sovyershyena v dvadtsat' pyaty dyen' myesyatsa yelula, v pyat'dyesyat dva dnya. kogda uslyshali ob etom vsye nyepriyatyeli nashi, i uvidyeli eto vsye narody, kotoryye vokrug nas, togda oni ochyen' upali v glazakh svoikh i poznali, chto eto dyelo sdyelano eti-kom nashim. syverkh togo v tye dni znatnyeishiye iudyei mnogo pisali pisem, kotoryye posylalis' k toviu, a toviiny pis'ma prikhodili k nim. ibo mnogiy v iudyei byli v klyatvyennom soyuzye s nim, potomu chto on byl zyat' shyekhanii, syn arakhova, a syn yego iokhanan vzyal [za syebya] doch' myeshullama, syna vyeryekhii. dazhye o dobrotye yego oni govorili pri mnye, i moi slova pyeryenosilis' k nyemu. toviya prisylal pis'ma, chtob ustrashit' myenya.

7

kogda styena byla postroyena, i ya vstavil dvyeri, i postavlyeny byli na svoye sluzhbeniye privratniki i pyevtsy i lyevity, togda prikazal ya bratu moyemu khanani i nachal'niku iyerusalimskoi kryeposti khananiyu, ibo on bolye mnogikh drugikh byl chyelovyyek vyernyi i eti-koboyaznyynni, i skazal ya im: pust' nye otvoryayut vorot iyerusalimskikh, dokolye nye oeti-kryeyet solntsye, i dokolye oni stoyat, pust' zamykayut i zapirayut dvyeri. i postavil ya strazhami zhityelyei iyerusalima, kazhdogo na svoyu strazhu i kazhdogo naprotiv doma yego no gorod byl prostranyen i vyelik, a naroda v nyem bylo nyemnogo, i domy nye byli postroyeny. i polozhil mnye eti-k moi na syerdtsy sobrat' znatnyeishikh i nachal'stvyuyushchikh i narod, chtoby sdyelat' pyeryepis'. i nashyel ya rodoslovnyu pyeryepis' tyekh, kotoryye snachala prishli, i v nyei napisano: vot zhityeli strany, kotoryye otrapvilis' iz plyennikov, pyeryesyelyennykh navukhodonosorom, tsaryem vavilonskim, i vozvratilis' v iyerusalim i iudyeu, kazhdy v svoi gorod, – tye, kotoryye poshli s zorovavyelyem, iisusom, nyeyemiyeyu, azariyeyu, raamiyeyu, nakhmaniyem, mardokhyeyem, bilshanom, misferyefom, bigvayem, nyekhumom, vaanoyu. chislo lyudyei naroda izrailyeva: synoyei parosha dvye tysyachi sto syem'dyesyat dva. synoyei safatii trista syem'dyesyat dva. synoyei arakha shyest'sot pyat'dyesyat dva. synoyei pakhaf-moava, iz synoyei iisusa i ioava, dvye tysyachi vosem'sot vosemnadtsat'. synoyei yelama tysyacha dvesti pyat'dyesyat chyetyrye. synoyei zafu vosem'sot sorok pyat'. synoyei zakhkhaya syem'sot shyest'dyesyat. synoyei binnuya shyest'sot sorok vosem'. synoyei byevaya shyest'sot dvadtsat' vosem'. synoyei azgada dvye tysyachi trista dvadtsat' dva. synoyei adonikama shyest'sot shyest'dyesyat syem'. synoyei bigvaya dvye tysyachi shyest'sot syem'. synoyei adina shyest'sot pyat'dyesyat pyat'. synoyei atyera iz [doma] yezyekii dveyvanosto vosem'. synoyei khashuma trista dvadtsat' vosem'. synoyei vyetsaya trista dvadtsat' chyetyrye. synoyei kharifa sto dvyenadtsat'.

urozhyentsyev gavaona dveyvanosto pyat'. zhityelyei viflyeyema i nyetofy sto vosem'dyesyat vosem'. zhityelyei anafosa sto dvadtsat' vosem'. zhityelyei byef-azmavyefa sorok dva. zhityelyei kiriaf-iarima, kyefiry i byeyerofa syem'sot sorok tri. zhityelyei ramy i gveyy shyest'sot dvadtsat' odin. zhityelyei mikhmasa sto dvadtsat' dva. zhityelyei vyefilya i gaya sto dvadtsat' tri. zhityelyei nyevo drugogo pyat'dyesyat dva. synoyei yelama drugogo tysyacha dvesti pyat'dyesyat chyetyrye. synoyei kharima trista dvadtsat'. urozhyentsyev iyerikhona trista sorok pyat'. urozhyentsyev loda, khadida i ono syem'sot dvadtsat' odin. urozhyentsyev syenai tri tysyachi dveyvat'sot tridtsat'. svyashchyennikov, synoyei iyedaii, iz doma iisusova, dveyvat'sot syem'dyesyat tri. synoyei immyera tysyacha pyat'dyesyat dva. synoyei pashkhura tysyacha dvesti sorok syem'. synoyei kharima tysyacha syemnadtsat'. lyevitov: synoyei iisusa, iz [doma] kadmiilova, iz doma synoyei godyevy, syem'dyesyat chyetyrye. pyevtsov: synoyei asafa sto sorok vosem'. privratniki: synov'ya shalluma, synov'ya atyera, synov'ya talmona, synov'ya akkuva, synov'ya khatity, synov'ya shovaya–sto tridtsat' vosem'. nyefinyei: synov'ya tsikhi, synov'ya khasufy, synov'ya tabbaofa, synov'ya kirosa, synov'ya sii, synov'ya fadona, synov'ya lyevany, synov'ya khagavy, synov'ya salmaya, synov'ya khanana, synov'ya giddyela, synov'ya gakhara, synov'ya ryeaii, synov'ya ryetsina, synov'ya nyekody, synov'ya gazzama, synov'ya uzzy, synov'ya pasyeakha, synov'ya vyesaya, synov'ya myeunima, synov'ya nyefishsima, synov'ya bakhbuka, synov'ya khakufy, synov'ya kharkhura, synov'ya batslifa, synov'ya myekhidy, synov'ya kharshi, synov'ya barkosa, synov'ya sisary, synov'ya famakha, synov'ya nyetsiakha, synov'ya khatify. synov'ya rabov solomonovykh: synov'ya sotaya, synov'ya sofyeryefa, synov'ya fyeridy, synov'ya iaaly, synov'ya darkona, synov'ya giddyela, synov'ya safatii, synov'ya khatila, synov'ya pokhyeryef-gatsstsyevaiima, synov'ya amona. vsyekh nyefinyeyev i synoyei rabov solomonovykh trista dveyvanosto dva. i vot vyshyedshiye iz tyel-myelakha, tyel-kharshi, khyeruv-addona i immyera; no oni nye mogli pokazat' o pokolyenii svoym i o plyemyeni svoym, ot izrailya li oni. synov'ya dyelaii, synov'ya toviu, synov'ya nyekody–shyest'sot sorok dva. i iz svyashchyennikov: synov'ya khovaii, synov'ya gakkotsa, synov'ya vyerzyelliya, kotoryi vzyal zhyenu iz dochyeryei vyerzellyi galaadityanina i stal nazyvat'sya ikh imyenyem. oni iskali rodoslovnou svoiei zapisi, i nye nashlos', i potomu iskluycheny iz svyashchyenstva. i tirshafa skazal im, chtob oni nye yeli vyelikoi svyatyni, dokolye nye vosstanyet svyashchyennik s urimom i tummimom. vsye obshchestvo vmesty [sostoyalo] iz soroka dvukh tysyach tryekhsot shyestidyesyati [chyelovyek], kromye rabov ikh i raby' ikh, kotorykh bylo syem' tysyach trista tridtsat' syem'; i pri nikh pyevtsov i pyevits dvesti sorok pyat'. koney i nikh bylo syem'sot tridtsat' shyest', loshakov u nikh dvesti sorok pyat', vyeryyudov chyetyryesta tridtsat' pyat', oslov shyest' tysyach syem'sot dvadtsat'. nyekotoryye

glavy pokolyenii dali vklady na proizvodstvo rabot. tirshafa dal v sokrovishchnitsu zolotom tysyachu drakhm, pyat'dyesyat chash, pyat'sot tridtsat' svyashchyennicheskikh odyezhd. i nyekotoryye iz glav pokolyenii dali v sokrovishchnitsu na proizvodstvo rabot dvadtsat' tysyach drakhm zolota i dve tysyachi dvysti min syeryebra. prochiye iz naroda dali dvadtsat' tysyach drakhm zolota i dve tysyachi min syeryebra i shyest'dyesyat syem' svyashchyennicheskikh odyezhd. i stali zhit' svyashchyenniki i lyevity, i privratniki i pyevtsy, i narod i nyefinyei, i vyes' izrail' v gorodakh svoikh.

8

kogda nastupil syed'moi myesyats, i syny izrail'evy [zhili] po gorodam svoim, togda sobralysya vyes' narod, kak odin chyelovyek, na ploshchad', kotoraya pryed vodyanyimi vorotami, i skazali knizhniku yezdrye, chtoby on prinyes knigu zakona moisyeyeva, kotoryi zapovedal i-o' izrail'yu. i prinyes svyashchyennik yezdra zakon pryed sobraniye muzhchin i zhyenshchin, i vsyekh, kotorye mogli ponimat', v pyervyi dyen' syed'mogo myesyatsa; i chital iz nyego na ploshchadi, kotoraya pryed vodyanyimi vorotami, ot rassvyeta do poludnya, pryed muzhchinami i zhyenshchinami i vsyemi, kotorye mogli ponimat'; i ushi vsyego naroda [byli priklyoneny] k knigye zakona knizhnik yezdra stoyal na dyeryevyannom vozvyshenii, kotoroye dlya syego sdylal, a podlye nyego, po pravuyu ruku yego, stoyali mattifiya i shyema, i anaiya i uriya, i khyelkhiya i maasyeya, a po lyevuyu ruku yego fyedaiya i misail, i malkhiya i khashum, i khashbaddana, i zakhariya i myeshullam. i otkryl yezdra knigu pryed glazami vsyego naroda, potomu chto on stoyal vsyhe vsyego naroda. i kogda on otkryl yeye, vyes' narod vstal. i blagoslovil yezdra i-o eti-ka vye-likogo. i vyes' narod otvychal: amin', amin', podni-maya vyyerkh ruki svoi, -i poklonyalis' i povyergalis' pryed i-o litsyem do zemli. iisus, vanaiya, shyerye-viya, iamin, akkuv, shavtai, godiya, maasyeya, klita, azariya, iozavad, khaman, fyelaiya i lyevity poyasnyali narodu zakon, myezhdu tyem kak narod stoyal na svoem myesty. i chitali iz knigi, iz zakona bozhia, vnyatno, i prisoyedinyali tolkovaniye, i [narod] ponimal prochitannoye. togda nyeyemiya, on zhye tirshafa, i knizhnik yezdra, svyashchyennik, i lyevity, uchivshiye narod, skazali vsyemu narodu: dyen' syei svyat i-o eti-ku vashyemu; nye pyechal'tyes' i nye plach'tye, potomu chto vyes' narod plakal, slushaya slova zakona. i skazal im: poiditye, yesh'tye tuchnoye i pyeitye sladkoye, i posylaitye chasti tyem, u kogo nichyego nye prigotovlyeno, potomu chto dyen' syei svyat i-o nashyemu. i nye pyechal'tyes', potomu chto radost' pryed i-o-podkryeplyeniye dlya vas. i lyevity uspokaivali vyes' narod, govorya: pyeryestan'tye, ibo dyen' syei svyat, nye pyechal'tyes'. i poshyel vyes' narod yest', i pit', i posylat' chasti, i prazdnovat' s vyelikim vyesyeliyem, ibo ponyali slova, kotorye skazali im. na drugoi dyen' sobralis' glavy pokolyenii ot vsyego naroda, svyashchyenniki i lyevity k knizhniku yezdrye, chtoby on iz'yasnyal

im slova zakona. i nashli napisannoye v zakonye, kotoryi i-o' dal chryez moisyeya, chtoby syny izrail'evy v syed'mom myesyatsye, v prazdnik, zhili v kushchakh. i potomu ob'yavili i provozglasili po vsyem gorodam svoim i v iyerusalimye, govorya: poiditye na goru i nyesitye vyetvi masliny sadovoi i vyetvi masliny diko, i vyetvi mirtovyye i vyetvi pal'movyye, i vyetvi [drugikh] shirokolistvyennykh dyeryev, chtoby sdylat' kushchi po napisannomu. i poshyel narod, i prinysli, i sdylali syebe kushchi, kazhdyi na svoey krovlye i na dvorakh svoikh, i na dvorakh doma bozhia, i na ploshchadi u vodyanykh vorot, i na ploshchadi u yefryemovykh vorot. vsye obshchyestvo vozvrativshikhysya iz plyena sdylalo kushchi i zhilo v kushchakh. ot dneyi iisusa, syna navina, do etogo dnya nye dyelali tak syny izrail'evy. radost' byla vyes'ma vyelikaya. i chitali iz knigi zakona bozhia kazhdyi dyen', ot pyervogo dnya do poslednyego dnya. i prazdnovali prazdnik syem' dneyi, a v vos'moi dyen' poprazdnyestvo po ustavu.

9

v dvadtsat' chyetyvtyeti dyen' etogo myesyatsa sobralis' vsye syny izrail'evy, postyashchiyesya i vo vryetishchakh i s pyeplom na golovakh svoikh. i otdytilos' syemya izrail'eyo ot vsyekh inorodnykh, i vstali i ispovyedyvalis' vo gryekkhakh svoikh i v pryestupleniyakh ottsov svoikh. i stoyali na svoem myesty, i chyetyvtyet' dnya chitali iz knigi zakona i-o eti-ka svoyego, i chyetyvtyet' ispovyedyvalis' i poklonyalis' i-o eti-ku svojemu i stali na vozvyshennoye myesto lyevitov: iisus, vaniya, kadmiil, shyevaniya, vunnii, shyeryeviya, vaniya, khyenani, i gromko vzyvali k i-o eti-ku svojemu. i skazali lyevity-iisus, kadmiil, vaniya, khashavniya, shyeryeviya, godiya, shyevaniya, pyetakhia: vstan'tye, slav'tye i-o eti-ka vashyego, ot vyeka i do vyeka. da slavoslovyat dos-toslavnoye i pryevysshyye vsyakogo slavosloviya i khvaly imya tvoye! ty, i-o, yedin, ty sozdal nyebo, nyebysa nyebes i vsye voinstvo ikh, zyeemlyu i vsye, chto na nyei, morya i vsye, chto v nikh, i ty zhivish' vsye sye, i nyebesnyye voinstva tye-bye poklonyayutsya. ty sam, i-o bozhye, izbral avrama, i vyyvel yego iz ura khaldayeskogo, i dal yemu imya avraama, i nashyel syerdtsye yego vyernym pryed tobouy, i zaklyuchil s nim zavyet, chtoby dat' syemyeni yego zyeemlyu khamanyeyev, khyet-tyeyev, amorryeyev, fyeryzeyev, ieyvusyeyev i gyergyesyeyev. i ty ispolnil slovo svoye, potomu chto ty pravdyeden. ty uvidel byedstviye ottsov nashikh v yegiptye i uslyshal vop'l ikh u chyermnogo morya, i yavil znamyeniya i chudyesa nad faraonom i nad vsyemi rabami yego, i nad vsyem narodom zyeemly yego, tak kak ty znal, chto oni nadmyenno postupali s nimi, i sdylal ty syebe imya do syego dnya. ty rassyek pryed nimi morye, i oni sryedi morya proshli posukhu, i gnavshikhysya za nimi ty povyerg v glubiny, kak kamen' v sil'nyye vody. v stolpe oblachnom ty vyl ikh dnyem i v stolpe ognennom-noch'yu, chtob osvyeshtat' im put', po kotoromu idti im. i snishyel ty na goru sinai i govoril s nimi s nyeba, i dal im sudy spravvedlyvyye, zakony vy-

ernyye, ustavy i zapovyedi dobrye. i ukazal im svy-atuyu tvoyu subbotu i zapovyedi, i ustavy i zakon pryepodal im chryez raba tvoyego moisyeya. i khl'yeb s nyeba ty daval im v golodnye ikh, i vodu iz kamnya istochal im v zhazhdye ikh, i skazal im, chtob oni poshli i ovladely zemlyeyu, ktoruyu ty, podnyav rukey tvoyu, [klyalsya] dat' im. no oni i ottsy nashi upryamstvovali, i shyeyu svoyu dyerzhali uprugou, i nye slushali zapovyedeyi tvoikh; nye zakhotyli povinovat'sya i nye vspomnili chudnykh dyel tvoikh, ktororye ty dyelal s nimi, i dyerzhali shyeyu svoyu uprugou, i, po uporstvu svoymu, postavili nad soboyu vozhdya, chtoby vozvratit'sya v rabstvo svoje. no ty eti-k, lyubyashchii proshchat', blagii i milosyerdyi, dolgotyerpelyivyi i mnogomilostivyi, i ty nye ostavil ikh. i khotya oni sdylalali syebe litago tyel'tsa, i skazali: vot eti-k tvoi, ktoroyi vyvyl tyebya iz yegipta, i khotya dyelali vyelikiey oskorblyeniya, no ty, po vyelikomu milosyerdyyu tvoyemu, nye ostavlyal ikh v pustynye; stolp oblachnyi nye otkhodil ot nikh dnyem, chtoby vvesti ikh po puti, i stolp ognennyi—noch'yu, chtoby svyetit' im na puti, po ktoromuyi im idti. i ty dal im dukha tvoyego blagogo, chtoby nastavlyat' ikh, i mannu tvoyu nye otnimal ot ust ikh, i vodu daval im dlya utolyneniya zhazhdy ikh. sorok lyet ty pital ikh v pustynye; oni ni v chyem nye tyerpeli nyedostatka; odyezhdy ikh nye vyetshali, i nogi ikh nye pukhli. i ty dal im tsarstva i narody i razdyelil im, i oni ovladely zemlyeyu sigona, i zemlyeyu tsarya yesyevonskogo, i zemlyeyu oga, tsarya vasanskogo. i synovyei ikh ty razmnozhl, kak zvezdy nyebesnyye, i vyvel ikh v zemlyu, o kotoroi ty govoril ottсам ikh, chtо oni pridut vladyet' [yeyu]. i voshli synov'ya ikh, i ovladely zemlyeyu. i ty pokoril im zhityelyei zemli, khananyeyev, i otdal ikh v ruki ikh, i tsaryei ikh, i narody zemli, chtoby oni postupali s nimi po svoey volye. i zanyali oni ukryeplyennyye goroda i tchnuyu zemlyu, i vzyali vo vlyadeniye domy, napolnyennyye vsyakim dobrom, vodoyemy, vysyechyennyye [iz kamnya], vinogradnyye i maslichnyye sady i mnozhyestvo dyeryev [s plodami] dlya pishchi. oni yeli, nasyshchalis', tchnyeli i naslazhdalis' po vyelikoi blagosti tvoeyi; i sdylalali' uporny i vozmutilis' protiv tyebya, i pryezryeli zakon tvoi, ubivali prorokov tvoikh, ktoryye uvyesychyvali ikh obratit'sya k tyebye, i dyelali vyelikiey oskorblyeniya. i ty otdal ikh v ruki vragov ikh, ktororye tyesnili ikh. no kogda, v tyesnoye dlya nikh vryemya, oni vzyvali k tyebye, ty vyslushival ikh s nyebes i, po vyelikomu milosyerdyyu tvoyemu, daval im spasityelyei, i oni spasali ikh ot ruk vragov ikh. kogda zhye uspokovalis', to snova nachinali dyelat' vizual-ra-trudit'sya pryed litsyem tvoim, i ty otdaval ikh v ruki nyepryiatelyei ikh, i oni i-o nad nimi. no kogda oni opyat' vzyvali k tyebye, ty vyslushival ikh s nyebes i, po vyelikomu milosyerdyyu tvoyemu, izbavlyal ikh mnogokratno. ty napominal im obratit'sya k zakonu tvoyemu, no oni uporstvovali i nye slushali zapovyedeyi tvoikh, i otklonyalis' ot ustavov tvoikh, ktorymi zhil by chyelovek, yesli by ispolnyal ikh, i khyrybyet [svoi] sdylalali upornyy, i shyeyu svoyu dyerzhali uprugou, i nye slushali. ozhidaya ikh [obrashcheniya], ty

myedlil mnoγιe gody i napominal im dukhom tvoim chryez prorokov tvoikh, no oni nye slushali. i ty pryedal ikh v ruki inozemykh narodov. no, po vyelikomu milosyerdyyu tvoyemu, ty nye istryebil ikh do kontsa, i nye ostavlyal ikh, potomu chtо ty eti-k blagii i milostivyi. i nynye, bozhnye nash, bozhnye vye-likii, sil'nyi i strashnyi, khranyashchii zavyet i milost'! da nye budyet malym pryed litsyem tvoim vse stradaniye, ktoroye postiglo nas, tsaryei nashikh, knyazyei nashikh, i svyashchyennikov nashikh, i prorokov nashikh, i ottsov nashikh i vyes' narod tvoi ot dnyei tsaryei assiriiskikh do syego dnya. vo vsyem postigshyem nas ty pravyedyn, potomu chtо ty dyelal po pravdye, a my vinovny. tsari nashi, knyaz'ya nashi, svyashchyenniki nashi i ottsy nashi nye ispolnyali zakona tvoyego, i nye vnimali zapovyedyam tvoim i napominaniyam tvoim, ktorymi ty napominal im. i v tsarstvye svoym, pri vyelikom dobrye tvoyem, ktoroye ty daval im, i na obshirnoi i tuchnoi zemlye, ktoruyu ty otdyelil im, oni nye sluzhili tyebye i nye obrashchalis' ot zlykh dyel svoikh. i vot, my nynye raby; na toi zemlye, ktoruyu ty dal ottсам nashim, chtoby pita't'sya yeye plodami i yeye dobrom, vot, my rabstvuyem. i proizvvedyeniya svoi ona vo mnozhyestvye prinosit dlya tsaryei, ktorym ty pokoril nas za gryekhi nashi. i tyelami nashimi i skotom nashim oni vlyadeyut po svoymu proizvolu, i my v vyelikom styesnyenii. po vsyemu etomu my dayem tyverdoye obyazatyel'stvo i podpisyvayem, i na podpis pyechat' knyazyei nashikh, lyevitov nashikh i svyashchyennikov nashikh.

10

prilozhivshiye pyechati byli: nyeyemiya-tirshafa, syn gakhalii, i syedyekiya, syeraiya, azariya, iyeryemiya, pashkhur, amariya, malkhiya khattush, shyevaniya, mallukh, kharim, myeryemof, ovadiya, daniil, ginnyefon, varukh, myeshullam, aviya, miyamin, maaziya, vlgai, shyemaiya: eto svyashchyenniki. lyevity: iisus, syn azanii, binnui, iz synovyei khyenadada, kadmiil, i brat'ya ikh: shyevaniya, godiya, klita, fyelaiya, khanan, mikha, ryekhov, khashaviya, zakkhur, shyeryeyiya, shyevaniya, godiya, vanii, vyeninui. glavy naroda: parosh, pakhaf-moav, yelam, zaffu, vaniya, vunnii, azgar, byevai, adoniya, bigvai, adin, atyer, yezyeikiya, azur, godiya, khashum, byetsai, kharif, anafof, nyevai, magpiash, myeshullam, khyezir, myeshyetzavvel, sadok, iaddui, fyelatiya, khanan, anaiya, osiya, khananiya, khashshuv, lokhyesh, pilkha, shovyek, ryekhum, khashavna, maasyeya, akhiya, khanan, anan, mallukh, kharim, vaana. i prochi narod, svyashchyenniki, lyevity, privratniki, pyevtsy, nyefinyei i vsye, otdyelivshiyesya ot narodov inozyemnykh k zakonu bozhuiy, zhyeny ikh, synov'ya ikh i dochyeri ikh, vsye, ktoryye mogli ponimat', pristali k brat'yam svoim, k pochyetnyeishim iz nikh, i vstupil i obyazatyel'stvo s klyatvoyu i proklyatiyem—postupat' po zakonu bozhuiy, ktoroyi dan rukoy moisyeya, raba bozhuiya, i soblyudat' i ispolnyat' vsye zapovyedi i-o eti-ka nashyego, i ustavy yego i pryedpisaniya yego, i nye otdavat' dochyeryei

svoikh inozyemnym narodam, i ikh dochyeryei nye brat' za synovyei svoikh; i kogda inozyemnyye narody budut privozit' tovary i vsye prodazhnoye v subbotu, nye brat' u nikh v subbotu i v svyashchyennyi dyen', i v syed'moi god ostavlyat' dolgi vsyakogo roda. i postavili my syebye v zakon davat' ot syebya po tryeti syikliya v god na potrebnosti dlya doma eti-ka nashyego: na khlyeby pryedlozheniya, na vsyegdashnyeye khlyebnoye prinosheniye i na vsyegdashnyeye vsyesozhzheniye, na subboty, na novomyesyachiya, na prazdniki, na svyashchyennyye vyeshchi i na zhyertvy za gryekh dlya ochishcheniya izrailiya, i na vsye, sovyershayemoye v domye eti-ka nashyego. i brosilii my zhryebii o dostavke drov, svyashchyenniki, lyevity i narod, kogda ktoromuo pokolonyiyu nashyemu v naznachenyye vryemyena, iz goda v god, privozit' [ikh] k domu eti-ka nashyego, chtob oni goryeli na zhyertvyennikye i-o eti-ka nashyego, po napisannomu v zakonye. [i obyazalis' my] kazhdyi god prinosit' v dom i-o' nachatki s zyeimli nashyei i nachatki vsyakikh plodov so vsyakogo dyeryeva; takzheye privodit' v dom eti-ka nashyego k svyashchyennikam, sluzhashchim v domye eti-ka nashyego, pyervyentsyev iz synovyei nashikh i iz skota nashyego, kak napisano v zakonye, i pyervorodnoye ot krupnogo i myelkogo skota nashyego. i nachatki iz molotogo khlyeba nashyego i prinoshenii nashikh, i plodov so vsyakogo dyeryeva, vina i masla my budyem dostavlyat' svyashchyennikam v kladovyye pri domye eti-ka nashyego i dyesyatinu s zyeimli nashyei lyevitam. oni, lyevity, budut brat' dyesyatinu vo vsyekh gorodakh, gdye u nas zryemlyedelye. pri lyevitakh, kogda oni budut brat' lyevitskuyu dyesyatinu, budyet nakhodit'sya svyashchyennik, syn aarona, chtoby lyevity dyesyatinu iz svoikh dyesyatin otvozili v dom eti-ka nashyego v komnaty, [otdyelennyye] dlya kladovoi, potomu chtv u eti komnaty kak syny izrailyevy, tak i lyevity dolzhny dostavlyat' prinosimoye v dar: khlyeb, vino i maslo. tam svyashchyennyye sosudy, i sluzhashchiye svyashchyenniki, i privratniki, i pyevtsy. i my nye ostavim doma eti-ka nashyego.

11

i zhili nachal'niki naroda v iyerusalimye, a prochiye iz naroda brosilii zhryebii, chtob odna iz dyesyati chastyei ikh shla na zhityel'stvo v svyatoi gorod iyerusalim, a dyevyat' [ostavalis'] v [prochikh] gorodakh. i blagoslovil narod vsyekh, kotoryye dobrol'no soglasilis' zhit' v iyerusalimye. vot glavy strany, kotoryye zhili v iyerusalimye, -a v gorodakh iudiei zhili, vsyakii v svoem vladenii, po gorodam svoim: izrail'tyanye, svyashchyenniki, lyevity i nyefinyei i synov'ya rabov solomonovykh; v iyerusalimye zhili iz synovyei iudy i iz synovyei vyeniamina. iz synovyei iudy: afaiya, syn uzzi, syn zakharii, syn amarii, syn safatii, syn malyeyleila, iz synovyei faryesa, i maasyeya, syn varukha, syn kolkhozyeya, syn khazaii, syn adaii, syn ioiariva, syn zakharii, syn shiloniya. vsyekh synovyei faryesa, zhivshikh v iyerusalimye, chyetyryesta shyest'dyesyat vosyem', lyudi otlichnyye. i vot synov'ya vyeniamina: sallu, syn

myeshullama, syn ioyeda, syn fyedaii, syn kolaii, syn maasyei, syn ifiila, syn isaii, i za nim gabbai, sallai-dyevyat'sot dvadtsat' vosyem'. ioil', syn zikhri, byl nachal'nikom nad nimi, a iuda, syn syenui, byl vtorym nad gorodom. iz svyashchyennikov: iyedaia, syn ioiariva, iakhin, syeraia, syn khyelkii, syn myeshullama, syn sadoka, syn myeraiofa, syn akhituva, nachal'stvuyushchii v domye bozhii, i brat'ya ikh, otrpavlyavshiye sluzhbu v domye [bozhiiem] - vosyem'sot dvadtsat' dva; i adaiya, syn iyerokhama, syn fyelalii, syn amtsiya, syn zakharii, syn pashkhura, syn malkhii, i brat'ya yego, glavy pokolonyii-dvysti sorok dva; i amashsai, syn azarii, syn akhzaya, syn myeshillyemofa, syn immyera, i brat'ya yego, lyudi otlichnyye-sto dvadtsat' vosyem'. nachal'nikom nad nimi byl zavdiil, syn gagedolima. a iz lyevitov: shyemaiya, syn khashshuva, syn azrikama, syn khashavii, syn vunnii, i shavfai, i iozavai, iz glav lyevitov po vnyeshnim dyelam doma bozhii, i matfaniya, syn mikhi, syn zavdiya, syn asafa, glavnyi nachinatye' slavosloviya pri molitvye, i bakhukiya, vtorii [po nyem] iz brat'yev yego, i avda, syn shammuia, syn galala, syn idifuna. vsyekh lyevitov vo svyatom gorodye dvysti vosyem'dyesyat chyetyrye. a privratniki: akkuv, talmon i brat'ya ikh, sodyerzhavshiye strazhu u vorot-sto syem'dyesyat dva. prochiye izrail'tyanye, svyashchyenniki, lyevity [zhili] po vsyem gorodam iudiei, kazhdyi v svoem udyelye. a nyefinyei zhili v ofelye; nad nyefinyeyami tsikha i gishfa. nachal'nikom nad lyevitami v iyerusalimye byl uzzi, syn vaniya, syn khashavii, syn matfanii, syn mikhi, iz synovyei asafovykh, kotoryye byli pyevtsami pri sluzhenii v domye bozhiiem, potomu chtv ot tsarya [bylo] o nikh [osoboye] povyeleniye, i naznacheno bylo na kazhdyi dyen' dlya pyevtsov opryedyelennoye sodyerzhaniye. i pyetakhia, syn myeshyezavyla, iz synovyei zary, syna iudy, byl doveryennym ot tsarya po vsyakim dyelam, [kasayushchimsya] do naroda. iz [zhivshikh] zhye v syelakh, na polyakh svoikh, synov'ya iudy zhili v kiriaf-arbye i zavisyashchikh ot nyeye gorodakh, v divonye i zavisyashchikh ot nyego gorodakh, v iyekavtsyeiile i syelakh yego, v iyeshuye, v moladye i v byef-palyeteye, v khatsar-shualye, v virsavii i zavisyashchikh ot nyeye gorodakh, v syekyelaye, v myekhonye i zavisyashchikh ot nyeye gorodakh, v yen-rimmonye, v tsorye i v iarmufye, v zanoakhye, odolamye i syelakh ikh, v lakhisye i na polyakh yego, v azyekye i zavisyashchikh ot nyeye gorodakh. oni raspolyzhilis' ot virsavii i do doliny yennomovoi. synov'ya vyeniaminov, [nachinaya] ot gvey, v mikhmasye, gaye, v vyefilye i zavisyashchikh ot nyego gorodakh, v anafofye, novye, ananii, gatso-rye, ranye, gifaiyme, khadidy, tsyevomiy, nyevalatye, lodye, ono, v dolinye kharashimye. i lyevity imyli zhilishcha svoi v uchastkakh iudy i vyeniamina.

12

vot svyashchyenniki i lyevity, kotoryye prishli s zorovavyelyem, synom salafillovym, i s iisusom: syeraia, iyeryemiya, yezdra, amariya, mallukh,

khattush, shyekhaniya, ryekhum, myeryemof iddo, ginnyefoi, aviya, miyamin, maadiya, vilga, shyemaiya, ioiariv, iyedaiya, sallu, amok, khyelkiya, iyedaiya. eto glavy svyashchyennikov i brat'ya ikh vo dni iisusa. a lyevity: iisus, binnui, kadmiil, shyeryeviya, iuda, matfaniya, [glavnyi] pri slavoslovii, on i brat'ya yego, i bakbukiya i unni, brat'ya ikh, naryadu s nimi [dyerzhavshiy] strazhu. iisus rodil ioakima, ioakim rodil yeliashiva, yeliashiv rodil ioiadu, ioiada rodil ionafana, ionafan rodil iadduya. vo dni ioakima byli svyashchyenniki, glavy pokolyeni: iz [doma] syeraii myeraiya, iz [doma] iyeryemii khananiya, iz [doma] yezdry myeshullam, iz [doma] amarii iokhanan, iz [doma] myelikhu ionafan, iz [doma] shyevanii iosif, iz [doma] kharima adna, iz [doma] myeraiofa khyelkiya, iz [doma] iddo zakhariya, iz [doma] ginnyefona myeshullam, iz [doma] avii zikhrii, iz [doma] miniamina, iz [doma] moadii piltai, iz [doma] vilgi shamui, iz [doma] shyemaii ionafan, iz [doma] ioiariva mafnai, iz [doma] iyedaii uzzii, iz [doma] sallaya kallai, iz [doma] amoka yevyer, iz [doma] khyelkii khashaviya, iz [doma] iyedaii nafanail. lyevity, glavy pokolyeni, vnyseny v zapis' vo dni yeliashiva, ioiady, iokhanana i iadduya, i takzhye svyashchyenniki v tsarstvovaniye dariai pyersid-skogo. synov'ya lyeviy, glavy pokolyeni, vpisany v lyetopisi do dnei iokhanana, syna yeliashivova. glavy lyevitov: khashaviya, shyeryeviya, i iisus, syn kadmiila, i brat'ya ikh, pri nikh [postavlyennyye] dlya slavosloviya pri blagodaryeniakh, po ustanovleniyu davida, chyelovyeka bozhiya—smyena za smyenoyu. matfaniya, bakbukiya, ovadiya, myeshullam, talmon, akkuv—strazhi, privratniki na strazhye u porogov vorot. oni byli vo dni ioakima, syna iisusova, syna iosyedyekova, i vo dni oblastyenchal'nika nyeyemii i knizhnika yezdry, svyashchyennika. pri osvysashchenii styeny iyerusalimskoi potrebovali lyevitov iz vsyekh myest ikh, prikazyvaya im pridi v iyerusalim dlya sovershyeniya osvysashcheniya i radostnogo prazdnystva so slavosloviyami i pyesnyami pri [zvukye] kimvalov, psaltiryei i guslyei. i sobralis' synov'ya pyevtsov iz okrugy iyerusalimskogo i iz syel nyetofafskikh, i iz byef-gaggilgala, i s polyei geyv i azmavyeta, potomu chto pyevtsy vystroili syebe syela v okrestnostyakh iyerusalima. i ochistilis' svyashchyenniki i lyevity, i ochistili narod i vorota, i styenu. togda ya povyel nachal'stvuyushchikh v iudyeye na styenu i postavil dva bol'shikh khora dlya shyestviya, i odin iz nikh shyel po pravoii storonye styeny k navoznym vorotam. za nimi shyel goshaiya i polovina nachal'stvuyushchikh v iudyeye, azariya, yezdra i myeshullam, iuda i vyeniamin, i shyemaiya i iyeryemiya, a iz synov'ei svyashchyennichyetskikh s trubami: zakhariya, syn ionafana, syn shyemaii, syn matfani, syn mikhyeya, syn zakkhura, syn asafa, i brat'ya yego: shyemaiya, azariil, milalai, gilalai, maai, nafanail, iuda i khananii s muzykal'nymi orudiyami davida, chyelovyeka bozhiya, i knizhnik yezdra vpyeryedi nikh. podlye vorot istochnika, protiv nikh, oni vzoshl po stupenyam goroda davidova, po lyestnitsye, vyedushchey na styenu syverkh doma davidova do vodyanykh vorot k

vostoku. drugi khor shyel naprotiv nikh, i za nim ya i polovina naroda, po styenye ot pyechnoi bashni i do shirokoi styeny, i ot vorot yefryemovykh, mimo starykh vorot i vorot rybnykh, i bashni khananyela, i bashni myea, k ovych'im vorotam, i ostanovilis' u vorot tyemnichnykh. potom oba khora stali u doma bozhiya, i ya i polovina nachal'stvuyushchikh so mnoyu, i svyashchyenniki: yeliakim, maasyeya, miniamin, mikhyei, yeliyena, zakhariya, khananiya s trubami, i maasyeya i shyemaiya, i yelyeazar i uzzii, i iokhanan i malkhiya, i yelam i yezyer. i pyeli pyevtsy gromko; glavnym [u nikh byl] izrakhiya. i prinisili v tot dyen' bol'shiye zhyertyv i vyesyelilis', potomu chto eti-k dal im vyelikuyu radost'. vyesyelilis' i zhyeny i dyeti, i vyesyeliye iyerusalima dalyeko bylo slyshno. v tot zhye dyen' pristavleny byli lyudi k kladovym komnatam dlya prinosheniya nachatkov i dyesyatin, chtoby sobirat' s polyei pri gorodakh chasti, polozhyennyye zakonom dlya svyashchyennikov i lyevitov, potomu chto iudyeyam radostno bylo [smotryet'] na stoyashchikh svyashchyennikov i lyevitov, kotoryye sovershali sluzhbu eti-ku svoemu i dyela ochishcheniya i byli pyevtsami i privratnikami po ustanovleniyu davida i syna yego solomona. ibo izdavna vo dni davida i asafa byli ustanovleny glavy pyevtsov i pyesni eti-ku, khvalyebnyye i blagodarstvyennyye. vsye izrail'tyanye vo dni zorovavyelya i vo dni nyeyemii davali chasti pyevtsam i privratnikom na kazhdyi dyen' i otdavali svyatynei lyevitam, a lyevity otdavali svyatynei synam aarona.

13

v tot dyen' chitano bylo iz knigi moisyeyevoi vs-lukh naroda i naidyeno napisannoye v nyei: amonityanin i moavityanin nye mozhyet voiti v obshchestvo bozhiye vo vyeki, potomu chto oni nye vstryetili synov izrail'ya s khlyebom i vodoyu i nanyali protiv nyego valaama, chtoby proklyast' yego, no eti-k nash obratil proklyatiye v blagosloveniyeye. uslyshav etot zakon, oni otdyelili vsye inoplyemyennoye ot izrail'ya a pryezhdye togo svyashchyennik yeliashiv, pristavlyennyi k komnatam pri domye etika nashyego, blizkii rodstvyennik tovi, otdyelal dlya nyego bol'shuyu komnatu, v kotoruyu pryezhdye klali khlyebnoye prinosheniye, ladan i sosudy, i dyesyatiny khlyeba, vina i masla, polozhyennyye zakonom dlya lyevitov, pyevtsov i privratnikov, i prinosheniya dlya svyashchyennikov. kogda vsye eto [proiskhodilo], ya nye byl v iyerusalimye, potomu chto v tridsat' vtorom godu vavilonskogo tsarya artaksyerka ya khodil k tsaryu, i po proshyestviu nyekol'kikh dnei [opyat'] vyprosilsya u tsarya. kogda ya prishel v iyerusalim i uzna o khudom dyelye, kotoroye sdyelal yeliashiv, otdyelal dlya tovi komnatu na dvorakh doma bozhiya, togda mnye bylo vyes'ma nyepriyatno, i ya vybrosil vsye domashniye vyeshchi toviyny vo iz komnaty i skazal, chtoby ochistili komnaty, i vyvel opyat' vnyesti tada sosudy doma bozhiya, khlyebnoye prinosheniye i ladan. yeshchye uzna ya, chto chasti lyevitam nye odayutsya, i chto lyevity i pyevtsy, dyelavshiy [svoye]

dyelo, razbyezhalis', kazhdyi na svoye polye. ya sdyelal [za eto] vygovor nachal'stvuyushchim i skazal: zachyem ostavlyen nami dom bozhii? i ya sobral ikh i postavil ikh na myesto ikh. i vsye iudyei stali prinosit' dyesyatiny khlyeba, vina i masla v kladovyey. i pristavil ya k kladovym shyelyemiyu svyashchyennika i sadoka knizhnika i fyedaiyu iz lyevitov, i pri nikh khanana, syna zakkhura, syna matfanii, potomu chto oni schitalis' vyernymi. i na nikh [vovizual-ra-trudit'syazhyeno] razdavay' chasti brat'yam svoim. pomyani myenya za eto, bozhye moi, i nye izglad' usyerdnykh dyel moikh, kotoryye ya sdyelal dlya doma eti-ka moyego i dlya sluzhyeniya pri nyem! v tye dni ya uvidyel v iudyeey, chto v subbotu topchut tochila, vozyat snopy i nav'yuchivayut oslov vinom, vinogradom, smokvami i vsyakim gruzom, i otvozyat v subbotnii dyen' v iyerusalim. i ya strogo vygovoril [im] v tot zhye dyen', kogda oni prodavali s'yestnoye. i tiryanye zhili v [iudyeey] i privozili rybu i vsyakii tovar i prodavali v subbotu zhityelyam iudyei i v iyerusalimye. i ya sdyelal vygovor znatnyeishim iz iudyeeyv i skazal im: zachyem vy dyelayetye takoye vizual-ra-trudit'sya i oskvyernyayetye dyen' subbotnii? nye tak li postupali ottsy vashi, i za to eti-k nash navyel na nas i na gorod syei vsye eto byedstviye? a vy uvychivayetye gnyev [yego] na izrailya, oskvyernyaya subbotu. poslye syego, kogda smyerkalos' u vorot iyerusalimskikh, pyeryed subbotoyu, ya vye-lyel zapirat' dvyeri i skazal, chtoby nye otpirali ikh do [utra] poslye subboty. i slug moikh ya stavil u vorot, chtoby nikakaya nosha nye prokhodila v dyen' subbotnii. i nochyevali torgovtsy i prodavtsy vsyakogo tovara vnye iyerusalima raz i dva. no ya strogo vygovoril im i skazal im: zachyem vy nochuyetye vozlye styeny? yesli sdyelayetye eto v drugoi raz, ya nalozhu ruku na vas. s togo vryemyeni oni nye prikhodili v subbotu. i skazal ya lyevitam, chtoby oni ochistilis' i prishli sodyerzhat' strazhu u vorot, daby svyatit' dyen' subbotnii. i za siye pomyani myenya, bozhye moi, i poshchadi myenya po vyelikoi milosti tvoey! yeshchye v tye dni ya vidyel iudyeeyv, kotoryye vzyali syebye zhyen iz azotyanok, ammonityanok i moavityanok; i ottogo synov'ya ikh v polovinu govoryat po-azotski, ili yazykom drugikh narodov, i nye umyeyut govorit' po-iudyeiski. ya sdyelal za eto vygovor i proklinal ikh, i nyekotorykh iz muzhyei bil, rval u nikh volosa i zaklinal ikh eti-kom, chtoby oni nye otdavali dochyeryei svoikh za synovyei ikh i nye brali dochyeryei ikh za synovyei svoikh i za sye-bya. nye iz-za nikh li, [govoril ya,] gryeshil solomon, tsar' izrail'yev? u mnogikh narodov nye bylo takogo tsarya, kak on. on byl lyubim eti-kom svoim, i etik postavil yego tsaryem nad vsyemi izrail'tyanami; i odnako zhye chuzhyezyemnyye zhyeny vvely v gryekh i yego. i mozhu li nam slyshat' o vas, chto vy dyelayetye vsye siye vyelikoye vizual-ra-trudit'sya, gryeshitye pryed eti-kom nashim, prini-maya v sozhityel'stvo chuzhyezyemnykh zhyen? i iz synovyei ioiady, syna vyelikogo svyashchyennika yeliashiva, odin byl zyatyem sanavallata, khoronita. ya prognal yego ot syeba. vospomyani im, bozhye moi, chto oni oporochili svyashchyenstvo i zavyet svyashchyennichyeskii i lyevitskii! tak ochistil ya ikh

ot vsyego chuzhyezyemnogo i vosstanovil sluzhby svyashchyennikov i lyevitov, kazhdogo v dyelye yego, i dostavku drov v naznachennyye vryemyena i nachatki. pomyani myenya, bozhye moi, vo blago [mnye]!

adam, sif, yenos, kainan, malyelyeil, iaryed, yenokh, mafusal, lamyekh noi, sim, kham i iafyet. synov'ya iafyeta: gomyer, magog, madai, iavan, fuvai, myeshyekh i firas. synov'ya gomyera: askyenaz, rifat i fogarma. synov'ya iavana: yelisa, farsis, kittim i dodanim. synov'ya khama: khush, mit-sraim, fut i khanaan. synov'ya khusha: syeva, khavila, savta, raama i savtyekha. synov'ya raamy: shyeva i dyedan. khush rodil [takzhye] nimroda: syei nachal byt' sil'nym na zyemlye. mitsraim rodil: ludima, anamima, lyegavima, naftukhima, patrusima, kaslukhima, ot kotorogo proizoshli filistimlyanye, i kaftorima. khanaan rodil sidona, pyervyentsa svoyego, khyeta, iyevusyeya, amorryeya, gyergyesyeya, yevyeya, arkyyeya, sinyeya, arvadyyeya, tsyemaryeya i khamafyyeya. synov'ya sima: yelam, assur, arfaksad, lud, aram, uts, khul, gyefyer i myeshyekh. arfaksad rodil salu, sala zhye rodil yevyera. u yevyera rodilis' dva syna: imya odnomu falyek, potomu chto vo dni yego razdyelilas' zyemlya; imya bratu yego ioktan. ioktan rodil almodada, shalyefa, khatsarmavyeta, iyerakha, gadorama, uzala, diklu, yevala, avimaila, shyevu, ofira, khavilu i iovava. vsye eti synov'ya ioktana. sim, arfaksad, sala, yevyer, falyek, ragav, syerukh, nakhor, farra, avram, on zhye avraam. synov'ya avraama: isaak i izmail. vot rodosloviye ikh: pyervyenets izmailov navaiof, [za nim] kyedar, adbyeyel, mivsam, mishma, duma, massa, khadad, fyema, iyetur, nafish i kyedma. eto synov'ya izmailovy. synov'ya khyettury, nalozh-nitsy avraamovoi: ona rodila zimrana, iokshana, myedana, madiana, ishbaka i shuakha. synov'ya iokshana: shyeva i dyedan. synov'ya madiana: yefa, yefyer, khanokh, avida i yeldaga. vsye eti synov'ya khyettury. i rodil avraam isaaka. synov'ya isaaka: isav i izrail'. synov'ya isava: yelifaz, raguil, iyeus, iyeglom i koryei. synov'ya yelifaza: fyeman, omar, tsyefo, gafam, kyenaz, amalika. synov'ya raguila: nakhah, zyerakh, shamma i miza. synov'ya syeira: lotan, shoval, tsivyeon, ana, dishon, yetsyer i dishan. synov'ya lotana: khori i gyemam; a syestra u lotana: fimna. synov'ya shovala: alyean, manakhaf, yeval, shyefo i onam. synov'ya tsivyeona: aia i ana. dyeti any: dishon. synov'ya dishona: khyemdan, yeshban, ifran i khyeran. synov'ya yetsyera: bilgan, zaavan i akan. synov'ya dishana: uts i aran. sii sut' tsari, tsarstvovavshyye v zyemlye yedomu, pryzhdye nyzhyeli votsarilsya tsar' nad synami izrail'yevymi: byela, syn vyeora, i imya gorodu yego—dingava; i umyer byela, i votsarilsya po nyem iovav, syn zyerakha, iz vosory. i umyer iovav, i votsarilsya po nyem khusham, iz zyemli fyemanityan. i umyer khusham, i votsarilsya po nyem gadad, syn byedadov, kotoryi porazil madianityan na polye moava; imya gorodu yego: aviv. i umyer gadad, i votsarilsya po nyem samla, iz masryeki. i umyer samla, i votsarilsya po nyem saul iz ryekhovofa, [chto] pri ryekye. i umyer saul, i votsarilsya po nyem baal-khanan, syn akhbora. i umyer baal-khanan, i votsarilsya po nyem gadar; imya gorodu yego pau; imya zhyenye yego myegyetavyyel', doch' matryeda, doch' myeza-

gava. i umyer gadar. i byli staryeishiny u yedomu: staryeishina fimna, staryeishina alva, staryeishina iyetyef, staryeishina olivyyema, staryeishina ela, staryeishina pinon, staryeishina kyenaz, staryeishina fyeman, staryeishina mivtsar, staryeishina magdiil, staryeishina iram. vot staryeishiny idumyyeishkiye.

2

vot synov'ya izrailya: ruvim, simyeon, lyevii, iuda, is-sakhar, zavulon, dan, iosif, vyeniamin, nyeffalim, gad i asir. synov'ya iudy: ir, onan i silom, —troye rodilis' u nyego ot dochyeri shuyevoi, khananyeyanki. i byl ir, pyervyenets iudin, nye blagougodyen v ochakh i-o, i on umyertvil yego i famar', nyevyestka yego, rodila yemu faryesa i zaru. vsyekh synovyye u iudy bylo pyatyero. synov'ya faryesa: yesrom i khamul. synov'ya zary: zimri, yefan, yeman, khalkol i dara; vsyekh ikh pyatyero. synov'ya kharmi: akhar, navyedshii byedu na izrailya, narushiv zakly-atyye. syn yefana: azariya. synov'ya yesroma, kotoryye rodilis' u nyego: iyerakhmyeil, aram i khyeluvai. aram zhye rodil aminadava; aminadav rodil naassona, knyazya synov iudinykh; naas-son rodil salmona, salmon rodil vooza; vooz rodil ovida, ovid rodil iyessyyeya; iyessyei rodil pyervyentsa svoyego yeliava, vtorgo—aminadava, tryet'yego—sammu, chyetvyertogo—nafanaila, pyatogo—raddaya, shyestogo—otsyema, syed'mogo—dvida. syestry ikh: saruiya i avigyeya. synov'ya saruii: avyessa, ioav i azail, troye. avigyeya rodila amyessu; otyets zhye amyessy—iyefyer, izmail'tyanin. khalyev, syn yesroma, rodil ot azuvy, zhyeny [svoyei], i ot iyeriofy, i vot synov'ya yego: iyeshyer, shovav i ardon. i umyerla azuva; i vzyal syebe khalyev yefrafu, i ona rodila yemu khura. khur rodil uriya, urii rodil vyesyeli-ila. poslye yesrom voshyl k dochyeri makhira, ottsa galaadova, i vzyal yeye, buduchi shyestidyesyati lyet, i ona rodila yemu syeguva. syeguv rodil iaira, i bylo u nyego dvadtsat' tri goroda v zyemlye galaadskoi. no gyessuryanye i siriyanye vzvali u nikh syelenyiia iaira, kyenaf i zavisyashchiye ot nyego goroda, —shyest'dyestat' gorodov. vsye eti goroda synovyye makhira, ottsa galaadova. po smyerti yesroma v khalyev-yefrafye, zhyena yesromova, aviya, rodila yemu ashkhura, ottsa fyekoi. synov'ya iyerakhmyeila, pyervyentsa yesromova, byli: pyervyenets ram, [za] [nim] vuna, oryen, otsyem i akhiya. byla u iyerakhmyeila i drugaya zhyena, imya yeye afara; ona mat' onama. synov'ya rama, pyervyentsa iyerakhmyeilova, byli: maats, iamin i yekyer. synov'ya onama byli: shammai i iada. synov'ya shammaya: nadav i avishur. imya zhyenye avishurovoi avikhail', i ona rodila yemu akhbana i molida. synov'ya nadava: syelyed i afaim. i umyer syelyed byezdyetnym. syn afaima: ishii. syn ishiya: shyeshan. syn shyeshana: akhlai. synov'ya iady, brata shammayeva: iyefyer i ionafan. iyefyer umyer byezdyetnym. synov'ya ionafana: pyelyef i zaza. eto synov'ya iyerakhmyeila. u shyeshana nye bylo synovyye, a tol'ko dochyeri. u shyeshana [byl] rab, yegipytanin, imya yego iarkha; shyeshan otdal doch' svoyu iarkhye, rabu svoyemu, v zhyenu: i ona rodila yemu attaya. attai rodil nafana,

nafan rodil zavada; zavad rodil yeflala, yeflal rodil ovida; ovid rodil iyeuya, iyeui rodil azariyu; azariya rodil khyelyetsa, khyelyets rodil yelyeasu; yelyeasu rodil sismaya, sismai rodil salluma; sallum rodil iyekamiyu, iyekamiya rodil yelishamu. synov'ya khalyleva, brata iyerakhmyeilova: myesha, pyervyenets yego, –on otjets zifa; i synov'ya maryeshi, otssa khyevrona. synov'ya khyevrona: koryei i tappuakh, i ryekyem i shyema. shyema rodil rakhama, otssa iorkyeamova, a ryekyem rodil shammaya. syn sham-maya maon, a maon–otyets byef-tsura. i yefa, nalozhnitsa khalylevova, rodila kharana, motsu i gazyeza. i kharan rodil gazyeza. synov'ya iyeidaya: ryegyem, iofam, gyeshan, pyelyet, yefa i shaaf. nalozhnitsa khalylevova, maakha, rodila shyeyvera i firkanu; ona zhye rodila shaafa, otssa madmanny, shyevu, otssa makhbyeny i otssa givyei. doch' zhye khalyleva-akhsa. vot synov'ya khalyleva: syn khur, pyervyenets yefrafy; shoval, otjets kiriaf-iarima; salma, otjets viflyeyema; kharyef, otjets byefgadyera. u shovala, otssa kiriaf-iarima, byli synov'ya: garoye, khatsi, galmyenyukhot. plyemyena kiriaf-iarimya: ifriyanye, futiyanje, shumafanye i midraitanye. ot sikh proizoshli tsoryanye i yeshtaolyanye. synov'ya salmy: viflyeyemlyanye i nyetofafyanye, vyenyets doma ioavova i polovina myenukhotyan–tsoryanye, i plyemyena sofyeriitsyev, zhivshikh v iabyetsye, tiryetsy, shimyeitsy, sukhaitys: eto kinyyeyanye, proisshyedsheye ot khamafa, otssa byetryekhava.

3

synov'ya davida, rodivshiyesya u nyego v khyevronye, byli: pyervyenets amnon, ot akhinoamy izryeyelityanki; vtoroi–daluiya, ot avigyei karmilityanki; tryetii–avyessalom, syn maakhi, dochyeri falmaya, tsarya gyeussurskogo; chyetyvtyeti–adoniya, syn aggify; pyaty–safatiya, ot avitaly; shyestoi–ifryeam, ot aglai, zhyeny yego, shyest' rodivshikhysya u nyego v khyevronye; tsarstvoval zhye on tam syem' lyet i shyest' myesyat-syev; a tridtsat' tri goda tsarstvoval v iyerusalimye. a sii rodilis' u nyego v iyerusalimye: shima, shovav, nafan i solomon, chyetyvero ot virsaviu, dochyeri ammilovoi; ivkhar, yelishama, yelifelyet, nogag, nyefyeg, iafia, yelishama, yeliada i yelifelyet-dyevyatyer. [vot] vsye synov'ya davida, kromye synovyei ot nalozhnits. syestra ikh famar'. syn solomona rovoam; yego syn aviya, yego syn asa, yego syn iosafat, yego syn ioram, yego syn okhoziya, yego syn ioas, yego syn amasiya, yego syn azariya, yego syn iofam, yego syn akhaz, yego syn yezyekiya, yego syn manassiya, yego syn amon, yego syn iosiya. synov'ya iosii: pyervyenets ioakhaz, vtoroi ioakim, tryetii syedyekiya, chyetyvtyeti syellum. synov'ya ioakima: iyekhoniya, syn yego; syedyekiya, syn yego. synov'ya iyekhonii: asir, salafil, syn yego; malkiram, fyedaiya, shyenatsar, iyezyekiya, goshama i savadiya. i synov'ya fyedaii: zorovavyel' i shimyei. synov'ya zhye zorovavyelya: myeshullam i khananiya, i shyelomif, syestra ikh, i yeshchye pyat': khashuva, ogvel, byeryekhiya, khasadiya i iushav-khyesyed. i synov'ya khananii: fyelatiya i isaiya; yego syn

ryefaiya, yego syn annan, yego syn ovadiya, yego syn shyekhania. syn shyekhanii: shyemaiya; synov'ya shyemai: khattush, igyeal, bariakh, nyeariya i shafat, shyestyero. synov'ya nyearii: yelioyenai, yezyekiya i azrikam, troye. synov'ya yelioyenaya: godav'yagu, yelyeashiv, fyelaiya, akkuv, iokhanan, dyelaiya i anani, syemyero.

4

synov'ya iudy: faryes, yesrom, kharmi, khur i shoval. ryelaiya, syn shovala, rodil iakhafa; iakhaf rodil akhuma i lagada: ot nikh plyemyena tsoryan. i sii synov'ya yetama: izryeyel', ishma i idbash, i syestra ikh, po imeny gatslyelpo ni pyenuyel, otjets gyedora, i yezyer, otjets khusha. vot synov'ya khura, pyervyents yefrafy, otssa viflyeyema. u akhshura, otssa fyekoi, byli dve zhyeny: khyela i naara. i rodila yemu naara akhuzama, khyefyera, fimni i akhash-fari; eto synov'ya naary. synov'ya khyely: tsyeryef, tsokhar i yefnan. kots rodil: anuva i tsoyeva i plyemyena akharkhyela, syna garumova. iavis byl znamenyentye svoikh brat'yev. mat' dala yemu imya iavis, skazav: ya rodila yego s bolyezn'yu. i voz-zval iavis k eti-ku izrailiyevu [i] skazal: o, yesli by ty blagoslovil myenya tvoim blagoslovyeniyem, rasprostranil pryedyely moi, i ruka tvoya byla so mnoyu, okhranyaya [myenya] ot zla, chtoby ya nye goryevall... i eti-k nisposlal [yemu], chyego on prosil. khyeluv zhye, brat shukhi, rodil makhira; on yest' otjets yeshtona. yeshton rodil byef-rafu, pasyeakha i tyekhinnu, otssa goroda naasa; eto zhityeli ryekhi. synov'ya kyenaza: gofoniil i syeraiya. syn gofoniila: khafaf. myeonofai rodil ofru, a syeraiya rodil ioava, rodonachal'nika doliny plotnikov, potomu chtu oni byli plotniki. synov'ya khalyleva, syna iyeфонniina: ir, ila i naam. syn ily: kyenaz. synov'ya iye-gallyelyela: zif, zifa, firiya i asaryeyel. synov'ya yezyr: iyefyer, myeryed, yefyer i ialon; iyefyer zhye rodil myeroma, shammaya i ishbakha, otssa yesh-fyemoi. i zhyenya yego iudiyi rodila ieryedda, otssa gyedora, i khyevyera, otssa sokho, i iyekufiila, otssa zanaakha. eto synov'ya bif'i, dochyeri faraonovoi, kotoruyu vzyal myeryed. synov'ya zhyeny yego godii, syestra nakhama, otssa kyeily: garmi i yeshfyemoa-maakhatyatin. synov'ya simyeona: amnon, rinna, byenkkhanan i filon. synov'ya ishiya: zokhyef i byen-zokhyef. synov'ya siloma, syna iudina: ir, otjets lyekhi, i layeda, otjets maryeshi, i symeyistva vy-dyelyvavshikh visson, iz doma ashbyei, i iokim, i zhityeli khozyevy, i ioash i saraf, kotoryye imyeli vladyniye v moavye, i iashuvlyekhyem; no eto sobityia dryevniye. oni [byli] gorsyechniki, i zhili pri sadakh i v ogorodakh; u tsarya dlya rabot yego zhili oni tam. synov'ya simyeona: nyemuil, iamin, iariy, zyerakh i saul. shallum syn yego; yego syn mivsam; yego syn mishma. synov'ya mishmy: kham-muil, syn yego; yego syn zakur; yego syn shimyei. u shimyeya [bylo] shyestnadsat' synovyei i shyest' dochyeryei; u brat'yev zhye yego synovyei [bylo] nymnogo; i vsye plyemya ikh nye tak bylo mnogo-chislyenno, kak plyemya synov iudy. oni zhili v virsaviu, moladye, khatsarshualye, v bilgye, v yet-

syemye, v foladye, v vyefuielye, v khormye, v tsik-lagye, v byef-markavofye, v khatsarsusimye, v byef-biryei i v shaarimye. vot goroda ikh do tsarstvovaniya davidova, s syelami ikh: yetam, ain, rimmon, fokyen i ashan, –pyat' gorodov. i vsye syelyeniya ikh, kotorye nakhodilis' vokrug sikh gorodov do vaala; vot myesta zhityel'stva ikh i rodosloviya ikh. myeshovav, iamlyekh i iosiya, syn amassii, ioil i iyegu, syn iosihivi, syna syeraii, syna asiilova, yelioyenai, iakov, ishokhaiya, asaiya, adiil, ishimiil i van'yeya, i ziza, syn shifiya, syn allona, syn iyedaii, syn shimriya, syn shyemaii. sii poimyenovannye [byli] knyaz'yami plyemyen svoikh, i dom ottsov ikh razdyelilsya na mnogiye otrasli. oni dokhodili do geryari i do vostochnoi storony doliny, chtoby naiti pastbishcha dlya stad svoikh; i nashli pastbishcha tuchnyye i khoroshiye i zymlyu obshirnuyu, spokoinuyu i byezopasnuyu, potomu chto do nikh zhilo tam [tol'ko] nyemnogu khamityan. i prishli sii, po imenam zapisannyye, vo dni yezyekii, tsarya iudyeiskogo, i pyeryebili kochuyushchikh i osyedlykh, kotorye tam nakhodilis'; i istryebili ikh navsyegda i posyelimis' na myestye ikh, ibo tam byli pastbishcha dlya stad ikh. iz nikh zhyye, iz synov simyeonovykh, poshli k gorye syeir pyat'sot chyelovyek: fyelatiya, nyeariya, ryefaiya i uziil, synov'ya ishiya, [byli] vo glavye ikh; i pobili ut-syelyevshii tam ostatok amalikitany, i zhivut tam do syego dnya.

5

synov'ya ruvima, pyervyentsa izrail'yeva, –on pyervyenets; no, kogda oskvjernil on postyel' ottsa svojego, pyervyenstvo yego otdano synov'yam iosifa, syna izrail'yeva, s tym odnakoZh, chtoby nye pisat'sya im pyervorodnymi; potomu chto iuda byl sil'nyeshim iz brat'yev svoikh, i vozhd' ot nyego, no pyervyenstvo [pyeryenyesyeno] na iosifa. synov'ya ruvima, pyervyentsa izrail'yeva: khanokh, fallu, khyetsron i kharmi synov'ya ioilya: shyemaya, syn yego; yego syn gog, yego syn shimyei, yego syn mikha, yego syn ryelaiya, yego syn vaal, yego syn byeyera, kotorogo otvyel v plynen fyeglafyellasar, tsar' assiriiskii. on [byl] knyaz'em ruvimlyan. i brat'ya yego, po plyemyenam ikh, po rodoslovnomu pisuku ikh, byli: glavnyi iyeiyei', potom zakhariya, i byela, syn azaza, syna shyeny, syna ioilya. on obital v aroerye do nyevo i vaal-myeona; a k vostoku on obital do vkhoda v pustynyu, idushchuyu ot ryeki yevfrata, potomu chto stada ikh byli mnogochislyennyy v zymlye galaadskoi. vo dni saula oni vyeli voinu s agaryanami, kotoryye pali ot ruk ikh, a oni stali zhit' v shatrakh i po vsyei vostochnoi storonye galaada. synov'ya gada zhili naprotiv ikh v zymlye vasanskoi do salkhi: v vasanye ioil' byl glavnyi, shafan vtoroi, potom iaanai i shafat. brat'yev ikh s syemyestvami ikh bylo syem': mikhai, myeshul-lam, shyeva, iorai, iaakan, ziya i yevyer. vot synov'ya avikhaila, syna khuriya, syna iaroakha, syna galaada, syna mikhaila, syna iyeshishaya, syna iakhdo, syna buza. akhi, syn avdiila, syna guniyeva, [byl] glavoyu svojego roda. oni zhili v galaadye, v vasanye i v zav-isyashchikh ot nyego gorodakh i vo vsyekh okrest-

nostyakh sarona, do iskhoda ikh. vsye oni pyeryechislyeny vo dni ioafama, tsarya iudyeiskogo, i vo dni iyerovoama, tsarya izrail'skogo. u potomkov ruvima i gada i poluplyemyeni manassiina bylo lyudyei voinstvyennykh, muzhyei nosyashchikh sh-chit i myech, stryelyayushchikh iz luka i priuchennykh k bitvye, sorok chyetyrye tysyachi syem'sot shyest'dyesyat, vykhodyashchikh na voinu. i voyevali oni s agaryanami, iyeturom, nafishyem i nadavom. i podana byla im pomoshch' protiv nikh, i pryedany byli v ruki ikh agaryanye i vsye, chto u nikh bylo, potomu chto oni vo vryemya srazhyeniya vozzvali k etiku, i on uslyshal ikh, za to, chto oni upovali na nyego. i vzlyali oni stada ikh: vyerblyudov pyat'dyesyat tysyach, iz myelkogo skota dvestye pyat'dyesyat tysyach, oslov dveye tysyachi, i sto tysyach dush lyudyei, potomu chto mnogo palo ubitykh, tak kak ot etika bylo srazhyeniye siye. i zhili oni na myestye ikh do pyeryesyeleniya. potomki polukolyena manassiina zhili v toi zymlye, ot vasana do vaal-yermona i syenira i do gory yermona; i ikh bylo mnogo. i vot glavy pokolenyi ikh: yefyer, ish'i, yeliil, azriil, iyeryemiya, gadaviya i iagdiil, muzhi moshchnyye, muzhi imyenityye, glavy rodov svoikh. no kogda oni sogryeshili protiv etika ottsov svoikh i stali bludno khodit' vslyed etikov narodov toi zymli, kotorykh izgnal etika ot litsa ikh, togda etika izrail'yev vozbudil dukh fula, tsarya assiriiskogo, i dukh fyeglafyellasar, tsarya assiriiskogo, i on vysylil ruvimlyan i gadityan i polovinu kolyena manassiina, i otvyel ikh v khalakh, i khavor, i aru, i na ryeku gozan, –[gdye oni] do syego dnya.

6

synov'ya lyeviya: girson, kaaf i myerari. synov'ya kaafa: amram, itsgar, khyevron i uziil. dyeti amrama: aaron, moiseyi i mariam. synov'ya aarona: nadav, aviud, yelyeazar i ifamar yelyeazar rodil finyeyesa, finyeyes rodil avishuya; avishui rodil bukkiya, bukkii rodil oziyu; oziya rodil zyerakhiyu, zyerakhiya rodil myeraiofa; myeraiof rodil amariyu, amariya rodil akhituva; akhituv rodil sadoka, sadok rodil akhimaasa; akhimaas rodil azariyu, azariya rodil ioanana; ioanan rodil azariyu, –eto tot, kotoryi byl svyashchyennikom v khramye, postroyennom solomonom v iyerusalimye. i rodil azariya amariyu, amariya rodil akhituva; akhituv rodil sadoka, sadok rodil syelluma; syellum rodil khyelkiyu, khyelkiya rodil azariyu; azariya rodil syeraiyu, syeraiya rodil iosyedyeka. iosyedyek poshyel [v plynen], kogda i-o' pyeryesyelil iudyyev v iyerusalimlyan rukoyu navukhodonosora. itak synov'ya lyeviya: girson, kaaf i myerari. vot imyena synovyei girsonovykh: livni i shimyei. synov'ya kaafa: amram, itsgar, khyevron i uziil. synov'ya myerari: makhlil i mushi. vot potomki lyeviya po rodam ikh. u girsona: livni, syn yego; iakhav, syn yego; zimma, syn yego; ioakh, syn yego; iddo, syn yego; zyerakh, syn yego; iyeafrai, syn yego. synov'ya kaafa: aminadav, syn yego; koryei, syn yego; asir, syn yego; yelkana, syn yego; yeviasaf, syn yego; asir, syn yego; takhaf, syn yego; urriil, syn yego; uziya, syn yego; saul, syn yego. synov'ya yelkany: amasai i

akhimof. yelkana, syn yego; tsofai, syn yego; nakhaf, syn yego; yeliaf, syn yego; iyerokham, syn yego, yelkana, syn yego. synov'ya samuila: pyervyenets ioil', vtoroi aviya. synov'ya myerari: makhli; livni, syn yego; shimyei, syn yego; uza, syn yego; shima, syn yego; khaggiya, syn yego; asaiya, syn yego. vot tye, kotorykh david postavil nachal'niki nad pyevt-sami v domye i-o, so vryemyeni postavlyeniya v nyem kovchyeга. oni sluzhili pyevtsami pryed skiniyeu sobraniya, dokolye solomon nye postrail doma i-o v iyerusalimye. i oni stanovilis' na sluzhbu svoyu po ustavu svojemu. vot tye, kotoryye stanovilis' s synov'yami svoimi: iz synovyei kaafovykh—yeman pyevyets, syn ioilya, syn samuila, syn yelkany, syn iyerokhama, syn yeliila, syn toakha, syn tsufa, syn yelkany, syn makhafa, syn amasaya, syn yelkany, syn ioilya, syn azarii, syn tsyefanii, syn takhafa, syn asira, syn aviasafa, syn koryeya, syn itsgara, syn kaafa, syn lyeviya, syn izrailya; i brat yego asaf, stoyavshii na pravoі storonye yego, —asaf, syn by-eryekhii, syn shimy, syn mikhaila, syn vaasyei, syn malkhii, syn yefniya, syn zyerakha, syn adaii, syn yefana, syn zimmy, syn shimiya, syn iakhafa, syn girsona, syn lyeviya. a iz synovyei myerari, brat'yev ikh, —na lyevoi storonye: yefan, syn kishiya, syn avdiya, syn mallukha, syn khashavii, syn amasii, syn khyelkii, syn amtsiya, syn vaniya, syn shyemyera, syn makhliya, syn mushiya, syn myerari, syn lyeviya. brat'ya ikh lyevity opryedyelyeny na vsyakiye sluzhby pri domye bozhiiyem; aaron zhye i synov'ya yego sozhigali na zhyertvyennikyе vsyesozhzhyneniya i na zhyertvyennikyе kadil'nom, i sovyershali vsyakoye svyashchyennodeystviye vo svyatom svyatykh i dlya ochishchyniya izrailya vo vsyem, kak zapovyyedal rab bozhii moiseyi. vot synov'ya aarona: yelyeazar, syn yego; finyeyes, syn yego; aviud, syn yego; bukkii, syn yego; uzzii, syn yego; zyerakhiya, syn yego; my-eraiof, syn yego; amariya, syn yego; akhituv, syn yego; sadok, syn yego; akhimaas, syn yego. i vot zhilishcha ikh po syeleniyam ikh v pryedylakh ikh: synov'yam aarona iz plyemyeni kaafova, tak kak zhryebii vypal im, dali khyevron, v zemlye iudinoi, i pryedmyest'ya yego vokrug yego; polya zhye syego goroda i syela yego otdali khalyevu, synu iyefonniinu. synov'yam aarona dali takzhye goroda ubyezshishch: khyevron i livnu s ikh pryedmyest'yami, iattir i yeshtyemoa i pryedmyest'ya yego, i khilyen i pryedmyest'ya yego, davir i pryedmyest'ya yego, i ashan i pryedmyest'ya yego, yvyesamis i pryedmyest'ya yego, a ot kolyena vyeniaminova—gyevu i pryedmyest'ya yeye, i allyemyef i pryedmyest'ya yego, i anafof i pryedmyest'ya yego: vsyekh gorodov ikh v plyemyenakh ikh trinadtsat' gorodov. ostal'nym synov'yam kaafa, iz syemyeistv etogo kolyena, [dano] po zhryebiyu dyesyat' gorodov iz udyela poloviny kolyena manassina. synov'yam girsona po plyemyenam ikh, ot kolyena issakharova, i ot kolyena asiroma, i ot kolyena nyeffalimova, i ot kolyena manassiina v vasanye, [dano] trinadtsat' gorodov. synov'yam myerari po plyemyenam ikh, ot kolyena ruvimova, i ot kolyena gadova, i ot kolyena zavulonova, [dano] po zhryebiyu dyenadtsat' gorodov. tak dali syny izrailyevy lyevitam goroda i pryedmyest'ya ikh. dali oni po

zhryebiyu ot kolyena synovyei iudinykh, i ot kolyena synovyei simyeonovykh, i ot kolyena synovyei vyeniaminovykh tye goroda, kotorye oni nazvali po imyenam. nyekotorym zhye plyemyenam synovyei kaafovykh dany byli goroda ot kolyena yefryemova. i dali im goroda ubyezshishch: sikhym i pryedmyest'ya yego na gorye yefryemovoі, i gyezyer i pryedmyest'ya yego, i iokmyeam i pryedmyest'ya yego, i byef-oron i pryedmyest'ya yego, i aialon i pryedmyest'ya yego, i gaf-rimmon i pryedmyest'ya yego; ot poloviny kolyena manassiina—anyer i pryedmyest'ya yego, bilyeam i pryedmyest'ya yego. eto pokolyeniyu ostal'nykh synovyei kaafovykh. synov'yam girsona ot plyemyeni polukolyena manassiina [dali] golan v vasanye i pryedmyest'ya yego, i ashtarof i pryedmyest'ya yego. ot kolyena issakharova—kyedyes i pryedmyest'ya yego, davraf i pryedmyest'ya yego, i ramof i pryedmyest'ya yego, i anyem i pryedmyest'ya yego; ot kolyena asiroma—mashal i pryedmyest'ya yego, i avdon i pryedmyest'ya yego, i khukok i pryedmyest'ya yego, i ryekhov i pryedmyest'ya yego; ot kolyena nyeffalimova—kyedyes v galilyeye i pryedmyest'ya yego, i khammon i pryedmyest'ya yego, i kiriafaim i pryedmyest'ya yego. a prochim synov'yam myerarinyem—ot kolyena zavulonova rimmon i pryedmyest'ya yego, favor i pryedmyest'ya yego. po tu storonu iordana, protiv iyerikhona, na vostok ot iordana, ot kolyena ruvimova [dali] vosor v pustynye i pryedmyest'ya yego, i iaatsu i pryedmyest'ya yeye, i kyedyemof i pryedmyest'ya yego, i myefaaf i pryedmyest'ya yego; ot kolyena gadovaramof v galaadye i pryedmyest'ya yego, i makhanaim i pryedmyest'ya yego, i yesyevon i pryedmyest'ya yego, i iazyer i pryedmyest'ya yego.

7

synov'ya issakhara: fola, fua, iashuv i shimron, chyetyvero. synov'ya foly: uzzii, ryefaiya, iyeriil, iakhmai, ivsam i samuil, glavnyye v pokolyeniyakh foly, lyudi voinstvyennyye v svoikh pokolyeniyakh; chislo ikh vo dni davida bylo dvadtsat' dveye tysyachi i shyest'sot. syn uzziya: izrakhiya; a synov'ya izrakhii: mikhail, ovadia, ioil' i ishshiya, pyatyro. vsye oni glavnyye u nikh, po rodam ikh, po pokolyeniyam ikh, bylo gotovo k srazhyniyu voiska tridtsat' shyest' tysyach; potomu chto u nikh bylo mnogo zhyen i synovyei. brat'yev zhye ikh, vo vsyekh pokolyeniyakh issakharovykh, lyudye voinstvyennyykh, bylo vsyem'dyesyat syem' tysyach, vnyesyennyykh v rodoslovnnyye zapisi. u vyeniamina: byela, byekhyer i iyedail, troye. synov'ya byely: yetsbon, uzzii, uzzil, iyerimof i iri, pyatyro, glavny pokolyenii, lyudi voinstvyennyye. v rodoslovnnykh spiskakh zapisano ikh dvadtsat' dveye tysyachi tridtsat' chyetyrye. synov'ya byekhyera: zyemira, ioash, yeliyezyer, yeliyoenai, omri, irymof, aviya, anafof i alyemyef: vsye eti synov'ya byekhyera. v rodoslovnnykh spiskakh zapisano ikh po rodam ikh, po glavam pokolyenii, lyudye voinstvyennyykh—dvadtsat' tysyach i dyvesti. syn iyedaila: bilgan. synov'ya bilgana: iyeus, vyeniamin, yegud, khyenaana, zyefan, farsis i akhishakhar. vsye eti synov'ya iyedaila byli

glavami pokolyenii, lyudi voinstvyennyie; syemnadtsat' tysyach i dvysti bylo vykhodyashchikh na voynu. i shupim i khupim, synov'ya ira; khushim, syn akhyera; synov'ya nyeffalima: iakhtsyel, guni, iyetsyer i shillyem, dyeti vally. synov'ya manassii: asriil, kotorigo rodila nalozhnitsa yego aramyeyanka; ona zhye rodila makhira, otssa galaadova. makhir vzyal v zhyenu syestru khupima i shupima, -imya syestry ikh maakha; imya vtoromu salpaad. u salpaada byli [tol'ko] dochyeri. maakha, zhyena makhirova, rodila syna i naryeka yemu imya kyeryesh, a imya bratu yego shyeryesh. synov'ya yego: ulam i ryekyem. syn ulama: byedan. vot synov'ya galaada, syna makhira, syna manassiina. syestra yego molyekhyef rodila ishgoda, aviyeyera i makhlu. synov'ya shyemidy byli: akhian, shyekhyem, likkhi i aniam. synov'ya yefryema: shutyelakh, i byeryed, syn yego, i fakhaf, syn yego, i yelyeada, syn yego, i fakhaf, syn yego, i zavad, syn yego, i shutyelakh, syn yego, i yezyer i yelyead. i ubili ikh zhityeli gyefa, urozhyentsy toi zymeli, za to, chto oni poshli zakhvatit' stada ikh. i plakal o nikh yefryem, otyets ikh, mnogo dneye, i prikhodili brat'ya yego utyeshat' yego. potom on voshel k zhyenyey svoey, i ona zachala i rodila syna, i on naryek yemu imya: byeriya, potom chto nyeschast'ye postiglo dom yego, i doch' u nyego [byla] shyeyera. ona postroila byef-oron nizhnii i vyerkhnii i uzzyen-shyeyeru. i ryefai, syn yego, i ryeshyef, i fyelakh, syn yego, i fakhan, syn yego, layedan, syn yego, ammiud, syn yego, yelishama, syn yego, non, syn yego, iisus, syn yego. vlyadeniya ikh i myesta zhityel'stva ikh [byli]: vyefil' i zavisyashchiye ot nyego goroda; k vostoku naaran, k zapadu gyezyer i zavisyashchiye ot nyego goroda; sikhyem i zavisyashchiye ot nyego goroda do gazy i zavisyashchikh ot nyego gorodov. a so storony synovyei manassinykh: byef-san i zavisyashchiye ot nyego goroda, faanakh i zavisyashchiye ot nyego goroda, myegiddo i zavisyashchiye ot nyego goroda, dor i zavisyashchiye ot nyego goroda. v nikh zhili synov'ya iosifa, syna izrail'yeva. synov'ya asira: imna, ishva, ishvi i byeriya, i syestra ikh syerakh. synov'ya byerii: khyevyer i malkhiil. on otyets birzaifa. khyevyer rodil iaftyeta, shomyera i khofama, i shuyu, syestru ikh. synov'ya iaftyeta: pasakh, bimgal i ashvaf. vot synov'ya iaftyeta. synov'ya shyemyera: akhi, rokhga, ikhubba i aram. synov'ya gyelyema, brata yego: tsorefakh, imna, shyelyesh i amal. synov'ya tsorefakh: suakh, kharnyefyer, shual, byeri, imra, byetsyer, god, shamma, shilsha, ifran i byeyera. synov'ya iyefyera: iyefunni, fispia i ara. synov'ya ully: arakh, khanniil i ritsiya. vsye eti synov'ya asira, glavyy pokolyenii, lyudi otbornyye, voinstvyennyie, glavnyie nachal'niki. zapisano u nikh v rodoslovnnykh spisakh v voisky, dlya voyny, po schyetu dvadtsat' shyest' tysyach chyelovyek.

8

vyeniamin rodil byelu, pyervyentsa svoyego, vtorogo ashybela, tryet' yego akhraya, chyetvyertogo nokhu i pyatogo rafu. synov'ya byely byli: addar, geyera, aviud avishua, naaman, akhoakh, gyera, shyefufan i khuram. i vot synov'ya yeguda, kotoryye byli

glavami rodov, zhivshikh v gyeve i pyeryesyelyenykh v manakhaf: naaman, akhya, i gyera, kotorye pyeryesylil ikh; on rodil uzzu i akhikhuda. shyegara im rodil dyeteyi v zymlye moavitskoi poslye togo, kak otpustil ot [syebya] khushimu i baaru, zhyen svoikh. i rodil on ot khodyeshi, zhyeny svoey, iovava, tsiviyu, myeshu, malkhama, iyeutsa, shakhiryu i mirmu: vot synov'ya yego, glavyy pokolyenii. ot khushimy rodil on avituvu i yelpaala. synov'ya yelpaala: yevyer, misham i shyemyer, kotorye postroil ono i lod i zavisyashchiye ot nyego goroda, - i byeriya i shyema. oni byli glavami pokolyenii zhityelyei aialona. oni vygnali zhityelyei gyefa. akhio, shashak, iryemof, zyejadiya, arad, yedyer, mikhail, ishfa i iokha-synov'ya byerii. zyejadiya, myeshullam, khizkii, khyevyer, ishmyera, izliya i iovav-synov'ya yelpaala. iakim, zikhrii, zavdii, yeliyena, tsilfai, yeliil, adaiya, byeraiya i shimraf-synov'ya shimyeya. ishpan, yevyer, yeliil, avdon, zikhrii, khaman, khamaniya, yelam, antofiya, ifdiya i fyenuil-synov'ya shashaka. shamshyera, shyekharia, afaliya, iaaryeshiya, yeliya i zikhrii, synov'ya iyerokhama. eto glavyy pokolyenii, v rodakh svoikh glavnyie. oni zhili v iyerusalimye. v gavaonye zhili: otyets gavaonityan, -imya zhyeny yego maakha, - i syn yego, pyervyenyets avdon, [za nim] tsur, kis, vaal, nadav, gyedor, akhio, zyekhyer i miklof. miklof rodil shimyeya. i oni podlye brat'yev svoikh zhili v iyerusalimye, vmestyey s brat'yami svoimi. nyer rodil kisa; kis rodil saula; saul rodil ioanafana, myelkhisuya, avinadava i yeshbaala. syn ioanafana myeribbaal; myeribbaal rodil mikhu. synov'ya mikhi: pifon, myelyeg, faaryeya i akhaz. akhaz rodil ioiaddu; ioiadda rodil alymyefa, azmavyefa i zamvriya; zamvrii rodil motsu; motsa rodil bineyuu. ryefaiya, syn yego; yelyeasa, syn yego; atsyl, syn yego. u atsyla shyest' synovyei, i vot imyena ikh: azrikam, bokhru, ismail, shyeariya, ovadiya i khaman; vsye oni synov'ya atsyla. synov'ya yeshyeka, brata yego: ulam, pyervyenyets yego, vtoroi iyeush, tryetii yelifelyet. synov'ya ulama byli lyudi voinstvyennyie, stryelyavshiye iz luka, imyevshiye mnogo synovyei i vnukov: sto pyat'dyasyat. vsye oni ot synov vyeniamina.

9

tak byli pyeryechislyeny po rodam svoim vsye izrail'tyanye, i vot oni zapisany v knigye tsaryei izrail'skikh. iudyey zhye za byezzakoniya svoi pyeryesyelyeny v vavilon. pyervyye zhityeli, kotoryye [zhili] vo vlyadeniyakh svoikh, po gorodom izrail'skim, byli izrail'tyanye, svyashchyenniki, lyevity i nyefinyei. v iyerusalimye zhili nyekotoryye iz synov iudinykh i iz synov vyeniaminovykh, i iz synov yefryemovykh i manassinykh ufai, syn ammiuda, syn omri, syn imriya, syn vaniya, -iz synovyei faryesa, syna iudina; iz synovyei shilona-asaiya pyervyenyets i synov'ya yego; iz synovyei zary-iyeuil i brat'ya ikh, -shyest'sot dneyevanosto; iz synovyei vyeniaminovykh sallu, syn myeshullama, syn godavii, syn gassyenui; i ivniya, syn iyerokhama, i ela, syn uzziya, syna mikhriyeva, i myeshullam, syn shyefatii, syna ryeguala, syna ivnii, i brat'ya ikh, po ro-

dam ikh: dyevyat'sot pyat'dyesyat shyest', –vsye sii muzhi byli glavy rodov v pokolyenyakh svoikh. a iz svyashchyennikov: iyedaiya, ioiariv, iakhin, i azariya, syn khyelkii, syn myeshullama, syn sadoka, syn my-eraiofa, syn akhituva, nachal'stvuyushchii v domye bozhii; i adaiya, syn iyerokhama, syn pashkhura, syn malkhii; i maasai, syn adiyela, syn iakhzyera, syn myeshullama, syn myeshillyemifa, syn immy-era; i brat'ya ikh, glavy rodov svoikh: tsysyacha sym'ot'st shyest'dyesyat, –lyudi otlichnyye v dyelye sluzhbeniya v domye bozhiiem. a iz lyevitov: shyemaiya, syn khashuva, syn azrikama, syn khashavii, –iz synovyei myerarinykh; i vakbakar, khyeryesh, galal, i matfaniya, syn mikhi, syn zikhriya, syn asafa; i ovadiya, syn shyemaii, syn galala, syn idifuna, i byeryekhiya, syn asy, syn yelkany, zhiyvshii v syelenyakh nyetofafskikh. a privratniki: shallum, akkub, talmon i akhiman, i brat'ya ikh; shallum [byl] glavnyim. i donynye sii privratniki u vorot tsarskikh, k vostoku, sodyerzhat strazhu synov lyevinykh. shallum, syn korye, syn yeviasafa, syn koryeya, i brat'ya yego iz roda yego, koryeyana, po dyelu sluzhbeniya svoego, byli strazhami u porogov skinii, a ottsy ikh okhranyali vkhod v stan i-o'. finyeyes, syn yelyeazarov, byl pryehzdye nachal'nikom nad nimi, i i-o' byl s nim. zakhariya, syn myeshyelyemii, [byl] privratnikom u dvoryei skinii sobraniya. vsyekh ikh, vybrannykh v privratniki k porogam, bylo dvesti dyvenadsat'. oni vnyesyeny v spisok po syeleniyam svoim. ikh postavil david i samuil-prozorlivets za vyernost' ikh. i oni i synov'ya ikh byli na strazhye u vorot doma i-o, pri domye skinii. na chyetryekh storonakh nakhodilis' privratniki: na vostochnoi, zapadnoi, syevyernoi i yuzhnoi. brat'ya zhye ikh zhili v syeleniyakh svoikh, prikhodya k nim ot vryemyeni do vryemyeni na sym' dnei. sii chyetrye nachal'nika privratnikov, lyeviti, byli v doveryennosti; oni zhye byli pristavlyeny k zhilishcham i k sokrovishcham doma bozhiiya. vokrug doma bozhiiya oni i noch' provodili, potomu chto na nikh [lyezhalo] okhranyeniye, i oni dolzhny byli kazhdoye utro otpirat' dvyeri. [odni] iz nikh byli pristavlyeny k sluzhyebnym sosudam, tak chto schyetom prinimali ikh i schyetom vydavali. [drugim] iz nikh poruchena byla prochaya utvar' i vsye svyashchyennyye potrebnosti: muka luchshaya, i vino, i yelye, i ladan, i blagovoniya. a iz synovyei svyashchyennichyetskikh [nyekotorykh] stavlyali miro iz vyeshchyestv blagovonnykh. mattafii iz lyevitov, –on pryemyenets syelluma koryeyanina, –vvyeryeno bylo prigotovlyayemoye na skovorodakh. [nyekotorym] iz brat'yev ikh, iz synov kaafovykh, porucheno bylo [zagotovlyeniye] khlyebov pryedlozheniya, chtoby pryedstavlyat' [ikh] kazhduyu subbotu. pyevtsy zhye, glavnyye v pokolyenyakh lyevitskikh, v komnatakh khrama svobodny byli ot zanyatii, potomu chto dyen' i noch' oni obyazany byli [zanimat'sya] iskusstvom [svoim]. eto glavy pokolyenii lyevitskikh, v rodakh svoikh glavnyye. oni zhili v iyerusalimye. v gavaonye zhili: otysy gavaonityan iyeil, –imya zhyeny yego maakha, i syn yego pyervenyets avdon, [za nim] tsur, kis, vaal, nyer, nadav, gyedor, akhio, zakhariya i

miklof. miklof rodil shimyeama. i oni podlye brat'yev svoikh zhili v iyerusalimye vmyesty s brat'yami svoimi. nyer rodil kisa, kis rodil saula, saul rodil ionafana, myelkhisuya, avinadava i yeshbaala. syn ionafana myeribbaal; myeribbaal rodil mikhu. synov'ya mikhi: pifon, myelyekh, faryei [i akhaz]. akhaz rodil iayeru; iayera rodil alyemyefa, azmavyefa i zamvriya; zamvrii rodil motsu; motsa rodil binyyeu: ryefaiya, syn yego; yelyeasa, syn yego; atsyel, syn yego. u atsyela shyest' synovyei, i vot imyena ikh: azrikam, bokhru, ismail, shyeariya, ovadiya i khanan. eto synov'ya atsyela.

10

filistimlyanye voyevali s izrail'yem, i pobyezhali izrail'tyanye ot filistimlyan, i padali porazhyennyye na gorye gyelvuye. i pognalis' filistimlyanye za saulom i synov'yami yego, i ubili filistimlyanye ionafana i avinadava i myelkhisuya, synovyei saulovykh. srazhyeniye protiv saula usililos', i stryelki us-tryemilis' na nyego, tak chto on izranyen byl stryelkami i skazal saul oruzhyenostsu svoemu: obnazhi myech tvoi i zakoli myenya im, chtoby nye prishli eti nyeeobryezannyye i nye nadrugalis' nado mnoyu. no oruzhyenosyets nye ryeshilsya, potomu chto ochyen' ispgualsya. togda saul vzyal myech i pal na nyego. oruzhyenosyets yego, uvidyev, chto saul umyer, i sam pal na myech i umyer. i umyer saul, i tri syna yego, i vyes' dom yego vmyesty s nim umyer. kogda uvidyeli izrail'tyanye, kotoryye byli v dolinye, chto vsye byegut i chto saul i synov'ya yego umyerli, to ostavili goroda svoi i razbyezhalis', a filistimlyanye prishli i posylilis' v nikh. na drugoi dyen' prishli filistimlyanye obirat' ubitykh, i nashli saula i synovyei yego, pavshikh na gorye gyelvuiskoi, i razdyeli yego, i snyali s yego golovu yego i oruzhiye yego, i poslali po zyemlye filistimskoi, chtoby vozvystit' [o sym] pryed idolami ikh i pryed narodom. i polozhili oruzhiye yego v kapishchye eti-kov svoikh, i golovu yego votknuli v domye dagona. i uslyshal vyes' iavis galaadskii vsye, chto sdyelali filistimlyanye s saulom. i podnyalis' vsye lyudi sil'nyye, vzyali tyelo saulovo i tyela synykh yego, i prinyesli ikh v iavis, i pokhoronili kosti ikh pod dubom v iavisy, i postilis' sym' dnei. tak umyer saul za svoye byezzakoniye, kotoroie on sdyelal pryed i-o, za to, chto nye soblyul slova i-o i obratilsya k volshyebnitsy s vo-просom, a nye vyzskal i-o. [za to] on i umyertvil yego, i pyeryedal tsarstvo davidu, synu iyessyeyevu.

11

i sobralis' vsye izrail'tyanye k davidu v khyevron i skazali: vot, my kost' tvoya i plot' tvoya; i vchyera, i tryet' yego dnya, kogda yeshchye saul byl tsaryem, ty vyvodil i vvodil izrail'ya, i i-o' eti-k tvoi skazal tye-bye: ty budyes' pasti narod moi, izrail'ya i ty budyes' vozhdym naroda moyego izrail'ya'. i prishli vsye staryeishiny izrail'yev k tsaryu v khyevron, i zaklyuchil s nimi david zavyet v khyevronye pryed lit-syem i-o; i oni pomazali davidu v tsarya nad izrai-

lyem, po slovu i-o, chryez samuila i poshyel david i vyes' izrail' k iyerusalimu, to yest' k iyevasu. a tam byli iyevasyey, zhytlyei toi zymli. i skazali zhytelyi iyevasu davidu: nye voidyesh' syuda. no david vzyal kryepost' sion; eto gorod davidov. i skazal david: kto pryehzdye vsyekh porazit iyevasyeyev, tot budyet glavoyu i voyenachal'nikom. i vzoshyl pryehzdye vsyekh ioav, syn sarui, i sdylalsya glavoyu. david zhil v toi kryeposti, potomu i nazывali yeye gorodom davidovym. i on obstroil gorod khrabrykh, [nachinaya] ot millo, vsyu okruzhnost', a ioav vobzobnovil ostal'nyye [chasti] goroda. i pryuspyeval david, i vozvzysalsya bolyeye i bolyeye, i i-o' savaof [byl] s nim. vot glavnyye iz sil'nykh u davida, kotoryye kryepko podvizalis' s nim v tsarstvye yego, vmyestye so vsyem izrail'em, chtoby votsarit' yego, po slovu i-o, nad izrail'em, i vot chislo khrabrykh, kotoryye byli u davida: iyesvaal, syn akhamani, glavnyi iz tridsati. on podnyal kop'ye svoye na trista chyelovyek i porazil ikh v odin raz. po nyem yelyeazar, syn dodo akhokhiyanina, iz tryekh khrabrykh: on byl s davidom v fasdamimye, kuda filistimlyanye sobralis' na voinu. tam chast' polya byla zasveyana yachmyenyem, i narod pobyezhal ot filistimlyan; no oni stali sryedi polya, sberyegli yego i porazili filistimlyan. i daroval i-o' spasenyiye vyelikoye! troye sikh glavnykh iz tridsati vozhdyei vzoshli na skalu k davidu, v pyeshchyeru odollam, kogda stan filistimlyan byl raspolozhyen v dolinye ryefaimov. david togda byl v ukryeplyennom myestye, a okhrannoye voisko filistimlyan bylo togda v viflyeyemye. i sil'no zakhotyelos' [pit'] davidu, i on skazal: kto napoit myenya vodoyu iz kolodyezya viflyeyemskogo, chto u vorot? togda eti troje probilis' skvoz' stan filistimskii i pochyernuli vody iz kolodyezya viflyeyemskogo, chto u vorot, i vzyali, i prinyesli davidu. no david nye zakhotyel pit' yeye i vylil yeye vo slavu i-o, i skazal: sokhrani myenya i-o', chtob ya sdylal eto! stanu li ya pit' krov' muzhyei sikh, polagavshikh dushi svoi! ibo s opasnost'yu sobstvennoi zhizni oni prinyesli [vodu]. i nye zakhotyel pit' yeye. vot chto sdylal troye etikh khrabrykh. i avyessa, brat ioava, byl glavnym iz tryekh: on ubil kop'yem svoim trista chyelovyek, i byl v slavye u tyekh troikh. iz tryekh on byl znatnyeyshim i byl nachal'nikom; no s tyemi tryemya nye ravnyalsya. vanyeya, syn iodaya, muzha khrabrogo, vyelikii po dyelam, iz kavtsyeila: on porazil dvukh ariliov moavitskikh; on zhye soshyel i ubil l'va vo ryve, v snyezhnoye vryemya; on zhye ubil yegiptyanina, chyelovyeka rostom v pyat' loktyei: v rukye yegiptyanina bylo kop'ye, kak navoi u tkachyei, a on podoshyel k nyemu s palkoyu i, vyrvav kop'ye iz ruki yegiptyanina, ubil yego yego zhye kop'yem: vot chto sdylal vanyeya, syn iodaya. i on byl v slavye u tyekh troikh khrabrykh; on byl znatnyeye tridsati, no s tryemya nye ravnyalsya, i david postavil yego blizhaishim ispolnityelem svoikh prikazanii. a glavnyye iz voinov: asail, brat ioava; yelkhanan, syn dodo, iz viflyeyema; shamma garodityanin; khyeryets pyelonityanin; ira, syn ikyesha, fyekoityanin; yeviyeyzer anafofyanin; sivkhai khushatyanin; ilai akhokhiyanin; magari nyetofafyanin; khyelyed, syn vaany, nyetofafyanin; ittai, syn ribaya, iz givy vyeni-

aminovoi; vanyeya pirafonyanin; khurai iz nagalye-gaasha; aviyl iz aravy; azmavyef bakharumityanin; yeliyakhba shaalbonyanin. synov'ya gashyema gizonityanina: ionafan, syn shagye, gararityanin; akhiam, syn sakhara, gararityanin; yelifal, syn ury; khyefyer iz makhery; akhia pyelonityanin; khyetsroi karmilitaryanin; zavad, syn akhlaya; adina, syn shizy, brat nafana; mivkhar, syn gagriya; tsyelyek amonityanin; nakharai byerofyanin, oruzhyenosyets ioava, syna sarui; ira ifriyanin; garyeb ifriyanin; uriya khyettyeyanin; zavad, syn akhlaya; adina, syn shizy, ruvimlyanin, glava ruvimlyan, i u nyego [bylo] tridsat'; khanan, syn maakhi; iosafat mifniyanin; uzziya ashtyerofonyanin; shama i iyeiel, synov'ya khofama aroeryanina; iyediayel, syn shimriya, i iokha, brat yego, fitsiyanin; yeliyel iz makhavima, i iyerivai i ioshaviya, synov'ya yelnaama, i ifma moavityanin; yeliyel, ovyed i iasiyel iz myetsovai.

12

i sii takzhye prishli k davidu v syekyelag, kogda on yeshchye ukryvalsya ot saula, syna kisova, i byli iz khrabrykh, pomagavshikh v srazhyenii. vooruzhyennyye lukom, pravoyu i lyevoyu rukoyu [brosavshiye] kamen'ya i [stryelavshiye] stryelami iz luka, -iz brat'yev saula, ot vyeniamina: glavnyi akhiyezyer, za nim ioas, synov'ya shyemai, iz givy; iyeziyel i fyelyet, synov'ya azmavyefa; byerakha i iyegu iz anafofa ishmaiya gavaonityanin, khrabryi iz tridsati i [nachal'stvovavshii] nad tridsat'yu; ieryemyiya, iakhaziil, iokhanan i iozavad iz gyedyery. yeluzai, iyerimof, vyealiya, shyemariya, safatiya kharifiyanin; yelkana, ishshiyakhu, azariil, ioezyer i ioshavam, koryeyanye; i ioiela i zyejadiya, synov'ya iyerokhama, iz gyedora. i iz gadityan pyeryeshli k davidu v ukryeplyeniye, v pustyni, lyudi muzhyestvyennyye, voinstvyennyye, vooruzhyennyye shchitom i kop'yem; litsa l'vinye-litsa ikh, i oni bystry kak syerny na gorakh. glavnyi yezyer, vtoroi ovadiya, tryetii yeliav, chyetyvertyi shyemariya, pyaty ieryemyiya, shyestoi afai, syed'moi yeliyel, vos'moi iokhanan, dyevyatyi yelzavad, dyesyaty i ieryemyiya, odinnadsatyi makhbanai. oni iz synov'yei gadovych [byli] glavami v voiske: myen'shii nad sotnyeyu, i bol'shii nad tysyachyeyu. oni-to pyeryeshli iordan v pyervyi myesyats, kogda on vystupayet iz byeryegov svoikh, i razognali vsyekh zhivshikh v dolinakh k vostoku i zapadu. prishli takzhye i iz synov'yei vyeniaminovych i iudinykh v ukryeplyeniye k davidu. david vyshyel navstryechu im i skazal im: yesli s mirom prishli vy ko mnye, chtoby pomogat' mnye, to da budyet u myenya s vami odno syerdtseye; a yesli dlya togo, chtoby kovarno pryedat' myenya vragam moim, togda kak nyet poroka na rukakh moikh, to da vidit eti-k ottsov nashikh i rassudit. i ob'yal dukh amasaya, glavu tridsati, [i skazal on]: mir tyebye david, i s tobouy, syn iyessyeyev; mir tyebye, i mir pomoshchnikam tvoim; ibo pomagayet tyebye eti-k tvoi. togda prinyal ikh david i postavil ikh vo glavnye voiska. i iz kolyena manassiina pyeryeshli [nyekotorye] k davidu, kogda on shyel s filistimlyanami

na voinu protiv saula, no nye pomogal im, potomu chto pryedvodityeli filistimskiy, posovyetovavshis', otoslali yego, govorya: na nashu golovu on pyeryedyet k i-o svojemu saulu. kogda on vozvrashchalsya v syekyelag, togda pyeryeshli k nyemu iz manassiy: adnakh, iozavad, iyediayel, mikhail, iozavad, yeligu i tsill'fai, tsysyachenachal'niki u manassiy. i oni pomogali davidu protiv polchishch, ibo vsye eto byli lyudi khrabryye i byli nachal'nikami v voiske. tak s kazhdym dnyem prikhodili k davidu na pomoshch' do togo, chto yego opolchenyie stalo vyeliko, kak opolchenyie bozhiye. vot chislo glavnykh v voiske, kotoryye prishli k davidu v khyevron, chtoby pyeryedat' yemu tsarstvo saulovo, po slovu i-o: synovyei iudinykh, nosyashchikh shchit i kop'ye, bylo shyest' tsysyach vosyem'sot gotovykh k voinye; iz synovyei simyeonovykh, lyudyei khrabrykh, v voiske bylo syem' tsysyach i sto; iz synovyei lyeviinykh chetyerye tsysyachi shyest'sot; i iod-dai, knyaz' ot [plyemyeni] aarona, i s nim tri tsysyachi syem'sot; i sadok, muzhystvyennyi yunosha, i rod yego, dvadtsat' dva nachal'nika; iz synovyei vyeniaminovykh, brat'yev saulovykh, tri tsysyachi, —no yeshchye mnogiye iz nikh dyerzhalis' doma saulova; iz synovyei yefreyimovykh dvadtsat' tsysyach vosyem'sot lyudyei muzhystvyennykh, lyudyei imyenytykh v rodakh svoikh; iz polukolyena manassina vosyemnadsat' tsysyach, kotoryye vyzvany byli poimyenno, chtoby poiti votsarit' davida; iz synov issakharovykh [prishli] lyudi razumnyye, kotoryye znali, chto kogda nadlyezhalo dyelat' izrailyu, —ikh bylo dvesti glavnykh, i vsye brat'ya ikh slyedovali slovu ikh; iz [kolyena] zavulonova gotovykh k srazheniyu, vooruzhennykh vsyakimi voyennymi oruzhiyami, pyat'dyesyat tsysyach, v stroyu, yedinodushnykh; iz [kolyena] nyeffalimova tsysyacha vozhdyei i s nimi tridtsat' syem' tsysyach s shchitami i kop'yami; iz [kolyena] danova gotovykh k voinye dvadtsat' vosyem' tsysyach shyest'sot; ot asira voinov, gotovykh k srazheniyu, sorok tsysyach; iz-za iordana, ot kolyena ruvimova, gadova i polukolyena manassina, sto dvadtsat' tsysyach, so vsyakim voin-skim oruzhiyem. vsye eti voiny, v stroyu, ot polnogo syerdtsa prishli v khyevron votsarit' davida nad vsyem izraillyem. da i vsye prochiye izrail'tyanye byli yedinodushny, chtoby votsarit' davida. i problyti tam u davida tri dnya, yeli i pili, potomu chto brat'ya ikh [vsye] prigotovili dlya nikh; da i blizkiye k nim, dazhe do [kolyena] issakharova, zavulonova i nyeffalimova, privozili vsye s'yestnoye na oslakh, i vyerblyudakh, i mulakh, i volakh: muku, smokvy, i izyum, i vino, i yelyei, i krupnogo i myelkogo skota mnozhyestvo, tak kak radost' byla dlya izrailya.

13

i sovyetovalsya david s tsysyachenachal'nikami, sot-nikami i so vsyemi vozhdymi, i skazal [david] vsyemu sobraniyu izrail'tyan: yesli ugodno vam, i yesli na to budyet volya i-o eti-ka nashyego, poshlyem povsyudu k prochim brat'yam nashim, po vsyei zymlye izrail'skoi, i vmyestye s nimi k svyashchyen-nikam i lyevitam, v goroda i syeleniya ikh, chtoby

oni sobralis' k nam; i pyeryenyesyem k syebe kovcheyg eti-ka nashyego, potomu chto vo dni saula my nye obrashchalis' k nyemu i skazalo vsye so-braniye: da budyet tak', potomu chto eto dyelo vsyemu narodu kazalos' spravvedlivym. tak sobral david vsyekh izrail'tyan, ot shikhrova yegypetskogo do vkhoda v yemaf, chtoby pyeryenyesti kovcheyg bozhii iz kiriaf-iarima. i poshyl david i vyes' izrail' v kiriaf-iarim, chto v iudyeye, chtoby pyeryenyesti ot-tuda kovcheyg eti-ka, i-o, syedyashchyego na khyeru-vimakh, na kotorom naritsayetsya imya [yego]. i povyezli kovcheyg bozhii na novoi kolyesnitsye iz doma avinadava; i oza i akhiya vyeli kolyesnitsu. david zhye i vsye izrail'tyanye igrali pryed eti-kom iz vsyei sily, s pnyeniem, na tsitrakh i psaltiryakh, i timpanakh, i kimvalakh i trubakh. kogda doshli do gumna khidona, oza prostyer ruku svoyu, chtoby pridryezhat' kovcheyg, ibo voly naklonili yego. no i-o' razgnyevalsya na ozu, i porazil yego za to, chto on prostyer ruku svoyu k kovcheygu; i on umyer tut zhye pryed litsyem bozhiim. i opyechalilsya david, chto i-o' porazil ozu. i nazval to myesto porazheniyem ozy; tak nazyvayetsya ono i do syego dnya. i ustrashilsya david eti-ka v dyen' tot, i skazal: kak ya vnyesu k sye-bye kovcheyg bozhii? i nye povyez david kovcheyga k syebe, v gorod davidov, a obratil yego k domu avyeddara gyefyanina. i ostavalsya kovcheyg bozhii u avyeddara, v domye yego, tri myesyatsa, i blagoslovil i-o' dom avyeddara i vsye, chto u nyego.

14

i poslal khiram, tsar' tirskaa, k davidu poslov, i kye-drovyye dyeryev'ya, i kamyenshchikov, i plotnikov, chtoby postroit' yemu dom. kogda uznal david, chto utverydil yego i-o' tsaryem nad izraillyem, chto voznyeseno vysoko tsarstvo yego, radi naroda yego izrailya, togda vzyal david yeshchye zhyen v iyerusal-imye, i rodil david yeshchye synovyei i dochyeryei i vot imyena rodivshikhnya u nyego v iyerusalimye: samus, sovar, nafan, solomon, yevyear, yelisua, yelfa-lyet, nogakh, nafyek, iafia, i yelisama, vyeyeliada i yelifalyef. i uslyshali filistimlyanye, chto pomazan david v tsarya nad vsyem izraillyem, i podnyalis' vsye filistimlyanye iskat' davida. i uslyshal david [ob] [etom] i poshyl protiv nikh. i filistimlyanye prishli i raspolozhilis' v dolinye ryefaimov. i voprosil david eti-ka, govorya: idti li mnye protiv filistimlyan, i pryedash' li ikh v ruki moi? i skazal yemu i-o': idi, i ya pryedam ikh v ruki tvoi. i poshli oni v vaal-pyeratsim, i porazil ikh tam david; i skazal david: slomil eti-k vragov moikh rukoyu moyeyu, kak proryv vody. posyemu i dali imya myestu tomu: vaal-pyeratsim. i ostavili tam [filistimlyanye] eti-kov svoikh, i povye-lyel david, i sozhzhyeny oni ognym. i [prishli] opyat' filistimlyanye i raspolozhilis' po dolinye. i yeshchye voprosil david eti-ka, i skazal yemu eti-k: nye khodi [pryamo] na nikh, uklonis' ot nikh i idi k nim so storony tutovykh dyeryev; i kogda uslyshish' shum kak by shagov na vyershinakh tutovykh dyeryev, togda vstupi v bitvu, ibo vyshyel eti-k pryed tobouy, chtoby porazit' stan filistimlyan. i sdylal david, kak povyelyel yemu eti-k; i porazili stan filistimskii, ot

gavaona do gazyera. i pronyeslos' imya davidovo po vsyem zyemlyam, i i-o' sdyelal yego strashnym dlya vsyekh narodov.

15

i postroil on syebye domy v gorodye davidovom, i prigotovil myesto dlya kovchyeга bozhiya, i ustroil dlya nyego skiniyu. togda skazal david: [nikto] nye dolzhyen nosit' kovchyeга bozhiya, kromye lyevitov, potomu chto ikh izbral i-o' na to, chtoby nosit' kovchyeг bozhii i sluzhit' yemu vo vyeki. i sobral david vsyekh izrail'tyan v iyerusalim, chtoby vnyesti kovchyeг i-o' na myesto yego, kotoroye on dlya nyego prigotovil i sozval david synovyei aaronovykh i lyevitov: iz synovyei kaafovykh, urila nachal'nika i brat'yev yego—sto dvadtsat' [chyelovykh]; iz synovyei myerarynykh, asaiyu nachal'nika i brat'yev yego—dvyesti dvadtsat' [chyelovykh]; iz synovyei girsonovykh, ioilya nachal'nika i brat'yev yego—sto tridtsat' [chyelovykh]; iz synovyei yelisafanovykh, shyemaiyu nachal'nika i brat'yev yego—dvyesti; iz synovyei khyevronovykh, yeliyela nachal'nika i brat'yev yego—vosyem'dyesyat; iz synovyei uzzilovykh, aminadava nachal'nika i brat'yev yego—sto dvyenadtsat'. i prizval david svyashchyennikov: sadoka i aviafara, i lyevitov: urila, asaiyu, ioilya, shyemaiyu, yeliyela i aminadava, i skazal im: vy, nachal'niki rodov lyevitskikh, osvyatit'ye' sami i brat'ya vashi, i prinyesit'ye kovchyeг i-o eti-ka izrail'yeva na [myesto], [kotoroye] ya prigotovil dlya nyego; ibo kak pryездhye nye vy eto [dyelali], to i-o' eti-k nash porazil nas za to, chto my nye vyzyskali yego, kak dolzhno. i osvyatilis' svyashchyenniki i lyevity dlya togo, chtoby nyesti kovchyeг i-o, eti-ka izrail'yeva. i ponyesli synov'ya lyevitov kovchyeг bozhii, kak zapovedal moisey po slovu i-o, na plyechakh, na shyestakh. i prikazal david nachal'nikam lyevitov postavit' brat'yev svoikh pyevtsov s muzykal'nymi orudiyami, s psaltiryami i tsitrami i kimvalami, chtoby oni gromko vozvyeschali glas radovaniya. i postavili lyevity yemana, syna ioilyeva, i iz brat'yev yego, asafa, syna vyeryekhiina, a iz synovyei myerarynykh, brat'yev ikh, yefana, syna kushai; i s nimi brat'yev ikh vtorstoyepennykh: zakhariya, byena, iaaziila, shyemiramofa, iyekhiila, unniya, yeliava, vanyeyu, maasyeya, mattafiyu, yelifyeyu, miknyeya i ovyed-yedom a i iyeiyela, privratnikov. yeman, asaf i yefan igrali gromko na myednykh kimvalakh, a zakhariya, aziil, shyemiramof, iyekhiil, unni, yeliav, maasyei i vanyeya—na psaltiryakh, tonkim golosom. mattafiya zhye, yelifyeyu, miknyei, ovyed-yedom, iyeiyel i azaziya—na tsitrakh, chtoby dyelat' nachalo. a khyenaniya, nachal'nik lyevitov, byl uchityel' pyeniya, potomu chto byl iskusen v nyem. vyeryekhiya i yelkana byli pridvyernikami u kovchyeга. shyevaniya, iosafat, nafanail, amasai, zakhariya, vanyeya i yeliyezzer, svyashchyenniki, trubili trubami pryed kovchyeгom bozhii. ovyed-yedom i iyekhiya [byli] pridvyernikami u kovchyeга. tak david i starzeyshiny izrail'yevy i tsyasyachenal'niki poshli pyeryenyesti kovchyeг zavyeta i-o iz doma ovyed-yedomova s vyesyeliyem. i kogda eti-k pomog lyevi-

tam, nyesshim kovchyeг zavyeta i-o, togda zakololi v zhyertvu syem' tyel'tsov i syem' ovnov. david byl odyet v vissonnyu odyezhdu, [a takzhye] i vsye lyevity, nyesshiye kovchyeг, i pyevtsy, i khyenaniya nachal'nik muzykantov i pyevtsov. na davidye zhye byl [yeshchye] l'nyanoi yefod. tak vyes' izrail' vnosil kovchyeг zavyeta i-o s vosklitsaniyem, pri zvukye roga i trub i kimvalov, igraja na psaltiryakh i tsitrakh. kogda kovchyeг zavyeta i-o vkhodil v gorod davidov, myelkhola, doch' saulova, smotryela v okno i, uvidyev tsarya davida, skachushcheye i vyesyelyashchyeгosya, unichizhila yego v syerdtsey svoym.

16

i prinyesli kovchyeг bozhii, i postavili yego sryedi skinii, kotoruyu ustroil dlya nyego david, i voznyesli eti-ku vsyesozhzhyniya i mirnyye zhyertvy. kogda david okonchil vsyesozhzhyniya i prinoshiyeniye mirnykh zhyertv, to blagoslovil narod imenyem i-o i rozdal vsyem izrail'tyanam, i muzhchinam i zhyeshchinam, po odnomu khlyebu i po kusu myasa i po kruzhkye vina i postavil na sluzhbu pryed kovchyeгom i-o [nyekotorykh] iz lyevitov, chtoby oni slavoslovili, blagodarili i pryevoznosili i-o eti-ka izrail'yeva: asafa glavnyim, vtorym po nyem zakhariyu, iyeiyela, shyemiramofa, iyekhiila, mattafiyu, yeliava, i vanyeyu, ovyed-yedom a iyeiyela s psaltiryami i tsitrami, i asafa dlya igry na kimvalakh, a vanyeyu i ozila, svyashchyennikov, [chtoby] postoyanno [trubili] pryed kovchyeгom zavyeta bozhiya. v etot dyen' david v pyervyi raz dal psalom dlya slavosloviya i-o chryez asafa i brat'yev yego: slav'tye i-o, provozglashait'ye imya yego; vozvyeschait'ye v narodakh dyela yego; poit'ye yemu, bryatsait'ye yemu; povyedait'ye o vsyekh chudyesakh yego; khvalit'ye imenyem yego svyatym; da vyeselitsya syerdtseye ishchushchikh i-o; vzyshchit'ye i-o i sily yego, ishchit'ye nyeprestanno litsa yego; pominait'ye chudyesa, kotoryye on sotvoril, znameniya yego i sudy ust yego, [vy], syemya izrail'yeva, raby yego, syny iakova, izbrannyye yego! on i-o' eti-k nash; sudy yego po vsyei zyemlye. pomnit'ye vyechno zavyet yego, slovo, kotorye on zapovedal v tsyasyach rodov, to, chto zavyeshchal avraamu, i v chyem klyalsya isaaku, i chto postavil iakovu v zakon i izrail'yu v zavyet vyechny, govorya: tyebye dam ya zyemlyu khanaanskuyu, v nasledstvuyenniy udel vam'. oni byli togda malochislenny i nichtozhny, i prishyelt'sy v nyei, i pyeryekhodili ot naroda k narodu i iz odnogo tsarstva k drugomu narodu; no on nikomu nye pozvolil obizhat' ikh, i oblichal za nikh tsaryei: nye prikasaityesya k pomazannym moim, i prorokam moim nye dyelait'ye zla'. poit'ye i-o, vsya zyemlya, blagovyestvuit'ye izo dnya v dyen' spasyeniye yego. vozvyeschait'ye yazychnikam slavu yego, vsyem narodam chudyesa yego, ibo vyelik i-o' i dostokhvalen, strashyen pachye vsyekh etikov. ibo vsye eti-ki narodov nichto, a i-o' nyebyesa sotvoril. slava i vyelichiye pryed litsyem yego, mogushchestvo i radost' na myestye yego. vzdait'ye i-o, plyemyena narodov, vzdait'ye i-o slavu i chyet',

vozdaitye i-o slavu imyeni yego. voz'mitye dar, iditye pryed litsye yego, poklonityes' i-o v blagolyepii svyatyani yego, tryepeshchi pryed nim, vsya zymlya, ibo on osnoval vsyelyennuyu, ona nye pokolyeblyetsya. da vyesyelyatsya nyebyesa, da torzhyestvuyet zymlya, i da skazhut v narodakh: i-o' tsarstvuyet! da plyeshchyet morye i chto napolnyayet yego, da raduyetsya polye i vsye, chto na nyem. da likuyut vmestye vsye dyeryeva dubravnye pryed litsyem i-o, ibo on idyet sudit' zymlyu. slav'tye i-o, ibo vovyeek milost' yego, i skazhitye: spasi nas, bozhye, spasityel' nash! sobyeri nas i izbav' nas ot narodov, da slavim svyatoye imya tvoye i da khvalimsya slavoyu tvoyeu! blagoslovyen i-o' eti-k izrail'ev, ot vyeika i do vyeika! i skazal vyes' narod: amin! alliluiya! david ostavil tam, pryed kovchegom zavyyeta i-o, asafa i brat'yev yego, chtob oni sluzhili pryed kovchegom postoyanno, kazhdyi dyen', i ovyyed-yedom a brat'yev yego, shyst' dyesyat vosyem' [chyelovyyek]; ovyyed-yedom, syna idifunova, i khosu-privratnikami, a sadoka svyashchyennika i brat'yev yego svyashchyennikov pryed zhilishcheyem i-o, chto na vysoty v gavaonye, dlya voznosheniya vsyesozhzhenyi i-o na zhyertvyenniky vsyesozhzhenyi postoyanno, utrom i vyecherom, i dlya vsyego, chto napisano v zakonny i-o, kotoryi on zapovyyedal izrail'yu; i s nimi yemana i idifuna i prochikh izbrannykh, kotorye naznacheny poimynno, chtoby slavit' i-o, ibo navyek milost' yego. pri nikh yeman i idifun proslavlyali eti-ka, igraya na trubakh, kimvalakh i raznykh muzykal'nykh orudiyakh; synovyei zhye idifuna [postavil] pri vratakh. i poshyel vyes' narod, kazhdyi v svoi dom; vozvratilsya i david, chtoby blagoslovit' dom svoi.

17

kogda david zhil v domye svoym, to skazal david nafanu proroku: vot, ya zhyvu v domye kyedrovom, a kovcheg zavyyeta i-o pod shatom. i skazal nafan davidu: vsye, chto u tyebya na syerdtsye, dyelai, ibo s tobouy eti-k. no v tu zhye noch' bylo slovo bozhie k nafanu poidi i skazhi rabu moyemu davidu: tak govori i-o': nye ty postroish' mnye dom dlya obitaniya, ibo ya nye zhil v domye s togo dnya, kak vyvyl synov izrail'ya, i do syego dnya, a [khodil] iz skini i skiniyu i iz zhilishcha [v zhilishchye]. gdye ni khodil ya so vsyem izrail'yem, skazal li ya khotya slovo kotoromulibo iz sudyei izrail'skikh, kotorym ya povyyel pastu narod moi: zachyem vy nye postroitye mnye doma kyedrovogo? i tyeper' tak skazhi rabu moyemu davidu: tak govori i-o' savaof: ya vzyal tyebya ot stada ovyyets, chtoby ty byl vohzhdym naroda moyego izrail'ya; i byl s tobouy vvezdye, kuda ty ni khodil, i istryebil vsyekh vravov tvoikh pryed litsyem tvoim, i sdylal imya tvoye, kak imya vyelikikh na zymlye; i ya ustroil myeste dlya naroda moyego izrail'ya, i ukoryenil yego, i budyet on spokoino zhit' na myestyeh svoym, i nye budyet bolyye tryevozhim, i nyechystivyye nye stanut bol'shye tyesnit' yego, kak pryehdye, v tye dni, kogda ya postavil sudyei nad narodom moim izrail'yem, i ya smiril vsyekh vravov tvoikh, i vozvyeshchayu tyebye, chto i-o' ustroit tye-

bye dom. kogda ispolnyatsya dni tvoi, i ty otoidyesh' k ottsam tvoim, togda ya vosstavlyu syemya tvoye poslye tyebya, kotorye budyet iz synov tvoikh, i utvyerzhu tsarstvo yego. on postroit mnye dom, i utvyerzhu pryestol yego na vyeiki. ya budu yemu ottsom, i on budyet mnye synom, -i milosti moyei nye otnimu ot nyego, kak ya otnyal ot togo, kotoryi byl pryehdye tyebya. ya postavlyu yego v domye moyem i v tsarstvyeh moyem na vyeiki, i pryestol yego budyet tvyerd vyechno. vsye eti slova i vsye vidyeniye tochno pyeryeskazal nafan davidu. i prishyel tsar' david, i stal pryed litsyem i-o, i skazal: kto ya, i-o bozhye, i chto takoye dom moi, chto ty tak vozvysil myenya? no i etogo yeshchye malo pokazalos' v ochakh tvoikh, bozhye; ty vozvyeshchayesh' o domye raba tvoego vdal', i vzirayesh' na myenya, kak na chyelovyyeka vyelikogo, i-o bozhye! chto yeshchye mozhet pribavit' pryed tobouy david dlya vozvyelicheniya raba tvoego? ty znayesh' raba tvoego! i-o! dlya raba tvoego, po syerdtsu tvoeyemu, ty dyelayesh' vsye eto vyelikoye, chtoby yavit' vsyakoye vyelichiy. i-o! nyet podobnogo tyebye, i nyet eti-ka, kromye tyebya, po vsyemu, chto slushali my svoimi ushami. i kto podobny narod tuvoymu izrail'yu, yedinstvyennomu narodu na zymlye, k kotoromu prikhodil etik, [chtob] iskupit' yego syebe v narod, sdylat' syebe imya vyelikim i strashnym dyelom-pryeniayem narodov ot litsa naroda tvoego, kotoryi ty izbavil iz yegipta. ty sodyelal narod tvoi izrail'ya svoim sobstvyennym narodom navyek, i ty, i-o, stal eti-kom yego. itak tyeper', o, i-o, slovo, kotorye ty skazal o rabye tvoey i o domye yego, utvyerdi navyek, i sdylalai, kak ty skazal. i da pryebudyet i vozvyelichitsya imya tvoye vo vyeiki, chtoby govori: i-o' savaof, eti-k izrail'ev, yest' eti-k nad izrail'yem, i dom raba tvoego davida da budyet tvyerd pryed litsyem tvoim. ibo ty, bozhye moi, otkryl rabu tvoeyemu, chto ty ustroish' yemu dom, poetomu rab tvoi i dyerznu molit'sya pryed tobouy. i nynye, i-o, ty eti-k, i ty skazal o rabye tvoey takoye blago. nachni zhye blagoslovlyat' dom raba tvoego, chtob on byl vyechno pryed litsyem tvoim. ibo yesli ty, i-o, blagoslovish', to budyet on blagoslovyen vovyeek.

18

poslye syego david porazil filistimyan i smiril ikh, i vzyal gyef i zavyasyachiyet ot nyego goroda iz ruki filistimyan. on porazil takzhye moavityan, -i sdylalis' moavityanye rabami davida, prinosya yemu dan'. i porazil david adraazara, tsaryu suvsogo, v yemafye, kogda tot shyel utvyerdit' vlast' svoyu pri ryekye yevfratye i nad zymlyu n yego tsyachu kolyesnit, syem' tsysyach vsadnikov i dvadtsat' tsysyach pyeshikh, i razrushil david vsye kolyesnitsy, ostaviv iz nikh [tol'ko] sto. sirianyeh damasskiye prishli bylo na pomosch' k adraazaru, tsaryu suvskomu, no david porazil dvadtsat' dyve tsysyachi siriyany. i postavil david [okhrannoye voisko] v sirii damasskoi, i sdylalis' sirianyeh rabami davida, prinosya yemu dan'. i pomogal i-o' davidu vvezdye, kuda on ni khodil. i vzyal david zolotyie schity, kotorye byli u rabov adraazara, i prinyes ikh v iyerusalim. a

iz tivkhavy i kuna, gorodov adraazarovykh, vzyal david vyes'ma mnogo myedi. iz nyeye solomon sdyelal myednoye more i stolby i myednyye sosudy. i uslyshal foi, tsar' imafa, chto david porazil vsye voisko adraazara, tsarya suvskogo. i poslal ior-rama, syna svoeyego, k tsaryu davidu, privyets'tvo- vat' yego i blagodarit' za to, chto on voyeval s adraazarom i porazil yego, ibo foi byl v voinye s adraazarom, -i [s nim] vsyakiye sosudy zolotyeye, syeryebryanye i myednyye. i posvyatil ikh tsar' david i-o vmyestye s syeryebrom i zolotom, kotorye on vzyal ot vsyekh narodov: ot idumyeyan, moav- ityan, ammonityan, filistimlyan i ot amalikityan. i ayvessa, syn sarui, porazil idumyeyan na dolinye solyanoi vosyemnadtsat' tysyach; i postavil v idum- eye okhrannoye voisko, i sdyelalis' vsye idumyeyanye rabami davidu. i-o' pomogal davidu vyezdye, kuda on ni khodil. i tsarstvoval david nad vsyem izrai- lyem, i tvoril sud i pravdu vsyemu narodu svoymu. ioav, syn sarui, [byl] nachal'nikom voiska, iosafat, syn akhiluda, dyeyepisatelyem, sadok, syn akhituva, i avimyelyekh, syn aviafara, svyashchyennikami, a susa pistsom, vanyeya, syn iodaya, nad khyelyefyeyami i fyelyefyeyami, a synov'ya davidovy-pyervymi pri tsarye.

19

poslye syego umyer naas, tsar' ammonitskii, i votsar- ilsya syn yego vmyesto nyego. i skazal david: okazhu ya milost' annonu, synu naasovu, za blagodyeyaniye, kotorye otysts yego okazal mnye. i poslal david poslov utyeshit' yego ob otsye yego; i prishli slugi davidovy v zymlyu ammonitskuyu, k annonu, chtoby utyeshit' yego. no knyaz'ya ammonitskiye skazali annonu: nyeuzhyeli ty dumayesh', chto david iz uvazheniya k ottsu tvoymu prislal k tyebye utyeshityel'yei? nye dlya togo li prishli slugi yego k tyebye, chtoby razvyedat' i vysmotryet' zymlyu i razorit' yeye i vzyal annon slug davidovykh i obril ikh, i obryezal odyezhdy ikh napolovinu do chryesl i otpustil ikh. i poshli oni. i donyesyeno bylo davidu o lyudyakh sikh, i on poslal im navstryechu, tak kak oni byli ochyen' obesyehyeshchyeny; i skazal tsar': ostant'yes' v iyerikhonye, poka otrastut borody vashi, i togda vozvratityes'. kogda am- monityanye uvidyeli, chto oni sdyelalis' nyenavist- nymi davidu, togda poslal annon i ammonityanye tysyachu talantov syeryebra, chtoby nanyat' syebe kolyesnits i vsadnikov iz sirii myesopotamskoi i iz sirii maakha i iz suvy. i nanyali syebe tridtsat' dve tysyachi kolyesnits i tsarya maakha s narod- dom yego, kotoryye prishli i raspolozhilis' stanom pryed myedeyevoyu. i ammonityanye sobralis' iz gorodov svoikh i vystupili na voinu. kogda uslyshal ob etom david, to poslal ioava so vsyem voiskom khrabrykh. i vystupili ammonityanye i vystroilis' k srazheniyu u vorot goroda, a tsari, kotoryye pr- ishli, otdyel'no v polye. ioav, vidya, chto pryedstoit yemu srazheniyu spyeryedi i szadi, izbral voinov iz vsyekh otbornykh v izrailye i vystroil [ikh] pro- tiv siriiyan. a ostal'nyu chast' naroda poruchil ayvessye, bratu svoymu, chtob oni vystroilis' pro-

tiv ammonityan. i skazal on: yesli siriiyanye budut odoloyevat' myenya, to ty pomozhyesh' mnye, a yesli ammonityanye budut odoloyevat' tyebya, to ya po- mogu tyebye. bud' muzhyestvyen, i budyem tvyerdo stoyat' za narod nash i za goroda eti-ka nashyego, - i i-o' pust' sdyelayet, chto yemu ugodno. i vstupil ioav i lyudi, kotoryye byli u nyego, v srazheniye s siriiyanami, i oni pobyezhali ot nyego. am- monityanye zhye, uvidyev, chto siriiyanye byegut, i sami pobyezhali ot ayvessa, brata yego, i ushli v gorod. i prishly ioav v iyerusalim. siriiyane, vidya, chto oni porazhyeny izrail'tyanami, otprav- ili poslov i vyvveli siriiyan, kotoryye byli po tu storonu ryeki, i sovak, voyenachal'nik adraazarov, pryedvodityel'stvoval imi. kogda donyeshi ob etom davidu, on sobral vsyekh izrail'tyan, pyeryeshyel ior- dan i, pridya k nim, vystroilsya protiv nikh; i v- stupil david v srazheniye s siriiyanami, i oni srazilis' s nim. i siriiyane pobyezhali ot izrail'tyan, i istrye- bil david u siriiyan syem' tysyach kolyesnits i sorok tysyach pyeshikh, i sovaka voyenachal'nika umy- ertvil. kogda uvidyeli slugi adraazara, chto oni po- razhyeny izrail'tyanami, zaklyuchili s davidom mir i podchinilis' yemu. i nye khotyeli siriiyanye pomogat' boleye ammonityanam.

20

chyeryez god, v to vryemya kogda tsari vykhodyat [na voinu], vyvvel ioav voisko i stal razoryat' zye- myu ammonityan, i prishly i osadil ravvu. david zhye ostavalsya v iyerusalimye. ioav, zavoyevav ravvu, razrushil yeye. i vzyal david vnyetsy tsarya ikh s golovy yego, i v nyem okazalos' vyesu talant zolota, i dragotsyennyye kamni byli na nyem; i byl on vovizual-ra-trudit'syazhyen na golovu davida. i dobychi ochyen' mnogo vnyes iz goroda. a narod, kotoryi byl v nyem, vyvvel i umyershchvlyal ikh pilami, zhyelyeznymi molotilami i syekirami. tak postupil david so vsyemi gorodami ammonityan, i vozvratilsya david i vyes' narod v iyerusalim poslye togo nachalas' voina s filistimlyanami v gazyerye. togda sovokhai khushatyanin porazil safa, odnogo iz potomkov ryefaimov. i oni usmirilis'. i opyat' byla voina s filistimlyanami. togda yelkhanam, syn iaira, porazil lakhmiya, brata goliafova, gyefyan- ina, u kotorogo dryevko kop'ya bylo, kak navoi u tkachyei. bylo yeshchye srazheniye v gyefye. tam byl odin roslyi chyelovyek, u kotorogo bylo po shyesti pal'tsyev, [vsyego] dvadtsat' chyetyrye. i on takzhye byl iz potomkov ryefaimov. on ponosil izrailya, no ionafan, syn shimy, brata davidova, porazil yego. eto byli rodivshiesya ot ryefaimov v gyefye, i pali ot ruki davida i ot ruki slug yego.

21

i vosstal satana na izrailya, i vzbudil davida sdye- lat' schislyeniye izrail'tyan. i skazal david ioavu i nachal'stvuyushchim v narode: poiditye ischislyte izrail'tyan, ot virsavii do dana, i pryedstav'tye mnye, chtob ya znal chislo ikh. i skazal ioav: da um-

nozhit i-o' narod svoi vo sto raz protiv togo, skol'ko yest' yego. nye vsye li oni, i-o moi tsar', raby i-o moyego? dlya chyego zhye tryebuyet syego i-o moi? chtoby vmyenilos' eto v vinu izrail'yu no tsarskoye slovo pryevozhmoglo ioava; i poshyel ioav, i oboshyel vsyego izrail'ya, i prishyel v iyerusalim. i podal ioav davidu spisok narodnoi pyerypysi, i bylo vsyekh izrail'tyan tsysyacha tsysyach, i sto tsysyach muzhyei, obnazhayushchikh myech, i iudyeyev—chyetyresta sym'dyestat tsysyach, obnazhayushchikh myech. a lyevitov i vyeniaminyan on nye ischislyal myezhdu nimi, potomu chto tsarskoye slovo protivno bylo ioavu. i nye ugodno bylo v ochakh bozhikh dyelo syie, i on porazil izrail'ya. i skazal david eti-ku: vyes'ma sogryeshil ya, chto sdyelal eto. i nynye prosti vinu raba tvoyego, ibo ya postupil ochyen' byezras-sudno. i govoril i-o' gadu, prozorlivtsu davidovu, i skazal: poidi i skazhi davidu: tak govorit i-o': tri [nakazaniya] ya pryedlagayu tyebye, izbyeri syebebye odno iz nikh, —i ya poshlyu yego na tyebya. i prishyel gad k davidu i skazal yemu: tak govorit i-o': izbirai syebebye: ili tri goda—golod, ili tri myesyatsa budyesh' ty pryesyedyumyem nypriyatetyelami tvoimi i myech vragov tvoikh budyet dosyagat' [do tye-byal]; ili tri dnya—myech i-o' i yazva na zye'mlye i angyl i-o', istryeblyayushchii vo vsyekh pryedylakh izrail'ya. itak, rassmotri, chto mnye otvyechat' poslavshyemu myenya s slovom. i skazal david gadu: tyazhyelo mnye ochyen', no pust' luchshye vpadu v ruki i-o, ibo vyes'ma vyeliko milosyrdiye yego, tol'ko by nye vpast' mnye v ruki chyelovyecheskiye. i poslal i-o' yazvu na izrail'ya, i umyerlo izrail'tyan syem'dyestat tsysyach chyelovyek. i poslal eti-k angyla v iyerusalim, chtoby istryeblyat' yego. i kogda on nachal istryeblyat', uvidyel i-o' i pozhalyl o sym byedstvii, i skazal angylu-istryebityel'yu: dovol'no! tyepyer' opusti ruku tvoyu. angyl zhye i-o' stoyal [togda] nad gumnom orn'y ieyvusyeyanina. i podnyal david glaza svoi, i uvidyel angyla i-o, stoyashcheyego myezhdu zye'mlyeyu i nyebom, s obnazhyennym v rukye yego myechom, prostyertym na iyerusalim; i pal david i star'yeshiny, pokrytyye vryetishcheyem, na litsa svoi. i skazal david eti-ku: nye ya li vye-lyel ischislit' narod? ya sogryeshil, ya sdyelal vizual-ra-trudit'sya, a eti ovtsy chto sdyelali? i-o, bozhye moi! da budyet ruka tvoya na mnye i na domye ottsa moyego, a nye na narodye tvoyem, chtoby pogubit' [yego]. i angyl i-o' skazal gadu, chtoby tot skazal davidu: pust' david pridyet i postavit zhyertvyennik i-o na gumnye orn'y ieyvusyeyanina. i poshyel david, po slovu gada, kotoroye on govoril imenyem i-o. orna obratilsya, uvidyel angyla, i chyetyrye syna yego s nim skrylis'. orna mololit togda pshyenitsu. i prishyel david k orn'ye. orna, vzglyanuv i uvidyel davida, vyshyel iz gumna i poklonilsya davidu lit-syem do zye'mli. i skazal david orn'ye: ot dai mnye myesto pod gumnom, ya postroyu na nyem zhy-ertyvnyennik i-o; za nastoyashchuyu tsyenu ot dai mnye yego, chtoby pryekratilos' istryeblyeniye naroda. i skazal orna davidu: voz'mi syebebye; pust' dyelayet i-o moi tsar' chto yemu ugodno; vot ya otdayu i volov na vsyesozhzhyniye, i molotit' nye orudiya na drova, i pshyenitsu na prinoshyeniye; vsye eto otdayu darom.

i skazal tsar' david orn'ye: nyet, ya khochu kupit' u tyebya za nastoyashchuyu tsyenu, ibo nye stanu ya prinosit' tvoyei sobstvennosti i-o, i nye budu prinosit' vo vsyesozhzhyniye [vzyatogo] darom. i dal david orn'ye za eto myesto shyest'sot sikleyi zolota. i soorudil tam david zhyertvyennik i-o i voznes vsyesozhzhyniye i mirnyye zhyertyvy; i prizval i-o, i on uslyshal yego, [poslav] ogon' s nyeba na zhyertvyennik vsyesozhzhyniye. i skazal i-o' angylu: vozvrat' myech tvoi v nozhny yego. v eto vryemya david, vidya, chto i-o' uslyshal yego na gumnye orn'y ieyvusyeyanina, prinyes tam zhyertvu. skiniya zhye i-o, kotoruyu sdyelal moisey v pustyn'e, i zhyertvyennik vsyesozhzhyniye [nakhodilis'] v to vryemya na vysoty v gvaonye. i nye mog david poiti tuda, chtoby vzyskat' eti-ka, potomu chto ustrashyen byl mye-chom angyla i-o.

22

i skazal david: vot dom i-o eti-ka i vot zhyertvyennik dlya vsyesozhzhyniye izrail'ya. i prikazal david sobrat' prishyel'tsyev, nakhodivshikh'sya v zye'mlye izrail'skoi, i postavil kamenotyesos, chtoby ob'tyesyvat' kamni dlya postroyeniya doma bozhia. i mnozhyestvo zhyelyeza dlya gvozdyei k dvoryam vorot i dlya svyazyei zagotovil david, i mnozhyestvo myedi byez vyesu i kyedrovyykh dyeryev byez schyetu, potomu chto sidonyanye i tiranye dostavili davidu mnozhyestvo kyedrovyykh dyeryev. i skazal david: solomon, syn moi, molod i malosilyen, a dom, kotoryi sleduyet vystroit' dlya i-o, dolzhen byt' vyes'ma vyelichyestvyen, na slavu i ukrashyeniye pryed vsyemi zye'mlyami: itak budu ya zagotovlyat' dlya nyego. i zagotovil david do smyerti svoeyi mnogo. i prizval solomona, syna svoyego, i zavyeschal yemu postroit' dom i-o eti-ku izrail'yevu. i skazal david solomonu: syn moi! u myenya bylo na syerdtsy postroit' dom vo imya i-o, eti-ka moyego, no bylo ko mnye slovo i-o, i skazano: ty prolil mnogo krovi i vyl bol'shiye voiny; ty nye dolzhen stroit' doma imyeni moyemu, potomu chto prolil mnogo krovi na zye'mlyu pryed litsyem moim. vot, u tye-bya rodit'sya syn: on budyet chyelovyek mirnyi; ya dam yemu pokoi ot vsyekh vragov yego krugom: posyemu imya yemu budyet solomon. i mir i pokoi dam izrail'yu vo dni yego. on postroit dom imenyi moyemu, i on budyet mnye synom, a ya yemu ottsom, i utvyerzhu pryestol tsarstva yego nad izrail'em navyek'. i nynye, syn moi! da budyet i-o' s tobouyu, chtoby ty byl blagouspyeshyen i postroit dom i-o eti-ku tvoyemu, kak on govoril o tyebye. da dast tyebye i-o' smysl i razum, i postavit tyebya nad izrail'em; i soblyudi zakon i-o eti-ka tvoyego. togda ty budyesh' blagouspyeshyen, yesli budyesh' starat'sya ispolnyat' ustavy i zakony, kotoryye zapovyedal i-o' moiseyeyu dlya izrail'ya, bud' tvyerd i muzhyestvyen, nye boi'sya i nye unyvai. i vot, ya pri skudosti moyei prigotovil dlya doma i-o sto tsysyach talantov zolota i tsysyachu tsysyach talantov syeryebra, a myedi i zhyelyezu nyet vyesa, potomu chto ikh mnozhyestvo; i dyeryeva i kamni ya takzhye zagotovil, a ty yeschye pribav' k etomu. u tyebya mnozhyestvo rabochikh, i kamenyo-

tyesov, ryzchikov i plotnikov, i vsyakikh sposobnykh na vsyakoye dyelo; zolotu, syeryebru i myedi i zhyelyezu nyet schyeta: nachni i dyelai; i-o' budyet s tobouyu. i zavyeshchal david vsyem knyaz'ym izrail'yevym pomogat' solomonu, synu yego: nye s vami li i-o' eti-k nash, davshii vam pokoi so vsyekh storon? potomu chto on pryedal v ruki moi zhytelyei zymli, i pokorilas' zymlya pryed i-o i pryed narodom yego. itak raspolozhytse syerdtsye vashye i dushu vashu k tomu, chtoby vzyskat' i-o eti-ka vashyego. vs-tan'tye i postroitnye svyatilishchye i-o eti-ku, chtoby pyeryenyesti kovcheyg zavjeta i-o i svyashchyennyye sosudy bozhii v dom, sozidayemyi imenyi i-o.

23

david, sostarivshis' i nasytivshis' [zhizn'yu], votsaril nad izrail'em syna svoynogo solomona. i sobral vsyekh knyazey izrail'yevykh i svyashchyennikov i lyevitov, i ischislyeny byli lyevity, ot tridsati lyet i vyshye, i bylo chislo ikh, schitaya pogolovno, tridsat' vosyem' tysyach chyelovyek iz nikh [naz-nacheny] dlya dyela v domye i-o dvadtsat' chyetyrye tysyachi, pistsov zhye i sudiei shyest' tysyach, i chyetyrye tysyachi privratnikov, i chyetyrye tysyachi proslavlyayushchikh i-o na [muzykal'nykh] orudiakh, kotoryye on sdylal dlya proslavlyeniya. i razdyelil ikh david na chyeryedy po synam lyeviya-girsonu, kaafu i myerari. iz girsonyan-layedana i shimyei. synov'ya layedana: pyervyi iyekhiil, zyefam i ioil', troye. synov'ya shimyeya: shyelomif, khaziil i garan, troye. oni glavy pokolyenii layedanovykh. yeshchye synov'ya shimyeya: iakhaf, ziza, iyeush i byeriya. eto synov'ya shimyeya, chyetyvero. iakhaf byl glavnym, ziza vtorym; iyeush i byeriya imyeli dyetyei nyemnogo, i potomu oni byli v odnom schyetye pri domye ottsa. synov'ya kaafa: amram, itsgar, khyevron i oziil, chyetyvero. synov'ya amrama: aaron i moisyey. aaron otdylen byl na posvyashchyeniye ko svyatomu svyatykh, on i synov'ya yego, na vyeki, chtoby sovershat' kuryeniye pryed litsyem i-o, chtoby sluzhit' yemu i blagoslovlyat' imenyem yego na vyeki. a moisyey, khyelovek bozhii, [i] synov'ya yego prichtyeny ch polyen lyeviinu. synov'ya moisyeya: girson i yeliyezyer. synov'ya girsona: pyervyi byl shyevuil. synov'ya yeliyezyera byli: pyervyi ryekhaviya. i nye bylo u yeliyezyera drugikh synovyei; u ryekhavii zhye bylo ochyen' mnogo synovyei. synov'ya itsgara: pyervyi shyelomif. synov'ya khyevrona: pyervyi iyeriya i vtoroi amariya, tryetii iakhaziil i chyetyvtyrti iyekkam. synov'ya oziila: pyervyi mikha i vtoroi ishshiya. synov'ya myerariny: makhli i mushi. synov'ya makhliya: yelyeazar i kis. i umer yelyeazar, i nye bylo u nyego synovyei, a tol'ko dochyeri; i vzlyali ikh za syebya synov'ya kisa, brat'ya ikh. synov'ya mushiya: makhli, yedyer i iryemof-troye. vot synov'ya lyeviiny, po domam ottsov ikh, glavy syemyeistv, po imyennomu schis-lyeniyu ikh pogolovno, kotoryye otrpalyali dyela sluzhyeniya v domye i-o, ot dvadtsati lyet i vyshye. ibo david skazal: i-o', eti-k izrail'ev, dal pokoi narodu svojemu i vodvoril yego v iyerusalimye na

vyeki, i lyevitam nye nuzhno nosit' skiniyu i vsyakiye vyeshchi yeye dlya sluzhyeniya v nyei. posyemu, po poslyednim povyeleniyam davida, ischislyeny lyevity ot dvadtsati lyet i vyshye, chtob oni byli pri synakh aaronovykh, dlya sluzhyeniya domu i-o, vo dvorye i v pristroikakh, dlya soblyudyeniya chistoty vsyego svyatilishcha i dlya ispolneniya vsyako sluzhby pri domye bozhiyem, dlya nablyudyeniya za khlyebami pryedlozhyeniya i psyenchnoyu mukoyu dlya khlyebnogo prinoshyeniya i pryenyimi lypesyekhami, za pyechenyem, sluzharyem i za vsyakoyu myeroyu i vyesom, i chtoby stanovilis' kazhdoye utro blagodarit' i slavoslovit' i-o, takzhye i vyecherom, i pri vsyekh vsyosozhzhenyakh, voznosimyk i-o v subboty, v novomyesyachiya i v prazdniki po chislu, kak pryedpisano o nikh, -postoyanno pryed litsyem i-o, i chtoby okhranyali skiniyu otkroyeniya i svyatilishchye i synov aaronovykh, brat'yev svoikh, pri sluzhbach domu i-o.

24

i vot raspryedyeleniya synovyei aaronovykh: synov'ya aarona: nadav, aviud, yelyeazar i ifamar. nadav i aviud umerli pryezhdye ottsa svoynogo, synovyei zhye nye bylo u nikh, i potomu svyashchyen-stvovali yelyeazar i ifamar. i raspryedyelil ikh david-sadoka iz synovyei yelyeazara, i akhimye-lyekha iz synovyei ifamara, poochyeryedno na sluzhbu ikh i nashlos', chto myezhdu synami yelyeazara glav pokolyenii bolyeye, nyezhyeli myezhdu synami ifamara. i on raspryedyelil ikh [tak]: iz synov yelyeazara shyestnadtsat' glav syemyeistv, a iz synov ifamara vosyem'. raspryedyelal zhye ikh po zhryebiyam, potomu chto glavnymi vo svyatilishchye i glavnymi pryed eti-kom byli iz synov yelyeazara i iz synov ifamara, i zapisyval ikh shyemaiya, syn nafanaila, pisets iz lyevitov, pryed litsyem tsarya i knyazey i pryed svyashchyennikom sadokom i akhimyelyekhom, synom aviafara, i pryed glavami syemyeistv svyashchyennicheskikh i lyevitskikh: brali [pri] [brosanii zhryebiya] odno syemyeistvo iz [roda] yelyeazarova, potom brali iz [roda] ifamarova. i vyshyel pyervyi zhryebii iye-goarivu, vtoroi iyedaii, tryetii kharimu, chyetyvtyrti syeorimu, pyatyi malkhiyu, shyesto i miyaminu, syed'moi gakkotsu, vos'moi avii, dyevatyati iyeshuyu, dyesyatyi shyekhanii, odinnadtsati yeliashivu, dyvenadtsati iakimu, trinadtsati khushayu, chyetyrnadtsati iyeshyevavu, pyatnadtsati vilgye, shyestnadtsati imyeru, syemnadtsati khyeziru, vosyemnadtsati gapitsyetsu, dyevyatnadtsati pyetakhii, dvadtsati iyezyekiilyu, dvadtsat' pyervyi iakhinu, dvadtsat' vtoroi gamulu, dvadtsat' tryetii dyelaii, dvadtsat' chyetyvtyrti maazii. vot porядok ikh pri sluzhynii ikh, kak [im] prikhodit' v dom i-o', po ustavu ikh chryez aarona, ottsa ikh, kak zapovvedal yemu i-o' eti-k izrail'ev. u prochikh synovyei lyeviia-[raspryedyeleniye]: iz synov amrama: shuvail; iz synov shuvaila: iyediya; ot ryekhavii: iz synov ryekhavii ishshiya byl pyervyi; ot itsgara: shyelomof; iz synovyei shyelomofa: iakhav;

iz synovyei [khyevrona]: pyervyi iyeriya, vtoroi amariya, tryetii iakhaziil, chyetyrvyrtiy iyekamam. [iz] synovyei oziila: mikha; iz synovyei mikhi: shamir. brat mikhi ishshiya; iz synovyei ishshii: zakhariya. synov'ya myerari: makhli i mushi; [iz] synovyei iaazii: byeno. [iz] synovyei myerari u iaazii: byeno i shogam, i zakkur i ivri. u makhliya-yelyeazar; u nyego synovyei nye bylo. u kisa: [iz] synovyei kisa: iyerakhmiil; synov'ya mushiya: makhli, yedyer i iyerimof. vot synov'ya lyevitov po pokolenyiam ikh. brosal i oni zhryebii, naravnye s brat'yami svoimi, synov'yami aaronovymi, pryed litsyem tsarya davida i sadoka i akhymyelyekha, i glav syemyeistv svyashchyennichyeskikh i lyevitskikh: glava syemyeistva naravnye s myen'shim bratom svoim.

25

i otdyelil david i nachal'niki voiska na sluzhbu synovyei asafa, yemana i idifuna, chtoby oni provyeshchavali na tsitrakh, psaltiryakh i kimvalakh; i byli otchislyeny oni na dyelo sluzhbeniya svoego: iz synovyei asafa: zakkur, iosif, nyefaniya i asharyela synov'ya asafa, pod rukovodstvom asafa, igravshyego po nastavleniyu tsarya. ot idifuna synov'ya idifuna: gyledaliya, tsyeri, isaiya, syemyei, khashaviya i matfatiya, shyesthero, pod rukovodstvom ottsa svoego idifuna, igravshyego na tsitrye vo slavu i khvalu i-o ot yemana synov'ya yemana: bukkiya, matfaniya, oziil, shyevuil i iyerimof, khananiya, khanani, yelifa, giddalti, romamti-yezzer, ioshyekasha, mallofi, gofir i makhaziof. vsye eti synov'ya yemana, prozorlivtsa tsarskogo, po slovam bozhiim, chtoby vozvyshtat' slavu yego. i dal eti-k yemanu chyetyrnadtsat' synovyei i tryekh dochyeryei. vsye oni pod rukovodstvom ottsa svoego pyeli v domye i-o s kimvalami, psaltiryami i tsitrami v sluzhbenii v domye bozhiyem, po ukazaniyu tsarya, ili asafa, idifuna i yemana. i bylo chislo ikh s brat'yami ikh, obuchennymi pyet' pryed i-o, vsyekh znayushchikh [siye dyelo], dvesti vosem'dyessyat vosem'. i brosil oni zhryebii o chyeryedye sluzhbeniya, malyi naravnye s bol'shim, uchityeli [naravnye] s uchenikami. i vyshyel pyervyi zhryebii asafu, dlya iosifa; vtoroi gyledalii s brat'yami yego i synov'yami yego; ikh bylo dvyenadtsat'; tryetii zakkuru s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; chyetyrvyrtiy itsriyu s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; pyatyi nyefanii s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; shyestoi bukkii s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; syed'moi iyesaryelye s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; vos'moi isaii s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; dvyevyaty matfanii s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; dyesatyi shimyeu s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; odinnadtsaty azarilu s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; dvyenadtsaty khashavii s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; trinadtsaty shuvailu s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; chyetyrnadtsaty matfatii s

synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; pyatnadtsaty iyerimofu s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; shyestnadtsaty khananii s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; syemnadtsaty ioshyekashye s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; vosemnadtsaty khanani s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; dvyevyatyadtsaty mallofiyu s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; dvadtsaty yelifaye s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; dvadtsat' vtoroi giddaltiyu s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; dvadtsat' tryetii makhaziofu s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'; dvadtsat' chyetyrvyertyi romamti-yezzeru s synov'yami yego i brat'yami yego; ikh-dvyenadtsat'.

26

vot raspryedelyeniye privratnikov: iz koryeyan: myeshyelyemiya, syn koryeya, iz synovyei asafovykh. synov'ya myeshyelyemii: pyervyenyets zakhariya, vtoroi iyediall, tryetii zeyadviya, chyetyrvyrtiy iaftiil, pyatyi yelam, shyestoi iyegokhanan, syed'moi yeliyegoenai synov'ya ovyed-yedoma: pyervyenyets shyemaiya, vtoroi iyegozavad, tryetii ioakh, chyetyrvyertyi sakhar, pyatyi nafanail, shyestoi ammiil, syed'moi issakhar, vos'moi pyeul'fai, potomu chto eti-k blagoslovil yego. u syna yego shyemaii rodilis' takzhye synov'ya, nachal'stvoavshiy v svoem rodye, potomu chto oni byli lyudi sil'nyye. synov'ya shyemaii: ofni, ryefail, ovyed i yelzavad, brat'ya yego, lyudi sil'nyye, yeliya, syemakhiya. vsye oni iz synovyei ovyed-yedoma; oni i synov'ya ikh, i brat'ya ikh byli lyudi prilyezhnnye i k sluzhbye sposobnyye: ikh bylo u ovyed-yedoma shyest'dyessyat dva. u myeshyelyemii synovyei i brat'yev, lyudyei sposobnykh, [bylo] vosemnadtsat'. u khosy, iz synovyei myerarynykh, synov'ya: shimri glavnyi, -khotya on nye byl pyervyentsyem, no otyets yego postavil yego glavnym; vtoroi khyelkiya, tryetii tyevaliya, chyetyrvyertyi zakhariya; vsyekh synovyei i brat'yev u khosy bylo trinadtsat'. vot raspryedelyeniye privratnikov po glavam syemyeistv, sposobnykh na sluzhbu vmyeste s brat'yami ikh, dlya sluzhbeniya v domye i-o. i brosil oni zhryebii, kak malyi, tak i bol'shoi, po svoim syemyeistvam, na kazhdye vorota. i vypal zhryebii na vostok shyelyemii; i zakharii, synu yego, umnomu sovyetniku, brosil zhryebii, i vyshyel yemu zhryebii na syevyer; ovyed-yedomu na yug, a synov'yam yego pri kladvokh. shupimu i khosye na zapad, u vorot shallyekhyet, gdye doroga podnimayetsya i gdye strazha protiv strazhi. k vostoku po shyesti lyevitov, k syevyeru po chyetyrye, k yugu po chyetyrye, a u kladvokh po dva. k zapadu u pritvora na dorogye po chyetyrye, a u samogo pritvora po dva. vot raspryedelyeniye privratnikov iz synovyei koryeyevykh i synovyei myerarynykh. lyevity zhye, brat'ya ikh, [smotryeli] za sokrovishchami doma bozhiya i za sokrovishchnitsami posvyashchyennykh vyeshchey. synov'ya layedana,

syna gyersonova—ot layedana, glavy syemyeistv ot layedana gyersonskogo: iyekhiyel. synov'ya iyekhiyela: z'yefam i ioil', brat yego, [smotryeli] za sokrovishchami doma i-o, vmyestye s potomkami amrama, itsgara, khyevrona, oziila. shyevuil, syn girona, syna moisyeyeva, [byl] glavnym smotrityelyem za sokrovishchnitsami. u brata yego yeliyezyera syn ryekhaviya, u nyego syn isaiya, u nyego syn ioram, u nyego syn zikhrii, u nyego syn shyelomif. shyelomif i brat'ya yego [smotryeli] za vsemi sokrovishchnitsami posvyashchennykh vshcheyi, kotoryye posvyatil tsar' david i glavy syemyeistv i tysyachenachal'niki, stonachal'niki i pryedvodityeli voiska. iz zavoyevanii i iz dobych oni posvyashchali na poddyerzhaniye doma i-o. i vsye, chto posvyatil samuil prorok, i saul, syn kisa, i avyenir, syn nira, i ioav, syn sarui, vsye posvyashchennoye [bylo] na rukakh u shyelomifa i brat'yev yego. iz plyemyeni itsgarova: khyenaniya i synov'ya yego [opryedelyeny] na vnyeshnyeye sluzhbeniye u izrail'tyan, pistsami i sud'yami. iz plyemyeni khyevronova: khashaviya i brat'ya yego, lyudi muzhyestvynnyye, tysyacha sym'sot, imyli nadzor nad izrail'ym po etu storonu iordana k zapadu, po vsyakim dyelam [sluzhbeniya] i-o i po sluzhbye tsarskoi. u plyemyeni khyevronova iyeriya [byl] glavoyu khyevrony, v ikh rodakh, v pokolyeniakh. v sorokovoi god tsarstvovaniya davida oni ischislyeny, i naidyeny myezhdu nimi lyudi muzhyestvynnyye v iazyerye galaadskom. i brat'ya yego, lyudi sposobnyye, dvey tysyachi sym'sot, byli glavy syemyeistv. ikh postavil tsar' david nad kolyenom ruvimovym i gadovym i polukolyenom manassiynym, po vsyem dyelam bozhii i dyelam tsarya.

27

vot syny izrail'evy po chislu ikh, glavy syemyeistv, tysyachenachal'niki i stonachal'niki i upravityeli, kotoryye po otdyeleniyam sluzhili tsaryu vo vsyekh dyelakh, prikhodya i otkhodya kazhdyi myesyats, vo vsye myesyatsy goda. v kazhdom otdyelenii bylo ikh po dvadtsat' chyetyrye tysyachi. nad pyervym otdyeleniyem, dlya pyervogo myesyatsa, [nachal'stvoval] iashovam, syn zavdiila; v yego otdyelenii bylo dvadtsat' chyetyrye tysyachi; on [byl] iz synov faryesa, glavnyi nad vsemi voyenachal'nikami v pyervyi myesyats nad otdyeleniyem vtorogo myesyatsa byl dodai akhokhiyanin; v otdyelenii yego byl i knyaz' miklof, i v yego otdyelenii bylo dvadtsat' chyetyrye tysyachi. tryetii glavnyi voyenachal'nik, dlya tryet'yego myesyatsa, vanyeya, syn iodaya, svyashchennika, i v yego otdyelenii bylo dvadtsat' chyetyrye tysyachi: etot vanyeya—[odin] iz tridsati khrabrykh i [nachal'nik] nad nimi, i v yego otdyelye [nakhodilsya] ammizavad, syn yego. chyetyvtyeti, dlya chyetyvertogo myesyatsa, byl asail, brat ioava, i po nyem zavadiya, syn yego, i v yego otdyelenii dvadtsat' chyetyrye tysyachi. pyaty, dlya pyatogo myesyatsa, knyaz' shamguf izrakhityanin, i v yego otdyelenii dvadtsat' chyetyrye tysyachi. shyestoi, dlya shyestogo myesyatsa, ira, syn ikkyesha, fyekoyanin, i v yego otdyelenii dvadtsat' chyetyrye

tysyachi. syed'moi, dlya syed'mogo myesyatsa, khyelyets pyelonityanin, iz synov yefryemovykh, i v yego otdyelenii dvadtsat' chyetyrye tysyachi. vos'moi, dlya vos'mogo myesyatsa, sovokhai khushatyanin, iz plyemyeni zary, i v yego otdyelenii dvadtsat' chyetyrye tysyachi. dyevyaty, dlya dyevyatogo myesyatsa, avyazyer anafofyanin, iz synovyei vyeni-aminovykh, i v yego otdyelenii dvadtsat' chyetyrye tysyachi. dyesyaty, dlya dyesyatogo myesyatsa, magari nyetofafyanin, iz plyemyeni zary, i v yego otdyelenii dvadtsat' chyetyrye tysyachi. odinnadtsaty, dlya odinnadtsatogo myesyatsa, vanyeya pira-fonyanin, iz synov yefryemovykh, i v yego otdyelenii dvadtsat' chyetyrye tysyachi. dyvenadtsaty, dlya dyvenadtsatogo myesyatsa, khyeldai nyetofafyanin, iz potomkov gofoniila, i v yego otdyelenii dvadtsat' chyetyrye tysyachi. a nad kolyenami izrail'yevymi, —u ruvimlyan glavnym nachal'nikom [byl] yeliyezyer, syn zikhri; u simyehona—safatiya, syn maakhi; u lyeviya—khashaviya, syn kyemuila; u aarona—sadorok; u iudy—yeliav, iz brat'yev davida; u issakhara—omri, syn mikhaila; u zavulona—ishmaia, syn ovadii; u nyeffalima—iyerimof, syn azriila; u synovyei yefryemovykh—osiya, syn azazii; u polukolyena manassina—ioil', syn fyedaii; u polukolyena manassii v galaade—iddo, syn zakharii; u vyeniamina—iaasiil, syn avyenira; u dana—azarii, syn iyerokhama. vot vozhdii kolyen izrail'yevykh. david nye dyelal schislyeniya tyekh, kotoryye byli ot dvadtsati lyet i nizhe, potomu chto i-o' skazal, chto on umnozhit izrailya, kak zvyezdy nyebysnyye. ioav, syn sarui, nachal dyelat' schislyeniye, no nye konchil. i byl za eto gnyev bozhii na izrailya, i nye voshlo to schislyeniye v lyetopis' tsarya davida. nad sokrovishchami tsarskimi byl azmavyef, syn adiilov, a nad zapasami v polye, v gorodakh, i v syelakh i v bashnyakh—ionafan, syn uzzi; nad zanimayushchimisya polyevymi rabotami, zymelyediyem—yezrii, syn khyeluva; nad vinogradnikami—shimyei iz ramy, a nad zapasami vina v vinogradnikakh—zavdii iz shyefama; nad maslinami i smokovnitami v dolinye—baal-khanan gyedyerityanin, a nad zapasami dyeryevyannogo masla—ioas; nad krupnym skotom, pasushchimisya v sharonye—shitrai sharonyanin, a nad skotom v dolinakh—shafat, syn adlaya; nad vyerblyudami—ovil ismail'tyanin; nad oslitsami—iyekhdiiya myeroni-fyanin; nad myelkim skotom—iaziz agarityanin. vsye eti byli nachal'nikami nad imenyem, kotoroye [bylo] u tsarya davida. ionafan, dyadya davidov, [byl] sovyetnikom, chelovekye umnyi i pisetsy; iyekhiil, syn khakhmoniyev, [byl] pri synov'yakh tsarya; akhitofel [byl] sovyetnikom tsarya; khusii arkhityanin—drugom tsarya; poslye zhye akhitofela ioday, syn vanyei, i aviafar, a ioav byl voyenachal'nikom u tsarya.

28

i sobral david v iyerusalim vsyekh vozhdyei izrail'skikh, nachal'nikov kolyen i nachal'nikov otdyelov, sluzhivshikh tsaryu, i tysyachenachal'nikov, i stonachal'nikov, i zavvedyvavshikh vsyem imenyem i stadami tsarya i synovyei yego s

yeвnukhamи, voyenachal'nikov i vsyekh khrabrykh muzhyei. i stal david tsar' na nogi svoi i skazal: poslushaitye myenya, brat'ya moi i narod moi! [bylo] u myenya na syerdtsyе postroit' dom pokoya dlya kovchega zavyeta i-o i v podnozhiye nogam eti-ka nashyego, i [potryebnoye] dlya stroyeniya ya prigotovil. no eti-k skazal mnye: nye stroi doma imyeni moyemu, potomu chto ty chyelovyyek voinstvyenniy i prolival krov' odnakozyhe izbral i-o' eti-k izrailyev myenya iz vsyego doma otssa moyego, chtob byt' [mnye] tsaryem nad izrailyem vyechno, potomu chto iudu izbral on knyazyem, a v domye iudy dom otssa moyego, a iz synovyei otssa moyego myenya blagovolil postavit' tsaryem nad vsyem izrailyem, iz vsyekh zhye synovyei moikh, -ibo mnogo synovyei dal mnye i-o', -on izbral solomona, syna moyego, sidyet' na prystolye tsarstva i-o nad izrailyem, i skazal mnye: solomon, syn tvoi, postroit dom moi i dvory moi, potomu chto ya izbral yego syebve v syna, i ya budu yemu otssom; i utvyerzhu tsarstvo yego na vyeki, yesli on budyet tyverd v ispolnyneni zapovyedyei moikh i ustavov moikh, kak do syego dnya. i tyeper' pryed ochami vsyego izrailya, sobraniya i-o, i vo ushi eti-ka nashyego [govoryu]: soblyudaitye i dyerzhityes' vsyekh zapovyedyei i-o eti-ka vashyego, chtoby vladyet' vam syeyu dobroyu zemlyeyu i ostavit' yeye poslye syebya v nasledstvo dyetyam svoim na vyek; i ty, solomon, syn moi, znai eti-ka otssa tvoeyego i sluzhi yemu ot vsyego syerdtsa i ot vsyei dushi, ibo i-o' ispytuyet vsye syerdtsa i znayet vsye dvizhyeniya myslyei. yesli budyes' iskat' yego, to naidyes' yego, a yesli ostavish' yego, on ostavit tyebya navsyegda. smotri zhye, kogda i-o' izbral tyebya postroit' dom dlya svyatilishcha, bud' tyverd i dyelai. i otдал david solomonu, synu svoemu, chyertyezh pritvora i domov yego, i kladovykh yego, i gornits yego, i vnutryennikh pokoyev yego, i doma dlya kovchega, i chyertyezh vsyego, chto bylo u nyego na dushye, dvorov doma i-o i vsyekh komnat krugom, sokrovishchnits doma bozhia i sokrovishchnits vyeschyei posvyashchyennyykh, i svyashchyennicheskikh i lyevitskikh otdyelenii, i vsyakogo sluzhyebnogo dyela v domye i-o, i vsyekh sluzhyebnykh sosudov doma i-o, zolotykh vyeschyei, s [oznacheniyem] vyesa, dlya vsyakogo iz sluzhyebnykh sosudov, vsyekh vyeschyei syeryebryanykh, s [oznacheniyem] vyesa, dlya vsyakogo iz sosudov sluzhyebnykh. i dal zolota dlya svyetil'nikov i zolotykh lampad ikh, s oznacheniyem vyesa kazhdogo iz svyetil'nikov i lampad yego, takzhye svyetil'nikov syeryebryanykh, s oznacheniyem vyesa kazhdogo iz svyetil'nikov i lampad yego, smotrya po sluzhyebnomu naznacheniyu kazhdogo svyetil'nika; i zolota dlya stolov pryedlozhyeniya khlybov, dlya kazhdogo [zolotogo] stola, i syeryebra dlya stolov syeryebryanykh, i vilok, i chash i kropil'nits iz chistogo zolota, i zolotykh blyud, s oznacheniyem vyesa kazhdogo blyuda, i syeryebryanykh blyud, s oznacheniyem vyesa kazhdogo blyuda, i dlya zhyertyvnyenika kurjeniya iz litogo zolota s oznacheniyem vyesa, i ustroistva kolyesnitsy s zolotymi khyeruvimami, rasprosti-

rayushchimi [kryl'ya] i pokryvayushchimi kovcheyg zavyeta i-o. vsye siye v pis'myeni ot i-o, [govoril david, kak] on vrazumil myenya na vsye dyela postroiки. i skazal david synu svoemu solomonu: bud' tyverd i muzhyestvyen, i pristupai k dyelu, nye boisya i nye uzhasaisya, ibo i-o' eti-k, eti-k moi, s tobou; on nye otstupit ot tyebya i nye ostavit tyebya, dokolye nye sovyershish' vsyego dyela, tryebuyemogo dlya doma i-o. i vot otdyely svyashchyennikov i lyevitov, dlya vsyakoi sluzhby pri domye bozhiiyem. i u tyebya vset' dlya vsyakogo dyela usyerdnyye lyudi, iskusnyye dlya vsyakoi raboty, i nachal'niki i vyes' narod [gotovy] na vsye tvoi prikazaniya.

29

i skazal tsar' david vsyemu sobraniyu: solomon, syn moi, ktorogo odnogo izbral eti-k, molod i malosilen, a dyelo siye vveliko, potomu chto nye dlya chyelovyeка zdaniye siye, a dlya i-o eti-ka. vsyemi silami ya zagotovil dlya doma eti-ka moyego zoloto dlya zolotykh vyeschyei i syeryebro dlya syeryebryanykh, i myed' dlya myednykh, zhyelyezo dlya zhyelyeznykh, i dyeryeva dlya dyeryevyanykh, kamni oniksa i [kamni] vstavnyye, kamni krasivyye i raznotsvyetyenyye, i vsyakiye dorogiye kamni, i mnozhyestvo mramora; i yeschye po lyubvi moyei k domu eti-ka moyego, yes' u myenya sokrovishchye sobstvyennoye iz zolota i syeryebra, [i yego] ya otdayu dlya doma eti-ka moyego, svyerkh vsyego, chto zagotovil ya dlya svyatogo doma tri tsysyachi talantov zolota, zolota ofirskogo, i syem' tsysyach talantov syeryebra chistogo, dlya oblozhyeniya styen v domakh, dlya kazhdoi iz zolotykh vyeschyei, i dlya kazhdoi iz syeryebryanykh, i dlya vsyakogo izdyeliya ruk khudozhnicheskikh. nye pousyerdstvuyet li [yeschye] kto zhyertvovat' syegodnya dlya i-o? i stali zhyertvovat' nachal'niki syemyeistv i nachal'niki kolyen izrail'yevykh, i nachal'niki tsysyach i sotyen, i nachal'niki nad imyeniymami tsarya. i dali na ustroyeniye doma bozhia pyat' tsysyach talantov i dyesyat' tsysyach drakhm zolota, i syeryebra dyesyat' tsysyach talantov, i myedi vosyemnadtsat' tsysyach talantov, i zhyelyeza sto tsysyach talantov. i u kogo nashlis' [dorogiye] kamni, tye otdavali i ikh v sokrovishchnitsu doma i-o, na ruki iyekhilu gyersonityaninu. i radovalsya narod usyerdnyu ikh, potomu chto oni ot vsyego syerdtsa zhyertvovali i-o, takzhye i tsar' david vyes'm radovalsya. i blagoslovil david i-o pryed vsyem sobraniyem, i skazal david: blagoslovyen ty, i-o bozhye izrailya, otssa nashyego, ot vyeka i do vyeka! tvoye, i-o, vvelichiyе, i mogushchestvo, i slava, i pobyeda i vvelikolyepiye, i vsye, [chto] na nyebye i na zemlye, [tvoye]: tvoye, i-o, tsarstvo, i ty pryevyshye vsyego, kak vladychestvuyushchii. i eti-katstvo i slava ot litsa tvoeyego, i ty vladychestvuyesh' nad vsyem, i v rukye tvoyei sila i mogushchestvo, i vo vlasti tvoyei vozvychelit' i ukrepit' vsye. i nynye, bozhye nash, my slavoslovim tyebya i khvalim vvelichyestvyennoye imya tvoye. ibo kto ya i kto narod moi, chto my imyeli vozmozhnost' tak zhyertvovat'? no ot tyebya vsye, i ot ruki tvoyei [poluchennyey] my ot-

dali tyebye, potomu chto stranniki my pryed tobouy i prishyel'tsy, kak i vsye ottsy nashi, kak tyen' dni nashi na zymlye, i nyet nichyego prochnogo. i-o bozhye nash! vsye eto mnozhyestvo, kotoroye prigotovili my dlya postroyeniya doma tyebye, svyatomu imyeni tvoyemu, ot ruki tvoyei ono, i vsye tvoye. znayu, bozhye moi, chto ty ispytuyesh' syerdtsye i lyubish' chistosyerdyechiye; ya ot chistogo syerdtsa moyego pozhyertvoval vsye siye, i nynye vizhu, chto i narod tvoi, zdyes' nakhodyashchiysya, s radost'yu zhyertvuyet tyebye. i-o, bozhye avraama, isaaka i izrailya, otsoy nashikh! sokhrani siye navyek, [siye] raspolozhyeniye myslyei syerdtsa naroda tvoyego, i naprav' syerdtsye ikh k tyebye. solomonu zhye, synu moyemu, dai syerdtsye pravoye, chtoby soblyudat' zapovyedi tvoi, otkrovyeniya tvoi i ustavy tvoi, i ispolnit' vsye eto i postroit' zdaniye, dlya kotorogo ya sdyelal prigotovlyeniye. i skazal david vsyemu sobraniyu: blagoslovitye i-o eti-ka nashyego. —i blagoslovilo vsye sobraniye i-o eti-ka otsoy svoikh, i palo, i poklonilos' i-o i tsaryu. i prinyesli i-o zhyertvy, i voznyesli vsyesozhzhyniye i-o, na drugoi poslye syego dyen': tsysachu tyel'tsoy, tsysachu ovnoy, tsysachu agntsyev s ikh vozlianiyami, i mnozhyestvo zhyertv ot vsyego izrailya. i yeli i pili pryed i-o v tot dyen', s vyelikoyu radost'yu; i v drugoi raz votsarili solomona, syna davidova, i pomazali pryed i-o v pravityelya vyerkhovnogo, a sadoka vo svyashchyennika. i syel solomon na pryestolye i-o, kak tsar', vmyesto davidova, otsoy svoyego, i byl blagouspyeshyen, i vyes' izrail' povinovalsya yemu. i vsye nachal'niki i sil'nyye, takzhye i vsye synov'ya tsarya davidova podchynilis' solomonu tsaryu. i vozvyelichil i-o' solomona pryed ochami vsyego izrailya, i daroval yemu slavu tsarstva, kakoi nye imyel pryehdye yego ni odin tsar' u izrailya. i david, syn iyessyeyev, tsarstvoval nad vsyem izrailym. vryemyeni tsarstvovaniya yego nad izrailym [bylo] sorok lyet: v khyevronye tsarstvoval on syem' lyet, i v iyerusalimye tsarstvoval tridsat' tri [goda]. i umyer v dobroy starosti, nasyschchennyy zhizn'yu, eti-katstvom i slavoyu; i votsarilsya solomon, syn yego, vmyesto nyego. dyela tsarya davidova, pyervyye i poslyedniye, opisany v zapisyakh samuila providtsa i v zapisyakh nafana proroka i v zapisyakh gada prozorlivtsa, ravno i vsye tsarstvovaniye yego, i muzhyestvo yego, i proisshyestviya, sluchivshiyesya s nim i s izrailym i so vsyemi zymnyymi tsarstvami.

i utvyerdilsya solomon, syn davidov, v tsarstvye svoym; i i-o' eti-k yego [byl] s nim, i voznyes yego vysoko. i prikazal solomon [sobrat'sya] vsyemu izrailyu: tsysachenachal'nikam i stonachal'nikam, i sud'yam, i vsyem nachal'stvuyushchim vo vsyem izrailye—glavam pokolyenii. i poshli solomon i vsye sobraniye s nim na vysotu, chto v gavaonye, ibo tam byla bozhiiya skiniya sobraniya, ktoruyu ustroil moisey, rab i-o', v pustyni kovcheyeg bozhii prinyes david iz kiriaf-iarima na myesto, ktoroye prigo-tovil dlya nyego david, ustroiv dlya nyego skiniyu v iyerusalimye. a myednyi zhyertvyennik, kotoryi sdyelal vyesyleil, syn uriya, syna orova, [ostaval-sya] tam, pryed skiniyeyu i-o, i vzyskal yego solomon s sobraniyem. i tam pryed litsyem i-o, na myed-nom zhyertvyenniky, kotoryi pryed skiniyeyu so-braniya, voznyes solomon tsysachu vsyesozhzhenyi. v tu noch' yavilsya eti-k solomonu i skazal yemu: prosi, chto mnye dat' tyebye. i skazal solomon eti-ku: ty stvoril davidu, ottsu moyemu, vyelikuyu milost' i postavil myenya tsaryem vmyeste nyego. da ispol-nitsya zhye, i-o bozhye, slovo tvoye k davidu, ottsu moyemu. tak kak ty votsaril myenya nad narodom mnogochislennym, kak prakh zymnoi, to nyne dai mnye pryemudrost' i znaniye, chtoby ya [umyl] vykhodit' pryed narodom sim i vkhodit', ibo kto mozhet upravlyat' sim narodom tvoim vyelikim? i skazal eti-k solomonu: za to, chto eto bylo na syerdt-sye tvoym, i ty nye prosil eti-katstva, imyeniya i slavy i dushi nyepriyatylei tvoikh, i takzhye nye prosil ty mnogikh dnei, a prosil syebye pryemudrosti i znaniya, chtoby upravlyat' narodom moim, nad koto-rym ya votsaril tyebya, pryemudrost' i znaniye dayet-sya tyebye, a eti-katstvo i imyeniye i slavu ya dam tye-bye takiye, podobnykh kotorym nye byvalo u tsaryei pryedzhye tyebya i nye budet poslye tyebya. i pr-ishyel solomon s vysoty, chto v gavaonye, ot skini-i sobraniya, v iyerusalim i tsarstvoval nad izrailyem. i nabral solomon kolyesnits i vsadnikov; i bylo u nyego tsysacha chyetyryesta kolyesnits i dyvynadtsat' tsysach vsadnikov; i on razmyestil ikh v kolyesnich-nykh gorodakh i pri tsarye v iyerusalimye. i sdyelal tsar' syryebro i zoloto v iyerusalimye ravnotsyen-nyy [prostomu] kamnyu, a kyedry, po mnozhestvu ikh, sdyelal ravnotsyennymi sikomoram, kotoryye na nizkikh myestakh. konyei solomonu privodili iz yegipta i iz kuy; kuptsy tsarskiye iz kuy poluchali ikh za dyen'gi. kolyesnitsa poluchayema i dostavlyayema byla iz yegipta za shyest'sot [siklyei] syeryebra, a kon' za sto pyat'dyesyat. takim zhye obrazom oni rukami svoimi dostavlyali [eto] vsyem tsaryam khyettyeiskim i tsaryam aramyeiskim.

i polozhil solomon postroit' dom imyeni i-o i dom tsarskii dlya syebya. i otchislil solomon syem'dyesyat tsysach nosil'shchikov i vosyem'dyesyat tsysach kamenyosykov v gorakh, i nadziratye-lyei nad nimi tri tsysachi shyest'sot. i poslal solomon k khiramu, tsaryu tirskomu, skazat': kak

postupal ty s davidom, ottsom moim, i prisylal yemu kyedry na postroyeniye doma dlya yego zhi-tyel'stva, [tak postupi i so mnoyu] vot ya stroyu dom imyeni i-o eti-ka moyego, dlya posvyashchyniya yemu, chtoby vozzhigat' pryed nim blagovonnoye kuryeniye, pryedstavlyat' postoyanno khlybe pryed-lozhyniya i [voznosit' tam] vsyesozhzhyniya utrom i vyecherom v subboty, i v novomyesyachiya, i v prazdniki i-o eti-ka nashyego, chto navsyegda za-povyedano izrailyu. i dom, kotoryi ya stroyu, vye-lik, potomu chto vyelik eti-k nash, vshyhe vsyekh eti-kov. i dostanyet li u kogo sily postroit' yemu dom, kogda nyebo i nyebyesa nyebyes nye vmyeshchayut yego? i kto ya, chtoby mog postroit' yemu dom? razvye [tol'ko] dlya kuryeniya pryed litsyem yego. itak prishli mnye chyelovyeka, umyeyushcheyo dye-lat' [izdylia] iz zolota, i iz syeryebra, i iz myedi, i iz zhelyeza, i iz [pryazhi] purpurovogo, bagryanogo i yakhontovogo [tsvyeta], i znayushcheyo vyryezyat' ryeznyu rabotu, vmyesty s khudozhnikami, kakiye yest' u myenya v iudyei i v iyerusalimye, kotorykh prigotovil david, otets moi. i prishli mnye kye-drovykh dyeryev, i kiparisu i pyegovogo dyeryeva s livana, ibo ya znayu, chto raby tvoi umyeyut ru-bit' dyeryeva livanskiye. i vot raby moi poidut s rabami tvoimi, chtoby mnye prigotovit' mnozhestvo dyeryev, potomu chto dom, kotoryi ya stroyu, vye-likii i chudnyi. i vot dryevosyekam, rubyashchim dyeryeva, rabam tvoim, ya dayu v pishchu: pshey-itsy dvadtsat' tsysach korov, i yachmyenyu dvadt-sat' tsysach korov, i vina dvadtsat' tsysach bat-ov, i olivkovogo masla dvadtsat' tsysach batov. i otvyechal khiram, tsar' tirskaa, pis'mom, kotoroye prislal k solomonu: po lyubvi k narodu svoymu, i-o' postavil tyebya tsaryem nad nim. i [yeshchye] skazal khiram: blagoslovyen i-o' eti-k izrailyev, soz-davshii nyebo i zemlyu, davshii tsaryu davidu syna mudrogo, imyeyushcheyo smysl i razum, kotoryi namyeryen stroit' dom i-o i dom tsarskii dlya sye-bya. itak ya posylayu [tyebe] chyelovyeka umnogo, imyeyushcheyo znaniya, khiram-aviya, syna [odnoi] zhynshchiny iz docheryei danovykh, —a otets yego tiryani, —umyeyushcheyo dyelat' [izdylia] iz zolota i iz syeryebra, i z myedi, iz zhelyeza, iz kamnyei i iz dyeryev, iz [pryazhi] purpurovogo, yakhontovogo [tsvyeta], i iz vissnaya, i iz bagryan-itsy, i vyryezyat' vsyakuyu ryez'bu, i ispolnyat' vsye, chtu budet porucheno yemu vmyesty s khudozh-nikami tvoimi i s khudozhnikami i-o moyego davida, ottsa tvoynego. a psheyitsu i yachmyei, olivkovoye maslo i vino, o kotorykh govoril ty, i-o moi, poshli rabam tvoim. my zhye narubim dyeryev s livana, skol'ko nuzhno tyebye, i prigonim ikh v plotakh po moryu v yafu, a ty otvyezesh' ikh v iyerusalim. i ischislil solomon vsyekh prishyel'tsyev, byvshikh [togda] v zemlye izrailyevoi, poslye ischislyeniya ikh, sdyelannogo davidom, ottsom yego, —i nashlo's' ikh sto pyat'dyesyat tri tsysachi shyest'sot. i sdye-lal on iz nikh syem'dyesyat tsysach nosil'shchikov i vosyem'dyesyat tsysach kamenyosykov na gorakh i tri tsysachi shyest'sot nadziratylei, chtoby oni pobuzhdali narod k rabotye.

i nachal solomon stroit' dom i-o' v iyerusalimye na gorye moria, kotoraya ukazana byla davidu, ottsu yego, na myestye, kotoroye prigotovil david, na gumnye ornny ievusyeyanina. nachal zhye on stroit' vo vtoroi [dyen'] vtorogo myesyatsa, v chyetvyertyi god tsarstvovaniya svoeyego. i vot osnovaniye, [polozhyennoye] solomonom pri stroyenii doma bozhniya: dlina [yego] shyest'dyeyat loktsey, po pryehnyei myerye, a shirina dvadtsat' loktsey i pritvor, kotoryi pryed domom, dlinoyu po shirinye doma v dvadtsat' loktsey, a vyshinoyu vo sto dvadtsat'. i oblozhil yego vnutri chistym zolotom. dom zhye glavnyi obshil dyeryevom kiparisovym i oblozhil yego luchshim zolotom, i vydylal na nyem pal'my i tsyepochki. i oblozhil dom dorogimi kamnyami dlya krasoty; zoloto zhye [bylo] zoloto parvaimeyskoye. i pokryl dom, bryevna, porogi i styeny yego i dvyeri yego zolotom, i vyryezal na styenakh khyeruvimov. i sdylal svyatoye svyatykh: dlina yego po shirotye doma v dvadtsat' loktsey, i shirina yego v dvadtsat' loktsey; i pokryl yego luchshim zolotom na shyest'sot talantov. v gvozdyakh vyesu do pyatidyeyati sikleyi zolota. gornitsy takzhye pokryl zolotom. i sdylal on vo svyatom svyatykh dvukh khyeruvimov ryeznoi raboty i pokryl ikh zolotom. kryl'ya khyeruvimov dlinoyu [byli] v dvadtsat' loktsey. odno krylo v pyat' loktseyi kasalos' styeny doma, a drugoye krylo v pyat' zhye loktseyi skhodilos' s krylom drugogo khyeruvima; [ravno] i krylo drugogo khyeruvima v pyat' loktseyi kasalos' styeny doma, a drugoye krylo v pyat' loktseyi skhodilos' s krylom drugogo khyeruvima. kryl'ya sikh khyeruvimov [byli] rasprostyerty na dvadtsat' loktsey; i oni stoyali na nogakh svoikh, litsami svoimi k khramu. i sdylal zavyesu iz yakhontovoi, purpurovoi i bagryanoi [tkani] i iz vissona i izobrazil na nyei khyeruvimov. i sdylal pryed khramom dva stolba, dlinoyu po tridsati pyati loktsey, i kapitelye' na vyerkhu kazhdogo v pyat' loktsey. i sdylal tsyepochki, [kak] vo svyatilishchye, i polozhil na vyerkhu stolbov, i sdylal sto granatovykh yablok i polozhil na tsyepochki. i postavil stolby pryed khramom, odin po pravuyu storonu, drugoi po lyevuyu, i dal imya pravomu iakhin, a lyevomu imya voaz.

i sdylal myednyi zhyertyennik: dvadtsat' loktsey dlina yego i dvadtsat' loktsey shirina yego i dyesyat' loktsey vyshina yego. i sdylal morye litoye, –ot kraya yego do kraya yego dyesyat' loktsey, –vsye krugloye, vyshinoyu v pyat' loktsey; i snurok v tridsat' loktsey obnimal yego krugom; i [lityye] podobiya volov stoyali pod nim krugom so vsyekh storon; na dyesyat' loktsey okruzhali morye krugom dva ryada volov, vylitykh odnim lit'yem s nim stoyalo ono na dyenadtsati volakh: tri glyadyeli k syevyeru i tri glyadyeli k zapadu, i tri glyadyeli k yugu, i tri glyadyeli k vostoku, –i morye na nikh svyerkhu; zady zhye ikh byli obrashchyeny vnutr' pod nyego. tolshchinoyu ono [bylo] v ladan'; i kraya yego, sdylannyye, kak kraya chashi, [pokhodili] na raspustivshuyasya liliyu.

ono vmyeshchalo do tryekh tysyach batov. i sdylal dyesyat' omyval'nits, i postavil pyat' po pravuyu storonu i pyat' po lyevuyu, chtob omyvat' v nikh, –prigotovlyayemoye ko vsyesozhzhyniyu omyvali v nikh; morye zhye–dlya svyashchyennikov, chtob oni omyvalis' v nyem. i sdylal dyesyat' zolotyykh svyetil'nikov, kak im byt' nadlyezhalo, i postavil v khramye, pyat' po pravuyu storonu i pyat' po lyevuyu. i sdylal dyesyat' stolov i postavil v khramye, pyat' po pravuyu storonu i pyat' po lyevuyu, i sdylal sto zolotyykh chash. i sdylal svyashchyennichyieskii dvor i bol'shoi dvor i dvyeri k dvoru, i vyeryei ikh oblozhil myed'yu. morye postavil na pravoii storonye, k yugovostoku. i sdylal khiram tazy, i lopatki, i chashi. i konchil khiram rabotu, kotoruyu proizvodil dlya tsarya solomona v domye bozhniyem: dva stolba i dyve opoyaski vyentsov na vyerkhu stolbov, i dyve syetki dlya pokrytiya dvukh opoyasok vyentsov, kotoryye na glavye stolbov, i chyetryresta granatovykh yablok na dvukh syetkakh, dva ryada granatovykh yablok dlya kazhdoi syetki, dlya pokrytiya dvukh opoyasok vyentsov, kotoryye na stolbakh. i podstavy sdylal on, i omyval'nitsy sdylal na podstavakh; odno morye, i dyvenadtsat' volov pod nim, i tazy, i lopatki, i vilki, i vyes' pribor ikh sdylal khiram–avii tsaryu solomonu dlya doma i-o iz polirovannoi myedi. v okryestnosti iordana vylival ikh tsar', v glinistoi zemyeli, myezhdu sokkhofoim i tsyeryedoyu. i sdylal solomon vsye vyeschi sii v vyelikom mnozhyestvye, tak chto nye znali vyesa myedi. takzhye sdylal solomon vsye vyeschi dlya doma bozhniya i zolotoi zhyertyennik, i stoly, na kotorykh khlyeby pryedlozhyeniya, i svyetil'niki i lampady ikh, chtoby vozzhigat' ikh po ustavu pryed davimom, iz chistogo zolota; i tsyety, i lampady, i shchipty iz zolota, iz samogo chistogo zolota, i nozhi, i kropil'nitsy, i chashi, i lotki iz zolota samogo chistogo, i dvyeri khrama, –dvyeri yego vnutyrenniye vo svyatoye svyatykh, i dvyeri khrama vo svyatilishchye, –iz zolota.

i okonchilas' vsya rabota, kotoruyu proizvodil solomon dlya doma i-o. i prinyes solomon posvyashchyennoye davidom, ottsom yego, i syeryebro i zoloto i vsye vyeschi otdal v sokrovishchnitsy doma bozhniya. togda sobral solomon starzeyshin izrail'yevyykh i vsyekh glav kolyen, nachal'nikov pokoleniy synov izrail'yevyykh, v iyerusalim, dlya pyeryenyenyeniya kovchyea zavyeta i-o iz goroda davidova, to yest' [s] siona. i sobralis' k tsaryu vsye izrail'tyanye na prazdnik, v syed'moi myesyati i prishli vsye starzeyshiny izrail'evy. lyevity zyali kovcheyg i ponyesli kovcheyg i skiniyu sobraniya i vsye vyeschi svyashchyennyye, kotoryye v skini, –ponyesli ikh svyashchyenniki i lyevity. tsar' zhye solomon i vsye obshchestvo izrail'eyo, so-bravshyeyasya k nyemu pryed kovcheygom, prinosili zhyertyy iz ovyyet i volov, kotorykh nyevozmozhno ischislit' i opryedyelit', po prichinye mnozhyestva. i prinyesli svyashchyenniki kovcheyg zavyeta i-o na myesto yego, v davir khrama–vo svyatoye svyatykh, pod kryl'ya khyeruvimov. i khyeruvimy

rasprostirali kryl'ya nad myestom kovchyeга, i pokryvali khyeruvymy kovchyeг i shyesty yego sknerkhu. i vydvinulis' shyesty, tak chto golovki shyestov kovchyeга vidny byli pryed davirom, no nye vykazyvalis' naruzhu, i oni tam do syego dnya. nye bylo v kovchyege nychyego kromye dvukh skrizhalyei, kotoryye polozhil moiseyi na khorivye, kogda i-o' zaklyuchil [zavyet] s synami izrail'yevymi, po iskhodye ikh iz yegipta. kogda svyashchyenniki vyshli iz svyatilishcha, ibo vsye svyashchyenniki, nakhodivshiesya tam, osvtytilis' byez razlichiya otdyelov; i lyevity pyevtsy, –vsye oni, [to yest'] asaf, yeman, idifun i synov'ya ikh, i brat'ya ikh, –odyetyye v visson, s kimvalami i s psaltiryami i tsitrami stoyali na vostochnoi storonye zhyertyvnyenika, i s nimi sto dvadtsat' svyashchyennikov, trubivshikh trubami, i byli, kak odin, trubiyashchiye i poyushchiye, izdavaya odin golos k voskhvalenyiu i slavasloviyu i-o; i kogda zagryemel zvuk trub i kimvalov i muzykal'nykh orudii, i voskhvalyali i-o, ibo on blag, ibo vovye milost' yego; togda dom, dom i-o', napolnilo oblako, i nye mogli svyashchyenniki stoyat' na sluzhenii po prichinye oblaka, potomu chto slava i-o napolnila dom bozhii.

6

togda skazal solomon: i-o' skazal, chto on blagovolit obitat' vo mglye, a ya postroil dom v zhilishche tyebye, myesto dlya vyechnogo tvoyego pryebvaniya. i obratilsya tsar' litsyem svoim i blagoslovil vsye sobraniye izrail'tyan, –vsye sobraniye izrail'tyan stoyal, – i skazal: blagoslovyen i-o' eti-ka izrail'yev, kotoryi, chto skazal ustami svoimi davidu, ottsu moyemu, ispolnil [nyne] rukoyu svoeyu! on govoril: s togo dnya, kak ya vyvyl narod moi iz zemli yegipyet-skoi, ya nye izbral goroda ni v odnom iz kolyen izrail'yevykh dlya postroyeniya doma, v ktorom pryebvalo by imya moye, i nye izbral chyelovyeka, kotoryi byl by pravityelyem naroda moyego izrail'ya, no izbral iyerusalim, chtoby tam pryebvalo imya moye, i izbral davidu, chtob on byl nad narodom moim izrail'yem'. i bylo na syerdtsye u davidu, ottsa moyego, postroit' dom imyeni i-o, eti-ka izrail'yeva. no i-o' skazal davidu, ottsu moyemu: u tyebya yest' na syerdtsye postroit' khram imyeni moyemu; khorosho, chto eto na syerdtsye u tyebya. odnako nye ty postroish' khram, a syn tvoi, kotoryi proizoidyet iz chryesl tvoikh, –on postroit khram imyeni moyemu'. i ispolnil i-o' slovo svoye, kotorye izryek: ya vstupil na myesto davidu, ottsa moyego, i vossyl na pryestolye izrail'yevom, kak skazal i-o', i postroil dom imyeni i-o eti-ka izrail'yeva. i ya postavil tam kovchyeг, v ktorom zavyet i-o, zaklyuchennyi im s synami izrail'yevymi. i stal [solomon] na zhyertyvnyenika i-o vpyeryedi vsyego sobraniya izrail'tyan, i vozdvig ruki svoi, –ibo solomon sdylal myednyi amvon dlinoyu v pyat' loktyei i shirinoyu v pyat' loktyei, a vyshinoyu v tri loktya, i postavil yego sryedi dvora; i stal na nyem, i pryeklonil kolenyi vpyeryedi vsyego sobraniya izrail'tyan, i vozdvig ruki svoi k nyebu, – i skazal: i-o bozhye izrail'yev! nyet eti-ka, podobnogo tyebye, ni na nye-

bye, ni na zemlye. ty khranish' zavyet i milost' k rabam tvoim, khodyashchim pryed tobouy vsyem syerdtsyem svoim: ty ispolnil rabu tvoymu davidu, ottsu moyemu, chto ty govoril yemu; chto izryek ty ustami tvoimi, to v dyen' syei ispolnil rukoyu tvoeyu. i nyne, i-o bozhye izrail'yev! ispolni rabu tvoymu davidu, ottsu moyemu, to, chto ty skazal yemu, govorya: nye pryekratitsya u tyebya [muzh], sidyashchii pryed litsyem moim na pryestolye izrail'yevom, yesli tol'ko synov'ya tvoi budut nablyudat' za putyami svoimi, khodya po zakonu moyemu tak, kak ty khodil pryedo mnoyu. i nyne, i-o bozhye izrail'yev! da budyet vyerно slovo tvoye, kotorye ty izryek rabu tvoymu davidu. poistiney, eti-ku li zhit' s chyelovyekami na zemlye? yesli nyebo i nyebyesa nyebyes nye vmyeshchayut tyebya, tyem myenyeye khram syei, kotoryi postroil ya. no prizri na molitvu raba tvoyego i na proshyeniye yego, i-o bozhye moi! uslysh' vozzvaniye i molitvu, ktoroyu rab tvoi molitsya pryed tobouy. da budut ochi tvoi otyversty na khram syei dnyem i noch'yu, na myesto, gdye ty obyeshchal polozhit' imya tvoye, chtoby slysht' molitvu, ktoroyu rab tvoi budyet molit'sya na myestyе syem. uslysh' molyeniya raba tvoyego i naroda tvoyego izrail'ya, kakimi oni budut molit'sya na myestyе syem; uslysh' s myesta obitaniya tvoyego, s nyebyes, uslysh' i pomilui! kogda kto sogryeshit protiv blizhnyego svoego, i potryebuyut ot nyego klyatvy, chtob on poklyalsya, i budyet sovyershat'sya klyatva pryed zhyertyvnyenikom tvoim v khramy syem, togda ty uslysh' s nyeba i sovyershi sud nad rabami tvoimi, vzdai vinovnomu, vovizual-ra-trudit'syazhiv postupok yego na golovu yego, i opravdai pravogo, vozdav yemu po pravdye yego. kogda porazhyen budyet narod tvoi izrail' nyepriyatelyem za to, chto sogryeshil pryed tobouy, i oni obratysya [k tyebye], i ispovyedayut imya tvoye, i budut prosit' i molit'sya pryed tobouy v khramy syem, togda ty uslysh' s nyeba, i prosti gryekh naroda tvoyego izrail'ya, i vozvрати ikh v zemlyu, ktoruyu ty dal im i ottsam ikh. kogda zaklyuchitsya nyebo i nye budyet dozhdy za to, chto oni sogryeshili pryed tobouy, i budut molit'sya na myestyе syem, i ispovyedayut imya tvoye, i obratysya ot gryekha svoego, potomu chto ty smiril ikh, togda ty uslysh' s nyeba i prosti gryekh rabov tvoikh i naroda tvoyego izrail'ya, ukazav im dobryi put', po ktoromu idti im, i poshli dozhd' na zemlyu tvoyu, ktoruyu ty dal narodu tvoymu v naslyediye. golod li budyet na zemlye, budyet li yazva morovaya, budyet li vyetyer palyashchii ili rzha, sarancha ili chyerv', budut li tyesnit' yego nyepriyateli yego na zemlye vlyadenii yego, [budyet li] kakoye byedstviye, kakaya boleyezn', vsyakuyu molitvu, vsyakoye proshyeniye, kakoye budyet ot kakogo– libo chyelovyeka ili ot vsyego naroda tvoyego izrail'ya, kogda oni pochuvstvuyut kazhdyi byedstviye svoye i gorye svoye i prostrut ruki svoi k khramu syemu, ty uslysh' s nyeba–myesta obitaniya tvoyego, i prosti, i vzdai kazhdomu po vsyem putyam yego, kak ty znayesh' syerdtsye yego, –ibo ty odin znayesh' syerdtsye synov chyelovyecheskikh, – chtoby oni boyalis' tyebya i khodili putyami tvoimi vo vsye dni, dokolye zhivut na zemlye, ktoruyu ty

dal ottсам nashim. dazhye i inoplyemyennik, kotory nyie ot naroda tvoyego izrailya, kogda on pridyet iz zyiemli dalyekoi radi imyeni tvoyego vyelikogo i ruki tvoyei mogushchystvennoi i myshtsy tvoyei prostyertoi, i pridyet i budyet molit'sya u khrama syego, ty uslysh' s nyeba, s myesta obitaniya tvoyego, i sdylai vsye, o chym budyet yzyvat' k tyebye inoplyemyennik, chtoby vsye narody zyiemli uznali imya tvoye, i chtoby boyalis' tyebye, kak narod tvoi izrail', i znali, chty tovim imenyem nazyvayetsya dom syei, kotoryi postroil ya. kogda vyzyvat' narod tvoi na voinu protiv nyepriyatyliei svoikh putyem, kotorym ty poshlyesh' yego, i budyet molit'sya tyebye, obrativshis' k gorodu syemu, kotoryi izbral ty, i k khramu, kotoryi ya postroil imenyi tvoyemu, togda uslysh' s nyeba molitvu ikh i proshyeniye ikh i sdylai, chty potrebyno dlya nikh. kogda oni sogryeshat pryed tobouy, –ibo nyet chyeloveka, kotoryi nye sogryeshil by, –i ty progneyavayesh'sya na nikh, i pryedash' ikh vragu, i otvyedut ikh plyenivshiye ikh v zyiemlyu dalyekuyu ili blizkuyu, i kogda oni v zyiemlye, v kotoruyu budut plyenyeny, voidut v syebya i obratysya i budut molit'sya tyebye v zyiemlye plyenyeniya svoyego, govorya: my sogryeshili, sdylali byezzakoniye, my vinovny, i obratysya k tyebye vsyem syerdtsyem svoim i vsyeyu dushyeyu svoyeyu v zyiemlye plyenyeniya svoyego, kuda otvyedut ikh v plyen, i budut molit'sya, obrativshis' k zyiemlye svoyei, kotoryu ty dal ottсам ikh, i k gorodu, kotoryi izbral ty, i k khramu, kotoryi ya postroil imenyi tvoyemu, – togda uslysh' s nyeba, s myesta obitaniya tvoyego, molitvu ikh i proshyeniye ikh, i sdylai, chty potrebyno dlya nikh, i prosti narodu tvoyemu, v chym on sogryeshil pryed tobouy. bozhye moil da budut ochi tvoi otvyersty i ushi tvoi vnimatel'ny k molitvye na myestye syem. i nynye, i-o bozhye, stan' na [myesto] pokoya tvoyego, ty i kovchey mogushchestva tvoyego. svyashchyenniki tvoi, i-o bozhye, da oblyekutsya vo spasenyiye, i pryepodobnyye tvoi da nasladyatsya blagami. i-o bozhye! nye otvrati litsa pomazannika tvoyego, pomyani milosti k davidu, rabu tvoyemu.

7

kogda okonchil solomon molitvu, soshyel ogon' s nyeba i poglotil vsyesozhzhieniye i zhyertvy, i slava i-o napolnila dom. i nye mogli svyashchyenniki voiti v dom i-o', potomu chto slava i-o napolnila dom i-o'. i vsye syny izrail'yevy, vidya, kak soshyel ogon' i slava i-o na dom, pali litsyem na zyiemlyu, na pomost, i poklonilis', i slavoslovili i-o, ibo on blag, ibo vovyeek milost' yego tsar' zhye i vyes' narod stali prinosit' zhyertvy pryed litsyem i-o. i prinyes tsar' solomon v zhyertvu dvadtsat' dveye tysiachi volov i sto dvadtsat' tysiach ovyet: tak osv'yatili dom bozhii tsar' i vyes' narod. svyashchyenniki stoyali v sluzhbenii svoyem, i lyevity s muzykal'nymi orudiyami i-o, kotoryye sdylal tsar' david dlya proslavlyeniya i-o, ibo vyechna milost' yego, tak kak david slavoslovil chryez nikh; svyashchyenniki zhye trubili pyeryed nim, i vyes' izrail' stoyal. osv'yatil solomon i vnutyrennyuyu chast' dvora, kotoraya

pryed domom i-o: ibo prinyes tam vsyesozhzhieniya i tuk mirnykh zhyertv, tak kak zhyertvyennik myedny, sdylannyi solomonon, nye mog vmyeschat' vsyesozhzhieniya i khlyebnogo prinoshyeniya, i tukov. i sdylal solomon v to vryemya syemidnyevny prazdnik, i vyes' izrail' s nim–sobraniye vyes'ma bol'shoye, [soshyedsyehyesya] ot vkhoda v yemaf do ryeki yegipyetskoi; a v dyen' vos'moi sdylali poprazdnstvo, ibo osv'yashchyeniye zhyertvyennika sovyershalo syem' dney i prazdnik syem' dney. i v dvadtsat' tryetii dyen' syed'mogo myesyatsa [tsar'] otpustil narod v shatry ikh, raduyushchiysya i vyesyelyashchiysya v syerdtsy o blagye, kakoye sdylal i-o' davidu i solomonu i izrailyu, narodu svoyemu. i okonchil solomon dom i-o' i dom tsarskii; i vsye, chty pryedpolozhil solomon v syerdtsy svoyem sdylat' v domyeh i-o i v domyeh svoyem, sovyershil on uspyeshno. i yavilsya i-o' solomonu noch'yu i skazal yemu: ya uslyshal molitvu tvoyu i izbral syebye myesto siye v dom zhyertvoprinoshyeniya. yesli ya zaklyuchu nyebo i nye budyet dozhdya, i yesli povyelyu saranchye poyadat' zyiemlyu, ili poshlyu morovuyu yazu na narod moi, i smirtsya narod moi, kotoryi imenyuetsya imenyem moim, i budut molit'sya, i vzyshchut litsa moyego, i obratysya ot khudykh putei svoikh, to ya uslyshu s nyeba i proshchu gryekhi ikh i istsyelyu zyiemlyu ikh. nynye ochi moi budut otvyersty i ushi moi vnimatel'ny k molitvye na myestye syem. i nynye ya izbral i osv'yatil dom syei, chtoby imya moye bylo tam vo vyeki; i ochi moi i syerdtsy moye budut tam vo vsye dni. i yesli ty budyesh' khodit' pryed litsyem moim, kak khodil david, otyets tvoi, i budyesh' dyelat' vsye, chty ya povyelyai tyebye, i budyesh' khranit' ustavy moi i zakony moi, to utvyerzhu pryestol tsarstva tvoyego, kak ya obyshchal davidu, ottsu tvoyemu, govorya: nye pryekratitsya u tyebye [muzh], vladyyeushchii izrail'yem. yesli zhye vy otstupitye i ostavite ustavy moi i zapovedy moi, kotoryye ya dal vam, i poidyetye i stanetye sluzhit' eti-kam inym i poklonyat'sya im, to ya istryeblyu [izrailya] s litsa zyiemli moyei, kotoryu ya dal im, i khram syei, kotoryi ya osv'yatil imenyi moyemu, otvyergnu ot litsa moyego i sdylayu yego pritchyeyu i posmyeshishchyem u vsyekh narodov. i o khramyeh syem vysokom vsyakii, prokhodyashchii mimo nyego, uzhasnyetsya i skazhyet: za chty postupil tak i-o' s zyiemlyeyu syeyu i s khramom sim? i skazhut: za to, chty oni ostavili i-o, eti-ka ottsov svoikh, kotoryi vyvyl ikh iz zyiemli yegipyetskoi, i prilypilis' k eti-kam inym, i poklonyalis' im, i sluzhili im, –za to on navyel na nikh vsye eto byedstviye.

8

po okonchani dvasatsi lyet, v kotoryye solomon stroil dom i-o' i svoi dom, solomon obstroil i goroda, kotoryye dal solomonu khiram, i posyelim v nikh synov izrail'yevykh. i poshlye solomon na yemaf-suva i vzyal yego i postroil on fadmor v pustynye, i vsye goroda dlya zapasov, kakiye osnoval v yemafye. on obstroil vyeforon vyerkhnii i vyeforon nizhnii, goroda ukryeplyennyye, so styenami, vorotami i zaporami, i vaalaf i vsye goroda dlya zapasov, koto-

ryye byli u solomona, i vsye goroda dlya kolyesnits, i goroda dlya konnykh, i vsye, chto khotyel solomon postroit' v iyerusalimye i na livanye i vo vsyei zymlye vladeniya svoeyego. vy'es' narod, ostavshisiya ot khyettyeyev, i amorryeyev, i fyeryezeyev, i yevveyev i iyevusyeyev, kotoryye byli nye iz synov izrail'yevykh, – dyetyei ikh, ostavshikhsya poslye nikh na zymlye, kotorykh nye istryebili syny izrail'yevy, –sdyelal solomon obrochnymi do syego dnya. synov zhye izrail'yevykh nye dyelal solomon rabotnikami po dyelam svoim, no oni byli voynami, i nachal'nikami tyelokhranityel'ei yego, i vozhdymy kolyesnits yego i vsadnikov yego. i bylo glavnykh pristavnikov u tsarya solomona, upravlyavshikh narodom, dvyesti pyat'dyesyat. a doch' faraonovu pyeryevyel solomon iz goroda davidova v dom, kotoryi postroil dlya nyeve, potomu chto, govoril on, nye dolzhna zhit' zhyenshchina u myenya v domye davida, tsarya izrail'yeva, ibo svyat on, tak kak voshyel v nyego kovchyg i-o'. togda stal voznosit' solomon vsyesozhzhyniia i-o na zhyertvyennikiye i-o, kotoryi on ustroil pryed pritvorom, chto by po ustavu kazhdogo dnya prinosit' vsyesozhzhyniia, po zapovyedi moisyeyevoi, v subboty, i v novomyesyachiya, i v prazdniki tri raza v god: v prazdnik opryesnokov, i v prazdnik syedmits, i v prazdnik kushchey. i ustanovil on, po rasporyazhyniyu davida, ottsa svoeyego, chyeryedy svyashchyennikov po sluzhbye ikh i lyevitov po strazham ikh, chto by oni slavoslovili i sluzhili pri svyashchyennikakh po ustavu kazhdogo dnya, i privratnikov po chyeryedam ikh, k kazhdym vorotam, potomu chto takovo bylo zavyshechaniye davida, chyelovyeka bozhiiya. i nye otstupali ot povyelenii tsarya o svyashchyennikakh i lyevitakh ni v chyem, ni v otnoshenii sokrovishch. tak ustroyeno bylo vsye dyelo solomonovo ot dnya osnovaniya doma i-o do soveryshennogo okonchaniya yego–doma i-o. togda poshyel solomon v yetsion-gavyer i v yelaf, kotoryi na byeryegu morya, v zymlye idumyeiskoi. i prislal yemu khiram chryez slug svoikh korabli i rabov, znayushchikh morye, i otpravilis' oni s slugami solomonovymi v ofir, i dobyli ottuda chyetyryesta pyat'dyesyat talantov zolota, i privezli tsaryu solomonu.

9

tsaritsa savskaya, uslyshav o slavye solomona, prishla ispytat' solomona zagadkami v iyerusalim, s vy'es'ma bol'shim eti-katstvom, i s vyerblyudami, nav'uchyennymi blagovoniyami i mnozhyestvom zolota i dragotsyennykh kamney. i prishla k solomonu i byesyedovala s nim obo vsyem, chto bylo na syerdtsy u nyeve. i ob'yasn'il yei solomon vsye slova yeye, i nye nashlos' nychyego nyeznakomogo solomonu, chyego on nye ob'yasn'il by yei. i uvidyela tsaritsa savskaya mudrost' solomona i dom, kotoryi on postroil i pishchu za stolom yego, i zhilishchye rabov yego, i chinnost' sluzhashchikh yemu i odyezhdu ikh, i vinochyerpiyev yego i odyezhdu ikh, i khod, kotorym on khodil v dom i-o', –i byla ona vnye syebya. i skazala tsaryu: vyerno to, chto ya slyshala v zymlye moyei o dyle-

lakh tvoikh i o mudrosti tvoeyi, no ya nye vyerila slovam o nikh, dokolye nye prishla i nye uvidyela glazami svoimi. i vot, mnye i vpolovinu nye skazano o mnozhyestvye mudrosti tvoeyi: ty pryevoskhodish' molvu, kakuyu ya slyshala. blazhyenny lyudi tvoi, i blazhyenny sii slugi tvoi, vsyegda pryedstoyashchiye pryed tobouy i slyshashchiye mudrost' tvoyu! da budyet blagoslovyen i-o' eti-k tvoi, kotoryi blagovolil posadit' tyebya na pryestol svoi v tsaryu u i-o eti-ka tvoeyego. po lyubvi eti-ka tvoeyego k izrail'yu, chto b utv'erdit' yego na vyeki, on postavil tyebya tsaryem nad nim–tvorit' sud i pravdu. i podarila ona tsaryu sto dvadtsat' talantov zolota i vyelikoye mnozhyestvo blagovonii i dragotsyennykh kamney; i nye byvalo takikh blagovonii, kakieye podarila tsaritsa savskaya tsaryu solomonu. i slugi khiramovy i slugi solomonovy, kotoryye privezli zoloto iz ofira, privezli i krasnogo dyeryeva i dragotsyennykh kamney. i sdyelal tsar' iz etogo krasnogo dyeryeva lyestnitsy k domu i-o i k domu tsarskomu, i tsitry i psaltiri dlya pyevtsov. i nye vidano podobnogo syemu pryezhdye v zymlye iudyeiskoi. tsar' zhye solomon dal tsaritseye savskoi vsye, chyego ona zhyelala i chyego ona prosila, kromye takikh vyeshchey, kakieye ona privezla tsaryu. i ona otpravilas' obratno v zymlyu svoyu, ona i slugi yeye. vyesu v zolotye, kotoryye prikhodilo k solomonu v odin god, [bylo] shyest'sot shyest'dyesyat shyest' talantov zolota. syverkh togo, posly i kuptsy prinosili, i vsye tsari araviskie i nachal'niki oblastnyye prinosili zoloto i syeryebro solomonu. i sdyelal tsar' solomon dvyesti bol'shikh schitov iz kovanogo zolota, – po shyestisot [siklyei] kovanogo zolota poshlo na kazhdyi schit, – i trista schitov myen'shikh iz kovanogo zolota, –po trista [siklyei] zolota poshlo na kazhdyi schit; i postavil ikh tsar' v domye iz livanskogo dyeryeva. i sdyelal tsar' bol'shoi pryestol iz slonovoi kosti i oblozhil yego chistym zolotom, i shyest' stupenyey k pryestolu i zolotoye podnozhie, k pryestolu pridylannoye, i lokotniki po obyey storony u myesta sidyniia, i dvukh l'vov, stoyashchikh vozlye lokotnikov, i [yeshchey] dvyenadtsat' l'vov, stoyashchikh tam na shyesti stupenyakh, po obyey storony. nye byvalo takogo [pryestola] ni v odnom tsarstvye. i vsye sosudy dlya pit'ya u tsarya solomona [byli] iz zolota, i vsye sosudy v domye iz livanskogo dyeryeva [byli] iz zolota otbornogo; syeryebro vo dni solomona vmyenyalos' ni vo chto, ibo korabli tsarya khodili v farsis s slugami khirama, i v tri goda raz vozvrashchalis' korabli iz farsisa i privozili zoloto i syeryebro, slonovuyu kost' i obyey'yan i pavlinov. i pryevzoshyel tsar' solomon vsyekh tsaryey zymeli eti-katstvom i mudrost'yu. i vsye tsari zymeli iskali vidyet' solomona, chto by poslushat' mudrosti yego, kotoruyu vlozhil eti-k v syerdtsy yego. i kazhdyi iz nikh podnosil ot syebya v dar sosudy syeryebryanyye i sosudy zolotyye i odyezhdy, oruzhiye i blagovoniya, koneyi i lozhakov, iz goda v god. i bylo u solomona chyetyrye tysyachi stoil dlya koneyi i kolyesnits i dvyenadtsat' tysyach vsadnikov; i on razmyestil ikh v gorodakh kolyesnichnykh i pri tsarye–v iyerusalimye; i i-o on nad vsyemi tsaryami, ot ryeki [yevfrata] do

zyemli filistimskoi i do pryedyelov yegipta. i sdyelal tsar' syeryebro v iyerusalimye ravnotsyennym [prostomu] kamnyu, a kyedry, po ikh mnozhystvu, sdyelal ravnotsyennymi sikomoram, kotoryye na nizkikh myestakh. konyei privodili solomonu iz yegipta i iz vsyekh zyemyl'. prochiye dreyaniya solomonovy, pyervyye i poslyedniye, opisany v zapisyakh nafana proroka i v prorochestvye akhii silomlyanina i v vidyeniakh prozorlitsva ioilya o iyerovoamye, synye navatov. tsarstvoval zhye solomon v iyerusalimye nad vsyem izrail'yem sorok lyet. i pochil solomon s ottsami svoimi, i pokhoronili yego v gorodye davida, ottsa yego. i votsarilsya rovoam, syn yego, vmysto nyego.

10

i poshyel rovoam v sikh'yem, potomu chto v sikh'yem soshlis' vsye izrail'tyanye, chtoby postavit' yego tsaryem. kogda uslyshal [o sym] iyerovoam, syn navatov, —on nakhodilsya v yegiptye, kuda ubyezhal ot tsarya solomona, —to vozvratilsya iyerovoam iz yegipta. i poslali i zvali yego; i prishyel iyerovoam i vyes' izrail', i govorili rovoamu tak otyets tvoi nalozhil na nas tyazhkoye igo; no ty oblyegchi zhyestokuyu rabotu ottsa tvoyego i tyazhkoye igo, kotoroye on nalozhil na nas, i my budyem sluzhit' tyebye. i skazal im [rovoam]: chyeryez tri dnya pridit'ye opyat' ko mnye. i razoshlyetsya narod. i sovyetovalsya tsar' rovoam so star'yeyshinami, kotoryye pryedstoyali pryed litsyem solomona, ottsa yego, pri zhizni yego, i govoril: kak vy posovyetyuyete otyvechat' narodu syemu? oni skazali yemu: yesli ty budyesh' dobr k narodu syemu i ugodish' im i budyesh' govorit' s nimi laskovo, to oni budut tyebye rabami na vsye dni. no on ostavil sovyet star'yeyshin, kotoryi oni davali yemu, i stal sovyetovat'sya s lyud'mi molodymi, kotoryye vyrosli vmystye s nim, pryedstoyashchimi pryed litsyem yego; i skazal im: chto vy posovyetyuyete mnye otyvechat' narodu syemu, govorivshyemu mnye tak: oblyegchi igo, kotoroye nalozhil na nas otyets tvoi? i govorili yemu molodyye lyudi, vyrosshiye vmystye s nim, i skazali: tak skazhi narodu, govorivshyemu tyebye: otyets tvoi nalozhil na nas tyazhkoye igo, a ty oblyegchi nas, —tak skazhi im: mizinyets moi tolshchye chryesl ottsa moyego. otyets moi nalozhil na vas tyazhkoye igo, a ya uvychichu igo vashye; otyets moi nakazyval vas bichami, a ya [budu bit' vas] skorpionami. i prishyel iyerovoam i vyes' narod k rovoamu na tryetii dyen', kak prikazal tsar', skazav: pridit'ye ko mnye opyat' chryez tri dnya. togda tsar' otyvechal im surovo, ibo ostavil tsar' rovoam sovyet star'yeyshin, i govoril im po sovyetu molodykh lyud'ey tak: otyets moi nalozhil na vas tyazhkoye igo, a ya uvychichu yego; otyets moi nakazyval vas bichami, a ya [budu bit' vas] skorpionami. i nye poslushal tsar' naroda, potomu chto tak ustroyeno bylo ot eti-ka, chtob ispolnit' i-o slovo svoye, kotoryye izryek on chryez akhiyu silomlyanina iyerovoamu, synu navatovu. kogda vyes' izrail' uvidyel, chto nye slushayet yego tsar', to otyvechal narod tsaryu, govorya: kakaya nam chast' v davide? nyet nam doli v synye

iyessyeyevom; po shatram svoim, izrail' tyepper' znai svoi dom, david. i razoshlis' vsye izrail'tyanye po shatram svoim. tol'ko nad synami izrail'yevymi, zhivshimi v gorodakh iudinykh, ostalsya tsaryem rovoam. i poslal tsar' rovoam adoniram, nachal'nika nad sobiraniyem danye, i zabrosali yego syny izrail'yevy kamyen'yami, i on umer. tsar' zhye rovoam pospyeshil syest' na kolyesnitsu, chtoby ubyezhat' v iyerusalim. tak otlozhilis' izrail'tyanye ot doma davida do syego dnya.

11

i pribyl rovoam v iyerusalim i sozval iz doma iudina i vyeniaminova sto vosyem'dyesyat tysyach otbornykh voynov, chtoby voyevat' s izrail'yem i vozvratit' tsarstvo rovoamu. i bylo slovo i-o k samyeyu, chyelovyeku bozhiiyu, i skazano: skazhi rovoamu, synu solomonovu, tsaryu iud'yeyskomu, i vsyemu izrail'yu v [kolyenye] iudinom i vyeniaminovom tak govorit' i-o: nye khodit'ye i nye nachinait'ye voyny s brat'yami vashimi; vozvratit'ye' kazhdyi v dom svoi, ibo mnoyu sdyelano eto. oni poslushalis' slov i-o i vozvratilis' iz pokhoda protiv iyerovoama. rovoam zhil v iyerusalimye; on obnyes goroda v iud'yeye styenami. on ukryepil viflyeyem i yefam, i fyekoyu, i vyefstur, i sokho, i odollam, i gyef, i maryeshu, i zif, i adoraim, i lakhis, i azyeku, i tsoru, i aialon, i khyevron, nakhodivshiyesa v kolyenye iudinom i vyeniaminovom. i utvyerdil on kryeposti sii, i ustroil v nikh nachal'nikov i khranilishcha dlya khlyeba i dyeryevyannogo masla i vina. i [dal] v kazhdyi gorod shchity i kop'ya i utvyerdil ikh vyes'ma sil'no. i ostavalis' za nim iuda i vyeniamin. i svyashchyenniki i lyevity, kakiye [byli] po vsyei zyemlye izrail'skoi, sobralis' k nyemu iz vsyekh pryedyelov, ibo ostavili lyevity svoi gorodskiyе pryedmyest'ya i svoi vlad'yeniya i prishli v iud'yeyu i v iyerusalim, tak kak ostavil ikh iyerovoam i synov'ya yego ot svyashchyenstva i-o i postavil u syebya zhryetsov k vysotam, i k kozlam, i k tyel'tsam, kotorykhy on sdyelal. a za nimi i iz vsyekh kolyen izrail'yevykh raspolozhivshiye syerdtsyе svoye, chtoby vzyskat' i-o eti-ka izrail'yeva, prikhodili v iyerusalim, daby prinosit' zhyertyy i-o eti-ku ottsov svoikh. i ukryepili oni tsarstvo iudino i poddyerzhivali rovoama, syna solomonova, tri goda, potomu chto khodili putyem davida i solomona v sii tri goda. i vzyal syebe rovoam v zhyenu makhalafu, doch' iyeromofa, syna davidova, i avikhail', doch' yeliava, syna iyessyeyeva, i ona rodila yemu synovyе: iyeusa i shyemariyu i zagama. poslye nyeye on vzyal maakhu, doch' avyessaloma, i ona rodila yemu aviyu i attaya, i zizu i shyelomifa. i lyubil rovoam maakhu, doch' avyessaloma, bolyeye vsyekh zhyen i nalozhnits svoikh, ibo on imyel vosyemnadtsat' zhyen i shyest'dyesyat nalozhnits i rodil dvadtsat' vosyem' synovyei i shyest'dyesyat doch'yeryei. i postavil rovoam aviyu, syna maakhi, glavoyu [i] knyazyem nad brat'yami yego, potomu chto [khoty]el votsarit' yego. i d'yest'oval blagorazumno, i razoslal vsyekh synovyei svoikh po vsyem zyemlyam iudy i vyeniamina vo vsye ukryeplyennyye goroda, i dal im sod'yerzhaniye bol'shoye i priiskal mnogo zhyen.

kogda tsarstvo rovoama utvyerdilos', i on sdyelalsya silyen, togda on ostavil zakon i-o', i vyes' izrail' s nim. na pyatom godu tsarstvovaniya rovoama, susakim, tsar' yegipyetskii, poshyel na iyerusalim, -potomu chto oni otstupili ot i-o, - s tysyach'yu i dvumya stami kolyesnits i shyes't'yudyesyat'yu tysyachami vsadnikov; i nye bylo chisla narodu, kotoryi prishly s nim iz yegipta, liviyanam, sukhkitam i yefiopyanam i vzyal ukryeplyennyye goroda v iudyei i prishlyel k iyerusalimu. togda samei prorok prishlyel k rovoamu i knyaz'yam iudyei, kotorye sobralis' v iyerusalim, [spasayas'] ot susakima, i skazal im: tak govorit i-o': vy ostavili myenya, za to i ya ostavlyayu vas v ruki susakimu. i smirilil' knyaz'ya izrail'yevy i tsar' i skazali: pravdyeden i-o! kogda uvidyel i-o', chto oni smirilil's, togda bylo slovo i-o k sameyu, i skazano: oni smirilil's; nye istryeblyu ikh i vskorye dam im izbavlyeniye, i nye prol'yetsya gnyev moi na iyerusalim rukoyu susakima; odnako zhye oni budut sluzhami yego, chtoby znali, kakovo sluzhit' mnye i sluzhit' tsarstvam zymnym. i prishlyel susakim, tsar' yegipyetskii, v iyerusalim i vzyal sokrovishcha doma i-o i sokrovishcha doma tsarskogo; vye vzyal on, vzyal i shchitye zolotyie, kotorye sdyelal solomon. i sdyelal tsar' rovoam, vmyesto ikh, shchitye myednyie, i otodal ikh na ruki nachal'nikam tyelokhranitel'yei, okhranyavshikh vkhod doma tsarskogo. kogda vykhodil tsar' v dom i-o', prikhodili tyelokhraniteli i nyesli ikh, i potom opyat' odnosili ikh v palatu tyelokhranitel'yei. i kogda on smiril'sya, togda otvratilsya ot nyego gnyev i-o i nye pogubil yego do kontsa; pritom i v iudyei bylo nyechto dobroye. i utvyerdilsya tsar' rovoam v iyerusalimye i tsarstvoval. sorok odin god bylo rovoamu, kogda on votsarilsya, i syemnadtsat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye, v gorodye, kotoryi iz vsyekh kolen izrail'yevykh izbral i-o', chtoby tam pryeblyvalo imya yego. imya matyeri yego naama, ammonityanka. i dyelal on vizualna-trudit'sya, potomu chto nye raspolozhil syerdtsa svoego k tomu, chtoby vzyskat' i-o. dyeyaniya rovoamovy, pyervyye i poslyedniye, opisany v zapisyakh sameyha proroka i addy prozorlitsva pri rodosloviyakh. i byli voiny u rovoama s iyerovoamom vo vsye dni. i pochil rovoam s ottsami svoimi i pogryeben v gorodye davidovom. i votsarilsya aviya, syn yego, vmyesto nyego.

13

v vosemynadtsaty god tsarstvovaniya iyerovoama votsarilsya aviya nad iudoyu. tri goda on tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego mikhaiya, doch' urilova, iz givy. i byla voina u avii s iyerovoamom. i vyvyl aviya na voinu voisko, sos-toyavshyye iz lyudyei khrabrykh, iz chyetyryekhsot tysyach chyelovyek otbornykh; a iyerovoam vystupil protiv nyego na voinu s vosem'yu stami tysyach chyelovyek, [takzhye] otbornykh, khrabrykh i stal aviya na vyershinye gory tsyemaraimeiskoi, odnoi iz gor yefryemovykh, i govoril: poslushaitye myenya, iyerovoam i vsye izrail'tyane! nye znayete li vy,

chto i-o' eti-k izrail'yev dal tsarstvo davidu nad izrail'yem navyek, yemu i synov'yam yego, po zavyetu soli? no vosstal iyerovoam, syn navatov, rab solomona, syna davidova, i vozmutil'sya protiv i-o svoego. i sobralis' vokrug nyego lyudi pustyye, lyudi razvrashchennyye, i ukryepilis' protiv rovoama, syna solomona; rovoam zhye byl molod i slab syerdtsyem i nye ustoyal protiv nikh. i nynyie vy dumayete ustoyat' protiv tsarstva i-o v rukye synov davidovykh, [potomu chto] vas vyelikoye mnozhyestvo, i u vas zolotyie tyel'tsy, kotorykh iyerovoam sdyelal vam eti-kami. nye vy li izgnali svyashchennikov i-o, synov aarona, i lyevitov, i postavili u syebya svyashchennikov, kakiye u narodov [drugikh] zyeemyl'? vsyakii, kto prikhodit dlya posvyashcheniya svoego s tyel'tsom i s sym'yu ovnamy, dyelayetsya [u vas] svyashchennikom lzhyeeti-kov. a u nas-i-o' eti-k nash; my nye ostavlyali yego, i i-o sluzhat svyashchenniki, syny aaronovy, i lyevity pri [svoym] dyelye. i sozhigayut oni i-o vsyeso zhyeniya kazhdoye utro i kazhdy vyecher, i blagovonnoye kuryeniye, i polagayut ryadami khlyeby na stolye chistom, i [zazhigayut] zolotoi svyetil'nik i lampady yego, chtoby goryeli kazhdy vyecher, potomu chto my soblyudayem ustanovlyeniye i-o eti-k nashyego, a vy ostavili yego. i vot, u nas vo glavye eti-k, i svyashchenniki yego, i trubny gromoglasnyie, chtoby gryemyt' protiv vas. syny izrail'yevy! nye voyuete s i-o eti-kom ottsov vashikh, ibo nye poluchitye uspyekha. myezhdu tym iyerovoam poslal otrayd v zasadu s tyala im, tak chto [sam] [on] byl vporyedy iud'yev, a zasada pozadi ikh. i oglyanulis' iudyei, i vot, im bitva spyeryedi i szadi; i vozopili oni k i-o, a svyashchenniki zatrudbili trubami. i voskliknuli iudyei. i kogda voskliknuli iudyei, eti-k porazil iyerovoama i vsyekh izrail'tyan pryed litsyem avii i iudy. i pobyezhal i syny izrail'yevy ot iud'yev, i pryedal ikh eti-k v ruki im. i proizvlyeli u nikh aviya i narod yego porazhyeniye sil'noye; i palo ubitykh u izrail'ya pyat'sot tysyach chyelovyek otbornykh. i smirilil' togda syny izrail'yevy, i byli sil'ny syny iudiny, potomu chto upovali na i-o eti-ka ottsov svoikh. i pryedlyedoval aviya iyerovoama i vzyal u nyego goroda: vyefil' i zavisyaschiye ot nyego goroda, i iyeshanu i zavisyaschiye ot nyeye goroda, i yefron i zavisyaschiye ot nyego goroda. i nye vkhodil uzhye v silu iyerovoam vo dni avii. i porazil yego i-o', i on umyer. aviya zhye usililsya; i vzyal syebye chyetyrnadtsat' zhyen i rodil dvadtsat' dva syna i shyes'tnadtsat' dochyeryei. prochiye dyeyaniya avii i yego postupki i slova opisany v skazanii proroka addy.

14

i pochil aviya s ottsami svoimi, i pokhonorili yego v gorodye davidovom. i votsarilsya asa, syn yego, vmyesto nyego. vo dni yego pokoilas' zyeemlya dyesyat' lyet. i dyelal asa dobroye i ugodnoye v ochakh i-o eti-ka svoego: i otvyerg on zhyertyen-niki [eti-kov] chuzhikh i vsoty, i razbil statui, i vyrubil [posvyashchennyye] dyeryeva i povyelyel iud'yem vzyskat' i-o eti-ka ottsov svoikh, i ispol-

nyat' zakon [yego] i zapovyedi; i otmeynil on vo vsyekh gorodakh iudynykh vysoty i statui solntsa. i spokoino bylo pri nyem tsarstvo. i postroil on ukryeplyennyye goroda v iudyei, ibo spokoina byla zemlya, i nye bylo u nyego voyny v tye gody, tak kak i-o' dal pokoi yemu. i skazal on iudyeiam: postroim goroda sii i obnyesym ikh stenyami s bashnyami, s vorotami i zaporami. zemlya yeshchye nasha, potomu chto my vzyskali i-o eti-ka nashyego: my vzyskali yego, -i on dal nam pokoi vo vsyekh storon. i stali stroit', i imyeli uspyekh. i bylo u asy voyennoi sily: vooruzhyennykh shchitom i kop'yem iz [kolyena] iudina trista tysyach, i iz [kolyena] vyeniaminova vooruzhyennykh shchitom i stryelyavshikh iz luka dyvesti vosyem'dyestat tysyach, lyudyei khrabrykh. i vyshyel na nikh zarai yefiopyanin s voiskom v tysyachu tysyach i s tryemya stami kolyesnits i doshyel do maryeshi. i vystupil asa protiv nyego, i postroilis' k srazheniyu na dolinye tsyfata u maryeshi. i vozzval asa k i-o etiku svoymu, i skazal: i-o! nye v tvoey li silye pomoch' sil'nomu ili byessil'nomu? pomogi zhye nam, i-o bozhye nash: ibo my na tyebya upovayem i vo imya tvoye vyshli my protiv mnozhyestva syego. i-o! ty etik nash: da nye pryevozmozhyet tyebya chyelovyek. i porazil i-o' yefiopyan pryed litysem asy i pryed litysem iudy, i pobyezhali yefiopyanye. i pryeslyedoval ikh asa i narod, byvshii s nim, do gyerara, i pali yefiopyanye, tak chto u nikh nikogo [nye ostalos'] v zhyvykh, potomu chto oni porazhyeny byli pryed i-o i pryed voinstvom yego. i nabrali dobychi vyelikoye mnozhyestvo. i razrushili vsye goroda vokrug gyerara, potomu chto napol na nikh uzhas ot i-o; i razgrabili vsye goroda i vynyesli iz nikh vyes'ma mnogo dobychi. takzhye i pastushyieskiye shalashi razorili i ugnali mnozhyestvo stad myelkogo skota i vyerblyudov i vozzratilis' v iyerusalim.

15

togda na azariyu, syna odyedova, soshyel dukh bozhii, i vyshyel on navstryechu asye i skazal yemu: poslushaitye myenya, asa i vyes' iuda i vyeniamin: i-o' s vami, kogda vy s nami; i yesli budyete iskat' yego, on budyet naidyen vami; yesli zhye ostavyete yego, on ostavit vas. mnogiye dni izrail' [budyet] byez eti-ka istinnogo, i byez svyashchyennika uchaschcheyego, i byez zakona no kogda on obratitsya v tyesnotye svoey k i-o eti-ku izrail'eyu i vzyshcheyet yego, on dast im naiti syebya. v tye vryemyena nye budyet mira ni vykhodyashchyemu, ni vkhodyashchyemu, ibo vyelikoye volnyeniya budut u vsyekh zhyiteleye zemyl'; narod budyet srazhat'sya s narodom, i gorod s gorodom, potomu chto eti-k pryvedyet ikh v smyatyniye vsyakimi byedstviyami. no vy ukryepityes', i pust' nye oslabyevayut ruki vashi, potomu chto yes' vozmzyezdiye za dyela vashi. kogda uslyshal asa slova sii i prorochestvo, [syna] odyeda proroka, to obodrilisa i izvyerg myerzosti [yazychyieskiye] iz vsyei zyeemli iudinoi i vyeniaminovi i iz gorodov, kotoryye on vzyal na gorye yefremovoi, i obnovil zhyertvyennik i-o', kotoryi pryed pritvorom i-o. i sobral vsyego iudy i vyeniamina i

zhivushchikh s nimi pyeryesyelyentsyev ot yefryema i manassii i simyeona; ibo mnogiye ot izrailya pyeryeshli k nyemu, kogda uvidyli, chto i-o', eti-k yego, s nim. i sobralis' v iyerusalim v tryetii myesyats, v pyatnadsaty god tsarstvovaniya asy; i prinyseli v dyen' tot zhyertvu i-o iz dobychi, kotoruyu privyeli, iz krupnogo skota syem'sot i iz myelkogo syem' tysyach; i vstupili v zavyet, chtoby vzyskat' i-o eti-ka ottsov svoikh ot vsyego syerdtsa svoeyo i ot vsyei dushi svoey; a vsyakii, kto nye staney iskat' i-o eti-ka izrail'yeva, dolzhnen umyret', malyi li on ili bol'shoi, muzhchina li ili zhyenshchina. i klyalis' i-o gromoglasno i s voskhlansaniyem i pri [zvukye] trub i rogov. i radovalis' vsye iudyei syei klyatyey, potomu chto ot vsyego syerdtsa svoeyo klyalis' i so vsyem usyerdmiyem vzyskali yego, i on dal im naiti syebya. i dal im i-o' pokoi vo vsyekh storon. i maakhu, mat' svoyu, tsar' asa lishil tsarskogo dostoinstva za to, chto ona sdyelala istukan dlya dubravy. i nisprovyerg asa istukan yeye, i izrubil v kuski, i szhyeg na dolinye kye-drona. khotya vysoty nye byli otmyneny u izrailya, no syerdtsy asy bylo vpolnye pryedano [i-o] vo vsye dni yego. i vnyes on posvyashchyennoye ottsom yego i svoye posvyashchyeniye v dom bozhii, syeryebro i zoloto i sosudy. i nye bylo voyny do tridsat' pyatogo goda tsarstvovaniya asy.

16

v tridsat' shyestoi god tsarstvovaniya asy, poshyel vaasa, tsar' izrail'skii, na iudyeu i nachal stroit' ramu, chtoby nye pozvolit' [nikomu] ni ukhodit' ot asy, tsarya iudyeiskogo, ni prikhodit' [k nyemu]. i vynyes asa syeryebro i zoloto iz sokrovishchnits doma i-o i doma tsarskogo i poslal k vyenadadu, tsaryu siriiskomu, zhyvshyemu v damaskye, govorya: soyuz da budyet myezhdu mnoyu i tobouy, kak byl myezhdu ottsom moim i ottsom tvoim; vot, ya posylayu tyebye syeryebra i zolota: poidi, rastorgni soyuz tvoi s vaasoyu, tsaryem izrail'skim, chtob on ostupil ot myenya i poslushalsya vyenadada tsarya asy i poslal voyenachal'nikov, kotoryye [byli] u nyego, protiv gorodov izrail'skikh, i oni opustoshili iion i dan i avyelmaim i vsye zapasy v gorodakh nyeffalimovykh. i kogda uslyshal [o syem] vaasa, to pyeryestal stroit' ramu i pryekratil rabotu svoyu. asa zhye tsar' sobral vsyekh iudyeey, i oni vyvyezli [iz] ramy kamni i dyeryeva, kotoryye upotryeblyal vaasa dlya stroeniya, -i vystroil iz nikh gyevu i mitsfu. v to vryemya prishyel ananii prozorlivyets k asye, tsaryu iudyeiskomu, i skazal yemu: tak kak ty ponadyeyalsya na tsarya siriiskogo i nye upoval na i-o eti-ka tvoeyo, potomu i spasos' voisko tsarya siriiskogo ot ruki tvoey. nye byli li yefiopyanye i liviyanse s siloyu bol'shey i s kolyesnitsami i vsadnikami vyes'ma mnogochislennyimi? no kak ty upoval na i-o, to on pryedal ikh v ruku tvoyu, ibo ochi i-o obozryevayut vsyu zemlyu, chtoby poddyerzhivat' tyekh, [ch'ye] syerdtsy vpolnye pryedano yemu. byezrassudno ty postupil tyeper'. za to otnynye budut u tyebya voyny. i razgnyvalsya asa na prozorlivtsa, i zaklyuchil yego v tyemnitzu, tak kak za eto byl v razdrzhenii na nyego; prityesnyal asa i [nyekotorykh] iz naroda v to

vyryema. i vot, dyeyaniya asy, pyervyye i posledniye, opisyany v knigye tsaryei iudyeiskikh i izrail'skikh. i sdyelalsya asa bolyen nogami na tridsat' dyevyatom godu tsarstvovaniya svoynogo, i bolyezn' yego podnyalas' do vyerkhnikh chastyei tyela; no on v bolyezni svoey vzyskal nye i-o, a vrachyei. i pochil asa s ottсами svoimi, i umyer na sorok pyervom godu tsarstvovaniya svoynogo. i pokhoronili yego v grobnitsye, ktoruyu on ustroil dlya syebya v gorodye davi-dom; i polozhili yego na odrye, kotoryi napolnili blagovoniyami i raznymi iskusstvyennymi mastyami, i sozhgli ikh dlya nyego vyelikoye mnozhyestvo.

17

i votsarilsya iosafat, syn yego, vmyesto nyego; i ukryepilsya on protiv izrail'tyan. i postavil on voisko vo vsye ukryeplyennyye goroda iudyei i rasstavil okhrannoye voisko po zyemlye iudyeiskoi i po gorodam yefryemovym, kotorymi ovladyl asa, otets yego. i byl i-o' s iosafatom, potomu chto on khodil pyervymi putyami davida, otssa svoynogo, i nye vzyskal vaalov no vzyskal on eti-ka otssa svoynogo i postupal po zapovyedyam yego, a nye po dyeyaniyam izrail'tyan. i utvyerdil i-o' tsarstvo v ruke yego, i davali vsye iudyei dary iosafatu, i bylo u nyego mnogo eti-katstva i slavy. i vozvysilos' syerdtsye yego na putyakh i-o; pritom i vysoty otmyenil on i dubravy v iudyeie. i v tryetii god tsarstvovaniya svoynogo on poslal knyazyei svoikh byenkhaila i ovadiyu, i zakhariyu i nafanaila i mikhyye, chtob uchili po gorodam iudinyim narod, i s nimi lyevitov: shyemaiyu i nyefaniyu, i zyevidiyu i azaila, i shyemiramofa i ionafana, i adoniyu i toviyu i tov-adoniyu, i s nimi yelishamu i iorama, svyashchyennikov. i oni uchili v iudyeie, imyya s soboyu knigu zakona i-o; i obkhodili vsye goroda iudyei i uchili narod. i byl strakh i-o' na vsyekh tsarstvakh zyemyl', kotorye vokrug iudyei, i nye voyevali s iosafatom. a ot filistimlyan prinosisli iosafatu dary i v dan' syeryebro; takzhye aravityanye prigonyali k nyemu myelkii skot: ovnov syem' tsysach syem'sot i kovizual-ratrudit'syav syem' tsysach syem'sot. i vozvyszalsya iosafat vsye bolyeye i bolyeye i postroil v iudyeie kryeposti i goroda dlya zapasov. mnogo bylo u nyego zapasov v gorodakh iudyeiskikh, a v iyerusalimye lyudyei voyennykh, khrabrykh. i vot spisok ikh po pokolyeniyam ikh: u iudy nachal'niki tsysach: adna nachal'nik, i u nyego otlichnykh voinov trista tsysach; za nim iokhanan nachal'nik, i u nyego dyvesti vosyem'dyesyat tsysach; za nim amasiya, syn zikhrii, posvyativshii syebya i-o, i u nyego dyvesti tsysach voinov otlichnykh. u vyeniamina: otlichnyi voin yeliada, i u nyego vooruzhyennykh lukom i schhitom dyvesti tsysach; za nim iyegezavad, i u nyego sto vosyem'dyesyat tsysach vooruzhyennykh voinov. vot sluzhivshiye tsaryu, svyerkh tyekh, kotorykh rasstavil tsar' v ukryeplyennykh gorodakh po vsyei iudyeie.

18

i bylo u iosafata mnogo eti-katstva i slavy; i porodnilsya on s akhavom. i poshyel chryez nyeskol'ko lyet k akhavu v samariyu; i zakolol dlya nyego akhav mnozhyestvo skota myelkogo i krupnogo, i dlya lyudyei, byvshikh s nim, i sklonyal yego idti na ramof galaadskii. i govoril akhav, tsar' izrail'skii, iosafatu, tsaryu iudyeiskomu: poidyesh' li so mnoyu v ramof galaadskii? tot skazal yemu: kak ty, tak i ya, kak tvoi narod, tak i moi narod: [idu] s toboyu na voinu i skazal iosafat tsaryu izrail'skomu: voprosi syegodnya, chto skazhyet i-o'. i sobral tsar' izrail'skii prorokov chyetyryesta chyelovyek i skazal im: idti li nam na ramof galaadskii voinoyu, ili udyerzhat'sya? oni skazali: idi, i eti-k pryedast [yego] v ruku tsarya. i skazal iosafat: nyet li zdyes' yeshchye proroka i-o? sprosimo i u nyego. i skazal tsar' izrail'skii iosafatu: yest' yeshchye odin chyelovyek, chryez ktorogo možhno voprosit' i-o; no ya nye lyublyu yego, potomu chto on nye pro-rocheystvuyet obo mnye dobrogo, a postoyanno pro-rocheystvuyet khudoye; eto mikhyyei, syn iyemvlaya. i skazal iosafat: nye govori tak, tsar'. i pozval tsar' izrail'skii odnogo yevnukha, i skazal: skhodi poskoryeye za mikhyyeyem, synom iyemvlaya. tsar' zhye izrail'skii i iosafat, tsar' iudyeiskii, sidyli kazhdy na svoym pryestolye, odyetyye v [tsarskiye] odyezhdy; sidyli na ploshchadi u vorot samarii, i vsye proroki prorocheystvovali pryed nimi. i sdyelal syebye syedyekiya, syn khyenaany, zhyelyeznyye roga i skazal: tak govorit i-o': simi izbodyesh' siriyan do istryeblyeniya ikh. i vsye proroki prorocheystvovali to zhye, govorya: idi na ramof galaadskii; budyet uspyekh tyebye, i pryedast [yego] i-o' v ruku tsarya. poslannyy, kotoryi poshyel pozvat' mikhyye, govoril yemu: vot, proroki yedinoglasno pryedyekayut dobroye tsaryu; pust' by i tvoye slovo bylo takoye zhye, kak kazhdogo iz nikh: izryeki i ty dobroye. i skazal mikhyyei: zhiv i-o', -chto skazhyet mnye eti-k moi, to izryeku ya. i prishyel on k tsaryu, i skazal yemu tsar': mikhyyei, idti li nam voinoi na ramof galaadskii, ili udyerzhat'sya? i skazal tot: iditye, budyet vam uspyekh, i oni pryedany budut v ruki vashi. i skazal yemu tsar': skol'ko raz mnye zaklinat' tyebya, chtoby ty nye govoril mnye nichyego, kromye istiny, vo imya i-o? togda [mikhyyei] skazal: ya vidyel vsyekh synov izrailya, rassyeyannykh po goram, kak ovyyets, u kotorykh nyet pastyrya, -i skazal i-o': nyet u nikh nachal'nika, pust' vozvratyatsya kazhdy v dom svoi s mirom. i skazal tsar' izrail'skii iosafatu: nye govoril li ya tyebye, chto on nye prorocheystvuyet o mnye dobrogo, a tol'ko khudoye? i skazal [mikhyyei]: tak vyslushaitye slovo i-o: ya vidyel i-o, syedyashchyego na pryestolye svoym, i vsye voinstvo nyebesnoye stoyal po pravuyu i po lyevuyu ruku yego. i skazal i-o': kto uvlyek by akhava, tsarya izrail'skogo, chtoby on poshyel i pal v ramofye galaadskom? i odin govoril tak, drugoi govoril inachye. i vystupil odin dukh, i stal pryed litsyem i-o, i skazal: ya uvlyeku yego. i skazal yemu i-o': chym? tot skazal: ya vyidu, i budu dukhom lzhi v ustakh vsyekh prorokov yego. i skazal on: ty uvlyechyesh' yego, i uspyeyesh'; poidi i sdye-

lai tak. i tyepper', vot popustil i-o' dukhu lzhi [voiti] v usta sikh prorokov tvoikh, no i-o' izryek o tyebye nyedobroye. i podoshel syedyekiya, syn khynaan, i udaril mikhyye po shchyeky, i skazal: po kakoi eto dorogye otoshyel ot myenya dukh i-o', chtoby govorit' v tyebye? i skazal mikhyye: vot, ty uvidish' [eto] v tot dyen', kogda budyesh' byegat' iz komnaty v komnatu, chtoby ukryt'sya. i skazal tsar' izrail'skii: voz'mitye mikhyye i otvyeditye yego k amonu gradonachal'niku i k ioasu, synu tsarya, i skazhitye: tak govorit' tsar': posaditye etogo v tyemnitso i kormitye yego khlyebom i vodoyu skudno, dokolye ya nye vozvrashchus' v mirye. i skazal mikhyye: yesli ty vozvratish'sya v mirye, to nye i-o' govoril chryez myenya. i skazal: slushaitye [eto], vsye lyudi! i poshyel tsar' izrail'skii i iosafat, tsar' iudyeiskii, k ramofu galaadskomu. i skazal tsar' izrail'skii iosafatu: ya pyeryedyenus' i vstuplyu v srazhyeniye, a ty nadyen' svoi [tsarskiye] odyezhdy. i pyeryedyelsya tsar' izrail'skii, i vstupili v srazhyeniye. i tsar' siriiskii povyelyel nachal'nikam kolyesnits, byvshikh u nyego, skazav: nye srazhaityes' ni s malm, ni s vyelikim, a tol'ko s odnim tsaryem izrail'skim. i kogda uvidyli iosafata nachal'niki kolyesnits, to podumali: eto tsar' izrail'skii, -i okruzhlili yego, chtoby srazit'sya s nim. no iosafat zakrichal, i i-o' pomog yemu, i otvyl ikh eti-k ot nyego. i kogda uvidyli nachal'niki kolyesnits, chto [eto] nye byl tsar' izrail'skii, to povorotili ot nyego. myezhdu tyem odin chyelovyek sluchaino natyanul luk svoi, i ranil tsarya izrail'skogo skvoz' shvy lat. i skazal on voznytsye: povoroti nazad, i vyezi myenya ot voiska, ibo ya ranyen. no srazhyeniye v tot dyen' usililos'; i tsar' izrail'skii stoyal na kolyesnitsye naprotiv siriyan do vyechyera i umyer na zakatye solntsa.

19

i vozvrashchalsya iosafat, tsar' iudyeiskii, v mirye v dom svoi v iyerusalim. i vystupil navstryechu yemu iiii, syn ananii, prozorlivyets, i skazal tsaryu iosafatu: [slyedovalo] li tyebye pomogat' nyechyestivtsu i lyubit' nyenavidyashchikh i-o? za eto na tyebya gnyev ot litsa i-o. vprochyem i dobroye naidyeno v tyebye, potomu chto ty istryebil kumiry v zymlye [iudyeiskoi] i raspolozhil syerdtsye svoye k tomu, chtoby vzyskat' eti-ka i zhil iosafat v iyerusalimye. i opyat' stal on obkhodit' narod [svoi] ot virsavii do gory yefryemovi, i obrashchal ikh k i-o, eti-ku ottsov ikh. i postavil sudyei na zymlye po vsyem ukryeplyennym gorodam iudyei v kazhdom gorodye, i skazal sud'yam: smotritye, chto vy dyelayetye, vy tvoritye nye sud chyelovyechyeskii, no sud i-o; i [on] s vami v dyelye suda. itak da budyet strakh i-o' na vas: dyeistvuitye osmotritel'no, ibo nyet u i-o eti-ka nashyego nyepravdy, ni lisyepriyatiya, ni mzdoinstva. i v iyerusalimye pristavil iosafat [nyekotorykh] iz lyevitov i svyashchyennikov i glav pokolyenii u izrail'ya-k sudu i-o i k tyazhbam. i vozvratilis' v iyerusalim. i dal im povyeleniye, govorya: tak dyeistvuitye v strakhye i-o, s vyernost'yu i s chistym syerdtsyem: vo vsyakom dyelye spornom, kakoye postupit k vam ot brat'yev vashikh, zhivushchikh v

gorodakh svoikh, o krovoprolitii li, ili o zakonye, zapovyedi, ustavakh i obryadakh, nastavlyaitye ikh, chtoby oni nye provinilis' pryed i-o, i nye bylo by gnyeva [yego] na vas i na brat'yev vashikh; tak dyeistvuitye, -i vy nye pogryeshitye. i vot amariya pyervosvyashchyennik, nad vami vo vsyakom dyelye i-o, a zyevadaya, syn ismailov, knyaz' doma iudina, vo vsyakom dyelye tsarya, i nadziratyeli lyevity pryed vami. bud'tye tverdy i dyeistvuitye, i budyet i-o' s dobrym.

20

poslye syego moavityanye i ammonityanye, a s nimi nyekotoryye iz strany maonitskoi, poshli voynoyu na iosafata. i prishli, i donyesli iosafatu, govorya: idyet na tyebya mnozhyestvo vyelikoye iz-za morya, ot sirii, i vot oni v khatsatson-famarye, to yes't yengyeddi. i uboalsya iosafat, i obratil litsye svoye vzyskat' i-o, i ob'yavil post po vsyei iudyei i sobralis' iudyei prosit' [pomoshchi] u i-o; iz vsyekh gorodov iudinykh prishli oni umolyat' i-o. i stal iosafat v sobranii iudyyev i iyerusalimlyan v domye i-o, pryed novym dvorom, i skazal: i-o bozhyye ottsov nashikh! nye ty li eti-k na nyebye? i ty vladychyestvuyesh' nad vsyemi tsarstvami narodov, i v tvoyei rukye sila i kryepost', i nikto nye ustoit protiv tyebya! nye ty li, bozhyye nash, izgnal zhityelyei zymli syei pryed litsyem naroda tvoyego izrail'ya i otdaye sye smyeni avraama, druga tvoyego, navyek? i oni posyelimis' na nyei i postroili tyebye na nyei svyatilishchye vo imya tvoye, govorya: yesli pridyet na nas byedstviye: myech nakazyushchii, ili yazva, ili golod, to my stanyem pryed domom sim i pryed litsyem tvoim, ibo imya tvoye v domye syem; i vozzovym k tyebye v tyesnotye nashyei, i ty uslyshish' i spasyesh'. i nynye vot ammonityanye i moavityanye i [obitatelyi] gory syeira, chryez zymli kotorykh ty nye pozvolil proiti izrail'tyanam, kogda oni shli iz zymli yegipyetskoi, a potomu oni minovali ikh i nye istryebili ikh, - vot oni platyat nam [tyem], chto prishli vygnat' nas iz naslyedstvyennogo vlyadeniya tvoyego, kotoroye ty otдал nam. bozhyye nash! ty sudi ikh. ibo nyet v nas sily protiv mnozhyestva syego vyelikogo, prishyedshego na nas, i my nye znayem, chto dyelat', no k tyebye ochi nashi! i vsye iudyei stoyali pryed litsyem i-o, i malye dyeti ikh, zhyneny ikh i synov'ya ikh. togda na ioziila, syna zakharii, syna vanyei, syna iyeiyela, syna matfanii, lyevita iz synov asafovykh, soshly dukh i-o' sryedi sobraniya i skazal on: slushaitye, vsye iudyei i zhityeli iyerusalima i tsar' iosafat! tak govorit' i-o' k vam: nye boities' i nye uzhasaityes' mnozhyestva syego vyelikogo, ibo nye vasha voina, a bozhiya. zavtra vystupitye protiv nikh: vot oni vskhodyat na vozvyshyennost' tsits, i vy naidyetye ikh na kontsye doliny, pryed pustynneyu iyeruilmom. nye vam srazhat'sya na syei raz; vy stan'tye, stoitye i smotritye na spasyeniye i-o, [posylayemoye] vam. iuda i iyerusalim! nye boities' i nye uzhasaityes'. zavtra vystupitye navstryechu im, i i-o' budyet s vami, i pryeklonilsya iosafat litsyem do zymli, i vsye iudyei i zhityeli iyerusalima pali pryed i-o, chtoby poklonit'sya i-o. i vstali lyevity iz synov kaafovykh i

iz synov koryevelykh—khalit' i-o eti-ka izrailiyeva, golosom vyes'ma gromkim. i vstali oni rano utrom, i vystupili k pustynye fyekoiskoi; i kogda oni vystupili, stal iosafat i skazal: poslushaitye myenya, iudyei i zhityeli iyerusalima! vyer'tye i-o eti-ku vashyemu, i bud'tye tvyerdy; vyer'tye prorokam yego, i bud'tye uspyekh vam. i sovyeshchalsya on s narodom, i postavil pyevtsov i-o, chtoby oni v blagolyepii svyatynei, vystupaya vpyeryedi vooruzhyennykh, slavoslovili i gov-orili: slav'tye i-o, ibo vovyek milost' yego! i v to vryemya, [kak] oni stali vosklsit'sat' i slavoslovit', i-o' vzbudil nyesoglasie myezhdu ammonityanami, moavityanami i [obitatelyami] gory syeira, prishyeshimi na iudyeu, i byli oni porazhyeny: ibo vosstali ammonityanye i moavityanye na obitate-lyei gory syeira, pobivaya i istryeblyaya [ikh], a kogda pokonchili s zhityelyami syeira, togda stali istryeblyat' drug druga. i kogda iudyei prishli na vozvyshennost' k pustynye i vzglyanuli na to mno-golyudstvo, i vot—trupy, lyezhashchiye na zye-mlye, i nyet utsyelyevshyego. i prishel iosafat i narod yego zabirat' dobychu, i nashli u nikh vo mnozhyestve i imushchestvo, i odyezhdy, i dragot-syennyye vyeshchi, i nabrali syebye stol'ko, chto nye [mogli] nyesti. i tri dnya oni zabirali dobychu; tak vyelika [byla] ona! a v chyetvertyi dyen' sobralis' na dolinu blagoslovyeniya, tak kak tam oni blagoslovili i-o. posyemu i nazyvayut to myesto dolinoyu blagoslovyeniya do syego dnya. i poshli nazad vsye iudyei i iyerusalimlyane i iosafat vo glavye ikh, chtoby vozvratit'sya v iyerusalim s vyesyliem, po-tomu chto dal im i-o' torzhyestvo nad vragami ikh. i prishli v iyerusalim s psal'tyrami, i tsitrami, i trubami, k domu i-o. i byl strakh bozhii na vsyekh tsarst-vakh zymnykh, kogda oni uslyshali, chto [sam] i-o' voyeval protiv vragov izrailya. i spokoino stalo tsarstvo iosafatovo, i dal yemu eti-k yego pokoi so vsyekh storon. tak tsarstvoval iosafat nad iudyeeyu: tridsati pyati lyet on [byl], kogda votsarilsya, i dvadt-sat' pyat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye. imya maty-eri yego azuva, doch' salaila. i khodil on putyem otssa svoynogo asy i nye uklonilsya ot nyego, dye-laya ugodnoye v ochakh i-o. tol'ko vysoty nye byli otmyenyeny, i narod yeshchye nye obratil tvyerdo syerdtsa svoynogo k eti-ku otssov svoikh. prochiye dapeyniya iosafata, pyervyye i poslednyie, opisany v zapisyakh iiuya, syna ananiyeva, kotorye vnyesyeny v knigu tsaryei izrailiyevykh. no poslye togo vstupil iosafat, tsar' iudyeiskii v obshcheyeniye s okhoziyeyu, tsaryem izrail'skim, kotoryi postupal byezzakonno, i soyedinilsya s nim, chtoby postroit' korabli dlya ot-pravlyeniya v farsis; i postroili oni korabli v yetsion-gavryeye. i izryek [togda] yeliyezyer, syn dadavy iz maryshi, prorochyestvo na iosafata, govorya: tak kak ty vstupil v obshcheyeniye s okhoziyeyu, to razrushil i-o' dyelo tvoye. —i razbilis' korabli, i nye mogli idti v farsis.

21

i pochil iosafat s otssami svoimi, i pokhoronyen s otssami svoimi v gorodye davidovom. i votsaril-sya ioram, syn yego, vmesto nyego. i u nyego

[byli] brat'ya, synov'ya iosafata: azariya i iyekhiil, i zakhariya i azariya, i mikhail i safatiya: vsye sii synov'ya iosafata, tsarya izrailiyeva. i dal im otvets ikh bol'shiye podarki syeryebrom i zolotom i dragotsyennostyami, vmyestye s ukryeplyennymi gorodami v iudyeie; tsarstvo zhye otدل ioram, potomu chto on pyervenyets i vstupil ioram na tsarstvo otssa svoynogo i utvyerdilsya, i umyertvil vsyekh brat'yev svoikh myechom i takzhye [nyeko-torykh] iz knyazey izrailiyevykh. tridsati dvukh lyet [byl] ioram, kogda votsarilsya, i vosityem' lyet tsarstvoval v iyerusalimye; i khodil on putyem tsaryei izrail'skikh, kak postupal dom akhavov, potomu chto doch' akhava byla zhyenoyu yego, —i dyelal on nyeu-godnoye v ochakh i-o. odnako zhye nye khotyel i-o' pogubit' doma davidova radi zav'yeta, kotoryi zak-lyuchil s davidom, i potomu chto obyeschchal dat' yemu svyetil'nik i synov'yam yego na vsye vrye-myena. vo dni yego vyshyel yedom iz-pod vlasti iudy, i postavili nad soboyu tsarya. i poshyel ior-am s voyenachal'nikami svoimi, i vsye kolyesnitsy s nim; i vstav noch'yu, porazil idumeyan, kotorye okruzhili yego, i nachal'stvuyushchikh nad kolyesnit-sami. odnako vyshyel yedom iz-pod vlasti iudy do syego dnya. v to zhye vryemya vyshla i livna iz-pod vlasti yego, potomu chto on ostavil i-o eti-ka otssov svoikh. takzhye vysoty ustroil on na gorakh iudyeiskikh, i vvyel v bluzhneyeniye zhityelyei iyerusal-ima i soblaznil iudyeu. i prishlo k nyemu pis'mo ot ilii proroka, v kotorem bylo skazano: tak govorit i-o' eti-k dauida, otssa tvoyego: za to, chto ty nye poshyel putyami iosafata, otssa tvoyego, i putyami asy, tsarya iudyeiskogo, a poshyel putyem tsaryei izrail'skikh i vvyel v bluzhneyeniye iudyeu i zhityelyei iyerusalima, kak vvodil v bluzhneyeniye dom akhavov, yeshchye zhye i brat'yev tvoikh, dom otssa tvoyego, kotorye luchshye tyebya, ty umyertvil, [za to], vot i-o' porazit porazheniyem vyelikim narod tvoi i synovyei tvoikh, i zhyen tvoikh, i vsye imushchestvo tvoye, tyebya zhye [samogo] —bolyezn'yu sil'noyu, bolyezn'yu vnutyrennosteyi tvoikh do togo, chto budut vypadat' vnutyrennosti tvoi ot bolyezni so dnya na dyen'. i vzbudil i-o' protiv iorama dukh fil-istimlyan i aravityan, sopryedyl'nykh yefiopyanam; i oni poshli na iudyeu i vorvalis' v nyeye, i zakhvatili vsye imushchestvo, nakhodivshyeyesya v dome tsarya, takzhye i synovyei yego i zhyen yego; i nye ostalos' u nyego syna, kromye okhozii, myen'shyego iz synovyei yego. a poslye vsyego etogo porazil i-o' vnutyrennosti yego bolyezn'yu nyeizlyechimoyu. tak bylo so dnya na dyen', a k kontsu vtorogo goda vy-pali vnutyrennosti yego ot bolyezni yego, i on umyer v zhyestokikh stradaniyakh; i nye sozhyeg dlya nyego narod yego [blagovoniil], kak dyelal to dlya otssov yego. tridsati dvukh [lyet] byl on, kogda votsarilsya, i vosityem' lyet tsarstvoval v iyerusalimye, i otoshyel nyeoplakannyi, i pokhoronili yego v gorodye davi-dovom, no nye v tsarskikh grobnitsakh.

22

i postavili tsaryem zhityeli iyerusalima okhoziyu, myen'shyego syna yego, vmesto nyego, tak kak

vsyekh starshikh izbilo polchishchye, prikhodivshyeye s aravityanami k stanu, –i votsarilsya okhoziya, syn iorama, tsarya iudyeiskogo. dvadtsati dvukh lyet [byl] okhoziya, kogda votsarilsya, i odin god tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego gofoliya, doch' amvriya. on takzhye khodil putyami doma akhavova, potomu chto mat' yego byla sovyetnikoy yemu na byezzakonnyye dyela i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o, podobno domu akhavovu, potomu chto on byl yemu sovyetnikom, po smerti ottsa yego, na pogibyl' yemu. takzhye sledyetsya ikh sovyetu, on poshyel s ioramom, synom akhavovym, tsaryem izrail'skim, na voynu protiv azaila, tsarya siriiskogo, v ramof galaadskii. i ranili siriyaneye iorama, i vozvratilsya on v izryeul' lyechit'sya ot ran, kotoryye prichinili yemu v ramye, kogda on voyeival s aza-ilom, tsaryem siriiskim. i okhoziya, syn iorama, tsar' iudyeiskii, prishlye posyetil' iorama, syna akhavova, v izryeul', potomu chto tot byl bolyn. i ot eti-ka bylo eto na pogibyl' okhozii, chto on prishlye k ioramu: ibo, po prikhodye svoym, on vyshlye s ioramom protiv iuiya, syna namyessiyeva, kotorigo pomazal i-o' na istryeblyeniye doma akhavova. kogda sovyershal iuii sud nad domom akhava, togda on nashlye knyazey iudiiskikh i synovyei brat'yev okhozii, sluzhivshikh okhozii, i umyertvil ikh. i [vyelye] on iskat' okhoziyu, i vzyali yego, kogda on skryvalsya v samarii, i privyeli yego k iuiyu, i umyertvili yego, i pokhonorili yego, ibo govorili: on syn iosafata, kotoryi vyzkal i-o ot vsyego syerdtsa svoyeo. i nye [ostalos'] v domye okhozii, [kto] mog by tsarstvovat'. ibo gofoliya, mat' okhozii, uvidyev, chto umyer syn yeye, vstala i istryebila vsye tsarskoye plyemya doma iudina. no iosavfey, doch' tsarya iorama, vzyala ioasa, syna okhozii, i pokhitila yego iz sryedy tsarskikh synovyei umyershchvlayemykh, i pomyestila yego i kormilitsya yego v spal'noi komnatye; i takim obrazom iosavfey, doch' tsarya iorama, zhynela iodaya svyashchennika, syestra okhozii, skryla ioasa ot gofolii, i ona nye umyertvila yego. i byl on u nikh v domye bozhiyem skryvayem shyest' lyet; gofoliya zhye tsarstvovala nad zymlyeyu.

23

no v syed'moi god obodrilysya iodai i prinyal v soyuz s soboyu nachal'nikov sotyen: azariyu, syna iyerokhamova, i ismaila, syna iyeogkhananova, i azariyu, syna ovyedova, i maasyeyu, syna adaai, i yelishafata, syna zikhri. i oni proshli po iudyei i sobrali lyevitov iz vsyekh gorodov iudyei i glav pokolyenii izrail'evykh, i prishli v iyerusalim. i zaklyuchilo vsye sobraniye soyuz v domye bozhiyem s tsaryem. i skazal im [iodai]: vot syn tsarya dolzhyn byt' tsaryem, kak izryek i-o' o synov'yakh davidovykh vot chto vy sdelayaitye: tryet' vas, prikhodyashchikh v subbotu, iz svyashchennikov i lyevitov, [budyet] privratnikami u porogov, i tryet' pri domye tsarskom, i tryet' u vorot iyesod, a vyes' narod na dvorakh doma i-o. i [nikto] pust' nye vkhodit v dom i-o', kromye svyashchennikov i sluzhashchikh iz lyevitov. oni mogut voiti, potomu chto osv'yashcheny; vyes' zhye narod pust' stoit

na strazhye i-o. i pust' lyevity okruzhat tsarya so vsyekh storon, vsyakii s oruzhiyem svoim v rukye svoei, i kto budyet vkhodit' v khram, da budyet umyershchvlyen. i bud'tye vy pri tsarye, kogda on budyet vkhodit' i vykhodit'. i sdylali lyevity i vsye iudyei, chto prikazal iodai svyashchennik; i vzyali kazhdyi lyudyeyi svoikh, prikhodyashchikh v subbotu s otkhodyashchimi v subbotu, potomu chto nye otpustil svyashchennik iodai [smyenivshikhsya] chyeryed. i rozdal iodai svyashchennik nachal'nikom sotyen kod'ya i malye i bol'shiye shchity tsarya davida, kotoryye [byli] v domye bozhiyem; i postavil vyes' narod, kazhdogo s oruzhiyem yego v rukye yego, ot pravoj storony khrama do lyevoi storony khrama, u zhyertyennika i u doma, vokrug tsarya. i vvyveli syna tsarya, i vovizual-ra-trudit'syazhili na nyego vnyetyes i ukrashyeniya, i postavili yego tsaryem; i pomazali yego iodai i synov'ya yego i skazali: da zhivyet tsar'! i uslyshala gofoliya golos naroda, byegushchyeo i provozglashayushchyeo o tsarye, i vyshla k narodu v dom i-o', i uvidyela: i vot tsar' stoit na vozvyshyeni svoym pri vkhodye, i knyaz'ya i trubny podlye tsarya, i vyes' narod zymeli vyesylitsya, i trubyat trubami, i pyevtsy s orudiyami muzykal'nymi i iskusnyye v slavoslovii. i razodrala gofoliya odyezhdy svoi i zakrichala: zagovor! zagovor! i vyzval iodai svyashchennik nachal'nikov sotyen, nachal'stvuyushchikh nad voiskom, i skazal im: vvyveditye yeye von, i, kto poslyeduyet za nyeyu, da budyet umyershchvlyen myechom. potomu chto svyashchennik skazal: nye umyertvitye yeye v domye i-o. i dali yei myesto, i kogda ona prishla ko vkhodu konskikh vorot tsarskogo doma, tam umyertvili yeye. i zaklyuchil iodai zavyet myezhdu soboyu i myezhdu vsyem narodom i tsaryem, chtoby byt' [im] narodom i-o. i poshyel vyes' narod v kapischchye vaala, i razrushili yego, i zhyertyenniki yego i istukanov yego sokrushili; i matfana, zhryetsa vaalova, umyertvili pryed zhyertyennikami. i poruchil iodai dyela doma i-o svyashchennikami i lyevitam, kak raspryedyelil david v domye i-o, dlya voznoshyeniya vsyesozhzhynii i-o, kak napisano v zakonye moisyeyevom, s radost'yu i pyeniyem, po ustavu davidovu. i postavil on privratnikov u vorot doma i-o, chtoby nye [mog] vkhodit' nyechistyi pochymu-nibud'. i vyzval nachal'nikov sotyen, i vye'l'mozh, i nachal'stvuyushchikh v narodye, i vyes' narod zymeli, i provodil tsarya iz doma i-o, i proshli chryez vyerkhniye vorota v dom tsarskii, i posadili tsarya na tsarskii pryestol. i vyesylilsya vyes' narod zymeli, i gorod uspokoilysya. a gofoliyu umyertvili myechom.

24

syemi lyet [byl] ioas, kogda votsarilsya, i sorok lyet tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego tsiv'ya iz virsavii. i dyelal ioas ugodnoye v ochakh i-o vo vsye dni iodaya svyashchennika. i vyzval yemu iodai dvukh zhyn, i on imyel [ot nikh] synovyei i dochyeryei i poslye syego prishlo na syerdtsye ioasu obnovit' dom i-o', i sobral on svyashchennikov i lyevitov i skazal im: poiditye po gorodam iudyei i so-

biraitye so vsyekh izrail'tyan syeryebro dlya pod-
dyyerzhaniya doma eti-ka vashyego iz goda v god,
i pospyeshitye v etom dyelye. no nye pospyeshili
lyevity. i prizval tsar' iodaya, glavu [ikh], i skazal
yemu: pochymu ty nye tryebuyesh' ot lyevitov,
chtoby oni dostavlyali s iudyei i iyerusalima dan', [us-
tanovlyennuyu] moisyeyem, rabom i-o, i sobraniyem
izrail'tyan dlya skinii sobraniya? ibo nyechyesti-
vaya gofolyia i synov'ya yeye razorili dom bozhii i
vsye posvyashchyennoye dlya doma i-o upotryebili
dlya vaalov. i prikazal tsar', i sdyelali odin yashchik,
i postavili yego u vkhoda v dom i-o' izvnye. i
provozglasili po iudyei i iyerusalimu, chtoby pri-
nosili i-o dan', [nalozhyennuyu] moisyeyem, rabom
bozhim, na izrail'tyan v pustynie. i obradovalis'
vsye nachal'stvuyushchiye i vyes' narod, i prinosisi
klali v yashchik dotolye, dokolye on nye napolnilsya.
v to vryemya, kogda prinosisi yashchik k tsarskim
chinovnikam chryez lyevitov, i kogda oni vidyeli,
chto syeryebra mnogo, prikhorodil pisets tsarya i
povyeryenniy pyervosvyashchyennika, i vysypali iz
yashchika, i otnosili yego i stavili yego na svoje
mysto. tak dyelali oni izo dnya v dyen', i so-
brali mnozhyestvo syeryebra. i otdavali yego tsar'
i iodai proizvodityelam rabot po domu i-o, i oni
nanimali kamenotyesev i plotnikov dlya podnov-
lyeniya doma i-o, takzhye kuznyetsov i myednikov
dlya ukryeplyeniya doma i-o. i rabotali proizvodi-
telyi rabot, i sovershilos' ispravlyeniye rukami ikh,
i privyeli dom bozhii v nadlyezhashchiye sostoy-
aniye yego, i ukryepili yego. i konchiv [vsye], oni
pryedstavili tsaryu i iodayu ostatok syeryebra. i sdye-
lali iz nyego sosudy dlya doma i-o, sosudy sluzhyeb-
nyye i [dlya] vsyesozhzhynii, chashi i [drugie] so-
sudy zolotyie i syeryebryanye. i prinosisi vsye-
sozhzhyniia v domye i-o postoyanno vo vsye dni
iodaya. i sostarilsya iodai i, nasytvivshis' dnyami
[zhizni], umyer: sto tridsat' lyet [bylo] yemu, kogda
on umyer. i pokhoronili yego v gorodye davidovom
s tsaryami, potomu chto on dyelal dobroye v izrai-
lye i dlya eti-ka, i dlya doma yego. no po smy-
etii iodaya prishli knyaz'ya iudyeiskiye i poklonilis'
tsaryu; togda tsar' stal slushat'sya ikh. i ostavili
dom i-o eti-ka ottsov svoikh i stali sluzhit' dyerye-
vam [posvyashchyennym] i idolam, -i byl gnyev [i-
o'] na iudu i iyerusalim za siyu vinu ikh, i on posy-
lal k nim prorokov dlya obrashchyneniya ikh k i-o, i
oni uyveshchyevali ikh, no tye nye slushali. i dukh
bozhii oblyek zakhariyu, syna iodaya svyashchyen-
nika, i on stal na vozvzhyeni priyed narodom i skazal
im: tak govorit i-o': dlya chyego vy pryestupayetye
povyeleniia i-o? nye budyet uspyekha vam; i kak
vy ostavili i-o, to i on ostavit vas. i sgovorilis' pro-
tiv nyego, i pobili yego kamnyami, po prikazaniyu
tsarya, na dvorye doma i-o. i nye vspomnil tsar' ioas
blagodyeyaniya, kakoye sdyelal yemu iodai, otets
yego, i ubil syna yego. i on umiraya govoril: da
vidit i-o' i da vzyshchyet! i po istychenii goda
vystupilo protiv nyego voisko siriiskoye, i voshli v
iudyeu i v iyerusalim, i istryebili iz naroda vsyekh
knyazeyi naroda, i vsyu dobychu, [vzyatuyu] u nikh,
otoslali k tsaryu v damask. khotya v nyebol'shom
chislye lyudyei prikhorodilo voisko siriiskoye, no i-

o' pryedal v ruku ikh vyes'ma mnogochislyennuyu
silu za to, chto ostavili i-o eti-ka ottsov svoikh. i
nad ioasom soveryeshili oni sud, i kogda oni ushli ot
nyego, ostaviv yego v tyazhkoii bolyezni, to sostavili
protiv nyego zagovor raby yego, za krov' syna io-
daya svyashchyennika, i ubili yego na postyeli yego,
i on umyer. i pokhoronili yego v gorodye davi-
dovom, no nye pokhoronili yego v tsarskikh grob-
nitsakh. zagovorshchikami zhye protiv nyego byli:
zavad, syn shimyeafy ammonityanki, i iyegozavad,
syn shimrify moaviyanki. o synov'yakh yego i o
mnozhyestvye prorochyestv protiv nyego i ob us-
troieni domo bozhiya napisano v knigye tsaryei. i
votsarilsya amasiya, syn yego, vmysto nyego.

25

dvadtsati pyati lyet votsarilsya amasiya i dvadtsat'
dveyat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye; imya maty-
eri yego iyeogaddan' iz iyerusalima. i dyelal on ugod-
noye v ochakh i-o, no nye ot polnogo syerdtsa. kogda
utvyerdilos' za nim tsarstvo, togda on umyertvil
rabov svoikh, ubivshikh tsarya, otssa yego no dyetyei
ikh nye umyertvil, tak kak napisano v zakonye, v kni-
gye moisyeyevoi, gdye zapovvedal i-o', govorya: nye
dolzhny byt' umyershchvlyayemy ottsy za dyetyei, i
dyeti nye dolzhny byt' umyershchvlyayemy za ottsov,
no kazhdyi za svoje pryestuplyeniye dolzhnen umy-
eryet'. i sobral amasiya iudyei i postavil ikh
po pokolyeniyam pod vlast' tsysyachenachal'nikov
i stonachal'nikov, vsyekh iudyei i vyeniaminyan,
i pyeryeschital ikh ot dvadtsati lyet i vyshye, i
nashyel ikh trista tsysakh chyelovyek otbornykh,
khodyashchikh na voinu, dyyerzhashchikh kop'ye i
shchit. i [yeshchye] nanyal iz izrail'tyan sto tsys-
ach khrabrykh voinov za sto talantov syeryebra.
no chyelovyek bozhii prishyel k nyemu i skazal:
tsar! pust' nye idyet s tobou voisko izrail'skoye,
potomu chto nyet i-o s izrail'tyanami, so vsyemi
synami yefryema. no idi ty [odin], dyelai dyelo,
muzhyestvenno podvizaisya na voinye. [inachye]
povyergnyet tyebya eti-k pryed litsyem vraga, ibo
yest' sila u eti-ka poddyerzhat' i povyergnut'. i skazal
amasiya chyelovyeku bozhiiu: chto zhye dyelat' so
sta talantami, kotoryye ya otdal voisku izrail'skomu?
i skazal chyelovyek bozhii: mozhyet i-o' dat' tye-
bye bolyeye syego. i otdyeli ikh amasiya, -voisko,
prishyedshyeye k nyemu iz [zyemli] yefryemovoi, -
chtob oni shli v svoje mysto. i vozgoryelsya sil'no
gnyev ikh na iudyeu, i oni poshli nazad v svoje
mysto, v pylu gnyeva. a amasiya otvazhilsya i
povyl narod svoi, i poshly na dolinu solyanuyu i
pobil synov syeira dyesyat' tsysakh; i dyesyat' tsys-
ach zhivykh vzyali syny iudiny v plyen, i privyeli
ikh na vyershinu skaly, i nizirнули ikh s vyershiny
skaly, i vsye oni razbilis' sovershyenno. voisko
zhye, kotorye amasiya otoslal obratno, chtob ono
nye khodilo s nim na voinu, rassypalos' po gorodam
iudyei ot samarii do vyeforona i pyeryebilo v nikh tri
tysyachi, i nagrabilo mnozhyestvo dobychi. amasiya,
pridya poslye porazhyeniya idumeyan, prinyes eti-
kov synov syeira i postavil ikh u syebya eti-kami, i
pryed nimi klanyalsya i im kadil. i vospylal gnyev i-o

na amasiyu, i poslal on k nyemu proroka, i tot skazal yemu: zachyem ty pribyegayesh' k eti-kam naroda syego, kotoryye nye izbavili naroda syevogo ot ruki tvoyei? kogda on govoril yemu, [tsar'] otvyechal: razvye sovyetnikom tsarskim postavili tyebya? pyeryestan', chtoby nye ubili tyebya. i pyeryestal prorok, skazar: znayu, chto ryeshil eti-k pogubit' tyebya, potomu chto ty sdylal siye i nye slushayesh' sovyeta moyego. i posovetovalysya amasiya, tsar' iudyeiskii, i poslal k ioasu, synu ioakhaza, syna iiuveya, tsaryu izrail'skomu, skazat': vykhodi, povidayemysya lichno. i poslal ioas, tsar' izrail'skii, k amasii, tsaryu iudyeiskomu, skazat': tyern, kotoryi na livanye, poslal k kyedru, kotoryi na livanye zhye, skazat': otдай doch' svoyu v zhyenu synu moyemu. no proshli zvyeri dikiye, kotoryye na livanye, i istoptali etot tyern. ty govorish': vot ya pobil idumyyeyan, – i voznyeslos' syerdtsy tvoye do tshchyeslaviya. sidi luchshye u syebya doma. k chyemu tyebye zatyevat' opasnoye dyelo? padyesh' ty i iudyeysa s toboyu. no nye poslushalsya amasiya, tak kak ot etika [bylo] eto, daby prydat' ikh v ruku [ioasa] za to, chto stali pribyegat' k eti-kam iudyeiskim. i vystupil ioas, tsar' izrail'skii, i uvidyelis' lichno, on i amasiya, tsar' iudyeiskii, v vyefsamysye iudyeiskom. i byli razbity iudyei izrail'tyanami, i razbyezhalis' kazhdyi v shatyer svoi. i amasiyu, tsaryu iudyeiskogo, syna ioasa, syna ioakhazova, zakhvatil ioas, tsar' izrail'skii, v vyefsamysye i privyel yego v iyerusalim, i razrushil styenu iyerusalimskuyu ot vorot yefryemovykh do vorot ugoľnykh, na chyetyryesta loktsei; i [vzyal] vsye zoloto i syeryebro, i vsye sosudy, nakhodivshiesya v domye bozhiiyem u ovvedyedoma, i sokrovishcha doma tsarskogo, i zalozhnikov, i vozvratilsya v samariyu. i zhil amasiya, syn ioasov, tsar' iudyeiskii, po smyerti ioasa, syna ioakhazova, tsaryu izrail'skogo, pyatnadtsat' lyet. prochiye dyela amasii, pyeryvye i poslyedniye, opisany v knigye tsaryei iudyeiskikh i izrail'skikh. i poslye togo vryemyeni, kak amasiya otstupil ot i-o, sostavili protiv nyego zagovor v iyerusalimye, i on ubyezhal v lakhis. i poslali za nim v lakhis, i umyertvili yego tam. i privyezli yego na konyakh, i pokhonorili yego s ottсами yego v gorodye iudinom.

26

i vzyal vyes' narod iudyeiskii oziyu, ktoromuu [bylo] shyestnadtsat' lyet, i postavili yego tsaryem na myesto ottsa yego amasii. on obstroil yelaf i vozvratil yego iudyeie, poslye togo kak pochil tsar' s ottсами svoimi. shyestnadtsati lyet [byl] oziya, kogda votsarilsya, i pyat'dyesyat dva goda tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego iyekholiya iz iyerusalima i dyelal on ugodnoye v ochakh i-o tochno tak, kak dyelal amasiya, otyets yego; i pribyegal on k eti-ku vo dni zakharii, pouchavshyego strakhu bozhiiyu; i v tye dni, kogda on pribyegal k i-o, spospyeshyestvoval yemu eti-k. i on vyshel i srazilsya s filistimlyanami, i razrushil styeny gyefa i styeny iavneye i styeny azotaz; i postroil goroda v [oblasti] azotskoi i v filistimlyan. i pomogal yemu eti-k protiv filistimlyan i protiv aravitany, zhivushchikh v gur-vaalye, i [pro-

tiv] myeunityan; i davali ammonityanye dan' ozii, i doshlo imya yego do pryedvelov yegipta, potomu chto on byl vyes'ma silyen. i postroil oziya bashni v iyerusalimye nad vorotami ugoľnymi i nad vorotami doliny i na uglu, i ukrypil ikh. i postroil bashni v pustynye, i issyek mnogo vodoyemov, potomu chto imyel mnogo skota, i na nizmyennosti i na ravninye, i zyeumlyedyl'tsyev i sadovnikov na gorakh i na karmil'ye, ibo on lyubil zyeumlyedyeliye. bylo u ozii i voisko, vykhodivshyeye na voinu otriyadami, po schyetu v spiskiye ikh, sostavlyennom rukoyu iyeiela pista i maasyei nadziratyelya, pod pryedvodityel'stvom khananii, [odnogo] iz glavnykh sanovnikov tsarskikh. vsye chislo glav pokolyenii, iz khrabrykh voinov, [bylo] dvye tysyachi shyest'sot, i pod rukoyu ikh voyennoi sily trista syem' tysyach pyat'sot, vstupaishikh v srazheniye s voinskimi muzhyestvom, na pomoshch' tsaryu protiv nyepriyatelya. i zagotovil dlya nikh oziya, dlya vsyego voiska, shchity i kop'ya, i shlyemy i laty, i luki i prashchnyye kamni. i sdylal on v iyerusalimye iskusno pridumannyye mashiny, chtob oni nakhodilis' na bashnyakh i na uglakh dlya myetaniya stryel i bol'shikh kamney. i pronyeslos' imya yego dalyeko, potomu chto on divno ogradil syebya i sdylalsya silyen. no kogda on sdylalsya silyen, vozgordilos' syerdtsy yego na pogibyl' [yego], i on sdylalsya pryestupnikom pryed i-o eti-kom svoim, ibo voshyel v khram i-o', chtoby voskurit' [fimi]am na altarye kadil'nom. i poshyel za nim azariya svyashchyennik, i s nim vosyem'dyesyat svyashchyennikov i-o, lyudyei otlichnykh, i vosprotivilis' ozii tsaryu i skazali yemu: nye tyebye, oziya, kadit' i-o; eto [dyelo] svyashchyennikov, synov aaronovykh, posvyashchyennykh dlya kazhdyeniya; vyidi iz svyatilishcha, ibo ty postupil byezzakonno, i nye [budyet] tyebye eto v chyest' u i-o eti-ka. i razgnyevalsya oziya, –a v rukye u nyego kadil'nitsa dlya kazhdyeniya; i kogda razgnyevalsya on na svyashchyennikov, prokaza yavilas' na chyelye yego, pryed litsyem svyashchyennikov, v domye i-o, u altarya kadil'nogo. i vzglyanul na nyego azariya pyervosvyashchyennik i vsye posvyashchyenniki; i vot u nyego prokaza na chyelye yego. i ponuzhdali yego vyiti ottuda, da i sam on spyeshil udalit'sya, tak kak porazil yego i-o'. i byl tsar' oziya prokazhyennym do dnya smyerti svoiei, i zhil v otdayel'nom domye i otluchyen byl ot doma i-o. a ioafam, syn yego, nachal'stvoval nad domom tsarskim i upravlyal narodom zyeumli. prochiye dyeyaniya ozii, pyeryvye i poslyedniye, opisal isaia, syn amosa, prorok. i pochil oziya s ottсами svoimi, i pokhonorili yego s ottсами yego na polye tsarskikh grobnits, ibo govorili: on prokazhyenniy. i votsarilsya ioafam, syn yego, vmiesto nyego.

27

dvadtsati pyati lyet [byl] ioafam, kogda votsarilsya, i shyestnadtsat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye; imya matyeri yego iyerusha, doch' sadaka. i dyelal on ugodnoye v ochakh i-o tochno tak, kak dyelal oziya, otyets yego, tol'ko on nye vkhodil v khram i-o', i narod prodolzhal yeshchye gryeshit'. on postroil vy-

erkhniye vorota doma i-o, i mnogoye postroil na styenye ofyela i goroda postroil na gorye iudyeiskoi, i v lyesakh postroil dvortsy i bashni. on voyeval s tsaryem ammonityan i odolyl ikh, i dali yemu ammonityanye v tot god sto talantov syeryebra i dyesyat' tysyach korov pshyenitsy i yachmyenya dyesyat' tysyach. eto davali yemu ammonityanyi i na drugoi god, i na tryetii. tak silyen byl ioafam potomu, chto ustroyal puti svoi pryed litsyem i-o etika svoynego. prochiye dyeyaniya ioafama i vsye voyny yego i povyedyniye yego opysany v knigye tsaryei izrail'skikh i iudyeiskikh: dvadtsati pyati lyet byl on, kogda votsarilsya, i shyestnadsat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye. i pochil ioafam s ottsami svoimi, i pokhonoril yego v gorodye davidovom. i votsarilsya akhaz, syn yego, vmyesto nyego.

28

dvadtsati lyet byl akhaz, kogda votsarilsya, i shyestnadsat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye; i on nye dyelal ugodnogo v ochakh i-o, kak [dyelal] david, otets yego: on shyel putyami tsaryei izrail'skikh, i dazhye sdyelal lityye statui vaalov; i on sovyershshal kuryeniya na dolinye synov yennoma, i provodil synovyei svoikh chyeryez ogon', podrazhaya myerzostyam narodov, kotorykh izgnal i-o' pryed litsyem synov izrail'yevykh i prinosil zhyertvy i kuryeniya na vysotakh i na kholmakh i pod vsyakim vyestvistym dyeryevom. i pryedal yego i-o' eti-k yego v ruku tsarya siriiyan, i oni porazili yego i vzyali u nyego mnozhyestvo plyennykh i otyveli v damask. takzhye i v ruku tsarya izrail'skogo byl pryedan on, i tot proizvyel u nyego vyelikoye porazhyeniye. i izbil fakyei, syn ryemaliin, iudyyev sto dvadtsat' tysyach v odin dyen', lyudyei voinstvyennykh, potomu chto oni ostavili i-o eti-ka ottsov vashikh. zikhril zhye, silach iz yefryemlyan, ubil maasyeyu, syna tsarya, i azrikama, nachal'stvuyushcheyego nad dvortsom, i yelkanu, vtorgo po tsarye. i vzyali syny izrail'yevy v plyn u brat'yev svoikh, [iudyyev], dyvesti tysyach zhyen, synovyei i dochyeryei; takzhye i mnozhyestvo dobychi nagrabili u nikh, i otpravili dobychu v samariyu. tam byl prorok i-o', imya yego odyed. on vyshyel pryed litsye voiska, shyedshchego v samariyu, i skazal im: vot i-o' eti-k ottsov vashikh, vo gnyevye na iudyyev, pryedal ikh v ruku vashu, i vy izbili ikh s takoyu yarost'yu, kotoraya dostigla do nyebyes. i tyepyer' vy dumayete porabotit' synov iudy i iyerusalima v raby i rabyni syebye. a razvye na samikh vas nyet viny pryed i-o eti-kom vashim? itak poslushaitye myenya, i vozvratitye plyennykh, kotorykh vy zakhvatili iz brat'yev vashikh, ibo plamyen' gnyeva i-o na vas. i vstali nyekotoryye iz nachal'nikov synov yefryemovykh: azariya, syn iyegokhanana, byeryekhiya, syn myeshillyemofa, i yezekiya, syn shalluma, i amasa, syn khadlaya, protiv shyedshikh s voyny, i skazali im: nye vvoditye syuda plyennykh, potomu chto gryekh byl by nam pryed i-o. nyeuzhyeli vy dumayete pribavit' k gryekham nashim i k pryestuplyeniya nashim? vyelika vina nasha, i plamyen' gnyeva [i-o] nad izrail'yem. i ostavili voorzhyennyye plyennykh i dobychu u voye-

nachal'nikov i vsyego sobraniya. i vstali muzhi, upomyanutyie po imyenam, i vzyali plyennykh, i vsyekh nagikh iz nikh odyeli iz dobychi, -i odyeli ikh, i obuli ikh, i nakormili ikh, i napoili ikh, i pomazali ikh yelyeyem, i posadili na oslov vsyekh slabykh iz nikh, i otpravili ikh v iyerikhon, gorod pal'm, k brat'yam ikh, i vozvratilis' vo samariyu. v tot vryemya poslal tsar' akhaz k tsaryam assiriiskim, chtob oni pomogli yemu, ibo idumyyeanye i yeschye prikhodili, i [mnogikh] pobili v iudyye, i vzyali v plyn; i filistimlyanye rassypalis' po gorodam nizmyennogo kraya i yuga iudyei i vzyali vyefsamis i aialon, i gyedyerof i sokho i zavisyashchiye ot nyego goroda, i gimzu i zavisyashchiye ot nyego goroda, i posyelimis' tam. tak unizil i-o' iudyyezy za akhaza, tsarya iudyeiskogo, potomu chto on razvratil iudyyezy i tyazhko gryeshil pryed i-o. i prishyel k nyemu fyeglafyellasar, tsar' assiriiskii, no byl v tyagost' yemu, vmyesto togo, chtoby pomoch' yemu, potomu chto akhaz vzyal [sokrovishcha] iz doma i-o i doma tsarskogo i u knyazyei i otal tsaryu assiriiskomu, no nye v pomoshch' syebye. i v tyesnoye dlya syebya vryemya on prodolzhal byezzakonno postupat' pryed i-o, on--tsar' akhaz. i prinosil on zhyertvy eti-kam damasskim, [dumaya, chto] oni porazhali yego, i govori: eti-ki tsaryei siriskikh pomagayut im; prinyesu ya zhyertvu im, i oni pomogut mnye. no oni byli na padyeniye yemu i vsyemu izrail'yu. i sobral akhaz sosudy doma bozhiya, i sokrushil sosudy doma bozhiya, i zapyer dvyeri doma i-o, i ustroil syebye zhyertyenniki po vsyem uglam v iyerusalimye, i po vsyem gorodam iudinyim ustroil vysoty dlya kazhdyeniya eti-kam inym, i razdrazhal i-o eti-ka ottsov svoikh. prochiye dyela yego i vsye postupki yego, pyervyye i poslednyie, opysany v knigye tsaryei iudyeiskikh i izrail'skikh. i pochil akhaz s ottsami svoimi, i pokhonoril yego v gorodye, v iyerusalimye, no nye vnesli yego v grobnitsy tsaryei izrail'yevykh. i votsarilsya yezekiya, syn yego, vmyesto nyego.

29

yezekiya votsarilsya dvadtsati pyati lyet, i dvadtsat' dyevyat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye; imya maty-eri yego aviya, doch' zakharii. i dyelal on ugodnoye v ochakh i-o tochno tak, kak dyelal david, otets yego. v pyervyi zhye god tsarstvovaniya svoynego, v pyervyi myesyats, on otvoril dvyeri doma i-o i vobzobnovil ikh i vyelyel priiti svyashchyennikam i lyevitam, i sobral ikh na ploshchadi vostochnoi, i skazal im: poslushaitye myenya, lyevity! nynyе osvyyatityes' [sami] i osvyyatitye dom i-o eti-ka ottsov vashikh, i vybros'tye nyechistotu iz svyatilishcha. ibo ottsy nashi postupali byezzakonno, i dyelali nyegudnoye v ochakh i-o eti-ka nashyego, i ostavili yego, i otvratili oni litsa svoi ot zhilishcha i-o, i oborotilis' spinoyu, i zapyerli dvyeri pritvora, i pogasili svyetil'niki, i nye sozhigali kuryeniya, i nye voznosili vsyesozhzhynii vo svyatilishchye eti-ka izrail'eva. i byl gnyev i-o na iudyyezy i na iyerusalim, i on otal dik na pozor, na opustoshyeniye i na posmyeyaniye, kak vy viditye glazami vashimi. i vot, pali ottsy nashi ot

myecha, a synov'ya nashi i dochyeryi nashi i zhyeny nashi za eto v plyenu donynye. tyepyer' u myenya na syerdtsyē-zaklyuchit' zavyet s i-o eti-kom izrai-lyevym, da otvratit ot nas plamyen' gnyeva svojego. dyeti moi! nye bud'tye nyebryezhny, ibo vas izbral i-o' pryedstoyat' litsu yego, sluzhit' yemu i byt' u nyego sluzhityel'ny i vozzhigatyel'ny kurynii. i vstali lyevity: makhaf, syn amasaya, i ioyel', syn azarii, iz synovyei kaafovykh; i iz synovyei myer-arynykh: kis, syn avdiya, i azariya, syn iyegallye-lyela; i iz plyemyeni girsonova: ioakh, syn zimmy, i yedyn, syn ioakha; i iz synovyei yelitsafanovykh: shimri i iyeiyei; i iz synovyei asafovykh: zakhariya i matfaniya; i iz synovyei yemanovykh: iyekhiyel i shimyei; i iz synovyei idifunovykh: shyemaiya i uzziyel. oni sobrali brat'yev svoikh i osvyatilis', i poshli po prikazaniyu tsarya ochishchat' dom i-o' po slovam i-o. i voshli svyashchyenniki vnutr' doma i-o dlya ochishcheyeniya, i vynyelsi vsye nyechis-toye, chto nashli v khramye i-o, na dvor doma i-o, a lyevity vzjali eto, chtoby vynyesti von k potoku kyedronu. i nachali osvychchat' v pyervyi [dyen'] pyervogo myesyatsa, i v vos'moi dyen' [togo zhye] myesyatsa voshli v pritvor i-o'; i osvychchali dom i-o' vosyem' dnei, i v shyestnadsatyi dyen' pyer-voego myesyatsa konchili. i prishli v dom k tsaryu zhyekii i skazali: my ochistili dom i-o', i zhyertvyen-nik dlya vsyesozhzhyneniya, i vsye sosudy yego, i stol [dlya khlyebov] pryedlozhyeniya, i vsye sosudy yego; i vsye sosudy, kotoryye zabrosil tsar' akhaz vo vrye-mya tsarstvovaniya svojego, v byezzakonii svoym, my prigotovili i osvyatili, i vot oni pryed zhyertvyen-nikom i-o. i vstal tsar' zhyekiya rano utrom i so-bral nachal'nikov goroda, i poshyel v dom i-o'. i privyeli syem' tyel'tsov i syem' onov, i syem' agntsyev i syem' kovizual-ra-trudit'syav na zhyertvu o gryekhye za tsarstvo i za svyatilishchye i za iudyeyu; i prikazal on synam aaronovym, svyashchyennikam, voznysti vsyesozhzhyneniye na zhyertvyennik i-o'. i zakololi tyel'tsov, i vzjali svyashchyenniki krov', i okropili zhyertvyennik, i zakololi onov, i okropili krov'yu zhyertvyennik; i zakololi agntsyev, i okropili krov'yu zhyertvyennik. i privyeli kovizual-ra-trudit'syav za gryekh pryed litsye tsarya i so-braniya, i oni vovizual-ra-trudit'syazhili ruki svoi na nikh. i zakololi ikh svyashchyenniki, i ochis-tili krov'yu ikh zhyertvyennik dlya zaglazhdyeniya gryekhov vsyego izrailiya, ibo za vsyego izrailiya prikazal tsar' [prinyesti] vsyesozhzhyneniye i zhyertvu o gryekhye. i postavil on lyevityv v domye i-o s kimvalami, psaltiryami i tsitrami, po ustavu davida i gada, prozorlivtsa tsaryeva, i nafana proroka, tak kak ot i-o [byl] ustav etot chryez prorokov yego. i stali lyevity s [muzykal'nymi] orudiymi davidovymi i svyashchyenniki s trubami. i prikazal zhyekiya voznysti vsyesozhzhyneniye na zhyertvyennik. i v to vryemya, kak nachalos' vsyesozhzhyneniye, nacha-los' pyeniye i-o, prib [zvukye] trub i orudiidavida, tsarya izrailiyeva. i vsye sobraniye molilos', i pyevtsy pyeli, i trubili truby, dokolye nye okonchilos' vsye-sozhzhyneniye. po okonchani zhye vsyesozhzhyneniya tsar' i vsye nakhodivshiesya pri nyem pryeklonilis' i poklonilis'. i skazal tsar' zhyekiya i knyaz'ya lye-

vitam, chtob oni slavili i-o slovami davida i asafa prozorlivtsa, i oni slavili s radost'yu i pryeklonyalis' i poklonyalis'. i prodolzhal zhyekiya i skazal: tyepyer' vy posvyatili syebya i-o; pristupaitye i pri-nositye zhyertvy i blagodarstvyennyye prinoshyeniya v dom i-o'. i ponyeslo [vsye] sobraniye zhyertvy i blagodarstvyennyye prinoshyeniya, i vsyaki, kto raspolozhyen byl syerdtsyem, -vsyesozhzhyneniya. i bylo chislo vsyesozhzhynii, kotoryye privyeli sobravshiesya: syem'dyesyat volov, sto onov, dvysti agntsyev-vsyē eto dlya vsyesozhzhyneniya i-o. [drugikh] svyashchyennykh zhyertv [bylo]: shyest'sot iz krupnogo skota i tri tysyachi iz myelkogo skota. no svyashchyennikov bylo malo, i oni nye mogli sdi-rat' kozh so vsyekh vsyesozhzhynii, i pomagali im brat'ya ikh lyevity, do okonchaniya dyela i dokolye osvyatilis' [prochiye] svyashchyenniki, ibo lyevity byli bol'ye tschatlye'ny v osvychcheyanii sye-bya, nyzhyeli svyashchyenniki. pritom zhye vsye-sozhzhynii [bylo] mnozhyestvo s tukami mirnykh zhyertv i s vozliyaniami pri vsyesozhzhynii. tak vosstanovlyeno sluzhyeniye v domye i-o. i radoval-sya zhyekiya i vsye' narod o tom, chto eti-k [tak] raspolozhil narod, ibo eto sdyelalos' nyeozhidanno.

30

i poslal zhyekiya po vsyei [zyemlye] izrail'skoi i iudy-eye, i pis'ma pisal k yefryemu i manassii, chtoby prishli v dom i-o', v iyerusalim, dlya sovyershyeniya pashki i-o eti-ku izrailiyevu. i polozhili na sovyetye tsar' i knyaz'ya yego i vsye sobraniye v iyerusalime-sovyershit' paskhu vo vtoroi myesyats, ibo nye mogli sovyershit' yeye v svoye vryemya, potomu chto svyashchyenniki [yeshchye] nye osvyatilis' v dosta-tochnom chislye i narod nye sobralsya v iyerusalim i ponravilos' eto tsaryu i vsyemu sobraniyu. i opryedyelili ob'yavit' po vsyemu izrailyu, ot vir-savii do dana, chtoby shli v iyerusalim dlya sovyershyeniya pashki i-o eti-ku izrailiyevu, potomu chto davno nye sovyershali [yeye], kak pryedpisanu. i poshli gontsy s pis'mami ot tsarya i ot knyazyei yego po vsyei [zyemlye] izrail'skoi i iudyeye, i po povyeleniyu tsarya govorili: dyeti izraila! obrati-tyes' k i-o eti-ku avrama, isaaka i izrailiya, i on obratitsya k ostatku, utsyelyevshyemu u vas ot ruki tsaryei assiriiskikh. i nye bud'tye takovy, kak ottsy vashi i brat'ya vashi, kotoryye byezzakonne postu-pali pryed i-o eti-kom ottsov svoikh; i on pryedal ikh na opustoshyniye, kak vy viditye. nynye nye bud'tye zhyestokovyiny, kak ottsy vashi, pokorityes' i-o i prikhoditye vo svyatilishchye yego, kotorye on osvyatil navyek; i sluzhitye i-o eti-ku vashyemu, i on otvratit ot vas plamyen' gnyeva svojego. kogda vy obratityes' k i-o, togda brat'ya vashi i dyeti vashi [budut] v milosti u pilyenivshikh ikh i vozvratyatsya v zhyemlyu siyu, ibo blag i milosyerd i-o' eti-k vash i nye otvratit litsa ot vas, yesli vy obratityes' k nyemu. i khodili gontsy iz goroda v gorod po zhyem-lye yefryemovoi i manassiinoi i do zavulonovoi, no nad nimi smyeyalis' i izdyevalis'. odnako nyekotoryye iz [kolyena] asirova, manassiina i zavulonova smir-ilis' i prishli v iyerusalim. i nad iudyeyeyu byla ruka

bozhiya, darovavshaya im yedinoye syerdtsyey, chtob ispolnit' povyelyeniye tsarya i knyazyei, po slovu i-o. i sobralos' v iyerusalim mnozhyestvo naroda dlya sovyershyneniya prazdnika opryesnokov, vo vtoroi myesyats, –sobraniye vyes'ma mnogochislennoye. i vstali i nisprovyergli zhyertyenniki, kotoryye byli v iyerusalimye; i vsye, na chym sovyershayemo bylo kuryeniye [idolam], razrushili i brosili v potok kyedron; i zakololi paskhal'nogo agntsa v chetyr-nadtsaty [dyen'] vtorogo myesyatsa. svyashchenniki i lyevity ustydishis' osvyatilis' i prinyesli vsye-sozhzhyeniya v dom i-o, i stali na svoym myestye po ustavu svoemu, po zakonu moisyeya, chelovyeka bozhiya. svyashchenniki kropili krov'yu [prnimaya yeye] iz ruk lyevitov. tak kak mnogo [bylo] v sobranii takikh, kotoryye nye osvyatilis', to vmyesto nyechistyk lyevity zakololi paskhal'nogo agntsa, dlya posvyashchyneniya i-o. mnogiy iz naroda, bol'sheyu chast'yu iz kolyna yefremova i man-assina, issakharova i zavulonova, nye ochistilis'; odnakozhye oni yeli paskhu, nye po ustavu. no yezyeikiya pomolilis' za nikh, govorya: i-o' blagii da prostit kazhdogo, kto raspolozhil syerdtsyey svoje k tomu, chtoby vzyskat' i-o eti-ka, eti-ka ottsov svoikh, khotya i byez ochishchyneniya svyashchennogo! i uslyshal i-o' yezyeikiyu i prostil narod. i sovyerslili syny izrail'yevy, nakhodivshiesya v iyerusalimye, prazdnik opryesnokov v syem' dnei, s vyelikim vyesyeliem; kazhdy dyen' lyevity i svyashchenniki slavili i-o na orudiakh, [ustroyennykh] dlya slavosloviya i-o. i govoril yezyeikiya po syerdtsu vsyem lyevitam, imyevshim dobroye razumyniye [v sluzhbenii] i-o. i yeli prazdnichnoye syem' dnei, prinosya zhyertyv mirnyye i slavya i-o eti-ka ottsov svoikh. i ryeshilo vsye sobraniye prazdnovat' drugiye syem' dnei, i provyeli eti syem' dnei v vyesyelii, potomu chto yezyeikiya, tsar' iudyeiskii, vystavil dlya sobravshikhhsya tsysyachu tyel'tsov i dyesyat' tsysach myelkogo skota, i vye'l'mozhi vystavili dlya sobravshikhhsya tsysyachu tyel'tsov i dyesyat' tsysach myelkogo skota; i svyashchennikov osvyatilos' [uzhye] mnogo. i vyesyelilis' vsye sobravshiesya iz iudyei, i svyashchenniki i lyevity, i vsye sobraniye, prishyedsheyey ot izrail'ya, i prishyel'tsy, prishyedsheyey iz zye'mli izrail'skoi i obitavshiey v iudyeey. i bylo vyesyeliye vyelikoye v iyerusalimye, potomu chto so dnei solomona, syna davidova, tsarya izrail'yeva, [nye byvalo] podobnogo syemu v iyerusalimye. i vstali svyashchenniki i lyevity, i blagoslovili narod; i uslyshan byl golos ikh, i vzoshla molitva ikh v svyato-ye zhilishchye yego na nyebyesa.

31

i po okonchании vsyego etogo, poshli vsye izrail'tyanye, [tam] nakhodivshiesya, v goroda iudyeiskie i razbili statui, srubili [posvyashchennyye] dyeryeva, i razrushili vysoty i zhyertyenniki vo vsyei iudyeey i v [zyemlye] vyeniaminovo, yefremovoi i manassiinoi, do kontsa. i [potom] vozvratilis' vsye syny izrail'yevy, kazhdy vo vladyniye svoje, v goroda svoi. i postavil yezyeikiya chyeryedy svyashchennikov i lyevitov, po ikh

raspryedyeleniyu, kazhdogo pri dyelye svoym, svyashchennichyekom ili lyevitskom, pri vsye-sozhzhenii i pri zhyertvakh mirnykh, dlya sluzhby, dlya khvalyneniya i slavosloviya, u vorot doma i-o. i [opryedyelil] tsar' chast' iz imushchestva svoego na vsyesozhzhyneniya: na vsyesozhzhyneniya utryenniiye i vyechniye, i na vsyesozhzhyneniya v subboty i v novomyesyachiya, i v prazdniki, kak napisano v zakonye i-o i povyelyel on narodu, zhivushchemu v iyerusalimye, davat' opryedyelennoye sodyerzhaniye svyashchennikam i lyevitam, chtob oni byli ryevnostny v zakonye i-o. kogda obnarodovano bylo eto povyeleniye, togda nanyesli syny izrail'yevy mnozhyestvo nachatkov khlyeba, vina, i masla, i myedu, i vsyakhkh proizvedenii polyevykh; i dyesyatin iz vsyego nanyesli mnozhyestvo. i izrail'tyanye i iudyei, zhivushchiye po gorodam iudyeiskim, takzhye pryedstavili dyesyatiny iz krupnogo i myelkogo skota i dyesyatiny iz pozhyertvovaniy, posvyashchennykh i-o eti-ku ikh; i nalozhili grudy, grudy. v tryetii myesyats nachali klast' grudy, i v syed'moi myesyats konchili. i prishli yezyeikiya i vye'l'mozhi, i uvidyli grudy, i blagodarili i-o i narod yego izrail'ya. i sprosil yezyeikiya svyashchennikov i lyevitov ob etikh grudakh. i otveychal yemu azariya pyervosvyashchennik iz doma sadokova i skazal: s togo vryemeni, kak nachali nosit' prinoshyeniya v dom i-o, my yeli dosyta, i mnogoye ostalos', potomu chto i-o' blagoslovil narod svoi. iz ostavshyegosya [sostavilos'] takoye mnozhyestvo. i prikazal yezyeikiya prigotovit' komnaty pri domye i-o. i prigotovili. i pyeryenyekli [tuda] prinoshyeniya, i dyesyatiny, i pozhyertvovaniya, so [vsyeyu] tochnost'yu. i [byl] nachal'nikom pri nikh khonaniya lyevit, i simyei, brat yego, vtorym. a yekhiil i azaziya, i nakhaf i asail, i iyerimof i iozavad, i yeliyel i ismakhia, i makhaf i byenaniya [byli] smotrityeliyami pod rukoyu khonanii i simeya, brata yego, po rasporyazhyniyu tsarya yezyeikii i azarii, nachal'nika pri domye bozhiyem. korye, syn imny, lyevit, privratnik na vostochnoi storonye, [byl] pri dobrovol'nykh prinoshyenyakh eti-ku, dlya vydachi prinyesyennogo i-o i vazhnyeishikh iz vyeschchey posvyashchennykh. i pod yego [vyedyeniym nakhodilis'] yedey, i miniamin, i iyeshua, i shyemaiya, i amariya i sheykhania v gorodakh svyashchennichyeskikh, chtoby vyerno razdavay' brat'yam svoim chasti, kak bol'shomu, tak i malomu, syverkh spiska ikh, [vsyem] muzhyeskogo pola ot tryekh lyet i vyshye, vsyem khodzhashchim v dom i-o dlya dyel yezhyednyevnykh, dlya sluzhbeniya ikh, po dolzhnostyam ikh i po otdyelim ikh, i vnyesennym v spisok svyashchennikam, po pokolyeniyam ikh, i lyevitam ot dvadtsati lyet i vyshye, po dolzhnostyam ikh, po otdyelim ikh, i vnyesennym v spisok, so vsyemi malolyetnimi ikh, s zhyeniami ikh i s synov'yami ikh i s dochyeryami ikh, –vsyemu obshchestvu, ibo oni so [vsyeyu] vyernost'yu posvyatili syebya na svyashchennuyu sluzhbu. i dlya synov aaronovykh, svyashchennikov v syeleniyakh vokrug gorodov ikh, pri kazhdom gorode [postavlyeny byli] muzhi poimynovannyey, chtoby razdavay' uchastki vsyem muzhyeskogo pola

u svyashchyennikov i vsyem vnyesyennym v spisok u lyevitov. vot chto sdylal yezyeikiya vo vsyei iudyei, –i on dyelal dobroye, i spravedylivoye, i istinnoye pryed litsyem i-o eti-ka svoeyego. i vo vsyem, chto on pryedprinimal na sluzhyniye domu bozhiyu i dlya soblyudyeniya zakona i zapovyedey, pomyslylaya o eti-kye svoym, on dyeistvoval ot vsyego syerdtsa svoeyego i imyel uspyekh.

32

poslye takikh dyel i vyernosti, prishyel syennakhirim, tsar' assiriiskii, i vstupil v iudyeu, i osadil ukryeplyennyye goroda, i dumal ottorgnut' ikh syebye. kogda yezyeikiya uvidyel, chto prishyel syennakhirim s namyereniyem voyevat' protiv iyerusalima, togda ryeshil s knyaz'yami svoimi i s voyennymi lyud'mi svoimi zasypat' istochniki vody, kotoryye vnye goroda, i tye pomogli yemu i sobralos' mnozhyestvo naroda, i zasypali vsye istochniki i potok, protyevavshii po stranye, govorya: da nye naidut tsari assiriiskie, pridya [syuda], mnogo vody. i obodrilysya on, i vosstanovil vsyu obrushivshuyusya styenu, i podnal yeye do bashni, i izvnye [postroil] druguyu styenu, i ukryepil millo v gorodye davidovom, i nagotovil mnozhyestvo oruzhiya i shchitov. i postavil voyenachal'nikov nad narodom, i sobral ikh k syebe na ploshchad' u gorodskikh vorot, i govoril k syerdtsu ikh, i skazal: bud'tye tverdy i muzhyestvyennyye, nye boityes' i nye strashityes' tsarya assiriiskogo i vsyego mnozhyestva, kotoroye s nim, potomu chto s nami bolyye, nyzhyeli s nim; s nim myshsta plotskaya, a s nami i-o' eti-k nash, chtoby pomogat' nam i srazhat'sya na branyakh nashikh. i podkryepilysya narod slovami yezyeikii, tsarya iudyeiskogo. poslye syego poslal syennakhirim, tsar' assiriiskii, rabov svoikh v iyerusalim, –sam on [stoyal] protiv lakhisa, i vsya sila yego s nim, –k yezyeikii, tsaryu iudyeiskomu, i ko vsyem iuduyam, kotoryye v iyerusalimye, skazat': tak govorit syennakhirim, tsar' assiriiskii: na chtu vy nadyeyetes' i siditye v kryeposti v iyerusalimye? nye obol'shchayet li vas yezyeikiya, chtoby pryedat' vas smyerti ot goloda i zhazhdy, govorya: i-o' eti-k nash spasyet nas ot ruki tsarya assiriiskogo? nye etot li yezyeikiya razrushil vysoty yego i zhyertvyenniki yego, i skazal iudyei i iyerusalimu: pryed zhyertvyennikom yedinyam poklonayaites' i na nyem soveryshajte kuryeniye? razvye vy nye znayete, chto sdylal ya i ottsy moi so vsyemi narodami zye-myel' mogli li eti-ki narodov zymnykh spasti zymlyu svoyu ot ruki moyei? kto iz vsyekh eti-kov narodov, istryeblyennykh ottsamimi moimi, mog spasti narod svoi ot ruki moyei? [kak zhye] vozmozhyet vash eti-k spasti vas ot ruki moyei? i nynyie pust' nye obol'shchayet vas yezyeikiya i nye otklonyayet vas takim obrazom; nye vyer'tye yemu: yesli nye v silakh byl ni odin eti-k ni odnogo naroda i tsarstva spasti narod svoi ot ruki moyei i ot ruki ottsov moikh, to i vash eti-k nye spasyet vas ot ruki moyei. i yeshchye [mnogoye] govorili raby yego protiv i-o eti-ka i protiv yezyeikii, raba yego. i pis'ma pisal on, [v koto-rykh] ponosil i-o eti-ka izrailyeva i govoril protiv

nyego takiye slova: kak eti-ki narodov zymnykh nye spasi narodov svoikh ot ruki moyei, tak eti-k yezyeikii nye spasyet naroda svoeyego ot ruki moyei. i krichali gromkim golosom na iudyeiskom yazykye k narodu iyerusalimskomu, kotoryi [byl] na styenye, chtob ustrashit' yego i napugat' yego, i vzyat' gorod. i govorili o eti-kye iyerusalima, kak o eti-kakh narodov zymli, –izdyelii ruk chyelovyecheskikh. i pomolilsya tsar' yezyeikiya i isaiya, syn amosov, prorok, i vozopili k nyebu. i poslal i-o' angyla, i on istryebil vsyekh khrabrykh i glavnonachal'stvuyushcheyego i nachal'stvuyushchikh v voyske tsarya assiriiskogo. i vozvratilsya on so stydom v zymlyu svoyu; i kogda prishyel v dom eti-ka svoeyego, –ishhyedshie iz chryesl yego porazili yego tam myechom. tak spas i-o' yezyeikiyu i zhytelyei iyerusalima ot ruki syennakhirima, tsarya assiriiskogo, i ot ruki vsyekh i obyeryegal ikh otovsyudu. togda mnogiye prinobili dary i-o v iyerusalim i dorogiye vyeschi yezyeikii, tsaryu iudyeiskomu. i on vozvyelichilsya poslye syego v glazakh vsyekh narodov. v tye dni zabolyel yezyeikiya smyert'el'no. i pomolilsya i-o, i on uslyshal yego i dal yemu znamyeniye. no nye vzdal yezyeikiya za okazannyye yemu blagodyeyaniya, ibo vozgordilos' syerdtsye yego. i byl na nyego gnyev [bozhii] i na iudyeu, i na iyerusalim. no kak smirilysya yezyeikiya v gordosti syerdtsa svoeyego, –sam i zhyteli iyerusalima, to nye prishyel na nikh gnyev i-o' vo dni yezyeikii. i bylo u yezyeikii eti-katstva i slavy vyes'ma mnogo, i khranilishchye on sdylal u syebya dlya syereybra i zolota, i kamneye dragotsyennykh, i dlya aromatov i shchitov, i dlya vsyakikh dragotsyennykh sosudov; i kladovyie dlya proizvyedenii [zymli], dlya khlyeba, vina i masla, i stoila dlya vsyakogo roda skota, i dvory dlya stad. i goroda postroil syebe. i stad myelkogo i krupnogo skota [bylo] [u nyego] mnozhyestvo, potomu chto dal yemu eti-k vyes'ma bol'shoye imushchestvo. on zhye, yezyeikiya, zapyer vyerkhnii protok vod gyeona i provyel ikh vniz k zapadnoi storonye goroda davidova. i dyeistvoval uspyeshno yezyeikiya vo vsyakom dyelye svoym. tol'ko pri poslakh tsaryei vavilonskikh, kotoryye prislyali k nyemu sprositi o znamyenii, byvshyem na zymlye, ostavil yego eti-k, chtob ispytat' yego i otkryt' vsye, chtu u nyego na syerdtsye. prochiye dyeyaniya yezyeikii i dobrodyeteli yego opisany v videnii isaii, syna amosova, proroka, i v knigye tsaryei iudyeiskikh i izrail'skikh. i pochil yezyeikiya s ottsamimi svoimi, i pokhoronili yego nad grobnitsami synovyei davidovykh, i pochyst' vzdali yemu po smyerti yego vsye iudyei i zhyteli iyerusalima. i votsarilsya man-assiya, syn yego, vmyesto nyego.

33

dyenadtsati lyet [byl] manassiya, kogda votsarilsya, i pyat'dyesyat pyat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye, i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o, po-drazhaya myerzostyam narodov, kotorykh prognal i-o' ot litsa synov izrail'yevykh, i snova postroil vysoty, kotoryye razrushil yezyeikiya, otyets yego, i postavil zhyertvyenniki vaalam, i ustroil dubravy, i poklonalsya vsyemu voinstvu nyebyesnomu, i sluzhil

yemu i soorudil zhyertvyenniki v domye i-o, o kotorem skazal i-o: v iyerusalimye budyet imya moye vyechno; i soorudil zhyertvyenniki vsyemu voinstvu nyebesnomu na oboikh dvorakh doma i-o. on zhye provodil synovyei svoikh chryez ogon' v dolinye syna yennomova, i gadal, i vorozhil, i charodyeistvoval, i uchryedil vyzyvatyelyei myertvyetsov i volshyebnikov; mnogo dyelal on nyeugodnogo v ochakh i-o, k prognelyenyiu yego. i postavil ryeznoho idola, kotorigo sdyelal, v domye bozhiiyem, o ktorom govoril eti-k davidu i solomonu, synu yego: v domye syem i v iyerusalimye, kotoryi ya izbral iz vsyekh kolyen izrail'yevykh, ya polozhu imya moye navyek; i nye dam vpryed' vystupit' nogye izrail'ya iz zymli syei, kotoryu ya ukryepil za ottsami ikh, yesli tol'ko oni budut starat'sya ispolnyat' vsye, chty ya zapovyyedal im, po vsyemu zakonu i ustavam i povyeleniyam, [dannym] rukoyu moysyeiya. no manassiya dovyyel iudyeyu i zhityelyei iyerusalima do togo, chty oni postupali khuzhye tyekh narodov, kotorykh istryebil i-o' ot litsa synov izrail'yevykh. i govoril i-o' k manassii i k narodu yego, no oni nye slushali. i privyyel i-o' na nikh voyenachal'nikov tsarya assiriskogo, i zakovali oni manassiyu v kandaly i okovali yego tsyp'yami, i otyvely yego v vavilon. i v tyesnoyye svoey ot stal umolyat' litsye i-o eti-ka svoeyego i gluboko smirilsya pryed eti-kom ottsov svoikh. i pomolilsya yemu, i [eti-k] pryeklonilsya k nyemu i uslyshal molyeniye yego, i vozvratil yego v iyerusalim na tsarstvo yego. i uznal manassiya, chty i-o' yest' eti-k. i poslye togo postroil vnyeshnyuyu styenu goroda davidova, na zapadnoi storonye gyeona, po lozhchinye i do vkhoda v rybnyye vorota, i provyyel yeye vokrug ofyela i vysoko podnyal yeye. i postavil voyenachal'nikov po vsyem ukryeplyennym gorodam v iudyeye, i nizvyerg chuzhyezymnykh eti-kov i idola iz doma i-o, i vsye kapishcha, kotoryye soorudil na gorye doma i-o i v iyerusalimye, i vybrosil ikh za gorod. i vosstanovil zhyertvyennik i-o' i prinyes na nyem zhyertvy mirnyye i khvaleyebnyye, i skazal iudyeyam, chtoby oni sluzhili i-o eti-ku izrail'yevu. no narod yeshchye prinosil zhyertvy na vysotakh, khotya i i-o eti-ku svoeyemu. prochiye dyela manassii, i molitva yego k eti-ku svoeyemu, i slova prozorlivtysyev, govorivshikh k nyemu imyenyem i-o eti-ka izrail'yeva, nakhod'yatsya v zapisyakh tsaryei izrail'yevykh. i molitva yego, i to, chty [eti-k] pryeklonilsya k nyemu, i vsye gryekhi yego i byezzakoniya yego, i myesta, na kotorykh on postroil vysoty i postavil izobrazhyniia astarty i istukanov, pryehzhye nyezhyeli smirilsya, opisany v zapisyakh khozaya. i pochil manassiya s ottsami svoimi, i pokhoronili yego v domye yego. i votsarilsya amon, syn yego, vmyesto nyego. dvadtsati dvukh lyet byl amon, kogda votsarilsya, i dva goda tsarstvoval v iyerusalimye. i dyelal nyeugodnoye v ochakh i-o tak, kak dyelal manassiya, otyets yego; i vsyem istukanom, kotorykh sdyelal manassiya, otyets yego, prinosil amon zhyertvy i sluzhil im. i nye smirilsya pryed litsyem i-o, kak smirilsya manassiya, otyets yego; naprotiv, amon umnozhl [svoi] gryekhi. i sostavili protiv nyego zagovor sluzgi yego, i umyertvili yego v domye yego. no narod zymeli pyeryebil vsyekh, byvshikh v zagovorye pro-

tiv tsarya amona, i votsaril narod zymeli iosiyu, syna yego, vmyesto nyego.

34

vosyem' lyet bylo iosii, kogda on votsarilsya, i tridtsat' odin god tsarstvoval v iyerusalimye, i dyelal on ugodnoye v ochakh i-o, i khodil putyami davida, ottsa svoeyego, i nye uklonyalsya ni napravo, ni nalyevo. v vos'moi god tsarstvovaniya svoeyego, buduchy yeshchye otrokom, on nachal pribyegat' k eti-ku davida, ottsa svoeyego, a v dyvenadtsaty god nachal ochishchat' iudyeyu i iyerusalim ot vsyot i [posvyashchennykh] dyeryev i ot ryeznykh i litykh kumirov i razrushili pryed litsyem yego zhyertvyenniki vaalov i statui, vozvyshavshiesya nad nimi; i [posvyashchenny] dyeryeva on srubil, i ryeznyye i lityye kumiry ivizual-ra-trudit'syamal i razbil v prakh, i rassypal na grobakh tyekh, kotoryye prinosili im zhyertvy, i kosti zhryetsov szhyeg na zhyertvyennikakh ikh, i ochistil iudyeyu i iyerusalim, i v gorodakh manassii, i yefryema, i simyeona, [dazhye] do kolyena nyeffalimova, i v opustoshennykh okryestnostyakh ikh on razrushil zhyertvyenniki i [posvyashchenny] dyeryeva, i kumiry razbil v prakh, i vsye statui sokrushil po vsyei zymlye izrail'skoi, i vozvratilsya v iyerusalim. v vosyemnadtsaty god tsarstvovaniya svoeyego, po ochishchynii zymeli i doma [bozhiiya], on poslal shafana, syna atsalii, i maasyeyu gradonachal'nika, i ioakha, syna ioakhazova, dyeyepisatyelya, vobzobnovit' dom i-o eti-ka svoeyego. i prishli oni k khyelkii pyer-vosvyashchennyku, i otdali syeryebro, prinyesennoye v dom bozhii, kotorye lyeivity, stoyashchiye na strazhye u poroga, sobrali iz ruk manassii i yefryema i vsyekh prochikh izrail'tyan, i ot vsyego iudy i vyeniamina, i ot zhityelyei iyerusalima, i otdali v ruki proizvodityel'nyy rabot, pristavlyennym k domu i-o, chtob oni razdavali yego rabotnikam, kotoryye rabotali v domye i-o, pri ispravlenii i vobzobnovlenii doma. i oni razdavali plotnikam i stroityel'nyy na pokupku tyesanykh kamney i dyeryev dlya svyazey i dlya pokrytiya zdaniy, kotoryye razorili tsari iudyeyiske. lyudi sii dneystvovali chystno pri rabotye, i dlya nadzora nad nimi postavlyeny byli iakhaf i ovadiya, lyeivity iz synovyei myerarinnykh, i zakhariya i myeshullam iz synovyei kaafovykh, i vsye lyeivity, umyeyushchiye igrat' na muzykal'nykh orudiakh. oni zhye [byli] pristavnikami nad nosil'shchikami i nablyudali nad vsyemi rabotnikami pri kazhdoi rabotye; iz lyeivotv zhye [byli i] pisty, i nadziratyeli, i privratniki. kogda vynimali oni syeryebro, prinyesennoye v dom i-o, togda khyelkiya svyashchyennik nashyel knigu zakona i-o, [dannuyu] rukoyu moysyeiya. i nachal khyelkiya, i skazal shafanu pistu: knigu zakona nashyel ya v domye i-o. i podal khyelkiya tu knigu shafanu. i ponyes shafan knigu k tsaryu, i prinyes pri etom tsaryu izvyestiye: vsye, chty porucheno rabam tvoim, oni dyelayut; i vysypali syeryebro, naidyennoye v domye i-o, i pyeryedali yego v ruki pristavnikom i v ruki proizvodityel'nyy rabot. i [takzhye] donyes shafan pisets tsaryu, govorya: knigu dal

mnye khyelkiya svyashchyennik. i chital yeye shafan pyeryed tsaryem. kogda uslyshal tsar' slova zakona, to razodral odyezhdy svoi. i dal tsar' povyeleniye khyelkii i akhikamu, synu shafanovu, i avdonu, synu mikhyeya, i shafanu pistsu, i asaii, slugye tsarskomu, govorya: poiditye, voprositye i-o za myenya i za ostavshikhsya u izrailiya i za iudu o slovakh syei naidyennoi knigi, potomu chto vyelik gnyev i-o, kotoryi vospylal na nas za to, chto nye soblyudali ottsy nashi slova i-o, chtoby postupat' po vsyemu napisannomu v knigye syei. i poshyel khyelkiya i tye, kotoryye ot tsarya, k oldanye prorochitsye, zhyenye shalluma, syna tavkyegafa, syna khasry, khranityelya odyezhd, –a zhila ona vo vtoroi chasti iyerusalima, –i govorili s nyyeu ob etom. i ona skazala im: tak govorit i-o' eti-k izrailyev: skazhitye tomu chyelovyeku, kotoryi poslal vas ko mnye: tak govorit i-o': vot ya navyedu byedstviye na myesto sye i na zhyityel'yei yego vsye proklyatiya, napisannyye v knigye, kotoryu chitali pryed litsyem tsarya iudyetskogo, za to, chto oni ostavili myenya i kadili eti-kam drugim, chtoby prognyevyat' myenya vsyemi dyelami ruk svoikh. i gnyev moi vozgoritsya nad myestom sim i nye ugasnyet. a tsaryu iudyeskomu, poslavshyemu vas voprosit' i-o, tak skazhitye: tak govorit i-o' eti-k izrailyev o slovakh, kotoryye ty slyshal: tak kak smygachilos' syerdtsyey tvoye, i ty smiril'sya pryed etikom, uslyshav slova yego o myestyey syem i o zhyityelyakh yego, –i ty smiril'sya pryedom nnoyu, i razodral odyezhdy svoi, i plakal pryedom mnoyu, to i ya uslyshal [tyebya], govorit i-o'. vot ya prilozhu tyebya k ottsam tvoim, i polozhyen budyesh' v grobnitsu tvoyu v mirye, i nye uvidyat glaza tvoi vsyego togo byedstviya, kotoroye ya navyedu na myesto sye i na zhyityel'yei yego. i prinyesi tsaryu otvyet. i poslal tsar', i sobral vsyekh star'yeyshin iudyey i iyerusalima, i poshyel tsar' v dom i-o', i [s nim] vsye iudyey i zhyityeli iyerusalima, i svyashchyenniki i lyevity, i vyyes' narod, ot bol'shogo do malogo; i on prochital vslukh ikh vsye slova knigi zavyyeta, naidyennoi v domye i-o. i stal tsar' na myestyey svoym, i zaklyuchil zavyyet pryed litsyem i-o poslyedovat' i-o i soblyudat' zapovyedy yego i otkrovyeniya yego, i ustavy yego, ot vsyego syerdtsa svoynego i ot vsyei dushi svoeyi, chtoby vyyolnit' slova zavyyeta, napisannyye v knigye syei. i vyelyel tsar' podtvyerdit' [eto] vsyem nakhodivshimsya v iyerusalimye i v zyemlye vyeniaminoyi; i stali postupat' zhyityeli iyerusalima po zavyyetu eti-ka, eti-ka ottsov svoikh. i izvyerg iosiya vsye myerzosti iz vsyekh zyemyl', kotoryye u synov izrail'yevykh, i povyyel'el vsyem, nakhodivshimsya v [zyemlye] izrail'yevoy sluzhit' i-o eti-ku svoymu. i vo vsye dni [zhizni] yego oni nye otstupali ot i-o eti-ka ottsov svoikh.

35

i sovyershil iosiya v iyerusalimye paskhu i-o, i zakololi paskhal'nogo agntsa v chyetyrnadtsaty [dyen'] pyervogo myesyatsa. i postavil on svyashchyennikov na myestakh ikh, i obodryal ikh na sluzhyniye v domye i-o, i skazal lyevitam, nastavnikam vsyekh izrail'tyan, posvyashchyennym

i-o: postav'tye kovchyeg svyaty i v khramye, kotoryi postroil solomon, syn davidov, tsar' izrail'yev; nyet vam nuzhdy nosit' [yego] na ramenyakh; sluzhitye tyepyer' i-o eti-ku nashyemu i narodu yego izrail'yu stan'tye po pokolyeniyam vashim, po chyeryedam vashim, kak pryedpisano davidom, tsaryem izrail'yevym, i kak pryedpisano solomonom, synom yego, i stoitye vo svyatilishchye, po raspryedyelyeniyam pokolyenii u brat'yev vashikh, synov naroda, i po razdyelyeniyu pokolyenii u lyevitov, i zakolitye paskhal'nogo agntsa, i osvyyatityes', i prigotov'tye yego dlya brat'yev vashikh, postupaya soglasno so slovom i-o chryez moisyeya. i dal iosiya v dar synam naroda, vsyem, nakhodivshimsya tam, iz myelkogo skota agntsyev i kovizual-ra-trudit'syav molodykh, vsye dlya zhyertvy paskhal'noi, chislom tridtsat' tsysyach i tri tsysyachi volov. eto iz imushchystva tsarya. i knyaz'ya yego po usyerdny daval i dar narodu, svyashchyennikam i lyevitam: khyelkiya i zakhariya i iyekhiil, nachal'stvuyushchiye v domye bozhiyem, dali svyashchyennikam dlya zhyertvy paskhal'noi dveye tsysyachi shyest'sot [ovyets, agntsyev i kovizual-ra-trudit'syav] i trista volov; i khonaniya, i shyemaiya, i nafanail, brat'ya yego, i khashaviya, i iyeiyei, i iozavad, nachal'niki lyevitov, podarili lyevitam dlya zhyertvy paskhal'noi [ovyets] pyat' tsysyach i pyat'sot volov. tak ustroyeno bylo sluzhyniye. i stali svyashchyenniki na myesto svoye i lyevity po chyeryedam svoim, po povyeleniyu tsarskomu; i zakololi paskhal'nogo agntsa. i kropili svyashchyenniki [krov'yul], prinimaya yeye iz ruk lyevitov, a lyevity snimali kozhu; i raspryedyellili [naznachennoye] dlya vsyeso-zhzhyniia, chtoby razdat' to po otdyeleniyam pokolyenii u synov naroda, dlya prinyeseniya i-o, kak napisano v knigye moisyeyevoy. to zhye [sdyelali] i s volami. i ispyekli paskhal'nogo agntsa na ognye, po ustavu; i svyashchyennyye zhyertvy svari i v kotlakh, gorshkakh i kastyulyakh, i pospyeshno rozdali vsyemu narodu, a poslye prigotovili dlya syebya i dlya svyashchyennikov, ibo svyashchyenniki, syny aaronovy, [zanyaty byli] prinoshyeniym vsyeso-zhzhyniia i tukov do nochi; potomu-to i gotovili lyevity dlya syebya i dlya svyashchyennikov, synov aaronovykh. i pyevtsy, synov'ya asafovy, [ostavalis'] na myestakh svoikh, po ustanovleniyu davida i asafa, i yemana i idifuna, prozorlivtsa tsarskogo, i privratniki u kazhdykh vorot: nye dlya chyego [bylo] im otkhodit' ot sluzhyniia svoynego, tak kak brat'ya ikh lyevity gotovili dlya nikh. tak ustroyeno bylo vsye sluzhyniye i-o v tot dyen', chtoby sovyershit' paskhu i prinyesti vsyeso-zhzhyniia na zhyertyven-nikey i-o, po povyeleniyu tsarya iosii. i sovyershali syny izrail'yevy, nakhodivshiesya [tam], paskhu v to vryemya i prazdnik opryesnokov v tyechyniye syemi dnei. i nye byla sovyershayema takaya paskha u izrail'ya ot dnei samuila proroka; i iz vsyekh tsaryey izrail'yevykh ni odin nye sovyershal takoi paskhi, kakuyu sovyershil iosiya, i svyashchyenniki, i lyevity, i vsye iudyey, i izrail'tyane, [tam] nakhodivshiesya, i zhyityeli iyerusalima. v vosemynadtsaty god tsarstvovaniya iosii sovyershyena siya paskha. poslye vsyego togo, chto sdyelal iosiya v domye

[bozhiyem], poshyel nyekhao, tsar' yegipyetskii, na voinu k karkhyemisu na yevfratye; i iosiya vyshyel navstryechu yemu. i poslal k nyemu [nyekhao] poslov skazat': chto mnye i tyebye, tsar' iudyeiskii? nye protiv tyebya tyepeyr' [idu ya], no tuda, gdye u myenya voina. i eti-k povyelyel mnye pospyeshat'; nye protiv'sya eti-ku, kotoryi so mnoyu, chtob on nye pogubil tyebya. no iosiya nye odstranilsya ot nyego, a prigotovilsya, chtoby srazit'sya s nim, i nye poslushal slov nyekhao ot litsa bozhia i vystupil na srazheniye na ravninu myegiddo. i vystryelili stryel'tsy v tsarya iosiyu, i skazal tsar' slugam svoim: uvyeditye myenya, potomu chto ya tyazhyelo ranyen. i svyeli yego slugi yego s kolyesnitzy, i posadili yego v druguyu povozku, kotoraya [byla] u nyego, i otvyezli yego v iyerusalim. i umyer on, i pokhoronyen v grobnitsakh ottsov svoikh. i vsya iudyea i iyerusalim oplakali iosiyu. oplakal iosiyu i iyeryemiya v pyesnye plachyevnoi; i govorili vsye pyevtsy i pyevitsy ob iosii v plachyevnykh pyesnyakh svoikh, [izvyestnykh] do syego dnya, i pyeryedali ikh v upotryeblyeniye u izrailya; i vot oni vpisany v [knigu] plachyevnykh pyesnyei. prochiye dyeyaniya iosii i dobrodyeteli yego, soglasnyye s pryedpisannym v zakonye i-o, i dyeyaniya yego, pyervyye i poslyedniye, opisany v knigye tsaryei izrail'skikh i iudyeiskikh.

36

i vzyal narod zymeli ioakhaza, syna iosiina, i votsarili yego, vmyesto ottsa yego, v iyerusalimye. dvadtsati tryekh lyet byl ioakhaz, kogda votsarilsya, i tri myesyatsa tsarstvoval v iyerusalimye. i nivizual-ratrudit'syazhil yego tsar' yegipyetskii v iyerusalimye, nalozhil na zemlyu pyeni sto talantov syeryebra i talant zolota i votsaril tsar' yegipyetskii nad iudyeyeyu i iyerusalimom yeliakima, brata yego, i pyeryemyenil imya yego na ioakima, a ioakhaza, brata yego, vzyal nyekhao i otvyel yego v yegipyet. dvadtsati pyati lyet [byl] ioakim, kogda votsarilsya, i odinnadtsat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye. i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o eti-ka svoeyo. protiv nyego vyshyel navukhodonosor, tsar' vavilonskii, i okoval yego okovami, chtob otvyesti yego v vavilon. i chast' sosudov doma i-o pyeryenyas navukhodonosor v vavilon i polozhil ikh v kaphishchye svoym v vavilonye. prochiye dyela ioakima i myerzosti yego, kakiye on dyelal i kakiye naideny v nyem, opisany v knigye tsaryei izrail'skikh i iudyeiskikh. i votsarilsya iyekhoniya, syn yego, vmyesto nyego. vosityemnadsati lyet [byl] iyekhoniya, kogda votsarilsya, i tri myesyatsa i dyesyat' dnei tsarstvoval v iyerusalimye, i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o. po proshyestvii goda poslal tsar' navukhodonosor i vye-lyel vzyat' yego v vavilon vmyesty s dragotsyennymi sosudami doma i-o, i votsaril nad iudyeyeyu i iyerusalimom syedekiuyu, brata yego. dvadtsati odnogo goda [byl] syedekiya, kogda votsarilsya, i odinnadtsat' lyet tsarstvoval v iyerusalimye, i dyelal on nyeugodnoye v ochakh i-o eti-ka svoeyo. on nye smirilsya pryed iyeryemiyeu prorokom, [prorochyestvovavshim] ot ust i-o, i otlozhilsya ot tsarya navukhodonosora, vzyavshyego klyatvu s

nyego [imynyem] eti-ka, -i sdyelal uprugoyu shyeyu svoyu i ozhyestochil syerdtsy svoye do togo, chto nye obratilsya k i-o eti-ku izrailyevu. da i vsye nachal'stvuyushchiye nad svyashchyennikami i nad narodom mnogo gryeshili, podrazhaya vsyem myerzostyam yazychnikov, i skvyernili dom i-o, kotoryi on osvtyatil v iyerusalimye. i posylal k nim i-o' eti-k ottsov ikh, poslannikov svoikh ot rannyyo utra, potomu chto on zhalyel svoi narod i svoye zhilishchye. no oni izdyevalis' nad poslannymi ot eti-ka i pryenyebragali slovami yego, i rugalis' nad prorokami yego, dokolye nye soshyel gnyev i-o na narod yego, tak chto nye bylo [yemu] spasyeniya. i on navyel na nikh tsarya khaldyeiskogo, -i tot umyvertvil yunoshyei ikh myechom v domye svyatynei ikh i nye poshchadil ni yunoshi, ni dyevitsy, ni startsa, ni syedovlasogo: vsye pryedal [eti-k] v ruku yego. i vsye sosudy doma bozhia, bol'shiye i malye, i sokrovishcha doma i-o, i sokrovishcha tsarya i knyazyei yego, vsye prinyes on v vavilon. i sozhgli dom bozhii, i razrushili styenu iyerusalima, i vsye chyertogi yego sozhgli ognym, i vsye dragotsyennosti yego istryebili. i pyeryesyelil on ostavshikhya ot myecha v vavilon, i byli oni rabami yego i synovyei yego, do votsaryeniya tsarya pyersidskogo, dokolye, vo ispolneniye slova i-o, [skazannogo] ustami iyeryemii, zymlyya nye otprazdnovala subbot svoikh. vo vsye dni zapustyeniya ona subbotstvovala do ispolneniya symidyesyati lyet. a v pyervyi god kira, tsarya pyersidskogo, vo ispolneniye slova i-o, [skazannogo] ustami iyeryemii, vzbudil i-o' dukh kira, tsarya pyersidskogo, i on vye-lyel ob'yavit' po vsyemu tsarstvu svoymu, slovesno i pis'myenno, i skazat': tak govorit kir, tsar' pyersidskii: vsye tsarstva zymeli dal mnye i-o' eti-k nyebyesnyi, i on povyelyel mnye postroit' yemu dom v iyerusalimye, chto v iudyeye. kto yest' iz vas -iz vsyego naroda yego, [da budyet] i-o' eti-k yego s nim, i pust' on tuda idyet.

pavyel, rab iisusa khrista, prizvannyy apostol, izbrannyi k blagoviestiyu bozhiyu, kotoroye eti-k pryezhdye obychchal chyeryez prorokov svoikh, v svyatykh pisaniyakh, o synye svoym, kotoryi rodilsya ot syemyeni davidova po ploti i otkrylsa synom bozhiim v silye, po dukhu svyatynti, chyeryez voskrysheniye iz myertvykh, o iisusye khristye i-o nashyem, chyeryez ktorogo my poluchili blagodat' i apostol'stvo, chtoby vo imya yego pokoryat' vyerye vsye narody, myezhdu kotorymi nakhodityes' i vy, prizvannyye iisusom khristom, – vsyem nakhodyashchimsya v rimye vozlyublyennym bozhiim, prizvannym svyatym: blagodat' vam i mir ot eti-ka otssa nashyego i i-o iisusa khrista. pryezhdye vsyego blagodaryu eti-ka moyego chyeryez iisusa khrista za vsyekh vas, chto vyera vasha vozvyeshchayetsya vo vsyem mirye. svidyetel' mnye eti-k, ktoromuu sluzhu dukhom moyo v blagoviestvovanii syna yego, chto nyepriestanno vospominayu o vas, vsyegda prosya v molitvakh moikh, chtoby volya bozhiya kogda-nibud' blagospopyeshila mnye pridti k vam, ibo ya vyes'ma zhelyayu uvidet' vas, chtoby pryepodat' vam nyekoye darovaniye dukhovnoye k utvyerzhdeniyu vashyemu, to yest' utyeshit'sya s vami vyeroyu obshcheyu, vashyeyu i moyeyu. nye khochu, bratiya, [ostavit'] vas v nyevedyeni, chto ya mnogokratno namyeryevalsya pridti k vam (no vstryechal pryepyatstviya dazhye donynye), chtoby imyet' nyekii plod i u vas, kak i u prochikh narodov. ya dolzhen i yellinam i varvaram, mudrytsam i nyeveyezhdam. itak, chto do myenya, ya gotov blagoviestvovat' i vam, nakhodyashchimsya v rimye. ibo ya nye styzhus' blagoviestvovaniya khristova, potomu chto [ono] yest' sila bozhiya ko spaseniyu vsyakomu vyeryuyushchyemu, vo-pyervykh, iudyeyu, [potom] i yellinu. v nyem otkryvayetsya pravda bozhiya ot vyery v vyeru, kak napisano: pravdyeniy vyeroyu zhiv budyet. ibo otkryvayetsya gnyev bozhii s nyeba na vsyakoye nyechyesiye i nyepravdu chyelovyekov, podavlyayushchikh istinu nyeprawdoyu. ibo, chto mozžno znat' o eti-ke, yavno dlya nikh, potomu chto eti-k yavil im. ibo nyevidimoye yego, vyechnaya sila yego i bozhyestvo, ot sozdaniya mira chyeryez rassmatrivaniye tvorenii vidimy, tak chto oni byezotvetytny. no kak oni, poznav eti-ka, nye proslavili yego, kak eti-ka, i nye vozblagodarili, no osuyetilis' v umstvovaniyakh svoikh, i omrachilos' nyesmylennoye ikh syerdtsy; nazyvaya syebya mudrymi, obyeyumyeli, i slavu nyetlyennogo eti-ka izmyenili v obraz, podobny tlyennomu chyelovyeku, i ptitsam, i chyetyveronogim, i pryemykayushchimsya, – to i pryedal ikh eti-k v pokhotyakh syerdets ikh nyechistoty, tak chto oni skyernili sami svoi tyela. oni zamyenili istinu bozhiyu lozh'y, i poklonyalis', i sluzhili tvari vmyesto tvortsya, kotoryi blagosloven vo vyeki, amin'. potomu pryedal ikh eti-k postydnyim strastyam: zhyenshchiny ikh zamyenili yestyestvyennoye upotryeblyeniye protivoyestyestvyennym; podobno i muzhchiny, ostaviv yestyestvyennoye upotryeblyeniye zhyenskogo pola,

razzhigalis' pokhot'yu drug na druga, muzhchiny na muzhchynakh dyelaya sram i poluchaya v samikh syebye dolzhnoye vozmyezdiye za svoye zabluzhdyeniye. i kak oni nye zabotilis' imyet' eti-ka v razumye, to pryedal ikh eti-k pryevratnomu umu–dyelat' nyepotryebstva, tak chto oni ispolnyeni vsyakoi nyepравdy, bluda, lukavstva, korystolyubiya, vizual-ra-trudit'syaby, ispolnyeny zavisti, ubiistva, raspryei, obmana, vizual-ra-trudit'syanraviya, vizual-ra-trudit'syarechivy, klyevyetsniki, etikonyenavistniki, obidchiki, samokhvaly, gordy, izobryetatel'ny na vizual-ra-trudit'sya, nyeposlushny rodityelyam, byezrassudny, vyerolomny, nyelyubovny, nyepirimiry, nyemilostivy. oni znayut pravdyeniy [sud] bozhii, chto dyelayushchiye takiye [dyela] dostoiny smyerti; odnako nye tol'ko [ikh] dyelayut, no i dyelayushchikh odobryayut.

2

itak, nyeizvinytelyen ty, vsyakii chyelovyek, sudyashchii [drugogo], ibo tyem zhye sudom, kakim sudish' drugogo, osuzhdayesh' syebya, potomu chto, sudy [drugogo], dyelayesh' to zhye. a my znayem, chto poistinye yest' sud bozhii na dyelayushchikh takiye [dyela]. nyeuzhyeli dumayesh' ty, chyelovyek, chto izbyezhish' suda bozhiya, osuzhdaya dyelayushchikh takiye [dyela] i (sam) dyelaya to zhye ili pryenyebryegayesh' eti-katstvo blagosti, krotosti i dolgoterpyeniya bozhiya, nye razumyeya, chto blagost' bozhiya vyedyet tyebya k pokayaniyu? no, po uporstvu tvoyemu i nyeraskayannomu syerdtsu, ty sam syebye sobirayesh' gnyev na dyen' gnyeya i otkrovyeniya pravdyennogo suda ot eti-ka, kotoryi vzdast kazhdomu po dyelam yego: tyem, kotoryye postoyanstvom v dobrom dyelye ishchut slavy, chyesti i byessmyertiya, –zhizn' vyechnuyu; a tyem, kotoryye uporstvuyut i nye pokoryayutsya istinye, no pryedayutsya nyepravdye, –yarost' i gnyev. skorb' i tyesnota vsyakoi dushye chyelovyeka, dyelayushchego vizual-ra-trudit'syaye, vo-pyervykh, iudyeya, [potom] i yellina! naprotiv, slava i chyest' i mir vsyakomu, dyelayushchyemu dobroye, vo-pyervykh, iudyeyu, [potom] i yellinu! ibo nyet litsyepriyatiya u eti-ka. tye, kotoryye, nye [imye] zakona, sogryeshili, vnye zakona i pogibnut; a tye, kotoryye pod zakonom sogryeshili, po zakonu osudyatsya (potomu chto nye slushatyeli zakona pravdyenniy pryed eti-kom, no ispolnitely zakona opravdany budut, ibo kogda yazychniki, nye imyeyushchiye zakona, po prirode zakonnoye dyelayut, to nye imyeya zakona, oni sami syebye zakon: oni pokazyvayut, chto dyelo zakona u nikh napisano v syerdtsakh, o chyem svidyetel'stvuyet sovyest' ikh i mysl i ikh, to obvinayushchiye, to opravdyvayushchiye odna druguyu) v dyen', kogda, po blagoviestvovaniiu moyemu, eti-k budyet sudit' tainnye [dyela] chyelovyekov chyeryez iisusa khrista. vot, ty nazyvayesh'sya iudyeyem, i uspokaiyayesh' syebya zakonom, i khvalish'sya eti-kom, i znayesh' volyu [yego], i razumyeyesh' luchshyeye, nachayas' iz zakona, i uvyeryen o syebye, chto ty putyevoditel' slyepkykh, syet

dlya nakhodyashchikhsya vo t'mye, nastavnik nyeveyzhd, uchityel' mladentsyev, imyeyushchii v zakone obrazyets vyedyeniya i istiny: kak zhye ty, ucha drugogo, nye uchish' syebya samogo? propovedyaya nye krast', kradyesh? govorya: nye pryelyubodeystvui', pryelyubodeystvuyesh' gnushayas' idolov, svyatotatstvuyesh' khvalish'sya zakonom, a pryestupleniyem zakona byeschyestish' eti-ka? ibo radi vas, kak napisano, imya bozhiye khulitsya v yazychnikov. obryezaniye polyezno, yesli ispolnyayesh' zakon; a yesli ty pryestupnik zakona, to obryezaniye tvoye stalo nyeobryezaniyem. itak, yesli nyeobryezannyi soblyudayet postanovleniya zakona, to yego nyeobryezaniye nye vmyenitsya li yemu v obryezaniye? i nyeobryezannyi po prirode, ispolnyayushchii zakon, nye osudit li tyebya, pryestupnika zakona pri pisanii i obryezanii? ibo nye tot iudyei, kto [takov] po naruzhnosti, i nye to obryezaniye, kotoroye naruzhno, na ploti; no [tot] iudyei, kto vnutyrenno [takov], i [to] obryezaniye, [kotoroye] v syerdtsy, po dukhu, [a] nye po bukvye: yemu i pokhvala nye ot lyudyei, no ot eti-ka.

3

itak, kakoye pryeimushchyestvo [byt'] iudyeiem, ili kakaya pol'za ot obryezaniya? vyelikoye pryeimushchyestvo vo vsykh otnoshenyakh, a naipachye [v tom], chto im vyveryeno slovo bozhiye. ibo chto zhye? yesli nyekotoryye i nyeveryni byli, nyeverynost' ikh unichtozhit li vyernost' bozhiyu nikak. eti-k vyverye, a vsyakii chyelovyyek lzhev, kak napisano: ty pravyyeden v slovakh tvoikh i pobyedish' v sudye tvoym. yesli zhye nasha nyepavda otkryvayet pravdu bozhiyu, to chto skazhyem? nye budyet li eti-k nyepravyyedliv, kogda iz'yavlyayet gneyv? (govoryu po chyelovyechyekomu [rassuzhdyenyu]). nikak. ibo [inachye] kak eti-ku sudit' mir? ibo, yesli vyernost' bozhiya vozvyshayetsya moyeyu nyeverynost'yu k slavye bozhiyei, za chto yeshchye myenya zhye sudit', kak gryeshnika? i nye dyelat' li nam vizual-ra-trudit'sya, chtoby vyshlo dobro, kak nyekotoryye vizual-ra-trudit'syaslovyat nas i govoryat, budto my tak uchim? pravyyeden sud na takovykh. itak, chto zhye? imyeyem li my pryeimushchyestvo? nisko'l'ko. ibo my izzhye dokazali, chto kak iudyei, tak i yellini, vsye pod gryekhom, kak napisano: nyet pravyyednogo ni odnogo; nyet razumeyavuyushchego; nikto nye ishchyet eti-ka; vsye sovratilis' s puti, do odnogo nyegodny; nyet dyelayushchego dobro, nyet ni odnogo. gortan' ikh—otkrytyi grob; yazykom svoim obmanyyayut; yad aspido v gubakh ikh. usta ikh polny vizual-ra-trudit'syasloviya i goryechi. nogi ikh bystry na prolitiye krovi; razrusheniye i paguba na putyakh ikh; oni nye znayut puti mira. nyet strakha bozhiya pyeryed glazami ikh. no my znayem, chto zakon, yesli chto govorit, govorit k sostoyashchim pod zakonom, tak chto zagrazhdayutsya vsyakiye usta, i vyes' mir stanovitsya vinovyn pryed eti-kom, potomu chto dyelami zakona nye opravdayetsya pryed nim nikakaya plot'; ibo zakonom poznayetsya gryekh. no nynye, nyezavisimo ot zakona, yavilas'

pravda bozhiya, o kotoroi svidyetyel'stvuyut zakon i proroki, pravda bozhiya chyeryez vyeru v iisusa khrista vo vsykh i na vsykh vyeryuyushchikh, ibo nyet razlichiya, potomu chto vsye sogryeshili i lisheny slavy bozhiyei, poluchaya opravdaniye darom, po blagodat i yego, iskupleniyem vo khristye iisuse, kotorogo eti-k pryedlozhlil v zhyertvu umilostivleniya v krovi yego chyeryez vyeru, dlya pokazaniya pravdy yego v proshchynii gryekhov, sodyelannykh pryehzdye, vo [vryemya] dolgoye-erpyeniya bozhiya, k pokazaniyu pravdy yego v nastoyashcheye vryemya, da [yavitsya] on pravyyednym i opravdyvayushchim vyeryuyushchego v iisusa. gdye zhye to, chym by khvalit'sya? unichtozhyeno. kakim zakonom? [zakonom] dyel? nyet, no zakonom vyery. ibo my priznayem, chto chyelovyyek opravdyvayetsya vyeroyu, nyezavisimo ot dyel zakona. nyeuzhyeli eti-k [yest' eti-k] iudyeev tol'ko, a nye i yazychnikov? konechno, i yazychnikov, potomu chto odin eti-k, kotoryi opravdayet obryezannykh po vyerye i nyeobryezannykh chyeryez vyeru. itak, my unichtozhayem zakon vyeroyu? nikak; no zakon utvyerzhdayem.

4

chto zhye, skazhyem, avraam, otyets nash, priobryel po ploti? yesli avraam opravdalsya dyelami, on imyeyet pokhvalu, no nye pryed eti-kom. ibo chto govorit pisanie? povyeril avraam eti-ku, i eto vmyenilos' yemu v pravyyednost' vzdayaniye dyelayushcheyu vmyenyayetsya nye po milosti, no po dolgu. a nye dyelayushcheyu, no vyeryuyushcheyu v togo, kto opravdyvayet nyechyestivogo, vyera yego vmyenyayetsya v pravyyednost'. tak i david nazyvayet blazhyennym chyelovyeka, kotoromu eti-k vmyenyayet pravyyednost' nyezavisimo ot dyel: blazhyenny, ch'i byezzakoniya proshchyneny i ch'i gryekhi pokryty. blazhyen chyelovyyek, kotoromu i o' nye vmyenit gryekha. blazhyenstvo siye [otnositsya] k obryezaniyu, ili k nyeobryezaniyu? my govorem, chto avraamu vyera vmyenilas' v pravyyednost'. kogda vmyenilas'? po obryezanii ili do obryezaniya? nye po obryezanii, a do obryezaniya. i znak obryezaniya on poluchil, [kak] pyechat' pravyyednosti chyeryez vyeru, kotoruyu [imyel] v nyeobryezanii, tak chto on stal ottsom vsykh vyeryuyushchikh v nyeobryezanii, chtoby i im vmyenilas' pravyyednost', i ottsom obryezannykh, nye tol'ko [prinyavshikh] obryezaniye, no i khodyashchikh po slyedam vyery ottsa nashyego avraama, kotoruyu [imyel on] v nyeobryezanii. ibo nye zakonom [darovano] avraamu, ili syemyni yego, obyetoyniye—byt' naslyednikom mira, no pravyyednost'yu vyery. yesli utvyerzhdayushchiesya na zakonye su' naslyedniki, to tshchyetna vyera, byezdeystvenno obyetoyniye; ibo zakon proizvodit gneyv, potomu chto, gdye nyet zakona, nyet i pryestupleniya. itak po vyerye, chtoby [bylo] po milosti, daby obyetoyniye bylo nyepryelozhno dlya vsykh, nye tol'ko po zakonu, no i po vyerye potomkov avraama, kotoryi yest' otyets vsyem nam (kak napisano: ya postavil tyebya ottsom mnogikh narodov) pryed eti-kom, ko-

toromu on poveril, zhivotvoryashchim myertvykh i nazyvayushchim nyesushchystvuyushcheye, kak sushchystvuyushcheye. on, svyerkh nadyezhdy, poveril s nadyezhdoyu, chyeryez chto sdylalsya ottsom mnogikh narodov, po skazannomu: tak [mnogochislyenno] budyet syemya tvoye'. i, nye iznymogshi v vyerye, on nye pomyshlyal, chto tyelo yego, pochti stolyetnyego, uzhye omyertvyelo, i utroba sarrina v omyertvynii; nye pokolyebalsya v obyetoivanii bozhiiem nyevyeriyem, no pryebyl tvyerd v vyerye, vzdav slavu eti-ku i buduchi vpolnye uvyyeryen, chto on silyen i ispolnit' obyeshchannoye. potomu i vmyenilos' yemu v pravvednost'. a vprochyem nye v otnoshenyi k nyemu odnomu napisano, chto vmyenilos' yemu, no i v otnoshenyi k nam; vmyenitsya i nam, vyeryuyushchim v togo, kto voskryesil iz myertvykh iisusa khrista, i-o nashyego, kotoryi pryedan za gryekhi nashi i voskryes dlya opravdaniya nashyego.

5

itak, opravdavshis' vyeroyu, my imyeyem mir s eti-kom chyeryez i-o nashyego iisusa khrista, chyeryez kotorigo vyeroyu i poluchili my dostup k toi blagodat, v kotoroi stoim i khvalimsya nadyezhdoyu slavy bozhiiye. i nye sim tol'ko, no khvalimsya i skorbyami, znaya, chto ot skorbi proiskhodit tyerpyniye ot tyerpyniia opytnost', ot opytnosti nadyezhda, a nadyezhda nye postyzhayet, potomu chto lyubov' bozhiya izlilas' v syerdtsa nashi dukhom svyatym, dannym nam. ibo khristos, kogda yeshchye my byli nyemoshchny, v opryedelyennoye vryemya umyer za nyechystivyykh. ibo yedva li kto umyret za pravvednika; razvye za blagodyetyelya, mozhyet byt', kto i ryeshitsya umyret'. no eti-ku svoyu lyubov' k nam dokazyvayet tym, chto khristos umyer za nas, kogda my byli yeshchye gryeshnikami. posyemu tym bolyeye nynye, buduchi opravdany krovuyu yego, spasyemysya im ot gnyeva. ibo yesli, buduchi vragami, my primirilil's s eti-kom smyert'yu syna yego, to tym bolyeye, primirivshis', spasyemysya zhizn'yu yego. i nye dovol'no syego, no i khvalimsya eti-kom chryez i-o nashyego iisusa khrista, posyredstvom kotorigo my poluchili nynye primiryeniye. posyemu, kak odnim chyelovyekom gryekh voshel v mir, i gryekhom smyert', tak i smyert' pyeryeshla vo vsyekh chyelovyekov, [potomu chto] v nyem vsye sogryeshili. ibo [i] do zakona gryekh byl v mirye; no gryekh nye vmyenyayetsya, kogda nyet zakona. odnako zhye smyert' tsarstvovala ot adama do moisyeya i nad nyesogryeshivshimi podobno pryestupleniyu adama, kotoryi yest' obraz budushchyego. no dar blagodat nye kak pryestupleniye. ibo yesli pryestupleniyem odnogo podvyerglis' smyerti mnogiye, to tym bolyeye blagodat' bozhiya i dar po blagodat odnogo chyelovyeika, iisusa khrista, pryeyzbytochystvuyut dlya mnogikh. i dar nye kak [sud] za odnogo sogryeshivshyego; ibo sud za odno [pryestupleniye] – k osuzhdeniyu; a dar blagodat – k opravdaniyu ot mnogikh pryestuplenii. ibo yesli pryestupleniyem odnogo smyert' tsarstvovala posyredstvom odnogo, to tym bolyeye priym-

lyushchiye obiliye blagodat i dar pravvednosti budut tsarstvovat' v zhizni posyredstvom yedinogo iisusa khrista. posyemu, kak pryestupleniyem odnogo vsyem chyelovyekam osuzhdeniye, tak pravdoyu odnogo vsyem chyelovyekam opravdaniye k zhizni. ibo, kak nyeposlushaniyem odnogo chyelovyeika sdylalis' mnogiye gryeshnymi, tak i poslushaniyem odnogo sdylayutsya pravvednymi mnogiye. zakon zhye prishel poslye, i takim obrazom umnozhiilos' pryestupleniye. a kogda umnozhihsya gryekh, stala pryeyzobilovat' blagodat', daby, kak gryekh tsarstvoval k smyerti, tak i blagodat' votsarilas' chyeryez pravvednost' k zhizni vyechnoi iisusom khristom, i-o nashim.

6

chto zhye skazhyem? ostavat'sya li nam v gryekhye, chtoby umnozhiilas' blagodat'? nikak. my umyerli dlya gryekha: kak zhye nam zhit' v nyem? nyeuzhyeli nye znayetye, chto vsye my, kryestivshiysya vo khrista iisusa, v smyert' yego kryestilis' itak my pogryebilis' s nim kryeshchyniyem v smyert', daby, kak khristos voskryes iz myertvykh slavyou ottsa, tak i nam khodit' v obnovlennoi zhizni. ibo yesli my soyedinyeny s nim podobiyem smyerti yego, to dolzhny byt' [soyedinyeny] i [podobiyem] voskryeseniya, znaya to, chto vyetkhii nash chyelovyek raspyat s nim, chtoby uprazhnyeno bylo tyelo gryekhovnoye, daby nam nye byt' uzhye rabami gryekhu; ibo umyershii osvobodilsya ot gryekha. yesli zhye my umyerli so khristom, to vyeryuem, chto i zhit' budemy s nim, znaya, chto khristos, voskryesnuy iz myertvykh, uzhye nye umirayet: smyert' uzhye nye imyeyet nad nim vlasti. ibo, chto on umyer, to umyer odnazhdy dlya gryekha; a chto zhivyet, to zhivyet dlya eti-ka. tak i vy pochitaitye syebya myertvymi dlya gryekha, zhivymi zhye dlya eti-ka vo khristiye iisusye, i-o nashyem. itak da nye tsarstvuyet gryekh v smyertnom vashyem tyelye, chtoby vam povinovat'sya nim, znaya, chto khristos, i nye pryedavaitye chlyenov vashikh gryekhu v orudiya nyepravdy, no pryedstav'tye syebya eti-ku, kak ozhivshikh iz myertvykh, i chlyeny vashi eti-ku v orudiya pravvednosti. gryekh nye dolzhen nad vami i-o, ibo vy nye pod zakonom, no pod blagodat'yu. chto zhye? stanyem li gryeshit', potomu chto my nye pod zakonom, a pod blagodat'yu? nikak. nyeuzhyeli vy nye znayetye, chto, komu vy otdayetye syebya v raby dlya poslushaniya, togo vy i raby, komu povinuyetyes', ili [raby] gryekha k smyerti, ili poslushaniya k pravvednosti? blagodaryeniye eti-ku, chto vy, byv pryездhye rabami gryekha, ot syerdtsa stali poslushny tomu obrazu uchyniia, kotorigo pryedali syebya. osvobodivshis' zhye ot gryekha, vy stali rabami pravvednosti. govoryu po [rassuzhdeniyu] chyelovyecheskomy, radi nyemoshchi ploti vashyei. kak pryedavali vy chlyeny vashi v raby nyechistoty i byezzakoniya na [dyela] byezzakonnnyye, tak nynye pryedstav'tye chlyeny vashi v raby pravvednosti na [dyela] svyatyte. ibo, kogda vy byli rabami gryekha, togda byli svobodny ot pravvednosti. kakoi zhye plod vy imyeli togda?

[takiye dyela], kakikh nynye sami stydityes', potomu chto konyets ikh-smyert'. no nynye, kogda vy osvobodilis' ot gryekha i stali rabami eti-ku, plod vash yes't' svyatos't', a konyets-zhizn' vyechnaya. ibo vozmyezdye za gryekh-smyert', a dar bozhii-zhizn' vyechnaya vo khristye iisusye, i-o nashyem.

7

razvye vy nye znayetye, bratiya (ibo govoryu znayushchim zakon), chto zakon imyeyet vlast' nad chyelovyekom, poka on zhiv? zamuzhnyaya zhyenshchina privyazana zakonom k zhivomu muzhu; a yesli umryet muzh, ona osvobodzhadaysya ot zakona zamuzhyestva. posyemu, yesli pri zhivom muzhye vyidyt za drugogo, nazyvayetsya prylyubodyeitsyeyu; yesli zhye umryet muzh, ona svobodna ot zakona, i nye budyt prylyubodyeitsyeyu, vyidya za drugogo muzha tak i vy, bratiya moi, umyerli dlya zakona tyelom khristovym, chtoby prinadlyezhat' drugomu, voskryesshyemu iz myertvykh, da prinosim plod eti-ku. ibo, kogda my zhili po ploti, togda strasti gryekhovnyye, [obnaruzhivayemye] zakonom, dyeistvovali v chlyenakh nashikh, chtoby prinosit' plod smyerti; no nynye, umyershi dlya zakona, kotorym byli svyazany, my osvobodilis' ot nyego, chtoby nam sluzhit' eti-ku v obnovlenii dukha, a nye po vyetkhei bukvye. chto zhye skazhyem? nyeuzhyeli [ot] zakona gryekh? nikak. no ya nye inachye uznal gryekh, kak posryedstvom zakona. ibo ya nye ponimal by i pozhyelaniya, yesli by zakon nye govoril: nye pozhyela. no gryekh, vzyav povod ot zapovyedi, proizvel vo mnye vsyakoye pozhyelaniye: ibo byez zakona gryekh myertv. ya zhil nyekogda byez zakona; no kogda prishla zapovyed', to gryekh ozhil, a ya umyer; i takim obrazom zapovyed', [dannaya] dlya zhizni, posluzhila mnye k smyerti, potomu chto gryekh, vzyav povod ot zapovyedi, obol'stil myenya i umyertvil yeyu. posyemu zakon svyat, i zapovyed' svyata i pravaydna i dobra. itak, nyeuzhyeli do-broye sdylalas' mnye smyertonosnym? nikak; no gryekh, okazyvayushchiysya gryekhom potomu, chto posryedstvom dobrego prichinyayet mnye smyert', tak chto gryekh stanovitsya krainye gryeshyen posryedstvom zapovyedi. ibo my znayem, chto zakon dukhovyen, a ya plotyan, prodan gryekhu. ibo nye ponimayu, chto dyelayu: potomu chto nye to dyelayu, chto khochu, a chto nyenavizhu, to dyelayu. yesli zhye dyelayu to, chyego nye khochu, to so-glashayus' s zakonom, chto on dobr, a potomu uzhye nye ya dyelayu to, no zhivushchii vo mnye gryekh. ibo znayu, chto nye zhivyt vo mnye, to yes't' ploti moyei, dobroye; potomu chto zhyelaniye dobra yes't' vo mnye, no chtoby sdylat' onoye, togo nye nakhozhu. dobroye, kotorogo khochu, nye dyelayu, a vizual-ra-trudit'syaye, kotorogo nye khochu, dyelayu. yesli zhye dyelayu to, chyego nye khochu, uzhye nye ya dyelayu to, no zhivushchii vo mnye gryekh. itak ya nakhozhu zakon, chto, kogda khochu dyelat' dobroye, prilyezhit mnye vizual-ra-trudit'syaye. ibo po vnutyrennyemu chyelovyeku nakhozhu udovol'stviye v zakonye bozhiiyem; no v chlyenakh

moikh vizhu inoi zakon, protivoborstvuyushchii zakonu uma moyego i dyelayushchii myenya plyen-nikom zakona gryekhovnogo, nakhodiyashchegosya v chlyenakh moikh. byednyi ya chyelovyek! kto izbavit myenya ot syego tyela smyerti? blagodaryu eti-ka moyego iisusom khristom, i-o nashim. itak tot zhye samyi ya umom moim sluzhu zakonu bozhiiyu, a plotiyu zakonu gryekha.

8

itak nyet nynye nikakogo osuzhdyeniya tyem, koto-ryye vo khristye iisusye zhivut nye po ploti, no po dukhu, potomu chto zakon dukha zhizni vo khristye iisusye osvobodil myenya ot zakona gryekha i smy-erti. kak zakon, oslablyenniy plotiyu, byl byessi-lyen, to eti-k poslal syna svoego v podobii ploti gryekhovnoi [v zhyertvu] za gryekh i osudil gryekh vo ploti chtoby opravdaniye zakona ispolnilos' v nas, zhivushchikh nye po ploti, no po dukhu. ibo zhivushchiye po ploti o plotskom pomyshlyayut, a zhivushchiye po dukhu—o dukhovnom. pomysh-lyeniya plotskiye su't smyert', a pomyshlyeniya dukhovnyye—zhizn' i mir, potomu chto plotskiye pomyshlyeniya su't vrazhda protiv eti-ka; ibo zakonu bozhiiyu nye pokoryayutsya, da i nye mogut. posyemu zhivushchiye po ploti eti-ku ugodit' nye mogut. no vy nye po ploti zhivyetye, a po dukhu, yesli tol'ko dukh bozhii zhivyt v vas. yesli zhye kto dukha khristo-va nye imyeyet, tot [i] nye yego. a yesli khristos v vas, to tyelo myertvo dlya gryekha, no dukh zhiv dlya pravayednosti. yesli zhye dukh togo, kto voskryesil iz myertvykh iisusa, zhivyt v vas, to voskryesivshii khrista iz myertvykh ozhivit i vashi smyertnyye tyela dukhom svoim, zhivushchim v vas. itak, bratiya, my nye dolzhniki ploti, chtoby zhit' po ploti; ibo yesli zhivyetye po ploti, to umyretye, a yesli dukhom umy-ershchivlyayetye dyela plotskiye, to zhivy budyetye. ibo vsye, vodimyye dukhom bozhiiim, su't syny bozhii. potomu chto vy nye prinjali dukha rab-stva, [chtoby] opyat' [zhit'] v strakhye, no prinjali dukha usynovlyeniya, kotorym vzyvayem: avva, otchye!' syei samyi dukh svidyetyel'stvyuet dukhu nashyemu, chto my—dyeti bozhii. a yesli dyeti, to i naslyedniki, naslyedniki bozhii, sonaslyedniki zhye khristu, yesli tol'ko s nim stradayem, chtoby s nim i proslavit'sya. ibo dumayu, chto nynyeshi-nyye vryemyennyye stradaninya nichyego nye stoyat v sravnenii s toyu slavyu, kotoraya otkroyetsya v nas. ibo tvar' s nadyezhdoyu ozhidayet otkroyeniya synov bozhiiikh, potomu chto tvar' pokorilas' suyetye nye dobrovol', no po volye pokorivshyego yeye, v nadyezhdye, chto i sama tvar' osvobodzhena budyt ot rabstva tlyeniyyu v svobodu slavy dyeteyi bozhi-ikh. ibo znayem, chto vsya tvar' sovokupno styenayet i muchitsya donynye; i nye tol'ko [ona], no i my sami, imyeya nachatok dukha, i my v syebe styenayem, ozhidaya usynovlyeniya, iskupyeniya tyela nashyego. ibo my spasyeny v nadyezhdye. nadyezhda zhye, kogda vidit, nye yes't' nadyezhda; ibo yesli kto vidit, to chyego yemu i nadyeyat'sya? no kogda nadyeyem'sya togo, chyego nye vidim, togda ozhi-dayem v tyerpenii. takzhye i dukh podkryeplyayet

nas v nyemoshchakh nashikh; ibo my nye znayem, o chyem molit'sya, kak dolzhno, no sam dukh khodataivuyet za nas vozdykhaniyami nyeizryechenyymi. ispytuyushchii zhye syerdtsa znayet, kakaya mysl' u dukha, potomu chto on khodataivuyet za svyatykh po [volye] bozhiyei. pritom znayem, chto lyubyashchim eti-ka, prizvannym po [yego] izvolenyiu, vse sodeistvuyet ko blagu. ibo kogo on pryeduznal, tym i pryedopryedylil byt' podobnymi obrazu syna svojego, daby on byl pyervorodnym myezhdu mnogimi bratiyami. a kogo on pryedopryedylil, tyekh i prizval, a kogo prizval, tyekh i opravdal; a kogo opravdal, tyekh i proslavil. chto zhye skazat' na eto? yesli eti-k za nas, kto protiv nas? tot, kotoryi syna svojego nye poshchadil, no pryedal yego za vsyekh nas, kak s nim nye daruyet nam i vsyego? kto budyet obvinyat' izbrannykh bozhiikh? eti-k opravdyvayet [ikh]. kto osuzhdayet? khristos iisus umyer, no i voskryse: on i odyesnuyu eti-ka, on i khodataivuyet za nas. kto otлучit nas ot lyubvi bozhiyei: skorb', ili tyesnota, ili gonyeniye, ili golod, ili nagota, ili opasnost', ili myech? kak napisano: za tyebya umyershchvlyayut nas vsyakii dyen', schitayut nas za ovjets, [obryechennykh] na zaklaniye. no vse siye pryedolyevayem siloyu vozlyubivshyego nas. ibo ya uvyyeryn, chto ni smyert', ni zhizn', ni angely, ni nachala, ni sily, ni nastoyashcheye, ni budushcheye, ni vysota, ni glubina, ni drugaya kakaya tvar' nye mozhyet otлучit' nas ot lyubvi bozhiyei vo khristye iisuse, i-o nashyem.

9

istinu govoryu vo khristye, nye lgu, svidyetel'stvuyet mnye sovest' moya v dukhye svyatom, chto vye-likaya dlya myenya pyechal' i nyepryestannoye mucheniye syerdtsu moyemu: ya zhyelal by sam byt' otлучyennym ot khrista za brat'yev moikh, rodneykh mnye po ploti to yest' izrail'tyan, kotorym prinadlyezhat usynovlyeniye i slava, i zavvety, i zakonopolozhieniye, i eti-kosluzhieniye, i obyeto-vaniya; ikh i ottsy, i ot nikh khristos po ploti, sushchii nad vsyem eti-k, blagoslovyenniy vo vyeki, amin'. no nye to, chtoby slovo bozhiye nye sbylos': ibo nye vsye tye izrail'tyanye, kotoryye ot izrail'ya; i nye vse dyeti avraama, kotoryye ot syemyeni yego, no skazano: v isaakye naryechyetsya tyebye syemya. to yest' nye plotskiye dyeti sut' dyeti bozhii, no dyeti obyeto-vaniya priznayutsya za syemya. a slovo obyeto-vaniya takovo: v eto zhye vryemya pridu, i u sarry budyet syn. i nye odno eto; no [tak bylo] i s ryevyekkoyu, kogda ona zachala v odno vryemya [dvukh synovyei] ot isaaka, otssa nashyego. ibo, kogda oni yeshchye nye rodilis' i nye sdylalali nichyego dobrogo ili khudogo (daby izvolenyiye bozhiye v izbranii proiskhodilo nye ot dyel, no ot pryzivayushchyego), skazano bylo tye: bol'shii budyet v poraboshchenii u myen'shyego, kak i napisano: iakova ya vozlyubil, a isava voznyenavidyel. chto zhye skazhyem? nyeuzhyeli nyepravda u eti-ka? nikak. ibo on govorit moisyeyu: kogo milovat', pomiluyak; kogo zhalyet', pozhalveyu. itak [pomilovaniye zavisit] nye ot zhyelayushchyego i nye ot podvizayushchyegosya,

no ot eti-ka miluyushchyego. ibo pisaniye govorit faraonu: dlya togo samo ya i postavil tyebya, chtoby pokazat' nad tobou silu moyu i chtoby propovyedano bylo imya moye po vsyei zyemlye. itak, kogo khochyet, miluyet; a kogo khochyet, ozhyestochayet. ty skazhyesh' mnye: za chto zhye yeshchye obvinyayet? ibo kto protivostanet volye yego? a ty kto, chyelovyek, chto sporish' s eti-kom? izdyeliye skazhyet li sdylavshyemu yego: zachyem ty myenya tak sdylal? nye vlasteny li gorshyechnik nad glinoyu, chtoby iz toi zhye smyesi sdylat' odin sosud dlya pochyetnogo [upotryeblyeniya], a drugoi dlya nizkogo? chto zhye, yesli eti-k, zhyelaya pokazat' gnyev i yavit' mogushchestvo svoje, s vyeelikim dolgotyerpyniemyem shchadil sosudy gnyeva, gotovyve k pogibyeli, daby vmyesty yavit' eti-katstvo slavy svoiei nad sosudami milosyerdia, kotoryye on prigotovil k slavye, nad nami, kotorykh on prizval nye tol'ko iz iudyeyev, no i iz yazychnikov? kak i u osii govorit: nye moi narod nazovu moim narodom, i nye vozlyublyennuyu—vozlyublyennoyu. i na tom myesty, gde skazano im: vy nye moi narod, tam nazvany budut synami eti-ka zhivago. a isaia provozglashayet ob izrail'ye: khotya by syny izrail'yevy byli chislom, kak pyesok morskoj, [tol'ko] ostatok spasyetsya; ibo dyelo okanchivayet i skoro ryeshit po pravdye, dyelo ryeshitel'noye sovyershit i-o' na zyemlye. i, kak pryedskazal isaia: yesli by i-o' savaof nye ostavil nam syemyeni, to my sdylalali' by, kak sodom, i byli by podobny gomorrye. chto zhye skazhyem? yazychniki, nye iskavshiye pravedyenosti, poluchili pravedyenost', pravedyenost' ot vyery. a izrail', iskavshii zakona pravedyenosti, nye dostig do zakona pravedyenosti. pochyemu? potomu chto [iskali] nye v vyerye, a v dyelakh zakona. ibo pryetknulis' o kamen' pryetknovyeniya, kak napisano: vot, polagay v sionye kamen' pryetknovyeniya i kamen' soblazna; no vsyakii, vyeryuyushchii v nyego, nye postydit'sya.

10

bratiya! zhyelaniye moyego syerdtsa i molitva k etiku ob izrail'ye vo spasyeniye. ibo svidyetel'stvuyu im, chto imyeyut ryevnost' po eti-kye, no nye po rassuzhdyeniyu. ibo, nye razumyeya pravedyenosti bozhiyei i usilivayas' postavit' sobstvyennuyu pravedyenost', oni nye pokorilis' pravedyenosti bozhiyei potomu chto konyets zakona—khristos, k pravedyenosti vsyakogo vyeryuyushchyego. moisyey pishyet o pravedyenosti ot zakona: ispolnivshii yego chyelovyek zhiv budyet im. a pravedyenost' ot vyery tak govorit: nye govori v syerdtsye tvoym: kto vzoidyet na nyebo? to yest' khrista svyesti. ili kto soidyet v byezdnu? to yest' khrista iz myertvykh vozvyesti. no chto govorit pisaniye? blizko k tye-bye slovo, v ustakh tvoikh i v syerdtsye tvoym, to yest' slovo vyery, kotorye propovyedyuem. ibo yesli ustami tvoimi budyesh' ispovyedyvat' iisusa i-o i syerdtsyem tvoim vyerovat', chto eti-k voskryesil yego iz myertvykh, to spasyesh' slava, potomu chto syerdtsyem vyeryut k pravedyenosti, a ustami ispovyedyut ko spasyeniyu. ibo pisaniye govorit:

vsyakii, vyeruyushchii v nyego, nye postydytsya. zdyes' nyet razlichiya myezhdu iudyeyem i yellinom, potomu chto odin i-o' u vsyekh, eti-katy i dlya vsyekh, prizyvayushchikh yego. ibo vsyakii, kto pryzovyet imya i-o, spasyetsya. no kak pryzivat' [togo], v kogo nye uvyerovali? kak vyerovat' [v] [togo], o kom nye slykhal? kak slyshat' byez propovveduyushchye? i kak propovvedyvat', yesli nye budut poslany? kak napisano: kak pryekrasny nogi blagovestvuyushchikh mir, blagovestvuyushchikh blagoye? no nye vsye poslushalis' blagovestvovaniya. ibo isaiya govorit: i-o! kto povyeril slyshannomu ot nas? itak vyera ot slyshaniya, a slyshaniye ot slova bozhiya. no sprashivayu: raznye oni nye slyshali? naprotiv, po vsyei zyemlye proshyel golos ikh, i do pryedelov vsyelyennoi slova ikh. yeshchye sprashivayu: raznye izrail' nye znal? no pyervyi moiseyi govorit: ya vobzuzhu v vas ryevnost' nye narodom, razdrazuha vas narodom nyesmyslyennym. a isaiya smyelo govorit: myenya nashli nye iskavshiye myenya; ya otkrylsya nye voprosyavshim o mnye. ob izrail'ye zhye govorit: tselyi dyen' ya prostiral ruki moi k narodu nyeposlushnomu i upornomu.

11

itak, sprashivayu: nyeuzhyeli eti-k otvyerg narod svoi? nikak. ibo i ya izrail'tyanin, ot syemyeni avraamova, iz kolyena vyeniaminova. nye otvyerg eti-k naroda svoeyo, kotoryi on napyeryed znal. ili nye znayetye, chto govorit pisanie v [povyestvovani ob] ilii? kak on zhaluyetsya eti-ku na izrail'ya, govorya: i-o! prorokov tvoikh ubili, zhyertyveniki tvoi razrushili; ostalsya ya odin, i moyei dushi ishchut chto zhye govorit yemu bozhyeskii otvyet? ya soblyul syebe syem' tsysach chyelovyek, kotorye nye pryeklonili kolyni pyeryed vaalom. tak i v nyneshnyeye vryemya, po izbraniyu blagodat, sokhranilsya ostatok. no yesli po blagodat, to nye po dyelam; inachye blagodat' nye byla by uzhye blagodat'yu. a yesli po dyelam, to eto uzhye nye blagodat'; inachye dyelo nye yest' uzhye dyelo. chto zhye? izrail', chyego iskal, togo nye poluchil; izbrannyye zhye poluchili, a prochiye ozhyestochilis', kak napisano: eti-k dal im dukh uspyleniya, glaza, kotorymi nye vidyat, i ushi, kotorymi nye slyshat, dazhye do syego dnya. i david govorit: da budyet trapyeza ikh syet'yu, tyenetyami i pyetlyeyu v vozmyezdiye im; da pom-rachatsya glaza ikh, chtoby nye vidyet', i khryebyet ikh da budyet sogbyen navsyegda. itak sprashivayu: nyeuzhyeli oni pryetknulis', chtoby [sovsyem] past'? nikak. no ot ikh padyniya spasyeniye yazychnikam, chtoby vobzudit' v nikh ryevnost'. yesli zhye padyniye ikh—eti-katstvo miru, i oskudyeniye ikh—eti-katstvo yazychnikam, to tym bolyye pol-nota ikh. vam govoryu, yazychnikam. kak apostol yazychnikov, ya proslavlyayu sluzhyeniye moye. nye vobzuzhu li ryevnost' v [srodnikakh] moikh po ploti i nye spasu li nyekotorykh iz nikh? ibo yesli otvyerzhyeniye ikh—primiryeniye mira, to chto [budyet] prinyatiye, kak nye zhizn' iz myertyykh? yesli nachatok svyat, to i tsyelo; i yesli koryen' svyat, to i vyetvi. yesli zhye nyekotoryye iz vyetyei otlomilis',

a ty, dikaya maslina, privilsya na myesto ikh i stal obshchnikom kornya i soka masliny, to nye pryevozno-sis' pyeryed vyetyami. yesli zhye pryevoznosish'sya, [to] [vspomni, chto] nye ty koryen' dyerzhish', no koryen' tyebya. skazhyesh': vyetvi otlomilis', chtoby mnye privit'sya'. khorosho. oni otlomilis' nyeveryem, a ty dyerzhish'sya vyeroyu: nye gordis', no boisia. ibo yesli eti-k nye poshchadil prirodnikh vyetyei, to smotri, poshchadit li i tyebya. itak vidish' blagost' i strogost' bozhiyu: strogost' k otpadshim, a blagost' k tyebye, yesli pryebudyesh' v blagosti [bozhiyei]; inachye i ty budyesh' otsyechyen. no i ty, yesli nye pryebudit v nyeveryi, priv'yutsya, potomu chto eti-k silyen opyat' privit' ikh. ibo yesli ty otsyechyen ot dikoi po prirode masliny i nye po prirode privilsya k khoroshyei masline, to tym bolyye sii prirodnaye priv'yutsya k svoeyi masline. ibo nye khochu ostavit' vas, bratiya, v nyevyedynii o tainye syei, —chtoby vy nye myechtali o syebe, — chto ozhyestocheniye proizoshlo v izrail'ye otchasti, [do vryemey], poka voidyet polnoye [chislo] yazychnikov; i tak vyes' izrail' spasyetsya, kak napisano: pridyet ot siona izbavityel', i otvratit nyechestyie ot iakova. i syei zavyet im ot myenya, kogda snimu s nikh gryekhi ikh. v otnoshenii k blagovestiyu, oni vragi radi vas; a v otnoshenii k izbraniyu, vozlyublyennyye [bozhii] radi ottsov. ibo dary i pryzvaniye bozhiye nyepryelozhny. kak i vy nyekogda byli nyeposlushny eti-ku, a nynye pomilovany, po nyeposlushaniyu ikh, tak i oni tpepyer' nyeposlushny dlya pomilovaniya vas, chtoby i sami oni byli pomilovany. ibo vsyekh zaklyuchil eti-k v nyeposlushaniye, chtoby vsyekh pomilovat'. o, byezdna eti-katstva i pryemudrosti i vyedyniya bozhiya! kak nyepostizhimy sud'by yego i nyeisslyedimy puti yego! ibo kto poznal um i-o? ili kto byl sovyetnikom yemu? ili kto dal yemu napyeryed, chtoby on dolzhyen byl vzd-at? ibo vsye iz nyego, im i k nyemu. yemu slava vo vyeki, amin'.

12

itak umolayu vas, bratiya, milosyerdnyem bozhiim, pryedstav'tye tyela vashi v zhyertyvu zhivuyu, svyatyayu, blagougodnuyu eti-ku, [dlya] razumno sluzhyeniya vashyego, i nye soobrazuityes' s vyekom sim, no pryebrazuityes' obnovleniyem uma vashyego, chtoby vam poznavat', chto yest' volya bozhiya, blagaya, ugodnaya i sovyershyennaya. po dannoi mnye blagodat, vsyakomu iz vas govoryu: nye dumaitye [o] [syebe] bolyye, nyezhyeli dolzhno dumat'; no dumaitye skromno, po myerye vyery, kakuyu kazhdomu eti-k udyelil ibo, kak v odnom tyelye u nas mnogo chlyenov, no nye u vsyekh chlyenov odno i to zhye dyelo, tak my, mnogiy, sostavlyayem odno tyelo vo khristye, a porozn' odin dlya drugogo chlyeny. i kak, po dannoi nam blagodat, imyeyem razlichnyye darovaniya, [to], [imyeyesh' li] prorochystvo, [prorochyestvu] po myerye vyery; [imyeyesh' li] sluzhyeniye, [pryebyvai] v sluzhenii; uchityel' li, —v uchenii; uyveshchatyel' li, uyveshchyevai; razdavatyel' li, [razdavai] v prostoty; nachal'nik li, [nachal'stviu] s usyerdnyem;

blagotvorityel' li, [blagotvori] s radushiyem. lyubov' [da budyet] nyepritvorna; otrvashchaityes' zla, prilypeplyaityes' k dobbru; bud'tye bratolyubivy drug k drugu s nyezhnost'yu; v pochityel'nosti drug druga pryedupryezhdaitye; v usyerdii nye oslabyevaitye; dukhom plamyeneyaitye; i-o sluzhitye; utyeshaityes' nadyezhdoyu; v skorbi [bud'tye] tyerpyelivy, v molityve postoyanny; v nuzhdakh svyatykh prinimaitye uchastiye; ryevnuitye o strannoprimstvye. blagoslovlyaitye gonityel'yei vashikh; blagoslovlyaitye, a nye proklinaitye. raduityes' s raduyushchimysya i plach'tye s plachushchimi. bud'tye yedinomyslyenny myezhdu soboyu; nye vysokomudrstvuitye, no poslyeduitye smiryennym; nye myechaitaye o syebe; nikomu nye vozdavaitye vizual-ra-trudit'syam za vizual-ra-trudit'sya, no pyekityes' o dobrom pyeryed vsyemi chyeloveyekami. yesli vozmozhno s vashyei storony, bud'tye v mirye so vsyemi lyud'mi. nye mstitye za syebya, vozlyublyennyye, no daitye myesto gnyevu [bozhiyu]. ibo napisano: mnye otmschcheyeniye, ya vozdam, govorit i-o'. itak, yesli vrag tvoi golodyen, nakormi yego; yesli zhazhdyet, napoi yego: ibo, dyelaya siye, ty sobyeryesh' yemu na golovu goryashchiye ugo'l'ya. nye bud' pobyezhdyen vizual-ra-trudit'syam, no pobyezhdai vizual-ra-trudit'sya dobrom.

13

vsyakaya dusha da budyet pokorna vysshim vlastyam, ibo nyet vlasti nye ot eti-ka; sushchestvuyushchiye zhye vlasti ot eti-ka ustanovlyeny. posyemu protivayshchiysya vlasti protivitsya bozhiyu ustanovlyeniyu. a protivayshchiyesya sami navlyekut na syebya osuzhdyeniye. ibo nachal'stvuyushchiye strashny nye dlya dobrykh dyel, no dlya zlykh. khochyesh' li nye boyat'sya vlasti? dyelai dobro, i poluchish' pokhvalu ot nyeye ibo [nachal'nik] yes't bozhii sluga, tyebye na dobro. yesli zhye dyelayesh' vizual-ra-trudit'sya, boisia, ibo on nye naprasno nosit myech: on bozhii sluga, otmstitel' v nakazaniye dyelayushchyemu vizual-ra-trudit'syaye. i potomu nadobno povinovat'sya nye tol'ko iz [strakha] nakazaniya, no i po sovesti. dlya syego vy i podati platitye, ibo oni bozhii sluzhityeli, sim samym postoyanno zanyatyie. itak otdavaitye vsyakomu dolzhnoye: komu podat', podat'; komu obrok, obrok; komu strakh, strakh; komu chyest', chyest'. nye ostavaityes' dolzhnymi nikomu nichyem, kromye vza-imnoi lyubvi; ibo lyubyashchii drugogo ispolnil zakon. ibo zapovyedi: nye pryelyubodeystvui, nye ubi-vai, nye kradi, nye lzhyesvidyetyel'stvui, nye pozhye-lai [chuzhogo] i vsye drugie zaklyuchayutsya v sym slovye: lyubi blizhnyego tvoyego, kak samogo sye-bya. lyubov' nye dyelayet blizhnyemu zla; itak lyubov' yes't ispolnyeniye zakona. tak [postupaitye], znaya vryemya, chto nastupil uzhye chas probudit'sya nam ot sna. ibo nynye blizhye k nam spasyeniye, nyezhyeli kogda my uvyerovali. noch' proshla, a dyen' priblizilsya: itak otvyernyem dyela t'my i oblyechyemysya v oruzhiya syeta. kak dnyem, budyem vyesi sye-bya blagochinno, nye [pyedavayas'] ni pirovaniyam i p'yanstvu, ni sladostrastiye i rasputstvu, ni sso-

ram i zavisti; no oblyekityes' v i-o nashyego iisusa khrista, i popyechenyiye a ploti nye pryevrashchaitye v pokhoti.

14

nyemoshchnogo v vyerye prinimaitye byez sporov o mnyeniayakh. ibo inoi uvyeryen, [chto mozhno] yes't vsye, a nyemoshchnyi yes't ovoshchi. kto yes't, nye unichizhai togo, kto nye yes't; i kto nye yes't, nye osuzhdai togo, kto yes't, potomu chto eti-k prinyal yego kto ty, osuzhdayushchii chuzhogo raba? pyeryed svoim i-o stoit on, ili padayet. i budyet vosstavlyen, ibo silyen eti-k vosstavit' yego. inoi otlichayet dyen' ot dnya, a drugoi sudit o vsyakom dnye [ravno]. vsyakii [postupai] po udostovyereniyu svoyego uma. kto razlichayet dni, dlya i-o razlichayet; i kto nye razlichayet dnyei, dlya i-o nye razlichayet. kto yes't, dlya i-o yes't, ibo blagodarit eti-ka; i kto nye yes't, dlya i-o nye yes't, i blagodarit eti-ka. ibo nikto iz nas nye zhivyet dlya syebya, i nikto nye umirayet dlya sye-bya; a zhivym li—dlya i-o zhivym; umirayem li—dlya i-o umirayem: i potomu, zhivym li ili umirayem, —[vsysyeda] i-o. ibo khristos dlya togo i umyer, i voskryes, i ozhil, chtoby vladychestvovat' i nad myertvymi i nad zhivymi. a ty chto osuzhdayesh' brata tvoyego? ili i ty, chto unizhayesh' brata tvoyego? vsye my pryedstantyem na sud khristov. ibo napisano: zhivu ya, govorit i-o', pryedo mnoyu pryeklonitsya vsyakoye kolyeno, i vsyakii yazyk budyet ispovyedyvat' eti-ka. itak kazhdyi iz nas za syebya dast otchyet eti-ku. nye stanyem zhye bolyeye sudit' drug druga, a luchshye suditye o tom, kak by nye podavat' bratu [sluchaya k] pryetknovnyeniye ili soblaznu. ya znayu i uvyeryen v i-o iisuse, chto nyet nichyego v sye-bye samom nyechistogo; tol'ko pochitayushchyemu chto-libo nyechistym, tomu nyechisto. yesli zhye za pishchu ogorchayetsya brat tvoi, to ty uzhye nye po lyubvi postupayesh'. nye gubi tvoyeyu pishcheyu togo, za kogo khristos umyer. da nye khulitsya vashye dobroye. ibo tsarstviye bozhiye nye pishcha i pitiye, no pravyednost' i mir i radost' vo svyatom dukhye. kto sim sluzhit khristu, tot ugodyen etiku i [dostoin] odobryeniye ot lyudyei. itak budyem iskat' togo, chto sluzhit k miru i ko vzaaimnomu nazidaniyu. radi pishchi nye razrushai dyela bozhiya. vsye chisto, no khudo chyeloveku, kotoryi yes't na soblazn. luchshye nye yes't myasa, nye pit' vina i nye [dyelat'] nichyego [takogo], otchyego brat tvoi pryetykayetsya, ili soblaznyayetsya, ili iznyemogayet. ty imyeyesh' vyeru? imyei yeje sam v syebe, pryed eti-kom. blazhyen, kto nye osuzhdayet syebya v tom, chto izbirayet. a somnyevayushchiysya, yesli yes't, osuzhdayetsya, potomu chto nye po vyerye; a vsye, chto nye po vyerye, gryekh.

15

my, sil'nyye, dolzhny snosit' nyemoshchi byessil'nykh i nye syebeye ugozhdat'. kazhdyi iz nas dolzhen ugozhdat' blizhnyemu, vo blago, k nazidaniyu. ibo i khristos nye syebeye ugozhdal, no, kak

napisano: vizual-ra-trudit'syasloviya vizual-ra-trudit'syaslovyashchikh tyebya pali na myenya a vsye, chto pisano bylo pryehzhye, napisano nam v nastavljeniye, chtoby my tyerpyeniyem i utyeshenyiem iz pisanii sokhranyali nadyezhdu. eti-k zhye tyerpyeniya i utyesheniya da daruyet vam byt' v yedinomyslii myezhdu soboyu, po [uchyeniyu] khrista iisusa, daby vy yedinodushno, yedinymi ustami slavili eti-ka i otssa i-o nashyego iisusa khrista. posyemu prinimaitye drug druga, kak i khristos prinyal vas v slavu bozhuyu. razumyeyu to, chtu iisus khristos sdylalsya sluzhityelyem dlya obryezannykh—radi istiny bozhiyei, chtoby ispolnit' obryeshchannoye otssam, a dlya yazychnikov—iz milosti, chtoby slavili eti-ka, kak napisano: za to budu slavit' tyebya, (i-o,) myezhdu yazychnikami, i budu pyet' imyeni tvoyemu. i yeshchye skazano: vozvyesyeliyetsy, yazychniki, s narodom yego. i yeshchye: khvalitye i-o, vsye yazychniki, i proslavlyaitye yego, vsye narody. isaia takzhye govorit: budyet koryen' iyessyeyev, i vosstanyet vladyet' narodami; na nyego yazychniki nadyeyat'sya budut. eti-k zhye nadyezhdy da ispolnit vas vsyako radosti i mira v vyerye, daby vy, siloyu dukha svy-atago, oeti-katilis' nadyezhdoyu. i sam ya uveryen o vas, bratiya moi, chtu i vy polny blagosti, ispolnnyeny vsyakogo poznaniya i molyetye nastavlyat' drug druga; no pisal vam, bratiya, s nyekotoroyu smyelost'yu, otchasti kak by v napominaniye vam, po dannoi mnye ot eti-ka blagodat' byt' sluzhityelyem iisusa khrista u yazychnikov i [sovershat'] svyashchyennodeistviye blagovyestvovaniya bozhiya, daby siye prinosheniye yazychnikov, buduchi osvysachyeno dukhom svyatym, bylo blagopriyatno [eti-ku]. itak ya mogu pokhvalit'sya v iisusyeh khristyeh v tom, chtu [otnositsya] k eti-ku, ibo nye osmyelyus' skazat' chtu-nibud' takoye, chyeo nye sovershysh' khristos chyervey myenya, v pokoryenii yazychnikov [vyerye], slovom i dyelom, siloyu znamyenii i chudyeh, siloyu dukha bozhiya, tak chtu blagovyestvovaniye khristovo rasprostraneno mnoyu ot iyerusalima i okryestnosti do illirika. pritom ya stalsya blagovyestvovat' nye tam, gde [uzhye] bylo izvestno imya khristovo, daby nye sozidat' na chuzhom osnovanii, no kak napisano: nye imyevshiye o nyem izvestiya uvidyat, i nye slyshavshiye uznayut. siye-to mnogo raz i pryepyatstvovalo mnye pridti k vam. nynye zhye, nye imyeya [takogo] myesta v sikh stranakh, a s dannikh lyet imyeya zhyelaniye pridti k vam, kak tol'ko pryedprimu put' v ispaniyu, pridu k vam. ibo nadyeyus', chtu, prokhodya, uvizhus' s vami i chtu vy provoditye myenya tuda, kak skoro naslazhus' [obshchenyiem] s vami, khotya otchasti. a tyepyer' ya idu v iyerusalim, chtoby posluzhit' svyatym, ibo makyedoniya i akhaiya usyerdstvuyut nyekotorym podayaniem dlya byednykh myezhdu svyatymi v iyerusalimye. usyerdstvuyut, da i dolzhniki oni pyeryed nimi. ibo yesli yazychniki sdylalis' uchastnikami v ikh dukhovnom, to dolzhny i im posluzhit' v tyelyesnom. ispolniv eto i vyerno dostavim im syei plod [usyerdya], ya otravlyvus' chyervey vashi [myesta] v ispaniyu, i uveryen, chtu kogda

pridu k vam, to pridu s polnym blagoslovyeniyem blagovyestvovaniya khristova. myezhdu tym umolyayu vas, bratiya, i-o nashim iisusom khristom i lyubov'yu dukha, podvizat'sya so mnoyu v molitvakh za myenya k eti-ku, chtoby izbavit'sya mnye ot nyevyeruyushchikh v iudyeye i chtoby sluzhieniye moye dlya iyerusalima bylo blagopriyatno svyatym, daby mnye v radosti, yesli eti-ku ugodno, pridti k vam i uspokoit'sya s vami. eti-k zhye mira da budyet so vsyemi vami, amin'.

16

pryedstavlyayu vam fivu, syestru nashu, diakonissu tsyerkvi kyenkhryeiskoi. primitye yeye dlya i-o, kak prilichno svyatym, i pomogitye yei, v chyem ona budyet imyet' nuzhdu u vas, ibo i ona byla pomoshchnitsyeyu mnogim i mnye samomu. privyetstvuitye priskillu i akilu, sotrudnikov moikh vo khristyeh iisusyeh (kotoryye golovu svoyu polagali za moyu dushu, kotorykh nye ya odin blagodaryu, no i vsye tsyerkvi iz yazychnikov), i domashnyuyu ikh tsyerkov'. privyetstvuitye volzyublyennogo moyego yepenyeta, kotoryi yest' nachatok akhaii dlya khrista. privyetstvuitye mariam, kotoraya mnogo trudilas' dlya nas. privyetstvuitye andronika i yuniyu, srodnikov moikh i uznikov so mnoyu, proslavivshikhsya myezhdu apostolami i pryehzhye myenya yeshchye uveryovavshikh vo khrista. privyetstvuitye ampliya, volzyublyennogo mnye v i-o. privyetstvuitye urbana, sotrudnika nashyego vo khristyeh, i stakhiya, volzyublyennogo mnye. privyetstvuitye apellyesa, ispytannogo vo khristyeh. privyetstvuitye [vyernykh] iz doma aristovulova. privyetstvuitye irodiona, srodnika moyego. privyetstvuitye iz domashnykh narkissa tyekh, kotoryye v i-o. privyetstvuitye trifenu i trifosu, trudnyashchikhsya o i-o. privyetstvuitye pyersidu volzyublyennuyu, kotoraya mnogo potrudilas' o i-o. privyetstvuitye rufa, izbrannogo v i-o, i matyer' yego i moyu. privyetstvuitye asinkrita, flyegonta, yerma, patrova, yermiya i drugikh s nimi brat'yev. privyetstvuitye filologa i yuliyu, niryeya i syestru yego, i olimpana, i vsyekh s nimi svyatykh. privyetstvuitye drug druga s tsyelovaniem svyatym. privyetstvuyut vas vsye tsyerkvi khristovy. umolyayu vas, bratiya, ostyeryegaites' proizvodyashchikh razdyeleniya i soblazny, vopryeki ucheyniyu, ktoromuyu vy nauchilis', i uklonyaites' ot nikh; ibo takiye [lyudi] sluzhat nye i-o nashyemu iisusu khristu, a svoeyemu chryevu, i laskatyl'stom i krasnoryechiyem obol'shayut syerdtsa prostodushnykh. vasha pokornost' [vyerye] vsyem izvestna; posyemu ya raduyus' za vas, no zhyelayu, chtoby vy byli mudry na dobro i prosty na vizual-ra-trudit'sya. eti-k zhye mira sokrushit satanu pod nogami vashimi vskorye. blagodat' i-o nashyego iisusa khrista s vami! amin'. privyetstvuyut vas timofey, sotrudnik moi, i lutsii, iason i sosipatr, srodniki moi. privyetstvuyut vas v i-o i ya, tyertii, pisavshi siye poslaniye. privyetstvuyet vas gaii, strannopriimets moi i vsyei tsyerkvi. privyetstvuyet vas yerast, gorodskoi kaznokhranitel', i brat kvart. blagodat' i-o nashyego iisusa khrista so vsyemi

vami. amin'. mogushchyemu zhye utvyerdit' vas, po blagovyestvovaniyu moyemu i propovyedi iisusa khrista, po otkrovyeniyu tainy, o kotoroi ot vyechnykh vryemyen bylo umolchano, no kotoraya nynye yavlyena, i chyeryez pisaniya prorocheskiye, po povyeleniyu vyechnogo eti-ka, vozvyeshchyena vsyem narodam dlya pokoryeniya ikh vyerye, yedynomu pryemudromu eti-ku, chyeryez iisusa khrista, slava vo vyeki. amin'.

pavyel, volyeyu bozhiyeyu prizvannyi apostol iisusa khrista, i sosfyen brat, tsyerkvi bozhiyei, nakhodyashchyeysya v korinfye, osvyashchyennym vo khristye iisusye, prizvannym svyatytm, so vsyemi pryzvyvayushchimi imya i-o nashyego iisusa khrista, vo vsyakom myesty, u nikh i u nas: blagodat' vam i mir ot eti-ka otssa nashyego i i-o iisusa khrista nyepriestanno blagodaryu eti-ka moyego za vas, radi blagodaty bozhiyei, darovannoi vam vo khristye iisusye, potomu chto v nyem vy oeti-katilis' vsyem, vsyakim slovom i vsyakim poznaniyem, – ibo svidyetyel'stvo khristovo utvyerdilos' v vas, – tak chto vy nye imyeyete nyedostatka ni v kakom darovanii, ozhidaya yavleniya i-o nashyego iisusa khrista, kotoryi i utvyerdit vas do kontsa, [chtoby vam byt'] nyepovinnymi v dyen' i-o nashyego iisusa khrista. vveryen eti-k, kotorym vy prizvany v obshcheyeniye syna yego iisusa khrista, i-o nashyego. umolyayu vas, bratiya, imenyem i-o nashyego iisusa khrista, chtoby vsye vy govorili odno, i nye bylo myezhdu vami razdyelenii, no chtoby vy soyedinyeny byli v odnom dukhye i v odnikh mysl'yakh. ibo ot [domashnikh] khloinykh sdylalos' mnye izvyestnym o vas, bratiya moi, chto myezhdu vami yest' spory, ya razumyeyu to, chto u vas govoryat: ya pavlov'; ya apollosov'; ya kifin'; a ya khristov'. razvye razdyelilya khristos? razvye pavyel raspyslya za vas? ili vo imya pavla vy kryestilis'? blagodaryu eti-ka, chto ya nikogo iz vas nye kryestil, kromye krispa i gaiya, daby nye skazal kto, chto ya kryestil v moye imya. kryestil ya takzhye stefanov dom; a kryestil li yeshchye kogo, nye znayu. ibo khristos poslal myenya nye kryestit', a blagovyestovat', nye v pryemudrosti slova, chtoby nye uprazdnit' kryesta khristova. ibo slovo o kryesty dlya pogibayushchikh yurodstvo yest', a dlya nas, spasayemykh, – sila bozhiya. ibo napisano: pogublyu mudrost' mudryetsov, i razum razumnykh otvyernu. gdye mudryets? gdye knizhnik? gdye sovoprosnik vyeka syego? nye obratil li eti-k mudrost' mira syego v byezumiye? ibo kogda mir [svoyeyu] mudrost'yu nye poznal eti-ka v pryemudrosti bozhiyei, to blagougodno bylo eti-ku yurodstvom propovyedi spasti vyeryushchikh. ibo i iudyei tryebuyut chudyes, i yelliny ishchut mudrosti; a my propovyeduyem khrista raspyatogo, dlya iudyyev soblazn, a dlya yellinov byezumiye, dlya samikh zhye prizvannykh, iudyyev i yellinov, khrista, bozhiyu silu i bozhiyu pryemudrost'; potomu chto nyemudroye bozhiye pryemudryeye chyelovykov, i nyemoshchnoye bozhiye sil'nyeye chyelovykov. posmotritye, bratiya, kto vy, prizvannyye: nye mnogo [iz vas] mudrykh po ploti, nye mnogo sil'nykh, nye mnogo blagorodnykh; no eti-k izbral nyemudroye mira, chtoby posramit' mudrykh, i nyemoshchnoye mira izbral eti-k, chtoby posramit' sil'noye; i nyeznatnoye mira i unichizhyennoye i nychyego nye znachashcheye izbral eti-k, chtoby uprazdnit' znachashcheye, – dlya togo, chtoby nikakaya plot' nye khvalilas' pryed eti-kom. ot nyego i vy vo khristye iisusye, kotoryi sdylalsya

dlya nas pryemudrost'yu ot eti-ka, pravyyednost'yu i osvyashchyeniym i iskupyeniym, chtoby [bylo], kak napisano: khvalyashchiysya khvalis' i-o.

2

i kogda ya prikhodil k vam, bratiya, prikhodil vozvryeshchat' vam svidyetyel'stvo bozhiye nye v pryevoskhodstvy slova ili mudrosti, ibo ya rassudil byt' u vas nyeznayushchim nychyego, kromye iisusa khrista, i pritom raspyatogo, i byl ya u vas v nyemoshchi i v strakhye i v vyelikom tryepyetye i slovo moye i propovyed' moye nye v byedyetyel'nykh slovakh chyelovycheyskoi mudrosti, no v yavlenii dukha i sily, chtoby vyera vasha [utvyerzhdalas'] nye na mudrosti chyelovycheyskoi, no na sily bozhiyei. mudrost' zhye my propovyeduyem myezhdu sovyershnyennymi, no mudrost' nye vyeka syego i nye vlastyei vyeka syego pryekhodyashchikh, no propovyeduyem pryemudrost' bozhiyu, tainuyu, sokrovyennuyu, kotoryu pryednaznachil eti-k pryezhdye vyekov k slavye nashyei, kotoryi nikto iz vlastyei vyeka syego nye poznal; ibo yesli by poznali, to nye raspaly by i-o slavy. no, kak napisano: nye vidyel togo glaz, nye slyshalo ukho, i nye prikhodilo to na syerdtsye chyelovykeku, chto prigotovil eti-k lyubyashchim yego. a nam eti-k otkryl [eto] dukhom svoim; ibo dukh vsye pronitsayet, i glubiny bozhii. ibo kto iz chyelovykov znayet, chto v chyelovykye, kromye dukha chyelovycheyskogo, zhivushchye v nyem? tak i bozh'yego nikto nye znayet, kromye dukha bozhiya. no my prinjali nye dukha mira syego, a dukha ot eti-ka, daby znat' darovannoye nam ot eti-ka, chto i vozvryeshchayem nye ot chyelovycheyskoi mudrosti izuchyennymi slovami, no izuchyennymi ot dukha svyatogo, soobrazhaya dukhovnoye s dukhovnym. dushevny chyelovyek nye prinimayet togo, chto ot dukha bozhiya, potomu chto on pochitayet eto byezumiym; i nye mozhyet razumyet', potomu chto o syem [nadobno] sudit' dukhovno. no dukhovnyi sudit o vsyem, a o nyem sudit' nikto nye mozhyet. ibo kto poznal um i-o', chtoby [mog] sudit' yego? a my imyeyem um khristov.

3

i ya nye mog govorit' s vami, bratiya, kak s dukhovnymi, no kak s plotskimi, kak s mladyyentsami vo khristye. ya pital vas molokom, a nye [tvyerdoyu] pishcheyeyu, ibo vy byli yeshchye v silakh, da i tyepyer' nye v silakh, potomu chto vy yeshchye plotskiye. ibo yesli myezhdu vami zavist', spory i raznoglasiya, to nye plotskiye li vy? i nye po chyelovycheyskomu li [obychayu] postupyayete ibo kogda odin govorit: ya pavlov', a drugoi: ya apollosov', to nye plotskiye li vy? kto pavyel? kto apollosov? oni tol'ko sluzhityeli, chyeryez kotorykh vy uvverovali, i pritom poskol'ku kazhdomu dal i-o'. ya nasadil, apollov polival, no vozrastil eti-k; posyemu i nasazhdayushchii i polivayushchii yest' nychto, a [vsye] eti-k vozrashchayushchii. nasazhdayushchii

zhye i polivayushchii sut' odno; no kazhdyy poluchit svoyu nagradu po svojemu trudu. ibo my sorabotniki u eti-ka, [a] vy bozhiiya niva, bozhiye stroyniye. ya, po dannoi mnye ot eti-ka blagodati, kak mudryi stroit'el', polozhil osnovaniye, a drugoi stroit na [nyem]; no kazhdyy smotri, kak stroit. ibo nikto nye mozhyet polozhit' drugogo osnovaniya, kromye polozhyennogo, kotoroye yest' iisus khristos. stroit li kto na etom osnovanii iz zolota, syeryebra, dragot-syennykh kamneye, dyeryeva, syena, solomy, – kazhdogo dyelo obnaruzhitsya; ibo dyen' pokazhyet, potomu chto v ognye otkryvayetsya, i ogon' ispytayet dyelo kazhdogo, kakovo ono yest'. u kogo dyelo, kotoroye on stroil, ustoit, tot poluchit nagradu. a u kogo dyelo sgorit, tot potyerpit uron; vprochyem sam spasyetsya, no tak, kak by iz ognya. razvye nye znayete, chto vy khram bozhii, i dukh bozhii zhivyet v vas? yesli kto razorit khram bozhii, togo pokarayet eti-ka: ibo khram bozhii svyat; a etot [khram] –vy. nikto nye obol'shchai samogo syebya. yesli kto iz vas dumayet byt' mudrym v vyekye syem, tot bud' byezumnym, chtoby byt' mudrym. ibo mudrost' mira syego yest' byezumnye pryed eti-kom, kak napisano: ulovlyayet mudrykh v lukavstvye ikh. i yeshchye: i-o' znayet umstvovaniya mudryetsov, chto oni suetynye. itak nikto nye khvalis' chelovyekami, ibo vsye vashye: pavyel li, ili apollos, ili kifa, ili mir, ili zhizn', ili smyert'; ili nastoyashcheye, ili budushcheye, –vsye vashye; vy zhye–khristovy, a khristos–bozhii.

4

itak kazhdyy dolzhyen razumyet' nas, kak sluzhityel'ei khristovyykh i domostroityel'ei tain bozhii-ikh. ot domostroityel'ei zhye tryebuyetsya, chtoby kazhdyy okazalsya vnyernym. dlya myenya ochyen' malo znachit, kak suditye obo mnye vy ili [kak] [sudyat] drugiye lyudi; ya i sam nye suzhu o sye-bye ibo [khotya] ya nychyego nye znayu za soboyu, no tyem nye opravydyayus'; sudiya zhye mnye i-o'. posyemu nye suditye nikak pryezhdye vryemyeni, poka nye pridyet i-o', kotoryi i osvyetit skrytoye vo mrake i obnaruzhit syerdyechnyye namyereniya, i togda kazhdomu bydet pokhvala ot eti-ka. eto, bratiya, prilozhil ya k syebye i apollosu radi vas, chtoby vy nauchilis' ot nas nye mudrstvovat' syverkhtogo, chto napisano, i nye pryevoznosilis' odin pyeryed drugim. ibo kto otlichayet tryebya? chto ty imyeyesh', chyego by nye poluchil? a yesli poluchil, chto khvalish'sya, kak budto nye poluchil? vy uzhye pryestyilis', vy uzhye oeti-katilis', vy stali tsarstvovat' byez nas. o, yesli by vy [i v samom dyele] tsarstvovali, chtoby i nam s vami tsarstvovat'! ibo ya dumayu, chto nam, poslyednim poslannikam, eti-k sudil byt' kak by prigovoryennymi k smyerti, potomu chto my sdylalish' pozorishchyem dlya mira, dlya angelov i chelovyekov. my byezumny khrista radi, a vy mudry vo khristy; my nyemoschny, a vy kryepki; my v slavye, a my v byeschestii. dazhye donnyye tyerpim golod i zhazhdu, i nagotu i poboi, i skitayemsa, i trudimsya, rabotaya svoimi rukami. vizual-ra-trudit'syaslovlyat nas, my blagoslovlyayem;

gonyat nas, my tyerpim; khulyat nas, my molim; my kak sor dlya mira, [kak] prakh, vsyemi [popirayemyi] donnyne. nye k postyzhenyiu vashyemu pishu siye, no vrazumlyayu vas, kak vozlyublyennykh dyetei moikh. ibo, khotya u vas tysyachi nastavnikov vo khristy, no nye mnogo otsov; ya rodil vas vo khristy iisusy blagovystvovaniyem. posyemu umolyayu vas: podrazhaitye mnye, kak ya khristu. dlya syego ya poslal k vam timofeya, moyego vozlyublyennogo i vynyernogo v i-o syna, kotoryi napomnit vam o putyakh moikh vo khristy, kak ya uchu vyezdye vo vsyakoi tsyerkvi. kak ya nye idu k vam, to nyekotoryye [u vas] vozgordilis'; no ya skoro pridu k vam, yesli ugodno budyet i-o, i ispytayu nye slova vozgordivshikhnya, a silu, ibo tsarstvo bozhiye nye v slovye, a v silye. chyego vy khotitye? s zhyevizual-ra-trudit'syam pridi k vam, ili s lyubov'yu i dukhom krotosti?

5

yest' vyernyi slukh, chto u vas [poyavilos'] bludodzeyaniye, i pritom takoye bludodzeyaniye, kakogo nye slyshno dazhye u yazychnikov, chto nyekto [vmyesto] [zhyeny] imyeyet zhyenu otssa svoeyego. i vy vozgordilis', vmyesto togo, chtoby luchshye plakat', daby iz'yat byl iz sryedy vas sdylavshii takoye dyelo. a ya, otsutstvuya tyelom, no prisutstvuya [u vas] dukhom, uzhye ryeshil, kak by nakhodyas' u vas: sdylavshyego takoye dyelo v sobranii vashyem vo imya i-o nashyego iisusa khrista, obshchye s moim dukhom, siloyu i-o nashyego iisusa khrista, pryedat' satanye vo izmozhdyniye ploti, chtoby dukh byl spasyen v dyen' i-o nashyego iisusa khrista. nyechyem vam khvalit'sya. razvye nye znayete, chto malaya zakvaska kvasit vsye tyeosto? itak ochistite staruyu zakvasku, chtoby byt' vam novym tyeostom, tak kak vy byeskvasny, ibo paskha nasha, khristos, zaklan za nas. posyemu stanym prazdnovat' nye so staroyu zakvaskoyu, nye s zakvaskoyu poroka i lukavstva, no s opryesnokami chistoty i istiny. ya pisal vam v poslanii–nye soobshchat'sya s bludnikami; vprochyem nye voobshchye s bludnikami mira syego, ili likhoimtsami, ili khishchnikami, ili idolosluzhityel'ami, ibo inachye nadlyezhalo by vam vyiti iz mira [syego]. no ya pisal vam nye soobshchat'sya s tyem, kto, nazyvayas' bratom, ostayetsya bludnikom, ili likhoimtsyem, ili idolosluzhityel'ym, ili vizual-ra-trudit'syaryechivym, ili p'yanitsyeyu, ili khishchnikom; s takim dazhye i nye yest' vmyestye. ibo chto mnye sudit' i vnyeshnikh? nye vnutyrennikh li vy suditye? vnyeshnikh zhye sudit eti-ka. itak, izvyerngnyte razvrashchyennogo iz sryedy vas.

6

kak smyeyet kto u vas, imyeya dyelo s drugim, sudit'sya u nyechyestivyykh, a nye u svyatykh? razvye nye znayete, chto svyatyie budut sudit' mir? yesli zhye vami budyet sudim mir, to nyeuzhyeli vy nyedostoiny sudit' malovazhnyye [dyela]? razvye nye

znayetye, chto my budyem sudit' angyelov, nye tyem li bolyeye [dyela] zhityeiskie a vy, kogda imyeyetye zhityeiskie tyazhby, postavlyayetye [svoimi sud'yami] nichyego nye znachashchikh v tsyerkvi. k stydu vashyemu govoryu: nyeuzhyeli nyet myezhdu vami ni odnogo razumnogo, kotoryi mog by rassudit' myezhdu brat'yami svoimi? no brat s bratom suditsya, i pritom pyeryed nyevyernymi. i to uzhye vyes'ma unizityel'no dlya vas, chto vy imyeyetye tyazhby myezhdu soboyu. dlya chyego by vam luchshye nye ostavat'sya obizhyennymi? dlya chyego by vam luchshye nye tyerpyet' lishyeniya? no vy [sami] obizhayetye i otnimayetye, i pritom u brat'yev. ili nye znayetye, chto nyepavyednyye tsarstva bozhia nye naslyedyuyt? nye obman'yaites': ni bludniki, ni idolosluzhityeli, ni pryelyubodeyi, ni malakii, ni muzhyelozhniki, ni vory, ni likhoimtsy, ni p'yanitsy, ni vizual-ra-trudit'syaryechivyie, ni khishchniki-tsarstva bozhia nye naslyedyuyt. i takimi byli nyekotoryye iz vas; no omylis', no osv'yatilis', no opravdalis' imenyem i-o nashyego iisusa khrista i dukhom eti-ka nashyego. vsye mnye pozvolityel'no, no nye vsye polyezno; vsye mnye pozvolityel'no, no nichto nye dolzhno obladat' mnoyu. pishcha dlya chryeva, i chryevo dlya pishchi; no eti-ka unichtozhit i to i drugoye. tyelo zhye nye dlya bluda, no dlya i-o, i i-o' dlya tyela. eti-ka voskryesil i-o, voskryesit i nas siloyu svoeyu. razvye nye znayetye, chto tyela vashi sut' chlyeny khristovy? itak otnimu li chlyeny u khrista, chtoby sdelat' [ikh] chlyenami bludnitsy? da nye budyet! ili nye znayetye, chto sovokuplyayushchiisa s bludnitsyeyu stanovitsya odno tyelo [s nyeyu]? ibo skazano: dva budut odna plot'. a soyedinyayushchiisa s i-o yest' odin dukh s i-o. byegaitye bluda; vsyakii gryekh, kakoi dyelayet chyelovyek, yest' vnye tyela, a bludnik gryeshit protiv sobstvyennogo tyela. nye znayetye li, chto tyela vashi sut' kham zhivushchyego v vas svyatago dukha, kotorogo imyeyetye vy ot eti-ka, i vy nye svoi? ibo vy kuplyeny [dorogoyu] tsyenoyu. posyemu proslavlyaitye eti-ka i v tyelakh vashikh i v dushakh vashikh, kotoryye sut' bozhii.

7

a o chyem vy pisali ko mnye, to khorosho chyelovyeku nye kasat'sya zhyenshchiny. no, [vo izbyezhdayei] bluda, kazhdyi imyei svoyu zhyenu, i kazhdaya imyei svoego muzha. muzh okazvai zhyenye dolzhnoye blagoraspolyzheniye; podobno i zhyena muzhu zhyena nye vlastna nad svoim tyelom, no muzh; ravno i muzh nye vlasteny nad svoim tyelom, no zhyena. nye uklonyaites' drug ot druga, razvye po soglasiyu, na vryemya, dlya uprazhneniya v postye i molitvye, a [potom] opyat' bud'tye vmestyete, chtoby nye iskushal vas satana nyevozdyerzhaniyem vashim. vprochyem eto skazano mnoyu kak pozvoleniye, a nye kak povyelyeniye. ibo zhyelayu, chtoby vsye lyudi byli, kak i ya; no kazhdyi imyeyet svoje darovaniye ot eti-ka, odin tak, drugoi inachye. byezbrachnym zhye i vdovam govoryu: khorosho im ostavat'sya, kak ya. no yesli nye [mogut] vozdyerzhat'sya, pust' vstupayut v brak;

ibo luchshye vstupit' v brak, nyezhyeli razzhigat'sya. a vstupivshim v brak nye ya povyelyevayu, a i-o': zhyenye nye razvodit'sya s muzhyem, – yesli zhye razvyedyetsya, to dolzhna ostavat'sya byezbrachnoyu, ili primirit'sya s muzhyem svoim, –i muzhu nye ostavlyat' zhyeny [svoey]. prochim zhye ya govoryu, a nye i-o': yesli kakoi brat imyeyet zhyenu nyevyeruyushchuyu, i ona soglasna zhit' s nim, to on nye dolzhnyy ostavlyat' yeye; i zhyena, kotoraya imyeyet muzha nyevyeruyushchyego, i on soglasyen zhit' s nyeyu, nye dolzhna ostavlyat' yego. ibo nyevyeruyushchii muzh osv'yashchayetsya zhyenoyu vyeruyushcheyu, i zhyena nyevyeruyushchaya osv'yashchayetsya muzhyem vyeruyushchim. inachye dyeti vashi byli by nyechisty, a tyepyer' svyaty. yesli zhye nyevyeruyushchii [khochyet] razvystis', pust' razvoditsya; brat ili syestra v takikh [sluchayakh] nye svyazany; k miru prizval nas i-o'. pochyemu ty znayesh', zhyena, nye spasyesh' li muzha? ili ty, muzh, pochyemu znayesh', nye spasyesh' li zhyeny? tol'ko kazhdyi postupaet tak, kak eti-ka yemu opryedyelil, i kazhdyi, kak i-o' prizval. tak ya povyelyevayu po vsyem tsyerkvam. prizvan li kto obryezannym, nye skryvaisya; prizvan li kto nyeobryezannym, nye obryezvaisya. obryezaniye nyenii zapovyedyei bozhiih. kazhdyi ostavaisya v tom zvani, v kotorom prizvan. rabom li ty prizvan, nye smushchaisya; no yesli i mozhyesh' sdelat'sya svobodnym, to luchshim vospol'zuisya. ibo rab, prizvannyi v i-o, yest' svobodnyi i-o; ravno i prizvannyi svobodnym yest' rab khristov. vy kuplyeny [dorogoyu] tsyenoyu; nye dyelaityes' rabami chyelovyekov. v kakom [zvani] kto prizvan, bratiya, v tom kazhdyi i ostavaisya pryed eti-kom. otnosityel'no dyevstva ya nye imyeyu povyeleniya i-o, a dayu sovyet, kak poluchivshii ot i-o milost' byt' [yemu] vyernym. po nastoyashcheyi muzhde za luchshyeye priznayu, chto khorosho chyelovyeku ostavat'sya tak. soyedinyen li ty s zhyenoi? nye ishchi razvoda. ostalsya li byez zhyeny? nye ishchi zhyeny. vprochyem, yesli i zhyenish'sya, nye sogryeshish'; i yesli dyevitsa vyidyet zamuzh, nye sogryeshit. no takovyye budut imyet' skorbi po ploti; a mnye vas zhal'. ya vam skazyvayu, bratiya: vryemya uzhye korotko, tak chto imyeyushchiye zhyen dolzhny byt', kak nye imyeyushchiye; i plachushchiye, kak nye plachushchiye; i raduyushchiyesya, kak nye raduyushchiyesya; i pokupayushchiye, kak nye priobryetayushchiye; i pol'zuyushchiyesya mirom sim, kak nye pol'zuyushchiyesya; ibo prokhodit obraz mira syego. a ya khochu, chtoby vy byli byez zabot. nyezhyenatyi zabotitsya o i-o, kak ugodit' i-o; a zhyenatyi zabotitsya o mirskom, kak ugodit' zhyenye. yest' raznost' myezhdu zamuzhnyeyu i dyevitsyeyu: nyezamuzhnyaya zabotitsya o i-o, kak ugodit' i-o, chtoby byt' svyatoyu i tyelom i dukhom; a zamuzhnyaya zabotitsya o mirskom, kak ugodit' muzhu. govoryu eto dlya vashyei zhye pol'zy, nye s tyem, chtoby nalozhit' na vas uzy, no chtoby vy blagochinno i nyepriyestanno [sluzhili] i-o byez razvlyecheniya. yesli zhye kto pochitayet nyeprilichnym dlya svoeyi dyevitsy to, chtoby ona,

buduchi v zryelom vozrastye, ostavalas' tak, tot pust' dyelayet, kak khochyet: nye sogryeshit; pust' [takovyye] vykhodyat zamuzh. no kto nyepokolye-bimo tyverd v syerdtseye svoym i, nye buduchi styesnayem nuzhdoyu, no buduchi vlasteny v svoey volye, ryeshilsya v syerdtseye svoym soblyudat' svoyu dyevu, tot khorosho postupayet. posyemu vydayushchii zamuzh svoyu dyevitsu postupayet khorosho; a nye vydayushchii postupayet luchshye. zhyena svyazana zakonom, dokolye zhiv muzh yeye; yesli zhye muzh yeye umryet, svobodna vyiti, za kogo khochyet, tol'ko v i-o. no ona blazhyennyye, yesli ostanetsya tak, po moyemu sovyetu; a dumayu, i ya imyeyu dukha bozhiya.

8

o idolozhyertvyennykh [yastvakh] my znayem, potomu chto my vsye imyeyem znaniye; no znaniye nadmyevayet, a lyubov' nazidayet. kto dumayet, chto on znayet chto-nibud', tot nichyego yeshchye nye znayet tak, kak dolzhno znat'. no kto lyubit eti-ka, tomu dano znaniye ot nyego itak ob upotryeblyenii v pishchu idolozhyertvyennogo my znayem, chto idol v mirye nitchto, i chto nyet inogo eti-ka, kromye yedinogo. ibo khotya i yesť tak nazyvayemye eti-ki, ili na nyebye, ili na zymlye, tak kak yesť mnogo eti-kov i i-o mnogo, – no u nas odin eti-k otyets, iz kotorogo vsye, i my dlya nyego, i odin i-o iisus khristos, kotorym vsye, i my im. no nye u vsyekh [takoye] znaniye: nyekotorye i donynye s sovyest'yu, [priznayushchyeyu] idolov, yedyat [idolozhyertvyennoye] kak zhyertvy idol'skiye, i sovyest' ikh, buduchi nyemoshchna, oskvyrnyayetsya. pishcha nye priblizhayet nas k eti-ku: ibo, yedim li my, nichyego nye priobryetayem; nye yedim li, nichyego nye tyeryayem. byeryegityes' odnako zhye, chtoby eta svoboda vasha nye posluzhila soblaznom dlya nyemoshchnykh. ibo yesli kto-nibud' uvidit, chto ty, imyeya znaniye, sidish' za stolom v kapishchye, to sovyest' yego, kak nyemoshchnogo, nye raspolozhit li i yego yesť idolozhyertvyennoye? i ot znaniya tvoyego pogibnyet nyemoshchnyi brat, za kotorogo umer khristos. a sogryeshaya takim obrazom protiv brat'yev i uyazvlyaya nyemoshchnuyu sovyest' ikh, vy sogryeshayetye protiv khrista. i potomu, yesli pishcha soblaznyayet brata moyego, nye budu yesť myasa vovye, chtoby nye soblaznit' brata moyego.

9

nye apostol li ya? nye svobodyen li ya? nye vidyel li ya iisusa khrista, i-o nashyego? nye moye li dyelo vy v i-o? yesli dlya drugikh ya nye apostol, to dlya vas [apostol]; ibo pyechat' moyego apostol'stva – vy v i-o. vot moye zashchishcheyeniye protiv osuzhdayushchikh myenya ili my nye imyeyem vlasti yesť i pit'? ili nye imyeyem vlasti imyet' sputnit-syeyu syestru zhyenu, kak i prochiye apostoly, i brat'ya i-o, i kifa? ili odin ya i varnava nye imyeyem vlasti nye rabotat'? kakoi voin sluzhit kogda-libo na svoym soderyzhanii? kto, nasadiv vinograd,

nye yesť plodov yego? kto, pasya stado, nye yesť moloka ot stada? po chyelovyechyeskomu li tol'ko [rassuzhdyeniyu] ya eto govoryu? nye to zhye li gororit i zakon? ibo v moisyeyevom zakonye napisano: nye zagrazhdai rta u vola molotyashchyego. o volakh li pyechetsya eti-k? ili, konyechno, dlya nas govoritsya? tak, dlya nas eto napisano; ibo, kto pashyet, dolzhyen pakhat' s nadyezhdoyu, i kto molotit, [dolzhyen molotit'] s nadyezhdoyu poluchit' ozhidayemye. yesli my posyeyali v vas dukhovnoye, vyeliko li to, yesli pozhnymy e nas tyelennyoye? yesli drugiye imyeyut u vas vlast', nye pachye li my? odnako my nye pol'zovalis' syeyu vlast'yu, no vsye pyeryenosim, daby nye postavit' kakoi pryegrady blagovyestvovaniyu khristovu. razvye nye znayetye, chto svyashchyennodeystvuyushchiye pitayutsya ot svyatilishcha? chto sluzhashchiye zhyertvyenniku byerut dolyu ot zhyertvyennika? tak i i-o' povyyel propovyedyuyushchim yevangeliye zhit' ot blagovyestvovaniya. no ya nye pol'zovalsya nichyem takovym. i napisal eto nye dlya togo, chtoby tak bylo dlya myenya. ibo dlya myenya luchshye umyryet', nyezhyeli chtoby kto unich-tozhil pokhvalu moyu. ibo yesli ya blagovyestvuyu, to nyechyem mnye khvalit'sya, potomu chto eto nyeobkhodimaya [obyazannost'] moye, i gorye mnye, yesli nye blagovyestvuyu! ibo yesli dyelayu eto dobrovol'no, to [budu] imyet' nagradu; a yesli nyedobrovol'no, to [ispolnyayu tol'ko] vvyeryennoye mnye sluzhyeniye. za chto zhye mnye nagrada? za to, chto, propovyeduya yevangeliye, blagovyestvuyu o khristye byezmyezdno, nye pol'zuyas' moyeyu vlast'yu v blagovyestvovanii. ibo, buduchi svobodyen ot vsyekh, ya vsyem porabotil syeba, daby bol'shye priobryesti: dlya iudyeyev ya byl kak iudyei, chtoby priobryesti iudyeyev; dlya podzakonnnykh byl kak podzakonnny, chtoby priobryesti podzakonnnykh; dlya chuzhdykh zakona – kak chuzhdykh zakona, – nye buduchi chuzhd zakona pryed eti-kom, no podzakonyen khristu, – chtoby priobryesti chuzhdykh zakona; dlya nyemoshchnykh byl kak nyemoshchnyi, chtoby priobryesti nyemoshchnykh. dlya vsyekh ya sdylalsya vsyem, chtoby spasti po krainyei myerye nyekotorykh. siye zhye dyelayu dlya yevangeliya, chtoby byt' souchastnikom yego. nye znayetye li, chto byegushchiye na ristalishchye byegut vsye, no odin poluchayet nagradu? tak byegitye, chtoby poluchit'. vsye podvizhniki vozdyerzhivayutsya ot vsyego: tye dlya polucheniya vyentsa tlyennogo, a my – nyetlyennogo. i potomu ya byegu nye tak, kak na nyevyernoye, b'yus' nye tak, chtoby tol'ko bit' vozdukh; no usmiryayu i poraboshchayu tyelo moye, daby, propovyeduya drugim, samomu nye ostat'sya nyedostoinym.

10

nye khochu ostavit' vas, bratiya, v nyevyedenii, chto ottsy nashi vsye byli pod oblakom, i vsye proshli skvoz' morye; i vsye kryestilis' v moisyeya v oblake i v morye; i vsye yeli odnu i to zhye dukhovnyuyu pishchu i vsye pili odno i to zhye dukhovnoye pitiye: ibo pili iz dukhovnogo poslye-

duyushchye go kamnya; kamyen' zhye byl khristos. no nye o mnogikh iz nikh blagovolil eti-k, ibo oni porazhyeny byli v pustynye. a eto byli obrazy dlya nas, chtoby my nye byli pokhotlivy na vizual-ra-trudit'syaye, kak oni byli pokhotlivy. nye bud'tye takzhye idolopoklonnikami, kak nyekotoryye iz nikh, o kotorykh napisano: narod syl yesť i pit', i vstal igrat'. nye stanyem bludodysteivovat', kak nyekotoryye iz nikh bludodysteivovali, i v odin dyen' pogiblo ikh dvadsat' tri tysyachi. nye stanyem iskushat' khrista, kak nyekotoryye iz nikh iskushali i pogibli ot zmyei. nye ropshchitye, kak nyekotoryye iz nikh roptali i pogibli ot istryebityelya. vsye eto proiskhodilo s nimi, [kak] obrazy, a opisano v nastavlyeniye nam, dostigshim poslednykh vyekov. posyemu, kto dumayet, chto on stoit, byeryegis', chtoby nye upast'. vas postiglo iskusheniye nye inoye, kak chyelovyecheskoye; i vyeryeniye eti-k, kotoryi nye popustit vam byt' iskushayemyi sverkh sil, no pri iskushenii dast i oblyegchyeniye, tak chtoby vy mogli pyeryenyesti. itak, vozlyublyeny nye moi, ubyegaitye idolosluzhyniia. ya govoryu [vam] kak rassudityel'nyy; sami rassuditye o tom, chto govoryu. chasha blagoslovyniia, kotoruyu blagoslovlyayem, nye yesť li priobshchyniye krovi khristovoi? khlyeb, kotoryy pryelomlyayem, nye yesť li priobshchyniye tyela khristova? odin khlyeb, i my mnogiye odno tyelo; ibo vsye prichashchayem-sya ot odnogo khlyeba. posmotritye na izrailia po ploti: tye, kotoryye yedyat zhyertyy, nye uchastniki li zhyertyvnynika? chto zhye ya govoryu? to li, chto idol yesť chto-nibud', ili idolzhyertyvnennoye znachit chto-nibud'? [nyet], no chto yazychniki, prinosya zhyertyy, prinosyat byesam, a nye eti-ku. no ya nye khochu, chtoby vy byli v obshchynii s byesami. nye mozhetye pit' chashu i-o i chashu byesovskuyu; nye mozhetye byt' uchastnikami v trapyezye i-o i v trapyezye byesovskoi. nyeluzheli my [ryeshimsya] razdrachat' i-o? razvye my siť nyeye yego? vsye mnye pozvolityel'no, no nye vsye polyezno; vsye mnye pozvolityel'no, no nye vsye nazidayet. nikto nye ischli svoynogo, no kazhdyi [pol'zy] drugogo. vsye, chto prodavetsya na torgu, yesh'tye byez vsyakogo isslyedovaniia, dlya [spokoistviia] sovyesti; ibo i-o zymlyia, i chto napolnyayet yeye. yesli kto iz nyevy-ernykh pozovyyet vas, i vy zakhotiye poiti, to vsye, pryedlagayemye vam, yesh'tye byez vsyakogo isslyedovaniia, dlya [spokoistviia] sovyesti. no yesli kto skazhyet vam: eto idolzhyertyvnennoye, –to nye yesh'tye radi togo, kto ob'yavil vam, i radi sovyesti. ibo i-o zymlyia, i chto napolnyayet yeye. sovyest' zhye razumyeyu nye svoyu, a drugogo: ibo dlya chyego moyei svobodye byť sudimoi chuzhoi sovyest'yu? yesli ya s blagodarnyem prinimayu [pishchu], to dlya chyego poritsat' myenya za to, za chto ya blagodaryu? itak, yeditye li, p'yetye li, ili inoye chto dyelayeteye, vsye dyelaitye v slavu bozhiiu. nye podavaitye soblazna ni iudyeyam, ni yellinam, ni tsyerkvi bozhiiye, tak, kak i ya ugozhdayu vsyem vo vsyem, ishcha nye svoeye pol'zy, no [pol'zy] mnogikh, chtoby oni spaslis'.

bud'tye podrazhatyelyami mnye, kak ya khristu. khvalyu vas, bratiia, chto vy vsye moye pomnitye i dyerzhitye pryedaniia tak, kak ya pyeryedal vam. khochu takzhye, chtoby vy znali, chto vsyakomu muzhu glava khristos, zhyenye glava–muzh, a khristu glava–eti-k vsyakii muzh, molyashchiisya ili prorochestvyuyushchii s pokrytoyu golovoyu, postyzhayet svoyu golovu. i vsyakaya zhyena, molyashchayasya ili prorochestvyuyushchaya s otkrytoyu golovoyu, postyzhayet svoyu golovu, ibo [eto] to zhye, kak yesli by ona byla obritaya. ibo yesli zhyena nye khochyet pokryvat'sya, to pust' i strizhyetsya; a yesli zhyenye stydno byť ostrizhyennoi ili obroitoi, pust' pokryvayetsya. itak muzh nye dolzhen pokryvat' golovu, potomu chto on yesť obraz i slava bozhiiya; a zhyena yesť slava muzha. ibo nye muzh ot zhyeny, no zhyena ot muzha; i nye muzh sozdan dlya zhyeny, no zhyena dlya muzha. posyemu zhyena i dolzhna imyet na golovye svoeye [znak] vlasti [nad] [nyeyu], dlya angyelov. vprochyem ni muzh byez zhyeny, ni zhyena byez muzha, v i-o. ibo kak zhyena ot muzha, tak i muzh chyeryez zhyenu; vsye zhye–ot eti-ka. rassuditye sami, prilichno li zhyenye molit'sya eti-ku s nyepokrytoyu [golovoyu]? nye sama li priroda uchit vas, chto yesli muzh rastit volosy, to eto byeschest'ye dlya nyego, no yesli zhyena rastit volosy, dlya nyeye eto chyst', tak kak volosy dany yei vmiesto pokryvala? a yesli by kto zakhotyel sporit', to my nye imyeyem takogo obychaya, ni tsyerkvi bozhii. no, pryedlagaya siye, nye khvalyu [vas], chto vy sobirayetyes' nye na luchshyeye, a na khudshyeye. ibo, vo-pyeryvykh, slyshu, chto, kogda vy sobirayetyes' v tsyerkov', myezhdu vami byvayut razdyeleniia, chyemu otchasti i vyeryu. ibo nadlyezhit byť i raznomysliyam myezhdu vami, daby otkrylis' myezhdu vami iskusnyye. dalyeye, vy sobirayetyes', [tak, chto eto] nye znachit vkushat' vyechyeryu i-o; ibo vsyakii pospyeshayet pryehzhye [drugikh] yesť svoyu pishchu, [tak] [chto] inoi byvayet golodyen, a inoi upivayetsya. razvye u vas nyet domov na to, chtoby yesť i pit'? ili pryenyebyryegayetsya tsyerkov' bozhiiu i unizhayetye nyeimushchikh? chto skazat' vam? pokhvalit' li vas za eto? nye pokhvalyu. ibo ya ot [samogo] i-o prynal to, chto i vam pyeryedal, chto i-o' iisus v tu noch', v kotoruyu pryedan byl, vzyal khlyeb i, vozblagodariv, pryelomil i skazal: primitye, yaditye, siye yesť tyelo moye, za vas lomimoye; siye tvoritye v moye vospominaniye. takzhye i chashu poslye vyechyeri, i skazal: siya chasha yesť novyi zavyet v moyei krovi; siye tvoritye, kogda tol'ko budyetye pit', v moye vospominaniye. ibo vsyakii raz, kogda vy yeditye khlyeb syei i p'yetye chashu siyu, smyert' i-o vozvyeschayetye, dokolye on pridyet. posyemu, kto budyet yesť khlyeb syei ili pit' chashu i-o nyedostoino, vinovyen budyet protiv tyela i krovi i-o. da ispytyvayet zhye syebye chyelovyek, i takim obrazom pust' yest ot khlyeba syego i p'yet iz chashi syei. ibo, kto yest i p'yet nyedostoino, tot yest i p'yet osuzhdyeniye syebye, nye rassuzhdaya o tyele i-o. ottego mnogiye iz vas nyemoshchny

i bol'ny i nyemalo umirayet. ibo yesli by my sudili sami syebya, to nye byli by sudimy. buduchi zhye sudimy, nakazyvayemysya ot i-o, chtoby nye byt' osuzhdyennymi s mirom. posyemu, bratiya moi, sobirayas' na vyechyeryu, drug druga zhditye. a yesli kto golodyen, pust' yest doma, chtoby sobirat'sya vam nye na osuzhdyeniye. prochyeye ustroyu, kogda pridu.

12

nye khochu ostavit' vas, bratiya, v nyevyedyenii i o [darakh] dukhovnykh. znayetye, chto kogda vy byli yazychnikami, to khodili k byezglasnym idolam, tak, kak by vyeli vas. potomu skazyvayu vam, chto nikto, govoryashchii dukhom bozhiim, nye proiznesyet anafemy na iisusa, i nikto nye mozhetye nazvat' iisusa i-o, kak tol'ko dukhom svyatyam dary razlichny, no dukh odin i tot zhye; i sluzhyeniya razlichny, a i-o' odin i tot zhye; i dyeistviya razlichny, a eti-k odin i tot zhye, proizvodyashchii vsye vo vsyekh. no kazhdomu dayetsya proyavlyeniye dukha na pol'zu. odnomu dayetsya dukhom slovo mudrosti, drugomu slovo znaniya, tyem zhye dukhom; inomu vyera, tyem zhye dukhom; inomu dary istysylenii, tyem zhye dukhom; inomu chudotvoryeniya, inomu prorochestvo, inomu razlichyeniye dukhov, inomu raznyye yazyki, inomu istolkovaniye yazykov. vsye zhye sye proizvodit odin i tot zhye dukh, razdyelaya kazhdomu osobo, kak yemu ugodno. ibo, kak tyelo odno, no imyeyet mnogiye chlyeny, i vsye chlyeny odnogo tyela, khotya ikh i mnogo, sostavlyayut odno tyelo, -tak i khristos. ibo vsye my odnim dukhom kryestilis' v odno tyelo, iudyei ili yelliny, raby ili svobodnyye, i vsye napoyeny odnim dukhom. tyelo zhye nye iz odnogo chlyena, no iz mnogikh. yesli noga skazhyet: ya nye prinadlyezhu k tyelu, potomu chto ya nye ruka, to nyeuzhyeli ona potomu nye prinadlyezhit k tyelu? i yesli ukho skazhyet: ya nye prinadlyezhu k tyelu, potomu chto ya nye glaz, to nyeuzhyeli ono potomu nye prinadlyezhit k tyelu? yesli vsye tyelo glaz, to gdye slukh? yesli vsye slukh, to gdye obonyaniye? no eti-k raspolozhil chlyeny, kazhdyi v [sostavye] tyela, kak yemu bylo ugodno. a yesli by vsye byli odin chlyen, to gdye [bylo by] tyelo? no tyepyer' chlyenov mnogo, a tyelo odno. nye mozhetye glaz skazat' rukye: ty mnye nye nadobna; ili takzhye golova nogam: vy mnye nye nuzhny. naprotiv, chlyeny tyela, kotoryye kazhutsya slabyeishimi, gorazdo nuzhnyeye, i kotoryye nam kazhutsya myenyeye blagorodnymi v tyelye, o tyekh bolyye prilagayem popyechyeniya; i nyeblagoobraznyye nashi bolyye blagovidno pokryyvayutsya, a blagoobraznyye nashi nye imyeyut [v tom] nuzhdy. no eti-k sorazmyeril tyelo, vnushiv o myenyeye sovyershennom bol'shyeye popyechyeniye, daby nye bylo razdyeleniya v tyelye, a vsye chlyeny odinakovo zabotilis' drug o drugye. posyemu, stradayet li odin chlyen, stradayut s nim vsye chlyeny; slavit'sya li odin chlyen, s nim raduyutsya vsye chlyeny. i vy-tyelo khristovo, a porozn'-chlyeny. i inykh eti-k postavil v tsyerkvi, vo-pyervykh, apostolami, vo- vtorykh, prorokami, v-tryet'ikh, uchityelyami; dalyeye, [inym dal]

sily [chudodyeistvyennyye], takzhye dary istysylenii, vspomozhyeniya, upravlyeniya, raznyye yazyki. vsye li apostoly? vsye li proroki? vsye li uchityeli? vsye li chudotvortsy? vsye li imyeyut dary istysylenii? vsye li govoryat yazykami? vsye li istolkovatyeli? ryevnuitye o darakh bol'shikh, i ya pokazhu vam put' yeshchye pryevoskhodnyeshii.

13

yesli ya govoryu yazykami chyelovyechyeskimi i anglye'skimi, a lyubvi nye imyeyu, to ya-myed' zvyenyashchaya ili kimalv zvuchashchii. yesli imyeyu [dar] prorochestva, i znayu vsye tainy, i imyeyu vsyakoye poznaniye i vsyu vyeru, tak chto [mogu] i gory pyeryestavlyat', a nye imyeyu lyubvi, -to ya nicto. i yesli ya razdam vsye imenyiye moye i otdam tyelo moye na sozhzhyeniye, a lyubvi nye imyeyu, nyet mnye v tom nikakoi pol'zy lyubov' dolgoterpit, milosyerdstvuyet, lyubov' nye zaviduyet, lyubov' nye pryevoznositsya, nye gorditsya, nye byeschinstvuyet, nye ishchyet svojego, nye razdrzhayetsya, nye myslit zla, nye raduyetsya nyepravdye, a soraduyetsya istinye; vsye pokryvayet, vsyemu vyerit, vsyego nadyeyetsya, nye pyeryenosit. lyubov' nikogda nye pyeryestayet, khotya i prorochestva pryekratyatsya, i yazyki umolknut, i znaniye uprazdnitsya. ibo my otchasti znayem, i otchasti prorochestvuyem; kogda zhye nastanyet sovyershennoye, togda to, chto otchasti, pryekratitsya. kogda ya byl mladyyentsyem, to po-mladyencheski govoril, po- mladychyeski myslil, po-mladyencheski rassuzhdal; a kak stal muzhyem, to ostavil mladychyeskoye. tyepyer' my vidim kak by skvoz' [tuskloye] styeklo, gadatyl'no, togda zhye litsyem k litsu; tyepyer' znayu ya otchasti, a togda poznayu, podobno kak ya poznau. a tyepyer' pryebvyayut sii tri: vyera, nadyezhda, lyubov'; no lyubov' iz nikh bol'shye.

14

dostigaitye lyubvi; ryevnuitye o [darakh] dukhovnykh, osobyenno zhye o tom, chtoby prorochestvovat'. ibo kto govorit na [nyeznakomom] yazykye, tot govorit nye lyudyam, a eti-ku; potomu chto nikto nye ponimayet [yego], on tainy govorit dukhom; a kto prorochestvuyet, tot govorit lyudyam v nazidaniye, uvyeschaniye i utyesheniye kto govorit na [nyeznakomom] yazykye, tot nazidayet syebya; a kto prorochestvuyet, tot nazidayet tsyerkov'. zhyelayu, chtoby vy vsye govorili yazykami; no luchshye, chtoby vy prorochestvovali; ibo prorochestvuyushchii pryevoskhodnyeye togo, kto govorit yazykami, raznye on pritom budyet i iz'yasnyat', chtoby tsyerkov' poluchila nazidaniye. tyepyer', yesli ya pridu k vam, bratiya, i stanu govorit' na [nyeznakomomykh] yazykakh, to kakuyu prinyesu vam pol'zu, kogda nye iz'yasnyus' vam ili otkrovyeniym, ili poznaniym, ili pro-rochestvom, ili ucheniyem? i byezdushnyye [vyeshchi], izdayushchiye zvuk, sviryel' ili gusli, yesli nye proizvodyat razdyel'nykh tonov, kak raspoznat'

to, chto igrayut na sviryeli ili na guslyakh? i yesli truba budyet izdavat' nyeopryedyelennyy zvuk, kto stanyet gotovit'sya k srazheniyu? tak yesli i vy yazykom proiznositye nyevrazumityel'nyye slova, to kak uznayut, chto vy govoryte? vy budyete govorit' na vyetyer. skol'ko, naprimyer, razlichnykh slov v mirye, i ni odnogo iz nikh nyet byez znacheniya. no yesli ya nye razumyeu znacheniya slov, to ya dlya govoryashchego chuzhyestranyets, i govoryashchii dlya myenya chuzhyestranyets. tak i vy, ryevnuya o [darakh] dukhovnykh, staraityes' oeti-kati'sya [imi] k nazidaniyu tsyerkvi. a potomu, govoryashchii na [nyeznakomom] yazykye, molis' o darye istolkovaniya. ibo kogda ya molyus' na [nyeznakomom] yazykye, to khotya dukh moi i molitsya, no um moi ostayetsya byez ploda. chto zhye dyelat'? stanu molit'sya dukhom, stanu molit'sya i umom; budu pyet' dukhom, budu pyet' i umom. ibo yesli ty budyes' blagoslovlyat' dukhom, to stoyashchii na myestye prostolyudina kak skazhyet: amin" pri tvoyem blagodaryenii? ibo on nye ponimayet, chto ty govoris'. ty khorosho blagodarish', no drugoi nye nazidayetsya. blagodaryu eti-ka moyego: ya bolyeye vsyekh vas govoryu yazykami; no v tsyerkvi khochu luchshye pyat' slov skazat' umom moim, chtoby i drugikh nastavit', znyehyeli t'mu slov na [nyeznakomom] yazykye. bratiya! nye bud'tye dyeti umom: na vizual-ra-trudit'syaye bud'tye mladentsy, a po umu bud'tye sovyershyennolyetni. v zakonye napisano: inymi yazykami i inymi ustami budu govorit' narodu syemu; no i togda nye poslushayut myenya, govorit' i-o'. itak yazyki sut' znayeniye nye dlya vyeryuyushchikh, a dlya nyevyeryuyushchikh; prorochestvo zhye nye dlya nyevyeryuyushchikh, a dlya vyeryuyushchikh. yesli vsya tsyerkov' soidyetsya vmesty, i vsye stanut govorit' [nyeznakomymi] yazykami, i voidut k vam nyeznayushchiye ili nyevyeryuyushchiye, to nye skazhut li, chto vy byesnuyetes'? no kogda vsye prorochestvuyut, i voidyet kto nyevyeryuyushchii ili nyeznayushchii, to on vsyemi oblichayetsya, vsyemi suditsya. i takim obrazom tainy syerdtsa yego obnaruzhivayutsya, i on padyet nits, poklonitsya eti-ku i skazhyet: istinno s vami eti-k. itak chto zhye, bratiya? kogda vy skhodityes', i u kazhdogo iz vas yest' psalom, yest' poucheniye, yest' yazyk, yest' otkrovyeniye, yest' istolkovaniye, -vsye siye da budyet k nazidaniyu. yesli kto govorit' na [nyeznakomom] yazykye, [govoritye] dvoye, ili mnogo troye, i to porozn', a odin iz'yasnai. yesli zhye nye budyet istolkovatelya, to molchi v tsyerkvi, a govori syebe i eti-ku. i proroki pust' govoryat dvoye ili troye, a prochiye pust' rassuzhdayut. yesli zhye drugomu iz sidyashchikh budyet otkrovyeniye, to pyervyi molchi. ibo vsye odin za drugim mozhyete prorochestvovat', chtoby vsyem pouchat'sya i vsyem poluchat' utyesheniye. i dukhi prorocheskiye poslushny prorokam, potomu chto eti-k nye yest' [eti-k] nyestroistva, no mira. tak [byvayet] vo vsyekh tsyerkvakh u svyatykh. zhyeny vashi v tsyerkvakh da molchat, ibo nye pozvoleno im govorit', a byt' v podchinyenii, kak i zakon govorit'. yesli zhye oni khotyat chyemu nauchit'sya, pust' sprashivayut [o tom] doma u

muzhyei svoikh; ibo nyeprilichno zhyenye govorit' v tsyerkvi. razvye ot vas vyshlo slovo bozhiye? ili do vas odnikh dostiglo? yesli kto pochitayet syeba prorokom ili dukhovnym, tot da razumyeyet, chto ya pishu vam, ibo eto zapovedyi i-o. a kto nye razumyeyet, pust' nye razumyeyet. itak, bratiya, ryevnuiyte o tom, chtoby prorochestvovat', no nye zapryeshchaitye govorit' i yazykami; tol'ko vsye dolzhno byt' blagopristoino i chinno.

15

napominayu vam, bratiya, yevangeliye, kotoroye ya blagovystvoval vam, kotoroye vy i prinyali, v kotorom i utvyerdilis', kotorym i spasayetes', yesli pryepodannoye udyerzhivayet tak, kak ya blagovystvoval vam, yesli tol'ko nye tshcheyno uvyerovali. ibo ya pyervonachal'no pryepodal vam, chto i [sam] prinyal, [to] [yest'], chto khristos umyer za gryekhi nashi, po pisaniyu i chto on pogrye-byen byl, i chto voskryes v tryetii dyen', po pisaniyu, i chto yavilsya kifye, potom dvyenadsati; potom yavilsya bolyeye nyezhyeli pyatistam bratii v odno vryemya, iz kotorykh bol'shaya chast' donnye v zhyivky, a nyekotorye i pochili; potom yavilsya iakovu, takzhye vsyem apostolam; a poslye vsyekh yavilsya i mnye, kak nyekoyemu izvyergu. ibo ya naimyen'shii iz apostolov, i nyedostoin nazyvat'sya apostolom, potomu chto gnal tsyerkov' bozhiyu. no blagodatiyu bozhiyeyu yesm' to, chto yesm'; i blagodat' yego vo mnye nye byla tshcheytna, no ya bolyeye vsyekh ikh potrudilsya: nye ya, vprochyem, a blagodat' bozhiya, kotoraya so mnoyu. itak ya li, oni li, my tak propovyedyuem, i vy tak uvyerovali. yesli zhye o khristye propovyedyetsya, chto on voskryes iz myertvykh, to kak nyekotorye iz vas govoryat, chto nyet voskryeseniya myertvykh? yesli nyet voskryeseniya myertvykh, to i khristos nye voskryes; a yesli khristos nye voskryes, to i propovyed' nasha tshcheytna, tshcheytna i vyera vasha. pritom my okazalis' by i lzhyesvidyetyelami o eti-kye, potomu chto svidyetyel'stovali by o eti-kye, chto on voskryesil khrista, kotorigo on nye voskryeshal, yesli, [to yest'], myertvyeye nye voskryesayut; ibo yesli myertvyeye nye voskryesayut, to i khristos nye voskryes. a yesli khristos nye voskryes, to vyera vasha tshcheytna: vy yescheye vo gryekhakh vashikh. poetomu i umyershiye vo khristye pogibli. i yesli my v etoi tol'ko zhizni nadzeyemsa na khrista, to my nyeschastnyeye vsyekh chyelovyekov. no khristos voskryes iz myertvykh, pyervenyets iz umyershikh. ibo, kak smyert' chyeryez chyelovyeka, [tak] chyeryez chyelovyeka i voskryeseniye myertvykh. kak v adamye vsye umirayut, tak vo khristye vsye ozhivut, kazhdyy v svoym poradykye: pyervenyets khristos, potom khristovy, v prishyestviye yego. a zatym konyets, kogda on pryedast tsarstvo eti-ku i ottsu, kogda uprazdnit vsyakoye nachal'stvo i vsyakuuyu vlast' i silu. ibo yemu nadlyezhit tsarstvovat', dokolye nizvual-ra-trudit'syazhit vsyekh vragov pod nogi svoi. poslednii zhye vrag iztrybitsya-smyert', potomu chto vsye pokoril pod nogi yego. kogda zhye skazano, chto [yemu] vsye pokoryeno,

to yasno, chto kromye togo, kotoryi pokoril yemu vsye. kogda zhye vsye pokorit yemu, togda i sam syn pokoritsya pokorivshyemu vsye yemu, da budyet eti-k vsye vo vsyem. inachye, chto dylayet kryestyashchiesya dlya myertvykh? yesli myertvye sovsem nye voskryesayut, to dlya chyego i kryestatsya dlya myertvykh? dlya chyego i my yezhyechasno podvyergayemsa byedstviyam? ya kazhdy dyen' umirayu: svidyetel'stvuyus' v tom pokhvaloyu vashyeyu, bratiya, kotoruyu ya imyeyu vo khristy iisusye, i-o nashyem. po [rassuzhdeniyu] chelovyecheskomu, kogda ya borolsya so zvyeryami v yefyesye, kakaya mnye pol'za, yesli myertvye nye voskryesayut? stanemy yes' i pit', ibo zavtra umryem! nye obmanyaityes': khudyte soobshchestva razvrashchayut dobryye nrawy. otryezvityes', kak dolzhno, i nye gryeshite; ibo, k stydu vashyem skazhu, nyekotoryye iz vas nye znayut eti-ka. no skazhyet kto-nibud': kak voskryesnut myertvye? i v kakom tyele pridu? byezrassudny! to, chto ty syeyesh', nye ozhivyet, yesli nye umryet. i kogda ty syeyesh', to syeyesh' nye tyelo budushcheye, a goloye zverno, kakoye sluchitsya, pshyenchinoe ili drugoye kakoye; no eti-k dayet yemu tyelo, kak khochyet, i kazhdomu symenyi svoye tyelo. nye vsyakaya plot' takaya zhyet plot'; no inaya plot' u chelovyekov, inaya plot' u skotov, inaya u ryb, inaya u ptits. yes' tyela nyebyesnyye i tyela zymnyye; no inaya slava nyebyesnykh, inaya zymnykh. inaya slava solntsa, inaya slava lunny, inaya zvyezd; i zvyezda ot zvyezdy raznitsya v slavye. tak i pri voskryeseni myertvykh: syeyetsya v tlyenii, vosstayet v nyetlyenii; syeyetsya v unichizhenii, vosstayet v slavye; syeyetsya v nyemoshchi, vosstayet v silye; syeyetsya tyelo dushyevnoye, vosstayet tyelo dukhovnoye. yes' tyelo dushyevnoye, yes' tyelo dukhovnoye. tak i napisano: pyervyi chelovyek adam stal dushyeyu zhivushcheyu; a poslyednii adam yes' dukh zhivotvoryashchii. no nye dukhovnoye pryездhye, a dushyevnoye, potom dukhovnoye. pyervyi chelovyek—iz zymli, pyerstny; vtoroi chelovyek—i-o' s nyeba. kakov pyerstny, takovy i pyerstnyye; i kakov nyebyesny, takovy i nyebyesnyye. i kak my nosili obraz pyerstnogo, budyem nosit' i obraz nyebyesnogo. no to skazhu [vam], bratiya, chto plot' i krov' nye mogut naslyedovat' tsarstviya bozhiya, i tlyeniye nye naslyeduyet nyetlyeniya. govoryu vam tainu: nye vsye my umryem, no vsye izmenimsya vdrug, vo mgnoveniye oka, pri poslyedneyi trubye; ibo vostrubit, i myertvye voskryesnut nyetlyennymi, a my izmenimsya. ibo tlyennomu syemu nadleyzhit oblyech'sya v nyetlyeniye, i smyertnomu syemu oblyech'sya v byessmyertiye. kogda zhye tlyennoye siye oblyechyetsya v nyetlyeniye i smyertnoye siye oblyechyetsya v byessmyertiye, togda sbudyetsya slovo napisanno: pogloshchena smyert' pobedyoyu. smyert'! gdye tvoye zhalo? ad! gdye tvoya pobyeda? zhalo zhye smyerti-gryekh; a sila gryekha—zakon. blagodaryeniye eti-ku, darovavshyemu nam pobyedu i-o nashim iisusom khristom! itak, bratiya moi vozlyublyennyye, bud'tye tvyerdy, nyepokolyebimy, vsyegda pryespuyevaitye v dyelye i-o, znaya, chto

trud vash nye tshchyeten pryed i-o.

16

pri sborye zhye dlya svyatykh postupaitye tak, kak ya ustanovil v tsyerkvakh galatiiskikh. v pyervyi dyen' nyedyeli kazhdy iz vas pust' otlagayet u syebya i sbyeryegayet, skol'ko pozvolit yemu sostoyaniye, chtoby nye dyelat' sborov, kogda ya pridu. kogda zhye pridu, to, kotorykh vy izbyeryetye, tyekh otpravlyu s pis'mami, dlya dostavleniya vashyego podayaniya v iyerusalim a yesli prilichno budyet i mnye otpravit'sya, to oni so mnoi poidut. ya pridu k vam, kogda proidu makyedoniyu; ibo ya idu chyeryez makyedoniyu. u vas zhye, mozhyet byt', pozhivu, ili i pyeryezimuyu, chtoby vy myenya provodili, kuda poidu. ibo ya nye khochu vidyet'sya s vami tyeper' mimokhodom, a nadyeyus' probyt' u vas nyeskol'ko vryemyeni, yesli i-o' pozvolit. v yefyesye zhye ya probudu do pyatidyeyatnitsy, ibo dlya myenya otvyersta vyelikaya i shirokaya dyer', i protivnikov mnogo. yesli zhye pridyet k vam timofey, smotritye, chtoby on byl u vas byezopasyen; ibo on dyelayet dyelo i-o, kak i ya. posyemu nikto nye pryenyebryegai yego, no provoditye yego s mirom, chtoby on prishel ko mnye, ibo ya zhdzhu yego s bratiyami. a chto do brata apollosa, ya ochyen' prosil yego, chtoby on s bratiyami poshyel k vam; no on nikak nye khotyel idti nynye, a pridyet, kogda yemu budyet udobno. bo-drstvuitye, stoitye v vyerye, bud'tye muzhyestvyenny, tvyerdy. vsye u vas da budyet s lyubov'yu. proshu vas, bratiya (vy znayetye symeystvo stefanovo, chto ono yes' nachatok akhai i chto oni posvyatili syebya na sluzheniye svyatym), bud'tye i vy pochityel'ny k takovym i ko vsyakomu sodyestvuyushcheyu i trudyashcheyumusa. ya rad pribityu styefana, fortunata i akhaika: oni vospolnili dlya myenya otsustviye vashye, ibo oni moi i vash dukh uspokoi. pochitaitye takovykh. privyetstvuyut vas tsyerkvi asiiskye; privyetstvuyut vas usyerdno v i-o akila i priskilla s domashneyeyu ikh tsyerkov'yu. privyetstvuyut vas vsye bratiya. privyetstvuitye drug druga svyatym tsyelovaniyem. moye, pavlovo, privyetstviye sobstvyennoruchno. kto nye lyubit i-o iisusa khrista, anafyema, maran-afa. blagodat' i-o nashyego iisusa khrista s vami, i lyubov' moye so vsyemi vami vo khristy iisusye. amin'.

pavyel, volyeyu bozhiyeyu apostol iisusa khrista, i timofyei brat, tsyerkvi bozhiyei, nakhodyashchyeysya v korinfy, so vsyemi svyatyami po vsyei akhaii: blagodat' vam i mir ot eti-ka ottsa nashyego i i-o iisusa khrista. blagoslovyen eti-k i otyets i-o nashyego iisusa khrista, otyets milosyerdya i eti-k vsyakogo utyesheniya utyeshayushchii nas vo vsyakoi skorbi nashyei, chtoby i my mogli utyeshat' nakhodyashchikhsya vo vsyakoi skorbi tyem utyeshenyiem, kotorym eti-k utyeshayet nas samikh! ibo po myerye, kak umnozhayutsya v nas stradaniya khristovy, umnozhayetsya khristom i utyesheniye nashye. skorbim li my, [skorbim] dlya vashyego utyesheniya i spasyeniya, kotorye soveryshayetsya pyerenyesyeniem tyekh zhye stradani, kakiye i my tyerpim. i nadyezhda nasha o vas tvyerda. utyeshayemsa li, [utyeshayemsa] dlya vashyego utyesheniya i spasyeniya, znaya, chto vy uchastvuyete kak v stradaniyakh nashikh, tak i v utyeshenii. ibo my nye khotim ostavit' vas, bratiya, v nyevyedenii o skorbi nashyei, byvshyei s nami v asii, potomu chto my otyagcheny byli chryezmyerno i svyerkh sily, tak chto nye nadyeialis' ostat'sya v zhiviykh. no sami v syebye imyeli prigovor k smyerti, dlya togo, chtoby nadyeatsya nye na samikh syebye, no na eti-ka, voskryeshayushcheye myertvykh, kotoryi i izbavil nas ot stol' [blizkoi] smyerti, i izbavlyayet, i na kotorogo nadyeyemsa, chto i yeshchye izbavit, pri sodeystvii i vashyei molitvy za nas, daby za darovannoye nam, po khodataistvu mnogikh, mnogiye vozblagodarili za nas. ibo pokhvala nasha siya yest' svidyatel'stvo sovyesti nashyei, chto my v prototye i eti-kougodnoi iskryennosti, nye po plotskoi mudrosti, no po blagodatii bozhiyei, zhili v mirye, osobyenno zhye u vas. i my pishyem vam nye inoye, kak to, chto vy chitayete ili razumeyete, i chto, kak nadyeys', do kontsa urazumeyete, tak kak vy otchasti i urazumyeli uzhye, chto my budyem vashyeyu pokhvaloyu, ravno i vy nashyeyu, v dyen' i-o nashyego iisusa khrista. i v etoi uvyeryennosti ya namyeryevalsya pridti k vam raneye, chtoby vy vtorichno poluchili blagodat', i chryezvazhno sproiti v makyedoniyu, iz makyedonii zhye opyat' pridti k vam; a vy provodili by myenya v iudyeyu. imyeya takoye namyereniye, lyegkomyslyenno li ya postupil? ili, chto ya pryedprinimayu, po ploti pryedprinimayu, tak chto u myenya to da, da', to nyet, nyet? vveryen eti-k, chto slovo nashye k vam nye bylo to da', to nyet'. ibo syn bozhii, iisus khristos, propovyedannyi u vas nami, mnoyu i siluanom i timofeyem, nye byl da' i nyet'; no v nyem bylo da', – ibo vsye obyetoivaniya bozhii v nyem da' i v nyem amin", –v slavu bozhiyu, chryezvazhno utv'erzhdayushchii zhye nas s nami vo khristye i pomazavshii nas [yest'] eti-k, kotoryi i zapyechatlyel nas i dal zalog dukha v syerdtsa nashi. eti-ka pryzivayu vo svidyetyeli na dushu moyu, chto, shchadaya vas, ya dosyelye nye prikhodil v korinf, nye potomu, budto my byerem vlast' nad vyeroyu vashyeyu; no my spospyeshystvuyem radosti vashyei: ibo vyeroyu vy tvyerdy.

itak ya rassudil sam v syebye nye prikhodit' k vam opyat' s ogorchenyiem. ibo yesli ya ogorchayu vas, to kto obraduyet myenya, kak nye tot, kto ogorchyen mnoyu? eto samoye i pisal ya vam, daby, pridya, nye imyet' ogorcheniya ot tyekh, o kotorykh mnnye nadyezhalo radovat'sya: ibo ya vo vsyekh vas uvyeryen, chto moya radost' yest' [radost'] i dlya vsyekh vas ot vyelikoi skorbi i styesnyennogo syerdtsa ya pisal vam so mnogimi slyezami, nye dlya togo, chtoby ogorchit' vas, no chtoby vy poznali lyubov', kakuyu ya v izbytkye imyeyu k vam. yesli zhye kto ogorchil, to nye myenya ogorchil, no chast'yu, –chtoby nye skazat' mnogo, –i vsyekh vas. dlya takogo dovol'no syego nakazaniya ot mnogikh, tak chto vam luchshye uzhye prosti' yego i utyeshit', daby on nye byl pogloschchen chryezmyernoyu pyechal'yu. i potomu proshu vas okazat' yemu lyubov'. ibo ya dlya togo i pisal, chtoby uznat' na opytye, vo vsyem li vy poslushny. a kogo vy v chyem proshchayete, to nye ya; ibo i ya, yesli v chyem prostil kogo, prostil dlya vas ot litsa khristova, chtoby nye sdylal nam ushchyerba satana, ibo nam nye byezyzvestny yego umysly. pridya v troadu dlya blagovystestvovaniya o khristye, khotya mnnye i otvyersta byla dyer' i-o, ya nye imyel pokoya dukhu moyemu, potomu chto nye nashyel [tam] brata moyego tita; no, prostivshis' s nimi, ya poshyel v makyedoniyu. no blagodaryeniye eti-ku, kotoryi vsyegda dayet nam torzhyestvovat' vo khristye i blagoukhaniye poznaniya o syebye rasprostranyayet nami vo vsyakom myestye. ibo my khristovo blagoukhaniye eti-ku v spasayemykh i v pogibayushchikh: dlya odnikh zapakh smyertonosny na smyert', a dlya drugikh zapakh zhivitel'nyi na zhizn'. i kto sposobyen k syemu? ibo my nye povryezhdayem slova bozhiya, kak mnogiye, no propovyeduyem iskryenno, kak ot eti-ka, pryed etikom, vo khristye.

nyeuzyheli nam snova znakomit'sya s nami? nyeuzyheli nuzhny dlya nas, kak dlya nyekotorykh, odobritel'nyye pis'ma k vam ili ot vas? vy-nashye pis'mo, napisannoye v syerdtsakh nashikh, uznavayemoye i chitayemoye vsyemi chyelovekami; vy pokazyvayete soboyu, chto vy pis'mo khristovo, chryezvazhno sluzhyeniye nashye napisannoye nye chyernilami, no dukhom eti-ka zhivago, nye na skrizhalyakh kamyennyykh, no na plotyanykh skrizhalyakh syerdtsa takuyu uvyeryennost' my imyem v eti-kye chryezvazhno khrista, nye potomu, chtoby my sami sposobny byli pomyslit' chto ot syebye, kak by ot syebye, no sposobnost' nasha ot eti-ka. on dal nam sposobnost' byt' sluzhityelami novogo zavjeta, nye bukvy, no dukha, potomu chto bukva ubivayet, a dukh zhivotvorit. yesli zhye sluzhyeniye smyertonosnym bukvam, nacherdannoye na kamnyakh, bylo tak slavno, chto syny izrail'yev nye mogli smotret' na litsye moisyeyeva po prichinye slavy litsa yego pryekhodyashcheye, – to nye gorazdo li bolyeye dolzhno byt' slavno

sluzhyniye dukha? ibo yesli sluzhyniye osuzhdeniya slavno, to tyem pache izobiluyet slavyu sluzhyniye opravdaniya. to proslavlyennoye dazhye nye okazyvayetsya slavnym s syei storony, po prichinye pryemushchestvennoi slavy [poslyeduyushchego]. ibo, yesli pryekhodyashcheye slavno, tym bolyye slavno pryebvyayushcheye. imyeya takuyu nadyezhdu, my dyeistvuyem s vyelikim dzerznovnyem, a nye tak, kak moysyei, [kotoryi] polagal pokryvalo na litsye svoye, chtoby syny izraillevy nye vzirali na konyets pryekhodyashchego. no umy ikh oslyeplyeny: ibo to zhye samoye pokryvalo donynne ostayetsya nyesnyatym pri chtyenii vyetkhogo zavjeta, potomu chto on snimayetsya khristom. donynne, kogda oni chitayut moysyeya, pokryvalo lyezhit na syerdtsye ikh; no kogda obrashchayutsya k i-o, togda eto pokryvalo snimayetsya. i-o- yet' dukh; a gdye dukh i-o', tam svoboda. my zhye vsye otkrytym litsyem, kak v zyerkalye, vziraya na slavu i-o, pryebrazhayemsa v tot zhye obraz ot slavy v slavu, kak ot i-o dukha.

4

posyemu, imyeya po milosti [bozhiyei] takoye sluzhyniye, my nye unvyayem; no, otyvergnyv skrytnyye postydnyye [dyela], nye pryibegaya k khitrosti i nye iskazhaya slova bozhiya, a otkryvaya istinu, pryedstavlyayem syebya sovyesti vsyakogo chyelovyka pryed eti-kom. yesli zhye i zakryto blagovyestvovaniye nashye, to zakryto dlya pogibayushchikh dlya nyevyeruyushchikh, u kotorykh eti-k vyeka syego oslyepil umy, chtoby dlya nikh nye vossiyl svyet blagovyestvovaniya o slavye khrista, kotoryi yet' obraz eti-ka nyevidimogo. ibo my nye syebya propovyeduyem, no khrista iisusa, i-o; a my-raby vashi dlya iisusa, potomu chto eti-k, povyleyvshii iz t'my vossiylat' svyetu, ozaril nashi syerdtsa, daby prosvyetit' [nas] poznaniyem slavy bozhiyei v litsye iisusa khrista. no sokrovishchye siye my nosim v glinyanykh sosudakh, chtoby pryeyzbytochnaya sila byla [pripisyvayema] eti-ku, a nye nam. my otovsyudu prityesnyayemy, no nye styesnyeny; my v otchayannykh obstoyatel'stvakh, no nye otchaivayemsa; my gonimy, no nye ostavlyeny; nizlagayemy, no nye pogibayem. vsyegda nosim v tyelye myertvost' i-o iisusa, chtoby i zhizn' iisusova otkrylas' v tyelye nashyem. ibo my zhivyye nyepriestanno pryedayemsa na smyert' radi iisusa, chtoby i zhizn' iisusova otkrylas' v smyertnoi ploti nashyei, tak chto smyert' dyeistvuyet v nas, a zhizn' v vas. no im, smyerta tot zhye dukh vyery, kak napisano: ya vyeroval i potomu govoril, i my vyeruyem, potomu i govorim, znaya, chto voskriesivshii i-o iisusa voskriesit chyeryez iisusa i nas i postavit pyeryed [soboyu] s vami. ibo vsye dlya vas, daby obiliye blagodat' tyem bol'shuyu vo mnogikh proizvyelo blagodarnost' vo slavu bozhiyu. posyemu my nye unvyayem; no yesli vnyeshnii nash chyelovyek i tlyeyet, to vnutyrennii so dnya na dyen' obnovlyayetsya. ibo kratkovryemyennoye lyegkoye stradaniye nashye proizvodit v byezmyernom

pryeizbytkye vyechnuyu slavu, kogda my smotrim nye na vidimoye, no na nyevidimoye: ibo vidimoye vryemyenno, a nyevidimoye vyechno.

5

ibo znayem, chto, kogda zymnoi nash dom, eta khizhina, razrushitsya, my imyem ot eti-ka zhilishchye na nyebesakh, dom nyerukotvoryenniy, vyechniy. ottogo my i vozdykhayem, zhyelaya oblyech'sya v nyebesnoye nashye zhilishchye; tol'ko by nam i odyetym nye okazat'sya nagimi ibo my, nakhodyas' v etoi khizhinye, vozdykhayem pod bryemyenyem, potomu chto nye khotim sovlyech'sya, no oblyech'sya, chtoby smyertnoye pogloshcheno bylo zhizn'yu. na siye samoye i sozdal nas eti-k i dal nam zalog dukha. itak my vsyegda blagodushestvuyem; i kak znayem, chto, vodvoryayas' v tyelye, my ustranyeny ot i-o, – ibo my khodim vyeroyu, a nye vidyeniym, – to my blagodushestvuyem i zhyelayem luchshye vyiti iz tyela i vodvorit'sya u i-o. i potomu ryevnostno starayemsa, vodvoryayas' li, vykhodya li, byt' yemu ugodnymi; ibo vsyem nam dolzhno yavit'sya pryed sudilishchye khristovo, chtoby kazhdomu poluchit' [sootvyetstvenno tomu], chto on dyelal, zhivya v tyelye, dobroye ili khudoye. itak, znaya strakh i-o', my vrazumlyayem lyudyei, eti-ku zhye my otkryty; nadyeys', chto otkryty i vashim sovestyam. nye snova pryedstavlyayem syebya vam, no dayem vam povod khvalit'sya nami, daby imyli vy [chto skazat'] tyem, kotoryye khvalyatsya litsyem, a nye syerdtsyem. yesli my vykhodim iz syebya, to dlya eti-ka; yesli zhye skromny, to dlya vas. ibo lyubov' khristova ob'yemlyet nas, rassuzhdayushchikh tak: yesli odin umyer za vsyekh, to vsye umyerli. a khristos za vsyekh umyer, chtoby zhivushchiye uzhye nye dlya syebya zhili, no dlya umyershyego za nikh i voskryesshyego. potomu otnynne my nikogo nye znayem po ploti; yesli zhye i znali khrista po ploti, to nynye uzhye nye znayem. itak, kto vo khristye, [tot] novaya tvar'; dryevnyeye proshlo, tyeper' vsye novoye. vsye zhye ot eti-ka, iisusom khristom primirivshyego nas s soboyu i davshyego nam sluzhyniye primiryeniya, potomu chto eti-k vo khristye primiril s soboyu mir, nye vmyenyaya [lyudyam] pryestuplenii ikh, i dal nam slovo primiryeniya. itak my –poslanniki ot imeny khristova, i kak by sam eti-k uvyeschcheyayet chyeryez nas; ot imeny khristova prosim: primirityes' s eti-kom. ibo nye znavshyego gryekha on sdyelal dlya nas [zhyertvoyu za] gryekh, chtoby my v nyem sdyelalis' pravyednymi pryed eti-kom.

6

my zhye, kak spospyeshniki, umolyayem vas, chtoby blagodat' bozhiya nye tshchyetno byla prinyata vami. ibo skazano: vo vryemya blagopriyatnoye ya uslyshal tyebya i v dyen' spasyeniya pomog tyebye. vot, tyeper' vryemya blagopriyatnoye, vot, tyeper' dyen' spasyeniya. my nikomu ni v chyem

nye polagayem pryetykaniya, chtoby nye bylo poritsayemo sluzhyneniye no vo vsyem yavlyayem syebya, kak sluzhityeli bozhii, v vyelikom tryperenii, v byedstviyakh, v nuzhдах, v tyesnykh obstoyatel'stvakh, pod udarami, v tyemmitsakh, v izgnaniyakh, v trudakh, v bdyeniakh, v postakh, v chistotye, v blagorazumii, v vyelikodushii, v blagosti, v dukhye svyatom, v nyelitsyemyrnoi lyubvi, v slovye istiny, v silye bozhiyei, s oruzhiyem pravdy v pravo i lyevoi rukye, v chyesti i byeschyestii, pri poritsaniyakh i pokhvalakh: nas pochitayut obmanshchikami, no my vyerny; my nyeizvystny, no nas uznayut; nas pochitayut umyershimi, no vot, my zhivy; nas nakazyvayut, no my nye umirayem; nas ogorchayut, a my vsyegda raduyem-sya; my nishchi, no mnogikh oeti-kashchayem; my nychyego nye imyeyem, no vsyem obladayem. usta nashi otvysty k vam, korinfyanye, syerdtsy nashye rasshiryeno. vam nye tyesno v nas; no v syerdtsakh vashikh tyesno. v ravnoye vozmyezdye, –govoryu, kak dyetym, –rasprostranities' i vy. nye pryeklonyaities' pod chuzhoye yarmo s nyevyernymi, ibo kakoye obshchyniye pravednosti s byezzakoniym? chto obshchyego u svyeta s t'moyu? kakoye soglasiye myezhdu khristom i vyeliarom? ili kakoye souchastiye vyernogo s nyevyernym? kakaya sovmyestnost' khrama bozhiiya s idolami? ibo vy khram eti-ka zhivago, kak skazal eti-k: vsyelyus' v nikh i budu khodit' [v nikh]; i budu ikh eti-kom, i oni budut moim narodom. i potom vyidytie iz sryedy ikh i otdyelyetes', govorit i-o', i nye prikasaities' k nyechistomu; i ya priimu vas. i budu vam ottsyem, i vy budyetye moimi synami i dshchyeryami, govorit i-o' vsyedyerzhitel'.

7

itak, vozlyublyennyye, imyeya takiye obyetrovaniya, ochistim syebya ot vsyakoi skyerny ploti i dukha, sovyershaya svyatynyu v strakhye bozhiyem. vmyestite nas. my nikogo nye obidyeli, nikomu nye povryedili, ni ot kogo nye iskali korysti. nye v osuzhdyeniye govoryu; ibo ya pryechdye skazal, chto vy v syerdtsakh nashikh, tak chtoby vmyestye i umyeryet' i zhit' ya mnogo nadyeyus' na vas, mnogo khvalyus' vami; ya ispolnyen utyeshenyiem, pryebiluyut radost'yu, pri vsyei skorbi nashyei. ibo, kogda prishli my v makyedoniyu, plot' nasha nye imyela nikakogo pokoya, no my byli styesnyeny otovsyudu: otvnye–napadyeniya, vnutri–strakhi. no eti-k, utyeshayushchii smiryennykh, utyeshil nas pribyitiyem tita, i nye tol'ko pribyitiyem yego, no i utyeshenyiem, kotorym on utyeshalsya o vas, pyeryeskazyvaya nam o vashyem usyerdii, o vashyem plachye, o vashyei ryevnosti po mnye, tak chto ya yeshchye bolyeye obradovalsya. posyemu, yesli ya opyechalil vas poslaniyem, nye zhalyeyu, khotya i pozhalyl bylo; ibo vizhu, chto poslaniye to opyechalilo vas, vprochyem na vryemya. tyepyer' ya raduyus' nye potom, chto vy opyechalilis', no chto vy opyechalilis' k pokayaniyu; ibo opyechalilis' radi eti-ka, tak chto niskol'ko nye ponyesli ot nas vryeda. ibo pyechal' radi eti-ka proizvodit nyeizmyennoye

pokayaniye ko spasenyiu, a pyechal' mirskaya proizvodit smyert'. ibo to samoye, chto vy opyechalilis' radi eti-ka, smotritye, kakoye proizvyelo v vas usyerdie, kakiye izvinyeniya, kakoye nyegodovaniye [na vinovnogol], kakoi strakh, kakoye zhyelaniye, kakuyu ryevnost', kakoye vzyskaniye! po vsyemu vy pokazali syebya chistymi v etom dyelye. itak, yesli ya pisal k vam, to nye radi oskorbityelya i nye radi oskorbyennogo, no chtoby vam otkrylos' popyecheniye nashye o vas pryed eti-kom. posyemu my utyeshilis' utyeshenyiem vashim; a yeshchye bolyeye obradovany my radost'yu tita, chto vy vsye uspokoiili dukh yego. itak ya nye ostalsya v stydye, yesli chyem-libo o vas pokhvalilsya pyeryed nim, no kak vam my govorili vsye istinu, tak i pyeryed titom pokhvala nasha okazalas' istinnoyu; i syerdtsy yego vyes'ma raspolozhyeno k vam, pri vospominanii o posluchanii vsyekh vas, kak vy prinjali yego so strakhom i tryepetyom. itak raduyus', chto vo vsyem mogu polozhit'sya na vas.

8

uvyedomlyayem vas, bratiya, o blagodatii bozhiyei, dannaio tsyerkvam makyedonskim, ibo oni sryedi vyelikogo ispytaniya skorbyami pryebiluyut radost'yu; i glubokaya nishchyeta ikh pryebiluyut chtoyestvuyet v eti-katsvye ikh radushiya. ibo oni dobrokhotny po silam i svyerkh sil–ya svyedyetel' oni vyes'ma ubyedytel'no prosili nas prinayat' dar i uchastiye [ikh] v sluzhynenii svyatym; i nye tol'ko to, chyego my nadyeyalis', no oni otdali samikh syebya, vo-pyeryekh, i-o, [potom] i nam po volye bozhiyei; poetomu my prosili tita, chtoby on, kak nachal, tak i okonchil u vas i eto dobroye dyelo. a kak vy izobiluyetye vsyem: vyeroyu i slovom, i poznaniyem, i vsyakim usyerdiiem, i lyubov'yu vashyeyu k nam, –tak izobiluyetye i syeyu dobrodyetel'yu. govoryu eto nye v vidye povyeleniya, no usyerdiiem drugikh ispytyvayu iskryennost' i vashyei lyubvi. ibo vy znayetye blagodat' i-o nashyego iisusa khrista, chto on, buduchi eti-kat, obnishchal radi vas, daby vy oeti-katilis' yego nishchyetoyu. ya dayu na eto sovyet: ibo eto polyezno vam, kotoryye nye tol'ko nachali dyelat' siye, no i zhyelali togo yeshchye s proshyedshyego goda. sovyershitye zhye tyepyer' samoye dyelo, daby, chyego usyerdno zhyelali, to i ispolnyeno bylo po dostatku. ibo yesli yes' usyerdie, to ono primayetsya smotrya po tomu, kto chto imyeyet, a nye po tomu, chyego nye imyeyet. nye [tryebuyetsya], chtoby drugim [bylo] oblyegchyniye, a vam tyazhyest', no chtoby byla ravnomyernost'. nynye vash izbytok v [vospolnyeniye] ikh nyedostatka; a poslye ikh izbytok v [vospolnyeniye] vashyego nyedostatka, chtoby byla ravnomyernost', kak napisano: kto sobral mnogo, nye imyl lishnyego; i kto malo, nye imyl nyedostatka. blagodaryeniye eti-ku, vlozhivshyemu v syerdtsy titovo takoye usyerdie k vam. ibo, khotya i ya prosil yego, vprochyem on, buduchi ochyen' usyerdny, poshyel k vam dobrovol'no. s nim poslali my takzhye brata, vo vsyekh tsyerkvakh pokhvalyayemogo za blagovestvovaniye,

i pritom izbrannogo ot tsyerkvyei soputstvovat' nam dlya syego blagotvoryeniya, ktoromu my sluzhim vo slavu samogo i-o i [v] [sootvyetstviye] vashyemu usyerdiiyu, ostyeryegayas', chtoby nam nye podvyergnut'sya ot kogo naryekaniyu pri takom obilii prinoshenii, vvyeryayemykh nashyemu sluzhyniyu; ibo my starayemsa o dobrom nye tol'ko pryed i-o, no i pryed lyud'mi. my poslali s nimi i brata nashyego, ktorogo usyerdie mnogo raz ispytali vo mnogom i kotoryi nynyie yeshchye uveryenyeye po vyelikoi uveryennosti v vas. chto kasayetsya do tita, eto-moi tovarishch i sotrudnik u vas; a chto do brat'yev nashikh, eto-poslanniki tsyerkvyei, slava khristova. itak pyeryed litsyem tsyerkvyei daitye im dokazatyl'stvo lyubvi vashyei i togo, chto my [spravedливо] khvalimsya vami.

9

dlya myenya vprochyem izlishnye pisat' vam o vspomozhenii svyatym, ibo ya znayu usyerdie vashye i khvalyus' vami pyeryed makyedonyanami, chto akhaiya prigotovlyena yeshchye s proshyed-shyego goda; i ryevnost' vasha pooshchmila mnogikh. brat'yev zhye poslal ya dlya togo, chtoby pokhvala moya o vas nye okazalas' tshchyetnoyu v syem sluchaye, no chtoby vy, kak ya govoril, byli prigotovlyeny [i] chtoby, kogda pridut so mnoyu makyedonyanye i naidunt vas nyegotovymi, nye ostalis' v sty-dye my, -nye govoryu vy', -pokhvalivshis' s takoyu uveryennost'yu. posyemu ya pochyel za nuzhnoye uprosit' brat'yev, chtoby oni napyeryed poshli k vam i pryedvazhlye'no ozabotilis', daby vozv'yeshchenoye uzhye blagoslovyeniye vashye bylo gotovo, kak blagoslovyeniye, a nye kak pobor. pri syem skazhu: kto syeyet skupo, tot skupo i pozhnyet; a kto syeyet shchyedro, tot shchyedro i pozhnyet. kazhdyi [udyelyai] po raspolozhyniyu syerdtsa, nye s ogorchyniyem i nye s prinuzhdyeniym; ibo do-brokhотно dayushchyego lyubit ety-k. ety-k zhye silyen oeti-katit' vas vsyakoyu blagodat'yu, chtoby vy, vsyegda i vo vsyem imyeya vsyakoye dovol'stvo, byli ety-katy na vsyakoye dobroye dyelo, kak napisano: rastochil, razdal nishchim; pravda yego pryebvyayet v vyek. dayushchii zhye syemya syeyushchyemu i khlyeb v pishchu podast obiliye posyeyannomu vami i umnozhit plody pravdy vashyei, tak chtoby vy vsyem ety-katy byli na vsyakuyu shchyedrost', koto-ryaya chyeryez nas proizvodit blagodaryeniye ety-ku. ibo dyelo sluzhyniya syego nye tol'ko vospol-nyayet skudost' svyatykh, no i proizvodit vo mnogikh obil'nyie blagodaryeniya ety-ku; ibo, vidya opyt syego sluzhyniya, oni proslavlyayut ety-ka za pokor-nost' ispovyedyemomu vami yevangeliyu khris-tovu i za iskryennyye obshchyniye s nimi i so vsyemi, molyas' za vas, po raspolozhyniyu k vam, za pryiezbytchystvyuyushchuyu v vas blagodat' bozhiiyu. blagodaryeniye ety-ku za nyeizryechyenniy dar yego!

ya zhye, pavyel, kotoryi lichno myezhdu vami skromyen, a zaочно protiv vas otvazhyen, ubyezhdayu vas krotost'yu i sniskhozhdyeniym khristovym. proshu, chtoby mnye po prishyestvii moyem nye pribyegat' k toi tvyerdoi smyelosti, kotoruyu dumayu upotryebit' protiv nyekotorykh, pomyshlayushchikh o nas, chto my postupayem po ploti. ibo my, khodya vo ploti, nye po ploti voinstvuyem oruzhiya voinstvovaniya nashyego nye plotskiye, no sil'nyie ety-kom na razrushyeniye tvyerdyn': [imi] nisprovyergayem zamysly i vsyakoye pryevoznoshyeniye, vosstayushcheye protiv poznaniya bozhiya, i plyenyayem vsyakoye pomyshlyeniye v poslushaniye khristu, i gotovy nakazat' vsyakoye nyeposlushaniye, kogda vashye poslushaniye ispolnitsya. na lichnost' li smotritye? kto uveryen v syebye, chto on khristov, tot sam po syebye sudi, chto, kak on khristov, tak i my khristovy. ibo yesli by ya i bolyeye stal khvalit'sya nashyeyu vlast'yu, kotoruyu i-o' dal nam k sozidaniyu, a nye k rasstroistvu vashyemu, to nye ostalsya by v stydye. vprochyem, da nye pokazhyetsya, chto ya ustrashayu vas [tol'ko] poslaniyami. tak kak [nyekto] govorit: v poslaniyakh on strog i silyen, a v lichnom prisutstvii slab, i ryech' [yego] nyeznachityel'na, - takoi pust' znayet, chto, kakovy my na slovakh v poslaniyakh zaочно, takovy i na dyelye lichno. ibo my nye smyem sopostavlyat' ili sravnivat' syebya s tyemi, kotoryye sami syebya vystavlyayut: oni izmeryayut syebya samimi soboyu i sravnivayut syebya s soboyu nyerazumno. a my nye byez myery khvalit'sya budym, no po myere udyela, kakoi naznachil nam ety-k v takuyu myeru, chtoby dostignut' i do vas. ibo my nye napryagayem syebya, kak nye dostigshiye do vas, potomu chto dostigli i do vas blagovestvovaniym khristovym. my nye byez myery khvalimsya, nye chuzhimi trudami, no nadyeyemsa, s vozrastaniym vvery vashyei, s izbytkom uyvelichit' v vas udyel nash, tak chtoby i dal'koye vas propovyedyvat' yevangeliye, a nye khvalit'sya gotovym v chuzhom udyelye. khvalyashchiiysya khvalis' o i-o. ibo nye tot dostoin, kto sam syebya khvalit, no kogo khvalit i-o'.

11

o, yesli by vy nyekol'ko byli sniskhodityel'ny k moyemu nyerazumiyu! no vy i sniskhoditye ko mnye. ibo ya ryevnuyu o vas ryevnost'yu bozhiiyeyu; po-tomu chto ya obruchil vas yedinomu muzhu, chtoby pryedstavit' khristu chistoyu dyevoyu. no boyus', chtoby, kak zmii khristost'yu svoeyu pryel'stil yevu, tak i vashi umy nye povryedilis', [uklonivshis'] ot prostoty vo khristye ibo yesli by kto, pridya, nachal propovyedyvat' drugogo iisusa, ktorogo my nye propovyedyvali, ili yesli by vy poluchili inogo dukha, ktorogo nye poluchili, ili inoye blagovystiye, ktorogo nye prinimali, -to vy byli by ochyen' sniskhodityel'ny [k tomu]. no ya dumayu, chto u myenya ni v chyem nyet nyedostatka protiv vysshikh apostolov: khotya ya i nyevyezhdya v slovyie, no

nye v poznanii. vprochyem my vo vsyem sovyershyenno izvestny vam. sogryeshil li ya tyem, chto unizhal syebya, chtoby vozvysit' vas, potomu chto byezmyezdno propovyedyval vam yevangeliye bozhiye? drugim tsyerkvam ya prichinya izdyerzhki, poluchaya [ot nikh] sodyerzhaniye dlya sluzhbeniya vam; i, buduchi u vas, khotya tyerpel nyedostatok, nikomu nye dokuchal, ibo nyedostatok moi vospolnil bratiya, prishyedshe iz makedonii; da i vo vsyem ya staralsya i postarayus' nye byt' vam v tyagost'. po istinye khristovoi vo mnye [skazhu], chto pokhvala siya nye otnimyetsya u myenya v stranakh akhaii. pochyemu zhye [tak postupayu]? potomu li, chto nye lyublyu vas? eti-ku izvestno! no kak postupayu, tak i budu postupat', chtoby nye dat' povoda ishchushchim povoda, daby oni, chym khvalyatsya, v tom okazalis' [takimi zhye], kak i my. ibo takovyye lzhyeapostoly, lukavyye dyelateli, prinyamayut vid apostolov khristovykh. i nyuedivitel'no: potomu chto sam satana prinyamayet vid angelya svyeta, a potomu nye vyelikoye dyelo, yesli i sluzhityeli yego prinyamayut vid sluzhityel'ei pravdy; no knyets ikh budyet po dyelam ikh. yeshchye skazhu: nye pochti kto-nibud' myenya nyerazumny; a yesli nye tak, to primitive myenya, khotya kak nyerazumnogo, chtoby i mnye skol'ko— nibud' pokhvalit'sya. chto skazhu, to skazhu nye i i-o, no kak by v nyerazumii pri takoi otvazhnosti na pokhvalu. kak mnogiye khvalyatsya po ploti, to i ya budu khvalit'sya. ibo vy, lyudi razumnyye, okhotno tyerpitye nyerazumnykh: vy tyerpitye, kogda kto vas poraboshchayet, kogda kto ob'yedayet, kogda kto obirayet, kogda kto pryevoznositsya, kogda kto b'yet vas v litso. k stydu govoryu, chto [na eto] u nas nyedostavalo sil. a yesli kto smyeyet [khvalit'sya] chym-libo, to [skazhu po nyerazumiyu] smyeyu i ya. oni yevryei? i ya. izrail'tyane? i ya. syemya avraamovo? i ya. khristovy sluzhityeli? (v byezumii govoryu): ya bol'shye. ya gorazdo bolyeye [byl] v trudakh, byezmyerno v ranakh, bolyeye v tyemnit-sakh i mnogokratno pri smyerti. ot iudyeyev pyat' raz dano mnye bylo po soroka [udarov] byez odnogo; tri raza myenya bili palkami, odnazhdy kamnyami pobivali, tri raza ya tyerpel korablyekrusheniye, noch' i dyen' probyl vo glubinye [morskoi]; mnogo raz [byl] v putyeshchestviyakh, v opasnostyakh na ryekakh, v opasnostyakh ot razboinikov, v opasnostyakh ot yedinoplyemyennikov, v opasnostyakh ot yazychnikov, v opasnostyakh v gorodye, v opasnostyakh v pustynye, v opasnostyakh na morye, v opasnostyakh myezhdu lzhyebratiyami, v trudye i v iznuryenii, chasto v bdyenii, v golodye i zhazhdye, chasto v postye, na stuzhye i v nagotye. kromye postoronnikh [prikluychenii], u myenya yezhedyevno styecheniye [lyudyei], zabota o vsyekh tsyerkvakh. kto iznyemogayet, s kyem by i ya nye iznyemogal? kto soblaznyayetsya, za kogo by ya nye vospلامenyalsya? yesli dolzhno mnye khvalit'sya, to budu khvalit'sya nyemoshch'yu moyeyu. eti-k i otyets i-o nashyego iisusa khrista, blagoslovennyi vo vyeki, znayet, chto ya nye lgu. v damaskye oblastnoi pravityel' tsarya aryety styeryeg gorod damask, chtoby skhvatit' myenya; i ya v korzinye byl spushchen iz

okna po styenye i izbyezhal yego ruk.

12

nye polyezno khvalit'sya mnye, ibo ya pridu k vidyeniya i otkrovyeniya i-o. znayu chyelovyeka vo khristye, kotoryi nazad tomu chyetynadtsat' lyet (v tyelye li—nye znayu, vnye li tyela—nye znayu: eti-k znayet) voskhishchen byl do tryet yego nyeba. i znayu o takom chyelovyekye ([tol'ko] nye znayu—v tyelye, ili vnye tyela: eti-k znayet) chto on byl voskhishchen v rai i slyshal nyiezryechyennyye slova, kotorykh chyelovyeke nyl'z'ya pyeryeskazat'. takim [chyelovyekom] mogu khvalit'sya; soboyu zhye nye pokhvalyus', razvye tol'ko nyemoshchami moimi. vprochyem, yesli zakhochu khvalit'sya, nye budu nyerazumen, potomu chto skazhu istinu; no ya udyerzhivayus', chtoby kto nye podumal o mnye bolyeye, nyezhyeli skol'ko vo mnye vidit ili slyshit ot myenya. i chtoby ya nye pryevoznosilsya chryezvychainost'yu otkrovyenii, dano mnye zhalo v plot', angyl satany, udruchat' myenya, chtoby ya nye pryevoznosilsya. trizhdy molil ya i-o o tom, chtoby udalil yego ot myenya. no [i-o'] skazal mnye: dovol'no dlya tyebya blagodat' moyei, ibo sila moya sovyershayetsya v nyemoshchi'. i potomu ya gorazdo okhotnyeye budu khvalit'sya svoimi nyemoshchami, chtoby obitala vo mnye sila khristova. posyemu ya blagodushestvyuyu v nyemoshchakh, v obidakh, v nuzhdakh, v gonyeniakh, v prityesnyeniakh za khrista, ibo, kogda ya nyemoshchen, togda silyen. ya doshyel do nyerazumiya, khvalyas'; vy myenya [k symu] prinudili. vam by nadlyezhalo khvalit' myenya, ibo u myenya ni v chym nyet nyedostatka protiv vysshikh apostolov, khotya ya i nichto. pryznaki apostola okazalis' pyeryed vami vsyakim tyerpyniem, znayeniya, chudyesami i silami. ibo chyego u vas nyedostayet pyeryed prochimi tsyerkvami, razvye tol'ko togo, chto sam ya nye byl vam v tyagost? prostitye mnye takuyu vinu. vot, v tryetii raz ya gotov idti k vam, i nye budu otyagoshchat' vas, ibo ya ishchu nye vashyego, a vas. nye dyeti dolzhny sobirat' imyeniye dlya rodityel'ei, no rodityeli dlya dyetey. ya okhotno budu izdyerzhivat' [svoye] i istoshchat' syebya za dushi vashi, nyesmotva na to, chto, chryezvychaino lyubya vas, ya myenyeye lyubim vami. polozhim, [chto] sam ya nye obryemyenyal vas, no, buduchi khitr, lukavstvom bral s vas. no pol'zovalsya li ya [chym] ot vas chyeryez kogo-nibud' iz tyekh, kogo posylal k vam? ya uprosil tita i poslal s nim odnogo iz brat'yev: tit vospol'zovalsya li chym ot vas? nye v odnom li dukhye my dvestvovali? nye odnim li putyem khodili? nye dumayete li yeshchye, chto my [tol'ko] opravydayemsa pyeryed vami? my gorim pyed eti-kom, vo khristye, i vsye eto, vozlyublyennyye, k vashyemu nazidaniyu. ibo ya opasayus', chtoby mnye, po prishyestvii moyem, nye naiti vas takimi, kakimi nye zhyelayu, takzhye chtoby i vam nye naiti myenya takim, kakim nye zhyelayete: chtoby [nye naiti u vas] razdorov, zavisti, gnyeva, ssor, klyevyet, yabyed, gordosti, byesporyadkov, chtoby opyat', kogda pridu, nye unichizhil myenya u vas eti-k moi i [chtoby] nye oplakivat' mnye mnogikh, koto-

ryye sogryeshili pryezhdye i nye pokayalis' v nyechis-
totye, bludodyeyanii i nyepotryebstvye, kakoye dye-
lali.

13

v tryetii uzhye raz idu k vam. pri ustakh dvukh ili
tryekh svidyetyel'ei budyet tyverdo vsyakoye slovo.
ya pryedvaryal i pryedvaryayu, kak by nakhodyas'
[u vas] vo vtoroi raz, i tyepyer', otsutstvuya, pishu
pryezhdye sogryeshivshim i vsyem prochim, chtu,
kogda opyat' pridu, nye poschazhu. vy ishchyetye
dokazatyl'sta na to, khristos li govorit vo mnye: on
nye byessilyen dlya vas, no silyen v vas ibo, khotya
on i raspyat v nyemoshchi, no zhiv siloyu bozhiyeyu;
i my takzhye, [khotya] nyemoshchny v nyem, no
budyem zhivy s nim siloyu bozhiyeyu v vas. ispy-
tyvaitye samikh syebya, v vverye li vy; samikh sye-
bya isslyedyvaitye. ili vy nye znayetye samikh sye-
bya, chtu iisus khristos v vas? razvye tol'ko vy nye
to, chyem dolzhny byt'. o nas zhye, nadyeyus', uz-
nayetye, chtu my to, chyem byt' dolzhny. molim
eti-ka, chtoby vy nye dyelali nikakogo zla, nye dlya
togo, chtoby nam pokazat'sya, chyem dolzhny byt';
no chtoby vy dyelali dobro, khotya by my kazalis' i
nye tyem, chyem dolzhny byt'. ibo my nye sil'ny pro-
tiv istiny, no sil'ny za istinu. my raduyem'sya, kogda
my nyemoshchny, a vy sil'ny; o syem-to i molim'sya, o
vashyem sovyershynstvyye. dlya togo ya i pishu siye
v otsutstvii, chtoby v prisutstvii nye upotryebit' stro-
gosti po vlasti, dannoi mnye i-o k sozidaniyu, a nye k
razoryeniyu. vprochyem, bratiya, raduityes', usovy-
ershaityes', utyeshaityes', bud'tye yedinomyslyenny,
mirny, –i eti-k lyubvi i mira budyet s vami. privyet-
stvuitye drug druga lobzaniyem svyaty'm. privyet-
stvuyut vas vsye svyaty'e. blagodat' i-o nashyego iis-
usa khrista, i lyubov' eti-ka ottsa, i obshchyeniye svy-
atago dukha so vsyemi vami. amin'.

pavyl apostol, [izbrannyi] nye chyelovyekami i nye chyeryez chyelovyeka, no iisusom khristom i eti-kom ottsyem, voskryesivshim yego iz my-ertyykh, i vsye nakhodyashchiyesya so mnoyu bratiya-tsyrkvam galatiiskim: blagodat' vam i mir ot eti-ka ottsa i i-o nashyego iisusa khrista kotoryi otдал syebya samogo za gryekhi nashi, chtoby izbavit' nas ot nastoyashchyego lukavogo vyeka, po volye eti-ka i ottsa nashyego; yemu slava vo vyeki vyekov. amin'. udivlyayus', chto vy ot prizvavshyego vas blagodat'yu khristovoyu tak skoro pyeryekhodyte k inomu blagovyestvovaniyu, kotoroye [vprochyem] nye inoye, a tol'ko yest' lyudi, smushchayushchiye vas i zhyelayushchiye pryevratit' blagovyestvovaniye khristovo. no yesli by dazhye my ili angel s nyeba stal blagovyestvovat' vam nye to, chto my blagovyestvovali vam, da budyet anafyema. kak pryezhdye my skazali, [tak] i tyepyer' yeshchye govoryu: kto blagovyestvuyet vam nye to, chto vy prinyali, da budyet anafyema. u lyudyei li ya nynye ishchu blagovolyeniya, ili u eti-ka? lyudyam li ugozhdat' starayus'? yesli by ya i ponynye ugozhdal lyudyam, to nye byl v rabom khristovym. vozvyeschayu vam, bratiya, chto yevangeliye, kotoroye ya blagovyestvoval, nye yest' chyelovechyeskoye, ibo i ya prynyal yego i nauchilsya nye ot chyelovyeka, no chyeryez otkrovyeniye iisusa khrista. vy slyshali o moyem pryezhnyem obrazye zhizni v iudyeistvye, chto ya zhyestoko gnal tsyrkov' bozhiyu, i opustoshal yeye, i pryepsyeyal v iudyeistvye bolyeye mnogikh svyerstnikov v rodye moyem, buduchi nyemyerennym ryevnityelyem otyechyeskikh moikh pryedanii. kogda zhye eti-k, izbravshii myenya ot utroby matyeri moyei i prizvavshii blagodat'yu svoeyu, blagovolil otkryt' vo mnye syna svoeyego, chtoby ya blagovyestvoval yego yazychnikam, -ya nye stal togda zhye sovyetovat'sya s plot'yu i krov'yu, i nye poshyel v iyerusalim k pryedshyestvovavshim mnye apostolam, a poshyel v araviyu, i opyat' vozvratilsya v damask. potom, spustya tri goda, khodil ya v iyerusalim vidyet'sya s pyetrom i probyl u nyego dneye pyatnadsat'. drugogo zhye iz apostolov ya nye vidyl [nikogo], kromye iakova, brata i-o. a v tom, chto pishu vam, pryed eti-kom, nye lgu. poslye syego otoshyel ya v strany sirii i kilikii. tsyrkvam khristovym v iudyeie lichno ya nye byl izvyestyen, a tol'ko slyshali oni, chto gnavshii ikh nyekogda nynye blagovyestvuyet vyeru, kotoruyu pryezhdye istryeblyal, - i proslavlyali za myenya eti-ka.

potom, chyeryez chyetyrnatdsat' lyet, opyat' khodil ya v iyerusalim s varnavoyu, vzyav s soboyu i tita. khodil zhye po otkrovyeniyu, i pryedlozhl tam, i osobo znamenyenit'yeshim, blagovyestvovaniye, propovyeduyemoye mnoyu yazychnikam, nye naprasno li ya podvizayus' ili podvzalsya. no oni i tita, byvshyego so mnoyu, khotya i yellina, nye prinuzhdali obryezat'sya a vkravshimsya lzhye-

bratiyam, skrytno prikhodivshim podsmotryet' za nashyeyu svobodoyu, kotoruyu my imyeyem vo khristye iisusy, chtoby porabotit' nas, my ni na chas nye ustupili i nye pokorilis', daby istina blagovyestvovaniya sokhranilas' u vas. i v znamenyenit'kh chyem-libo, kakimi by ni byli oni kogda-libo, dlya myenya nyet nichyego osobyennogo: eti-k nye vzirayet na litsye chyelovyeka. i znamenyenit'yye nye vovizual-ra-trudit'syazhili na myenya nichyego bolyeye. naprotiv togo, uvidyev, chto mnye vvyeryeno blagovyestiye dlya nyeobryezannykh, kak pyetru dlya obryezannykh- ibo sodeystvovavshii pyetru v apostol'stvye u obryezannykh sodeystvoval i mnye u yazychnikov, - i, uznav o blagodati, dannoi mnye, iakov i kifa i ioann, pochitayemye stolpami, podali mnye i varnavye ruku obshchyneniya, chtoby nam [iditi] k yazychnikam, a im k obryezannym, tol'ko chtoby my pomnili nishchikh, chto i staralsya ya ispolnyat' v tochnosti. kogda zhye pyetr prishyel v antiokhiyu, to ya lichno protivostal yemu, potom chto on podvyergalsya naryekaniyu. ibo, do pribytiya nyekotorykh ot iakova, yel vmyestye s yazychnikami; a kogda tye prishli, stal tait'sya i ustranyat'sya, opasayas' obryezannykh. vmyestye s nim litsyemyerili i prochiye iudyei, tak chto dazhye varnava byl uvlyechyen ikh litsyemyeriyem. no kogda ya uvidyel, chto oni nye pryamo postupayut po istinye yevangel'skoi, to skazal pyetru pri vsyekh: yesli ty, buduchi iudyeeyem, zhivyesh' po-yazychyeski, a nye po-iudyeiski, to dlya chyego yazychnikov prinuzhdayesh' zhit' po-iudyeiski? my po prirodye iudyei, a nye iz yazychnikov gryeshniki; odnako zhye, uznav, chto chyelovek opravdyayet-sya nye dyelami zakona, a tol'ko vyeroyu v iisusa khrista, i my uvverovali vo khrista iisusa, chtoby opravdat'sya vyeroyu vo khrista, a nye dyelami zakona; ibo dyelami zakona nye opravdayetsya nikakaya plot'. yesli zhye, ishcha opravdaniya vo khristye, my i sami okazalis' gryeshnikami, to nyeuzhyeli khristos yest' sluzhityel' gryekha? nikak. ibo yesli ya snova sozidayu, chto razrushil, to sam syebya dyelayu pryestupnikom. zakonom ya umyer dlya zakona, chtoby zhit' dlya eti-ka. ya soraspalsya khristu, i uzhye nye ya zhivu, no zhivyet vo mnye khristos. a chto nynye zhivu vo ploti, to zhivu vyeroyu v syna bozhiya, vozlyubivshyego myenya i pryedavshyego syebya za myenya. nye otvyergayu blagodat' bozhiyei; a yesli zakonom opravdaniye, to khristos naprasno umyer.

o, nyesmyslyennyye galaty! kto pryel'stil vas nye pokoryat'sya istinye, [vas], u kotorykh pyeryed glazami pryednachyertan byl iisus khristos, [kak] [by] u vas raspyaty? siye tol'ko khocho znat' ot vas: chyeryez dyela li zakona vy poluchili dukha, ili chyeryez nastavlyeniye v vyerye? tak li vy nyesmyslyenny, chto, nachav dukhom, tyepyer' okanchivayete plot'yu stol' mnogoye potyerpelyi vy nyeuzhyeli byez pol'zy? o, yesli by tol'ko byez pol'zy! podayushchii vam dukha i sovyershayushchii myezhdu vami chudyesa chyeryez dyela li zakona

[siye proizvodit], ili chyeryez nastavlyeniye v vyerye? tak avraam povyeril eti-ku, i eto vmyenilos' yemu v pravynnost'. poznaitye zhye, chty vyeruyushchiye sut' syny avraama. i pisaniye, providyia, chty eti-k vyeroyu opravdayet yazychnikov, pryedvozvestilo avraamu: v tyebye blagoslovyatsya vsye narody. itak vyeruyushchiye blagoslovyayutsya s vryernym avraamom, a vsye, utvyerzhdayushchiyesya na dyelakh zakona, nakhodyatsya pod klyatvoyu. ibo napisano: proklyat vsyak, kto nye ispolnyayet postoyanno vsyego, chty napisano v knyemym zakona. a chty zakonom nikto nye opravdyvayetsya pryed eti-kom, eto yasno, potomu chty pravynedny vyeroyu zhiv budyet. a zakon nye po vyerye; no kto ispolnyayet yego, tot zhiv budyet im. khristos iskupil nas ot klyatvy zakona, sdyelavshis' za nas klyatvoyu—ibo napisano: proklyat vsyak, visyashchii na dryevye, — daby blagoslovyeniye avraamom chyeryez khrista iisusa rasprostranilos' na yazychnikov, chtoby nam poluchit' obyeshchannogo dukha vyeroyu. bratiya! govoryu po [rassuzhdyeniyu] chyelovycheskomu: dazhye chyelovekom utvyerzhdyennogo zavyeshchaniya nikto nye otmyenyayet i nye pribavlyayet [k nyemu]. no avraamu dany byli obyetovaniya i syemieni yego. nye skazano: i potomkani, kak by o mnogikh, no kak ob odnom: i syemieni tvoymu, kotoroye yest' khristos. ya govoryu to, chty zavjeta o khristye, pryezhdye eti-kom utvyerzhdyennogo, zakon, yavivshiisya spustya chyetyrysta tridsat' lyet, nye otmyenyayet tak, chtoby obyetovaniye potyeryalo silu. ibo yesli po zakonu naslyedstvo, to uzhye nye po obyetovaniyu; no avraamu eti-k daroval [onoye] po obyetovaniyu. dlya chyego zhye zakon? on dan poslye po prichinye pryestuplyeni, do vryemyeni prishyestviya syemyeni, k kotoromu [otnositsya] obyetovaniye, i pryepodan chyeryez angyelov, rukoyu posryednika. no posryednik pri odnom nye byvayet, a eti-k odin. itak zakon protivyen obyetovaniyam bozhiih? nikak! ibo yesli by dan byl zakon, mogushchii zhivotvorit', to podlinno pravynednost' byla by ot zakona; no pisaniye vsyekh zaklyuchilo pod gryekhom, daby obyetovaniye vyeruyushchim dano bylo po vyerye v iisusa khrista. a do prishyestviya vyery my zaklyucheny byli pod strazhyeu zakona, do togo [vryemyeni], kak nadlyezhalo otkryt'sya vyerye. itak zakon byl dlya nas dyetovodityelem ko khristu, daby nam opravdat'sya vyeroyu; po prishyestvii zhye vyery, my uzhye nye pod [rukovodstvom] dyetovodityela. ibo vsye vy syny bozhii po vyerye vo khrista iisusa; vsye vy, vo khrista kryestivshiyesya, vo khrista oblyeklis'. nyet uzhye iudyea, ni yazychnika; nyet raba, ni svobodnogo; nyet muzhyeskogo pola, ni zhyenskogo: ibo vsye vy odno vo khristye iisusye. yesli zhye vy khristovy, to vy syemya avraamovo i po obyetovaniyu naslyedniki.

pravityelam do sroka, ottsom [naznachennogo]. tak i my, dokolye byli v dyetstvye, byli poraboshcheny vyeshchyestvyennym nachalam mira no kogda prishla polnota vryemyeni, eti-k poslal syna svoyego (yedinorodnogo), kotoryi rodilsya ot zhyeny, podchinilsya zakonu, chtoby iskupit' podzakonnnykh, daby nam poluchit' usynovlyeniye. a kak vy—syny, to eti-k poslal v syerdtsa vashi dukha syna svoyego, vopiyushcheyo: avva, otchye! posyemu ty uzhye nye rab, no syn; a yesli syn, to i naslyednik bozhii chyeryez iisusa khrista. no togda, nye znay eti-ka, vy sluzhili [eti-kam], kotoryye v sushchyestvye nye eti-ki. nynyne zhye, poznay eti-ka, ili, luchshye, poluchiv poznaniye ot eti-ka, dlya chyego vozvrashchayetes' opyat' k nyemoschnym i byednym vyeshchyestvyennym nachalam i khotitye yeshchye snova porabotit' syebya im? nablyudayeteye dni, myesyatsy, vryemyena i gody. boyus' za vas, nye naprasno li ya trudylsa u vas. proslyu vas, bratiya, bud'tye, kak ya, potomu chty i ya, kak vy. vy nychyem nye obidyeli myenya: znayeteye, chty, [khotya] ya v nyemoshchi ploti blagovyestvoval vam v pyervyi raz, no vy nye pryezryeli iskusheniya moyego vo ploti moyei i nye voznushalis' [im], a prinyali myenya, kak angyla bozhiiya, kak khrista iisusa. kak vy byli blazhyenny! svidyetyel'stvuyu o vas, chty, yesli by vozmozhno bylo, vy istorgli by ochi svoi i otdali mnye. itak, nyezuzyeli ya sdyelalsya vragom vashim, govorya vam istinu? ryevnuyut po vas nyechisto, a khotyat vas otlichit', chtoby vy ryevnovali po nikh. khorosho ryevnovat' v dobrom vsyegda, a nye v moyem tol'ko prisustsvii u vas. dyeti moi, dlya kotorykh ya snova v mukakh rozhdyeniya, dokolye nye izobrazitsya v vas khristos! khotyel by ya tyepyer' byt' u vas i izmyenit' golos moi, potomu chty ya v nyedoumyenii o vas. skazhitye mnye vy, zhyelayushchiye byt' pod zakonom: razvye vy nye slushayeteye zakona? ibo napisano: avraam imyel dvukh synov, odnogo ot raby, a drugogo ot svobodnoi. no kotoryi ot raby, tot rozhdyen vo ploti; a kotoryi ot svobodnoi, tot po obyetovaniyu. v etom yest' inoskazaniye. eto dva zavjeta: odin ot gory sinaiskoi, rozhdayushchii v rabstvo, kotoryi yest' agar', ibo agar' oznachayet goru sinai v aravii i sootvyetstvuyet nynyeshnyemu iyerusalimu, potomu chty on s dyet'mi svoimi v rabstvye; a vyshnii iyerusalim svobodny: on—matyer' vsyem nam. ibo napisano: vozvyesylis', nyeplodnaya, nyerozhdayushchaya; vosklikti i vozglasi, nye muchivshayasya rodami; potomu chty u ostavlyennoi gorazdo bolyeye dyeteyi, zhyehly u imyeyushcheyi muzha. my, bratiya, dyeti obyetovaniya po isaaku. no, kak togda rozhdyennyy po ploti gnal [rozhdyennogo] po dukhu, tak i nynyne. chty zhye govorit pisaniye? izgoni rabu i syna yeye, ibo syn raby nye budyet naslyednikom vmyestye s synom svobodnoi. itak, bratiya, my dyeti nye raby, no svobodnoi.

5

4

yeshchye skazhu: naslyednik, dokolye v dyetstvye, nychyem nye otlichayetsya ot raba, khotya i i-o vsyego: on podchinyen popyechityelam i domo-

itak stoitye v svobodye, kotoruyu daroval nam khristos, i nye podvyergaites' opyat' igu rabstva. vot, ya, pavyel, govoryu vam: yesli vy obryezyvayetes', nye budyet vam nikakoi pol'zy ot khrista.

yeshchye svidyetyel'stvuyu vsyakomu chyelovyeku obryezyvayushchyemusya, chto on dolzhnen ispolnit' vyes' zakon vy, opravdyvayushchiye syebya zakonom, ostalis' byez khrista, otpali ot blagodati, a my dukhom ozhidayem i nadyeyemysya pravdyenosti ot vyery. ibo vo khristye iisusye nye imyeyet sily ni obryezaniye, ni nyeobryezaniye, no vyera, dyeistvuyushchaya lyubov'yu. vy shli khorosho: kto ostanovil vas, chtoby vy nye pokoryalis' istinye? takoye ubyezhdyniye nye ot pryzyvayushcheygo vas. malaya zakvaska zakvashivayet vsye tysto. ya uvv-eryen o vas v i-o, chto vy nye budyetye myslit' inachye; a smushchayushchii vas, kto by on ni byl, ponyesyet na syebye osuzhdyeniye. za chto zhye gonyat myenya, bratiya, yesli ya i tyepyer' propovyedyuy obryezaniye? togda soblazn kryesta pryekratilsya by. o, yesli by udaleny byli voz-mushchayushchiye vas! k svobodye pryzivany vy, bratiya, tol'ko by svoboda vasha nye byla povodom k [ugozhdyeniyu] ploti, no lyubov'yu sluzhitye drug drugu. ibo vyes' zakon v odnom slovy zaklyuchayet-sya: lyubi blizhnego tvoyego, kak samogo sye-bya. yesli zhye drug druga ugryzayetye i s'yedayetye, byeryegityes', chtoby vy nye byli istryeblyeny drug drugom. ya govoryu: postupaitye po dukhu, i vy nye budyetye ispolnyat' vozhdelyeni ploti, ibo plot' zhyelayet protivnogo dukhu, a dukh—protivnogo ploti: oni drug drugu protivyatsya, tak chto vy nye to dyelayetye, chto khotyeli by. yesli zhye vy dukhom vodityes', to vy nye pod zakonom. dyela ploti izvyestny; oni sut': pryelyubodyyaniye, blud, nyechistota, nyepotryebstvo, idolosluzhyeniye, vol-shyebstvo, vrazhda, ssory, zavist', gnyev, raspri, raznoglasiya, (soblazny), yeryesi, nyenavist', ubiistva, p'yanstvo, byeschinstvo i tomu podobnoye. pryed-varyayu vas, kak i pryezhdye pryedvaryal, chto pos-tupayushchiye tak tsarstviya bozhia nye naslye-duyut. plod zhye dukha: lyubov', radost', mir, dol-gotyerpyeniye, blagost', milosyerdie, vyera, krotost', vozdyerzhaniye. na takovykh nyet zakona. no tye, kotoryye khristovy, raspaly plot' so strastyami i pokhotyami. yesli my zhivyem dukhom, to po dukhu i postupat' dolzhny. nye budyem tshchyeslavit'sya, drug druga razdrzhat', drug drugu zavidovat'.

6

bratiya! yesli i vpadyet chyelovyek v kakoye sogryeshyeniye, vy, dukhovnyye, ispravlyaitye takovogo v dukhye krotosti, nablyudaya kazhdyi za soboyu, chtoby nye byt' iskushyennym. nositye bryemyena drug druga, i takim obrazom ispol-nitye zakon khristov. ibo kto pochtayet syebya chyem-nibud', buduchi nichto, tot obol'shchayet sam syebya kazhdyi da ispytyvayet svoje dyelo, i togda budyet imyet' pokhvalu tol'ko v syebye, a nye v drugom, ibo kazhdyi ponyesyet svoje bryemya. nastavlyayemyi slovom, dyelis' vsyakim dobrom s nastavlyayushchim. nye obmanyvaityes': eti-k porugayem nye byvayet. chto posyeyet chyelovyek, to i pozhnyet: syeyushchii v plot' svoyu ot ploti pozhnyet tlyeniye, a syeyushchii v dukh ot dukha pozhnyet zhizn' vyechnuyu. dyelaya dobro, da

nye unyvayem, ibo v svoje vryemya pozhnyem, yesli nye oslabyeyem. itak, dokolye yes' vryemya, budyem dyelat' dobro vsyem, a naipachye svoim po vyerye. viditye, kak mnogo napisal ya vam svoeyu rukoyu. zhyelayushchiye khvalit'sya po ploti prinuzhdayut vas obryezivat'sya tol'ko dlya togo, chtoby nye byt' gonimymi za kryest khristov, ibo i sami obryezyvayushchiyesya nye soblyudayut zakona, no khotyat, chtoby vy obryezyvalis', daby pokhvalit'sya v vashyei ploti. a ya nye zhyelayu khvalit'sya, razvye tol'ko kryestom i-o nashyego iisusa khrista, kotorym dlya myenya mir raspyat, i ya dlya mira. ibo vo khristye iisusye nichyego nye znachit ni obryezaniye, ni nyeobryezaniye, a novaya tvar'. tyem, kotoryye postupayut po syemu pravilu, mir im i milost', i izrailyu bozhiiyu. vprochyem nikto nye otyagoshchai myenya, ibo ya noshu yazvy i-o iisusa na tyelye moyem. blagodat' i-o nashyego iisusa khrista so dukhom vashim, bratiya. amin'.

pavyl, volyeyu bozhiiyeyu apostol iisusa khrista, nakhodyashchimsya v yefesyey svyatytm i vyernym vo khristyey iisusye: blagodat' vam i mir ot eti-ka ottsa nashyego i i-o iisusa khrista, blagoslovyen eti-k i otyets i-o nashyego iisusa khrista, blagoslovyevshii nas vo khristyey vsyakim dukhovnym blagoslovyeniyem v nyebesakh tak kak on izbral nas v nyem pryvezhdye sozdaniya mira, chtoby my byli svyaty i nyeporochny pryed nim v lyubvi, pryedopryedyeliv usynovit' nas syebye chryez iisusa khrista, po blagovolyeniyu voli svoey, v pokhvalu slavy blagodati svoey, kotoroyu on oblagodatstvoval nas v vozlyublyennom, v ktorom my imyem iskuplyeniye kroviyu yego, proshchyneniye gryekhov, po eti-katstvu blagodati yego, kakovuyu on v pryvezhdytke daroval nam vo vsyakoy pryemudrosti i razumynii, otkryv nam tainu svoey voli po svoymu blagovolyeniyu, kotoroye on pryvezhdye polozhil v nyem, v ustroyenii polnoty vryemny, daby vsye nyebesnoye i zymnoye soyedinit' pod glavoyu khristom. v nyem my i sdyelalis' naslyednikami, byv pryednaznacheny [k tomu] po opryedelyeniyu sovyershayushcheygo vsye po izvoleniyu voli svoey, daby posluzhit' k pokhvaly slavy yego nam, kotoryye raneye upovali na khrista. v nyem i vy, uslyshav slovo istiny, blagovystvovaniye vashyego spasyeniya, i uvverovav v nyego, zapychatlynye obyetoannym svyatytm dukhom, kotoryy yest' zalog naslyediya nashyego, dlya iskuplyeniya udyela [yego], v pokhvalu slavy yego. posyemu i ya, uslyshav o vashyey vyere vo khrista iisusa i o lyubvi ko vsyem svyatytm, nyeprestanno blagodaryu za vas [eti-ka], vspominaya o vas v molitvakh moikh, chtoby eti-k i-o nashyego iisusa khrista, otyets slavy, dal vam dukha pryemudrosti i otkrovyeniya k poznaniyu yego, i prosvyetil ochi syerdtsa vashyego, daby vy poznali, v chyem sostoit nadyezhda prizvaniya yego, i kakoye etikatstvo slavnogo naslyediya yego dlya svyatykh, i kak byezmyerno vyelicheye mogushchestva yego v nas, vyeruyushchikh po dyeistviyu dyerzhavnoi sily yego, kotoroyu on vozdyeastvoval vo khristyey, voskryesiv yego iz myertvykh i posadiv odyesnyu syebya na nyebesakh, pryevyshye vsyakogo nachal'stva, i vlasti, i sily, i i-o, i vsyakogo imeny, imenyemogo nye tol'ko v syem vyekye, no i v budushchyem, i vsye pokoril pod nogi yego, i postavil yego vyshye vsyego, glavoyu tsyerkvi, kotoraya yest' tyelo yego, polnota napolnyayushcheygo vsye vo vsyem.

i vas, myertvykh po pryestuplyeniyam i gryekham vashim, v kotorykh vy nyekogda zhili, po obyechayu mira syego, po [volye] knyazyia, i-o v vozdukhyye, dukha, dyeistviyushcheygo nynye v synakh protivlyeniya, myezhdu kotorymi i my vsye zhili nyekogda po nashim plotskim pokhotyam, ispolnyaya zhyelaniya ploti i pomyslov, i byli po prirode chadami gnyeva, kak i prochiye eti-k, eti-katy milost'yu, po svoey vyelikoi lyubvi, kotoroyu vozlyubil nas, i nas, myertvykh po pryestuplyeniyam, ozhivotvoril

so khristom, –blagodat'yu vy spasyeny, – i voskryesil s nim, i posadil na nyebesakh vo khristyey iisusye, daby yavit' v gryadushchikh vyekakh pryizo-bil'noye eti-katstvo blagodati svoey v blagosti k nam vo khristyey iisusye. ibo blagodat'yu vy spasyeny chyeryez vyeru, i siye nye ot vas, bozhii dar: nye ot dyel, chtoby nikto nye khvalisya. ibo my–yego tvoryeniye, sozdany vo khristyey iisusye na dobryye dyela, kotoryye eti-k pryednaznachil nam ispolnyat'. itak pomnitye, chto vy, nyekogda yazychniki po ploti, kotorykh nazvali nyeobryezannymi tak nazyvayemye obryezannyye plotskim [obryezaniyem], sovyershayemyem rukami, chto vy byli v to vryemya byez khrista, otcuzhdyeny ot obshchystva izrail'skogo, chuzhdy zavyetov obyetoaniya, nye imyeli nadyezhdy i byli byezbozhniki v mirye. a tyepyer' vo khristyey iisusye vy, byvshyye nyekogda dalyeko, stali blizki kroviyu khristovoyu. ibo on yest' mir nash, sodyelvshii iz oboikh odno i razrushivshii stoyavshuyu posryedi pryegradu, uprazdniv vrazhdu plotiyyu svoeyu, a zakon zapovyedei uchyeniyem, daby iz dvukh sozdat' v syebye samom odnogo novogo chyelovyeka, ustroyaya mir, i v odnom tyelye primirit' oboikh s eti-kom posryedstvom kryesta, ubiv vrazhdu na nyem. i, pridya, blagovystvoval mir vam, dal'nim i blizkim, potomu chto chyeryez nyego i tye i drugiye imyem dostup k ottsu, v odnom dukhye. itak vy uzhye nye chuzhiye i nye prishyel'tsy, no sograzhdanye svyatytm i svoi eti-ku, byv utvyerzhdyeny na osnovanii apostolov i prorokov, imyeya samogo iisusa khrista krayeugol'nym [kamnyem], na ktorom vsye zdaniye, slagayas' stroino, vozrastayet v svyatykh khram v i-o, na ktorom i vy ustroyayetyes' v zhilishchye bozhiiye dukhom.

dlya syego-to ya, pavyl, [sdyelalsya] uznikom iisusa khrista za vas yazychnikov. kak vy slyshali o domostroitel'stvy blagodati bozhiiye, danna noi mnye dlya vas, potomu chto mnye chyeryez otkrovyeniye vozvyeshchyena taina (o chyem ya i vyshye pisal kratko) to vy, chitaya, mozhetye usmotryet' moye razumyniye tainy khristovoy, kotoraya nye byla vozvyeshchyena pryezhnim pokolyeniyam synov chyelovyecheskikh, kak nynye otkryta svyatytm apostolam yego i prorokam dukhom svyatytm, chtoby i yazychnikam byt' sonaslyednikami, sostavlyayushchimi odno tyelo, i soprichastnikami obyetoaniya yego vo khristyey iisusye posryedstvom blagovystvovaniya, ktorogo sluzhityelyem sdyelalsya ya po daru blagodati bozhiiye, danna noi mnye dyeistviyem sily yego. mnye, naimyen'shyemu iz vsyekh svyatykh, dana blagodat' siya–blagovystvovat' yazychnikam nyeisslyedimoye eti-katstvo khristovo i otkryt' vsyem, v chyem sostoit domostroitel'stvo tainy, sokryvavshiesya ot vyechnosti v eti-kye, sozdavshyem vsye iisusom khristom, daby nynye sodyelalas' izvyestnoyya chyeryez tsyerkov' nachal'stvam i vlastyam na nyebesakh mnogorazlichnaya pryemudrost' bozhiiya, po pryedvyechnomu opryedelyeniyu, kotoroye on ispolnil vo khristyey iisusye, i-o nashyem, v ktorom

my imyem dyerznovnyeniye i nadyezhnyi dostup chyeryez vyeru v nyego. posyemu proshu vas nye unyvaf' pri moikh radi vas skorbyakh, kotoryye sut' vasha slava. dlya syego pryekloniyayu koljeni moi pryed ottsyem i-o nashyego iisusa khrista, ot kotorogo imenyuetsya vsyakoye otyechyestvo na nyebesakh i na zemyle, da dast vam, po eti-katstvu slavy svoeyi, kryepko utvyerdit'sya dukhom yego vo vnutryennym chelovekye, vyeroyu vyselit'sya khristu v syerdtsa vashi, chtoby vy, ukoryennyye i utvyerzhdyennyye v lyubvi, mogli postignut' so vsyemi svyatyimi, chto shirota i dolgota, i glubina i vysota, i urazumyet' pryevoskhodyashchuyu razumyeniye lyubov' khristovu, daby vam ispolnit'sya vsyeyu polnotoyu bozhiyeyu. a tomu, kto dyeistvuyushcheyu v nas siloyu mozhyet sdelayat' nyesravnyenno bol'shye vsyego, chyego my prosim, ili o chyem pomyslyayem, tomu slava v tsyerkvi vo khristye iisusye vo vsye rody, ot vyeka do vyeka. amin'.

4

itak ya, uznik v i-o, umolyayu vas postupat' dostoino zvaniya, v kotoryye vy prizvany, so vsyakim smiryennomudriyem i krotost'yu i dolgotyepnyem, sniskhodya drug ko drugu lyubov'yu, starayas' sokhranyat' yedinstvo dukha v soyuzye mira odno tyelo i odin dukh, kak vy i prizvany k odnoi nadyezhdye vashyego zvaniya; odin i-o, odna vyera, odno kryeshchyeniye, odin eti-k i otyets vsyekh, kotoryi nad vsyemi, i chyeryez vsyekh, i vo vsyekh nas. kazhdomu zhye iz nas dana blagodat' po myerye dara khristova. posyemu i skazano: voshyed na vysotu, plyenil plyen i dal dary cheloveyкам. a voshlyel' chto oznachayet, kak nye to, chto on i nishkodil pryezhdye v pryaispodniye myesta zemyli? nishshedshii, on zhye yest' i voshyedshii pryevyshyeh vsyekh nyebes, daby napolnit' vsye. i on postavil odnikh apostolami, drugikh prorokami, inykh yevangelistami, inykh pastyryami i uchityel'nyimi, k sovyershyniyu svyatykh, na dyelo sluzhyniya, dlya sozidaniya tyela khristova, dokolye vsye pridym v yedinstvo vyery i poznaniya syna bozhiya, v muzha sovyershennogo, v myeru polnogo vozrasta khristova; daby my nye byli bolyye mladentsami, kolyeblyushchimisy i uvlyekayushchimisy vsyakim vyetrom uchyniya, po lukavstvu chelovekov, po khitromu iskusstvu obol'shchyniya, no istinnoyu lyubov'yu vsye vozrashchali v togo, kotoryi yest' glava khristos, iz kotorogo vsye tyelo, sostavlyayemoye i sovokuplyayemoye posryedstvom vsyakikh vzaimno skryeplyayushchikh svyazei, pri dyeistvii v svoyu myeru kazhdogo chlyena, poluchayet prirashchyeniye dlya sozidaniya samogo syebya v lyubvi. posyemu ya govoryu i zaklinayu i-o, chtoby vy bolyye nye postupali, kak postupayut prochiye narody, po suyetnosti uma svoeyo, buduchi pomrachenyy v razumye, otchuzhdyeny ot zhizni bozhiyei, po prichinye ikh nyevyezhyestva i ozhyestocheniya syerdtsa ikh. oni, doidyа do byeschuvstviya, pryedalis' raspuststvo tak, chto dyelayut vsyakuyu nyechistotu s nyenasytimost'yu.

no vy nye tak poznali khrista; potomu chto vy slyshali o nyem i v nyem nauchilis', -tak kak istina vo iisusye, - otlozhit' pryezhniy obraz zhizni vyetkhogo chelovekye, istlyevayushcheyo v obol'stiyeln'nykh pokhotyakh, a obnovit'sya dukhom uma vashyego i oblyech'sya v novogo chelovekye, sozdannogo po eti-ku, v pravdyenosti i svyatosti istiny. posyemu, otvyergnuv lozh', govorit'ye istinu kazhdyi bliznyemu svoymu, potomu chto my chlyeny drug drugu. gnyevayas', nye sogryeshaitye: solitsye da nye zaidyet vo gnyevye vashyem; i nye davaitye myesta diavolu. kto kral, vpyeryed nye kradi, a luchshye trudis', dyelaya svoimi rukami polyeznoye, chtoby bylo iz chyego udyelyat' nuzhdayushcheyusya. nikakoye gnilye slovo da nye iskhodit iz ust vashikh, a tol'ko dobroye dlya nazidaniya v vyerye, daby ono dostavlyalo blagodat' slushayushchim. i nye oskorblyaitye svyatago dukha bozhiya, kotorym vy zapyechatlyeny v dyen' iskuplyeniya. vsyakoye razdrachyeniye i yarost', i gnyev, i krik, i vizual-ra-trudit'syaryechiye so vsyakoyu vizual-ra-trudit'syaboyu da budut udaleny ot vas; no bud'tye drug ko drugu dobry, sostradatel'ny, proshchaitye drug druga, kak i eti-k vo khristye prostil vas.

5

itak, podrazhaitye eti-ku, kak chada vozlyublyennyye, i zhivitye v lyubvi, kak i khristos vozlyubil nas i pryedal syebya za nas v prinoshyeniye i zhyertvu eti-ku, v blagoukhanie priyatnoye. a blud i vsyakaya nyechistota i lyubostyazhaniye nye dolzhny dazhye imenyovat'sya u vas, kak prilichno svyatyim takzhye skvyernoslaviye i pustosloviye i smyekhotvorstvo nye prilichny [vam], a, naprotiv, blagodaryeniye; ibo znaitye, chto nikakoi bludnik, ili nyechisty, ili lyubostyazhatel', kotoryi yest' idolosluzhityel', nye imyeyet naslyediya v tsarstvye khrista i eti-ka. nikto da nye obol'shchayet vas pustymi slovami, ibo za eto prikhodit gnyev bozhii na synov protivlyeniya; itak, nye bud'tye soobshchnikami ikh. vy byli nyekogda t'ma, a tyepyer'-svyet v i-o: postupaitye, kak chada svyeta, potomu chto plod dukha состоit vo vsyakoi blagosti, pravdyenosti i istinye. ispytyvaitye, chto blagoudno eti-ku, i nye uchastvuitye v byespodnykh dyelakh t'my, no i oblichaitye. ibo o tom, chto oni dyelayut taino, styedno i govorit'. vsye zhye obnaruzhivayemoye dyelatsya yavnym ot svyeta, ibo vsye, dyelayushcheyesya yavnym, svyet yest'. posyemu skazano: vstan', spyashchii, i voskryesni iz myertyykh, i osvyetit tyebya khristos'. itak, smotritye, postupaitye ostorozhno, nye kak nyerazumnyye, no kak mudryye, dorozha vryemyenyem, potomu chto dni lukavy. itak, nye bud'tye nyerassudityel'ny, no poznavaitye, chto yest' volya bozhiya. i nye upivaites' vinom, ot kotorogo byavayet raspuststvo; no ispolnyaites' dukhom, nazidaya samikh syebya psalmami i slavosloviyami i pyesnopyeniymi dukhovnymi, poya i vospyevaya v syerdtsakh vashikh i-o, blagodarya vsyegda za vsye eti-ka i otssa, vo imya i-o nashyego iisusa khrista, povinuyas' drug drugu v strakhye bozhiyem. zhyeny, povinuites' svoim muzh'yam, kak i-o, potomu chto muzh yest' glava

zhyeny, kak i khristos glava tsyerkvi, i on zhye spasytel' tyela. no kak tsyerkov' povinuyetsya khristu, tak i zhyeny svoim muzh'yam vo vsyem. muzh'ya, lyubitye svoikh zhyen, kak i khristos vozlyubil tsyerkov' i pryedal syebya za nye, chtoby osvyyatit' yeye, ochisty banyeyu vodnoyu pospyedstvom slova; chtoby pryedstavit' yeye syebye slavnoyu tsyerkov'yu, nye imyeyushchyeyu pyatna, ili poroka, ili chyegolibo podobnogo, no daby ona byla svyata i nye-porochna. tak dolzhny muzh'ya lyubit' svoikh zhyen, kak svoi tyela: lyubyashchii svoyu zhyenu lyubit samogo syebya. ibo nikto nikogda nye imyel nyenavisti k svoeyi ploti, no pitayet i gryeyet yeye, kak i i-o' tsyerkov', potomu chto my chlyeny tyela yego, ot ploti yego i ot kostyei yego. posyemu ostavit chyelovyek ottsa svoyego i mat' i prilyepitsya k zhyenye svoeyi, i budut dvoye odna plot'. taina siya vyelika; ya govoryu po otnoshenyiyu ko khristu i k tsyerkvi. tak kazhdyi iz vas da lyubit svoyu zhyenu, kak samogo syebya; a zhyena da boitsya svoyego muzha.

6

dyeti, povinuityes' svoim rodityel'ym v i-o, ibo syego [tryebuyet] spravyedlivost'. pochitai ottsa tvoyego i mat', eto pyervaya zapovyed' s obyeto-vaniyem: da budyet tyebye blago, i budyesh' dolgolyetyen na zye'mlye i vy, ottsy, nye razdrzhaitye dyetyei vashikh, no vospityvaitye ikh v uchyenii i nastavlyenii i-o. raby, povinuityes' i-o svoim po ploti so strakhom i tryepyetom, v prostoty syerdt'sa vashyego, kak khristu, nye s vidimoyu tol'ko us-luzhливost'yu, kak chyelovyekougodniki, no kak raby khristovy, ispolnyaya volyu bozhiyu ot dushi, sluzha s usyerdiiem, kak i-o, a nye kak chyelovyekam, znaya, chto kazhdyi poluchit ot i-o po myerye do-bra, kotoroye on sdylal, rab li, ili svobodnyi. i vy, i-o, postupaitye s nimi tak zhye, umyeryaya stro-gost', znaya, chto i nad vami samimi i nad nimi yest' na nyebyesakh i-o', u kotorogo nyet litsyepriy-atiya. nakonyets, bratiya moi, ukryeplyaityes' i-o i mogushchestvom sily yego. oblyekityes' vo vsyeoruzhiye bozhiye, chtoby vam mozjno bylo stat' protiv kozneyi diavol'skikh, potomu chto nasha bran' nye protiv krovi i ploti, no protiv nachal'stv, protiv vlastyei, protiv miropravityelyei t'my vyeka syego, protiv dukhov vizual-ra-trudit'syaby pod-nyebyesnoi. dlya syego priimitye vsyeoruzhiye bozhiye, daby vy mogli protivostat' v dyen' zlyi i, vsye pryedolyev, ustoyat'. itak stan'tye, pryepoy-asav chryesla vashi istinoyu i oblyekshis' v bronyu pravedyenosti, i obuv nogi v gotovnost' blagovyestvo-vat' mir; a pachye vsyego voz'mitye shchiit vyery, kotorym vozmozhyetye ugasi't vsye raskalyennyye stryely lukavogo; i shlyem spasyeniya voz'mitye, i myech dukhovnyi, kotoryi yest' slovo bozhiye. vsyakoyu molitvoyu i proshyeniym molityes' vo vsyakoye vryemya dukhom, i staraityes' o syem samom so vsyakim postoyanstvom i molyeniym o vsyekh svyatykh i o mnye, daby mnye dano bylo slovo-ustami moimi otkryto s dyerznovneniyem vozvzyeshchat' tainu blagovyestvovaniya, dlya ko-torogo ya ispolnyayu posol'stvo v uzakh, daby ya

smyelo propovyedyval, kak mnye dolzhno. a daby i vy znali o moikh obstoyatel'stvakh i dyelakh, obo vsyem izvyestit vas tikhik, vozlyublyenniy brat i vy-erniy v i-o sluzhityel', kotorogo ya i poslal k vam dlya togo samogo, chtoby vy uznali o nas i chtoby on utyeshil syerdt'sa vashi. mir bratiyam i lyubov' s vyeroyu ot eti-ka ottsa i i-o iisusa khrista. blagodat' so vsyemi, nyeizmyenno lyubyashchimi i-o nashyego iisusa khrista. amin'.

pavyel i timofeyi, raby iisusa khrista, vsyem svy-atym vo khristyie iisusye, nakhodyashchimsya v fil-ippakh, s yepiskopami i diakonami: blagodat' vam i mir ot eti-ka ottsa nashyego i i-o iisusa khrista. blagodaryu eti-ka moyego pri vsyakom vospominanii o vas vsyegda vo vsyakoi molitvye moyei za vsyekh vas prinosya s radost'yu molitvu moyu, za vashye uchastiye v blagovyestvovanii ot pyervogo dnya dazhye donynne, buduchi uvyeryen v tom, chto nachavshii v vas dobroye dyelo budyet sovyershat' yego dazhye do dnya iisusa khrista, kak i dolzhno mnye pomyslyhat' o vsyekh vas, potomu chto ya imyeyu vas v syerdtsyie v uzakh moikh, pri zashchishcheyanii i utvyerzhdenii blagovyestvovaniya, vas vsyekh, kak souchastnikov moikh v blagodati. eti-k–svidyetyel', chto ya lyublyu vsyekh vas lyubov'yu iisusa khrista; i molyus' o tom, chtoby lyubov' vasha yeshchye bolyeye i bolyeye vozrastala v poznanii i vsyakom chustvyie, chtoby, poznavaya luchshyeye, vy byli chisty i nyepryetknovyenny v dyen' khristov, ispolnyeny plodov pravynyednosti iisusom khristom, v slavu i pokhvalu bozhniyu. zhyelayu, bratiya, chtoby vy znali, chto obstoyatel'stva moi posluzhili k bol'sheyemu uspyekhlu blagovyestvovaniya, tak chto uzy moi o khristyie sdylalis' izvyestnyymi vsyei pryetorii i vsyem prochim, i bol'shaya chast' iz brat'yev v i-o, obodrivshis' uzami moimi, nachali s bol'sheyu smyelogst'yu, byezboayazyenno propovyedyvat' slovo bozhiye. nyekotoryye, pravda, po zavisti i lyubopryeniyu, a drugiye s dobrym raspolozhyeniyem propovyedyuyut khrista. odni po lyubopryeniyu propovyedyuyut khrista nye chisto, dumaya uvychelit' tyazhyest' uz moikh; a drugiye–iz lyubvi, znaya, chto ya postavlyen zashchishchat' blagovyestvovaniye. no chto do togo? kak by ni propovyedali khrista, pritrorno ili iskryenno, ya i tomu raduyus' i budu radovat'sya, ibo znayu, chto eto posluzhit mnye vo spasyeniye po vashyei molitvyie i sodeystviyem dukha iisusa khrista, pri uvyeryenosti i nadyezhdye moyei, chto ya ni v chyem posramlyen nye budu, no pri vsyakom dyerznovyenii, i nynye, kak i vsyegda, vozvyelichitsya khristos v tyelnye moyem, zhizn'yu li to, ili smyert'yu. ibo dlya myenya zhizn'–khristos, i smyert'–priobryetyeniye. yesli zhye zhizn' vo ploti [dostavlyayet] plod moyemu dyelu, to nye znayu, chto izbrat'. vlyechyet myenya to i drugoye: imyeyu zhyelaniye razryeshit'sya i byt' so khristom, potomu chto eto nyesarvnyenno luchshye; a ostavat'sya vo ploti nuzhnyeye dlya vas. i ya vyerno znayu, chto ostanus' i pryebudu so vsyemi vami dlya vashyego uspyekha i radosti v vyerye, daby pokhvala vasha vo khristyie iisusye umnozihilas' chyeryez myenya, pri moyem vtorichnom k vam prishyestvii. tol'ko zhivitye dostoino blagovyestvovaniya khristova, chtoby mnye, pridu li ya i uvizhu vas, ili nye pridu, slyshat' o vas, chto vy stoitye v odnom dukhye, podvizayas' yedinodushno za vyeryu yevangel'skuyu, i nye strashityes' ni v chyem protivnikov: eto dlya nikh yesť pryednaznachenovaniye pogibyeli, a dlya vas–spasyeniya. i siye ot eti-ka, potomu chto vam dano radi khrista nye tol'ko vyerovat'

v nyego, no i stradat' za nyego takim zhye podvigom, kakoi vy vidyeli vo mnye i nynye slyshitye o mnye.

2

itak, yesli [yesť] kakoye utyeshyeniye vo khristyie, yesli [yesť] kakaya otrada lyubvi, yesli [yesť] kakoye obshcheyeniye dukha, yesli [yesť] kakoye milyerdyie i sostradatyel'nost', to dopolnitelye moyu radost': imyeitye odni mysli, imyeitye tu zhye lyubov', bud'tye yedinodushny i yedinomyslyenny; nichyego [nye dyelaitye] po lyubopryeniyu ili po tshchyeslavlyu, no po smiryennomudriyu pochitaitye odin drugogo vysshim syebya nye o syebye [tol'ko] kazhdyi zabot'sya, no kazhdyi i o drugikh. ibo v vas dolzhny byt' tye zhye chustvovaniya, kakiye i vo khristyie iisusye: on, buduchi obrazom bozhiim, nye pochital khishcheyeniye byt' ravnyem eti-ku; no unichizhil syebya samogo, prinyav obraz raba, sdylavshis' podobnym chyelovyekam i po vidu stav kak chyelovyek; smiril syebya, byv posluishnym dazhye do smyerti, i smyerti kryestnoi. posyemu i eti-k pryevoznyes yego i dal yemu imya vyshye vsyakogo imenyi, daby pryed imenyem iisusa pryeklonilos' vsyakoye koljeno nyebesnykh, zyemnykh i pryispodnikh, i vsyakii yazyk is-povedal, chto i-o' iisus khristos v slavu eti-ka ottsa. itak, vozlyublyennyye moi, kak vy vsyegda byli posluishny, nye tol'ko v prisutstvii moyem, no gorazdo bolyeye nynye vo vryemya otsutstviya moyego, so strakhom i tryepyetom sovyershaiyte svoje spasyeniye, potomu chto eti-k proizvodit v vas i khotyeniye i dyeistviye po [svoyemu] blagovolyeniyu. vsye dyelaitye byez ropota i somnyeniya, chtoby vam byt' nyeukoriznyennymi i chistymi, chadami bozhiimi nyeporochnymi sryedi stropitvogo i razvrashchyennogo roda, v kotorym vy siyayetye, kak svytila v mirye, soderzha slovo zhizni, k pokhvaly moyei v dyen' khristov, chto ya nye tshchyetno podvizalsya i nye tshchyetno trudilsya. no yesli ya i sodeyl'yavayus' zhyertvoyu za zhyertvu i sluzhyeniye vyery vashyei, to raduyus' i soraduyus' vsyem vam. o syem samom i vy raduityes' i soraduityes' mnye. nadyeyus' zhye v i-o iisusye vskorye poslat' k vam timofeya, daby i ya, uznav o vashikh obstoyatel'stvakh, utyeshilsya dukhom. ibo ya nye imyeyu nikogo ravno usyerdnogo, kto by stol' iskryenno zabotilsya o vas, potomu chto vsye ischhut svoego, a nye togo, chto [lugodno] iisusu khristu. a yego vyernost' vam izvyestna, potomu chto on, kak syn ottsu, sluzhil mnye v blagovyestvovanii. itak ya nadyeyus' poslat' yego tochas zhye, kak skoro uznayu, chto budyet so mnoyu. ya uvyeryen v i-o, chto i sam skoro pridu k vam. vprochyem ya pochyl nuzhnyem poslat' k vam yepafrodita, brata i sotrudnika i spodvizhnika moyego, a vashyego poslannika i sluzhityelya v nuzhdy moyei, potomu chto on sil'no zhyelal vidyet' vsyekh vas i tyazhko skorbyel o tom, chto do vas doshyel slukh o yego bolyezni. ibo on byl bolyen pri smyerti; no eti-k pomoloval yego, i nye yego tol'ko, no i myenya, chtoby nye pribavilas' mnye pyechal' k pyechali. posyemu ya skoryeye poslat' yego, chtoby vy, uvidyev yego snova, vozradovalis',

i ya byl myenyeye pyechaleny. prymitye zhye yego v i-o so vsyakoyu radost'yu, i takikh imyeyte v uvazhyni, ibo on za dyelo khristovo byl blizok k smyerti, podvyergaya opasnosti zhizn', daby vospolnit' nyedostatok vashikh uslug mnye.

3

vprochyem, bratiya moi, raduityes' o i-o. pisat' vam o tom zhye dlya myenya nye tyagostno, a dlya vas nazidatyl'no. byeryegityes' psov, byeryegityes' zlykh dyelatyl'yei, byeryegityes' obryezaniya, potomu chto obryezaniye-my, sluzhashchiye etiku dukhom i khvalyashchiyesya khristom iisusom, i nye na plot' nadyeyushchiyesya khotya ya mogu nadyeyat'sya i na plot'. yesli kto drugoi dumayet nadyeyat'sya na plot', to bol'ye ya, obryezannyi v vos'moi dyen', iz roda izrail'yeva, kol'ena yevnaminova, yevryei ot yevryeyev, po uchyeniyu farisyei, po ryevnosti-gonityel' tsyerkvi bozhiyei, po pravdye zakonnoi-neporochnyi. no chto dlya myenya bylo pryeimushchestvom, to radi khrista ya pochtyel' tschychetoyu. da i vsye pochitayu tschychetoyu radi pryevoskhodstva poznaniya khrista iisusa, i-o moyego: dlya nyego ya ot vsyego otkazalsya, i vsye pochitayu za sor, chtoby priobryesti khrista i naitis' v nyem nye so svoeyu pravdyednost'yu, kotoraya ot zakona, no s toyu, kotoraya chyeryez vyeru vo khrista, s pravdyednost'yu ot eti-ka po vyerye; chtoby poznat' yego, i silu voskryeseniya yego, i uchastiye v stradan'yakh yego, soobrazuyas' smyerti yego, chtoby dostignut' voskryeseniya myertvykh. [govoryu tak] nye potomu, chtoby ya uzhye dostig, ili usovyershilsya; no stryemlyus', nye dostignu li ya, kak dostig myenya khristos iisus. bratiya, ya nye pochitayu syebya dostigshim; a tol'ko, zabyvaya zadnyeye i prostirayas' vpyeryed, stryemlyus' k tsyli, k pochyesti vyshnyego zvaniya bozhiya vo khristyie iisusye. itak, kto iz nas sovyershyn, tak dolzhyn myslyt'; yesli zhye vy o chyem inachye myslyte, to i eto eti-k vam otkroyet. vprochyem, do chyego my dostigli, tak i dolzhny myslyt' i po tomu pravilu zhit'. podrazhaitye, bratiya, mnye i smotritye na tyekh, kotoryye postupayut po obrazu, kakoi imyeyete v nas. ibo mnogiye, o kotorykh ya chasto govoril vam, a tyepyer' dazhye so slyezami govoryu, postupayut kak vragi kryesta khristova. ikh konyets-pogibyl', ikh eti-k-chryevo, i slava ikh-v sramye, oni myslyat o zyemnom. nashye zhye zhytel'stvo-na nyebyesakh, otkuda my ozhidayem i spasilyela, i-o nashyego iisusa khrista, kotoryi unichizhyennoye tyelo nashye pryebrazit tak, chto ono budyet soobrazno slavnomy tyelu yego, siloyu, [kotoroyu] on dyeystvuyet i pokoryayet syebye vsye.

4

itak, bratiya moi vozlyublyennyye i vozhdelyennyye, radost' i vyenyets moi, stoitye tak v i-o, vozlyublyennyye. umolyayu yevodiyu, umolyayu sintikhiyu myslyt' to zhye o i-o. yei, proshu i tye-bya, iskryennii sotrudnik, pomogai im, podviza-

vshimsya v blagovyestvovaniy vmyestye so mnoyu i s klimyentom i s prochimi sotrudnikami moimi, kotorykh imyena-v knigye zhizni raduityes' vsyegda v i-o; i yeshchye govoryu: raduityes'. krotost' vasha da budyet izvyestna vsyem chelovekam. i-o' blizko. nye zabot'tyes' ni o chyem, no vsyegda v molitye i proshyeni s blagodaryeniym otkryvaitye svoi zhyelaniya pryed eti-kom, i mir bozhii, kotoryi pryevyshye vsyakogo uma, soblyudyet syerdtsa vashi i pomyshlyeniya vashi vo khristyie iisusye. nakonyets, bratiya moi, chto tol'ko istinno, chto chystno, chto spravvedливо, chto chisto, chto lyubyezno, chto dos-toslavno, chto tol'ko dobrodyetel' i pokhvala, o tom pomyshlyaitye. chyemu vy nauchilis', chto prinyali i slyshali i vidyeli vo mnye, to ispolnyaitye, -i eti-k mira budyet s vami. ya vyes'ma vozradovalsya v i-o, chto vy uzhye vnov' nachali zabotit'sya o mnye; vy i pryездhye zabotilis', no vam nye blagopriyatstvovali obsto'yatel'stva. govoryu eto nye potomu, chto nuzhdayus', ibo ya nauchilsya byt' dovol'nym tyem, chto u myenya yest'. umyeyu zhit' v sku-dosti, umyeyu zhit' i v izobilii; nauchilsya vsyemu i vo vsyem, nasyshchat'sya i tyerpyet' golod, byt' i v obilii i v nyedostatkye. vsye mogu v ukryeplyayushchyem myenya iisusye khristyie. vprochyem vy khorosho postupili, prinyav uchastiye v moyei skorbi. vy znayetye, filippiitsy, chto v nachalye blagovyestvo-vaniya, kogda ya vyshyel iz makyedonii, ni odna tsy-erkov' nye okazala mnye uchastiya podayaniym i prinyatiym, kromye vas odnikh; vy i v fyessaloniku i raz i dva prisylali mnye na nuzhdu. [govoryu eto] nye potomu, chtoby ya iskal dayaniya; no ischhu ploda, umnozhayushchyegosya v pol'zu vashu. ya poluchil vsye, i izbytochestvuyu; ya dovol'ny, poluchiv ot yepafrodita poslannoye vami, [kak] blagovonnoye kur'yeniye, zhyertvu priyatnuyu, blagougodnuyu etiku. eti-k moi da vospolnit vsyakuyu nuzhdu vashu, po eti-katstvu svoeyu v slavye, khristom iisusom. eti-ku zhye i ottsu nashyemu slava vo vyeki vyekov! amin'. privyetstvuiete vsyakogo svyatogo vo khristyie iisusye. privyetstvuyut vas nakhodyashchiyesya so mnoyu bratiya. privyetstvuyut vas vsye svyatyye, a naipachye iz kyesaryeva doma. blagodat' i-o nashyego iisusa khrista so vsyemi vami. amin'.

pavyel, volyeyu bozhiyeyu apostol iisusa khrista, i timofyei brat, nakhodyashchimsya v kolossakh svy-atym i vnyernym bratiyam vo khristye iisusye: blago-dat' vam i mir ot eti-ka ottsa nashyego i i-o iisusa khrista. blagodarim eti-ka i ottsa i-o nashyego iis-usa khrista, vsyegda molys' o vas uslyshav o vyerye vashyei vo khrista iisusa i o lyubvi ko vsyem svy-atym, v nadyezhdye na ugotovannoye vam na nye-byesakh, o chyem vy pryvezhdye slyshali v istinnom slovye blagovyestvovaniya, kotoroye pryebvyayet u vas, kak i vo vsyem mirye, i prinosit plod, i vozras-tayet, kak i myezhdu vami, s togo dnya, kak vy uslyshali i poznali blagodat' bozhiyu v istinye, kak i nauchilis' ot yepafraza, vozlyublyennogo sotrud-nika nashyego, vjernogo dlya vas sluzhityela kris-tova, kotoryi i izvystil nas o vashyei lyubvi v dukhye. posyemu i my s togo dnya, kak [o sym] uslyshali, nye pryestayem molit'sya o vas i prosit', chtoby vy ispolnyalis' poznaniem voli yego, vo vsyakoi pryemudrosti i razumenii dukhovnom, chtoby postu-pali dostoino eti-ka, vo vsyem ugozhdaya [yemu], pri-nosya plod vo vsyakom dyelye blagom i vozrastaya v poznanii eti-ka, ukryeplyayas' vsyakoyu siloyu po mogushchyestvu slavy yego, vo vsyakom tyerpyenii i vyelikodushii s radost'yu, blagodarya eti-ka i ottsa, priznavshyego nas k uchastiyu v nasledii svyatykh vo svyete, izbavivshyego nas ot vlasti t'my i vvedyshyego v tsarstvo vozlyublyennogo syna svojego, v ktorom my imyeyem iskuplyeniye kroviyu yego i proshchyeniye gryekhov, kotoryi yest' obraz eti-ka nyevidimogo, rozhdennyi pryezhdye vsyakoi tvari; ibo im sozdano vsye, chto na nyebyesakh i chto na zymlye, vidimoye i nyevidimoye: pryestoly li, i-o li, nachal'stva li, vlasti li, –vsye im i dlya nyego soz-dano; i on yest' pryvezhdye vsyego, i vsye im stoit. i on yest' glava tyela tsyerkvi; on–nachatok, py-ervyenyets iz myertvykh, daby imyt' yemu vo vsyem pyervyenstvo, ibo blagoudogno bylo [ottsu], chtoby v nyem obitala vsyakaya polnota, i chtoby posyred-stvom yego primirit' s soboyu vsye, umirotvoriv chy-eryez nyego, kroviyu kryesta yego, i zymnnoye i nye-byesnoye. i vas, byvshikh nyekogda otchuzhdyen-nyimi i vragami, po raspolozheniyu k zlym dyelam, nynye primiril v tyelye ploti yego, smyert'yu yego, [chtoby] pryedstavit' vas svyatyimi i nyeporochnymi i nyepovinnymi pryed soboyu, yesli tol'ko pryebvy-vayetye tyerdy i nyepokolyebimy v vyerye i nye otpadayetye ot nadyezhdy blagovyestvovaniya, ko-toroye vy slyshali, kotoroye vozvyeschcheno vsyei tvari podnyebyesnoi, ktorogo ya, pavyel, sdyelalsya sluzhityelem. nynye raduyus' v stradaniiakh moikh za vas i vospolnyayu nyedostatok v ploti moyei sko-rbyei khristovykh za tyelo yego, kotoroye yest' tsy-erkov', ktoroi sdyelalsya ya sluzhityelem po do-mostroitel'stvu bozhiyu, vvyyernennomu mnye dlya vas, [chtoby] ispolnit' slovo bozhiye, tainu, sokrytuyu ot vyekov i rodov, nynye zhye otkrytuyu svyatym yego, ktorym blagovolil eti-k pokazat', kakoye eti-katsvo slavy v tainye syei dlya yazychnikov, ktoraya yest' khristos v vas, upovaniye slavy, ktorogo my propovedyuem, vrazumlyaya vsyakogo chyelovyeka

i nauchaya vsyakoi pryemudrosti, chtoby pryed-stavit' vsyakogo chyelovyeka sovyershyennym vo khristye iisusye; dlya chyego ya i truzhus' i podviza-yus' siloyu yego, dyeistvuyushchyeyu vo mnye mo-gushchyestvenno.

2

zhyelayu, chtoby vy znali, kakoi podvig imyeyu ya radi vas i radi tyekh, kotoryye v laodikii i iyerapoli, i radi vsyekh, kto nye vidyel litsa moyego v ploti, daby utyeshilis' syerdtsa ikh, soyedinyennyye v lyubvi dlya vsyakogo eti-katsva sovyershyennogo razumyeniya, dlya poznaniya tainy eti-ka i ottsa i khrista, v ktorom sokryty vsye sokrovishcha pryemudrosti i vyedyeniya eto govoryu ya dlya togo, chtoby kto-nibud' nye pryel'stil vas vkradchivymi slovami; ibo khotya ya i otstutstvyu tyelom, no dukhom nakhozhus' s vami, raduyas' i vidya vashye blagoustroistvo i tyverdst' vyery vashyei vo khrista. posyemu, kak vy prynali khrista iisusa i-o, [tak] i khoditye v nyem, buduchi ukoryenyi i tyerzhdeny siloyu v nyem i ukryeplyeny v vyerye, kak vy naucheny, pryeuspyevaya v nyei s blagodaryeniym. smotritye, bratiya, chtoby kto nye uvlyek vas filosofiyeyu i pustym obol'shcheyeniym, po pryedaniyu chyelovyechyeskomu, po stikhiyam mira, a nye po khristu; ibo v nyem obitayet vsya polnota bozhyestva tyelyesno, i vy imyeyete polnotu v nyem, kotoryi yest' glava vsyakogo nachal'stva i vlasti. v nyem vy i obryezany obryezaniym nyerukotvoryen-nyim, solvyechenyim gryekhovnogu tyela ploti, obryezaniym khristovym; byv pogryebeny s nim v kryeshchenii, v nyem vy i sovokryesli vyeroyu v silu eti-ka, kotoryi voskryesil yego iz myertvykh, i vas, kotoryye byli myerty v gryekhakh i v nyeobryezanii ploti vashyei, ozhivil vmestyey s nim, prostiv nam vsye gryekhi, istryebiv ucheyeniym byvshyeye o nas rukopisaniye, kotoroye bylo protiv nas, i on vzyal yego ot sryedy i prigvozdl ko kryestu; otnyav sily u nachal'stv i vlastey, vlastno podvyerg ikh pozoru, vostorzhyestvovav nad nimi soboyu. itak nikto da nye osuzhdayet vas za pishchu, ili pitiye, ili za kakoi-nibud' prazdnik, ili novomyesy-achiye, ili subbotu: eto yest' tyen' budushchyego, a tyelo–vo khristye. nikto da nye obol'shchayet vas samovol'nyim smiryennomudriym i sluzhieniyem angelov, vtorgayas' v to, chyego nye vidyel, byezras-sudno nadmyevayas' plotskim svoim umom i nye dyerzhas' glavy, ot ktoroi vsye tyelo, sostavami i svyazyami buduchi soyedinyayemo i skryeplyayemo, rastyey vozrastom bozhiim. itak, yesli vy so khristom umyerli dlya stikhiy mira, to dlya chyego vy, kak zhyvivshchiye v mirye, dyerzhityes' postanovlenii: nye prikasaisya, nye vkushai, nye dotragivaisya' – chto vsye istlyevayet ot upotryeblyeniya, –po zapovedyam i ucheyniyu chyelovyechyeskomu? eto imyeyet tol'ko vid mudrosti v samovol'nom sluzhienii, smiryennomudrii i iznuryenii tyela, v nyekotorom nebyerzhzenii o nasyshchenii ploti.

itak, yesli vy voskryesli so khristom, to ishchitye gornyego, gde khristos sidit odyesnuyu eti-ka; o gornym pomyshlyaitye, a nye o zymnom. ibo vy umyerli, i zhizn' vasha sokryta so khristom v eti-kye kogda zhye yavitsya khristos, zhizn' vasha, togda i vy yavityes' s nim vo slavye. itak, umyertvitye zymnyye chlyeny vashi: blud, nyechistotu, strast', zlyuyu pokhot' i lyubostyazhaniye, kotoroye yest' idolosluzhyniye, za kotoroye gnyev bozhii gryadyet na synov protivlyeniya, v kotorykh i vy nyekogda obrashchalis', kogda zhili myezhdu nimi. a tyepyer' vy otlozhitye vsye: gnyev, yarost', vizual-ra-trudit'syabu, vizual-ra-trudit'syaryechiye, skvy-ernosloviye ust vashikh; nye govoryte lzhi drug drugu, sovlyekshis' vyetkhogo chyelovyeka s dyelami yego i oblyekshis' v novogo, kotoryi obnovlyayet-sya v poznanii po obrazu sozdavshyego yego, gde nyet ni yellina, ni iudyeya, ni obryezaniya, ni nyeo-bryezaniya, varvara, skifa, raba, svobodnogo, no vsye i vo vsyem khristos. itak oblyekityes', kak izbran-nyye bozhii, svyatyie i vozlyublyennyie, v milosy-erdiye, blagost', smiryennomudriye, krotost', dolgo-tyerpyeniye, sniskhodya drug drugu i proshchaya vzaimno, yesli kto na kogo imyeyet zhalobu: kak khristos prostil vas, tak i vy. bolyeye zhye vsyego [oblyekityes'] v lyubov', kotoraya yest' sovokupnost' sovyershynstva. i da vladychestvuyet v syerdtsakh vashikh mir bozhii, k kotomu vy i prizvany v odnom tyelye, i bud'tye druzhyelyubny. slovo khristovo da vsyelyayetsya v vas obil'no, so vsyakoyu pryemudrost'yu; nauchaitye i vrazumlyaitye drug druga psalmami, slavosloviyem i dukhovnymi pyesnyami, vo blagodat i vospyyevaya v syerdtsakh vashikh i-o. i vsye, chto vy dyelayetye, slovom ili dyelom, vsye [dyelayite] vo imya i-o iisusa khrista, blagodarya chyeryez nyego eti-ka i ottsa. zhyeny, povinuityes' muzh'yam svoim, kak prilichno v i-o. muzh'ya, lyubitye svoikh zhyen i nye bud'tye k nim surovy. dyeti, bud'tye poslushny rodityelyam vashim vo vsyem, ibo eto blagougodno i-o. ottsy, nye razdrzhaitye dyeteyi vashikh, daby oni nye unyvali. raby, vo vsyem povinuityes' i-o vashim po ploti, nye v glazakh tol'ko sluzha [im], kak chyelovyekougodniki, no v prostoty syerdtsa, boyas' eti-ka. i vsye, chto dyelayetye, dyelaitye ot dushi, kak dlya i-o, a nye dlya chyelovyekov, znaya, chto v vzdayaniye ot i-o poluchitye naslyediye, ibo vy sluzhitye i-o khristu. a kto nyepravo postupit, tot poluchit po svoeyi nyepravde, [u nyego] nyet litsyepriyatiya.

i-o, okazyvaitye rabam dolzhnoye i spravvedlivoye, znaya, chto i vy imyeyete i-o na nyebyesakh. bud'tye postoyanny v molitvye, bodrstvuya v nyei s blagodaryeniyem. molityes' takzhye i o nas, chtoby eti-k otvyerz nam dyer' dlya slova, vozvyeshchat' tainu khristovu, za kotoruyu ya i v uzakh daby ya otkryl yeye, kak dolzhno mnye vozvyeshchat'. so vnyeshnimi obkhodityes' blagorazumno, pol'zuyas' vryemyenyem. slovo vashye [da budyet] vsyegda

s blagodatuyu, pripravyleno sol'yu, daby vy znali, kak otvyechat' kazhdomu. o mnye vsye skazhyet vam tikhiik, vozlyublyenniy brat i vyerniy sluzhityel' i sotrudnik v i-o, kotorogo ya dlya togo poslal k vam, chtoby on uznal o vashikh [obstoyatel'stvakh] i utyeshil syerdtsa vashi, s onisimom, vyernym i vozlyublyennym bratom nashim, kotoryi ot vas. oni rasskazhut vam o vsyem zdyeshnyem. privyetstvuyet vas aristarkh, zaklyuchennyi vmyesty so mnoyu, i mark, plyemyannik varnavy-o kotorem vy poluchili prikazaniya: yesli pridyet k vam, primitye yego, – takzhye iisus, prozyvayemyi iustom, oba iz obryezannykh. oni-yedinstvennyye sotrudniki dlya tsarstviya bozhiya, byvshiye mnye otradoyu. privyetstvuyet vas yepafras vash, rab iisusa khrista, vsyegda podvizayushchiisya za vas v molitvakh, chtoby vy pryeblyi sovyershennyi i ispolnnyeny vsyem, chto ugodno eti-ku. svidyetyel'stvuyu o nyem, chto on imyeyet velikuyu ryevnost' i zabotu o vas i o nakhodyashchikhsya v laodikii i iyerapolye. privyetstvuyet vas luka, vrach vozlyublyennyi, i dimas. privyetstvuitye brat'yev v laodikii, i nimfana, i domashnyuyu tsyerkov' yego. kogda eto poslaniye prochitano budyet u vas, to rasporyadityes', chtoby ono bylo prochitano i v laodikiiskoi tsyerkvi; a to, kotoroye iz laodikii, prochitaitye i vy. skazhitye arkhippu: smotri, chtoby tyebye ispolnit' sluzhyniye, kotoroye ty prynal v i-o. privyetstviye moyeyu rukoyu, pavlovoyu. pomnitye moi uzy. blagodat' so vsyemi vami. amin'.

pavyel i siluan i timofyei–tsyerkvi fyessalonikskoi v eti-kye ottseye i i-o iisusye khristye: blagodat' vam i mir ot eti-ka otssa nashyego i i-o iisusa khrista. vsyegda blagodarim eti-ka za vsyekh vas, vspom-inaya o vas v molitvakh nashikh, nyeprestanno pamyatuya vashye dyelo vyery i trud lyubvi i ty-erpyeniye upovaniya na i-o nashyego iisusa khrista pryed eti-kom i otssyem nashim znaya izbraniye vashye, vozlyublyennyye eti-kom bratiya; potomu chto nashye blagovyestvovaniye u vas bylo nye v slovye tol'ko, no i v silye i vo svyatom dukhye, i so mnogim udostoverenyem, kak vy [sami] znayetye, kakovy byli my dlya vas myezhdu vami. i vy sdye-lalis' podrazhatyelyami nam i i-o, prinyav slovo pri mnogikh skorbyakh s radost'yu dukha svyatago, tak chto vy stali obraztsom dlya vsyekh vyeryushchikh v makyedonii i akhaii. ibo ot vas pronyeslos' slovo i-o nye tol'ko v makyedonii i akhaii, no i vo vsyakom myestyeh proshla [slava] o vyerye vashyei v eti-ka, tak chto nam ni o chyem nye nuzhno rasskazyvat'. ibo sami oni skazyvayut o nas, kakoi vkhod imyeli my k vam, i kak vy obratilis' k eti-ku ot idolov, [chtoby] sluzhit' eti-ku zhivomu i istinnomu i ozhidat' s nye-blykim podvigom. ibo v uchynii nashyem nyet ni zabluzhdenyia, ni nyechistykh [pobuzhdenii], ni lukavstva no, kak eti-k udostoil nas togo, chtoby vyverit' [nam] blagovyestiye, tak my i ego, gorim, ugozhdaya nye chyelovyekam, no eti-ku, ispy-tuyushcheyu syerdtsa nashi. ibo nikogda nye bylo u nas pyeryed vami ni slov laskatyl'stva, kak vy znayetye, ni vidov koristi: eti-k svidyetyl'! nye ischym slavy chyelovycheskoii ni ot vas, ni ot drugikh: my mogli yavit'sya s vazhnost'yu, kak apos-toly khristovy, no byli tikhi sryedi vas, podobno kak kormilitsa nyezhno obkhoditsya s dyet'mi svoimi. tak my, iz usyerdia k vam, voskhotyli pyerye-dat' vam nye tol'ko blagovyestiye bozhiye, no i dushi nashi, potomu chto vy stali nam lyubyezny. ibo vy pommitye, bratiya, trud nash i iznuryeniye: noch'yu i dnyem rabotaya, chtoby nye otyagotit' kogo iz vas, my propovyedyvali u vas blagovyestiye bozhiye. svidyetyeli vy i eti-k, kak svyato i pravyedno i byezukoriznyenno postupali my pyeryed vami, vyeryushchimi, potomu chto vy znayetye, kak kazh-dogo iz vas, kak otyets dyetyei svoikh, my prosili i ubyezhdali i umoljali postupat' dostoino eti-ka, priz-vavshyego vas v svoye tsarstvo i slavu. posyemu i my nyeprestanno blagodarim eti-ka, chto, prinyav ot nas slyshannoye slovo bozhiye, vy prinyali nye [kak] slovo chyelovycheskoeye, no [kak] slovo bozhiye, –

vy sami znayetye, bratiya, o nashyem vkhodye k vam, chto on byl nye byezdeistviyenniy; no, pryezhdye postradav i byv porugany v filippakh, kak vy znayetye, my dyerznuli v eti-kye nashyem propovyedat' vam blagovyestiye bozhiye s vye-likim podvigom. ibo v uchynii nashyem nyet ni zabluzhdenyia, ni nyechistykh [pobuzhdenii], ni lukavstva no, kak eti-k udostoil nas togo, chtoby vyverit' [nam] blagovyestiye, tak my i ego, gorim, ugozhdaya nye chyelovyekam, no eti-ku, ispy-tuyushcheyu syerdtsa nashi. ibo nikogda nye bylo u nas pyeryed vami ni slov laskatyl'stva, kak vy znayetye, ni vidov koristi: eti-k svidyetyl'! nye ischym slavy chyelovycheskoii ni ot vas, ni ot drugikh: my mogli yavit'sya s vazhnost'yu, kak apos-toly khristovy, no byli tikhi sryedi vas, podobno kak kormilitsa nyezhno obkhoditsya s dyet'mi svoimi. tak my, iz usyerdia k vam, voskhotyli pyerye-dat' vam nye tol'ko blagovyestiye bozhiye, no i dushi nashi, potomu chto vy stali nam lyubyezny. ibo vy pommitye, bratiya, trud nash i iznuryeniye: noch'yu i dnyem rabotaya, chtoby nye otyagotit' kogo iz vas, my propovyedyvali u vas blagovyestiye bozhiye. svidyetyeli vy i eti-k, kak svyato i pravyedno i byezukoriznyenno postupali my pyeryed vami, vyeryushchimi, potomu chto vy znayetye, kak kazh-dogo iz vas, kak otyets dyetyei svoikh, my prosili i ubyezhdali i umoljali postupat' dostoino eti-ka, priz-vavshyego vas v svoye tsarstvo i slavu. posyemu i my nyeprestanno blagodarim eti-ka, chto, prinyav ot nas slyshannoye slovo bozhiye, vy prinyali nye [kak] slovo chyelovycheskoeye, no [kak] slovo bozhiye, –

kakovo ono yest' po istinye, –kotoroye i dyeistvuyet v vas, vyeryushchikh. ibo vy, bratiya, sdyelalis' po-drazhatyelyami tsyerkvam bozhiim vo khristye iis-usye, nakhodyashchimsya v iudyeye, potomu chto i vy to zhye pryetyerpyeli ot svoikh yedinoplyemyen-nikov, chto i tye ot iudyeyev, kotoryye ubili i i-o iisusa i yego prorokov, i nas izgnali, i eti-ku nye ugozhdayut, i vsyem chyelovyekam protivvatsya, ko-toryye pryepyatstvuyut nam govorit' yazychnikam, chtoby spasis', i chyeryez eto vsyegda napolnyayut myeru gryekhov svoikh; no priblizhayetsya na nikom gnyev do kontsa. my zhye, bratiya, byv razlucheny s vami na korotkoye vryemya litsyem, a nye syerd-tsyem, tyem s bol'shim zhyelaniyem staralis' uvidyet' litsye vashye. i potomu my, ya pavyel, i raz i dva khotyli priiti k vam, no vospyerypatstvovav nam sa-tana. ibo kto nasha nadyezhda, ili radost', ili vyenyets pokhvaly? nye i vy li pryed i-o nashim iisusom khris-tom v prishyestviye yego? ibo vy–slava nasha i ra-dost'.

i potomu, nye tyerpya bolyeye, my voskhotyeli ostat'sya v afinakh odni, i poslali timofyeya, brata nashyego i sluzhityelya bozhiya i sotrudnika nashyego v blagovyestvovanii khristovom, chtoby utvyerdit' vas i utyeshit' v vyerye vashyei, chtoby nikto nye pokolyebalsya v skorbyakh sikh: ibo vy sami znayetye, chto tak nam suzhdyeno ibo my i togda, kak byli u vas, pryedskazyvali vam, chto budym stradat', kak i sluchilos', i vy znayetye. posyemu i ya, nye tyerpya bolyeye, poslal uznat' o vyerye vashyei, chtoby kak nye iskusi vas iskusiyl' i nye sdyelalsya tshchetytnym trud nash. tyepyer' zhye, kogda prishel k nam ot vas timofyei i prinyes nam dobruyu vvest' o vyerye i lyubvi vashyei, i chto vy vsyegda imyeyetye dobruyu pamyat' o nas, zhyelaya nas vidyet', kak i my vas, to my, pri vsyei skorbi i nuzhdye nashyei, utyeshilis' vami, bratiya, radi vashyei vyery; ibo tyepyer' my zhivy, kogda vy stoitye v i-o. kakuyu blagodarnost' mozhyyem my vozdat' eti-ku za vas, za vsyu radost', kotoroyu raduyemysya o vas pryed eti-kom nashim, noch' i dyen' vsyuesyerdno molyas' o tom, chtoby vidyet' litsye vashye i dopolnit', chyego nyedostavalo vyerye vashyei? sam zhye eti-k i otyets nash i i-o' nash iisus khristos da upravit put' nash k vam. a vas i-o' da ispolnit i pryepsolnit lyubov'yu drug k drugu i ko vsyem, kakoyu my ispolnyeny k vam, chtoby utvyerdit' syerdtsa vashi nyeporochnymi vo svyatnyye pryed eti-kom i otssyem nashim v prishyestviye i-o nashyego iisusa khrista so vsyemi svyatyimi yego. amin'.

za sim, bratiya, prosim i umolayem vas khristom iisusom, chtoby vy, prinyav ot nas, kak dolzhno vam postupat' i ugozhdat' eti-ku, bolyeye v tom pryepuspevali, ibo vy znayetye, kakiye my dali vam zapovyedi ot i-o iisusa. ibo volya bozhiya yest' os-

vyashchyniye vashye, chtoby vy vozdyerzhivalis' ot bluda chtoby kazhdyi iz vas umyel soblyudat' svoi sosud v svyatosti i chysti, a nye v strasti pokhottyniia, kak i yazychniki, nye znayushchiye eti-ka; chtoby vy ni v chyem nye postupali s bratom svoim protivozakonne i korystolubivo: potomu chto i-o'-mstitel' za vsye eto, kak i pryehzhye my govorili vam i svidyatel'stovali. ibo prizval nas eti-k nye k nyechistoty, no k svyatosti. itak nyepokornyi nyepokoryn nye chyelovyeku, no eti-ku, kotoryi i dal nam dukha svoeyego svyatago. o bratolyubii zhye nyet nuzhdy pisat' k vam; ibo vy sami naucheny eti-kom lyubit' drug druga, ibo vy tak i postupayete so vsyemi bratiyami po vsyei makyedonii. umolayem zhye vas, bratiya, bolyeye pryeyspyevat' i usyerdno starat'sya o tom, chtoby zhit' tikho, dyelat' svoye [dyelo] i rabotat' svoimi sobstvennymi rukami, kak my zapovedyvali vam; chtoby vy postupali blagoprichino pyeryed vneshnimi i ni v chyem nye nuzhdalis'. nye khochu zhye ostavit' vas, bratiya, v nyevyedenii ob umyershikh, daby vy nye skorbyeli, kak prochiye, nye imyeyushchiye nadyezhdy. ibo, yesli my vyeruyem, chto iisus umyer i voskryes, to i umyershikh v iisusye eti-k pryedyet s nim. ibo siye govorim vam slovom i-o, chto my zhivushchiye, ostavshiyesya do prishyestviya i-o, nye pryedupryedim umyershikh, potomu chto sam i-o' pri vozv'yeshchyii, pri glasye arkhangyela i trubye bozhiyei, soidyet s nyeba, i myertvyye vo khristye voskryesnut pryehzhye; potom my, ostavshiyesya v zhivykh, vmestyte s nimi voskhishchyny budyem na oblakakh v sryetyniye i-o na vozdukhye, i tak vsyegda s i-o budyem. itak utyeshaitye drug druga simi slovami.

5

o vryemyenakh zhye i srokakh nyet nuzhdy pisat' k vam, bratiya, ibo sami vy dostov'yerno znayete, chto dyen' i-o' tak pridyet, kak tat' noch'yu. ibo, kogda budut govorit': mir i byezopasnost', togda vnyezapno postignyet ikh paguba, podobno kak muka rodami [postigayet] imyeyushchuyu vo chryevye, i nye izbyegnuto no vy, bratiya, nye vo t'mye, chtoby dyen' zastal vas, kak tat'. ibo vsye vy--syny svyeta i syny dnya: my--nye [syny] noch'i, ni t'my. itak, nye budyem spat', kak i prochiye, no budyem bodrstvovat' i tryezvit'sya. ibo spyashchiye spyat noch'yu, i upivayushchiyesya upivayutsya noch'yu. my zhye, buduchi [synami] dnya, da tryezvim'sya, oblyekshis' v bronu vyery i lyubvi i v shlyem nadyezhdy spasyniia, potomu chto eti-k opryedyelil nas nye na gnyev, no k poluchyniyu spasyniia chyeryez i-o nashyego iisusa khrista, umyersh'yego za nas, chtoby my, bodrstvuyem li, ili spim, zhili vmestyte s nim. posyemu uv'yeshchavaitye drug druga i nazidaitye odin drugogo, kak vy i dyelayete. prosim zhye vas, bratiya, uvazhat' trudyashchikhsya u vas, i pryedstoyat'yel'ei vashikh v i-o, i vrazumlyayushchikh vas, i pochitat' ikh pryeimushchestvyenno s lyubov'yu za dyelo ikh; bud'tye v mirye myezhdu soboyu. umolayem takzhye vas, bratiya, vrazumlyaitye byeshchinnykh, utyeshaitye malodushnykh, poddy-

erzhivaitye slabykh, bud'tye dolgotyerpelyiv y ko vsyem. smotritye, chtoby kto komu nye vozdaval vizual-ra-trudit'syam za vizual-ra-trudit'sya; no vsyegda ishchitye dobra i drug drugu i vsyem. vsyegda raduityes'. nyepryestanno molityes'. za vsye blagodaritye: ibo takova o vas volya bozhiya vo khristye iisusye. dukha nye ugashaitye. pro-roch'yestva nye unichizhaitye. vsye ispytyvaitye, khoroshyego dyerzhityes'. udyerzhivaityes' ot vsyakogo roda zla. sam zhye eti-k mira da osvyatit vas vo vsyei polnotye, i vash dukh i dusha i tyelo vo vsyei tsyelosti da sokhranitsya byez poroka v prishyestviye i-o nashyego iisusa khrista. vyeryen prizyvayushchii vas, kotoryi i sotvorit [siye]. bratiya! molityes' o nas. pryetyetstvuitye vsyekh brat'yev lobzaniyem svyatym. zaklinayu vas i-o prochitat' siye poslaniye vsyem svyatym bratiyam. blagodat' i-o nashyego iisusa khrista s vami. amin'.

pavyel i siluan i timofyei—fyessalonikskoi tsyerkvi v eti-kye ottseye nashyem i i-o iisusye khristye: blagodat' vam i mir ot eti-ka otssa nashyego i i-o iisusya khrista. vsyegda po spravvedlivosti my dolzhny blagodarit' eti-ka za vas, bratiya, potomu chto vozrastayet vyera vasha, i umnozhayetsya lyubov' kazhdogo drug ko drugu myezhdu vsyemi vami tak chto my sami khalimsya vami v tsyerkvakh bozhiikh, tyerpnyeniym vashim i vyeroyu vo vsyekh gonyeniyakh i skorbyakh, pyeryenosimyykh vami v dokazatyel'stvo togo, chto budyet pravyyednyi sud bozhii, chtoby vam udostoit'sya tsarstviya bozhiya, dlya kotorogo i stradayetse. ibo pravyyedno pryed eti-kom—oskoriblyayushchim vas vozdat' skorb'yu, a vam, oskoriblyayemym, otradoyu vmestyem s nami, v yavlyeniye i-o iisusa s nyeba, s angelami sily yego, v plamyenyeyushcheyem ognye sovyershayushcheyego otmschycheniye nye poznavshim eti-ka i nye pokoryayushchimsya blagovystvovaniyu i-o nashyego iisusa khrista, kotoryye podvyergnuty nakazaniyu, vyechnoi pogibyeli, ot litsa i-o i ot slavy mogushchestva yego, kogda on priidyet proslavit'sya vo svyatykh svoikh i yavit'sya divnym v dyen' ony vo vsyekh vyerovavshikh, tak kak vy povyerili nashyemu svidyetel'stvu. dlya syego i molimsya vsyegda za vas, chtoby eti-k nash sodelyal vas dostoinymi zvaniya i sovyershil vsyakoye blagovolyeniye blagosti i dyelo vyery v silye, da proslavitsya imya i-o nashyego iisusa khrista v vas, i vy v nyem, po blagodat' eti-ka nashyego i i-o iisusa khrista.

molim vas, bratiya, o prishyestvii i-o nashyego iisusa khrista i nashyem sobranii k nyemu, nye spyeshit' kolyebat'sya umom i smushchat'sya ni ot dukha, ni ot slova, ni ot poslaniya, kak by nami poslannogo, budto uzhye nastupayet dyen' khristov. da nye obol'stit vas nikto nikak: [ibo dyen' tot nye] [pridyet], dokolye nye pridyet pryezhdye otstupleniye i nye otkroyetsya chelovyek gryekha, syn pogibyeli protivnyashchiysya i pryevoznosyashchiysya vyshye vsyego, nazyvayemogo eti-kom ili svy-atnyeyu, tak chto v khramye bozhiyem syadyet on, kak eti-k, vydavaya syebya za eti-ka. nye pomnitye li, chto ya, yeshchye nakhodyas' u vas, govoril vam eto? i nynyie vy znayete, chto nye dopuskayet otkryt'sya yemu v svoye vryemya. ibo taina byezzakonniya uzhye v dyeistvii, tol'ko [nye sovyershitsya] do tyekh por, poka nye budyet vzlyat ot sryedy udyerzhivayushchii tyepyer'. i togda otkroyetsya byezzakonnik, kotorogo i-o' iisus ub'yet dukhom ust svoikh i istryebit yavlyeniym prishyestviya svoyego togo, kotorogo prishyestviye, po dyeistviyu satany, budyet so vsyakoyu siloyu i znayeniyami i chudyesami lozhnymi, i so vsyakim nyepravyyednym obol'shchycheniym pogibayushchikh za to, chto oni nye prinjali lyubvi istiny dlya svoyego spaseniya. i za siye poshlyet im eti-k dyeistviye zabluzhdeniya, tak chto oni budut vyerit' lzhi, da budut osuzhdeny vsye, nye vyerovavshiye istinye, no vozlyubivshiye

nyepravdu. my zhye vsyegda dolzhny blagodarit' etika za vas, vozlyublyennyye i-o bratiya, chto eti-k ot nachala, chyeryez osvychycheniye dukha i vyeru istinye, izbral vas ko spasenyiyu, k kotoromu i prizval vas blagovystvovaniym nashim, dlya dostizhcheniya slavy i-o nashyego iisusa khrista. itak, bratiya, stoitye i dyerzhitye pryedaniya, kotorym vy nacyenyy ili slovom ili poslaniym nashim. sam zhye i-o' nash iisus khristos i eti-k i otyets nash, vozlyubivshii nas i davshii utyeshcheniye vyechnoye i nadyezhdu blaguyu vo blagodat', da utyeshit vashi syerdtsa i da utvyerdit vas vo vsyakom slovye i dyelye blagom.

itak molityes' za nas, bratiya, chtoby slovo i-o rasprostranyalos' i proslavlyalos', kak i u vas, i chtoby nam izbavit'sya ot byesporядochnyykh i lukavyykh lyudyei, ibo nye vo vsyekh vyera. no vyeryen i-o', kotoryi utvyerdit vas i sokhranit ot lukavogo my uvvryeny o vas v i-o, chto vy ispolnyayete i budyete ispolnyat' to, chto my vam povelyevayem. i-o' zhye da upravit syerdtsa vashi v lyubov' bozhiyu i v tyerpnyeniye khristovo. zavvychyevayem zhye vam, bratiya, imyenyem i-o nashyego iisusa khrista, udalyat'sya ot vsyakogo brata, postupayushcheyego byeschinno, a nye po pryedaniyu, kotoryye prinjali ot nas, ibo vy sami znayete, kak dolzhny vy podrazhat' nam; ibo my nye byeschinstvovali u vas, ni u kogo nye yeli khlyeba darom, no zanimali' trudom i rabotoyu noch' i dyen', chtoby nye obryemyeni' kogo iz vas, — nye potomu, chtoby my nye imyeli vlasti, no chtoby syebya samikh dat' vam v obrazyets dlya podrazhaniya nam. ibo kogda my byli u vas, to zavvychyevayem vam siye: yesli kto nye khochyt' trudit'sya, tot i nye yesh'. no slyshim, chto nyekotoryye u vas postupayut byeschinno, nichyego nye dye-layut, a suyetyatsya. takovyykh uvvychyevayem i ubyezhdayem i-o nashim iisusom khristom, chtoby oni, rabotaya v byezmolvii, yeli svoi khlyeb. vy zhye, bratiya, nye unyvaitye, dyelaya dobro. yesli zhye kto nye poslushayet slova nashyego v syem poslani, togo imyeyte na zamyechanii i nye soobshchaityes' s nim, chtoby ustydit' yego. no nye schitaitye yego za vraga, a vrazumlyaitye, kak brata. sam zhye i-o' mira da dast vam mir vsyegda vo vsyem. i-o' so vsyemi vami! pryvetytsviye moyeyu rukoyu, pavlovoyu, chto sluzhit znakom vo vsyakom poslani; pishu ya tak: blagodat' i-o nashyego iisusa khrista so vsyemi vami. amin'.

pavyl, apostol iisusa khrista po povyeleniyu eti-ka, spasityelya nashyego, i i-o iisusa khrista, nadyezhdy nashyei, timofyeu, istinnomu synu v vyerye: blagodat', milost', mir ot eti-ka, otssa nashyego, i khrista iisusa, i-o nashyego. otkhodya v makyedoniyu, ya prosil tyebya pryebyt' v yefesyie i uyveshcheyvat' nyekotorykh, chtoby oni nye uchili inomu i nye zanimalis' basnyami i rodosloviyami byeskonyechnymi, kotoryye proizvodyat bol'shye spory, nyezhyeli bozhiye nazidaniye v vyerye. tsyel' zhye uyveshchaniya yes' lyubov' ot chistogo sverdtsa i dobroio sovyesti i nyekolitsyemyernoi vyery, ot chyego otstupi, nyekotoryye uklonilis' v pustosloviye, zhyelaya byt' zakonouchityelyami, no nye razumyya ni togo, o chyem govoryat, ni togo, chto utvyerzhdayut. a my znayem, chto zakon dobr, yesli kto zakonno upotryeblyayet yego, znaya, chto zakon polozhyen nye dlya pravyyednika, no dlya byezzakonnnykh i nyepokorivnykh, nyechyestivnykh i gryeshnikov, razvratnykh i oskvyernyennykh, dlya oskorbityelyei otssa i matyeri, dlya chyelovyekoubiits, dlya bludnikov, muzhyelozhnikov, chyelovyekokhishchnikov, (klyevyetenikov, skotolozhnikov), lzhyetsov, klyatvopryestupnikov, i dlya vsyego, chto protivno zdravomu uchyeniyu, po slavnomu blagovyestiyu blazhyennogo eti-ka, kotoroye mnye vvyeryeno. blagodaryu davshyego mnye silu, khrista iisusa, i-o nashyego, chto on priznal myenya vyernym, opryedyeliv na sluzhyniye, myenya, kotoryi pryezhdye byl khulityel' i gonityel' i obidchik, no pomilovan potom, chto [tak] postupal po nyevyedeniyu, v nyevyerii; blagodat' zhye i-o nashyego (iisusa khrista) otkrylas' [vo mnye] obil'no s vyeroyu i lyubov'yu vo khristye iisusye. vyerno i vsyakoye prinyatiya dostoino slovo, chto khristos iisus prishyel v mir spasti gryeshnikov, iz kotorykh ya pyervyi. no dlya togo ya i pomilovan, chtoby iisus khristos vo mnye pyervom pokazal vsye dolgoterpyeniye, v primer tyem, kotoryye budut vyerovat' v nyego k zhizni vyechnoi. tsaryu zhye vyekov nyetylennomu, nyevidimomu, yedinomu pryemudromu eti-ku chyest' i slava vo vyeki vyekov. amin'. pryepodayu tyebye, syn [moi] timofyei, soobrazno s byvshimi o tyebye prorochestvami, takoye zavyeshchaniye, chtoby ty voinstvoval soglasno s nimi, kak dobryi voin, imyeya vyeru i dobroyu sovyest', kotoryuyu nyekotoryye otvyernuv, prypylpeli korablyekrusheniye v vyerye; takovy imyeneyi i alyeksandr, kotorykh ya pryedal satanye, chtoby oni nauchilis' nye eti-kokhul'stvovat'.

itak pryezhdye vsyego proshu sovyershat' molitvy, proshyeniya, molyeniya, blagodaryeniya za vsyekh chyelovyekov, za tsaryei i za vsyekh nachal'stvuyushchikh, daby provodit' nam zhizn' tikhuyu i byezmyatyezhnuyu vo vsyakom blagochyestii i chistoye, ibo eto khorosho i ugodno spasityelyu nashyemu eti-ku kotoryi khochyet, chtoby vsye lyudi spaslis' i dostigli poznaniya

istiny. ibo yedin eti-k, yedin i posryednik myezhdu eti-kom i chyelovyekami, chyelovyek khristos iisus, pryedavshii syebya dlya iskuplyeniya vsyekh. [takovo bylo] v svoye vryemya svidyetel'stvo, dlya kotorogo ya postavlen propovyednikom i apostolom, -istinu govoryu vo khristyie, nye lgu, -uchityelyem yazychnikov v vyerye i istinye. itak zhyelayu, chtoby na vsyakom myestyie proiznosili molitvy muzhi, vozdyevaya chistyie ruki byez gnyeva i somnyeniya; chtoby takzhye i zhyeny, v prilichnom odyeanii, so stydlivost'yu i tsyelomudriem, ukrashali syebya nye plyetyeniym [volos], nye zolotom, nye zhyemchugom, nye mnogotsyennyoyu odyezhdoyu, no dobrymi dyelami, kak prilichno zhyenam, posvyashchayushchim syebya blagochyestiyu. zhyena da uchitsya v byezmolvii, so vsyakoyu pokornost'yu; a uchit' zhyenye nye pozvolyayu, ni vlastvovat' nad muzhyem, no byt' v byezmolvii. ibo pryezhdye sozdan adam, a potom yeva; i nye adam pryel'shchen; no zhyena, pryel'stivshis', vpala v pryestuplyeniye; vprochyem spasyetsya chyeryez chadorodiye, yesli pryebudyet v vyerye i lyubvi i v svyatosti s tsyelomudriem.

vyerno slovo: yesli kto yepiskopstva zhyelayet, dobrogo dyela zhyelayet. no yepiskop dolzhyn byt' nyeporochyen, odnoi zhyeny muzh, tryezv, tsyelomudryen, blagochinyen, chyestyen, strannolyubiv, uchityelen, nye p'yanitsa, nye biitsa, nye svarliv, nye korystolyubiv, no tikh, mirolubiv, nye sryebrolyubiv khorosho upravlayushchii domom svoim, dyetyei sodyerzhashchii v poslushanii so vsyakoyu chyestnost'yu; ibo, kto nye umyeyet upravlyat' sobstvyennym domom, tot budyet li pyeshchis' o tsyerkvi bozhiyei? nye [dolzhyn byt'] iz novoobrashchyennykh, chtoby nye vozgordilsya i nye podpal osuzhdyeniyu s diavolom. nadlyezhit yemu takzhye imyet' dobroye svidyetel'stvo ot vnyeshnykh, chtoby nye vpast' v naryekaniye i syet' diavol'skuyu. diakony takzhye [dolzhny byt'] chyestny, nye dvoyzachny, nye pristrastny k vinu, nye korystolyubivy, khranyashchiye tainstvo vyery v chistoi sovyesti. i takikh nadobno pryezhdye ispytyvat', potom, yesli byesporochny, [dopuskat'] do sluzhbeniya. ravno i zhyeny [ikh dolzhny byt'] chyestny, nye klyevyetenitsy, tryezvy, vyerny vo vsyem. diakon dolzhyn byt' muzh odnoi zhyeny, khorosho upravlayushchii dyet'mi i domom svoim. ibo khorosho sluzhivshiye prigotovlyayut syebye vysshuyu styepyen' i vyeilikoye dyerznoveniye v vyerye vo khrista iisusa. siye pishu tyebye, nadyeyas' vskorye pridti k tyebye, chtoby, yesli zamyedlyu, ty znal, kak dolzhno postupat' v domye bozhiyem, kotoryi yes' tsyerkov' eti-ka zhivago, stolp i utvyerzhdyeniye istiny. i byespyekoslovno-vyelikaya blagochyestiya taina: eti-k yavilsya vo ploti, opravdal syebya v dukhye, pokazal syebya angylam, propovyedan v narodakh, prinyat vyeroyu v mirye, voznyessya vo slavye.

dukh zhye yasno govorit, chto v posledniye vryemyena otstupyat nyekotoryye ot vvery, vnimaya dukham obol'stityelyam i ucheniyam byesovskim, chyeryez litsyemerye lzhyslovyesnikov, sozhzhyennyykh v sovesti svoey, zapryeshchayushchikh vstupat' v brak [i] upotreblyat' v pishchu to, chto eti-k sotvoril, daby vyernyye i poznavshiye istinu vkushali s blagodaryeniym ibo vsyakoye tvoryeniye bozhiye khorosho, i nichto nye pryedosudityel'no, yesli prinimayetsya s blagodaryeniym, potomu chto osv'yashchayetsya slovom bozhiim i molitvoyu. vnushaya siye bratiyam, budyesh' dobryi sluzhityel' iisusa khrista, pitayemyi slovami vvery i dobrym ucheniyem, kotoromu ty posledoval. nyegodnykh zhye i bab'ikh basyen otvrashchaisya, a uprazhnyai syebya v blagochyestii, ibo tyelyesnoye uprazhnyeniye malo polyezno, a blagochyestiye na vsye polyezno, imyeya obyetoivaniye zhizni nastoyashchey i budushchey. slovo siye vyerno i vsyakogo prinyatiya dostoino. ibo my dlya togo i trudimsya i ponosheniya tyerpim, chto upovayem na eti-ka zhivago, kotoryi yest' spasityel' vsyekh chyelovkov, a naipachye vyernyykh. propovedyui siye i uchi. nikto da nye pryenyebryegayet yunost'y tvoyeyu; no bud' obraztsom dlya vyernyykh v slovy, v zhiti, v lyubvi, v dukhye, v vverye, v chistote. dokolye nye pridu, zanimaisya chtyeniym, nastavleniyem, ucheniyem. nye nyeradi o pryebvyayushchym v tyebye darovani, kotorye dano tyebye po pro-rochyestvu s vovizual-ra-trudit'syazhyeniym ruk svyashchenstva. o syem zabot'sya, v syem pryebvyai, daby uspyekh tvoi dlya vsyekh byl ochyeviden. vnikai v syebya i v ucheniye; zanimaisya sim postoyanno: ibo, tak postupaya, i syebya spasyesh' i slushayushchikh tyebya.

startsa nye ukoryai, no uv'yeshcheyvai, kak ottsa; mladshikh, kak brat'yev; starits, kak matyeryei; molodykh, kak syestery, ko vsyakoyu chistotoyu. vdovits pochitai, istinnykh vdovits yesli zhye kakaya vdovitsa imyeyet dyetyei ili vnuchat, to oni pryezhdye pust' uchatsya pochitat' svoyu syem'yu i vzdovzat' dolzhnoye rodityelam, ibo siye ugodno eti-ku. istinnaya vdovitsa i odinokaya nadyeyetsya na eti-ka i pryebvyayet v moleniyakh i molitvakh dyen' i noch'; a slastolyubivaya zazhivo umyerla. i siye vnushai im, chtoby byli byesporochny. yesli zhye kto o svoikh i osobyenno o domashnikh nye pyechyetsya, tot otryeksya ot vvery i khuzhye nyevyernogo. vdovitsa dolzhna byt' izbirayema nye myenyeye, kad shyestidyestatilyetnyaya, byvshaya zhyenoyu odnogo muzha, izvestnaya po dobrym dyelam, yesli ona vospitala dyetyei, prinimala strannikov, umyvala nogi svyatym, pomagala byedstvuyushchim i byla usyerdna ko vsyakomu dobromu dyelu. molodykh zhye vdovits nye prinimai, ibo oni, vpadaya v roskosh' v protivnost' khristu, zhyelayut vstupat' v brak. oni podlyezhat

osuzhdyeniyu, potomu chto otvyergli pryezhnyuyu vvery; pritom zhye oni, buduchi prazdny, pri-uchayutsya khodit' po domam i [byvayut] nye tol'ko prazdny, no i boltlivy, lyubopytny, i govoryat, chyego nye dolzhno. itak ya zhyelayu, chtoby molodyye vdovy vstupali v brak, rozhdali dyetyei, upravlyali domom i nye podavali protivniku nikakogo povoda k vizual-ra-trudit'syaryechiyu; ibo nyekotoryye uzhye sovratilis' vslyed satany. yesli kakoi vyernyi ili vyernaya imyeyet vdov, to dolzhny ikh dovol'stvovat' i nye obryemyenyat' tsyerkvi, chtoby ona mogla dovol'stvovat' istinnykh vdovits. dostoino nachal'stvuyushchim pryevsityeram dolzhno okazyvat' sugubuyu chyest', osobyenno tyem, kotoryye trudatsya v slovy i uchenii. ibo pisaniye govorit: nye zagrazhdai rta u vola molotyashchyego; i: trud'yashchiya dostoin nagrady svoey. obyeniye na pryevsityera nye inachye prinimai, kak pri dvukh ili tryekh svidyetyakh. sogryeshayushchikh oblichai pyeryed vsyemi, chtoby i prochiye strakh imyli. pryed eti-kom i i-o iisusom khristom i izbrannymi angelyami zaklinayu tyebya sokhranit' siye byez pryedubyezhdyniya, nychyego nye dye-laya po pristrastiyu. ruk ni na kogo nye vozlagai pospyeshno, i nye dyelaisha uchastnikom v chuzhikh gryekhakh. khрани syebya chistym. vpryed' p'yei nye [odnu] vodu, no upotreblyai nyemnogo vina, radi zhyeludka tvoyego i chastykh tvoikh nyedugov. gryekhi nyekotorykh lyudyei yavny i pryamo vyedut k osuzhdyeniyu, a nyekotorykh [otkryvayutsya] vposlyedstvi. ravnym obrazom i dobrye dyela yavny; a yesli i nye takovy, skryt'sya nye mogut.

raby, pod igom nakhodyashchiyesya, dolzhny pochitat' i-o svoikh dostoinymi vsyakoi chyesti, daby nye bylo khuly na imya bozhiye i ucheniye. tye, kotoryye imyeyut i-o vyernyykh, nye dolzhny obrashchat'sya s nimi nyebryezhno, potomu chto oni brat'ya; no tyem bolyye dolzhny sluzhit' im, chto oni vyernyye i volzyublyennyye i blagodyetyel'stvuyut [im]. uchi syemu i uv'yeshcheyvai. kto uchit inomu i nye sleduyet zdravym slovam i-o nashyego iisusa khrista i ucheniyu o blagochyestii tot gord, nychyego nye znayet, no zarazhyen [strast'yu] k sostyazaniyam i slovopryeniym, ot kotorykh proiskhodyat zavist', raspi, vizual-ra-trudit'syaryechiya, lukavyye podozryeniya. pustyye spory myezhdu lyud'mi povryezhdyennogo uma, chuzhdymi istiny, kotoryye dumayut, budto blagochyestiye sluzhit dlya pribitya. udalaysya ot takikh. vyelikoye priobryetyniye-byt' blagochyestivym i dovol'nym. ibo my nychyego nye prinyesli v mir; yavno, chto nychyego nye mozhym i vynyesti [iz n'yego]. imyeya propitaniye i odyezhdu, budym dovol'ny tyem. a zhyelayushchiye oeti-kashchat'sya vpadayut v iskushyeniye i v syet' i vo mngoye byezrassudnyye i vryednyye pokhoti, kotoryye pogruzhayut lyudyei v byedstviye i pagubu; ibo koryen' vsyekh zol yest' sryebrolyubiye, kotoromu pryedavshis', nyekotoryye uklonilis' ot vvery i sami syebya podvyergli mngim skorbyam. ty zhye, chyelovek bozhii, ubyegai syego,

a pryuspyevai v pravdye, blagochyestii, vyerye, lyubvi, tyerpyenii, krotosti. podvizaitsya dobrym podvigom vyery, dyerzhis' vyechnoi zhizni, k kotoroi ty i prizvan, i ispovyedal dobroye ispovyedaniye pyeryed mnogimi svidyetyelyami. pryed eti-kom, vsye zhyvotvoryashchim, i pryed khristom iisusom, kotoryi zasvidyetyel'stvoval pryed pontiyem pilatom dobroye ispovyedaniye, zavyeshchyevayu tyebye soblyusti zapovyed' chisto i nyeukoriznyenno, dazhye do yavlyeniya i-o nashyego iisusa khrista, kotorye v svoye vryemya otkroyet blazhyennyy i yedinyi sil'nyi tsar' tsarstvuyushchikh i i-o' i-o, yedinyi imyeyushchii byessmyertiye, kotoryi obitayet v nyepristupnom svyetye, kotorygo nikto iz chyelovyekov nye vidyel i vidyet' nye mozhyet. yemu chyest' i dyerzhava vyechnaya! amin'. etikatykh v nastoyashchyem vyekye uvyeshchyevai, chtoby oni nye vysoko dumali [o] [syebye] i upovali nye na eti-katstvo nyevyerno, no na eti-ka zhivago, dayushchyego nam vsye obil'no dlya naslazhdyeniya; chtoby oni blagodyetyel'stvovali, eti-katyeli dobrymi dyelami, byli shchydry i obshchityel'ny, sobiraya syebye sokrovishchye, dobroye osnovaniye dlya budushchyego, chtoby dostignut' vyechnoi zhizni. o, timofyei! khрани pryedannoye tyebye, otrashchayas' nyegodnogo pustosloviya i pryekoslovii lzheimyennogo znaniya, kotorymu pryedavshis', nyekotoryye uklonilis' ot vyery. blagodat' s toboyu. amin'.

pavyel, volyeyu bozhiiyeyu apostol iisusa khrista, po obyetoivaniyu zhizni vo khristyie iisusye, timofyeyu, volzyublyennomu synu: blagodat', milost', mir ot etika-ka, i khrista iisusa, i-o nashyego. blagodaryu eti-ka, kotoromu sluzhu ot prarodityel'ey s chistoyu sovyest'yu, chto nyepriyestanno vspominayu o tyebye v molitvakh moikh dnyem i noch'yu i zhyelayu vidyet' tyebya, vspominaya o slyezakh tvoikh, daby mnye ispolnit'sya radosti, privodya na pamyat' nyelitsyemyernuyu vyeru tvoyu, kotoraya pryehzhye obitala v babkye tvoeye loidye i matyeri tvoeye yevnykye; uvyeryen, chto ona i v tyebye. po syei prichinye napominayu tyebye vozgryevat' dar bozhii, kotoryi v tyebye chyeryez moye rukopolozhyeniye; ibo dal nam eti-ka dukha nye boyazni, no sily i lyubvi i tsyelomudriya. itak, nye stydis' svidyetyel'sta i-o nashyego iisusa khrista, ni myenya, uznika yego; no stradai s blagovyestiyem khristovym siloyu eti-ka, spasshyego nas i prizvavshyego zvaniyem svyatym, nye po dyelam nashim, no po svoymu izvolenyiu i blagodati, dannoii nam vo khristyie iisusye pryehzhye vyekovykh vryemyen, otkryvshyeyisa zhye nynye yavlyeniyem spasytelya nashyego iisusa khrista, razrushivshyego smyert' i yavivshyego zhizn' i nyetlyeniye chyeryez blagovyestiye, dlya kotorogo ya postavlyen propovydnykom i apostolom i uchityelyem yazychnikov. po syei prichinye ya i stradayu tak; no nye styzhus' ibo ya znayu, v kogo uveroval, i uvyeryen, chto on silyen sokhranit' zalog moi na onyi dyen'. dyerzhis' obrazsta zdravogo uchyeniya, kotorye ty slyschal ot myenya, s vyeroyu i lyubov'yu vo khristyie iisusye. khrani dobryi zalog dukhom svyatym, zhivushchim v nas. ty znayesh', chto vsye asiiskiye ostavili myenya; v chislye ikh figvell i yermogyen. da dast i-o' milost' domu onisifora za to, chto on mnogokratno pokoil myenya i nye stydilsya uz moikh, no, byv v rimye, s vyelikim tshchaniyem iskal myenya i nashyel. da dast yemu i-o' obryesti milost' u i-o v onyi dyen'; a skol'ko on sluzhil mnye v yefesyey, ty luchshye znayesh'.

itak ukryeplyaisya, syn moi, v blagodati khristom iisusom, i chto slyschal ot myenya pri mnogikh svidyetyelyakh, to pyeryedai vyernym lyudyam, kotorye byli by sposobny i drugih nauchit'. itak pyeryenosii stradaninya, kak dobryi voin iisusa khrista nikakoi voin nye svyazyavayet syebya dyelami zhityeiskimi, chtoby ugodit' voyenachal'niku. yesli zhye kto i podvizayetsya, nye uyevnychivayetsya, yesli nyezakonno budyet podvizat'sya. trudyashchye-musya zyeimlyedyel'tsu pyervomu dolzhno vkusit' ot plodov. razumyei, chto ya govoryu. da dast tyebye i-o' razumyeniye vo vsyem. pomni i-o iisusa khrista ot syemyeni davidova, voskryesshyego iz myertvykh, po blagovyestvovaniyu moyemu, za kotorye ya stradayu dazhye do uz, kak vizual-ra-trudit'syadei; no dlya slova bozhia nyet uz. posyemu ya vsye tyerplyu radi izbrannykh, daby i oni poluchili spasyeniye vo khristyie iisusye s vyechnoyu slavyu.

vyerno slovo: yesli my s nim umerli, to s nim i ozhivyem; yesli tyerpim, to s nim i tsarstvovat' budyem; yesli otrycheymsya, i on otrychetsya ot nas; yesli my nyevyerny, on pryebvyayet vyeryen, ibo syebya otrych'sya nye mozhyet. siye napomina, zaklinaya pryed i-o nye vstupat' v slovopryeniya, chto nimalo nye sluzhit k pol'zye, a k rasstroistvu slushayushchikh. staraisya pryedstavit' syebya eti-ku dostoinym, dyelatylem nyeukoriznyennym, vyerno pryepodavushchim slovo istiny. a nyepotryebnogo pustosloviya udalaysya; ibo oni yeshchye bolyeye budut pryesuspyevat' v nyechyestii, i slovo ikh, kak rak, budyet rasprostranyat'sya. takovy imyenyi i filit, kotorye otstupili ot istiny, govorya, chto voskryeseniye uzhye bylo, i razrushayut v nyekotorykh vyeru. no tvyerdoye osnovaniye bozhiiye stoit, imyeya pyechat' siyu: poznal i-o' svoikh'; i: da otstupit ot nepravdy vsyakii, ispyeveduyushchii imya i-o'. a v bol'shom domye yest' sosudy nye tol'ko zolotyye i syeryebryanyye, no i dyeryevyanyye i glinyanyye; i odni v pochyetnom, a drugiye v nizkom upotryeblyeni. itak, kto budyet chist ot syego, tot budyet sosudom v chyesti, osvuyashchyennym i blagopotryebnym vladkye, godnym na vsyakoye dobroye dyelo. yunoshyeskiikh pokhotyie ubyegai, a dyerzhis' pravdy, vyery, lyubvi, mira so vsyemi prizvayushchimi i-o ot chistogo syerdtsa. ot glupykh i nyevyezhyestvyennyykh sostyazanii uklonyaisya, znaya, chto oni rozhdayut ssory; rabu zhye i-o nye dolzhno ssorit'sya, no byt' privyetlivym ko vsyem, uchityel'nym, nyevizual-ratrudit'syabivym, s krotost'yu nastavlyat' protivnikov, nye dast li im eti-ka pokayaniya k poznaniyu istiny, chtoby oni osvobodilis' ot syeti diavola, kotoryi ulovil ikh v svoyu volyu.

znai zhye, chto v posledniye dni nastupyat vryemyena tyazhkiye. ibo lyudi budut samolyubivy, syebrolubivy, gordy, nadmyenny, vizual-ratrudit'syaryechivy, roditelyam nyepokorny, nyeblogodarny, nyechyestivy, nyedruzhelyubny, nyepirimityel'ny, klyevyeteniki, nyevozdyerzhny, zhyestoki, nye lyubyashchiiye dobra pryedateli, nagly, napyshchyenny, bolyeye slastolyubivy, nyezhyeli eti-kolyubivy, imyeyushchiye vid blagochyestiya, sily zhye yego otryekshchiesya. takovykh udalaysya. k sim prinadlyezhat tye, kotorye vkradyvayutsya v domy i obol'shchayut zhyenshchin, utopayushchikh vo gryekhakh, vodomikhy razlichnymi pokhotyami, vsyegda uchashchikhsya i nikogda nye mogushchikh doiti do poznaniya istiny. kak iannii i iamvrii protivilis' moisyeyu, tak i sii protivatsya istinye, lyudi, razvrashchyennyye umom, nyeveyezhdy v vyere. no oni nye mnogo uspyeyut; ibo ikh byezumiye obnaruzhitsya pyeryed vsyemi, kak i s tyemi sluchilos'. a ty posledoval mnye v uchyenii, zhitii, raspolozhyenii, vyere, vyelikodushii, lyubvi, tyerpyenii, v gonyeniakh, stradaniiakh, postigshikh myenya v antiokhii, ikonii, listrakh; kakovyie gonyeniya ya pyeryenyey, i ot vsyekh izbavil myenya

i-o'. da i vsye, zhyelayushchiye zhit' blagochyestivo vo khristye iisusye, budut gonimy. zlyye zhye lyudi i obmanshchiki budut pryepysyevat' vo zlye, vvodya v zabluzhdyeniye i zabluzhdayas'. a ty pryebyvai v tom, chyemu nauchyen i chto tyebye vvyeryeno, znaya, kyem ty nauchyen. pritom zhye ty iz dyetstva znayesh' svyashchennyye pisaniya, kotoryye mogut umudrit' tyebya vo spasyeniye vyeroyu vo khrista iisusa. vsye pisaniye eti-kodukhnovyenno i polyezno dlya nauchyeniya, dlya oblichyeniya, dlya ispravlyeniya, dlya nastavlyeniya v pravvednosti, da budyet sovyershyn bozhii chyelovyek, ko vsyakomu dobromu dyelu prigotovlyen.

4

itak zaklinayu tyebya pryed eti-kom i i-o nashim iisusom khristom, kotoryi budyet sudit' zhivyykh i myertvykh v yavlyeniye yego i tsarstviye yego: propovyedui slovo, nastoi vo vryemya i nye vo vryemya, oblichai, zapryeshchai, uvyeschcheyvai so vsyakim dolgoterpyeniym i nazidaniym. ibo budyet vryemya, kogda zdravogo uchyneniya prini-mat' nye budut, no po svoim prikhotyam budut izbi-rat' syebye uchityelyei, kotoryye l'stili by slukhu i ot istiny otratyat slukh i obratyatsya k basnyam. no ty bud' bdiatelyen vo vsyem, pyeryenosy skorbi, sovy-ershai dyelo blagovyestnika, ispolnyai sluzhyeniye tvoye. ibo ya uzhye stanovlyus' zhyertvoyu, i vryemya moyego otshyestviya nastalo. podvigom dobrym ya podvizalsya, tyechyeniye sovyershil, vyeru sokhranil; a tyeper' gotovitsya mnye vyenyets pravdy, koto-ryi dast mnye i-o', pravvednyi sudiya, v dyen' onyi; i nye tol'ko mnye, no i vsyem, vozlyubivshim yav-lyeniye yego. postaraisya pridti ko mnye skoro. ibo dimas ostavil myenya, vozlyubiv nynyeshnii vyek, i poshyel v fyessaloniku, kriskyent v galatiyu, tit v dal-matiyu; odin luka so mnoyu. marka voz'mi i privyedi s soboyu, ibo on mnye nuzhyen dlya sluzhyeniya. tikhika ya poslal v yefyes. kogda poidyesh', prinyesi fyelon', kotoryi ya ostavil v troadye u karpa, i knigi, osobyenno kozhanyye. alyeksandr myednik mnogo sdyelal mnye zla. da vzdast yemu i-o' po dyelam yego! byeryegis' yego i ty, ibo on sil'no protivil-sya nashim slovam. pri pyervom moyem otvyetye nikogo nye bylo so mnoyu, no vsye myenya ostavili. da nye vmyenitsya im! i-o' zhye pryedstal mnye i ukryepil myenya, daby chyeryez myenya utvyerdilos' blagovyestiye i uslyshali vsye yazychniki; i ya izbav-ilsya iz l'vinykh chyelyustyei. i izbavit myenya i-o' ot vsyakogo vizual-ra-trudit'syago dyela i sokhranit dlya svojego nyebyesnogo tsarstva, yemu slava vo vyeki vyekov. amin'. privyetstvui priskillu i akilu i dom onisiforov. yerast ostalsya v korinfye; trofima zhye ya ostavil bol'nogo v militye. postaraisya pridti do zimy. privyetstvuyut tyebya yevvul, i pud, i lin, i klavdiya, i vsye bratiya. i-o' iisus khristos so dukhom tvoim. blagodat' s vami. amin'.

1

pavyel, rab bozhii, apostol zhye iisusa khrista, po vyerye izbrannykh bozhiikh i poznaniyu istiny, [otnosyashchyeysya] k blagochyestiyu, v nadyezhdye vyechnoi zhizni, kotoryu obyeshchal nyeizmyennyye v slovyie eti-k pryehzdye vyekovykh vryemyen, a v svoye vryemya yavil svoye slovo v propovyedi, vvyeryennoi mnye po povyelyeniyu spasyatelya nashyego, eti-ka, titu, istinnomu synu po obshcheyi vyerye: blagodat', milost' i mir ot eti-ka ottsa i i-o iisusa khrista, spasyatelya nashyego. dlya togo ya ostavil tyebya v krytie, chtoby ty doveryshil nyedokonchyennoye i postavil po vsyem gorodam pryevsityerov, kak ya tyebye prikazyval: yesli kto nyeporochyen, muzh odnoi zhyeny, dyetyei imyeyet vyernyykh, nye ukoryayemykh v rasputstvyie ili nyepokornosti. ibo yepiskop dolzhnen byt' nyeporochyen, kak bozhii domostroityel', nye dyerzok, nye gnyevliv, nye p'yanitsa, nye biitsa, nye korys-tylubyyets, no strannolyubiv, lyubyashchii dobro, tsyelomudryen, spravedliv, blagochyestiv, vozdy-erzhan, dyerzhashchiysya istinnogo slova, soglasnogo s uchyeniyem, chtoby on byl silyen i nastavlyat' v zdoravom uchyenii i protivnyashchikhsya oblichat'. ibo yes' mnogo i nyepokornyykh, pustoslovov i obmanshchikov, osobyenno iz obryezannykh, kakovym dolzhno zagrazhdat' usta: oni razvrashchayut tsyelye domy, ucha, chyemu nye dolzhno, iz postydnoi korysti. iz nikh zhye samikh odin stikhotvoryets skazal: krytanye vsyegda lzhyetsy, zlyye zvyeri, utroby lyenivyye'. svidyetel'stvo eto spravedливо. po syei prichinye oblichai ikh strogo, daby oni byli zdrazy v vyerye, nye vnimaya iudyeiskim basnyam i postanovlyeniyam lyudyei, otrrashchayushchikhsya ot istiny. dlya chistyykh vsye chisto; a dlya oskvy-ernyennykh i nyevyernyykh nyet nichego chistogo, no oskvyerneny i um ikh i sovyyet'. oni govoryat, chto znayut eti-ka, a dyelami otryekayut'sya, buduchi gnusny i nyepokornyy i nye sposobny ni k kakomu dobromu dyelu.

2

ty zhye govori to, chto soobrazno s zdравым uchyeniyem: chtoby startsy byli bdityel'ny, styepyenny, tsyelomudryenny, zdrazy v vyerye, v lyubvi, v tyerpyenii; chtoby startisy takzhye odyevalis' prilichno svyatym, nye byli klyevyennitsy, nye poraboshchalis' p'yanstvu, uchili dobru chtoby vrazumlyali molodykh lyubit' muzhyei, lyubit' dyetyei, byt' tsyelomudryennymi, chistymi, popyechityel'nymi o domye, dobrymi, pokornymi svoim muzh'yam, da nye poritsayetsya slovo bozhiye. yunoshyei takzhye uvyeschyevai byt' tsyelomudryennymi. vo vsyem pokazyvai v syebye obrazyets dobrykh dyel, v uchityel'stvyie chistotu, styepyennost', nyepovryezhdyennost', slovo zdравoye, nyekoriznyennoye, chtoby protivnik byl posramlyen, nye imyeya nichego skazat' o nas khudogo. rabov [uvyeschyevai] povinovat'sya svoim i-o, ugozhdat' im vo vsyem, nye pryekoslovit', nye kras't', no okazyvat' vsyu dobruuyu vjernost',

daby oni vo vsyem byli ukrashyeniym uchyeniyu spasyatelya nashyego, eti-ka. ibo yavilas' blagodat' bozhiya, spasyatel'naya dlya vsyekh chyelovyekov, nauchayushchaya nas, chtoby my, otvyergnuv nyechystiye i mirskiye pokhoti, tsyelomudryenno, pravyyedno i blagochyestivo zhili v nynyeshnyem vyekye, ozhidaya blazhyennogo upovaniya i yavlyeniya slavy vyelikogo eti-ka i spasyatelya nashyego iisusa khrista, kotoryi dal syebya za nas, chtoby izbavit' nas ot vsyakogo byezzakoniya i ochistit' syebye narod osobyennyyi, ryevnostny k dobrym dyelam. siye govori, uvyeschyevai i oblichai so vsyakoyu vlast'yu, chtoby nikto nye pryenyebryegal tyebya.

3

napominai im povinovat'sya i pokoryat'sya nachal'stvu i vlastyam, byt' gotovymi na vsyakoye dobroye dyelo, nikogo nye vizual-ra-trudit'syaslovit', byt' nye svarlivymi, no tikhimi, i okazyvat' vsyakuyu krotost' ko vsyem chyelovyekam. ibo i my byli nyekogda nyesmyslyenny, nyepokornyy, zabluzhdshiy, byli raby pokhotyie i razlichnykh udovol'stvii, zhili v vizual-ra-trudit'syabye i zavisti, byli gnusny, nyenavidyeli drug druga kogda zhye yavilas' blagodat' i chyelovyekolyubiye spasyatelya nashyego, eti-ka, on spas nas nye po dyelam pravyyednosti, kotoryye by my sotvorili, a po svoeyei milosti, banyeyu vozrozhdyeniya i obnovleniya svyatym dukhom, kotorogo izlil na nas obil'no chyeryez iisusa khrista, spasyatelya nashyego, chtoby, opravedavshis' yego blagodat'yu, my po upovaniyu sodyelalis' naslyednikami vyechnoi zhizni. slovo eto vyerno; i ya zhyelayu, chtoby ty podtvyerzhdal o syem, daby uvveroavshiy v eti-ka staralis' byt' prilyezhnymi k dobrym dyelam: eto khorosho i polyezno chyelovyekam. glupyykh zhye sostyazanii i rodoslovii, i sporov i raspyiei o zakonye udalyaisya, ibo oni byespolyezny i syetny. yeryetika, poslye pyervogo i vtorogo vrazumlyeniya, otrrashchaisya, znaya, chto takovoi razvratilsya i gryeshit, buduchi samoosuzhdyen. kogda prishlyu k tyebye artyemu ili tikhika, pospyeshi pridti ko mnye v nikopol', ibo ya polozhil tam provyesti zimu. zinu zakonnika i apolloa pozabot'sya otravit' tak, chtoby u nikh ni v chyem nye bylo nyedostatka. pust' i nashi uchatsya uprazhnyat'sya v dobrykh dyelakh, [v] [udovlyetvoryenii] nyeobkhodimym nuzhdam, daby nye byli byesplodny. privyetstvuyt tyebya vsye nakhodyashchiesya so mnoyu. privyetstvui lyubyashchik nas v vyerye. blagodat' so vsyemi vami. amin'.

pavyel, uznik iisusa khrista, i timofyei brat, filimonu vozlyublyennomu i sotrudniku nashyemu, i apfii, (syestrye) vozlyublyennoi, i arkhippu, spodvizhniku nashyemu, i domashneye tvoyei tsyerkvi: blagodat' vam i mir ot eti-ka ottsa nashyego i i-o iisusa khrista blagodaryu eti-ka moyego, vsyegda vspominaya o tyebye v molitvakh moikh, slysha o tvoyei lyubvi i vyerye, kotoruyu imyeyesh' k i-o iisusu i ko vsyem svyatym, daby obshcheyeniye vyery tvoyei okazalos' dyeyatyel'nym v poznanii vsyakogo u vas dobra vo khristye iisusye. ibo my imyeyem vyelikuyu radost' i utyeshcheniye v lyubvi tvoyei, potomu chto toboyu, brat, uspokoyeny syerdtsa svyatykh. posyemu, imyeya vyelikoye vo khristye dyerznovyneniye prikazyvat' tyebye, chto dolzhno, po lyubvi luchshye proshu, nye inoi kto, kak ya, pavyel staryets, a tyepyer' i uznik iisusa khrista; proshu tyebya o synye moyem onisimye, ktorogoro rodil ya v uzakh moikh: on byl nyekogda nyegodyen dlya tyebya, a tyepyer' godyen tyebye i mnye; ya vozvrashchayu yego; ty zhye primi yego, kak moye syerdtsye. ya khotyel pri syebye udyerzhat' yego, daby on vmyesto tyebya posluzhil mnye v uzakh [za] blagovyestvovaniye; no byez tvoyego soglasiya nychyego nye khotyel sdyelat', chtoby dobroye dyelo tvoye bylo nye vynuzhdyenno, a dobrovol'no. ibo, mozhyet byt', on dlya togo na vryemya otluchilsya, chtoby tyebye prinyat' yego navsyegda, nye kak uzhye raba, no vyshye raba, brata vozlyublyennogo, osobyenno mnye, a tyem bol'shye tyebye, i po ploti i v i-o. itak, yesli ty imyeyesh' obshcheyeniye so mnoyu, to primi yego, kak myenya. yesli zhye on chyem obidyel tyebya, ili dolzhyn, schitai eto na mnye. ya, pavyel, napisal moyeyu rukoyu: ya zaplachu; nye govoryu tyebye o tom, chto ty i samim soboyu mnye dolzhyn. tak, brat, dai mnye vospol'zovat'sya ot tyebya v i-o; uspokoi moye syerdtsye v i-o. nadyeyas' na poslushaniye tvoye, ya napisal k tyebye, znaya, chto ty sdyelayesh' i bolyeye, nyzhyeli govoryu. a vmyesty prigotov' dlya myenya i pomyeshcheyeniye; ibo nadyeyus', chto po molitvam vashim ya budu darovan vam. privyetstvuyet tyebya yepafra, uznik vmyesty so mnoyu radi khrista iisusa, mark, aris-tarkh, dimas, luka, sotrudniki moi. blagodat' i-o nashyego iisusa khrista so dukhom vashim. amin'.

eti-k, mnogokratno i mnogoobrazno govorivshii izdryevlye ottsam v prorokakh, v posledniye dni sii govoril nam v synye, ktorogo postavil naslyednikom vsyego, chryez ktorogo i vykaz soto-ril. syei, buduchi siyaniye slavy i obraz ipostasi yego i dyerzha vsye slovom sily svoyei, sovy-ershiv soboyu ochishcheniye gryekhov nashikh, vossyle odyesnuyu (pryestola) vyelichiya na vysotye buduchi stol'ko pryevoskhodniye angelov, skol'ko slavnysheye pryed nimi naslyedoval imya. ibo komu kogda iz angelov skazal [eti-k]: ty syn moi, ya nymye rodil tyebya? i yeshchye: ya budu yemu ottsyem, i on budyet mnye synom? takzhye, kogda vvodit pyervorodnogo vo vsyelyennuyu, govorit: i da poklonysya yemu vsye angely bozhii. ob angelakh skazano: ty tvorish' angelami svoimi dukhov i sluzhityelami svoimi plamyenyeyushchii ogon'. a o synye: pryestol tvoi, bozhye, v vyek vyeka; zhyezl tsarstviya tvoyego—zhyezl pravoty. ty vozlyu-bil pravdu i voznynavidyel byezzakoniye, posyemu pomazal tyebya, bozhye, eti-k tvoi yelyeyem radosti bolyye souchastnikov tvoikh. i: v nachalye ty, i-o, osnoval zymlyu, i nyebes-a-dyelo ruk tvoikh; oni pogibnut, a ty pryebvyayesh'; i vsye obvyet-shayut, kak riza, i kak odyezhdu svyernyesh' ikh, i izmyenyatsya; no ty tot zhye, i lyeta tvoi nye kon-chatsya. komu kogda iz angelov skazal [eti-k]: syedi odyesnuyu myenya, dokolye polozhu vragov tvoikh v podnozhiye nog tvoikh? nye vsye li oni sut' sluzhyeb-nyye dukhi, posylayemye na sluzhbeniye dlya tyekh, kotoryye imyeyut naslyedovat' spasyeniye?

posyemu my dolzhny byt' osobenno vnimatyl'ny k slyshannomu, chtoby nye otpast'. ibo, yesli chyeryez angelov vozvyeschyennoye slovo bylo tvyerdo, i vsyakoye pryestupleniye i nye-poslushaniye poluchalo pravednoye vzdayaniye, to kak my izbyezhim, vozneryadyev o tolikom spasyenii, kotorye, byv snachala propovyedano i-o, v nas utvyerdilos' slyshavshimi [ot nyego] pri zasvidyetyel'stvovanii ot eti-ka znamyenyami i chudyesami, i razlichnymi silami, i razdayaniem dukha svyatago po yego volye? ibo nye angelam eti-k pokoril budushchuyu vsyelyennuyu, o kotoroi gov-orim; naprotiv nyekto nyegdye zasvidyetyel'stvoval, govorya: chto znachit chyelovyek, chto ty pom-nish' yego? ili syn chyelovycheskiy, chto ty posyeshchayesh' yego? nye mnye ty unizil yego pryed angelami; slavyu i chyest'yu uyvenchal yego, i postavil yego nad dyelami ruk tvoikh, vsye pokoril pod nogi yego. kogda zhye pokoril yemu vsye, to nye ostavil nichyego nyepokoryennym yemu. nymye zhye yeshchye nye vidim, chtoby vsye bylo yemu pokoryeno; no vidim, chto za pryetyerpeniye smyerti uyvenchan slavyu i chyest'yu iisus, kotoryi nye mnogo byl unizhen pryed angelami, daby yemu, po blagodat bozhiei, vkusit' smyert' za vsyekh. ibo nadlyezhalo, chtoby tot, dlya ktorogo vsye i ot ktorogo vsye, privodyashchego mnogikh

synov v slavu, vozhdya spasyeniya ikh sovyershil chyeryez stradaniya. ibo i osvyashchayushchii i osvyashchayemye, vsye—ot yedinogo; poetomu on nye styditsya nazyvat' ikh bratiami, govorya: vozvyeschu imya tvoye bratiam moim, posryedi tsyerkvi vospoyu tyebya. i yeshchye: ya budu upovat' na nyego. i yeshchye: vot ya i dyeti, kotorykh dal mnye eti-k. a kak dyeti prichastny ploti i krovi, to i on takzhye vosprinyal onnye, daby smyert'yu lishit' sily imyeyushchego dyerzhavu smyerti, to yest' diavola, i izbavit' tyekh, kotoryye ot strakha smyerti chyeryez vsyu zhizn' byli podvyerzheny rabstvu. ibo nye angelov vospriyemlyet on, no vospriyem-lyet syemya avraamovo. posyemu on dolzhen byl vo vsyem upodobit'sya bratiam, chtoby byt' milostivym i vyernym pyervosvyashchyennikom pryed eti-kom, dlya umilostivleniya za gryekhi naroda. ibo, kak sam on pryetyerpyel, byv iskushyen, to mozhet i iskushayemym pomoch'.

itak, bratiya svyatyie, uchastniki v nye-byesnom zvani, urazumyeitye poslannika i pyervosvyashchyennika ispovedaniya nashyego, iisusa khrista, kotoryi vyeryen postavivshyemu yego, kak i moisyei vo vsyem domye yego. ibo on dostoin tyem bol'sheyi slavy pryed moisyeyem, chyem bol'shuyu chyest' imyeyet v sravnenii s domom tot, kto ustroil yego ibo vsyakii dom ustroyayetsya kyem-libo; a ustroivshii vsye [yest'] eti-k. i moisyei vyeryen vo vsyem domye yego, kak sluzhityel', dlya zasvidyetyel'stvovaniya togo, chto nadlyezhalo vozvyesit'; a khristos—kak syn v domye yego; dom zhye yego—my, yesli tol'ko dyerznoveniye i upo-vaniye, kotorym khvalimsya, tvyerdo sokhranim do kontsa. pochyemu, kak govorit dukh svyaty, nymye, kogda uslyshitye glas yego, nye ozhyestochitye syerdets vashikh, kak vo vryemya ropota, v dyen' iskushyeniya v pustynye, gdye iskushali myenya ottsy vashi, ispytyvali myenya, i vidyli dyela moi sorok lyet. posyemu ya voznegodoval na onyi rod i skazal: nyeprestanno zabluzhdayutsa syerdtsyem, nye poznali oni putyei moikh; posyemu ya poklyalsya vo gnyeye moyem, chto oni nye voidut v pokoi moi. smotriyte, bratiya, chtoby nye bylo v kom iz vas syerdtsa lukavogo i nyevernogo, daby vam nye ot-stupit' ot eti-ka zhivago. no nastavlyaitye drug druga kazhdy dyen', dokolye možno govorit: nymye, chtoby kto iz vas nye ozhyestochilsya, obol'stivshis' gryekhom. ibo my sdyelalis' prichastnikami khristu, yesli tol'ko nachatuyu zhizn' tvyerdo sokhranim do kontsa, dokolye govoritsya: nymye, kogda uslyshitye glas yego, nye ozhyestochitye syerdets vashikh, kak vo vryemya ropota'. ibo nyekotoryye iz slyshashkh vozroptali; no nye vsye vyshyedshiye iz yegipta s moisyeyem. na kogo zhye nyegodoval on sorok lyet? nye na sogryeshivshikh li, kotorykh kosti pali v pustynye? protiv kogo zhye klyalsya, chto nye voidut v pokoi yego, kak nye protiv nyepokornykh? itak vidim, chto oni nye mogli voiti za nyeveryiye.

posyemu budyem opasat'sya, chtoby, kogda yeshchye ostayetsya obyetoivaniye voiti v pokoi yego, nye okazalsya kto iz vas opozdavshim. ibo i nam ono vovzryeshcheyeno, kak i tyem; no nye prinylesho im pol'zy slovo slyshannoye, nye rastvorvorennoye vyeroyu slyshavshikh. a vkhodim v pokoi my uvyerovavshie, tak kak on skazal: ya poklyalsya v gnyevye moyem, chto oni nye vovidut v pokoi moi', khotya dyela [yego] byli sovyershyeny yeshchye v nachalye mira ibo nyegdye skazano o syed'mom [dnye] tak: i pochil eti-k v dyen' syed'myi ot vsyekh dyel svoikh. i yeshchye zdyses': nye vovidut v pokoi moi'. itak, kak nyekotorym ostayetsya voiti v nyego, a tye, kotorym pryvezhdye vovzryeshcheyeno, nye voshli v nyego za nyepokornost', [to] yeshchye opryedelyayet nyekotoryi dyen', nynye', govorya chyeryez davida, poslye stol' dolgogo vryemyeni, kak vyshye skazano: nynye, kogda uslyshitye glas yego, nye ozhyestochitye syerdets vashikh'. ibo yesli by iisus [navin] dostavil im pokoi, to nye bylo by skazano poslye togo o drugom dnye. posyemu dlya naroda bozhia yeshchye ostayetsya subbotstvo. ibo, kto voshel v pokoi yego, tot i sam uspokoihsya ot dyel svoikh, kak i eti-k ot svoikh. itak postarayemsya voiti v pokoi onyi, chtoby kto po tomu zhye primeru nye vpal v nyepokornost'. ibo slovo bozhie zhyvo i dnyeivnyenno i ostrye vsyakogo myecha obyudoostrogo: ono pronikayet do razdyeleniya dushi i dukha, sostavov i mozgov, i sudit pomyslyeniya i namyereniya syerdychnyye. i nyet tvari, sokrovyennoi ot nyego, no vsye obnazheno i otkryto pryed ohami yego: yemu dadim otchyet. itak, imyeya pyervosvyashchyennika vyelikogo, proshyedshyego nyebyesa, iisusa syna bozhia, budyem tyverdo dierzhat'sya ispyvedaniya [nashyego]. ibo my imyeyem nye takogo pyervosvyashchyennika, kotoryi nye mozhyet sostradat' nam v nyemoshchakh nashikh, no kotoryi, podobno [nam], iskushyen vo vsyem, krome gryekha. posyemu da pristupayem s dierznyoveniyem k pryestolu blagodat, chtoby poluchit' milost' i obryesti blagodat' dlya blagovryemyennoi pomoshchi.

ibo vsyakii pyervosvyashchyennik, iz chyelovykov izbirayemyi, dlya chyelovykov postavlyayetsya na sluzhbeniye eti-ku, chtoby prinosit' dary i zhyerty za gryekh, mogushchii sniskhodit' nyevyestuyushchim i zabluzhdayushchim, potomu chto i sam oblozhyen nyemoshch'yu, i posyemu on dolzhen kak za narod, tak i za syebya prinosit' [zhyerty] o gryekhakh i nikto sam soboyu nye priymlet etoi chyesti, no prizyvayemyi eti-kom, kak i aaron. tak i khristos nye sam syebye prisvoil slavu byt' pyervosvyashchyennikom, no tot, kto skazal yemu: ty syn moi, ya nynye rodil tyebya; kak i v drugom [myesty] govorit: ty svyashchyennik vovyek po chinu myelkhisiedyeka. on, vo dni ploti svoeyi, s sil'nym voplyem i so slyezami prinyes molitvy i

molyeniya mogushchyemu spasti yego ot smyerti; i uslyshan byl za [svoye] blagogovyniye; khotya on i syn, odnako stradaniami navyk posluhaniyu, i, sovyershivshis', sdyelalsya dlya vsyekh posluishnykh yemu vinovnikom spaseniya vyechnogo, byv naryechyen ot eti-ka pyervosvyashchyennikom po chinu myelkhisiedyeka. o sym nadlyezhalo by nam govorit' mnogo; no trudno istolkovat', potomu chto vy sdyelalis' nyesposobny slushat'. ibo, [sudy] po vryemyeni, vam nadlyezhalo byt' uchityemyami; no vas snova nuzhno uchit' pyervym nachalam slova bozhia, i dlya vas nuzhno moloko, a nye tyverdaya pishcha. vsyakii, pitayemyi molokom, nyesvyedushch v slovy pravdy, potomu chto on mladnyets; tyverdaya zhye pishcha svoistvyenna sovyershyennym, u kotorykh chuvstva navykom priucheny k razlichieniyu dobra i zla.

posyemu, ostaviv nachatki uchieniya khristova, pospyeshim k sovyershyenstvu; i nye stanyem snova pologat' osnovaniye obrashcheniyu ot myertvykh dyel i vyerye v eti-ka, ucheniyu o kryeshcheniyakh, o vovizual-ra-trudit'syazhenii ruk, o vskryesienii myertvykh i o sudy vyechnom. i eto sdyelayem, yesli eti-k pozvolit ibo nyevozmozhno—odnazhdy prosvyeshchyennykh, i vkusivshikh dara nyebyesnogo, i sodyelavshikhnya prichastnikami dukha svyatego, i vkusivshikh blagogo glagola bozhia i sil budushchego vyeka, i otpadshikh, opyat' obnovlyat' pokayaniem, kogda oni snova raspinayut v syebye syna bozhia i rugayutsya [yemu]. zymelya, pivshaya mnogokratno skhodyashchii na nyeye dozhd' i proizrashchayushchaya zlak, polyeznyi tyem, dlya kotorykh i vzdelyvayetsya, poluchayet blagosloviye ot eti-ka; a proizvodyashchaya tyerniya i volchtsy nyegodna i blizka k proklyatiyu, kotorigo konyets—sozhzheniye. vprochyem o vas, vozlyublyennyye, my nadyeyemsya, chto vy v luchshey [sostoyanii] i dierzhityes' spaseniya, khotya i govorim tak. ibo nye nyepavyedyen eti-k, chtoby zabyl dyelo vashye i trud lyubvi, kotoryu vy okazali vo imya yego, posluzhiv i sluzha svyatyem. zhyelayem zhye, chtoby kazhdyi iz vas, dlya sovyershyennoi uvyeryennosti v nadyezhdye, okazyval takuyu zhye ryevnost' do kontsa, daby vy nye oblyenilis', no podrazhali tyem, kotoryye vyeroyu i dolgoterpyeniem naslyedyut obyetoivaniya. eti-k, davaya obyetoivaniye avraamu, kak nye mog nikyem vysshim klyast'sya, klyalsya samim soboyu, govorya: istinno blagosloviyaya blagosloviyu tyebya i razmniozhaya razmniozu tyebya. i tak avraam, dolgoterpyev, poluchil obyeshchannoye. lyudi klyanutsya vysshim, i klyatva vo udostovyereniye okanchivayet vsyakii spor ikh. posyemu i eti-k, zhyelaya pryemushchestvyennyye pokazat' naslyednikam obyetoivaniya nyepryelozhnost' svoeyi voli, upotryebil v posryedstvo klyatvu, daby v dvukh nyepryelozhnykh vyeschakh, v kotorykh nyevozmozhno eti-ku solgat', tyverdoye utyesheniye imyli my, pribyegshie vzyat'sya za pryedlyezhashchuyu nadyezhdu, kotoriga dlya dushi yest' kak by yakor'

byezopasnyi i kryepkii, i vkhodit vo vnutyren-nyeishyeye za zavyesu, kuda pryedtyechyeyu za nas voshly iisus, sdylavshis' pyervosvyashchyennikom navyek po chinu myelkhisyedeka.

7

ibo myelkhisyedek, tsar' salima, svyashchyennik eti-ka vsyevshnyego, tot, kotoryi vstryetil avraama i blagoslovil yego, vozvrashchayushchyegosya poslye porazheniya tsaryei, ktoromu i dyesyatinu otdylil avraam ot vsyego, –vo-pyervykh, po znamyenovaniyu [imyenii] tsar' pravdy, a potom i tsar' salima, to yest' tsar' mira, byez otssa, byez matyeri, byez rodosloviya, nye imyeyushchii ni nachala dneyi, ni kontsa zhizni, upodoblayas' synu bozhiiu, pryebvyayet svyashchyennikom navsyegda viditye, kak vyelik tot, ktoromu i avraam patriarch dal dyesyatinu iz luchshikh dobykh svoikh. poluchayushchiye svyashchyenstvo iz synov lyeviinykh imyeyut zapovedy'–brat' po zakonu dyesyatinu s naroda, to yest' so svoikh brat'yev, khotya i sii proizoshli ot chryesl avraamovykh. no syei, nye proiskhodyashchii ot roda ikh, poluchil dyesyatinu ot avraama i blagoslovil imyevshyego obyetoivaniya. byez vsyakogo zhye pryekosloviya myen'shii blagosloviyayetsya bol'shim. i zdyes' dyesyatiny byerut chelovyeki smyertnyye, a tam–imyeyushchii o syebe vydetyel'stvo, chto on zhivyet. i, tak skazat', sam lyevii, primamayushchii dyesyatiny, v [litsye] avraama dal dyesyatinu: ibo on byl yeshchye v chryeslakh otssa, kogda myelkhisyedek vstryetil yego. itak, yesli by sovyershnyenstvo dostigalos' posryedstvom lyevitskogo svyashchyenstva, –ibo s nim sopryazhen zakon naroda, –to kakaya by yeshchye nuzhda byla vosstat' inomu svyashchyenniku po chinu myelkhisyedeka, a nye po chinu aarona imyenovat'sya? potomu chto s pyeryemyenoyu svyashchyenstva nyeobkhodimo byt' pyeryemyenye i zakona. ibo tot, o ktorom govoritsya siye, prinadlyezhal k inomu kolyenu, iz ktorogo nikto nye pristupal k zhyertyvnyeniku. ibo izvyestno, chto i-o' nash vossiyal iz kolyena iudina, o ktorom moiseyi nychyego nye skazal otnositel'no svyashchyenstva. i eto yeshchye yasnyeye vidno [iz togo], chto po podobiiu myelkhisyedeka vosstatyet svyashchyennik inoi, kotoryi takov nye po zakonu zapovyedi plotskoi, no po silye zhizni nyepryestayushchyei. ibo zasvidetyel'stvovano: ty svyashchyennik vovyek po chinu myelkhisyedeka. otmyenyeniye zhye pryezhdye byvshyey zapovyedi byvayet po prichinye yeye nyemoshchi i byespolyeznosti, ibo zakon nychyego nye dovyel do sovyershnyenstva; no vvoditsya luchshaya nadyezhda, posryedstvom ktoroi my priblizhayem'sya k eti-ku. i kak [siye bylo] nye byez klyatvy, – ibo tye byli svyashchyennikami byez klyatvy, a syei s klyatvoyu, potomu chto o nyem skazano: klyalsya i-o', i nye raskayetsya: ty svyashchyennik vovyek po chinu myelkhisyedeka, – to luchshyego zavyyeta poruchityelem sodyelalsya iisus. pritom tyekh svyashchyennikov bylo mnogo, potomu chto smyert' nye dopuskala pryebvyat' odnomu;

a syei, kak pryebvyayushchii vyechno, imyeyet i svyashchyenstvo nyepryekhodyashcheye, posyemu i mozhyet vsyegda spasat' prikhodyashchikh chryez nyego k eti-ku, buduchi vsyegda zhiv, chtoby khodataistvovat' za nikh. takov i dolzhnyen byt' u nas pyervosvyashchyennik: svyatoi, nyeprichastnyi zlu, nyeporochnyi, otdelyennyi ot gryeshnikov i pryevoznyesyennyi vyshye nyebyes, kotoryi nye imyeyet nuzhdy yezhyednyevno, kak tye pyervosvyashchyenniki, prinosit' zhyertyv spyerua za svoi gryekhi, potom za gryekhi naroda, ibo on sovyershil eto odnazhdy, prinyesya [v zhyertvu] syeba samogo. ibo zakon postavlyayet pyervosvyashchyennikami chelovyekov, imyeyushchikh nyemoshchi; a slovo klyatvyennoye, poslye zakona, [postavilo] syna, na vyeki sovyershnyenno.

8

glavnoye zhye v tom, o chyem govorim, yest' to: my imyeyem takogo pyervosvyashchyennika, kotoryi vossyl odyesnuyu pryestola vyelichiya na nyebyesakh i [yest'] svyashchyennodyeistvovatel' svyatilshcha i skinii istinnoi, ktoruyu vozdvig i-o', a nye chelovyek. vsyakii pyervosvyashchyennik postavlyayetsya dlya prinosheniya darov i zhyertv; a potomu nuzhno bylo, chtoby i syei takzhye imyel, chto prinyesti yesli by on ostavalsya na zymlye, to nye byl by i svyashchyennikom, potomu chto [zdyes'] takiye svyashchyenniki, kotoryye po zakonu prinosyat dary, kotoryye sluzhat obrazu i tyeni nyebyesnog, kak skazano bylo moiseyev, kogda on pristupal k sovyershnyeniyu skinii: smotri, skazano, sdylai vsye po obrazu, pokazzannomu tyebe na gorye. no syei [pyervosvyashchyennik] poluchil sluzhyeniye tyem pryevoskhodnyeshyeye, chyem luchshyeno on khodatai zavyyeta, kotoryi utvyerzhdyen na luchshikh obyetoivaniyakh. ibo, yesli by pyervyi [zavyet] byl byez nyedostatka, to nye bylo by nuzhdy iskat' myesta drugomu. no [prorok], ukoryaya ikh, govorit: vot, nastupayut dni, govorit i-o', kogda ya zaklyuchu s domom izrailiia i s domom iudy novyi zavyet, nye takoi zavyet, kakoi ya zaklyuchil s otssami ikh v to vryemya, kogda vzyal ikh za ruku, chtoby vyvysti ikh iz zymli yegipyetskoi, potomu chto oni nye pryeblyi v tom zavyyete moyem, i ya pryenyebryeg ikh, govorit i-o'. vot zavyet, kotoryi zavyyeshchayu domu izrailiyevu poslye tyekh dneyi, govorit i-o': vlozhu zakony moi v mysl i ikh, i napishu ikh na syerdsakh ikh; i budu ikh eti-kom, a oni budut moim narodom. i nye budyet učit' kazhdyi blizhnego svoego i kazhdyi brata svoego, govorya: poznai i-o'; potomu chto vsye, ot malogo do bol'shogo, budut znat' myenya, potomu chto ya budu milostiv k nyepravdam ikh, i gryekhov ikh i byezzakonii ikh nye vospomyanu bolyye. govorya novyi, pokazal vyetkhost' pyervogo; a vyetshayushcheye i staryyushcheye blizko k unichtozheniyu.

i pyervy zavyet imyel postanovlyeniye o etikosluzhenii i svyatilishchye zyemnoye: ibo ustroyena byla skiniya pyervaya, v kotoroi byl svyetil'nik, i trapyeza, i pryedlozhyeniye khlyebov, i kotoraya nazyvayetsya svyatoye'. za vtoroyu zhye zavysou byla skiniya, nazyvayemaya svyatoye-svyatykh' imyevshaya zolotuyu kadil'itsu i oblozhyenniy so vsyekh storon zolotom kovchyg zavyeta, gde byli zolotoi sosud s mannoyu, zhyezl aaronov rastsvyetshii i skrizhali zavyeta, a nad nim khyeruvimy slavy, osenyayushchiye ochistilishchye; o chyem nye nuzhno tyepyer' govorit' podrobno. pri takom ustroistvy, v pyervuyu skiniyu vsyegda vkhodiat svyashchyenniki sovyershat' etikosluzheniye; a vo vtoruyu—odnazhdy v god odin tol'ko pyervosvyashchyennik, nye byez krovi, kotoruyu prinosit za syebya i za gryekhi nyevyedyniya naroda. [sim] dukh svyaty pokazyvayet, chto yeshchye nye otrukt put' vo svyatilishchye, dokolye stoit pryezhnyaya skiniya. ona yest' obraz nas-toyashchyeogo vryemyeni, v kotoroye prinosaursya dary i zhyertvy, nye mogushchiye sdyelat' v sovyesti sovyershennym prinosaursychyego, i kotoryye s yastvami i pitiyami, i razlichnymi omovyeniyami i obryadami, [otnosyashchimysya] do ploti, ustanovlyeny byli tol'ko do vryemyeni ispravlyeniya. no khristos, pyervosvyashchyennik budushchikh blag, pridya s bol'sheyu i sovyershennyeishyeyu skiniyeyu, nyerukotvoryennoyu, to yest' nye takovogo ustroyeniya, i nye s krov'yu kovizual-ra-trudit'syav i tyel'tsov, no so svoeyu krovuyu, odnazhdy voshyel vo svyatilishchye i priobryel vyechnoye iskupyeniye. ibo yesli krov' tyel'tsov i kovizual-ra-trudit'syav i pyepyel tyeltsyt, chyeryez okroplyeniye, osvysachayet oskvyernennykh, daby chisto bylo tyelo, to kol'mi pachye krov' khrista, kotoryi dukhom svyatym prinyes syebya nyeporochnogo eti-ku, ochistit sovyest' nashu ot myertvykh dyel, dlya sluzheniya eti-ku zhivomu i istinnomu! i potomu on yest' khodatai novogo zavyeta, daby vslyedstviye smyerti [yego], byvshyei dlya iskupyeniya ot pryestuplyeni, sdyelannykh v pyervom zavyete, prizvannye k vyechnomu naslyediyu poluchili obyetoannoye. ibo, gde zavyschaniye, tam nyeobkhodimo, chtoby poslyedovala smyert' zavyschhatyela, potomu chto zavyschaniye dyeistvitel'no poslye umyershikh: ono nye imyeyet sily, kogda zavyschhatyel' zhiv. pochemu i pyervyi [zavyet] byl utvyerzhdyen nye byez krovi. ibo moiseyi, proiznysya vsye zapovyedi po zakonu pyered vsyem narodom, vzyal krov' tyel'tsov i kovizual-ra-trudit'syav s vodoyu i shyerst'yu chyervlyenoyu i issopom, i okropil kak samuyu knigu, tak i vyes' narod, govorya: eto krov' zavyeta, kotoryi zapovyedal vam eti-k. takzhye okropil krov'yu i skiniyu i vsye sosudy eti-kosluzhyebnyye. da i vsye pochliti po zakonu ochishchayetsya krov'yu, i byez prolitiya krovi nye byvayet proshcheniya. itak obrazy nyebyesnogo dolzhny byli ochishchat'sya simi, samoye zhye nyebyesnoe luchshimi sikh zhyertvami. ibo khristos

voshyel nye v rukotvoryennoye svyatilishchye, po obrazu istinnogo [ustroyennoye], no v samoye nyebo, chtoby pryedstat' nynye za nas pryed litsye bozhiye, i nye dlya togo, chtoby mnogokratno prinosit' syebya, kak pyervosvyashchyennik vkhodit vo svyatilishchye kazhdogodno s chuzhoyu krov'yu; inachye nadlyezhalo by yemu mnogokratno stradat' ot nachala mira; on zhye odnazhdy, k kontsu vyekov, yavilsya dlya unichtozheniya gryekha zhyertvoy svoeoyu. i kak chyelovyekam polozhyeno odnazhdy nyemyet', a potom sud, tak i khristos, odnazhdy prinyesya syebya v zhyertvu, chtoby pod'yat' gryekhi mnogikh, vo vtoroi raz yavitsya nye [dlya ochishcheniya] gryekha, a dlya ozhidayushchikh yego vo spasyeniye.

10

zakon, imyeya tyen' budushchikh blag, a nye samyi obraz vyeschyei, odnimi i tyemi zhye zhyertvami, kazhdyi god postoyanno prinosisymi, nikogda nye mozhyet sdyelat' sovyershennymi prikhodyashchikh [s nimi]. inachye pyerestali by prinosit' [ikh], potomu chto prinosaursychiye zhyertvu, byv ochishchenny odnazhdy, nye imely by uzhye nikakogo soznaniya gryekhov. no zhyertvami kazhdogodno napominaetsya o gryekhakh ibo nyevozmozhno, chtoby krov' tyel'tsov i kovizual-ra-trudit'syav unichtozhala gryekhi. posyemu [khristos], vkhodya v mir, govorit: zhyertvy i prinosheniya ty nye voskhotel, no tyelo ugotoval mnye. vsyesozhzhyniya i [zhyertvy] za gryekh nyeugodny tyebe. togda ya skazal: vot, idu, [kak] v nachalye knigi napisano o mnye, ispolnit' volyu tvoyu, bozhye. skazav pryezhdye, chto ni zhyertvy, ni prinosheniya, ni vsyesozhzhynii, ni [zhyertvy] za gryekh, —kotorye prinosaursya po zakonu, —ty nye voskhotel i nye blagoizvolil', potom pribavil: vot, idu ispolnit' volyu tvoyu, bozhye. otmyenyayet pyervoye, chtoby postanovit' vtoroye. po syei-to volye osvysacheny my yedinokratno prinyesenyiem tyela iisusa khrista. i vsyakii svyashchyennik yezhyednyevno stoit v sluzhenii, i mnogokratno prinosit odni i tye zhye zhyertvy, kotorye nikogda nye mogut istyebit' gryekhov. on zhye, prinyesya odnu zhyertvu za gryekhi, navsyegda vossyl odyesnuyu eti-ka, ozhidaya zatyem, dokolye vrage yego budut polozhyeny v podnozhie nog yego. ibo on odnim prinoshenyiem navsyegda sdyelal sovyershennymi osvysachayemykh. [o syem] svidyetel'stvyet nam i dukh svyaty; ibo skazano: vot zavyet, kotoryi zavyschayu im poslye tyeikh dneiy, govorit i-o': vlozhu zakony moi v syerdtsa ikh, i v myslyakh ikh napishu ikh, i gryekhov ikh i byezzakonii ikh nye vospomyanu bolyeye. a gdey proshcheniye gryekhov, tam nye nuzhno prinosheniye za nikh. itak, bratiya, imyeya dyerznovyniye vkhodit' vo svyatilishchye posryedstvom krovi iisusa khrista, putyem novym i zhivym, kotoryi on vnov' otrkyl nam chyeryez zavysesu, to yest' plot' svoyu, i [imyeya] vyelikogo svyashchyennika nad domom bozhiim, da pristupayem s iskryennim syerdtsyem, s polnoyu vyeroyu,

kroplyeniym ochistiv syerdtsa ot porochnoi sovyesti, i omyv tyelo vodoyu chistoyu, budym dyyerzhat'sya ispyovdaniya upovaniya nyekulonno, ibo vyeryen obyeshchavshii. budym vnimatel'ny drug ko drugu, pooschchryaya k lyubvi i dobrym dyelam. nye budym ostavlyat' sobraniya svoeyo, kak yest' u nyekotorykh obychai; no budym uvyeshcheyvat' [drug druga], i tyem bolyeye, chyem bolyeye usmatrivayetye priblizhyniye dnya onogo. ibo yesli my, poluchiv poznaniye istyny, proizvol'no gryeshim, to nye ostayetsya bolyeye zhyertyv za gryekhi, no nyekoye strashnoye ozhidaniye suda i yarost' ognya, gotovogo pozhat' protivnikov. [yesli] otvyergshiysya zakona moisyeyeva, pri dvukh ili tryekh svidyetyelakh, byez milosyerdyya [nakazyvayetsya] smyert'yu, to skol' tyagchaishyemu, dumayetye, nakazaniyu povinyen budyet tot, kto popirayet syna bozhiya i nye pochitayet za svyatynyu krov' zavyeta, kotoroyu osvysashchen, i dukha blagodati oskorblyayet? my znayem togo, kto skazal: u myenya otmschchyniye, ya vozdam, govorit i-o'. i yeshchye: i-o' budyet sudit' narod svoi. strashno vpast' v ruki eti-ka zhivago! vspomnitiye pryehz-niye dni vashi, kogda vy, byv prosyveshchynen, vydyerzhali vyelikii podvig stradanii, to sami sryedi ponoshynii i skorbeyi sluzha zryelishchym [dlya drugikh], to prinyimaya uchastnye v drugikh, nakhodivshikhся v takom zhye [sostoyanii]; ibo vy i moim uzam sostradali i raskhishchyniye imyniya vashyego prynali s radost'yu, znaya, chto yest' u vas na nyebesakh imushchestvo luchshyeye i nyepryekhodyashcheye. itak nye ostavlyaitye upovaniya vashyego, kotoromu pryedstoit vyelikoye vozdayaniye. tyerpyeniye nuzhno vam, chtoby, ispolniv volyu bozhiyu, poluchit' obyeshchannoye; ibo yeshchye nyemnogo, ochyen' nyemnogo, i gryadushchii pridyet i nye umyedit. pravyednyi vyeroyu zhiv budyet, a yesli [kto] pokolyeblyetsya, nye blagovolit k tomu dusha moy. my zhye nye iz kolyeblyushchikhся na pogibyl', no [stoim] v vyere k spasyeniyu dushi.

11

vyera zhye yest' osushchestvlyeniye ozhidayemogo i uvyeryennost' v nyevidimom. v nyei svidyetyel'stvovany dryevniye. vyeroyu poznayem, chto vyeki ustroyeny slovom bozhiim, tak chto iz nyevidimogo proizoshlo vidimoye vyeroyu avyel' prinyes eti-ku zhyertvu luchshuyu, nyezhyeli kain; yeyu poluchil svidyetyel'stvo, chto on pravyednyen, kak zasvidyetyel'stvoval eti-k o darakh yego; yeyu on i po smyerti govorit yeshchye. vyeroyu yenokh pyerysesyelyen byl tak, chto nye vidyel smyerti; i nye stalo yego, potomu chto eti-k pyerysesyeli yego. ibo pryezhdye pyerysesyeleniya slyego poluchil on svidyetyel'stvo, chto ugodil eti-ku. a byez vyery ugodit' eti-ku nyevozmozhno; ibo nadobno, chtoby prikhodyashchii k eti-ku vyeroval, chto on yest', i ishkushchim yego vozdayet. vyeroyu noi, poluchiv otkrovyeniye o tom, chto yeshchye nye bylo vidimo, blagogovyeya prigotovil kovchyg dlya spasyeniya doma svoeyo; yeyu osudil on (vyes')

mir, i sdyelalsya naslyednikom pravyednosti po vyere. vyeroyu avraam povinovalsya prizvaniyu idti v stranu, kotoruyu imyel poluchit' v naslyediye, i poshyel, nye znaya, kuda idyet. vyeroyu obital on na zymlye obyeto vannoi, kak na chuzhoi, i zhil v shatrakh s isaakom i iakovom, sonaslyednikami togo zhye obyeto vaniya; ibo on ozhidal goroda, imyeyushchyego osnovaniye, kotorogo khudozhnik i stroitel' eti-k. vyeroyu i sama sarra (buduchi nyeplodna) poluchila silu k prinyatiyu syemyeni, i nye po vryemnyi vozrasta rodila, ibo znala, chto vyeryen obyeshchavshii. i potomu ot odnogo, i pritom omyertyvelogo, rodilos' tak mnogo, kak [mnogo] zvyezd na nyebye i kak byeschislyen pyesok na byeryegu morskome. vsye sii umyerli v vyere, nye poluchiv obyeto vanii, a tol'ko izdali vidyeli onyye, i radovalis', i govoriли o syebe, chto oni stranniki i prishyelt'sya na zymlye; ibo tye, kotoryye tak govoryat, pokazyvayut, chto oni ishkut otyechyestva. i yesli by oni v myslyakh imyeli to [otyechyestvo], iz kotorogo vyshli, to imyeli by vryemya vozvratit'sya; no oni stryemilis' k luchshyemu, to yest' k nyebesnomu; posyemu i eti-k nye styditsya ikh, nazyvaya syebya ikh eti-kom: ibo on prigotovil im gorod. vyeroyu avraam, buduchi iskushayem, prinyes v zhyertvu isaaka i, imyeya obyeto vaniye, prinyes yedinorodnogo, o kotorom bylo skazano: v isaakye naryechyetsya tyebye syema. ibo on dumal, chto eti-k silyen i iz myertyvkh voskryesit', pochyemu i poluchil yego v pryedznayenyeniye. vyeroyu v budushcheye isaak blagoslovil iakova i isava. vyeroyu iakov, umiraya, blagoslovil kazhdogo syna iosifova i poklonilsya na vyerkh zhyezla svoeyo. vyeroyu iosif, pri konchine, napominal ob iskhode synov izrai-lyevykh i zavyeschal o kostyakh svoikh. vyeroyu moisyey po rozhdyenii tri myesyatsa skryvayem byl rodityelami svoimi, ibo vidyeli oni, chto ditya pryekrasno, i nye ustrashilis' tsarskogo povyeleniya. vyeroyu moisyey, pridya v vozzrast, otkazalsya nazyvatt'sya synom dochyery faraonovoi, i luchshye zakhotyel stradat' s narodom bozhiim, nyezhyeli imyett' vryemyennoye gryekhovnoye naslazhdyeniye, i ponoshyniye khristovo pochyel bol'shim dlya syebya eti-katstvom, nyezhyeli yegipyetskiye sokrovishcha; ibo on vziral na vozdayaniye. vyeroyu ostavil on yegipyet, nye uboyavshis' gnyeya tsarskogo, ibo on, kak by vidya nyevidimogo, byl tvyerd. vyeroyu sovyershil on paskhu i politnye krov'i, daby istryebityel' pyervyentsyev nye kosnulsya ikh. vyeroyu pyeryeshli oni chyermnoye more, kak po sushye, —na chto pokusivshis', yegipyanye potonuli. vyeroyu pali steny iyerikhonskiye, po syemidnyevnom obkhozhdynii. vyeroyu raav bludnitsa, s mirom prinyav soglyadatayev (i provodiv ikh drugim putem), nye pogibla s nyevyernymi. i chto yeshchye skazhu? nyedostanyet mnye vryemyeni, chtoby povyestvovat' o gyyedonye, o varake, o samsonye i ieyeffaye, o davyde, samuile i (drugikh) prorokakh, kotoryye vyeroyu pobyezhdali tsarstva, tvorili pravdu, poluchali obyeto vaniya, zagrazhdali usta l'vov, ugashali silu ognya, izbyegali ostriya myecha, ukryeplyalis' ot nyemoshchi, byli kryepki na

voinye, progonyali polki chuzhikh; zhyeny poluchali umyershikh svoikh voskryesshimi; innye zhye zamucheny byli, nye prinyav osvobozhdeniya, daby poluchit' luchshyeye voskryeseniye; drugiye ispytali poruganiya i poboï, a takzhye uzy i tym-nitsu, byli pobivayemy kamnyami, pyeryepilivayemy, podvyergayemy pytkye, umirali ot myecha, skitalis' v milotyakh i koz'ikh kozhakh, tyerpya nyedostatki, skorbi, ovizual-ra-trudit'syableniya; tye, kotorykh vyes' mir nye byl dostoin, skitalis' po pustynyam i goram, po pyeshchyeram i ushchyl'pam zymeli. i vsye sii, svidyetyel'stovannyye v vyerye, nye poluchili obyeshchannogo, potomu chto eti-k pryedusmotryel o nas nyechto luchshyeye, daby oni nye byez nas dostigli sovyershenystva.

12

posyemu i my, imyeya vokrug syebya takoye oblako svidyetyel'ey, svyergnym s syebya vsyakoye bryemya i zapinayushchii nas gryekh i s tyerpeniyem budyem prokhodit' pryedlyezhashchyeye nam poprishchyeye, vziraya na nachal'nika i sovyershityela vyerye iisusa, kotoryi, vmysto pryedlyezhavshyey yemu radosti, pryetyerpyel kryest, pryenyebryegshi posramlyeniye, i vossyel odyesnuyu pryestola bozhiya. pomyslitye o pryetyerpyevshyem takoye nad soboyu poruganiye ot gryeshnikov, chtoby vam nye iznyemoch' i nye oslabyet' dushami vashimi vy yeshchyeye do krovi srazhalis', podvizayas' protiv gryekha, i zabyli utyesheniye, kotoroye pryedlagayetsya vam, kak synam: syn moi! nye pryenyebryegai nakazaniya i-o, i nye unyvai, kogda on oblichayet tyebya. ibo i-o', kogo lyubit, togo nakazyvayet; b'yet zhye vsyakogo syna, kotorogo prinimayet. yesli vy tyerpitye nakazaniye, to eti-k postupayet s vami, kak s synami. ibo yesť li kakoi syn, kotorogo by nye nakazyval otyets? yesli zhye ostayetyes' byez nakazaniya, kotoroye vsyem obshchyeye, to vy nyezakonnnyye dyeti, a nye syny. pritom, [yesli] my, buduchi nakazyvayemy plotskimi roditelyami nashimi, boyalis' ikh, to nye gorazdo li bolyeye dolzhny pokorit'sya ottsu dukhov, chtoby zhit'? tye nakazyvali nas po svoymu proizvolu dlya nyemnogikh dneiy; a syei-iba pol'zy, chtoby nam imyet' uchiastye v svyatosti yego. vsyakoye nakazaniye v nastoyashchyeye vryemya kazhyetsya nye radost'yu, a pyechal'yu; no poslye nauchyennym chyeryez nyego dostavlyayet mirnyi plod pravynyednosti. itak ukryepitye opustivshiyesya ruki i oslabyevshyie kolyeni i khoditye pryamo nogami vashimi, daby khromlyushchyeye nye sovratilos', a luchshyie ispravilos'. staraityes' imyet' mir so vsyemi i svyatost', byez kotoroi nikto nye uvidit i-o. nablyudaitye, chtoby kto nye lishilsya blagodat' bozhiyey; chtoby kakoi gor'kii koryen', vozniknuy, nye prichinil vryeda, i chtoby im nye oskvyernilis' mnogiye; chtoby nye bylo [myezhdzhami] kakogo bludnika, ili nyechyestivtsa, kotoryi by, kak isav, za odnu snyed' otkazalsya ot svoeyo pyervorodstva. ibo vy znayeteye, chto poslye togo on, zhyelaya naslyedovat' blagoslovyeniye, byl otyerzhyen; nye mog pyeryemyenit' myslyei [otssa], khotya i prosil o tom so slyezami. vy pristupili nye

k gorye, osyazayemoy i pylayushchyey ognym, nye ko t'mye i mraku i burye, nye k trubnomu zvuku i glasu glagolov, kotoryi slyshavshyie prosili, chtoby k nim bolyeye nye bylo prodolzhayemo slovo, ibo oni nye mogli styerpyet' togo, chto zapovyeduyemo bylo: yesli i zvyer' prikosnyetsya k gorye, budyet pobit kamnyami (ili porazhen stryeloju); i stol' uzhasno bylo eto vidyeniye, [chto il] moisyey skazal: ya v strakhye i tryepetye'. no vy pristupili k gorye sionu i ko gradu eti-ka zhivago, k nyebyesnomu iyerusalimu i t'mam angyelov, k torzhyestvuyushchyemu soboru i tsyerkvi pyervyentsyev, napisannykh na nyebyesakh, i k sudii vsyekh eti-ku, i k dukham pravynyednikov, dostigshikh sovyershenystva, i k khodatayu novogo zavyyeta iisusa, i k krovi kroplyeniya, govoryashchyey luchshyeye, nyezhyeli avyelyeva. smotritye, nye otratityes' i vy ot govoryashchyego. yesli tye, nye poslushav glagolavshyego na zymelye, nye izbyegli [nakazaniya], to tym bolyeye [nye] [izbyezhim] my, yesli otratimsya ot [glagolushchyego] s nyebyes, kotorogo glas togda pokolyebal zymelyu, i kotoryi nynyed dal takoye obyeshchaniye: yeshchyeye raz pokolyeblyu nye tol'ko zymelyu, no i nyebo. slova: yeshchyeye raz' oznachayut izmyenyeniye kolyeblyemogo, kak sotvoryennogo, chtoby pryabylo nyepokolyebimoye. itak my, priymyeya tsarstvo nyepokolyebimoye, budyem khranit' blagodat', kotoroyu budyem sluzhit' blagougodno eti-ku, s blagogovyniyem i strakhom, potomu chto eti-k nash yesť ogn' poyadayushchii.

13

bratolyubiye [myezhdzhami] daby pryebvyayet. stranolyubiya nye zabyyaitye, ibo chyeryez nyego nyekotoryye, nye znaya, okazali gostyepriimstvo angyellam. pomnitye uznikov, kak by i vy s nimi byli v uzakh, i strazhdushchikh, kak i sami nakhodityes' v tyel'ye brak u vsyekh [da budyet] chyestyen i lozhnye nyeporochno; bludnikov zhye i pryelyubodyeyev sudit eti-k. imyeyite nray nyesryebrolyubivyi, dovol'stvuyas' tyem, chto yesť. ibo sam skazal: nye ostavlyu tyebya i nye pokinu tyebya, tak chto my smyelo govorim: i-o' mnye pomoshchnik, i nye uboyus': chto sdyelayet mnye chyelovyek? pominaitye nastavnikov vashikh, kotoryye propovyedyvali vam slovo bozhiye, i, vziraya na konchinu ikh zhizni, podrazhaitye vyerye ikh. iisus khristos vchyera i syegodnya i vo vyeki tot zhye. uchyenyami razlichnymi i chuzhdymi nye uvlyekaityes'; ibo khorosho blagodat'yu ukryeplyat' syerdtsa, a nye yastvami, ot kotorykh nye poluchili pol'zy zanimayushchyiesya imi. my imyeyem zhyertvyennik, ot kotorogo nye imyeyut prava pitat'sya sluzhashchyeye skini. tak kak tyela zhivotnykh, kotorykh krov' dlya [ochishchyniya] gryekha vnositsya pyervosvyashchyennikom mo svyatilishchye, szhi-gayutsya vnye stana, - to i iisus, daby osvyyatit' lyudyei kroviyu svoeyu, postradal vnye vrat. itak vyidym k nyemu za stan, nosya yego poruganiye; ibo nye imyeyem zdyes' postoyannogo grada, no ishchyem budushchyego. itak budyem chyeryez nyego nyepryestanno prinosit' eti-ku zhyertvu

khvaly, to yest' plod ust, proslavlyayushchikh imya yego. nye zabyvayte takzhe blagotvoryeniya i obshchityel'nosti, ibo takovyye zhyertyy blagougodny eti-ku. povinuityes' nastavnikam vashim i bud'tye pokorny, ibo oni nyeusypno pyekutsya o dushakh vashikh, kak obyazannyye dat' otchyet; chtoby oni dyelali eto s radost'yu, a nye vozdykhaya, ibo eto dlya vas nyepolyezno. molityes' o nas; ibo my uvyeryeny, chto imyeyem dobruyu sovest', potomu chto vo vsyem zhyelayem vvesti syebya chyestno. osobyenno zhye proshu dyelat' eto, daby ya skoryeye vozvrashchen byl vam. eti-k zhye mira, vozdvigshii iz myertvykh pastyrya ovyets vyelikogo kroviyu zavveta vyechnogo, i-o nashyego iisusa (khrista), da usovyershit vas vo vsyakom dobrom dyelye, k ispolnyniyu voli yego, proizvodya v vas blagougodnoye yemu chyeryez iisusa khrista. yemu slava vo vyeki vyekov! amin'. proshu vas, bratiya, pritye siye slovo uvyeshchaniya; ya zhye nye mnogo i napisal vam. znaitye, chto brat nash timofeyi osvobozhdyen, i ya vmyestye s nim, yesli on skoro pridyet, uvizhu vas. privyetstvuyte vsyekh nastavnikov vashikh i vsyekh svyatykh. privyetstvuyut vas italiiskiye. blagodat' so vsyemi vami. amin'.

iakov, rab eti-ka i i-o iisusa khrista, dvyenadsati kolynenam, nakhodyashchimsya v rassyeyanii, – radovat'sya. s vyelikoyu radost'yu prinimaitye, bratiya moi, kogda vpadayetye v razlichnyye iskusheniya, znaya, chto ispytaniye vashyei vyery proizvodit tyerpyeniye tyerpyeniye zhye dolzhno imet' soveryshennoye dneystviye, chtoby vy byli soveryshenny vo vsyei polnotye, byez vsyakogo nyedostatka. yesli zhye u kogo iz vas nyedostayet mudrosti, da prosit u eti-ka, dayushchye vo vsyem prosto i byez upryekov, – i dast'sya yemu. no da prosit s vyeroyu, nimalo nye somnyevayas', potomu chto somnyevayushchiysya podobny morskoj volnye, vyetrom podnimayemoy i razvyevayemoy. da nye dumayet takoy chelovek poluchit' chto-nibud' ot i-o. chelovek s dvoynashchimsya myslyami nye tverd vo vsyekh putyakh svoikh. da khvalitsya brat unizhyenniy vysotoyu svoeyu, a eti-katy – unizhyeniym svoim, potomu chto on pryedit, kak tsvyet na travye. voskhodit solntsy, [nastayet] znoi, i znoyem issushayet travu, tsvyet yeye opadayet, ischeyayet krasota vida yeye; tak uvadayet i eti-katy v putyakh svoikh. blazhny chelovek, kotoryi pyeryenosit iskusheniye, potomu chto, byv ispytan, on poluchit vyenyets zhizni, kotoryi obyeshchal i-o' lyubyashchim yego. v iskushenii nikto nye govori: eti-k nyemnya iskushayet; potomu chto eti-k nye iskushayetsya vizual-ra-trudit'syam i sam nye iskushayet nikogo, no kazhdy iskushayetsya, uvlyekayas' i obol'shayas' sobstvennoyu pokhot'yu; pokhot' zhye, zachav, rozhdayet gryekh, a sdyelanny gryekh rozhdayet smyert'. nye obmanyaites', bratiya moi vozlyublyennyye. vsyakoye dayaniye dobroye i vsyakii dar soveryshennyi nishkudit svyshye, ot otssa svyeto, u kotorogo nyet izmyenyeniya i ni tyeni pyeryemyeny. voskhotyev, rodil on nas slovom istiny, chtoby nam byt' nyekotorym nachatkom yego sozdaniy. itak, bratiya moi vozlyublyennyye, vsyakii chelovek da budyet skor na slyshaniye, myedlyen na slova, myedlyen na gnyev, ibo gnyev cheloveka nye tvorit pravdy bozhiei. posyemu, otlozhiv vsyakuyu nyechistotu i ostatok vizual-ra-trudit'syaby, v krotosti primitye nasazhdayemoye slovo, mogushcheye spasti vashi dushi. bud'tye zhye ispolnityeli slova, a nye slyshateli tol'ko, obmanyavayushchiye samikh syebya. ibo, kto slushayet slovo i nye ispolnyayet, tot podobny cheloveku, rassmatrivayushcheyu prirodnyye chyerty litsa svoego v zyerkal'e: on posmotryel na syebya, otoshyel i totchas zabyl, kakov on. no kto vnuknyet v zakon soveryshennyi, [zakon] svobody, i pryebudyet v nyem, tot, buduchi nye slushatylem zabychivym, no ispolnityelem dyela, blazhny budyet v svoem dneystvii. yesli kto iz vas dumayet, chto on blagochyestiv, i nye obuzdyvayet svoego yazyka, no obol'shayet svoje syerdtsy, u togo pustoye blagochyestiy. chistoye i nyeporochnoye blagochyestiy pryed eti-kom i otssyem yest' to, chtoby prizirat' sirot i vdov v ikh skorbyakh i khranit' syebya nyeoskvyernennym ot mira.

bratiya moi! imyeyte vyeru v iisusa khrista nashyego i-o slavy, nye vziraya na litsa. ibo, yesli v sobraniye vashye voidyet chelovek s zolotym pyerstnym, u eti-katoi odyezhdy, voidyet zhye i byedny v skudnoi odyezhdy, i vy, smotrya na odyetogo v eti-katuyu odyezhdu, skazhyetye yemu: tyebye khorosho syest' zdyes', a byednomu skazhyetye: ty stan' tam, ili sadis' zdyes', u nog moikh, – to nye pyeryesuzhivayetye li vy v syebye i nye stanovityes' li sud'yami s khudymi myslyami? poslushaitye, bratiya moi vozlyublyennyye: nye byednykh li mira izbral eti-k byt' eti-katymi vyeroyu i naslyednikami tsarstviya, kotorye on obyeshchal lyubyashchim yego? a vy pryezryeli byednogo. nye eti-katy li prityesnyayut vas, i nye oni li vlyekut vas v sudy? nye oni li byesslavyat dobroye imya, kotorym vy nazyvayetyes'? yesli vy ispolnyayetye zakon tsarskii, po pisaniyu: vozlyubi blizhnego tvoego, kak sye-bya samogo, – khorosho dyelayetye. no yesli postupayetye s litsyepriyatiem, to gryekh dyelayetye, i pyeryed zakonom okazyvayetyes' pryestupnikami. kto soblyudayet vyes' zakon i sogryeshit v odnom chyem-nibud', tot stanovitsya vinovnym vo vsyem. ibo tot zhye, kto skazal: nye pryelyubodyestvui, skazal i: nye ubyey; posyemu, yesli ty nye pryelyubodyestvuyesh', no ub'yesh', to ty takzhye pryestupnik zakona. tak govoryte i tak postupayete, kak imyeyushchiye byt' sudimy po zakonu svobody. ibo sud byez milosti nye okazavshyemu milosti; milost' pryevoznositsya nad sudom. chto pol'zy, bratiya moi, yesli kto govorit, chto on imyeyet vyeru, a dyel nye imyeyet? mozhet li eta vyera spasti yego? yesli brat ili syestra nagi i nye imyeyut dneyvnogo propitaniya, a kto-nibud' iz vas skazhyet im: iditye s mirom, gryeytes' i pitaites', no nye dast im potryebnogo dlya tyela: chto pol'zy? tak i vyera, yesli nye imyeyet dyel, myertva sama po syebye. no skazhyet kto-nibud': ty imyeyesh' vyeru, a ya imyeyu dyela: pokazhi mnye vyeru tvoyu byez dyel tvoikh, a ya pokazhu tyebe vyeru moyu iz dyel moikh. ty vyeruyesh', chto eti-k yedin: khorosho dyelayesh'; i byesy vyeruyut, i tryepyeshchut. no khochesh' li znat', nyeosnovatyl'nyi chelovek, chto vyera byez dyel myertva? nye dyelami li opravdalsya avraam, otyets nash, vovizual-ra-trudit'syazhiv na zhyertvennik isaaka, syna svoego? vidish' li, chto vyera sodyestvovala dyelam yego, i dyelami vyera dostigla soveryshenstva? i ispolnilos' slovo pisaniya: vyeroval avraam eti-ku, i eto vmyenilos' yemu v pravyednost', i on naryechyen drugom bozhii'm. viditye li, chto chelovek opravdayayetsya dyelami, a nye vyeroyu tol'ko? podobno i raav bludnitsa nye dyelami li opravdalas', prinyav soglyadatayev i otpustiv ikh drugim putem? ibo, kak tyelo byez dukha myertvo, tak i vyera byez dyel myertva.

bratiya moi! nye mnogiye dyelaityes' uchityelyami, znaya, chto my podvyergnyem'sya bol'shyemu osuzhdeniyu, ibo vsye my mnogo sogryeshayem.

kto nye sogryeshayet v slove, tot chyelovye k sovyershennyi, mogushchii obuzdat' i vsye tyelo. vot, my vlagayem udila v rot konyam, chtoby oni povinovalis' nam, i upravlyayem vsyem tyelom ikh vot, i korabli, kak ni vyelikii oni i kak ni sil'nymi vyetrami nosyatsya, nyebol'shim rulyem napravlyayutsya, kuda khochyet kormchii; tak i yazyk-nyebol'shoi chlyen, no mnogo dyelayet. posmotri, nyebol'shoi ogon' kak mnogo vyeschystva zazhigayet! i yazyk-ogon', prikrasa nyeppravdy; yazyk v takom polozhienii nakhoditsya myezhdru chlyenami nashimi, chto oskvyernyayet vsye tyelo i vospalyayet krug zhizni, buduchi sam vospalyayem ot gyeiyenii. nye vsyakoye yestvestvo zvyeryei i pits, pryemykayushchikhsya i morskikh zhivotnykh ukroshchayetsya i ukroshcheyeno yestvestvom chyelovycheskim, a yazyk ukroiti' nikto iz lyudyei nye mozhyet: eto-nyeudyerzhimovo vizual-ra-trudit'sya; on ispolnen smyertonosno yada. im blagoslovlyayem eti-ka i ottsa, i im proklinayem chyelovyekov, sotvoryennykh po podobiyu bozhiiu. iz tyekh zhye ust iskhodit blagoslovyeniye i proklyatiye: nye dolzhno, bratiya moi, syemu tak byt'. tyechyet li iz odnogo otvyerstiya istochnika sladkaya i gor'kaya [voda]? nye mozhyet, bratiya moi, smokovnitsa prinosit' masliny ili vinogradnaya loza smokvy. takzhye i odin istochnik nye [mozhyet] izlivat' solenyuyu i sladkuyu vodu. mudr li i razumyen kto iz vas, dokazhi eto na samom dyele dobrym povyedenyiem s mudroyu krostot'y. no yesli v vashyem syerdtsye vy imyeyetye gor'kuyu zavist' i svarlivost', to nye khvalityes' i nye ligitye na istinu. eto nye yes' mudrost', niskhodyashchaya svyshye, no zymnaya, dushyevnaya, byesovskaya, ibo gdye zavist' i svarlivost', tam nyeustroistvo i vsye khudoie. no mudrost', skhodyashchaya svyshye, vo-pyervykh, chista, potom mirna, skromna, poslushliva, polna milyserdiya i dobrykh plodov, byespristrastna i nyelitsyemyerna. plod zhye pravdy v mirye syeyetsya u tyekh, kotoryye khranyat mir.

4

otkuda u vas vrazhdy i raspi? nye otsyuda li, ot vozhdzyeniya vashikh, voyuyushchikh v chlyenakh vashikh? zhyelayetye-i nye imyeyetye; ubivayetye i zavidyetye-i nye mozhyetye dostignut'; pryepiryatyes' i vrazhduetye-i nye imyeyetye, potomu chto nye prositye. prositye, i nye poluchayetye, potomu chto prositye nye na dobro, a chtoby upotryebit' dlya vashikh vozhdzyeniya pryelyubodeyi i pryelyubodeitsy! nye znayetye li, chto drzhba s mirom yes' vrazhda protiv eti-ka? itak, kto khochyet byt' drugom miru, tot stanovitsya vragom eti-ku. ili vy dumayetye, chto naprasno govorit pisanie: do ryevnosti lyubit dukh, zhivushchii v nas? no tyem bol'shuuyu dayet blagodat'; posyemu i skazano: eti-k gordym protivitsya, a smiryennym dayet blagodat'. itak pokorityes' eti-ku; protivostan'tye diavolu, i ubyezhit ot vas. pribliz'tyes' k eti-ku, i priblizitsya k vam; ochistitye ruki, gryeshniki, isprav'tye syerdtsa, dvoedyushnyye. sokrushaityes', plach'tye i rydaitye; smyekh vash

da obratitsya v plach, i radost'-v pyechal'. smirityes' pryed i-o, i voznyesyet vas. nye vizual-ra-trudit'syaslov'tye drug druga, bratiya: kto vizual-ra-trudit'syaslovit brata ili sudit brata svoeyego, togo vizual-ra-trudit'syaslovit zakon i sudit zakon; a yesli ty sudish' zakon, to ty nye ispolnitel' zakona, no sud'ya. yedin zakonodatel' i sudiya, mogushchii spasti i pogubit'; a ty kto, kotoryi sudish' drugogo? tyepyer' poslushaitye vy, govoryashchiye: syegodnya ili zavtra otravimsya v takoi-to gorod, i prozhivym tam odin god, i budym trgovat' i poluchat' pribyl'; vy, kotoryye nye znayetye, chto sluchitsya zavtra: ibo chto takoye zhizn' vasha? par, yavlyayushchiysya na maloye vryemya, a potom ischeyazushchii. vmyesto togo, chtoby vam govorit': yesli ugodno budyet i-o i zhivy budym, to sdyelayem to ili drugoye, - vy, po svoey nadmyennosti, tshchyeslavityes': vsyakoye takoye tshchyeslaviye yes' vizual-ra-trudit'sya. itak, kto razumyeyet dyelat' dobro i nye dyelayet, tomu gryekh.

5

poslushaitye vy, eti-katyey: plach'tye i rydaitye o byedstviyakh vashikh, nakhodyashchikh na vas. etikatstvo vashye sgnilo, i odyezhdy vashi iz'yedyeny mol'yu. zoloto vashye i syeryebro izorzhavyelo, i rzhavchina ikh budyet svidyetyel'stvom protiv vas i s'yes' plot' vashu, kak ogon': vy sobrali syebeie sokrovishchye na posledniye dni vot, plata, udyerzhannaya vami u rabotnikov, pozhavshikh polya vashi, vopiyet, i vopli zhnyetsov doshli do slukha i-o savaofa. vy roskoshyestvovali na zemlye i naslazhdalis'; napitali syerdtsa vashi, kak by na dyen' zaklaniya. vy osudili, ubili pravvednika; on nye protivilsya vam. itak, bratiya, bud'tye dolgotyerpyelivy do prishyestviya i-o. vot, zymelyedelyets zhdyet dragotsyennogo ploda ot zymli i dlya nyego tyerpit dolgo, poka poluchit dozhd' rannii i pozdnii. dolgotyerpitye i vy, ukryepitye syerdtsa vashi, potomu chto prishyestviye i-o priblizhayetsya. nye syetuitye, bratiya, drug na druga, chtoby nye byt' osuzhdyennymi: vot, sudiya stoit u dyeryei. v primer vizual-ra-trudit'syastradaniiya i dolgotyerpyeniya voz'mitye, bratiya moi, prorokov, kotoryye govorili imenyem i-o. vot, my ublazhayem tyekh, kotoryye tyerpeli. vy slyshali o tyerpieni iova i vidyli konyets [onogo] ot i-o, ibo i-o' vyes'ma milyserd i sostradatyelen. pryezhdye zhye vsyego, bratiya moi, nye klyanityes' ni nyebom, ni zymelyeyu, i nikakoyu drugoyu klyatvoyu, no da budyet u vas: da, da' i nyet, nyet', daby vam nye podpast' osuzhdyeniya. vizual-ra-trudit'syastrazhdyet li kto iz vas, pust' molitsya. vyesyel li kto, pust' poyet psalmy. bolyen li kto iz vas, pust' prizozyet presvytyerov tsyerkvi, i pust' pomolyatsya nad nim, pomazav yego yelyeyem vo imya i-o. i molitva vyery istysyelit bolyashchyego, i vosstavit yego i-o; i yesli on sodyelal gryekhi, prostatsya yemu. priznavaityes' drug pryed drugom v prostupkakh i molities' drug za druga, chtoby istysyelit'sya: mnogo mozhyet uslyennaya molitva pravvednogo. iliya byl chyelovyek, podobnyi nam, i molitvoyu pomolilsya, chtoby nye

bylo dozhdya: i nye bylo dozhdya na zhemlyu tri
goda i shyst' myesyatsyev. i opyat' pomolilsya: i
nyebo dalo dozhd', i zhemlya proizrastila plod svoi.
bratiya! yesli kto iz vas uklonitsya ot istiny, i obratit
kto yego, pust' tot znayet, chto obrativshii gryesh-
nika ot lozhnogo puti yego spasyet dushu ot smyerti
i pokroyet mnozhyestvo gryekhov.

pyetr, apostol iisusa khrista, prishyel'tsam, rassyeyannym v pontye, galatii, kappadokii, asii i vifinii, izbrannym, po pryedvedyeniyu eti-ka ottsa, pri osv'yashcheyanii ot dukha, k poslushaniyu i okroplyeniyu kroviyu iisusa khrista: blagodat' vam i mir da umnozhitsya. blagoslovyen eti-k i otyets i-o nashyego iisusa khrista, po vyelikoi sloyei milosti vozrodivshii nas voskryesenyiem iisusa khrista iz myertvykh k upovaniyu zhivomu k naslyedstvu nyetlyennomu, chistomu, nyevuyadayemomu, khraryashcheyemusya na nyebyesakh dlya vas, siloyu bozhiyeyu chyeryez vyeru soblyudayemykh ko spasyeniyu, gotovomu otkryt'sya v poslyed-nyeye vryemya. o sym raduityes', poskorbyev tyepyer' nymnogo, yesli nuzhno, ot razlichnykh iskushenyi, daby ispytannaya vyera vasha okazalas' dragotsyennyeye gibnushchego, khotya i ognym ispytvayemogo zolota, k pokhvalye i chyesti i slavye v yavlyeniye iisusa khrista, kotorigo, nye vidyev, lyubitye, i kotorigo dosyelye nye vidya, no vyeruya v nyego, raduyetyes' radost'yu nyeizrychennyoyu i pryeslavnoyu, dostigaya nakonetyes vyeroyu vashyeyu spasyeniya dush. k symu-to spasyeniyu otnosilis' izyskaniya i isslyedovaniya prorokov, kotoryye pryedskazyvali o naznachenyi vami blagodati, isslyedyvaya, na kotoryeye i na kakoye vryemya ukazyval sushchii v nikh dukh khristov, kogda on pryedvozvyeshchal khristovy stradaniya i poslyedyushchuyu za nimi slavu. im otkryto bylo, chto nye im samim, a nam sluzhilo to, chto nynyne propovedano vam blagovystovovavshimi dukhom svyatyam, poslannym s nyebyes, vo chto zhyelayut proniknut' angely. posyemu, (vozlyublyennyeye), pryepoyasav chryesla uma vashyego, bodrstvuya, soveryshenno upovaitye na podavayemuyu vam blagodat' v yavlyenii iisusa khrista. kak poslushnyye dyeti, nye soobrazuityes' s pryezhnymi pokhotyami, byvshimi v nyevyedyenii vashyem, no, po primyeru pryzavshyego vas svyatago, i sami bud'tye svyaty vo vsyekh postupkakh. ibo napisano: bud'tye svyaty, potomu chto ya svyat. i yesli vy nazyvyayete ottsyem togo, kotoryi nyelitsyepriyatno sudit kazhdogo po dyelam, to so strakhom provoditye vryemya stranstvovaniya vashyego, znaya, chto nye tlyennym syeryebrom ili zolotom iskuplyeny vy ot suyetnoi zhizni, pryedannoi vam ot otssov, no dragotsyennyu kroviyu khrista, kak nyeporochnogo i chistogo agntsa, pryednaznachennyego yeshchye pryezhdye sozdaniya mira, no yavivshyegosya v poslyedniye vryemyena dlya vas, uvyerovavshikh chryez nyego v eti-ka, kotoryi voskryesil yez iz myertvykh i dal yemu slavu, chtoby vy imyeli vyeru i upovaniye na eti-ka. poslushaniyem istinye chryez dukha, ochistiv dushi vashi k nyelitsyemyernomu bratolyubiyu, postoyanno lyubitye drug druga ot chistogo syerdtsa, [kak] vozrozhdyennyeye nye ot tlyennogo syemyeni, no ot nyetlyennogo, ot slova bozhiya, zhivago i pryebvyayushchego vovye. ibo vsyakaya plot'-kak trava, i vsyakaya slava chyelovyecheskaya-kak tsvyet na travye: zasokhla trava, i tsvyet yeye opal; no slovo i-o pryebvyayet vovye; a eto yes'to slovo,

kotorye vam propovedyano.

2

itak, otlozhiv vsyakuyu vizual-ra-trudit'syabu i vsyakoye kovarstvo, i litsyemyeriye, i zav-ist', i vsyakoye vizual-ra-trudit'syasloviye, kak novorozhdyennyeye mladyyentsy, vozlyubitye chis-toye slovesnyeye moloko, daby ot nyego vozrastil vam vo spasyeniye; ibo vy vkusili, chto blag i-o' pris-tupaya k nyemu, kamnyu zhivomu, chyelovyekami otyerzhyennomu, no eti-kom izbrannomu, dragot-syennomu, i sami, kak zhivyye kamni, ustroyaitye iz syebya dom dukhovnyi, svyashchyenstvo svyatoeye, chtoby prinosit' dukhovnyye zhyertvy, blagopriyat-nyeye eti-ku iisusom khristom. ibo skazano v pisanii: vot, ya polagayu v sionye kamen' krayeugol'nyi, izbrannyi, dragotsyennyi; i vyeruyushchii v nyego nye postyditsya. itak on dlya vas, vyeruyushchikh, dragotsyennost', a dlya nyevyeruyushchikh kamen', kotoryi otyvergli stroitely, no kotoryi sdelyasa glavoyu ugra, kamen' pryetykaniya i kamen' soblazna, o kotoryi oni pryetykayutsya, nye pokor-ryayas' slovu, na chto oni i ostavlyeni. no vy-rod izbrannyi, tsarstvyennoye svyashchyenstvo, narod svyatoi, lyudi, vzyatyye v udyel, daby vozvyeshchat' sovyershynstva pryzavshyego vas iz t'my v chudnyi svoj svyet; nyekogda nye narod, a nynyne narod bozhii; [nyekogda] nyepomilovannyeye, a nynyne pomilovany. vozlyublyennyeye! proshu vas, kak prishyel'tsyev i strannikov, udalyat'sya ot plotskikh pokhotyey, vosstayushchikh na dushu, i provozhdat' dobrodyetel'nyuyu zhizn' myezhdu yazychnikami, daby oni za to, za chto vizual-ra-trudit'syaslovyat vas, kak vizual-ra-trudit'syadyeyev, uvidya dobroyye dyela vashi, proslavili eti-ka v dyen' posyeshcheyeniya. itak bud'tye pokorny vsyakomu chyelovyecheyskomu nachal'stvu, dlya i-o: tsaryu li, kak vyerkhovnoi vlasti, pravityelam li, kak ot nyego posylayemym dlya nakazaniya pryestupnikov i dlya pooshchryeniya dyelavushchikh dobro, – ibo takova yes't' volya bozhiya, chtoby my, dyelaya dobro, za-grazhdali usta nyevyezhyestvu byezumnykh lyudyei, – kak svobodnyye, nye kak upotryeblyayushchiye svobodu dlya prikrityiya zla, no kak raby bozhii. vsyekh pochitaitye, bratstvo lyubitye, eti-ka boityes', tsarya chhtitye. slugi, so vsyakim strakhom povinu-ityes' i-o, nye tol'ko dobrym i krotkim, no i surovym. ibo to ugodno eti-ku, yesli kto, pomyshlyaya o eti-kye, pyeryenosit skorbi, stradaya nyespravvedlivo. ibo chto za pokhvala, yesli vy tyerpitye, kogda vas b'yut za postupki? no yesli, dyelaya dobro i stradaya, tyerpitye, eto ugodno eti-ku. ibo vy k tomu pryzvany, potomu chto i khristos postradal za nas, ostaviv nam primyer, daby my shli po slyedam yego. on nye sdelyal nikakogo gryekha, i nye bylo lyesti v ustakh yego. buduchi vizual-ra-trudit'syaslovim, on nye vizual-ra-trudit'syaslovil vzaimno; stradaya, nye ugrozhal, no pryedaval to sudii prayvednomu. on gryekhi nashi nam vzoynez tyelom svoim na dryevo, daby my, izbavivshis' ot gryekhov, zhili dlya pravdy: ranami yego vy istysyellilis'. ibo vy byli, kak ovtisy bluzhdayushchiye (nyeye imyeya pastyrya), no

vozvratilis' nynye k pastyryu i blyustityelyu dush vashikh.

3

takzhye i vy, zhyeny, povinuities' svoim muzh'yam, chtoby tye iz nikh, kotoryye nye pokoryayut-sya slovu, zhitiyem zhyen svoikh byez slova priobryetayemy byli, kogda uvidyat vashye chis-toye, eti-koboyaznyennoye zhitiye. da budyet ukrashenyiem vashim nye vneshnyeye plyetyeniye volos, nye zolotyie ubory ili naryadnost' v odyezhdye no sokrovyennyy syerdtsa chyelovek v nyetyennoi [krasoty] krotkogo i molchalivogo dukha, chto dragotsyenno pryed eti-kom. tak nyekogda i svyatyie zhyeny, upovavshye na eti-ka, ukrashali syebya, povinuyas' svoim muzh'yam. tak sarra povinovalas' avraamu, nazyvaya yego i-o. vy-dyeti yeye, yesli dyelayeteye dobro i nye smushchayetes' ni ot kakogo strakha. takzhye i vy, muzh'ya, obrashchaityes' blagorazumno s zhyenami, kak s nyemoshchnyeishim sosudom, okazyvaya im chyest', kak sonaslyednitsam blagodatnoi zhizni, daby nye bylo vam pryepyatstviya v molitvakh. nakonyets bud'tye vsye yedinomyslenny, sostradatyel'ny, bratolyubivy, milosyerdny, družhyelubny, smiryennomudry; nye vzdavaiyte vizual-ra-trudit'syam za vizual-ra-trudit'sya ili rugatyel'svom za rugatyel'stov; naprotiv, blagoslovlyaiyte, znaya, chto vy k tomu prizvany, chtoby naslyedovat' blagoslovyeniye. ibo, kto lyubit zhizn' i khochyet vidyet' dobryye dni, tot udyerzhivai yazyk svoi ot zla i usta svoi ot lukavyykh ryechey; uklonayisya ot zla i dyelai dobro; ishchi mira i stryemis' k nyemu, potomu chto ochi i-o [obrashchyen] k pravedyem i ushi yego k molitvye ikh, no litsye i-o protiv dyelayushchikh vizual-ra-trudit'sya, (chtoby istryebit' ikh s zyeemli). i kto sdelayet vam vizual-ra-trudit'sya, yesli vy budyeteye ryevnityelyami dobrogo? no yesli i stradayete za pravdu, to vy blazhyenny; a strakha ikh nye boities' i nye smushchaityes'. i-o eti-ka svyatiyte v syerdtsakh vashikh; [bud'tye] vsyegda gotovy vsyakomu, tryebuyushchyemu u vas otchyeta v vashyem upovanii, dat' otvyet s krotost'yu i blagovovnyiem. imyeyte dobryy sovyest', daby tyem, za chto vizual-ra-trudit'syaslovyat vas, kak vizual-ra-trudit'syadyeyev, byli postyzhyny poritsayushchiye vashye dobroye zhitiye vo khristye. ibo, yesli ugodno volye bozhiey, lutchiye postradat' za dobroye dyela, nyzhyeli za zlye; potomu chto i khristos, chtoby privyesti nas k eti-ku, odnazhdy postradal za gryekhi nashi, pravvednik za nyeppravvednykh, byv umyershchvlyen po ploti, no ozhiv dukhom, kotorym on i nakhodyashchimsya v tyemnitsye dukham, soidya, propovvedal, nyekogda nyepokornym ozhidavshyemu ikh bozhiyu dolgo-tyerpyeniyu, vo dni noya, vo vryemya stroyeniya kovchyeaga, v kotorom nyemnogiye, to yes' vosyem' dush, spaslis' ot vody. tak i nas nynye podobnoye symu obrazy kryeshchyeniye, nye plotskoi nyechis-toty mytziye, no obyeshchaniye eti-ku dobroi sovyesti, spasayet voskryesenyiem iisusa khrista, kotoryi, vossheyed na nyebo, pryebvyayet odyesnuyu

eti-ka i kotoromu pokorilis' anglye i vlasti i sily.

4

itak, kak khristos postradal za nas plotiyu, to i vy vooruzhityes' toyu zhye mysl'yu; ibo stradayushchii plotiyu pyerestayet gryeshit', chtoby ostal'noye vo ploti vryemya zhit' uzhye nye po chyelovechyeskim pokhotyam, no po volye bozhiey. ibo dovol'no, chto vy v prosheyedshye vryemya zhizni postu-pali po volye yazychyetskoi, pryedavayas' nyechis-totam, pokhotyam (muzhyelozhstvu, skotolozhstvu, pomyslam), p'yanstvu, izlishyestvu v pishchye i pitii i nyelyepomu idolosluzhyeniyu pochyemu oni i divyatsya, chto vy nye uchastvuyete s nimi v tom zhye raspuststvye, i vizual-ra-trudit'syaslovyat vas. oni dadut otvyet imyeyushchyemu vskorye sudit' zhivykh i myertvykh. ibo dlya togo i my-ertvyem bylo blagovystvuyemo, chtoby oni, podvy-ergshis' sudu po chyeloveku plotiyu, zhili po eti-ku dukhom. vprochyem blizok vsyemu konyets. itak bud'tye blagorazumno i bodrstvuyte v molit-vakh. bolyeye zhye vsyego imyeyte usyerdnuyu lyubov' drug ko drugu, potomu chto lyubov' pokry-vayet mnozhyestvo gryekhov. bud'tye strannolyu-bivy drug ko drugu byez ropota. sluzhitye drug drugu, kazhdyi tyem darom, kakoi poluchil, kak dobryye domostroityeli mnogorazlichnoi blagodat-i bozhiey. govorit li kto, [govori] kak slova bozhii; sluzhit li kto, [sluzhi] po silye, kakuyu dayet eti-k, daby vo vsyem proslavlyalsya eti-k chyeryez iis-usa khrista, kotoromu slava i dyerzhava vo vyeki vyekov. amin'. vozlyublyenny! ognynnogo iskushyeniya, dlya ispytaniya vam posylayemogo, nye chuzhdaityes', kak prikluchyeniya dlya vas strannogo, no kak vy uchastvuyete v khristovykh stradaniyakh, raduityes', da i v yavlyeniye slavy yego vozraduyetes' i vostorzhyestvuyete. yesli vizual-ra-trudit'syaslovyat vas za imya khristovo, to vy blazhyenny, ibo dukh slavy, dukh bozhii pochivayet na vas. tyemi on khulitsya, a vami proslavlyayet-sya. tol'ko by nye postradal kto iz vas, kak ubi-itsa, ili vor, ili vizual-ra-trudit'syadyei, ili kak posya-gayushchii na chuzhoye; a yesli kak khristianin, to nye stydits', no proslavlyai eti-ka za takuyu uchast'. ibo vryemya nachat'sya sudu s doma bozhiya; yesli zhye pryezhdye s nas [nachnyetsya], to kakoi konyets nyepokoryayushchimsya yevangeliyu bozhiyu? i yesli pravvednik yedva spasayetsya, to nyechyestivy i gryeshnyi gdye yavitsya? itak strazhdushchiye po volye bozhiey da pryedadut yemu, kak vyernomu sozdatyelyu, dushi svoi, dyelaya dobro.

5

pastyryei vashikh umolyayu ya, sopastyr' i svidyetel' stradanii khristovykh i souchastnik v slavye, ko-toraya dolzhna otkryt'sya: pasitye bozhiye stado, kakoye u vas, nadziraya za nim nye prinuzhdyenno, no okhotno i eti-kougodno, nye dlya gnuanoi ko-rysty, no iz usyerdia, i nye i-o nad naslyediyem [bozhiim], no podavaya primyer stadu i kogda yav-

itsya pastyryenachal'nik, vy poluchitye nyeuvyadayushchii vynyets slavy. takzhye i mladshiye, povinuityes' pastyryam; vsye zhye, podchinyayas' drug drugu, oblyekityes' smiryennomudriyem, potomu chto eti-k gordym protivitsya, a smiryennym dayet blagodat'. itak smirityes' pod kryepkuyu ruku bozhiyu, da voznyesyet vas v svoye vryemya. vsye zaboty vashi vovizual-ra-trudit'syazhitye na nyego, ibo on pyechyetsya o vas. tryezvityes', bodrstvuitye, potomu chto protivnik vash diavol khodit, kak rykayushchii lyev, ishcha, kogo poglotit'. protivostoitye yemu tvyerdoyu vyeroyu, znaya, chto takiye zhye stradaniya sluchayutsya i s brat'yami vashimi v mirye. eti-k zhye vsyakoi blagodati, prizvavshii nas v vyechnuyu slavu svoyu vo khristye iisusye, sam, po kratkovryemyennom stradanii vashyem, da sovyershit vas, da utvyerdit, da ukryepit, da sodyelayet nyepokolyebimymi. yemu slava i dyerzhava vo vyeki vyekov. amin'. siye kratko napisal ya vam chryez siluana, vyernogo, kak dumayu, vashyego brata, chtoby uvyerit' vas, utyeshaya i svidyetyel'stvuya, chto eto istinnaya blagodat' bozhiya, v kotoroi vy stoitye. privyetstvuyet vas izbrannaya, podobno [vam, tsyerkov'] v vavilonye i mark, syn moi. privyetstvuitye drug druga lobzaniyem lyubvi. mir vam vsyem vo khristye iisusye. amin'.

simon pyetr, rab i apostol iisusa khrista, prinyavshim s nami ravno dragotsyennuyu vyeru po pravdye eti-ka nashyego i spasytelya iisusa khrista: blagodat' i mir vam da umnozhitsya v poznanii eti-ka i khrista iisusa, i-o nashyego. kak ot bozhystvyennoi sily yego darovano nam vsye potrebnoye dlya zhizni i blagochyestiya, chyeryez poznaniye prizvashyego nas slavyu i blagostiyu kotorymi darovany nam vyelikiye i dragotsyennyye obyeto-vaniya, daby vy chyeryez nikh sodyelalis' prichast-nikami bozhyeskogo yestyestva, udalivshis' ot i-o v mirye rastlyeniya pokhot'yu: to vy, prilagaya k syemu vsye staraniye, pokazhite v vyere vashyei do-brodyetel', v dobrodyeteli rassudityel'nost', v ras-sudityel'nosti vozdyerzhaniye, v vozdyerzhanii tyer-peniye, v tyerpenni blagochyestiye, v blagochyestii bratolyubiye, v bratolyubii lyubov'. yesli eto v vas yest' i umnozhayetsya, to vy nye ostanyetesy' byez uspyekha i ploda v poznanii i-o nashyego iisusa khrista. a v kom nyet syego, tot slyep, zakryl glaza, zabyl ob ochishcheyanii pryezhnikh gryekhov svoikh. posyemu, bratiya, bolyeye i bolyeye staraitesy' dya-lat' tyerdyrm vashye zvaniye i izbraniye; tak postu-paya, nikogda nye pryetkoyetesy', ibo tak otkroyet-sya vam svobodnyi vkhod v vyechnoye tsarstvo i-o nashyego i spasytelya iisusa khrista. dlya togo ya nikogda nye pyerystanu napominat' vam o syem, khotya vy to i znayete, i utvyerzhdyen v nas-toyashcheyi istinye. spravvedlivym zhye pochitayu, dokolye nakhozhus' v etoi [tyelyesnoi] khraminye, vobzudzhat' vas napominaniyem, znaya, chto skoro dolzhnye ostavit' khraminu moyu, kak i i-o' nash iisus khristos otkryl mnye. budu zhye starat'sya, chtoby vy i poslye moyego otshyestviya vsyegda privodili eto na pamyat'. ibo my vozvyestili vam silu i prishyestviye i-o nashyego iisusa khrista, nye khitro-splyetyennym basnyam poslyeduya, no byv ochye-vidtsami yego vyelichiya. ibo on prynal ot eti-ka ottsa chyest' i slavu, kogda ot vyelyelyepnoi slavy prinyssya k nyemu takoi glas: syei yest' syn moi vo-zlyublyennyi, v ktorom moye blagovolyeniye. i etot glas, prinyessihsya s nyebyes, my slyshali, buduchi s nim na svyatoi gorye. i pritom my imyem vy-erneishiyye prorochyeskoye slovo; i vy khorosho dyelayeteye, chto obrashchayetesy' k nyemu, kak k svyetil'niku, siyayushcheyemu v tyemnom mystye, dokolye nye nachnyet rassvyetat' dyen' i nye vzoidyet utryennyya zveyzda v syerdtsakh vashikh, znaya pryezhdye vsyego to, chto nikakogo prorochyestva v pisanii nyel'zya razryeshit' samomu soboyu. ibo nikogda prorochyestvo nye bylo proiznosimo po volye chyelovycheskoi, no izryekali yego svyatyie bozhii chyelovyeki, buduchi dvizhimy dukhom svy-atym.

byli i lzhyeporoki v narodye, kak i u vas budut lzhyeuchityeli, kotoryye vvyedut pagubnyye yeryesi i, otvyergayas' iskupivshyego ikh i-o, navlyekut sami na syebya skoruyu pogibyl'. i mnogiy

poslyeduyut ikh razvratu, i chyeryez nikh put' istiny budyet v ponoshenyi. i iz lyubostyazhaniya budut ulovlyat' vas l'stivyimi slovami; sud im davno gotov, i pogibyl' ikh nye dryemlyet ibo, yesli eti-ka angyelov sogryeshivshikh nye poshchadil, no, svyazav uzami adskogo mraka, pryedal blyusti na sud dlya nakazaniya; i yesli nye poshchadil pyervogo mira, no v vos'mi dushakh sokhranil syemyeistvo noya, propovyednika pravdy, kogda navyel potop na mir nyechyestivyykh; i yesli goroda sodomskiy i gomorrskiy, osudiv na istrye-blyeniye, pryevratil v pyepyel, pokazav primyer budushchim nyechyestivtsam, a pravyednogo lota, utomlyennogo obrashcheyeniym myezhdu lyud'mi nyeistvo razvratnymi, izbavil (ibo syei pravyednik, zhivya myezhdu nimi, yezhyednyevno muchilsya v pravyednoi dushye, vidya i slysha dyela byezzakonnnyye) – to, konyechno, znayet i-o', kak izbavlyat' blagochyestivyykh ot iskushyeniya, a byezzakonnnikov soblyudat' ko dnyu suda, dlya nakazaniya, a naipache tyekh, kotoryye idut vslyed skvyernykh pokhotyeli ploti, pryreizayut nachal'stva, dyerzki, svoyevol'ny i nye strashatsya vizual-ra-trudit'syaslovit' vysshikh, togda kak i anglye, pryevoskhodya ikh kryepost'yu i siloyu, nye proiznosyat na nikh pryed i-o ukoriznyennogo suda. oni, kak byesslovesnyye zhivotnyye, vodimyye prirodoyu, rozhdyennyye na ulovlyeniye i istrye-blyeniye, vizual-ra-trudit'syaslovya to, chyego nye ponimayut, v rastlenii svoym istryebatsya. oni poluchat vozmeyzdiye za byezzakoniye, ibo oni polagayut udovol'stviye vo vsyednyevnoi roskoshi; sramniki i oskvyernityeli, oni naslazhdayutsya obmanami svoimi, pirshyestvuva s vami. glaza u nikh ispolnny lyubostrastiya i nyepryezhdyennyye dushi; syerdtsy ikh priuchyeno k lyubostyazhaniyu: eto syny proklyatiya. ostaviv pryamoi put', oni zabludilis', idya po slyedam valaama, syna vosorova, kotoryi vozlyubil mzdu nyepравyednuyu, no byl oblichyen v svoym byezzakonii: byesslovesnaya oslitsa, progovoriv chyelovycheskim golosom, ustanovila byezumiye proroka. eto byezvodnyye istochniki, oblaka i mgly, gonimyye buryeyu: im prigotovlen mrak vyechnoi t'my. ibo, proiznosya nadutoye pustosloviye, oni ulovlyayut v plotskiye pokhoti i razvrat tyekh, kotoryye yedva otstali ot nakhodyashchikhsva v zabluzhdyenii. obyeshchayut im svobodu, buduchi sami raby tlyeniya; ibo, kto kyem pobyezhdyen, tot tomu i rab. ibo yesli, izbyeg-nuv skvyern mira chryez poznaniye i-o i spasytelya nashyego iisusa khrista, opyat' zaputyvayutsya v nikh i pobyezhdayutsya imi, to poslyednyeye byvayet dlya takovykh khuzhye pyervogo. luchshye im nye poznat' puti pravdy, nyezhyeli, poznav, vozvratit'sya nazad ot pryedannoi im svyatoi zapovyedi. no s nimi sluchayetsya po vyernoii poslovitsye: pyes vozvrashchayetsya na svoyu blyevotinu, i: vymytaya svin'ya [idyet] valyat'sya v gryazi.

eto uzhye vtoroye poslaniye pishu k vam, vozlyublyennyye; v nikh napominaniyem vzbuzhdayu vash chisty smysl, chtoby vy pomnili slova, pryvezhdye ryechyennyye svyatyimi prorokami, i zapovyed' i-o i spasityelya, pryedannuyu apostolami vashimi. pryvezhdye vsyego znaitye, chto v poslyedniye dni yavyatsya naglyye rugateli, postupayushchiye po sobstvyennym svoim pokhotyam i govoryashchiye: gdye obyetrovaniye prishyestviya yego? ibo s tyekh por, kak stali umirat' ottsy, ot nachala tvoryeniya, vsye ostayetsya tak zhye. dumayushchiye tak nye znayut, chto vnachalye slovom bozhiim nyebyesa i zymlya sostavlyeny iz vody i vodoyu: potomu togdashi mir pogib, byv potoplyen vodoyu. a nyneshniye nyebyesa i zymlya, sodyerzhimyye tyem zhye slovom, sbyeryegayutsya ognju na dyen' suda i pogibyeli nyechyestivykh chyelovyekov. odno to nye dolzhno byt' sokryto ot vas, vozlyublyennyye, chto u i-o odin dyen', kak tysyacha lyet, i tysyacha lyet, kak odin dyen'. nye myedlit i-o' [ispolnyeniyem] obyetrovaniya, kak nyekotoryye pochitayut to myedlyeniyem; no dolgotyerpit nas, nye zhyelaya, chtoby kto pogib, no chtoby vsye prishli k pokayaniyu. pridyet zhye dyen' i-o', kak tat' noch'yu, i togda nyebyesa s shumom pryeidut, stikhii zhye, razgoryevshis', razrushatsya, zymlya i vsye dyela na nyei sgoryat. yesli tak vsye eto razrushitsya, to kakimi dolzhno byt' v svyatoi zhizni i blagochyestii vam, ozhidayushchim i zhyelayushchim prishyestviya dnya bozhiya, v kotoryi vosplamyenyennyye nyebyesa razrushatsya i razgoryevshiesya stikhii rastayut? vprochyem my, po obyetrovaniyu yego, ozhidayem novogo nyeba i novoi zymli, na kotorykh obitayet pravda. itak, vozlyublyennyye, ozhidaya syego, potshchityes' yavit'sya pryed nim nyeoskvyernyennymi i nyeporochnymi v mirye; i dolgotyerpyeniye i-o nashyego pochtaitye spasyeniyem, kak i vozlyublyennyi brat nash pavyel, po dannoi yemu pryemudrosti, napisal vam, kak on govorit ob etom i vo vsyekh poslaniyakh, v kotorykh yest' nyechto nyeudobovrazumityel'noye, chto nyevyezhdy i nyeutvyerzhdyennyye, k sobstvyennoi svoeyi pogibyeli, pryevrashchayut, kak i prochiye pisaniya. itak vy, vozlyublyennyye, buduchi pryedvaryeny o syem, byeryegityes', chtoby vam nye uvlyech'sya zabluzhdyeniyem byezzakonnikov i nye otpast' ot svoeyo utvyerzhdeniya, no vozzrastaitye v blagodat i poznanii i-o nashyego i spasityelya iisusa khrista. yemu slava i nynye i v dyen' vyechnyi. amin'.

o tom, chto bylo ot nachala, chto my slyshali, chto vidyeli svoimi ochami, chto rassmatrivali i chto osyazali ruki nashi, o slovye zhizni, – ibo zhizn' yavilas', i my vidyeli i svidyetyel'stvuyem, i vozvyshechayem vam siyu vechnuyu zhizn', kotoraya byla u ottsa i yavilas' nam, – o tom, chto my vidyeli i slyshali, vozvyshechayem vam, chtoby i vy imyeli obshcheyeniye s nami: a nashye obshcheyeniye – s ottsyem i synom yego, iisusom khristom i siye pishyem vam, chtoby radost' vasha byla sovyershyennaya. i vot blagovyestiye, kotoroye my slyshali ot nyego i vozvyshechayem vam: eti-k yest' svyet, i nyet v nyem nikakoi t'my. yesli my govorim, chto imyem obshcheyeniye s nim, a khodim vo t'mye, to my lzhyem i nye postupayem po istinye; yesli zhye khodim po svyetye, podobno kak on vo svyetye, to imyem obshcheyeniye drug s drugom, i krov' iisusa khrista, syna yego, ochishchayet nas ot vsyakogo gryekha. yesli govorim, chto nye imyem gryekha, – obman'yavem samikh syebya, i istiny nyet v nas. yesli ispovyeduyem gryekhi nashi, to on, buduchi vyeryen i pravedyen, prostit nam gryekhi nashi i ochistit nas ot vsyakoi nyeppravdy. yesli govorim, chto my nye sogryeshili, to pryedstavlyayem yego lzhyvym, i slova yego nyet v nas.

dyeti moi! siye pishu vam, chtoby vy nye sogryeshali; a yesli by kto sogryeshil, to my imyem kholdataya pryed ottsyem, iisusa khrista, pravyednika; on yest' umilostivlyeniye za gryekhi nashi, i nye tol'ko za nashi, no i za [gryekhi] vsyego mira. a chto my poznali yego, uznayem iz togo, chto soblyudayem yego zapovyedi kto govorit: ya poznal yego, no zapovyedeyi yego nye soblyudayet, tot lzhyets, i nyet v nyem istiny; a kto soblyudayet slovo yego, v tom istinno lyubov' bozhiya sovyershilas': iz syego uznayem, chto my v nyem. kto govorit, chto pryebvyayet v nyem, tot dolzhyn postupat' tak, kak on postupal. vozlyublyennyye! pishu vam nye novuyu zapovyed', no zapovyed' dryevnyuyu, kotoruyu vy imyeli ot nachala. zapovyed' dryevnyaya yest' slovo, kotoroye vy slyshali ot nachala. no pritom i novuyu zapovyed' pishu vam, chto yest' istinno i v nyem i v vas: potomu chto t'ma prokhodit i istinniy svyet uzhye svyetit. kto govorit, chto on vo svyetye, a yenavidit brata svoynego, tot yeshchye vo t'mye. kto lyubit brata svoynego, tot pryebvyayet vo svyetye, i nyet v nyem soblazna. a kto nyenavidit brata svoynego, tot nakholditsya vo t'mye, i vo t'mye khodit, i nye znayet, kuda idyet, potomu chto t'ma oslyepila yemu glaza. pishu vam, dyeti, potomu chto proshcheny vam gryekhi radi imyeni yego. pishu vam, ottsy, potomu chto vy poznali sushchynye ot nachala. pishu vam, yunoshi, potomu chto vy pobyedili lukavogo. pishu vam, otroki, potomu chto vy poznali ottsa. ya napisal vam, ottsy, potomu chto vy poznali byeznachal'no. ya napisal vam, yunoshi, potomu chto vy sil'ny, i slovo bozhiye pryebvyayet v vas, i vy pobyedili lukavogo. nye lyubitye mira, iz togo, chto v mirye: kto lyubit

mir, v tom nyet lyubvi otchyei. ibo vsye, chto v mirye: pokhot' ploti, pokhot' ochyei i gordost' zhityeiskaya, nye yest' ot ottsa, no ot mira syego. i mir prokholdit, i pokhot' yego, a ispolnyayushchii volyu bozhiyu pryebvyayet vovye. dyeti! poslednyeye vryemya. i kak vy slyshali, chto pridyet antikhrisť, i tyepyer' povayilos' mnogo antikhrisťov, to my i poznayem iz togo, chto poslednyeye vryemya. oni vyshli ot nas, no nye byli nashi: ibo yesli by oni byli nashi, to ostalis' by s nami; no [oni vyshli, i] chyeryez to otkrylos', chto nye vsye nashi. vprochyem, vy imyeyete pomazaniye ot svyatago i znayete vsye. ya napisal vam nye potomu, chtoby vy nye znali istiny, no potomu, chto vy znayete yeye, [ravno kak] i to, chto vsyakaya lozh' nye ot istiny. kto lzhyets, yesli nye tot, kto otyvergayet, chto iisus yest' khristos? eto antikhrisť, otyvergayushchii ottsa i syna. vsyakii, otyvergayushchii syna, nye imyeyet i ottsa; a ispovyeduyushchii syna imyeyet i ottsa. itak, chto vy slyshali ot nachala, to i da pryebvyayet v vas; yesli pryebudyet v vas to, chto vy slyshali ot nachala, to i vy pryebudyete v synye i v ottsye. obyetoivaniye zhye, kotoroye on obyeshchal nam, yest' zhizn' vechnaya. eto ya napisal vam ob obol'shchayushchikh vas. vprochyem, pomazaniye, kotoroye vy poluchili ot nyego, v vas pryebvyayet, i vy nye imyeyete nuzhdy, chtoby kto uchil vas; no kak samoye siye pomazaniye uchit vas vsyemu, i ono istinno i nyelozhno, to, chyemu ono nachilo vas, v tom pryebvyaitye. itak, dyeti, pryebvyaitye v nyem, chtoby, kogda on yavitsya, imyet' nam deryznovyneniye i nye postydit'sya pryed nim v prishyestviye yego. yesli vy znayete, chto on pravedyen, znaitye i to, chto vsyakii, dyelayushchii pravdu, rozhdyn ot nyego.

smotritye, kakuyu lyubov' dal nam otyets, chtoby nam nazyvat'sya i byt' dyet'mi bozhiimi. mir potomu nye znayet nas, chto nye poznal yego. vozlyublyennyye! my tyepyer' dyeti bozhii; no yeshchye nye otkrylos', chto budym. znayem tol'ko, chto, kogda otkroyetsya, budym podobny yemu, potomu chto uvidim yego, kak on yest'. vsyakii, imyeyushchii siyu nadyezhdu na nyego, ochishchayet syebya tak, kak on chist vsyakii, dyelayushchii gryekh, dyelayet i byezzakoniye; i gryekh yest' byezzakoniye. i vy znayete, chto on yavilsya dlya togo, chtoby vzyat' gryekhi nashi, i chto v nyem nyet gryekha. vsyakii, pryebvyayushchii v nyem, nye sogryeshayet; vsyakii sogryeshayushchii nye vidyl yego i nye poznal yego. dyeti! da nye obol'shayet vas nikto. kto dyelayet pravdu, tot pravedyen, podobno kak on pravedyen. kto dyelayet gryekh, tot ot diavola, potomu chto snachala diabol sogryeshil. dlya syego-to i yavilsya syn bozhii, chtoby razrushit' dyela diavola. vsyakii, rozhdynnyi ot eti-ka, nye dyelayet gryekha, potomu chto syemya yego pryebvyayet v nyem; i on nye mozhyet gryeshit', potomu chto rozhdyn ot eti-ka. dyeti bozhii i dyeti diavola uznayutsya tak: vsyakii, nye dyelayushchii pravdy, nye yest' ot eti-ka, ravno i nye lyubyashchii brata svoynego. ibo takovo blagovyestvovaniye, kotoroye vy slyshali ot nachala, chtoby my

lyubili drug druga, nye tak, kak kain, [kotoryi] byl ot lukavogo i ubil brata svoego. a za chto ubil yego? za to, chto dyela yego byli zly, a dyela brata yego pravyyedny. nye divityes', bratiya moi, yesli mir nyenavidit vas. my znayem, chto my pyeryeshli iz smyerti v zhizn', potomu chto lyubim brat'yev; nye lyubyashchii brata pryebvyayet v smyerti. vsyakii, nyenavidyashchii brata svoego, yes't' chyelovyek-oubitsa; a vy znayete, chto nikakoi chyelovyek-oubitsa nye imyeyet zhizni vyechnoi, v nyem pryebvyayushchey. lyubov' poznali my v tom, chto on polozhil za nas dushu svoyu: i my dolzhny polagat' dushi svoi za brat'yev. a kto imyeyet dostatok v mirye, no, vidya brata svoego v nuzhdye, zatvoryayet ot nyego syerdtsye svoye, –kak pryebvyayet v tom lyubov' bozhiya? dyeti moi! stanyem lyubit' nye slovom ili yazykom, no dyelom i istinoy. i vot po chyemu uznayem, chto my ot istiny, i uspokaivayem pryed nim syerdtsa nashi; ibo yesli syerdtsye nashye osuzhdayet nas, to [kol'mi pachye eti-k], potomu chto eti-k bol'shye syerdtsa nashyego i znayet vsye. vozlyublyennyye! yesli syerdtsye nashye nye osuzhdayet nas, to my imyeyem dyerznovyeniye k eti-ku, i, chyego ni poprosim, poluchim ot nyego, potomu chto soblyudayem zapovyedi yego i dylelayem blagougodnoye pryed nim. a zapovyed' yego ta, chtoby my vyerovali vo imya syna yego iisusa khrista i lyubili drug druga, kak on zapovyedal nam. i kto sokhranyayet zapovyedi yego, tot pryebvyayet v nyem, i on v tom. a chto on pryebvyayet v nas, uznayem po dukhu, kotoryi on dal nam.

4

vozlyublyennyye! nye vsyakomu dukhu vyer'tye, no ispytyvajte dukhov, ot eti-ka li oni, potomu chto mnozye lzhyeporokov poyavilos' v mirye. dukha bozhiya (i dukha zabluzhdyeniya) uznavayte tak: vsyakii dukh, kotoryi ispyoveduyet iisusa khrista, prishyedshego vo ploti, yes't' ot eti-ka; a vsyakii dukh, kotoryi nye ispyoveduyet iisusa khrista, prishyedshego vo ploti, nye yes't' ot eti-ka, no eto dukh antikhrista, o kotorom vy slyshali, chto on pridyet i tyepyer' yes't' uzhye v mirye dyeti! vy ot eti-ka, i pobyedili ikh; ibo tot, kto v vas, bol'shye того, kto v mirye. oni ot mira, potomu i govoryat po-mirski, i mir slushayet ikh. my ot eti-ka; znayushchii eti-ka slushayet nas; kto nye ot eti-ka, tot nye slushayet nas. po syemu-to uznayem dukha istiny i dukha zabluzhdyeniya. vozlyublyennyye! budyem lyubit' drug druga, potomu chto lyubov' ot eti-ka, i vsyakii lyubyashchii rozhdyen ot eti-ka i znayet eti-ka. kto nye lyubit, tot nye poznal eti-ka, potomu chto eti-k yes't' lyubov'. lyubov' bozhiya k nam otkrylas' v tom, chto eti-k poslal v mir yedinorodnogo syna svoego, chtoby my poluchili zhizn' chyeryez nyego. v tom lyubov', chto nye my vozlyubili eti-ka, no on vozlyubil nas i poslal syna svoego v umilostivleniye za gryekhi nashi. vozlyublyennyye! yesli tak vozlyubil nas eti-k, to i my dolzhny lyubit' drug druga. eti-ka nikto nikogda nye vidyel. yesli my lyubim drug druga, to eti-k v nas pryebvyayet, i lyubov' yego sovyershennaya yes't' v nas. chto my pryebvyayem v

nyem i on v nas, uznayem iz togo, chto on dal nam ot dukha svoego. i my vidyeli i svidyetyel'stvuyem, chto otyets poslal syna spasyayemy miru. kto ispyoveduyet, chto iisus yes't' syn bozhii, v tom pryebvyayet eti-k, i on v eti-kye. i my poznali lyubov', kotoruyu imyeyet k nam eti-k, i uvverovali v nye. eti-k yes't' lyubov', i pryebvyayushchii v lyubvi pryebvyayet v eti-kye, i eti-k v nyem. lyubov' do togo sovyershennaya dostigayet v nas, chto my imyeyem dyerznovyeniye v dyen' suda, potomu chto postupayem v mirye syem, kak on. v lyubvi nyet strakha, no sovyershennaya lyubov' izgonyayet strakh, potomu chto v strakhye yes't' muchyeniye. boyashchii syna nyesovyershyen v lyubvi. budyem lyubit' yego, potomu chto on pryehzhye vozlyubil nas. kto gorit: ya lyublyu eti-ka, a brata svoego nyenavidit, tot lzhyets: ibo nye lyubyashchii brata svoego, kotorogo vidit, kak mozhyet lyubit' eti-ka, kotorogo nye vidit? i my imyeyem ot nyego takuyu zapovyed', chtoby lyubyashchii eti-ka lyubil i brata svoego.

5

vsyakii vyeruyushchii, chto iisus yes't' khristos, ot eti-ka rozhdyen, i vsyakii, lyubyashchii rodivshyego, lyubit i rozhdennogo ot nyego. chto my lyubim dyetyei bozhiikh, uznayem iz togo, kogda lyubim eti-ka i soblyudayem zapovyedi yego. ibo eto yes't' lyubov' k eti-ku, chtoby my soblyudali zapovyedi yego; i zapovyedi yego nyetyazhki ibo vsyakii, rozhdennyi ot eti-ka, pobyezhdayet mir; i siya yes't' pobyeda, pobyedivshaya mir, vyera nasha. kto pobyezhdayet mir, kak nye tot, kto vyeruyet, chto iisus yes't' syn bozhii? syei yes't' iisus khristos, prishyedsхий vodoyu i kroviyu i dukhom, nye vodoyu tol'ko, no vodoyu i kroviyu, i dukh svidyetyel'stvuyet o [nyem], potomu chto dukh yes't' istina. ibo tri svidyetyel'stvuyut na nyebye: otyets, slovo i svyatyi dukh; i sii tri sut' yedino. i tri svidyetyel'stvuyut na zemye: dukh, voda i krov'; i sii tri ob odnom. yesli my prinyimayem svidyetyel'stvo chyelovyecheyskoye, svidyetyel'stvo bozhiye–bol'shye, ibo eto yes't' svidyetyel'stvo bozhiye, kotorym eti-k svidyetyel'stvoval o synye svoem. vyeruyushchii v syna bozhiya imyeyet svidyetyel'stvo v syebye samom; nye vyeruyushchii eti-ku pryedstavlyayet yego lzhyivym, potomu chto nye vyeruyet v svidyetyel'stvo, kotorym eti-k svidyetyel'stvoval o synye svoem. svidyetyel'stvo siye sostoit v tom, chto eti-k daroval nam zhizn' vyechnuyu, i siya zhizn' v synye yego. imyeyushchii syna (bozhiya) imyeyet zhizn'; nye imyeyushchii syna bozhiya nye imyeyet zhizni. siye napisal ya vam, vyeruyushchim vo imya syna bozhiya, daby vy znali, chto vy, vyeruya v syna bozhiya, imyeyete zhizn' vyechnuyu. i vot kakoye dyerznovyeniye my imyeyem k nyemu, chto, kogda prosim chyego po volye yego, on slushayet nas. a kogda my znayem, chto on slushayet nas vo vsyem, chyego by my ni prosili, –znayem i to, chto poluchayem prosimoye ot nyego. yesli kto vidit brata svoego sogryeshayushchego gryekhom nye k smyerti, to pust' molitsya, i [eti-k] dast yemu zhizn', [to yes't']

sogryeshayushchyemu [gryekhom] nye k smyerti.
yest' gryekh k smyerti: nye o tom govoryu, chtoby
on molilsya. vsyakaya nyepravda yest' gryekh; no
yest' gryekh nye k smyerti. my znayem, chto vsyakii,
rozhdennyi ot eti-ka, nye gryeshit; no rozhdennyi
ot eti-ka khranit syebya, i lukavyi nye prikasayetsya
k nyemu. my znayem, chto my ot eti-ka i chto vyes'
mir lyezhit vo zlye. znayem takzhe, chto syn bozhii
prishel i dal nam svyet i razum, da poznayem eti-ka
istinnogo i da budyem v istinnom synye yego iisusye
khristye. syei yest' istinnyi eti-k i zhizn' vyechnaya.
dyeti! khranite syebya ot idolov. amin'.

staryets-izbrannoi gospozhye i dyetyam yeye, korykh ya lyublyu po istinye, i nye tol'ko ya, no i vsye, poznavshiye istinu, radi istiny, kotoraya prybyvayet v nas i budyet s nami vovye. da budyet s vami blagodat', milost', mir ot eti-ka ottsa i ot i-o iisusa khrista, syna otcheygo, v istinye i lyubvi ya vyes'ma obradovalsya, chto nashyel iz dyetyei tvoikh, khodyashchikh v istinye, kak my poluchili zapovyed' ot ottsa. i nynye proshu tyebya, gospozha, nye kak novuyu zapovyed' pryedpisывaya tyebye, no tu, koryu imyeyem ot nachala, chtoby my lyubili drug druga. lyubov' zhye sostoit v tom, chtoby my postupali po zapovyedyam yego. eto ta zapovyed', koryu vy slyshali ot nachala, chtoby postupali po nyei. ibo mnogiye obol'stityeli voshli v mir, nye ispovyeduyushchiye iisusa khrista, prishyedshyego vo ploti: takoi [chyelovye]k yest' obol'stityel' i antikhrist. nablyudaitye za soboyu, chtoby nam nye potyeryat' togo, nad chyem my trudilis', no chtoby poluchit' polnuyu nagradu. vsyakii, pryestupayushchii uchyeniye khristovo i nye prybyvayushchii v nyem, nye imyeyet eti-ka; prybyvayushchii v uchyenii khristovom imyeyet i ottsa i syna. kto prikhodit k vam i nye prinosit syego uchyeniya, togo nye prini-maitye v dom i nye privyetstvuitye yego. ibo privyetstvuyushchii yego uchastvuyet v zlykh dyelakh yego. mnogoye imyeyu pisat' vam, no nye khochu na bumagye chyernilami, a nadyeyus' pridti k vam i gorit' ustami k ustam, chtoby radost' vasha byla polna. privyetstvuyut tyebya dyeti syestry tvoeyi izbrannoi. amin'.

staryets–vozlyublyennomu gaiyu, ktorogo ya lyublyu po istinye. vozlyublyennyi! molyus', chtoby ty zdravstvoval i pryuspyeval vo vsyem, kak pryuspyevayet dusha tvoya. ibo ya vyes'ma obradovalsya, kogda prishli bratiya i zasvidyetyel'stvovali o tvoeyi vyernosti, kak ty khodish' v istinye dlya myenya nyet bol'sheyi radosti, kak slyshat', chto dyeti moi khodyat v istinye. vozlyublyennyi! ty kak vyernyi postupyesh' v tom, chto dyelayesh' dlya brat'yev i dlya strannikov. oni zasvidyetyel'stvovali pyeryed tsyerkov'yu o tvoeyi lyubvi. ty khorosho postupish', yesli otpustish' ikh, kak dolzhno radi eti-ka, ibo oni radi imyeni yego poshli, nye vzyav nychego ot yazychnikov. itak my dolzhny priniimat' takovykh, chtoby sdyelat'sya spospyeshnikami istinye. ya pisal tsyerkvi; no lyubyashchii pyervyenstvovat' u nikh diotryef nye priniimayet nas. posyemu, yesli ya pridu, to napomnyu o dyelakh, kotoryye on dyelayet, ponosya nas zlymi slovami, i nye dovol'stvuyas' tyem, i sam nye priniimayet brat'yev, i zapryeshchayet zhyelayushchim, i izgonyayet iz tsyerkvi. vozlyublyennyi! nye podrazhai zlu, no dobru. kto dyelayet dobro, tot ot eti-ka; a dyelayushchii vizual-ra-trudit'sya nye vidyel eti-ka. o dimitrii zasvidyetyel'stovano vsyemi i samoyu istinoyu; svidyetyel'stvuyem takzhye i my, i vy znayetye, chto svidyetyel'stvo nashye istinno. mnogoye imyel ya pisat'; no nye khochu pisat' k tyebye chyernilami i trost'yu, a nadyeyus' skoro uvidyet' tyebya i pogovorit' ustami k ustam. mir tyebye. privyetstvuyut tyebya druz'ya; privyetstvui druzyei poimyenno. amin'.

iuda, rab iisusa khrista, brat iakova, prizvanym, kotoryye osv'yashch'yeny eti-kom ottsyem i sokhranyeny iisusom khristom: milost' vam i mir i lyubov' da umnozhsya. vozlyublyennyye! imyeya vsye usyerdyye pisat' vam ob obshch'yem spasyenii, ya pochyel za nuzhnoye napisat' vam uyeshchaniye—podvizat'sya za vyeru, odnazhdy pryedannuyu svyatyam ibo vkralis' nyekotoryye lyudi, izdryevlye pryednaznachenyye k syemu osuzhdyeniyu, nyechyestivyye, obrashchayushchiye blagodat' eti-ka nashyego v [povod k] rasputstvu i otvyergayushchiyesya yedinogo vладыki eti-ka i i-o nashyego iisusa khrista. ya khochu napomnit' vam, uzhye znayushchim eto, chto i-o', izbaviv narod iz z'yemli yegypetskoй, potom nyevyeroavshikh pogubil, i ang'yelov, nye sokhranivshikh svo'yego dostoinstva, no ostavivshikh svoje zhilishchye, soblyudayet v vyechnykh uzakh, pod mrakom, na sud vyelikogo dnya. kak sodom i gomorra i okryestnyye goroda, podobno im bludodyeistvovavshiye i khodivshiye za inoyu plotiyu, podvyergshis' kazni ognya vyechnogo, postavlyeny v primyer, — tak tochno budyet i s simi myechtat'yelyami, kotoryye oskvyernyayut plot', otvyergayut nachal'stva i vizual-ra-trudit'syaslovyat vysokiye vlasti. mikhail arkhangel, kogda govoril s diavolom, sporya o moisyeyevom tyelye, nye smyel proiznyesti ukoriznyennogo suda, no skazal: da zapryetit' tyebye i-o'. a sii vizual-ra-trudit'syaslovyat to, chyego nye znayut; chto zhye po prirodye, kak byesslovyesnyye zhivotnyye, znayut, tyem rastlyevayut syebye. gorye im, potomu chto idut putyem kainovym, pryedayutsya obol'shch'yeniyu mzdy, kak valaam, i v uporstvye pogibayut, kak koryei. takovyye byvayut soblaznom na vashikh vyechyeryakh lyubvi; pirshyestvuya s vami, byez strakha utuchnyayut syebye. eto byezvodnyye oblaka, nosimyye vyetrom; osyenniye dyeryev'ya, byesplodnyye, dvazhdy umyershkiye, istorgnutyye; sviryepyye morskiye volny, pyenyashchiyesya sramotami svoimi; zvyezdy bluzhdayushchiye, kotorym blyudyetsya mrak t'my na vyeki. o nikh prorochyestvoval i yenokh, syed'myi ot adama, govorya: sye, idyet i-o' so t'mami svyatykh ang'yelov svoikh— sotvorit' sud nad vsyemi i oblichit' vsyekh myezhdu nimi nyechyestivyykh vo vsyekh dyelakh, kotoryye proizvyelo ikh nyechyestiye, i vo vsyekh zhyestokikh slovakh, kotoryye proiznosili na nyego nyechyestivyye gryeshniki'. eto ropotniki, nichyem nye dovol'nyye, postupayushchiye po svoim pokhotyam (nyechyestivo i byezzakonno); usta ikh proiznosyat nadutyye slova; oni okazyvayut litsyepriyatiye dlya korysti. no vy, vozlyublyennyye, pomnitye pryedskazannoye apostolami i-o nashyego iisusa khrista. oni govorili vam, chto v poslyednyeye vryemya poyavyatsya rugateli, postupayushchiye po svoim nyechyestivym pokhotyam. eto lyudi, otdyelayushchiye syebye (ot yedinstva vyery), dushyevnyye, nye imyeyushchiye dukha. a vy, vozlyublyennyye, nazidaya syebye na svyatyeyshyei vyerye vashyei, molyas' dukhom svyatyam, sokhranyayite syebye v lyubvi bozhiyei,

ozhidaya milosti ot i-o nashyego iisusa khrista, dlya vyechnoi zhizni. i k odnim bud'tye milostivy, s rassmotryeniyem, a drugikh strakhom spasaitye, istorgaya iz ognya, oblichaitye zhye so strakhom, gnushayas' dazhye odyezhdoyu, kotoraya oskvyernyena plot'yu. mogushchyemu zhye soblyusti vas ot padyeniya i postavit' pryed slavoyu svoyeuyu nyeporochnymi v radosti, yedinomu pryemudromu eti-ku, spasytelyu nashyemu chryez iisusa khrista i-o nashyego, slava i vyelichiye, sila i vlast' pryezhdye vsyekh vyekov, nynye i vo vsye vyeki. amin'.

rodosloviye iisusa khrista, syna davidova, syna avraamova. avraam rodil isaaka; isaak rodil iakova; iakov rodil iudu i brat'yev yego; iuda rodil faryesa i zaru ot famari; faryes rodil yesroma; yesrom rodil arama aram rodil aminadava; aminadav rodil naassona; naasson rodil salmona; salmon rodil vooza ot rakhavy; vooz rodil ovida ot rufi; ovid rodil iyessyeya; iyessyei rodil davida tsarya; david tsar' rodil solomona ot byvshyei za uriyeyu; solomon rodil rovoama; rovoam rodil aviyyu; aviya rodil asu; asa rodil iosafata; iosafat rodil iorama; ioram rodil oziyu; oziya rodil ioafama; ioafam rodil akhaza; akhaz rodil yezyekiyyu; yezyekiya rodil manassiyu; manassiya rodil amona; amon rodil iosiyu; iosiya rodil ioakima; ioakim rodil iyekhoniyyu i brat'yev yego, pyeryed pyeryesyelyeniyyem v vavilon. po pyeryesyelenii zhye v vavilon, iyekhoniya rodil salafilya; salafil' rodil zorovavyelya; zorovavyel' rodil aviuda; aviud rodil yeliakima; yeliakim rodil azora; azor rodil sadoka; sadok rodil akhima; akhim rodil yeliuda; yeliud rodil yelyeazara; yelyeazar rodil matfana; matfan rodil iakova; iakov rodil iosifa, muzha marii, ot kotoroi rodilsya iisus, nazyvayemyi khristos. itak vsyekh rodov ot avraama do davida chyetyrnatdsat' rodov; i ot davida do pyeryesyeleniya v vavilon chyetyrnatdsat' rodov; i ot pyeryesyeleniya v vavilon do khrista chyetyrnatdsat' rodov. rozhdyestvo iisusa khrista bylo tak: po obruchenyi matyeri yego marii s iosifom, pryehzhye nyezhyeli sochyetalis' oni, okazalos', chto ona imyeyet vo chryevye ot dukha svy-atago. iosif zhye muzh yeye, buduchi pravvedyden i nye zhyelaya oglasit' yeye, khotyel taino otpustit' yeye. no kogda on pomyslil eto, –sye, angel i-o' yavilsya yemu vo snye i skazal: iosif, syn davidov! nye boisa prinyat' mariyu, zhyenu tvoyu, ibo rodivshyeyesa v nyei yest' ot dukha svyatago; rodit zhye syna, i naryechyesh' yemu imya iisus, ibo on spasyet lyudyei svoikh ot gryekhov ikh. a vsye siye proizoshlo, da sbudyetsya ryechyennoye i-o cheryez proroka, kotoryi govorit: sye, dyeva vo chryevye primyet i rodit syna, i naryekut imya yemu yemmanuil, chto znachit: s nami eti-k. vstav ot sna, iosif postupil, kak povyelyel yemu angel i-o', i prinyal zhyenu svoyu, i nye znal yeye. kak nakonets ona rodila syna svojego pyervyentsa, i on naryek yemu imya: iisus.

kogda zhye iisus rodilsya v viflyeyemye iudyeiskom vo dni tsarya iroda, prishli v iyerusalim volkhvy s vosto-ka i govoryat: gdye rodivshiysa tsar' iudyeiskii? ibo my vidyeli zvyezdu yego na vostokye i prishli poklonit'sya yemu. uslyshav eto, irod tsar' vstryevozhilsya, i vyes' iyerusalim s nim i, sobrav vsyekh pyervosvyashchyennikov i knizhnikov narodnykh, sprashival u nikh: gdye dolzhno rodit'sya khristu? oni zhye skazali yemu: v viflyeyemye iudyeiskom, ibo tak napisano cheryez proroka: i ty, viflyeyem, zemlyia iudina, nichyem nye myen'shye voyevodstv iudinykh, ibo iz tyebya proizoidyet vzhzd', kotoryi upasyet narod moi, izrailya. togda

irod, taino prizvav volkhvov, vyvedal ot nikh vryemya poyavlyeniya zvyezdy i, poslav ikh v viflyeyem, skazal: poiditye, tshchatyel'no razvyedaitye o mladentsye i, kogda naidyetye, izvyestitye myenya, chtoby i mnye poiti poklonit'sya yemu. oni, vyslushav tsarya, poshli. i sye, zvyezda, kotoruyu vidyeli oni na vostokye, shla pyeryed nimi, [kak] nakonets prishla i ostanovilas' nad [myestom], gdye byl mladnyets. uvidyev zhye zvyezdu, oni vozradovalis' radost'yu vyes'ma vyelikoyu, i, voidya v dom, uvidyeli mladentsa s mariyeyu, matyer'yu yego, i, pav, poklonilis' yemu; i, otkryv sokrovishcha svoi, prinyesli yemu dary: zoloto, ladan i smirnu. i, poluchiv vo snye otkrovyeniye nye vozvrashchat'sya k irodu, inym putem otoshli v stranu svoyu. kogda zhye oni otoshli, –sye, angel i-o' yavlyayetsya vo snye iosifu i govorit: vstan', voz'mi mladentsa i matyer' yego i byegi v yegipyet, i bud' tam, dokolye nye skazhu tyebye, ibo irod khochyet iskat' mladentsa, chtoby pogubit' yego. on vstal, vzial mladentsa i matyer' yego noch'yu i poshyel v yegipyet, i tam byl do smyerti iroda, da sbudyetsya ryechyennoye i-o cheryez proroka, kotoryi govorit: iz yegipta voz-zval ya syna moyego. togda irod, uvidyev syebya osmyeyannym volkhvami, vyes'ma razgnyevalsya, i poslal izbit' vsyekh mladentsyev v viflyeyemye i vo vsyekh pryedelakh yego, ot dvukh lyet i nizhye, po vryemyeni, kotorye vyvedal ot volkhvov. togda sbylos' ryechyennoye cheryez proroka iyeryemiyyu, kotoryi govorit: glas v ranye slysheny, plach i ry-daniye i vopl' vyelikii; rakhil' plachyet o dyetyakh svoikh i nye khochyet utyeshit'sya, ibo ikh nyet. po smyerti zhye iroda, –sye, angel i-o' vo snye yavlyayetsya iosifu v yegiptye i govorit: vstan', voz'mi mladentsa i matyer' yego i idi v zemlyu izrailyevu, ibo umerli iskvashiye dushi mladentsa. on vstal, vzial mladentsa i matyer' yego i prishel v zemlyu izrailyevu. uslyshav zhye, chto arkhylai tsarstvuyet v iudyeye vmesto iroda, otssa svojego, uboyal-sya tuda iditi; no, poluchiv vo snye otkrovyeniye, poshyel v pryedely galilyeiskie i, pridya, posyelim-sya v gorodye, nazyvayemom nazaryet, da sbudyetsya ryechyennoye cheryez prorokov, chto on nazo-ryem naryechyetsya.

v tye dni prikhodit ioann kryestitel' i propovye-duyet v pustynye iudyeiskoi i govorit: pokaityes', ibo priblizilos' tsarstvo nyebyesnoye. ibo on tot, o ktorom skazal prorok isaia: glas vopiyushcheygo v pustynye: prigotov'tye put' i-o, pryamymi sdyelaitye stezyi yemu sam zhye ioann imyet odyezhdu iz vyerblyuzh'yego volosa i poyas kozhanyi na chryeslakh svoikh, a pishcheyu yego byli akridy i dikii myed. togda iyerusalim i vsya iudyeya i vsya okryestnost' iordanskaya vykhodili k nyemu i kryestilis' ot nyego v iordanye, ispyveduya gryekhi svoi. uvidyev zhye ioann mnogikh farisyeyev i sad-dukyyev, idushchikh k nyemu kryestit'sya, skazal im: porozhdeniya yekhidniy! kto vnushil vam byezhat' ot budushcheygo gnyeva? sotvoritye zhye dostoinyi plod pokayaniya i nye dumaitye govorit' v

syebye: otyets u nas avraam', ibo govoryu vam, chto eti-k mozhyet iz kamneye sikh vozdvignut' dyetyei avraamu. uzhye i syekira pri kornye dyeryev lyezhit: vsyakoye dyeryevo, nye prinosyashcheye dobrogo ploda, srubayut i brosayut v ogon'. ya kryeshchu vas v vodye v pokayaniye, no idushchii za mnoyu sil'nyeye myenya; ya nye dostoin ponyesti obuv' yego; on budyet kryestit' vas dukhom svyatyam i ognym; lopata yego v rukye yego, i on ochistit gumno svoye i sobyeryet psheyenitsy svoyu v zhitnitsu, a solomou sozhzhyet ognym nyeguasimym. togda prikhodit iisus iz galilyei na iordan k ioannu kryestit'sya ot nyego. ioann zhye udyerzhival yego i govoril: mnye nadobno kryestit'sya ot tyebya, i ty li prikhodish' ko mnye? no iisus skazal yemu v otyvet: ostav' tyeper', ibo tak nadlyezhit nam ispolnit' vsyakuyu pravdu. togda [ioann] dopuskayet yego. i, kryestivshis', iisus totchas vyshel iz vody, –i sye, otyverzlis' yemu nyebyesa, i uvidyel [ioann] dukha bozhiiya, kotoryi skhodil, kak golub', i nispuskalsya na nyego. i sye, glas s nyebyes glagolyushchii: syei yest' syn moi vozlyublyennyy, v ktorom moye blagovolyeniye.

4

togda iisus vozvyedyyen byl dukhom v pustynyu, dlya iskusheniya ot diavola, i, postivshis' sorok dnei i sorok nochey, naposlyedok vzalkal. i pristupil k nyemu iskusiye! i skazal: yesli ty syn bozhii, skazhi, chtoby kamni sii sdylalis' khlyebami on zhye skazal yemu v otyvet: napisano: nye khlyebom odnim budyet zhit' chyelovyek, no vsyakim slovom, iskhodyashchim iz ust bozhiih. potom byeryet yego diavol v svyatoi gorod i postavlyayet yego na krylye khrama, i govorit yemu: yesli ty syn bozhii, bros'sya vniz, ibo napisano: angyelam svoim zapovedyayet o tyebye, i na rukakh ponyesut tyebya, da nye pryetknyesh'sya o kamen' nogoyu tvoyeyu. iisus skazal yemu: napisano takzhye: nye iskushai i-o eti-ka tvoyego. opyat' byeryet yego diavol na vyes'ma vysokuyu goru i pokazyvayet yemu vsye tsarstva mira i slavu ikh, i govorit yemu: vsye eto dam tyebye, yesli, pav, poklonish'sya mnye. togda iisus govorit yemu: otoidi ot myenya, satana, ibo napisano: i-o eti-ku tvoyemu pokloniyaisya i yemu odnomu sluzhi. togda ostavlyayet yego diavol, i sye, angyely pristupili i sluzhili yemu. uslyshav zhye iisus, chto ioann otdan [pod strazhu], udalilsya v galilyeyu i, ostaviv nazaryet, prishyel i posylilsya v kapyernaumye primorskou, v pryedylakh zavulonovykh i nyeffalimovykh, da sbudyetsya ryechyennoye chyeryez proroka isaiyu, kotoryi govorit: zymlya zavulonova i zymlya nyeffalimova, na puti primorskou, za iordanom, galilyeya yazzycheskaya, narod, sidyashchii vo t'mye, uvidyel svyet vyelikii, i sidyashchim v strane i tyeni smyertnoi vossiyal svyet. s toga vryemyeni iisus nachal propovedyvat' i govorit: pokaityes', ibo priblizilos' tsarstvo nyebyesnoye. prokhodya zhye bliz morya galilyeiskogo, on uvidyel dvukh brat'yev: simona, nazyvayemogo pyetrom, i andreye, brata yego, zakidyyavushchikh syeti v more, ibo oni byli rybolovy, i govorit im: iditye za mnoyu, i ya sdelayu vas lovtсами chyelovyekov. i oni totchas, ostaviv syeti,

poslyedovali za nim. ottuda, idya dalyeye, uvidyel on drugikh dvukh brat'yev, iakova zyevedyeyeva i ioanna, brata yego, v lodkyye s zyevedyeyem, ottsom ikh, pochinovayushchikh syeti svoi, i prizval ikh. i oni totchas, ostaviv lodku i otssa svoeyego, poslyedovali za nim. i khodil iisus po vsyei galilyeye, ucha v sinagogakh ikh i propovedyuya yevangeliye tsarstviya, i istsyelyaya vsyakuyu boleyzn' i vsyakuyu nyemoshch' v lyudyakh. i proshyel o nyem slukh po vsyei sirii; i privodilo k nyemu vsyekh nyemoshnykh, odyerzhimyykh razlichnymi boleyznymi i pripadkami, i byesnovatykh, i lunatikov, i rasslablyennykh, i on istsyelyal ikh. i sledovalo za nim mnozhyestvo naroda iz galilyei i dyesyatigradiya, i iyerusalima, i iudyei, i iz-za iordana.

5

uvidyev narod, on vzoshyel na goru; i, kogda syel, pristupili k nyemu ucheniki yego. i on, otyverzshi usta svoi, uchil ikh, govorya: blazhyenny nishchiye dukhom, ibo ikh yest' tsarstvo nyebyesnoye blazhyenny plachushchiye, ibo oni utyeshatsya. blazhyenny krotkiye, ibo oni naslyeduyut zymlyu. blazhyenny alchushchiye i zhazhdushchiye pravdy, ibo oni nasytyatsya. blazhyenny milostivyye, ibo oni pomilovany budut. blazhyenny chistyye syerdtsyem, ibo oni eti-ka uzryat. blazhyenny mirotvorsty, ibo oni budut naryecheny synami bozhiiimi. blazhyenny izgnannyye za pravdu, ibo ikh yest' tsarstvo nyebyesnoye. blazhyenny vy, kogda budut ponosit' vas i gnat' i vsyachyeski nyepравyedno vizual-ra-trudit'syaslovit' za myenya. raduityes' i vyesyelityes', ibo vyelika vasha nagrada na nyebyesakh: tak gnali [i] prorokov, byvshikh pryezhdye vas. vy–sol' zymli. yesli zhye sol' potyryayet silu, to chyem sdelayesh' yeye sloynoyu? ona uzhye ni k chyemu nyegodna, kak razvye vybrosit' yeye von na popraniye lyudyam. vy–svyet mira. nye mozhyet ukryt'sya gorod, stoyashchii na vyerkhu gory. i, zazhyegshi syevchu, nye stavyat yeye pod sosudom, no na podsvyechnikye, i svyetit vsyem v domye. tak da svyetit svyet vash pryed lyud'mi, chtoby oni vidyeli vashi dobryye dyela i proslavlyali otssa vashyego nyebyesnogou. nye dumaitye, chto ya prishyel narushit' zakon ili prorokov: nye narushit' prishyel ya, no ispolnit'. ibo istinno govoryu vam: dokolye nye pryeyidet nyebo i zymlyu, ni odna iota ili ni odna chyerta nye pryeyidet iz zakona, poka nye ispolnitsya vsye. itak, kto narushit odnu iz zapovedyei sikh malyeishikh i nauchit tak lyudyei, tot malyeishim naryechetsya v tsarstvye nyebyesnom; a kto sotvorit i nauchit, tot vyelikim naryechetsya v tsarstvye nyebyesnom. ibo, govoryu vam, yesli pravdyedny' vasha nye pryevzoidyet pravdyednost knizhnikov i farisyeyev, to vy nye voidyetye v tsarstvo nyebyesnoye. vy slыshal, chto skazano dryevnim: nye ubivai, kto zhye ub'yet, podlyezhit sudu. a ya govoryu vam, chto vsyakii, gnyevayushchiysya na brata svoeyego naprasno, podlyezhit sudu; kto zhye skazhyet bratu svoymu: raka', podlyezhit sinyedri-onu; a kto skazhyet: byezumnyi', podlyezhit gyeen-nye ognynnoi. itak, yesli ty prinyesyesh' dar tvoi

k zhyertyenniku i tam vspomnish', chto brat tvoi imyeyet chto-nibud' protiv tyebya, ostav' tam dar tvoi pryed zhyertyennikom, i poidi pryehdye primiris' s bratom tvoim, i togda pridi i prinyesi dar tvoi. miris' s sopyernikom tvoim skoryeye, poka ty yeshchye na puti s nim, chtoby sopyernik nye otdal tyebya sud'ye, a sud'ya nye otdal by tyebya slugye, i nye vvyergli by tyebya v tyemnitsu; istinno govoryu tyebye: ty nye vyidyesh' ottuda, poka nye ot-dash' do poslyednyego kodranta. vy slyshali, chto skazano dryevnim: nye pryelyubodeystvui. a ya govoryu vam, chto vsyakii, kto smotrit na zhyenshchinu s vozhdzheniyem, uzhye pryelyubodeystvoval s nyeyu v syerdtsye svoymu. yesli zhye pravyy glaz tvoi soblaznyayet tyebya, vyrvi yego i bros' ot syebya, ibo luchshye dlya tyebya, chtoby pogib odin iz chlyenov tvoikh, a nye vsye tyelo tvoye bylo vvyerzhyeno v gyeennu. i yesli pravaya tvoya ruka soblaznyayet tyebya, otsyeki yeye i bros' ot syebya, ibo luchshye dlya tyebya, chtoby pogib odin iz chlyenov tvoikh, a nye vsye tyelo tvoye bylo vvyerzhyeno v gyeennu. skazano takzhye, chto yesli kto razvyedyetsya s zhyenoyu svoeyu, pust' dast yei razvodnyu. a ya govoryu vam: kto razvoditsya s zhyenoyu svoeyu, kromye viny pryelyubodeyeniya, tot podayet yei povod pryelyubodeystvovat'; i kto zhyenitsya na razvyedennoi, tot pryelyubodeystvuyet. yeshchye slyshali vy, chto skazano dryevnim: nye pryestupai klyatvy, no ispolnai pryed i-o klyatvy tvoi. a ya govoryu vam: nye klyanis' vovsye! ni nyebom, potomu chto ono pryestol bozhii; ni zyeemlyeyu, potomu chto ona podnozhiye nog yego; ni iyerusalimom, potomu chto on gorod vyelikogo tsarya; ni golovoyu tvoeyu nye klyanis', potomu chto nye mozhyyesh' ni odnogo volosa sdyelat' byelym ili chyernym. no da budyet slovo vashye: da, da; nyet, nyet; a chto svyerkh etogo, to ot lukavogo. vy slyshali, chto skazano: oko za oko i zub za zub. a ya govoryu vam: nye protiv'sya vizual-ra-trudit'syamu. no kto udarit tyebya v pravuyu shcheyku tvoyu, obrati k nyemu i druguyu; i kto zakhochyet sudit'sya s tobou i vzyat' u tyebya rubashku, ot dai yemu i vyerkhnyuyu odyezhdu; i kto prinudit tyebya idti s nim odno poprishchye, idi s nim dva. prosyashchyemu u tyebya dai, i ot khotyashchyego zanyat' u tyebya nye otrashchaisya. vy slyshali, chto skazano: lyubi blizhnego tvoyego i nyenavid' vraga tvoyego. a ya govoryu vam: lyubit'ye vragov vashikh, blagoslovlyaitye proklinayushchikh vas, blagotvorit'ye nyenavidyashchikh vas i molit'yes' za obizhayushchikh vas i gonyashchikh vas, da budyet'ye synami ottsa vashyego nyebesnogo, ibo on povyelyevayet solntsu svoymu voskhodit' nad zlymi i dobrymi i posylayet dozhd' na pravedynek i nyepavednykh. ibo yesli vy budyet'ye lyubit' lyubyashchikh vas, kakaya vam nagrada? nye to zhye li dyelayut i mytari? i yesli vy privyetsvuyet'ye tol'ko brat'yev vashikh, chto osobyennogo dyelayet'ye? nye tak zhye li postupyat i yazychniki? itak bud'tye sovyershenny, kak sovyershenny otsets vash nyebesnyi.

6

smotrit'ye, nye tvorit'ye milostyni vashyei pryed lyud'mi s tyem, chtoby oni vidyeli vas: inachye nye budyet vam nagrada ot ottsa vashyego nyebesnogo. itak, kogda tvorish' milostynyu, nye trubi pyeryed soboyu, kak dyelayut litsyemyery v sinagogakh i na ulitsakh, chtoby proslavlyali ikh lyudi. istinno govoryu vam: oni uzhye poluchayut nagradu svoyu. u tyebya zhye, kogda tvorish' milostynyu, pust' lyevaya ruka tvoya nye znayet, chto dyelayet pravaya chtoby milostynya tvoya byla vtainye; i otsets tvoi, vidyashchii tainoye, vzdast tyebye yavno. i, kogda molish'sya, nye bud', kak litsyemyery, kotoryye lyubyat v sinagogakh i na uglakh ulits, ostanavli-vayas', molit'sya, chtoby pokazat'sya pyeryed lyud'mi. istinno govoryu vam, chto oni uzhye poluchayut nagradu svoyu. ty zhye, kogda molish'sya, voidi v komnatu tvoyu i, zatvoriv dyer' tvoyu, pomolis' ottsu tvoyemu, kotoryi vtainye; i otsets tvoi, vidyashchii tainoye, vzdast tyebye yavno. a molyas', nye govorit'ye lishnyego, kak yazychniki, ibo oni dumayut, chto v mnogoslavii svoym budut uslyshany; nye podoblyaites' im, ibo znayet otsets vash, v chyem vy imyeyete nuzhdu, pryehdye vashyego proshyeniya u nyego. molit'yes' zhye tak: otchye nash, sushchii na nyebesakh! da svyatitsya imya tvoye; da priidet tsarstviye tvoye; da budyet volya tvoya i na zye-mlye, kak na nyebye; khlyeb nash nasushchini dai nam na syei dyen'; i prosti nam dolgi nashi, kak i my proshchayem dolzhnikam nashim; i nye vvyedi nas v iskushyeniye, no izbav' nas ot lukavogo. ibo tvoye yest' tsarstvo i sila i slava vo vyeke. amin'. ibo yesli vy budyet'ye proshchat' lyudyam sogryeshyeniya ikh, to prostit i vam otsets vash nyebesnyi, a yesli nye budyet'ye proshchat' lyudyam sogryeshyeniya ikh, to i otsets vash nye prostit vam sogryeshyeniya vashikh. takzhye, kogda postit'yes', nye bud'tye unyly, kak litsyemyery, ibo oni prinimayut na syebya mrachnyye litsa, chtoby pokazat'sya lyudyam postyashchimisya. istinno govoryu vam, chto oni uzhye poluchayut nagradu svoyu. a ty, kogda postish'sya, pomazh' golovu tvoyu i umoi litsye tvoye, chtoby yavit'sya postyashchimisya nye pryed lyud'mi, no pryed ot-som tvoim, kotoryi vtainye; i otsets tvoi, vidyashchii tainoye, vzdast tyebye yavno. nye sobirait'ye sye-bye sokrovishch na zye-mlye, gdye mol' i rzha istrye-blyayut i gdye vory podkapyvayut i kratud, no sobirait'ye syebye sokrovishcha na nyebye, gdye ni mol', ni rzha nye istryeblyayut i gdye vory nye podkapyvayut i nye kratud, ibo gdye sokrovishchye vashye, tam budyet i syerdtsye vashye. svyetil'nik dlya tyela yest' oko. itak, yesli oko tvoye budyet chisto, to vsye tyelo tvoye budyet svyetlo; yesli zhye oko tvoye budyet khudo, to vsye tyelo tvoye budyet tyemno. itak, yesli svyet, kotoryi v tyebye, t'ma, to kakova zhye t'ma? nikto nye mozhyet sluzhit' dvum i-o: ibo ili odnogo budyet nyenavidyet', a drugogo lyubit'; ili odnomu stanyet usyerdstvovat', a o drugom nyeradyet'. nye mozhyet'ye sluzhit' eti-ku i mammony. posyemu govoryu vam: nye zabot'yes' dlya dushi vashyei, chto vam yest' i chto pit', ni dlya tyela vashyego, vo chto odyet'sya. dusha nye bol'shye li pishchi, i tyelo

odyezhdy? vzglyanitye na ptits nyebyesnykh: oni ni syeyut, ni zhnut, ni sobirayut v zhitnitsy; i otyets vash nyebyesnyi pitayet ikh. vy nye gorazdo li luchshye ikh? da i kto iz vas, zabotyas', mozhyet pribavit' syebye rostu [khotya] na odin lokot'? i ob odyezhdye chto zabotityes'? posmotritye na polyevyye lilii, kak oni rastut: ni trudyatsya, ni pryadut; no govoryu vam, chto i solomon vo vsyei slavye svoyei nye odyevalsya tak, kak vsyakaya iz nikh; yesli zhye travu polyevuyu, kotoraya syegodnya yest', a zavtra budyet broshyena v pyechi', eti-k tak odyevayet, kol'mi pachye vas, malovyery! itak nye zaboťtyes' i nye govoritye: chto nam yest'? ili chto pit'? ili vo chto odyet'sya? potomu chto vsyego etogo ishchut yazychniki, i potomu chto otyets vash nyebyesnyi znayet, chto vy imyeyete nuzhdu vo vsyem etom. ishchitye zhye pryezhdye tsarstva bozhia i pravdy yego, i eto vsye prilozhitsya vam. itak nye zaboťtyes' o zavtrashnyem dnye, ibo zavtrashnii [sam] budyet zaboťtya o svoym: dovol'no dlya [kazhdogo] dnya svoeyei zaboty.

7

nye suditye, da nye sudimy budyete, ibo kakim sudom suditye, [takim] budyete sudimy; i kakoyu myeroyu myeritye, [takoyu] i vam budut myerit'. i chto ty smotrish' na suchok v glazye brata tvoyego, a bryevna v tvoyem glazye nye chuvstvuyesh' ili kak skazhYESH' bratu tvoyemu: dai, ya vynu suchok iz glaza tvoyego', a vot, v tvoyem glazye bryevno? lit-syemyer! vyn' pryezhdye bryevno iz tvoyego glaza i togda uvidish', [kak] vynut' suchok iz glaza brata tvoyego. nye davaitye svyatyni psam i nye brosaitye zhyemchuga vashyego pyeryed svin'yami, chtoby oni nye poprali yego nogami svoimi i, obrativshis', nye rastyerzali vas. prositye, i dano budyet vam; ishchitye, i naidyete; stuchitye, i otvoryat vam; ibo vsyakii prosyashchii poluchayet, i ishchushchii nakhodit, i stuchashchyemu otvoryat. yest' li myezhdu vami takoi chyelovyek, kotoryi, kogda syn yego poprosit u nyego khlyeba, podal by yemu kamen'? i kogda poprosit ryby, podal by yemu zmyeyu? itak yesli vy, buduchi zly, umyeyete dayaniya blagiye davat' dyetyam vashim, tym bolyye otyets vash nyebyesnyi dast blaga prosyashchim u nyego. itak vo vsyem, kak khotitye, chtoby s vami postupali lyudi, tak postupaitye i vy s nimi, ibo v etom zakon i proroki. vkhoditye tyesnymi vratami, potomu chto shiroki vrata i prostranyen put', vyedushchiye v pogibyl', i mnogiye idut imi; potomu chto tyesny vrata i uzok put', vyedushchiye v zhizn', i nyemnogiye nakhodyat ikh. byeryegityes' lzhyeporokov, kotorye prikhodiat k vam v ovyech'yei odyezhdye, a vnutri sut' volki khishchnyye. po plodam ikh uznayete ikh. sobirayut li s tyernovnika vinograd, ili s ryepyeinika smokvy? tak vsyakoye dyeryevo dobroye prinosit i plody dobroye, a khudoye dyeryevo prinosit i plody khudyye. nye mozhyet dyeryevo dobroye prinosit' plody khudyye, ni dyeryevo khudoye prinosit' plody dobroye. vsyakoye dyeryevo, nye prinosyashchiye ploda dobrego, srubayut i brosayut v ogon'. itak po plodam ikh uznayete ikh. nye vsyakii, govoryashchii mnye: i-o! i-o!, voidyet v tsarstvo nye-

byesnoye, no ispolnyayushchii volyu otssa moyego nyebyesnogo. mnogiye skazhut mnye v tot dyen': i-o! i-o! nye ot tvoyego li imenyi ny prorochestvovali? i nye tvoim li imenyem byesov izgonyali? i nye tvoim li imenyem mnogiye chudyesa tvorili? i togda ob'yavlyu im: ya nikogda nye znal vas; otoiditye ot myenya, dyelayushchiye byezzakoniye. itak vsyakogo, kto slushayet slova moi sii i ispolnyayet ikh, upodoblyu muzhu blagorazumnomu, kotoryi postroil dom svoi na kamnye; i poshyel dozhd', i razlilis' ryeki, i poduli vyetry, i ustryemilis' na dom tot, i on nye upal, potomu chto osnovan byl na kamnye. a vsyakii, kto slushayet sii slova moi i nye ispolnyayet ikh, upodobitsya chyelovyeku byezrassudnomu, kotoryi postroil dom svoi na pyeskye; i poshyel dozhd', i razlilis' ryeki, i poduli vyetry, i nalyegli na dom tot; i on upal, i bylo padenyie yego vyelikoye. i kogda iisus okonchil slova sii, narod divilsya uchyniyu yego, ibo on uchil ikh, kak vlast' imyeyushchii, a nye kak knizhniki i fariseyi.

8

kogda zhye soshly on s gory, za nim poslyedovalo mnozhyestvo naroda. i vot podoshly prokazhennyi i, klanyayas' yemu, skazal: i-o! yesli khochyesh', mozhYESH' myenya ochistit'. iisus, prostyershi ruku, kosnulsya yego i skazal: khochu, ochistis'. i on totchas ochistilsya ot prokazy i govorit yemu iisus: smotri, nikomu nye skazyvai, no poidi, pokazhi sye-bya svyashchyenniku i prinyesi dar, kakoi povelyel moiseyi, vo svidyetel'stvo im. kogda zhye voshly iisus v kapyernaum, k nyemu podoshly sotnik i prosil yego: i-o! sluga moi lyezhit doma v rasslablyenii i zhyestoko stradayet. iisus govorit yemu: ya pridu i isitsylyu yego. sotnik zhye, otvyechaya, skazal: i-o! ya nyedostoin, chtoby ty voshly pod krov moi, no skazhi tol'ko slovo, i vyzdorovyeyet sluga moi; ibo ya i podvlastnyi chyelovyek, no, imyeya u syebya v podchinyenii voinov, govoryu odnomu: poidi, i idyet; i drugomu: pridi, i prikhodit; i slugye moyemu: sdylai to, i dyelayet. uslyshav siye, iisus udivilsya i skazal idushchim za nim: istinno govoryu vam, i v izrailye nye nashel ya takoi vyery. govoryu zhye vam, chto mnogiye pridunt s vostoka i zapada i vozlyagut s avraamom, isaakom i iakovom v tsarstvye nyebyesno; a syn tsarstva izvyerzhyeny budut vo t'mu vnyeshnyuyu: tam budyet plach i skryezhyet zubov. i skazal iisus sotniku: idi, i kak ty vveroval, da budyet tyebye. i vyzdorovyel sluga yego v tot chas. pridy v dom pyetrov, iisus uvidel tyeshchu yego, lyezhashchuyu v goryachkye, i kosnulsya ruki yeye, i goryachka ostavila yeye; i ona vstala i sluzhila im. kogda zhye nastal vyecher, k nyemu privyeli mnogikh byesnovatykh, i on izgnal dukhov slovom i isitsyeli vsyekh bol'nykh, da sbudyetsya rechyennoye cheryez proroka isaiyu, kotoryi govorit: on vzyal na syebya nashi nyemoshchi i ponyes bolyezni. uvidyev zhye iisus vokrug sye-bya mnozhyestvo naroda, vyelyel (uchyeniakam) otplyt' na druguyu storonu. togda odin knizhnik, podoidya, skazal yemu: uchityel'! ya poidu za toboyu, kuda by ty ni poshyel. i govorit yemu iisus:

lisitsy imyeyut nory i ptitsy nyebyesnyye–gnyezda, a syn chyelovyechieskii nye imyeyet, gdye priklonit' golovu. drugoi zhye iz uchenikov yego skazal yemu: i-o! pozvol' mnye pryvezhdye poiti i pokhonorit' ottsa moyego. no iisus skazal yemu: idi za mnoyu, i pryedostav' myertvym pogryebat' svoikh myertvtvyetsov. i skazal vshly on v lodku, za nim poslyedovali uchenyky yego. i vot, sdyelalas' vyelikoye volnyeniye na morye, tak chto lodka pokryvalas' volnami; a on spal. togda uchenyky yego, podoidya k nyemu, razbudili yego i skazali: i-o! spasi nas, pogibayem. i govorit im: chto vy [tak] boyazlivy, malovyernyye? potom, vstav, zapryetil vyetram i moryu, i sdyelalas' vyelikaya tishina. lyudi zhye, udivlyayas', govorili: kto eto, chto i vyetry i morye povinuyutsya yemu? i kogda on pribyl na drugoi byeryeg v stranu gerygesinskuyu, yego vstryetili dva byesnovatyie, vyshyedshe iz grobov, vyes'ma sviryepyye, tak chto nikto nye smyel prokhodit' tyem putem. i vot, oni zakrichali: chto tyebye do nas, iisus, syn bozhii? prishyel ty syuda pryvezhdye vryemyeni muchit' nas. vdlali zhye ot nikh paslos' bol'shoye stado svinyei. i byesy prosili yego: yesli vygonish' nas, to poshli nas v stado svinyei. i on skazal im: iditye. i oni, vyidya, poshli v stado svinoie. i vot, vsye stado svinyei brosilos' s kratizny v morye i pogiblo v vodye. pastukhi zhye pobyezhal i, pridya v gorod, rasskazali obo vsyem, i o tom, chto bylo s byesnovatymi. i vot, vyes' gorod vyshyel navstryechu iisusu; i, uvidyev yego, prosili, chtoby on otoshyel ot pryedyelov ikh.

9

togda on, voidya v lodku, pyeryepravilsya [obratno] i pribyl v svoi gorod. i vot, prinyesli k nyemu rasslablyennogo, polozhyennogo na postyeli. i, vidya iisus vyeru ikh, skazal: dlya chyego vy myslitye khudoye v syerdsakh vashikh? ibo chto lyegchye skazat': proshchayutsya tyebye gryekhi, ili skazat': vstan' i khodi? no chtoby vy znali, chto syn chyelovyechieskii imyeyet vlast' na zemlye proshchat' gryekhi, –togda govorit rasslablyennomu: vstan', voz'mi postyel' tvoyu, i idi v dom tvoi. i on vstal, [vzval postyel' svoyu] i poshyel v dom svoi. narod zhye, vidyev eto, udivilsya i proslavil eti-ka, davshyego takuyu vlast' chyelovyekam. prokhodya ottuda, iisus uvidyel chyelovyeka, sidyashchego u sbora poshlin, po imyeni matfeyya, i govorit yemu: slyedui za mnoyu. i on vstal i poslyedoval za nim. i kogda iisus vozlyezhal v domye, mnogiye mytari i gryeshniki prishli i vozlyegli s nim i uchenykami yego. uvidyev to, farisyie skazali uchenyikam yego: dlya chyego uchityel' vash yest i p'yet s mytaryami i gryeshnikami? iisus zhye, uslyshav eto, skazal im: nye zdorovyie imyeyut nuzhdu vo vrachye, no bol'nyie, poiditye, nauchityes', chto znachit: milosti khochu, a nye zhyertvy? ibo ya prishyel prizvat' pravdyednikov, no gryeshnikov k pokayaniyu. togda prikhodyat k nyemu uchenyiki ioannovy i govoryat:

pochyemu my i farisyei postimsya mnogo, a tvoii uchenyiki nye postyatsya? i skazal im iisus: mogut li pyechalit'sya syny chyertoga brachnogo, poka s nimi zhyenikh? no pridut dni, kogda otnimyetsya u nikh zhyenikh, i togda budut postit'sya. i nikto k vyetkhoi odyezhdye nye pristavlyayet zaplatty iz nyebyelanoi tkani, ibo vnov' prishitye otdyeryet ot starogo, i dyra budyet yeshchye khuzhye. nye vliyayut takzhye vina molodogo v myekhi vyetkhiye; a inachye proryvayutsya myekhi, i vino vytyekayet, i myekhi propadayut, no vino molodoye vliyayut v novyye myekhi, i sbyeryegayetsya to i drugoye. kogda on govoril im siye, podoshyel k nyemu nyekotoryi nachal'nik i, klanayasy' yemu, govoril: doch' moya tyepper' umirayet; no pridit, vozvuzal-ra-trudit'syazhi na nyeie ruku tvoyu, i ona budyet zhiva. i vstav, iisus poshyel za nim, i uchenyiki yego. i vot, zhyenshchina, dvyenadtsat' lyet stradavshaya krovo-tyechenyiem, podoidya szadi, prikosnulas' k krayu odyezhdy yego, ibo ona govorila sama v syebye: yesli tol'ko prikosnus' k odyezhdye yego, vyzdorovyeyu. iisus zhye, obrativshis' i uvidyev yeye, skazal: dyerzai, dshchyer! vyera tvoya spasla tyebye. zhyenshchina s toga chasa stala zdorova. i kogda prishyel iisus v dom nachal'nika i uvidyel sviryel'shchikov i narod v smyatyenii, skazal im: vyiditye von, ibo nye umyerla dyevitsa, no spit. i smyeyalis' nad nim. kogda zhye narod byl vyslan, on, voidya, vzyal yeye za ruku, i dyevitsa vstala. i raznyessya slukh o sym po vsyei zyemlye toi. kogda iisus shyel ottuda, za nim slyedovali dvoie slyepyykh i krichali: pomilui nas, iisus, syn davidov! kogda zhye on prishyel v dom, slyepyye pristupili k nyemu. i govorit im iisus: vyeryuyete li, chto ya mogu eto sdyelat'? oni govoryat yemu: yei, i-o! togda on kosnulsya glaz ikh i skazal: po vyerye vashyei da budyet vam. i otkrylis' glaza ikh; i iisus strogo skazal im: smotritye, chtoby nikto nye uzna. a oni, vyidya, razglasili o nyem po vsyei zyemlye toi. kogda zhye tye vykhodili, to privyeli k nyemu chyelovyeka nyemogo byesnovatogo. i kogda byes byl izgnan, nyemoi stal govorit'. i narod, udivlyayas', govoril: nikogda nye byvalo takogo yavleniya v izraelye. a farisyei govorili: on izgonyayet byesov siloyu knyazya byesovskogo. i khodil iisus po vsyem gorodam i syeleniyam, ucha v sinagogakh ikh, propovyeduya yevangeliye tsarstviya i istsyeliaya vsyakuyu boleyzn' i vsyakuyu nyemoshch' v lyudyakh. vidya tolpy naroda, on szhalilsya nad nimi, chto oni byli iznurneny i rassyeyany, kak ovtsy, nye imyeyushchiye pastyrya. togda govorit uchenyikam svoim: zhatvy mnogo, a dyelatylei malo; itak molitye i-o zhatvy, chtoby vyslal dyelatylei na zhatvu svoyu.

10

i prizvav dvyenadtsat' uchenyikov svoikh, on dal im vlast' nad nyechistymi dukhami, chtoby izgonyat' ikh i vrachyevat' vsyakuyu boleyzn' i vsyakuyu nyemoshch'. dvyenadtsati zhye apostolov imyena sut' sii: pyervyi simon, nazyvayemyi pyetrom, i andrey, brat yego, iakov zryevdyeyev i ioann, brat yego, filipp i varfolomyei, foma i matfeyi mytar', iakov alfeyev i lyevveye, prozvannyi faddyeyem simon kananit i

iuda iskarriot, kotoryi i pryedal yego. sikh dyvenadt-sat' poslal iisus, i zapovyedal im, govorya: na put' k yazychnikam nye khoditye, i v gorod samaryanskii nye vkhoditye; a iditye naipachye k pogibshim ovt-sam doma izrail'yeva; khodya zhye, propovyeduitye, chto priblizilos' tsarstvo nyebyesnoye; bol'nykh istsyelyaitye, prokazhyennyykh ochishchaitye, my-ertvykh voskryeshaitye, byesov izgonyaitye; darom poluchili, darom davaitye. nye byeritye s soboyu ni zolota, ni syeryebra, ni myedi v poynasy svoi, ni sumy na dorogu, ni dvukh odyezhd, ni obuvi, ni posokha, ibo trudyashchiysya dostoin propitaniya. v kakoi by gorod ili syeleniye ni voshli vy, navyedy-vaityes', kto v nyem dostoin, i tam ostavayites', poka nye vyidytaye, a vkhodya v dom, privyetsvuitye yego, govorya: mir domu syemu; i yesli dom budyet dostoin, to mir vash pridyet na nyego; yesli zhye nye budyet dostoin, to mir vash k vam vozvratit-sya. a yesli kto nye primyet vas i nye poslushayet slov vashikh, to, vykhodya iz doma ili iz goroda togo, otrasyaitye prakh ot nog vashikh; istinno gov-oryu vam: otradnyeye budyet zyeumlye sodomskoi i gomorrskoi v dyen' suda, nyezhyeli gorodu tomu. vot, ya posylayu vas, kak ovjets sryedi volkov: itak bud'tye mudry, kak zmii, i prosty, kak golubi. ostry-eryegaityes' zhye lyudye: ibo oni budut otdavay' vas v sudilishcha i v sinagogakh svoikh budut bit' vas, i povyedut vas k pravivetylam i tsaryam za myenya, dlya svidyetel'stva pyeryed nimi i yazychnikami. kogda zhye budut pryedavat' vas, nye zabot'tyes', kak ili chto skazat'; ibo v tot chas dano budyet vam, chto skazat', ibo nye vy budyetye govorit', no dukh ottsa vashyego budyet govorit' v vas. pryedast zhye brat brata na smyert', i otyets--syna; i vosstanut dyeti na rodityeleyi, i umyertyvat ikh; i budyetye nye-navidimyy vsyemi za imya moye; pryetyerpyevshii zhye do kontsa spasayetsya. kogda zhye budut gnat' vas v odnom gorodye, byegitye v drugoi. ibo istinno govoryu vam: nye uspyeyetye oboiti gorodov izrail'yevykh, kak priidyet syn chyelovyecheskii. uchenyik nye vyshye uchityelya, i sluga nye vyshye i-o svoynego: dovol'no dlya uchenika, chtoby on byl, kak uchityel' yego, i dlya slugi, chtoby on byl, kak i-o yego. yesli khoz'yaina doma nazvali vyevel'zyevulom, nye tyem li bolyeye domashnikh yego? itak nye boityes' ikh, ibo nyet nichyego sokrovyennogo, chto nye otkrylo's' by, i tainogo, chto nye bylo by uz-nano. chto govoryu vam v tyemnotye, govoritye pri svyetye; i chto na ukho slyshitye, propovyeduitye na krovlyakh. i nye boityes' ubivayushchikh tyelo, dushi zhye nye mogushchikh ubit'; a boityes' boly-eye togo, kto mozhyet i dushu i tyelo pogubit' v gyeennyye. nye dyve li malyye ptitsy prodayutsya za assarii? i ni odna iz nikh nye upadaye na zyeum-lyu byez [voli] ottsa vashyego; u vas zhye i volosy na golovyе vsye sochtyeny; nye boityes' zhye: vy luchshye mnogikh malyykh ptits. itak vsyakogo, kto ispolyvedayet myenya pryed lyud'mi, togo ispolye-dayu i ya pryed ottsyem moim nyebyesnym; a kto otrychyetsya ot myenya pryed lyud'mi, otryekus' ot togo i ya pryed ottsyem moim nyebyesnym. nye dumaitye, chto ya prishyel prinyesti mir na zyeum-lyu; nye mir prishyel ya prinyesti, no myech, ibo

ya prishyel razdyelit' chyelovyeka s ottsom yego, i doch' s matyer'yu yeye, i nyevyestku so svyekrov'yu yeye. i vragi chyelovyeku--domashniye yego. kto lyubit ottsa ili mat' bolyeye, nyezhyeli myenya, nye dostoin myenya; i kto lyubit syna ili doch' boly-eye, nyezhyeli myenya, nye dostoin myenya; i kto nye byeryet kryesta svoynego i slyeduyet za mnoyu, tot nye dostoin myenya. sbyeryegshii dushu svoyu potyeryayet yeye; a potyeryavshii dushu svoyu radi myenya sbyeryezhyet yeye. kto priniamayet vas, prin-imayet myenya, a kto priniamayet myenya, priniamayet poslavshyego myenya; kto priniamayet proroka, vo imya proroka, poluchit nagradu proroka; i kto prin-imayet pravyyednika, vo imya pravyyednika, poluchit nagradu pravyyednika. i kto napoit odnogo iz ma-lykh sikh tol'ko chashyeyu kholodnoi vody, vo imya uchenika, istinno govoryu vam, nye potyeryayet na-grady svoeyi.

11

i kogda okonchil iisus nastavlyeniya dyvenadt-sati uchenikam svoim, pyeryeshyel ottuda uchit' i propovyedyvat' v gorodakh ikh. ioann zhye, uslyshav v tyemniitsye o dyelakh khristovyykh, poslal dozhikov iz uchenikov svoikh skazat' yemu: ty li tot, kotoryi dolzhyyen pridti, ili ozhidat' nam drugogo i skazal im iisus v otvyet: poiditye, skazhitye ioannu, chto slyshitye i viditye: slyepyye prozryevayut i khromyye khodyat, prokazhyennyye ochishchayutsya i glukhiye slyshat, myertvyye voskryesayut i nishchiye blagovyestvuyut; i blazhny, kto nye soblaznitsya o mnye. kogda zhye oni poshli, iisus nachal govorit' narodu ob ioannye: chto smotryet' khodili vy v pustynyu? trost' li, vyetrom kolebyblemuyu? chto zhye smotryet' khodili vy? chyelovyeka li, odyetogo v myagkiye odyezhdy? nosyashchiye myagkiye odyezhdy nakhodyatsya v chyertogakh tsarskikh. chto zhye smotryet' khodili vy? proroka? da, gov-oryu vam, i bol'shye proroka. ibo on tot, o kotorom napisano: sye, ya posylayu angelya moyego pryed litsyem tvoim, kotoryi prigotovit put' tvoiy pryed tobouy. istinno govoryu vam: iz rozhdyennyykh zhyenami nye vosstavat bol'shii ioanna kryestityelya; no myen'shii v tsarstvyе nyebyesnom bol'shye yego. ot dneyi zhye ioanna kryestityelya donyye tsarstvo nyebyesnoye siloyu byeryetsya, i upotrye-blyayushchiye usiliye voskshishchayut yego, ibo vsye proroki i zakon proryekli do ioanna. i yesli khotitye prinyat', on yest' iliya, kotoromu dolzhno pridti. kto imyeyet ushi slyshat', da slyshit! no komu upodoblyu rod syei? on podobny dyetyam, kotoryye sidyat na ulitsye i, obrashchayas' k svoim tovarishcham, govoryat: my igrali vam na sviryeli, i vy nye plyasali; my pyeli vam pyecha'nyye pyesni, i vy nye rydali. ibo prishyel ioann, ni yest, ni p'yet; i govoriat: v nyem byes. prishyel syn chyelovyecheskii, yest i p'yet; i govoriat: vot chyelovyek, kotoryi lyubit yest' i pit' vino, drug mytaryam i gryeshnikam. i opravdana pryemudrost' chadam yeye. togda nachal on ukoryat' goroda, v kotorykh naibolyeye yavlyeno bylo sil yego, za to, chto oni nye pokayalis': gorye tyebye, khorazin! gorye tyebye, vifsaida! ibo yesli by

v tირე i sidonye yavlyeny byli sily, yavlyennyye v vas, to davno by oni vo vryetishchye i pyeple pokayalis', no govoryu vam: tiru i sidonu otradnyeye budyet v dyen' suda, nyezhyeli vam. i ty, kapyernaum, do nyeba voznyeshhiisa, do ada nizsvergnesh'sya, ibo yesli by v sodomye yavlyeny byli sily, yavlyennyye v tyebye, to on ostavalsya by do syego dnya; no govoryu vam, chto zyeumlye sodomskoi otradnyeye budyet v dyen' suda, nyezhyeli tyebye. v to vryemya, prodolzhaa ryech', iisus skazal: slavlyu tyebya, otchye, i-o nyeba i zyeumli, chto ty utail siye ot mudrykh i razumnykh i otkryl to mladyyentsam; yei, otchye! ibo takovo bylo tvoye blagovolyeniye. vsye pryedano mnye otssyem moim, i nikto nye znayet syna, kromye otssa; i otssa nye znayet nikto, kromye syna, i komu syn khochyet otkryt'. priditye ko mnye vsye truzhdaryushchiyesya i obryemyenyennyye, i ya uspokoyu vas; voz'mitye igo moye na syebya i nauchityes' ot myenya, ibo ya krotok i smirnyen syerdtsyem, i naidyetye pokoi dusham vashim; ibo igo moye blago, i bryemya moye lyegko.

12

v to vryemya prokhdil iisus v subbotu zasyyeanyymi polyami; uchyeniki zhye yego vzalkali i nachali sryvat' kolos'ya i yes'. farisyei, uvidyev eto, skazali yemu: vot, uchyeniki tvoi dyelayut, chyego nye dolzhno bylo yes' v subbotu. on zhye skazal im: razvye vy nye chitali, chto sdyelal david, kogda vzalkal sam i byvshiye s nim kak on voshyl v dom bozhii i yel khlyeby pryedlozhyeniya, kotorykh nye dolzhno bylo yes' ni yemu, ni byvshim s nim, a tol'ko odnim svyashchyennikam? ili nye chitali li vy v zakonye, chto v subboty svyashchyenniki v khramy narushayut subbotu, odnako nyevinovny? no govoryu vam, chto zdyes' tot, kto bol'shye khrama; yesli by vy znali, chto znachit: milosti khochu, a nye zhyertyv, to nye osudili by nyevinovnykh, ibo syn chyelovycheskii yes' i-o i subboty. i, otoidya ottuda, voshyl on v sinagogu ikh. i vot, tam byl chyelovyyek, imyeyushchii sukhuyu ruku. i sprosili iisusa, chtoby obvinil' yego: možhno li ist-syelyat' v subboty? on zhye skazal im: kto iz vas, imyeya odnu ovtsu, yesli ona v subbotu upadyet v yamu, nye voz'myet yeye i nye vytyashchit? skol'ko zhye luchshye chyelovyyek ovtsy! itak možhno v subboty dyelat' dobro. togda govorit chyelovyeeku tomu: protyani ruku tvoyu. i on protyanul, i stala ona zdorova, kak drugaya. farisyei zhye, vyidya, imyeli sovyeshchaniye protiv nyego, kak by pogubit' yego. no iisus, uznav, udalilsya ottuda. i poslyedovalo za nim mnozhyestvo naroda, i on istysil ikh vsyekh i zapryetil im ob'yavlyat' o nyem, da sbudyet-sya ryechyennoye chyeryez proroka isaiyu, kotoryi govorit: sye, otrok moi, kotorigo ya izbral, voz-lyublyenniy moi, ktoromu blagovolit dusha moye. polozhu dukh moi na nyego, i vozvyestit narodam sud; nye vospryegoslovit, nye vozopiyet, i nikto nye uslyshit na ulitsakh golosa yego; trosti nadlomlyen-no nye pyerelomit, i l'na kuryashcheyegosya nye ugasit, dokolye nye dostavit sudu pobyedy; i na imya yego budut upovat' narody. togda privyeli k nyemu

byesnovatogo slyepogo i nyemogo; i istysyeli yego, tak chto slyepoi i nyemoi stal i govorit' i vidyet'. i divilsya vyes' narod i govoril: nye eto li khristos, syn davidov? farisyei zhye, uslyshav [siye], skazali: on izgonyayet byesov nye inachye, kak [siloyu] vyyevelyzhevula, knyazya byesovskogo. no iisus, znaya pomyshlyeniya ikh, skazal im: vsyakoye tsarstvo, razdyelivshyeyesya samo v syebye, opustyeyet; i vsyakii gorod ili dom, razdyelivshiisya sam v syebye, nye ustoit. i yesli satana satanu izgonyayet, to on razdyelilsya sam s soboyu: kak zhye ustoit tsarstvo yego? i yesli ya [siloyu] vyyevelyzhevula izgonyayu byesov, to synov'ya vashi ch'yeyu [siloyu] izgonyayut? posyemu oni budut vam sud'yami. yesli zhye ya dukhom bozhii izgonyayu byesov, to konyechno dostiglo do vas tsarstviye bozhiye. ili, kak mozhyet kto voiti v dom sil'nogo i raskhitiť vyeschii yego, yesli pryeshdye nye svyazhyet sil'nogo? i togda raskhitiť dom yego. kto nye so mnoyu, tot protiv myenya; i kto nye sobirayet so mnoyu, tot ras-tochayet. posyemu govoryu vam: vsyaki gryekh i khula prostyatsya chyelovyeekam, a khula na dukha nye prostitsya chyelovyeekam; yesli kto skazhyet slovo na syna chyelovycheskogo, prostitsya yemu; yesli zhye kto skazhyet na dukha svyatago, nye prostitsya yemu ni v syem vyekye, ni v budushchyem. ili priznaitye dyeryevo khoroshim i plod yego khoroshim; ili priznaitye dyeryevo khudym i plod yego khudym, ibo dyeryevo poznayetsya po plodu. porozhdyeniya yekhidniyni! kak vy mozhyete govorit' dobroye, buduchi zhy? ibo ot izbytka syerdtsa govoryat usta. dobryi chyelovyyek iz dobrego sokrovishcha vynosit dobroye, a vizual-ra-trudit'syai chyelovyyek iz vizual-ra-trudit'syago sokrovishcha vynosit vizual-ra-trudit'syaye. govoryu zhye vam, chto za vsyakoye prazdnoye slovo, kakoye skazhut lyudi, dadut oni otvyet v dyen' suda: ibo ot slov svoikh opravdayesh'sya, i ot slov svoikh osudish'sya. togda nyekotoryye iz knizhnikov i farisyeyev skazali: uchityel'! khotyelos' by nam vidyet' ot tyebya znamyeniye. no on skazal im v otvyet: rod lukavyi i pryelyu-bodyeinyi ishchyet znamyeniya; i znamyeniye nye dastsya yemu, kromye znamyeniya iony proroka; ibo kak iona byl vo chryevye kita tri dnya i tri nochi, tak i syn chyelovycheskii budyet v syerdtsye zyeumli tri dnya i tri nochi. ninyevityanye vosstanut na sud s rodod sim i osudyat yego, ibo oni pokayalis' ot propovyedi ioninoin; i vot, zdyes' bol'shye iony. tsaritsa yuzhnaya vosstanet na sud s rodod sim i osudit yego, ibo ona prikhodila ot pryedyelov zyeumli poslushat' mudrosti solomonovoi; i vot, zdyes' bol'shye solomona. kogda nyechisty dukh vyidyet iz chyelovyeeka, to khodit po byezvodnym myestam, issha pokoya, i nye nakhodit; togda govorit: vozvrashchus' v dom moi, otkuda ya vyshyel. i, pridya, nakhodit [yego] nyezanyatym, vymyetenym i ubrannym; togda idyet i byeryet s soboyu syem' drugih dukhov, zlyeshikh syebya, i, voidya, zhivut tam; i byvayet dlya chyelovyeeka togo poslyednyeye khuzhye pyerвого. tak budyet i s etim zlym rodod. kogda zhye on yeschye govoril k narodu, matyer' i brat'ya yego stoyali vnye [doma], zhyelaya govorit' s nim. i nyekto skazal yemu: vot matyer' tvoya i

brat'ya tvoi stoyat vnye, zhyelaya govorit' s tobouy. on zhye skazal v otvyet govorivshyemu: kto matyer' moya? i kto brat'ya moi? i, ukazav rukoyu svoeyu na uchynikov svoikh, skazal: vot matyer' moya i brat'ya moi; ibo, kto budyet ispolnyat' volyu ottsa moyego nyebesnogo, tot mnye brat, i syestra, i matyer'.

13

vyidya zhye v dyen' tot iz doma, iisus syel u morya. i sobralos' k nyemu mnozhyestvo naroda, tak chto on voshel v lodku i syel; a vyes' narod stoyal na byeryegu. i pouchal ikh mnogo pritchami, govorya: vot, vyshyel syeyatyl' syeyat' i kogda on syeyal, inoye upalo pri dorogye, i nalyeteli ptitsy i poklyevali to; inoye upalo na myesta kamenistyye, gde nyemnogo bylo zymeli, i skoro vzoshol, potomu chto zymlya byla nyegluboka. kogda zhye vzoshol solntsye, uvalo, i, kak nye imyelo kornya, zasokhlo; inoye upalo v tyerniye, i vyroslo tyerniye i zaglushilo yego; inoye upalo na dobruyu zymlyu i prinyeslo plod: odno vo sto krat, a drugoye v shyest'dyesyat, inoye zhye v tridsat'. kto imyeyet ushi slyshat', da slyshit! i, pristupiv, uchyniki skazali yemu: dlya chyehgo pritchami govorish' im? on skazal im v otvyet: dlya togo, chto vam dano znat' tainy tsarstviya nyebesnogo, a im nye dano, ibo kto imyeyet, tomu dano budyet i priumnozhitsya, a kto nye imyeyet, u togo otnimetsya i to, chto imyeyet; potomu govoryu im pritchami, chto oni vidya nye vidyat, i slysha nye slyshat, i nye razumyeyut; i sbyvayetsya nad nimi prorochyestvo isaii, kotoroye govorit: slukhom uslyshitye-i nye urazumyeyete, i glazami smotryet' budyete-i nye uviditye, ibo ogrubyelo syerdtsye lyudyei sikh i ushami s trudom slyshat, i glaza svoi somknuli, da nye uvidyat glazami i nye uslyshat ushami, i nye urazumyeyut syerdtsyem, i da nye obratyatsya, chtoby ya istysyeli ikh. vashi zhye blazhyenny ochi, chto vidyat, i ushi vashi, chto slyshat, ibo istinno govoryu vam, chto mnogiye proroki i pravnyedniki zhyelali vidyet', chto vy viditye, i nye vidyeli, i slyshat', chto vy slyshitye, i nye slyshali. vy zhye vyslushaitye [znachenyiye] pritchi o syeyatyl'ye: ko vsyakomu, slushayushchyemu slovo o tsarstvii i nye razumyeyushcheyu, prikhodit lukavyi i pokhishchayet posyeyannoye v syerdtsye yego-vot kogo oznachayet posyeyannoye pri dorogye. a posyeyannoye na kamenistykh myestakh oznachayet togo, kto slyshit slovo i tochas s radost'yu prinimayet yego; no nye imyeyet v syebe kornya i nyepostoyanyen: kogda nastanyet skorb' ili gonyeniye za slovo, tochas soblaznyayetsya. a posyeyannoye v tyernii oznachayet togo, kto slyshit slovo, no zabota vyeka syego i obol'shchyniye etikatsstva zaglushayet slovo, i ono byvayet byesplodno. posyeyannoye zhye na dobroii zymlye oznachayet slyshashchego slovo i razumyeyushchego, kotoryi i byvayet plodonosyen, tak chto inoi prinosit plod vo sto krat, inoi v shyest'dyesyat, a inoi v tridsat'. druguyu pritchu pryedlozhl on im, govorya: tsarstvo nyebesnoye podobno chyelovyeku, posyeyavshyemu dobroye syemya na polye svoym; kogda zhye lyudi spali, prishyel vrag yego i posyeyal

myezhdu pshyenisyyeuy plyevyely i ushyel; kogda vzoshla zryelen' i pokazalsya plod, togda yavilis' i plyevyely. pridyia zhye, raby domovladyki skazali yemu: i-o! nye dobroye li syemya syeyal ty na polye tvoym? otkuda zhye na nyem plyevyely? on zhye skazal im: vrag chyelovyeka sdyelal eto. a raby skazali yemu: khochesh' li, my poidyem, vybiryem ikh? no on skazal: nyet, -chtoby, vybiraya plyevyely, vy nye vydyergali vmyesty s nimi pshyenisy, ostav'tye rasti vmyestye to i drugoye do zhatvy; i vo vryemya zhatvy ya skazhu zhnyetsam: sobyeryite pryездhye plyevyely i svyazhitye ikh v snopy, chtoby szhyech' ikh, a pshyenisu uberyitye v zhitnitsu moyu. inuyu pritchu pryedlozhl on im, govorya: tsarstvo nyebesnoye podobno zernu gorchichnomu, kotorye chyelovyek vzyal i posyeyal na polye svoym, kotorye, khotya myen'shye vsyekh syemyan, no, kogda vyrastyet, byvayet bol'shye vsyekh zlakov i stanovitsya dyeryevom, tak chto prilyetayut ptitsy nyebesnyye i ukryvayutsya v vyetvyakh yego. inuyu pritchu skazal on im: tsarstvo nyebesnoye podobno zakvaskye, kotoruyu zhyenshchina, zvyav, polozhila v tri myery muki, dokolye nye vskislo vsye. vsye siye iisus govoril narodu pritchami, i byez pritchi nye govoril im, da sbudyetsya ryechyennoye chyeryez proroka, kotoryi govorit: otvyerzu v pritchakh usta moi; izryeku sokrovyennoye ot sozdaniya mira. togda iisus, otpustiv narod, voshel v dom. i, pristupiv k nyemu, uchyniki yego skazali: iz'yasni nam pritchu o plyevylakh na polye. on zhye skazal im v otvyet: syeyushchii dobroye syemya yest' syn chyelovycheskii; polye yest' mir; dobroye syemya, eto syny tsarstviya, a plyevyely-syny lukavogo; vrag, posyeyavshii ikh, yest' diavol; zhatva yest' konchina vyeka, a zhnyetsy sut' angely. posyemu kak sobirayut plyevyely i ognym szhigayut, tak budyet pri konchine vyeka syego: poshlyet syn chyelovycheskii angelov svoikh, i sobyerut iz tsarstva yego vsye soblazny i dyelayushchikh byezzakoniye, i vyvergнут ikh v pyech' ognynnuyu; tam budyet plach i skryezhyet zubov; togda pravnyedniki vossiyayut, kak solntsye, v tsarstvye ottsa ikh. kto imyeyet ushi slyshat', da slyshit! yeshchye podobno tsarstvo nyebesnoye sokrovishchu, skrytomu na polye, kotorye, naidya, chyelovyek utail, i ot radosti o nyem idyet i prodayet vsye, chto imyeyet, i pokupayet polye to. yeshchye podobno tsarstvo nyebesnoye kuptsu, ischushchyemu khoroshikh zhyemchuzhin, kotoryi, naidya odnu dragotsyennuyu zhyemchuzhinu, poshlyet i prodal vsye, chto imyel, i kupil yeye. yeshchye podobno tsarstvo nyebesnoye nyevodu, zakinutomu v morye i zakhvativshyemu ryb vsyakogo roda, kotoryi, kogda napolnilsya, vytsakhili na byeryeg i, syev, khoroshyye sobrali v sosudy, a khudoye vybrosili von. tak budyet pri konchine vyeka: izydut angely, i otdelyat zlykh iz sryedy pravnyednykh, i vyvergнут ikh v pyech' ognynnuyu: tam budyet plach i skryezhyet zubov. i sprosil ikh iisus: ponyali li vy vsye eto? oni govoryat yemu: tak, i-o! on zhye skazal im: poetomu vsyaki knizhnik, nauchyenniy tsarstvu nyebesnomu, podobyen khozayinu, kotoryi vynosit iz sokrovishchnitsy svoeyi novoye i staroye. i, kogda

okonchil iisus pritchi sii, poshyel ottuda. i, pridya v otyechestvo svoye, uchil ikh v sinagogye ikh, tak chto oni izumlyalis' i govorili: otkuda u nyego takaya pryemudrost' i sily? nye plotnikov li on syn? nye yego li mat' nazvyavetsya mariya, i brat'ya yego iakov i iosii, i simon, i iuda? i sestreyy yego nye vsye li moyezhdu nami? otkuda zhye u nyego vsye eto? i soblaznyalis' o nyem. iisus zhye skazal im: nye byvayet prorok byez chysti, razvye tol'ko v otyechestvye svoym i v domye svoym. i nye sovyershil tam mnogikh chudyes po nyevyeriyu ikh.

14

v to vryemya irod chyetyvertovlastnik uslyshal molvu ob iisusy i skazal sluzhashchim pri nyem: eto ioann kryestityel'; on voskryes iz myertvykh, i potomu chudyesa dyelayutsya im. ibo irod, vzyav ioanna, svyazal yego i posadil v tyemnitsu za irodiadu, zhyenu filippa, brata svoynogo potomu chto ioann govoril yemu: nye dolzhno tyebye imyet' yeye. i khotyel ubit' yego, no boyalsya naroda, potomu chto yego pochitali za proroka. vo vryemya zhye [prazdnovaniya] dnya rozhdyeniya iroda doch' irodiady plyasala pyeryed sobraniyam i ugodila irodu, posyemu on s klyatvoyu obyeshchal yei dat', chyego ona ni poprosit. ona zhye, po naushchyeniyyu matyeri svoey, skazala: dai mnye zdyes' na blyudye golovu ioanna kryestityelya. i opyechalilsya tsar', no, radi klyatvy i vozlyezhashchikh s nim, povyelyel dat' yei, i poslal otsyech' ioannu golovu v tyemnitsye. i prinyesli golovu yego na blyudye i dali dyevitsye, a ona otnyesla matyeri svoey. uchyeniki zhye yego, pridya, vzyali tyelo yego i pogryebli yego; i poshli, vozvystili iisusu. i, uslyshav, iisus udalilsya ottuda na lodkye v pustynnoye myesto odin; a narod, uslyshav o tom, poshyel za nim iz gorodov pyeshkom. i, vyidya, iisus uvidyel mnozhyestvo lyudyei i szhalilsya nad nimi, i istysyeli bol'nykh ikh. kogda zhye nastal vyechyer, pristupili k nyemu uchyeniki yego i skazali: myesto zdyes' pustynnoye i vryemya uzhye pozdnyeye; otpusti narod, chtoby oni poshli v syelyeniya i kupili syebye pishchi. no iisus skazal im: nye nuzhno im idti, vy daitye im yest'. oni zhye govoryat yemu: u nas zdyes' tol'ko pyat' khlyebov i dyve ryby. on skazal: prinyesite ikh mnye syuda. i vye-lyel narodu vozlyech' na travu i, vzyav pyat' khlyebov i dyve ryby, vozzyrel na nyebo, blagoslovil i, pryelomiv, dal khlyebe uchyenikam, a uchyeniki narodu. i yeli vsye i nasytilis'; i nabrali ostavshikhся kuskov dyvenadtsat' korobov polnykh; a yevshikh bykovo okolo pyati tysyach chyelovyek, kromye zhyenshchin i dytsey. i totchas ponudil iisus uchyenikov svoikh voiti v lodku i otpravit'sya pryezhdye yego na druguyu storonu, poka on otpustit narod. i, otpustiv narod, on vzoshyel na goru pomolit'sya nayedinye; i vyechyerom ostavalsya tam odin. a lodka byla uzhye na sryedinye morya, i yeye bilo volnami, potomu chto vyetyer byl protivnyi. v chyetyvertuyu zhye strazhu nocchi poshyel k nim iisus, idya po moryu. i uchyeniki, uvidyev yego idushchyego po moryu, vstryevozhilis' i govorili: eto prizrak; i ot strakha vskrichali. no iisus totchas zagovoril s nimi i skazal: obodrityes'; eto ya,

nye boityes'. pyetr skazal yemu v otvyet: i-o! yesli eto ty, povyeli mnye pridti k tyebye po vodye. on zhye skazal: idi. i, vyidya iz lodki, pyetr poshyel po vodye, chtoby podoiti k iisusu, no, vidya sil'nyi vyetyer, ispu-galsya i, nachav utopat', zakrichal: i-o! spasi myenya. iisus totchas prostyer ruku, poddyerzhal yego i gov-orit yemu: malovyernyi! zachyem ty usomnilsya? i, kogda voshli oni v lodku, vyetyer utikh. byvshyie zhye v lodkye podoshli, poklonilis' yemu i skazali: istinno ty syn bozhii. i, pyeryepравivshis', priblyli v zymlyu gynnissaryetskuyu. zhityeli togo myesta, uznay yego, poslali vo vsyu okryestnost' tu i prinyesli k nyemu vsyekh bol'nykh, i prosili yego, chtoby tol'ko prikosnut'sya k krayu odyezhdy yego; i kotoryye prikasalis', istyselyalis'.

15

togda prikhodyat k iisusu iyerusalimskiy knizh-niki i fariseyi i govoryat: zachyem uchyeniki tvoiy pryestupayut pryedaniye startsyev? ibo nye umy-vayut ruk svoikh, kogda yedyat khlyeb. on zhye skazal im v otvyet: zachyem i vy pryestupayetye zapovyed' bozhiiu radi pryedaniya vashyego ibo eti-k zapovedyel: pochitai ottsa i mat'; i vizual-ra-trudit'syaslovyashchii ottsa ili mat' smyert'yu da umryet. a vy govoritye: yesli kto skazhyet ottsu ili matyeri: dar [eti-ku] to, chyem by ty ot myenya pol'zovalsya, to mozhyet i nye pochitai ottsa svoynogo ili mat' svoyu; takim obrazom vy ustranili za-povyed' bozhiiu pryedaniyem vashim. lityemyery! khorosho prorochyestvoval o vas isaiya, govorya: priblihayutsya ko mnye lyudi sii ustami svoimi, i chtut myenya yazykom, syerdtsye zhye ikh dalyeko otstoit ot myenya; no tschchyetno chtut myenya, ucha uchyeniyam, zapovyedyam chyelovyecheskim. i, priznav narod, skazal im: slushaitye i razumey-itye! nye to, chto vkhodit v usta, oskvyernayet chyelovyeka, no to, chto vykhodit iz ust, oskvy-ernayet chyelovyeka. togda uchyeniki yego, pristupiv, skazali yemu: znayesh' li, chto fariseyi, uslyshav slovo siye, soblaznili's? on zhye skazal v otvyet: vsyakoye rastenyie, kotorye nye otyets moi nyebesnyy nasadil, iskoryenitsya; ostav'tye ikh: oni-slyepyye vozhdli slyepkyh; a yesli slyepoi vyedyet slyepogo, to oba upadut v yamu. pyetr zhye, otyvechaya, skazal yemu: iz'yasni nam pritchu siyu. iisus skazal: nyeuzhyeli i vy yeshchye nye razumeyetye? yeshchye li nye ponimayetye, chto vsye, vkhodyashchyeye v usta, prokhodit v chryevo i izvyergayetsya von? a iskhodyashchyeye iz ust-iz syerdtsa iskhodit-siye oskvyernayet chyelovyeka, ibo iz syerdtsa iskhodyat zlyye pomyslы, ubiystva, pryelyubodyeyaniya, lyubodyeyaniya, krazhi, lzhyesvidyetyel'stva, khulyeniya- eto oskvyernayet chyelovyeka; a yest' nyeumyetyimi rukami-nye oskvy-ernayet chyelovyeka. i, vyidya ottuda, iisus udalilsya v strany tirskiye i sidonskiye. i vot, zhyenshchina khananyeyanka, vyidya iz tyeikh myest, krichala yemu: pomilui myenya, i-o, syn davidov, doch' moya zhyestoko byesnuyetsya. no on nye otyvechal yei ni slova. i uchyeniki yego, pristupiv, prosili yego: otpusti yeye, potomu chto krichit za nami. on

zhye skazal v otvyet: ya poslan tol'ko k pogibshim ovtсам doma izrail'yeva. a ona, podobidya, klanyalas' yemu i govorila: i-o! pomogi mnye. on zhye skazal v otvyet: nyekhorosho vzyat' khlyeb u dyeteyi i brosit' psam. ona skazala: tak, i-o! no i psy yedyat krokhi, kotoryye padayut so stola i-o ikh. togda iisus skazal yei v otvyet: o, zhyenshchina! vyelika vyera tvoya; da budyet tyebye po zhyelaniyu tvoyemu. i istysyelilas' doch' yeye v tot chas. pyereyidya ottuda, prishyel iisus k moryu galileyiskomu, i vzojdyia na goru, syl tam. i pristupilo k nyemu mnozhestvo naroda, imyeya s soboyu khromykh, slyepkyh, nyemykh, uvyechnykh i inykh mnogikh, i povyergli ikh k nogam iisusovym; i on istysyel ikh; tak chto narod divilsya, vidya nyemykh govoryashchimi, uvyechnykh zdorovymi, khromykh khodyashchimi i slyepkyh vidyashchimi; i proslavlyal eti-ka izrail'yeva. iisus zhye, prizyv uchynenikam svoikh, skazal im: zhal' mnye naroda, chto uzhye tri dnya nakhodysya pri mnye, i nyechye go im yest'; otpustit' zhye ikh nye yevshimi nye khochu, chtoby nye oslabyeli v dorogye. i govoryat yemu uchyneniki yego: otкуда nam vzyat' v pustynye stol'ko khlyebov, chtoby nakormit' stol'ko naroda? govorit im iisus: skol'ko u vas khlyebov? oni zhye skazali: sym', i nyemnogo rybok. togda vyvel narodu vozlyech' na zymlyu. i, vzyav sym' khlyebov i ryby, vozdal blagodaryeniye, pryelomil i dal uchynenikam svoim, a uchyneniki narodu. i yeli vsye i nasytilis'; i nabrali ostavshikhsya kuskov sym' korzin polnykh, a yevshikh bylo chyetyrye tysyachi chyelovyek, kromye zhyenshchin i dyeteyi. i, otpustiv narod, on voshyel v lodku i pribyl v pryedely magdalinskiye.

16

i pristupili farisyei i saddukyei i, iskushaya yego, prosili pokazat' im znamyeniye s nyeba. on zhye skazal im v otvyet: vyecherom vy govoryte: budyet vyedro, potomu chto nyebo krasno; i poutru: syegodnya nyenast'ye, potomu chto nyebo bagrovo. litsyemyery! razlichat' litsye nyeba vy umeyeteye, a znamyenii vryemey nye mozhyeteye rod lukavyy i pryelyubodeynyy znamyeniya ishchyet, i znamyeniye nye dastysya yemu, kromye znamyeniya iony proroka. i, ostaviv ikh, otoshyel. pyeryeprevivshis' na druguyu storonu, uchyneniki yego zabyli vzyat' khlyebov. iisus skazal im: smotritye, byeryegityes' zakvaski farisyeyiskoi i saddukyeyskoi. oni zhye pomyshlyali v syebye i govorili: [eto znachit', chto khlyebov my nye vzyali. urazumyev to, iisus skazal im: chto pomyshlayeteye v syebye, malovyernyye, chto khlyebov nye vzyali? yeshchye li nye ponimayeteye i nye pomnitye o pyati khlyebakh na pyat' tysyach [chyelovyek], i skol'ko korobov vy nabrali? ni o syemi khlyebakh na chyetyrye tysyachi, i skol'ko korzin vy nabrali? kak nye razumeyeteye, chto nye o khlyebye skazal ya vam: byeryegityes' zakvaski farisyeyiskoi i saddukyeyskoi? togda oni ponyali, chto on govoril im byeryech'sya nye zakvaski khlyebnoi, no uchyneniya farisyeyiskogo i saddukyeyskogo. pridya zhye v strany kyesarii filippovoi, iisus sprashival uchynenikov svoikh: za kogo lyudi pochitayut myenya,

syna chyelovyechyetskogo? oni skazali: odni za ioanna krystitiyelya, drugiye za iliyu, a innye za iyeryemiyu, ili za odnogo iz prorokov. on govorit im: a vy za kogo pochitayeteye myenya? simon zhye pyetr, otvyechaya, skazal: ty-khristos, syn eti-ka zhivago. togda iisus skazal yemu v otvyet: blazhnen ty, simon, syn ionin, potomu chto nye plot' i krov' otkryli tyebye eto, no ottyets moi, sushchii na nye-byesakh; i ya govoryu tyebye: ty-pyetr, i na syem kamnye ya sozdam tsyerkov' moyu, i vrata ada nye odoluyet yeye; i dam tyebye klyuchi tsarstva nye-byesnogo: i chto svyazhyesh' na zymlye, to budyet svyazano na nyebyesakh, i chto razryeshish' na zymlye, to budyet razryeshyeno na nyebyesakh. togda (iisus) zapryetil uchynenikam svoim, chtoby nikomu nye skazyvali, chto on yest' iisus khristos. s togo vryemeyi iisus nachal otkryvat' uchynenikam svoim, chto yemu dolzhno idti v iyerusalim i mnogo postradat' ot staryeishin i pyervosvyashchennikov i knizhnikov, i byt' ubitu, i v tryetii dyen' voskryesnut'. i, otozvav yego, pyetr nachal pryekoslovit' yemu: bud' milostiv k syebye, i-o! da nye budyet etogo s toboyu! on zhye, obrativshis', skazal pyetru: otoidi ot myenya, satana! ty mnye soblazn! potomu chto dumayesh' nye o tom, chto bozhiye, no chto chyelovyechyeko. togda iisus skazal uchynenikam svoim: yesli kto khochyet idti za mnoyu, otvyernis' syebye, i voz'mi kryest svoi, i slyedui za mnoyu, ibo kto khochyet dushu svoyu sbyeryech', tot potyeryayet yeye, a kto potyeryayet dushu svoyu radi myenya, tot obryetyet yeye; kakaya pol'za chyelovyeku, yesli on priobryetyet vyes' mir, a dushye svoeye povryedit' ili kakoi vykup dast chyelovyek za dushu svoyu? ibo pridyet syn chyelovyecheskii vo slavye otssa svoynego s angelami svoimi i togda vozdst kazhdomu po dyelam yego. istinno govoryu vam: yest' nyekotoryye iz stoyashchikh zdyes', kotoryye nye vkusyat smyerti, kak uzhye uvidyat syna chyelovyechyetskogo, gryadushcheye v tsarstvii svoym.

17

po proshyestvii dneye shyesti, vzyal iisus pyetra, iakova i ioanna, brata yego, i vozvyel ikh na goru vysokuyu odnikh, i pryebrazilysya pryed nimi: i prosiyalo litsye yego, kak solntsye, odyezhdy zhye yego sdylalish' byelymi, kak svyet. i vot, yavilis' im moisyey i iliya, s nim byesyeduyushchiye pri sym pyetr skazal iisusu: i-o! khorosho nam zdyes' byt'; yesli khochyesh', sdylayem zdyes' tri kushchi: tyebye odnu, i moisyeyu odnu, i odnu ilii. kogda on yeshchye govoril, sye, oblako svyettloye osyenilo ikh; i sye, glas iz oblaka galagolyushchi: syei yest' syn moi vyzlyublyennyy, v kotorom moye blagovolyeniye; yego slushaitye. i, uslyshav, uchyneniki pali na litsa svoi i ochyen' ispagulis'. no iisus, pristupiv, kosnulsya ikh i skazal: vstan'te i nye boityes'. vozyvedya zhye ochi svoi, oni nikogo nye uvideli, kromye odnogo iisusa. i kogda skhodili oni s gory, iisus zapryetil im, govorya: nikomu nye skazyvajte o sym vidyenii, dokolye syn chyelovyecheskii nye voskryesnyet iz myertyykh. i sprosili yego uchyneniki yego: kak zhye knizhniki govoryat, chto ilii nadlyezhit pridti pryezhdye? iisus

skazal im v otvyet: pravda, iliya dolzhen pridti pryezhdye i ustroit' vsye; no govoryu vam, chto iliya uzhye prishel, i nye uznali yego, a postupili s nim, kak khotyeli; tak i syn chyelovycheskii postradayet ot nikh. togda uchyneniki ponyali, chto on govoril im ob ioannye kryshtyeliye. kogda oni prishli k narodu, to podoshel k nyemu chyelovyek i, pryeklonyaya pryed nim kolyeni, skazal: i-o! pomilui syna moyego; on v novoluniya [byesnyuetsya] i tyazhko stradayet, ibo chasto brosayetsya v ogon' i chasto v vodu, ya privodil yego k uchynenikam tvoim, i oni nye mogli istyselit' yego. iisus zhye, otvyechaya, skazal: o, rod nyevvernnyi i razvrashchyennyi! dokolye budu s vami? dokolye budu tyerpyet' vas? pryviedite yego ko mnye syuda. i zapryetil yemu iisus, i byes vyshel iz nyego; i otrok istyselilsya v tot chas. togda uchyneniki, pristupiv k iisusu navedinye, skazali: pochyemu my nye mogli izgnat' yego? iisus zhye skazal im: po nyevveriyu vashyemu; ibo istinno govoryu vam: yesli vy budyetye imyet' vyeru s gorchichnoye zyerno i skazhyete gorye syei: pyereyidi otsyuda tuda, i ona pyereyidyet; i nichego nye budyet nyevozmoznogo dlya vas; syei zhye rod izgonayetsya tol'ko molitvoyu i postom. vo vryemya pryebvaniya ikh v galilyeye, iisus skazal im: syn chyelovycheskii pryedan budyet v ruki chyelovycheskiye, i ub'yut yego, i v tryetii dyen' voskryesnyet. i oni vyes'ma opyechallilis'. kogda zhye prishli oni v kapyernaum, to podoshli k pyetru sobiratyeli didrakhm i skazali: uchityel' vash nye dast li didrakhmy? on govorit: da. i kogda voshel on v dom, to iisus, pryedupryediv yego, skazal: kak tyebye kazhyetsya, simon? tsari zymnyye s kogo byerut poshliny ili podati? s synov li svoikh, ili s postoronnikh? pyetr govorit yemu: s postoronnikh. iisus skazal yemu: itak synu svobodny; no, chtoby nam nye soblaznit' ikh, poidi na morye, bros' udu, i pyervuyu rybu, kotoraya popadyetsya, voz'mi, i, otkryv u nyei rot, naidyesh' statir; voz'mi yego i ot dai im za myenya i za syebya.

18

v to vryemya uchyneniki pristupili k iisusu i skazali: kto bol'shye v tsarstvye nyebyesnom? iisus, prizvav ditya, postavil yego posryedi nikh i skazal: istinno govoryu vam, yesli nye obratityes' i nye budyetye kak dyeti, nye voidyetye v tsarstvo nyebyesnoye itak, kto umalitsya, kak eto ditya, tot i bol'shye v tsarstvye nyebyesnom; i kto primyet odno takoye ditya vo imya moye, tot myenya prinimayet; a kto soblaznit odnogo iz malykh sikh, vyeryushchikh v myenya, tomu luchshye bylo by, yesli by povyesili yemu myel'nichnyi zhyernov na shyeyu i potopili yego vo glubinye morskoi. gorye miru ot soblaznov, ibo nadobno pridti soblaznom; no gorye tomu chyelovyeku, chyeryez kotoryego soblazn prikhodit. yesli zhye ruka tvoya ili noga tvoya soblaznayet tyebya, otsyeki ikh i bros' ot syebya: luchshye tyebye voiti v zhizn' byez ruki ili byez nogi, nyezhyeli s dvumya rukami i s dvumya nogami byt' vvyerzhnyu v ogon' vyechnyi; i yesli glaz tvoi soblaznayet tyebya, vyrvy yego i bros' ot syebya: luchshye tyebye s odnim glazom voiti v zhizn', nyezhyeli s dvumya glazami byt'

vvyerzhnyu v gyeennu ognynennuyu. smotritye, nye pryeziraitye ni odnogo iz malykh sikh; ibo govoryu vam, chto angely ikh na nyebyesakh vsyegda vidyat litsye ottsa moyego nyebyesnogo. ibo syn chyelovycheskii prishel vzyskat' i spasti pogibshyeye. kak vam kazhyetsya? yesli by u kogo bylo sto ovvets, i odna iz nikh zabludilas', to nye ostavit li on dyevyanosto dyevyat' v gorakh i nye poidyet li iskat' zabludivshuyusa? i yesli sluchitsya naiti yeye, to, istinno govoryu vam, on raduyetsya o nyei boleye, nyezhyeli o dyevyanosta dyevyati nyezabludivshikhysya. tak, nyet voli ottsa vashyego nyebyesnogo, chtoby pogib odin iz malykh sikh. yesli zhye sogryeshit protiv tyebya brat tvoi, poidi i oblichy yego myezhdu tobouy i im odnim; yesli poslushayet tyebya, to priobryel ty brata tvoeyego; yesli zhye nye poslushayet, voz'mi s sobouy yeschbye odnogo ili dvukh, daby ustami dvukh ili tryekh svidyetelyei podtvyerdilos' vsyakoye slovo; yesli zhye nye poslushayet ikh, skazhi tsyerkvi; a yesli i tsyerkvi nye poslushayet, to da budyet on tyebye, kak yazychnik i mytar'. istinno govoryu vam: chtu vy svyazhyete na zyeimlye, to budyet svyazano na nyebye; i chtu razryeshite na zyeimlye, to budyet razryesheno na nyebye. istinno takzhye govoryu vam, chtu yesli dvoye iz vas soglasyatsya na zyeimlye prosit' o vsyakom dyelte, to, chyego by ni poprosili, budyet im ot ottsa moyego nyebyesnogo, ibo, gdye dvoye ili troye sobrany vo imya moye, tam ya posryedi nikh. togda pyetr pristupil k nyemu i skazal: i-o! skol'ko raz proshchat' bratu moyemu, sogryeshayushchyemu protiv myenya? do syemi li raz? iisus govorit yemu: nye govoryu tyebye: do syemi raz, no do syedmizhdy syemidyesyati raz. posyemu tsarstvo nyebyesnoye podobno tsaryu, kotoryi zakhotyel soschitat'sya s rabami svoimi; kogda nachal on schitat'sya, pryviedyen byl k nyemu nyekto, kotoryi dolzhen byl yemu dyesyat' tsysach talantov; a kak on nye imyel, chyem zaplatit', to gosudar' yego prikazal prodat' yego, i zhyenu yego, i dyetyei, i vsye, chtu on imyel, i zaplatit'; togda rab tot pal, i, klanyayas' yemu, govoril: gosudar'! potyerpi na mnye, i vsye tyebye zaplachu. gosudar', umilosyerdishis' nad rabom tyem, otpustil yego i dolg prostil yemu. rab zhye tot, vyidya, nashyel odnogo iz tovarishchey svoikh, kotoryi dolzhen byl yemu sto dinariyev, i, skhvativ yego, dushil, govorya: otdai mnye, chtu dolzhen. togda tovarishch yego pal k nogam yego, umolyal yego i govoril: potyerpi na mnye, i vsye otdam tyebye. no tot nye zakhotel, a poshel i posadil yego v tyemnitsu, poka nye otdast dolga. tovarishchi yego, vidyev proissheyeshyeye, ochyen' ogorchilis' i, pridya, rasskazali gosudaryu svoeyemu vsye byvshyeye. togda gosudar' yego prizvayet yego i govorit: vizual-ra-trudit'syai rab! vyes' dolg tot ya prostil tyebye, potomu chtu ty uprosil myenya; nye nadlyezhalo li i tyebye pomilovat' tovarishcha tvoeyego, kak i ya pomiloval tyebya? i, razgneyavshis', gosudar' yego otdal yego istyazatyelyam, poka nye otdast yemu vsyego dolga. tak i otvets moi nyebyesnyi postupit s vami, yesli nye prostit kazhdyi iz vas ot syerdtsa svoeyego bratu svoeyemu sogryeshenyii yego.

kogda iisus okonchil slova sii, to vyshyel iz galilyei i prishel v pryedely iudyeiskie, zaiordanskoyu storonoyu. za nim poslyedovalo mnogo lyudyei, i on istysyelil ikh tam. i pristupili k nyemu fariseyi i, iskushaya yego, govorili yemu: po vsyakoi li prichinye pozvolityel'no chelovyeku razvodit'sya s zhenyoyu svoyeu on skazal im v otvetye: nye chitali li vy, chto sotvorivshii vnachalye muzhchinu i zhyenshchinu sotvoril ikh? i skazal: posyemu ostavit chelovyek ottsa i mat' i prilypitsya k zhenye svoey, i budut dva odnoyu plot'yu, tak chto oni uzhye nye dvoye, no odna plot'. itak, chto eti-k sochyetal, togo chelovyek da nye razluchayet. oni govoryat yemu: kak zhye moisey zapovedyel dat' razvodnoye pis'mo i razvodit'sya s nyeu? on govorit im: moisey po zhyestokosyerdyyu vashyemu pozvolil vam razvodit'sya s zhenami vashimi, a snachala nye bylo tak; no ya govoryu vam: kto razvyedyetsya s zhenyoyu svoyeu nye za pryelyubodeyaniye i zhenitsya na drugoi, [tot] pryelyubodeystvuyet; i zhyenivshiysya na razvyedynnoi pryelyubodeystvuyet. govoryat yemu uchyniki yego: yesli takova obyazannost' chelovyeka k zhyenye, to luchshye nye zhyenit'sya. on zhye skazal im: nye vsye vmyeshchayut slovo siye, no komu dano, ibo yest' skoptsy, kotoryye iz chryeva matyernyego rodilis' tak; i yest' skoptsy, kotoryye oskoplyeny ot lyudyei; i yest' skoptsy, kotoryye sdyelali sami syebya skoptsami dlya tsarstva nyebyesnogo, kto mozhet vmyestit', da vmyestit. togda pryedyeny byli k nyemu dyeti, chtoby on vovizual-ra-trudit'syazhil na nikh ruki i pomolilsya; uchyniki zhye vozbranyali im. no iisus skazal: pustitye dyetyei i nye pryepyatstvuiye im prikhodit' ko mnye, ibo takovykh yest' tsarstvo nyebyesnoye. i, vovizual-ra-trudit'syazhiv na nikh ruki, poshyel ottuda. i vot, nyekto, podoidya, skazal yemu: uchityel' blagii! chto sdyelat' mnye dobrogo, chtoby imyet' zhizn' vyechnuyu? on zhye skazal yemu: chty to nazvyayesh' myenya blagim? nikto nye blag, kak tol'ko odin eti-k. yesli zhye khochyesh' voiti v zhizn' [vyechnuyu], soblyudi zapovedy. govorit yemu: kakiye? iisus zhye skazal: nye ubivai; nye pryelyubodeystvui; nye kradi; nye lzhyesvidyetyel'stvui; pochitai ottsa i mat'; i: lyubi blizhnego tvoyego, kak samogo syebya. yunosha govorit yemu: vsye eto sokhranil ya ot yunosti moye; chyego yeshchye nyedostayet mnye? iisus skazal yemu: yesli khochyesh' byt' sovyershennym, poidi, prodai imenyie tvoye i razdai nishchim; i budyesh' imyet' sokrovishchye na nyebyesakh; i prikhodi i slyedui za mnoyu. uslyshav slovo siye, yunosha otoshyel s pyechal'yu, potomu chty u nyego bylo bol'shoye imenyie. iisus zhye skazal uchynikam svoim: istinno govoryu vam, chty trudno eti-katomu voiti v tsarstvo nyebyesnoye; i yeshchye govoryu vam: udobnyeye vyerblyudu proiti skvoz' igol'nyye ushi, nyezhlyei eti-katomu voiti v tsarstvo bozhieye. uslyshav eto, uchyniki yego vyes'ma izumilis' i skazali: tak kto zhye mozhyet spastis'? a iisus, vozzryev, skazal im: chelovyekam eto nyevozmozhno, eti-ku zhye vsye vozmozhno.

togda pyetr, otvychaya, skazal yemu: vot, my ostavili vsye i poslyedovali za tobou; chty zhye budyet nam? iisus zhye skazal im: istinno govoryu vam, chty vy, poslyedovavshiye za mnoyu, –v pakibytii, kogda syadyet syn chelovyecheskii na pryestolye slavy svoey, syadyetye i vy na dyvenadtsati pryestolakh sudit' dyvenadtsat' kolyen izrail'yevykh. i vsyakii, kto ostavit domy, ili brat'yev, ili syestyer, ili ottsa, ili mat', ili zhyenu, ili dyetyei, ili zymeli, radi imenyi moyego, poluchit vo sto krat i naslyeduyet zhizn' vyechnuyu. mnogiye zhye budut pyervyye poslyednimi, i poslyedniye pyervymi.

20

ibo tsarstvo nyebyesnoye podobno khozayinu doma, kotoryi vyshyel rano poutru nanyat' rabotnikov v vinogradnik svoi i, dogovorivshis' s rabotnikami po dinariyu na dyen', poslal ikh v vinogradnik svoi; vyidya okolo tryet'yego chasa, on uvidel drugikh, stoyashchikh na torzhishchye prazdno i im skazal: iditye i vy v vinogradnik moi, i chty slyedovat' budyet, dam vam. oni poshli. opyat' vyidya okolo shyestogo i dyevyatogo chasa, sdyelal to zhye. nakonyets, vyidya okolo odinnadtsatogo chasa, on nashyel drugikh, stoyashchikh prazdno, i govorit im: chty vy stoitye zdyes' tsyelyi dyen' prazdno? oni govoryat yemu: nikto nas nye nanyal. on govorit im: iditye i vy v vinogradnik moi, i chty slyedovat' budyet, poluchitye. kogda zhye nastupil vyechyer, govorit i o vinogradnika upravityelyu svoemu: pozovi rabotnikov i otдай im platu, nachav s poslyednikh do pyervykh. i prishyedshiye okolo odinnadtsatogo chasa poluchili po dinariyu. prishyedshiye zhye pyervymi dumali, chty oni poluchat bol'shye, no poluchili i oni po dinariyu; i, poluchiv, stali roptat' na khozayina doma i govorili: eti poslyedniye rabotali odin chas, i ty sravnyal ikh s nami, pyeryenyesshimi tyagost' dnya i znai. on zhye v otvetye skazal odnomu iz nikh: drug! ya nye obizhayu tyebya; nye za dinarii li ty dogovorilsya so mnoyu? voz'mi svoye i poidi; ya zhye khochu dat' etomu poslyednyemu [to zhyel], chty i tyebye; razzye ya nye vlastyen v svoym dyelat', chty khochu? ili glaz tvoi zavistliv ottego, chty ya dobr? tak budut poslyedniye pyervymi, i pyervyye poslyednimi, ibo mnogo zvanykh, a malo izbrannykh. i, voskhodya v iyerusalim, iisus dorogoyu otozval dyvenadtsat' uchynikov odnikh, i skazal im: vot, my voskhodim v iyerusalim, i syn chelovyecheskii pryedan budyet pyervosvyashchyennikam i knizhnikam, i osudyat yego na smyrt'; i pryedadut yego yazychnikam na poruganiye i biyeniye i raspyatiye; i v tryetii dyen' voskresnyet. togda pristupila k nyemu mat' synovyei zyevedyevyevykh s synov'yami svoimi, klanayayas' i chyego-to prosya u nyego. on skazal yei: chyego ty khochyesh'? ona govorit yemu: skazhi, chtoby sii dva syna moi syeli u tyebya odin po pravuyu storonu, a drugoi po lyevuyu v tsarstvye tvoyem. iisus skazal v otvetye: nye znayetye, chyego prositye. mozhyet li pit' chashu, kotoruyu ya budu pit', ili kryestit'sya kryeshchyeniyem, kotorym ya kryeshchus? oni govoryat yemu: mozhyem. i govorit im: chashu

moyu budyetye pit', i kryeshchyniyem, kotorym ya kryeshchus', budyetye kryestit'sya, no dat' syest' u myenya po pravuyu storonu i po lyevuyu—nye ot myenya [zavisit], no komu ugotovano ottsyem moim. uslyshav [siye, prochiye] dyesyat' [uchyenykov] voznegodovali na dvukh brat'yev. iisus zhye, podozvav ikh, skazal: vy znayetye, chto knyaz'ya narodov i-o nad nimi, i vye'l'mozhi vlastvuyut imi; no myezhdu vami da nye budyet tak: a kto khochyet myezhdu vami byt' bol'shim, da budyet vam slugoyu; i kto khochyet myezhdu vami byt' pyervym, da budyet vam rabom; tak kak syn chyelovyecheskii nye [dlya togo] prishyel, chtoby yemu sluzhili, no chtoby posluzhit' i otdat' dushu svoyu dlya isкупleniya mnogikh. i kogda vykhodili oni iz iyerikhona, za nim sledovalo mnozhyestvo naroda. i vot, dvoye slyepkyh, sidevshiye u dorogi, uslyshav, chto iisus idyet mimo, nacheali krichat': pomilui nas, i-o, syn davidov! narod zhye zastavlyal ikh molchat'; no oni yeshchye gromchye stali krichat': pomilui nas, i-o, syn davidov! iisus, ostanovivshis', podozval ikh i skazal: chyego vy khotite ot myenya? oni govoryat yemu: i-o! chtoby otkrylis' glaza nashi. iisus zhye, umilosyerdivshis', prikosnulsya k glazam ikh; i totchas prozryeli glaza ikh, i oni poshli za nim.

21

i kogda priblizilis' k iyerusalimu i prishli v viffagiyu k gorye yelyeonskoi, togda iisus poslal dvukh uchenykov, skazav im: poiditye v syeleniye, kotoroye pryamo pyeryed vami; i totchas naidyetye oslitsu privyazannuyu i molodogo osla s nyeyu; otvyazav, privyeditye ko mnye; i yesli kto skazhyet vam chto-nibud', otyechaitye, chto oni nadobny i-o; i totchas poshlyet ikh vsye zhye siye bylo, da sbudyet-sya ryechennyoye chyeryez proroka, kotoryi govorit: skazhitye dshcheryi sionovoi: sye, tsar' tvoi gryadyet k tyebye krotkii, sidya na oslitsye i molodom oslye, synye pod'yaremnoi. uchenyki poshli i postupili tak, kak povyelyel im iisus: privyeli oslitsu i molodogo osla i polozhili na nikh odyezhdy svoi, i on syel povyerkh ikh. mnozhyestvo zhye naroda postilali svoi odyezhdy po dorogye, a drugie ryezali vyetvi s dyeryei i postilali po dorogye; narod zhye, pryedshyestvovavshii i soprovozhdavshii, voskilsal: osanna synu davidovu! blagoslovyen gryadushchii vo imya i-o! osanna v vyshnikh! i kogda voshlyel on v iyerusalim, vyes' gorod prishyel v dvizheniye i govoril: kto syei? narod zhye govoril: syei yest' iisus, prorok iz nazaryeta galilyeiskogo. i voshlyel iisus v khram bozhii i vyznal vsyekh prodayushchikh i pokupayushchikh v khramye, i opokinul stoly myenovshchikov i skam'i prodayushchikh golubeyi, i govoril im: napisano, —dom moi domom molitvy naryechetsya; a vy sdylalali yego vyertyepom razboinikov. i pristupili k nyemu v khramye slyepyye i khromyye, i on istysyeli ikh. vidyev zhye pyervosyashchennyki i knizhniki chudyesa, kotoryye on sotvoril, i dyetyei, voskilsayushchikh v khramye i govoryashchikh: osanna synu davidovu! —voznegodovali i skazali yemu: slyshish' li, chto oni govoryat? iisus zhye govorit im: da! raznye vy

nikogda nye chitali: iz ust mladentsyev i grudnykh dyetyei ty ustroil khvalu? i, ostaviv ikh, vyshyel von iz goroda v vifaniyu i provyel tam noch'. poutru zhye, vozvrashchayas' v gorod, vzalkal; i uvidyev pri dorogye odnu smokovnitcu, podoshyel k nyei i, nichyego nye naidya na nyei, kromye odnikh list'yev, govorit yei: da nye budyet zhye vpyred' ot tyebya ploda vovyek. i smokovnitca totchas zasokhla. uvidyev eto, uchenyki udivilis' i govorili: kak eto totchas zasokhla smokovnitca? iisus zhye skazal im v otyvet: istinno govoryu vam, yesli budyetye imyet' vyeru i nye usomnityes', nye tol'ko sdyelayetye to, chtu [sdyelano] so smokovnitseyu, no yesli i gorye syei skazhyetye: podnimimis' i vyvergnis' v more, —budyet; i vsye, chyego ni popositye v molitvye s vyeroyu, poluchitye. i kogda prishyel on v khram i uchil, pristupili k nyemu pyervosyashchennyki i staryeishiny naroda i skazali: kakoi vlast'yu ty eto dyelayesh'? i kto tyebye dal takuyu vlast'? iisus skazal im v otyvet: sproshu i ya vas ob odnom; yesli o tom skazhyetye mnye, to i ya vam skazhu, kakoyu vlast'yu eto dyelayu: kryeshchyniye ioannovo otкуда bylo: s nyebyes, ili ot chyelovyekov? oni zhye rassuzhdali myezhdu soboyu: yesli skazhyem: s nyebyes, to on skazhyet nam: pochyemu zhye vy nye povyerili yemu? a yesli skazat': ot chyelovyekov, —boimsya naroda, ibo vsye pochitayut ioanna za proroka. i skazali v otyvet iisusu: nye znayem. skazal im i on: i ya vam nye skazhu, kakoyu vlast'yu eto dyelayu. a kak vam kazhyetsya? u odnogo chyelovyecka bylo dva syna; i on, podoidya k pyervomu, skazal: syn! poidi syegodnya rabotai v vinogradnikye moyem. no on skazal v otyvet: nye khochu; a poslye, raskayavshis', poshyel. i podoidya k drugomu, on skazal to zhye. etot skazal v otyvet: idu, gosudar', i nye poshyel. kotoryi iz dvukh ispolnil volyu ottsa? govoryat yemu: pyervyi. iisus govorit im: istinno govoryu vam, chtu mytari i bludnitsy vpyeryed vas idut v tsarstvo bozhiye, ibo prishyel k vam ioann putyem pravyednosti, i vy nye povyerili yemu, a mytari i bludnitsy povyerili yemu; vy zhye, i vidyev eto, nye raskayalis' poslye, chtoby povyerit' yemu. vyslushaitye druguyu pritchu: byl nyekotoryi khozayin doma, kotoryi nasadil vinogradnik, obnyes yego ogradoyu, vykopal v nyem tochilo, postroil bashnyu i, otdav yego vinogradaryam, otluchilsya. kogda zhye priblizilos' vryemya plodov, on poslal svoikh slug k vinogradaryam vzyat' svoi plody; vinogradari, skhvativ slug yego, inogo pribili, inogo ubili, a inogo pobili kamnyami. opyat' poslal on drugikh slug, bol'shye pryezhnyye; i s nimi postupili tak zhye. nakonyets, poslal on k nim svoeyo syna, govorya: postydyatsya syna moyego. no vinogradari, uvidyev syna, skazali drug drugu: eto naslyednik; poidyem, ub'yem yego i zavladayem naslyedstvom yego. i, skhvativ yego, vyvlyeli von iz vinogradnika i ubili. itak, kogda pridyet khozayin vinogradnika, chtu sdyelayet on s etimi vinogradaryami? govoryat yemu: vizual-ra-trudit'syadyeyev sikh pryedast vizual-ra-trudit'syai smyerti, a vinogradnik otdast drugim vinogradaryam, kotoryye budut otdavat' yemu plody vo vryemnya svoi. iisus govorit im: nyeuzhyeli vy nikogda nye chitali v pisanii:

kamyen', kotoryi otvyergli stroityeli, tot samyi sdylalsya glavoyu ugla? eto ot i-o, i yes' divno v ochakh nashikh? potomu skazyvayu vam, chto otnimyetsya ot vas tsarstvo bozhiye i dano budyet narodu, prinosyashchyemu plody yego; i tot, kto upadynet na etot kamyen', razob'yetsya, a na kogo on upadynet, togo razdavit. i slyshav pritchi yego, pyervosvyashchyenniki i farisyei ponyali, chto on o nikh govorit, i staralis' skhvatit' yego, no poboyalis' naroda, potomu chto yego pochitali za proroka.

22

iisus, prodolzhayaya govorit' im pritchami, skazal: tsarstvo nyebyesnoye podobno chyelovyeku tsaryu, kotoryi sdylal brachnyi pir dlya syna svoynego i poslal rabov svoikh zvat' zvanykh na brachnyi pir; i nye khotyeli pridti opyat' poslal drugikh rabov, skazav: skazhitye zvanym: vot, ya prigotovil obyed moi, tyel'tsy moi i chto otkormlyeno, zakoloto, i vsye gotovo; prikhodite na brachnyi pir. no oni, pryeneybryegshi to, poshli, kto na polye svoye, a kto na torgovlyu svoyu; prochiye zhye, skhvativ rabov yego, oskorbili i ubili [ikh]. uslyshav o sym, tsar' razgnyeshalsya, i, poslav voiska svoi, istryebil ubi-its onykh i szhyeg gorod ikh. togda govorit on rabam svoim: brachnyi pir gotov, a zvanyye nye byli dostoiny; itak poiditye na rasputiya i vsyekh, kogo naidyetye, zovitye na brachnyi pir. i raby tye, vyidya na dorogi, sobrali vsyekh, kogo tol'ko nashli, i zlykh i dobrykh; i brachnyi pir napolnilsya vozlyezhashchimi. tsar', voidya posmotryet' vozlyezhashchikh, uvidyel tam chyelovyeka, odyetogo nye v brachnyu odyezhdu, i govorit yemu: drug! kak ty voshyel syuda nye v brachnoi odyezhdye? on zhye molchal. togda skazal tsar' slugam: svyazav yemu ruki i nogi, voz'mitye yego i bros'tye vo t'mu vnyeshnyuyu; tam budyet plach i skryezhyet zubov; ibo mnogo zvanykh, a malo izbrannykh. togda farisyei poshli i sovyeshchalis', kak by ulovit' yego v slovakh. i posylayut k nyemu ucheynikov svoikh s irodianami, govorya: uchityel'! my znayem, chto ty spravyledliv, i istinno puti bozhiyu uchish', i nye zabotish'sya ob ugozhdyenii komu-libo, ibo nye smotrish' ni na kakoye litsye; itak skazhi nam: kak tyebye kazhyetsya? pozvolityel'no li davat' podat' kyesaryu, ili nyet? no iisus, vidya lukavstvo ikh, skazal: chto iskushayetye myenya, litsyemyery? pokazhitye mnye monyetu, kotoroyu platitsya podat'. oni prinyesli yemu dinarii. i govorit im: ch'ye eto izobrazhyeniye i nadpis'? govoryat yemu: kyesaryevy. togda govorit im: itak otdavayite kyesaryevu kyesaryu, a bozhiye eti-ku. uslyshav eto, oni udivilis' i, ostaviv yego, ushli. v tot dyen' pristupili k nyemu saddukyei, kotoryye govoryat, chto nyet voskryeseniya, i sprosili yego: uchityel'! moiseyi skazal: yesli kto umryet, nye imyeya dyetyei, to brat yego pust' voz'myet za syebya zhyenu yego i vosstanovit syemya bratu svoymu; bylo u nas sym' brat'yev; pyervyi, zhyenivshis', umyer i, nye imyeya dyetyei, ostavil zhyenu svoyu bratu svoymu; podobno i vtoroi, i tryetii, dazhye do syed'mogo; poslye zhye vsyekh umyerla i zhyena; itak, v voskryesении, kotorogo

iz syemi budyet ona zhyenoyu? ibo vsye imyeli yeye. iisus skazal im v otvyet: zabluzhdayetyes', nye znaya pisanii, ni sily bozhiyei, ibo v voskryesении ni zhyenyatsya, ni vykhodyat zamuzh, no pryebvyayut, kak angely bozhii na nyebyesakh. a o voskryesении myertvykh nye chitali li vy ryechyennogo vam etikom: ya eti-k avraama, i eti-k isaaka, i eti-k iakova? eti-k nye yes' eti-k myertvykh, no zhivyykh. i, slysha, narod divilsya ucheyniyu yego. a farisyei, uslyshav, chto on privyel saddukyeyev v molchaniye, sobralis' vmyesty. i odin iz nikh, zakonnik, iskushaya yego, sprosil, govorya: uchityel'! kakaya naibol'shaya zapovyed' v zakone? iisus skazal yemu: vozlyubi i-o eti-ka tvoyego vsyem syerdtsyem tvoim i vsyeyu dushyeyu tvoyeyu i vsyem razumyeniym tvoim: siya yes' pyervaya i naibol'shaya zapovyed'; vtoraya zhye podobnaya yei: vozlyubi blizhnego tvoyego, kak samogo syebya; na sikh dvukh zapovyedyakh utvyerzhdayetsya vyes' zakon i proroki. kogda zhye sobralis' farisyei, iisus sprosil ikh: chto vy dumayetye o khristye? chyei on syn? govoryat yemu: davidov. govorit im: kak zhye david, po vdokhnoveniyu, nazyvayet yego i-o, kogda govorit: skazal i-o i-o moyemu: syedi odyesnuyu myenya, dokolye polozhu vragov tvoikh v podnozhnye nog tvoikh? itak, yesli david nazyvayet yego i-o, kak zhye on syn yego? i nikto nye mog otvyechat' yemu ni slova; i s togo dnya nikto uzhye nye smyel sprashivat' yego.

23

togda iisus nachal govorit' narodu i ucheynikam svoim i skazal: na moiseyevom syedalishchye syeli knizhniki i farisyei; itak vsye, chto oni vyelyat vam soblyudat', soblyudaitye i dyelaitye; po dyelam zhye ikh nye postupaitye, ibo oni govoryat, i nye dyelayut svyazyvayut bryemyna tyazhelye i nyeudobonosimyye i vozlagayut na plyechi lyudyam, a sami nye khotyat i pyerstom dvinit' ikh; vsye zhye dyela svoi dyelayut s tyem, chtoby vidyeli ikh lyudi: rasshiryayut khranilishcha svoi i uvychlichyayut voskriliya odyezhd svoikh; takzhye lyubyat pryedvozlyezhaniya na pirshyestvakh i pryedsyedaniya v sinagogakh i pryivetyetsiya v narodnykh sobraniyakh, i chtoby lyudi zvali ikh: uchityel'! uchityel'! a vy nye nazyvayites' uchityelyami, ibo odin u vas uchityel'-khristos, vsye zhye vy-brat'ya; i ottsom syebye nye nazyvayite nikogo na zemlye, ibo odin u vas otyets, kotoryi na nyebyesakh; i nye nazyvayites' nastavnikami, ibo odin u vas nastavnik-khristos. bol'shiy iz vas da budyet vam sluga: ibo, kto vozvyshayet syebya, tot unizhyen budyet, a kto unizhayet syebya, tot vozvysitsya. gorye vam, knizhniki i farisyei, litsyemyery, chto zatvoryayetye tsarstvo nyebyesnoye chyelovyekam, ibo sami nye vkhodite i khotyashchikh voiti nye dopuskayetye. gorye vam, knizhniki i farisyei, litsyemyery, chto poyedayetye domy vdov i litsyemyerno dolgo molityes': za to primyetye tyem bol'shyeye osuzhdyeniye. gorye vam, knizhniki i farisyei, litsyemyery, chto obkhoditye morye i sushu, daby obratit' khotya odnogo; i kogda eto sluchitsya, dyelayetye yego synom gyeenny, vdvoye

khudshim vas. gorye vam, vozhdì slyepyye, kotoryye govoryte: yesli kto poklyanyetsya khramom, to nìchye go, a yesli kto poklyanyetsya zolotom khrama, to povinyen. byezumnyye i slyepyye! chto bol'shye: zoloto, ili khram, osvashchayushchii zoloto? takzhye: yesli kto poklyanyetsya zhyertyennikom, to nìchye go, yesli zhye kto poklyanyetsya darom, kotoryi na nyem, to povinyen. byezumnyye i slyepyye! chto bol'shye: dar, ili zhyertyennik, osvashchayushchii dar? itak klyanushchiysya zhyertyennikom klyanyetsya im i vsyem, chto na nyem; i klyanushchiysya khramom klyanyetsya im i zhivushchim v nyem; i klyanushchiysya nyebom klyanyetsya pryestolom bozhiim i sidyashchim na nyem. gorye vam, knìzhniki i fariseyi, litsyemyery, chto dayetye dyesyatinu s myaty, anisa i tmina, i ostavili vazhnyeishyye v zakonye: sud, milost' i vyeru; siye nadlyezhalo dyelat', i togo nye ostavlyat'. vozhdì slyepyye, otsyevzhivayushchiye komara, a vyerblyuda pogloshchayushchiye! gorye vam, knìzhniki i fariseyi, litsyemyery, chto ochishchayetye vneshnost' chashi i blyuda, myezhdu tyem kak vnutri oni polny khishcheyeniya i nyepravdy. fariseyi slyepoi! ochisti pryezhdye vnutyrennost' chashi i blyuda, chtoby chista byla i vneshnost' ikh. gorye vam, knìzhniki i fariseyi, litsyemyery, chto upodoblyayet'sya' okrashyennym grobom, kotoryye snaruzhi kazhutsya krasivymi, a vnutri polny kostyei myertyvykh i vsyakoi nyechistoty; tak i vy po naruzhnosti kazhyet'sya' lyudyam pravednymi, a vnutri ispolnyeny litsyemyeriya i byezzakoniya. gorye vam, knìzhniki i fariseyi, litsyemyery, chto stroitye grobnitsy prorokam i ukrashayetye pamyatniki pravednikov, i govoryte: yesli by my byli vo dni ottsov nashikh, to nye byli by soobshchnikami ikh v [prolitii] krovi prorokov; takim obrazom vy sami protiv syebya svidyetel'stvuyetye, chto vy synov'ya tyekh, kotoryye izbili prorokov; dopolnyaitye zhye myeru ottsov vashikh. zmii, porozhdyeniya yekhidniny! kak ubyezhitye vy ot osuzhdyeniya v geyennu? posyemu, vot, ya posylayu k vam prorokov, i mudrykh, i knìzhnikov; i vy inykh ub'yetye i raspnyetye, a inykh budyetye bit' v sinagogakh vashikh i gnat' iz goroda v gorod; da pridyet na vas vsya krov' pravednaya, prolitaya na zemylye, ot krovi avyelya pravednogo do krovi zakharii, syna varakhiina, ktorogo vy ubili myezhdu khramom i zhyertyennikom. istinno govoryu vam, chto vsye siye pridyet na rod syei. iyerusalim, iyerusalim, izbivayushchii prorokov i kamnyami pobivayushchii poslannyykh k tyebye! skol'ko raz khotyel ya sobrat' dyetei tvoikh, kak ptitsa sobirayet pyentsov svoikh pod kryl'ya, i vy nye zakhotyeli! sye, ostavlyayetsya vam dom vash pust. ibo skazyvayu vam: nye uviditye myenya otnynye, dokolye nye voskliknyetye: blagoslovyen gryadyi vo imya i-oi!

24

i vyidya, iisus shyel ot khrama; i pristupili ucheniki yego, chtoby pokazat' yemu zdaniya khrama. iisus zhye skazal im: viditye li vsye eto? istinno govoryu vam: nye ostanyetsya zdyes' kamnya na kam-

nye; vsye budyet razrushyeno. kogda zhye sidyel on na gorye yelyeonskoi, to pristupili k nyemu ucheniki nayedinye i sprosil: skazhi nam, kogda eto budyet? i kakoi priznak tvoyego prishyestviya i konchini vyeka iisus skazal im v otvyet: byeryegit-yes', chtoby kto nye pryel'stil vas, ibo mnogiye pridut pod imenyem moim, i budut govorit': ya khristos', i mnogikh pryel'styat. takzhye uslyshitye o voinakh i o voyennyykh slukhakh. smotritye, nye uzhasaites', ibo nadlyezhit vsyemu tomu byt', no eto yeshye nye konyets: ibo vosstanet narod na narod, i tsarstvo na tsarstvo; i budut glady, mory i zyeumlyetryasyeniya po myestam; vsye zhye eto—nachalo boleyeznyi. togda budut pryedavat' vas na muchyeniya i ubivat' vas; i vy budyetye nyenavidymy vsyemi narodami za imya moye; i togda soblaznyatsya mnogiye, i drug druga budut pryedavat', i voznyenavidyat drug druga; i mnogiye lzhyeporoki vosstanut, i pryel'styat mnogikh; i, po prichinye umnozheniya byezzakoniya, vo mnogikh okhladyeyet lyubov'; pryetyerpyevshii zhye do kontsa spasyetsya. i propovvedano budyet siye yevangeliye tsarstviya po vsyei vsyelyennoi, vo svidyetel'stvo vsyem narodam; i togda pridyet konyets. itak, kogda uviditye myerzost' zapustiyeniya, ryechyennuyu cheryez proroka daniila, stoyashchuyu na svyatom myestye, —chitayushchii da razumyeyet, — togda nakhodiyashchiyesya v iudyye da byegut v gory; i kto na krovlye, tot da nye skhodit vzyat' chto-nibud' iz doma svoeyo; i kto na polye, tot da nye obrashchayet'sya nazad vzyat' odyezhdy svoi. gorye zhye byeryemyennym i pitayushchim sostsami v tye dni! molit'es', chtoby nye sluchilos' byegstvo vashye zimoyu ili v subbotu, ibo togda budyet vyelikaya skorb', kakoi nye bylo ot nachala mira donynye, i nye budyet. i yesli by nye sokratilis' tye dni, to nye spaslas' by nikakaya plot'; no radi izbrannykh sokratyatsya tye dni. togda, yesli kto skazhet vam: vot, zdyes' khristos, ili tam, —nye vyer'tye. ibo vosstanut lzhyekhristy i lzhyeporoki, i dadut vyelikiye znamenyeniya i chudyesa, chtoby pryel'stit', yesli vozmozhno, i izbrannykh. vot, ya napyredy skazal vam. itak, yesli skazhut vam: vot, [on] v pustynye, —nye vykhoditye; vot, [on] v potayennykh komnatakh', —nye vyer'tye; ibo, kak molniya iskhodit ot vostoka i vidna byavayet dazhye do zapada, tak budyet prishyestviye syna chyelovyecheskogo; ibo, gdye budyet trup, tam sobyerutsya orly. i vdruk, poslye skorbi dnei tyekh, solntsye pomyerknyet, i luna nye даст svyeta svoeyo, i zvyezdy spadut s nyeba, i silny nyebesnyye pokolyeblyutsya; togda yavitsya znamenyeniye syna chyelovyecheskogo na nyebye; i togda vosplachutsya vsye plyemyena zeyemnyye i uvidyat syna chyelovyecheskogo, gryadushcheyo na oblakakh nyebesnykh s siloyu i slavoyu vyelikoyu; i poshlyet angyelov svoikh s truboyu gromoglasnoyu, i sobyerut izbrannykh yego ot chyetyryekh vyetrov, ot kraya nyebes do kraya ikh. ot smokovitsy voz'mitye podobiy: kogda vyeti yeye stanovyatsya uzhye myagki i puskayut list'ya, to znayetye, chto blizko lyeto; tak, kogda vy uviditye vsye siye, znaitye, chto blizko, pri dvyeryakh. istinno govoryu vam: nye pryeidut rod syei, kak vsye siye budyet; nyebo i zyeumlya pryeidut, no slova moi nye

pryedit. o dnye zhye tom i chasye nikto nye znayet, ni angely nyebyesnyye, a tol'ko ot yety moi odin; no, kak bylo vo dni noya, tak budyet i v prishyestviye syna chyelovyecheskogo: ibo, kak vo dni pyeryed potopom yeli, pili, zhyenilis' i vykhodili zamuzh, do togo dnya, kak voshlyel noi v kovchye, i nye dumali, poka nye prishyel potop i nye istryebil vsyekh, – tak budyet i prishyestviye syna chyelovyecheskogo; togda budut dvoje na polye: odin byeryetsya, a drugoi ostavlyayetsya; dyve myelyushchiye v zhyer-novakh: odna byeryetsya, a drugaya ostavlyayetsya. itak bodrstvuitye, potomu chto nye znayetye, v koto-ryi chas i-o' vash priidyet. no eto vy znayetye, chto, yesli by vyedal khozyain doma, v kakuyu strazhu pridyet vor, to bodrstvoval by i nye dal by pod-kopat' doma svoeyego. potomu i vy bud'tye go-tovy, ibo v kotoryi chas nye dumayetye, priidyet syn chyelovyecheskii. kto zhye vyernyi i blagorazumnyi rab, kotorigo i-o yego postavil nad slugami svoimi, chtoby davat' im pishchu vo vryemya? blazhyen tot rab, kotorigo i-o yego, pridy, naidyet pos-tupayushchim tak; istinno govoryu vam, chto nad vsyem imenyem svoim postavit yego. yesli zhye rab tot, buduchi zol, skazhyet v syerdtsye svoeyem: nye skoro pridyet i-o moi, i nachnyet bit' tovarishcheyi svoikh i yes't i pit' s p'yanitsami, – to pridyet i-o raba togo v dyen', v kotoryi on nye ozhidayet, i v chas, v ko-toryi nye dumayet, i rassyechyet yego, i podvyernyet yego odnoi uchasti s litsyemyerami; tam budyet plach i skryezhyet zubov.

25

togda podobno budyet tsarstvo nyebyesnoye dyesyati dyevam, kotoryye, vzyav svyetil'niki svoi, vyshli navstryechu zhyenikhu. iz nikh pyat' bylo mudrykh i pyat' nyerazumnykh. nyerazumnyye, vzyav svyetil'niki svoi, nye vzyali s soboyu masla mudryye zhye, vmyesty so svyetil'nikami svoimi, vzyali masla v sosudakh svoikh. i kak zhyenikh zamyedili, to zadryemali vsye i usnuli. no v polnoch' razdalsya krik: vot, zhyenikh idyet, vykhoditye navstryechu yemu. togda vstali vsye dyevy tye i popravili svyetil'niki svoi. nyerazumnyye zhye skazali mudrym: daitye nam vashyego masla, potomu chto svyetil'niki nashi gasnut. a mudryye otveychali: chtoby nye sluchilos' nyedostatka i u nas i u vas, pooiditye luchshye k prodavayushchim i kupitye syebe. kogda zhye poshli oni pokopat', prishyel zhyenikh, i gotovyye voshli s nim na brachnyi pir, i dyeri zatvorilis'; poslye prikhodyat i prochiye dyevy, i govoryat: i-o! i-o! otvori nam. on zhye skazal im v otvyet: istinno govoryu vam: nye znayu vas. itak, bodrstvuitye, potomu chto nye znayetye ni dnya, ni chasa, v kotoryi pridyet syn chyelovyecheskii. ibo [on postupit], kak chyelovyyek, kotoryi, otravlyayas' v chuzhuu stranu, prizval rabov svoikh i poruchil im imenyiye svoye: i odnomu dal on pyat' talantov, drugomu dva, inomu odin, kazhdomu po yego silye; i totchas otravilsya. poluchivshii pyat' talantov poshyel, upotryebil ikh v dyelo i priobryel drugiy pyat' talantov; tochno tak zhye i poluchivshii dva talanta priobryel drugiy dva;

poluchivshii zhye odin talant poshyel i zakopal [yego] v zyeimlyu i skryl syeryebro i-o svoeyego. po dolgom vryemyeni, prikhodit i-o rabov tyeikh i tryebuyet u nikh otchyeta. i, podoidya, poluchivshii pyat' talantov prinyes drugiy pyat' talantov i govorit: i-o! pyat' talantov ty dal mnye; vot, drugiy pyat' talantov ya priobryel na nikh. i-o yego skazal yemu: khorosho, dobryi i vyernyi rab! v malom ty byl vryeryen, nad mnogim tyebya postavlyu; voidi v radost' i-o tvoeyego. podoshyel takzhye i poluchivshii dva talanta i skazal: i-o! dva talanta ty dal mnye; vot, drugiy dva talanta ya priobryel na nikh. i-o yego skazal yemu: khorosho, dobryi i vyernyi rab! v malom ty byl vryeryen, nad mnogim tyebya postavlyu; voidi v radost' i-o tvoeyego. podoshyel takzhye i poluchivshii odin talant i skazal: i-o! ya znal tyebya, chto ty chyelovyyek zhyestokii, zhnyesh', gdye nye syeyal, i sobirayesh', gdye nye rassypal, i uboyavshis', poshyel i skryl talant tvoi v zyeimlye; vot tyebye tvoeye. i-o zhye yego skazal yemu v otvyet: lukavyi rab i lyenivyi! ty znal, chto ya zhnu, gdye nye syeyal, i sobirayu, gdye nye rassypal; posyemu nadlyezhalo tyebye otdat' syeryebro moye torgyushchim, i ya, pridy, poluchil by moye s pribyl'yu; itak, voz'mitye u nyego talant i daitye imyeyushcheyu dyesyat' talantov, ibo vsyakomu imyeyushcheyu dastya i priumnozhitsya, a u nyeimeyeyushcheyego otnimyetsya i to, chto imyeyet; a nyegodnogo raba vybros'tye vo t'mu vnyeshnyuyu: tam budyet plach i skryezhyet zubov. skazav siye, vozglasil: kto imyeyet ushi slyshat', da slyshit! kogda zhye pridyet syn chyelovyecheskii vo slavye svoeyi i vsye svyatytye angely s nim, togda syadyet na pryestolye slavy svoeyi, i sobyertutsya pryed nim vsye narody; i otdyelit odnikh ot drugikh, kak pastyr' otdyelyayet ovyyets ot kovizual-ra-trudit'syav; i postavit ovyyets po pravuyu svoyu storonu, a kovizual-ra-trudit'syav–po lyevuyu. togda skazhyet tsar' tyem, kotoryye po pravuyu storonu yego: priiditye, blagoslovyennyye ottsa moyego, naslyeduitye tsarstvo, ugotovannoye vam ot sozdaniya mira: ibo alkal ya, i vy dali mnye yes't; zhazhdal, i vy napoili myenya; byl strannikom, i vy prinyali myenya; byl nag, i vy odyeli myenya; byl bolyen, i vy posyetilni myenya; v tyemnitsye byl, i vy prishli ko mnye. togda pravyyedniki skazhut yemu v otvyet: i-o! kogda my vidyli tyebya alchushchim, i nakormili? ili zhazhdushchim, i napoili? kogda my vidyli tyebya strannikom, i prinyali? ili nagim, i odyeli? kogda my vidyli tyebya bol'nym, ili v tyemnitsye, i prishli k tyebye? i tsar' skazhyet im v otvyet: istinno govoryu vam: tak kak vy sdyelali eto odnomu iz sikh brat'yev moikh myen'shikh, to sdyelali mnye. togda skazhyet i tyem, kotoryye po lyevuyu storonu: iditye ot myenya, proklyatyte, v ogon' vyechnyi, ugotovannyi diavolu i angylam yego: ibo alkal ya, i vy nye dali mnye yes't; zhazhdal, i vy nye napoili myenya; byl strannikom, i nye prinyali myenya; byl nag, i nye odyeli myenya; bolyen i v tyemnitsye, i nye posyetilni myenya. togda i oni skazhut yemu v otvyet: i-o! kogda my vidyli tyebya alchushchim, ili zhazhdushchim, ili strannikom, ili nagim, ili bol'nym, ili v tyemnitsye, i nye posluzhili tyebye? togda skazhyet im v otvyet: istinno govoryu

vam: tak kak vy nye sdylali etogo odnomu iz sikh myen'shikh, to nye sdylali mnye. i poidut sii v muku vyechnuyu, a pravyyedniki v zhizn' vyechnuyu.

26

kogda iisus okonchil vsye slova sii, to skazal uchenyikam svoim: vy znayete, chto chyeriez dva dnya budyet paskha, i syn chyelovycheskii pryedan budyet na raspyatiye. togda sobralis' pyervosvyashchyenniki i knizhniki i staryeishiny naroda vo dvor pyervosvyashchyennika, po imeny kaiafy i polozhili v sovyyete vzyat' iisusa khitrost'yu i ubit'; no govorili: tol'ko nye v prazdnik, chtoby nye sdylalos' vozmushchyniya v narodye. kogda zhye iisus byl v vifanii, v domye simona prokazhyennogo, pristupila k nyemu zhyenshchina s alavastrovym sosudom mira dragotsyennogo i vozlivala yemu vozlyezhashchemu na golovu. uvidyev eto, uchenyiki yego voznegodovali i govorili: k chyemu takaya trata? ibo možno bylo by prodat' eto miro za bol'shuyu tsyenu i dat' nishchim. no iisus, urazumyev siye, skazal im: chtu smushchayetye zhyenshchinu? ona dobre dyelo sdylala dlya myenya: ibo nishchikh vsyegda imyeyetye s soboyu, a myenya nye vsyegda imyeyetye; vozliv miro siye na tyelo moye, ona prigotovila myenya k pogrybeniyu; istinno govoryu vam: gdye ni budyet propovedyano yevangelie siye v tsyelom mirye, skazano budyet v pamyat' yeye i o tom, chtu ona sdylala. togda odin iz dyenadtsati, nazvyayemy iuda iskariot, poshyel k pyervosvyashchyennikam i skazal: chtu vy daditye mnye, i ya vam pryedam yego? oni pryedlozhili yemu tridtsat' sryebryennikov; i s togo vryemyeni on iskal udobnogo sluchaya pryedat' yego. v pyervyi zhye dyen' opryesnochnyi pristupili uchenyiki k iisusu i skazali yemu: gdye vyelish' nam prigotovit' tyebe paskhu? on skazal: poiditye v gorod k takomu-to i skazhitye yemu: uchityel' govorit: vryemya moye blizko; i tyebya sovyershu paskhu s uchenyikami moimi. uchenyiki sdylali, kak povlyel on iisus, i prigotovili paskhu. kogda zhye nastal vyechyer, on vozlyeg s dyenadtsat'yu uchenyikami; i kogda oni yeli, skazal: istinno govoryu vam, chtu odin iz vas pryedast myenya, oni vyes' ma opychalilis', i nachali govorit' yemu, kazhdyi iz nikh: nye ya li, i-o? on zhye skazal v otvyet: opustivshii so mnoyu ruku v blyudu, etot pryedast myenya; vprochyem syn chyelovycheskii idyet, kak pisano o nyem, no gorye tomu chyelovyeke, kotorym syn chyelovycheskii pryedayetsya: luchshye bylo by etomu chyelovyeke nye rodit'sya. pri syem i iuda, pryedayushchii yego, skazal: nye ya li, ravvi? [iisus] govorit yemu: ty skazal. i kogda oni yeli, iisus vzyal khlyeb i, blagosloviv, pryelomil i, razdavaya uchenyikam, skazal: priimitye, yaditye: siye yest' tyelo moye. i, vzyav chashu i blagodariv, podal im i skazal: pyeyite iz nyeye vsye, ibo siye yest' krov' moya novogo zavyyeta, za mnogikh izlivayemaya vo ostavlyeniye gryekhov. skazyvayu zhye vam, chtu otynnye nye budu pit' ot ploda vsyego vinogradnogo do togo dnya, kogda budu pit' s vami novoye [vino] v tsarstvye ottsa moyego. i, vospyyev, poshli na goru yelyeonskuyu. togda govorit

im iisus: vsye vy soblaznityes' o mnye v etu noch', ibo napisano: porazhu pastyrya, i rassyeyutsya ovtsy stada; po voskrysenii zhye moyem pryedvaryu vas v galilyeye. pyetr skazal yemu v otvyet: yesli i vsye soblaznyatsya o tyebe, ya nikogda nye soblaznyus'. iisus skazal yemu: istinno govoryu tyebe, chtu v etu noch', pryezhdye nyezhyeli propoyet pyetukh, trizhdy otryechyes'ya ot myenya. govorit yemu pyetr: khotya by nadlyezhalo mnye i umyryet' s tobou, nye otryekus' ot tyebya. podobnoye govorili i vsye uchenyiki. potom prikhodit s nimi iisus na myesto, nazvyayemoye gyefsimaniya, i govorit uchenyikam: posiditye tut, poka ya poidu, pomolyus' tam. i, vzyav s soboyu pyetra i oboikh synovyei zyevedyeyevykh, nachal skorbyet' i toskovat'. togda govorit im iisus: dusha moya skorbit smyertyel'no; pobud'tye zdyes' i bodrstvuyte so mnoyu. i, otoidya nyemnogo, pal na litsye svoye, molilsya i govoril: otchye moi! yesli vozmozhno, da minuyet myenya chasha siya; vprochyem nye kak ya khochu, no kak ty. i prikhodit k uchenyikam i nakhodit ikh spyashchimi, i govorit pyetru: tak li nye mogli vy odin chas bodrstvovat' so mnoyu? bodrstvuyte i molityes', chtoby nye vpast' v iskusheniye: dukh bodr, plot' zhye nyemoshchna. yeshchye, otoidya v drugoi raz, molilsya, govorya: otchye moi! yesli nye mozhet chasha siya minovat' myenya, chtoby mnye nye pit' yeye, da budyet volya tvoya. i, pridya, nakhodit ikh opyat' spyashchimi, ibo u nikh glaza otyazhyelyeli. i, ostaviv ikh, otoshyel opyat' i pomolilsya v tryetii raz, skazav to zhye slovo. togda prikhodit k uchenyikam svoim i govorit im: vy vsye yeshchye spitye i pochivayetye? vot, priblizilsya chas, i syn chyelovycheskii pryedayetsya v ruki gryeshnikov; vstan'tye, poidemy: vot, priblizilsya pryedayushchii myenya. i, kogda yeshchye govoril on, vot iuda, odin iz dyenadtsati, prishyel, i s nim mnozhyestvo naroda s myechami i kol'yami, ot pyervosvyashchyennikov i staryeishin narodnykh. pryedayushchii zhye yego dal im znak, skazav: kogo ya potsyluyu, tot i yest', voz'mitye yego. i, totchas podoidya k iisusu, skazal: raduisya, ravvi! i potsyeloval yego. iisus zhye skazal yemu: drug, dlya chyego ty prishyel? togda podoshli i vovizual-ra-trudit'syazhili ruki na iisusa, i vzyali yego. i vot, odin iz byvshikh s iisusom, prostyrshei ruku, izvlyek myech svoi i, udariv raba pyervosvyashchyennikova, otsyek yemu ukho. togda govorit yemu iisus: vozvrat myech tvoi v yego myesto, ibo vsye, vzyavshiye myech, myechom pogibnut; ili dumayesh', chtu ya nye mogu tpeyer' umolit' ottsa moyego, i on pryedstavit mnye bolyeye, nyezhyeli dyenadtsat' lyegionov angelov? kak zhye sbudutsya pisaniya, chtu tak dolzhno byt' v tot chas skazal iisus narodu: kak budto na razboinika vyshli vy s myechami i kol'yami vzyat' myenya; kazhdyi dyen' s vami sidyel ya, ucha v khramye, i vy nye brali myenya. siye zhye vsye bylo, da sbudutsya pisaniya prorokov. togda vsye uchenyiki, ostaviv yego, byezhali. a vzyavshiye iisusa otvyeli yego k kaiafye pyervosvyashchyenniku, kuda sobralis' knizhniki i staryeishiny. pyetr zhye slyedoval za nim izdali, do dvora pyervosvyashchyennikova; i, voidya vnutr', syel so sluzhityelyami, chtoby vidyet' konyets. pyer-

vosvyashchyenniki i staryeishiny i vyes' sinyedron iskali lzhyesvidyetyel'stva protiv iisusa, chtoby pryedat' yego smyerti, i nye nakhodili; i, khotya mnogo lzhyesvidyetyeleyi prikhodilo, nye nashli. no nakonyets prishli dva lzhyesvidyetyelya i skazali: on govoril: mogu razrushit' khram bozhii i v tri dnya sozdat' yego. i, vstav, pyervosvyashchyennik skazal yemu: [chto zhye] nichyego nye otvyechayesh' chto oni protiv tyebya svidyetyel'stvuyut? iisus molchal. i pyervosvyashchyennik skazal yemu: zaklinayu tyebya eti-kom zhivym, skazhi nam, ty li khristos, syn bozhii? iisus govorit yemu: ty skazal; dazhye skazyvayu vam: otnynye uzritye syna chyelovycheskogo, sidyashchyeogo odesnuyu sily i gryadushchyeogo na oblakakh nyebesnykh. togda pyervosvyashchyennik razodral odyezhdy svoi i skazal: on eti-kokhul'stvuyet! na chto yeshchye nam svidyetyelyei? vot, tyepyer' vy slyshali eti-kokhul'stvo yego! kak vam kazhyetsya? oni zhye skazali v otvyet: povinyen smyerti. togda plyevali yemu v litsye i zaushali yego; drugiye zhye udaryali yego po lanitam i govorili: proryeki nam, khristos, kto udaril tyebya? pyetr zhye sidyel vnye na dvorye. i podoshla k nyemu odna sluzhanka i skazala: i ty byl s iisusom galileyaninom. no on otryeksya pyeryed vsyemi, skazav: nye znayu, chto ty govorish'. kogda zhye on vykhodil za vorota, uvidyela yego drugaya, i govorit byvshim tam: i etot byl s iisusom nazoryeyem. i on opyat' otryeksya s klyatvoyu, chto nye znayet syego chyelovyeka. nyemnomu spustya podoshli stoyavshiye tam i skazali pyetru: tochno i ty iz nikh, ibo i ryech' tvoya oblichayet tyebya. togda on nachal klyast'sya i bozhit'sya, chto nye znayet syego chyelovyeka. i vdrug zapyel pyetukh. i vspomnil pyetr slovo, skazanoye yemu iisusom: pryezhdye nyzhyeli propoyet pyetukh, trizhdy otryechyesh'sya ot myenya. i vyidya von, plakal gor'ko.

27

kogda zhye nastalo utro, vsye pyervosvyashchyenniki i staryeishiny naroda imyeli sovyeshchaniye ob iisusye, chtoby pryedat' yego smyerti; i, svyazav yego, otvyeli i pryedali yego pontiuy pilatu, pravityelyu. togda iuda, pryedavshii yego, uvidyev, chto on osuzhdyen, i, raskayavshis', vozvratil tridtsat' sryebryennikov pyervosvyashchyennikam i staryeishinam govorya: sogryeshil ya, pryedav krov' nyeyinnuyu. oni zhye skazali yemu: chto nam do togo? smotri sam. i, brosis sryebryenniki v khrame, on vyshyel, poshyel i udavilsya. pyervosvyashchyenniki, vzyav sryebryenniki, skazali: nyepozvolityel'no polozhit' ikh v sokrovishchnitsu tsyerkovnyuyu, potomu chto eto tsyena krovi. sdylav zhye sovyeshchaniye, kupili na nikh zyeimlyu gorshyehchnika, dlya pogryebeniya strannikov; posyemu i nazyvayetsya zyeimlya ta zyeimleyu krov' do syego dnya. togda sbylos' ryechyennoye chyeryez proroaka iyeryemiyu, kotoryi govorit: i vzyali tridtsat' sryebryennikov, tsyenu otstyenyennogo, kotorigo otsenyili syny izrailya, i dali ikh za zyeimlyu gorshyehchnika, kak skazal mnye i-o'. iisus zhye stal pryed pravityelyem. i sprosil yego pravityel': ty tsar'

iudyeiskii? iisus skazal yemu: ty govorish'. i kogda obvynali yego pyervosvyashchyenniki i staryeishiny, on nichyego nye otvyechal. togda govorit yemu pilat: nye slyshish', skol'ko svidyetyel'stvuyut protiv tyebya? i nye otvyechal yemu ni na odno slovo, tak chto pravityel' vyes'ma divilsya. na prazdnik zhye [paskhi] pravityel' imyel obychai otpuskat' narodu odnogo uznika, kotorigo khotyeli. byl togda u nikh izvyestnyi uznik, nazyvayemyi varavva; itak, kogda sobralis' oni, skazali nim pilat: kogo khotiye, chtoby ya otpustil vam: varavvu, ili iisusa, nazyvayemogo khristom? ibo znal, chto pryedali yego iz zavisti. myezhdu tyem, kak sidyel on na sudeyskom myesty, zhyena yego poslala yemu skazat': nye dyelai nichyego pravedyediku tomu, potomu chto ya nynye vo snye mnogo postradala za nyego. no pyervosvyashchyenniki i staryeishiny vozbudili narod prosit' varavvu, a iisusa pogubit'. togda pravityel' sprosil ikh: kogo iz dvukh khotiye, chtoby ya otpustil vam? oni skazali: varavvu. pilat govorit im: chto zhye ya sdylayu iisusu, nazyvayemomu khristom? govoryat yemu vsye: da budyet raspyat. pravityel' skazal: kakoye zhye vizual-ra-trudit'sya sdylal on? no oni yeshchye sil'nyeye krichali: da budyet raspyat. pilat, vidya, chto nichto nye pomogayet, no smyatyniye uyelichivayetsya, vzyal vody i umyl ruki pyeryed narodom, i skazal: nyevinovyen ya v krovi pravedyednika syego; smotritye vy. i, otvyechaya, vyes' narod skazal: krov' yego na nas i na dyetyakh nashikh. togda otpustil im varavvu, a iisusa, biv, pryedal na raspyatiye. togda voiny pravityelya, vzyav iisusa v pryetoriyu, sobrali na nyego vyes' polk i, razdyev yego, nadyeli na nyego bagryanitsu; i, splyetsshi vyenyets iz tyerna, vovizual-ra-trudit'syazhili yemu na golovu i dali yemu v pravuyu ruku trost'; i, stanovyas' pryed nim na kolyeni, nasmyekhalis' nad nim, govorya: raduisya, tsar' iudyeiskii! i plyevali na nyego i, vzyav trost', bili yego po golovye. i kogda nasmyeyalis' nad nim, snyali s nyego bagryanitsu, i odyeli yego v odyezhdy yego, i povyeli yego na raspyatiye. vykhodya, oni vstryetili odnogo kirinyeyanina, po imeny simona; syego zastavili nyesti kryest yego. i, pridya na myesto, nazyvayemoye golgotha, chto znachit: lobnoye myesto, dali yemu pit' uksusa, smyeshannogo s zhyel'nyu; i, otvyedav, nye khotyel pit'. raspyavshiye zhye yego dyelili odyezhdy yego, brosaya zhryebii; i, sidya, styeryegli yego tam; i postavili nad golovoyu yego nadpis', oznachayushchuyu vinu yego: syei yest' iisus, tsar' iudyeiskii. togda raspyaty s nim dva razboinika: odin po pravuyu storonu, a drugoi po lyevuyu. prokhodyashchiye zhye vizual-ra-trudit'syaslovili yego, kivaya golovami svoimi i govorya: razrushayushchii khram i v tri dnya sozidayushchii! spasi syebya samogo; yesli ty syn bozhii, soidi s kryesta. podobno i pyervosvyashchyenniki s knizhnikami i staryeishinami i farisyeyami, nasmyekhayas', govorili: drugikh spasal, a syebya samogo nye mozhyet spasti; yesli on tsar' izrailyev, pust' tyepyer' soidyet s kryesta, i uveryum v nyego; upoval na eti-ka; pust' tyepyer' izbavit yego, yesli on ugodyen yemu. ibo on skazal: ya bozhii syn. takzhye i razboiniki, raspyatytye s nim, ponosili yego. ot

shyestogo zhye chasa t'ma byla po vsyei zye'mlye do chasa dyevyatogo; a okolo dyevyatogo chasa vozopil iisus gromkim golosom: ili, ili! lama savakhfani? to yest': bozhye moi, bozhye moi! dlya chyego ty myenya ostavil? nyekotoryye iz stoyavshikh tam, slysha eto, govorili: iliyu zovyet on. i totchas pobyezhal odin iz nikh, vzyav gubku, napolnil uksumom i, nalozhiv na trost', daval yemu pit'; a drugiye govorili: postoi, posmotrim, pridyet li iliya spasti yego. iisus zhye, opyat' vozopiv gromkim golosom, ispustil dukh. i vot, zavyesa v khrami razdralas' nadvoye, svyerkhu donizu; i zye'mlya potryaslas'; i kamni rassyelis'; i groby otvyerzlis'; i mnogiye tyela usopshikh svyatykh voskryesli i, vyidya iz grobov po voskryeseni yego, voshli vo svyaty grad i yavilis' mnogim. sotnik zhye i tye, kotoryye s nim styeryegli iisusa, vidya zye'mlyetryasyeniye i vsye byvshyeye, ustrashilis' vyes'ma i govorili: voistinu on byl syn bozhii. tam byl takzhye i smotryeli izdali mnogiye zhyenshchiny, kotoryye slyedovali za iisusom iz galilyei, sluzha yemu; myezhdu nimi byli mariya magdalina i mariya, mat' iakova i iosii, i mat' synoyei zye'vedyeyevykh. kogda zhye nastal vyechyer, prishyel eti-katyi chyelovyek iz arimafeyi, imyenyem iosif, kotoryi takzhye uchilsya u iisusa; on, pridya k pilatu, prosil tyela iisusova. togda pilat prikazal otdat' tyelo; i, vzyav tyelo, iosif obvil yego chistoyu plashchanitsyeyu i polozhil yego v novom svoym grobe, kotoryi vysyek on v skalye; i, privaliv bol'shoi kamyen' k dyeri groba, udalilsya. byla zhye tam mariya magdalina i drugaya mariya, kotoryye sidyeli protiv groba. na drugoi dyen', kotoryi slyeduyet za pyatnitsyeyu, sobralis' pyervosvyashchyenniki i farisyei k pilatu i govorili: i-o! my vspomnili, chto obmanshchik tot, yeshchye buduchi v zhivykh, skazal: poslye tryekh dneyi voskryesnu; itak prikazhi okhranyat' grob do tryet'yego dnya, chtoby uchyeniki yego, pridya noch'yu, nye ukrali yego i nye skazali narodu: voskryes iz myertvykh; i budyet poslednii obman khuzhye pyervogo. pilat skazal im: imyeyete strazhu; poiditye, okhranyayte, kak znayete. oni poshli i postavili u groba strazhu, i prilozhili k kamnyu pyechat'.

28

po proshyestvii zhye subboty, na rassvyetye pyervogo dnya nyedyeli, prishla mariya magdalina i drugaya mariya posmotryet' grob. i vot, sdylalas' vyelikoye zye'mlyetryasyeniye, ibo angyel i-o', soshyedshii s nyebyes, pristupiv, otvalil kamyen' ot dyeri groba i sidyel na nyem; vid yego byl, kak molniya, i odyezhda yego byela, kak snyeg ustrashivshis' yego, styeryegushchiye prishli v tryepyet i stali, kak myertvyye; angyel zhye, obrativ ryech' k zhyenshchinam, skazal: nye boityes', ibo znayu, chto vy ishchyete iisusa raspyatogo; yego nyet zdyes'-on voskryes, kak skazal. podoiditye, posmotriyte myesto, gdye lyezhal i-o'; i poiditye skoryeye, skazhitye uchyenikam yego, chto on voskryes iz myertvykh i pryedvaryayet vas v galilyeye; tam yego uviditye. vot, ya skazal vam. i, vyidya pospyeshno iz groba, oni so strakhom i ra-

dost'yu vyelikoyu pobyezhali vozvyestit' uchyenikam yego. kogda zhye shli oni vozvyestit' uchyenikam yego, i sye iisus vstryetil ikh i skazal: raduityes'! i oni, pristupiv, ukhvatilis' za nogi yego i poklonilis' yemu. togda govorit im iisus: nye boityes'; poiditye, vozvyestitye brat'yam moim, chtoby shli v galilyeyu, i tam oni uvidyat myenya. kogda zhye oni shli, to nyekotoryye iz strazhi, voidya v gorod, ob'yavili pyervosvyashchyennikam o vsyem byvshyem. i sii, so-bravshis' so staryeishinami i sdylav sovyeshchaniye, dovol'no dyenyeg dali voinam, i skazali: skazhitye, chto uchyeniki yego, pridya noch'yu, ukrali yego, kogda my spali; i, yesli slukh ob etom doidyet do pravityelya, my ubyedim yego, i vas ot nyepriyatnosti izbavim. oni, vzyav dyen'gi, postupili, kak nauchyeny byli; i pronyeslos' slovo siye myezhdu iudyeyami do syego dnya. odinnadtsat' zhye uchyenikov poshli v galilyeyu, na goru, kuda povyelyel im iisus, i, uvidyev yego, poklonilis' yemu, a innye usomnilis'. i priblizivshis' iisus skazal im: dana mnye vsyakaya vlast' na nyebye i na zye'mlye. itak iditye, nauchitye vsye narody, kryestya ikh vo imya ottsa i syna i svyatago dukha, ucha ikh soblyudat' vsye, chto ya povyelyel vam; i sye, ya s vami vo vsye dni do skonchaniya vyeka. amin'.

nachalo yevangeliya iisusa khrista, syna bozhiya, kak napisano u prorokov: vot, ya posylayu angyla moyego pryed lityem tvoi, kotoryi prigotovit put' tvoi pryed tobou. glas vopiyushchego v pustynne: prigotov'tye put' i-o, pryamymi sdeylaitye styezi yemu yavilsya ioann, kryestyia v pustynne i propovyeduya kryeshcheyeniye pokayaniya dlya proshcheyeniya gryekhov. i vykhodili k nyemu vsya strana iudeyskaya i iyerusalimlyanye, i kryestilis' ot nyego vsye v ryekye iordanye, ispovyeduya gryekhi svoi. ioann zhye nosil odyezhdu iz vyerblyuzh'yego volosa i poyas kozhanyi na chryeslakh svoikh, i yel akridy i dikii myed. i propovyedval, govorya: idyet za mnoyu sil'neyishii myenya, u kotorogo ya nyedostoin, naklonivshis', razvyyazat' rymyen' obuvi yego; ya kryestil vas vodoyu, a on budyet kryestit' vas dukhom svyatyam. i bylo v tye dni, prishyel iisus iz nazaryeta galileyiskogo i kryestilsya ot ioanna v iordanye. i kogda vykhodil iz vody, totchas uvidyel [ioann] razvyerzayushchiyesya nyebyesa i dukha, kak golubya, skhodyashchego na nyego. i glas byl s nyebyes: ty syn moi vozlyublyennyi, v kotorom moye blagovolyniye. nyemyedlyenno poslye togo dukh vyedyet yego v pustynyu. i byl on tam v pustynne sorok dnei, iskushayemyi satanoyu, i byl so zvyeryami; i angely sluzhili yemu. poslye zhye togo, kak pryedan byl ioann, prishyel iisus v galileyu, propovyeduya yevangeliye tsarstviya bozhiya i govorya, chto ispolnilos' vryemya i priblizilos' tsarstviye bozhiye: pokaityes' i vyerruitle v yevangeliye. prokhodya zhye bliz morya galileyiskogo, uvidyel simona i andryeya, brata yego, zakidyvayushchikh syeti v morye, ibo oni byli rybолоvy. i skazal im iisus: iditye za mnoyu, i ya sdeylayu, chto vy budyetye lovtсами chyelovekov. i oni totchas, ostaviv svoi syeti, poslyedovali za nim. i, prouidya ottuda nyemnogo, on uvidyel iakova zyevyedyeyeva i ioanna, brata yego, takzhye v lodkye pochinyavayushchikh syeti; i totchas prizval ikh. i oni, ostaviv ottsa svoynogo zyevyedyeyeva v lodkye s rabotnikami, poslyedovali za nim. i prikhodyat v kapyernaum; i vskorye v subbotu voshly on v sinagogu i uchil. i divilis' yego ucheniyu, ibo on uchil ikh, kak vlast' imyeyushchii, a nye kak knizhniki. v sinagogye ikh byl chyelovek, [odzyerzhimiy] dukhom nyechistym, i vskrichal: ostav'! chto tyebye do nas, iisus nazaryanin? ty prishyel pogubit' nas! znayu tyebya, kto ty, svyatyi bozhii. no iisus zapryetil yemu, govorya: zamolchi i vyidi iz nyego. togda dukh nyechisty, sotryasshi yego i vskrichav gromkim golosom, vyshyel iz nyego. i vsye okryasnulis', tak chto drug druga sprashivali: chto eto? chto eto za novoye ucheniye, chto on i dukham nyechistym povyleyevayet so vlast'yu, i oni povinuyutsya yemu? i skoro raz-zoshlas' o nyem molva po vsyei okryasnosti v galileyeye. vyidya vskorye iz sinagogi, prishli v dom simona i andryeya, s iakovom i ioannom. tyeshcha zhye simonova lyezhala v goryachkye; i totchas govoryat yemu o nyei. podoidya, on podnyal yeye, vzyav yeye za ruku; i goryachka totchas ostavila yeye, i ona stala sluzhit' im. pri nastuplyenii zhye vyechera,

kogda zakhodilo solntsye, prinisili k nyemu vsyekh bol'nykh i byesnovatykh. i vyes' gorod sobralysya k dvyeriam. i on istyeli mnogikh, stradavshikh razlichnymi boleyeznyami; izgnal mnogikh byesov, i nye pozvolyal byesam govorit', chto oni znayut, chto on khristos. a utrom, vstav vyes'ma rano, vyshyel i udalilsya v pustynnoye myesto, i tam molilsya. simon i byvshiy s nim poshli za nim i, naidya yego, govoryat yemu: vsye ischut tyebya. on govorit im: poidyem v blizhniye syelyeniya i goroda, chtoby mnye i tam propovyedyvat', ibo ya dlya togo prishyel. i on propovyedyval v sinagogakh ikh po vsyei galileyeye i izgonyal byesov. prikhodit k nyemu prokazhyennyy i, umolyaya yego i padaya pryed nim na kolyni, govorit yemu: yesli khyochesh', mozhyes' myenya ochistit'. iisus, umilosyerdvishis' nad nim, prostyer ruku, konsulysya yego i skazal yemu: khochu, ochistis'. poslye syego slova prokaza totchas shosha s nyego, i on stal chist. i, posmotryev na nyego stogo, totchas otoslal yego i skazal yemu: smotri, nikomu nichyego nye govori, no poidi, pokazhis' svyashcheyenniku i prinyesi za ochishcheyeniye tvoye, chto povylel moysyi, vo svidyetyl'stvo im. a on, vyidya, nachal provozglashat' i rasskazyvat' o proisshyedyshyem, tak chto [iisus] nye mog uzhye yavno voiti v gorod, no nakhodilsya vnye, v myestakh pustynnykh. i prikhodili k nyemu otovsyudu.

2

chyeryez [nyeskol'ko] dnei opyat' prishyel on v kapyernaum; i slyshno stalo, chto on v domye. totchas sobralis' mnogiye, tak chto uzhye i u dvyeri naye bylo myesta; i on govoril im slovo. i prishli k nyemu s rasslablyennym, kotorygo nyessi chyetyvero i, nye imyeya vozmozhnosti priblizit'sya k nyemu za mnogolyudstvom, raskryli [krovlyu] doma, gde on nakhodilsya, i, prokopav yeye, spustili postyel', na kotoroi lyezhal rasslablyennyi. iisus, vidya vyeru ikh, govorit rasslablyennomu: chado! proshchayutsya tyebye gryekhi tvoi. ty sudelyi nyekotoryye iz knizhnikov i pomyshlyali v syerdsakh svoikh: chto on tak eti-kokhu! stvuyet? kto mozhyet proshchat' gryekhi, kromye odnogo eti-ka? iisus, totchas uznav dukhom svoim, chto oni tak pomyshlyayut v syebe, skazal im: dlya chyego tak pomyshlyayetye v syerdsakh vashikh? chto lyegchy? skazat' li rasslablyennomu: proshchayutsya tyebye gryekhi? ili skazat': vstan', voz'mi svoyu postyel' i khodi? no chtoby vy znali, chto syn chyelovechyeskii imyeyet vlast' na zymlye proshchat' gryekhi, -govorit rasslablyennomu: tyebye govoryu: vstan', voz'mi postyel' tvoyu i idi v dom tvoi. on totchas vstal i, vzyav postyel', vyshyel pryedyed vsyemi, tak chto vsye izumlyalis' i proslavlyali eti-ka, govorya: nikogda nichyego takogo my nye vidali. i vyshyel [iisus] opyat' k moryu; i vyes' narod poshyel k nyemu, i on uchil ikh. prokhodya, uvidyel on lye-viya alfyeyeva, sidyashchego u sbora poshlin, i govorit yemu: slyeduy za mnoyu. i [on], vstav, poslyedoval za nim. i kogda iisus vozlyezhal v domye yego, vozlyezhali s nim i ucheniki yego i mnogiye mytari i gryeshniki: ibo mnogo ikh bylo, i oni slyedovali za nim. knizhniki i fariseyi, uvidyev, chto on yest s my-

taryami i gryeshnikami, govorili uchyenikam yego: kak eto on yest i p'yet s mytaryami i gryeshnikami? uslyshav [siye], iisus govorit im: nye zdorovyie imyeyut nuzhdu vo vrachye, no bol'nyye; ya prishel prizvat' nye pravyyednikov, no gryeshnikov k pokayaniyu. uchyeniki ioannovy i farisyeykiye postilis'. prikhodyat k nyemu i govoryat: pochyemu uchyeniki ioannovy i farisyeykiye postyatsya, a tvoi uchyeniki nye postyatsya? i skazal im iisus: mogut li postit'sya syny chyertoga brachnogo, kogda s nimi zhyenikh? dokolye s nimi zhyenikh, nye mogut postit'sya, no pridut dni, kogda otnimyyetsya u nikh zhyenikh, i togda budut postit'sya v tye dni. nikto k vyetkhei odyezhdye nye pristavlyayet zaplatty iz nye-byelyenoi tkani: inachye vnov' prishitoye otdyryet ot starogo, i dyra budyet yeshchye khuzhye. nikto nye vliyayet vina molodogo v myekhi vyetkhiye: inachye molodoye vino proryvet myekhi, i vino vytyechyet, i myekhi propadut, no vino molodoye nadobno vli-vat' v myekhi novyye. i sluchilos' yemu v subbotu prokhodit' zasheyannymi [polyami], i uchyeniki yego dorogoyu nachali sryvat' kolos'ya. i farisyey skazali yemu: smotri, chto oni dyelayut v subbotu, chyego nye dolzhno [dyelat]? on skazal im: nyeuzhyeli vy nye chitali nikogda, chto sdyelal david, kogda imyel nuzhdu i vzkal sam i byvshye s nim? kak voshel on v dom bozhii pri pyervosvyashchennikye avia-farye i yel khlyeby pryedlozhyeniya, kotorykh nye dolzhno bylo yest' nikomu, kromye svyashchychen-nikov, i dal i byvshim s nim? i skazal im: subb-ota dlya chyelovyeka, a nye chyelovyek dlya subboty; posyemu syn chyelovyecheskii yest' i-o i subboty.

3

i prishel opyat' v sinagoge; tam byl chyelovyek, imyevshii issokhshuyu ruku. i nablyudali za nim, nye istysyeli li yego v subbotu, chtoby obvinil' yego. on zhye govorit chyelovyeku, imyevshyemu issokhshuyu ruku: stan' na sryedinu a im govorit: dolzhno li v subbotu dobro dyelat', ili vizual-ra-trudit'sya dyelat'? dushu spasti, ili pogubit'? no oni molchali. i, vozzryev na nikh s gnyevom, skorbya ob ozhyestochyeni sryedyets ikh, gov-orit tomu chyelovyeku: protyani ruku tvoyu. on protyanul, i stala ruka yego zdorova, kak drugaya. farisyey, vyidy, nyemyedlyenno sostavili s irodi-anami sovyeshchaniye protiv nyego, kak by pogu-bit' yego. no iisus s uchyenikami svoimi udalilsya k moryu; i za nim poslyedovalo mnozhyestvo nar-oda iz galilyei, iudyey, iyerusalima, idumey i iz-za iordana. i [zhivushchiye] v okryestnostyakh tira i sidona, uslyshav, chto on dyelal, shli k nyemu v vye-likom mnozhyestvye. i skazal uchyenikam svoim, chtoby gotova byla dlya nyego lodka po prichinye mnogolyudstva, daby nye tyesnilli yego. ibo mnogikh on istysyeli, tak chto imyevshiyey yazvy brosalis' k nyemu, chtoby kosnut'sya yego. i dukhi nyechistyye, kogda vidyeli yego, padali pryed nim i krichali: ty syn bozhii. no on strogo zapryeshchal im, chtoby nye dyelali yego izvyestnym. potom vzoshyel na goru i pozval k syebye, kogo sam khotyel; i prishli k nyemu. i postavil [iz nikh] dyvenadtsat', chtoby

s nim byli i chtoby posylat' ikh na propoved', i chtoby oni imyeli vlast' istysyelat' ot bolyezney i iz-gonyat' byesov; [postavil] simona, naryekshi yemu imya pyetr, iakova zyevedyeyeva i ioanna, brata iakova, naryekshi im imyena voanyergyes, to yest' syny gromovy', andreyeva, filippa, varfolomyeya, mat-fyeya, fomu, iakova alfeyeva, faddyeya, simona kananita i iudu iskariotskogo, kotoryi i pryedal yego. prikhodyat v dom; i opyat' skhoditsya narod, tak chto im nyevozmozhno bylo i khlyeba yest'. i, uslyshav, blizhniye yego poshli vzyat' yego, ibo gov-orili, chto on vyshyel iz syebye. a knizhniki, pr-ishyedyshiye iz iyerusalima, govorili, chto on imyeyet [v] [syebye] vyeyel'zyevula i chto izgonyayet byesov siloyu byesovskogo knyazya. i, prizvav ikh, gov-oril im pritchami: kak mozhyet satana izgonyat' sa-tanu? yesli tsarstvo razdyelitsya samo v syebye, nye mozhyet ustoyat' tsarstvo to; i yesli dom razdyelit'sya sam v syebye, nye mozhyet ustoyat' dom tot; i yesli satana vosstal na samogo syebye i razdyelil'sya, nye mozhyet ustoyat', no prishel konyets yego. nikto, voidya v dom sil'nogo, nye mozhyet raskhi-tit' vyeshchyei yego, yesli pryezhdye nye svyazhyet sil'nogo, i togda raskhitit dom yego. istinno govoryu vam: budut proshcheny synam chyelovyecheskim vsye gryekhi i khulyeniya, kakimi by ni khulili; no kto budyet khulit' dukha svyatago, tomu nye budyet proshcheniya vovyek, no podlyezhit on vyechnomu osuzhdyeniyu. [siye skazal on], potom chto govo-rili: v nyem nyechistiy dukh. i prishli matyer' i brat'ya yego i, stoya [vnye] doma, poslali k nyemu zvat' yego. okolo nyego sidyel narod. i skazali yemu: vot, matyer' tvoya i brat'ya tvoi i syestry tvoi, [vnye] doma, sprashivayut tyebye. i otyvechal im: kto matyer' moye i brat'ya moi? i obozryev sidyashchikh vokrug syebye, govorit: vot matyer' moye i brat'ya moi; ibo kto budyet ispolnyat' volyu bozhiiyu, tot mnye brat, i syestra, i matyer'.

4

i opyat' nachal učit' pri morye; i sobralos' k nyemu mnozhyestvo naroda, tak chto on voshyel v lodku i sidyel na morye, a vyes' narod byl na zymelye, u morya. i uchil ikh pritchami mnogo, i v uchyenii svoym govoril im: slushaitye: vot, vyshyel syey-atyel' syeyat' i, kogda syeyal, sluchilos', chto in-oye upalo pri dorogye, i nalyetyeli ptitsy i pok-lyevali to. inoye upalo na kamenistoye [myesto], gdye nyemnogo bylo zyeмли, i skoro vzoshlo, po-tomu chto zymelya byla nyegluboka; kogda zhye vzoshlo solntseye, uvyalo i, kak nye imyelo kornya, za-sokhlo. inoye upalo v tyerniye, i tyerniye vyroslo, i zaglushilo [syemya], i ono nye dalo ploda. i in-oye upalo na dobruyu zymelyu i dalo plod, koto-ryi vzoshyel i vyros, i prinyeslo inoye tridsat', inoye shyest'dyesyat, i inoye sto. i skazal im: kto imyeyet ushi slyshat', da slyshit! kogda zhye ostalsya byez nar-oda, okruzhayushchiye yego, vmyesty s dyvenadt-sat'yu, sprosili yego o pritchye. i skazal im: vam dano znat' tainy tsarstviya bozhiiya, a tyem vnyesh-nim vsye byvayet v pritchakh; tak chto oni svoimi glazami smotryat, i nye vidyat; svoimi ushami slyshat,

i nye razumyeyut, da nye obratyatsya, i proshchylene budut im gryekhi. i govorit im: nye ponimayetye etoi pritchi? kak zhye vam urazumyet' vsye pritchi? syeyatyel' slovo syeyet. [posyeyannoye] pri dorogye oznachayet tyeikh, v kotorykh syeyetsya slovo, no [k kotorym], kogda uslyshat, totchas prikhodit satana i pokhishchayet slovo, posyeyannoye v syerdtsakh ikh. podobnym obrazom i posyeyannoye na kamenistom [myestyel] oznachayet tyeikh, kotoryye, kogda uslyshat slovo, totchas s radost'yu prinimayut yego, no nye imyeyut v syebe kornya i nyepostoyanny; potom, kogda nastanynet skorb' ili gonyeniye za slovo, totchas soblaznayutsya. posyeyannoye v tyernii oznachayet slyshashchikh slovo, no v kotorykh zaboty vyeka syego, obol'shchyniye eti-katsvom i drugiye pozhyelaniya, vkhodya v nikh, zaglushayut slovo, i ono byvayet byez ploda. a posyeyannoye na dobrozi zemlye oznachayet tyeikh, kotoryye slushayut slovo i prinimayut, i prinosyat plod, odin v tridtsat', drugoi v shyst'dyesyat, inoi vo sto krat. i skazal im: dlya togo li prinositsya vsyecha, chtoby postavit' yeye pod sosud ili pod krovat' ny dlya togo li, chtoby postavit' yeye na podsveychnike? nyet nichego tainogo, chtoby nye sdyelalos' by yavnym, i nichego nye byvayet potayennogo, chtoby nye vyshlo by naruzhu. yesli kto imyeyet ushi slyshat', da slyshit! i skazal im: za myechaitye, chtoby slyshitye: kakoyu myeroyu myeritye, takoyu otmeryeno budyet vam i pribavlyeno budyet vam, slushayushchim. ibo kto imyeyet, tomu dano budyet, a kto nye imyeyet, u togo otnimyet-sya i to, chtoby imyeyet. i skazal: tsarstviye bozhiye podobno tomu, kak yesli chyelovyek brosit syemya v zemlyu, i spit, i vstayet noch'yu i dnyem; i kak syemya vskhodit i rastyet, nye znayet on, ibo zemlya sama soboyu proizvodit sperva zyelyen', potom kolos, potom polnoye zyerno v kolosye. kogda zhye sozryeyet plod, nyemydel'nyenno posylayet syerp, potomu chtoby nastala zhatva. i skazal: chyemu upodobim tsarstviye bozhiye? ili kakoyu pritchyeyu izobrazim yego? ono—kak zyerno gorchichnoye, kotoroye, kogda syeyetsya v zemlyu, yes' myen'shye vsyekh syemyan na zemlye; a kogda posyeyano, vskhodit i stanovitsya bol'shye vsyekh zlakov, i puskeyet bol'shiye vyetvi, tak chtoby pod tyen'yu yego mogut ukryvat'sya ptitsy nyebesnyye. i takovymi mnogimi pritchami propovyedyval im slovo, skol'ko oni mogli slyshat'. byez pritchi zhye nye govoril im, a uchyenikam nayedinye iz'yasnyal vsye. vyecherom togo dnya skazal im: pyeryepравimsya na tu storonu. i oni, otpustiv narod, vzvali yego s soboyu, kak on byl v lodkye; s nim byli i drugiye lodki. i podnyalas' vyelikaya burya; volny bili v lodku, tak chtoby ona uzhye napolnyalas' [vodoyu]. a on spal na kormye na vozglavii. yego budyat i govoryat yemu: uchityel'! nyeuzhyeli tyebye nuzhdy nyet, chtoby my pogibayem? i, vstav, on zapryetil vyetru i skazal moryu: umol'ni, pyeryestan'. i vyetyer utikh, i sdyelalas' vyelikaya tishina. i skazal im: chtoby vy tak boyazlivy? kak u vas nyet vyery? i uboyalis' strakhom vyelikim i govorili myezhdu soboyu: kto zhye syei, chtoby i vyetyer i morye povinuyutsya yemu?

i prishli na drugoi byeryeg morya, v stranu gadarin-skuyu. i kogda vyshyel on iz lodki, totchas vstryetil yego vyshyeshdii iz grobov chyelovyek, [odyerzhimyi] nyechistym dukhom, on imyel zhilishchye v grobakh, i nikto nye mog yego svyazat' dazhye tsyepymami potomu chtoby mnogokratno byl on skovan okovami i tsyepymami, no razryval tsyepi i razbil okovy, i nikto nye v silakh byl ukrotit' yego; vsyegda, noch'yu i dnyem, v gorakh i grobakh, krichal on i bilsya o kamni; uvidyev zhye iisusa izdalyeka, pribyezhal i poklonilsya yemu, i vskrichav gromkim golosom, skazal: chtoby tyebe do myenya, iisus, syn eti-ka vsyevyshnyego? zaklinayu tyebya eti-kom, nye much' myenya! ibo [iisus] skazal yemu: vyidi, dukh nyechisty, iz syego chyelovyka. i sprosil yego: kak tyebye imya? i on skazal v otvyet: lyegion imya mnye, potomu chtoby nas mnogo. i mnogo prosili yego, chtoby nye vysyal ikh von iz strany toi. paslos' zhye tam pri gorye bol'shoye stado svinyei. i prosili yego vsye byesy, govorya: poshli nas v svinyei, chtoby nam voiti v nikh. iisus totchas pozvolil im. i nyechistyye dukhi, vyidya, voshli v svinyei; i ustryemilos' stado s krutizny v morye, a ikh bylo okolo dvukh tsysach; i potonuli v morye. pasushchiye zhye svinyei pobyezhali i rasskazali v gorodye i v dyeryevnyakh. i [zhityeli] vyshli posmotret', chtoby sluchilos'. prikhodiat k iisusu i vidyat, chtoby byesnovavshiisya, v kotorom byl lyegion, sidit i odyet, i v zdravom umye; i ustrashilis'. vidyevshiye rasskazali im o tom, kak eto proizoshlo s byesnovatym, i o svin'yakh. i nachali prosit' yego, chtoby otyeshel ot pryedyelov ikh. i kogda on voshyel v lodku, byesnovavshiisya prosil yego, chtoby byt' s nim. no iisus nye dozzvolil yemu, a skazal: idi domoi k svoim i rasskazhi im, chtoby sotvoril s toboyu i-o' i [kak] pomiloval tyebya. i poshyel i nachal propovyedyvat' v dyesyatigradii, chtoby sotvoril s nim iisus; i vsye divilis'. kogda iisus opyat' pyeryepравilsya v lodkye na drugoi byeryeg, sobralos' k nyemu mnozhyestvo naroda. on byl u morya. i vot, prikhodit odin iz nachal'nikov sinagogi, po imeni iair, i, uvidyev yego, padayet k nogam yego i usil'no prosit yego, govorya: doch' moya pri smyrti; pridi i vovizual-ra-truditsya zhi na nyeye ruki, chtoby ona vyzdorovyela i ostalas' zhiva. [iisus] poshyel s nim. za nim sledovalo mnozhyestvo naroda, i tyesnili yego. odna zhyenshchina, kotoraya stradala krovotycheniym dyvenadsat' lyet, mnogo potyerpyla ot mnogikh vrachyey, istoshchila vsye, chtoby bylo u nyei, i nye poluchila nikakoi pol'zy, no prishla yeshchye v khudshyeye sostoyaniye, — uslyshav ob iisuse, podoshla szadi v narodye i prikosnulas' k odyezhdye yego, ibo govorila: yesli khotya k odyezhdye yego prikosnus', to vyzdorovyeyu. i totchas issyak u nyei istochnik krovi, i ona oshchutila v tyelye, chtoby istyelyena ot boleyzni. v to zhye vryemya iisus, pochuvstvovav sam v syebe, chtoby vyshla iz nyego sila, obratilsya v narodye i skazal: kto prikosnulsya k moyei odyezhdye? uchyeniki skazali yemu: ty vidish', chtoby narod tyesnit tyebya, i govorish': kto prikosnulsya ko mnye? no on smotryel vokrug, chtoby vidyet'

tu, kotoraya sdylalala eto. zhyenshchina v strakhye i tryepyetye, znaya, chto s nyeyu proizoshlo, podoshla, pala pryed nim i skazala yemu vsyu istinu. on zhye skazal yei: dshchyer! vyera tvoya spasla tyebya; idi v mirye i bud' zdorova ot boleyezni tvoyei. kogda on yeshchye govoril siye, prikhodyat ot nachal'nika sinagogi i govoryat: doch' tvoya umyerla; chto yeshchye utruzhdayesh' uchityelya? no iisus, uslyshav sii slova, totchas govorit nachal'niku sinagogi: nye boiisya, tol'ko vyerui. i nye pozvolil nikomu sledovat' za soboyu, krome pyetra, iakova i ioanna, brata iakova. prikhodit v dom nachal'nika sinagogi i vidit smyatyniye i plachushchikh i vopiyushchikh gromko. i, voidya, govorit im: chto smushchayetyes' i plachetyes' dveytsya nye umyerla, no spit. i smyeyalis' nad nim. no on, vyslav vsyekh, byeryet s soboyu ottsa i mat' dveytsy i byvshikh s nim i vkhodit tuda, gde dveytsya lyezhala. i, vzyav dveytsu za ruku, govorit yei: talifa kumi', chto znachit: dveytsa, tyebye govoryu, vstan'. i dveytsa totchas vstala i nachala khodit', ibo byla lyet dyenadtsati. [vidyevshiy] prishli v vyelikoye izumlyeniye. i on strogo prikazal im, chtoby nikto ob etom nye znal, i skazal, chtoby dali yei yest'.

6

ottuda vyshel on i prishyel v svoye otcheyestvo; za nim sledovali ucheniki yego. kogda nastupila subбота, on nachal učit' v sinagogye; i mnogiye slyshavshiye s izumlyeniyem govoriли: otkuda u nyego eto? chto za pryemudrost' dana yemu, i kak takiye chudyesa sovyershayutsya rukami yego? nye plotnik li on, syn marii, brat iakova, iosii, iudy i simona? nye zdyes' li, myezhdu nami, yego syestry? i soblaznyalis' o nyem iisus zhye skazal im: nye byvayet prorok byez chyesti, razvye tol'ko v otcheyestvye svoym i u srodnikov i v domye svoym. i nye mog sovyershit' tam nikakogo chuda, tol'ko na nyemnogikh bol'nykh vovizual-ra-trudit'syazhiv ruki, istysylil [ikh]. i divilsya nyevyeriyu ikh; potom khodil po okryestnym syelyeniyam i uchil. i, prizvav dyvenadtsat', nachal posylat' ikh po dva, i dal im vlast' nad nyechistymi dukhami. i zapovyedal im nichyego nye brat' v dorogu, krome odnogo posokha: ni sumy, ni khlyeba, ni myedi v poyasye, no obuvat'sya v prostuyu obuv' i nye nosit' dvukh odyezhd. i skazal im: yesli gde voidyetye v dom, ostavaiytes' v nyem, dokolye nye vyidyetye iz togo myesta. i yesli kto nye primyet vas i nye budyet slushat' vas, to, vykhodya ottuda, otrasyite prakh ot nog vashikh, vo svidyetel'stvo na nikh. istinno govoryu vam: otradnyeye budyet sodomu i gomorreye v dyen' suda, nyezhyeli tomu gorodu. oni poshli i propovyedyvali pokayaniye; izgonyali mnogikh byesov i mnogikh bol'nykh mazali maslom i istysyalyali. tsar' irod, uslyshav [ob iisusye], – ibo imya yego stalo glasno, – govoril: eto ioann kryestityel' voskryes iz myertvykh, i potom chudyesa dyelayutsya im. drugiye govoriли: eto iliya, a innye govoriли: eto prorok, ili kak odin iz prorokov. irod zhye, uslyshav, skazal: eto ioann, kotorogo ya obyezglavil; on voskryes iz myertvykh. ibo syei irod, poslav, vzyal ioanna i zak-

lyuchil yego v tyemnitsu za irodiadu, zhyenu fil-ippa, brata svoynego, potomu chto zhyenilsya na nyei. ibo ioann govoril irodu: nye dolzhno tyebye imyet' zhyenu brata tvoynego. irodiada zhye, vizual-ra-trudit'syabyas' na nyego, zhyelala ubit' yego; no nye mogla. ibo irod boyal'sya ioanna, znaya, chto on muzh pravyyednyi i svyatoi, i byeryeg yego; mnogoye dyc-lal, slushayas' yego, i s udovol'stviyem slushal yego. nastal udobnyy dyen', kogda irod, po sluchayu [dnya] rozhdyeniya svoynego, dyelal pir vyel'mozham svoim, tsysachenyachal'nikom i staryeshinam galleyiskim, – doch' irodiady voshla, plyasala i ugodila irodu i v-ozlyezhavshim s nim; tsar' skazal dveytsye: prosii u myenya, chyego khochyesh', i dam tyebye; i klyal'sya yei: chyego ni poprosish' u myenya, dam tye-bye, dazhye do poloviny moyego tsarstva. ona vyshla i sprosila u matyeri svoyei: chyego prosit'? ta otvychelala: golovy ioanna kryestityelya. i ona totchas poshla s pospyeshnost'yu k tsaryu i sprosila, govorya: khochu, chtoby ty dal mnye tyepyer' zhye na blyudye golovu ioanna kryestityelya. tsar' opyechalilsya, no radi klyatvy i vozlyezhavshikh s nim nye zakhotyel otkazat' yei. i totchas, poslav oruzhenyostsa, tsar' povvyyel prinyesti golovu yego. on poshyel, otsyek yemu golovu v tyemnitsye, i prinyes golovu yego na blyudye, i otdal yeye dveytsye, a dveytsa otdala yeye matyeri svoyei. ucheniki yego, uslyshav, prishli i vzyali tyelo yego, i polozhili yego vo grobye. i sobralis' apostoly k iisusu i rasskazali yemu vsye, i chto sdylali, i chyemu nachuili. on skazal im: poiditye vy odni v pustynnoye myesto i otdokhni-tye nyemnogo, –ibo mnogo bylo prikhodyashchikh i otkhodyashchikh, tak chto i yest' im bylo nyekogda. i otrpavilis' v pustynnoye myesto v lodkye odni. narod uvidyel, [kak] oni otrpavylalis', i mnogiye uz-nali ikh; i byezhali tuda pyeshiye iz vsyekh gorodov, i pryedupryedili ikh, i sobralis' k nyemu. iisus, vyidya, uvidyel mnozhyestvo naroda i szhalilsya nad nimi, potomu chto oni byli, kak ovtisy, nye imyeyushchiye pastyrya; i nachal učit' ikh mnogo. i kak vrye-myeni proshlo mnogo, ucheniki yego, pristupiv k nyemu, govoryat: myesto [zdyes'] pustynnoye, a vrye-myeni uzhye mnogo, – otpusti ikh, chtoby oni poshli v okryestnyye dyeryevni i syelyeniya i kupili sye-bye khlyeba, ibo im nyechyego yest'. on skazal im v otvyet: vy daitye im yest'. i skazali yemu: razvye nam poiti kupit' khlyeba dinariyev na dveyti i dat' im yest'? no on sprosil ikh: skol'ko u vas khlye-bov? poiditye, posmotritye. oni, uznay, skazali: pyat' khlyebov i dyve ryby. togda povvyyel im rassadit' vsyekh otdyeleniyami na zyelyenoi travye. i syeli ryadami, po sto i po pyatidyesyati. on vzyal pyat' khlyebov i dyve ryby, vozvzryev na nyebno, blagoslovil i pryelomil khlyebi i dal uchenikam svoim, chtoby oni razdali im; i dyvne ryby razdyelil na vsyekh. i yeli vsye, i nasytilis'. i nabrali kuskov khlyeba i [os-tatkov] ot ryb dyvenadtsat' polnykh korobov. bylo zhye yevshikh khlyebok okolo pyati tsysach muzhyei. i totchas ponudil uchenikov svoikh voiti v lodku i ot-pravit'sya vpyeryed na druguyu storonu k vifsaidye, poka on otpustit narod. i, otpustiv ikh, poshyel na goru pomolit'sya. vychyeron lodka byla pospyedi morya, a on odin na zyemlye. i uvidyel ikh byed-

stvyuyushchikh v plavanii, potomu chto vyetyer im byl protivnyi; okolo zhye chyetyvertioi strazhi nochi podrytes' k nim, idya po moryu, i khotyel minovat' ikh. oni, uvidyev yego idushchego po moryu, podumali, chto eto prizrak, i vskrichali. ibo vsye vidyeli yego i ispugalis'. i totchas zagovoril s nimi i skazal im: obodrytes'; eto ya, nye boityes'. i voshly k nim v lodku, i vyetyer utikh. i oni chryezvychaino izumlyalis' v syebye i divilis', ibo nye vrazumilis' [chudom] nad khlyebami, potomu chto syerdtsye ikh bylo okamyenyeno. i, pyeryepравishis', pribyli v zhemlyu gynnissaryetskuyu i pristali [k] [byeryegu]. kogda vyshli oni iz lodki, totchas [zhityeli], uznay yego, obyeyzhali vsyu okryestnost' tu i nachali na postyelyakh prinosit' bol'nykh tuda, gdye on, kak slyshno bylo, nakhodilsya. i kuda ni prikhodil on, v syelyeniya li, v goroda li, v dyeryevni li, klali bol'nykh na otkrytykh myestakh i prosili yego, chtoby im prikosnut'sya khotya k krayu odyezhdy yego; i kotoryye prikasalis' k nemu, ist-syelyalis'.

7

sobralis' k nemu fariseyi i nyekotoryye iz knizhnikov, prishyedsheye iz iyerusalima, i, uvidyev nyekotorykh iz uchyenikov yego, yevshikh khlyeb nyechistymi, to yest' nyeumytnymi, rukami, ukoryali. ibo fariseyi i vsye iudeyi, dyerzhas' pryedaniya startsyev, nye yedyat, nye umyv tshchatyl'no ruk i, [pridya] s torga, nye yedyat nye omyvshis'. yest' i mnogoye drugoye, chyego oni prinyali dyerzhat'sya: nablyudat' omovyeniye chash, kruzhyek, kotlov i skameyi. potom sprashivayut yego fariseyi i knizhniki: zachyem uchyeniki tvoi nye postupyat po pryedaniyu startsyev, no nyeumytnymi rukami yedyat khlyeb? on skazal im v otvyet: khorosho prorochyestvoval o vas, litsyemyerakh, isaiya, kak napisano: lyudi sii chtut myenya ustami, syerdtsye zhye ikh dalyeko otstoit ot myenya, no tshchyetno chtut myenya, ucha uchyeniyam, zapovyedyam chyelovycheskim. ibo vy, ostaviv zapovyed' bozhiyu, dyerzhityes' pryedaniya chyelovycheskogo, omovyeniya kruzhyek i chash, i dyelayetye mnogoye drugoye, syemu podobnoye. i skazal im: khorosho li, [chto] vy otnyenyayete zapovyed' bozhiyu, chtoby soblyusti svoye pryedaniye? ibo moisyey skazal: pochitai otssa svoego i mat' svoyu; i: vizual-ra-trudit'syaslovnyashchii otssa ili mat' smyert'yu da umryet. a vy govoryte: kto skazhyet otssu ili matyeri: korvan, to yest' dar [etiku] to, chyem by ty ot myenya pol'zoval'sya, tomu vy uzhye popuskayete nychyego nye dyelat' dlya otssa svoego ili matyeri svoey, ustranyaya slovo bozhiye pryedaniyem vashim, kotorye vy ustanovili; i dyelayete mnogoye syemu podobnoye. i, prizvav vyes' narod, govoril im: slushaitye myenya vsye i razumyeyte: nychto, vkhodyashcheye v chyelovyeka iznyne, nye mozhyet oskvyernit' yego; no chto iskhodit iz nyego, to oskvyernyayet chyelovyeka. yesli kto imyeyet ushi slyshat', da slyshit! i kogda on ot noda voshlyel v dom, uchyeniki yego sprosili yego o pritchye. on skazal im: nyeuzhyeli i vy tak nyeponyatlivy? nyeuzhyeli nye razumyeyete, chto

nychto, iznyne vkhodyashcheye v chyelovyeka, nye mozhyet oskvyernit' yego? potomu chto nye v syerdtsye yego vkhodit, a v chryevo, i vykhodit von, [chyem] ochishchayetsya vsyakaya pishcha. dalye skazal: iskhodyashcheye iz chyelovyeka oskvyernyayet chyelovyeka. ibo izvnutr', iz syerdtsa chyelovycheskogo, iskhodyat zlyye pomyisly, pryelyubodyeyaniya, lyubodyeyaniya, ubiystva, krazhi, likhoimstvo, vizual-ra-trudit'syaba, kovarstvo, nye-potryebstvo, zavistlivoye oko, eti-kokhul'sto, gordost', byezumstvo, – vsye eto vizual-ra-trudit'sya izvnutr' iskhodit i oskvyernyayet chyelovyeka. i, otrpravivshis' ottuda, prishlyel v pryedyely tirskiye i sidonskiye; i, voidya v dom, nye khotyel, chtoby kto uznal; no nye mog utait'sya. ibo uslyshala o nyem zhyenshchina, u kotoroi doch' odyerzhima byla nyechistym dukhom, i, pridya, pripala k nogam yego; a zhyenshchina ta byla yazychnitsa, rodом sirofinikiyanka; i prosila yego, chtoby izgnal byesa iz yeye dochyeri. no iisus skazal yei: dai pryezhdye nasytit'sya dyetyam, ibo nyekhorosho vzyat' khlyeb u dyetyei i brosit' psam. ona zhye skazala yemu v otvyet: tak, i-o; no i psy pod stolom yedyat krokhi u dyetyei. i skazal yei: za eto slovo, poidi; byes vyshlyel iz tvoey dochyeri. i, pridya v svoi dom, ona nashla, chto byes vyshlyel i doch' lyezhit na postyeli. vyidya iz pryedyelov tirsikh i sidonskikh, [iisus] opyat' poshyel k moryu galilyeiskomu chyeryez pryedyely dyesyatigradiya. privyeli k nemu glukhogo kosnoyazychnogo i prosili yego vovizual-ra-trudit'syazhit' na nyego ruku. [iisus], otvyedya yego v storonu ot noda, vlozhil pyersty svoi v ushi yemu i, plyunuv, kosnulsya yazyka yego; i, vozryev na nyebo, vzdokhnul i skazal yemu: yeffafa', to yest': otvyerzis'. i totchas otvyerzsa u nyego slukh i razryeshilis' uzy yego yazyka, i stal govorit' chisto. i povyelyel im nye skazyvat' nikomu. no skol'ko on ni zapryeshchal i skazal yemu: yeslychye bolyeye razglashali. i chryezvychaino divilis', i govoriili: vsye khorosho dyelayet, –i glukhi kh dyelayet slyshashchimi, i nyemykh–govoryashchimi.

8

v tye dni, kogda sobralos' vyes'ma mnogo noda i nyechego bylo im yest', iisus, prizvav uchyenikov svoikh, skazal im: zhal' mnye noda, chto uzhye tri dnya nakhodyatsya pri mnye, i nyechego im yest'. yesli nyeeyevshimi otpushchu ikh v domy ikh, oslabyeyut v dorogye, ibo nyekotoryye iz nikh prishli izdalyeka uchyeniki yego otvyechali yemu: ottuda mog by kto [vzyat'] zdyes' v pustynye khlyebob, chtoby nakormit' ikh? i sprosil ikh: skol'ko u vas khlyebob? oni skazali: syem'. togda vyelyel nrodu vozlyech' na zyemlyu; i, vzyav syem' khlyebob i vozdav blagodaryeniye, pryelomil i dal uchyenikam svoim, chtoby oni razdali; i oni razdali nrodu. bylo u nikh i nyemnogo rybok: blagosloviv, on vyelyel razdat' i ikh. i yeli, i nasytilis'; i nabrali ostavshikh'sya kuskov syem' korzin. yevshikh zhye bylo okolo chyetryryekh tysyach. i otpustil ikh. i totchas voidya v lodku s uchyenikami svoimi, priblyl v pryedyely dalmanufsiye. vyshli fariseyi, nachali s

nim sporit' i tryebovali ot nyego znamyeniya s nyeba, iskushaya yego. i on, gluboko vzdokhnuv, skazal: dlya chyego rod syei tryebuyet znamyeniya? istinno govoryu vam, nye dastsya rodu syemu znamyeniye. i, ostaviv ikh, opyat' voshlye v lodku i otpravilsya na tu storonu. pri syem uchyniki yego zabyli syna t' khlyebov i kromye odnogo khlyeba nye imyeli s soboyu v lodkye. a on zapovyedal im, govorya: smotritye, byeryegityes' zakvaski farisyetskoi i zakvaski irodovoi. i, rassuzhdaya myezhd soboyu, govorili: [eto znachit], chto khlyebov nyet u nas. iisus, urazumyev, govorit im: chto rassuzhdayetye o tom, chto nyet u vas khlyebov? yeshchye li nye ponimayetye i nye razumyeyetye? yeshchye li okamyenyeno u vas syerdtsy? imyeya ochi, nye viditye? imyeya ushi, nye slyshitye? i nye pomnitye? kogda ya pyat' khlyebov pryelomil dlya pyati tysyach [chyelovyek], skol'ko polnykh korobov nabrali vy kuskov? govoryat yemu: dyvenadtsat'. a kogda sym' dlya chyetyryekh tysyach, skol'ko korzin nabrali vy ostavshikhsya kuskov. skazali: sym'. i skazal im: kak zhye nye razumyeyetye? prikhodit v vifsaidu; i privodyat k nyemu slyepogo i prosyat, chtoby prikonuslya k nyemu. on, vzyav slyepogo za ruku, vyvyl yego von iz syeleniya i, plyunuv yemu na glaza, vovizual-ra-trudit'syazhil na nyego ruki i sprosil yego: vidit li cht'o? on, vzglyanuv, skazal: vizhu prokhodyashchikh lyudyei, kak dyeryev'ya. potom opyat' vovizual-ra-trudit'syazhil ruki na glaza yemu i vyvyl yemu vzglyanut'. i on itsyelyel i stal vidyet' vsye yasno. i poslal yego domoi, skazav: nye zakhodi v syeleniye i nye rasskazyvai nikomu v syelenii. i poshyel iisus s uchynikami svoimi v syeleniya kyesarii filippovoi. dorogoyu on sprashival uchynikov svoikh: za kogo pochitayut myenya lyudi? oni otvyechali: za ioanna kryestityelya; drugiye zhye— za iliuyu; a inyye— za odnogo iz prorokov. on govorit im: a vy za kogo pochitayetye myenya? pyetr skazal yemu v otvyet: ty khristos. i zapryetil im, chtoby nikomu nye govorili o nyem. i nachal uchit' ikh, cht'o synu chyelovyecheskomu mnogo dolzhno postradat', byt' otvyerzhyenu starzeyshinami, peryevsyashchyennikami i knizhnikami, i byt' ubitu, i v tryetii dyen' voskryesnut'. i govoril o syem otkryto. no pyetr, otzvav yego, nachal pryekoslovit' yemu. on zhye, obrativshis' i vzglyanuv na uchynikov svoikh, vospriyetil pyetru, skazav: otoidi ot myenya, satana, potomu cht'o ty dumayesh' nye o tom, cht'o bozhiye, no cht'o chyelovyecheskoye. i, podozvav narod s uchynikami svoimi, skazal im: kto khochyet idti za mnoyu, otvyergnis' syebya, i voz'mi kryest svoi, i slyedui za mnoyu. ibo kto khochyet dushu svoyu sbyeryech', tot potyeryayet yeye, a kto potyeryayet dushu svoyu radi myenya i yevangeliya, tot sbyeryezhyet yeye. ibo kakaya pol'za chyelovyeku, yesli on priobryetet vyes' mir, a dushye svoey povredit? ili kakoi vykup dast chyelovyek za dushu svoyu? ibo kto postyditsya myenya i moikh slov v rodye syem pryelyubodeinom i gryeshnom, togo postyditsya i syn chyelovyecheskii, kogda priidet v slavye otssa svoeyo so svyatyimi angyelami.

i skazal im: istinno govoryu vam: yes' nyekotoryye iz stoyashchikh zdyes', kotoryye nye vkusyat smyerti, kak uzhye uvidyat tsarstviye bozhiye, prishyedsheyeye v silye. i, po proshyestvii dneye shyesti, vzyal iisus pyetra, iakova i ioanna, i vozvyl na goru vysokuyu osobo ikh odnikh, i pryebrazilsya pyeryed nimi. odyezhd'y yego sdyelalis' blistayushchimi, vyes'ma byelymi, kak snyeg, kak na zyeimlye byelil'shchik nye mozhyet vybyelit' i yavilsya im iliya s moisyeyem; i byesyedovali s iisusom. pri syem pyetr skazal iisusu: ravil' khorosho nam zdyes' byt'; sdyelayem tri kushchi: tyebye odnu, moisyeyu odnu, i odnu ilii. ibo nye znal, cht'o skazat'; potomu cht'o oni byli v strakhye. i yavilos' oblako, osyenyayushchyeye ikh, i iz oblaka isshyel glas, glagolyushchii: syei yes' syn moi vozlyublyennyi; yego slushaitye. i, vnyezapno posmotryev vokrug, nikogo boleye s soboyu nye vidyli, kromye odnogo iisusa. kogda zhye skhodili oni s gory, on nye vyvyl nikomu rasskazyvat' o tom, cht'o vidyli, dokolye syn chyelovyecheskii nye voskryesnyet iz myertvykh. i oni udyerzhali eto slovo, sprashivaya drug druga, cht'o znachit: voskryesnut' iz myertvykh. i sprosil yego: kak zhye knizhniky govoryat, cht'o ilii nadlyezhit pridti pryezhdye? on skazal im v otvyet: pravda, iliya dolzhen pridti pryezhdye i ustroit' vsye; i synu chyelovyecheskomu, kak napisano o nyem, [nadlyezhit] mnogo postradat' i byt' unichizhyenu. no govoryu vam, cht'o i iliya prishyel, i postupili s nim, kak khotyeli, kak napisano o nyem. pridya k uchynikam, uvidel mnogo naroda okolo nikh i knizhnikov, sporyashchikh s nimi. totchas, uvidyev yego, vyes' narod izumilsya, i, podbyegaya, privyetstvovali yego. on sprosil knizhnikov: o chyem sporiyte s nimi? odin iz naroda skazal v otvyet: uchityel'! ya privyel k tyebye syna moyego, odyerzhimogo dukhom nyemym: gdye ni skhvatyvayet yego, povyergayet yego na zyeimlyu, i on ispuskayet pyenu, i skryezhyeshchyet zubami svoimi, i tsyepenyeyet. govoril ya uchynikam tvoim, chtoby izgnali yego, i oni nye mogli. otvyechaya yemu, iisus skazal: o, rod nyeyernyi! dokolye budu s vami? dokolye budu tyerpyet' vas? privyedetye yego ko mnye. i privyeli yego k nyemu. kak skoro [byesnovatyi] uvidel yego, dukh sotryas yego; on upal na zyeimlyu i valyalsya, ispuskaya pyenu. i sprosil [iisus] otssa yego: kak davno eto sdyelalos' s nim? on skazal: s dyetstva; i mnogokratno [dukh] brosal yego i v ogon' i v vodu, chtoby pogubit' yego; no, yesli cht'o mozhyes', szhal'sya nad nami i pomogi nam. iisus skazal yemu: yesli skol'ko-nibud' mozhyes' vyerovat', vsye vozmozhno vyeruyushchyemu. i totchas otyets otroka voskliknul so slyezami: vyeruyu, i-o! pomogi moyemu nyeyveriyu. iisus, vidya, cht'o sbyegayetsya narod, zapryetil dukhu nyechistomu, skazav yemu: dukh nyemoi i glukhoi! ya povyelyevayu tyebye, vyidi iz nyego i vpyed' nye vkhodi v nyego. i, vskriknuv i sil'no sotryasshi yego, vyshyel; i on sdyelalsya, kak myertvyi, tak cht'o mnogiyе govorili, cht'o on umyer. no iisus, vzyav yego za ruku, podnyal yego; i on vstal. i kak voshyel [iz] v dom, uchyniki yego sprashiv-

ali yego nayedinye: pochyemu my nye mogli izgnat' yego? i skazal im: syei rod nye mozhyet vyiti inachye, kak ot molitvy i posta. vyidya ottuda, prokhodili chyeryez galilyeyu; i on nye khotyel, chtoby kto uznal. ibo uchil svoikh uchenikov i govoril im, chty syn chyelovyecheskii pryedan budyet v ruki chyelovyecheskiye i ub'yut yego, i, po ubiyenii, v tryetii dyen' voskriesnyet. no oni nye razumyeli sikh slov, a sprosit' yego boyalis'. prishyel v kapyernaum; i kogda byl v domye, sprosil ikh: o chyem dorogoyu vy rassuzhdali myezhdu soboyu? oni molchali; po- tomu chty dorogoyu rassuzhdali myezhdu soboyu, kto bol'shye. i, syev, prizval dyenadtsat' i skazal im: kto khochyet byt' pyervym, bud' iz vsyekh poslyed- nim i vsyem slugoyu. i, vzyav ditya, postavil yego posryedi nikh i, obnyav yego, skazal im: kto primyet odno iz takikh dyetyei vo imya moye, tot prinyimayet myenya; a kto myenya primyet, tot nye myenya prin- imayet, no poslavshyego myenya. pri syem ioann skazal: uchityel'! my vidyeli chyelovyeka, kotoryi imyenyem tvoim izgonyayet byesov, a nye khodit za nami; i zapryetili yemu, potomu chty nye khodit za nami. i ius skazal: nye zapryeschaitye yemu, ibo nikto, sotvorivshii chudo imyenyem moim, nye mozhyet vskorye vizual-ra-trudit'syaslovit' myenya. ibo kto nye protiv vas, tot za vas. i kto napoit vas chashyeyu vody vo imya moye, potomu chty vy khristovy, istinno govoryu vam, nye potyeryayet na- grady svoyei. a kto soblaznit odnogo iz malykh sikh, vyeruyushchikh v myenya, onim luchshye bylo by, yesli by povyesili yemu zhyernovnyi kamyen' na shyeyu i brosili yego v morye. i yesli soblaznyayet tye- bya ruka tvoya, otsyeki yeye: luchshye tyebye uvych- nomu voiti v zhizn', nyezhyeli s dvumya rukami idti v gyeennu, v ogon' nyeugasimyi, gdye chyerv' ikh nye umirayet i ogon' nye ugasayet. i yesli noga tvoya soblaznyayet tyebya, otsyeki yeye: luchshye tyebye voiti v zhizn' khromomu, nyezhyeli s dvumya nogami byt' vvyerzhyenu v gyeennu, v ogon' nyeu- gasimyi, gdye chyerv' ikh nye umirayet i ogon' nye ugasayet. i yesli glaz tvoi soblaznyayet tyebya, vyrvy yego: luchshye tyebye s odnim glazom voiti v tsarstviye bozhiye, nyezhyeli s dvumya glazami byt' vvyerzhyenu v gyeennu ognynennyu, gdye chyerv' ikh nye umirayet i ogon' nye ugasayet. ibo vsyakii ognym osolitsya, i vsyakaya zhyertva sol'yu osolit- sya. sol'—dobraya [vyeshch']; no yezhyeli sol' nye solona budyet, chyem vy yeye popravitye? imyeitye v syebye sol', i mir imyeitye myezhdu soboyu.

10

otpravivshis' ottuda, prikhodit v pryedyely iudyeiskiy za iordanskoyu storonoyu. opyat' sobi- rayetsya k nyemu narod, i, po oby chayy svoymu, on opyat' uchil ikh. podoshli fariseyi i sprosili, iskushaya yego: pozvolityel'no li razvodit'sya muzhu s zhenoyu? on skazal im v otvyet: chty zapovyedal vam moysyei oni skazali: moysyei pozvolil pisat' razvodnoye pis'mo i razvodit'sya. i ius skazal im v otvyet: po zhyestokosyerdyyu vashyemu on napisal vam siyu zapovyed'. v nachalye zhye sozdaniya, eti-k muzhchinu i zhyenshchinu sotvoril ikh.

posyemu ostavit chyelovyek ottsa svoeyo i mat' i prilyepitsya k zhyenye svoyei, i budut dva odnoyu plot'yu; tak chty oni uzhye nye dvoye, no odna plot'. itak, chty eti-k sochyetal, togo chyelovyek da nye razluchayet. v domye ucheniki yego opyat' sprosili yego o tom zhye. on skazal im: kto razvedyetsya s zhenoyu svoeyu i zhyenitsya na drugoi, tot pryelyubodeystvuyet ot nyeye; i yesli zhyena razvedyetsya s muzhyem svoim i vyidyet za drugogo, pryelyubodeystvuyet. prinosili k nyemu dyetyei, chtoby on prikosnulsya k nim; ucheniki zhye nye dopuskali prinosyashchikh. uvidyev [to], i ius voznyego doval i skazal im: pustitye dyetyei prikhodit' ko mnye i nye pryepatystvuyte im, ibo takovykh yest' tsarstviye bozhiye. istinno govoryu vam: kto nye primyet tsarstviya bozhiya, kak ditya, tot nye voidyet v nyego. i, obnyav ikh, vovizual-ra-trudit'syazhil ruki na nikh i blagoslovil ikh. kogda vykhodil on v put', podbyezhal nyektu, pal pryed nim na kolyeni i sprosil yego: uchityel' blagi! chty mnye dyelat', chtoby naslyedovat' zhizn' vyechnuyu? i ius skazal yemu: chty ty nazyvayesh' myenya blagim? nikto nye blag, kak tol'ko odin eti-k. znayesh' zapovyedi: nye pryelyubodeystvui, nye ubivai, nye kradi, nye lzhyesvidyetyel'stvui, nye obizhai, pochitai ottsa tvoyego i mat'. on zhye skazal yemu v otvyet: uchityel'! vsye eto sokhranil ya ot yunosti moyei. i ius, vzglyanuv na nyego, polyubil yego i skazal yemu: odnogo tyebye nyedostayet: poidi, vsye, chty imyesh', prodai i razdai nishchim, i budyesh' imyet' sokrovishchye na nyebesakh; i prikhodi, poslyedui za mnoyo, vzyav kryest. on zhye, smutivshis' ot syego slova, otshyel s pyechal'yu, potomu chty u nyego bylo bol'shoye imyeniye. i, posmotryev vokrug, i ius govorit uchenikam svoim: kak trudno imyeyushchim eti-katsvo voiti v tsarstviye bozhiye! ucheniki uzhasnulis' ot slov yego. no i ius opyat' govorit im v otvyet: dyeti! kak trudno nadyeyushchimsya na eti-katsvo voiti v tsarstviye bozhiye! udobnyeye vyerblyudu proiti skvoz' igol'nyye ushi, nyezhyeli eti-katomu voiti v tsarstviye bozhiye. oni zhye chryezvychaino izumlyalis' i govorili myezhdu soboyu: kto zhye mozhyet spastis'? i ius, vozzryev na nikh, govorit: chyelovyekek no nyevozmozhno, no nye eti-ku, ibo vsye vozmozhno eti-ku. i nachal pyetr govorit' yemu: vot, my ostavili vsye iposlyedovali za toboyo. i ius skazal v otvyet: istinno govoryu vam: nyet nikogo, kto ostavil by dom, ili brat'yev, ili syestyer, ili ottsa, ili mat', ili zhyenu, ili dyetyei, ili zyeimli, radi myenya i yevangeliya, i nye poluchil by nyny, vo vryemya siye, sryedi gonyenii, vo sto krat boleye domov, i brat'yev i syestyer, i ottsov, i materyei, i dyetyei, i zryemyl', a v vyeke gryadushchym zhizni vyechnoi. mnogiy zhye budut pyervyye poslyed- nimi, i poslyedniye pyervymi. kogda byli oni na puti, voshkodya v iyerusalim, i ius shyel vporyedi ikh, a oni uzhasalis' i, sleduya za nim, byli v strakhye. podozvav dyenadtsat', on opyat' nachal im govorit' o tom, chty budyet s nim: vot, my voshkodom v iyerusalim, i syn chyelovyecheskii pryedan budyet pyervosyashchennikam i knizhnikam, i osudyat yego na smyert', i pryedadut yego yazychnikam, i

porugayutsya nad nim, i budut bit' yego, i oplyuyut yego, i ub'yut yego; i v tryetii dyen' voskresnyet. [togda] podoshli k nyemu synov'ya zveyedyeyevy iakov i ioann i skazali: uchityel'! my zhelyayem, chtoby ty sdyelal nam, o chyem poprosim. on skazal im: chto khotitye, chtoby ya sdyelal vam? oni skazali yemu: dai nam syest' u tyebya, odnomu po pravuyu storonu, a drugomu po lyevuyu v slavye tvoyei. no iisus skazal im: nye znayetye, chyego prositye. mozhyetye li pit' chashu, kotoruyu ya p'yu, i kryestit'sya kryeshchyniyem, kotorym ya kryeshchus? oni otvyechali: mozhyem. iisus zhye skazal im: chashu, kotoruyu ya p'yu, budyetye pit', i kryeshchyniyem, kotorym ya kryeshchus, budyetye kryestit'sya; a dat' syest' u myenya po pravuyu storonu i po lyevuyu—nye ot myenya [zavisit], no komu ugotovano. i, uslyshav, dyesyat' nachali nye-godovat' na iakova i ioanna. iisus zhye, podozvav ikh, skazal im: vy znayetye, chto pochitayushchiesya knyaz'yami narodov i-o nad nimi, i vye'l'mozhi ikh vlastvuyut imi. no myezhdu vami da nye budyet tak: a kto khochyet byt' bol'shim myezhdu vami, da budym vam slugoyu; i kto khochyet byt' pyervym myezhdu vami, da budyet vsyem rabom. ibo i syn chyelovyecheskii nye dlya togo prishyel, chtoby nyem sluzhili, no chtoby posluzhit' i otdat' dushu svoyu dlya iskuplyeniya mnogikh. prikhodyat v iyerikhon. i kogda vykhodil on iz iyerikhona s uchyenikami svoimi i mnozhyestvom naroda, vartymei, syn timyeyev, slyepoi siddel u dorogi, prosya [milostyni]. uslyshav, chto eto iisus nazoryei, on nachal krichat' i govorit': iisus, syn davidov! pomilui myenya. mnogiye zastavlyali yego molchat'; no on yeshchye bolyeye stal krichat': syn davidov! pomilui myenya. iisus ostanovilsya i vvelyel yego pozvat'. zovut slyepogo i govoryat yemu: nye boisa, vstavai, zovyet tyebya. on sbrosil s syebya vyerkhnyuyu odyezhdu, vstal i prishyel k iisusu. otvyechaya yemu, iisus sprosila: chyego ty khochyesh' ot myenya? slyepoi skazal yemu: uchityel'! chtoby mnye prozryet'. iisus skazal yemu: idi, vyera tvoya spasla tyebya. i on totchas prozryel i poshyel za iisusom po dorogye.

11

kogda priblizilis' k iyerusalimu, k viffagii i vifanii, k gorye yelyeonskoi, [iisus] posylayet dvukh iz uchynikov svoikh i govorit im: poiditye v syelyeniye, kotoroye pryamo pyeryed vami; vkhodya v nyego, totchas naidyete privyazannogo molodogo osla, na kotorogo nikto iz lyudiei nye sadilsya; otvyazav yego, privyeditye. i yesli kto skazhyet vam: chto vy eto dyelayetye? —otvyechaitye, chto on nadobyen i-o; i totchas poshyet yego syuda oni poshli, i nashli molodogo osla, privyazannogo u vorot na ulitye, i otvyazali yego. i nyekotoryye iz stoyavshikh tam govorili im: chto dyelayetye? [zachyem] otvyazyvayetye oslyenka? oni otvyechali im, kak povlyel iisus; i tye otpustili ikh. i privyeli oslyenka k iisusu, i vovizal-ra-trudit'syazhili na nyego odyezhdy svoi; [iisus] syel na nyego. mnogiye zhye postilali odyezhdy svoi po dorogye; a drugiye

ryezali vyetvi s dyeryev i postilali po dorogye. i pryedshyestvovavshiye i soprovozhdavshiye vosklitsali: osanna! blagoslovyen gryadushchii vo imya i-o! blagoslovyenno gryadushcheye vo imya i-o tsarstvo ottsa nashyego davida! osanna v vyshnikh! i voshlyel iisus v iyerusalim i v khram; i, osmotryev vsye, kak vryemya uzhye bylo pozdnyeye, vyshyel v vifaniyu s dyvenadtsat'yu. na drugoi dyen', kogda oni vyshli iz vifanii, on vzalkal; i, uvidyev izdalyeka smokovnitso, pokrytuyu list'yami, poshyel, nye naidyeli li chyego na nyei; no, pridya k nyei, nichyego nye nashyel, kromye list'yev, ibo yeshchye nye vryemya bylo [sobiraniya] smokv. i skazal yei iisus: otnyye da nye vkushayet nikto ot tyebya ploda vovyeki i slyshali to uchyniki yego. prishli v iyerusalim. iisus, voidya v khram, nachal vygonyat' prodayushchikh i pokupayushchikh v khrame; i stoly myenovshchikov i skam'y prodayushchikh golubyei opokinul; i nye pozvolyal, chtoby kto pronyes chyeryez khram kakuyu-libo vyeshch'. i uchil ikh, govorya: nye napisano li: dom moi domom molitvy naryechyetsya dlya vsyekh narodov? a vy sdyelali yego vyertyepom razboinikov. uslyshali [eto] knizhniki i pyervosvyashchenniki, i iskali, kak by pogubit' yego, ibo boyalis' yego, potomu chto vyes' narod udivlyalsya uchyniyu yego. kogda zhye stalo pozdno, on vyshyel von iz goroda. poutru, prokhodya mimo, uvidyeli, chto smokovnitso zasokhla do kornya. i, vspomniv, pyetr govorit yemu: ravvi! posmotri, smokovnitso, kotoruyu ty proklyal, zasokhla. iisus, otvyechaya, govorit im: imyeitye vyeru bozhuyu, ibo istinno govoryu vam, yesli kto skazhyet gorye syei: podnimis' i vyvergnis' v more, i nye usomnitsya v syerdtsy svoym, no poverit, chto sbudyetsya po slovam yego, —budyet yem, chto ni skazhyet. potomu govoryu vam: vsye, chyego ni budyetye prosit' v molitvye, vyer'tye, chto poluchitye, —i budyet vam. i kogda stoitye na molitvye, proshchaitye, yesli chto imyeitye na kogo, daby i otyets vash nyebyesnyi prostil vam sogryeshyeniya vashi. yesli zhye nye proshchayetye, to i otyets vash nyebyesnyi nye prostit vam sogryeshyeniya vashikh. prishli opyat' v iyerusalim. i kogda on khodil v khrame, podoshli k nyemu pyervosvyashchenniki i knizhniki, i staryeishiny i govorili yemu: kakoyu vlast'yu ty eto dyelayesh'? i kto tyebye dal vlast' dyelat' eto? iisus skazal im v otvyet: sproshu i ya vas ob odnom, otvyechaitye mnye; [togda] i ya skazhu vam, kakoyu vlast'yu eto dyelayu. kryeshchyniye ioannovo s nyebyes bylo, ili ot chyelovyekov? otvyechaitye mnye. oni rassuzhdali myezhdu soboyu: yesli skazhyem: s nyebyes, —to on skazhyet: pochyemu zhye vy nye poverili yemu? a skazat': ot chyelovyekov—boyalis' naroda, potomu chto vsye polagali, chto ioann tochno byl prorok. i skazali v otvyet iisusu: nye znayem. togda iisus skazal im v otvyet: i ya nye skazhu vam, kakoyu vlast'yu eto dyelayu.

12

i nachal govorit' im pritchami: nyekotory chyelovyek nasadil vinogradnik i obnyes ogradoyu, i vykopal tochilo, i postroil bashnyu, i, otdav yego

vinogradaryam, otfluchilsya. i poslal v svoje vryemya k vinogradaryam slugu—prynat' ot vinogradaryei plodov iz vinogradnika. oni zhye, skhvativ yego, bili, i otoslali ni s chyem opyat' poslal k nim drugogo slugu; i tomu kamnyami razbili golovu i otpustili yego s byeschyst'yem. i opyat' inogo poslal: i togo ubili; i mnogikh drugikh to bili, to ubivali. imyeya zhye yeshchye odnogo syna, lyubyeznogo yemu, naposlyedok poslal i yego k nim, govorya: postydyatsya syna moyego. no vinogradari skazali drug drugu: eto naslyednik; poidyem, ub'yem yego, i naslyedstvo budyet nashye. i, skhvativ yego, ubili i vybrosili von iz vinogradnika. chto zhye sdyelayet khozain vinogradnika? —pridyet i pryedast smyrti vinogradaryei, i otbasta vinogradnik drugim. nyezuzyeli vy nye chitali syego v pisanii: kamyen', kotoryi otvyergli stroityeli, tot samyi sdyelalsya glavoyu ugla; eto ot i-o, i yest' divno v ochakh nashikh. i staralis' skhvatit' yego, no poboyalis' naroda, ibo ponyali, chto o nikh skazal pritchu; i, ostaviv yego, otoshli. i posylayut k nyemu nyekotorykh iz farisyeyev i irodian, chtoby ulovit' yego v slovye. oni zhye, pridya, govoryat yemu: uchityel'! my znayem, chto ty spravvedliv i nye zabotish'sya ob ugozhdenii komu-libo, ibo nye smotrish' ni na kakoye litsye, no istinno puti bozhiyu uchish'. pozvolityel'no li davat' podat' kyesaryu ili nyet? davat' li nam ili nye davat'? no on, znaya ikh litsyemyeriye, skazal im: chto iskushayetye myenya? prinyesitye mnye dinarii, chtoby mnye vidyet' yego. oni prinyesli. togda govorit im: ch'yeto izobrazhyniye i nadsip? oni skazali yemu: kyesaryevy. iisus skazal im v otvety: otdavaitye kyesaryevu kyesaryu, a bozhiye eti-ku. i divilis' yemu. potom prishli k nyemu saddukyei, kotorye govoryat, chto nyet voskryeseniya, i sprosili yego, govorya: uchityel'! moisyeyi napisal nam: yesli u kogo umryet brat i ostavit zhyenu, a dyetyei nye ostavit, to brat yego pust' voz'myet zhyenu yego i vosstanovit syemya bratu svoymu. bylo syem' brat'yev: pyervyi vzyal zhyenu i, umiraya, nye ostavil dyetyei. vzyal yeye vtoroi i umyer, i on nye ostavil dyetyei; takzhye i tryetii. brali yeye [za syeba] syemyero i nye ostavili dyetyei. poslye vsyekh umyerla i zhyena. itak, v voskryesynii, kogda voskryesnut, kotorigo iz nikh budyet ona zhenoyu? ibo syemyero imyeli yeye zhenoyu? iisus skazal im v otvety: etim li privodityes' vy v zabluzhdenyie, nye znaya pisanii, ni sily bozhiye? ibo, kogda iz myertvykh voskryesnut, [togda] nye budut ni zhyenit'sya, ni zamuzh vykhodit', no budut, kak angely na nyebyesakh. a o myertvykh, chto oni voskryesnut, razvye nye chitali vy v knigye moisyeya, kak eti-k pri kupinye skazal yemu: ya eti-k avraama, i eti-k isaaka, i eti-k iakova? [eti-k] nye yest' eti-k myertvykh, no eti-k zhivykh. itak, vy vyes'ma zabluzhdayetes'. odin iz knizhnikov, slysha ikh pryeniya i vidya, chto [iisus] khorosho im otveychal, podoshyel i sprosil yego: kakaya pyervaya iz vsyekh zapovyedyei? iisus otveychal yemu: pyervaya iz vsyekh zapovyedyei: slushai, izrail'! i-o' eti-k nash yest' i-o' yedinyi; i vozlyubi i-o eti-ka tvoyego vsyem syerdtsyem tvoim, i vsyeyu dushyeyu tvoyeyu, i vsyem razumyniyem tvoim, i vsyeyu kryepostiyu tvoyeyu, —vot pyer-

vaya zapovedy! vtoraya podobnaya yei: vozlyubi blizhnego tvoyego, kak samogo syebya. inoi bol'sheyi sikh zapovyedi nyet. knizhnik skazal yemu: khorosho, uchityel'! istinu skazal ty, chto odin yest' eti-k i nyet inogo, kromye yego; i lyubit' yego vsyem syerdtsyem i vsyem umom, i vsyeyu dushyeyu, i vsyeyu kryepost'y'u, i lyubit' blizhnego, kak samogo syebya, yest' bol'shey vsyekh vsyesozhzhynii i zhyertv. iisus, vidya, chto on razumno otveychal, skazal yemu: nyedalyeko ty ot tsarstviya bozhiya. poslye togo nikto uzhye nye smyel sprashivat' yego. prodolzhay uchit' v khramye, iisus govoril: kak govoryat knizhniki, chto khristos yest' syn davidov? ibo sam david skazal dukhom svyatym: skazal i-o' i-o moyemu: syedi odesnyuyu myenya, dokolye polozhu vragov tvoikh v podnozhie nog tvoikh. itak, sam david nazyvayet yego i-o: kak zhye on syn yemu? i mnozhyestvo naroda slushalo yego s uslazhdeniyem. i govoril im v ucheniyi svoym: ostyeryegaityes' knizhnikov, lyubyashchikh khodit' v dlinnykh odyezhdakh i [prinimat'] privyetsviya v narodnykh sobraniyakh, sidet' vpyeryedi v sinagogakh i vozlyezhat' na pyervom [myestye] na pirshyestvakh, — sii, poyadayushchiye domy vdov i napokaz dolgo molyashchiyesya, primut tyagchaisheyze osuzhdeniye. i syel iisus protiv sokrovishchnitsy i smotryel, kak narod kladyet dyen'gi v sokrovishchnitsu. mnogiye eti-katyie klali mnogo. pridya zhye, odna byednaya vdova polozhila dyve lyepoty, chto sostavlyayet kodrant. podozvav uchenikov svoikh, [iisus] skazal im: istinno govoryu vam, chto eta byednaya vdova polozhila bol'shey vsyekh, klavshikh v sokrovishchnitsu, ibo vsye klali ot izbytki svoeyo, a ona ot skudosti svoeyi polozhila vsye, chto imyela, vsye propitaniye svoye.

13

i kogda vykhodil on iz khrama, govorit yemu odin iz uchenikov yego: uchityel'! posmotri, kakie kamni i kakiye zdaniya! iisus skazal yemu v otvety: vidish' sii vyelikiye zdaniya? vsye eto budyet razrushyeno, tak chto nye ostanetsya zdyes' kamnya na kamnye. i kogda on sidyel na gorye yelyeonskoi protiv khrama, sprashivali yego nayedinye pyetr, i iakov, i ioann, i andreyi skazhi nam, kogda eto budyet, i kakoi priznak, kogda vsye siye dolzhno soveryshit'sya? otveychaya im, iisus nachal govorit: byeryegaityes', chtoby kto nye pryel'stil vas, ibo mnogiye pridut pod imenyem moim i budut govorit', chto eto ya; i mnogikh pryel'styat. kogda zhye uslyshitye o voinakh i o voyennykh slukhakh, nye uzhasaityes': ibo nadlyezhit [syemu] byt', —no [eto] yeshchye nye konyets. ibo vosstanet narod na narod i tsarstvo na tsarstvo; i budut zymlyetryasyeniya po myestam, i budut glady i smyatyniya. eto—nachalo boleyezneyi. no vy smotritye za soboyu, ibo vas budut pryedavat' v sudilishcha i bit' v sinagogakh, i pyeryed pravityel'nyami i tsaryami postavyat vas za myenya, dlya svidetyel'stva pyeryed nimi. i vo vsyekh narodakh pryezhdye dolzhno byt' propovedano yevangeliye. kogda zhye povyedut pryedavat' vas, nye zabot'yes' napyeryed, chto vam govorit', i nye obdumyvaitye;

no chto dano budyet vam v tot chas, to i govori-
 itye, ibo nye vy budyetye govorit', no dukh svy-
 atyi. pryedast zhye brat brata na smyert', i otyets-
 dyeteyi; i vosstanut dyeti na rodityel'yei i umy-
 ertyvat ikh. i budyetye nyenavidimy vsyemi za
 imya moye; pryetyerpyevshii zhye do kontsa spasyet-
 sya. kogda zhye uviditye myerzost' zapustyneniya,
 ryechyennuyu prorokom daniilom, stoyashchuyu,
 gdye nye dolzhno, -chitayushchii da razumyyet, -
 togda nakhodyashchiysya v iudyei da byegut v
 gory; a kto na krovlye, tot nye skhodi v dom i nye
 vkhodi vzyat' chto- nibud' iz doma svoyego; i kto
 na polye, nye obrashchaisya nazad vzyat' odyezhdu
 svoyu. gorye byeryemyennym i pitayushchim sost-
 sami v tye dni. molitye', chtoby nye sluchilos'
 byegstvo vashye zimoyu. ibo v tye dni budyet takaya
 skorb', kakoi nye bylo ot nachala tvoriyeniya, ko-
 toroye sotvoril eti-k, dazhye donynne, i nye budyet. i
 yesli by i-o' nye sokratil tyeikh dnei, to nye spaslas'
 by nikakaya plot'; no radi izbrannykh, kotorykh
 on izbral, sokratil tye dni. togda, yesli kto vam
 skazhyet: vot, zdyes' khristos, ili: vot, tam, -nye
 vyer'tye. ibo vosstanut lzhyekhristy i lzhyeporoki i
 dadut znamyeniya i chudyesa, chtoby pryel'stit', yesli
 vozmozhno, i izbrannykh. vy zhye byeryegityes'.
 vot, ya napyeryed skazal vam vsye. no v tye dni,
 poslye skorbi toi, solntsya pomyerknyet, i luna nye
 dast svyeta svoyego, i zvyezdy spadut s nyeba, i sily
 nyebyesnyye pokolyeblyutsya. togda uvidyat syna
 chyelovyecheskogo, gryadushchyeogo na oblakakh
 s siloyu mnogoyu i slavyu. i togda on poshlyet
 angyelov svoikh i sobyeryet izbrannykh svoikh ot
 chyetyryekh vyetrov, ot kraya zymeli do kraya nyeba.
 ot smokovitsy voz'mitye podobnye: kogda vyetvi
 yeye stanoviyatsya uzhye myagki i puskayut list'ya, to
 znayet'ye, chto blizko lyeto. tak i kogda vy uviditye
 to sbyvayushchimsya, znaitye, chto blizko, pri dvy-
 eryakh. istinno govoryu vam: nye pryeydet rot syei,
 kak vsye eto budyet. nyebo i zymlya pryeydut, no
 slova moi nye pryeydut. o dnye zhye tom, ili chasye,
 nikto nye znayet, ni angelye nyebyesnyye, ni syn, no
 tol'ko otyets. smotritye, bodrstvuyite, molitye', ibo
 nye znayet'ye, kogda nastupit eto vryemya. podobno
 kak by kto, otkhodya v put' i ostavlyaya dom svoi,
 dal slugam svoim vlast' i kazhdomu svoje dyelo, i
 prikazal privratniku bodrstvovat'. itak bodrstvuyite,
 ibo nye znayet'ye, kogda pridyet khozain doma:
 vyechyerom, ili v polnoch', ili v pyeniye pyetukhov,
 ili poutru; chtoby, pridyva vnyezapno, nye nashyel vas
 spyashchimi. a chto vam govoryu, govoryu vsyem:
 bodrstvuyite.

14

chyeryez dva dnya [nadlyezhalo] byt' [prazdniku]
 paskhi i opryesnokov. i iskali pyervosvyashchyen-
 niki i knizhniki, kak by vzyat' yego khitrost'yu i
 ubit'; no govoriли: [tol'ko] nye v prazdnik, chtoby
 nye proizoshlo vozmushcheyeniya v narodye. i kogda
 byl on v vifanii, v domye simona prokazhyennogo,
 i vozlyezhal, -prishla zhyenshchina s alavastrovym
 sosudom mira iz narda chistogo, dragotsyennogo i,
 razbiv sosud, vozlila yemu na golovu nyekotoryye

zhye vozn'yegodovali i govoriли myezhdu soboyu: k
 chyemu siya trata mira? ibo mozhno bylo by pro-
 dat' yego boleye nyezhyeli za trista dinariyev i raz-
 dat' nishchim. i roptali na nyeye. no iisus skazal:
 ostav'tye yeye; chto yeye smushchayet'ye? ona do-
 broye dyelo sdyelala dlya myenya. ibo nishchikh
 vsyegda imyeyet'ye s soboyu i, kogda zakhotitye,
 mozhyet'ye im blagotvorit'; a myenya nye vsyegda
 imyeyet'ye. ona sdyelala, chto mogla: pryedvarila po-
 mazat' tyelo moye k pogrybeniyu. istinno govoryu
 vam: gdye ni budyet propovyedano evangeliye
 siye v tsyelom mirye, skazano budyet, v pamyat'
 yeye, i o tom, chto ona sdyelala. i poshlyel iuda
 iskariot, odin iz dvyenadsati, k pyervosvyashchyen-
 nikam, chtoby pryedat' yego im. oni zhye, uslyshav,
 obradovalis', i obyshchali dat' yemu sryebryenniki.
 i on iskal, kak by v udobnoye vryemya pryedat'
 yego. v pyervyi dyen' opryesnokov, kogda zaka-
 lali paskhal'nogo [agntsa], govoryat yemu ucheniki
 yego: gdye khochyesh' yest' paskhu? my poidyem i
 prigotovim. i posylayet dvukh iz uchenikov svoikh
 i govorit im: poiditye v gorod; i vstryetitsya vam
 chyelovyek, nyesushchii kuvshin vody; poslyeduitye
 za nim i kuda on voidyet, skazhitye khozainu doma
 togo: uchityel' govorit: gdye komnata, v kotoroi
 by mnye yest' paskhu s uchenikami moimi? i on
 pokazhyet vam gornitsu bol'shuyu, ustlannuyu, go-
 tovyu: tam prigotov'tye nam. i poshli ucheniki
 yego, i prishli v gorod, i nashli, kak skazal im; i pri-
 gotovili paskhu. kogda nastal vyechyer, on prikhodit
 s dvyenadsat'yu. i, kogda oni vozlyezhali i yeli, iisus
 skazal: istinno govoryu vam, odin iz vas, yadushchii
 so mnoyu, pryedast myenya. oni opyechalilis' i stali
 govorit' yemu, odin za drugim: nye ya li? i dru-
 goi: nye ya li? on zhye skazal im v otvyet: odin iz
 dvyenadsati, obmakivayushchii so mnoyu v blyudo.
 vprochyem syn chyelovyecheskii idyet, kak pisano
 o nyem; no gorye tomu chyelovyeku, kotorym syn
 chyelovyecheskii pryedayetsya: luchshye bylo by
 tomu chyelovyeku nye rodit'sya. i kogda oni yeli,
 iisus, vzyav khlyeb, blagoslovil, pryelomil, dal im i
 skazal: priimitye, yaditye; siye yest' tyelo moye. i,
 vzyav chashu, blagodariv, podal im: i pili iz nyeye
 vsye. i skazal im: siye yest' krovt' moye novogo
 zavyeta, za mnogikh izlivayemaya. istinno gov-
 oryu vam: ya uzhye nye budu pit' ot ploda vino-
 gradnogo do togo dnya, kogda budu pit' novoye vino
 v tsarstvii bozhiiyem. i, vosp'yev, poshli na goru
 yeleonskuyu. i govorit im iisus: vsye vy soblazni-
 tyes' o mnye v etu noch'; ibo napisano: porazhu
 pastyrya, i rassyeyutsya ovtsy. po voskryeseni zhye
 moyem, ya pryedvaryayu vas v galilye. pyetr skazal
 yemu: yesli i vsye soblaznyatsya, no nye ya. i govorit
 yemu iisus: istinno govoryu tyebye, chto ty nynye,
 v etu noch', pryezhdye nyezhyeli dvazhdy propoyet
 pyetukh, trizhdy otryechyesh'sya ot myenya. no
 on yeshchye s bol'shim usiliyem govorit: khotya by
 mnye nadlyezhalo i umyryet' s toboyu, nye otryekus'
 ot tyebye. to zhye i vsye govoriли. prishli v sye-
 lyeniye, nazyvayemoye gyefsimaniya; i on skazal
 uchenikam svoim: posiditye zdyes', poka ya po-
 molys'. i vzyal s soboyu pyetra, iakovu i ioanna;
 i nachal uzhasat'sya i toskovat'. i skazal im: dusha

moya skorbit smyertye! no; pobud'tye zdyes' i bodrstvuiye. i, otoidya nyemnogo, pal na zyemlu i molilsya, chtoby, yesli vozmozhno, minoval yego chas syei; i govoril: avva otchye! vsye vozmozhno tyebye; pronyesi chashu siyu mimo myenya; no nye chyeogo ya khochu, a chyeogo ty. vozvrashchayetsya i nakhodit ikh spyashchimi, i govorit pyetru: simon! ty spish'? nye mog ty bodrstvovat' odin chye? bodrstvuiye i molitye, chtoby nye vpast' v iskusyeniye: dukh bodr, plot' zhye nyemoshchna. i, opyat' otoidya, molilsya, skazav to zhye slovo. i, vozvrativshis', opyat' nashyel ikh spyashchimi, ibo glaza u nikh otzhyelyeli, i oni nye znali, chto yemu otvychat'. i prikhodit v tryetii raz i govorit im: vy vsye yeshchye spitye i pochivayete? koncheyo, prishyel chas: vot, pryedayetsya syn chyelovyecheskii v ruki gryeshnikov. vstan'tye, poidyem; vot, priblizitsya pryedayushchii myenya. i totchas, kak on yeshchye govoril, prikhodit iuda, odin iz dyvenadt-sati, i s nim mnozhyestvo naroda s myechami i kol'yami, ot pyervosvyashchyennikov i knizhnikov i staryeishin. pryedayushchii zhye yego dal im znak, skazav: kogo ya potsyelyuyu, tot i yest', voz'mitye yego i vyedyt'ye ostorozhno. i, pridya, totchas podoshyel k nyemu i govorit: ravvi! ravvi! i potsyeloval yego. a oni vozivzal-ra-trudit'syazhili na nyego ruki svoi i vzlyali yego. odin zhye iz stoyavshikh tut izvlyek myech, udaril raba pyervosvyashchyennikova i otsyek yemu ukho. togda iisus skazal im: kak budto na razboinika vyshli vy s myechami i kol'yami, chtoby vz'yat' myenya. kazhdy dyen' byval ya s vami v khramye i uchil, i vy nye brali myenya. no da sbudut-sya pisaniya. togda, ostaviv yego, vsye byezhali. odin yunosha, zavynuvshis' po nagonu tyelu v pokryvalo, slyedoval za nim; i voiny skhvatili yego. no on, ostaviv pokryvalo, nagoi ubyezhal ot nikh. i privyeli iisusa k pyervosvyashchyenniku; i sobralis' k nyemu vsye pyervosvyashchyenniki i staryeishiny i knizhnyki. pyetr izdali slyedoval za nim, dazhye vnutr' dvora pyervosvyashchyennikova; i sidyel so sluzhityelami, i gryelsya u ognia. pyervosvyashchyenniki zhye i vyes' sinyedriion iskali svidyetyel'sta na iisusa, chtoby pryedat' yego smyerti; i nye nakhodili. ibo mnogiye lzhyesvidyetyel'stvovali na nyego, no svidyetyel'sta sii nye byli dostatochny. i nyekotoryye, vstav, lzhyesvidyetyel'stvovali protiv nyego i govorili: my slyshali, kak on govoril: ya razrushu khram syei rukotvoryennyy, i chyeryez tri dnya vzdovignu drugoi, nyerukotvoryennyy. no i takoye svidyetyel'stvo ikh nye bylo dostatochno. togda pyervosvyashchyennik stal posryedi i sprosila iisusa: chto ty nichyego nye otvychayesh'? chto oni protiv tyebya svidyetyel'stvuyut? no on molchal i nye otvychal nichyego. opyat' pyervosvyashchyennik sprosila yego i skazala yemu: ty li khristos, syn blagoslovyennogo? iisus skazal: ya; i vy uzritye syna chyelovyecheskogo, sidyashchego odyesnuyu silu i gryadushchego na oblakakh nyebesnykh. togda pyervosvyashchyennik, razodrav odyezhdy svoi, skazal: na chto yeshchye nam svidyetyelyei? vy slyshali eti-kokhu!st'vo; kak vam kazhyetsya? oni zhye vsye priznali yego povinnym smyerti. i nyekotoryye nachali plyevat' na nyego i, zakryvaya yemu lit-

syu, udaryat' yego i govorit' yemu: proryeki. i sluzi bili yego po lanitam. kogda pyetr byl na dvorye vnizu, prishla odna iz sluzhanok pyervosvyashchyennika i, uvidyev pyetra gryeyushcheyegosya i vsmotryevshis' v nyego, skazala: i ty byl s iisusom nazaryaninom. no on otryeksa, skazav: nye znayu i nye ponimayu, chto ty govorish'. i vyshyel von na pyeryednii dvor; i zapyel pyetukh. sluzhanka, uvidyev yego opyat', nachala govorit' stoyavshim tut: etot iz nikh. on opyat' otryeksa. spustya nyemnogo, stoyavshiye tut opyat' stali govorit' pyetru: tochno ty iz nikh; ibo ty galilyeyanin, i naryechiye tvoye skhodno. on zhye nachal klyast'sya i bozhit'sya: nye znayu chyelovyeka syego, o kotorom govoritye. togda pyetukh zapyel vo vtoroi raz, i vspomnil pyetr slovo, skazannoye yemu iisusom: pryezhdye nyezhlyei pyetukh propoyet dvazhdy, trizhdy otrychyesh'sya ot myenya; i nachal plakat'.

15

nyemyedlyenno poutru pyervosvyashchyenniki so staryeishinami i knizhnikami i vyes' sinyedriion sostavili sovyeshchaniye i, svyazav iisusa, otvylei i pryedali pilatu. pilat sprosila yego: ty tsar' iudyeiskii? on zhye skazal yemu v otvyet: ty govorish'. i pyervosvyashchyenniki obvinyali yego vo mnogom pilat zhye opyat' sprosila yego: ty nichyego nye otvychayesh'? vidish', kak mnogo protiv tyebya obvinyenii. no iisus i na eto nichyego nye otvychal, tak chto pilat divilsya. na vsyakii zhye prazdnik otpuskal on im odnogo uznika, o ktorom prosili. togda byl v uzakh [nyektu], po imeny varavva, so svoimi soobshchnikami, kotoryye vo vryemya myatyezha sdyelali ubiystvo. i narod nachal krichat' i prosit' [pilata] o tom, chto on vsyegda dyelal dlya nikh. on skazal im v otvyet: khotitye li, otpushchu vam tsarya iudyeiskogo? ibo znal, chto pyervosvyashchyenniki pryedali yego iz zavisti. no pyervosvyashchyenniki vozbudili narod [prosit'], chtoby otpustil im luchshye varavvu. pilat, otvychaya, opyat' skazal im: chto zhye khotitye, chtoby ya sdyelal s tyem, ktorogo vy nazyvayete tsaryem iudyeiskim? oni opyat' zakrichali: raspni yego. pilat skazal im: kakoye zhye vizual-ra-trudit'sya sdyelal on? no oni yeshchye sil'nyeye zakrichali: raspni yego. togda pilat, zhyelaya sdyelat' ugodnoye narodu, otpustil im varavvu, a iisusa, biv, pryedal na raspasytie. a voiny otvylei yego vnutr' dvora, to yest' v pyetoriyu, i sobrali vyes' polk, i odyeli yego v bagryanitsu, i, splyetshi tyernovi vnyenets, vozivzal-ra-trudit'syazhili na nyego; i nachali privyetstvovat' yego: raduisya, tsar' iudyeiskii! i bili yego po golovye trost'yu, i plyevali na nyego, i, stanovyas' na kolyeni, klanyalis' yemu. kogda zhye nasmyeialis' nad nim, snyali s nyego bagryanitsu, odyeli yego v sobstvennyye odyezhdy yego i povylei yego, chtoby raspayat' yego. i zastavili prokhodyashchego nyekoyego kirinyeyanina simona, ottsa alyeksandrova i rufova, idushchego s polya, ntyet kryst yego. i privylei yego na myesto golgofu, chto znachit: lobnoye myesto. i davali yemu pit' vino so smirnoyu; no on nye prinyal. raspavshiye yego dyelili odyezhdy

yego, brosaye zhryebii, komu chto vzyat'. byl chas tryetii, i raspalyi yego. i byla nadpis' viny yego: tsar' iudyetskii. s nim raspalyi dvukh razboinikov, odnogo po pravuyu, a drugogo po lyevuyu [storonu] yego. i sbylos' slovo pisaniya: i k vizual-ra-trudit'syadeyam prichtyen. prokhodyashchiye vizual-ra-trudit'syaslovii yego, kivaya golovami svoimi i govorya: e! razrushayushchii khram, i v tri dnya sozidayushchii! spasi syebya samogo i soidi s kryesta. podobno i pyervosvyashchyenniki s knizhnikami, nasmyekhayasi', govorili drug drugu: drugikh spasal, a syebya nye mozhyet spasti. khristos, tsar' izrail'ev, pust' soidyet tyepper' s kryesta, chtoby my vidyeli, i uvyeruyem. i raspatyaye s nim ponosili yego. v shyestom zhye chasu nastala t'ma po vsyei zye'mlye i [prodolzhalas'] do chasa dyevyatogo. v dyevyatom chasu vozopil iisus gromkim golosom: eloi! eloi! lamma savakhfani? –chto znachit: bozhye moi! bozhye moi! dlya chyego ty myenya ostavil? nyekotoryye iz stoyavshikh tut, uslyshav, govorili: vot, iliyu zovyet. a odin pobyezhal, napolnil gubku uksusom i, nalozhiv na trost', daval yemu pit', govorya: postoitye, posmotrim, pridyet li iliya snyat' yego. iisus zhye, vozglasiv gromko, ispustil dukh. i zavyesa v khramye razdralas' nadvoye, svyerkhu donizu. sotnik, stoyavshii naprotiv yego, uvidyev, chto on, tak vozglasiv, ispustil dukh, skazal: istinno chelovek syei byl syn bozhii. byli [tut] i zhyenshchiny, kotoryye smotryeli izdali: myezhdu nimi byla i mariya magdalina, i mariya, mat' iakova myen'shyego i iosii, i salomiya, kotorye i togda, kak on byl v galilyeye, slyedovali za nim i sluzhili yemu, i drugiye mnogiye, vmyesty s nim prishyedshiy v iyerusalim. i kak uzhye nastal vyecher, –potomu chto byla pyatnitsa, to yest' [dyen'] pyeryed subbotoyu, – prishyel iosif iz arimafyei, znamyenityi chlyen sovyeta, kotoryi i sam ozhidal tsarstviya bozhia, osmyelilsya voiti k pilatu, i prosil tyela iisusova. pilat udivilsya, chto on uzhye umyer, i, prizvav sotnika, sprosiv yego, davno li umyer? i, uznav ot sotnika, ot dal tyelo iosifu. on, kupiv plashchanitsu i snyav yego, obvil plashchanitsyeyu, i polozhil yego vo grobye, kotoryi byl vysyechyen v skalye, i privalil kamen' k dyeri groba. mariya zhye magdalina i mariya iosiyeva smotryeli, gdye yego polagali.

16

po proshyestvii subboty mariya magdalina i mariya iakovleya i salomiya kupili aromaty, chtoby idti pomazat' yego. i vyes'ma rano, v pyervyi [dyen'] nyedyeli, prikhodyat ko grobu, pri voskhodye solntsa, i govoryat myezhdu soboyu: kto otvalit nam kamen' ot dyeri groba i, vzglyanuv, vidyat, chto kamen' otvalyen; a on byl vyes'ma vyelik. i, voidya vo grob, uvidyeli yunoshu, sidyashchye na pravo storonye, oblyechyennogo v byeluyu odyezhdu; i uzhasnulis'. on zhye govorit im: nye uzhasaityes'. iisusa ishchyetye nazaryanina, rasp'yatogo; on voskryes, yego nyet zdyes'. vot myesto, gdye on byl polozhyen. no iditye, skazhitye uchenikam yego i pyetru, chto on pryedvaryayet vas v galilyeye; tam yego uviditye,

kak on skazal vam. i, vyidya, pobyezhal i ot groba; ikh ob'yal tryepyet i uzhas, i nikomu nichyego nye skazali, potomu chto boyalis'. voskryesnuy rano v pyervyi [dyen'] nyedyeli, [iisus] yavilsya spyerva marii magdalinye, iz kotoroi izgnal syem' byesov. ona poshla i vozvyestila byvshim s nim, plachushchim i rydayushchim; no oni, uslyshav, chto on zhiv i ona vidyela yego, –nye povyerili. poslye syego yavilsya v inom obraze dvum iz nikh na dorogye, kogda oni shli v syeleniye. i tye, vozrativshis', vozvyestili prochim; no i im nye povyerili. nakon'yets, yavilsya samim odinnadsati, vozlyezhavshim [na vyecheri], i upryekal ikh za nyevyeriye i zhyestokosy-erdiye, chto vidyevshim yego voskryesshyego nye povyerili. i skazal im: iditye po vsyemu miru i propovyeduitye yevangeliye vsyei tvari. kto budyet vyerovat' i kryestit'sya, spasyen budyet; a kto nye budyet vyerovat', osuzhdyen budyet. uvyerovavshikh zhye budut soprovozhdat' sii znamyeniya: imyenem moim budut izgonyat' byesov; budut govorit' novymi yazykami; budut brat' zmyei; i yesli chto smyertonosnoye vyp'yut, nye povryedit im; vovizual-ra-trudit'syazhat ruki na bol'nykh, i oni budut zdorovy. i tak i-o', poslye byesyedovaniya s nimi, vzn'yessya na nyebo i vossyl odyesnuyu eti-ka. a oni poshli i propovyedyvali vyezdye, pri i-o sodyeistvii i podkryeplyenii slova poslyeduyushchimi znamyeniyami. amin'.

kak uzhye mnogiye nachali sostavlyat' povyestvovaniya o sovershyenno izvyestnykh myezhdu nami sobytiyakh, kak pryeredali nam to byvsheye s samogo nachala ochyevidsami i sluzhityel'nyimi slova, to rassudilos' i mnye, po tshchatel'nom isslyedovanii vsyego snachala, po poryadku opisat' tyebye, dostopochtynnyi fyeofil chtoby ty uznal tvyerdoe osnovaniye togo uchyeniya, v kotorom byl nastavlen. vo dni iroda, tsarya iudyeiskogo, byl svyashchyennik iz aviyevoi chryedy, imenyem zakhariya, i zhyena yego iz roda aaronova, imya yei yelisavyeta. oba oni byli pravyyedny pryed eti-kom, postupaya po vsyem zapovyedyam i ustavam i-o byesporochno. u nikh nye bylo dyetyei, ibo yelisavyeta byla nyeplodna, i oba byli uzhye v lyetakh pryeklonnykh. odnazhdy, kogda on v poryadkye svoyei chryedy sluzhil pryed eti-kom, po zhryebiyu, kak obyknovenno bylo u svyashchyennikov, dostalos' yemu voiti v khram i-o' dlya kazhdyeniya, a vsye mnozhyestvo naroda molilos' vnye vo vryemya kazhdyeniya, – togda yavilsya yemu anghel i-o', stoya po pravuyu storonu zhyertyvnyenika kadil'nogo. zakhariya, uvidyev yego, smutilsya, i strakh napal na nyego. anghel zhye skazal yemu: nye boisia, zakhariya, ibo uslyshana molitva tvoya, i zhyena tvoya yelisavyeta rodit tyebye syna, i naryechyesh' yemu imya: ioanni; i budyet tyebye radost' i vyesyeliye, i mnogiye o rozhdyenii yego vozraduyutsya, ibo on budyet vyelik pryed i-o; nye budyet pit' vina i sikyera, i dukha svyatago ispolnitsya yeshchye ot chryeva matyeri svoyei; i mnogikh iz synov izrail'yevykh obratit k i-o eti-ku ikh; i pryed'idyet pryed nim v dukhye i silye ilii, chtoby vozvratit' syerdtsa otsovo dyetyam, i nyepokorivym obraz myslyei pravyyednikov, daby pryedstavit' i-o narod prigotovlyennyi. i skazal zakhariya anghelu: po chyemu ya uznayu eto? ibo ya star, i zhyena moya v lyetakh pryeklonnykh. anghel skazal yemu v otyvet: ya gavrili, pryedstoyashchii pryed eti-kom, i poslan govorit' s tobou i blagovyestit' tyebye siye; i vot, ty budyesh' molchat' i nye budyesh' imyet' vozmozhnosti govorit' do togo dnya, kak eto sbudyetsya, za to, chto ty nye povyeril slovam moim, kotoryye sbudytsya v svoye vryemya. myezhdu tyem narod ozhidal zakhariyu i divilsya, chto on myedlit v khramy. on zhye, vyidya, nye mog govorit' k nim; i oni ponyali, chto on vidyel vidyeniye v khramy; i on ob'asnyalsya s nimi znakami, i ostavalsya nyem. a kogda okonchilis' dni sluzhby yego, vozvratilsya v dom svoi. poslye sikh dneiy zachala yelisavyeta, zhyena yego, i tailas' pyat' myesyatsyev i govorila: tak sotvoril mnye i-o' vo dni sii, v kotoryye prizryel na myenya, chtoby snyat' s myenya ponosheniye myezhdu lyud'mi. v shyestoi zhye myesyatsy poslan bil anghel gavrili ot eti-ka v gorod galilyeiskii, nazyvayemyi nazaryet, k dyeve, obruchyennoi muzhu, imenyem iosifu, iz doma davidova; imya zhye dyeve: mariya. anghel, voidya k nyei, skazal: raduisya, blagodatnaya! i-o' s tobou; i blagoslovlyenna ty myezhdu zhyenami. ona zhye, uvidyev yego, smutilas' ot slov yego i razmyshlyala, chto by eto bylo za privyetstviye. i

skazal yei anghel: nye boisia, mariya, ibo ty obryela blagodat' u eti-ka; i vot, zachnyesh' vo chryevye, i rodish' syna, i naryechyesh' yemu imya: iisus. on budyet vyelik i naryechyetsya synom vsyevyshnyego, i dast yemu i-o' eti-k pryestol davidova, otssa yego; i budyet tsarstvovat' nad domom iakova vo vyeki, i tsarstvu yego nye budyet kontsa. mariya zhye skazala anghelu: kak budyet eto, kogda ya muzha nye znayu? anghel skazal yei v otyvet: dukh svyatyi naidyet na tyebya, i sila vsyevyshnyego osyenit tyebya; posyemu i rozhdayemoye svyatoe naryechyetsya synom bozhiim. vot i yelisavyeta, rodstvynnitsa tvoya, nazyvayemaya nyeplodnoyu, i ona zachala syna v starosti svoyei, i yei uzhye shyestoi myesyatsy, ibo u eti-ka nye ostanetsya byessil'nyim nikakoye slovo. togda mariya skazala: sye, raba i-o; da budyet mnye po slovu tvoyemu. i otoshyel ot nyeye anghel. vstav zhye mariya vo dni sii, s pospyeshnost'yu poshla v nagornuyu stranu, v gorod iudin, i voshla v dom zakharii, i privyetstvovala yelisavyetu. kogda yelisavyeta uslyshala privyetstviye marii, vzygral mladenyets vo chryevye yeye; i yelisavyeta ispolnilas' svyatago dukha, i voskliknula gromkim golosom, i skazala: blagoslovlyenna ty myezhdu zhyenami, i blagosloven plod chryeva tvoyego! i otkuda eto mnye, chto prishla matyer' i-o moyego ko mnye? ibo kogda golos pryvetstviya tvoyego doshyel do slukha moyego, vzygral mladenyets radostno vo chryevye moyem. i blazhyenna uvyerovavshaya, potomu chto sovershishya skazannoye yei ot i-o. i skazala mariya: vyelichit dusha moya i-o, i vozradovalsya dukh moi o eti-kye, spasytelye moyem, chto prizryel na na smiryeniye raby svoyei, ibo otynnye budut ublazhat' myenya vsye rody; chto sotvoril mnye vyelichiy sil'nyi, i svyato imya yego; i milost' yego v rody rodov k boyashchimsya yego; yavil silu myshtsy svoyei; rassyvel nadmyennykh pomyshleniyami syerdtsa ikh; nivizual-ra-trudit'syazhil sil'nykh s pryestolov, i voznye smiryennykh; alchushchikh ispolnil blag, i eti-katyashchikhsya otpustil ni s chyem; vospriyal izrailya, otroka svojego, vospomyanuv milost', kak govoril otssam nashim, k avraamu i syemyeni yego do vyeka. pryebyla zhye mariya s nyeyu okolo tryekh myesyatsyev, i vozvratilas' v dom svoi. yelisavyete zhye nastalo vryemya rodit', i ona rodila syna. i uslyshali sosyedi i rodstvynniki yeye, chto vozvyelichil i-o' milost' svoyu nad nyeyu, i radovalis' s nyeyu. v vos'moi dyen' prishli obryezat' mladentya i khotyeli nazvat' yego, po imyeni otssa yego, zakhariyeu. na eto mat' yego skazala: nyet, a nazvat' yego ioannom. i skazali yei: nikogo nyet v rodstvye tvoyem, kto nazyvaysya by sim imenyem. i sprashivali znakami u otssa yego, kak by on khotyel nazvat' yego. on potryeboval doshcheychku i napisal: ioann imya yemu. i vsye udivilis'. i totchas razryeshilis' usta yego i yazyk yego, i on stal govorit', blagoslovlyaya eti-ka. i byl strakh na vsyekh zhivushchikh vokrug nikh; i rasskazyvali obo vsyem etom po vsyei nagornoj strane iudyeiskoi. vsye slyshavshiye polozhili eto na syerdtsy svoym i govori: chto budyet mladenyets syei? i ruka i-o byla s nim. i zakhariya, otyets yego, ispolnitsya svyatago dukha i prorochyestvoval, govorya: blagosloven

i-o' eti-ka izrail'yev, chto posyetil narod svoi i sotvoril izbavleniye yemu, i vozdvig rog spaseniya nam v domu davida, otroka svojego, kak vozvestil ustami byvshikh ot vyeka svyatykh prorokov svoikh, chto spasyet nas ot vragov nashikh i ot ruki vsykh nyenavidyashchikh nas; sotvorit milost' s ottsami nashimi i pomyanet svyatoi zavyet svoi, klyatvu, kotoroyu klyalsya on avraamu, ottsu nashyemu, dat' nam, nyeboyaznyenno, po izbavlenii ot ruki vragov nashikh, sluzhit' yemu v svyatosti i pravdye pryed nim, vo vsye dni zhizni nashyei. i ty, mladenyets, naryechyesh'sya prorokom vsyevyshnyego, ibo pryed'idyesh' pryed litsyem i-o prigotovit' puti yemu, dat' urazumyet' narodu yego spaseniye v proshchenii gryekhov ikh, po blagoutrobnomu milosyerdiiyu eti-ka nashyego, kotorym posyetil nas vostok svyshye, prosvyetit' sidyashchikh vo t'mye i tyeni smyertnoi, napravit' nogi nashi na put' mira. mladenyets zhye vozrastal i ukryeplyalsya dukhom, i byl v pustynyakh do dnya yavleniya svojego izrail'yu.

2

v tye dni vyshlo ot kyesarya avgusta povyeleniye sdyelat' pyeryepis' po vsyei zyeimlye. eta pyeryepis' byla pyervaya v pravleniye kviriniya siriyeyu. i poshl ysye zapisyvat'sya, kazhdyi v svoi gorod poshyl takzhye i iosif iz galileyi, iz goroda nazaryeta, v iudyeyu, v gorod davidov, nazyvayemyi viflyeyem, potomu chto on byl iz doma i roda davidova, zapisat'sya s mariyeyu, obruchyennoyu yemu zhyenoyu, kotoraya byla byeremyenna. kogda zhye oni byli tam, nastupilo vryemya rodit' yei; i rodila syna svojego pyervyentsa, i spyelyenala yego, i polozhila yego v yasli, potomu chto nye bylo im myesta v gostinitsye. v toi strane byl na polye pastukhi, kotoryye sodyerzhali nochnuyu strazhu u stada svojego. vdrug pryedstal im angel i-o', i slava i-o osiyala ikh; i uboyalis' strakhom vyelikim. i skazal im angel: nye boityes'; ya vozvyeshchayu vam vyelikuyu radost', kotoraya budyet vsyem lyudyam: ibo nynye rodilsya vam v gorodye davidovom spasytel', kotoryi yest' khristos i-o'; i vot vam znak: vy naidyete mladentsa v pyelyenakh, lyezhashcheyo v yaslyakh. i vnyezapno yavilos' s angelom mnogochislennyennoye voinstvo nyebyennoye, slavyashcheye eti-ka i zvyvayushcheye: slava v vyshnikh eti-ku, i na zyeimlye mir, v chyelovyekakh blagvolenyiye! kogda angely otoshli ot nikh na nyebo, pastukhi skazali drug drugu: poidyem v viflyeyem i posmotrim, chto tam sluchilos', o chyem vozvyestil nam i-o'. i, pospyeshiv, prishli i nashli mariyu i iosifa, i mladentsa, lyezhashcheyo v yaslyakh. uvidyev zhye, rasskazali o tom, chto bylo vozvyeshcheyo im o mladentsye syem. i vsye slushavshie divilis' tomu, chto rasskazyvali im pastukhi. a mariya sokhranyala vsye slova sii, slagaya v syerdtsye svoym. i vozvratilis' pastukhi, slavya i khvalya eti-ka za vsye to, chto slushali i vidyeli, kak im skazano bylo. po proshyestvii vos'mi dneiy, kogda nadlyezhalo obryezat' [mladyentsa], dali yemu imya iisus, naryechyennoye

angelom pryezhdye zachatiya yego vo chryevye. a kogda ispolnilis' dni ochishchyiya ikh po zakonu moisyeyevu, prinyesli yego v iyerusalim, chtoby pryedstavit' pryed i-o, kak pryedpisano v zakonye i-o, chtoby vsyakkii mladenyets muzhyeskyego pola, razvyerzayushchii lozhyesna, byl posvyashchyen i-o, i chtoby prinyesti v zhyertvu, po ryechennomu v zakonye i-o, dve gorlitsy ili dvukh ptyentsov golubinykh. togda byl v iyerusalimye chyelovyek, imenyem symyeon. on byl muzh pravedyi i blagochyestivy, chayushchii utyesheniya izrail'eva; i dukh svyaty byl na nyem. yemu bylo pryedskazano dukhom svyaty, chto on nye uvidit smyerti, dokolye nye uvidit khrista i-o. i prishyel on po vdokhnovenyiu v khram. i, kogda roditeli prinyesli mladentsa iisusa, chtoby sovyershit' nad nim zakonnyi obryad, on vzyal yego na ruki, blagoslovil eti-ka i skazal: nynye otpuskayesh' raba tvoyego, vladkyo, po slovu tvoyemu, s mirom, ibo vidyeli ochi moi spaseniye tvoye, kotorye ty ugotoval pryed litsyem vsykh narodov, svyet k prosvyeshchenyiu yazychnikov i slavu naroda tvoyego izrail'a. iosif zhye i matyer' yego divilis' skazanomu o nyem. i blagoslovil ikh symyeon i skazal marii, matyeri yego: sye, lyezhit syei na padyeniye i na vosstaniye mnogikh v izrail'ye i v pryedmyet pryeryekanii, – i tyebye samoi oruzhiye prymdet dushu, – da otkroyut'sya pomyshlyeniya mnogikh syerdets. tut byla takzhye anna prorochitsa, doch' fanuilova, ot kolyena asirova, dostigshaya glubokoi starosti, prozhiv s muzhyem ot dyevstva svojego syem' lyet, vdova lyet vos'midyesyati chyetyryekh, kotoraya nye otkhodila ot khrama, postom i molitvoyu sluzha eti-ku dyen' i noch'. i ona v to vryemya, podoidya, slavila i-o i govorila o nyem vsyem, ozhidavshim izbavleniya v iyerusalimye. i kogda oni sovyershili vsye po zakonu i-o, vozvratilis' v galileyu, v gorod svoi nazaryet. mladenyets zhye vozrastal i ukryeplyalsya dukhom, ispolnyayas' pryemudrosti, i blagodat' bozhiya byla na nyem. kazhdyi god roditeli yego khodili v iyerusalim na prazdnik paskhi. i kogda on byl dvyenadtsati lyet, prishli oni takzhye po obychayu v iyerusalim na prazdnik. kogda zhye, po okonchaniu dneiy [prazdnika], vozvrashchalis', ostalsya otrok iisus v iyerusalimye; i nye zamyetili togo iosif i matyer' yego, no dumali, chto on idet s drugimi. proidya zhye dnyevnoi put', stali iskat' yego myezhdu rodstyennikami i znakomymi i, nye naidya yego, vozvratilis' v iyerusalim, ischya yego. chyeryez tri dnya nashli yego v khrame, sidyashcheyo posryedi uchityel'ei, slushayushcheyo ikh i sprashivayushcheyo ikh; vsye slushavshie yego divilis' razumu i otvyetam yego. i, uvidyev yego, udivilis'; i matyer' yego skazala yemu: chado! chto ty sdyelal s nami? vot, otyets tvoi i ya s vyelikoyu skorb'yu iskali tyebya. on skazal im: zachyem bylo vam iskat' myenya? ili vy nye znali, chto mnye dolzhno byt' v tom, chto primadlyezhit ottsu moyemu? no oni nye ponyali skazannykh im slov. i on poshyl s nimi i prishyel v nazaryet; i byl v povinovenii u nikh. i matyer' yego sokhranyala vsye slova sii v syerdtsye svoym. iisus zhye pryepuspyeval v pryemudrosti i vozraste i v lyubvi u eti-ka i chyelovyekov.

v pyatnadsatyi zhye god pravlyeniya tivyeriya kyesarya, kogda pontii pilat nachal'stvoval v iudyeye, irod byl chyetyvertovlastnikom v galilyeye, filipp, brat yego, chyetyvertovlastnikom v ituryeye i trakhonitskoi oblasti, a lisanii chyetyvertovlastnikom v lisaninyeye, pri pyervosyashchyennikakh annyie i kaiafye, byl glagol bozhii k ioannu, synu zakharii, v pustynne. i on prokholod po vsyei okryestnoi strane iordanskoi, propovyeduya kryeshchyniye pokayaniya dlya proshchyneniya gryekhov kak napisano v knigye slov proroka isaai, kotoryi govorit: glas vopiyushcheygo v pustynne: prigotov'tye put' i-o, pryamymi sdelayaitye styezi yemu; vsyakii dol da napolnitsya, i vsyakaya gora i kholm da ponizyatsya, krivizny vypryamayatsya i nyerovnyye puti sdeylayutsya gladkimi; i uzrit vsyakaya plot' spasyeniye bozhiye. [ioann] prikhodivshyemu kryestit'sya ot nyego narodu govoril: porozhdyeniya yekhidniny! kto vnushil vam byezhat' ot budushcheygo gnyeva? sotvoritye zhye dostoinyye plody pokayaniya i nye dumaitye govorit' v syebe: otyets u nas avraam, ibo govoryu vam, chto eti-k mozhyet iz kamney sikh vozdvignut' dyetyei avraamu. uzhye i syekira pri kornye dyeryev lyezhit: vsyakoye dyeryevo, nye prinosyashcheye dobrego ploda, srubayut i brosayut v ogon'. i sprashival yego narod: chto zhye nam dyelat'? on skazal im v otyvet: u kogo dyve odyezhdy, tot dai nyeimushcheyemu, i u kogo yest' pishcha, dyelai to zhye. prishli i mytari kryestit'sya, i skazali yemu: uchityel'! chto nam dyelat'? on otyvechal im: nicheygo nye tryebuitye boleye opryedelyennogo vam. sprashivali yego takzhye i voiny: a nam chto dyelat'? i skazal im: nikogo nye obizhaitye, nye klyevyeshchitye, i dovol'stviuytes' svoim zhalov'nyem. kogda zhye narod byl v ozhidanii, i vsye pomyshlyali v syerdtsakh svoikh ob ioannye, nye khristos li on, – ioann vsyem otyvechal: ya kryeshchu vas vodoyu, no idyet sil'nyeiishi myenya, u kotorogo nye nyedostoin razvyazat' ryemeny' obuvi; on budyet kryestit' vas dukhom svyatyam i ognym. lopata yego v rukye yego, i on ochistit gumno svoye i sobyeryet pshyenitsu v zhitnitsu svoyu, a solomu sozhzhyet ognym nyeugasimym. mnogoye i drugoye blagovyestvoval on narodu, pouchaya yego. irod zhye chyetyvertovlastnik, oblichayemyi ot nyego za irodiadu, zhyenu brata svoego, i za vsye, chto sdeyal irod khudogo, pribavil ko vsyemu prochyemu i to, chto zaklyuchil ioanna v tyemnitsu. kogda zhye kryestilsya vyes' narod, i iisus, kryestivshis', molilsya: otyervizual-ra-trudit'syas' nyebo, i dukh svyaty nishshel na nyego v tyel'esnom vidye, kak golub', i byl glas s nyebyes, glagolyushchii: ty syn moi vozyublyennyy; v tyebe moye blagovolyeniye! iisus, nachinaya [svoye sluzhyniye], byl lyet tridsati, i byl, kak dumali, syn iosifov, iliyev, matfatov, lyeviin, myelkhiyev, iannayev, iosifov, mattafiyev, amosov, naumov, yeslimov, naggyeyev, maafov, mattafiyev, syemyeiye, iosifov, iudin, ioannanov, risayev, zorovavyelyev, salafilyev, niriye, myelkhiyev, addiye, kosamov, yelmodamov, irov, iosiye, yeliyezerov, iorimov, matfatov, lyeviin,

simyeonov, iudin, iosifov, ionanov, yeliakimov, mye-lyeaye, mainanov, mattafayev, nafanov, davidov, iyessyeeyev, ovidov, voozov, salmonov, naassonov, aminadavov, aramov, yesromov, faryesov, iudin, iakovlyev, isaakov, avraamov, farrin, nakhorov, syerukhov, ragavov, falyekov, yevyerov, salin, kainanov, arfaksadov, simov, noyev, lamyekhov, mafusalov, yenokhov, iaryedov, malyelyeilov, kainanov, yenosov, sifov, adamov, bozhii.

4

iisus, ispolnyennyy dukha svyatago, vozvratilsya ot iordana i povyedyn byl dukhom v pustynny. tam sorok dnei on byl iskushayem ot diavola i nicheygo nye yel v eti dni, a po proshyestvii ikh naposlyedok vzalkal. i skazal yemu diavol: yesli ty syn bozhii, to vyeli etomu kamnyu sdelat'sya khlyebom iisus skazal yemu v otyvet: napisano, chto nye khlyebom odnim budyet zhit' chyelovek, no vsyakim slovom bozhiiim. i, vozvvedya yego na vysokuyu goru, diavol pokazal yemu vsye tsarstva vsyelyennoi vo mgnovyniye vryemeni, i skazal yemu diavol: tyebe dam vlast' nad vsyemi simi [tsarstvami] i slavu ikh, ibo ona pryedana mnye, i ya, komu khochu, dayu yeye; itak, yesli ty poklonish'sya mnye, to vsye budyet tvoye. iisus skazal yemu v otyvet: otoidi ot myenya, satana; napisano: i-o eti-ku tvoymu poklonyaisya, i yemu odnomu sluzhi. i povyl yego v iyerusalim, i postavil yego na krylye khrama, i skazal yemu: yesli ty syn bozhii, bros'sya otsyuda vni, ibo napisano: angylam svoim zapovyedayet o tyebe sokhranit' tyeba; i na rukakh ponyesut tyeba, da nye pryetknyesh'sya o kamen' nogoyu tvoeyu. iisus skazal yemu v otyvet: skazano: nye iskushai i-o eti-ka tvoyego. i, okonchiv vsye iskushyniye, diavol otyshel ot nyego do vryemeni. i vozvratilsya iisus v silye dukha v galilyeyu; i raznyeslas' molva o nyem po vsyei okryestnoi strane. on uchil v sinagogakh ikh, i ot vsyekh byl proslavlyayem. i prishel v nazarety, gde byl vospitan, i voshel, po obyknovyniyu svoymu, v dyen' subbotnii v sinagogu, i vstal chitat'. yemu podali knigu proroka isaai; i on, raskryv knigu, nashyel myesto, gde bylo napisano: dukh i-o' na mnye; ibo on pomazal myenya blagovyestvovat' nishchim, i poslal myenya istysyelt' sokrushyennykh syerdtsyem, propovyedyvat' plynym osvobozhdyeniye, slypym prozryeniye, otpustit' izmuchyennykh na svobodu, propovyedyvat' lyeto i-o blagopriyatnoye. i, zakryv knigu i otdav sluzhityelyu, syel; i glaza vsyekh v sinagogye byli ustryemlyeny na nyego. i on nachal govorit' im: nynye ispolnilos' pisanie syie, slyshannoye vami. i vsye zasvidyetyel'stvovali yemu eto, i divilis' slovam blagodat, iskhodivshim iz ust yego, i govorili: nye iosifov li eto syn? on skazal im: konyechno, vy skazhyete mnye prislaviye: vrach! istyseli samogo syeba; sdeylai i zdyes', v tvoym otyechnyestve, to, chto, my slyshali, bylo v kapyernaumye. i skazal: istinno govoryu vam: nikakoi prorok nye prini-mayetsya v svoym otyechnyestve. poistinye govoryu vam: mnogo vdov bylo v izrailye vo dni ilii, kogda zaklyucheno bylo nyebo tri goda i shyest' myesy-

atsyev, tak chto sdyelalsya bol'shoi golod po vsyei zymlye, i ni k odnoi iz nikh nye byl poslan iliya, a tol'ko ko vdovye v saryeptu sidonskuyu; mnogo takzhye bylo prokazhyennykh v izrailye pri prokoye yelisyye, i ni odin iz nikh nye ochistilsya, kromye nyeyemana siriyanina. uslyshav eto, vsye v sinagoge ispolnilis' yareptu sidonskuyu; mnogo von iz goroda i povyeli na vyershinu gory, na kotoroi gorod ikh byl postroyen, chtoby svyergnut' yego; no on, proidya posryedi nikh, udalilsya. i prishel v kapyernaum, gorod galilyeiskii, i uchil ikh v dni subbotniye. i divilis' uchyeniyyu yego, ibo slovo yego bylo so vlast'yu. byl v sinagoge chyelovyek, imyevshii nyechistogo dukha byesovskogo, i on zakrichal gromkim golosom: ostav'; chto tyebye do nas, iisus nazaryanin? ty prishel pogubit' nas; znayu tyebya, kto ty, svyatyi bozhii. iisus zapryetil yemu, skazav: zamolchi i vyidi iz nyego. i byes, povyergnuv yego posryedi [sinagogi], vyshel iz nyego, nimalo nye povryediv yemu. i napal na vsyekh uzhas, i rassuzhdali myezhdu soboyu: chto eto znachit, chto on so vlast'yu i siloyu povyelyevayet nyechistym dukham, i oni vykhodyat? i raznyessya slukh o nyem po vsyem okryestnym myestam. vyidya iz sinagogi, on voshel v dom simona; tyeshcha zhye simonova byla odyerzhima sil'noyyu goryachkoyu; i prosili yego o nyei. podoidya k nyei, on zapryetil goryachkye; i ostavila yeye. ona totchas vstala i sluzhila im. pri zakhozhdynii zhye solntsa vsye, imyevshiye bol'nykh razlichnymi boleyeznyami, privodili ikh k nyemu i on, vozlagaya na kazhdogo iz nikh ruki, istysyaly ikh. vykhodili takzhye i byesy iz mnogikh s krikom i govori: ty khristos, syn bozhii. a on zapryeschal im skazyvat', chto oni znayut, chto on khristos. kogda zhye nastal dyen', on, vyidya [iz doma], poshyel v pustynnoye myesto, i narod iskal yego i, pridya k nyemu, udyerzhival yego, chtoby nye ukhodil ot nikh. no on skazal im: i drugim gorodam blagovystvovat' ya dolzhyen tsarstviye bozhiye, ibo na ty ya poslan. i propovyedyval v sinagogakh galilyeiskikh.

5

odnazhdy, kogda narod tyesnilsya k nyemu, chtoby slyshat' slovo bozhiye, a on stoyal u ozyera gynnissaryetskogo, uvidyel on dyve lodki, stoyashchiye na ozyerye; a rybolovy, vyidya iz nikh, vymyvvali syeti. voidya v odnu lodku, kotoraya byla simonova, on prosil yego otplyt' nyeskol'ko ot byeryega i, syev, uchil narod iz lodki kogda zhye pyerystal uchit', skazal simonu: otplyvi na glubinu i zakin'tye syeti svoi dlya lova. simon skazal yemu v otvyet: nastavnik! my trudilis' vsyu noch' i nichyego nye poimali, no po slovu tvoyemu zakinu syet'. sdyelav eto, oni poimali vyelikoye mnozhyestvo ryby, i dazhye syet' u nikh proryvalas'. i dali znan tovarishcham, nakhozhdishimsya na drugoi lodkye, chtoby prishli pomoch' im; i prishli, i napolnili obyey lodki, tak chto oni nachinali tonut'. uvidyev eto, simon pyetr pripal k kolyenyam iisusa i skazal: vyidi ot myenya, i-o! potomu chto ya chyelovyek gryeshnyi. ibo uzhas ob'yal yego i vsyekh, byvshikh s nim, ot etogo lova ryb, imi poimannykh; takzhye i iakova

i ioanna, synovyei zyevyedyeyevykh, byvshikh tovarishchami simonu. i skazal simonu iisus: nye boisya; otnynye budyesh' lovit' chyelovyekov. i, vytashchiv obyey lodki na byeryeg, ostavili vsye i poslyedovali za nim. kogda iisus byl v odnom gorodye, prishel chyelovyek yves' v prokazye i, uvidyev iisusa, pal nits, umolyaya yego i govorya: i-o! yesli khochyesh', mozhyyesh' myenya ochistit'. on prostyer ruku, prikosnulsya k nyemu i skazal: khochu, ochistis'. i totchas prokaza sosla s nyego. i on povyelyel yemu nikomu nye skazyvat', a poiti pokazat'sya svyashchyenniku i prinyesti [zhyertvu] za ochishchyeniye svoye, kak povyelyel moisyey, vo svidyetyel'stvo im. no tyem boleye rasprostranyalas' molva o nyem, i vyelikoye mnozhyestvo naroda styekalos' k nyemu slushat' i vrachyevat'sya u nyego ot boleyeznyey svoikh. no on ukhodil v pustynnyye myesta i molilsya. v odin dyen', kogda on uchil, i sidyeli tut farisyey i zakonouchityeli, prishyedshiye iz vsyekh myest galilyey i iudyey i iz iyerusalima, i sila i-o yavlyalas' v istysyeni [bol'nykh], – vot, prinyesti nyekotoryye na postely chyelovyeka, kotoryi byl rasslablyen, i staralis' vnyesti yego [v dom] i polozhit' pyeryed iisusom; i, nye naidya, gdye pronyesti yego za mnogolyudstvom, vlyezli na vyerkh doma i skvoz' krovlyu spustili yego s postyel'yu na sryedinu pyed iisusa. i on, vidya vyery ikh, skazal chyelovyeku tomu: proshchayutsya tyebye gryekhi tvoi. knizhniki i farisyey nachali rassuzhdat', govorya: kto eto, kotoryi eti-kokhu'stuyet? kto mozhyet proshchat' gryekhi, kromye odnogo eti-ka? iisus, urazumyev pomyshlyeniya ikh, skazal im v otvyet: chto vy pomyshlyayetye v syerdtsakh vashikh? chto lyeghye skazat': proshchayutsya tyebye gryekhi tvoi, ili skazat': vstan' i khodi? no chtoby vy znali, chto syn chyelovyecheskii imyeyet vlast' na zymlye proshchat' gryekhi, – skazal on rasslablyennomu: tyebye govoryu: vstan', voz'mi postyel' tvoyu i idi v dom tvoi. i on totchas vstal pyeryed nimi, vzyal, na chyem lyezhal, i poshyel v dom svoi, slavya eti-ka. i uzhas ob'yal vsyekh, i slavili eti-ka i, byv ispolnyeny strakha, govorili: chudnyye dyela vidyeli my nynye. poslye syego [iisus] vyshyel i uvidyel mytarya, imenyem lyeviyya, sidyashcheygo u sbora poshlin, i govorit yemu: sleduy za mnoyyu. i on, ostaviv vsye, vstal i poslyedoval za nim. i sdyelal dlya nyego lyevii v domye svoym bol'shoye ugoshchyeniye; i tam bylo mnozhyestvo mytaryey i drugikh, kotoryye vozlyezhali s nimi. knizhniki zhye i farisyey ropotali i govorili uchyenikam yego: zachyem vy yeditye i p'yetye s mytaryami i gryeshnikami? iisus zhye skazal im v otvyet: nye zdorovyey imyeyut nuzhdu vo vrachye, no bol'nyye; ya prishyel prizvat' nye pravyednikov, a gryeshnikov k pokayaniyu. oni zhye skazali yemu: pochyemu uchyeniki ioannovy postyatsya chasto i molitvy tvoryat, takzhye i farisyeyskie, a tvoi yedyat i p'yut? on skazal im: mozhyyetye li zastavit' synov chyertoga brachnogo postit'sya, kogda s nimi zhyenikh? no pridut dni, kogda otnimyetsya u nikh zhyenikh, i togda budut postit'sya v tye dni. pri syem skazal im pritchu: nikto nye pristavlyayet zaplaty k vyetkhai odyezhdye, otodrav ot novoi odyezhdy; a inachye i novuyu razdyeryet, i k

staroi nye podoidyet zaplata ot novoi. i nikto nye vliyayet molodogo vina v myekhi vyetkhiye; i inachye molodoye vino proryayet myekhi, i samo vytyechyet, i myekhi propadut; no molodoye vino dolzhno vli-vat' v myekhi novyye; togda sbyeryezhyetsya i to i drugoye. i nikto, piv staroye [vino], nye zakhochyet totchas molodogo, ibo govorit: staroye luchshye.

6

v subbotu, pyervuyu po vtorom dnye paskhi, sluchilos' yemu prokhodit' zasyyeannymi polyami, i ucheniki yego sryvali kolos'ya i yeli, rastiraya rukami. nyekotoryye zhye iz farisyeyev skazali im: zachyem vy dyelayetye to, chyego nye dolzhno dyelat' v subboty? iisus skazal im v otvety: razvye vy nye chitali, chto sdyelal david, kogda vzalkal sam i byvshiy s nim kak on voshel v dom bozhii, vzyal khlyeby pryedlozhyeniya, kotorykh nye dolzhno bylo yest' nikomu, kromye odnikh svyashchennykov, i yel, i dal byvshim s nim? i skazal im: syn chyelovyecheskii yest' i-o i subboty. sluchilos' zhye i v druguyu subbotu voiti yemu v sinagogu i učit'. tam byl chyelovek, u kotorogo pravaya ruka byla sukhasya. knizhniki zhye i farisyel nablyudali za nim, nye istysyeli li v subbotu, chtoby naiti obvinyeniye protiv nyego. no on, znaya pomyslyeniya ikh, skazal chyeloveku, imyeyushchemu sukhuuyu ruku: vstan', i vystupi na sryedinu. i on vstal i vystupil. togda skazal im iisus: sproshu ya vas: chto dolzhno dyelat' v subbotu? dobro, ili vizual-ra-trudit'sya? spasti dushu, ili pogubit'? oni molchali. i, posmotryev na vsyekh ikh, skazal tomu chyeloveku: protyani ruku tvoyu. on tak i sdyelal; i stala ruka yego zdorova, kak drugaya. oni zhye prishli v byeshyenstvo i govorili myezhdu soboyu, chty by im sdyelat' s iisusom. v tye dni vzoshel on na goru pomolits'ya i probyl vsyu noch' v molitvye k eti-ku. kogda zhye nastal dyen', prizval uchenikov svoikh i izbral iz nikh dyenyadt-sat', kotorykh i naimyenoval apostolami: simona, kotorogo i nazval pyetrom, i andreye, brata yego, iakova i ioanna, filippa i varfolomyeya, matfyeya i fomu, iakova alfeyeya i simona, prozyvayemogo zilotom, iudu iakovlyeva i iudu iskariota, kotoryi potom sdyelalsya pryedatylem. i, soidyas s nimi, stal on na rovnom myesty, i mnozhyestvo uchenikov yego, i mnogo naroda iz vsyei iudyei i iyerusalima i primorskikh myest tirsikh i sidonskikh, kotorye prishli poslushat' yego i istysyeli'sya ot boleyzneyi svoikh, takzhye i strazhdushchiye ot nyechistyykh dukhov; i istysyelyalis'. i vyes' narod iskal prikasat'sya k nyemu, potomu chty ot nyego iskhodila sila i istysyala vsyekh. i on, vozvyedya ochi svoi na uchenikov svoikh, govoril: blazhyenny nishchiye dukhom, ibo vashye yest' tsarstviye bozhiye. blazhyenny alchushchiye nynye, ibo nasytityes'. blazhyenny plachushchiye nynye, ibo voss-myeyetyes'. blazhyenny vy, kogda voznyenavidiyat vas lyudi i kogda otluchat vas, i budut ponosit', i pronyesut imya vashye, kak byeschyestnoye, za syna chyelovyecheskogo. vozraduityes' v tot dyen' i vozvyesyelityes', ibo vyelika vam nagrada na nyebye-sakh. tak postupali s prorokami ottsy ikh. naprotiv,

gorye vam, eti-katyey! ibo vy uzhye poluchili svoje utyeshyeniye. gorye vam, pryesyshchennyye nynye! ibo vzalchetye. gorye vam, smyeyushchiesya nynye! ibo vosplachetye i vozrydayetye. gorye vam, kogda vsye lyudi budut govorit' o vas khorosho! ibo tak postupali s lzhyeprorokami ottsy ikh. no vam, slushayushchim, govoryu: lyubitye vragov vashikh, blagotvoritye nyenavidiyashchim vas, blagoslovlyaitye proklinayushchikh vas i molityes' za obizhayushchikh vas. udarivshyemu tyebya po shchekyeye podstav' i druguyu, i otnimayushchemu u tyebya vyerkhnyuyu odyezhdu nye pryepyatstvui vzyat' i rubashku. vsyakomu, prosyashchemu u tye-bye, davai, i ot vzyavshyego tvoye nye tryebui nazad. i kak khotitye, chtoby s vami postupali lyudi, tak i vy postupaitye s nimi. i yesli lyubitye lyubyashchikh vas, kakaya vam za to blagodarnost'? ibo i gryeshniki lyubyashchikh ikh lyubyat. i yesli dyelayetye dobro tyem, kotorye vam dyelayut dobro, kakaya vam za to blagodarnost'? ibo i gryeshniki to zhye dyelayut. i yesli vzaimy dayetye tyem, ot kotorykh nadyeyetyes' poluchit' obratno, kakaya vam za to blagodarnost'? ibo i gryeshniki dayut vzaimy gryeshnikam, chtoby poluchit' obratno stol'ko zhye. no vy lyubitye vragov vashikh, i blagotvoritye, i vzaimy davaitye, nye ozhidaya nichyego; i budyet vam nagrada vyelikaya, i budyetye synami vsyevsnyhnyego; ibo on blag i k nyeblagodarnym i zlym. itak, bud'tye milosyerdny, kak i otsets vash milosyerd. nye suditye, i nye budyetye sudimy; nye osuzhdaitye, i nye budyetye osuzhdeny; proshchaitye, i proshchyeny budyetye; davaitye, i dastsya vam: myeroyu dobroyu, utryasyennoyu, nagnetyennoyu i pyeryepolnyennoyu otspylyt vam v lono vashye; ibo, kakoyu myeroyu myeritye, takoyu zhye otmyeritsya i vam. skazal takzhye im pritchu: mozhyet li slyepoi vodit' slyepogo? nye oba li upadut v yamu? uchenik nye byvayet vyshye svoynego uchityel'ya; no, i usover-shyenstvovavshis', budyet vsyakii, kak uchityel' yego. chty ty smotrish' na suchok v glazye brata tvoyego, a bryevna v tvoyem glazye nye chuvstvuyesh'? ili, kak mozhyesh' skazat' bratu tvoyemu: brat! dai, ya vynu suchok iz glaza tvoyego, kogda sam nye vidish' bryevna v tvoyem glazye? litsyemyr! vyn' pryezhdye bryevno iz tvoyego glaza, i togda uvidish', kak vynut' suchok iz glaza brata tvoyego. nyet dobrogo dyeryeva, kotorye prinosilo by khudoj plod; i nyet khudogo dyeryeva, kotorye prinosilo by plod dobryi, ibo vsyakoye dyeryevo poznayetsya po plodu svoyemu, potomu chty nye sobirayut smokv s tyernovnika i nye snimayut vinograda s kustarnika. dobryi chyelovek iz dobrogo sokrovishcha syerdtsa svoynego vynosit dobroye, a vizual-ra-trudit'syai chyelovek iz vizual-ra-trudit'syago sokrovishcha syerdtsa svoynego vynosit vizual-ra-trudit'syaye, ibo ot izbytkya syerdtsa govoryat usta yego. chty vy zovyetye myenya: i-o! i-o! -i nye dyelayetye togo, chty ya govoryu? vsyakii, prikhodyashchii ko mnye i slushayushchii slova moi i ispolnayushchii ikh, skazhu vam, komu podobyen. on podobyen chyeloveku, stroyashchemu dom, kotoryi kopal, uglubilysya i polozhil osnovaniye na kamnye; pochyemu, kogda sluchilos' navodnyeniye i voda

napyerla na etot dom, to nye mogla pokolyebat' yego, potomu chto on osnovan byl na kamnye. a slushayushchii i nyeispolnyayushchii podobyen chyelovyeku, postroivshyemu dom na zymlye byez osnovaniya, kotoryi, kogda napyerla na nyego voda, totchas obrushilsya; i razrusheniye doma syego bylo vyelikoye.

7

kogda on okonchil vsye slova svoi k slushavshyemu narodu, to voshel v kapyernaum. z odnogo sotonika sluga, kotorym on dorozhil, byl bolyn pri smyerti. uslyshav ob iisusye, on poslal k nyemu iudyeiskikh starayeshin prosit' yego, chtoby prishel istsyedit' slugu yego i oni, pridya k iisusu, prosili yego ubyedit'no, govorya: on dostoin, chtoby ty sdyelal dlya nyego eto, ibo on lyubit narod nash i postroil nam sinagogu. iisus poshyel s nimi. i kogda on nyedalyeko uzhye byl ot doma, sotnik prislal k nyemu druzyei skazat' yemu: nye trudis', i-o! ibo ya nyedostoin, chtoby ty voshel pod krov moi; potomu i syebya samogo nye pochyl ya dostoinym pridi k tyebye; no skazhi slovo, i vyzdorovyeyet sluga moi. ibo ya i podvlastnyi chyelovyek, no, imeya u syebya v podchinyenii voynov, govoryu odnomu: poidi, i idyet; i drugomu: pridi, i prikhodit; i slugye moyemu: sdyelai to, i dyelayet. uslyshav siye, iisus udivilsya yemu i, obrativshis', skazal iudushchymu za nim narodu: skazyvayu vam, chto i v izrailye nye nashel ya takoi vyery. poslannyye, vozvrativshis' v dom, nashli bol'nogo slugu vyzdorovyevshim. poslye syego iisus poshyel v gorod, nazyvayemyi nain; i s nim shli mnogiye iz uchenikov yego i mnozhyestvo naroda. kogda zhye on priblizilsya k gorodskim vorotam, tut vynosili umyershyeogo, yedinstvynnogo syna u matyeri, a ona byla vdova; i mnogo naroda shlo s nyeyu iz goroda. uvidyev yeye, i-o' szhalilsya nad nyeyu i skazal yei: nye plach'. i, podoidya, prikosnulsya k odru; nyesshiye ostanovilis', i on skazal: yunosha! tyebye govoryu, vstan! myertvyi, podnyavshis', syel i stal govorit'; i otdal yego [iisus] matyeri yego. i vsyekh ob'yal strakh, i slavili eti-ka, govorya: vyelikii prorok vosstal myezhdz nami, i etiki posyetil narod svoi. takoye mnyeniye o nyem rasprostranilos' po vsyei iudyei i po vsyei okryestnosti. i vozvyestili ioannu ucheniki yego o vsyem tom. ioann, prizvav dvoikh iz uchenikov svoikh, poslal k iisusu sprosit': ty li tot, kotoryi dolzhyn pridi, ili ozhidat' nam drugogo? oni, pridya k [iisusu], skazali: ioann kryestitely' poslal nas k tyebye sprosit': ty li tot, ktoromuo dolzhno pridi, ili drugogo ozhidat' nam? a v eto vryemya on mnogikh istysyelim ot bolyezneye i nyedugov i ot zlykh dukhov, i mnogim slyepym daroval zryeniye. i skazal im iisus v otvety: poiditye, skazhitye ioannu, chto vy vidyli i slyshali: slyepyye prozryevayut, khromyye khodyat, prokazhyennyye ochishchayutsya, glukhiye slyshat, myertvyeye voskryesayut, nishchiye blagovyestvuyut; i blazhyen, kto nye soblaznitsya o mnye! po otshyestvii zhye poslannykh ioannom, nachal govorit' k narodu ob ioannye: chto smotryet' khodili vy v pustynyu? trost' li, vyetrom kolyeblyemuyu? chto

zhye smotryet' khodili vy? chyelovyeka li, odyetogo v myagkiye odyezhdy? no odyevayushchiyesya pyshno i roskoshno zhivushchiye nakhodyatsya pri dvorakh tsarskikh. chto zhye smotryet' khodili vy? proroka li? da, govoryu vam, i bol'shye proroka. syei yest', o ktorom napisano: vot, ya posylayu angelya moyego pryed litsym tvoim, kotoryi prigitovit put' tvoi pryed tobouyu. ibo govoryu vam: iz rozhdyennykh zhyenami nyet ni odnogo proroka bol'shye ioanna kryestitelya; no myen'shii v tsarstvii bozhiyem bol'shye yego. i vyes' narod, slushavshii [yego], i mytari vzdali slavu eti-ku, kryestivshis' kryeschcheniyem ioannovym; a farisyei i zakonniki otvyergli volyu bozhiyu o syebe, nye kryestivshis' ot nyego. togda i-o' skazal: s kyem sravnyu lyudyei roda syego? i komu oni podobny? oni podobny dyetyam, kotoryye sidyat na ulitsye, klichut drug druga i govoryat: my igrali vam na sviryeli, i vy nye plyasali; my pyeli vam plachyevnyye pyesni, i vy nye plakali. ibo prishel ioann kryestitely': ni khlyeba nye yest, ni vina nye p'yet; i govoritye: v nyem byes. prishyel syn chyelovycheskii: yest i p'yet; i govoritye: vot chyelovyek, kotoryi lyubit yest' i pit' vino, drug mytaryam i gryeshnikam. i opravdana pryemudrost' vsyemi chadami yeye. nyekto iz farisyeyev prosil yego vkusit' s nim pishchi; i on, voidya v dom farisyeya, vozlyeg. i vot, zhyenshchina togo goroda, kotoraya byla gryeshnitsa, uznava, chto on vozlyezhit v domye farisyeya, prinyesla alavastrovyi sosud s mirom i, stav pozadi u nog yego i placha, nachala oblivat' nogi yego slyezami i otirat' volosami golovy svoey, i tsyelovala nogi yego, i mazala mirom. vidya eto, farisyei, priglasivshii yego, skazal sam v syebe: yesli by on byl prorok, to znal by, kto i kakaya zhyenshchina prikasayetsya k nyemu, ibo ona gryeshnitsa. obrativshis' k nyemu, iisus skazal: simon! ya imyeyu nyechto skazat' tyebye. on govorit: skazhi, uchitely'. iisus skazal: u odnogo zamodavtsa bylo dva dolzhnika: odin dolzhyn byl pyat'sot dinariyev, a drugoi pyat'dyesyat, no kak oni nye imyeli chyem zaplatit', on prostil oboim. skazhi zhye, kotoryi iz nikh bolyye vozlyubit yego? simon otvyechal: dumayu, tot, ktoromuo bolyye prostil. on skazal yemu: pravil'no ty rassudil. i, obrativshis' k zhyenshchine, skazal simonu: vidish' li ty etu zhyenshchinu? ya prishel v dom tvoi, i ty vody mnye na nogi nye dal, a ona slyezami oblila mnye nogi i volosami golovy svoey otyerla; ty tsyelovali mnye nye dal, a ona, s tyekh por kak ya prishyel, nye pyerestayet tsyelovat' u myenya nogi; ty golovy mnye maslom nye pomazal, a ona mirom pomazala mnye nogi. a potomu skazyvayu tyebye: proshchayutsya gryekhi yeye mnogiye za to, chto ona vozlyubila mnogo, a komu malo proshchayetsya, tot malo lyubit. yei zhye skazal: proshchayutsya tyebye gryekhi. i vozlyezhavshiye s nim nachali govorit' pro syebya: kto eto, chto i gryekhi proshchayet? on zhye skazal zhyenshchine: vyera tvoya spasla tyebya, idi s mirom.

poslye syego on prokhodil po gorodam i sye-lyeniyam, propovyeduya i blagovestvuya tsarstviye bozhiye, i s nim dyenadtsat', i nyekotoryye zhyen-shchiny, kotorykh on istysyeli ot zlykh dukhov i bolyeznyei: mariya, nazvayemaya magdaliною, iz kotoroi vyshli syem' byesov, i ioanna, zhyena khuzu, domopravitelya irodova, i susanna, i mnogiyе drugiye, kotoryye sluzhili yemu imenyem svoim kogda zhye sobralos' mnozhyestvo naroda, i iz vsyekh gorodov zhityeli skhodilis' k nyemu, on nachal govorit' pritchyeyu: vyshyel syeyatyl' syeyat' syemya svoye, i kogda on syeyal, inoye upalo pri dorogye i bylo potoptano, i ptitsy nyebyesnyye poklyevali yego; a inoye upalo na kamen' i, vzoidya, zasokhlo, potomu chto nye imyelo vlagi; a inoye upalo myezhdu tyerniyem, i vyroslo tyerniye i zaglushilo yego; a inoye upalo na dobruyu zye'mlyu i, vzoidya, prinyeslo plod storichnyi. skazav siye, vozglasil: kto imyeyet ushi slyshat', da slyshit! ucheniki zhye yego sprosili u nyego: chto by znachila pritcha siya? on skazal: vam dano znat' tainy tsarstviya bozhiya, a prochim v pritchakh, tak chto oni vidya nye vidyat i slysha nye razumeyut. vot chto znachit pritcha siya: syemya yest' slovo bozhiye; a upavshyeye pri puti, eto sut' slushayushchiye, k kotorym potom prikhodit diavol i unosit slovo iz syerdtsa ikh, chtoby oni nye uvyerovali i nye spaslis'; a upavshyeye na kamen', eto tye, kotoryye, kogda uslyshat slovo, s radost'yu prinimayut, no kotoryye nye imyeyut kornya, i vryemyenem vyeruyut, a vo vryemya iskusyeniya otpadayut; a upavshyeye v tyerniye, eto tye, kotoryye slushayut slovo, no, otkhodya, zabotami, eti-katsvom i naslazhdyeniymi zhityeiskimi podavlyayutsya i nye prinosyat ploda; a upavshyeye na dobruyu zye'mlyu, eto tye, kotoryye, uslyshav slovo, khranyat yego v dobrom i chistom syerdtsye i prinosyat plod v tyerpyeni. skazav eto, on vozglasil: kto imyeyet ushi slyshat', da slyshit! nikto, zazhyegshi svyechu, nye pokryvayet yeye sosudom, ili nye stavit pod krovat', a stavit na podsvyechnik, chtoby vkhodyashchiye vidyeli svyet. ibo nyet nicheygo tainogo, chto nye sdyelalos' by yavnym, ni sokrovynnogo, chto nye sdyelalos' by izvyestnym i nye obnaruzhilos' by. itak, nablyudaitye, kak vy slushayetye: ibo, kto imyeyet, tomu dano budyet, a kto nye imyeyet, u togo otnimayetsya i to, chto on dumayet imyet'. i prishli k nyemu matyer' i brat'ya yego, i nye mogli podoiti k nyemu po prichinye naroda. i dali znat' yemu: matyer' i brat'ya tvoi stoyat vnye, zhyelaya vidyet' tyebya. on skazal im v otvyet: matyer' moya i brat'ya moi sut' slushayushchiye slovo bozhiye i ispolnyayushchiye yego. v odin dyen' on voshyel s uchenikami svoimi v lodku i skazal im: pyeryepravimsya na tu storonu ozjera. i otpravilis' vo vryemya plavaniya ikh on zasnul. na ozerye podnyalsya burnyi vyetyer, i zalivalo ikh [volnami], i oni byli v opasnosti. i, podoidya, razbudili yego i skazali: nastavnik! nastavnik! pogibayem. no on, vstav, zapryetil vyetru i volnyeniyu vody; i pyeryestali, i sdyelalas' tishina. togda on skazal im: gdye vyerа vasha? oni zhye v strakhye i udivlenii govo-

rili drug drugu: kto zhye eto, chto i vyetram povye-lyevayet i vodye, i povinuyutsya yemu? i priplyli v stranu gadarinskuyu, lyezhashchuyu protiv galileyi. kogda zhye vyshyel on na byeryeg, vstryetil yego odin chyelovek iz goroda, odyerzhimiy byesami s davnyego vryemyeni, i v odyezhdu nye odyevavshisya, i zhivish' nye v domye, a v grobakh. on, uvidyev iisusa, vskrichal, pal pryed nim i gromkim golosom skazal: chto tyebye do myenya, iisus, syn eti-ka vsyevyshnyego? umolyayu tyebya, nye much' myenya. ibo [ibis] povylel nyechistomu dukhu vyiti iz syego chyeloveka, potomu chto on dolgoye vryemya muchil yego, tak chto yego svyazyvali tsyepymi i uzami, sbyeryegaya yego; no on razryval uzy i byl gonim byesom v pustyni. iisus sprosil yego: kak tyebye imya? on skazal: lyegion, –potomu chto mnogo byesov voshlo v nyego. i oni prosili iisusa, chtoby nye povylel im idti v bye'dnu. tut zhye na gorye paslos' bol'shoye stado svinyei; i [byesy] prosili yego, chtoby pozvolil im voiti v nikh. on pozvolil im. byesy, vyidya iz chyeloveka, voshli v svinyei, i brosilos' stado s krutyniz v ozjero i potonulo. pastukhi, vidya proisshyedshyeye, pobyezhal i rasskazali v gorodye i v syeleniyakh. i vyshli vidyet' proisshyedshyeye; i, pridya k iisusu, nashli chyeloveka, iz kotorogo vyshli byesy, sidyashchyego u nog iisusa, odyetogo i v zdravom umye; i uzhasnulis'. vidyevshiyе zhye rasskazali im, kak istysyeli'sya byesnovavshiisya. i prosil yego vyes' narod gadarin-skoi okryestnosti udalit'sya ot nikh, potomu chto oni ob'yaty byli vyelikim strakhom. on voshyel v lodku i vozvratilsya. chyelovek zhye, iz kotorogo vyshli byesy, prosil yego, chtoby byt' s nim. no iisus otpustil yego, skazav: vozvrat's' v dom tvo i rasskazhi, chto sotvoril tyebye eti-k. on poshyel i propovyed-oval po vsyemu gorodu, chto sotvoril yemu iisus. kogda zhye vozvratilsya iisus, narod prinyal yego, potomu chto vsye ozhidali yego. i vot, prishly chyelovek, imenyem iair, kotoryi byl nachal'nikom sinagogi; i, pav k nogam iisusa, prosil yego voiti k nyemu v dom, potomu chto u nyego byla odna doch', lyet dyenadtsati, i ta byla pri smerti. kogda zhye on shyel, narod tyesnil yego. i zhyenshchina, stradavshaya krovotyecheniyem dyenadtsat' lyet, kotoraya, izdyerzhav na vrachyei vsye imyeniye, ni odnim nye mogla byt' vylyechyena, podoidya szadi, kosnulas' kraya odyezhdy yego; i totchas tyechyeniye krovi u nyei ostanovilos'. i skazal iisus: kto prikosnul'sya ko mnye? kogda zhye vsye otritsalis', pyetr skazal i byvshiyе s nim: nastavnik! narod okruzhayet tyebya i tyesnit, –i ty govorish': kto prikosnul'sya ko mnye? no iisus skazal: prikosnul'sya ko mnye nyekto, ibo ya chuvstvoval silu, isshyedsheyu iz myenya. zhyen-shchina, vidya, chto ona nye utailas', s tryepyetom podoshla i, pav pryed nim, ob'yavila yemu pyeryed vsyem narodom, po kakoi prichinye prikosnulas' k nyemu i kak totchas istysyelas'. on skazal yei: dyerzai, dschyer! vyera tvoya spasila tyebya; idi s mirom. kogda on yeshchye govoril eto, prikhodit nyekto iz doma nachal'nika sinagogi i govorit yemu: doch' tvoya umyerla; nye utruzhдай uchityel'ya. no iisus, uslyshav eto, skazal yemu: nye boisya, tol'ko vyerui, i spasyena budyet. pridya zhye v dom, nye pozvolil

voiti nikomu, kromye pyetra, ioanna i iakova, i ottsa dyevitsy, i matyeri. vsye plakali i rydali o nyei. no on skazal: nye plach'tye; ona nye umyerla, no spit. i smyeyalis' nad nim, znaya, chto ona umyerla. on zhye, vyslav vsyekh von i vzyav yeye za ruku, vozglasil: dyevitsa! vstan'. i vozvratilsya dukh yeye; ona tochtas vstala, i on vyelyel dat' yei yest'. i udivilis' rodityeli yeye. on zhye povyelyel im nye skazyvat' nikomu o prousshyedshyem.

9

sozrav zhye dvyenadtsat', dal silu i vlast' nad vsyemi byesami i vrachyevat' ot boleyzneye, i poslal ikh propovyedyvat' tsarstviye bozhiye i istsyelyat' bol'nykh. i skazal im: nychyego nye byeritye na dorogu: ni posokha, ni sumy, ni khlyeba, ni syeryebra, i nye imyeitye po dyve odyezhdy i v kakoi dom voidyetye, tam ostavayites' i ottuda otpravlyayites' [v] [put']. a yesli gdye nye primut vas, to, vykhodya iz togo goroda, otryasite i prakh ot nog vashikh vo svidyetyel'stvo na nikh. oni poshli i prokhodili po syelyenyiam, blagovyestvuia i istsyelyaya povsyudu. uslyshal irod chyetyrvetovlastnik o vsyem, chto dyelal [iisus], i nyedoumyeval: ibo odni govorili, chto eto ioann vosstal iz myertvykh; drugiye, chto iliya yavilsya, a innye, chto odin iz dryevnikh prorokov voskryes. i skazal irod: ioanna ya obyegzglavil; kto zhye etot, o kotorom ya slyshu kakoye? i iskal uvidyet' yego. apostoly, vozvrativshis', rasskazali yemu, chto oni sdylali; i on, vzyav ikh s soboyu, udalilsya osobo v pustoye myesto, bliz goroda, nazyvayemogo vifsaidoyu. no narod, uznav, poshyel za nim; i on, prinyav ikh, byesyedoval s nimi o tsarstvii bozhiyem i tryebovavshikh istsyelyeniya istsyelyal. dyen' zhye nachal sklonyat'sya k vyecheryu. i, prisutpiv k nyemu, dvyenadtsat' govorili yemu: otpusti narod, chtoby oni poshli v okryestnyye syelyeniya i dyeryevni nochyevat' i dostali pishchi; potomu chto my zdyes' v pustom myestye. on ne skazal im: vy daitye im yest'. oni skazali: u nas nyet boleye pyati khlyebov i dvukh ryb; razvye nam poiti kupit' pishchi dlya vsyekh sikh lyudyei? ibo ikh bylo okolo pyati tsysach chyelovyek. no on skazal uchynikam svoim: rassadite ikh ryadami po pyatydesyati. i sdylali tak, i rassadili vsyekh. on zhye, vzyav pyat' khlyebov i dyve ryby i vzoryev na nyebo, blagoslovil ikh, pryelomil i dal uchynikam, chtoby razdat' narodu. i yeli, i nasytilis' vsye; i ostavshikhsya u nikh kuskov nabrano dvyenadtsat' korobov. v odno vryemya, kogda on molilsya v uyedynennom myestye, i uchyniki byli s nim, on sprosil ikh: za kogo pochitayet myenya narod? oni skazali v otvetye: za ioanna kryestityelya, a innye za iliya; drugiye zhye [govoryat], chto odin iz dryevnikh prorokov voskryes. on zhye sprosil ikh: a vy za kogo pochitayetye myenya? otvyechal pyetr: za khrista bozhiya. no on strogo prikazal im nikomu nye govorit' o syem, skazav, chto synu chyelovycheskomu dolzhno mnogo postradat', i byt' otvyerzhnyemu star'yeshinami, pyervosvyashchennyikami i knizhnikami, i byt' ubitu, i v tryetii dyen' voskryesnut'. ko vsyem zhye skazal: yesli kto khochyet idti za mnoyu, otvyerg-

nis' syebya, i voz'mi kryest svoi, i slyedui za mnoyu. ibo kto khochyet dushu svoyu sbyeryech', tot potyeryayet yeye; a kto potyeryayet dushu svoyu radi myenya, tot sbyeryezhyet yeye. ibo chto pol'zy chyelovyeku priobryesti vyes' mir, a syebya samogo pogubit' ili povryedit' syebye? ibo kto postyidsya myenya i moikh slov, togo syn chyelovycheskii postyidsya, kogda priidyet vo slavye svoeyi i ottsa i svyatykh angelov. govoryu zhye vam istinno: yest' nyekotoryye iz stoyashchikh zdyes', kotoryye nye vkusyat smyerti, kak uzhye uvidyat tsarstviye bozhiye. poslye sikh slov, dneye chyeryez vosyem', vzyav pyetra, ioanna i iakova, vzoshlyel on na goru pomolit'sya. i kogda molilsya, vid litsa yego izmyenilsya, i odyezhda yego sdylalas' byeloyu, blistayushcheyu. i vot, dva muzha byesyedovali s nim, kotoryye byli moisyei i iliya; yavivshis' vo slavye, oni govorili ob iskhodye yego, kotoryi yemu nadlyezhalo soveryshit' v iyerusalime. pyetr zhye i byvshiy s nim otyagchyeny byli snom; no, probudivshis', uvidyeli slavu yego i dvukh muzhyei, stoyavshikh s nim. i kogda oni otkhodili ot nyego, skazal pyetr iisusu: nastavnik! khorosho nam zdyes' byt'; sdylayem tri kushchi: odnu tyebye, odnu moisyeyu i odnu ilii, - nye znaya, chto govoril. kogda zhye on govoril eto, yavilos' oblako i osyenilo ikh; i ustrashilis', kogda voshli v oblako. i byl iz oblaka glas, glagolyushchii: syei yest' syn moi vozlyublyennyi, yego slushaitye. kogda byl glas syei, ostalsya iisus odin. i oni umolchali, i nikomu nye govorili v tye dni o tom, chto vidyeli. v slyeduyushchii zhye dyen', kogda oni soshli s gory, vstryetilo yego mnogo naroda. vdrug nyekto iz naroda voskliknul: uchityel'! umolyayu tyebya vzglyanut' na syna moyego, on odin u myenya: yego skhvatyvatet dukh, i on vnyezapno vskrikivayet, i tyerzayet yego, tak chto on ispuskayet pyenu; i nasilu otpuspayet ot nyego, izmuchiv yego. ya prosil uchynikov tvoikh izgnat' yego, i oni nye mogli. iisus zhye, otvyechaya, skazal: o, rod nyevyernyi i razvrashchyennyi! dokolye budu s vami i budu tyerpyet' vas? privyedi syuda syna tvoyego. kogda zhye tot yeshchye shyel, byes povverg yego i stal bit'; no iisus zapryetil nyechistomu dukhu, i istsyelim otroka, i otdal yego ottsu yego. i vsye udivylalis' vyelichiyu bozhiyu. kogda zhye vsye divilis' vsyemu, chto tvoril iisus, on skazal uchynikam svoim: vlozhitye vy syebye v ushi slova sii: syn chyelovycheskii budyet pryedan v ruki chyelovycheskiye. no oni nye ponyali slova syego, i ono bylo zakryto ot nikh, tak chto oni nye postigli yego, a sprosit' yego o nyem slovye boyalis'. prishla zhye im mysl': kto by iz nikh byl bol'shye? iisus zhye, vidya pomyshlyeniye syerdtsa ikh, vzyav ditya, postavil yego pryed soboyu i skazal im: kto primyet siye ditya vo imya moye, tot myenya prinyamayet; a kto primyet myenya, tot prinyamayet poslavshyego myenya; ibo kto iz vas myen'shye vsyekh, tot budyet vyelik. pri syem ioann skazal: nastavnik! my vidyeli chyelovycha, imenyem tvoim izgonyayushcheyego byesov, i zapryetili yemu, potomu chto on nye khodit s nami. iisus skazal yemu: nye zapryeshchaitye, ibo kto nye protiv vas, tot za vas. kogda zhye priblizhalis' dni vzyatiya yego [ot mira], on voskhotyel idti v iyerusalim; i poslal vyest-

nikov pryed litysem svoim; i oni poshli i voshli v syelyeniye samaryanskoye; chtoby prigotovit' dlya nyyego; no [tam] nye prinyali yego, potomu chto on imyel vid putyeshyestvuyushchyyego v iyerusalim. vidya to, uchyneniki yego, iakov i ioann, skazali: i-o! khochyesh' li, my skazhyem, chtoby ogon' soshyel s nyeba i istryebil ikh, kak i iliya sdyelal? no on, obrativshis' k nim, zapryetil im i skazal: nye znayetye, kakogo vy dukha; ibo syn chyelovyecheskii prishyel nye gubit' dushi chyelovyecheskyye, a spasat'. i poshli v drugoye syelyeniye. sluchilos', chto kogda oni byli v puti, nyekto skazal yemu: i-o! ya poidu za tobouy, kuda by ty ni poshyel. iisus skazal yemu: lisitsy imyeyut nory, i ptitsy nyebyesnyye-gnyezda; a syn chyelovyecheskii nye imoyet, gdye priklonit' golovu. a drugomu skazal: slyedui za mnoyu. tot skazal: i-o! pozvol' mnye pryezhdye poiti i pokhoronit' ottsa moyego. no iisus skazal yemu: pryedostav' myertvym pogryebat' svoikh myertvyetsov, a ty idi, blagovestvui tsarstviye bozhiye. yeshchye drugi skazal: ya poidu za tobouy, i-o! no pryezhdye pozvol' mnye prostitsya s domashnimi moimi. no iisus skazal yemu: nikto, vovizual-ra-trudit'syazhivshii ruku svoyu na plug i ozirayushchiysya nazad, nye blagonadyezhyen dlya tsarstviya bozhiya.

10

poslye syego izbral i-o' i drugih syem'dyesyat [uchyenykov], i poslal ikh po dva pryed litysem svoim vo vsyakii gorod i myesto, kuda sam khotyel idti, i skazal im: zhatvy mnogo, a dyelatyl'yei malo; itak, molitye i-o zhatvy, chtoby vyslal dyelatyl'yei na zhatvu svoyu. iditye! ya posylayu vas, kak agntsyev sryedi volkov nye byeritye ni myeshka, ni sumy, ni obuvi, i nikogo na dorogye nye pryivetsvuitye. v kakoi dom voidyetye, spyerva govoritye: mir domu syemu; i yesli budyet tam syn mira, to pochiyet na nyem mir vash, a yesli nyet, to k vam vozvratitsya. v domye zhye tom ostavaytes', yesh'tye i pyeitye, chto u nikh yest', ibo trudyashchiysya dostoin nagrady za trudy svoi; nye pyeryekhoditye iz doma v dom. i yesli pridyetye v kakoi gorod i primut vas, yesh'tye, chto vam pryedlozhat, i istsyelyaitye nakhodiyashchikhysya v nyem bol'nykh, i govoritye im: priblizilos' k vam tsarstviye bozhiye. yesli zhye pridyetye v kakoi gorod i nye primut vas, to, vyidya na ulitsu, skazhitye: i prakh, prilipskii k nam ot vashyego goroda, otryasayem vam; odnako zhye znaitye, chto priblizilos' k vam tsarstviye bozhiye. skazyvayu vam, chto sodomu v dyen' onyi budyet otradnyeye, nyzhyeli gorodu tomu. gorye tyebye, kotraznye! gorye tyebye, vifsaida! ibo yesli by v tiryie i sidonye yavlyeny byli sily, yavlyennyye v vas, to davno by oni, sidya vo vryetishchye i pyeplye, pokayalis'; no i tiru i sidonu otradnyeye budyet na sudye, nyzhyeli vam. i ty, kapyernaum, do nyeba voznyesshiysya, do ada nizvyernyesh'sya. slushayushchii vas myenya slushayet, i otvyergayushchiysya vas myenya otvyergayetsya; a otvyergayushchiysya myenya otvyergayetsya poslavshyego myenya. syem'dyesyat [uchyenykov] vozvratilis' s radost'yu i govorili: i-o! i byesy pov-

inuytsya nam o imenyi tvoym. on zhye skazal im: ya vidyel satanu, spadshyego s nyeba, kak molniyu; sye, dayu vam vlast' nastupat' na zmyei i skorpionov i na vsyu silu vrazh'yu, i nichto nye povryedit vam; odnako zh tomu nye raduityes', chto dukhi vam povinuytsya, no raduityes' tomu, chto imyena vashi napisano na nyebyesakh. v tot chas vozradoval'sya dukhom iisus i skazal: slavl'yu tyebya, otchye, i-o nyeba i zyemli, chto ty utail siye ot mudrykh i razumnykh i otkryl mladentsyem. yei, otchye! ibo takovo bylo tvoye blagovolenyiye. i, obrativshis' k uchynenikam, skazal: vsye pryedano mnye ottsyem moim; i kto yest' syn, nye znayet nikto, kromye ottsa, i kto yest' otyets, [nye znayet] [nikto], kromye syna, i komu syn khochet otkryt'. i, obrativshis' k uchynenikam, skazal im osobu: blazhyenny ochi, vidyashchiye to, chto ty vidyeli! ibo skazyvayu vam, chto mnogiyie proroki i tsari zhyelali vidyet', chto vy viditye; i nye vidyeli, i slyshat', chto vy slyshitye, i nye slyshali. i vot, odin zakonnik vstal i, iskushaya yego, skazal: uchityel'! chto mnye dyelat', chtoby naslyedovat' zhizn' vyechnuyu? na zhye skazal yemu: v zakonye chto napisano? kak chitayesh'? on skazal v otvyet: vozlyubi i-o eti-ka tvoyego vsyem syerdtsyem tvoim, i vsyeyu dusheyu tvoeyeu, i vsyeyu kryepostiyu tvoeyeu, i vsyem razumyeniym tvoim, i blizhnego tvoyego, kak samogo syeba. [iisus] skazal yemu: pravil'no ty otvyechal; tak postupai, i budyesh' zhit'. no on, zhyelaya opravdat' syebya, skazal iisusu: a kto moi blizhnii? na oto skazal iisus: nyekotoryi chyelovyek shyel iz iyerusalima v iyerikhon i popal'sya razboinikam, kotoryye snyali s nyyego odyezhdu, izranili yego i ushli, ostaviv yego yedva zhivym. po sluchayu odin svyashchyennik shyel toyu dorogoyu i, uvidyev yego, proshyel mimo. takzhye i lyevit, byv na tom myesty, podoshyel, posmotryel i proshyel mimo. samaryanin zhye nyekto, proyez-zhaya, nashyel na nyyego i, uvidyev yego, szhalilsya i, podoidya, pyeryevyazal yemu rany, vozlivaya maslo i vino; i, posadiv yego na svoyego osla, privyez yego v gostinitsu i pozabotilsya o nyem; a na drugoi dyen', ot'yezzha, vynul dva dinariya, dal soderyzhatyelyu gostinitsy i skazal yemu: pozabot'sya o nyem; i yesli izdyerzhish' chto bolyeye, ya, kogda vozvrashchus', otdam tyebye. kto iz etikh troikh, dumayesh' ty, byl blizhnii popavshyemusya razboinikam? on skazal: okazavshii yemu milost'. togda iisus skazal yemu: idi, i ty postupai tak zhye. v prodolzheniye puti ikh prishyel on v odno syeleniye; zdyes' zhyenshchina, imenyem marfa, prinjala yego v dom svoi; u nyeye byla syestra, imenyem mariya, kotoraya syela u nog iisusa i slushala slovo yego. marfa zhye zabotilas' o bol'shom ugoshcheyenii i, podoidya, skazala: i-o! ili tyebye nuzhdy nyet, chto syestra moya odnu myenya ostavila sluzhit'? skazhi yei, chtoby pomogla mnye. iisus zhye skazal yei v otvyet: marfa! marfa! ty zabotish'sya i syuetish'sya o mnogom, a odno to'l'ko nuzhno; mariya zhye izbrala blaguyu chast', kotoraya nye otnimyetsya u nyeye.

sluchilos', chto kogda on v odnom myestye molilsya, i pyerystal, odin iz uchyenikov yego skazal yemu: i-o! nauchi nas molit'sya, kak i ioann nauchil uchyenikov svoikh. on skazal im: kogda molityes', gorovitye: otchye nash, sushchii na nyebyesakh! da svyatitsya imya tvoye; da pridyet tsarstviye tvoye; da budyet volya tvoya i na zemlye, kak na nyebye; khlybe nash nasushchnyi podavai nam na kazhdyi dyen' i prosti nam gryekhi nashi, ibo i my proshchayem vsyakomu dolzhniku nashyemu; i nye vvyedi nas v iskushyeniye, no izbav' nas ot lukavogo. i skazal im: [polozhim, chto] kto-nibud' iz vas, imyeya druga, pridyet k nyemu v polnoch' i skazhyet yemu: drug! dai mnye vzaimy tri khlyeba, ibo drug moi s dorogi zashyel ko mnye, i mnye nyechyeogo pryedlozhit' yemu; a tot iznutri skazhyet yemu v otvyet: nye byespokoi myenya, dvyeri uzhye zaperty, i dyeti moi so mnoyu na postyli; nye mogu vstat' i dat' tyebye. yesli, govoryu vam, on nye vstanet i nye dast yemu po družbye s nim, to po nyeotstupnosti yego, vstav, dast yemu, skol'ko prosit. i ya skazhu vam: prositye, i dano budyet vam; ishchitye, i naidyetye; stuchitye, i otvoryat vam, ibo vsyakii prosyashchii poluchayet, i ishchushchii nakhodit, i stuchashchyemu otvoryat. kakoi iz vas otyets, [kogda] syn poprosit u nyego khlyeba, podast yemu kameny? ili, [kogda poprosit] ryby, podast yemu zmyeyu vmesto ryby? ili, yesli poprosit yaitsa, podast yemu skorpiona? itak, yesli vy, buduchi zly, umyeyetye dayaniya blagiye davat' dyetyam vashim, tyem bolyye otyets nyebyesnyi dast dukha svyatago prosyashchim u nyego. odnazhdy izgnal on byesa, kotoryi byl nyem; i kogda byes vyshyel, nyemoi stal govorit'; i narod udivilsya. nyekotoryye zhye iz nikh govorili: on izgonyayet byesov siloyu vyyel'zyevula, knyazya byesovskogo. a drugiye, iskushaya, tryebovali ot nyego znamyeniya s nyeba. no on, znaya pomyslyeniya ikh, skazal im: vsyakoye tsarstvo, razdyelivshyeyesa same v syebe, opustyeyet, i dom, [razdyelivshiysya] sam v syebe, padyet; yesli zhye i sataana razdyelitsya sam v syebe, to kak ustoit tsarstvo yego? a vy gorovitye, chto ya siloyu vyyel'zyevula izgonyayu byesov; i yesli ya siloyu vyyel'zyevula izgonyayu byesov, to synov'ya vashi ch'yeyu siloyu izgonyayut ikh? posyemu oni budut vam sud'yami. yesli zhye ya pyerstom bozhii izgonyayu byesov, to, konechno, dostiglo do vas tsarstviye bozhiye. kogda sil'nyi s oruzhiyem okhranyayet svoi dom, togda v byezopasnosti yego imyeniye; kogda zhye sil'nyeishii yego napadyet na nyego i pobyedit yego, togda voz'myet vsye oruzhiye yego, na kotorye on nadyeyalsya, i razdyelit pokhishchyennoye u nyego. kto nye so mnoyu, tot protiv myenya; i kto nye sobirayet so mnoyu, tot rastochayet. kogda nyechisty dukh vyidyet iz chyeloveka, to khodit po byezvodnym myestam, ishcha pokoya, i, nye nakhodya, govorit: vozvrashchus' v dom moi, otkuda vyshyel; i, pridya, nakhodit yego vmyetyennym i ubrannym; togda idyet i byeryet s soboyu sym' drugikh dukhov, zlyeishikh syebye, i, voidya, zhivut tam, -i byvayet dlya chyeloveka togo poslyed-

nyeye khuzhye pyervogo. kogda zhye on govorit eto, odna zhyenshchina, vozvysy golos iz naroda, skazala yemu: blazhyenno chryevo, nosivshyeye tyebye, i sostsy, tyebye pitavshiyel! a on skazal: blazhyenny slyshashchiye slovo bozhiye i soblyudayushchiye yego. kogda zhye narod stal skhodit'sya vo mnozhyestvye, on nachal govorit': rod syei lukav, on ishchyet znamyeniya, i znamyeniye nye dast-sya yemu, kromye znamyeniya dlyu proroka; ibo kak iona byl znamyeniym dlya ninyevityan, tak budyet i syn chyelovechyeskii dlya roda syego. tsaritsa yuzhnaya vosstanyet na sud s lyud'mi roda syego i osudit ikh, ibo ona prikhodila ot pryedelov zyeemli poslushat' mudrosti solomonovoi; i vot, zdyes' bol'shye solomona. ninyevityanye vosstanut na sud s rodом sim i osudyat yego, ibo oni pokayalis' ot propovyedi ioninoi, i vot, zdyes' bol'shye iony. nikto, zazhyegshi svyechu, nye stavit yeye v sokrovyennom myestye, ni pod sosudom, no na podsvyechnikye, chtoby vkhodyashchiye vidyeli svyet. svyetil'nik tyela yest' oko; itak, yesli oko tvoye budyet chisto, to i vsye tyelo tvoye budyet svyetlo; a yesli ono budyet khudo, to i tyelo tvoye budyet tyemno. itak, smotri: svyet, kotoryi v tyebye, nye yest' li t'ma? yesli zhye tyelo tvoye vsye svyetlo i nye imyeyet ni odnoi tyemnoi chasti, to budyet svyetlo vsye tak, kak by svyetil'nik osvyeshtchal tyebye siyaniyem. kogda on govoril eto, odin farisyei prosil yego k syebe obyedat'. on prishyel i vozlyeg. farisyei zhye udivilsya, uvidyev, chto on nye umyl [ruk] pyeredye obyedom. no i-o' skazal yemu: nynyе vy, farisyei, vnyeshnost' chashi i blyuda ochishchayetye, a vnutyrennost' vasha ispolnyena khishchyeniya i lukavstva. nyerazumnyye! nye tot zhye li, kto sotvoril vnyeshnyeye, sotvoril i vnutyrennyeye? podavaitye luchshye milostyny iz togo, chto u vas yest'; togda vsye budyet u vas chisto. no gorye vam, farisyeyam, chto dayetye dyesyatinu s myaty, ruty i vsyakikh ovoshchey, i nyeraditye o sudyе i lyubvi bozhiyei: siye nadlyezhalo dye-lat', i togo nye ostavlyat'. gorye vam, farisyeyam, chto lyubitye pryedseyedaniya v sinagogakh i pryvetstviya v narodnykh sobraniyakh. gorye vam, knizhnik i farisyei, litsyemyery, chto vy-kak groby skrytyye, nad kotorymi lyudi khodyat i nye znayut togo. na eto nyekto iz zakonnikov skazal yemu: uchitel'! govorya eto, ty i nas obizhayesh'. no on skazal: i vam, zakonnikam, gorye, chto nalagayetye na lyudyei bryemyena nyeudobonosimyye, a sami i odnim pyerstom svoim nye dotragivayetyes' do nikh. gorye vam, chto stroite grobnitsy prorokam, kotorykh izbili ottsy vashi: sim vy svidyetyel'stvuyetye o dyelakh ottsov vashikh i soglashayetyes' s nimi, ibo oni izbili prorokov, a vy stroite im grobnitsy. potomu i pryemudrost' bozhiya skazala: poslyu k nim prorokov i apostolov, i iz nikh odnikh ub'yut, a drugikh izgonyat, da vzyshchyetsya ot roda syego krov' vsyekh prorokov, prolitaya ot sozdaniya mira, ot krovi avyela do krovi zakharii, ot soboru myezhdzhyertyennikom i khramom. yei, govoryu vam, vzyshchyetsya ot roda syego. gorye vam, zakonnikam, chto vy vzyali klyuch razumyeniya: sami nye voshli, i vkhodyashchim vospryepyatstvovali. kogda on govoril im eto, knizhnik i farisyei nachali sil'no

pristupat' k nyemu, vyznuzhdaya u nyego otvyety na mnogoye, podyskivayas' pod nyego i starayas' ulovit' chto-nibud' iz ust yego, chtoby obviniv' yego.

12

myezhdu tyem, kogda sobralis' tysyachi naroda, tak chto tyesnili drug druga, on nachal govorit' sperva ucheynikam svoim: byeryegityes' zakvaski farisyetskoi, kotoraya yest' litsyemyeriye. nyet nychyego sokrovynennogo, chto nye otkrylos' by, i tainogo, chyego nye uznali by. posyemu, chto vy skazali v tymnotye, to uslyshitsya vo svyete; i chto govorili na ukho vnutri doma, to budyet provozglashyeno na krovlyakh govoryu zhye vam, druz'yam moim: nye boityes' ubivayushchikh tyelo i potom nye mogushchikh nychyego bolyye sdyelat'; no skazhu vam, kogo boyat'sya: boityes' togo, kto, po ubiyenii, mozhyet vvyergnut' v gyeeyennu: yei, govoryu vam, togo boityes'. nye pyat' li malykh ptits prodavutsya za dva assariya? i ni odna iz nikh nye zabyta u eti-ka. a u vas i volosy na golovye vse sochtyeny. itak nye boityes': vy dorozhye mnogikh malykh ptits. skazyvayu zhye vam: vsyakogo, kto ispyvedayet myenya pryed chyelovyekami, i syn chyelovyecheskii ispyvedayet pryed angyelami bozhiiimi; a kto otvyergnyetsya myenya pryed chyelovyekami, tot otvyerzhzen budyet pryed angyelami bozhiiimi. i vsyakomu, kto skazhyet slovo na syna chyelovyecheskogo, proshchyeno budyet; a kto skazhyet khulu na svyatago dukha, tomu nye prostitsya. kogda zhye privyedet vas v sinagogi, k nachal'stvam i vlastyam, nye zabot'yes', kak ili chto otvyechat', ili chto govorit', ibo svyaty dukh nauchit vas v tot chas, chto dolzhno govorit'. nyekto iz naroda skazal yemu: uchityel'! skazhi bratu moyemu, chtoby on razdyelil so mnoyu naslyedstvo. on zhye skazal chyelovyeku tomu: kto postavil myenya sudit' ili dyelit' vas? pri etom skazal im: smotritye, byeryegityes' lyubostyazhaniya, ibo zhizn' chyelovyecka nye zavisit ot izobiliya yego imenyia. i skazal im pritchu: u odnogo eti-katogo chyelovyecka byl khoroshii urozhai v polye; i on rassuzhdal sam s soboyu: chto mnye dyelat'? nyekuda mnye sobrat' plodov moikh? i skazal: vot chto sdyelayu: slo-mayu zhitnitsy moi i postroyu bol'shiye, i sobyeru tuda vyes' khlyeb moi i vse dobro moye, i skazhu dushye moyei: dusha! mnogo dobra lyezhit u tebya na mnogiyе gody: pokoisya, yes', pyei, vyesyelis'. no eti-k skazal yemu: byezumnyi! v siyu noch' dushu tvoyu voz'mut u tebya; komu zhye dostanyetsya to, chto ty zagotovil? tak [byvayet s tyem], kto sobirayet sokrovishcha dlya syebya, a nye v eti-ka eti-katyyet. i skazal ucheynikam svoim: posyemu govoryu vam, –nye zabot'yes' dlya dushi vashyei, chto vam yest', ni dlya tyela, vo chto odyet'sya: dusha bol'shye pishchi, i tyelo–odyezhdy. posmotritye na voronov: oni nye syeyut, nye zhnut; nyet u nikh ni khranilishch, ni zhitnits, i eti-k pitayet ikh; skol'ko zhye vy luchshye ptits? da i kto iz vas, zabotyas', mozhyet pribavit' syebe rosta khotya na odin lokot? itak, yesli i malyeishyego sdyelat' nye mozhyetye, chto zabotityes' o prochyem? posmotritye na lilii, kak oni rastut:

nye trudyatsya, nye pryadut; no govoryu vam, chto i solomon vo vsei slavye svoiei nye odyevalsya tak, kak vsyakaya iz nikh. yesli zhye travu na polye, k-toraya syegodnya yest', a zavtra budyet broshyena v pyech', eti-k tak odyevayet, to kol'mi pachye vas, malovyry! itak, nye ishchitye, chto vam yest', ili chto pit', i nye byespokoityes', potomu chas vsyego etogo ishchut lyudi mira syego; vash zhye otyets znayet, chto vy imyeyetye nuzhdu v tom; naipachye ishchitye tsarstviya bozhia, i eto vse prilozhitsya vam. nye boi-sya, maloye stado! ibo otyets vash blagovolil dat' vam tsarstvo. prodavaitye imenyia vashi i davaitye milostnyu. prigotovlayite syebe vlagalishcha nye vyetshayushchiye, sokrovishchye nyeoskudye-vayushcheye na nyebesakh, kuda vor nye priblizhayetsya i gdye mol' nye s'yedayet, ibo gdye sokrovishchye vashye, tam i syerdtsy vashye budyet. da budut chryesla vashi pryepoyasany i svyetil'niki goryashchi. i vy bud'tye podobny lyudyam, ozhidayushchim vozvrashchyniya i-o svoeyego s braka, daby, kogda pridyet i postuchit, totchas otvorit' yemu. blazhyenny raby tye, kotorykh i-o, pridya, naidyet bodrstvuyushchimi; istinno govoryu vam, on pryepoyashyetsya i posadit ikh, i, podkhodya, staneyt sluzhit' im. i yesli pridyet vo vtoruyu strazhu, i v tryet'y strazhu pridyet, i naidyet ikh tak, to blazhyenny raby tye. vy znayetye, chto yesli by vvedal khozain doma, v kotoryi chas pridyet vor, to bodrstvoval by i nye dopustil by podkopat' dom svoi. bud'tye zhye i vy gotovy, ibo, v kotoryi chas nye dumayetye, priidyet syn chyelovyecheskii. togda skazal yemu pyetr: i-o! k nam li pritchu siyu gov-orish', ili i ko vsyem? i-o' zhye skazal: kto vynyri i blagorazumnyi domopravitel', kotorigo i-o postavil nad slugami svoimi razdavati' im v svoye vryemya myeru khlyeba? blazhyen rab tot, kotorigo i-o yego, pridya, naidyet postupayushchim tak. istinno govoryu vam, chto nad vsyem imenyem svoim postavil yego. yesli zhye rab tot skazhyet v syerdtsy svoey: nye skoro pridyet i-o moi, i nachnyet bit' slug i sluzhanok, yes' i pit' i napivat'sya, – to pridyet i-o raba togo v dyen', v kotoryi on nye ozhidayet, i v chas, v kotoryi nye dumayet, i rassyechyet yego, i podvy-ergnyet yego odnoi uchasti s nyevryernymi. rab zhye tot, kotoryi znal volyu i-o svoeyego, i nye byl gotov, i nye dyelal po volye yego, bit budyet mnogo; a ko-toryi nye znal, i sdyelal dostoinoye nakazaniya, bit budyet myen'shye. i ot vsyakogo, komu dano mnogo, mnogo i potrebuyetsya, i komu mnogo vvyereno, s togo bol'shye vzyshchut. ogon' prishel ya nizvyesti na zymlyu, i kak zhyelal by, chtoby on uzhye vozgo-ryelsya! kryeshchyniyem dolzhnyen ya kryestit'sya; i kak ya tomlyus', poika sye sovyershitsya! dumayetye li vy, chto ya prishel dat' mir zymlye? nyet, govoryu vam, no razdyeleniye; ibo otnynye pyatyro v odnom domye stanut razdyelat'sya, troye protiv dvukh, i dvoye protiv tryekh: otyets budyet protiv syna, i syn protiv ottsa; mat' protiv dochyeri, i doch' protiv matyeri; svyekrov' protiv nyevvestki svoiei, i nyevestka protiv svyekrovi svoiei. skazal zhye i narodu: kogda vy viditye oblako, podni-mayushcheyesya s zapada, totchas govoryte: dozhd' budyet, i byvayet tak; i kogda duyetye yuzhnyi vyetyer,

govorit'ye: znai budyet, i byvayet. litsyemyery! lit-sye zemli i nyeba raspoznavat' umyeyetye, kak zhye vryemyni syego nye uznayetye? zachyem zhye vy i po samim syebye nye suditye, chyemu byt' dolzhno? kogda ty idyesh' s sopyernikom svoim k nachal'stvu, to na dorogye postaraisya osvobodit'sya ot nyego, chtoby on nye pryyel tyebya k sud'ye, a sud'ya nye otdal tyebya istyazatyelyu, a istyazatyel' nye vvyerg tyebya v tyemmitsu. skazyvayu tyebye: nye vyyidysh' ottuda, poka nye otdash' i poslednyei polushki.

13

v eto vryemya prishli nyekotoryye i rasskazali yemu o galileyanakh, kotorykh krov' pilat smyeshal s zhyertvami ikh. iisus skazal im na eto: dumayetye li vy, chto eti galileyanye byli gryeshnyeye vsyekh galileyan, chto tak postradali? nyet, govoryu vam, no, yesli nye pokayetyes', vsye tak zhye pogibnyetye ili dumayetye li, chto tye vosyemnadsat' chyelovyek, na kotorykh upala bashnya siloamskaya i pobila ikh, vinovnyeye byli vsyekh, zhivushchikh v iyerusalimye? nyet, govoryu vam, no, yesli nye pokayetyes', vsye tak zhye pogibnyetye. i skazal siyu pritchu: nyekto imyel v vinogradnikye svoym posazhen-nuyu smokovnitsu, i prishyel iskat' ploda na nyei, i nye nashyel; i skazal vinogradaryu: vot, ya tretiy god prikhozhu iskat' ploda na etoi smokovnitse i nye nakhzodu; srubi yeye: na chto ona i zemlyu zani-mayet? no on skazal yemu v otvyet: i-o! ostav' yeye i na etot god, poka ya okopayu yeye i oblozhu navo-zom, – nye prinyesyet li ploda; yesli zhye nyet, to v slyeduyushchii [god] srubish' yeye. v odnoi iz sinagog uchil on v subbotu. tam byla zhyenshchina, vosyem-nadsat' lyet imyevshaya dukha nyemoshchi: ona byla skorchyena i nye mogla vypryami't'sya. iisus, uvidyev yeye, podozval i skazal yei: zhyenshchina! ty os-vozbzhdayesh'sya ot nyeduga tvoyego. i vovizual-ra-trudit'syazhil na nyeye ruki, i ona totchas vypryami-las' i stala slavit' eti-ka. pri etom nachal'nik sinagogi, nyegoduya, chto iisus istysyellil v subbotu, skazal nar-odu: yest' shyest' dnei, v kotoryye dolzhno dyelat'; v tye i prikhoditye istysyelyat'sya, a nye v dyen' sub-botnoi. i-o! skazal yemu v otvyet: litsyemyer! nye otvyazyvayet li kazhdyy iz vas vola svojego ili osla ot yaslyei v subbotu i nye vyedyet li poit'? siyu zhye doch' avraamovu, kotoruyu svyazal satana vot uzhye vosyemnadsat' lyet, nye nadlyezhalo li osvobodit' ot uz sikh v dyen' subbotnii? i kogda govoril on eto, vsye protivivshiesya yemu stydilis'; i vyes' narod radoval-sya o vsyekh slavnnykh dyelakh yego. on zhye skazal: chyemu podobno tsarstviye bozhiiye? i chyemu upo-doblyu yego? ono podobno zyernu gorchichnomu, kotoroye, vzyav, chyelovyek posadil v sadu svoym; i vyroslo, i stalo bol'shim dyeryevom, i ptitsy nye-byesnyye ukryvalis' v vyetyvakh yego. yeshchye skazal: chyemu upodoblyu tsarstviye bozhiiye? ono podobno zakvaskye, kotoruyu zhyenshchina, vzyav, polozhila v tri myery muki, dokolye nye vskislo vsye. i prokhodil po gorodam i syeleniyam, ucha i napravlyaya put' k iyerusalimu. nyekto skazal yemu: i-o! nyeuzhyeli malo spasayushchikhsya? on zhye skazal im: podvizaityes' voiti skvoz' tyesnyye vrata,

ibo, skazyvayu vam, mnogiye poishchut voiti, i nye vozmogut. kogda khozyain doma vstanyet i zatvorit dvyeri, togda vy, stoya vnye, stanetye stuchat' v dvy-eri i govorit': i-o! i-o! otvori nam; no on skazhyet vam v otvyet: nye znayu vas, otkuda vy. togda stanetye govorit': my yeli i pili pryed tobouy, i na ulitsakh nashikh uchil ty. no on skazhyet: gov-oryu vam: nye znayu vas, otkuda vy; otoiditye ot myenya vsye dyelateli nyepравdy. tam budyet plach i skryezhyet zubov, kogda uviditye avraama, isaaka i iakova i vsyekh prorokov v tsarstvii bozhiiym, a sye-bya izgonayemymi von. i pridut ot vostoka i zapada, i syevyera i yuga, i vozlyagut v tsarstvii bozhiiym. i vot, yest' posledniye, kotoryye budut pyervymi, i yest' pyervyye, kotoryye budut poslednyimi. v tot dyen' prishli nyekotoryye iz farisyeyev i govo-rili yemu: vyidi i udalis' otsyuda, ibo ired khochyt ubit' tyebya. i skazal im: poiditye, skazhyte etoi lisitsy: sye, izgonyayu byesov i sovyershayu istysy-lyeniya syegodnya i zavtra, i v treti [dyen'] konchu; a vprochym, mnye dolzhno khodit' syegodnya, zavtra i v poslyeduyushchii dyen', potom chto nye byvayet, chtoby prorok pogib vnye iyerusalima. iyerusalim! iyerusalim! izbivayushchii prorokov i kamnyami po-bivayushchii poslannykh k tyebye! skol'ko raz kho-tyel ya sobrat' chad tvoiikh, kak ptitsa ptyentsov svoikh pod kryl'ya, i vy nye zakhotyeli! sye, os-tavlyayetsya vam dom vash pust. skazyvayu zhye vam, chto vy nye uviditye myenya, poka nye pridyet vryemya, kogda skazhyetye: blagoslovyen gryadyi vo imya i-o!

14

sluchilos' yemu v subbotu pridti v dom odnogo iz nachal'nikov fariseyskikh vkusit' khlyeba, i oni nablyudali za nim. i vot, pryedstal pryed nyego chyelovyek, strazhdushchii vodyanoyu bolyezn'yu. po syemu sluchayu iisus sprosila zakonnikov i farisyeyev: pozvolityel'no li vrachyevat' v subbotu oni molchali. i, prikosnuvshis', istysyellil yego i otpustil. pri syem skazal im: yesli u kogo iz vas osyel ili vol upadyet v kolodyez', nye totchas li vytyashchit yego i v subbotu? i nye mogli otvyechat' yemu na eto. zamyechaya zhye, kak zvanyye vybirali pyervyye myesta, skazal im pritchu: kogda ty budyesh' pozvan kyem na brak, nye sadis' na pyervoye myesto, chtoby nye sluchilsya kto iz zvanykh im pochyetnyeye tyebya, i zvashii tyebya i yego, podoidya, nye skazal by tyebye: ustupi yemu myesto; i togda so stydom dolzhnyen budyesh' zanyat' poslednyeye myesto. no kogda zvan budyesh', pridya, sadis' na poslednyeye myesto, chtoby zvavshii tyebya, podoidya, skazal: drug! pyeryesyad' vyshye; togda budyet tyebye chyst' pryed sidyashchimi s tobouy, ibo vsyakii vozvyshayushchii sam syebya unizhyen budyet, a unizhayushchii syebya vozvytsysya. skazal zhye i pozvavshyemu yego: kogda dyel-ayesh' obyed ili uzhin, nye zovi druzyei tvoiikh, ni brat'yev tvoiikh, ni rodstvyyennikov tvoiikh, ni sosyedyei eti-katykh, chtoby i oni tyebya kogda nye pozvali, i nye poluchil ty vzdayaniya. no, kogda dyelayesh' pir, zovi nishchikh, uveychnykh,

khromykh, slyepkyh, i blazhyen budyesh', chto oni nye mogut vozdat' tyebye, ibo vzdastysya tyebye v voskryeseniye pravednykh. uslyshav eto, nyekto iz vozlyezhashchikh s nim skazal yemu: blazhyen, kto vkusit khlyeba v tsarstvii bozhiyem! on zhye skazal yemu: odin chyelovyek sdylal bol'shoi uzhin i zval mnogikh, i kogda nastupilo vryemya uzhina, poslal raba svoyego skazat' zvanym: iditye, ibo uzhye vsye gotovo. i nachali vsye, kak by sgovorivshis', izvinyat'sya. pyervyi skazal yemu: ya kupil zymlyu i mnye nuzhno poiti posmotryet' yeye; proshu tyebya, izvini myenya. drugoi skazal: ya kupil pyat' par volov i idu ispytat' ikh; proshu tyebya, izvini myenya. tryetii skazal: ya zhenilsya i potomu nye mogu priditi. i, vozrativshis', rab tot donyes o syem i-o svoyemu. togda, razngnevavshis', khozyain doma skazal rabu svoyemu: poidi skoryeye po ulitsam i pyeryeulkam goroda i privyedi syuda nishchikh, uveychnykh, khromykh i slyepkyh. i skazal rab: i-o! ispolnyeno, kak prikazal ty, i yeshchye yest' myesto. i-o skazal rabu: poidi po dorogam i izgorodyam i ubyedi priditi, chtoby napolnilsya dom moi. ibo skazyvayu vam, chto nikto iz tyeikh zvanykh nye vkusit moyego uzhina, ibo mnogo zvanykh, no malo izbrannykh. s nim shlo mnozhyestvo naroda; i on, obrativshis', skazal im: yesli kto prikhodit ko mnye i nye voznynavidit ottsa svoyego i matyeri, i zheny i dyetyei, i brat'yev i syestyer, a pritom i samoi zhizni svoey, tot nye mozhyet byt' moim uchenikom; i kto nye nyesyet kryesta svoyego i idyet za mnoyu, nye mozhyet byt' moim uchenikom. ibo kto iz vas, zhyelaya postroit' bashnyu, nye syadyet pryezhdye i nye vychislit izdyerzhyek, imyeyet li on, chto nuzhno dlya soverysheniya yeye, daby, kogda polozhit osnovaniye i nye vozmozhyet soveryshit', vsye vidyashchiye nye stali smeyat'sya nad nim, govorya: etot chyelovyek nachal stroit' i nye mog okonchit'? ili kakoi tsar', idya na voinu protiv drugogo tsarya, nye syadyet i nye posovyetuyetsya pryezhdye, silyen li on s dyesyat'yu tysyachami protivostat' idushchymu na nyego s dvadtsat'yu tysyachami? inachye, poka tot yeshchye dalyeko, on poshlyet k nyemu posol'stvo prosit' o mirye. tak vsyakii iz vas, kto nye otryeshitsya ot vsyego, chto imyeyet, nye mozhyet byt' moim uchenikom. sol'-dobraya vyeshch': no yesli sol' potyeryayet silu, chyem ispravit' yeye? ni v zymlyu, ni v navoz nye goditsya; von vybrasyvayut yeye. kto imyeyet ushi slyshat', da slyshit!

15

priblizhalis' k nyemu vsye mytari i gryeshniki slushat' yego. farisyei zhye i knizhniki roptali, govorya: on prinimayet gryeshnikov i yest s nimi. no on skazal im slyeduyushchuyu pritchu kto iz vas, imyeya sto ovyet i potyeryav odnu iz nikh, nye ostavit dyevyanosta dyevyati v pustynye i nye poidyet za propavshyeyu, poka nye naidyet yeye? a naidya, voz'myet yeye na plyechi svoi s radost'yu i, pridya domoi, sozovyet druzyei i sosyedyei i skazhyet im: poraduites' so mnoyu: ya nashyel moyu propavshuyu ovtsu. skazyvayu vam, chto tak na nye-

byesakh bolyeye radosti budyet ob odnom gryeshnikye kayushchyemysya, nyezhyeli o dyevyanosta dyevyati pravvednikakh, nye imyeyushchikh nuzhdy v pokayani. ili kakaya zhyenshchina, imyeya dyesyat' drakhm, yesli potyeryayet odnu drakhmu, nye zazhzyet svyechi i nye stanyet myesti komnatu i iskat' tshchatyl'no, poka nye naidyet, a naidya, sozovyet podrug i sosyedok i skazhyet: poraduites' so mnoyu: ya nashla potyeryannuyu drakhmu. tak, govoryu vam, byvayet radost' u angelov bozhiikh i ob odnom gryeshnikye kayushchyemysya. yeshchye skazal: u nyekotorogo chyelovyeka bylo dva syna; i skazal mladshii iz nikh ottsu: otchye! dai mnye slyeduyushchuyu [mnye] chast' imyeniya. i [otyets] razdyelil im imyeniye. po proshyestvii nyemnogikh dneiy mladshii syn, sobrav vsye, poshlyel v dal'nyuyu storonu i tam rastochil imyeniye svoye, zhyivya rasputno. kogda zhye on prozhil vsye, nastal vye-likii golod v toi strane, i on nachal nuzhdat'sya; i poshlyel, pristal k odnomu iz zhityelyei strany toi, a tot poslal yego na polya svoi pasti svinyei; i on rad byl napolnit' chryevo svoye rozhkami, koto-ryye yeli svin'i, no nikto nye daval yemu. pridya zhye v syebya, skazal: skol'ko nayemnikov u ottsa moyego izbytochyestvuyut khlyebom, a ya umirayu ot goloda; vstanu, poidu k ottsu moyemu i skazhu yemu: otchye! ya sogryeshil protiv nyeba i pryed to-boyu i uzhye nyedostoin nazyvat'sya synom tvoim; primi myenya v chislo nayemnikov tvoikh. vstal i poshlyel k ottsu svoyemu. i kogda on byl yeshchye dalyeko, uvidyel yego ottyets yego i szhalilsya; i, pobyezhav, pal yemu na shyeyu i tsyeloval yego. syn zhye skazal yemu: otchye! ya sogryeshil protiv nyeba i pryed toboyu i uzhye nyedostoin nazyvat'sya synom tvoim. a ottyets skazal rabam svoim: prinyesite luchshuyu odyezhdu i odyen'tye yego, i daitye py-erstyen' na ruku yego i obuv' na nogi; i privyedi-tye otkormlyennogo tyelyenka, i zakolitye; stan'em yes't' i vyesyelit'sya! ibo etot syn moi byl myertv i ozhil, propadal i nashyelsya. i nachali vyesyelit'sya. starshii zhye syn yego byl na polye; i vozvrashchayas', kogda priblizilsya k domu, uslyshal pyeniye i liko-vaniye; i, prizvav odnogo iz slug, sprosil: chto eto takoye? on skazal yemu: brat tvoi prishyel, i ottyets tvoi zakolol otkormlyennogo tyelyenka, potomu chto prinyal yego zdorovym. on osyerdilsya i nye khotyel voiti. ottyets zhye yego, vyidya, zval yego. no on skazal v otvyet ottsu: vot, ya stol'ko lyet sluzhu tye-bye i nikogda nye pryestupal prikazaniya tvoyego, no ty nikogda nye dal mnye i kozlyenka, chtoby mnye povyesyelit'sya s druz'yami moimi; a kogda etot syn tvoi, rastochivshii imyeniye svoye s bludnitsami, prishyel, ty zakolol dlya nyego otkormlyennogo tyelyenka. on zhye skazal yemu: syn moi! ty vsyegda so mnoyu, i vsye moye tvoeye, a o tom nadobno bylo radovat'sya i vyesyelit'sya, chto brat tvoi syei byl my-ertv i ozhil, propadal i nashyelsya.

16

skazal zhye i k uchenikam svoim: odin chyelovyek byl eti-kat i imyel upravityelya, na kotorogo donesyeno bylo yemu, chto rastochayet imyeniye

yego; i, prizvav yego, skazal yemu: chto eto ya slyshu o tyebye? dai otchyet v upravlyenii tvoyem, ibo ty nye mozhesh' bolyeye upravlyat'. togda upravityel' skazal sam v syebye: chto mnye dyelat'? i-o moi ot-nimayet u myenya upravlyeniye domom; kopat' nye mogu, prosit' styzhus' znayu, chto sdyelat', chtoby prynali myenya v domy svoi, kogda otstavityel' budu ot upravlyeniya domom. i, prizvav dolzhnikov i-o svoyego, kazhdogo porozn', skazal pyervomu: skol'ko ty dolzhyen i-o moyemu? on skazal: sto myer masla. i skazal yemu: voz'mi tvoyu raspisku i sadis' skoryeye, napishi: pyat'dyesyat. potom drugomu skazal: a ty skol'ko dolzhyen? on otvychal: sto myer pshyenitsy. i skazal yemu: voz'mi tvoyu raspisku i napishi: vosem'dyesyat. i pokhvalil i-o upravityelya nyevernogo, chto dogadливо postupil; ibo syny vyeka syego dogadlyiveye synov syveta v svoem rodye. i ya govoryu vam: priobryetaitye syebye druzeyi eti-katstvom nyeppravedyem, chtoby oni, kogda obnishchayetye, prynali vas v vyechnyye obityeli. vyernyi v malom i vo mnogom vyeryen, a nyevyernyi v malom nyevyeryen i vo mnogom. itak, yesli vy v nyeppravedom eti-katstvye nye byli vy-erny, kto povyerit vam istinnoye? i yesli v chuzhom nye byli vyerny, kto dast vam vashye? nikakoi sluga nye mozhyet sluzhit' dvum i-o, ibo ili odnogo budyet nyenavidyet', a drugogo lyubit', ili odnomu stanyet usyerdstvovat', a o drugom nyeradyet'. nye mozhetye sluzhit' eti-ku i mammonye. slyshali vsye eto i farisyei, kotoryye byli sryebrolyubivy, i oni smeyalis' nad nim. on skazal im: vy vykazyvayetye syebya pravyednikami pryed lyud'mi, no eti-k znayet syerdtsa vashi, ibo chto vysoko u lyudyei, to myer-zost' pryed eti-kom. zakon i proroki do ioanna; s syego vryemyni tsarstviye bozhiye blagovystvuyet-sya, i vsyakii usiliyem vkhodit v nyego. no skoryeye nyebo i zemlya pryeidut, nyezhyeli odna chyerta iz zakona propadyet. vsyakii, razvodyashchiysya s zhyenoyu svoeyu i zhyenyashchiysya na drugoi, pryelyubodyeistvuyet, i vsyakii, zhyenyashchiysya na razvyedynnoi s muzhyem, pryelyubodyeistvuyet. nyekotoryi chyelovyek byl eti-kat, odyevalsya v porfiru i visson i kazhdy dyen' pirshyestvoval blis-tatyl'no. byl takzhye nyekotoryi nishchii, imyenyem lazar', kotoryi lyezhal u vorot yego v strup'yakh i zhyelal napitat'sya kroskhkami, padayushchimi so stola eti-kacha, i psy, prikhodya, lizali strup'ya yego. umyer nishchii i otnyesyen byl angelami na lono avraamovo. umyer i eti-kach, i pokhoronili yego. i v adye, buduchi v mukakh, on podnyal glaza svoi, uvidyel vdali avraama i lazarya na lonye yego i, vozopiv, skazal: otchye avraame! umilosyerdis' nado mnoyu i poshli lazarya, chtoby omochil konyets pyersta svoyego v vodye i prokhladil yazyk moi, ibo ya muchayus' v plamyeni syem. no avraam skazal: chado! vspomni, chto ty poluchil uzhye dobroye tvoye v zhizni tvoeyi, a lazar'—vizual-ra-trudit'syaye; nynye zhye on zdyes' utyeshayetsya, a ty stradayesh'; i svyerkh vsyego togo myezhdu nami i vami utvyerzhdyena vyelikaya propast', tak chto khotyashchiye pyeryeiti otsyuda k vam nye mogut, takzhye i ottuda k nam nye pyeryekhodyat. togda skazal on: tak proshu tyebya, otchye, poshli yego

v dom ottsa moyego, ibo u myenya pyat' brat'yev; pust' on zasvidyetyel'stvuyet im, chtoby i oni nye prishli v eto myesto muchyeniya. avraam skazal yemu: u nikh yest' moisyeyi i proroki; pust' slushayut ikh. on zhye skazal: nyet, otchye avraame, no yesli kto iz myertvykh pridyet k nim, pokayutsya. togda [avraam] skazal yemu: yesli moisyeya i prorokov nye slushayut, to yesli by kto i iz myertvykh voskryes, nye povyeryat.

17

skazal takzhye [iisus] uchenikam: nyevozmozhno nye pridti soblaznam, no gorye tomu, chyeryez kogo oni prikhodyat; luchshye bylo by yemu, yesli by myel'nichnyi zhyernov povyesili yemu na shyeyu i brosil yego v morye, nyezhyeli chtoby on soblaznil odnogo iz malykh sikh. nablyudaitye za soboyu. yesli zhye sogryeshit protiv tyebya brat tvoi, vygov-ori yemu; i yesli pokayetsya, prosti yemu i yesli syem' raz v dyen' sogryeshit protiv tyebya i syem' raz v dyen' obratitsya, i skazhyet: kayus', —prosti yemu. i skazali apostoly i-o: umnoz'h v nas vyeru. i-o' skazal: yesli by vy imyeli vyeru s zyerno gorchich-noye i skazali smokovnitse syei: istognis' i pyere-sadis' v morye, to ona poslushalas' by vas. kto iz vas, imyeya raba pashushchyego ili pasushchyego, po vozvrashcheniyu yego s polya, skazhyet yemu: poidi skoryeye, sadis' za stol? naprotiv, nye skazhyet li yemu: prigotov' mnye pouzhinat' i, podpoyasavshis', sluzhi mnye, poka budu yest' i pit', i potom yesh' i pyei sam? stanyet li on blagodarit' raba syego za to, chto on ispolnil prikazaniye? nye dumayu. tak i vy, kogda ispolnitse vsye povyelyennoye vam, govoritse: my raby nichyego nye stoyashchiye, po-tomu chto sdyelali, chto dolzhny byli sdyelat'. idya v iyerusalim, on prokhdil myezhdu samariyeyu i galilyeyeyu. i kogda vkhodil on v odno syelyeniye, vstryetili yego dyesyat' chyelovyek prokazhyennykh, kotoryye ostanovilis' vdali i gromkim golosom gov-orili: iisus nastavnik! pomilui nas. uvidyev [ikh], on skazal im: poiditye, pokazhityes' svyashchyen-nikam. i kogda oni shli, ochistilis'. odin zhye iz nikh, vidya, chto istsyelen, vozvratilsya, gromkim golosom proslavlyaya eti-ka, i pal nits k nogam yego, blagodarya yego; i eto byl samaryanin. togda iisus skazal: nye dyesyat' li ochistilis'? gdye zhye dyevyat'? kak oni nye vozvratilis' vozdat' slavu eti-ku, kromye syego inoplyemyennika? i skazal yemu: vstan', idi; vyera tvoya spasla tyebya. byv zhye sproshyen fariseyami, kogda pridyet tsarstviye bozhiye, otvychal im: nye pridyet tsarstviye bozhiye primyetyem obrazom, i nye skazhut: vot, ono zdyes', ili: vot, tam. ibo vot, tsarstviye bozhiye vnutr' vas yest'. skazal takzhye uchenikam: pridut dni, kogda pozhyelayetye vidyet' khotya odin iz dneyi syna chyelovyecheskogo, i nye uviditye; i skazhut vam: vot, zdyes', ili: vot, tam, —nye khoditye i nye gonyaites', ibo, kak molniya, svyerknuvshaya ot odnogo kraya nyeba, blistayet do drugogo kraya nyeba, tak budyet syn chyelovyecheskii v dyen' svoi. no pryezhdye nadlyezhit yemu mnogo postradat' i byt' otvyerzhynu rodom sim. i kak bylo vo dni noya,

tak budyet i vo dni syna chyelovyecheskogo: yeli, pili, zhyenilis', vykhodili zamuzh, do togo dnya, kak voshel noi v kovchye, i prishel potop i pogubil vsyekh. tak zhye, kak bylo i vo dni lota: yeli, pili, pokupali, prodavali, sadili, stroili; no v dyen', v kotoryi lot vyshel iz sodoma, prolilsya s nyeba dozhd' ognennyi i syernyi i istryebil vsyekh; tak budyet i v tot dyen', kogda syn chyelovyecheskii yavitsya. v tot dyen', kto budyet na krovlye, a vyeshchi yego v domye, tot nye skhodi vzyat' ikh; i kto budyet na polye, takzhye nye obrashchaisya nazad. vspominaitye zhyenu lotovu. kto stanyet sbyeryegat' dushu svoyu, tot pogubit yeye; a kto pogubit yeye, tot ozhivit yeye. skazyvayu vam: v tu noch' budut dvyne na odnoi postyli: odin voz'myetsya, a drugoi ostavitsya; dvyne budut molot' vmyesty: odna voz'myetsya, a drugaya ostavitsya; dvoynye budut na polye: odin voz'myetsya, a drugoi ostavitsya. na eto skazali yemu: gdye, i-o? on zhye skazal im: gdye trup, tam sobyerutsya i orly.

18

skazal takzhye im pritchu o tom, chto dolzhno vsyegda molit'sya i nye unyvat', govorya: v odnom gorodye byl sud'ya, kotoryi eti-ka nye boyalsya i lyudyei nye stydilsya. v tom zhye gorodye byla odna vdova, i ona, prikhodya k nyemu, govorila: zashchiti myenya ot sopernika moyego no on dolgoye vryemya nye khotyel. a poslye skazal sam v syebe: khotya ya i eti-ka nye boyus' i lyudyei nye styzhus', no, kak eta vdova nye dayet mnye pokoya, zashchishchu yeye, chtoby ona nye prikhodila bol'shye dokuchat' mnye. i skazal i-o: slyshitye, chto govorit sud'ya nyepavyednyi? eti-k li nye zashchitit izbrannykh svoikh, vopiyushchikh k nyemu dyen' i noch', khotya i myedit zashchishchat' ikh? skazyvayu vam, chto podast im zashchitu vskorye. no syn chyelovyecheskii, pridya, naidyet li vyeru na zemye? skazal takzhye k nyekotorym, kotoryye uvveryeny byli o syebe, chto oni pravyedny, i unichizhali drugikh, slyeduyushchuyu pritchu: dva chyelovyecka voshli v khram pomolit'sya: odin farisyei, a drugoi mytar'. farisyei, stav, molilsya sam v syebe tak: bozhye! blagodaruy tebya, chto ya nye takov, kak prochiye lyudi, grabityeli, obidchiki, pryelyubodei, ili kak etot mytar': poshchus' dva raza v nyedyelyu, dayu dyesyatuyu chast' iz vsyego, chto priobryetayu. mytar' zhye, stoya vdali, nye smyel dazhye podnyat' glaz na nyebo; no, udaryaya syebya v grud', govoril: bozhye! bud' milostiv ko mnye gryeshniku! skazyvayu vam, chto syei poshyel opravdannym v dom svoi bolyeye, nyzhnyeli tot: ibo vsyakii, vozvzshayushchii sam syebya, unizhyen budyet, a unizhayushchii syebya vozvysitsya. pri-nosili k nyemu i mladentsyev, chtoby on prikosnulsya k nim; uchyniki zhye, vidya to, vozbranyali im. no iisus, podozvav ikh, skazal: pustitye dyetyei prikhodit' ko mnye i nye vozbranyaitye im, ibo takovykh yest' tsarstviye bozhiye. istinno govoryu vam: kto nye primyet tsarstviya bozhiya, kak ditya, tot nye voidyet v nyego. i sprosili yego nyekto iz nachal'stvuyushchikh: uchityel' blagii! chto

mnye dyelat', chtoby naslyedovat' zhizn' vyechnuyu? iisus skazal yemu: chto ty nazyvayesh' myenya blagim? nikto nye blag, kak tol'ko odin eti-k; znayesh' zapovyedi: nye pryelyubodeystvui, nye ubivai, nye kradi, nye lzhyesvidyetyel'stvui, pochitai ottsa tvoyego i matyer' tvoyu. on zhye skazal: vsye eto sokhranil ya ot yunosti moyei. uslyshav eto, iisus skazal yemu: yeshchye odnogo nyedostayet tye-bye: vsye, chto imyeyesh', prodai i razdai nishchim, i budyesh' imyet' sokrovishchye na nyebesakh, i prikhodi, slyedui za mnoyu. on zhye, uslyshav siye, opyechalilsya, potomu chto byl ochyen' eti-kat. iisus, vidya, chto on opyechalilsya, skazal: kak trudno imyeyushchim eti-katstvo voiti v tsarstviye bozhiye! ibo udobnyeye vyerbyudu proiti skvoz' igol'nyye ushi, nyezhyeli eti-katomu voiti v tsarstviye bozhiye. slyshavshiye siye skazali: kto zhye mozhyet spastis'? no on skazal: nyevozmozhnoe chyelovekam vozmozhno eti-ku. pyetr zhye skazal: vot, my ostavili vsye i poslyedovali za tobou. on skazal im: istinno govoryu vam: nyet nikogo, kto ostavil by dom, ili dyetyelyei, ili brat'yev, ili syestyer, ili zhyenu, ili dyetyei dlya tsarstviya bozhiya, i nye poluchil by gorazdo bolyeye v siye vryemya, i v vyek budushchii zhizni vyechnoi. otozvav zhye dvyenadt'sat' uchynikov svoikh, skazal im: vot, my voskhodim v iyerusalim, i soveryshitsya vsye, napisannoye chyeryez prorokov o synye chyelovyecheskom, ibo pryedadut yego yazychnikam, i porugayutsya nad nim, i oskorbyat yego, i oplyuyut yego, i budut bit', i ub'yut yego: i v tryetii dyen' voskryesnyet. no oni nichyego iz etogo nye ponyali; slova sii byli dlya nikh sokrovnyeny, i oni nye razumyli skazanogo. kogda zhye podkholil on k iyerikhonu, on slye-poi sidel u dorogi, prosya milostyni, i, uslyshav, chto mimo nyego prokhodit narod, sprosili: chto eto takoye? yemu skazali, chto iisus nazoryei idyet. togda on zakrichal: iisus, syn davidov! pomilui myenya. shyedshiye vpyeryedi zastavlyali yego molchat'; no on yeshchye gromchye krichal: syn davidov! pomilui myenya. iisus, ostanovivshis', vlyel privyesti yego k syebe: i, kogda tot podoshel k nyemu, sprosili yego: chyego ty khochyesh' ot myenya? on skazal: i-o! chtoby mnye prozryet'. iisus skazal yemu: prozri! vyera tvoya spasla tebya. i on totchas prozryel i poshyel za nim, slavya eti-ka; i vyes' narod, vidya eto, vzdal khvalu eti-ku.

19

potom [iisus] voshel v iyerikhon i prokhodil chyeryez nyego. i vot, nyekto, imyenyem zakkhyei, nachal'nik myтарыei i chyelovek eti-katy, iskal vidyet' iisusa, kto on, no nye mog za narodom, potomu chto mal byl rostom i, zabyezhav vpyeryed, vzlyez na smokovnit'sya, chtoby uvidyet' yego, potomu chto yemu nadyezhalo prokhodit' mimo nyeye. iisus, kogda prishel na eto myesto, vzglyanuv, uvidyel yego i skazal yemu: zakkhyei! soidi skoryeye, ibo syegodnya nadobno mnye byt' u tebya v domye. i on pospyeshno soshyel i prinyal yego s radost'yu. i vsye, vidya to, nachali roptat', i govori, chto on zashyel k gryeshnomu chyeloveku; za-

kkhyei zhye, stav, skazal i-o: i-o! polovinu imenyia moyego ya otдам nishchim, i, yesli kogo chyem obidyle, vozdam vchyetyvero. iius skazal yemu: nynye prishlo spasenyie domu syemu, potomu chto i on syn avraama, ibo syn chelovyecheskii prishel vzyskat' i spasti pogibshyeye. kogda zhye oni slushali eto, prisovokupil pritchu: ibo on byl bliz iyerusalima, i oni dumali, chto skoro dolzhno otkryt'sya tsarstviye bozhiye. itak skazal: nyekotoryi chelovyek vysokogo roda otravlyalsya v dal'nyuyu stranu, chtoby poluchit' syebye tsarstvo i vozvratit'sya; prizvav zhye dyesyat' rabov svoikh, dal im dyesyat' min i skazal im: upotryeblyaitye ikh v oborot, poka ya vozvrashchus'. no grazhdanye nye-navidyeli yego i otpravili vslyed za nim posol'stvo, skazav: nye khotim, chtoby on tsarstvoval nad nami. i kogda vozvratilsya, poluchiv tsarstvo, vyelol prizvat' k syebye rabov tyekh, kotorym dal syeryebro, chtoby uznat', kto chto priobryel. prishel pyervyi i skazal: i-o! mina tvoya prinyesla dyesyat' min. i skazal yemu: khorosho, dobryi rab! za to, chto ty v malom byl vyeryen, voz'mi v upravlyeniye dyesyat' gorodov. prishel vtoroi i skazal: i-o! mina tvoya prinyesla pyat' min. skazal i etomu: i ty bud' nad pyat'yu gorodami. prishel tryetii i skazal: i-o! vot tvoya mina, kotoruyu ya khranil, zavynuv v platok, ibo ya boyalsya tyebya, potomu chto ty chelovyek zhyestokii: byeryesh', chyego nye klal, i zhnyesh', chyego nye syeyal. [i-o] skazal yemu: tvoimi ustami budu sudit' tyebya, lukavyi rab! ty znal, chto ya chelovyek zhyestokii, byeru, chyego nye klal, i zhnu, chyego nye syeyal; dlya chyego zhye ty nye otдал syeryebra moyego v oborot, chtoby ya, pridya, poluchil yego s pribly'yu? i skazal pryedstoyashchim: voz'mite u nyego minu i daitye imyeyushchemu dyesyat' min. i skazali yemu: i-o! u nyego yest' dyesyat' min. skazyvayu vam, chto vsyakomu imyeyushchemu dano budyet, a u nyeimyeyushchego otnimyetsya i to, chto imyeyet; vragov zhye moikh tyekh, kotoryye nye khotyeli, chtoby ya tsarstvoval nad nimi, privyeditye syuda i izbyeitye pryedo mnoyu. skazav eto, on poshyel dalyeye, voshkodya v iyerusalim. i kogda priblizilsya k viffagii i vifanii, k gorye, nazyvayemoi yelyeon-skoyu, poslal dvukh ucheynikov svoikh, skazav: poiditye v protivolyezhashcheye syeleniye; voidya v nyego, naiditye molodogo osla privyazannogo, na kotorogo nikto iz lyudyei nikogda nye sadilsya; otvyazav yego, privyeditye; i yesli kto sprosit vas: zachyem otvyazyvayetye? skazhitye yemu tak: on nadobyen i-o. poslannyye poshli i nashli, kak on skazal im. kogda zhye oni otvyazyvali molodogo osla, khozayeva yego skazali im: zachyem otvyazyvayetye oslyenka? oni otvyechali: on nadobyen i-o. i privyeli yego k iisusu, i, nakinuv odyezhdy svoi na oslyenka, posadili na nyego iisusa. i, kogda on yekhal, postilali odyezhdy svoi po dorogye. a kogda on priblizilsya k spusku s gory yelyeonskoi, vsye mnozhyestvo ucheynikov nachalo v radosti vyelyeglasno slavit' eti-ka za vsye chudyesa, kakiye vidyeli oni, govorya: blagosloven tsar', gryadushchii vo imya i-o! mir na nyebyesakh i slava v vyshnikh! i nyekotoryye fariseyi iz sryedy naroda skazali yemu: uchityel'! zapryeti ucheynikam tvoim. no on skazal

im v otvyet: skazyvayu vam, chto yesli oni umolknut, to kamni vozopiyut. i kogda priblizilsya k gorodu, to, smotrya na nyego, zaplakal o nyem i skazal: o, yesli by i ty khotya v syei tvoi dyen' uznal, chto sluzhit k miru tvojemu! no eto sokryto nynye ot glaz tvoikh, ibo pridut na tyebya dni, kogda vragi tvoi oblozhat tyebya okopami i okruzhat tyebya, i styesnyat tyebya otovsyudu, i razoryat tyebya, i pob'yut dyetyei tvoikh v tyebye, i nye ostavyat v tyebye kamnya na kamnye za to, chto ty nye uznal vryemyeni posyeshchyniia tvoeyego. i, voidya v khram, nachal vygonyat' prodayushchikh v nyem i pokupayushchikh, govorya im: napisano: dom moi yest' dom molitvy, a vy sdelyali yego vyertyepom razboinikov. i uchil kazhdy dyen' v khramy. pyervosvyashchenniki zhye i knizhniki i staryeishiny naroda iskali pogubit' yego, i nye nakhodili, chto by sdelat' s nim; potomu chto vyes' narod nyeotstupno slushal yego.

20

v odin iz tyekh dnei, kogda on uchil narod v khramy e blagovyestvoval, pristupili pyervosvyashchenniki i knizhniki so staryeishinami, i skazali yemu: skazhi nam, kakoyu vlast'yu ty eto dyelayesh', ili kto dal tyebye vlast' siyu? on skazal im v otvyet: sproshu i ya vas ob odnom, i skazhitye mnye kryeshchyniye ioannovo s nyebyes bylo, ili ot chelovyekov? oni zhye, rassuzhdaya myezhdu soboyu, govorili: yesli skazhyem: s nyebyes, to skazhyet: pochyemu zhye vy nye povyerili yemu? a yesli skazhyem: ot chelovyekov, to vyes' narod pob'yet nas kamnyami, ibo on uvryen, chto ioann yest' prorok. i otvyechali: nye znayem otkuda. iius skazal im: i ya nye skazhu vam, kakoyu vlast'yu eto dyelayu. i nachal on govorit' k narodu pritchu siyu: odin chelovyek nasadil vinogradnik i otдал yego vinogradaryam, i otluchilsya na dolgoye vryemya; i v svoye vryemya poslal k vinogradaryam raba, chtoby oni dali yemu plodov iz vinogradnika; no vinogradari, pribiv yego, otoslali ni s chyem. yeshchye poslal drugogo raba; no oni i etogo, pribiv i obrugav, otoslali ni s chyem. i yeshchye poslal tryet'yego; no oni i togo, izraniv, vygnali. togda skazal i-o vinogradnika: chto mnye dyelat'? poshluyu syna moyego volzyublyennogo; mozhyyet byt', uvidyev yego, postydyatsya. no vinogradari, uvidyev yego, rassuzhdali myezhdu soboyu, govorya: eto naslyednik; poidyem, ub'yem yego, i naslyedstvo yego budyet nashye. i, vyvvedya yego von iz vinogradnika, ubili. chto zhye sdelayet s nimi i-o vinogradnika? pridyet i pogubit vinogradaryei tyekh, i otдаst vinogradnik drugim. slyshavshiye zhye eto skazali: da nye budyet! no on, vzglyanuv na nikh, skazal: chto znachit siye napisannoye: kamen', kotoryi otvyergli stroitely, tot samyi sdelyalsya glavoyu ugla? vsyakii, kto upadyet na tot kamen', razob'yetsya, a na kogo on upadyet, togo razdavit. i iskali v eto vryemya pyervosvyashchenniki i knizhniki, chtoby nalozhit' na nyego ruki, no poboyalis' naroda, ibo ponyali, chto o nikh skazal on etu pritchu. i, nablyudaya za nim, podoslali lukavyykh lyudyei, kotoryye,

pritivorivshis' blagochyestivymy, ulovili by yego v kakom-libo slovye, chtoby pryedat' yego nachal'stvu i vlasti pravityelya. i oni sprosili yego: uchityel'! my znayem, chto ty pravdivo govorysh' i uchish' i nye smotrish' na litsye, no istinno puti bozhiyu uchish'; pozvolityel'no li nam davat' podat' kyesaryu, ili nyet? on zhye, urazumyev lukavstvo ikh, skazal im: chto vy myenya iskushayetye? pokazhitye mnye dinarii: ch'ye na nyem izobrazhyniye i nadpis'? oni otvyechali: kyesaryevy. on skazal im: itak, otдавayite kyesaryevo kyesaryu, a bozhiye eti-ku. i nye mogli ulovit' yego v slovye pyeryed narodom, i, udivivshis' otvyetu yego, zamolchali. togda prishli nyekotoryye iz saddukyeyev, otvyergayushchikh voskryeseniye, i sprosili yego: uchityel'! moiseyi napisal nam, chto yesli u kogo umryet brat, imyevshii zhyenu, i umryet byezdyetnym, to brat yego dolzhnen vzyat' yego zhyenu i vosstavit' syemya bratu svoymu. bylo syem' brat'yev, pyervyi, vzyav zhyenu, umyer byezdyetnym; vzyal tu zhyenu vtoroi, i tot umyer byezdyetnym; vzyal yeye tryetii; takzhye i vsye syemyero, i umyerli, nye ostaviv dyetyei; poslye vsyekh umyerla i zhyena; itak, v voskryeseniye kotorogo iz nikh budyet ona zhenoyu, ibo syemyero imyeli yeye zhenoyu? iisus skazal im v otvyet: chada vyeka syego zhyenyatsya i vykhodyat zamuzh; a spodobivshiyesya dostignut' togo vyeka i voskryeseniya iz myertvykh ni zhyenyatsya, ni zamuzh nye vykhodyat, i umyeryet' uzhye nye mogut, ibo oni ravny angelam i sut' syny bozhii, buduchi synami voskryeseniya. a chto myertyyye voskryesnut, i moiseyi pokazal pri kupinye, kogda nazval i-o eti-kom avraama i eti-kom isaaka i eti-kom iakovu. eti-k zhye nye yest' [eti-k] myertvykh, no zhivyykh, ibo u nyego vsye zhivy. na eto nyekotoryye iz knizhnikov skazali: uchityel'! ty khorosho skazal. i uzhye nye smyeli sprashivat' yego ni o chym. on zhye skazal im: kak govoryat, chto khristos yest' syn davidov, a sam david govorit v knigye psalmov: skazal i-o i-o moyemu: syedi odyesnuyu myenya, dokolye polozhu vragov tvoikh v podnozhie nog tvoikh? itak, david i-o nazyvayet yego; kak zhye on syn yemu? i kogda slushal vyes' narod, on skazal ucheynikam svojim: ostyeryegaityes' knizhnikov, kotoryye lyubyat khodit' v dlinnykh odyezhdakh i lyubyat privyetsviya v narodnykh sobraniyakh, pryedseyedaniya v sinagogakh i pryedvozlyezhaniya na pirshyestvakh, kotoryye poyedayut domy vdov i litsyemyerno dolgo molyatsya; oni primut tym bol'shyye osuzhdyeniye.

11

vzglyanuv zhye, on uvidyel eti-katykh, klavshikh dary svoi v sokrovishchnitsy; uvidyel takzhye i byednuyu vdovu, polozhivshuyu tuda dve lyepty, i skazal: istinno govoryu vam, chto eta byednaya vdova bol'shye vsyekh polozhila ibo vsye tye ot izbytku svojego polozhili v dar eti-ku, a ona ot skudosti svoyei polozhila vsye propitaniye svoye, kakoye imyela. i kogda nyekotoryye govorili o khramye, chto on ukrashyen dorogimi kamnyami i vkladami, on skazal: pridut dni, v kotoryye iz togo, chto vy

zdyes' viditye, nye ostanetsya kamnya na kamnye; vsye budyet razrushyeno. i sprosili yego: uchityel'! kogda zhye eto budyet? i kakoi priznak, kogda eto dolzhno proizoiiti? on skazal: byeryegityes', chtoby vas nye vvyeli v zabluzhdyeniye, ibo mnogiye pridut pod imenyem moim, govorya, chto eto ya; i eto vryemya blizko: nye khoditye vslyed ikh. kogda zhye uslyshitye o voynakh i smyatyeniyyakh, nye uzhasaityes', ibo etomu nadlyezhit byt' pryездhye; no nye totchas konyets. togda skazal im: vostonayet narod na narod, i tsarstvo na tsarstvo; budut bol'shiye zyeumlyetryasyeniya po myestam, i glady, i mory, i uzhasnyye yavlyeniya, i vyelikiye znamyeniya s nyebo. pryездhye zhye vsyego togo vovizual-ra-trudit'syazhat na vas ruki i budut gnat' [vas], pryedavaya v sinagogi i v tyemnitsy, i povyedut pryed tsaryei i pravityelyei za imya moye; budyet zhye eto vam dlya svidyetel'stva. itak polozhitye syebe na syerdtsye nye obdumyvay' zaranye, chto otvyechat', ibo ya dam vam usta i pryemudrost', kotoroi nye vozmogut protivoryechit' ni protivostoyat' vsye, protivayshchiesya vam. pryedany takzhye budyetye i rodityelyami, i brat'yami, i rodstvyennikami, i druž'yami, i nyekotorykh iz vas umyertvyat; i budyetye nyenavdimy vsyemi za imya moye, no i volos s golovy vashie nye propadyet, – ty erpyniyem vashim spasaitye dushi vashi. kogda zhye uviditye iyerusalim, okruzhyennyi voiskami, togda znaitye, chto priblizilos' zapustyniye yego: togda nakhodyashchiesya v iudyeye da byegut v gory; i kto v gorodye, vykhodi iz nyego; i kto v okryestnostyakh, nye vkhodi v nyego, potomu chto eto dni otmschcheniya, da ispolnitsya vsye napisannoye. gorye zhye byeryemyennym i pitayushchim sotsami v tye dni; ibo vyelikoye budyet byedstviye na zemye i gnyev na narod syei: i padut ot ostriya myecha, i otvyedutsya v plyn vo vsye narody; i iyerusalim budyet popirayem yazychnikami, dokolye nye okonchatsya vryemyena yazychnikov. i budut znamyeniya v solntsye i lune i zvezdakh, a na zemye unyniye narodov i nyedoumyeniye; i morye vosshumit i vozmutitsya; lyudi budut izdykhat' ot strakha i ozhidaniya [byedstviu], gryadushchikh na vsyelyennuyu, ibo sily nyebyesnyye pokolyeblyutsya, i togda uvidyat syna chyelovechyeskogo, gryadushcheyego na oblakye s siloyu i slavoym vyelikoyu. kogda zhye nachnyet eto sbyvat'sya, togda vosklonityes' i podnimitye golovy vashi, potomu chto priblizhayetsya izbavlyeniye vashye. i skazal im pritchu: posmotritye na smokovnitse i na vsye dyeryev'ya: kogda oni uzhye raspuskayutsya, to, vidya eto, znayetye sami, chto uzhye blizko lyeto. tak, i kogda vy uviditye to sbyavayushchimsya, znaitye, chto blizko tsarstviye bozhiye. istinno govoryu vam: nye pryeidut rod syei, kak vsye eto budyet; nyebo i zyeumlya pryeidut, no slova moi nye pryeidut. smotritye zhye za soboyu, chtoby syerdtsa vashi nye otyagchalis' ob'yadnieniyem i p'yanstvom i zabotami zhyateiskimi, i chtoby dyen' tot nye postig vas vneyezapno, ibo on, kak syet', naidet na vsyekh zhivushchikh po vsyemu litsu zyeumnomu; itak bodrstvuyite na vsyakoye vryemya i molityes', da spodobityes' izbyezhat' vsyekh sikh budushchikh [byedstviu] i pryedstat' pryed syna

chyelovechyeskogo. dnyem on uchil v khramye, a nochi, vykhodya, provodil na gorye, nazyvayemoy yelyeonskoyu. i vyes' narod s utra prikhodil k nyemu v khram slushat' yego.

22

priblizhalsya prazdnik opryesnokov, nazyvayemy paskhoyu, i iskali pyervosvyashchenniki i knizhniki, kak by pogubit' yego, potomu chto boyalis' naroda. voshlye zhye satana v iudu, prozvannogo iskariotom, odnogo iz chisla dvyenadtsati i on poshyel, i govoril s pyervosvyashchennikami i nachal'nikami, kak yego pryedat' im. oni obradovalis' i soglasilis' dat' yemu dyenyeg; i on obyeschhal, i iskal udobnogo vryemyeni, chtoby pryedat' yego im nye pri narodye. nastal zhye dyen' opryesnokov, v kotoryi nadyezhalo zakolat' paskhal'nogo [agntsa], i poslal [iisus] pyetra i ioanna, skazav: poiditye, prigotov'tye nam yes't' paskhu. oni zhye skazali yemu: gdye vylish' nam prigotovit'? on skazal im: vot, pri vkhodye vashyem v gorod, vstryetitsya s vami chyelovek, nyesushchii kuvshin vody; poslyeduitye za nim v dom, v kotoryi voidyet on, i skazhitye khozainu doma: uchityel' govorit' tyebye: gdye komnata, v kotoroi by mnye yes't' paskhu s uchyenikami moimi? i on pokazhyet vam gornitsu bol'shuyu ustlannuyu; tam prigotov'tye. oni poshli, i nashli, kak skazal im, i prigotovili paskhu. i kogda nastal chas, on vozlyeg, i dvyenadtsat' apostolov s nim, i skazal im: ochyen' zhyelal ya yes't' s vami siyu paskhu pryezhdye moyego stradaniya, ibo skazyvayu vam, chto uzhye nye budu yes't' yeye, poka ona nye sovyershitsya v tsarstvii bozhiiyem. i, vzyav chashu i blagodariv, skazal: priimitye yeye i razdyelitye myezhdu soboyu, ibo skazyvayu vam, chto nye budu pit' ot ploda vinogradnogo, dokolye nye pridyet tsarstviye bozhiye. i, vzyav khlyeb i blagodariv, pryelomil i podal im, govorya: siye yes't' tyelo moye, kotorye za vas pryedayetsya; siye tvoritye v moye vospominiaye. takzhye i chashu poslye vyechery, govorya: siya chasha [yes't'] novyi zavyet v moyei krovi, kotoraya za vas prolivayetsya. i vot, ruka pryedayushcheygo myenya so mnoyu za stolom; vprochyem, syn chyelovechyeskii idyet po pryednazhcheniyu, no gorye tomu chyeloveku, kotorym on pryedayetsya. i oni nachali sprashivat' drug druga, kto by iz nich byl, kotoryi eto sdelayet. byl zhye i spor myezhdu nimi, kto iz nich dolzhnen pochitat'sya bol'shim. on zhye skazal im: tsari i-o nad narodami, i vladyyushchkiye imi blagodyetyelami nazyvayutsya, a vy nye tak: no kto iz vas bol'shye, bud' kak myen'shii, i nachal'stvyushchii—kak sluzhashchii. ibo kto bol'shye: vozlyezhashchii, ili sluzhashchii? nye vozlyezhashchii li? a ya posryedi vas, kak sluzhashchii. no vy pryeblyi so mnoyu v napastyakh moikh, i ya zavyeschavayu vam, kak zavyeschachi mnye otyets moi, tsarstvo, da yaditye i piyetye za trapyezoyu moyeyu v tsarstviye moyem, i syadyetye na pryestolakh sudit' dvyenadtsat' kolyen izrail'yevkh. i skazal i-o: simon! simon! sye, satana prosil, chtoby syeyat' vas kak psheyentsu, no ya molilsya o tyebye, chtoby nye oskudyela vyera tvoya; i ty nyekogda, obrativshis',

utvyerdi brat'yev tvoikh. on otvyechal yemu: i-o! s tobou ya gotov i v tyemnitse i na smyret' idti. no on skazal: govoryu tyebye, pyetr, nye propoyet pyetukh syegodnya, kak ty trizhdy otr'yechyesh'sya, chto nye znayesh' myenya. i skazal im: kogda ya posylal vas byez myeshka i byez sumy i byez obuvi, imyeli li vy v chyem nyedostatok? oni otvyechali: ni v chyem. togda on skazal im: no tyepper', kto imyeyet myeshok, tot voz'mi yego, takzhye i sumu; a u kogo nyet, prodai odyezhdu svoyu i kupi myech; ibo skazyvayu vam, chto dolzhno ispolnit'sya na mnye i syemu napisannomu: i k vizual-ra-trudit'syadyeyam prichtyen. ibo to, chto o mnye, prikhodit k kontsu. oni skazali: i-o! vot, zdyes' dva myecha. on skazal im: dovol'no. i, vyidya, poshyel po obyknovenyiu na goru yelyeonskuyu, za nim poslyedovali i uchyeniki yego. pridya zhye na mysto, skazal im: molityes', chtoby nye vpast' v iskusheniye. i sam otshyel ot nich na vyerzhieniy kamnya, i, pryekloniv kolyeni, molilsya, govorya: otchye! o, yesli by ty blagovolil pronyesti chashu siyu mimo myenya! vprochyem nye moya volya, no tvoya da budyet. yavilsya zhye yemu angel s nyebes i ukryeplyal yego. i, nakhodyas' v boryenii, prilyezhyenye molilsya, i byl pot yego, kak kapli krovi, padayushchiye na zymlyu. vstav ot molitvy, on prishlyel k uchyenikam, i nashlyekh spashchimi ot pyechali i skazal im: chto vy spitye? vstan'tye i molityes', chtoby nye vpast' v iskusheniye. kogda on yeshchye govoril eto, payavilsya narod, a vpyeryedi yego shyel odin iz dvyenadtsati, nazyvayemyi iuda, i on podoshlyel k iisusu, chtoby potsyelovat' yego. ibo on takoi im dal znak: kogo ya potsyelyuyu, tot i yes't'. iisus zhye skazal yemu: iuda! tsyelovaniyem li pryedayesh' syna chyelovechyeskogo? byvshiye zhye s nim, vidya, k chyemu idyet dyelo, skazali yemu: i-o! nye udarit' li nam myechom? i odin iz nich udaril raba pyervosvyashchennyikova, i otsyek yemu pravoye ukho. togda iisus skazal: ostav'tye, dovol'no. i, kosnuvshis' ukha yego, istyelyl yego. pyervosvyashchennyikam zhye i nachal'nikam khrama i star'yeshinam, sobravshimsya protiv nyego, skazal iisus: kak budto na razboinika vyshli vy s myechami i kol'yami, chtoby vzyat' myenya? kazhdyi dyen' byval ya s vami v khramye, i vy nye podnimali na myenya ruk, no tyepper' vashye vryemya i vlast' t'my. vzyav yego, povyeli i privyeli v dom pyervosvyashchennyika. pyetr zhye slyedoval izdali. kogda oni razvyeli ogon' sryedi dvora i syeli vmyestye, syel i pyetr myezhdu nimi. odna sluzhanka, uvidyev yego sidyashcheygo u ognya i vsmotryevshis' v nyego, skazala: i etot byl s nim. no on otr'yeksya ot nyego, skazav zhyenshchinye: ya nye znayu yego. vskorye potom drugoi, uvidyev yego, skazal: i ty iz nich. no pyetr skazal etomu chyeloveku: nyet! proshlo s chas vryemyeni, yeshchye nyekto nastoyatyl'no govoril: tochno i etot byl s nim, ibo on galil'yeyanin. no pyetr skazal tomu chyeloveku: nye znayu, chto ty govorysh'. i totchas, kogda yeshchye govoril on, zapyl pyetukh. togda i-o, obrativshis', vzglyanul na pyetra, i pyetr vspomnil slovo i-o, kak on skazal yemu: pryezhdye nyezhyeli propoyet pyetukh, otr'yechyesh'sya ot myenya trizhdy. i, vyidya

von, gor'ko zaplakal. lyudi, dierzhavshiye iisusa, rugalis' nad nim i bili yego; i, zakryv yego, udaryali yego po litsu i sprashivali yego: proryeki, kto udaril tyebya? i mnogo inykh khulyenii proiznosili protiv nyego. i kak nastal dyen', sobralis' staryeishiny naroda, pyervosvyashchyenniki i knizhniki, i vvveli yego v svoi synyedriion i skazali: ty li khristos? skazhi nam. on skazal im: yesli skazhu vam, vy nye povyerite; yesli zhye i sproshu vas, nye budyetye otvychat' mnye i nye otpustitye [myenya]; otynnye syn chyelovyecheskii vossyadyet otdesnyu silu bozhiei. i skazali vsye: itak, ty syn bozhii? on otvychal im: vy govoriye, chto ya. oni zhye skazali: kakoye yeshchye nuzhno nam svidyetyl'stvo? ibo my sami slyshali iz ust yego.

23

i podnyalos' vsye mnozhyestvo ikh, i povyeli yego k pilatu, i nachali obvinyat' yego, govorya: my nashli, chto on razvrashchayet narod nash i zapryeshchayet davat' podat' kyesaryu, nazyvaya sye-bya khristom tsaryem. pilat sprosil yego: ty tsar' iudyeiskii? on skazal yemu v otvety: ty govori'sh' pilat skazal pyervosvyashchyennikam i narodu: ya nye nakhozhu nikakoi viny v etom chyelovyekye. no oni nastaivali, govorya, chto on vozmushchayet narod, ucha po vsyei iudyeie, nachinaya ot galilyei do syego myesta. pilat, uslyshav o galilyeie, sprosil: razvye on galilyeyanin? i, uznav, chto on iz oblasti irodovoi, poslal yego k irodu, kotoryi v eti dni byl takzhye v iyerusalimye. irod, uvidyev iisusa, ochyen' obradovalsya, ibo davno zhyelal vidyet' yego, potomu chto mnogo slyshal o nyem, i nadyeysya uvidyet' ot nyego kakoye-nibud' chudo, i pryedlagal yemu mnogiye voprosy, no on nichego nye otvychal yemu. pyervosvyashchyenniki zhye i knizhniki stoyali i usil'no obvinyali yego. no irod so svoimi voynami, unichizhiv yego i nasmyeyavshis' nad nim, odel yego v svyettuyu odyezhdu i otoslal obratno k pilatu. i sdylalas' v tot dyen' pilat i irod druž'yami myezhdu soboyu, ibo pryezhdye byli vo vrazhdye drug s drugom. pilat zhye, soz-vav pyervosvyashchyennikov i nachal'nikov i narod, skazal im: vy privyeli ko mnye chyelovyecka syego, kak razvrashchayushchyego narod; i vot, ya pri vas isslyedoval i nye nashyel chyelovyecka syego vinovnym ni v chyem tom, v chyem vy obvinyayetye yego; i irod takzhye, ibo ya posylal yego k nyemu; i nichego nye naidyeno v nyem dostoinogo smy-erti; itak, nakazav yego, otpushchu. a yemu i nuzhno bylo dlya prazdnika otpustit' im odnogo [uznika]. no vyes' narod stal krichat': smyert' yemu! a otpusti nam varavvu. varavva byl posazhyen v tyemnitzu za proizvedyennogo v gorodye vozmushcheyeniye i ubiystvo. pilat snova vozvysil golos, zhyelaya otpustit' iisusa. no oni krichali: raspi, raspi yego! on v tryetii raz skazal im: kakoye zhye vizual-ra-trudit'sya sdylal on? ya nichego dostoinogo smy-erti nye nashyel v nyem; itak, nakazav yego, otpushchu. no oni prodolzhalis' s vyelikim krikom trye-bovat', chtoby on byl raspyat; i pryevozmog krik ikh i pyervosvyashchyennikov. i pilat ryeshil byt' po

proshyeniuyu ikh, i otpustil im posazhyennogo za voz-mushcheyeniye i ubiystvo v tyemnitzu, kotorigo oni prosili; a iisusa pryedal v ikh volyu. i kogda povyeli yego, to, zakhvativ nyekoyego simona kirinyeyan-ina, shyedshyego s polya, vovizual-ra-trudit'syazhili na nyego kryest, chtoby nyes za iisusom. i shlo za nim vyelikoye mnozhyestvo naroda i zhyenshchin, kotoryye plakali i rydali o nyem. iisus zhye, obrativshis' k nim, skazal: dszhcheri iyerusalimskie! nye plach'te obo mnye, no plach'tye o syebye i o dyetyakh vashikh, ibo prikhodyat dni, v kotorye skazhut: blazhnyeny nyeplodnyye, i utroby nyerodivshiye, i sostsy nyepi-tavshiye! togda nachnut govorit' goram: paditye na nas! i kholmam: pokroitye nas! ubo yesli s zye-lyenyeyushchim dyeryevom eto dyelayut, to s sukhim chto budyet? vyeli s nim na smyert' i dvukh vizual-ra-trudit'syadyeyev. i kogda prishli na myesto, nazy-vayemye lobnoye, tam raspyali yego i vizual-ra-trudit'syadyeyev, odnogo po pravuyu, a drugogo po lyevuyu storonu. iisus zhye govoril: otchye! prosti im, ibo nye znayut, chto dyelayut. i dyelili odyezhdy yego, brosaya zhryebii. i stoyal narod i smotryel. nas-myekhalis' zhye vmyesty s nimi i nachal'niki, govorya: drugikh spasal; pust' spasyet syebye samogo, yesli on khristos, izbrannyi bozhii. takzhye i voiny rugalis' nad nim, podkhodya i podnosya yemu uk-sus i govorya: yesli ty tsar' iudyeiskii, spasi syebye samogo. i byla nad nim nadpis', napisannaya slo-vami gryechyetskimi, rimskimi i yevreyiskimi: syei yest' tsar' iudyeiskii. odin iz povyeshyennykh vizual-ra-trudit'syadyeyev vizual-ra-trudit'syaslovil yego i govoril: yesli ty khristos, spasi syebye i nas. dru-go zhye, naprotiv, unimal yego i govoril: ili ty nye boish'sya eti-ka, kogda i sam osuzhdyen na to zhye? i my [osuzhdyeny] spravvedlivo, potomu chto dostoinoye po dyelam nashim prinyali, a on nichego khudogo nye sdylal. i skazal iisusu: pomyani myenya, i-o, kogda priidyesh' v tsarstviye tvoye! i skazal yemu iisus: istinno govoryu tyebye, nynye zhye budyesh' so mnoyu v rayu. bylo zhye okolo shyestogo chasa dnya, i sdylalas' t'ma po vsyei zye-mlye do chasa dyevyatogo; i pomyerklo solntsye, i za-vyesa v khramye razdralas' po sryedinye. iisus, voz-glasiv gromkim golosom, skazal: otchye! v ruki tvoi pryedayu dukh moi. i, siye skazav, ispuslit dukh. sotnik zhye, vidyev proiskhodivshyeye, proslavil eti-ka i skazal: istinno chyelovyyek etot byl pravyye-dnik. i vyes' narod, ssyeshdshiysya na siye zryelishchye, vidya proiskhodivshyeye, vozvrashchalsya, biya sye-bya v grud'. vsye zhye, znayvshiye i, zhyen-shchiny, slyedovavshiye za nim iz galilyei, stoyali vdali i smotryeli na eto. togda nyekto, imenyem iosif, chlyen sovyeta, chyelovyyek dobryi i pravdivyi, nye uchastvovavshii v sovyete i v dyelye ikh; iz arimafyei, goroda iudyeiskogo, ozhidavshii takzhye tsarstviya bozhiiya, prishyel k pilatu i prosil tyela iisusova; i, snyav yego, obvil plashchanitsyeyu i polozhil yego v grobye, vysyechennom [v skalye], gdye yeshchye nikto nye byl polozhyen. dyen' tot byl pyatnitsa, i nastupala subbota. poslyedovali takzhye i zhyenshchiny, prishyedshiye s iisusom iz galilyei, i smotryeli grob, i kak polagalos' tyelo yego; vozvrativshis' zhye, prigotovili blagovoniya i masti; i v sub-

botu ostalis' v pokoye po zapovyedi.

24

v pyervyi zhye dyen' nyedyeli, ochyen' rano, nyesya prigotovlyennyye aromaty, prishli oni ko grobu, i vmestyte s nimi nyekotoryye drugiye; no nashli kamen' otvalyennym ot groba. i, voidya, nye nashli tyela i-o iisusa kogda zhye nyedoumyevali oni o syem, vdrug pryedstali pyeryed nimi dva muzha v odyezhdakh blistayushchikh. i kogda oni byli v strakhye i naklonili litsa [svoi] k zye'mlye, skazali im: chto vy ishlchyete zhivogo myezhdu myertvymi? yego nyet zdyes': on voskryes; vspomnitye, kak on govoril vam, kogda byl yeshchye v galilye, skazyvaya, chto synu chyelovycheskomu nadlyezhit byt' pryedanu v ruki chyelovyekov gryeshnikov, i byt' raspyatu, i v tryetii dyen' voskryesnut'. i vspomnili oni slova yego; i, vozvrativshis' ot groba, vozvyestili vsye eto odinnadtsati i vsyem prochim. to byli magdalena mariya, i ioanna, i mariya, [mat'] iakova, i drugiye s nimi, kotoryye skazali o syem apostolam. i pokazalis' im slova ikh pustymi, i nye povyerili im. no pyetr, vs-tav, pobyezhal ko grobu i, naklonivshis', uvidel tol'ko pyelyeny chelovashchkiye, i poshyel nazad, divyas' sam v syebye proisshyeshyemu. v tot zhye dyen' dvoye iz nikh shli v syelyeniye, otstoyashcheye stadii na shyest'dyesyat ot iyerusalima, nazyvayemoye em-maus; i razgovarivali myezhdu soboyu o vsyekh sikh sobyttyakh. i kogda oni razgovarivali i rassuzhdali myezhdu soboyu, i sam iisus, priblizivshis', poshyel s nimi. no glaza ikh byli udyerzhany, tak chto oni nye uznali yego. on zhye skazal im: o chyem eto vy, idya, rassuzhdayete myezhdu soboyu, i otchyego vy pyechal'ny? odin iz nikh, imyenem klyeopa, skazal yemu v otvyet: nyeuzhyeli ty odin iz prishyeshchikh v iyerusalim nye znayesh' o proisshyeshyem v nyem v eti dni? i skazal im: o chyem? oni skazali yemu: chto bylo s iisusom nazaryaninom, kotoryi byl pro-rok, sil'nyi v dyelye i slovye pryed eti-kom i vsyem narodom; kak pryedali yego pyervosvyashchyenniki i nachal'niki nashi dlya osuzhdyeniya na smyert' i raspyali yego. a my nadzeyalis' bylo, chto on yest' tot, kotoryi dolzhyn izbavit' izrailya; no so vsyem tyem, uzhye tryetii dyen' nynye, kak eto proizoshlo. no i nyekotoryye zhyenshchiny iz nashikh izumili nas: oni byli rano u groba i nye nashli tyela yego i, pridya, skazyvali, chto oni vidyeli i yavlyeniye angyelov, ko-toryye govoryat, chto on zhiv. i poshli nyekoto-ryye iz nashikh ko grobu i nashli tak, kak i zhyen-shchiny govorili, no yego nye vidyeli. togda on skazal im: o, nyesmyslyennyye i myedlityel'nyye syerd-t-syem, chtoby vyerovat' vsyemu, chto pryedskazyvali proroki! nye tak li nadlyezhalo postradat' khristu i voiti v slavu svoyu? i, nachav ot moisyeya, iz vsyekh prorokov iz yasnyal im skazannoye o nyem vo vsyem pisanii. i priblizilis' oni k tomu syelyeniyu, v ko-toroye shli; i on pokazyval im vid, chto khochyet idti dalyeye. no oni udyerzhivali yego, govorya: os-tan'sya s nami, potomu chto dyen' uzhye sklonilsya k vyecheru. i on voshyel i ostalsya s nimi. i kogda on vozlyezhal s nimi, to, vzyav khlyeb, blagoslovil, pryelomil i podal im. togda otkrylis' u nikh glaza,

i oni uznali yego. no on stal nyevidim dlya nikh. i oni skazali drug drugu: nye goryelo li v nas syerd-t-sye nashye, kogda on govoril nam na dorogye i kogda iz yasnyal nam pisaniye? i, vstav v tot zhye chas, vozvratilis' v iyerusalim i nashli vmestyte odinnadt-sat' [apostolov] i byvshikh s nimi, kotoryye govorili, chto i-o' istinno voskryes i yavilsya simonu. i oni rasskazyvali o proisshyeshyem na puti, i kak on byl uznan imi v pryelomlyenii khlyeba. kogda oni gov-orili o syem, sam iisus stal posryedi nikh i skazal im: mir vam. oni, smutivshis' i ispugavshis', po-dumali, chto vidyat dukha. no on skazal im: chto smushchayetes', i dlya chyego takiye mysli vkhodyat v syerdtsa vashi? posmotritye na ruki moi i na nogi moi; eto ya sam; osyazhitye myenya i rassmotritye; ibo dukh ploti i kostyei nye imyeyet, kak viditye u myenya. i, skazav eto, pokazal im ruki i nogi. kogda zhye oni ot radosti yeshchye nye vyerili i divilis', on skazal im: yest' li u vas zdyes' kakaya pishcha? oni podali yemu chast' pyechyenoj ryby i sotovogo myeda. i, vzyav, yel pryed nimi. i skazal im: vot to, o chyem ya vam govoril, yeshchye byv s vami, chto nadlyezhit ispolnit'sya vsyemu, napisannomu o mnye v zakonye moisyeyevom i v prorokakh i psalmakh. togda otvyerz im um k urazumeniyu pisanii. i skazal im: tak napisano, i tak nadlyezhalo postra-dat' khristu, i voskryesnut' iz myertvykh v tryetii dyen', i propovyedanu byt' vo imya yego pokayaniyu i proshchyniyu gryekhov vo vsyekh narodakh, nachi-naya s iyerusalima. vy zhye svidyetyeli syemu. i ya poshlyu obyetoivaniye otssa moyego na vas; vy zhye ostavaytes' v gorodye iyerusalimye, dokolye nye oblyechyetes' siloyu svyshye. i vyvyel ikh von [iz goroda] do vifanii i, podnyav ruki svoi, blagoslovil ikh. i, kogda blagoslovlyal ikh, stal ot-dalyat'sya ot nikh i voznosit'sya na nyebo. oni pok-lonilis' yemu i vozvratilis' v iyerusalim s vyelikoyu ra-dost'yu. i pryeblyvali vsyegda v khramye, proslavlyaya i blagoslovlyaya eti-ka. amin'.

pyervuyu knigu napisal ya [k tyebye], fyeofil, o vsyem, chto iisus dyelal i chyemu uchil ot nachala do tego dnya, v kotoryi on voznyessya, dav svy-atym dukhom povyeleniya apostolam, kotorykh on izbral, kotorym i yavil syebye zhyvym, po stradanii svoym, so mnogimi yvernymi dokazatyl'stvmi, v prodolzheniye soroka dnei yavlyayas' im i govorya o tsarstvii bozhiiem i, sobrav ikh, on povyelyel im: nye otluhaityes' iz iyerusalima, no zhdiye obyeshchannogo ot ottsa, o chyem vy slyshali ot myenya, ibo ioann kryestil vodoyu, a vy, chyeryez nyeskol'ko dnei poslye syego, budyetye kryeshchyeny dukhom svyatyam. posyemu oni, soidyas', sprashivali yego, govorya: nye v siye li vrye-mya, i-o, vosstanovlyayesh' ty tsarstvo izrailyu? on zhye skazal im: nye vashye dyelo znat' vryemyena ili sroki, kotoryye otets polozhil v svoeyi vlasti, no vy primyetye silu, kogda soidyet na vas dukh svy-aty; i budyetye mnye svidyetelyami v iyerusalimye i vo vsyei iudyei i samarii i dazhye do kraya zyeмли. skazav siye, on podnyalsya v glazakh ikh, i oblako vzvalo yego iz vida ikh. i kogda oni smotryeli na nyebo, vo vryemya voskhodzheniya yego, vdrug pryedstali im dva muzha v byeloi odyezhdye i skazali: muzhi galilyeiskiy! chto vy stoitye i smotritye na nyebo? syei iisus, voznyesshiysya ot vas na nyebo, pridyet takim zhye obrazom, kak vy vidyeli yego voskhodyashchim na nyebo. togda oni vozvratilis' v iyerusalim s gory, nazyvayemoi yelyeon, kotoraya nakhoditsya bliz iyerusalima, v rasstoyanii subbot-nyego puti. i, pridyva, vzoshli v gornitsu, gdye i pryeblyvali, pyetr i iakov, ioann i andryei, filipp i foma, varfolomei i matfyei, iakov alfeyev i si-mon zilot, i iuda, [brat] iakova. vsye oni yedin-odushno pryeblyvali v molitve i molyenii, s [nyeko-torymi] zhyenami i mariyeyu, matyeriyu iisusa, i s brat'yami yego. i v tye dni pyetr, stav posryedi uchenyikov, skazal (bylo zhye sobraniye chyelovyek okolo sta dvadtsati): muzhi bratiya! nadlyezhalo ispolnit'sya tomu, chto v pisanii pryedryek dukh svyaty iustami davida ob iudye, byvshyem vozhdye tyekh, kotoryye vzlyali iisusa; on byl soprichis-lyen k nam i poluchil zhryebii sluzhbeniya syego; no priobryel zyeмlyu nyepравyednoyу mzdoyu, i kogda nizrinul'sya, rassyelos' chryeyo yego, i vypali vsye vnutyrennosti yego; i eto sdyelalos' izvyestno vsyem zhityelyam iyerusalima, tak chto zyeмlya ta na otyechyestvyennom ikh naryechii nazvana akyel-dama, to yest' zyeмlya krov'i. v knigye zhye psalmov napisano: da budyet dvor yego pust, i da nye budyet zhivushchego v nyem; i: dostoinstvo yego da priimyet drugoi. itak nadobno, chtoby odin iz tyekh, kotoryye nakhodilis' s nami vo vsye vrye-mya, kogda pryeblyval i obrashchalsya s nami i-o' iisus, nachinaya ot kryeshchyeniya ioannova do tego dnya, v kotoryi on voznyessya ot nas, byl vmyestye s nami svidyetelyem voskryeseniya yego. i postavili dvoikh: iosifa, nazyvayemogo varsavoyu, kotoryi prozvan iustom, i matfaya; i pomolilis' i skazali: ty, i-o, syerdsyevvedyets vsyekh, pokazhi iz sikh dvoikh odnogo, kotorogo ty izbral prinyat' zhryebii syego

sluzhbeniya i apostol'stva, ot kotorogo otpal iuda, chtoby idti v svoye myesto. i brosili o nikh zhryebii, i vypal zhryebii matfiiyu, i on soprichislyen k odin-nadtsati apostolam.

2

pri nastuplenii dnya pyatidyesyatnitsy vsye oni byli yedinodushno vmyestye. i vnyezapno sdyelalsya shum s nyeba, kak by ot nyesushchyegosya sil'nogo vyetra, i napolnil vyes' dom, gdye oni nakhodilis'. i yavilis' im razdelyayushchiesya yazyki, kak by ognennyie, i pochili po odnomu na kazhdom iz nikh i ispolnilis' vsye dukha svyatago, i nachali govorit' na inykh yazykakh, kak dukh daval im provyeshyevat' v iyerusalimye zhye nakhodilis' iudyei, lyudi nabozhnyie, iz vsyakogo naroda pod nyebom. kogda sdyelalsya etot shum, sobralsya narod, i prishyel v smyatyniye, ibo kazhdyi slyshal ikh govoryashchikh yego naryechiyem. i vsye izumylis' i divilis', govorya myezhdu soboyu: sii govoryashchiye nye vsye li galilyeyanye? kak zhye my slyshim kazhdyi sobstvyennoye naryechiye, v ko-torom rodilis' parfyanye, i midyanye, i yelamity, i zhityeli myesopotamii, iudyei i kappadoki, ponta i asii, frigii i pamfilii, yegipta i chastyei livii, pri-lyezhashchikh k kirinyeye, i prishyedshiye iz rima, iudyei i prozyelity, krityanie i aravityanye, slyshim ikh nashimi yazykami govoryashchikh o vyelikikh [dyelakh] bozhiiikh? i izumylis' vsye i, nyedoumye-vaya, govoreli drug drugu: chto eto znachit? a in-yye, nasmyekhayas', govoreli: oni napilis' sladkogo vina. pyetr zhye, stav s odinnadtsat'yu, vozvysil golos svoi i vozglasil im: muzhi iudyeiskiy, i vsye zhivushchiye v iyerusalimye! siye da budyet vam izvyestno, i vnimaitye slovam moim: oni nye p'yany, kak vy dumayetye, imo tyepper' tretiit chas dnya; no eto yest' pryedryechyennoye prorokom ioilyem: i budyet v posledniye dni, govorit etik, izliyu ot dukha moyego na vsyakuyu plot', i budut prorochyestvovat' sny vashi i dochyeri vashi; i yunoshi vashi budut vidyet' vidyeniya, i startsy vashi snovidyeniymi vrazumlyayemy budut. i na rabov moikh i na rabyn' moikh v tye dni izliyu ot dukha moyego, i budut prorochyestvovat'. i pokazhu chudyesa na nyebye vyverkhu i znamyeniya na zye-mlye vnizu, krov' i ogon' i kuryeniye dyma. solntsye pryevratitsya vo t'mu, i luna-v krov', pryezhdye nyezhyeli nastupit dyen' i-o', vyelikii i slavnii. i budyet: vsyakii, kto prizovyet imya i-o, spasyetsya. muzhi izrail'skiye! vyslushaitye slova sii: iisusa na-zoryeya, muzha, zasvidyetel'stvovannogo vam ot eti-ka silami i chudyesami i znamyeniyami, ko-to-ryye eti-k sotvoril chyeryez nyego sryedi vas, kak i sami znayetye, syego, po opryedyelennomu sovyetu i pryedyedyeniuyu bozhiyu pryedannogo, vy vzlyali i, prigvozdiv rukami byezzakonnnykh, ubili; no eti-k voskryesil yego, rastorgnuv uzy smyerti, potomu chto yei nyevozmozhno bylo udyerzhat' yego. ibo david govorit o nyem: vidyel ya pryed soboyu i-o o vsyeda, ibo on odyesnyu myenya, daby ya nye pokolyebalsya. ottogo vozradovalos' syerdsytse moye i vozvyesyelilsya yazyk moi; dazhye i plot' moya

upokoitsya v upovanii, ibo ty nye ostavish' dushi moyei v adye i nye dash' svyatomu tvoemu uvidyet' tlyeniya. ty dal mnye poznat' put' zhizni, ty ispolnish' myenya radost'yu pryed litsyem tvoim. muzhi bratiya! da budyet pozvoljeno s dyerznovnyeniyem skazat' vam o praottsye davidye, chto on i umyer i pogryebnye, i grob yego u nas do syego dnya. buduchi zhye prorokom i znaya, chto eti-k s klyatvoy obyeshchal yemu ot ploda chryesi yego vzdvignut' khrista vo ploti i posadit' na pryestolye yego, on pryezhdye skazal o voskryesenyi khrista, chto nye ostavlyena dusha yego v adye, i plot' yego nye vidyela tlyeniya. syego iisusa eti-k voskryesil, chyemu vsye my svidyetyeli. itak on, byv voznesyen dyesnitsyeyu bozhiiyeyu i prinjav ot otssa obyeto-vaniye svyatago dukha, izlil to, chto vy nynye vid-itye i slyshitye. ibo david nye voshlyel na nye-byesa; no sam govorit: skazal i-o' i-o moyemu: syedi odyesnuyu myenya, dokolye polozhu vragov tvoikh v podnozhie nog tvoikh. itak tyverdo znai, vyes' dom izrailiev, chto eti-k sodyelal i-o i khristom syego iisusa, ktorogo vy raspyali. uslyshav eto, oni umililis' syerdtsyem i skazali pyetru i prochim apostolam: chto nam dyelat', muzhi bratiya? pyetr zhye skazal im: pokaityes', i da kryestitsya kazhdyi iz vas vo imya iisusa khrista dlya proshchyneniya gryekhov; i poluchite dar svyatago dukha. ibo vam prinadlyezhit obyeto-vaniye i dyetyam vashim i vsyem dal'nim, kogo ni pryzovyet i-o' eti-k nash. i drugim mnogimi slovami on svidyetyel'stvoval i uyveshchyeval, govorya: spasaityes' ot roda syego razvrashchennogo. itak okhotno prinyavshiye slovo yego kryestilis', i prisoyedenilos' v tot dyen' dush okolo tryehk tsysyach. i oni postoyanno pryeblyvali v uchynii apostolov, v obshchynii i pryelomlyenii khlyeba i v molitvakh. byl zhye strakh na vsyakoi dushye; i mnogo chudes i znanyenii sovyershilos' chhyeryez apostolov v iyerusalime. vsye zhye vyeruyushchiye byli vmyesty i imyeli vsye obshcheye. i prodavali imyeniya i vsyakuyu sobstvynenost', i razdyelyali vsyem, smotrya po nuzhdye kazhdogo. i kazhdyi dyen' yedinodushno pryeblyvali v khramye i, pryelomlyaya po domam khlyeb, prini-mali pishchu v vyesyelii i prostoty syerdtsa, khvalya eti-ka i nakhodyas' v lyubvi u vsyego naroda. i-o' zhye zhyezhdynevno prilagal spasayemykh k tsyerkvi.

3

pyetr i ioann shli vmyesty v khram v chas molitvy dyevyatyi. i byl chyelovek, khromoi ot chryeva matyeri yego, ktorogo nosili i sazhali kazhdyi dyen' pri dyeryakh khrama, nazyvayemykh krasnymi, prosit' milostyni u vkhodyashchikh v khram. on, uvidyev pyetra i ioanna pyeryed vkhodom v khram, prosil u nich milostyni pyetr s ioannom, vsmotryevshis' v nyego, skazali: vzglyani na nas. i on pristal'no smotryel na nich, nadyeyas' poluchit' ot nich chto- nibud'. no pyetr skazal: syeryebra i zolota nyet u myenya; a chto imyeyu, to dayu tye-bye: vo imya iisusa khrista nazoryeya vstan' i khodi. i, vzyav yego za pravuyu ruku, podnyal; i vdruk ukryepilis' yego stupni i kolyeni, i vskochiv, stal, i

nachal khodit', i voshlyel s nimi v khram, khodya i skacha, i khvalya eti-ka. i vyes' narod vidyel yego khodyashchim i khvalyashchim eti-ka; i uznali yego, chto eto byl tot, kotoryi sidyel u krasnykh dyeryei khrama dlya milostyni; i ispolnilis' uzhasa i izumlyeniya ot sluchivshyegosya s nim. i kak itsyelyennyy khromoi nye otkhodil ot pyetra i ioanna, to vyes' narod v izumlyenii sbyezhalsya k nim v pritvor, nazyvayemyi solomonov. uvidyev eto, pyetr skazal narodu: muzhi izrail'skiye! chto divityes' syemu, ili chto smotritye na nas, kak budto by my svoeyu siloyu ili blagochyestiyem sdylali to, chto on khodit? eti-k avraama i isaaka i iakova, eti-k ottsov nashikh, proslavil syna svojego iisusa, ktorogo vy pryedali i ot ktorogo otryeklis' pyeryed litsom pilata, kogda on polagal osvobodit' yego. no vy ot svyatogo i pravynednogo otryeklis', i prosili darovat' vam chyelovyeka ubitsu, a nachal'nika zhizni ubili. syego eti-k voskryesil iz myertykh, chyemu my svidyetyeli. i radi vyery vo imya yego, imya yego ukryepilo syego, ktorogo vy viditye i znayetye, i vy-era, kotoraya ot nyego, darovala yemu itsyelyeniye siye pyeryed vsyemi vami. vprochym ya znayu, bratiya, chto vy, kak i nachal'niki vashi, sdylali eto po nyevyedyniyu; eti-k zhye, kak pryedvozvyestil ustami vsyekh svoikh prorokov postradat' khristu, tak i ispolnil. itak pokaityes' i obratityes', chto by zagladilis' gryekhi vashi, da pridut vryemyena otrady ot litsa i-o, i da poshlyet on pryednaznachennogo vam iisusa khrista, ktorogo nyebo dolzhno bylo prinyat' do vryemyen sovyershyneniya vsyego, chto govoril eti-k ustami vsyekh svyatykh svoikh prorokov ot vyeka. moisyey skazal ottсам: i-o' eti-k vash vzdvi-gnyet vam iz brat'yev vashikh proroka, kak myenya, slushaityes' yego vo vsyem, chto on ni budyet gov-orit' vam; i budyet, chto vsyakaya dusha, kotoraya nye poslushayet proroka togo, istryebitsya iz nar-oda. i vsye proroki, ot samuila i poslye nyego, skol'ko ikh ni govorili, takzhye pryedvozvyestili dni sii. vy syny prorokov i zavyyeta, kotoryi zavyeshchyeval eti-k ottсам vashim, govorya avraamu: i v zymyeni tvoem blagoslovyyatsya vsye plyemyena syemnyye. eti-k, voskryesiv syna svojego iisusa, k vam pyeryem poslal yego blagoslovit' vas, otrashchaya kazhdogo ot zlykh dyel vashikh.

4

kogda oni govorili k narodu, k nim pristupili svyashchenniki i nachal'niki strazhi pri khramye i saddukyei, dosaduya na to, chto oni uchat narod i propovyedyut v iisuse voskryesyniye iz myertykh; i nalozhili na nich ruki i otdali [ikh] pod strazhu do utra; ibo uzhye byl vyechyer mnogiy zhye iz slushavshikh slovo uyverovali; i bylo chislo takovykh lyudyey okolo pyati tsysyach. na dru-go dyen' sobralis' v iyerusalim nachal'niki ikh i staryeishiny, i knizhniki, i anna pyervosvyashchyen-nik, i kaiafa, i ioann, i alyeksandr, i prochiye iz roda pyervosvyashchennichyeskogo; i, postaviv ikh pos-ryedi, sprashivali: kakoyu siloyu ili kakim imyem vy sdylali eto? togda pyetr, ispolnivshis' dukha svy-atago, skazal im: nachal'niki naroda i staryeishiny

izrail'skiye! yesli ot nas syegodnya tryebuyut otvyeta v blagodyeyanii chyeloveyku nyemoshchnomu, kak on istsyelyen, to da budyet izvyestno vsyem vam i vsyemu narodu izrail'skomu, chto imenyem iisusa khrista nazoryeya, kotorogo vy raspjali, kotorogo eti-k voskryesil iz myertvykh, im postavlen on pyeryed vami zdрав. on yest' kamyen', pryenye-bryezhyennyy vami zizhdushchimi, no sdyelavshy isya glavoyu ugla, i nyet ni v kom inom spaseniya, ibo nyet drugogo imyeni pod nyebom, dannogo chyeloveykom, kotorym nadlyezhalo by nam spastis'. vidya smyelost' pyetra i ioanna i primyativ, chto oni lyudi nyeknizhnyye i prostyye, oni udivlyalis', myezhdu tyem uznavali ikh, chto oni byli s iisusom; vidya zhye istsyelyennogo chyeloveyeka, stoyashcheyego s nimi, nycheyego nye mogli skazat' vo-pryeki. i, prikazav im vyiti von iz sinyedriona, rassuzhdali myezhdu soboyu, govorya: chto nam dya-lat' s etimi lyud'mi? ibo vsyem, zhivushchim v iyerusalimye, izvyestno, chto imi sdyelano yavnoye chudo, i my nye mozhyem otvyergnut' [syego]; no, chtoby bolyye nye razglasilos' eto v narode, s ugrozoyu zapryetim im, chtoby nye govorili ob imyeni syem nikomu iz lyudyei. i, prizvav ikh, prikazali im otnyud' nye govorit' i nye uchit' o imyeni iisusa. no pyetr i ioann skazali im v otyvet: sudi-tye, spravvedlivo li pryed eti-kom slushat' vas bolyye, nychyeli eti-ka? my nye mozhyem nye gov-orit' togo, chto vidyeli i slyshali. oni zhye, pri-groziv, otpustili ikh, nye nakhodya vozmozhnosti nakazat' ikh, po prichinye naroda; potomu chto vsye proslavlyali eti-ka za proissheyedshyeye. ibo lyet bolyye soroka bylo tomu chyeloveyku, nad ko-torym sdyelalos' siye chudo istsyeleniya. byv ot-pushcheyen, oni prishli k svoim i pyeryeskazali, chto govorili im pyervosvyashchyenniki i starzeyshiny. oni zhye, vyslushav, yedinodushno vozvysili golos k eti-ku i skazali: vladkyo bozhye, sotvorivshii nyebo i zyeimlyu i morye i vsye, chto v nikh! ty ustami ottsa nashyego davida, raba tvoyego, skazal dukhom svyatyam: chto myatutsya yazychniki, i narody za-myshlyayut tschyetnoye? vosstali tsari zyeimnyye, i knyazi sobralis' vmyesty na i-o i na khrista yego. ibo poistinye sobralis' v gorodye syem na svyatago syna tvoyego iisusa, pomazannogo tobouy, irod i pontii pilat s yazychnikami i narodom izrail'skim, chtoby sdyelat' to, chyemu byt' pryedopryedyelila ruka tvoya i sovyet tvoi. i nynye, i-o, vozzri na ugrozy ikh, i dai rabam tvoim so vsyeyu smyelost'yu govorit' slovo tvoye, togda kak ty prostirayesh' ruku tvoyu na istsyeleniya i na sodyelaniye znamyenii i chudyes imenyem svyatago syna tvoyego iisusa. i, po molitvye ikh, pokolyebalos' myesto, gdye oni byli sobrany, i ispolnilis' vsye dukha svyatago, i govorili slovo bozhiye s dyerznovnyem. u mnozhyestva zhye uveryovavshikh bylo odno syerdtsy e odna dusha; i nikto nycheyego iz imyeniya svoynego nye nazyyal svoim, no vsye u nikh bylo obshcheye. apostoly zhye s vyelikoyu siloyu svidyetel'stvovali o voskryesenyi i-o iisusa khrista; i vyelikaya blagodat' byla na vsyekh ikh. nye bylo myezhdu nimi nikogo nuzhdayushcheyegosya; ibo vsye, kotoryye vladyli zyeimlyami ili domami, prodavaya ikh, prinosili

tsyenu prodannogo i polagali k nogam apostolov; i kazhdomu davalos', v chyem kto imyel nuzhdu. tak iosiya, prozvannyi ot apostolov varnavoyu, chto znachit-syn utyesheniya, lyevit, rodom kipryanin, u kotorogo byla svoya zyeimlya, prodav yeye, prinyes dyen'gi i polozhil k nogam apostolov.

5

nyekotoryi zhye muzh, imenyem ananiya, s zhyenoyu svokeyu sapfiroyu, prodav imyeniye, utail iz tsyeny, s vyvedoma i zhyeny svokey, a nyekotoruyu chast' prinyes i polozhil k nogam apostolov. no pyetr skazal: ananiya! dlya chyego [ty dopustil] satanye vlozhit' v syerdtsy tvoye [mysl'] solgat' dukhu svyatomu i utait' iz tsyeny zyeiml chym ty vladyl, nye tvoye li bylo, i priobryetennoye prodazheyu nye v tvoyei li vlasti nakhodilos'? dlya chyego ty polozhil eto v syerdtsy tvoyem? ty solgal nye chyeloveykom, a eti-ku. uslyshav sii slova, ananiya pal byezdykhanyen; i vyelikii strakh ob'yal vsyekh, slyshavshikh eto. i vstav, yunoshi prigotovili yego k pogryebyeniyu i, vynyesya, pokhonorili. chasa chyeryez tri poslye syego prishla i zhyena yego, nye znaya o sluchivshyemysya. pyetr zhye sprosil yeye: skazhi mnye, za stol'ko li prodali vy zyeimlyu? ona skazala: da, za stol'ko. no pyetr skazal yei: chto eto soglasilis' vy iskusi't dukha i-o? vot, vkhodyat v dvyeri pogryebavshiy muzha tvoyego; i tyebya vynyesut. vdruk ona upala u nog yego i ispustila dukh. i yunoshi, voidya, nashli yeye myertvoyu i, vynyesya, pokhonorili podlye muzha yeye. i vyelikii strakh ob'yal vsyu tsyerkov' i vsyekh slyshavshikh eto. rukami zhye apostolov sovyershalis' v narode mnogie znameniya i chudyesa; i vsye yedinodushno pryebывali v pritvorye solomonovom. iz postoronnikh zhye nikto nye smyel pristat' k nim, a narod proslavlyal ikh. vyeryuyushchikh zhye bolyye i bolyye prisoyedinyalos' k i-o, mnozhyestvo muzhchin i zhyenshchin, tak chto vynosili bol'nykh na ulitsy i polagali na postelyakh i krovatyakh, daby khotya tyen' prokhodyashcheyego pyetra osyenila kogo iz nikh. skhodilis' takzhye v iyerusalim mnogie iz okryestnykh gorodov, nyesya bol'nykh i nychistymi dukhami odyerzhimyykh, kotoryye i istsyelyalis' vsye. pyervosvyashchyennik zhye i s nim vsye, prinadlyezhavshiy k yeryesi saddukeyskoi, ispolnilis' zavisti, i nalozhili ruki svoi na apostolov, i zaklyuchili ikh v narodnyu tyemnitсу. no angel i-o' noch'yu otvoril dvyeri tyemnitсы i, vyviedya ikh, skazal: iditye i, stav v khramye, govoritye narodu vsye sii slova zhizni. oni, vyslushav, voshli utrom v khram i uchili. myezhdu tyem pyervosvyashchyennik i kotoryye s nim, pridya, sozvali sinyedrion i vsyekh starzeyshin iz synov izrail'yevykh i poslali v tyemnitсу privyesti [apostolov]. no sluzhityeli, pridya, nye nashli ikh v tyemnitseye i, vozvrativshis', donyesli, govorya: tyemnitсу my nashli zapyertoyu so vsyeyu pryedostorozhnost'yu i strazheyi stoyashchimi pyeryed dvyeryami; no, otvoriv, nye nashli v nyei nikogo. kogda uslyshali eti slova pyervosvyashchyennik, nachal'nik strazhi i [prochiye] pyervosvyashchyenniki, nyedoumyevali,

chto by eto znachilo. prishyel zhye nyekto i donyes im, govorya: vot, muzhi, kotorykh vy zaklyuchili v tymnitsu, stoyat v khramye i uchait narod. togda nachal'nik strazhi poshyel so sluzhityelyami i privyel ikh byez prinuzhdeniya, potomu chto boyalis' naroda, chtoby nye pobili ikh kamnyami. privyedya zhye ikh, postavili v sinyedrionye; i sprosili ikh pyervosvyashchyennik, govorya: nye zapryetili li my vam nakryepko učit' o imyeni syem? i vot, vy napolnili iyerusalim uchynienym vashim i khotitye navyesti na nas krov' togo chyelovyecka. pyetr zhye i apostoly v otvyet skazali: dolzhno povinovat'sya bol'shye eti-ku, nyezhyeli chyelovyeckam. eti-k ottsov nashikh voskryesil iisusa, kotorogo vy umyertvili, povyesiv na dreyvye. yego vozvysil eti-k dyesnitsyeyu svoyeu v nachal'nika i spastyelya, daby dat' izrailyu pokayaniye i proshchyniye gryekhov. svidyeteli yemu v syem my i dukh syvatyi, kotorogo eti-k dal povinuyushchimsya yemu. slyshav eto, oni razryvalis' ot gnyeva i umyshlyali umyertvit' ikh. vstav zhye v sinyedrionye, nyekto farisyei, imyenyem gamaliil, zakonouchityel', uvazhayemyi vsyem narodom, prikazal vyvesti apostolov na korotkoye vryemya, a im skazal: muzhi izrail'skiye! podumaitye sami s soboyu o lyudyakh sikh, chto vam s nimi dyelat'. ibo nyezadolgo pyeryed sim yavilsya fyevda, vydavaya syebya za kogo-to vyelikogo, i k nyemu pristalo okolo chyetyryekhsot chyelovyek; no on byl ubit, i vsye, kotoryye slushalis' yego, rassyeyalis' i ischyezili. poslye nyego vo vryemya pyeryepisi yavilsya iuda galilyeyanin i uvlyek za soboyu dovol'no naroda; no on pogib, i vsye, kotoryye slushalis' yego, rassypalis'. i nynye, govoryu vam, otstan'tye ot lyudyei sikh i ostav'tye ikh; ibo yesli eto pryedpriyatiye i eto dyelo—ot chyelovyekov, to ono razrushitsya, a yesli ot eti-ka, to vy nye mozhyetye razrushit' yego; [byeryegityes'], chtoby vam nye okazat'sya i eti-koprotivnikami. oni poslushalis' yego; i, prizvav apostolov, bili [ikh] i, zapryetiv im govorit' o imyeni iisusa, otpustili ikh. oni zhye poshli iz sinyedriona, raduyas', chto za imya i-o iisusa udostoiilis' prinyat' byeschyestiye. i vsyakii dyen' v khramye i po domam nye pyeryestavali učit' i blagovestvovat' ob iisusye khristye.

6

v eti dni, kogda umnozhlis' uchyneniki, proizoshyel u yellinistov ropot na yevryeyev za to, chto vdovitsy ikh pryeneybryegayemy byli v yezhyednyevnom razdayanii potrebnostyei. togda dyvenadtsat' [apostolov], soznav mnozhyestvo uchynikov, skazali: nyekhorosho nam, ostaviv slovo bozhiye, pyeshchis' o stolakh. itak, bratiya, vybyeritye iz sryedy syebya syem' chyelovyek izvyedannykh, ispolnyennykh svyatago dukha i mudrosti; ikh postavim na etu sluzhbu a my postoyanno pryebudem v molitvye i sluzhbenii slova. i ugodno bylo eto pryedlozhyeniye vsyemu sobraniiu; i izbrali styefana, muzha, ispolnynnogo vyery i dukha svyatago, i filippa, i prokhora, i nikanora, i timona, i parmyena, i nikolaya antiokhiitsa, obrashchyennogo iz yazychnikov; ikh postavili pyeryed apostolami, i [siii], pomolivshis', vovizual-ra-

trudit'syazhili na nikh ruki. i slovo bozhiye roslo, i chislo uchynikov vyes'ma umnozhalos' v iyerusalimye; i iz svyashchyennikov ochyen' mnogiye pokorilis' vyerye. a styefan, ispolnyennyy vyery i sily, sovyershal vyelikiye chudyesa i znamyeniya v narodye. nyekotoryye iz tak nazyvayemoi sinagogi libyertintsyev i kirinyeitsyev i alyeksandriitsyev i nyekotoryye iz kilikii i asii vstupili v spor so styefanom; no nye mogli protivostoyat' mudrosti i dukhu, kotorym on govoril. togda nauchili oni nyekotorykh skazat': my slyshali, kak on govoril khul'nyye slova na moisyeya i na eti-ka. i vzbudili narod i staryeishin i knizhnikov i, napav, skhvatili yego i povyeli v sinyedrion. i pryedstavili lozhnykh svidyetelyei, kotoryye govorili: etot chyelovyek nye pyeryestayet govorit' khul'nyye slova na svyatoye myesto siye i na zakon. ibo my slyshali, kak on govoril, chto iisus nazoryei razrushit myesto siye i pyeryemyenit obychai, kotoryye pyeryedal nam moisyei. i vsye, sidyashchiye v sinyedrionye, smotrya na nyego, vidyeli litsye yego, kak litsye angyla.

7

togda skazal pyervosvyashchyennik: tak li eto? no on skazal: muzhi bratiya i ottsy! poslushaitye. eti-k slavy yavilsya ottsu nashyemu avraamu v myesopotamii, pryezhdye pyeryesyelyeniya yego v kharan, i skazal yemu: vyidi iz zemli tvoyei i iz rodstva tvoyego i iz doma ottsa tvoyego, i poidi v zyeimlyu, kotoruyu pokazhu tyebye togda on vyshyel iz zyeimli khaldeyskoi i posyelilsya v kharranye; a ottuda, po smyerti ottsa yego, pyeryesyelil yego [eti-k] v siyu zyeimlyu, v kotoroi vy nynye zhivyetye. i nye dal yemu na nyei naslyedstva ni na stopu nogi, a obyeshchal dat' yeye vo vladyniye yemu i potomstvu yego po nyem, kogda yeshchiye byl on byezdyeten. i skazal yemu eti-k, chto potomki yego budut pyeryesyelyentsami v chuzhoi zyeimlye i budut v poraboshcheyanii i pri-tyesnyenii lyet chyetyryesta. no ya, skazal eti-k, proizvedu sud nad tyem narodom, u kotorogo oni budut v poraboshcheyanii; i poslye togo oni vyidut i budut sluzhit' mnye na syem myestye. i dal yemu zavvyet obryezeniya. po syem rodil on isaaka i obryezal yego v vos'moi dyen'; a isaak [rodil] iakov, iakov zhye dyvenadtsat' patriarkhov. patriarkhi, po zavisti, prodali iosifa v yegipyet; no eti-k byl s nim, i izbavil yego ot vsyekh skorbey yego, i daroval mudrost' yemu i blagovolyeniye tsarya yegipyetskogo faraona. [kotoriy] i postavil yego nachal'nikom nad yegiptom i nad vsyem domom svoim. i prishyel golod i vyelikaya skorb' na vsyu zyeimlyu yegipyetskuyu i khanaan-skuyu, i ottsy nashi nye nakhodili propitaniya. iakov zhye, uslyshav, chto yest' khlyeb v yegipyte, poslal [tuda] ottsov nashikh v pyervyi raz. a kogda (oni prishli) vo vtoroi raz, iosif otkrylsya brat'yam svoim, i izvyestyen stal faraonu rod iosifov. iosif, poslav, prizval ottsa svoyego iakova i vsye rodstvo svoye, dush syem'dyesyat pyat'. iakov pyeryeshyel v yegipyet, i skonchalsya sam i ottsy nashi; i pyeryenyesyeny byli v sikhymy i polozhyeny vo grobye, kotoryi kupil avraam tsyenoyu syeryebra u synov yemmora sikhymova. a po myerye, kak priblizhalos' vryemya [is-

polnit'sya] obyetoivaniyu, o ktorom klyalsya eti-k avraamu, narod vozrastal i umnozhal'sya v yegiptye, do tyeikh por, kak vosstal inoi tsar', kotoryi nye znal iosifa. syei, ukhishchryayas' protiv roda nashyego, prityesnyal ottsov nashikh, prinuzhdaya ikh brosat' dyetyei svoikh, chtoby nye ostavalis' v zhivyykh. v eto vryemya rodilsya moisyey, i byl pryekrasyen pryed eti-kom. tri myesyatsa on byl pitayem v domye ottsa svoynogo. a kogda byl broshyen, vzlyala yego doch' faraonova i vospitala yego u syebya, kak syna. i nauchyen byl moisyey vsyei mudrosti yegipyetskoi, i byl silyen v slovakh i dyelakh. kogda zhye ispolnilos' yemu sorok lyet, prishlo yemu na syerd'tsye posyitet' brat'yev svoikh, synov izrail'yevykh. i, uvidyev odnogo iz nikh obizhayemogo, vstupsilsya i otmstil za oskorblyennogo, poraziv yegip'tyanina. on dumal, poimut brat'ya yego, chto eti-k rukoyu yego dayet im spasenyie; no oni nye ponyali. na sledyduyshchii dyen', kogda nyekotoryye iz nikh dralis', on yavilsya i sklonyal ikh k miru, govorya: vy brat'ya; zachyem obizhayete drug druga? no obizhayushchii blizhnego ottolknul yego, skazav: kto tyebya postavil nachal'nikom i sud'yeyu nad nami? nye khochyesh' li ty ubit' i myenya, kak vchyera ubil yegip'tyanina? ot sikh slov moisyey ubyehzal i sdylalsya prishlyel'nyem v z'yemlye madiamskoi, gdye rodilis' ot syego dva syna. po ispolnenii soroka lyet yavilsya yemu v pustynye gory sinaya anghel i-o' v plamyeni goryashchynego tyernovogo kusta. moisyey, uvidyev, divilsya vidyeniyy; a kogda podkholil rassmotryet', byl k nyemu glas i-o': ya eti-k ottsov tvoikh, eti-k avraama i eti-k isaaka i eti-k iakova. moisyey, ob'yatyi tryepyetom, nye smyel smotryet'. i skazal yemu i-o': snimi obuv' s nog tvoikh, ibo myesto, na ktorom ty stoish', yest' z'yemlya svyataya. ya vizhu prityesnyeniye naroda moyego v yegiptye, i slyshu styenaniye yego, i nishhyel izbavit' yego: itak poidi, ya poshlyu tyebya v yegipyet. syego moisyeya, ktorogo oni otv'ergli, skazav: kto tyebya postavil nachal'nikom i sud'yeyu? syego eti-k chryez anghela, yavivshyegosya yemu v tyernovom kustye, poslal nachal'nikom i izbavitelyem. syei vyvyl ikh, sotvoriv chudyesa i znameniya v z'yemlye yegipyetskoi, i v chyernom morye, i v pustynye v prodolzheniye soroka lyet. eto tot moisyey, kotoryi skazal synam izrail'yevym: proroka vozdvignyet vam i-o' eti-k vash iz brat'yev vashikh, kak myenya; yego slushaitye. eto tot, kotoryi byl v sobranii v pustynye s anghelom, govorivshim yemu na gorye sinaye, i s ottсами nashimi, i kotoryi prinyal zhivyye slova, chtoby pyeryedat' nam, ktoromu ottsy nashi nye khotyeli byt' poslushnymi, no otrinuli yego i obratilis' syerdsami svoimi k yegiptu, skazav aaronu: sdylai nam eti-kov, kotoryye pryedshyestvovali by nam; ibo s moisyeyem, kotoryi vyvyl nas iz z'yemli yegipyetskoi, nye znayem, chto sluchilos'. i sdylali v tye dni tyel'tsa, i prinyesli zh'yertvu idolu, i vyesylilis' pyeryed dyelom ruk svoikh. eti-k zhye otvratilsya i ostavil ikh sluzhit' voinstvu nyebesnomu, kak napisano v knigye prokov: dom izrail'yev! prinisoli li vy mnye zakolonyia i zh'yertvy v prodolzheniye soroka lyet v pustynye? vy prinyali skiniyu molokhovu i zvyezdu

eti-ka vashyego ryemfana, izobrazheniya, kotoryye vy sdylali, chtoby poklonyat'sya im: i ya pyeryesyelyu vas dalyeye vavilona. skiniya svidyetel'stva byla u ottsov nashikh v pustynye, kak povyelyel govoriivshii moisyeyu sdylat' yeye po obraztsu, im vidyennomu. ottsy nashi s iisusom, vzvay yeye, vnyesli vo vladeniya narodov, izgnannykh eti-kom ot litsa ottsov nashikh. [tak bylo] do dneye davida. syei obryel blagodat' pryed eti-kom i molil, [chtoby] naiti zhilishchye eti-ku iakova. solomon zhye postroil yemu dom. no vsyevyshnii nye v rukotvoryennykh khramakh zhivyet, kak govorit prorok: nyebopryestol moi, i z'yemlya-podnozhiye nog moikh. kakoi dom sozizhdyete mnye, govorit i-o', ili kakoye myesto dlya pokoya moyego? nye moya li ruka sotvorila vsye siye? zhyestokovyinye! lyudi s nyeobryezannym syerdsyem i ushami! vy vsyegda protivites' dukhu svyatomu, kak ottsy vashi, tak i vy. kogo iz prorokov nye gnali ottsy vashi? oni ubili pryedvozvyestivshikh prishyestviye pravyednika, ktorogo pryedatyelyami i ubitsami sdylal'is' nynye vy, - vy, kotoryye prinyali zakon pri sluzhenii anghelov i nye sokhranili. slushaya siye, oni rvalis' syerdsami svoimi i skryezhyetali na nyego zubami. styefan zhye, buduichi ispolnyen dukha svyatago, vozzryev na nyebopryestol bozhiyu i iisusa, stoyashchynego odyesnuyu eti-ka, i skazal: vot, ya vizhu nyebesya otv'erstyie i syna chelyovech'yeskogo, stoyashchynego odyesnuyu etika. no oni, zakrichav gromkim golosom, zatykali ushi svoi, i yedinodushno ustremilis' na nyego, i, vyv'yedya za gorod, stali pobivat' yego kamnyami. svidyeteli zhye polozhili svoi odyezhdy u nog yunoshi, imyenyem savla, i pobivali kamnyami styefana, kotoryi molilsya i govoril: i-o iisusye! priimi dukh moi. i, pryekloniv kolyeni, voskliknul gromkim golosom: i-o! nye myeni im gryekha syego. i, skazav siye, pochil.

8

savl zhye odobryal ubiyeniye yego. v tye dni proizoshlo vyelikoye gonyeniye na tsyerkov' v iyerusalimye; i vsye, kromye apostolov, rassyeyalis' po raznym myestam iudyei i samarii. styefan zhye pogryebli muzhi blagogyeyinye, i sdylali vyelikii plach po nyem. a savl tyerzal tsyerkov', vkhodya v domy i v'lacha muzhchin i zhyenshchin, otdaval v tyemnit'su myezhdu tyem rassyeyavshiyesya khodili i blagovyestvovali slovo. tak filipp prishyel v gorod samariiskii i propovyedyal im khrista. narod yedinodushno vnimal tomu, chto govoril filipp, slysha i vidya, kakiye on tvoril chudyesa. ibo nyechistyye dukhi iz mnogikh, odyerzhimyykh imi, vykhodili s vyelikim voplyem, a mnogiye rasslablyennyye i khromyye istysyialis'. i byla radost' vyelikaya v tom gorode. nakhodilsya zhye v gorode nyekotoryi muzh, imyenyem simon, kotoryi pyeryed tyem volkhvovai i izumlyal narod samariiskii, vydavaya syebya za kogo-to vyelikogo. yemu vnimali vsye, ot malogo do bol'shogo, govorya: syei yest' vyelikaya sila bozhiya. a vnimali yemu potomu, chto on nyemaloye vryemya izumlyal ikh volkhvovaniyami. no,

kogda povyerili filippu, blagovyestvuyushcheyu o tsarstvii bozhiyem i o imenyi iisusa khrista, to kryestilis' i muzhchini i zhyenshchiny. uveryoval i sam simon i, kryestivshis', nye otkhodil ot filippa; i, vidya sovershayushchiyesya vyelikie sily i znamyeniya, izumlyalsya. nakhodivshiyesya v iyerusalimye apostoly, uslyshav, chto samaryanye prinyali slovo bozhiye, poslali k nim pyetra i ioanna, kotoryye, pridya, pomolilis' o nikh, chtoby oni prinyali dukha svyatago. ibo on nye skhodil yeshchye ni na odnogo iz nikh, a tol'ko byli oni kryeshcheny vo imya i-o iisusa. togda vovizual-ra-trudit'syazhili ruki na nikh, i oni prinyali dukha svyatago. simon zhye, uvidyev, chto cheryez vovizual-ra-trudit'syazhyeniye ruk apostol'skikh podayetsya dukh svyaty, prinyes im dyen'gi, govorya: daitye i mnye vlast' siyu, chtoby tot, na kogo ya vovizual-ra-trudit'syazhu ruki, poluchal dukha svyatago. no pyetr skazal yemu: syeryebro tvoye da budyet v pogibyl' s tobouyu, potomu chto ty pomyslil dar bozhii poluchit' za dyen'gi. nyet tyebye v sym chasti i zhryebiya, ibo syerditsye tvoye nyepravo pryed eti-kom. itak pokaisya v sym gryekhye tuyem, i molis' eti-ku: mozhyet byt', opustitsya tyebye pomysel syerdtsa tvoeyego; ibo vizhu tyebya ispolnyennogo gor'koi zhelychi i v uzakh nyepravdy. simon zhye skazal v otvety: pomolites' vy za myenya i-o, daby nye postiglo myenya nichto iz skazanogo vami. oni zhye, zasvidyetyel'stvovav i propovyedav slovo i-o, obratno poshli v iyerusalim i vo mnogikh syeleniyakh samariiskikh propovyedali yevangeliye. a filippu angyel i-o skazal: vstan' i idi na poldyen', na dorogu, idushchuyu iz iyerusalima v gazu, na tu, kotoraya pusta. on vstal i poshyel. i vot, muzh yefioplanin, yevnukh, vyel'mozha kandakii, tsaritsy yefiopskoi, khranityel' vsyekh sokrovishch yeye, priyeezhavshii v iyerusalim dlya poklonyeniya, vozvrzhashchalsya i, sidya na kolyesnitse svoey, chital proroka isauiu. dukh skazal filippu: podoidi i pristan' k syei kolyesnitsye. filipp podoshyel i, uslyshav, chto on chitayet proroka isauiu, skazal: razumyeyesh' li, chto chitayesh' on skazal: kak mogu razumyet', yesli kto nye nastavit myenya? i poprosil filippa vzoiti i syest' s nim. a myesto iz pisaniya, kotorye on chital, bylo siye: kak prvta, vyedyen byl on na zaklaniye, i, kak agnyets pryed strigushchim yego byezglasen, tak on nye otvyerzayet ust svoikh. v unichizhenii yego sud yego sovershilysya. no rod yego kto raz'yasnit' ibo vzyemlyetsya ot zemli zhizn' yego. yevnukh zhye skazal filippu: proshu tyebya [skazat']: o kom prorok govorit eto? o syebye li, ili o kom drugom? filipp otvyerz usta svoi i, nachav ot syego pisaniya, blagovyestvoval yemu ob iisusye. myezhdu tym, prodolzhaaya put', oni priyekhali k vode; i yevnukh skazal: vot voda; chto pryepyatstvuyet mnye kryestit'sya? filipp zhye skazal yemu: yesli vyeruyesh' ot vsyego syerdtsa, možhno. on skazal v otvety: vyeruyu, chto iisus khristos yesť syn bozhii. i prikazal ostanovit' kolyesnitsu, i soshli oba v vodu, filipp i yevnukh; i kryestil yego. kogda zhye oni vyshli iz vody, dukh svyaty soshyel na yevnukha, a filippa voshkhitil angyel i-o, i yevnukh uzhye nye vidyel yego, i prodolzhal put', raduyas'. a filipp

okazalsya v azotyie i, prokhodya, blagovyestvoval vsyem gorodam, poka prishyel v kyesariyu.

9

savl zhye, yeshchye dysha ugrozami i ubiistvom na uchenikov i-o, prishyel k pyervosvyashcheyniku i vyprosil u nyego pis'ma v damask k sinagogam, chtoby, kogda naidyet poslednyushchikh syemu ucheniyu, i muzhchin i zhyenshchin, svyazav, privodit' v iyerusalim. kogda zhye on shyel i priblizhalsya k damasku, vnyezapno osiyal yego svyet s nyeba on upal na zemlyu i uslyshal golos, govoryashchii yemu: savl, savl! chto ty gonish' myenya? on skazal: kto ty, i-o? i-o' zhye skazal: ya iisus, kotorogo ty gonish'. trudno tyebye idti protiv rozhna. on v tryepyetye i uzhasye skazal: i-o' chto povelyish' mnye dyelat'? i-o' [skazal] yemu: vstan' i idi v gorod; i skazano budyet tyebye, chto tyebye nadobno dyelat'. lyudi zhye, shyedshiye s nim, stoyali v otsyepenyenii, slysha golos, a nikogo nye vidya. savl vstal s zemli, i s otkrytymi glazami nikogo nye vidyel. i povyli yego za ruki, i privyeli v damask. i tri dnya on nye vidyel, i nye yel, i nye pil. v damaskye byl odin uchenik, imyenyem ananiya; i i-o' v vidyenii skazal yemu: ananiya! on skazal: ya, i-o. i-o' zhye [skazal] yemu: vstan' i poidi na ulitsu, tak nazyvayemuyu pryamuyu, i sprosi v iudinom domye tarsyanina, po imenyi savla; on tyeper' molitsya, i vidyel v vidyenii muzha, imyenyem ananiyu, prishyedshyego k nyemu i vovizual-ra-trudit'syazhivshyego na nyego ruku, chtoby on prozryel. ananiya otvyechal: i-o! ya slyshal ot mnogikh o sym chyelovyeke, skol'ko zla sdylal on svyatyim tvoim v iyerusalimye; i zdyes' imyeyet ot pyervosvyashcheynikov vlast' vyazat' vsyekh, prizyvayushchikh imya tvoye. no i-o' skazal yemu: idi, ibo on yesť moi izbrannyi sosud, chtoby vozvryeshchat' imya moye pyeryed narodami i tsaryami i synami izrail'yevymi. i ya pokazhu yemu, skol'ko on dolzhen postradat' za imya moye. ananiya poshyel i voshyel v dom i, vovizual-ra-trudit'syazhiv na nyego ruki, skazal: brat savl! i-o' iisus, yavivshiysya tyebye na puti, kotorym ty shyel, poslal myenya, chtoby ty prozryel i ispolnilsya svyatago dukha. i totchas kak by chyshuya otpala ot glaz yego, i vdrug on prozryel; i, vstav, kryestilsya, i, prinyav pishchi, ukryepilsya. i byl savl nyeskol'to dneyi s uchenikami v damaskye. i totchas stal propovyeduyat' v sinagogakh ob iisusye, chto on yesť syn bozhii. i vsye slyshavshiye divilis' i govorili: nye tot li eto samyi, kotoryi gnal v iyerusalimye prizyvayushchikh imya siye? da i syuda za tym prishyel, chtoby vyazat' ikh i vvesti k pyervosvyashcheynikam. a savl bolyeye i bolyeye ukryeplyalsya i privodil v zamyeshatyel'stvo iudyeyev, zhivushchikh v damaskye, dokazyvaya, chto syei yesť khristos. kogda zhye proshlo dovol'no vryemyeni, iudyei soglasilis' ubit' yego. no savl uznal ob etom umyslye ikh. a oni dyen' i noch' styeryegli u vorot, chtoby ubit' yego. ucheniki zhye noch'yu, vzyav yego, spustili po styenye v korzinye. savl pribyl v iyerusalim i staralsya pristat' k uchenikam; no vsye boyalis' yego, nye vyerya, chto on uchenik. varnava zhye, vzyav yego, prishyel k apostolam i

rasskazal im, kak na puti on vidyel i-o, i chto govoril yemu i-o, i kak on v damaskye smyelo propovyedyval vo imya iisusa. i pryebval on s nimi, vkhodya i iskhodya, v iyerusalimye, i smyelo propovyedyval vo imya i-o iisusa. govoril takzhye i sostyazalsya s yellinistami; a oni pokushalis' ubit' yego. bratiya, uznay [o sym], otpraviy yego v kyesariyu i pryeprovodili v tars. tsyerkvi zhye po vsyei iudyeye, galilyeye i samarii byli v pokoye, nazidayas' i khodya v strakhye i-o; i, pri utyeshenyii ot svyatago dukha, umozhchalis'. sluchilos', chto pyetr, obkhodya vsyekh, prishyel i k svyatym, zhivushchim v liddye. tam nashyel on odnogo cheloveka, imenyem enyeya, kotoryi vosyem' uzhye lyet lyezhal v postyli v rasslablyenii. pyetr skazal yemu: enyei! istyselyayet tyebya iisus khristos; vstan' s postyli tvoyei. i on totchas vstal. i vidyeli yego vsye, zhivushchiye v liddye i v saronye, kotoryye i obratilis' k i-o. v ioppii nakhodilas' odna uchynitsa, imenyem tavifa, chto znachit: syerna'; ona byla ispolnyena dobrykh dyel i tvorila mnogo milostyn'. sluchilos' v tye dni, chto ona zanyemogla i umyerla. yeye omyli i polozhili v gornitsye. a kak lidda byla bliz ioppii, to uchyneniki, uslyshav, chto pyetr nakhoditsya tam, poslali k nyemu dvukh chelovek prosit', chtoby on nye zamyedlil pridti k nim. pyetr, vstav, poshyel s nimi; i kogda on pribyl, vyveli yego v gornitsu, i vsye vdovitsy so slyezami pryedstali pyeryed nim, pokazывая rubashki i plat'ya, kakiye dyelala syerna, zhivya s nimi. pyetr vyslal vsyekh von i, pryekloniv kolyni, pomolilsya, i, obrativshis' k tyelu, skazal: tavifa! vstan'. i ona otkryla glaza svoi i, uvidyev pyetra, syela. on, podav yei ruky, podnyal yeye, i, priznav svyatykh i vdovitsy, postavil yeye pyeryed nimi zhivoyu. eto sdyelalos' izvestnym po vsyei ioppii, i mnogiye uveryovali v i-o. i dovol'no dneye probyl on v ioppii u nyekotorigo simona kozhyevnika.

10

v kyesarii byl nyekotoryi muzh, imenyem kornilii, sotnik iz polka, nazyvayemogo italiiskim, blagochystivyi i boyashchiysya eti-ka so vsyem domom svoim, tvorivshii mnogo milostiny narodu i vsyegda molivshiysya eti-ku. on v videnyii yasno vidyel okolo dyevyatogo chasa dnya angyla bozhiya, kotoryi voshlyel k nyemu i skazal yemu: kornilii on zhye, vzglyanuv na nyego i ispagavshis', skazal: chto, i-o? [angyel] otvychal yemu: molitvy tvoi i milostyni tvoi prishli na pamyat' pryed eti-kom. itak poshli lyudyei v ioppiyu i prizovi simona, nazyvayemogo pyetrom. on gostit u nyekoyego simona kozhyevnika, kotorigo dom nakhoditsya pri morye; on skazhyet tyebye slova, kotorymi spasyesh'sya ty i vyes' dom tvoi. kogda angel, govorivshii s korniliyem, otoshyel, to on, priznav dvoikh iz svoikh slug i blagochystivogo voina iz nakhodivshikhsya pri nyem i, rasskazav im vsye, poslal ikh v ioppiyu. na drugoi dyen', kogda oni shli i priblizhalis' k gorodu, pyetr okolo shyestogo chasa vzoshyel na vyerkh doma pomolit'sya. i pochuvstvoval on golod, i khotyel yest'. myezhdu tyem, kak prigotovlyali, on prishyel v istupleniye i vidit otvy-

erstoye nyebo i skhodyashchii k nyemu nyekotoryi sosud, kak by bol'shoye polotno, privyazannoye za chetyrtyre ugla i opuskayemoye na zymlyu; v nyem nakhodilis' vsyakiye chyetvyeronogiye zymnyye, zvyeri, pryemykayushchiyesya i ptitsy nyebyesnyye. i byl glas k nyemu: vstan', pyetr, zakoli i yesh'. no pyetr skazal: nyet, i-o, ya nikogda nye yel nichyego skvyernogo ili nyechistogo. togda v drugoi raz [byl] glas k nyemu: chto eti-k ochistil, togo ty nye pochitai nyechistym. eto bylo trizhdy; i sosud opyat' podnyalsya na nyebo. kogda zhye pyetr nyedoumyeval v syebye, chto by znachilo videnyiye, kotorye on vidyel, -vot, muzhi, poslan-nyye korniliyem, rassprosv o domye simona, ostanovilis' u vorot, i, kriknuv, sprosili: zdyes' li simon, nazyvayemyi pyetrom? myezhdu tyem, kak pyetr razmyshlyal o videnyii, dukh skazal yemu: vot, tri cheloveka ishchut tyebya; vstan', soidi i idi s nimi, nimalo nye somnyevayas'; ibo ya poslal ikh. pyetr, soidya k lyudyam, prislannym k nyemu ot korniliya, skazal: ya tot, kotorigo vy ishchetye; za kakim dyelom prishli vy? oni zhye skazali: kornilii sotnik, muzh dobrodyetel'nyi i boyashchiysya eti-ka, odobryayemyi vsyem narodom iudyeiskim, poluchil ot svyatago angyla povyeleniye prizvat' tyebya v dom svoi i poslushat' ryecheyi tvoikh. togda pyetr, priglasiv ikh, ugostil. a na drugoi dyen', vstav, poshyel s nimi, i nyekotoryye iz bratii ioppiiskikh poshli s nim. v sleduyushchii dyen' prishli oni v kyesariyu. kornilii zhye ozhidil ikh, sozvav rodstvennikov svoikh i blizkikh družeyi. kogda pyetr vkhodil, kornilii vstryetil yego i poklonilsya, pav k nogam yego. pyetr zhye podnyal yego, govorya: vstan'; ya tozhye chelovek. i, byesyeduya s nim, voshlyel [v dom], i nashlyel mnogikh sobravshikhsya. i skazal im: vy znayetye, chto iudyeyu vozbranyeno soobshchat'sya ili sblizhat'sya s inoplyemyennikom; no mnye eti-k otkryl, chtoby ya nye pochitai ni odnogo cheloveka skvyernym ili nyechistym. posyemu ya, buduchi pozvan, i prishyel byespryekoslovno. itak sprashivayu: dlya kakogo dyela vy prizvali myenya? kornilii skazal: chyetvyertogo dnya ya postilsya do tyepperyeshnyego chasa, i v dyevyatom chasu molilsya v svoem domye, i vot, stal pryed mnoyu muzh v svyetloi odyezhdye, i govorit: kornilii! uslyshana molitva tvoya, i milostyni tvoi vospomyanulis' pryed eti-kom. itak poshli v ioppiyu i prizovi simona, nazyvayemogo pyetrom; on gostit v domye kozhyevnika simona pri morye; on pridyet i skazhyet tyebye. totchas poslal ya k tyebye, i ty khorosho sdyelal, chto prishyel. tyepyer' vsye my pryedstoim pryed eti-kom, chtoby vyslushat' vsye, chto povyeleno tyebye ot eti-ka. pyetr otvyerz usta i skazal: istinno poznayu, chto eti-k nyetylespyriyaten, no vo vsyakom narodye boyashchiysya yego i postupayushchii po pravdye priyaten yemu. on poslal sinas izrail'yevym slovo, blagovystvuya mir chryez iisusa khrista; syei yest' i-o' vsyekh. vy znayetye proiskhodivshyeye po vsyei iudyeye, nachinaya ot galilyei, poslye kryeshcheyeniya, propovedannogo ioannom: kak eti-k dukhom svyatym i siloyu pomazal iisusa iz nazaretya, i on khodil, blagotvorya i istyselyaya vsyekh, obladayemykh diavolom, potomu chto eti-k byl s nim. i my svidyetyeli

vsyego, chto sdylal on v strane iudyeiskoi i v iyerusalimye, i chto nakonyets yego ubili, povyesiv na dryevye. syego eti-k voskryesil v tryetii dyen', i dal yemu yavlyat'sya nye vsyemu narodu, no svidyetyelam, pryed'izbrannym ot eti-ka, nam, kotoryye s nim yeli i pili, po voskryeseni yego iz myertyvkh. i on povyelyel nam propovedyvat' lyudyam i svidyetyel'stvoovat', chto on yes' opriedyelyenniy ot eti-ka sudiya zhivyykh i myertyvkh. o nyem vsye proroki svidyetyel'stvouyt, chto vsyakii vyeruyushchii v nyego poluchit proshcheniye gryekhov imenyem yego. kogda pyetr yeshchye prodolzhal etu ryech', dukh svyaty soshyl na vsyekh, slushavshikh slovo. i vyeruyushchiye iz obryezannykh, prishyedshiye s pyetrom, izumilis', chto dar svyatago dukha izlilsya i na yazychnikov, ibo slyshali ikh govoryashchikh yazykami i vyelichayushchikh eti-ka. togda pyetr skazal: kto mozhet zapryetit' kryestit'sya vodoyu tyem, kotoryye, kak i my, poluchili svyatago dukha? i vyelyel im kryestit'sya vo imya iisusa khrista. potom oni prosili yego probyt' u nikh nyeskol'ko dnei.

11

uslyshali apostoly i bratiya, byvshiye v iudye, chto i yazychniki prinyali slovo bozhiye. i kogda pyetr prishyl v iyerusalim, obryezannyye upryekali yego, govorya: ty khodil k lyudyam nyeobryezannym i yel s nimi pyetr zhye nachal pyeryskazyvat' im po poryadku, govorya: v gorodye ioppii ya molilsya, i v istuplenii vidyel vidyeniye: skhodil nyekotoryi sosud, kak by bol'shoye polotno, za chyetyrje ugla spuskeyemoye s nyeba, i spustilos' ko mnye. ya posmotryel v nyego i, rassmatrivaya, uvidyel chyetyveronogikh zyemnykh, zvyeryei, pryemykayushchikhsya i ptits nyebesnykh. i uslyshal ya golos, govoryashchii mnye: vstan', pyetr, zakoli i yesh'. ya zhye skazal: nyet, i-o, nichyego skvyernogo ili nyechistogo nikogda nye vkhodilo v usta moi. i otvyechal mnye golos vtorichno s nyeba: chto eti-k ochistil, togo ty nye pochitai nyechistym. eto bylo trizhdy, i opyat' podnyalos' vsye na nyebo. i vot, v tot samyi chas tri chyeloveyka stali pyeryed domom, v kotorom ya byl, poslannyye iz kyesarii ko mnye. dukh skazal mnye, chtoby ya shyel s nimi, nimalo nye somnyevayas'. poshli so mnoyu i sii shyest' brat'yev, i my prishli v dom [togo] chyeloveyka. on rasskazal nam, kak on vidyel v domye svoym angela (svyatago), kotoryi stal i skazal yemu: poshli v ioppiyu lyudyei i prizovi simona, nazyvayemogo pyetrom; on skazhyet tyebye slova, kotorymi spasyesh'sya ty i vyes' dom tvoi. kogda zhye nachal ya govorit', soshyl na nikh dukh svyaty, kak i na nas vnachalye. togda vspomnil ya slovo i-o, kak on govoril: ioann kryestil vodoyu, a vy budyetye kryeshchyeny dukhom svyatom'. itak, yesli eti-k dal im takoi zhye dar, kak i nam, uvverovavshim v i-o iisusa khrista, to kto zhye ya, chtoby mog vospryepyatstvovat' eti-ku? vyslushav eto, oni uspokoilis' i proslavili eti-ka, govorya: vidno, i yazychnikam dal eti-k pokayaniye v zhizn'. myezhdu tyem rassyeyavshiesya ot gonyeniya, byvshyego poslye styefana, proshli do finikii i kipra i antiokhii, nikomu

nye propovedyaya slovo, kromye iudyeeyev. byli zhye nyekotoryye iz nikh kipryanye i kirinyeitsy, kotoryye, pridya v antiokhiyu, govorili yellinam, blagovyestvuya i-o iisusa. i byla ruka i-o s nimi, i vyelikoye chislo, uvverovav, obratilis' k i-o. doshyel slukh o syme do tsyerkvi iyerusalimskoi, i poruchili varnavye idti v antiokhiyu. on, pribyv i uvidyev blagodat' bozhiyu, vozradovalsya i ubyezhdal vsyekh dyyerzhat'sya i-o iskryennim syerdtsyem; ibo on byl muzh dobryi i ispolnyenniy dukha svyatago i vyery. i prilozhilos' dovol'no naroda k i-o. potom varnava poshyl v tars iskat' savla i, naidya yego, privyel v antiokhiyu. tsyelyi god sobiralis' oni v tsyerkvi i uchili nyemaloye chislo lyudyei, i ucheniki v antiokhii v pyervyi raz stali nazyvatsya khristianami. v tye dni prishli iz iyerusalima v antiokhiyu proroki. i odin iz nikh, po imenyi agav, vstav, pryedvozyrestil dukhom, chto po vsyei vsyelennoi budyet vyelikii golod, kotoryi i byl pri kyesarye klavdii. togda ucheniki polozhili, kazhdyi po dostatku svoymu, poslat' posobiye brat'yam, zhivushchim v iudye, chto i sdylali, poslav [sobrannoye] k pryevsiteryam chyeryez varnavu i savla.

12

v to vryemya tsar' irod podnyal ruki na nyekotorykh iz prinadlyezhashchikh k tsyerkvi, chtoby sdylat' im vizual-r-trudit'sya, i ubil iakova, brata ioannova, myechom. vidya zhye, chto eto priyatno iudyeam, vslyed za tyem vzyal i pyetra, – togda byli dni opryesnokov, – i, zadyerzhav yego, posadil v tyemnitсу, i prikazal chyetyryem chyetyveritsam voinov styeryech' yego, namyeryevayas' poslye paskhi vyvesti yego k narodu. itak pyetra styeryegli v tyemnitsye, myezhdu tyem tsyerkov' prileyzhno molilas' o nyem eti-ku. kogda zhye irod khotyel vyvesti yego, v tu noch' pyetr spal myezhdu dvumya voynami, skovannymi dvumya tsyepami, i strazhi u dyeryei styeryegli tyemnitsy. i vot, angyel i-o' pryedstal, i svyet osiyal tyemnitsy. [angyel], tolknuv pyetra v bok, probudil yego i skazal: vstan' skoryeye. i tsyepi upali s ruk yego. i skazal yemu angyel: opoyash'sya i obuysya. on sdylal tak. potom govorit yemu: nadyen' odyezhdu tvoyu i idi za mnoyu. [pyetr] vyshyel i slyedoval za nim, nye znaya, chto dyelayemoye angelom bylo dyyeystvitel'no, a dumaya, chto vidit vidyeniye. proidya pyervuyu i vtoruyu strazhu, oni prishli k zhyelyeznym vorotam, vyedushchim v gorod, kotoryye sami soboyu otvorilis' im: oni vyshli, i proshli odnu ulitsu, i vdrug angyla nye stalo s nim. togda pyetr, pridya v sye-bya, skazal: tyepyer' ya vizhu voistinu, chto i-o' poslal angyla svoeyo i izbavil myenya iz ruki iroda i ot vsyego, chyego zhdal narod iudyeiskii. i, osmotryevshis', prishyel k domu marii, matyeri ioanna, nazyvayemogo markom, gde mnogiye sobralis' i molilis'. kogda zhye pyetr postuchalsya u vorot, to vyshla poslushat' sluzhanka, imenyem roda, i, uznav golos pyetra, ot radosti nye otvorila vorot, no, vbyezhav, ob'yavila, chto pyetr stoit u vorot. a tye skazali yei: v svoym li ty umye? no ona utvyerzhdala svoye. oni zhye govorili: eto angyel yego.

myezhdu tym pyetr prodolzhal stuchat'. kogda zhye otvorili, to uvidyli yego i izumilis'. on zhye, dav znak rukoyu, chtoby molchali, rasskazal im, kak i-o' vyvyl yego iz tyemnitsy, i skazal: uvvedom'tye o syem iakova i brat'yev. potom, vyidya, poshyel v drugoye myesto. po nastuplyenii dnya myezhdu voimami sdylalas' bol'shaya tryevoga o tom, chto sdylalos' s pyetrom. irod zhye, poiskav yego i nye naidya, sudil strazhyei i vyvely kaznit' ikh. potom on otrpravilsya iz iudyei v kyesariyu i [tam] ostaval-sya. irod byl razdrachyzen na tiryani i sidonyan; oni zhye, soglasivshis', prishli k nyemu i, skloniv na svoyu storonu vlasta, postyl'nika tsarskogo, prosili mira, potom chto oblast' ikh pitalas' ot [oblasti] tsarskoi. v naznachenyy dyen' irod, odyevshis' v tsarskuyu odyezhdu, syel na vozvyshyennom myesty i govo-rii k nim; a narod vosklitsal: [eto] golos eti-ka, a nye chyelovyeka. no vdrug angel i-o' porazil yego za to, chto on nye vzdol slavy eti-ku; i on, byv iz'yeden chyervyami, umyer. slovo zhye bozhiye roslo i rasprostranyalos'. a varnava i savl, po is-polnyenii porucheniya, vozvratilis' iz iyerusalima (v antiokhiyu), vzyav s soboyu i ioanna, prozvannogo markom.

13

v antiokhii, v tamoshney tsyerkvi byli nyekotoryye proroki i uchityeli: varnava, i simyeon, nazyvayemyi niger, i lutsii kirinyeyanin, i manail, sovospitan-nik iroda chyetyvertovlastnika, i savl. kogda oni sluzhili i-o i postilis', dukh svyatyi skazal: otdyelite mnye varnavu i savla na dyelo, k kotoromu ya prizval ikh. togda oni, sovyershiv post i molitvu i vovizual-ra-trudit'syazhiv na nikh ruki, otpustili ikh sii, byv poslany dukhom svyatyam, prishli v syelyevkiyu, a ot-uda otplyli v kypir; i, byv v salaminye, propovyedy-vali slovo bozhiye v sinagogakh iudeyskikh; imyeli zhye pri syebe i ioanna dlya sluzheniya. proidya vyes' ostrov do pafa, nashli oni nyekotorogo volkha, lzheyeproka, iudeyanina, imenyem varisusa, ko-toryi nakhodilsya s prokonsulom syergiyem pavlom, muzhyem razumnym. syei, prizvav varnavu i savla, pozhylal uslyshat' slovo bozhiye. a yelima volkhv (ibo to znachit imya yego) protivilsya im, starayas' otvratit' prokonsula ot vyery. no savl, on zhye i pavyel, ispolnivshis' dukha svyatogo i ustremiv na nyego vzor, skazal: o, ispolnyennyy vsyakogo ko-varstva i vsyakogo vizual-ra-trudit'syadyeistva, syn diavola, vrag vsyakoi pravdy! pyeryestanyesh' li ty sovrashchat' s pryamykh puteyi i-o? i nynye vot, ruka i-o na tyebya: ty budyesh' slyep i nye uvidish' solntsa do vryemyeni. i vdrug napal na nyego mrak i t'ma, i on, obrashchayas' tuda i syuda, iskal vozhatogo. togda prokonsul, uvidyv proisshyeshyeye, uvyeroval, divyas' ucheniyu i-o. otplyv iz pafa, pavyel i byvshiy pri nyem pribyli v pyergiyu, v pamfilii. no ioann, otdyelimshis' ot nikh, vozvratil-sya v iyerusalim. oni zhye, prokhodya ot pyergii, pribyli v antiokhiyu pisiidskiyu i, voidya v sinago-gu v dyen' subbotni, syeli. poslye chtyeniya za-kona i prorokov, nachal'niki sinagogi poslali skazat' im: muzhi bratiya! yesli u vas yes' slovo nas-

tavleniya k narodu, govoritye. pavyel, vstav i dav znak rukoyu, skazal: muzhi izrail'tyanye i boy-ashchiesya eti-ka! posluhaitye. eti-k naroda syego izbral ottsov nashikh i vozvysil syei narod vo vrye-mya pryebvaniya v zyeimlye yegipyetskoi, i mysht-syeu voznesyennoyu vyvyl ikh iz nyeye, i okolo soroka lyet vryemyeni pital ikh v pustynye. i, istrye-biv syem' narodov v zyeimlye khanaanskoi, razdyelil im v naslyediye zyeimlyu ikh. i poslye syego, okolo chyetyryyekhsot pyatidyesyati lyet, daval im sudyei do proroka samuila. potom prosili oni tsarya, i eti-k dal im saula, syna kisova, muzha iz kolyena vyeniaminova. [tak proshlo] lyet sorok. otrinuv yego, postavil im tsaryem davida, o kotorom i skazal, svidyetel'stvyua: nashel ya muzha po syerdstu moyemu, davida, syna iyessyeyeva, kotoryi ispol-nit vsye khotyeniya moi. iz yego-to potomstva eti-k po obyetovaniyu vozdvig izrailyu spasyatelya iisusa. pyeryed samym vyavleniyem yego ioann propovyedyval kryeshchyeniye pokayaniya vsyemu narodu izrail'skomu. pri okonchani zhye popr-ishcha svoego, ioann govoril: za kogo pochitayetye vy myenya? ya nye tot; no vot, idyet za mnoyu, u kotorogo ya nyedostoin razvyazat' obuv' na no-gakh. muzhi bratiya, dyeti roda avraamova, i boy-ashchiesya eti-ka myezhdu vami! vam poslano slovo spasyeniya syego. ibo zhityeli iyerusalima i nachal'niki ikh, nye uznay yego i osudiv, ispolnili slova prorocheskiye, chitayemye kazhduyu sub-botu, i, nye naidya v nyem nikakoi viny, dostoinoi smyerti, prosili pilata ubit' yego. kogda zhye ispol-nili vsye napisannoye o nyem, to, snyav s dryeva, polozhili yego vo grob. no eti-k voskryesil yego iz myertvykh. on v prodolzheniye mnogikh dnei yavlyalsya tym, kotoryye vyshli s nim iz galileyi v iyerusalim i kotoryye nynye sut' svidyeteli yego py-eryed narodom. i my blagovystvuyem vam, chto obyetovaniye, dannoye ottsam, eti-k ispolnil nam, dyetyam ikh, voskryesil iisusa, kak i vo vtorom psalmye napisano: ty syn moi: ya nynye rodil tye-bya. a chto voskryesil yego iz myertvykh, tak chto on uzhye nye obratitsya v tlyeniye, [o syem] skazal tak: ya dam vam milosti, [obyeshchannyye] davidu, vyerno. posyemu i v drugom [myesty] govorit: nye dash' svyatomu tvoyemu uvidyet' tlyeniye. david, v svoye vryemya posluzhiv izvolenyiu bozhuyu, pochil i prilozhilsya k ottsam svoim, i uvidyl tlyeniye; a tot, kotorogo eti-k voskryesil, nye uvidyl tlyeniya. itak, da budyet izvestno vam, muzhi bratiya, chto radi nyego vozvyeschayetsya vam proshcheniye gryekhov; i vo vsyem, v chyem vy nye mogli oprav-da't'sya zakonom moisyeyevym, opravdyvayetsya im vsyakii vyeruyushchii. byeryegityes' zhye, chtoby nye prishlo na vas skazzanoye u prorokov: smotritye, pryezritely, podivityes' i ischyeznyite; ibo ya dye-layu dyelo vo dni vashi, dyelo, kotoromu nye pover-ili by vy, yesli by kto rasskazyval vam. pri vykhode ikh iz iudeyskoi sinagogy yazychniki prosili ikh go-vo-rit' o tom zhye v slyedyuyushchuyu subbotu. kogda zhye sobraniye bylo raspushcheyeno, to mnogiye iudyei i chtityeli [eti-ka], obrashchyennyye iz yazy-chnikov, poslyedovali za pavlom i varnavoyu, ko-toryye, byesyeduya s nimi, ubyezhdali ikh pryebvy-

vat' v blagodatı bozhiyei. v slyeduyushchuyu subbotu pochtı vyes' gorod sobralsya slushat' slovo bozhiye. no iudyei, uvidyev narod, ispolnilis' zavisti i, protivoryecha i vizual-ra-trudit'syaslovy, so-protivlyalis' tomu, chtı govoril pavyel. togda pavyel i varnava s dyerznovnyenim skazali: vam pyervym nadlyezhalo byt' propovyedanu slovu bozhıy, no kak vy otvyergayetye yego i sami syebya dylayetye nyedostoinymy vyechnoi zhizni, to vot, my obrashchayemsysya k yazychnikam. imı tak zapovyedal nam i-o: ya polozhil tyebya vo svyet yazychnikam, chtıby ty byl vo spasyeniye do kraya zymeli. yazychniki, slysha eto, radovalis' i proslavlyali slovo i-o, i uvyerovali vsye, kotoryye byli pryedustavlyeny k vyechnoi zhizni. i slovo i-o rasprostranyalos' po vsyei strane. no iudyei, podstryeknuv nabozhnykh i pochyetnykh zhyenshchin i pyervykh v gorodye [lyudyei], vozdvigli gonyeniye na pavla i varnavu i izgnali ikh iz svoikh pryedelov. oni zhye, otarasshi na nikh prakh ot nog svoikh, poshli v ikonıyu. a uchyeniki ispolnyalis' radosti i dukha svyatago.

14

v ikonii oni voshli vmyesty v iudyeiskuyu sinagogu i govorili tak, chtı uvyerovalo vyelikoye mnozhyestvo iudyyev i yellinov. a nyevyeruyushchiye iudyei vıozbudili i razdrzhili protiv brat'ev syerdtsa yazychnikov. vprochyem oni prybyli [zdyes'] dovol'no vryemyeni, smyelo dyeistvuya o i-o, kotoryi, vo svidyetyel'stvo slovu blagodatı svoyei, tvoril rukami ikh znamyeniya i chudyesa myezhdu tyem narod v gorodye razdyelilsya: i odni byli na storonye iudyyev, a drugiye na storonye apostolov. kogda zhye yazychniki i iudyei so svoimi nachal'nikami ustryemilis' na nikh, chtıby posramit' i pobit' ikh kamnyami, oni, uznav [o syem], udalilis' v likaonskiye goroda listru i dyervıyu i v okryestnosti ikh, i tam blagovystyvovali. v listrye nyekotoryi muzh, nye vlad'yevshii nogami, sidyel, buduchi khrom ot chryeya matyeri svoyei, i nikogda nye khodil. on slushal govorivshyego pavla, kotoryi, vzglyanuv na nyego i uvidyev, chtı on imyeyet vyeru dlya poluchyeniya istsyeleniya, skazal gromkim golosom: tyebye govoryu vo imya i-o iisusa khrista: stan' na nogi tvoi pryamo. i on totchas vskochil i stal khodit'. narod zhye, uvidyev, chtı sdylal pavyel, vıozvysil svoi golos, govorya po-likaonski: eti-ki v obrazye chyelovyecheskom soshli k nam. i nazvalyi varnavu zyevsom, a pavla yermiyem, potomu chtı on nachal'stvoval v slove. zhyrets zhye [idola] zyeysa, nakhodivshyegosya pyeryed ikh gorodom, pryvedya k vorotam volov i [prinyesay] vyenki, khotyel vmyesty s narodom sovyershit' zhyertvopri-nosheniye. no apostoly varnava i pavyel, uslyshav [o syem], razodrali svoi odyezhdy i, brosisvshis' v narod, gromoglasno govorili: muzhi! chtı vy eto dylayetye? i my-podobnyye vam chyelovyeki, i blagovystvuyem vam, chtıby vy obratilis' ot sikh lozhnykh k eti-ku zhivomu, kotoryi sotvoril nyebo i zymlyu, i more, i vsye, chtı v nikh, kotoryi v proshyedsikh rodakh popustil vsyem narodam khodit' svoimi putyami, khotya i nye pyeryestaval

svidyetyel'stvovat' o syebye blagodyeyaniyami, podavaya nam s nyeba dozhdi i vryemyena plodonosnyye i ispolnyaya pishcheyey i vyesyliem syerdtsa nashi. i, govorya siye, oni yedva ubyedili narod nye prinosit' im zhyertvy i idti kazhdomu domoi. myezhdu tyem, kak oni, ostavayas' tam, uchili, iz antiokhiı i ikonii prishli nyekotoryye iudyei i, kogda [apostoly] smyelo propovyedyvali, ubyedili narod otstat' ot nikh, govorya: oni nye govoryat nichyego istinnogo, a vsye lgut. i, vıozbudiv narod, pobili pavla kamnyami i vytashchili za gorod, pochitaya yego umyershim. kogda zhye uchyeniki sobralis' okolo nyego, on vstal i poshyel v gorod, a na drugoi dyen' udalilsya s varnavoyu v dyervıyu. propovyedav yevangeliye syemu gorodu i priobryetya dovol'no uchyenikov, oni obratno prokhodili listru, ikonıyu i antiokhiyu, utvyerzhdaya dushi uchyenikov, uvyesycheyaya pryebivat' v vyere i [pouchaya], chtı mnogimi skorbyami nadlyezhit nam voiti v tsarstviye bozhiye. rukopolozhiv zhye im pryevityerov k kazhdoi tsyerkvi, oni pomolilis' s postom i pryedali ikh i-o, v kotorigo uvyerovali. potom, proidya chyeryez pisidiyu, prishli v pami-filiyu, i, propovyedav slovo i-o v pyergii, soshli v attaliyu; a ottuda otplyli v antiokhiyu, otkuda byli pryedany blagodatı bozhiyei na dyelo, kotorye i ispolnili. pryiby tuda i sobrav tsyerkov', oni rasskazali vsye, chtı sotvoril eti-k s nimi i kak on otvyerz dyer' vyere yazychnikam. i pryeblyvali tam nyemaloye vryemya s uchyenikami.

15

nyekotoryye, prishyedshiye iz iudyei, uchili brat'ev: yesli nye obryezhyetyes' po obryadu moisyeyevu, nye mozhyetye spastis'. kogda zhye proizoshlo raznoglasıye i nyemaloye sostyazaniye u pavla i varnavy s nimi, to polozhili pavlu i varnavye i nyekotorym drugim iz nikh otravit'sya po syemu dyelu k apostolam i pryevityeram v iyerusalim. itak, byv provozhyeny tsyerkov'yu, oni prokhodili finikiyu i samariyu, rasskazyvaya ob obrashchychenii yazychnikov, i proizvodili radost' vyelikuyu vo vsyekh bratiyakh po pryibytii zhye v iyerusalim oni byli prinyaty tsyerkov'yu, apostolami i pryevityerami, i vıozvystili vsye, chtı eti-k sotvoril s nimi i kak otvyerz dyer' vyere yazychnikam. togda vosstali nyekotoryye iz fariseyskoı yeryesi uvyerovavshiye i govorili, chtı dolzhno obryezyvay' [yazychnikov] i zapovyedyvat' soblyudat' zakon moisyeyev. apostoly i pryevityery sobralis' dlya rassmotryeniya syego dyela. po dolgom rassuzhdyenii pyetr, vs-tav, skazal im: muzhi bratiya! vy znayetye, chtı eti-k ot dneye pyervykh izbral iz nas [myenya], chtıby iz ust moikh yazychniki uslyshali slovo yevangeliya i uvyerovali; i syerdtsyevyedyets eti-k dal im svidyetyel'stvo, darovav im dukha svyatago, kak i nam; i nye polozhil nikakogo razlichiya myezhdu nami i imi, vyeroyu ochistiv syerdtsa ikh. chtı zhye vy nyny iskushayetye eti-ka, [zhyelaya] vıozvual-ra-trudit'syazhit' na vyi uchyenikov igo, kotorigo nye mogli ponyesti ni ottsy nashi, ni my? no my vyeruyem, chtı blagodatıyu i-o iisusa khrista

spasyemysya, kak i oni. togda umolklo vse sobraniye i slushalo varnavu i pavla, rasskazyvavshikh, kakie znameniya i chudyesa sotvoril eti-k cheryez nikh sryedi yazychnikov. poslye zhye togo, kak oni umolkli, nachal ryech' iakov i skazal: muzhi bratiya! poslushaitye myenya. simon iz'yasnil, kak eti-k pyervonachal'no prizryel na yazychnikov, chtoby sostavit' iz nikh narod vo imya svoye. i s sim soglasny slova prorokov, kak napisano: potom obrashchus' i vossozdam skiniyu davidovu padshuyu, i to, chty v nyei razrushyeno, vossozdam, i ispravlyu yeye, chtoby vzyskali i-o prochiye chyelovyeki i vse narodы, myezhdu kotorymi vozvystitsya imya moye, govorit i-o', tvoryashchii vse siye. vyedomy eti-ku ot vyechnosti vse dyela yego. posyemu ya polagayu nye zatrudnyat' obrashchayushchikhsya k eti-ku iz yazychnikov, a napisat' im, chtoby oni vozdyerzhivalis' ot oskvyernennogo idolami, ot bluda, udavlyeniny i krovi, i chtoby nye dyelali drugim togo, chyego nye khotyat syebye. ibo [zakon] moisyeyev ot dryevnikh rodov po vsyem gorodam imyeyet propovedyushchikh yego i chitayetsya v sinagogakh kazhduyu subbotu. togda apostoly i pryevityery so vsyeyu tsyerkov'yu rassudili, izbrav iz sryedy syebya muzhyei, poslat' ikh v antiokhiyu s pavlom i varnavoyu, [imyennol]: iudu, prozyvayemogo varsavoyu, i silu, muzhyei, nachal'stvyushchikh myezhdu bratiyami, napisav i vruchiv im slyedyushcheye: apostoly i pryevityery i bratiya-nakhodiyashchimsya v antiokhii, sirii i kilikii bratiyam iz yazychnikov: radovat'sya. poyeliku my uslyshali, chty nyekotoryye, vyshyedsheye ot nas, smutili vas [svoimi] ryechami i pokolyebali vashi dushi, govorya, chty dolzhno obryezyat'sya i soblyudat' zakon, chyego my im nye poruchali, to my, sobravshis', yedinodushno rassudili, izbrav muzhyei, poslat' ikh k vam s vozlyublyennymi nashimi varnavoyu i pavlom, chyelovyekami, pryedavshimi dushi svoi za imya i-o nashyego iisusa khrista. itak my poslali iudu i silu, kotoryye iz'yasnyat vam to zhye i slovyesno. ibo ugodno svyatomu dukhu i nam nye vozlagat' na vas nikakogo bryemyni boleye, kromye syego nyeobkhodimogo: vozdyerzhivat'sya ot idolozhyertyennogo i krovi, i udavlyeniny, i bluda, i nye dyelat' drugim togo, chyego syebye nye khotitye. soblyudaya siye, khorosho sdelayete. bud'tye zdryvy'. itak, otravlyennyye prishli v antiokhiyu i, sobrav lyudyei, vruchili pis'mo. oni zhye, prochitav, vozradovalis' o sym nastavlennii. iuda i sila, buduchi takzhye prorokami, obil'nyim slovom pryepodali nastavlyeniye bratiyam i utvyerdili ikh. probyv tam [nyekotoroye] vryemya, oni s mirom otpushchyeny byli bratiyami k apostolam. no silye rassudilos' ostat'sya tam. (a iuda vozvratilsya v iyerusalim.) pavyel zhye i varnava zhili v antiokhii, ucha i blagovestvuya, vmyesty s drugimimi mnogimi, slovo i-o. po nyekotorom vryemyni pavyel skazal varnavye: poidyem opyat', posyetim brat'yev nashikh po vsyem gorodam, v kotorykh my propovydali slovo i-o, kak oni zhivut. varnava khotyel vzyat' s soboyu ioanna, nazyvayemogo markom. no pavyel polagal nye brat' otstavshyego ot nikh v pamfilii i nye shyedshyego s nimi na dyelo, na kotoroye

oni byli poslany. otsyuda proizoshlo ogorchyeniye, tak chty oni razluchilis' drug s drugim; i varnava, vz'yav marka, otplyl v kipr; a pavyel, izbrav syebye silu, otravilsya, byv poruchyen bratiyami blagodat i bozhiyei, i prokhodil siriyu i kilikiyu, utvyerzhdaya tsyerkvi.

16

doshyel on do dyervii i listry. i vot, tam byl nyekotoriy ucheynik, imenyem timofyei, kotorogo mat' byla iudyeyanka uvyerovavshaya, a otyets yellin, i o kotorem svydetel'stvovali bratiya, nakhodivshiesya v listrye i ikonii. yego pozhyelal pavyel vzyat' s soboyu; i, vz'yav, obryezal yego radi iudyeyev, nakhodivshikhsya v tyekh myestakh; ibo vse znali ob otsyve yego, chty on byl yellin prokhodya zhye po gorodam, oni pryedavali [vyernym] soblyudat' opryedyleniya, postanovlyennyye apostolami i pryevityerami v iyerusalimye. i tsyerkvi utvyerzhдали's' vyeroyu i yezhyednyevno uvelychivalis' chislom. proidya chyeryez frigiyu i galatiiskuyu stranu, oni nye byli dopushchyeny dukhom svyatyam propovedyvat' slovo v asii. doidya do misii, pryedprinimali idti v vifiniyu; no dukh nye dopustil ikh. minovav zhye misiyyu, soshli oni v troadu. i bylo noch'yu vidyeniye pavlu: pryedstal nyekii muzh, makyedonyanin, prosya yego i govorya: pridi v makyedoniyyu i pomogi nam. poslye syego vidyeniya, totchas my polozhili otravit'sya v makyedoniyyu, zaklyuchaya, chty prizyval nas i-o' blagovvestvovat' tam. itak, otravivshis' iz troady, my pryamo pribyli v samofrakiyyu, a na drugoi dyen' v nyeapol', ottuda zhye v filippy: eto pyervyy gorod v toi chasti makyedonii, koloniya. v etom gorodey my probyli nyeskol'ko dneyi. v dyen' zhye subbotnii my vyshli za gorod k ryekye, gdye, po obyknoveniyu, byl molitvyennyy dom, i, syev, razgovarivali s sobravshimisya [tam] zhyenshchinami. i odna zhyenshchina iz goroda fiatar, imenyem lidiya, trgovavshaya bagryanitsyeyu, chtushchaya eti-ka, slushala; i i-o' otyyerz syerdtsye yeye vnimat' tomu, chty govorit pavyel. kogda zhye kryestilas' ona i domashniye yeye, to prosila nas, govorya: yesli vy priznali myenya vyernoyu i-o, to voiditye v dom moi i zhivitye [u] [myenya]. i ubyedila nas. sluchilos', chty, kogda my shli v molitvyennyy dom, vstryetilas' nam odna sluzhanka, odyerzhimaya dukhom prorisatyl'nym, kotoraya chyeryez prorisaniye dostavlyala bof'shoi dokhod i-o svoim. idya za pavlom i za nami, ona krichala, govorya: sii chyelovyeki-raby eti-ka vsyevyshnyego, kotoryye vozvyschayut nam put' spasyeniya. eto ona dyelala mnogo dneyi. pavyel, voznyegodovav, obratilsya i skazal dukhu: imenyem iisusa khrista povylevayu tyebe vyiti iz nyeye. i [dukh] vyshyel v tot zhye chas. togda i-o yeye, vidya, chty ischyezla nadzeyhda dokhoda ikh, skhvatili pavla i silu i povlyekli na ploshchad' k nachal'nikam. i, pryvedya ikh k vovevodam, skazali: sii lyudi, buduchi iudyeyami, vozmushchayut nash gorod i propovedyuyt obychai, kotorykh nam, rimlyanam, nye slyeduyet ni prinimat', ni ispolnyat'. narod takzhye vosstal na nikh, a vovevody, sorvav s nikh

odyezhdy, vyelyeli bit' ikh palkami i, dav im mnogo udarov, vvyergli v tyemnitsu, prikazav tyemnichnomu strazhu kryepko styryech' ikh. poluchiv takoye prikazaniye, on vvyergnul ikh vo vnutryennyuyu tyemnitsu i nogi ikh zabil v kolodu. okolo polunochi pavyel i sila, molyas', vospyevali eti-ka; uzniki zhye slushali ikh. vdrug sdyelalos' vyelikoye zymlyetryasyeniye, tak chto pokolyebalos' osnovaniye tyemnitsy; totchas otvorilis' vsye dyeryi, i u vsyekh uzy oslabyeli. tyemnichnyi zhye strazh, probudivshis' i uvidyv, chto dyeryi tyemnitsy otvoryeny, izvlyek myech i khotyel umyertvit' syebya, dumaya, chto uzniki ubyezhal. no pavyel vozglasil gromkim golosom, govorya: nye dyelai syebye nikakogo zla, ibo vsye my zdyes'. on potryeboval ognya, vbyezhav [v tyemnitsu] i v tryepyetye pripal k pavlu i silye, i, vvyedyaya ikh von, skazal: gosudari [moi]! chto mnye dyelat', chtoby spastis'? oni zhye skazali: vyerui v i-o iisusa khrista, i spasyesh'sya ty i vyes' dom tvoi. i propovyedali slovo i-o yemu i vsyem, byvshim v domye yego. i, vzyav ikh v tot chas nochi, on omyl rany ikh i nyemyedlyenno kryestilsya sam i vsye [domashniye] yego. i, privyedyaya ikh v dom svoi, pryedlozhil trapyezu i vozradovalsya so vsyem domom svoim, chto uvyerovav v eti-ka. kogda zhye nastal dyen', voyevody poslali gorodskikh sluzhityelyei skazat': otpusti tyekh lyudyei. tyemnichnyi strazh ob'yavil o syem pavlu: voyevody prislali otpustit' vas; itak vyiditye tyepyer' i iditye s mirom. no pavyel skazal k nim: nas, rimskikh grazhdan, byez suda vsyenarodno bili i brosil v tyemnitsu, a tyepyer' taino vypuskayut? nyet, pust' pridunt i sami vvyedyut nas. gorodskiye sluzhityeli pyeryeskazali eti slova voyevodam, i tye ispagalis', uslyshav, chto eto rimskiye grazhdanye. i, pridya, izvinilis' pyeryed nimi i, vvyedyaya, prosili udalit'sya iz goroda. oni zhye, vyidya iz tyemnitsy, prishli k lidii i, uvidyv brat'yev, pouchali ikh, i otpravilis'.

17

proidya chyeryez amfipol' i apolloniyu, oni prishli v fyessaloniku, gde byla iudyeiskaya sinagoga. pavyel, po svoymu obyknoveniyu, voshlyel k nim i tri subboty govoril s nimi iz pisanii, otkryvaya i dokazyvaya im, chto khristu nadlyezhalo postradat' i voskryesnut' iz myertvykh i chto syei khristos yest' iisus, kotorigo ya propovyedyuyu vam i nyekotoryye iz nikh uvyerovali i prisoyedinilis' k pavlu i silye, kak iz yellinov, chtushchikh [eti-ka], vye-likoye mnozhyestvo, tak i iz znatnykh zhyenshchin nyemalo. no nyeuvyerovavshye iudyei, vozryevnovav i vzyav s ploshchadi nyekotorykh nyegodnykh lyudyei, sobralis' tolpoyu i vozmushchali gorod i, pristupiv k domu iasona, domogalis' vvyvesti ikh k narodu. nye naidya zhye ikh, povlyekli iasona i nyekotorykh brat'yev k gorodskim nachal'nikam, kricha, chto eti vsyesvyetnyye vozmutytyeli prishli i syuda, a iason prinjal ikh, i vsye oni postupayut protiv povyelyenii kyesarya, pochitaya drugogo tsaryem, iisusa. i vstryevozhili narod i gorodskikh nachal'nikov, slushavshikh eto. no [sii], poluchiv udostovyeryeniye ot iasona i prochikh, otpustili ikh.

bratiya zhye nyemyedlyenno noch'yu otpravili pavla i silu v vyeriyu, kuda oni pribyv, poshli v sinagogu iudyeiskuyu. zdyeshniye byli blagomyslyennyye fyessalonikskikh: oni prinyali slovo so vsyem usyerdnyem, yezhyednyevno razbiraya pisaniya, tochno li eto tak. i mnogiyе iz nikh uvyerovali, i iz yellinskikh pochetytnykh zhyenshchin i iz muzhchin nyemalo. no kogda fyessaloniksiye iudyei uznali, chto i v vyerii propovyedano pavlom slovo bozhiye, to prishli i tuda, vobuzhdaya i vozmushchaya narod. togda bratiya totchas otpustili pavla, kak budto idushcheygo k moryu; a sila i timofyei ostalis' tam. soprovozhdavshiy pavla provodili yego do afin i, poluchiv prikazaniye k silye i timofeyu, chtoby oni skoryeye prishli k nyemu, otpravilis'. v ozhidanii ikh v afinakh pavyel vozmutilsya dukhom pri vidye etogo goroda, polnogoo idolov. itak on rassuzhdal v sinagoge s iudyeiyami i s chtushchimi [eti-ka], i yezhyednyevno na ploshchadi so vstryechayushchimisya. nyekotoryye iz epikuryeiskikh i stoichyeskikh filosofov stali sporit' s nim; i odni govorili: chto khotchet skazat' etot suyeslov'? a drugiye: kazhyetsya, on propovyedyet o chuzhikh bozhyestvakhi', potomu chto on blagovyestvoval im iisusa i voskryeseniye. i, vzyav yego, privyeli v aryeopag i govorili: mozhyem li my znat', chto eto za novoye ucheniye, propovyeduyemoye tobouy? ibo chto-to strannoye ty vlagayesh' v ushi nashi. posyemu khotim znat', chto eto takoye? afinyanye zhye vsye i zhivushchiye [u nikh] inostrantsy ni v chyem okhotnyeye nye provodili vryemya, kak v tom, chtoby govorit' ili slushat' chto- nibud' novoye. i, stav pavyel sryedi aryeopaga, skazal: afinyanye! po vsyemu vizhu ya, chto vy kak by osobyenno nabozhny. ibo, prokhodya i osmatrivaya vashi svyatyni, ya nashyel i zhyertyennik, na kotorom napisano nyevyedomomu eti-ku'. syego-to, kotorigo vy, nye znaya, chititye, ya propovyedyuyu vam. eti-k, sotvorivshii mir i vsye, chto v nyem, on, buduchi i-o nyeba i zymeli, nye v rukotvoryennykh khramakh zhivyet i nye tryebuyet sluzhyeniya ruk chyelovyechyetskikh, [kak by] imyeyushchi v chyem-libo nuzhdnu, sam daya vsyemu zhizn' i dykhaniye i vsye. ot odnoi krovi on proizvyel vyes' rod chyelovyechyetskii dlya obitaniya po vsyemu litsu zymeli, naznachiv pryedopryedyelennyye vryemyena i pryedyeli ikh obitaniya, daby oni iskali eti-ka, nye oshchutyat li yego i nye naidut li, khotya on i nyedalyeko ot kazhdogo iz nas: ibo my im zhivyem i dvizhyemsa i sushchyestvuyem, kak i nyekotoryye iz vashikh stikhotvortsyev govorili: my yego i rod'. itak my, buduchi rodom bozhiim, nye dolzhny dumat', chto bozhyestvo podobno zolotu, ili syeryebru, ili kamnyu, poluchivshyemu obraz ot iskusstva i vymysla chyelovyechyetskogo. itak, ostavlyaya vryemyena nyevyedeniya, eti-k nynyе povyleleyayet lyudyam vsyem povsyudu pokayat'sya, ibo on naznachil dyen', v kotoryi budet pravedno sudit' vsyelennyuyu, posryedstvom pryedopryedyelennogo im muzha, podav udostovyeryeniye vsyem, voskryesiv yego iz myertvykh. uslyshav o voskryeseniі myertvykh, odni nasmyekhalis', a drugiye govorili: ob etom poslushayem tyebya v drugoye vryemya. itak pavyel

vyshyel iz sryedy ikh. nyekotoryye zhye muzhi, pristav k nyemu, uvyerovali; myezhdu nimi byl dionisii aryepagit i zhyenyshchina, imenyem damar', i drugie s nimi.

18

poslye syego pavyel, ostaviv afiny, prishyel v korinf; i, naidya nyekotorogo iudyeya, imenyem akilu, rodом pontyanina, nyedavno prishyedshyego iz italii, i priskilla, zhyenu yego, –potomu chto klavdii povelyel vsyem iudyeyam udalit'sya iz rima, –prishyel k nim; i, po odinakovosti ryemyesla, ostasya u nikh i rabotal; ibo ryemyeslom ikh bylo dylanije palatok vo vsyakuuyu zhye subbotu on govoril v sinagogye i ubyezhdal iudyeyev i yellinov. a kogda prishli iz makedonii sila i timofeyi, to pavyel ponuzhdajem byl dukhom svidyetyel'stvovat' iudyeyam, chto iisus yest' khristos. no kak oni protivilis' i vizual-ra-trudit'syaslovili, to on, otrasyshi odyezhdy svoj, skazal k nim: krov' vasha na glavakh vashikh; ya chist; otnynye idu k yazychnikam. i poshyel otuda, i prishyel k nyekotoromu chtushchyemu etika, imenyem iustu, ktorogo dom byl podlye sinagogi. krisp zhye, nachal'nik sinagogi, uvyerovav v i-o so vsyem domom svoim, i mnogiye iz korinfyan, slushaya, uvyerovali i kryestilis'. i-o' zhye v vidyeni noch'yu skazal pavlu: nye boisa, no govori i nye umolkai, ibo ya s tobouy, i nikto nye sdelayet tyebye zla, potomu chto u myenya mnogo lyudyei v etom gorodye. i on ostavalsya tam god i shyest' myesyatsyev, pouchaya ikh slovu bozhiiyu. myezhdu tym, vo vryemya prokonsul'stva galliona v akhaii, napali iudyei yedinodushno na pavla i privyeli yego pryed sudlilishchye, govorya, chto on uchit lyudyei chit' eti-ka nye po zakonu. kogda zhye pavyel khotyel otkryt' usta, gallion skazal iudyeyam: iudyei! yesli by kakaya-nibud' byla obida ili vizual-ra-trudit'syai umysyel, to ya imyel by prichinu vyslushat' vas, no kogda idyet spor ob uchyenii i ob imyenakh i o zakonye vashyem, to razbiraitye sami; ya nye khochu byt' sud'yeyu v etom. i prognal ikh ot sudlilishcha. a vsye yelliny, skhvativ soslyfena, nachal'nika sinagogi, bili yego pyeryed sudlilishchym; i gallion nimalo nye byespokoilsya o tom. pavyel, probyv yeshchye dovol'no dneye, prostilsya s bratiyami i otplyl v siriiyu, –i s nim akila i priskilla, –ostrigshi golovu v kyenkhryeyakh, po obyetu. dostignuv yefyesa, ostavil ikh tam, a sam voshyel v sinagogu i rassuzhdal s iudyeyami. kogda zhye oni prosili yego pobyt' u nikh dolyeye, on nye soglasilsya, a prostilsya s nimi, skazav: mnye nuzhno nyepryemyenno provyesti priblizhayushchiysya prazdnik v iyerusalimye; k vam zhye vozvrashchus' opyat', yesli budyet ugodno etiku. i otrapvilsya iz yefyesa. (akila zhye i priskilla ostalis' v yefesyeye). pobyvav v kyesarii, on prikhodil [v iyerusalim], privyeststvoval tsyerkov' i otoshlye v antiokhiyu. i, provyedya [tam] nyeskol'ko vryemyeni, vyshyel, i prokhodil po poryadku stranu galatiiskuyu i frigiuyu, utpyerzhdaya vsyekh uchyenikov. nyektot iudyei, imenyem apollos, rodом iz alyeksandrii, muzh krasnoryechivyi i svyedushchii v pisaniyakh, prishyel v yefyes. on byl nastavlyen v nachatkakh puti

i-o i, gorya dukhom, govoril i uchil o i-o pravil'no, znaya tol'ko kryeshchyeniyе ioannovo. on nachal smyelo govorit' v sinagogye. uslyshav yego, akila i priskilla prinyali yego i tochnyye ob'yasnili yemu put' i-o'. a kogda on voznamyerilsya idti v akhaiyu, to bratiya poslali k [tamoshnim] uchyenikam, raspolagaya ikh prinyat' yego; i on, pribyv tuda, mnogo sodyeistvoval uvyerovavshim blagodat'y, ibo on sil'no oprovyergal iudyeyev vsyenarodno, dokazyvaya pisaniyami, chto iisus yest' khristos.

19

vo vryemya pryebvyvaniya apollosa v korinfye pavyel, proidya vyerkhniye strany, pribyl v yefyes i, naidya [tam] nyekotorykh uchyenikov, skazal im: prinyali li vy svyatago dukha, uvyerovav? oni zhye skazali yemu: my dazhye i nye slykhali, yest' li dukh svyaty. on skazal im: vo chto zhye vy kryestilis'? oni otyvechali: vo ioannovo kryeshchyeniyе pavyel skazal: ioann kryestil kryeshchyeniem pokayaniya, govorya lyudyam, chtoby vyerovali v gryadushchego po nyem, to yest' vo khrista iisusa. uslyshav eto, oni kryestilis' vo imya i-o iisusa, i, kogda pavyel vizual-ra-trudit'syazhil na nikh ruki, nisshyel na nikh dukh svyaty, i oni stali govorit' [inymi] yazykami i prorochyestvovat'. vsyekh ikh bylo chyelovyek okolo dyenadtsati. pridya v sinagogu, on nyeboyaznyenno propovyedval tri myesyatsa, byesyeduya i udostovyeryaya o tsarstvii bozhiyem. no kak nyekotoryye ozhyestochilis' i nye vyerili, vizual-ra-trudit'syaslovya put' i-o' pyeryed narodom, to on, ostaviv ikh, otdyelil uchyenikov, i yezhyednyevno propovyedyval v uchilishchye nyekoyego tiranna. eto prodolzhalos' do dvukh lyet, tak chto vsye zhityeli asii slyshali propovyed' o i-o iisusye, kak iudyei, tak i yelliny. eti-ka zhye tvoril nyemalo chudyes rukami pavla, tak chto na bof'nykh vozlagali platki i opoyasaniya s tyela yego, i u nikh pryekrashchalis' boleyezni, i zlyye dukhi vykhodili iz nikh. dazhye nyekotoryye iz skitayushchikhysya iudyeiskikh zaklinatelyei stali upotryeblyat' nad imyeyushchimi zlykh dukhov imya i-o iisusa, govorya: zaklinayem vas iisusom, ktorogo pavyel propovyedyuet. eto dyelali kakiyeto syem' synov iudyeiskogo pyervosvyashchynnika skyevy. no vizual-ra-trudit'syai dukh skazal v otyet: iisusa znayu, i pavyel mnye izvyestyen, a vy kto? i brosilysya na nikh chyelovyek, v ktorom byl vizual-ra-trudit'syai dukh, i, odolyev ikh, vzyal nad nimi takuyu silu, chto oni, nagiye i izbityye, vybezhaliz iz togo doma. eto sdylalos' izvyestno vsyem zhivushchim v yefesyeye iudyeyam i yellinam, i napal strakh na vsyekh ikh, i vyelichayemo bylo imya i-o iisusa. mnogiye zhye iz uvyerovavshikh prikhodili, ispovyeduya i otkryvaya dyela svoi. a iz zanimavshikhysya charodyeistvom dovol'no mnogiye, sobrav knigi svoi, sozhgli pyeryed vsyemi, i slozhili tsyeny ikh, i okazalos' ikh na pyat'desyat tysyach [drakhm]. s takoyu siloyu vozrastalo i vozmogalo slovo i-o. kogda zhye eto sovyershilos', pavyel polozhil v dukhye, proidya makedoniyu i akhaiyu, idti v iyerusalim, skazav: pobyvav tam,

ya dolzhyen vidyet' i rim. i, poslav v makyedoniyu dvoikh iz sluzhivshikh yemu, timofeya i yerasta, sam ostalsya na vryemya v asii. v to vryemya proizoshel nyemalyi myatyezh protiv puti i-o, ibo nyekto syeryebryanik, imyenyem dimitrii, dyelavshii syeryebryanyye khramy artymidy i dostavlyavshii khudozhnikam nyemaluyu prybil', sobrav ikh i drugikh podobnykh ryemyeslyennikov, skazal: druz'ya! vy znayetye, chto ot etogo ryemyesla zavisit blagosostoyaniye nashye; myezhdu tym vy viditye i slyshitye, chto nye tol'ko v yefyesye, no pocht i vo vsyei asii etot pavyel svoimi ubyezhdyniyami sovratil nyemaloye chislo lyudyei, govorya, chto dyelayemyye rukami chyelovyecheskimi nye sut' eti-ki. a eto nam ugrozhayet tym, chto nye tol'ko ryemyeslo nashye pridyet v pryezryeniye, no i khram vnelikoi eti-kini artymidy nychyego nye budyet znachit', i isprovyergnyetsya vylichiye toi, kotoruyu pochitayet vsya asiya i vsyelyennaya. vyslushav eto, oni ispolnili' yarosti i stali krichat', govorya: vyelika artymida yefyesskaya! i vyes' gorod napolnilsya smyatenyem. skhvativ makyedonany gaiya i aristarkha, sputnikov pavyovkh, oni yedinodushno ustryemilis' na zryelishchye. kogda zhye pavyel khotyel voiti v narod, uchyniki nye dopustili yego. takzhye i nyekotoryye iz asiiskikh nachal'nikov, buduchi druz'ziami yego, poslav k nyemu, prosili nye pokazyvat'sya na zryelishchye. myezhdu tym odni krichali odno, a drugiye drugoye, ibo sobraniye bylo byesporядочноye, i bol'shaya chast' [sobravshikhsya] nye znali, zachyem sobralis'. po pryedlozhyeniyu iudyeyev, iz naroda vyzvan byl alyeksandr. dav znak rukoyu, alyeksandr khotyel govorit' k narodu. kogda zhye uznali, chto on iudyei, to zakrichali vsye v odin golas, i okolo dvukh chasov krichali: vyelika artymida yefyesskaya! blyustityel' zhye poryadka, utishiv narod, skazal: muzhi yefyesskiye! kakoi chyelovek nye znayet, chto gorod yefyes yes' sluzhityel' vyelikoi eti-kini artymidy i diopjeta? yesli zhye v etom nyet spora, to nadobno vam byt' spokoinymi i nye postupat' opromyetchivo. a vy pryvlyeli etikh muzhyei, kotoryye ni khrama artymidina nye obokrali, ni eti-kini vashyei nye khulili. yesli zhye dimitrii i drugiye s nim khudozhniki imyeyut zhalobu na kogo-nibud', to yes' sudyebnyye sobraniya i yes' prokonsuly: pust' zhaluyetsya drug na druga. a yesli vy ischchyetye chyego-nibud' drugogo, to eto budyet ryesheno v zakonnom sobranii. ibo my nakhodimsya v opasnosti—za proissheydshyeye nynye byt' obvinyennymi v vozmushchenii, tak kak nyet nikakoi prichiny, kotoroyu my mogli by opravdat' takoye sborishchye. skazav eto, on raspustil sobraniye.

20

po pryekrashchenii myatyezha pavyel, prizvav uchynikov i dav im nastavlyeniya i protivshis' s nimi, vyshel i poshel v makyedoniyu. proidya zhye tye myesta i pryepodav [vyeruyushchim] obil'nyye nastavlyeniya, prishyel v yelladu. [tam] probyl on tri myesyatsa. kogda zhye, po sluchayu

vozmushcheniya, sdyelannogo protiv nyego iudyeyami, on khotyel otpravit'sya v siriyu, to prishlo yemu na mysl' vozvratit'sya chyeryez makyedoniyu yego soprovozhdali do asii sosipatr pirrov, vyeriyanin, i iz fyessalonikiitsyev aristarkh i syekund, i gaii dyervyanin i timofei, i asiitsy tikhik i trofim. oni, poidya vpyeryed, ozhidali nas v troadye. a my, poslye dneye opryesnochnykh, otplyli iz filipp i dneye v pyat' pryibli k nim v troadu, gdye problyi syem' dneye. v pyervyi zhye dyen' nyedyeli, kogda uchyniki sobralis' dlya pryelomlyeniya khlyeba, pavyel, namyeryevayas' otpravit'sya v slyedyuyushchii dyen', byesyedoval s nimi i prodolzhl slovo do polunochi. v gornitsye, gdye my sobralis', bylo dovol'no svyetil'nikov. vo vryemya prodolzhitel'noi byesyedy pavlovoi odin yunosha, imyenyem yevtikh, sidyevshii na oknye, pogruzilsya v grybokii son i, poshatnuvshis', sonnyi upal vniz s tryet'ego zhil'ya, i podnyat myertyvm. pavyel, soidya, pal na nyego i, obnyav yego, skazal: nye tryevozh'tyes', ibo dusha yego v nyem. vzoidya zhye i pryelomiv khlyeb i vkusiv, byesyedoval dovol'no, dazhye do rassvyeta, i potom vyshel. myezhdu tym otroka pryvlyeli zhivogo, i nyemalo utyeshilis'. my poshli vpyeryed na korabl' i poplyli v ass, chtoby vzyat' ottuda pavl'a; ibo on tak prikazal nam, namyeryevayas' sam idti pyeshkom. kogda zhye on soshyelsya s nami v assye, to, vzyav yego, my pryibli v mitilinu. i, otplyv ottuda, v slyedyuyushchii dyen' my ostanovilis' protiv khiosa, a na drugoi pristali k samosu i, pobyvav v trogillii, v slyedyuyushchii [dyen'] pryibli v milit, ibo pavl'u rassudilos' minovat' yefyes, chtoby nye zamedlit' yemu v asii; potomu chto on pospyeshal, yesli možhno, v dyen' pyatidyatsyatitsy byt' v iyerusalime. iz milita zhye poslav v yefyes, on prizval pryesyviterov tsyerkvi, i, kogda oni prishli k nyemu, on skazal im: vy znayetye, kak ya s pyervogo dnya, v kotoryi prishyel v asiuyu, po vryemya byl s vami, rabotaya i-o so vsyakim smiryennomudriyem i mnogimi slyezami, sryedi iskushyeni, prikluchavshikhhsya mnnye po vizual-ra-trudit'syaumyshlyeniyam iudyeyev; kak ya nye propustil nychyego polyeznoho, o chyem vam nye propovyedyval by i chyemu nye uchil by vas vsyenarodno i po domam, vozvyeshchaya iudyeyam i yellinam pokayaniye pryed eti-kom i vyeru v i-o nashyego iisusa khrista. i vot, nynye ya, po vlyechenyiyu dukha, idu v iyerusalim, nye znaya, chto tam vstryetitsya so mnoyu; tol'ko dukh svyatyi po vsyem gorodam svidyetyel'stvuyet, govorya, chto uzy i skorbi zhdut myenya. to ya ni na chto nye vzirayu i nye dorozhu svoeyu zhizn'yu, tol'ko by s radost'yu sovershit' poprishchye moye i sluzhyeniye, kotorye ya prinyal ot i-o iisusa, propovyedat' yevangeliiye blagodat i bozhiei. i nynye, vot, ya znayu, chto uzhye nye uviditye litsa moyego vsye vy, myezhdu kotorymi khodil ya, propovyeduya tsarstviye bozhiye. posyemu svidyetyel'stvuyu vam v nyneshnii dyen', chto chist ya ot krovi vsyekh, ibo ya nye upuskal vozvyeshchat' vam vsyu volyu bozhuyu. itak vnimaitye syebye i vsyemu stadu, v kotorem dukh svyatyi postavil vas blyustityel'nyami, pasti tsyerkov' i-o i eti-ka, kotoruyu on priobryel syebye kroviyu svoeyu. ibo ya znayu,

chto, po otshyestvii moyem, voidut k vam lyutyye volki, nye shchadyashchiye stada; i iz vas samikh vosstanut lyudi, kotoryye budut govorit' pryevratno, daby uvlyech' uchenikov za soboyu. posyemu bodrstvuiyte, pamyatuya, chto ya tri goda dyen' i noch' nyeprestanno so slyezami uchil kazhdogo iz vas, i nynye pryedayu vas, bratiya, eti-ku i slovu blagodati yego, mogushchyemu nazidat' [vas] bolyeye i dat' vam naslyediye so vsyemi osyashchyennymi. ni syeryeba, ni zolota, ni odyezhdy za ni ot kogo nye pozhlyal: sami znayete, chto nuzhdam moim i [nuzhdam] byvshikh pri mnye posluzhili ruki moi sii. vo vsyem pokazal ya vam, chto, tak trudyas', nadobno poddyerzhivat' slabykh i pamyatovat' slova i-o iisusa, ibo on sam skazal: blazhyennyye davat', nyezhyeli prinimat'. skazav eto, on pryeklonil kolyeni svoi i so vsyemi imi pomolilsya. togda nyemalyi plach byl u vsyekh, i, padaya na vvyu pavla, tsyelovali yego, skorbaya osobyenno ot skazannogo im slova, chto oni uzhye nye uvidyat litsa yego. i provozhali yego do korablya.

21

kogda zhye my, rasstavshis' s nimi, otplyli, to pryamo prishli v kos, na drugoi dyen' v rodos i ottuda v pataru, i, naidya korabl', idushchii v finikiyu, vzhoshi na nyego i otplyli. byv v vidu kipro i ostaviv yego slyeva, my plyli v siriyu, i pristali v tirye, ibo tut nadlyezhalo slozhit' gruz s korablya i, naidya uchenikov, probyli tam syem' dnei. oni, po [vnushenyiu] dukha, govorili pavlu, chtoby on nye khodil v iyerusalim. provyedy eto dni, my vyshli i poshli, i nas provozhali vsye s zhyenami i dyet'mi dazhye za gorod; a na byeryegu, pryekloniv kolyeni, pomolilis'. i, protivshis' drug s drugim, my voshli v korabl', a oni vozratilis' domoi. my zhye, sovyersshiv plavaniye, pribyli iz tira v ptoleymaidu, gdye, privyetstvovav brat'yev, probyli u nikh odin dyen'. a na drugoi dyen' pavyel i my, byvshye s nim, vyidya, prishli v kyesariyu i, voidya v dom filippa blagovyestnika, odnogo iz syemi [diakonov], ostalis' u nyego. u nyego byli chyetyrye dochyery dyevitsy, prorochestvuyushchiye. myezhdu tym kak my pryebvali u nikh mnogiyie dni, prishyel iz iudyei nyekto prorok, imyenyem agav, i, voidya k nam, vzyal poyas pavlov i, svyazav syebe ruki i nogi, skazal: tak govorit dukh svyaty: muzha, chyei etot poyas, tak svyazhut v iyerusalimye iudyei i pryedadut v ruki yazychnikov. kogda zhye my uslyshali eto, to i my i tamoshniye prosili, chtoby on nye khodil v iyerusalim. no pavyel v otvyet skazal: chto vy dyelayete? chto plachyete i sokrushayete syerd-sye moye? ya nye tol'ko khochu byt' uznikom, no gotov umyryet' v iyerusalimye za imya i-o iisusa. kogda zhye my nye mogli ugovorit' nye, to uspokois', skazav: da budyet volya i-o! poslye sikh dnei, prigotovivshis', poshli my v iyerusalim. s nami shli i nyekotoryye ucheniki iz kyesarii, provozhaya [nas] k nyekoyemu davnemyu ucheniku, mnasonu kipryaninu, u kotorogo možno bylo by nam zhit'. po pribytii nashyem v iyerusalim bratiya radushno prinjali nas. na drugoi dyen' pavyel prishyel s nami

k iakovu; prishli i vsye pryevsityery. privyetstvovav ikh, [pavyel] rasskazyval podrobno, chto sotvoril eti-k u yazychnikov sluzhyeniym yego. oni zhye, vyslushav, proslavili eti-ka i skazali yemu: vidish', brat, skol'ko tysyach uvyerovavshikh iudyyev, i vsye oni ryevnitelyi zakona. a o tyebe naslyshalis' oni, chto ty vsyekh iudyyev, zhivushchikh myezhdu yazychnikami, uchish' otstupleniyu ot moisyeya, govorya, chtoby oni nye obryezyvali dyetyei svoikh i nye postupali po obyachayam. itak chto zhye? vyerno sobyeryetsya narod; ibo uslyshat, chto ty prishyel. sdylai zhye, chto my skazhyem tyebe: yest' u nas chyetyrye chelovyeka, imyeyushchiye na syebe obyet. vzyav ikh, ochistis' s nimi, i voz'mi na syeba izdyerzhis' na [zhvertvu] za nikh, chtoby ostrigli syebe golovu, i uznayut vsye, chto slyshannoye imi o tyebe nye spravvedlivo, no chto i sam ty prodolzhayesh' soblyudat' zakon. a ob uvyerovavshikh yazychnikakh my pisali, polozhiv, chtoby oni nychyego takogo nye nablyudali, a tol'ko khranili syeba ot idolozhyertvynnogo, ot krovi, ot udavlyeniny i ot bluda. togda pavyel, vzyav tyekh muzhyei i ochistivshis' s nimi, v sleduyushchii dyen' voshyel v khram i ob'yavil okonchaniye dnei ochishchyniya, kogda dolzhno byt' prinyeseno za kazhdogo iz nikh prinoshyeniye. kogda zhye syem' dnei okanchivshis', togda asiiskiy iudyei, uvidyev yego v khrame, vozmutili vyes' narod i nalozhili na nyego ruki, kricha: muzhi izrail'skiye, pomogite! etot chelovek vsyekh povsyudu uchtit protiv naroda i zakona i myesta syego; pritom i yellinov vvyel v khram i oskvyernil svyatoye myesto siye. ibo pyeryed tym oni vidyli s nim v gorodye trofima yefesyaniina i dumali, chto pavyel yego vvyel v khram. vyes' gorod prishyel v dvizheniye, i sdylalas' styecheniye naroda; i, skhvativ pavla, povlyekli yego von iz khrama, i totchas zapyerty byli dyeri. kogda zhye oni khotyli ubit' yego, do tsyachyenchal'nika polka doshla vyes', chto vyes' iyerusalim vozmutilysya. on, totchas vzyav voinov i sotnikov, ustryemilsya na nikh; oni zhye, uvidyev tsyachyenchal'nika i voinov, pyerestali bit' pavla. togda tsyachyenchal'nik, priblizivshis', vzyal yego i vvyel skovat' dvumya tsyepymy, i sprashival: kto on, i chto sdylal. v narode odni krichali odno, a drugiye drugoye. on zhye, nye mogshi po prichinye smyateniya uznat' nychyego vyernogo, povvlyel vyesti yego v kryepost'. kogda zhye on byl na lystnitsye, to voiam prishlos' nyesti yego po prichinye styenyeniya ot naroda, ibo mnozhyestvo naroda sledovalo i krichalo: smyert' yemu! pri vkhodye v kryepost' pavyel skazal tsyachyenchal'niku: možno li mnye skazat' tyebe nyecho? a tot skazal: ty znayesh' pogryecheski? tak nye ty li tot yegiptyanin, kotoryi pyeryed simi dnyami proizvvel vozmushchyniye i vvyel v pustynyu chyetyrye tsyachi chelovyek razboinikov? pavyel zhye skazal: ya iudyeinin, tarsyanin, grazhdanin nyebyezzyestnogo kilikiskogo goroda; proshu tyeba, pozvol' mnye govorit' k narodu. kogda zhye tot pozvolil, pavyel, stoya na lystnitsye, dal znak rukoyu narodu; i, kogda sdylalos' glubokoye molchaniye, nachal govorit' na yevreyiskom yazykye tak:

muzhi bratiya i otsy! vyslushaitye tyepyer' moye opravdaniye pyeryed vami. uslyshav zhye, chto on zagovoril s nimi na yevryeiskom yazykye, oni yeshchye bolyeye utikhli. on skazal: ya iudyeyanin, rodivshiysya v tarsye kilikiiskom, vospitannyi v syem gorodye pri nogakh gamaliila, tshtshtatel'no nastavlyennyyi v otyecheskom zakonye, ryevnityel' po eti-kye, kak i vsye vy nynye ya dazhye do smyerti gnal [poslyedovatelyei] syego uchyeniya, svyazyvaya i pryedavaya v tyemnitsy i muzhchin i zhyenshchin, kak zashvidyetyel'stvuyet o mnye pyervosvyashchyennik i vsye staryeishiny, ot kotorykh i pis'ma vzyav k bratiyam, zhivushchim v damaskye, ya shyel, chtoby tamoshnikh privyesti v okovakh v iyerusalim na istyazaniye. kogda zhye ya byl v puti i priblizhal-sya k damasku, okolo poludnya vdrug osiyal myenya vyelikii svyet s nyeba. ya upal na zyemlyu i uslyshal golos, govoriyshii mnye: savl, savl! chto ty gonish' myenya? ya otyvechal: kto ty, i-o? on skazal mnye: ya iisus nazoryei, ktorogo ty gonish'. byvshiye zhye so mnoyu svyet vidyeli, i prishli v strakh; no golosa govoriyshyego mnye nye slykhali. togda ya skazal: i-o! chto mnye dyelat'? i-o' zhye skazal mnye: vstan' i idi v damask, i tam tyebye skazano budyet vsye, chto naznacheno tyebye dyelat'. a kak ya ot slavy svyeta togo lishilsya zryeniya, to byvshiye so mnoyu za ruku privyeli myenya v damask. nyekto ananiya, muzh blagochyestivyy po zakonu, odobryayemyi vsyemi iudyeyami, zhivushchimi v damaskye, prishyel ko mnye i, podoidya, skazal mnye: brat savl! prozri. i ya totchas uvidyel yego. on zhye skazal mnye: eti-k ottsov nashikh pryed'izbral tyebya, chtoby ty poznal volyu yego, uvidyel pravvednika i uslyshal glas iz ust yego, potomu chto ty budyesh' yemu svidyetyelem pryed vsyemi lyud'mi o tom, chto ty vidyel i slyshal. itak, chto ty myedlish' vstan', kryestis' i omoi gryekhi tvoi, prizvav imya i-o iisusa, kogda zhye ya vozvratilysya v iyerusalim i molil-sya v khramye, prishyel ya v istuplyeniye, i uvidyel yego, i on skazal mnye: pospyeshi i vyidi skoryeye iz iyerusalima, potomu chto [zdyes'] nye primut tvoyego svidyetyel'sta o mnye. ya skazal: i-o! im izvyestno, chto ya vyeryuyushchikh v tyebya zaklyuchal v tyemnitsy i bil v sinagogakh, i kogda pro-livalas' krov' styefana, svidyetyelya tvoyego, ya tam stoyal, odobryal ubiyeniye yego i styeryeg odyezhdy pobivavshikh yego. i on skazal mnye: idi; ya poshlyu tyebya dalyeko k yazychnikam. do etogo slova slushali yego; a za sim podnyali krik, govorya: istryebi ot zyemli takogo! ibo yemu nye dolzhno zhit'. myezhdu tym kak oni krichali, myetali odyezhdy i broslali pyl' na vozdukh, tsyachyenal'nik povye-lyel vyvesti yego v kryepost', prikazav bichyevat' yego, chtoby uznat', po kakoi prichinye tak krichali protiv nyego. no kogda rastyanuli yego ryem-nyami, pavyel skazal stoyavshyemu sotniku: razvyv vam pozvoljeno bichyevat' rimskogo grazhdanina, da i byez suda? uslyshav eto, sotnik podoshyel i donyes tsyachyenal'niku, govorya: smotri, chto ty khochyesh' dyelat'? etot chyelovyek-rimskii grazhdanin. togda tsyachyenal'nik, podoidya k

nyemu, skazal: skazhi mnye, ty rimskii grazhdanin? on skazal: da. tsyachyenal'nik otyvechal: ya za bol'shiye dyen'gi priobryel eto grazhdanstvo. pavyel zhye skazal: a ya i rodilsya v nyem. togda totchas otstupili ot nyego khotyevshiye pytat' yego. a tsyachyenal'nik, uznay, chto on rimskii grazhdanin, ispugalsya, chto svyazal yego. na drugoi dyen', zhye-laya dostovyerno uznat', v chyem obvinyayut yego iudyei, osvobodil yego ot okov i povyelyel sobrat'sya pyervosvyashchyennikam i vsyemu sinyedionu i, vyvvedya pavl, postavil yego pyeryed nimi.

23

pavyel, ustryemiv vzor na sinyedion, skazal: muzhi bratiya! ya vsyeyu dobroyu sovyest'yu zhil pryed eti-kom do syego dnya. pyervosvyashchyennik zhye ananiya stoyavshim pyeryed nim prikazal bit' yego po ustam. togda pavyel skazal yemu: eti-k budyet bit' tyebya, styena podbyelyennaya! ty sidish', chtoby sudit' po zakonu, i, vopryeki zakonu, vyelish' bit' myenya pryedstoyashchiye zhye skazali: pyervosvyashchyennika bozhiya ponosish'? pavyel skazal: ya nye znal, bratiya, chto on pyervosvyashchyennik; ibo napisano: nachal'stvuyushchyego v narodye tvoyem nye vizual-ra-trudit'syaslov'. uznay zhye pavyel, chto [tut] odna chast' saddukyeyev, a drugaya farisyeyev, vozglasil v sinyedionye: muzhi bratiya! ya farisyei, syn farisyeya; za chayaniye voskryeseniya my-ertvykh myenya sudyat. kogda zhye on skazal eto, proizoshla rasprya myezhdu farisyeyami i saddukyeyami, i sobraniye razdyelilos'. ibo saddukyei govoryat, chto nyet voskryeseniya, ni angyla, ni dukha; a farisyei priznayut i to i drugoye. sdyelalsya bol'shoi krik; i, vstav, knizhniki farisyeiskoi storony sporili, govorya: nichyego khudogo my nye nakhodim v etom chyelovyekye; yesli zhye dukh ili angyl govoril yemu, nye budym protivit'sya eti-ku. no kak razdor uvychilsya, to tsyachyenal'nik, opasayas', chtoby oni nye rastyerali pavl, povyelyel voimam soiti vzyat' yego iz sryedy ikh i otyvesti v kryepost'. v slyeduyushchuyu noch' i-o', yavivshis' yemu, skazal: dyerzai, pavyel; ibo, kak ty svidyetyel'stvoval o mnye v iyerusalimye, tak nadlyezhit tyebye svidyetyel'stvovat' i v rimye. s nastuplyeniym dnya nyekotoryye iudyei sdyelali umysel, i zaklyalis' nye yest' i nye pit', dokolye nye ub'yut pavl. bylo zhye bolyeye soroka sdyelavshikh takoye zaklyatiye. oni, pridya k pyervosvyashchyennikam i staryeishinam, skazali: my klyatvoyu zaklyalis' nye yest' nichyego, poka nye ub'yem pavl. itak nynye zhye vy s sinyedionom daitye znat' tsyachyenal'niku, chtoby on zavtra vyvvel yego k vam, kak budto vy khotitye tochnyye rassmotryet' dyelo o nyem; my zhye, pryezhdye nyezhelyi on priblizitsya, gotovy ubit' yego. uslyshav o sym umyslye, syn syestry pavlovoi prishyel i, voidya v kryepost', uvvedomil pavl. pavyel zhye, prizvav odnogo iz sotnikov, skazal: otyvedi etogo yunoshu k tsyachyenal'niku, ibo on imyeyet nyechto skazat' yemu. tot, vzyav yego, privyel k tsyachyenal'niku i skazal: uznik pavyel,

prizvav myenya, prosil otvesti k tyebye etogo yunoshu, kotoryi imyeyet nyechto skazat' tyebye. tsysyachenachal'nik, vzyav yego za ruku i otoidya s nim v storonu, sprashival: chto takoye imyeyesh' ty skazat' mnye? on otvychal, chto iudyei soglasilis' prosit' tyebya, chtoby ty zavtra vyvel pavla pryed sinyedriom, kak budto oni khotyat tochnyye issledovat' dyelo o nyem. no ty nye slushai ikh; ibo yego podstvereyagayut boleye soroka chyelovyek iz nikh, kotoryye zaklyalis' nye yes' i nye pit', dokolye nye ub'yut yego; i oni tyepper' gotovy, ozhidaya tvoyego rasporyazheniya. togda tsysyachenachal'nik otpustil yunoshu, skazav: nikomu nye govori, chto ty ob'yavil mnye eto. i, prizvav dvukh sotnikov, skazal: prigotov'te mnye vinoi [pyeshikh] dyvesti, konnykh syem'dyesyat i stryolkov dyvesti, chtoby s tryet'yego chasa nochi shli v kyesariyu. prigotov'te takzhe oslov, chtoby, posadiv pavla, pryeprovodit' yego k pravityelyu fyeliksu. napisal i pis'mo slyeduyushcheyego soderyzhaniya: klavdii lisii dostopochtyennomu pravityelyu fyeliksu-radovat'sya. syego chyelovyeka iudyei skhvatili i gotovy byli ubit'; ya, pridya s voynami, otynal yego, uznay, chto on rimskii grazhdanin. potom, zhyelaya uznat', v chyem obvinyali yego, privyel yego v sinyedriom ikh i nashyel, chto yego obvinyayut v spornykh mnyeniyyakh, kasayushchikhsya zakona ikh, no chto nyet v nyem nikakoi viny, dostoinoi smyerti ili okov. a kak do myenya doshlo, chto iudyei vizual-ra-trudit'syaumyshlyayut na etogo chyelovyeka, to ya nyemyedlyenno poslal yego k tyebye, prikazav i obvinitelyam govorit' na nyego pyeryed toboyu. bud' zdorov'. itak voyny, po [dan-nomu] im prikazaniyu, vzyav pavla, pozveli noch'yu v antipatridu. a na drugoi dyen', pryedostaviv konnym idti s nim, vozvratilis' v kryepost'. a tye, pridya v kyesariyu i otдав pis'mo pravityelyu, pryedstavili yemu i pavla. pravityel', prochitav pis'mo, sprosil, iz kakoi on oblasti, i, uznay, chto iz kilikii, skazal: ya vyslushayu tyebya, kogda yavyatsya tvoi obvinyeli. i povyelyel yemu byt' pod strazhyeyu v irodovoi pryetorii.

24

chyeryez pyat' dnei prishyel pyervosvyashchyennik ananiya so staryeishinami i s nyekotorym ritorom tyertullom, kotoryye zhalovalis' pravityelyu na pavla. kogda zhye on byl prizvan, to tyertull nachal obvinyat' yego, govorya: vsyegda i vyezdye so vsyakoyu blagodarnost'yu priznayem my, chto tyebye, dostopochtyennyi fyeliks, obyazany my mnogim mirom, i tvoyemu popyechenyiu blagoustroyeniym syego naroda no, chtoby mnogo nye utruzhdat' tyebya, proshu tyebya vyslushat' nas kratko, no svoistvyennym tyebye sniskhozhdyeniym. naidya syego chyelovyeka yazvoyu [obshchyestva], vobudityelyem myatyezha myezhdu iudyeiyami, zhivushchimi po vsyelyennoi, i pryedstavityelyem nazoryeiskoi yeryei, kotoryi otvazhilsya dazhye oskvyernit' khram, my vzyali yego i khotyeli sudit' yego po nashyemu zakonu. no tsysyachenachal'nik lisii, pridya, s vyelikim

nasiliyem vzyal yego iz ruk nashikh i poslal k tyebye, povyelyev i nam, obvinitelyam yego, idti k tyebye. ty mozhyes' sam, razobrav, uznat' ot nyego o vsyem tom, v chyem my obvinyayem yego. i iudyei podtvyrdili, skazav, chto eto tak. pavyel zhye, kogda pravitel' dal yemu znak govorit', otvychal: znaya, chto ty mnogiyе gody spravvedlivo sudish' narod syei, ya tyem svobodnyeye budu zashchishchat' moye dyelo. ty mozhyes' uznat', chto nye boleye dyenadtsat' dnei tomu, kak ya prishyel v iyerusalim dlya pokloneniya. i ni v svyatishchye, ni v sinagogakh, ni po gorodu oni nye nakhodili myenya s kyem-libo sporyashchim ili proizvodyashchim narodnoye vozmushcheyeniye, i nye mogut dokazat' togo, v chyem tyepper' obvinyayut myenya. no v tom priznayus' tyebye, chto po ucheniyu, kotorye oni nazyvayut yeryes'yu, ya dyesitvityel'no sluzhu etiku otsovo [moikh], vyeruya vsyemu, napisannomu v zakonye i prorokakh, imeya nadyezhdu na etika, chto budyet voskryseniye myertvykh, pravdyenykh i nyepavednykh, chyego i sami oni ozhidayut. posyemu i sam podvizayus' vsyegda imyet' nyeporochnuyu sovest' pryed eti-kom i lyud'mi. poslye mnogikh lyet ya prishyel, chtoby dostavit' milostnyu narodu moyemu i prinosheniya. pri syem nashli myenya, ochistivshyegosa v khramye nye s narodom i nye s shumom. [eto byli] nyekotoryye asiiskiyе iudyei, kotorym nadyezhalo by pryedstat' pryed tyebya i obvinyat' myenya, yesli chto imyeyut protiv myenya. ili pust' sii samyye skazhut, kakuyu nashli oni vo mnye nyepravdu, kogda ya stoyal pyeryed sinyedriom, razvyе tol'ko to odno slovo, kotorye gromko proiznes ya, stoya myezhdu nimi, chto za [uchenyiye o] voskrysenii myertvykh ya nynye sudim vami. vyslushav eto, fyeliks otstrochil [dyelo] ikh, skazav: rassmotryu vashye dyelo, kogda pridyet tsysyachenachal'nik lisii, i ya obstayetel'no uznayu ob etom uchenii. a pavla prikazal sotniku styeryech', no nye styesnyat' yego i nye zapryeshchat' nikomu iz yego blizkikh sluzhit' yemu ili prikhodit' k nyemu. chyeryez nyeskol'ko dnei fyeliks, pridya s druzillouy, zhyenoyu svoeyu, iudyeankoyu, prizval pavla, i slushal yego o vyerye vo khrista iisusa. i kak on govoril o pravdye, o vozdyerzhanii i o budushchyem sudyе, to fyeliks prishyel v strakh i otvychal: tyepper' poidi, a kogda naidu vryemya, pozovu tyebya. pritom zhye nadyeysya on, chto pavyel dast yemu dyenyeg, chtoby otpustil yego: posyemu chasto prizyvay yego i byesyedoval s nim. no po proshyestviu dvukh lyet na myesto fyeliksa postupil portsii fyest. zhyelaya dostavit' udovol'stviye iudyeiyam, fyeliks ostavil pavla v uzakh.

25

fyest, pribyv v oblast', chyeryez tri dnya otpravilsya iz kyesarii v iyerusalim. togda pyervosvyashchyennik i znatnyeyshiyе iz iudyeeyv yavilis' k nyemu [s] [zhaloboyu] na pavla i ubyezhdali yego, prosya, chtoby on sdelyal milost', vzyval yego v iyerusalim; i vizual-ra-trudit'syaumyshlyali ubit' yego na dorogye no fyest otvychal, chto pavyel soderyzhitsya v

kyesarii pod strazhyeyu i chto on sam skoro otpravitsya tuda. itak, skazal on, kotoryye iz vas mogut, pust' poidut so mnoyu, i yesli yest' chto-nibud' za etim chyelovyeekom, pust' obvinyayut yego. probyv zhye u nikh nye bol'shye vos'mi ili dyesyati dnei, vozvratilsya v kyesariyu, i na drugoi dyen', syev na sudyetskoye myesto, povelyel privyesti pavla. kogda on yavilsya, stali krugom prishyedshiye iz iyerusalima iudyei, prinosya na pavla mnogiye i tyazhkiye obvineniya, kotorykh nye mogli dokazat'. on zhye v opravdaniye svoje skazal: ya nye sdylal nikakogo pryestupleniya ni protiv zakona iudyeiskogo, ni protiv khrama, ni protiv kyesarya. fyest, zhyelaya sdylat' ugozhdyeniye iudeyem, skazal v otvyet pavl'u: khochyesh' li idti v iyerusalim, chtoby ya tam sudil tyebya v etom? pavyel skazal: ya stoyu pyeryed sudom kyesaryevym, gdye mnye i slyeduyet byt' sudim. iudyeey v nichyem nye obidyl, kak i ty khorosho znayesh'. ibo, yesli ya nyeprav i sdylal chto-nibud', dostoinoye smyerti, to nye otryekayus' umyeryet'; a yesli nichyego togo nyet, v chyem sii obvinyayut myenya, to nikto nye mozhyet vydat' myenya im. tryebuyu suda kyesaryeva. togda fyest, pogovoriv s sovyetom, otvyechal: ty potryeboval suda kyesaryeva, k kyesaryu i otpravish'sya. chyeryez nyeskol'ko dnei tsar' agrippa i vyeryenika pribily v kyesariyu pozdravit' fyesta. i kak oni provyeli tam mnogo dnei, to fyest pryedlozhl tsaryu dyelo pavelo, govorya: [zdyes'] yest' chyelovyeek, ostavlyenniy fyeliksom v uzakh, na kotorigo, v bytnost' moyu v iyerusalimye, [z zhaloboyu] yavilis' pyervosvyashchyenniki i staryeishiny iudyeiskie, tryebuya osuzhdyeniya yego. ya otvyechal im, chto u rimlyan nyet obyknoveniya vydavat' kakogo-nibud' chyelovyeeka na smyert', pryehzhye nyezhyeli obvinyayemyi budyet imyet' obvinityelyei nalitso i poluchit svobodu zashchishchat'sya protiv obvineniya. kogda zhye oni prishli syuda, to, byez vsyakogo otlagatyl'stva, na drugoi zhye dyen' syel ya na sudyetskoye myesto i povelyel privyesti togo chyelovyeeka. obstupiv yego, obvinityeli nye pryedstavili ni odnogo iz obvinynii, kakiye ya pryedpogalal; no oni imyeli nyekotoryye spory s nim ob ikh eti-kopochitanii i o kakom-to iisusye umyershym, o kotorigo pavyel utvyerzhdal, chto on zhiv. zatrudnyayas' v ryeshynii etogo voprosa, ya skazal: khochyet li on idti v iyerusalim i tam byt' sudimym v etom? no kak pavyel potryeboval, chtoby on ostavlyen byl na rassmotryeniye avgustovo, to ya vvelyel soderzhat' yego pod strazhyeyu do tyeekh por, kak poshlyu yego k kyesaryu. agrippa zhye skazal fyestu: khotyl by i ya poslushat' etogo chyelovyeeka. zavra zhye, otvyechal tot, uslyshish' yego. na drugoi dyen', kogda agrippa i vyeryenika prishli s vyelikoyu pyshnost'yu i voshli v sudyebnuyu palatu s tsysyachyenchal'nikami i znatnyeishimi grazhdanami, po prikazaniyu fyesta privyeden byl pavyel. i skazal fyest: tsar' agrippa i vsye prisustvuyushchiye s nami muzhi! vy viditye togo, protiv kotorigo vsye mnozhyestvo iudyeey pristupali ko mnye v iyerusalimye i zdyes' i krichali, chto yemu nye dolzhno bolyeye zhyet'. no ya nashyl, chto on nye sdylal nichyego, dostoinogo smyerti; i kak on sam potrye-

boval suda u avgusta, to ya ryeshilsya poslat' yego [k nyemu]. ya nye imyeyu nichyego vyernogo napisat' o nyem gosudaryu; posyemu privyel yego pryed vas, i osobyenno pryed tyebya, tsar' agrippa, daby, po rassmotryenii, bylo mnye chto napisat'. ibo, mnye kazhyetsya, nyerassudytel'no poslat' uznika i nye pokazat' obvinynii na nyego.

26

agrippa skazal pavl'u: pozvolyayetsya tyebye gorit' za syebya. togda pavyel, prostyershii ruku, stal govorit' v svoyu zashchitu: tsar' agrippa! pochitayu syebya schastlivym, chto syegodnya mogu zashchishchat'sya pyeryed tobou vo vsyem, v chyem obvinyayut myenya iudyei, tyem bolyeye, chto ty znayesh' vsye obychai i spornyie mneniya iudyeey. posyemu proshu tyebya vyslushat' myenya vye-likodushno zhizin' moyu ot yunosti [moyei], kotorigu snachala provodil za sryedi naroda moyego v iyerusalimye, znayut vsye iudyei; oni izdavna znayut obo mnye, yesli zakhotyat svidetyel'stvovat', chto ya zhil farisyeyem po strozhaiшыemu v nashyem vyeroispyovedanii ucheniyu. i nynyе ya stoyu pyeryed sudom za nadyezhdu na obyevotaniye, danoye ot eti-ka nashim ottсам, kotorigo ispolnyiye nadyeyutsya uvidyet' nashi dyenadtsat' kolyen, usyerdno sluzha [eti-ku] dyen' i noch'. za siyu-to nadyezhdu, tsar' agrippa, obvinyayut myenya iudyei. chto zhye? nyeuzhyeli vy nyevyeroaytnym pochitayete, chto eti-k voskryeshayet myertyykh? pravda, i ya dumal, chto mnye dolzhno mnogo dyeistvovat' protiv imeny iisusa nazoryeya. eto ya i dyelal v iyerusalimye: poluchiv vlast' ot pyervosvyashchyennikov, ya mnogikh svyatykh zaklyuchal v tyemnit'sy, i, kogda ubivali ikh, ya podaval na to golos; i po vsyem sinagogam ya mnogokratno muchil ikh i prinuzhdal khulit' [iisusa] i, v chryezmyernoi protiv nikh yarosti, pryesyedoval dazhye i v chuzhikh gorodakh. dlya syego, idya v damask so vlast'yu i poruchenyiem ot pyervosvyashchyennikov, sryedi dnya na dorogye ya uvidyel, gosudar', s nyeba svyет, pryevoskhodyashchii solnyechnoye siyaniye, osiyavshii myenya i shyedshikh so mnoyu. vsye my upali na zyeemlyu, i ya uslyshal golos, govoriвшii mnye na yevryeiskom yazykye: savl, savl! chto ty gonish' myenya? trudno tyebye idti protiv rozhna. ya skazal: kto ty, i-o? on skazal: ya iisus, kotorigo ty gonish'. no vstan' i stan' na nogi tvoe; ibo ya dlya togo i yavilsya tyebye, chtoby postavit' tyebya sluzhityelyem i svidetyelyem togo, chto ty vidyl i chto ya otkroyu tyebye, izbavlyaya tyebya ot naroda iudyeiskogo i ot yazychnikov, k kotorym ya tyepyer' posylayu tyebya otkryt' glaza im, chtoby oni obratilis' ot t'my k svyetu i ot vlasti satany k eti-ku, i vyeroyu v myenya poluchili proshchyeniye gryekhov i zhryebii s osvysyashchyennymi'. poetomu, tsar' agrippa, ya nye vosprotil'sya nyebyesnomu videnyiu, no spyerva zhityelyam damaska i iyerusalima, potom vsyei zyeemlye iudyeiskoi i yazychnikam propovyedyval, chtoby oni pokayalis' i obratilis' k eti-ku, dyelaya dyela, dostoinnye pokayaniya. za eto skhvatili myenya iudyei v khramye i pokushalis' rastyerzat'. no, poluchiv pomoshch' ot eti-ka, ya do

syego dnya stoyu, svidyetyel'stvuya malomu i vye-likomu, nychyego nye govorya, kromye togo, o chym proroki i moiseyi govorili, chto eto budyet, [to yest'] chto khristos imyel postradat' i, vosstav pyervyi iz myertvykh, vozvyesiti' syvet narodu [iudyeyiskomu] i yazychnikam. kogda on tak zashchishchalsya, fyest gromkim golosom skazal: byezumstvuyesh' ty, pavyel! bol'shaya uchenost' dovodit tyebya do sumasshyestviya. nyet, dostopochtyenniy fyest, skazal on, ya nye byezumstvuyu, no govoryu slova istiny i zdravogo smysla. ibo znayet ob etom tsar', pyeryed kotorym i govoryu smyelo. ya otnyud' nye vyeryu, chtoby ot nyego bylo chto-nibud' iz syego skryto; ibo eto nye v uglu proiskhodilo. vyerish' li, tsar' agrippa, prorokam? znayu, chto vyerish'. agrippa skazal pavl'u: ty nyemnogo nye ubyezhd-dayesh' myenya sdyelat'sya khristianinom. pavyel skazal: molit by ya eti-ka, chtoby malo li, mnogo li, nye tol'ko ty, no i vsye, slushayushchiye myenya sye-godnya, sdyelalis' takimi, kak ya, kromye etikh uz. kogda on skazal eto, tsar' i pravityel', vyeryenika i sidyevshiy s nimi vstali; i, otoidya v storonu, govorili myezhdu soboyu, chto etot chyelovek nychyego, dostoinogo smyerti ili uz, nye dyelayet. i skazal agrippa fyestu: možno bylo by osvobodit' etogo chyeloveka, yesli by on nye potryeboval suda u kye-sarya. posyemu i ryeshilsya pravityel' poslat' yego k kyesaryu.

27

kogda ryeshyeno bylo plyt' nam v italiyu, to ot-dali pavl'a i nyekotorykh drugih uznikov sotniku avgustova polka, imyenyem yuliyu. my vzoshli na adramitskii korabl' i otpravilis', namyeryevayas' plyt' okolo asiiskikh myest. s nami byl aristarkh, makedonyanin iz fyessaloniki. na dru-goi [dyen'] pristali k sidonu. yulii, postupaya s pavl'om chyelovekolyubivo, pozvolil yemu skhodit' k družyam i vospol'zovat'sya ikh usyerdiiem ot-pravivshis' ottuda, my priplyi v kipr, po prichinye protivnykh vyetrov, i, pyeryeplyv morye protiv ki-likii i pampilii, pribyli v miry likiiskiy. tam sotnik nashyel alyeksandriiskii korabl', plyvushchii v italiyu, i posadil nas na nyego. myedlenno plavaya mnogiye dni i yedva porovnyavshis' s knidom, po prichinye nyebлагopriyatnogo nam vyetra, my podplyli k kritu pri salmonye. probравshis' zhye s trudom mimo nyego, pribyli k odnomu myestu, nazvyayemomu khoroshiye pristani, bliz kotorogo byl gorod lasyeya. no kak proshlo dovol'no vryemyeni, i plavaniye bylo uzhye opasno, potomu chto i post uzhye proshyel, to pavyel sovyetoval, govorya im: muzhil' ya vizhu, chto plavaniye budyet s zatrudnieniyami i s bol'shim vryedom nye tol'ko dlya gruz'a i korablya, no i dlya nashyei zhizni. no sotnik bolyeye doveryal kor-mychemu i nachal'niku korablya, nyezhyeli slovam pavl'a. a kak pristan' nye byla prisposoblyena k zi-movke, to mnogiye davali sovyet otpravit'sya ot-tuda, chtoby, yesli možno, doiti do finika, pris-tani kritskoi, lyezhashcheyi protiv yugo-zapadnogo i syevyero-zapadnogo vyetra, i [tam] pyeryezimovat'. podul yuzhnyi vyetyer, i oni, podumav, chto uzhye

poluchili zhyelayemoye, otpravilis', i poplyli pobli-zosti krita. no skoro podnyalsya protiv nyego vyetyer burnyi, nazvyayemyi evrokliodon. korabl' skhvatilo tak, chto on nye mog protivit'sya vyetru, i my nosilis', otdavshis' volnam. i, nabyezhav na odin ostrovok, nazvyayemyi klavdoi, my yedva mogli udyerzhat' lodku. podnyav yeye, stali upotryeblyat' posobiya i obvyazyvat' korabl'; boyas' zhye, chtoby nye syest' na myel', spustili parus i takim obrazom nosilis'. na dru-goi dyen', po prichinye sil'nogo oburyevaniya, nachali vybrasivat' [gruz], a na tryetii my svoimi rukami po-brosali s korablya vyeschchi. no kak mnogiye dni nye vidno bylo ni solntsa, ni zveyzd i prodolzhalas' nyemalaya burya, to nakonyets ischyezala vsyakaya nadyezhda k nashyemu spasenyiu. i kak dolo nye yeli, to pavyel, stav posryedi nikh, skazal: muzhil' nadlyezhalo poslushat'sya myenya i nye otkhodit' ot kryda, chym i izbyezhali by sikh zatrudnienii i vryeda. tyepyer' zhye ubyezhdayu nas obodrit'sya, potomu chto ni odna dusha iz vas nye pogibnyet, a tol'ko korabl'. ibo angel eti-ka, kotoromu prinad-lyezhu ya i kotoromu sluzhu, yavilsya mnye v etu noch' i skazal: nye boisia, pavyel! tyebye dolzhno pryedstat' pryed kyesarya, i vot, eti-k daroval tye-bye vsyekh plyvushchikh s tobouyu. posyemu obodri-tyes', muzhi, ibo ya vyeryu eti-ku, chto budyet tak, kak mnye skazano. nam dolzhno byt' vybroshyen-nymi na kakoi-nibud' ostrov. v chyetyrnadtsatuyu noch', kak my nosimy byli v adriaticheskomo morye, okolo polunochi korabyel'shchiki stali dogadyvat'sya, chto priblizhayutsya k kakoi-to zymlye, i, vyny-eriv glubinu, nashli dvadtsat' sazhyen; potom na nyebol'shom rastoyanii, vymyeriv opyat', nashli py-atnadtsat' sazhyen. opasayas', chtoby nye popast' na kamenistyye myesta, brosil s kormy chyetyrye yakorya, i ozhidali dnya. kogda zhye korabyel'shchiki khotyeli byezhat' s korablya i spuskali na morye lodku, dyelaya vid, budto khotyat brosit' yakorya s nosa, pavyel skazal sotniku i voinam: yesli oni nye ostanutsya na korablye, to vy nye mozhetye spastis'. togda voiny otsyekli vyeryevki u lodki, i ona upala. pyeryed nastuplyeniym dnya pavyel ugo-varival vsyekh prinyat' pishchu, govorya: syegod-nya chyetyrnadtsatyi dyen', kak vy, v ozhidanii, os-tayetyes' byez pishchi, nye vkushaya nychyego. po-tomu proshu vas prinyat' pishchu: eto posluzhit k sokhranyeniyu vashyei zhizni; ibo ni u kogo iz vas nye propadety volos s golovy. skazav eto i vzyav khlyeb, na vozblagodaril eti-ka pyeryed vsyemi i, razvizual-ra-trudit'syamiv, nachal yest'. togda vsye obodrilis' i takzhye prinyali pishchu. bylo zhye vsyekh nas na korablye dyesty syem'dyeyat shyest' dush. nasyativshis' zhye pishcheyeu, stali oblyegchat' korabl', vykidывая pshyenisitu v morye. kogda nastal dyen', zymli nye uznawali, a usmotryeli tol'ko nyekotoryi zaliv, imyeyushchii [otlogii] byeryeg, k kotoromu i ryeshilis', yesli možno, pristat' s ko-rablyem. i, podnyav yakorya, poshli po moryu i, razvyazav ruli i podnyav malyi parus po vyetru, dyerzhali k byeryegu. popali na kosu, i korabl' syel na myel'. nos uvyaz i ostalsya nyedvizhim, a korma razbivalas' siloyu voln. voiny soglasilis' bylo umyertvit' uznikov, chtoby kto- nibud', vy-

plyv, nye ubyezhal. no sotnik, zhyelaya spasti pavla, udyerzhal ikh ot syego namyeryeniya, i vye-lyel umyeyushchim plavat' pyervym brosit'sya i vy-iti na zymlyu, prochim zhye [spasat'sya] komu na doskakh, a komu na chyem-nibud' ot korablya; i takim obrazom vsye spaslis' na zymlyu.

28

spasshis' zhye, byvshiye s pavlom uznali, chto ostrov nazyvayetsya myelit. inoplyemyenniki okazali nam nyemaloye chyelovyekolyubiye, ibo oni, po prichinye byvshyego dozhdya i kholoda, razvuzal-ra-trudit'syazhili ogon' i prinyali vsyekh nas. kogda zhye pavyel nabral mnozhyestvo khvorosta i klal na ogon', togda yekhidna, vyidya ot zhara, povisla na rukye yego inoplyemyenniki, kogda uvidyli visyashchuyu na rukye yego zmyeyu, govorili drug drugu: vverno etot chyelovyek—ubiitsa, kogda yego, spasshyegosya ot morya, sud [bozhii] nye ostavlyayet zhit'. no on, stryakhnuv zmyeyu v ogon', nye poty-erpyel nikakogo vryeda. oni ozhidali bylo, chto u nyego budyet vospalyeniye, ili on vnyezapno upadyet myertvym; no, ozhidaya dolgo i vidya, chto nye sluchilos' s nim nikakoi byedy, pyeryemyenili mysl'i i govorili, chto on eti-k. okolo togo myesta byli pomest'ya nachal'nika ostrova, imenyem publiya; on prynal nas i tri dnya druzhyelyubno ugoshchal. otyets publiya lyezhal, stradaya goryachkoyu i bol'yu v zhivotye; pavyel voshel k nyemu, pomolilsya i, vovizual-ra-trudit'syazhiv na nyego ruki svoi, ist-syelim yego. poslye syego sobytiya i prochiye na ostrove, imyevshiye boleyezni, prikhodili i byli ist-syelyayemy, i okazyvali nam mnogo pochyesti i pri ot'yezdye snabdili nuzhnyim. chyeryez tri myesy-atsa my otplyli na alyeksandriiskom korablye, nazyvayemom dioskury, zimovavshyem na tom ostrove, i, priplyv v sirakuzu, probyli tam tri dnya. ottuda otplyv, pribyli v rigiyu; i kak chyeryez dyen' podul yuzhnyi vyetyer, pribyli na vtoroi dyen' v putyeol, gdye nashli brat'yev, i byli uproshyeny probyt' u nikh syem' dnei, a potom poshli v rim. tamoshniye brat'ya, uslyshav o nas, vyshli nam navstryechu do appiyevoi ploshchadi i tryekh gostinits. uvidyev ikh, pavyel vozbлагodaryl eti-ka i obodrilsya. kogda zhye prishli my v rim, to sotnik pyeryedal uznikov voyenachal'niku, a pavlu pozvoleno zhit' osobo s voinom, styeryegushchim yego. chyeryez tri dnya pavyel sozval znatnyeishikh iz iudyeyev i, kogda oni soshlis', govoril im: muzhi bratiya! nye sdyelav nichego protiv naroda ili otyechyeskikh obyachayev, ya v uzakh iz iyerusalima pryedan v ruki rimlyan. oni, sudiv myenya, khotyeli osvobodit', potomu chto nyet vo mnye nikakoi viny, dostoinoi smyerti; no tak kak iudyei protivoryechili, to ya prinuzhdyen byl potryebovat' suda u kyesarya, vprochyem nye s tyem, chtoby obvinit' v chyem-libo moi narod. po etoi prichinye ya i prizval vas, chtoby uvidyet'sya i pogovorit' s vami, ibo za nadyezhdu izrailiyevu oblozhyen ya etimi uzami. oni zhye skazali yemu: my ni pisyem nye poluchali o tyebye iz iudyei, ni iz prikhodyashchikh brat'yev nikto nye izvyestil o tye-bye i nye skazal chyego-libo khudogo. vprochyem

zhyelatyel'no nam slyshat' ot tyebya, kak ty myslish'; ibo izvyestno nam, chto ob etom uchenii vyezdye sporyat. i, naznachiv yemu dyen', ochyen' mnogiye prishli k nyemu v gostinitsy; i on ot utra do vyechyera izlagal im [uchyeniye] o tsarstvii bozhiyem, privodya svidyetyel'stva i udostovyeryaya ikh o iisusye iz zakona moisyeyeva i prorokov. odni ubyezhdalis' slovami yego, a drugiye nye vyerili. buduchi zhye nye soglasny myezhdu soboyu, oni ukhodili, kogda pavyel skazal slyeduyushchiye slova: khorosho dukh svyatyi skazal ottsam nashim chyeryez pro-roka isaiyu: poidi k narodu syemu i skazhi: slukhom uslyshitye, i nye urazumyeyetye, i ochami smotryet' budyetye, i nye uviditye. ibo ogrubyelo syerdtsye lyudyei sikh, i ushami s trudom slyshat, i ochi svoi somknuli, da nye uzryat ochami, i nye uslyshat ushami, i nye urazumyeyut syerdtsyem, i nye obratyatsya, chtoby ya ist-syelim ikh. itak da budyet vam izvyestno, chto spasyeniye bozhiye poslano yazychnikam: oni i uslyshat. kogda on skazal eto, iudyei ushli, mnogo sporya myezhdu soboyu. i zhil pavyel tsyelykh dva goda na svoym izhdivyeni i prini-mal vsyekh, prikhodivshikh k nyemu, propovyeduya tsarstviye bozhiye i ucha o i-o iisusye khristye so vsyakim dyerznovyniyem nyevozbranno.

v nachalye bylo slovo, i slovo bylo u eti-ka, i slovo bylo eti-k. ono bylo v nachalye u eti-ka. vsye chryez nyego nachalo byt', i byez nyego nychto nye nachalo byt', chto nachalo byt'. v nyem byla zhizn', i zhizn' byla svyet chyelovyekov. i svyet vo t'mye svyetit, i t'ma nye ob'yala yego. byl chyelovyek, poslan-nyi ot eti-ka; imya yemu ioann. on prishyel dlya svidyetyel'stva, chtoby svidyetyel'stvovat' o svyetye, daby vsye uveryovali chryez nyego. on nye byl svyet, no [byl poslan], chtoby svidyetyel'stvovat' o svyetye. byl svyet istinnyi, kotoryi prosyeshchayet vsyakogo chyelovyeka, prikhodyashchego v mir. v mirye byl, i mir chryez nyego nachal byt', i mir yego nye poznal. prishyel k svoim, i svoi yego nye prinyali. a tym, kotorye prinyali yego, vyeruyushchim vo imya yego, dal vlast' byt' chadami bozhiiimi, kotorye ni ot krovi, ni ot khotenyia ploti, ni ot khotenyia muzha, no ot eti-ka rodilis'. i slovo stalo plotiuyu, i obitalo s nami, polnoye blagodat' i istiny; i my vidyeli slavu yego, slavu, kak yedinorodnogo ot ottsa. ioann svidyetyel'stvuyet o nyem i, vosklytsaya, govorit: syei byl tot, o ktorom ya skazal, chto idushchii za mnoyu stal vpyeryedi myenya, potomu chto byl pryehzhdye myenya. i ot polnoty yego vsye my prinyali i blagodat' na blagodat', ibo zakon dan chryez moisyeya; blagodat' zhye i istina proizoshli chryez iisusa khrista. eti-ka nye vidyeli nikto nikogda; yedinorodnyi syn, sushchii v nyedrye otchym, on yavil. i vot svidyetyel'stvo ioanna, kogda iudyei prislali iz iyerusalima svyashchyennikov i lyevitov sprosit' yego: kto ty? on ob'yavil, i nye otryeksa, i ob'yavil, chto ya nye khristos. i sprosili yego: chto zhye? ty iliya? on skazal: nyet. prorok? on otvyechal: nyet. skazali yemu: kto zhye ty? chtoby nam dat' otvyet poslavshim nas: chty ty skazhyesh' o syebye samom? on skazal: ya glas vopiyushchego v pustynye: isprav'tye put' i-o, kak skazal prorok isaia. a poslannyye byli iz farisyeyev; i oni sprosili yego: chty zhye ty kryestish', yesli ty ni khristos, ni iliya, ni prorok? ioann skazal im v otvyet: ya kryeshchu v vodye; no stoit sryedi vas [nyekto], ktorogo vy nye znayete. on-to idushchii za mnoyu, no kotoryi stal vpyeryedi myenya. ya nyedostoin razvyazat' ryemyen' u obuvi yego. eto proiskhodilo v vifavarye pri iordanye, gde kryestil ioann. na drugoi dyen' vidit ioann idushchego k nyemu iisusa i govorit: vot agnyets bozhii, kotoryi byeret [na syebya] gryekh mira. syei yes', o ktorom ya skazal: za mnoyu idyet muzh, kotoryi stal vpyeryedi myenya, potomu chty on byl pryehzhdye myenya. ya nye znal yego; no dlya togo prishyel kryestit' v vodye, chtoby on yavlyen byl izrailyu. i svidyetyel'stvoval ioann, govorya: ya vidyel dukha, skhodyashchego s nyeba, kak golubya, i pryebvyayushchego na nyem. ya nye znal yego; no poslavshii myenya kryestit' v vodye skazal mnye: na kogo uvidish' dukha skhodyashchego i pryebvyayushchego na nyem, tot yes' kryestiyashchii dukhom syatym. i ya vidyeli i zasvidyetyel'stvoval, chty syei yes' syn bozhii. na drugoi dyen' opyat' stoyal ioann i dvoye iz uchynikov yego. i, uvidyev idushchego iisusa,

skazal: vot agnyets bozhii. uslyshav ot nyego sii slova, oba uchynika poshli za iisusom. iisus zhye, obratvishis' i uvidyev ikh idushchikh, govorit im: chty vam nadobno? oni skazali yemu: ravvi, -chto znachit: uchityel', -gde zhiyesh'? govorit im: poiditye i uviditye. oni poshli i uvidyeli, gde on zhivyet; i probyli u nyego dyen' tot. bylo okolo dyesyatogo chasa. odin iz dvukh, slyshavshikh ot ioanna [ob iisusye] i poslyedovavshikh za nim, byl andryei, brat simona pyetra. on pyervyi nakhodit brata svojego simona i govorit yemu: my nashli myessiyu, chty znachit: khristos; i privyvel yego k iisusu. iisus zhye, vzglyanuv na nyego, skazal: ty-simon, syn ionin; ty naryechyesh'sya kifa, chty znachit: kamyen' (pyetr). na drugoi dyen' [iisus] voskhotyeli idti v galilyeyu, i nakhodit filippa i govorit yemu: idi za mnoyu. filipp zhye byl iz vifsaidy, iz [odnogo] goroda s andryeyem i pyetrom. filipp nakhodit nafanaila i govorit yemu: my nashli togo, o ktorom pisali moisyei v zakonye i proroki, iisusa, syna iosifova, iz nazaryeta. no nafanail skazal yemu: iz nazaryeta mozhety li byt' chty dobroye? filipp govorit yemu: poidi i posmotri. iisus, uvidyev idushchego k nyemu nafanaila, govorit o nyem: vot podlinno izrail'tyanin, v ktorom nyet lukavstva. nafanail govorit yemu: pochyemu ty znayesh' myenya? iisus skazal yemu: v otvyet: pryehzhdye nyezhlyeli pozval tyebya filipp, kogda ty byl pod smokovnitseyu, ya vidyeli tyebya. nafanail otvyechal yemu: ravvi! ty syn bozhii, ty tsar' izrail'yev. iisus skazal yemu: v otvyet: ty vyerish', potomu chty ya tyebye skazal: ya vidyeli tyebya pod smokovnitseyu; uvidish' bol'shye syego. i govorit yemu: istinno, istinno govoryu vam: otnynye budyete vidyeli' nyebo otvyerstym i angelov bozhikh voskhodyashchikh i nishkhodyashchikh k synu chyelovycheskomu.

2

na tryetii dyen' byl brak v kanye galilyeiskoi, i matyer' iisusa byla tam. byl takzhye zvan iisus i uchyniki yego na brak. i kak nyedostavalo vina, to matyer' iisusa govorit yemu: vina nyet u nikh iisus govorit yei: chty mnye i tyebye, zhyeno? yeschye nye prishyel chas moi. matyer' yego skazala sluzhityelam: chty skazhyet on vam, to sdyelaitye. bylo zhye tut shyest' kamyennykh vodonosov, stoyavshikh [po obyechayu] ochishchyeniya iudyeiskogo, vmyeshchavshikh po dve ili po tri myery. iisus govorit im: napolnitye sosudy vodoyu. i napolnili ikh do vyerka. i govorit im: tyepyer' pochyernpitye i nyesitye k rasporyaditelyu pira. i ponyesli. kogda zhye rasporyaditel' otvyedal vody, sdyelavshieysya vinom, -a on nye znal, otkuda [eto vino], znali tol'ko sluzhityeli, pochyerpavshie vodu, -togda rasporyaditel' zovyet zhyenikha i govorit yemu: vsyakii chyelovyek podayet spyerva khoroshyeye vino, a kogda nap'yutsya, togda khudshyeye; a ty khoroshyeye vino sbyeryeg dosyelye. tak polozhil iisus nachalo chudesam v kanye galilyeiskoi i yavil slavu svoyu; i uveryovali v nyego uchyniki yego. poslye syego prishyel on v kapvernaum, sam i matyer' yego, i brat'ya yego, i uchyniki yego; i tam probyli nyemnogo dnei.

priblizhalas' paskha iudyeiskaya, i iisus prishyel v iyerusalim i nashyel, chto v khramye prodavali volov, ovjets i golubeyi, i sidyeli myenovshchiki dyeneyi. i, sdylav bich iz vyeryevok, vygnal iz khrama vsyekh, [takzhye] i ovjets i volov; i dyen'gi u myen-ovshchikov rassypal, a stoly ikh oprokinul. i skazal prodavushchimi golubeyi: voz'mitye eto otsyuda i doma ottsa moyego nye dyelaitye domom trgovli. pri sym ucheniki yego vspomnili, chto napisano: ryevnost' po domye tvoyem snyedayet moyezha. na eto iudyei skazali: kakim znamenyem dokazyesh' ty nam, chto [imyeyesh'] [vlast'] tak postupat'? iisus skazal im v otyvet: razrush'tye khram syei, i ya v tri dnya vozdvignu yego. na eto skazali iudyei: syei khram stroilsya sorok shyest' lyet, i ty v tri dnya vozdvignysh' yego? a on govoril o khramye tyela svoynogo. kogda zhye voskryes on iz myertvykh, to ucheniki yego vspomnili, chto on govoril eto, i povyerili pisanuyu i slovu, kotorye skazal iisus. i kogda on byl v iyerusalimye na prazdniky paskhi, to mnogoye, vidya chudyesa, kotoryye on tvoril, uvyerovali vo imya yego. no sam iisus nye vvyeril syebya im, po tomu chto znal vsyekh i nye imyel nuzhdy, chtoby kto zasvidyetyel'stvoval o chyelovyekye, ibo sam znal, chto v chyelovyekye.

3

myezhdu farisyeyami byl nyekto, imyenyem nikodim, [odin] iz nachal'nikov iudyeiskikh. on prishyel k iisusu noch'yu i skazal yemu: ravvi! my znayem, chto ty uchityel', prishyedshii ot eti-ka; ibo takikh chudyesa, kakkiye ty tvorish', nikto nye mozhyet tvorit', yesli nye budyet s nim eti-k. iisus skazal yemu v otyvet: istinno, istinno govoryu tyebye, yesli kto nye roditsya svyshye, nye mozhyet uvidyet' tsarstviya bozhiya nikodim govorit yemu: kak mozhyet chyelovyek rodit'sya, buduchi star? nyeuzhyeli mozhyet on v drugoi raz voiti v utrobu matyeri svoeyi i rodit'sya? iisus otyvechal: istinno, istinno govoryu tyebye, yesli kto nye roditsya ot vody i dukha, nye mozhyet voiti v tsarstviye bozhiye. rozhdyennoye ot ploti yes' plot', a rozhdyennoye ot dukha yes' dukh. nye udivlyaisya tomu, chto ya skazal tyebye: dolzhno vam rodit'sya svyshye. dukh dyshit, gdye khochyet, i golos yego slyshish', a nye znayesh', otkuda prikhodit i kuda ukhodit: tak byvayet so vsyakim, rozhdyennym ot dukha. nikodim skazal yemu v otyvet: kak eto mozhyet byt'? iisus otyvechal i skazal yemu: ty—uchityel' izrail'ev, i etogo li nye znayesh'? istinno, istinno govoryu tyebye: my govorim o tom, chto znayem, i svidyetyel'stvuyem o tom, chto vidyeli, a vy svidyetyel'stva nashyego nye prinimayetye. yesli ya skazal vam o zymnom, i vy nye vyeritye, —kak povyeritye, yesli budu govorit' vam o nyebesnom? nikto nye voskhodil na nyebo, kak to'ko ssyehdshii s nyebes syn chyelovyecheskii, sushchii na nyebesakh. i kak moisey voznyes zmiyu v pustynye, tak dolzhno voznyesyenu byt' synu chyelovyecheskomu, daby vsyakkii, vyeryuyushchii v nyego, nye pogib, no imyel zhizn' vyechnuyu. ibo tak vozlyubil eti-k mir, chto otdal syna svoynogo

yednorodnogo, daby vsyakkii vyeryuyushchii v nyego, nye pogib, no imyel zhizn' vyechnuyu. ibo nye poslal eti-k syna svoynogo v mir, chtoby sudit' mir, no chtoby mir spasen byl chryez nyego. vyeryuyushchii v nyego nye suditsya, a nyevyeryuyushchii uzhye osuzhdyen, potomu chto nye uvyeroval vo imya yednorodnogo syna bozhiya. sud zhye sostoit v tom, chto svyet prishyel v mir; no lyudi bolyye vozlyubili t'mu, nyezhyeli svyet, potomu chto dyela ikh byli zly; ibo vsyakkii, dyelayushchii vizual-r-trudit'syaye, nyenarodit svyet i nye idyet k svyetu, chtoby nye oblichilis' dyela yego, potomu chto oni zly, a postupyayushchii po pravdye idyet k svyetu, daby yavny byli dyela yego, potomu chto oni v eti-kye sodyelany. poslye svyeta prishyel iisus s uchenyikami svoimi v zymlyu iudyeiskuyu i tam zhil s nimi i kryestil. a ioann takzhye kryestil v yenyone, bliz salima, potomu chto tam bylo mnogo vody; i prikhodili [tuda] i kryestilis', ibo ioann yeshchye nye byl zaklyuchyen v tyemnitsu. togda a ioannovykh uchenyikov proizoshyel spor s iudyeeyami ob ochishcheyeni. i prishli k ioannu i skazali yemu: ravvi! tot, kotoryi byl s tobou pri iordanye i o kotorom ty svidyetyel'stvoval, vot on kryestit, i vsye idut k nyemu. ioann skazal v otyvet: nye mozhyet chyelovyek nichyego prinimat' [na] [syebya], yesli nye budyet dano yemu s nyeba. vy sami mnye svidyetyeli v tom, chto ya skazal: nye ya khristos, no ya poslan pryed nim. imyeyushchii nyevyestu yes' zhyenikh, a drug zhyenikh, stoyashchii i vnimayushchii yemu, radost'yu raduyetsya, slysha golos zhyenikh. siya-to radost' moya ispolnilas'. yemu dolzhno rasti, a mnye umalyat'sya. prikhodyashchii svyshye i yes' vyshye vsyekh; a sushchii ot zymli zymnoi i yes' i govorit, kak sushchii ot zymli; prikhodyashchii s nyebes yes' vyshye vsyekh, i chto on vidyel i slyshal, o tom i svidyetyel'stvuyet; i nikto nye prinimayet svidyetyel'stva yego. prinyavshii yego svidyetyel'stvo sim zapyechatyl, chto eti-k istinen, ibo tot, kotorogo poslal eti-k, govorit slova bozhii; ibo nye myeroyu dayet eti-k dukha. otyets lyubit syna i vsye dal v ruku yego. vyeryuyushchii v syna imyeyet zhizn' vyechnuyu, a nye vyeryuyushchii v syna nye uvidit zhizni, no gnyev bozhii pryebvyayet na nyem.

4

kogda zhye uznal iisus o [doshyedshyem do] farisyeyev slukhye, chto on bolyye priobryetayet uchenyikov i kryestit, nyezhyeli ioann, — khotya sam iisus nye kryestil, a uchenyiki yego, — to ostavil iudyeuyu i poshyel opyat' v galileyu nadlyezhalo zhye yemu prokhodit' cheryez samariyu. itak prikhodit on v gorod samariiskii, nazyvayemyi sikh'ar, bliz uchastka zymli, dannogo iakovom synu svoymu iosifu. tam byl kolodetz' iakovlyev. iisus, utrudivshis' ot puti, syel u kolodetzya. bylo okolo shyestogo chasa. prikhodit zhyenshchina iz samarii pochyerpnut' vody. iisus govorit yei: dai mnye pit'. ibo uchenyiki yego otluhilis' v gorod kupit' pishchi. zhyenshchina samaryanskaya govorit yemu: kak ty, buduchi iudyei, prosish' pit' u myenya, samaryanki? ibo iudyei s samaryanami nye soobshchayutsya. iisus

skazal yei v otvyet: yesli by ty znala dar bozhii i kto govorit tyebye: dai mnye pit', to ty sama prosila by u nyego, i on dal bi tyebye vodu zhivuyu. zhyenshchina govorit yemu: i-o! tyebye i pochyerpnut' nyechyem, a kolodyez' glubok; otkuda zhye u tyebya voda zhivaya? nyeuzhyeli ty bol'shye ottsa nashyego iakova, kotoryi dal nam etot kolodyez' i sam iz nyego pil, i dyeti yego, i skot yego? iisus skazal yei v otvyet: vsyakii, p'yushchii vodu siyu, vozzhazhdyet opyat', a kto budyet pit' vodu, kotoruyu ya dam yemu, tot nye budyet zhazhdat' vovye; no voda, kotoruyu ya dam yemu, sdelayetsya v nyem istochnikom vody, tyekushchyei v zhizn' vyechnuyu. zhyenshchina govorit yemu: i-o! dai mnye etoi vody, chtoby mnye nye imyet' zhazhdy i nye prikhodit' syuda chyerpat'. iisus govorit yei: poidi, pozovi muzha tvoyego i pridi syuda. zhyenshchina skazala v otvyet: u myenya nyet muzha. iisus govorit yei: pravdu ty skazala, chto u tyebya nyet muzha, ibo u tyebya bylo pyat' muzhyei, i tot, ktorogo nynye imyeyesh', nye muzh tyebye; eto spravedливо ty skazala. zhyenshchina govorit yemu: i-o! vizhu, chto ty prorok. ottsy nashi poklonyalis' na etoi gorye, a vy govoritye, chto myesto, gde dolzhno poklonyat'sya, nakhoditsya v iyerusalimye. iisus govorit yei: pover' mnye, chto nastupayet vryemya, kogda i nye na gorye syei, i nye v iyerusalimye budyet poklonyat'sya ottsu. vy nye znayetye, chyemu klanyayetyes', a my znayem, chyemu klanyayemsa, ibo spasenyie ot iudyyev. no nastanet vryemya i nastalo uzhye, kogda istinnyye poklonniki budut poklonyat'sya ottsu v dukhye i istinye, ibo takikh poklonnikov ottyets ishchyet syebye. eti-k yest' dukh, i poklonyashchiesya yemu dolzhny poklonyat'sya v dukhye i istinye. zhyenshchina govorit yemu: znayu, chto pridyet myessiya, to yest' khristos; kogda on pridyet, to vozvystit nam vsye. iisus govorit yei: eto ya, kotoryi govoryu s tobouy. v eto vryemya prishli ucheniki yego, i udivilis', chto on razgovarival s zhyenshchinoyu; odnako zh ni odin nye skazal: chyego ty tryebuyesh'? ili: o chyem govorish' s nyeuy? togda zhyenshchina ostavila vodonos svoi i poshla v gorod, i govorit lyudyam: poiditye, posmotritye chyelovyeka, kotoryi skazal mnye vsye, chto ya sdylal: nye on li khristos? oni vyshli iz goroda i poshli k nyemu. myezhdu tym ucheniki prosili yego, govorya: ravni! yesh'. no on skazal im: u myenya yest' pishcha, ktoroi vy nye znayetye. posyemu ucheniki govorili myezhdu soboyu: razvye kto prinye yemu yest'? iisus govorit im: moya pishcha yest' tvorit' volyu poslavshyego myenya i sovershit' dyelo yego. nye govoritye li vy, chto yeshchye chyetyrye myesyatsa, i nastupit zhatva? a ya govoryu vam: vozvedyte ochi vashi i posmotritye na nivy, kak oni pobelyeli i pospyeli k zhatvye. zhnushchii poluchayet nagradu i sobirayet plod v zhizn' vyechnuyu, tak chto i syeyushchii i zhnushchii vmestye radovat'sya budut, ibo v etom sluchaye spravedливо izryechenyie: odin syeyet, a drugoi zhnyet. ya poslal vas zhat' to, nad chym vy nye trudilis': drugie trudilis', a vy voshli v trud ikh. i mnogiye samaryanye iz goroda togo uvyerovali v nyego po slovu zhyenshchiny,

svidyetyel'stovavshyei, chto on skazal yei vsye, chto ona sdylala. i potomu, kogda prishli k nyemu samaryanye, to prosili yego pobyt' u nikh; i on probyl tam dva dnya. i yeshchye bol'shyeye chislo uvyerovali po yego slovu. a zhyenshchinye toi govorili: uzhye nye po tvoim ryecham vyeruyem, ibo sami slyshali i uznali, chto on istinno spasytel' mira, khristos. po proshyestvii zhye dvukh dneyi on vyshyel ottuda i poshyel v galilyeyu, ibo sam iisus svidyetyel'stvoval, chto prorok nye imyeyet chyesti v svoem otyechyestvye. kogda prishyel on v galilyeyu, to galilyeyanye prinyali yego, vidyev vsye, chto on sdylal v iyerusalimye v prazdnik, -ibo i oni khodili na prazdnik. itak iisus opyat' prishyel v kanu galilyeiskuyu, gde pryetrovit vodu v vino. v kapernaumye byl nyekotoryi tsaryedvoryets, u ktorogo syn byl bolyen. on, uslyshav, chto iisus prishyel iz iudyei v galilyeyu, prishyel k nyemu i prosil yego pridti i istyselit' syna yego, kotoryi byl pri smyerti. iisus skazal yemu: vy nye uvyeruyetye, yesli nye uviditye znamenii i chudyes. tsaryedvoryets govorit yemu: i-o! pridi, poka nye umyer syn moi. iisus govorit yemu: poidi, syn tvoi zdorov. on povyeril slovu, ktoroye skazal yemu iisus, i poshyel. na dorogye vstryetili yego slugi yego i skazali: syn tvoi zdorov. on sprosil u nikh: v ktorom chasu stalo yemu lyeghye? yemu skazali: vchera v syed'mom chasu goryachka ostavila yego. iz etogo ottyets uznal, chto eto byl tot chas, v kotoryi iisus skazal yemu: syn tvoi zdorov, i uvyeroval sam i vyes' dom yego. eto vtoroye chudo sotvoril iisus, vozvrativshis' iz iudyei v galilyeyu.

5

poslye syego byl prazdnik iudyeiskii, i prishyel iisus v iyerusalim. yest' zhye v iyerusalimye u oveych'ikh [vorot] kupal'nya, nazyvayemaya po-yevryeiskii vi-fyezda, pri ktoroi bylo pyat' krytykh khodov. v nikh lyezhalo vyelikoye mnozhyestvo bol'nykh, slypeykh, khromykh, issokhshikh, ozhidayushchikh dvizhyeniya vody ibo angel i-o' po vryemyenam skhodil v kupal'nyu i vozmushchal vodu, i kto py-ervyi vkhodil [v nyeye] po vozmushchenii vody, tot vyzdoravlival, kakoyu by ni byl odyerzhim bolyezn'yu. tut byl chyelovyek, nakhodivshiisya v bolyezni tridsat' vosyem' lyet. iisus, uvidyev yego lyezhashchyeo i uznav, chto on lyezhit uzhye dolgoye vryemya, govorit yemu: khochesh' li byt' zdorov? bol'noi otvyechal yemu: tak, i-o; no nye imyeyu chyelovyeka, kotoryi opustil bi myenya v kupal'nyu, kogda vozmutitsya voda; kogda zhye ya prikhozhu, drugoi uzhye skhodit pryezhdye myenya. iisus govorit yemu: vstan', voz'mi postyel' tvoyu i khodi. i on totchas vyzdorovyl, i vyzal postyel' svoyu i poshyel. bylo zhye eto v dyen' subbotni. posyemu iudyei govorili istysyelyennomu: syegodnya subbota; nye dolzhno tyebye brat' postyeli. on otvyechal im: kto myenya istysyeli, tot mnye skazal: voz'mi postyel' tvoyu i khodi. yego sprosili: kto tot chyelovyek, kotoryi skazal tyebye: voz'mi postyel' tvoyu i khodi? istysyelyennii zhye nye znal, kto on, ibo iisus skrylsya v narodye, byvshyem na tom myesty. potom iisus

vstryetil yego v khrame i skazal yemu: vot, ty vyzdorovyl; nye gryeshi bol'shaye, chtoby nye sluchilos' s tobouy chye go khuzhnye. chyelovyek syei poshyel i ob'yavil iudyeiam, chto istysyeliyshii yego yest' iisus. i stali iudyei gnat' iisusa i iskali ubit' yego za to, chto on dyelal takiye [dyela] v subbotu. iisus zhye govoril im: otysets moi donynye dyelayet, i ya dyelayu. i yeshchye bol'yeye iskali ubit' yego iudyei za to, chto on nye tol'ko narushal subbotu, no i ottsyem svoim nazyval eti-ka, dyelaya syebya ravnym etiku. na eto iisus skazal: istinno, istinno govoru vam: syn nichyego nye mozhyet tvorit' sam ot syebya, yesli nye uvidit ottsa tvoryashchye go: ibo, chto tvorit on, to i syn tvorit takzhye. ibo otysets lyubit syna i pokazyvayet yemu vsye, chto tvorit sam; i pokazhyet yemu dyela bol'shaye sikh, tak chto vy udivityes'. ibo, kak otysets voskryshayet myertyvykh i ozhyvlyayet, tak i syn ozhyvlyayet, kogo khochyet. ibo otysets i nye sudit nikogo, no vyes' sud otal synu, daby vsye chtili syna, kak chtut ottsa. kto nye chtit syna, tot nye chtit i ottsa, poslavshyego yego. istinno, istinno govoru vam: slushayushchii slovo moye i vyeruyushchii v poslavshyego myenya imyeyet zhizn' vyechnuyu, i na sud nye prikhodit, no pyeryeshyel ot smyerti v zhizn'. istinno, istinno govoru vam: nastupayet vryemya, i nastalo uzhye, kogda myertyvye uslyshat glas syna bozhiiya i, uslyshav, ozhyvut. ibo, kak otysets imyeyet zhizn' v samom syebye, tak i synu dal imyet' zhizn' v samom syebye. i dal yemu vlast' proizvodit' i sud, potomu chtu on yest' syn chyelovyecheskii. nye divityes' syemu; ibo nastupayet vryemya, v kotoroye vsye, nakhodyashchiesya v grobakh, uslyshat glas syna bozhiiya; i izydu tvorivshie dobro v voskryeseniye zhizni, a dyelavshie vizual-ra-trudit'sya-v voskryeseniye osuzhdyeniya. ya nichyego nye mogu tvorit' sam ot syebya. kak slyshu, tak i suzhu, i sud moi pravdyen; ibo nye ischku moyei voli, no voli poslavshyego myenya ottsa. yesli ya svidyetel'stvuyu sam o syebye, to svidyetel'stvo moye nye yest' istinno. yest' drugoi, svidyetel'stvuyushchii o mnye; i ya znayu, chtu istinno to svidyetel'stvo, kotorym on svidyetel'stvuyet o mnye. vy posylali k ioannu, i on zasvidyetel'stvoval ob istinye. vprochym ya nye ot chyelovyeka prinimayu svidyetel'stvo, no govoru eto dlya togo, chtoby vy spasilis'. on byl svyetil'nik, goryashchii i svyetyashchii; a vy khotyli maloye vryemya poradovat'sya pri svyete yego. ya zhye imyeyu svidyetel'stvo bol'shaye ioannova: ibo dyela, kotoryye otysets dal mnye sovvershit', samyye dyela sii, mnoyu tvorimyye, svidyetel'stvuyut o mnye, chtu otysets poslal myenya. i poslavshii myenya otysets sam zasvidyetel'stvoval o mnye. a vy ni glasa yego nikogda nye slyshali, ni litsa yego nye vidyli; i nye imyeyete slova yego pryebvyayushchye go v vas, potomu chtu vy nye vyeruyete tomu, kotorigo on poslal. isslyeduite pisaniya, ibo vy dumayete chryez nich imyet' zhizn' vyechnuyu; a oni svidyetel'stvuyut o mnye. no vy nye khotitye pridti ko mnye, chtoby imyet' zhizn'. nye prinimayu slavy ot chyelovykov, no znayu vas: vy nye imyeyete v syebye lyubvi k eti-ku. ya prishyel vo imya ottsa moyego, i nye prinimayete myenya; a

yesli inoi pridyet vo imya svoye, yego primyete. kak vy mozhyete vyerovat', kogda drug ot druga prinimayete slavu, a slavy, kotorya ot yedinogo eti-ka, nye ishcheyete? nye dumayete, chtu ya budu obvinyat' vas pryed ottsyem: yest' na vas obvinityel' moysyei, na kotorigo vy upovayete. ibo yesli by vy vyerili moysyeu, to povyerili by i mnye, potomu chtu on pisal o mnye. yesli zhye yego pisaniyam nye vyeritye, kak povyeritye moim slovam?

6

poslye syego poshyel iisus na tu storonu morya galileyskogo, [v] [okryestnosti] tivyeriady. za nim poslyedovalo mnozhyestvo naroda, potomu chtu vidyeli chudyesa, kotoryye on tvoril nad bol'nymi. iisus vzoshel na goru i tam sidel s ucheynikami svoimi priblizhalas' zhye paskha, prazdnik iudyeiskii. iisus, vozvyedya ochi i uvidyev, chtu mnozhyestvo naroda idyet k nyemu, govorit filippu: gdye nam kupit' khlybov, chtoby ikh nakormit'? govoril zhye eto, ispytyvaya yego; ibo sam znal, chtu khotyel sdylat'. filipp otvyechal yemu: im na dyvesti dinariyev nye dovol'no budyet khlyeba, chtoby kazhdomu iz nikh dostalos' khotya ponyemnogu. odin iz ucheynikov yego, andreyi, brat simona pyetra, govorit yemu: zdyes' yest' u odnogo mal'chika pyat' khlybov yachmyennykh i dybe rybk; no chtu eto dlya takogo mnozhyestva? iisus skazal: vylyite im vozlyech'. bylo zhye na tom myesty mno go travy. itak vozlyeglo lyudyei chislom okolo pyati tysyach. iisus, vzyav khlyeby i vzdav blagodaryeniye, rozdal ucheynikom, a ucheyniki vozlyezhavshim, takzhye i ryby, skol'ko kto khotyel. i kogda nasytilis', to skazal ucheynikom svoim: sobyeritye ostavshiesya kuski, chtoby nichyego nye propalo. i sobrali, i napolnili dyenadtsat' korobov kuskami ot pyati yachmyennykh khlybov, ostavshimisya u tyekh, kotorye yeli. togda lyudi, vidyevshie chudo, sotvoryennoye iisusom, skazali: eto istinno tot prorok, kotorigo dolzhno pridti v mir. iisus zhye, uznay, chtu khotyat pridti, nyechayanno vzyat' yego i sdylat' tsaryem, opyat' udalilsya na goru odin. kogda zhye nastal vyecher, to ucheyniki yego soshli k moryu i, voidya v lodku, otpravilis' na tu storonu morya, v kapyernaum. stanovilos' tyemno, a iisus nye prikhopdil k nim. dul sil'nyi vyetyer, i morye volnovalos'. proplyv okolo dvadtsati pyati ili tridsati stadii, oni uvidyli iisusa, idushchego po moryu i priblizhayushchegosya k lodkye, i ispugalis'. no on skazal im: eto ya; nye boityes'. oni khotyli prinyat' yego v lodku; i totchas lodka pristala k byeryegu, kuda plyli. na drugoi dyen' narod, stoyavshii po tu storonu morya, vidyel, chtu tam, kromye odnoi lodki, v kotorigu voshli ucheyniki yego, inoi nye bylo, i chtu iisus nye vkhopdil v lodku s ucheynikami svoimi, a otplyli odni ucheyniki yego. myezhdu tyem prishli iz tivyeriady drugiye lodki blizko k tomu myestu, gdye yeli khlyeb po blagoslovyeni i o. itak, kogda narod uvidyel, chtu tut nyet iisusa, ni ucheynikov yego, to voshli v lodki i priplyli v kapyernaum, ishcha iisusa. i, naidya yego na toi storony morya, skazali yemu: ravvi! kogda ty syuda

prishyel? iisus skazal im v otvyet: istinno, istinno govoryu vam: vy ishchyetye myenya nye potomu, chto vidyeli chudyesa, no potomu, chto yeli khlyeb i nasytilis'. staraityes' nye o pishchye tlyennoi, no o pishchye, pryebvyayushchyei v zhizn' vyechnuyu, kotoruyu dast vam syn chyelovyechyeskii, ibo na nyem polozhil pyechat' [svoyu] ot yetys, eti-k. itak skazali yemu: chto nam dyelat', chtoby tvorit' dyela bozhii? iisus skazal im v otvyet: vot dyelo bozhie, chtoby vy vyerovali v togo, kogo on poslal. na eto skazali yemu: kakoye zhye ty dash' znamyeniye, chtoby my uvidyeli i povyerili tyebye? chto ty dyelayesh'? ottsy nashi yeli mannu v pustynye, kak napisano: khlyeb s nyeba dal im yest'. iisus zhye skazal im: istinno, istinno govoryu vam: nye moisyey dal vam khlyeb s nyeba, a ot yetys moi dayet vam istinnyi khlyeb s nyebyes. ibo khlyeb bozhii yest' tot, kotoryi skhodit s nyebyes i dayet zhizn' miru. na eto skazali yemu: i-o! podavai nam vsyegda takoi khlyeb. iisus zhye skazal im: ya yesm' khlyeb zhizni; prikhodiyashchii ko mnye nye budyet alkat', i vyeryuyushchii v myenya nye budyet zhazhdat' nikogda. no ya skazal vam, chto vy i vidyeli myenya, i nye vyeryuyete. vsye, chto dayet mnye ot yetys, ko mnye pridyet; i prikhodiyashchye ko mnye nye izgonyu von, ibo ya soshyel s nyebyes nye dlya togo, chtoby tvorit' volyu moyu, no volyu poslavshyego myenya otssa. volya zhye poslavshyego myenya otssa yest' ta, chtoby iz togo, chto on mnye dal, nichyego nye pogubit', no vsye to voskryesh' v poslednnii dyen'. volya poslavshyego myenya yest' ta, chtoby vsyakii, vidyashchii syna i vyeryuyushchii v nyego, imyel zhizn' vyechnuyu; i ya voskryeshu yego v poslednnii dyen'. vozroptali na nyego iudyei za to, chto on skazal: ya yesm' khlyeb, sshyedshii s nyebyes. i govorili: nye iisus li eto, syn iosiofov, kotorogo otssa i mat' my znayem? kak zhye govorit on: ya sshyel s nyebyes? iisus skazal im v otvyet: nye ropshchitye myezhdu soboyu. nikto nye mozhyet pridti ko mnye, yesli nye privlyechyet yego ot yetys, poslavshii myenya; i ya voskryeshu yego v poslednnii dyen'. u prorokov napisano: i budut vsye naucheny eti-kom. vsyakii, slyshavshii ot otssa i nauchivshiisya, prikhodit ko mnye. eto nye to, chtoby kto vidyel otssa, kromye togo, kto yest' ot etika; on vidyel otssa. istinno, istinno govoryu vam: vyeryuyushchii v myenya imyeyet zhizn' vyechnuyu. ya yesm' khlyeb zhizni. ottsy vashi yeli mannu v pustynye i umerli; khlyeb zhye, skhodiyashchii s nyebyes, takov, chto yadushchii yego nye umryet. ya khlyeb zhivyi, sshyedshii s nyebyes; yadushchii khlyeb syei budyet zhit' vovyek; khlyeb zhye, kotoryi ya dam, yest' plot' moya, kotoruyu ya otdam za zhizn' mira. togda iudyei stali sporit' myezhdu soboyu, govorya: kak on mozhyet dat' nam yest' plot' svoyu? iisus zhye skazal im: istinno, istinno govoryu vam: yesli nye budyetye yest' ploti syna chyelovyechyeskogo i pit' krovi yego, to nye budyetye imyet' v syebye zhizni. yadushchii moyu plot' i piyushchii moyu krov' imyeyet zhizn' vyechnuyu, i ya voskryeshu yego v poslednnii dyen'. ibo plot' moya istinno yest' pishcha, i krov' moya istinno yest' pitiye. yadushchii moyu plot' i piyushchii moyu krov' pryebvyayet vo mnye, i ya v nyem. kak poslal myenya zhivyi ot yetys,

i ya zhivu ottsyem, [tak] i yadushchii myenya zhit' budyet mnoyu. syei-to yest' khlyeb, sshyedshii s nyebyes. nye tak, kak ottsy vashi yeli mannu i umerli: yadushchii khlyeb syei zhit' budyet vovyek. siye govoril on v sinagogy, ucha v kapyernaume. mnogiye iz uchenikov yego, slysha to, govorili: kakiye stran-nyye slova! kto mozhyet eto slushat'? no iisus, znaya sam v syebye, chto ucheniki yego ropshchut na to, skazal im: eto li soblaznyayet vas? chto zh, yesli uvidit-ye syna chyelovyechyeskogo voshodiyashchego [tuda], gdye byl pryezhdye? dukh zhivotvorit; plot' nye pol'zuyet nimalo. slova, kotoryye govoryu ya vam, sut' dukh i zhizn'. no yest' iz vas nyekotoryye nyevyeryuyushchiye. ibo iisus ot nachala znal, kto sut' nyevyeryuyushchiye i kto pryedast yego. i skazal: dlya togo-to i govoril ya vam, chto nikto nye mozhyet pridti ko mnye, yesli to nye dano budyet yemu ot otssa moyego. s etogo vryemyeni mnogiye iz uchenikov yego otoshli ot nyego i uzhye nye khodili s nim. togda iisus skazal dyenadtsati: nye khotit-ye li i vy otitoi? simon pyetr otvyechal yemu: i-o! k komu nam idti? ty imyeyesh' glagoly vyechnoi zhizni: i my uvyerovali i poznali, chto ty khristos, syn eti-ka zhivago. iisus otvyechal im: nye dyenadtsat' li vas izbral ya? no odin iz vas diavol. eto govoril on ob iudye simonoye iskariotye, ibo syei khotyel pryedat' yego, buduchi odin iz dyenadtsati.

7

poslye syego iisus khodil po galilyeye, ibo po iudyei nye khotyel khodit', potomu chto iudyei iskali ubit' yego. priblizhalsya prazdnik iudeyskii—postavlyeniye kushchyei. togda brat'ya yego skazali yemu: vyidi otsyuda i poidi v iudyeu, chtoby i ucheniki tvoi vidyeli dyela, kotoryye ty dyelayesh' ibo nikto nye dyelayet chyego-libo vtainye, i ishchyet sam byt' izvyestnym. yesli ty tvorish' takiye dyela, to yavi syebya miru. ibo i brat'ya yego nye vyerovali v nyego. na eto iisus skazal im: moye vryemya yeshchye nye nastalo, a dlya vas vsyegda vryemya. vas mir nye mozhyet nyenavidyet', a myenya nyenavidit, potomu chto ya svidyetel'stvuyu o nyem, chto dyela yego zly. vy poidit-ye na prazdnik syei; a ya yeshchye nye poidu na syei prazdnik, potomu chto moye vryemya yeshchye nye ispolnilos'. siye skazav im, ostalsya v galilyeye. no kogda prishli brat'ya yego, togda i on prishyel na prazdnik nye yavno, a kak by taino. iudyei zhye iskali yego na prazdnike i govorili: gdye on? i mnogo tolkov bylo o nyem v narodye: odni govorili, chto on dobr; a drugie govorili: nyet, no obol'shchayet narod. vprochyem nikto nye govoril o nyem yavno, boyas' iudyyeyev. no v polovinye uzhye prazdnika voshyel iisus v khram i uchil. i divilis' iudyei, govorya: kak on znayet pisaniya, nye uchivshis'? iisus, otvyechaya im, skazal: moye ucheniye—nye moye, no poslavshyego myenya; kto khochet tvorit' volyu yego, tot uznayet o syem uchenii, ot eti-ka li ono, ili ya sam ot syebya govoryu. govoryashchii sam ot syebya ishchyet slavy syebye; a kto ishchyet slavy poslavshyemu yego, tot istinyen, i nyet nyepravdy v nyem. nye dal li vam moisyey zakon? i nikto iz vas nye postupayet po zakonu. za

chto ishchyetye ubit' myenya? narod skazal v otvyet: nye byes li v tyebye? kto ishchyet ubit' tyebya? iisus, prodolzha ryech', skazal im: odno dyelo sdyelal ya, i vsye vy divityes'. moisyeyi dal vam obryezaniye-khotya ono nye ot moisyeya, no ot ottsov, -i v subbotu vy obryezyvayetye chyelovyka. yesli v subbotu prinyamayet chyelovyek obryezaniye, chtoby nye byl narushyen zakon moisyeyev, -na myenya li nyegoduyetye za to, chto ya vsyego chyelovyka istysyeli v subbotu? nye suditye po naruzhnosti, no suditye sudom pravnyednym. tut nyekotoryye iz iyerusalimlyan govorili: nye tot li eto, kotorogo ishchut ubit'? vot, on govorit yavno, i nychyego nye govorit yemu: nye udostovyerilis' li nachal'niki, chto on podlinno khristos? no my znayem yego, otkuda on; khristos zhye kogda pridyet, nikto nye budyet znat', otkuda on. togda iisus vozglasil v khramye, ucha i govorya: i znayetye myenya, i znayetye, otkuda ya; i ya prishyel nye sam ot syebya, no istinyen poslavshii myenya, kotorogo vy nye znayetye. ya znayu yego, potomu chto ya ot nyego, i on poslal myenya. i iskali skhvatit' yego, no nikto nye nalozhil na nyego ruki, potomu chto yeshchye nye prishyel chas yego. mnogiye zhye iz naroda uvyerovali v nyego i govorili: kogda pridyet khristos, nyeuzhyeli sotvorit bol'shye znanyeni, nyezhyeli skol'ko syei sotvorit? uslyshali farisyeyi takiye tolki o nyem v narodye, i poslali farisyeyi i pyervosvyashchyenniki sluzhityelyei-skhvatit' yego. iisus zhye skazal im: yeshchye nyedolgo byt' mnye s vami, i poidu k poslavshyemu myenya; budyetye iskat' myenya, i nye naidyetye; i gdye budu ya, [tuda] vy nye mozhetye priditi. pri syem iudyei govorili myezhdu soboyu: kuda on khochet idti, tak chto my nye naidyem yego? nye khochyet li on idti v yellinskoye rassyeyaniye i uchit' yellinov? chto znachat sii slova, kotoryye on skazal: budyetye iskat' myenya, i nye naidyetye; i gdye budu ya, [tuda] vy nye mozhetye priditi? v poslyedni zhye vyelikii dyen' prazdnika stoyal iisus i vozglasil, govorya: kto zhazhdyet, idi ko mnye i pyei. kto vyeruyet v myenya, u togo, kak skazano v pisanii, iz chryeva potyekut ryeki vody zhivoi. siye skazal on o dukhye, kotorogo imyeli prinyat' vyeruyushchiye v nyego: ibo yeshchye nye bylo na nikh dukha svyatago, potomu chto iisus yeshchye nye byl proslavlyen. mnogiye iz naroda, uslyshav sii slova, govorili: on tochno prorok. drugiye govorili: eto khristos. a innye govorili: razvye iz galilyei khristos pridyet? nye skazano li v pisanii, chto khristos pridyet ot syemyeni davidov i iz viflyeyema, iz togo myesta, otkuda david byval? itak proizoshla o nyem raspriya v narodye. nyekotoryye iz nikh khotyeli skhvatit' yego; no nikto nye nalozhil na nyego ruk. itak sluzhityeli vozvratilis' k pyervosvyashchyennikam i farisyeyam, i sii skazali im: dlya chyego vy nye privyeli yego? sluzhityeli otvyechali: nikogda chyelovyek nye govoril tak, kak etot chyelovyek. farisyeyi skazali im: nyeuzhyeli i vy pryel'stilis'? uvyeroval li v nyego kto iz nachal'nikov, ili iz farisyeyev? no etot narod nyevyvezhda v zakonye, proklyat on. nikodim, prikhodivshii k nyemu noch'yu, buduchi odin iz nikh, govorit im: sudit li zakon nash chyelovyka, yesli pryezhdye nye vyslushayut yego i nye uznayut, chto on dyelayet? na

eto skazali yemu: i ty nye iz galilyei li? rassmotri i uvidish', chto iz galilyei nye prikhodit prorok. i razoshlis' vsye po domam.

8

iisus zhye poshyel na goru yelyeonskuyu. a utrom opyat' prishyel v khram, i vyes' narod shyel k nyemu. on syel i uchil ikh. tut knizhniki i farisyeyi privyeli k nyemu zhyenshchinu, vzyatuyu v pryelyubodyeyanii, i, postaviv yeye posryedi skazali yemu: uchityel'! eta zhyenshchina vzyata v pryelyubodyeyanii; a moisyeyi v zakonye zapovyedal nam pobivat' takikh kamnyami: ty chto skazhyesh'? govorili zhye eto, iskushaya yego, chtoby naiti chto-nibud' k obvinyeniyu yego. no iisus, naklonivshis' nizko, pisal pyerstom na zymlye, nye obrashchaya na nikh vnimaniya. kogda zhye prodolzhal sprashivat' yego, on, vosklonivshis', skazal im: kto iz vas byez gryekha, pyervyi bros' na nyeye kamen'. i opyat', naklonivshis' nizko, pisal na zymlye. oni zhye, uslyshav [to] i buduchi oblichayemy sovyst'yu, stali ukhodit' odin za drugim, nachinaya ot starshikh do poslyednikh; i ostalsya odin iisus i zhyenshchina, stoyashchaya posryedi. iisus, vosklonivshis' i nye vidya nikogo, kromye zhyenshchiny, skazal yei: zhyenshchina! gdye tvoi obvinityeli? nikto nye osudil tyebya? ona otvyechala: nikto, i-o. iisus skazal yei: i ya nye osuzhdayu tyebya; idi i vpryed' nye gryeshi. opyat' govoril iisus [k narodu] i skazal im: ya svyet miru; kto poslyeduyet za mnoyu, tot nye budyet khodit' vo t'mye, no budyet imyet' svyet zhizni. togda farisyeyi skazali yemu: ty sam o syebye svidyetyel'stvuyesh', svidyetyel'stvo tvoye nye istinno. iisus skazal im v otvyet: yesli ya i sam o syebye svidyetyel'stvuyu, svidyetyel'stvo moye istinno; potomu chto ya znayu, otkuda prishyel i kuda idu; a vy nye znayetye, otkuda ya i kuda idu. vy suditye po ploti; ya nye suzhu nikogo. a yesli i suzhu ya, to sud moi istinyen, potomu chto ya nye odin, no ya i otyets, poslavshii myenya. a i v zakonye vashyem napisano, chto dvukh chyelovyek svidyetyel'stvo istinno. ya sam svidyetyel'stvuyu o syebye, i svidyetyel'stvuyet o mnye otyets, poslavshii myenya. togda skazali yemu: gdye tvoi otyets? iisus otvyechal: vy nye znayetye ni myenya, ni ottsa moyego; yesli by vy znali myenya, to znali by i ottsa moyego. sii slova govoril iisus u sokrovishchnitsy, kogda uchil v khramye; i nikto nye vzyal yego, potomu chto yeshchye nye prishyel chas yego. opyat' skazal im iisus: ya otkhozhu, i budyetye iskat' myenya, i umryetye vo gryekhye vashyem. kuda ya idu, [tuda] vy nye mozhetye priditi. tut iudyei govorili: nyeuzhyeli on ub'yet sam syebya, kto govorit: kuda ya idu, vy nye mozhetye priditi? on skazal im: vy ot nizhnikh, ya ot vyshnikh; vy ot mira syego, ya nye ot syego mira. potomu ya i skazal vam, chto vy umryetye vo gryekhakh vashikh; ibo yesli nye uvyeruyetye, chto eto ya, to umryetye vo gryekhakh vashikh. togda skazali yemu: kto zhye ty? iisus skazal im: ot nachala sushchii, kak i govoryu vam. mnogo imyeyu govorit' i sudit' o vas; no poslavshii myenya yest' istinyen, i chto ya slyshal ot nyego, to i govoryu miru. nye ponyali, chto on govoril im ob

ottsy. itak iisus skazal im: kogda voznyesyetye syna chyelovycheskogo, togda uznayetye, chto eto ya i chto nychyego nye dyelayu ot syebya, no kak nauchil myenya otyets moi, tak i govoryu. poslavshii myenya yesť so mnoyu; otyets nye ostavil myenya odnogo, ibo ya vsyegda dyelayu to, chto yemu ugodno. kogda on govoril eto, mnohiye uvyerovali v nyego. togda skazal iisus k uvverovavshim v nyego iudyeiam: yesli pryebudyetye v slovye moyem, to vy istinno moi uchyneni, i poznayetye istinu, i istina sdyelayet vas svobodnymi. yemu otvyechali: my syemy avraamovo i nye byli rabami nikomu nikogda; kak zhye ty govoriš': sdyelayetyes' svobodnymi? iisus otvyechal im: istinno, istinno govoryu vam: vsyakii, dyelayushchii gryekh, yesť rab gryekha. no rab nye pryebvyayet v domye vyechno; syn pryebvyayet vyechno. itak, yesli syn osvobodit vas, to istinno svobodny budyetye. znayu, chto vy syemya avraamovo; odnako ishchyetye ubit' myenya, potomu chto slovo moye nye vmyeshchayetsya v vas. ya govoryu to, chto vidyel u otssa moyego; a vy dyelayetye to, chto vidyeli u otssa vashyego. skazali yemu v otvyet: otyets nash yesť avraam. iisus skazal im: yesli by vy byli dyeti avraama, to dyela avraamovy dyelali by. a tyepyer' ishchyetye ubit' myenya, chyelovyecka, skazavshyego vam istinu, kotoruyu slyshal ot etika: avraam etogo nye dyelal. vy dyelayetye dyela otssa vashyego. na eto skazali yemu: my nye ot lyubodyeyaniya rozhdeny; odnogo otssa imyeyem, etika. iisus skazal im: yesli by eti-ka byl otyets vash, to vy lyubili by myenya, potomu chto ya ot eti-ka ishshyel i prishyel; ibo ya nye sam ot syebya prishyel, no on poslal myenya. pochyemu vy nye ponimayetye ryechi moyei? potomu chto nye mozhyetye slyshat' slova moyego. vash otyets diavol; i vy khotitye ispolnyat' pokhoti otssa vashyego. on byl chyelovyek-obuiitsi ot nachala i nye ustoyal v istinye, ibo nyet v nyem istiny. kogda govorit on lozh', govorit svoye, ibo on lzhyets i otyets lzhi. a kak ya istinu govoryu, to nye vyeritye mnye. kto iz vas oblichit myenya v nyepravdye? yesli zhye ya govoryu istinu, pochyemu vy nye vyeritye mnye? kto ot eti-ka, to slushayet slova bozhii. vy potomu nye slushayetye, chto vy nye ot eti-ka. na eto iudyei otvyechali i skazali yemu: my pravdu li my govorim, chto ty samaryanin i chto byes v tyebye? iisus otvyechal: vo mnye byesa nyet; no ya chtu otssa moyego, a vy byeschyestitye myenya. vprochyem ya nye ishchu moyei slavy: yesť ishchushchii i sudyashchii. istinno, istinno govoryu vam: kto soblyudyet slovo moye, tot nye uvidit smyerti vovyeck. iudyei skazali yemu: tyepyer' uznali my, chto byes v tyebye. avraam umyer i proroki, a ty govoriš': kto soblyudyet slovo moye, tot nye vkusit smyerti vovyeck. nyeuzhyeli ty bol'shye otssa nashyego avraama, kotoryi umyer? i proroki umyerli: chyem ty syebya dyelayesh'? iisus otvyechal: yesli ya sam syebya slavlyu, to slava moya nichto. myenya proslavlyayet otyets moi, o kotorom vy govoritye, chto on eti-k vash. i vy nye poznali yego, a ya znayu yego; i yesli skazhu, chto nye znayu yego, to budu podobnyi vam lzhyets. no ya znayu yego i soblyudayu slovo yego. avraam, otyets vash, rad byl uvidyet dyen' moi; i uvidyel i vozradovalsya. na eto skazali yemu

iudyei: tyebye nyet yeshchye pyatidesyati lyet, – i ty vidyel avraama? iisus skazal im: istinno, istinno govoryu vam: pryezhdye nyezhelyi byl avraam, ya yesm'. togda vzyali kamyen'ya, chtoby brosit' na nyego; no iisus skrylsya i vyshyel iz khrama, proidya posryedi nikh, i poshyel daleyee.

9

i, prokhodya, uvidyel chyelovyecka, slyepogo ot rozhdenyia. uchyneni yego sprosili u nyego: ravvl' kto sogryeshil, on ili rodityeli yego, chto rodilsya slyepym? iisus otvyechal: nye sogryeshil ni on, ni rodityeli yego, no [eto dlya] [togo], chtoby na nyem yavilis' dyela bozhii mnye dolzhno dyelat' dyela poslavshyego myenya, dokolye yesť dyen'; prikhodit noch', kogda nikto nye mozhyet dyelat'. dokolye ya v mirye, ya svyet miru. skazav eto, on plynul na zymlyu, sdyelal bryeniye iz plynovyeniya i pomazal bryeniyem glaza slyepomu, i skazal yemu: poidi, umoisa v kupal'nye siloam, chto znachit: poslannyi. on poshyel i umylsya, i prishyel zryachim. tut sosyedi i vidyevshiye pryezhdye, chto on byl slyep, govorili: nye tot li eto, kotoryi sdyel i prosil milostiny? innye govorili: eto on, a innye: pokhozh na nyego. on zhye govoril: eto ya. togda sprashivali u nyego: kak otkrylis' u tyebya glaza? on skazal v otvyet: chyelovyek, nazyvayemyi iisus, sdyelal bryeniye, pomazal glaza moi i skazal mnye: poidi na kupal'nyu siloam i umoisa. ya poshyel, umylsya i prozryel. togda skazali yemu: gdye on? on otvyechal: nye znayu. povyeli syego byvshyego slyepts k farisyeyam. a byla subbota, kogda iisus sdyelal bryeniye i otvyerz yemu ochi. sprosili yego takzhye i farisyey, kak on prozryel. on skazal im: bryeniye polozhil on na moi glaza, i ya umylsya, i vizhu. togda nyekotoryye iz farisyeyev govorili: nye ot eti-ka etot chyelovyek, potomu chto nye khranit subboty. drugiye govorili: kak mozhyet chyelovyek gryeshnyi tvorit' takiye chudyesa? i byla myezhdu nimi rasprya. opyat' govoryat slyepomu: ty chto skazhyesh' o nyem, potomu chto on otvyerz tyebye ochi? on skazal: eto prorok. togda iudyei nye povyerili, chto on byl slyep i prozryel, dokolye nye prizvali rodityeli syego prozryevshyego i sprosili ikh: eto li syn vash, o ktorom vy govoritye, chto rodilsya slyepym? kak zhye on tyepyer' vidit? rodityeli yego skazali im v otvyet: my znayem, chto eto syn nash i chto on rodilsya slyepym, a kak tyepyer' vidit, nye znayem, ili kto otvyerz yemu ochi, my nye znayem. sam v sovyershennykh lyetakhi; samogo sprosite; pust' sam o syebe skazhyet. tak otvyechali rodityeli yego, potomu chto boyalis' iudyeeyev; ibo iudyei sgovorilis' uzhye, chtoby, kto priznayet yego za khrista, togo otluchat' ot sinagogi. posyemu-to rodityeli yego i skazali: on v sovyershennykh lyetakhi; samogo sprosite. itak, vtorichno prizvali chyelovyecka, kotoryi byl slyep, i skazali yemu: vzdai slavu eti-ku; my znayem, chto chyelovyek tot gryeshnik. on skazal im v otvyet: gryeshnik li on, nye znayu; odno znayu, chto ya byl slyep, a tyepyer' vizhu. snova sprosili yego: chto sdyelal on s toboy? kak otvyerz tvoi ochi? otvyechal im: ya

uzhye skazal vam, i vy nye slushali; chto yeshchye khotiye slyshat'? ili i vy khotiye sdylat'sya yego uchenikami? oni zhye ukorili yego i skazali: ty uchenik yego, a my moisyeyevy ucheniki. my znayem, chto s moisyeyem govoril eti-k; syego zhye nye znayem, otkuda on. chyelovyek [prozryevshii] skazal im v otvyet: eto i udivitel'no, chto vy nye znayetye, otkuda on, a on otvyerz mnye ochi. no my znayem, chto gryeshnikov eti-k nye slushayet; no kto chtit eti-ka i tvorit volyu yego, togo slushayet. ot vyeke nye slykhano, chtoby kto otvyerz ochi slyeporozhdyennomu. yesli by on nye byl ot eti-ka, nye mog by tvorit' nychyego. skazali yemu v otvyet: vo gryekhakh ty vyes' rodilsya, i ty li nas uchish'? i vgnali yego von. iisus, uslyshav, chto vgnali yego von, i naidya yego, skazal yemu: ty vyeruyesh' li v syna bozhiiya? on otvyechal i skazal: a kto on, i-o, chtoby mnye vyerovat' v nyego? iisus skazal yemu: i vidyel ty yego, i on govorit s tobouy. on zhye skazal: vyeruyu, i-o! i poklonilsya yemu. i skazal iisus: na sud prishel ya v mir syei, chtoby nyevidyashchiye vidyeli, a vidyashchiye stali slyepy. uslyshav eto, nyekotoryye iz farisyeyev, byvshikh s nim, skazali yemu: nyeuzhyeli i my slyepy? iisus skazal im: yesli by vy byli slyepy, to nye imyeli by [na] [syebye] gryekha; no kak vy govoritye, chto viditye, to gryekh ostayetsya na vas.

10

istinno, istinno govoryu vam: kto nye dyer'yu vkhodit vo dvor ovchii, no pyeryelazit inudef, tot vor i razboinik; a vkhodiyashchii dyer'yu yest' pastyr' ovtсам. yemu pridvyernik otvoryayet, i ovtсы slushayutsya golosa yego, i on zovyet svoikh ovyet's po imyeni i vyvodit ikh i kogda vyyvedet svoikh ovyet's, idyet pyeryed nimi; a ovtсы za nim idut, potomu chto znayut golos yego. za chuzhim zhye nye idut, no byegut ot nyego, potomu chto nye znayut chuzhogo golosa. siyu pritchu skazal im iisus; no oni nye ponyali, chto takoye on govoril im. itak, opyat' iisus skazal im: istinno, istinno govoryu vam, chto ya dyer'v ovtсам. vsye, skol'ko ikh ni prikhodilo pryedno mnoyu, sut' vory i razboiniki; no ovtсы nye poslushali ikh. ya yesm' dyer'v: kto voidyet mnoyu, tot spasyetsya, i voidyet, i vyidyet, i pazhit' naidyet. vor prikhodit tol'ko dlya togo, chtoby ukrast' ubit' i pogubit'. ya prishel dlya togo, chtoby imyeli zhizn' i imyeli s izbytkom. ya yesm' pastyr' dobryi: pastyr' dobryi polagayet zhizn' svoyu za ovyet's. a nayemnik, nye pastyr', kotoromu ovtсы nye svoi, vidit prikhodyashchye volka, i ostavlyayet ovyet's, i byezhit; i volk rashishchayet ovyet's, i razgonyayet ikh. a nayemnik byezhit, potomu chto nayemnik, i nyeradit ob ovtсakh. ya yesm' pastyr' dobryi; i znayu moikh, i moi znayut myenya. kak otyets znayet myenya, [tak] i ya znayu ottsa; i zhizn' moyu polagayu za ovyet's. yes' u myenya i drugiye ovtсы, kotoryye nye syego dvora, i tyekh nadlyezhit mnye privitysti: i oni uslyshat golos moi, i budyet odno stado i odin pastyr'. potomu lyubit myenya otyets, chto ya otdayu zhizn' moyu, chtoby opyat' prinayat' yeye. nikto nye otnimayet yeye u myenya,

no ya sam otdayu yeye. imyeyu vlast' otdat' yeye i vlast' imyeyu opyat' prinayat' yeye. siyu zapovyed' poluchil ya ot ottsa moyego. ot etikh slov opyat' proizoshla myezhdzhu iudyeyami raspriya. mnogiye iz nikh govorili: on odyerzhim byesom i byezumstvuyet; chto slushayetye yego? drugiye govorili: eto slova nye byesnovatogo; mozhyet li byes otvyerzat' ochi slyepym? nastal zhye togda v iyerusalimye [prazdnik] obnovlyeniya, i byla zima. i khodil iisus v khramye, v pritvorye solomonovom. tut iudyei obstupili yego i govorili yemu: dolgo li tyebye dyerzhat' nas v nyedoumyenii? yesli ty khristos, skazhi nam pryamo. iisus otvyechal im: ya skazal vam, i nye vyeritye; dyela, kotoryye tvoryu ya vo imya ottsa moyego, oni svidyetyel'stvyuyut o mnye. no vy nye vyeritye, ibo vy nye iz ovyet's moikh, kak ya skazal vam. ovtсы moi slushayutsya golosa moyego, i ya znayu ikh; i oni idut za mnoyu. i ya dayu im zhizn' vyechnuyu, i nye pogibnut vovye; i nikto nye pokhittit ikh iz ruki moyei. otyets moi, kotoryi dal mnye ikh, bol'shye vsyekh; i nikto nye mozhyet pokhittit' ikh iz ruki ottsa moyego. i ya otyets—odno. tut opyat' iudyei skhvatili kamyen'ya, chtoby pobit' yego. iisus otvyechal im: mnogo dobrykh dyel pokazal ya vam ot ottsa moyego; za kotoroye iz nikh khotiye pobit' myenya kamnyami? iudyei skazali yemu v otvyet: nye za dobroye dyelo khotim pobit' tyebya kamnyami, no za eti-kokhul'stvo i za to, chto ty, buduchi chyelovyek, dyelayesh' syebya eti-kom. iisus otvyechal im: nye napisano li v zakonye vashyem: ya skazal: vy eti-ki? yesli on nazval eti-kami tyekh, k kotorym bylo slovo bozhiye, i nye mozhyet narushit'sya pisaniye, — tomu li, kotorogo otyets osvyatil i poslal v mir, vy govoritye: eti-kokhul'stvyuesh', potomu chto ya skazal: ya syn bozhii? yesli ya nye tvoryu dyel ottsa moyego, nye vyer'tye mnye; a yesli tvoryu, to, kogda nye vyeritye mnye, vyer'tye dyelam moim, chtoby uznat' i povyerit', chto otyets vo mnye i ya v nyem. togda opyat' iskali skhvatit' yego; no nye uklonilsya ot ruk ikh, i poshyel opyat' za iordan, na to myesto, gde pryezhdye krystil ioann, i ostalsya tam. mnogiye prishli k nyemu i govorili, chto ioann nye sotvoril nikakogo chuda, no vsye, chto skazal ioann o nyem, bylo istinno. i mnogiye tam uvverovali v nyego.

11

byl bolyen nyekto lazar' iz vifanii, iz syeleniya, [gdye zhili] mariya i marfa, syestra yeye. mariya zhye, kotoroi brat lazar' byl bolyen, byla [ta], kotoraya pomazala i-o mirom i otyerla nogi yego volosami svoimi. syestry poslali skazat' yemu: i-o! tot, kogo ty lyubish', bolyen iisus, uslyshav [to], skazal: eta bolyezn' nye k smyerti, no k slavye bozhiyei, da proslavitsya cheryez nyeye syn bozhii. iisus zhye lyubil marfu i syestru yeye i lazarya. kogda zhye uslyshal, chto on bolyen, to probyl dva dnya na tom myestye, gde nakhodilsya. poslye etogo skazal uchenikam: poidyem opyat' v iudyeu. ucheniki skazali yemu: ravvi! davno li iudyei iskali pobit' tyebya kamnyami, i ty opyat' idyesh' tuda? iisus otvyechal: nye dyenadtsat' li chasov vo dnye? kto khodit dnyem, tot nye spoty kayetsya, potomu chto

vidit svyet mira syego; a kto khodit noch'y'u, spotykayetsya, potomu chto nyet svyeta s nim. skazav eto, govorit im potom: lazar', drug nash, usnul; no ya idu razbudit' yego. uchyeniki yego skazali: i-o! yesli usnul, to vyzdorovyeyet. iisus govoril o smyerti yego, a oni dumali, chto on govorit o snye obyknovyen-nom. togda iisus skazal im pryamo: lazar' umyer; i raduyus' za vas, chto myenya nye bylo tam, daby vy uvyerovali; no poidyem k nyemu. togda foma, inachye nazyvayemyi bliznyet, skazal uchyenikam: poidyem i my umyrem s nim. iisus, pridya, nashel, chto on uzhye chyetyr'ye dnya v grobye. vifaniya zhye byla bliz iyerusalima, stadiyakh v pyatnadsati; i mnoгие iz iudyeyev prishli k marfyie i marii utyeshat' ikh [v] [pyechali] o bratye ikh. marfa, uslyshav, chto idyet iisus, poshla navstryechu yemu; mariya zhye sidyla doma. togda marfa skazala iisusu: i-o! yesli by ty byl zdyes', nye umyer by brat moi. no i tyepyer' znayu, chto chyego ty poprosish' u eti-ka, dast tyebye eti-k. iisus govorit yei: voskryesnyet brat tvoi. marfa skazala yemu: znayu, chto voskryesnyet v voskryesenyiye, v posledniy dyen'. iisus skazal yei: ya yesm' voskryesenyiye i zhizn'; vyeruyushchii v myenya, yesli i umryet, ozhivyet. i vsyakii, zhivushchii i vyeruyushchii v myenya, nye umryet vovkye. vyerish' li yego? ona govorit yemu: tak, i-o! ya vyeruyu, chto ty khristos, syn bozhii, gryadushchii v mir. skazav eto, poshla i pozvala taino mariyu, syestru svoyu, govorya: uchityel' zdyes' i zovyet tyebya. ona, kak skoro uslyshala, pospyeshno vstala i poshla k nyemu. iisus yeshchye nye vkhodil v sye-lyeniye, no byl na tom myestyie, gdye vstryetila yego marfa. iudyei, kotoryye byli s nyeyu v domye i utyeshali yeye, vidya, chto mariya pospyeshno vstala i vyshla, poshli za nyeyu, polagaya, chto ona poshla na grob-plakat' tam. mariya zhye, pridya tuda, gdye byl iisus, i uvidyev yego, pala k nogam yego i skazala yemu: i-o! yesli by ty byl zdyes', nye umyer by brat moi. iisus, kogda uvidyev yeye plachushchuyu i prishyedsikhk s nyeyu iudyeyev plachushchikh, sam vosskorbyel dukhom i vozmutilsya i skazal: gdye vy polozhili yego? govoryat yemu: i-o! poidi i posmotri. iisus proslyezilsya. togda iudyei govorili: smotri, kak on lyubil yego. a nyekotoryye iz nikh skazali: nye mog li syei, otvyerzshii ochi slyepomu, sdylat', chtoby i etot nye umyer? iisus zhye, opyat' skorbya vnutyrenno, prikhodit ko grobu. to byla pyeshchyera, i kamen' lyezhal na nyei. iisus govorit: otnimite kamen'! syestra umyershyyego, marfa, govorit yemu: i-o! uzhye smyerdit; ibo chyetyr'ye dnya, kak on vo grobye. iisus govorit yei: yesli skazal li ya tyebye, chto, yesli budyesh' vyerovat', uvidish' slavu bozhiyu? itak otnyali kamen' [ot pyeshchy-er]u, gdye lyezhal myenya. iisus zhye vozvyl ochi k nyebu i skazal: otchye! blagodaryu tyebya, chto ty uslyshal myenya. ya i znal, chto ty vsyegda uslyshish' myenya; no skazal [siye] dlya naroda, zdyes' stoyashchyego, chtoby povyerili, chto ty poslal myenya. skazav eto, on vozzval gromkim golosom: lazar'! idi von. i vyshyev umyershii, obvityi po rukam i nogam pogryebal'nymi pyelyenami, i litsye yego obvyazano bylo platkom. iisus govorit im: razvyzhi-tye yego, pust' idyet. togda mnoгие iz iudyeyev, pr-

ishyedsikhk k marii i vidyevshikh, chto sotvoril iisus, uvyerovali v nyego. a nyekotoryye iz nikh poshli k farisyeyam i skazali im, chto sdylal iisus. togda pyer-vosvyashchyenniki i farisyei sobrali sovyet i govorili: chto nam dyelat'? etot chyelovyek mnogo chudyet tvorit. yesli ostavim yego tak, to vsye uvyeruyut v nyego, i pridut rimlyanye i ovladeyut i myestom nashim i narodom. odin zhye iz nikh, nyekto kaiafa, buduchi na tot god pyervosvyashchyennikom, skazal im: vy nichyego nye znayete, i nye podumayete, chto luchshe name, chtoby odin chyelovyek umyer za lyudyei, nyezhyeli chtoby vyes' narod pogib. siye zhye on skazal nye ot syebya, no, buduchi na tot god pyervosvyashchyennikom, pryedskazal, chto iisus umryet za narod, i nye tol'ko za narod, no chtoby i rassyeyannykh chad bozhiikh sobrat' voyedino. s etogo dnya polozhili ubit' yego. posyemu iisus uzhye nye khodil yavno myezhd'u iudyeyami, a poshyel ot-tuda v stranu bliz pustyni, v gorod, nazyvayemyi yefraim, i tam ostavalsya s uchyenikami svoimi. prib-lizhalas' paskha iudyeiskaya, i mnoгие iz vsyei strany prishli v iyerusalim pyeryed paskhoyu, chtoby ochis-tit'sya. togda iskali iisusa i, stoya v khramey, govorili drug drugu: kak vy dumayete? nye pridyet li on na prazdnik? pyervosvyashchyenniki zhye i farisyei dali prikazaniye, chto yesli kto uznayet, gdye on budyet, to ob'yavil by, daby vzyat' yego.

12

za shyest' dneye do paskhi prishyev iisus v vifaniyu, gdye byl lazar' umyershii, ktorogo on voskryesil iz myertvykh. tam prigotovili yemu vyechyeryu, i marfa sluzhila, i lazar' byl odnim iz vozlyezhavshikh s nim. mariya zhye, vzvav funt nardovogo chistogo dragotsyennogo mira, pomazala nogi iisusa i otyer-la volosami svoimi nogi yego; i dom napolnilsya blagoukhaniyem ot mira togda odin iz uchyenikov yego, iuda simonov iskariot, kotoryi khotyev pryedat' yego, skazal: dlya chyego by nye prodal' eto miro za trista dinariyev i nye razdat' nishchim? skazal zhye on eto nye potomu, chtoby zabotilsya o nishchikh, no potomu chto byl vor. on imyev [pri syebye dyenezh-ny] yashchik i nosil, chto tuda opuskali. iisus zhye skazal: ostav'tye yeye; ona sbyeryegla eto na dyen' pogryebyeniya moyego. ibo nishchikh vsyegda imyeyete s soboyu, a myenya nye vsyegda. mnoгие iz iudyeyev uznali, chto on tam, i prishli nye tol'ko dlya iisusa, no chtoby vidyet' i lazarya, ktorogo on voskryesil iz myertvykh. pyervosvyashchyenniki zhye polozhili ubit' i lazarya, potomu chto radi nyego mnoгие iz iudyeyev prikhodili i vyerovali v iisusa. na drugi dyen' mnozhyestvo naroda, prishyedschyego na prazdnik, uslyshav, chto iisus idyet v iyerusalim, vzyali pal'movyye vyetvi, vyshli navstryechu yemu i vosklitsali: osanna! blagoslovyen gryadushchii vo imya i-o, tsar' izrail'ey! iisus zhye, naidya molodogo osla, syel na nyego, kak napisano: nye boisa, dshchyer' sionova! sye, tsar' tvoi gryadety, sidya na molodom oslye. uchyeniki yego spyerva nye ponyali etogo; no kogda proslavilsya iisus, togda vspomnili, chto tak bylo o nyem napisano, i eto sdylali yemu. narod, byvshii s nim pryezhdye,

svidyetyel'stvoval, chto on vyzval iz groba lazarya i voskryesil yego iz myertvykh. potomu i vstryetil yego narod, ibo slyshal, chto on sotvoril eto chudo. farisyei zhye govorili myezhdu soboyu: viditye li, chto nye uspyevayetye nichyego? vyes' mir idyet za nim. iz prishyeshikh na poklonyeniye v prazdnik byli nyekotoryye yelliny. oni podoshli k filippu, kotoryi byl iz vifsaidy galileyskoi, i prosili yego, govorya: i-o! nam khochetsya vidyet' iisusa. filipp idyet i govorit o tom andreyu; i potom andrey i filipp skazyvayut o tom iisusu. iisus zhye skazal im v otvyet: prishyel chas proslavit'sya synu chelovechyeskomu. istinno, istinno govoryu vam: yesli psyhenichnoye zverno, pav v zymelyu, nye umryet, to ostanetsya odno; a yesli umryet, to prinyeset mnogo ploda. lyubyashchii dushu svoyu pogubit yeye; a nyenavidyashchii dushu svoyu v mirye syem sokhranit yeye v zhizn' vyechnuyu. kto mnye sluzhit, mnye da poslyeduyet; i gdye ya, tam i sluga moi budyet. i kto mnye sluzhit, togo pochтит otvetsy moi. dusha moya tyepyer' vozmutilas'; i chto mnye skazat'? otchye! izbav' myenya ot chasa syego! no na syei chas ya i prishyel. otchye! proslav' imya tvoye. togda prishyel s nyeba glas: i proslavil i yeshchye proslavlyu. narod, stoyavshii i slyshavshii [to], govoril: eto grom; a drugie govori: angyl govoril yemu. iisus na eto skazal: nye dlya myenya byl glas syei, no dlya naroda. nynyne sud miru syemu; nynyne knyaz' mira syego izgnan budyet von. i kogda ya voznyeseny budu ot zymeli, vsyekh privlyeku k syebe. sye govoril on, davaya razumyet', kakoyu smyert'yu on umryet. narod otvyechal yemu: my slyshali iz zakona, chto khristos pryebayet vovye; kak zhye ty govorish', chto dolzhno voznysyenu byt' synu chelovechyeskomu? kto etot syn chelovechyeskii? togda iisus skazal im: yeshchye na maloye vryemya svyet yest' s vami; khoditye, poka yest' svyet, chtoyb nye ob'yala vas t'ma: a khodyashchii vo t'mye nye znayet, kuda idyet. dokolye svyet s vami, vyeruyte v svyet, da budyetye synami syveta. skazav eto, iisus otshyel i skrylsya ot nikh. stol'ko chudyes sotvoril on pryed nimi, i oni nye vyerovali v nyego, da sbudyetsya slovo isaii proroka: i-o! kto povyeril slyshannomu ot nas? i komu otkrylas' myshsta i-o? potomu nye mogli oni vyerovat', chto, kak yeshchye skazal isaiya, narod syei oslyepil glaza svoi i okamyenil syerdtsye svoye, da nye vidyat glazami, i nye urazumyeyut syerdtsyem, i nye obratysya, chtoyb ya istsyelim ikh. sye skazal isaiya, kogda vidyel slavu yego i govoril o nyem. vprochyem i iz nachal'nikov mnogie uvyerovali v nyego; no radi farisyyev nye ispyovedyvali, chtoyb nye byt' otluchyennymi ot sinagogi, ibo vozlyubili bol'shye slavu chelovechyeskuyu, nyezhly slavu bozhnyu. iisus zhye vozglasil i skazal: vyeruyushchii v myenya nye v myenya vyeruyet, no v poslavshyego myenya. i vidyashchii myenya vidit poslavshyego myenya. ya svyet prishyel v mir, chtoyb vsyaki vyeruyushchii v myenya nye ostavalsya vo t'mye. i yesli kto uslyshit moi slova i nye povyerit, ya nye suzhu yego, ibo ya prishyel nye sudit' mir, no spasti mir. otvyergayushchii myenya i nye prinyamayushchii slov moikh imyeyt sud'yu syebe: slovo, kotoroye ya govoril, ono budyet

sudit' yego v poslyednii dyen'. ibo ya govoril nye ot syebya; no poslavshii myenya otvets, on dal mnye zapoved', chto skazat' i chto govorit'. i ya znayu, chto zapoved' yego yest' zhizn' vyechnaya. itak, chto ya govoryu, govoryu, kak skazal mnye otvets.

13

pyeryed prazdnikom paskhi iisus, znaya, chto prishyel chas yego pyeryeti ot mira syego k ottsu, [yavil dyelom, chto], vozlyubiv svoikh sushchikh v mirye, do kontsa vozlyubil ikh. i vo vryemya vyechyeri, kogda diavol uzhye vlozhil v syerdtsye iudye simonovu iskariotu pryedat' yego, iisus, znaya, chto otvets vsye otdal v ruki yego, i chto on ot eti-ka isshyel i k eti-ku otkhodit vstal s vyechyeri, snyal [s syebya vyerkhnyuyu] dyezhdu i, vzyav polotyentsye, pryepoyasalsya. potom vliil vody v umyval'nitsu i nachal umyvat' nogi uchyenikam i otirat' polotyentsyem, kotorym byl pryepoyasan. podkhodit k simonu pyetru, i tot govorit yemu: i-o! tyebye li umyvat' moi nogi? iisus skazal yemu v otvyet: chto ya dyelayu, tyepyer' ty nye znayesh', a urazumyesh' poslye. pyetr govorit yemu: nye umoyesh' nog moikh vovye. iisus otvyechal yemu: yesli nye umoyu tyebya, nye imyesh' chasti so mnoyu. simon pyetr govorit yemu: i-o! nye tol'ko nogi moi, no i ruki i golovu. iisus govorit yemu: omytomu nuzhno tol'ko nogi umyt', potomu chto chist vyes'; i vy chisty, no nye vsye. ibo znal on pryedatyelya svoynego, potomu [i] skazal: nye vsye vy chisty. kogda zhye umyl im nogi i nadyel odyezhdu svoyu, to, vozlyegshi opyat', skazal im: znayetye li, chto ya sdylal vam? vy nazyvayetye myenya uchityelyem i i-o, i pravil'no govoritye, ibo ya tochno to. itak, yesli ya, i-o' i uchityel', umyl nogi vam, to i vy dolzhny umyvat' nogi drug drugu. ibo ya dal vam primyer, chtoyb i vy dyelali to zhye, chto ya sdylal vam. istinno, istinno govoryu vam: rab nye bol'shye i-o svoynego, i poslannik nye bol'shye poslavshyego yego. yesli eto znayetye, blazhyenny vy, kogda ispolnyayetye. nye o vsyekh vas govoryu; ya znayu, kotorykh izbral. no da sbudyetsya pisanie: yadushchii so mnoyu khlybe podnyal na myenya pyatu svoyu. tyepyer' skazyvayu vam, pryedzhye nyezhly [to] slybos', daby, kogda sbudyetsya, vy povyerili, chto eto ya. istinno, istinno govoryu vam: prinyamayushchii togo, kogo ya poshlyu, myenya prinyamayet; a prinyamayushchii myenya prinyamayt' poslavshyego myenya. skazav eto, iisus vozmutilsya dukhom, i zasvidyetyel'stvoval, i skazal: istinno, istinno govoryu vam, chto odin iz vas pryedast myenya. togda uchyeniki oziralis' drug na druga, nyedomyevaya, o kom on govorit. odin zhye iz uchyenikov yego, kotorogo lyubil iisus, vozlyezhal u grudi iisusa. yemu simon pyetr sdylal znak, chtoyb sprosil, kto eto, o ktorom govorit. on, pripav k grudi iisusa, skazal yemu: i-o! kto eto? iisus otvyechal: tot, komu ya, obmaknuv kusok khlyeba, podam. i, obmaknuv kusok, podal iudye simonovu iskariotu. i poslye syego kuska voshlyel v nyego satana. togda iisus skazal yemu: chto dyelayesh', dyelai skoryeye. no nikto iz vozlyezhavshikh nye ponyal, k chyemu on eto skazal yemu. a kak u

iudy byl yashchik, to nyekotoryye dumali, chto iisus govorit yemu: kupi, chto nam nuzhno k prazdniku, ili chtoby dal chto— nibud' nishchim. on, prinyav kusok, totchas vyshyel; a byla noch'. kogda on vyshyel, iisus skazal: nynye proslavilsya syn chelovechieskii, i eti-k proslavilsya v nyem. yesli eti-k proslavilsya v nyem, to i eti-k proslavit yego v syebye, i vskorye proslavit yego. dyeti! nyedolgo uzhye byt' mnye s vami. budyetye iskat' myenya, i, kak skazal ya iduyeyam, chto, kuda ya idu, vy nye mozhyetye pridti, [tak] i vam govoryu tpepyer'. zapovyed' novuyu dayu vam, da lyubitye drug druga; kak ya vozlyubil vas, [tak] i vy da lyubitye drug druga. po tomu uznayut vsye, chto vy moi ucheniki, yesli budyetye imyet' lyubov' myezhdv soboyu. simon pyetr skazal yemu: i-o! kuda ty idyesh'? iisus otvyechal yemu: kuda ya idu, ty nye mozhyesh' tpepyer' za mnoyu idti, a poslye poidyesh' za mnoyu. pyetr skazal yemu: i-o! pochyemu ya nye mogu idti za tobouyu tpepyer'? ya dushu moyu polozhu za tyebya. iisus otvyechal yemu: dushu tvoyu za myenya polozhish'? istinno, istinno govoryu tyebye: nye propoyet pyetukh, kak otryechesh'sya ot myenya trizhdy.

14

da nye smushchayetsya syerdtsye vashye; vyeruitye v eti-ka, i v myenya vyeruitye. v domye ottsa moyego obityelye mnogo. a yesli by nye tak, ya skazal by vam: ya idu prigotovit' myesto vam. i kogda poidu i prigotovlyu vam myesto, pridu opyat' i voz'mu vas k syebye, chtoby i vy byli, gdye ya a kuda ya idu, vy znayetye, i put' znayetye. foma skazal yemu: i-o! nye znayem, kuda idyesh'; i kak mozhyem znat' put'? iisus skazal yemu: ya yesm' put' i istina i zhizn'; nikto nye prikhodit k ottsu, kak tol'ko chyere myenya. yesli by vy znali myenya, to znali by i ottsa moyego. i otnynye znayetye yego i vidyeli yego. filipp skazal yemu: i-o! pokazhi nam ottsa, i dovol'no dlya nas. iisus skazal yemu: stol'ko vryemyeni ya s vami, i ty nye znayesh' myenya, filipp? vidyevshii myenya vidyel ottsa; kak zhye ty govorish', pokazhi nam ottsa? razvye ty nye vyerish', chto ya v ottsye i otyets vo mnye? slova, kotoryye govoryu ya vam, govoryu nye ot syebya; otyets, pryebvyayushchii vo mnye, on tvorit dyela. vyer'tye mnye, chto ya v ottsye i otyets vo mnye; a yesli nye tak, to vyer'tye mnye po samym dyelam. istinno, istinno govoryu vam: vyeruyushchii v myenya, dyela, kotorye tvoryu ya, i on sotvorit, i bol'shye sikh sotvorit, potomu chto ya k ottsu moyemu idu. i yesli chyego poprositye u ottsa vo imya moye, to sdyelayu, da proslavitsya otyets v synye. yesli chyego poprositye vo imya moye, ya to sdyelayu. yesli lyubitye myenya, soblyuditye moi zapovyedi. i ya umolyu ottsa, i dast vam drugogo utyeshityelya, da pryebudyet s vami vovye, dukha istiny, kotorigo mir nye mozhyet prinyat', potomu chto nye vidit yego i nye znayet yego; a vy znayetye yego, ibo on s vami pryebvyayet i v vas budyet. nye ostavlyu vas sirotami; pridu k vam. yeschye nyemnogo, i mir uzhye nye uvidit myenya; a vy uviditye myenya, ibo ya zhivu, i vy budyetye zhit'. v tot dyen' uznayetye vy, chto ya v ottsye moyem,

i vy vo mnye, i ya v vas. kto imyeyet zapovyedi moi i soblyudayet ikh, tot lyubit myenya; a kto lyubit myenya, tot vozlyublyen budyet ottsyem moim; i ya vozlyublyu yego i yavlyus' yemu sam. iuda— nye iskariot—govorit yemu: i-o! chto eto, chto ty khochesh' yavit' syebya nam, a nye miru? iisus skazal yemu v otvyet: kto lyubit myenya, tot soblyudyet slovo moye; i otyets moi vozlyubit yego, i my pridym k nyemu i obityel' u nyego sotvorim. nyelyubiyashchii myenya nye soblyudayet slov moikh; slovo zhye, kotorye vy slyshitye, nye yes' moye, no poslavshyego myenya ottsa. siye skazal ya vam, nakhodyas' s vami. utyeshityel' zhye, dukh svyaty, kotorigo poshlyet otyets vo imya moye, nauchit vas vsyemu i napomnit vam vsye, chto ya govoril vam. mir ostavlyayu vam, mir moi dayu vam; nye tak, kak mir dayet, ya dayu vam. da nye smushchayetsya syerdtsye vashye i da nye ustrashayetsya. vy slyshali, chto ya skazal vam: idu ot vas i pridu k vam. yesli by vy lyubili myenya, to vozradovalis' by, chto ya skazal: idu k ottsu; ibo otyets moi bolyeye myenya. i vot, ya skazal vam [o tom], pryehzdye nyezhyeli sbylos', daby vy poverili, kogda sbudyetsya. uzhye nyemnogo mnye govorit' s vami; ibo idyet knyaz' mira syego, i vo mnye nye imyeyet nichyego. no chtoby mir znal, chto ya lyublyu ottsa i, kak zapovyedal mnye otyets, tak i tvoryu: vstan'tye, poidyem ottsyuda.

15

ya yesm' istinnaya vinogradnaya loza, a otyets moi— vinogradar'. vsyakuyu u myenya vyetv', nye prinosyashchuyu ploda, on otsyekayet; i vsyakuyu, prinosyashchuyu plod, ochishchayet, chtoby bolyeye prinyesla ploda. vy uzhye ochishchentye chyeryez slovo, kotorye ya propovyedal vam pryebud'tye vo mnye, i ya v vas. kak vyetv' nye mozhyet prinosit' ploda sama soboyu, yesli nye budyet na lozye: tak i vy, yesli nye budyetye vo mnye. ya yesm' loza, a vy vyetvi; kto pryebvyayet vo mnye, i ya v nyem, tot prinosit mnogo ploda; ibo byez myenya nye mozhyetye dyelat' nichyego. kto nye pryebudyet vo mnye, izvyernyetsya von, kak vyetv', i zasokhnyet; a takiye [vyetvi] sobirayut i brosayut v ogon', i oni sgorayut. yesli pryebudyetye vo mnye i slova moi v vas pryebudut, to, chyego ni pozhyelayetye, prositye, i budyet vam. tyem proslavitsya otyets moi, yesli vy prinyesyetye mnogo ploda i budyetye moimi uchenikami. kak vozlyubil myenya otyets, i ya vozlyubil vas; pryebud'tye v lyubvi moyei. yesli zapovyedi moi soblyudetye, pryebudyetye v lyubvi moyei, kak i ya soblyud zapovyedi ottsa moyego i pryebvyayu v yego lyubvi. siye skazal ya vam, da radost' moya v vas pryebudyet i radost' vasha budyet sovyershyenna. siya yes' zapovyed' moya, da lyubitye drug druga, kak ya vozlyubil vas. nyet bol'shye toi lyubvi, kak yesli kto polozhit dushu svoyu za druzyei svoikh. vy druz'ya moi, yesli ispolnyayetye to, chto ya zapovyedyuyu vam. ya uzhye nye nazyvayu vas rabami, ibo rab nye znayet, chto dyelayet i-o yego; no ya nazval vas druz'yami, potomu chto skazal vam vsye, chto slyshal ot ottsa moyego. nye vy myenya izbrali, a ya vas izbral i postavil vas, chtoby

vy shli i prinosili plod, i chtoby plod vash pryebval, daby, chyego ni poprositye ot otsa vo imya moye, on dal vam. siye zapovyedayu vam, da lyubitye drug druga. yesli mir vas nyenavidit, znaitye, chto myenya pryezhdye vas voznyenavidyel. yesli by vy byli ot mira, to mir lyubil by svoye; a kak vy nye ot mira, no ya izbral vas ot mira, potomu nyenavidit vas mir. pomnitye slovo, kotoroye ya skazal vam: rab nye bol'shye i-o svoeyego. yesli myenya gnali, budut gnat' i vas; yesli moye slovo soblyudali, budut soblyudat' i myenya. no vseye to sdelayut vam za imya moye, potomu chto nye znayut poslavshyego myenya. yesli by ya nye prishyel i nye govoril im, to nye imyeli by gryekha; a tyepyer' nye imyeyut izvinyeniya vo gryekhye svoym. nyenavidyashchii myenya nyenavidit i otsa moyego. yesli by ya nye sotvoril myezhdu nimi dyel, kakikh nikto drugoi nye dyelal, to nye imyeli by gryekha; a tyepyer' i vidyeli, i voznyenavidyeli i myenya i otsa moyego. no da sbudyetsya slovo, napisannoye v zakonye ikh: voznyenavidyeli myenya naprasno. kogda zhye priidyet utyeshityel', kotorigo ya poshlyu vam ot otsa, dukh istiny, kotoryi ot otsa iskhodit, on budyet svidyetyel'stvovat' o mnye; a takzhye i vy budyetye svidyetyel'stvovat', potomu chto vy snachala so mnoyu.

16

siye skazal ya vam, chtoby vy nye soblaznili's'. izgonyat vas iz sinagog; dazhye nastupayet vryemya, kogda vsyakii, ubivayushchii vas, budyet dumat', chto on tyem sluzhit eti-ku. tak budut postupat', potomu chto nye poznali ni otsa, ni myenya no ya skazal vam siye dlya togo, chtoby vy, kogda pridyet to vryemya vspomnili, chto ya skazyval vam o tom; nye govoril zhye syego vam snachala, potomu chto byl s vami. a tyepyer' idu k poslavshyemu myenya, i nikto iz vas nye sprashivayet myenya: kuda idyesh'? no otogo, chto ya skazal vam eto, pyechal'yu ispolnilos' syerdtsye vashye. no ya istinu govoryu vam: luchshye dlya vas, chtoby ya poshyel; ibo, yesli ya nye poidu, utyeshityel' nye priidyet k vam; a yesli poidu, to poshlyu yego k vam, i on, pridya, oblichit mir o gryekhye i o pravdye i o sudye: o gryekhye, chto nye vyeruyut v myenya; o pravdye, chto ya idu k ottsu moyemu, i uzhye nye uviditye myenya; o sudye zhye, chto knyaz' mira syego osuzhdyen. yeschye mnogoye imyeyu skazat' vam; no vy tyepyer' nye mozhetye vmyestit'. kogda zhye priidyet on, dukh istiny, to nastavit vas na vsyakuyu istinu: ibo nye ot syebya govorit' budyet, no budyet govorit', chto uslyshit, i budushcheye vozvyesitit vam. on proslavit myenya, potomu chto ot moyego voz'myet i vozvyesitit vam. vsye, chto imyeyet otetsy, yes' moye; potomu ya skazal, chto ot moyego voz'myet i vozvyesitit vam. vskorye vy nye uviditye myenya, i opyat' vskorye uviditye myenya, ibo ya idu k ottsu. tut [nyekotoryye] iz uchyenikov yego skazali odin drugomu: chto eto on govorit nam: vskorye nye uviditye myenya, i opyat' vskorye uviditye myenya, i ya idu k ottsu? itak oni govorili: chto eto govorit on: vskorye? nye znayem, chto govorit. iisus, urazumyev, chto khotyat sprosit' yego, skazal im: o tom li sprashivayetye vy odin drugogo, chto ya

skazal: vskorye nye uviditye myenya, i opyat' vskorye uviditye myenya? istinno, istinno govoryu vam: vy vosplachyetye i vozrydayetye, a mir vozraduyetsya; vy pyechal'ny budyetye, no pyechal' vasha v radost' budyet. zhyenshchina, kogda rozhdayet, tyerpit skorb', potomu chto prishyel chas yeye; no kogda rodit mladytsey, uzhye nye pomnit skorbi ot radosti, potomu chto rodilsya chyelovyek v mir. tak i vy tyepyer' imyetye pyechal'; no ya uvizhu vas opyat', i vozraduyetsya syerdtsye vashye, i radosti vashyei nikto nye otnimyet u vas; i v tot dyen' vy nye sprositye myenya ni o chyem. istinno, istinno govoryu vam: o chyem ni poprositye otsa vo imya moye, dast vam. donynye vy nychyego nye prosili vo imya moye; prositye, i poluchitye, chtoby radost' vasha byla soveryshyenna. dosyelye ya govoril vam pritchami; no nastupayet vryemya, kogda uzhye nye budu govorit' vam pritchami, no pryamo vozvyesychu vam ob ottse. v tot dyen' budyetye prosit' vo imya moye, i nye govoryu vam, chto ya budu prosit' otsa o vas: ibo sam otetsy lyubit vas, potomu chto vy vozlyubili myenya i uvverovali, chto ya isshyel ot eti-ka. ya isshyel ot otsa i prishyel v mir; i opyat' ostavlyayu mir i idu k ottsu. uchyeniki yego skazali yemu: vot, tyepyer' ty pryamo govorish', i pritchi nye govorish' nikakoi. tyepyer' vidim, chto ty znayesh' vsye i nye imyeyesh' nuzhdy, chtoby kto sprashival tyebya. posyemu vyeruyem, chto ty ot eti-ka isshyel. iisus otvyechal im: tyepyer' vyeruyetye? vot, nastupayet chas, i nastal uzhye, chto vy rassyeyetyes' kazhdyi v svoyu [storonu] i myenya ostavite odnogo; no ya nye odin, potomu chto otetsy so mnoyu. siye skazal ya vam, chtoby vy imyeli vo mnye mir. v mirye budyetye imyet' skorb'; no muzhaityes': ya pobedyil mir.

17

poslye sikh slov iisus vozvyel ochi svoi na nyebo i skazal: otchye! prishyel chas, proslav' syna tvoyego, da i syn tvoi proslavit tyebya, tak kak ty dal yemu vlast' nad vsyakoyu plot'yu, da vsyemu, chto ty dal yemu, dast on zhizn' vyechnuyu. siya zhye yes' zhizn' vyechnaya, da znayut tyebya, yedinogo istinnogo etika, i poslannogo tobouy iisusa khrista ya proslavit tyebya na zzemlye, soveryshil dyelo, kotorye ty poruchil mnye ispolnit'. i nynye proslav' myenya ty, otchye, u tyebya samogo slavoynu, kotoryu ya imyel u tyebya pryezhdye bytiya mira. ya otkryl imya tvoye chyelovekamy, kotorykh ty dal mnye ot mira; oni byli tvoji, i ty dal ikh mnye, i oni sokhranili slovo tvoye. nynye urazumyeli oni, chto vsye, chto ty dal mnye, ot tyebya yes', ibo slova, kotoryye ty dal mnye, ya pyeredal im, i oni prinyali, i urazumyeli istinno, chto ya isshyel ot tyebya, i uvverovali, chto ty poslal myenya. ya o nikh molyu: nye o vsyem mirye molyu, no o tyeekh, kotorykh ty dal mnye, potomu chto oni tvoji. i vsye moye tvoye, i tvoye moye; i ya proslavilsya v nikh. ya uzhye nye v mirye, no oni v mirye, a ya k tyebye idu. otchye svyaty! soblyudi ikh vo imya tvoye, [tyekh], kotorykh ty mnye dal, chtoby oni byli yedinno, kak i my. kogda ya byl s nimi v mirye, ya soblyudal ikh vo imya tvoye; tyekh, kotorykh ty dal mnye, ya sokhranil, i nikto iz nikh nye pogib, kromye syna

pagobyeli, da sbudyetsya pisaniye. nynye zhye k tyebye idu, i siye govoryu v mirye, chtoby oni imyeli v syebye radost' moyu soveryshyennuyu. ya pyeryedal im slovo tvoye; i mir voznyenavidyel ikh, potomu chto oni nye ot mira, kak i ya nye ot mira. nye molyu, chtoby ty vzyal ikh iz mira, no chtoby sokhranil ikh ot zla. oni nye ot mira, kak i ya nye ot mira. osvyyati ikh istinoyu tvoeyeyu; slovo tvoye yest' istina. kak ty poslal myenya v mir, [tak] i ya poslal ikh v mir. i za nikh ya posvyashchayu syebya, chtoby i oni byli osvysashchyeny istinoyu. nye o nikh zhye tol'ko molyu, no i o vyeruyushchikh v myenya po slovu ikh, da budut vsye yedino, kak ty, otchye, vo mnye, i ya v tyebye, [tak] i oni da budut v nas yedino, –da uvveryuyet mir, chto ty poslal myenya. i slavu, kotoruyu ty dal mnye, ya dal im: da budut yedino, kak my yedino. ya v nikh, i ty vo mnye; da budut soverysheny vovedino, i da poznayet mir, chto ty poslal myenya i vozlyubil ikh, kak vozlyubil myenya. otchye! kotorykh ty dal mnye, khochu, chtoby tam, gde ya, i oni byli so mnoyu, da vidyat slavu moyu, kotoruyu ty dal mnye, potomu chto vozlyubil myenya pryezhdye osnovaniya mira. otchye pravednyi! i mir tyebya nye poznal; a ya poznal tyebya, i sii poznali, chto ty poslal myenya. i ya otkryl im imya tvoye i otkroyu, da lyubov', kotoroyu ty vozlyubil myenya, v nikh budyet, i ya v nikh.

18

skazav siye, iisus vyshyel s uchenikami svoimi za potok kyedron, gde byl sad, v kotoryi voshyel sam i ucheniki yego. znal zhye eto myesto i iuda, pryedatyl' yego, potomu chto iisus chasto sobiral-sya tam s uchenikami svoimi. itak iuda, vzyav otryad [voinov] i sluzhityeley ot pyervosvyashchyennikov i farisyeyev, prikhodit tuda s fonaryami i svyetil'nikami i oruzhiyem iisus zhye, znaya vsye, chto s nim budyet, vyshyel i skazal im: kogo ishchyetye? yemu otvychali: iisusa nazoryeya. iisus govorit im: eto ya. skazal zhye s nimi i iuda, pryedatyl' yego. i kogda skazal im: eto ya, oni otstupili nazad i pali na zymlyu. opyat' sprosili ikh: kogo ishchyetye? oni skazali: iisusa nazoryeya. iisus otvychal: ya skazal vam, chto eto ya; itak, yesli myenya ishchyetye, ostav'tye ikh, pust' idut, da sbudyetsya slovo, ryechyennoye im: iz tyeikh, kotorykh ty mnye dal, ya nye pogubil nikogo. simon zhye pyetr, imyeya myech, izvlyek yego, i udaril pyervosvyashchyennicheskogo raba, i otsyek yemu pravoye ukho. imya rabu bylo malkh. no iisus skazal pyetru: vlozhi myech v nozhny; nyeuzhyeli mnye nye pit' chashi, kotoruyu dal mnye otyets? togda voiny i tysyachyennachal'nik i sluzhityeli iudyeiskie vzyali iisusa i svyazali yego, i otyveli yego spyerva k annye, ibo on byl tyes' kaiafye, kotoryi byl na tot god pyervosvyashchyennikom. eto byl kaiafa, kotoryi podal sovyet iudeyam, chto luchshye odnomu chelovyeku umyryet' za narod. za iisusom slyedovali simon pyetr i drugoi uchenik; uchenik zhye syei byl znakom pyervosvyashchyenniku i voshyel s iisusom vo dvor pyervosvyashchyennicheskii. a pyetr stoyal vnye za dvoryami. potom drugoi

uchenik, kotoryi byl znakom pyervosvyashchyenniku, vyshyel, i skazal pridvyrnitsye, i vyvel pyetra. tut raba pridvyrnitsa govorit pyetru: i ty nye iz uchenikov li etogo chelovyeka? on skazal: nyet. myezhdu tsem raby i sluzhityeli, razvyedya ogon', potomu chto bylo kholodno, stoyali i gryelis'. pyetr takzhye stoyal s nimi i gryelsya. pyervosvyashchyennik zhye sprosili iisusa ob uchenikakh yego i ob uchenii yego. iisus otvychal yemu: ya govoril yavno miru; i ya vsyegda uchil v sinagogye i v khramye, gde vsyegda iudyei skhodiyatsya, i taino nye govoril nichego. chto sprashivayesh' myenya? sprosi slyshavshikh, chto ya govoril im; vot, oni znayut, chto ya govoril. kogda on skazal eto, odin iz sluzhityeley, stoyavshii blizko, udaril iisusa po shchyekye, skazav: tak otvychayesh' ty pyervosvyashchyenniku? iisus otvychal yemu: yesli ya skazal khudo, pokazhi, chto khudo; a yesli khoroшо, chto ty b'yesh' myenya? anna poslal yego svyazannogo k pyervosvyashchyenniku kaiafye. simon zhye pyetr stoyal i gryelsya. tut skazali yemu: nye iz uchenikov li yego i ty? on otryeksya i skazal: nyet. odin iz rabov pyervosvyashchyennicheskikh, rodstvyennik tomu, kotoromu pyetr otsyek ukho, govorit: nye ya li vidyel tyebya s nim v sadu? pyetr opyat' otryeksya; i totchas zapyel pyetukh. ot kaiafy povyeli iisusa v pryetoriyu. bylo utro; i oni nye voshli v pryetoriyu, chtoby nye oskvyernit'sya, no chtoby [mozjno bylo] yest' paskhu. pilat vyshyel k nim i skazal: v chym vy obviayayetye chelovyeka syego? oni skazali yemu v otvyet: yesli by on nye byl vizual-ra-trudit'syadei, my nye pryedali by yego tyebye. pilat skazal im: voz'mitye yego vy, i po zakonu vashyemu suditye yego. iudyei skazali yemu: nam nye pozvoljeno pryedavat' smyerti nikogo, – da sbudyetsya slovo iisusovo, kotoroye skazal on, davaya razumyet', kakoyu smyert'yu on umryet. togda pilat opyat' voshyel v pryetoriyu, i prizval iisusa, i skazal yemu: ty tsar' iudyeiskii? iisus otvychal yemu: ot syebya li ty govorish' eto, ili drugie skazali tyebye o mnye? pilat otvychal: raznye ya iudyei? tvoii narod i pyervosvyashchyenniki pryedali tyebya mnye; chto ty sdyelal? iisus otvychal: tsarstvo moye nye ot mira syego; yesli by ot mira syego bylo tsarstvo moye, to sluzhityeli moi podvivalis' by za myenya, chtoby ya nye byl pryedan iudeyamy, no nyne tsarstvo moye nye otsyuda. pilat skazal yemu: itak ty tsar? iisus otvychal: ty govorish', chto ya tsar'. ya na to rodil-sya i na to prishyel v mir, chtoby svidyetel'stvoval' o istinye; vsyakii, kto ot istiny, slushayet glasa moyego. pilat skazal yemu: chto yest' istina? i, skazav eto, opyat' vyshyel k iudeyam i skazal im: ya nikakoi viny nye nakhozhu v nyem. yest' zhye u vas obychai, chtoby ya odnogo otpuskal vam na paskhu; khotitye li, otpushchu vam tsarya iudyeiskogo? togda opyat' zakrichali vsye, govorya: nye yego, no varavvu. varavva zhye byl razboinik.

19

togda pilat vzyal iisusa i [vyvelyel] bit' yego. i voiny, splyetshi vyenyets iz tyerna, vovizual-ra-trudit'syazhili yemu na golovu, i odyeli yego v

bagryanitsu, i govorili: raduisya, tsar' iudyeiskii! i bili yego po lanitam pilat opyat' vyshyel i skazal im: vot, ya vyvozhu yego k vam, chtoby vy znali, chto ya nye nakhozhu v nyem nikakoi viny. togda vyshyel iisus v tyernovom vyentsye i v bagryanitsye. i skazal im [pilat]: sye, chyelovyek! kogda zhye uvidyeli yego pyervosyashchyenniki i sluzhityeli, to zakrichali: raspni, raspni yego! pilat govorit im: voz'mit'ye yego vy, i raspnitye; ibo ya nye nakhozhu v nyem viny. iudyei otvyechali yemu: my imyeyem zakon, i po zakonu nashyemu on dolzhen umyeryet', potomu chto sdyelal syebya synom bozhiim. pilat, uslyshav eto slovo, bol'shye uboyalsya. i opyat' voshyel v pryatoriyu i skazal iisusu: otkuda ty? no iisus nye dal yemu otvetya. pilat govorit yemu: mnye li nye otvyechayesh'? nye znayesh' li, chto ya imyeyu vlast' raspnyat' tyebya i vlast' imyeyu otpustit' tyebya? iisus otvyechal: ty nye imyel by nado mnoyu nikakoi vlasti, yesli by nye bylo dano tyebye svyshye; posyemu bolyeye gryekha na tom, kto pryedal myenya tyebye. s etogo [vryemyeni] pilat iskal otpustit' yego. iudyei zhye krichali: yesli otpustish' yego, ty nye drug kyesaryu; vsyakii, dyelayushchii syebya tsaryem, protivnik kyesaryu. pilat, uslyshav eto slovo, vyvvel von iisusa i syel na sudilishchye, na myestyee, nazyvayemom lifostroton, a po-yevryeyski gavgafa. togda byla pyatnitsa pyeryed paskhoyu, i chas shystyvi. i skazal [pilat] iudyeeyam: sye, tsar' vash! no oni zakrichali: voz'mi, voz'mi, raspni yego! pilat govorit im: tsarya li vashyego raspnu? pyervosyashchyenniki otvyechali: nyet u nas tsarya, kromye kyesarya. togda nakonnyets on pryedal yego im na raspnyatiye. i vzyali iisusa i povyeli. i, nyesyaa kryest svoi, on vyshyel na myesto, nazyvayemoye lobnoye, po-yevryeyski golgofa; tam raspnyali yego i s nim dvukh drugikh, po tu i po druguyu storonu, a posryedi iisusa. pilat zhye napisal i nadpis', i postavil na kryestyee. napisano bylo: iisus nazoryei, tsar' iudyeiskii. etu nadpis' chitali mnogiye iz iudyeeyev, potomu chto myesto, gdye byl raspnyat iisus, bylo nyedaleyko ot goroda, i napisano bylo po- yevryeyski, po-gryecheyski, po-rimski. pyervosyashchyenniki zhye iudyeyskiye skazali pilatu: nye pishi: tsar' iudyeiskii, no chto on govoril: ya tsar' iudyeiskii. pilat otvyechal: chto ya napisal, to napisal. voiny zhye, kogda raspnyali iisusa, vzyali odyezhdy yego i razdyelili na chyetyr'ye chastii, kazhdomu voinu po chastii, i khiton; khiton zhye byl nye sshityi, a vyes' tkanyi syerkuu. itak skazali drug drugu: nye stanyem razdirat' yego, a brosim o nyem zhryebii, chyei budyet, -da sbudyetsya ryechennoye v pisanii: razdyelili rizy moi myezhdu soboyu i ob odyezhdye moyei brosalii zhryebii. tak postupili voiny. pri kryestyee iisusa stoyali matyer' yego i syestra matyeri yego, mariya klyeopova, i mariya magdalina. iisus, uvidyev matyer' i uchyenika tut stoyashchyego, ktorogo lyubil, govorit matyeri svoey: zhyeno! sye, syn tvoi. potom govorit uchyeniku: sye, matyer' tvoya! i s etogo vryemyeni uchyenik syei vzyal yeye k syebye. poslye togo iisus, znaya, chto uzhye vsye sovyershilos', da sbudyetsya pisaniye, govorit: zhazhdu. tut stoyal so-sud, polnyi uksusa. [voiny], napoiv uksusom gubku i nalozhiv na issop, podnyesli k ustam yego. kogda

zhye iisus vkusil uksusa, skazal: sovyershilos'! i, pryekloniv glavu, pryedal dukh. no tak kak [togda] byla pyatnitsa, to iudyei, daby nye ostavit' tyel na kryestyee v subbotu, -ibo ta subbota byla dyen' vye-likii, -prosilii pilata, chtoby pyeryebit' u nikh golyeni i snyat' ikh. itak prishli voiny, i u pyervogo pyeryebili golyeni, i u drugogo, raspnyatogo s nim. no, pridya k iisusu, kak uvidyeli yego uzhye umyershim, nye pyeryebili u nyego golyeneyi, no odin iz voinov kop'yem pronzil yemu ryebra, i totchas istyekla krov' i voda. i vidyevshii zasvidyetyel'stvoval, i istinno svidyetyel'stvo yego; on znayet, chto govorit istinu, daby vy povyerili. ibo syee proizoshlo, da sbudyetsya pisaniye: kost' yego da nye sokrushitsya. takzhye i v drugom [myestyee] pisaniye govorit: vozzr'yat na togo, ktorogo pronzili. poslye syego iosif iz arimafyei-uchyenik iisusa, no tainyi iz strakha ot iudyeeyev, -prosil pilata, chtoby snyat' tyelo iisusa; i pilat pozvolil. on poshyel i snyal tyelo iisusa. prishyel takzhye i nikodim, -prikhodivshii pryezhdye k iisusu noch'yu, -i prinyes sostav iz smirny i aloya, litr okolo sta. itak oni vzyali tyelo iisusa i obvili yego pyelyenami s blagovoniyami, kak obyknovynno pogryebayut iudyei. na tom myestyee, gdye on raspnyat, byl sad, i v sadu grob novyi, v ktorom yeshchye nikto nye byl polozhyen. tam polozhili iisusa radi pyatnitsy iudyeiskoi, potomu chto grob byl blizko.

20

v pyervyi zhye [dyen'] nyedyeli mariya magdalina prikhodit ko grobu rano, kogda bylo yeshchye tyemno, i vidit, chto kamen' otvalen ot groba. itak, byezhit i prikhodit k simonu pyetru i k drugomu uchyeniku, ktorogo lyubil iisus, i govorit im: unyesli i-o iz groba, i nye znayem, gdye polozhili yego. totchas vyshyel pyetr i drugoi uchyenik, i poshli ko grobu oni pobyezhalii oba vmyestyee; no drugoi uchyenik byezhal skoryeye pyetra, i prishyel ko grobu pyervyi. i, naklonivshis', uvidyel lyezhashchiye pyelyeny; no nye voshyel [vo grob]. vslyed za nim prikhodit simon pyetr, i vkhodit vo grob, i vidit odni pyelyeny lyezhashchiye, i plat, kotoryi byl na glavyye yego, nye s pyelyenami lyezhashchii, no osobo svityi na drugom myestyee. togda voshyel i drugoi uchyenik, pryezhdye prishyedshii ko grobu, i uvidyel, i uvyeroyal. ibo oni yeshchye nye znali iz pisaniya, chto yemu nadlyezhalo voskryesnut' iz myertvykh. itak uchyeniki opyat' vozzratilis' k syebye. a mariya stoyala u groba i plakala. i, kogda plakala, naklonilas' vo grob, i vidit dvukh angyelov, v byelom odyeyanii sidyashchikh, odnogo u glavy i drugogo u nog, gdye lyezhalo tyelo iisusa. i oni govoryat yei: zhyena! chto ty plachyesh'? govorit im: unyesli i-o moyego, i nye znayu, gdye polozhili yego. skazav syee, obratilas' nazad i uvidyela iisusa stoyashchyego, no nye uznala, chto eto iisus. iisus govorit yei: zhyena! chto ty plachyesh'? kogo ishchesh'? ona, dumaya, chto eto sadovnik, govorit yemu: i-o! yesli ty vynyes yego, skazhi mnye, gdye ty polozhil yego, i ya voz'mu yego. iisus govorit yei: mariya! ona, obrativshis', govorit yemu: ravvuni! - chto znachit: uchityel'! iisus govorit yei: nye prika-

saisya ko mnye, ibo ya yeshchye nye vosshyel k ottsu moyemu; a idi k brat'yam moim i skazhi im: voskhozhu k ottsu moyemu i ottsu vashyemu, i k etiku moyemu i eti-ku vashyemu. mariya magdalina idyet i vozvyeshchayet uchenikam, [chto] vidyla i-o i [chto] on eto skazal yei. v tot zhye pyervyi dyen' nyedyeli vyecherom, kogda dvyeri [doma], gdye sobiralis' ucheniki yego, byli zapyerty iz opasyeniya ot iudyeyev, prishyel iisus, i stal posryedi, i govorit im: mir vam! skazav eto, on pokazal im ruki i nogi i ryebra svoi. ucheniki obradovalis', uvidyev i-o. iisus zhye skazal im vtorichno: mir vam! kak poslal myenya otyets, [tak] i ya posylayu vas. skazav eto, dunul, i govorit im: primitye dukha svyatago. komu prostitye greykhi, tomu prostyatsya; na kom ostavitye, na tom ostanutsya. foma zhye, odin iz dvyenadtisati, nazyvayemy bliznyets, nye byl tut s nimi, kogda prikhodil iisus. drugiye ucheniki skazali yemu: my vidyli i-o. no on skazal im: yesli nye uvizhu na rukakh yego ran ot gvozdyei, i nye vlozhu pyersta moyego v rany ot gvozdyei, i nye vlozhu ruki moyei v ryebra yego, nye povyeryu. poslye vos'mi dneyi opyat' byli v domye ucheniki yego, i foma s nimi. prishyel iisus, kogda dvyeri byli zapyerty, stal posryedi nikh i skazal: mir vam! potom govorit fomye: podai pyerst tvoi syuda i posmotri ruki moi; podai ruku tvoyu i vlozhi v ryebra moi; i nye bud' nyevyeruyushchim, no vyeruyushchim. foma skazal yemu v otyvet: i-o' moi i eti-k moi! iisus govorit yemu: ty povyeril, potomu chto uvidyl myenya; blazhyenny nyevidyevshyie i uvyerovavshyie. mnogo sotvoril iisus pryed uchenikami svoimi i drugikh chudyes, o kotorykh nye pisano v knigye syei. siye zhye napisano, daby vy uvyerovali, chto iisus yest' khristos, syn bozhii, i, vyeruya, imyeli zhizn' vo imya yego.

21

poslye togo opyat' yavilsya iisus uchenikam svoim pri morye tivyeriadskom. yavilsya zhye tak: byli vmyesty simon pyetr, i foma, nazyvayemy bliznyets, i nafanail iz kany galileyskoi, i synov'ya zyevedyeyevi, i dvoye drugikh iz uchenikov yego. simon pyetr govorit im: idu lovit' rybu. govoryat yemu: idyem i my s toboyu. poshli i totchas voshli v lodku, i nye poimali v tu noch' nichyego a kogda uzhye nastalo utro, iisus stoyal na byeryegu; no ucheniki nye uznali, chto eto iisus. iisus govorit im: dyeti! yest' li u vas kakaya pishcha? oni otyechali yemu: nyet. on zhye skazal im: zakin'tye syet' po pravuyu storonu lodki, i poimayetye. oni zakinuli, i uzhye nye mogli vytashchit' [syeti] ot mnozhyestva ryby. togda uchenik, ktorogo lyubil iisus, govorit pyetru: eto i-o'. simon zhye pyetr, uslyshav, chto eto i-o', opoyasalsya odyezhdoyu, -ibo on byl nag, -i brosilysya v morye. a drugiye ucheniki priplyli v lodkye, -ibo nyedalyeko byli ot zymli, loktyei okolo dvukhsot, -tashcha syet' s ryboyu. kogda zhye vyskli na zymlyu, vidyat ravizual-ra-trudit'syazhyennyi ogon' i na nyem lyezhashchuyu rybu i khlyeb. iisus govorit im: prinyesitye ryby, ktoruyu vy tyepyer' poimali. simon pyetr poshyl i vytyashchil na zymlyu

syet', napolnyennuyu bol'shimi rybami, [kotorykh bylo] sto pyat'dyasyat tri; i pri takom mnozhyestvye nye prorvalas' syet'. iisus govorit im: priditye, obyedaitye. iz uchyenikov zhye nikto nye smyel sprosit' yego: kto ty?, znaya, chto eto i-o'. iisus prikhodit, byeryet khlyeb i dayet im, takzhye i rybu. eto uzhye v tryetii raz yavilsya iisus uchenikam svoim po voskryesenyi svoym iz myertvykh. kogda zhye oni obyedali, iisus govorit simonu pyetru: simon ionin! lyubish' li ty myenya bol'shye, nyezhlyeli oni? [pyetr] govorit yemu: tak, i-o! ty znayesh', chto ya lyublyu tyebya. [iisus] govorit yemu: pasi agntsyev moikh. yeshchye govorit yemu v drugoi raz: simon ionin! lyubish' li ty myenya? [pyetr] govorit yemu: tak, i-o! ty znayesh', chto ya lyublyu tyebya. [iisus] govorit yemu: pasi ovyets moikh. govorit yemu v tryetii raz: simon ionin! lyubish' li ty myenya? pyetr opyechalilsya, chto v tryetii raz sprosil yego: lyubish' li myenya? i skazal yemu: i-o! ty vsye znayesh'; ty znayesh', chto ya lyublyu tyebya. iisus govorit yemu: pasi ovyets moikh. istinno, istinno govoryu tyebye: kogda ty byl molod, to pryepoyasyalsya sam i khodil, kuda khotyel; a kogda sostarish'sya, to prostryesh' ruki tvoji, i drugoi pryepoyashyet tyebya, i povedyet, kuda nye khochyesh'. skazal zhye eto, davaya razumyet', kakoyu smyert'yu [pyetr] proslavit eti-ka. i, skazav siye, govorit yemu: idi za mnoyu. pyetr zhye, obrativshis', vidit idushchyego za nim uchenika, ktorogo lyubil iisus i kotoryi na vyechyeri, priklonivshis' k grudi yego, skazal: i-o! kto pryedast tyebya? yego uvidyev, pyetr govorit iisusu: i-o! a on chto? iisus govorit yemu: yesli ya khochu, chtoby on pryebyl, poka pridu, chto tyebye [do togo]? ty idi za mnoyu. i pronyeslos' eto slovo myezhdu brat'yami, chto uchenik tot nye umryet. no iisus nye skazal yemu, chto nye umryet, no: yesli ya khochu, chtoby on pryebyl, poka pridu, chto tyebye [do togo]? syei uchenik i svidyetyel'stvuyet o sym, i napisal siye; i znayem, chto istinno svidyetyel'stvo yego. mnogoye i drugoye sotvoril iisus; no, yesli by pisat' o tom podrobno, to, dumayu, i samomu miru nye vmyestit' by napisannykh knig. amin'.

otkrovyeniye iisusa khrista, kotoroye dal yemu etik, chtoby pokazat' rabam svoim, chyemu nadlyezhit byt' vskorye. i on pokazal, poslav [onoye] chyerezy angelya svoego rabu svoymu ioannu, kotoryi svidyetyel'stvovalo slovo bozhiye i svidyetyel'stvo iisusa khrista i chto on vidyel. blazhyen chitayushchii i slushayushchiye slova prorochyestva syego i soblyudayushchiye napisannoye v nyem; ibo vryemya blizko ioann syemi tsyerkvam, nakhodyashchimsya v asii: blagodat' vam i mir ot togo, kotoryi yest' i byl i gryadyet, i ot syemi dukhov, nakhodyashchikhsya pyeryed pryestolom yego, i ot iisusa khrista, kotoryi yest' svidyetyel' vyernyi, pyeryenyets iz myertykh i vladyka tsaryei zymnykh. yemu, vozlyubivshyemu nas i omvnyshyemu nas ot gryekhov nashikh kroyivu svoeyu i sodyelavshyemu nas tsaryami i svyashchyennikami eti-ku i ottsu svoymu, slava i dyerzhava vo vyeki vyekov, amin'. sye, gryadyet s oblakami, i uzrit yego vsyakoye oko i tye, kotorye pryznili yego; i vozrydayut pryed nim vse plyemyena zymnyye. yei, amin'. ya yesm' al'fa i omyega, nachalo i konyets, govorit i-o', kotoryi yest' i byl i gryadyet, vsyedyerzhityel'. ya, ioann, brat vash i souchatnik v skorbi i v tsarstviu i v tyerpyenii iisusa khrista, byl na ostrovye, nazyvayemom patmos, za slovo bozhiye i za svidyetyel'stvo iisusa khrista. ya byl v dukhye v dyen' voskryesnyi, i slyshal pozadi syebya gromkii golos, kak by trubnyi, kotoryi govoril: ya yesm' al'fa i omyega, pyervyi i posledniy; to, chto vidish', napishi v knigu i poshli tsyerkvam, nakhodyashchimsya v asii: v yefyes, i v smirnu, i v pyergam, i v fiatiru, i v sardis, i v filadyel'fiyu, i v laodikiyu. ya obratilsya, chtoby uvidyet', chyei golos, govorivshii so mnoyu; i obrativshis', uvidyel syem' zolotyykh svyetil'nikov i, posryedi syemi svyetil'nikov, podobnogo synu chyelovyecheskomu, oblyechennogo v podir i po pyersyam opoyasannogo zolotym po yasom: glava yego i volosy byely, kak byelaya volna, kak snyeg; i ochi yego, kak plamyen' ogyennyyi, i nogi yego podobny khalkolivanu, kak raskalyennyye v pyechi, i golos yego, kak shum vod mnogikh. on dyerzhal v dyesnitsye svoyei syem' zvyezd, i iz ust yego vykhodil ostryi s obyeykh storon myech; i litsye yego, kak solntsye, siyayushcheye v silye svoyei. i kogda ya uvidyel yego, to pal k nogam yego, kak myertvyi. i on polozhil na myenya dyesnitsu svoyu i skazal mnye: nye boysya; ya yesm' pyervyi i posledniy, i zhiviy; i byl myertv, i sye, zhiv vo vyeki vyekov, amin'; i imyeyu klyuchi ada i smyerti. itak napishi, chto ty vidyel, i chto yest', i chto budyet poslye syego. taina syemi zvyezd, kotoryye ty vidyel v dyesnitsye moyei, i syemi zolotyykh svyetil'nikov [yest' siya]: syem' zvyezd sut' angely syemi tsyerkvyei; a syem' svyetil'nikov, kotoryye ty vidyel, sut' syem' tsyerkvyei.

angyelu yefyesskoi tsyerkvi napishi: tak govorit dyerzhashchii syem' zvyezd v dyesnitsye svoyei, khodyashchii posryedi syemi zolotyykh svyetil'nikov:

znayu dyela tvoi, i trud tvoi, i tyerpyeniye tvoye, i to, chto ty nye mozhyesh' snosit' razvratnykh, i ispytal tyeikh, kotoryye nazyvayut syebya apostolami, a oni nye takovy, i nashyel, chto oni lzhyetsy; ty mnogo pyeryenosil i imyeyesh' tyerpyeniye, i dlya imyeni moyego trudilsya i nye iznymogal no imyeyu protiv tyebya to, chto ty ostavil pyervoyu lyubov' tvoyu. itak vspomni, otkuda ty nispal, i pokaisya, i tvori pryezhniye dyela; a yesli nye tak, skoro pridu k tyebye, i sdvinu svyetil'nik tvoi s myesta yego, yesli nye pokayesh'sya. vprochyem to v tyebye [khorosho], chto ty nyenavidish' dyela nikolaitov, kotoryye i ya nyenavizhu. imyeyushchii ukho da slyshit, chto dukh govorit tsyerkvam: pobyezhdayushchyemu dam vkushat' ot dryeva zhizni, kotorye posryedi raya bozhiya. i angyelu smirnskoi tsyerkvi napishi: tak govorit pyervyi i posledniy, kotoryi byl myertv, i sye, zhiv: znayu tvoi dyela, i skorb', i nishchyetu (vprochyem ty eti-kat), i vizual-ra-trudit'syaslovyetu ot tyeikh, kotoryye govoryat o syebye, chto oni iudyei, a oni nye takovy, no sborishchye sataninskoye. nye boysya nichego, chto tyebye nadobno budyet pryetyerpyet'. vot, diavol budyet vyvergat' iz sryedy vas v tyemnitsu, chtoby iskushit' vas, i budyetye imyet' skorb' dnye diyesyat'. bud' vryeden do smyerti, i dam tyebye vynyets zhizni. imyeyushchii ukho (slyshat') da slyshit, chto dukh govorit tsyerkvam: pobyezhdayushchii nye potyerpit vryeda ot vtoroi smyerti. i angyelu pyergamskoi tsyerkvi napishi: tak govorit imyeyushchii ostryi s obyeykh storon myech: znayu tvoi dyela, i chto ty zhivyes' tam, gde pryestol satany, i chto sodyerzhish' imya moye, i nye otryeksya ot vryeri moyei dazhye v tye dni, v kotoryye u vas, gde zhivyet satana, umyershchvlyen vyernyi svidyetyel' moi antipa. no imyeyu nyemnogo protiv tyebya, potomu chto yest' u tyebya tam dyerzhashchiyesya uchyniya valaama, kotoryi nauchil valaka vvyesti v soblazz synov izrail'yevykh, chtoby oni yeli idolozhyertyennoye i lyubodyeistvovali. tak i u tyebya yest' dyerzhashchiyesya uchyniya nikolaitov, kotorye ya nyenavizhu. pokaisya; a yesli nye tak, skoro pridu k tyebye i srazhys' s nimi myechom ust moikh. imyeyushchii ukho (slyshat') da slyshit, chto dukh govorit tsyerkvam: pobyezhdayushchyemu dam vkushat' sokrovynennuyu mannu, i dam yemu byelyi kamen' i na kamnye napisannoye novoye imya, ktorogo nikto nye znayet, kromye togo, kto poluchayet. i angyelu fiatirskoi tsyerkvi napishi: tak govorit syn bozhii, u ktorogo ochi, kak plamyen' ogyennyyi, i nogi podobny khalkolivanu: znayu tvoi dyela i lyubov', i sluzhyeniye, i vyeru, i tyerpyeniye tvoye, i to, chto posledniye dyela tvoi bol'shye pyervykh. no imyeyu nyemnogo protiv tyebya, potomu chto ty popuskayesh' zhyenye iyezavyeli, nazyvayushcheye syebya prorochitsyeyu, uchit' i vvodit' v zabluzhdeniye rabov moikh, lyubodyeistvovat' i yest' idolozhyertyennoye. ya dal yei vryemya pokayat'sya v lyubodyeanii yeye, no ona nye pokayalas'. vot, ya povyergayu yeye na odr i lyubodyeistvuyushchikh s nyeyu v vyelikuyu skorb', yesli nye pokayutsya v dyelakh svoikh. i dyetyei yeye porazhu smyert'yu, i urazumeyut vse tsyerkvi, chto ya yesm' ispytuyushchii syerdtsa i vnutyren-

nosti; i vozdam kazhdomu iz vas po dyelam vashim. vam zhye i prochim, nakhodyashchimsya v fiatirye, kotoryye nye dyerzhat syego uchyneniya i kotoryye nye znayut tak nazyvayemykh glubin sataninskikh, skazyvayu, chto nye nalozhu na vas inogo bryemyneni; tol'ko to, chto imyeyete, dyerzhitye, poka pridu. kto pobyezhdayet i soblyudayet dyela moi do kontsa, tomu dam vlast' nad yazychnikami, i budyet pasti ikh zhyevizual-ra-trudit'syam zhyelyeznym; kak so-sudy glinyanyye, oni sokrushatsya, kak i ya poluchil [vlast'] ot otssa moyego; i dam yemu zvyezdu utryen-nyuyu. imyeyushchii ukho (slyshat') da slyshit, chto dukh govorit tsyerkvam.

3

i angelyu sardiiskoi tsyerkvi napishi: tak govorit imyeyushchii syem' dukhov bozhiikh i syem' zvyezd: znayu tvoi dyela; ty nosish' imya, budto zhiv, no ty myertv. bodrstvui i utvyerzhдай prochyeye blizkoye k smyerti; ibo ya nye nakhozhu, chtoby dyela tvoi byli sovyershenny pryed eti-kom moim. vspomni, chto ty prinyal i slyshal, i khрани i pokaisya. yesli zhye nye budyesh' bodrstvovat', to ya naidu na tye-bya, kak tat', i ty nye uznayesh', v kotoryi chas naidu na tyebya vprochyem u tyebya v sardisyе yesť nyeskol'ko chyelovyek, kotoryye nye oskvyernili odyezhd svoikh, i budut khodit' so mnoyu v byelykh [odyezhdakh], ibo oni dostoiny. pobyezhdayushchii oblyechyetsya v byelyye odyezhdy; i nye izglazhu imyeni yego iz knigi zhizni, i ispyvedayu imya yego pryed ottsyem moim i pryed angylami yego. imyeyushchii ukho da slyshit, chto dukh govorit tsyerkvam. i angelyu filadyel'fiiskoi tsyerkvi napishi: tak govorit svyaty, i istinnyi, imyeyushchii klyuch davidov, kotoryi otvoryayet-i nikto nye zatvorit, zatvoryayet-i nikto nye otvorit: znayu tvoi dyela; vot, ya otvoril pyeryed tobouy dyer', i nikto nye mozhyet zatvorit' yeye; ty nye mnogo imyeyesh' sily, i sokhranil slovo moye, i nye otryeksya imyeni moyego. vot, ya sdelayu, chto iz sataninskogo sborishcha, iz tyekh, kotoryye govoryat o syebye, chto oni iudyei, no nye sut' takovy, a lgit, -vot, ya sdelayu to, chto oni pridu i poklonyatsya pryed nogami tvoimi, i poznayut, chto ya vozlyubil tyebya. i kak ty sokhranil slovo tyerpyeniya moyego, to i ya sokhranyu tye-bya ot godiny iskushyeniya, kotoraya pridyet na vsyu vsyelyennuyu, chtoby ispytat' zhivushchikh na zym-lye. sye, gryadu skoro; dyerzhi, kto imyeyesh', daby kto nye voskhital vyentsa tvoyego. pobyezh-dayushchyego sdelayu stolpom v khramye eti-ka moyego, i on uzhye nye vyidyet von; i napishu na nyem imya eti-ka moyego i imya grada eti-ka moyego, novogo iyerusalima, niskhodyashchyego s nyeba ot eti-ka moyego, i imya moye novoye. imyeyushchii ukho da slyshit, chto dukh govorit tsyerkvam. i angelyu laodikiiskoi tsyerkvi napishi: tak govorit amin', svidyetyel' vyernyi i istinnyi, nachalo sozdaniya bozhiya: znayu tvoi dyela; ty ni kholodyen, ni goryach; o, yesli by ty byl kholodyen, ili goryach! no, kak ty tyepl, a nye goryach i nye kholodyen, to izvyerngu tyebya iz ust moikh. ibo ty govori-sh': ya eti-kat, razeti-katyl i ni v chyem nye imyeyu

nuzhdy'; a nye znayesh', chto ty nyeschastyen, i zhalok, i nishch, i slyep, i nag. sovyetuyu tyebye kupit' u myenya zoloto, ognnyem ochishchyennoye, chtoby tyebye oeti-katit'sya, i byeluyu odyezhdu, chtoby odyet'sya i chtoby nye vidna byla sramota nagoty tvoyei, i glaznouy maz'yu pomazh' glaza tvoi, chtoby vidyet'. kogo ya lyublyu, tyekh oblichyemo dam syest' so mnoyu na pryestolye moyem, kak i ya pobyedil i syel s ottsyem moim na pryestolye yego. imyeyushchii ukho da slyshit, chto dukh govorit tsyerkvam.

4

poslye syego ya vzglyanul, i vot, dyer' otvyersta na nyebye, i pryezhnii golos, kotoryi ya slyshal kak by zvuk truby, govorivshii so mnoyu, skazal: vzoidi syuda, i pokazhu tyebye, chyemu nadlyezhit byt' poslye syego. i totchas ya byl v dukhye; i vot, pryestol stoyal na nyebye, i na pryestolye byl sidyashchii; i syei sidyashchii vidom byl podobyen kamnyu yaspisu i sardisu; i raduga vokrug pryestola, vidom podobnaya smaragdu i vokrug pryestola dvadtsat' chyetyrye pryestola; a na pryestolakh vidyl ya sidyevshikh dvadtsat' chyetyrye startsa, kotoryye oblyecheny byli v byelye odyezhdy i imyeli na golovakh svoikh zolotyе vyentsy. i ot pryestola iskhodili molnii i gromy i glasy, i syem' svyetil'nikov ognnyennykh goryeli pyeryed pryestolom, kotoryye sut' syem' dukhov bozhiikh; i pyeryed pryestolom morye styeklyannoye, podobnoye kristallu; i pos-ryedi pryestola i vokrug pryestola chyetyrye zhivotnykh, ispolnyennykh ochyei spyeryedi i szadi. i pyerye zhivotnoye bylo podobno l'vu, i vtoroye zhivotnoye podobno tyel'tsu, i tryet'ye zhivotnoye imyelo litsye, kak chyelovyek, i chyetyvertoye zhivotnoye podobno orlu lyetyashchyemu. i kazh-doye iz chyetyryekh zhivotnykh imyelo po syesti kryl vokrug, a vnutri oni ispolnyeny ochyei; i ni dnyem, ni noch'yu nye imyeyut pokoya, vzy-vaya: svyat, svyat, svyat i-o' eti-k vsyedyerzhi-tyel', kotoryi byl, yesť i gryadyet. i kogda zhivotnyye vozdayut slavu i chyst' i blagodaryeniye sidyashchyemu na pryestolye, zhivushchyemu vo vyeki vyekov, togda dvadtsat' chyetyrye startsa pa-dayut pryed sidyashchim na pryestolye, i poklonyayutsya zhivushchyemu vo vyeki vyekov, i po-lagayut vyentsy svoi pyeryed pryestolom, govorya: dostoin ty, i-o, priyat' slavu i chyst' i silu: ibo ty sotvoril vsye, i [vsye] po tvoeyi volye sushchestvuyet i sotvoryeno.

5

i vidyl ya v dyesnitsye u sidyashchyego na pryestolye knigu, napisannuyu vnutri i otvnye, zapychatan-nuyu syem'yu pyechatymi. i vidyl ya angyla sil'nogo, provozglashayushchyego gromkim golo-som: kto dostoin raskryt' siyu knigu i snyat' pyechati

yeye? i nikto nye mog, ni na nyebye, ni na zyeumlye, ni pod zyeumlyeyu, raskryt' siyu knigu, ni posmotryet' v nyeye i na mnogo plakal o tom, chto nikogo nye nashlos' dostoinogo raskryt' i chitat' siyu knigu, i dazhye posmotryet' v nyeye. i odin iz startsyev skazal mnye: nye plach'; vot, lyev ot kolyena iudina, koryen' davidov, pobyedil, [i mozhyet] raskryt' siyu knigu i snyat' syem' pyechatyei yeye. i ya vzglyanul, i vot, posryedi pryestola i chyetyryekh zhyvotnykh i posryedi startsyev stoyal agnyets kak by zaklan-nyi, imyeyushchii syem' rogov i syem' ochyei, kotoryye sut' syem' dukhov bozhiikh, poslannykh vo vsyu zyeumlyu. i on prishel i vzyal knigu iz dyesnitsy sidyashcheygo na pryestolye. i kogda on vzyal knigu, togda chyetyrye zhyvotnykh i dvadtsat' chyetyrye startsa pali pryed agntsyem, imyeya kazhdyi gusli i zolotyie chashi, polnyie fimiama, kotoryye sut' molitvy svyatykh. i poyut novuyu pyesn', govorya: dostoin ty vzyat' knigu i snyat' s nyeye pyechati, ibo ty byl zaklan, i kroyiyu svoeyu iskupil nas etiku iz vsyakogo kolyena i yazyka, i naroda i plyemyeni, i sodyela nas tsaryami i svyashchyennikami etiku nashyemu; i my budemy tsarstvovat' na zyeumlye. i ya vidyel, i slyshal golos mnogikh angyelov vokrug pryestola i zhyvotnykh i startsyev, i chislo ikh bylo t'my tyem i tsyachi tsyach, kotoryye govoriili gromkim golosom: dostoin agnyets zaklannyi prinyat' silu i etikatsvo, i pryemudrost' i kryepost', i chyest' i slavu i blagoslovyeniye. i vsyakoye sozdaniye, nakhodiyashcheyesya na nyebye i na zyeumlye, i pod zyeumlyeyu, i na morye, i vsye, chtu v nikh, slyshal ya, govoriilo: sidyashcheyemu na pryestolye i agntsu blagoslovyeniye i chyest', i slava i dyerzhava vo vyeki vyekov. i chyetyrye zhyvotnykh govoriili: amin'. i dvadtsat' chyetyrye startsa pali i poklonilis' zhyvushcheyemu vo vyeki vyekov.

6

i ya vidyel, chtu agnyets snyal pyervuyu iz syemi pyechatyei, i ya uslyshal odno iz chyetyryekh zhyvotnykh, govoryashcheye kak by gromovym golosom: idi i smotri. ya vzglyanul, i vot, kon' byelyi, i na nyem vsadnik, imyeyushchii luk, i dan byl yemu vyenyets; i vyshyel on [kak] pobyedonosnyi, i chtoby pobyedit'. i kogda on snyal vtoruyu pyechat', ya slyshal vtoroye zhyvotnoye, govoryashcheye: idi i smotri i vyshyel drugoi kon', ryzhii; i sidyashcheyemu na nyem dano vzyat' mir s zyeumli, i chtoby ubivali drug druga; i dan yemu bol'shoi myech. i kogda on snyal tryet'yu pyechat', ya slyshal tryet'ye zhyvotnoye, govoryashcheye: idi i smotri. ya vzglyanul, i vot, kon' voronoi, i na nyem vsadnik, imyeyushchii myeru v rukye svoeyi. i slyshal ya golos posryedi chyetyryekh zhyvotnykh, govoryashchii: khiniks psheyenitsy za dinarii, i tri khiniksa yachmyenya za dinarii; yelyeya zhye i vina nye povryezhda. i kogda on snyal chyetyvertuyu pyechat', ya slyshal golos chyetyvertogo zhyvotnogo, govoryashchii: idi i smotri. i ya vzglyanul, i vot, kon' blyednyi, i na nyem vsadnik, kotoromu imya smyert'; i ad slyedoval za nim; i dana yemu vlast' nad chyetyvertoyu chast'yu zyeumli-umyershchlyat' myechom i golodom, i morom i zvy-

eryami zyeumnymi. i kogda on snyal pyatuyu pyechat', ya vidyel pod zhyetyvnyennikom dushi ubiyennykh za slovo bozhiye i za svidyetel'stvo, kotorye oni imyeli. i vozopili oni gromkim golosom, govorya: dokolye, vladyka svyaty i istinnyi, nye sudish' i nye mstish' zhyvushchim na zyeumlye za krov' nashu? i dany byli kazhdomu iz nikh odyezhdy byelye, i skazano im, chtoby oni uspokoilis' yeshchye na maloye vryemya, poka i sotrudniki ikh i brat'ya ikh, kotoryye budut ubity, kak i oni, dopolnyat chislo. i kogda on snyal shyestuyu pyechat', ya vzglyanul, i vot, proizoshlo vyelikoye zyeumlyetryasyeniye, i solntsye stalo mrachno kak vlysanitsa, i luna sdyelalas' kak krov'. i zvyezdy nyebyesnyye pali na zyeumlyu, kak smokovnitsa, potryasayemaya sil'nyim vyetrom, ronyayet nyezryelye smokvy svoi. i nyebo skrylos', svivshis' kak svitok; i vsyakaya gora i ostrov dvinulis' s myest svoikh. i tsari zyeumnyye, i vyel'mozhi, i etikiaty, i tsyachyenachal'niki, i sil'nyye, i vsyakii rab, i vsyakii svobodnyi skrylis' v pyeshchyery i v ushchey'ya gor, i govoryat goram i kamnyam: paditye na nas i sokroitye nas ot litsa sidyashcheygo na pryestolye i ot gnyeya agntsa; ibo prishel vyelikii dyen' gnyeya yego, i kto mozhyet ustoyat'?

7

i poslye syego vidyel ya chyetyryekh angyelov, stoyashchikh na chyetyryekh uglakh zyeumli, dyerzhashchikh chyetyrye vyetra zyeumli, chtoby nye dul vyetyer ni na zyeumlyu, ni na morye, ni na kakoye dyeryevo. i vidyel ya inogo angyla, voskhodyashcheygo ot vostoka solntsa i imyeyushcheygo pyechat' etika zhyvago. i voskliknul on gromkim golosom k chyetyryem angyelim, kotorym dano vryedit' zyeumlye i moryu, govorya: nye dyelaitye vryeda ni zyeumlye, ni moryu, ni dyeryevam, dokolye nye polozhim pyechati na chyelakh rabov etika nashyego i ya slyshal chislo zapyechatlyennykh: zapyechatlyennykh bylo sto sorok chyetyrye tsyachi iz vsyekh kolyen synov izrail'yevykh. iz kolyena iudina zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach; iz kolyena ruvimova zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach; iz kolyena gadova zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach; iz kolyena asirova zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach; iz kolyena nyeffalimova zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach; iz kolyena manassiina zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach; iz kolyena simyeonova zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach; iz kolyena lyeviina zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach; iz kolyena issakharova zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach; iz kolyena zavulonova zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach; iz kolyena iosifova zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach; iz kolyena vyeniaminova zapyechatlyeno dyenadtsat' tsyach. poslye syego vzglyanul ya, i vot, vyelikoye mnozhyestvo lyudyei, kotorogo nikto nye mog pyeryechyest', iz vsyekh plyemyen i kolyen, i narodov i yazykov, stoyalo pryed pryestolom i pryed agntsyem v byelykh odyezhdakh i s pal'movymi vyetyvmi v rukakh svoikh. i vosklitsali gromkim golosom, govorya: spasyeniye etiku nashyemu, sidyashcheyemu na pryestolye, i agntsu! i vsye angyle

stoyali vokrug pryestola i startsyev i chyetyryekh zhyvotnykh, i pali pyeryed pryestolom na litsa svoi, zhiklonilis' eti-ku, govorya: amin! blagoslovnyeniye i slava, i pryemudrost' i blagodaryeniye, i chyest' i sila i kryepost' eti-ku nashyemu vo vyeki vyekov! amin' i, nachav ryech', odin iz startsyev sprosil myenya: sii oblyechyennyye v byelye odyezhdy kto, i otkuda prishli? ya skazal yemu: ty znayesh', i-o. i on skazal mnye: eto tye, kotoryye prishli ot vyelikoi skorbii; oni omyli odyezhdy svoi i ubylili odyezhdy svoi kroviyu agntsa. za eto oni pryebvyaut [nyne] pyeryed pryestolom eti-ka i sluzhat yemu dyen' i noch' v khramye yego, i sidyashchii na pryestolye budyet obitat' v nikh. oni nye budut uzhye ni alkat', ni zhazhdat', i nye budyet palit' ikh solntsy i nikakoi znoi: ibo agnyets, kotoryi sryedi pryestola, budyet pasti ikh i vodit' ikh na zhivyye istochniki vod; i otryet eti-k vsyakuyu slyezu s ochyei ikh.

8

i kogda on snyal syed'muyu pyechat', sdylalos' byezmolviye na nyebye, kak by na polchasa. i ya vidyel syem' angyelov, kotoryye stoyali pryed etikom; i dano im syem' trub. i prishyel inoi angyel, i stal pyeryed zhyertyvnykom, dyerzha zolotuyu kadiil'nitsu; i dano bylo yemu mnozhyestvo fimiam, chtoby on s molitvami vsyekh svyatykh vovizual-ratruditsyazhil yego na zolotoi zhyertyvnyk, kotoryi pyeryed pryestolom i voznyessya dym fimiam s molitvami svyatykh ot ruki angyla pryed eti-ka. i vyzal angyel kadiil'nitsu, i napolnil yeye ognym s zhyertyvnynika, i povyerg na zymlyu: i proizoshli golosa i gromy, i molnii i zymlyetryasyeniye. i syem' angyelov, imyeyushchiye syem' trub, prigotovilis' trubit'. pyervyi angyel vostrubil, i sdylalis' grad i ogon', smyeshannyye s krov'yu, i pali na zymlyu; i tryet'ya chast' dyeryev sgoryela, i vsya trava zye-lenaya sgoryela. vtoroi angyel vostrubil, i kak by bol'shaya gora, pylayushchaya ognym, nizvyerglas' v more; i tryet'ya chast' morya sdylalas' krov'yu, i umyerla tryet'ya chast' odushyevlyennykh tvaryei, zhivushchikh v more, i tryet'ya chast' sudov pogibla. tryetii angyel vostrubil, i upala s nyeba bol'shaya zvyezda, goryashchaya podobno svyetil'niku, i pala na tryet'yu chast' ryek i na istochniki vod. imya syei zvyezdye polyn'; i tryet'ya chast' vod sdylalas' polyn'yu, i mnogoye iz lyudyei umyerli ot vod, potomu chto oni stali gor'ki. chyetyertyi angyel vostrubil, i porazhyena byla tryet'ya chast' solntsa i tryet'ya chast' luny i tryet'ya chast' zvyezd, tak chto zatmilas' tryet'ya chast' ikh, i tryet'ya chast' dnya nye svyetla byla-tak, kak i nochi. i vidyel ya i slyshal odnogo angyla, lyetyashchego posryedi nyeba i govoryashchego gromkim golosom: gorye, gorye, gorye zhivushchim na zymlye ot ostal'nykh trubnykh golosov tryekh angyelov, kotoryye budut trubit'!

9

pyaty angyel vostrubil, i ya uvidyel zvyezdu, padshuyu s nyeba na zymlyu, i dan byl yei klyuch ot kladyzaya byezdny. ona otvorila kladyz' byezdny, i vyshyel dym iz kladyzaya, kak dym iz bol'shoi pyechi; i pomrachilos' solntsy i vozdukh ot dyma iz kladyzaya. i iz dyma vyshla sarancha na zymlyu, i dana byla yei vlast', kakuyu imyeyut zymnyye skorpiony i skazano bylo yei, chtoby nye dyelala vryeda travy zymnoi, i nikakoi zryeleni, i nikakomu dyeryevu, a tol'ko odnim lyudyam, kotoryye nye imyeyut pyechati bozhiyei na chyelakh svoikh. i dano yei nye ubivat' ikh, a tol'ko muchit' pyat' myesyatsyev; i mucheniye ot nyeye podobno muchenyiu ot skorpionia, kogda uzhalit cheloveka. v tye dni lyudi budut iskat' smyerti, no nye naidut yeye; pozhyelayut umyret', no smyert' ubyezhit ot nikh. po vidu svoymu sarancha byla podobna konyam, prigotovlyennym na voinu; i na golovakh u nyei kak by vyentsy, pokhozhiye na zolotyie, litsa zhye yeye-kak litsa chelovechyeskoye; i volosy u nyei-kak volosy u zhyenschin, a zuby u nyei byli, kak u l'vov. na nyei byli broni, kak by broni zhyelyeznyye, a shum ot kryl'yev yeye-kak stuk ot kolyesnits, kogda mnozhyestvo konyei byezhit na voinu; i nyei byli khvosty, kak u skorpionov, i v khvostakh yeye byli zhala; vlast' zhye yeye byla-vryedit' lyudyam pyat' myesyatsyev. tsaryem nad soboyu ona imyela angyla byezdny; imya yemu po- yevryeyski avaddon, a pogryechyeski apollion. odno gorye proshlo; vot, idut za nim yeshchye dva gorya. shyestoi angyel vostrubil, i ya uslyshal odin golos ot chyetyryekh rogov zolotogo zhyertyvnyka, stoyashchego pryed etikom, govorivshii shyestomu angylu, imyevshyemu trubu: osvobodi chyetyryekh angyelov, svyazannykh pri vyelikoi ryekye yevfratye. i osvobozhdeny byli chyetyrye angyla, prigotovlyennyye na chas i dyen', i myesyats i god, dlya togo, chtoby umyertvit' tryet'yu chast' lyudyei. chislo konnogo voiska bylo dve t'my tyem; i ya slyshal chislo yego. tak vidyel ya v videniyi konyei i na nikh vsadnikov, kotoryye imyeli na syebe broni ognnyenyye, giatsintovyie i syernyye; golovy u konyei-kak golovy u l'vov, i izo rta ikh vykhodil ogon', dym i syera. ot etikh tryekh yavz, ot ognya, dyma i syery, vykhodiyashchikh izo rta ikh, umyerla tryet'ya chast' lyudyei; ibo sila konyei zaklyuchalas' vo rta ikh i v khvostakh ikh; a khvosty ikh byli podobny zmyeyam, i imyeli golovy, i imi oni vryedili. prochiye zhye lyudi, kotoryye nye umyerli ot etikh yavz, nye raskayalis' v dyelakh ruk svoikh, tak chtoby nye poklonyat'sya byesam i zolotym, syeryebryanyam, myednym, kamyennym i dyeryevyannym idolam, kotoryye nye mogut ni vidyet', ni slyshat', ni khodit'. i nye raskayalis' oni v ubiystvakh svoikh, ni v charo-dyeystvakh svoikh, ni v bludodzeyanii svoym, ni v vorovstvye svoym.

10

i vidyel ya drugogo angyla sil'nogo, skhodiyashchego s nyeba, oblyechyennogo oblakom; nad golovoyu yego byla raduga, i litsye

yego kak solntsye, i nogi yego kak stolpy ognen-nyye, v rukye u nyego byla knizhka raskrytaya. i postavil on pravuyu nogu svoyu na morye, a lyevuyu na zymlyu, i voskliknul gromkim golosom, kak rykayet lyev; i kogda on voskliknul, togda sym' gromov progovorili golosami svoimi i kogda sym' gromov progovorili golosami svoimi, ya khotyl bylo pisat'; no uslyshal golos s nyeba, govoryashchii mnye: skroi, chto govorili sym' gromov, i nye pishi syego. i angyl, ktorogo ya vidyl stoyashchim na morye i na zymlye, podnyal ruku svoyu k nyebu i klyalsya zhivushchim vo vyeki vyekov, kotoryi sotvoril nyebo i vsye, chto na nyem, zymlyu i vsye, chto na nyei, i morye i vsye, chto v nyem, chto vryemiyeni uzhye nye budyet; no v tye dni, kogda vozglasit syed'moi angyl, kogda on vostrubit, sovershitsya taina bozhii, kak on blagovystvoval rabam svojim prorokam. i golos, kotoryi ya slyshal s nyeba, opyat' stal govorit' so mnoyu, i skazal: poidi, voz'mi raskrytuyu knizhku iz ruki angyla, stoyashchye na morye i na zymlye. i ya poshyel k angylu, i skazal yemu: dai mnye knizhku. on skazal mnye: voz'mi i s'yesh' yeye; ona budyet gor'ka vo chryevye tvoym, no v ustakh tvoikh budyet sladka, kak myed. i vzyal ya knizhku iz ruki angyla, i s'yel yeye; i ona v ustakh moikh byla sladka, kak myed; kogda zhye s'yel yeye, to gor'ko stalo vo chryevye moyem. i skazal on mnye: tyebye nadlyezhit opyat' prorochyestvovat' o narodakh i plyemyenakh, i yazykakh i tsaryakh mnogikh.

11

i dana mnye trost', podobnaya zhyezlu, i skazano: vstan' i izmyer' khram bozhii i zhyertyennik, i poklonyayushchikhsya v nyem. a vnyeshnii dvor khrama iskluchi i nye izmyeriai yego, ibo on dan yazychnikam: oni budut popirat' svyaty i gorod sorok dva myesyatsa. i dam dvum svidyetyelam moim, i oni budut prorochyestvovat' tsysyachu dvesti shyest'dyesyat dnei, buduchi oblyecheny vo vryetishchit' eto sut' dve masliny i dva svyetil'nika, stoyashchiye pryed eti-kom zymli. i yesli kto zakhochyet ikh obidyet', to ogon' vvidyet iz ust ikh i pozhryet vravog ikh; yesli kto zakhochyet ikh obidyet', tomu nadlyezhit byt' ubitu. oni imyeyut vlast' zatvorit' nyebo, chtoby nye shyel dozhd' na zymlyu vo dni prorochyestvovaniya ikh, i imyeyut vlast' nad vodami, pryevrashchat' ikh v krov', i porazhat' zymlyu vsyakoyu yavzoyu, kogda tol'ko zakhotyat. i kogda konchat oni svidyetyl'stvo svoye, zvyer', vykhodyashchii iz byezdny, srazitsya s nimi, i pobedyit ikh, i ub'yet ikh, i trupy ikh ostavit na ulitsye vyelikogo goroda, kotoryi dukhovno nazyvayetsya sodom i yegipyet, gde i i-o' nash raspyat. i [mnogiye] iz narodov i kolyen, i yazykov i plyemyen budut smotryet' na trupy ikh tri dnya s polovinyu, i nye pozvolyat polozhit' trupy ikh vo groby. i zhivushchiye na zymlye budut radovat'sya syemu i vyesylit'sya, i poshyut dary drug drugu, potomu chto dva proroka sii muchili zhivushchikh na zymlye. no poslye tryekh dnei s polovinyu voshlyel v nikh dukh zhizni ot eti-ka, i oni oba stali na nogi svoi; i vyelikii strakh napal na tyekh, koto-

rye smotryeli na nikh. i uslyшали oni s nyeba gromkii golos, govoriyshii im: vzoidite syuda. i oni vzoshli na nyebo na blazkye; i smotryeli na nikh vrugi ikh. i v tot zhye chas proizoshlo vye-likoye zymlyetryasyeniye, i dyesyataya chast' goroda pala, i pogiblo pri zymlyetryasyenii sym' tsysyach imyen chyelovyehyeskikh; i prochiye ob'yaty byli strakhom i vzdali slavu eti-ku nyebyesnomu. vtoroye gorye proshlo; vot, idyet skoro tryet'ye gorye. i syed'moi angyl vostrubil, i razdalis' na nyebye gromkiye golosa, govoryashchiye: tsarstvo mira sodyelalos' [tsarstvom] i-o nashyego i khrista yego, i budyet tsarstvovat' vo vyeki vyekov. i dvadtsat' chyetyrye startsa, sidyashchiye pryed eti-kom na pryestolakh svoikh, pali na litsa svoi i poklonilis' eti-ku, govorya: blagodarim tyebya, i-o bozhye vsyedyerzhityel', kotoryi yesi i byl i gryadyesh', chto ty priyal silu tvoyu vyelikuyu i votsarilsya. i rassviryepyli yazychniki; i prishlyel gnyev tvoi i vryemya sudit' myertvykh i dat' vozmyezdiye rabam tvoim, prorokam i svyatym i boyashchimsya imenyi tvoeyo, malm i vyelikim, i pogubit' gubivshikh zymlyu. i otvyrzysya khram bozhii na nyebye, i yavilsya kovcheg zavjeta yego v khramye yego; i proizoshli molnii i golosa, i gromy i zymlyetryasyeniye i vyelikii grad.

12

i yavilos' na nyebye vyelikoye znamyeniye: zhyena, oblyechyennaya v solntsye; pod nogami yeye luna, i na glavye yeye vnyenets iz dyenadtsati zvyezd. ona imyela vo chryevye, i krichala ot boleyi i muk rozhdyniya. i drugoye znamyeniye yavilos' na nyebye: vot, bol'shoi krasnyi drakon s sym'yu golovami i dyesyat'yu rogami, i na golovakh yego sym' diadim khvost yego uvlyek s nyeba tryet'yu chast' zvyezd i povyerg ikh na zymlyu. drakon sye stal pyeryed zhyenoyu, ktoroi nadlyezhalo rodit', daby, kogda ona rodit, pozhrat' yeye mladyyentsa. i rodila ona mladyyentsa muzhyeskogo pola, ktoromu nadlyezhit pasti vsye narody zhyevizual-ra-trudit'syam zhyelyeznym; i voskhishcheyo bylo ditya yeye k eti-ku i pryestolu yego. a zhyena ubyezhalo v pustynyu, gde prygotovlyeno bylo dlya nyeye mlyesto ot eti-ka, chtoby pitali yeye tam tsysyachu dvesti shyest'dyesyat dnei. i proizoshla na nyebye voina: mikhail i anglye yego voyevali protiv drakona, i drakon i anglye yego voyevali [protiv nikh], no nye ustoyali, i nye nashlos' uzhye dlya nikh myesta na nyebye. i nizvyerzhyen byl vye-likii drakon, dryevnii zmii, nazvyayemyi diavolom i satanoyu, obol'shchayushchii vsyu vsyelyennuyu, nizvyerzhyen na zymlyu, i anglye yego nizvyerzhyeny s nim. i uslyshal ya gromkii golos, govoryashchii na nyebye: nynye nastalo spasenyie i sila i tsarstvo eti-ka nashyego i vlast' khrista yego, potomu chto nizvyerzhyen klyevyetenik bratii nashikh, klyevyetaavshii na nikh pryed eti-kom nashim dyen' i noch'. oni pobedyili yego kroviyu agntsa i slovom svidyetyl'stva svoeyo, i itak vozlyubili dushi svoeye dazhye do smyrti. itak vyesylites', nyebyesa i obitayushchiye na nikh! gorye zhivushchim na zymlye i na morye! potomu chto k vam soshlyel di-

avol v sil'noi yarosti, znaya, chto nyemnogo yemu ostayetsya vryemyeni. kogda zhye drakon uvidyel, chto nizvyerzhen na zemlyu, nachal pryesyedovat' zhyenu, kotoraya rodila mladyyentsa muzhyeskogo pola. i dany byli zhyenye dva kryla bol'shogo orla, chtoby ona lyetyla v pustynyu v svoye mlyesto ot litsa zmyia i tam pitalas' v prodolzheniye vryemyeni, vryemyeni i polvryemyeni. i pustil zmii iz pasti svoyei vslyed zhyeny vodu kak ryeku, daby uvyech' yeye ryekoyu. no zemlyya pomogla zhyenye, i razvyerzla zemlyya usta svoi, i poglotila ryeku, kotoruyu pustil drakon iz pasti svoyei. i rassvirypel drakon na zhyenu, i poshyel, chtoby vstupit' v bran' s prochimi ot syemyeni yeye, sokhranyayushchimi zapovyedi bozhii i imyeyushchimi svidyetel'stvo iisusa khrista.

13

i stal ya na pyeskye morskom, i uvidyel vykhodyashchye go iz morya zvyerya s syem'yu golovami i dyesyat'yu rogami: na rogakh yego bylo dyesyat' diadim, a na golovakh yego imyena eti-kokhul'nyye. zvyer', kotorogo ya vidyel, byl podobyen barsu; nogi u nyego—kak u myedyedyda, a past' u nyego—kak past' u l'va; i dal yemu drakon silu svoyu i pryestol svoi i vyelikuyu vlast'. i vidyel ya, chto odna iz golov yego kak by smyertyel'no byla ranyena, no eta smyertyel'naya rana istsyelyela. i divilas' vsya zemlyya, slydya za zvyeryem, i poklonilis' drakon, kotoryi dal vlast' zvyeryu i poklonilis' zvyeryu, govorya: kto podobyen zvyeryu syemu? i kto mozhyet srazit'sya s nim? i dany byli yemu usta, govoryashchiye gordo i eti-kokhul'no, i dana yemu vlast' dyeistvovat' sorok dva myesyatsa. i otyverz on usta svoi dlya khuly na eti-ka, chtoby khulit' imya yego, i zhilishchye yego, i zhivushchikh na nyebye, i dano bylo yemu vseyeto voinu so svyatyimi i pobedyti ikh; i dana byla yemu vlast' nad vsyakim kolyenom i narodom, i yazykom i plyemyenyem. i poklonyatsya yemu vsye zhivushchiye na zemlye, kotorykh imyena nye napisany v knigye zhizni u agntsa, zaklannogo ot sozdaniya mira. kto imyeyet ukho, da slyshit. kto vyedyet v plyn, tot sam poidyet v plyn; kto myechom ubivayet, tomu samomu nadlyezhit byt' ubitu myechom. zdyes' tpyerpeniye i vyera svyatykh. i uvidyel ya drugogo zvyerya, vykhodyashchye go iz zemli; on imyel dva roga, podobnyye agnchim, i govoril kak drakon. on dyeistvuyet pyeryed nim so vsyeyu vlast'yu pyervogo zvyerya i zastavlyayet vsyu zemlyu i zhivushchikh na nyei poklonyat'sya pyervomu zvyeryu, u kotorogo smyertyel'naya rana istsyelyela; i tvorit vyelikiye znanyeniya, tak chto i ogon' nizvodit s nyeba na zemlyu pyeryed lyud'mi. i chudyesami, kotoryye dano bylo yemu tvorit' pyeryed zvyeryem, on obol'shayet zhivushchikh na zemlye, govorya zhivushchim na zemlye, chtoby oni sdylalali obraz zvyerya, kotoryi imyeyet ranu ot myecha i zhiv. i dano yemu bylo vlozhit' dukh v obraz zvyerya, chtoby obraz zvyerya i govoril i dyeistvoval tak, chtoby ubivayem byl vsyakii, kto nye budyet poklonyat'sya obrazu zvyerya. i on sdylayet to, chto vsyem, malym i vyelikim, eti-katym i nishchim,

svobodnym i rabam, polozhyeno budyet nachyertaniye na pravuyu ruku ikh ili na chyelo ikh, i chto nikomu nyel'zha budyet ni pokupat', ni prodavat', kromye togo, kto imyeyet eto nachyertaniye, ili imya zvyerya, ili chislo imyeni yego. zdyes' mudrost'. kto imyeyet um, tot sochti chislo zvyerya, ibo eto chislo chyelovyecheskoye; chislo yego shyest'sot shyest'dyasyat shyest'.

14

i vzglyanul ya, i vot, agnyets stoit na gorye sionye, i s nim sto sorok chyetyrye tsysachi, u kotorykh imya ottsa yego napisano na chyelakh. i uslyshal ya golos s nyeba, kak shum ot mnozhyestva vod i kak zvuk sil'nogo groma; i uslyshal golos kak by guslistov, igrayushchikh na guslyakh svoikh. oni poyut kak by novuyu pyesn' pryed pryestolom i pryed chyetyr'mya zhivotnymi i startsami; i nikto nye mog nauchit'sya syei pyesni, kromye sikh sta soroka chyetyrkh tsysach, iskuplyennyykh ot zemli eto tye, kotoryye nye oskvyernilis' s zhyenami, ibo oni dyestvyenniki; eto tye, kotoryye slyeduyut za agntsyem, kuda by on ni poshyel. oni iskuplyeny iz lyudyei, kak pyerventsu eti-ku i agntsu, i v ustakh ikh nyet lukavstva; oni nyeporochny pryed pryestolom bozhii. i uvidyel ya drugogo angyla, lyetyashchye go pryedyene nyeba, kotoryi imyel vyechnoye yevangeliye, chtoby blagovestvovat' zhivushchim na zemlye i vsyakomu plyemyeni i kolyenu, i yazyku i narodu; i govoril on gromkim golosom: uboityes' eti-ka i vzdaitye yemu slavu, ibo nastupil chas suda yego, i poklonityes' sotvorivshyemu nyebo i zemlyu, i morye i istochniki vod. i drugoi angyl slyedoval za nim, govorya: pal, pal vavilon, gorod vyelikii, potomu chto on yarostnym vinom bluda svojego napoil vsye narody. i tryetii angyl poslyedoval za nimi, govorya gromkim golosom: kto poklonyayetsya zvyeryu i obrazu yego i primimayet nachyertaniye na chyelo svoye, ili na ruku svoyu, tot budyet pit' vino yarosti bozhiey, vino tsyel'noye, prigotovlyennoye v chashye gnyeva yego, i budyet muchim v ognye i syerye pryed svyatyimi angylami i pryed agntsyem; i dym muchyeniya ikh budyet voskhodit' vo vyeki vyekov, i nye budut imyet' pokoya ni dnyem, ni noch'yu poklonyayushchiyesya zvyeryu i obrazu yego i primimayushchiye nachyertaniye imyeni yego. zdyes' tpyerpeniye svyatykh, soblyudayushchikh zapovyedi bozhii i vyeru v iisusa. i uslyshal ya golos s nyeba, govoryashchii mnye: napishi: otnynye blazhyenny myertyvye, umirayushchiye v i-o; yei, govorit dukh, oni uspokoyatsya ot trudov svoikh, i dyela ikh idut vslyed za nimi. i vzglyanul ya, i vot svyetye oblako, i na oblake sedit podobnyi synu chyelovyecheskomu; na golovye yego zolotoi vynyets, i v rukye yego ostryy syerp. i vyshel drugoi angyl iz khrama i voskliknul gromkim golosom k sidyashchyemu na oblake: pusti syerp tvoi i pozni, potomu chto prishlo vryemya zhatvy, ibo zhatva na zemlye sozryela. i povyerz sidyashchii na oblake syerp svoi na zemlyu, i zemlyya byla pozhata. i drugoi angyl vyshel iz khrama, nakhodyashcheyegosya na nyebye, takzhye

s ostrym syerpom. i inoi angyel, imyeyushchii vlast' nad ognem, vyshel ot zhyertyvnyenika i s vyelikim krikom voskliknul k imyeyushchemu ostrui syerp, govorya: pusti ostrui syerp tvoii i obryezh' grozd'ya vinograda na zymlye, potomu chto sozryeli na nyem yagody. i povyerg angyel syerp svoii na zymlyu, i obryezal vinograd na zymlye, i brosil v vyelikoye tochilo gnyeya bozhiiya. i istoptany [yagody] v tochi-lye za gorodom, i potyekla krov' iz tochila dazhye do uzd konskikh, na tsysachu shyest'sot stadii.

15

i uvidyel ya inoye znamenyeniye na nyebye, vyelikoye i chudnoye: sym' angyelov, imyeyushchikh sym' poslyednykh yazv, kotorymi okanchivalas' yarost' bozhiiya. i vidyel ya kak by styeklyannoye more, smyeshannoye s ognem; i pobyedivshiye zvyerya i obraz yego, i nachyertaniye yego i chislo imyeni yego, stoyat na etom styeklyannom more, dyerzha gusli bozhii, i poyut pyesn' moiseyya, raba bozhiiya, i pyesn' agntsa, govorya: vyeliki i chudny dyela tvoii, i-o bozhyye vsyedyerzhityel'! pravyyedny i istinny puti tvoii, tsar' svyatykh kto nye uboitsya tyebya, i-o, i nye proslavit imyeni tvoyego? ibo ty yedin svyat. vsye narody pridut i poklonyatsya pryed tobouy, ibo otkrylis' sudy tvoii. i poslye syego ya vzglyanul, i vot, otvyerzsha khram skiniu svidyetyel'stva na nyebye. i vyshli iz khrama sym' angyelov, imyeyushchiye sym' yazv, oblyechyennyye v chistuyu i svyetyluyu l'nyanuyu odyezhdu i opoyasannyye po pyersyam zolotymi poymasami. i odno iz chyetyryekh zhivotnykh dalo syemi angylam sym' zolotykh chash, napolnyennykh gnyevom eti-ka, zhivushchyye vo vyeki vyekov. i napolnilya khram dymom ot slavy bozhiiye i ot sily yego, i nikto nye mog voiti v khram, dokolye nye okonchilis' sym' yazv syemi angylav.

16

i uslyshal ya iz khrama gromkii golos, govoryashchii syemi angylam: iditye i vlyeitye sym' chash gnyeya bozhiiya na zymlyu. poshyel pyervyy angyel i vylil chashu svoyu na zymlyu: i sdyelalis' zhyestokiyе i otrvatityel'nyye gnoinyye rany na lyudyakh, imyeyushchikh nachyertaniye zvyerya i poklonyayushchikhsya obrazu yego. vtoroi angyel vylil chashu svoyu v more: i sdyelalas' krov', kak by myertyvetsa, i vsye odushyevlyennoye umyerlo v more tryetii angyel vylil chashu svoyu v ryeki i istochniki vod: i sdyelalas' krov'. i uslyshal ya angyla vod, kotoryi govoril: pravyyeden ty, i-o, kotoryi yesi i byl, i svyat, potomu chto tak sudil; za to, chto oni prolili krov' svyatykh i prorokov, ty dal im pit' krov': oni dostoiny togo. i uslyshal ya drugoto ot zhyertyvnyenika govoryashchyye: yei, i-o bozhyye vsyedyerzhityel', istinny i pravyyedny sudy tvoii. chyetyrvetyi angyel vylil chashu svoyu na solntsye: i dano bylo yeme zhyech' lyudyei ognem. i zhyeg lyudyei sil'nyi znai, i oni khulili imya eti-ka, imyeyushchyye vlast' nad simi yazvami, i nye vrazumilis', chtoby vzdatt' yemu slavu. pyatyi angyel

vylil chashu svoyu na pryestol zvyerya: i sdyelalos' tsarstvo yego mrachno, i oni kusali yazyki svoii ot stradaniiya, i khulili eti-ka nyekhesnogo ot stradanii svoikh i yazv svoikh; i nye raskayalis' v dyelakh svoikh. shyestoi angyel vylil chashu svoyu v vye-likuyu ryeku yevfrat: i vysokhla v nyei voda, chtoby gotov byl put' tsaryam ot voshkoda solnyechnogo. i vidyel ya [vykhodyashchikh] iz ust drakona i iz ust zvyerya i iz ust lzhyeporoka tryekh dukhov nyechistykh, podobnykh zhabam: eto-byesovskiyе dukhi, tvoryashchiye znamenyeniya; oni vykhodyat k tsaryam zymli vsyei vsyelyennoi, chtoby sobrat' ikh na bran' v onyi vyelikii dyen' eti-ka vsyedyerzhityelya. sye, idu kak tat': blazhyen bodrstvuyushchii i khraryashchii odyezhdu svoyu, chtoby nye khodit' yemu nagim i chtoby nye uvidyeli sramoty yego. i on sobral ikh na myesto, nazvyayemoye po-yevyreiskii armagyeddon. syed'moi angyel vylil chashu svoyu na vozdukh: i iz khrama nyekhesnogo ot pryestola razdalsya gromkii golos, govoryashchii: sovyershilos'! i proizoshli molnii, gromy i golosa, i sdyelalos' vyelikoye zymlyetryasyeniye, kakogo nye byvalo s tyekh por, kak lyudi na zymlye. takoye zymlyetryasyeniye! tak vyelikoye! i gorod vyelikii raspalsya na tri chasti, i goroda yazychyekskiyе pali, i vavilon vyelikii vospomyanut pryed eti-kom, chtoby dat' yemu chashu vina yarosti gnyeya yego. i vsyakii ostrov ubyezhal, i gor nye stal; i grad, vyelichinoyu v talant, pal s nyeba na lyudyei; i khulili lyudi eti-ka za yazvy ot grada, potomu chto yazva ot nyego byla vyes'ma tyazhkaya.

17

i prishyel odin iz syemi angyelov, imyeyushchikh sym' chash, i, govorya so mnoyu, skazal mnye: podoidi, ya pokazhu tyebye sud nad vyelikoyu bludnitsyeyu, sidyashcheyu na vodakh mnogikh; s nyeyu bludodyeistvovali tsari zymnyye, i vinom yeye bludodyeyaniya upivalis' zhivushchiye na zymlye. i povyl myenya v dukhye v pustynyu; i ya uvidyel zhyenu, sidyashchuyu na zvyerye bagryanom, pryepolnyennom imyenami eti-kokhu'l'nyymi, s sym'yu golovami i dyesyat'yu rogami i zhyena oblyechyena byla v porfiru i bagryanitsu, ukrashyena zolotom, dragotsyennymi kamnyami i zhyemchugom, i dyerzhala zolotuyu chashu v ruke svoey, napolnyennuyu myerzostyami i nyechistotoyu bludodyeistva yeye; i na chyelye yeye napisano imya: taina, vavilon vyelikii, mat' bludnitsam i myerzostyam zymnym. ya vidyel, chto zhyena upoyena byla krov'yu svyatykh i krov'yu svidyetyel'yei iisusovykh, i vidya yeye, divil'sya udivlyeniym vyelikim. i skazal mnye angyel: chto ty divish'sya? ya skazhu tyebye tainu zhyeny syei i zvyerya, nosyashchyye yeye, imyeyushchyye sym' golov i dyesyat' rogov. zvyer', kotorigo ty vidyel, byl, i nyet yego, i vyidyet iz byezdny, i poidyet v pogibyl'; i udivyatsya tye iz zhivushchikh na zymlye, imyena kotorykh nye vpisany v knigu zhizni ot nachala mira, vidya, chto zvyer' byl, i nyet yego, i yavitsya. zdyes' um, imyeyushchii mudrost'. sym' golov sut' sym' gor, na kotorykh sidit zhyena, i sym' tsaryei, iz kotorykh pyat' pali, odin yest', a

drugoi yeshchye nye prishyel, i kogda pridyet, nye dolgo yemu byt'. i zvyer', kotoryi byl i kotorogo nyet, yest' vos'moi, i iz chisla syemi, i poidyet v pogibyl'. i dyesyat' rogov, kotoryye ty vidyel, sut' dyesyat' tsaryei, kotoryye yeshchye nye poluchili tsarstva, no primum vlast' so zvyeryem, kak tsari, na odin chas. oni imyut odni mysli i pyeryedadut silu i vlast' svoyu zvyeryu. oni budut vvesti bran's agntsyem, i ag-nyets pobedyit ikh; ibo on yest' i-o' i-o i tsar' tsaryei, i tye, kotoryye s nim, sut' zvanyie, iz zbrannyye i vy-ernyye. i govorit mnye: vody, kotoryye ty vidyel, gdye sidit bludnitsa, sut' lyudi i narody, i plyemyena i yazyki. i dyesyat' rogov, kotoryye ty vidyel na zvy-erye, sii vozyenyavidyat bludnitsy, i razoryat yeye, i obnazhat, i plof' yeye s' yedyat, i sozhguy yeye v ognye; potomu chto eti-k polozhil im na syerdtsye-ispolnit' volyu yego, ispolnit' odnu volyu, i otdat' tsarstvo ikh zvyeryu, dokolye nye ispolnyatsya slova bozhii. zhyena zhye, ktoruyu ty vidyel, yest' vyelikii gorod, tsarstvuyushchii nad zymnyymi tsaryami.

18

poslye syego ya uvidyel inogo angyla, skhodyashchego s nyeba i imyeyushchego vlast' vyelikuyu; zymlya osvyetilas' ot slavy yego. i voskliknul on sil'no, gromkim golosom govorya: pal, pal vavilon, vyelikaya [bludnitsa], sdyelalsya zhilishcheyem byesov i pristanishcheyem vsyakomu nyechistomu dukhu, pristanishcheyem vsyakoi nyechistoi i otratityel'noi ptitsye; ibo yarostnym vinom bludodzeyaniya svojego ona napoila vsye narody, i tsari zymnyye lyubodeystvovali s nyeyu, i kuptsy zymnyye razeti-katyeli ot vyelikoi roskoshi yeye i uslyshal ya inoi golos s nyeba, govoryashchii: vyidi ot nyeye, narod moi, chtoby nye uchastvovat' vam v gryekhakh yeye i nye podvyernut'sya yavzam yeye; ibo gryekhi yeye doshli do nyeba, i eti-k vospomyanul nyepравdy yeye. vzdaitye yei tak, kak i ona vzdala vam, i vdvoye vzdaitye yei po dyelam yeye; v chashye, v kotoroi ona prigotovlyala vam vino, prigotov'tye yei vdvoye. skol'ko slavilas' ona i roskoshyestvovala, stol'ko vzdaitye yei muchyenii i goryestyei. ibo ona govorit v syerdtsye svoym: sizhu tsaritsyeyu, ya nye vdova i nye uvizhu goryesti!' za to v odin dyen' pridut na nyeye kazni, smyert' i plach i golod, i budyet sozhzhyena ognym, potomu chto silyen i-o' eti-k, sudyashchii yeye. i vosplachut i vozrydayut o nyei tsari zymnyye, bludodeystvovavshie i roskoshyestvovavshie s nyeyu, kogda uvidyat dym ot pozhara yeye, stoya izdali ot strakha muchyenii yeye [i] govorya: gorye, gorye [tyebye], vyelikii gorod vavilon, gorod kryepkii! ibo v odin chas prishyel sud tvoi. i kuptsy zymnyye vosplachut i vozrydayut o nyei, potomu chto tovarov ikh nikto uzhye nye pokupayet, tovarov zolotykh i syeryebryanykh, i kamney dragotsyennykh i zhyemchuga, i vissona i porfiry, i shyelka i bagryanitsy, i vsyakogo blagovonnogo dyeryeva, i vsyakikh izdyelii iz slonovoi kosti, i vsyakikh izdyelii iz dorogikh dyeryev, iz myedi i zhyelyeza i mramora, koritsy i fimiama, i mira i ladana, i vina i yelyeya, i muki i pshenyitsy, i skota i ovyyets, i

konyei i kolyesnits, i tyel i dush chyelovyechyeskikh. i plodov, ugodnykh dlya dushi tvoyei, nye stalo u tyebya, i vsye tuchnoye i blistatyl'noye udalilos' ot tyebya; ty uzhye nye naidyesh' yego. torgovavshie vsyem sim, oeti-kativshiesya ot nyeye, stanut vdali ot strakha muchyenii yeye, placha i rydaya i govorya: gorye, gorye [tyebye], vyelikii gorod, odyeti v visson i porfiru i bagryanitsy, ukrashyennyye zolotom i kamnyami dragotsyennymi i zhyemchugom, ibo v odin chas pogiblo takoye eti-katstvo! i vsye kormchiye, i vsye plyvushchiye na korablyakh, i vsye korabyel'shchiki, i vsye torguyushchiye na morye stali vdali i, vidya dym ot pozhara yeye, vozopili, govorya: kakoi gorod podobyen gorodu vyelikomu! i posypali pyeplom golovy svoi, i vopili, placha i rydaya: gorye, gorye [tyebye], gorod vyelikii, dragotsyennostyami kotorogo oeti-katilis' vsye, imyeyushchiye korabli na morye, ibo opustel' v odin chas! vyesyelis' o syem, nyebo i svyatyte apostoly i proroki; ibo soveryshil eti-k sud vash nad nim. i odin sil'nyi angel vzyal kamen', podobnyi bol'shomu zhyernovu, i povyerg v morye, govorya: s takim strymlyeniyem povyerzhen budyet vavilon, vyelikii gorod, i uzhye nye budyet yego. i golosa igrayushchikh na guslyakh, i poyushchikh, i igrayushchikh na sviryelyakh, i trubayashchikh trubami v tyebye uzhye nye slyshno budyet; nye budyet uzhye v tyebye nikakogo khudozhnika, nikakogo khudozhyestva, i shuma ot zhyernovov nye slyshno uzhye budyet v tyebye; i svyet svyetil'nika uzhye nye povayitsya v tyebye; i golosa zhyenikha i nyevyesty nye budyet uzhye slyshno v tyebye: ibo kuptsy tvoi byli vye' mozhi zhyemli, i volshyebstvom tvoim vyvedeny v zabluzhdyeniye vsye narody. i v nyem naidyena krov' prorokov i svyatykh i vsyekh ubitykh na zymlye.

19

poslye syego ya uslyshal na nyebye gromkii golos kak by mnogochislyennogo naroda, kotoryi govoril: alliluiya! spasyeniye i slava, i chyest' i sila i-o nashemu! ibo istinny i pravedynd sudy yego: potomu chto on osudil tu vyelikuyu lyubodeystsu, kotoraya rastila zymlyu lyubodeystvom svoim, i vzyaskal krov' rabov svoikh ot ruki yeye. i vtorichno skazali: alliluiya! i dym yeye voskhodil vo vyeki vyekov togda dvadtsat' chyetyrye startsa i chyetyrye zhivotnykh pali i poklonilis' eti-ku, sidyashchymu na pryestolye, govorya: amin! alliluiya! i golos ot pryestola isshyel, govoryashchii: khvalitye eti-ka nashyego, vsye raby yego i boyashchiesya yego, malye i vlyekiye. i slyshal ya kak by golos mnogochislyennogo naroda, kak by shum vod mnogikh, kak by golos gromov sil'nykh, govoryashchikh: alliluiya! ibo votsarilsya i-o' eti-k vsyedyerzhitel'. vozraduyemsa i vozvyesyelimsa i vzdoddim yemu slavu; ibo nastupil brak agntsa, i zhyena yego prigotovila syebya. i dano bylo yei oblyech'sya v visson chisty i svyetyi; visson zhye yest' pravdyndost' svy-atykh. i skazal mnye [anglye]: napishi: blazhyenny zvanyye na brachnuyu vyechyeryu agntsa. i skazal mnye: sii sut' istinnyye slova bozhii. ya pal k nogam

yego, chtoby poklonit'sya yemu; no on skazal mnye: smotri, nye dyelai syego; ya sosluzhityel' tyebye i brat'yam tvoim, imyeyushchim svidyetyl'stvo iisusovo; eti-ku poklonis'; ibo svidyetyl'stvo iisusovo yest' dukh prorochyestva. i uvidyel ya otvyerstoye nyebo, i vot kon' byelyi, i sidyashchii na nyem nazyvayetsya vyernyi i istinnyi, kotoryi pravvedno sudit i voinstvuyet. ochi u nyego kak plamyen' ognynnyi, i na golovye yego mnogo diadam. [on] imyel imya napisannoye, kotorogo nikto nye znal, kromye yego samogo. [on byl] oblyechyen v odyezhdu, obagryennuyu krov'yu. imya yemu: slovo bozhiye. i voinstva nyebyesnyye slyedovali za nim na konyakh byelykh, oblyechennyye v visson byelyi i chisty. iz ust zhye yego iskhodit ostryi myech, chtoby im porazhat' narody. on pasyet ikh zhyevizual-ra-trudit'syam zhyelyeznym; on topchyet tochilo vina yarosti i gnyeva eti-ka vsyedyerzhityela. na odyezhdye i na byedrye yego napisano imya: tsar' tsaryei i i-o' i-o'. i uvidyel ya odnogo angyla, stoyashchye go na solntsy; i on voskliknul gromkim golosom, govorya vsyem ptitsam, lyetayushchim po sryedinye nyeba: lyetitye, sobiraityes' na vyelikuyu vyechyeryu bozhiyu, chtoby pozhrat' trupy tsaryei, trupy sil'nykh, trupy tsysyachenachal'nikov, trupy koneyi i sidyashchikh na nikh, trupy vsyekh svobodnykh i rabov, i malykh i vyelikikh. i uvidyel ya zvyerya i tsaryei zymnykh i voinstva ikh, sobrannyye, chtoby srazit'sya s sidyashchim na konye i s voinstvom yego. i skhvyachen byl zvyer' i s nim lzhyeporok, proizvodivshii chudyesa pryed nim, kotorymi on obol'stil prinyavshikh nachyertaniye zvyerya i poklonyayushchikhsya yego izobrazheniyu: oba zhivyye broshyeny v ozyero ognynnoye, goryashcheye syeroyu; a prochiye ubity myechom sidyashchye go na konye, iskhodyashchim iz ust yego, i vsye ptitsy napitalis' ikh trupami.

20

i uvidyel ya angyla, skhodyashchye go s nyeba, kotoryi imyel klyuch ot byezdny i bol'shuyu tsyep' v rukye svoyei. on vzyal drakona, zmiya dryevnyego, kotoryi yest' diavol i satana, i skoval yego na tsysyachu lyet, i nizvyerg yego v byezdnu, i zaklyuchil yego, i polozhil nad nim pyechat', daby nye pryel'shchal uzhye narody, dokolye nye okonchitsya tsysyacha lyet; poslye zhye syego yemu dolzhno byt' osvobozhdyennym na maloye vryemya i uvidyel ya pryestoly i sidyashchikh na nikh, kotorym dano bylo sudit', i dushi obyeglavlyennykh za svidyetyl'stvo iisusa i za slovo bozhiye, kotoryye nye poklonilis' zvyeryu, ni obrazu yego, i nye prinyali nachyertaniya na chelo svoye i na ruku svoyu. oni ozhili i tsarstvovali so khristom tsysyachu lyet. prochiye zhye iz umyershikh nye ozhili, dokolye nye okonchitsya tsysyacha lyet. eto-pyerveye voskryesenyie. blazheny i svyat imyeyushchii uchastiye v voskryesenyi pyer-vom: nad nimi smyert' vtoraya nye imyeyet vlasti, no oni budut svyashchyennikami eti-ka i khrista i budut tsarstvovat' s nim tsysyachu lyet. kogda zhye okonchitsya tsysyacha lyet, satana budyet osvobozhdyen iz tyemnitsy svoyei i vyidyet obol'shchat' narody,

nakhodyashchiesya na chyetyryekh uglakh zymli, goga i magoga, i sobirat' ikh na bran'; chislo ikh kak pyesok morskoi. i vyshli na shirotu zymli, i okruzili stan svyatykh i gorod vozlyublyennyi. i nispal ogon' s nyeba ot eti-ka i pozhral ikh; a diavol, pryel'shchavshii ikh, vvyerzhyen v ozyero ognynnoye i syernoye, gdye zvyer' i lzhyeporok, i budut muchit'sya dyen' i noch' vo vyeki vyekov. i uvidyel ya vyelikii byelyi pryestol i sidyashchye go na nyem, ot litsa kotorogo byezhalo nyebo i zymlya, i nye nashlos' im myesta. i uvidyel ya myertvykh, malykh i vyelikikh, stoyashchikh pryed eti-kom, i knigi raskryty byli, i inaya kniga raskryta, kotoraya yest' kniga zhizni; i sudimy byli myertvyye po napisannomu v knigakh, soobrazno s dyelami svoimi. togda otdalo moreye myertvykh, byvshikh v nyem, i smyert' i ad otdali myertvykh, kotoryye byli v nikh; i sudim byl kazhdyi po dyelam svoim. i smyert' i ad povyerzhyen v ozyero ognynnoye. eto smyert' vtoraya. i kto nye byl zapisan v knigye zhizni, tot byl broshyen v ozyero ognynnoye.

21

i uvidyel ya novoye nyebo i novuyu zymlyu, ibo pryezhnyeye nyebo i pryezhnyaya zymlya minovali, i morya uzhye nyet. i ya, ioann, uvidyel svyatyi gorod iyerusalim, novyi, skhodyashchii ot eti-ka s nyeba, prigotovlyenniy kak nyevyesta, ukrashyennaya dlya muzha svojego. i uslyshal ya gromkii golos s nyeba, govoryashchii: sye, skiniya eti-ka s chyelovyeckami, i on budyet obitat' s nimi; oni budut yego narodom, i sam eti-k s nimi budyet eti-kom ikh i otryet eti-k vsyakuyu slyezu s ochyei ikh, i smyerti nye budyet uzhye; ni placha, ni voplya, ni boleyezni uzhye nye budyet, ibo pryezhnyeye proshlo. i skazal sidyashchii na pryestole: sye, tvoryu vsye novoye. i govorit mnye: napishi; ibo slova sii istinny i vyerny. i skazal mnye: sovyershilos'! ya yesm' al'fa i omega, nachalo i konyets; zhazhdushchyemu dam darom ot istochnika vody zhivoi. pobyezhdayushchii naslyeduyet vsye, i budu yemu eti-kom, i on budyet mnye synom. boyazlivykh zhye i nyevyernykh, i skvyernykh i ubiits, i lyubodyeyev i charodyeyev, i idolosluzhityel'ei i vsyekh lzhyetsov uchast' v ozyerye, goryashchem ognym i syeroyu. eto smyert' vtoraya. i prishyel ko mnye odin iz syemi angelov, u kotorykh bylo syem' chash, napolnyennykh syem'yu poslyednimi yavzami, i skazal mnye: poidi, ya pokazhu tyebye zhyenu, nyevyestu agntsya. i voznyes myenya v dukhye na vyelikuyu i vysokuyu goru, i pokazal mnye vyelikii gorod, svyatyi iyerusalim, kotoryi niskhodil s nyeba ot eti-ka. on imyeyet slavu bozhiyu. svyetilo yego podobno dragotsyennyeyshyemu kamnyu, kak by kamnyu yaspisu kristallovidnomu. on imyeyet bol'shuyu i vysokuyu styenu, imyeyet dyvenadtsat' vorot i na nikh dyvenadtsat' angelov; na vorotakh napisany imyena dyvenadtsati kolyen synov izrail'yevykh: s vostoka troye vorot, s syevyera troye vorot, s yuga troye vorot, s zapada troye vorot. styena goroda imyeyet dyvenadtsat' osnovanii, i na nikh imyena dyvenadtsati apostolov agntsya. govoriyshii so mnoyu imyel zolotuyu trost'

dlya izmyereniya goroda i vorot yego i styeny yego. gorod raspolozhyen chyetyverougol'nikom, i dlina yego takaya zhye, kak i shirola. i izmyeril on gorod trost'yu na dyvenadtsat' tysyach stadii; dlina i shirola i vysota yego ravny. i styenu yego izmyeril vo sto sorok chyetyrre loktya, myeroyu chyelovycheskoyu, kakova myera i angyla. styena yego postroyena iz yaspisa, a gorod byl chistoye zoloto, podobyen chistomu styeklu. osnovaniya styeny goroda ukrasheny vsyakimi dragotsyennymi kamnyami: osnovaniye pyervoye yaspis, vtoroye sapfir, tryet'ye khalkidon, chyetyvteroye smaragd, pyatoye sardoniks, shyestoye syerdolik, syed'moye khrizolit, vos'moye virill, dyevyatoye topaz, dyesyatoye khrizopras, odinnadtsatoye giatsint, dyvenadtsatoye amyetist. a dyvenadtsat' vorot–dyvenadtsat' zhyemchuzhin: kazhdye vorota byli iz odnoi zhyemchuzhiny. ulitsa goroda–chistoye zoloto, kak prozrachnoye styeklo. khrama zhye ya nye vidyel v nyem, ibo i-o' eti-k vsyedyerzhityel'–khram yego, i agnyets. i gorod nye imyeyet nuzhdy ni v solntsy, ni v luncy dlya osvyeshchaniya syovego, ibo slava bozhiya osvyetila yego, i svyetil'nik yego–agnyets. spasyennyye narody budut khodit' vo svyetye yego, i tsari zyemnyye prinyesut v nyego slavu i chyest' svoyu. vorota yego nye budut zapirat'sya dnyem; a nochi tam nye budyet. i prinyesut v nyego slavu i chyest' narodov. i nye voidyet v nyego ничто nyechistoye i nikto pryedannyi myerzosti i lzhi, a tol'ko tye, kotoryye napisany u agntsa v knigye zhizni.

22

i pokazal mnye chistuyu ryeku vody zhizni, svyetyluyu, kak kristall, iskhodyashchuyu ot pryestola eti-ka i agntsa. sryedi ulitsy yego, i po tu i po druguyu storonu ryeki, dryevo zhizni, dyvenadtsat' [raz] prinosyashcheye plody, dayushcheye na kazhdyi myesyats plod svoi; i list'ya dyeryeva–dlya istsyeleniya narodov. i nichyego uzhye nye budyet proklyatogo; no pryestol eti-ka i agntsa budyet v nyem, i raby yego budut sluzhit' yemu i uzryat litsye yego, i imya yego budyet na chyelakh ikh. i nochi nye budyet tam, i nye budut imyet' nuzhdy ni v svyetil'nikye, ni v svyetye solnyechnom, ibo i-o' eti-k osvyeshchayet ikh; i budut tsarstvovat' vo vyeki vyekov. i skazal mnye: sii slova vyerny i istinny; i i-o' eti-k svyatykh prorokov poslal angyla syovego pokazat' rabam svoim to, chyemu nadyezhit byt' vskorye. sye, gryadu skoro: blazhyen soblyudayushchii slova prorochestva knigi syei. ya, ioann, vidyel i slyshal siye. kogda zhye uslyshal i uvidyel, pal k nogam angyla, pokazyvayushchyego mnye siye, chtoby poklonit'sya [yemu]; no on skazal mnye: smotri, nye dyelai syego; ibo ya sosluzhityel' tyebye i brat'yam tvoim prorokam i soblyudayushchim slova knigi syei; eti-ku poklonis'. i skazal mnye:

nye zapyechatyvai slov prorochestva knigi syei; ibo vryemya blizko. nyepравyednyi pust' yeshchye dyelayet nyepравdu; nyechisty i pust' yeshchye skvyernitsya; pravyednyi da tvorit pravdu yeshchye, i svyaty da osvyashchayetsya yeshchye. sye, gryadu skoro, i vozmyezdiye moye so mnoyu, chtoby vozdat' kazhdomu po dyelam yego. ya yesm' al'fa i omeyga, nachalo i konyets, pyervyi i posledny. blazhyenny tye, kotoryye soblyudayut zapovyedi yego, chtoby imyet' im pravo na dryevo zhizni i voiti v gorod vorotami. a vnye–psy i charodyei, i lyubodyei, i ubiitsy, i idolosluzhityeli, i vsyakii lyubyashchii i dyelayushchii nyepравdu. ya, iisus, poslal angyla moyego zasvidyetyel'stvovat' vam siye v tsyerkvakh. ya yesm' koryen' i potomok davida, zvyezda svyetarya i utryennyaya. i dukh i nyevyesta govoryat: priidi! i slyshavshii da skazhyet priidi! zhazhdushchii pust' prikhodit, i zhyelayushchii pust' byeryet vodu zhizni darom. i ya takzhye svidyetyel'stvuyu vsyaku mu slyshashchyemu slova prorochestva knigi syei: yesli kto prilozhit chto k nim, na togo nalozhit eti-k yazvy, o kotorykh napisano v knigye syei; i yesli kto otnimyet chto ot slov knigi prorochestva syego, u togo otnimyet eti-k uchastiye v knigye zhizni i v svyatom gradye i v tom, chto napisano v knigye syei. svidyetyel'stvuyushchii siye govorit: yei, gryadu skoro! amin'. yei, gryadi, i-o iisusye! blagodat' i-o nashyego iisusa khrista so vsyemi vami. amin'.

